٢١٣
١٦

الجلد الاول
من تفسير تبيان وتفسير مواكب

اشبو ترکجه تفسیری عینتابی « محمد افندی » بیك یوز اون تاریخلرنده ترکجه یه ترجمه ایدوب الوقتك کتابتی اوزره کوزل برتفسیر وجوده کتیردی * خلوص نیتله تألیف اولندیغندن اولقدر مقبول ومعتبردرکه هرکس برنسخه‌سنه نائل اولمسنی غنیمت عد ایدر . ذاتاً بوبابده همت ایدن ایکی کیمسه‌در بر بوزات برده تفسیر مواکب صاحبی فرخ افندیدر بوتفسیر شریفلرك ایکیسنیده بردن باصمغی مستعیناً بالله قصد ایتدك جناب حق توفیق احسان ایلیه

ناشری

محمد مهدی

معارف نظارت جلیله‌سنك فی ۱٦ محرم سنه ۳۲٤ وفی ۲۷ شباط سنه ۳۲۱ تاریخلی
۵۰۸ و ۰۰ نومرولی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر

درسعادت

(عارف افندی) مطبعه‌سی : سلطان بایزیدده ولی‌الدین افندی کتبخانه‌سی التنده نومرو ۸۷

۱۳۲٤

تفسير تبيان

بسم الله الرحمن الرحيم

اشبو سوره‌یه (فاتحة الكتاب) دینلدی زیراكه قرآن انكله افتتاح وابتدا اولنمشدر ودخی (ام القرآن) دینلدی زیراكه اول قرآنك اصلیدركه قرآن انكله باشلندی ودخی اكا (اساس) دینلدی زیرا اول قرآنده اولان معانینك جمله‌سنی مشتملدركه اول حكم نظریه واحكام عملیه‌دركه آنكله طریق مستقیمه سلوك ایدیلور ومراتب سعدایه ومنازل اشقیایه اطلاع حاصل اولنور وبومعنی اجلیچون اكا (سورة الكنز) و (سورة الوفية والكافية) دخی دینلدی و (سورة الحمد والشكر والدعاء) و (تعليم المسئله) دخی دینلدی اول انلری مشتمل اولدیغیچون و (سورة الصلوة) دخی دینلدی آنك نمازده قرائتی واجب ویا مستحب اولدیغیچون و (سورة الشافية والشفاء) دخی دینلدی زیرا پیغمبریمز علیه السلام فاتحه هر دائه شفادر دیدی و (سورة السبع المثانی) دخی دینلدی زیرا اول بالاتفاق یدی آیتدر * بسمله‌یی آندن آیت عد ایدنلر (أنعمت عليهم) بشقه آیت دكلدر دیدی وبعضیلر (بسمله و (الحمد لله رب العالمين) جمله‌سی برآیتدر دیوب (أنعمت عليهم) دخی جمله‌سی برآیتدر دیدی * ویاخود اول ایكی كره نازل اولدیغیچون اكا (مثانی) دینلدیكه آنك بركره‌سی مكه‌ده نماز فرض اولدیغنده وبركره‌سیدخی مدینه‌ده قبله‌نك كعبه‌یه تحویل اولندیغنده ایدی * ویاخود اول نمازك ایكی ركعتنده قرائتی فرض اولدیغیچون اكا مثانی دینلدی لكن صحیحی بودركه اول مكیه اوله ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ معناسی اوقورم باشلرم اول الله تعالینك اسمیله‌كه آنك عظمت وجلالتنه ناظرون متحیرلردر * ودنیاده كافۀ خلقه رزق ونفع ایصالیله رحمت ایدیجیدر * ویوم قیامتده خاصة مؤمنلره عقوبته مستحقلرینی عفو ایله وجنتده هر برینی ثوابه ایصال‌الله رحمت ایدیجیدر * بسمله‌ده اختلاف ایتدیلر بعضیلر انی نه

تفسير مواكب

سورة الفاتحه

(بسم الله الرحمن الرحيم) خلقه وجود وحیات بخش ایدیجی وبقا احسان ایدیجی وخوفدن محافظه ایدیجی جناب معبود بالحق حضرتلرینك اسم شریفلریله تلاوت قرآنه بدأ ایدرم بو بابده مفسر مرحوم بعض علمانك ایكیسی دخی بر معنایه‌در دیدكلرینه نظراً رحمن ورحیمك معنالرینی برندن چندان فرق ایتدرمش * كشافده * بو ایكی اسم بر معنایه‌در اما اسم رحمانده مبالغه واردركه زیاده حرف زیاده معنایه دلالت ایدر دیمش لكن جواهر التفسیرده محرر دركه اكثر علما رحمن اسم خاص ورحیم اسم

فاتحه‌دن ونه سائر سوره‌لردن آیت دكلدر دیدی * مصحفلرده یازلمسی سوره‌لر بینی فصل ایچون وتبركا آنكله ابتدا اولنسون ایچوندر دیدیكه امام ابوحنیفه واتباعی اكا ذاهبلردر اول اجلدن آنلرك عندنده نمازدن اول جهرایله اوقونمز وبعضیلر دخی آنی فاتحه‌دن وهر سوره‌دن آیتدردیدیكه امام شافعی واصحابی ذاهبلردر اول اجلدن قرائتی جهر اولنور نمازلرده آنلرك عندنده اول دخی جهرایله اوقنور * ابن عباس رضی الله عنهدن مرویدر دیمشدركه بركیمسه كیم بسمله‌یی تركایده كتاب اللهدن یوزاوندرت آیتی تركایده * امام رازی تفسیرنده ایدر امام شافعی رحمه الله دیدیكه بسملۀ شریفه سورۀ فاتحه اولندن برآیتدر نمازده فاتحه ایله بیله انك دخی قرائتی واجب اولور * وامام مالك رحمه الله و«اوزاعی» دیدیكه اول سورۀ نملدن غیریده قرآندن دكلدر نمازده نه سراً ونه جهرا اوقونمز الاقیام رمضانده قرائت اولنور * اما امام ابوحنیفه اول نمازده اوقنوردیدی لكن انك سوره اولنده آیت ایدوكن ویادكل ایدوكن ذكر ایتمدی * وامام احمد بن حنبل دیدیكه اول فاتحه‌دن برآیتدر والابوكه هرركعتده سراً اوقنور مدینه وبصره قراسی وكوفه فقهاسی دیدیلركه اول فاتحه‌دن دكلدر ومكه وكوفه قراسی وحجاز فقهاسنك اكثری دیدیلركه اول فاتحه‌دن آیت دكلدر بلكه اول ابن المبارك قولیدر ابوهریرة رضی الله عنهدن مرویدركه پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه فاتحة الكتاب یدی آیتدر اولی بسملۀ شریفه‌در ابوهریرة رضی الله تعالی عنه ایدر مسجدده پیغمبریمز علیه السلام ایله ایدم بررجل كلوب نمازه طوردی تعوذدنصكره ﴿ الحمد لله رب العالمين ﴾ دیدی پیغمبریمز علیه السلام اكا خطاب ایدوب بیلمزمیسنكه (بسم الله الرحمن الرحيم) سورۀ حمددن برآیتدر اولكه آنی تركایده اول سوره‌دن برآیت ترك ایدر حالبوكه فاتحه‌سز نماز اولمز فاتحه‌دن برآیت ترك ایدنك نمازی باطل اولور * روایت اولندیكه معاویه رضی الله عنه مدینه‌یه قدوم ایدوب ناسه برنماز قلوویردیكه انده قرائت جهر اولنوردی فاتحه‌یی بسمله‌سز اوقودی نمازدن فارغ اولیجق هرجانبدن مهاجرون وانصارا كاندا ایدوب قرآنه باشلدیغنده بسمله اوقومدك یوخسه اونوتدكمی دیدیلر اوبله اولسه اول نمازی اعاده ایدوب فاتحه‌یی بسمله ایله بدأ ایتدی اشبو خبر دلالت ایدركه صحابه‌نك اجماعیله بسملۀ شریفه فاتحه‌دن برآیت اوله (قال النبی علیه السلام كل امر ذی بال لم یبدأ فیه ببسم الله فهو ابتر) پیغمبریمز علیه السلام ایدر هرامر ذی بالكه بسمله ایله بدأ اولنمیه اول ابتردر حالبوكه ایماندنصكره اعمالك اعظمی نمازدر * امدی انده فاتحه بسمله‌سز اوقونیجق ایجاب ایدركه اول نماز ابتر اوله ابتر لفظی ایسه غایتده نقصان وخلله دلالت ایدر * امدی بودخی انك فاتحه‌دن اولوب نمازده قرائتی واجب اولور ایدوكنه دلیلدر * امام ابویوسف ومحمد وحسن بن زیاد امام ابو حنیفه رحمهم اللهدن روایت ایتدیلركه قچن مصلی هر ركعتك اولنده قرائت ابتداسنده بسمله‌یی اوقورسه سوره اوللرنده اوقومسی واجب اولمز لكن هر سوره اولنده اوقورسه كوكچك ایدر سورۀ توبه قتال امرینی مشتمل اولدیغیچون اولنه بسمله یازلمشدر * اوبله اولسه ذبح عندنده سنت اولدركه (بسم الله الله اكبر) دینله یوخسه (بسم الله الرحمن الرحيم) دینلمیه * زیرا قتال وقتل وقتنده لایق دكلدر رحمان ورحیم ذكری

عامدر زیرا اسم رحیمی جناب حقدن غیری‌یه اطلاق ممكندر دیمشلر خواجه پارسا وامام اجل رحمهما الله بیورمشلركه رحمن جمله‌نك رزقنی احسان ایدیجیدر رحیم مؤمنلرك كناهنی عفو ایدیجیدر رزق بانده رحمانلغنه اعتماد ایله كندو كسبكه طیانمه اما كسبی دخی براقمه‌كه كاهل اولمیه‌سن كناهكك عفونده رحیملكنه اعتماد ایله كندو عملكه طیانمه اما عملی دخی ترك ایلمه‌كه غافل اولمیه‌سن امام زجاجی معانی القرآننده رحمن عبرانی ورحیم عربیدر دیمش غالبا زمان جاهلیتده قریش رحمن لغتنی بیلمزلرایمش تبیانده (الرحمن) دنیاده كافۀ خلقه رزق ونفع ایصالیله رحمت ایدیجیدر (الرحيم) قیامتده خاصه مؤمنلرك عقوبته مستحقلرینی عفو وجنته ایصالیله رحمت ایدیجیدر دیمش * (الحمد لله رب العالمين) ازلدن تا ابده دك جمله اولمش واوله‌جق حمد وثنا تمام وكمالیله جمیع عالملریكه انس وجن ووحوش وطیور وسباع وسائر حیوانات بری وبحری‌یی رادیجی وبسلیجی وایشلرینی ترتیب ایدیجی

اوله چون حق تعالی حضرتلری سکا هرکونده صلوات مفروضه‌ده اول ایکی اسم شریفك ذکرینی توفیق ایده بیلکه اولسنی قتل وعذاب ایچون خلق ایتمیوبدر بلکه رحمت وفضل واحسان ایچون خلق ایدوبدر عارفیندن بری (بسم الله الرحمن الرحیم) یازوب وصیت ایتدیکه موتی عندنده کفننه قونیله دینلدیکه آندن سکا نه فائده واردر جوابنده یوم قیامتده دیرمکه الهی عبادیکه کوندردیکك کتاب کریمك عنوانی قلدیغك (بسم الله الرحمن الرحیم) درکه اول اون طقوز حرفدر آنده ایکی فائده بولدم * بری بودرکه زبانیه دخی اون طقوزدر بسملهٔ شریفه ایله حق تعالی مؤمندن آنلرك بأسنی کیدررر * ایکنجی بودرکه حق تعالی کیجه وکوندوزی یکرمی درت ساعت قیلدی بش ساعتده بش وقت نمازی فرض ایلدی * امدی بسمله‌نك اون طقوز حرفی نماز ساعتلرندن ماعدا اون طقوز ساعتده واقع اولان ذنوبه کفارت اولور * عیسی علیه السلام برقبره اوغرایوب کورسه‌که رحمت ملککاری نوردن طبقلرله اول قبره کلدیلر عیس علیه السلام اول حاله تعجب ایدوب حق تعالیدن کشفن دیلدی بیورلدیکه یاعیس اول قبرك صاحبی برعبد عاصی اولوب موتندنبری عذابده ایدی وفات ایتدیکنده خاتونی حامل قالوب برولد طوغردی حتی اول آنی بسلیوب بیوتدی ومکتبه کوندروب معلم اکا بسمله‌یی تعلیم ایتدی * اویله اولسه بن اندن اوتاندم انك ولدی یریوزنده بنی ذکر ایدرکن یر آلتنده بن اکا عذاب ایدم * عمر رضی الله عنه قیصر خبر کوندروب بنم باشم دائما آغریر ساکن اولمز دیرم‌که بردوا کوندره‌سین عمر رضی الله عنه دخی اکا برقلنسوه کوندردی قچن اول انی باشنه کیسه آغریسی کیدردی آنی باشندن چیقارسه آغریسی عودت ایدردی اول حاله تعجب ایدوب قلنسوه‌یی یوقلدی انده برکاغد بولدیکه اوزرینه (بسم الله الرحمن الرحیم) یازلمشدی مکر خاصیت انده ایمش بیلدی * خالد بن الولید رضی الله عنهدن برمجوسی دین اسلامك حقیقتنه برعلامت استدیکه انی کوروب اسلامه کله خالد دخی نعم دیوب برطاس سم قاتل استدی (بسم الله الرحمن الرحیم) دیوب جمله‌سین ایچدی باذن الله ضرر ایتمیجك مجوسی اسلامه کلدی * پیغمبرمز علیه السلام ایدر برکسه بسمله یازیلو برکاغدی حق تعالینك اسمنه اجلال وتعظیم ایچون یردن قالدرسه حق تعالی آنی صدیقلردن یازه‌و والدینك عذابن تخفیف ایده اکرچه مشرکلر ایسه‌ده اواقح الانوارده ایدر اسم الله براسم جامعدر قچان برقائل یاالله دیه نظر اولنه‌که اول ندایه باعث نه حالتدر واول حالته قنغی اسم الهی مختصدر * امدی انك اسم الله‌له نداسی اول اسم الهی منابنه نائب اولور * تفسیر رازیده ایدر الله جل شانه رحمان ورحیم اسملریله تسمیه ایتمش ایکن ظن اولنورمیکه اهل ایمان قوللرینه رحمت ایتمیه * حکایت * اولندیکه برسائل برباب رفیعده طوروب سؤال ایلدی اکا اندن شیٔ قلیل ویریلیجك ایکنجی کونده بالتهٔ ایله انی یقمغه یونلدی یابابکی عطیه‌که لایق ایت ویاخود عطیه‌کی بابکه لایق ایت دیدی * امدی یاربنا بحار سبعه بحر رحمتکه نسبتله ذره‌دن اقلدر ومع ذلك عبادیکه کوندردیکك کتاب کریم اولنه صفت رحمتك القا ایلدك رجامز بودرکه فضل ورحمتکدن هیچ برعزی محروم ایتمیه‌سن * روایت اولنورکه ملوك عبیدی خیل وبغالدن برشی اشترا ایتسه‌لر اکثریا ملککرینك سمه‌سیله اکا علامت ایدرلرکه اعدا اکا طمع ایتمیه * امدی حق جل وعلا کانه عبادیکه دیرکه طاعاتکزه بنم سمه‌م اولان بسمله‌یی وضع ایدك عدوکز شیطان اکا طمع ایتمیه * روایت اولنورکه فرعون الوهیت ادعاسندن اول برقصر یاپوب طشره‌کی قپوسی اوزره اسم الله

الله عظیم الشانه در * (الرحمن الرحیم) افنادنصکره تکرار آخرتده وجود ویریجی وتکرار مرحمة مؤمنلره جنت احسان ایدیجی * (مالك یوم الدین) مالك وحاکم یوم جزا وقاضیٔ عادل محکمهٔ کبراکه اولکونده قوللرینه حق اوزره حکم ایدوب جزا ومکافاتلرینی ویریجیدر * (ایاك نعبد وایاك نستعین) انجق سکا عبادت ایدرزکه سندن غیری عبادته لایق ومستحق یوقدر وعبادت وسائر حوائجده خاصة سندن یاردم وعنایت طلب ایدرز (اهدنا الصراط المستقیم) بزی اعتقاد وافعال واقوال واخلاقزده افراط وتفریط بیننده متوسط اولان طوغری یوله هدایت ایله ودین اسلام وسنت سیدانام علیه الصلاة والسلام اولان صراط مستقیمده بزی ثابت ایله حضرت قطب العارفین غوث الواصلین ناصر الحق والدین خواجه عبدالله قدس الله سره العزیز بو معناده برنکته بیورمشلر درکه بزه طوغری یولی کوستر یعنی کندو ذاتکك محبتیله مشرف طوت تا

یازدردی بعده الوهیت ادعا ایدوب موسی علیه السلام اکا ارسال اولندی چون اول انی توحید وعبودیته دعوت ایدوب انده رشد اثرین کورمدی دیدیکه الهی انده خیر اثر کورلمز نیجه‌یه‌دك انی دعوت ایده‌یم * بیوردیکه یاموسی سن انك کفرینه نظر ایدوب هلاکن دیلرسن بن ایسه انك قپوسی اوزره یازیلان اسمه نظر ایدوب اکا امهال ایدرم * امدی انی طشره‌کی قپوسنه یازان کافر هلاکدن امین اولیجق اول عمرندن آخرینه دکین سویدای قلبنه انی یازان مؤمنه ظنك ندر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام وجع بطنه مبتلا اولوب حق تعالی حضرتلرندن شفا دیلیوب دعا ایلدی مغاره‌ده برعشبه دلالت بیوریلوب انی استعمال ایتدیکی کبی اول علت اندن زائل اولدی * بعده ایکنجی کره اول علت اکا معاوده ایدیجك ینه اول عشبی استعمال ایتدیکنده علتی زیاده اولدی * دیدیکه الهی اول کره‌ده انی استعمال ایله نفعلنوب صکره ایکنجی دفعه‌ده آندن ضرر کوردم حکمتك ندر * بیورلدیکه اول کره‌ده بندن اذن ایله اول عشبه کیدوب اول اجلدن شفا حاصل اولمشیدی * اما ایکنجی کره‌ده کندیلکندن اکا کتدیککچون آندن سکا دوا حاصل اولدی * بیلمزمیسنکه دنیانك کلیسی سم قاتل اولوب تریاقی بنم اسم شریفمدر * روایت اولندیکه زید بن حارثه رضی الله عنه مکه‌دن طائفه سفرده برمنافق اکا رفیق اولوب برخرابه‌یه ایردیلر منافق اکا کل بوخرابه‌یه کیروب براز وقت استراحت ایده‌لم دیوب کیردکلرنده زید رضی الله عنه اویقویه واریجق منافق طوروب انی محکم باغلدی جوابنده محمد سنی سورایسه بن انی سومزم دیو زیدی اولدورمکه قصد ایلدی زید یارحمان بکا مدد ایرکور دیو حق تعالی‌یه یلواردی * هماندم غائبدن زنهار انی اولدرمه دیو برصوت مهیب کلدی منافق آنی قویوب خرابه‌دن طشره‌ده اطرافه باقندی برشیٔ کورمیجك کلوب تکرار زیده قصد آزار ایلدی بوکره اولکیدن قریب مکاندن زنهارکه انی اولدیرمه‌سن دیو اولکی کبی صوت مهیب کلدی منافق ینه چیقوب برشیٔ کورمیجك کیروزیده کلدی اوچنجی کره‌ده اول صوتی اولکیدن قریب مکاندن ایشیدوب کیروطشره‌یه کتدی کورسه برفارس النده رمحی وار هماندم اول کلان فارس اول حرامی‌یی اوروب اولدردی وخرابه‌یه کیروب زیدك بندنی چوزدی زید اکاسن کیمسن‌که بنی اول منافقك شرندن قورتاردك دیدی اول یتدیکه بن جبرائیلم حق تعالی‌یه دعا وندا ایتدیکنده بن یدنجی سماده ایدم عبدم زیدم ایرش دیو امر الهی اولوب منافقه برصیحه ایتدم ایکنجی صیحه‌یی سماء دنیاده ایتدم اوچنجیسن اشبو خرابه عندنده ایدوب منافقی اولدردم معلوم اوله‌که اسم الله برنیجه خواصله مختصدرکه سائر اسماء الهیه‌ده اول بولنمز * بری بودرکه اندن الفی حذف ایتسك لله صورتنده قالور (لله جنود السموات والارض) قولی کبی ولله‌دن لام اولی‌یی دخی حذف ایتسك له صورتنده قالور (له مقالید السموات والارض) کبی ولام ثانیه‌یی حذف ایتسك هو قالور (قل هو الله احد) کبی واو ایسه زائده در تثنیه وجمعنده سقوطی دلالتیله که هما هم دینور * ایکنجی بودرکه کلمهٔ شهادت کیم انك سببیله کافر کفرندن اسلامه انتقال ایدر اسم اللهدن غیری اسمله اول حاصل اولمز اویله اولسه کافر اشهد ان لا اله الا الرحیم ویاخود الا الملك ویاخود الا القدوس دیسه کفردن چیقوب اسلامه دخول ایتمش اولمز مادامکه (اشهد ان لا اله الا الله) دیمیه کتب تذکیرك بعضیسنده

کندومزك وغیرك التفاتندن آزاد اوله‌لم تماماً سنك کرفتارك اوله‌لم سندن غیری‌یی بیلمیه‌لم وکورمیه‌ودوشنمیه‌لم * (صراط الذین انعمت علیهم) اول کمسنه‌لرك یولینه انلری کندو فضل واحسانکله نبوت ورسالت وولایت وصدیقیت وشهادت وصلاحیت وظاهرا قبول شریعت وباطنا اطلاع اسرار حقیقت نعمتنه نیل ایله معزز ومکرم قیلدك * (غیر المغضوب علیهم ولا الضالین) انلرك طریقی دکل که انلر مقدم سنك معرض غضبکده بولنوب کفره اقدام ایلمشلر ایدی یاخود یهودلرك طریقنه تمردلری سببیله معانده ومکابره وقتل انبیا وحرق کتب ایلمریله اوزرلرینه خشم واقع اولمشیدی وانلرك طریقی دخی دکل که وجوده کلدکلرندنصکره طرق مختلفه‌یه دوچار اولمشلر یاخود نصاری یولیکه شان حضرت مسیحده افراط وباب حضرت فخر کائنات صلوات الله علیهما وسلامه‌ده تفریط واسطه‌سیله ضلالته دوشمشلر ایدی * آمین * بویله اولسون (جواهر التفسیرده فاتحهٔ شریفه ایچون یکرمی

ایدر الله تعالینك درت بیك اسمی واردر آنك بیكی قرآنده واخبار صحیحه‌ده‌در وبیكی توراتده
وبیكی انجیلده و بیكی زبورده در * دینلدیكه بیكی دخی لوح محفوظده قالوب بشر عالمنه
واصل اولمیوبدر * ودینلدیكه علومك كلیسی كتب ثلاثه‌ده توارة وانجیل وزبورده مندرج‌در
وبواوچ كتابك علومی قرآنده وقرآنك علومی فاتحه‌ده وفاتحه‌نك علومی (بسم الله الرحمن الرحیم)
ده و بسمله‌نك علومی بسم اللهك باسنده درج اولنمشدر * زیرا جمله علومدن مقصود عبدك
رب تعالی‌یه وصولیدر بایسه الصاق ایچوندر عبدی رب جل شانه‌یه الصاق ایدركه اول
كمال مقصوددر * لواقح الانوارده ایدر علوم مهلكه دندركه كشف ایچون ویاقلوب ناسده
تحصیل جاه ایچون اسماء الهیه‌یه مداومت ایده وناسه تخییل ایده‌كه اول حالت انك
طریقه سلوكنده صدقندن اوله * ایمدی اول ظن كاذبدر زیرا بعض شیء كاهی صاحبنه
بالخاصه ویریلور اول انی تقربات حقدن صانور والحال اول دواء مسهل كبیدركه
آوان استعمالده آنی اسهال ایدر استعمالنی ترك ایتسه اسهالی كسیلور بی فائده اولور
(الحمد لله) جمیع محامده واثنیه اول كرك عینیه وعرضیه‌در خلقك بالحق معبودی
الله تعالی ایچون ثابتدر انكله عبادینه حمدك كیفیتن تعلیم ایدوب كانه الحمد لله دیكز
دیدی * تفسیر رازیده ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیمشكه قچن الله تعالی عبدینه
برنعمت ویروب اول عبد الحمد لله دیه الله تعالی دیركه نظر ایدك اشبو عبدیمه كیم بن
اكا عندمده قدری اولمیان شیئ ویروب اول بكا شول كمال نفاستندن قیمتی نهایتده
برشیئله مكافات ایتدی * یعنی قچن حق تعالی برعبده اشیاء معتاده‌دن برشیئ انعام ایده
مثلا آچ ایسه طویوره صوسز ایسه قانده چپلاق ایسه كیوره واول عبد الحمد لله دیه
معناسی اولدركه هرحمدكه حامدیندن بری آنی اتیان ایتیوب لكن عقل حكمنجه وجودده
دخولی ممكن اوله انك جمله‌سی الله تعالی ایچون ثابتدر اشبو حمدده داخل اولور جمیع
محامدكه انی ملائكهٔ عرش وكرسی وسكان سموات ذكر ایلدی ودخی جمیع محامدكه
انی آدم علیه السلامدن محمد علیه السلامه كلنجه كچن انبیا انی ذكر ایلدی ودخی جمیع
محامدكه آنی جمیع اولیا وعلما وجمیع خلق ذكر ایلدی ودخی جمیع محامدكه ذكر اولیسردر
شول وقته دكین‌كه اهل جنتك آخر دعوالری (الحمد لله رب العالمین) اولور * واشبو
محامدك جمیعی متناهیه‌در نهایتسز اولان محامد اولدركه خلق ابد الآباد شمدنكیروده
ذكر ایدیسرلردر * ایمدی بونهایتی اولمیان محامدك اقسامی عبدك (الحمد لله رب العالمین)
دیدیكی قولنده داخلدر وبوبابده بردخی آخر قول واردركه الله تعالینك دنیاده عبدینه ویردیكی
نعمتلری نهایتلودر اماكه عبدك الحمد لله دیو حمدی نهایتسزدر قچانكه نهایتسزدن نهایتلو ساقط
اوله باقیسی‌نه نهایتسز اولور * ایمدی قچن برعبد برنعمت مقابله‌سنده (الحمد لله) دیه انكیچون
نهایتسز طاعتلر قیلور اویله اولسه انكله ثواب آلوب وخیر سرمدی‌یه مستحق اولور
تاكه اول نهایتسز طاعتك جزاسی دخی نهایتسز سعادت اوله (الحمد لله) بركلمهٔ جلیلهٔ شریفه
دركه ذكری ایچون محلنه رعایت لازمدر تاكه اندن مقصود حاصل اوله شیخ سری السقطیدن
حكایت اولنوركه اول بر كره الحمد لله دیدیكیچون اوتوز ییلدنبرو استغفار ایدرم دیدی

(التی اسم تحریر ایدر ۱ سورة
فاتحه ۲ سورة الحمد ۳ سورة
الشكر ٤ سورة ام القرآن ٥
سورة ام الكتاب ٦ سورة
المنه ۷ سورة القرآن العظیم
۸ سورهٔ وافیه ۹ سورهٔ
الكافیه ۱۰ سورهٔ مجزیه
۱۱ سورهٔ منجیه ۱۲ سورهٔ
الاساس ۱۳ سورة الشفاء
۱٤ سورة الرقیة ۱٥ سورة
السؤال ۱٦ سورة الدعاء ۱۷
سورة تعلم المسئله ۱۸ سورة
التلقین ۱۹ سورة السر ۲۰
سورة الصلوة ۲۱ سورة
المكافاة ۲۲ سورة الواقیة ۲۳
سورة مجمع الاسماء ۲٤ سورة
الثناء ۲٥ سورة الكنز ۲٦ سورهٔ
سبع المثانی * اشبو سبع المثانی
تسمیه‌سی یدی آیت اولدیغنده
اتفاق اولنوب انجق مثانی قو
لنده بعضیلر ایكی دفعه نازل
اولدیكه اولا مكهٔ مكرمه‌ده
بعده مدینهٔ منوره‌ده یاخود
مدینهٔ منوره‌ده فضیلت سوره
بیان اولندی دیمشلر والحاصل
بومثانی قولنده اقوال واختلاف
كثیره اولمغله بو مختصرده
بوقدرجه رمز اولندی اما
یدی آیت اولدیغنده لدی
الاتفاق بسمله سوره‌دن اولد
یغنده اختلاف واقعدر مدینه
وبصره وشام قرالری بسمله
فاتحه‌دن اولمیوب (انعمت
علیهم) ده وقف ایدوب آیت

شول سببدنكه بغدادده حریق واقع اولوب ناسك دكانلری یاندیغنده بنم دكانم یانمادیغنی بكا
خبر ویردكلرنده الحمد لله دیمشم كانه اول ناسك دكانلری یانوب بنم دكانم قالدیغنه سوندم دیمش
اولور حالبوكی دین ومروتك حق آكا سونمك دكیلدی ، ایمدی بونكله ثابت اولدیكه
(الحمد لله) كلمه‌سی اكرچه جلیلة القدردر لكن انكله اولان مقاصدك حصولنه محل رعایتی
واجب اولور * اذكار نوویده ایدر بركمسه یمین ایتسه‌كه الله تعالی‌یه مجامع حمد ایله ویا اجل
محامد ایله حمد ایده یمیننده بارّ اولمغله طریق بودركه (الحمد لله حمدا یوافی نعمه ویكافی مزیده)
دیه واكر یمین ایتسه‌كه الله تعالی‌یه احسن ثنا ایله ثنا ایده بارّ اولمسنه طریق بودركه (لا احصی
ثناء علیك انت كما اثنیت علی نفسك فلك الحمد كما ترضی) دیه ابو النصر السمار روایت ایدر آدم
علیه السلام دیدیكه یارب بنی كسب یدیمه اشغال ایتدك بكا برشیئ تعلیم ایتكه انده مجامع حمد
وتسبیح اوله بیورلدیكه صباحده واخشامده اوچ كره (الحمد لله رب العالمین حمدا یوافی نعمه
ویكافی مزیده) دیه (رب العالمین) كه اول عالملرك مربیسی ومالكیدر * بستان العارفینده
ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه حق تعالی اون سكز بیك عالم یراتدی اول عالملردن دنیا الكز
برعالمدر * عمر بن الخطاب رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیمشكه یرده حق
تعالینك بیك مخلوقی واردر انك التیوزی بحرده ودرتیوزی یره‌در پیغمبر علیه السلامدن
مرویدركه حق تعالی برارض بیضاء یراتدیكه اول اوتوز دنیا دكلودر خلقله طولودر طرفهٔ
عین دكلو زمان حق تعالی‌یه عصیان ایدن مخلوق وار ایدوكنی بیلمزلر دیدیلركه یارسول الله
ابلیس انلره ایرشدیمی دیدیكه ابلیسك دخی یرادلدیغن بیلمزلر اندن (ویخلق مالا تعلمون)
حق تعالی سزیك بیلمدیككز شیئی یرادر دیو بیوریلان قول شریفی اوقودی * خریدة العجائبده
ایدر عوالمك عددنده سكز قول وارد اولكیسی ضحاك قولیدركه عوالم یوز یكرمی سكز
در * التمش سكزی یالن ایاق بدنلری چپلاقدر خالق جل شانه‌یی بیلمزلردر والتمشی
لباسلودر * وایكنجیسی سعید بن المسیب قولیدركه الله تعالینك بیك عالمی واردر التیوزی
دریاده ودرت یوزی قره‌ده‌در * واوچنجیسی وهب قولیدركه اول اون سكز بیكدر دنیا آنك
بریدر ودنیانك حیوانله معموری غایتده آزدر خرابه نسبت اولنسه بر اواو صحراده برچادر
كبیدر * دردنجیسی ابو سعید الخدری قولیدركه الله تعالینك قرق بیك عالمی واردر دنیا
شرقدن غربه دكین اول عالملرك بریدر * بشنجیسی ابن عباس قولیدركه اول یتمش بیكدركه
انس وجن برعالمدر وملائكه وكروبیون برعالم آخردر انلرك ماعداسنی الله تعالیدن غیری
احد بیلمز * التنجیسی مقاتل بن حبان قولیدركه اول سكسان بیك اولمسیدر قرق بیكی قره‌ده
وقرق بیكی دخی دریاده‌در * یدنجیسی ابی بن كعب قولیدركه اول رؤساء متبوعیندندر اون
سكز بیك ملكدر اماكه اتباعی احصا اولنور دكلدر انلردن درت بیك بشیوز ملك مشرقده
درت بیك بشیوز ملك مغربده ودرت بیك بشیوز ملك جنوبده ودرت بیك بشیوز ملك
شمالده‌در وانلرك وراسنده كومش كبی بیاض برارض واردركه عرضی كونش یوریمسیله
قرق كونلك مسافه‌در طولنی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ملائكه ایله طلودر * انلرك بری
دنیایه ظاهر اولسه صورتنك هولندن اهل ارض هلاك اولیدی انلرك هر بری عالملردر منتهالری

عد ایتمشلردر حنفی ومالك
بوكا ذاهبلردر ومكه وكوفه
قرّالری بسمله فاتحه‌دن
اولوب (انعمت علیهم) آیت
عد اولنمز دیمشلر شافعی
وحنبلی بوكا ذاهبلردر

(سورة البقرة مدنیة
وآیها مائتان وسبع وثمانونه)

(بسم الله الرحمن الرحیم)
مدینه‌ده نازل اولمشدر
تبیانده (فاعفوا واصفحوا)
الی آخره ودخی (لیس
علیك هدیهم) الی آخره
بو ایكی آیت مكه‌ده نازل
اولمشدر دیمش (جواهر
التفسیرده) كوفه امامری
قولنجه ایكیوز سكسان التی
آیتدر یالكز (واتقوا یوما)
آیتی الی آخره مكه‌ده مناده
نازل اولمشدر
* (الم) (جواهر تفسیرده)
ینابیعدن نقل ایدركه
حضرت فاروق رضی الله
عنهدن بوحروفك معناسی
سؤال اولندی اكر بو
حروفلردن كلام سویلرسم
متكلف اولمش اولورم زیرا
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه
وسلم « وما انا من المتكلفین »
جوابنی ویرمكله مأمور
اولدی بیورمش ابن عباس
رضی الله تعالی عنهما الف
انا ولام الله ومیم اعلم
اشارتلری اولوب انا الله

عرشدر * سکزنجیسی کعب قولیدرکه عالملرك عددین (ومایعلم جنود ربك الاهو) مصداقنجه
الله تعالیدن غیری احد بیلمز * مقاتل بن سلیمان ایدر اکر بن عالمی تفسیر ایتسم بیك جلده محتاج
اولیدمکه هر مجلده ده بیکر ورق اولیدی * لواقح الانوارده ایدر حق جل وعلی آدم علیه السلامی
یراتدیغی بالچقدن بر مقـدار آرتوب اندن نخله یی یراتدی واندن دخی برسمسمه دکلو ارتیجق
اندن بر ارض واسعه یراتدیکه اکر کورسی وسموات وارضی وجنان وماتحت الثری ایچنه
قونسه برککیش صحرایه براغلمش حلقه مثالنده اولیدی * شیخ اکبر محیی الدین بن عربی ایدر
انده عجائبك وصفنده عقول عقلا حیرانلردر هرنفسده حق تعالی انده عوالم برادرکه تسبیحدن
انلره فتور کلمز انلره الله تعالینك عظم قدرتلری ظاهر اولوبدر محالات عقلیه دن اشـیاء کثیره
انده موجوده در علمـاء باللهك اول مسرح عیونلریدر انده جولان ایدرلر وانده بسـاتین
وجنات ومعادن وحیوانات واردرکه قدرنی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ودنیاده کی اشیا مثلی
انده دخی واردر جمله سی حی وناطقدر وباقی اولوب هیچ برینه تبدل وفنا ایرمز اول ارض اجسام
طینیهٔ بشریه یی قبول ایتمز اویله اولسـه عارفینك اکا دخولی ارواحله اولور اجسـامله دکل
قچانکه اکا دخول ایدرلر هیاکلرینی ارض دنیاده آلیقورلر وانده عجیبة النشأه بدیعة الخلقه
صورتلر واردرکه اندن بو عالم دنیایه مشرف زقاقلر باشنده طوررلر عارفیندن بری که اکا مراد
دخول ایده ابتداهیکلندن تجرد ایدر ومقامی حسبنجه اول ارض حله لرندن اکا برحله کیوررلر
وانی اول ارضه قویوب الله تعالینك مصنوعاتن اکا کوسترلر ودیلدیکی مکانده استدیکی
دکلوزمان انی اکلندیررلر وحجر وشجروسائر اشیا که اکا اوغرار سویلسین دیلسه سویلر وانده
لغات مختلفه واردر اکا داخل اولنلر بالخاصه جمعین فهم ایدر قچن اول ارضدن حاجتن بتوره
وکیرو موضعنه رجوعن دیلیه رفیقی ایله یورر حتی که ابتداده اول ارضه کردیکی زقاق باشنه
وارر واکنندن اول کیوریلن حله یی آلور وبری برلریله وداعلشوب عارف کیدر اول انده
قالور وانده مسك ازفردن برارض واردرکه اکرانی بودار اهلی شم ایتسه هلاك اولیدی وانده
بومشاق قرمزی التوندن دخی ارض واردرکه اشجار وثماری وسائر اشیاسی جمله التوندندر برکسه
انك یمشـندن آلوب ییسـه انده برمرتبه طراوت ولذت ورایحهٔ طیبـه ونعومت بولورکه
وصافلر انی وصف ایده مز وانك یمشـنده اولان نقش بدیع وزینت غریبه یی نفوس تخیلل
ایده مز وبزم عندمزده کی یوم واحد زمانی انلر عندنده سنین متعدده در وآنده آق کموشدن
برارض دخی واردرکه اشجار وانهاری وانواع ثماری واهلنك اجسـامی جمله کومشدندر
واکر انك ثمارندن برشیٔ تناول اولنسه شول وصفه کلمز طعم ورایحهٔ طیبه بولنور وانده کافور
ایضدن برارض دخی واردر اندن بعض اما کن حرارتده ناردن اشددر لکن انسان اکا
کیرسـه احراق ایتمز وانده بعض اماکن معتدله در وبعضی بارده در وانده زعفراندن برارض
دخی واردر اهلی انبساط وبشاشتده سائر ارضین اهلندن زیاده در انلره ورود ایده نی استقبال
واجلال ایدرلر وانك مطعوماتی عجائبندندرکه اندن برشیٔ قوپارلسه اول حینده کوررسنکه یرینه
انك نظیری بتر برحیثیتله که انی قوپارانك اکا شعوری اولمز وبالجمله انده نقص کورلمزونساسنك
حسنی برمرتبه ده درکه جنتده کی حوریلرك حسنی انلره نسبت اولنسه نساء آدمیه نك حسنی

اعلم دیمك اوله دیمش وبعضیلر
بو حروف مقطعـه نك
جمله سی اسم سـوره اولمق
کرك دیمش بونده وسـائر
سـوره لر اولنـده اولان
حروفانده اقوال وتوجیهك
وفرقی اولمغله بو مختصرده
بوقدرجه قیـد اولندی *
(ذلك الکتاب لاریب فیه
هدی للمتقین) بوکتـابده
یعنی قرآنده قطعاشك وشبهه
یوقدرکه جناب حق کتب
متقـدمه ده انزالیـله وعـد
ایلدیکی کتاب کاملدر متقیلر
ایچون یعنی کبائروفواحشدن
صاقننلر ایچون دلیل ویول
کوستریجیدر *(الذین یؤمنون
بالغیـب ویقیمون الصـلاة
ومما رزقناهم ینفقون) اول
کسـنه لرکه غیبه یعنی حق
تعالی یه وملکره وقیامته
وقضا وقدره کورمکسزین
ایناتورلر وبش وقت نمازی
شرائط وآدابیـله ادا
ایدرلر وآنلره احسـان
ایلـدیکمز رزقلرندن اهل
وعیـال واقربا وقوکشـو
لرینـه وسـائر مستحقلره
نفقه ویررلر * (والذین
یؤمنون بما انزل الیك وما
انزل من قبـلك وبالآخرة
هم یوقنون) اول کسنه لرکه
سکا کوندریلنه یعنی قرآنه
وسـندن مقدمکی پیغمبرلره

حوریلر حسننه نسبت کبی اولور وآنلرده تکلیف الهی یوقدر بلکه تعظیم حق اوزره مجبوللردر
حتی انك خلافنی قصد ایتسه لر استطاعتلری اولمز وبنالرینك بعضی همتلرندن پیدا اولور
وبعضی ایسه دنیاده کی کبی آلاتله استادلر دوزر ودریالری بری برینه قارشمز کوررسنکه التون
دریاسی دمور دریاسنه مجاور ایکن برینك صویندن اول برینه برقطره کیرمز مع ذلك حرکت
وسیلانده هوادن زیاده رقیق ولطیفدر وصفاسی برمرتبه ده درکه دوابندن برشیٔ اول ارضکه
دریا انك اوزره جاریدر ناظره خفی اولمز وصوینده برلذت ورایحهٔ طیبه واردرکه هیچ برمشروبده
اول بولنمز وصافی نباتات کبی تناسلسز ارضندن بتر بزم عندمزده حشرات تکونی کبی ارضندن تکون
ایدر یوقسه جماعله نازل اولان ماءدن ولد منعقد اولمز * زیراکه مجامعتلری مجرد شهوت ونعیم
ایچوندر واما مراکبلری راکبك ارادتی حسبنجه کاهی کبیر وکاهی صغیر اولور وقچن بربلده دن
بربلدهٔ آخره سفر ایتمك مراد ایتسه لر بروبحردن قنغیسنده اولورسه یوررلر برمرتبه سرعتله کیم
اکا کوزلر ایرشمز وخلقنك احوالی متفاوته در بعضنه شهوات وبعضنه ایسه تعظیم جناب حق غالب
اولور ومدینه لرینك قپولری اوزره احجار یاقوتیه دن عقود واردرکه اندن هر بر حجر بشر
یوز ذراعدن زیاده اولور وانده کونشسز نور وظلمت واردرکه بری برین تعاقب ایدوب انکله
زمانی بیلورلر لکن ظلمتلری مدرکك کوزینه حجاب اولمز نور حجاب اولمدیغی کبی وشحنا
وعداوتسز بری برلرینه غزا ایدرلر قچن بحردن سفر ایدوب غرق اولسه لر اوزرلرینی صو
باصدرمز بلکه یوریه رك کناره چیقارلر واول ارضك خصائصندندرکه ملك نزول ایتمز مکرکه
انك اهلندن ویا اهل دنیادن انده بولنانك بری وفات ایده وانده کعبه واردر اهلی آنی طواف ایدر
کسوه سزدر مکه ده کی بیت شریفدن بیوکدر درت دیرکلودر آنی طواف ایدنلره سویلرو بیلمدکلری
علومی انلره افاده ایلر وانده طپراقدن دریا واردر صوکبی جریان ایدر واول دریاده طاشلر
واردر بری برلرینه منضم اولوب سفینه اولور واول دریادن سفر مراد ایتسه لر اول سفینه یه
کیروب اول دیاردن دیلدکلری بلاده کیدرلر واول ارضده مدائن النور دیو مدینه لر واردر
عارفیندن اکا دخول ایتمز مکر اولکه مصطفی ومختار اوله اول اون اوچ مدینه در بری برینك
اوزره بنا اولنوبدر غایتده کوچکی اك اشاغیده بیوکی انك اوزرنده بوترتیب اوزره انك بیوکی
اك اوستنده در واول مدائنك غایتده کی کوچکن برراکب اوچ ییلده قطع ایده مز وانده ملوك
واردرکه لطف واحسان صاحبلریدر انلرك برینه تالی دینور ذکر الهی اکثاری انی تدبیر
مملکتدن آلیقوبدر وبرینه دخی ذوالعرف دینور اول ارض ملوکنك عظیمیدر وسائر ملوکدن
اکا چوق رسول کلور کثیرالحرکه هین ولیندر هر احد اکا واصل اولور غضبنه هیچ شیٔ قائم
اولمز حق تعالی اکا برمرتبه قوت ویروبدرکه وصفه کلمز واول ارضك دریاسنك ملکنه سابح
دینور انی قصد ایدنه مجالستی آزدر وانك جانبنده برسلطان عظیم واردرکه اکا سائق دینور
اکا وفد داخل اولسه مجلسندن طورر آنك قدومنه سرور اظهار ایدر اول وفد اکا سؤال
ایتمزدن اول انك جمیع حوایجن بتورر ودیرکه کراهت ایدرمکه سائلك وجهنده کندی مثلی
مخلوق ایچون سؤال مذلتن کورم غیرت ایدرین که الله تعالیدن غیری احد ایچون تذلل ایدلمیه
وانده برملك آخر واردرکه اکا قائم بامرالله دینور قلبنه الله تعالینك عظمتی استیلا ایتمسیله

کوندریلنه یعنی توریه وزبور
وانجیل وصحف سائره یه
وآخرته که قیامته شبهه سز
یقینا اینـانورلر (اولئك
علی هدی من ربهم واولئك
هم المفلحون) بو ذکر
اولنان کمسنه لر ربلری جل
شانه نك توفیق ومددندن
طوغری یول اوزره درلر
واول کروه عقابدن فلاح
ونجات بولوب درجات
ثوابه نائل اولمشلردر بوایکی
آیات شریفه لر اهل اسلام
واهل کتـابدن عبدالله
بن سلام واصحابی رضی الله
عنهم کبی مؤمنلر شاننده
واردر بو مؤمنلری
مدحدنصکره کفارك ذمنده
بیورر * جواهر التفسیرده *
بوندنصکره کله جك اون
درت آیات کریمه مشرك
ومنافق وکفار حقنده اون
درت ذمیمه وعقاید خبیثه
لرینی که دعوای باطل الداتمق
مرض قلب جهل خلاف
افساد سفاهت طغیان استهزا
سرکرداناق زیانکارلق
صاغراق دلسزلك کورلك
حاللرینی شاملدر دیو محرر
در * (ان الذین کفروا
سواء علیهم ءانذرتهم ام لم
تنذرهم لایؤمنون) تحقیق
اول کمسـنه لرکه نور
ایمانی ظلمت شرك ایله

واقده التفات ايتمز عارفيندن نيجه ارلرانك اول حالنه نظرايچون انى زيارت ايدر كوررسنكه
اول عبدذليل جانى كبى الى كوكسنده اياغن طوررباشن اكمش ايكى قدمنه نظرقيلور اندن برشعره
تحرك ويا برمفصل اضطراب ايتمز عارفلراندن مراقبه حالن تعلم ايدرلر وانلردن بر ملكه وداع
دينور مهيب المنظر لطيف المخبر شديد الغيره دائم الفكره در وانلرك جميع ملوكى اون سكزدر
هربرينك احكام وسيرت مخصوصه سى واردر وانلرك ملكى رعيه سى رزقنه طوريشور رعيه
ندكلو چوق ايسه ده قچان طعام پيشيراسه حسابه كلمز خلق كثيرا كاحاضر اولوركه انلره جباة
دينور اهل بيوتك رسولريدر اويله اولسه امين المطبخ اول جابيلرك هربرينه عائله سى دكلو
اول طعامدن ويرر وانى اول جابيلره قسمت ايدن شخص واحددر جابيلر عددنجه اللرى واردر
زمان واحدده تقسيم ايدوب هرشخصك قابنه طعامن قويار كوندرر هركونده بو عادت ادا
اولنور وينه هر برملكك برخازنى واردر ابدا آنى عزل ايتمز و برحسن الهيئه شخص ملكك
قاتنده اوتورركه اول معماردر اول ارضده دور ومساكن وقرى ومدائن بناسنه اول طوريشور *
شيخ اكبرايدر هرشيئكه عقل انى اشبو داردنياده محال كورر بزانى اول ارضده ممكن بولدق
و بيلدك كه عقول قاصره در وحق تعالى قادردركه ايكى ضدى جمع ايده و برجسمى ايكى مكانده
بولنديره وعرض بنفسه قيام وانتقال ايده ومعنى معنى ايله طوره وهر آيت وحديثكه عقل انى ظاهرندن
صرف ايده بزانى انده ظاهرى اوزره جارى بولدق وهرجسدكه انس وجندن اندن روحانيته
تشكل ايدر وهرصورتكه انسان كندوينى منامنده اكا متحول كورر اول كورديكى اول ارضك
اجسادندندر واول ارض اهليچون جميع عوالمه ممتدازقه اولوب هرزقاق اوزره برامين واردر
قچان اول امين ارواحدن برشيئى برنده كى صورتلردن برصورته مستعد كوره اكا اول صورتى
كيوررجبرائيل عليه السلام دحيه صورتن كيمه سى كبى واول ارضده برطرف واردركه اندن
جنته كيررلر اول ارضك عجائبى احصا اولنوردكلدر بودكلو ايله اكتفا اولنديكه كاتب وسامعه
ملال كليه ﴿ الرحمن الرحيم ﴾ اشبوايكى اسم شريف بسمله ده ذكراولنمشكن خلقى اوزره رحمتن
تأكيد وغضبى اوزره رحمتى سبقتنى بيان ايچون تكرار ايلدى ﴿ مالك يوم الدين ﴾ حساب
وجزا كونينك اول حاكميدر انك ملك وحكمنه اول كونده اكا هيچ احد نزاع ايدراولمز
﴿ اياك نعبد ﴾ توحيد وعبادته سنى تخصيص ايدرز ﴿ واياك نستعين ﴾ وجميع امورمزه
سندن معونت طلبيله دخى سنى تخصيص ايدرز * اشبو آيتده خضوع وتذللى طلب حاجت
اوزره تقديمده انلره استعانتى تعليم ايلدى اكرعبدك فعلندن اول استطاعتى اولسيدى استعانته
احتياج اولمزدى بواجلدن انلردن قدرتى نفى ايتدى * قاضى بيضاوى ايدر حق تعالى قارئك
عبادتن سائر موحدينك عباداتى تضاعفنده درج ايتدى وانك حاجتن انلرك حاجاتنه خلط ايتدى
تاكه انكله قبول واجابتن رجا ايده اشبو سببدن نمازده جماعت مشروعه اولدى * تفسير رازيده
ايدر قچانكه عبد * اياك نعبد * ديه كانه ديمش اولوركه الهى عبادتمى برحده اير كورمدمكه
آنى يالكز ذكرايتمكه مستحق اوله * زيراكه اول جهات تقصيرله ممزوجه در بلكه انى جميع
عابدين عبادتنه خلط ايدوب كلى عبادت واحده ايله ذكرايدرم * اياك نعبد * ديرم اشبو محلده
برمسئلۀ شرعيه واردركه قچان بررجل آخره اون عبيد بيع ايتسه اول مشترى مخيردريا انلرك

(كلى)

عناد يوزندن ستر ايلديلر
سن انلرى عذابله اخافه
ايلمشسين ياخود ايلمامشسين
برابردر انلر ايمان ايتمزلر
﴿ ختم الله على قلوبهم وعلى
سمعهم وعلى ابصارهم غشاوة
ولهم عذاب اليم ﴾ الله
عظيم الشان انلرك قلبلرى
وقولاقلرى وكوزلرى
اوزرينه مهر وضعيله پرده
چكمشدركه راه حقى فهم
ايتميه لر وايشتميه لر وكورميه لر
وانلر ايچون عذاب عظيم
واردركه دنياده قتل واسر
وعقباده زجر وقهر كبى *
دينلديكه بو آيت ابوجهل
ومقتولان روز بدر كبى
كفار ومشركلرك حقنده
دركه موتلرى كفر اوزره
اوله جغى معلوم علام الغيوب
ايدى ﴿ ومن الناس من
يقول آمنا بالله وباليوم الآخر
وماهم بمؤمنين ﴾ ناسدن
بعضلرى بز الله ه وقيامت
كوننه ايناندق ديرلر حالبوكه
انلر ايمان ايديجيلردن
دكللردر * تبيانده * بو
آيت ايله اشاغى اون اوچ
آيت يهوددن منافقلر حقنده
نازل اولمشدركه انلر
مسلمانلردن خوفله كفرلرينى
ستر ايله ظاهرا مسلمانلق
كوستريرلرايدى ديو تحرير
ايدر ﴿ يخادعون الله
والذين آمنوا ومايخدعون
الا انفسهم ومايشعرون ﴾
زعملرنجه قلبلرنده اولان

كلنى قبول ايدر وياهيچ برينى قبول ايلمز اما انك اول صفقه ده كيمن قبول ايدوب وكيمن رد ايتسه جائز
اولمز بونده دخى آنجلييندر قچان عبد * اياك نعبد * ديه جميع عابدلرك عبادتن الله تعالى يه عرض ايدر
انك كرمنه لايق دكلدركه بعضنى بعضندن تمييز ايده اما كلنى رد ايتمسى جائز اولمز زيرا * اياك نعبد *
قولنده ملائكه وانبيا واوليانك عباداتى انده داخل اولوبدر وكلنى قبول ايتديكى تقديرجه
اول قائلك دخى عبادتى انده داخل اولوبدر غيرك عباداتى قبوليله انك دخى قبول اولور والله
اعلم * كانه عبد ديمش اولوركه الهى اكر عبادتم مقبوله دكل ايسه بنى رد ايتمكل زيرا بو عبادتده
بن يالكز دكلم بلكه كثيرلرزوا كر بن اجابت وقبوله مستحق دكل ايسم سائر متعبدينك عبادتن
سكا شفيع ايدينورم انلرك عبادتى حرمتنه بنم عبادتمى دخى قبول ايله * اهل تحقيق ايدر
عبادت ايچون اوچ درجه واردر * اولكيسى بودركه الله تعالى يه وسيله ايتمسيدر اول كمسه كه
احوال خلقدن برشى بالذات مطلوب ايدينوب حق تعالى يى اكا وسيله ايده اول خسيسدر
* ايكنجيسى بودركه الله تعالى يه عبادتى انكچون اوله كه عبادتيله ويا تكاليف الهيه يى قبولله ويا
اكا انتساب ايله تشرف ايده اشبو درجه اولكيدن اعلادر لكن بودخى انجلاين خالصه دكلدر
زيراكه بالذات مقصودى الله تعالينك غيريدر اكرچه عبادتله تسميه اولنورسه ده * اوچنجيسى
بودركه الله تعالى يه عبادتى اول اله وخالق اولوب اول اكا عبد مخلوق اولديغيچون اوله والوهيتك
موجبى هيبت وعزتدر وعبوديتك موجبى خضوع وذلتدر ايمدى عبوديتده اشبو درجه
اعلاى مقامات واشرف درجاتدر اول اجلدن مصلى نماز اولنده * اصلى لله * يعنى الله ايچون
نماز قيلورم ديو نيت ايدر حتى اكر الله تعالينك ثوابيچون وياعقابندن امين اولمغيچون قلورم ديسه
نمازى فاسد اولور ﴿ اهدنا الصراط المستقيم ﴾ بزى تثبيت ايت شول صراط اوزره كه انكله
مطلوبه ايريشيلور اول برطريق واضحدركه انده اعوجاج يوقدر انكله مراد اسلامدر
ودخى قرآن وايچنده كى آداب واحكامدر تفسير رازيده ايدر دينورسه كه نيچون (اهدنى)
دينلمدى بلكه اهدنا دينلدى اكا ايكى وجهله جواب ويريلور * برى بودركه دعا اعم اولسه
اجابته اقرب اولور اول اجلدن بعض علما تلامذه سنه ديرديكه درسه باشلديغمزده ديكزكه
رضى الله عنك وعن جماعة المسلمين يوخسه دعاده رضى الله عنك ديمكله بنى تخصيص ايتميكز
زيرا جائزدركه يالكز بكا ايتديكز دعا قبول اولميه اما بتمله بيله مسلمون دخى ذكر اولنجق لابد
انلرده براجابته مستحق كمسنه بولنور قچانكه انلردن برى حقنده دعايى حق تعالى روا ايده
اكرم الاكرميندر باقيسنى دخى قبول وروا ايدر رد ايتمز * پس بو اجلدن دعا ايدنه سنت
اولديكه ابتدا پيغمبر عليه السلامه صلوات ايده اندن دعاسين ديليه بعده پيغمبر عليه السلامه صلواتله
كلامن ختم ايليه زيراكه حق تعالى پيغمبر عليه السلامه اولان صلواتى روا ايدر وقتاكه دعانك
اولى وآخرى روا اوله ممتنع اولوركه وسطنده كى شيئى رد اولنه * ايكنجيسى اشبو حديثدركه
* قال النبي عليه السلام ادعوا الله بألسنة ما عصيتموه بها قالوا يارسول الله ومن لنا بتلك الالسنة
قال يدعو بعضكم لبعض لانك ما عصيت بلسانه وهو ما عصى بلسانك * پيغمبرمز عليه السلام
ايدر الله تعالى يه دعا ايدك شول لسانلرله كيم انكله الله تعالى يه عصيان ايتميكز * ديديلركه
يا رسول الله انك كبى لسان بزه قندن حاصل اولور ديديكه بربريكزه دعا ايدك زيرا نه سن انك

كفرى ستر ايله كويا بارى
تعالى يى ومؤمنلرى يعنى
صحابه يى الدادرلر بيلمزلركه
انجق كندو نفسلرينى
الدايوب وبالى كندولره
عائد اوله جقدر * ﴿ فى قلوبهم
مرض فزادهم الله مرضا
ولهم عذاب اليم بما كانوا
يكذبون ﴾ انلرك قلبلرنده
نفاق وحسد خسته لكى
واردر الله تعالى دائما قرآن
انزاليله انلرك شك وحقد
وحسد مرضلرينى ياد ايدر
وخلاف سويلدكلرى سببيله
انلر ايچون شدتلو عذاب
واردر * ﴿ واذا قيل لهم
لا تفسدو فى الارض قالوا
انما نحن مصلحون ﴾
انلره يريوزنده كفر
ومعصيت ومؤمنلرى
الداتمق ايله فساد ايتميك
دينلدكجه انلر بزم كارمز
انجق صلاح وطاعتدر ديرلر
* ﴿ الا انهم هم المفسدون
ولكن لا يشعرون ﴾ اكاه
اولك كه تحقيق منافقلر
كندولرينى كفرله وناسى
ايماندن تعويقله افساد
ايديجيلردر ولكن كندو
لرينك مفسد ايدوكنى بيلمزلر
﴿ واذا قيل لهم آمنوا كما آمن
الناس قالوا انؤمن كما آمن
السفهاء الا انهم هم السفهاء
ولكن لا يعلمون ﴾ انلره

لسانیله ونه اول سنك لسانڭله عصیان ایتمشدر * تفسیر قاضیده ایدر الله تعالینك هدایتی انواعنه
حد وعد یوقدرکه حتی عادآنی عد ایده لکن اجناسی دردهٔ منحصر اولور * اولکیسی شول
قوی افاضه سیدرکه انکله مصالحنه اهتدایه تمکن ایدر قوهٔ عقلیه وحواس باطنه ومشاعر
ظاهره کبی * ایکنجیسی شول دلائلدرکه او حقله باطل وصلاحله فساد بیننی فرق ایدیجیدرکه
* وهدیناه النجدین * ودخی * فهدیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی * قول شریفی اکا اشارت
ایدر * اوچنجیسی رسوللر ارسالیله وکتابلر انزالیله اولان هدایتدرکه انی * وجعلناهم ائمة
یهدون بامرنا * ودخی * ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم * قول شریفیله عنایت ایدر *
دردنجیسی قلوبه اسرار کشفیدر ووحی و الهام ومنامات صادقه ایله اشیاء کوسترلمسیدر
اشبو قسمك نیلنه انبیاء واولیا مختص اولورکه * اولئك الذین هدی الله فبهداهم اقتده *
ودخی * والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا * قول شریفی ایله عنایت ایدر ایمدی مطلوب
اولان یا هدادن و یریلانك زیاده سیدر ویا اول و یریلان اوزره ثباتدر ویاانك اوزره مراتب
مرتبه حصولیدر قچن عارف واصل * اهدنا الصراط المستقیم * دیه یا الهی بزی سکا سیر
طریقنه ارشاد ایتدیکه احوالمز ظلمتنی کندیمزدن محو ایده رز وابدانمز غواشیسنی ازاله ایده وز
تاکه نور قدسکله ضیالنوب نورکله سنی کوره وز امر ودعا ایکیسی لفظ ومعناده متشارك
اولوب استعلا وتسفلله متفاوتلردر (صراط الذین انعمت علیهم) که اول انبیا وصدیقندن
وشهداء وصالحیندن انعام ایتدیکك دوستلرکك طریقیدر * تفسیر قاضیده ایدر نعم الله اکرچه
* وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها * مصداقنجه احصا اولنور دکلسه ده لکن مجموعی ایکی جنسه
منحصر اولور یا دنیوی ویا اخرویدر دنیویسی ایکی قسمدر یاموهبی ویا کسبیدر وموهبیسی
ایکی قسمدر یاروحانیدر اکاروح نفخ اولنمسی کبی وعقله واکا تابع قوادن فهم وفکر ونطقیله
اشراقی کبی ویا جسمانیدر تخلیق بدن کبی واکا حلول ایدن صحت وکمال اعضادن قوی وهیأت
عارضه کبی * اما کسبیسی نفسی رذائلدن تزکیه سی واخلاق وملکات فاضله ایله تحلیه سی کبی
وبدنك هیأت مطبوعه وحلی مستحسنه ایله زین اولمسی کبی وجاه ومال حصولی کبی واخرویسی
حق تعالی انك تقصیراتنی عفو ایتمسی وآندن راضی اولمسی واعلای علیینده انی ملائکهٔ
مقربین ایله ابدالآبدین تمکین ایتمسی کبی وبو آیت کریمه ده کی نعمتله مراد اولان اشبو قسم
اخیردر زیرا آنك ماعداسنده مؤمن وکافر مشترکلردر تفسیر رازیده ایدر نفع ودفع ضرردن
هر شیئکه خلقه واصل اولور * وما بکم من نعمة فمن الله * مصداقنجه الله تعالیدن اول آنلره
نعمتدر ونعمت اوچ قسمدر * بریسی الله تعالینك ایجادیله اولان نعمتدر خلق ورزق کبی *
ایکنجیسی شول نعمتدرکه ظاهر امرده اول بزه غیر الله جهتندن واصل اوله لکن حقیقتده اول
دخی بزه الله تعالیدن واصل اولوبدر زیراکه اول نعمتی وآنی انعام ایده نی وآنك قلبنه انعام
داعیه سنی خلق ایدن جمله الله تعالیدر الا بوکه آنی اول عبیدیدیله اجرا ایتدیکیچون اول عبد
مشکور اولدی لکن حقیقتده مشکور الله تعالیدر اول اجلدن * ان اشکرلی ولوالدیك * دبو
شکرله امرده کندی ایله ابتدا ایلدیکه خلق انعامنك تمامی حق تعالینك انعامیله ایدوکن بیان
ایده * اوچنجیسی طاعتمز نعمتلریدرکه الله تعالینك توفیق واعانت وهدایتیله درو بزدن اعذاری

مهاجر وانصارك ایمان
ایتدکلری کبی سز دخی
ایمان ایدك دینلدکجه انلر
کندو بینلرنده کندولرینی
اعلم اعتقاد ایتملریله بز دخی
عقلسز جاهللر کبی ایمانمی
ایده لم دیرلر ایدی آکاه اولك
که انلر عاقبتنه نظر ایتمز
وآخرتی فکر ایتمز عقلسز
نادانلردر ولکن بر شی
بیلمدکلرینی بیلمزلر (واذا لقوا
الذین آمنوا قالوا آمنا واذا
خلوا الی شیاطینهم قالوا انا
معکم انما نحن مستهزؤن)
صحابه دن مؤمنلره ملاقی
اولدقلرنده بزلرده سزك کبی
مؤمنلرزدیرلر قچان انلری
الدایجی انسان شیطانلری
اولان دوستلریله خلوت
ایتدکلرنده بز سزکله دینده
وآیینده برابرز انجق بز
مؤمنلری استهزا ایدیجیلرز
دیرلر * سبب نزول
آیت کریمه بو وجهله
محرردرکه عبدالله بن ابی
وتوابعی بر کون صدیق
وفاروق ومرتضی رضی الله
تعالی عنهمی کوردیلر
وخوش آمد یوزندن
مدحلرنده اولدیلر مرتضی
رضی الله تعالی عنه یاابن ابی
اللهدن قورق نفاق ایله
دیدی ابن ابی یاابی الحسن بزی
نفاقه نسبت بیورمه بزده

ازالتیله اول بزه واصل اولدی والا بزاندن برشیئه نائل اولمزدق ایمدی بوتقریردن ظاهر
اولدیکه نعمتلرك جمیعی حقیقتده الله تعالینکدر وبو آیتده کی نعمتله مراد نعمت ایماندر آنك اوزره
احکام متفرع اولور * حکم اول اولدرکه چون او نعمتله مراد نعمت ایمان ایدوکی ثابت اوله
وآیتك صریحی دلالتیله انی انعام ایدن الله تعالی ایدوکی بیلنه آنی خلق واعطا ایدن دخی بنه
اول ایدوکی ثابت اولور اکر آنك فاعلی عبد اولیدی عبدك انعامی الله تعالینك انعامندن
اعلا واشرف اولوردی وحق تعالی آنی معرض تعظیمده ذکری حسن اولمزدی * حکم ثانی
اولدرکه مؤمن نارده مخلد قالمیه زیرا * انعمت علیهم * قولی اول انعامی تعظیم معرضنده
ذکر اولنوبدر اکر عقاب مؤبد رفعنده آنك اثری اولمسه قلیل الفائده اولوردی اویله اولسه
حق تعالی آنی معرض تعظیمده ذکری حسن اولمزدی * حکم ثالث آیتك دلالتندندرکه دینده
اصلحك رعایتی الله تعالی یه واجب اولمیه زیرا واجب اولسه اشبو انعام اولمزدی * ایمدی
آنی انعام دیو تسمیه سندن بیلدیکه اول اکا واجب اولمیه * اکلیلده ایدر اشبو آیتده سلف
صالحه اقتدایه اشارت واردر (غیر المغضوب علیهم ولا الضالین) لعنت وخذلانله اوزرینه
غضب ایدوب اسلامی ترك ایدنلرك طریقنه دکل که آنلر یهوددر * من لعنه الله وغضب
علیه * دلالتیله ومتابعت هوا ایله طریق هدادن آزمشلرك طریقنه دخی دکل که آنلر نصارادر
* ولا تتبعوا اهواء قوم قد ضلوا من قبل * دلالتیله دینلدیکه مغضوب ایله مراد عصاتدر
وضالین ایله مراد جاهلوندر زیراکه منعم علیه اول کیمسه درکه حقی ذاتیچون وخیری عمل ایچون
بیلمنك بیننی جمع ایده کانه اکا مقابل کیمسه اولورکه یاقوهٔ عاقله ویاقوهٔ عامله سنه خلل
ایره اما عملنه خلل ایرکورن فاسق ومغضوب علیهدر عمدا قتل ایدن حقنده * فما ذا بعد الحق
الا الضلال * دلالتیله * تفسیر رازیده ایدرکه منعم علیه اولان کشینك مغضوب علیه ویاضال اولمسی
ممتنع ایکن * انعمت علیهم * عقیبنده * غیر المغضوب علیهم ولا الضالین * ذکرینك فائده سی
نه اولور دیو سؤال ایدنه دینورکه ایمانك کمالی رجا وخوفله در نتکم پیغمبریمز علیه السلام
دیدیلرکه اکر مؤمنك خوف ورجاسی وزن اولنسه ایکیسی برابر کلیدی * ایمدی * صراط
الذین انعمت علیهم * قولیله رجاسی کامل اولور * غیر المغضوب علیهم ولا الضالین * قولیله
ایسه خوفی کامل اولور اویله اولسه ایمان ایکی رکنی وایکی طرفیله قوتلنوب کمالده نهایت
بولور * آمین * یارب استجابت ایت ویا ذکر اولنانی ایت پیغمبریمز علیه السلامدن روایت
اولنور دیمشکه جبرائیل علیه السلام بکا تلقین ایتدیکه فاتحه دن فراغم عندنده آمین دیم ودخی
دیدیکه اول کتاب اوزره ختم کبیدرکه ایچنده اولانه اطلاعدن غیری منع ایدر اول نه فاتحه دن
ونه قرآندندر زیراکه امام مصحفنده اول یازلمیوبدر وسلفدن هیچ احد آنی قرآن دیمیوبدر
اول اجلدن فاتحه دن مفصول اوقنور امام ابو حنیفه واتباعندن مرویدرکه اول فاتحه
قرائتندنصکره اخفا اولنور وامام شافعی واصحابندن مرویدرکه آمین لفظنی امام ومأموم جهر
ایدر زیرا وائل بن حجر رضی الله عنه پیغمبر علیه السلامدن روایت ایدرکه اول * ولا الضالین *
دیدیکنده رفع صوتیله (آمین) دیدی ایمدی بوخبر دلالتیله آنك قرائتی بالاجماع
سنتدر حذیفة بن الیمانی رضی الله عنه روایت ایدر پیغمبر علیه السلام دیدیکه * ان القوم

سزك کبی مؤمن ومصدقز
دیدی حق تعالی خبر ویردیکه
انلر مؤمنلری کوردکلرنده
سزك کبی ایمان طوترز دیولر
(الله یستهزئ بهم ویمدهم
فی طغیانهم یعمهون) الله
عظیم الشان انلره دنیاده
نعمت اعطاسیله استهزالرینه
مجازات ایدر وطغیانلرنده
یعنی جهل وتکبرلرنده ترکله
مهلت ویروب عدم بصیرتله
تردد وحیرتده قالورلر *
(اولئك الذین اشتروا
الضلالة بالهدی فما ربحت
تجارتهم وما کانوا مهتدین)
انلر اول کمسنه لردرکه
ضلالتی صاتون الوب هدایته
بدل ایدرلر یعنی ایمانی ترکله
کفری وجنتی فدا ایله جهنمی
الدیلر انلرك تجارتلری فائده
ایتمدی وهدایته ایریجی
اولمدیلر (مثلهم کمثل الذی
استوقد نارا فلما اضاءت
ما حوله ذهب الله بنورهم
وترکهم فی ظلمات لا یبصرون)
انلرك مثالی شول کمسنه لر
کبیدرکه قورقولو بیاباندہ
آتش یاقارلر وقتا که اول
آتش اطرافنی روشن ایدر
ایکن الله تعالی انلرك آتشنك
نورینی اخذ ایله انلری ظلماتده
اطرافنی کورمیه رك خائف
ومتحیر ترك ایدر (صم

ليبعث الله عليهم العذاب حتما مقتضيا فيقرأ صبي من صبيانهم في الكتاب الحمدلله رب العالمين
فيسمع الله تعالى فيرفع عنهم العذاب اربعين سنة * حق جل وعلا برقوم اوزره عذابن كوندره
مكتبده كى صبيانلردن برى * الحمدلله رب العالمين * سوره سن اوقويجق قرق ييل انلردن عذابى
قالديره * فصل * امام رازى تفسيرنده ايدر امام شافعى قول جديدنده ايدر مقتدى يه قرائت
واجب اولور كركسه امام قرائتى اسرار ويا جهر ايتسون واول قول قديمنده ايدر امام اسرار
ايتديكنده مقتدى يه واجب اولور جهر ايتديكنده دكل كه اول امام مالك وابن المبارك واحمد
قوليدر امام ابوحنيفه ايدر امام آردنده هرحالده قرائت مكروه اولور لكن بزم ايچون بر نيجه
وجه واردر * اولكيسى حق تعالينك * فاقرؤا ماتيسر من القرآن * قرآندن سزه ميسر اولانى
اوقويكز ديو امريدركه منفرد ومأمومه متناول اولور * ايكنجيسى پيغمبر عم عليه السلام نمازده
اوقوردى * واتبعوه * امر الهى مقتضاسنجه اكا اتباع بزه واجب اولور مكركه مأموم اولمسى
اندن منع ايدر دنيله الا بوكه اكا معارضه اولور * اوچنجيسى * واقيموا الصلاة * صلاتى اقامت
ايدك ديو قولى مجموع افعال ايله امردركه پيغمبر عليه السلام انى ايشلردى انك نمازده كى افعالندن
برى فاتحه يى قرائت ايدى ايمدى * اقيموا الصلاة * ديو امرده فاتحه قرائتى داخل اولور *
دردنجيسى پيغمبر عليه السلامك * لاصلوة الا بفاتحة الكتاب * ديو قولى فاتحه سز اولان نمازى
نفى ايتمشدر اكر دينورسه كه بوخبر حال انفراده مخصوصدر زيرا جابر پيغمبر عليه السلامدن
روايت ايدرديمشكه * من صلى صلوة لم يقرأ فيها بام القران فلم يصل الا ان يكون وراء الامام *
بركمسه كه نماز قيلوب انده فاتحه يى اوقوميه اول كشى نماز قيلمامشدر مكركه امام آردنده اوله
دينوركه اشبو حديثه طعن اولنمشدر * بشنجيسى پيغمبر عليه السلام حضرتلرينك اعمال صلاتى
تعليم ايتديكى اعرابى يه * ثم اقرأ ماتيسر معك من القرآن * اندن سكا قرآندن ميسر اولانى
اوقوغل ديو قوليدركم اول منفرد ومأمومه متناول اولور. التنجيسى عبادة بن الصامت رضى الله
عنهدن مرويدر ديمشكه برصباح نمازنده پيغمبر عليه السلامك اردنده ايدك اكا قرائت ثقيل
اولوب فارغ اولديغنده ديديكه * لعلكم تقرؤن خلف امامكم قلنا نعم يارسول الله قال لاتفعلوا
الا بفاتحة الكتاب لانه لاصلوة لمن لم يقرأبها * يوخسه امامكز آردنده اوقورميسز ديديكه نعم
يارسول الله اوقورز ديديكه فاتحه دن غيريسن اوقومكز زيرا انى اوقوميه نك نمازى نماز دكلدر *
يدنجيسى ابوهريرة رضى الله عنه ايدر پيغمبر عم عليه السلام ديديكه * من صلى صلاة لم يقرأ فيها
بام القرآن فهى خداج فهى خداج غير تمام * بركسه كه قلديغى نمازنده فاتحه يى اوقوميه
اول نماز ناقصدر ناقصدر ناقصدر تمام دكلدر * سكزنجيسى ابوهريرة رضى الله عنه پيغمبر عم
عليه السلامدن روايت ايدوب ديديكه * ان الله يقول قسمت الصلاة بينى وبين عبدى نصفين * حق
جل وعلا ديركه نمازى بنمله عبدم بيننده ايكى نصف ايتدم بيان ايتديكه انك نصفى نمازك لوازمندندر
ونصفى ايسه قرائتله حاصل اولور اويله اولسه فاتحه قرائتى لوازم صلاتدن اولمسى واجب اولور
اشبو دليل كرك منفرد وكرك مقتدى نمازى حقنده قائمدر * طقوزنجيسى عبادة بن الصامت رضى الله
عنه ايدر پيغمبر عليه السلام صلوات جهريه دن برين بزه قيلوب اندنصكره بزه اقبال ايدوب
ديديكه * هل تقرؤن اذا جهرت * قلنا نعم قال وانا اقول مالى ينازعنى القرآن ولا تقرؤوا بشئ من

بكم عمى فهم لا يرجعون ﴾
صاغرلردر يعنى حق صحبتى
ايشتمزلر دلسزلردر يعنى
ايمان اقرار ايتمزلر كورلر
در يعنى ديدهٔ بصيرتله حقى
فرق ايتمزلر انلر بو حاللرندن
رجوع ايتميوب بو وجهله
حشر اولورلر ﴿ اوكصيب
من السماء فيه ظلمات ورعد
وبرق يجعلون اصابعهم فى
اذانهم من الصواعق حذر
الموت والله محيط بالكافرين ﴾
ياخود انلرك مثالى شول
كسنه لر كبيدركه كوكدن
يغمور ياغركن اول اثناده
كوك كورلر ويلدرم ظاهر
اولور اول كسنه لر صاعقه دن
كندولره موت وهلاك
وقوعى خوفيله ايشتمامك
ايچون پارمقلرينى قولاقلرينه
قپارلر الله تعالينك علمى
اول كافرلرك اقوال
وافعالنى احاطه ايديجيدر
وقتنده عذابدن خلاص
اولمزلر ﴿ يكاد البرق يخطف
ابصارهم كلما اضاءلهم مشوا
فيه واذا اظلم عليهم قاموا
ولوشاء الله لذهب بسمعهم
وابصارهم ان الله على كل
شئ قدير ﴾ يقين اولوركه
انلرك كوزلرينك نورينى
يلدرم چالوب قاشدرر هر
باركه يلدرم شعله ويردكجه
اول ضيا ايله يوررلر

القرآن اذجهرت الا بأم القرآن فانه لاصلوة لمن لم يقرأبها * بن نمازده قرائتى جهر ايتديكمده سز
دخى قرائت ايدرميسز ديدكده نعم قرائت ايدرز ديديكه اول سببدن كوكلم بكا نه اولدى قرآن
بكا نزاع ايدر ديرم ايمدى بن قرآنى جهر ايتديكمده فاتحه دن غيرى برشئ قرائت ايتمكز زيرا كه
نماز اولمز اولكه فاتحه انده قرائت اولنميه * اوننجيسى امام ابوحنيفه قتنده امام آردنده فاتحه
قرائتى نمازى ابطال ايتمز اما آنى قرائتك تركى بزم عنديمزده نمازى ابطال ايدر ايمدى انك
قرائتى احوط وواجب اولور زيرا پيغمبر عم عليه السلام ديمشدركه * دع ما يريبك الى مالا يريبك *
سكا ريب ويرنى ترك ايدوب ريب ويرمينه كيت ابو حامد الاسفراينى ايدر نمازك هر ركعتنده قرائت
واجبه در اشبو قول صحابه بيننده مجمع عليهدر وابوبكر وعمر وعلى وابن مسعود رضى الله عنهم انى
ديمشلردر وبوقولك صحتنه بش وجه ايراد اولنمشدر برى بودركه پيغمبر عم عليه السلام نمازك
هر ركعتنده قرائت ايدردى ايمدى * فاتبعوه * ديو امره امتثالا بزه دخى اول فعل واجب
اولور * ايكنجى وجه پيغمبر عليه السلام نماز تعليم ايتديكى اعرابى يه امر ايلديكه آنده قرآن
اوقويه بعده بيورديكه آنى هر ركعتده ايشليه امر ايسه وجوب ايچوندر * اوچنجيسى ابوسعيد
الخدرى ايدر پيغمبر عليه السلام بزه امر ايلديكه نمازك هر ركعتنده فرضنده ونافله سنده فاتحه يى
قرائت ايدرز * دردنجى قرائتك هر ركعتنده اولمسى احوطدر اويله اولسه انك وجوبيله
قول واجب اولور * بشنجيسى ركعاتك كلنده قرائتله قلمق واجب اولور اكر دينورسه كه
عائشه رضى الله عنهادن روايت اولنديكه دردر ركعتلو فرض نمازلر اصلنده ايكيشر ركعت ايدى
سفرده انك اوزره اقتصار اولنوب حضرده زياده قلندى دينوركه ايكى اولكى اصلدر وايكى
صكره كه تبعدر وتبعك مدارى تخفيف اوزره در اول معنى اجلچون اول ايكيسنده فاتحه دن
زياده سوره اوقنمز وقرائتده جهر اولنمز * معلوم اوله كه * فاقرؤا ماتيسر من القرآن * قرآندن
سزه ميسر اولانى اوقويكز ديو بيوريلان قول شريف فاتحه قرائتنك وجوبنه دليل اولمغه
صالحدر زيرا اول ميسر اولنله مراد فاتحه در وياغيريدر ويا فاتحه ايله غيرى بيننده تخييردر *
اولكيسى اقتضا ايدركه فاتحه نك بعينها قرائتى واجب اوله كه اول مطلوبدر * ايكنجيسى اقتضا
ايدركه فاتحه دن غيرينك قرائتى واجب اوله كه اول بالاجماع باطلدر * اوچنجيسى اقتضا ايدركه
مكلف فاتحه قرائتيله فاتحه دن غيرك قرائتى بيننده مخير اوله بو دخى بالاجماع باطلدر زيرا كه امتك
اجماعى انك اوزره دركه فاتحه يى قرائت غيرى قرائتدن اولى اوله وفاتحه قرائتسز اولان نمازك
ناقص ايدوكى حديث دلالتيله مسلمدر وناقصله كامل بيننده تخيير ايسه جائز اولمز معلوم اوله كه
حق جل وعلا فاتحه قرائتن قرآندن ميسر قرائتيله تسميه قلدى زيرا كه فاتحه سوره سى مسلميندن
مكلفينك غالبده محفوظلريدر اويله اولسه اول انلره ميسردر اماكه سائر سوره كيمنه محفوظ
وكيمنه دكلدر اول تقديرجه ماتيسر اولمش اولمز بركسه فاتحه يى بتون بيلمسه بلكه بعضنى بيلسه
ايمدى اول آندن بيلديكى برآيت ايسه انكله بيله سائر قرآندن التى آيت دكلو اوقويه واكر
فاتحه دن برشئ بيلميوب لكن قرآنك سائرندن بيلسه ايمدى * فاقرؤا ماتيسر من القرآن * فحواسنجه
اول بيلديكنى قرائت اكا واجب اولور واكر قرآندن بيلديكى يوغيسه اكا لازم اولوركه
* الحمدلله والله اكبر * ديه رفاعة بن مالك رضى الله عنه روايت ايدر پيغمبر عم عليه السلام

قچان يلدرمك ضياسى
كسيلوب قراكلق اولدقجه
حيرتده قالورلر اكر الله
تعالى مراد ايديدى انلرك
باطنده كى صاغرلق وكور
لكلرى كبى ظاهرده دخى
صمم وعمى ويرر ايدى
تحقيق الله عظيم الشان
هرشيئه قادردر بو مثالرده
مفسرين وافر مناسب
تشبيهلر تحرير ايتمشلر ايسه
ده بو مختصرده مختصرجه
بو تشبيه تسطير اولنديكه
العلم عندالله يغموردن مراد
اسلامكه سبب حيات
قلوبدر وظلمات انده اولان
تكاليف شرعيه وجهاد وترك
ريا وترك اديان قديمه دركه
منافقينه قرانكولقدر ورعد
انده كى وعيد وشدايددر
وبرق انده كى اولان وعد
وفتح وغنيمت وبيان جنتدر
وصاعقه ده پارمقلرينى قولا
قلرينه سد ايتملرى اسلامده
اولان جهاد وسائر كبى
تكاليف شرعيه يى كور
دكلرنده خوفلرندن ايمان
باطنى عدم قبول ايله
ايشتمملرى يلدرم كوزلرينى
قاشدرمسى بعضا شعلهٔ
اسلام نظرلرنده پارلدقده
اول ضيا ايله يوررلر يعنى مال
غنيمت وحصول عافيته نيللرنده
دين اسلامى بكنورلر اما

دیدیکیم * اذا قام احدکم الی الصلوة فلیتوضأ کما امره الله ثم یکبر فان کان معه شیء من القرآن فلیقرأ وان لم یکن معه شیء من القرآن فلیحمد الله ولیکبر * قچان بریکز نماز قیلمق مراد ایده الله تعالینک امر ایتدیکی کیفیت اوزره آبدست آلوب تکبیر ایله نمازه باشلاسون اکر قرآندن بیلدیکی وار ایسه آنی اوقوسون واکر اندن بیلدیکی یوغیسه الله تعالی یه حمد وتکبیر ایلسون واکر قرآندن واذکار عربیه دن بیلدیکی یوغیسه امام رازی ایدر ایمدی اول قادر اولدیغی لسانله الله تعالی یی ذکر ایتمکه امر اولنور زیرا پیغمبریمز علیه السلام دیمشدرکه * اذا امرتکم بشیء فأتوا منه ما استطعتم * قچانکه بن سزه برشیء امر ایدم اندن قادر اولدیغکز شیئی ایشلیکز * اذکار نوویده ایدر اکر فاتحه یی کوچک بیلمزسه اول دکلو یی قرآندن انک غیری کوچک بیلدیکن اوقوسون واکر قرآندن هیچ برشیء کوچک بیلمزسه اذکاردن تسبیح ویا انک مثلنی فاتحه نک آیتلری دکلو دیسون واکر اذکاردن دخی برشیء کوچک بیلمزسه اکر تعلم ایده جک دکلو زمان یوغیسه فاتحه یی اوقویه جق دکلو زمان قیامنده نصکره رکوعه وارسون تعلمده تقصیرا ایتمامش ایسه اول قلدیغی نماز کفایت ایدر تقصیر ایتمش ایسه اعاده سی واجب اولور وهر تقدیر اوزره تعلمه امکان اولدیغنه بناء فاتحه یی تعلم اکا واجب اولور واکر فاتحه قرائتن عربیه ایله کوچک ایتمزسه عجمیه ایله قرائتی جائز اولمز زیرا اول عاجزدر بیلدیکن کتوره

سورهٔ بقره مدنیه در الا ایکی آیت که اول * فاعفوا واصفحوا * ودخی * لیس علیك هداهم * مکیه در وآیتلری ایکیوزسکسان بش ویا التی ویا یدیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الم ﴾ معالم التنزیلده ایدر حروف هجا که اشبو سوره وسائر سوره لر اولنده در متشابهاتدندرکه الله تعالی انک علمیله استئثار ایدوبدر قرآنک سریدر ظاهرینه ایمان کتوروب علمنی الله تعالی یه حواله ایدرز آنی ذکرک فائده سی اکا ایمان طلبیدر ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایدر هر کتابده الله تعالینک سری واردر وقرآنده سری سوره لر اوائلنده کی حروف هجادر * دینلدیکه انک هر برحرفی اسماء اللهدن براسمك مفتاحیدر * الف * الله و * لام * لطیف و * میم * مجید اسمنه مفتاحدر دینلدیکه * الف * الله تعالینک آلائنه و * لام * لطفنه و * میم * ملکنه اشارتدر ﴿ ذلك الکتاب ﴾ اشبو شول کتاب کاملدرکه انك انزالیله سکا وعد ایتدم ﴿ لاریب فیه ﴾ انك الله تعالی عندندن ایدوکنده شك یوقدر ﴿ هدی للمتقین ﴾ اهل تقوایه رشد وبیاندر وهدادن مراد اول شیدرکه انسان انکله مطلوبنه ایرر ومتقی اولدرکه شرك وکبائر وفواحشدن صاقنه حدیثده کلدیکه تقوانک جمیعی * ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی * قولنده ذکر اولنمشدر * سهر بن خوشب ایدر متقی اول کمسنه درکه باس اولنور شیدن صاقنوب لاباس اولان شیئی ترك ایده متقیلری ذکرله تخصیص انلری تشریف ایچوندر ویاهدایت ایله انتفاع ایلدیکیچوندر ﴿ الذین یؤمنون بالغیب ﴾ شونلرکه حال غیبده پیغمبریمز علیه السلامك خبر ویردیکی بعث وجنت ونار وغیری تصدیق ایدرلر وایمانك حقیقتی قلبله تصدیقدر واول شریعتده قلبله اعتقاد ولسانله اقرار وارکانله عملدر واقرار وعمله ایمان دینلدی شریعتدن اولدیغی مناسبتله واسلام ایسه خضوع

شقاوت ازلیه لری موجبنجه ینه شعلهٔ برقی غائب ایدوب تاخر وتردد ده اولورلر ﴿ یا ایها الناس اعبدوا ربکم الذی خلقکم والذین من قبلکم لعلکم تتقون ﴾ ای عامهٔ انسان سزی وسزدن مقدم اولنلری یوقدن وار ایدوب خلق ایدن ربکز عزشانه یه اول رجا ایله عبادت وطاعت ایدك که متقیلردن اولوب عذابندن خلاص اوله سز * تبیانده * ابن عباس رضی الله عنهمادن روایة بوخطاب عموم ناسه در بوندن صکره قرآنده نه محلده * یا ایها الناس * خطابی کلورسه مراد اهل مدینه در دیو تحریر ایدر ﴿ الذی جعل لکم الارض فراشاً والسماء بناء وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقاً لکم فلا تجعلوا لله انداداً وانتم تعلمون ﴾ اول الله تعالی که یریوزینی سزك نفع وفائده وراحتکز ایچون دوشه دی وسمایی سزه سقف بنا ایلدی واول کوکدن سزه فائده لو صو کوندردیکه انکله سزه رزق ایچون انواع میوه ونبات چیقاردی ایمدی حق تعالی ایچون قطعا شریك طوتمیه سز بیلور

وانقیاددر ایمدی هر ایمانده اسلام بولنور اما که هر اسلامده ایمان بولنمز مادامکه تصدیق بولنمیه * قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا ولکن قولوا اسلمنا * دلالتیله و اعمالك ایماندن ایدوکنه دلیل پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیمشدر * الایمان بضع وسبعون شعبة افضلها قول لا اله الا الله وادناها اماطة الاذی عن الطریق والحیاء شعبة من الایمان * ایمان یتمشدن زیاده شعبه در افضلی لا اله الا الله دیمك وادناسی یولدن اذایی کیدرمکدر وحیاء ایماندن برشعبه در * دینلدیکه ایمان اماندن مأخوذدر مؤمنه کندویی عذاب اللهدن امین قلدیغیچون مؤمن دینلدی وحق تعالی یه مؤمن دینلمسی عبادینی عذابدن امین قلدیغیچوندر (لواقح الانوارده) ایدر ایمان بش قسمدر * بری ایمان تقلیدیدرکه اول عوامکدر * وبری ایمان علمیدرکه اول اصحاب دلیلکدر * وبری ایمان عینیدرکه اول اهل مشاهده نکدر * وبری ایمان قلبیدرکه اول عارفینکدر * وبری ایمان حقیقیدرکه اول واقفینکدر * وبری ایمان حقیقة الحقیقه درکه اول مرسلینکدر عارفون انی کشفدن ممنوعلردر * معلوم اوله که نور ایمان ایکی قسمدر اهلی ایکی قسم اولدیغی کبی * بری شول مؤمندرکه ایمانی نظر واستدلال وبرهانله اوله * ایمدی انك ایمانه وثوق اولنمز ونوری بشاشت قلوبه مخالط اولمز * زیرا صاحبینك اکا نظری ورای حجابدندر * وبری دخی شول مؤمندرکه برهانی قلبنده عین ایمانك حصولیدر * ایمدی بشاشت قلوبه مخالط اولان اول ایماندرکه صاحبی حقنده شك تصور اولنمز * (تنبیه الغافلینده) ایدر ناس ایمانده ایکی قسمدر بر قسمك ایمانی عطائیدر علامتی اولدرکه صاحبنی ذنوبدن ترهیب وطاعاته ترغیب ایدر وبر قسمك ایسه ایمانی عاریتدر علامتی اولدرکه صاحبنی ذنوبدن منع ایتمز وطاعته رغبت ایتدرمز * خبرده کلدیکه بنی اسرائیلده ایکی رجل وار ایدی بری عابد وبری فاجر ایدی ایکیسی دخی زمان قریبده وفات ایدوب موسی علیه السلام وحی الهی ایله اول عابدك اهل جهنم وفاجرك اهل جنت ایدوکنی خبر ویردی موسی علیه السلام اول ایکیسنك حالنی خاتونلرندن سؤال ایلدی عابدك خاتونی ایتدیکه اودوشکنه یاتور اولسه سعادت بزه اکر موسانك بزه کتوردیکی دین کرچك ایسه دیر ایدی وفاجرك خاتونی ایتدی اول دوشکنه یاتور اولسه لا اله الا الله دیوب دین موساده اولدیغنه حق تعالی یه حمد اولسون دیر ایدی * وغیبله مراد هر خفیدرکه انی حس ادراك وبدیههٔ عقل اقتضا ایتمیه بوغیب ایکی قسمدر بر قسمی اولدرکه اکا دلیل اولمیه که اول * وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو * ایله عنایت اولنمشدر وبر قسمی دخی اولدرکه اکا دلیل نصب اولنه حق تعالینك ذات وصفاتنه ویوم آخر وحالاتنه ایمان کبی اشبو آیتدن مراد اولدر ویاخود معنی بودرکه انلر سزدن غائبین اولدقلری حالده ایمان کتورورلر یوخسه منافقلر کبی مؤمنلره ملاقی اولدقلرنده ایمان اظهار ایدرلر وشیطانلریله تنها قالدقلرنده بز سزکله یز دیرلر اول اجلدن ابن مسعود رضی الله عنه الله تعالی یه قسم ایدوب ایمان بالغیبدن افضل هیچ برکسه ایمان کتورمیوبدر دیدی * دینلدیکه غیبله مراد قلبدر یعنی قلبلریله ایمان کتورورلر یوخسه اول قلبلرنده یوغیکن انی سویلینلر کبی ایتمزلر ﴿ ویقیمون الصلاة ﴾ ودخی انلر نمازك ارکاننی تعدیل ایدرلر وافعالنه خلل ایرکورمدن صاقنورلر ویا اکا مواظبت ایدرلر ویاخود اداسنه فتور وتوانیسز قیام ایدرلر وصلاة لغتده دعادر * وصل علیهم * دلالتیله یعنی انلره دعا

سرکه انك مثل نظیری یوقدر ﴿ وان کنتم فی ریب مما انزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله وادعوا شهداءکم من دون الله ان کنتم صادقین ﴾ بزم بنده مزه یعنی محمد صلی الله علیه وسلمه کوندردیکمز شیدن یعنی قرآندن اکر سز شك وشبهه ده ایسه کز اول قرآن کبی فصاحت وبلاغتده بر سوره کتورك والله تعالادن غیری بتلریکز وشعرا ومعاون وشاهدلریکزی دعوت ایدرك که انك کبی بر سوره کتوره لر اکر بو کلام بشردر دیدیککزده صادقلر ایسه کز ﴿ فان لم تفعلوا ولن تفعلوا فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة اعدت للکافرین ﴾ چون مقدم معارضه ایله انك مثلی بر سوره کتوره مدیکز وبوندن صکره دخی قادر دکل سز امدی اول آتشدن صاقنك که انك طوتشدیره جق حطبی کافر انسانلر وزیاده حار کبریت طاشلریدرکه کفار ایچون آماده در * تبیانده * نار الآن مخلوقه اولدیغنه بو آیت کریمه دلیلدر دیر ﴿ وبشر الذین آمنوا وعملوا الصالحات ان لهم جنات تجری من تحتها

ايت وشرعده افعال مخصوصه نك اسميدركه اول قيام وركوع وسجود وقعود ودعا وثنادر
* ان الله وملائكته يصلون على النبى يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما * آيتنده دينلديكه
صلاة الله تعاليدن رحمت وملائكه دن استغفار ومؤمنلردن دعادر امام رازى ايدر اشبو صلاتله
امرى متضمندر * دينلديكه بونكله مراد صلاة خمسه در ولفظ واحدايله ذكرى * وانزل معهم
الكتاب * ده كتاب ذكر ايله كتب مراد اولنمى كبيدر (ومما رزقناهم ينفقون) دخى بزم
انلره ويرديكمز نعم ظاهره وباطنه دن الله تعالى جل شانه نك طاعتنه فرضنه ونفلنه صرف ايدرلر
* رزق اول شيدركه خلقدن ذوالحياة انكله نفعلنه وحق تعالى انى كندويه اسنادى ايدندركه
اول حلال صرف اوله واكا من ادخالى اسراف وتبذيردن منع ايچوندر (والذين يؤمنون
بما انزل اليك وما انزل من قبلك) ودخى شونلركه سكا انزال اولنان قرآنه وسندن اوكدين
انزال اولنان تورات وانجيل وزبور وسائر كتب سابقه يى تصديق ايدرلر * (بستان العارفينده)
ايدر وهب بن منبهدن روايت اولنديكه حق تعالى يوزاون درت كتاب انزال ايدوبدر * اللى
صحيفه شيث عليه السلامه * واوتوز صحيفه ادريس عليه السلامه * ويكرمى صحيفه ابراهيم عليه
السلامه * واون صحيفه آدم عليه السلامه وزبور داود عليه السلامه كه اكا كتب ستة دينور
وتورات موسى عليه السلامه وانجيل عيسى عليه السلامه وقرآن آخرزمان پيغمبرى محمد صلى
الله عليه وسلم حضرتلرينه انزال اولنوبدر (وبالآخرة هم يوقنون) و دخى دار آخرتى
شكسز بيلورلر * دنيايه دنيا دينلدى آخرته دنو وقربى اولديغيچون وآخرته آخرت دينلدى
دنيادن تأخر ايدوب دنيانك فناسندن صكره اولديغيچون (اولئك على هدى من ربهم)
ايمدى ذكر اولنان صفاتله متصف اولنلر ربلرى جل شانه دن رشد وبيان وبصيرت اوزره درلر
(واولئك هم المفلحون) ودخى يوم قيامتده ناردن نجات بولوب جنته ايرنلردر وفلاح بقا
معناسنه دخى كلور يعنى نعيم مقيمده باقى قلانلردر (ان الذين كفروا) شونلركه حقى انكار
وستر ايله كافر اولديلر * كفر درت نوعدر * برى كفر انكاريدركه الله تعالى يى اصلا بيلميه واكا
اعتراف ايتميه * وبرى كفر جحوديدركه قلبيله الله تعالى يى بيله لسانيله اكا اقرار ايتميه ابليس
ويهودك كفرى كبى * فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به * دلالتيله * وبرى كفر عناديدركه قلبيله
الله تعالى يى بيله ولسانيله اعتراف قيله لكن انكله تدين ايتميه ابوطالبك كفرى كبى اول محمدك
دينى جمع اديانك خيرلوسى ايدوكنى بيلدم اكر ناسك بكا لوم وسبندن حذر ايتمسم بنى اكا
دخول ايدنلردن بولايدك ديدى * وبرى كفر ونفاقدركه لسانله اقرار وقلبله انكار ايده *
ايمدى بو درت نوع كفردن هر قنغيسيله بر كمسه الله تعاليه ملاقى اولورسه مغفرت اولنمز
(سواء عليهم) انلرك قتنده برابردر (ءأنذرتهم ام لم تنذرهم) كركسه انلرى تخويف
وتحذير ايت ويا ايتمه (لا يؤمنون) انلرسنى وسكا ويريلن قرآنى تصديق ايتمزلر * اشبو آيت
شول اقوام حقنده نازل اولوبدركه سابق علم الهيده اوزرلرينه كلمهٔ شقاوت حك اولمشدر
بعده تصديقى تركلرينك سببين ذكر ايدوب ديديكه (ختم الله على قلوبهم وعلى سمعهم) حق
تعالى انلرك قلبلرى اوزره كفرى ختم ايتدى اويله اولسه انلر حقى قبول وتفقه ايتمزلر
وسمعلرى اوزره دخى ختم ايتدى حتى كه حقى ايشتمزلر وانكله نفعلنمزلر (وعلى ابصارهم

الانهار كلما رزقوا منها من
ثمرة رزقا قالوا هذا الذى
رزقنا من قبل واتوا به
متشابها ولهم فيها ازواج
مطهرة وهم فيها خالدون)
يا محمد ايمان كتوروب واعمال
صالحه ايشليانلره مژده
ايله كه تحقيق انلر ايچون
آخرتده هر نوع ميوه لر
ايله مزين جنتلر واردركه
آلتلرندن ايرمقلر آقار هربار
اول ميوه لردن رزقلنوب
اطعام اولنسه لر بز بونى
مقدم دنياده اكل ايتمشيدك
ديرلر زيرا جنتلرك ميوه لرينك
لذتلرى كلى مختلف والذ
ايسه ده لونلرى دنيا
ميوه لرينه مشابهدر وجنتده
انلر ايچون عيب وآفتدن
پاك وپاكيزه حورى ونسالر
واردر وانلر اول جنتلرده
مؤبد ومخلد قاليجيلردر *
(ان الله لا يستحيى ان يضرب
مثلا ما بعوضة فما فوقها
فاما الذين آمنوا فيعلمون انه
الحق من ربهم واما الذين
كفروا فيقولون ماذا اراد الله
بهذا مثلا يضل به كثيرا ويهدى
به كثيرا وما يضل به الا
الفاسقين) تحقيق الله تعالى
سيورى سنكك واندن بيوك
شيله حق بيان ايچون مثل
ضربنى يعنى مثال كتورمكى
ترك ايتمز اول كمسنه لركه

غشاوة) وبصرلرى اوزره آيات الهيه دن تعامى وغطاسى اولوب نظر واستدلال ايله هدايى
كورمزلر (ولهم عذاب عظيم) وانلره دنياده اسر وقتل وعقباده عذاب دائم واردر
وعذاب شول عقابدركه جانى انك سببيله جنايته عوددن ارتداع ايده (ومن الناس من يقول
آمنا بالله وباليوم الآخر وماهم بمؤمنين) بعض ناس الله تعاليه ويوم قيامته ايمان كتوردك
ديرلر حالبوكه انلر ايمان كتورمش دكللردر * اشبو اون اوچ آيته دكين يهوددن منافقين
شاننده نازل اولوبدركه انلر مؤمنلردن سالم اولمغيچون كفرى ابطان ايدوب انلره اسلام اظهار
ايدرلردى * تفسير رازيده ايدر ايمان وكفر ونفاقك حكمى اعتقادك اون ايكى قسمه انقساميله
بيلنور * قسم اول اولدركه قلبده عرفان ولسانده اقرار اوله اكر اول اقرار اختيارى ايسه
انك صاحبى بالاتفاق مؤمندر واكر اقرارى اضطرارى ايسه بر حيثيتله كيم خوفى اولمسه
اقرار ايتمزدى بلكه انكار ايدردى ايمدى انك صاحبى منافقدر * قسم ثانى اولدركه قلبده عرفان
ولسانده انكار اوله اكر اول انكار اضطرارى ايسه * الا من اكره وقلبه مطمئن بالايمان *
دلالتيله انك صاحبى مؤمندر واكر اول انكار اختيارى ايسه صاحبى كافر معانددر * قسم ثالث
اولدركه قلبده عرفان ولسانده نه اقرار ونه انكار اوله اكر سكوتى اضطرارى ايسه مثلا
اقراردن خوف ايتسه وياخود حق تعالى يى دلائله بيلوب نظرين اتمام ايتديكى كبى اقرار
ايتمدين آكسزين وفات ايتسه قطعا اول مؤمندر زيرا تكليف اولنديغى امورك جميعن يرينه
كتوردى وزمان بولمديكه اقرار دخى ايديدى * ايمدى اول اقرارى تركنده معذوردر
واكر اقراردن سكوتى اختيارى ايسه مثلا حق تعالى يى دلائل ايله بيلوب لكن لسانله اقرارى
اولمسه پيغمبريمز عليه السلامك * فيخرج من النار من كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان * قلبنده
ذره دكلو ايمانى اولان كشى جهنمدن چيقار ديو اخبارى مقتضاسنجه امام غزالى انك مؤمن
اولمسنه ميل ايتدى والحال اول كمسه نك قلبى ايمانله طولودر اويله اولسه اول جهنمده نيجه قالور *
قسم رابع اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده اقرار اختيارى اوله * اشبو مسئلهٔ مشهوره
دركه مقلد اولان كشى مؤمنميدر ويا دكلميدر اختلاف اولندى * ايمدى قلبده اعتقاد تقليدى
ولسانده اقرار اضطرارى اولسه صورت اوليده كينك كفرينه حكم اولنورسه اشبو صورت
ثانيه ده كينك كفرنده كلام اولمز واكر صورت اوليده كينك ايماننه حكم اولنور ايسه اشبو
صورت ثانيه ده كينك نفاقنه حكم واجب اولور زيرا صورت ثانيه ده كينك قلبى عارف فرض
اولنسه اقرارى اضطرارى اولديغيچون منافق اولوردى * ايمدى اعتقادى تقليدى اولديغى
صورتده اقرارى اضطرارى اولديغيچون منافق اولمسى بالطريق الاولى اولور * قسم خامس
اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده انكار اختيارى اولسه انك صاحبى كفرنده شك
يوقدر واكر اعتقاد تقليدى وانكارى اضطرارى ايسه اكا ايمانله حكم واجب اولور زيراكه
مقلده مؤمن ديو حكم اولنور * قسم سادس اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده سكوت
اوله اول سكوت كركسه اختيارى ويا اضطرارى اوله انك حكمى حكم ثالثك حكمى كبيدر * قسم سابع
اولدركه قلبده انكار ولسانده اقرار اضطرارى اوله صاحبى منافقدر واكر قلبده انكار ولسانده
اقرار اختيارى ايسه مثلا عالمك قديم ايدوكنه شبهه ايله اعتقاد ايدوب لسانله عالم محدثدر ديو اقرار

ايمان كتورديلر انلر بو
مثل ربلرى طرفندن حق
اولديغنى بيلورلر اما كافرلر
عناديوزندن بو مثل ايله الله
تعالى نه مراد ايتدى ديرلر
حق تعالى كافرلرك بو مثلى
تكذيبلرى سببيله اكثرينى
خذلانه براغور ومؤمنلرك
تفكرلرى سببيله چوغنى
هدايته ايرشدرر جناب
بارى بو مثل ايله انجق
كبائرى ارتكاب ايدن
فاسقلرى ضلالته انداخته
ايدر * مرويدركه قرآن
كريمده سنك واورمجك
ايله ضرب مثل اولنديغنى
يهوديلر ايشيدوب حق
تعاليه بويله اشياى خسيسه يى
ذكر ايتمكدن نه حاصل بوالله
كلامنه بكزمز ديملريله
انلرك واهى سوزلرينى رد ايله
بو آيت كريمه نازل اولمشدر
(الذين ينقضون عهد الله من
بعد ميثاقه ويقطعون ما
امر الله به ان يوصل
ويفسدون فى الارض اولئك
هم الخاسرون) اول فاسقلركه
پيمان وتأكيد ايتدكلرندن
صكره عهد الهى قيرديلر
وعبدك ربيسنه وصل اولنق
بابنده الله تعالينك امر
ايلديكى شيئى قطع ايدرلر
ويريوزنده فساد ايدرلر
انلر دنياده وعقباده ضرر

اختیاری ایده مستبعد اولمز قلبله عرفان ولسانله انکار جائز اولیجق که کفری جحود وعناددر
قلبله جاهل اولوب لسانله اقرار ایچون جائز اولمیه اشبو قسم قبیلندن اولان نفاقده داخلدر
* قسم ثانی اولدرکه قلبده ولسانده انکار اوله انك صاحبی کافردر یوخسه منافق دکلدر
زیرا باطننه مخالف بر شیء اظهار ایتمامشدر * قسم تاسع اولدرکه قلبده انکار ولسانده سکوت
اوله انك صاحبی کافردر * قسم عاشر اولدرکه قلب جمیع اعتقاداتدن خالی اولوب لسانده
اقرار اختیاری اوله اگر مهلت نظرده ایسه اکا کفر لازم کلمز لکن جائز اولمیان شیئی ایتمشدرکه
صدق وحقیقتك بیلمدیکی شیئدن خبرویرمشدر واگر مهلت نظرده دکل ایسه انده نظر واردر
اماکه قلب خالی ایله اقرار اضطراری اولورسه انك صاحبنه کافر دینلمز * زیرا توقفی مهلت
نظرده ایسه واقراری ترکندن نفسی اوزره خوف ایدرسه اول فعلی قبیح اولمز * قسم حادی
عشر اولدرکه قلب خالی ایله لسانده انکار اوله * ایمدی انك ایکی حکمی قسم عاشر حکمنك
عکسیدر * قسم ثانی عشر اولدرکه قلب خالی ایله لسان خالی اوله اگر توقفی مهلت نظرده ایسه
اکا واجب اولان دخی توقفدر واگر توقفی مهلت نظردن خارج ایسه اکا کافر دینلمك واجب
اولور انتهی * (احیاء علوم‌ده) ایدر ایمانله اسلامك ایکی حکمی واردر بری دنیوی وبری
اخرویدر * اخرویسنك حکمی اولدرکه صاحبنی جهنمده تخلید ایتمز چیقارر اگرچه اول
ایمان ذره دکلو ایسه ده * ایمدی بو حکم نه شیئك اوزرینه مرتبه در وایمان نه شیئدر علما اختلاف
ایتدیلر بعضیلر دیدیلرکه ایمان یالکز قلبله اعتقاددر وبعضیلر ایسه قلبله اعتقاد ولسانله اقراردر
دیدی وبعضیلری قلبله اعتقاد ولسانله اقرار وارکانله عملدر دیدی اویله اولسه اول اتی
درجه‌یه منقسم اولور * اولکیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرار وعمل اوچی دخی بوله
خلافسز انك مکانی جنتدر * ایکنجیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرارله بعض اعمال بوله
لکن کبائرك بعضنی ویا کلنی ارتکاب ایدوب توبه ایتمش اولمیه کتاب وسنت مقتضاسنجه یوم
قیامتده حق تعالی آنی اگر عفو ایتیوب حسابده عدل ایدرسه اگر حسنات وسیئاتی برابر
کلورسه ارادة الله دکلو زمان اعرافده حبس اولندیغندنصکره انك فضلی ورحمتیله جنته کیرر
* واگر سیئاتی حسناتندن زیاده کلورسه ارادة الله دکلو زمان جهنمده یاندیغندنصکره جنته
کیرر * اوچنجیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرار بوله لکن عمل بولنمیه * دردنجیسی انده اعتقاد
بوله لکن اقرار ایتمدین ویاخود اعماله مشغول اولمدین وفات ایده * اشبو ایکی درجه‌ده اولنلرك
حکمنده علما اختلاف ایتدیلر اولکه ایمانی اعتقاد واقرار وعملدر دیدی اشبو ایکی درجه‌نك برنده
انك بریسی برنده ایسه ایکیسی بولنمامشدر اول مذهب اوزره بونك ایکیسیدخی مؤمن اولمامق
لازم کلور لکن پیغمبریمز علیه السلامك * الایمان ان تؤمن بالله وملائکته وکتبه ورسله
والیوم الآخر وتؤمن بالقدر خیره وشره * دیو بیوردیلان تعریف ایمانده لسانله اقرار وارکانله
عمل منعدمدر بلکه ایمان انجق تصدیق ایدیکی ظاهردر ودخی * یخرج من النار من کان فی
قلبه ذرة من الایمان * قلبنده ذره‌جه ایمانی اولان جهنمدن چیقار دیو بیوردیلان حدیثده
دخی قلبك تصدیقندن غیری شیء ذکر اولنمیوبدر * ایمدی اشبو ایکی حدیث مقتضاسنجه
آنجق تصدیقی اولان دخی مؤمندر نارده مخلد اولمز * بشنجیسی اولدرکه قلبنده تصدیق بولنه

وزیان ایدیجیلردر بو
عهد اللهدن مراد یوم
میثاقده * الست بربکم *
سؤالنه جواب عهدی اوله
یاخود بنی اسرائیلك توریة
موجبنجه آخر الزمان
پیغمبرینه تبعیتلری عهدی
اوله وعبد ربسنه وصلی
قطعدن مراد مؤمنلر ایله
دوستلغی قطع ایلمك
باخصوص جمله قبیلهٔ عربك
ویهود دخی حضرت اسمعیل
واسحق علیهما السلام
جهتیله اول حضرت صلی الله
علیه وسلمه قرابت ووصلی
وار ایکن تفرقه وامر اللهه
مخالفتله قطع رحم ایدرلر *
﴿ کیف تکفرون بالله وکنتم
امواتا فاحیاکم ثم یمیتکم ثم
یحییکم ثم الیه ترجعون ﴾
نه کیفیتله سز اللهی انکارله
کفر ایدرسز حالبوکه مقدم
نطفه وعلقه ایکن موتالر
ایدیکز نفخ روحله سزی
دیرلتدی صکره اجلکز
کلدکده سزی اولدیرر
صکره نفخهٔ صورده حشر
ایچون تکرار دیرلدر بعده
مجازات ایچون انك طرفنه
رجوع ایدرسز ﴿ هو الذی
خلق لکم ما فی الارض جمیعا
ثم استوی الی السماء فسواهن
سبع سموات وهو بکل شیء
علیم ﴾ اول الله تعالی

و * لا اله الا الله محمد رسول الله * دیجك دکلو زمان عمری مساعد اولمشیکن وانی دیمك اکا
واجب ایدوکن بیلمشیکن دیمسه * ایمدی انی دیمکدن امتناعی نماز قلمقدن امتناعی کبی اولور
اولدخی مؤمندر نارده مخلد اولمز * آلتنجیسی اولدرکه لسانله * لا اله الا الله محمد رسول الله *
دیه لکن قلبی انی تصدیق ایتمیه * ایمدی اول کمسنه آخرت حکمنده شکسز کافردر ونارده
مخلددر ودنیا حکمنده مسلمدر * زیرا که قلبنده‌کی‌یه اطلاع اولنمز اما اشتباه انده‌درکه انك
قلبی تصدیق ایتمامشیکن اقرباسندن بری وفات ایتسه اکا وارث اولدیغندنصکره قلبی تصدیق
ایتمامشیکن بر مسلمه خاتون تزوج ایدوب بعده قلبی تصدیق ایتسه تجدید نکاح لازم اولورمی
ایکی وجهله اکا جوابی محتملدر * بری بودرکه دنیا احکامی ظاهر وباطنده هرکسنه‌نك ظاهر
حالنه اعتبار اولنه اویله اولسه اول میراث اکا مباح اولور وخاتوننك نکاحنی تجدید لازم اولمز
* وبر جوابی دخی بودرکه اول اظهر واحوطدر الله تعالی اعلم اول میراث اکا حلال اولمز
وخاتوننك نکاحنی تجدید لازم اولور زیرا انك ظاهر حالنه اعتبار ایتمك غیرك حقنده درکه
انك باطن حالنی بیلمز اماکه کندی حقنده باطن حالی ظاهردر * دینلورکه تصدیقندن اوکدین
عندالله کافر حکمنده ایدی وکافرله مسلم بیننده ایسه توارث جاری اولمز وکافر مسلمه‌یی تزوج حلال
اولمز حذیفه رضی الله عنهه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم منافقلری بیلدیرمشیدی قچان انلرك بری
فوت اولسه اول انك جنازه‌سنه وارمزدی عمر بن الخطاب رضی الله عنه دخی اکا مراقب اولوب
انك وارمدیغی جنازه‌یه اولدخی وارمزدی ﴿ یخادعون الله والذین آمنوا ﴾ الله تعالی‌یه
ویا رسولنه مخادعه ایدرلر لسانلریله ایمان اظهار ایدوب قلبلرنده‌کی کفری ستر ایله ومؤمنلره
دخی مخادعه ایدرلرکه مؤمن دکلار ایکن انلری کوردکلرنده مؤمنلرز دیرلر * مخادع اولدرکه
اضمار ایتدیکنك خلافن اظهار ایده * وهو خادعهم * قولنده الله تعالینك خداعی اولدرکه
آخرتده انلر ایچون کزلدیکی عذابك خلافی دنیاده انلره نعیم تعجیل واظهار ایده * دینلدیکه
خداعك اصلی فساددر اویله اولسه معناسی ایماندن اظهار ایتدکلرینی کفردن اضمار ایتدکلریله
افساد ایدرلر وحق تعالی دنیاده انلره ویردیکی نعیمی آخرتده انلره ایره‌جکی عذابله
افساد ایدر ﴿ وما یخدعون الا انفسهم ﴾ حالبوکه انلر خداعی‌نه کندیلرینه ایدرلر انك وبالی
کندیلره عودت ایدر * زیرا که حق تعالی انلرك نفاقلرین رسولنه بیلدیرر اویله اولسه دنیاده
رسوای اولوب عقباده انلره عقاب ایرکورر ﴿ وما یشعرون ﴾ والحال خداعلرینك وبالی
کندیلره عودت ایدوکنی بیلمزلر ﴿ فی قلوبهم مرض ﴾ قلبلرنده شك ونفاق مرضی واردر
ومرضك اصلی ضعفدر ودینده شکه مرض دینلدی * زیرا که مرض بدنی ضعیف ایتدیکی کبی
شك دخی دینی ضعیف ایدر ﴿ فزادهم الله مرضا ﴾ حق تعالی انلره مرضلرین زیاده ایلدی *
زیرا که آیات کریمه‌لر بری برینك آردنجه نزول ایدردی هر آیت که نزول ایدوب انلر اکا
کافر اولدیلر انکله کفر ونفاقلرین آرتوردیلر ﴿ ولهم عذاب الیم ﴾ انلره بر مرتبه عذاب
واردرکه الم ووجعی قلبلرینه ایریشور ﴿ بما کانوا یکذبون ﴾ شول سببله کیم سرده الله
تعالی‌یی ورسولنی تکذیب ایدرلردی ﴿ واذا قیل لهم لا تفسدوا فی الارض ﴾ قچان انلره مؤمنلر
قلبندن کفر ایله ونامی رسول الله وقرآنه ایماندن تعویقله یر یوزنده فساد ایتمیکز دینلسه

سزك انتفاعکز ایچون یر
یوزنده جمله حیوان ونبات
ومعدن وایرمقلری یراتدی
صکره سمانی خلقه قصد
ایدوب یدی کوکلری اگریلك
وعلتی اولمیه‌رق طوغری
وصحیح یراتدی اول الله
تعالی هر شیء بیلیجی
ویرادیجیدر ﴿ واذ قال ربك
للملائکة انی جاعل فی الارض
خلیفة قالوا اتجعل فیها
من یفسد فیها ویسفك الدماء
ونحن نسبح بحمدك ونقدس
لك قال انی اعلم ما لا تعلمون ﴾
یا محمد یاد ایله شول وقتیکه
سنك ربك جل شانه جمله
ملکلره یاخود مقدم روی
ارضه اجلا اولنان بنی
الجاندنصکره یر یوزنده
ساکن ملکلره بن یر یوزنده
خلیفه خلق ایده‌جکم دیدی
ایدی اول ملکلر کندو
عقل وعصیانلرنده مرکوز
خاصه‌لرندن یا لوح محفوظده
اوقودقلرندن یاخود اخبار
الهیدن ناشی استکشاف
حکمت یوزندن آیا یریوزنده
فساد ایده‌جك وبغیر حق
قان دوکه‌جك کیمسه‌می
خلق ایده‌جکسك حالبوکه
بز سنك حمدکله تسبیح
وذکرکله سنی تقدیس
ایدرز دیدیلر حق تعالی بو
خلیفه‌یی یراتمقده اولان

(قالوا انما نحن مصلحون) دیرلرکه بز دکل الا اصلاح ایدیجلرز (الا انهم هم المفسدون) آگاه اولکزکه آنلر کندیلرین کفرله و ناسی ایماندن تعویقله افساد ایدیجلردر (و لکن لایشعرون) لکن کندیلرین اهل فساد ایدوکن بیلمزلر (و اذا قیل لهم) قچان اول منافقلره و یاهودیلره دینسه که (امنوا کما آمن الناس) سزدخی اهل کتابدن ایمانه کلنلر کبی و یامهاجرون و یا انصار کبی ایمانه کلك (قالوا انؤمن کما آمن السفهاء) دیرلرکه شول عقللری خفیف جاهللر کبی بز دخی ایمانمی کتوررز * اکر دینورسه که مجاهره ایله نفاق نیجه صحیح اولور دینورکه انلر بو قولی ارهلرنده اظهار ایدرلردی یوخسه مؤمنلر اراسنده دکل الا بوکه حق تعالی آنی رسولنه و مؤمنلره بیلدردی (الا انهم هم السفهاء و لکن لایعلمون) آگاه اولك که جاهللر آنلردر الا بوکه جاهل ایدوکلرین بیلمزلر (و اذا لقوا الذین آمنوا قالوا آمنا) قچان اول منافقلر مؤمنلره قاوشهلر بز دخی سزك کبی ایمان کتورمشزدرلر (و اذا خلوا الی شیاطینهم قالوا انا معکم) قچان رؤساء و کهنهلرینه رجوع ایتسهلر درلرکه بز سزك دینکزاوزره ثابتلرز (انما نحن مستهزؤن) محمد و اصحابنی اسلام اظهاریله استهزاء ایدرز (الله یستهزئ بهم) الله تعالی دخی انلره استهزالری ایله جزا ایدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یوم قیامتده انلره جنتدن برقپو آچیلورا کا یردکلرنده کیرو بر کیدیلوب انلر ناره کوندریلور * دینلدیکه صراط اوزره مؤمنلر ایچون برنور قوریله منافقلر قچانکم اکا اریشهلر انلرکله مؤمنلر بیننه برسور اوریله کیم انك بر بابی اوله ایچروسنده جنت و طشره سنده نار اوله منافقلر سورك وراسندن مؤمنلره چاغروب دیهلرکه دنیاده بز سزکله نماز قیلاور و صائم اولور دکلیدك مؤمنلر بلی اویله ایدك دیهلر الا بوکه سز کندیکزی کفر و نفاقله هلاك ایتمشدیکز وایمان و توبهده تربص ایدوب پیغمبریمز علیه السلامك نبوتنده و کتوردیکی وعد و وعیدنده شك و اباطیل ایله اغترار ایتمشدیکز حتی که اول حالده ایکن سزه موت ایرشدی نتکیم سورهٔ حدیدده ذکر اولنمشدر (و یمدهم فی طغیانهم یعمهون) و انلری ضلالتلرنده متحیرین و مترددایدر اولدقلری حالده ترك و امهال ایدر (اولئك الذین اشتروا الضلالة بالهدی) ایمدی انلر کفری ایمانه دکشدیلر (فما ربحت تجارتهم) تجارتلرنده ربح و فائده ایتمدیلر (و ما کانوا مهتدین) و ضلالتده قالوب هدایته ایرمدیلر (مثلهم کمثل الذی استوقد نارا) انلر مثلی شول کمسنهنك مثلی کبیدرکه نار ایقاد ایده (فلما اضاءت ماحوله) وقتاکه اول نار آنی ایقاد ایدنك چورهسندهکی اشیایه ضیاویره (ذهب الله بنورهم) الله تعالی انلردن نوری کیدره (و ترکهم فی ظلمات لایبصرون) و انلری ظلماتده برشی کورمز اولدقلری حالده آلیقویه * یعنی منافقلرك نفاقده مثلی شول رجل مثلیدرکیم برصحراده قرا کوکیجهده آتش یاقهده آنکله ایصنه و چورهسندهکی اشیایی کوروب سباع و سائر مخوفدن صاقنه اول بوحالتده ایکن آتش سوینوب ظلمتده خائف و متحیر قاله * ایمدی منافقلر دخی کذلك کلمهٔ ایمانی اظهار ایله اموال و اولادلری اوزره امین اولورلر و مؤمنلردن نسایی نکاحلنورلر و انلردن میراث آلورلر و انلرکله غنائمی اولشورلر نورلری دنیاده اشبو حالتلریدر قچانکه فوت اولهلر اول نور کیدوب ظلمت و خوفه عودت ایدهلر (صم) انلر حق استماع و قبولده تصامم ایدرلر (بکم) و مؤمنلره اظهار ایتدکلرینك خلافنی ابطانله کانه حق سویلمزلر (عمی) و هدایه ایرکورر آیاته نظردن امتناعله انی کانه کوزمزلر

حکمتلریمی بن بیلورم سز انی بیلمز سکز بیوردی * (و علم آدم الاسماء کلها ثم عرضهم علی الملئکة فقال انبؤنی باسماء هؤلاء ان کنتم صادقین) جناب باری ادم علیه السلامه جمیع مخلوقاتك اسملرینی تعلیم ایلدی صکره اول ملکلره اول اسمانك سؤالنی عرض ایدوب اکر سز صادقلر ایسه کز بونلرك اسملرینی بکا خبر ویرك دیو بیوردی (قالوا سبحانك لاعلم لنا الاما علمتنا انك انت العلیم الحکیم) ملکلر جهللرینی اعتراف و اعتذار یوزندن یاربنا بزسنی هرشیدن تنزیه ایدرز بز سنك الهام ایتدیککدن غیری برشی بیلمزز تحقیق سن ایشکی بیلیجی و حکمت بالغهکی اجرا ایدیجیسك دیدیلر * (قال یاادم انبئهم باسمائهم فلما انباهم باسمائهم قال الم اقل لکم انی اعلم غیب السموات و الارض و اعلم ماتبدون و ما کنتم تکتمون) حق تعالی آدم علیه السلامه اسماء موجوداتی ملکلره خبرویردیو بیوردی آدم علیه السلام دخی ملکلره اول اسمایی خبر ویردکده جناب علام الغیوب ملکلره عتاب یوزندن بن سزه

یعنی حق جل و علا اشبو مشاعر ثلاثهیی خلق ایتدیکه آنکله نفعلنهلر چون آنکله نفعلنمدیلر مع هذا سالم ایکن کانه انك جمیعن یتوردیلر (فهم لایرجعون) ایمدی انلر ضلالتدن هدایته رجوع ایتمزلر (او کصیب من السماء) و یاخود منافقلرك مثلی شول کمسهلرك مثلیدرکه انکله سمادن یغمور اینه (فیه ظلمات) که آنده ظلمات اوله اول کرکسه یغموردن تکاثف و تتابع و ظل غمام ظلماتیدر و یاخود سمانك سواد و ظلمت لیل اجتماعندن حاصل اولان ظلماتیدر (و رعد و برق) دخی آنده رعد اولهکه اول اندن ایشیدیلن صوتدر و دخی برق اولهکه اول اندن چیقان ناردر * اکثر مفسرین ایدر رعد سحابی سوق ایدن ملکك اسمیدر و برق نوردن سوط لمعانیدرکه ملك انکله سحابی زجر ایدر (یجعلون اصابعهم فی اذانهم من الصواعق حذر الموت) اول کمسهلر صواعقدن کندیلره موت و هلاك ایرشمك خوفیله انی ایشتمامك ایچون پارمقلرین قولاقلرینه صوقرلر * صواعق صاعقهنك جمعیدر و صاعقه برآتش پارهسیدرکه آکا یلدیرم دینور حق تعالی هلاکنی دیلدیکی کمسنهنك اوزرینه آنی ایندیرر * دینلدیکه صاعقه سمادن ایشیدیلور شول صیحهٔ شدیدهدرکه آنی ایشیدن اولور و یا بایلور و یاقلبنه خوف کلور اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام رعد و صواعق صوتن ایشتسه « اللهم لاتقتلنا بغضبك و لاتهلکنا بعذابك و عافنا قبل ذلك » دیر ایدی (والله محیط بالکافرین) الله تعالی علم و قدرتیله کافرلری احاطه ایدیجیدر تعذیب وقتنده انلرك هیچ بری اندن قورتلمز (یکاد البرق یخطف ابصارهم) قریب اولورکه برق شدت ضوئندن انلرك کوزلرینك نورینی سرعتله استلاب ایده (کلما اضاء لهم مشوا فیه) هربارکه لیلهٔ مظلمهده برق طریقه ضیا ویره انده یوررلر (و اذا اظلم علیهم قاموا) و قچانکه برقك ضوئی کیدوب طریق مظلم اوله حیرتده قالوب طوررلر * ایمدی حق تعالی منافقینی نفاق و ضلالتلرنده برقومه بکزتدیکه انلر برقرا کوکیجهده برصحراده بولنوب اوزرلرینه بریغمور باصهکه انده ظلمات و رعد و برق اوله ظلمات انلری یوروتمیه و رعدك هولندن هر بری پارمقلری ایله قولاغنه سد ایلیه و برق ایسه شدت ضوئله قریب اولهکه کوزلری نورین سلب ایلیه طریق ضیالندقجه یوریهلر ظلمت باصدیغنجه یرلرنده حیرتله قالوب کیتمیهلر * اشبو مثلدرکه حق تعالی آنی قرآنده وضع منافقین و کافرین ایچون ضرب ایلدی ایمدی * یغمور قرآندرکه قلوبك حیاتیدر یغمور ابدانك حیاتی اولدیغی کبی ظلمات قرآندهکی کفر و شرك ذکریدر و رعد آندهکی هدی و بیان و وعید و جنت ذکریدر کافرلر قرآن اوقوندقده قولاقلرین پر کیدرلرکه قلبلر اکا میل ایتمیه زیراکه ایمان انلرك عندنده کفردر کفر ایسه موتدر و برق کوزلری نورین سلبه قریب اولمسی قرآن قلبلرینه تأثیر ایتمکه قریبدر و برقولده اشبو اسلامه مثلدر یغمور اسلامه و ظلمات آندهکی بلاء و عذاب و رعد ایسه آندهکی وعید و آخرتدهکی مخاوفدر و برق ایسه آندهکی وعددر پارمقلرین قولاقلرینه قیلملری منافقلرك اسلامده بلاء و شدت کوردکلرنده هلاکدن صاقنوب قاچملریدر حالبوکه قاچملری انلره نفع ایتمز زیراکه حق تعالی انلری احاطه ایدوبدر دیلدیکی وقتده جمع ایدوب عذاب ایدر برق ابصارلرك خطفه قریب اولمسی اکر اوزرلرینه شقاوت سبقت ایتمش اولمسه دلائل اسلام انلری نظره ازعاج ایدردی برق ضیا ویردکجه یوریملری کلمهٔ ایمانی اظهار ایتدکلرنده امین اولملری و فوت اولدقلرنده ینه

دیدمیکه تحقیق بن سموات وارضك احوال مغیباتنی بیلورم و مقدم سزك یریوزنده فساد ایتمکه خلیفه خلق ایدرمیسك دیو ظاهر سؤالکزی و روی زمینده حکومتدن عزلکزی قلبکزده مکتوم ایتدیککزی بیلورم بیوردی (و اذ قلنا للملئکة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس ابی و استکبر و کان من الکافرین) وانی دخی یاد ایله که بز جمیع ملکلره آدمه سجده ایدك دیو امر ایتدك جمله ملکلر سجده ایلدیلر انجق ابلیس سجدهدن ابا و تکبر ایتمکله کافرلردن اولدی ابلیسك اصلی قوم جاندن و اسمی سریانیهده عزازیل و عربیهده حارث ایدی بو عصیانی سببیله اسم و صورتی تغییر اولنوب رحمة اللهدن مأیوس معناسنه ابلیس دینلدی (و قلنا یاادم اسکن انت و زوجك الجنة و کلا منها رغدا حیث شئتما و لا تقربا هذه الشجرة فتکونا من الظالمین) و بز آدمه یاآدم سن و زوجهك جنتده ساکن اولك و انده استدیککز کبی رفاه حالله جنت میوهلرندن اکل ایدك لکن بوآغاجه یقین اولمیك

ظلمته عودت ایتمزلریدر * دینلدیکه انك معناسی اسلامده غنیمت وراحته ایردكلرنده بز سزكله یز دیوب اسلام اوزره ثابت اولمزلریدر وبلاء وشدت كوردكلرنده تأخر ووقوف ایتمزلریدر (ولوشاء الله لذهب بسمعهم وابصارهم) اكر الله تعالی دیلسه ظاهرده‌كی اسماع وابصارلرین كیدرریدی باطنده‌كی اسماع وابصارلرك كیدردیكی كبی (ان الله علی كل شیء قدیر) الله تعالی هر موجوداوزره قادردر اولكه حق تعالی انك وجودین دیلیه اول فی الجمله موجوددر * دینلدیكه انسانك قدرتی برهیأتدركه انكله فعله تمكن ایدر والله تعالینك قدرتی اندن عجزی نفیدن عبارتدر وقادر اولدركه دیلرسه ایشلیه ودیلرسه ایشلمیه وقدیر اولدركه دیلدیكی شیئی دیلدیكی كیفیت اوزره ایشلیه اول اجلدن انكله باری تعالیدن غیری احد وصف اولنمز وقدرتك اشتقاقی قدردندر زیراكه قادر برفعلی قوتی مقداری اوزره ویامشیئتی اقتضا ایتدیكی مقداری اوزره ایقاع ایدر * اشبونده دلالت واردركه حادث حدوثی حالنده وممكن بقاسی حالنده مقدور اوله وعبدك مقدوری الله تعالینك مقدوری اوله زیراكه شیئدر وهرشیء ایسه مقدوردر (یاایها الناس) اشبو جمیع ناسه خطاب عامدر الابوكه اول خطابده صغار ومجانین داخل دكلردر مكلف اولمدقلری ایچون * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر قرآنده بوندن ماعداده هر محلده‌كه یاایها الناس دیو خطاب ایله مراد اهل مدینه‌در (اعبدوا ربكم) ربكز جل شانه‌نك وحدانیتنه اعتقاد واقرار ایدك (الذی خلقكم والذین من قبلكم) كه اول سزی وسزدن اوكدین كچن امتلری مثال سابقسز اختراع ایلدی (لعلكم تتقون) تاكه عذابندن نجات بوله‌سز ویاخود عذاب الهیدن ستر ووقایه‌ده اولمق رجاسنده اولك وحكم الله ایسه وراكزده‌در دیلدیكنی ایشلر * سیبویه ایدر لعل وعسی عباددن اولسه ترجی ایچوندر الله تعالیدن اولسه وجوب ایچون اولور كانه بیورلدیكه ربكز جل شانه‌یه عبادت ایدك شول رجاایله كه اهل تقوی سلكنه منخرط اولوب صلاحده فائق وجوار الهه لایق اوله‌سز زیرا تقوی درجات سالكینك نهایتیدركه اول الله تعالیدن غیری هرشیئدن الله تعالی‌یه تبرؤدر * ودخی بونده عابدلره تنبیه واردركه عبادتیله اغترار ایتمیه‌لر بلكه دائما الله تعالیدن رحمتن رجا ایدوب عذابندن خوف ایلیه‌لر وبو آیتده دلالت واردركه الله تعالینك وحدانیت وربوبیتی معرفتنه طریق دال صنعته نظر بال وافعال ایله استدلال اوله وعبد عبادتی اوزره ثوابه مستحق اولمیه زیراكه حق تعالی انكچون اعداد ایتدیكی نعم سابقه اوزره شكر اولنمسی واجب اولیجق عبدك عبادتی اول نعمك شكری اولوب كندیسی شول اجیر كبی اولوركه اجرتن عملدن اوكدین آلمشدر (الذی جعل لكم الارض فراشا) كه اول الله تعالی سزكچون یر یوزینی صلابت ولینت ولطافت بیننده فراش مبسوط كبی اوزرنده قیام وقعود ونیامه مهیأ مكان قیلدی * اكثر مفسرین ارضك بسیط اولوب كری الشكل دكل ایدوكنه بونكله استدلال ایتدیلر اماكه انی كری الشكلدر دینلر انك عظم حجمی واتساع جرمی ایله كری الشكل ایكن فراش اولمسی ممتنع اولمز دیو توفیق ایتدیلر (والسماء بناء) وسمایی بنا وقبه كبی سزكچون سقف مرتفع قیلدی (وانزل من السماء ماء) وسمادن سحابه وسحابدن ارضه یغمور ایندردی (فاخرج به من الثمرات) اول یغمور سببیله سزه انواع ثمرات والوان نباتات بتوردی (رزقا لكم) تاكه ثمرات كندیكزه طعام ونباتی دابه‌لریكزه علف اوله وانكله الله تعالینك خالق ورازق ایدوكن

اكر اكا یقین اولورسه كز ایكیكز دخی نفسكزه ظلم ایدیجیلردن اولورسكز دیدك* بواغاج بغدای یااوزم یاانجیر اغاجی ایدی دینلمش* (فازلهما الشیطان عنها فاخرجهما مما كانا فیه وقلنا اهبطوا بعضكم لبعض عدو ولكم فی الارض مستقر ومتاع الی حین) آدم وحوایی شیطان جنتدن قایدردی* طاوس ایله یلان اعانتیله دینلدی وانلری اولدقلری كرم ونعمتدن چیقاردی وبز آدم وحوا وابلیس وماره یره اینوك وبربریكزه دشمن اولك وسزك ایچون یریوزنده قرارگاه واجللریكز كلنجه‌یه دك منفعت وتعیش واردر دیدك (فتلقی آدم من ربه كلمات فتاب علیه انه هو التواب الرحیم) آدم علیه السلام ربندن كلمات مخصوصه‌یی اخذ وقبول ایله توبه ونیاز ایتمكله حق تعالی توبه‌سنی قبول ایتدی الله تعالی تائب قوللرینه عقوبتدن رجوع ایله مغفرت ومرحمت ایدیجیدر * بو آیت كریمه‌ده مسطور كلمات قول مشهور اوزره ربنا ظلمنا انفسنا و ان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرین كلمه‌لریدر آدم علیه السلام سرندیبه

بیلوب یالكز اكا عبادت ایلیه‌سز (فلا تجعلوا لله اندادا) ایمدی اول الله تعالی‌یه امثال اعتقاد ایدوب اكا عبادتكز كبی انلره دخی عبادت ایتمكز (وانتم تعلمون) والحال آنك شریكی یوق آله واحد ایدوكنی بیلورسز * اشبو آیت اخیره‌ده خلق انسانك واكا افاضه اولنان معانی وصفاتك تمثل طریقی اوزره تفصیلنه اشارت واردركه بوندن ارضه ونفس سمایه وعقل مائه بكزر وانك اوزره افاضه اولنان فضائل عملیه وعقلی استعمال ایله حاصل اولان فضائل نظریه حواسه بكزر وقوای نفسانیه وبدنیه ازدواجی شول ثمراته بكزركه حضرت فاعل مختار جل شانه قدرتیله قوای سماویهٔ فاعلیه وقوای ارضیهٔ منفعله ازدواجندن تولد ایدوبدر ودخی اشبو آیتده حجج عقول استعمالنه وتقلیدك ابطالنه دلالت واردر (وان كنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا) اكر عبدمز محمد علیه السلامه تدریجله تنزیل ایتدیكمز قرآنده الله تعالی عندندن ایدوكنده شك وریبده ایسه‌كز (فأتوا بسورة من مثله) سز دخی بیان وغرابت وحسن نظم وبلاغتده انك مثلی برسوره كتورك ویاخود بشر وامی اولوب كتابلر اوقومش وعلوم اوكرنمامشلكده محمد حالو كمسه‌دن برسوره كتورك (وادعوا شهداءكم من دون الله) والله تعالیدن غیری عبادت ایتدیككز آلهه‌كزدن دخی اكا استعانت ایدك ویاخود الله تعالیدن غیری سزه حاضر اولوب انس وجندن معونتن رجا ایدیككز كمسه‌لری چاغرك كه سزه محمد علیه السلامك كتوردیكی كبی برسوره كتوره (ان كنتم صادقین) اكر محمد آنی كندیلكندن سویلمشدر دیدیككزده صادقلر ایسه‌كز (فان لم تفعلوا ولن تفعلوا) چون اكا معارضه‌یه جهد ایدوب اكا مساوی ویاموازن برشیء اتیاندن جمیعكز عاجز اولدیكز ومن بعد ابدا اكا اقتداریكز اولمز ایدوكن بیلوب اندن مأیوس اولدیكز زیرا اول محمد علیه السلام حضرتلرینه معجزه‌در (فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة) ایمدی ایمانه كلوب انكله كندیكزی صاقنك شول ناردنكه انك اكثر وقودی ناس وحجاره‌در * اكثر مفسرین ایدر یعنی كبریت طاشلریدركه اول تیز طوتشور كچ سیونور بدنه پك یاپشور * دینلدیكه انكله مراد صنملریدركه انی طاشدن دوزرلردی وانی رب اتخاذ ایدوب اكا عبادت ایدرلردی (اعدت للكافرین) اول نار تهیئه اولنوبدر شونلر ایچونكه قرآن ومحمد علیه السلامه كافر اولدیلر اشبو آیت كریمه دلیلدركه نار الآن مخلوق اوله (وبشر الذین آمنوا وعملوا الصالحات) یامحمد بشارت خیرایله سویندر شول مؤمنلریكه اعمال صالحه ایشلدیلر * معاذ ایدر عمل صالح اولدركه انده علم ونیت وصبر واخلاص اوله (ان لهم جنات تجری من تحتها الانهار) انلر ایچون بساتین كثیره واردركه اغاجلرینك ومسكنلرینك آلتندن ایرمقلر آقار * حدیثده كلدیكه * انهار الجنة تجری فی غیر اخدود * جنتك صولری خندقسز صاحبلرینك دیلدیكی مكانه اینشه ویقوشه جاری اولور (كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذی رزقنا من قبل) هربار كه انلره جنتك ثمارندن برشیء اطعام اولنه‌لر اشبونی بزدنیاده اطعام اولنمشدق دیه‌لر زیراكه ثمار جنتك الوانی بری برینه بكزر لكن طعملری مختلفدر ویاخود انلر برثمره‌دنصكره برآخرین اطعام اولنسه‌لر انی شول اوكدن یدكلرین ظن ایدوب آنی دیه‌لر (واتوا به متشابها) وانلر اسمده متشابه وطعمده مختلف رزق ویریله‌لر * دینلدیكه یعنی لون وجودتده بری برینه بكزه‌یه (ولهم فیها ازواج مطهرة) وانلر ایچون آنده

ایكیوز ییل آغلدی طرف باریدن بوكلمات تلقین اولنوب مداومت ایتمكله توبه‌سی قبوله قرین اولدی (قلنا اهبطوا منها جمیعا فاما یأتینكم منی هدی فمن تبع هدای فلا خوف علیهم ولاهم یحزنون) بز انلره جمله‌كزده بریوزینه اینوك دیدك قچان بندن سزه هدایت یعنی رسل وكتب وشریعت كلدكده كیمكه بنم بوهدایته تابع اولورسه انلر ایچون قطعا خوف یوقدر ومطلوبلری فوت اولور دیو اصلا حزن وغم ایتمزلر (والذین كفروا وكذبوا بآیاتنا اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) انلركه كافر اولوب آیتلرمزی تكذیب ایتدیلر اول كیمسه‌لر قیامتده اهل نار وآتشده دائملردر آندن چیقمازلر (یابنی اسرائیل اذكروا نعمتی التی انعمت علیكم واوفوا بعهدی اوف بعهدكم وایای فارهبون) ای اسرائیل اوغللری* اسرائیل حضرت یعقوب علیه السلامك لقبیدر * سزه انعام ایتدیكم نعمتلری ذكر ایدك وبكا ایمان وطاعت ایدك وتوریتده شأن پیغمبر علیه السلامده سزه بیان ایتدیكم عهده

نساو جواری واردركه غائط و بول حیض و نفاس و بزاق و مخاط و ولد و منی و هر قدردن مبرا الردر
(وهم فیها خالدون) وانلر آنده دائما در حیاتده قالورلر اندن چیقمزلر * ابو هریره رضی الله تعالی
عنه ایدر پیغمبر عم علیه السلام دیدیكه جنته اول كیرن زمره‌نك یوزلری آیك اون دردی كبی منور اوله
انلردن صكره كیرن زمره‌نك یوزلری كوكب دری كبی منور اوله انده بول و غائط و تفل و مخاط اولمز
طراقلری التون و درلری مسك و مجمره‌لری الوه و زوجه‌لری حور عیندن جمیعی آدم علیه السلامك
صورتنده و قامتنده التمش ذراع بویلولردر ابو سعید رضی الله تعالی عنه پیغمبر عم علیه السلامدن روایت
ایدر دیدیكه جنتده هر رجلك ایكیشر زوجه‌سی اولور هر زوجه‌نك اكننه یتمشر حله كیدیریلور مع
هذا اول حله‌لرك وراسندن ساقلرینك مخی كورینور * انس رضی الله تعالی عنه پیغمبر عم علیه السلامدن
روایت ایدر دیدیكه اكر اهل جنتك نساسندن بری ارض اهلنه كورنسیدی ضیاسی و رایحهٔ طیبه‌سی
مشرق و مغرب اراسین طولدورر ایدی وانك باشنده‌كی صیغی دنیا و مافیهادن خیرلودر *
ابو هریره رضی الله عنه پیغمبر عم علیه السلامدن روایت ایدر دیدیكه اهل جنت صقالقسز تازه
یكیتلر كوزلری سورمه‌لودر یكیتلكلرینه فنا ایرمز و ثوبلری اسكیمز * علی رضی الله عنه ایدر
جنتده برسوق واردركه انده بیع و شراء اولمز بلكه انك متاعی رجال و نسا صورتلریدر اهل
جنتدن استیان انده وارر و صورتلردن بكندیكی صورته كیرر * انس رضی الله تعالی عنه
پیغمبر عم علیه السلامدن روایت ایدر دیدیكه جنتده برسوق واردركه اهل جنت اكا هر جمعه‌ده
واررلر ریح شمال اسوب یوزلرینه و ثوبلرینه ایریشه انكله حسن و جماللری آرته اهللری انلره
رجوع ایتدكلرنده دیرلركه والله بزدنصكره حسن و جمالكز آرتوبدر انلر دخی اهللرین زیاده
حسن و جمالده بولوب انلرك كبی اول سوزی انلره دیه‌لر (ان الله لا یستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة
فما فوقها) حق تعالی بی بعوضه و اندن فوق شیئله حقی وصف و بیان ایچون ضرب مثلدن حیاء منع
ایتمز * وقتا كه حق تعالی ذباب و عنكبوتله ضرب مثل ایتدی یهود دیدیلركه حق تعالی اشبو اشیاء
خسیسه‌یی ذكرله نه دیلر حالبوكه آنك كبیله مثل ضربندن استحیاء اولنور انلرك اول كلامنی رد
ایچون بو آیت كریمه نازل اولدی بعوضه كه سوری سینكدر سكونله كیزلنور تحركله ظاهر اولور
انكله مثل ضربندن انسانه تعریض واردركه انك عیشی جوعله و موتی شبعله اولمسی كبی انسان دخی
* ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی * مصداقنجه طغیان ایدر چونكه كندینی غنی كوره (فاما الذین
آمنوا فیعلمون انه الحق من ربهم) اما شونلركه قرآنه و محمد علیه السلامه ایمان كتوردیلر بعوضه ایله
ضرب مثل رب تعالیدن ثابت و حق ایدوكن بیلورلر (واما الذین كفروا فیقولون ماذا اراد الله
بهذا مثلا) اما انلركه كافر اولدیلر حق تعالی اشبو شیء خسیسی مثل ضربیله نه مراد ایتدی دیرلر حق
تعالی انلره جوابنده دیدیكه (یضل به كثیرا) الله تعالی او مثل سببیله برنیجه كافرلری انی تكذیب
ایتدكلری ایچون خذلانه ایركورر (ویهدی به كثیرا) وینه اول مثل سببیله نیجه مؤمنلر دخی تصدیق
ایتدكلری ایچون هدایتلرین آرتورر * اشبو دلیلدركه هدی و ضلال ایكیسی دخی الله تعالیدن اوله (وما
یضل به الا الفاسقین) و اول مثل و اقی تكذیب سببیله خذلانه ایركورمز مكر انلریكه حد ایماندن
خارجلردر و شرعده فاسق اولدركه كبیره‌یی ارتكابیله امر اللهدن خروج ایده و انكیچون اوچ
درجه واردر * اولكیسی تغابیدركه اول كبیره‌یی استقباح ایدر اولدیغی حالده احیانا ارتكاب ایدر *

وفا ایدك كه بنده سزك
وفاكزه مجازات ایده‌یم
ونقض عهدده بندن قورقك
(وآمنوا بما انزلت مصدقا لما
معكم ولا تكونوا اول كافر
به ولا تشتروا بآیاتی ثمنا قلیلا
وایای فاتقون) وكوندردیكم
قرآنه سزكله اولان توریة
توحید و وعد و وعیدده
موافق اولمغله تصدیق
ایدیجی اولدیغكز حالده
ایمان ایدك و اول قرآنه
كافر اولنلرك اولكیسی
سز اولمیك و بنم كتابم
آیتلرینی حظوظ دنیا ایچون
قلیل بها ایله بدل ایتمیك
وكتابمی اشترا و تحریفده
بندن قورقك * كعب بن
اشرف و امثالی كبی علماء
یهود بعض هدیه ایله توریة
آیتلرینی تحریف و شان
محمد علیه السلامی ستر
ایتدكلری ایچون انلره خطابدر
دینلمش (ولا تلبسوا
الحق بالباطل وتكتموا الحق
وانتم تعلمون) كندو
اختراعكزا وزره باطلی
حق ایله قارشدرمیك و پیغمبر
علیه السلامك وصفنی
توریتده بولمقدیو حقی
كتم ایتمیك حالبوكه سز
انك نعمتنی كتم ایتدیككزی
بیلورسز (واقیموا الصلوة
وآتوا الزكوة واركعوا

ایكنجیسی انهما كدركه اول كبیره‌یی ارتكابنه اعتیاددر اكا مبالات ایتمكسزین * اوچنجیسی جحوددركه
اول كبیره‌یی ارتكابدر انی استصواب ایدر اولدیغی حالده چونكه بو مقامه مشارف اوله عنقندن ربقهٔ
ایمان خلع اولنوب كفری ملابس اولور و مادامكه تغابی و یا انهماك درجه‌سنده اوله اندن مؤمن اسمی
سالب اولمز مسمای ایمان اولان تصدیقیله متصف اولدیغیچون (الذین ینقضون عهد الله من بعد
میثاقه) انلر عهد الهی نقض ایدرلر انی توكید و احكامدن صكره * دینلدیكه عهد الله اوچدر * بری
شول عهددركه یوم میثاقده * الست بربكم قالوا بلی * بن سزك ربكز دكلمیم دیو خطاب الهی‌یه بلی
ربمزسین دیو اولان ذریهٔ آدمك جوابیدر * و بریدخی تبیین اوزره اخذ عهد و میثاقدركه * ان
اقیموا الدین ولا تتفرقوا فیه * دینی اقامتله امر دینده تفرقدن نهی اولنمشدر * و بری دخی علماء
اوزره اخذ اولنان عهددركه * لتبیننه للناس ولا تكتمونه * انی ناسه بیلدیره‌لر كتم ایتمیه‌لر دیو
تأكید بیورلمشدر * و میثاقله مراد ایكیدن خالی دكل یا الله تعالی آیات و كتبله عهدینی احكامیدر
ویاخود عباد عهد الهی التزام و قبوللریدر (ویقطعون ما امر الله به ان یوصل) و دخی الله تعالینك
وصل اولنمسیله امر ایتدیكی شیء قطع ایدرلر اشبو قطیعه‌یه محتملدركه حق تعالینك اكا رضاسی اولمیه
قطع رحم و موالات مؤمنیندن اعراض و انبیاء و كتب بیننی تصدیقده تفرقه و جماعات مفروضه‌یی
ترك و سائر اشیا كبی یی كه انلره رفض خیر و یا تعاطی شر اوله زیرا اول الله تعالی ایله عبد بیننده‌كی وصلتی
قطع ایدر حالبوكه هر فصل و وصلدن مقصود بالذات اولان اول وصلتدر (ویفسدون فی الارض)
و ایماندن منع و حقی استهزاء و عالمك نظام و صلاحی اولان وصلی قطع ایله یریوزنده فساد ایدرلر (اولئك
هم الخاسرون) ایمدی انلر عقلی نظردن و حیات ابدیه‌یی افاده ایدر شیء اقتناصدن اهمال و آیات
الهیه ایمانی و حقایقنه نظری و انوارندن اقتباسی انكار و طعنه استبدال ایله و وفاء و صلاح و ثواب
مقابله‌سنده نقض و فساد و عقابی اشترا ایله زیان ایدیجیلردر (كیف تكفرون بالله) بكا خبر و یرك كه
نه حال اوزره الله تعالی‌یه كافر اولورسز (وكنتم امواتا فاحیاكم) والحال بیلورسزكه آباكز
اصلابنده روحسز نطفه‌لر ایدیكز روحلری خلق ایدوب امهاتكز ارحامنده ایكن اول روحلری
نفخ ایله سزی دیریكوردی (ثم یمیتكم) بوندنصكره آجالكز انقضاسی عندنده سزی اولدرر
(ثم یحییكم) بعده صور نفخ اولندیغنده و یا قبورده سؤال ایچون ینه سزی دیریكورر
(ثم الیه ترجعون) بعده آخرتده اول الله تعالی‌یه رد اولنورسز خیر و شردن اعمالكزه
كوره سزه جزا ایدر ویاخود حساب ایچون قبوریكزدن اكا نشر اولنورسز * اشبو آیتده
تنبیه واردركه انلری اولا احیایه قادر اولان رب تعالی ثانیا دخی احیالرینه قادر اوله *
زیرا كه بدأ خلق اعاده‌دن اهون دكلدر و یاخود اشبو آیت كریمه ایله خطاب اولنان مؤمنلر
و هم كافرلر اوله * زیرا كه حق جل و علا وحدانیت و نبوت دلائلن بیان ایلدی و ایمان اوزره
وعد و كفر اوزره وعیددن صكره نعم عامه و خاصه‌سنه عدل ایله اوزرلرینه تأكید ایلدی
و بویله نعم جلیله ایله انلردن كفر صدورین استقباح و استبعاد ایلدی * زیرا كه نعمتك عظمی
انی انعام ایدنه معصیتك عظمن ایجاب ایدر و یاخود خطاب اولنان خاصة مؤمنلر اوله و انكله
تقریر منت و انلردن تبعید كفر اراده ایدیله شول معنی اوزره كیم سزدن كفر نیجه تصور اولنور
حالبوكه سز اموات كبی یعنی جاهللر ایكن افاده ایتدیكی علم و ایمان ایله سزی دیریكوردی بوندنصكره

مع الراكعین) مسلمانلره
نمازی كبی نماز قیلك و انلرك
طریقی اوزره زكات و یرك
و ركوع ایدیجی جماعت
مسلمین ایله ركوع ایدك *
یهود نمازنده ركوع اولمامغله
الله اعلم انی ایما اوله *
(اتأمرون الناس بالبر وتنسون
انفسكم وانتم تتلون الكتاب
افلا تعقلون) ناسه خیر
ایشلمكی امر ایدوب كندو
نفسكزی اونودرمیسكز
حالبوكه توریتی اوقورسكز
كندو قبحتكزی تعقل
ایتمزمیسكز بعض مدینه
یهودیلرینك حقنده‌دركه
دوستلرینی احكام شرع
محمدی‌یه ترغیب ایدوب
كندولری مسلمانلق یولنه
سلوكدن صاقنورلردی
(واستعینوا بالصبر والصلوة
وانها لكبیرة الا علی الخاشعین)
اداء طاعتده یاخود صومده
صبر ایله و نماز فریضه ایله
الله تعالیدن استعانه ایدك
اول طاعت و صوم و صلوة
الله تعالیدن قورقانلردن
غیری‌یه مشقت كبیره‌در
(الذین یظنون انهم ملاقوا
ربهم وانهم الیه راجعون)
اول قورقانلر انلردركه
ربلرینك جزاسنه ملاقی
اوله‌جقلرنی و عاقبت اكا
راجع اوله‌جقلرنی بیلورلر

يابنى اسرائيل اذكروا نعمتى
التى انعمت عليكم وانى
فضلتكم على العالمين * اى
يعقوب اوغـلارى سزه
ويرديكم نعمتلرى ذكر ايدك
وسزك اجدادكزى اولوقتك
انسانلرى اوزرينه تفضيل
ايتدم ﴿واتقوا يوما لاتجزى
نفس عن نفس شيئا ولاتقبل
منها شفاعة ولا يؤخذ منها
عدل ولاهم ينصرون ﴾
ودخى شول عذاب كوننددن
قورقك كه او اكوننده برنفس
مؤمنه برنفس كافردن برشيئه
مجازات ايده مز يعنى نفس
مؤمنـه نك نفس كافره يه
شفاعتى قبول اولنمز واول
نفس كافره دن عذاب ايچون
عوض اولنمز واولـكوننده
اول كافرلرك دفع عذابيچون
ياردم دخى اولنمز * بو آيت
كريمه يهودك بز حضرت
ابراهيم واسحق اولادلرندنز
ديو افتخارلرى حالنـده
نازل اولمشدر * واذ نجيناكم
من ال فرعون يسومونكم
سوء العذاب يذبحون ابناءكم
ويستحيون نسـاءكم وفى
ذلكم بلاء من ربكم عظيم *
اى بنى اسرائيل انى دخى
ذكر ايدك كه ال فرعون
سزى واجدادكزى رنج
ومحنت تكليفيله اشد عذابده
قوللنورلركن ونسالريكزى

سزى موت معروفله اماته ايدر بعده حيات حقيقيه ايله احيا ايدر بعده اول الله تعالى يه رجوع
ايدوب شول كوزلر كورمدك وقولاقلر ايشتمدك وبشر قلبنه خطور ايتمدك شيئله سزى
ثوابلنديرر ﴿ هو الذى خلق لكم مافى الارض جميعا ﴾ اول الله تعالى يرده اولان اشيانك جميعن
سزكيچون خلق ايلدى تاكه دنياده ابدانكز امرنده انكله استنفاع ايده سز ودينكز امرنده
آخرتده كى لذات وآلامى ملائم ومشابهيله تعرف ايده سز ودخى انكله ربكز جل شانه نك قدرت
ووحدانيتنه استدلال ايده سز اشبو آيت كريمه اشياده اباحت اصل ايدوكنه دليلدر مادامكه حرمتنه
نص صحيح وارد اولميه ﴿ثم استوى الى السماء﴾ ارضى خلقتندنصكره اراديتيله سمايى خلقه قصد ايلدى
﴿فسويهن سبع سموات﴾ حتى كه يدى سمايى فتور وعوجسز مستويات خلق ايلدى اكر دينورسه كه
اصحاب ارصاد افلاكى طقوز عدد ايدر دينوركه انلرك اول ذكرنده شكوك واردر صحيح اولديغى
تقدير جه آيتده زياده يى نفى بوقدر مع ذلك اكا عرش وكرسى دخى ضم اولنورسه انده خلاف قالمز
﴿وهو بكل شئ عليم﴾ اول الله تعالى هر شيئك جمالى وتفصيلى بيلمكده كاملدر ﴿واذ قال ربك للملائكة
انى جاعل فى الارض خليفة﴾ يامحمد ذكر ايت شول وقتيكه ربك جل شانه شاورت طريقى اوزره آدم
عليه السلامدن اوكدين ارضده ساكن اولان ملائكه يه ديديكه اشبو ارض يوزنده بكا سزدن كرامتلو
برخليفه خلق ايدرم كه اول آدم عليه السلامدر وقتا كه حق جل وعلا سموات وارضى وملائكه
وجنى خلق ايتدى ملائكه يى سماده وجنى ارضده اسكان ايتدى دهر طويل اول جن ارضده عبادت
ايتدكلرندنصكره ارالرنده بغى وحسد ظاهر اولوب فساد وقتال ايتديلر حق جل وعلا انلره ملائكه دن
برجند كوندرديكه انلره جن دينور خزنهٔ جنان ايديلر رئيس ومرشدو اعلملرى ابليس ايدى حتى كه
يرده اولان جنى سورديلر طاغاره ووادليره وجزيره لره ايركورديلر وكنديلرده ساكن اولوب
عبادته دورشديلر حق تعالى انلره عبادتى تخفيف ايتدى وابليسه يرملكنى وسماء دنيا وخزانهٔ جنتى
ويردى اويله اولسه اول كاهى يرده وكاهى سماء دنياده وكاهى جنتده عبادت ايدردى اول
حالتدن نفسنه عجب ايردى انكله كندويى ملائكه دن اكرم كوردى حق تعالى اكا وجندينه
ذكر اولنان كلامى ديدى اول خبردن كراهت ايتديلر * زيرا كه ارضده عبادت خفيفه ايله
اطمئنان ايتمشديلر ﴿ قالوا اتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء ﴾ ياربنا ارضده خليفه قيلور
ميسين اول كمسه يى كه انده معاصى ايله افساد ايدر وقانلر دوكرلر ديديلر وبو حالى الله تعاليدن
اخبار ايله ويا لوحدن تلقى ايله ويا عقوللرنده مركوز شيئدن استنباطله ويا احد ثقيلنى آخره
قياس ايله بيلديلر ﴿ ونحن نسبح بحمدك ونقدس لك ﴾ حالبوكه بز سنى سوءدن تبعيد ايده رز
بزه الهام ايتديكك معرفتك اوزره حمدكى ملتبسين اولديغمز حالده ودخى سنك اجلكيچون نفوسمزى
ذنوبدن تطهير ايدرز * انلرك بوسؤالى ارضك عمارت واصلاحنه وانده افساد ايده جكلرى
واهل طاعت يرينه انده معصيت ايشليه جكلرى استخلافنه تعجب ايدوب كنديلره خفى اولان
حكمتك كشفين بيلديرر وشبهه لرين كيدروب حقيقت حاله ايركورر شيدن استخبار ايدى
يوخسه عصمتلريله عجب وتفاخر ايدوب حق تعالى يه اعتراض ويابنى آدمه غيبت طريقى اوزره
طعن دكل ايدى * زيرا انلر حق تعالينك * بل عباد مكرمون لايسبقونه بالقول وهم بامره يعملون
ديو تزكيه سيله سوء ظن اولنقدن انلر مبرالردر كانه انلر بيلديلركه خليفه قيلنه جغك مدارى

اوچ قوت يعنى شهوت وغضب وعقليه اوزره اوليسردر اما شهوت وغضبك مقتضاسى فساد
وسفك دماء درو عقليه نك مقتضاسى معرفت وطاعتدر انلر ايسه يالكز قوت عقليه يه نظر ايدوب
آياكه آنى استخلافه حكمت نه اوله حالبوكه شهوت وغضب اعتباريله حكمت انك ايجادينى اقتضا
ايتمز فكيف كه اكا خلافت دخى منضم اوله بزايسه اول خلافتدن توقع اولنان شيئ مفاسد
مذكوره معارضه سنسز اقامت ايدرز وغفلت ايتديلر شهوت وغضبدن هر برينك فضلندنكه
بچان عقله مطاوعت ايدوب عفت وشجاعت ومجاهده هوى وانصافله متصف اوله و بيلمديلركه
آحادك قاصر اولديغى شيئ تركيب افاده ايدر احاطهٔ جزئيات واستنباط صناعات واستخراج
منافع كائنات كبى كه انى قوه دن فعله كتورركه اول استخلافله قصد اولنور * ايمدى اشبو معانى يه
حق جل وعلا اشارت ايدوب ﴿قال انى اعلم مالا تعلمون ﴾ سزك بيلمديككز شيئى بن بيلورم ديدى
اشبو آيتده عبادى مشاوره يه ارشاد واردر ونص قرآنك وجوديله يالكز رايه رخصت اولمديغنه
وخيرى شرينه غالب اولان شيئك ايجادنده حكمت اولديغنه دلالت واردر * زيرا كه شر
قليل ايچون خير كثيرى ترك ايتمك شر كثيردر ودخى آدم عليه السلام حضرتلرينك عظم
شاننه اشارت واردركه خلق اولنمزدن اوكدين وجوديله حق تعالى انى سكان ملكوته تبشير ايتدى
واكا خليفه ديو لقب ايتدى وانده كى مفاسد اوزره راجح اولان فضلنى اظهار ايتدى ﴿ وعلم
آدم الاسماء كلها ﴾ حق جل وعلا آدم عليه السلامى خلقتندنصكره جميع اشيانك اسملرينى اكا
تعليم ايتدى ياانده علم ضرورى خلقيله ويا روحه القا ايله * دينلديكه انكله مراد وجوده كلمش
ويوم قيامته دكين كله جكك اسماسنى ويا ملائكه نك ويا ذريتنك ويا هر اشيانك حرفت وصنعتنك
اسماسنى اكا بيلدردى * اصحاب تأويل ايدر حق تعالى اكا جميع لغاتى تعليم ايدوب اولدخى
اولادنك هر برينه بر لغتله سـويلدى بعده اولادى بلاده تفرق ايدوب انلردن هر فرقه
بر لغتله مختص اولدى ﴿ ثم عرضهم على الملائكة ﴾ بعده اول مسمياتك عقلاء وغير عقلاسنى
ملائكه يه عرض ايتديكه آدمك فضـلى واونلرك عجزى ظاهر اوله ﴿ فقال انبؤنى باسماء
هؤلاء ﴾ اشبو مخلوقاتك اسمائنى بكا خبر ويرك ﴿ ان كنتم صادقين ﴾ اكر صادقلر ايسه كز
ديدى يعنى شول زعمكزده كى هر خلقمدن سز اعلم وافضل اوله سز ﴿ قالوا سبحانك ﴾ ملائكه
عجز وقصورلرينه اعتراف ايدوب ديديلر كه ياربنا سنى تنزيه ايده رز هرشيدنكه عظمت
وكبريا كه لايق اولميه ﴿لاعلم لنا الا ماعلمتنا﴾ بزم هيچ برشيئه علممز يوقدر مكر اكا كه انى بزه الهام
ايتمش اوله سن ﴿انك انت العليم الحكيم﴾ سن اول عليم سنكه سكا برشيئ خفى اولمز حكيم سنكه
فعلكده حكمت بالغه اولان شيئ ايشلرسن ﴿ قال يا آدم انبئهم باسمائهم ﴾ حق تعالى ديديكه
يا آدم ايمدى انلره اسماء موجوداتى خبر ويركل ﴿ فلما انبأهم باسمائهم ﴾ وقتا كه اول انى انلره
امر اولنديغى منوال اوزره خبر ويردى ﴿ قال الم اقل لكم انى اعلم غيب السموات والارض ﴾
حق تعالى ملائكه يه ديديكه بن سزه ديمه دميكه سموات وارضك غيبنى اولمش واوله جغنى
بيلورم زيرا انلرده سزك بيلمديككزى بن بيلورم ديمش ايدى ﴿ واعلم ماتبدون ﴾ ودخى بيلورم
انى كه اراكزده اظهار ايدرسزكه اول اولايى ترك اوزره معاتبه لرينى تعريضدرو حالبوكه انك
اولاسى توقف ايدوب بيانه مترصدين اولملريدر وياخود مراد يريوزنده خليفه قيلورميسين
انى كه انده فساد ايديسر ديملريدر ﴿ وما كنتم تكتمون ﴾ دخى بيلورم انى كه كتم ايدرديكزكه

حيـاتده براغوب اوغللر
كزى قتل ايدرلركن بز
سزى خلاص ايلدك وبو
رنج وتكليفده سزه ربكز
طرفندن بيوك ابتلا وتجربه
واردر فرعون بنى اسرائيلدن
بر ولد طوغوب قبطيلرك
هلاك وخرابنه سبب اوله
جغنى ايما ايدر رؤيا كورمكله
بنى اسرائيلك اولادلرينى
ذبح ايدردى ﴿واذ فرقنا بكم
البحر فانجيناكم واغرقنا
آل فرعون وانتم تنظرون ﴾
دخى شونى يادايدك وقتاكه
سز فرعوندن فرار ايله
سويش دكزينه كلدكلريكزده
دشمن ارقه كزده ايكن
بز سزك ايچون بحرى شق
ايله سزى خلاص وآل
فرعونى غرق ايلدك اولحالده
سز انلرى كورر ايديكز
﴿واذ واعدنا موسى اربعين
ليلة ثم اتخـذتم العجل من
بعده وانتم ظالمون ﴾ وانى
دخى ذكر ايدك كه بز موسايه
طورده قرق كيجه وعده
ويرمشـيدك اول طوره
كيتدكدنصكره سز بوزاغى يى
تكرى اخذ ايتديكز وبو
حالله الهدن غيرى يه عبادت
ايتمكله ظالملردن اولديكز
﴿ ثم عفونا عنكم من بعد
ذلك لعلكم تشكرون ﴾
سزدن صدور ايدن منكر

اول كنديلرينك خلافته احقاء زعم ايتمليدر وياخود حق تعالى كنديلردن افضل شيئى خلق ايتمز ظن ايتمليدر * ابن عباس ايدر اول كتم اولنان شيئله مراد شول حالتدركه آدم عليه السلامك جسدى وقتاكه مكه وطائف بيننده روحسز براغلمش ياتوردى ابليس اكا اوغرايجك اغزندن كيروب دبرندن چيقدى وديديكه بو برامر ايچون خلق اولنوبدر لكن انده تماسك اولمز * زيراكه اجوفدر بعده بيله سنجه اولان ملائكه يه ديديكه اكر بو اوزريكزه تفضيل اولنوب واكا اطاعتله بيوريلورسه كز نيجه ايدرسز ديديلركه ربمز جل شانه نك امرينه اطاعت ايدرز ابليس نفسندن ديديكه والله اكر بن بونك اوزره تسليط اولنورسم انى هلاك ايدرم واكر بنم اوزريمه تسليط اولنورسه اكا عصيان ايدرم * ايمدى آتيده ابداء اولنان ايله مراد ملائكه نك اشبو طاعته عزملريدر وكتم اولنانله مراد ابليسك اشبو مخالفته عزميدر * معلوم اوله كه اشبو آيتده انسانك شرفنه وعلمك عبادت اوزره فضلى ومزيتنه وخلافته علم شرط بلكه عمده ايديكنه والله تعالى يه تعليم اسنادنك صحتنه اكرچه اكا معلم اطلاقى صحيح دكل ايسه ده انى احتراف ايدنه مختص اولديغيچون ولغات توقيفيه ايدوكنه وعلم لغت وبطريق الاولى علم شريعت عبادته تخليدن فوق ايدوكنه وآدم عليه السلام اول ملائكه دن افضل ايدوكنه دلالت واردر * زيرا حق تعالى آدم عليه السلامك فضلنى علمله اظهار ايلدى اكر امكانده علمدن اشرف شئ اوليدى اول شئ ايله انك فضلنى اظهار ايدردى يوخسه مال ايله دكل وعلمك فضلى اجليچون ملائكه اكا سجده ايله امر اولندى وحق تعالينك يا آدم قوليله پيغمبريمز عليه السلام آدمك نبى متكلم ايدوكنه استدلال ايتدى ﴿ واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم ﴾ ودخى ذكر ايت شول وقتيكه آدم عليه السلامه سجده ايدك ديو ملائكه يه امر ايتدك * مفسرين اول خطاب اولنان ملائكه ده اختلاف ايتديلر بعضيلرى ديديكه انلر سكان ارض اولان ملائكه ايدى لكن اصح اولان ﴿ فسجد الملائكة كلهم اجمعون ﴾ دلالتيله ملائكه نك جميعى ايدى وسجود ايكى قولك اصحنده حقيقتده آدمه اولوب الله تعالى يه معناى عبادتى متضمن ايدى امرينه امتثال سببيله واول سجودله مراد انحنا ايدى يوخسه آلنى يره قومق دكل ايدى اسلام كليجك سلامله اول انحنا ابطال اولندى وملائكه نك اكا سجودى سجود تعظيم وتحيه ايدى يوسف عليه السلامه اخوه سنك سجودى كبى يوخسه سجود عبادت دكل ايدى * دينلديكه آدم عليه السلام قبله اولوب سجود الله تعالى يه ايدى صلاة ايچون كعبه قبله اولوب سجود الله تعالى يه اولمسى كبى ﴿ فسجدوا الا ابليس ابى واستكبر ﴾ اول ملائكه انحناء سجود ايتديلر الا ابليس سجوددن ابا ايتدى وانى رب تعالى يه عبادتده وصله اتخاذندن استكبار ايتدى وانك اسمى سريانيه ده عزازيل وعربيه ده حارث ايدى عصيان ايديجك اسم وصورتى متغير اولوب اكا ابليس دينلدى يعنى الله تعالينك رحمتندن مأيوس اولدى اكثر مفسرين ايدر ابليس ملائكه دن ايدى حسن ايدر اول جندن ايدى يوخسه ملائكه دن دكل * الا ابليس كان من الجن * دلالتيله واول جنك اصليدر آدم عليه السلام انسك اصلى اولديغى كبى * زيرا اول ناردن وملائكه نوردن خلق اولنوبدر وانك ذريتى واردر وملائكه نك ايسه ذريتى اولمز لكن قول اول اصحدر ﴿ وكان من الكافرين ﴾ علم الهده اول كافريندن ايدى وياخود كافريندن اولدى شول سببدنكه حق تعالينك اكا آدمه سجودله امرينى استقباح ايتدى شول اعتقادله كيم اول آدمدن

عملكمزه توبه كزدن صكره عفو ايتدك شايدكه نعمت عفوه شكر ايده سز ﴿ واذ آتينا موسى الكتاب والفرقان لعلكم تهتدون ﴾ دخى ياد ايده سزكه موسايه توريتى وحقله باطلى فرق ايدر حجتى ويردك اوله كه اول كتاب وحجتله طوغرى يولى بوله سز ﴿ واذ قال موسى لقومه ياقوم انكم ظلمتم انفسكم باتخاذكم العجل فتوبوا الى بارئكم فاقتلوا انفسكم ذلكم خير لكم عند بارئكم فتاب عليكم انه هو التواب الرحيم ﴾ وخاطره كتورك انى دخى كه موسى عليه السلام عجله طاپان قومنه ديديكه اى قومم تحقيق سز عجله طاپمغله نفسكزه ظلم ايتديكز امدى تضرع ونيازله ربكز جل شانه يه توبه ورجوع ايدك دخى نفسكزى قتل ايدك ياخود كوساله يه طاپانى طاپميان اولدرسون بو مقاتله كز ربكز عندنده سزك ايچون خيرلودر بعد المقاتله توبه كز قبول اولدى تحقيق بارى تعالى تائب قوللرينى عذابندن رجوعله مغفرت ورحمت ايديجيدر * على قول بونلرك توبه لرى بو وجهله اولديكه

افضل اوله افضلك ايسه مفضول علبه ايچون تخضع وتوسل ايله امر اولنمسى حسن اولمز نته كيم * انا خير منه * بن آدمدن خير اوليم ديو قولى انى اشعار ايدر يوخسه يالكز واجب تركيله دكل * تفسير قاضيده ايدر اشبو آيت كريمه دلالت ايدركه ابليس ملائكه دن اوله اكر انلردن اولمسه انلره سجود امرى اكا متناول اولمزدى وآنلردن آنى استثناء صحيح اولمزدى * الا ابليس كان من الجن * ابليس جندن ايدى ديو قوليله سؤال ايراد اولنورسه دينوركه جائزدركه فعلده جندن ونوعده ملائكه دن اوله * زيرا ابن عباس رضى الله عنهمادن مرويدركه ملائكه نك بر نوعنه جن دينور توالد ايدرلر ابليس آنلردن ايدى واولكه آنى ملائكه دن دكل زعم ايدر وياخود اول جنى ايدى ملائكه اراسنده مستثنى اولمسيله ملائكه اكا تغليب اولندى دير وياخود جن دخى ملائكه ايله بيله سجوده مأمورين ايديلر ملائكه ذكريله آنلرك ذكرندن استغنا اولندى دير * نته كيم اكابر بر شخصه تذلل وانى توسله امر اولنسه لر اصاغرك دخى انكله امر اولنديغى بالطريق الاولى بيلنور اويله اولسه سجودله امر اول ايكى قبيله يه اولوب ابليس انك برندن مستثنى اولور ودخى ملائكه ده اكرچه عصمت غالبدر لكن بعضنده عصمت اولمز ايسه عدم عصمت غالب اولوب بعضنده عصمت بولنديغى كبى * اشبو آيتك فوائدندركه استكباردن حذر ايدينله كه زيرا اول كبردن كاهى كفره ايركوريلور واول امر الله ايله ائتماره حث اولنه وامرك سرينه خوضدن صاقنله واولكه آنك كفر اوزره وفات ايدر ايدوكن حق تعالى بيله اول حقيقتده كافردر * زيراكه عبرت خواتمه در اكرچه حال حياتنده حكمده مؤمن ايسه ده بعده حق تعالى ملائكه يه امر ايلدى آدمى التوندن سرير اوزره كتورديلر حتى كه جنته قويديلر حالبوكه انده اكا مجانس يوغيدى اويقويه واردى اول حالتده حق تعالى انك شق ايسرى اضلاعنك قصيرندن حوايى خلق ايتدى والحال آدم عليه السلام نه انى حس ايتدى ونه اندن اكا الم ايردى اويانجق انى باشى اوجنده اوتورر كوردى ديديكه سن كيمسك ديديكه خاتونكم حق تعالى بنى سنكيچون خلق ايتدى تاكه بربريمزه سكون ايده وز ﴿ وقلنا يا آدم اسكن انت وزوجك الجنة ﴾ حق جل وعلا ايدر ديدك كه يا آدم سن وخاتونك جنت خلدده سكون وقرار ايدك * دينلديكه اول سماء سابعه ده ايدى ﴿ وكلا منها رغدا حيث شئتما ﴾ واول جنتدن ديلديكز مكانده هر نه وقتده ايسه نيجه ديلرسكز وسعت ورفاهيت اوزره اكل وتناول ايدك ﴿ ولا تقربا هذه الشجرة ﴾ لكن اشبو شجره يه قريب اولميكز ﴿ فتكونا من الظالمين ﴾ قريب اولورسكز ايككز دخى ظالملردن معصيتله نفسلريكزه ضرر ايديجيلردن اولورسز ه بعض علماء ايدر نهى شجره دن برجنس اوزره وآخرون ايدر شجرهٔ مختصه اوزره واقع اولوبدر واول شجره دن اختلاف اولندى حنطه وياكرم وياتين ايدى يابر شجره ايديكه آندن اكل ايدنه حدث ايريسر ايدى ولكن اولى اولان تعيين اولنمامقدر آيتده تعيين اولنديغى كبى ماهو المقصود اكا متوقف اولمديغيچون * واكا قربدن نهيدن اندن اجتنابك وجوبنه دلالت وار وحرامه واقع اولمق خوفيله لايق اولان اكا اقترابدن حذر لازم ايدوكنه اشارت وار * زيراكه برشيئك قربى داعيسنى ايراث ايدر ومجامع قلبله انى اخذه كيدر حتى كه عقل وشرع مقتضاسندن آنى آيرر ﴿ فازلهما الشيطان عنها ﴾ اول ايكيسنى شيطان جنتدن آيرمغه باعث اولدى ﴿ فاخرجهما مما كانا فيه ﴾ واولدقلرى نعمدن انلرى چيقاردى * روايت اولنديكه ابليس ديلديكه جنته كيره وآدم وحوايى آنده كى نعمتلرندن

عبدهٔ عجل صحرايه كيدوب ديز اوزره باش اشاغى طورديلر هرون عليه السلام اون ايكى بيك آدم اللرنده قليجلريله كلوب صباحدن اخشامه دك يتمش بيك آدم قتلندنصكره عفو غفور ظهور ايلدى ﴿ واذ قلتم يا موسى لن نؤمن لك حتى نرى الله جهرة فاخذتكم الصاعقة وانتم تنظرون ﴾ انى دخى ذكر ايدككه يا موسى بز سكا اينانميز تا الله تعالى بى اشكار كورمينجه ديديكز اول آنده كوكدن آتش صاعقه سزى اخذ ايتدى سز دخى انى كورديكز * دينلديكه اول قومك اخيارندن طوره كيدن يتمش كشى ايديكه حقك كلامنى ايشتدكدنصكره كورمك استدكلرى كستاخلقليچون انلره صاعقه ايندى وبو صاعقه سمادن برمهيب صدا ايدى اول كيمسه لر انى ايشتدكلرنده جمله سى ميت اولديلر موسى عليه السلام انلرى بويله ميت كوردكده متحير اولوب يارب بنى اسرائيل اخيارلريمز نيجه اولدى ديدكلرندنه جواب ويره يم ديدى حق تعالى انلرى ديريلدوب بيورديكه ﴿ ثم بعثناكم من بعد موتكم

آره حزنه آنی منع ایتدیلر مکر حزنه نك بری حیه ایدی بعیر کبی درت ایاقلو اولوب دواب جنتك
احسنلرندن ایدی ابلیسك صدیقی ایدی ابلیسی آغزینه قویوب جنته کیردی و آغزندن چیقاردی *
حسن ایدر آدم وحوا کاهی جنتدن طشره یه چیقرلردی ابلیس آنلری انده کورردی مکر آدم
علیه السلام جنته کیردیکنده انده کی نعمتی کوریجك نولیدی دائم اولسه دیمش ایدی ابلیس آنی
ایشیدوب وسوسه القاسنه مدار ایتمکه عزیمت ایتمشیدی چون ایکی وجهك بریله ابلیس انلره بولشدی
والحال انلر انك ابلیس ایدوکن بیلمزدی خزنه نیاحه سی کبی نوحه ایدوب آغلدی * دینلدیکه
اول نیاحه ایدن ابلیس ایدی آدم وحوا اکا دیدیلرکه نیه اغلرسك دیدی انلرکه سزلر اولورسز
وبو نعمدن آیریلورسز انك بو حیله لی سوزی قلبلرینه تأثیر ایتدی ابلیس ایسه آنلردن آیریلوب
کتدی وقت آخرده ینه کلوب دیدیکه یا آدم سکا بر شجره یی دلالت ایدیمی که یدیککزده اولدیغك
نعیم دائم اولور وملککه زوال ایرمزالکده قالور آدم علیه السلام انی قبولدن امتناع ایدیجك
ابلیس بن سزه نصیحت ایدیجیلردنم دیو یمین بالله ایتدی ایکیسی دخی اکا الداندیلر هیچ کمسه یلان
یره یمین ایتمز صاندیلر همان دم حوا شجره یه یوریدی اندن یوب آدم علیه السلامه ییدرردی *
سعید بن المسیب یمین بالله ایدوب دیدیکه آدمك اندن یمسی عقلی باشنده ایکن دکل ایدی بلکه
حوا اکا خمر ایچروب سکران ایکن انی ییدی اندن حق جل وعلا آدمه دیدیکه جنتدن سکا مباح
ایتدکلرم اول شجره دن سکا غنا ویرمدیمی آدم دیدیکه بلی یارب والله بکا غنا ویرمشدی لکن
عزتك حقیچون هیچ کمسه یی ظن ایتمدمکه یلان یره یمین ایده حق تعالی دیدیکه عزتم حقیچون
سنی یره ایندرم رزق ومعاشکی مشقت چکدکدنصکره ایرکورم اندن انی جنتدن ارضه ایندردی
زراعت وحراثت طریقندن اکا رزقنی ویردی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر آدم علیه السلام
شجرهٔ منهیه دن اکل ایدیجك حق تعالی اکا دیدیکه یا آدم نیچون بکا بویله عصیان ایتدك
دیدیکه یارب حوا بکا انی تزیین وترغیب ایتدی حق تعالی دیدیکه ایمدی اکا حمل وضعنده کراهت
ایرکوردم وهر آیده اندن قان اقیدم ویوم قیامتده دکین اول مشقتلری بناتکه دخی چکدیرم چون
آدم وحوا شجره دن یدیلر درعقب اوزرلرندن حله لری وحلیه لری صویلوب عریان قالوب
عورت یرلری اچلدی ﴿ وقلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو ﴾ حق تعالی ایدر آدم وحوا
وابلیس وحیه یه دیدك که جمیعکز یره اینك حالبوکه بری برلریکزه عداوت ایدیشرسزکه اول
ادم ذریتیله حیه بیننده ومؤمنین ایله ابلیس بیننده اولان عداوتدر اویله اولسه آدم علیه السلام
سرندیب طاغنه وحوا جده یه وابلیس ایله حیه اصفهانه ایندرلدی ابلیسك اشبو ایندرلمسی
ایکنجی کره ایدیکه اول وسوسه ویا مسارقه ایچون جنته کیرمشدی ویا سمادن اینمش ایدی
﴿ ولکم فی الارض مستقر ومتاع الی حین ﴾ وسزك ایچون یریوزنده قرارکاه ودخی حالکز
ایرشنجه عیش وتمتع اولیسردر ﴿ فتلقی آدم من ربه کلمات ﴾ آدم علیه السلام رب تعالیدن
کلمات مخصوصه یی تلقی واخذ وحفظ ایتدی حتی اول اکا سبب توبه اولدی اول کلماتده اختلاف
اولندی * دینلدیکه اول * ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنکونن من الخاسرین * ایدی
ویاخود * لااله الا انت سبحانك وبحمدك رب عملت سوء وظلمت نفسی فاغفر لی انك انت
الغفور الرحیم ﴾ ایدی ابن عباس رضی الله عنهما ایدر آدم وحوا ایکیوز ییل اغلدیلر قرق کون

لعلکم تشکرون ﴾ صاعقه دن
سزی اولدردکدن صکره
تکرار احیا ایلدم شایدکه بو
حیات نعمتنه شکر ایده سز
﴿ وظللنا علیکم الغمام وانزلنا
علیکم المن والسلوی کلوا
من طیبات مارزقناکم وما
ظلمونا ولکن کانوا انفسهم
یظلمون ﴾ صحرای تیهده
بز سزك اوزریکزه بولتله
کولکه ایلدك وسزه
قدرت حلواسی وبیلدیرجین
کوندردك وبو حلال
رزقمزدن اکل ایدك دیدك
انلر عدم اطاعتله بزه ظلم
ایتمدیلر انجق کندو نفسلرینه
ظلم ایتدیلر * تفسیر منیرده
اول قوشلر اوتلوقلرك
داللرنده خوش نغمه لرله
ظهور ایدوب روزکار
انلرین قنادلرین دوکر
وکوکسز کباب اولوب بنی
اسرائیل انلری قدرت
حلواسیله قارشدیررلر ایدی
دیو تحریر ایدر چونکه بو
حلال رزق کندولره کلور
ایدی انی اکل ایدوب ادخار
ایتمامری امر اولنمشیدی
امره مخالفت ایدوب
ادخار ایچون صاقلدقلری
قوردلنوب بعده قوشلر
دخی کلمز اولدی بناء علیه
نفسلرینه ظلم ایتدیلر

یوب ایچمدیلر ویوز ییل آدم حوایه قربان ایتمدی * دینلدیکه اکر اهل ارضك دموعی جمع
ایدلسه داود علیه السلامك دموعی اندن اکثر اولیدی شول سببدنکه اول خطبه یه ایردی
واکر داودك واهل ارضك دموعی جمع ایدلسه نوح علیه السلامك دموعی اندن اکثر اولیدی
واکر داود علیه السلامك واهل ارضك ونوح علیه السلامك دموعی جمع ایدلسه آدم علیه السلامك
دموعی اندن اکثر اولیدی شول سببدنکه جنتدن چیقارلدی * دینلدیکه آدم علیه السلام وقتاکه
ارضه ایندرلدی حیا وحجابندن اوچیوز سنه یه دکین رأسنی سمایه رفع ایتمدی ﴿ فتاب علیه ﴾
اول اجلدن حق تعالی انك توبه سین قبول ایدوب رحمتیله اکا رجوع ایتدی آدم ذکریله
اکتفا اولنوب حوا ذکر اولنمدی زیراکه حوا حکمده اکا تبع ایدی * پس بو سببدن قرآن
وسنتك اکثرنده نسانك ذکری طی اولنمشدر ﴿ انه هو التواب الرحیم ﴾ اول الله تعالی عبادینه
مغفرت ایله رجوع ایدیجیدر ورحمتده مبالغدر ﴿ قلنا اهبطوا منها جمیعا ﴾ بز دیدیککه جمیعکز
یعنی آدم وحوا وابلیس وحیه یره اینك هبوط امری تکرار اولندی مقصودك اختلافیچون *
زیراکه هبوط اول دار بلیه یه معادات ایچون ایدی * واشبو هبوط ایسه تکلیف ایچوندر *
تنکیم مابعدی انی اشعار ایدر ویاخود هبوط اول جنتدن سماء دنیایه وهبوط ثانی سماء دنیادن
ارضه ایدی ﴿ فاما یأتینکم منی هدی ﴾ یا ذریت آدم اکر بندن سزه رشد وبیان شریعت ویاخود
کتاب ورسول کله ﴿ فمن تبع هدای ﴾ اول کمسه که اکا کلانه اتباع ایده عقل شهادت ایتدیکی
شیئی رعایت ایدر اولدیغی حالده ﴿ فلا خوف علیهم ﴾ انلره خوف یوقدر ومکروه حلولندن
مبرالردر ﴿ ولا هم یحزنون ﴾ ومحزون دخی اولمزلر زیراکه محبوبلری حاصلدر خوف توقع
اولنور شیئدن اولور وحزن ایسه واقع شیئه اولور حق جل وعلا اوکد وابلغ وجه اوزره
انلردن عقابی نفی وانلر ایچون ثوابی اثبات ایلدی ﴿ والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا ﴾ شونلرکه
الله تعالی یه کافر اولوب آیاتنی تکذیب ایتدیلر ویاخود جنانله آیاته کافر اولوب لسانله تکذیب
ایتدیلر ﴿ اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ ایمدی انلر یوم قیامتده اهل ناردر اندن
چیقمزلر انده دائملردر * تفسیر قاضیده ایدر آدم علیه السلام قصه سیله انبیانك عدم عصمتنه
برقاچ وجه اوزره تمسك ایدر * اولکیسی آدم علیه السلام نبی ایدی منهی عنهی ارتکاب
ایتدی وآنی ارتکاب ایدن ایسه عاصیدر * ایکنجیسی آنی ارتکابله ظالملردن قلندی * الا
لعنة الله علی الظالمین * فحواسنجه * اوچنجیسی حق جل وعلا * وعصی آدم ربه فغوی *
قولیله اکا عصیان وبغی اسناد ایتدی * دردنجیسی اکا توبه تلقین ایتدی توبه ایسه
ذنبدن رجوع وندامتدر * بشنجیسی انك خاسر ایدوکنه اعترافدر اکر حق جل وعلا اکا
مغفرتی اولمسه توبه تلقین ایتمزدی وخاسر ایسه صاحب کبیره در * التنجیسی اکر اول ذنب
ایتمش اولمسه اول مصائبه اوغرامزدی ایمدی اکا جواب برنیچه وجه اوزره در * اولکیسی
اول وقتده اول نبی دکل ایدی ومدعی ایسه بیانله مطالبدر * ایکنجیسی اول نهی تنزیه
ایچون ایدی وانك ظالم وخاسر تسمیه اولنمسی اولایی ترکیله نفسنه ظلم وحظنده خسار ایچون
ایدی واکا بغی وعصیان اسنادینك بیانی محلنده کلور ان شاء الله تعالی وانك توبه ایله
امر اولنمسی فوت اولانه تلافی ایچون ایدی واکا ایریشن مصائب اولایی ترکی اوزره معاتبه

﴿ واذ قلنا ادخلوا هذه القریة
فکلوا منها حیث شئتم رغداً
وادخلوا الباب سجداً وقولوا
حطة نغفر لکم خطایاکم
وسنزید المحسنین ﴾ ویاد
ایدك که بز سزه شو قریه یه
کیرك واول کویدن استد.
یککز طعاملری رفاه حال
ایله اکل ایدك واول قریه
قپوسنه سجده ایدك کیرك
وکناهکزدن استغفار
ایدك که کناهلریکزی عفو
ایده لم واحسان ایدیجیلره
بز فضلمزدن ثوابی زیاده
ایده رز دیدك * تبیانده *
بو امر تیهدنصکره ایدی
واول قریه قدس شریف
یا اریحا ایدی آنده جبار
ندن عاد بقیه سی عمالقه
قومی ساکن اولورلردی
ورئیسلری عوج بن عنق
ایدی وآنلر موسی علیه
السلام حیاتنده بیت المقدسه
کیرمامشلر ایدی دیو تحریر
ایدر ﴿ فبدل الذین ظلموا
قولاً غیر الذی قیل لهم
فانزلنا علی الذین ظلموا
رجزاً من السماء بما کانوا
یفسقون ﴾ اول نفسلرینه
ظلم ایدنلر امر اولندقلری
قولی تبدیل وتغییر ایتدیلرکه
استغفار معناسنه اولان
حطه یی لغت نبطه اویدروب
قرمزی بغدای دیو استهزا

ایدی * اوچنجیسی انی ایشلمسی * فنسی ولم نجدله عزما * دلالتیله ناسیا ایدی لکن اسباب
نسیاندن تحفظی ترك ایتدیکیچون عتاب اولندی اکرچه اول امتدن خطا اولنورسه‌ده انبیادن
اولنمز رتبه‌لری عظیم اولدیغیچون * دردنجیسی انك اکا اقدامی اجتهاد سببیله ایدیکه انده خطا
ایتدی * زیرا اول ظن ایلدیکه اول نهی تنزیهی اوله ویاخود اول شجره‌نك عیننه اشارت
اولوب اول ایسه انك نوعندن شجرۀ اخرادن تناول ایتمش اوله حالبوکه انکله مراد نوعه
اشارت ایدی وانك اوزرینه جاری اولان مصائب خطیئه‌نك شانی تعظیم ایچون ایدی تاکه
اولادی اندن اجتناب ایده‌لر * واشبو قصه‌ده دلالت واردرکه جنت مخلوقه اوله وجهت
عالیه‌ده اوله وتوبه مقبوله اوله وهدایه اتباع ایدن مأمون العاقبه اوله وعذاب نار دائم اوله
وکافر انده مخلد اوله کافرك غیری دکل وقتاکه حق جل وعلا توحید ونبوت ومعاد دلائلن
ذکر ایلدی آنی تقریر وتأکید ایچون نعم عامه تعدادیله آنی تعقیب ایتدی زیرا اول حوادث
محکمه اولدیغی حیثیتدن بر محدث حکیمه دلالت ایدرکه خالق وامر یالکز انك اوله وانی کتب
سابقه‌ده ثابت اولدیغی اوزره شول تعلم وبر شیئه ممارستی اولمیان کشینك اخباری معجزه اولوب
نبوتنه دال اوله واول انسان وآندن اعظم شیئك خلقنی مشتمل اولدیغی حیثیتدن آنی ابداعه
قادر اولان رب تعالی اعاده‌سنه دخی قادر ایدوکنه دال اوله انلردن اهل علم واهل کتابه خطاب
وامر ایلدیکه اوزرلرنده اولان نعم الهی ذکر ایده‌لر وحقه اتباعده وجهه افتقارده وعهودده وفاء
ایده‌لر تاکه محمد علیه السلامه وا کا انزال اولنان کتابه ایمان کتورمکه مبادرت ایده‌لر دیدیکه (یا بنی
اسرائیل) یا اولاد یعقوب واسرائیل یعقوب پیغمبر علیه السلامك لقبیدر عبریه لسانجه‌در
ومعناسی عبدالله ویا صفوة الله دیمکدر (اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم) سزه انعام ایتدیکم
نعمتی ذکر ایدك آنی تفکر وشکرینه قیامله وآنکله مراد آنلرك آباء واجدادینه اولان
نعم درکه انلر ایچون دریانك یارلمسی وانلر اندن چکوب فرعون وقومی انده غرق اولمسی
واولوجهله انلرك آندن قورتلمسی وتیهده اوزرلرینه غمام کولکه اولمسی وانلره من وسلوی
ایندیرلمسی وانلره من عندالله تورات کلمسی ودخی بونك غیری نعمك آنلره ویرلمسی‌در (واوفوا
بعهدی) بکا ایمان وطاعته وفاء ایدك (اوف بعهدکم) بندخی سزه حسن اثابته وفا
ایدرم * وفانك بزدن اول مراتبی ایکی کلمۀ شهادت کتورمه‌در وحق تعالیدن دم ومالمزی
آخرك تعرضندن صیانتدر وانك آخر مراتبی بزدن بحر توحیده استغراقدر بر حیثیتله کیم
نفسمزدن غافل اوله‌وز فکیف که غیریدن واماکه حق تعالیدن بزی لقاء دائم ایله اثابتدر
بوایکی عهدك تفصیلی سورۀ مائده‌ده * ولقد اخذالله میثاق بنی اسرائیل * آیتنده کلور
انشاءالله تعالی (وایای فارهبون) وبندن قورقك فعلکزده وترککزده خصوصا نقض
عهدده * دینلدیکه یعنی بر شیئدن رهبت ایدرسکز بندن رهبت ایدك ورهبت بر خوفدرکه
بیله‌سنجه تحرز دخی اوله * اشبو آیت کریمه‌ده وعد ووعیده تضمن وار وشکر ووفاء عهدك
وجوبنه دلالت وار ومؤمنه لایق اولان الله تعالینك غیریدن قورقمامق ایدوکنه اشارت وار
(وآمنوا بما انزلت مصدقا لما معکم) وانزال ایتدیکم قرآنه ایمان کتورك اول توحید ونبوت
واخبار ونعت محمد علیه السلامده سزکله اولان کتابه موافق اولدیغی حالده وتفاوت اعصار

ایتدیلر ایمدی بو تغییر
ایله نفسنه ظلم ایدنلرك
حددن تجاوز فسقلری
اولدیغیچون اوزرلرینه
کوکدن عذاب وعقوبت
انزال ایلدك اول عذاب
آتش یا طاعون ایدیکه بر
ساعتده یکرمی درت بیك
کمسنه هلاك اولدی (واذ
استسقی موسی لقومه فقلنا
اضرب بعصاك الحجر
فانفجرت منه اثنتا عشرة
عینا قد علم کل اناس
مشربهم کلوا واشربوا من
رزق الله ولا تعثوا فی الارض
مفسدین) وانی دخی ذکر
ایدککه موسی علیه السلام
قومی ایچون من وسلوایی
ییدکلرندن صکره صو
استدی بز موسایه * سکا
شعیب علیه السلامدن قلان
عصاك ایله طاشه اور دیدك
عصایی طاشه اوردقده
اندن اسباط بنی اسرائیل
عددنجه اون ایکی چشمه
آقدی وهر اسباطك هر
بری چشمه‌لرینی بیلدی
ایمدی الله تعالینك رزقندن
اولان من وسلوایی اکل
ایدیکز وچشمه‌لردن
ایچکز ویر یوزنده فساد
ایتمکله حدی تجاوز ایتمیك
دیدك * اول طاش آدم
باشی قدر مربع جنتدن

سببیله جزئیات احکامدن اکا مخالف اولانه دخی ایمان کتورك که انك هر بری زمانه اضافتله
حقدر انکله مخاطبك اندن صلاحی رعایت اولنمشدر حتی اکر متقدم ایام متأخره‌ده نزول
ایتسه وقتنه موافق نزول ایدیدی اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه * لوکان موسی
حیا لما وسعه الا اتباعی * اکر موسی علیه السلام بنم زمانمده حیاتده اولیدی بکا اتباعدن غیر
حاله وسعی اولمزدی * اشبو آیتده تنبیه واردرکه انك پیغمبریمز علیه السلامه اتباعندن کتابنه
ایمانی نفی ایتمیه بلکه ایجاب ایده (ولا تکونوا اول کافر به) یوخسه اول قرآنه اول کافر
اولمکز اولورسه کز کندیکزك وسزه متابعت ایدنلرك وبالیله مؤاخذه اولنورسز (ولا تشتروا
بآیاتی ثمنا قلیلا) بنم آیاتمه ایمان واتباعی حظوظ دنیایه استبدال ایتمکز که اول نه مرتبه‌ده
جلیله ایسه حظوظ آخرتدن فوت اولانه اضافتله قلیله‌در * دینلدیکه یهود رؤساء وعلماسنك
سفله وجهالندن مأکل ورسوملری اولوب هر ییل انی انلرك زروع وضروع ونقودندن
آلورلردی خوف ایتدیلرکه اکر محمد علیه السلامك صفتن انلره بیلدیررلر واکا متابعت
ایدرلرسه اول مأکل ورسوملری فوت اوله اویله اولسه انك صفتن تغییر واسمنی کتم ایدوب
دنیایی آخرت اوزره اختیار ایتدیلر (وایای فاتقون) آیاتم ورسولم حقنده ایمانله وحقه
اتباعله ودنیادن اعراضله بندن خوف وخشیت ایدك * رهبت که مبتدأ سلوکدر آیت اولیده
انکله امری عام ومقلده تعمیم ایتدی وتقوی که منتهی سلوکدر اشبو آیت ثانیه‌ده انکله
اهل علمه تخصیص ایتدی (ولا تلبسوا الحق بالباطل) حق منزلی خلط ایتمکز شول
باطله کیم انی سز اختراع ایدرسز تاکه حقله باطل بینی تمیز اولنمیه (وتکتموا الحق)
وحقی باطله لبسله کتمان حق بینی جمع ایتمکز * حقی باطله لبسك معناسی انلرك باطلی توراته
یازملریدر تاکه اول حق ظن اولنه وحقی کتمانك معناسی بز انی توراتده بولمدق دیملریدر
(وانتم تعلمون) والحال کندیکزك لابسین وکاتمین ایدوککزی بیلورسز * اشبونده لبسك
استقباحنه اشعار واردرکه زیرا اکا کتمان حق مقارن اولور خصوصا که اول عالمدن
صدور ایده * زیرا که جاهل کاهی معذور اولور (واقیموا الصلاة وآتوا الزکاة) وصلوات
خمسی مواقیت وحدود ایله اقامت ایدك واموالکزك زکاتنی ادا ایدك مسلمینك صلاة وزکاتی
کبی حق جل وعلا انلره اصول اسلامله امر ندنصکره فروعیله‌ده امر ایلدی اشبونده دلالت
واردرکه کفار فروع اسلامله‌ده مخاطبین اوله‌لر اصولیله مخاطبین اولدیغی کبی (وارکعوا
مع الراکعین) نمازده رکوع ایدنلرك جماعتنده انلرکله بیله سز دخی رکوع ایدك زیرا که جماعتله قلنان
نمازك یالکز قلنان اوزرینه یکرمی یدی درجه فضلی واردر وصلواتدن رکوعله تعبیرده صلاة
یهوددن احتراز واردر زیرا انلرك صلاتنده رکوع یوقدر امام رازی ایدر اشبو نمازده رکوعك
فرضیتن افاده ایدر (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) وناسه برله امر ایدوب کندیکزی بردن
اونودر میسز برك معناسی خیرده توسعدر اوچ نوعدر بریسی عبادة اللهده بردر * ایکنجیسی اقارب
مراعاتنده بردر * اوچنجیسی اجانب معامله‌سنده بردر ابن عباس ایدر اشبو آیت کریمه مدینه احبارینك
حقنده نازل اولوبدرکه یهوددن نصیحت ایتدکاری کمسه‌لره سرا محمد صلی الله علیه وسلمه اتباعله امر
ایدوب کندیلر ایسه امری اکا اتباع ایتمزلر ایدی ودینلدیکه انلر تصدقله امر ایدوب کندیلر ایسه
امری تصدیق ایتمزلردی (وانتم تتلون الکتاب) حالبوکه سز توراتی اوقور سز انده ایسه

موسی علیه السلامه کوند-
رلمشیدی یاخود بیاغی
طاش ایدی دینلدی (واذ
قلتم یا موسی لن نصبر علی
طعام واحد فادع لنا ربك
یخرج لنا مما تنبت الارض
من بقلها وقثائها وفومها
وعدسها وبصلها قال
اتستبدلون الذی هو ادنی
بالذی هو خیر اهبطوا مصرا
فان لکم ما سألتم وضربت
علیهم الذلة والمسکنة وباؤا
بغضب من الله ذلك بانهم
کانوا یکفرون بآیات الله
ویقتلون النبیین بغیر الحق
ذلك بما عصوا وکانوا
یعتدون) ویاد ایدککه
سز یا موسی بز بر طعام
اوزره صبر ایده‌میز ربکدن دعا
ایله بزم ایچون یرك بتوردیکی
بقله‌سندن وخیارندن
وبغداینندن ومرجمکندن
وصوغانندن عنایتیله اظهار
ایده دیدیکز حق تعالی
یاخود موسی علیه السلام
سزه خیرلو اولان من
وسلوایی بویله صوغان کبی
ادنی شیئه تبدیل ایدر-
میسکز مصره کیدك که
سزك استدیککز شیلر
انده‌در دیدی چونکه
قسمتلرینه راضی اولمدیلر
انلره ذلیلك وفقر تحمیل
اولندی والله تعالیدن

عناد وترك بر وقولك عمله مخالفتی اوزره وعید وارد اولمشدر ﴿ افلا تعقلون ﴾ یوخسه
عقلکز یوقیدرکه قبیح صنیعکزی بیلوب اندن امتناع ایده‌سز اشبو نکته مراد واعظی ارشاددر
اکاکه ناسه بر خیر ایله امر ایتدیکنده انکله ائتمارده ناسك اشدی اوله وناسی بر شردن
نهی ایتدیکنده اندن انتهاده ناسك اشدی اوله اماکه مراد فاسق وعظدن ابعاد دکلدر *
زیراکه ایکی امرله مأمورك برینه اخلالی آخره اخلالنی ایجاب ایتمز * أنس بن مالك
رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیدیکه لیلهٔ اسراده بر قومه اوغرادمکه
دوداقلرینی آتشدن مقراضلر ایله کسیورلر ایدی جبرائیل علیه السلامه دیدمکه بونلر نه حاللو
قومدر دیدیکه امتك علماسیدر کیم ناسه برله امر ایدوب انی کندیلر ایشلمزدی حالبوکه انلر
کتاب الهی اوقوردی اسامة بن زید پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیدیکه یوم
قیامتده بر رجل کتوریلوب جهنمه براغله باغرساقلری سورینور اولدیغی حالده دکرمن
چکر حمار کبی طولندیریله انك شدت عذابن کورمکیچون اهل جهنم انك قاتنه کله‌لر سن
بزه امر معروف ونهی منکر ایتمزمیدك دیه‌لر اول دیه‌که بن سزه کرچه امر معروف
ایدردم لکن اول معروفی کندم ایشلمزدم وسزی منکردن نهی ایدردم لکن منکری کندم
ایشلردم ﴿ واستعینوا بالصبر والصلوة ﴾ حوایجکز حصولنه الله تعالیدن استعانت ایدك اکا
متوکلین اولدیغکز حالده فرج ونجاحه انتظارله ویا صومله کیم اول مفطراتدن صبردر ودخی
صلاتی توسلله‌که اول عبادات نفسانیه وبدنیه‌دن انواعی جامعدر طهارت وستر عورت
وتوجه کعبه واعتکاف واظهار خشوع واخلاص نیت ومجاهدهٔ شیطان ومناجات حق
وقرائت قرآن وکلمهٔ شهادتین وبونلرك غیری کبی ﴿ وانها ﴾ اول ایکیسیله استعانت ویاصلاة
﴿ لکبیرة ﴾ ثقیله وشاقه‌در ﴿ الا علی الخاشعین ﴾ الا خوف وطاعات اهلنه دکل‌که انلر الله
تعالی‌یه اطاعته سکون ایدیجیلردر ﴿ الذین یظنون انهم ملاقوا ربهم وانهم الیه راجعون ﴾
که انلر رب تعالی‌یی کورملرین وحساب وجزا ایچون اکا مسرور اولملرین تودیع ایدرلر
﴿ یابنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم ﴾ یا اولاد یعقوب سزه انعام ایتدیکم نعمتی
ذکر ایدك ﴿ وانی فضلتکم علی العالمین ﴾ وسزی زمانکزك عالمینی اوزره تفضیل ایتدم یعنی
آبالریکزکه فرعون یدنده ممالیك ایکن قورتاروب کیمنی انبیا وملوك قیلمغله * اکرچه بو
تفضیل کندیلره دکل ایسه‌ده لکن آبالرینك اول فضلندن کندیلره شرف حاصل اولوبدر
﴿ واتقو یوما ﴾ شول کونك حساب وعذابندن قورقکزکه ﴿ لا تجزی نفس عن نفس
شیئا ﴾ هیچ کمسه آخرك اوزرینه لازم اولان حقوقدن بر شئ قضا ایتمز * اشبو آیت نازل
اولدی شول وقتن‌که یهود بز ابراهیم خلیل الله واسحق ذبیح الله اولادیز دیو افتخار ایتدیلر
یعنی اول کونده نفس مؤمنه‌نك نفس کافره‌یه بر شئ نفعی اولمز ﴿ ولا یقبل منها شفاعة ﴾
ودخی نفس مؤمنه‌دن نفس کافره ایچون شفاعت قبول اولنمز ﴿ ولا یؤخذ منها عدل ﴾
واول نفس کافره‌دن فداء مال ویا رجل دخی اخذ اولنمز ﴿ ولاهم ینصرون ﴾ وعذابندن
دخی منع اولنمزلر معتزله اهل کبائر ایچون شفاعتك نفینه اشبو آیتی تمسك ایتدیلر انلره
دیرزکه بو آیت کریمه کفاره مخصوصدر عصات مؤمنین ایچون شفاعتك جوازی حقنده

﴿ وارد ﴾

وارد اولان آیات واحادیث دلالتیله * ودخی خطاب یهوده اولمسی ارادتیله انلرك شول
زعمنی رد ایچونکه قورتیله‌لر آباءلری شفاعتیله ﴿ واذ نجیناکم من آل فرعون ﴾ یا اولاد یعقوب
ذکر ایدك شول وقتیکه اسلاف وآباء اجدادیکزی فرعون واتباعی واهل دیننندن قورتاردق
وفرعون لقبدرا کاکه عمالقه‌یه ملك اوله کسری وقیصر فرس وروم ملکلرینه لقب اولدیغی
کبی وموسی علیه السلام زماننده‌کی فرعونك اسمی ولید بن مصعب بن الریان ایدی عمالقه‌نك بقایاسندن
قبطدن ایدی درتیوز سنه‌دن اکثر معمر اولدی ﴿ یسومونکم سوء العذاب ﴾ که آنلر سزه عذابك اشد
واسوءتی تکلیفی واذاقه ایدردی روایت اولندیکی فرعون بنی اسرائیلدن اصناف قیلمشدی
برصنفی یاپو یپار وبرصنفی یرسوردر وبرصنفی اکین اکر وبر صنفی کندیلره خدمت ایدردی
وبر صنفی ایسه عمله اولمیوب هرکون جزیه ویرردی * وهب ایدر بنی اسرائیل فرعونك
اعمالنده اصناف متفرقه ایدیلر بر طائفه‌سی طاغلرده طاش کسردی وآنی ارقه‌لرنده کتوررلردی
وبر طائفه‌سی قصور وحصون یپاردی وبرطائفه‌سی ایسه نجار وحداد وسائر لوازمی ایر
کورردی وضعیفلری اوزره جزیه تعین اولنوب هرکون کونش باتمدین هربری آنی
کتوروب ویرردی اولکه آنی اداء ایتمدن کونش باتسه صاغ الی بوینه دمورلنوب برآی
اول حال اوزره قالوردی ونسالری ایسه فرعون قومی ایچون ایپلك اکریر وبز طقوردی
﴿ یذبحون ابناءکم ویستحیون نساءکم ﴾ آنلر طوغان اولادکزك ارککلرینی اولدرر ودیشیلرینی
الیقورلر ایدی * سببی اولدرکه بروقتده فرعون منامنده کوردیکه بیت المقدسدن برآتش
چیقوب مصری قاپلدی فرعون قومنك جمعین یاقوب بنی اسرائیله ضرر ایتمدی بورؤیادن
قورقوب کاهنلردن تعبیرن سؤال ایلدی دیدیلرکه بنی اسرائیلدن بر اوغلان طوغیسردر سنك
هلاکك وملکك زوالی انك یدنده اولیسردر اویله اولسه فرعون قابله‌لری جمع ایدوب
امر ایلدیکه بنی اسرائیلدن هرطوغان اوغلانی اولدره‌لر ودیشلرینی الیقویه‌لر حتی دینلدیکه
موسی علیه السلامك طلبنده اون ایکی بیك اوغلان اولدرلدی بوندن صکره بنی اسرائیلك
پیرلرینه موت ایردی فرعونه قومنك رؤساسی دیدیلرکه بنی اسرائیلك صغارینی سن اولدروب
وکبارلری ایسه قیریلور اکر بوحال مستمر اولور ایسه بنی اسرائیلدن ارکك قالمز اعمال کیمه
ایشلدیلور اویله اولسه امر ایلدی بر ییل طوغانلری اولدروب بر ییلده الیقویه‌لر اولدرلمین
ییلده هارون علیه السلام طوغدی ﴿ وفی ذلکم بلاء من ربکم عظیم ﴾ ایمدی فرعونك اوزریکزه
تسلطندن وموسی علیه السلام بعث اولنوب فرعوندن خلاصکزده ربکز جل شانه‌دن محنته
صبر ونعمتنه شکرده سزی اختیار عظیمی واردر اشبو آیتده تنبیه واردرکه خیروشردن
عبده اصابت ایدن شئ الله تعالیدن اختباردر عبده لازم اولدرکه آنك مسارینه شکر
ومضارینه صبر ایده تاکه اختیار اولنانلرك خیرلوسی اوله ﴿ واذ فرقنا بکم البحر ﴾ ودخی
ذکر ایدن شول وقتکه آباء واجدادکزه دریایی اسباط عددنجه اون ایکی مسلك ایتدك تاکه
هر برندن بر سبط سلوك ایده ﴿ فانجیناکم ﴾ سزه غرقدن نجات ویردك ﴿ واغرقنا آل فرعون ﴾
فرعون وقومنی اکا غرق ایتدك ﴿ وانتم تنظرون ﴾ حالبوکه آنلرك مسارعت هلاکنه نظر
ایدرسز * روایت اولنورکه فرعون وقومنك هلاکی وقتی قریب اولیجق بر کیجه امر الهی

غضبه مستحق اولدیلر
انلرك ذل ومسکنت
وحقارتلری الله تعالینك
آیتلرینه کافر اولدقلری
وناحق یره ﴿ زکریا
ویحیی وشعیب ﴾ وسائر
انبیایی قتل ایتدکلری
سببیله اولدی انلر اول
کفر وقتللری وعصیانلری
وحدلری تجاوز سببیله
ایدی ﴿ ان الذین آمنوا
والذین هادوا والنصاری
والصابئین من امن بالله
والیوم الاخر وعمل صالحا
فلهم اجرهم عند ربهم
ولا خوف علیهم ولاهم
یحزنون ﴾ شونلرکه نفاق
اوزره یالکز لسانا ایمان
ایتدیلر ویهودیتله موسوی
کلدیلر ونصرانیتله عیسوی
ایدیلر وصابئیتله هر دیندن
برشی اخذ ایدوب ملائکه‌یه
طاپدیلر انلردن خلوصله
الله تعالی‌یه وآخرته ایمان
کتوروب عمل صالح
ایشلیانلر ایچون ربلری
عندنده اجر واردر وانلره
محشرده قورقو یوقدر
واولکونده انلره حزن
وغم دخی یوقدر ﴿ واذ
اخذنا میثاقکم ورفعنا
فوقکم الطور خذوا ما آتیناکم
بقوة واذکروا مافیه لعلکم
تتقون ﴾ ذکر ایدك انی دخی

که موسی علیه السلامه
متابعت وتوریتك احکامیله
عمل ایتمکزه سزدن عهد
وپیمان اخذ ایلدك وسزك
اوزریکزه جبل طوری
رفع ایلدك امدی احکام
شرعدن سزه ویردکزی تمام
قوت وسعله اخذ ایدك وانده
اولان ثواب وعقابی کرکی
کبی یادوفکر ایدك شاید که
عصیاندن حذر ایده‌سزه
دینلدیکه بنی اسرائیل
بوتکلیفه تحمل ایده‌میز
دیملریله حق تعالی جبل
طوری یرندن خلع وبرآدم
بویی قدر اوزرلرینه
ایندردی واوکلرینه آتش
واردلرینه دریا کتوردوب
طوردردی بر طرفلری
آتش برطرفلری دریا اولمغله
فراره محل اولمدیغندن
مجبورا طاعت وطاغه نظر
ایله یوزلری اوزره سجده
ایلدیلر حالا سجده‌لری
اول منوال اوزره‌در ﴿ ثم
تولیتم من بعد ذلك فلولا
فضل الله علیکم ورحمته لکنتم
من الخاسرین ﴾ بوعهددن
صکره امردن روکردان
اولدیکز اکر الله تعالینك
فضل ورحمتی سزك اوزریکزه
اولمییدی البته سز
زیانکارلردن اولوردیکز
﴿ ولقد علمتم الذین اعتدوا

ایله موسی علیه السلام بنی اسرائیله بیوردیکه هر بری اولرنده سراجلر یاقدیلر وحق تعالی
اول کیجه‌ده فرعون قومنك بیڭلرینه موت القا ایتدی آنلر اول موتایی دفنه مشغول ایکن بنی
اسرائیل یوله کیردیلر هارون علیه السلام اوکلرنجه وموسی علیه السلام آردلرنجه حتی که قصد
ایتدکلری دریایه ایردیلر کونش طوغنجه کورسه‌لر آردلرندن بر توز بلوردی مکر فرعون
قومیله ایمش بیلدیلرکه کندیلردن انتقامه کلوردی موسی علیه السلام عصاسیله دریایه اوردی
اسباط عددنجه اون ایکی یول آچیلوب هر بر سبط بر یوله کیردی هر یولك ایکی جانبندن
صو طاغلر کبی طوردی وآنده پنجره‌لر اولوب بر یولدن کیدن یانده‌کی یولده‌یورینلری کورر
وکلاملرین ایشدردی حتی آندن کچوب سلامته ایردیلر فرعون وقومنك شرلرندن قورتلدیلر
چون فرعون قومیله دریایه ایردی کورك دریا بنم هیبتمدن نیجه یاریلوبدر دیدی تا که بندن
قچان قوللریمه ایریشم آندن قومنه کیرك دیو بیوردی هیچ بریسی کیرمکه جرأت ایده‌میوب
چون ربمز سن اوکدین سن کیر کل کورکه موسی علیه السلام نیجه کیردی دیدیلر مکر
فرعون بر آیغر آته بنوب قومنك بیندکلری دخی جمیعا آیغرلردی ارالرنده هیچ قصراغه
بنمش یوغیدی همانده جبرائیل علیه السلام بر کوسنك قصراغه بنمش اوکلرنجه دریانك ایچنه
کیردی فرعون بندیکی آیغرانی شم ایدیجك ضبط اولنمیوب آردنجه اکا ایردی قومی دخی
ناچار فرعونه اویوب کیردی میکائیل علیه السلام ایسه بر آته بنمش اصحابکزه ایریشك دیو
جمله‌سنك آردنجه آنلری سورردی چون هیچ بری قالمیوب جمله‌سی دریایه کیردی آنلر ایسه انك
نهایتنه ایردی چیقمق صددنده ایکن اوزرلرینه دریا یومولدی جمله‌سی دفعة غرق اولوب صویه
کوملدی اول دریانك بر طرفندن طرف آخرینه دکین درت فرسخ مسافه ایدی * دینلدیکه
اول بحر قلزم ویا بحر اساف ایدی ﴿ واذ واعدنا موسی اربعین لیلة ﴾ ودخی ذکر ایدك شول
وقتیکه فرعون وقومنی هلاك ایدوب بنو اسرائیل مصره دخوللرندنصکره موسی علیه السلامه
وعد ایتدك که اوکا توراتی ویره‌وز زیرا ارالرنده عمل ایده‌جك شریعتلری یوغیدی وآنکیچون
قرق کیجه یعنی ذی القعدی وذی الحجه‌نك اون میقات تعیین ایتدك * روایت اولنورکه چون
موسی علیه السلام اول وعداوزره طورده رب تعالی‌یه مناجاته کیدر اولدی قرنداشی هارون
علیه السلامی بنی اسرائیل اوزره‌ یرینه خلیفه ایتدی وجبرائیل علیه السلام فرس الحیاته بنمش
انی ایلتمکه کلدی مکر اول فرس هرنه مکانه باصردیسه اول مکان یشللنوردی مکر موسی
علیه السلامه تابع سامری دینور قیومجیاق صنعتن بیلور بر کیمسه وارایدی فرسده اول خاصه‌یی
کوریجك بونده لابد شان واردر دیو باصدیغی مکاندن بر قبضه تراب آلوب صقلامش
ایدی چون موسی علیه السلام کیدوب بنو اسرائیل وعدندن یکرمی کون کچدکدنصکره کونی
کیجه‌سیله ایکی کون صایدیلر اوتوز کون تمام اولیجق موسی علیه السلام رجوع ایتمدی دیوب
فتنه‌یه دوشدیلر * دینلدیکه موسی علیه السلامك انلره وعدی اوتوز کیجه ایدی صکره‌دن اون کیجه دخی
زیاده قیلندی فتنه‌لر اول زیاده‌ده ایدی چون موسی علیه السلام آنلره رجوع ایتمدی سامری بنی اسرائیله
دیدیکه مصردن چیقار اولدیغکزده عرس بهانه‌سیله فرعون قومنك نساسندن استعاره ایتدیکز
حلیلری بکا کتورك که آنلر هلاك اولیجق اول سزه حلال غنیمت اولمشدر غنیمت ایسه سزه

منکم فی السبت فقلنا لهم
کونوا قردة خاسئین ﴾ وتحقیق
سز بیلورسکز که دواد
علیه السلام زماننده سزك
قومکزدن سبت کونی بالق
صیدندن منع اولنمشلر ایکن
فرمانه مخالفت وحدی
تجاوزلرینه مبنی بز انلره
ذلیل وحقیر میمونلر اولك
دیدك * مرویدرکه * سبت
کونی صیاد اولمدیغندن بالقلر
بحر اخضرك کنارینه کلوب
آسایشده اولورلردی انلردن
بر کروه حیله ایله بحرك کنارینه
طولاشق حوضلر انشا
وبحری انلره اجرا ایتمکله
سبت کونی ماهیلر اول
حوضلره کیروب خروجه
یول بولمامغله بازار کونی
انلری صید ایدرلردی یاخود
آغلرینی جمعه کونی براغوب
بازار کونی چکرلردی
﴿ فجعلناها نكالا لما بین یدیها
وماخلفها وموعظة للمتقین ﴾
بز اول عقوبتی انلره حاضر
اولوب کورنلره وانلردن
صکره کلوب بو قصه‌یی
ایشیدنلره بر عبرت وانلرك
پرهیز کارلرینه یاخود امت
محمد علیه السلامه پند
ونصیحت قیلدق ﴿ واذقال
موسی لقومه ان الله یأمرکم
ان تذبحوا بقرة قالوا اتتخذنا
هزوا قال اعوذ بالله ان اکون

اولمز تا که آنی بر چقوره قویه‌لم موسی کلنجه آنك امرنده صبر ایلیه‌لم چون آنك دیدیکی
کبی ایتدیلر مکر سامری منافق ایدی اول حلیدن اوچ کون ایچنده بر عجل دوزوب اوزرینه
شول فرس الحیاة اثرندن آلدیغی قبضهٔ ترابی صاچدی همانده طوار هیئتنده آغزندن بر
صدا چیقدی بنو اسرائیله دیدیکه اشبو سزك وموسی علیه السلامك آلهیدر موسی یولن
یاکلوب ربیسی بونده ایکن آنی استیو کتدی اویله اولسه هارون علیه السلامله اون ایکی
بیك کشیدن غیریسی اول عجلی آله ومعبود ایدندیلر اول اجلدن حق تعالی آنلره توبیخ
ایدوب دیدیکه ﴿ ثم اتخذتم العجل من بعده وانتم ظالمون ﴾ موسی علیه السلام طوره کتدکدن
صکره سز اول عجلی اله ایدندیکز حالبوکه سز اول فعلکز ایله ربکز جل شانه‌یه مشرکلرسز
﴿ ثم عفونا عنکم من بعد ذلك ﴾ عجله عبادتکزدنصکره ذنوبکزی محو ایتدك وقتا که اندن
توبه ایتدیکز ﴿ لعلکم تشکرون ﴾ تا که سز عفومه شکر ایده‌سز * دینلدیکه شکر جمیع
جوارحله سرده وعلانیه‌ده الله تعالی‌یه اطاعتدر * دینلدیکه شکرك حقیقتی شکردن عجزدر *
حکایت اولنورکه موسی علیه السلام دیدیکه الهی بکا نعم سابقه انعام ایدوب شکرله بکا امر
ایتدك حالبوکه سکا شکرم نعمت اخرادر وحی الهی کلدیکه یاموسی بر علم تعلیم ایتدك که آنك
فوقنده علم اولمز عبدمدن بکا بو شکر یترکه آنده‌کی نعمتك جمیعی بندن ایدوکنی بیله ﴿ واذ
آتینا موسی الکتاب والفرقان ﴾ ذکر ایدك شول وقتیکه موسایه توراتی ویردك که اول
کتاب وحجت اولمسی بیننی جامعدر حقله باطل بیننی فرق ایدر * دینلدیکه فرقانله مراد آنك
معجزاتیدرکه دعواده محق ومبطل بیننی فرق ویا کفرله ایمان بیننی فرق ایدر ویا انکله مراد
شرعیدرکه حلال وحرام بیننی فرق ایدر ﴿ لعلکم تهتدون ﴾ تا که کتابنی تدبر وآیاتنی
تفکرله اهتداء ایده‌سز ﴿ واذقال موسی لقومه یاقوم انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم العجل ﴾
ذکر ایدك شول وقتیکه موسی علیه السلام عجله عبادت ایدنلره دیدیکه یاقوم سز عجلی اله
ایدنمکله نفسلریکزه ظلم ایتدیکز دیدیلرکه اکا چاره‌ندر بیورکیم انی ایده‌لم دیدیکه ﴿ فتوبوا
الی بارئکم ﴾ خالقکز جل شانه‌یه رجوع وتوبه‌یه عزم ایدك دیدیلرکه اکا نیجه رجوع وتوبه
ایدرز دیدیکه ﴿ فاقتلوا انفسکم ﴾ عجله عبادتدن بری ایلریکز اکا عبادت ایدنلری اولدرسون
﴿ ذلکم ﴾ قتله الله تعالی‌یه رجوعکز ﴿ خیر لکم عند بارئکم ﴾ خالقکز جل شانه عندنده
سزك ایچون خیرلیدر شرکدن طهره وحیات ابدیه‌یه وسیله‌در * چون موسی علیه السلام
انلره آنی خبر ویردی دیدیلرکه الله تعالینك امرینه صبر ایدرز اویله اولسه حق تعالی
اوزرلرینه بر سیاه بولوت کوندردی وطومان چوکردی تا که کشی باباسن ویا اوغلن ویا
قرنداشن ویا قرینین کوروب حق تعالینك امرینی امضادن تحاشی ایتمیه‌لر صباحدن اخشامه
دکین بر برلرینی سیف وخنجرله مجرملرین اولدردیلر اندن موسی وهارون علیهما السلام
آغلاشوب دعا ایلدیلر بنو اسرائیل بقیه‌سنك عفوین دیلدیلر دعالری مستجاب اولوب
اوزرلرندن سحابه قالدیرلدی بقیه‌دن قتل دفع اولدی ﴿ فتاب علیکم ﴾ چون حق تعالینك
امرین یرینه کتوردیکز اول دخی سزك توبه‌کزی قبول ایدوب کناهلریکزدن کچدی
﴿ انه هو التواب الرحیم ﴾ اول الله تعالی کناهکارلره چوق توبه‌یی توفیق ایدر وامرینه اطاعت

من الجاهلین ﴾ شونی دخی
یاد ایدککه موسی علیه السلام
کندو قومنه الله تعالی سزه
بر صغر ذبح ایلمکزی امر
ایلدی دیدکده انلر بزی
استهزامی ایدرسن دیدیلر
موسی علیه السلام مؤمنلری
استهزا ایله جاهللردن
اولمقلغمه الله‌ه صغنورم
دیدی * روایت اولندیکه *
بنی اسرائیلده عامیل آدلو
بر غنی آدمی بر فقیر عمزاده‌سی
میراث طمعیله قتل ایدوب
بر محله براقشیدی قاتلی
نامعلوم اولدیغندن قومی
موسی علیه السلامدن قاتلی
بیلنمسنی طلب ایلمشلر
ایدی موسی علیه السلام
مأمورا بر بقره ذبح اولنوب
بعض اعضاسیله مقتوله ضرب
اولندقده میت دیریلوب
قاتلنی خبر ویره‌جکی معلومی
اولمغله بقره ذبحنی تکلیف
ایلمشیدی بو خصوصده تعبره
ذبحنی قومی بعید کورمکله
استهزا کلامنی سویلمشلر
ایدی صکره امر باری
اولدیغنی بیلوب اول صغرك
رنکی نه کونه اوله‌جق دیو
سؤال ایلدیلر ﴿ قالوا ادع
لنا ربك یبین لنا ماهی قال انه
یقول انها بقرة لافارض ولا
بکر عوان بین ذلك فافعلوا
ماتؤمرون ﴾ بنی اسرائیل

ایدنلره چوق رحمت ایدر * دینلدیکه انلردن قتل اولنان یتمش بیك ایدی اول قتل اولنانلر شهید
و قلانلری مغفور اولدیلر ﴿ واذقلتم یاموسی لن نؤ من لك حتی نری الله جهرة ﴾ و دخی ذکر ایدك شول
وقتیکه موسی علیه السلامه دیدیکزکه سنك قولنی تصدیق ایتمزز مکرکه الله تعالی‌یی حجابسز آشکاره
کوره وز ﴿ فاخذتکم الصاعقة ﴾ اول اجلدن سمادن نار محرقه اینوب سزی احراق ایتدی
﴿ وانتم تنظرون ﴾ حالبوکه اول ایریشن مصیبتی بعینه ویا اثرینی کوردیکز ﴿ ثم بعثناکم
من بعد موتکم ﴾ بعده اول نار محرقه ایله موتکزدنصکره سزی دیری کوردك ﴿ لعلکم تشکرون ﴾
تاکه اودیری کورلمکز نعمتنه شکر ایده‌سز * روایت اولنور وقتاکه حق جل وعلا موسی
علیه السلامه امر ایلدیکه بنو اسرائیلدن ناسله عجلك عبادتندن ندامت واعتذار ایچون
موسی علیه السلام ایله بیله طوره واره‌لر اویله اولسه موسی علیه السلام قومنك
اخیارندن یتمش کمسه‌یی انکچون اختیار ایدوب صومله وتطهیر ثیابله تفرغلرندنصکره
طور سیناده میقاته یونلدیلر موسی علیه السلامه دیدیلرکه رب تعالیدن دیله بزه کلامن
ایشتدیره موسی علیه السلام دخی نعم دیوب طوره قریب اولیجق اوزرینه برعمود غمام اینمدی
حتی‌که اول جبلی قاپلدی موسی علیه السلام اول غمامه کیروب قومنه دخی اکا کیرك دیو
بیوردی موسی علیه السلام ایسه قچان اکا رب تعالی سویلسه یوزینه بر نور ساطع واقع
اولوردیکه بنی آدمدن هیچ احد آنك یوزینه باقمغه استطاعت ایده‌مزدی اول اجلدن موسی
علیه السلام کندیله انلر بیننه پرده قوردی حق جل وعلا موسی علیه السلامه کلامنی انلره
دخی ایشتدردی وقتاکه موسی علیه السلام مناجاتدن فارغ اولدی غمام کیدوب انلره یولندی
دیدیلرکه رب تعالی‌یی آشکاره کورمینجه سنی تصدیق ایتمزز اول سببدن انلری موت ویا
نار محرقه اخذ ایتدی حالبوکه انلرك بعضی بعضنك کیفیت موتنه نظر ایدردی حتی‌که
جمله‌سی هلاك اولدی موسی علیه السلام آغلیوب رب تعالی‌یه یلواردی یارب انلر بنوا
اسرائیلك اخیارلریکن بنم سببمله انلری هلاك ایتدك شمدی بن قومه نه جواب ویره‌یم دیدی
حتی‌که انك دعاسیله انلری بر بر حق تعالی دیرکوردی اوکدین دیریلنلر صکره کیلرك
نیجه دیریلور ایدوکنی کوردی انلرك اول دیرلملری آجال وارزاقلرینك بقیه‌سین تکمیل
ایچون ایدی یوخسه موتلری اجللریله اولسیدی یوم قیامتدنبرو ده دیریلمزلردی ﴿ وظللنا
علیکم الغمام ﴾ وتیهده بولوتلری سزه کولکه‌لك ایتدککه سزی کونش اسیسندن صاقلردی
﴿ وانزلنا علیکم المن والسلوی ﴾ وینه تیهده سزه من وسلوی انزال ایتدك * اکثرین ایدر
من ایله مراد ترنجبیندر مجاهد ایدر اول صمغه بکزر برشیئدرکه اشجار اوزره واقع اولوردی
طعمی شهد کبی ایدی وهب ایدرکه اول مصرك زقاقی ایدی زجاج ایدرکه اول هرشی
ایدیکه حق تعالی انی انلره تعبسز ایرکوررردی * سعد بن زید پیغمبریمز علیه السلامدن روایت
ایدردیکه حضرت فخر عالم بیوردیکه کمأة یعنی منترمنددر صویی کوزه شفادر دیدیلرکه من
هرکیجه‌ده قار کبی انلرك اغاجلری اوزره یاغردی هرکشی اندن بر صاع آلوردی *
دیدیلرکه یاموسی اشبو من حلاوتیله بزی اوصاندردی دیله کل که رب تعالی بزه لحم ایندریدی
اویله اولسه حق تعالی انلره سلوی دخی ایندردیکه اول سمانی‌یه بکزر بر نوع طائر ایدی

بزم ایچون ربکدن سؤال ایله
اول صغرك سن وسالی
نه مقدار ایدوکی بزه بیان اوله
دیدیلر موسی علیه السلام
الله تعالی اول کاو نه پیر ونه
جوان اوله بلکه ایکیسی
بیننده اوله دیو بیوردی
دیدی امدی امر اولندیغکز
وجهله حرکت ایدك دیدی
﴿ قالوا ادع لنا ربك یبین لنا
مالونها قال انه یقول انها بقرة
صفراء فاقع لونها تسر
الناظرین ﴾ ربکدن بزم ایچون
طلب ایله که رنکی نوجهله
اولسون دیدیلر موسی علیه
السلام خدای متعال اول
صغرك لونی غایتده صاری
اولسونکه کورنلر انك
رنکندن سرور حاصل
ایتسونلر بیوردی دیدی
﴿ قالوا ادع لنا ربك یبین لنا
ماهی ان البقر تشابه علینا وانا
ان شاء الله لمهتدون ﴾ انلر
تکرار دیدیلرکه ربکدن
نیاز ایله که کاولر یاش ورنك
جهتیله بربرلرینه متشابه
اولمغله اول مطلوب بقرك
نه حالده ایدوکی بزه تبیین
ایده که الله تعالی مراد ایدرسه
تحقیق بز بوبابده راه هدایه
نائل اولورز * مرویدرکه
صاحب سعادت علیه السلام
افندمز اکر بنی اسرائیل
ان شاء الله دیمامش اولسه‌لر

ویاسمانینك عینی ایدی هرکون طلوع فجردن طلوع شمسه دکین بر بولت برمیل دکلو یرده دکین سلوی
نام نوع طائری یاغدیرردی هر بری اندن بر کون و بر کیجه‌لك کفایتن آلورلردی جمعه کونی
اولدیغنده ایکی کونلك کفایتلرن آلورلردی زیرا سبت کوننده اول یاغمزدی ﴿ کلوا من طیبات ما
رزقناکم ﴾ وانلره دیدیکه سزه ویردیکمزك حلال اتندن ییکز لکن ادخار ایتمکز انلر ایسه مخالفت
ایدوب ادخار ایدیجك اول ادخار ایتدکلری شیئ قورتلنوب من بعد کسلدی ایتمز اولدی ﴿ وماظلمونا ﴾
حق تعالی ایدر انلر بو نعمتلره کفرله ورزقی ادخارله بزه ضرر ایتمدیلر ﴿ ولکن کانوا انفسهم
یظلمون ﴾ بلکه ضرری کندیلره ایتدیلر شول حیثیتدنکه دنیاده مؤنت وتعبسز وعقباده حساب
ونصیبسز ایریشن رزقك ماده‌سن سوء افعاللریله کسدردیلر (اکلیلده) ایدر اشبونکله استدلال
اولندیکه ضیف اکا تقدیم اولنان شیئه مالك اولمیه وانی اذن ایله تصرف ایلیه ﴿ واذ قلنا
ادخلوا هذه القریة ﴾ وذکر ایدك شول وقتیکه آباکزه دیدك که بیت المقدسه ویا اریحایه کیرك که
اول قریه جبارندن ایدی انده عادبقیه‌سندن عمالقه دینور بر قوم ساکن اولوردی رئیسلری
(عوج بن عنق) ایدی ویا (بلقا) ایدی انلرك اول قریه‌یه دخولیله امر اولنملری تیهدنصکره ایدی
﴿ فکلوا منها حیث شئتم رغدا ﴾ واول قریه‌دن نیجه دیلرسکز توسیع اولنمش رزق طیب
ییکز ﴿ وادخلوا الباب سجدا ﴾ واول قریه‌نك یا قبه‌نك بابنه ساجدین اولدیغکز حالده کیرك که
نمازده توجهلری اکا ایدی * زیرا انلر موسی علیه السلامك حیاتنده بیت المقدسه کیرمشلر ایدی
یعنی اکا کیردیککزده حق تعالی سزی تیهدن چیقاردیغنه شکران ایچون سجده‌یه واریکز
﴿ وقولوا حطة ﴾ ودیکزکه الهی سندن سؤالمز ذنوبمزی حط ایده‌سن ویا امر اولندقکه بو قریه
ده اقامت ایده‌وز ﴿ نغفر لکم خطایاکم ﴾ تاکه اول سجودیکز ودعاکز سببیله ذنوبکزی ستر
ایده‌وزکه مراد عجله عبادت ایدوب صکره توبه ایدنلر ایدی ﴿ وسنزید المحسنین ﴾ واحسان
ایدنلره فضلمزدن بز ثوابی زیاده ایدیسرزکه مراد عجله عبادت ایتمینلر ایدی حق تعالی انلرك
امثالی اساءت اهلنه توبه واحسان اهلنه سبب زیاده‌یی ثواب قیلدی * زیراکه محسن احسان
صددنده‌در اکرچه انی ایشلمزسه‌ده فکیف‌که انی ایشلیه ﴿ فبدل الذین ظلموا قولا غیر الذی
قیل لهم ﴾ معصیت ایله نفسلرینه ظلم ایدنلر امر اولندقلری قولی تغییر ایتدیلر تاکه اعراض
دنیادن اشتها ایتدکلرینه نائل اوله‌لر ﴿ فانزلنا علی الذین ظلموا رجزا من السماء ﴾ شول امر
اولندقلری شیئی تغییر ایدنلرك اوزرینه سمادن طاعون ایندردك ﴿ بما کانوا یفسقون ﴾ طاعتدن
خروجلری سببیله * روایت اولندیکه حق تعالی انلره طاعون کوندروب ساعت واحده‌ده
یتمش بیك کشی هلاك اولدی * (اکلیلده) ایدر اشبو آیتده دلالت واردرکه اقوال منصوص
علیهایی تغییر جائز اولمیه ﴿ واذاستسقی موسی لقومه ﴾ ذکر ایت شول وقتیکه تیهده موسی
علیه السلام قومی ایچون حق تعالیدن طاتلو صو استدی ﴿ فقلنا اضرب بعصاك الحجر ﴾ بز اکا
وحی ایتدك عصاسیله طاشی اور * دینلدیکه اول عصا جنت آسندن اولوب طولی موسی علیه
السلام طولنده اون ذراع ایدی ایکی شعبه‌لو ایدی ظلمتده اندن ایکی نور ظاهر اولوب سراج
کبی آیدنلق ایدردی آدم علیه السلام انی بیله‌سنجه جنتدن چیقارمشدی انبیانك بربندن برینه
انتقال ایدرك شعیب علیه السلامه واصل اولمشیدی اول دخی انی موسی علیه السلامه ویرمشدی

هرکز اول بقره‌یی بوله‌مزلر
ایدی بیورمشلر ﴿ قال انه
یقول انها بقرة لا ذلول تثیر
الارض ولا تسقی الحرث
مسلمة لا شیة فیها قالوا الان
جئت بالحق فذبحوها وما
کادوا یفعلون ﴾ موسی علیه
السلام دیدیکه جناب باری
اول بر بقره‌درکه کمسنه‌یه رام
اولوب تارلا سورمامش
واکین صولامامش بی‌عیب
وباشلوجه باشنه کزر مسلمدر
وانده جلدینك رنکنه
مخالف رنك یوقدر بیوردی
بنی اسرائیل شمدی صفتنی
طوغری وروشن کتوردك
دیدیلر انی بوغازلدیلر
اوحالده انك بهامی کران
اولدیغندن یاخود قاتل
قبیله‌لرندن ظهوری
خوفندن اول ایشه تقربده
مضطرب اولدیلر * بو بقره
خصوصنده بویله روایت
اولنورکه بنی اسرائیلده
بر صالح کیمسه‌نك بر اوغلی
وار ایدی اول کیمسه بوزا
غیسنی اورمانه کوتوروب
وقتیله اوغلمه ویر دیو الله
تعالایه امانت ایلدی اول
کیمسه وفاتنده اول بوزاغی
طاغده قالدی بعد زمان
اوغلان بیودکده اناسی
فلان اورمانده بابك سنك
ایچون الله‌ه امانة بر بوزاغی

وجرده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول برحجر طوری مکعب اولوب موسی علیه السلام انی بیله سنجه کتوررردی واول درت یوزلو اولوب هر بریوزنده اوچر کوزی وار ایدی هر کوزندن بر سبط صولنوردی و بنی اسرائیلك عددی التیوز بیك دکلو اولوب اون ایکی میل مساحه یی طوتارلردی و یاخود اول حجری آدم علیه السلام جنتدن بیله سنجه ایندرمشدی شعیب علیه السلامك النه ایروب اولدخی انی عصا ایله بیله موسی علیه السلامه و یرمشدی و یاخود شول حجر ایدیکه موسی علیه السلام بر وقتده اغتسال ایچون صویوب ثوبنی انك اوزرینه قویدیغنده ثوبی آلوب قاچمشدی موسی علیه السلام ایسه عریان آردنجه سکردوب ایرمدی شول سببدنکه بنو اسرائیل اکا ادره عیبن اسناد ایدوب اول بهانه ایله انك عیبدن مبرا ایدوکن حق تعالی انلره بیلدرمش ایدی و جبرائیل علیه السلام اشارتیله اولدخی آنی آلوب بیله سنجه کتورمشدی * دینلدیکه حق جل و علا اکا ضرب ایچون هیچ حجر تعیین ایتامش ایدی لکن بنو اسرائیل اکا دیدیلرکه بزنیجه ایدرز زیرا طاشسز مکانه ایریشجك جمیعمز صوسزلقدن اولورز * اول اجلدن موسی علیه السلام دخی انی مخلاتی ایچنه قویوب کتورمشدی برمکانه نزول ایتسه لر عصا ایله انی اوروب اندن اون ایکی چشمه روان اولوردی رحلت ایدر اولسه لر کذلك عصا ایله اوریجق آقمسی کسیلوردی * دینلدیکه اون حجر رخامدن ایدی طول و عرضی برذراع ایدی ﴿ فانفجرت منه اثنتا عشرة عینا ﴾ اول حجردن اسباط عددنجه اون ایکی چشمه روان اولوردی ﴿ قد علم کل اناس مشربهم ﴾ هر سبط اندن چشمه لرینی بیلدی بزانلره دیدك که ﴿ کلوا واشربوا ﴾ من و سلوادن یکز و صودن ایچکز ﴿ من رزق الله ﴾ الله تعالینك رزقندنکه اول سزه تعب و مشقتسز ایریشور ﴿ ولا تعثوا فی الارض مفسدین ﴾ یوخسه افسادکز حالنده یریوزنده فساده تمادی ایتمکز ﴿ واذ قلتم یا موسی لن نصبر علی طعام واحد ﴾ ذکر ایدك شول وقتیکه تیهده ایکن دیدیکزکه یا موسی بز هر کونده یدیکمز طعام واحد اوزره صبر ایده مزز * زیراکه انلر من و سلوادن طعام واحد ایدوب دائم انی یرلردی اندن ملالت و کراهت کلوب اصحاب حراثت اولدقلری سببدن الفت ایتدکلری شیئی اشتها ایدوب دیدیلرکه ﴿ فادع لنا ربك ﴾ بزم ایچون ربك جل شانه یه دعا ایت که ﴿ یخرج لنا مما تنبت الارض ﴾ ارض بتوردیکندن بزه اظهار ایده ﴿ من بقلها ﴾ سبزه واتندن ﴿ وقثائها ﴾ وخیارندن ﴿ وفومها ﴾ وحنطه و یا حبوبندنکه یتور و یا ثومندن ﴿ وعدسها ﴾ ومرجمکندن ﴿ وبصلها ﴾ وصوغانندن ﴿ قال اتستبدلون الذی هو ادنی بالذی هو خیر ﴾ حق جل و علا یا موسی دیدیکه طلب ایدرمیسز شول اخس واردئی شول سزه تعب و مشقتسز و یریلان اشرف وافضل مقابله سنده ﴿ اهبطوا مصرا فان لکم ما سألتم ﴾ ایمدی امصاردن بر مصره و یا فرعون مصرینه نزول ایدك که طلب ایتدیککز سزه انده حاصل اولور ﴿ وضربت علیهم الذلة والمسکنة ﴾ پس اول کفران نعمته مجازات ایچون اوزرلرینه ذلت و مسکنت الزام اولندی پس بو اجلدن یهود غالب امرده اذلاء و مساکین کوریلور یاحقیقتده و یا جزیه لری تضاعفی خوفیله انی تکلیفده دینلدیکه ذلتدن مراد فقر قلبدر اول اجلدن هیچ بر ملتده یهوددن ذلیل و ماله حریص ملت کورلمز ﴿ وباؤا بغضب من الله ﴾ و حق تعالیدن غضبه احقاء اولدیلر ﴿ ذلك ﴾ یهود اوزره ذلت و مسکنت الزامی و غضب الهه استحقاقلری ﴿ بأنهم

براقشیدی وار انی کتور صات دیدی اول بزاغی کیسه یه طوتلماز و کیسه نك یاننه اوغرامزکن اوغلان یاننه واردقده رام اولوب برابرجه کتوردی اناسی وار انی بازارده التی التونه صات لکن بازارلقده بکا طانش دیدی بازارده آدم صورتنده برملك انی دفعة التی دیناره استمکله کلوب اناسنه خبر و یردکده اناسی اول کیسه ملکدر وار ینه اول ملکه صاته یمی دیو طانش نه دیرسه اویله حرکت ایله دیمکله واروب سؤالنده ملك انی دریسی طلو التوندن نقصانه فروخت ایتمه دیدی تقدیر خدا ذبحیله امر اولنان بقره نك اوصافی غیریده بولنمامغله جلدی طلوسی التونله اشترا ایلدیلر ﴿ واذ قلتم نفسا فادارأتم فیها والله مخرج ما کنتم تکتمون ﴾ شول وقتی دخی ذکر ایدك که سزك برنفسی یعنی عامیلی قتل ایدوب قاتلنده اختلاف ایتدیکز الله عظیم الشان سزك کتم ایتدیککز شیئی ظاهره چیقاریجیدر ﴿ فقلنا اضربوه ببعضها کذلك یحیی الله الموتی ویریکم آیاته لعلکم تعقلون ﴾

(یکفرون)

یکفرون بآیات الله ﴾ شول سببدنکه حق تعالینك آیتلرینه کافر اولورلردیکه اول بحرك یارلمسی و بولوت اوزرینه کولکه اولمسی و انلره من و سلوی ایئمسی و طاشدن چشمه لر آقمسی و غیریدر * و دخی انجیل و قرآنه و رجم آیتنه و توراتده ذکر اولنان محمد صلی الله تعالی علیه و سلمك نعتنه انکار لریدر ﴿ ویقتلون النبیین بغیر الحق ﴾ انلر ناحق یره پیغمبرلری اولدررلردی * روایت اولندیکه برنهارك ایچنده یتمش پیغمبر اولدردیلر ﴿ ذلك بما عصوا وکانوا یعتدون ﴾ ذکر اولنان حالات سیئه نك انلره اصابتی شول سببدن ایدیکه حق تعالینك امرینه عصیان ایدوب حدودینی تجاوز ایدرلردی ﴿ ان الذین آمنوا ﴾ اهل نفاقدن شونلرکه مجرد لسانلریله ایمان کتوردیلر قلبلریله دکل ﴿ والذین هادوا ﴾ وشونلرکه یهوددن دین موسی علیه السلامی ترك ایتدیلر ﴿ والنصاری ﴾ وشونلرکه دین عیسایی ترك ایتدیلر ﴿ والصابئین ﴾ وشونلرکه یهودیت و نصرانیتدن عدول ایدوب ملائکه یه عبادت ایتدیلر * بعضلری ایدرکه * ان الذین آمنوا * ایله مراد تحقیق ایمانه کلنلردر * لکن اندنصکره کبائر ایله اراده اولنانده اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه انلر قبل البعثه ایمانه کلمش دین حق طالبلریدر * حبیب النجار و قس بن ساعده و زید بن عمرو بن نفیل و ورقة بن نوفل و البراء السنی و ابوذر الغفاری و سلمان الفارسی و بحیرا الراهب و وفد النجاشی کبی آنلرك کیمی پیغمبر علیه السلامه ایرشوب اندن متابعت ایتمشدر و کیمی ایسه ایرشمامشدر * و دینلدیکه انلر امم ماضیه دن و یا اشبو امتدن ایمانه کلنلردر و دخی دین موسی اوزرینه اولوب دینلرین تبدیل ایتمیانلردر و دخی دین عیسی اوزره اولوب دینلرین تغییر ایتمیانلردر و بو ایکی صنف موسی و عیسی زماننده اولوب انك اوزره فوت اولنلردرکه انلر دین حق اوزره ایدیلر و صابئین ایسه امرلرینك زمن استقامتنده مؤمنلر ایکن وفات ایدنلردر * و دینلدیکه یعنی شونلرکه انبیای ماضیه یه ایمان کتوروب سکا ایمان کتورمدیلر ﴿ من آمن بالله والیوم الآخر ﴾ ایمدی انلرکه قلب و لسانله الله تعالی یه و یوم آخره ایمان کتوردیلر ﴿ وعمل صالحا ﴾ و عمل صالح ایشلدیلر ﴿ فلهم اجرهم عند ربهم ﴾ انلر ایچون رب تعالی عندنده ایمان و عمللری اوزره وعد اولنان اجرلری واردر ﴿ ولا خوف علیهم ﴾ انلره خوف یوقدر شول حینده که کفار عقابدن خوف ایدر ﴿ ولا هم یحزنون ﴾ و انلر محزون اولمزلر شول حینده که مقصرون تضییع عمر و تفویت ثواب اوزره محزون اولور ﴿ واذ اخذنا میثاقکم ﴾ یا بنی اسرائیل ذکر ایدك شول وقتیکه سزدن اخذ میثاق ایتدك که موسایه اتباع و توراتله عمل ایده سز ﴿ ورفعنا فوقکم الطور ﴾ باشکز فوقنده طوری رفع ایتدك * روایت اولنور وقتاکه حق جل و علا توراتی موسی علیه السلامه ایندردی اولدخی قومنه امر ایلدیکه انی قبول و احکامیله عمل ایده لر انلر ایسه انده کی اخبار و اثقالی کوریجك قبولدن امتناع ایتدیلر اویله اولسه حق جل و علا جبرائیل علیه السلامه امر ایلدیکه انلرك عسکری اولدیغی مکان دکلوکه طول و عرضی بر فرسخ ایدی فلسطین طاغلرندن بر طاغی یرندن قوپاروب باشلرندن بر رجل قامتی دکلو یوکسکده طوتدی و اوکلرینه آتش و آردلرینه دریا کلوب طوردی ﴿ خذوا ما آتیناکم بقوة ﴾ اشبو سزه و یردیکمز کتابی جد و عزمتله اخذ ایدك ﴿ واذکروا ما فیه ﴾ و ایچنده اولانی دوام و حفظ و موجبیله عمل ایدك ﴿ لعلکم تتقون ﴾ تاکه دنیاده هلاکدن و عقباده عذابدن قورتیله سز قبول ایدرسه کز فبها یوخسه شمدی بو طاغ

بز انك بعض اعضاسیله میته اورك دیدك بونك کبی الله تعالی موتالری احیا ایدر و بو مقتولی احیا ایله سزه قدرتلرینی کوسترر شایدکه فکر و تعقل ایده سز اول بقره نك اعضاسندن اول میته ضرب اولنان قویرق کوکی یادیلی یاخود قولاغی اوله هر نه ایسه ضرب اولندقده مقتول دیریلوب قان سیلان ایدرك قاتلی اولان عمزاده سنی خبر و یروب ینه میت اولدی ﴿ ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فهی کالحجارة او اشد قسوة وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار وان منها لما یشقق فیخرج منه الماء وان منها لما یهبط من خشیة الله وما الله بغافل عما تعملون ﴾ بو قتیلك احیاسندنصکره سزك قلبکز طاش کبی بلکه طاشدن دخی غلیظ و قاتی اولدی تحقیق طاشك بعضیسندن ایرمقلر و بعضیسندن یاریلوب چشمه کبی صو اقار و بعضیسی الله تعالیدن قورقوسندن طاغدن اشاغی اینر الله عظیم الشان سزك ایشلدیککز عمللردن غافل دکلدر ﴿ افتطمعون ان یؤمنوا لکم وقد کان فریق منهم یسمعون

اوزریکزه باصدیریلور و آتشله یاقیلور ودریا ایله غرق اولنورسز * چون اندن هرب وفراره
مجال بولدیلر قبول ایدوب سجده یه واردیلر حالبوکه سجده یی یوزلرینك بری اوزره ایدوب
طاغی ملاحظه ایدردیلر من بعد اول یهوده سنت اولوب اشبو وجه اوزره سجودمز اوزریمزدن
عذابی دفعه سبب اولوبدر دیدیلر ﴿ثم تولیتم من بعد ذلك﴾ اخذ میثاقدنصکره اکا وفادن اعراض
ایتدیکز ﴿ فلولا فضل الله علیکم ورحمته ﴾ اکر حق تعالینك سزه امهال وادراج
وتأخیر عذابی اولمسیدی ﴿ لکنتم من الخاسرین ﴾ دنیا وآخرتکز ذهابیله زیانکارلردن
اولوردیکز ﴿ ولقد علمتم الذین اعتدوا منکم فی السبت ﴾ یابنی اسرائیل اسلافکزدن سبت
کوننده حدی تجاوز ایدنلرك حالنی بیلدیکز * زیراکه یهود اول کونده قطع اعمال ومجرد
عبادته اشتغال ایله مأمورلر ایدی * روایت اولنورکه داود علیه السلام زماننده ایله دیارنده
یهوددن برطائفه ساحل بحرده اولوردی یوم سبتده سمك صیدنی حق تعالی انلره حرام
ایتمشیدی اویله اولسه یوم سبت اولدیغنده بحر اخضرده کی بالقلر اول محله کلورلردی باشلرین
صودن طشره چیقاررلر ایدی یوم سبت کچجك آنده هیچ بربالق قالمز طاغیلورلردی انلردن
برجماعت حیله طریقنه سالك اولوب دریانك کنارنده حوضلر قازدیلر وجدوللر ایدوب
دریادن اکا آقتدیلر جمعه کونی اولیجق اول جدوللری آچرلردی سبت کوننده کلان
بالقلردن امواج سوروب اول حوضلره قوبردی بعده کیرو کتمکه امکانلری اولمزانده قالوردی
ویاخود جمعه کوننده آغلرین قوروب احد کوننده چکرلردی ﴿ فقلنا لهم کونوا قردة
خاسئین ﴾ بز انلره دیدك که الله تعالینك رحمتندن ابعاد وطرد اولدیغکز حالده میمون
صورتنه تحویل ایدك فی الحال جمله سی میمونلر اولدیلر من بعد اوچ کون یشایوب اندن هلاك
اولدیلر توالد ایتمه دیلر واندن زیاده تفصیل اوزره اشبو قصه سورهٔ اعرافده کلور انشاءالله
تعالی ﴿ فجعلناها نکالا لما بین یدیها وما خلفها ﴾ بز اول عقوبتی برعبرت قیلدقکه انکله معتبر
اولانی انلرك صنیعی مثلنه اقدامدن منع ایدر تاکه انلرك معاصرلرینه وانلردنصکره کلنلره
اول موعظه اوله ﴿ وموعظة للمتقین ﴾ وامت محمد علیه السلامدن مؤمنلرینه وهر آنی ایشیدنلره
وعظ ونصیحت اوله ﴿ واذ قال موسی لقومه ان الله یأمرکم ان تذبحوا بقرة ﴾ ذکر ایدك شول
وقتیکه موسی علیه السلام قومنه دیدیکه حق تعالی سزه امر ایدرکیم بقره ذبح ایده سز *
روایت اولنورکه بنی اسرائیلده بررجل غنی وار ایدی انك برفقیر ابن عمندن غیری وارثی یوغیدی
ابن عم انك میراثنه نائل اولمغیچون انی اولدیروب برقریهٔ اخرایه براقدی ایرته سی انك
آثارین استیوب اول قریه اهلندن برجماعتی موسی علیه السلام قتنه کتوردیلر انلر ایسه
انی بز قتل ایتمامشز دیدیلر حق تعالی انلره امر ایلدیکه بربقره یی ذبح ایدوب بعضی ایله اول
مقتولی اوره لر تاکه اول قاتلنی خبر ویره ﴿ قالوا اتتخذنا هزوا ﴾ دیدیلرکه بزی استهزامی
ایدرسز ﴿ قال اعوذ بالله ان اکون من الجاهلین ﴾ دیدی کیم مؤمنلری استهزا ایدر اولمقدن
الله تعالی یه صیغنورم چون قوم ذبح بقره نك الله تعالیدن عزیمت ایدوکن بیلدیلر ﴿ قالوا
ادع لنا ربك یبین لنا ماهی ﴾ موسی علیه السلامه دیدیلرکه ربك جل شانه دن دیله کلکه بزه اول
بقره نك سن وصفتن بیان ایده ﴿ قال انه یقول انها بقرة لا فارض ولا بکر عوان بین ذلك ﴾

کلام الله ثم یحرفونه من بعد
ماعقلوه وهم یعلمون ﴾ ای
مؤمنلر سز یهودیلره نعت
پیغمبر وحقیقت اسلامدن
سویلدیککزه انلر ایمان
ایدر دیو طمع ایدرمیسکز
حالبوکه انلردن برفرقه سی
الله تعالینك کلامنی ایشیدوب
حکم حقی تعقل ایتدکلرندن
صکره کندولرینك کذبنی
بیله رك کلامی تغییر وقوملرینی
تخییر ایتدیلر * بوتحریف
خصوصنده ابن عباس
رضی الله تعالی عنهدن بو
آیتك سبب نزولی بویله
مرویدرکه موسی علیه
السلام طوره کتوردیکی
یتمش کیمسه رجوعلرنده بر
کروهی کلام الهی حقیقی
اوزره قوملرینه تبلیغ
ایتدیلر وبرصنفی کرچه
ایشتدك لکن آخرنده بو
امر ونهی اکر قدرتکز
اولورسه ادا ایدك قادر دکل
ایسه کز ایشلمیك دینلدی
دیدیلر ﴿ واذا لقوا الذین
آمنوا قالوا آمنا واذا
خلا بعضهم الی بعض قالوا
اتحدثونهم بما فتح الله علیکم
لیحاجوکم به عند ربکم افلا
تعقلون ﴾ یهودك منافقلری
قچان خالص مؤمنلره
ملاقاتلرنده بزده سزك کبی
مؤمنلرز دیرلردی وتنهاده

موسی علیه السلام ایتدی حق جل وعلا دیرکه اول بقره نه کبیره ونه صغیره در بلکه
بو ایکیسی بیننده در ﴿ فافعلوا ما تؤمرون ﴾ امر اولندیغکز شیئی ایشلکز یوخسه
تکریره سؤال ایتمکز ﴿ قالوا ادع لنا ربك یبین لنا مالونها ﴾ ینه موسی علیه السلامه قومی
دیدیلرکه ربك جل شانه دن دیله کلکه بزه اول بقره نك لوننی بیان ایده ﴿ قال انه یقول
انها بقرة صفراء فاقع لونها ﴾ موسی علیه السلام ایتدی حق جل وعلادر اول بقره نك
لونی شدید الصفره در ﴿ تسر الناظرین ﴾ انك حسنی وصفاء لونی اکا نظر ایدنلرك قلوبنه
سرور ویرر ﴿ قالوا ادع لنا ربك یبین لنا ماهی ﴾ ینه موسی علیه السلامه دیدیلرکه ربك
جل شانه دن دیله کلکه اول بقره نك سائمه ویاعامله ایدوکن بزه بیان ایده ﴿ ان البقر تشابه
علینا ﴾ زیرا اول وصفلو بقره کثیر اولدیغنده امر اولنان بقره بزه متشابه اولوبدر ﴿ وانا
ان شاء الله لمهتدون ﴾ الله تعالینك مشیتیله اول ذبحی مراد اولنان بقره نك وصفنه ایریشورز *
ابن عباس ایدر اکر انی الله تعالینك مشیتنه تعلیق ایتمسه لر ابد الدهر اکا اهتدا اولنمزلردی
﴿ قال انه یقول انها بقرة لا ذلول تثیر الارض ولا تسقی الحرث ﴾ موسی علیه السلام ایتدی
حق جل وعلا دیرکه اول زراعت ایچون یر سورر واکین صوارمغیچون صو چکر بقره
دکلدر ﴿ مسلمة ﴾ عیوبدن سالمه در ﴿ لا شیة فیها ﴾ انده جلدی لوننده غیری لون یوقدر
﴿ قالوا الآن جئت بالحق ﴾ دیدیلرکه الآن بیان تام شافی ایله کلدك که انده اشکال یوقدر
اندن اول وصفلو بقره یی استدیلر برشابدن غیریده بولنمیوب دریسی طلوسنجه التونه انی
الدیلر ﴿ فذبحوها وما کادوا یفعلون ﴾ وانی ذبح ایتدیلر حالبوکه انك بهاسی چوقلغندن
ویا قاتل قبیله لرندن اولمسی خوفندن ویاشدت اضطرابدن برحالته ایردیلرکه انی ایشلمکه
قریب اولمیه لر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه اکر انلر ذبح بقره ایله ابتدا
امر اولندقلرنده دیلدکلری بقره یی ذبح ایتمش اولسه لر کفایت ایدردی لکن نفسلری اوزره
تشدید ایتدکلریچون الله تعالی دخی انلره تشدید ایتدی * روایت اولندیکه بنی اسرائیلده بر
رجل صالحك برابن طفلی وار ایدی ومالده برعجله سی یعنی دیشی بوزاغیسی اولوب انی
اورمانه ایلتدی الهی بوعجله سنده امانت اولسون ابنم بیودکده انی ابنمه تسلیم ایده سن
دیدی بعده اول رجل وفات ایتدی عجله ایسه اورمانده بیودی وقالدی کسه یه طوتلمز
اولدی کوردیکندن قاچاردی وابن دخی صالح واناسنه بار اولدیغی حالده بیویوب یکت
اولدی کیجه نك برثلثنده نماز قیلوردی وبرثلثنده اناسنك باشی اوجنده اوتورردی
وکوندزده ارقه سیله اودون کتوروب صتاردی بهاسنك برثلثیله کفافلنور وبرثلثن فقرایه
وبرثلثن اناسنه ویرردی برکون اکا اناسی دیدیکه باباك برعجله سنی فلان اورمانده سنکیچون
الله تعالی یه امانت قومشدی وارآنی کتوروب صاتغل ابن دخی واروب آنی آنده بولدی
وبوینه یاپشوب اناسی قتنه کتوردی اناسی اکا ایمدی بونی پازاره ایلتوب التی دیناره صاتغل
بنمله مشورت شرطیله دیدی چون ابن دخی انی ایلتدی آدمی صورتنده برملك انی التی
دیناره ایستدی اناسیله مشورتسز ابن اکا راضی اولمیوب کیرو اناسنه کلدی وانی خبرویردی
اناسی دیدیکه اول ملکدر سنی اختبار ایچون کلوبدر ایمدی اکا دیکلکه بوبقره یی صتایم ویا

بعض یهودیلر منافق
یهودیلره سزك اوزریکزه
تورتده اللهك بیلدیروب
فتح ایلدیکی نعت وصفت
نبوی یی اصحابه سویلرمیسکزکه
انلر سزك ایچون ربکز
عندنده مخاصمه وحجت
اوله جغنی تعقل ایتمزمیسکز
دیرلر ایدی ﴿ اولا یعلمون
ان الله یعلم مایسرون وما
یعلنون ﴾ الله تعالی انلرك
آشکاردوستلق کوستروب
کزلو عداوتلرینی بیلدیکنی
یهودیلر بیلمزلرمی ﴿ ومنهم
امیون لا یعلمون الکتاب
الا امانی وانهم الا یظنون ﴾
ویهودیلردن تورتك نه
ایدوکنی بیلمزلر وآکلمزلر
جاهللر انجق علمالرینك
جنتی انلره تخصیصلری
کذب ووعده لرینه بناء
هوالرینه موافقت ایدرلر
انلر همان ظن باطن وشبهه ده
دیرلر ﴿ فویل للذین یکتبون
الکتاب بایدیهم ثم یقولون
هذا من عند الله لیشتروا به
ثمنا قلیلا فویل لهم مما
کتبت ایدیهم وویل لهم مما
یکسبون ﴾ عقوبت عظیمه
یاخود جهنمده کی ویل
دره سی شونلر ایچوندرکه
انلر الاریله تحریف اولنمش
کتابی یازوب صکره بوالله
تعالینك طرفندندر دیواخذ

صائیمی بکانه امر ایدرسن ابن دخی آنجلین ایدیجك ملك دیدیکه اعدی انی دریسی طلو سنجه
دینارد ن اکسکه صائمغل حالبوکه آنك بهاسی اوچ دینار ایدی بعده الله تعالینك تقدیری
ایله اول قتیلك قاتلن بیلمکه ذبح ایله امر اولنان بقره‌نك اوصافی انك غیریده بولنمیجق
بالاخره بنی اسرائیل اول ابندن ملکك دیدیکی بهایه صاتون آلدیلر ﴿ واذ قتلتم نفسا ﴾
ذکر ایدك شول وقتیکه بر نفس قتل ایتدیکزکه انك اسمی عامیل ایدی * اشبو ذکر اولنان
قصه‌نك اولیدر اکرچه تلاوتده مؤخر ایسه‌ده ﴿ فادارأتم فیها ﴾ او قتیلك شاننده اختصام
ویاتدافع ایدشدیکز ﴿ والله مخرج ما کنتم تکتمون ﴾ والحال الله تعالی سزك کتم ایتدیککزی
اظهار ایدیجیدر ﴿ فقلنا اضربوه ببعضها ﴾ و انلره دیدك که اوقتیلی اول ذبح ایتدیککز
بقره‌نك بعضی ایله اورك * اول بعضده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول انك لسانی ویا
فخذ ایمنی ویاعجب ذنبی ایدیکه اول بعدالموت اعضادن آخر چوریاندر وعندالبعث ابتدا اول
خلق اولنوب سائر بدن انك اوزره ترکیب اولیسردر چون اول بعضله قتیلی اوردیلر اذن
حقله دیریلوب طوری کلدی حالبوکه اوداجندن قان آقاردی بنی اولدیرن ابن عمم فلاندر
دیو سویلدیکندنصکره یرنده دوشوب وفات ایتدی وقاتلی میراثدن محروم اولمسیله بیله
قتیلك یرینه قتل اولندی ﴿ کذلك یحیي الله الموتی ﴾ حق تعالی اول قتیلی احیا ایتمسی کبی یوم
قیامتده نفخهٔ ثانیه‌ده موتایی احیا ایدر ﴿ ویریکم آیاته ﴾ وسزه کمال قدرتنه دلالت ایدر آیتلرین
کوستر ﴿ لعلکم تعقلون ﴾ تابیله‌سزکه نفس واحده‌یی احیایه قادر اولان باری تعالی نفوس
کثیره‌نك دخی احیاسنه قادر اولور ونفوسکزی هواسندن منع ایدوب الله تعالینك امرینه
اطاعت ایلیه‌سز حق جل وعلا انی ابتدا احیا ایتیوب انکچون بعض اموری شرط ایلدی
تاکه انده ذبح بقره ایله تقرب واداء واجب ونفع یتیم حاصل اوله وتوکل برکتنه واولاد
شفقتنه تنبیه اوله وطالبك حقنده بری تقدیم قربت اوله ومتقرب قربتك احسننی وثمننده
اعلاسینی اختیار ایلیه * روایت اولنورکه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بر بختیه‌یی اضحیه
ایچون اوچیوز دیناره اشترا ایتدی * زیراکه حقیقتده مؤثر الله تعالیدر اسباب ایسه
اماراتدر اثری اولمز ودلالت واردرکه استهزا ایدن کشی سمت جهله مستحق اوله واموری
مشیئة اللهه تعلیق احب اوله * وامره امتثال علی الفور اوله ﴿ ثم قست قلوبکم من بعد ذلك ﴾
احیاء قتیل ویاذکر اولنان جمیع آیاتدن صکره قلوبکزه قسوت کلدی حالبوکه اول لین قلب
ایجاب ایدر اموردن ایدی ﴿ فهی کالحجارة او اشد قسوة ﴾ اعدی قسوتده اول حجاره
کبیدر ویا حجاره‌دن دخی اشددر بعده حجاره قلب قاسی اوزره تفصیل اولنوب دینلدیکه
﴿ وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار ﴾ والحال حجاره‌نك بعضندن نهرلر جاری
اولور ﴿ وان منها لما یشقق فیخرج منه الماء ﴾ وانك بعضی دخی یاریلوب ایچندن صو
چیقار یعنی بیکارلرکه نهرلردن دوندر ﴿ وان منها لما یهبط من خشیة الله ﴾ وانك بعضی
دخی الله جل شانه‌دن قورقوب طاغك باشندن اشاغیسنه اینر ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾
حالبوکه ربك جل شانه انلرك اعمال سیئه‌لرینك عقوبتن ترك ایدردکلدر بلکه اکا مجازات
ایدر * اهل سنت مذهبي انك اوزره‌درکه جماداتده وعقلادن غیری حیواناتده حق تعالی

رشوت ایچون آز بها ایله
صاتولر ویل انلر ایچوندرکه
انی تغییر ایدوب اللریله
یازدیلر وانکله رشوت
وحرام کسب ایتدیلر *
مرویدرکه مدینه‌یه هجرت
سعادتده علماء یهود
ریاستلرینك زوالی خوفیله
توریتده پیغمبر علیه السلامك
وصفی اورته بویلو قره
کوزلو بغدای رنکلو دیو
مصرح ایکن اوزون بویلو
مائی کوزلو بیاض لونلو
دیه‌رك تحریف وتحریر
ایلملرینه بناء عواملری
موعود پیغمبر بودکلدر دیو
انکار ایتدیلر ﴿ وقالوا لن
تمسنا النار الا ایاما معدودة
قل اتخذتم عندالله عهدا
فلن یخلف الله عهده ام
تقولون علی الله مالا تعلمون ﴾
وانلر بزه نار جهنم طوقنمز
مکر ایام معدوده‌ده اوله
دیدیلر یا محمد سن انلره دیکه
سزه اول مدتدن زیاده
عذاب اولمیه جغنه الله
تعالیدن عهد ووعد
الدیکزمی که الله تعالی عهدنده
خلف ایتمز یاخود بیلمدیککز
شیده الله تعالایه افترامی
سویلرسکز * اول ایام معدوده
دیدکلری مدت دنیا یدی
بیك ییل اولمغله هر بیك
ییل مقابلنده بر کونکه یدی

بر علم وضع ایتمشدر اکا آندن غیری احد واقف اولمز * اعدی انده کذلك صلاة وتسبیح وخشیت دخی
واردر * نتکم قرآنده بیورلدیکه ﴿ وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لاتفقهون تسبیحهم ﴾
هیچ برشیء یوقدر الا اول الله تعالی‌یی تسبیح ایدر اکا حمدی ملابس اولدیغی حالده لکن سز
انلرك تسبیحنی بیلمزسز ودخی بیورلدیکه ﴿ والطیر صافات کل قد علم صلاته وتسبیحه ﴾ قوشلر
هواده قنادلرین دوشررلرکه اول انلرك صلاتیدر وصلاتلری تسبیحدر انلردن هر برینك صلاة
وتسبیحنی الله تعالی ویا کندیلر بیلور ودخی بیورلدیکه ﴿ الم تر ان الله یسجد له من فی السموات
ومن فی الارض والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب وکثیر من الناس ﴾ بیلمزمیسنکه
ویاقلبکله کورمزمیسن انیکه سموات وارضده اولنلر وکونش وآی ویلدزلر وطاغلر واغاچلر
ویرده یورر حیواناتدن وناسدن نیجه‌لری الله تعالی‌یه سجده ایدرلر * یعنی اطاعت وخشوع
ایدرلر اویله اولسه هر کشی‌یه واجب اولورکه اکا ایناتوب علمنی الله تعالی‌یه حواله ایده * روایت
اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بشیر طاغی اوزره طوردی ایدی کفار ایسه انی طلب
ایدردی طاغ دیدیکه یا رسول الله اوزرمدن کیتکل قورقارمکه کفار سنی بنم اوزرمده بوله‌لر
اول سببدن حق تعالی بکا عقاب ایده حرا طاغی ایتدی اعدی یا رسول الله بکا کل بکا کل دیو انی
کندویه چاغردی * جابر بن سمره ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه مکه‌ده بر حجر بیلورم
بعثمدن اول بکا سلام ویرردی شمدی دخی بیلورم * انس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه
السلام احد طاغنی کوستروب دیدیکه اشبو طاغدرکه بزی سور بز دخی انی سورز * ابو هریره
رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام بر صباح نمازینی قلدیغندنصکره ناسه یونیلوب دیدیکه
بر رجل بر بقره‌یی سوروب کیدرکن یوریلوب اوزرینه بندی واوردی وبقره دیدیکه بز
بونکچون یرادلمامشز بلکه یر سورمك ایچون یرادلمشز ناس انی ایشیدیجك سبحان الله بقره
سویلدی دیدیلر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه بن اکا اینانورم ابو بکر وعمر رضی الله تعالی عنهما
دخی اینانديلر حالبوکه اول ایکیسی انده حاضر دکللر ایدی * علی کرم الله وجهه ایدر پیغمبر علیه
السلام ایله مکه‌دن طشره‌ده طاغلر اراسنده کیدردك هر قنغی طاغه وشجره‌یه اوغرادیسه کچمدی
الا اول اکا السلام علیك یا رسول الله دیدی * جابر بن عبدالله رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز
علیه السلام خطبه اوقودیغنده مسجدك ساریه‌لرندن بر جذع نخله‌یه استناد ایدردی چون
انکچون منبر دوزیلوب اوزرینه چیقدی اول ترك ایتدیکی جذع النخله حنین ناقه کبی ایکلدی
حتی اهل مسجد انی ایشیدوب دکلدی فی الحال پیغمبریمز علیه السلام منبردن اینوب انی قوجاقلدی
اویله اولسه انك ایکلدیسی کسلدی * مجاهد ایدر هیچ بر طاشك اعلادن اسفله نزولی دکل الا انك
الله تعالیدن خوفیله‌در واکا شاهد حق تعالینك قول شریفیدرکه ﴿ لو انزلنا هذا القرآن علی جبل
لرأیته خاشعا متصدعا من خشیة الله ﴾ اکر بز بو قرآنی بر طاغك اوزرینه ایندیریدك سن انی الله
تعالینك عظمتندن خوفله خشوع ایدر ومنشق اولور کوریدك ﴿ افتطمعون ان یؤمنوا لکم ﴾
یا محمد وانك اصحاب کرامی رجا ایدرمیسزکه یهود سزی انلره خبر ویردیککز اموردده تصدیق
ایده‌لر ﴿ وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله ﴾ حالبوکه موسی علیه السلام زماننده انلردن
بر طائفه حق تعالینك کلامنی یعنی توراتی ایشیدرلردی ﴿ ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه ﴾ بعده

کون یاخود بابالری قرق
کون بوزاغی‌یه طاپمشلر
ایدی اول قرق کوندر
اولمقدار کون عذاب اولوب
زیاده اولمیه دیرلردی ﴿ بلی
من کسب سیئة واحاطت به
خطیئة فاولئك اصحاب النار
هم فیها خالدون ﴾ کرچك
بر کیمسه کناه وکفری
کسب ایدرسه اول کناه
وکفر انك اطرافنی احاطه
ایده اول کیمسه‌لر جهنم
اربابیدرلر وانلر جهنمده
مخلد ومؤبدلردر ﴿ والذین
آمنوا وعملوا الصالحات
اولئك اصحاب الجنة هم فیها
خالدون ﴾ آنلرکه ایمان
کتوروب عمل صالح
ایشلدیلر انلر اصحاب جنتدر
وانده مخلد ومؤبدلردر
﴿ واذ اخذنا میثاق بنی
اسرائیل لاتعبدون الا الله
وبالوالدین احسانا وذی
القربی والیتامی والمساکین
وقولوا للناس حسنا
واقیموا الصلوة وآتوا
الزکوة ثم تولیتم الا قلیلا
منکم وانتم معرضون ﴾ انی
دخی یاد ایلیك که بز بنی
اسرائیلدن عهد آلدق که
کیمسه‌یه عبادت ایتیوب
انجق اللهه عبادت ایدك
پدر ووالده‌کزه واقرباکزه
ویتیملره وبیچاره فقرایه

انده‌کی احکامنی بیلدکلرندنصکره تغییر ایدرلردی (وهم یعلمون) والحال انلر حق اولوب
کندیلر کاذبلر ایدوکن بیلورلر ایدی * ابن عباس و مقاتل ایدر اشبو آیت کریمه موسی علیه
السلامك اختیار ایتدیکی یتمش کمسه حقنده نازل اولوبدرکه انلری رب تعالینك میقاتنه ایلتمش
ایدی انده انك کلامنی ایشیدوب قوملرینه رجوع ایتدکلرنده ایکی صنف اولدیلر برصنفی
ایشتدکلری کلام اللهی حقیقتی اوزره قوملرینه تبلیغ ایتدیلر و برصنفی ایسه دیدیلرکه کلام
اللهی ایشتدك اول کلامك آخرنده دیدیکه اشبو دینلانی اکر ایشلمکه استطاعتکز اولورسه
ایشلکز و یا دیلرسکز ایشلمکز * ایمدی انلر کلام اللهی تغییر ایتلری اشبو منوال اوزره ایدی
(واذا لقوا الذین آمنوا قالوا آمنا) چقان یهودك منافقلریکه لسانلریله ایمان اظهار ایدرلردی خالص
مؤمنلرز دیرلردی (واذا خلا بعضهم الی بعض) وچقان اول یهودك منافق اولمیانلری منافق
اولنلریله رجوع ایتسه‌لر (قالوا اتحدثونهم بما فتح الله علیکم لیحاجوکم به عند ربکم) لوم و عتاب
وجهی اوزره دیرلرکه یوخسه محمد و اصحابنه خبر ویرمیسز انی که حق تعالی سزه توراتده
محمدك نبوتن و دیننك حقیتن بیلدرمشدر تا که انلر سزی ربکز عندنده دنیاده و اخرتده انکله
الزام ایده‌لر (افلا تعقلون) انی انلره خبرویرمکز اوزریکزه حجت اولور ایدوکنی بیلمزمیسز
* مجاهد ایدر اشبو قریظه یهودیلرینك بری برلرینه خطابیدر چقانکه پیغمبریمز علیه السلام انلری
محاصره ایدوب یاقرده و خنازیر اخوانی حصنکزدن اینك دیدی بو حالتی محمده کیم خبر
ویردی بو دکل الا سزدن ظاهر اولوبدر دیو اول منافقلرینه عتاب ایتدیلر (اولا یعلمون ان الله
یعلم ما یسرون وما یعلنون) انلر بیلمزلرمیکه حق تعالی انلرك قلبلرنده اخفا ایتدکلری کفری
و لسانلرنده اظهار ایتدکلری ایمانی بیلور (ومنهم امیون لا یعلمون الکتاب) یهودك بعضی
امیلردرکه کتاب اوقومشلر و معناسنی بیلمامشلردر (الا امانی) لکن شول اشیایی بیلمشلردرکه
علمالر انی کندیلکلرندن یازوب الله تعالی‌یه اضافتله افترا ایتمشلردر محمد علیه السلامك صفتن
تغییر کبی و نارده عذاب اولنملری ایام معدوده اولوب صکره انلردن اول عذاب زائل اولور
ادعالری کبی و آبالرندن انبیا انلر ایچون شفاعت ایدیسردر و خطالریله مؤاخذه اولنمیوب
رحمت اولنورلر دیملری کبی (وان هم الا یظنون) حالبوکه انلرك اکا تیقنی یوقدر انجق ظن
ایدرلر (فویل للذین یکتبون الکتاب بایدیهم) عقوبت عظیمه شونلره‌که انلر یهودك رؤساسیدر
محرف اولان کتابی اللریله یازارلر (ثم یقولون هذا من عند الله) بعده عواملرینه اشبو توراتده
یازیلو الله تعالی عندندندر دیرلر (لیشتروا به ثمنا قلیلا) تا که انکله اعراض دنیادن برعرض
تحصیل ایده‌لر و عرض دنیا نه دکلو جلیل ایسه ده مستحق اولدقلری عقاب دائمه نسبتله قلیلدر اشبو نده
مصاحفی اجرتله یازمنك کراهتنه دلالت واردر هدیه نامیله یازملیدر (فویل لهم مما کتبت ایدیهم)
انلره عقوبت عظیمه اندنکه اللریله یازدیلر (وویل لهم مما یکسبون) وکذلك انلره عقوبت عظیمه
شول اجلدنکه اخذ رشوت و عمل معاصیله کسب ایدرلر * ویل برکلمه‌درکه انی مهلکه‌یه واقع
اولان کشی دیر و یا اول کفارك نفسلرینه ویل وثبوره دعالریدر ویاخود عقوبت عظیمه‌در
ویا اول جهنمده برواد‌یدرکه اکر جبال دنیا اکا تسییر اولنسه انك شدت حرندن محو اولیدی

احسان ایدك وعامهٔ ناس
ایچون دوستانه صحبت
سویلیك ونمازه شرائطیله
قائم اولك وزکاتی حکم
اولندیغی وجهله ادا ایدك
دینیلوب بونلری قبول
ایتمشدیکز بوندنصکره بو
عهددن روکردان اولدیکز
انجق سزدن * عبدالله بن
سلام واصحابی امثالی * آز
کیمسه اول عهدده ثابت
اولدیلر حالبوکه سز
اعراض ایدیجی برقوملرسز
(واذ اخذنا میثاقکم
لا تسفکون دماءکم ولا
تخرجون انفسکم من دیارکم
ثم اقررتم وانتم تشهدون)
وذکر ایلیك شول وقتیکه
دینداشلریکزك قانی
دوکمامك و بربریکزی ظلمله
دیارکزدن چیقارمامق اوزره
سزدن واسلافکزدن اخذ
میثاق ایتمشیدك بونلری
اقرار وقبول ایتدیکز مع
هذا اسلافکزك بو عهدینه
سز دخی شهادت ایدرسز
وتوریتده کوررسز (ثم
انتم هؤلاء تقتلون انفسکم
وتخرجون فریقا منکم
من دیارهم تظاهرون علیهم
بالاثم والعدوان وان یأتوکم
اساری تفادوهم وهو محرم
علیکم اخراجهم افتؤمنون
ببعض الکتاب وتکفرون

ابوسعید الخدری پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیدیکه ویل جهنمده برواد‌یدرکه کافر
انك اعلاسندن براقلدیغنده اسفلنه قرق ییلده ایرشمز * روایت اولنورکه پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم مدینه‌یه قدوم ایتدیکنده یهودك علماسی مأکللرینك ذهابی وریاستلرینك
زوالی خوفیله یهود طائفه‌سنی اکا ایماندن تعویق ایچون انك توراتده‌کی صفتنی تغییر ایتدیلر
انك انده صفتی کوزل یوزلو کوزل صاچلو سرمه‌لو کوزلو اورطه بویلو دیو یازلمشیکن
یرینه اوزون بویلو کوك کوزلو وقوبرجق صاچلودر دیو یازدیلر سفله‌لری انلردن انك
صفتن سؤال ایتدکده کندیلرك یازدقلری تغییراتی انلره اوقورلردی سفله‌لری دخی پیغمبریمز
علیه السلامی انلرك ذکر ایتدیکی صفته مخالف بولدقلرندن انی تکذیب ایدرلردی (وقالوا
لن تمسنا النار الا ایاما معدودة) ودیدیلرکه بزه نار ایرشمز الا قرق کونکه انده آبالری عجله
عبادت ایتمشیدی ویاخود ایام دنیانك عددینه یدی بیك ییلدر هر بیك ییل مقابله‌سنده برکون
عذاب اولنوب یدی کونده عذاب کسیلور (قل اتخذتم عند الله عهدا) یا محمد انلره دیکلکه
یوخسه الله تعالی عندنده عهد اتخاذ ایتدیکزمی‌که سزی مدت مذکوره‌دن زیاده عذاب ایتمیه
ویاخود لا اله الا الله دیدیکزمیکه سزی عذابندن امین ایلیه (فلن یخلف الله عهده) اکر
الله تعالی عندنده عهد اتخاذ ایتدیکزسه اول البته عهدینه خلف ایتمز (ام تقولون علی الله
ما لا تعلمون) یوخسه حقیقتن بیلمدیکز شیئی الله تعالی‌یه افترامی ایدرسز (بلی) حقیقت
حال سزك دیدیککز کبی دکلدر بلکه سزه نار ایریشور وانده سزه عذاب دائم اولور
(من کسب سیئة) برکمسه‌که شرکی کسب ایده (واحاطت به خطیئته) وخطیئه‌سی هر جانبندن
انی احاطه ایده واکا اصرار ایدر اولدیغی حالده وفات ایده (فاولئك اصحاب النار) ایمدی
انلر جهنم اهلیدر (هم فیها خالدون) انده دائملردر اشبو آیت کریمه دلیلدرکه ایکی شرطه
تعلیق اولنان شئ یالکز بویله تنجیز اولنمیه (والذین آمنوا وعملوا الصالحات) شونلرکه الله
تعالی‌یه و رسولنه ایمان کتوردیلر و فرائضی ادا ایدوب معاصیدن صاقندیلر (اولئك اصحاب
الجنة) ایمدی انلر جنت اهلیدر (هم فیها خالدون) انلر انده دائملردر (واذ اخذنا
میثاق بنی اسرائیل) ذکر ایدك شول وقتیکه بنی اسرائیلدن بز عهد شدید اخذ ایتدك که
(لا تعبدون الا الله) الله تعالیدن غیری‌یه عبادت ایتمیه‌سز (وبالوالدین احسانا) و والدینکزه
برو داد و اوامر الاهیه مخالف اولمیان امرلرینه انقیاد ایده‌سز (وذی القربی والیتامی والمساکین)
وصاحب قرابتکزه حسن خلق و ایصال نفعله و باباسی اولمیان اطفاله حسن تربیه و حفظ
حقوق ایله و مسکینلره صدقه ایصالنده حسن قولله احسان ایده‌سز (وقولوا للناس حسنا)
و ناسه محمد علیه السلامك شان و صفتندن صدق سویلکز وانلره حسن خلقله تلیین قول
ایدیکز و انلره معروفله امر و منکردن نهی ایلکز (واقیموا الصلاة) وصلاة مکتوبه‌یی اوقاتنده
ادا ایلکز (وآتوا الزکاة) واموالکزده اوزریکزه فرض اولان زکاتی مستحقنه توزیع ایلکز
دیو ذکر اولنان اموری قبول ایتمشدیکز (ثم تولیتم) بونلردنصکره یا بنی اسرائیل عهد
مذکوردن و محمد علیه السلامه ایماندن اعراض ایتدیکز (الا قلیلا منکم) الا سزدن آزکمسه‌لر
عبدالله بن سلام واصحابی کبی اول عهد اوزره ثابت اولوب اندن اعراض ایتمدی (وانتم

ببعض فما جزاء من یفعل
ذلك منکم الا خزی فی الحیوة
الدنیا ویوم القیمة یردون الی
اشد العذاب وما الله بغافل
عما تعملون) بوقان دوکمامك
و منزللرندن چیقارمامق
اوزره عهد و اقراردنصکره
ای یهودیلر سز اول کمسه‌لر
سزکه کندی آدملریکزی
قتل ایدرسز وسزدن بر
فرقه‌یی خانه‌لرندن اخراج
ایدوب اوزلرینه ظلم
وعدوانه دخی سعی ایدرسز
واکر انلر اسیر اولوب
سزه کلورلرسه مال واسیر
ایله بدل ایدرسز مع هذا
انلری دیارلرندن اخراج
سزه حرام قلنمشدر آیا
توریة احکامنك بعضیسنه
ایمان ایدوب بعضیسنی
انکارمی ایدرسز امدی
سزدن بو عهد شکنلکی
ایشلیان کیمسه‌نك مجازاتی
انجق دنیاده خوار و رسوایلق
وقیامتده اشد عذابه رد
اولنمقلقدر الله تعالی سزك
بو پیمان شکنلك عملکزدن
غافل دکلدر . مرویدرکه
قبائل یهوددن بنو قریظه
ایله بنو نضیر مقاتله اوزره
ایدیلر بنی قریظه اوس ایله
و بنی نضیر خزرج ایله مشترك
و بربرلرینه معین اولوب
مقاتله و بعد از غلبه مغلوبلرینی
اجلا و خانه‌لرینی خراب

معرضون ﴾ سز ايسه بر قومسزكه عادتكز اعراضدر آباكزك اعراضی كبی ﴿ واذ اخذنا
ميثاقكم ﴿ وذكر ايتدك يابنی اسرائيل شول وقتيكه سزدن ميثاق آخر اخذ ايتدككه اول
﴿ لاتسفكون دماءكم ﴾ بری برلريكزك قانی دوكميه سكز * ديندكه غيرك قانی دوكمكز كه انك
مقابله سنده قصاص اولنغله كنديكزك قانی دوكميه سكز ﴿ ولاتخرجون انفسكم من دياركم ﴾
وبری برلريكزی دارندن چيقارميه سز * ديندكه جار اولديغكز كمسه يه جوارده اسائت
ايتمكزكه سوء جواريكز سببيله انی خروجه الجا ايتميه سز ﴿ ثم اقررتم ﴾ بوندنصكره اول
ميثاقه اقرار ولزومنه اعتراف ايتديكز ﴿ وانتم تشهدون ﴾ حالبوكه يامعشر يهود اسلافكزك
بوميثاقنه بوكونده سز شهادت ايدرسز وياخود انی توراتده كوررسز ﴿ ثم انتم هؤلاء ﴾
بوندنصكره يامعشريهود ﴿ تقتلون انفسكم ﴾ بری برلريكزی قتل ايدرسز ﴿ وتخرجون فريقا
منكم من ديارهم ﴾ وسزدن برفريقی دارلرندن چيقاررسز ﴿ تظاهرون عليهم بالاثم والعدوان ﴾
انلرك اوزره معصيت وظلمله تعاون ايدرسز ﴿ وان يأتوكم اسارى تفادهم ﴾ واكر انلر
اسيرلراولدقلری حالده سزه كلسه لر انلری ماله دكيشورسز * روايت اولنديكه قبائل يهوددن
قريظه اوسه اعانت ايدردی ونضير ايسه خزرجه اعانت ايدردی قچان اول ايكی قبيله
دوكشه لر هر فريق قتلنده وتخريب درياده واجلاء اهلده خلفانه اعانت ايدردی وايكی
فريقدن بری اسير اولسه انكچون مال جمع ايدوب انی اسيرلكدن قورتاررلردی ﴿ وهو
محرم عليكم اخراجهم ﴾ حالبوكه انلری دارلرندن اخراجكز سزه حرام قيلنمشيدی * حق
تعالی انلردن درت عهد اخذ ايلمشيديكه اول ترك قتيل وترك اخراج وترك مظاهره وفدآء
اساری ايدی انلرايسه اول درت عهددن فداءاساری عهدينه وفا ايدوب اوچندن اعراض
ايتديلر ﴿ افتؤمنون ببعض الكتاب وتكفرون ﴾ يوخسه توراتده اوزريكزه فرض
اولانك بعضنه مؤمن اولورسزكه اول فداء اسارادروبعضه ايسه كافرمی اولورسزكه اول
باقی عهوددر ﴿ فما جزاء من يفعل ذلك منكم الا خزی فی الحياة الدنيا ﴾ سزدن بونقض عهد
وميثاق ايدنك جزاسی دكل الادنياده خزيدر اويله اولسه قريظه نك خزبی قتل وسبی اولدی
وبنوالنضيرك خزبی ايسه منازللرندن اذرعات واريحايه نفی واجلا اولدی ﴿ ويوم القيامة
يردون الی اشد العذاب ﴾ ويوم قيامتده انلر اشد عذابه رد اولنورلركه اول عذاب ناردر
﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ الله تعالی انلرك اعمالندن غافل دكلدرلركه اول عذاب ناردر
يوم قيامتده انلره مجازات ايدر ﴿ اولئك الذين اشتروا الحياة الدنيا بالآخرة ﴾ ايمدی انلرشول
قوملركه آخرتدن بدل حيات دنيايی اختيار ايتديلر ﴿ فلا يخفف عنهم العذاب ﴾ آخرتده
انلردن عذاب تخفيف اولنمز ﴿ ولاهم ينصرون ﴾ وعذاب اللهدن منع دخی اولنمزلر ﴿ ولقد
آتينا موسی الكتاب ﴾ بز موسايه توراتی دفعةٔ واحده ده جملةً ويردك ﴿ وقفينا من بعده بالرسل ﴾
وموسادنصكره بری برينك اثرنجه رسوللر كوندردك ﴿ وآتينا عيسی ابن مريم البينات ﴾
وعيسی عليه السلامه معجزات واضحات ويردك موتايی دیری كورمك واكمه وابرصك
اول علتی كيدرمك ومغيباتدن خبر ويرمك كبی ويا اكا انجيل ويردك وعيسانك لغت
عبريه ده اسمی ايسوعدر ومريم ايسه خادم ديمكدر ﴿ وايدناه بروح القدس ﴾ وانی روح

وطرفيندن اسير اولنلری
بدل ومال ايله خلاص
ايدرلردی تورية احكامنك
بعضيسنه ايماندن مراد اسير
تخلصيدرو بعضيسنی انكاردن
مراد آيت اوليده اولان
عهد وميثاقلرينه عدم
وفا ايله مقاتله واجلا
ايلدكلريدر دينلمش ﴿ اولئك
الذين اشتروا الحياة الدنيا
بالآخرة فلا يخفف عنهم
العذاب ولاهم ينصرون ﴾
اول كيمسه لركه حياة دنيايی
نعمت آخرته بدل ايتديلر
دنياده وآخرتده انلردن
عذاب خفيف اولمزو انلره
دارينده ياردم اولنمز ﴿ ولقد
آتينا موسی الكتاب وقفينا
من بعده بالرسل وآتينا
عيسی ابن مريم البينات
وايدناه بروح القدس
افكلما جاءكم رسول بما
لاتهوی انفسكم استكبرتم
ففريقاً كذبتم وفريقا
تقتلون ﴾ وبز موسايه
توريتی ويردك وموسادن
صكره بر بری اردنجه
* يوشع وداود وسليمان
والياس وزكريا ويحيی
عليهم السلام كبی *
پيغمبرلر كوندردك وعيسی
ابن مريم عليه السلامه
احياء موتا وسائر كبی
معجزات ظاهره ويردك

﴿ قدسله

قدسله تقويه ايتدك وروح قدسدن مراد جبرائيل عليه السلامدر ويا روح عيسادر انكله
وصف اولنمسی مس شيطاندن طهارتی ويا الله تعالی يه كرامتی ايچون اوله ويا روح قدسله
مراد الله تعالينك اسم اعظمی اوله كه اول انكله موتايی ديركورردی ويا قدسله مراد الله
تعالی وروحله مراد جبرائيل عليه السلام اوله وعيسانك جبرائيل ايله تقويه اولنمسی اول
امر اولنمشديكه عيسی عليه السلام قنده كيدرسه اول انك بيله سنجه كيده حتی كه انكله
سمايه صعود ايتدی * وجبرائيل عليه السلامه روح دينلمسی لطافتی ووحيدن مكانتيچون
ايديكه اول حيات قلبه سببدر * ديندكه روح قدسله مراد انجيلدر انك عيسايه روح
اولمسی قرآنك پيغمبريمز عليه السلامه روح اولمسی كبيدر زيراكه حيات قلبه سببدر
﴿ افكلما جاءكم رسول بما لاتهوی انفسكم استكبرتم ﴾ يامعشر يهود هرباركه سزه نفسلريكز
سومديكی شيئله آمر رسول كلسه اكا ايمان واتباعدن تكبر وتعظم ايتديكز ﴿ ففريقا كذبتم ﴾
رسوللردن برطائفه يی تكذيب ايتديكز موسی وعيسی كبی ﴿ وفريقا تقتلون ﴾ وبرطائفه يی
ايسه اولدرديكز يحيی وزكريا واشعيا وسائر قتل اولنان انبيا كبی ﴿ وقالوا قلوبنا غلف ﴾
ويهود ديديلركه بزم قلوبمز جمله علومه اوعيه در يامحمد سنك علمكه احتياجمز يوقدر وياخود
اول هر علمه اوعيه در هرايشتديكمز علمی اخذ ايدرز الاسندن ايشتديكمزی نه اخذ ونه فهم
ايدرز اكر انده خير اولسيدی قلوبمز سائر علومی اخذ وفهم ايتديكی كبی آنی دخی اخذ وفهم
ايدردی ﴿ بل لعنهم الله بكفرهم ﴾ بلكه الله تعالی انلری كفرلری سببيله هرخيردن طرد وابعاد
ايتدی ﴿ فقليلا مايؤمنون ﴾ انلردن ايمانه كلور آز اولدی مشركيندن ايمانه كلورلره نسبتله
﴿ ولما جاءهم كتاب من عندالله مصدق لمامعهم ﴾ وقتاكه الله تعالی عندندن انلره قرآن كلديكه
اول كنديلرده اولان توراته موافقدر ﴿ وكانوا من قبل يستفتحون علی الذين كفروا ﴾ حالبوكه
انلر محمد عليه السلامك بعثتندن اوكدين انی توسله مشركين اوزره الله تعاليدن نصرت استرلردی
روايت اولنوركه قچان اوزرلرينه عدو استيلاء ايتسه ديرلرديكه يارب نا شول آخرزمانده بعث
ايده جكك پيغمبر حرمتنه بزه اعدامز اوزره نصرت ايتكه بز انك صفتنی توراتده بولمشزدر
اويله اولسه انكله اعدالری اوزره غالب اولورلردی ﴿ فلما جاءهم ماعرفوا ﴾ وقتاكه نعت
وصفتن بيلدكلری پيغمبركه محمد عليه السلامدر بنی اسرائيلك غيريدن كلدی ﴿ كفروا به ﴾ بغی
وحسدلرندن اكا كافر اولديلر ﴿ فلعنة الله علی الكافرين ﴾ الله تعالينك لعنتی كافرلر اوزرينه در
﴿ بئسما اشتروا به انفسهم ﴾ نه مبؤس شیء اولور اولكه سببيله نفسلرين بيع ايتديلر يعنی حقی
باطل ايله دكشديلر ويا كفری اختيار ايدوب ناره بدل ايتديلر ﴿ ان يكفروا بما انزل الله ﴾ كه
اول الله تعالينك انزال ايتديكنه كافر اولملريدر ﴿ بغيا ان ينزل الله من فضله علی من يشاء من عباده ﴾
حسد ايدوب اكاكه حق تعالی عبادندن ديلديكی كمسنه يه فضلندن نبوت ويره وكتاب انديره
﴿ فباؤا بغضب علی غضب ﴾ انلره غضب الله اثرنجه غضبی استجلاب ايتديلر غضب اول توراتی
تضييع وتبديللری ايچون وغضب ثانی محمد عليه السلامه وقرآنه كفرلريچوندر * ويا اولكيسی
عيسی وانجيله كفرلری ايچوندر * وايكنجيسی محمد عليه السلامه وقرآنه كفرلريچوندر
﴿ وللكافرين عذاب مهين ﴾ محمد عليه السلامك نبوتن انكار ايدنلر ايچون عذاب مخزی واردركه

وآنی روح القدس يعنی
پاك روح ياخود جبرائيل
عليه السلام ايله قوتلندردك
آيا هر بار سزه نفسكزك
هواسنه مخالف رسول
كلديسه تكبر وعناد ايتديكز
رسوللردن برفرقه سنی
* موسی وعيسی عليهما
السلام كبی * تكذيب
ايتديكز وبرفرقه سنی
* زكرياو يحيی عليهما السلام
كبی * قتل ايتديكز ﴿ وقالوا
قلوبنا غلف بل لعنهم الله
بكفرهم فقليلا مايؤمنون ﴾
يهوديلر قرآنی فهم وبو
كلامی قبولده بزم قلبمز
غلافده يعنی مستوردر
ديديلر اويله دكل بلكه
الله تعالی انلری كفرلری
سببيله لطف ومددندن
طرد وابعاد ايلدی انلردن
* ابن سلام واصحابی كبی *
آز كيمسه ايمانه كلورلر *
﴿ ولما جاءهم كتاب من عندالله
مصدق لمامعهم وكانوا من
قبل يستفتحون علی الذين
كفروا فلما جاءهم ماعرفوا
كفروا به فلعنة الله علی
الكافرين ﴾ وقتاكه انلره
حق تعالی طرفندن كندو
توريتلری توحيد ونبوت
وحشرده تصديق ايدیجی
قرآن كريم كلدكده قبول
ايتديلر وايناتمديلر مع هذا

انده اهانت اولنورلر ﴿ واذا قيل لهم آمنوا بما انزل الله ﴾ قچان مدينه‌نك يهودنه الله تعالينك
انزال ايتديكى قرآنه ايمان كتورك دينلسه ﴿قالوا نؤمن بما انزل علينا﴾ ديرلركه بزه انزال اولنان
توراته ايمان كتوررز اول بزه كفايت ايدر ﴿ ويكفرون بما وراءه ﴾ واندن ماعدا كتابلره
كافر اولورلر ﴿ وهو الحق مصدقا لما معهم ﴾ حالبوكه اول قرآن حقدر انلرك بيله‌لرنجه اولان
توراتى تصديق ايدر اولديغى حالده ﴿ قل فلم تقتلون انبياء الله من قبل ان كنتم مؤمنين ﴾ يا محمد
انلره ديكل‌كه چون توراته ايمان كتوررسز نيچون انبيايى قتل ايتديكز حالبوكه توراتده انبيايى
قتلدن نهى اولنمشديكز اشبو آيت كريمه دلالت ايدركه بر معصيته راضى اولان كشى انى ايشلين
كبى اوله والله تعاليه وكتابنه مؤمن اولان كشى‌يه لايق بودركه افعالى اقوالنى تصديق ايده
﴿ ولقد جاءكم موسى بالبينات ﴾ موسى عليه السلام سزه دلالت واضحه ومعجزاتله كلدى ﴿ ثم اتخذتم
العجل ﴾ بوندنصكره سز عجلى عبادت ايچون اله ايدنديكز ﴿ من بعده ﴾ موسانك جبل طوره
مناجات ايچون كيتمسندنصكره ﴿ وانتم ظالمون ﴾ حالبوكه انى اله اتخاذكزايله ظالملرسكز ﴿ واذ
اخذنا ميثاقكم ورفعنا فوقكم الطور ﴾ ذكر ايدك شول وقتيكه سزدن اخذ ميثاق وفوقكزه طورى
رفع ايتدك وديدك‌كه خذوا ما آتيناكم بقوة واسمعوا ﴾ سزه ويرديكمز كتابى جد واجتهادله
اخذ ايدك وانده‌كى اوامرى ايشيدوب موجبيله عمل ايدك ﴿ قالوا سمعنا وعصينا ﴾ ديديلركه
قولكى ايشتدك وامركه عصيان ايتدك ويا آذانله قولكى ايشتدك قلوبله اكا عصيان ايتدك
﴿ واشربوا فى قلوبهم العجل بكفرهم ﴾ وقلبلرينه عجل محبتى ادخال وخلط اولندى صبغك
ثوبه وشرابك اعماق بدنه دخولى كبى شول كفر سببيله كه قلبلرنده تمكن ايتمشدى * روايت
اولنديكه موسى عليه السلام اول عجلى مبرده خرد ايتديروب اول خردى نهره صاچدردى
واول نهردن هر برينه ايچوردى اولكه عجل محبتندن قلبنده شىء قالمشدى اول نهره صاچيلن
خرده‌دن انك شاربنده ظاهر اولوردى ﴿قل بئسما يأمركم به ايمانكم ان كنتم مؤمنين﴾ يا محمد
انلره ديكل‌كه مبؤس ايمان اولور اولكه عجل عبادتنه امر ايدر اكر زعمكزده مؤمنلر ايسه‌كز
وياخود اكر توراته مؤمنلر ايسه‌كز اول سزه بو قبايحى امر ايتميوبدر ويا اكا ايمانكز بوكارخصت
ويرميوبدر زيرا مؤمنه لايق اولدركه ايمانى مقتضاسندن غيرى‌يه تعاطى ايتميه وتوراته ايمان
ايسه انى امر ايتمز * ايمدى سزا كامؤمنلر دكلسز ﴿قل ان كانت لكم الدار الآخرة عند الله خالصه
من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم صادقين ﴾ يا محمد انلره ديكل‌كه اكر جنت عند الله خالصة
سزك ايچون ايسه سائر ناس ايچون دكل ايسه موتى استكز اكر سوزيكزده صادقلر ايسه‌كز زيرا
مأواسى جنت ايدوكن بيلن كشى اكا چكنوركه كيره واكا كيرملك ايسه موتدنصكره اولور *
ايمدى موتى استكز تمنى ايليكزكه اكا كيره‌سز * ابن عباس پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت
ايدر * دينلديكه اكر يهود موتى تمنى ايده‌لردى انلرك هر برى توكركن بوغلميدى يريوزنده هيچ
بر يهودى قالميوب جمله‌سى اوليدى ﴿ ولن يتمنوه ابدا ﴾ حالبوكه انلر ابدى تمنى ايدر دكلدر
﴿ بما قدمت ايديهم ﴾ موجبات ناردن تقديم ايتدكلرى امور سببيله محمد عليه السلامه وقرآنه
كفرلرى وتوراتى تحريفلرى كبى ﴿والله عليم بالظالمين﴾ الله تعالى ظالملرى بيلور يوم قيامتده
جزالرين ايركورر ﴿ ولتجدنهم احرص الناس على حياة ﴾ يا محمد سن يهود طائفه‌سين حيات

﴿ متطاوله ﴾

مقدم مشركان عرب
يهوديلره قصد ايدوب مضطر
اولدقلرنده توريتده مصرح
آخر زمان پيغمبرى كلوب
بو مشركلر اوزرينه بزه
ياردم ايده ايدى ديو استدعا
ايدرلردى وقتا كه اول نعتى
توريتده كوروب استدكلرى
كلدكده بو بنى اسرائيلدن
دكل بنى اسمعيلدن ديو انكار
ايلديلر امدى الله عظيم الشانك
لعنتى اول كافرلر اوزرينه‌در
﴿ بئسما اشتروا به انفسهم ان
يكفروا بما انزل الله بغياً ان
ينزل الله من فضله على من
يشاء من عباده فباؤا بغضب
على غضب وللكافرين عذاب
مهين ﴾ نه قبيح شيدركه الله
تعالى فضليله قوللرندن
ديلديكى كيمسه‌يه نبوت
احسان بيورديغنه حسد
ايدوب انزال ايلديكى
قرآنى انكار ايده واول
سببله نفسنى ناره بيع
وانداخته ايده امدى
يهودلر جناب قهارك بر
غضبندن صكره * كه عيسى
وانجيلى انكار ايتدكلريچون
بر غضبى اوزرينه دخى
دوچار اولديلركه * محمد
عليه الصلوة والسلامى
وقرآنى انكار ايتديلر *
وكافرلر ايچون خوار و
ذليل ايديجى عذاب واردر

متطاوله ناسك زياده حريصى بولورسك ﴿ ومن الذين اشركوا ﴾ ومشركلردن دخى انلرى
حياته زياده حريص بولورسك * زيرا كه انلر نارده عذاب اولنورلر ايديكلرين تحقيق بيلورلر
اماكه مشركين انى بيلمزلر بلكه جنتلرى حيات دنيالريدر * دينلديكه اشبو مشركينله مراد
مجوسدر ﴿ يود احدهم لو يعمر الف سنة ﴾ اول مشركينك بعضى اراده وتمنى ايدركه بيك ييل
معمر اوله حتى تحيه‌لرنده وعطالرنده وغيرى‌ده عشر الف سنه يعنى اون بيك ييل معمر اول
ديرلر ﴿ وماهو بمزحزحه من العذاب ان يعمر ﴾ حالبوكه معمر اولمسى انى عذابدن تبعيد
ايدر دكلدر ﴿والله بصير بما يعملون﴾ الله تعالى انلرك عمللرين كورر يوم قيامتده اكا كوره
جزا قيلور ﴿ قل من كان عدوا لجبريل ﴾ يا محمد ديكل اول كمسه‌يه‌كه جبريله عدو اوله غضبندن
هلاك اولسون اكا عداوتك وجهى يوقدر ﴿ فانه نزله على قلبك باذن الله ﴾ زيرا اول جبريل
قرآنى الله تعالينك امر وتيسيريله سنك قلبكه تنزيل ايتدى تاكه انى حفظ وفهم ايده‌سن
﴿ مصدقا لما بين يديه ﴾ اندن اوكدين اينن كتابلره موافق ﴿ وهدى وبشرى للمؤمنين ﴾ ومؤمنلرى
دين حقه هدايت وجنته دخولله بشارت ايدر اولديغى حالده * روايت اولنوركه احبار
يهوددن عبد الله ابن صوريا پيغمبر عليه السلامه ديديكه سمادن سكا قنغى ملك كلور ديديكه جبرائيل
ابن صوريا ديديكه اول بزم عدومزدر اكر كلان ميكائيل اولسيدى سكا ايمان كتوررردك * زيرا كه
جبرائيل عذاب وقتال وشدتله كلور واول بزه برنيجه كره عداوتن اظهار ايتمشدر واول بزم
پيغمبريمز موسى عليه السلامه كلوب خبر ويرديكه فلان زمانده بخت نصر نام رجل يديله بيت
المقدس خراب اوليسردر * بز دخى انك طلبنه بنو اسرائيلدن بر قوى رجلى كوندردككه
انى بولديغنده اولديره چون رجل انى بابلده بر غلام مسكين بولدى انى اخذ وقتل ايتمك
ديلديكنده جبرائيل ايريشوب انى رجلك الندن قورتاردى بعده اول غلام بيويوب قوتلندى
واوزريمزه عسكر چكوب بيت المقدسى تخريب ايتدى اول اجلدن انى عدو اتخاذ ايتمشزدر *
قتاده ايدر عمر بن الخطاب رضى الله عنهك مدينه‌نك يوقاروسنده بر ارضى وار ايدى يهودك
مدارسى انك يولى اوزره ايدى ارضنه كيدركن مدرسه‌لرينه اوغرار وانلرى دكلردى ديديلركه
محمد اصحابندن بزه سندن سوكلو كمسه يوقدر زيرا انلر اوغراديغنده بزه اذا ايدرلر سن ايسه بزه
اذا ايتمديكندن ماعدا بزم درسمزى دكلرسن عمر رضى الله عنه ايدر والله بنم سزه كلديكم سزى
سوديكم ايچون ويادنمده شكم اولوب انى سؤال ايچون دكلدر بلكه سزه كلديكم انكيچوندركه
محمد عليه السلامك امرنده بصيرتم آرتورم وانك آثارنى كتابكزده‌ده كورم ديديلركه صاحبك
محمده ملائكه‌دن قنغى ملك كلور ديديكه جبرائيل عليه السلام ديديلركه اول بزم عدومزدر
بزم اسرارمزه محمدى مطلع قيلور اول هر عذاب وخسف وقحط وشدت صاحبيدر اما كه
ميكائيل كلسه خصب وسلمله كلور * عمر رضى الله عنه ديديكه جبرائيلى بيلور ومحمد عليه السلامى
منكرمى كوررسز ديديلركه نعم ديديكه الله تعالى عندنده جبرائيلك وميكائيلك منزلتندن بكا خبر
ويرك ديديلركه جبرائيل انك يميننده وميكائيل يسارنده‌در وميكائيل جبرائيله عدودر * عمر رضى
الله عنه ديديكه هر كمسه‌كه جبرائيله عدو اوله ميكائيله دخى عدودر وميكائيله عدو اولان جبرائيله
دخى عدودر * وبو ايكيسنه عدو اولان الله تعاليه عدودر * اندن عمر رضى الله عنه انلردن آيريلوب
پيغمبريمز عليه السلام قاتنه كلدى جبرائيل عليه السلامى انك قاتنده اشبو بابده وارد اولان

﴿ واذا قيل لهم آمنوا بما
انزل الله قالوا نؤمن بما
انزل علينا ويكفرون بما
وراءه وهو الحق مصدقا
لما معهم قل فلم تقتلون
انبياء الله من قبل ان كنتم
مؤمنين ﴾ قچان يهوديلره
الله تعالينك انزال ايلديكى
انجيل وقرآنه ايمان كتورك
دينلسه انلر بزم اوزريمزه
انزال اولنان توريته ايمان
ايده‌رز ديرلر واندن
ماعدالرى انكار ايدرلر
مع هذا اول قرآن انلرله
بيله اولان توريتى تصديق
ايديجى حقدر يا محمد سن
انلره ديكه چونكه توريته
ايمان ايدرسز مقدم كلن
انبياء اللهى نيچون قتل
ايتديكز اكر مؤمنلر ايسه‌كز
﴿ ولقد جاءكم موسى
بالبينات ثم اتخذتم العجل
من بعده وانتم ظالمون ﴾
موسى عليه السلام سزه
طوغرى خبر معجزاتله
كلمشيكن موسى طوره
كتدكدنصكره سز بوزاغى
بى اله اتخاذ ايدوب اولحالله
ظالملردن اولديكز ﴿ واذ
اخذنا ميثاقكم ورفعنا فوقكم
الطور خذوا ما آتيناكم بقوة
واسمعوا قالوا سمعنا وعصينا
واشربوا فى قلوبهم العجل
بكفرهم قل بئسما يأمركم به

آيات كريمه‌يی كتورمش بولدی پيغمبر عز عليه السلام اول آيتلری اوقيوب ديديكه يا عمر
ربك جل شانه سكا موافقت ايتدی * عمر رضی الله تعالی عنه ايدر بوندنصكره كنديمی دين
اللهده حجردن اصلب بولور اولدم ﴿ من كان عدوا لله وملائكته ورسله وجبريل وميكال
فان الله عدو للكافرين ﴾ اول كمسه‌كه الله تعاليه وملكلرينه ورسولرينه وجبرائيله
وميكائيله عدو اوله الله تعالی كافرلره عدودر * اشبو آيتده تنبيه واردركه مقربينك برينه
وياكلينه معادات الله تعاليدن عداوت استجلابنده وكفرده مساوی اوله ودخی ملائكه
ومرسلينه عداوت كفر اوله * ابن صوريا پيغمبر عز عليه السلامه ديديكه‌سن بزه هيچ برشیٔ
كتورمدككه انی بيلوز وهيچ برآيت نازل اولمديكه اكا اتباع ايده‌وز اويله اولسه نازل
اولديكه ﴿ ولقد انزلنا اليك آيات بينات ﴾ يا محمد بز سكا آيتلر ايندردككه او حلال وحرامی
وحدود واحكامی بيان ايدر ﴿ ومايكفر بها الا الفاسقون ﴾ اول آيتلره كافره اولمز الا
انلركه الله تعالينك طاعتندن خارجلردر ﴿ اوكلما عاهدوا عهدا نبذه فريق منهم ﴾ هر باركه
يهود بر عهد ايتسه‌لر انلردن طوائف انی نقض ايدر ﴿ بل اكثرهم لايؤمنون ﴾ بلكه
انلرك اكثری توراته ايناممزلر ونقض عهدی كناه صايممزلر * زيرا يهود عهد ايتمشلرديكه
محمد عليه السلام نبوتله كلدكده اكا ايمان كتوره‌لر كلبجك كافر اولديلر ﴿ ولما جاءهم رسول
من عندالله مصدق لما معهم ﴾ وقتاكه يهود طائفه‌سنه الله تعالی عندندن كتابلرينه موافق
كتابله ايمانه دعوت ايدر عيسی ومحمد عليهما السلام كبی رسول كلدی ﴿ نبذ فريق من الذين
اوتوا الكتاب كتاب الله وراء ظهورهم كانهم لايعلمون ﴾ كتاب ويريلنلردن برطائفه توراتی
آردلرينه براقديلر كانه انك كتاب الله ايدوكن بيلمزلر * زيرا انلرك كتابلرينی تصديق ايدر
رسوله كافر اولملری كتابلرينك اول رسولی تصديق ايدر شيئه دخی كفر ووراء ظهره
انی نبذ اولور * حق جل وعلا اشبو ايكی آيتله يهود درت فرقه ايدوكنه دلالت ايتدی
برفرقه‌سی توراته ايمان كتوروب حقوقنی رعايت ايتديلر اهل كتابك مؤمنلری كبی‌كه
انلر اقلوندر وبر فرقه‌سی تمرد ايدوب وفسوقلرندن انده‌كی عهودی نبذه مجاهره ايتديلر
وبر فرقه‌سی ايسه انی نبذه مجاهره ايتمديلر بلكه انی بيلمدكلرندن نبذ ايتديلركه انلر اكثروندر
وبر فرقه‌سی ايسه ظاهرده انی تمسك ايدنديلر وحقيقت حاله عالملر ايكن تجاهلله بغی وعناد
ايدوب نبذ ايتديلر ﴿ واتبعوا ماتتلوا الشياطين علی ملك سليمان ﴾ يهود اتباع ايتديلركه اكاكه
سليمان عليه السلام زماننده شياطين انی اوقيوب انكله عمل ايدرلردی * قصه‌سی اولدركه
شياطين استراق سمع ايدوب واكا اكاذيب كثيره ضم‌ايدندنصكره كهنه‌يه القا ايدرلردی كهنه
دخی انی ناسه تعليم واوقودقلرينی كتابلرده تدوين ايدرلردی اشبو حالت سليمان عليه السلام
زماننده منتشر اولوب بوعلم سليماندر آنك ملكی بوعلمله تمام اولوبدر * انس وجن وريحی
كندويه انكله تسخير ايليوبدر ديديلر وشياطين غيبی بيلور زعم ايتديلر اويله اولسه سليمان
عليه السلام اول كتابلری جمع ايتديروب كرسيسی آلتنه دفن ايتدی سليمان عليه السلام وفات
ايدنجك شيطان آدمی صورتنده كلوب ناسه ديديكه اكر علم سليمانی مراد ايدرسه‌كز اشبو
موضعی قازيكز ديو كرسينك آلتنی كوستردی چون قازديلر اندن كفر وسحر يازيلو چوق

ايمانكم ان كنتم مؤمنين ﴾
انی دخی ياد ايدككه سزه
عهد الدق وجبل طوری
اوزريكزه رفع ايلدك وسزه
ويرديكمز توريتی جد وسعيله
اخذ ايدك وانده‌كی اوامری
ايشيدوب موجبيله عمل
ايدك ديدك انلر قولاغمزله
ايشتدك وقلبمزله عصيان
ايتدك ديديلر زيرا كفرلری
سببيله قلبلرنده عجل محبتی
خلط اولنمشيدی يا محمد سن
انلره ديكه اكرسز مؤمن
اولسه‌كز ايمانكز سز عجله
طابك وقرآنی انكار ايدك
ديو قبحياتی امر ايتمز ايدی
﴿ قل ان كانت لكم الدار
الآخرة عندالله خالصة من
دون الناس فتمنوا الموت
ان كنتم صادقين ﴾ يا محمد
سن انلره ديكه اكر جنت
سزك دعواكز اوزره ناسدن
غيری كيمسه اولميوب طرف
حقدن سزه مخصوص ايسه
سز بونده صادقلر ايسه‌كز
موتی تمنی ايدك * زيرا
جنت مطلق كندويه مأوی
ايدوكنی جزم ايدن كيمسه
البتده انك لازمه‌سی اولان
موتی آرزو ايدر ﴿ ولن
يتمنوه ابدا بما قدمت ايديهم
والله عليم بالظالمين ﴾ انلر
قتل انبيا وتحريف تورية
كبی الريله تقديم ايتدكلری

كتاب چيقارديلر بنی اسرائيل اول كتابلری الديلر انكله سليمان عليه السلامه ساحر ايمش
ديو افترا قيلديلر پيغمبر عز عليه السلام كلبجك حق جل وعلا سليمان عليه السلامی اندن
تبرئه ايچون اشبو آيت كريمه‌يی اكا انزال ايتدی ﴿ وما كفر سليمان ﴾ سليمان عليه السلام
ساحر اولمدی * زيراكه ساحر كافردر ﴿ ولكن الشياطين كفروا ﴾ بلكه شياطين سحری
استعمال وتعليم وكتبيله كافر اولديلر ﴿ يعلمون الناس السحر ﴾ ناسه سحر تعليم ايدر اولدقلری
حالده * اهل سنت قتنده سحرك وجودی حقيقتدر لكن انكله عمل كفردر * امام شافعی
رضی الله تعالی عنهدن حكايت اولنديكه سحر انسانی خسته ايلر وانكله خيال ايدر وكاهی
قتل دخی ايدر حتی سحرله قتل ايدن كشينك اوزرينه قصاص ايجاب ايدر * دينلديكه
سحرله اعيان منقلب اولور * حتی آدمی حمار صورتنه وحماری كلب صورتنه متحول
اولور اصح اولان بودركه اول تخيلدر * يخيل اليه من سحرهم انها تسعی * لكن انك
ابدانده مرض وموت وجنون ايله اثری اولور * جندب بن عبدالله رضی الله تعالی عنه
پيغمبر عز عليه السلامدن روايت ايدر ديديكه * حد الساحر ضربة بالسيف * ساحرك حدی
سيفله انی ضربدر ﴿ وما انزل علی الملكين ببابل هاروت وماروت ﴾ ودخی انلر بابلده
هاروت وماروت نام ايكی ملكه الهام وتعليم اولنان شيئی ناسه تعليم ايدرلر وياخود انلر
اول ايكی ملكه الهام اولنان شيئه اتباع ايدرلر * اكر دينورسه‌كه ملائكه‌دن سحر تعليمی
نيجه جائز اولور دينوركه انكچون ايكی تأويل واردر * بری بودركه انلر تعليمی تعمد ايتمزلر
بلكه سحری وصف وبطلاننی ذكر ايدرلر واندن اجتناب ايله امر ايدرلر شقی اولان انلرك
نصيحتين ترك ايدوب مجرد وصفلريله انی تعليم ايدرلر * وايكنجی تأويل اولدركه حق تعالی اول
وقتده اول ايكی ملكه ناسی امتحان ايتدی شقی اولان انلردن سحر تعليم ايدوب كافر اولوردی *
سعيد اولان تعلمی ترك ايدوب ايمان اوزره قالوردی * واول ايكيسی تعليمله عذابلرن
آرتورلردی * وانده معلم ومتعلمه ابتلاء اولوردی * ابن عباس ومفسرين اول ايكی ملكك قصه‌سنده
ايدر * ادريس عليه السلام زماننده بنی آدمك اعمال خبيثه‌سين ملائكه كوروب تعيير ايتديلر يا ربنا
بونلر كبی مخلوقی بر يوزنده خلافته اختيار ايتدك حالبوكه انلر سكا عصيان ايدرلر ديديلر
حق تعالی ديديكه اكر بن سزی يره ايندرسم وانلرده تركيب ايتديكم شيئی سزده دخی
تركيب ايتسم سز دخی انلرك ارتكاب ايتديكن ارتكاب ايدرديكز ديديلركه يا ربنا بزه لايق
دكلدركه سكا عصيان ايده‌وز حق تعالی ديديكه اعدی خياريكزدن ايكی ملك اختيار ايدككه
انلری يره ايندريرم مكر هاروت وماروت انلرك بيننده صلاح وعبادتده افضلی ايدی انلری
اختيار ايتديلر اويله اولسه ايكيسی يره ايندرلديلر وخلق بيننده عدل اوزره حكومتله
بيورلديلر كوندزده يرده حكومت وكيجه سماده عبادت ايدرلردی حالبوكه انلر شرك وقتل
وزنادن وشرب خمردن نهی اولنمشلردی بركون اجمل نسادن زهره نام مرأه زوجيله
جدال ايدرك انلره كلديلر انلر اكا لطف وملاءمتله يوز كوستروب وانك نفسندن مراوده
ايتمك ديلديلر مرأه ديديكه اكا تمكين ايتمزم مكركه بغير حق بنم ايچون زوجم اوزره قضا
ايده‌سز نعم ديوب انی ايتديلر بوندنصكره ينه سزی تمكين ايتمزم مكركه بنمله شرب خمر

وزر سببيله مستحق عذاب
اولدقلرينی بيلوركن البتده
ابدا موتی تمنی ايتمزلر الله
عظيم الشان ظالملری
بيلبجدر ﴿ ولتجدنهم
احرص الناس علی حيوة
ومن الذين اشركوا يود
احدهم لو يعمر الف سنة
وماهو بمزحزحه من العذاب
ان يعمر والله بصير بما يعملون ﴾
سن يهوديلری ومشركلری
حيات اوزره حريص بو
لورسين * بو مشركلر مجوس
مشركلری دينلمشدر * انلر
دن بعضيسی بيك سنه
يشامقلغی تمنی ايدر حال بوكه
يشامغله عذابدن بعيد اولمز
الله تعالی انلرك عملرينی
كوربجيدر ﴿ قل من كان
عدوا لجبريل فانه نزله علی
قلبك باذن الله مصدقا لما بين
يديه وهدی وبشری
للمؤمنين ﴾ يا محمد جبرائيل
ايچون دشمن اولان كيمسه‌يه
سويله‌كه هركيم دشمن اوله
غيظندن هلاك اولسون
تحقيق جبرائيل مقدمكی
كتب منزله‌يی تصديق ايدبجی
قرآنی الله تعالينك اذنيله
سنك قلبك اوزرينه انزال
ايلدی وقرآن كريم طوغری
يول كوستربجی ومؤمنلر
ايچون درجات ونجات مژده
ايدبجيدر * مرويدركه

ایده‌سز انی دخی ایتدیلر بعده بنه سزی تمکین ایتمزم مکرکه زوجمی قتل ایده‌سز انی دخی ایتدیلر
بعده سزی تمکین ایتمزم مکرکه بکا بیله صنمه سجده ایده‌سز دیدی انی دخی ایتدیلر انلر بو
حالتده ایکن حق تعالی انلرکله ملائکه بیننده حجابی کشف ایلدی حتی که ملائکه انلرك
بوذکر اولنان عملارین کوردیلر من بعد اهل ارضك عذرین بیلوب انلر ایچون استغفار
ایدر اولدیلر چون کیجه ایریشوب سمایه صعود ایتمك مراد ایتدیلر قنادلری کندیلره مساعده
ایتمیوب محنته اوغرادقلرین بیلدیلر * ادریس علیه السلامه واروب انی حق تعالی‌یه شفیع
ایدندیلر حق تعالی انلری عذاب دنیا ایله عذاب آخرت بیننده تخییر ایدوب انلر عذاب
دنیایی اختیار ایتدیلر برکه مدتدنصکره کسیلور اماکه آخرت عذابی کسیلمز قالور دیدیلر
وانلرك کیفیت عذابنده اختلاف اولندی * دینلدیکه قیامته دکین صاچلرندن آصیلوب
طورورلر ویا باشلری التنده بوکلمش طورورلر ویا باشلری اشاغه آصیلوب دمیردن سوطلر ایله
ضرب اولنورلر * روایت اولندیکه بررجل سحری تعلیم ایچون هاروت وماروته واردی
کورسه‌که انلر ایاقلرندن باشی اشاغه آصلمش کوزلری کوکرمش ودریلری قرارمش لسانلری
صویه ایرمکه درت پارمق دکلو قالمش صوسزلقله عذاب اولنورلر رجل آنی کوربجك
قلبنه خوف ودهشت کلوب (لا اله الا الله) دیدی انلر اکا سن قنغی امتدنسن دیدیلر دیدیکه
امت محمد علیه السلامدنم انی ایشیدیجك سوندیلر الحمدلله آخر زمان پیغمبری کلمش عذابمزك
انقضاسی قریب اولمش دیدیلر * اما زهره‌نك قصه‌سی اول انلره دیدیکه سزی کندیمه تمکین
ایتمزم مکرکه سمایه صعودکز نه سببیله ایدوکن بکا دخی بیلدیره‌سز دیدیلرکه الله تعالینك اسم
اعظمی ایله‌در وانی اکا تعلیم ایتدیلر * زهره انی سویله‌یوب سمایه صعود ایتدی حق تعالی
انی مسخ ایدوب صورتن کوکبه تحویل ایتدی * پس بواجلدن بعضلری ذاهب اولدیکه
زهره دینلان کوکب اول مرأهٔ ممسوخه‌نك عینیدر وآخرون آنی انکار ایدوب دیدیلرکه
زهره کواکبدن سبعهٔ سیاره‌نك بریدرکه قرآنده (فلا اقسم بالخنس) دیو انکله قسم اولنمشدر
اول زهره نام مرأه بغی ایدیجك شهابه مسخ اولنوب سائر اشیاء ممسوخه ایله ناره کوندرلمشدر
یوخسه سماده‌کی زهره دینلان کوکب دکلدر (وما یعلمان من احد حتی یقولا انما نحن فتنة
فلا تکفر) اول ایکی ملك هیچ کمسه‌یه سحری تعلیم ایتمزلر حتی‌که تعلمدن اول اکا نصیح ایدوب
دیرلرکه بز الله تعالی قبلندن خلقه ابتلاء وفتنه‌یز اولکه سحری تعلم ایدوب انکله عمل ایده
کافر اولور * واولکه انی تعلم ایدوب عملندن صاقنه ایمانی اوزره ثابت اولور اشبونده دلالت
واردرکه سحرك وسائر اتباعی جائز اولمیان شیئك تعلمی محظور اولمیه بلکه محذور اولان
اکا اتباع ومقتضاسیله عملدر * عطا وسدی ایدرلر اولکه لابد انی تعلم ایلیه * اکا دیرلرکه وارایمدی
اشبو رماد اوزره تبول ایت قچانکه تبول ایده اندن برنور چیقوب سمایه سطوع ایدرکه اول معرفتدر
ودخانه بکزر برسیاه شی انك جوفنه حتی مشامنه کیررکه اول غضب اللهدر (فیتعلمون منهما مایفرقون
به بین المرء وزوجه) ناس اول ایکی ملکدن تعلم ایدرلر اول شیئکه انکله زوج وزوجه بینی
تفریق ایدرلر زیراکه سحرك باذن الله اثری اولور عین وطیره‌نك کبی اماکه نفسنده انك
اثری یوقدر حتی کوررسنکه بررجلك مرأهٔ مخصوصه‌دن رجولیتی آلنوب اکا جماعه قادر اولمز

یهوددن بعضیسی محمد
علیه السلامه وحی کتورن
جبریلدن بزم سلافمز اچوق
زحمت چکمشلردر اکر
انك یرینه میکائیل اولیدی
بز اباالقاسمه ایمان ایدردك
دیمشلر (من کان عدوا لله
وملائکته ورسله وجبریل
ومیکال فان الله عدو
للکافرین) برکیمسه‌که
الله تعالی‌یه وملکلرینه
ورسوللرینه وجبرائیله
ومیکائیله عدو اوله تحقیق
الله عظیم الشان اول کافرلر
ایچون عداوت ایدر (ولقد
انزلنا الیك ایات بینات وما
یکفر بها الا الفاسقون)
بز سکا احکامی بیان ایدر
آیتلر ایندردك اول آیتلری
انجق الله تعالینك اطاعتندن
خارجلر انکار ایدر (اوکلما
عاهدوا عهدا نبذه فریق
منهم بل اکثرهم لا یؤمنون)
هر بارکه یهود بوعهدی
ایتدیلرسه انلردن برفرقه
سی اول عهدی بوزدیلر
بلکه انلرك اکثری توریته
اینانمزلر (ولما جاءهم رسول
من عند الله مصدق لما معهم
نبذ فریق من الذین اوتوا
الکتاب کتاب الله وراء
ظهورهم کأنهم لا یعلمون)
وقتاکه طائفهٔ یهوده الله
تعالی طرفندن انلره بیله

(وماهم بضارین به من احد الا باذن الله) حالبوکه ساحرلر هیچ برکیمسه‌یه سحرله ضرر ایدر
دکللردر مکرکه ضرر ایرمسنه الله تعالینك امری اوله اول کمسه‌که الله تعالی اندن سحرك منعن
دیلیه اکا سحرك ضرری اولمز واولکه اکا ضرر اصابتن دیلیه انك اذنیله سحرك اکا ضرری
ایریشور زیرا سحر وسائر اسباب بالذات مؤثر دکلدر بلکه تأثیری حق تعالینك امر وتکوینیله
در (ویتعلمون مایضرهم ولا ینفعهم) انلر انی تعلمله کندیلره ضرر ایدر تعلم ایدرلر زیرا انکله عمل
قصد ایدرلر وزیرا علم غالبا عمله جر ایدر ومجرد انك علمی ایسه نه دنیایه ونه آخرته نفع ایدر
(ولقد علموا لمن اشتراه ماله فی الآخرة من خلاق) یهود بیلدیلرکه اول کمسه‌کیم کتاب اللهدن
بدل سحری اختیار ایده انکیچون جنتده نصیب یوقدر (ولبئس ماشروا به انفسهم) نه مبؤس
شیء اولور اولکه حظ نفسلرین اکا دکشدیلر یعنی دین حقده بدل سحری وکفری اختیار ایتدیلر
(لو کانوا یعلمون) اکر بیلسه‌لر یعنی اکر علملریله عمل ایتسه‌لر زیرا علمیله عمل ایتمیان علمی
اولمیان کبیدر (ولو انهم آمنوا) اکر انلر محمد وقرآنه ایمان کتورسه‌لر (واتقوا) ویهودیتدن
وسحردن صاقنسه‌لر (لمثوبة من عند الله خیر) الله تعالینك ثوابی انلر ایچون خیرلو ایدی
(لو کانوا یعلمون) اکر بیلسه‌لر ایدی لکن حق تعالی انلره انی بیلدرمدی علمله انتفاعلری
اولمدیغیچون (یا ایها الذین آمنوا لا تقولوا راعنا) یاشونلرکه ایمان کتوردیلر محمد علیه السلامه
راعنا دیمکزکه انك معناسی بزه مراقب اولغل وبزه تبلیغ ایتدیکك شیئده تأنی ایله کل تاکیم
انی فهم ایده‌وز لکن لسان عبریده بری برلرینه سب ایدر اولسه‌لر راعنا دیرلردی پس بو معنا
ارادتیله یهود هر زمانده پیغمبرمز علیه السلامه انی دیر اولدیلر مؤمنلرك راعنا دیمه‌لری معنای
اول ارادتیله ایکن اندن نهی اولندیلر واول معنای صحیحه‌یی افاده ایدوب تلبیسی قبول ایتمز
لفظ ایله خطابه تحویل اولنوب (وقولوا انظرنا) بلکه اندن بدل انظرنا دیکز یعنی بزه
نظر ایت وکلامکده تأنی ایت تاکه انی حفظ ایده‌وز (واسمعوا) واستماعکزی حسن ایدککه
طلب مراعاته محتاج اولمیه‌سز ویاسماع قبولله استماع ایدك یوخسه استماع یهود کبی دکل ویاامر
اولندیغکز شیئی جدله استماع ایدك تاکه نهی اولندیغکز شیئه عودت ایتمیه‌سز (وللکافرین
عذاب الیم) محمد علیه السلام حضرتلرینه تهاون ایله کافر اولنلر ایچون عذاب الیم واردر
* روایت اولنورکه یهود لساننده قچان برکسه‌یی تحمیق مراد ایتسه‌لر راعنا دیرلردی وقتاکه
یهود راعنا کلمه‌سنی مسلمیندن ایشتدیلر بربرلرینه سرا دیدیلرکه بوندن اوکدین بز محمدی سرا سب
ایدردك شمدنکیرو انی آشکاره سب ایده‌لم اویله اولسه اکا کلورلر راعنا یا محمد دیوب اندن
کولیشورلردی انی سعد بن معاذ رضی الله عنه تفطن ایتدی * زیراکه لغتلرین بیلوردی
اندن یهود طائفه‌سنه شمدنکیرو هر قنغیکزیکه رسول اللهه انی سویلر ایشیدم بوینی اوررم دیدی
اویله اولسه اشبو آیت کریمه نازل اولوب اول قولدن نهی اولندی تاکه رسول اللهی شتمه
یهودك چاره‌سی اولمیه (ما یود الذین کفروا من اهل الکتاب ولا المشرکین ان ینزل علیکم من
خیر من ربکم) اهل کتابدن کافر اولنلر ودخی مشرکلر سومزلر واستمزلرکه ربکز جل شانه
دن سزه خیر نزول ایده * روایت اولندیکه مسلمون یهوددن آشنالرینه دیرلردیکه محمد علیه
السلامه وقرآنه ایمان کتوردك انلر ایسه اول شیئکه بزی اکا دعوت ایدرسز بزم صددنده

اولان توریتی تصدیق
ایدیجی پیغمبر کلدکده کتاب
ویریلنلردن بر فرقه‌سی
اللهك کتابنی یعنی توریة
یا قرآنی اردلرینه براقدیلر
کویا کتاب الله ایدوکنی
بیلمزلردی (واتبعوا ما
تتلوا الشیاطین علی ملك
سلیمان وما کفر سلیمان ولکن
الشیاطین کفروا یعلمون
الناس السحر وما انزل علی
الملکین ببابل هاروت
وماروت وما یعلمان من
احد حتی یقولا انما نحن
فتنة فلا تکفر فیتعلمون منهما
مایفرقون به بین المرء وزوجه
وماهم بضارین به من احد
الا باذن الله ویتعلمون
مایضرهم ولا ینفعهم ولقد
علموا لمن اشتریه ماله فی
الاخرة من خلاق ولبئس
ماشروا به انفسهم لو کانوا
یعلمون) سلیمان علیه
السلامك پادشاهلغی وقتنده
شیطانلرك اوقودقلری شیئه
بو یهودیلر تابع اولدیلر
سلیمان علیه السلام سحر
ایدوب کافر اولمدی لکن
شیاطین کافر اولدیلرکه ناسه
سحری تعلیم ایتدیلر وشهر
بابلده واقع هاروت وماروت
اسمنده ایکی ملکه نازل اولان
شیئه دخی یهودیلر تابع
اولدیلر اول ایکی ملك بر

اولدیغمز شیئدن خیرلو دکلدر اکر سزك صددنده اولدیغکز شیٔ خیرلو اولسه بز دخی انی سور
ودیلردك حق تعالی انلری تکذیب ایچون بو آیت کریمه‌یی انزال ایتدی ﴿ والله یختص برحمته
من یشاء ﴾ الله تعالی دیلدیکی کمسه‌یی پیغمبر ایدر وا کا حکمت اوکردوب اعداسی اوزره غالب
ایدر ونصرتن ایرکورر ﴿ والله ذو الفضل العظیم ﴾ الله تعالی فضل عظیم صاحبیدر احسانی
علتسزدرکه هیچ برکیمسه ایچون اکا برشیٔ واجب اولمز اشبونده اشعار واردرکه نبوت حق
تعالینك فضلندن اوله وبعض عبادینی اندن محروم ایتمسی ضیق فضلندن دکلدر بلکه مشیت
ایچوندر اکرچه انده حکمتی نه شیٔ ایدوکی بیلنمدیسه‌ده ﴿ ماننسخ من آیة اوننسها نأت
بخیر منها اومثلها ﴾ هرآیت کریمه که بز آنی اذهاب وحکمنی ابقا ایدرز ویاخود معناسنی
اذهاب ولفظنی ابقا ایدرز ویاخود لفظنی ومعناسنی معا اذهاب ایدوب عمل اولنمز ایدرز اندن
بدل برآیت کریمه کتوررزکه اول عباده انفع واسهل واجری اکثر اوله یوخسه خیریتده
آیاتك کلیسی مساویدر زیرا جمله‌سی کلام اللهدر ویاخود منفعت واجرده انك مثلنی کتوررز
هرآیتکه اسهله نسخ اولنسه اول عملده ایسردر وهرآیتکه اشقه نسخ اولنسه اول اجرده
اکثردر ﴿ الم تعلم ان الله علی کل شیٔ قدیر ﴾ بیلمدکمیکه الله تعالی هرشیئه قادردرکه برآیتی
نسخ ایتسه اندن بدل منفعتی زیاده‌لوسن ویاانك کبیسن کتورمکدن عاجز اولمز «فصل» امام
سیوطینك اتقان نام مؤلفندن مترجمدر * ایدرکه علماء نسخ امرنده اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه
قرآن ینه قرآنله نسخ اولنور * ماننسخ من آیة اوننسها نأت بخیر منها اومثلها * دلالتیله *
ودینلدیکه قرآن سنتله‌ده نسخ اولنور زیرا اول دخی الله تعالی عندندندر * وماینطق عن الهوی
دلالتیله * دینلدیکه اکر سنت وحی طریقندن بامر الله ایسه انکله قرآن نسخ اولنور اجتهادله
ایسه اولنمز * امام شافعی ایدر هربارکه قرآن سنتله نسخ اولنه لابد انی تأیید ایدر قرآن
دخی اولور وهربارکه سنت قرآنله نسخ اولنه لابد آنی تأیید ایدر سنت دخی ضم اولنور ونسخ
امرونهیده اولور اکرچه خبر لفظیله ایسه‌ده اماشول خبرکه انده طلب معناسی اولمیه اکا نسخ
داخل اولمز قرآنده نسخ اوچ نوعدر * بری بودرکه تلاوت وحکمی معا نسخ اولنه ویاحکمی
نسخ اولنه تلاوتی دکل ویاتلاوتی نسخ اولنه حکمی دکل اکر دینورسه‌که حکمی باقی ایکن
تلاوتی رفعنده حکمت ندر نیچون تلاوتی دخی قالوب حکمیله عمل وتلاوتیله ثوابی بینی جمع
ایدلمدی * دینورکه تا انکله اشبو امتك بطریق الظن طاعته مسارعتده مقدارلری ظاهر اوله
مقطوع به طریقنی طلبسز ایسر شیئله اکا مسارعت ایده‌لر ابراهیم علیه السلامك منامله ولدی
ذبحنه مسارعتی کبی حالبوکه منام طریق وحیك ادناسیدر * ابن عمر رضی الله عنه ایدرسزدن بریکز
قرآنك کلیسنی اخذ ایتدم دیمسن زیرا انك کلیسنی نه بیلور زیرا اندن قرآن کثیر کیدوبدر
بلکه اندن ظاهر اولانی اخذ ایتدم دیسون * حضرت عائشه رضی الله عنهادن مرویدر
دیمشکه پیغمبر علیه السلام زماننده سورهٔ احزاب ایکیوز آیت اوقنوردی حضرت عثمان
رضی الله عنه مصاحفی یازار اولدیغنده الآن موجود اولاندن زیاده‌سنه قادر اولمدی * ابی
بن کعب رضی الله تعالی عنهدن مرویدر دیمشکه سورهٔ احزاب مقدارده سورهٔ بقره‌یه عدیل ایدی
وبزانده رجم آیتن اوقودغکده * الشیخ والشیخة اذا زنیا فارجموهما البتة نکالا من الله والله

کیمسه‌یه سحری تعلیم
ایتمزلردی مکرکه اول کیمسه
یه تعلیمدن مقدم بز خلقه
جانب حقدن تجربه وابتلایز
سن سحری عامل اولوب
کافر اولمه دیرلردی ناس
زوجه بینی تفریق ایدر شیٔ
اول ملکلردن تعلیم ایدرلردی
اول ساحرلر سحر سببیله
برکیمسه‌یه ضرر ایدیجی
اولمدیلر مکر الله تعالینك
قضا وقدریله اوله وانلر
کندولره ضرر ایدروهیچ
نفع ایتمز شیئی اوکره‌نورلر
وانلر بونی اشترا واوکرند
کلریچون آخرتده نصیب
اولمدیغنی رعنا بیلورلر اول
سحری اختیار ایله‌نفسلرینی
نه‌قبیح شیئه صاتدیلر اکر
بوزیانلرینی بیلورلر ایسه *
مرویدرکه سلیمان علیه السلام
وقتنده شیاطین حیله ومکر ایله
اولان شعبده‌لرینی کاهنلره
تعلیم ایتملریله اراذل بیننده
بو علم سلیمانکدر انکله انس
وجن وریحی تسخیر ایدیور
دیوشایع وسلیمان علیه السلام
مطلع اولمغله اول کاهنلرك
اوراقلرینی کتوردوب
کرسیسی التنه دفن ایلدی
بعد وفاته شیاطین اول
کتابلری چیقاروب بنی
اسرائیل یدلرینه کچمکله
طائفهٔ یهود سلیمان علیه

عزیز حکیم * قولیدر حضرت عائشه رضی الله عنهانك مصحفنده یازلمشکه * ان الله وملائکته
یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما وعلی الذین یصلون الصفوف
الاول * دینلدیکه عثمان رضی الله تعالی عنهك مصاحفی تفسیرندن اوکدیندن ایدی * ابو
واقد اللیثی رضی الله تعالی عنهدن مرویدر دیمشکه پیغمبر عز علیه السلامه وحی نازل اولسه
انك قتنه کلوردك بزه‌انی تعلیم ایدردی * برکون اکا کلدیکمده دیدیکه حق جل وعلا دیرکه
* انا انزلنا المال لاقام الصلوة وایتاء الزکوة ولو ان لابن آدم وادیا من ذهب لاحب ان یکون الثانی ولو
کان له الثانی لاحب ان یکون الیهما الثالث ولا یملاء جوف ابن آدم الا التراب ویتوب الله علی من تاب *
ابی بن کعب رضی الله تعالی عنهدن مرویدر دیمشکه پیغمبر عز علیه السلام بکا دیدیکه حق
جل وعلا بکا امر ایلدیکه سکا لم یکن اوقویم اندن لم یکن سوره‌سین اوقودی انك بقیه‌سندن
ایدیکه * لو ان ابن آدم سأل وادیا من مال فأعطیه سأل ثانیا وان اعطیه سأل ثالثا ولا یملاء جوف
ابن آدم الا التراب ویتوب الله علی من تاب وان ذات الدین عند الله الحنیفیة غیر الیهودیة ولا
النصرانیة ومن یعمل خیرا فلن یکفره * ابو موسی الاشعری رضی الله تعالی عنهدن مرویدر
دیمشکه سورهٔ براءه دکلو برسوره نازل اولوب صکره رفع اولندی اندن اشبو آیت حفظمده
قالدیکه * ان الله سیؤید هذا الدین بأقوام لاخلاف لهم ولو أن لابن آدم وادیین من مال لتمنی
وادیا ثالثا ولا یملاء جوف ابن آدم الا التراب ویتوب الله علی من تاب * ابو موسی الاشعریدن
مرویدر دیدیکه بز برسوره اوقودقکه انی مسبحاتك بری تسمیه ایدردك انساء اولندق اندن
اشبو آیت حفظمده قالدیکه * یا ایها الذین آمنوا لا تقولوا ما تفعلون فتکتب شهادة فی اعناقکم
فتسألون عنها یوم القیامة * عمر رضی الله تعالی عنهدن مرویدر دیمشکه بز قرآنده اوقودقکه
لا ترغبوا عن آبائکم فانه کفر بکم * اندن زید بن ثابت رضی الله تعالی عنه بویله دکلمیدردیوب
اول دخی نعم دیو جواب ویردی * عمر رضی الله تعالی عنه عبد الرحمن بن عوف
رضی الله تعالی عنه دیدیکه بزه انزال اولناندن بولمدکمیکه ﴿ ان جاهدوا کما جاهدتم
اول مرة ﴾ زیرا بز انی بولمیورز دیدیکه قرآندن ساقط اولانله اول دخی ساقط
اولوبدر * ابو سفیان الکلاعیدن مرویدرکه اول مسلمة بن مخلد الانصاری‌یه دیدیکه بکا
ایکی آیتدن خبر ویرکه اول مصحفه یازلمیوبدر کمسه اکا خبر ویرمدی مکر انده ابو
الکنود سعد بن مالك حاضر ایدی مسلمه‌یه دیدیکه اول ﴿ ان الذین آمنوا وهاجروا وجاهدوا
فی سبیل الله باموالهم وانفسهم الا ابشروا وانتم المفلحون والذین آووا ونصروهم وجادلوا
عنهم القوم الذین غضب الله علیهم اولئك لا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاء بما
کانوا یعملون ﴾ قول شریفیدر * ابن عمر رضی الله تعالی عنهدن مرویدر دیمشکه پیغمبر عز
علیه السلام ایکی رجله برسوره اوقودوب انی اوقورلردی برکیجه طوردیلرکه نماز قیله‌لر
اول سوره‌دن برحرف اوقومغه قادر اولمدیلر صباحی سرعتله پیغمبر عز علیه السلامه کلوب
ماجرایی خبر ویردیلر دیدیکه اول نسخ اولنوبدر اول اجلدن اول سوره اونوتدیریلوبدر
حضرت انس رضی الله تعالی عندن مرویدر دیمشکه بئر مؤنه‌ده قتل اولنان صحابیلرك
قاتللرینه پیغمبر عز علیه السلام بددعا ایدیجك اول صحابیلرك لساندن نازل اولدیکه ﴿ بلغوا

السلامه ساحر ایمش دیو
افترا ایلدکلری اجلدن
پیغمبر عز علیه السلامك
تشریفلرنده سلیمان علیه
السلامی اندن تبرئه ایچون
حق جل وعلا * وما کفر
سلیمان ولکن الشیاطین
کفروا * بیوردی *
مرویدرکه بو ملکلر بنی
آدمك کناه ایشلدکلرینه
طعن ایلدیلر حق تعالی بنی
آدمده نفس وهوا واردر
اکر اول حالت سزده اولسه
انلرك افعالندن قبیح
حرکتکز ممکن ایدی
بیوردی ملکلر فعل قبیحی
کندولره بعید کورملریله
جناب باری انلره نفس
بشریه‌ویروب حکومتله یره
ایندردی زهره نامنده بر
عورته عاشق اولوب اول
سببله شرب خمر وقتل ناحق
وسجدهٔ صنم ایلدیلر حق
تعالی انلری سمایه صعود
دن منعله بو جهانده قیامته
دك چاه بابلده صاچلرندن
آصیلو عذابه کرفتار ایلدی
انلرك علم سحر ایله نزوللرینه
سبب بو جهتله ایدیکه
اول وقتده سحارلر نبوت
دعواسنده اولملریله بعضی
عاقللر سحری ملکلردن
تعلم ایله حقیقت سحره مطلع
ودعوای نبوت ایدنلره

عناقومنا انا القينا ربنا فرضى عنا وأرضانا) برمدت انى قرائت ايتديكمزدنصكره رفع اولندى حذيفه رضى الله تعالى عنهدن مرويدر ديمشكه سورهٔ برآءه الآن اوقوديغكز انك ربعيدر ابو الحسين النادى ايدر قرآنده رسمى رفع اولنوب حفظى قلوبده باقى اولانك جملهسندن وترده اوقونان ايكى سورهٔ قنوتدركه اول سورهٔ خلد وحفد ديو تسميه اولنمشدر (الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض) يامحمد بيلمدكميكه سموات وارض ومافيهمانك ملكى الله تعالينكدر عبادته صالح وفاسداولانه اعلمدر * مصالحلرى حسبنجه نسخ ايتديكى آيتدن بدل اندن انفعى ويامثلنى كتوررازمنه اختلافيله صلاح وفساداختلافينك شرع حكمنده مثلى صيف وشتا اختلافيله امزجه نك طب حكمنده معالجه ده اختلافى مثليدر (ومالكم من دون الله من ولى ولا نصير) يامعشر كفار الله تعالينك عذابى نزولنده اندن سزى قورتارر ولى وناصريكنز اولمز (ام تريدون ان تسألوا رسولكم كما سئل موسى من قبل) يامعشر يهوديلر ميسزكه سزه كوندريلان پيغمبر عليه السلامدن طلب ايدهسز محمددن اوكدين موسى عليه السلامدن بنى اسرائيلك طلب ايتمسى كبي سبب نزولى اولدركه يهود پيغمبريمز عليه السلامه ديديلركه اكر پيغمبر ايسك بزدن غطايى كشف ايت كه الله تعالى يه آشكاره كوره وز وياخود بزه سمادن بر كتاب كتور موسانك توراتى كتورمسى كبي ايمدى بونك كبي سؤالاتى ترك ايدك وامور تعبديهدن نازل اولانده وثوقكزى الله تعالى يه ايدك (ومن يتبدل الكفر بالايمان فقدضل سواء السبيل) اول كمسهكه امور مذكورهده الله تعالى يه وثوقن ترك ويا انده شك ايدوب غيرى يى اقتراح ايده اول طريق مستقيمدن چيقوب ايماندنصكره كفره واقع اولور * ايمدى اقتراح ايتمكزكه اول سزى وسط سبيلدن چيقارميه ايماندن بدل كفرى اختيار ايتديرميه (ود كثير من اهل الكتاب لويردونكم من بعد ايمانكم كفارا) اهل كتابدن چوق كمسهلر استرو ديلركه يامعشر مؤمنين سزى ايمانكزدنصكره كفره رد ايدهلر (حسدا من عند انفسهم) كنديلكلرندن سزه حسد ايدر اولدقلرى حالده (من بعد ماتبين لهم الحق) انلره توراتده محمدك قولى صدق ودينى حق ايدوكى ظاهر اولديغندنصكره (فاعفوا واصفحوا) ايمدى انلرى ترك وانلردن اعراض ايدن (حتى يأتى الله بامره) حتى كه حق تعالى امرينى كتورهكه اول قتال امرى واوزرلرينه جزيه وضعيدركه سورهٔ توبهدر ذكر اولنان (قاتلوا الذين لايؤمنون بالله ولا باليوم الآخر ولايحرمون ماحرم الله ورسوله ولايدينون دين الحلق من الذين اوتوالكتاب حتى يعطوا الجزية عن يدوهم صاغرون) آيتيله اول بيورلمشدر (ان الله على كل شئ قدير) الله تعالى هرشيئه قادردر * مؤمنلر ايچون كفار اوزرينه نصرت وانلردن انتقام ايدر (واقيموا الصلاة) صلاة مكتوبهيى تعديل اركان وخشوعله اوقات مستحبهسنده ادا ايدك (وآتوا الزكاة) واموالكزك زكاة مفروضهسن ويرك (وماتقدموا لانفسكم من خير تجدوه عندالله) خيردن هرنه شيئكه انى نفسلريكز ايچون آخرته ايلر وكوندررسز الله تعالينك عندنده انك ثوابن بولورسز * دينلديكه خيردن مرادمالدر وياصدركه اندن برتمرهويا برلقمهيى احد طاغى دكلو بيوك بولورسز (ان الله بما تعملون بصير) الله تعالى سزك اعمالكزه بصيردر انك قتنده عمل ضايع اولمز كتب منزلهنك

معارض اولديلر دينلدى ولوانهم امنوا واتقوا لمثوبة من عندالله خير لوكانوا يعلمون) اكر انلر بيلسهلر وقرآن ومحمد عليه السلامه ايمان كتورسهلر ويهوديت سحردن صاقنسهلر الله تعالينك ثوابى انلر ايچون خيرلو ايدى (ياايها الذين آمنوا لاتقولوا راعنا وقولوا انظرنا واسمعوا وللكافرين عذاب اليم) اى مؤمنلر سز پيغمبر عليه السلامه راعنا لفظى ديمهكز انظرنا لفظى سويلهكز وحكم خدايى سمع قبوله ديكلهكز بو راعنا كلمهسيله مذمت صورتنده سويلين كافرلر ايچون متمادى الملو عذاب واردر * عربيده راعنا بزى كوزت رعايت ايله ديمك ايسهده لسان عبرانيده سب ايتمك معناسى اولمغله يهودلر پيغمبر عليه السلامه انى سويلر اولديلر بناء عليه لفظ راعنا نهى اولنوب بزه نظر ايدك معناسنه اولان انظرنا دينلمكه امر اولندى (مايود الذين كفروا من اهل الكتاب ولا المشركين ان ينزل عليكم من خير من ربكم والله يختص برحمته من يشاء والله ذوالفضل العظيم) اهل كتابدن اولان كافرلر

بعضنده يازلمشدركه يا ابن آدم كنزكى بنم قتمده قوغلكه اكا سرق وحرق وفساد ايرميه واكافى احتياجك وقتنده حاضربولهسن (وقالوا لن يدخل الجنة الامن كان هودا اونصارى) يهود ديديلركه جنته كيرمز مكركه اول يهودى اوله ويهوديتدن غيرى دين يوقدر ونصارى ديديلركه جنته كيرمز مكر اولكه نصارى اوله ونصرانيتدن غيرى دين يوقدر (تلك امانيهم) اشبو انلرك شهوات باطلهلريدر حقيقى يوقدر (قل هاتو برهانكم) يامحمد انلره ديكلكه زعمكز اوزره حجتكزى كتوريكز (ان كنتم صادقين) اكر دعواكزده صادقلر ايسهكز * زيرا هرقولكه اكا دليل اولميه اول ثابت اولمز (بلى) حكم انلرك ديديكى كبي دكلدر بلكه حكم اسلامكدركه (من اسلم وجهه لله) بركمسهكه كندينى وياقصدينى الله تعالى ايچون خالص ايده (وهومحسن) حالبوكه عملنده محسن ويامؤمن ويامخلصدر (فله اجره عند ربه) انكچون رب تعالى عندنده عملى اوزره وعد اولنان اجرى واردر (ولاخوف عليهم) انلره خوف عذاب يوقدر قچانكه اهل نار انك خوفن ايدهلر (ولاهم يحزنون) وامر دنيادن تخليف ايتدكلرينه محزون اولمزلر (وقالت اليهود ليست النصارى على شئ) يهود ديديلركه نصارى امر ديندن برشئ اوزره دكللردر وعيسايه وانجيله كافر اولديلر (وقالت النصارى ليست اليهود على شئ) ونصارى ديديلركه يهود امر ديندن برشئ اوزره دكللردر وموسايه وتوراته كافر اولديلر (وهم يتلون الكتاب) حالبوكه ايكى فريقدن هربرى كنديلرينه نزول ايدن كتابى اوقورلردى برينه مؤمن اولانه حقدركه كلينه مؤمن اوله كافر اولميه * زيرا كتب منزلهنك هربرى آخرى مصدقدر چون كتابلرين اوقويوب ايچنده اولانه مخالفت ايتديلر اول حاللرى انلرك جهل وضلالتده ايدكلرينه دال اولدى (كذلك) انلر كبي (قال الذين لايعلمون مثل قولهم) عبدهٔ اصنام ومعطله وغيريدن كتاب بيلمينلر محمد واصحابى ديندن برشئ اوزره دكلدر ديديلر (فالله يحكم بينهم يوم القيامة فيما كانوا فيه يختلفون) الله تعالى يوم قيامتده اول ايكى فريق بينينى دين امرنده اختلافلرين قضاء ايدر ايكيسنيدخى تكذيب ايدوب جهنمه كيردير وجنته كيرنلرى انلره كوستروب بيلديرر * اكر دينورسهكه الله تعالى انلره نيچون توبيخ ايتدى حالبوكه هرفريق قوللرنده صادقلر ايدى * زيرا اول ايكى دينك هربرى نسخ اولنديغندنصكره برشئ دكل ايدوكى ظاهردر * دينوركه انلرك اول قولله قصدى هرفريق آخرك دينى اصلندن ابطال ونبى كتابنه كفر وانكار ايدى حالبوكه انك هربرى نسخ اولنمزدن اول حق اولوب واجب القبول والعمل ايدى (ومن اظلم ممن منع مساجدالله ان يذكر فيها اسمه) الله تعالينك مسجدلرنده اسم شريفى ذكراولنمغى منع ايدندن زياده ظالم نه كمسهدر (وسعى فى خرابها) ودخى اول مساجدك خرابنه سعى ايده مسبحين ومصلينى اندن منع ايله وياهدمله * قصهسى اولدركه ططيوس الرومى واصحابى بنى اسرائيل اوزره سفر ايدوب بنى اسرائيلدن مقاتلهسين قتل وذراريسين سبى ايتديلر وتوراتى ياقوب بيت المقدسى خراب ايتديلر وايچنه جيفهلرين آتوب وآنده خنزيرلرين ذبح ايتديلر عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه زمانه دكين خراب قالوب انك زماننده مسلمون آنى ياپوب تعمير ايتديلر * اشبو آيت كريمهنك سبب نزولى اكرچه خاصدر لكن حكمى عامدر هر

ودخى مشركلر ربكزدن سزك اوزريكزه خير نازل اولديغنى سومزلر واستمزلر الله تعالى نبوت ووحيى رحمتيله ديلديكى كيمسهيه تخصيص ايدر حق تعالى فضل عظيم صاحبيدر * آيت كريمهده اولان خير لفظندن مراد قرآن ووحى اولهطائفهٔ يهود وحى ونبوت حضرت اسمعيل عليه السلام طرفنه انتقالنى استمزلر ايدى مشركلردخى پيغمبرلك وليد بن مغيره ونعيم ثقفى يه اولمسنى ادعا ايدرلردى (ماننسخ من آية اوننسها نأت بخير منها اومثلها الم تعلم ان الله على كل شئ قدير) هرچند بعض مصالح ومقتضاى وقتله آيتدن بعضيسنى ازاله ياخود تأخير ايتديكمزده اندن خيرلوسنى ياخود آنك مثلنى كتوررز بيلمدكمى تحقيق الله عظيم الشان هر شيئه قادردر * نسخدن خيرلوسى سورهٔ انفالده يكرمى غازينك ايكيوز كافره مقاتلهده صبر اولنمشكن صكره يوز صابر ايكيوز دشمنه مقابله ايله امر اولنديغى كبي واول نسخك مثلى قبلهنك بيت المقدسدن مكهيه تحويلى كبيدر * بيضاوى بوآيت

مسجدی تخریب ایدنه ویا صلاة ایچون تهیئه اولنمش مکانك تعطیلنه سعی ایدنه عامدر ﴿ اولئك ماكان لهم ان یدخلوها الاخائفین ﴾ ایمدی مساجدی ذاكرلردن منع ایدنلره ویا تخریبنه سعی ایدنلره لایق بوایدیكه اكا خشیتله وخشوعله كیره‌لردی ویاخود حق بوایدیكه مؤمنین انلری بطش ایتمسندن خوفله كیره‌لردی * اشبو دلیلدركه اهل ذمت مساجده دخولدن منع اولنه ومسلمین اوزره انلری اندن اخراج واجب اوله اكر بویله اولمسه انلرك اكا دخولی خوفله اولمزدی ﴿ لهم فی الدنیا خزی ﴾ انلره دنیاده عذاب وهوان اولور حربی‌یی قتل وسبیله وذمی‌یه ضرب جزیه ایله ﴿ ولهم فی الآخرة عذاب عظیم ﴾ آخرتده عذاب نار اولور * عطاء ایدر اشبو آیت كریمه مكهٔ مكرمه مشركلری حقنده نازل اولوبدر ومساجدله مراد مسجد حرامدر عام حدیبیه‌ده پیغمبریمز علیه السلامی واصحابنی حجدن منع ایتدیلر انلركه انی ذكرالله‌له تعمیردن منع ایدرلر خرابنه سعی ایتمشلردر وانلرك اكا خائفین اولدقلری حالده دخوللرینك معناسی پیغمبریمز علیه السلام مكه‌یی فتح ایتدكده ندا ایتدیردیكه بویلدنصكره مشرك حج ایتمیه شارع انلری دخوله تمكین ایتمیجك دخوللری خوفله اولور ﴿ ولله المشرق والمغرب ﴾ ارضك كلیسی الله تعالینكدر مالك حقیقی ملكی بر مكانه مختص اولوب بر مكاندن منفی اولور دكلدر ﴿ فاینما تولوا فثم وجه الله ﴾ هرقنغی جهته استقبال ایدرسه‌كز اول حق تعالینك شو جهتیدركه نمازیكزده انی قبله ایدنمكزه راضی اولوبدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر صحابه‌دن بر جماعت قبله كعبه‌یه تحویل اولنمزدن اول بر سفرده ایكن اوزرلرینه طومان چوكوب اول حالتده نماز وقتی ایرشدی قبله‌ده تحری ایدوب نمازی قیلدیلر طومان كدیجك قبله‌یه اصابت ایتمدكلری ظاهر اولدی مدینه‌یه كلوب اول نمازلرینك حكمندن پیغمبریمز علیه السلامه سؤال ایتدكلرنده اشبو آیت كریمه نازل اولدی * ابن عمر رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیت شول مسافر حقنده نازل اولوبدركه نافله نمازی راحله‌سی متوجه اولدیغی جهته قیلور * كان النبی علیه السلام یصلی علی راحلته فی السفر حیثما توجهت به * پیغمبریمز علیه السلام سفرده نافله‌یی راحله‌سی اوزرنده انك متوجه اولدیغی جهته استقبال ایدوب قیلردی * عكرمه ایدر اشبو آیت تحویل قبله حقنده نازل اولوبدر * وقتاكه قبله بیت المقدسدن كعبه‌یه صرف اولندی یهود مؤمنلری تعییر ایدوب دیدیلركه هیچ بر بیلنور قبله‌كز یوقدر كاهی بر جهته وكاهی بر جهت اخرایه استقبال ایدرسز اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی مجاهد وحسن ایدر وقتاكه * وقال ربكم ادعونی استجب لكم * ربكز جل شانه سزه دیركه بكا دعا ایدككه آنی روا ایدم دیو بیورلدی دیدیلركه قنغی جهته توجه ایدوب دعا ایدهلم اشبو آیت كریمه نازل اولدی ﴿ ان الله واسع ﴾ الله تعالی واسع المغفرتدر ﴿ علیم ﴾ نیات خالصه‌كزی بیلیجیدر ﴿ وقالوا اتخذالله ولدا ﴾ كفار دیدیلركه الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی یهود عزیر ابن الله دیدیلر ونصاری المسیح بن الله دیدیلر ومشركین عرب الملائكة بنات الله دیدیلر ﴿ سبحانه ﴾ الله تعالی اول ظالملرك قولندن منزه ومعظم اولوبدر ﴿ بل له ما فی السموات والارض ﴾ بلكه سماوات وارضده اولان جمله اشیانك وعزیر ومسیح وملائكه‌نك خالق

(ومالیكدر)

كریمه‌نك سبب نزولی مشركلر یاخود یهود كورمزمیسزكه محمد اصحابنه بر شیئ امر ایدر صكره اندن نهی ایدوب انك خلافنی امر ایدردیملریدر دیو تحریر ایدر ﴿ الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض ومالكم من دون الله من ولی ولا نصیر ﴾ بیلمزمیسنكه سموات وارضك پادشاهلغی الله تعالیدن غیری سزه نافع خیر بردوست ودافع ضرر برمعین اولمدی ﴿ ام تریدون ان تسئلوا رسولكم كما سئل موسی من قبل ومن یتبدل الكفر بالایمان فقد ضل سواء السبیل ﴾ مقدم موسی علیه السلامدن طلب اولندیغی كبی سز دخی پیغمبركزدن طلب ایتدیكی مراد ایدرمیسكز ایمانی كفره تبدیل ایدن كیمسه تحقیق طوغری یولی غائب ایتمشدر * سبب نزول آیت كریمه یهودیلر پیغمبر علیه السلامه اكر پیغمبر ایسك بزه الله تعالی‌یی آشكار كوستر یاخود كوكدن موسی كبی بزه بر كتاب كتوردیملریدر دیو * تبیان * تحریر ایدر ﴿ ودّ كثیر من اهل الكتاب

ومالیكیدر ﴿ كل له قانتون ﴾ جمله‌سی اكا منقاد درلر مشیئت وتكویننه‌دن امتناع ایتمزلر وهر شیئكه بو صفتده اوله واجب الذات اولان مكون جل شانه‌یه مجانس اولمز * ایمدی هیچ احد اكا ولد اولمز زیرا ولدك حقنده‌درکه والدینه مجانس اوله * فقهاء اشبونكله احتجاج ایتدیلر بر كمسنه كیم ولدینه مالك اوله اول ولداندن آزاد اولور * زیراكه حق تعالی ملك اثباتیله ولدی نفی ایتدی ﴿ بدیع السموات والارض ﴾ الله تعالی سماوات وارضی مثال سابقسز ابداع وانشاء ایدیجیدر ﴿ واذا قضی امرا فانما یقول له كن فیكون ﴾ قچان اموردن بر امری حكم وكونتی اراده ایده اكا حادث اول دیوب اول دخی حادث اولور * اكر دینورسه‌كه معدومه نیجه خطاب اولور دینوركه وجودی مقدر اولیجق اول موجود كبی اولور اویله اولسه اكا خطاب صحیح اولور ﴿ وقال الذین لایعلمون ﴾ مشركینك جاهللری واهل كتابك متجاهللری دیدیلر ﴿ اولا یكلمنا الله ﴾ نولیدی الله تعالی بزه سویلیبیدی وسن انك رسولی ایدوكنی بزه خبر ویریدی ﴿ اوتأتینا آیة ﴾ ویاخود صدقه دلالت ایدر بزه برعلامت كتوریدك ﴿ كذلك قال الذین من قبلهم مثل قولهم ﴾ امم ماضیه‌دن جهله ومتجاهلین دخی اشبونلر كبی موسایه بزه الله تعالی‌یی آشكاره كوستر وعیسایه ربك قادر اولورمیكه سمادن بزه مائده ایندیره دیدیلر ﴿ تشابهت قلوبهم ﴾ اشبونلرك وامم ماضیه‌دن انلرك قلبلری كفر وقسوت وطلب محالده بری برلرینه بكزیوبدر ﴿ قد بینا الآیات ﴾ بز آیتلری تبیین ایتدك ﴿ لقوم یوقنون ﴾ شول قوم ایچونكه یقین طلب ایدرلر ویاخود حقائقی ایقان ایدوب انلرك قلوبنه شبهه وعناد اعتراء ایتمز * اشبونده اشارت واردركه انلرك انی دیمسی آیتده خفاء اولدیغیچون ویاخود یقینلری زیاده اولمسیچون دكل ایدی بلكه عتو وعناد ایچون ایدی ﴿ انا ارسلناك بالحق بشیرا ونذیرا ﴾ یامحمد بز سنی قرآن وشرایع اسلامله كوندردككه اولیاء واهل طاعته ثواب كریمله تبشیر ایده‌سن واعداء واهل معصیتی عذاب الیمله تخویف ایده‌سن ﴿ ولاتسئل عن اصحاب الجحیم ﴾ اصحاب جحیمك كفر ومعاصی اوزره اصرارلرندن سن سؤال اولنمزسن قچانكه سن انلره رسالتی تبلیغ ایده‌سن ﴿ ولن ترضی عنك الیهود ولا النصاری حتی تتبع ملتهم ﴾ یامحمد یهود ونصاری ابدا سندن راضی اولور دكللردر ندكلو انلرك رضاسی طلبنده جهد ایدرسك مگركه دینلرینه كیره‌سن وقبله‌لرینه نماز قیله‌سن ﴿ قل ان هدی الله هو الهدی ﴾ یامحمد انلره دیكل‌كه حق تعالینك هداسی‌كه دین حق وطریق اسلامدر برهدادركه انك وراسنده هدی یوقدر ﴿ ولئن اتبعت اهواءهم ﴾ شویله‌كه سن انلرك آراء زائغه‌لرینه اتباع ایده‌سن ﴿ بعد الذی جاءك من العلم ﴾ شوندنصكره‌كه دین الله اسلام ایدوكی وقبله كعبه ایدوكی سكا بیلدیریله ﴿ مالك من الله من ولی ولا نصیر ﴾ سنكچون الله تعالینك عذابندن تخلیصه هیچ برقریب نافع ونصیر مانع اولمز ﴿ الذین آتیناهم الكتاب ﴾ شونلركه بز انلره كتاب ویردك * ابن عباس ایدر اشبونكله مراد شول اهل سفینه‌دركه جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه ایله قدوم ایتدیلر قرق كشی اولوب اوتوز ایكیسی حبشدن وسكزی شام راهبلرندن حتی‌كه انلرك بریسی بحیراء راهب ایدی * ضحاك ایدركه انلر اهل

لو یردونكم من بعد ایمانكم كفارا حسدا من عند انفسهم من بعد ما تبین لهم الحق فاعفوا واصفحوا حتی یأتی الله بامره ان الله علی كل شیئ قدیر ﴾ اهل كتابدن چوق كیمسه‌لركه انلر ایچون حق اولان اسلام وقرآن ظاهر وبیان اولمشیكن نفسلرنده مركوز حسدلرندن ناشی سزی ایمانكزدنصكره كفره رد ایتمك استرلر امدی ای مسلمانلر الله تعالی قتال یا جزیه امرنی كتورنجیه‌دك انلری عفو ایدوب روكردان اولك تحقیق الله عظیم الشان هر شیئه قادردر * اهل كتابدن مراد (فنحاص ابن عازورا) و (زید بن قیس) امثالی یهود دانشمندلری مسلمانلردن دوستلری اولان حذیفهٔ یمانی وعمار یاسری یهودیته دعوتلرینه مبنی بو آیتك نزولی * جواهر التفسیر * ده تحریر ایدر ﴿ واقیموا الصلوة وآتوا الزكوة وماتقدموا لانفسكم من خیر تجدوه عندالله ان الله بما تعملون بصیر ﴾ ونمازه قائم ودائم اولك وزكاتی ویرك وخیر اتدن نفسلریكز ایچون هرنه كه تقدیم ایدرسه‌كز نزد باریده انك

كتابدن ايمانله كيدنلردن (يتلون حق تلاوته) اول كتابى لفظى مراعات ومعناسنى تدبر ومقتضاسيله عمل ايدر اولدقلرى حالده تلاوت ايدر (اولئك يؤمنون به) ايمدى انلر كتابلرينه ايمان كتورنلردر يوخسه تحريف ايدنلردن دكل (ومن يكفربه) واولكه كتابنه كافر اوله تحريفله وحقنه كفرله (فاولئك هم الخاسرون) ايمدى انلر ايمان يرينه كفرى اختيارله دينلرنده زيان ايديجيلردر (يابنى اسرائل اذكروا نعمتى التى انعمت عليكم) يابنى اسرائيل ذكر ايدك شول نعمتمى كه سز تيهده ايكن من وسلوى وغيريبى سزه انعام ايتمشدم (وانى فضلتكم على العالمين) واول نعمتى خاصة آباكزه ويروب انكله انلرى زمانلرندهكى سائر ناس اوزره تفضيل ايتدم (واتقوا يوما) وشول كوندن قورقك كه (لاتجزى نفس عن نفس شيئا) هيچ كمسه آخرك اوزره لازم اولان حقوقدن برشى قضا ايتمز (ولايقبل منها عدل) واندن فداء قبول اولنمز (ولا تنفعها شفاعة) وانكچون شفاعت نفع ايتمز اكر كافر ايسه (ولاهم ينصرون) وانلر عذاب اللهدن منع اولنمزلر (واذابتلى ابراهيم ربه بكلمات) ذكر ايت شول وقتيكه رب تعالى ابراهيم عليه السلامى كلماتله ابتلاء ايتدى * وابتلانك معناسى امتحان واختبار وامردر والله تعالينك عبادينى ابتلائله ارادتى احواللرينى بيلمك ايچون دكلدر * زيرا اول انلرك احوالنه عالمدر بلكه عباد برى برلرينك احوالنى بيلسونلر ايچوندر (فاتمهن) ابراهيم عليه السلام اول كلماتى اتمام ايتدى اول كلماتده اختلاف اولندى * ابن عباس رضى الله عنه ديديكه اول اوتوز شيئدر اونى (التائبون العابدون) آيتنده واونى دخى (ان المسلمين والمسلمات) آيتنده واونى دخى (قد افلح المؤمنون) اولندهكى و (سأل سائل) سورهسنده (الا المصلين) دن ذكر اولنان خصال حميدهدر * دينلديكه حق تعالى انى اون شيئله ابتلاء ايتدى انك بشى رأسدهدر قص شارب ومضمضه واستنشاق ومسواك وفرق رأسدر * بشى دخى بدندهدر تقليم اظفار ونتف ابط وحلق عانه وختان واستنجاء بالمادر دينلديكه اول مناسك حجدر * حسن ايدر حق تعالى انى يدى شيئله ابتلاء ايتدى كوكبله قمرله وشمسله وانلرده نظرين حسن ايدوب رب تعالىيى دائم لايزال ايدوكن بيلدى ونارلهده حتى كه اكا صبر ايلدى وهجرتله وذبح ابن ايله وختانله كه انلرده دخى صبر ايلدى (قال انى جاعلك للناس اماما) حق تعالى اكا ديديكه يا ابراهيم سنى ناسه امام قيلدمكه خيرده اقتدا اولنهسن پس بواجلدن امامى عامه اولدى من بعد بعث اولنان انبياء انك ذريتندن اولوب اكا اتباعله امر اولنديلر (قال ومن ذريتى) ابراهيم عليه السلام ديديكه يارب اولادمدن دخى ائمه قلغلكه انلر دخى اقتداء اولنهلر اشبوندن كشى ذريت وقرابهسنك منافعنه سعيك اباحتى اخذ اولنور (قال لاينال عهدى الظالمين) حق تعالى ديديكه يا ابراهيم سكا عهد ايتديكم نبوت وامامت اولادكدن ظالملره ايرشمز * اشبونده تنبيه واردركه انك ذريتندن ظلمه دخى اولوب امامة نائل اوليسرلردر * زيرا كه امامت حق تعالينك امانت وعهديدر ظالم ايسه اكا صالح اولمز بلكه اكا نائل اولان انلرك بره واتقاسيدر * وبو دليلدركه انبياء بعثلرندن اوكدينده كبائردن معصومين اولهلر اندن صكرهدهكى كبى اكليلده ايدر بودليلدركه ظالمك امور دينده قولى قبول اولنور مقامه اقامت اولنمسى جائز اولميه قاضى ومفتى وشاهد وراوىء حديث اولمق كبى وائمه صلواتك صالحين

ثوابنى بولورسكز الله تعالى ايشلديككز خيراتى كوريجيدر (وقالوا لن يدخل الجنة الا من كان هودا او نصارى تلك امانيهم قل هاتوا برهانكم ان كنتم صادقين) يهوديلر جنته كيمسه كيرمز انجق يهود كيرر نصارى كذلك انجق نصارى كيرر ديديلر بو آنلرك ارزوى باطللريدر يا محمد انلره ديكه اكر سز صادقلر ايسهكز دعواكزه حجت كتورك (بلى من اسلم وجهه لله وهو محسن فله اجره عند ربه ولا خوف عليهم ولاهم يحزنون) انلرك ديدكلرى دكلدر بلكه هركيم طاعت خدا ايچون عملنده محسن ومؤمن اولديغى حالده قصد وصدقله كندوينى تسليم ايلدى انكچون راسى عندنده اجر واردر وانلره هيچ خوف يوقدر وانلر حزن وغم دخى ايتمزلر (وقالت اليهود ليست النصارى على شئ وقالت النصارى ليست اليهود على شئ وهم يتلون الكتاب كذلك قال الذين لايعلمون مثل قولهم فالله يحكم بينهم يوم القيمة فيما كانوا فيه يختلفون) يهودلر طائفۀ نصارى امر دينده

اولمرى شرط اوله (واذجعلنا البيت مثابة للناس) ذكر ايت شول وقتيكه بز كعبهيى ناس ايچون مرجع ومعاد قلدق هر بر جانبندن اكا كلورلر وحج واعتمارله ثوابلنورلر (وامنا) ودخى موضع امن قلدقكه انك اهلنه تعرض اولنمز وياخود حج ايدن آخرت عذابندن امين اولور * زيرا حج اندن اول چكن كناهلرى محو ايدر * وياخود اكا التجاء ايدن جانى اخذ اولنمز اندن چيقمدقچه اول امام ابو حنيفه مذهبيدر (واتخذوا من مقام ابراهيم مصلى) مقام ابراهيم عليه السلامى موضع صلاة ايدينك اول مسجد حرامده شول حجردركه ابراهيم عليه السلام كعبۀ مكرمهيى بناء عندنده انك اوزره طوردى ايكى اياغى پرمقلرينك اثرى اوزرنده كوريلور ايدى * انكله كثرت مسجدن مندرس اولدى ويا اول شول موضعدركه اول انك اوزره طوروب ناسى حجه دعوت ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام عمر رضى الله عنهك الينه ياپشوب اكا اشبو مقام ابراهيمدر ديو كوستردى عمر رضى الله عنه ديديكه يارسول الله انى مصلى ايدنميهلمى ديديكه انكله امر اولنمدم بعده كونش باتمدين اشبو آيت كريمه نازل اولدى * دينلديكه انكله مراد طواف نمازيله امردر جابر رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام طوافدن فارغ اولنجق مقام ابراهيمه واروب انك خلفنده ايكى ركعت نماز قلدى (واتخذوا من مقام ابراهيم مصلى) قولى شريفن اوقودى * دينلديكه حرمك كليسى مقام ابراهيمدر ويا انكله مراد مواقف حجدر وانك مصلى اتخاذ اولنمسى انده دعا ورد الله تعالىيه تقرب ايدلمسيدر * اما مقام قصهسنك ابتداسى اولدركه ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر وقتاكه ابراهيم عليه السلام اسماعيل عليه السلامله هاجرى كتوروب مكهده قودى بر مدتدنصكره جرهميون كلوب آنده نزول ايتديلر اسماعيل عليه السلام انلردن بر مرأهيى تزوج ايتدى واناسى هاجر وفات ايتدى ابراهيم عليه السلام ايسه شامده اولوردى خاتونى سارهدن استئذان ايتديكه مكهده هاجرى كورمكه كيده سارهدخى اكا اذن ويردى لكن شول شرطله كه اكا وارديغنده آتندن اينميه چون ابراهيم عليه السلام مكهيه قدوم ايدوب هاجرى وفات ايتمش بولدى اسماعيل عليه السلامك اوينه واروب اول ايسه مكر صيد ايتمكه كتمش ايدى مرأهسنه بزه ضيافتك وارميدر ديوب اول ايسه اكا ضيق معيشتدن شكايتندن ماعدا انى ضيافت ايتمدى ابراهيم عليه السلام اكا ديدى كه زوجك كلديكنده بندن اكا سلام ايدوب ديكلكه قپوسى ايشكنى دكشديرسون چون ابراهيم عليه السلام كيدوب اسماعيل عليه السلام صيددن اوينه كلدى خاتونى اكا شو صفتده بر پير كلوب ماجراسنى خبر ويردى اسماعيل عليه السلام ديديكه اول بنم بابامدر سندن مفارقته بكا امر ايتمش اندن انى تطليق ايدوب ينه جرهميلردن بر مرأۀ اخرايى تزوج ايتدى چون بر مدتدنصكره ينه ابراهيم عليه السلام سارهنك اذنيله نزول ايتمك شرطيله اسماعيل عليه السلامى زيارته كلوب انى كا اول صيده كتمش بولدى خاتونى انى لبن ولحمله ضيافت ايتدى و اسماعيل عليه السلامله معيشتلرندن سؤال ايدوب خير وسعتده اولدقلرين حكايت ايتدى اكر اول حينده اكا خبز ويا بر ويا شعير ويا تمر كتورمش اولسه يريوزنده بر وشعير وتمرده اول اكثر بلاد اوليدى اندن خاتون اكا نزول ايتسكه باشكى يويايم تكليف ايتدى نزول ايتيوب بلكه مقامه واردى بر اياغك اكا باصوب

معتمد شى اوزره دكلدر ديديلر ونصارى طائفۀ يهود امر دينده معتمد بر شى اوزره دكلدر ديديلر حال بوكه يهود توريتى ونصارى انجيلى اوقورلر بونك كبى هيچ بيلميوب اهل كتاب اولميان مجوس ومشركان عرب دخى يهود ونصارى سويلدكلرى كبى سويلرلر الله تعالى انلرك اختلاف ايتدكلرى شيده قيامت كونى بينلرينى حكم ايله قضا ايدوب جهنمه القا ايدر * جواهر التفسيرده نجراندن رهبانلر ورؤساى نصارى ايلچيلك ايله مدينۀ منورده حضور نبويه كلدكلرنده مدينه نواحيسنده ساكن يهوديلرك عالملرى دخى كلوب بو آيت كريمهده بيان اولنان صورتله مجادله ومناظرهلرى وقوعنده حق تعالى بو آيتله انلرك ضلالتلرينى حكايت بيورمشدر ديو مسطوردر (ومن اظلم ممن منع مساجد الله ان يذكر فيها اسمه وسعى فى خرابها اولئك ماكان لهم ان يدخلوها الا خائفين) اول كيمسهدن زياده ظالم كيم اولوركه الله تعالينك مسجدلرنده اسمى ذكر اولنمغى منع ايدوب

برایاغی اوزنکیده ایکن باشنك برجانبن یودردی جانب آخرنی دخی بو منوال اوزره اول
برایاغی اکا باصدی بر ایاغی اوزنکیده ایکن یودردی اندن کیدر اولدیغنده دیدیکه زوجکه
بندن سلام ایدوب دیکل که قپوسنك ایشیکی استقامت ایتمش اول کیدوب اسماعیل علیه السلام
صیددن کلدی خاتونی اکا ابراهیم علیه السلامی وصف ایتدیکندنصکره ماجرایی خبرویردی
اسماعیل علیه السلام دیدیکه اول بنم بابامدر سنکله اقامت وثباته امر ایتمشدر * بعده ماشاء الله
زمان مرورندنصکره ابراهیم علیه السلام اکا کلوب دیدیکه یا اسماعیل الله تعالی بکا برایش
بیوروبدر سن بکا انده اعانت ایدرمیسین دیدیکه نعم اعانت ایدرم ایمدی اول بکا بیوردیکه
بوراده انکیچون بربیت بنا ایدم اندن ایکیسی انی بنایه باشلادیلر اسماعیل علیه السلام طاش
کتوروب اکا صونردی اول ایسه انی الوب بناء ایدردی بناء یوکسلیجك اول مقام دینلن
حجری اسماعیل علیه السلام کتوروب ابراهیم علیه السلامك ایاغی التنه قودی اول اجلدن
اکا مقام ابراهیم دینلدی ﴿ وعهدنا الی ابراهیم واسماعیل أن طهرا بیتی للطائفین والعاکفین
والرکع السجود ﴾ بز ابرهیم واسماعیله امر ایتدیککه ایکیکز بنم بیتم کعبه یی اوثان وانجاس
وهر اکا لایق اولمیان شیئدن تطهیر ایده سزانك حولنده طائفلر ومقیم ومجاوردن انده عاکفلر
واردر وانده نماز قلور راکعلر وساجدلر ایچون * دینلدیکه غربایه افضل اولان طوافدر
وأهل مکه یه افضل اولان صلاتدر ﴿ واذ قال ابراهیم رب اجعل هذا بلدا آمنا ﴾ ذکر ایت
شول وقتیکه ابراهیم علیه السلام دیدیکه یارب اشبو مکانی بر بلده قیل که اهلی انده امن اوزره
اوله که اول حرمدر ﴿ وارزق اهله من الثمرات من آمن منهم بالله والیوم الآخر ﴾ وانك
اهلندن الله تعالی یه ویوم آخرته ایمان کتورنلری ثمراتدن رزقلندر * روایت اولندیکه طائف
شام مدینه لرندن ایدی ابراهیم علیه السلام دعا ایدیجك حق تعالی جبرائیل علیه السلامه امر ایلدی
انی اصلندن قلع ایدوب یدی کره بیت شریفی اداره ایتدکدنصکره حالا اولدیغی موضعه وضع
ایتدی اهل مکه نك اکثر ثمراتی اندن کلور ﴿ قال ومن کفر ﴾ حق تعالی دیدیکه کافر اولانی
دخی رزقلندیررم * ابراهیم علیه السلام رزقی امامته قیاس ایدوب دعاسنده انی انجق مؤمنلر
ایچون دیلدی حق تعالی اکا تنبیه ایتدیکه رزق رحمت دنیویه در مؤمن وکافره عام اولور
امامت ودینده تقدم انك خلافنه ملابسدر ﴿ فامتعه قلیلا ﴾ بن انی زمان یسیر یعنی نهایت
اجلنه دکین انکله تمتیع ایدرم تاکه لذات دنیا ایله التذاذ ایدوب انکله اوزرینه حجت اولکده
اوله * انی قلیل ایله قید ایتدی زیرا متاع دنیا ندکلو کثیر اولسه آخرتك نعم مؤبده سنه
نسبتله قلیلدر ﴿ثم اضطره الی عذاب النار﴾ بعده آخرتده انی عذاب ناره الجاء ایدرم ﴿ وبئس
المصیر ﴾ واول نه مبؤس مصیر اولور ﴿ واذ یرفع ابراهیم القواعد من البیت واسمعیل ﴾ ذکر
ایت شول وقتیکه ابراهیم واسماعیل بیت شریفدن قواعدی رفع ایلدی * راویلر روایت ایتدیلرکه
حق تعالی ارضی یراتمزدن ایکی بیك یل اول بیت شریفك موضعن یراتدیکه اول صو اوزره
بر زبدۀ بیضاء ایدی ارضی انك التنده بسط ومد ایتدی وقتاکه آدم علیه السلام یره ایندرلدی
وحشتدن حق تعالی یه شکایت ایتدی اویله اولسه اکا بیت المعموری ایندردیکه اول جنتك
یواقیتندن ایدی یشیل زمرددن شرقی وغربی ایکی قپوسی وار ایدی حالا بیت شریف اولان

مساجدك خرابنه سعی ایده
اول کیمسه لر ایچون اول
مساجده دخول لایق اولمدی
مکر قورقیجی اولدیغی
حالده * حالا دولت اسلامیه ده
کافرلر مسلمانلردن خوفله
مساجده دخوله قدرت
اولمدیغی صورتدر ﴿ بخت
نصر ﴾ یا ﴿ططوس﴾ رومی بیت
المقدس خراب وسکنه سنی
قتل ایتدیکنه ایمااوله ﴿ لهم
فی الدنیا خزی ولهم
فی الاخرة عذاب عظیم ﴾ اول
کافرلر ایچون دنیاده قتل وسبی
وجزیه وآخرتده عذاب
عظیم واردر ﴿ ولله المشرق
والمغرب فاینما تولوا فثم
وجه الله ان الله واسع علیم ﴾
مشرق ومغرب الله تعالینکدر
قنغی طرفه توجه ایدرسه کز
همان الله تعالایه عبادت
وطاعت جهتیدر الله عظیم
الشان مغفرتی واسع ومصالح
مسلمینه علیمدر * بو آیت
کریمه نك سبب نزولی
حضرت پیغمبر علیه
السلامك لشکرلرندن
بر جمع بر بلوتلو قرا کلق
کیجه سمت قبله ده اختلاف
ایدوب هر کس تفکرله
بر طرفی محراب ایلدیلر
وقتاکه آیدنلق اولدقده
محرابلری سمت قبله دن
منحرف اولدیغی معلوملری

(موضعه)

موضعه وضع ایتدی ودیدیکه یاآدم سکا بربیت ایندردمکه انی طواف ایده سن وعندنده نماز
قیله سن * نتکیم عرشم طواف اولنور وعندنده نماز قیلنور واکا حجراسودی ایندردی اول غایتده
بیاض ایدی زمان جاهلیتده حائضلرك لمسندن قراردی اویله اولسه آدم علیه السلام یایاق
هنددن مکه یه توجه ایتدی حق جل وعلا اکا برملك کوندردی حتی اکا ایندیریلن بیت شریفه
دلالت ایدوب حج ایتدردی ومناسکی اقامت ایتدردی فارغ اولیجق ملائکه انی قارشولدیلر
یاآدم حق تعالی حجکی قبول ایده بزسندن ایکی بیك یل اول اشبو بیتی طواف ایدردك دیدیلر *
ابن عباس ایدر آدم علیه السلام یایاق هنددن مکه یه قرق حج ایتدی طوفان زمانه دکین اول
بیت یرده قالوب طواف اولندی اندن اول سماء رابعه یه رفع ایلدی هر کون اکا یتمش بیك
ملك کیرر برکیرز من بعدا کا عودت ایتمزاولور طوفان ایریشیجك حق تعالی جبرائیل علیه السلامی
کوندردی حجر اسودی غرقدن صیانت ایچون جبل ابی قبیسه قودردی ابراهیم علیه السلام
زمانه دکین موضع بیت خالی طوردی * ابن عباس رضی الله عنه ایدر حق جل وعلا کعبه نك
ساحه سی دکلو برسحابه کوندردی حتی کعبه نك موضعی فوقنده طوردی انك ظلی دکلو زیاده
ونقصانسز بناء ایت دیو بیورلدی بیت شریفك طاشی بش عدد طاغدن کتورلدیکه اول
طورسینا وطور زیتا وبستانکه شامده در وجودی که جزیره ده در وحرا که مکه ده در اندن
قواعدی بناء اولندی وقتاکه ابراهیم علیه السلام بنایی حجراسود موضعنه ایرکوردی بکا برحجر
حسن کتورکه اشبو موضعه قویه یم دیو حضرت اسماعیل علیه السلامه بیوردی چون اول
انی استیو کتدی ابوقبیسدن برندا کلدیکه یاابراهیم سکا ویریله جك طاش بنده امانتدر وار
انی آلغل مکر اول حجر اسود ایمش الوب مکانه قودی وقتاکه ابراهیم واسماعیل کعبه یی
بنادن فارغ اولدیلر دیدیلرکه ﴿ ربنا تقبل منا ﴾ یارب اشبو بنامزی بزدن قبول ایت ﴿ انك
انت السمیع العلیم ﴾ که سن دعامزی ایشیدرو نیازمزی بیلورسن ﴿ربنا واجعلنا مسلمین لك﴾ یارب
بزی سکا خضوع واخلاص وطاعت وتوحید ایدیجی قیلغل ﴿ ومن ذریتنا امة مسلمة لك ﴾
وذریتمزك بعضنی دخی اسلام واعماللرنده اخلاص ایدر جماعت قیل ﴿ وارنا مناسکنا ﴾ وبزه
حجده کی متعبداتمزی ویامذابحمزی کوستر وبیلدر اویله اولسه حق تعالی انلرك دعاسنه اجابت
ایدوب انلره جبرائیل علیه السلامی کوندردی ویوم عرفه ده مناسکی انلره کوستردی اندن
اکا عرفت یعنی بیلدکمی یاابراهیم دیدی اول دخی نعم دیدی اول اجلدن اول وقته عرفه
وموضعنه عرفات دینلدی ﴿وتب علینا﴾ صغائرذنوبمزدن وذریتمزك کبائر ذنوبندن تجاوز ایت
﴿ انك انت التواب الرحیم ﴾ سن تجاوزده بلیغسن عباد مؤمنینه رحیمسن ﴿ ربنا وابعث فیهم
رسولا منهم ﴾ یارب اول امت مسلمه ده انلردن رسول بعث ایتکه انکله مراد محمد مصطفی صلی
الله علیه وآله وسلمدر * عرباض بن ساریه رضی الله عنه پیغمبرمز علیه السلامدن روایت ایدر دیمشکه
بن الله تعالی عندنده خاتم النبیین یازلمشم حالبوکه آدم علیه السلام طینتنده منجدل ایدی وبنم
اول امرم ابراهیم علیه السلامك دعوتی وعیسی علیه السلامك بشارتی ووالده مك بنی
وضع ایتدیکی حینده رؤیاسیدرکه اندن برنور چیقوب اندن قصور شام ضیالندی ابن عباس
رضی الله تعالی عنه ایدر انبیانك کلیسی بنی اسرائیلدندر الااونی دکلکه * اول نوح وهود وصالح

اولوب مدینه یه کلدکلرنده
نمازلرینك اعاده سنه حضرت
رسالت علیه السلامدن
اجازت طلب ایلدیلر بو آیتك
نزولیله اعاده یه حاجت
دکلدرکه جمله جهات الله
تعالینکدر بیوردیلر ﴿ وقالوا
اتخذ الله ولداً سبحانه بل له
ما فی السموات والارض
کل له قانتون ﴾ یهود عزیری
ونصاری مسیحی ومشرك
ملکلری جناب باری ولد
اتخاذ ایتدی دیدیلر الله تعالی
اول ظالملرك قولندن منزهدر
بلکه سماوات وارضده
اولان جمله اشیا وعزیر
وعیسی وملکلر انك مملوکیدر
جمله سی اکا منقاد وفرماننه
مطیعلردر ﴿ بدیع السموات
والارض واذا قضی امراً
فانما یقول له کن فیکون ﴾
الله تعالی کوکلری ویرلری
یکیدن ایجاد ایدیجیدر چونکه
برایشك ایجادنی تقدیر ایلسه
انجق اول دیو امر ایدر
عقیبنده اولور ﴿ وقال
الذین لولا یکلمنا الله او
تأتینا آیة کذلك قال الذین
لا یعلمون من قبلهم مثل
قولهم تشابهت قلوبهم قد
بینا الآیات لقوم یوقنون ﴾
مشرکلرك جاهللری واهل
کتاب اولان کفره نك معند
لری نولیدی الله بزه سنك

وشعیب ولوط وابراهیم واسماعیل واسحق ویعقوب ومحمددر صلوات الله وسلامه علیهم اجمعین (یتلو علیهم آیاتك) که آنلر آیتلرینی اوقور وتوحید ونبوت دلائلن انلره بیلدیرر (ویعلمهم الکتاب والحکمة) وانلره قرآنی ونفسلرین تکمیل ایدر معارف واحکامی تعلیم ایدر (ویزکیهم) وانلری شرك وذنوبدن تطهیر ایدر (انك انت العزیز) سن اول عزیزسنکه اکا برشیٔ غالب اولمز * واراده ایتدیکی شیئدن انی برشیٔ عاجز ایتمز (الحکیم) حکیمسنکه فعلی علمنه موافق اولور (ومن یرغب عن ملة ابراهیم الا من سفه نفسه) ابراهیم علیه السلامك شریعت ودینن ترك ایتمزکه اول اسلامدر مکر اوکه نفسنه جاهل اوله * ایمدی اولکه الله تعالینك غیریه عبادت ایده نفسنی بیلمیوبدر ونفسنی بیلمیان ربیسنی دخی بیلمز حق جل وعلا داود علیه السلامه وحی ایتدیکه یاداود نفسنی بیلکه بنی بیله سن دیدیکه یارب نفسمی نیجه بیلوب سنی نیجه بیله یم بیورلدیکه انی ضعیف وعجز وفنا ایله بیلکه بنی قوت وقدرت وبقا ایله بیله سن * سبب نزولی اولدرکه عبدالله بن سلام رضی الله تعالی عنه قرنداشی اوغللری سلمه ومهاجری اسلامه دعوت ایدوب دیدیکه بیلورمیسزکه حق جل وعلا توراتده دیمشدرکه اولاد اسماعیلدن بن بر پیغمبر کوندریسرینکه اسمی احمد اولور اولکه اکا ایمان کتوره هدایت بولور اولکه اکا ایمان کتورمیه ملعون اولور اویله اولسه سلمه اسلامه کلوب مهاجر امتناع ایتدی اول سببله اشبو آیت کریمه نازل اولدی (ولقد اصطفیناه فی الدنیا) بز انی دنیاده نبوت ودین حق ایچون اختیار ایتدك (وانه فی الآخرة لمن الصالحین) وجنتده اول صالحلرله بیله‌در (اذقال له ربه اسلم) زیرا اکا رب تعالی اسلام اوزره استقامت ایدوب ثابت اولغل دیدی شول وقتن که غاردن چیقوب کوکب وقمر وشمسه نظر ایتدی (قال اسلمت لرب العالمین) ابراهیم علیه السلام دیدیکه دینمی اول عالملرك ربیسی جل شانه ایچون خالص ایتدم (ووصی بها ابراهیم بنیه ویعقوب) ابراهیم علیه السلام اوغللرینه که انلر درتدر اسماعیل واسحاق ومدین ومداندر ویاسکزدر ویااون درتدر ویعقوب علیه السلامك دخی اوغللریکه انلر اون ایکیدر روبین وشمعون ولاوی ویهوذا وشوجون وزیلون ودونا ونفتونی وکودی واوشیر وبنیامین ویوسفدر اول ملته وصیت ایدوب دیدیکه (یابنی) ای اوغللرم (ان الله اصطفی لکم الدین) الله تعالی سزکیچون دین اسلامی اختیار ایتدیکه اول ادیانك صفوه‌سیدر (فلا تموتن الا وانتم مسلمون) ایمدی اسلام اوزره دائم اولك که سزه موت مصادف اولدیغنده مسلمون بولنه سز ویاخود ربکز جل شانه‌یه حسن ظن اوزره اولك که موتکز اول حالده ایکن واقع اوله * جابر بن عبدالله ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم موتندن اوچ کون مقدمدن ایشتدمکه دیر * لا یموتن احدکم الا وهو محسن الظن بالله * سزدن بریکز وفات ایدر اولسه الله تعالی‌یه ایو ظن ایتسون (ام کنتم شهداء) سز حاضر دکللر ایدیکز (اذ حضر یعقوب الموت) شول وقتن که یعقوب موته قریب اولدی * کلبی ایدر وقتاکه یعقوب علیه السلام مصره داخل اولدی انك اهلنی کوردیکه کیمیلری اوثانه وکیمیلری ایسه نیرانه عبادت ایدرلر بو حالندن خوفله (اذ قال لبنیه ماتعبدون من بعدی) اوغللرینه دیدیکه بنم اجلم قریب اولوبدر بندنصکره نه شیئه عبادت ایدرسز (قالوا نعبد الهك واله ابائك) ابراهیم واسماعیل واسحق (الها واحدا) دیدیلرکه سنك وآبائك

رسالتکی سویلیدی یاخود سن بزه برعلامت کتوریدك دیدیلر بونك کبی بونلردن مقدم اولان یهود ونصاری بونلرك کلامی مثالی بزه الاهی آشکار کوستر وکوکدن مائده ایندیر دیو سویلمشلر ایدی کفر وعنادده قلبلری بربرینه مشابهدر تحقیق یقین طلب ایدن قوم ایچون بز آیات وعلامتلری بیان ایلدك (انا ارسلناك بالحق بشیرا ونذیرا ولا تسئل عن اصحاب الجحیم) یا محمد بز سنی حقله یعنی قرآنله مؤمنلری تبشیر وکافرلری تخویفه کوندردك سن رسالتی تبلیغدنصکره جحیمك کفر اوزره اصرارلرندن سؤال اولنمزسین (ولن ترضی عنك الیهود ولا النصاری حتی تتبع ملتهم قل ان هدی الله هو الهدی ولئن اتبعت اهواءهم بعد الذی جاءك من العلم مالك من الله من ولی ولا نصیر) انلرك ملتلرینه تابع اولمدقجه یهود ونصاری سندن راضی اولمزلر یا محمد سن انلره دیکه هدایت یعنی طریق حق الله تعالینك کوستردیکی طریق هدایت رفیق اسلامدر شویله که سکا کلان علمدن یعنی وحی واسلامدنصکره اکر انلرك هوالرینه متابعت

ابراهیم واسماعیل واسحاقك الهی اولان اله واحده عبادت ایدرز (ونحن له مسلمون) حالبوکه بز انی توحیدده مخلصلرز اسماعیل علیه السلام انلرك عمی ایدی عرب ایسه عمه اب دیر خاله‌یه ام دیمسی کبی (تلك امة قد خلت) اشبونلر برجماعتدرکه کچدیلر (لها ما کسبت ولکم ما کسبتم) اعمالدن انلرك کسبی انلرکدر وسزك کسبکز سزکدر انلرك هر برینه نفع ایدن کسبیدر وسزه دخی نفع ایدن کسبکزدر (ولا تسئلون عما کانوا یعملون) یوخسه سز انلرك ایشلدیکی سیئاتله سؤال ومؤاخذه اولنمز سز ایشلدکاری حسناتله مثاب اولمدیغکز کبی * یعنی انبیاء واولیایه انتسابکز انلرك اعمالیله انتفاعکزی ایجاب ایتمز بلکه انلردن انتفاعکز انلره موافقت واتباعله اولور * اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه * یابنی هاشم لا یأتینی الناس باعمالهم وتأتونی بانسابکم * یابنی هاشم یوم قیامتده ناس بکا اعمال صالحه ایله کلدکلرنده سز ایسه مجرد بکا انتسابله کلملو اولمکز * زیرا انك نفعی اولمز مادامکه بکا اتباع وموافقتکز اولمیه (وقالوا کونوا هودا او نصاری تهتدوا) یهود ونصارادن هرفرقه مسلمینه دیدیلرکه بزم دینمزه کیرك که هدایته ایره سز * روایت اولندیکه یهود مدینه ونصارای نجراندن هرفرقه دینده مسلمینه اختصام ایدوب یهود دیدیلرکه بزم نبیمز موسی علیه السلام افضل انبیادر وکتابمز تورات افضل کتبدر ودینمز افضل ادیاندر اندن عیسی وانجیله ومحمد علیه السلام وقرآنه کافر اولدیلر ونصاری دیدیلرکه نبیمز عیسی علیه السلام افضل انبیادر وکتابمز انجیل افضل کتبدر ودینمز افضل ادیاندر اندن محمد علیه السلام وقرآنه کافر اولدیلر وایکی فرقه‌دن هربری مؤمنلره بزم دینمز اوزره اولك زیراکه دین بزم دینمزدر دیدیلر (قل بل ملة ابراهیم) یا محمد دیکل که بلکه ابراهیم علیه السلام ملتنه اتباع ایدرز (حنیفا) هردین باطلدن دین حقه مائل اولدیغی حالده (وما کان من المشرکین) اول مشرکلردن دکل ایدی اشبونده اهل کتابك کفارینه تعریض واردرکه انلر ملة ابراهیم اوزره اولملرین ادعا ایدرلر حالبوکه شرك اوزره ثابتدرلر بوندنصکره حق جل وعلا مؤمنلره طریق ایمانی تعلیم ایچون دیدیکه (قولوا آمنا بالله) دیکزکه ایمان کتوردك الله تعالی‌یه (وما انزل الینا) وبزه اینن کتابه (وما انزل الی ابراهیم) وابراهیم علیه السلامه اینن صحفه‌که اول اون صحفدر (واسماعیل واسحق ویعقوب والاسباط) واسماعیل واسحاق ویعقوب واسباطه ایننه‌که اول صحف ابراهیمدر وقتاکه انلکله تعبد ایتدیلر احکامنده داخل اولوب کانه اول صحف انلره دخی اینمش کبی اولدیلر وبنی اسرائیلدن اسباط وبنی اسماعیلدن قبائل وعجمدن شعوب کبیدر * دینلدیکه اسباط ایله مراد یعقوب علیه السلامك صلبندن وجوده کلن اون ایکی اوغلی کلیسی انبیاء علیهم السلامدر (وما اوتی موسی وعیسی) وموسایه ویریلن توراته وعیسایه ویریلن انجیله (وما اوتی النبیون من ربهم) وجمیع انبیایه رب تعالیدن ویریلن آیات وکتبك جمیعنه یعنی انبیانك جمیعنه ذکر اولنمشنه وذکر اولنمامشنه وانلره اینن کتب وصحفك جمیعنه ایمان کتوردك (لانفرق بین احد منهم) یوخسه انلردن هیچ برینك بیننی ایمانده تفریق ایتمزز یهود ونصارانك انلرك بعضنه ایمان وبعضنه کفرله تفریق ایتملری کبی * زیرا انلرك کلیسنی تصدیق مؤمنلره واجبدر (ونحن له مسلمون) بز اول الله تعالی‌یی توحیدده مخلصلرز * ابوهریرة

کوسترسك سنك ایچون عذاب اللهدن خلاصه هیچ برقریب نافع یوقدر * بوخطاب صورة اول حضرته معنا جمیع امته‌در (الذین آتیناهم الکتاب یتلونه حق تلاوته اولئك یؤمنون به ومن یکفر به فاولئك هم الخاسرون) اول کیمسه‌لرکه بز انلره کتاب ویردك آنلر اول کتابی حق اولدیغنی بیله‌رك اوقیدیلر انلر بلا تحریف کتابلرینه ایمان کتورنلردر هرکیمکه کتابه کافر اولوب احکامنی تغییر ایدرسه انلر دینلرنده زیان ایدیجیلردر بو آیت کریمه اهل کتابدن ایمانه کلنلر یاخود عبدالله بن سلام واصحابی حقنده اوله‌دینلمش (یابنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم وانی فضلتکم علی العالمین) ای بنی اسرائیل سزك اوزریکزه انعام ایتدیکم نعمتلریمی ذکر ایدك وبن سزك اجدادیکزی اول عالمده بولنانلرك اوزرینه تفضیل ایتدم (واتقوا یوما لاتجزی نفس عن نفس شیئا ولا یقبل منها عدل ولا تنفعها شفاعة ولا هم ینصرون) واول کوندن قورقك که اول کونده

رضی الله تعالی عنه ایدر یهود توراتی عبرانیه لغتنجه اوقیوب وعربیه لغتنجه مسلمینه تفسیر
ایدرلردی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اهل کتاب کتابلرنده سزه برشیء خبر ویردکارنده
سزلر انی نه تصدیق ونه تکذیب ایدك بلکه حق تعالینك اشبو آیتده تعلیم ایتدیکی منوال
اوزره تقریر ایدیکز ﴿ فان آمنوا بمثل ما آمنتم به فقد اهتدوا ﴾ اکر یهود ونصاری سزك
ایمان کتوردیککز شیئه ایمان کتوررلرسه ضلالتدن هدایته ایررلر ﴿ وان تولوا ﴾ واکر
محمد علیه السلامه وقرآنه وجمیع انبیایه ایماندن اعراض ایدرلرسه ﴿ فانما هم فی شقاق ﴾ بیلکه
انلر خلاف ومنازعه‌ده‌در یوخسه طلب حقدن برشیئده دکلردر ﴿ فسیکفیکهم الله ﴾ یا محمد
الله تعالی یهود ونصارانك شرینی سندن دفع ایدیسردر اکا بناء حق جل وعلا یهوددن
قریظه‌یی قتل وسبی ایله ونضیری اجلاء وطرد ایله وایکی فریق اوزره ضرب جزیه ایله انجاز
وعد ایتدی ﴿ وهو السمیع العلیم ﴾ اول الله تعالی انلرك اقوالنی ایشیدر واحوالنی بیلور
﴿ صبغة الله ﴾ دین الهی نفسکزه الزام ایدك اندن مفارقت ایتمکز صبغك ثوبه لزومی کبی *
دینلدیکه انکله مراد ختاندرکه صاحبن دمه صبغ ایدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما
ایدر نصارادن برینك ولدی طوغسه یدنجی کونده انی برصاری صویه باتوررلرکه اکا
معمودی دیرلر ختاندن بدل اول ولدی انکله بویارلر وانی ایتدکلرنده تحقیق نصرانی
اولدی دیرلر وانی تطهیر تام عد ایدرلر ایمدی زعم باطللرنجه نصاری انی طهارت عد
ایتدلرسه سزدخی انلره مخالف نفوسکزی صبغ ایدککه اول شرك وکفردن طهر حقیقیدر
﴿ ومن احسن من الله صبغة ﴾ الله تعالینك صبغه‌سندن احسن شیئله کیمدرکه مصبغ اوله
﴿ ونحن له عابدون ﴾ حالبوکه بز اکا عابدلرز ﴿ قل اتحاجوننا فی الله ﴾ یا محمد سن انلره دیکل که
حق تعالینك شاننده وعربدن نبی اصطفاسنده بزمله جدالمی ایدرسز * روایت اولنورکه
یهود ونصاری پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلرکه انبیاء بزدن وبزم دینمز اوزره ایدیلر دینده
بزسزدن اقدم وحق تعالی‌یه اولی‌یز یا محمدا کرسن نبی اولسیدك بزدن اولوردك اویله اولسه
اشبو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ وهو ربنا وربکم ﴾ اول الله تعالی بزه وسزه رب اولمقده
مساویدر عبادندن دیله دیکنی رحمته مختص قیلور کمسه‌نك اکا حکمی وسلطنتی یوقدر
﴿ ولنا اعمالنا ولکم ﴾ بز کندی اعمالمزله جزا لنورزسز دخی کندی اعمالکزله جزالنورسز
﴿ ونحن له مخلصون ﴾ اول الله تعالی‌یی توحیده بز مخلصلرز سزایسه مشرکلرسز توحیدده
خالص دکلرسز ﴿ ام تقولون ان ابراهیم واسمعیل واسحق ویعقوب والاسباط کانوا هودا
اونصاری ﴾ یوخسه دیرمیسزکه ابراهیم واسماعیل واسحق ویعقوب والاسباط یهود
ویانصاری ایدیلر ﴿ قل أنتم اعلم ام الله ﴾ ایمدی انلره دیکل که انلرك دیننه سزمی اعلمسز
یوخسه الله تعالی‌می والحال اول الله تعالی خبر ویردیکه * ما کان ابراهیم یهودیا ولا نصرانیا
ولکن کان حنیفا مسلما * ابراهیم علیه السلام یهودی ویانصرانی دکل ایدی بلکه حنیف
مسلم ایدی وانبیاء مذکورینندن دخی ﴿ ونحن له مسلمون ﴾ دیو قولرین حکایتله مسلم
ایدکلرین خبرویردی ﴿ ومن اظلم ممن کتم شهادة عنده من الله ﴾ شول کمسنه‌دن زیاده ظالم
کیمدرکه الله تعالینك عندنده اولان شهادتی کتم ایده یعنی اهل کتابدن اظلم کمسه واریمدرکه

برکیمسه برکیمسه‌یه برشیله
مجازات ایده‌مز یعنی برینك
اوزرینه لازم کلن حقوقی
برغیریسی قضا ایتمز واندن
عذاب ایچون عوض قبول
اولنمز وکافر اولدیغی حالده
هیچ اکا شفاعت فائده ایتمز
وانلره یاردم اولنوب عذابدن
منع اولنمز ﴿ واذ ابتلی ابراهیم
ربه بکلمات فاتمهن قال انی
جاعلك للناس اماما قال ومن
ذریتی قال لاینال عهدی
الظالمین ﴾ ویاد ایله اول وقتیکه
حضرت ابراهیم علیه السلامه
ربسی کلمات ایله امر ایلدی
ابراهیم علیه السلام اول کلماتی
تمام ادا ایلدی حق تعالی
بن سنی ناس ایچون امام
ایده‌جکم دیدی یعنی امر
دینده سکا اقتدا ایده‌لر ابراهیم
علیه السلام بنم ذریتمی دخی
امام ایله دیو نیاز ایلدی الله
سنك ذریتکدن اولان ظالملر
بنم عهدیمه نائل اولمزلر
بیوردی کلماتدن مرادنه
ایدوکنده روایت کثیره
اولمغله اوامر ونواهی
یامناسك حج یاخود اون
شیدرکه بشی باشده صاچلو
ایسه صاچنی ایکی طرفه بولمك
وبیغی قیرقق ومضمضه
واستنشاق ومسواك طوتمق
بشی دخی بدنده که طرناق
کسمك وقولتق یولق وعانه

حق تعالینك ابراهیم علیه السلام حقنده حنیفیتله ویهودیت ونصرانیتدن برائتله وبنیسی
حقلرنده مسلمیت ایله ومحمد علیه السلام حقنده رسالتله کتابلرنده ذکر ایتدیکی شهادتی کتم
ایده ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ الله تعالی انلرك اعمالندن غافل دکلدر یوم قیامتده جزالرین
ایدر * اشبونده ظالمه وعید ومظلومه تسلیه واردر ﴿ تلك امة قد خلت ﴾ اشبونلر برجماعتدرکه
دنیادن کچدیلر ﴿ لها ما کسبت ولکم ما کسبتم ﴾ اعمالك خیر وشرندن کسب ایتدکلری
کندیلرکدر انك اوزره مثاب ومعاقب اولورسز ﴿ ولا تسئلون عما کانوا یعملون ﴾ یوخسه
سز انلرك عملندن سؤال اولنمزسز * امام رازی ایدر اشبو دلالت ایدرکه ابناء آبائك
طاعاتیله مثاب وذنوبیله معاقب اولمیه‌لر ودخی اولاد مشرکینك آبالرینه تبعیتله تعذیبی تجویز
ایدنك مذهبی باطل اوله ﴿ سیقول السفهاء من الناس ما ولاهم عن قبلتهم التی کانوا علیها ﴾ ناسدن
جهال دیسردرکه محمد واصحابنی قبله‌لرندن نه‌شیء صرف وتحویل ایتدی * روایت اولدی
وقتا که قبله بیت المقدسدن کعبه‌یه تحویل اولندی مکه‌نك مشرکلری دیدیلرکه محمد امرنده
ترددایدر اولدی وموالدینه مشتاق اولوب اندن یکا یوئلدی یقینده دینکزه دخی رجوع ایدر
اویله اولسه حق تعالی اکا دیدیکه ﴿ قل لله المشرق والمغرب ﴾ انلره دیکل که مشرق ومغرب
وایکیسی ارا‌سنده‌کی اماکن وبلاد ونفوس وعباد جمله‌سی الله تعالینك خالق وملکیدر ﴿ یهدی
من یشاء الی صراط مستقیم ﴾ عبادندن دیلدیکنی مرضیسی اولدیغی دینه هدایت ایدر اکا اعتراض
اولنمز دیلرسه بیت المقدسه ویا کعبه‌یه یونلدر * روایت اولنورکه یهود معاذ بن جبل رضی
الله تعالی عنه دیدیلرکه محمد علیه السلام بزم قبله‌مزی حسدندن ترك ایتدی والحال بیلورکه
بزم قبله‌مز قبله انبیادر وناس بیننده بز حق وعدل اوزره‌یز معاذ دیدیکه اول صفت وحالتده اولان
بلکه بز اویله اولسه حق تعالی انزال ایتدیکه ﴿ وکذلك ﴾ ابراهیم وذریتن اصطفا واختیار
ایتدیکمز کبی ﴿ جعلناکم امة وسطا ﴾ سزی امت وسط یعنی خیار وعدل قیلدقکه علم وعمل ایله
تزکیه اولنمشلر سز اشبونکله استدلال اولندیکه اشبو امت سائر امم‌دن خیر اوله‌واجماعلری
حجت اوله زیرا اکر اتفاق ایتدکلری شیئده باطل اولیدیلر عدالتله اتصافلری صحیح اولمزدی
﴿ لتکونوا شهداء علی الناس ﴾ تا که یوم قیامتده نبیون ایچون وحی امتلرینه تبلیغ ایتدکلرینه
سز شاهدلر اوله‌سز قچانکه انلرك کفاری انکار ایده‌لر ﴿ ویکون الرسول علیکم شهیدا ﴾ وسزی
محمد علیه السلام تعدیل وتزکیه ایده * روایت اولنورکه وقتا که حق جل وعلا اولین وآخرینی
صعید واحدده جمع ایده سائر امتلرك کفارینه دیه‌که سزه نذیر کلدیمی انکار ایدوب بزه‌نه
بشیر ونه نذیر کلدی دیه‌لر اندن حق جل وعلا انبیایه سؤال ایدوب یاربنا بز انلره تبلیغ ایتمشز
دیه‌لر وانلردن بینه استیوب امت محمدی انلر اوزره شهود کتوره‌لر کلیجك یاربنا انبیادن
هربری وحیکی تبلیغ ایتدیلردی دیه‌لر امم ماضیه یاربنا بوامت بزدنصکره کلمشلر ایکن بزم حالمزی
نوجهله بیلمشلر دیو اعتراض ایده‌لر حق تعالی بوامتدن سؤال ایدیجك دیه‌لرکه یاربنا بزه رسول
ارسال وقرآن انزال ایتدك وانده بزه رسوللرك تبلیغن خبرویردکسن ایسه اخبارکده صادقسن
اندن محمد علیه السلام کتوریلوب امتنك حالندن اکا سؤال ایده اول انلرك صدقنه شهادت
ایده ﴿ وما جعلنا القبلة التی کنت علیها ﴾ بز قبله‌یی سنك صددنده اولدیغك جهتی قیلدقکه اول

یی تراش ایتمك وسنت اولمق
وصوایله استنجا ایتمك دیمشلر
﴿ واذ جعلنا البیت مثابة
للناس وامنا واتخذوا من
مقام ابراهیم مصلی وعهدنا
الی ابراهیم واسمعیل ان
طهرا بیتی للطائفین والعا
کفین والرکع السجود ﴾
وذکر ایدك که بز خانهٔ کعبه
یی ناس یعنی حجاج ایچون
محل ثواب ومقام امین قیلدق
وای مؤمنلر سز مقام
ابراهیمی نمازکاه ایدك وبنم
بیتم کعبه‌یی طواف ایدیجیلر
ومقیم ومعتکفلر ورکوع
وسجود ایدیجیلر ایچون
تطهیر ایدك دیو ابراهیم
واسمعیل علیهما السلامه
امر ایلدك مثابه یعنی هرسنه
حجاجك کلوب ورجو
علریدر امنا یعنی حرم
شریفده قتلدن امینتدر و
* مقام ابراهیم * حضرت
ابراهیم علیه السلام کعبه‌یی
بنا ایدرکن قدم شریفلری
التنه وضع اولنان حجر
محلیدریا اول موضعدرکه انده
طوروب ناسی حجه دعوت
ایلدی ﴿ واذ قال ابراهیم
رب اجعل هذا بلدا امناً و
ارزق اهله من الثمرات من
آمن منهم بالله والیوم الآخر
قال ومن کفر فامتعه قلیلا ثم
اضطره الی عذاب النار

کعبه در ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلامك هجرتندن اول نمازده کعبه یی
اوکنه آلوب بیت المقدسی قبله ایدینوردی هجرت ایدیجك یهودك قلوبنی تألیف ایچون نمازده
صخره یه استقبالله امر اولندی یعنی اصلی امرك کعبه یی استقبال ایدی بیت المقدسی سکا قبله قیلمامز
دکل ﴿ الا لنعلم من یتبع الرسول ممن ینقلب علی عقبیه ﴾ الا انکیچوندرکه تحویل قبله ده رسوله
اتباع ایدنی شول اکا اتباع ایتمیوب دین اسلامدن رجوع وارتداد ایدندن تمیز ایده وز ویاخود
اول ایکی صنف حقنده کی علم ازلیمزی ظهوره کتوره وزکه اول برقومك هدایتنه و برقومك ضلالتنه
سبب اولیسردی پس بو اجلدن قبله بیت المقدسدن کعبه یه تحویل اولنجق مسلمیندن بر جماعت
یهودیته دوندیلر * زیرا محمد آبائی دیننه رجوع ایتدی دیدیلر ﴿ وان کانت لکبیرة ﴾ اکرچه تحویل
قبله ثقیله وشدیده در ﴿ الا علی الذین هدی الله ﴾ الا شونلره دکلکه حق جل وعلا انلری دین
حقه ارشاد ایدوب متابعت رسولله اسعاد ایتدی * روایت اولنوروقتا که قبله بیت المقدسدن
کعبه یه تحویل اولندی یهود مسلمینه دیدیلرکه بیت المقدسه استقبال ایله قیلدیغکز نمازدن بزه
خبر ویرك اکر اول هدی اوزره ایدیسه هدادن تحول ایتمش اولدیکز واکر اول ضلالت
ایدیسه سز ضلالتی دین ایدنمش ایدیکز اول حالتده وفات ایده نکزك موتی ضلالت اوزره
اولور حالبوکه مسلمیندن بر نیجه لر قبله نك کعبه یه تحویلندن اول وفات ایتمشلردی مسلمون
دیدیلرکه هدایت الله تعالینك امرینه متابعت وضلالت اکا مخالفتدر اندن پیغمبریمز علیه السلامه
واروب بیت المقدسه استقباله وفات ایدنلرك نمازی حکمندن سؤال ایتدیلر حق تعالی انلره
دیدیکه ﴿ وما کان الله لیضیع ایمانکم ﴾ الله تعالی سزك قبله تحویلندن اول بیت المقدسه استقباله
قیلدیغکز نمازی قبول ایدر ضایع ایتمز ﴿ ان الله بالناس لرؤف ﴾ الله تعالی ناسه زیاده مرحمتلودر
اجرلرین ضایع ایتمز وصلاحلرین ترك ایتمز ﴿ رحیم ﴾ زیاده اسرکیجدر کناهلرین یارلغار ورزقلرین
ایصال ایدر ﴿ قد نری تقلب وجهك فی السماء ﴾ یا محمد بز سنك جهت سمایه تردد نظرکی بیلورز
ومشاهده قیلورز ﴿ فلنولینك قبلة ترضیها ﴾ ایمدی بز سنك سودیکك وديلدیکك قبله یه تحویل
ایدرز ﴿ فول وجهك شطر المسجد الحرام ﴾ اویله اولسه یوزنی مسجد حرامه وجانبنه صرف
ایتکل نیچانکه نماز قیله سن مسجد حرامه توجهله بیورلدی کعبه یه دینلمدی زیرا پیغمبریمز
علیه السلام مدینه ده ایدی بعید اولان کشی یه جهت رعایتی کفایت ایدر زیرا اکا کعبه نك
عینی استقبالده حرج واردر قریب اولان کشی انك خلافیدر * روایت اولندیکه پیغمبریمز
علیه السلام مدینه یه قدوم ایتدیکنده اون التی آی دکلو زمان نمازده بیت المقدسی قبله ایدندی
صکره پیغمبریمز علیه السلام اصحابیله بنی سلمه مسجدنده ظهرك ایکی رکعتنی قیلدقلرندنصکره نمازده
ایکن تحویل ایدوب میزابی استقبال ایتدیلر اول اجلدن اول مسجده مسجد قبلتین دیدیلر
﴿ وحیثما کنتم فولوا وجوهکم شطره ﴾ بر و بحردن هر قنده اولسه کز نماز قیلدیغکزده یوزلریکزی
انك جانبنه صرف ایدك ﴿ وان الذین اوتوا الکتاب ﴾ یهود و نصارادن شونلرکه کتاب ویرلدیلر
﴿ لیعلمون انه الحق من ربهم ﴾ بیلورکه قبله نك کعبه یه تحویلی رب تعالیدن ثابتدر یوخسه محمد
علیه السلامك تلقاء نفسندن دکلدر زیرا انك ایکی قبله یه نماز قیلمسی کتابلرنده متضمن ایدی
﴿ وما الله بغافل عما یعملون ﴾ یا معشر مؤمنان الله تعالی سزك اعمالکزدن غافل دکلدر سزه انك

وبئس المصیر ﴾ وانی دخی یاد
ایله که ابراهیم علیه السلام
بو بنا ایلدیکم شهری آفتدن
امین ایله واهالیسندن الله
ویوم آخرته ایمان کتورنلری
میوه لرله رزقلندر دیو دعا
ایلدی حق تعالی اول کیمسه
که کافر اولدی دنیانك قلیل
وقتنده انی دخی رزقلندررم
بعده آخرتده انی اضطرار ایله
ناره القا ایدرم اول جهنم نه
قبیح مکاندر دیو بیوردی
مرویدرکه ابراهیم علیه
السلامك * ثمراتله رزقلندر *
دعاسیله حق تعالی جبریل علیه
السلامه امر ایدوب شامدن
بر کثیر الثمره بلده یی یرندن
قلع ایله مکه یه کتوروب یدی
کره بیتی طواف ایتدیروب
قریب محله وضع ایتمکله بیت
شریفی طواف ایتدیکندن
اسمی طائف اولمرق
مشهوردر ﴿ واذ یرفع
ابراهیم القواعد من البیت
واسمعیل ربنا تقبل منا انك
انت السمیع العلیم ﴾ ویاد ایله
که ابراهیم واسمعیل علیهما
السلام بیتدن تمامنی قالدردیلر
ودعا ایلدیلرکه ای بزم ربمز
بزدن بو خیرلو ایشی قبول
ایله تحقیق سن دعامزی
ایشیدیجی ونیتمزی
بیلیجیسین * مرویدرکه
حضرت اسمعیل طاش

ثوابن ویرر ویا معشر یهود سزك سوء افعالکزدن اول غافل دکلدر دنیاده وآخرتده سزه
جزاکزی ایرکورر اندن یهود ونصاری دیدیلرکه صدقکه دلالت ایدر بزه بر علامت
کتورسیدك بیورلدیکه ﴿ ولئن اتیت الذین اوتوا الکتاب بکل آیة ماتبعوا قبلتك ﴾ یا محمد
اکر سن یهود ونصارایه کعبه نك قبله ایدوکنه حجت وبرهانله کلسك انلر سنك قبله که تابع
اولمزلر ﴿ وما انت بتابع قبلتهم ﴾ وسن دخی انلرك قبله سنه تابع اولمزسك ﴾ وما بعضهم بتابع
قبلة بعض ﴾ وانلرك بعضی بعض آخرك قبله سنه تابع اولمز زیرا انلردن هر فریق کندی دیننی
حق اعتقاد ایدر اویله اولسه سن نیجه رجا ایدرسنکه انلر سکا اتباع ایده لر وقبله که نماز قیله لر
﴿ ولئن اتبعت اهواءهم ﴾ اکر انلرك هوالرینه اتباع ایدرسك مثلا ﴿ من بعد ماجاءك من العلم ﴾
شوندنصکره که دینك حق وکعبه نك قبله ایدوکی ظاهر اوله ﴿ انك اذا لمن الظالمین ﴾ اول
تقدیر اوزره سن ظالملردنسن ﴿ الذین آتیناهم الکتاب یعرفونه ﴾ شونلرکه بز انلره کتاب
ویردك یعنی انلرك علماسی محمد علیه السلامك نعتنی واوصافیله بیلورلر ﴿ کما یعرفون ابناءهم ﴾
صبیان بیننده اوغللرینی بیلدکلری کبی * عمر بن الخطاب عبدالله بن سلام رضی الله تعالی عنهمایه
دیدیکه حق جل وعلا پیغمبریمز علیه السلامه اشبو آیتی انزال ایتدی * ایمدی اول معرفتی
بکا تعریف ایت دیدیکه یا عمر بن انی کوردیکم حینده بیلدم اوغلمی بیلدیکم کبی بلکه انی
بیلدیکم اوغلمی بیلدیکمدن زیاده در * زیراکه حق جل وعلا انی توراتده وصف ایتمشدی
واماکه اوغلم احتمالدرکه اناسی خیانت ایتمش اوله ﴿ وان فریقا منهم ﴾ انلردن بر فریق که
معاندلردر ﴿ لیکتمون الحق ﴾ حقی ستر ایدرلر ﴿ وهم یعلمون ﴾ حالبوکه بودین حق ایدوکن
بیلورلر ﴿ الحق من ربك ﴾ یا محمد حق اولدرکه ربك جل شانه دن ایدوکی ثابت اوله صددنده
اولدیغك امور کبی یوخسه ثابت اولمیان دکل اهل کتابك اوزرینه اولدقلری امور باطله
کبی ﴿ فلا تکونن من الممترین ﴾ ایمدی اول سنك ربکدن ایدوکنده واهل کتاب حقی بیلورلر
ایکن کتمانلرندن شك ایدنلردن اولمغل ﴿ ولکل وجهة ﴾ هر امتك بر قبله سی واردر ﴿ هو
مولیها ﴾ الله تعالی انی اکا صرف ایدر ﴿ فاستبقوا الخیرات ﴾ ایمدی طاعاته مبادرت ایدك
﴿ اینما تکونوا یأت بکم الله جمیعا ﴾ سز واعداکز قنده اولورسه کز یوم قیامتده جزا ایچون
سزی ارض محشره جمع ایدر ویا اعماق ارض وقلل جبالدن قنده اولورسه کز ارواحکزی
قبض ایدر ﴿ ان الله علی کل شیء قدیر ﴾ الله تعالی هر شیئه قادردر * ایمدی سزی اماته
واحیا وجمعه دخی قادر اولور ﴿ ومن حیث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام ﴾
قنغی مکاندن سفره چیقسك نماز قیلدیغکده یوزکی مسجد حرام جانبنه دوندرکل ﴿ وانه للحق
من ربك ﴾ نمازکده کعبه یه توجه امری ربك جل شانه دن حقدر ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾
الله تعالی سزك اعمالکزدن غافل دکلدر ﴿ ومن حیث خرجت فول وجهك شطر المسجد
الحرام ﴾ هر نه مکاندن سفره چیقسك نماز قیلدیغکده یوزکی کعبه جانبنه صرف ایت ﴿ وحیثما
کنتم فولوا وجوهکم شطره ﴾ وهر نه مکانده اولسه کز یوزلریکزی انك جانبنه صرف ایدك
﴿ لئلا یکون للناس علیکم حجة ﴾ تاکه یهود ایچون اوزریکزه حجتلری اولمیه چون
ابراهیم علیه السلام دینی اوزره سز نیچون انك قبله سی اولان کعبه یی ترك ایتدیکز دیمیه لر

کتورر حضرت ابراهیم علیه
السلامه ویروب یاپرلردی
﴿ ربنا واجعلنا مسلمین لك
ومن ذریتنا امة مسلمة لك
وارنا مناسکنا وتب علینا
انك انت التواب الرحیم ﴾
ای بزم ربمز بزی سنك ایچون
تسلیم واخلاصده ثابت قیل
وذریتمزدن بر کروهی دخی
سنك ایچون منقاد ومطیع
قیل و بزه لوازم حج اولان
احرام ایچون میقاتی ووقوف
ایچون عرفاتی وقربان ایچون
منایی کوستر وتقصیرمزی
عفو ایله تحقیق سن توبه لری
قبول ایدیجی ومؤمنلره
مرحمت ایدیجیسن ﴿ ربنا
وابعث فیهم رسولا منهم یتلو
علیهم ایاتك ویعلمهم الکتاب
والحکمة ویزکیهم انك
انت العزیز الحکیم ﴾ یا ربنا
اول بنم ذریتمده اولان امت
مسلمه دن رسول بعث ایله که
انلره سنك آیات ونشان
وحدانیتکی اوقور وانلره
قرآنی واحکامنی تعلیم ایدر
وانلری کناهدن تطهیر ایدر
تحقیق سن هر شیده قادر
وغالب وحکمکده عالمسین
﴿ ومن یرغب عن ملة ابراهیم
الا من سفه نفسه ولقد
اصطفیناه فی الدنیا وانه فی
الاخرة لمن الصالحین ﴾
ابراهیم علیه السلامك ملتندن

(الا الذین ظلموا منهم) ومكه مشركلرینه دخی اوزریكزه حجتلری اولمیه محمد علیه السلام
نیچون جدی ابراهیم علیه السلام قبله‌سن ترك ایدوب یهود قبله‌سنه تحول ایتدی دیه‌لر
(فلا تخشوهم) ایمدی انلردن خوف ایتمكز انلرك مطاعنی سزه ضرر ایتمز (واخشونی)
بلكه بندن خوف ایدوب امریمه مخالفت ایتمكز (ولاتم نعمتی علیكم) وتا كه سزی قبلهٔ
ابراهیمه تحول ایله ملت حنیفیه اتباع نعمتی سزكیچون تمام اوله * علی رضی الله تعالی عنه
ایدر نعمتك تمامی اسلام اوزره موتدر * وحدیثده كلدیكه نعمتك تمامی جنته داخل اولمقدر
(ولعلكم تهتدون) وتا كه ضلالتدن هدایته ایریشه‌سز (كما ارسلنا فیكم رسولا منكم) كندی
جنسكزدن سزه رسول ارسال ایله نعمتی اتمام ایتدیكم كبی تا كه انكله انسكز ودنیاده اكا
نظریكز متمكن اوله كه محمد علیه السلامدر (یتلو علیكم آیاتنا) كه اول سزه بزم آیاتمزی
یعنی قرآنی تلاوت ایدر (ویزكیكم) سزی كفر وجهالتدن تطهیر ایدر (ویعلمكم الكتاب
والحكمة) وسزه كتاب وسنت تعلیم ایدر (ویعلمكم مالم تكونوا تعلمون) وسزه احكامی وشرائع
اسلامدن بیلمدكلریكزی تعلیم ایدر (فاذكرونی اذكركم) بنی طاعتله ذكر ایدك كه بن سزی
ثوابله ذكر ایدم سز بنی نعمت ورخاده ذكر ایدك كه بن سزی شدت وبلاده ذكر ایدم *
پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق جل وعلا دیركه (انا مع عبدی ماذكرنی وتحركت بی شفتاه)
بن عبدمله‌یم مادامكه بنی ذكر ایده ودوداقلری بنی ذكرله تحرك ایده * براعرابی پیغمبریمز
علیه السلامه كلوب دیدیكه یارسول الله اعمالك قنغیسی افضلدر دیدیكه اول سنك دنیادن
مفارقتك ذكر اللهدن لسانك رطب اولدیغی حالده اولمقدر (واشكروا لی ولا تكفرون)
بكا طاعتله شكر ایدك ومعصیتله كفران ایتمكز زیرا كه اكا اطاعت ایدن اكا شكر اوزره‌در
وعصیان ایدن كفر اوزره‌در (یا ایها الذین آمنوا استعینوا بالصبر والصلاة) یا مؤمنلر الله تعالیدن
عون ایستكز معاصیدن وحظوظ نفسدن صبرله ودخی ام عبادات ورب تعالی‌یه مناجات
اولان صلواتله (ان الله مع الصابرین) الله تعالینك عون ونصرتی صابرلره مقارندر صبر وصلاتی
ذكر ایله تخصیص ایتدی زیرا كه صبر اعمال باطنه‌نك اشدیدر وصلاة ایسه اعمال ظاهره‌نك
اشدیدر كه اول طاعات كثیره‌یی جامعه‌در (ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات بل احیاء
ولكن لا تشعرون) فی سبیل الله قتل اولنانلر حقنده امواتدر دیمكز بلكه انلر احیادر لكن
سز انلرك كیفیت حیاتنی بیلمزسز زیرا انلرك حیاتی جسدله وحیواناتدن حس اولنور شیئله
دكلدر بلكه اول برامردركه عقلله بیلنمز بلكه وحی ایله بیلنور * حسن بصریدن مرویدركه
ایدر شهداء الله تعالی عندنده احیادر رزقلری روحلرینه عرض اولنور اندن انلره روح
وفرح ایریشور آل فرعون ارواحنه صباحده واخشامده نار عرض اولندیغی كبی حتی اندن
انلره وجع وترح كلور * اشبو آیت بدرده قتل اولنان شهداء حقنده نازل اولوبدر كه انلر
اون درت كشی ایدیلر التیسی مهاجریندن وسكزی انصاردن ایدی ناس دیدیلر كه فلان
كشی اولدی دنیانك نعم ولذتی اندن زائل اولدی حق تعالی انلره اموات دینلمسندن ناسی
منع ایتدی زیرا انلر حكمده احیاء كبیدركه ثوابلری یوم قیامته دكین جاری اولور (ولنبلونكم)
یا امت محمد بز سزی اختبار ایدرز تا كه مطیعی عاصیدن تمیز ایده‌وز یوخسه بیلدیكمزی

كیمسه نكول ایتمز مكر
نفسنده سفیه وبی عقل اوله
تحقیق ابراهیم علیه السلامی
دنیاده شرف نبوت وكعبه‌یی
عمارت ایله انتخاب وآخرتده
صالحلردن ایلدك (تبیانده)
بو آیت كریمه‌نك سبب
نزولی عبدالله بن سلام
قرنداشی اوغولری سلمه
ومهاجری اسلامه دعوت
ایدوب بیلورسزكه توریتده
حق جل وعلا اولاد اسمعیلدن
بر پیغمبر كوندره‌جكم
اسمی احمددر كیمكه اكا ایمان
كتوره هدایت بولور كتور
میان ملعون اولور بیور
مشیدی دیدكده سلمه
ایمانه كلوب مهاجر امتناع
ایتدی دیو تسطیر ایدر (اذ قال
له ربه اسلم قال اسلمت لرب
العالمین) ابراهیم علیه السلامه
ربی بنم امریمه تسلیم اول
بیوردی ابراهیم علیه السلام
كندیمی اول عالملرك
ربیچون اخلاصله تسلیم
ایلدم دیدی (ووصی بها
ابراهیم بنیه ویعقوب یا بنی ان
الله اصطفی لكم الدین فلا
تموتن الا وانتم مسلمون)
ابراهیم علیه السلام كندو
اوغللرینه كندو دینیله یاخود
تسلیم ایله ویعقوب علیه السلامه
دخی جدینه موافقتله كندو
اوغللرینه وصیت ایلدیلركه

(بیلمك)

بیلمك ایچون دكل (بشیء من الخوف) برشیئله كیم اول عدودن خوفدر ویا الله تعالیدن
خوفدر (والجوع) ویا قحطدر ویا صوم رمضاندر (ونقص من الاموال) واموالدن
نقصدر اول كرك قتل خسران ویا هلاك ویا اداء زكات یا صدقه ایله‌در (والانفس) ویا انفسدن
نقصدر قتل اول كرك ویا موت ویا مرض ویا ضعف ویا هرمدر (والثمرات) وثمراتدن
نقصدر اكا آفت ایرمكله ویا اولاد موتیله زیرا اول ثمرهٔ قلبدر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر
قچان برعبدك ولدی فوت اوله حق تعالی ملائكه‌یه دیركه عبدمك ولدین وثمرهٔ قلبن قبض
ایتدیكزمی انلر دركه نعم یارب حق تعالی دیه كه اول حالده عبدم نه دیدی دیه‌لر كه یارب
سكا حمد ایلدی (انا لله وانا الیه راجعون) دیدی حق تعالی دیه كه ایمدی اول عبدم ایچون
جنتده بر بیت بناء ایدوب آدینی بیت الله دیكز (وبشر الصابرین) یا محمد بلایه واذایه صبر
ایدنلره تبشیر ایت (الذین اذا اصابتهم مصیبة) كه انلره مصیبت ایریشه ومصیبت عامدر
هر مكروه كه انسانه ایریشور زیرا پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه * كل شیء یؤذی المؤمن فهوله
مصیبة * هرشیئكه مؤمنه ایذا ایدر اول اكا مصیبتدر (قالوا) دیدیلر كه (انا لله) بز حیاتمزده
الله تعالینك عبید وممالیكیز (وانا الیه راجعون) وموتمزدنصكره اكا رجوع ایدرز وصبر یالكز
لسان استرجاعیله دكلدر بلكه قلبك دخی اكا موافقتی لازمدر كه اول نه ایچون خلق
اولنمشن ولابد ربنه رجوع ایتمسن وصددنده اولدیغی نعمتلری ذكر ایدوب ابقا اولنه‌نی
استرداد اولنه‌نك اضعافی ایدیكن قلبنده تصور ایده كه انكله اكا مصیبت آسان اولوب
شدتی كیده * سعید بن جبیر رضی الله تعالی عنه ایدر مصیبت عندنده اشبو امته ویریلان خصلت
حسنه هیچ برامته ویرلمیوبدر كه اول استرجاعدر اكر اول ویرلمش اولسه یعقوب علیه السلامه
ویریلیدی ایشتدكمی انی كه یوسفی یتوردیكنده * یا اسفا علی یوسف * دیدی (اولئك علیهم
صلوات من ربهم ورحمة) ایمدی بو صفت اهلنه ربلری جل شانه‌دن تزكیه وغفران ولطف
واحسان واردر (واولئك هم المهتدون) وانلردركه دنیا وآخرت سعادتنه اهتداء اولنمشلردر
شول حیثیتله كه مصیبته استرجاع ایدرلر والله تعالینك قضاسنه رضا ویررلر ابوهریره رضی الله
تعالی عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیمشكه * من یرد الله به خیرا یصب منه *
بركسه كه حق تعالینك اكا خیر ارادتی اوله اكا مصیبت ایركورر وینه اول پیغمبریمز علیه
السلامدن روایت ایدر دیمشكه * ما یصیب المسلم من مصیبة ولا وصب ولا هم ولا حزن ولا
اذی ولا غم حتی الشوكة یشاكها الا یكفر الله بها من خطایاه * بركسه‌كیم اكا مكارهدن
بر مكروه ایریشه اكرچه دیكن باتمغله ایسه‌ده حق تعالی انكله انك خطیئه‌لرین تكفیر
ومحو ایدر * ینه ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدر برخاتون پیغمبریمز علیه السلامه كلدی
حالبوكه اولمه مبتلا ایدی دیدیكه یارسول الله بكا دعا ایتكه حق تعالی بكا اندن عافیت ویره
پیغمبریمز علیه السلام ایتدی دیلرسك الله تعالی‌یه دعا ایدیم اندن عافیت بوله‌سن ویا دیلرسك
صبر ایتكه یوم قیامتده حساب اولنمیه‌سن دیدیكه صبر ایده‌یین تا كه حساب اولنمیه‌یین * سعد
رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلامه سؤال اولندیكه ناسدن بلاسی اشد كیملردر
دیدیكه انبیادر شدتی انلرك رتبه‌لری حسبنجه‌در هر مؤمن دینی حسبنجه مبتلا اولور اكر

ای اوغللرم تحقیق الله عظیم
الشان راضی اولدیغی دین
اسلامی سزك ایچون انتخاب
ایلدی ایمدی سزه موت
كلمزدن مقدم مطلق مسلملردن
بولنه‌سز (ام كنتم شهداء
اذ حضر یعقوب الموت اذ قال
لبنیه ما تعبدون من بعدی قالوا
نعبد الهك واله آبائك ابراهیم
واسمعیل واسحق الها
واحدا ونحن له مسلمون)
حضرت یعقوبه موت قریب
اولدقده سز حاضرمیدكز
اول وقتده یعقوب اوغللرینه
بنم وفاتمدنصكره سز نیه
طاپارسكز دیدی انلر سنك
الهكه وبابالرك ابراهیم
واسماعیل واسحقك الهی
اولان اله واحده عبادت ایده
رزو بز اول الله ایچون مطیع
ومنقادز دیدیلر (تلك امة
قد خلت لها ما كسبت ولكم
ما كسبتم ولا تسئلون عما
كانوا یعملون) بو جماعت
یعنی ابراهیم ویعقوب اولاد
لری كچدیلر انلرك كسبلری
انلر ایچون وسزك كسبلریكز
سزك ایچوندر انلرك ایشلد
كلرندن سز سؤال اولنمز
سكز * طائفهٔ یهود اعتقاد
لرنده بابالرینك عمل خیریله
مثاب وكفریله معاقب اولنور
زعم ایدرلردی (وقالوا كونوا
هودا او نصاری تهتدوا

دینده صلب ایسه بلاسی اول دکلو اولور اکر دینده وقت اوزره ایسه اکا بلاء آسان قیلنور
بوحالتدن زائل اولمز حتی که یریوزنده کناهسز یورر * انس رضی الله تعالی عنه ایدر جزانك
عظیم اولمسی بلانك عظیم اولمسنه کوره‌در حق تعالی بچان برقومی سوسه انلری مبتلا قیلور
اولکه اکا راضی اوله اول دخی حق تعالیدن رضا بولور واکر اکا سخط ایدرسه حق تعالی
اکا سخط ایدر * ابو هریره رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه مؤمن
ومؤمنه‌دن بلا زائل اولمز اول کرك نفسنده ویامالنده ویا ولدنده‌در حتی که حق تعالی‌یه لقاسی
کناهسز اولدیغی حالده اولور پیغمبریمز علیه السلام ایدر مؤمن حالی عجبدرکه اکا خیر
ایرسه الله تعالی‌یه حمد وشکر ایدر ومصیبت ایرسه الله تعالی‌یه حمد ایدوب بلایه صبر ایدر *
ایمدی مؤمن هر امرنده اجرلنور حتی امرأه‌سنك اغزینه قویدیغی لقمه ایله‌ده ﴿ ان الصفا
والمروة من شعائر الله ﴾ صفا ومروه مکه‌ده مسعانك ایکی طرفنده ایکی جبل معروفدر دین
اللهك اعلاملندن وحج مناسکندندر * روایت اولنورکه زمان جاهلیتده اساف دینور بر رجل
نائله دینور بر مرأه ایله زنا ایدوب حق تعالی انلری طاش ایتمشیدی اویله اولسه ناس انك
برینی صفایه وبرینی مروه‌یه قویوب انلره عبادت ایدرلر وسعی ایتدکلرنده مسح ایدرلردی
اسلام کلیجك اول ایکیسنك اراسنده سعیدن تحرج ایتدیلر جاهلیت افعالندن اولدیغیچون
حق تعالی اول ایکی جبل بیننده سعی حج مناسکندن ایدوکن بیلدیروب اکا اذن ویردی
﴿ فمن حج البیت او اعتمر فلا جناح علیه ان یطوف بهما ﴾ برکیمسه که بیت شریفی حج ویا زیارت
ایده اکا اثم یوقدرکه اول صفا ومروه بیننده سعی ایده جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
پیغمبریمز علیه السلام مسجد حرامدن چیقوب صفا اوزره وقوف ایتدی واوچ کره تکبیر
دنصکره * لا اله الا الله وحده لاشریك له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر * ذکرینی
اوچ کره دیدی * ودعاء ایدوب یوریه‌رك صفایه کیتدی بطن وادی‌یه ایریشیجك هبوط
وصعودنده سعی ایتدی اندن مروه‌یه یوریه‌رك واروب انده صفاده ایتدوکن ایتدی علماء صفا
ومروه بیننده سعیك حکمنده اختلاف ایتدیلر * امام احمد دیدیکه اول سنتدرکه اول ابن عباس
وانس قولیدر * فلا جناح علیه * دلالتیله که اندن تخییر فهم اولنور حالبوکه بوقول ضعیفدر
زیراکه جناح شول جوازه دلالت ایدرکه اول وجوب معناسنده داخلدر * وامام ابو حنیفه
دیدیکه اول واجبدر دم ایله جبر اولنور * وامام مالك وشافعی دیدیلرکه اول رکندر زیرا پیغمبریمز
علیه السلام دیدیکه * اسعوا فان الله کتب علیکم السعی * صفا ومروه بیننده سعی ایدك زیرا حق تعالی
انی اوزریکزه فرض ایدوبدر ﴿ ومن تطوع خیرا ﴾ برکمسه که برطاعتی ایشلیه اول کرکسه
فرض ویا نافله‌در ویاخود حج وعمره ویا طوافده فرض اوزره زیاده ایلیه ﴿ فان الله شاکر
علیم ﴾ اول الله تعالی اکا طاعتنك ثوابن ویرر اکا برشیء خفی اولمز جمله‌سین بیلور ﴿ ان الذین
یکتمون ما انزلنا من البینات والهدی ﴾ شونلرکه بینات وهدادن بزم انزال ایتدیکمزی کتم ایدرلر
﴿ من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب ﴾ بز انی توراتده بیان ایتدیکمزدنصکره ﴿ اولئك یلعنهم الله ﴾ ایمدی
بوصفت اهلنه حق تعالی لعنت ایدر ﴿ ویلعنهم اللاعنون ﴾ وملائکه وثقلین دخی لعنت ایدر *
ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدر مسلمیندن ایکی کمسه که بری برینه لعنت ایدر الا اول لعنت

قل بل ملة ابراهیم حنیفا
وما کان من المشرکین ﴾
اهل اسلامه یهودیلر بزم
کروهمزدن اولك ونصاری
دخی بزم دینمزده اولك که
هدایت بوله‌سز دیدیلرسن
دیکه بر ندن اولمز بلکه حقه
مائل ابراهیم علیه السلام
مذهبنده‌یز زیرا ابراهیم
علیه السلام مشرکلردن
اولمدی ﴿ قولوا امنا بالله
وما انزل الینا وما انزل
الی ابراهیم واسمعیل
واسحق ویعقوب والاسباط
وما اوتی موسی وعیسی وما
اوتی النبیون من ربهم لا
نفرق بین احد منهم ونحن
له مسلمون ﴾ ای ملة ابراهیم
علیه السلامه تابع اولنلر
یهود ونصارانك سزی
دعوتلرینه جواب اوله‌رق
بووجهله دیه‌سز که بز الله‌ه
ایمان کتوردك وبزه نازل
اولان قرآنه وابراهیم علیه
السلامه منزل صحفه واول
صحفله متعبد اسماعیل
واسحق وابراهیم علیه السلام
اوغللرینه ونبیره‌سی یعقوب
علیه السلامه وانك اوغللری
اسباطه وموسی وعیسی
علیهما السلامه ویریلن
توریة وانجیله وجمیع انبیایه
ربلری طرفندن اعطا اولنان
معجزات وکتابلره جمله اینا
ندق ایمان کتوردك انلرك

یهود ونصارایه رجوع ایدرکه انلر محمد علیه السلامك امر وصفتلرینی کتم ایتدیلر * مجاهد ایدر
اول * لاعنون * ایله مراد بهایمدرکه ییل قحط اولوب یغمور کسلدیکنده بنی آدمك عاصیلرینه
لعنت ایدر بوحالت بزه انلرك ذنوبی شومندندر دیرلر ﴿ الا الذین تابوا ﴾ الا شونلرکه کتماندن
توبه ایتدیلر ﴿ واصلحوا ﴾ وکندیلر ایله الله تعالی بیننده‌کی عمللرین اصلاح ایتدیلر ﴿ وبینوا ﴾
وکتم ایتدکلرین اظهار ایتدیلر ﴿ فاولئك اتوب علیهم ﴾ ایمدی بن انلرك توبه‌لرینی قبول ایدرین
وکناهلرندن کچرین ﴿ وانا التواب الرحیم ﴾ حالبوکه توبه قبولنده ورحمتی افاضه‌ده مبالغن
﴿ ان الذین کفروا ﴾ کتم ایدیجیلردن شونلرکه کافر اولدیلر ﴿ وماتوا وهم کفار ﴾ وکافر
اولدقلری حالده فوت اولدیلر ﴿ اولئك علیهم لعنة الله والملائکة والناس اجمعین ﴾ ایمدی
انلر اوزره مماتلری حالنده الله تعالینك وجمیع ملائکه وناسك لعنتی اولور حیاتلرنده الله تعالینك
ولاعنونك لعنتی اولدیغندنصکره * ودینلدیکه ناسله مراد خاصة مؤمنلردر ویا جمیع ناسدر زیراکه
مخالفین یوم قیامتده * ویلعن بعضکم بعضا * دلالتیله بری برلرینه لعنت ایدیسرلردر یا انلر ظالملره
وکافرلره لعنت ایدر کندیلر ایسه انلردن اولیجق لعنتی کندیلره ایتمش اولورلر ﴿ خالدین فیها ﴾
انلر لعنتده ونارده دائمین اولدقلری حالده ﴿ لا یخفف عنهم العذاب ﴾ انلردن عذاب تخفیف اولنمز
﴿ ولاهم ینظرون ﴾ وانلره مهلت ویرلمز ویا اعتذار ایتملرینه انتظار اولنمز ویا رحمتله انلره نظر
ایدلمز ﴿ والهکم اله واحد ﴾ سزك ایچون اول اله معبود بالحق بردر ﴿ لا اله الا هو ﴾ اندن غیری
اله یوقدر ﴿ الرحمن ﴾ جمیع نعمتلری ویرن اولدر ﴿ الرحیم ﴾ آخرتده خاصة مؤمنلره رحمت
ایدیجیدر وقتا که قریشك کافرلری یا محمد بزه ربکی وصف ایت دیدیلر * اول سببدن اشبو آیت
کریمه وسورهٔ اخلاص نازل اولدی * ابو الضحی ایدر وقتا که بوآیت کریمه نازل اولدی مشرکون
دیدیلرکه محمد بزه الهکز اله واحددر دیر ایمدی بزه برآیت کتورسونکه انکله انك صدقنی بیله‌وز
اویله اولسه نازل اولدیکه ﴿ ان فی خلق السموات ﴾ سمواتك خلقنده وسبکنده وعمد وعلاقه‌سز
ارتفاعنده وشمس وقمر ونجومله زینتنده ﴿ والارض ﴾ وارضك خلقنده مد وبسط وسعتنده
وانده‌کی اشجار وانهار وجبال وبحار وجواهر ونباتاتنده ﴿ واختلاف اللیل والنهار ﴾ کیجه
وکوندوزك بری کیتدیکنده عقبنده آخری کلمسنده نور وظلمنده زیاده ونقصانده ﴿ والفلك التی
تجری فی البحر بما ینفع الناس ﴾ وسفینه‌لرك ناسه نفع ایدر شیئله کندیلر اوزرینه بنمکله ومتاعلرین
یوکلتمکله بحرده یورتمسنده ﴿ وما انزل الله من السماء من ماء ﴾ والله تعالینك سمادن مطر انزالنده * دینلدیکه
سماله مراد سحابدر حق تعالی مائی سحابده خلق ایدوب اندن یره ایندیرر * دینلدیکه سماله مراد سماء
معروفه‌در حق تعالی مائی اندن خلق ایدر بعده انی اندن سحابه وسحابدن یره ایندیرر ﴿ فاحیا به
الارض بعد موتها ﴾ واول مائله ارض یبس وجدوبتندنصکره انده اوتلر بتورمکله احیا ایدر ﴿ وبث فیها
من کل دابة ﴾ وحیواناتك هر نوعندن اول ارض اوزره تفریق ونشر ایدر ﴿ وتصریف الریاح ﴾
وریاحك هبوبی حالنده جنوب وشمال وصبا ودبوره انتقالنده ولینه وعاصفهٔ حاره وبارده ایله احوالی
اختلافنده * دینلدیکه ریاح سکزدر دردی رحمت ایچوندرکه او مبشرات وناشرات وذاریات
ومرسلاتدر * ودردی ایسه عذاب ایچوندرکه انك ایکیسی عقیم وصرصردرکه بر ده‌در
وایکیسی دخی عاصف وقاصفدرکه بحرده‌در * ابن عباس ایدر الله تعالینك اعظم جنودی ریح

برینی برندن فرق ایتمیز وبز
اول الله تعالی‌یه طاعت
وتسلیم اوزره‌یز ﴿ فان امنوا
بمثل ما امنتم به فقد اهتدوا
وان تولوا فانما هم فی شقاق
فسیکفیکهم الله وهو السمیع
العلیم ﴾ امدی یهود ونصاری
سزك بووجهله ایمان
ایتدیککز مثللو ایمان ایدرلر
ایسه تحقیق هدایت بولدیلر
واکر اعراض ایدرلرسه
انلر انجق مقام خلاف وعدا
وتده‌درلر یا محمد سن انلرك
عداوتندن اندیشه ایلمه الله
تعالی سکا کافیدر قریبا انلرك
شرینی سندن دفع ایدر الله
تعالی ایشیدیجی وبیلیجیدر
﴿ صبغة الله ومن احسن من
الله صبغة ونحن له عابدون ﴾
ای مسلمانلر دیکز که بز دین
مستعان ومطهر مؤمنان اولان
بویه‌یه تابعز ومن طرف الله
اولان دین وتطهیردن احسن
کیم اولور وبز انکیچون
عبادت ایدیجیلردنز صبغة
لغتده بویه معناسنه‌در دین
وملته دخی اطلاق اولنور
کشافده تطهیر معناسنه حمل
ایتمش وبو صبغه‌دن مراد ختا
ندرکه صاحبنی تطهیر ایدر
دینلمش بعضیلر دخی کفار
اولادلرینی کویا ختان مقامنده
آب معمودیه ایله (وافدیس)
ایدوب کفرده ثباتنه ذاهب

وماءدر * شرح ایدر هر ریحکه هبوب ایدر اندن یا سقیمه شفاء ایرر ویا صحیحی سقیم ایدر ویا
ریاحك اوچنده بشارت واردرکه اول صبا وشمال وجنوبدر اما دبورکه ریح عقیمدر انده بشارت یوقدر
(والسحاب المسخر بین السماء والارض) وغیمك سماء وارض بیننده ریاح ایچون مذلل اولوب
بمشیئة الله هواده تقلبنده وامطارنده * وهب ابن منبه ایدر اوچ شیئك قندن کلورایدوکی بیلنمیوبدرکه
اول رعد وبرق وسحابدر (لآیات لقوم یعقلون) علامتلر وعبرتلر واردر شول قوم
ایچونکه انده تفکر ایدرلر * پیغمبریمز علیه السلامدن مرویدرکه ویل اول کمسه یه کیم اشبو
آیتی اوقویه لکن انك معناسن تدبر وتفکر ایتمیه اشبو آیتده حجج عقلیه ایله استدلالی اثبات
واردر * والفلك التی تجری فی البحر * قولنده تجارت وغیری ایچون دریادن سفرك جوازینه
دلالت واردر بعض اکابر * مافرطنا فی الکتاب من شیء * قولنده بز کتابده هیچ برشیء تفریط
ایتمدك دینلمش ایکن فلفل وانك امثالی اشیانك ذکری قنده در دینلدکده دیدیکه * والفلك التی
تجری فی البحر بما ینفع الناس * قولنده در * واشبو آیتده علم هیئتك شرفنه تنبیه واردر
(ومن الناس من یتخذ من دون الله اندادا) مشرکیندن بعض واردرکه الله تعالیدن غیری
عبادت اولنمقده اکا امثال اتخاذ ایدرلر (یحبونهم کحب الله) اول اندادە تعظیم واطاعت
ایدرلر الله تعالی یه تعظیم واطاعتلری کبی یعنی محبت واطاعتده انلکه انلر بینینی برابر کوررلر
(والذین آمنوا اشد حبا لله) شونلرکه ایمانه کلدیلر الله تعالی یه محبتلری اوزره اثبت
وادوملردر زیرا انك اوزره غیرین اختیار ایتمزلر اماکه مشرکون قچان برصنمی اتخاذ
ایدوب وبعده اندن احسننی کورسه لر اولکیسن براقوب صکره کیسن اختیار ایدرلر * قتاده
ایدر کافر بلا وقتنده معبودندن اعراض ایدوب الله تعالی یه اقبال ایدر اماکه مؤمن سراده
وضراده شدت ورخاده الله تعالیدن اعراض ایتمز مؤمنلرك الله تعالی یه محبتی اشددر دیو
بیورلدی زیراکه اول الله تعالی انلره محبت ایتدی بعده انلر دخی اکا محبت ایتدیلر اول کمسه که
معبودا کا محبتله شهادت ایده تاکه اکا محبتی اتم اولور (یحبهم ویحبونه) قول شریفی دلالتیله
وعبدك الله تعالی یه محبتیله مراد اکا طاعتی اراده ومراضیسی تحصیلن اختیار ایده والله تعالینك
عبدنی محبتیله مراد انی طاعتده استعمال ومعاصیدن صیانت وانك اکرامنی ارادت ایده (ولو
یری الذین ظلموا اذ یرون العذاب) یا محمد اکر سن شول اتخاذ اندادله ظلم عظیمی ارتکاب
ایدنلری کوریدك شول وقتنکه انلر شدت عذابی کوره لر اندادلرینك نفعی اولمدیغن تیقن
ایدوب اشد ندامته ایره لر (ان القوة لله جمیعا) قوتك جمیعی الله تعالی یه مختص اولوب انك
غیریدن نفع وضرر ایرمز ایدوکن بیله لر (وان الله شدید العذاب) والله تعالینك عذابی
شدید ایدوکن نفسلرنده بوله لر (اذ تبرء الذین اتبعوا من الذین اتبعوا) شول وقتنکه متبوعلر
تابعلرندن تبری ایده لر (ورأوا العذاب) حالبوکه عذاب الٰهی کوره لر (وتقطعت بهم
الاسباب) وانلرك دنیاده کی قرابات ومصادفاتنده بینلرنده کی وصلات کسیله (وقال الذین
اتبعوا لو ان لنا کرة فنتبرأ منهم کما تبرؤا منا) تابعلر دیه که اکر بز تکرار دنیایه رجوع ایتسیدك
شمدی انلر بزدن تبری ایتدیکی کبی بز دخی انلردن تبری ایدردك (کذلك) حق تعالی انلره
عذابی کوستردیکی کبی (یریهم الله اعمالهم حسرات علیهم) اعماللری دخی انلره ندامت کوستره

او لدقلرینه بناء اندن احتراز
دین وفطرة الله وختانله امر
اولندی دیمشلر (قل اتحاجوننا
فی الله وهو ربنا وربکم
ولنا اعمالنا ولکم اعمالکم
ونحن له مخلصون) یا محمد
سن انلره دیکه بزمله دین
اللهده واکا انتسابله اولویتده
مجادله ومخاصمه می ایدرسز
حال بوکه اول بزم وسزك
ربکزدر اکا عبودیت جمله یه
واجبدر وبزم ایچون عملمزله
مکافات وسزك ایچون دخی
عملکزله مجازات واردر
وبز انکچون عمل واعتقادده
مخلصلرز * بو آیتك سبب
نزولی (تبیانده) بویله تحریر
ایدرکه یهود انبیا بزدن
وبزم دینمز اوزره ایدی بز
اقدم والله تعالی یه اولایز
اکر سن پیغمبر اولیدك
بزدن اولوردك دیمشلریدر
(ام تقولون ان ابراهیم
واسمعیل واسحق ویعقوب
والاسباط کانوا هودا او
نصاری قل أأنتم اعلم ام الله
ومن اظلم ممن کتم شهادة
عنده من الله وما الله بغافل
عما تعملون) ایاسز ابراهیم
واسمعیل واسحق ویعقوب
علیهم السلام واسباط یهود یا
نصاری ایدی دیرمیسکز
یا محمد سن انلره دیکه ادیان
انبیایی سزمی زیاده بیلورسکز

(یعنی)

یعنی سیئاتدن ایشلدکلرین کوروب بز نیچون بونی ایشلمشز دیو نادم اوله لر ویا حسناتدن ترك
ایتدکلرین کوروب ایشلمدکلرینه نادم اوله لر ویا کندیلرك الله تعالی یه تقرب ایچون عبادت
ایتدکلری اوثانك انلری عذابدن تخلیصه فائده سی اولمدیغن کوروب نادم اوله لر ویا انلره
جنت کوستریلوب انده کی مکانلرینه نظر ایده لر اکر الله تعالی یه اطاعت ایتمش اولسه کز
بوکا کیریسر ایدیکز دیو خبر ویرلدکلرندنصکره جمیعی مؤمنلره قسمت اولنوب کندیلری ناره
سوریلیجك مخالفتلرینه نادم اوله لر (وماهم بخارجین من النار) حالبوکه جهنمدن چقاردکلردر
(یا ایها الناس کلوا مما فی الارض) یا ناس یریوزنده اولانك بعضیسنی ییکزکه اول شرعك حرام
ایتمدکلریدر (حلالا طیبا) اول سزه حلال طیب اولدیغی حالده * حلال اولدرکه شرع انی احلال
ایده وطیب اولدرکه شرع ویا شهوت مستقیمه انی طیب کوره (فصل) احیاء علومده ایدر حلال
التی قسمدر * قسم اول اولدرکه اول مالکدن اخذ اولنمیه معادن واحیاء موات واصطیاد
واحتطاب واستطاب واستقاء واحتشاش کبی اشبو مذکورك جمیعی حلالدر اول مأخوذ
برذی حرمته مختص اولمامق شرطیله که انك تفصیلی کتاب احیاء مواتده در * قسم ثانی
اولدرکه اول کفار محاربیندن قهرا اخذ اولنه قچانکه انك خمسی اخراج اولنوب مستحقین
بیننده قسمت ایدیله یوخسه حرمت وامانی اولان کافردن النمش اولمیه * تفصیلی کتاب السیرده در
قسم ثالث اولدرکه اول استحقاقله ممتنعدن قهرا اخذ اولنسه حلال اولور قچان سبب استحقاق
تمام اوله ومستحقك وصف استحقاقی دخی تمام اوله وقدر استحقاق اوزره اقتصار ایدیله
واستیفا به مالکدن استیفاء ایدیله تفصیلی کتاب الزکوة وکتاب الوقف وکتاب النفقاتده در *
قسم رابع اولدرکه اول عاقدینك رضاسیله معاوضه طریقی اوزره اخذ اولنه قچانکه انده
شروط عقد بوله حلال اولور تفصیلی کتاب البیوعده وسائر معاوضاتده در * قسم خامس
اولدرکه عوضسز رضاسیله اخذ اولنه حلال اولور قچنکه شروطی رعایت اولنسه وارث
وغیره ضرری مؤدی اولمیه تفصیلی کتاب الهبه وکتاب الوصایا وکتاب الصدقاتده در *
قسم سادس اولدرکه اول اکا اختیارسز حاصل اوله میراث کبی اول حلال اولور قچانکه
مورث انی ذکر اولنان جهات خمسه دن بریله وجه حلال اوزره اکتساب ایده واول
اکا قضاء دیون وتنفیذ وصایادنصکره واصل اوله (فصل) معلوم اوله که حلالك کلیسی
طیبدر لکن بعضی بعضندن اطیب واصفادر * نتکیم طیب هرحلو اوزره حرارتله حکم ایدر
لکن حرارتده بعضی بعضیسندن متفاوتدر سکر وفانید ودبس وعسل کبی اشبو ترتیب
اوزره حرارتده ادنی درجه سنده سکر واعلاسنده عسلدر مع هذا سکرك بعضی بعضیسندن
حرارتده اشددر وسائر حاریده اولان دخی انجلیندر * ایمدی انك درت درجه یه قسمی
فهمه تقرب ایچوندر یوخسه حصر ایچون دکل * ایمدی حلال طلبنده حرامدن ورع
دخی درت درجه در * اولکیسی ورع عدولدرکه انی اقتحامله فسق استیجاب ایده وصاحبی
عدالتدن دوشه وعصیان اسمی اوزره ثابت اوله وانك سببیله ناره متعرض اوله * ایمدی
اول فقهانك فتواسی تحریم ایتدیکی شیئدن امتناعدرکه اکا حرام احتمالی تطرق ایده اکرچه
انك ظاهرینه بناء تناولنه مفتی رخصت ویررسه ده * اوچنجیسی ورع متقیندرکه اول هر شیئدن

یوخسه بو دین ایله بعث
ایلدیکی انبیایی جناب باریمی
اعلا بیلور اهل کتابدن
اوله رق زیاده ظالم کیم
اولورکه الله تعالیدن کلن
کتاب واسطه سیله بیلدیکی
وعندنده ثابت اولدیغی
خصوصك شهادتنی کتم
ایلیه یعنی بیلورکن نبوت
حضرت رسالتی انکار ایلیه
اندن اظلم اولمز سزك
ایشلدیککز کتم وانکاردن
الله عظیم الشان غافل دکلدر
(تلك امة قد خلت لها
ما کسبت ولکم ما کسبتم
ولا تسئلون عما کانوا یعملون)
بونلر بر قومدرکه کچدیلر
انلرك کسب ایتدکلری انلر
ایچوندر وسزك کسب
ایتدیککز دخی سزك
ایچوندر انلرك ایشلدکلرندن
سز سؤال اولنمزسکز بو
آیتك تکرری تأکید وتقریر
یاخود تنبیه وتحذیر ایچوندر
(سیقول السفهاء من الناس
ما ولیهم عن قبلتهم التی کانوا
علیها قل لله المشرق والمغرب
یهدی من یشاء الی صراط
مستقیم) مدینه نك یهود
ومنافقلرندن سفیه وبی
عقللری یقینده دیرلرکه
مسلمانلرنه جهتله اولدقلری
قبله لرندن یعنی بیت المقدسدن
دوندیلر سن انلره دیکه

ورعددركه مفتی انی تحریم ایتمیه وحلنده شبهه دخی اولمیه الابوكه حرامه مؤدی اولمسندن
خوف ایدیله * ایمدی اول بأس امرینك خوفیله لابأسی ترکدر حدیثده بیورلدیکه * لایبلغ
العبد درجة المتقین حتی یدع مالا بأس به مخافة مابأس به * مؤمن اهل تقوی درجه سنه
ایرشمز مادامکه بأس خوفله لابأسی ترك ایتمیه * دردنجیسی ورع صدیقیندرکه اول هرشیئدن
ورعدرکه انده اصلا بأس اولمیه وبأسه مؤدی اولمسندن دخی قورقلمیه الابوکه تناولی لغیر
الله اوله یوخسه عبادته قوی اولمق نیتیله اولمیه ویاانی آسان ایدن اسبابه کراهت ویامعصیت
تطرق ایده سویلسه لر صدق ایدرلر امانت ویربلان شیئی صاحبنه ایرکوررلر ﴿ ولا تتبعوا
خطوات الشیطان ﴾ اماکه شیطانك آثار وطرقنه اتباع ایتمکزکه انکله حلالی تحریم وحرامی
تحلیل ایدرسز * دینلدیکه خطوات شیطان ایله مراد معاصی ایشلمکه نذردر * اشبو قول
شریف دلالت ایدرکه برکسه کیم برطعام ویاثوب ویاغیری نفسنه حرام ایده اول اکا حرام
اولاز * بررجل ابن مسعود رضی الله تعالی عنه دیدیکه بن نفسمه ضرع اکلنی حرام ایتمشم
دیدیکه اول فعلك خطوات شیطاندندر وار انی اکل ایت وکفارت ایت * ابن عباس رضی الله
تعالی عنه ایدر غضب حالنده‌کی یمین ویانذر خطوات شیطاندندرکه کفارتی کفارت یمیندر
﴿ انه لکم عدو مبین ﴾ اول شیطان سزه برعدودرکه اصحاب بصیرت عندنده عداوتی ظاهردر
اکرچه اغوا ایتدیکنه موالات اظهار ایدرسه‌ده اول اجلدن اول انلره * اولیاؤهم الطاغوت * قول
شریفنده ولی تسمیه اولندی * بعده حق تعالی انك عداوتن بیان ایدوب دیدیکه ﴿ انما یأمرکم
بالسوء والفحشاء ﴾ اول شیطان سزه وسوسه ایدرکه اول اکا اطاعته داعی اولور واول
وسوسه ایله سزه سوء وفحشا فعلنی ترغیب ایدر سوء وفحشا اولدرکه انی عقل انکار وشرع
استقباح ایده * دینلدیکه سوء جمیع قباحته عام اولور وفحشا کبائردن اول شیئدرکه قبحده
حدی تجاوز زایده * دینلدیکه سوء حدی ایجاب ایتمیندر وفحشا ایسه انی ایجاب ایدندر ﴿ وان
تقولوا علی الله مالا تعلمون ﴾ وحق تعالینك حقنده بیلمدکاریکز شیئی دیمکه وسوسه ایدر *
اشبو قول شریفده اتباع ظندن منعه دلالت واردر اماکه مجتهدك شول مدرك شرعه مستند
ظنی مؤدی اولدیغی شیئه اتباعی واجبدر ﴿ واذا قیل لهم اتبعوا ما انزل الله ﴾ قچانکه انلره الله
تعالینك انزال ایتدیکی قرآنه اتباع ایدك تحلیل وتحریمده اکا موافقت طریقنه کیدك دینلسه
﴿ قالوا بل نتبع ما الفینا علیه آباءنا ﴾ دیرلرکه تحریم وتحلیلده آبامزی بولدیغمز طریقنه اتباع
ایده‌رز * زیراکه انلر بزدن اعلم ایدیلر ﴿ أولو کان آباؤهم لا یعقلون شیئا ولا یهتدون ﴾
اکر انلرك آبائی جهلا اولوب دین امرنده تفکر ایتمز وطریق حقه کیتمز اولسه‌لر انده
انلره اتباع ایدرلرمیدی * اشبو آیت کریمه تقلیددن منعه دلیلدر اول کیمسه‌یی‌که نظر واجتهاده
قادر اوله واماانك غیری‌یه دینده اتباع جائز اولور قچان انك محق ایدوکن بر دلیل ایله بیله
انبیاء کبی واحکامده مجتهدین کبی زیرا انك حقنده اول انزال اولنانه اتباعدر ﴿ ومثل الذین
کفروا کمثل الذی ینعق بما لا یسمع الا دعاء ونداء ﴾ وواعظ وداعینك کفارله مثلی شول راعی
مثلیدرکه غنمه نعق ایدر غنم ایسه اندن انجق صوت وندا ایشیدر یعنی کفره تقلیده انهماکلرندن
اذنلرین کندیلره تلاوت اولنان کلام الهه القا ایتمه‌مکده شول بهایمه بکزه‌مشلردرکه انلره نعق

مشرق ومغرب الله تعالی
نکدر دیلدیکنی طوغری
یوله هدایت ایدر حضرت
پیغمبر علیه السلام مکه‌ده
نمازی کعبه‌یه متوجهاً قیلردی
مدینه‌یه هجرتدنصکره بیت
المقدسه توجهله مأمور
اولملریله یهود بو صورتدن
مسروراً محمد بزم دینمزی
طوتمزسه باری بزم قبله‌مزه
متوجه اولیوردیملریله خاطر
حضرت رسالت علیه السلام
ملول اولدیغنه بناء کعبه
طرفنه توجهله امر الهی
صادر اولدقده جهود
ومنافقان طعنه اغاز ایتملریله
حق تعالی بو آیتله حاللرینی
خبر ویردی ﴿ وکذلك
جعلناکم امة وسطا لتکونوا
شهداء علی الناس ویکون
الرسول علیکم شهیدا وما
جعلنا القبلة التی کنت علیها
الا لنعلم من یتبع الرسول ممن
ینقلب علی عقبیه وان کانت
لکبیرة الا علی الذین هدی الله
وما کان الله لیضیع ایمانکم
ان الله بالناس لرؤف رحیم ﴾
ای مسلمانلر سزك قبله‌کزی
افضل قبله قیلدیغم کبی سزی
امت وسط یعنی عدل
ومنتخب امت قیلدمکه منکر
نبوت اولان ناس اوزرینه
انبیانك حقانیتنه شاهدلر
اوله‌سز ومحمد دخی سزك

اولنسه صوت ونداندن غیریسن ایشتمزلر امر ونهیدن برشیء فهم ایتمزلر ویاخود کفارك
آبالرینه حاللرینك حقیقتن بیلمدن مجرد ظاهرلرینه اتباعده مثللری شول بهایم مثلیدرکه
صوتی ایشیدوب معناسنی فهم ایتمیه ویاخود کفارك شول تفقه وتعقل ایتمیان اصنامه دعاده
مثللری غنمه نعق ایدن مثلیدرکه دعاء ونداسنده عنادن غیری نفعی اولمز کذلك کفارك الهه‌لرینه
عبادت ودعادن حاصللری عناد وبلادن غیری شیء دکلدر یاخود کفارك اوثانه دعاده مثلی
شول رجل مثلیدرکه جوف جبالده صیحه ایده انده صدا ایشیدوب انك غیری برشیء فهم ایتمیه
﴿ صم بکم عمی ﴾ انلر کانه صاغردرلر حق ایشتمزلنورلر دلسزدرلر حق سویلمزلر کوزسزدرلر
هدایی کورمزلنورلر ﴿ فهم لا یعقلون ﴾ مواعظ قرآندن برشیء فهم ایتمزلر ﴿ یا ایها الذین آمنوا
کلوا من طیبات ما رزقناکم ﴾ یامؤمنلر سزه ویردیکمزك حلالندن یکز ﴿ واشکروا لله ﴾ والله تعالی‌یه
شکر ایدك که انی سزه ویردی وحلال ایتدی ﴿ ان کنتم ایاه تعبدون ﴾ اکر اکا عبادت ایدرسه‌کز
زیرا عبادتك تمامی شکرله‌در * عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یقول الله تعالی انا والانس
والجن فی نبأ عظیم اخلق ویعبد غیری وارزق ویشکر غیر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق
جل وعلا دیرکه بن انس وجن نبأ عظیمده‌یز بن انلری خلق ایدرین انلر ایسه بنم غیری‌یه
شکر عبادت ایدرلر وانلره رزق ویررین انلر ایسه بنم غیری‌یه ایدرلر ﴿ انما حرم
علیکم المیتة والدم ﴾ سزه میته ودم حرام قیلندی میته اولدرکه سمك وجراددن غیری
حیواناتك بوغزلنمدن اولمشیدر زیرا پیغمبریمز علیه السلام ایدر * احلت لنا میتتان ودمان
فاما المیتتان الحوت والجراد واما الدمان الکبد والطحال * بزه ایکی میته وایکی دم حلال قیلندی
امااول ایکی میته‌دن مراد بالق وچکرکه‌در وایکی دمله مراد جکر وطالاقدر ودم ایله مراد
﴿ أو دما مسفوحا ﴾ دلالتیله دم جاریدر ﴿ ولحم الخنزیر ﴾ وخنزیر جمیع اجزاسیله حرام قیلندی
ذکرده لحمی تخصیص ایتمسی حیواندن اکل اولنانك معظمی اولدیغیچوندر سائر اجزاسی
ایسه اکا تابع کبیدر ﴿ وما اهل به لغیر الله ﴾ وحق تعالیدن غیرینك اسمیله ذبح اولنان دخی حرام
قیلندی ﴿ فمن اضطر ﴾ اول کیمسه‌که حق تعالینك حرام ایتدکلرنده برشیء اکله محتاج ومضطر
اوله ﴿ غیر باغ ﴾ برمضطر آخره ظالم اولمدیغی حالده یعنی انکله نفسنی استیثار ایتمیه ﴿ ولا عاد ﴾
وانی اکلده حد شبعی تجاوز ایتمدیکی حالده * دینلدیکه غیر باغ سلطان اوزره خروج ایتمش
اولمیه ولا عاد سفرنده عاصی اولمیه * پس بواجلدن دیدیلرکه سفرنده عاجز وعاصی اولانه
جائز اولمزکه اضطراری حالنده میته‌یی اکل ایده ومسافرین رخصتلرندن بریله ترخص
ایده مکرکه اندن توبه ایده‌که اول امام شافعی قولیدر زیرا انی اباحتده فساده اعانت اولنور * ودینلدیکه
غیر باغ میته‌یی طلب ایتمیه انك غیری بولنورکن ولا عاد واندن طویجه‌یه بلکه یدیکه قوت
دکلو اولوب انکله سدرمق ایلیه زیاده دکل ودینلدیکه غیر باغ انی استحلال ایتمیه ولا عاد
اندن تزود دخی ایتمیه * ودینلدیکه غیر باغ انکیچون حلال اولنان مقداری تجاوز ایتمیه ولا عاد مباح
قلنان شیئدن قصور ویاترك ایتمیه * ودینلدیکه غیر باغ اکا اضطراری حالنده جماعتدن مفارق
اولمیه ولا عاد مبتدع ومخالف سنت دخی اولمیه ایمدی مبتدع ایچون ضرورت عندنده محرم
اکلنه رخصت اولمز علما اختلاف ایتدیلر مضطرك میته‌دن اکلی حلال اولانك مقدارنده
بعضیلر دیدیکه اول سدرمق دکلودرکه اول ابو حنیفه قولیدر * وشافعینك احد قولیدر

اوزریکزه شاهد عادل اولور
وحالا سنك متوجه اولدیغك
کعبه‌یی انجق رسوله اتباع
ایدنلر ایله کیرو دونلری
تمییز ایلمك ایچون قبله
قیلدم کرچه بو تحویل قبله
بیوك وثقیل ایسه‌ده انجق
الله تعالی هدایت ایتدیکی
کیمسه‌لر اوزرینه کران
اولمز والله تعالی سزك
ایمانکزی ضایع ایتمز
تحقیق الله عظیم الشان ناسه
مرحمتلودر اجرلرینی ضایع
ایتمز وکناهلرینی عفو
ایدیجیدر * مرویدرکه یهود
مسلمینه مقدم بیت المقدسه
توجهکز طوغری ایسه
نیچون تحویل ایتدیکز
اکر ضلالت ایسه اولوقتده
وفات ایدنلریکز ضلالت
اوزره وفات ایتدیلر دیدیلر
مسلمانلر هدایت الله تعالینك
امرینه تبعیت ضلالت اکا
مخالفتدر جوابیله پیغمبر
علیه السلامه واروب بیت
المقدسه استقبال حالنده
وفات ایدنلرك نمازلرندن
سؤال ایلدکلرنده ﴿ وماکان الله
لیضیع ایمانکم * یعنی سزك
صلوتکزی ضایع ایتمز وارد
اولدی ﴿ قد نری تقلب
وجهك فی السماء فلنولینك
قبلة ترضیها فول وجهك
شطر المسجد الحرام وحیث

وقول آخرنده طوينجه ييمى جائز اولوركه اول امام مالكك دخى قوليدر * مسروق ايدر
بر كيمسه كه اشبو محرمات اكانه مضطر اولوب اكلدن امتناعى سببيله فوت اوله ناره داخل
اولور (فلا اثم عليه) ايمدى اول مضطر اوزره محرمات مذكوره يى اكلده حرج يوقدر
(ان الله غفور) الله تعالى بنده يه انى محرم اكل ايتمسنى مغفرت ايديجيدر (رحيم) انى ترخيص
ايله اسركيجيدر (ان الذين يكتمون ما انزل الله من الكتاب) شونلركه توراتده حق تعالينك
انزال ايتديكنى كتم ايدرلر (ويشترون به ثمنا قليلا) واوكتملرى مقابله سنده شئ يسير اختيار
ايدرلر * اشبو آيت كريمه علماء يهود حقنده نازل اولوبدركه سفله واتباعلرندن مأكل
ووظائفلرينك فوتى خوفيله محمد عليه السلامك نعت شريفن تغيير ايتديلر سفله محمد عليه السلامك
صفتن توراتده تغيير ايتدكلرى نعته مخالف بوليجق اكا متابعت ايتمديلر (اولئك ما يأكلون
فى بطونهم الا النار) ايمدى انلر بطنلرنده يدكلرى دكل الا ناردر * زيراكه اول انلرى ناره
مؤدى اولور وياخود اول يدكلرى بطنلرنده يوم قيامتده نار اوليسردر (ولا يكلمهم الله
يوم القيمة) ويوم قيامتده حق تعالى انلره مرحمتله ويا انلرى مسرور ايدر شيئله سويلمز بلكه
سويلمسى توبيخله اولور (ولا يزكيهم) وانلرى دنس ذنوبدن تطهير ايتمز (ولهم عذاب
أليم) وانلره عذاب وجيع اولور (اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى) انلر هدايى ضلالته
(والعذاب المغفرة) ومغفرتى عذابه تبديل ايتديلر (فما اصبرهم على النار) انلرى نه شئ ناره
صبر ايتدردى ويا انلرى نه شئ ناره تقريب ايدر عمله جرائت ايتدردى (ذلك بان الله نزل
الكتاب بالحق) انلره اشبو عذاب شول سببدندركه الله تعالينك ايندرديكى كتابى تكذيب و كتمانله
رفض ايتديلر (وان الذين اختلفوا فى الكتاب) شونلركه كتابده اختلاف ايتديلر بعضنده اقرار
وبعضنده انكار ايتمكله (لفى شقاق بعيد) حقدن بعيد خلافده درلر (ليس البر أن تولوا وجوهكم
قبل المشرق والمغرب) براول دكلدركه وجوهكزى مشرق ومغرب جانبنه تحويل ايده سز
* اشبو آيتله خطاب اولنان كيملر ايدوكنده اختلاف اولندى بر قوم ديديلركه انكله مراد
يهود ونصارادر * زيراكه يهود نمازلرين مغرب جانبنه بيت المقدسه قيلورلردى ونصارى
ايسه مشرق جانبنه قيلورلردى وهر فريق بو بابده صددلرنده اولديغى امرى بر زعم
ايلدى الله تعالى خبر وير ديكه بر انلرك دين وعلمى دكلدر بلكه بر اشبو آيتده من بعده ذكر اولنان در
وبر قوم آخرين ديديلركه انكله مراد مؤمنلردركه ابتداى اسلامده فرائضك نزولنده اول
قچان شهادتى كتورسه ونمازى قنغى جهتله اولورسه قيلسه بعده وفات ايتسه اكا جنت واجب
اولوردى وقتاكه پيغمبريمز عليه السلام مدينه يه هجرت ايدوب فرائض واحكام نازل اولدى
وقبله كعبه يه صرف ايدلدى وبو آيت كريمه نزوليله بيورلديكه بر ك كليسى اول دكلدركه نمازى
مشرق ومغرب جانبنه قيلوب انك غيرى عمل ايليه سز (ولكن البر من آمن بالله واليوم الآخر
والملائكة والكتاب والنبيين) بلكه شول كيمسه نك بر يدركه يعنى ايمان وتقواسيدركه ايمان
كتوره كيم الله تعالى بردر شريكى ونظيرى يوقدر ويوم قيامت لابد اوليسى دركه خلقك خير
وشر عملرينه جزاء اولنه وملائكه حق تعالينك عباد مكرميدر وقرآن ويا كتب منزله نك
جميعى الله تعالينك عند معنويسندن اولوب حلال وحرامى بيان ايچون كلوبدر وپيغمبرلر

ما كنتم فولوا وجوهكم
شطره وان الذين اوتوا
الكتاب ليعلمون انه الحق
من ربهم وما الله بغافل عما
يعملون) يامحمد سنك
وجهكك جهت آسمانه
ترددينى بزكوريرز بواجلدن
بز سنى راضى اولديغك قبله يه
تحويل ايده رز امدى
يوزيكى مسجد حرام سمتنه
صرف ايله وبروبحروشرق
وغرب هر نه طرفده
اولورسه كز يوزيكزى
اول مسجد جانبنه چويرك
تحقيق اول كندولره كتاب
ويريلان كيمسه لر بو تحويل
ربلرى طرفندن حق
اولديغنى بيلورلر وانلرك
بو تحويلى انكارلرى
عملرندن الله تعالى غافل
دكلدر * مرويدركه بعد
الهجره مدينه ده اون التى
آى مقدارى نمازده بيت
المقدسه متوجه ايديلر صكره
نصف رجبده دوشنبه كونى
بنوسلمه مسجدنده اصحابله
ظهرك ايكى ركعتنى ادادن
صكره نمازده ايكن بو حكم
نازل اولوب جملة ميزاب
شريف طرفنه توجه بيورديلر
بناءً عليه اول مسجده مسجد
قبلتين دينلدى (ولئن اتيت
الذين اوتوا الكتاب بكل
آية ماتبعوا قبلتك وما انت

خلقه كوندريلوبدركه انلرى حقه دعوت ايده لر (وآتى المال على حبه) ومالدن صدقه ويره
اول ماله محبتى اوزره * ابن مسعود ايدر مالندن صدقه ويره حالبوكه صحيح و شحيحدر غنايى
تأمل ايدر فقردن خوف ايلر * روايت اولنديكه بر رجل پيغمبريمز عليه السلامه كلوب ديديكه
يا رسول الله قنغى صدقه نك اجرى اعظمدر ديدى اولكه سن انى تصدق ايده سن حالبوكه سن
صحتده وماله حرصك غايتده در فقردن قورقارسك غنايى تأمل ايلرسن يوخسه شول وقته
تأخير ايتمكل كه جانك حلقومه ايريشوب مالمك شو دكلوسى فلانه وشودكلوسى دخى فلانك
اولسون ديه سن حالبوكه اول فلانك ايدى وياخود انى الله تعالى يه محبتى اوزره ويره
(ذوى القربى) اهل قرابتك فقراسنه ويره * عن النبى صلى الله عليه وسلم * الصدقة على المسكين
صدقة وهى على ذى الرحم ثنتان صدقة وصلة * پيغمبريمز عليه السلامدن مرويدركه مسكينه
ويريلن صدقه بر صدقه در اما كه ذى رحم قرابته ويريلن ايكى صدقه دركه اول صدقه وصله در
(واليتامى) ويتيملرك فقراسنه ده ويره (والمساكين) ومسكينلره ده ويره (وابن السبيل)
وشول مسافره ده ويره كه اهلندن كسيلوب يولى سكا اوغرايه ويا انكله مراد ضيفان اوله
* قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه * پيغمبريمز
عليه السلام ايدر اوكمسه كه الله تعالى يه ويوم قيامته ايمان كتوره قنوغنه اكرام ايتسون (والسائلين)
وشونلره ده ويره كه حاجت انلرى سؤاله الجاء ايده * قال النبى صلى الله عليه وسلم للسائل حق
وان جاء على فرس * پيغمبريمز عليه السلام ايدر سائلك حقى وارد اكرچه فرس اوزره كلورسه ده
(وفى الرقاب) ورقاب تخليصنه ده ويره مكاتبلره معاونت واسيرلر فكا كنه اعانت ورقاب
اشترا ايدوب اعتاقله اثابت كبى (واقام الصلاة) وفرض نمازلرى قيله (وآتى الزكاة) وزكاتن
ويره احتمال اولوركه بچن وآتى المال ايله اشبو وآتى الزكاة ايكيسيله ده مراد زكاة مفروضه
اوله الابوكه اولكيسى مصارفن بيان وايكنجيسى اداسنى اذعان ايچون اوله واحتمالدركه
اولكيسيله مراد نوافل صدقات اوله ويا مالك زكاتدن غيرى حقوق اوله كه اول زكاتله نسخ
اولنوبدر (والموفون بعهدهم اذا عاهدوا) ودخى برشونلرك بريدركه كنديلر ايله الله تعالى
بيننده ويا ناس بيننده اولان عهدلرينه وفا ايدرلر يعنى وعدلرين انجاز وحلف ونذرلرين ايفا
ايدرلر وسويلسه لر صدق ايدرلر امانت ويريلن شيئى صاحبنه ايركوررلر اكر اكا مرض
عسرت ايده وياخود ايام صيامده سفر اوزره اوله وبوايكى عذرك بريله انده افطار ايده قاچ
كون افطار ايدرسه انى مرض وسفرنك غيرى ايامده متواليا ويا منفردا صائم اولمق اوزرينه
واجب اولور (والصابرين فى البأساء والضراء وحين البأس) شونلركه شدت وفقرده
ومرض قتنده وقتال وحربده صبر ايدرلر (اولئك الذين صدقوا) ايمدى انلر ايمانلرنده
وحقه اتباعلرنده وبر طلبنده صدق ايتديلر (واولئك هم المتقون) وكفر وسائر رذائلدن
صاقنديلر اشبو آيت كريمه كمالات انسانيه يى باسرها جامعه در صريحا ويا ضمنا اكا داله در
واول كثرت وسعتله اوچ شيئه منحصره دركه اول صحت اعتقاد وحسن معاشرت وتهذيب
نفسدر اولكى يه اشارت من آمن دن والنبيينه دكدر وايكنجى يه اشارت وآتى المال دن وفى
الرقابه دكدر واوچنجى يه اشارت واقام الصلاة دن آخرينه دكدر اول اجلدن اشبو خصالى

بتابع قبلتهم وما بعضهم
بتابع قبلة بعض ولئن اتبعت
اهواءهم من بعد ما جاءك من
العلم انك اذا لمن الظالمين)
اكر سن مثلا بوكتاب
ويريلنلره يعنى يهود
ونصارايه كلى معجزه وحجت
ايله كلسك سنك قبله كه تابع
اولمزلر وسندخى انلرك
قبله لرينه تابع اولمزسين
وانلرك بعضيسى بعضيسنك
قبله سنه تابع اولمزلر فرضا
اكر سن قبله خصوصنده
ابراهيم عليه السلامك
قبله سى حق اولديغنى سكا
ويريلن علمدنصكره انلرك
آرزولرينه اويارسك بو
تبعيتده سن ظالملردن
اولورسين * ظاهرده خطاب
پيغمبر عليه السلامه در اما
معنيده امتلره راجعدر
(الذين اتيناهم الكتاب
يعرفونه كما يعرفون ابناءهم
وان فريقا منهم ليكتمون
الحق وهم يعلمون) بز
توريتى ويرديكمز كيمسه لر
پيغمبرى اوغللرينى بيلدكلرى
كبى بيلورلر انلردن بر فرقه
عوام واسافلدن حق كتم
ايدرلر مع هذا كتم
ايتدكلرينى بيلورلر * عمر بن
الخطاب رضى الله عنه عبد الله
بن سلام رضى الله عنه يه بو
آيتده اولان معرفه يى بكا
تعريف ايله ديدكده ياعمر بن

جمع ایدن کشی ایمان واعتقادینه نظرا صدقله وصف اولندی وخلقله معاشرت وحقله معامله سنه
اعتبارا تقوی ایله وصف اولندی اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام ایتدی برکسه که بو آیتله عمل ایده
ایمانی استکمال ایده (یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتل) یامؤمنلر سزه فرض قیلندیکه
قتیللرده قصاص ایده سز یعنی جانی یه جنایتنك مثلنی ایده سز اکر عمدا ایسه * زمان جاهلیتده احیاء
عربدن ایکی حی بیننده دماء واقع اولوب استیفا اولنمامشدی واول ایکی حیدن برینك آخر اوزره
شرفی اولوب یمین ایتدیلرکه کندیلردن عبد وانثی برینه انلردن حر ورجل قتل ایده لر
وبر رجل برینه انلردن ایکی رجل قتل ایده لر وجراحاتده کندیلره اولانك ضعفنی انلره
ایده لر چون ایکی حی امرلرین پیغمبریمز علیه السلامه رفع ایتدیلر اشبو آیت کریمه نازل
اولوب مساوات ایله امر اولندیلر جمله سی اکا راضی اولوب بینلرنده کی نزاعی قالدردیلر وحکم
اولدرکه (الحر بالحر والعبد بالعبد والانثی بالانثی) یعنی احرار مسلمیندن ویا عبید مسلمیندن واحرار
معاهدین وعبید معاهدیندن ایکی دم تکافؤ ایتسه لر هر صنفدن ذکر قتل اولنور قتل ایتدیکی کر کسه
ذکر ویا انثی اولسون ودخی انثی قتل اولنور قتل ایتدیکی کر کسه ذکر ویا انثی اولسون واما که مؤمن
کافر ایچون وحر عبد ایچون ووالد ولد ایچون قتل اولنمز ودخی کافر مسلم ایچون وعبد حر ایچون
وولد والدی ایچون قتل اولنور اشبو صحابه وتابعیندن اکثر علمانك قولیدر * علی رضی الله تعالی
عنهدن مرویدرکه * لایقاد مؤمن بکافر * مؤمن کافری قتل ایتمسیله قتل اولنمز وحدیثده
کلدیکه * لایقاد الوالد بالولد * والد ولدینی قتل ایلاسه والد قتل اولنمز وشعبی ونخعی ذاهب
اولدیلرکه مسلم کافر ذمی ایچون قتل اولنه وحر عبد ایچون قتل اولنه وواحد ایچون جماعت
قتل اولنه * سعید بن المسیب رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی
عنه بر رجل ایچون بش ویا یدی کمسنه یی قتل ایتدی اکر انك قتلنه اهل صنعاء اجتماع ایتسه لر
انکچون انلرك جمیعنی قتل ایدردم دیدی وقصاص اطرافده دخی جاری اولور نفوسده جاری
اولدیغی کبی الا شئ واحدده دکلدرکه اول صحیح سوی مریض وزمن ایچون قتل اولنور
اما که اطرافده برکمسنه آخرك ید شلاسنی قطع ایتسه انکچون اول قاطعك ید صحیحه سی قطع ایدلمز ائمه
حنفیه عندنده اطرافده قصاص جریانی ایکی حر ویا ایکی حره بیننده اولور اما که ذکر وانثی
ویا حر عبد بیننده جاری اولمز اما که آخرین عندنده اطرافك قصاصی نفسك قصاصنه قیاس اولنمشدر *
انس رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه انك عمی ربیع بر جاریه نك ثنیه سنی کسر ایتدی
جاریه نك اهلی ربیعدن قصاص اولنمسن دیلدیلر عفو وارشه رضا ویرمدیلر حتی پیغمبریمز
علیه السلامه مرافعه اولدیلر بیوردیکه کتاب اللهك حکمی قصاصدر ربیع واهلی سمعا
وطاعة دیجك جاریه واهلینك قلوبن حق تعالی تحویل ایدوب حتی که قصاصدن کچدیلر
(فمن عفی له من اخیه شئ) قاتلکه مقتولندن انکچون برشئ ترك اولنه ویا قتل عمدده
اوزرینه واجب اولان قصاصدن صفح اولنه ودیته رضا ویریله (فاتباع بالمعروف) دیت
طلب ایدنه واجب اولورکه مطالبنه معروف ایله اتباع اولنه یوخسه حقدن اکثرله دکل
(واداء الیه باحسان) ومطالب اوزره واجب اولورکه دیتك اداسنده احسان ایده
مماطله ایتمیه صحابه وتابعیندن اکثر علماء ذاهب اولدیلرکه ولی الدم چقان قصاصدن دیت

پیغمبری گوردیکم آنده
اوغلمی بیلدیکم کبی بلکه
دخی تحقیق بیلدم زیرا
توریتده وصفنی کوردم
اما اوغلم ایچون احتمالدرکه
انامی خیانت ایتمش اوله
(الحق من ربك فلاتکونن
من الممترین) سنك ربکدن
اولان جمله حق وکرچکدر
امر قبله ده سن شك
ایدیجیلردن اوله بودخی
امته راجعدر (ولکل
وجهة هو مولیها فاستبقوا
الخیرات اینما تکونوا یأت
بکم الله جمیعا ان الله علی
کل شئ قدیر) هر امتك
بر قبله سی واردرکه الله
تعالی انك وجهنی اولجانبه
صرف ایدر امدی ای
مسلمانلر سز خیر ایشلرده
سائرلره سبقت ایدك که انك
بریسی قبله یه توجهدر سز
واهل کتاب نرده اولور
ایسه کز ونه جانبه توجه
ایدرسه کز قیامتده جزا
ایچون سزی جمع ایدر تحقیق
الله عظیم الشان احضار
وجمعدن هر شیئه قادردر
(ومن حیث خرجت فول
وجهك شطر المسجد الحرام
وانه للحق من ربك وما الله
بغافل عما تعملون) نه وقتکه
بر محلدن چیقارسك نمازده
یوزیکی مسجد حرام جانبنه

(اوزره)

اوزره عفو ایده انکچون اخذ دیت جائز اولور اکرچه قاتل اکا راضی اولمزسه ده وبر
قوم دیدیلرکه قاتلك رضاسی اولمدقچه دیت اوزرینه عفو جائز اولمز (ذلك) اشبو عفو
ودیتده ذکر اولنان حکم (تخفیف من ربکم ورحمة) ربك جل شانه دن تخفیف
ورحمتدر * زیرا یهود اوزره قصاص حصر ایدی ونصارایه ایسه اخذ دیت حصر
ایدی حق تعالی بو امتی قصاص واخذ دیت بیننده تخییر ایتدی (فمن اعتدی بعد ذلك)
اول کمسنه که قاتلی عفو ایدوب دیتی قبولدنصکره انی قتل ایده (فله عذاب الیم) انکچون
آخرتده عذاب وجیع واردر * دینلدیکه قصاصا قتل اولنوب اندن دیت قبول اولنمامق
واردر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر * لا اعافی احدا قتل بعد أخذه الدیة * عفو ایتمزین
اول کمسنه یی که دیتنی اخذندنصکره قتل ایده اشبو آیت کریمه ده دلالت واردرکه قاتل قتل
ایله کافر اولمیه * زیراکه حق تعالی اکا قتلندنصکره خطابده ایمانله وصف ایلدی * ومن
اخیه * قول شریفنده اخوت ایمان اراده ایدوب قتله بینلرنده کی اخوت کسلمدیکنه اشارت
ایلدی (ولکم فی القصاص حیاة) قاتلك قصاص اولنمسنده سزکیچون بقا واردر * زیراکه
قتله قصد ایدن کشی قتل ایتدیکی تقدیرجه کندی دخی قتل اولنور ایدوکن بیلیجك
قتلدن امتناع ایدر اویله اولسه اندههم کندینك بقاسی وهم قتلنی قصد ایتدیکی کمسنه نك
بقاسی واردر اجلدن مثلده (القتل قلد القتل) یعنی قصاص قتلی تقلید ایدر دینلدی
ویاخود قصاصله آخرت قصاصندن قورتیلور * زیراکه قصاص اولیجق آخرتده حیاتده
قالور اما که دنیاده قصاص اولنمزسه آخرتده اول قصاص اولنور * وفی القصص *
قرائتی اوزره یعنی حکم قتلندن سزه حکایت اولناندهویا قرآنده قلوبه حیات واردر
(یا اولی الالباب) یاعقول کامله صاحبلری انلره ندا ایتدی تاکه قصاصك حکمتنده
تأمل ایده لرکه انده نیجه استبقاء ارواح وحفظ نفوس واردر (لعلکم تتقون) تاکه
قصاص اولنمق خوفیله قتلدن منهی اوله سز (کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت)
یامؤمنلر اوزریکزه فرض قیلندی قچانکه بریکزه موتك اسبابی حاضر واماراتی ظاهر اوله
(ان ترك خیرا) اکر مال ویامال کثیر ترك ایدرسه * علی رضی الله تعالی عنهدن
مرویدرکه انك بر مولاسی وصیت ایتمك دیلدی حالبوکه انك یدیوز درهمی وار ایدی
وعلی رضی الله تعالی عنه انی اندن منع ایتدی ودیدیکه حق جل وعلا اکر خیر ترك
ایدرسه دیدی خیر ایسه مال کثیردر * وعائشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه بر رجل
وصیت ایدنجه مالك نه کادردیدی رجل دیدیکه اوچ بیك درهمدر وعیالك قاچ نفسدر
دیدی اول ایتدیکه دردر عائشه رضی الله تعالی عنها ایتدی حق جل وعلا وصیتی خیر
کثیر یعنی مال کثیر ترك ایتمکه شرط ایلدی بودکلو مال ایسه شئ یسیردر ایمدی انی
عیالکه ترك ایله کل (الوصیة للوالدین والاقربین) والدینکزه واقربینکزه وصیت ایده سز
ابتداء اسلامده والدین واقربین ایچون وصیت فرض ایدی اول کمسه اوزره که مال ترك
ایدیدی صکره آیت میراث ایله نسخ اولندی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم * ان الله
اعطی کل ذی حق حقه الا لاوصیة لوارث * پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق جل وعلا

چویربو توجه امری تحقیق
ربکدن حقدر والله تعالی سزك
اعمالکزدن غافل دکلدر
(ومن حیث خرجت فول
وجهك شطر المسجد الحرام
وحیث ما کنتم فولوا
وجوهکم شطره لئلا یکون
للناس علیکم حجة الا الذین
ظلموا منهم فلا تخشوهم
واخشونی ولاتم نعمتی
علیکم ولعلکم تهتدون) نه
زمان نه مکاندن چیقارسك
نمازده یوزیکی مسجد محترم
سمتنه دوندر وهرنه مکانده
اولورسه کز یوزیکزی اول
مسجد طرفنه دوندرك تاکه
یهود ومشرك ایچون سزك
اوزریکزه حجت اولمیه مکر
انلردنکه عناد ومکابره ایله
نفسلرینه ظلم ایتدیلر کعبه یه
توجهده انلردن خوف
ایتمیك بلکه فرمانمه مخالفتدن
قورقك وکعبه یه توجهکزله
نعمتمی آخرتده یاخود ملت
حنیفه یه اتباعله تمام ایده رم
شاید که راه هدایتده
اولورسزه بو آیت کریمه ده
حجت اولمیه دن مراد الله
اعلم جدال وخصومت اولمیه که
توریتده محمد علیه السلامك
قبله سی کعبه اولدیغی منعوت
ایکن یهود بزم دینمزی
منکر وقبله مزه معتقددر
ومشرکلر نیچون جدی

هر حق صاحبنه حقنی ویردی آکاه اولك که وارثه وصیت ایتمك یوقدر و بر جماعت دیدیلرکه وصیتك وجوبی منسوخدر شول اقارب حقنده‌کی موصی‌یه وارث اوله‌لر اما که انلردن وارث اولمیانلر حقنده وجوبی باقیدرکه اول ابن عباس و طاوس وقتاده وحسن قولیدر طاوس ایدر برکیمسه برقومه وصیت ایدوب ذی قرابتلرین محتاج ترك ایتسه اول قومدن انتزاع اولنوب ذی قرابتلرینه رد اولنور * دینلدیکه وارث اولمیان اقربینك فقراسنه وصیت مستحب‌در * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ماحق امرئ مسلم له شئ یوصی فیه یبیت لیلتین الا وصیته مکتوبة عنده * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برمسلم که انك وصیت اولنه‌جق شیئی اوله حق اولدرکه ایکی کیجه چکمیه الا وصیتنامه‌سی بیله سنده کیجه‌لیه (بالمعروف) معروفله وصیت ایده‌سز یعنی ثلث اوزره زیاده ایتمیه وفقیری ترك ایدوب وصیتن غنی‌یه ایتمیه * سعد بن مالك رضی الله تعالی عنه ایدر * پیغمبریمز علیه السلام بنی عیادته کلوب دیدمکه یا رسول الله مالمك کلنی وصیت ایتمك دیلرم سعادتله بیوردیلرکه ایتمکل دیدمکه نصفنی انی دخی ایتمکل دیدمکه ایمدی ثلثنی ایده‌یم دیجك دیدیکه * الثلث والثلث کثیر انك ان تدع ورثتك اغنیاء خیر من ان تدعهم عالة یتکففون الناس بایدیهم * ثلث وصیتن ایتمکل که اول وصیت درجاتنك اکثریدر ایمدی سن وارثلریکی اغنیادن ایتمکله سکا خیرلودر اندنکه انلری فقرا ترك ایده‌سن تاکه انلر ال آچوب کففلرین سؤال ایده‌لر * حضرت علی کرم الله وجهه ایدر خمس وصیتی بکا احبدر اندنکه ربع وصیت ایدر وربع وصیتی احبدر اندنکه ثلث وصیت ایدر اولکه ثلث وصیت ایده مراتب وصیتدن برشیء ترك ایتمش اولمز زیرا وصیتده اندن اکثر یوقدر (حقا علی المتقین) وصیت مذکوره مؤمنلر اوزره حق قیلندی (فمن بدله) اوصیا ویا اولیاء ویاشهوددن اول کیمسه‌که وصیتی تغییر ایده (بعدما سمعه) موصینك قولنی ایشتدکدن صکره (فانما اثمه) اول ایصاء مغیرك ویا تبدیلك وبالی (علی الذین یبدلونه) انی تبدیل ایدنلرك اوزره‌در میت اندن بریدر (ان الله سمیع) الله تعالی موصینك ایصائنی ایشیدر (علیم) مبدلك تبدیلنی بیلور اشبو آیت کریمه دلالت ایدرکه نفس وصیتله موصیدن فرض ساقط اوله تبدیلدن اکا اثم لاحق اولمیه ودخی اولکه اوزرنده دین اولمیوب قضاسین وصیت ایده تبعاتندن قورتیله ودخی برشیء خاصة وصی قلنان کشی انك غیری‌یه وصی اولمیه (فمن خاف من موص جنفا او اثما) اول کیمسه‌که موصیدن وصیتده خطایه میل ویا حیفه تعمیدین توقع ایده ویابیله (فاصلح بینهم) وصیت اولانلر بیننده نهج شرع اوزره اجراٴیله اصلاح ایتسه (فلا اثم علیه) اشبو تبدیلده اکا وبال یوقدر زیراکه باطلی حقه تبدیلدر (ان الله غفور) ظلمدن حذر ایده‌نی حق تعالی مغفرت ایدیجیدر (رحیم) انك امرینه اطاعت ایدنه رحمت ایدیجیدر * اشبو آیت کریمه‌ده دلالت واردرکه موصی قچان عمدا ویاخطائله وصیت ویا وقفده جور ایتسه وصی ووارثك انی عدله ردی جائز اوله آیت سابقه‌ده‌کی (بعدما سمعه) قولیله مراد وصیت عادله‌در یوخسه جائره دکلدر ودخی دلالت واردرکه غالب ظنله اجتهاد وعمل جائز اوله زیراکه میلدن خوف خائفك ظن غالبنده اولور ودخی رخصت واردرکه کشی وصیت اولانلرك بیننده

ابراهیم علیه السلامك قبله‌سنی ترك ایتدی دیرلر ایدی امدی بو تحویل قبله ایله انلره حجت قالمدی ونفسلرینه ظلم ایله استثناء اولنان معندلر یهود مدینه‌که کندو اقرباسنه میل ایله مکه‌یه توجه ایتدی ومشرك مکه دخی محمد بزم حق اوزره اولدیغمزی بیلوب بزم کعبه‌مزه توجه ایتدی دیو عنادا اوزره اولدیلر (کما ارسلنا فیکم رسولا منکم یتلو علیکم آیاتنا ویزکیکم ویعلمکم الکتاب والحکمة ویعلمکم مالم تکونوا تعلمون) نعمتك اتمامی کبی سزدن سزه رسول کوندردمکه سزه آیاتمزی یعنی قرآنی اوقور وسزی شرك وکناهدن تطهیر ایدر وسزه قرآنی وحلال وحرامی تعلیم ایدر وسزه بیلمدیککز شرایع واحکامی تعلیم ایدر (فاذکرونی اذکرکم واشکروا لی ولا تکفرون) بنی طاعتله ذکر ایدك‌که بن دخی سزی مغفرتله یاد ایده‌یم وبکا طاعتله نعمتلریمه شکر ایدك ومعصیتله کفران ایتمك * اخبارده واردرکه حق تعالی بنده‌لریمه * فاذکرونی اذکرکم * کلامنی عنایت ایلدمکه اکر جبرائیل ومیکائیله ویرمش اولیدم

اصلاح ایچون دخول ایده اکرچه انده حقدن زیاده نقصان اولورسه‌ده قچانکه جمله‌سی اکا راضی اوله ودخی دلالت واردرکه موصی قچان ثلثدن اکثرله وصیت ایتسه اول وصیتك کلیسی باطل اولمیه بلکه باطل اولان ثلث اوزره زیاده‌سی اوله زیراکه حق جل وعلا اشبو آیتده جورله وصیتی ابطال ایتمدی بلکه آنده اصلاحی وجه ایتدی (یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام) یا مؤمنلر صوم رمضان اوزریکزه فرض قیلندی (کما کتب علی الذین من قبلکم) انبیاء وامملردن سزدن اوکیدن کچنلره فرض قیلندیغی کبی سعید بن جبیر رضی الله تعالی عنه ایدر بزدن اوکدین کچنلرك صومی اخشامدن لیلهٴ قابله‌یه دکین ایدی ابتداء اسلامده اولدیغی کبی * علمادن بر جماعت دیدیلرکه صیام رمضان بزه فرض اولدیغی کبی نصارایه دخی واجب ایدی حر شدید ویابرد شدید زماننده واقع اولیجق سفرلرده کندیلره مشقت ویرر ومعاشلرینه ضرر کلور اولدی علما و رؤسالری رأی ایتدیلرکه انی شتا وصیف بیننده زمان ربیعده قیله‌لر واول تحویللرینه کفارت ایچون انك اوزرینه اون کون زیاده ایتدیلر بعده ملکلرینك اغزی آغریوب اندن بری اولورسه قومنك صوملرین یدی کون زیاده ایتمکه نذر ایتدی چون اندن بری اولدی نذرین یرینه کتوردی بعده اول ملك فوت اولوب یرینه کلان ملك انلره صوملری اللی کون تمام ایتدردی * شعبی ایدر اکر سنه‌نك کلیسنی صائم اولسم شعبان ورمضاندن ایدوکی شك اولنان کونی افطار ایدردم شول سببدنکه نصارایه شهر رمضان فرض ایدی برکون اولنه وبرکون آخرینه ضم ایدوب صکره کلنلری چکنلرینك فعلنی ایشلیه‌رك صوملرینی اللی کونه ایرکوردیلر (لعلکم تتقون) تاکه معاصیدن صاقنه‌سز زیراکه صوم شهوتی کسر ایدرکه اول معاصینك مبدئیدر ویا انی ادا حالنده اخلالندن صاقنه‌سز (ایاما معدودات) عدد معلومله موقت ایامی صائم اولك * روایت اولنورکه ابتدای اسلامده هرآیده اوچ کون صومی وعاشورا صومی واجب ایدی صکره شهر رمضان صومیله نسخ اولندی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر هجرتدن صکره شهر رمضان صومیله نسخ اولندی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر هجرتدن صکره اول نسخ اولنان امر قبله وصوم ایدی * عائشه رضی الله تعالی عنها ایدر زمان جاهلیتده قریش یوم عاشورایی صائم اولورلردی و پیغمبریمز علیه السلام دخی صائم اولوردی مدینه‌یه قدوم ایدیجك ینه انی صائم اولدی وناس دخی انکله بیله انی صائم اولدیلر رمضان صومی فرض اولیجق عاشورا صومی ترك اولندی استین انده صائم واستین مفطر اولوردی (فمن کان منکم مریضا او علی سفر فعدة من ایام اخر) سزدن اوکمسنه‌که مریض اولوب صوم اکا ضرر ویره وانکله اکا عسرت ایره ویاخود ایام صیامده سفر اوزره اوله وبو ایکی عذرك بویله انده افطار ایده قاچ کون افطار ایدرسه انی مرض وسفرك غیری متوالیا ویا متفرقا صائم اولمق اوزرینه واجب اولور (وعلی الذین یطیقونه فدیة طعام مسکین) وشونلرکه شبابلری حالنده صومه قادرلر ایکن کبرلری حالنده اندن عاجز اوله‌لر ایمدی اوزرلرینه واجب اولورکه هر افطار ایتدیکی یومدن بدل ابو حنیفه عندنده نصف صاع یعنی بشیوز یکرمی درهم بغدای بر مسکینه اطعام ایده واکر انك غیر حبوبدن ویرسه برصاع یعنی بیك قرق درهم اطعام ایده (فمن تطوع خیرا) اول کیمسه اوزرینه اطعامده واجب اولان برمسکینی ویا ایکی مسکینی ویا اکثری طعام

البته انلره تمام بیوك نعمت ویرمش اولوردم بیورمش دیو ابن عیینه رحمه الله‌دن مرویدر (یا ایها الذین امنوا استعینوا بالصبر والصلوة ان الله مع الصابرین) ای مؤمنلر صبرله وصلوتله الله تعالیدن معاونت طلب ایدك تحقیق الله عظیم الشان صبر ایدیجیلرله بیله یعنی صابرلره حمایت ونصرت ایدیجیدر (ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات بل احیاء ولکن لا تشعرون) سزفی سبیل الله قتل اولنلر ایچون موتالردر دیمکز بلکه انلر بزم حضورمزده دیریلردر ولکن سز انلری بیلمزسکز زیرا انی ادراك عقلدن خارجدر * بو آیت کریمه بدرده مقتول شهدا حقنده نازل اولمشدرکه التی کیمسه مهاجریندن وسکز دخی انصاردن واقع شهدا ایچون بعضیلری تحسر جهتیله فلان وفلان نعمت حیات ولذت نعیم دنیادن محروما وفات ایتدیلر دیملریله حق جل وعلا انلره موتا دینلمسندن منع ایلدی (ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانفس والثمرات وبشر الصابرین) ای مؤمنلر مطیعی عاصیدن

ایده ویاخود واجبك قدری اوزره زیاده ایده مثلا اوزرینه واجب اولان نصف صاع بغدای ایکن اندن زیاده ویره ﴿ فهو خیرله ﴾ اول تطوع ویاخیری انکچون خیرلودر ﴿ وان تصوموا خیرلکم ﴾ اماکه ای صومه قادراولمیانلر تکلف ایدوب صائم اولمکز سزك ایچون خیرلودر فدیه وتطوع خیردن وافطاردن ﴿ ان کنتم تعلمون ﴾ اکر صومده کی فضیلتی و برائت ذمتی بیلورسه کز * معلوم اوله که مؤمن مکلف ایچون رمضان افطارینه رخصت یوقدر الا اوچ نوع حالت ایچون اول جائز اولور * بری اولدرکه قچان حامل ویامرضعه ولدلری اوزره خوف ایتسه لرایمدی انلر افطار ایدوب صکره قضاء ایدرلر وفدیه دخی ویررلرکه اول ابن عمر ابن عباس قولیدر امام شافعی دخی اکا ذاهبدر و برقوم دیدیلرکه انلره فدیه لازم اولمزکه اول حسن وعطاء ونخعی وزهری قولیدر امام ابوحنیفه واوزاعی وثوری دخی اکا ذاهبدر * ایکنجی اولدرکه قچان مریض ویامسافر وحائض ونفسا افطار ایده لر اوزرلرینه انجق قضا واجب اولور * اوچنجی اولدرکه قچان شیخ کبیر ومریض که مرضنك زوالن رجا ایتمیه افطار ایتسه لر انجق فدیه واجب اولور ﴿ شهر رمضان ﴾ اوزریکزه شول فرض اولان صوم رمضان صومیدر ﴿ الذی انزل فیه القرآن ﴾ که آنده قرآن انزال اولندی یعنی قرآنك جمله سی شهر رمضاندن لیلهٔ قدرده لوح محفوظدن سماء دنیاده بیت العزته ایندیریلوبدر بعده جبریل علیه السلام یکرمی اوچ ییلده پیغمبریمز علیه السلام حضرتلرینه منجما ایندردی ابوذر رضی الله تعالی عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدردیکه شهر رمضاندن اوچنجی کیجه ده برروایتده اول کیجه سنده صحف ابراهیم نازل اولدی وانك التنجی کیجه سنده تورات واون اوچنجی کیجه سنده انجیل واون سکزنجی کیجه سنده زبور ویکرمی دردنجی کیجه سنده قرآن نازل اولدی ﴿ هدی للناس ﴾ ناسی ضلالتدن حقه هدایت ایده ﴿ وبینات من الهدی والفرقان ﴾ وحلال وحرامدن وحدود واحکامدن حقه هدایت اولنور وحق وباطل بینی سچاور شیئه دلالت واضحه اولدیغی حالده برحیثیتله که یوم قیامتده انکله هیچ کمسنه نك عذری قالمز ﴿ فمن شهد منکم الشهر فلیصمه ﴾ برکمسنه که حضرده صحیح ومقیم ایکن اکا شهر رمضان ایرسه انی صائم اولسون علماء اختلاف ایتدیلر اول کمسنه حقنده که اول مقیم ایکن رمضان ایریشوب صکره مسافر اوله * علی کرم الله وجهه ایدر انکچون فطر جائز اولمز بلکه اشبو آیت کریمه دلالتیله انك کلنی صائم اولورکه اول عبیدة السلمانینك دخی قولیدر اماکه صحابه وفقهانك اکثری دیدیلرکه اکر برکمسنه شهر رمضانده سفره چیقسه انکچون افطار جائز اولور وآیتك معناسی اولدرکه سزدن اول که شهر رمضانه ایریشه اندن ایرشدیکی دکلو سین صائم اولسون ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام عام فتحده شهر رمضانده مکه یه سفر ایتدی (کدیده) نام موضعه ایریشنجیه دکین صائم اولوب اندن افطار ایتدی ناس دخی انکله بیله افطار ایتدیلر ﴿ ومن کان مریضا او علی سفر فعدة من ایام اخر ﴾ اول کمسه که مریض ویامسافر اولوب شهر رمضانده افطار ایده اول افطار ایتدیکی ایام عددنجه رمضانك غیریده انی قضا واجب اولور اکر افطار ایتدیکی ایام دکلو زمان مریض صحتده ومسافر اقامتده اولورسه واکر افطاری دکلو ایام کچمدین فوت اولورسه صحت واقامتی دکلوسنك قضاسی واجب اولور * علما اختلاف ایتدیلر شول مرض وسفرده کی فطری مباح قیلور * حسن وابراهیم

تمییز ایچون سزی غزاده دشمندن خوفله وصوم یاقحط آجلغیله وزکات واصابت ضرردن مال نقصانلغیله ومرض وضعفدن نفس نقصانلغیله وآفات سماویه وارضیه دن میوه لریکزك یاخود میوه مثابه سنده اولان اولاد لریکزك محو ونقصانلغیله امتحان ایدرم یامحمد سن صابرلره کرملریمی مژده ایله ﴿ الذین اذا اصابتهم مصیبة قالوا انا لله وانا الیه راجعون ﴾ اول کیمسه لرکه آنلره بر مصیبت اصابت ایتدیکی زمان انلر قلبا تسلیم ورضا جهتیله تحقیق بز الله تعالینك عبد مملوکیز وبعد الوفات بعث ونشور ایله ینه طرفلرینه رجوع ایدیجی یز دیدیلر ﴿ اولئك علیهم صلوات من ربهم ورحمة واولئك هم المهتدون ﴾ اول کیمسه لرکه مصائب وقوعنده * انا لله وانا الیه راجعون * دیدیلر انلرك اوزرینه ربلرندن رحمت ونعمت وجنت واردر وانلر هدایتی بولمشلردندر * سعید بن جبیر رحمه الله بیورمشدرکه بو انا لله وانا الیه راجعون کلامی یالکز بو امته اعطا بیورلمشدر یوخسه یعقوب علیه السلام

نخعی ایدر اول شول مرضدرکه انکله اوتورر کن نماز قیلمق جائز اوله واماکه اکثرون ایدر اول شول مرضدرکه صومله انك زیاده سی قورقیلور وبالجمله اکر صوم انی اجهاد ایدرسه افطار ایده اجهاد ایتمزسه اول صحیح کبیدر وسفر فطری مباح قیلور وعامهٔ علماء عندنده انده صوم جائز اولور الا ابن عباس وابوهریره وعروة بن الزبیر وعلی بن الحسین قولنده که انلر سفرده صومی تجویز ایتمزلر صائم اولورسه قضاسی واجب اولور دیدیلر زیرا پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه « لیس من البر الصیام فی السفر » سفرده صائم اولمق صلاحدن دکلدر وآخرون عندنده افطار جائز اولور شول مسافر حقنده کی صوم انی اجهاد ایده بلکه اکا اولی اولان افطاردر شول دلیل ایله کیم پیغمبریمز علیه السلام سفرده ایدی کورسه که ناس بررجل اوزره جمع اولوب اوزرینه کولکه ایتمشلر دیدیکه بوکا نه حالت ایردی دیدیلر صائمدر دیدیکه سفرده صائم اولمق صلاحدن دکلدر واما سفرده صومی تجویز ایدنلرك دلیلی اولدرکه ابوسعید الخدری رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلامله بر رمضانده سفرده ایدك انده بعضیلریمز صائم وبعضیلریمز مفطر ایدی نه صائم مفطره ونه مفطر صائمه تعییب ایدردی وصوم فطردن قنغیسی افضل ایدوکنده دخی اختلاف ایتدیلر برطائفه سفرده فطر صومدن افضلدر دیدیلرکه اول ابن عمردن مرویدر وسعید بن المسیب وشعبی اکا ذاهبدر وبرقوم ایسه صوم افضلدر دیدیلرکه اول معاذ بن جبل وانسدن مرویدر * وابراهیم نخعی وسعید بن المسیب اکا ذاهبدر وبرطائفه ایسه اول ایکیسندن ایسر اولانی افضلدر دیدیلر « یرید الله بکم الیسر » دلالتیله که اومجاهد وقتاده وعمر بن عبدالعزیز قولیدر * برکمسنه مقیم صباحلیوب صائم اولسه بعده اثناء نهارده سفره چیقسه اکثر علما عندنده اکا اول کونی افطار جائز اولمز وبرطائفه دیدیلرکه انکچون افطار جائز اولورکه اول شعبی قولیدر وامام احمد اکا ذاهبدر اما مسافر صائم صباحلسه بالاتفاق انکچون افطار جائز اولور شول دلیل ایله کیم جابر رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام عام فتحده شهر رمضانده مکه یه سفر ایتدی کراع نام موضعه ایریشنجك صائم اولدی ناس دخی انکله بیله صائم اولدیلر دیدیلرکه یارسول الله صوم ناسه مشقت ویردی اویله اولسه ایکندیدنصکره ایدی بر قدح صو ایستیوب ناس نظرنده انی ایچدی انی ناس کوروب کیمی افطار ایتدی وکیمی افطار ایتمدی پیغمبریمز علیه السلامه ناسك بعضی صوملرك افطار ایتمدکلرینی خبر ویریلیجك دیدیکه انلر عاصیلردر * وفطری مباح قیلور سفرك مسافه سنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه برکونلك مسافه در وبرجماعت دیدیلرکه اول ایکی کونلك مسافه درکه اول شافعی قولیدر وبرجماعت اخری دیدیلرکه اول اوچ کونلك مسافه درکه اول ثوری وائمهٔ حنفیه قولیدر ﴿ یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر ﴾ حق تعالی سزه تیسیر ایتمك دیلر یوخسه تعسیر ایتمك دیلمز * پس بواجلدن سفر ومرض حالنده سزه فطری مباح قلدی شعبی ایدر بررجلکه ایکی امر بیننده تخییر اولنسه ایسرینی اختیار ایده الا اول انك اختیار ایتدیکی الله تعالی یه احب اولور * اشبو آیت کریمه برقاعدهٔ عظیمه یه اصلدر انك اوزره فروع کثیره مبتنیدرکه اول « المشقة تجلب التیسیر » مشقت یسری جلب ایدرو دخی « الضرورات تبیح المحظورات » ضرورتلر محظورلری مباح قیلورو دخی « اذا ضاق بك الامر اتسع » قچان بر

یوسف علیه السلامی غائب ایتدکده یا اسفا دیمیوب بو کلامی دیرایدی حضرت فاروق رضی الله عنه بو آیت کریمه یی اوقودقده صلوات ورحمت نعم العدلان واهتدا نعم العلاوه بیورمشلر ﴿ ان الصفا والمروة من شعائر الله فمن حج البیت او اعتمر فلا جناح علیه ان یطوف بهما ومن تطوع خیرا فان الله شاکر علیم ﴾ تحقیق صفا ومروه بیت اللهده مناسك حج نشانلرندندر هرکیمکه بیت خداده حج قصد ایده یاخود خاصة عمره ایله زیارت کعبه یه متوجه اوله اول کیمسه اوزرینه صفا ومروه یی طواف ایتمکده کناه یوقدر برکیمسه که کرك فرض کرك نافله برخیر او طاعت ایشلیه تحقیق الله عظیم الشان انك طاعتنی بیلیجی ومکافاتنی احسان ایدیجیدر * صفا ومروه مکهٔ مکرمه ده ایکی جبل اولمغله زمان جاهلیتده صفا اوزرینه اساف نامنده برصنم ومروه اوزره نائله نام برصنم وضعیله مشرکلر اول طاغلری طواف ایدوب اول بتلری مسح ایدرلردی بعد الفتح وکسر الاصنام اهل اسلام سعی مذکور افعال جاهلیتدن

امر ضيق اولسه انده وسعت ايدبلوراعدى بوقواعدك جملهسنه آيت مذكوره اصلدر ﴿ ولتكملوا العدة ﴾ تاكه ايام اشهر عددين تكميل ايدهسز مرض وسفريكزده افطار ايتديككز ايامى قضا ايله * ابن عمر رضى الله تعالى عنه پيغمبريمز عليه السلامدن روايت ايدرديمشكه « الشهر تسع وعشرون فلاتصوموا حتى تروا الهلال ولا تفطروا حتى تروه فان غم عليكم فاكملوا العدة ثلاثين » آى يكرمى طقوز دخى اولور * امدى هلال رمضانى كورمينجه صائم اولمكز وهلال شوالى كورمينجه مفطر اولمكز واكر سماده غيم علت اولوب هلال رمضانى وياهلال فطرى كورمزسه كز شعبان آيني اوتوز كون عدايدوب اندن صوم رمضانه شروع ايدك رمضانى اوتوز كون عدايدوب افطار ايدك * اشبو قول قرآنى دايلدركه هلال كورلمديكنده عدد اعتبار اولنه وانده حساب اوتوز كونه اولور ومنجمين قولنه اعتبار اولنميه واولكه اول بلدهسنك رؤيتى اعتباردر يكرمى طقوز كون صائم اوله حالبوكه بلدهٔ اخرى اهلى اوتوز كون صائم اولسهلر * امدى اول بلدهٔ اولى اهلنه لازم اولوركه بركون صومنى قضا ايدهلر زيرا انلرك رؤيتنده اكمال عده اولدى ﴿ ولتكبروا الله على ماهداكم ﴾ وتاكه حق تعالىيه تعظيم ايدهسز صوم رمضاندن راضى اولديغى شيئه سزى ارشادينه وانى سزه تخصيصنه سائر ملل اهلنه دكل * اشبونده عيد فطر تكبيرنك مشروعيتنه دلالت واردر ووقتى اكمال عندنده يعنى رمضانك آخر كوننك شمسى غروبندندر ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر مسلمين اوزره حقدركه هلال شواله نظرايتدكلرنده عيدلرندن فارغ اولنجيه دكين حق تعالىيه تكبيرايدهلر ﴿ ولعلكم تشكرون ﴾ وتاكه انك نعمتلرينه شكر ايدهسز * ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديدىكه رمضان آيى داخل اولديغنده شيطان دمورلنور وجنت قپولرى آچيلور وجهنم قپولرى بركديلور ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه شهر رمضانك اول كيجهسنده شياطين دمورلنور وجن دمورلنور وجهنم قپولرى بركديلور هيچ قپوسى آچيق قالمز وجنت قپولرى آچيلور هيچ بر قپوسى بركديلمز وبرمنادى ندا ايدركه ياخير طالبى خيره اقبال ايت وياشر طالبى شردن تباعد واهمال ايت وانك هر كيجهسنده حق تعالينك ناردن عتقاسى اولور * ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديلركه بر كمسنه كه شهر رمضانى ايمان واحتسابله صائم اوله ذنوب متقدمهسى مغفرت اولنه واولكه ليلهٔ قدرى ايمان واحتسابله قائم اوله كذلك ذنوب متقدمهسى مغفرت اولنه * سلمان رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام شعبانك آخر كوننده ناسه خطاب ايدوب ديديكه سزى برشهر عظيم وبر شهر مبارك اظلال ايتدى انده بر كيجه واردركه اندهكى عبادت سائر زماندهكى بيك آيده اولان عبادتدن اول خيرلودر حق تعالى انك كوندزنده صيامى فرض وكيجهسنده قيامى تطوع قيلدى اولكه خصال خيردن برخصلت ايده حق تعالىيه تقرب ايده سائر زمانده فريضه اداسيله تقرب ايدن منزلتنده اوله واولكه انده حق تعالىيه فريضه اداسيله تقرب ايده سائر زمانده يتمش فريضه اداسيله تقرب منزلتنده اوله اول صبر آيدر وصبر ثوابى ايسه جنتدر واول آيده بر صائمى افطار ايدهنك ذنوبى مغفرت اولنه ورقبهسى ناردن آزاد قيلنه واول افطار اولنانك

اولديغنه مبنى انى ايشلمكه عار ايتمشلر ايدى اول سببدن * فلاجناح * امريله بنه بينهماده سعى اولنمسى وجوب مناسكدن اولدى ﴿ ان الذين يكتمون ما انزلنا من البينات والهدى من بعد ما بيناه للناس فى الكتاب اولئك يلعنهم الله ويلعنهم اللاعنون ﴾ شونلركه آشكار حكمدن وطوغرى يول كوسترمكدن انزال ايتديكمز شيئى كتم ايدرلر مع هذا بز آنى تورينده ناس ايچون بيان ايتمشيدك « يعنى نعت محمد عليه السلامدر » الله تعالى اول كيمسهلرى رحمتندن رد ايدر وجمله مخلوقات انلره لعن ايدر ﴿ الا الذين تابوا واصلحوا وبينوا فاولئك اتوب عليهم وانا التواب الرحيم ﴾ مكر انلركه نعت نبوى يى كتمدن توبه ايتديلر وعملرينى اصلاح ايتديلر وكتم ايتدكلرينى اظهار ايتديلر امدى انلرك توبهلرينى قبول وكناهلرينى عفو ايدهرم وبن توبهلرى قبول ومبالغه ايله رحمت ايديجيم ﴿ الذين كفروا وماتوا وهم كفار اولئك عليهم لعنة الله والملئكة والناس اجمعين ﴾ شونلركه كتم وانكارله كافر اولديلر وبو

صومى اجرنجه اول اجرلنه حالبوكه انك صومى اجرندن برشيء اكسلميه ديديلركه يارسول الله هربريمزده صائم افطار ايدهجك شيء بولنمز ديديكه بوثوابه نائل اولور اكرچه افطاره قدرتى برايچم صو ايله وبردانه خرما ايله ايسهده انك اولى رحمت واوسطى مغفرت وآخرى ناردن اعتاقدر آنده كلمهٔ توحيدى واستغفارى اكثار ايدككه انكله رب تعالى سزدن راضى اوله وانده حق تعاليدن جنت سؤالن وناردن تعوذى اكثار ايدككه حاجتكز روا اوله * ابن عمر ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه يوم قيامتده صيام وقرآن عبد ايچون شفاعت ايديسردر صيام ديهكه يارب بن آنى كوندزده شهواتدن منع ايتمشدم وقرآن ديهكه يارب بن انى كيجهده نوم وراحتدن اليقومشدم اويله اولسه ايكيسنك دخى شفاعتلرى قبول اولوب عبدى مقصودينه ايركورهلر * ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه ابن آدمك هر حسنهسى اون مثلى ايله تايديوزه وارنجه صاحبنك ايمانى واخلاصى حسبنجه تضعيف اولنور حق جل وعلا ايدر الا امتك صومنه جزايى بن ايدرينكه زيرا اول بنم ايچون طعام وشهواتن ترك ايدر صائم ايچون ايكى فرحه اولور برى حين افطارنده وبرى رب تعالىيه لقاسى عندنده وصائمك اغزى قوقوسى الله تعالى عندنده مسك قوقوسندن اطيبدر وصوم صاحبنه جنتدر ﴿ واذا سألك عبادى عنى فانى قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان ﴾ يامحمد قچان عبادم سكا بندن سؤال ايدرلر آنلره ديكلكه بن قريبن دعا ايدهنك دعوتنه اجابت ايديسرين قچانكه بكا دعا ايده * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر مدينهنك يهودلرى پيغمبريمز عليه السلامه ديديلركه ربمز بزم دعامزى نيجه ايشيدر والحال سن زعم ايدرسنكه بزمله سمانك بينى بشيوز ييلق مسيرهدر وينه هرسمانك غلظى دخى اول دكلودر اويله اولسه اشبو آيت كريمه نازل اولدى * ضحاك ايدر بعض صحابه ديديلركه حق تعالى قريبدركه اكا مناجات ايدهوز بعيدميدركه اكا ندا ايدوز اكا جوابده اشبو آيت نازل اولدى ابوموسى الاشعرى ايدر وقتاكه پيغمبريمز عليه السلام خيبره توجه ايتدى ناس بروادى اوزره اشراف ايديجك رفع صوتله تكبير ايتديلر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه « اربعوا على أنفسكم انكم لاتدعون اصم ولا غائبا انكم تدعون سميعا قريبا » نفسكزاوزره تحبس ايدك * زيراكه سز دعايى اصم وياغائبه ايتمزسز بلكه دعايى سميع وقريبه ايدرسز * اشبو آيتده حق تعالينك مكاندن تنزيهنه وداعى اجابتنه ودعايه ترغيبنه دلالت واردر ودخى عبادت افعال واقوال واحوالنه علم واطلاعنك كمالى مكانى قريبك حالنه تمثيل وار ﴿ فليستجيبوا لى ﴾ امدى ايمان وطاعتك دعوتنه اجابت ايتسونلر * نتكيم بن انلره اجابت ايدرين قچان مهملرى ايچون بنى دعوت ايدهلر ﴿ وليؤمنوا بى ﴾ وبكا ايمانلرى اوزره ثابت ودائم اولسونلر ﴿ لعلهم يرشدون ﴾ تاكه رشد وحقه اصابت ايدهلر وقتاكه حق جل وعلا حضرتلرى انلره شهر رمضان صوميله وعدينى مراعاتله امر ايتدى ووظائف تكبير وشكره قيام اوزره حثندنصكره بو آيتله تعقيب ايتديكه اول انلرك احوالنه خبير واقوالنه سميع ودعالرينه مجيب واعمالنه مجازى ايدوكنه تنبيه وتوجيه وجيه اوله * اكر دينورسهكه حق جل وعلا « اجيب دعوة الداع » ودخى « ادعونى استجب لكم » ديو بيورمشيكن نيجهلر اكا

كفرلرى حالنده فوت اولديلر الله تعالينك وملكلرك وجميع ناسك لعنتى انلرك اوزرينهدر ﴿ خالدين فيها لا يخفف عنهم العذاب ولا هم ينظرون ﴾ انلر اول لعنت وناردهدائملردر انلردن عذاب خفيف اولمز وانلره مهلت ويرلمز واعتذارلرينه نظر اولنمز ﴿ والهكم اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحيم ﴾ وسزك الهكز معبود بالحق اولان بر اللهدر اندن غيرى اله يوقدر دنياده جميع نعمتلرى آخرتده مؤمنلره رحمت احسان ايديجيدر ﴿ ان فى خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار والفلك التى تجرى فى البحر بما ينفع الناس وما انزل الله من السماء من ماء فاحيا به الارض بعد موتها وبث فيها من كل دابة وتصريف الرياح والسحاب المسخر بين السماء والارض لآيات لقوم يعقلون ﴾ كوا كبله مزين بلا عمد سمواتك وجبال وبحار ونباتات وسائرله معنون ارضك خلقنده وليل ونهارك بربرينى تعقيب وضيا وظلمتنده وزياده ونقصا نيتلرنده وناسك كندولرينى ومتاعلرينى تحميل ونفعلريله

دعالر ایدوب دعالرینه اجابت اولنمدیغنك وجهی ندر * دینلورکه اشبو آیتك معناسنده
اختلاف اولندی دینلدیکه اشبو راده‌کی دعانك معناسی واطاعت واجابتك معناسی ثوابدر
ودخی دینلدیکه اشبو ایکی آیتك معناسی خاصدر اکرچه لفظلری عام ایسه‌ده اویله اولسه
معنی بواولورکه داعینك دعوتنه اجابت ایده‌رین اکر انی دیلرسم نتکم بومعنایه « فیکشف
ماتدعون الیه ان شاء » قول شریفی دلالت ایدر ویاخود داعینك دعوتنه اجابت ایده‌رین *
اکر قضایه موافق اولورسه ویااجابت اکا خیر ایسه ویا محال اولان شیئی سؤال ایتمدیسه
ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه * یستجیب الله
لاحدکم مالم یدع باثم اوقطیعة رحم اویستعجل * حق جل وعلا سزدن هر بریکزك دعاسنه اجابت
ایدر مادامکه اثم ویا قطیعهٔ رحمله دعا ایتمیه ویاخود دعاسنك اجابتنه عجله ایتمیه یعنی حق
تعالی‌یه دعا ایتدمده روا اولمدی ظنیله دعادن کسلمیه ودینلدیکه آیتك معناسی حق تعالی
عبدك دعاسنه اجابت ایدر اکر انك مسؤلی مقدر ایسه ویرر واکر مقدر دکل ایسه انکیچون
آخرتده ثواب ادخار ایدر ویا اندن برسوئی کیدرر * عبادة بن الصامت رضی الله تعالی
عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه « ما علی الارض رجل مسلم یدعوا الله بدعوة الا آتاه
الله ایاها اوکف عنه من السوء مثلها مالم یدع باثم اوقطیعة رحم » یریوزنده بر رجل مسلم که
الله تعالیدن برحاجت دیلسه الا اول اکا حاجتن ویرر ویا انك مثلی اندن برسوئی کیدرر
مادامکه اثم ویا قطیعهٔ رحمله دعاء ایتمیه ودینلدیکه حق جل وعلا بر عبدینی سوسه دعاسنه
فی‌الحال اجابت ایدوب اعطاسنی تأخیر ایدر تاکه اول اکا دعاء ایتدیکی صوتن ایشیده وبر
عبدی سومسه دعاسنك اجابت واعطاسنده تأخیر ایتمز تاکه صوتن ایشتمیه * دینلدیکه دعانك
آداب وشروطی واردرکه اول اسباب اجابتدر انی استکمال ایدن اجابته اهل اولور اکا
اخلال ایدن اجابته استحقاقدن قالور ﴿ احل لكم ليلة الصيام الرفث الى نسائكم ﴾ صیامکز
کیجه‌سنده نساکزه جماعکز سزه حلال قیلندی * روایت اولنورکه اوائل اسلامده صائم
غروب شمسدن تاییتسو نمازین قیلنجه ویایتسودن اول اولنجه اکا طعام وشراب حلال ایدی
اندن صکره‌ده دکل اویله اولسه برصوم کیجه‌سنده حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی
عنه یتسوی قیلدیغندنصکره اهلنه جماع ایتدی بعده غسل ایدوب حالنی عرض ایچون
آغلیه‌رق پیغمبریمز علیه السلامه واردی مکر صحابه‌نك بعضیلری دخی انك کبی حاله مبتلا
اولوب هر بری ماجراسین پیغمبریمز علیه السلامه خبر ویردی اویله اولسه اشبو آیت
کریمه ایله حکم اول نسخ اولنوب صیام کیجه‌سنك کلنده جماع مباح قیلندی ﴿ هن لباس
لكم وانتم لباس لهن ﴾ نسائکز سزلره لباس وسز دخی انلره لباسسز یعنی نوم عندنده
زوجاتدن هر بری تجرد ایدوب ثوب واحده‌ده اجتماعلریچون ویاایکیسندن هر بری صاحبنه
حلال اولمیان شیئدن ستره اولدیغیچون * حدیثده کلدیکه « من تزوج فقد احرز ثلثی دینه »
برکیمسه کیم تزوج ایده دینك ثلثانی آفاتدن حراست ایدر ﴿ علم الله انكم كنتم تختانون انفسكم ﴾
حق تعالی بیلدیکه سزلیلهٔ صیامده عشادنصکره مجامعتله نفسلریکزه خیانت وظلم ایدرسز * براء
رضی الله تعالی عنه ایدر صوم رمضان فرض اولیجق شهر رمضانك کلنده ناس نسایه تقرب ایتمزلردی
وبعضیلری ایسه نفسلرینه خیانت ایدیجك اشبو آیت نازل اولدی ﴿ فتاب عليكم ﴾ الله تعالی سزك اول

سفینه‌لر بحرده یوریمرلرنده
وزمین قوریدقدنصکره الله
تعالی کوکدن یغمور انزالیله
زمینی نباتله احیا ایتمسنده
واول ارضده هر نوع
حیواناتی نشر وتفریق
ایتمسنده وروزکاری هر
طرفدن اسدرمسنده وسما
ایله ارض بیننده بلوتلر امر
وحکمیله کتمسنده عقول
تامه‌سی وفکر ونظروتأملی
اولان قوم ایچون صنعت
وحکمت وقدرتنه علامات
وعبرتلر واردر * کفار
قریش بزم اوچیوز التمش
اصنامنز وار ینه شهرمزك
ایشنی کرکی کبی اداره ایده‌مز
ایکن محمد براللهم وارجمله
عالمك مهمنی اداره ایدر دیور
اکر بوکا برجتی وارایسه
ابرازایتسونکه طوغریلغنی
اقرار ایده‌لم دیدیلر بناءعلیه
سکز نشانه ایله بوآیت
کریمه نازل اولدی خبرده
کلمشدرکه وای اول کیمسه‌یه
که بوآیتی اوقویه‌ده معناسنی
تفکر ایتمیه ﴿ ومن الناس
من يتخذ من دون الله اندادا
يحبونهم كحب الله والذين
آمنوا اشد حباً لله ولو يرى
الذين ظلموا اذ يرون
العذاب ان القوة لله جميعا
وان الله شديد العذاب ﴾

خیانتکزدن تجاوز ایتدی زیرا اول عمل حرامدن توبه ایتدیکز ﴿ وعفا عنكم ﴾ وانك اثرین
سزدن عفو ومحو ایتدی ﴿ فالآن باشروهن ﴾ ایمدی شمدنصکره‌ده لیالیٔ صومك جمیعنده
دیلدیککز وقتده نساکزه مجامعت ایدك ﴿ وابتغوا ما كتب الله لكم ﴾ وحق تعالینك
سزکیچون قضا ایتدیکنی ویا سزکیچون تقدیر ایتدیکی ولدی ویا اکل وشرب وجماعدن
لیالیٔ صومده سزك ایچون مباح قیلدیغی رخصتی طلب ایدك ﴿ وكلوا واشربوا حتى يتبين
لكم الخيط الابيض من الخيط الاسود من الفجر ﴾ وأکل وشرب ایدك شول وقته دکین که
صباحك اولی وقتنده سواد لیلدن بیاض نهار متبین اوله * صحابه‌دن ابو قیس بن صرمة
الانصاری دینور بر رجل وار ایدی صائم اولدیغی حالده طول نهارده ارضنده عمل
ایدردی کیجه اهلنه رجوع ایدیجك اهلی اکا آشده طعامن ایصیدوب کتورمك صددنده
ایکن اول ایسه یورغون اولمغله اویقوید وارمش چون انی اویاردی حالبوکه الآن ذکر
اولندیغی اوزره اویودقدنصکره ویتسو نمازنی قیلدقدنصکره انلره اکل وشرب وجماع
تاکه یارینداسی کیجه‌یه دکین حرام اولوردی ابو قیس انی تذکر ایدوب الله تعالی‌یه
ورسولنه عصیاندن کراهتله اکلدن امتناع ایتدی ایرته‌سی اول حال اوزره صائم اولوب
نهارك نصفی اولمدین بایلدی افاقت بولیجق پیغمبریمز علیه السلامه کلوب ماجراسین ذکر
ایلدی اویله اولسه اشبو آیت نازل اولوب لیالیٔ صومك کلنده جماعه رخصت ویردیکی
کبی أکل وشربه دخی رخصت ویردی * معلوم اوله‌که فجر ایکیدر بری فجر کاذبدرکه
طولانی طلوع وسمایه صعود ایدر بعده زائل ولاشیء اولوب کیدر وبری دخی فجر
صادقدرکه افقدن عربضا طلوع ایدر ومنتشر اولوب انکه صبحك اول وقتی ایرر * قال
النبی صلی الله علیه وسلم ان بلالا ینادی بلیل فکلوا واشربوا حتی ینادی * ابن ام مکتوم
ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بلال اذانی کیجه‌ده اوقور * ایمدی صائم
اوله‌جق کمسه‌لر اکل وشرب ایدك تا ابن ام مکتوم اذان اوقوینجیه دکین زیرا اول رجل اعمی
ایدی صباح اولدی دینجه اذانی اوقومزدی ﴿ ثم اتموا الصيام الى الليل ﴾ وصیامی فجر صادق
طلوعندن غروب شمسه دکین اتمام ایدك چونکه شمس غروب ایده فطر حلال اولور * اشبو
دلیلدرکه غروبده شك ایدن کشی‌یه اکل جائز اولمیه وصوم وصال حرام اوله * ابوذر
رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام ایکی کونی صوم ایله اولشدردی جبرائیل علیه السلام
اکا کلوب دیدیکه حق تعالی صوم وصالکی قبول ایتدی لکن سندنصکره اول هیچ کمسه‌یه
حلال اولمز * زیراکه حق تعالی صیامی کیجه‌یه دکین امر ایتدی کیجه اولدیغندنصکره‌ده
ایسه صیام اولمز ﴿ ولا تباشروهن وانتم عاكفون في المساجد ﴾ نسائکزه مجامعت ایتمکز
حالبوکه سز مساجدده اعتکاف نیتیله مقیملرسز * ایمدی اعتکاف سنتدر مسجدك غیریده جائز
دکلدر اماکه مساجدك جمیعنده جائزدر * حضرت عائشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها ایدر
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم وفاتنه دکین هر رمضانك عشر اخیرنده معتکف اولورلردی
اوندنصکره‌ده زوجاتی دخی معتکفه اولوردی صحابه‌دن بر جماعت مسجدده معتکف
اولورلردی انلردن بریسنك اهلنه حاجتی اولسه واروب اکا جماع ایدردی وغسل ایدوب

ناسدن بعضیلری اللهدن
غیری یعنی بتلری الهه
شریك اخذ ایدرلر والله
تعالایه طاعت ایدرکبی بتلره
طاعت ومحبت ایدرلر وانلرکه
ایمان ایتدیلر الله تعالی ایچون
محبتلری قوی وثابتدر اکر
اول شریك اتخاذیله نفسلرینه
ظلم ایدنلر وقتنده کوره
جکلری عذابی بیلسه‌لر
ومعاینه ایتسه‌لر ایدی
تحقیق الله عظیم الشانك
جمیع قوت وقدرتنی وعذابنك
شدتنی بیلورلر ایدی اول
ایمانله الله تعالی‌یه محبتلری
قوی وثابت اولنلر * یحبهم
ویحبونه * قول شریفی مو
جبنجه مقدم جناب باری
مؤمنلره محبت ایتمش اولمغله
صکره مؤمنلرك محبتی رؤیت
جمال آرزوسیله اقوی
وادومدر ﴿ اذ تبرا الذين
اتبعوا من الذين اتبعوا ورأوا
العذاب وتقطعت بهم
الاسباب ﴾ وقتاکه متبوعلر
تابعلرندن تبری وقطع علاقه
ایدوب بیزار اوله‌لر وتابع
ومتبوع دخی عذابی کوره
لرو بینلرنده اولان قرابت
ومحبت وعهود اسبابی ورا
بطه‌سی قطع اوله ﴿ وقال الذين
اتبعوا لو ان لنا كرة فنتبرأ منهم
كما تبرؤا منا كذلك يريهم الله
اعمالهم حسرات عليهم وما

مسجده عودت ایدردی اشبو آیتله لیل ونهارده اعتکافدن فراغتلرینه دکین آندن نهی
اولندیلر * ایمدی حال اعتکافده جماع حرامدر انکله اعتکاف فاسد اولور اما جماعدن ماعدایه
مباشرت قبله وشهوت ایله لمس کبی مکروهدر اکثر علما عندنده انکله اعتکاف فاسد اولمزکه اول
امام شافعی حضرتلرینك اظهر قولیدر وبرطائفه دیدیلرکه انکله اعتکاف باطل اولور اول
امام مالك قولیدر * دینلدیکه انزال اولورسه اعتکاف باطل اولور انزال اولمزسه باطل اولمز
اما شول لمس که انکله تلذذ قصد اولنمیه انکله اعتکاف فاسد اولمز * حضرت عائشهٔ صدیقه
رضی الله تعالی عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اعتکافده ایکن باشنی بکا ادناء ایدوب بن
انك مبارك صاچنی طراردم وبیته دخولی حاجت انسان ایچون ایدی ﴿ تلك حدود الله فلا
تقربوها ﴾ ذکر اولنان احکام ویا محرمات حق تعالینك حق وباطل بیننی حاجز ومانعلریدر
اکا قریب اولمکز فکیف که انی تخطی ایده‌سز * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم * ان لکل ملك
حمی وان حمی الله تعالی محارمه فمن رتع حول الحمی یوشك ان یقع فیه * پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر هر پادشاهك حماسی واردر والله تعالینك حماسی محارمیدر اول کسه که
حمانك حولنده رتع ایده قریب اولورکه حمانك ایچنه دخی کیره ﴿ کذلك ﴾ اشبو تبیین
مثلی ﴿ یبین الله آیاته للناس ﴾ الله تعالی ناسه اوامر ونواهیسنی تبیین ایدر ﴿ لعلهم یتقون ﴾
تا که اندن قورقوب مخالفتدن صاقنه‌لر ﴿ ولا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل ﴾ بعضکز بعضنك مالنی
حق تعالینك مباح قیلمدیغی وجهك غیریله اکل ایتمکز * روایت اولنورکه پیغمبریمز علیه
السلام حضورنده ربیعه بن عبدان الحضرمی رضی الله تعالی عنه امرئ القیس بن عابس
الکندیدن برارض دعوی ایدوب اول انی بندن قهرله آلوبدر دیدی کندی انی انکار ایدیجك
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرمیدن بینه استدی اول ایسه بینه‌م یوقدر دیجك *
ایمدی اکا یمین ویرسین دیدی چون کندی‌یی تحلیفه عرض ایتدی پیغمبریمز علیه السلام
دیدیکه * اما ان حلف علی ماله لیأکله ظلما لیلقین الله تعالی وهو عنه معرض * اکاه اولغل که
اول مدعی علیه که مدعینك مالنی ظلما اکل ایچون یمین ایده الله تعالی‌یه ملاقی اولور حالبوکه
اول اندن معرضدر * اویله اولسه اشبو آیت کریمه نازل اولوب اندن نهی اولندی وجه باطل
ایله اکل انواع عندندرکه اول کاهی غصب ونهب طریقی اوزره وکاهی لهو طریقی اوزره قمار
ومغنی‌یه اجرت کبی وکاهی رشوت وخیانت طریقی اوزره اولور ﴿ وتدلوا بها الی الحکام ﴾
ودخی اول اموالك امورینی ویا حکومتنی ظلم ایدر امرا وقضاته القا ایتمکز ویاخود انی باطلله
اکل ایدوب حکامه نسبت ایتمکز * قتاده ایدر قرنداشك مالنی حاکمه القا ایتمکل حالبوکه سن
ظالم ایدوکنی بیلورسن * ایمدی حاکمك حکمی حرامی حلال ایتمز * شریح رضی الله تعالی
عنه دیردیکه بن سنکیچون قضا ایدرم مع هذا ظنم بودرکه دعوانده ظالم اوله‌سن لکن بکا وسعت
یوقدرکه ظنمه موافقت ایدم بلکه بکا واجب اولان بینه‌نك مقتضاسیله قضا ایتمکدر وبنم قضامله
سکا حرام اولان شیء حلال اولمز * ام سلمه رضی الله تعالی عنها ایدر * قال النبی صلی الله علیه وسلم
* انا بشر وانکم تختصمون الی ولعل بعضکم ان یکون الحن بحجته من بعض فاقضی له علی نحو ما اسمع
منه فمن قضیت له بشیء من حق اخیه فلا تأخذنه فانما اقطع قطعة من النار * پیغمبریمز علیه السلام

(دیدیکه)

هم بخارجین من النار ﴾
چون تابعلر متبوعلرینك
کندولردن تبری وقطع
علاقه ایلدکلرینی مشاهده
ایتدکلرنده اکر بزم ایچون
تکرار دنیا اولیدی متبوعلر
مزك شمدی بزدن تبری
ایتدکلری کبی بزدخی انلردن
تبری ایدردك دیه‌لر بوعذاب
کوسترلدیکی کبی الله تعالی
آنلرك ندامت وحسرت
ویره‌جك عمللرینی آنلره
کوستره والحال تابع ومتبوع
جهنمدن چیقاجقلر دکلدر
* بو اعماللری کندو
زعملرنجه ایتدکلری حج
وخیرات وعبادت اوثان کبی
حسنه ظن ایتدکلری اوله
یاخود قتل وغارت ودفن
بنات کبی سیئه‌لری اوله‌نه
ایسه سبب حسرتلری
اوله‌جق ﴿ یا ایها الناس کلوا
مما فی الارض حلالا طیبا ولا
تتبعوا خطوات الشیطان انه
لکم عدو مبین ﴾ ای ناس یر
یوزنده اولان بعضیسنی
حلال طیب اوله‌رق اکل
ایدك وشیطانك ایزینه تابع
اولمیك که مشرکاره حلالی
حرام حرامی حلال ایتمشدر
تحقیق شیطان سزك ایچون
آشکاره دشمندر * که آدم
علیه السلامی منهی عنی
اکل ایله جنتدن اخراجه

دیدیکه یا مؤمنلر بن سزکبی بشرین سز بکا خصومتله کلورسز کاهی بریکز حجتنی تقریرده
آخردن الحن اولور بن دخی آندن ایشتدیکمك مقتضاسی اوزره انکیچون قضا ایدرین بر
کمسنه که انکیچون قرنداشی حقنده برشیء قضا ایدرین زنهار انی اخذ ایتمسونکه بن اکا قضاممله
جهنمدن برقطعه قطع ایدرین ﴿ لتأکلوا فریقا من اموال الناس بالاثم ﴾ تا که اموال ناسدن
برطائفه‌یی شهادت زور ویا یمین کاذبه ایله اکل ایده‌سز ﴿ وانتم تعلمون ﴾ حالبوکه مبطل
ایدوککزی بیلورسز * اشبو آیتده دلالت واردرکه وجه شرعیسز مال اکلی حرام اوله
ورشوت حرام اوله وناحق یره مخاصمه حرام اوله وحاکم ظاهر حکمیله فعلنده مصیب اولوب
لکن مدعی مبطل ایسه انکله حکم اولنان شیء باطنده اکا حلال اولمیه ﴿ یسألونك عن الاهلة ﴾
یا محمد انلر سکا اهله‌دن سؤال ایدرلر * روایت اولنورکه انصاردن معاذ بن جبل وثعلبة
بن غنم دیدیلرکه یا رسول الله حکمت ندرکه هلال ابتداده اینجه ظاهر اولور اندن تدریج
ایله قالکلنور حتی که نورله طوبطلو اولور بعده اکسیله‌رك اولکی قرارینه بولور اول
سببدن اشبو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ قل هی مواقیت للناس والحج ﴾ آنلره دیکل که
بز آنی آنجلاین ایتدك تا که ناس انکله حج وعمره وصوم وافطار وآجال دیون وعدة نساء
ودخی انك غیری وقتلری بیله‌لر اول اجلدن انکله شمس بیننده مخالفت اولدی شمس
علی الدوام حالت واحده اوزره قالدی ﴿ ولیس البر بان تأتوا البیوت من ظهورها ﴾ وبرّ تقوی
اول دکلدرکه محرم اولدیغکزده بیوتکزك ظهورندن دخول وخروج ایده‌سز * روایت
اولدیکه انصار احرامه کیردکلرنده دار وفسطاطه بابندن کیروب چیقمزلردی بلکه
وراسندن ثقب ویا فرجه ایدوب اندن کیروب چیقارلردی وانی برّ عد ایدرلردی
اشبو آیت کریمه نازل اولوب اول فعللری بردکل ایدوکی آنلره بیلدرلدی ﴿ ولکن البر
من اتقی ﴾ لکن بر اولدرکه محارمدن وشبهاتدن صاقنه‌لر ﴿ وأتوا البیوت من أبوابها ﴾
بلکه بیوتکزه قپولرندن کیرك چیقك اول امرده حال احرامك حال احلالدن فرقی
یوقدر ﴿ واتقوا الله ﴾ الله تعالینك احکامنی تغییردن وافعالنه اعتراضدن صاقنوب اندن قورقکز
﴿ لعلکم تفلحون ﴾ تا که هدی وبرّه ظفر بوله‌سز ﴿ وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم ﴾
الله تعالینك کلمه‌سنی اعلا ودینی اعزاز ایچون سزکله قتال ایدن کفاره شهر حرامده
وکرك حرمده الله تعالینك طاعتنده جهاد ایدك ﴿ ولا تعتدوا ﴾ سز انلره قتال ایله ابتدا
ایتمکز ویاخود معناسی نسا وصبیان وشیوخ ورهبانی وسزه القاء سلم ایدنی قتل ایتمکز
﴿ ان الله لا یحب المعتدین ﴾ الله تعالی حد مشروعی تجاوز ایدنلری سومز ﴿ واقتلوهم
حیث ثقفتموهم ﴾ سز آنلری هر قنده حلده وکرك حرمده بولورسکز قتل ایدك
﴿ واخرجوهم من حیث اخرجوکم ﴾ وآنلری دیارلرندن چیقارك انلر سزی دیاریکزدن
چیقاردقلری کبی زیرا مشرکلر مسلمانلری مکه‌دن چیقارمشلردی مسلمانلر دخی یوم فتحده
انلرك اسلامه کلمینلرین مکه‌دن چیقاردیلر وقتا که مشرکون حرمده قتالی استعظام ایدوب
انکله مسلمینی تعییر ایتدیلر اشبو آیت نازل اولدیکه ﴿ والفتنة اشد من القتل ﴾ سزك الله
تعالی‌یه شرککز مسلمونك حرم واحرامده سزی قتللرندن اشد واعظمدر ﴿ ولا تقاتلوهم عند

سبب اولمشدر * ﴿ انما یأمرکم
بالسوء والفحشاء وان تقولوا
علی الله ما لا تعلمون ﴾ انجق
شیطان سزه سوء وفحشایی
یعنی میل دنیا ومتابعت نفس
وهوایی امر ایدر وتحلیل
وتحریمك خلافی جهتیله حق
تعالی حقنده بیلمدیککز
شیئی سویلمککزی امر
ووسوسه ایدر ﴿ واذا قیل
لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا
بل نتبع ما الفینا علیه اباءنا اولو
کان آباؤهم لا یعقلون شیئا
ولا یهتدون ﴾ قچان آنلره
الله تعالی‌نك کوندردیکی
قرآنده اولان حلال وحرامه
اینانك وتابع اولك دینلسه
انلر بلکه بز پدرلرمزدن
بولدیغمز والفت ایتدیکمز
شیئه تابع اولورز دیرلر آیا
انلر بابالرینه‌می تابع اولورلر
که بابالری جهله‌دن اولوب
امور دیندن برشیئی فهم
وتعقل ایتمزلر وطوغری
یوله کیتمزلر ایدی ﴿ ومثل
الذین کفروا کمثل الذی
ینعق بما لا یسمع الا دعاء
ونداء صم بکم عمی فهم
لا یعقلون ﴾ شول کافرلرکه
قرآنه وانده اولان حلال
وحرامه اینانمدیلر انلر اول
چوبانك اغنام وکلابنه بکزر
لرکه چوبانك کلامنی فهم ایتمز
لر آنجق صدا ونداسنی

المسجد الحرام حتى يقاتلوكم فيه ﴾ مسجد حرام عندنده مشركينه قتال ايله بدأ ايتمكز مكركه انلر سزه انده قتال ايله بدأ ايدرلرسه سز دخی انلری انده قتل ايدك مبالات ايتمكز * زيراكه مسجد حرامك حرمتنی انلر هتك ايتمش اولور ﴿ كذلك جزاء الكافرين ﴾ كافرلرك جزاسی بونك كبيدر انلره ايشلدكلرينك مثلی ايشلنور ﴿ فان انتهوا ﴾ اكر انلر قتال وكفردن منتهی اولورلرسه ﴿ فان الله غفور ﴾ حق تعالی توبه ايدنی مغفرت ايدر ﴿ رحيم ﴾ اكا طاعت ايدنه رحمت ايدر ﴿ وقاتلوهم حتى لا تكون فتنة ﴾ مشركينه قتال ايدك تاكه شرك اولميه ﴿ ويكون الدين لله ﴾ وعبادات وطاعات يالكز الله تعالی يه اوله شيطانك انده نصيبی اولميه اويله اولسه عربك مشركلرندن اسلام ويا قتلك غيريسی مقبول اولماز ﴿ فان انتهوا ﴾ اكر شركدن منتهی اولورلرسه منتهيلره اعتدا ايتمكز ظلم ظالمك غيری يه حسن اولماز وياخود اكر سز منتهيلره تعرض ايدرسه كز ظالمين اولورسز ﴿ فلا عدوان الا على الظالمين ﴾ اويله اولسه ظلم يينه ظالملره اولوركه اول * جزاء سيئة سيئة مثلها * قولنك مصداقيدر * ايمدی ظالمينك جزاسنه ظلم ديلمسی مشاكلت ايچوندر ﴿ الشهر الحرام بالشهر الحرام ﴾ شهر حرامك هتك حرمتنده شهر حرامه مقابل اولور وقتاكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عام حديبيه ده معتمر اولديغی حالده شهر ذی القعده ده مكه يه خروج ايتدی مشركون انی بيتندن صد ومنع ايتديلر شول شرطله كيم اول سنه ده كيرو مدينه يه كيده كله جك سنه ده كلوب اول عمره سنی قضا ايده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اول شرط اوزره اول سنه عمره ايتمدين كيرو مدينه يه كيتدی وكله جك سنه ده شهر ذی القعده ده كه اول هجرتك يدنجی سنه سنده ايدی كلوب عمره سين قضا ايتدی اويله اولسه آيتك معناسی اولوركه چون مشركون عام حديبيه ده شهر حرامك حرمتن هتك ايتديلر * ايمدی انلرك هتكنه مقابل سزدخی اول شهرده انلره قتال ايله انك حرمتن هتكدن مبالات ايتمكز ﴿ والحرمات قصاص ﴾ هر حرمتكه انی محافظه واجب اوله انده قصاص جاری اولور چون مشركون شهريكز حرمتنی صد ايله هتك ايتديلر سز دخی انلره ايتدكلری مثلنی ايدك عنوة اوزرلرينه دخول ايدك قتال ايدرلرسه سزدخی انلری قتل ايدك ﴿ فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم ﴾ اول كمسه كه شهر حرامده قتال ايله سزه اعتدا ايده سزدخی اكا اعتدا ايدك سزه اعتدا ايتديكنك مثليله * امام شافعی رحمه الله اشبو آيت احتجاجله ديديكه قاتل قتل ايتديكی شئ مثليله قتل اولنور محدود ويا خنق ويا حرق ويا تجويع وياتغريقدن هرقنغيسيله قتل ايدرسه اولدخی انكله قتل اولنور حتى قتلی انی طاتلی صويه براقماغله ايسه اولدخی طاتلی صوده غرق اولنور آجی صوده دكل ﴿ واتقوا الله ﴾ انتصارده الله تعاليدن قورقوب حقكزدن اكثر وزياده يی ظالمكزدن اخذ ايتمكز ﴿ واعلموا ان الله مع المتقين ﴾ وبيلك كه حق تعالينك عونی ونصرتی اعتدادن صقينانلرله بيله در ﴿ وانفقوا فی سبيل الله ﴾ الله تعالينك طاعتی يولنه انفاق ايدك اول كركسه جهاد ويا سائر خيراتدر ﴿ ولا تلقوا بايديكم الى التهلكة ﴾ وكنديكزی تهلكه يه القا ايتمكز اسرافله ويا وجه معاشی تضييعله ويا غزودن ويا اكا انفاقدن كفله كه اول عدويی قوتلنديرر وهلاكزه سبب اولور ويا مالكزی امساكله وحب ماله كه اول هلاك مؤبده اولور ويا الله تعالينك رحمتندن قنوطله ﴿ واحسنوا ﴾ اعمال واخلاقكزی حسن ايدك

ايشيدرلر آنلر صاغرلر ودلسزلر وكورلردر قرآنی ايشيدوب تعقل وتبصر ايتمزلر ﴿ يا ايها الذين آمنوا كلوا من طيبات ما رزقناكم واشكروا الله ان كنتم اياه تعبدون ﴾ ای مؤمنلر سزه ويرديكم رزقلرك تميز وحلالندن اكل ايدك والله ه شكر ايدك اكر سز اكا خلوصله عبادت ايدرسه كز ﴿ انما حرم عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما اهل به لغير الله فمن اضطر غير باغ ولا عاد فلا اثم عليه ان الله غفور رحيم ﴾ الله تعالى سزه انجق لحمی اكل اولنور حيوانانك بوغازلنمه دن اولمشنی وسيلان ايدن قانی وخنزيراتنی والله دن غيری ايچون يعنی بتلر وسائر اسمنه ذبح اولنانلری حرام قيلدی اول كيمسه كه تلف نفس اوله جق درجه جبره دوچار ويا نهايت مرتبه آچلغه كرفتار ايله مضطر اولسه وبو اضطرار وضرورتی * قطع طريق وخروج على السلطان كبی * بغی وظلمی ياخود مسلمانلر اوزرينه ناشرعی سفری حالنده دكلسه بو محرماتدن سد رمق ايده جك قدر اكلده كناه يوقدر تحقيق الله عظيم الشان

ويا محتاجلره تفضل ايدك وياحق تعالی يه حسن ظن ايدك ﴿ ان الله يحب المحسنين ﴾ الله تعالی احسان ايدنلری سور ﴿ واتموا الحج والعمرة لله ﴾ حج وعمره يی لله اتمام ايدك اول ايكيسنك اتمامنده علما اختلاف ايتديلر بعضيلر ديديكه اول ايكيسنك مناسك وحدود وسنتيدر * واركان حج بشدر احرام وعرفه يه وقوف وطواف كعبه وصفاء ومروه بيننده سعی وحلق رأس وياتقصيردر وحج ايچون ايكی تحلل واردر واسباب تحلل اوچدر يوم نحرده رمی جمرۀ عقبه وطواف زيارت وحلق رأسدر چقان بواوچ شيئدن ايكيسی بولنه تحلل اول حاصل اولور * وثالثله تحلل ثانی حاصل اولور وتحلل اولدنصكره نسادن غيری محظورات احرامك جميعی مباح اولور وتحلل ثانيدنصكره كليسی مباح اولور * واركان عمره درتدر احرام وطواف بيت وسعی وحلقدر * قتاده رضی الله عنه ايدر تمام عمره اولدركه اشهر حجك غيريده عمل ايده واكر اشهر حجده ايسه انده اقامت ايدوب حج ايدرسه اول تمتع اولوب اوزرينه هدی واجب اولور اكر بولور ايسه وياصيام واجب اولور هدی بولنمز ايسه وتمام حج اولدركه مناسكك كليسنی اقامت ايده بروجهله كه عاملنه قران وياتمتع سببيله دم لازم كلميه * ضحاك ايدر اول ايكيسنك اتمامی نفقه سی حلالدن اولوب مناهيدن صاقنمقدر * سفيان ثوری ايدر اول ايكيسنك اتمامی اهلندن انكچون چيقوب تجارت وياحاجتی اولمامقدر وحج عمره نك اداسی اوچ وجه اوزره جائز اولوركه اول افراد وتمتع وقراندر * اما افرادك صورتی حجی افراد ددر اندن فارغ اولديغنده عمره كتورمكدر وتمتعك صورتی اشهر حجده عمره كتوروب عمره اعمالندن فارغ اولديغنده حج ايچون احرامی وحجی اول سنه ده مكه دن اولمسيدر وقرانك صورتی حج وعمره ايچون معا احرامه كيرمسيدر ويا عمره ايچون احرامه كيروب بعده اول عمره اوزره حجه داخل اولمسيدر عمره طوافنه افتتاحندن اول ايمدی انكله اول قارن اولور ﴿ فان احصرتم فما استيسر من الهدى ﴾ اكر بيت شريفی طوافدن منع اولنسه كز هدی دن ميسر اولان اوزريكزه واجب اولور * علما اختلاف ايتديلر شول احصارده كه محرم ايچون احرامدن تحللی مباح قيلور برجماعت ذاهب اولديلر كه اول هر مانعدركه انی بيت شريفه وصولدن واحرامنی مضيدن منع ايده اول كركسه عدو ويامرض وياحرج وياذهاب نفقه وياضلال راحله در * ايمدی اشبو اشيادن هرقنغيسی ايسه محرم ايچون تحللی مباح قيلوركه اول ابن مسعود وغيرينك قوليدر * وبرجماعت اخری ذاهب اولديلر كه حبس عدودن غيريله تحلل مباح اولمزكه اول ابن عباس وغيرينك قوليدر ﴿ ولا تحلقوا رؤسكم حتى يبلغ الهدى محله ﴾ واحرامدن حلول ايچون حال احصاريكزده رؤسكزی حلق ايتمكز الا شول وقتده حلق ايدك كه هديكز ذبح اولنمسی واجب اولور محله ايريشه وهديك محل ذبحی اكثر علما عندنده محرمك حصر اولديغی مكاندر زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عام حديبيه ده هدينی حديبيه ده ذبح ايتدی وبرقوم ديديلر كه محصر احرامی اوزره معتمردر تاشول وقته دكين كه هدينی حرمه كوندره وذبح اولنه جق كونی ذابحله مواعده ايديشه * ايمدی انك ذبح اولنديغی وقتده محصر دخی احرامندن حلول ايدركه اول اهل عراق قوليدر واكر محصر هدی بولمسه انده ايكی قول وار برقولده هدی اولمينجه اولمز * ايمدی اول تحلل ايدر وهدی ذمتنده اولوب بولديغنده ذبح ايدر وقول آخرده اول هديدن بدل صوم تمتع واجب اولور وياخود هدی تقويم اولنور

بوجهتله ضرورتده محرمات مذكوره دن تناول ايدن كيمسه يه مغفرت ومرحمت ايديجيدر ﴿ ان الذين يكتمون ما انزل الله من الكتاب ويشترون به ثمنا قليلا اولئك ما يأكلون فی بطونهم الا النار ولا يكلمهم الله يوم القيمة ولا يزكيهم ولهم عذاب اليم ﴾ شول علماء يهودكه اخذ رشوت ايله الله تعالينك كوندرديكی توريتدن نعت نبويی كتم ايتديلر واول كتم مقابلی دون بها الديلر روز جزاده انلرك اكل ايتدكلری رشوت قارنلرنده انجق آتش اولور واول كونده الله تعالی انلره فائده لو تكلم ايتمز وكناهلرندن تطهير ايتمز وانلر ايچون المولو عذاب واردر ﴿ اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى والعذاب بالمغفرة فما اصبرهم على النار * ذلك بان الله نزل الكتاب بالحق وان الذين اختلفوا فی الكتاب لفی شقاق بعيد ﴾ شونلركه دنياده هدايته بدل ضلالتی اشترا ايلديلر وآخرتده مغفرته بدل عذابی الديلر نه شی انلری نار ابديه يه صبر ايتدردی بو عذاب آنلره الله تعالينك حقله كوندرديكی كتابك حكمنی كتم

قیمتی قاچ درهم اولورسه انکله طعام اشترا اولنوب فقرایه تصدق ایدیلور واکر طعامدن عاجز اولورسه هر مد ایچون طعامدن بدل برکون صائم اولور (فمن کان منکم مریضا او به اذی من رأسه) سزدن اول کمسنه که حال احرامنده مریض ویاخود رأسنده جراحت ویاصداع ویاانک مثلی اذا اولمغله باشنی تراش ایدرسه (ففدیة من صیام او صدقة او نسك) اکا فدیه واجب اولور ویا اوچ کون صائم اولور ویا اوچ صاع طعامی التی مسکینه هر برینه یارمشر صاع ویررو یا برذبیحه ذبح ایدرکه انك اعلاسی بدنه واوسطی بقره وادناسی شاتدر قنغیسنی دیلرسه انی ذبح ایدر هر هدی ویا طعامکه محرمه لازم کلور مکه ده ادا اولنور حرم مسکینلرینه تصدق ایدیلور اما شول هدی که محصره لازم کلور اول انی حصر اولندیغی مکانده ذبح ایدر وصومی هر نه مکانده دیلرسه اداسی جائز اولور (فاذا آمنتم) قچان احصاردن امین اولسه کز ویامرضدن قورتلسه کز (فمن تمتع بالعمرة الی الحج) اول کمسه که استمتاع ایده وعمره ایله الله تعالی یه تقرب انتفاعن ایده اشهر حجده حجله تقرب انتفاعن ایتمزدن اوکدین ویاخود اول کمسه که عمره سندن محظورات احرامی استباحه ایله تحللدنصکره حج احرامنه دکین استمتاع ایده (فما استیسر من الهدی) ایمدی اکا تمتعی سببیله شاة ویاسائر نعمدن میسر اولان دم واجب اولورکه انی یوم نحرده ذبح ایدرواکر آنی یوم نحردن اول حج ایچون احرامدن صکره ذبح ایدرسه بعضیلر دیدیکه جائز اولمز دم اضحیه کبی وبعضیلر دیدیلرکه جائز اولور دم جنایات کبی (فمن لم یجد فصیام ثلاثة ایام فی الحج) اول کمسه که هدی بولمیه اکا واجب اولورکه احرامدنصکره حجه اشتغال ایامنده تحللدن اول اوچ کون صائم اوله احب اولان ذی الحجه نك سابع وثامن وتاسعن صائم اولمقدر واکثرون عندنده یوم نحرده وایام تشریقده انی اداجائز اولماز (وسبعة اذا رجعتم) ویدی کون دخی صائم اوله سز قچانکه اهلکزه رجوع ایده سز ویا اعمال حجدن فارغ اوله سز (تلك) اشبو اوچ کون صومیله یدی کون صومی (عشرة کاملة) مجموعی اون کوندرکه هدیدن بدل صومه اقامتله مراد اولنان شیئده کامله در ویاشروط وحدود ایله کامله در ویا اون کونی صومله تکمیل ایدك اندن ناقص ایتمکز (ذلك) اشبو ذکر اولنان حکم (لمن لم یکن اهله حاضری المسجد الحرام) شول کمسه ایچوندرکه اهل مسجد حرام مقیملرندن دکلدر بلکه حرمدن مسافهٔ قصرده در * زیرا اولکه اندن اقلده اوله اول مقیم حرمدر ویا مقیم حرم حکمنده در والحاصل * حاضری المسجد الحرام * ایله مراد ابو حنیفه عندنده اهل مواقیتدر ومادونده ساکنلردر * وشافعی عندنده مکه دن مسافهٔ قصردن اقلده توطن ایدنلردر (واتقوا الله) اوامر ونواهی محافظه سنده الله تعالیدن قورقکز (واعلموا ان الله شدید العقاب) وبیلك که الله تعالینك عقابی شدیددر انلره کیم نواهیسندن اجتناب ایتمیه لر (الحج اشهر معلومات) حجك وقتی اشهر معروفه درکه اول شوال وذی القعده آیدر وذی الحجه نك طقوزیدر (فمن فرض فیهن الحج) اول کمسه که احرام وتلبیه ایله اشهر حجده نفسی اوزره حجی ایجاب ایده * اشبو دلیلدرکه برکیمسه اشهر حجك غیریده حج ایچون احرام ایده حج ایچون احرامی منعقد اولمیه که اول ابن عباس قولیدر شافعی دخی اکا ذاهبدر ودیدیکه عمره ایچون احرامی منعقد اولور زیراکه الله تعالی اشبو اشهری فرض حجك احرامی ایجابنه تخصیص ایتدی * ایمدی اول اشهرك غیریده منعقد اولسه اشبو تخصیصك فائده سی اولمز دیدی نتکم صلواتی مواقیته تعلیق

ایتدکاری سببیله در انلرکه کتاب منزله نك بعضنی اقرار وبعضنی انکار ایله اختلاف ایتدیلر آنلر حقدن بعید خلافده درلر (لیس البر ان تولوا وجوهکم قبل المشرق والمغرب ولکن البر من آمن بالله والیوم الآخر والملائکة والکتاب والنبیین واتی المال علی حبه ذوی القربی والیتامی والمساکین وابن السبیل والسائلین وفی الرقاب واقام الصلوة وآتی الزکوة والموفون بعهدهم اذا عاهدوا والصابرین فی البأساء والضراء وحین البأس اولئك الذین صدقوا واولئك هم المتقون) یوزیکزی مشرق ومغرب طرفنه دوندرمکز خیر وطاعتدن دکلدر ولکن طاعت وخیر وتهذیب الله تعالی یه وآخرته وملئکه یه وکتب منزله یه وانبیایه ایمان کتورمکدر ومحبتی اوزره اولدیغی یاخود الله تعالی یه محبتله مالنی کندو اقرباسنك فقراسنه وفقرا یتیملره ومحتاجلره وغریب یولجیلره یاخود کندو مسافرلرینه وسائل فقرایه ومکاتب یعنی بهاسی قطع اولنوب ادا ایتمکده اولان اسیرلره یاخود عتاق ایچون اسیر اشتراسنه

ایتدی حتی برکیمسه صلوات مکتوبه نك برینه وقتی داخل اولمدین شروع ایتسه انکله مکتوبه سی ادا اولنمز وبرجماعت ذاهب اولدیلرکه اشهر حجك غیریده حج ایچون اولان احرامی منعقد اوله که اول ابو حنیفه ومالك وثوری قولیدر اماکه عمره ایام سنه نك جمیعی اکا وقتدر (فلا رفث ولافسوق ولاجدال فی الحج) ایام حجده جماع ویا فحش کلام ایتمك ودخی سیئات وارتکاب محظورات ایله حدود شرعدن خروج ایتمك ودخی خدم ورفقه ایله جدال ایتمك یوقدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم * من حج لله ولم یرفث ولم یفسق رجع کیوم ولدته امه * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکیمسه که حج ایده وانده رفث وفسوق ایتمیه اناسندن طوغدیغی کون کبی کناهسز اهلنه رجوع ایده (وما تفعلوا من خیر یعلمه الله) خیر وطاعتدن هر نه شیئکه انی ایشلرسز حق تعالی انی بیلور یوم قیامتده سزه جزاسن قیلور (وتزودوا فان خیر الزاد التقوی) معادکز ایچون تزود ایدك که اول زادك خیرلوسی تقوادر * دینلدیکه اشبو آیت کریمه اهل یمندن برناس حقنده نازل اولوبدرکه انلر حجه زادسز کیدرز بز الله تعالی یه توکل ایدرز اول بزی اطعام ایدر دیرلر مکه یه قدوم ایده جك ناسدن سؤال ایدرلر حتی که بعضیلری غصب ونهبه کیدرلر اویله اولسه حق تعالی انلره امر ایتدیکه زادلنه لر وناس اوزره کل وثقلت اولمقدن صاقنه لر (واتقون یا اولی الالباب) وبندن قورقکز ای عقول کامله صاحبلری * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر عکاظ وذوالمجاز ومجنه زمان جاهلیتده اسواق ایدی اسلام کلیجك انده تجارتدن ناس تأثم ایتدیلر اویله اولسه نازل اولدیکه (لیس علیکم جناح ان تبتغوا فضلا من ربکم) سزه اثم وحرج یوقدرکه مواسم حجده تجارتله ربکز جل شانه دن رزق طلب ایده سز (فاذا افضتم من عرفات) قچانکه عرفاتدن کونشك غروبندنصکره رجوع ایده سز * وقفه عرفات ویومنه عرفه دینلمسنك سببنده علما اختلاف ایتدیلر عطا ایدر جبرائیل علیه السلام ابراهیم علیه السلامه مناسکی کوستروب عرفت یعنی بیلدکمی دیوب ابراهیم علیه السلام دخی عرفت بیلدم دیدی * ضحاك ایدر آدم علیه السلام وحوا یره ایندرلدکلرنده آدم علیه السلام هندده سرندیبه وحوا جده یه واقع اولوب هر بری صاحبن طلبنده اولدی حتی که عرفاتده بولشوب بیلشدیلر * سدی ایدر وقتا که ابراهیم علیه السلام ناسی حجه دعوت ایدوب تلبیه ایله اجابت ایتدیلر حق تعالی اکا امر ایتدیکه عرفاته کیده واکا انی وصف ایتدی جمره یه ایریشیجك شیطان انی قارشولادی ابراهیم علیه السلام اکا یدی طاش آتدی وهر طاشله تکبیر ایتدی شیطان اوچوب ایکنجی جمره نك اوزرینه قوندی ابراهیم علیه السلام اکا اولکی جمره ده ایتدیکنی ایتدی شیطان اندن دخی اوچوب اوچنجی جمره نك اوزرینه قوندی ابراهیم علیه السلام انده دخی اولکیلرده ایتدیکن ایتدی شیطان انکله مقاومته طاقتی اولمدیغن کوریجك اوچوب کتدی اندن ابراهیم علیه السلام کیدوب عرفاته طوردی وانی حق تعالینك وصفیله بیلدی اول اجلدن اول وقته عرفه وموضعه عرفات دینلدی (فاذکروا الله عند المشعر الحرام) مشعر حرام عندنده الله تعالی یه دعا وتلبیه ایله ذکر ایدك که اول عرفاتك ایکی ماء زمیله وادیٔ محسر مابینیدر جابر رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم وقتا که مزدلفه ده صبحی قرا کویده قیلدی اندن ناقه سنه بنوب مشعر حرامه واردی وانده دعا ایدوب وتکبیر وتهلیل ایتدی

ویرمکدر ودخی نماز مفروضه یی وزکات مقرره یی ادا ایتمك وحقله عهد ایتدکلری حالده عهدلرینه وفا ایتمك وفقر وفاقه ده ورنج ومحنتده وو قت جهاد وغزا ومقاتله ده صبر ایتمکدر بو صفتلرله موصوف کیمسه لر حقه متابعتده صادقلر ورذائلدن صاقنجلردر * محققلر کمالات انسانیه یی شعبه لریله اوچ شیئه انحصارا صحت اعتقاد وحسن معاشرت وتهذیب نفسدر دیمشلر بو آیت کریمه ده « من آمن » دن « والنبیین » ه کلنجه مؤمن بهی تصدیق ایله صحت اعتقاددر * وآتی المال * دن * وفی الرقاب * ه دك حسن معاشرتدر * واقام الصلوة * دن * وحین البأس * ه دك تهذیب نفسدر بناء علیه بو خصالی جمع ایدن ایمان واعتقادینه نظرا صدقله وصف اولندی وخلقله معاشرت وحقله معامله سنه اعتبارا تقوا ایله مدح اولندی * پیغمبریمز علیه السلام برکیمسه بو آیتله عمل ایدرسه تحقیق استکمال ایمان ایتدی بیورمشدر (یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتلی الحر بالحر والعبد

ووقت اصفراره دکین وقوفدن زائل اولمدی * اکا مشعر دینلدی زیرا معلم عبادتدر وحرمتیچون حراملە وصفلندی (واذکروه کما هدیکم) وانی توحید وتعظیمله ذکر ایدك نتکم اول هدایتله سزی ذکر ایلدی شول وجهله کیم سزی دین اسلامه ومناسك حجه هدایت ایتدی (وان کنتم من قبله لمن الضالین) اکرچه انك هدایتندن اول ایمان وطاعتی جاهللردن ایدیکز (ثم افیضوا من حیث افاض الناس) ناسك افاضه یعنی رجوع ایتدیکی مکاندن یعنی عرفاتدن افاضه ایدك * سبب نزولی اولدرکه قریش ناس اوزره ترفع ایدوب وقوفی مزدلفەده ایدرلردی اهل الله وسکان حرمز سائر ناسله مساوی دکلز دیوب وقوف ایچون حرمدن طشره عرفاته وارمزلردی سائر ناس ایسه عرفاتده وقوف ایدوب اندن افاضه ایدرلردی اویله اولسه حق تعالی قریشه امر ایتدیکه سائر ناسك وقوف ایتدیکی مکانده وقوف وانلرك افاضه ایتدیکی مکاندن افاضه ایدەلر (واستغفروا الله) وقوف افاضه وسائر مناسکی تغییردەکی جاهلیتکزدن الله تعالییه اعتذار واستغفار ایدك (ان الله غفور رحیم) اول الله تعالی ذنبدن توبه ایدنه مغفرت ایدر وجنتله اثابت ایدر (فاذا قضیتم مناسککم) قچان حجکزدن فارغ اولوب ذبایحکزی ذبح ایدەسزکه اول جمرهٔ عقبه یی رمیدنصکره مناده استقرار عندندەدر (فاذکروا الله) الله تعالی یی تکبیر وتمجید وثنا ایله وصف وذکر ایدك (کذکرکم اباءکم) آبائکزی ذکر ایتدیککز کبی * عربك عادتندن ایدیکه حجدن فارغ اولدقلرنده بیت شریف عندنده طوروب آبالرینك مفاخرینی ذکر ایدرلردی حق تعالی امر ایلدیکه ایمدی بنی ذکر ایدك که اول مفاخری سزه وآبائکزه بن ویرمیشن واحسان ایلمیشن * ابن عباس وعطا ایدرلر یعنی الله تعالی یی ذکر ایدك صبیان وصغارك آبالرینی ذکر ایتدیکی صبی ابتدا سویلر اولدیغنده باباسنی ذکر ایدر غیریسنی ذکر ایتمز * ایمدی سزدخی انك کبی الله تعالی یی ذکر ایدك غیریسنك ذکرینی ترك ایدك (او اشد ذکرا) بلکه اندن اشد واکثر ذکر ایدك * امام رازی تفسیرنده ایدر اشبو آیت کریمه دلالت ایدرکه ذکر اللهی اعلان واجب اوله * زیرا معلومدرکه انسان ابیله افتخار ایدر اولسه انك ذکرنی اعلان واظهارنده مبالغه ایدر استنکاف ایتمز اما قچان انك ذکرنی اخفا ویا اسرار ایتسه اول انك اندن استنکافنه دلالت ایدر چون ابیله افتخار ایدن اظهار واعلاننده مبالغه ایدر اوله * اشبو آیت کریمه مقتضاسنجه ذکر اللهی اعلان بالطریق الاولی واجب اوله ودخی ذاکرك ذکر اللهی جهری دلالت ایدرکه اول انکله افتخار ایدوب منکرك انکارنه مبالات ایتمزدر وشك یوقدرکه بو فعل عقلده استحسان اولنور شرعده دخی انجلیندر * زیراکه حدیثده کلدیکه * ماراٰه المؤمنون حسنا فهو عند الله حسن * اول شیئکه انی مسلمون حسن کوره اول عند الله دخی حسندر وبو معنایی تقویه ایدرکه ستر واخفایه لایق اولمز الا اولکه عیب ونقصان اوله تاکه خلقه منکشف اولمیه اما اولکه انواع فخر وفضلی ومنقبه نك اعظمی مفید اوله نیجه لایق اولورکه اول اخفا اولنه * ومعلومدرکه عبد مؤمنه الله تعالی یی تعظیمله ذکردن اعلا اکمل منقبه اولمز اول اجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه * طوبی لمن مات ولسانه رطب من ذکر الله * سعادت اول کمسه یه کیم لسانی الله تعالینك ذکریله رطب ایکن وفات ایده وعلی رضی الله تعالی عنه دعاسنده * یا من ذکره مشرف للذاکرین * ای باری تعالی که ذکرك ذاکرینه شرف ویردیو سویلردی * ایمدی

بالعبد والانثی بالانثی فمن عفی له من اخیه شیء فاتباع بالمعروف واداء الیه باحسان ذلك تخفیف من ربکم ورحمة فمن اعتدی بعد ذلك فله عذاب الیم) ای مؤمنلر سزك اوزریکزه قصدا مقتوللر ایچون قصاص فرض اولندی حر ایله حر عبد ایله عبد نسا ایله نسا قصاص اولنور یعنی مقتولی مسلم اولدیغی حالده قاتل حر وعبد وانثی هرکیم اولورسه * حنفیه کوره * قصاص اولنور امدی مقتولك برادرندن یعنی ورثه وولیسندن اول قاتل ایچون برشی عفو اولنسه یعنی شیدن مراد سقوط قصاصه بادی دمندن یا ورثەدن بعضنك عفوی اوله بو عفودنصکره ولی الدم اولان ورثه حقدن زیاده اولمیه رق معروف ایله دیت اخذینه تبعیت ایده وقاتل دخی وارث مقتوله دیت لازمه یی بلا تعویق حسن معامله ایله ادا ایده اشبو عفو ایله دیت اخذی ربکز جل شانه طرفندن سزه برخفیفلك ومرحمتدر کیمکه بو عفو واخذ دیتدنصکره قاتل یا اقرباسیله مخاصمه ومقاتله ایدرسه

بونك کبی اعلای مفاخری اخفا عاقله نیجه لایق اولور * پس بو اجلدن نقل اولندیکه علی کرم الله وجهه بسملهٔ شریفه یی جمیع صلواتده جهر ایدردی امام رازی ایدر * اشبو حجت عقلمده بر مرتبه ده قوت ورسوخ بولمشدرکه مخالفینك کلماتی سببیله زائل اولوردکلدر (فمن الناس من یقول ربنا آتنا فی الدنیا) بعض ناس که انلر مشرکوندر حجده سؤاللری دکل الا الدنیا ایدی دیرلرکه یاربنا بزه دنیاده غنم وابل وبقر وعبید ویرحتی انلرك کیمی دیردیکه الهی بابامك قبهٔ عظیمه سی وجفنهٔ کبیره سی وار ایدی بکا دخی انك کبی ویر * قتاده ایدر اشبو شول عبددرکه نیتی دنیادر انفاق وعمل ونصیبی جمله دنیا ایچوندر (وماله فی الآخرة من خلاق) ایمدی انکچون آخرتده حظ ونصیب یوقدر زیراکه همتی دنیایه قصر ایتمشدر (ومنهم من یقول) وناسك بعضیلری دیرکه انلر مؤمنلردر (ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة) یاربنا بزه دنیاده صحت وکفاف وتوفیق خیر ویر وآخرتده ثواب ورحمت ویر (وقنا عذاب النار) وعفو ومغفرتکله بزی عذاب ناردن حفظ ایت * حضرت علی رضی الله تعالی عنه دیدیکه دنیادەکی حسنه مرأهٔ صالحه در وآخرتده کی حسنه حورادر وعذاب نار مرأهٔ سوءدر وحسن دیدیکه دنیادەکی حسنه علم وعبادتدر وآخرتده کی حسنه جنتدر وعذاب نار شهوات وذنوبدرکه ناره مؤدیدر * انس بن مالك رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام بر رجلی کوردیکه فرخ کبی اولمش دیدیکه حق تعالی یه دعا ایلرمی یا اندن برشیء دیلرمیسن دیدی دیرین که الهی بکا آخرتده ایدەجکك عقابی دنیاده تعجیل ایت پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه سبحان الله سن اکا استطاعت ایدەمزسن وطاقت کتورەمزسن * ایمدی سکا لایق اولان دیمکدرکه * ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة وقنا عذاب النار * (اولئك لهم نصیب مما کسبوا) ایمدی انلر ایچون کسب ایتدکلری خیر ودعادن نصیب ثواب وجزا واردر (والله سریع الحساب) الله تعالی سریع الحسابدر عباد کثرتده وعمللری وفرتده ایکن جمیعن لمحه دکلو زمانده حساب ایدر ویاخود قریب اولوبدرکه قیامت قائم اوله وناس حساب اولنه ایمدی طاعاته واکتساب حسناته مبادرت ایدك (واذکروا الله فی ایام معدودات) ایام تشریقده که اول ایام منی ورمی جماردر صلوات مکتوبه ادبارنده وقرابین ذبحی عندنده ورمی جمار وغیر حالاتده الله تعالی یی تکبیر ایله ذکر ایدك یعنی دیکزکه * الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر ولله الحمد * روایت اولندیکه عمر واوغلی عبدالله رضی الله تعالی عنهما ایام تشریقده مناده صلوات مفروضه عقیبنده مجلسده وفراش اوزرنده وفسطاطده وطریقده تکبیر ایدرلردی وناس دخی انلره تکبیرده موافقت ایدرلری * عامهٔ علما عندنده اشبو تکبیر ایام تشریقده حاج وغیر حاج حقنده مشروعدر وانك قدرنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه اول یوم عرفه نك صلاة صبحی عقیبنده بدأ اولنوب ایام تشریقك آخرنده ایکندیدنصکره ختم اولنورکه اول علی رضی الله تعالی عنهدن مرویدر ومکحول انی دیوب ابو یوسف اکا ذاهب اولوبدر وبرقوم دخی دیدیلرکه اول یوم عرفه نك صلاة صبحی عقیبنده بدأ اولنوب یوم نحرك ایکندیسی عقیبنده ختم ایدیلورکه اول ابن مسعوددن مرویدر ابو حنیفه اکا ذاهبدر وبرقوم دخی دیدیلرکه یوم نحرك صلاة ظهری عقیبنده بدأ اولنوب آخر ایام تشریقك صبحندنصکره ختم ایلورکه

اول کیمسه ایچون آخرتده عذاب الیم واردر » زمان جاهلیتده ایکی قبیله بیننده حرب ودم واقع اولوب قبیله نك بری شرفلو اولمغله دیکر قبیله دن عبد وانثی یرینه ارکك وبررجل بدلنه ایکی رجل قتل ایتمکه یمین ایتمشلر ایدی بعد از هجرت حضور نبویده بو ایکی قبیله مرافعه لرنده بو آیت کریمه نازل اولوب موجبنجه بالتراضی قطع نزاع ایلدیلر (ولکم فی القصاص حیوة یا اولی الالباب لعلکم تتقون) وبو قصاصده سزك ایچون حیات وبقا واردر ای عقول تامه صاحبلری شایدکه ناحق قتلدن صاقنه سز » بو آیت کریمەده سزکچون حیات واردر دیو بیوریلان برکیمسه برکیمسه یی قتله قصد ایتدکده قصاص خوفیله ترك ایدر بو سببله بری قتلدن بری قصاصدن قورتیلور (کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترك خیرا الوصیة للوالدین والاقربین بالمعروف حقا علی المتقین) سزدن بریکزه علامات موت ظاهر اولدقده اکرچوق مال ترك ایدرسه پدر ووالده واقرباسنه معروفله یعنی ثلثدن زیاده

اول ابن عباس رضى الله تعالى عنهدن مرويدر مالك وشافعى اكا ذاهبدر ﴿ فمن تعجل فى يومين فلااثم عليه ﴾ اول كمسه كه منادن خروجى ايام تشريقده يوم نحردنصكره يوم ثانيده استعجال ايده * ايمدى اول استعجالنده ويوم ثالثك رمينى تركنده اكا اثم يوقدر * زيرا اول اكا رخصتدر ابوحنيفه عندنده يوم ثالثك فجر طلوعندن اول خروجى جائز اولور اندنصكره دكل ﴿ ومن تأخر ﴾ اولكه منادن خروجى يوم ثالثده رمى جماردن فراغنه دكين تأخر ايده ﴿ فلااثم عليه ﴾ رخصتى تركنده اكا اثم يوقدر ايمدى حاج منادن خروجى تعجيل وتأخير ايتمسى بيننده مخيردر اكرچه تأخير افضل ايسه ده ﴿ لمن اتقى ﴾ اول كمسه ايچونكه حجدن انصرافدنصكره مناهيدن صاقنه ﴿ واتقوا الله ﴾ جميع اموركزده الله تعاليدن قورقكز ﴿ واعلموا انكم اليه تحشرون ﴾ وبيلك كه جميعكز اول الله تعالى يه جمع ايديلور واعمالكز ايچون جزا اولنورسز ﴿ ومن الناس من يعجبك قوله فى الحياة الدنيا ﴾ ناسدن بعض كمسه واركه امور دنياده واسباب معاشده سويلديكى سنى اعجاب ايدر وياخود دنياده كلامنك حلاوت وفصاحتى سنى اعجاب ايدر آخرتده دكل زيرا اول وقتده اكا دهشت وخشيت ايرر ، دينلديكه اشبو آيت اخنس بن شريق الثقفى حقنده نازل اولوبدر بنى زهره نك خليفه سيدر اول طاتلوسوزلى خوب يوزلى رجل ايدى پيغمبريمز عليه السلامه كلور واظهار اسلام قيلوردى واكا محبت كوستردى وحلف كاذبله كنديني اكا ايناندير ردى پيغمبريمز عليه السلام انى يانينه اوتوردردى حالبوكه اول منافق ايدى صفات ذميمه سى اشبو آيت كريمه ايله بيلدرلدى ﴿ ويشهد الله على مافى قلبه ﴾ ويمين ايدروقولى قلبنده اولانه موافق ايدوكنه الله تعالى يه اشهاد ايدردى ﴿ وهو الد الخصام ﴾ حالبوكه مسلمينله خصومت وجدالى شديددر ﴿ واذا تولى ﴾ قچان سنك قتكدن چيقوب كيده ﴿ سعى فى الارض ليفسد فيها ﴾ سعى ايدركه يريوزنده فساد ايده ﴿ ويهلك الحرث والنسل ﴾ اكينلرى ياقه وحيوانلرى تلف ايده * مكر اخنسك بنى ثقيف ايله خصومتى وار ايدى بر كيجه واروب انلرى زروعنى احراق ومواشيلرين هلاك ايتدى ضحاك ايدر يعنى قچان اول امور خلقنه والى اوله بريوزنده فساده سعى ايدر * مجاهد ايدر قچان اول والى اوله عدوان وظلم عملن ايدر اول سببدن حق تعالى مطرى امساك ايدوب انكله حرث ونسله هلاكه ايرر * سعيد بن المسيب ايدر درهمى قطع ايتمك يريوزنده فساددندر ﴿ والله لايحب الفساد ﴾ الله تعالى فساد عملنه راضى اولمز ﴿ واذا قيل له اتق الله اخذته العزة بالاثم ﴾ قچان اكا الله تعاليدن خوف ايدوب سوء صنيعندن منتهى اول دينلسه انفه وحميت جاهليت انى حمل ايدركه اولنهى اولنديغى سوء صنيعى ايشليه ﴿ فحسبه جهنم ﴾ اكا جزا عذاب جهنم كفايت ايدر ﴿ ولبئس المهاد ﴾ اول نه مبؤس فراش اولور * ابن مسعود ايدر كناهك بيوكلرندندركه بر كمسنه يه الله تعاليدن خوف ايت دينلدكده كندى حالكى كورديه فعلى سيئى اوزره اصرار ايليه * عمر ابن الخطاب رضى الله تعالى عنه الله تعاليدن خوف ايت دينلسه لله تواضعندن يوزين يره قوردى ﴿ ومن الناس من يشرى نفسه ابتغاء مرضاة الله ﴾ ناسدن كمسه واردركه الله تعالينك رضاسن ايستيو نفسنى بيع ايدر يعنى الله تعالينك رضاسيچون جهاد ايدر * ويامر بالمعروف ونهى منكر ايدر حتى كه قتل اولنور ﴿ والله رؤف بالعباد ﴾ الله تعالى عبادينه كثير الرحمتدر

اولميه رق وصيت ايتمك فرض قيلندى بو وصيت والدين واقرباسنى محروم ايتمامك ايچون متقيلر اوزرينه حق اولدى ، زمان جاهليتده رياجهتيله مالنى سائره وصيت ايدوب والدين واقرباسنى محروم ايدرلردى حق تعالى انى منعله والدين واقربايه وصيتى امر ايلدى صكره منسوح اولوب آيات مواريث ايله قرار بولدى ﴿ فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم ﴾ اول كيمسه كه ميتك وصيتنى ايشتدكدنصكره انى تبديل وتغيير ايده انك كناهى ميته اولميوب انجق تبديل ايده نك اوزرينه در تحقيق الله عظيم الشان موصينك وصيتنى ايشيديجى ووصينك تبديلنى بيليجيدر ﴿ فمن خاف من موص جنفاً او اثماً فاصلح بينهم فلا اثم عليه ان الله غفور رحيم ﴾ وارث ووصى وحاكمدن هر كيمكه وصيت ايدن كيمسه دن وصيتنده خطايه ميلى ياوارثه غدر صورتنى وسائر سهو حالتنى فهم وادراك ايلسه ونهج شرعى اوزره وصاياسنى ووارثارى بيننى اصلاح ايلسه اول كيمسه اوزرينه هيچ كناه يوقدر

شول حيثيتدنكه اشبونك كبى شرايه انلرى ارشاد ايتدى وجهاد تكليفيله غزات وشهدا ثوابنى انلره عرض ايتدى ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر اشبو آيت كريمه سرية الرجيع حقنده نازل اولوبدركه كفار قريش پيغمبريمز عليه السلامه مدينه يه خبر كوندرديلركه بز اسلامه كلشز اصحابك علماسندن بزه برقاچ كمسنه كوندره كل كه كلوب بزه دينك احكامنى تعليم ايده لر حالبوكه مرادلرى مكر ايدى پيغمبريمز عليه السلام دخى انلره صحابه دن حبيب بن عدى الانصارى ومرثد بن ابى مرثد الغزوى وخالد بن بكرى وعبدالله بن طارق بن شهاب البلوى وزيد بن الدثنه يى كوندردى واوزرلرينه عاصم بن ثابت الانصارى يى امير ايتدى چون انلر كيدوب مكه ومدينه اراسنده بطن الرجيع نام موضعه قونديلر * تمر عجوه لرى وار ايدى ييديلر اول ارايه بر عجوز اوغرايوب خرما چكردكن كوريجك فى الحال مكه يه دوندى اصحاب محمددن اشبو طريقه كمسه سلوك ايتمشدر ديوب قومنه مدينه خرماسى چكردكين علامت كوستردى فى الحال مكه دن يتمش كمسنه رماحله ركبان اولدقلرى حالده اول صحابه يه ايرديلر حتى كه مرثد وخالد وعبدالله بن طارقى اولدرديلر وعاصمك تركشنده يدى اوق وار ايدى هر بريله عظماء مشركيندن بر رجلى اولدرر ايدى اندن ديديكه الهى صدر نهارده بن سنك دينكى حمايت ايتدم سندخى آخر نهارده بنم لحممى حمايت ايت چون مشركون انى احاطه ايدوب اولدرديلر فى الحال جسدى اوزره زنابير اشوب مشركين اكا ال ايركوره مديلر * ايمدى كيجه يه صبر ايده لمكه بوزنابير كيده اندن باشن كسوب مكه يه ايلته لم وسلاقه بنت سعد نام مرأيه بيع ايدلم ديديلر * مكر اول عاصم احد غزاسى كوننده سلاقه نك براوغلنى اولدرمشدى اول حالتده يمين ايتمشكه هر قچانكه عاصمك باشى النه كيره ققلسنك ايچنده شرب خمر ايده كيجه اولنجق باذن الله بر عظيم يغمور ايردى عاصمك جسدين كوتوروب جنته ايركوردى ومشركيندن اللى كمسنه نك جيفه لرينى سوروب ناره قيوردى وحبيبى وزيدى اسير ايدوب مكه يه ايلتديلر مكر حبيب بدر غزاسنده حارث ابن عامر نام مشركى اولدرمشدى اوحارثك اوغللرى حبيبى صاتون الديلركه بابالرى يرينه قتل ايده لر اندن انى حرمدن طشريه قتل ايچون ايلتديلر ديديكه بر آن بكا مهلت ويرك كه ايكى ركعت نماز قيله يم مهلت ويرديلر قيلدى من بعد هر جبرا قتل اولنان مسلمه اول ايكى ركعت اندن سنت قالدى بعده انى حيا صلب ايتديلر ديديكه الهى بيلورسنكه قتمده بر كمسه يوقدر سلاممى رسولك عليه السلامه ايركوره الهى سندن ديلرمكه سلاممى اكا ايركوره سن اندن سلامان دينور بر مشرك طوروب رمحله انى اولدردى وزيد بن الدثنه يى صفوان بن اميه صاتون الديكه باباسى اميه ابن خلف يرينه قتل ايده اويله اولسه انى مولاسى قسطاس نام مشركله تنعيمه كوندرديكه انده قتل ايده قريشدن بر جماعت انده انك قاتنه كلديلركه انلركه برى سفيان بن حرب ايدى ديديكه يا زيد سورميدككه محمد بزم قتمزده اوليدى سنك يريكه انى اولديريدك سن ايسه اهلك قاتنده آزاده اوليدك زيد ديديكه والله سومزم كه محمد عليه السلام الآن اولديغى مكانده برشوكه دن متأذى اوله بن ايسه اهلم قاتنده آزاد اولم ابو سفيان ايتدى ناسده اصحاب محمدك محمدى سوملرى كبى كورمدمكه كمسه كمسه يى سوه اندن قسطاس انى شهيد ايتدى چون بو خبر مخبر صادق پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ايرشدى اصحابنه ايتدى قنغيكزدركه

الله عظيم الشان حقى اجرا ايده نى مغفرت وامرينه اطاعت ايدنه مرحمت ايديجيدر ﴿ يا ايها الذين آمنو كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون ﴾ اى مؤمنلر سزه اورج طوتمق فرض قيلندى سزدن مقدم اولنلره فرض اولنديغى كبى شايدكه صومله هوا وربكزه ضعف طارى اولوب معاصيدن اتقا ايده سز ﴿ ايا ما معدودات فمن كان منكم مريضا او على سفر فعدة من ايام اخر وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين فمن تطوع خيرا فهو خير له وان تصوموا خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ اول سزكچون فرض اولنان صيام صاييلو كوندر * كه يكرمى طقوز يا اوتوزدر * اولكونلرك كيمكه مريض يا سفرده اولوب افطار ايتدكده يعنى صائم اولمدقده اولكونلرك عددى قدر صحت وراحتى حالنده صائم اولور ودخى طاقتى اولوب تعبدن ناشى مفطر اولان كيمسه لره فديه ويرمك يعنى بر فقيرى اطعام ايتمك واردر * وبو فديه يا قول حنفى بغدايدن بشيوز يكرمى درهم

حبيبی خشبه‌سندن ايندیره‌كه مقابله‌سنده حق تعالی انی جنته كيرديره زبير ومقداد رضی الله
تعالی عنهما ديديلركه يارسول الله انی ايكيمز ايده‌لم ان شاء الله تعالی اندن ايكيسی برابر طوروب
كتديلر حتی‌كه كيجه تنعيمه ايرديلر كورسه‌لركه خشبه‌نك حوالنده مشركيندن قرق دكاو كشی
اويويوب ياتورلر انلر اول حالتده بی خبر ايكن خشبه‌دن انی ايندیروب فرسه يوكلتديلر
حالبوكه اول قرق كوندنبرو تروتازه متغير اولمامش الی يارهسی اوزره قومش دمی دم اوننده
قوقوسی مسكه دونمش ايكيسی انی آلوب كتديلر انی بكلينلر اويانوب بولميجق قريشدن يتمش
كشی‌بی فی الحال اول ايكيسی آردنجه كوندرديلر ايريشيجك زبير حبيبی يره ايندردی اول
حينده يرحبيبك جسدين يوطوب اكا بليع الارض دينلدی اندن زبير انلره بزدن نه استرسز
ديلرسكز كلك سزكله اوقلشه‌لم وياخود دوكشمدين سزكله آريلشه‌لم اويله اولسه قتال
ايتمكسزين انلر مكه‌يه دونوب كتديلر * وزبير ومقداد ايسه مدينه‌يه پيغمبريمز عليه السلامه
قدوم ايتديلر حالبوكه جبرائيل عليه السلام انك قاتنده ايدی ديديكه يامحمد اصحابكدن بوايكی
كسه ايله ملائكه مباهات ايدر * اشبو آيت كريمه اول ايكيسی حقنده نازل اولدی شول وقتن كه
حق تعالينك رضاسی طلبنده حبيبك جسدين خشبه‌دن انزال ايچون نفسلرين فدا ايلديلر
اكثر مفسرين ايدر اشبو آيت كريمه صهيب بن سنان الرومی رضی الله تعالی عنه حقنده نازل اولوبدر
شول وقتن كه مؤمنلردن برجماعتله مشركينه اسير اولديلر مشركون انلره دينكزدن دونك ديو
عذاب ايتديلر صهيب انلره ديديكه بن برپير كشی‌يم سزدن وياغيريدن اولديغم سزه نه ضرر ايدر سزه
جمله مالم فدا ايده‌يم قوك بنی انجق دينمله كيده‌يم انلر دخی اكا راضی اولديلر مالن آلوب كندوبی
صاليويرديلر * سعيد بن المسيب وعطا ايدر وقتاكه صهيب پيغمبريمز عليه السلامك قاتنه هجرته
اقبال ايتدی قريشدن برطائفه انك اردنجه كيدوب اكا ايرديلر فی الحال صهيب راحله‌سندن
اينوب تيركشندن اوقلرين اوكنه دوكدی وديديكه يامعشر قريش اوق آتمقده مهارتمی بيلورسز
ديلرسكز مكه‌ده اولان مالمی سزه ويره‌يم قوك بنی يولمه كيده‌يم اكر راضی اولمزسه‌كز اشبو
اوقلرك هربرين بريكزك يوركلكزه صنجارم اول توكندكده قلجم المده اولديغنجه ايرديكمه اوررم
اشبو ايكی آلتدن قنغيسن ديلرسه‌كز اختيار ايدك اويله اولسه مالنی المق شرطيله انی صاليويرديلر
حقنده اشبو آيت كريمه نازل اولدی * مغيره‌دن مرويدركه برغزاده ايدك بررجل كافرلر اوزره
هجوم ايدوب قتل اولنجه قتال ايتدی ناس ديديلركه اشبو رجل كندوبی تهلكه‌يه القا ايتدی
عمر رضی الله تعالی عنه انك حكمندن استفتا ايتديلر اول انلرك زعم ايتديكی كبی دكلدر بلكه اول
حق تعالينك * ومن الناس من يشری نفسه ابتغاء مرضاة الله * جمله‌سندندر ديدی عمر رضی الله
تعالی عنه بركسه‌يی اشبو آيتی اوقور ايشيديجك استرجاع ايدوب ديديكه اول شول رجلدركه
امر معروف ونهی منكر ايتديكی ايچون قتل اولنه (ياايها الذين آمنوا ادخلوا فی السلم كافة)
جمله‌كز ظاهرده وباطنده حق تعالی‌يه استسلام واطاعت ايدك خطاب منافقلره اولمسی تقدير
اوزره وياخود كليتكزله اسلامه داخل اولك اكا غير خلط ايتمكز خطاب اهل كتابك مؤمنلرينه
اولمسی تقديراوزره * زيرا كه انلر اسلاملرندنصكره سبت كوننه تعظيم ولحم ابلی والبانی تحريم
ايدرلردی وياخود شرائع الالهك كلنه داخل اولك انبيا وكتبك كلنه ايمانله خطاب اهل كتابه

وآرپه وسائره‌دن بيك
قرق درهمدر » هركيمكه
زياده خيره سعی بليغ ايده
» يعنی فديه‌يی زياده ويره
ياخود صيام ايله اطعامی جمع
ايده » اول كيمسه ايچون
زياده خير واردر وسزه بو
فديه وسائر ايله رخصت
ويرلمشيكن ينه صائم اولسه‌كز
سزه خيرلودر اكر فضيلت
صومی بيلورسه‌كز * بو آيت
كريمه‌ده صيامه طاقتی وار
ايكن فديه‌يه رخصت ويرلمسی
اوائل اسلامده صومه ابتدا
امر اولندقده معتادلری
اولميوب موجب تعب
اولديغندن مساعده اولنمش
اوله صكره اشاغيكی آيتده
اولان (فليصمه) امری
ايله بو نسخ اولنمش بعضيلر
(يطيقونه) نك اولنده لاء
نافيه مضمردر ديمشلر بو
تقديرجه نسخ اقتضا ايتمز
(شهر رمضان الذی انزل فيه
القرآن هدی للناس وبينات
من الهدی والفرقان فمن
شهد منكم الشهر فليصمه
ومن كان مريضا او علی سفر
فعدة من ايام اخر يريد الله
بكم اليسر ولا يريد بكم
العسر ولتكملوا العدة
ولتكبروا الله علی ماهديكم
ولعلكم تشكرون) بو ايام
معدوده ماه رمضاندر انده

اولمسی تقدير اوزره وياخود اسلامك جميع شعب واحكامنه داخل اولوب اندن هيچ برشيئه
خلل ايركورمز خطاب مسلمينه اولمسی تقدير اوزره (ولا تتبعوا خطوات الشيطان)
يوخسه شيطانك آثار وسننه اتباع ايتمكز حالبوكه حضرت محمد صلی الله تعالی عليه وسلم
سزه سنن اسلامی بيان ايدوبدر (انه لكم عدو مبين) زيراكه اول شيطان سزه ظاهر
العداوه‌در * جابر رضی الله تعالی عنه ايدر عمر رضی الله تعالی عنه پيغمبريمز عليه السلامه
كلوب ديديكه يارسول الله بز يهوددن بعض احاديث ايشيديرزكه اول بزه خوش كلور
اجازت ويررميسنكه انك بعضنی بز يازه‌لم پيغمبريمز عليه السلام ديديكه يوخسه سز دخی
يهود ونصارالر كبی متحيرلرميسز بن سزه برشريعت بيضا ونقيه ايله كلمشمكه اكر موسی عليه
السلام بنم زمانمده حياتده اولسه بكا اتباعدن غيری‌يه وسعی اولمزدی (فان زللتم من بعد
ماجاءتكم البينات) اكرسز آيات ظاهره وحجج باهره كلديكندنصكره اسلامه دخولدن ميل
ايدرسه‌كز (فاعلموا ان الله عزيز حكيم) پس بيلك‌كه حق تعالی عزيزدر انتقامدن انی
برشیء عاجز ايتمز حكيمدركه انتقامنده اصابت ايدر (هل ينظرون) اسلامه دخولی ترك
وخطوات شيطانه اتباع ايدنلر منتظر اولمزلر (الا ان يأتيهم الله) الا اكا منتظر اولورلركه
حق تعالينك امر وبأسی انلره كله (فی ظلل من الغمام) بياض بولتدن ظله‌لرده اول مظنهٔ
رحمت ايكن انده عذاب اولمسی اقطع اولور زيراكه شرك حسبان اولنمديغی حيثيتدن كلمسی
اصعبدر فكيف‌كه خير حسبان اولور حيثيتدن كله (والملائكة) ملائكه دخی كله‌كه
انلر امر وعذاب اتيانه واسطه‌در (وقضی الامر) وحسباندن فراغ اولنوب هلاكلرينك
امری اتمام اولنه (والی الله ترجع الامور) واموركك كليسی الله تعالی‌يه رجوع ايدر
(سل بنی اسرائيل) يامحمد مدينه‌نك يهودينه سؤال ايتكه (آتيناهم من آية بينة) بز انلرك
آبا واسلافلرينه معجزهٔ ظاهره‌دن ويا انبيا يديله حق وصوابه شهادت ايدر كتابلرنده آيتدن
ويرميشز (ومن يبدل نعمة الله) اول كمسه‌كه الله تعالينك آياتنی بيلديكندنصكره تغيير ايده‌كه
اول اجل نعم اولان هدايه سببدر انی ضلالته وازدياد درجه‌يه سبب قيله (من بعد ماجاءته)
اكا واصل اولوب معرفتنه تمكن ايتدكدنصكره اشبونده تعريض واردركه انلرك انی تغييری
بيلدكلرندنصكره اوله (فان الله شديد العقاب) اول الله تعالی نعمتنی تغيير ايدوب شكردن
بدل كفران ايدنه عقاب شديد ايدر جرمك شديدينی مرتكب اولديغيچون (زين للذين
كفروا الحياة الدنيا) حيات دنيا كافرلرك كوزلرينه تحسين ومحبتی قلبلرينه تمكين
اولندی حتی انك اوزرينه تهالك ايدوب غيريدن اعراض ايتديلر (ويسخرون من
الذين آمنوا) ومؤمنينك فقراسنی استرذال ايدرلر وياخود انلری دنيايی ترك ايدرب
عقبايه اقباللری اوزره استهزا وسخره ايدرلر (والذين اتقوا فوقهم يوم القيامة) حالبوكه
اتقا ايدن مؤمنلر يوم قيامتده انلرك فوقنده اعلای عليينده انلر ايسه اسفل سافلينده‌در وياخود
مؤمنلر كرامتده انلر ايسه مذلتده‌در ويا مؤمنلر انلرك اوزره تطاول ايدوب انلری سخره ايدرلر
* نتكم دنياده انلر مؤمنلری سخره ايدرلردی * اسامة بن زيد رضی الله تعالی عنه پيغمبريمز
عليه السلام ديديكه جنت قپوسنده طوروب ايچروسنه نظر ايتدم اهلنك اكثرينی مساكين كوردم

جسته جسته پيغمبريمز عليه
السلامه قرآنی ايندردی
اوقرآن ناسی حقه هدايت ايدر
وحلال وحرامده ودين
واحكام شرايعده حق
باطلدن فرق وتمييز ايدر
سزلردن هركيمسه شهر
رمضان معلوم اولسه صائم
اولسون اول ماهده مريض
ياسفرده اولان كيمسه صائم
اولمديغی كونلرك عددنجه
صحت واقامتنده صائم اولور
الله تعالی سزه آسانلك مراد
ايدر مريض ومسافره صوم
امريله عسرت مراد ايتمز
تاكه مرض وسفر كونلرنده
اولان صومكزك صحت
وحضرده تكميلانی ادا ايده‌سز
وسزی صومله راه حقه
هدايت ايتديكيچون الله
تعالی‌يی تعظيم ايده‌سز شايدكه
اجر صومه نائل اولديغكز
نعمته شكر ايده‌سز (واذا
سألك عبادی عنی فانی قريب
اجيب دعوة الداع اذا دعان
فليستجيبوا لی وليؤمنوا بی
لعلهم يرشدون) يامحمد قوللرم
سكابندن سؤال ايتدكلرنده
بن علم واجابتله يقينم بكا دعا
ايديجلر دعا ايتدكلرنده
اجابت ايده‌رم امدی بندن
اجابت طلب ايتسونلر وبكا
ايمانده ثابت اولسونلر شايدكه
رشد حقه نائل اوله‌لر

وجهنم قپوسنده دخی طوروب ایچروسنه نظر ایتدم اهلنك اكثرینی نسا كوردم واهل جدایسه
محبوسلر ایدی مكر انلردن اوله كه اهل ناردن اولوب ناره ادخاله امر اولنمش اوله * سهل
بن سعد ایدر پیغمبریمز علیه السلام قاتنه بر رجل اوغرادی پیغمبریمز علیه السلام بر مجالسنه
بونك حقنده نه دیرسك دیدی اول ایتدیكه بو رجل ناسك اشرافندندر لایقدر كه نسادن
دیلدیكی اكا تزویج اولنه وشفاعت ایتسه طوتیله وسوزی دیكلنه بعده پیغمبریمز علیه السلام قاتنه
بر رجل آخر اوغرادی پیغمبریمز علیه السلام ینه اول مجالسنه یابونك حقنده نه دیرسن دیدی
اول ایتدیكه بو رجل مسلمونك فقراسندندر لایقدر كه نسادن دیلدیكی اكا تزویج اولنمیه شفاعت
ایتسه طوتلمیه سویلسه سوزی دیكلنمیه پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه ایمدی یالكز بو رجل
اول اكی رجلك امثالندن دنیا طولوسی رجالدن خیرلودر ﴿ والله یرزق من یشاء بغیر حساب ﴾
الله تعالی دیلدیكی كمسه یه دنیاده وآخرتده رزقی حسابسز ویرر دنیاده ویرمسی كاهی استدراج
وكاهی ابتلا اولور ویاخود اكا انی دنیاده زحمتسز ویرر وآخرتده انك اوزره اكا حساب
ایتمز ویاخود حق تعالی رزقی ناسك كیمنه آز وكیمنه بسط ایدر هربرینه حاجتی دكلو ویرمز
بلكه احتیاجی اولمیانه كثیر ویرر واحتیاجی اولانه قلیل دخی ویرمز اكا اعتراض وحساب
اولنمز نیچون بوكا ویردك وبوكا ویرمدك ویانیچون بوكا آز وبوكا چوق ویردك دینلمز ویاخود
اول خزانه سی نفادندن اوشنمزكه آندن چیقانك حسابنه احتیاج اوله ﴿ كان الناس امة واحدة ﴾
ناس دین حق اوزره متفقلر ایدیكه اول آدم وادریس بیننده كی زمانده ویا آدم ونوح بیننده
ویاطوفاندنصكره ده ایدی ویاخود جهالت وكفرده متفقلر ایدیكه اول ادریس ویانوح فترتنده
ایدی ﴿ فبعث الله النبیین ﴾ وقتا كه انلر اتفاقدنصكره اختلاف ایتدیلر حق تعالی انلره نبیلر
كوندردی * كعب ایدر انبیانك عددنده بنم بیلدیكم یوز یكرمی درت بیكدر انلردن مرسل
اوچیوز اون اوچدر وقرآنده اسمیله ذكر اولنان یكرمی سكزدر ﴿ مبشرین ومنذرین ﴾
ایمان واطاعت ایدنلره ثوابله تبشیر ایدر وكفر وعصیان ایدنلری عقابله تحذیر ایدراولدقلری
حالده ﴿ وانزل معهم الكتاب ﴾ وانلركه بیله كتاب انزال ایتدی ﴿ بالحق ﴾ حق ملتبس
واكا شاهد اولدیغی حالده ﴿ لیحكم بین الناس فیما اختلفوا فیه ﴾ تاكه الله تعالی ویا بعث اولنان
نبی ویا انزال اولنان كتاب ناس بیننده اختلاف ایتدكاری حقده ویا انلره ملتبس اولان
شیئده حكم ایده ﴿ وما اختلف فیه ﴾ اول حق ویا كتابده اختلاف ایتمدی ﴿ الا الذین اوتوه ﴾
الا انه اول كتاب ویریلنلر اختلاف ایتدی خلافی كیدرر شیئی خلافك استحكامنه سبب
قیلدیلر كتابك بعضنه مؤمن وبعضنه كافر اولدیلر ﴿ من بعد ما جاءتهم البینات ﴾ انلره تورات
وانجیل احكامی كلدیكندنصكره ﴿ بغیا بینهم ﴾ ارالرنده ظلم وحسد ایدوب دنیاده حسد
وحرصلری سببیله ﴿ فهدی الله الذین آمنوا لما اختلفوا فیه من الحق باذنه ﴾ اویله اولسه حق
تعالی مؤمنلره حقدن اختلاف ایتدكاری شیئه امری ویا اراده ولطفی ایله هدایت ایتدی
* ابن زید ایدر ناس قبله امرنده اختلاف ایدوب كیمیلری نمازی مشرقه وكیمیلری مغربه كیمیلری
بیت المقدسه قیلوب حق تعالی مؤمنلره كعبهٔ مكرمه یی هدایت ایتدی وصیام امرنده دخی اختلاف
ایدوب حق تعالی مؤمنلره شهر رمضانی هدایت ایتدی * وایامده دخی اختلاف ایدوب یهود

اعرابیدن بری سؤال ایلدیكه
یانبی الله تكری تعالی بكا یقین
ایسه اكا كیزلو سویلیم
اوزاق ایسه ندا ایده یم
دیدكده بو آیت كریمه نازل
اولدی ﴿ احل لكم لیلة الصیام
الرفث الی نسائكم هن لباس
لكم وانتم لباس لهن علم
الله انكم كنتم تختانون
انفسكم فتاب علیكم وعفا
عنكم فالآن باشروهن
وابتغوا ما كتب الله لكم
وكلوا واشربوا حتی یتبین
لكم الخیط الابیض من
الخیط الاسود من الفجر ثم
اتموا الصیام الی اللیل
ولا تباشروهن وانتم
عاكفون فی المساجد تلك
حدود الله فلا تقربوها
كذلك یبین الله آیاته للناس
لعلهم یتقون ﴾ صیام
كیجه سی نساكزله جماع
سزه حلال قلندی نساكز
سزه لباس وسز دخی انلره
لباسسكزسز مباشرته عدم
صبر ایله نفسكزه خیانت
ایدر اولدیغكزی الله تعالی
بیلدی بناء علیه سزك
اوزریكزه رحمتیله رجوع
ایدوب كناهكزی عفو
ایتدی شمدی نساكزله
لیالیده مباشرت ایدك
وسزه تقدیر ایتدیكنی طلب
ایدك وتاكه فجردن یعنی

یوم سبتی ونصاری یوم احدی اخذ ایتدیلر حق تعالی یوم جمعه یی بزه هدایت ایتدی * وابراهیم
علیه السلام امرنده دخی اختلاف ایدوب كیمی انی یهودی وكیمی انی نصرانی دیدیلر حق
تعالی مؤمنلره انك حنیف مسلم ایدوكن هدایت ایتدی ﴿ والله یهدی من یشاء الی صراط
مستقیم ﴾ الله تعالی دیلدیكی كمسه یی دین اسلامه هدایت ایدر ﴿ ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما
یأتكم مثل الذین خلوا من قبلكم ﴾ ظن ایدرمیسز ای مؤمنلر كه جنته كیره سز حالبوكه سزدن
اوكدن كچن انبیا ومؤمنینه كلان مثلی سزه كلیه ﴿ مستهم البأساء والضراء ﴾ انلره شدت
فقر وبلا وامراض اصابت ایتدی ﴿ وزلزلوا ﴾ واصابت ایدن شدائددن بر مرتبه ازعاج
اولندیلركه ﴿ حتی یقول الرسول والذین آمنوا معه ﴾ حتی تناهیٔ شدت واستطالهٔ مدتدن
حبال صبرلری اوزیلوب رسول وبیله سنجه اولان مؤمنلر دیدیلركه ﴿ متی نصر الله ﴾ الله
تعالینك نصری بزه نوقت ایرر واوزریمزدن بلا كیدر انلره دینلدیكه ﴿ الا ان نصر الله
قریب ﴾ آگاه اولك كه الله تعالینك نصری قریبدر * دینلدیكه اشبو آیت كریمه خندق غزاسنده
نازل اولدی شول وقتكه مسلمینه جهد وبرد وشدت خوف وضیق عیش وانواع اذی
ایردی * عطا ایدر وقتا كه پیغمبریمز علیه السلام اصحابیله مدینه یه كیردیلر مالسز اولدقلرندن
ودیار واموالرین مشركین الیقویدقلرندن ویهودك عداوت اظهارو برقوم ایسه نفاق اسرار
ایتدكلرندن زیاده هموم وغمومه ایردیلر اویله اولسه حق جل وعلا انلرك قلوبك تطییب ایچون
اشبو آیتی انزال ایتدی اشبو آیتده اشارت واردركه عبدك الله تعالی یه وصولی عندنده كرامت
حصولی دكل الا ترك هوی ولذات ومكابدهٔ شدائد وریاضاتله در * اول اجلدن پیغمبریمز علیه
السلام دیدیكه * حفت الجنة بالمكاره وحفت النار بالشهوات * جنت طولدیرلدی شول تكالیف
شرعیه نك اداسیله كیم اول نفوسه ثقیل كلور وجهنم طولدیرلدی حب دنیا ومستلذات ومحرماتدن
نفوس امارهٔ بالسوءك مراتیله كیم اول اكا جمیل اولور ﴿ یسئلونك ماذا ینفقون ﴾ یا محمد سكا
سؤال ایدرلركه نه شیٔ انفاق ایده لر وانی كیملره فی سبیل الله صرف وتصدق ایده لر اشبو آیت
عمرو بن جموح حقنده نازل اولوبدركه اول مالدار بر پیر كمسه ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه
وسلمه دیدیكه یارسول الله نه شیٔ تصدق وكیملره صرف ایده لم ﴿ قل ما أنفقتم من خیر ﴾ یا محمد
انلره دیكل كه مالدن اول شیئكه فی سبیل الله انفاق ایدرسز ﴿ فللوالدین والاقربین والیتامی
والمساكین وابن السبیل ﴾ ایمدی انی والدینكزه وسزه قرابتلولره وبابالری اولمیان اولاد
صغاره ومسكینلره ومسافریندن یولده قالمشلره انفاق ایدك ﴿ وتفعلوا من خیر فان الله به علیم ﴾
خیردن هر شیئكه انی ایشلرسز حق تعالی انك كنهنی بیلور وثوابنی ویرر * اشبو آیت
دینلدیكه زكات آیتیله نسخ اولنوبدر ودخی جائزدركه اشبو حكم نفله حمل اولنه اویله اولسه
مراد فقرادن اصناف مذكوره یه تطوعا اولوب منسوخ اولمیه ﴿ كتب علیكم القتال ﴾
جهاد اوزریكزه فرض قیلندی * اشبو آیتك حكمنده علما اختلاف ایتدیلر * عطا دیدیكه
جهاد تطوعدر وبو آیتله مراد پیغمبریمز علیه السلامك اصحابیدر غیری دكلدر * امام ثوری
دخی اكا ذاهبدر شول دلیل ایله كیم قرآنده ﴿ فضل الله المجاهدین باموالهم وانفسهم علی
القاعدین درجة وكلا وعد الله الحسنی ﴾ حق تعالی شول اموال ونفسلریله جهاد ایدنلری

نور صبحدن بیاض ایپلك
ایله سیاه ایپلك سزه بیان
ومعلوم اولنجیه دك اكل
وشرب ایدك بوندنصكره
صیامی كیجه یه دك تمام
ایدك ومسجدلرده مقیم
ومعتكف اولدیغكز حالده
نساكزه مباشرت ایتمیك
بو صیام بحثنده اولان
ممنوعات من طرف الله
حدود فاصله در اكا یقین
اولمیك بو احكام كبی الله
تعالی اوامر ونواهیسنی
بیان ایدرشایدكه اتقا اوزره
اولوب حدی تجاوز ایتمیه لر
اسلامك بدایتی حالنده
كیجه لرده یتسو نمازینی
قلنجیه دك یاخود اویونجیه
دك اكل وشرب اولوب
صكره ینه صیام ایدی
وقتا كه بعد العشا وبعد النوم
بعض صحابه غلبهٔ شهوت
سببندن زوجه سنه قربان
وقوعیله عمر الفاروق
رضی الله عنه حضور نبویه یه
بكا ایله كلوب حاللرینی
عرض واعتذار ایتملریله
بو آیتك اولنده كی * احل
لكم * نزول بولدی وخیط
ابیض ایله خیط اسود فجر
صادق ایله فجر كاذبه توجیه
اولنوب آنلری تبیین
دینلمش ﴿ ولا تأكلوا
اموالكم بینكم بالباطل

ووقت اصفراره دکین وقوفدن زائل اولمدی * اکا مشعر دینلدی زیرا معلم عباداتدر وحرمتیچون
حراملمه وصفلندی (واذکروه کماهدیکم) وانی توحید وتعظیمله ذکر ایدك نتکم اول هدایتله
سزی ذکر ایلدی شول وجهله کیم سزی دین اسلامه ومناسك حجه هدایت ایتدی (وان کنتم
من قبله لمن الضالین) اکرچه انك هدایتندن اول ایمان وطاعتی جاهللردن ایدیکز (ثم افیضوا
من حیث افاض الناس) ناسك افاضه یعنی رجوع ایتدیکی مکاندن یعنی عرفاتدن افاضه ایدك
* سبب نزولی اولدرکه قریش ناس اوزره ترفع ایدوب وقوفی مزدلفه ده ایدرلردی اهل
الله وسکان حرمز سائر ناسله مساوی دکلز دیوب وقوف ایچون حرمدن طشره عرفاته وار
مزلردی سائر ناس ایسه عرفاتده وقوف ایدوب اندن افاضه ایدرلردی اویله اولسه حق تعالی
قریشه امر ایتدیکه سائر ناسك وقوف ایتدیکی مکانده وقوف وانلرك افاضه ایتدیکی مکاندن
افاضه ایده لر (واستغفروا الله) وقوف افاضه وسائر مناسکی تغییرده کی جاهلیتکزدن الله
تعالی یه اعتذار واستغفار ایدك (ان الله غفور رحیم) اول الله تعالی ذنبدن توبه ایدنه مغفرت
ایدر وجنتله اثابت ایدر (فاذا قضیتم مناسککم) قچان حجکزدن فارغ اولوب ذبایحکزی
ذبح ایده سز که اول جمرهٔ عقبه یی رمیدنصکره منا ده استقرار عندنده در (فاذکروا الله) الله
تعالی یی تکبیر وتمجید وثنا ایله وصف وذکر ایدك (کذکرکم اباءکم) آبائکزی ذکر ایتدیکز کبی
* عربك عادتندن ایدیکه حجدن فارغ اولدقلرنده بیت شریف عندنده طوروب آبالرینك مفاخرینی
ذکر ایدرلردی حق تعالی امر ایلدیکه ایمدی بنی ذکر ایدك که اول مفاخری سزه وآبائکزه
بن ویرمیشن واحسان ایلمیشن * ابن عباس وعطا ایدرلر یعنی الله تعالی یی ذکر ایدك صبیان
وصغارك آبالرینی ذکر ایتدیکی کبی صبی ابتدا سویلر اولدیغنده باباسنی ذکر ایدر غیریسنی ذکر ایتمز
* ایمدی سزدخی انك کبی الله تعالی یی ذکر ایدك غیریسنك ذکرینی ترك ایدك (اواشد ذکرا)
بلکه اندن اشد واکثر ذکر ایدك * امام رازی تفسیرنده ایدر اشبو آیت کریمه دلالت ایدرکه ذکر
اللهی اعلان واجب اوله * زیرا معلومدرکه انسان ابیله افتخار ایدر اولسه انك ذکرنی اعلان
واظهارنده مبالغه ایدر استنکاف ایتمز اماقچان انك ذکرنی اخفا ویا اسرار ایتسه اول انك اندن
استنکافنه دلالت ایدر چون ابیله افتخار ایدن اظهار واعلانده مبالغه ایدر اوله * اشبو آیت
کریمه مقتضاسنجه ذکر اللهی اعلان بالطریق الاولی واجب اوله ودخی ذاکرك ذکر اللهی
جهری دلالت ایدرکه اول انکله افتخار ایدوب منکرك انکارنه مبالات ایتمزدر وشك یوقدرکه
بوفعل عقلده استحسان اولنور شرعده دخی انجلیدر * زیراکه حدیثده کلدیکه * ماراه المؤمنون
حسنا فهو عندالله حسن * اول شیئکه انی مسلمون حسن کوره اول عندالله دخی حسندر وبو
معنایی تقویه ایدرکه ستر واخفایه لایق اولمز الا اولکه عیب ونقصان اوله تاکه خلقه منکشف
اولمیه اما اولکه انواع فخر وفضلی ومنقبه نك اعظمی مفیداوله نیجه لایق اولورکه اول اخفا اولنه *
ومعلومدرکه عبد مؤمنه الله تعالی یی تعظیمله ذکردن اعلا اکمل منقبه اولمز اول اجلدن
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه * طوبی لمن مات ولسانه رطب من ذکرالله * سعادت
اول کمسه یه کیم لسانی الله تعالینك ذکریله رطب ایکن وفات ایده وعلی رضی الله تعالی عنه دعاسنده
* یامن ذکره مشرف للذاکرین * ای باری تعالی که ذکرك ذاکرینه شرف ویرردیو سویلردی * ایمدی

بالعبد والانثی بالانثی فمن عفی
له من اخیه شیء فاتباع
بالمعروف واداء الیه باحسان
ذلك تخفیف من ربکم ورحمة
فمن اعتدی بعد ذلك فله
عذاب الیم) ای مؤمنلر
سزك اوزریکزه قصدا
مقتوللر ایچون قصاص
فرض اولندی حر ایله
حر عبد ایله عبد نسا ایله نسا
قصاص اولنور یعنی مقتولی
مسلم اولدیغی حالده قاتل حر
وعبد وانثی هرکیم اولورسه
* حنفی یه کوره * قصاص
اولنور امدی مقتولك
برادرندن یعنی ورثه
وولیسندن اول قاتل ایچون
برشی عفو اولنسه یعنی شیدن
مراد سقوط قصاصه بادی
دمندن یاورثه دن بعضنك
عفوی اوله بوعفودنصکره
ولی الدم اولان ورثه حققدن
زیاده اولمیه رق معروف ایله
دیت اخذینه تبعیت ایده
وقاتل دخی وارث مقتوله
دیت لازمه یی بلا تعویق
حسن معامله ایله ادا ایده
اشبو عفو ایله دیت اخذی
ربکز جل شانه طرفندن
سزه برخفیفلك ومرحمتدر
کیمکه بوعفو واخذ
دیتدنصکره قاتل یااقرباسیله
مخاصمه ومقاتله ایدرسه

بونك کبی اعلای مفاخری اخفا عاقله نیجه لایق اولور * پس بواجلدن نقل اولندیکه علی کرم الله وجهه
بسملهٔ شریفه یی جمیع صلواتده جهر ایدردی امام رازی ایدر * اشبو حجت عقلمده برمرتبه ده قوت
ورسوخ بولمشدرکه مخالفینك کلماتی سببیله زائل اولوردکلدر (فمن الناس من یقول ربنا آتنا فی الدنیا)
بعض ناس که انلر مشرکوندر حجده سؤاللری دکل الا دنیا ایدی دیرلرکه یاربنا بزه دنیاده غنم وابل وبقر
وعبید ویرحتی انلرك کیمی دیردیکه الهی بابامك قبهٔ عظیمه سی وجفنهٔ کبیره سی وار ایدی بکادخی
انك کبی ویر * قتاده ایدر اشبو شول عبددرکه نیتی دنیادر انفاق وعمل ونصیبی جمله دنیا
ایچوندر (وماله فی الآخرة من خلاق) ایمدی انکیچون آخرتده حظ ونصیب یوقدر زیراکه
همی دنیایه قصر ایتمشدر (ومنهم من یقول) وناسك بعضیلری دیرکه انلر مؤمنلردر (ربنا
آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة) یاربنا بزه دنیاده صحت وکفاف وتوفیق خیرویر
وآخرتده ثواب ورحمت ویر (وقنا عذاب النار) وعفو ومغفرتکله بزی عذاب ناردن حفظ
ایت * حضرت علی رضی الله تعالی عنه دیدیکه دنیاده کی حسنه مرأهٔ صالحه در وآخرتده کی
حسنه حورادر وعذاب نار مرأهٔ سوءدر وحسن دیدیکه دنیاده کی حسنه علم وعبادتدر
وآخرتده کی حسنه جنتدر وعذاب نار شهوات وذنوبدرکه ناره مؤدیدر * انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام بررجلی کوردیکه فرخ کبی اولمش دیدیکه حق
تعالی یه دعا ایلرویا اندن برشیء دیلرمیسن دیدی دیرین که الهی بکا آخرتده ایده جکك عقابی
دنیاده تعجیل ایت پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه سبحان الله سن اکا استطاعت ایده مزسن
وطاقت کتوره مزسن * ایمدی سکا لایق اولان دیمکدرکه * ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی
الآخرة حسنة وقنا عذاب النار * (اولئك لهم نصیب مما کسبوا) ایمدی انلر ایچون کسب
ایتدکلری خیر ودعادن نصیب ثواب وجزا واردر (والله سریع الحساب) الله تعالی سریع
الحسابدر عباد کثرتده وعمللری وفرتده ایکن جمیعن لمحه دکلو زمانده حساب ایدر ویاخود
قریب اولوبدرکه قیامت قائم اوله وناس حساب اولنه ایمدی طاعاته واکتساب حسناته
مبادرت ایدك (واذکروا الله فی ایام معدودات) ایام تشریقده که اول ایام منی ورمی جماردر
صلوات مکتوبه ادبارنده وقرابین ذبحی عندنده ورمی جمار وغیر حالاتده الله تعالی یی تکبیر
ایله ذکر ایدك یعنی دیکزکه * الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر ولله الحمد *
روایت اولندیکه عمر واوغلی عبدالله رضی الله تعالی عنهما ایام تشریقده منا ده صلوات مفروضه
عقبنده مجاسده وفراش اوزرنده وفسطاطده وطریقده تکبیر ایدرلردی وناس دخی انلره
تکبیرده موافقت ایدرلری * عامهٔ علما عندنده اشبو تکبیر ایام تشریقده حاج وغیر حاج حقنده
مشروعدر وانك قدرنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه اول یوم عرفه نك صلاة صبحی
عقبنده بدأ اولنوب ایام تشریقك آخرنده ایکندیدنصکره ختم اولنورکه اول علی رضی الله
تعالی عنهدن مرویدر ومکحول انی دیوب ابو یوسف اکا ذاهب اولوبدر وبرقوم دخی
دیدیلرکه اول یوم عرفه نك صلاة صبحی عقبنده بدأ اولنوب یوم نحرك ایکندیسی عقبنده
ختم ایدیلورکه اول ابن مسعوددن مرویدر ابو حنیفه اکا ذاهبدر وبرقوم دخی دیدیلرکه
یوم نحرك صلاة ظهری عقبنده بدأ اولنوب آخر ایام تشریقك صبحندنصکره ختم ایلورکه

اول کیمسه ایچون آخرتده
عذاب الیم واردر * زمان
جاهلیتده ایکی قبیله بیننده
حرب ودم واقع اولوب
قبیله نك بری شرفلو اولمغله
دیکر قبیله دن عبد وانثی یرینه
ارکك وبررجل بدلنه ایکی
رجل قتل ایتمکه یمین ایتمشلر
ایدی بعدازهجرت حضور
نبویده بوایکی قبیله مرافعه
لرنده بو آیت کریمه نازل
اولوب موجبنجه بالتراضی
قطع نزاع ایلدیلر (ولکم
فی القصاص حیوة یا اولی
الالباب لعلکم تتقون)
وبو قصاصده سزك ایچون
حیات وبقا واردر ای عقول
تامه صاحبلری شایدکه ناحق
قتلدن صاقنه سز * بو آیت
کریمه ده سزکچون حیات
واردر دیو بیورلان
برکیمسه برکیمسه یی قتله
قصد ایتدکده قصاص
خوفیله ترك ایدر بوسببله
بری قتلدن بری قصاصدن
قورتیلور (کتب علیکم اذا
حضر احدکم الموت ان ترك
خیرا الوصیة للوالدین
والاقربین بالمعروف حقا
علی المتقین) سزدن بریکزه
علامات موت ظاهر اولدقده
اکرچوق مال ترك ایدرسه
پدر ووالده واقرباسنه
معروفله یعنی ثلثدن زیاده

دیدیلر اشبو آیت نازل اولدی اویله اولسه ناسك كیمی انی ایچرلر و كیمی ایچمز اولدی * بعده بر وقتده عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه ناسدن برجماعته طعام ییدیروب خمر ایچردی اندن بری نمازه طوردی سورهٔ كافرونی باشلیوب ﴿ اعبد ماتعبدون ﴾ دیو اوقودی اویله اولسه سورهٔ نسادن ﴿ لاتقربوا الصلاة وانتم سكاری ﴾ آیتی نازل اولوب انی ایچر كشیلر آز اولدی * اندن عتبان بن مالك رضی الله تعالی عنه سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنهی برجماعتله اوینه چاغروب ییدردی و ایچردی سكران اولیجق افتخار و انشاده مشغول اولدیلر سعد برشعر اوقیوب انده انصاری هجو ایتدی بر انصاری انی ایشیدیجك بركوكله سعدك باشنی اوروب یاردی سعد رضی الله تعالی عنه اندن پیغمبریمز علیه السلامه شكایت ایتدی عمر رضی الله تعالی عنه انده حاضر ایدی دیدیكه الهی خمرك حقنده بزه حكمنی تبیین ایت اریله اولسه سورهٔ مائده‌ده‌كی * انما الخمر والمیسر * آیتی فهل انتم منتهون * قولنه دكین نازل اولدی * عمر رضی الله تعالی عنه انی ایشیدیجك منتهی اولدق یا ربنا دیدی * وخمرك ماهیتنده فقها اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلركه اول عصیر عنب ویا عصیر رطبدركه پشورلمكسزین اشتداد وغلیان ایده وائمه اتفاق ایتدیلركه اول نجسدر شاربنه حد اوریلور وفاسق دینور وانی استحلال ایدن تكفیر اولنور * وامام ابوحنیفه وسفیان ثوری و برجماعت ذاهب اولدیلركه اشبو تحریم عنب ورطبك غیریدن اتخاذ اولنان مشروباته تعدی ایتمیه مگركه مسكر اوله اول تقدیرجه حرام اولور اول كركسه حنطه ویا شعیر ویا ذرة ویا عسل ویا نبیددندر دیدیلركه چقان عنب ویا رطبك عصیری پشوریلوب نصفی كیده مع الكراهه حلال اولور واكر اول پشوریلوب ثلثانی كیدرسه دیدیلركه حلال وشربی مباح اولور وسكر ویررسه حرام اولور شول دلیل ایله كه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه بعض عماله نامه كوندروب دیدیكه مسلمینك طلادن اولان ارزاقی حلالدر ثلثانی كیدوب ثلثی قالورسه واكثر علما ذاهب اولدیلركه هرشرابكه كثیری اسكار ایده اول خمردن قلیلی حرامدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم * ماسكر كثیره فقلیله حرام * هر شرابكه كثیری اسكار ویره انك قلیلی حرامدر * قال النبی صلی الله علیه وسلم كل مسكر خمر وكل مسكر حرام ومن شرب الخمر فی الدنیا فمات وهو مدمنها ولم یتب لم یشربها فی الآخرة * پیغمبریمز علیه السلام ایدر هرشرابكه مسكردر خمردر وهر مسكر حرامدر بركیمسه كه دنیاده شرب خمر ایده وانكا مدمن اولدیغی حالده توبه ایتمدین وفات ایده آخرتده اول جنت خمرینی شرب ایتمیه * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان من العنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعیر خمرا * پیغمبریمز علیه السلام ایدر عنب وتمر وعسل و بر وشعیرك هر بریندن خمر اولور اشبو حدیث دلالت ایدركه خمر عنب وتمردن اتخاذ اولنانه مختص اولمیه * عن انس رضی الله تعالی عنه ان النبی علیه السلام سئل عن الخمر ایتخذ خلا قال لا * انس رضی الله تعالی عنهدن مرویدركه ایدر پیغمبریمز علیه السلامه سؤال اولندیكه خمردن سركه ایدیلورمی دیدیكه ایدلمسون * اما میسر عربك قماریدر انكله تسمیه اولنمغه سبب اول اولدیكه رجل قمار ایله آخرك مالنی سلب وسهولت اوزره اخذ ایدر اصل قماركه زمان جاهلیتده واندنصكره عرب انی اشلیو كلمشلردر صفتی تفاسیرده ذكر اولنمشدر * علی رضی الله تعالی عنهدن

دخی ای سید عالمیان بنم دینم سنك دینك بنم آینم سنك آینك اولمغله بندخی احمسی یم دیدی اول آنده بوآیت كریمه نازل اولدی ﴿ وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونكم ولاتعتدوا ان الله لایحب المعتدین ﴾ شونلركه سزكله مقاتله ایدرلر سز انلرله فی سبیل الله مقاتله وجهاد ایدك وانلر قتاله باشلمینجه سز بدأ ایدوب حدی تجاوز ایتمیك الله تعالی حدی تجاوز ایدنلری سومز * فخر رسالت علیه السلام صحابه‌دن برجمله عمره نیتیله مكه‌یه كندیلر مشركلر انلری مكه‌یه دخوله مانع اولدیلر كله‌جك سنه مؤمنلر مكه‌یه كلملری ومراسم حجی ادا ایتملری ایچون مشركلر اوچ كون شهری تخلیه ایتملری اوزره حدیبیه‌ده صلح واقع اولدی سنهٔ آتیه‌ده قضاء عمره نیتیله چیقدقلرنده صحابه اكر قریش عهدلرینه عدم وفا ایله جنگه تصدی ایدرلرسه شهر حرام وبلدهٔ حرامده قتال نیجه اولور دیو تفكر ایتملریله بوآیت ودیكر آیات آتیه‌لر نازل اولدی ﴿ واقتلوهم حیث ثقفتموهم واخرجوهم من حیث

مرویدركه نرد وشطرنج میسردندر حرامدر ایمدی یا محمد سكا خمر ومیسر تعاطیسنك حكمندن سؤال ایدرلرسه ﴿ قل فیهما اثم كبیر ﴾ دیگل‌كه اول ایكیسندن هربرینك تعاطیسنده ومأموردن انفكاكه ومخاصمه ومشاتمه مثللی محظوراتی ارتكابه مؤدی اولدیغی حیثیتدن اثم كبیر واردر ﴿ ومنافع للناس ﴾ وناسه منفعتلری واردر اما خمرك منفعتی تشجیع جبان وتوفیر مروت وتقویهٔ طبیعت ولذت وفرح واستمراء طعامدر * واما میسرك منفعتی تعب ونصبسز كسب مال وطرب والتذاذ ومصادقهٔ فتیاندر ﴿ واثمهما اكبر من نفعهما ﴾ والحال اول ایكیسنك تحریمندنصكره‌كی اثمی تحریمندن اوكدینده‌كی نفعلرندن اكبردر ویا اول ایكیسندن منتشر اولان مفاسد شول توقع اولنان منافعلرندن اعظمدر ﴿ ویسئلونك ماذا ینفقون ﴾ یا محمد سكا سؤال ایدرلركه نه كیفیت اوزره انفاق ایده‌لر ﴿ قل العفو ﴾ دیگل‌كه عفوی انفاق ایتسونلر وعفوك معناسنده دیدیلركه اول مالك حاجتندن فاضلیدر اویله اولسه صحابه مالدن كسب ایتدكلرینك حاجتلرندن فضله‌سن تصدق ایدرلردی * صكره زكاة آیتیله اول نسخ اولندی ویاخود اول ظهر غنادن تصدقدر تاكه ناس اوزره كل اولمیه پیغمبریمز علیه السلام دیمشدركه * خیر الصدقة ما كان عن ظهر غنی والید العلیا خیر من الید السفلی وابدأ بمن تعول * صدقه‌نك خیرلوسی اولدركه ظهر غنادن ویریله وید علیا ید سفلادن خیرلودر وتصدقده شول عیالكدن اولانله بدأ ایت * روایت اولنوركه بر رجل بعض مغانمده التوندن بربیضه‌یه مالك اولوب انی پیغمبریمز علیه السلامه كتوردی پیغمبریمز علیه السلام ایسه اندن اعراض ایدوب انی آلمدی رجل ایسه مرارا انی اكا آلمسین تكلیف ایدیجك غضبله انی اندن آلوب آتدی حتی اكر اول بركیمسه‌یه طوقنسه شرحه ایدردی ودیدیكه * یأتی احدكم بماله كله یتصدق به ویجلس یتكفف الناس انما الصدقة عن ظهر غنی * سزدن بریكز مالنك كلنی كتوروب تصدق ایدر وكندی محتاج قالوب ناسدن كفافن ایستیو كیدر * ایمدی صدقه‌نك خیرلوسی اولدركه ظهر غنادن ویریله ویاخود عفودن مراد تصدقده نه اسراف ونه اقتار اوله حق تعالینك * والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا * قول شریفی دلالتیله ویاخود مراد میسر اولان اوله * روایت اولنوركه بر رجل پیغمبریمز علیه السلامه كلوب دیدیكه یا رسول الله بر دینارم وار دیدیكه نفسكه انفاق ایت دیدیكه بر دینارم دخی وار دیدیكه ولدیكه انفاق ایت دیدیكه بر دینارم دخی وار دیدیكه اهلكه انفاق ایت دیدیكه بر دینارم دخی وار دیدیكه خادمكه انفاق ایت دیدیكه بر دینارم دخی وار دیدیكه سن بیلورسن ﴿ كذلك ﴾ اشبو سزه بیان اولنان عفو جهددن اصلح ایدوكی مثللی ویا احكامدن ذكر اولنان مثللی ﴿ یبین الله لكم الآیات ﴾ اوامر ونواهیسنی سزه تبیین ایدر ﴿ لعلكم تتفكرون فی الدنیا والآخرة ﴾ تاكه دنیا وآخرتكز امورنده تفكر ایدوب اندن انفع واصلح اولانی اخذ ایده‌سز وضرری اولوب نفعی اولمیاندن ویا ضرری نفعندن زیاده اولاندن حذر ایده‌سز ویا اموالكزدن معاش دنیایه سزه صالح اولانی الیقویوب باقیسنی آخرتكزه نفع ایدر شیئه انفاق ایده‌سز ویا دنیانك زوالین وفناسین تأمل ایدوب اندن زهد ورهبت ایده‌سز وآخرتك اقبال وبقاسین تفكر ایدوب اكا حرص ورغبت ایده‌سز ﴿ ویسئلونك عن الیتامی ﴾ یا محمد اموال یتامی‌یه مخالطه‌نك حكمندن سكا سؤال ایدرلر * سبب نزولی اولدركه

اخرجوكم والفتنة اشد من القتل ولا تقاتلوهم عند المسجد الحرام حتی یقاتلوكم فیه فان قاتلوكم فاقتلوهم كذلك جزاء الكافرین ﴾ انلری حل وحرمده نرده بولورسه‌كز قتل ایدك وانلری دیارلرندن اخراج ایدك انلر سزی مكه‌دن چیقاردقلری كبی وانلرك شرك فتنه‌لری قتلدن اشددر ومسجد حرام عندنده سز قتله مباشرت ایتمیك تاكه اول محلده انلر مقاتله‌یه بدأ ایتمینجه اكر انلر مقاتله‌یه بدأ ایدرلرسه سز دخی انلری قتل ایدك زیرا حرمت حرمی انلر هتك ایتمش اولورلر اشته كافرلرك جزالری بویله‌در ﴿ فان انتهوا فان الله غفور رحیم ﴾ اكر انلر قتال وشركدن فارغ اولورلرسه الله عظیم الشان مغفرت ورحمت ایدیجیدر ﴿ وقاتلوهم حتی لاتكون فتنة ویكون الدین لله فان انتهوا فلا عدوان الا علی الظالمین ﴾ ومشركلرله قتال ایدك تا شرك فتنه‌سندن اثر قالمیوب عبادت وطاعت یالكز الله ایچون اوله اكر انلر شركدن فراغت ایدرلرسه انلره ظلم یوقدر اول جزا انجق ظالملر

وقتا كيم (ولا تقربوا مال اليتيم الا بالتى هى احسن) آيتى ودخى (ان الذين يأكلون اموال اليتامى
ظلما انما يأكلون فى بطونهم نارا) آيتى نازل اولدى مسلمون اموال يتامى دن زياده تحرج ايتديلر
وكندى مالارين انلرك مالارندن آيرديلر حتى يتيم ايچون بشقه طعام پشورورلردى اندن ارتانى
عزلر فاسداولوب كيدردى پيغمبريمز عليه السلامه سؤال ايدبجك بيورلديكه (قل اصلاح لهم
خير) سكا اندن سؤال ايدرلرسه سن انلره ديكلكه انلرى اصلاح ايچون مالارينه مداخله كز
انلره خيرلودر وياخود انلرك مالارينى اجرت وعوضسز اصلاحكز خيرلودركه انلرك مالارين
آرتورر وكنديكز ثواب عظيمه اريشورسز وياخود مراد كندى مالندن يتيمه توسيع ايده
اما كندى مال يتيمده توسيع ايتميه * اكيلده ايدر اشبونده دلالت واردركه ولى مالنى انك
مالنه خلط وانى غيرىيه مضاربه يه دفع وانده بيع وشرائله تصرفى جائز اوله اكر اصلاحه
موافق اولورسه ودخى احكام حوادثده اجتهاد جائز اوله * زيرا آيتك متضمن اولديغى اصلاح
طريق اجتهاد وغالب ظنله بيلنور ودخى ازواد اخوانك خلطى جائز اوله ودخى يتيمى اصلاح
ايچون رفقله ضرب وتأديب لابأس اوله (وان تخالطوهم) واكر اموال يتامى يى كندى
اموالكزه خلط ايدر ونفقات ومساكن وخدم ودوابده انلره مشاركت ايدر واموالرندن
اصابت ايتديككزك مكافاتن ايدرويا اندن عوض امورلرينه قيام ايدرسه كز (فاخوانكم) انلر
سزك اخوانكزدر اخوان ايسه برى برلرينه اعانت ايدر واصلاح ورضا وجهى اوزره برى
برينك مالنه اصابت ايدر (والله يعلم المفسد من المصلح) حق تعالى بيلور اول كيمسه يى كه اكا
مخالطه ايله قصدى خيانت وافساد واكل بغير حق اوله اندنكه انكله قصدى اصلاح اوله (ولو
شاء الله لأعنتكم) اكر حق تعالى سزه تضييق اراده ايدوب مخالطه يى مباح ايتمسه ايدردى
(ان الله عزيز) الله تعالى غالبدر ديلديكنه قادر اولور (حكيم) حكمت اقتضا ايتديكى شئ
حكم ايدر * روايت اولنوركه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ابو مرثد الغنوى رضى الله تعالى
عنهى مكه يه كوندرديكه مسلميندن برطائفه يى سرا اندن چيقاره * زيراكه اول بهادر كمسنه
ايدى واريجق عناق دينور برمرأة مشركه انك قاتنه كلدى مكر اول زمان جاهليتده انك حليله سى
ايدى برى بريمزله صفالنمق اولمزمى ديدى * ابو مرثد ايتدى اسلام ارامزده حائل اولوبدر
ديديكه ايمدى بنى تزوج ايت ديديكه نعم لكن رسول الله عليه السلامه طانشه يم اول امر ايدرسه
ايده يم چون مكه دن حاجتن قضا ايدوب مدينه يه رجوع ايتدى وعناق تزوج ايچون پيغمبريمز
عليه السلامه امريكز نه دردیدى نازل اولديكه (ولا تنكحوا المشركات حتى يؤمن) مشركه لرى
نكاح ايتمكز مكر كه ايمانه كله لر ومشركاتله مراد اوثانه عبادت ايدن كافره لردر يوخسه كتابيه اولانلر
دكلكه زيرا كتابيه لرك (والمحصنات من الذين اوتوا الكتاب) آيتى دلالتيله نكاحى مؤمنلره حلال
اولمشدر اكرچه اهل كتاب دخى مشركلر ايسه ده * زيراكه قرآنده (وقالت اليهود عزيز
ابن الله وقالت النصارى المسيح ابن الله) ديوب آخرنده (تعالى عما يشركون) ديو شركلرينه شهادت
بيورلمشدر * روايت اولنوركه عثمان رضى الله تعالى عنه نائله بنت قرامضه يى نكاحلندى حالبوكه
اول نصرانيه ايدى انك تحت نكاحنده ايكن اسلامه كلدى * وطلحه بن عبيدالله رضى الله تعالى
عنه دخى برنصرانيه يى تزوج ايتدى * وحذيفه رضى الله تعالى عنه بريهوديه يى تزوج ايديجك

اوزرينه در (الشهر الحرام
بالشهر الحرام والحرمات
قصاص فمن اعتدى عليكم
فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى
عليكم واتقوا الله واعلموا
ان الله مع المتقين) چكن سنه
ذى القعده آينده سزى منع
ايتديلر ايدى بو سنه ماه
مذكورده قضاء عمره يه
كيدك يعنى انلر عام حديبيه ده
شهر حرامك حرمتنى
هتك ايتديلر سز دخى
انلرك هتكنه مقابل اول
شهرده قتالله انلرك حرمتنى
هتكدن مبالات ايتميك انلرك
اول حرمتلرى ترك
ايتدكلرينه مجازات وقصاص
لازمدر اول كيمسه كه شهر
حرامده ابتدا سزه ظلم
وتجاوز ايده سزه ايتدكلرى
كبى سزده انلرله مقاتله
ومجازاتلرينه سعى ايدك
والله تعاليدن اتقا ايدك وبيلك
تحقيق الله تعالى نصرت
ومعاونتده متقيلرله برابردر
(وانفقوا فى سبيل الله ولا
تلقوا بايديكم الى التهلكة
واحسنوا ان الله يحب
المحسنين) الله يولنه يعنى
جهادو سائر خيراته مالكزى
صرف ايدك والكزله
كنديكزى تهلكه يه يعنى
بخل واسرافه القا ايتميك
واخلاقكزى حسن ايدك

عمر رضى الله تعالى عنه اكا نامه كوندرديكه انى تطليق ايده حذيفه اكا يازديكه يوخسه حرامى
زعم ايدرسز عمر ديديكه انى حرام زعم ايتمزين الا بوكه انى مؤمناتك انلركله تعاطيسندن قورقارم
(ولأمة مؤمنة خير من مشركة) الله تعالينك امائندن برمرأة مؤمنه نك نكاحى خيرلودر اول
كركسه حره وياامه در حرهٔ مشركه نكاحندن (ولو اعجبتكم) اكرچه اول مشركه نك جمالى
ومالى سزى اعجاب ايدرسه ده ❊ حذيفة بن اليمانى رضى الله تعالى عنهك خنسا دينور برسياه
جاريه سى حقنده نازل اولوبدر حذيفه اكا ديديكه ياخنسا سياهلغك وچركينلكك ملأ اعلاده
ذكر اولندى اوبله اولسه انى اعتاق وتزوج ايتدى ❊ دينلديكه عبدالله بن رواحه نك برسياه
جاريه سى وارايدى اكا ياوزليوب برطبانجه اوردى بعده اول فعلنه نادم اولوب پيغمبريمز عليه
السلامه واردى وماجراسن اكا خبرويروب واول جاريه سنك صلاح واسلامنى ذكر ايتدى
پيغمبريمز عليه السلام اول جاريه مؤمنه در ديدى اوبله اولسه عبدالله انى اعتاق وتزوج ايتدى
ناس انى جاريه تزوج ايتديكى اوزره تعيير ايدوب برحرهٔ مشركه عرض ايدبجك اشبو
آيت نازل اولدى (ولا تنكحوا المشركين حتى يؤمنوا) ومؤمنه اولان نسائى مشركلره
تزويج ايتمكز مكر كه ايمانه كله لر ❊ اشبو آيت نكاحده ولى اعتبارينه دلالت ايدر (ولعبد مؤمن
خير من مشرك) الله تعالينك عبادندن برعبد مؤمنك نكاحى خيرلودر اول كركسه حر ويا
رقيقدر برمشرك رجل نكاحندن (ولو اعجبكم) واكرچه مشركه انكاحكز سزى اعجاب
ايدرسه ده اشبو عبدك حره يى نكاحلنمسنك جوازينه دليلدر (اولئك يدعون الى النار)
اول مشركون ومشركات نارى ايجاب ايدر اعماله دعوت ايدرلر اوبله اولسه اهل ايمانه
لايق اولمزكه انلركله موالات ومصاهرت ايده لر (والله يدعو الى الجنة والمغفرة باذنه)
الله تعالى توفيق وتيسيرى وياقضا وارادتيله اعمال جنته واسباب مغفرته دعوت ايدر (ويبين
آياته للناس) واوامر ونواهيسنى ناسه بيان ايدر (لعلهم يتذكرون) تاكه اتعاظ ومعاصيدن
انتها ايده لر ❊ انس بن مالك رضى الله تعالى عنه ايدر يهود قچان انلرك نساسندن برى حائض
اولسه انى بينلرندن چيقاررلر انكله يمزلر وايچمزلردى پيغمبريمز عليه السلامه انك حكمندن
سؤال اولنجق اشبو آيت نازل اولدى (ويسئلونك عن المحيض) يا محمد سكا محيضك حكمندن
سؤال ايدرلرسه (قل هو اذى) انلره ديكلكه محيض شئ مستقذردر اكا قريب اولانى نفرت
اولنمسيله ايذاء ايدر (فاعتزلوا النساء فى المحيض) ايمدى نسادن عزلت ايدك يعنى انلركله
مجامعت ايتمكز حائض اولدقلرى مدتده (ولا تقربوهن حتى يطهرن) وانلره جماعله قريب
اولمكز تادم حيضلرى كسيلوب غسل ايدنجه يه دكين اماكه انكله جماعدن غيرى معامله
جائزدر حيض اكا مانع اولمز عائشه رضى الله تعالى عنها ايدر بن وپيغمبريمز عليه السلام ايكيمز
بيله جنب ايكن براناءدن غسل ايدردك وبن حائض ايكن بكا ازار طوتنديروب بكا مباشرت
ايدردى واول معتكف ايكن رأس شريفن چيقاروب بن حائض ايكن انى يووردم وبن صو
ايچوب انايى اكا ويرردم اولدخى اغزينى بن اغزيمى قوديغم موضعه قيوب ايچردى حالبوكه
بن انى حيضم حالنده ايدردم ❊ معلوم اوله كه حائضك وطئ حرامدر ايدن الله تعالى يه
عاصى اولور اكر اول فعلك صدورى اندن بيلنورسه امام تعزير ايدر واكا كفارت وجوبنده

ياخود غازيلره احسان
ايدك تحقيق الله عظيم الشان
احسان ايدبجيلرى سور
(واتموا الحج والعمرة لله
فان احصرتم فما استيسر من
الهدى ولا تحلقوا رؤسكم
حتى يبلغ الهدى محله فمن
كان منكم مريضا او به اذى
من رأسه ففدية من صيام او
صدقة او نسك فاذا امنتم فمن
تمتع بالعمرة الى الحج فما
استيسر من الهدى فمن لم
يجد فصيام ثلثة ايام فى الحج
وسبعة اذا رجعتم تلك
عشرة كاملة ذلك لمن لم يكن
اهله حاضرى المسجد
الحرام واتقوا الله واعلموا
ان الله شديد العقاب)
الله ايچون حج وعمره يى
يعنى مناسك وحدود
وفرائض وسنن وآدابنى
تمام ايدك اكر سز مرض
ياصداع ياعدم غدا ياخوف
وسائر محذورايله طوافدن
منع اولنسه كز سزچون
قرباندن يعنى ابل وبقر
وغنمدن قنغيسى آسان
ايسه واجب اولور
وقربان محلنه يعنى منايه
بالغ اولنجيه دك باشكزى
طراش ايتميك سزدن هر
كيمكه مريض ياخود
باشنده رنج وصداع اولوب
تراش اولسه اول كيمسه يه

علما اختلاف ایتدیلر اکثری دیدیلرکه انده کفارت یوقدر بلکه اول فعلك صاحبی توبه واستغفار
ایدر * وبرقوم انده کفارت واجب اولور دیدیلر شول دلیل ایله کیم ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما ایدر پیغمبریمز علیه السلامه سؤال اولندی شول رجل امرندنکه مرأه سنی حائض ایکن
جماع ایده دیدیکه اکردم حیض عبیط ایدیسه بردینار تصدق ایتسون واکر صفرت اوزره
ایدیسه نصف دینار تصدق ایتسون * وحیض صلاتك جوازنی ووجوبنی منع ایدر * واما
صومك انجق جوازنی منع ایدر وجوبنی دکل طاهره اولدیغنده صومی قضا ایدر صلاتی
دکل نفساء دخی انجلیندر * حضرت عائشه رضی الله عنها ایدر بز پیغمبریمز علیه السلام
عندنده حائض اولور وطاهر اولدیغمزده صومك قضاسیله امر ایدر صلاتك قضاسیله دکل
وحائض ایچون جائز اولمزکه کعبه یی طواف ایده ویا مسجدده اعتکاف ایده ویامس مصحف
ویاقرائت قرآن ایده ﴿ فاذا تطهرون ﴾ قچانکه حیضلری کسیلوب غسل ایده‌لر ﴿فأتوهن من
حیث امرکم الله ﴾ انلره جماع ایدك شول محلدنکه الله تعالی انی سزه امر وحلال ایتدیکه اول
فرجدر * معلوم اوله‌که حیض منع ایتدیکی اشیادن هیچ برشیئك حرمتی انقطاع دمله مرتفع
اولمز مادامکه غسل ایتمیه ویاتیمم ایتمیه صو بولنمدیغنده الاصومك حرمتی مرتفع اولور حتی
اکر حائضك دمی کیجه‌ده کسلسه وصومه نیت ایدوب غسل نهارده واقع اولسه صومی
صحیح اولور ﴿ان الله یحب التوابین﴾ الله تعالی ذنوبدن توبه ایدنلری سور ﴿ویحب المتطهرین﴾
وفواحش واقذاردن تطهر ایدنلری دخی سور ﴿ نساؤکم حرث لکم فأتوا حرثکم انی شئتم ﴾
نساکزسزه مزرع ومنبت ولدر ارض زرعه محل اولمسی کبی ایمدی حرثکزه نیجه دیلرسکز
اتیان ایدك اوکرکسه قائمه ویاقاعده‌در ونه وقتده دیلرسکز اولکرکسه کیجه‌ده ویا کوندزده‌در
سعید بن المسیب ایدر اشبو آیت عزل حقنده‌در یعنی دیلرسکز عزل ایدك ویا دیلرسکز عزل
ایتمکز * ابن عباس رضی الله تعالی عنهمایه عزلدن سؤال اولندقده دیدیکه اول حرثکزدر
دیلرسکز انی صواریکز ودیلرسکز صوارمکز * وینه ابن عباسدن مرویدرکه عزلنده حره‌دن اذن
دیلنور جاریه‌دن دکل امام احمد اکا ذاهبدر * وبرجماعت عزلی کریه کوروب اول
وادیٔ خفیه‌در دیدیلر * ابو هریره رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه * قال النبی صلی
الله علیه وسلم ملعون من اتی امرأته فی دبرها * پیغمبریمز علیه السلام ایدر ملعوندر اول
کمسه که مرأه سنه لواطه ایده ﴿ وقدموا لانفسکم ﴾ کندیکز ایچون اعمال صالحه تقدیم ایدك
ویاجماع عندنده الله تعالینك اسمنی ذکر ایدك * پیغمبریمز علیه السلام ایدر قچانکه بریکز اهلنه
جماع مراد ایتسه دیسونکه * بسم الله اللهم جنبنا الشیطان وجنب الشیطان مارزقتنا * اکر
اول جماعدن ولد خلق اولنورسه اکا ابدا شیطان ضرر ایرکورمیه ویاخود جماعله حق
تعالیدن ولد استکز * قال النبی صلی الله علیه وسلم اذامات الانسان انقطع عمله الامن ثلاث
صدقة جاریة اوعلم ینتفع به اوولد صالح یدعوله * پیغمبریمز علیه السلام ایدر قچان برکمسه
وفات ایده آنك عملی کسیلور الا اوچ شیئدن دکلکه اول صدقهٔ جاریه‌در وعلمدرکه انکله
انتفاع اولنور وولد صالحدرکه انکیچون دعا قیلور * دینلدیکه انکله مراد نساء عفایف
تزوجدر تاکه اندن وجوده کلان ولد صالح اوله * قال النبی صلی الله علیه وسلم تنکح المرأة

اوچ کون صیام یاخود
التی فقرایه یارمشر صاع
بغدای صدقه ویرمك
یاخود برقربان ذبحیله فدیه
واجب اولور قچان مرض
وخوف وسائر محذور
واحصاردن امین اولسه
کز اول کیمسه که حجه‌دك
عمره ایله فائده‌لنسه انکیچون
شکرانه میسر اولان قربانی
ذبح لازم اولور اول کیمسه
که قربانی بولمیه یاقادر اولمیه
اکا ایام حجده اوچ کون
ووطننه رجعتده یدی
کون که کامل اون کوندر
صائم اولمق واجب اولور
بوحکم اهلی مسجد حرام
مقیملرندن اولمیانلر
ایچوندر الله تعالیدن اتقا
وصادر اولان حج احکامنی
محافظه ایدك وبیلك که الله
عظیم الشانك امر ونهی
محافظه ایتمیانلر اوزرینه
عقوبتی شدیددر ﴿ الحج
اشهر معلومات فمن فرض
فیهن الحج فلا رفث ولا
فسوق ولا جدال فی الحج
وماتفعلوا من خیر یعلمه الله
وتزودوا فان خیر الزاد
التقوی واتقون یا اولی
الالباب ﴾ زمان حج
معلوم آیلردر یعنی شوال
وذی القعده وطقوز کون
ذی الحجه درکه کیمکه شهر

(لاربع)

لاربع لمالها ولحسبها ولجمالها ولدینها فاظفر بذات الدین تربت یداك * پیغمبریمز علیه السلام
ایدر مرأه درت خصال ایچون تزوج اولنورکه اول مال وحسب وجمال ودیندر * ایمدی
سن دین صاحبه سنی طلب ایتکه ایکی الك خیر ایله طوله ودینلدیکه انکله مراد تقدیم افراطدر
* وقال النبی صلی الله علیه وسلم لایموت لاحد من المسلمین ثلاثة من الولد فتمسه النار الاتحلة
القسم * پیغمبریمز علیه السلام ایدر مسلمیندن برکیمسه‌که انك اوچ صغیر ولدی فوت اوله اکا
نار جهنم مس ایتمز مکرکه * وان منکم الاواردها * دیو بیوریلان قسمی تحله ایچون اوله
﴿ واتقوا الله ﴾ وهرحالده حق تعالی‌یه عصیان ایتمکدن صاقنك ﴿ واعلموا انکم ملاقوه ﴾
وبیلك‌که اکا ملاقات ایدرسز * ایمدی انی تزود ایدك‌که اول سزی انك قتنده رسوای
ایتمیه ﴿ وبشر المؤمنین ﴾ ویامحمد تبشیر ایت شول ایمانی کامللره کیم ایرته انلر نعیم ابدوعز
سرمد بولیسردرلر ﴿ ولاتجعلوا الله عرضة لایمانکم ﴾ الله تعالی‌یه حلفکزی برّ وتقوایه
مانع وحاجز قیلمکز بریکز صلهٔ رحم یابره دعوت اولندیغنده بن انی ایتمه‌مکه یمین ایتمشین
دیو تعلل ایدوب صله وسائر بری ترك ایتمکز * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر حق تعالی
دیرکه بکا یمینکی خیر ایشلممکه عرضه ایتمکل بلکه اول یمینك ایچون کفارت ایدوب خیری
ایشلکل * قال النبی صلی الله علیه وسلم من حلف علی یمین فرأی غیرها خیرا منها فلیکفر عن
یمینه ولیفعل الذی هو خیر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه که فعل ویاترك ایچون
برشیئه یمین ایده بعده اول یمینك غیرینی اندن خیرلو کوره یمینی ایچون کفارت ایدوب
اول خیر اولان شیئی اشلیه ویاخود معنی الله تعالینك اسم شریفنی معرض ایدوب کثرت
حلفله مبتذل ایتمکز اول اجلدن * ولاتطع کل حلاف مهین * دیو چوق یمین ایدیجی ذم
اولندی اکرچه یمیننده صادق ایسه‌ده ﴿ ان تبروا وتتقوا وتصلحوا بین الناس ﴾ ایمدی اسم
الهی ایمانکزه عرضه قیلمقدن سزی نهی ایدرین تاکه بروتقوی اوزره اوله‌سز وناس بیننی
اصلاح ایده‌سز * زیراکه حلفی اکثار ایدن کشی الله تعالی‌یه جرأت ایدیجیدر واکاجرأت
ایدن ایسه برومتقی اولمز وذات البین اصلاحنده سوزینه وثوق اولنمز ﴿والله سمیع علیم﴾ الله
تعالی ایمانکزی ایشیدر ونیاتکزی بیلور اکا کوره جزا کز ایدر ﴿ لایؤاخذکم الله باللغو
فی ایمانکم ﴾ الله تعالی ایمانکزده لغوکز سببیله سزی مؤاخذه ایتمز ولغو کلام وغیریدن
هرساقطدرکه اکا اعتبار اولنمیه یمین لغوده علماء اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه اول عمد
وقصدنسز صلهٔ کلام ایچون عجله اوزره لسانه سبق ایدن شیئدر قائلك لا والله وبلی بالله
وکلا والله دیمسی کبی * شعبی وعکرمه وشافعی اکا ذاهبدر وحضرت عائشه رضی الله تعالی
عنهادن مرویدرکه ایمان لغو اول شیئدرکه هزل ومرا وخصومت وحدیثده صدور ایدوب
انك اوزره قلب منعقد اولمیه وبرقوم دخی دیدیلرکه اول برشیٔ اوزره حلفدر صادق اولمسی
اعتقادیله صکره انك خلافی ایدوکی متبین اوله‌که اول زهری وحسن ونخعی وقتاده
ومکحول قوللریدر * امام ابوحنیفه دخی اکا ذاهبدر ودیدیلرکه انده کفارت یوقدر
حضرت علی کرم الله وجهه ایدر اول غضب حالنده‌کی یمیندر وطاوس دخی انی دیوبدر
سعید بن جبیر ایدر اول معصیت ایتمکه یمیندرکه ایمدی انده حنثله الله تعالی حلافی مؤاخذه

معلومه‌ده حجی اوزرینه
فرض ایده انکیچون حجده
جماع وملاعبهٔ نسوان
وفسق یعنی سیئات
وارتکاب محظورات وخادم
ورفقاسی وسائرله جدال
وخصومت یوقدر یعنی
ایتمسون ونه‌که خیردن
ایشلرسه‌کز الله تعالی انی
بیلور وآخرت ایچون
یاخود حج ایچون ذخیره
پیدا ایدك‌که تحقیقا ذخیره‌نك
خیرلوسی تقوی وترك
تشویشدر وای عقل کامل
صاحبی کیمسه‌لر بندن
قورقك مرویدرکه برقوم
یمندن الله تعالی‌یه توکل ایله
زادسز حجه کلوب مکه‌ده
ذخیره‌سزلکدن سائللك
ایدوب ناسه ثقلت ویرمکله
وتزودوا ایله امر اولنمش
﴿لیس علیکم جناح ان تبتغوا
فضلا من ربکم فاذا افضتم
من عرفات فاذکروا الله
عند المشعر الحرام
واذکروه کما هدیکم وان
کنتم من قبله لمن الضالین ﴾
موسم حجده تجارتله
ربکزدن رزق طلب
ایلکزده سزه کناه یوقدر
قچان عرفاتدن رجوع
ایدکزده مشعر الحرام نام
محلده الله تعالی‌یی تهلیل

ایتمز اویله اولسه انده حنث وتکفیر لازم اولور ☼ شعبی ایدر بر کمسنه که معصیته یمین
ایده کفارتی اولدرکه اندن توبه ایده هر یمینکه انده وفا حلال اولمیه اکا کفارت
اولمز اکر اکا کفارتله امر اولنسه اول قولی اوزره استمراره دخی امر اولنندی
کفارت ایتدیکی تقدیرجه ☼ زید بن اسلم ایدر اول کشینک نفسی اوزره بد دعاسیدر
اکر شول ایشی ایشلمزسم حق تعالی بکا شونك کبی بلا ویرسون ویاخود اول کافر
اولسون دیمسی کبی ☼ ایمدی اول لغودر حق تعالی عبدی انکله مؤاخذه ایتمز اکر انکله
مؤاخذه ایتسه عقوبتن تعجیل ایدردی قرآنده بیوردیکه ☼ ولو یعجل الله للناس الشر
استعجالهم بالخیر لقضی الیهم اجلهم ☼ اکر حق تعالی ناسك شر ومکروهه اولان دعالری
اجابتنه تعجیل ایدیدی انلره خیره اولان دعالری اجابتن سودکاری کبی انلری اهلاکدن
فراغ اولنه میدی و جمیعی فوت اولیدی ☼ دینلدیکه اول غالب ظنله یمیندر ایمدی انده
اثم وکفارت یوقدر کرکسه انی قصد ایتسون وکرکسه قصد ایتمسون نخعی ایدرکه
اول بر شیئك اوزره یمین ایدوب بعده اونوتمسیدر ایمدی انده کفارت یوقدر ☼ ابن
عباس رضی الله تعالی عنهما ایدرکه اول حق تعالینك بکا حلال ایتدیکی حرام اولسون
اکر شونك کبی ایشی ایشلرسم دیمسیدر ایمدی انده دخی کفارت یوقدر امام مالك بوکا
ذاهبدر الا زوجه‌ده دکل ☼ دینلدیکه لغو یمین مکروهك یمینیدر ﴿ ولکن یؤاخذکم
بما کسبت قلوبکم ﴾ لکن سزی عقوبت وکفارت ایله ویا ایکیسندن بریله مؤاخذه ایدر
ایماندن قصد ایتدیککز شیئله چقان انده قلوبکز السنه‌کزه مواطئت ایده ﴿ والله غفور ﴾
الله تعالی غفوردر لغوله مؤاخذه ایتمز ﴿ حلیم ﴾ یمین جد ایدنی مواخذه‌یه تعجیل ایتمز
توبه‌سنه تربص ایدر ☼ معلوم اوله‌که یمین منعقد اولمزمکرکه الله تعالی‌یه ویا اسمائندن براسمه
ویا صفاتندن برصفته اوله ☼ اولکیسی اول الله حقیچونکه اکا عبادت ایدرین ویاانکیچون
نماز قیلورین ویا انك حقیچونکه روحم ویانفسم انك یدنده‌در دیمسی کبی ☼ ایکنجیسی الله
حقیچون رحمن حقیچون وسائر اسماسیله یمین کبی ☼ اوچنجیسی حق تعالینك عزتی وقوتی
وقدرتی وعظمتی حقیچون وسائر صفاتیله یمین کبی ☼ چقان اشبواوچ قسم ایمانك بریله زمان
مستقبلده برامره یمین ایدوب حنث ایدرسه کفارت واجب اولور واکرانکله برامرماضی
اوزره مثلا اول شویله اولدی ویا اولمدی دیو یمین ایتسه اکر اول انك دیدیکنك خلافی
اوزره ایدوکن بیلورسه اول یمین غموس اولورکه اول کبائردندر بعض علما عندنده انکله
کفارت واجب اولور کرکسه انی دیدیکنك خلافی اوزره ایدوکنی بیلسون وکرکسه
بیلمسون امام شافعی اکا ذاهبدر وبعضیلر عندنده انکله کفارت واجب اولمزکه اول ائمهٔ حنیفه
قولیدر ودیدیلرکه اکرانی دیدیکنك خلافی اوزره ایدوکنی بیلور دیسه کبیره اولور کبیره‌ده
ایسه کفارت اولمز سائر کبائرده اولمدیغی کبی واکرانی دیدیکنك خلافی اوزره ایدوکنی
بیلمز دیسه انلر عندنده یمین لغو اولور اکر برکیمسه الله تعالینك غیری‌یه یمین ایتسه مثلا کعبه
ویانبی الله حقیچون دیسه ویاباباسنه ویااوغلنه ویا انك مثلنه ایتسه اول یمین اولمز مخالفن ایتسه
کفارت واجب اولمز یمین مکروهه‌در ☼ امام شافعی انك معصیت اولمسنه ذاهبدر ☼ قال

وتلبیه ایله ذکرایدك وانی
ذکرایدك تتکیم سزه مناسك
حج یولنی هدایت ایلدی
مع هذا انك هدایتندن
مقدم جاهلر ایدیکز *
عربدن بر مقدار تجار
حجه کلوب تجارت
ایده‌مدکلرندن * هذا اواج
لا حاج * یعنی بحاصل
کلمشدر دیدیلر بو آیتله
مقصد اصلی حج اولمق
شرطیله طلب رزقده بأس
اولمدیغنه اشارت اولندی
﴿ ثم افیضوا من حیث افاض
الناس واستغفروا الله ان الله
غفور رحیم ﴾ ناس عرفاتدن
رجوع ایتدکلری حالده
سزده رجوع ایدك والله
تعالیدن مغفرت طلب ایدك
الله عظیم الشان مغفرت
و رحمت ایدیجیدر بو
خطاب قریش وحلفالری
حقنده‌درکه عربلر عرفاتده
ایکن قریش بز سکان حرمز
دیو ترفعلرندن ناشی
مزدلفه‌ده وقفه ایدوب بشقه
یولدن رجوع ایدرلردی
موقف ورجوعده برابر
اولملریچون بو آیت کریمه
نازل اولدی ﴿ فاذا قضیتم
مناسککم فاذکروا الله
کذکرکم اباءکم او اشد ذکرا
فمن الناس من یقول ربنا
اتنا فی الدنیا وماله فی الآخرة

النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله ینهاکم ان تحلفوا بآبائکم فمن کان حالفا فلیحلف بالله
اولیصمت ☼ پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق تعالی سزی آبائکزه یمیندن نهی ایدر اکر یمین
ایدرسکز الله تعالی‌یه یمین ایدك ویاخود یمیندن صامت اولوب الله تعالینك غیری‌یه یمین ایتمکز
﴿ للذین یؤلون من نسائهم تربص اربعة اشهر ﴾ نسالرینه جماع ایتمه‌مکه یمین ایدنلر ایچون
درت آی حق انتظار واردر اول مدتده نه فیء ونه طلاق ایله مطالب اولور ☼ سعید بن
المسیب ایدر اشبو ایلاء اهل جاهلیت ضرارندن ایدی چقان انلرك بری زوجه‌سنی سومسه
تطلیق ایتدیکی تقدیرجه غیرانی تزوج ایتمسندن خوف ایلسه ابدا اکا قربان ایتمه‌مکه یمین ایدردی
اویله اولسه انی نه ارلو ونه ارسز الیقوردی ابتدای اسلامده دخی بوحالت ایدیلوردی
حق جل وعلا نسادن ضرری دفع ایچون ایلایه مدت تقدیر ایلدی علما انده اختلاف ایتدیلر
اکثرون ذاهب اولدیلرکه اکر برکیمسه یمین ایتسه‌که ابدا زوجه‌سنه قربان ایتمیه ویاخود
درت آیدن اکثر مدت معینه‌ده قربان ایتمیه اول مولی اولور درت آی چکمزدن اول اکا
تعرض اولنمز ودرت آیدنصکره‌ده اکا توقف اولنوب مرأه‌نك طلبیله اول فیء وطلاقدن
دیلدیکن ایتمکه امر اولنور وفیء زوجك اول دیدیکندن رجوعیدر یاوطئله اکر اکا قادر
اولورسه ویاقولله اکروطئه قادر اولمزسه واکر زوج فیء وطلاقك هر برندن امتناع ایدرسه
انك اوزره تطلیق اولنور درت آی چکدیکندنصکره توقف اولنمز عمر وعثمان وعلی وابوالدرداء
وابن عمر رضی الله تعالی عنهم اجمعین مذهبیدر وسعید بن جبیر وسلمان ابن یسار ومجاهد ومالك
وشافعی واحمد واسحاق دخی اکا ذاهبلردر وبعضیلری دیدیکه درت آی چکدیکنده طلقهٔ بائنه واقع
اولورکه اول ابن عباس وابن مسعود قوللریدر سفیان ثوری وائمهٔ حنفیه دخی اکا ذاهبلردر
سعید بن المسیب وزهری دیدیلرکه طلقهٔ رجعیه واقع اولور واکر درت آیدن اقلده وطیء
ایتمکه یمین ایدرسه مولی اولمز بلکه حالف اولور اول مدت چکمزدن اول وطیء ایدرسه
کفارت یمین واجب اولور وحر وعبد ایچون مدت ایلاء درت آیدر ☼ امام شافعی عندنده
مدت عبد کبی زیرا اول طبعه راجع معنی ایچون تقدیر اولنوبدرکه اول مرأه‌نك زوجدن قلت
صبریدر انده ایسه حر وعبد مساویدر * وامام مالك وابوحنیفه عندلرنده مدت عبدرقیله تنصیف
اولنور الا بوکه ابوحنیفه عندنده مرأه‌نك رقیله ومالك عندنده زوجك رقیله تتکیم طلاقده
ایکیسی آنجلاین دیدیلر ﴿ فان فاؤا ﴾ اکر ایلاء ایدنلر حنثله نسالرینه رجوع ایدرلرسه
﴿ فان الله غفور رحیم ﴾ حق تعالی مولیلری ایلائله ضرار نسادن رجوع ایتدکلری ایچون
مغفرت ایدر واندن کفارته رخصت ویرمسیله رحمت ایدر قچان زوج ایلاء ایتدیکی مرأه‌سنی
وطیء ایده انکله ایلاءدن چیقار واکثر علما عندنده اوزرینه کفارت یمین واجب اولور
☼ واماحسن وابراهیم وقتاده قتنده اوزرینه کفارت یمین واجب اولمز ☼ زیراکه حق تعالی
مغفرت وعد ایتدی ﴿ وان عزموا الطلاق ﴾ اکر مدت ایلاده ترك جماعله طلاقی ایقاع
ایدرلرسه ﴿ فان الله سمیع علیم ﴾ حق تعالی انلرك مقاله‌سنی ایشیدر قصدلرینی بیلور اشبو
دلیلدرکه مدت ایلاء مضی‌یندنصکره زوج انی تطلیق ایتمینجه طلاق اولمیه * زیرا انده عزم
شرط قیلندی ﴿ والمطلقات یتربصن بانفسهن ثلاثة قروء ﴾ نساء ذات اقراءدن مدخول

من خلاق ﴾ وقتاکه سز اوازم
حجی قضا وادا ایتدیککزده
بابالریکزی ذکر ایتدیککز
کبی بلکه دخی زیاده واشد
اوله‌رق الله تعالی‌یی ذکر
ایدك ناسدن بعضی کیمسه
حجده یاربنا بزه دنیاده فلان
وفلان شیئی ویر دیو دعا
ایدر اول کیمسه ایچون
آخرتده نصیب یوقدر
ایام جاهلیتده اشراف عرب
ادای مناسك حجدنصکره
پیشکاه حرمده طوروب
رفعت نسب وشهرت آبا
واجدادلرینی یاد ایله
مفاخرت ایدرلردی و
بعضیلری دخی دنیا مالی
طلبنده اولورلردی ﴿ ومنهم
من یقول ربنا آتنا فی الدنیا
حسنة وفی الآخرة حسنة
وقنا عذاب النار ﴾ وناسدن
بعضیلری دخی یاربنا بزه
دنیاده توفیق وطاعت
وآخرتده ثواب ورحمت
احسان ایله وبزی عذاب
جهنمدن حفظ ایله دیرلر
﴿ اولئك لهم نصیب مما
کسبوا والله سریع الحساب ﴾
انلر ایچون کسب ایتدکلری
خیرودعادن نصیب واردر
والله تعالی حسابده سرعت
ایدیجیدر یعنی برلحه‌ده جمله
خلایقك حسابنی رؤیت
ایدر ﴿ واذکروا الله فی ایام

بها اولوب حبالی ازواجدن تطلیق اولنانلر اوچ قروئی چکمینجه تزوج ایتیوب انتظار
ایتسونلر * قروءده علماء اختلاف ایتدیلر بر جماعت انی حیضدر دیدیلر شول دلیل ایله که
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بر مستحاضه یه * دعی الصلوة ایام اقرائك * اقرائك ایامنده
نمازی ترك ایت دیدی امرأه ایسه نمازی حیضی ایامنده ترك ایدرکه اول عمر وعلی وابن
عباس رضی الله تعالی عنهم قوللریدر وائمهٔ حنفیه واوزاعی وثوری مذهبیدر وبر جماعت
اخری انی طهردر دیدیلر شول دلیل ایله کیم ابن عمر رضی الله تعالی مرأه سنی تطلیق
ایتدیکنده حالبوکه اول حائض ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم عمر رضی الله تعالی عنهه
دیدیکه اوغلك عبدالله یه امر ایت که اول مطلقه سنه مراجعت ایتسون بعده دیلرسه انی امساك
ویامص ایتمدین تطلیق ایتسون اشبو شول عدتدرکه حق تعالی انده نسانك تطلیق اولنمسنی امر
ایتدی * ایمدی انکله زمان عدت طهر ایدوکنی خبر ویردیکه اول زید بن ثابت وعبدالله بن
عمر وعائشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنهم قولیدر ومالك وشافعی مذهبیدر وثمرهٔ خلاف انده
ظاهر اولورکه معتده حیضهٔ ثالثه یه شروع ایتدیکنده قرئی طهردر دیانك قولی اوزره
عدت منقضیه اولور وبقیهٔ طهرکه انده طلاق واقع اولوبدر انی قرؤ حساب ایدر * حضرت
عائشه رضی الله تعالی عنها ایدر مطلقه قچان حیضهٔ ثالثه دن دمه شروع ایده مرأه زوجدن وزوج
مرأه دن بری اولور * اما قرئی حیضدر دیانك قولی اوزره حیضهٔ ثالثه دن طاهره اولمینجه
عدتی منقضیه اولمز واحکام عدتك اجمالی اولدرکه اکر مرأهٔ مطلقه حامل ایسه عدتی وضع
حمله در کرکسه زوجندن فرقتی طلاقله ویا موتله اولسون * واولات الاحمال اجلهن ان
یضعن حملهن * دلالتیله واکر حامل دکل ایسه اکر فرقتی موت زوجله ایسه عدتی درت
ای واون کوندر کرکسه زوجنك موتی اکا دخولدن اول ویاصکره اولسون وکرکسه مرأه
حیض کورر ویا حیض کورمز اولسون (والذین یتوفون منکم ویذرون ازواجا یتربصن
بانفسهن اربعة اشهر وعشرا) دلالتیله واکر ایکیسی بیننده فرقت حیاتده طلاقله اولوب
قبل الدخول ایسه انده عدت یوقدر * اذا نکحتم المؤمنات ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن
فما لکم علیهن من عدة تعتدونها * دلالتیله واما بعد الدخول ایسه نظر اولنورکه صغیره ویا آیسه
ایسه عدتی اوچ آیدر * واللائی یئسن من المحیض من نسائکم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة اشهر *
دلالتیله واکر حیض کوررسه عدتی اوچ قرؤدر (والمطلقات یتربصن بانفسهن ثلاثة قروء)
دلالتیله واما امه نك عدتی اکر حامل ایسه وضع حمل ایله در حره کبی واکر حامل دکل ایسه
وفاتده عدتی ایکی آی ایله بش کوندر وطلاقده عدتی حیض کوررسه ایکی قرؤدر حیض
کورمز ایسه عدتی بربچق آی بر قولده ایکی آیدر عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایدر عبد
ایکی مرأه یی نکاحلنور * وایکی طلقه ایله تطلیق ایدر وامه ایکی حیضه ایله عدت چکر وحیض
کورمزسه ایکی آی ویا بربچق آی عدت چکر (ولا یحل لهن ان یکتمن ما خلق فی ارحامهن)
اول مطلقات ایچون حلال اولمزکه عدتده استعجال وحق رجعیه یی ابطال ایچون رحملرنده والله
تعالینك خلق ایتدیکی ولدو یا حیضی کتم ایده لر * اشبو دلیلدرکه مرأه نك ولد حیض حقنده
قولی مقبول اوله (ان کن یؤمن بالله والیوم الآخر) اکر الله تعالی یی ویوم آخری تصدیق ایدرلرسه *

معدودات فمن تعجل فی
یومین فلا اثم علیه ومن
تأخر فلا اثم علیه لمن اتقی
واتقوا الله واعلموا انکم
الیه تحشرون) ایام معدوده
ده یعنی ایام تشریقده الله
تعالی یی تکبیر ایله ذکر ایدك
بو ایام عید اضحانك عرفه
کونی صباحندن اوچنجی
کونی عصره دك اولمغله
یکرمی اوچ وقتده فرض
عقبینده اولور کیمکه عجله
ایدوب ایکی کونده یعنی
ذی الحجه نك اون برنجی
اون ایکنجی کونده منادن
کیدر ایسه اول کیمسه
اوزرینه کناه یوقدر
وکیمکه تأخیر ایدوب منا ده
اوچ کیجه اولورسه اکادخی
هیچ کناه یوقدر بو ذکر
اولنان احکام وتخییر اداسی
جدن صکره آخر عمرینه
دك اتقایی کندویه عادت
ایدن کیمسه ایچوندر بقیهٔ
عمرکزده الله تعالیدن
قورقك وبیلك که تحقیق
سز آنك طرفنه حشر
اولنوب مجازات اوله
جقسکز (ومن الناس من
یعجبك قوله فی الحیاة
الدنیا ویشهد الله علی ما فی
قلبه وهو الد الخصام)
ناسدن بعضیسنك سویلدیکی
فصاحت کلامی سنی اعجاب

زیراکه اداء حقوق انی تصدیق ایدنلرك شاننده در (وبعولتهن احق بردهن فی ذلك) مطلقه لرك
ازواجی حال عدتده انلری نکاحه وانلری رجعه یه طلاق رجعی ایسه اولی در (ان ارادوا
اصلاحا) اکر رجعه ایله اصلاح وحسن عشرتی مراد ایدرلرسه یوخسه اضرار دکل که انی
جاهلیتده ایدرلردی شول وجهله کیم بر رجل مرأه سنی تطلیق ایدر عدتی انقضایه قریب اولدیغنده
اکا مراجعت ایدر بعده برمدت ترکندن صکره تطلیق ایدر عدتی انقضایه قریب اولدیغنده
اکا مراجعت ایدر وبرمدت صکره تطلیق ایدر وانکله اکا عدتن تطویل قصد ایدردی (ولهن مثل
الذی علیهن بالمعروف) وجوب واستحقاق مطالبه ده زوجات ایچون ازواج اوزره حقوق
واردر ازواج ایچون زوجات اوزره اولان حقوق کبی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اتقوا الله
فی النساء فانکم اخذتموهن بامان الله واستحللتم فروجهن بکلمات الله ولکم علیهن ان لا یوطئن
فرشکم احدا تکرهونه فان فعلن ذلك فاضربوهن ضربا غیر مبرح ولهن علیکم رزقهن وکسوتهن
بالمعروف * پیغمبریمز علیه السلام ایدر نسا حقنده الله تعالیدن خوف ایدك که سز انلری الله تعالینك
امانیله اخذ ایتدیکز وانك کلمه سیله فرجلرینی استحلال ایتدیکز سزکیچون انلر اوزره واجب
اولورکه کراهت ایتدیککز کیمسه یی فراشلریکزه باصدرمیه لر ایدرلرسه انلری ضرب ایدك بر
ضربله کیم مبرح اولمیه وزوجات ایچون اوزریکزه واجب اولورکه رزق وکسوه لرین معروف
اوزره ویره سز (وللرجال علیهن درجة) ازواج ایچون زوجات اوزره زیاده حق وفضل
حق واردر زیرا ازواجك حقوقی انلرك نفسلرنده در وانلرك ازواج اوزره اولان حقوقی مهر
وکفاف وترك ضرار وبونك امثالیدر یاخود ازواج ایچون انلر اوزره شرف وفضیلت واردر
سورهٔ نساده کی * الرجال قوامون علی النساء بما فضل الله بعضهم علی بعض وبما انفقوا من اموالهم *
دلالتیله * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لو امرت احدا ان یسجد لاحد لامرت المرأة ان تسجد
لزوجها * پیغمبریمز علیه السلام ایدر اکر بن کیمسه نك کیمسه یه سجده سنی اراده وامر ایدر
اولسم مرأه یه امر ایدردمکه زوجنه سجده ایده (والله عزیز حکیم) الله تعالی قادر اولورکه احکامنه
مخالفت ایدندن انتقام ایده واحکامنی حکم ومصالح ایچون مشروع قیلوبدر (الطلاق مرتان)
طلاقکه عقبینده زوج رجعه یه مالك اولور ایکی کره در قچان اوچنجی کره تطلیق ایده اول
مرأه اکا حلال اولمز مکرکه زوج آخره نکاحدنصکره ده اوله ویاخود تطلیق شرعی ایکی
تطلیقه بیننی تفریقدر * اول اجلدن ائمهٔ حنفیه ایکی ویا اوچ تطلیقه بیننی جمع بدعتدر دیدیلر
(فامساك بمعروف) قچان طلقهٔ ثانیه دنصکره اکا مراجعت ایده واجب اولورکه اداء حقوق
نکاحدن وحسن صحبتدن شرعده معروف اولان شیئله امساك ایتسون (او تسریح باحسان)
ویاخود طلاقدن صکره عدتی انقضاسنه دکین ترك ایتسون * وطلاقك جملهٔ احکامی اولدرکه
قچان حر کمسه مرأسنی بر تطلیقه ویا اکا دخولدنصکره ایکی تطلیقه ایتسه انك رضاسی
یوغیکن عدته اولدیغنجه مراجعتی جائز اولور واکر مراجعت ایتمدین عدتی چیقارسه وقبل
الدخول تطلیق ایدرسه ویا خلع ایدرسه اول اکا حلال اولمز مادامکه اول مرأه نك وولیسنك اذنیله
تجدید نکاح ایتمیه واکر اوچ تطلیقه ایدرسه انك غیری زوجه نکاح اولنمینجه اول اکا حلال اولمز * واما
عبدك زوجه سی امه ایسه وایکی تطلیقه ایله انی تطلیق ایتسه اول اکا حلال اولمز مادامکه زوج اخره نکاح

ومحفوظ ایدر وقولی
قلبنده اولانه موافقدر دیو
یمین ایله الله تعالی یی شاهد
طوتر مع هذا مسلمینه اشد
خصومتده در (واذا تولی
سعی فی الارض لیفسد فیها
ویهلك الحرث والنسل
والله لا یحب الفساد) قچان
سنك حضورکدن کیدر
یریوزنده فساد واکین
وحیوانلری هلاك ایتمك
ایچون سعی ایدر الله تعالی
فساد ومعصیته راضی اولمز
(واذا قیل له اتق الله اخذته
العزة بالاثم فحسبه جهنم
ولبئس المهاد) نه وقت اکا
اللهدن قورق دینلسه حمیت
جاهلیت انی کناه ارتکابنه
اخذ ایدر امدی جهنم اکا
کافیدر واول جهنم نه قبیح
فراشدر دینلدیکه بو آیات
اخنس ابن شریق الثقفی
حقنده نازلدرکه اول
منافقك یوزنده طراوت
وسوزنده حلاوت اولمغله
حضور رسالتپناه علیه
السلامه کلوب اسلام اظهار
ایدر ومحبت کوسترر ایدی
ومؤکد یمینلر ایدوب
ایناندرر ایدی حضوردن
چیقوب کیتدکده معمور
شهرلره اوغرایوب
اکینلرینی احراق
وحیواناتلرینی هلاك

اولنغيه * علما اختلاف ايتديلر انده كه زوج وزوجه دن برى رقيق اوله اكثرون ديديلركه عدد طلاقده
معتبر اولان زوجك حاليدر ايمدى حره كشى زوجهٔ امه يى اوچ كره يه دكين طليق ايدر و عبد زوجهٔ
حره يى انجق ايكى كره تطليق ايدر ابن مسعود رضى الله تعالى عنه ديديكه * الطلاق للرجال و العدة للنساء *
عدد طلاقده معتبر اولان رجلك حاليدر و قدر عدتده مرأنك حاليدر كه اول عثمان و زيد بن ثابت
و ابن عباس و عطاء و سعيد بن المسيب قوليدر و مالك و شافعى و احمد و اسحاق اكا ذاهبدر و برقوم
ديديلركه عدد طلاقده معتبر اولان مرأنك حاليدر ايمدى عبد زوجهٔ حره يى اوچ كره يه دكين
تطليقه مالك اولور اما كه حر زوجهٔ امه يى انجق ايكى كره تطليق ايدر سفيان ثورى و ائمهٔ حنفيه
اكا ذاهبدر (ولا يحل لكم ان تأخذوا مما آتيتموهن شيئا) سزه حلال اولمز كه زوجاتكزه
ويرديككز مهر و غيريدن برشئ اخذ ايده سز (الا ان يخافا ان لا يقيما حدود الله) مكركه زوج
وزوجه دن هربرى زوجيته متعلق اولان حقوقى رعايت ايتمك خوفن ايده لر مرأه خوف
ايده كه زوجى امرنده حق تعالى يه عصيان ايده و زوج دخى خوف ايده كه مرأه اكا اطاعت
ايتمزسه اكا اعتدا ايده اويله اولسه حق تعالى رجلى نهى ايتديكه مرأه سنه ويرديكندن برشئ
اخذ ايده مكركه نشوز مرأه قبلندن اوله (فان خفتم أن لا يقيما حدود الله) ايمدى اى حاكملر اكر
زوج وزوجه نك زوجيته متعلق احكام الهيه يى اقامت ايتمهلرندن خوف ايدرسه كز (فلا
جناح عليهما فيما افتدت به) زوجه اوزره حرج يوقدر كه هلاك و معصيت خوفن ايدرسه
نشوز ايده و زوجندن كندوينى خلع ايچون اكا مالندن ويره و زوج اوزره دخى حرج يوقدركه
زوجه نك اكا طوتا ويرديكى خلع مقابله سنده كى مالى اخذ ايده * اكثر علما ديديلركه زوجك
مرأه يه ويرديكى شيئدن اكثرله ده جائز اولور * زهرى ايدر ويرديكى مهردن اكثرله خلع
جائز اولمز * سعيد بن المسيب ايدر زوج خلع ايچون مرأيه ويرديكنك جميعنى المسون بلا سبب
برمقدارين اكا اليقويسون و خلع نشوز سزدخى جائز اولور الا بوكه مكروهدر بلا سبب
قطع وصله اولديغيچون * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم * ان من ابغض الحلال الى الله الطلاق *
پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى يه حلالك ابغضى طلاقدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم أيما امرأت سألت زوجها الطلاق من غير بأس فحرام عليها رائحة الجنة * پيغمبريمز
عليه السلام ايدر قنغى مرأه كه بأس سز زوجندن طلاقن ايسته سه اكا جنت قوقوسى حرامدر
(تلك حدود الله) اوامر و نواهيدن اولنان الله تعالينك حدوديدر (فلا تعتدوها) انى تجاوز
ايتمكز (ومن يتعد حدود الله) اول كمسه لركه الله تعالينك حدودين تجاوز ايده لر (فاولئك هم
الظالمون) ايمدى اول حالاو كمسه لر نفسلرينه ظلم ايديجيلردر (فان طلقها فلا تحل له من بعد حتى
تنكح زوجا غيره) اكر زوجه سنى اوچنجى كره تطليق ايده اول تطليقدنصكره اول اكا حلال
اولمز مكركه انك غيرى زوجى تزوج ايدوب اول زوج ثانى اكا جماع ايده * حضرت عائشه
رضى الله تعالى عنها ايدر رفاعة القرظينك مرأه سى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه كلوب
ديديكه يارسول الله بن رفاعه نك تحت نكاحنده ايدم بنى تطليق ايتدى طلاقم اندن اوچ اولمغله
كسلدى اندنصكره عبد الرحمن بن زبير بنى تزوج ايتدى حالبوكه بيله سنجه اولان شى هدبهٔ ثوب
كبى ايدى پيغمبريمز عليه السلام تبسم ايدوب ديديكه ديلرميسنكه ينه رفاعه يه وارهسن ديديكه

ايدردى (ومن الناس من
يشرى نفسه ابتغاء مرضات
الله والله رؤف بالعباد)
ناسدن كيمسه واردركه الله
تعالينك رضاسنى طلب ايله
نفسنى بيع ايدر الله تعالى
قوللرينه زياده مرحمت
ايديجيدر بو آيتك نزولنده
مرويدركه قريشك مكرا
استدعالرينه مبنى صحابه دن
عاصم بن ثابت الانصارى يه
توفيقا حبيب بن عدى
الانصارى و معلرم الاسامى
بش كيمسه يى پيغمبر عليه
السلام مكه يه كوندرمشيدى
رجيع نام محله واردقلرنده
يتمش سوارى قريش كلوب
حرب عظيم ايله بش
صحابه يى شهيد و حبيب ايله
زيد بن الدثنه يى اسير
ايتديلر صكره زيدى دخى
شهيد و حبيبى حيا صلب
ايلديلر حبيب مصلوبى
داردن اخذ ايچون اذن
پيغمبر عليه السلام له زبير بن
عوام و مقداد بن اسود
رضى الله عنهما مدينه دن
مكه يه كيدوب دار اطرافنده
يتمش بكچى وار ايكن
حبيبى آلوب مدينه يه
توجه لرنده ورالرندن
يتمش كشى ايرشدكارنده
حبيبى اسبدن زمينه وضع
خالنده زمين حبيبى يوتمغله

نعم ديديكه سن اكا وارمزسن تاكه زوج ثانى سنك عسيله كى ذوق ايده وسن انك عسيله سنى
ذوق ايده سن ۞ ايمدى آيت كريمه مطلقه در سنتله تقييد اولنوبدر واحتمال اولوركه نكاح
اصابتله تفسير اولنوب عقد لفظ زوجدن مستفاد اوله (فان طلقها) اكر زوج ثانى انى
جماعدنصكره تطليق ايدرسه (فلا جناح عليهما ان يتراجعا) مرأه و زوج اول اوزره حرج
يوقدركه نكاح جديدله ازدواجه رجوع ايده لر (ان ظنا أن يقيما حدود الله) اكر حقوق
زوجيتدن حق تعالينك تحديد ايتديكى امورى اقامت ايتملرين ظن ايدرلرسه ۞ سفيان ثورى
واوزاعى و مالك و احمد و اسحاق ديديلركه اكر مطلقهٔ ثلاث زوج آخر تزوج ايتسه كه
زوج اولنه حلال اوله اول نكاح فاسددر و برجماعت ذاهب اولديلركه اكر زوج ثانى يه
نكاحده مفارقت شرط اولنمزسه اول نكاح صحيحدر وانكله تحليل اولور و مهر مثل لازم
كلور الا بوكه عزمنده مفارقت وارايسه مكروه اولور ۞ قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم
لعن الله المحلل و المحلل له ۞ پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر حق تعالى لعنت ايده اكاكه
مطلقهٔ ثلاثى تطليق ايدنه حلال اولسون ايچون تطليق عزميله نكاحلنه و دخى زوج اوله
كيم بو فعل انكيچون ايديله ۞ روايت اولنوركه بركمسنه ابن عمر رضى الله تعالى عنهمايه كلوب
ديديكه بر رجل مرأه سنى اوچ كره تطليقدنصكره انك بردخى انكله مؤامره سز اول مرأه يى تزوج
ايتسه كه رجل اوله انى تحليل ايده نيجه در ديديكه نكاح رغبت اولمينجه اندن محذور زائل اولمز
پيغمبريمز عليه السلام زماننده بز انى سفاح عد ايدردك اندن حديث مذكورى اوقودى (وتلك
حدود الله يبينها لقوم يعلمون) اشبو ذكر اولنان الله تعالينك احكاميدر بيان ايدر شول قومه كيم بيلورلر
و موجبيله عمل ايدرلر (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن) قچان سز نساكزى تطليق ايدوب عدتلرى
انقضاسيله باين اولمغه اشراف ايده لر (فأمسكوهن بمعروف) ايمدى عدتلرى انقضاسندن اول انلره
معروفله مراجعت ايدك يعنى مراجعتكز اوزره اشهاد ايدك و مراجعتكزى قول ايله ايدك
يوخسه وطئ ايله دكل (او سرحوهن بمعروف) وياخود ترك ايدك كه عدتلرى منقضيه
اولوب كنديلره مالك اوله لر (ولا تمسكوهن ضرارا) يوخسه عدتلرى طويل اولسون ايچون
آخر عدتلرنده مراجعتله انلره اضرار ايتمكز (لتعتدوا) تاكه تطويل حسبيله انلره ظلم
ايده سز ويا انلرى اقتدايه الجا ايده سز (ومن يفعل ذلك فقد ظلم نفسه) بركمسنه كه انلره
اضرار ايده نفسنه ظلم ايدر انى عقابه تعريضله (ولا تتخذوا آيات الله هزوا) والله تعالينك
آيتلرينى هزؤ اتخاذ ايتمكز امر شرعه مخالفت ويا موجبيله عملده تهاونله زيرا بركمسنه
امر اولنديغى شيئده جد ايتمسه هزو ايدر دينور ۞ دينلديكه بركيمسه تزوج و تطليق
واعتاق ايتدكدنصكره بن انكله هزؤ اراده ايتدم ديردى اويله اولسه اشبو آيتله اندن
منع اولندى ۞ قال النبى صلى الله عليه وسلم * ثلاث جدهن جد و هزلهن جد الطلاق
والنكاح والعتاق ۞ پيغمبريمز عليه السلام ايدر اوچ خصلت واردر جدى جددر و هزلى
دخى جددركه اول طلاق و نكاح و عتاقدر (واذكروا نعمة الله عليكم) وحق تعالينك
سزه انعام ايتديكى ايمان نعمتنى شكرله و حقوقنى قيامله ذكر ايدك (وما انزل عليكم
من الكتاب والحكمة يعظكم به) و قرآن و سنت ويا مواعظ قرآنيه دن اول شيئكه حق تعالى

* بليغ الارض * ملقب
اولمشدر زيد ايله مقداد
اول تعقيب ايدنلرله جنك
ايدرك خلاص اولوب
مدينه يه كلدكلرنده اول
ايكى صحابه حقنده بو آيت
كريمه نازل اولمشدر دينلدى *
بعضيلر صهيب رومى الله
ورسولى رضاسيچون جمله
مالنى مشركلره ويروب
مدينه يه هجرت ايتمكله
انك حقنده نازل اولمشدر
ديدى * وبعضيلر شب
غارده حضرت على رضى الله
عنه پيغمبر عليه السلامك
فراشنده غنوده و جاننى
اولحضرته فدا ايتدوكنه
مبنيدر ديدى (يا ايها الذين
آمنوا ادخلوا فى السلم كافة
ولا تتبعوا خطوات الشيطان
انه لكم عدو مبين) اى
مؤمنلر جمله كز ظاهرا و باطنا
بلا تمايل ثبات اسلامده
اولك و شيطانك ازينه
و وسوسه سنه تابع اولميك
تحقيق شيطان سزك ايچون
آشكار دشمندر * يهوددن
بعضى اسلامه مشرف
اولنلر كينه توريه مطالعه سيله
جمعه ايرتسنه اعتبار و لحم
تناولندن احترازلرينه
مبنى ايما اولنمشدر دينلمش
(فان زللتم من بعد ما جاءتكم
البينات فاعلموا ان الله

انی سزه انزال ایتدی آنکله سزه وعظ ایدر (واتقوا الله) والله تعالی یه مخالفتدن حذر ایدك
(واعلموا ان الله بکل شیء علیم) و بیلك كه حق تعالی هر شیئی بیلور سر وجهر كزاكا
مساویدر (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن) قچان نساكزی تطلیق ایدوب عدتلری
انقضا ایده (فلا تعضلوهن ان ینکحن ازواجهن) ایمدی سز ای ولیلر اول نسائی
ازواجلرینه نكاحدن منع ایتمكز (اذا تراضوا بینهم بالمعروف) قچان بینلرنده عقد حلال
ومهر جائزله تراضی ایدهلر اشبو آیتده دلالت واردركه مرأه كندیسی عقد نكاحه تولی
ایتمیه زیرا اول اكا مالك اولیدی ولینك انی منعنده معنی اولمزدی (ذلك یوعظ به من كان
منكم یؤمن بالله والیوم الآخر) اشبو نهیدن ذكر اولنان ایله متعظ اولور سزدن اول كمسه كه
الله تعالی یه ویوم آخره ایمان كتورر (ذلكم ازكی لكم واطهر) ذكر اولنان احكامله عمل
سزه انفع ودنس آثامدن اطهردر (والله یعلم) الله تعالی شرائع واحكامدن سزه نفع وصلاحی
اولان شیئی بیلور (وانتم لا تعلمون) سز بیلمزسز علمده قصور كز اولدیغیچون (والوالدات
یرضعن اولادهن) شول مطلقات كه ازواجلرندن اولادلری اوله انلری ارضاع ایتمهلر اشبو
امر استحبابیدر یوخسه امر وجوب دكل زیرا والدات اوزره ارضاع واجب اولمز قچانكه
آخردن ولدی ارضاع ایدر بولنه سورهٔ طلاقده * فان ارضعن لكم فآتوهن اجورهن *
دلالتیله واكرام ارضاعه رغبت ایدرسه اول غیریدن اولیدر (حولین كاملین) كامل ایكی سنه
ارضاع ایدهلر علما اشبو حدده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیكه اشبو بعض مولودینه حددر *
ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدر قچان بر ولد التی آیده طوغسه اول ایكی سنه كامل
ارضاع اولنور واكر یدی آیده طوغرسه یكرمی اوچ آی ارضاع اولنور طقوز آیده طوغرسه
یكرمی بر آی ارضاع اولنور حاصل ولدن بطن امده طورمسیله ارضاع اولنمسی لازم اولوركه
* وحمله وفصاله ثلاثون شهرا * مقتضاسنجه اوتوز آی اوله بر قوم دیدیلركه اول هر مولود
ارضاعنه حددر هرنه وقتده طوغرسه رضاعی ایكی یلدن نقص ایدیلمز مكركه والدین اكا
اتفاق ایدهلر * فان ارادا فصالا عن تراض منهما وتشاور فلا جناح علیهما * دلالتیله یوخسه
یالكز برینك ارادتیله دكل * دینلدیكه اشبو آیتله مراد شول رضاعدركه انكله حرمت
رضاع ثابت اوله * ایمدی ایكی یلدنصكره دهكی رضاعله حرمت ثابت اولمز (لمن
اراد ان یتم الرضاعة) اشبو رضاعك ایكی سنه اولمسی شول كمسه ایچوندركه رضاعهنك
اتمامنی اراده ایده اشبو دلیلدركه ارضاعك اقصای مدتی ایكی سنه اوله اندنصكرهكی ارضاعه
عبرت اولمیه وایكی یلدن اكسلدلمسی جائز اوله (وعلی المولود له رزقهن وكسوتهن
بالمعروف) ومرضعهلر طعام وكسوهلری اب اوزرهدر شول دكلو كه انی حاكم
رأی ایدر وابك اكا وسعی ایرر (لا تكلف نفس الا وسعها) هیچ بر نفس وسعندن
زیادهیه تكلیف اولنمز اشبو دلیلدركه حق جل وعلا عبدینه طاقتندن زیادهیی تكلیف
ایتمیه (لا تضار والدة بولدها ولا مولود له بولده) والده ولدیله اضرار اولنمز اول
انك ارضاعنه راضیه ایكن اول اندن نزع اولنوب غیرییه ویرلمز ووالد دخی ولدیله
اضرار اولنمز اول والدهسنه الفت ایتمشیكن انی والدنه براغوب مرضعه استیجارینه تكلیف

عزیز حكیم) اكر سزه
حلال وحرام احكامنده
بینات وبرهان كلدكدنصكره
جادهٔ شرعدن میل ایدرسه كز
بیلك كه تحقیق الله عظیم الشان
غالب وقادر وامرنده محكم
ومنتقمدر (هل ینظرون الا
ان یأتیهم الله فی ظلل من
الغمام والملئكة وقضی الامر
والی الله ترجع الامور)
اول شیطانه تابع اولان
كیمسهلر منتظر اولمزلر الا الله
تعالیدن كلهجك اینجه بیاض
عذاب بلوطلرندن كولكهلره
وعذاب ملكلرینه وهر
كسك جزاسی قضا اولنهجق
وقته منتظر اولورلر وامورك
كلیسی الله تعالایه رجوع
ایدر * والامر یومئذ لله *
(سل بنی اسرائیل كم آتیناهم
من آیة بینة ومن یبدل
نعمة الله من بعد ما جاءته
فان الله شدید العقاب)
یا محمد بنی اسرائیله سؤال
ایله كه بز انلرك آباواجدادلرینه
پیغمبر علیه السلامك شاننده
نقدر نشان ظاهر ویرمشزدر
كیمكه بو نشانلر كلوب
بیلندكدنصكره الله تعالینك
هدایت نعمتنی تبدیل ایده
تحقیق الله عظیم الشانك
بو نعمتی تبدیل وتغییر ایدهنه
دنیاده نفی وجلا وآخرتده
عذاب بی منتهاسی واردر

ایدلمز (وعلی الوارث مثل ذلك) وصبینك وارثی اوزره دخی اب اوزره واجب اولان
مثلی واجب اولور واول وارثده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیكه اول صبینك رجالدن اولان
عصبهسیدر جد واخ وابن الاخ وعم وابن العم كبی كه * اول عمر بن الخطاب رضی الله تعالی
عنه قولیدر ابراهیم وحسن ومجاهد وعطا وسفیان الثوری اكا ذاهبلردر دیدیلركه قچان
صبینك انفاق اولنهجق شیئی اولمسه اكا وارث اولهجق عصبهسی انی استرضاعه جبر اولنور
وبعضیلر دیدیكه اول صبینك رجال ونسادن وارثی اولاندركه اول قتاده وابن ابی لیلی قولیدر
واسحق واحمد مذهبیدر ودیدیلركه انك نفقهسنه جبر اولنور هر وارث اندن میراثی دكلوده
اول كرك عصبه ویا غیریدر وبعضیلر دیدیكه اول مولودك ورثهسندن هر ذی رحم محرمدر
اما اول ذی رحم كه آكا محرم اولمیه ابن عم ومولی كبی آیتله مراد دكلدركه اول ابو حنیفه قولیدر
وبر جماعت دیدیلركه وارثله مراد صبینك كندیدركه اب متوفانك وارثیدر * ایمدی اجرت
رضاعی ونفقهسی مالندهدر اكر مالی یوغیسه امی اوزرهدر وصبینك نفقهسی اوزره والد
ووالدهدن غیری كمسهیه جبر اولنمز كه اول مالك وشافعی قولیدر وبعضیلر دیدیكه اول وارثله
مراد مولودك والدینندن بری وفاتندنصكره حیاتده قلانیدر * ایمدی اجرت رضاع
ونفقه وكسوهدن اب اوزره واجب اولان مثلی اول حیاتده اولانه واجب اولور (فان
ارادا فصالا عن تراض منهما وتشاور فلا جناح علیهما) اكر والد ووالده ولدلرین ایكی یلدن
اول رضاع ایله واهل علمدن استشاره ایله فطام مراد ایدرلرسه انلره انده حرج یوقدر (وان
اردتم ان تسترضعوا اولادكم) اكر سز اولادكزی والدهلرندن غیری مرضعهلره ارضاع مراد
ایدرسكز قچانكه والدهلری ارضاعدن ابا ایده ویاخود انلرده بر علت عروضیله ویا لبنلری
انقطاعیله ویا زوج آخره نكاح ارادتیله انلره ارضاع متعذر اوله (فلا جناح علیكم اذا سلمتم
ما آتیتم بالمعروف) سزه حرج یوقدركه اول مرادكزی ایدهسز قچانكه مرضعهلره متعارف
ومستحسن وجهله اجرت رضاعدن تسمیه ایتدكلرینی تسلیم ایدهسز (واتقوا الله) اطفال
ومراضع امرنده الله تعالینك شرعنه مخالفتدن حذر ایدك (واعلموا ان الله بما تعملون بصیر)
وبیلك كه الله تعالی سزك هر عملكزی كورر واكا كوره سزه جزا قیلور (والذین یتوفون
منكم ویذرون ازواجا) سزدن شونلركه وفات ایدوب زوجاتن ترك ایدهلر (یتربصن
بأنفسهن اربعة اشهر وعشرا) درت آی اون كون زینت وطیب وكحلی تركله اول زوجات
ازواجلرینك فراقنه اعتداد ایتسونلر * معلوم اوله كه زوجی وفات ایدن مرأه اوزره عدت
وفاتكه اول درت آی اون كوندر زینت وطیبدن امتناعله احداد واجب اولور ایمدی
اكا جائز اولمز كه باشی ادهان ایده كركسه انده طیب اولسون ویا اولمسون اما كه جسدین
طیبسز دهنله ادهان ایتسه جائز اولور طیبلوسیله دكل وكذلك شول كحلله اكتحال جائز
اولمز كه انده طیب ویا زینت اوله اكر زینت اولان كحله مضطر اولورسه ائمهٔ حنفیه ومالك
قتنده اكا رخصت اولور * شافعی دیدیكه ایمدی اول كیجه اكتحال ایدوب كوندزده مسح
ایتسون واكا جائز اولمز كه خضاب اوره یا دیباج وحلی ویا موشی كیینه وجائز اولوركه
ثیابدن بیاض ویا صوف ویا وبر كیینه اما جائز اولمز كه قرمزی ویا صاری ویا یشیل لونلو ثوب كیینه

(زین للذین كفروا الحیوة
الدنیا ویسخرون من
الذین آمنوا والذین اتقوا
فوقهم یوم القیمة والله یرزق
من یشاء بغیر حساب *
حیات دنیا كافرلره
زینتلندیكه آنكله مغرور
اولورلر واغنیالری اصحاب
مؤمنینك فقراسنی استهزا
ایدرلر حال بوكه اول فقرا
مؤمنلرك متقیلری قیامتده
انلرك فوقندهدر یعنی مؤمنلر
اعلای علیینده كافرلر اسفل
سافلینده درلر الله تعالی
دیلدیكنی حسابسز رزقلندیرر
(كان الناس امة واحدة
فبعث الله النبیین مبشرین
ومنذرین وانزل معهم
الكتاب بالحق لیحكم بین الناس
فیما اختلفوا فیه وما اختلف
فیه الا الذین اوتوه من بعد
ما جاءتهم البینات بغیا بینهم
فهدی الله الذین آمنوا لما
اختلفوا فیه من الحق باذنه
والله یهدی من یشاء الی
صراط مستقیم) آدم ایله
ادریس یا نوح علیه السلام
بیننده ناس جمله بر امت وملت
ایدی صكره انلر بیننده
اختلاف واقع اولمغله الله
تعالی اهل طاعتی ثوابله
مژده واهل معصیتی عذابله
اخافه ایدیجی نبیلر
كوندردی وناس بیننده

* قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لايحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر ان تحد على ميت فوق ثلاث ليال الا على زوج اربعة اشهر وعشرا * پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى يه ويوم آخره ايمان كتورن مرأه يه حلال اولمزكه هيچ بر ميت اوزره اوچ كوندن زياده احداد ايده الا زوجنك موتنه درت آى اون كون احداد ايدر واكر زوجى وفات ايدن مرأه حامل ايسه انك عدتى صحابه دن اكثر علما عندنده وضع حمل ايله در وعلى وابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه انك عدتى وضع حملدن وعدت موتدن قنغيسى تأخر ايدرسه اول تاخر ايدنيدر ﴿ فاذا بلغن اجلهن ﴾ قچانكه عدتلرى انقضا ايده ﴿ فلا جناح عليكم فيما فعلن فى انفسهن بالمعروف ﴾ اى اوليا وائمه ومسلمين سزه حرج يوقدر انلرك كنديلره ايتديكى زينت وكحل وخضاب ودهن رأس وغيرامورده بر وجهله كيم اول شرعده معروف اوله * ايعدى انلرى اندن منع ايتمكز ﴿ والله بما تعملون خبير ﴾ الله تعالى سزك اعمالكزه خبيردر معلوم اوله كه احداد عدت وفاتده مرأه اوزره واجب اولور اما طلاق عدتنده اكر رجعيه ايسه انده احداد اولمز بلكه زوجك قلبنى كندويه ميل واماله ايچون تزين ايدر تاكه مراجعت ايده اماكه طلاق بائنه اول كرك خلعله وياطلقات ثلاثه ايله در انده ايكى قول واردر بر قولده عدت وفاتده كبى احداد ايدركه اول سعيد بن المسيب قوليدر وابو حنيفه اكا ذاهبدر وقول آخره اكا احداد لازم اولمزكه اول « عطا » قوليدر ومالك اكا ذاهبدر ﴿ ولا جناح عليكم فيما عرضتم به من خطبة النساء ﴾ سزه حرج يوقدر شول كلامده كه انكله شول زوجى وفات ايدن مرأه يه تخاطبله نكاحى طلبين تلويح واشارت ايدرسز * معلوم اوله كه معتده يى زمان عدتنده رجلك تعريضيله انك نكاحنه راغب ايدوكنى بيلدرمسى جائز اولور مثلا سن جميله سن وصالحه سن وبن سكا راغبن سنى تزوج ايتمك ديلرين اكر الله تعالى وجه حلال ايله جمع ايتسه قتى استردم اكر بن سنى تزوج ايتسم سكا احسان ايدردم ودخى بوكا بكزر كلام كبى ومرأنك دخى اكا جواب ويرمسى كبى واكر مرأه فرقت حياتدن معتده ايسه نظر اولنور اكر اندن مفارقت ايدن زوجه نكاحى حلال اولور دكل ايسه طلقات ثلاثه ويالعانله ويارضاعله بائن كبى * ايعدى انى تعريضله خطبه جائز اولور واكر اندن مفارقت ايدن رجله نكاحى حلال اولور ايسه مختلعه كبى ونكاح مفسوخ كبى ايعدى انك زوجنه تعريض وكرك تصريح ايله انى خطبه ايتمسى جائز اولور اماكه زوجدن غيرينك تصريحنده ايكى قول واردر بر قولده جائز اولور مطلقهٔ ثلاثه كبى وبر قولده جائز اولمز زيراكه صاحب عدت ايچون معاوده ثابتدر رجعيه كبى اويله اولسه غير ايچون انى تعريضله خطبه جائز اولمز ﴿ او اكننتم فى انفسكم ﴾ وياخود اول معتدانك نكاحنى قلوبكزده اضمار ايده سز اكرچه انى نه تعريض ونه تصريح ايله ذكر ايتمزسكزده مثلا اكا واروب سلام ويرمك وياهديه كوندرمك كبى انده دخى سزه حرج يوقدر ﴿ علم الله انكم ستذكرونهن ﴾ الله تعالى بيلوركه سز انلرى ذكر ايديسرسز وانلردن سكوته صبر ايدهمزسز * ايعدى انلرى ذكر ايدك ﴿ ولكن لا تواعدوهن سرا ﴾ لكن انلركله نكاح وياجماع مواعده سن ايتمكز وياخود انلركله مواعده يى سرا ايتمكز زيرا اهل مرأه عندنده اول مستقبحدر ﴿ الا ان تقولوا قولا معروفا ﴾

اختلاف ايتدكلرى شيئى حقله حكم ايتمك ايچون اول نبيلرله كتاب انزال ايلدى ويهود ونصارايه برهان ظاهر * كه توريه وانجيل * كلدكدنصكره ظلم وحسد لرندنناشى انجق انلر كتابلرينى تبديل وتغييرله انكار واختلاف ايتديلر اول حقدن اختلاف ايتدكلرى شيده الله تعالى اذن وارادتيله ايمان كتورنلرى راه راسته هدايت ايلدى الله تعالى ديلديكنى طوغرى يوله هدايت ايدر بوصكره كى اختلاف نمازده كيمى مشرقه كيمى مغربه كيمى بيت المقدسه متوجه اولوب مؤمنلره كعبه هدايت اولنديغى ياخود مخالفت ايامكه يهوده سبت نصارايه بازار مؤمنلره افضل ايام جمعه عنايت اولنديغيدر دينلمش ﴿ ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتى يقول الرسول والذين امنوا معه متى نصر الله الا ان نصر الله قريب ﴾ مؤمنلر سز همان جنته كيرمكلكى ظن ايتديكزمى سزدن مقدم چكن الله

مكركه قول معروف ايله عزم وياخود مواعدهٔ معروف ايده سز تعريضده ذكر اولنديغى وجه اوزره ﴿ ولا تعزموا عقدة النكاح ﴾ وعقدهٔ نكاح عقدينه عزم ايتمكز وياعقدهٔ نكاحى قطع ايتمكز ﴿ حتى يبلغ الكتاب اجله ﴾ مكركه عدتدن كتب وفرض اولنان منقضيه اوله ﴿ واعلموا ان الله يعلم ما فى انفسكم ﴾ وبيلككه الله تعالى قلوبكزده جائز اولميان شيئه عزمكزى بيلور ﴿ فاحذروه ﴾ ايعدى الله تعاليدن قورقوب انك امرينه مخالف اولان شيئه عزم ايتمكز ﴿ واعلموا ان الله غفور حليم ﴾ وبيلك الله تعالى مغفرت ايدر اول كيمسه يى كه اندن قورقوسندن عزم ايتديكى منكرى ايشلميه وحلم ايدر عقوبتن تعجيل ايتمز ﴿ لا جناح عليكم ان طلقتم النساء مالم تمسوهن او تفرضوا لهن فريضة ﴾ سزه حرج يوقدر شول نسائى تطليقده كه انلرى مس ايتمامش ويا انلر ايچون صداق تقدير ايتمامش اوله سز نه وقتده ديلرسكزكه كركسه انلر حائض وياطاهر اولسونلر زيرا قبل الدخول انلرى تطليقده نه سنت ونه بدعت واردر ﴿ ومتعوهن ﴾ ايعدى انلرى تطليق ايدك وانلره مالكزدن تمتع ايده جك شيئى ويرك حالكز حسبنجه ﴿ على الموسع قدره ﴾ وسع يسرى اولانه واجب اولوركه انى سعتى دكلو ويره ﴿ وعلى المقتر قدره ﴾ وضيق وعسرى اولانه واجب اولوركه انى امكان وطاقتى دكلو ويره ﴿ متاعا بالمعروف ﴾ ايعدى انلرى تمتيع ايدك بر متاعله كيم شرع ومروت انى استحسان ايده ﴿ حقا على المحسنين ﴾ اشبو حكم حق اولدى شول كيمسه لره كيم مطلقاتى تمتيعله احسان ايديجيلردر اشبو آيت كريمه حكمنك بيانى اولدركه اكر بر كيمسه بر مرأه يى مهر تقديرسز تزوج ايده ومس ايتمدين تطليق ايده اول مرأه ايچون بالاتفاق متعه واجب اولور واكر انكيچون مهر تقدير ايدوب مس ايتمدين تطليق ايدرسه اكثرون قولنده انكيچون متعه يوقدر بلكه تقدير اولنان مهرك نصفى واجب اولور ومتعه نك مقدارنده اختلاف اولندى ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ديديكه انك اعلاسى خادمدر واوسطى درع وخمار وازاردر وادناسى وقايه ويا ورقدن بر شيئدر وآيت كريمه ده دلالت واردركه عسر ويسرده زوجك حالى اعتبار اولنه ﴿ وان طلقتموهن من قبل ان تمسوهن وقد فرضتم لهن فريضة فنصف ما فرضتم ﴾ اكر سز نسائى مس ايتمدين تطليق ايدرسكز حالبوكه سز انلر ايچون مهر تقدير ايتمشكزدر * ايعدى زوج اوزره واجب اولوركه اول تقدير اولنان مهرك نصفنى ويره واكر مس ايتمدين زوج وزوجه دن برى وفات ايدرسه اول تقدير اولنان مهر كامل مرأه ايچون واجب اولور وبو ايكى آيتده ذكر اولنان مس ايله مراد جماعدر وعلما اختلاف ايتديلر انده كه رجل مرأه ايله خلوت اولوب داخل اولمدين تطليق ايتسه بر جماعت ذاهب اولديلركه اكا نصف مهر واجب اولور عدت لازم كلميه كه اول ابن عباس وابن مسعود قوليدر وشافعى اكا ذاهبدر وبر قوم ديديلركه اكا كامل مهر وعدت واجب اولور زيرا عمر رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه ديمشكه * اذا ارخيت الستور فقد وجب الصداق * قچانكه پرده لر صاليوريله صداقك كلى واجب اولور زيد بن ثابتدن دخى بونك كبى مرويدر ﴿ الا ان يعفون ﴾ مكركه نساء مهرلرين زوجلرينه ترك ايده لر ﴿ او يعفو الذى بيده عقدة النكاح ﴾ وياخود يدنده عقدهٔ نكاح اولان كيمسه انى ترك ايده اول كيمسه ايله مراد نه وصفلو

دوستلرينه اولان اضطرار امثالى سزه كلمدى انلرى شدت فقر وامراض وآچلق وبلامس ايتمشيدى واصابت ايدن بلايادن بر درجه مضطرب اولديلركه حتى پيغمبر وانكله برابر اولوب اكا ايمان كتورنلر الله تعالينك ياردمى نه زمان اوله جق ديرلر ايدى آكاه اولككه تحقيق الله عظيم الشانك نصرتى قريبدر پيغمبرمز عليه السلام اصحابيله مدينه يى تشريفلرنده ديار واموالارى مشركلرك ضبطنده وكندولرى بينوا قالدقلرندن ويهودك عداوت اظهارندن وبر كروهك سرا نفاقلرندن زياده مغموم اولملريله جناب حق انلرك قلوبنى تطييب ضمننده بو آيت كريمه يى انزال ايلدى دينلدى ﴿ يسئلونك ماذا ينفقون قل ما انفقتم من خير فللوالدين والاقربين واليتامى والمساكين وابن السبيل وما تفعلوا من خير فان الله به عليم ﴾ يا محمد سندن سؤال ايدرلركه نه شيئى انفاق وصدقه ايده لم وكيملره ويره لم سن ديكه سزك مالكزدن فى سبيل الله

شخص ایدوکنده اختلاف اولندی * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما دیدیکه اول والیدر
اویله اولسه معناسی مکرکه مرأه نصیبنی زوجنه ترك ایده اکر ثیب اولوب اهل عفودن
ایسه ویاخود مرأه‌نك نصیبنی ولیسی انك زوجنه ترك ایده اکر مرأه بکر ایسه‌ویاجائزة
الامر دکل ایسه‌که اول علقمه وعطا وحسن وزهری وربیعه‌نك دخی قولیدر وبعضیلر
دیدیلرکه ولی انی ترك ایتمسنك جوازی اکر مرأه بکر ایسه‌در * واما ثیب ایسه ولیسنك
ترکی جائز اولمزوبعضیلر دیدیکه یدنده عقد نکاح اولانله مراد زوجدر حضرت علی رضی الله
تعالی عنه انی دیمشدرسعید بن المسیب وسعید بن جبیر وشعبی وشریح ومجاهد وقتاده رضی الله
تعالی عنهم اکا موافقت ایتمشلردر ودیدیلرکه مرأه کرکسه بکر ویا ثیبدر ولیسیچون انك
صداقندن هیچ بر شیئك ترکی جائز اولمز * تنکیم طلاقدن اول بالاتفاق اول جائز اولدیغی
کبی اویله اولسه معنای آیت اولورکه مکرکه مرأه نصیبنی ترك ایدوب صداقك جمیعی زوجه
عودت ایده ویاخود زوج نصیبنی ترك ایدوب صداقك جمیعی مرأه‌نك اوله ﴿ وان تعفوا
اقرب للتقوی ﴾ بعضیکز بعضیکزه حقنی ترك ایتمسی تقوایه اقربدر * اشبونده دلالت واردرکه
زوجك ترکی عکسندن اولی اوله جانب مرأه‌ده ضعف اولدیغیچون وطلاقله حاصل اولان
انکارینی جبر ایچون وصداق عین ایسه هبه‌سی ودین ایسه ابراسی جائز اوله ومشاعك
کرکسه منقسم ویاعین منقسمدر هبه‌سی جائز اوله زیراکه حق تعالی سکا نصف صداقی مباح
قیلدی دین ویاعین اولمسی بیننی وقسمتی محتمل وغیر محتمل اولمسی بیننی فرق ایتمدی ﴿ ولا
تنسوا الفضل بینکم ﴾ بعضیکز بعضیکزه فضل ایتمکی اونوتمکز رجل صداقك کلنی ویرمکله
ویامرأه صداقدن نصیبنی ترکله ﴿ ان الله بما تعملون بصیر ﴾ الله تعالی اعمالکزی کورر فضل
واحسانکزی ضایع ایتمز جزاکزی ایرکورر ﴿ حافظوا علی الصلوات ﴾ صلوات مکتوبه‌یی
مواقیتنی اصابت وحدودینی رعایت وارکاننی اقامتله اداسنه مداومت ومحافظه ایدك ﴿ والصلاة
الوسطی ﴾ اول جمله‌دن علی الخصوص صلاة وسطی‌یه * اشبو صلاة وسطاده صحابه وغیریدن
علما اختلاف ایتدیلر بر قوم دیدیلرکه اول صلاة فجردر زیرا حق جل وعلا * وقوموا لله
قانتین * دیدی قنوت ایسه طول قیامده وصلاة فجر طول قیامله مختصه‌در وبر آیت اخراده
* وقرآن الفجر ان قرآن الفجر کان مشهودا * دیو سائر صلوات بیننده انی تخصیص ایتدی
یعنی اکا ملائکة اللیل وملائکة النهار حاضر اولور اول دیوان لیل ودیوان نهاردن هر برینه
یازیلورکه اول عمر وابن عباس ومعاذ وجابر رضی الله عنهم قولیدر وعطا ومجاهد انلره
موافقلردر ومالك وشافعی اکا ذاهبلردر وبر قوم دیدیلرکه اول صلاة ظهردر زیرا اول اوسط
نهارده ادا اولنورکه اول زید بن ثابت وابو سعید الخدری واسامة بن زید قولیدر * زید بن
ثابت رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام صلاة ظهری حرك شدتنده ادا ایدردی
صحابه‌یه اندن اشد صلاة یوغیدی اول اجلدن اشبو آیتله سائر صلواتدن اول مختص قلندی
واکثرون ذاهب اولدیلرکه اول صلاة عصر اوله‌که اول علی وابن مسعود وابو ایوب وابو
هریره وعائشه قولیدر ابراهیم نخعی وقتاده وحسن دخی انده انلره موافقلردر * حضرت
عائشه رضی الله تعالی عنهانك مولاسی ابو یونسدن مرویدرکه ایدر عائشه رضی الله تعالی

تصدیق ایتدیکز شی پدر
ووالده‌کز واقرباکز
ویتیملر وفقرالر ویولجی
مسافرلر ایچوندر سزکه
خیردن برشی ایشلرسه‌کز
الله تعالی انی بیلیجی ومکافاتنی
ویریجیدر اغنیادن عمرو بن
الجموح نام پیر افندمز علیه
الصلوة والسلامدن مالم
وار کیملره تصدق ایدیم
دیو سؤالنده بو آیت کریمه
نازل اولدی دینلدی
﴿ کتب علیکم القتال وهو
کره لکم وعسی ان تکرهو
شیئأ وهو خیر لکم وعسی
ان تحبوا شیئا وهو شر لکم
والله یعلم وانتم لاتعلمون ﴾
دشمن دین ایله مقاتله
اوزریکزه فرض قیلندی
حال بوکه اوقتال مقتضای
طبع بشری سزیچون مکروه
کورینور کاه بر شیئی
کریه کوررسزکه اول شی
سزه خیرلودر جهادوغزا
کبیکه طبع بشرده تلف
مال وهلاك نفس کورینور
لکن دنیاده ظفر وغنیمت
وآخرتده مخلد نعمت ورتبهٔ
شهادت مهیادروکاه برشیئه
محبت ایدرسزکه اول شی
سزیچون شردر جهاددن
تخلف کبیکه هم غلبهٔ اعدا
هم غزا ثوابندن حرمانی
موجب اولور الله تعالی

عنها بکا امر ایتدیکه انکیچون بر مصحف شریف یازیویرم بو آیته کلدیکمده اکا خبرویرم چون
کتابتی بو محله ایرکوردم دیدی یازغل‌که * حافظوا علی الصلوت والصلاة الوسطی صلاة
العصر وقوموا لله قانتین * ودیدیکه بن انی پیغمبریمز علیه السلامدن بویله ایشتدم وحفصه
رضی الله تعالی عنها دخی انجلاین دیدی حضرت علی رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه ایدر
یوم خندقده پیغمبریمز علیه السلامی ایشتدمکه دیر * شغلونا عن الصلاة الوسطی صلاة العصر ملا الله
اجوافهم وقبورهم نارا * کفار بزی صلاة وسطی اولان صلاة عصردن الیقودیلر حق تعالی
جوفلرین وقبرلرین نارله طولدیره * قبیصه بن ذویب دیدیکه اول صلاة مغربدر زیرا اول اقل صلوات
ایله اکثر صلوات بیننده وسطادر یعنی عدد رکعاتی ایکی ایله درت بیننده‌در اماسلفدن هیچ
بری صلاة عشایی صلاة وسطی دیمامشدر وبعض متأخرین دیدیکه اول صلاة عشادر زیرا
اول ایکی قصر اولنمز صلاتك بیننده واقع اولوبدر وبعضیلر دیدیکه اوصلوات خمسه‌نك
بیننده بلاتعیین بریسیدر حق تعالی انی ابهام ایتدی تاکه عباد صلوات خمسه‌نك جمیعی اداسنه
مداومت ایده‌لر لیلهٔ قدری شهر رمضانده وساعت اجابتی یوم جمعه‌ده واسم اعظمی اسماء
الهیه‌ده اخفا ایتدیکی کبی ﴿ وقوموا لله قانتین ﴾ ولله نمازه طورك طائعین اولدیغکز حالده
زیراکه قنوت طاعت معناسنه کلور * ان ابراهیم کان امة قانتا * دلالتیله * کلبی ومقاتل
دیدیلرکه هردین اهلنك صلاتی وار عاصین اولدقلری حالده انی اقامت ایدرلر * ایمدی سز
صلاتکزی مطیعین اولدیغکز حالده اقامت ایدك ودینلدیکه قنوتله مراد شول صلاتده تکلمی
جائز اولمیان شیئدن سکوتدر زید بن ارقم رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلامك بز
خلفنده نمازده ایکن بری بریمزه سویلردك حتی‌که بو آیت نازل اولوب سکوتله امر وکلامدن
نهی اولندق مجاهد ایدر قنوتله مراد شول خشوعدرکه اول طول رکوع وغض بصر وخفض
جناحدر * علماء سلف قچان نمازه طورسه‌لر التفات ویاقلب حصی وبرشیئله عبث ویاامر
دنیادن برشیئله نفسلرینی تحدیث ایتمزلردی مکرکه نسیانله اولیدی ودینلدیکه قنوت ایله
مراد طول قیامدر پیغمبریمز علیه السلامه دینلدیکه صلاتك قنغیسی افضلدر دیدیکه قیامی
طویل اولانی ودینلدیکه قنوت ایله مراد صلاتدر * امن هو قانت آناء اللیل * دلالتیله ﴿ فان
خفتم فرجالا اورکبانا ﴾ اکر عدو ویاسبع خوفیله نمازك حقنی وقایه امکانکز اولمزسه ایمدی
اایاغکزله یورر ویا دوابکز ارقه‌سنده اوتورر اولدیغکز حالده نمازیکزی ادا ایدك کرکسه
توجهکز جانب قبله‌یه ویا جانب آخره اولسون رکوع وسجودنده ایماء ایدوب رکوعن
سجودندن اخفض ایدیکز * اکثر علما عندنده خوفله رکعاتك عددی نقص ایدلمز *
مجاهد ابن عباس رضی الله تعالی عنهدن روایت ایدر دیدیکه حق جل وعلا پیغمبریمز علیه السلام
لسانیله صلاتی حضرده درت رکعت وسفرده ایکی رکعت وخوفده بر رکعت فرض ایتدیکه
اول عطا وطاوس وحسن ومجاهد وقتاده قولیدر دیدیلرکه شدت خوفده بر رکعت قیلنور
* سعید بن جبیر رضی الله تعالی عنه ایدر قچان قتالده ناس بری برلرینه اورر اولدیغی حالده
سنك نمازك * سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر * دیمکدر والله تعالی‌یی ذکر
ایتمکدر ﴿ فاذا امنتم فاذکروا الله ﴾ قچانکه عدودن امین اولوب خوفکز زائل اوله صلوات

سزك مصلحتکزی بیلور
سز انی بیلمزسکز
﴿ یسئلونك عن الشهر
الحرام قتال فیه قل قتال فیه
کبیر وصد عن سبیل الله
وکفر به والمسجد الحرام
واخراج اهله منه اکبر
عند الله والفتنة اکبر من
القتل ولا یزالون یقاتلونکم
حتی یردوکم عن دینکم ان
استطاعوا ومن یرتدد منکم
عن دینه فیمت وهو کافر
فاؤلئك حبطت اعمالهم
فی الدنیا والآخرة واولئك
اصحاب النار هم فیها خالدون ﴾
شهر حرامده قتال نه
حکمده‌در دیو سکا سؤال
ایدرلر سن انلره دیکه
اکرچه بو شهر حرامده
مقاتله بیوك ایش ایسه‌ده
کفر وانکارله ناسی الله
یولنده طاعاتدن ومسجد
حرمده طواف ونمازدن
منع ایلمك واول مسجد
اهلنی یعنی پیغمبر علیه
السلام واصحابنی مکه‌دن
اخراج ایتمك عند الله دخی
بیوك والله‌ه شرك قوشمق
فتنه‌سیکه بونلر جمله‌سی
مسلمانلرك اشهر حرمده
ایتدکلری قتلدن زیاده
بیوکدر ای مؤمنلر اکر
مشرکلر قادر اولورلرسه
تاسزی دینکزدن دوندیرمك

خمسی حقوقنی اتمام ایدر اولدیغکز حالده ادا ایدك (کما علمکم مالم تکونوا تعلمون) نتکیم
سزه شرائع واحکام صلاتدن بیلمدکاریکزی تعلیم ایتدی (والذین یتوفون منکم ویذرون
ازواجا) یامعشر رجال سزدن شونلرکه وفات ایدوب زوجاتن ترك ایده‌لر (وصیة لازواجهم
متاعا الی الحول غیر اخراج) وارثلرینه وصیت ایتسونلرکه ترکه‌لرندن بریله دکین اول
زوجاته نفقه‌لرین ویره‌لر واول وفات ایدنلرك بیوتنده انلری اسکان ایدوب اندن چیقارمیه‌لر
* روایت اولنورکه اهل طائفدن حکیم بن الحارث دینور بررجل اولاد وابوان ومرأه‌سیله
مدینه‌یه هجرت ایدوب وفات ایتدی حق تعالی انك حقنده بو آیتی انزال ایدیجك پیغمبریمز
علیه السلام انك میراثنی والدیننه واولادینه ویردی اما که مرأه‌سنه برشیٔ ویرمدی وانلره
امر ایلدیکه بریله دکین اول متوفانك ترکه‌سندن اول مرأه‌یه انفاق ایده‌لر * ابتدای اسلامده
عدت وفات بریل ایدی وبریل تمام اولمدین بیتندن انی اخراج ورثه‌یه حرام ایدی واول
بیتدن چیقمدقجه اول مدتده نفقه وسکناسی زوجنك ترکه‌سندن ویرلمسی واجب ایدی واکا
میراث یوغیدی واکر زوجی بیتندن چیقارسه اندن نفقه وسکناسی ساقط اولوردی ورجل
اوزره واجب ایدیکه انی وصیت ایدیدی حتی که میراث آیتی نزولیله که اول ربع وثمندر یلك
نفقه‌سی نسخ اولندی وعدت وفاتله که درت آی اون کوندر یل عدتی نسخ اولندی (فان
خرجن فلاجناح علیکم فیما فعلن فی انفسهن من معروف) اکر اول زوجات ورثه‌نك اخرا
جنسز بریلدن اول کندی اختیاریله زوجلری بیتندن چیقارلرسه یا اولیاء میت اول
زوجاتك شرع انکار ایتمدیکی شیئدن نفسلرینه ایشلدکاری تزین وطیبدن سزه حرج یوقدر
* ایمدی اولیادن اخراج دفعیچون ایکی وجه واردر بری بودرکه اول زوجاتدن نفقه‌لری
قطعنده سزه حرج یوقدر چقان یل تمامنده اول زوجلری بیتندن چیقارلرسه وبری بودرکه
اول زوجاتی خروجدن منعی ترککزده سزه حرج یوقدر زیرا زوجاتك زوجه‌لری بیتنده
بریل اقامتلری اوزرلرینه واجب دکل ایدی (والله عزیز حکیم) الله تعالی عزیزدرا کا مخالفت
ایدنه انتقام ایدر حکیمدر مصالحلرینی رعایت ایدر (وللمطلقات متاع بالمعروف حقا علی المتقین)
هر مطلقه ایچون شرع ومروت استحسان ایتدیکی شیئله تمتیع هر متقی‌یه واجب اولدی اول
مطلقه کرکسه دخولدن اوکدین ویا صکره‌در وکرکسه رجعیه ویا مختلعه ویا بائنهٔ ثلاثدر
وکرکسه حره ویا امه‌در وبونکله استدلال ایدر اولکه فسوخ ولعانده متعه‌یی ایجاب ایتمز
* زیراکه فسخه طلاق دینلمز وقتاکه آیت سابقه ده (حقا علی المحسنین) دیو بیورلدی بر
رجل دیدیکه احسان ارادتم اولورسه انی ویررین احسان ارادتم اولمازسه ویرمزین اویله
اولسه * وللمطلقات متاع * دیو متعه‌یی انلر ایچون لام تملیك ایله ایراد ایتدکدن صکره متقین
اوزره حق ایتدی (کذلك) طلاق وعدت احکامنده ذکر اولنان کبی (یبین الله لکم
آیاته) دلائل واحکامدن معاش ومعادکزه احتیاج اولدیغکز اشیایی بیان ایدیسردر
(لعلکم تعقلون) تاکه انی فهم ایدوب موجبیله عمل ایده‌سز (الم تر) یا محمد بنم سکا اعلامله
بیلمدکی ویاقابلکه کورمدکی (الی الذین خرجوا من دیارهم) شونلریکه داوردان نام قریه‌دن
چیقدیلر (وهم الوف) حالبوکه انلر الوف کثیره ایدیلر * دینلدیکه انلر اون بیکدن

زعمیله دائما مقاتله‌دن منفك
اولمازلر هر کیمکه دیننده
دونوب مرتد اوله وکافر
اولدیغی حالده فوت اوله
اول کیمسه‌لرك دنیاده‌کی
عمللری بطلانیله آخرتده
خسرانه مستحق وانلر
جهنم اصحابی اولوب اول
آتشده دائم ومخلد اولورلر
مرویدرکه پیغمبرمز علیه
السلام مهاجریندن سکز
کیمسه‌یه عبدالله بن جحشی
امیر ایدوب بدینه ایکی
کون صکره آچوب
اوقوه‌ق امر وتنبیهیله بر
بوکلمش کاغد ویردی ایکی
کون کتدکارندنصکره اول
کاغدی کشاد وقرائتلرنده
* بطن نخله نام محله واروب
قریشدن کلان قافله‌یی
بکلیه‌سن * دیو تحریر
بیورلمش امر موجبنجه
اومحله واردقلرنده درت
کیمسه ایله طائف قافله‌سی
متاعیله کلدی لدی المحاربه
انلردن عمرو بن الحضرمی
قتل وحکم ابن کیسان
وعثمان بن عبداللهی اسیر
ایدوب بریسی فرار ایتدی
وبوجنك کوننی صحابه سلخ
جماذی الآخره عد
ایدرلردی مکر غرهٔ رجب
ایمش اسیرلری ومتاعی
مدینه‌یه کتوردیلر قریش

زیاده ایدیلر (حذر الموت) اول چیقملری موتدن خوف ایتملرندن ایدی (فقال لهم الله
موتوا ثم احیاهم) حق تعالی انلری اولدردیکندنصکره دیرکوردی * اکثر اهل تفسیر
ایدر «داوردان» نام قریه‌ده طاعون واقع اولوب اهلندن برطائفه قاچوب کتدیلر وبرطائفه
ایسه قالوب قریه‌دن کتمدیلر اول کتمینلرك اکثری هلاك اولدی قاچوب کیدنلر طاعون دفع
اولندیغندنصکره جمیعی سالمین کلدیلر اول قریه‌ده قالانلر دیدیلرکه سز بزدن عقللولر
ایمشسز اکر بز دخی سزك کبی کیدیدك فوت اولانلریمز اولمز قالوردی * ایمدی من بعد
طاعون اولدیغنده جمله‌مز طاعونسز یره کیده‌لم چون کله‌جك سنه‌سی ینه طاعون اولدی
اهل قریه‌نك جمیعی اندن چیقوب کتدیلر حتی که نجات رجا ایتدکاری بر وادی‌یه نزول
ایتدیلر برملك اول وادینك اسفلندن وبرملك دخی انك اعلاسندن باذن الله جمله‌کز میت
اولك دیدیکی کبی دفعة جمیعی جان ویردیلر * کلبی ومقاتل وضحاك ایدر بنو اسرائیل ملوکندن
برملك قومنه امر ایلدیکه عدولری اوزره غزا ایده‌لر انلر ایسه موتی کراهتلرندن اول وراجغمز
یرده وبا وارایمش دفع اولدیغندنصکره کیده‌لم دیو ملکارینه تعلل ایتدیلر حق تعالی انلره موتی
ارسال ایتدی اندن فرار ایچون دیارلرندن چیقدیلر حق تعالی انلره عتاب ایچون کندولرینك
ودابه‌لرینك دفعهٔ واحده‌ده روحلرین قبض ایدوب میت اولدیلر سکز کون موتی اولدقلری حالده
شیشوب قوقدیلر حتی اوزرلرینه انبیادن حزقیل علیه السلام اوغرادیکه اول موسی علیه
السلامدنصکره دردنجی خلیفه ایدی طوروب انلرك امرینه تعجب وتفکر ایتدی وحق تعالی‌یه
یلواروب انلرك احیاسن دیلدی حق تعالی دخی اکا اجابت ایدی جمله‌سنی دیرکوردی قالقوب
قوملرینه آجال مکتوبه‌لرینه دکین تعیش ایدوب اندن اولدیلر اکر اول موت آجاللری
انقضاسیله اولسیدی من بعد بعث اولنمزدیلر مدت حیاتلرنده یوزلرنده سحنهٔ موت کوریلور ایدی
کیدکاری ثوبه کفن کبی دسم عارض اولوردی * ابن عباس رضی الله عنهدن روایت اولنورکه یهوددن
اول سبطده انلرك رائحهٔ کریهه‌سی الآن بولنور (ان الله لذو فضل علی الناس) حق تعالی ناسه فضل
ایدیجیدر شول حیثیتدنکه انلری دیرکوردی تاکه اندن اعتبار وحاللرندن استبصار ایده‌لر
(ولکن اکثر الناس لایشکرون) الا بوکه ناسك اکثری لایق اولدیغی وجه اوزره اکا
شکر ایتمزلر (وقاتلوا فی سبیل الله) الله تعالی‌یه اطاعت ایچون اعداسنه جهاد ایدك وقتاکه
حق جل وعلا موتدن فرار ایله قورتلمز ومقدر اولان ایرر دفعه چاره اولمزایدوکن بیلدردی
انك سبیلنده قتال ایتمکه امر بیوردی تاکه اجللری ایردیسه شهادته ایره‌لر ویا ثواب ونصرت
کوره‌لر (واعلموا ان الله سمیع علیم) تحقیق بیلك که الله تعالی مقالکزی ایشیدر واضمار
ایتدیککز شیٔ بیلور (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا) نه کیمسه‌درکه الله طاعتنده
طیب نفس واخلاصله مال حلالدن من واذاسز عباداللهه انفاق ایده (فیضاعفه له اضعافا
کثیرة) حق جل وعلا دخی اکا اضعاف کثیره ایله جزا ایده یعنی برمقدارله که انی الله تعالیدن
غیری احد بیلمیه ویاخود هر برینه یدییوز مثلیله جزا ایلیه (والله یقبض ویبسط) الله تعالی صدقه‌یی
قبولله قبض واکا خاف وثواب ویرمکله بسط ایدر ویاخود اماته ایله قبض وعمرینی مد ایله
بسط ایدر ویاخود بعض قلوبی قبض ایدوب خیره انتسابی اولمز وبعضی ایسه بسط ایدوب

بو خبری ایشتدکده محمد
شهر حرامده قتالی حلال
ایتدی کلامنی نشر
ایتدکارندن صحابه متأثر
اولمغله بو آیت کریمه نازل
اولدی صکره بو ایکی اسیر
سعد بن ابی وقاص وعتبة بن
غزوان نام ایکی صحابه
ایله مبادله اولنمش (ان
الذین آمنوا والذین
هاجروا وجاهدوا فی
سبیل الله اولئك یرجون
رحمة الله والله غفور رحیم)
شول کیمسه‌لرکه الله
ورسولنه ایمان ایتدیلر
ووطنلرندن هجرت
ایتدیلر والله یولنده جهاد
وغزا ایتدیلر اول کیمسه‌لر
اللهك رحمتنی رجا ایدرلر
الله عظیم الشان مغفرت
ورحمت ایدیجیدر وقتاکه
عبد الله بن جحش
ورفیقلری یارسول الله
بو سفرمزده اولان عفو
اولندیسه اجر دخی رجا
ایدرز دیملریله بو آیت نازل
اولدی (یسئلونك عن الخمر
والمیسر قل فیهما اثم کبیر
ومنافع للناس واثمهما
اکبر من نفعهما ویسئلونك
ماذا ینفقون قل العفو
کذلك یبین الله لکم
الایات لعلکم تتفکرون فی
الدنیا والاخرة) یا محمد

نفسنی خیره اقدام ایدر قیلور * نتکم حدیثده کلدی * القلوب بین اصبعین من اصابع
الرحمن یقلبها کیف یشاء * قلوبك کلیسی اصابع رحماندن ایکی اصبع بیننده در نیجه دیلرسه انی تقلیب
ایدر (والیه ترجعون) الله تعالی یه رجوع ایدرسز تقدیم ایتدیککز اعمال اوزره سزه مجازات ایدر
(الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل من بعد موسی) حضرت موسی علیه السلامك موتندن صکره تشاور
ایچون اجتماع ایدن بنی اسرائیلك اشراف و رؤساسی جماعتنه علمك ایرمدیمی (اذ قالوا لنبی لهم) که
انلر نبیلری یوشع ویا شمعون ویا اشموئیل علیهم السلام حضرتلرینه دیدیلرکه (ابعث لنا ملکا نقاتل
فی سبیل الله) بزه بر ملك بعث ایت که اول قتال امرینی تدبیر ایده و بز انك امرینه انقیاد ایدوب انکله
اعدامزه جهاد ایده وز (قال هل عسیتم ان کتب علیکم القتال الا تقاتلوا) نبی انلره دیدیکه قورقرمکه
اوزریکزه قتال فرض قلنورسه قولکزده وفا ایتمیه سز قتالدن امتناع ایلیه سز (قالوا و ما لنا الا نقاتل
فی سبیل الله و قد اخرجنا من دیارنا و ابنائنا) دیدیلرکه فی سبیل الله قتالدن بزی نه شئ منع ایدرکه انی
ایتمیه وز حالبوکه بز اوطانمزدن چیقارلدق و اولادمزدن آیرلدق * روایت اولنورکه موسی
علیه السلام وفات ایدیجك یرینه یوشع علیه السلام خلیفه اولوب توراتده کی اوامر و احکامی
بنی اسرائیل بیننده اقامت ایتدی بعده کالب علیه السلام بعده حزقیل علیه السلام بعده
الیاس علیه السلام بعده الیسع علیه السلام کلوب هر بری زماننده احکام توراتی اقامتده
موسی علیه السلامه خلافت ایتدی الیسع علیه السلام وفات ایدیجك بنی اسرائیلده
خلاف ظهور ایدوب عهد الٰهی اونوتدیلر و عصیانی بیوتدیلر حتی که بلساسان دینور
عمالقه دن بر قوم ظهور ایتدیکه امیرلرینه جالوت دینور بحر روم ساحلنده مصر ایله فلسطین
بیننده ساکن اولورلردی بنی اسرائیل اوزره سفر ایدوب دیارلرینك چوغن الدیلر و ذریتلرینی
سبی ایدوب حتی بنی اسرائیل ملوکنك اوغلارندن درتیوز قرق کشییی اسیر ایتدیلر
و سائرلرینك اوزرینه جزیه وضع ایتدیلر و توراتی اللرندن آلوب کتدیلر انلردن بنی اسرائیله
زیاده بلا و شدت ایردی وارلرنده نبی یوغیدیکه امرلرین تدبیر ایدیدی و سبط نبوتدن بر حامل
مرأه دن غیری کیمسه قالمشدیکه انلره صالح اولان اموری کوستره ایدی اول مرأه یی بر راهبه نك
قتنده حبس ایتدیلرکه قز طوغرسه اوغلانه تبدیل ایتمیه انك طوغوره جغنه بنو اسرائیلك
رغبتن کورمسیله حیله یولنه کتمیه چون اول مرأنك طوغورمسنك وقتی ایردی اندن
بر اوغلان وجوده کلوب اکا شموئیل دیو تسمیه ایتدیلر اکا توراتی تعلیم ایچون بیودکده
بیت المقدسده بنی اسرائیل علماسندن بر پیر کمسنه قتنه کوندردیلر وقتاکه اشموئیل بالغ
اولدی بر وقتده اول پیر عالمك قتنده ایورکن اکا جبرائیل علیه السلام کلدی اول پیر
صوتنه بکزر صوتله یا اشموئیل دیو چاغردی اول ایسه اندن بکلیوب پیره یا ابت بنی
نیه چاغردك دیدی پیر ایسه اکا بن سنی چاغرمدم دیمکه اوشنوب کیر ینه یاتمغه
کوندردی چون ایکنجی کره جبرائیل علیه السلام اول کره ده کی کبی انی چاغردی اول
دخی اول کره ده کی کبی ایتدی اوچنجی کره ده جبرائیل علیه السلام اکا ظاهر اولوب
دیدیکه وار قومکه کیت و رب تعالینك رسالتن انلره تبلیغ ایت زیرا حق تعالی سنی انلره
نبی کوندردی چون اول انلره واردی و امر اولنانی ایرکوردی دیدیلرکه سنك هنوز

سکا خمر و میسردن * یعنی
شراب و قماردن * سؤال
ایدرلر سن دیکه ایکیسنده
دخی کناه کبیر و ناس ایچون
منفعت واردر * خمرده
تشجیع و سخاوت و هضم
طعام و قمارده بلا تعب کسب
مال و مصادقهٔ فتیان کبی *
و ایکیسنکده کناهی
نفعلرندن زیاده بیوکدر
و سندن سؤال ایدرلرکه
نه مالی تصدق و انفاق ایدهلم
سن دیکه محتاج اولدیغکزدن
فضله سنی انفاق ایدك
بو انفاق ماده سنی الله
تعالی سزك ایچون مرحمت
آیاتلریله بیان ایدر شایدکه
دنیا و آخرتده سزه انفع
و اضر اولانی تفکر
ایده سز بو خمرك مذمومیت
و حرمتی حقنده درت آیات
نازل اولمشدر اولکی سورهٔ
نحلده * و من النخیل
و الاعناب * آیتنده حرمتنه
دائر بر شی اولمامغله ناس انی
ایچمکده ایدی ایکنجی
کبار صحابه دن حضرت
فاروق و معاذ بن جبل
رضی الله عنهما کبی ذاتلر
بو عقلی زائل و مالی سلب
ایدن خمر و میسردن
یا رسول الله بزه خبر ویر
دیملریله بو آیت کریمه نازل
اولدی بو وجهله خمری

نبی اوله جق وقتك دکلدر دعواکده صادق ایسك بزه بر ملك بعث ایت بیله لم انکله نبوتنه اعتقاد قیله لم
زیرا که بنی اسرائیلك قوامی ملوکلرینه انقیاد و ملوکلری انبیایه اطاعت و اعتقاد ایتملریله ایدی (فلما
کتب علیهم القتال تولوا الا قلیلا منهم) وقتاکه انلرك اوزره جهاد فرض قیلندی جهاددن
اعراض ایتدیلر الا انلردن آز کشیلر عهد سابق اوزره ثابت اولوب امر الٰهه امتثال ایتدیلرکه
انلر طالوتله نهری عبور ایدوب شربده غرفه اوزره اقتصار ایدنلردرکه من بعد ذکری کاور
ان شاء الله تعالی (والله علیم بالظالمین) قتالدن قعود ایله نفسلرینه ظلم ایدنلری الله تعالی
بیلور * اندن اشموئیل علیه السلام بنی اسرائیلك طلبیله انلر ایچون الله تعالیدن دیلدیکه
بر ملك ویره اویله اولسه اکا بر عصا و بر قرن ایچنده دهن قدس ویریلوب دینلدیکه بنی اسرائیله
ملك شول کیمسه اولورکه طولی بو عصا طولنده اوله و اول سکا کلدیکنده بو قرنده کی دهن
طاشوب قاینیه * ایمدی اول دهندن انك باشك یاغله غل و انی انلره ملك ایله کل طالوت
ایسه بر رجل دباغ ایدی و یا سقاء ایدی نیلدن صو طاشوردی حمارین یتوروب ایستیو چیقدی
و یا طالوتك باباسی حمارلرین یتوروب انلری آرامغه طالوتله بر غلامن کوندردی ایکیسی اشموئیل
علیه السلامك اوی یاننه اوغرادیلر غلام اکا دیدیکه کل نبی یه کیره لم یتن حمار یمز امرنده صوره لم اوله
کیم بزه مکانلرین دلالت ایلیه و کندیمزه حق تعالیدن خیر دیلیه چون ایکیسی اکا کیردیلر حمارلرین
امورینی ذکر ایده طوررکن قرنده کی دهن قاینیوب طاشدی کوردیلر همانده اشموئیل علیه السلام
طوروب عصایی طالوتك قامتنه قیاس ایتدی برابر بولیجق اول قاتنده کی دهن قدسله انك
باشنی یاغلدی و دیدیکه سن بنی اسرائیلك اوزره ملك اولدك حق تعالی بکا انی انها ایلدی
و بو قولك صدقنه علامت اولدرکه چقانکه باباك قاتنه وارهسن انی حمارلرین بولمش کورهسن
چون طالوت طوروب باباسی قاتنه کتدی اشموئیل علیه السلامك اخبارینی حاله موافق
بولوب صدقنه تیقن ایتدی (وقال لهم نبیهم ان الله قد بعث لکم طالوت ملکا) اشموئیل
علیه السلام انلره دیدیکه حق جل و علا طالوتی سزه ملك کوندردی (قالوا انی یکون له
الملك علینا و نحن احق بالملك منه) دیدیلرکه ملوکت اکا قندن اولور حالبوکه بز ملوکته
ارث و مکنت جهتندن اندن احق و اولی یز * بو اعتراضلرینه سبب اولدرکه بنی اسرائیلده
سبط نبوت لاوی بن یعقوب سبطندن ایدی موسی و هارون علیهما السلام اندن کلمش ایدی
و سبط ملوکت ایسه یهوذا بن یعقوب سبطی ایدی داود و سلیمان علیهما السلام اندن کلمش
ایدی طالوت ایسه بو ایکی سبطك هیچ برندن دکل ایدی بلکه بنیامین بن یعقوب علیه السلام
سبطندن ایدی اول ایسه سبط مذمومه ایدی زیرا که ذنب عظیم ایشلمکدن قاچمزلردی
حتی که یول اوزره نسایه نکاحدن اوشنمزلردی اول اجلدن حق تعالی انلره غضب ایدوب
ملك و نبوتی اول سبطدن نزع ایتمشیدی و انلره سبط الاثم دینلمش ایدی (ولم یؤت سعة من
المال) و اول مالدن کثرت دخی ویرلمدی حالبوکه ملوکته مال لازمدرکه انکله اعتضاد
ایده (قال ان الله اصطفاه علیکم) اشموئیل علیه السلام دیدیکه حق تعالی انی سزك اوزریکزه
ملوکته اختیار ایتدی (وزاده بسطة فی العلم و الجسم) و انی علمده و فرتله و جسمده عظم
و هیبتله سزك اوزره زیاده قیلدی تا که علمله امور سیاستك معرفتنه تمکن ایده و جسامتله

ناسك کیمی ایچر کیمی ایچمز
اولدی اوچنجی عبد الرحمن
بن عوف رضی الله عنه
بعض کیمسه لری دعوتله
اطعام و شرب خمردنصکره
بری نمازده سورهٔ کافرونی
اوقورکن * لا اعبد
ما تعبدون * ده لاء نافیه یی
ترکله اعبد اوقومغله سورهٔ
نساده * یا ایها الذین آمنوا
لا تقربوا الصلوة * آیتی
نازل اولوب انی ایچر
از کیمسه قالدی دردنجی
عتبان بن مالك رضی الله عنه
سعد بن ابی وقاص رضی الله
عنه یی بعض کیمسه لرله
دعوت ایدوب اکل و شربله
سکر ظهورنده فخر
و انشاده مشغوللر ایکن سعد
رضی الله عنه انصاری
هجوه دائر بر شعر اوقیوب
انصاریدن بری انی
ایشتدکده بر کموکله سعدك
باشنه اوروب یاردی سعد
رضی الله عنه اندن پیغمبر
علیه السلامه شکایت
ایتدکده عمر الفاروق
رضی الله عنه انده حاضر
ایدی الٰهی خمر حقنده بزه
حکمکی بیان ایله دیو دعا
ایتمکله سورهٔ مائده ده کی
* انما الخمر و المیسر * آیتی
* فهل انتم منتهون * هدك
نازل اولمغله عمر رضی الله

مقاومت عدویه ومکایدهٔ حروبه قوی اوله * دینلدیکه اول زمانده بنو اسرائیلك اعلمی
ایدی وجسامتی شول حدده ایدیکه انك جلوسی حالنده بر رجل قائم الن اوزادوب انك
باشنه ایرردی (والله یؤتی ملکه من یشاء) الله تعالی مالك الملکدر ملکنی دیلدیکی کمسه یه
ویرر (والله واسع علیم) الله تعالی واسع الفضلدر فقیره وسعت وغناء ویررونسیب وغیریدن
ملکه لایق اولانی بیلور (وقال لهم نبیهم ان آیة ملکه) وقتا که بنو اسرائیل اشموئیل علیه
السلامدن الله تعالی طالوتی اصطفا ایدوب انلرك اوزره ملك ایتدیکنه حجت استدیلر دیدیکه
انك ملکنه علامت اولدرکه (ان یأتیکم التابوت) سزه تابوتی کتوره که حق جل وعلا انی
آدم علیه السلامه ایندرمشدی شمشاد اغاجندن طولی اوچ ذراع وعرضی ایکی ذراع ایدی
التون صویله یالدزلو ایدی ایچنده صور انبیا طورردی آدم علیه السلامك وفاتنه دکین
قاتنده ایدی اندن شیث علیه السلامه اندن اولادنی آدمدن بری برلرینه انتقال ایدەرك ابراهیم
علیه السلامه اندن اسماعیل علیه السلامه اندن یعقوب علیه السلامه ایردی بعده بنی اسرائیل
بیننده تداول ایدەرك موسی علیه السلامه واصل اولدی اول انك ایچنه توراتی قودی اندن
انبیا بیننده تداول ایدەرك اشموئیل علیه السلامه ایردی (فیه سکینة من ربکم) اول تابوتك
ایچندە ربکز جل شانه دن سکینه وار ایدی یعنی انك اتیانی سزه سکون وطمأنینه اولوروپانده
قلبکزه سکون ویرر شیء ابداع اولنمشدرکه اول توارادرکه موسی علیه السلام قتال ایدر
اولسه انی تقدیم ایدردی اویله اولسه بنو اسرائیلك نفوسی اکا سکون ایدوب فرار ایتمزلردی
* دینلدیکه انده زبرجددن ویاقوتدن بر صورت وار ایدیکه انك هرەنك کبی باشی وقویروغی
وار ایدی ودخی ایکی قنادلو ایدی اندن صوت ایشتسەلر نصرتی تیقن ایدرلردی حین
قتالده تابوت یوررسه یوررلر طوررسه طوررلردی * دینلدیکه اول سکینه جنتدن
چیقارلمش التون لکن ایدی قلوب انبیا انك ایچنده یونوردی ویا اول الله تعالیدن بر روح
ایدیکه بر شیئده اختلاف ایتسەلر اول انی انلره بیان ایدردی (وبقیة مما ترك آل موسی وآل
هارون) ودخی اول تابوتده موسی وهارون علیهما السلامك ترکەسندن بقیه وار ایدیکه
اول کسر اولنان الواحدن رضاض وموسی علیه السلامك عصاو ثیابی وهارون علیه السلامك
عمامەسی وبنو اسرائیله اینن مندن برقفیز ایدی وتابوت بنو اسرائیل عندنده اولمقدن زائل
اولمدی تا شول وقته دکین که فساد وعصیانلرین آرتوردیلر اوزرلرینه حق جل وعلا عمالقه یی
تسلیط ایدوب مغلوب ومقهور اولدیلر والارندن تابوتی آلوب دیارلرینه ایلتدیلر فلسطین قراسندن
«ازدود» نام قریه دە بیت اصناملرندە صنم اعظملرینك التنه قودیلر ایرته وار اوب کورسەلر که صنم
تابوت التندەدر صنملرین قالدیروب انك فوقنه قودیلر وصنمك ایکی قدمن تابوت اوزره اکسر الدیلر
ایرته وار یجق کورسەلر که صنمك اللری وقدملری کسیلوبدر وجسدی تابوتك التنه براقلوبدر وسائر
اصنام ایسه یوزلری اوز ییقلوبدر اویله اولسه تابوتی بیت اصنامدن چیقاردیلر وقریەلرینك
برجانبنه قودیلر انك جوارندە اولان قومه وجع اعناق عارض اولوب برنیچەلری اول وجعدن
هلاك اولدیلر بربرلرینه بوبلیه بزه تابوت اجلیچون بنو اسرائیلك الهندن ایرو بدر دیدیلر
وانی قریهٔ اخرایه ایلتدیلر حق تعالی اول قریه اهلنه فاره کوندردی کیجه انلرك بری یتاغنده

عنه منتهی اولدق یاربنا
دیدی وینه بو آیت کریمەده
انفاق بحثنده عمرو بن
الجموح بوندن اوچ آیت
مقدم * یسئلونك ماذا
ینفقون * آیتنده مالنك
کیمه تصدق ایدەجکنی
سؤالنده اربابی بیان
اولنمشیدی بودفعه تصدقك
مقدارندن سؤالنه مبنی
* قل العفو * کلامی وارد
اولدی دیو روایت اولندی
(ویسئلونك عن الیتامی
قل اصلاح لهم خیروان
تخالطوهم فاخوانکم والله
یعلم المفسد من المصلح ولو
شاء الله لاعنتکم ان الله
عزیز حکیم) یا محمد یتیملرك
مالنك کیفیتنی سندن
سؤال ایدرلر سن دیکه
انلرك مالنی محافظه وحالنی
اصلاح سزه خیرلودر اکر
سز انلری محافظه ایله
مخالطه وطعامکز برلکده
اولورسه انلر سزك
قرداشلریکزدر وحق تعالی
انلرك مال وحاللرینی تباه
ایدنلرله اصلاح ایدنلرك
طورینی بیلور اکر الله تعالی
سزه یتیملرله مخالطەیی *
مباح ایتمسه مشقته القا
ایدردی تحقیق الله عظیم
الشان ترك مشقت امرنده
غالب وحکمنده دانادر

یاتور صباحن جوفی ینلمش میت بولنور اویله اولسه انی چیقاروب صحراده برخرابه یره دفن
ایتدیلر * هرکه بروزه ایچون انده وارسیدی انی باسور یاقلنج اخذ ایدردی انك امرنده
متحیر اولدیلر مکر اولادانبیادن انلرده اسیر برخاتون وار ایدی دیدیکه بو تابوت سزده اولدیغنجه
بلادن قورتلمزسز وانك اشارتیله انی بر عجلەیه یوکلتدیلر واکا ایکی ثور قوشوب بنی اسرائیل
جانبنه یونلتدیلر حق تعالی ثورلره درت ملك تسلیط ایدوب سوق ایدەرك حتی که بنی اسرائیل
ارضنه ایرکوردیلر اکا ایریشیجك ثورلرك ایپلری قیریلوب قورتلدیلر تابوت انده قالوب ثورلر
کتدیلر (تحمله الملائکة) انی ملائکه کتوردی دینلر قول شریفیله مراد بودرکه دیدیلر
* ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر ملائکه تابوتی سما وارض بیننده کتوروب کلدیلر
ناس اکا نظر ایده طوررکن طالوت قاتنه قودیلر * حسن ایدر تابوت سماده ملائکه قاتنده
ایدی طالوت ملك اولیجق کوندروب اکا ایرکوردیلر * قتاده ایدر بلکه تابوت تیهده ایدی موسی
علیه السلام انی یوشع علیه السلامه تخلیف ایدوب انده قالمشدی اول ارانده ملائکه انی کتوروب
طالوتك دارینه قودیلر (ان فی ذلك لآیة لکم) ایمدی تابوتك سزه رد اولنمسنده طالوتك
ملکنه سزه علامت واردر (ان کنتم مؤمنین) اکر اکا ملك الله تعالیدن ایدوکنه مصدقلر
ایسه کز اویله اولسه انی بیلدیلر وامرینه اطاعت ایتدیلر وسکسان بیك کشی اکا جند اولوب قاتنه کلدیلر
(فلما فصل طالوت بالجنود) وقتا که طالوت ایله بیت المقدسدن چیقدیلر اندن تخلف ایتمدی مکر اول
که پیر ویا مریض ویا معذور اوله ایدی * زیرا که تابوتك کلمەسیله نصری تیقن ایدوب
جهاده مسارعت ایتدیلر طالوت عامەیه خطاب ایدوب دیدیکه بکا حاجت دکل اول کمسه که
بنایه باشلایوب دوکتمیه وتاجر اولوب تجارته اشتغال ایده ویا مدیون اولوب داینن قیوب
کیده ویا متزوج اولوب زفافی ترك ایده بلکه بنم استدیکم شول وصفلو کمسەلردرکه شاب نشیط
فارغ اولەلر شدت حرده ایدی یوله کیردیلر وصوصایوب طالوته حق تعالیدن دیله که بزه نهر
آقتسون دیدیلر (قال ان الله مبتلیکم بنهر) طالوت انلره دیدیکه حق تعالی سزی نهر ایله
اختبار ایدرکه اول نهر فلسطینده در ویا اردنله فلسطین بیننده نهر عذبدر (فمن شرب منه
فلیس منی) اول کمسه که اول نهردن ایچه اول بنم اشیاعمدن دکلدر (ومن لم یطعمه فانه منی)
اوله که اول نهردن طاتمیه اول بنم اشیاعمندر طالوتك انی بیلمسی وحی ایله ایدی انی نبی دیەنك
قولی اوزره ویاخود نبیلری اخباریله در (الا من اغترف غرفة بیده) مکر اولکه اندن
برکفه ایچه (فشربوا منه الا قلیلا منهم) اول نهردن ایچدیلر الا انلردن آز کیمسەلر ایچمدیکه
انلر درت بیك کشی ایدیلر لکن قول صحیح اولان اوچیوز اون اوچ دکلو کشی ایدی
چون نهره ایردیلر صوسزلقلری غالب اولوب ذکر اولنان عدد قلیلدن غیریلری اول
نهرلردن ایچدیلر اولکه اول اندن برکفه ایچدی قلبی قوری وایمانی صحیح اولوب اول
نهری سالم یچدی واول کفه انك شربنه وحملنه ودوابنه کفایت ایتدی وانلرکه اندن ایچدیلر
دوداقلری قاراروب صوسزلقلری ارتمغیله نهرك کنارنده قالدیلر * وعدویه لقادن قورقوب
نهری یچمدیلر وفتحه حاضر اولمدیلر (فلما جاوزه هو والذین آمنوا معه) وقتا که طالوت
واکا اطاعت ایدن قوم قلیل نهری یچدیلر (قالوا لا طاقة لنا الیوم بجالوت وجنوده) بری
برلرینه دیدیلرکه اشبو کونده بزم جالوت وجنودیله مقاومته طاقتمز یوقدر * زیرا که انلر

چونکه دیکر آیات قرآنیەده
مال ایتامی اکل وتضییعده
زیاده تهدید واقع اولمغله
اهل اسلام اموال ایتامدن
غایتله تحاشی ایدرلردی
حتی ایتام طعامنی بشقه
طبخ ایدوب آنلرك
اکللرندن فضلەلرینه ال
اورمیوب ضایع اولوردی
وهر خصوصده مخالطەدن
افراط اجتناب ایتدکلری
حضور نبویەیه عرض
اولندقده بو آیت نازل
اولدی (ولا تنکحوا
المشرکات حتی یؤمن ولامة
مؤمنة خیر من مشرکة
ولو اعجبتکم ولا تنکحوا
المشرکین حتی یؤمنوا ولعبد
مؤمن خیر من مشرك ولو
اعجبکم اولئك یدعون الی
النار والله یدعو الی الجنة
والمغفرة باذنه ویبین آیاته
للناس لعلهم یتذکرون)
زنان مشرکەلری نکاحله الیك
تا ایمانه کلنجیەدك جاریهٔ
مؤمنه زن مشرکەدن
خیرلودر اول مشرکەنك
حسن ومالنه هرنقدر تعجب
وآرزو ایدرسەکز دخی
ومشرك رجله دخی نساء
مؤمنەیی نکاح ایتدیرمیك
اول مشرك رجل ایمانه
کلنجیەدك زیرا عبد مؤمن
حر مشرکدن خیرلودر

كثير بر ايسه قليلز ﴿ قال الذين يظنون انهم ملاقوا الله ﴾ انلركه الله تعالى يه لقائى تيقن وثوابنى
توقع ايتديلر وشهادتله حق تعالى يه لقالرين بيلمديلر ديديلركه ﴿ كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة
باذن الله ﴾ الله تعالينك ارادت وقضاسيله نيچه جند قليل جند كثيره غالب اولور ﴿ والله
مع الصابرين ﴾ الله تعالينك نصرت واثابتى صابرلر ايله‌در ﴿ ولما برزوا لجالوت وجنوده ﴾
وقتاكه طالوت وجنودى صف اولوب جالوت وجنودينه مقابل طورديلر ﴿ قالوا ربنا
افرغ علينا صبرا وثبت اقدامنا وانصرنا على القوم الكافرين ﴾ الله تعالى يه دعا ايله التجا ايدوب
ديديلركه يارىنا اوزريمزه صبر انزال وصب ايت وقلوبمزه قوت القا ايت وكافرلر اوزره نصرتك
اعطا ايت ﴿ فهزموهم باذن الله ﴾ حق تعالى دعالرينه اجابت ايدوب الله تعالينك اذن ونصرتيله
اول كافرلرى صيديلر ﴿ وقتل داود جالوت ﴾ وداود عليه السلام جالوتى اولدردى * اهل
تفسير ايدر داود عليه السلامك باباسى ايشا اون اوچ اوغليله بيله طالوتك جنودندن نهرى
عبور ايدنلردن ايديلر وداود عليه السلام ايشانك اصغر ابناسندن ايدى قذافه يعنى صپان
اتمقده ماهر ايدى هرنه حيوانه آتسه انى دوشوررردى ويا اولدرردى چون طالوت وجنودى
جالوت وجنودينه مقابل صف اولوب طورديلر جالوت ميدانه چيقوب طالوته ديديكه جنكى
ايكيمز ايده‌لم قنغيمز غالب اولورسه مغلوبك ملكى انك اولسون اندن آيريلوب كيده‌لم وياخود
جنودكدن برين اختيار ايت جنكى انكله ايده‌لم كاسون غالب ومغلوبده شرطمز ذكر اولنديغى
اوزره اولسون جالوتك بو جوابى طالوته زياده مشقت ويردى جنودينه ندا ايتديكه هر
كيمسه كيم جالوتى اولديره قزيمى اكا تزوج ايدوب ملكمك نصفنى دخى ويره‌يم چون ناس
جالوتك جرأتن كورديلر هيچ كيمسه انكله جنكه اقدام ايتميوب طورديلر نبيلرينه وحى الهى
كلديكه جالوتى اولديره‌جك ايشانك اولادندن بريدر اويله اولسه داود عليه السلامدن غيريسن
اكا عرض ايتديلر ربم جل شانه نك بكا وصف ايتديكى صفات بونلرده يوقدر ديدى ايشا
بنم براوغلم دخى واردر قيونلريمزى كودر قامتى قصير وهيئتده حقير اولديغيچون ناسدن
اوتانوب كتورمدم اويله اولسه طالوت اكا كنديسى واردى كورسه‌كه اول بر واديه‌ده‌در
اكا برآز سيل كلمش اقرايكى قيونى المش چكورر كوريجك قلبى شهادت ايتديكه مطلوبى اولان
كيمسه اولدر وجالوتى اولديره‌جك غيرى دكل الا اولدر اندن انى آلوب جنودينه كتوردى
داود عليه السلام يوالده كيدركن اوچ طاشه اوغرادى برى ديديكه بن هارون عليه السلامك
شول طاشينكه انكله فلان ملكى اولدردى وبرى دخى ديديكه بن موسى عليه السلامك شول
طاشينكه انكله فلان ملكى اولدردى وبرى دخى ديديكه بن شول طاشنكه بنمله سن جالوتى
اولديريرسن اويله اولسه داود عليه السلام اول طاشلرك اوچنى دخى الوب مخلاتنه قويدى
چون ايكى جانبدن جنود صف اولوب طورديلرينه جالوت ميدانه كيروب طالوته بنمله
جنكه كندكمى كلورسن ويابرپهلوانمى كوندررسن ديدى طالوت داود عليه السلامه فرسن
ودرع وسلاحك ويرديكه جالوتله جنكه واره داود عليه السلام ديديكه بكا بونلرك هيچ برى
حاجت دكل ربم جل شانه بكا نصر ايدرسه بن سلاحى نيدرين اندن نصرت اولمزسه ندكلو
سلاح اولسه مقهور اولور كيدرين اندن داود عليه السلام صپانن آلوب جالوتدن يكاوريدى

اول رجل مشركك حسن
ومالنه هر نقدر تعجب
وآرزوايدرسه كزدخى اول
مشركلر جهنم طرفنه متعلق
عمله دعوت ايدرلر والله
تعالى اذن وارادتى
ورسوللريله جنت ومغفرت
طرفنه دعوت ايدرواوامر
ونواهيسنى ناس ايچون
بيان ايدر شايدكه تفكرله
متنصح اوله لر روايت
اولنوركه پيغمبرمز عليه
السلام مكه‌ده اولان
مسلمانلرى سرا اندن
چيقارمق ايچون بهادرلردن
مرثد غنوى‌يى مكه‌يه
كوندردى مكه‌يه لدى
الوصول زمان جاهليتده
بينلرنده علاقه ومحبت
اولديغى عناق نام مشركه ايله
كورشدكده عناق وصلته
طالب اولان مرثدا متناعله
اسلام بينمزه حائل اولمشدر
ديمكله عناق بارى بنى نكاحله
ال ديدى مرثد خوش اولور
لكن پيغمبرمزدن اذنه
محتاجدر ديو مدينه‌يه
رجعت ايدوب بوخصوصى
حضور نبوى يه عرض
ايلدكده ومرويدركه
بو اوقاتده عبدالله بن رواحه
جاريه‌سنه بعض تقصيراتنه
مبنى برسله اورمغله شكاية
حضور پيغمبر عليه السلامه

جالوت ايسه شدت وقوتى برمرتبه‌ده ايديكه جيوشى صيردى وداود عليه السلام مخلاتندن
اول اوچ طاشى چيقاروب صپانه قويدى وبسم الله ديوب جالوتدن يكايه آتدى حق تعالى
انى جالوته ايركوروب اولدردى وانكله عسكرينه دخى انهزام ايردى مسلمون اكا زياده
سونديلر كفاره چوق زماندنبرو مغلوب ايكن غالبيته ايرديلر اندن داود عليه السلام طالوته
كلدى وعدكى انجاز ايت ديوب قزين اندن ديلدى طالوت ايتدى ملك قزين صداقسزمى
المق ديلرسك * داود عليه السلام ايتدى سن بنمله صداق شرط ايتمدك وبنم ايسه برشيئم
يوقدر * ايمدى ديلديكك دكلو قزك ايچون صداق تقدير ايدوب بكا اقراض ايت تاكه
بن سكا انى تدريجله ادا ايدم طالوت ديديكه ملكمدن نصيبكى قزيمه صداق ايت بنو اسرائيل
طالوته اتفاقله هجوم ايتديلر نيچون داوده ظلم ايدر وعدكه وفا ايتمزسن ديديلر طالوت
بنو اسرائيلك داوده ميل ومحبتلرين كوريجك ديديكه بن قزم ايچون اندن مال استمزين
وطاقتى اولميان شيئ اكا تكليف ايتمزين بلكه اول جهاده قادر براروبهادردرجوارمزده
چوق دشمنمز وار انلردن ايكيوزين اولدروب غلفه‌لرينى بكا كتورسن قزيمى اكا تسليم
ايده‌ين داود عليه السلام دخى نعم ديوب كتدى اول دشمنلره غزا ايدوب اولدرديكن غلفه‌سن
برايپه ديزدى حتى كه انلرك جمله‌سنى اولديره‌جك غلفه‌لرين كتوروب طالوتك اوكنه براقدى
اولدخى قزين اكا ويردى ودخى داودى ملكنه شريك ايتدى اويله اولسه بنو اسرائيل
اكا سونديلر داوده ميل ايدوب محاسن خصالن ذكر ايدنديلر طالوت اكا حسد ايلدى
حتى اكا حيله ايله قتلن ديلدى مكراول زمانده انبيا عليهم السلام وملوك عصايله يورردى
طالوتك دخى باشى التون طوپلى ودبى دمرلى عصاسى اولوب كتوررردى * برو قتده داود عليه السلام
منزلنده اوتورر ايدى طالوت عصاسن اكسزين انك اوزرينه آتديكه اولدوره انى هلاك ايله مرادينه
ايره داود عليه السلام ايسه اول ايرمدن اندن آيريلدى عصا ديواره صانجيلوب داود عليه السلام
هلاكدن قورتلدى * داود عليه السلام اكا ديديكه يوخسه بنم قتلمه مى قصد ايتدك طالوت ديديكه
مرادم جرأتكى وخصمكدن قاچميوب ثبات واقامتكى امتحان ايدى يوخسه اندن خوفمى ايتدك داود
عليه السلام ديديكه العياذ بالله بن رب تعالينك غيريدن خوف ايدم اندن داود عليه السلام
عصابى ديواردن چيقاروب طالوتى تحذير وتخويف ايچون ايمدى ياطالوت سن دخى بنم كبى
عصايه قارشو طورغلكه جرأتك نيجه‌در بكا كوستركوره‌ين وديديكه حق جل وعلا توراتده
سيئه‌نك جزاسى مثلى سيئه درديدى واول سيئه‌يه بادى اولان اظلمدر طالوت اكايلواروب
اقسام ايتدى وديديكه هابيلك قابيله ديديكن ذكرايتكه اكرسن بنى قتله يديكى بسط ايدرسك
بن سنى قتله يديمى بسط ايتمزين اويله اولسه داود عليه السلام ايتدى ايمدى لوجه الله سنى عفو
ايتدم * بعده طالوت بركيجه داود عليه السلامك قتلنه عزم ايلدى اول خبر داود عليه السلام
ايريشيجك زوجه‌سنه برطلوم خمر كتورتدى وياتديغى سريراوزره قيوب يورغانله اورتدى
طالوت انى داود ظن ايدوب كيجه اكسزين قلبجله اوردى خمر صاچيلوب قوقوسى منزلك ايچن
طولدردى طالوت انى اولدردى ظنيله سوينه‌رك چيقوب كتدى الله تعالى داوده رحمت ايده
عجب چوق خمر ايچمش ديدى بعده طالوت مقصودندن خائب اولديغن بيليجك قلبنه داود

كلدى اول حضرت عليه
السلام دخى لطفله
عبداللهدن جاريه‌نك حالنى
سؤال ايتدكده نمازنده
وصيامنده والله ورسولنى
تصديقده‌در اماحدتلودر
ديدى اويله ايسه اول
مؤمنه‌در انى خوشجه
طوت ديو امر بيوردى
بناء عليه انى ازاد وكندويه
نكاح ايلدى خلق آنى جاريه
تزوج ايتدى ديو طعن
ايدوب حسندار ومالدار
برحرهٔ مشركه عرض
ايلدكلرنده بوخصوصلر
ايچون بو آيت كريمه
نازل اولدى ﴿ يسئلونك
عن المحيض قل هو اذى
فاعتزلوا النساء فى المحيض
ولا تقربوهن حتى يطهرن
فاذا تطهرون فأتوهن من
حيث امركم الله ان الله
يحب التوابين ويحب
المتطهرين ﴾ سكا نسوانك
حيض حالندن سؤال
ايدرلرسن ديكه اول حيض
نفرت اولنور بركريه شيدر
انلرك حيض زماننده
مجامعتلرندن صاقنك
ودم منقطع اولوب
تميزلنجيه‌دك جماعه قريب
اولميك تميزلنوب غسل
ايتدكلرى زمان الله تعالينك
امر ايتديكى حيثيتله انلر

عليه السلامدن خوف ايردي يانسه اوزرينه قپولر بركيديردي وجوانبنده حارسلره كندويي
بكله ديردي بركيجه ناس اويوديغندن صكره داود عليه السلام اكا واردي كورسه كه حارسلر
اويقويه وارمش وقپولرك جمله سی آچلمش ايچرويه كيروب طالوتي اويور بولدي باشي واياغي
اوجنه وصاغ وصول يانلرينه براوق ديكوب كيرو كندي چون طالوت اويانوب اول
اوقلري كوردي حق تعالى داوده رحمت ايده بن اكا فرصت بولبجق قتلنه قصد ايلدم اول
ايسه بكا فرصت بولوب ضرر اير كورمدي ايكنجي كيجه ده ينه داود عليه السلام اكا اوورکن
واروب آبدست ابريقن وبرداغن آلدي وصقالندن برقاچ قيل يولدي وثيابندن برپاره كسوب
كتوردي وقاچوب غيبت ايتدي بعده طالوت بركون آتلنوب بريه يه چيقدي كورسه كه داود
عليه السلام انده ييان كيدردي قتليچون طالوت انك اوزره آت سوردي داود عليه السلام
ايسه چابك ايدي قاچوب برمغاره يه كيردي براورومجك في الحال اول مغاره نك اغزينه يوه يابدي
طالوت اول آرايه ايريشوب اني كوريجك اكر داود بوكا كيرمش اولسه بواورمجك يوه سني
بوزردي ديدي و دونوب اول ارادن كتدي * وداود عليه السلام آنده عابدلره قاتيلوب
عبادته يوزطوتدي * بعد علماء وعباد طالوته داود عليه السلامه سوء قصدي ايچون طعن
ايتديلر طالوت ايسه اني انك قتلندن نهي ايده ني قتل ايتدي حتى بوسببدن قتل ايدرك علمادن
برمرأه دن غيري كمسه قالمدي اني دخي قتله امر ايديجك حق تعالى جلادك قلبنه مرحمت القا ايتدي
برعالمه احتياج اولنديغنده باري بومرأه بولنسون ديوب اني كيزلدي وطالوته اني قتل ايتدم
ديوب حالني كتم ايلدي * بعده طالوتك قلبنه توبه وانابت وايشلديكي معاصي يه ندامت كلدي
كيجه يي كوندزه قاتوب اغلامغه يونلدي هر كيجه مقابر مسلمينه واروردي بكا توبه وارايدوكني بيلن
الله حقيچون بكا خبر ويرسون ديو امواته يلواروردي * قبوردن برندا كلديكه ياطالوت بزم
دنياده ديري اولديغمزه راضي اولميوب حتى كه ناحق يره بزي قتل ايلدك شمدي كلوب قبرلريمزدن
دخي ايذا ايتمكه عزم ايلدك اويله اولسه طالوتك حزني وملالتي دخي زياده اولدي جلادا كا
مرحمت ايدوب ديديكه اي ملك سنك مثلك شول ملك مثليدركه اويله دنصكره برقريه يه نزول
ايديجك انده خروس اوتدي انك اول بي وقتده اوتمسني شوم توهم ايدوب اول قريه نك جميع
خروسلريني بوغزلتدي * بعده كيجه ياتور اولديغنده اصحابنه ديديكم خروس اوتديكنده
بزي اويارك كه يوله كيده لم انلر ديديلركه سن قريه ده خروس اليقودكميكه اوتديكني ايشده وز
ايمدي سن دخي اي ملك هيچ برعالم اليقودكمي اندن دين امورين سوال ايده وز اويله اولسه
طالوتك حزن وملالتي زياده اولدي جلاد انك اول حالني كوريجك ديديكه سكا بن برعالم خبر
ويرردم لكن قورقرينكه اني دخي اولدره سن * طالوت ايتدي العياذ بالله كه شمدن كيرو
ناحق يره بركمسه يي اولدرم اويله اولسه جلاد اكا اول عالمه يي خبر ويردي بعده جلاد طالوتله
طوروب ايكيسي اكا واردي لر طالوت طشره ده طوروب جلاد ايچرويه كيردي وعالمه يه ديديكه سني
قتلدن قورتاروب كزلديكمده او زركده حقم عظيم اولمديمي ديديكه بلي اول بدر جلاد ايتدي * ايمدي
سندن حاجتم اولدركه طالوت قپويه كلوبدر سندن ديلركه اكا توبه يه چاره وارميدر خبر ويره سن *
ديديكه بن اكا چاره بيلمزم الا بوكه اشموئيل عليه السلامك قبريني بيلورسكز اكا واره لم اوله كيم اندن

مباشرت ايدك تحقيق الله
عظيم الشان مناهيدن توبه
ايديجيلري و فواحشدن
طهارت ايديجيلري سور
يهود طائفه سي نسالرينك
حيضي حالنده انلرله طعام
وكلام ايتمزلردي نصاري
ايسه بالعكس ملاعبت
بلكه مباشرت ايدرلردي
ثابت بن الدجاج حضرت
پيغمبر عليه السلامدن
بو خصوصي سؤال ايتمكله
بو جواب ظهور ايلدي
﴿ نساؤكم حرث لكم فأتوا
حرثكم انى شئتم و قدموا
لانفسكم و اتقوا الله
و اعلموا انكم ملاقوه
و بشر المؤمنين ﴾ سزك
سوانكز سزك ايچون
اولاد اكه جك تارلادر اول
اولاد اوله جق تارلايه
اقبال و ادبار و استلقا
طريقيله نصل ديلرسه كز
اولصورتله زرع ايدك
ونفسكز ايچون اعمال
صالحه تقديم ايدك ياخود
ولد صالح طلب ايدك
والله تعالينك امرينه
مخالفتدن حذر ايدك ونيك
و بد عملكزه وقتنده
ملاقاتكزي بيلك ويا محمد
مؤمن كامللره نعيم ابد ايله
مژده ايله * طائفهٔ يهود
ومباشرت ظهر طرفندن

مقصوده ايره لم ديوب اوچي اكا واردي لر * عالمه دعا ايدوب انلر آمين ديو الله تعالى يه يلواردي لر اني
كورسه لركه اشموئيل عليه السلام باشنك طپراغن سلكوب قبردن چيقدي * عالمه اكا ديديكه
طالوت كندي ايچون توبه يه چاره وارميدر ديو سؤال ايتمكه كلدي * اشموئيل عليه السلام
طالوته بندنصكره نه ايشلدك ديدي اول ايتديكه شروردن برشئ قالمديكه بن اني ايشلمدم شمدي
توبه يه چاره ايستيو سكا كلدم اشموئيل عليه السلام ايتدي توبه ك اولدركه اوغللركله غزايه
وارسن وانلري ايلرو جنكه كوندره سن حتى كه جميعي اوكڭده قتل اولنه لر بعده كندك دخي جنكه
چيقه سن آخرده سن دخي قتل اولنه سن * بعده اشموئيل عليه السلام قبرينه رجوع ايدوب ميت
اولدي اويله اولسه طالوت اولكيدن زياده حزنه واردي اوغللري اول امرده اكا طاوعت
ايتاملري خوفي ياره اوزره ياره اولدي * چون اوغللري اكا واردي لر حزني زياده لنمش
كورديلر ديديكه اي اوغللرم بن ناره براغلسم نيجه ايدرديكز بني خلاص ايچون جانكزي فداء
ايدرميديكز * ديديلركه نعم بيورك اني ايده لم سنك محنتده اولمكله بزه راحت كركمز نيده لم *
اويله اولسه اشموئيل عليه السلامك امريني انلره خبر ويردي * ديديلركه چون سن قتل
اولنمغي اختيار ايتدك سندنصكره بز حياتي نيدرز قانده كيدرسك سندن آيرلميز بيله كيدرز
* اويله اولسه طالوت اون اوغليله غزايه كتدي برر برر قتل اولندقدنصكره حق تعالينك
رحمتي رجاسيله آخرده طالوت دخي جاني فداء ايتدي طالوت ملوكتده قرق ييل قرار
ايتدي * بعده بنو اسرائيلك جميعي داود عليه السلامه يونلدي نبوت وملك انده جمع اولدي
حالبوكه اندن اول نبوت وملكدن هر بري بشقه بر كمسه ده اولوردي * وبنو اسرائيلده
ملوك كثيره ومتفرقه ايدي اشبو معنايي مبين بيورلديكه ﴿ وآتاه الله الملك والحكمة ﴾ الله تعالى
داود عليه السلامه ملك ونبوت ويردي وياخود اكا علم وعمل بيننى جمع ايدوب ويردي ﴿ وعلمه
مما يشاء ﴾ واكا ديلديكي اشيايي تعليم ايتدي * ديلديكه اول درع دوزر واني بيع ايدوب يد
عملندن اكل ايدردي * ويا اول منطق الطير ويا كتاب زبور ويا صوت طيب ايدي حتى
اول زبوري قرائت ايتسه وحوش انك قاتنه كلورلر بيونلرين اوزادرلردي وقوشلر انك
باشي اوزره هواده قناد آچوب طوررلردي واكا كولكه اولوردي وصو آقاركن طورر
ويل اسركن ساكن اولوردي * ابن عباس رضي الله تعالى عنه ايدر حق تعالى اكا برسلسله
ويرمش ايديكه برطرفي آنك صومعه سنده طرف آخري بحرده ايدي قوتي حديده ولوني ناره
بكزردي حلقه لري مدور وجواهرله مرصع ولآلي ايله مدسر ايدي هواده برامر حدوث
ايتسه همان اول سلسله صدا ويرردي داود عليه السلام انكله اني بيلوردي * وبرمريض اني
مس ايتسه عافيت بولوردي * وداود عليه السلامدن صكره ناس كلوب اكا تحاكم ايدردي
بركمسه آخره تعدي ايتسه وياحقني انكار ايتسه ايكي خصم اكا كلوردي صادق اولان اكا
ايرر كاذبدن اول چكيلوردي * بوحالت انده مستمر اولدي تا شول وقته دكين كه ملوكك
بري براغر بهالو جوهره سني بررجله امانت ويردي استرداد ايديجك رجل اني انكار ايتدي
ايكيسي سلسله يه تحاكم ايتديلر مكر اول عندنده جوهره اولان رجل النده كي عصايي اويمش
اول جوهره يي ايچنه قويمش اكا طيانه رق سلسله قاتنه واردي * ملك ديديكه سنده امانت اولان

اولورسه ولد احول
اولور مش ديدكلري
حضور نبويه حكايت
اولندقده بو آيتله جواب
ويردي ﴿ ولا تجعلوا الله
عرضة لايمانكم ان تبروا
وتتقوا و تصلحوا بين
الناس والله سميع عليم ﴾
برّ وتقوى واصلاح ذات
البين ايتمكه يمينكز ايچون
الله تعالينك اسمني مانع
وحائل قيليك الله تعالى
سزك يمينكزي ايشيديجي
وما في الضمير كزي
بيليجيدر عبدالله بن رواحه
همشيره سنك زوجي بشير
بن نعمانه انجنوب انكله
تكلم ايتمامكه يمين بالله ايتمكله
بو آيت نازل اولدي بو آيتي
استماعدنصكره بشيره
شفقت ومرحمت اوزره
اولدي ﴿ لا يؤاخذكم
الله باللغو في ايمانكم ولكن
يؤاخذكم بما كسبت قلوبكم
والله غفور حليم ﴾ الله تعالى
سزي لغو ايله اولان
يمينلريكزده مؤاخذه
ايتمز لغو برماده يي طوغري
ظنيله يمين ايدوب صكره
خلاف ظهور ايتمسيدر
ياخود بي اختيار اثناي
كلامده صدور ايتمسيدر
ومؤاخذه آخرتده عقاب
ياخود دنياده كفارت اوله

جوهره‌یی بكا رد ایتكل * رجل دیدیكه سنك بنم قاتمده امانتك بوقدر صادقسك سلسله‌یی
تناول ایت دیدی نعم دیوب تناول ایتدی بعده اول انكار ایدن رجله ایمدی سن دخی سلسله‌یی
تناول ایت دینلدی نعم دیوب عكازه‌سنی جوهره صاحبنه ویردی شونی طوت صاقله‌غل كه
بن دخی سلسله‌یی تناول ایدم دیدی * چون جوهره صاحبی عكازه‌یی الینه آلدی انكار ایدن
سلسله‌قاتنه واروب دیدیكه الهی سكا بعلومدركه بوكسه‌نك بندن دعوا ایتدیكی شیٔ كندیه
واصل اولوبدر * ایمدی بكا سلسله‌یی تقریب ایت اندن الینی اوزادوب سلسله‌یی تناول ایتدی
اویله اولسه ناس تعجب ایدوب شكه واردیلر * ایرته‌سی سلسله‌یی رفع اولنمش بولدیلر
﴿ ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض ﴾ اكر الله تعالینك جنود مسلمین ایله ناسی
دفع ایدراولمییدی مشركون ارضه غالب اولوب مؤمنون قتل اولنه ومساجد و بلاد خراب اولیدی
﴿ ولكن الله ذو فضل على العالمین ﴾ لكن الله تعالى عالمره فضل صاحبیدر مؤمن سببیله كافردن وصالح
سببیله فاجردن شروری دفع ایدر * قال النبی صلى الله تعالى علیه وسلم ان الله یدفع بالمؤمن الصالح عن
مائة أهل بیت من جیرانه البلاء * پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق جل وعلا بر مسلم صالح سببیله انك
جیرانی یوز بیت اهلندن بلایی دفع ایدر ﴿ تلك ﴾ اشبو ذكر سبق ایدن حدیث الوف وتملیك طالوت
واتیان تابوت وقتل جالوت ﴿ آیات الله نتلوها علیك بالحق ﴾ حق تعالینك آیتلریدركه انی سكا
تلاوت ایدرز بر وجه اوزره‌كه اهل كتاب وارباب تواریخ انده شك ایتمزلر ﴿ وانك لمن المرسلین ﴾
وسن یا محمد انبیاء مرسلیندنسن زیرا انی تعریف واستماعسز ناسه خبر ویردك ﴿ تلك الرسل ﴾
اشبو سوره‌ده قصه‌لری مذكور ویا محمد علیه السلامه معلوم اولان رسل ﴿ فضلنا بعضهم على
بعض ﴾ انلرك بعضنی منقبهٔ مخصوصه ایله بعض آخر اوزره تفضیل ایتدك ﴿ منهم من
كلم الله ﴾ انلردن بعضی واردركه الله تعالى ایله سفیرسز سویلشدیكه انكله مراد موسى علیه
السلام ویا اول محمد علیه السلامدركه حق جل وعلا موسى علیه السلامه لیلهٔ حیره‌ده وطورده
سویلدی وپیغمبر علیه السلامه لیلهٔ معراجده سویلدی شول حینده‌كه قاب قوسین دكلو ویا
اندن ادنى اولدی ﴿ ورفع بعضهم درجات ﴾ وانلرك بعضنی غیر اوزره وجوه متعدده ومراتب
متباعده ایله تفضیل ایتدی * دینلدیكه هر بر نبی كیم اكا بر آیت ویرلدی الا اول آیتك مثلی
پیغمبریمز علیه السلامه دخی ویرلمشدر وپیغمبریمز صلى الله تعالى علیه وسلم غیریلر اوزره بر
نیچه آیتله تفضیل اولنمشدر اشارتله قمرك شق اولمسی كبی وانك مفارقتنه جذعك حنین
ایتمسی كبی وشجرك اكا سلام ویرمسی كبی وبهایم انك رسالتنه شهادتی وپارمقلری
اراسندن صو قاینمسی كبی و بوكابكزر نیچه آیات ومعجزات كورلمسی كبی وانك اظهر آیاتی
قرآن ایدیكه اهل سماء واهل ارض انك مثلنی اتیاندن عاجز اولدیلر ﴿ وآتینا عیسى بن مریم
البینات وایدناه بروح القدس ﴾ وعیسایه معجزات ودلائل واضحات ویردككه احیاء موتی
وابراء اكمه وابرص وانی روح قدسله یعنی جبرائیل علیه السلام ایله تأیید ایتدك شول وقتنكه
یهودانی قتل ایتمك مراد ایتدیلر * ویاخود بزانی حیاة الاهله احیاء ایتدك یوخسه ماء منی
ایله دكل ﴿ ولو شاء الله ما اقتتل الذین من بعدهم ﴾ اكر حق تعالینك مشیئتی اولسه رسلدن
صكره امتلر قتال ایتمزلردی ﴿ من بعد ما جاءتهم البینات ﴾ انلره شول بینات كلدیكندنصكره‌كه

ولكن قلبكز اسانكزه
مطابق اوله‌رق خلافه
یمین ایدرسه‌كز حق تعالى
سزی مؤاخذه ایدر الله
عظیم الشان لغو ایله یمین
ایدنلری مغفرت ایدیجیدر
وعمدله یمین ایدنلری
توبه‌سنه تعلیقا حلم ایدیجیدر
﴿ الذین یؤلون من نسائهم
تربص اربعة اشهر فان
فاؤا فان الله غفور رحیم ﴾
نسوانلرینه تقرب ایتمامكه
یمین ایدنلر ایچون درت ماه
انتظار واردر اكر یمین
ایدن كیمسه رجوعله
اول مدتده زنه مباشرت
ایدرسه تحقیق الله عظیم
الشان بو صورتده یمینی
شكست ایدنلری مغفرت
ایدیجیدر وبوبابده یمینه
مخالفت ایدنلره رحمت
ایدیجیدر زمان جاهلیتده
بر كیمسه مرأه‌سنه میلی
اولمیوب وسائرینه تنكیح
اولمسون دیو تطلیق دخی
ایتمیوب یمین ایدردیكه
بر مدت اكا تقرب ایتمیه
بو وجهله اول زن نه مطلقه
ونه خانه صاحبی اولوردی
انلره مرحمة بو حكم وارد
اولدی ﴿ وان عزموا
الطلاق فان الله سمیع علیم ﴾
یمین ایدنلر اكر بو مدتده
طلاقه عزیمت ایتسه‌لر

انكله اهتداء اولنور ﴿ ولكن اختلفوا ﴾ لكن انلر رسلدنصكره دینلرنده اختلاف ایتدیلر
﴿ فمنهم من آمن ﴾ انلرك بعضی اول الله تعالینك توفیقیله مؤمن اولوب دین انبیایی التزام
ایتدیلر ﴿ ومنهم من كفر ﴾ وانلرك بعضی انك خذلانیله مرتد اولوب دین اسلام انبیایی ترك
ایتدیلر ﴿ ولو شاء الله ما اقتتلوا ﴾ اكر حق تعالى دیلسه انلر قتال ایتمیوب جمیعی هداده اتفاق
ایدرلردی ﴿ ولكن الله یفعل ما یرید ﴾ لكن اول الله تعالى دیلدیكن ایشلر فضلیله كیمنه ایمانی
توفیق ایدر وعدلیله كیمی ضلالتده ترك ایدر * اشبو آیت دلیلدركه انبیاء متفاوتة الاقدار
اوله ودلیل قاطعله بعضی بعض اوزره تفضیل جائز اوله زیرا كه ظنك اعتباری عمله متعلق
شیئده اولور یوخسه حوادثده دكل زیرا اول الله تعالینك یدنده‌در مشیئتنه تابعدر اول كر كسه
ایمان ویا كفردر وخیر وشردر بر رجل حضرت علی كرم الله وجهه‌یه قدردن سؤال ایدیجك
دیدیكه اول بر طریق مظلمدر اكا سلوك ایتمكل وبر بحر عمیقدر اكا ولوج ایتمكل وسكا خفی
برسر الهیدر اندن سؤال وتفتیش ایتمكل ﴿ یا أیها الذین آمنوا انفقوا مما رزقناكم ﴾ یا مؤمنلر
سزه ویردیكمز مالدن اوزریكزه انفاقی ایجاب ایتدیكمز شیئی ادا ایدك ﴿ من قبل أن یأتی یوم ﴾
شول كون ایرشمدنكه انده تفریطكز تدارككه وعذابندن خلاصه قادر اولمیه‌سز شول حیثیتدنكه
﴿ لا بیع فیه ﴾ انده بیع یوقدركه انفاق ایده‌جك شیٔ تحصیل ایده‌سز ویا بر شیئكزی فداء
ایدوب عذابندن قورتیله‌سز ﴿ ولا خلة ﴾ ومودت دخی یوقدركه اخلاكز سزی مؤاخذه
ایتدیرمیه ﴿ ولا شفاعة ﴾ وحق تعالینك اذنسز شفاعت دخی یوقدركه ذممكزده اولان شیئی
حط ایتدیرمكده انلرك شفاعتنه اتكال ایده‌سز ﴿ والكافرون هم الظالمون ﴾ زكاتی ترك ایدنلر
نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر زیراكه مالی موضعنه وضع ووجهی اوزره صرف ایتمدیلر * انلره
كافرون دینلدی زیراكه زكاة تركی كفار صفاتندندر حق تعالینك * وویل للمشركین الذین
لا یؤتون الزكاة * قول شریفی دلالتیله ﴿ الله لا اله الا هو ﴾ الله تعالى خالق معبود بالحقیدر
انك غیری دكل ﴿ الحی ﴾ حیات صفتیله متصف باقی دائم ابدیدر ﴿ القیوم ﴾ خلقك امورینه
قائمدر ﴿ لا تأخذه سنة ولا نوم ﴾ انی نعاس ونوم اخذ ایتمزسنه اویقونك اولیدر اكا نعاس
دخی دینور ونوم شول غشیهٔ ثقیله‌دركه قلب اوزره واقع اولمغله آنكله اشیایی معرفتدن قالور
* دینلدیكه سنه رأسده نعاس عینده ونوم قلبده‌در حق جل وعلا كندیدن نومی نفی ایتدی زیراكه
نوم آفتدر وتغیردر اول ایسه آفاتدن منزهدر واكا تغیر عارض اولماز ﴿ له ما فی السموات وما فی
الارض ﴾ سموات وارضده اولان اشیانك كلیسی انك ملكیدر هیچ احدك انده مشاركتی یوقدر
خلق وملكده متفرددر ﴿ من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه ﴾ نه كیمدركه انك عندنده شفاعت ایده
مكركه انك اذنیله ایده زیرا هیچ احد اكا مساوی ومدانی دكلدركه دیلدیكی شیئی شفاعتله دفع
ایده مستقل اوله عنادله اكا مقاومتدن فضله ﴿ یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ﴾ اول الله تعالى
بیلور انلرك امر دنیادن اوكلرنده اولانی وامر آخرتدن اردلرنده اولانی ویا اوكلرنده‌كی
آخرتی‌كه زیرا اكا قدوم ایدرلر وآردلرنده‌كی دنیایی‌كه زیرا انی آردلرینه الیقورلر *
ویاخود اوكلرنده‌كی كچن امورلری وآردلرنده‌كی انلردنصكره اوله‌جق امورلریدر ویاخود
اوكلرنده‌كی ملائكه خلقندن اول اولان اشیادر وآردلرنده‌كی ملائكه خلقندنصكره اولان اشیادر

الله تعالى انلرك عزم
وقصدلرینی ایشیدیجی
وبیلیجیدر ﴿ والمطلقات
یتربصن بانفسهن ثلثة
قروء ولا یحل لهن ان
یكتمن ما خلق الله فی
ارحامهن ان كن یؤمن بالله
والیوم الآخر وبعولتهن
احق بردهن فی ذلك ان
ارادوا اصلاحاً ولهن مثل
الذی علیهن بالمعروف
وللرجال علیهن درجة
والله عزیز حكیم ﴾ تطلیق
اولنان نسوان كندو
نفسلریله اوچ دفعه حیض
وتطهیر اولنجیه دك
انتظارده اولورلركه عدتی
تمامیدر واول نسالر ایچون
الله تعالینك رحملرنده
خلق ایتدیكی اولادی كتم
ایتمك حلال اولمز اكر
الله تعالى‌یه وآخرته ایمان
كتورمشلر ایسه وانلرك
زوجلرینه بو مدت
انتظارده انلری رجعت ایله
رد المق لایق واحقدر
اكر اول زوجلر
او نسالرینك حاللری
صلاحنی مراد ایدرلرسه
وزوجلرینك انلرده
اولان حقوقی كبی اول
نسوانك دخی زوجلرنده
عفت وصیانتله حقوقلری
واردر وارككلر ایچون

تقدیم ایتد کلری خیر وشردر وآردلرنده‌کی اولدرکه انی ایشلیسرلردر (ولایحیطون بشیء من علمه الا بماشاء) الله تعالینك معلوماتندن برشیء انلر احاطه ایتمزلر انیکه اول دیلیه (وسع کرسیه السموات والارض) اول الله تعالینك کرسیسی سموات وارضی احاطه ایلدی * مفسرون کرسیده اختلاف ایتدیلرحسن دیدیکه اول عرشك کندیدر * ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدر کرسی عرشك اوکنه وضع اولنوبدر سعتی سموات وارض وسعتنجه اولوبدر اخبارده کلدیکه سموات وارض کرسی جنبنده بر صحراده حلقه کبیدر * وکرسی عرشك جنبنده کذلك صحراده حلقه کبیدر * ابن عباس ایدر یدی سماء کرسینك ایچنده بر ترس اوزرینه براغلمش یدی درهم کبیدر * حضرت علی و مقاتل ایدرلرکه کرسیدن هر قائمه نك طولی یدی سماو یدی ارضجه‌در عرشك اوکنده‌در * وکرسی‌یی درت ملك کوتوررودرت یوزلو لردر ایاقلری ارض سابعه نك التنده‌در بشیوز ییللق مسیره‌در * اول درت ملائکه‌نك بری ابو البشر آدم علیه السلام صورتنده‌در بریلدن بریله دکین آدمیین ایچون الله تعالیدن رزق ومطر سؤال ایدر * وبری دخی سید الانعام ثور صورتنده‌در بریلدن بریله دکین انعام ایچون رزق طلب ایدر عجله عبادت اولناندنبرو یوزنده غصاصه واردر * وبری دخی سید السباع اسد صورتنده‌در بریلدن بریله دکین سباع ایچون الله تعالیدن رزق سؤال ایدر * وبری دخی سید الطیر نسر صورتنده‌در بریلدن بریله دکین طیر ایچون حق تعالیدن رزق سؤال ایدر * بعض اخبارده کلدیکه حمله‌ء عرش ایله کرسی بیننده ظلمتدن یتمش حجاب ونوردن یتمش حجاب واردر هر حجابك غلظتی بشیوز ییللق مسیره‌در اکر اول حجابلر اولمسه حمله‌ء عرش نورندن حمله‌ء کرسی محترق اولیدی * ابن عباس ایدر کرسی ایله مراد علم اللهدر اول اجلدن علم صحیفه‌سنه کراسه دینور * دینلدیکه کرسیدن مراد انك ملك وسلطنتیدر زیراکه عرب ملك قدیمه کرسی دیرلردی (ولا یؤده حفظهما) اول سموات وارضك حفظی اکا ثقلت ویامشقت ویرمز (وهو العلی العظیم) اول الله تعالی اشباه وانداددن متعالیدر * وماسوی اکا اضافتله مستحقرو اول ایسه عظیمدر اشبو آیت کریمه مسائل الهیه‌نك امهاتنی مشتملدر زیرا اول دلالت ایدرکه * الله تعالی موجوددر الهیتده واحددر * صفت حیات ایله متصف واجب الوجوددر * غیری‌یی موجددر * زیراکه قیوم اولدرکه بنفسه قائم غیرینی مقیم اوله تحیز وحلولدن منزهدر تغیر وفتوردن مبرادر واشباحه مناسب اولمز * ارواحه اعترا ایدر اکا اعترا ایتمز مالك الملك والملکوتدر مبدع الاصول والفروعدر * بطشی شدیددر وانك عندنده شفاعت ایتمز مکر اولکه اکا مأذون اوله اشیانك کلیسنی جلی وخفیسنی کلی وجزئیسنی عالمدر ملك وقدرتی واسعدر هرشیئکه اول اکا مالك وقادر اولهانك حفظی اکا مشقت ویرمز وانی هیچ شان اشغال ایتمزوهم وفصه ادرا کندن اول متعالیدر انی فهم احاطه ایده‌مز عظیمدر اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه قرآنده اعظم آیت آیة الکرسیدر برکسنه‌که حق تعالی اکا برملك کوندررایرته‌یه دکین تا اوقودیغی ساعته ایرشنجه انك حسناتنی یازاروسیئاتنی محو ایدر ودخی دیدیکه برکسنه هر فرض نماز اردنجه آیة الکرسی‌یی اوقویه انی جنته دخولدن موتدن غیری شیء منع ایتمیه واکا مواظبت ایتمز مکر اولکه صدیق ویاعابد اوله * وبرکسنه‌که انی دوشکنه یاتدیغنده

زوجه‌لری اوزرینه مهر ونفقه وسائر جهتله رتبهٔ علیا واردر والله تعالی حکیم وغالبدرکه رجاله عزت ونسایه فضیلت احسان ایدر * الطلاق مرتان فامساك بمعروف اوتسریح باحسان ولایحل لکم ان تأخذوا مما آتیتموهن شیئا الا ان یخافا الا یقیما حدود الله فان خفتم الا یقیما حدود الله فلا جناح علیهما فیما افتدت به تلك حدود الله فلا تعتدوها ومن یتعد حدود الله فاولئك هم الظالمون * طلاق رجعی ایکی کره‌در طلاق ثانیدنصکره رجعت ایچون شرعده معروف شیئله طوتمق یاخود احسانله عدتی تمامنه‌دك براقمقدر * بعد العده استرسه نکاح تازه‌لر وبر دها تطلیق ایدرسه باین اولور * ومرأه‌لریکزه ویردیککز شیء یعنی مهری اخذ اتمك سزك ایچون حلال دکلدر مکر ایکیسی دخی بینهماده الزم اولان حقوق وحسن معاشرت خصوصنده حدود واحکام الهیه‌یه مراعات ایده‌مامك خوفنده اوله‌لر امدی ای حکام اکر زوج وزوجه‌نك حقوق زوجیتی حکم الهی موجبنجه

اوقویه حق تعالی انك کندویه وجارینه وجارینك جارینه وچوره‌سنده‌کی بیوت اهلینه آفاتدن امن ویره (لا اکراه فی الدین) دینده اکراه یوقدر زیراکه اکراه حقیقتده غیری برفعله الزامدرکه غیر اول فعلده خیر اعتقاد ایتمیه اشبو نهی معناسنده اخباردر یعنی دینه کمسه‌یی اکراهله ادخال ایتمکز (قد تبین الرشد من الغی) آیات واضحه ایله ایمان کفردن تمیز ایتدی وایمان رشد اولوب سعادت ابدیه‌یه ایرکورر وکفر غیّ الوب شقاوت سرمدیه‌یه مؤدّی اولور ایدوکنه دلائل دلالت ایتدی چونکه عاقله بوحالت متبین اوله نفسی ایمانه مبادرت ایدر تاکه سعادت ونجاته ایره اکراه والجایه احتیاج اولمز * دینلدیکه اشبو حکم عامدر * جاهد الکفار والمنافقین واغلظ علیهم * قولیله منسوخدر ویاخود بوحکم اهل کتابه خاصدر زیرا روایت اولندیکه برانصارینك ایکی اوغلی مبعثدن اول نصرانی اولمشلردی بعده نصارادن برجماعتله طعام کتوروب مدینه‌یه کلدیلر انصاری اول ایکیسنی طوتوب تا اسلامه کلمینجه سزی صالیویرمزین دیدی انلر ایسه امتناع ایدیجك انلری پیغمبریمز علیه السلامك قاتنه ایلتدی اشبو آیت کریمه حکمیله انصاری‌یی انلره تعرضدن منع ایتدی (فمن یکفر بالطاغوت) اول کیمسه‌که شیطانه ویا اصنامه ویا الله تعالیدن غیری عبادت اولنان ویاعبادتدن صد ایدن هرشیئه کافر اوله (ویؤمن بالله) والله تعالینك الوهیت ووحدانیتنه مؤمن اوله (فقد استمسك بالعروة الوثقی) دینده اول برمحکم ووثیق عقده‌یه اعتصام وتمسك ایتمشدرکه انی رضاء اللهه ایرکورر (لا انفصام لها) که اکا انقطاع یوقدر (والله سمیع علیم) الله تعالی اقوالی ایشیدر ونیاتی بیلور (الله ولی الذین آمنوا) الله تعالی مؤمنلرك ناصرو معینی ویامحبی ومتولیء اموریدر انلری غیری‌یه اصمرلمز ویاخود ولی هدالریدر (یخرجهم من الظلمات الی النور) انلری هدایت وتوفیق ایله ظلمات جهلدن واتباع هوا وقول وساوسدن وکفره مؤدی اولور شبهه‌لردن چیقارر اندن انی نور هدایته ادخال ایدرکه انکله ایمان کامل حاصل اولور (والذین کفروا اولیاؤهم الطاغوت) وشونلرکه کافر اولدیلر انلرك اولیاسی شیاطیندر ویاهوی ویاشیطان وغیریدن مضلاتدر (یخرجونهم من النور الی الظلمات) انلری اول اولیالری اعطاء اولندقلری نورفطرتدن کفره وفساد استعداده وانهماك شهواته ویاخود نور یقینیاتدن ظلمات شکوکه چیقارر * دینلدیکه اشبو قول کریم برقوم حقنده نازل اولوبدرکه انلر اسلامدن مرتد اولدیلر (اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) ایمدی انلر اصحاب ناردر انده خالدلردر (الم تر الی الذین حاج ابراهیم فی ربه) شول کافرك خبری سکا ایرمدیمکه اول رب تعالی حقنده ابراهیم علیه السلامه جدال وخصومت ایتدیکه اول نمرود درکه یریوزنده ابتدا اول تجبر ایدوب ربوبیت ادعا ایتدی (ان آتاه الله الملك) حق تعالینك اکا ملك ویرمسی انی بطره ایرکوردی ومحاجه‌یه تحمیل ایتدی اشبوجهتدر معتزله‌دن انك اوزره‌که الله تعالینك کافره ملك ویرمسنی منع ایلدی * مفسرون اشبو مناظره‌نك وقتنده اختلاف ایتدیلر * مقاتل ایدر شول وقتده ایدیکه ابراهیم علیه السلام اصنامی کسر ایدوب نمرود انی زندانه قویدی وچیقاردیکه انی آتشه یاقه ودیدیکه یاابراهیم ربك کیمدرکه بزی اکا دعوت ایدرسن * وآخرون دیدیلرکه بومحاجه نمرودك انی آتشه آتدیغندنصکره‌ده ایدی شول وقتکه انك

ادا ایده‌میه‌جکلرندن خوف ایدرسه‌کز اول زوج وزوجه ایچون اول مهری ویرمك وآلمقلرنده وبال یوقدر بومذکور امرونهی الله تعالینك حدودیدر آنی تجاوز ایتمیه‌سز کیمکه حدود الهی‌یی تجاوز ایدرسه آنلر نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر (فان طلقها فلا تحل له من بعد حتی تنکح زوجا غیره فان طلقها فلا جناح علیهما ان یتراجعا ان ظنا ان یقیما حدود الله وتلك حدود الله یبینها لقوم یعلمون) اکر زوج زوجه‌سنی ایکنجی طلاقدن صکره بردخی تطلیق ایدرسه اول زوجه اول زوج ایچون حلال اولمز تابرغیری کیمسه اول مرأه‌یی نکاح ایتمینجه اکر صکره‌کی کیمسه بعد المباشره انی طوعا تطلیق ایدرسه بعد العده رجعتله اولکی زوجیله نکاحلنمقلرنده ایکیسنه دخی اثم یوقدر اکر حقوق زوجیتی الله تعالینك حکم وحدودی موجبنجه اقامت ایده‌جکلرینی ظن ایدرلرسه بیلوب ایناتان قوم ایچون بونلر الله تعالینك بیان ایلدیکی اوامر ونواهینك

عهدنده برسنه‌ده قحط عظیم اولوب بغدای وسائر حبوبات انك غیریده بولنمزدی هركه انی اشترا ایچون اكا وارسه ربك كیمدر دیو سؤال ایدردی ربم سنسن دینه ویرردی چون ابراهیم علیه السلام دخی بغدای اشتراسنه اكا واردی ربك كیمدر دیوسؤال ایتدی نمرودك سؤالنه جوابنده ربم اولدركه دیركورر واولدرردیدی اویله اولسه ابراهیم علیه السلامه اول بغدای ویرمكسزین دوندردی ابراهیم علیه السلام اهلی قاوبن تطییب ایچون بررمل كتیبندن غرار لرین طولدیروب اهلنه ایلتدی اهلی اول غرارلری آچدیغنده كورسه‌كه اول اجود طعامدر اتمك ایدوب پشوردی ابراهیم علیه السلامك اوكنه كتوردی اهلنه دیدیكه بوطعامی قندن ایتدیكز دیدیكه كتوردیككندن اویله اولسه ابراهیم علیه السلام حق تعالینك اول رحمتندن ایدوكنی بیلدی اكا حمد وشكر ایتدی (اذ قال ابراهیم ربی الذی یحیي ویمیت) شول وقتن كه نمرود ابراهیم علیه السلام ربك كیمدر دیو سؤال ایتدی ابراهیم علیه السلام ربم اولدركه اجسادده حیات وموت خلق ایدر (قال انا احیي وامیت) نمرود دیدیكه بندخی انی ایدرین قتلدن عفوله احیا وقتله اماته ایدرین اندن ایكی رجل كتوروب برینی اولدردی وبرینی صالیویردی (قال ابراهیم فان الله یأتی بالشمس من المشرق فأت بها من المغرب) ابراهیم علیه السلام اكا دیدیكه بنم ربم الله تعالی كونشی مشرقدن كتورر ایمدی سن انی مغربدن كتوركل ابراهیم علیه السلام انك معارضهٔ فاسده‌سنه اعتراضدن اعراض ایدوب شول انك قادر اولمیه جغی شیئله احتجاجه انتقال ایتدیكه اول مثال خفیدن مثال جلی‌یه انتقالدرتاكه نمرود كندوبی حق تعالینك فعلی جنسنه قادر زعم ایتدیكنده عجزی ظهوریله ملزم اوله (فبهت الذی كفر) اول كافر مبهوت اولوب ابراهیم علیه السلام اكا غالب اولدی (والله لایهدی القوم الظالمین) الله تعالی هدایت ایتمز شول قومه كه هدایتی قبولدن امتناعله نفسلرینه ظلم ایتدیلر * دینلدیكه یعنی الله تعالی انلره محجهٔ احتجاجی ویا سبیل نجاتی ویایوم قیامتده طریق جنتی هدایت ایتمز (أو كالذی مر علی قریة) ویاشول كسه‌نك خبری كبی خبرسكا ایرمدیمیكه اول برقریه‌یه اوغرادی اول اوغرایانه كسه ایدوكنده اختلاف اولندی دینلدیكه عزیر بن شرخیا ایدی ویاخضر علیه السلام ایدی ویابعثی منكر بركافر ایدی واول قریه‌ده دخی اختلاف اولندی * دینلدیكه اول بیت المقدس ایدی شول طاعوندن قاچوب كیدنلرك قریه‌سی ایدی ویابیت المقدسدن ایكی فرسخ مسافه‌ده قریة العنب ایدی (وهی خاویة علی عروشها) حالبوكه اول قریه‌نك سقفلری دوشمش ودیوارلری اول سقفلرك اوزره یقلمش ایدی (قال انی یحیي هذه الله بعد موتها) دیدیكه الله تعالی بوموتایی نیجه‌دیر كورر * قائل اكر مؤمن ایسه بوقولی طریق احیاء معرفتندن قصورینه اعتراف والله تعالینك احیایه قدرتنی استعظام ایچون اولور و اكر قائل كافر ایسه بوقولی انی استبعادندن اولور (فأماته الله مائة عام ثم بعثه) اویله اولسه الله تعالی انی اماته ایدوب یوز ییل میت اولدیغندنصكره دیركوردی (قال كم لبثت) قائل اكا دیدیكه میت اولدیغك حالده نه‌قدر زمان لبث ایتدك قائل جائزدركه الله تعالی اوله * زیرا اول اكرچه كافر ایسه‌ده بعدالبعث ایمانه كلدیكی ویاایمانه مشارف اولدیغیچون الله تعالینك اكا تكلمنه مساغ اولور ویاخود قائل ملك ویانبیدر (قال لبثت یوما او بعض یوم) اول ایتدیكه بركون وبركونك

حدود واحكاملر یدر (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن فامسكوهن بمعروف اوسرحوهن بمعروف ولاتمسكوهن ضرارا لتعتدوا ومن یفعل ذلك فقد ظلم نفسه ولا تتخذوا آیات الله هزوا واذكروا نعمت الله علیكم وماانزل علیكم من الكتاب والحكمة یعظكم به واتقوا الله واعلموا ان الله بكل شیء علیم) سز نسالریكزی تطلیق ایتدیككزده انلری عدتلری تمامنه قریب رضا وصلاحله رجعته الیقویك یاخود ایولك ایله عدتلری تمام اولوب نفسلرینه مالك اولنجیه‌دك ترك ایدك وانلری جبر ورنجله ظلم واذی ایچون الیقومیك كیمكه بوضرر واذیتی ایدرسه تحقیق كندونفسنه ظلم ایدر والله تعالینك حكملرینی عملده تهاون ایله افسانه اخذ ایتمیك والله تعالینك سزك اوزریكزه اولان نعمتلرینی ذكر ایدك وسزه كوندردیكی قرأن واحكامی دخی یادایدك كه انكله سزه نصیحت ایدر وخلافندن اتقا ایدك وبیلك كه تحقیق الله عظیم الشان سزك

بعض لبث ایتدم * دینلدیكه انك موتی ضحی وقتنده ایدی وبعثی یوز ییلدنصكره غروب شمسدن اوكجه ایدی اویله شمسه نظر ایتمكسزین بركوندر دیدی بعدالالتفات آندن بقیه كوریجك بركونك بعض دیدی (قال بل لبثت مائة عام) قائل دیدیكه بلكه موت حالنده یوز ییل لبث ایتدك (فانظر الی طعامك وشرابك لم یتسنه) ایمدی طعام وشرابكه نظر ایتكه مرور دهورله نیجه متغیر اولمیوبدر * دینلدیكه طعامی تین ویاعنب ایدی وشرابی عصیر ویالبن ایدی (وانظر الی حمارك) وحماركه نظر ایتكه عظامی نیجه طاغیلوبدر ویاخود انی نیجه ربط ایتدكسه مكاننده صوسزوجوسز وعقلسزسالم قالوبدر لكن معنای اول حاله ادلدر ومابعدینه اوفقدر (ولنجعلك آیة للناس) بز بوفعلی ایتدك تاكه سنی ناسه آیت قیله‌وز روایت اولدیكه اول حمارینه بنوب قومنه كلدی وبن عزیرین دیو آنلره خبرویردی انی تكذیب ایتدیلر وتوراتی ازبراوقیوب حالبوكه اندن اول هیچ كیمسه انی ازبرلمش دكل ایدی انكله انی بیلدیلر وحاشا آنی ابن الله دیدیلر * دینلدیكه اول منزلنه رجوع ایدیجك كوردیلركه اول شابدر اولادی ایسه شیوخ ایدی انلره بعض حدیث تحدیث ایدوب یوز ییللق حدیثدر دیدیلر (وانظر الی العظام) وحمارك ویاشول احیالرینه تعجب ایتدیكك امواتك عظامنه نظر ایتكه (كیف ننشزها) انی نیجه احیاء ایدرز ویابعضنی بعض اوزره رفع ایدوب نیجه تركیب ایدرز (ثم نكسوها لحما) بعده اول عظامه لحم كیوررز (فلما تبین له) وقتاكه حق تعالینك هرشیئه قادر ایدوكی اكا ظاهر وبیان اولدی ویاخود وقتاكه اكا مشكل اولان شیء متبین اولدی (قال أعلم أن الله علی كل شیء قدیر) دیدیكه بیلدمكه حق جل وعلا احیاء واماته‌یه وانك غیری هرشیئه قدرتده بلیغدر (واذ قال ابراهیم رب أرنی كیف تحیي الموتی) ذكر ایت شول وقتیكه ابراهیم علیه السلام الله تعالی‌یه دیدیكه یارب بكا كوستركه موتایی نیجه‌دیر كوررسن * دینلدیكه انك بوسؤالنه سبب اولدركه بردریا كنارنده اول برمیته‌یه اوغرادی انی بروبحرك دوابی توزع ایتمشدی دریا انی ایچرویه چكسه حیتان وسائر دواب بحر اكا اوشوب یرلردی وانلردن واقع اولان دریایه دوشوب طاغاوردی ودریا انی طشره‌یه براقسه اكا سباع وطیور اوشوب یرلردی وانلردن واقع اولان روزكار هوایه صاوریردی دیدیكه یارب بومیته‌نك اجزاسی بویله متفرق اولمشیكن بیلورینكه دیرر ودیر كوررسن لكن دیلرینكه انی نیجه ایدر ایدوكك بكا كوستره‌سن تاكه انی كوزمله كورم انكله یقینم ارتورم (قال اولم تؤمن) حق تعالی اكا عتاب ایدوب دیدیكه یوخسه بنم احیایه قادر ایدوكمه ایمان كتورمدكمی (قال بلی ولكن لیطمئن قلبی) ابراهیم علیه السلام دیدیكه یارب ایمان كتوردم لكن دیلرینكه قلبم معاینه مشاهده ایله سكون بوله علم یقینم عین یقینه ایره * زیرا خبر معاینه كبی دكلدر (قال فخذ أربعة من الطیر) حق تعالی اكا دیدیكه ایمدی درت نوع قوشلردن برین آلغل كه اول طاوس ودیك وحمامه وغراب ایدی اشبونده ایماء واردركه نفسنی حیات ابدیه ایله احیانك حصولی حب شهواتی اماته ایله‌در حب زخارف كه طاوس صفتیدر وصوات كه دیك صفتیدر وترفع وهوایه مسارعتكه حمامه صفتیدر وخست نفس وبعد امل كه غراب صفتیدر ایمدی انسانیتده كمال اشبو خصالی قلبدن ازاله واماته ایله‌در (فصرهن الیك) ایمدی انلری كندیكه اماله وتوجیه ایت ویا انلری جمع

اعمالكزدن هرشیئی بیلیجیدر * ثابت بن یسار مرأه‌سنی بعدالتطلیق عدتنه اوچ كون قالەرق مراجعت وینه تطلیق ایدوب كذا وكذا اوچ كره طقوز ماه عدت بكلدوب رنجیده ایتمكله بونهی صادر اولدی (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن فلا تعضلوهن ان ینكحن ازواجهن اذا تراضوا بینهم بالمعروف ذلك یوعظ به من كان منكم یؤمن بالله والیوم الآخر ذلكم ازكی لكم واطهر والله یعلم وانتم لاتعلمون) سز مرأه‌كزی تطلیق ایدوب عدتلری تمام اولدقده ای مرأه‌نك ولیلری سز انلری بینلرنده تراضی وحسن معاشرت وجواز اولدیغی حالده زوجلرینه رجعتله نكاحدن منع ایتمیك اشته بونهی منع حكمی سزدن الله‌ه وآخرته ایمان ایدنلره وعظ ونصیحت اولنمشدر بونصیحت سزه معاش جهتیله انفع وآثامدن تطهیردر الله تعالی سزك نفع وصلاحكزی بیلور سز بیلمزسكز معقل بن یسار همشیره‌سنی عبدالله بن عاصمه تزویج

وكنديكه ضم ايت وشكللرين تعرف ايت تا احيادنصكره انلرسكا ملتبس اولميه (ثم اجعل على
كل جبل منهن جزأ) بعـده انلرى جزء جزء ايدوب اجزالرينى حضرتكده اولان جبـاله
تفريق ايت (ثم ادعهن) بعده انلره باذن الله قاتمه كلك ديو چاغركل (يأتينك سـعيا) انلر
سرعتله سعى ايدرك طيران ويامشى ايدرك سكا كله لر (واعلم ان الله عزيز حكيم) وبيلكه الله
تعالى عزيزدر اراده ايتديكى شيئدن عاجز اولمز هر ايشـلديكنده وياترك ايتديكنـده حكمت
بالغه صاحبيدر * مفسرون ايدر حق تعالى ابراهيم عليه السـلامه امرايلديكه اول طيورى
بوغازليه و ريشلرين يوله واتلرين طوغرايه وريش ودماء ولحومن برى برلرينه خلط ايليه
بعده هرطيرى دردرجزء ايدوب هر برينى بر جانبه يعنى بر طاغك اوزرينه قويه وياخود
يديشر جزء ايدوب هر برندن بر جزئى يدى طاغدن بر طاغك اوزرينه قويه وباشـلرينى
ابراهيم عليه السلام عندنده امساك ايده بعده باذن الله تعالى كلك ديوچاغره چون بيورلديغى
كبي ايتدى كورسه كه هر برطائرك دمندن قطره قطرهٔ اخرايه وريشه ريشهٔ اخرايه اوچه رق
قاوشـدى وعظم عظم آخره وبضعه بضعهٔ اخرايه كيدوب بولشـدى حتى كه هوا يوزنده
باشسز درت جثه اولديغندن صكره هرجثه باشنه واردى يتشدى * اشبو آيتده اشارت
واردر اكاكه بركيمسه كيم حيات ابديه ايله نفسنى احياء ايتمك ديليه قواى بدنيه سنه اقبال
ايدوب قتل ايليه وبعضى بعضنه مزجله سورتن كسر ايليه تاكه عقل قبول ايده وياشرع
داعيه سيله انى دعوت ايتديكنده هر برى سرعتله اكا مطاوعت ايليه ابراهيم عليه السلامك
فضلنه بوشاهد يتركه دعاده يمن وضراعت و سـؤالده ادبه رعايت ايتمسـيله كورمسن مراد
ايتديكى شئ ايسروجوه اوزره كوسترلدى واماكه عزير عليه السلامه يوزييل ميت اولديغندن
صكره كوسـترلدى (مثل الذين ينفقون اموالهم فى سـبيل الله) الله تعالينك سـبيلنده
اول كركسـه جهاد وياسائر خيراتدر نفقه لرينك مثلى (كمثل حبة) شـول حبه يى
بذر ايدنك مثليدركه (انبتت سبع سنابل) اول يدى سنبله بتوره (فى كل سنبلة مائة حبة)
هرسنبله ده يوز حبه اوله اشـبو تمثيلدر وقوعنى اقتضا ايتمز وكاهى ذره ودخن وشعيرده
واراضئ مغله نك برنده دخى اولور (والله يضاعف لمن يشاء) الله تعالى ديلديكى كيمسـه
ايچون اشبو مضاعفه يى ويا بونك اوزره مضاعفه يى ويرر * منفقك اخلاص و تعبدك حالى
حسبنجه نفقه سى ثوابنى اوندن يتمشه و يديوزه واندن زياده يه دكين بتورركه مقدارينى اول
الله تعاليدن غيرى احد بيلميه (والله واسع عليم) الله تعالى واسعدر فضلندن وير ديكى زياده اكا
ضيق ويرمز و عليمدر منفقك نيتن وقدر انفاقن بيلور (الذين ينفقون اموالهم فى سبيل الله)
شونلركه ماللرينى الله تعالينك طاعتنه انفاق ايدرلر * اشبو آيت كريمه عثمان بن عفان و عبدالرحمن
ابن عوف رضى الله عنهما حقلرنده نازل اولوبدركه عثمان بن عفان رضى الله تعالى عنه جيش العسره ده
بيك بعيرى اقتاب واحلاسيله كتوروب لله ويردى و عبدالرحمن ايسه درت بيك درهم صدقه
ويردى (ثم لايتبعون ما انفقوا مناولااذى) وانفاق ايتدكلرى شيئه من واذى اتباع ايتمزلردى
* من اولدركه عطاسنى فقيراوزره منت يوكلـه بن سكا شونك كبي شئ ويرمشن ديه ويانعمتلرى
اكا عدايله اعطاسنه كدرايركوره * واذى اولدركه نيچه بر سؤال ايدر وبزى ايذا ايدرسن

اتمشيدى عبـدالله انى
تطليق ايدوب عدتى تمـام
اولمدن رجعتـه طـالب
اولدقـده معقـل راضى
اولميـوب الله حقيچـون
بربريكزه ملاقات ايتدرمم
ديمكله بو آيت كريمه نازل
اولدى (والوالدات يرضعن
اولادهن حولين كاملين
لمن اراد ان يتم الرضاعة
وعلى المولود له رزقهن
وكسوتهن بالمعروف
لاتكلف نفس الا وسـعها
لاتضار والدة بولدها ولا
مولود له بولـده وعلى
الوارث مثل ذلك فان ارادا
فصـالا عن تراض منهمـا
وتشاور فلا جناح عليهما
وان اردتم ان تسترضعوا
اولادكم فلا جنـاح عليكم
اذا سلمتم ما آتيتم بالمعروف
واتقوا الله واعلموا ان الله
بمـا تعملـون بصـير)
نسـوان مطلقـاتك كرك
طـلاقدن اول وكرك
صكره طوغن چوجقلرك
اول والده لرى ولدلرينى
امزرمه سـنى تمـام ايتمك
مراد ايدن كيمسه ايچون
ايكى سـنهٔ كامله امزيرر
واول چوجغـك رزقى
وكسوه سى اعتدال اوزره
وسعى قدر باباسنك اوزرينه
در هيچ بر نفس وسعندن

ديو فقيرى تعيير ايده وياآكا انفاقى ذكر ايده شول كمسنه عندنده كه فقير انك وقوفن كراهت
ايليه سفيان ايدر من واذى اولدركه بن سكا شونك كبي شئ ويردم سن اكا شكر ايتمدك
ديه * عبدالرحمن بن زبير ابن اسلم ايدر بابام بكا ديرديكه قچان بركيمسه يه برشئ ويروب
اكا ثقلت ويرر كوره سن اندن سلامنى كف ايله كل حق جل وعلا عباد اوزره فعل جميلى
ايچون منى حرام ايتدى وانى كندويه مختص صفت قيلدى زيراكه عبادك منى تغير وتكديردر
* وحق تعالينك منى افضال وتذكيردر (لهم اجرهم عند ربهم) انلر ايچون رب تعالى
عندنده ثواب مهيا واردر (ولا خوف عليهم) وآخرتده انلره خوف يوقدر (ولاهم
يحزنون) وامر دنيادن تخليف ايتدكلرينه محزون اولمزلر (قول معروف) كلام حسن
وياسائلى قول جميل ايله رد ويا وعدهٔ حسنه ويا دعاء صالح كه براخيچون ظهر غيبده دعا
ايليه ويا ذات البين اصلاحيچون اولان كلام (ومغفرة) وسائلدن تجاوز والحاحى سببيله ويا
رد جميل ايله الله تعالينك مغفرتنه ميل وياسائلدن عفوطلبي قچانكه انى رد ايده (خير من صدقة
يتبعها اذى) شول صدقه دن خيرلودركه اكا من وياتعيير ويا اذى لاحق اوله (والله غنى حليم)
الله تعالى من واذى ايله اولان انفاقدن غنيدر صدقه سيله من واذى ايدنه عقوبتنى تعجيل ايتمز
(ياايها الذين آمنوا لاتبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى) يامؤمنلر صدقاتكزك اجورينى من واذى
ايله ابطال ايتمكز (كالذى ينفق ماله رئاء الناس) شول منافقك ابطالى كبي كه انفاقيله رياء
ايدر تاكه انك نفقه سنى كوره لر واكا كريم وسخى ديه لر (ولا يؤمن بالله واليوم الآخر)
والله تعالى يه ويوم آخره مؤمن اولمزكه انكله الله تعالينك رضاسن ديليه وآخرتده انكيچون
ثواب رجاء ايليه (فمثله كمثل صفوان) ايمدى اول مرائينك مثلى شول حجر املس مثليدركه
(عليه تراب) انك اوزرنده تراب اوله (فاصابه وابل فتركه صلدا) اول حجرك اوزرينه
مطر عظيم ايريشوب اوزرنده كى ترابى يويه انى ترابدن نقى حجر املس ترك ايليه * ايمدى
بومثلدر شول نفقه يه كيم انى منافق ويامرائى اعطاء ايليه وياشول مؤمنك نفقه سنه كيم انكله
من واذى ايليه (لايقدرون على شئ مما كسبوا) انلر يوم قيامتده دنياده كسب ايتدكلرى اول
وصفلو عمللرى اوزره ثوابه نائل اولميه لر بلكه جمله سى باطل ومضمحل اوله * حجر املسده كى
ترابك مطرايله زائل اولمسى كبي اول اعمال دخى صاحبنه نفعى اولميوب كيده (والله لايهدى
القوم الكافرين) الله تعالى كافرلرى خير وارشاده هدايت ايتمز * اشبو قول كريمده تعريض
واردركه انفاق اوزره رياء ومن واذى ايتمك كافر صفتندن اوله * ومؤمنك اندن تجنبى لابد
اوله * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ان اخوف مااخاف عليكم الشرك الاصغر قالوا يارسول الله
وما الشرك الاصغر قال الرياء يقول الله تعالى لهم يوم يجازى العباد باعمالهم اذهبوا الى الذين
كنتم تراؤن لهم فانظروا هل تجدون عندهم جزاء * پيغمبريمز عليه السلام ايدر معاصيدن
سزك اوزره زياده خوف ايتديكم معصيت شرك اصغردر ديديلركه يارسول الله شرك اصغر
ندر ديديكه رياءدر حق جل وعلا يوم قيامتده عباده اعماللرينك جزاسن ايتديكنده مرائيلره
ديه كه واريكز شول دنياده مراآت ايتديككز كمسه لره انلرك عندنده جزا بولورميسز كورك
* پيغمبريمز عليه السلام ايدر حق جل وعلا يوم قيامتده عباددن اول حساب ايده جكى اوچ

زياده يه تكليف اولنمـز
والـده وادیله وبابا دخى
ولديله اضرار اولنمز يعنى
ولددن اناسى راضى ايكن
نه اناسندن فك ايچون ونه
باباسـنك اخذ وسـائر
مرضعه يه ويرلمك ايچون
جبر اولنمز وبابانك قوتيله
ظهور ايدن وارث دخى
رزق وكسـوه واضرار
خصوصـنده بابا كبيـدر
اگر آنا وبابا بينلرنده
مشـاوره ورضالريله ايكى
سنه تماميندن مقدم ممه دن
كسرلرسه انلرك اوزرينه
هيچ وبال يوقدر اگر سز
اولادكزى سـود آنايه
ويرمك مراد ايدرسه كز
اول سود آنانك رضاسيله
اجرتنى تسـليم ايتديككز
حالـده سزك اوزريكزه
هيچ كـناه يوقـدر
بوخصوصلرده حكم اللهك
خلافنـدن حذر ايده سز
وبيله سزكه تحقيق الله
عظيم الشـان بواحوالـده
ايشلدكلريكزى كوريجيدر
(والذين يتوفون منكم
ويذرون ازواجا يتربصن
بانفسـهن اربعـة اشهر
وعشراً فاذا بلغن اجلهن
فلا جناح عليكم فيما فعلن
فى انفسـهن بالمعـروف
والله بمـا تعملون خبير)

صنف كمسه‌لر اوله * برى شول رجلدركه دنياده قرآن لفظ ومعناسيله جمع ايتمشيدى حق تعالى اكا ديه‌كه سكا ويرديكم علم ايله نه عمل ايتدك ديه كه يارب آناء الليلده سكا عبادت ايچون قيام ايتدم حق تعالى وملائكه انى تكذيب ايده حق تعالى اكا ديه‌كه بلكه انكله مرادك ناس سكا قارئ وعالم ديمه‌لرى ايدى اول ايسه سكا دينلدى * وبرى دخى صاحب مالدر حق تعالى اكا ديه‌كه سكا ويرديكم مالده نه عمل ايتدك ديه‌كه يارب انكله صلهٔ رحم ايتدم وانى خيراته صرف ايتدم حق تعالى وملائكه انى تكذيب ايده وحق تعالى اكا ديه‌كه بلكه انكله مرادك ناس سنى جود وسخا ايله ذكر ايتمه‌لرى ايدى اول ايسه سكا دنياده حاصل اولدى * وبرى دخى شول رجلدركه غزاده قتل اولندى حق تعالى اكا ديه‌كه بنم ايچون نه عمل ايتدك ديه كه يارب سنك سبيلكده قتال ايدوب قتل اولندم حق تعالى وملائكه انى تكذيب ايده وحق تعالى اكا ديه‌كه بلكه انكله مرادك ناسك سنى جرأتلو وشجاعتلودر ديمه‌لرى ايدى اول ايسه سكا دنياده دينلدى * ايمدى يوم قيامتده اشبو اوچ صنف قومله جهنم قزديريلور (ومثل الذين ينفقون اموالهم ابتغاء مرضاة الله) شول مالارين انفاق ايدنلرك مثلى كه اول انفاقله حق تعالينك رضاسن طلب ايدرلر (وتثبيتا من انفسهم) ودخى نفسلرينك بعضى ايمان اوزره تثبيت مراد ايدرلر * زيراكه مال روحك شقيقيدر اولكه مالنى لوجه الله بذل ايده نفسك بعضنى تثبيت ايدر واولكه مالنى وروحنى بذل ايده نفسك كلنى تثبيت ايدر * يا انلركه زكاتلرين طيب نفسله اخراجده حق تعالينك ثوابنى تحقيق ووعدينى تصديق ايدرلر * زيراكه اول اخراج ايتدكلرى كندولرده قلاندن خيرلو ايدوكن بيلورلر * حسن ايدر سلف قچان بر صدقه‌يه قصد ايتسه‌لر تثبيت ايدرلردى اكر لله ايسه امضا ايدرلر و اكر اكا شك مخالط اولورسه امساك ايدردى * اشبو آيتده تنبيه واردركه انفاقده حكمت نفسى بخلدن وحب مالدن تزكيه اوله (كمثل جنة بربوة) شول بستانه بكزركه اول يوكسك يرده اوله ايچنده نهرلر جارى اوله بو وصفلو بستانك اشجارى احسن كورينور وميوه‌سى ازكى اولور (اصابها وابل) اكا مطر شديد عظيم القطره ايريشه (فآتت اكلها ضعفين) اول مطر سببيله ميوه‌سى برسنه‌ده ايكى سنه‌ده ويرديكى دكلو ويا درت سنه‌ده ويرديكى دكلو ويره (فان لم يصبها وابل فطل) اكر اكا مطر ايرشمزسه‌ده طل ايريشور * زيرا يوكسك يرده اولديغى سببدن برودت هواسى وكرم منبتى اجليچون طل اكا كافى اولور * ايمدى انلرك نفقاتى عندالله زاكيه‌در هيچ برحالده ضايع اولمز نتكيم بستان مذكور هرحالده ريعدن خالى اولمز مطرى كركسه قليل ويا كثير اولسون * كذلك حق جل وعلا مؤمن مخلصك صدقه‌سنى تضعيف ايدر اول كركسه قليل ويا كثير اولسون مادامكه اندهمن واذى اولميه (والله بما تعملون بصير) الله تعالى اعمالكزه بصيردر ايمدى دائما اخلاص اوزره اولوب ريادن صاقنك (ايود احدكم ان تكون له جنة من نخيل واعناب تجرى من تحتها الانهار) سزدن بريكز سورميديكه انك نخيل واعناب واشجاردن بر بستانى اوله انك التنده نهرلر جارى اوله (له فيها من كل الثمرات) وانكيچون اول بستانده هرميوه‌لردن بوله (واصابه الكبر وله ذرية ضعفاء) حالبوكه اكا پيرلك ايريشه واولاد صغارى اوله‌لركه انكيچون كسبه قدرتلرى اولميه (فاصابها اعصار فيه نار فاحترقت) انلر اول حالده ايكن اول بستانه ريح عاصف

سزدن اول كيمسه‌لركه وفات ايدوب زوجه‌لرينى ترك ايدرلر اول نسوانه بلاتزيين نفسلريله درت ماه اون كون عدت بكلمك لازمدر عدتلرى نهايت بولدقده اى حكام وصلحاء مسلمين سزك اوزريكزه اثم يوقدركه اول نسوانى كندو نفسلرنده شرعه موافق تزيين وتنكحده اولان فعللرينه مساعده ايده‌سز الله تعالى سزك اشلدكلريكزى بيليجى وخبرآ ايجيدر (ولا جناح عليكم فيما عرضتم به من خطبة النساء او اكننتم فى انفسكم علم الله انكم ستذكرونهن ولكن لاتواعدوهن سرا الا ان تقولوا قولا معروفا ولا تعزموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب اجله واعلموا ان الله يعلم مافى انفسكم فاحذروه واعلموا ان الله غفور حليم) زوجى وفات ايدن مرأه‌يى بعدالعده نكاحله اخذه نيتكز اولديغى صورتده عدتى حالنده سنك كبى برزوجهٔ حسنايه محتاجم ياخود عدتك انقضاسنده بكا خبر كوندر ياخود بوكا بكزر

ايريشه‌كه انده آتش اولديغندن انى احراق ايده * اشبو منافق ومرائينك عملنه مثلدركه حسنده بستانه بكزه‌يه صاحب بستانك بستانيله انتفاعى كبى اولدخى عمليله منتفع اوله قچانكه پير اولوب مجالى كيده واولاد صغارى دخى اوله ودخى اول بستانه قاصرغه ايريشوب ياقه اكا غايت حاجتى وقتنده اول الندن كيده نه كندنده ونه اولادنده قوت يوقدركه انى اصلاح ايده‌لر ويا معيشتلريچون كسب ايتمكه كيده‌لر منافق ومرائى دخى انجلين ريا ومن واذى ايله عملنى حبط ايليه ويوم قيامتده اكا كمال احتياجى وقتنده عملن ضايع كوريجك سوء حالنه نادم اوله حالبوكه انده‌كى ندامت اكا برشئ مفيد اولميه (كذلك) اشبو بيان كبى‌كه ذكر اولندى (يبين الله لكم الآيات) حق تعالى سزه توحيدى تحقيق ودينى تصديقده دلالات واضحات ايراد ايدر (لعلكم تتفكرون) تاكه انى تدبر ايدوب مقتضاسيله عمل طريقنه كيده‌سز (يا ايها الذين آمنوا انفقوا من طيبات ما كسبتم) يامؤمنلر كسب ايتديككز اشيانك حلال ويا جيادندن الله تعالينك طاعتنه انفاق ايدك * اشبو قول كريمده دلالت واردركه تجارت وكرك صناعتله كسب مباح اوله وكسب طيب وخبيثه منقسم اوله * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان اطيب ما اكل الرجل من كسبه وان ولده من كسبه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر كشينك اطيب مأكولى كسبندن اولانيدر وكشينك ولدى كسبندندر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لايكسب عبد مالا حراما فيتصدق به فيقبل منه ولا ينفق منه فيبارك له فيه ولا يتركه خلف ظهره الاكان زاده الى النار ان الله لايمحو السيئ بالسيئ ولكن يمحو السيئ بالحسن ان الخبيث لايمحو الخبيث * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر عبدكه مال حرام كسب ايده اندن تصدق ايتسه قبول اولنمز انفاق ايتسه انده بركت بولمز آردينه اليقورسه نارده انكيچون زاد اولورسيئى سيئى محو ايتمز بلكه سيئ حسنله محو اولور خبيث خبيثى محو ايتمز * معلوم اوله‌كه اكثر علماء عندنده مال تجارتده زكاة واجب اولور برسنه مروروندنصكره عروض بهايه طوتيلور اول بهادن ربع عشرى چيقاريلور اكر بهاسى يكرمى دينار ويا ايكيوز درهم اولورسه (ومما اخرجنا لكم من الارض) ويردن سزكيچون اخراج ايتديكمز حبوب وثماردن دخى انفاق ايدك * علماء اتفاق ايتديلركه نخيل وكروم ده‌و حبوبدن سقى اولنور اشياده عشر واجب اوله اكر سقى اولنمسى شتاده يغمورلرله ويا مؤنتسز جارى اولان نهر صويله ايسه واماكه سقى اولنمسى سانيه ويا نضحله ايسه انده نصف عشر واردر تفصيلى فقه كتابلرنده مذكوردر * وبرقوم ديديلركه اشبو حكم صدقات تطوع حقنده‌در * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم مامن مسلم يغرس غرسا او يزرع زرعا فيأكل منه انسان او طير او بهيمة الاكانت له صدقة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر برمسلم كه بر اغاج ديكه ويا اكين اكه انسان ويا طير ويا بهيمه‌دن هرمخلوقكه اندن يه الا اول يغن انكيچون صدقه اولور (ولا تيمموا الخبيث منه) ومالدن رديئى قصد ايتمككز (تنفقون) كه آنى انفاق ايده‌سز (ولستم بآخذيه) حالبوكه حقككز مقابله‌سنده اول ردى سزه ويرلسه آلمزديككز (الا ان تغمضوا فيه) مكركه انى اخذده اغماض عين ايديديككز جميع حقككز فوت اولمسى خوفيله انى الملغى اختيار ايديديككز * براء رضى الله تعالى عنه ايدر كانه حق تعالى ديركه اكر اول ردى سزه اهدا اولنسه انى المزديككز مكركه صاحبندن استحياء ايله

بلاتصريح نكاحى موهم كنايه ورمز واشارتله تكلمده وياخود نفسكزده مكتوم اوله‌رق سلام وهديه كوندرمككزده سزه كناه يوقدر الله تعالى بيلوركه سز انلرى ياد ايتمكله مجبورسز لكن انلرله نكاح ومجامعت وعده‌سنى سراً ايتميك مكركه تعريف اولنان رمز وكنايه ايله سويليه‌سز وتا فرض اولنديغى اوزره عدتى تمام اولنجيه‌دك نكاح عقدينه قصد ايتميه‌سز وبيلك‌كه الله تعالى نفسكزده جائز اولميان شيئه عزمككزى بيلور امدى الله تعالينك عقوبتندن صاقنك وبيلك‌كه تحقيق خداى متعال عقوبتدن خوف ايده‌نى مغفرت وحلم ايله تأنى ايديجيدر (لا جناح عليكم ان طلقتم النساء مالم تمسوهن او تفرضوا لهن فريضة ومتعوهن على الموسع قدره وعلى المقتر قدره متاعا بالمعروف حقا على المحسنين) اكر سز تقرب ايتميوب طوقنمديغكز ونكاحى ثمننى تقدير ايتمديككز زوجه‌كزى تطليق ايتسه‌كز مادامكه انده فرض وسنت يوقدر سزه انده كوجلك اولمز وانلرى شئ اعطاسيله فائده

ايله اليديكز * ايمدى كنديكز ايچون اولسنه راضى اولمديككز شى ئيىم ايچون نيجه راضى اولورسز اشبو حكم قچان مالك كليسى جيد اولسه رديسن ويرمك جائز اولمز و اكر كليسى ردى اولورسه ردى ويرمسنده بأس اولمز (واعلموا ان الله غنى حميد) وبيلك كه الله تعالى سزك انفاقكزدن غنيدر سزه انى امر ايتمسى كنديكزه نفع اولسون ايچوندر وانى قبول واثابتيله حميددر (الشيطان يعدكم الفقر) شيطان سزى فقرله تخويف ايدر انسانه ديركه مالكى امساك ايت تصدق ايدرسك فقير اولورسن (ويأمركم بالفحشاء) وسزه بخل ومنع زكاتله امر ايدر (والله يعدكم مغفرة منه وفضلا) وحق تعالى ايسه تصدق واخراج زكاتله سزه ذنوبكز مغفرتن دنياده ويا آخرتده انفاق ايتديككزدن افضل شيئى خلف ايتمكى وعد ايدر (والله واسع عليم) الله تعالى انفاق ايدن كشى يه فضلى واسعدر انك انفاقنى بيلور آخرتده ثوابن ويرر (يؤتى الحكمة من يشاء) حق تعالى ديلديكى كسه يه علم نافع ويرر وموجبيله عمل ايتديرر حتى اول سببله انى رضاسنه ايركورر (ومن يؤت الحكمة فقداوتى خيرا كثيرا) اول كمسنه يه حكمت ويريله خير كثير ويريلوبدركه اول خير آخرتده در ارتار اكسلمز (وما يذكر الا اولوا الالباب) ذكر اولنان آياتله متعظ اولمز مكر انلركه عقول كامله صاحبلريدركه شائبهٔ وهمدن ومتابعت هوايه ركوندن خالصه در (وما انفقتم من نفقة) نفقه دن اول شيئكه سز انى انفاق ايدرسز اول كركسه قليله ويا كثيره در سرده ويا علانيه ده در حق ويا باطله در (اونذرتم من نذر) ويا نذردن اولكه انى نذر ايدرسز اول كركسه شرطله ويا شرطسز ويا طاعت ويا معصيتدر (فان الله يعلمه) حق تعالى انى بيلور انك اوزره جزا كزى ايركورر (وماللظالمين من انصار) شول معاصى يه انفاق ويا نذرله وصدقاتى منعله ويا نذرده عدم وفائله نفسلرينه ظلم ايدنلره اعوان اولمزكه انلرى حق تعالينك عذابندن قورتره (ان تبدوا الصدقات فنعماهى) اكرسز صدقاتى اظهار ايدرسكز نه كوچك شئ اولوركه انى اظهار ايدرسز (وان تخفوها وتؤتوها الفقرآء فهو خيرلكم) انى اخفا ايله فقرايه ويررسكز اول اخفاء سزه خير لودر * ايمدى صدقه نك كركسه اظهار ويا اخفاء اولسون هر برى مقبوله در اكر نيت صادقه اولورسه لكن صدقه سرا افضلدر زيرا حديثده * صدقة السرّ تطفى غضب الرب * اخفاء ايله اولان صدقه رب تعالينك غضبين سيوندرر دينلمشدر * دينلديكه اشبو آيت كريمه صدقهٔ تطوع حقنده در اماكه صدقهٔ مفروضه ده اظهارى افضلدر تاكه ناس انده اكا اقتدا ايده لر * دينلديكه اشبو صدقهٔ مفروضه حقنده ده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم زماننده انى اخفاء افضل ايدى اماكه زمانمزده انى اظهار افضلدر مانع زكاتدر ديو اكا سوءظن اولنميه * ابن عباس رضى الله تعالى عنهدن روايت اولنديكه صدقهٔ تطوعك اسرارى اظهارندن يتمش مرتبه افضلدر وصدقهٔ مفروضه نك اظهارى اسرارندن يكرمى بش مرتبه افضلدر (ويكفر عنكم من سيئاتكم) وانكله سيئاتكزك بعضى محو ايدر (والله بما تعملون خبير) حق تعالى سزك اعمالكزه خبيردر صدقه كزى اظهار ويا اسرار ايدك ثوابن ويرر (ليس عليك هديهم) ناسك هدايتى سكا واجب دكلدر بلكه سكا واجب اولان انلرى محاسن خصال اوزره حث وارشاددر وقبايحدن نهى وترهيبدر

مندايليه سكز اولوجهله كه اغنيايه قدرتى قدر وفقرايه دخى قدرتى قدر اوله اويله فائده كه عرفا وشرعا مستحسن اوله واحسان ايديجيلر اوزرينه بو حكم حق اولدى * برانصارى حين عقدده مهر بيان ايتميه رك برمرأه الوب قبل الدخول تطليق ايتمكله فخر انبيا عليه السلام بو آيت كريمه منطوقنجه * متعها ولو بقلنسوتك * بيورديلر يعنى عمامك ايله اولسون انى فائده لندر (وان طلقتموهن من قبل ان تمسوهن وقد فرضتم لهن فريضة فنصف مافرضتم الا ان يعفون او يعفو الذى بيده عقدة النكاح وان تعفوا اقرب للتقوى ولا تنسوا الفضل بينكم ان الله بما تعملون بصير) اكر سز حين عقدده مهرينك مقدارينى تعيين ايتديككز نسايى طوقنمدن مقدم تطليق ايدرسه كز اول مهرك نصفنى ويرمك واجب اولور مكر اول مرأه ياخود اول مرأه نك وليسى اول مهرك جمله سنى باغشليه وسزك بو باغشلمه كز تقوايه زياده قريبدر وسز بو بخش وعطا ايله بينلريكزده اولان فضلى اونوتميك الله

* روايت اولنديكه صحابه دن بعضيلرك يهوددن ذى قرابه واصهارلرى اولوب اسلاملرندن اول انلره انفاق ايدرلردى اسلامه كلنجك انلرك دخى اسلامك اراده ايتدكلرنده انلره انفاقدن كراهت ايدر اولديلر * سعيد بن جبير ايدر مسلمون اهل ذمتك فقراسنه تصدق ايدرلردى فقراء مسلمين كثير اولنجق پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انلره تصدقدن مسلمينى نهى ايتدى تاكه فقر وحاجت انلرى اسلامه دخوله تحميل ايده اويله اولسه بو آيت كريمه نازل اولدى يعنى يا محمد انلرك هدايتى اوزرينه واجب دكلدر انلرى اسلامه تحميل ايچون صدقه يى انلردن منع ايده سن (ولكن الله يهدى من يشاء) لكن الله تعالى ديلديكى كيمسه يه هدايت ايدركه اول هدايت توفيقدر اماكه بيان ودعوت هدايتى پيغمبريمز عليه السلام اوزره واجب ايدى اويله اولسه بو آيتك نزولندنصكره مسلمين انلره كماكان تصدق ايدر اولديلر اشبو آيت كفاره تصدقك اباحتنه دليلدر (وماتنفقوا من خير فلأنفسكم) مالدن اولكه انى انفاق ايدرسز انك نفعى كنديكزه عائددر انى كيمسه يه امتنان ايتمكز (وما تنفقون الا ابتغاء وجه الله) وانفاقكزى حق تعالينك رضاسن استيور ايدك (وما تنفقوا من خير يوف اليكم) ومالدن هرشيئكه انى طاعته انفاق ايدرسز انك ثوابى سزه اضعاف مضاعفه ايله توفيه اولنور (وانتم لا تظلمون) اعمالكزه ثوابندن هيچ برشئ نقصله ظلم اولنمزسز (للفقراء الذين احصروا فى سبيل الله) صدقاتكزى شول فقرايه ويرككه انلر فى سبيل الله جهاد ايچون نفسلرين حبس ايتديلر * دينلديكه انلركه مراد اهل صفه در كيم فقراء مهاجريندن دريوز دكلو كيمسه ايديلر پيغمبريمز عليه السلامك مسجدى صفه سنده ساكن اولورديلر اوقاتلرين تعلم وعبادته صرف ايدرلردى پيغمبريمز عليه السلامك كوندرديكى سريه يه قاتيلوب كيدرديلر * دينلديكه اول فقراء ايله مراد طاعت الله تعالى اوزره نفسلرين حبس ايدن فقرادر وياخود فقر وعدم سببيله جهاددن حبس اولنانلردر وياخود جهادده ايريشن جراحتدن مرض وزمانه ايرشمكله جهاددن حبس اولنانلردر (لا يستطيعون ضربا فى الارض) كه انلر اول سببدن ير يوزنده كسب وتجارته كتمكه استطاعتلرى اولمز (يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف) انلرك حالنى بيلمين سؤالدن تعفف ايتدكلرى ايچون انلرى اغنيا ظن ايدرلر (تعرفهم بسيماهم) سن انلرى ضعف ورثاثت حاللريله بيلورسن (لا يسئلون الناس الحافا) انلر ناسدن سؤال ايتمزلر ضرورتله سؤال ايتدكلرى تقديرجه الحاح ايتمزلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لان يأخذ احدكم حبله فيذهب فيأتى بحزمة حطب على ظهره فيكف بها وجهه خيرله من ان يسأل الناس شيئا هم اعطوه او منعوه * پيغمبريمز عليه السلام ايدرسزدن بريكز برايپ الوب كيده انكله برد مت اودون بغليوب آرقه سنده كتوره انكله سؤال مذلتن يوزندن كف ايده اول اكا خيرلودر برشئ سؤالندنكه انى اكا ويره لر ويا منع ايده لر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من سأل وله اوقية اوعدلها فقد سأل الحافا * پيغمبريمز عليه السلام ايدركه بر كيمسه كه سؤال ايده حالبوكه انك براوقيه طعامى ويا انك عدلى اوله ايمدى اول الحاحله سؤال ايتمشدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان المسئلة حرمت الا فى احد ثلاث فى رجل اصابته حاجة فاحتاجت ماله فيسأل حتى يصيب قواما من عيشه ثم يمسك وفى رجل اصابته حاجة حتى

عظيم الشان سزك ايشلديككز فضل واحسانى كوريجيدر * بو آيت كريمه ده اولان * يعفو الذى بيده عقدة النكاح * كلام شريفنى محققين وليسنه حمل ايتميوب اول تطليق ايدن زوجدر و انك عفوى مهرك جملة تمامنى ويرمكدر ديمشلر زيرا آيتك اشاغيسى * اقرب للتقوى ولا تنسوا الفضل بينكم * كلام شريفى دخى بو قولى ايما ايدر العلم عند الله (حافظوا على الصلوات والصلوة الوسطى وقوموا لله قانتين) صلوة مفروضه نك وقت واركاننه رعايتله اداسنه مداومت ايدك على الخصوص صلوة وسطايه دقت ايدك والله تعالى ايچون اطاعتله نمازه قائم اولك * بو صلوة وسطاده كيمى فجر كيمى عصر كيمى مغرب كيمى عشا اورته نمازدر ديو صحابه و علمانك دليللريله قوللرى واردر كتب فقهده اولمغله واقع حال انلره دقتله مطالعه بيوريله (فان خفتم فرجالا او ركبانا فاذا امنتم فاذكروا الله كما علمكم مالم تكونوا تعلمون) اكر سز دشمن ياخود يرتيجى ومضر حيوان وحشراتدن

يشهد ثلاثة نفر من ذوى الحجج من قومه ان المسألة قد حلت له فيسأل حتى يصيب قواما من العيش ثم يمسك وفى رجل تحمل تحمالة فيسأل حتى اذا بلغ امسك وما كان غير ذلك فانه سحت يأكله صاحبه سحتا * پيغمبريمز عليه السلام ايدر سؤال حرام اولدى مكركه سائلده اوچ خصلتك برى بولنه * برى بودركه اكاشدت ايريشوب انكله مالى هلاك اوله ايمدى اكا جائز اولوركه عيشى قوامنه دكين سؤال ايدوب اندن امساك ايده * وبرى دخى بودركه اكا فقر وحاجة ايريشوب قومنك ذوى العقولندن اوچ كمسنه اكا سؤال حلال اولدى ديو شهادت ايده * ايمدى اكا دخى جائز اولوركه عيشى قوامنه دكين سؤال ايدوب اندنصكره امساك ايده سؤال ايتميه * وبرى دخى اولدركه برتحماله يى تحمل ايده * ايمدى اولدخى عيشى قوامنه دكين سؤال ايدوب اندنصكره امساك ايده سؤال ايتميه واول سؤالكه بواوچ خصالك غيريچون اوله اول حرامدر صاحبى حرام اكل ايدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من سأل الناس وله مايغنيه جاء يوم القيامة ومسألته فى وجهه خموش او خدوش او كدوح فقيل يارسول الله ومايغنيه قال خمسون درهما او قيمتها من الذهب * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه كه سؤال ايده حالبوكه انك سؤالدن غنا ويررشيئ اوله اول مسئله سى يوزنده طرمق اولديغى حالده يوم قيامتده كله * اشبو آيتده دلالت واردركه فقيرك ثياب وكسوه وسلاحى انى فقراسمندن چيقارميه وناسدن سؤال مذموم وتعفف ممدوح اوله ﴿ وماتنفقوا من خير فان الله به عليم ﴾ مالدن اول شيئكه انى انفاق ايدرسز الله تعالى انى بيلور اجورينى ويرر * اشبو قول كريمده انفاقه ترغيب واردر على الخصوص انفاق مذكور ايله منفقلره ﴿ الذين ينفقون اموالهم بالليل والنهار سرا وعلانية ﴾ شونلركه حق تعالينك سبيلنده كيجه ده وكوندوزده وكزلوده وآشكاره ده مالارين انفاق ايدرلر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر اشبو آيت كريمه حضرت على ابن طالب كرم الله وجهه حقنده نازل اولوبدركه انك عندنده درت درهم بولنوب انك غيريه مالك دكلدى انك برينى كيجه ده وبرينى كوندزده وبرينى كيزلوده وبرينى آشكاره ده انفاق ايتدى * ابوالدرداء رضى الله تعالى عنه ايدر اشبو آيت كريمه جهاد ايچون خيل ربط ايدنلر حقنده نازل اولوبدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من احبل فرسا فى سبيل الله ايمانا بالله وتصديقا بوعده كان شبعه وريه ورثه وبوله ميزانه يوم القيامة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بر كمسنه كه الله تعالى يه ايمان ووعدينه تصديق ايدوب انك سبيلنده جهاد ايچون فرس بسليه اول فرسك يديكى وايچديكى وروثى وبولى يوم قيامتده ميزانه قونور ﴿ فلهم اجرهم عند ربهم ﴾ انلرك اجرلرى ربلرى عندنده حاضردر ﴿ ولاخوف عليهم ﴾ زمان مستقبلده انلره خوف يوقدر ﴿ ولاهم يحزنون ﴾ وماضى ايچون محزون اولمزلر ﴿ الذين يأكلون الربوا لايقومون الا كما يقوم لذى يتخبطه الشيطان من المس ﴾ شونلركه ربا معامله سين اكل ايدرلر يوم قيامتده انلرك قبورندن قيامى شول كمسنه نك قيامى كبى اولوركه شيطان انى مسندن عقلنه خلط وخلل ايده * ايمدى اول انلره علامت اولوب اهل موقف انلرى انكله بيله لر وياخود انلرك نهوض وسقوطى مصروعلر كبى اولوب اول حالت انلره عقللرى اختلالندن اولميه بلكه حق جل وعلا انلرك اكل ايتدكلرى ربانى قارنلرنده بيوتمسندن اوله

خوفده اولسه كز يورركن وآت آرقه سنده كيدركن وتوجهكز نه جانبه اقتضا ايدره ركوع وسجودده ايما ايله نمازكزى ادا ايدك قچان بوخوفلردن امين اولديغكزده اللهى ذكر وشكرله نمازكزى اركانيله قيلك نته كه اركان صلوة واحكام شرايعدن بيلمدكلر كزى سزه تعليم ايتديكى كبى ﴿ والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجا وصية لازواجهم متاعا الى الحول غير اخراج فان خرجن فلا جناح عليكم فيما فعلن فى انفسهن من معروف والله عزيز حكيم ﴾ سزدن وفات ايدوب زوجه لرينى ترك ايدن كيمسه لر وارثلرينه وصيت ايتسونلركه اول متروكه يى خانه لرندن چيقارمقسزين بر سنه يه دك نفقه لرينى ويرسونلر اى حكام وورثه اكر اول نسوان اختيارلريله چيقوب شرعه موافق نفسلرنده تزيين وطلب زوج كبى عملده اولورلرسه سزيچون وبال يوقدر والله تعالى امرينه مخالفت ايدنلره انتقام ايديجى وامور عبادينه حكم ايديجيدر مرويدركه

﴿ ذلك بانهم قالوا انما البيع مثل الربوا ﴾ عقاب مذكور انلره شول سببدن اولدكه بيع ربا كبيدر ديديلر ايكيسيدخى ربحى اقتضا ايتمكده اويله اولسه بيع كبى آنى دخى استحلال ايتديلر اهل جاهليتك برى دخى قچان غريمى اوزرنده كى مالنك اجلى ايريشوب مالنى طلب ايتسه غريم اكا ديرديكه سن اجلى آرتور بندخى سكا مالى آرتوره يم نعم ديوب انجلين ايدرلردى انلره بوفعلكز ربادر دينلسه بيعك اولنده كى زياده آخرنده كى زياده كبيدر ديرلردى ربانى بيعه قياس ايدرلردى ايكيسندخى برى برندن فرق ايتمزلردى حالبوكه ايكيسى بيننده فرق ظاهردركه ايكى درهمى بر درهمه ويرن كشى بر درهمنى ضايع ايدر اما اولكه بر درهم دكر سلعه يى ايكى درهمه صاتون آلسه جائزدركه اكا حاجتى مس ايتسيله اوله وياخود اول آلديغنك رواجن توقع ايدوب انكله رغبتى مجبر اوله اويله اولسه حق تعالى انلرى تكذيب وجهى اوزره ديديكه ﴿ واحل الله البيع وحرم الربوا ﴾ والحال حق جل وعلا بيعى حلال وربانى حرام قيلدى * معلوم اوله كه تجارت طريقى اوزره مالده زياده طابى حرام اولمز بلكه حرام اولان پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك بيان ايتديكى مال خصوصده صفت مخصوصه اوزره اولان زياده در * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لاتبيعوا الذهب بالذهب ولا الورق بالورق ولا البر بالبر ولا الشعير بالشعير ولا التمر بالتمر ولا الملح بالملح الا سواء بسواء عينا بعين يدا بيد ولكن بيعوا الذهب بالورق والورق بالذهب والبر بالشعير والشعير بالبر والتمر بالملح والملح بالتمر يدا بيد كيف شئتم فمن زاد او استزاد فقد اربى الآخذ والمعطى فيه سواء * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر التونى التونه وكومشى كومشه وبغدايى بوغدايه واريه يى ارپه يه وخرمايى خرمايه وطوزى طوزه صاتمكز مكركه النوب ويريلن برابر اوله وعين عينه اوله ايكيسى دفعة تسليم وتسلم اولنه لكن التونى كومشه وكومشى التونه وبغدايى ارپه يه واريه يى بغدايه وخرمايى طوزه وطوزى خرمايه صاتك زياده ونقصانله نيجه ديلرسكز ايتمكز جائز اولور اكر ايكيسى برجنسدن دكل ايسه لكن مجلس عقدده تسليم وتسلم بولنمق شرطيله اماكه ايكيسى برجنسدن ايسه زياده سى ربا اولور وربانك وبالنده آلان وورن برابردر * پيغمبريمز عليه السلام ربانى التى شيئ اوزره نص ايتدى عامهٔ علماء ديديلركه ربانك حكمى اشبو ذكر اولنان التى شيئده ثابت اولور انلرده بولنان اوصاف اجليچون واول اوصافده اختلاف اولندى برقوم ديديلركه دراهم ودنانيرده اولان نقديت ووصفيتدركه اول مالك وشافعى قوليدر ائمهٔ حنفيه ديديلركه انده ربانك ثبوتى وزن علتى ايله در اويله اولسه جميع موزوناتده ربانى اثبات ايدرلر اولكر كسه مطعوم وغير مطعومدر جص ونوره وامثالى كبى وبر جماعت ذاهب اولديلركه انده ربانك ثبوتى طعمدر كيل ايله ويا وزن ايله * ايمدى هر مطعومكه مكيل ويا موزوندر انده ربا ثابت اولور مكيل ويا موزون اولميانده دكلكه اول سعيد بن المسيب قوليدر وشافعينك قول قديميدر واما قول جديدنده انده ربانك ثبوتى طعم وصفيله در اويله اولسه انك عندنده ربا ثابت اولور اشياء مطعومه نك جميعنده اول كرك ثمار ويا فواكه ويا بقول ويا ادويه در اول كر كسه مكيل ويا موزونه در * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم الطعام بالطعام مثلا بمثل * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه طعامك مثلى طعامه بيعده حكم ايكيسى برابر اولمقدر اويله اولسه شافعى عندنده

اهل طائفدن حكيم بن الحارث ابوان وزوجه واولاديله مدينه يه هجرت وانده وفات ايدوب بوآيت كريمه نك نزولى حالنده پيغمبر عليه الصلوة والسلام تركه سنى ولد ووالدينه تقسيم ومرأه يه برشيئ ويرميوب برسنه زوجى خانه سنده انفاق ايتمارينى امر بيوردىلر بناءً عليه ابتداء اسلامده بووجهله برسنه نفقه سى ويريلور ايدى صكره ميرات آيتى نزوليله ترك اولندى ﴿ وللمطلقات متاع بالمعروف حقا على المتقين ﴾ هر مطلقه ايچون شرع شريفده معروف فائده ايله فائده لندرمك متقيلره حق اولدى ﴿ كذلك يبين الله لكم آياته لعلكم تعقلون ﴾ بواوامر كبى الله تعالى سزك ايچون محتاج اولديغكز احكامى بيان ايدركه شايد سز انلرى تعقل وتفكر ايده سز ﴿ الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احياهم ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثر الناس لايشكرون ﴾ يامحمد اول كيمسه لر طرفنه نكاه ايلديكمى كه انلر نيجه

مال ربانك جملەسی ثمن ویامطعوم اولمقدرو ربا ایکی نوعدر بری ربای فضل و بری ربای نسئه‌در * ایمدی قچان مال ربایی جنسنه بیع ایتسه ایکی نقدك برینی جنسنه بیع ایتمسی کبی ویامطعومی جنسنه مثلا حنطه‌یی حنطه‌یه بیع ایتمسی کبی اندەربانك ایکی نوعی دخی ثابت اولور حتی معیار شرعیله ایکیسنك مساواتی شرط اولور اکر مکیلاتدن ایسه حنطه وشعیر کبی کیلك مساواتی شرط اولور ومجلس عقدده تقابض دخی شرط اولور وقچان مال ربایی خلاف جنسنه بیع ایتسه اکر وصف ربادە اکا موافقت اولمیان شیئه بیع ایتدیسه مثلا مطعومی دراهم ویادنانیره بیع ایتمسی کبی اندەربا اولمز انی مال ربانك غیری‌یه بیعندن ربا اولمدیغی کبی واکرانی وصفندن اکاموافق شیئه بیع ایدرسه مثلادراهمی دنانیره ویابغدایی ارپه‌یه ویامطعومی مطعوم آخره بیع ایتمسی کبی ایکیسی برجنسدن اولمیه اندەربای فضل ثابت اولمز حتی تفاضل وجزاف طریقی اوزره بیعی جائز اولور اماکه اندەربای نسئه ثابت اولور حتی مجلس عقدده تقابض شرط اولور اکر بر کیمسه برشیٔ اقراض ایتسه اندن افضلی رد ایتمك شرطیله اول برقرضدرکه نفعی جرایدروهرقرضکه منفعتی جرایده اول ربادر ﴿فمن جاءه موعظة من ربه فانتهی فله ماسلف﴾ اول کیمسه‌که رب تعالیدن اکاوعظ وزجرایریشور انکله ربا اکلندن منتهی اوله انکیچون نهیدن اول یچن ذنبی مغفرت اولنور واخذ ایتدیکی ربا اندن استرداد اولنمز ﴿وامره الی الله﴾ نهیدنصکره شانی الله تعالی‌یه مفوض اولور دیلرسه عظمتیله انی انتهاسی اوزره ثابت ایدر ویاخذلانیله منهی‌یه عودت ایتدیرر ﴿ومن عاد﴾ اولکه ربا تحریمندن صکره استحلال وجهی اوزره انی اکله عودت ایده ﴿فاولئك اصحاب النارهم فیهاخالدون﴾ ایمدی اول وصفلو کمسەلر اصحاب ناردر انده دائملردر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لعن الله آکل الربا وموکله وکاتبه وشاهده وقال هم سواء * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ربایی آلانه وویرنه ویازانه واکا شاهد اولانه لعنت ایتدی واول لعنته استحقاقده جمیعی برابردر دیدی * وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الربا سبعون بابا اهونها عندالله تعالی کالذی نکح امه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر ربا اکل ایدنه یتمش مرتبه عذاب اولور انك اخفی اناسنه زنا ایدەنك عذابی دکلودر ﴿یمحق الله الربا ویربی الصدقات﴾ الله تعالی ربانك برکتن کیدرر وربا داخل اولان مالی هلاك ایدر وصدقاتك ثوابن مضاعف ایدر وایچندن صدقه چیقان ماله برکت ویرر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله یقبل الصدقة ویربیها کمایربی احدکم مهره * پیغمبریمز علیه السلام ایدر حق جل وعلا صدقه‌یی قبول ایدر وارتوروب بیودر سزدن بریکزطاینی بیوتمسی کبی * وقال النبی علیه السلام مانقصت زکاة من مال قط * پیغمبریمز علیه السلام ایدر مالدن ویریلن زکاتی انی اکسلتمز ﴿والله لایحب کل کفار اثیم﴾ الله تعالی راضی اولمز ومحبت ایتمز هر کیمسه‌دنکه محرماتك تحلیلنه اصرار وارتکابنه انهماك ایده ﴿ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات﴾ شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر ﴿واقاموا الصلاة﴾ وصلوات خمسی اوقاتنده ارکان وآدابنه رعایت ایله ادا ایتدیلر ﴿وآتوا الزکاة﴾ وزکاة مفروضه‌یی ویردیلر ﴿لهم اجرهم عند ربهم﴾ انلر ایچون ربلری جل شانه عندنده اجرلری واردر ﴿ولاخوف علیهم ولاهم یحزنون﴾ زمان مستقبلده انلره خوف یوقدر واحوال

بیکدن چوق کیمسەلر موتدن احترازا دیارلرندن چیقدیلر ایدی الله تعالی انلره جملەکز موتا اولك بیوردی صکره انلری دیرلتدی تحقیق الله عظیم الشان ناس اوزرینه فضل ورحمت صاحبیدر ولکن ناسك اکثری فرمان حقه تسلیم ایله شکر ایتمزلر اکثر اهل تفسیر بو خصوصی بویله تحریر ایدرلرکه واسط حوالیسنده داوردان نام قریه‌ده طاعون ظهوریله انلردن بعضیلری فرارو بر مقداری قریه‌ده قرار ایتدیلر فراریلرك جملەسی سالم وقراریلرك اکثری موتله هلاك ومتألم اولدیلر سنهٔ آتیه‌ده ینه وبا وقوعیله جمیعی سکز اون بیك مقداری کیمسەلر فرار ایدوب بر وادی‌یه نزوللرنده بر ملك یوقارولرندن وبر ملك اشاغیدن موتوا دیوندا ایتملریله جملەسی هلاك اولدیلر برمدت بویله موتا قالدقلرندنصکره انبیادن حضرت موسی علیه السلامك اوچنجی خلیفەسی حزقیل علیه السلام اوزرلرینه تصادف ایله

ماضیه‌لریچون محزون اولمزلر ﴿یاأیها الذین آمنوا اتقوا الله﴾ یامؤمنلر الله تعالیدن قورقکز ﴿وذروا مابقی من الربوا﴾ وناس اوزره شرط ایتدیککز ربادن بقایایی ترك ایدیکز ﴿ان کنتم مؤمنین﴾ اکر ربانك تحریمنه ایمانکز وار ایسه * روایت اولندیکه عباس بن عبدالمطلب وعثمان بن عفان رضی الله تعالی عنهما خرما ایچون ناسه سلم ویرمشلردی بولنمسی وقتی ایریشجك خرما صاحبلری دیدیلرکه اکر سز خرمادن جمله حقکزی الورسکز کندیمزه وعیالمزه کفایتمز قالمز رضا کزاولورسه حقکزك نصفنی ویرەلم ونصفنی کله‌جك سنه‌یه الیقوکزکه انی زیاده ایله ویرەلم راضی اولوب زیاده‌یی تقدیر ایتدیلر چون مدت تأخیرلری ایریشوب حقلرین الدقلرندن صکره زیاده‌یی دخی استدیلر اشبو آیت کریمه نازل اولوب پیغمبریمز علیه السلام انلری اول شرط ایتدکلری زیاده‌یی طلبندن نهی ایتدی انلردخی سمعا وطاعة دیوب رأسماللری اخذله اکتفاء ایتدیلر ﴿فان لم تفعلوا﴾ اکر ربادن بقایی ترك ایتمزسکز ﴿فاذنوا بحرب من الله ورسوله﴾ سزك غیریلره اعلام ایدك‌که سز الله تعالی‌یه ورسولنه محاربلرسز * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر یوم قیامتده ربا اکل ایدنلره سلاحکزی الك حق تعالی ایله حرب ایتمکه کلك دینور * دینلدیکه الله تعالینك حربی ناردر ورسولینك حربی سیفدر ﴿وان تبتم﴾ واکر استحلال ربادن توبه ورجوع ایدرسکز ﴿فلکم رؤس اموالکم﴾ سزکیچون اخذی جائز اولان رأس مالریکزدر ﴿لاتظلمون﴾ رأس مال اوزره زیاده طلبیله غیری‌یه ظلم ایتمزسز ﴿ولاتظلمون﴾ رأس مالکزدن نقص اولنمغله ظلم اولنمزسز * اشبو آیات نازل اولیجق ربا اکل ایدنلر دیدیلرکه بز الله تعالی ورسولنه حربه قدرتمز یوقدر وتوبه ایدوب رأس ماللریله راضی اولدیلر وبوآیتدن فهم اولنورکه اول کیمسنه‌که اکل ربادن توبه ایتمیه اکا رأس مالی ویرلمیه * زیرا انی تحلیل اوزره اصرار ایدن مرتددر ومالی فیئدر ﴿وان کان ذوعسرة فنظرة الی میسرة﴾ ایمدی انده حکم اول غریمك یساری وقتنه دکین امهال وانتظاردر ﴿وان تصدقوا خیرلکم﴾ وسزك غریم معسردن دینك کانی اسقاطله تصدقکز انتظاردن سزه خیرلودر * ودینلدیکه تصدقدن مراد انتظاردر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لایحل دین رجل مسلم فیؤخره الا کان له بکل یوم صدقة * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برمسلم کیمسه‌که آخرك ذمتنده‌کی دینك اجلی حلول ایدوب اکا امهال وتأخیر ایده انکیچون هرکونده اول مالی تصدق ثوابی اولور ﴿ان کنتم تعلمون﴾ اکر انده اولان ذکر جمیلی واجر جزیلی بیلورسکز * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من انظر معسرا اووضع عنه انجاه الله تعالی من کرب یوم القیامه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر بر کیمسه‌که بر غریم معسره امهال ایده ویا اوزرنده‌کی مالنك بعضنی ویاکلنی اندن حط ایده حق تعالی انی قیامت کربلرندن قورتاره ﴿وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من انظر معسرا اووضع عنه اظله الله تعالی فی یوم لاظل الاظله﴾ پیغمبریمز علیه السلام ایدر بر کیمسه‌که غریم معسره امهال ایده ویادیننك بعضندن ویا کلندن فارغ اوله حق تعالی یوم قیامتده انی عرشنك ظلنده اظلال ایده حالبوکه اول کونده انك ظلندن غیری ظل اولمیه * بر رجل پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك عهده‌سنده‌کی حق ایچون تقاضی واغلاظ ایتدی اصحاب انی زجر وعتاب مراد ایتدکلرنده

تعجب وحق تعالیدن احیالرینی نیاز ودعا ایتمکله جملەسی دیرلدی ﴿وقاتلوا فی سبیل الله واعلموا ان الله سمیع علیم﴾ الله یولنده دشمنله مقاتله ایدکو بیلك‌که الله عظیم الشان مقاتله‌کزی ایشیدیجی وقلبکزده اولانی بیلیجیدر ﴿من ذالذی یقرض الله قرضا حسنا فیضاعفه له اضعافا کثیرة والله یقبض ویبسط والیه ترجعون﴾ کیمدر اولکه الله تعالی‌یه خلوص نیتله قرض حسن ویره یعنی محتاج بنده‌لرینه من واذاسز صدقه ویره خدای متعال انکیچون اضعاف کثیره ایله قات قات مکافات ایدر الله تعالی علم وحکمتیله بعض کیمسه‌نك قلبنی طارلشدرمغله خیره ساعی اولمز وبعضنك قلبنی بسط وتوسعیله اقراض وانفاق وخیراته مالنی بذل ایدر یاخود بعضنك قسمتنی تنك وبعضنك کشاده ایدر ومجازات ایچون الله تعالی طرفنه رجعت اولنه‌جقسکز ﴿الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل من بعد موسی اذ قالوا لنبی لهم ابعث لنا ملکا نقاتل فی سبیل الله قال هل عسیتم ان کتب علیکم القتال الاتقاتلوا قالوا ومالنا الانقاتل فی سبیل الله وقد اخرجنا من دیارنا

پیغمبریمز علیه السلام انلری اندن منع ایدوب * ان لصاحب الحق مقالا * حق صاحبی ایچون
حق طلبنده غریمنه سویلمك واردر * دیدی قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مطل الغنی ظلم
فاذا اتبع احدکم علی ملیء فلیتبع * پیغمبریمز علیه السلام ایدر غنینك دینی ادادن تأخیری
ظلمدر قچان بریکز غنی اوزرنده‌کی حقنی اخذ ایچون اتباع ایدرسه ایتسون اندن اکا بأس
یوقدر * وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم نفس المؤمن معلقة بدینه حتی یقضی عنه * پیغمبریمز
علیه السلام ایدر مؤمنك روحی معلقه‌در تا دینی قضاسنه دکین مقامنه واصل اولمز ﴿ واتقوا
یوما ترجعون فیه الی الله ﴾ شول کوندن خوف ایدوب قورقك که انده الله تعالی‌یه رجوع
ایدرسز که اول یوم قیامت ویا یوم موتدر ﴿ ثم توفی کل نفس ما کسبت ﴾ هر کشی دنیاده خیر
وشردن کسب ایتدیکنك جزاسی اول کونده اکا توفیه اولنور ﴿ وهم لا یظلمون ﴾ انلر نقص
ثواب ویا تضعیف عقابله ظلم اولنمزلر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آخر آیتدرکه
جبرائیل علیه السلام انی پیغمبریمز علیه السلامه انزال ایتدی ودیدیکه بو آیتی سورهٔ بقره‌دن
ایکیوز سکسان آیتك رأسنه وضع ایت وبوندنصکره پیغمبریمز علیه السلام یکرمی بر کون ویا
طقوز ویا یدی کون ویا اوچ ساعت حیاتده اولوب هجرتك اون برنجی سنه‌سی ربیع الاولنك
التنجی کونی یوم اثنینده کونشك زوالی وقتنده وفات ایتدی صلی الله تعالی علیه وسلم *
ابن عباس ایدر آخر نازل اولان آیت کریمه ربا آیتی ایدی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه
ایدر حق جل وعلا ربایی حرام ایدیجك سلمی حلال ایدوب دیدیکه ﴿ یا ایها الذین آمنوا
اذا تداینتم بدین الی اجل مسمی فاکتبوه ﴾ یا مؤمنلر قچان ایام ویا اشهرله اولی واخری معلوم
اجله دکین بری بریکزله دین اخذی ویا اعطاسی معامله‌سن ایتسکز انی یازك اول دین کرکسه
مبیع ویاسلم ویا قرضدر واجل اکر ثمنده ویا بیعده ویا سلمده ایسه رعایتی لازم اولور حتی حق
صاحبی ایچون اجلك حلولندن اول انی طلب جائز اولمز واکر اجل قرضده ایسه اکثر
علماء عندنده رعایتی لازم اولمز اشبو کتابتك حکمنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیکه اول
واجبه‌در واما اکثرون عندنده اول امر استحبابدر ترکنده بأس یوقدر وبر قوم دیدیلرکه
دین واشهاد ورهنك کتابتی جمله‌سی فرض ایدی ﴿ فان أمن بعضکم بعضا فلیؤد الذی اؤتمن
امانته ﴾ قولیله نسخ اولندیکه اول شعبی قولیدر ﴿ ولیکتب بینکم کاتب بالعدل ﴾ ومداینین
بیننده اختیار ایتدکلری برکاتب فقیه دینی زیاده ونقصانسز واجلی تقدیم وتأخیرسز عدل
اوزره یازسون ﴿ ولا یأب کاتب ان یکتب کما علمه الله ﴾ والله تعالینك امر وشرع ایتدیکی کیفیت
اوزره کاتب انی یازمقدن امتناع ایتمسون کاتب اوزره کتابتك وشاهد اوزره تحمل شهادتك
وجوبنده علماء اختلاف ایتدیلر برقوم ایکیسنك دخی وجوبنه ذاهب اولدیلرکه اول مجاهد
قولیدر حسن ایدر وجوبی انك غیری کاتب وشاهد بولنمزسه‌در وبرقوم دیدیلرکه اول
مندوبدر ومستحبدر ضحاك ایدر کاتب وشاهد اوزره اول واجب ایدی * ولا یضار کاتب
ولا شهید * قولیله نسخ اولندی ﴿ فلیکتب ولیملل الذی علیه الحق ﴾ ایمدی کاتب انی الله
تعالینك امر ایتدیکی کیفیت اوزره یازسون واوزرنده حق اولان کشی لسانیله نفسی اوزره
اقرار ایتسونکه ذمتنده اولان شیئی بیلە ﴿ ولیتق الله ربه ولا یبخس منه شیئا ﴾ وکاتب ویا اوزرنده

وابناءنا فلما کتب علیهم
القتال تولوا الا قلیلا منهم
والله علیم بالظالمین ﴾
یا محمد موسادن صکره بنی
اسرائیلدن ارباب رأیك
برجمعی مشاوره ایتدکلرینه
واقف اولمدکیکه انلر
* اشموئیل * پیغمبرلرینه
بزم ایچون برپادشاه بعث
وتعیین ایله که انك اعانتیله
(جالوت) وانك عادقومندن
بقیه (عمالقه) قومیله مقاتله
ایده‌لم دیدیلر اول پیغمبر
شایدکه سزك اوزریکزده
قتال فرض اولنورسه
مقاتله ایتمزسکز دیدی
انلر نیچون الله یولنه
مقاتله ایتمیه‌لم که بز مساکن
واولادلریمزدن مجبورا
اخراج اولندق دیدیلر
وقتاکه انلره قتال فرض
اولندقده اعراض ایدوب
آنجق قلیل کیمسه‌لرکه
اوچیوز اون اوچ کشی
مطیع اولدیلر الله تعالی
جهاددن تخلف ایدن
ظالملری بلیجیدر * جالوت
بنی اسرائیلك ملوك اوغللرندن
درتیوز قرق کیمسه‌یی اسیر
ایلدی وچوغنی دخی خانه
لرندن چیقاردی بناء علیه
حربه مباشرت ایتدیلر جالوت
عمالقه‌دن برجبار پادشاه
ایدی مصر ایله فلسطین

حق اولان کشی رب تعالیدن قورقسون اوحقدن برشیء نقص ایتمسون ﴿ فان کان الذی علیه
الحق سفیها ﴾ اکر اوزرنده حق اولان کشی ناقص العقل ویا مبذر ایسه ﴿ او ضعیفا ﴾ ویا شیخ
کبیر وعته ویا جنون ویا غمی سببیله ضعیف العقل ایسه ﴿ او لا یستطیع ان یمل هو ﴾ ویا خروس ویا غمی
ویا عجمه ویا حبس ویا غیبه ویا بوکا بکزر بر عذر سببیله کندوسی غیریدن حقنی طلبه ویا غیری ایچون
اقراره استطاعتی یوغیسه ﴿ فلیملل ولیه بالعدل ﴾ ایمدی اول طلب ویا اقراری انك مقامنه قائم اولان
وصی ووکیل ومترجمدن هر قنغیسی ایسه حق وصدق اوزره اقامت ایتسون ﴿ واستشهدوا
شهیدین من رجالکم ﴾ ورجال مسلمیندن ایکی کیمسه طلب ایدك که دین اوزره انی اشهاد ایده‌سز
﴿ فان لم یکونا رجلین فرجل وامرأتان ﴾ اکر اول ایکی شاهد ایکی رجل اولمزسه بررجل ایله
ایکی مرأه‌یی اشهاد ایدك ﴿ ممن ترضون من الشهداء ﴾ شول شاهدلردنکه دیانت وامانتده
راضی اولدیغکز کیمسه‌لر اوله‌لر ﴿ ان تضل احداهما فتذکر احداهما الاخری ﴾ اول اشهاد
اولنان ایکی مرأه‌نك بری شهادتن اونوتدیغنده اخراسی اکا شهادتی تذکیر ایده * اشبو قول
شریف اشعار ایدرکه نسانك عقللرنده نقصان وضبطلرنده قلت ونسیان اوله * معلوم
اوله‌که قبول شهادتك شرائطی یدیدر اول اسلام وحریت وعقل وبلوغ وعدالت ومروت
وانتفاء تهمتدر * ایمدی کافرك شهادتی مردوددر * زیرا ناس اوزره کذبله معروفلرك شهادتی
جائز اولمز کفار ایسه الله تعالی‌یه کذب ایتدکلرندن شهادتلری رد اولنمغه اولی اولورلر وائمهٔ
حنفیه قتنده اهل ذمتك بری برلرینك اوزرینه شهادتلری جائز اولور و عبیدك شهادتی
مقبوله دکلدر الا شریح وابن مسعود تجویز ایتدیکه اول انس بن مالك رضی الله تعالی عنهك
قولیدر ومجنون ایسه قولی معتبر دکلدرکه شهادتی مقبول اوله وصبیانك شهادتی ایسه
جائز اولمز * زیراکه حق تعالی ﴿ ممن ترضون من الشهداء ﴾ دیمشدر وعدالت ایسه شرطدرکه
اول کبائردن اجتناب وصغائر اوزره عدم اصراردر ومروت دخی شرطدرکه اول آداب نفسله
اتصافدر هیئت وسیرت وعشیرت وصناعتك حسن اولمسی کبی وانتفاء تهمت دخی شرطدر حتی
که عدونك عدو اوزره شهادتی مقبوله دکلدر اکرچه غیر اوزره مقبوله ایسه‌ده وکشینك
ولدی ووالدی ایچون شهادتی جائز اولمز اکر اون شهادتدن انلره منفعت اولورسه واماکه
مضرت اولورسه شهادتی جائز اولور وکذلك شول کشینك شهادتی مقبوله اولمزکه شهادتله
کندویه نفع حاصل اوله * تکیم وارث بر رجل اوزره‌که مورثنی قتل ایتدی دیو شهادت
ایده ویا شهادتیله کندودن ضرر دفع ایده تکیم کندونك ضررینه شهادت ایدن کشینك جنسنه
شهادت ایده * قالت عائشة رضی الله عنها لا تجوز شهادة خائن ولا خائنة ولا ذی غمز علی
اخیه ولا ظنین فی ولاد ولا قرابة ولا القانع مع اهل البیت * عائشه رضی الله تعالی عنها دیدیکه
خائن وخائنه‌نك شهادتی وایکی خصمدن برینك آخر اوزره شهادتی وولاد ویا قرابتله بینلرنده
انتسابی اولانلرك بری برلریچون شهادتی وکشینك اهل بیتله معاملاتده بری برلریچون شهادتی
جائز اولمز ﴿ ولا یأب الشهداء اذا ما دعوا ﴾ وشاهدلر شول تحمل ایتدکلری شهادتك اداسنه
دعوت اولندقده امتناع ایتمسونلر * شعبی ایدر شاهد اداء شهادتده مخیردر مادامکه اشهاد
اولنمیه * حسن ایدر تحمل وکرك اداسنه دعوت اولنسه‌لر امتناع ایتمسونلر ﴿ ولا تسأموا ﴾

بیننده وبنی اسرائیل اوزره
مستولی ایدی ﴿ وقال لهم
نبیهم ان الله قد بعث لکم
طالوت ملکا قالوا انی
یکون له الملك علینا ونحن
احق بالملك منه ولم یؤت
سعة من المال قال ان الله
اصطفیه علیکم وزاده بسطة
فی العلم والجسم والله یؤتی
ملکه من یشاء والله واسع
علیم ﴾ نبیلری اولان
اشموئیل علیه السلام انلره
الله تعالی سزکچون
طالوتی پادشاه کوندردی
دیدی انلر انك پادشاهلغی
بزه نیجه اولورکه مالدن اکا
وسعت ویرلمامشدرکه
معاونتی اوله پادشاهلغه
بز اندن مستحقز دیدیلر
اشموئیل علیه السلام
جوابلرنده تحقیق حق جل
وعلا انی سزك اوزریکزه
اختیار ایلدی و علمده
وجسمده سزدن زیاده
وسعتلو ایلدی دیدی
الله عظیم الشان ملکنی
دیلدیکی کیمسه‌یه اعطا ایدر
فقیری وسعت ایله غنی
ایدیجیدر وملکه شایان
اولانی بیلیجیدر * حق
سبحانه وتعالی بونلرك
پادشاه استدعالرنده اشموئیل
علیه السلامه بر ظرف
ایچنده یاغ وبر عصا

ان تکتبوه صغیرا او کبیرا الی اجله) وحق حلولی وقتنه دکین یازمقدن اوشنمکزامر
ایله حق کرکسه قلیل ویا کثیر اولسون (ذلکم اقسط عندالله) اشبو یازمکز الله تعالی عندنده
اعدلدر * زیرا انکله امر ایدوبدر انك امرینه اتباع ایسه ترکندن اعدلدر (واقوم للشهادة)
وشهادتی اقامته اعوندر * زیرا یازلمسی شهودی تذکیر ایچوندر (وادنی ان لا ترتابوا) ودینك
جنسنده وقدرنده واجلنده ومشهودنده شك ایتمکزه اقربدر (الا ان تکون تجارة حاضرة
تدیرونها بینکم فلیس علیکم جناح ان لا تکتبوها) مکرکه تجارت حاضره اولوب تبایعکزی
یدا بید ایده سز اویله اولسه انی یازممکزده بأس اولمز تنازع ونسیاندن بعید اولدیغیچون (واشهدوا
اذا تبایعتم) وقچان تبایع ایتسکز تبایعکز اوزره اشهاد ایدك اول کرکسه نقد ویا مؤجل اولسونکه
زیرا اول احوطدر * دینلدیکه اشبو آیتده کی اوامر اکثرائمه عندنده ندب ایچوندر * زیرا
اشهادی ترك ایتسه بیعك جوازینه خلل ایرمز (ولا یضار کاتب ولا شهید) وکاتب وشاهد
انلردن طلب اولنان شیئه اجابتی ترکله حق صاحبنه اضرار ایتمسونلر کاتب کتابتدن وشاهد
شهادتدن اباءله ویاخود کاتب وشاهده کمسنه مضرت ایرکورمسون کندی مهملرینه مشغوللر
ایکن وانلرك مقامنه قائم اولور وار ایکن انلری مهملرندن اشغال ایتمسونلر ویاخود کاتبه جعلنی
وشاهده مؤنت مجیئنی ویرممکله اضرار ایدلمسون (وان تفعلوا) اکر اضرارونهی اولندیغکز
شنیء ایشلرسکز (فانه فسوق بکم) اول طاعتدن خروجدرکه سزه لاحق اولوبدر
(واتقوا الله) حق تعالینك امرینه ونهینه مخالفتدن صاقنوب انك عذابندن قورقکز
(ویعلمکم الله) حق تعالی مصالحکزی متضمن اولان احکامنی سزه تعلیم ایدر (والله بکل
شیء علیم) الله تعالی هرشیئی بیلور (وان کنتم علی سفر ولم تجدوا کاتبا فرهان مقبوضة) اکرسز
مسافرین اولوب آلات کتابتی بولمزسکز انده استیثاق اولنان شیئی ذمتنده مالکز اولان کمسنه دن
رهن آلوب قبض ایتمکزدر تاکه اول رهن اموالکزه وثیقه اوله اول ارتهانده سفر شرطدکلدر حتی
حضرده دخی کاتبك وجودیله رهن النسه جائز اولور * زیرا عائشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه
پیغمبریمز علیه السلام مدینه ده اهلیچون بر یهودیدن یکرمی صاغ آرپه الوب درعنی اکا رهن ویردی
حالبوکه اول نه سفرده ونه کاتب انعدامنده ایدی (فان أمن بعضا فلیؤد الذی ائتمن امانته) اکر
ذمتنده حق اولان کشی صاحب حق عندنده امین اولوب اندن رهن آلمسه اول مدیون امین
ذمتنده کی رهنسز دینی صاحب حقه قضاء ایتسون (ولیتق الله ربه) والله تعالیدن قورقوب
خیانتدن وحق انکاردن صاقنسون (ولا تکتموا الشهادة) وشهادته دعوت اولندیغکزده انی
ادادن امتناع وکتم ایتمکز (ومن یکتمها فانه آثم قلبه) اولکه انی کتم ایده انك قلبی فاجردر *
دینلدیکه یعنی اول ممسوخ القلبدر نعوذ بالله (والله بما تعملون علیم) الله تعالی سزك شهادتی
اقامت وکتمان ایتدیککزی بیلور (لله ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارض وایکیسنك
ایچنده اولان اشیاء خالق وملکی الله تعالی یه مخصوصدر (وان تبدوا ما فی أنفسکم او تخفوه
یحاسبکم به الله) اکر قلوبکزده اولان سوئی واکا عزمی کرکسه اظهار ویا اخفا ایدك حق
جل وعلا آنك اوزره سزه حساب وجزاء ایدر (فیغفر لمن یشاء ویعذب من یشاء) دیلدیکی
کمسنه یی مغفرت ایدر ودیلدیکنه عذاب ایدر * حسن ایدر وقتاکه حق جل وعلا قلب

کوندروب بیوردیکه خانه که
هر کیمك دخولنده بو یاغ
قاینارسه وبو عصا انك
قامتنه راست کلورسه
بو قومك پادشاهلغنه
اول کیمسه سزاواردر
اشمویل علیه السلام بو
خبری اشاعه ایتدکده هر
کس انك خانه سنه کلدکده
اولوب هیچ کیمسه ایچون
نه روغن جوش ایلدی ونه
عصا کیمسه نك قامتنه مساوی
اولدی بر کون * شاول *
نامنده سقا یاخود دباغ اوله که
طویل القامه اولدیغندن
طالوت دیرلر ایدی خانهٔ
نبیه کیردکده فی الحال یاغ
جوشه کلوب وعصا قامتنه
راست کلدی (وقال لهم نبیهم
ان آیة ملکه ان یاتیکم التابوت
فیه سکینة من ربکم وبقیة مما
ترك آل موسی وآل هارون
تحمله الملائکة ان فی ذلك لآیة
لکم ان کنتم مؤمنین)
نبیلری اشمویل علیه السلام
انلره طالوتك سزه تابوتی
کتورمکلکی پادشاهلغه
نشاندر دیدی اول تابوتده
ربکز جل شانه طرفندن
سزه تسکین خاطر وآل
موسی وهرونك ترك ایلدیکی
شیدن بقیه واردرکه انی
ملکلر تحمیلا کتوررر تحقیق
بو تابوتك سزه کلمه سی پیغمبرك

ایچون کسب اثبات ایلدی * بما کسبت قلوبکم * دلالتیله * ایمدی عبد جوارحی عملن
وقلبی همتن کرك اظهار ویا اخفاء ایتسون حق تعالی انی اکا خبر ویروانك اوزره اکا حساب
قیلور بعده دیلدیکنه مغفرت ودیلدیکنه عذاب ایدر * ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئك
کان عنه مسئولا * دلالتیله آخرون دیدیلرکه حق تعالی خلقنی اعماللرندن اظهار واخفاء
ایتدکلرینك جمیعی اوزره حساب ایدر بعده دیلدیکنی مغفرت ودیلدیکنه عقاب ایدر الا
بوکه اخفاء ایدوب عمل ایتمدکلرینك عقابی دنیاده انلره حدوث ایدن نوائب ومصائبله ودخی
حزن ویرر اموره دفع اولورکه اول حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها قولیدر * قال النبی
علیه السلام ان اراد الله تعالی بعبده الخیر عجل له العقوبة فی الدنیا وان اراد بعبده الشر امسك علیه
بذنبه حتی یوافیه یوم القیامة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر حق جل وعلا قچان
بر عبدینه خیر ارادتی اولسه اکا ذنوبی عقوبتن دنیاده تعجیل ایدر وبر عبدینه شر ارادتی اولسه
ذنبی اوزره اکا عقوبت ایتمز تاکه انی یوم قیامتده ایده وبعضیلر دیدیکه یعنی اکر سز قلوبکزده
اولوب عزم ایتدیککز شیئی کرکسه اظهار ویا اخفاء ایدك حالبوکه سز اکا عازملرسز انکله
یوم قیامتده حق تعالی سزی محاسبه ایدر واما اولکه انی نفوسکز تحدیث ایدر حالبوکه عازم
دکللرسز انکله مؤاخذه اولنمزسز * زیراکه * لا یکلف الله نفسا الا وسعها * دلالتیله حق
تعالی هیچ کمسنه یه وسعی اولمیان شیئی تکلیف ایتمز * دینلدیکه محاسبه دن مراد اخبار وتعریفدر
یعنی اکر قلوبکزده کی شؤنی اظهار ایدوب عمل ایدرسکز ویا انی اخفا ایدوب اضمار ونیت
ایدرسکز حق تعالی انك سببیله سزه محاسبه ایدر وانی سزه خبر ویرر وتعریف ایدر بعده فضلنی
اظهار ایچون مؤمنلری مغفرت ایدر وعدلنی اظهار ایچون کافرلره عذاب ایدر اشبو معنی
ضحاك قولیدر وبو معنایی مؤید ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه ایدر حق تعالی سزی
محاسبه ایدر دینلدی یوخسه مؤاخذه ایدر دینلمدی محاسبه ایسه مؤاخذه نك غیریدر (والله علی
کل شیء قدیر) الله تعالی مغفرت وعقوبتندن دیلدیکنه وهر ارادتی اولدیغنه قادردر (آمن الرسول
بما انزل الیه من ربه والمؤمنون) محمد علیه السلام ومؤمنلر رب تعالیدن اکا انزال اولنان آیات
قرآنیه یی تصدیق ایتدیلر (کل آمن بالله وملائکته وکتبه ورسله) محمد علیه السلام ومؤمنلردن
هر بری الله تعالینك وحدانیتنه وملائکه انك عباد مکرمینی ایدوکنه وکتابلر انك کلام قدیمی
اولوب انده کی حلالك حلنه وحرامك حرمتنه ورسوللرك امر ونهی ووعد ووعیدینی عبادینه
تبلیغ ایدیجی واجب الاتباع قوللر ایدوکنه تصدیق ایتدیلر (لا نفرق بین احد من رسله)
اول الله تعالینك رسوللرندن هیچ برینك بینی یهود ونصاری ایتدیکی کبی کیمن تصدیق وکیمن
تکذیبله فرق ایتمزز (وقالوا سمعنا واطعنا غفرانك ربنا والیك المصیر) ودیدیلرکه یاربنا قولکزی
ایشتدك وامرینه اطاعت ایتدك سندن غفرانکی دیلرز موتمزدنصکره مرجعمز سکادر (لا یکلف الله
نفسا الا وسعها) الله تعالی هیچ کمسنه یه طاقتی اولمیان شیئی تکلیف ایتمز (لها ما کسبت وعلیها
ما اکتسبت) نفس ایچون کسب ایتدیکی خیرك اجر وثوابی اولور واکتساب ایتدیکی شرك انك اوزره
وزر وعقابی اولور خیرك نفعی کندویه در وشری کمسنه یه ضرر ایتمز (ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او
اخطأنا) یارب بزی مؤاخذه ایتمکل شول شیء سببیله کیم بزی تفریط ومبالاتدن نسیان وخطا ایتمزه

قولنك صدقنه دلیلدر اکر
سز ایمان کتورنلردن
ایسه کز * بو تابوتك
وصفنده اقوال کثیره
واردر بعضیلر شمشاد
اغاجندن مطلا اولوب حق
تعالی آدم علیه السلامه
ایندرمشیدی اندن شیث
علیه السلامه اندن اولاد
آدمدن بر برلرینه انتقال
ایدرك ابراهیم علیه
السلامه اندن اسماعیل
علیه السلامه اندن یعقوب
علیه السلامه اندن بنی
اسرائیل بیننده تداول
ایده رك موسی علیه السلامه
واصل اولوب ایچنه توریتی
قودی اندن انبیایه نقل
ایده رك اشمویل علیه السلامه
واصل اولدی دیدیلر
وبعضیلر اول تابوت ایچنده
انسان چهره سنه مشابه ایکی
قنادلو حیوان شکلنده بر
صورت وار ایدی حین قتالده
اندن بر صوت عظیم ظهوریله
دشمن متفرق اولوب نصرت
واقع اولوردی و (سکینه)
اول حیوانك اسمیدر دیدیلر
وآل موسی وهرونك بقیه سی
موسی علیه السلامك عصا
وثیاب ونعلینی وهرون علیه
السلامك عمامه سی وبنی
اسرائیله تیهده اینن قدرت
حلواسندن بر مقدار وموسی

مؤدى اوله وياخود مراد نسيان وخطانك كندى اوله * زيرا ذنوب سمومه بكزركه انك
تناولى اكرچه خطائيله ايسه‌ده هلاكه مؤدى اولمسى كبى بعيد اولمازكه ذنوبك تعاطيسى
دخى عقابه مؤدى اوله اكرچه عزيمت دكل ايسه‌ده لكن حق جل وعلا فضل ورحمتندن
اندن تجاوزه وعد ايتدى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم رفع عن امتى الخطأ والنسيان
وما استكرهوا عليه * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بنم امتمدن رفع اولندى شول كناهلرك
مؤاخذه‌سى‌كه اول خطا و نسيانله ويا اكراه اولنغله ايشلنه ﴿ ربنا ولاتحمل علينا اصرا ﴾
وياربنا اوزريمزه شول عهد ثقيلى تحمل ايتمكل‌كه انى اقامته استطاعتمز اولميجق تركيله بزه
عذاب ايتميه‌سن ﴿ كماحملته على الذين من قبلنا ﴾ نتكيم بزدن اول بنى اسرائيله‌انى تحميل ايدوب
اقامت ايتمدكلرنده عذاب ايتمشدك * روايت اولنديكه حق جل وعلا انلره كيجه‌ده وكوندزده
اللى نماز ومالارينك ربعنى زكاة فرض ايتمشدى وثوبلرينه نجاست بولشسه كسرلردى وبرى
برذنب ايتسه اول ذنبى صباحن قپوسنده يازلمش بولوردى ودخى بونك امثالى اثقال واغلال
اوزرلرينه تحميل اولنمشدى * دينلديكه اصر برذنبدركه اكا توبه اولميه اويله اولسه معناسى
يارب بزى انك كبى ذنب ايشلمكدن عصمت ايت ديمك اولور ﴿ ربنا ولاتحملنا مالاطاقة لنابه ﴾
ويارب شول طاقتمز اولميان اعمالى بزه تحميل ايتمكل دينلديكه اول حديث نفس ووسوسه
وياشدت شهوت وياحب وياعشق ويا شماتة اعداء ويا فرقت ويا قطيعه‌در نعوذ بالله من ذلك
﴿ واعف عنا ﴾ وبزدن تجاوز ايت وذنوبمزى محوايت ﴿ واغفرلنا ﴾ وذنوبمزى ستر ايدوب بزى
رسواى ايتمكل ﴿ وارحمنا ﴾ وبزه رحمت ايت زيرا سكا طاعتمز توفيقكله ومعصيتى تركمز سنك
رحمتكله‌در ﴿ انت مولانا ﴾ سن بزم ناصر وحافظ وولى اموريمزسن ﴿ فانصرنا على القوم
الكافرين ﴾ ايمدى قوم كافرين اوزره بزه نصرت ايت * زيرا مولانك شانى مواليسنه اعداسى
اوزره نصرت ايتمكدر * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم اشبو دعواتله دعا ايديجك هربريچون روا ايتدم ديو جواب ويرلدى * روى عن النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم انزل الله تعالى آيتين من كنوز الجنة كتبهما الرحمن بيده قبل ان يخلق
الخلق بالفى سنة من قرأهما بعد العشاء الاخيرة اجزأتاه عن قيام الليل * پيغمبريمز عليه السلامدن
مرويدركه حق جل وعلا جنت كنوزندن ايكى آيت اينديرديكه خالق خلق ايتمزدن ايكى
بيك ييل اول انى يدقدرتيله كتب ايتمشدى بركمسنه يتسو نمازندنصكره اول ايكى آيتى اوقوسه
قيام ليلدن اول اكا كفايت ايده * وعن النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من قرأ الآيتين من آخر
سورة البقرة فى ليلة كفتاه * پيغمبريمز عليه السلامدن مرويدركه بر كيمسه كيم كيجه‌ده سورهٔ
بقره‌نك آخرى اولان ايكى آيتى اوقوسه اول اكا كفايت ايليه تاقيام ليل مقامنه اقامتده
وياشيطان مكرندن ويا آفاتدن حراستده * زيرا اول كتب ورسله ايمانى وادعيهٔ جليله‌يى
مشتملدر * وقال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم السورة التى تذكر فيها البقرة فسطاط القرآن
فتعلموها فان تعلمها بركة وتركها حسرة ولن تستطيعها البطلة قيل وما البطلة قال السحرة *
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدرشول ايچنده بقره قصه‌سى ذكر اولنان سوره قرآنك
فسطاطيدر انى تعلم ايدك تعلمى بركت وتركى حسرتدر انى اوقيانه بطله يعنى ساحرلر سحره قادر اولمز

عليه السلامه اعطا اولنان
الواح پارچه‌سى ايدى
دينلدى وبعضيلر بو تابوتى
عمالقه بنى اسرائيلدن
اخذله ولايتلرينه كتوردیلر
هرمحله وضع ايتديلرسه
اول موضعده آفت وبلا
ظهور ايتمكله آخر الامر
ناچار بر مزبله‌يه دفن
ايتديلر حق تعالى ملكلره
امر ايدوب انى اولمحلدن
اخذ واشمويل عليه
السلامه تسليم ايتديلر
ديديلر ﴿ فلما فصل طالوت
بالجنود قال ان الله مبتليكم
بنهر فمن شرب منه فليس
منى ومن لم يطعمه فانه منى
الا من اغترف غرفة بيده
فشربوا منه الاقليلا منهم
فلما جاوزه هو والذين
آمنوا معه قالوا لاطاقة لنا
اليوم بجالوت وجنوده
قال الذين يظنون انهم
ملاقوا الله كم من فئة قليلة
غلبت فئة كثيرة باذن
الله والله مع الصابرين *
وقتاكه طالوت عسكريله
قدس شريفدن جهاد ايچون
آيرلدى نبينك اخبارى
ياخود الهامله عسكرينه
طالوت ديديكه تحقيق الله
تعالى سزى بر نهر ايله
ابتلا وتجربه ايتدى كيمكه
اندن ايچرسه بندن يعنى

﴿ سورة آل عمران وهى مائتا آية مدنية ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

﴿ الم الله لا اله الاهو الحى القيوم ﴾ الله تعالى آله معبود بالحقدر الوهيتده شريكى يوقدر باقى
دائمدر خلقك امورينه قائمدر * كلبى وربيع بن انس رضى الله تعالى عنه وغيريلرى دخى ديديلركه
اشبو صدرشو سكسان آيتدن زياده‌يه دكين نزولنه سبب وفد نجران ايديكه انلر نصارادن التمش
كيمسه پيغمبريمز عليه السلامه كلوب مسجد شريفه كيرديلر ونمازه طوروب مشرقه استقبال ايتديلر
ولى الامرلرينه عاقب وسيد دينوردى نمازلرندن فارغ اولنجق پيغمبريمز عليه السلامه سويلديلر
پيغمبريمز عليه السلام انلره اسلامى تكليف ايدوب انلر بز سنك ظهوركدن اول اسلامه
كلمشزدر ديديلر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه حق تعالى‌يه ولد اسناد كزو صليبه عبادتكز وخنزير
لحمنى اكلكز اسلام ادعاكزى تكذيب ايدر * ديديلركه عيسى ولد الله اولميجق انك ولدى كيم اولور
ديديكه بيلمزمسزكه ولد لابد والدينه بكزر حالبوكه ربمز جل شانه حى لايموتدر وعيسايه فنا ايريسردر
وربمز الله تعالى هرشيئك حافظ ورازقيدر * وعيسى ايسه بوندن هيچ برشيئه مالك دكلدر * وحق
تعالى‌يه ارض وسماده هيچ برشئ خفى اولمز اما كه عيسى هيچ برشئ بيلمز مادامكه حق اكانى بيلدرميه *
ورب تعالى عيسايى اناسى رحمنده ديلديكى كيفيت اوزره تصوير ايتدى ورب تعالى يمز وايچمزدر
حالبوكه عيساده اشبو خصالك هيچ بري يوق ايدوكنى بيلورسز اويله اولسه ملزم اولوب
سكوته وارديلر ﴿ نزل عليك الكتاب بالحق ﴾ يا محمد حق جل وعلا سكا قرآنى عدل ايله
ويا اخبارنده صدقله ويا انك من عند الله ايدوكنى تحقق ايدر حججله تنزيل ايتدى ﴿ مصدقا
لما بين يديه ﴾ اندن اول نازل اولان كتابلرى توحيد ومثوبات اخبار وبعض شرايعده
تصديق ايدر اولديغى حالده ﴿ وانزل التوراة والانجيل من قبل ﴾ وقرآنى تنزيلندن اول
توراتى موسايه وانجيلى عيسايه انزال ايتدى ﴿ هدى للناس ﴾ انك هربرى وموسى وعيسانى
اتباعلرينه هادى اولديغى حالده ﴿ وانزل الفرقان ﴾ وحق وباطلك بيننى فرق ايدرسائر كتب
الهيه‌يى انزال ايتدى ﴿ ان الذين كفروا بآيات الله لهم عذاب شديد ﴾ شونلركه حق تعالينك
كتب منزله‌سنده وغيريده اولان آياتنه كافر اولديلر دنياده و آخرتده آنلره كفرلرى سببيله
عذاب شديده واردر ﴿ والله عزيز ذوانتقام ﴾ الله تعالى غالبدر تعذيبدن منع ايديلمز كندويه
عاصى اولانه انتقام ايدر بروجهله كه هيچ احداكا قادر اولمز ﴿ ان الله لايخفى عليه شئ فى
الارض ولافى السماء ﴾ وحق تعالى‌يه ارض وسماده برشئ خفى اولمز جميع اشيايى بيلور كافرك
كفرينه ومؤمنك ايماننه مطلعدر يوم قيامتده هركشى‌يه اعمالنك جزاسين قيلور ﴿ هو الذى
يصوركم فى الارحام كيف يشاء ﴾ اول الله تعالى سزى ارحامده صور مختلفه‌ده تصوير ايدر
ذكر وانثى ابيض واسود حسن وقبيح تام وناقصدن ديلديكنى ايدر ﴿ لااله الاهو العزيز الحكيم ﴾
اندن غيرى اله يوقدر انك بيلديكنك جمله‌سنى انك غيرى احد بيلمز انك ايشلديكى مثلنه احد
قادر اولمز هر شيئه غالب اولوب قدرتى غايتده وحكمتى نهايتده‌در * قال النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم ان خلق احدكم يجمع فى بطن امه اربعين يوما نطفة ثم يكون علقة مثل ذلك ثم يكون
مضغة مثل ذلك ثم يبعث الله اليه الملك باربع كلمات فيكتب رزقه وعمله واجله وشقى اوسعيد

اتباعمدن دكلدر كيمكه اندن
ايچمزسه اول بندندر
مكركه اليله بر آوج ايچه
امدى اول ايرمقدن كليسى
ايچديلر انجق انلردن
آز كيمسه‌كه برر آوج
ايچديلر چونكه طالوت
وايمان كتورن آز كيمسه
برابر اول نهرى كچديلر
كندولرى اقل قليل
وجالوتك عسكرى زياده
كلى اولديغندن بوكون يعنى
بوحالده بز انلره طاقت
كتوره‌ميز ديديلر ينه
انلردن بوجهادله الله
تعالى‌يه تقرب وملاقاتلرينى
يقينا بيلنلر حق جل وعلانك
اذن وارادتيله آز عسكر
چوق عسكره غلبه ايده
كلمشدر ديديلر الله عظيم
الشانك نصرتى صبر
ايديجيلرله‌در * بو نهر
اردن ايله فلسطين بيننده‌در
عسكرك بو نهرى عبورى
زياده ايام حاره وقتنه
تصادف ايتمكله كليسى
عدم تحمل ايله ايچديلر
ايچدكجه طوداقلرى قرا
روب صوسزلقلرى زياده
وحركته قدرتلرى قالميه‌رق
ساحل نهرده قالديلر
وبرآوج صويه قناعت ايدن
جزئى كيمسه‌لركه اوچيوز
اون اوچ كشى ايدى اول

وان احدكم ليعمل بعمل اهل الجنة حتى مايكون وبينه غير ذراع فيسبق عليه الكتاب
فيعمل بعمل اهل النار فيدخلها وان احدكم ليعمل بعمل اهل النار حتى مايكون بينها وبينه
غير ذراع فيسبق عليه الكتاب فيعمل بعمل اهل الجنة فيدخلها * پيغمبريمز عليه السلام ايدر
سزدن بريكزك اصل خلقى اولان نطفه اناسى قرننده قرق كون جمع ايديلور بعده قرق كون
علقه بعده قرق كون مضغه اولور بعده حق جل وعلا اكا برملك كوندرر حتى كه انك رزقنى
وعملنى واجلنى وشقى وياسعيد ايدوكنى يازار اويله اولسه بريكز اهل جنت اعمالنى ايشليه انكله
جنت بيننده بر ذراع دكلو قالور اكا كتاب قدر ايريشوب اهل نار عملنى ايشليوب ناره كيرر
وكذلك بريكز اهل نار عملنى ايشليه انكله نار بيننده بر ذراع دكلو قالور اكا كتاب قدر ايريشوب
اهل جنت عملنى ايشليوب جنته كيرر (هو الذى انزل عليك الكتاب) اول الله تعالى سكا قرآنى
انزال ايتدى (منه آيات محكمات هن ام الكتاب) اول قرآنك بعضى آيات مبينات
مفصلاتدركه اول آيتلرك هر بريسى اصل قرآندركه احكام انك اوزره حمل اولنور (واخر
متشابهات) واول قرآنك بعض آخرى ايسه آيات مجملاتدركه اجمالى وياظاهره مخالفتى ايچون
انكله قصد اولنان متضح اولمز الا تفحص ونظر ايله تاكه انده علمانك فضلى ظاهر اوله وانك
تدبرنده اجتهاده حرصلرى زياده اوله * اكر دينورسه كه بو محلده محكم ايله متشابه بيننده
فرق ندر حالبوكه موضع آخرده * كتاب احكمت آياته * ديو قرآنك كليسى محكم قيلندى
وموضع آخرده ايسه * كتابا متشابها * ديو قرآنك كليسى متشابه قيلندى دينوركه اما انك
كليسى محكم اولمسيله مراد انك كليسى حقدر انده عبث وهزل يوقدر واما انك كليسى متشابه
اولمسيله مراد صدق وحسنده بعضى بعضنه بكزه‌يوبدر اما بو محلده بعضى محكم وبعضى متشابه
اولمسيله مرادنه اولديغنده مفسرين اختلاف ايتديلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدركه
محكمات اولان سورهٔ انعامده * قل تعالوا اتل ماحرم ربكم عليكم * دن اوچ آيت تمامنه
دكين در ودخى انك نظيرى سورهٔ اسراده * وقضى ربك * دن بر نيجه آيتدر واندن غيرى
آيتلرده متشابهاتله مراد سوره‌لر اوائلنده ذكر اولنان حروف تهجيدر مجاهد و عكرمه ايدرلركه
محكمات ايله مراد حلال وحرام بياننده اولان ايتلردر ومتشابهاتله مراد انك ماعداسيدركه
حقيقتده بعضى بعضنه بكزر وبعضى تصديق ايدر * وما يضل به الا الفاسقين *
* ويجعل الرجس على الذين لا يعقلون * ودخى بونك امثالى آيتلر كبى * ديلديكه
محكم ناسخدركه انكله عمل اولنور ومتشابه منسوخدركه اكا ايمان كتوريلور
وياخود محكمات ناسخ وحلال وحرام وحدود وفرائض ودخى هر اعتقاد وهر عمل اولنان
آيتلردر ومتشابهات ايسه منسوخ ومقدم ومؤخر وامثال واقسام ودخى اعتقاد اولنوب
عمل اولنميان آيتلردر وياخود محكمات اولدركه الله تعالى انك معناسنى خلقه بيلديره ومتشابهات
ايسه انك علمى الله تعالى‌يه مختص اولوب غيرى‌يه بيلديرلميه اشراط ساعتدن خبر كبى وياخود
محكمات اولدركه بر وجهدن غيرى تأويلى محتمل اولميه ومتشابهات ايسه علمى نظر ايله ادراك اولنه اماكه
عوام انده حقك تفصيلنى باطلدن بيلميه وياخود محكمات اولدركه معناده مستقل اوله ومشابهات ايسه
معناده مستقل اولميوب بلكه غيره رد ايله بيانه (فاما الذين فى قلوبهم زيغ فيتبعون ماتشابه منه) اماكه

برغرفه ايله هم سيراب
هم مطهره لرى طولدى
جالوتك عسكرى التمش التى
بيك ايدى ديو روايت
اولنمشدر (ولما برزوا
لجالوت وجنوده قالو ربنا
افرغ علينا صبرا وثبت
اقدامنا وانصرنا على القوم
الكافرين) وقتاكه
طالوت وتوابعى ظاهر
اولوب جالوت وعسكريله
مقاتله‌يه مقابل اولديلر
يا ربنا اوزريمزه صبر افاضه
ايله وقدملرمزه قوت
وثبات احسان ايله وقوم
كافرين اوزرينه بزه نصرت
عنايت ايله ديديلر (فهزموهم
باذن الله وقتل داود
جالوت وآتيه الله
الملك والحكمة وعلمه
مما يشاء ولولا دفع الله الناس
بعضهم ببعض لفسدت
الارض ولكن الله ذو فضل
على العالمين) دعالرينك
اجابتى والله تعالينك اذن
ونصرتى ايله اول كافرلرى
بوزوب منهزم ايتديلر
وداود عليه السلام جالوتى
قتل ايتدى وحق تعالى
داود عليه السلامه
پادشاهلق ونبوت ويردى
واكا علم پيغمبرانى ياخود
زره صنعتنى يالسان طيورى
يا زبورى ياصوت طيبه‌يى

انلرك قلبلرنده حقدن عدول اولان مبتدعه كبى اندن متشابه اولان شيئك ظاهرينه ويا تأويل باطله
تعلق ايدرلر (ابتغاء الفتنة) ناسى تشكيك وتلبيس محكم ومتشابه بيننى مناقضه ايله اضلال طلب
ايدوبدر (وابتغاء تأويله) واشهادلرى اوزره انى تأويل طلب ايدوب واحتمال اولوركه
اتباعه داعى ايكى طلبك مجموعى اوله ويا ايكيسندن هر برى على التعاقب اوله اولكيسى معانده مناسب
ايكنجيسى جاهله ملايم اولور (ومايعلم تأويله الا الله والراسخون فى العلم يقولون آمنا به)
حالبوكه متشابهك تأويلنى الله تعالى بيلور وعلمده راسخلر بيلور ومع ذلك اكا ايمان كتوردك
ديرلر بو معنايى تأييد ايدركه ابن عباس رضى الله عنهدن مرويدركيم اول بن علمده راسخلردنم ديردى
يعنى متشابه تأويلنى بيلمسنه تعريض ايدردى ومجاهد ايسه بن متشابه تأويلنى بيلورلردنم ديو
تصريح ايدردى اماكه اكثرون عندنده معناسى متشابهك تأويلنى انجق الله تعالى بيلور وعلمده
راسخلر اكا مؤمنلرز ديرلر وعلمده راسخ انلردركه علمى ايقان ايده‌لر برحيثيتدنكه معرفتلرينه شك
داخل اولميه * ديلديكه علمده راسخ اول كمسنه‌دركه انك علمده درت شئ بولنه انكله الله تعالى
بيننده تقواسى اوله وانكله خلق بيننده تواضعى اوله وانكله دنيا بيننده زهدى اوله وانكله نفسى بيننده
مجاهده‌سى اوله (كل من عند ربنا) محكمات ومتشابهاتدن هر برى ربمز جل شانه عندندندر
(ومايذكر الا اولوا الالباب) وقرآنده اولانله متعظ اولمز مكر انلركه عقول كامله صاحبلرى
اوله ودخى راسخون ديرلركه (ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا) يارب بزى دين اسلامه توفيق
وكتابندن محكم ومتشابهات ايله تحقيقدنصكره متشابهاتى شول راضى اولمديغك تأويله قلوبمزى
ميل ايتدرمكل (وهب لنا من لدنك رحمة) وسنك عندندن بزه توفيق وايمان وهدى اوزره
ثبات بغشله ويا ذنوبمزى مغفرت ايله (انك انت الوهاب) مؤمنلرك هر سؤالنه اجابت ايله
مرادلرينى هبه ايديجيسن اشبونده دلالت واردركه هدى وضلال الله تعاليدن اوله وعبادينه
انعامله متفضل اوله * زيرا اكا هيچ برشئ واجب دكلدر (وقال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم مثل
القلب كريشة بارض فلاة تقلبها الرياح ظهرا لبطن * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر قلبك
مشيئت الهيه عندنده مثلى ارض فلاتده ريشه مثليدركه رياح انى هر جانبنه تقليب ايده * وقال النبى
صلى الله عليه وسلم مامن قلب الا وهو بين اصبعين من اصابع الرحمن ان شاء ان يقيمه اقامه وان شاء ان
يزيغه ازاغه * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر هيچ برقلب يوقدركه الا اول اصابع رحماندن
ايكى اصبع بيننده‌در ديلرسه انى طوغرور وديلرسه اكرور * وكان النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم يقول اللهم يامقلب القلوب ثبت قلوبنا على دينك * پيغمبريمز عليه السلام دعاسنده اى قلبلرى
حالدن حاله تحويل ايدر بارى تعالى قلوبمزى مرضيك اولان دين اسلام اوزره تثبيت ايت ديردى
وكذلك راسخون ديرلركه (ربنا انك جامع الناس ليوم لاريب فيه) يارب سن ناسى جمع ايدرسن
شول كونده كه انك اوله جغنه مؤمن عندنده شك يوقدر (ان الله لايخلف الميعاد) الله تعالى
وعدينه خلف ايتمز * زيراكه الهيت انى منافيدر (ان الذين كفروا لن تغنى عنهم اموالهم
ولا اولادهم من الله شيئا) شونلركه كافر اولديلر انلره كثرت اموال واولادلرى الله تعالينك
عذابندن برشيئى دفع ايتمز نه دنياده ونه آخرتده (واولئك هم وقود النار) انلر جهنمك
طوتشديره‌جق اوطونيدر (كدأب آل فرعون) اول كفارك رسول الهى تكذيبده وحق

تعليم ايلدى اكر الله تعالى
ناسك بعضيسيله يعنى
مشركلرى مؤمنلرله دفع
ايتمسيدى يريوزى ظلمت
كفر ايله فاسد وباطل
اولوردى ولكن الله عظيم
الشان عالملر اوزرينه فضل
ورحمت صاحبيدر * داود
عليه السلام صپان طاشى
آتمقده زياده مهارتى
اولمغله اول جنكده بولنمشيدى
طالوت هر كيم جالوتى قتل
ايدرسه اكا قزيمى ونصف
ملكمى ويريرم ديو وعد
ايتمشيدى داود عليه السلام
جالوتى صپان طاشيله باشنه
اوروب طاغيدوب قتل
وعسكرى متفرق ومنهزم
اولدقده بر وفق شرط
قزينى ونصف ملكنى
ويردى صكره جمله‌سنه
مالك اولدى (تلك آيات الله
نتلوها عليك بالحق وانك
لمن المرسلين) بو قصه‌لر
الله تعالينك قدرت
نشانلريدركه آنى سكا تلاوت
ايدرز حق اولديغنى اهل
كتاب تسليم ايدرلر وتحقيق
يا محمد سن جمله خلائقه
كوندرلمش پيغمبرسن (تلك
الرسل فضلنا بعضهم على
بعض منهم من كلم الله ورفع
بعضهم درجات وآتينا عيسى
ابن مريم البينات وايدناه

انكارده عادتلرى آل فرعونك عادتلرى كبيدر (والذين من قبلهم) وانلردن اوكدين كچن امتلرك
كافرلرى (كذبوا بآياتنا) بزم كتابلريمزه ورسوللره ويرديكمز دلائلمزى تكذيب ايتديلر
سنك قومكك تكذيب ايتمسى كبى (فاخذهم الله بذنوبهم) حق تعالى انلره ذنوبلرى سببيله عقاب
ايتدى (والله شديد العقاب) الله تعالى شول انك آيتلرينه ورسوللرينه تكذيب ايدنلره عقابى شديددر
(قل للذين كفروا ستغلبون وتحشرون الى جهنم وبئس المهاد) يامحمد كافرلره ديكل كه
سز مغلوب اولهيسرسز وجهنمده بر يره كتوريلورسز اول نه مبؤس مقر وفراش اولور *
ابن عباس رضى الله عنهمدن مرويدر وقتا كه پيغمبريمز عليه السلام بدر غزاسنده قريش
اوزره غالب اولوب مدينه يه رجوع ايتدى بنو قينقاع سوقنده يهوديى جمع ايدوب ديديكه
ياجماعت يهود الله تعالينك عذابندن قورقوب اسلامه كلك كه قريشه ايريشن مصيبت سزه
دخى ايرميه حالبوكه بنم نبى مرسل ايدوكمى كتابكزده بولوب بيلورسز * ديديلر كه يامحمد
سن اكا الدانمغل شول حرب امرنده غافل برقومه فرصتكله بزى دخى انلره قياس ايدوب
كنديكى اوزريمزه غالب صانمغل اويله اولسه بوآيت نازل اولوب دينلديكه يامحمد يهوده ديكل كه
سز منهزم اولهيسرسز وجهنمده بر يره كليسرسز اندنصكره قريضه قتل وبنو النضير اجلاء
وخيبر فتح وسائرلرى اوزره جزيه وضعله حق تعالينك وعد كريمى وفا بولدى (قد كان لكم
آية فى فئتين التقتا) بزم صدق قولمزه سزه دلالت اولندى شول ايكى فرقه ده كى يوم بدرده
ايكيسى قاوشديلر * دينلديكه اشبو خطاب قريشه ويا يهوده ويا مؤمنلره در (فئة تقاتل فى
سبيل الله) بر فرقه سى حق تعالينك طاعتنده قتال ايدركه اول رسول الله واصحابى فرقه سى
ايدى مجموعى اوچيوز اون اوچ كشى ايديلر يتمش يديسى مهاجريندن وايكيوز اوتوزالتيسى
انصاردن ايدى مهاجرينك صاحب رأيى على كرم الله وجهه ايدى وانصارك رئيسى سعيد
بن عباده ايدى انلرده يتمش بعير وايكى فرس وار ايدى فرسك برى مقداد بن عمروك وبرى دخى
مرثد بن ابى مرثدك ايدى اكثرى ييان ايديلر سلاحدن التى درعله سكز سيفلرى وار ايدى
(واخرى كافرة) وفرقهٔ اخرى ايسه كافر ايديكه انلر مكه مشركلرندن طقوز يوز اللى كشى
ايديلر رئيسلرى عتبه بن ربيعه ايدى انلرك يوز فرسلرى وار ايدى وبدر وقعه سى پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمك اوّل غزاسى ايدى (يرونهم مثليهم رأى العين) يامعشر يهود مشركينى
مسلمينك ايكى دكلو سنجه كوررسز زيرا يهوددن برجماعت بدر غزاسنه حاضر اولمشلردى تاكه
نصرت ايكى فريقدن قنغيسنك اولور نظر ايليه لر كورسه لركه مشركين مسلمينك ايكى مثلنجه در
ومع ذلك نصرت مسلمينك اولدى ايمدى بوحالت پيغمبريمز عليه السلامه وصدقنه دلالت
اولدى بعضيلر ديديلركه مسلمون مشركينى ايكى دكلوجه كورديلر باذن الله مشركينك كوزلرينه
مسلمين قليل كورينوب مسلمينك اوزرلرينه هجوم ايتديلر ملاقات ايتدكلرنده كوزلرينه مسلمين
چوق كورينور قلبلرينه مسلميندن خوف كلوب بوزلديلر (والله يؤيد بنصره من يشاء) الله
تعالى ديلديكى كيمسه يه نصرت ايله تقويه ايدر انى عدوسى كوزلرينه تكثير ايله كوسترر (ان
فى ذلك لعبرة لاولى الابصار) حق تعالينك قليلى كثير اوزره نصرتنده بصيرت صاحبلرينه موعظه
واردر (زين للناس حب الشهوات) ناسه مشتهيات محبتى تزيين اولندى وانى تزيين ايدن الله

روح القدس ولوشاء الله ما
اقتتل الذين من بعدهم من
بعد ماجاءتهم البينات ولكن
اختلفوا فمنهم من آمن
ومنهم من كفر ولوشاء الله
مااقتتلوا ولكن الله يفعل ما
يريد) بو سوره ده ذكر
اولنان پيغمبرلرك بعضيسى
بعضيسى اوزرينه قصهٔ خاصه
ايله تفضيل ايتدك وانلردن
الله تعالى ايله بى واسطه
تكلم ايتمش وار * طورده
موسى عليه السلام ومعراجده
پيغمبرمز عليه الصلاة
والسلام كبى * وحق تعالى
بعضلرينك درجه لرينى رفع
وعالى ايلدى * يعنى بعضيسنى
ناسك بر فرقه سنه وبعضيسنى
تمامنه وبعضيسنى بزم
پيغمبرمز عليه الصلوة
والسلامكه انس وجنه بعث
ايلدى وكيمى رؤيا كيمى وحى
كيمى كتب ايله مبعوث
اولدى بعض مفسرين
رفعدن مراد ادريس عليه
السلامدر ديمش * وعيسى
بن مريم عليه السلامه * ابرا
واكمه وابرص واحياء
اموات كبى * معجزهٔ
ظاهره لر ويردك وانى روح
القدس * يعنى جبرائيل
عليه السلام * ايله تأييد
ايتدك اكر الله تعالى مراد
ايديدى انبيادنصكره اولان

تعاليدر زيراكه افعال ودواعيى خلق ايدن اولدر وانى انلره تزيينى ابتلا ايچون رد ويا اول
انلرك سعادت اخرويه لرينه وسيله اولسون ايچوندر * چنانكه اول الله تعالينك راضى اولديغى
وجه اوزره اوله * ويا اول تعيشه وبقاء نوعه سبب اولسون ايچوندر ويا انى تزيين ايدن شيطاندر
* زيراكه آيت كريمه معرض ذمده وارد اولوبدر (من النساء) نسادركه انلرك فتنه سى
هرشيئك فتنه سندن اشددر (والبنين) واولاددركه انلرك سببيله انسان حلال وحرامدن
مال جمعنه حريص اولور حدود اللهى محافظه دن قالور * دينلديكه اولادمز بزه فتنه در
حياتلريله مفتون ومماتلرينه محزون اولورز (والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة) والتوندن
وكومشدن مال كثيردركه يوز بيك ديناردر * ويا برثورك دريسى طلو سنجه در مقنطره ايسه
قناطيرى تأكيددر * يعنى اول قناطير محصنه محلدر ويامدفونه در ويا مضروبهٔ منقوشه دركه
دراهم ودنانير اولوبدر ويامضعفه در قناطير اوچ اولوب مقنطره طقوز اولمسيدر (والخيل
المسوّمة) وافراسدركه علامتليدرلر (والانعام) وابل وبقر وغنمدر (والحرث) وزرعدر
اشبو اشيانك هر برى ناسه فتنه در اما نساء واولاد ناسك جميعنه عامدر والتون وكومش تجاره
فتنه در وخيل ايسه ملوكه فتنه در وانعام ايسه باديه اهلنه فتنه در وحرث ايسه قرى اهلنه فتنه در
(ذلك متاع الحيوة الدنيا) اشبو اشياى مذكوره حياة دنيا متاعيدر (والله عنده حسن المآب)
اماكه حسن مرجع الله تعالى عندندر اشبونده دنيادن ترهيب وآخرته ترغيب واردر (قل
اؤنبئكم بخير من ذلكم) يامحمد ديكل كه ناسه تزيين اولنان اشيادن خيرلوسنى سزه خبر ويره يمى
(للذين اتقوا عند ربهم جنات) شرك ومعاصيدن وزينت دنيا ايله تزيندن صاقننلر ايچون رب تعالى
عندنده جنتلر واردركه (تجرى من تحتها الانهار) انك التندن ايرمقلر آقار (خالدين فيها ابدا) انلر انده
اقامتده دائم اولدقلرى حالده (وازواج مطهرة) انده عيوب ظاهره وباطنه دن طاهره زوجات واردر
(ورضوان من الله) والله تعالينك انلردن رضاسى واردركه اول نعمتلرك اكبريدر (والله بصير
بالعباد) الله تعالى عبادك اعمالنى كورر احسان اهلنه ثواب ويرر واسائت اهلنه عقاب ايركورر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر حق جل وعلا جنت اهلنه بندن راضى اولديكزمى ديه انلر
ديه لركه يارب بز نيچون راضى اولميه وز والحال بزه ويرديكك كراماتى محض فضلكدن افضلى
ويررسن اعمالمزبزى اكا ايركورردكل ايدى ديه كه ايمدى سزى اولديغكز كراماتدن افضل
رضامه سزى محل قيلدم شمدنكرو ابدا سزه سخط ايتميزين اشبو آيت كريمه ده الله تعالى نعمتلرينه
تنبيه ايتديكه ادناسى متاع دنيادر واعلاسى رضوان اللهدر واوسطى جنت ونعيمدر (الذين
يقولون) كه انلر حق تعالى يه تضرع ايدوب ديرلركه (ربنا اننا آمنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب
النار) يارب بز سكا ورسولنه ايمان كتوردك ايمدى ذنوبمزى مغفرت ايله كل وبزدن عذاب نارى
دفع ايله كل (الصابرين) كه انلر طاعاته ومصائبه وعصيان ومخالفتدن امتناعه صبر ايديجيلردر
(والصادقين) وايمانلرنده واعمال صالحه لرنده وكنديلر ايله الله تعالى ويا ناس بينده كى وعدلرنده
صدق ايديجيلردر (والقانتين) والله تعالى يه اطاعت ايديجيلردر (والمنفقين) والله تعالينك طاعتنده
ماللرين انفاق ايديجيلردر (والمستغفرين بالاسحار) وسحرلرده نماز قليجيلردر وياصباح نمازنى
جماعتله قليجيلردر سحرله قيد ايتمسى اول صبحه قريب اولديغيچوندر ويا انلركه تهجدلرين سحره

امتلر انلره هدايته باعث
بينات كلدكدنصكره قتال
ايتمزيردى لكن انلر دينلرنده
اختلاف ايتديلر انلردن
بعضيلرى پيغمبرلرى دينه
ملازمتله مؤمن اولديلر
وبعضيلرى طريق حقدن
اعراضله كافر اولديلر اكر
خداى متعال مراد ايديدى
اختلاف وقتال ايتمزلردى
ولكن الله تعالى مراد
ايتديكى شىء ايشلر (ياايها
الذين امنوا انفقوا مما
رزقناكم من قبل ان
يأتى يوم لابيع فيه ولاخلة
ولاشفاعة والكافرون هم
الظالمون) اى مؤمنلر سزه
ويرديكمز مالدن نفقه
وزكات ويرك اولكون
كلمزدن مقدمكه اولكونده
بيع اولنوب ويريله جك مال
وحمايت ايده جك دوست
وبلا اذن الله شفاعت ايده جك
كيمسه يوقدركه سزى
عذابدن خلاص ايده وكافرلر
* زكاتى تركله * ظالملردر
(الله لااله الا هو الحى
القيوم لاتأخذه سنة ولا
نوم له مافى السموات ومافى
الارض من ذا الذى يشفع
عنده الا باذنه يعلم مابين
ايديهم وما خلفهم ولا
يحيطون بشىء من علمه الا
بماشاء وسع كرسيه السموات

دكين مدايدوب بعده استغفار ايديجيلردر نافع ايدر ابن عمر رضى الله عنه كيجه يى احياء ايدردى
وسحراولنجق تاصباح اولنجيه دكين استغفارودعايه مشغول اولوردى * قال النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم ينزل الله الى سماء الدنيا كل ليلة حين يبقى ثلث الليل فيقول أنا الملك من الذى يدعونى
فاستجيب له من الذى يسألنى فاعطيه من الذى يستغفرنى فاغفرله ﴾ پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم ايدرهر كيجه نك ثلثى قالديغنده حق تعالينك امرى سماء دنيايه نزول ايدوب دركه بن اول
ملكمن وهر شيئك خالق ومالكى يم كيمدركه بكا دعا ايده اكا اجابت ايدم كيمدركه بندن سؤال ايده
اكا سؤالنى ويرم كيمدركه بندن كناهى مغفرتن ديليه انى يارلغه يم * حكايت اولنوركه لقمان
حكيم اوغلنه ديديكه خروسدن اعجزاولمغلكه اول سحرلرده اوتيجك بن اويور بولنمغل ﴿ شهد الله
أنه لااله الاهو ﴾ الله تعالى كندودن غيرى اله يوق ايدوكنه ووحدانيتنه دلالت ايدر دلائل
نصبيله وانى ناطق آيات كريمه انزاليله تبيين ايتدى * كلبي ايدرشام احبارندن ايكى حبر مدينه يه
سفرايدوب مدينه شهرينى كوريجك برى صاحبنه ديديكه بوشهر آخر زمانده ظهور ايده جك
پيغمبرك شهرينه عجب بكزه يور چون پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه داخل اولديلر صفتيله
انى بيلديلر ديديلركه سندن بر شئ سؤال ايده لم اكرانى بزه خبر ويررسك صدقكى بيلوب
سكا ايمان كتوره لم كتاب الهده اعظم شهادت ندر ديكلركه كوره لم پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم انلره بو آيتى خبرويريجك ايكيسى دخى اسلامه كلديلر ﴿ والملائكة ﴾ وملائكه الله
تعالينك وحدانيتنه اقرار ايتديلر ﴿ واولو العلم ﴾ وعلم صاحبلرى انك وحدانيتنه احتجاجله
ايمان كتورديلر ﴿ قائما بالقسط ﴾ اول الله تعالى ارزاق وآجال قسمتنده واثابه ومعاقبه ده وعباده
امرونهينده عدلى اقامت ايدر اولديغى حالده ﴿ لااله الاهو ﴾ اندن غيرى اله يوقدر توحيدى
تأكيد ايچون تكرار ايتدى تاكه انى بر ليوب اكا غيرى اشراك ايتميه لر ﴿ العزيز الحكيم ﴾ كه اول
انى توحيد ايتميانه انتقام ايدركه انك مثلنه هيچ بر منتقم قادراولماز وخلقى اوزره ديلديكن حكم
ايدر هيچ احد انى اندن تحويله قادراولمز * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم يجاء بصاحبها
يوم القيامة فيقول الله تعالى ان لعبدى هذا عندى عهدا وانا احق من وفى بالعهد ادخلوا عبدى
الجنة * پيغمبريمز عليه السلام ايدر يوم قيامتده اشبو شهادت صاحبى كتوريله حق جل وعلا
ديه كه اشبو عبدمك بنم عندمده عهدى واردر وعهده وفايه بن خلقمدن احقم ايمدى عبدمى
جنته قويك ديو ملائكه يه بيوره ﴿ ان الدين عند الله الاسلام ﴾ الله تعالى عندنده مرضى اولان
دين اسلام دينيدركه اول توحيددر و پيغمبريمز عليه السلامك كتورديكى شرعيله تديندر
﴿ وما اختلف الذين اوتوا الكتاب ﴾ كتاب ويريلنلردن يهود ونصارى وياسائر كتب متقدمه
اربابى دين اسلامده اختلاف ايتديلر ﴿ الا من بعد ما جاءهم العلم ﴾ الا آيات وحججله
حقيقت امرى بيلمكه تمكنلرندن صكره اختلاف ايتديلر ﴿ بغيا بينهم ﴾ بينلرنده حسد ويا
طلب رياست ايتدكلرندن يوخسه حقيقتده شبهه لرى اولقدن دكل انلردن برقوم دين اسلامى
حقدر ديديلر وبرقوم ايسه انى غيرى يه مخصوصدر ديديلر وبرقوم ايسه انى مطلقا نفى
ايتديلر ربيع بن انس رضى الله تعالى عنه ايدر موسى عليه السلام محتضر اولديغنده بنى
اسرائيل احبارندن يتمش كسنه يى چاغروب توراتى انلره ايداع ايدوب يوشع بن نون عليه

والارض ولايؤده حفظهما
وهو العلى العظيم ﴾ الله تعالى
خلقه معبود بالحقدر اندن
غيرى عبادته مستحق يوقدر
الا اودر حيات دائميده باقى
ومخلوقاتك تدبيرنده قائمدر
انى يخونك اولى وآخرى
اخذ ايتمز يعنى امزغنمق
واويومقدن منزهدر
كوكلرده و يرلرده اولانلرك
جملهسى انكچوندر انك
مالكيدر كيمدر اول كيمسه كه
قيامتده انك عندنده
بر كيمسه يى شفاعتله قورتره
اولمز مكرينه انك اذنيله
اوله آسمان وزمين اهلنك
* امردنياده * اوكارنده
اولانى * وامر آخرتده *
اردلرنده اولانى بيلور
وانك علمندن بر شيئى
مخلوقات احاطه ايتمزلر
مكركه بيلدرمسنى اول
اراده ايده اول الله عظيم
الشانك كرسيسى ياخود
علمى سموات وارضى
احاطه ايدر وكوكلرى
و يرلرى حفظ ايتمك اكا
مشقت ويرمز واول الله
عظيم الشان وهم حدندن
اعلا وفهم ادرا كندن
اعظمدر * بو آيت كريمه
آيات قرآنيه نك اشرفيدر
حديث شريفده كلمشدركه
بو آيت ساق عرشك ياننده

السلامى دخى يرينه خليفه ايتدى قرن اول وقرن ثانى وثالث كچيجك اول يتمش احبارك
ابناسى بيننده تفرقه واقع اولوب قتال ايتديلر وشرور واختلافه دوشوب حتى كه عزير ابن
الله در ديديلر * دينلديكه اشبو آيت كريمه وفد نجران حقنده نازل اولوبدركه انلر عيسى
عليه السلام امرنده اختلاف ايدوب انى حاشا ابن الله در ديديلر ﴿ ومن يكفر بآيات الله فان
الله سريع الحساب ﴾ اول كسنه كه الله تعالى آيتلرينه كافراوله حق تعالى خيروشرك جزاسن
ايتمكده سريعدر زيراكه خلقك اعمالنه عالمدر تذكر وتفكره محتاج دكلدر وياخود جميع خلائقك
محاسبه سنى كورمكده سريعدر حتى جميعن برلحه دن اقل زمانده حساب ايدر هر برى انجق
كندويى حساب اولدى ظن ايدر ﴿ فان حاجوك فقل اسلمت وجهى لله ومن اتبعن ﴾ يا محمد
اكر دينك امرنده يهود ونصارى سكا مخاصمه ايدرلرسه انلره ديكل كه كندمى بكا اتباع
ايدنلر له بيله الله تعالى ايچون خالص ايتدم اكا غيرى اشراك ايتمزين ﴿ وقل للذين اوتوا الكتاب
والاميين ﴾ يا محمد كتاب ويريلنلره وعربك مشركلرينه ديكل كه ﴿ ءاسلمتم ﴾ سز دين اسلامه
كلديكزمى ﴿ فان اسلموا فقد اهتدوا ﴾ اكر توحيدده ومحمد عليه السلامه تصديقده اخلاص
ايدرلرسه ضلالتدن چقوب هدايته ايرديلر ﴿ وان تولوا ﴾ اكر اسلامدن اعراض ايدرلرسه
﴿ فانما عليك البلاغ ﴾ سكا واجب اولان رسالتكى تبليغدر يوخسه هدايت دكل ﴿ والله
بصير بالعباد ﴾ الله تعالى عبادندن مؤمن اولانه ده اولميانه ده عالمدر ﴿ ان الذين يكفرون
بآيات الله ويقتلون النبيين بغير حق ويقتلون الذين يأمرون بالقسط من الناس فبشرهم
بعذاب اليم ﴾ شونلركه حق تعالينك آياتنه و پيغمبرلرينه و يرديكى معجزاتنه كافر اولديلر
وآبالرينك ناحق يره پيغمبرلرينى قتللرينه راضى اولديلر وناسدن عدله امر ايدنلرى دخى
اولدرديلر ايمدى انلره عذاب اليمله تبشير ايله كل ﴿ اولئك الذين حبطت اعمالهم فى الدنيا
والآخرة ومالهم من ناصرين ﴾ انلرك عملرى دنياده قبول اولنمامغله وآخرتده انكچون جزاء
بولمامغله باطل اولدى وانلرى عذاب الهدن قورتارر كسنه ده اولمدى ابن جريج رضى الله
تعالى عنه ايدر بنى اسرائيلك انبياسنه كتاب كلمز بلكه وحى كلوردى چقانكه اول كلان وحيى
قوملرينه تذكير ايتسه لر قوملرى انلرى اولديررلردى واول تابع اولوب تصديق ايدنلردن
رجال طوروب انلره امر معروف ونهى منكر ايتسه لر انلرى دخى اولديررلردى ابو عبيدة
ابن الجراح رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامه ديدمكه يارسول الله يوم قيامتده عذابى
زياده شديد اولان نه كسنه لردر ديدى شول رجلدركه پيغمبر اولديره وشول رجلدركه منكرله
امر ايده ومعروفدن نهى ايده اندن اشبو آيت مذكوره يى اوقودى بعده ديديكه يا اباعبيده بنى اسرائيل
اول نهاردن ساعت واحده ده قرق اوچ نبى اولديرديلر بعده بنى اسرائيلك عابدلرندن يوز اون
ايكى كسنه انلره امر معروف ونهى منكر ايديجك اول نهارك آخرنده انلرك جميعنى اولديرديلر
ايدى انلردركه حق جل وعلا كتاب كريمنده ذكر ايلدى ﴿ الم تر الى الذين اوتوا نصيبا من
الكتاب ﴾ شول توراتدن وياكتب سماويه دن نصيب ويريلنلره بزم اعلاممزله علمك ايرمديمى
﴿ يدعون الى كتاب الله ليحكم بينهم ﴾ انلر كتاب الهه دعوت اولنورلركه بينلرنده حكم اولنه
* روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام بر وقتده يهودك مدارسنه كيردى نعيم بن عمرو وحارث

لسانيله حق تعالى يى تقديس
ايدر ﴿ لا اكراه فى الدين
قد تبين الرشد من الغى فمن
يكفر بالطاغوت ويؤمن
بالله فقد استمسك بالعروة
الوثقى لا انفصام لها والله
سميع عليم ﴾ دينى قبولده
اكراه يوقدر يعنى كيمسه
يى اكراهله دينه ادخال
ايتميك تحقيق بو دين
ضلالتدن طوغرى يولى
يعنى كفردن ايمانى بيان
وتمييز ايتدى امدى هر كيمكه
طاغوته يعنى شيطان واصنام
وسائر غير الهه طاپميوب
انكار واللهه ايمان ايدرسه
تحقيق اعتماد وامنيت اولنور
محكم بر قولپ قوى طوتدى كه
﴿ اول قرآندر ﴾ انكچون
آيرلق يوقدر الله عظيم
الشان اول عروة وثقايى
نيت خالصه ايله طوته نى
ايشيديجى و بيليجيدر *
مرويدركه ابو الحصين نام
انصارينك ايكى اوغلى وار
ايدى شامدن مدينه يه
بر نصرانى كلوب بونك
اوغللرينى اضلال ونصرانى
ايدوب شامه كيتديلر
ابو الحصين پيغمبر عليه
السلامدن اجازت طلب
ايتديكه كيدوب انلرى
زورايله راه شرعه كتوره
بو آيت كريمه نازل اولديكه

بن زید دیدیلرکه یا محمد سن نه دین اوزره سن دیدیکه دین ابراهیم علیه السلام اوزره یز دیدیلرکه
ابراهیم یهودی ایدی دیدیکه کلك توراته مراجعت ایدهلم اول بزمله سزك بینکزده حکم
اولسون اویله اولسه اندن امتناع ایتدیلر (ثم یتولی فریق منهم وهم معرضون) انلردن بر
فریق حق قبولدن معرضین اولدقلری حالده تولی ایدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنهدن
مرویدرکه خیبر اهلندن بر رجل و بر امرأه زنا ایتدیلر کتابلرنده رجم ایجاب ایدر ایدوکن بیلورکن
اول ایکیسی ارالرنده شریف اولدیغیچون انلری رجمدن کراهت ایتدیلر و رخصت اولمق
رجاسیله اول ایکیسنك امرنده حکمی پیغمبریمز علیه السلامه حواله ایتدیلر پیغمبریمز علیه
السلام انلره رجمله حکم ایدیجك یهوددن نعمان بن اوفی ونجوی بن عمرو انلره رجم یوقدر
دیدیلر * پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه بنمله سزك اراکزده تورات حکم اولسون نعم دیوب
جملهسی اکا راضی اولدیلر انلرك اعلمنه ابن صوریا دینوردی انی کتوردیلر رجم ذکر اولنان محلی
آچدی الینی رجم آیتی اوزره قیوب انك مابعدنی اوقودی عبدالله بن سلام رضی الله تعالی عنه انده
حاضر ایدی دیدیکه یارسول الله رجم آیتنی اوقومیوب کچمشدر * اندن ابن صوریانك الینی اول آیتك
اوزرندن قالدیروب آیتی پیغمبریمز علیه السلامه و انلره اوقودی بیورلمشکه * المحصن والمحصنة
اذا زنیا وقامت علیهما البینة رجما وان کانت المرأة حبلی تربص بها حتی تضع مافی بطنها * یعنی
محصن ومحصنه زنا ایدوب اوزرلرینه بینه اقامت اولنه ایکیسی دخی رجم اولنور اکر اول مرأة
زانیه حامل ایسه حملك وضعنه دکین توقف اولنور اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام اول زنا
ایدن رجل ومرأهیی رجم ایتدی یهود اکا زیاده انجندیلر اول سببدن اشبو آیت کریمه نازل اولدی
(ذلك بانهم قالوا لن تمسنا النار الا ایاما معدودات) انلرك حقدن تولی واعراضلری شول اعتقاد
زایغ وطمع فارغلری سببیله ایدیکه بزه نارك مس ایتمسی ایام قلیلهده اولور دیو عقاب امرنی
تسهیل ایدرلردیکه آنك ذکری جزؤ اولك اوچنجی حزبنده کچمشدر (وغرّهم فی دینهم
ماکانوا یفترون) وانلری دینلری امرنده افترا ایتدکلری شیء مغرور ایتدیکه اول اباءلرندن
انبیاء انلر ایچون شفاعت ایلیه وحق تعالی یعقوب علیه السلامه وعد ایتمش اوله که انك اولادنی
تعذیب ایتمیه مکرکه زمان قلیلهده تحله قسم ایچون ایلیه (فکیف اذا جمعناهم لیوم لاریب فیه)
انلرك حالی نیجه اولور قچانکه بز انلری جمع ایدهوز بر کون ایچونکه انده ریب یوقدر * روایت
اولنورکه یوم قیامتده کفارك رایتلرندن اوّل رفع اولنان رایه یهودك رایهسی اوله خلائق بیننده
افضاح اولندقلرندن صکره جهنمه سوریلهلر (ووفیت کل نفس ماکسبت) وهر نفس خیر
وشردن کسب ایتدیکنك جزاسی توفیه اولنور (وهم لایظلمون) انلر ظلم اولنمزلر * اشبونده
دلالت واردرکه عبادت حبط اولنمیه ومؤمن نارده مخلد اولمیه زیرا ایمان وعملك توفیهسی نه نارده
ونه اکا دخولدن اوّلده اولور بلکه اندن خلاصدن صکره اولور (قل اللهم مالك الملك)
یا محمد دیکل که یا الله بزی خیرله قصد ایت ویا عبادك ومالك اولدقلرینك مالکی * حق جل
وعلا کتب سالفهنك بعضنده دیمشدرکه * أنا الله ملك الملوك ومالك الملوك قلوب الملوك ونواصیهم
بیدی فان العباد أطاعونی جعلتهم علیهم رحمة وان عصونی فلا تشغلوا بسب الملوك ولکن توبوا
الیّ اعطفهم علیکم * بن اول الله تعالی یمکه ملوکك ملکی ومالکی ملوکك قلوب ونواصیسی

کیمسه اکراهله دینه ادخال
اولنمیه * دینلدکجه بو آیت
کریمه اشارتیله یهود
ونصاری ومجوس جزیه
قبول ایتدکلری حالده
زور ایله دینه دعوت
اولنمیوب انجق مشرکین
عربه یا اسلام یا سیفله معامله
اولنوردی صکره آیت
قتال ایله منسوخ اولدی
(الله ولی الذین آمنوا
یخرجهم من الظلمات
الی النور والذین کفروا
اولیاؤهم الطاغوت
یخرجونهم من النور الی
الظلمات اولئك اصحاب النار
هم فیها خالدون)
مؤمنلرك دین ونصرت
حیثیتیله اقرب وولیلری
الله تعالیدر انلری ضلالات
ظلماتندن هدایت نورینه
اخراج ایدر کافرلرك
مقربلری اولان طاغوت
انلری فطرتلری اولان
نور اسلامدن ضلالات
ظلماتنه چیقاررلر بو کفار
ومرتدلر جهنم آتشی
ملازملریدر انلر اول
آتشده مخلد ودائملردر
(الم تر الی الذی حاج ابراهیم
فی ربه ان آتیه الله الملك
اذ قال ابراهیم ربی الذی
یحیی ویمیت قال انا احیی
وامیت قال ابراهیم فان الله

بنم یدمدهدر اکر عباد بکا اطاعت ایدرلرسه ملوکی انلره رحمت قیلورین واکر عصیان ایدرلرسه
ملوکی انلرك اوزره عقوبت قیلورین * ایمدی ملوك سبنه اشتغال ایتمکز بلکه بکا توبه ایدك که
انلرك قلوبنی سزه رحمتله اماله ایدم * ابن عباس وانس رضی الله تعالی عنهما ایدرلر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم مکهیی فتح ایدیجك امتنه وعد ایتدیکه فارس وروم ممالکی دخی باذن الله
انلرك اوله * منافقون ویهود دیدیلرکه محمد علیه السلامه مکه مدینه یتمدیمیکه حتی فارس وروم
ممالکنه دخی طمع ایلدی اول اکاقندن اولور زیراکه انلر قوتده وعسکرلری کثرتدهدر اویله
اولسه اشبو آیت کریمه نازل اولدی (تؤتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء) ملکی دیلدیکك
کمسهیه ویررسن ودیلدیککدن انی نزع ایدرسن ملکی عربه ویروب وفارس ورومدن کیدررسن
ویاخود ملکی انبیایه ویروب جبابرهدن کیدررسن ویاخود ملکی آدم اولادینه ویروب ابلیس
وجنودندن کیدررسن (وتعز من تشاء وتذل من تشاء) ودیلدیککی عزیز ودیلدیککی ذلیل ایدرسن
واصحابنی عزیز ایتدك حتی که غالبین اولدقلری حالده اون بیك کشی مکهیه کیردیلر * وابوجهل
واصحابنی ذلیل ایتدك حتی که باشلری کسیلوب جسدلری قلیبه براغلدی ویا ایمان هدایتله عزیز وکفر
وضلالتله ذلیل ایدرسن ویا طاعتله عزیز ومعصیتله ذلیل ایدرسن ویا نصرتله عزیز وقهر ایله
ذلیل ایدرسن ویا غنا ایله عزیز وفقر ایله ذلیل ایدرسن ویا قناعت ورضا ایله عزیز وحرص
وطمعله ذلیل ایدرسن (بیدك الخیر) خیر وشر سنك یدکدهدر (انك علی کل شیء قدیر) اعزاز
واذلالدن هر برینه قادرسن یالکز خیرذکریله اکتفاء اولندی زیراکه اول مقتضی بالذاتدر
واماکه شر مقتضی بالعرضدر زیرا شر جزئی بولنمز مادامکه خیر کلییی متضمن اولمیه ویا
خطابده ادبی مراعات ایچون اوله ویا کلام خیرده واقع اولدیغیچون اوله * زیرا روایت
اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام خندق غزاسنده خندق ایچون خط ایدوب صحابهدن هر
اون کشییه اندن قرق زراع قازمغه تعیین ایلدی ماشاءالله تعالی قازدقلرندن صکره اندن بر صخرهٔ
عظیمه ظاهر اولدی اکا معول تأثیر ایتمدی اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلامه انی اخبار ایچون سلمان
رضی الله تعالی عنهی کوندردیلر همانده پیغمبریمز علیه السلام کلوب معولله برکره انی اوردیغی کبی
اول پارهلندی شول بیت مظلمده مصباحك ضیاء ویرمسی کبی اندن بر ضوء پیدا ایدوب
انك ایکی لابهسنه ضیاء ویردی پیغمبریمز علیه السلام وانکله بیله اولان مسلمین تکبیر ایتدیلر
وپیغمبریمز علیه السلام دیدیکه بکا حیرهنك قصرلری وکلابنك انیابی کوزکدی بعده ایکنجی
کره معول ایله اوریجق دیدیکه بکا اندن ارض رومنك قرمزی قصرلری کوزکدی بعده
اوچنجی کره معولله اوریجق دیدیکه بکا اندن صنعانك قصرلری کوزکدی * وبکا جبرائیل
علیه السلام خبر ویردیکه امتم اشبو کوردکلرینك کلنه غالب اولیسردر ایمدی سزه بشارت
اولسون * منافقون دیدیلرکه کورککه بویله وعد ایله اول سزی نیجه الدادیور ویثربدن حیرهنك
قصرلرینه الیکزایریسردر دیو سزه خبر ویرر والحال سز ایسه قورقکزدن خندق قازهطورر
سز اویله اولسه اشبو آیت کریمه نازل اولدی (تولج اللیل فی النهار) کیجهیی کوندزه ادخال
ایدرسن حتی انکله کوندز اون بش ساعت اولور وکیجه طقوز ساعت قالور (وتولج النهار
فی اللیل) وکوندزی کیجهیه ادخال ایدرسن حتی انکله کیجه اون بش ساعت اولور وکوندز

یأتی بالشمس من المشرق
فأت بها من المغرب فبهت
الذی کفر والله لا یهدی
القوم الظالمین) ایا بصیرتله
نظر ایتمدکمی شول کیمسه
طرفنهکه * اول نمرود در
الله تعالی اکا ملکی اعطا
ایتمکله طغیان وکبرندن
ربیسی حقنده ابراهیم
علیه السلامله مخاصمه
ومجادله ایلدی اولوقتکه
ابراهیم علیه السلام بنم ربم
قدرتیله امواتی احیا
وزندهیی اماته ایدر دیدکده
نمرود بن دخی دیرلدر
واولدریرم دیدی ابراهیم
علیه السلام انك تلبیسلکنی
فهم ایدوب تکرار ربم الله
تعالی کونشی هر کون
مشرقدن کتوررسن انی
مغربدن کتوردیمکله نمرود
کافر مبهوت متحیر ومنقطع
اولدی الله عظیم الشان قوم
ظالمینه هدایت ایتمز
دینلدیکه نمرود بر واجب
القتل آدمی کتوروب
آزاد ایتمکله اشته میتی
احیا ایلدم و بر بیکناه آدمی
قتل ایتمکله اشته دیرییی
اولدردم دیدیکنده ابراهیم
علیه السلام شمسك عکسی
طلوعنی تکلیف ایلدی
(اوکالذی مر علی قریة
وهی خاویة علی عروشها

طفوز ساعت قالور ﴿ وتخرج الحی من المیت وتخرج المیت من الحی ﴾ واولیدن دیری ودیریدن
اولی چیقاررسن نطفه‌دن حیوان وحیواندن نطفه چیقاررسن وبیضه‌دن طائر وطائردن
بیضه چیقاررسن ویا کافردن مؤمن ومؤمندن کافر چیقاررسین زیراکه مؤمنك قلبی دیریدر
وکافرك قلبی میتدر * اومن کان میتا فاحییناه * دلالتیله ویا تازه اوتلری حب یابسدن وحب
یابسی تازه اوتلردن چیقاررسن ﴿ وترزق من تشاء بغیر حساب ﴾ ودیلدیکنه مالی تضییق وتقتیرسز
ویا حسبان وظن اولنمیان حیثیتدن ویررسن * علی بن أبی طالب کرم الله وجهه ورضی الله
تعالی عنه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدردیدیکه حق جل وعلا سورهٔ فاتحه‌یی
وآیة الکرسی‌یی وشهد الله آیتن عند الله الاسلامه دکین وقل اللهم‌دن بغیر حسابه دکین انزال
ایتمك دیلدی عرشه تعلق ایتدیلر حالبوکه انلرکله الله تعالی بیننده حجاب یوغیدی دیدیلرکه
یاربنا بزی دار ذنوبه وعصیان اهلنه ایندررسن بزایسه عرشه متعلقلرز حق جل وعلا دیدیکه
عزم وجلالم حقیچون برکسنه‌که هرفرض نمازی اردنجه سزی اوقویه انك مکاننی جنت ایدم
وانی حظیرهٔ قدسده اسکان ایدم وهر کونده اکایتمش کره نظر رحمت ایدم وهر حاجتن روا ایدم
ادناسی مغفرت اوله وانی هر عدو وحاسددن حمایت ایدم انلرك اوزره نصرتم ایرکوردرم
﴿ لایتخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ﴾ مؤمنلر مؤمنلردن غیری کافرلری قرابت
ویا صداقت جاهلیه ایچون دوست ایدنمسونلر تاکه حب وبغضلری خاصة فی الله اوله * ابن
عباس رضی الله تعالی عنه ایدر منافقیندن عبد الله بن ابی اصحابی مشرکون ویهود ایله موالات
ایدرلردی وانلره مسلمینك احوالنی خبرویررلردی انلرك پیغمبریمز علیه السلام حضرتلرینك
اوزره ظفر بولملرین امیدلنورلردی‌که حتی بو آیت کریمه نازل اولدی مؤمنلر انلرك فعلی مثلندن
نهی اولندی ﴿ ومن یفعل ذلك فلیس من الله فی شیء ﴾ اول کمسه‌که کافرلری دوست ایدینه الله تعالی
دوستلغندن برشیئده دکلدرکه اکا دوستلق دینلمسی صحیح اوله زیراکه حق تعالی ایله وهم
عدوسیله دوستلغی جمع ایتمك ممکن اولمز ﴿ الا ان تتقوا منهم تقاة ﴾ مکرکه کافرلردن خوف ایده‌سز
انلر ظاهرده غالبین اولمسیله ویا مؤمنلر انلرك آراسنده اولمغله ایمدی کندودن انلرك شرنی دفع
ایچون قلبی ایمانله مطمئن اولدیغی حالده لسانله مدارات ایتمسی جائز اولور لکن دم حرامی
ومال حرامی استحلال ایتمز وانلر عورات مسلمینی اظهار ایتمز ﴿ ویحذرکم الله نفسه ﴾ حق تعالی
سزی کفارله موالاتدن ومنهی‌یی ارتکابدن ومأموره مخالفتدن عقوبتله تحذیر ایدر ﴿ والی
الله المصیر ﴾ مرجعکز الله تعالی‌یه‌در اعمالکزك جزاسین ایدر ﴿ قل ان تخفوا ما فی صدورکم او
تبدوه یعلمه الله ﴾ یا محمد انلره دیکل‌که اکر صدورکزده اولان موالات کفاری کرك اخفاء ویا
اظهار ایدك حق تعالی انی بیلور ﴿ ویعلم ما فی السموات وما فی الارض ﴾ سموات وارضده اولان
اشیایی دخی بیلور اویله اولسه کفارله موالاتکز اکا نیجه خفی اولور ﴿ والله علی کل شیء قدیر ﴾
حق تعالی هرشیئه قادردر عقابندن صاقنك ﴿ یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضرا وما
عملت من سوء تود لو ان بینها وبینه امدا بعیدا ﴾ یوم قیامتده هر نفس خیر وشردن دنیاده ایشلدیکن
حاضر بولور خیرینه سوینور وشرینه یرنوب تمنی ایدرکه نولیدی اول شرله انك بیننده
مسافهٔ بعیده اولیدی ویا اکا ابدا ملاقات ایتمییدی ویا انی ایشلمییدی ﴿ ویحذرکم الله نفسه ﴾

قال انی یحیی هذه الله بعد
موتها فاماته الله مائة عام ثم
بعثه قال کم لبثت قال لبثت
یوما او بعض یوم قال بل
لبثت مائة عام فانظر الی
طعامك وشرابك لم یتسنه
وانظر الی حمارك ولنجعلك
آیة للناس وانظر الی العظام
کیف ننشزها ثم نکسوها
لحما فلما تبین له قال اعلم
ان الله علی کل شیء قدیر ﴾
آیت اوله مربوط اولمغله
یاخود خبر آلمدیکی اول
مثللو کیمسه دنکه اول کیمسه
دیوارلری سقفلری اوزرینه
ییقلمش زیاده خراب بر
قریه‌یه اوغرادی * اول
قریه یا قدس شریف یا اکا
ایکی فرسخ قریهٔ عنب اوله
* اول کیمسه استعظام
صورتیله الله تعالی بو امواتی
یاخود بو خراباتی بو حالدن
صکره نیجه احیا
وآبادان ایدر دیدی حق
جل وعلا اول کیمسه‌یی
یوز سنه اماته ایدوب بعده
احیا ایلدی واکا بو محلده
نقدر اکلندك دیدی یاخود
بر ملك واسطه‌سیله سؤال
ایلدی اول کیمسه برکون
یاخود برکونك بعض
مقدارینی اکلندم دیدی
بلکه یوز ییل اکلندك طعامکه
وشرابکه نظر ایله‌که هیچ

حق تعالی سزی عقوبتندن تحذیر ایدر ﴿ والله رؤف بالعباد ﴾ الله تعالی عبادینه رأفتلودرکه
انلرك صلاحنی مراعات ایچون نهی وتحذیر ایدر ﴿ قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله ﴾
یا محمد یهود ونصارایه دکل‌که اکر سز الله تعالی‌یی سورسکز بکا اتباع ایدککه الله تعالی سزی
سوه زیراکه بن انك سزه رسولین واوزریکزه حجتی ایمدی مؤمنلرك الله تعالی‌یی سومسی
امرینه اتباع اطاعتن ایشلر ورضاسنی ابتغا ایدر والله تعالینك مؤمنلری سومسی اول خصال
اوزره انلره ثناسی واثابتی ودخی ﴿ ویغفر لکم ذنوبکم ﴾ وذنوبکزی مغفرت ایلیه‌دیو وعد
کریمه انجازیدر ﴿ والله غفور رحیم ﴾ الله تعالی مغفرت ورحمت ایدیجیدر انلره‌که الله تعالی‌یه
طاعت ورسولنه متابعتله وبعثله سویلیه‌لر * روایت اولندیکه اشبو نزوله سبب یهود ونصارانك
بز الله تعالینك ابناء واحباسییز دیدیلر ویاخود وفد نجران بزم عیسی علیه السلامه عبادتمز
الله تعالی‌یه محبتمزدندر دیدیلر ویاخود پیغمبریمز علیه السلام زماننده بر قوم کندولرین الله
تعالی‌یی سوز زعم ایتدیلر اویله اولسه قوللرینی تصدیق ایدر عملله امر اولندیلر اشبو آیت
کریمه نازل اولیجق عبد الله بن ابی اصحابنه دیدیکه محمد کندویه طاعتی الله تعالی‌یه طاعت
کبی قیلور وبزه امر ایدرکه انی سوه‌یز نصاری عیسایی سودکی کبی اویله اولسه نازل اولدیکه
﴿ قل اطیعوا الله والرسول ﴾ دیکل‌که الله تعالی ورسولنه اطاعت ایدك ﴿ فان تولوا ﴾ اکر
الله تعالی‌یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدرسکز ﴿ فان الله لا یحب الکافرین ﴾ سز کافرلرسز
حق تعالی ایسه کافرلری سومز فعللرینه راضی اولمز وانلری مغفرت ایتمز * قال النبی
صلی الله علیه وسلم کل امتی یدخلون الجنة الا من ابی قالوا ومن یأبی قال من اطاعنی دخل
الجنة ومن عصانی فقد أبی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر جمیع امتم جنته کیدر اباء ایدن کیرمز
دیدیلرکه کیمدرکه اندن اباء ایدر دیدیکه بکا اطاعت ایدن کیرر بکا عصیان ایدن جنته کیرمکدن اباء
ایدر اشبونده دلالت واردرکه شرعه اطاعتدن اعراض کفر اوله والله تعالینك محبتنه منافی
اوله وانك محبتی مؤمنلره مختص اوله ﴿ ان الله اصطفی آدم ونوحا وآل ابراهیم وآل عمران علی
العالمین ﴾ حق جل وعلا رسالت وخصائص روحانیه وجسمانیه ایله آدم ونوح وآل ابراهیم
وآل عمرانی عالمین اوزره اختیار ایلدی * اشبونکله انلرك ملائکه اوزره فضلی اولدیغنه
استدلال اولندی اما آدم ابو البشردر وآل ابراهیم وآل عمران ایله مراد ابراهیم وعمرانك
کندیلریدر دینلدی وقول آخرده آل ابراهیم ایله مراد اسماعیل واسحاق وایکیسنك اولادیدر
وانلرده پیغمبریمز علیه السلام دخی داخلدر وآل عمران ایله مراد موسی وهاروندرکه ایکیسی
دخی عمران بن یصهر بن فاهث بن لاوی بن یعقوب اوغللریدر ویاخود آل عمران ایله مراد
عیسی علیه السلامدرکه اناسی مریم بنت عمران بن ماثاندر اویله اولسه اشبو ایکی عمران بیننده
بیك سکز یوز سنه چوقدر ﴿ ذریة بعضها من بعض ﴾ انلر ذریهٔ واحده‌در بعضی بعضیسندن
منشعبدر ویا دینده بعضی بعضیسندندر ﴿ والله سمیع علیم ﴾ الله تعالی ناسك اقوالنی ایشیدر
واعمالنی بیلور قول وعملی مستقیم اولانی اصطفاء ایدر ویا امرأة عمرانك قولنی ایشیدر ونیتنی
بیلور ﴿ اذ قالت امرأة عمران ﴾ عمران بن ماثانك زوجه‌سی حنه بنت فاقوذکه عیسی علیه السلامك
جده‌سیدر * اشبو موسی علیه السلامك باباسی اولان عمران دکلدرکه انك مریم نام برقزی

تغیر ایلمامشدر وحمارکه
نظر ایله‌که سنی ناسه برنشان
وعبرت ایچون بویله ایلدك
وحمارکك کمکلرینه نظر ایله
که انلری بربری اوزرینه
وضعله نیجه ترکیب ایده‌رز
وانلره لحم کیدیروب نیجه
احیا ایده‌رز بیوردی
وقتاکه اول کیمسه‌یه آثار
قدرت الهی بیان اولدقده
بیلدمکه تحقیق الله عظیم
الشان احیای امواته وهر
شیئه قادردر دیدی *
بو آیت کریمه تفسیرنده
کیمسه دیو تسطیر اولنان
خضر علیه السلام یاخود
بعثی منکر بر کیمسه ایدی
دینلمش اما مشهور اولان
عزیز بن شرحیادر اکا
براحبار دن وتوریة حفظنده
ایدی بخت نصر بیت المقدسی
خراب واهالیسنی اسیر
ایتدکده بو دخی اسیر اولوب
بابله کتمشیدی بعد زمان
مدد باریله خلاص وقدس
شریفه توجهنده انده یا
قرة العینده اغاچلردن
بر مقدار انجیر واوزوم
دوشیروب انجیردن برنبذه
اکل بقیه‌سنی برسپته
واوزومی صیقوب طلومه
وضع ومرکبنی اوکنه ربط
ایله ارقه‌سنی بر دیواره
ویروب بو خرابتك

وار ایدی هارون علیه السلامدن بیوك ایدی ایمدی امرأة عمران دیدیکه (رب انی نذرت لك مافی بطنی محررا) یارب قارنمده اولان شیئی سنك خدمتکله معتق اولمسنی نذر ایلدم * روایت اولنورکه امرأة عمران عاقر عجوز ایدی بر اغاج کولکه سنده ایکن کورسه که بر طاوس یاوریسن ییدرر اندن کوکلی کندینك بر ولدی اولمسن تمنی ایدوب دیدیکه الهی اکر بکا بر ولد روزی قیلورسك انی بیت المقدس خدمتنه قومغه نذر ایتدم اویله اولسه مریم رضی الله تعالی عنهایه حامله اولوب زوجی عمران ایسه اول اثناده فوت اولدی * کلبی و محمد بن اسحق ایدر بر کمسنه اول زمانده ولدیتی نذر ایتمسه کنیسه یه قویاردی تابلوغنه دکین کنیسه خدمتندن زائل اولمز طورردی بالغ اولدیغنده دیلرسه انده اقامت ایدر و یا دیلدیکی یره کیدردی وقبل البلوغ کیتمسی جائز دکلدر و نذره علماندن غیری جائز اولمزدی و زکریا علیه السلام و عمران ایکیسی اختین تزوج ایتمشلردی برینه ایشاع بنت فاقوذ دینور زکریا علیه السلامك تحت نکاحنده اولوب یحیی علیه السلامك اناسی ایدی و برینه دخی حنه بنت فاقوذ دینوردی عمرانك تحت نکاحنده اولوب مریم رضی الله تعالی عنهانك اناسی ایدی لکن طوغرمقدن قالمشدی ذکر اولندیغی کیفیت اوزره نذر ایدیجك مریم رضی الله تعالی عنهایه حامله اولدی زوجی اکا دیدیکه عجب مشکل ایشه اوغرادك قارنکده کی قز اولورسه نیجه ایدرسنکه اول نذرکه صالح اولمز ایکیسی اول وهمه دوشدیلر حنه مریمه حامله ایکن عمران فوت اولدی وقتاکه حنه قارننده ایکن نذر ایلدی دیدیکه (فتقبل منی) ایمدی الهی اول نذرمی قبول ایله کل (انك انت السمیع العلیم) زیراکه سن بنم قولمی ایشیدر و نیتمی بیلورسن (فلما وضعتها قالت رب انی وضعتها انثی) وقتاکه حنه انی طوغردی کورسه که قزدر تحسر و تحزن ایدوب دیدیکه یارب قز طوغردم اول ایسه انی ارکك اولمسین امیدلنوردی (والله اعلم بما وضعت) الله تعالی ایسه انك نه شیء طوغردیغن بیلور (ولیس الذکر کالانثی) طاب اولنان ذکر ایسه کنیسه خدمتنده دیشی کبی دکلدر زیرا اکا حیض و نفاس و اعذار نساء اعتراسندن خالی اولمز (وانی سمیتها مریم) وانی مریم دیو تسمیه ایتدمکه اول انلرك لغتنده عابده و خادمه دیمکدر (وانی اعیذبك وذریتها من الشیطان الرجیم) یارب انی و ذریتنی سکا اعاذه ایدرم شول شیطاندنکه رحمتکدن طرد اولنمشدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مامن مولود یولد الا والشیطان یمسه حین یولد فیستهل من مسه الا مریم وابنها * پیغمبریمز علیه السلام ایدر هر ولدکه طوغار الا اول طوغارکن شیطان انی مس ایدر ابتدای ظهورندن تأثیرین طمع ایدوبدر اویله اولسه اصابتندن ولد استهلال ایدر الا مریمی واوغلو عیسایی مس ایتمیوبدر الله تعالی حنه نك استعاذه سی سبیله اول ایکیسین شیطاندن عصمت ایتدی (فتقبلها ربها بقبول حسن) رب تعالی حنه دن انی نذرنده ارکك یرینه قبول ایتدی و ولادتی عقبنده انی مسلم ایتدی (وانبتها نباتا حسنا) وانی تربیهٔ حسنه ایله تربیه ایتدی و یا خلقنی زیاده و نقصاندن تسویه ایتدی سائر مولودك ییلده بیودیکی دکلو انی بر کونده بیوتدی * روایت اولنورکه حنه انی طوغریجق بر خرقه یه صاردی و مسجده ایلتوب احبار قاتنه قودی اشبو الله تعالی یه نذر درانی بیلدیککز کبی ایدك دیدی احبار مریمك تربیه سی امرنده تنافس ایتدیلر زیراکه امامارینك وصاحب

ابادانلغی امکانی تخیل وتحیرده ایکن ضحی وقتی نائم ویوز سنه دنصکره غروب شمسده صحوه کلمکله بر کون یاخود کونك بعضیسی ظن ایتمشیدی وامر خدا ایله مرکبنك کموکلرینه نظر ایدرکن کموکلره وسائر متفرقه اجزاسنه جمع اولك دیو ندانی ایشتدکده فی الحال صورت بولوب قالقوب نعره اوردی و عزیری قوم وقبیله سنك اختیارلری طانیوب چونکه بخت نصر جمله توریتی احراق ایتمکله بونك توریة حافظی اولدیغی معلوم اولدیغندن انکله امتحان و معروف اولدی (واذ قال ابراهیم رب ارنی کیف تحیی الموتی قال اولم تؤمن قال بلی ولکن لیطمئن قلبی قال فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیك ثم اجعل علی کل جبل منهن جزأثم ادعهن یأتینك سعیا واعلم ان الله عزیز حکیم) یاد ایله انی که ابراهیم علیه السلام یارب موتایی نیجه احیا ایدرسن بکا کوستر دیدی حق جل و علا مرده یی زنده ایلدیکمه ایناممیسن دیدی ابراهیم علیه السلام بلی

قرابتلرینك قزی ایدی و ماثان اولادی ایسه رؤس ملوکلری ایدی زکریا علیه السلام دیدیکه بن انی تربیه یه احقم * زیراکه خاله سی بنم تحت نکاحمده در اندن اباء ایدوب قرعه یی اختیار ایتدیلر یکرمی یدی کشی ایدیلر بر نهرك کنارینه واروب قلملرینی نهر ایچنه براقدیلر زکریا علیه السلامك قلمی صو یوزنده قالوب سائرینك قلملری ایچنه باتدی اویله اولسه (وکفلها زکریا) زکریا علیه السلام مریم رضی الله عنهایی کندی کفالتنه آلدی وانکیچون بر موضع استیجار ایتدی بیوبوب نساء حدینه ایریشجك مسجدده انکیچون بر محراب بنا ایتدی وانك قپوسین وسطنده ایدوب اکا نردبان ایله چیقیلوردی و اکا زکریا علیه السلامدن غیر کمسنه وارمزدی هر کون اول اکا طعام و شرابن ویرردی (کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا) هر بارکه زکریا علیه السلام اکا محرابنه وارسه که اول غرفه سیدر و محراب ایسه مجالسك اشرف مقامنده که اول دخی مسجددندر و زکریا علیه السلام انك قاتنه واروب چیقدیغنده اوزرینه یدی قپو برکیدردی انك قتنده قیشده یاز یمیشین و یازده قیش یمیشین بولوردی (قال یا مریم انی لك هذا) یا مریم بو رزق سکا قندن کلوبدر حالبوکه بو وقتده بو نوع یمیش بولنمز و اوزریکه ایسه قپولر برکیدیلوبدر دیدی (قالت هو من عند الله) دیردیکه اول الله تعالیدندر (ان الله یرزق من یشاء بغیر حساب) حق تعالی دیلدیکی کمسنه یه رزق حسابسز ویرر و یا حسبانسز ویرر * اشبو احتمال اولورکه مریم کلامندن اول الله تعالی کلامندن اولمسی دخی احتمالدر * روایت اولنورکه بنو اسرائیله قحط ایردی مریم ایسه اول حالده ایدی حتی که زکریایه انی حملدن ضعف ایردی بر کون بنو اسرائیله دیدیکه بیلورسزکه بن پیر اولمشم مریمی کتورمکه بی مجال قالمشم بریکز انك کفالتن تعهد ایتسون بندن انی آلوب کتسون قحط و فقردن هر بری اعتذار ایله کندیدن انی دفع و منع ایتدی آخر اکا قرعه آتمغی رأی ایتدیلر مکر مریمك عیسی اوغلی یوسف بن یعقوب دینور بر رجل نجار وار ایدی قرعه انك اوزرینه واقع اولوب مریمی کتوردی مریم انك یوزنده شدت مؤنتدن ملالت کوروب دیدیکه یا یوسف حق تعالی یه ظنکی حسن ایت اول سنی رزقلندیرر اویله اولسه هر کونده یوسف کسبندن اکا کفایتی دکلو رزق کتورردی انی کیسه یه قویدیغی کبی حق تعالی انی آرتورردی زکریا علیه السلام اکا واروب قاتنده حاجتدن زیاده رزق بولوردی یا مریم رزق سکا قندن کلوبدر دیسه الله تعالی عندندن دیو جواب ویرردی * اهل اخبار ایدر وقتاکه ذکریا علیه السلام مریمدن بو کرامتی کوردی قلبندن دیدیکه مریمه وقتسز بو فاکهه لری ویرن رب تعالی قادردرکه بنم زوجه می اصلاح ایدوب ایکیمز دخی مأیوسلر ایکن بر ولد ویره (هنالك دعا زکریا ربه) اول حالتده زکریا علیه السلام کندی محرابنه کیروب قپولرین برکتدی واروب حق تعالی یه مناجات ایدوب (قال رب هب لی من لدنك ذریة طیبة) دیدیکه یارب بکا سنك عندندن بر ولد مبارك تقی رضی باغشلغل (انك سمیع الدعاء) که سن دعایه اجابت ایدیجیسن (فنادته الملائکة) اکا جبریل علیه السلام ندا ایتدی (وهو قائم یصلی فی المحراب) حالبوکه اول محرابده طوروب نماز قیلوردی (ان الله یبشرك بیحیی) حق تعالی سکا یحیی نام ولد ایله تبشیر ایدر (مصدقا بکلمة

کمالیله ایمان ایده‌رم ولکن قلبم مطمئن اولسون ایچون سؤال ایده‌رم دیدی الله تعالی بیوردیکه قوشلردن درت جنس اخذ ایله * بو قوشلر طاوس وخروس وکوکرجین وقارغه‌در دینلدی * واول قوشلری صکره سکا شبهه اولمسون ایچون اشکال وهیئتلرینه کرکی کبی تأمل ایله کندی الکله پاره‌لیوب اجزالرینی بربرلرینه خلط وجمع وباشلرینی یانکده حفظ ایله صکره اول مخلوط اجزادن * درت یایدی * طاغه بر مقدار تقسیم ووضع ایله بعده اول قوشلری باذن الله کلك دیو دعوت ایله انلر سرعتله سکا کلورلر وبیلکه الله عظیم الشان مراد ایتدیکی شیده غالبه‌سی وهر خصوصده حکمت بالغه‌سی واردر * مرویدرکه ابراهیم علیه السلامك بو سؤالنه سبب بو ایدیکه بر کون ابراهیم علیه السلام دریا کنارندن کچرکن بر میته‌یه راست کلدیکه دکزك صولوغیله اولان لاشه کاه دریایه کاه قریه کیدوب کلکده قریه چیقدقده انواع حیوان بری ودکزه کتدکجه اجناس حیوان

من الله ﴾ حق تعالیدن عیسی علیه السلامك رسالتله كلمه سنی تصدیق ایدر ﴿ وسیدا ﴾ وقومنك سید وفائقی اولور ﴿ وحصورا ﴾ وشهوات وملاهیدن نفسنی حبسده مبالغ اولور ﴿ ونبیا من الصالحین ﴾ وصالحلردن ناشی نبی ویا كبیره وصغیره دن معصوم نبی اولدیغی حالده * دینلدیكه عیسی علیه السلامه كلمه دینلمسنك حكمتی زیراكه اول حق تعالینك كن كلمه سندن وجوده كلدیكیچون انك اوزره كلمه اسمی واقع اولوبدر ویاخود كلام الله ایله اهتداء اولندیغی كبی انكله دخی اهتداء اولدیغیچون اكا كلمه دینلدی ویاخود اول مریم رضی الله تعالی عنهایه كلام حق جبرائیل علیه السلام تبلیغ وجهی اوزره بشارت اولدیغیچون اكا كلمه دینلدی ویاخود حق جل وعلا انبیایه انزال ایتدیكی كتابلرنده خبر ویردیكه اول باباسز بر نبی ارسال وخلق ایدیسردر ایمدی اول وعد ایله حاصل اولندیغیچون اكا كلمه دینلدی ویحیی علیه السلام ایسه عیسی علیه السلامه اول ایمان كتوروب تصدیق ایلدی ویحیی علیه السلام عیسی علیه السلامدن التی آی بیوك ایدی بعده عیسی علیه السلامك رفعندن اول قتل اولندی ﴿ قال رب انی یكون لی غلام ﴾ دیدیكه یارب بنم نیجه غلامم اولور ﴿ وقد بلغنی الكبر ﴾ حالبوكه بكا كبرسن ایریشوب بنده اثر ایتدی زیرا اول كندی طقسان طقوز یاشنده وخاتونی ایسه طقسان سكز یاشنده ایدی ﴿ وامرأتی عاقر ﴾ وخاتونم ایسه اولاد طوغرمقدن كسیلوبدر * اگر دینورسه كه زكریا علیه السلام نیچون حق تعالینك اكا ولد وعدی اولدیغندنصكره بنم نیجه غلامم اولور دیدی حق تعالینك وعد ووعیدنده ایسه شك جائز اولمز دینوركه زكریا علیه السلام ملائكه نك نداسین ایشتدیكنده شیطان اكا كلوب دیدیكه یازكریا اول ایشتدیكك صوت الله تعالیدن دكلدر بلكه شیطاندندر زیرا اول اگر الله تعالیدن اولسه اول سكا انی وحی ایدردی سائر اموردہ وحی ایتدیكی كبی اویله اولسه زكریا علیه السلامك سؤالی وسوسه یی دفع ایچون ایدی ویاخود زكریا علیه السلامك اول سؤالی وعد اللهده شكندن دكلدی بلكه انك كیفیتندن ایدیكه یارب انی ایتمك بنی وخاتونمی شاب ایتمكله میدر ویاایكمز دخی كبیر اولدیغی حالده میدر ویابكا انی مرأة اخرادنمی ویریسردر ﴿ قال كذلك الله یفعل مایشاء ﴾ الله تعالی دیدیكه یازكریا دیدیكك كبی سن كبیر وخاتونك عاقر ایكن ایكیكزدن اول بر ولد ایجاد ایدر انك فعلنه اعتراض اولنمز ﴿ قال رب اجعل لی آیة ﴾ زكریا دیدیكه یاربی بكا بر علامت تعیین ایتكه انكله خاتونمك حملنی بیلم وسكا شكر ایچون عبادتمی آرتورم ﴿ قال آیتك الا تكلم الناس ثلاثة ایام ﴾ حق تعالی دیدیكه علامتك اولدركه اوچ كون ناسله مكالمه یه قادر اولمیه سن تاكه اول مدتده نعمت موعوده نك حقنی قضا ایچون الله تعالینك ذكر وشكرینه مشغول اوله سن ﴿ الا رمزا ﴾ مگركه عین ویاید اشارتیله اوله وزكریانك اشارتی مسبحه ایله ایدی ﴿ واذكر ربك كثیرا ﴾ وربك جل شانه یی چوق ذكر ایت ﴿ وسبح بالعشی ﴾ وانی تسبیح ایت زوالدن غروبه دكین ویاعصر ویاغروبدن صدر لیلك ذهابنه دكین ﴿ والابكار ﴾ وطلوع فجردن ضحایه دكین ﴿ واذقالت الملائكة ﴾ ذكر ایت شول وقتیكه جبرائیل علیه السلام دیدی ﴿ یامریم ان الله اصطفاك ﴾ یامریم حق تعالی سنی امكدن تقبل ایده لیدنبرو سنی اختیار ایتدی ﴿ وطهرك ﴾ وسنی ذنوبدن وحیض ونفاسدن ومسیس رجالدن تطهیر ایتدی ﴿ واصطفاك علی نساء العالمین ﴾ وسنی زمانكك نساسی اوزره

بحری اندن لقمه لقمه اكل ایله متفرق ومحو اولوردی ابراهیم علیه السلام متحیراً بیلورمكه عدمدن ایجاد وخلقه قدرتك وار ایكن بونی جمع واحیا ایدرسن لكن استرمكه انی احیا ایده جككی بكا كوستره سن دیو استدعا ایلمش * قوشلر بحثنده بویله نقل اولنوركه ابراهیم علیه السلام امر الهیله اول طیوری ذبح وتوكلرینی ولحومنی وكموكلرینی وجمله اجزالرینی پاره پاره وبلكه هاونده كوفته ومزج ایدوب تمام اختلاطدنصكره درت یاپدی جباله تقسیم ووضع وسرلرینی یاننده حفظ ایدوب ای طاوس ای خروس ای كوكرجین ای قارغه باشكز طرفنه كلك دیو ندا ایتدكده فرمان الهیله هر برینك اجزاسی بربرندن آیریلوب كندو بدنلرینه اتصالله هیئت اصلیه لری تكمیل اولوب سرعتله باشلری طرفنه كلدیلر وتمام احیا اولدیلر* محققلر بودرت طیرك ذبحنده بویله اشارت ایتمشلردركه طاوس مجمع زینتدر انك باشنی قوپار ودیدهٔ همتی زینت دنیادن قاپه وخروس

ویاجمیع نساء اوزره سنی تفضیل ایتدیكه بكر ایكن باباسز عیسایی طوغردی ومهدده كی برطفلی انطاقیله یهودك قذفندن انی تبرئه ایتدی ونسانك استقذار اولنور اشیاسندن انی تطهیر ایتدی وانی واوغلنی عالمینه آیت ایتدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم كمل من الرجال كثیر ولم یكمل من النساء الا مریم بنت عمران وآسیة امرأة فرعون وفضل عائشة علی النساء كفضل الثرید علی الطعام * پیغمبریمز علیه السلام ایدر رجالدن چوق كمسنه كامل اولوبدر الا كه نسادن كامل اولان انجق مریم بنت عمران وآسیة امرأة فرعوندر وعائشه نك نساء اوزره فضلی ثریدك سائر طعام اوزره فضلی كبیدر * وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حسبك من نساء العالمین مریم بنت عمران وخدیجة بنت خویلد وفاطمة بنت محمد وآسیة امرأة فرعون * پیغمبریمز علیه السلام ایدر نساء عالمیندن كماله ایرمشلری بیلمكه سكا كفایت ایدركه انلر مریم بنت عمراندركه عیسی علیه السلامك اناسیدر وبری ام المؤمنین خدیجه بنت خویلددركه محمد علیه السلامك زوجه سیدر وبری فاطمة الزهرادركه حضرت محمد مصطفی علیه السلامك كریمهٔ محترمه لریدر * یعنی قزیدر وبری ایسه آسیه بنت مزاحمه دركه اول فرعونك خاتونیدر ﴿ یامریم اقنتی لربك ﴾ یامریم ربك جل شانه یه اطاعت ایت ویانمازده قیامكی اطاله ایت * اوزاعی ایدر وقتاكه مریم رضی الله تعالی عنها بونكله امر اولندی نمازه طورمقدن ایاقلری شیشدی هر برندن قان واریك آقدی ﴿ واسجدی واركعی مع الراكعین ﴾ نمازی جماعتله قیلانلرله بیله سن دخی ركوع وسجود آیتده سجودك ركوع اوزره تقدیمی زیراكه شریعتلرنده نماز انجلین قیلنوردی ویااندن ایچونكه نمازلرنده ركوع اولمیانلر انلر مصلین دكلدر ودینلدیكه قنوتله مراد طاعاته ادامتدر * ام من هو قانت آناء اللیل ساجدا وقائما * دلالتیله وسجود ایله مراد صلاتدر * وادبار السجود * دلالتیله مراد خشوع واخباتدر ﴿ ذلك ﴾ یامحمد سكا اشبو ذكر اولنان زكریا ویحیی ومریم وعیسی قصه سی ﴿ من انباء الغیب ﴾ اخبار غیبدندركه اول وحیدن غیری شیئله بیلنمز ﴿ نوحیه الیك ﴾ سكا اونی وحی ایدرز ﴿ وما كنت لدیهم اذ یلقون اقلامهم ﴾ یامحمد سن انلرك قتنده حاضر دكل ایدك شول وقتكه انلر اقتراع ایچون تبركا تورات یازدقلری قلملرین صویه براقدیلر تابیله لركه ﴿ ایهم یكفل مریم ﴾ انلرك قنغیسی مریمی حضانت وتربیه سنه آلور ﴿ وما كنت لدیهم اذ یختصمون ﴾ وكذلك سن انلرك قتنده دكل ایدك شول وقتكه انك كفالتنه تنافسا اختصام ایتدیلر ﴿ اذ قالت الملائكة ﴾ ذكر ایت شول وقتیكه ملائكه دیدیكه ﴿ یامریم ان الله یبشرك بكلمة منه اسمه المسیح عیسی ابن مریم ﴾ الله تعالی سكا تبشیر ایدر بر ولد ایله كیم اول كن كلمه سندن خلق اولنور اسمی مسیح ابن مریمدر واكا مسیح دیو تسمیه نك حكمتنده مفسرون اختلاف ایتدیلر * دینلدیكه زیرا اول اقذاردن مسیح وذنوبدن تطهیر اولنوبدر ویااول اناسی قارنندن چیقدیغنده دهنله ویابركتله مسح اولوبدر ویاجبرائیل علیه السلام انی قنادیله مسح ایدوبدركه شیطان اكا یول بولمیه ویاقنغی حاهتویه مسح ایتسه عافیت بولوردی ویایریوزندن سیاحت ایدر برمكانده قرار ایتمزدی اماكه دجاله مسیح دینلمسی ایكی كوزینك بری ممسوح اولدیغیچون ایدی ﴿ وجیها فی الدنیا والآخرة ﴾ دنیاده وآخرتده شریف ورفیع اولدیغی حالده * دینلدیكه وجاهتی دنیاده

مائل شهوتدر انی بوغازله وشهوت بندندن قورتول وكوكرجین دائما انسانله مأنوسدر انی اولدرو خلقدن الفتی كس وقارغه منبع حرصدر انی قتل ایله وصفت حرصدن خلاص اول هر كیمكه تیغ مجاهده ایله بو درت صفتی ذبح ایدرسه حیات ابدی یه واصل اولور دیمشلر * ودیمشلركه عناصر اربعه نك درت صفت ذمیمه سی طبیعت آدمده ظاهر اولور انلری مخالفت تیغیله ذبح ایتمك لازمدر اولا صورت كبركه نتیجهٔ آتشدر ثانیا داعیهٔ شهوتكه ثمرهٔ هوادر ثالثا تیركیٔ امساكدركه صفت خاكدر رابعا تكاپوی حرصكه عادت آبدر بونلره مخالفت اخلاق حمیده دن اولور ﴿ مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله كمثل حبة انبتت سبع سنابل فی كل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء والله واسع علیم ﴾ اول كیمسه لركهماللرینی جهاد وسائر خیراته فی سبیل الله انفاق وابذال ایدرلر انلرك ماللری شول برتخم دانه سنه بكزركه اكلدكده یدی سنبله یعنی بشاق بتوركه هر بر سنبله ده یوز حبه اولور

نبوتله وآخرتده شفاعتله در (ومن المقربين) وعندالله مقربيندن اولديغى حالده جنتده درجه سى
رفعتله وسمايه رفع وتمسيله وملائكه صحبتيله (ويكلم الناس فى المهد وكهلا) وناسه سويليه
حالبوكه مهده طفل ايكن سورهٔ مريمده ذكر اولنديغى اوزره * روايت اولنوركه مريم
رضى الله تعالى عنها ايدر بن اوغلم عيسى ايله طفوليتى حالنده تنها ايكن اولديغمزده سويلشوردك
وكهل ايكن دخى ناسه سويليه سمادن نزولندنصكره اشياء معجزه دن خبر ويره * دينلديكه انك
مهدده كلامى معجزه وكهولتده كلامى دعوت ايدى (ومن الصالحين) حالبوكه عبادصالحيندندر
(قالت رب انى يكون لى ولد ولم يمسسنى بشر) مريم ديديكه ياسيدى جبرائيله خطاب ايسه
وياخود يارب الله تعالى يه خطاب ايسه بكا بر ولدقندن اولور والحال بكا بر رجل مس ايتمدى
(قال) جبرائيل ويا الله تعالى ديديكه (كذلك) ديديكك كبى رجل سكا مس ايتمدين (الله
يخلق مايشاء) الله تعالى ديلديكى شيئى خلق ايدر (اذا قضى امرا) قچان برشيئك خلق وحدوثنى
اراده ايده (فانما يقول له كن فيكون) اكا ديركه اولغل اولدخى اسرع وقتده اولور * اشبونده
اشارت واردركه حق جل وعلا اشيايى اسباب وموادله مندرج خلق ايتمكه قادر اولديغى
كبى اسباب وموادسز دخى خلق ايتمكه قادر اولور (ويعلمه الكتاب والحكمة والتورية
والانجيل) وحق جل وعلا اكا كتاب ودخى فقه ومعرفت وتورات وانجيل تعليم ايده
(ورسولا الى بنى اسرائيل) وانى بنى اسرائيله پيغمبر ايده واول انلره ديه كه (انى قد جئتكم
بآية من ربكم) بن سزه ربكز جل شانه دن قولمى تصديق ايدر علامتله كلدم ديديلركه اول
علامت ندر ديديكه (انى اخلق لكم من الطين كهيئة الطير) بن سزه بالچقدن طير صورتى كبى برشى
دوزرن (فانفخ فيه فيكون طيرا باذن الله) طير اولوركه اول يراسه در * اما معنيده دينلديكه
اول خلقده شكل طوردى اما معناده عورت كبيدر زيرا انك ممه لرى وديشلرى واردر حيض
كورور وطوغرور * وهب ايدر اول اوچار مادامكه ناس اكا نظر ايتسه قچان ناسك نظرندن غائب
اولسه دوشوب ميت اولور حتى كه انكله فعل حقدن ممتاز اوله وهر شيئده كمال الله تعالى يه مختص
ايدوكى بيانه (وابرئ الاكمه والابرص) واكمه وابرص نام ايكى دائى باذن الله تعالى انى كيدرم * اكمه
اولدركه اناسندن اعمى طوغه وياعمش اوله وكوندزده كورر كيجه ده كورمز اوله وابرص اولدركه
انده وضح اوله اشبو ايكى دائى تخصيص ايتدى زيرا كه اطبا اكا علاجدن عاجزلردر * روايت
اولنوركه عيسى عليه السلام زمانده اطبا غالب ايدى اويله اولسه اول زمانك خلقنه حق تعالى عيسى
عليه السلام قتنه مرضادن بركونده اللى بيك كيمسه جمع اولديلر انلردن طاقتلولرى عيسى عليه
السلام قتنه واردى وطاقتسزلر قتنه عيسى عليه السلام كندى كيدردى ايمان شرطى اوزره
هرقنغيسنه دعا ايدر ديسه فى الحال اكا شفاء وعافيت ايرردى (واحيى الموتى باذن الله)
وموتايى باذن الله تعالى ديركورم * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر عيسى عليه السلام درت
ميت ديركورديكه اول عاذر وابن العجوز وابنة العاشر وسام بن نوح عليه السلام ايدى اما عاذر
عيسى عليه السلامك صديقى ايدى وفات ايديجك يحيى عليه السلامه خبر كوندرديكه قرنداشك
عاذر وفات ايدوبدر حالبوكه انكله انك مابينى اوچ كونلك مسافه ايدى عيسى عليه السلام
اصحابيله سفر ايدوب اكا كلديلر وقبرى اوزره واردلر * عيسى عليه السلام دعا ايتديكى كبى

(عاذر)

والله تعالى مراد ايتديكى
كيمسه ايچون بونى قات قات
زياده ايدر والله عظيم الشان
فضل وعطاسنده واسع
ومنفقك انفاقنى ونيتنى
عالمدر (الذين ينفقون
اموالهم فى سبيل الله ثم
لا يتبعون ماانفقوا منا ولا
اذى لهم اجرهم عند ربهم
ولا خوف عليهم ولا هم
يحزنون) شول كيمسه لركه
ماللرينى جهاد وسائر خيراته
الله يولنده تصدق وانفاق
ايده لركه صكره اول انفاق
ايتديكى شيئى سكا شونى
ويردم ديو منت وفقرايه
نيچه بر تعجيز ايدرسن ديو
اذيت ايتمكه تابع اولميه لر انلر
ايچون ربلرى عندنده مكافات
واردر وانلره بو مكافات
ضايع اولور خوفى وثوابدن
محروم اولور حزنى يوقدر *
عثمان بن عفان رضى الله عنه
جيش العسره ده فى سبيل الله
جميع آلاتيله بيك دوه
وعبد الرحمن بن عوف
رضى الله عنه درت بيك درهم
تصدق ايتملريله انلرك حقنده
بو آيت كريمه نازل اولدى
(قول معروف ومغفرة
خير من صدقة يتبعها اذى
والله غنى حليم) فقرايه
طاتلو سويلك وصدقه
طلبلرنده اولان الحاح

عاذر قبرندن طوردى كلدى وماشاءالله دنياده قالوب اولادى اولدى واما ابن العجوز وقتاكه
وفات ايدوب ميت اولديغى حالده عيسى عليه السلام قتنه اوغرايجق عيسى عليه السلام
انكچون دعاء ايتديكى كبى سرير اوزره جلوس ايتدى او اعناق رجالدن ايندريلوب
ثيابن كيدى وسريرى ارقه سنه الوب محلنه ايرتدى واولادى اولوب ماشاءالله معيشت
ايتدى واما ابنة العاشركه ناسدن عشور اولور جاق قزى ايدى فوت اولوب بركوندن
صكره عيسى عليه السلام اكا دعا ايتمسيله حيات بولدى وولدى اولوب برمدت دنياده معيشت
ايتدى واما سام بن نوح عليه السلام انك قبرينه واروب اسم اعظمله اكا دعا ايديجك
قبرندن طورى كلدى، قيامتك قيامى خوفيله باشنك يارى صاچى آغرمش ايدى حالبوكه انلرك
زمانده صاچ آغرمزايدى عيسى عليه السلام ايتدى يوخسه قيامت قوپمى ديلديكى امردن
اكا سؤال وجوابلردنصكره ينه انك دعاسيله ميت اولدى (وأنبئكم بما تأكلون وما تدخرون
فى بيوتكم) وسزه خبر ويررم شول كورمديكم شيئلريكه انى اولريكزده يرسز وانى كه ادخار ايدرسز
روايت اولنديكه عيسى عليه السلام هر كيمه ايسه كيجه نه يدوكن واولكونده نه ايتدوكن واخشامه
نه اليقوديغن خبر ويرردى * سدى ايدر عيسى عليه السلام صباوتى حالنده مكتبده ايكن انده كى غلمانه
بابالرى نه ايشلديكن خبر ويررى حتى غلمانك بعضنه ديرديكه اهلك شونك كبى شيئى يديلر
واندن سكا دخى اليقوديلر وفلان يره صاقلاديلر اول دخى اهلنه واروب انكار ايتسه لر علاماتيله
انلرى الزام ايدردى وصاقلنان يردن انى آلوب يردى چون انى غلمانه خبرويرن عيسى
عليه السلام ايدوكنى بيلديلر هر غلامى اندن منع ايدراولديلر اول ساحردر انكله ملاعبه ايتمكز
ديديلر اندن غلمانى بربيته قوديلر عيسى عليه السلام كلوب انلرى بولميجق بو بيتده نه واردر
ديدى ديديلركه خنازير واردر ديديكه انجلين اولسون چون اول بيتك قپوسن آچديلر جميعى
خنازير اولمش بولديلر بنى اسرائيل بو حالتدن قتى انجنديلر حتى عيسى عليه السلام حضرتلرينك
قتلنه يوروديلر * مريم رضى الله تعالى عنها اندن خوف ايدوب عيسايى حمارينه يوكلتدى
وقاچوروب اهل مصره ايلتدى (ان فى ذلك لآية لكم ان كنتم مؤمنين) اشبو ذكر اولنانده
عيسى عليه السلامك نبوتنه علامت واردر اكر ايمانده موفقلر ايسه كز زيراكه انلردن غيرى
معجزاتله منتفع اولمز وياخود حقى تصديق ايدر يوخسه عناد ايدر دكللر ايسه كز (ومصدقا
لما بين يدى من التورية) وبندن اول نازل اولان توراتى تصديق ايدر اولديغم حالده سزه كلدم
(ولاحل لكم بعض الذى حرم عليكم) ودخى لحوم وشحومدن سزه حرام اولانى حلال
ايتمكيچون كلدم (وجئتكم بآية من ربكم) وربكز جل شانه دن سزه ذكر اولنان آيتدنصكره
آيات اخرى ايله كلدم (فاتقوا الله) الله تعاليدن قورقوكزكه بن سزه اندن معجزات ظاهره
وآيات باهره ايله كلمشم * ايمدى اكا مخالفت ايتمكز (واطيعون) وسزى اكا دعوت ايتديكم
شيئده بكا اطاعت ايليكز (ان الله ربى وربكم) الله تعالى بنم وسزك جمله مزك ربيسيدر
(فاعبدوه) اكا عبادت ايدك (هذا صراط مستقيم) اول برطوغرى يولدركه صاحبن
معرفت الاهيه ايركورر (فلما احس عيسى منهم الكفر) وقتاكه عيسى عليه السلام انلردن كفرى حس
ايلدى وانى قتله قصد ايتدكلرينى بيلدى انلرك اوزره استنصار ايدوب (قال من انصارى الى الله) ديديكه
الله تعالينك سبيلنده كيملردركه بكا انصار واعوان در (قال الحواريون نحن انصار الله) حواريون

وابراملرينى عفو ايتمك آزار
واذيتله سرزنش ايده رك
صدقه ويرمكدن خيرلودر
الله عظيم الشان منت
واذى ايله انفاق ايدنلرك
تصدقلرندن غنى وانلرك
عقوبتلرنده حلم ايديجيدر
(ياايها الذين آمنوا لاتبطلوا
صدقاتكم بالمن والاذى
كالذى ينفق ماله رئاء الناس
ولا يؤمن بالله واليوم
الآخر فمثله كمثل صفوان
عليه تراب فاصابه وابل
فتركه صلدا لايقدرون على
شئ مما كسبوا والله لايهدى
القوم الكافرين) اى مؤمنلر
صدقه لريكزك ثوابنى من
واذى ايله ابطال ايتميك
شول كيمسه نك ابطالى
كبيكه مالنى ناس كورسونده
جومرد ايمش ديسونلر
ديو انفاق وتصدق ايدر
والله تعالى يه وآخرته ايمان
ايتمز انك بوكوسترشنك
مثالى بردوز قيانك
اوزرنده برمقدار طپراق
اولوب اكا برشدتلو يغمور
اصابتيله اول طپراغى
يقاوب اول قيايى قاتى
طاش ترك ايدركه انك كبى
اول مرايى دخى تصدق
ايتديكى شيدن برثوابه قادر
اوله مز الله عظيم الشان
قوم كافرينه هدايت ايتمز

دیدیلرکه بز دین اللهده انصارز (آمنا بالله) بز الله تعالی یه ایمان کتوردك (واشهد بانا مسلمون) یاعیسی سن شاهد اول بز مسلملرز (ربنا آمنا بما انزلت واتبعنا الرسول فاکتبنا مع الشاهدین) یارب عیسایه انزال ایتدیکك انجیله ایمان کتوردك ورسولك عیسایه دعوت ایتدیکی دینه اتباع ایتدك ایمدی بزی وحدانیتکه شهادت ایدنلرك جملهسندن کتب ایت * سدی ایدر وقتاکه حق جل وعلا عیسی علیه السلامی بنواسرائیله نبوتله بعث ایتدی بنواسرائیل عیسی علیه السلامی واناسی مریم رضی الله تعالی عنهایی آرالرندن نفی واخراج ایتدیلر اویله اولسه ایکیسی یریوزنده سیاحت ایدردیلر بر وقتده بر قریهده ایکیسی بر رجله قونق اولدیلر رجل انلره ضیافت ایدوب زیاده اکرام واحسان ایلدی مکر اول قریهنك بر جبار امیری وار ایدی بر کون اول رجل حزین ومغموم اوینه کلدی اول حینده مریم رضی الله تعالی عنهانك مرأهسی قتنده ایدی سبب نه اوله که زوجك حزین کلوبدر دیدی مرأه انك حالنی اخباردن امتناع ایدوب مریم ایسه اکا الحاح ایدیجك دیدیکه قریهمزك بر جبار امیری واردر کندینی وجنودینی ایستدکاری دکلو طعام یدرمکی وخمر ایچرمکی هر کونده اهل قریهدن بر کمسنهنك اوزره الزام ایتمشدر بوکون ایسه نوبت بزه کلمشدر بزم ایسه وسعتمز یوقدر تقصیری اولانه فقیردردیو مرحمت ایدرلر دکلدر اول اجلدن محزون ومغمومدر چون مریم الله تعالی عنها انك حالن عیسی علیه السلامه خبر ویردی عیسی علیه السلام ایتدی دعاء ایدرسم کرچه بونك ضرورتی دفع اولور لکن اول سببدن شر عظیم ظهوره کلور مریم رضی الله تعالی عنها ایتدی بزه احسان واکراملری سببیله اوزریمزه حقلری سبقت ایتمشدر لازم اولمشدرکه انك مکافاتن ایدهوز عیسی علیه السلام ایتدی * ایمدی امیرك کلسی وقتنده قدرلریکزی وخابیهلریکزی صوایله طولدرك انلر دخی انك کبی ایشلدیلر اندن عیسی علیه السلام کلوب دعاء ایتدی کورسهلرکه قدرلرده صولر آش وات اولدی وخابیهلردهکی صولر خمر اولدی چون امیر کلوب ییوب وخمردن ایچدی دیدیکه بو خمری قندن کتوروبسن دیدیکه * فلان یردن امیر ایتدیکه بنم ایچه کلدیکم خمر اول یرك خمرندندر لکن بوکبی دکلدر * ایمدی لابد بو خمری قندن تحصیل ایتدك بکا خبر ویرمینجه شرمدن قورتلمزسن دیجك عیسی علیه السلام ایله اولان ماجرایی خبر ویردی مکر اول امیرك بر سوکلو اوغلی وار ایدیکه یرینه آنی خلیفه ایتمك صددنده ایکن بو قصهدن برقاچ کون اول فوت اولمشدی امیر دیدیکه ایمدی بو تحویلاته قادر اولان کشی الله تعالی عندنده انك دعاسی مستجابدر بنم اوغلمی دخی دعاسیله دیرکورمکه قادر اولور اندن عیسی علیه السلامی چاغروب اکا انی سویلدی عیسی علیه السلام ایتدی اکر اوغلوکی دیری کوررلر ایسه قومك بیننده شر وفتنه دوشر امیر دیدیکه مبالات ایتمزین عیسی علیه السلام ایتدی دیرکورهیم لکن بنی وانامی دیلدیکمز یره کیتمکدن منع ایتمامك شرطیله نعم دیوب اندن عیسی علیه السلام اکا دعا ایتدیکی کبی دیرلدی اهل مملکت انی کوریجك جملهسی سلاحه کلدیلر بو بزی بونجه مدتدنبرو یرشمدی دیلدیکه کندیدن صکره اوغلنه بزی یدیره اندن انکله قتاله یونلدیلر اول حالتده عیسی علیه السلام اناسیله یوله کیردیلر حتی که حواریونه اوغرادیلر که انلر سمك صید ایدردیلر عیسی علیه السلام بونلره دیدیکه کلك سزکله کیدهلم

(ومثل الذین ینفقون اموالهم ابتغاء مرضات الله وتثبیتا من انفسهم کمثل جنة بربوة اصابها وابل فآتت اکلها ضعفین فان لم یصبها وابل فطل والله بما تعملون بصیر) وشول کیسهلرك مثالی که انلر الله تعالینك رضاسنی طلب ونفسلرنده صدقهلرینك ثوابنی بولهجقلرینی تیقن وتثبیت ایدهرك خلوص واعتقاد ایله مالارینی تصدق وانفاق ایدرلر شول مثال کبیدرکه بر یوکسك محلده بر میوهدار بوستانه شدتلو یغمور اصابت ایتدیکی حالده میوهلری قات اندر قات اولور اکر بویله باران اصابت ایتمزسهده بلندلکی سببیله لابد چسندی وچك وشبنم اصابت واکا کفایت ایتمکله ینه محصولنی ویرر یعنی بلا ریا فی سبیل الله تصدق دخی بویلهدر تحقیق الله عظیم الشان اخلاص وریا ایله ایشلدیککز عملی کوریجیدر (ایود احدکم ان تکون له جنة من نخیل واعناب تجری من تحتها الانهار له فیها من کل الثمرات واصابه الکبر وله ذریة ضعفاء فاصابها اعصار فیه نار فاحترقت کذلك

بوندن خیرلو ایشه مباشرت ایدوب ناس صیدین ایدهلم دیدیلرکه سن کیمسك دیدیکه عیسی ابن مریم الله تعالینك عبدی ورسولیم اندن اکا جملهسی ایمان کتوروب واکا اصحاب ورفیق اولوب انکله یوله کیردیلر * دینلدیکه حواریون صیادین ایدیلر ثوبلری بیاض اولدیغیچون انکله تسمیه اولندیلر ویا قصارین اولوب ثوب آغاردیجیلر ویانیتلرنده خلوص وسریرتلرنده نقاء اولدیغیچون انکله تسمیه اولندیلر * عطاء ایدر یعنی بویاجیلر ایدیلر مریم رضی الله تعالی عنها عیسی علیه السلامی انلرك رئیسنه ویردیکه اندن صباغت تعلم ایده بر وقتده اکا سفر عارض اولوب عیسی علیه السلامه دیدیکه اشبو قاتمزدهکی اولان ثوبلری هر برنده وضع اولنان علامتله لونه نظر ایدوب هرنوع لونده اولهجغی محلنه وضع ایدهسن تابن کلنجه هر ثوب صاحبنك دیلدیکی لونه بویاتوب بن کلدکده هر ثوبی صاحبنه تسلیم ایدهوز چون اول سفرینه کیدوب عیسی علیه السلام انك یرینه قالدی لون واحد اوزره اولان بر جبك ایچنه اثوابك جمیعنی قویدی وهر ثوب باذن الله مراد اولنان لونده اولسون دیدی چون استاد اولان صباغ برقاچ کوندنصکره چیقه کلدی وعیسی علیه السلامك فعلنه مطلع اولدی دریغاکه ناسك اثوابنی افساد ایتمشسن دیدی عیسی علیه السلام ایتدی طور کورهلم اثواب نه کونا لونه کیرمش ایسه صاحبلرینه ویرهلم اندن عیسی علیه السلام بسم الله دیوب اول جبدن اثوابی بر بر چیقاردی کورسهلرکه انك کیمی قرمزی وکیمی صاری وکیمی مائی وکیمی یشیل وبالجمله هر ثوب صاحبنك دیلدیکی لونه کیروبدر تعجب ایدوب حق تعالینك اکا ارادت کریمهسی اولدیغن بیلدی اول بویاجیلر اصحابی جمیعا ایمانه کلدی اون ایکی کمسه ایدیلر جملهسی خلافته صالح وعیسی علیه السلامك اصفیاسندن اولدیلر (ومکروا) عیسی علیه السلامه مکر ایتدیلر یهوددن شول قومکه اول انلردن کفری حس ایتمشدی انك قتلنه تدبیر ایتملریله (ومکر الله) الله تعالی دخی انلره مکر ایلدی شول وجهله کیم عیسایی سمایه رفع ایدوب انك قتلنی قصد ایدنی انك صورتنه قویدی حتی کندی الریله عیسیدر دیو صاحبلرین قتل ایتدیلر (والله خیر الماکرین) الله تعالی مکرده ماکرینك اقواسی وحسبان اولنمیان حیثیتدن ضرر ایصالنه انلرك اقدریدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر عیسی علیه السلام یهوددن بر قومه استقبال ایدوب انلر انی کوریجك کندی واناسنی قذف ایتدیلر عیسی علیه السلام انلره بددعاء ایدوب جملهسنك صورتلری خنازیر صورتنه تحویل اولندی اول قومك رئیسنه یهوذا دینوردی بو حالتدن قورقوب یهوددن اتباعی عیسایی قتل ایچون جمع ایلدی حق جل وعلا جبرائیل علیه السلامی کوندردی حتی که عیسی علیه السلامی بر خوخهیه قویدیکه انك سقفنده بر روزنه وار ایدی اول روزنهدن حق تعالی انی سمایه رفع ایتدی ویهوذا ایسه اصحابندن ططیانوس دینور بر رجله بیوردیکه او خوخهیه کیره وعیسی علیه السلامی اولدیره کیرهجك عیسی علیه السلامی انده بولمدی بر از وقت انده اکلنجك انی انده عیسی علیه السلام ایله قتال ایدر زعم ایتدیلر حالبوکه اول عیسی علیه السلام صورتنه تحویل اولنمشیدی طشره چیقدیغی کبی انی عیسی ظن ایدوب قتل وصلب ایتدیلر * روایت اولنورکه وقتاکه اول عیسی علیه السلام صورتنه تحویل اولنان صلب اولندی مریم رضی الله عنها بر مرأه ایله اول مصلوب قتنه

یبین الله لکم الآیات لعلکم تتفکرون) ایا سزدن بریکز سورمیسکز که انك خرما واوزوم اغاچلری والتندن ایرمقلر جاری بر بوستانی اوله وانده انکیچون هر میوهلر بولنه وحال بوکه اکا اختیارلق کلوب وکسبه قدرتسز واول بوستاندن تعیشه منحصر اولادلری اوله امدی آتشلو باد سموم اسوب اول بوستانی احراق ایلدی ایشته تصدق باینده بو مثللو آیات وعلامات ومثاللری الله تعالی سزکچون بیان ایدرکه شاید تفکر ایدوب مقتضاسیله عمل ایدهسز * بو آیت کریمه دخی صدقهٔ ارباب ریا واصحاب من واذی ایچون بر تمثیلدر (یا ایها الذین آمنوا انفقوا من طیبات ما کسبتم ومما اخرجنا لکم من الارض ولا تیمموا الخبیث منه تنفقون ولستم باخذیه الا ان تغمضوا فیه واعلموا ان الله غنی حمید) ای مؤمنلر کسب ایتدیککز شیئك طیب وحلالندن وسزکچون یردن اخراج ایتدیکمز حبوبات واثماردن الله یولنه تصدق وانفاق ایدك وایچق ودنی شیدن نفقه ویرمکی

اغليو كلديكه اول مرأه عيسى عليه السلامك دعاسيله جنوندن قورتلمش ايدى عيسى عليه السلام انلره كلوب ديديكه نيه آغلشورسز حق تعالى بكا هيچ كمسنه‌دن ضرر ایر كورمكسزين بنى سمايه رفع ايدوبدر * اشبو مصلوب ايسه بنم صورتمه تحويل اولنمش بر يهوديدراندن حواريون انك قتنه جمع اولديلر * هر برينى نامى الله تعالى‌يه دعوت ايچون بلاده تفريق ايتدى بعده كنديسى سمايه رفع اولندى مريم رضى الله عنها عيسى عليه السلامه حامل اولديغنده اون اوچ ياشنده ايدى وادىٔ سلم ارضنده بيت لحمده انى طوغردى وعيسى عليه السلام اوتوز ياشنده ايكن شهر رمضاندن ليلهٔ قدرده بيت المقدسده ايكن سمايه رفع اولندى انك رفعندنصكره اناسى مريم رضى الله عنها التى ييل يشادى ﴿ اذ قال الله ياعيسى ﴾ ذكر ايت شول وقتيكه حق جل وعلا عيسى عليه السلامه ديديكه ﴿ انى متوفيك ﴾ بن سنك آجالكى استيفاء ايدرم وانلرك قتلندن سنى عاصم اولوب اجل مسماكه سنى اليقورم وياسنى ارضدن قبض ايدر ويا نومك حالنده سنى توفيه ايدرم * زيرا روايت اولنوركه انك رفع اولنمسى نومى حالنده ايدى وياسنى عالم ملكوته عروجدن عوق ايدر شهواتدن امساك ايدرم * دينلديكه حق جل وعلا انى يدى ساعت توفى ايتدكدنصكره سمايه رفع ايتديكه نصارى اكا ذاهبدر ﴿ ورافعك الى ﴾ وسنى محل كرامته ومقرب ملائكه‌مه رفع ايدرم ﴿ ومطهرك من الذين كفروا ﴾ وسنى كافرلرك اراسندن چيقارر وشرلرندن قورتررم * دينلديكه آيتده تقديم وتأخير واردر يعنى سنى سمايه رفع ايدرم وكافرلردن سنى تطهير وانجاء ايدرم وآخرزمانده سنى سمادن انزالدنصكره توفى ايدرم * پيغمبريمز عليه السلام حقنده ديديكه انك زماننده اسلامدن غيرى اديان زائل اوله ودجال هلاك اوله ويريوزنده قرق ييل مكثندن صكره وفات ايدوب مسلمين انك نمازين قيله‌لر * حسين بن فضل رضى الله عنهدن سؤال اولنديكه عيسانك سمادن نزولى ذكرينى قرآنده بولدكمى ديديكه نعم * وكهلا * قولنده بولدم زيرا اول دنياده كهولت حدينه ايرمشدى بلكه سمادن نزولندنصكره كهل اولهجقدر ﴿ وجاعل الذين اتبعوك فوق الذين كفروا الى يوم القيامة ﴾ وسكا اتباع ايدنلرى يوم قيامته دكين سكا ودينكه كافر اولانلرك فوقنده قيلورم حتى‌كه حجت وسيفله غلبه انلرك اولور * دينلديكه اكا اتباع ايدنلر اهل اسلامدركه انى تصديق وتوحيدده دينته متابعت ايتديلر * ايمدى انلر الى يوم القيامه كافرلر اوزره عزت ومنعه وحجتله ظاهر وقاهردرلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر انلر امت محمد دركه اصل اسلامده متبوعلردر اگرچه شرائع مختلفه ايسه ﴿ ثم الى مرجعكم ﴾ ايمدى اكا تابع وكرك كافر اولانلريكزك آخرتده رجوعى بكادر ﴿ فأحكم بينكم فيما كنتم و فيه تختلفون ﴾ اراكزده حكم ايدرم انده‌كه دينكز امرنده اختلاف ايدرديكز ﴿ فاما الذين كفروا فاعذبهم عذابا شديدا فى الدنيا والآخرة ومالهم من ناصرين ﴾ اما شونلركه كافر اولديلر انلره عذاب شديد ايدرين دنياده قتل وسبى وجزيه وذله ايله وآخرتده عذاب نارايله حالبوكه عذاب نارى انلردن منع ايدر اولماز ﴿ واما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيوفيهم اجورهم ﴾ اما شونلركه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلديلر بز انلره خير عمللرينك ثوابنى بلا نقصان توفيه ايدرز ﴿ والله لايحب الظالمين ﴾ الله تعالى كافرلره رحمت

(ايتمز)

قصد ايتمك وحال بوكه اول دنى شيئى سزه ويرسه‌لر المزسكز مگر جميع آله جغكز فوت اولور خوفيله اغماض عينله اخذ ايده‌سز وبيلك‌كه تحقيق الله عظيم الشان سزك تصدقكزدن مستغنى و انك قبوليله محموددر ﴿ الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء والله يعدكم مغفرة منه و فضلا والله واسع عليم ﴾ وقلت انفاقده شيطان سزى فقر ايله اخافه ومنع صدقات وامساك ايله امر ايدر والله تعالى صدقه وزكاة ويرمكزله دنياده فزونى مال و آخرتده مغفرتله مجازات وعد ايدر الله عظيم الشان منفقلره احسانى واسع وانفاقلرينى بيلجيدر ﴿ يؤتى الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا وما يذكر الا اولوا الالباب ﴾ حق جل وعلا ديلديكنه علم نافع احسان ايدر كيمه‌كه حكمت ويريلور تحقيق خير كثير اعطا اولندى بو آيات وموعظه‌لرى انجق عقول كامله صاحبلرى تذكر وتفكر ايدرلر ﴿ وما انفقتم من نفقة او نذرتم من نذر فان الله يعلمه وما للظالمين من انصار ﴾ آز

ايتمز وانلره ثناء جميله دخى ايتمز ﴿ ذلك ﴾ اشبو سكا ذكر اولنان عيسى ومريم وحواريون خبريكه ﴿ نتلوه عليك جبريل عليه السلام تلاوتيله سكا خبر ويررز ﴿ من الآيات ﴾ نبوتكه دلالت ايدر علاماتدندر زيرا انى بيلمز الا اولكه كتاب الله اوقيه و يا وحيله بيله‌سن ايسه اميسن برشئ اوقومش دكلسن ﴿ والذكر الحكيم ﴾ وذكردندركه حكمتلرى مشتملدر ويا محكمدركه باطلدر ممنوعدر * دينلديكه ذكر حكيمله مراد لوح محفوظدركه عرشه تعليق اولنمشدر ﴿ ان مثل عيسى عند الله ﴾ الله تعالى عندنده عيسانك باباسز خلق اولنمقده مثلى ﴿ كمثل آدم ﴾ باباسز واناسز خلق اولنمقده آدم مثلى كبيدر ﴿ خلقه من تراب ﴾ اول آدمك قالبنى ترابدن خلق ايلدى ﴿ ثم قال له كن فيكون ﴾ بعده اكا بشر اول ديوب بشر اولدى ﴿ الحق من ربك فلا تكن من الممترين ﴾ خبر عيسى وانك مثلى ذكر اولنوبدر ربك جل شانه دن ايدوكى ثابتدر * ايمدى انده شك ايدنلردن اولمغل اشبو خطاب كرچه پيغمبريمز عليه السلامه‌در لكن مراد امتيدر ﴿ فمن حاجك فيه ﴾ نصارادن اول‌كه عيسى حقنده سكا جدال ايد ﴿ من بعد ما جاءك من العلم ﴾ اول الله تعالينك عبدى ورسولى ايدوكنه علمى ايجاب ايدر بيناتدن صكره ﴿ فقل تعالوا ﴾ اول جدال ايدنلره ديكل‌كه كلك ﴿ ندع ابناءنا وابناءكم ونساءنا ونساءكم وانفسنا وانفسكم ﴾ بزدن وسزدن كنديمزى واعزهٔ اهلمزى وقلبه الصقمزى مباهله‌يه چاغرهلم وانك اوزره جمله‌سنى تحميل ايده‌لم انلرى نفس اوزره تقديم ايلدى زيرا كشى انلر ايچون كنديونى مخاطره‌يه اوغرادر * دينلديكه ابنائله مراد فاطمة الزهراء رضى الله تعالى عنها ايدى وانفس ايله مراد پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرينك كنديسى وحضرت على رضى الله تعالى عنه ايدى ﴿ ثم نبتهل فنجعل لعنة الله على الكاذبين ﴾ بعده بزوسز الله تعالى‌يه دعاء ايدوب يلواره‌لم اندن الله تعالينك لعنتن بزدن وسزدن عيسى امرنده كذب ايدنلرك اوزرينه قيله‌لم * وقتاكه پيغمبريمز عليه السلام اشبو آيت كريمه‌يى وفد نجرانه اوقويوب انلرى مباهله‌يه دعوت ايتدى ديديلركه وارهلم اراهزده مشورت ايده‌لم ايرته جواب ويره‌لم چون تنهايه واروب بريره درلديلر صاحب رأيلرى اولان عاقبه نه ديرسين ديديلر ديديكه يامعشر نصارى والله محمد نبى ومرسل ايدوكن بيلديكز برقومكه نبى ايله ملاعنه ايده انلرك نه كبيرى ونه صغيرى قالور جمله‌سى هلاك اولور اگر عيسى عليه السلام امرنده سوزيكزدن دونمزسكز اشبو رجلله وداعلشوب بلاديكزه كيدك ايرتسى پيغمبريمز عليه السلام قاتنه كلديلر حالبوكه پيغمبريمز عليه السلام حضرت امام حسين رضى الله تعالى عنهى قوجاغنه المش وامام حسنك الينه ياپشمش وفاطمه رضى الله تعالى عنها اندن على رضى الله تعالى عنه آردينه اويمش كلدى وديديكه ايمدى بن دعا ايتديكمده سز آمين ديكز نجرانك اسقفلرى چون انلره نظر ايتدى ديديكه يامعشر نصارى بن وجوه كوردمكه بر جبلى مكانندن ازاله ايچون حق تعاليدن ديلسه‌لر اول انلرك ديلديكنى رد ايتميوب ازاله ايديدى ايمدى زنهار مباهله ايتمكزكه هلاك اولورسز اويله اولسه هرسنه‌ده ايكى بيك حله ويرمك اوزره پيغمبريمز عليه السلامى ارضا ايدوب كتديلر پيغمبريمز عليه السلام ايتدى والله اگر مباهله ايتسه‌لردى جمله‌سى قرده وخنازير صورتنه مسخ اولنوردى و اوزرلرينه وادى نار اولوب اضطراب ايديدى والله تعالى نجرانه واهلنه حتى شجره اوزرنده طيره عذاب ايركوريدى

آز ياچوق گيزلو ياآشكار ريا يا اخلاصا هرنه‌كه نفقه‌دن انفاق ايدرسز ياخود شرط يا شرطسز طاعتده يامعصيتده نذردن برنذر ايدرسز الله تعالى انى بيلور نفقه‌يى رياومعاصيله ويرنلرى ونذره وفا ايتميوب نفسلرينه ظلم ايدنلر ايچون آخرتده عذابدن تخليصه هيچ ياردم ايدن يوقدر ﴿ ان تبدوا الصدقات فنعما هى وان تخفوها وتؤتوها الفقراء فهو خير لكم ويكفر عنكم من سيئاتكم والله بما تعملون خبير ﴾ اگر صدقه‌كزى آشكار ويرسه‌كز گوزل شيدركه غيريلره رغبتى موجب وبخيللره عبرتى مستوجب اولور اگر صدقه‌كزى فقرايه گيزلوجه ويرسه‌كز اول سزكچون خيرلودر وسزك بعض گناهكزى محو ايدر الله عظيم الشان ظاهر وخفى صدقه‌كزى وسائر اعماليكزى بيلجيدر * بو صدقه‌نك فرض اولانى زكوة وسائر كبى آشكار ويرمك وتطوع اولانى گيزلو ويرمك خيرلودر ديمشلر ابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن روايتاً صدقهٔ تطوعك اسرارى

ونصارادن بریله دكین یریوزنده بر كمسنه قالمیه هلاك اولیدی (ان هذا) اشبو سكا ذكر
اولنان عیسی علیه السلام ومریم رضی الله تعالی عنها خبری (لهو القصص الحق) خبر صادقدركه
اول الله تعالینك عبدی ورسولیدر (ومامن اله الا الله) والله تعالیدن غیری اله یوقدر (وان الله
لهو العزیز الحكیم) اول الله تعالی عزیز وحكیمدر وقدرت تامه‌ده وحكمت بالغه‌ده اكا مساوی
یوقدركه الوهیتده اكا مشاركت ایده (فان تولوا فان الله علیم بالمفسدین) اكر انلر حقدن اباء
ایدرلر ایسه الله تعالی افساد ایدنلری بیلور اشبو دلیلدركه حججدن تولی وتوحیددن اعراض
نفسك فسادینه بلكه عالمك فسادینه مؤدی اولور اعتقادی افساددر (قل یا اهل الكتاب) دیكل كه یا
اهل كتاب كه اول ایكی كتاب اهلنه عامدر ویا مراد وفد نجراندر ویا یهود مدینه‌در (تعالوا الی كلمة
سواء بیننا وبینكم) كلك برقصه‌یه‌كه اول بزمله سزك بینكزده امر مستویدر انده رسل وكتب
سماویه اختلاف ایتمیوبدركه اول (ان لا نعبد الا الله) الله تعالینك غیریه عبادت ایتمیه‌وز
(ولا یتخذ بعضنا بعضا اربابا من دون الله) وحق تعالیدن غیری بری برلریمزی ارباب ایدنمیه‌وز
واحبارك تحریم وتحلیلدن احداث ایتدكلرینه اطاعت ایتمیه‌وز ویا الله تعالینك غیریه
سجود ایتمیه وز ویا معصیتده كمسه‌یه اطاعت ایتمیه‌وز (فان تولوا) اكر توحیددن اعراض
ایدرلرسه (فقولوا) انلره دیكزكه (اشهدوا بانا مسلمون) سز شاهد اولككه بز توحیدده
مخلصلرز (یا اهل الكتاب لم تحاجون فی ابراهیم وما انزلت التوراة والانجیل الا من بعده افلا
تعقلون) یا یهود ونصاری نیچون ابراهیم علیه السلام حقنده تنازع ایدوب ایكیكزدن هر فریق
انی كندی دیننده زعم ایدر حالبوكه یهودیت ونصرانیت موسی علیه السلامه تورات وعیسی
علیه السلامه انجیل نزولندنصكره حادث اولوبدر وابراهیم علیه السلام موسی علیه السلامه تورات
وعیسی علیه السلامه انجیل نزولندنصكره حادث اولوبدر وابراهیم علیه السلام موسی علیه السلامدن
بیك ییل اول وعیسی علیه السلامدن ایكی بیك ییل اول كلوبدر اویله اولسه اول انلرك دینی
اوزره اولمق نیجه ممكن اولور قولكزك بطلاننی ادراك ایتمزمیسكز كه بیله سز (ها انتم هؤلاء
حاججتم فیما لكم به علم) یاشونلركه تورات وانجیلده بولمغله موسی وعیسی علیهما السلام امرنده
بیلدكلری شیئده عناد طریقی اوزره جدال ایتدیكز (فلم تحاجون فیما لیس لكم به علم) فاماكه
كتابكزده ذكری اولمیان دین ابراهیمدن بیلمدیككز شیئده نیچون جدال ایدرسز (والله یعلم
وانتم لا تعلمون) سزك جدال ایتدیككز شیئی الله تعالی بیلور حالبوكه سز انی بیلمزسز
(ما كان ابراهیم یهودیا ولا نصرانیا ولكن كان حنیفا مسلما وما كان من المشركین) ابراهیم
علیه السلام نه یهودی ونه نصرانی ایدی بلكه عقائد زایغه‌دن مائل الله تعالی یه منقاد ایدی
ومشركلردن دخی دكل ایدی (ان اولی الناس بابراهیم) ناسك ابراهیم علیه السلامه اخص
واقربی (للذین اتبعوه) امتندن انلردركه زماننده اكا اتباع ایتمشلردی (وهذا النبی والذین
آمنوا) دخی محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدر وامتندن اكا ایمان كتورنلردر (والله ولی المؤمنین)
الله تعالی مؤمنلرك ولیسیدر وانلره نصرت ایدر وایمانلری ایچون مجازات ایدر (ودت
طائفة من اهل الكتاب لو یضلونكم) اهل كتابدن برجماعت تمنی ایتدیلركه سزی دین اسلامدن
یهودیته رد ایده‌لر * معاذ بن جبل وحذیفة بن الیمانی وعمار بن یاسر حقنده نازل اولوبدر شول

(وقتن)

اظهارندن یتمش درجه
افضلدر وصدقهٔ مفروضه
اظهاری اسرارندن یكرمی
بش مرتبه افضلدر دیمشلر
(لیس علیك هدیهم ولكن
الله یهدی من یشاء ماتنفقوا
من خیر فلانفسكم وما
تنفقون الا ابتغاء وجه الله
وماتنفقوا من خیر یوف
الیكم وانتم لا تظلمون)
ناسك هدایتی سنك اوزریكه
واجب دكلدر بلكه هدایته
دعوتدر ولكن الله تعالی
دیلدیكنی توفیقیله هدایت
ایدر مالكزدن اول شیٔ كه
انفاق ایدرسكز * كرك
اسلام كرك كافره * اول
سزك نفسكز ایچوندر
مؤمنلر انفاق ایتدیككز
شیٔی انجق الله تعالینك
رضا وثوابنی طلب ایچون
ایتدیككز ومالدن هرنه كه
انفاق ایدرسكز انك اجری
بتمامها سزه ادا اولنور
واصلا ثوابنك نقصانیله
ظلم اولنمزسكز * روایت
اولندیكه انصاردن
بعضیلرك اسلامدن مقدم
یهود ایله مصاهرت ورضا
عیتلری اولمغله بعد الاسلام
یهودیلره صدقه ونفقه
ویرمكی كریه كوردیلر
خصوص مذكور حضور
حضرت نبویه عرض

وقتن كه یهود انلری دینلرینه دعوت ایتدیلر (ومایضلون الا انفسهم) حالبوكه اضلاللرینك
وبالی ینه كندیلرینه عودت ایدر (ومایشعرون) انلر ایسه انی بیلمزلر (یا اهل الكتاب لم
تكفرون بآیات الله) یا اهل كتاب نیچون قرآنه ومحمد علیه السلامك نعتنه كافر اولورسز
(وانتم تشهدون) حالبوكه سزانی تورات وانجیلده كوررسز (یا اهل الكتاب لم تلبسون
الحق بالباطل) یا اهل كتاب نیچون اسلامی یهودیت ونصرانیته خلط ایدرسز كه اول
باطلدر ویا موسایه نازل اولان توراتی شول الكزله یازدیغكزی تحریف باطله خلط ایدرسز
(وتكتمون الحق وانتم تعلمون) وحقی كتم ایدرسز حالبوكه آنی بلورسز (وقالت طائفة
من اهل الكتاب آمنوا بالذی انزل علی الذین آمنوا وجه النهار واكفروا آخره لعلهم
یرجعون) اهل كتابدن برجماعت اخرایه دیدیلركه شول مؤمنلره نازل اولان قرآنه
اول نهارده ایمان اظهار ایدوب كعبه‌یی استقبال ایله نماز قیلك بعده آخر نهارده اول
قرآنه كافر اولوب نمازیكزی صخره‌یه یونوب قیلك تاكه مؤمنلر دینلرنده شك ایدوب
سزك دینكزه رجوع ایده‌لر * حسن وسدی ایدر خیبر وقرای عربیه یهودندن اون
ایكی حبر بربرلرینه دیدیلركه اول نهارده قلبكزده اعتقادنسكز ظاهر لسانله محمد دیننه كیرك
آخر نهار اولیجق دیكزكه كتابلرمزه نظر وعلمامزله مشورت ایدوب بیلدككه محمد تواریتده‌كی
نعوت انده بولنمیوبدر دعواسنده كذب ایدوكی بیلنوبدر چنانكه سز بو ایشی ایشلیه سز
محمدك اصحابی دینلرنده شك ایدوب اندن دونرلر اهل كتاب بزدن اعلمدر دیوسزی دینلرندن
دونملرینه اسوه ایدرلر (ولا تؤمنوا الا لمن تبع دینكم) وتصدیق قلبله اهل دینكزدن غیریه
اقرار ایتمكز ویاخود وجه نهارده ایمان اظهارینی سابقده دینكز اوزره اولاندن غیریه ایتمكز
* زیرا انلرك رجوعی ارجی واهمدر (قل ان الهدی هدی الله) دیكل كه هدایت الله تعالینك
هدایتیدر دیلدیكنی ایمانه هدایت وانك اوزره تثبیت ایدر سزه كندو حیله كز اكا ضرر
ویرمز (ان یؤتی احد مثل ما اوتیتم) ودخی اعتقاد ایتمكزكه سزه ویریلان علم وحكمت
وكتاب ومعجزات مثلی كه منّ وسلوی وفلق بحر وغیریدر بركمسنه‌یه ویرلمش اوله (او یحاجوكم
عند ربكم) ویا سزكله ربكز عندنده محاجه ایدوب حجتكزی ابطال ایده‌لر انی دخی اعتقاد ایتمكز
(قل ان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء) دیكل هدایت وتوفیق وایتاء علم حق تعالینك
مشیئت قدرتنده‌در عبادندن دیلدیكنه انی ویرر (والله واسع علیم) الله تعالی كثیر الفضلدر
اكا اهل اولانی بیلور (یختص برحمته من یشاء) اول الله تعالی دیلدیكی كمسنه‌یی نبوته ویادینه
مختص قیلور (والله ذو الفضل العظیم) اول منّ جزیل صاحبیدر اكاكه دین واسلام اعطاء
ایدر (ومن اهل الكتاب من ان تأمنه بقنطار یؤده الیك) اهل كتابدن بركمسنه واردركه
سن اكا ذهب وفضه‌دن بر قنطار امانت ویرسك جحد وتقصیرنسز اول كركسه مطالبه
ویا ترافع ویا اقامت بینه ایله‌در انی سكا ادا ایدر عبدالله بن سلام كبی كه بر رجل اكا بیك
ایكیوز وقیه ذهب ایداع ایتدكده ادا ایتمسیله مدح اولندی (ومنهم من ان تأمنه بدینار لایؤده
الیك) وینه كتابدن بركمسنه واردركه اكا بر دینار امانت ویرسك انی سكا ادا ایتمز
خیانت ایدر مخاص بن عاذورا كبی كه قریشدن بر رجل اكا بر دینار ایداع ایتدكده انكار

اولندقده بو آیت نازل اولدی
(للفقراء الذین احصروا
فی سبیل الله لایستطیعون
ضربا فی الارض یحسبهم
الجاهل اغنیاء من التعفف
تعرفهم بسیماهم لایسئلون
الناس الحافا وما تنفقوا
من خیر فان الله به علیم)
بوسزك صدقه ونفقه كز
حاللری فی سبیل الله طاعت
وجهاده منحصر اولوب
یریوزنده سیر ایله تجارته
وقت قدرتلری اولمیان فقرا
ایچوندر انلرك سائللكدن
عفت واستغنالری سببیله
جاهللر انلری اغنیا ظن
ایدرلر یا محمد سن انلری
سیمالرینك صفرتندن
وبدنلرینك ضعفندن بیلور
سن انلر عفتلرندن ناشی
ناسدن ابرام والحاحله
صدقه استمزلر مالكزدن
بونلره انفاق ایدرسه كز
تحقیق الله عظیم الشان
ویردیككزی ونه ایچون
ویردیككزی بیلور *
مرویدركه بو وصف اولنان
كیمسه‌لر مهاجریندن عمار
وبلال وابن مسعود وامثالی
درتیوز قدر اصحاب رضی الله
عنهم اولوب مسكنلری
اولمامغله كیجه‌لرده پیغمبر
علیه الصلوة والسلامك
مسجدی صفه‌سنده ساكن
وكوندزلرده اول حضرته

اتمسيله ذم اولنـدى * دينلديكه كثير اوزره مأمونيتله مراد نصـارادر كه انلرده غالب امانتدر قليل اوزره خيانتله مراد يهوددركه انلرده غالب خيانتدر (الامادمت عليه قائما) مكركه انك اوزره تقاضيده مبالغ اولديغك حالده اكا ملازم اولهسن اول كركسه مطالبه وياترافع ويا اقامت بينه ايله‌در بعضلر اشبو كلامله سجن اتخاذينى وانده حبسى استنباط ايتدى (ذلك بانهم قالوا ليس علينا فى الاميين سبيل) انلرك امانت ويرلان شيئك اداسنى ترك ايتملرى شول سببدن ايديكه اول خيانت ايدن اهل كتاب ديرلركه بزه عربك مالنى اخذده وبال يوقدر زيرا انلر بزم ديننزده دكللردر پس بو وجهله دينلرينه مخالفت ايدنه ظلمى استحلال ايدرلر * كلبى ايدر يهود ديرلركه اموالك كليسى بزم ايدى عربك يدنده اولان انك بعضيدركه انى بزدن ظلم وغصبله اخذ ايدوبدر * ايمدى بزم انلردن مالمزى اخذمزده وبال اولمز * حسن ايدر يهوددن بر جماعت مسلميندن بعض رجالله جاهليتنده مبايعت ايدوب اسـلامه كلبجك اول يهوددن بقيهٔ اموالرينى تقاضى ايتديلر يهود انلره ديديلركه بزمله سزك بينكزده حق يوقدر زيرا سز دينكزى ترك ايتديكز عهد كسـيلوبدر كتابمزده بويله بولمشزدر ديو ادعا ايتديلر (ويقولون على الله الكذب وهم يعلمون) وانى ادعا ايله الله تعالى يه كذب ايدرلر والحال كنديلرك كاذب ايدوكنى بيلورلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما اشبو آيت كريمه‌دن اهل ذمت اموالنى اخذك حرمتنى استنباط ايتدى وكتابى كافرك شهادتى مقبوله دكل ايدوكنه استدلال ايتدى زيرا حق تعالى انلرى كذبله وصف ايلدى (بلى) بلكه انلرك اوزرلرينه شول ناحق يره الدقلرى مالده وبال واردر (من اوفى بعهده واتقى) شول كمسه‌كه الله تعالينك عهدينه وفا ايده‌و قرآن ومحمد عليه السلامه ايمان كتوره وامانتى ادا ايده كفر وخيانت ونقض عهددن صاقنه (فان الله يحب المتقين) ايمدى الله تعالى اول امور منكره‌دن صاقننلرى سور * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم اربع من كن فيه كان منافقا خالصا ومن كانت فيه خصلة منهن كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها اذا اؤتمن خان واذا حدث كذب واذا عاهد غدر واذا خاصم فجر * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه‌كه انده درت خصلت بولنه اول منافق خالص اولور واولكه انده اول دردك برى بولنه اول نفاقك ربعيله صفتلنور انى ترك ايتمينجه نفاقدن قورتلمز اول برشيئه امين قيلنسه اكا خيانت ايده وبرشيئدن خبرويرسه عمدا كذب ايدر وبر كمسنه‌يه عهد ايتسه اكا وفا ايتميه وبر كمسنه ايله خصومت ايتسه كلامنده فجور ايده (ان الذين يشترون بعهد الله وأيمانهم ثمنا قليلا) شونلركه رسول الله‌ه ايمان وامانته ووفاى عهدينى والله تعالينك اسم شريفنه يمينلرينى متاع دنيايه استبدال ايدرلر (اولئك لاخلاق لهم فى الآخرة) ايمدى انلر ايچون آخرت نعيمندن نصيب يوقدر (ولايكلمهم الله) وحق تعالى انلره سرور ويرر شيئله سويلمز (ولاينظر اليهم يوم القيامة) ودخى يوم قيامتده انلره رحمتله‌ده نظر ايتمز (ولا يزكيهم) وانلره ثنا دخى ايتمز (ولهم عذاب اليم) وافعال سيئه‌لرى اوزره انلره عذاب اليم اولنور * دينلديكه اشبو آيت كريمه احبار يهود حقنده نازل اولوبدركه انلر محمد عليه السلامك شاننده الله تعالينك توراتده‌كى عهدينى كتم ايتديلر وتبديل ايتديلر وانك خلافك يازوب مأكل ورشالرى فوت اولنمامسيچون اول يازدقلرين من عند الله‌در ديو يمين ايتديلر * قال

ملازم ايديلر (الـذين ينفقـون اموالهم بالليل والنهار سرا وعلانيـة فلهم اجرهم عنـد ربهم ولاخوف عليهم ولاهم يحزنون) شونلركه كيجه وكوندز كيزلو وآشكار مالارينى تصـدق وانفاق ايدرلر انلرك اجرلرى‌كه نعيم جاودانيـدر ربلرى عندنده مهيادر انلر ايچون اول وآخر قطعا خوف وحزن يوقدر * بو آيت كريمه حضرت على رضى الله تعالى عنه حقنـده نازل اولمشدركه درت درهمى وارايدى برينى سرا برينى علنا وبرينى شب ظلمانيده وبرينى روز روشنـده تصـدق ايلدى افنـدمز عليه السلام نيچون بو منوال اوزره تصدق ايلدك ديو سؤالنده شايد برى قبول اولور اميديله ويردم ديو جواب ايلدى * صـاحب كشاف ديمشكه حضرت صديق رضى الله تعالى عنه بيك التون سرا وبيك دخى علنا وبيك التون كيجـه وبيك دخى كوندز بو وجهله درت بيك التون تصـدق ايتمكله هرنه ايسه سبب نزول آيت بونلردر دينلمش (الذين يأكلون الربوا

النبي صلى الله تعالى عليه وسلم من اقتطع حق امرئ مسلم بيمينه حرم الله عليه الجنة واوجب له النار قالوا وان كان شيئا يسيرا يا رسول الله قال وان كان قضيبا من اراك قالها ثلاث مرات * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه‌كه يمين كاذبله بر مسلمك حقنى ابطال ايده حق تعالى اكا عقاب ويا عفو ايتمينجه انى جنته قوميه وجهنمى ايجاب ايليه اكرچه اول حق شئ يسير اولوب اراكدن بر قضيب ايسه * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ثلاثة لايكلمهم الله ولاينظر اليهم ولهم عذاب اليم رجل حلف على مال مسلم فاقتطعه ورجل حلف بعد صلاة العصر انه اعطى بسلعته اكثر مما اعطى وكذب ورجل منع فضل مائه فان الله يقول اليوم امنعك فضلى كما منعت فضل مائك * پيغمبريمز عليه السلام ايدر حق جل وعلا يوم قيامتده ناسدن اوچ صنفه رأفتله تكلم ونظر ايتمز بلكه انلره عذاب اليم اولور * برى بودركه حلف كاذبله بر مسلمك مالنى ابطال ايده وبرى دخى ايكندى نمازندنصكره يمين ايده‌كه سلعه‌سنه ويريلاندن اكثر بها ويريلوبدر ديو كذب ايده وبرى دخى اولدركه فضل مائى منع ايده حق تعالى يوم قيامتده اكا ديه‌كه سن ايتديكك كبى بنده بوكون سكا فضلمى منع ايدرين دنياده فضل مائى منع ايتديكك كبى * دينلديكه اشبو آيت كريمه شول كمسنه حقنده نازل اولوبدركه حلف كاذبله غيرك مالنى ابطال ايده ودخى سلعه‌سنى ترويج ايچون اشترا مراد ايده‌نك ويرديكى بهادن زياده بها ويرلمشدر ديو حلف كاذب ايده وبو دليلدركه عهد الله اوزريمه اولسون ديمك كفارت ايجاب ايدر يمين اوله (وان منهم لفريقا يلوون السنتهم بالكتاب لتحسبوه من الكتاب وماهو من الكتاب) اهل كتابدن بر طائفه واردركه اول كعب بن الاشرف ومالك بن الضيف وحيى بن اخطب وابو ياسر وثعلبة بن عمرو وغيريلردر كتاب الهى تغيير وتحريفله السنه‌لرينى اماله ايدرلر تاكه اول تحريف اولنان كتابدن ظن ايده‌سز حالبوكه اول كتابدن دكلدر (ويقولون هو من عند الله وماهو من عند الله) وديديلركه اول الله تعالى عندندندر حالبوكه اول انك عندندن دكلدر (ويقولون على الكذب وهم يعلمون) وكذب ايدوب انى الله تعاليه اسناد ايدرلر والحال انك كذب ايدوكنى بيلور (ما كان لبشر ان يؤتيه الله الكتاب والحكمة والنبوة) هيچ بر بشره جائز اولمديكه الله تعالى اكا كتاب وفهم ونبوت ويره (ثم يقول للناس كونوا عبادا لى من دون الله) بعده ناسه ديه‌كه حق تعاليدن غيرى بكا عباد اولك * دليلدركه يهوددن ابو رافع القرظى ورئيس نصارى اهل نجران ديديلركه يا محمد ديلرميسنكه سكا عبادت ايدوب سنى رب ايدينه‌وز ديديكه معاذ الله‌كه الله تعالينك غيرى‌يه عبادت ايتمكه امر ايدم بن انكله نه بعث ونه امر اولنمشين اويله اولسه بو آيت كريمه نازل اولدى (ولكن كونوا ربانيين) ولكن ديرزكه علم وعملده كاملين اولك (بما كنتم تدرسون) شول شئ سببيله كيم كتاب الهى غيره تعليم ايدرسز (وبما كنتم تدرسون) ودخى انى كنديكز قرائت وموجبيله عمل ايدرسز (ولا يأمركم ان تتخذوا الملائكة والنبيين اربابا) كذلك هيچ بر بشر ايچون جائز اولمزكه حق تعالى اكا كتاب وحكم ونبوت ويردكدنصكره سزه ملائكه وانبيايى ارباب ايدنمكه امر ايده صابئينك وقريشك ملائكه‌يى حاشا بنات الله‌در ديملرى كبى ويهودك عزير حاشا ابن الله‌در ونصارانك حاشا مسيح ابن الله‌در ديملرى كبى (ايأمركم بالكفر بعد اذ انتم مسلمون)

لايقومون الا كما يقوم الذى يتخبطه الشيطان من المس ذلك بانهم قالوا انما البيع مثل الربوا واحل الله البيع وحرم الربوا فمن جاءه موعظة من ربه فانتهى فله ما سلف وامره الى الله ومن عاد فاولئك اصحاب النار هم فيها خالدون) شول كيمسـه‌لركه ربا يعنى اقچه مرابحـه‌سى اكل ايدرلر انلر قبرلرندن انجق شيطان انلره طوقنمسيله چارپلمش وصرعه طوتمش كبى قالقارلر * كه جمله خـلايق محشره رباخوار اولدقلرى مشهود اولور * بونلره بو عقاب ورذالت بيع دخى ربا كبيدر ديدكلرى سببيدندر حال بوكه الله تعالى بيعى حلال وربايى حرام قيلدى كيمكه ربسندن اكا نصيحت وزجر كلوب اندن منتهى يعنى ربا اكلندن رجوع ايدرسه انكچون مقدم ايتديكى اخذ ربا كناهى عفو ومغفرت اولنور بوندنصكره اول كيمسه‌نك ايشى الله تعالينك حفظ وعصمتنه مفوضدر كيمكه بو حرام اولان ربايى حلال طريقيله استعمالنه عودت ايدرسه اول كيمسه‌لر جهنم ملازملريدركه اول نارده ابدى دائملردر (يمحق الله

هيچ اولورميكه سز مسلمون اولديغكزدنصكره اول سزه كفرله امر ايده ﴿واذ اخذ الله ميثاق النبيين لما آتيتكم من كتاب وحكمة ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم لتؤمنن به ولتنصرنه﴾ ذكر ايت شول وقتيكه حق جل وعلا محمد عليه السلام حقنده انبياء وامملردن اخذ ميثاق ايتديكه سزه ويرديكم كتاب وحكمت اجلچون من بعدكه سزكله اولان تورات وانجيلي تصديق ايدر رسول كلديكه اول محمددر اكا ايمان كتورهسز وانك اعداسى اوزره دين حقى اظهار ايچون اكا نصرت ايدهسز چونكه حياتده بولنانلرى اكا عون ايده ﴿قال ءاقررتم واخذتم على ذلكم اصرى﴾ حق جل وعلا انبيايه ديدى شول وقتنكه ذريتى صلب آدم عليه السلامدن استخراج ايتدى حالبوكه انبياء انلرك بيننده مصابيح وسراج كبي ايديلر اكا اقرار وعهديمى قبول ايتديكزمى ﴿قالوا اقررنا﴾ ديديلركه اقرار ايلدك ﴿قال فاشهدوا وانا معكم من الشاهدين﴾ حق تعالى انلره ديديكه * ايمدى سز كنديكز واتباعكز اوزره شاهد اولك بندخى سزكله بيله شهادت ايدنلردنم ﴿فمن تولى بعد ذلك فاؤلئك هم الفاسقون﴾ اول كمسنهكه بو اقراردنصكره اعراض ايده انلر عاصيلر وايماندن خارجلردر ﴿افغير دين الله يبغون﴾ الله تعالينك عباديچون اختيار ايتديكى دين اسلامدن غيرى دينمى طلب ايدرلر * دينلديكه اهل كتاب اختلاف ايدوب هر فريق كنديلرك دين ابراهيم اوزره اولمق ادعاسيله پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرينه اختصام ايتديلر ياوزلنوب بزسنك حكمنه راضى اولمزز ودينكه كيرمزز ديديلر اول سببدن اشبو آيت كريمه نازل اولدى ﴿وله اسلم من فى السموات والارض طوعا وكرها﴾ اول الله تعاليه خضوع وانقياد ايتدى اهل سموات طوعا واهل ارضك بعضى سيف وسبي خوفيله كرها انقياد ايتدى * دينلديكه اشبو حالت يوم ميثاقده ايديكه حق جل وعلا انلره بن سزك ربكز دكلميم ديدكده جميعيسى بلى ربمزسن ديديلر لكن بعضنك آنى ديمسى طوعا وبعضنك كرها ايدى * قتاده ايدر مؤمن طوعا انقياد ايدوب اول اكا نفع ايتدى وكافر يأس وقتنده انقياد ايدوب اول اكا نفع ايتمدى * كلبي ايدر انقياد طوعا اولان اسلامده طوغانلر وكرها اولان كفاردن سبيلردركه اسلامه زنجيرلرايله كتوريلور ﴿واليه يرجعون﴾ آخرتده جميعى اول الله تعاليه رجوع ايدر ﴿قل آمنا بالله﴾ يا محمد اهل كتابه ديكلكه بن ومؤمنلر الله تعاليه وانبياسنه ايمان كتوردك ﴿وما انزل علينا﴾ وبزه انزال اولنانه ﴿وما انزل على ابراهيم واسمعيل واسحق ويعقوب والاسباط﴾ وابراهيم عليه السلامه انزال اولنان اون صحيفهيه ودخى اسماعيل واسحق ويعقوب عليهم السلامه وابناء يعقوبه انزال اولنانه دخى ايمان كتوردك اول ابراهيم عليه السلامه انزال اولناندركه انلكه تعبد ايتدكلريچون كانه اول انلره دخى نازل اولمشدر ﴿وما اوتى موسى وعيسى والنبيون من ربهم﴾ ودخى موسى عليه السلامه ويريلان توراته عيسى عليه السلامه ويريلان انجيله ايمان كتوردك وسائر انبيايه ربك جل شانهدن ويريلان كتابلرك جميعنه ايمان كتوردك ﴿لا نفرق بين احد منهم﴾ اول انبيادن هيچ كمسنهنك نبوتده بينلرنده بعضنه ايمان وبعضنه كفر ايله تفريق ايتمزز اهل كتابك تفريق ايتملرى كبي ﴿ونحن له مسلمون﴾ اول الله تعاليه عبادتده منقاد ومخلصلرز ﴿ومن يبتغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه﴾ اول كمسنهكه اسلامدن غيرى دين طلب ايده اول مطلوبى اولان دين اندن قبول اولنمز ﴿وهو فى الآخرة من الخاسرين﴾ اول كمسنه آخرتده خاسرلردندر زيرا

الربوا ويربى الصدقات والله لا يحب كل كفار اثيم﴾ الله تعالى مال ربانك بركتنى قطع ايله محو ايدر ومال صدقهيى بركت اعطاسيله مزداد ايدر والله عظيم الشان ربا اكلنى مرتكب كنهكارلردن راضى اولمز ﴿ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات واقاموا الصلوة وآتوا الزكوة لهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون﴾ شونلركه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلديلر وصلوة مفروضهيه قائم اولديلر وزكات ملزومهيى ويرديلر انلر ايچون ربلرى عندنده اجرلرى واردر وانلره كلهجكده خوف وكچمشده حزن يوقدر ﴿يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وذروا ما بقى من الربوا ان كنتم مؤمنين﴾ اى مؤمنلر اللهدن قورقك وخلقك ذمتنده مال ربادن بقيه كزى ترك ايدن اكر حرمت ربايه ايمان كتورنلردن ايسهكز بنى عمرو ثقفى ايله بنى مغيرهٔ مخزومى بينلرنده معاملهٔ ربا اولمغله حضرت رسول صلى الله تعالى عليه وسلم فتح مكه كونى حرمت ربايه فتوى ويرمشيدى بنى عمروك بنى مغيرهده آلهجغى اولمغله

جنتدن بدل نار اختيار ايلديلر وايمان واسلام ايكى اسم مترادفدر ديان بونكله استدلال ايتدى ﴿كيف يهدى الله قوما كفروا بعد ايمانهم وشهدوا ان الرسول حق وجاءهم البينات﴾ حق جل وعلا نيجه هدايت ايدر شول قومهكيم ايمانلرندنصكره كفره رجوع ايدرلر حالبوكه محمد عليه السلامك رسالتنك حقيقتنه شهادت ايتمشلردى وانك صدقنه انلره قرآندن شواهد كلمشيدى ﴿والله لا يهدى القوم الظالمين﴾ حق تعالى هدايت ايتمز شول قومهكه نظرده اخلالله وايمان واسلامله اتصاف صورتك كوستروب بعده ارتداد ايله نفسلرينه ظلم ايلديلر وحقى انكار ايله ظالم اولديلر الله تعالى بويله اولان ظالملره هدايت ايتمز * اكر سؤال ايدرلرسهكه بو آيتك ظاهرى اكا دلالت قيلوركه اسلامدنصكره كافر اولنلره حق تعالى هدايت ويردى وچوق ظالملردخى كوردككه ظلمدن توبه قيلديلر هدايت اوزره اولديلر بونده توفيق نيجه اوله * جواب بودركه مراد بو معنادن اولدركه مادامكه كافر كفر اوزره قائم اوله وظالم ظلم اوزره قائم اولهوا اول اسلامه وتوبهيه اقبال ايتميه هدايت بولمزلر اما چونكه جهد ايدوب اول حالدن دونمكه قصد ايتسهلر الله تعالى انلره توفيق ويروب هدايته كتورر بوندنصكره بيورديكه ﴿اولئك جزاؤهم ان عليهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعين﴾ يعنى انلركه اسلامدنصكره كافر اولديلر اسلامدن غيرى دين طلب ايتديلر انلرك جزالرى الله تعالى قتنده لعنتدر يعنى غضب وسخطدر ورحمتدن بعيد اولوب سورلمكدر وفرشتهلردن دخى خلائقدن دخى نصيبى انك لعنتدر زيرا چونكه بركشى بركمسنهيه لعنت قيلسه اول لعنت قيلديغى كشى لعنته مستحق اولمسه اول لعنت دونركافره وارر ودخى دنياده شول كمسهكه اكا ديندداش اولميه اول اكا لعنت قيلور اما اولكه ديندداشى اوله آخرتده اولدخى لعنت قيلور پس جميع خلقدن اكا لعنت حاصل اولور ﴿خالدين فيها لا يخفف عنهم العذاب ولا هم ينظرون﴾ بو حالتدهكه اول لعنتله واجب اولان عذاب ايچنده مخلد اولهلر هركز اول عذابلرى كسيلميه وبرازوقت مهلت دخى ويرلميه ايدى اول قتى عذاب ايچنده قالهلر ﴿الا الذين تابوا من بعد ذلك واصلحوا فان الله غفور رحيم﴾ الا مكركه اخلاصله اول حالدن دونوب توبه قيله وعمللرينى فساددن صلاحه وظلمدن عدله وكفردن ايمانه وشردن خيره تحويل ايده الله تعالى غفوردر اول كفر ايچنده اولميانى يارلغيجيدر توبه قيلانلرى اسركر بوندن صكره دخى بيورديكه ﴿ان الذين كفروا بعد ايمانهم ثم ازدادوا كفرا لن تقبل توبتهم واولئك هم الضالون ان الذين كفروا وماتوا وهم كفار فلن يقبل من احدهم ملء الارض ذهبا ولو افتدى به اولئك لهم عذاب اليم وما لهم من ناصرين﴾ يعنى چونكه انلره رخصت ايتدى توبه ايدن قبول اولنه * حارثك قرنداشى حارثه مكتوب يازديكه الله تعالى سزك اوزريكزه توبه عرض ايلدى بو خبر مكهده انك دوستلرينه ايرشدى انلر ديديلركه تحقيق محمد عليه السلام نه ايدرسه ايتسونكه بز منتظر اولمشز زمانك واقعهلرينه اكا براولوم ايريشسه بز مكهده طورهلم بو كفر اوزره وقتاكه بزم كوكلمزه شنلك دوشه دونمك ديليهوز اول وقت دونهوز حارثه اينن توبه بزم حقمزده دخى اينسه توبهمز قبول اولنه الله تعالى بو آيتى ايندروب بيورديكه شونلركيم ايمانلرندنصكره كافر اولديلر دخى اول كفر اوزره ثابت اولديلر بلكه دخى زياده قيلديلر انلرك توبهلرى قبول اولنمز * زيرا انلر توبه قيلهجق دكللردر * پس انلركه كفرى آرتروب توبه قيلمديلر انلر اسلام يولنده كمراه اولوب

وقتنده ربا طلب ايلدكده بن مغيرهيه كران كلوب نه بدبخت كيمسهلر ايمشزكه خلقدن ربا قالقوب هنوز بز بو بلايه كرفتارز ديدكلرى مكه حاكمى اولان عتاب بن اسيده ايرشدكده اولدخى صورت ماجرايى عرضحال ايله جناب نبوتمآب جانبلرينه تحريرده بو آيت كريمه نازل اولدى * تبيانده * حضرت عباس وعثمان بن عفان رضى الله عنهما ناسه سلف طريقيله خرما ويرمشلر ايدى وقتى كلدكده اول سلف آلنلر اكر سز خرمادن جمله حقكزى آلورسكز عيالمزه كفايتمز قالمز رضا كز اولورسه نصفنى ويرهلم نصفنى كلهجك سنهيه اليقويك كه انى زياده ويرهلم ديديلر بالتراضى زيادهيى تقدير ايتديلر چون وقتى حلوليله اول زيادهيى مطالبهلرنده بو آيت كريمه نزوليله افندمز عليه الصلوة والسلام انلرى اول زياده طلبندن نهى ايدوب آنلر دخى سمعا وطاعة ديو رأسماللرينى اخذ ايله اكتفا ايتديلر ديو تسطير ايدر ﴿فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله وان تبتم فلكم رؤس اموالكم

هلاك اولمشاردر دخی شونلرکه کافر اولدیلر اول کفر اوزره اولدیلر اکر دنیا طلوسی التونی
اولسه کندوبی قورترمق ایچون ویرسه اندن قبول اوله جق دکل و اندکله خلاص اوله جق دکل
انلره عذاب الیم اوله جقدرکه هیچ برکسنه بولنمیه که انلره نصرت ایدوب اول عذابدن قورتره *
پس بو آیت دلالت ایدرکه یارین هیچ برکسنه یی عمل صالحدن غیری برنسنه خلاص قیلمز ایمش عاقل
اولان باطلی ترك ایدوب اسلامنی و ارکان دینی محکم قیلوب اخلاصله کوزل عمله مشغول اوله وقتی
فوت اولمدن کندویه سعادت قپوسن آچه ودخی بیوردیکه (لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون
وما تنفقوا من شئ فان الله به علیم) یعنی سزا یرشمز سز اول الله تعالی عندنده کی قوندیغی ثوابلره جنت
ایچنده تا اول سودیککز مالدن صدقه ایتمینجه * بعضلر دیدیلرکه بو آیتك حکمی منسوخدر
زکات آیاتیله اما اصحی بودرکه منسوخ اولمیه بو صدقه دن دخی مراد زکات اوله معنی بو اوله که
سز اوچمنه کیروب سعادته ایرمزسز اول سودیککز مالدن زکات ویرمینجه که انکله نفسکزی
بخلدن و محبت مالدن پاك ایده سز ودخی بر آدمکه زکات ویردکدنصکره صدقهٔ تطوع حقنده بو آیت
حکمی دخی ثابت اوله پس الله تعالی یه کیزلو نسنه یوق هر نسنه که سز انك یولنده انفاق ایده سز
الله تعالی انی بیلور دنیاده حقن ویروب آخرتده ثوابلری ودرجه لری زیاده قیلور و بوندن
اوتوری دینلدیکه عمر بن عبد العزیز یوکارله شکر آلوب صدقه ایدردی دیرلردیکه بو شکره
ویردیکن اقچه لری نیچون صدقه قیلمزسن بو شکری صدقه ایدرسن دیدیکه بو شکر بکا
اقچه دن سوکلودر * ودخی روایتدرکه عبد الله بن عمردن برکورکلو حسنا جاریه صاتون آلدی
انی غایت سوردی برقاچ کون بیله سنده طوردقدنصکره انی آزاد ایلدی برکسنه یه تزویج ایتدی
اول کشیدن براوغلان ظهوره کلدی اول اوغلانجغی آلوب کوکسنه قوجاردی و دیردیکه
اناکك قوقوسنی سنده بولورم دیرلردیکه الله تعالی انك اناسنی سکا رزق ایتمش ایدی حالاکه
چوق سوردکنه ایچون ترك ایلدك برکویکه یه ویردك اول دیدیکه بو آیتی ایشتمدیکزمی کشی
سودیکن ویرمینجه سودیکی اله کیرمز * ودخی هارون الرشیدك خاتونی زبیده اوتوز بیك
آلتون خرج ایدوب برمصحف یازدیردی چون تمام اولوب النه الدقده اچوب بو آیت شریفه
ظهور ایلدی فی الحال قپایوب دیدیکه وارك بونی هدیه ویرك شمدی بکا بو مصحفدن سوکلو نسنه
یوقدر پس عاقل انلردرکه فانی محبوبی ویره باقی محبوبی اله لر ودخی حق تعالی بیوردی (کل الطعام
کان حلا لبنی اسرائیل الا ما حرم اسرائیل علی نفسه من قبل ان تنزل التوریة) کل طعام بنی
اسرائیل اوزره حلال اولمشدی قان و مردار اولمشدن و خنزیر اتندن غیری الا شول نسنه که
اسرائیل انی نفسی اوزره حرام قیلدی تورات انمزدن اوّلکه انك حراملغی تورات ایچنده
یوقدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر یعقوب علیه السلام قرنداشی عیصدن قاچوب
حراندن بیت المقدسه کیدرکن اکا برملك قارشو کلدی یعقوب علیه السلام انی لص ظن ایدوب
انی یقمغه قصد ایلدی ملك بوکز یعقوبك فخذینی غمز ایتدی صکره سمایه صعود ایتدی یعقوب
علیه السلام ایسه اکا نظر ایدردی اول حینده اکا عرق النساء عارض اولدی کیجه اولیجق
وجعندن اویومز فریاد ایله چکوررده اول حالتده نذر ایلدیکه اکر حق تعالی اکا اندن عافیت
ویررسه من بعد عرق اولان طعامی کندی یه حرام ایده * پس بو اجلدن ولدینی ذبح ایتك

لا تظلمون ولا تظلمون)
اکر بقیهٔ رباترکنی ایتمزسکز
اکاه اولك که اللهدن نار
ورسولندن سیف ایله
محاربسکز اکر اخذ ربادن
توبه ایدرسکز مالکزك
سرمایه سی سزك ایچوندر
رأس مالدن زیاده استیه رك
سز کیمسه یه ظلم ایتمزسکز
وسرمایه کزه نقصان ترتب
ایتمامکله سز دخی ظلم
اولنمزسکز (وان کان ذو
عسرة فنظرة الی میسرة
وان تصدقوا خیر لکم ان
کنتم تعلمون) اکر اول
مدیون عسرت صاحبی
یعنی ادایه قدرتسز مفلس
اولورسه امدی حکم اکا
آسانلق وقتنه مهلت
ویرمکدر و آله جغکزی
اکا تصدق ایتمك محل انتظار
وسزکچون خیرلودر
اکر انده اولان اجر جزیلی
بیلورسکز (واتقوا یوما
ترجعون فیه الی الله ثم توفی
کل نفس ما کسبت وهم
لا یظلمون) شول کوندن
قورقك که یوم قیامتدر
اولکونده الله تعالی یه رجوع
ایدرسکز صکره جمله نفسلره
دنیاده کسب ایتدیکی
خیرلو و شر عملنك جزاسی
ادا اولنور وآنلر نقص
ثواب وضعف عقابله

دیلدی ملك کلوب دیدیکه بن سنی غمز ایتدمکه نذرکه مخرج اوله * امدی انکله نذرك وفاء
اولنمشدر شمدنکرو ولدك ذبحی اوزرکدن ساقط اولمشدر پس بو اجلدن اوغلاری اندنصکره
عروقی لحمدن تتبع ایدوب چیقاردیلر * ضحاك ایدر اشبو ذکر اولناندن هیچ برشی
انلره حرام دکل ایدی اندن توراتده انلره حق تعالی حرام ایتمشدی بلکه بابالری یعقوب
علیه السلام حضرتلرینه تبعیتله نفسلرینه حرام ایتدکلرندنصکره تحریمنی الله تعالی یه کذبا
مضاف قیلدیلر (قل فأتوا بالتوریة فاتلوها ان کنتم صادقین) امدی انلره دیکل که توراتی
کتوروب تلاوت ایدك که زعمکز اوزره صادقلر ایسه کز صدقکز ظاهر اوله پیغمبریمز
علیه السلام انلره انی دیجك مبهوت اولوب توراتی کتوروب او محلك تلاوتنه جسارت ایتمدیلر
(فمن افتری علی الله الکذب من بعد ذلك) شول کیمسه که حجت قاطعه لزومندنصکره کذب ایدوب الله
تعالی یه افترا ایده (فاولئك هم الظالمون) امدی اول وصفلو کسه لر ظالملردر مکابره و عنادلری سببیله
نفسلرندن انصاف ایتمامشلردر (قل صدق الله) دیکل که حق تعالی انزال ایتدیکنده صادق وانلر
کاذبلردر (فاتبعوا ملة ابراهیم حنیفا) امدی ملة اسلامه اتباع ایدك که اول اصلده ملة ابراهیمدر
ویا ملة ابراهیم کبیدر تا که یهودیتدن خلاص اوله سز که اول سزی اغراض دنیویه یی تسویه ایچون
تحریف و مکابره یه ابرام و ابراهیم و اتباعنه حلال اولان طیباتی تحریمنه الزام ایتدی (وما کان من
المشرکین) و ابراهیم علیه السلام مشرکلردن دکل ایدی (ان اوّل بیت وضع للناس للذی
ببکة مبارکا وهدی للعالمین) اول بیت اللهکه ناسه عبادت ایچون وضع اولندیکه انك
واضعی الله تعالیدر مکه ده اولان بیت شریفدر انی حج و اعتمار واندہ اعتکاف و حولنی طواف
ایدنلره خیر ونفعی کثیر و عالمینه هدی اولدیغی حالده که اول انلره قبله و معبد اولمشدر * روایت
اولندیکه کعبه اول بیتدر کیم سماء خلق اولدیغنده اول صو یوزینه ظاهر اولدی حق جل
وعلا انی ارضدن ایکی بیك ییل اوّل خلق ایلدی اول صو اوزره زبدهٔ بیضا ایدی ارض
انك التنه بسط ومد اولندی * دینلدیکه حق جل وعلا عرشك التنده بیت معموری وضع
ایدوب ملائکه یه امر ایلدیکه انی طواف ایده لر بعده سکان ارض اولان ملائکه یه امر ایتدی
انك مثالی وقدرنده ارضده ضراح نام بیتی بناء ایدوب اهل سماء بیت معموری طواف ایتدیکی
کبی انلر دخی اول ضراحی طواف ایده لر * دینلدیکه حضرت آدم علیه السلامدن ایکی بیك
ییل اول ملائکه کعبه یی بناء ایدوب حج ایدرلردی آدم علیه السلام خلق اولنوب انی حج
ایدیجك ملائکه اکا دیدیلرکه حجك مبرور اوله بزسندن ایکی بیك ییل اوّل بو بیتی حج ایتدك
* روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام یرده اول وضع اولنان بیتدن سؤال اولندقده
دیدیکه اول مسجد حرامدر بعده مسجد اقصادر ایکیسنك وضع اولنمسی بیننده قرق ییل
کچمشدر (فیه آیات بینات مقام ابراهیم) انده علامات واضحه واردرکه اول جمله دن بری
مقام ابراهیم علیه السلامدرکه اول صخرهٔ صماء ایکن انده انك اثر قدمی اولوب ایچنه کعبنه دکین
باتمشدر ونیچه بیك ییلدنبرو حفظ و ابقاء اولنمشدر و مع هذا اعداسی کثیر ایکن وینه اول
جمله دن بری حجر اسود و حطیمدر وسائر مشاعردر * دینلدیکه مقام ابراهیمله مراد حرمك
کلیسیدر وینه آیات جمله سندن قوشلرك کعبه اوزرندن چکمدکلریدر وجارحه قچان برصیده

ظلم اولنمزلر * ابن عباس
رضی الله عنهمادن
مرویدرکه بو آخر آیتدرکه
نازل اولدی بوندنصکره
پیغمبرمز علیه الصلوة
والسلام یکرمی بریاطقوز
ویا یدی کون یاخود اوچ
ساعت حیاتده اولوب
ربیع الاولك ایکنجی کونی
یوم اثنینده وقت زوالده عالم
بقایی تشریف ایتدی
صلی الله علیه وسلم حین
نزول آیتده جبریل علیه
السلام بو آیتی سورهٔ
بقره دن ایکیوز سکسان
آیتك باشنه وضع ایله دیو
توصیه ایلمش (یا ایها الذین
آمنوا اذا تداینتم بدین الی
اجل مسمی فاکتبوه
ولیکتب بینکم کاتب بالعدل
ولا یأب کاتب ان یکتب کما
علمه الله فلیکتب ولیملل
الذی علیه الحق ولیتق الله
ربه ولا یبخس منه شیئا
فان کان الذی علیه الحق
سفیها او ضعیفا او لا یستطیع
ان یمل هو فلیملل ولیه
بالعدل واستشهدوا شهیدین
من رجالکم فان لم یکونا
رجلین فرجل وامرأتان
ممن ترضون من الشهداء
ان تضل احدیهما فتذکر
احدیهما الاخری ولا یأب
الشهداء اذا ما دعوا ولا

قصد ایدوب اول صید حرمه کیرسه جارحه نك اندن امتناعیدر ومکهٔ مکرمه بر بلده درکه انبیا
ومرسلین واولیا وابرار قبله سی اولوب انده صدور ایدن طاعات وصدقات سائر اماکن شریفه دن
زیاده مضاعف اولور ﴿ ومن دخله کان آمنا ﴾ برکیمسه که بیتك حرمنه داخل اوله اول قتل
وغارتدن امین اولور ویا اکا داخل اولانی ضرردن امنده قیلور پس بو اجلدن برکیمسه نك
اوزرینه قصاص ویاحد واجب اولدیغنده حرمه التجا ایتسه اول انده اولدیغجه قصاص
وحداندن استیفا اولنمز الا بوکه ابوحنیفه عندنده خروجه الجا اولنور اما که جریمه یی حرمده
ارتکاب ایتسه بالاتفاق عقوبتی انده استیفا اولنور و برقوم ذاهب اولدیکه شرعك ایجاب
ایتدیکی قتل انده استیفا اولنورکه اول ابن عباس رضی الله تعالی عنه قولیدر * دینلدیکی یعنی
برکیمسه انی تعظیم وحق تعالی یه تقرب ایدر اولدیغی حالده داخل اوله یوم قیامتده عذابدن امن
اوزره اولور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من صبر علی حرّ مکة ساعة من نهار تباعدت
عنه جهنم مسیرة مأتی عام * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسنه که مکه نك حرینه نهاردن
برساعت صبر ایده ایکیوز ییللق مسافه جهنم اندن ایراق اوله * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
من مات فی احد الحرمین بعث یوم القیمة آمنا * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه که حرم
مکه ویاحرم مدینه ده وفات ایده یوم قیامتك شدایدندن امین اولدیغی حالده بعث اولنور
﴿ ولله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلا ﴾ الله تعالی ایچون ناس اوزره بیت شریفی
وجه مخصوص اوزره قصد زیارت فرض اولدی انلردن شول وصفلو کمسنه لره که اول بیته
ذهاب ورجوعه استطاعتی اوله * علما دیدیلرکه حجك وجوبنه بش شرط واردرکه اول اسلام
وعقل وبلوغ وحریت واستطاعتدر اویله اولسه کافر ومجنون اوزره حج واجب اولمز زیرا کافر
اهل قربتدن دکل ومجنونك قربی ایسه معتبر اولمز وصبی وعبد اوزره دخی واجب اولمز اکر صبی
عاقل ویاعبد حج تطوع ایدرسه انکله فرض ساقط اولمز صبی بالغ اولدیغنده وعبد آزاد اولدیغنده
اکر وجوب حج شرائطی حقنده جمع اولورسه ایکنجی کره حج ایتملری واجب اولور واستطاعتی
اولمیانه دخی واجب اولمز واستطاعت ایکی نوعدر بری بدنله وبری بدنك غیری ایله در امابدنله اولان
استطاعت اولدرکه بنفسه کیتمکه قادر اوله وزاد وراحله بوله برراحله که انك مثلنه صالح اوله وزادکه
ذهاب ورجوعنه وفا ایده واول زاد شول اوزرینه نفقه سی وکسوه سی واجب اولور کیمسه نك
نفقه وکسوه سندن فاضل اوله ودینی وار ایسه اندن دخی زائد اوله واهل بلده نك حجه عادتا
چیقملری وقتنده رفقا بوله یوخسه اول وقتدن اولده ویا صکره ده بولورسه خروجی لازم
اولمز وشرط اولورکه طریقده امن اوله اکر عدودن خوف اولورسه اول کرك مسلم
ویاکافردر ویا لازم اولمیان شیئی طلب ایدر اولورسه خروجی لازم اولمز واکر راحله
بولنمیوب لکن مشیه قادر اولورسه ویاخود زاد بولمیوب لکن طریقده اکتسابه امکان
اولسه اکا حج لازم اولمز لکن فعلی مستحب اولور امام مالك عندنده لازم اولور اما بدنك
غیریله استطاعت اولدرکه رجل بنفسه کیتمکه قادر اولمیه زمن ویازوالی رجا اولنمز مرضی
اوله لکن کندینك یرینه آخری استیجار ایده جك مالی اوله واجب اولورکه استیجار ایدوب
یرینه حج ایتدیره واکر مالی اولمیوب لکن ولدی ویابر اجنبی انکیچون حج ایتمکه مال بذل

تسئموا ان تکتبوه صغیرا
او کبیرا الی اجله ذلکم اقسط
عند الله واقوم للشهادة
وادنی الا ترتابوا الا ان
تکون تجارة حاضرة تدیرونها
بینکم فلیس علیکم جناح
الا تکتبوها واشهدوا
اذا تبایعتم ولا یضار کاتب
ولا شهید وان تفعلوا فانه
فسوق بکم واتقوا الله
ویعلمکم الله والله بکل شیء
علیم ﴾ ای مؤمنلر برمعلوم
ومعین وقته دك بربریکزله
اخذ وعطاده بورج
معامله سی ایاسه کز انی یازك
واول سندی مال ووقتده
نقصان وزیاده اولمیه رق
عدله بینکزده برکاتب
یازسون وکاتب الله تعالینك
تعلیم ایتدیکی کبی انی یازمقدن
اباوامتناع ایتمسون یازسون
واوزرنده حق اولان
کیمسه ذمتنده اولانی اقرار
واملا ایتسون وربسی
اولان الله تعالیدن
قورقسون واول حقدن
برشی نقصان ایتمسون
اکر اول اوزرنده حق
اولان کیمسه ناقص العقل
یاسفیه یاخود اختیار ومعتوه
یاجنون ایله ضعیف العقل
ایسه یاخود دلسز یالسان
بیلمز وبو مثللو کیمسه لر
اولوب اقرار واملایه

ایدرسه لازم اولورکه انکله اکا امر ایده اکر صدقنه اعتماد ایدرسه امام ابوحنیفه عندنده اکا
حج واجب اولمز * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر خثعمدن برخاتون پیغمبریمز علیه السلامه
کلوب دیدیکه یارسول الله بابام پیر فانی اولدیغی حالده اوزرینه حج فرض اولدی اول ایسه راحله
اوزرنده قرار ایدمز بن انك یرینه حج ایده یممی دیدیکده نعم حج ایت ﴿ ومن کفر فان الله غنی عن
العالمین ﴾ اولکه اوزرینه حج واجب اولدیغندنصکره عمدا حج ایتمیه ویاحجك وجوبنی
اعتقاد ایتمیه الله تعالی حجی ایدندن وکرك ایتمیاندن غنیدر * قال النبی صلی الله علیه وسلم
من لم یحبسه حاجة ظاهرة اومرض حابس اوسلطان جائر ولم یحج فلیمت ان شاء یهودیا
اونصرانیا * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه که انی حجدن حاجت ظاهره ویامرض
حابس وسلطان جائر حبس ایتمزایکن حج ایتمیه دیلرسه انك موتی یهودیت ویانصرانیت اوزره
اولسون ﴿ قل یا اهل الکتاب لم تکفرون بآیات الله ﴾ دیکل که یااهل کتاب نیچون الله تعالینك
آیات سمعیه وعقلیه سنه کافر اولورسز حالبوکه اول محمد علیه السلامك ادعا ایتدیکی حجك
وغیرك وجوبنده صدقه دلالت ایدر ﴿ والله شهید علی ما تعملون ﴾ والحال الله تعالی اعمالکزه
مطلعدر انك اوزره سزه جزا ایدر تحریف واستسرار سزه نفع ایتمز ﴿ قل یا اهل الکتاب لم تصدون
عن سبیل الله من آمن ﴾ دیکل که یااهل کتاب نیچون ایمانه کلانلری دین اسلامدن صرف ایدر
سز ﴿ تبغونها عوجا ﴾ حالبوکه انکله ناسی استقامتدن میل ایتمك دیلرسز شول ایهامله کیم
شریعت موسی نسخ اولنمامش اوله ﴿ وانتم شهداء ﴾ والحال بیلورسزکه اول اسلام دین الهدرکه
انك غیری مقبول دکلدر اندن صد ومنع ضلالت واضلالدر ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ الله تعالی
سزك مؤمنینی اسلامدن صد ویااخفا واختیالکزدن غافل دکلدر ﴿ یا ایها الذین آمنوا ان تطیعوا
فریقا من الذین اوتوا الکتاب یردوکم بعد ایمانکم کافرین ﴾ یامؤمنلر اکر سز اهل کتابدن برفریقه
اطاعت ایدرسه کز سزی ایمانکزدنصکره کفره رد ایدرلر اشبو آیت کریمه اوس وخزرجدن
برجماعت حقنده نازل اولوبدرکه انلر برمکانده اوطوروب تحدث ایدرلر ایکن اوزرلرینه شاس
بن قیس الیهودی اوغرایوب تألیف واجتماعلری انی اویکلندردی یهوددن بریکته امر ایلدیکه
انلرك قاتنه اوطوره ویوم بغاث وقعه سنی انلره اکدیره وانك امرنده دینلان اشعاری انشاد ایده
واول کونده ایسه ظفر اوسك ایدی چون اول یکت اکا دینلانی ایتدی ایکی قبیله اربابی نزاعه
دوشدیلر وغضبه کلوب سلاحه دورشدیلر چون پیغمبریمز علیه السلامه خبر اولدی مهاجریندن
برجماعتی یانته آلوب اولاره کلدی ودیدیکه یامعشر مسلمین بن سزك اراکزده ایکن جاهلیت
اغواسنه می دوشرسز حالبوکه حق تعالی سزی اسلامله اکرام وامر جاهلیتی قطع ایدوب
بینکزده الفت ومودتله انعام ایلدی اویله اولسه اول حالت انلردن کیدوب انلره کید عدو ونزغهٔ
شیطان ایدوکن بیلدیلر سلاحلرین براغوب استغفاره کلدیلر بعده بری برلریله معانقه ایدوب پیغمبریمز
علیه الصلاة والسلام ایله بیله منصرف اولدیلر * حضرت جابر رضی الله تعالی عنه ایدر هیچ اوکون
کبی اولی اقبح وآخری احسن وافتح کون کورمدك ﴿ وکیف تکفرون وانتم تتلی علیکم آیات الله
وفیکم رسوله ﴾ سز نیجه کافر اولورسز حالبوکه سزه الله تعالینك آیتلری تلاوت اولنور واراکزده
اولان رسولیدر سزه وعظ ونصیحت قیلور * اشبو خطاب جائزدرکه خاصة صحابه یه اوله وامتك جمیعنه

قدرتی اولمزسه وصی
ووکیل ومترجمی صدق
انصاف وعدله انك مقامنه
املا واقرار ایتسون
وبو معامله کزده رجال
مسلمیندن ایکی کیمسه یی
شاهد طلب ایدك اکر ایکی
رجل اولمزسه برارکك
ایکی مرأه یی اشهاد ایدك که
اول شاهدلر سزك مقبولکز
وراضی اولدیغکز کمسه لردن
اوله لر اول ایکی مرأه
شاهدلرك بری شهادتی
اونودر ایسه اول بریسی
آنك شهادتی خاطرینه
کتوره * غالبا عقل نسوانده
قلت اولدیغندن ناشی
بوکلام وارداوله * وشاهدلر
ادای شهادته دعوتلرنده
ابا وامتناع ایتمیه لر وکوچك
وبیوك حق نه ایسه وقتی
حلولنه دك یازمغه اوشنمیك
بو سزك کتابتکز عندالله
زیاده عدالت وشهادتی
اقامت ایچون دخی اهوندر
وبورجك مقدار ومدتنده
شك ایتمامکز ایچون اقربدر
مکر بینکزده دائم دور
ایتدیککز آشکار تجارت
اولدیغی حالده انی یازمامقده
سزکچون بأس یوقدر
وبیع وشرا کزده شاهد
طوتك وکاتب وشاهد
نوجهله ایسه رنج واضرار

دخی اولمسی ممندر زیراکه قرآن کما کان انلرده‌در ورسول علیه السلامك احادیث شریفه‌سی
وجودیله کانه اول کندی ارالرنده‌در ﴿ومن یعتصم بالله فقد هدی الی صراط مستقیم﴾ اول
کیمسه‌که دین اللهی تمسك ایده ویاخود مجامع امورنده الله تعالی‌یه التجا ایده اول انی جنته
ایرکورر صراط مستقیمه اهتدا اولنور اکلیل نام کتابده ایدر اعتصام ایکی قسمدر بری اعتصام
بالله‌درکه اول هر موهومدن ترقی وهر ترقیدن تخلص وناسدن انقطاع ورفض علائقدر
وبری اعتصام بحبل الله‌درکه اول طاعتی محافظه واوامره موافاتدر ﴿یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله
حق تقاته﴾ یا مؤمنلر الله تعالیدن حق تقوی ایله اتقا ایدککه اول واجبه قیامده وسعی استفراغ
ومحارمدن اجتنابدر * ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدرکه اول اطاعت ایدوب عصیان
اتممکدر وشکر ایدوب کفران اتممکدر وذکر ایدوب نسیان اتممکدر * دینلدیکی اول
کشی طاعتنه التفاتدن وطاعات اوزره مجازات توقعندن تنزهیدر * لواقح الانوارده ایدر
تقوی الله ایکی قسمدر برقسمی استطاعتمز دکلو اتقامزدر * وبرقسمی ایسه حق تقوی ایله
اتقامزدرکه اول متقی تقواسنی الله تعالیدن کوروب کندینك اندن انعزالیدر لکن اکا تکلیف
نسبتندن دکل * زیرا آندن انعزال مع الله سوء ادبی اقتضا ایدر اشبو آیت کریمه صحابه‌یه غایتده صعب
کلوبدر حتی تقواده آیت استطاعتمز دکلو تخفیف اولندی تخیل ایتدیلر والحال اندن اشدّه
انتقال اولندیلر * زیرا غایتده عزیزدرکه انسان عملنده جمله استطاعتن بذل ایده بلکه لابد
کسلله ویانفسی اوزره تدایسله استطاعتندن فضله قالور اماکه حق تقواده اویله دکلدر *
انس رضی الله تعالی عنه ایدر کشی حق تقوی ایله اتقا ایده‌مز الامکرکه لسانن حفظ ایده ﴿ولا
تموتنّ الا وانتم مسلمون﴾ وسزه موت ایرشدیکنده حال اسلامدن غیری حالت اوزره اولمکز
﴿واعتصموا بحبل الله جمیعا﴾ جمیعکز حبل اللهی تمسك ایدك دینلدیکه انکله مراد دین اسلامدر
* ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدرکه اول جماعتدرکه الله تعالینك اعتصامیله امر ایدر حبل
الله‌دن مراد اولدرکه سزك جماعات وطاعتده کراهت ایتدیککز شیٔ سزه خیرلودر اندنکه
فرقتدن اکا محبت ایدرسز دینلدیکه اول قرآندر * قال النبی علیه السلام القرآن حبل الله
المتین * پیغمبریمز علیه السلام ایدر قرآن عظیم الله تعالینك حبل متینیدر ﴿ولا تفرقوا﴾
یوخسه بینکزده اختلاف وقوعیله اهل کتاب کبی دین حقدن تفرق ایتمکز ویاخود بری
بریکزله محاربه ایله زمان جاهلیتده‌کی تفرّقلر کبی تفرق ایتمکز ویاخود تفرقی ایجاب والفتی
ازاله ایدر شیئی ذکر ایتمکز ﴿واذکروا نعمة الله علیکم﴾ وحق تعالینك سزه اولان نعمتنی
ذکر ایدك انك جمله‌سندن بری سزی اسلامه هدایت وتوفیقیدر انکله اراکزدن غل وغش
کیدوب بری برلریکزه الفت وموّدت ایتدیککزدر ﴿اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم﴾ زیرا
سز زمان جاهلیتده بری بریکز ایله قتال ایدر اعدا ایکن اسلام سببیله حق تعالی قلوبکزی
تألیف ایتدی ﴿فاصبحتم بنعمته اخوانا﴾ انك اول نعمت ورحمتیله فی الله اخوّت اوزره
مجتمعین ومتحابین اولدیکز * دینلدیکه اوس وخزرج لابوین ایکی قرنداشلر ایدیلر اولادلری
بیننه عداوت دوشوب یوزیکرمی ییل دکلو زمان محاربه‌لری اوزاندی حتی‌که حق تعالی انی
اسلامله کیدروب پیغمبریمز علیه السلام بینلرین تألیف ایتدی ﴿وکنتم علی شفا حفرة من

اولنمسون اکر اضرار
ونهی اولندیغکز شیئی
ایشلرسکز اول فعل منهی
سزه طاعتدن خروجدر
الله تعالیدن اتقا ایدك والله
تعالی سزه مصالح دینیه
ودنیویه‌کزی تعلیم ایدر
والله عظیم الشان هر شیئی
بیلیجیدر ﴿وان کنتم علی
سفر ولم تجدوا کاتبا فرهان
مقبوضة فان امن بعضکم
بعضا فلیؤد الذی اؤتمن
امانته ولیتق الله ربه ولا
تکتموا الشهادة ومن یکتمها
فانه اثم قلبه والله بما تعملون
علیم﴾ اکر سز سفرده
اولوب کاتب بولمزسکز
سزکچون مدیوندن رهن
قبض ایتمك واردر اکر
بعضکز بعضکزدن یعنی
بربریکزدن امین اولوب
رهن آلنمزسه اول مدیون
امین ذمتنده‌کی امانت دینی
صاحبنه ادا ایتسون وربنی
الله تعالیدن خوف ایتسون
وسز شهادتی کتم ایتمیك
کیمکه شهادتی کتم ایدرسه
انك قلبی یعنی ظاهرا وباطنا
کناهکاردر الله تعالی
سزك شهادتی ادا وکتمانده
اولان عملکزی بیلیجیدر
﴿لله ما فی السموات وما
فی الارض وان تبدوا ما فی
انفسکم او تخفوه یحاسبکم به الله

النار فانقذکم منها﴾ وسز یا معشر انصار جهنمدن برحفره طرفنده ایدیکز کفریکز حالنده حتی
اکر سزه اول حالتده موت ایرشه جهنمه دوشردیکز لکن حق جل وعلا اعلامکز سببیله
سزی اکا دشمکدن قورتاردی ﴿کذلك یبین الله لکم آیاته لعلکم تهتدون﴾ اشبو تبیین کبی
حق جل وعلا سزه دلائل تبیین ایدر تاکه هدی اوزره ثابت اوله‌سز ﴿ولتکن منکم امة
یدعون الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر﴾ سزدن برجماعات اولسونکه ناسی
خیره دعوت ایده‌لر اول خیر کرکسه افعالدن ویا ترکدندر وکرکسه اول صلاح دینی ویادنیویدر
ودخی معروفله امر ومنکردن نهی ایده‌لر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم والذی نفسی
بیده لتأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر اولیوشکن الله عز وجل ان یبعث علیکم عذابا ثم
لتدعونه فلا یستجاب لکم * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر اول الله تعالی حقیچون که
نفسم انك یدنده‌در امر معروف ونهی منکر ایدك ایتمزسکز قورقیلورکه حق تعالی سزه عذاب
کوندره بعده انك دفعیچون دعا ایتدیککزده دعاکزی کیرو کوندره * قال النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم ان الناس اذا رأوا منکرا فلم یغیروه یوشك ان یعمهم الله بعذابه * پیغمبریمز علیه السلام
ایدر ناس قچن منکر کوروب تغییر ایتمیه‌لر قورقیلورکه حق تعالی عذابنی انلره تعمیم ایده *
احیاده ابوذر الغفاری رضی الله تعالی عنه ایدر حضرت ابابکر الصدیق رضی الله تعالی عنه
دیدیلرکه یا رسول الله مشرکینله قتالدن غیری جهاد وارمیدر دیدیکه نعم یا ابابکر حق تعالینك
یریوزنده مجاهد قوللری واردرکه انلر شهدادن افضلدر ویرلرده رزقلنورلر یریوزنده یوررلر
حق جل وعلا انلرکله سماده‌کی ملائکه‌یه مباهات ایدر وانلر ایچون جنتی تزیین ایدر ام سلمه‌نك
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ایچون تزینی کبی ابوبکر رضی الله تعالی عنه دیدیکه یا رسول
الله انلرنه وصفلو کسنه‌لردر دیدیکه امر معروف ونهی منکر ایدنلردر وصالحاره محبت وفاجرلره
بغض واهانت ایدنلردر اول الله تعالینك حقی ایچونکه نفسم انك یدنده‌در انلرك بری شهدا غرفه‌لرندن
اعلی غرفه‌ده اولورکه انك اوچیوز قپوسی واردرکه هر بری برنوع جوهردن دوزیلور
وانلرك هر برینه اوچریوز حورا تزویج اولنور هر بارکه نظر ایتسه حورا اکا دیرکه ذکر
ایدرمیسنکه فلان کون فلان یرده امر معروف ونهی منکر ایتمشیدك ﴿واولئك هم المفلحون﴾
وانلر کمال فلاحله مخصوصلردر امر معروف مأمور به حسبنجه کاهی واجب وکاهی مندوب
اولور واما نهی منکرك کلیسی واجب اولور * زیرا شرعك جمیع انکار ایتدیکی اشیاء حرامدر
واظهر اولان بودرکه عاصی‌یه واجب اولورکه ارتکاب ایتدیکی منکردن نهی ایده * زیرا
واجب اولورکه انی ترك وانی ایشلیانه انکار ایده وانك برینی ترکله آخرك وجوبی ساقط اولمز *
اشبو آیت کریمه‌ده علم دین تعلیمنه وامر معروف ونهی منکره حث وترغیب واردر بو خصال
شریفه فرض کفایه اولوب انکله مخاطب امتك بعضی اوله کلی دکل ﴿ولا تکونوا کالذین
تفرقوا واختلفوا من بعد ما جاءهم البینات﴾ یهود ونصاری کبی اولمزکه انلره شول اتفاقی
ایجاب ایدر آیات وحجج مبینه کلدیکندنصکره تفرق ایتدیلر وتوحیدده وتنزیهده واحوال
اخرتده اختلاف ایتدیلر اظهر اولان بودرکه اشبو نهی اصولده تفرقدن اوله یوخسه فروعده
دکل * زیرا پیغمبریمز علیه السلام امتك اختلافی رحمتدر دیمشدر ودخی برکسنه‌که اجتهاد

فیغفر لمن یشاء ویعذب
من یشاء والله علی کل شیٔ
قدیر﴾ کوکده ویرده اولان
مخلوقات وملك واشیا جمله
الله تعالی‌یه مخصوصدر
اکر سز نفسکزده اولان
سیئه ونیات وعزم قصدی
اظهار یا اخفا ایدرسکز
دخی حق تعالی انکله
سزه حساب وجزا ایدر
دیلدیکی کیمسه‌یی مغفرت
ودیلدیکنه عذاب ایدر
الله عظیم الشان غفران
وتعذیبدن هر شیئه قادردر
* مرویدرکه بو آیت کریمه
نازل اولدقده صحابۀ کرام
مضمونتی تأمل ایله
بیطاقت اولدیلر حضرت
صدیق وفاروق ومعاذ بن
جبل واعیان انصاردن
بعضیلری رضی الله عنهم
حضور حضرت پیغمبر
علیه الصلوة والسلامه
واروب یا رسول الله
طاقت کتوره میه‌جکمز
عمل ایله تکلیف اولندق
زیرا قلبمزك عنانی یدمزده
اولمامغله اکرچه قوه‌دن
فعله کتورمزسك دخی
احیانا خیال معاصی
خاطره خطور ایدر
بوصورتده * یحاسبکم به الله *
کلام شریفیله قلبه کلن ایله
حساب اولنور ایسك

ایده‌أصابت ایدرسه اکا ایکی اجراولور خطا ایدرسه اکا براجر اولوردیمشدر ﴿ واولئك
لهم عذاب عظیم ﴾ ایمدی انلر ایچون تفرق واختلافلری سببیله عذاب عظیم واردر ﴿ یوم
تبیض وجوه وتسود وجوه ﴾ ذکر ایت شول کونیکه انده مؤمنلرك ایمانله یوزلری بیاض
اولور وکافرلرك یوزلری سیاه اولور * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدریوم قیامتده هرقوم
عبادت ایتدکلری شیئه وارمغه امراولنورلر چانکه اکاواره‌لر محزون اوله‌لر حزنلرندن یوزلری
قراره واهل قبله ویهود ونصاری قالور نه شیئه کوندریله‌جکلرین بیلمیه‌لر اویله اولسه حق
تعالی انلره ارادت کریمه‌سی اولدیغی وجه‌اوزره اتیان ایده دنیاده مؤمن مطیع اولدیغی
حالده اکاسجده ایدنلر فی الحال سجده‌یه واره‌لر واهل کتاب ومنافقون اکاسجده‌یه قادر اولمیه
بعده اذن الهی ایله باشلرین قالدیرنجق مؤمنلرك یوزلری ثلج کبی بیاض اوله منافقون واهل
کتاب انلرك یوزینه نظر ایدیجك شدت حزنلرندن یوزلری سیاه اوله دیه‌لرکه یاربنا بزه نه
حالت ایردیکه مشرکین دکللر ایکن یوزیمز سیاه اولدی * حق جل وعلا ملائکه‌یه دیه‌که
نظر ایدك شونلره کیم نفسلری اوزره نیجه کذب ایتدیلر * اهل معانی ایدر یوزلرك بیاض
اولدیغیله مراد اعمال صالحه‌یه وثواب الهه سرورلرندن اشراق واستبشاریدر ویوزلرك
سوادیله مراد اعمال سیئه‌یه وعذاب الهه حزنلرندن کابت وکسوفیدر ﴿ فاما الذین اسودت
وجوههم اکفرتم بعد ایمانکم فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون ﴾ اما انلرکه یوزلری سیاه اولدی
انلره دینورکه ایماندنصکره یوخسه کافرمی اولدیکز ایمدی کافر اولدیغکز شیء سببیله سزه
حاصل اولان عذابی ذوق ایدك * دینلدیکه انلرکه مراد یوم میثاقده بن سزك ربکز دکلمیم
دیدیکده بلی ربمزسن دینلردر ویا منافقوندرکه لسانلریله ایمان اظهار ایدوب قلبلریله کافر
اولدیلر * ویا اهل کتابدرکه انبیالرینه ایمانلری کبی محمد علیه السلام بعثندن اول ایمان کتور
مشیکن بعث اولدیغنده کافر اولدیلر ویا اهل قبله‌دن اقوامدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم آتی علی الحوض حتی انظر من یرد علی منکم وسیؤخذ ناس دونی فاقول یارب منی ومن
امتی فیقال لی هل شعرت ماعملوا بعدك والله مازالوا یرجعون علی اعقابهم * پیغمبریمز
علیه السلام ایدر یوم قیامتده بن حوضمه واریرین وسزدن انده ورود ایدنلره نظرقیلورین
کورمکه بر طائفه بکا ورود ایتمدین اخذ اولنه‌یم‌که یارب انلر بندن وبنم امتمدندرلر بکا
دینله‌که بیلورمیسن انلر سندن صکره ایشلدیلر والله آردلرینه دونمکدن زائل اولمدیلر
* قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم بادروا بالاعمال الصالحة قبل ان تجیء فتن کقطع اللیل
المظلم یصبح الرجل مؤمنا ویمسی کافرا ویمسی مؤمنا ویصبح کافرا یبیع دینه لعرض الدنیا *
پیغمبریمز علیه السلام ایدر اعمال صالحه‌یه مبادرت ایدك شول ایل مظلم قطعه‌لری کبی فتنه‌لر
ظهورندن اول‌که کشی مؤمن صباحلیوب کافر اخشاملرو مؤمن اخشاملیوب کافر صباحلر
دینی دنیادن شیء یسیره دکیشور ﴿ واما الذین ابیضت وجوههم ففی رحمة الله هم فیها خالدون ﴾
اما انلرکه یوزلری بیاض اوله انلر حق تعالینك جنت وثوابنده دائملردر حق تعالینك جنتندن
رحمتله تعبیرنده تنبیه واردرکه مؤمن عمرینی طاعة الهه استغراق ایدرسه‌ده ینه جنته دخولی
حق تعالینك رحمت وفضلیله اولور ﴿ تلك آیات الله نتلوها علیك بالحق ﴾ اشبو الله تعالینك

حال مشکل اولور دیدیلر
سید عالم علیه الصلاة والسلام
سز بنی اسرائیل کبی * سمعنا
وعصینا دیمزسکز * سمعنا
واطعنا دیرسکز بیوردقلرنده
* سمعنا قوله واطعنا
امره * دیه‌رك مطمئن
القلب اولدیلر * ابن عباس
رضی الله عنهمادن مرویدرکه
حق تعالی سزی محاسبه ایدر
دینلدی یوخسه مؤاخذه
ایدر دینلمدی محاسبه
مؤاخذه‌نك غیریدر
بو تقدیرجه فعله کلیان
عمل ایچون مؤاخذه
اولنمامق فهم اولنور
﴿ امن الرسول بما انزل الیه
من ربه والمؤمنون کل آمن
بالله وملائکته وکتبه ورسله
لا نفرق بین احد من رسله
وقالوا سمعنا واطعنا غفرانك
ربنا والیك المصیر ﴾ محمد
علیه الصلوة والسلام
ومؤمنلر رب تعالیدن
اکا انزال اولنان قرآنی
تصدیق ایتدیلر محمد
علیه الصلوة والسلام
ومؤمنلرك کلیسی الله
تعالینك وحدانیتنه
وملکلرینه وکتب منزله‌لره
وجمله پیغمبرلره اینانوب
تصدیق ایتدیلر والله تعالینك
رسوللرندن برینك بینی
فرق ایتمزز دیدیلر ویاربنا

وعد ووعیدنده وارد اولان آیاتیدرکه انی سکا حق ملتبس اولدیغی حالده تلاوت ایدرز
﴿ وما الله یرید ظلما للعالمین ﴾ الله تعالی عالمینه ظلم مراد ایتمز زیرا اندن ظلم مستحیلدر اکا برشیء خفی
دکلدر برشیئك نقصیله ظلم ایده وبرشیئدن منع اولنمزکه فعلیله ظلم ایده زیرا اول علی الاطلاق
مالك الملکدر ﴿ ولله مافی السموات ومافی الارض ﴾ سموات وارضده اولان اشیانك جمیعی الله
تعالینك خلق وملکیدر ﴿ والی الله ترجع الامور ﴾ آخرتده خیروشردن عبادك اموری جمیعا
اکا رجوع ایدر هربرینه جزاسنی ایدر ﴿ کنتم خیر امة اخرجت للناس ﴾ علم اللهده ویالوح
محفوظده ویا امم متقدمین بیننده خیر امت اولدیکزکه ناسه اظهار اولندیکز * دینلدیکه انلر
که مراد مکه‌دن مدینه‌یه هجرت ایدن صحابه‌در ویاخود خاصة اصحاب محمددرکه اروات
ورعاتدرلر حق تعالی مسلمینه انلره اطاعتله امر ایلدی * عمربن الخطاب رضی الله تعالی عنه
ایدر بوخصلت بزدن اولیمز ایچوندر آخریمز ایچون دکل * قال النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم خیرکم قرنی ثم الذین یلونهم ثم الذین یلونهم * پیغمبریمز علیه السلام ایدر سزك خیر
لیکز بنم قرنم اهلیدر یعنی بنم عصرمدن یوزییل ایچنده حیاتده بولنانلردر بعده بنم قرنمه
ولی ایدن قرن اهلیدر بعده اول قرن اهلنه ولی ایدن قرن ثالث اهلیدر * راوی ایدر
بیلمزین‌که پیغمبریمز علیه السلام کندی قرنندنصکره ذکرایتدیکی قرنمیدی ویااوچ قرنمیدی
* قال النبی صلی الله علیه وسلم لا تسبوا اصحابی فوالذی نفسی بیدی لو ان احدکم انفق مثل احد
ذهبا ما ادرك مدّ احدهم ولا نصیفه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر بنم اصحابمه سب ایتمکز
اول الله تعالینك حقیچونکه نفسم انك یدنده‌در اکر سزدن بریکز احد طاغنجه فی سبیل
الله التون انفاق ایتسه‌کز سزك اول دکلو انفاقکز انلرك برمدّ بلکه نصف مدّ انفاقی ثوابنه ایرشمیه
* اکثرون دیدیلرکه اشبو آیتله مراد مؤمنلرك جمعیدر * ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدر
یعنی سز ناسك خیرلوسیسکز انلری سلاسل ایله کتوروب اسلامه ادخال ایدرسز * قتاده
ایدرکه انلر امت محمددرکه برپیغمبرك امتی بونلردن اول قتال الله امر اولنمیوبدر اماکه بوامت کفارله
قتال ایدرلر وکندی دینلرینه قویارلر اول اجلدن ناسك خیرلیسی اولدیلر پیغمبریمز علیه السلام
ایدر اشبوآیت کریمه‌ده دیدیکه * انکم تتمون سبعین امة انتم خیرها واکرمها علی الله * سز
یتمش امتی تمیم ایدوبسزسز اول امتلرك خیرلوسیسز والله تعالی‌یه زیاده کرامتلوسز * قال النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم مثل المطر لایدری اوله خیرام آخره * پیغمبریمز علیه السلام ایدر
بنم امتم مثلی یغمور مثلیدر بیلنمزکه اولیمی خیرلودر یوخسه آخریمی خیرلودر * قال النبی صلی
الله تعالی علیه وسلم ان الجنة حرمت علی الانبیاء کلها حتی ادخلها وحرمت علی الامم حتی تدخل
امتی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر انبیایه بندن اول وامتلرینه بنم امتمدن اول جنته کیرمك
حرام قیلندی * قال النبی صلی الله علیه وسلم اهل الجنة عشرون ومائة صف ثمانون من هذه الامة
* پیغمبریمز علیه السلام ایدر اهل جنت یوزیکرمی صف اولورسکسان صفی اشبو امت اولیسردر
﴿ تأمرون بالمعروف ﴾ معروفله امر ایدر ﴿ وتنهون عن المنکر ﴾ ومنکردن نهی ایدرسز * دینلدیکه
معروف اقامت سنت وجماعتدر ومنکر اقامت بدعت وضلالتدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم من امر بالمعروف ونهی عن المنکر فهو خلیفة الله فی الارض وخلیفة کتابه وخلیفة رسوله *

قوالکی اشتدك وامرکه
اطاعت ایتدك سندن
مغفرت استرز وبعده سکا
رجوع ایدیجیز ﴿ لا یکلف الله
نفسا الا وسعها لها ما کسبت
وعلیها ما اکتسبت ربنا
لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا
ربنا ولا تحمل علینا اصرا
کما حملته علی الذین من قبلنا
ربنا ولا تحملنا مالا طاقة
لنا به واعف عنا واغفر لنا
وارحمنا انت مولینا فانصرنا
علی القوم الکافرین ﴾
الله تعالی بر نفسه انجق
طاقتی مقدار تکلیف ایدر
یعنی کیمسه‌یه قدرتی اولمیان
شیئی تکلیف ایتمز نفسیچون
کسب ایتدیکی خیرك اجر
وثوابی‌واکتساب ایتدیکی
شرك ووزرك عقابی‌ینه
نفسنه‌در شری کیمسه‌یه
ضرر ایتمزیاربنا اکر بزدن
نسیانله عمل خیر فوت
اولدیسه یاخود خطا ایله
عمل شر وقوعبولدیسه
بزی مؤاخذه ایلمه یاربنا
بزدن مقدم اولنلر * یعنی
یهود وسائره * تحمیل
ایتدیکك کبی بار کرانی
یاخود ذنب اصراری بزم
اوزریمزه تحمیل ایلمه
یاربنا بزم اول حموله‌یی
تحمیله طاقتمز اولمیان شیء
یعنی حدیث نفس وسبب

پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسنه‌که امر معروف ونهی منکر ایده اول الله تعالینك وکتابنك
ورسولنك خلیفه‌سیدر * دینلدیکه سنده اوچ خصلت اولمینجه امر ونهی ایتمکه مباشرت ایتمکل
که اول تصحیح نیت ومعرفت حجت وصبر علی المصیبة ﴿ وتؤمنون بالله ﴾ والله تعالینك توحیدی اوزره
وهر ایمانی واجب اولور شیء اوزره ثابت اولورسز ﴿ ولو آمن اهل الکتاب لکان خیرا لهم ﴾ اکر
اهل کتاب کماینبغی ایمان کتورسه‌لر اول انلره خیرلو ایدی ﴿ منهم المؤمنون ﴾ انلرك بعضی مؤمنلردر
عبدالله بن سلام واصحابی کبی ﴿ واکثرهم الفاسقون ﴾ لکن انلرك اکثری متمردلر وطاعة اللهدن
خارجلردر کعب بن الاشرف واصحابی کبی مقاتل ایدر رؤس یهودانلردن ایمانه کلنلره عبدالله بن سلام
واصحابنه ایذا ایتدیلر * اشبو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ لن یضروکم الا اذی ﴾ یا مؤمنلر اول
یهود سزه لسانله وعید وطعندن غیری ضرره قادر اولمزلر ﴿ وان یقاتلوکم یولوکم الادبار ﴾
واکر سزکله قتاله چیقسه‌لر منهزم اولدقلری حالده کیرو دونوب قاچارلر ﴿ ثم لا ینصرون ﴾
بوندنصکره کمسنه‌دن انلره نصرت ایرشمز بلکه انلرك اوزره نصرت سزك اولور ﴿ ضربت
علیهم الذلة اینما ثقفوا ﴾ انلر قنده بولنورلرسه اوزرلرینه قتل ویاخود ذلت الزام اولندی
﴿ الا بحبل من الله وحبل من الناس ﴾ مکرکه ذمت اللهه ویا انلره کلان کتابه ویا ذمة مسلمین
ویا دین اسلامه اعتصام ایده‌لر ﴿ وباؤا بغضب من الله ﴾ والله تعالینك غضبنه مستوجبین اولدقلری
حالده رجوع ایتدیلر ﴿ وضربت علیهم المسکنة ﴾ ودخی اوزرلرینه زی افتقار الزام اولندی
حتی انلر کندیلردن فقر اظهار ایدرلر تاکه جزیه‌لری تضعیف اولنمیه ﴿ ذلك ﴾ ذکر اولنان ذلت
ومسکنت اوزرلرینه الزام اولنمسی والله تعالیدن غضبنه رجوعلری ﴿ بانهم کانوا یکفرون بآیات الله
ویقتلون الانبیاء بغیر حق ﴾ شول ایدیکه الله تعالینك آیتلرینه کافر اولدیلر ویاخود ناحق یره
پیغمبرلری اولدردیلردی ﴿ ذلك بما عصوا وکانوا یعتدون ﴾ اشبو کفر وقتل وعصیانلری
وحدود اللهی اعتدالری سببیله ایدی زیراکه صغائره اصرار کبائره مفضی اولور وکبائره استمرار
ایسه کفره مؤدی اولور * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر عبدالله بن سلام رضی الله تعالی
عنه واصحابی اسلامه کلیجك احبار یهود دیدیلرکه محمده ایمان کتورنلر بزم شرارمزدر اکر اویله
اولمسیدی آباء دینی ترك ایتمزلردی اویله اولسه نازل اولدیکه ﴿ لیسوا سواء ﴾ اهل کتاب
عندالله درجه‌ده برابر دکللردر ﴿ من اهل الکتاب امة قائمة ﴾ اهل کتابدن جماعت واردرکه
دین اللهده ایمانله مستقیمه وکتاب اللهله عامله وصلاة وطاعته قائمه‌در ﴿ یتلون آیات الله آناء اللیل
وهم یسجدون ﴾ کیجه‌نك ساعاتنده نماز قیلور اولدقلری حالده قرآنی تلاوت ایدرلر ﴿ یؤمنون
بالله والیوم الآخر ﴾ الله تعالینك وحدانیتنه ویوم آخرتك حقیتنه ایمان کتورلر
﴿ ویأمرون بالمعروف ﴾ ومعروفله امر ایدرلر ﴿ وینهون عن المنکر ﴾ ومنکردن نهی ایدرلر
﴿ ویسارعون فی الخیرات ﴾ واعمال صالحه‌یه مبادرت ایدرلر ﴿ واولئك من الصالحین ﴾ اشبو صفاتله
وصفلو کمسنه‌لر عندالله احواللری صالح اولوب رضا وثناسنه مستحقلردندر ﴿ ومایفعلوا من خیر
فلن یکفروه ﴾ خیردن اول شیئی که انی ایشلرسز آخرتده انك ثوابندن محروم اولمزسز * قال النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم البرّ لا یبلی والاثم لا ینسی والدیان لا یفنی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر
عمل خیر اسکیمز وعمل شر اونودلمز وحضرت قهار جل شانه‌یه فنا ایرمز هر عملك جزاسین ایدر

شهوتله استیلاء شیطان
وشماتت اعدا کبی حاللری
بزه یوکلندرمه وبزدن
صدور ایدن خطالرمزی
عفو ایله وکناهلرمزی
مغفرت ایله وطاعتلرمزی
قبولله بزه رحمت ایله‌سن
بزم ولی امورمز وحافظ
وناصرمز سن ایمدی قوم
کافر اوزرینه بزه نصرت
وظفر احسان ایله *
مرویدرکه معاذ بن جبل
بو سوره‌یی ختم ایتدکجه
آمین دیر ایمش * خبرده
واردرکه حضرت سید عالم
صلی الله علیه وسلم شب
معراجده بودعایی اوقومش
ملکلر آمین دیمشلر جناب
عز وجل اجابت بیورمش
* صحیح مسلمده ابن
مسعود رضی الله عنهدن
روایت واردرکه حضرت
فخر رسالت علیه السلامه
لیلهٔ معراجده اوچ شیء
اعطا اولندی بش وقت
نماز وسورهٔ بقره‌نك
آخری وامت محمددن
شرك کتورمیان کیمسه‌نك
کناه کبائرینك عفوی
* ینابیعده * واردرکه
چونکه سید الکونین علیه
السلام معراجه عروج
ومنزل قربه وصول ایله مقام
او ادنی وسلام وکلام

﴿ والله ﴾

﴿ والله علیم بالمتقین ﴾ الله تعالی تقوی اهلنی بیلور اشبونده بشارت واشعار واردرکه خیرك
مبدئی وعملك حسنی تقوی اوله وعندالله فائز اهل تقوی اوله ﴿ ان الذین کفروا لن تغنی عنهم
اموالهم ولا اولادهم من الله شیئا ﴾ شونلرکه کافر اولدیلر انلردن الله تعالینك عذابن نه ماللری
فدیه ایله ونه اولادلری نصرتله دفع ایتمز ﴿ واولئك اصحاب النار ﴾ ایمدی انلر جهنم ملازملریدر
﴿ هم فیها خالدون ﴾ انلر انده دائملردر اشبو آیت کریمه‌ده انلرك * نحن اکثر اموالا واولادا
ومانحن بمعذبین * بزم مالمز واولادمز چوقدر بز عذاب اولنمزز دیو قوللرینی رد واردر
﴿ مثل ماینفقون فی هذه الحیوة الدنیا ﴾ اشبو حیاة دنیاده کفره‌نك قربت ویا مفاخره وسمعه
ایچون ومنافقونك ریاء وخوف ایچون اولان انفاقلرینك مثلی ﴿ کمثل ریح فیها صرّ اصابت
حرث قوم ظلموا انفسهم فاهلکته ﴾ شول ریح مثلیدرکه انده سموم حاره ویا بارده‌ٔ شدیده اولوب
کفر ومعصیتلریله نفسلرینه ظلم ایتمش قومك زرعنه اصابت ایدوب هلاك ایده * ایمدی انلرك
انفاق دخی انجلین ضایع اولوب نه دنیا ونه آخرتده صاحبنه نفعی اولیسردر ﴿ وما ظلمهم الله
ولکن انفسهم یظلمون ﴾ الله تعالی انلرك نفقاتنی ضیاعله انلره ظلم ایتمیوبدر بلکه انلر اعتداد
اولنور وجه اوزره انفاق ایتدکلری ایچون نفسلرینه ظلم ایتمشلردر ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا
بطانة من دونکم ﴾ یا مؤمنلر کندی جنسکز مؤمنلرك غیریدن صدیق وخلیل ایدنمکز تاکه
انکله انلر سزك اسراریکزه مطلع اولمیه‌لر ﴿ لا یألونکم خبالا ﴾ انلر سزه شر وفساد ایراث ایدر
شیئده جهد ومقدورلرین بذلده قصور ایتمزلر ﴿ ودوا ما عنتم ﴾ سزه ضرر وهلاك اصابتیله مشقت
ویررشیٔ استیوبدرلر ﴿ قد بدت البغضاء من افواههم ﴾ کلاملرندن مؤمنینه عداوتلری ظاهر
اولوبدرکه صدورلرنده‌کی فرط بغضلرین کتمه قادر اولمدقلرندن اسرار مسلمینی کفاردن
اخوانلرینه بیلدیررلر ﴿ وما تخفی صدورهم اکبر ﴾ انلرك صدورلرنده اخفا ایتدکلری بغض
وعداوت اظهار ایتدکلرندن اعظمدر زیراکه انی اظهارلری اختیارله دکلدر ﴿ قد بینا لکم
الآیات ﴾ بز سزه شول آیات قرآنیه‌یی بیان ایتدك‌که اول الله تعالینك اولیاسیله مصادقه واعداسیله
معادات وجوبنه دلالت ایدر ﴿ ان کنتم تعقلون ﴾ اکر سزه بیان اولنانلری بیلور
وموجبیله عمل قیلورسه‌کز ﴿ ها انتم اولاء تحبونهم ولا یحبونکم ﴾ سز ای مؤمنلر انلری سورسکز
اراکزده‌کی قرابت ورضاع ومصاهرت سببیله مع هذا انلرله موالاتدن نهی اولنمشسکزدر
انلر ایسه سزی سومزلر دینلرینه مخالفتکز ایچون ویا انلرکله مراد منافقین اوله مؤمنین انلری
سورلر ایماندن اظهار ایتدکلری ایچون حالبوکه قلبلرنده‌کی کفری بیلمزلر ﴿ وتؤمنون بالکتاب کله ﴾
والحال سز کتابلرك کلانه ایمان کتورسز انلر ایسه سزك کتابکزه ایمان کتورمزلر ﴿ واذا لقوکم قالوا
آمنا ﴾ قچان انلر سزه ملاقات ایتسه‌لر نفاق وتغریر ایدوب بز دخی سزك کبی الله تعالی‌یه ورسولنه ایمان
کتورمشز دیرلر ﴿ واذا خلوا عضوا علیکم الانامل من الغیظ ﴾ وقچان بری برلریله تنها اولسه‌لر
اویکه‌لرندن پارمقلری اوجن اصررلر * زیراکه مؤمنلرك بری برلرینه الفت ومحبت واسلامك قوت
واهلنی عزتده کوررلر وتشفی‌یه ایسه هیچ بر وجهله چاره‌لری اولمدیغندن یرینورلر ﴿ قل
موتوا بغیظکم ﴾ موتکزه دکین اویکه‌دن قورتلیوب اول حسراتده هلاك اولك ﴿ ان الله علیم بذات
الصدور ﴾ الله تعالی انلرك قلوبنده اولان مؤمنلره عداوتلرین بیلور وآنك اوزره انلره جزا قیلور

الهیده مقابلهٔ تحیات
حضرت رسالتپناهیده حق
سبحانه وتعالی پیغمبرینی
مدح ایله * آمن الرسول *
بیوردی خواجهٔ عالم
علیه السلام بو شربت کرم
ایله بنم مؤمن امتلرم دخی
مکرم اولسون دیو مناجات
ایتمکله طرف باریدن
* والمؤمنون کل آمن *
الی آخره بیورلدی حق
تعالی سؤال ایتدیکه سنك
امتك بو احکامی قبولده
نه دیرلر مفخر کائنات
علیه السلام * سمعنا واطعنا
دیرلر دیدی خطاب کلدیکه
بن انلری * لا یکلف الله
نفسا الا وسعها * ایله
تخفیف ایده‌رم بیورلدی
* بیضاویده * مسطور
حدیث شریفدرکه حق تعالی
خلایقی خلق ایتمزدن ایکی
بیك ییل مقدم بقره ذکر
اولنان سوره‌نك آخرنده‌کی
ایکی آیتی ید قدرتیله کتب
ایدوب انی جنت خزینه
سندن انزال ایلدی کیمکه
اول آیتلری یتسودن
صکره اوقورسه بتون کیجه
عبادتله قائم اولمش ثوابیله
جزالنور وینه حدیث
شریفله مبینکه شول ایچنده
بقره قصه‌سی ذکر اولنان

(ان تمسسكم حسنة تسؤهم) اكرسزه اى مؤمنلر حسنه ايرشسه اول كركسه اعداكمز اوزره
غلبه در ويا انلردن غنيمه در ويا ناسك اسلامه دخولده تتابعيدر يا اهل اسلامك معيشتنده خصبدر
انلرى يرينديرر (وان تصبكم سيئة يفرحوا بها) واكرسزه سيئه ايرشسه اول كركسه هزيمت
وياضرر وياشدتدر اكا سوينورلر (وان تصبروا وتتقوا لايضركم كيدهم شيئا) اكرسز انلرك
اذاسنه صبر ايدر ورب تعاليدن خوف ايدرسه كز الله تعالينك صابرين ومتقينه موعود فضل
وحفظيله سزه انلرك مكرى نقص ويرمز (ان الله بما يعملون محيط) الله تعالى سزك صبر وتقوى
وسائر اعمالكزى بيلور جزاكزى ايركورر (واذ غدوت من اهلك تبوئ المؤمنين مقاعد للقتال
والله سميع عليم) ذكر ايت شول وقتيكه مدينه ده برصباحن اهلك عائشه حجره سندن چيقدككه
مؤمنلره قتال ايچون مواطن تهيئه ايده سن الله تعالى سزك اقوالكزى ايشيدوب نياتكزى
بيلور * روايت اولنديكه هجرتك اوچنجى سنه سى شوالك اون ايكيسى اربعا كوننده مشركون
كلوب احد طاغنه قونديلر پيغمبريمز عليه السلام مشورت ايچون اصحابنى وانلركله بيله عبدالله
بن ابى بى دخى چاغردى حالبوكه اندن اول انى چاغرمش دكل ايدى بعد المشوره اول واكثر
صحابه ديديلركه يارسول الله مدينه ده اقامت ايدوب انلره جميعا چيقميه لم اكر چيقارسه وز
انلر بزدن اصابت ايدر واكر انلر مدينه يه كيررلرسه رجالمز انلركله قتال ايدر ونساء وصبيانمز
انلره حجاره رمى ايدر بز انلردن اصابت ايدرز اقامت ايدرلرسه شر مجلسده اقامت ايدرلر واكر
رجوع ايدرلرسه خائب وخاسر كيدرلر وانلرك بعضى چيقمغه اشارت ايتدى پيغمبريمز عليه
السلام ديديكه بن منامده كوردمكه حولمده صغرلر بوغازلنور انى خيره تأويل ايتدم وكوردمكه
سيفمك زبانده ثلم وار انى هزيمته تأويل ايتدم اكر مدينه ده اقامتى رأى ايدرسه كز رأى
وجيهدركه انلر كيره جك زقاقلرده قتال ايدرز شول بدر غزاسنى فوت ايدن رجال كه حق
تعالى انلرى شهادتله اكرام ايده جك ايمش ديديلركه يارسول الله بزى اعدامز اوزره چيقار
غل ديو قتاله رغبتدن زائل اولمديلر حتى كه پيغمبريمز عليه السلام بيتنه كيروب سلاح قوشاندى
انى كوريجك نادم اولديلر پيغمبريمز عليه السلامه وحى كلوركن انك رأينى قيوب كندى
رأيمزى اكا الزام ايتدك اندن طوروب اكا اعتذار ايتديلر ديلديكن ايشله كل رأى سنكدر
يارسول الله ديديلر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه هيچ بر پيغمبره لايق اولمزكه سلاح قوشاند
يغندنصكره قتال ايتمدين انى اوزرندن براغه اويله اواسه مشركون احد طاغنده اربعا وخميس
كونلرنده اقامت ايتديلر جمعه نمازينى پيغمبريمز عليه السلام اصحابيله ادا ايتدكدنصكره مكر اول كونده
بر انصارى وفات ايتمشدى نمازين قيلوب اندن احده كتديلر يوم سبتك صباحنده احدك شعبنده بولنديلر
(اذ همت طائفتان منكم ان تفشلا) زيرا سزدن ايكى جماعتكه اول خزرجدن بنى سلمه
واوسدن بنو الحارثدر قتالدن جبن وتخلف قصدين ايتديلر حالبوكه انلر عسكر اسلامك ايكى
جناحى ايديلر زيرا پيغمبريمز عليه السلام احده بيك كشى وياطقوز يوز اللى كشيله چيقمشلردى
ومشركون ايسه اوچ بيك كشى ايديلر وقتاكه شوط نام موضعه ايرديلر عبدالله بن ابى اوچيوز
كشى ايله اردلرينه دونديلر نيچون كنديلريمزى واولادلريمزى قتل ايتديررز ديديلر عمرو
بن خزرج الانصارى انلره ايريشوب پيغمبريكزى براغوب قنده كيدرسز الله تعاليدن قورقوب

سوره خيمهٔ قرآندر انى
تعليم ايدك تعلمى بركت وتركى
حسرتدر انى اوقويانه
ساحرلر سحره قادر اولمزلر

﴿ سورهٔ آل عمران
مدنية وآيتها مائتان ﴾

(بسم الله الرحمن الرحيم)
(الم) مفتاح سوره يا اسم
سوره ياخود الف دنياده
جمله يه الائى الهى ولام
عقابده مؤمنلره لقاى
ذى الجلالى وميم هر آن
اخص خواصه محبت
لا يزالى اوله والحاصل
جميع سوره اولنده اولان
حروف مقطعات حقنده
اقوال كثيره اولمغله العلم
عندالله كافيدر (الله لا اله
الا هو الحى القيوم) الله
تعالى معبود بالحقدر عبادته
مستحق هيچ كيمسه
يوقدر الا حيات باقيده
دائم وخلايقك امورنده
قائم بر الله تعاليدر *
اشبو سوره نك اولندن
سكسان آيت مقدارى
كلام شريفك سبب نزولى
بووجهله روايت اولنمشدركه
نصاراى نجراندن التمش
كيمسه باشلرى عاقب وسيد
نام نصرانيلر ايدى حضرت
عيسى عليه السلام حقنده
مناظره ايچون پيغمبر
عليه الصلوة والسلامه

بوفعلى ايتمكز ديو منع ايده كوردى چاره ايده مدى اكر قتال حق ايدوكن بيلسيدك سزه اتباع
ايدردك لكن رأى خطا ايله اولمشدر قتال حق دكلدر اويله اولسه نيچون كنديمزى تهلكه يه
براغورز ديديلر اول ايكى جناح اولان ايكى جماعت دخى عبدالله بن ابيه تبعيتله كيرودونمك
قصدين ايتمشلر ايكن حق جل وعلا قلبلرين تثبيت ايدوب پيغمبريمز عليه السلام ايله بيله قالديلر
(والله وليهما) حالبوكه اول ايكى جماعتك قلوبلرين حفظ وكنديلرينه نصرت ايدن الله
تعاليدر (وعلى الله فليتوكل المؤمنون) ايمدى مؤمنلر الله تعالى يه توكل ايتسونلركه اول انلره
نصرت ايدر اندن حق جل وعلا انلره منت سابقه سنى تذكير ايدوب ديديكه (ولقد نصركم
الله ببدر وانتم اذلة) الله تعالى سزه بدر غزاسنده نصرت ايتدى حالبوكه سز عدده برجماعت
قليله ايديكز زيرا تاكه مسلمون انده اوچيوز اون اوچ كشى ومشركون ايسه طقوز يوز اللى
كشى ايدى (فاتقوا الله لعلكم تشكرون) ايمدى ثباتده اتقا ايدك كه تاكه تقواكز سببيله سزه
انعام ايتديكى نصرته شكر ايده سز (اذ تقول للمؤمنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلاثة آلاف
من الملائكة منزلين) شول وقتكه مؤمنلره ديرسن كه سزه كفايت ايتزميكه ربكز جل شانه
سمادن سزه اوچ بيك ملك انزاليله امداد ايده * دينلديكه يوم بدرده حق تعالينك مؤمنلره امدادى
اوّلا بيك ملكه ايدى بعده اوچ بيك بعده بش بيك اولديلر (بلى ان تصبروا وتتقوا ويأتوكم
من فورهم هذا يمددكم ربكم بخمسة آلاف من الملائكة مسوّمين) بلى اكر عدويه صبر ايدر
و پيغمبريكزه مخالفتدن صاقنورسه كز ومشركون بدرده كى هزيمتلرينه غضبلرندن سزه كلورلر
ايسه ربكز جل شانه فى الحال سزه بش بيك ملكه امداد ايدر انلر علامتلو اولدقلرى حالده *
دينلديكه اول باشلرنده صارى عمامه لر اولوب خيل ابلق اوزرنده طوررديلر وياعمامه لرى
بياض اولوب كتفلرى اراسنه صاليويرمشلردى ويا آتلرينك آنلرينه وقولاقلرينه صوف
علامت ايتمشلردى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لاصحابه يوم بدر تسوّموا فان الملائكة
قد تسوموا بالصوف الابيض فى قلانسهم ومغافرهم * پيغمبريمز عليه السلام ايدر يوم بدرده
اصحابنه ديديكه علامتلنكز زيراكه ملائكه قلنسوه لرينه ومغفرلرينه صوف ابيض ايله علامتلر
ايتمشلردر * حسن ايدر اشبو بش بيك ملائكه يوم قيامته دكين مؤمنلره غزالرده عون ونصرت
ايدرلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر يوم بدر معركه سنك غيريده ملائكه غزا محلنه
واررلر لكن قتال ايتمزلر مؤمنلره مدد اولوب طوررلر (وما جعله الله الا بشرى لكم) حق
جل وعلا سزه اشبو وعد وملائكه ايله امدادى بشارت قيلديكه استبشار ايده سز (ولتطمئن
قلوبكم به) وتاكه قلوبكز اكا سكون ايله خوفدن قورتيله سز (وما النصر الا من عندالله
العزيز الحكيم) سز عدوكز اوزره نصر دكل الا الله تعالى عندندندركه اول برغالبدركه اكا
غلبه ايدلمز وحكمتى مقتضاسنجه ايكى جنددن ديلديكن منصور ويامقهور ايدر ايمدى نصرى
ملائكه وجنده احاله ايتمكز بلكه نصرى الله تعاليدن بيلوب اندن استعانت واكا توكل ايدك
(ليقطع طرفا من الذين كفروا) حق تعالى يوم بدرده سزه نصرت ايتدى تاكه اركان شركدن
ايردوكنى قتل واسرله هدم ايده اويله اولسه اول كونده مشركونك مقاتله ورؤساسندن يتمش
كشى مقتول ويتمش كشى مأسور اولدى (اويكبتهم) ويا انلرى جبهه ويوزلرى اوزره

كلديلر اول حضرته
ملاقاتلرنده انلرى اسلامه
دعوت ايلدى انلر بز مقدم
اسلامه كلمشز ديديلر
پيغمبر عليه الصلوة والسلام
سزك حق تعالى يه ولد
اسناديكز اسلامه مانعدر
بيوردى نصارى بزم
بواسناده حقمز واردر
اكر عيسى انك اوغلى
دكلسه پدرى كيمدر
ديديلر رسول الله عليه
السلام سزك مذهبكزده
دخى الله تعالى يه موت
وفنا يوقدر وبيلورسكزكه
عيسى اجل شربتنى ايچه
جكدر وعيسى اكل وشرب
ونوم ايدر ايدوكنى بيلور
وسويلرسكز وحق تعالى
بو جمله دن منزهدر
بيوردقلرنده ساكت اولديلر
(انزل عليك الكتاب
بالحق مصدقا لما بين يديه
وانزل التورية والانجيل
من قبل هدى للناس
وانزل الفرقان ان الذين
كفروا بآيات الله لهم عذاب
شديد والله عزيز ذو انتقام)
حق جل وعلا قرآنى
سكا حقله واخبارنده
صدق ودلائل ايله تنزيل
ايتدى اندن مقدم نازل
اولان كتابلرى توحيد
ونبوت ومعاد وبعض

دوشوره وياجكرلرينه خون وغيظ ايركوره ﴿فينقلبوا خائبين﴾ اويله اولسه آماللرى منقطع
اولديغى حالده منهزم اوله‌لر ﴿ليس لك من الامر شئ اويتوب عليهم اويعذبهم فانهم ظالمون﴾
انلرك امرندن سنكيچون برشى يوقدر بلكه جمله امورك مالكى الله تعاليدر ديلرسه انلرى
هلاك ايدر ويا اويكلنديرر وياتوبه‌لرين قبول ايدراسلامه كلورلرسه ويا انلره عذاب ايدركفرده
اصرار ايدرلرسه زيراكه انلر ظالملردر بلكه سز انلرى انذار وانلره جهادله مأمورعبدسز *
اشبو آيت كريمه‌نك سبب نزولنده مفسرون اختلاف ايتديلر * ديلديكه اشبو بئر معونه اهلنك حقنده
نازل اولوبدركه انلر قرّا ادن يتمش رجل ايديلركه پيغمبريمز عليه السلام بئر معونه‌يه انلرى كوندرديكه
انده‌كى ناسه قرآن وعلم تعليم ايده‌لر * انلر ايسه انلرى اولدرديلر اول حالتدن پيغمبريمز عليه السلامه
زياده الم كلوب برآى هر صباح نمازنك ركعت ثانيه سنده ركوعندن رأسنى رفع ايتديكنده انلره بددعا
ايديجك اشبو آيت نازل اولدى * ديلديكه يوم احدده پيغمبريمز عليه السلامك مبارك باشلرى يارەلنوب
رباعيه‌سى كسراولديغنده مبارك يوزندن قانى سيلر وانلره بددعا ايلر وديرديكه نيجه فلاح بولور
شول قومكه پيغمبرلرينك باشين ياره‌لر وديشن قيره‌لر اويله اولسه اشبو آيت نازل اولدى
* ديلديكه يوم احدده پيغمبريمز عليه السلام اصحابندن كيميلرك يوزلرى وكيميلرك قولاقلرى
ومذاكيرى كسلمش كوردى واول مسلمون ديديلركه اكر حق جل وعلا بزه فرصت ويررسه
بزه ايتدكلرى مثله مثانى بز دخى انلره ايدەلم اندن منع وجهى اوزره اشبو آيت نازل اولدى
* ديلديكه پيغمبريمز عليه السلام انلره استيصال وجهى ايله بددعا مراد ايديجك بو آيتله اندن
منع اولندى زيراكه انلردن جمع كثير اسلامه كلجك ايدى ﴿ولله مافى السموات وما فى الارض
يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء والله غفور رحيم﴾ سموات وارضده اولان اشيانك كليسى الله
تعالينك خلق وملكيدر عبدندن ديلديكنى ذنب كبيره ايچون مغفرت ايدر وديلديكنى ذنب
صغيره ايچون اصرارى سببيله عذاب ايدر اول عبادينه مغفرت ورحمت ايتمكده بليغدر ايمدى
انلردن هيچ كمسنه‌يه بددعا ايتمكه مبادرت ايتمكز ﴿ياايها الذين آمنوا لاتأكلوا الربوا اضعافا مضاعفة﴾
يامؤمنلر ربايى اضعاف كثيرهٔ متزايده ايله اكل ايتمكزكه اول دينك حلولى طلبى تأخير ايچون
مالى زياده ايتمكدر ﴿واتقوا الله لعلكم تفلحون﴾ ربا امرنده الله تعاليدن قورقك كه آخرت
عقوبتندن امانده اوله‌سز ﴿واتقوا النار التى اعدت للكافرين﴾ وشول ناردن صاقنك كه
اول كافرلرايچون اعداد اولنمشدر اشبونده تنبيه واردركه نار كفار ايچون بالذات وعصات
مسلمين ايچون بالعرض معدّه اوله ﴿واطيعوا الله والرسول لعلكم ترحمون﴾ والله تعالى‌يه
ورسولنه اطاعت ايدك كه رحمت اولنه‌سز ﴿وسارعوا الى مغفرة من ربكم﴾ ربكز جل شانه‌نك
مغفرتن ايجاب ايدر اعمال صالحه‌يه مبادرت ايدك اسلام توبه واداء فرائض وجهاد وتكبيرهٔ
اولى كبى ﴿وجنة عرضها السموات والارض﴾ وجنته مبادرت ايدك كه انك عرضى سموات
وارضك عرضنجه‌در * روايت اولنديكه حضرت عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه بعض
اصحابيله برمجلسده‌ايديلر يهوددن برجماعت كلوب ديديلركه سز جنتك عرضى سموات وارض
عرضنجه‌در ديرسز اويله اولسه جهنم قنده‌در حضرت عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه
ديديكه كيجه كلجك كوندوز قنده‌اولور وكوندوز كلجك كيجه قنده‌اولور ديديلركه توراتده

شرايعده تصديق ايديجى
اولديغى حالده وقرأنى
تنزيلدن مقدم يهود
ونصارايه رهنما اوله‌رق
تورية وانجيلى موسى
وعيسايه انزال ايلدى
وحقله باطلى فرق ايدر
سائر كتب الهيه‌يى انزال
ايتدى شونلركه حق تعالينك
كتب منزله‌سنى وآيات
وقدرتلرينى انكار ايله كافر
اولديلر انلرايچون عذاب
شديد واردر والله عظيم
الشان غالب عذاب كفاره
قادر انتقام صاحبيدر
﴿ان الله لايخفى عليه شئ
فى الارض ولا فى السماء
هوالذى يصوركم فى الارحام
كيف يشاء لااله الا هو
العزيز الحكيم﴾ تحقيق الله
تعاليه يرده وكوكده
خفى برشى يوقدر جمله‌سنه
عالمى محيطدر * عيسى
عليه السلام بعض مغيباته
واقف ايسه‌ده آنك
تعليميله‌در ربوبيته سزا
دكلدر * اول الله تعالى رحم
مادرده ولدى ذكروانثى
حسن وقبيح ديلديكى كبى
تصوير ايدر آندن غيرى
الٰه يوقدر بيمثيل وبينظير
غالب بى‌همتا حكيم وقادر
ودانادر ﴿هوالذى انزل
عليك الكتاب منه آيات

﴿دخى﴾

دخى بونجلين ديلمشدر يعنى الله تعالينك ديلديكى مكانده‌در * انس بن مالك رضى الله تعالى
عنهدن سؤال اولنديكه جنت سماده ويا ارضده‌ميدر ديديكه قنغى سما وارضده جنت صغر
بلكه سموات سبعه‌نك فوقنده وعرش اعلانك تحتنده‌در * فتوحات مكيه‌ده ايدر فلك مكوكب
فلك اطلسك جوفنده خلق اولنوبدر اول ايكيسنك اراسنده جنان ومافيهادر ايمدى فلك
مكوكب جنتك ارضيدر وفلك اطلس سماسيدر ﴿اعدت للمتقين﴾ اول متقيلر ايچون تهيه اولنمشدر
اشبونده دلالت واردركه جنت الآن مخلوقه اوله ﴿الذين ينفقون فى السراء والضراء﴾ كه انلر
رخاده وشدتده ويا احوالك كليسنده انفاق ايدرلر زيرا انسان مسرت ويا مضرتدن خالى اولمز يعنى
انلر نه حالده اولسه‌لر قليل وكثيردن قادر اولدقلرينى انفاقدن خالى اولمزلر ﴿والكاظمين الغيظ﴾
وغيظلرين امساك ايده‌لر حالبوكه انى امضايه قادرلر ايكن * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من
كظم غيظا وهو يقدران ينفذه دعاه الله يوم القيامة على رؤس الخلائق حتى يخيره من اى الحور شاء *
پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه‌كه غيظنى انفاذه قادر ايكن كظم ايده يوم قيامتده خلائق
بيننده حق تعالى قبلندن چاغريلوب حورالردن ديلديكنى الاويره ﴿والعافين عن الناس﴾
وناسدن مؤاخذه‌يه مستحقلرك عقوبتن ترك ايدرلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان هؤلاء من
امتى قليل الا من عصم الله وقد كانوا كثيرا فى الامم التى مضت * پيغمبريمز عليه السلام ايدر ناسدن
مؤاخذه‌يه مستحقلرى عفو ايدربنم امتمدن ازدر مكر اولكه حق تعالى عصمت ايده كچن امتلرده
چوق ايدى ﴿والله يحب المحسنين﴾ الله تعالى احسان ايدنلرى سور ﴿والذين اذا فعلوا فاحشة
او ظلموا انفسهم﴾ وشونلركه فاحشه ايشاسه‌لر ونفسلرينه ظلم ايتسه‌لر * ديلديكه فاحشه
زنادر وظلم نفس ايسه زنانك دونى قبله ومعانقه‌در * ديلديكه فاحشه مادون زنا قبله ولمسله
وحلال اولميان شيئه نظردر وظلم نفس صغايردر * وياخود فاحشه فعل ايله وظلم نفس
قول ايله اولان معاصيدر * ابن مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر مؤمنون ديديلركه
يارسول الله بنو اسرائيل بزدن الله تعاليه اكرم ايديلر شول سببدنكه برى بركناه
ايشلسه انك كفارتن قپوسنك عتبه‌سنده يازيلور بولوردى پيغمبريمز عليه السلام سكوت
ايدوب اندن بو آيت كريمه نازل اولدى * روايت اولنديكه ابومعبد دينور بركمسنه واراىدى
تمر بيع ايدردى برمرأهٔ حسنا اندن تمر المغه كلجك ديديكه اشبو دكانده‌كى تمر جيدكلدر
لكن بيتمده بونك جيدى واردر سكا اندن ويره‌يم ديوانى بيتنه ايلتدى وكندويه ضم ايدوب
تقبيل ايتدى مرأه اندن امتناع ايديجك نادم اولوب انى ترك ايلدى اندن پيغمبريمز عليه السلام
حضرتلرينه واروب ماجراسنى ذكر ايديجك اشبو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ذكروا الله﴾
حق تعالينك وعيدنى ويا حكمنى وياحق عظمتنى تذكر ايدرلر ﴿فاستغفروا الذنوبهم﴾ ندامت
وتوبه ايله الله تعاليدن مغفرتن طلب ايدرلر ﴿ومن يغفر الذنوب الا الله﴾ والحال الله تعاليدن
غيرى كيمدركه ذنوبى مغفرت ايده اشبو نكته مراد حق تعالى‌يى سعت رحمتله وعموم مغفرتله
وصفدر واستغفار وصادر اولان توبه‌لرينى قبولله وعدينه حث وترغيبدر ﴿ولم يصرّوا على
ما فعلوا﴾ يوخسه ايشلدكلرى ذنوب اوزره اصرار ايتمزلر استغفارى نوكله زيرا پيغمبريمز
عليه السلام ديمشدركه * ما اصرّ من استغفر وان عاد فى اليوم سبعين مرة * استغفار ايدن كشى

محكمات هن ام الكتاب
واخر متشابهات فاما الذين
فى قلوبهم زيغ فيتبعون
ماتشابه منه ابتغاء الفتنة
وابتغاء تأويله ومايعلم
تأويله الا الله والراسخون
فى العلم يقولون آمنا به كل
من عند ربنا ومايذكر
الا اولوا الالباب﴾
اول الله تعالى سكا قرأنى
انزال ايتدى اول قرأنك
بعضيسى نشان قوى
وعلامت مبين ومفصلدر
واول آيتلر قرأنك اصل
واساسيدر وبعض آخرى
مجملاتدركه ظاهرده متشابه
ومعانئ دقيقه‌يى شامل
اولمغله تأمل واعانته
محتاجدر اما قلبلرنده كلام
الهيده شك وشبهه‌لرى
اولان كيمسه‌لر آيتلرى
تأويل وفتنه طلبيله كندو
زعمنجه قرأندن آيات
متشابهاته تابع اولورلر
حال بوكه آيات متشابهاتك
تأويلنى اللهدن غيرى كيمسه
بيلمز وعلمده ثبات ومتانتى
اولنلر بز علمله ايناندق كه
محكمات ومتشابهاتك كليسى
ربمزك طرفندندر ديرلر
بونلرى انجق عقول تامه
صاحبلرى تفكر وتذكر
ايدر ﴿ربنا لاتزغ قلوبنا
بعد اذ هديتنا وهب لنا

اصرار ایتمش اولمزا کرچه برکونده کناهه یتمش کره عودت ایدرسه ده ﴿ وهم یعلمون ﴾ والحال
انك کناه اولوب اکا اصرار ضرر ایدوکنی بیلورلر والله تعالینك ذنوب مغفرتنه مالك ایدوکنی
ویا انلرك ذنوب مغفرت ایدیجی ربلری وار ایدوکنی بیلورلر ویا ذنوب نه دکلو کثیر اولسه
انك عفوی الله تعالی یه عظیم دکل ایدوکنی بیلور ﴿ اولئك جزاؤهم مغفرة من ربهم ﴾ اشبو
صفات مذکوره اهلنك ثوابی ربلری جل شانه دن مغفرتدر ﴿ وجنات تجری من تحتها الانهار ﴾
وجنتلردرکه تحتندن نهرلر جاری اولور ﴿ خالدین فیها ﴾ انده دائمین اولدقلری حالده ﴿ نعم
اجر العاملین ﴾ اشبو مغفرت وجنات طاعت اهلنه نه کوزل اجر اولور * روی النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم عن ربه تعالی انه قال ابن آدم انك مادعوتنی غفرت لك علی ما کان فیك ابن آدم انك
ان تلقنی بقراب الارض خطایا لقیتك بقرابها مغفرة بعد ان لا تشرك بی شیئا ابن آدم انك ان تذنب حتی
یبلغ ذنبك عنان السماء ثم تستغفرنی اغفر لك * پیغمبریمز علیه السلام الله تعالیدن روایت ایدر دیمشکه
ابن آدم اکر سن بکا دعا ایدروبندن رجا ایلرسك سنی مغفرت ایدرین سنده کی ذنوب اوزره ابن آدم
اکر سن بکا برقربه طلوسی کناهله ملاقی اولورسك بن سکا انك طلوسی مغفرتله ملاقی اولورین
مادامکه بکا برشیء اشراك ایتمیه سن ابن آدم اکر سن کناه ایدرسك که عظیم ووفرتندن عنان
سمایه ایرشه بعده بندن انك مغفرتن دیلسك مغفرت ایدرین * قال النبی علیه السلام قال الله
تعالی من علم انی ذو قدرة علی مغفرة الذنوب غفرت له ولا ابالی مالم یشرك بی شیئا * پیغمبریمز
علیه السلام ایدر الله تعالی دیدیکه برکمسنه کیم ذنوب مغفرتنه بنم قدرتم اولدیغن بیله انی
مغفرت ایدرم مبالات ایتمزین مادامکه بکا برشیء اشراك ایتمیه ﴿ قد خلت من قبلکم سنن ﴾ سزدن
اول وقائع کچدیکه حق تعالی انی امم مکذبه ده سنت ایتمشیدی ویا هر امت ایچون سنت ومنهاج
کچدیکه اکا تابع اولدقلرنده حق تعالی انلردن راضی اولوردی ویا خیر وشرده اتباع اولنور
طریقت ایچون اهل کچدی ﴿ فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین ﴾ ایمدی
ریوزنده اقدامله سیر ایدك که مکذبینك آثار هلاکن کوروب اعتبار ایده سز ﴿ هذا بیان
للناس ﴾ اشبو قرآن عامهٔ ناسه مکذبینك احوالنی بیاندر ﴿ وهدی ﴾ وارواح بصائرلرین علم
ویقین نوریله معرفة الله اهتدایه نوردر ﴿ وموعظة للمتقین ﴾ وخاصة متقیلره موعظه درکه
انلری نسك وخشوعه وطاعت اوزره ومصائب اوزره صبره دعوت ایدرم واثم وفسوقدن
قولی وکرك فعلیدر اقترافدن انلری صرف ایدر ﴿ ولا تهنوا ولا تحزنوا ﴾ یوم احدده سزه
اصابت ایدن شیء سببیله جهاددن ضعیف اولمکز وسزدن قتل اولنانلرك اوزره محزون
اولمکز زیرا اول کونده مهاجریندن بش کمسنه وانصاردن یتمش کیمسه قتل اولندی ﴿ وانتم الاعلون ﴾
والحال سز انلردن شانده اعلاسز که سز حق اوزره سز وقتالکز لله در وقتلاکز جنتده در وانلر
ایسه باطل اوزره در وقتالری شیطان ایچوندر وقتلالری جهنمده در ویاسزك یوم بدرده انلردن
اصابتکز انلرك یوم احدده کی سزدن اصابتدن اکثردر ویا نصرت وظفر ایله عاقبت سزك
اولور ﴿ ان کنتم مؤمنین ﴾ زیرا که سز حق تعالینك نصر ووعدینه مصدقلرسز ﴿ ان یمسسکم قرح
فقد مس القوم قرح مثله ﴾ اکر یوم احدده انلردن سزه جراحت والم ایردیسه یوم بدرده انك مثلی
سزدن انلره ایردی مع هذا انلر ضعف وجبن اظهار ایتمدیلر ایمدی سز اول خصلتله انلردن اولاسز

من لدنك رحمة انك انت
الوهاب ﴾ اول علمده
ثبات ومتانتی اولنلر دیرلرکه
یاربنا سن بزی راه حقه
هدایت ایتدیکدنصکره
قلبلرمزی شك وظنه
میل ایتدرمه وبزه عندکدن
رحمت محض اولان استقامت
اوزره توفیق بخش وعنایت
ایله تحقیق سن جمله نك
مرادلرینی ویریجیسن
﴿ ربنا انك جامع الناس
لیوم لاریب فیه ان الله
لایخلف المیعاد ﴾ یاربنا
شول وقوعنده هیچ شك
اولمیان کونده حساب ایچون
سن ناسی جمع ایدیجیسن
تحقیق الله عظیم الشان
بعث ونشور وجمله وعدنده
خلف ایتمز ﴿ ان الذین
کفروا لن تغنی عنهم
اموالهم ولا اولادهم
من الله شیئا واولئك هم
وقود النار ﴾ شونلر یعنی
کفار قریش که انلر
اموال واولادلریله تفاخر
وپیغمبر علیه السلامك
مال واولادی یوق دیو
طعن ایدرلردی اول
کافرلرك اموال واولادلری
انلردن نه دنیا ونه آخرتده
الله تعالینك عذابندن
برشیئی دفع ایتمزلر انلر
جهنمده حطب ناردر

شول سببدنکه انلر الله تعالیدن رجا ایتمدیکن سز رجا ایدرسز ﴿ وتلك الایام نداولها بین الناس ﴾ ظفر
وغلبه ایامنی مسلمون وکافرون بیننده صرف ایدرز برصنفی برکون سویندیررز صنف آخری
برندیررز ﴿ ولیعلم الله الذین آمنوا ﴾ وتاکه الله تعالی ایمان اوزره ثابتلری ثابت اولمیانلردن تمییز
ایده اشبونك امثالنده نقایصدن قصد الله تعالینك علمی اثبات ونفی دکلدر بلکه قصد برهان
طریقه‌سی اوزره معلومی اثبات ونفیدر ویاخود معنی اولدرکه تاکه الله تعالی انلره بیلدیره
انی که اکا جزا متعلق اولورکه اول برشیء موجود بیلنمسیدر ﴿ ویتخذ منکم شهداء ﴾ وتاکه
سزدن برطائفه‌یی شهادتله اکرام ویاخود سزدن شهود معدلین اتخاذ ایده شول سببله که
انلر ایمان اوزره قائمه وشدائد اوزره صبره مصادف اولدیلر ﴿ والله لا یحب الظالمین ﴾ حق
تعالی ظالملری سومزکه انلر اضمار ایتدکلرینك خلافن اظهار ایدرلر * اشبونده تنبیه واردرکه
الله تعالی کافرلره علی الحقیقه نصرت ایتمیه بلکه احیانده انلرك تغلبی انلره استدراج ومؤمنلره
ابتلا ایچون اوله ﴿ ولیمحص الله الذین آمنوا ﴾ وتاکه الله تعالی مؤمنلری ذنوبدن تطهیر
وتصفیه ایده اکر قتل اولنورلرسه ﴿ ویمحق الکافرین ﴾ وکافرلری افنا واهلاك ایده اکر مؤمنلر
انلری قتل ایدرسه ﴿ ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یعلم الله الذین جاهدوا منکم ویعلم الصابرین ﴾
ظن ایدرمیسزکه جنته کیره سز حالبوکه حق جل وعلا سزدن جهاد ایدنلری وشدائده صبر
ایدنلری بیلمیه اشبونده دلالت واردرکه جهاد فرض کفایه اوله ﴿ ولقد کنتم تمنون الموت من قبل
ان تلقوه فقد رأیتموه وانتم تنظرون ﴾ سز اسباب موتدن حربی ویا شهادت اوزره موتی اکا ملاقات
ایتمزدن اوّل تمنی ایدردیکز ایمدی سز معاینین اولدیغکز حالده اخوانکزك قتل اولنملری
حیننده انی کوردیکز * اشبو خطاب شول بدر غزاسنه حاضر اولمیان صحابه‌یه درکه انلر تمنی
ایتدیلرکه پیغمبریمز علیه السلام ایله غزایه حاضر اولوب شهداء بدرده نائل اولدیغی کرامته
انلر دخی نائل اوله‌لر اویله اولسه یوم احد اولیجق اکا خروج ایچون پیغمبریمز علیه السلامه
الحاح ایتدیلر * اشبونده انلره توبیخ واردرکه حرب تمنی ایتدکلرندنصکره جبانلق ایدوب
منهزم اولدیلر ویا ضمنا کفارك غلبه‌سنی تمنی ایتدیلر ﴿ وما محمد الا رسول قد خلت من قبله
الرسل ﴾ محمد علیه السلام دکل الا رسولدرکه اندن اوّل رسوللر کچوبدر اولدخی انلر کبی
کچیسردر ﴿ افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ﴾ اکر اول وفات ایدر ویا قتل اولنورسه سز
دینده اعقابکزه‌می منقلب اولورسز ﴿ ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیئا ﴾ اولکه ارتداد ایله
عقبینه منقلب اوله الله تعالی یه برشیء ضرر ایتمز بلکه ضرری نه کندویه ایدر زیرا که حق تعالی یه
ضرر ونفع ایدلمکدن منزه وعالیدر ﴿ وسیجزی الله الشاکرین ﴾ نعمت اسلامه وانك اوزره
ثباتله شکر ایدنلره الله تعالی جزاء جزیل ایدیسردر * اصحاب مغازی ذکر ایدرلرکه چون
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یدیبوز کشیله احد طاغنده شعبه نزول ایتدی * عبدالله بن
جبیر رضی الله تعالی عنهی یاقلر اوزره رئیس ایتدیکه انلر اللی کشی ایدیلر ودیدیکه سز
طاغك ذیلنده طوروب کفاری بزدن اوقله دفع ایدك تاکه اردیمزدن کلمیه‌لر غالب ویا مغلوب
اوله‌لم سز مکانکزدن آیریلمکز زیرا سز انده ثابت اولدقجه بز غالبین اولمقدن زائل اولمزز
اندن مسلمون مشرکینه جنکه کیرشدیلر پیغمبریمز علیه السلام مبارك النه برسیف الوب دیدیکه

﴿ کدأب آل فرعون والذین
من قبلهم کذبوا بآیاتنا
فاخذهم الله بذنوبهم والله
شدید العقاب ﴾ اول
کفارك رسول الهی تکذیبی
آل فرعونك موسی
علیه السلامی تکذیبلری کبی
وانلردن مقدم * قوم ثمود
وسائر * که بزم آیتلرمزی
تکذیب ایتدیلر الله تعالی
انلره تکذیب وانکارلری
سببیله عقاب ایتدی الله
تعالینك کفاره عقابی
شدیددر ﴿ قل للذین کفروا
ستغلبون وتحشرون الی جهنم
وبئس المهاد ﴾ یا محمد اول
شماتت ایدن کفار یهوده
یقینده سز مغلوب وجهنمده
حشر اوله جقسکزدی اول
جهنم نه قبیح قرار کاهدر
* ابن عباس رضی الله
عنهمادن مرویدرکه
پیغمبریمز علیه السلام بدر
غزاسندن غالبا مدینه‌یه
رجوع علرنده یهودیلره
الله تعالینك عذابندن
قورقك اسلامه کلك که
قریشك بدرده اوغرادیغی
مصیبته اوغره میه سز
مع هذا انبم نبوتمی کتابکزده
کوروب بیلورسکزدیدی
انلر یا محمد سن اکا الدانمه که
انلر حرب امورندن غافلدر
بزی انلره قیاسله اوزریمزه

کیدرکه بوسبفی اله حقین برینه کتوره * ابودجانه اقبال ایدوب انی الدی و برقرمزی عمامه
صاربنوب صالنه‌رق میدانه یوریدی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی اشبو بریوریمکدر که حق
تعالی انی سومز مکربونك کبی محلده اوله‌اندن قتال شدید اولوب پیغمبریمز علیه السلام اصحابیله
مشرکون اوزره هجوم ایتدیلر حتی که مشرکونی صیندردیلر * عبدالله واصحابی مشرکینك
صندیغن کوریجك انلردن غنیمته سکردشدیلر انلر مکانن قیوب کیدیجك مشرکیندن خالد بن
ولید ایکیوز اللی فارسله شعب جانبندن ایریشوب عبداللهك اصحابندن بقیه قتل ایتدیلر
انکله مسلمینه انهزام ایردی * ابن قمحافه برطاشله پیغمبریمز علیه السلامك رباعیه‌سنی قیردی
ووجه کریمك قان بوریدی * مصعب بن عمیر رضی الله تعالی عنه پیغمبریمز علیه السلامدن
دفع ایچون ایلرو یوریجك ابن قمحافه انی قتل ایتدی شول ظنله کیم اول پیغمبریمز علیه السلام
اوله محمدی قتل ایتدم دیو ندا ایتدی مسلمون انی ایشدیجك هر برینه دهشت کلوب انهزام
وحیرت ایردی چون پیغمبریمز علیه السلام اول حالتی کوردی یا عبدالله قاتمه کلك دیوچاغردی
* اویله اولسه اصحابدن اوتوزدکلو کشی قاتنه دیزلدیلر سائری ایسه انك حیاتده اولدیغن بیلمیوب
طاغلدیلر * حتی منافقیندن برجماعت دیدیلر که اول پیغمبر اولیدی قتل اولنمزدی ایمدی اخوانکزه
ایرکینه‌اولکی دینکزه کیرك انس بن النضر رضی الله تعالی عنه انس بن مالك رضی الله تعالی عنهك
عمیسیدی دیدیکه یاقوم اکر محمد قتل اولندیسه محمدك ربی جل شانه حی لایموتدر اول کیدیجك
اندنصکره‌یه قلان حیاتی نیدرسز ایمدی انك قتال ایتدیکی امر اوزره قتال ایدك اندن سیفن آلوب
میدانه کیردی حتی که قتال ایدرك جان وباشن حق تعالینك رضاسی یولنه فدا ویردی ایمدی
پیغمبریمز علیه السلامك قتل اولندی دینلمسی عذر ایدوب منهزم اولنانلری توبیخ ایچون حق
جل وعلا حضرتلری اشبو * وما محمد الا رسول * آیت کریمه‌سن انزال ایتدی ﴿ وما كان
لنفس ان تموت الا باذن الله كتابا مؤجلا ﴾ هیچ بر نفسه موت ایرمز الا الله تعالینك قضا
ومشیتیله ایرر زیرا هر نفس ایچون الله تعالینك علم ازلیسنده اجل مسمی واردر اولنه برساعت
قتالدن اجماله تأخر ایدرونه قتاله اقدامله تقدم ایدر ﴿ ومن يرد ثواب الدنيا نؤته منها ﴾ بركیمسه که
طاعتله دنیا مراد ایده‌ودنیا ایچون عمل ایده بزا کا دنیادن تقدیر ایتدیکمزدن دیلدیکمزی ویررز
﴿ ومن يرد ثواب الآخرة نؤته منها ﴾ واولکه طاعتله آخرت ثوابن مراد ایده بز انك ثوابندن
اکا ویررز ﴿ وسنجزی الشاكرين ﴾ بز شاکرلره آخرتده جزا ایدیسرز * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم من كانت نيته طلب الآخرة جعل الله غناه فی قلبه وجمع له شمله واتته الدنيا وهی
راغمة ومن كانت نيته طلب الدنيا جعل الله الفقر بين عينيه وشتت عليه امره ولا يأتيه منها الا
ما كتب له * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه‌که نیتی طلب آخرت اوله حق تعالی غناسن
قلبنده ایدر امورنك متفرقاتن انکچون جمع ایدر وانك دنیایه برنیتی یوغیکن دنیاده‌اکا کلور
واول کیمسه‌که نیتی طلب دنیا اوله حق تعالی فقری انك ایکی کوزی ارسنده قیلور وامور
مجتمعه‌سنی تفریق ایدر ودنیانك حاصلی انجق انکچون ازلده تقدیر اولنان اولور * قال النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم انما الاعمال بالنيات وانما لكل امرئ ما نوى فمن كانت هجرته الى الله
ورسوله فهجرته الى الله ورسوله ومن كانت هجرته الى دنيا يصيبها اوامرأة يتزوجها فهجرته

غالب اولورسن ظن ایتمه
دیمکله بو آیت کریمه نازل
اولدی صکره قریظه قتل
وبنو نضر اجلا وخیبر
فتح وسائرلره جزیه وضع
اولندقده آیت کریمه‌ده
مسطور وعدالله بر بنی بولدی
﴿ قد كان لكم آية في فئتين
التقتا فئة تقاتل في سبيل الله
واخرى كافرة يرونهم
مثليهم رأى العين والله
يؤيد بنصره من يشاء ان
في ذلك لعبرة لاولى الابصار ﴾
ای قریش مشرکلری
ویهودیلری تحقیق یوم
بدرده ایکی فرقه‌نك
بربرلرینه ملاقی اولملری
محمد علیه الصلوة والسلامك
صدق نبوتنه سزکچون
برعلامت ونشان اولدی
بر فرقه‌سیکه مؤمنلردر
الله یولنه مقاتله ایدرلر
وآخر فرقه‌سی مشرکلردر
مؤمنلر مشرکلری
کندولرینك ایکی مثل
ومقدارنجه رأی العین
کوردیلر الله عظیم الشان
دیلدیکنه یاردمیله قوت
ویرر بوقلیلی کثیر اوزره
نصرتنده بصیرت
صاحبلرینه عبرت واردر
بو بدر وقعه‌سی اهل اسلامك
اوّل غزاسی اولمغله
مهاجریندن یتمش یدی

الی ما هاجر الیه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر اعمال دنیویه واخرویه صحتی نیت خالصه
ایله‌در وهرکشی ایچون عملندن حاصل اولان نیت ایتدیکی شیئدر اولکی هجرتی ایله قصدی
الله تعالینك ورسولنك رضاسی اوله اجری الله تعالینك عهده‌سنه اولور واولکه هجرتی ایله
قصدی متاع دنیادن برشیئه نیل ویا برمرأه‌یی تزوج اوله حظی انجق اول قصد ایتدیکی شیء اولوب
هجرتیچون آخرت ثوابندن اکا نصیب اولمز * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی
لا ينظر الى صوركم وأموالكم ولكن ينظر الى قلوبكم وأعمالكم * پیغمبریمز علیه السلام ایدر
حق تعالی سزك خوب صورتلریکزه واموال واحتشامکزه نظر ایدوب آخرت ثوابن وکرامتن
سزه اول حیثیتله ویرمز بلکه محل نیت واخلاص اولان قلبکزه وشرعه موافق اعمال صالحه‌کزه
نظر ایدوب ثواب وکرامتی سزه اول حیثیتله ویرر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان العبد
ليعمل اعمالا حسنة فيصعد بها الملائكة فی صحیفة مختمة فتلقى بين يدى الله عز وجل فيقول الله
تعالى ألقوا هذه الصحيفة فانه لم يرد بما فيها وجهى ثم ينادى الملائكة اكتبوا له كذا فيقولون
يا ربنا انه يعمل شيئا من ذلك فيقول الله تعالى انه نواه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر عبد مؤمن
بعض اعمال صالحه ایشلیوب ملائکه انی مهرلو دفترلره یازلمش اولدیغی حالده درکاه حقه
ایلتورلر حق تعالی اول ملائکه‌یه بیوره‌که اول صحیفه‌لرك بعضنی براغه‌لر زیرا انده‌کی اعماله
صاحبی بنم وجهمی مراد ایتمیوبدر اندن ملائکه‌یه امر ایدرکه اول عبد ایچون شونك وشونك
کبی اعمال حسنه یازك ملائکه دیرلرکه یاربنا اشبو یازمغه امر ایتدیکك اعمالك هیچ برینی ایشلمیوبدر
حق تعالی دیرکه انی ایشلمدیسه لکن ایشلمکه نیت ایتمشدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
اكثر شهداء امتی اصحاب الفراش رب قتيل بين الصفين الله اعلم بنيته * پیغمبریمز علیه السلام
ایدر امتم شهداسنك اکثری دوشکلرنده وفات ایدنلردر ایکی صف ارasında قتیلك نیتی
صحیحه میدر دکلمیدر الله تعالی بیلور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذ التقى الصفان نزل
الملائكة يكتبون الخلق على مراتبهم فلان يقاتل للدنيا فلان يقاتل حمية فلان يقاتل عصبية الا
فلا تقولوا فلان قتل فی سبيل الله فمن قاتل لتكون كلمة الله هی العليا فهو فی سبيل الله * پیغمبریمز
علیه السلام قچان قتال ایچون ایکی صف بری برینه ملاقی اوله سمادن ملائکه اینوب اهل
اسلام صفنده‌کی ناسی مراتبنجه یازرلر فلان دنیا ایچون وفلان حمیت ایچون وفلان عصبیت ایچون
قتال ایدر دیو یازرلر ایمدی فلان کشی فی سبيل الله قتل اولندی دیو تحقیق ایتمکز بلکه دین اسلام
غالب وعالی اولسون ایچون اولان قتالدرکه فی سبيل الله اولور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا
التقى المسلمان بسيفيهما فالقاتل والمقتول فی النار قيل يا رسول الله هذا القاتل فما بال المقتول قال لانه أراد قتل
صاحبه * پیغمبریمز علیه السلام ایدر قچان ایکی مسلم سیفلریله بری برلرینه قاوشه‌لر قاتل وکرك مقتول
ایکیسدخی نارده‌در دینلدیکه یا رسول الله قاتلك نارده اولمسنك وجهنی بیلدك اما که آخری مقتول
ایکن نارده اولمسنك وجهی ندر دیدیکه زیرا اولدخی صاحبنی قتله قصد ایتمشدی * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم من تزوج امرأة على صداق وهو لا ينوى اداءه فهو زان ومن ادان دينا وهو لا ينوى
قضاء فهو سارق * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه برمرأه‌یی صداق معلوم ایله تزوج
ایدوب ایکن اول صداقك اداسنی نیت ایتمسه اول عندالله زانیدر وبرکیمسه‌که آخردن استدانه

کیمسه‌که صاحب علملری
علی بن ابی طالب رضی الله
تعالی عنه ایدی وانصاردن
ایکیوز اوتوز التی کشی که
صاحب علملری سعد بن
عباده رضی الله تعالی عنه
ایدی مؤمنلر جمعا اوچیوز
اون اوچ کیمسه اولوب
مشرکلر طقوز یوز اللی
کافر رئیسلری عتبة بن
ربیعه ایدی اشبو
﴿ يرونهم مثليهم ﴾ تفسیرنده
مؤمنلر مشرکلری
کندولرینك ایکی اوچ قاتی
کوروب سورهٔ انفالده
یوز مسلمان ایکیوز کافر
ایله جنك وغلبه ایده‌جکلری
منطوقنجه غیرت ومقاتله
وغلبه ایتدیلر یاخود مقدم
مؤمنلر مشرکلرك کوزلرینه
اقل قلیل کورنمکله بناء علیه
جنکه جرأت ایتدکلری
حالده بعنایة الله المستعان
مشرکلره مؤمنلر اضعاف
مضاعف کورینوب
خوفلرندن مغلوب ومنهزم
اولدیلر * وبدایت آیت کر
یمه‌ده اولان خطاب مؤمنین
ایچون دیمش وار ویهود
ایچون دخی دیمش وار
دینلدیکه اول غزاده
یهودلردن برجماعت قنغی
فرقه غالب اولور دیو
حاضر ومنتظر ایدیلر

ایتدیکی شیئك قضاسنی نیت ایتمسه اول عندالله سارقدر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
من تطيب لله تعالى جاء يوم القيامة وريحه اطيب من المسك ومن تطيب لغير الله جاء يوم القيامة وريحه انتن
من الجيفة * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسنه که لله تطیب ایده یوم قیامتده قوقوسی مسکدن اطیب
اولدیغی حالده محشره کلور و برکمسنه که لغیر الله تطیب ایده یوم قیامتده قوقوسی جیفه دن انتن اولدیغی
حالده محشره کلور * ابوهریره رضی الله تعالى عنه ایدر توراتده یازیلوبدر * حق تعالی دیمشکه اول
شیئکه انکله بنم وجه کریمم قصد اولنه انك قلیلی کثیردر واولکه انکله وجهمك غیری قصد اولنه انك
کثیری قلیلدر اخبار بنی اسرائیلده ایدر برقحط ییلده بررجل رملدن تپه لره اوغرایوب کوکلندن
دیدیکه اکر بورمل طعام اولسه انی لله ناسه اولشدیریردم الله تعالی اول قومك پیغمبرینه وحی ایتدیکه
اکا دیه کیم حق جل وعلا صدقه کی قبول وحسن نیتکی تحسین ایتدی واول رمل تپه لری طعام
اولوب انی تصدق ایتمکك ثوابن سکا اعطا ایتدی * بعض سلف ایدر نیت صالحه عملك صغیرینی
کبیر ایدر و نیت غیر صالحه عملك کبیرین صغیر ایدر و بعض علما ایدر نیت طلبی عملك اولیدر مادامکه
خیره نیت ایدرسن سن خیرده سن * دینلدیکه استطاعتك اولدیغنجه خیری ایشلکل قچان عملدن
یوریله سن ویا عمل ایتمز اوله سن خیر عملی ایشلمکی قصد ایلکل که خیر عمله قصد ایدن انی ایشلین
کبیدر ایمدی عملك عمادی نیتدرکه عمل نیته محتاجدرکه نیت سببیله عمل خیر اولور و نیتك کندوسی
خیردر اکرچه علائق سببیله عملی متعذر اولورسه ده اول اجلدن پیغمبریمز علیه السلام
* نية المؤمن من عمله * مؤمنك نیتی عملندن خیرلودر دیدی * یعنی هر طاعت نیت وعمله
منتظم اولوب اول ایکیسندن هر برینك مقصودده اثری واردر لکن نیتك اثری عملك اثرندن اکثردر
* ایمدی مؤمنك طاعتندن نیتی جمله طاعتدن اولان عملدن خیرلودر ینه اخبارده ایدر
معلوم اولهکه اعمال اوچ قسمدر معاصی وطاعات ومباحاتدر اماقسم اولکه معاصیدر نیتله
موضوعاتندن متغیر اولمز لائق دکلدرکه پیغمبریمز علیه السلامك * انما الاعمال بالنيات قول شریفی
عمومندن نیتله معصیت طاعته منقلب اولور ظن اولنه تکیم برکیمسه نك قلبنی مراعات ایچون آخری
انجیده ویا غیرك مالی ایله برفقیری اطعام ایده ویا حرام مالله مدرسه ویا مکتب ویا مسجد بنا ایده
وقصدی خیر اولهکلیسی جهلدر ظلم وعدوان ومعصیت اولمقدن اخراجده نیتك تأثیری اولمز
بلکه مقتضای شرعك خلافی اوزره شرله خیر قصد ایتمسی شر آخردر اکرانی بیلوب ایدرسه
شرعه معانددر * واکر بیلمیوب ایدرسه جهل سببیله عاصیدر وقسم ثانی که طاعاتدر اصل صحته
واصل تضاعفده نیته مربوطدر اما اصلنك صحتی انکله درکه حق تعالی یه عبادتن ایده غیره
دکل اکر ریا ایدرسه معصیت اولور و اما فضلنك تضاعفی نیت حسنه کثرتیله اولور زیرا طاعت
واحده ده ممکندرکه نیت کثرتیله اعمال مقربین درجه سنده ایریله مثلا مسجدده قعود طاعت
ایکن نیت کثیر ایله اول طاعات متعدده ایدنیله بری بودرکه مسجد بیت اللهدر اکا کیرن
الله تعالی یه زیارت قلور ایمدی مسجده دخول ایله مولاسی زیارتن قصد ایدوب انکیچون
وعد اولنان ثوابی رجا ایده ایکنجیسی بر نمازدنصکره نماز آخره انتظار قصد ایده اوچنجیسی
سمع وبصر وسائر اعضاسن حرکات وتردد اتدن کف که صوم معناسنده در انی قصد ایده
دردنجیسی مسجده اعتزال الله همتی الله تعالی یه عاکف وسرنی آخرت فکرینه ملازم قیلمسنی

والله یعلم ﴿ زين للناس حب
الشهوات من النساء والبنين
والقناطير المقنطرة من
الذهب والفضة والخيل
المسومة والانعام والحرث
ذلك متاع الحيوة الدنيا
والله عنده حسن المآب ﴾
نسادن واولاددن وقنطار
لرله التون وکمشدن وتام
الحلقه هنرلو ونشانلو
آتلردن ودوه وبقر وغنمدن
واکیندن اولان شهوت
وآرزوی نفسه محبت
ناس ایچون تزیین اولندی
بونلر ایسه حیات دنیا
متاعیدر ونهایت قرارکاه
الله تعالی عندنده در
* کازرونی * بومشتهیاتك
مباحاتنه محبتی تزیین ایدن
الله تعالیدر ومحرماتنه
تزیین ایدن شیطاندر دیو
نقل ایلمش ﴿ قل أؤنبئكم
بخير من ذلكم للذين اتقوا
عند ربهم جنات تجري من
تحتها الانهار خالدين فيها
وازواج مطهرة ورضوان
من الله والله بصير بالعباد
یامحمد مؤمنلره دیکه بو زینت
دنیادن خیرلو سنی سزه خبر
ویره یمی اول تزیینندن
حذر ایدنلر ایچون ربلری
عندنده اشجاری التندن
ایرمقلر آقار جنتلر واردر
انلر انده مؤبدلر در

قصد ایده بشنجیسی انده الله تعالینك ذکرینه ویاذکرالله استماعنه ویاتذکر ایچون تجرد قصد
ایده التنجیسی امر معروف ونهی منکر ایتمسیله مسلمینه افادهٔ علم قصد ایده یدنجیسی انده فی الله
استفاده سن قصد ایده سکزنجیسی بیت الله ده الله تعالیدن اوتانوب هتك حرمت اقتضا ایدر
شیئی ترك ایتمك قصد ایده ایمدی سائر طاعات ومباحاتده دخی نیاتی تکثیرك طریقی بودر زیرا
هیچ برطاعت یوقدرکه اول نیات متعدده احتمالدن خالی اوله هرعبدك قلبنه خیر طلبنده جد
وتشمیری دکلو نیاتدن حاصل اولور وانکله اعمالی آرتوب حسناتی مضاعف اولور *
قسم ثالث مباحاتدر مباحاتدن برشی یوقدرکه الا اول نیت واحده یی ونیت متعدده یی متحمل
اولوب انك سببیله اول محاسن قربات اوله ومعالئ درجاته ایرشیله مثلا برکیمسه جمعه کوننده
وسائر اوقاتده تطیب ایتسه متصوردرکه نیات سیئه دن انده نیات متعدده بولنه مثلا انکله
قصدی لذات دنیا ایله تنعم اوله ویاخود کثرت مالله تفاخر اظهار ایده کیم اقرانی اکا حسد ایده
ویاخود انکله خلقه ریا ایده کیم قلبلرنده انکیچون جاه قائم اولوب طیب رایحه ایله ذکر اولنه ویاخود
اجنبیه خاتونلره نظری استحلال ایدر اولدیغندن قلبلرنده کشینك کندینك سویلسن دیلیه
* ایمدی بو نیاتك هر قنغیسیله اولان نیات تطیبی معصیت ایدوب یوم قیامتده صاحبنك
قوقوسن جیفه دن انتن ایدر الا اتلذذ وتنعم ایچون اولان معصیت اولمز لکن اندن سؤال اولنور
واولکه مباحاتدن اکا برشیئ ویریله انك اوزره اکرچه اکا آخرتده عذاب اولمز لکن اول ویریلان
دکلو آخرت نعیمندن اکسیلور واما تطیبدن نیات حسنه اولدرکه انکله جمعه کوننده کی سنت
نبویه یه اتباع اوله ومسجده تعظیم واحترام وحق تعالینك زیارتنه دخولی رایحهٔ طیبه ایله اوله
ومسجدده یاننه اوتورانلر رایحهٔ طیبه سیله راحت بوله * وجوارنده کیلره رایحهٔ کریهه ایله
اذاسن کیدره وانکله غیبت اولنمسی بابنی سد ایده وانکله دماغك معالجه ایده که فطنت ذکاسی
ارتوروب مهمات دینیه دن اکا ادراکی آسان اوله بعض سلف دیمشکه سورینکیم هر نیتمده حتی
اکل وشرب ونومده وخلایه دخولده دخی نیتم اوله وبواشیانك هربری ممکندرکه انکله
وجه الله قصد اولنه زیرا هرشیئکه بدنك بقاسنه وقلبك فراغنه سبب اوله اول دینه معیندر
ایمدی انکله قصدی عبادته قوتلنه وجماعله قصدی کندوبی تحصین واهلنك قلبنی تطییب
اوله واندن بر ولد وجوده کلوب کندندنصکره حق تعالی یه عبادت ایده وانکله امت محمد
چوق اوله ومالی ضایع اولدیغنده حق تعالینك یولنه فدا اولسون دیه وغیرك انی غیبت ایتدیکی
خبرین ایشتسه اول غیرك حسناتندن انك دیوانه وانك سیئاتندن اول غیرك دیوانه نقل
اولنمسن تأمل ایدوب جوابدن سکوت ایده ایمدی اکر اولی النهادن ایسك ایرته حسابك
تدقیق اولنمزدن اول سن بوکونده حسابکی تدقیق ایت واحوالکه مراقب اولوب حرکات
وسکونك تأمل ایتمکله کورکیم نیه حرکت ایدرسن ونه یی دیلرسن ودنیادن نیه ایروب
آخرتدن نه یی فوت ایدرسن ودنیایی نه شیئ اوزره ترجیح ایدرسن قچانکیم اکا باعث دین
ایدوکنی بیله سن قلبکه خطور ایده نی امضا ایت واکر باعث دین دکل ایدوکنی بیلورسك امساك
ایت * روایت اولندیکه زکریا علیه السلامك صنعتی بالچقله دیوار یپاردی بر کون برقومه
اجیر اولوب ایکی رغیف کتوردیلر زیرا اول یدیله کسبندن غیری شیئ یمزدی انی یه طوررکن

وعیوب ظاهره وباطنه دن
طاهر زوجه لر واردر
ونعمت اعظم اولان رضاء
الله واردر الله عظیم الشان
قوللرینك احوال واعمالنی
کوریجیدر ﴿الذين يقولون
ربنا اننا آمنا فاغفر لنا
ذنوبنا وقنا عذاب النار ﴾
اول متقیلر تضرعله یاربنا
تحقیق بز ایمان واطاعت
ایتدك بزم کناهلرمزی
مغفرت ایله وبزی عذاب
ناردن حفظ ایله دیرلر
﴿ والصابرين والصادقين
والقانتين والمنفقين
والمستغفرين بالاسحار ﴾
اول متقیلر شهواتی ترکله
طاعات ومصیباته صبر
ایدیجیلردر وقول وفعل
ونیتلرنده صداقت
ایدیجیلردر والله تعالی یه
اطاعت ایدیجیلردر وفی
سبیل اللهماللرینی مستحقینه
انفاق ایدیجیلردر ووقت
اجابت اولان هنکام سحرده
استغفار واداء صلوة
ایدیجیلردر ﴿ شهد الله انه
لا اله الا هو والملائكة واولوا
العلم قائما بالقسط لا اله
الا هو العزيز الحكيم ﴾
الله تعالی کندودن غیری
عبادته مستحق کیمسه
اولمدیغنی ووحدانیتنی
نصب دلائل ایله اظهار

اوزرینه برقوم چیقه کلدیلر اول ایسه رغیفلری یمکه مشغول اولوب انلری قاتنه چاغرمدی
زکریانك زهد وسخاسن بیلدکلرندن کندیلرینی قیغرمغی خیر ظنیله اول فعلنه تعجب ایتدیلر
زکریا علیه السلام ایتدیکه اجیر اولدیغم کیمسه‌لر بکا اول ایکی رغیفی ویردیلرکه انی ییوب عملرینه
قوی اولم اکر انی سزکله ییسیدم اول نه سزه ونه بکا کفایت ایدردی وبن ضعیف اولوب
عملارین کمال اوزره ایشلیه‌مزدم ایمدی نور الله ایله بصیر اولانلر بواطنه نظر ایدرلر زیرا انك
عملندن ضعفی فرضه نقص ویرردی وانلری بکا دعوت ایسه فضله نقص ویریسردی فرض ایسه
فضله‌دن مقدمدر * سفیان ثوری ایدر بر کیمسه‌که بر رجلی طعامنه دعوت ایتسه ولکن اول
رجلك اکلنه رغبتی اولمسه رجل اکا اجابت ایدوب اکل ایدرسه اول کیمسه‌نك اوزره ایکی وبال
اولورا اکل ایتمزسه بر وبال اولور اول ایکی وبالك بری نفاق ایتدیکیدر وبری اول رجلی برشیئه
تعریضدرکه انی بیلسه انی یمکدن اکراه ایدردی ایمدی عبده لائق اولورکه سائر عملنده دخی نیتی
تفقد ایده اکر نیت صادقه بولورسه عملی ایشلیه واکر نیتی خالص بولمزسه توقف ایده نیت
عبدك اختیاری تحتنده داخل اولمزحتی سلفه‌دن برجماعت برنیچه طاعتی انکیچون نیت احضار
ایده‌مدك دیو ایشلمدیلر ابن سیرین حسن بصرینك جنازه‌سی اوزره صلاته نیت احضار ایده
مدم دیو ترك ایتدی وطاوس نیتی احضار ایتمدین حدیث روایت ایتمزدی واکا بزم ایچون دعا
ایت دینلسه اکا نیت بولدیغمده ایدم دیردی ایمدی سلف نیتلرینی احضار ایتمینجه برعمله
مباشرت ایتمزلردی زیراکه نیت عملك روحیدر ونیت صادقه‌سز اولان عمل ریا وتکلفدر
ونیت اول دکلدرکه قلبله نیت ایدم دیه بلکه اول قلبك انبعاثیدرکه حق تعالینك فتوحی مجراسنه
جاری اولور اول قلبك بعضیسنده میسر وبعض آخرنده متعذر اولور اولکه قلبنك اوزره
غالب امر دین اوله اکا اکثر احوالنده نیت صالحه احضاری میسر اولور واما اولکه قلبنك
اوزره غالب دنیا اوله اکا نیت صالحه احضاری متعذر اولور بلکه فرائضده دخی تیسری
قی جهد ایدرسه اولور ایمدی برشیئه‌که قلب منبعث اولمیه اکا حدیث نفس دینور یوخسه
اکا نیت دینلمز ﴿ وكأين من نبي قاتل معه ربيون كثير ﴾ چوق نبی واردرکه انکله اولانلری
جماعت کثیره قتال ایتدیلر ویاقتل اولندیلر ﴿ فما وهنوا لما اصابهم في سبيل الله ﴾ انلر الله تعالینك
سبیلنده کندیلره اصابت ایدن بلایا وشدت اجلیچون جهاددن عاجز اولمدیلر ﴿ وما ضعفوا ﴾
وعدودن ویادیندن ضعیف اولمدیلر ﴿ وما استكانوا ﴾ وعدولره ذل وخضوع دخی ایتمدیلر
بلکه رب تعالینك امرینه ونبیلرینك طاعتنه وعدولری اوزره جهاده صبر ایتدیلر ﴿ والله
يحب الصابرين ﴾ الله تعالینك دینی اجلیچون شدت وبلایه صبر ایدنلری سور ﴿ وما كان قولهم
الا ان قالوا ﴾ نبیلریله عدویه قتال ایدنلرك اول حالتده قولری بو اولدیکه ﴿ ربنا اغفر لنا ذنوبنا
واسرافنا في امرنا ﴾ یارب صغائر کناهلریمزی وامریمزی واسرافمزی یعنی کبائر کناهلریمزی
مغفرت ایت ﴿ وثبت اقدامنا ﴾ وعد ایله قتالمز عندنده اقداممزی تثبیت ایت ﴿ وانصرنا على
القوم الكافرين ﴾ وبزه اعدامز قوم کافرین اوزره نصرت ایت ﴿ فآتاهم الله ثواب الدنيا ﴾
الله تعالی انلره دنیا ثوابندن نصرت وغنیمت وطیب ذکر ویردی ﴿ وحسن ثواب الآخرة ﴾
وآخرت ثوابنك حسنی اجر وجنت ویردی ﴿ والله يحب المحسنين ﴾ جهادده صبر وطاعتده

(استقامت)

ایلدی وملائکه دخی اقرار
ایتدیلر وعلم صاحبی مؤمنلر
دخی ایمان کتوردیلر اول
الله تعالی امر ونهینده
عدالتی اقامت ایتدیکی حالده
یاخود اول علم صاحبلری
وحدانیت باری یه حجت
اقامت ایتدکلری حالده
اندن غیری آله یوقدر
الا اول الله عظیم الشانکه
توحید ایتمینه منتقم وحدانیتنه
شهادته حاکمدر * شامدن
مدینه‌یه ایکی یهود عالمی
کلوب خواجهٔ عالم علیه
الصلوة والسلامه کلام
باریده اعظم کلمه واشرف
شهادت ندر دیدیلر بو آیت
کریمه نازل اولوب ایکیسی
دخی اسلامه کلدیلر
﴿ ان الدين عند الله الاسلام
وما اختلف الذين اوتوا
الكتاب الا من بعد ما جاءهم
العلم بغيا بينهم ومن يكفر
بايات الله فان الله سريع
الحساب ﴾ تحقیق عند الله
مقبول دین دین اسلامدر
اول دین اسلامده کتاب
ویریلن کیمسه‌لر اختلاف
ایتمدیلر الا انلر انك
حقیقتنی بیلدکلرندنصکره
بینلرنده حسد وحقددن
عدولرندن ناشی اختلاف
ایتدیلر کیمکه الله تعالینك
آیتلرینی انکار ایده تحقیق

استقامت ایله احسان ایدنلری الله تعالی سور ﴿ يا ايها الذين آمنوا ان تطيعوا الذين كفروا يردوكم
على اعقابكم فتنقلبوا خاسرين ﴾ یا مؤمنلر اکر منافقلره اطاعت ایدرسه‌کز شول قوللرینه کیم
هزیمت عندنده مؤمنلره اخوانکز بیهوده رجوع ایدك ودینلرینه کیرك اویله اولسه انلر سزی
ایماندنصکره کفر وشرکه دوندیروب مغبونین اولدیغکز حالده منقلب اولورسز ﴿ بل الله
مولیكم ﴾ بلکه ناصر وولیکز الله تعالیدر انك امرینه اطاعت ایدك ﴿ وهو خير الناصرين ﴾
اول ناصرلرك خیرلوسیدر اندن استعانت ایدك‌که اول سزی غیرك عون ونصرتنه احتیاج
ایتمز ﴿ سنلقي في قلوب الذين كفروا الرعب ﴾ کافرلرك قلوبنه خوف القا ایدرز ﴿ بما اشركوا
بالله ما لم ينزل به سلطانا ﴾ الله تعالی‌یه اشراکلری سببیله آنیکه اکا شریك ایتملرینه انلره حجت
وبرهان تنزیل ایتمدی ﴿ ومأويهم النار ﴾ انلرك قرارکاهی ناردر ﴿ وبئس مثوى الظالمين ﴾
اول نار کافرلره نه مبؤس مقام اولور ﴿ ولقد صدقكم الله وعده ﴾ حق تعالی سزه نصرت
وظفر ایرکورمکه وعدینه وفا ایتدی لکن سزدن تقوی وصبر شرطیله ﴿ اذ تحسونهم باذنه ﴾
اول الله تعالینك اذنیله شول وقتده‌که انلری قتل ایدرسز ﴿ حتى اذا فشلتم وتنازعتم في الامر ﴾
حتی‌که چقان جبن ایدوب امرده اختلاف ایلدیکز ﴿ وعصيتم ﴾ ورسول الله علیه السلامك
امرینه مخالفت ایتدیکز ﴿ من بعد ما اريكم ما تحبون ﴾ اول الله تعالی سزه ایستیوب دیلدیککز
ظفر وغنیمتی کوستردیککندنصکره ﴿ منكم من يريد الدنيا ﴾ سزدن کیمکز دنیا دیلیوب نهب
وغنیمته کتدی ﴿ ومنكم من يريد الآخرة ﴾ وکیمکز ایسه آخرت دیلیوب یرنده ثابت اولور
﴿ ثم صرفكم عنهم ليبتليكم ﴾ بعده الله تعالی سزی انلردن صرف ایلدی تاکه هزیمت وجراح
وقتله سزه ایرن مصائبه صبرکزی وایمان اوزره ثباتکزی اظهار ایچون سزکله اختیار
ایدیجیلر معامله‌سن ایده ﴿ ولقد عفا عنكم ﴾ لکن حق تعالی سزك رسول الله علیه السلامك امرینه
مخالفتکزه ندامتکزی بیلیجك سزی عفو ایلدی ﴿ والله ذو فضل على المؤمنين ﴾ الله تعالی عفوله
مؤمنلره فضل ایدیجیدر محمد بن کعب القرظی ایدر وقتاکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
واصحابی احددن مدینه‌یه مصاب اولدقلری حالده رجوع ایتدیلر اصحابندن برجماعت دیدیلرکه
بو مصائب بزه قندن ایردی والحال حق جل وعلا بزه نصر وظفرله وعد ایتمشیدی نازل اولدیکه حق
تعالینك انی سزه وعدی صبر وتقوی ایله مشروط ایدی سز ایسه اول شرطه مخالفت ایتدیکز
شول سببدنکه پیغمبریمز علیه السلام احده واریجق انی اردینه آلدی ومدینه‌یه قارشو طوردی
وعینین نام جبلی یسارینه آلوب رماتی انك اوزرینه طورغردی وعبد الله بن جبیر رضی الله تعالی
عنهی انلرك اوزره امیر ایدوب سز بزم ظهوریمزی حمایت ایدك اکر بز غنیمته کیدرسه‌وز ویا
قتل اولنورسه‌وز سزلر یریکزده ثابت اولوب نه غنیمته کیدك ونه بزه نصرت ایدك چون
مشرکون قتاله طورشدیلر رمات نبل ایله وسائر مسلمون سیفله انلره کیرشدیلر حتی مشرکون
صندیلر وقاچمغه باشلدیلر رمات انی کوریجك اختلافه دوشدیلر بعضیلری دیدیکه بز بونده
نه طوررز والحال مشرکون صنوبدر پیغمبریمز علیه السلامك امرینه مخالف غنیمته سکردشدیلر
وبعضیلری ایسه اون دکلو کمسنه ایدی عبد الله بن جبیر رضی الله تعالی عنه ایله یرلرنده
ثابت اولوب پیغمبریمز علیه السلامك امرینه اطاعته طورشدیلر مشرکون رماتك چوغی

الله عظیم الشان انکار
ایدنلرك مجازاتی ایچون
حسابلرینه سرعت ایدیجیدر
﴿ فان حاجوك فقل اسلمت
وجهي لله ومن اتبعن وقل
للذين اوتوا الكتاب والاميين
ءاسلمتم فان اسلموا فقد
اهتدوا وان تولوا فانما
عليك البلاغ والله بصير
بالعباد ﴾ یا محمد اکر امر
دینده یهود ونصاری سنکله
خصومت ایدرلرسه انلره
دیکه بن کندمی بکا تابع
اولنلرله بیله الله تعالی‌یه
تسلیم ایتدم واول کتاب
ویریلنلر وعرب مشرکلری
ایچون سز اسلامه کلدیکزمی
دیو سویله اکر انلر اسلامله
امر حقه انقیاد ایدرلرسه
تحقیق ضلالتدن خلاصله
هدایت بولدیلر اکر
اسلامدن اعراض ایدرلرسه
سنك اوزرینه لازم اولان
آنجق تبلیغ رسالتدر
الله تعالی قوللرینك تصدیق
وتکذیبنی کوریجیدر
﴿ ان الذين يكفرون بايات الله
ويقتلون النبيين بغير حق
ويقتلون الذين يأمرون
بالقسط من الناس فبشرهم
بعذاب اليم ﴾ انلرکه الله
تعالینك آیتلرینه کافر اولدیلر
وانبیایی بغیر حق قتل ایتدیلر
وناسدن عدله امر ایدنلری

کیدوب آزی قالدیغن کوربجك اول قلان رماتك اوزرینه هجوم ایتدیلر حتی که عبدالله
بن جبیر رضی الله تعالی عنه واصحابنی قتل ایتدیلر اندن سائر مسلمون اوزره یونلدیلر
مسلمین صفوف اراسنه کیردیلر اول حالتدن مسلمینه دهشت ایردی وابلیس لعین دخی بیلك که
محمد قتل اولندی دیو صوت شدیدله چاغردی مسلمین انی ایشیدیجك کرچك صاندیلر هر
جنکی قویوب حیرتلرندن صندیلر (اذتصعدون) ذکر ایدك شول وقتی که عدودن هاربین
اولدیغکز حالده جبله صعود ایدرسز (ولاتلون علی احد) وبردی بر برلریکزه التفات وانتظار
ایتمزسز (والرسول یدعوکم فی آخریکم) ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ساقکزده جماعت
اخری ایله طوروب عباد الله بکا کلك بن رسول اللهم هر کیم بکا مطاوعت ایدرسه اکا جنت
اوله دیو سزی قاتنه چاغردی (فأثابکم غما بغم) اویله اولسه حق تعالی سزه شول رجا
ایتدیککز ثواب یرینه غم اوزره غمله مجازات ایتدی غم اول که فوت ایتدکاری ظفر و غنیمت
وغم ثانی ایسه ایریشن قتل هزیمتدر ویاخود غم اول ایریشن قتل وجراح وغم ثانی ایسه
محمد علیه السلامك قتل اولندی دیو ایشتملریدر اول غم ایسه انلره غم اولی اونوتدردی
(لکیلا تحزنوا علی مافاتکم ولاما اصابکم) تاکه فوت ایتدیککز فتح وغنیمته واصابت ایدن
قتل وهزیمته محزون اولمیه سز (والله خبیر بما تعملون) الله تعالی سزك اعمالکزه واعمالکز
ایله قصد ایتدیککز شیئه عالمدر (ثم انزل علیکم من بعد الغم امنة نعاسا یغشی طائفة منکم) اندن
حق تعالی سزه غمدنصکره امن انزال ایلدی حتی که سزدن بر طائفه یی نعاس اخذ ایلدی نعاس ایسه
برامن حصولنه سببدر ابو طلحه رضی الله تعالی عنه ایدر بز احدده مصافده ایکن بزی برمرتبه
نعاس اخذ ایتدیکه سیفم الدن دوشر بن آلورم اول ینه دوشردی ابو طلحه رضی الله تعالی
عنه ایدر احد کوننده باشم قالدیروب قومه نظر ایتدم کورسمکه هر بری نعاسدن جحفه سی
التنه میل ایدردی زبیر بن العوام رضی الله تعالی عنه ایدر احدده اوزریمزه خوف مشتد
اولیجق کندیمی کوردمکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ایله حق تعالی اوزریمزه
نوم القا ایلدی حتی که یانمده سویلنن کلامی منامده کبی ایشدربن (وطائفة قد اهمتهم نفسهم)
وبو طائفه ایسه که انلر منافقوندر نفسلری انلری همومه دوشردی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلمك واصحابنك امری انلره حاجت دکلیدی اول اجلدن سبب امن اولان نعاس انلره
انزال اولنمدی (یظنون بالله غیر الحق ظن الجاهلیة) که انلر الله تعالی یه حق اولمیان اهل جاهلیته
مختص ظن ایدرلر (یقولون هل لنا من الامر من شیء) رسول الله صلی الله علیه وسلمه دیرلرکه
حق تعالینك امرندن نصر وظفر ایله وعدندن بزه نصیب وارمیدر ویاخود بزلر نفسلریمزك
تدبیر وتصریفندن اختیارمز منع اولنوبدر اویله اولسه امردن بزم ایچون برشیء قالمیوبدر
ویاخود بزدن بوقهر زائل اولوب امردن برشیء اولورمی (قل ان الامر کله لله) دیکل که
نصرت وغلبه دن امرك کلیسی الله تعالینکدر * وان جندنا لهم الغالبون * مصداقنجه غلبه انك اولیا
سنکدر ویاخود قضا وحکم اول الله تعالینکدر دیلدیکن ایشلر وارادتی اولدیغی وجه اوزره حکم ایدر
(یخفون فی انفسهم مالا یبدون لك) سکا اظهار ایتمدکاری شیء نفسلرنده اخفا ایدرلر یعنی
ظاهرده بز مسترشدیز وطالبین نصرتز دیرلر وباطنده انکار وتکذیب ایدرلر (یقولون لوکان

دخی قتل ایلدیلرسن انلری
عذاب الیم ایله مژده ایله *
مرویدرکه حضرت پیغمبر
علیه الصلوة والسلام
بو آیتی قراءتندنصکره
* بنی اسرائیل برکسونك
اولنده برساعتده قرق
اوچ پیغمبر اولدردیلر
واولکونك آخرنده انلره
امر معروف ونهی منکر
ارائه ایدن زهاد وعباددن
یوز اون ایکی کیمسه قتل
ایتدیلر * دیو بیوردی
(اولئك الذین حبطت
اعمالهم فی الدنیا والاخرة
ومالهم من ناصرین)
اول قاتللرك عملری دنیاده
وآخرنده تباه وباطل اولدی
وانلر ایچون عذابی دفع
ایدر یاردیجی یوقدر
(الم تر الی الذین اوتوا
نصیبا من الکتاب یدعون
الی کتاب الله لیحکم
بینهم ثم یتولی فریق منهم
وهم معرضون) کتابدن
یعنی توریتدن انلره بو
مقدار نصیب ویریلنلری
کورمزمیسنکه بینلرنده حکم
اولنق ایچون کتاب اللهه
دعوت اولنورلر صکره
انلردن برفرقه سی حقدن
اعراض ایدیجی اولدقلری
حالده یوز چویررلر *
بونلر حکم رجمی انکار

لنا من الامر شیء ماقتلنا ههنا) نفسلرنده ویا بر برلریله تنها اولدقلرنده دیرلرکه اکر محمدك
وعد ایتدیکی کبی امرك کلیسی الله تعالینك واولیاسنکدر دیو زعمی اوزره بزم ایچون امردن
برشیء اولیدی ویاخود بزم ایچون اختیار وتدبیر اولوب مدینه دن چیقمسیدق اشبو اراده
حیاتده اولانلریمز مغلوب ومقهور وقتالمز قتیل ومقتول اولمزدی (قل لو کنتم فی بیوتکم
لبرز الذین کتب علیهم القتل الی مضاجعهم) دیکل که اکر بیوتکزده اولورسه کز وغزایه
چیقمسه کز شول اوزرلرینه قتل مقدور لوح محفوظده مکتوب اولانلر مصارعلرینه چیقوب
قتل اولنه ردی مدینه ده اقامت انلره نفع ایتمییدی زیرا حق جل وعلا سابق قضاسنده اموری
تقدیر ایدوبدر * اویله اولسه انك تقدیرینی تغییر ایدن اولمز (ولیبتلی الله مافی صدورکم) الله
تعالی اشبو ذکر اولنان کبی ایتدی تا که سرائرکزده اولان اخلاص ونفاقی اظهار ایده
(ولیمحص مافی قلوبکم) وقلوبکزده اولان شیئی وساوس شیطاندن تخلیص ایده (والله
علیم بذات الصدور) الله تعالی قلوبکزده اولان خیروشری بیلور اشبو قولده وعد ووعید
ودخی تنبیه واردرکه الله تعالی ابتلادن غنیدر بلکه انی ایتمسی مؤمنلری قریر ومنافقلرك حالنی
اظهار وتشهیر ایچوندر (ان الذین تولوا منکم یوم التقی الجمعان انما استزلهم الشیطان ببعض ما کسبوا)
شونلرکه احد غزاسی کوننده منهزم اولدیلر انهزامنه سبب شیطان انلرك زللن طلب ایدیجك
انلر دخی اکا طاعت ایدوب مرکزی ترك وغنیمته حرص ورسول اللهه مخالفت ایتدیلر (ولقد
عفا الله عنهم) حق تعالی انلردن عفو ایتدی توبه واعتذارلری اجلیچون (ان الله غفور حلیم)
الله تعالی ذنوبی مغفرت ایدر ومذنبك عقوبتنه عجله ایتمز تا که توبه ایده (یا ایها الذین آمنوا
لاتکونوا کالذین کفروا) یا مؤمنلر منافقین کبی اولمکز (وقالوا لاخوانهم) که انلر نفاق
وکفر ویانسبده کی اخوانلری ایچون دیرلرکه (اذا ضربوا فی الارض) قچان یریوزنده
تجارت ویا برامر ایچون سفر ایدوب اول سفرده وفات ایتسه لر (اوکانوا غزا) ویا غزایه
کیدوب انده قتل اولنسه لر (لو کانوا عندنا ماماتوا وما قتلوا) اکر مدینه ده بزم قاتمزده
قالسه لردی وفات ایتمزلردی وقتل اولنمزلردی (لیجعل الله ذلك حسرة فی قلوبهم) تا که حق
جل وعلا اول منافقینك بوقول واعتقادی قلبلرنده حسرت قیله (والله یحیي ویمیت) الله
تعالی سفرده وحضرده قضاء ومشیئتیله کیمی احیا وکیمی اماته ایدر ایکیسنده دخی مؤثر اولدر
یوخسه اقامت وسفر دکلدر * زیرا که حق جل وعلا کاهی مسافر وغازی یی حیاتده الیقور
ومقیم وقاعده موت ایرکورر (والله بما تعملون بصیر) الله تعالی اعمالکزه بصیردر (ولئن قتلتم
فی سبیل الله اومتم لمغفرة من الله ورحمة خیر مما یجمعون) اکر سز الله تعالینك سبیلنده قتل اولنسه کز
ویافوت اولسه کز انکله نائل اولدیغکز الله تعالینك مغفرت ورحمتی سزك ایچون خیرلودر
انلرك وفات ایتمدکلری تقدیر اوزره شول دنیا منافعندنکه انلر انی جمع ایدرلر (ولئن متم
اوقتلتم لالی الله تحشرون) اکر سز فوت اولورویافی سبیل الله قتل اولنورسکز موتکز هرنه کیفیت
اوزره اولورسه عاقبت الله تعالی یه حشر اولنورسز جزاکزی ویرر وثواب عظیمه ایرکورر
(فبما رحمة من الله لنت لهم) الله تعالینك رحمتیله درکیم سن اخلاقده انلره سهولت ومخالفتلرینه
صبر ایدرسن (ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك) اکر سن سیء الخلق قاسی القلب

ایدن خیبر یهودیلری
قصه سیدرکه سورهٔ مائده ده
ذکر اولنه جقدر * دینلدیکه
حضرت پیغمبر علیه السلام
یهودیلردن بر جماعتی
اسلامه دعوت ایلدی *
نعمان بن ابی یا محمد بن سنکله
سنك دینك علماسی
حضورنده مناظره ایدرم
دیدی پیغمبر علیه السلام
بنم نعت وصفتمی مشتمل
توریتی کتوردك انکله حکم
اولنسون بیورملریله
قوللرندن رجوع ایله
توریتی کتورمدیلر (ذلك
بانهم قالوا لن تمسنا
النار الا ایاما معدودات
وغرهم فی دینهم ماکانوا
یفترون) انلرك بواغراضی
بزه نار مس ایتمز انجق
معدود ایام قلیله ده ایدر
دیو عذابی تسهیل
ایدرلردی انلری دینلرنده
بابالری شفاعت ایدر
افترالری مغرور ایلدی
(فکیف اذا جمعناهم لیوم
لاریب فیه ووفیت کل نفس
ماکسبت وهم لایظلمون)
وقوعنده شك اولمیان بر
کون ایچون بزانلری جمع
ایتدیکمزده حاللری نیجه
اولور اولکونده هرنفسك
کسب ایتدیکی عملك جزاسی

اولورسك انلر سنك يانندن طاغلوب سكاسكون ايتميه لردى ﴿ فاعف عنهم واستغفر لهم ﴾ انلردن
سكا يريشن سيئه لرى عفو ايدوب انلره مغفرت طلب ايله كل ﴿ وشاورهم فى الامر ﴾ انلرك رأيلرينى
استخراج ايت اندہ كه الله تعاليدن غيرينك عندنده عهد اولميه * ديئلديكه الله تعالى پيغمبريمز
عليه السلامه مشاوره يه امر ايلدى تا كه انكله انلرك قلوبنى تطييب ايده و من بعد عباده سنت
اوله ﴿ فاذا عزمت فتوكل على الله ﴾ قچانكه برشى اوزره نفسكى بعد المشوره توطين ايده سين سكا
اصلح اولان شئ اوزره امركه امضاده الله تعالى يه توكل ايت زيرا كه اصلحى الله تعاليدن غيرى
احد بيلمز ﴿ ان الله يحب المتوكلين ﴾ الله تعالى اكا توكل ايدنلرى سور اويله اولسه انلرى نصرت
وصلاحه هدايت ايدر ﴿ ان ينصركم الله فلا غالب لكم ﴾ اكر حق تعالى سزه نصرت ايدرسه يوم
بدرده كى كبى سزه غالب اولور اولمز ﴿ وان يخذلكم فمن ذا الذى ينصركم من بعده ﴾ و اكر اول
سزى مخذول ايدرسه يوم احده كى كبى انك خذلانندنصكره كيمدركه سزه نصرت ايده
﴿ وعلى الله فليتوكل المؤمنون ﴾ ايمدى مؤمنلر توكل ايدرلرسه الله تعالى يه توكل ايتسونلر *
زيرا بيلورلركه انلرك اندن غيرى ناصرى يوقدر ﴿ وما كان لنبىّ ان يغل ﴾ هيچ بر نبى يه صحيح
اولمديكه غنايمده خيانت ايده زيرا كه خيانت نبوّته منافيدر اشبو نكله مراد پيغمبر عليه السلامى
غلولله اتهامدن تبريه در زيرا روايت اولنديكه يوم بدرده بر قرمزى قطيفه غائب اولجق بعض
منافقين ديديلركه ظن ايدرزكه انى رسول الله المش اوله وياخود يوم احده رمات انى ظن
ايدوب غنيمت ايچون مركزى ترك ايتديلر رسول الله عليه السلام هر كشينك آلديغى كنديك
اولسون ديه وغنايمى قسمت ايتميه ويا پيغمبريمز عليه السلامى غلولدن نهيده مبالغه اوله زيرا
روايت اولنديكه اول طلائع كوندروب انلر حاضر دكل ايكن غنيمت واقع اولجق انى يانده
اولان قومه قسمت ايدوب طلائعه اندن برشئ ويرمدى ﴿ ومن يغلل يأت بما غل يوم القيامة ﴾
اولكه غنيمته خيانت ايده اول عنقنه تحميل اولنمش اولديغى حالده يوم قيامتده كتوريله ويا
وبال و اثمندن ارتكاب ايتديكى شيئله كتوريله ﴿ ثم توفى كل نفس ما كسبت ﴾ بعده هر نفس خير
وشردن كسب ايتديكيله جزا نور ﴿ وهم لا يظلمون ﴾ انلر ظلم اولنمزلر نه مطيعك ثوابى اكسيلور
ونه عاصينك عقابى آرته بيلور ﴿ أفمن اتبع رضوان الله كمن باء بسخط من الله ﴾ اول كيمسه كه طاعتله الله
تعالينك رضاسنه اتباع ايده شول كيمسه كبيمدركه معاصى سببيله الله تعاليدن سخط ايله رجوع ايده
﴿ ومأويه جهنم وبئس المصير ﴾ كه انك مقامى جهنمدر اول ايسه نه مبؤس مصيراولور ﴿ هم درجات
عند الله ﴾ الله تعالينك رضاسنه اتباع ايدنلر عند الله درجات صاحبلريدر ﴿ والله بصير بما يعملون ﴾ الله
تعالى انلرك اعمالنى بيلور وانلردن صدور ايدن اعمالك درجاتنى دخى بيلور انك حسبنجه انلره
جزا قيلور ﴿ ولقد منّ الله على المؤمنين ﴾ الله تعالى رسول الله عليه السلامك قومندن ايمانه
كلانلره وسائر مؤمنلردن زياده انعام ايلدى ﴿ اذ بعث فيهم رسولا من انفسهم ﴾ كه انلره كنديلرك
نسب وياجنسدن وياانلرك اشرافندن رسول كوندردى زيرا كه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم قبائل وبطون عربك اشرافندن ايدى ﴿ يتلو عليهم آياته ﴾ كه اول انلره قرآن آيتارينى
اوقور حالبوكه انلر جاهللر وحى ايشتمش دكللر ايدى ﴿ ويزكيهم ﴾ واول انلرى دنس طبايعدن
وسوء عقايد و اعمالدن تطهير ايدر ﴿ ويعلمهم الكتاب والحكمة ﴾ واول انلره قرآن وسنت

ادا اولنور و انلر سيئاتندن
زياده ايله ظلم اولنمزلر ﴿ قل
اللهم مالك الملك تؤتى الملك
من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء
وتعز من تشاء وتذل من تشاء
بيدك الخير انك على كل شئ
قدير ﴾ يا محمد ديكه اى مالك
الملك بارى خدا ديلديككه
پادشاهلق ويررسن
وديلديككدن ملكى آلورسن
وايستديككى عزيز ايدرسن
وديلديككنى ذليل ايدرسن
خير وشر سنك يد قدرتنده در
تحقيق اعزاز واذلاله وهر
شيئه قادرسن * روايت
اولنديكه خندق غزاسنده
پيغمبرمز عليه السلام هر اون
صحابه يى قرقر ذراع يرقازمغه
تعيين بيورمشدى بر مقدار
حفردنصكره بر صخرهٔ عظيمه
ظاهر اولديكه اكا قازمه
كلنك تأثير ايتمدى اولحضرته
سلمان رضى الله عنه ايله
خبر كوندردكلرنده كلوب
قازمه ايله بر كره اورديغى
كبى بر ضوء پيدا اولوب
طاغلره ضيا ويردى واول
قيا يارلدى جمله تكبير
كتورديلر پيغمبر عليه
الصلاة والسلام بكا حيره نك
قصرلرى كوروندى ايكنجى
كره اوردقده بكا روم
ارضنده قرمزى قصرلر
كوروندى ديدى اوچنجى

تعليم ايدر ﴿ وان كانوا من قبل لفى ضلال مبين ﴾ اكرچه انلر انك بعثتندن اول ضلال ظاهرده
ايديلر ﴿ اولما اصابتكم مصيبة قد اصبتم مثليها قلتم انى هذا ﴾ وقتاكه يوم احدده سزدن يتمش
كشى قتل اولنمغله سزه مصيبت ايردى ديديكزكه بو مصيبت بزه قندن ايردى والحال الله تعالى
بزه نصرله وعد ايدوبدر سز ايسه يوم بدرده ايكى اول دكلوبى اصابت ايتمشديكز مشركيندن
يتمش كشى يى قتل ويتمش كشى يى اسير ايتمشديكز ﴿ قل هو من عند انفسكم ﴾ ديكلكه يوم احدده كى
خذلان سزه رسول الله ه مخالفتكز سببيله ينه كنديكزدن ايروبدر زيرا كه نصرله وعد
اولنمكز ثباتله ونبيكزه مطاوعته مشروط ايدى ﴿ ان الله على كل شئ قدير ﴾ الله تعالى هر شيئه
قادردر كرك نصرته وكرك منعنه ديلرسه مصيبتى سزدن انلره ويا انلردن سزه ايركورر ﴿ وما
اصابكم يوم التقى الجمعان فباذن الله ﴾ اول شيئكه سزه جمع مسلمين وجمع مشركين التقا ايتديكى
احد غزاسى كوننده اصابت ايتدى الله تعالينك قضاسيله در ﴿ وليعلم المؤمنين وليعلم الذين نافقوا ﴾
مؤمنين ومنافقينى تميز ايچوندر تا كه بونلرك ايمانى وانلرك كفرى ظاهر اوله ﴿ وقيل لهم
تعالوا قاتلوا فى سبيل الله اوادفعوا ﴾ اول منافقين حربدن قعود ايتدكلرنده انلره كلك الله تعالينك
سبيلنده قتال ايدك ويا سواد مجاهدينى تكثيرله كفارى انفس واموالكزدن دفع ايدك زيرا كه
كثرت سواد عدوى تخويف وشوكتلرين ضعيف ايدر ﴿ قالوا لو نعلم قتالا لاتبعناكم ﴾ ديرلر
اكر قتال ديلمكه صالح برشئ بيلسيدك سزه اتباع ايدردك لكن سز صددنده اولديغكز
شئ قتال دكلدر بلكه نفسى تهلكه يه القادر رأى خطا ايله مباشرت اولنمش قتالدر ﴿ هم
للكفر يومئذ اقرب منهم للايمان ﴾ ايمدى انلر اول كونده نصرت حيثيتندن اهل ايمانه قربلرندن
اهل كفره قربلرى زياده در ﴿ يقولون بافواههم ماليس فى قلوبهم ﴾ قلبلرنده اولميان شيئك
خلافنى لسانلريله اظهار ايدرلر ﴿ والله اعلم بما يكتمون ﴾ انلرك كتم ايتدكلرى نفاقلرينه حق
جل وعلا مفصلا عالمدر اماكه سزك علمكز اماراتله انك اجمالنده در ﴿ الذين قالوا لاخوانهم
وقعدوا لو اطاعونا ما قتلوا ﴾ كه انلر يوم احدده قتل اولنان اقربالرى حقنده كنديلر مدينه ده
اوتوروب ديرلركه اكر انلر قتاله كتميوب مدينه ده بزمله قالمش اولسه لر قتل اولنمزلردى ﴿ قل
فادرؤا عن انفسكم الموت ان كنتم صادقين ﴾ انلره ديكلكه چونكه تقدير اولنان قتالك دفعنه قدرتكز
اولديغنده صادقلر ايسه كز كنديكزدن موتى واسبابنى دفع ايدككه سزا كا احراسز حالبوكه
اول بر اعتقاد باطلدر بلكه موتك اسبابى كثيره در قتالك هلاكه وقعودك نجاته سبب اولمسى
كبى امر عكس اوزره دخى اولور ﴿ ولا تحسبن الذين قتلوا فى سبيل الله امواتا ﴾ الله تعالينك
سبيلنده قتل اولنانلرى سز اموات ظن ايتمكز ﴿ بل احياء عند ربهم ﴾ بلكه انلر ربلرى جل
شانه عندنده احياء ومقربونلردر ﴿ يرزقون ﴾ جنتدن رزقلنورلر ﴿ فرحين بما آتيهم الله من
فضله ﴾ مسرور وشاد اولدقلرى حالده اكا كه حق تعالى فضلندن انلره شرف شهادت وحيات
ابديه يه فوز ونعيم جنتله تمتع وكرامت قرب ويردى ﴿ ويستبشرون بالذين لم يلحقوا بهم من
خلفهم ﴾ وقتل اولنميوب كنديلردنصكره يه قلان اخوانلرينه تبشير ايتمك ديلرلر انى كه ﴿ الا
خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴾ انلر فى سبيل الله قتل اولنمغله بر حياته ايرديلركه انى وقوع
محذور خوف وفوات محبوب حزنى تكدير ايتمز * اشبو آيت كريمه دلالت ايدركه اشبو

دفعه قازمه ايله ضربنده
صنعانك قصرلرى كوروندى
بيوردى وبكا جبريل
عليه السلام خبر ويرديكه
بو كوردكلرمك جملهسنه
امتم غالب اولهجقدر
ديو تبشير ايلدى *
منافقلر عجب وعد ايله
سزى نيجه الداور يثربدن
حيره نك قصرينه الكز
يتشجك ديو خبر ويرر
مع هذا سز خوفكزدن
خندق قازه يورسز ديملريله
بو آيت كريمه نازل اولدى
* تفسير بصائرده * مسطور
دركه سلطان محمود غزنوى
سومنات طرفنه عزيمتنده
زمانك قطبى اولان امام
مقرى غزنوى يه دعا
رجاسيله كيدوب صف
نعالده نشسته ايكن * تعز من
تشاء وتذل من تشاء
تفسيرينك نكتهسندن سؤال
ايلدى خواجهٔ امام جوابنده
بو آيت كريمه نك روشن
معناسى بودركه سنى بيك
يديوز جنك فيلى ويوز
بيك سوار ايله بشبيك
فرسخ محلدن كتوروب
بنم كبى كدانك صف نعالنده
اوتوردر وبكا بويله كهنه
كليم وپاى برهنه ايله قناعت
پادشاهلغى احسان ايدوب
صدر آزاديده يرويرر

هیكل محسوس اولمیه بلكه برجوهر مدرك بذاته اولوب بدنك خرابیله فانی اولمیه وانك
ادراك وتألم والتذاذی اكا متوقف اولمیه حق تعالینك آل فرعون حقنده * النار یعرضون
علیها * قول شریفی اول معنایی تأیید ایدر ودخی پیغمبریمز علیه السلامك قولی كه * ارواح
الشهداء فی اجواف طیر خضر ترد انهار الجنة وتأكل من ثمارها وتأوی الی قنادیل معلقة
فی ظل العرش * شهدانك ارواحی یشل قوشلر اجوافنده در جنتك انهارینه واررلر
وثمارندن اكل ایدرلر وظل عرشده اصیلو قنادیلده قرار ایدرلر ودخی بو آیتده شهادته ترغیب
وطاعتی ازدیاده بعث وكشی كندویه انعام اولنان شیء مثلی اخوانیچون تمنی ایتمكی احماد
ومؤمنلر فلاحله بشارت واردر (یستبشرون بنعمة من الله وفضل) الله تعالیدن جنتله وانده كی
كراماتله استبشار ایدرلر (وان الله لایضیع اجر المؤمنین) والله تعالی مؤمنلرك اجرینی ضایع
ایتمز ایدوكنه تیقن ایدرلر بو قولده دلالت واردر كه انلر ایچون ایمانلری اوزره اجر اولمسی
ایمانی اولمیانلرك اعمالی محبطه واجوری مضعیه اوله (الذین استجابوا لله والرسول من بعدما
اصابهم القرح) كه اول مؤمنلر شول صفاتله متصفلردر كه انلره یوم احدده جراحات اصابتندن
صكره الله تعالینك ورسولنك امرینه اجابت ایدرلر (للذین احسنوا منهم واتقوا اجر عظیم)
انلردن رسول الله علیه السلامه طاعتله احسان ایدوب مخالفتدن اتقا ایدنلر ایچون اجر عظیم)
واردر * روایت اولنور كه وقتا كه ابو سفیان اصحابیله احددن مكه یه رجوع ایتدیلر روحاء
نام موضعه ایریشجك نادم اولوب كیرو پیغمبریمز علیه السلامه واروب رجوعه قصد ایتدی
اول خبر پیغمبریمز علیه السلام حضرتلرینه ایریشجك اصحابنه امر ایلدیكه دونكی كون بزمله
احدده اولنلر بو كون ابو سفیان اوزره كیتمكه چیقسونلر اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام
ایله اصحابدن بر جماعت چیقوب یوله كیردیلر حتی مدینه دن سكز میل مسافه ده حمراء الاسد
نام موضعه ایردیلر حتی كه یاره لولری دخی اجره رغبتلرندن عاجزلر ایكن قالقوب بیله كیتدیلر
حق تعالی مشركونك قلوبنه رعب القاء ایدوب پیغمبریمز علیه السلام اوزره رجوعی ترك
ایتدیلر (الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم) كه انلره عبد القیسدن ركب
ویا نعیم بن مسعود الاشجعی بیله سنجه اولان ناسه دیدیكه ابو سفیان واتباعی سزه استیصال
ایچون جمع اولوبدر صقنوب انلرك اوزرینه وارمكز (فزادهم ایمانا) اول قول انلرك
تصدیق ویقینن آرتوروب جهاده نیت خالصه ایله عزیمت ایتدیلر (وقالوا حسبنا الله)
الله تعالی بزه كافیدر دیدیلر (ونعم الوكیل) اونه كوزل موكل الیه در * روایت اولندیكه
ابو سفیان واتباعی احددن منصرف اولیجق ندا ایدوب دیدیكه یا محمد دیلرسك كلجك یلده
موعدمز موسم بدر اولسون پیغمبریمز علیه السلام ان شاء الله دیدی چون اول كله می یلده
ابو سفیان اهل مكه ایله چیقوب «مر الظهران» نام موضعه نزول ایتدیلر حق تعالی آنلرك قلوبنه رعب
القا ایدوب اول اراده ن كیرو دوندیلر مكر عبد القیسدن بر كمسنه تجارت ایچون مدینه یه كیدر
ایمش ابو سفیان اكا بر دوه یوكی قوری اوزوم ویرمكی وعد ایتدی تا كه مدینه یه واریجق
مسلمینی خروجدن تثبیط ایده * دینلدیكه اول نعیم بن مسعوده ملاقی اولدیكه اول معتمر
اولدیغی حالده انلره قدوم ایتدی واكا اون دوه ویرمكی التزام ایتدی تا كه مدینه یه واریجق

دیدی * بو آیت كریمه ده
* بیدك الخیر * كلام شریفنده
خیر و شر یدقدرتنده
ایكن شر لفظی اولمدیغی
خیر وشر اضداددن اولمغله
* سرابیل تقیكم الحر * كبی
بریله اكتفا اولندی یاخود
خیر وجودی وشر عدمی
اولمغله آمیزشلری
اولمدیغندن ونوع امؤمنین
بشارتنه مبنی اولدیغندن
شر منزل اولمدی زیرا
حضرت پیغمبر علیه السلام
بعض ادعیه لرنده * الخیر كله
بیدك والشر لیس الیك *
دیرلردی (تولج اللیل
فی النهار وتولج النهار
فی اللیل وتخرج الحی
من المیت وتخرج المیت
من الحی وترزق من تشاء
بغیر حساب) كیجه یی
كوندزه ادخال ایدرسن
* حتی كونلر اوزانوب
بعضا اون بش ساعت
اولور وكیجه لر طقوز ساعت
قالور * وكوندزی كیجه یه
ادخال ایدرسن * حتی
كیجه لر اوزایوب اون بش
ساعت اولور كونلر طقوز
ساعت * قالور ومیتدن
دیری ودیریدن میت چیقار
رسن مثلا نطفه دن
حیوان وحیواندن نطفه
یاخود یمورطه دن قوش

مسلمینی خروجدن تثبیط ایده چون نعیم مدینه یه واروب مسلمینی خروجه تجهز ایدر بولدی
دیدیكه سز انلره چیقمقمی دیلرسز حالبوكه انلر موسمده سزك ایچون جمع اولوبدرلر اوزر
لرینه وارسه كز هیچ بریكز اللرندن قورتلمز سز انلرك كثرتنه نسبتله سز انلره ثرید اولمز
سز اول خبردن اصحابه فتور كلدی پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه والله بن انلره چیقمینجه
اولمزین اكرچه بنمله هیچ بر كیمسه كلمزسه ده اویله اولسه حسبنا الله ونعم الوكیل دیوب
پیغمبریمز علیه السلام ایله یتمش راكب چیقوب حتی كه موسم بدره ایردیلر انده ابو سفیانك
كلمسنه منتظر اولدیلر حالبوكه اول مر الظهر اندن كیرو دونمشیدی مكر مسلمینك بیله لرنجه تجارت
متاعلری وار ایدی انده صاتدیلر (فانقلبوا بنعمة من الله) اویله اولسه اندن عافیت وایمان اوزره ثبات
وزیاده ایمان ایله (وفضل) وتجارتده ربح ایله دوندیلر (لم یمسسهم سوء) حالبوكه عدودن انلره
اذی ومكروه ایرمدی (واتبعوا رضوان الله) وجرات وخروجلری ایله الله تعالی رضاسنه
اتباع ایتدیلر كه اول دنیا وآخرت خیرینه فوزك مناطیدر (والله ذو فضل عظیم) الله تعالی
فضل عظیم صاحبیدر كه انلره تثبت وزیادهٔ ایمان وجهاد ایچون مبادرته توفیق ودینده تصلب
وعدو اوزره اظهار جرأت وهر سؤدن حفظ واصابت نفعله تفضل ایتدی (انما ذلكم الشیطان
یخوف اولیاءه) سزی تخویف ایچون ابو سفیان اتباعیله سزك ایچون جمع اولوبدر دینلر
شیطاندر كه رسول الله ایله جهاده چیقمیان اولیاسنی تخویف ایدر ویاخود شیطانك اولیاسی اولان
ابو سفیان واتباعی سزی تخویف ایدر (فلا تخافوهم) ایمدی انلردن خوف ایتمكز (وخافون
ان كنتم مؤمنین) بلكه بنم امرمه مخالفتدن خوف ایدوب رسول الله ایله جهاد ایدك اكر مؤمنلر
ایسه كز زیرا كه ایمان خوف الهی خوف ناس اوزره ایثاری اقتضا ایدر (ولا یحزنك
الذین یسارعون فی الكفر) كفر حرصله سریعا واقع اولنلردن ضرر خوفی سنی محزون
ایتمسونكه انلر متخلفیندن منافقلردر ویا اسلامدن ارتداد ایدنلردر (انهم لن یضروا
الله شیئا) انلر كفره مسارعتلریله الله تعالینك اولیاسنه برشی ضرر ایتمزلر بلكه ضرری
كندیلره ایدرلر (یرید الله ان لا یجعل لهم حظا فی الآخرة) الله تعالی دیلر كه آخرتده انلر
ایچون ثوابدن نصیب ایتمیه (ولهم عذاب عظیم) وثوابدن حرمانلریله بیله انلره عذاب
عظیم دخی واردر (ان الذین اشتروا الكفر بالایمان لن یضروا الله شیئا ولهم عذاب الیم)
شونلر كه ایماندن بدل كفری اختیار ایتدیلر انلر الله تعالینك سلطنتنه وملكنه وعبادیچون
اختیار ایتدیكی دین اسلامه برشیء ضرر ایتمزلر وانلره عذاب الیم واردر (ولا یحسبن الذین
كفروا انما نملی لهم خیر لانفسهم) یا محمد ویاخود اصحاب محمد سز شول كافر اولنلری ظن
ایتمكز كه بز انلره امهالمز وعمرلرین اطالهمز وشانلرین كندیلره غلبه مز انلره خیر اوله (وانما
نملی لهم لیزدادوا اثما) انلره امهال ایدرز كه اثملری زیاده اوله (ولهم عذاب مهین) وانلر
ایچون عذاب مهین اعداد ایتدیكمز حالده * قال النبی صلی الله علیه وسلم خیر الناس من طال
عمره وحسن عمله وشر الناس من طال عمره وساء عمله * پیغمبریمز علیه السلام ایدر ناسك
خیرلوسی اول كمسه در كه عمری طویل وعملی حسن اوله وناسك شرلوسی اول كمسه در كه
عمری طویل وعملی سیء اوله (ما كان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من

وطیردن بیضه ویاخود
كافردن مؤمن ومؤمندن
كافر چیقاررسن *
ودیلدیككه خزینهٔ رحمتكدن
حسابسز رزق ویررسن
(لا یتخذ المؤمنون
الكافرین اولیاء من دون
المؤمنین ومن یفعل ذلك
فلیس من الله فی شیء الا
ان تتقوا منهم تقیة ویحذركم
الله نفسه والی الله المصیر)
مؤمنلر مؤمنلردن ماعدا
كافرلری ولی ودوست اتخذ
ایتمسونلر كیمكه انلرله
بو دوستلغی ایشلرسه
اللهدن برشیده دكلدر
یعنی عدو اللهه دوستلق
دین حقدن دكلدر مكر
دار الحربده یاحسب
الضروره انلرك بیننده
بولنوب خوف اولندقده
اسانا مدارا اوله حق تعالی
سزی كفارله دوستلق
ایدوب منهیی ارتكابدن
عذابیله قورقودر ونهایت
مرجعكز الله تعالی یه در
* ابن عباس رضی الله
عنهدن روایة منافقلردن
عبد الله بن ابی واصحابی
مشركلر ویهودلرله دوستلق
ایدوب مسلمانلرك
احوالنی انلره خبر
ویررلردی بو آیتك نزولیله
بوانعالدن نهی اولندی

الطيب) يامخلصلر و يامنافقلر حق تعالى سزى مختلطين ترك ايتمز برحيثيتله كه مخلصكز منافقكزدن
بيلنميه تاكه مخلص منافقدن تميز ايدر يارسولنه احوالكز بيلدرمكله و ياتكاليف شاقه ايله اكا
صبروانى اذعان ايتمز مكر انلركه مخلصين اوله لر فى سبيل الله اموال وانفسلرين بذل كبى كه
انكله بواطن اختبار اولنور وعقايد اوزره استدلال اولنوراويله اولسه حق جل وعلا يوم
احدده منافقينى مخلصيندن تميز ايتديكه منافقلر رسول الله ايله غزاده تخلف ايتديلر مؤمنلر
ايسه نفس ومالارين فى سبيل الله بذل قصدى اوزره انكله كتديلر (وما كان الله ليطلعكم
على الغيب) وحق تعالى سزى علم غيبه مطلع قيلمديكه انكله قلوبده اولان كفرى وياايمانى
بيله سز (ولكن الله يجتبى من رسله من يشاء) لكن الله تعالى رسوللرندن ديلديكى كمسه يى اختيار
ايدوب بعض مغيباتى اكا بيلديرر وياغيبه دلالت ايدرشىء اكا بيان ايركورر (فآمنوا بالله
ورسله) ايمدى صفات اخلاصله الله تعالى يه ورسوللرينه ايمان كتورك وبيلك كه انلرك الله
تعاليدن اخبارلرى دكل الا انك انلره غيوبه اطلاعه در (وان تؤمنوا وتتقوا فلكم اجر
عظيم) اكرحق ايمانله مؤمن اولور ونفاقدن صاقنور ايسه كز سزيكيچون جنتده اجرعظيم
اولور (ولا يحسبن الذين يبخلون بما آتيهم الله من فضله هوخيرا لهم) يامحمد سن ظن ايتمكل
وياخود بخلا ظن ايتمسونلر حق تعالى فضلندن انلره ويرديكى شيئى الله تعالينك سبيلنه امر
اولنديغى كيفيت اوزره بذل وانفاقدن بخللرى انلره خيراوله (بل هوشرلهم) بلكه اول
بخل انلره شردر زيراكه انلراوزره عقابى استجلاب ايدر (سيطوقون مابخلوا به يوم القيامة)
بخل ايتدكلرى شيئك وبالى طوقك الزامى كبى انلره يوم قيامتده الزام اولنيسردر (ولله
ميراث السموات والارض) سموات وارضك ميراثى الله تعالينكدركه اهللرى هلاك كندنصكره
ملك اكا قالور * ايمدى الله تعالينك اولان شيئى انك يولنه انفاقدن نيه بخل ايدرلر وياخود
انلرك امساك ايدوب انك يولنه انفاق ايتمدكلرى شيئه هلاكلرى ايله اول وارث اولوب انلره
حسرت وعقوبتى قالور (والله بما تعملون خبير) الله تعالى منع واعطادن ايشلديككزى بيلور
اكا كوره سزه جزا قيلور * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من آتاه الله مالا فلم يؤد زكاته
مثل له ماله يوم القيامة شجاعا اقرع له زبيبتان يطوقه يوم القيامة ثم يأخذ بلهزميتيه يعنى شدقيه
ثم يقول انا مالك انا كنزك * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركمسه كه الله تعالى اكا مال ويروب
اول ايسه انك زكاتن ويرميه يوم قيامتده اول مال اكا بركل باشلو ييلان صورتنده كلوركه انك
زهرناك ايكى ديلى اولور وانك بوينونه طولانوب ايكى آوردلرينى الى ماشاءالله چوق زمانه
دكين صوقار طورر بن سنك مالك وكنزك ايدم ديو اكا بيلديرر * قال النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم والذى نفسى بيده اووالذى لااله غيره اوكما حلف مامن رجل يكون له ابل اوبقر
اوغنم لايؤدى حقها الا اتى بها يوم القيامة اعظم مايكون واسمنه تطاه باخفافها وتنطحه بقرونها
كلما جاءت اخراها ردت عليه اوليها حتى يقتضى بين الناس * پيغمبريمز عليه السلام قسم
ايدوب ديديكه بركمسنه كيم ابل ويابقر وياغنمى اولوب انك زكاتنى ويرميه يوم قيامتده
اول اعظم واسمنى خلقتده محشره كتوريلور واياقلريله صاحبن چكنرلر و بوينوزلرى ايله
سوسرلر هربارکه اول حيوانلرك آخرى اكا ايره ينه اوكدينده كيلرى دوندريله ناس بينى قضا

(قل ان تخفوا مافى صدوركم
او تبدوه يعلمه الله و يعلم
ما فى السموات وما فى
الارض والله على كل شىء
قدير) صدركزده اولان
كفاره دوستلغكزى كرك
اخفا كرك اظهار ايدرسكز
الله تعالى بيلور ديوسويله
و جمله كوكلرده و يرلرده
اولان اشيايى بيلور والله
عظيم الشان هرشيئه قادردر
وقدرتى جميع مكوناتى احاطه
و هر عمله مكافات ايدر
(يوم تجد كل نفس ماعملت
من خير محضرا وما عملت
من سوء تود لوان بينها
و بينه امدا بعيدا و يحذركم الله
نفسه والله رؤف بالعباد)
يوم قيامتده هر بر نفس
دنياده خيردن وشردن
ايشلديكى شيئى حاضر
بولور مودت وتمنى ايدركه
كاشكى انكله اول سوء
عملك بيننده نهايت مسافهٔ
بعيده اوليدى الله تعالى
سزى عقوبتدن حذر ايله
امر ايدر الله عظيم الشان
عبادته عقوبتدن حذر
امريله زياده مهربان واسر
كيجيدر (قل ان كنتم تحبون
الله فاتبعونى يحببكم الله
و يغفرلكم ذنوبكم والله
غفور رحيم) يامحمد يهود
و نصارايى سويله كه اكر

اولنجه اكا بومنوال اوزره عذاب ايديله (لقد سمع الله قول الذين قالوا ان الله فقير ونحن اغنياء)
حق جل وعلا شول كمسنه لرك قولنى ايشتديكه انلر الله تعالى فقيردر وبزغنيلرز ديديلر *
روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام بنو قينقاع يهودينه ابوبكر رضى الله تعالى عنه ايله نامه
كوندروب انلرى اسلامه كلمكه وصلاة مفروضه يى ادا ايتمكه ومالارينك زكاتك ويرمكه وحق
تعالى يه قرض حسن اقراض ايتمكه اول نامه ده بيوردى فنحاص بن عازوراء نام يهودى
ديديكه الله تعالى فقيردر زيراكه بزدن قرض حسن استدى ابوبكر رضى الله تعالى عنه اكا
ياوزلنوب برطابانجه اوردى اكر بيتمزده عهد اولميدى شمدى بوينوكى اورردم ديدى اندن
كلوب پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرينه شكايت ايلدى فنحاص ايسه اول قولنى انكار ايديجك
اشبو آيت كريمه نازل اولدى (سنكتب ماقالوا وقتلهم الانبياء بغير حق) انلرك اول قوللرين
وناحق يره انبيايى قتللرين كتبه من صحايفه يازسون واهمال ايتميوب علممزده حفظ ايديسرز
زيرا اول كلمه الله تعالى يه كفردر وقرآن ورسول الله ه استهزادر اول اجلدن قتل انبيايه
تقرين ايلدى * اشبونده تنبيه واردركه اول انلرك ارتكاب ايتديكى اول جريمه دكلدر واولكه
قتل انبيايه اجترا ايدر انك امثالى قولك اندن صدورى جدا استبعاد اولنمز (ونقول ذوقوا
عذاب الحريق) وبز انلرى ناره ادخال ايدوب عذاب محرقى ذوق ايدك ديرز (ذلك بما قدمت
ايديكم) سزه اشبو عذاب ايديكز تقديم ايتديكى معاصى سببيله در (وان الله ليس بظلام للعبيد)
والله تعالى عبيدنه ظلم ايدر دكلدر بلكه اول عادلدر احسان اهلنه اثابت ايدر عقاب ايدرسه
اسائت اهلنه ايدر غيريه دكل (الذين قالوا ان الله عهد الينا الانؤمن لرسول حتى يأتينا بقربان
تأكله النار) رؤساء يهوددن برجماعت ديديلركه الله تعالى توراتده بزه امر ووصيت ايتديكه
هيچ بر رسولى تصديق ايتميه وزكه اول كندويى من عندالله كلدم ديو زعم ايده مادامكه اول
قربانله كلوب انى نار سماويه اكل ايتميه وقربان هرشيئدركه انكله عبد الله تعالى يه تقرب ايده
اول كرك نسيكه ويا صدقه ويا سائر عمل صالحدر * روايت اولنوركه قرابين وغنائم بنى
اسرائيله حلال دكل ايدى قچانكه قربان ايتسه لر وياغنيمت السه لر سمادن دخانسز بياض بياض آتش
اينوب انى احراق ايدردى وانكله قبول اولديغى بيلنوردى واولكه قبول اولميه حالى اوزره
قالوردى * سدى ايدر الله تعالى بنى اسرائيله امر ايتديكه قچان سزه كندينى رسول الله زعم
ايدر كيمسه كلسه سز انى تصديق ايتمكز مكركه قربانله كلوب انى سمادن اينر آتش يه الاعيسى
ومحمد كلديكنده انلرى قربان طلبسز تصديق ايدك (قل قد جاءكم رسل من قبلى بالبينات
وبالذى قلتم فلم قتلتموهم ان كنتم صادقين) يامحمد انلره ديكل كه بندن اول زكريا ويحيى وشعياء
وسائر قتل اولنان رسوللر معجزات ايله وديديككز قربانله سزه كلمشلردى قولكزده صادقلر
ايسه كز نيچون انلرى قتل ايتديكز (فان كذبوك فقد كذب رسل من قبلك جاؤا بالبينات والزبر
والكتاب المنير) اكر انلرسنى تكذيب ايدرلرسه اكا صبر ايلكل سندن اول چكن رسوللر حجج
واضحه وصحف وشرايع واحكامى متضمن كتابله كلمشلر ايكن تكذيب اولنمشلردى (كل نفس
ذائقة الموت) هر نفس موتى طاتيجيدر (وانما توفون اجوركم يوم القيامة) اعمالكز كرك خير
ويا شردر جزاسى قبوردن قيامكز كوننده تام ووافى اولديغى حالده اعطا اولنورسز (فمن

سنز اللهى سورسكز بكا
تابع اولك كه الله تعالى دخى
سزى سور و كناهلريكزى
مغفرت ايدر الله عظيم الشان
مغفرت ورحمت ايديجيدر
(قل اطيعوا الله والرسول
فان تولوا فان الله لا يحب
الكافرين) ديكه الله تعالى يه
ورسولنه اطاعت ايدك
اكر بواطاعتدن اعراض
ايدرسكز سز كافرلرسز
تحقيق الله تعالى كافرلرى
سومز * مرويدركه
يهود ونصارى بز الله تعالينك
ابنا واحباسى يز ياخود
وفدنجران بزم عيسى عليه
السلامه عبادتمز الله تعالى يه
محبتمزدندر ديمشلر يله
* ان كنتم تحبون الله * آيتيله
امراولنديلر صكره عبدالله
بن ابى اصحابنه محمد كندويه
طاعتى الله تعالى يه طاعت
كبى ايدوب نصارينك
عيسايه محبتى مثللو كندويى
سومزى بزه امر ايدر
ديمسيله (قيل اطيعوا الله)
آيتى نازل اولدى (ان الله
اصطفى آدم ونوحا وآل ابراهيم
وآل عمران على العالمين)
تحقيق الله تعالى آدم عليه
السلامى ونوح عليه السلامى
وآل ابراهيم عليه السلامى
وآل عمرانى عالملر اوزرينه
انتخاب واختيار ايتدى *

زحزح عن النار وادخل الجنة فقد فاز) اول کمسه که ناردن تبعید اولنوب جننه ادخال اولنه اول مطلوبنه ظفر بولوبدر (وما الحيوة الدنيا الا متاع الغرور) دنیانك لذات وزخارفی دکل الا متاع باطلدر شول متاع مثلیدرکه انکله مشام تدلیس اولنورا کا رغبتله اشترا ایدن الدانور اول زمانده زائل اولوب کیدر عاقل اولان کشی کندویه قالمیان شیئی آلوب نیدر (لتبلون فی اموالکم وانفسکم) والله سز اموالکزده تکلیف انفاق واصابت آفاتله وانفسکزده جهاد وقتل ویا اسر وجراح وسائر مخاوف ومتاعب وامراضله اختبار اولنورسز (ولتسمعن من الذين اوتوا الكتاب من قبلكم ومن الذين اشركوا اذى كثيرا) وسزدن اول کتاب ویریلنلردن ومشرکلردن چوق اذی ایشیدرسز رسول اللهه هجر ودین اسلامه طعن وکفره‌یی مسلمین اوزره اغراء کبی حق تعالی انی مسلمینه وقوعندن اول خبر ویردیکه نفسلرینی صبر واحتماله توطین ایده‌لر نزولی عندنده ارهاق ایتمیوب لقاسنه مستعد اوله‌لر (وان تصبروا وتتقوا فان ذلك من عزم الامور) ایمدی اکر انلرك اذاسنه قاتلنور وامر اللهه مخالفتدن صقنورسه‌کز اول قاتلانمکز وصقنمکز معزومات اموردندرکه انك اوزره عزم واجب اولور ویاخود الله تعالی انکله امر ایدوب امرنده مبالغه ایتدیکی اشیادندر (واذ اخذ الله ميثاق الذين اوتوا الكتاب لتبيننه للناس ولا تكتمونه) ذکر ایت شول وقتیکه حق جل وعلا کتاب ویریلنلرك یعنی عالملرندن اخذ میثاق ایتدیکه اول کتابلرین ناسه تبیین وتعلیم ایده‌لر واندن برشیء انلردن ستر وکتم ایتمیه‌لر (فنبذوه وراء ظهورهم) انلر ایسه اول میثاقی اردلرینه براقدیلرنه حقنی رعایت ونه اکا التفات ورغبت ایتدیلر (واشتروا به ثمنا قليلا) وانك یرینه حطام دنیادن ثمن قلیل اخذ ایتدیلر (فبئس ما يشترون) نه مبؤس شیء اولور اولکه انی انلر نفسلریچون اختیار ایدرلر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم من كتم علما عن اهله الجم بلجام من نار * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکیمسه‌که دین علمنی اهلندن کتم ایده یوم قیامتده اکا آتشدن لجام اوریله علی رضی الله تعالی عنه ایدر حق جل وعلا اهل جهل اوزره تعلمی ایجاب ایتمدی اهل علم اوزره تعلیمی ایجاب ایتمزدن اول (لا تحسبن الذين يفرحون بما اتوا ويحبون ان يحمدوا بما لم يفعلوا فلا تحسبنهم بمفازة من العذاب ولهم عذاب اليم) ظن ایتمکل شونلر یکه اشلدکلری تدلیس وکتمان حقه سوینورلر وایشلمدکلری میثاقه ویاحق اظهار وصدق اوزره اخبار ایدر دیو حمد اولنمغی سورلر عذابدن نجاتله فائزین اوله‌لر * ایمدی اول ظنلری باطلدر وانلره کفر وتدلیسلری سببیله عذاب الیم واردر * روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام یهوده توراتده اولاندن برشیء سؤال ایدوب انلر ایسه اکا انی انده اولانك خلافی اوزره خبر ویردیلر واول خبرده کندیلرین اکا صدق ایدر کوستردیلر واول فعل باطللرینه سوندیلر اول سببدن بوآیت کریمه نازل اولدی * دینلدیکه اشبو آیتك نزولی شول قوم حقنده‌درکه پیغمبریمز علیه السلام ایله غزادن تخلف ایدوب بعد تخلفده مصلحت کوردك دیو اعتذار ایتدیلر وانکله حمد اولنمغی استدیلر ویاخود منافقین حقنده نازل اولوبدرکه منافقتلرینه سوینورلر ومسلمینه شول حقیقتده حال وفعلری اولمین ایمان ایله حمد اولنمغی دیلرلردی (ولله ملك السموات والارض) سموات وارضك ملکی الله تعالینکدر

بو آیت کریمه‌ده آل ابراهیمدن مراد ابراهیم علیه السلام کندیسیدر دینلدی یاخود اسمعیل واسحق علیهما السلام واولادلریدرکه انلرده بزم پیغمبرمز علیه السلام داخلدر و آل عمراندن مراد موسی و هروندر بو ایکیسی عمران بن یصهر بن فاهت بن لاوی ابن یعقوب علیه السلام اوغللریدر یاخود آل عمراندن مراد عیسی علیه السلامدر اناسی مریم بنت عمران بن ماثاندر اشبو ایکی عمران بیننده بیك سکزیوز ییل کچمشدر (ذرية بعضها من بعض والله سميع عليم) بو پیغمبران بر ذریت اولدیغی حالده کزیده اوله‌رق بعضیسی بعضیسندن منشعبدر الله تعالی ناسك اقوالنی ایشیدیجی واعمالنی بیلیجیدر (اذ قالت امرأة عمران رب انى نذرت لك ما فى بطنى محررا فتقبل منى انك انت السميع العليم) عمران بن ماثانك زوجه‌سی و عیسی علیه السلامك جده‌سی حنه بنت فاقود دیدیکه یارب قارنمده اولان شیئی آزادلو قول اوله‌رق

ایکیسنده اولان خلقك امورینه مالك اولدر (والله على كل شيء قدير) اول هر شیئه قادردر ثواب وکرك عقابی اهلنه ایرکورر (ان فى خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار لآيات لاولى الالباب) سموات وارضك اجرام عظیمه‌سی خلقنده او ایکیده‌کی شمس وقمر ونجوميله بیله وثانیده‌کی بحار وجبال واشجار ایله بیله لیل ونهارك بری کیدوب وبری کلمسنده بری آرتوب وبری اکسلمسنده حق تعالینك وجود ووحدت وکمال علم وقدرتنه شول شوائب حس ووهمدن خالصه عقول کامله اصحابیچون دلائل واضحه واردر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ويل لمن قرأها ولم يتفكر فيها * پیغمبریمز علیه السلام ایدر ویل شول کیمسه‌یه‌کیم اشبو آیتی اوقیوب انده تفکر ایتمیه (الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم) انلرکه الله تعالی‌یی هر حالده قیام وقعود واضطجاعده ذکر ایدرلر زیراکه انسان بو اوچ حالتك بریندن خالی اولمز * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو صلاة حقنده‌درکه مصلی صلاتی استطاعتی اولدیغی حالت اوزره ادا ایدر طورورکن والا اوتورورکن ویاخود یانی اوزره یاتورکن قیلور * سئل النبي صلى الله تعالى عليه وسلم عن صلاة المريض فقال صل قائما فان لم تستطع فقاعدا فان لم تستطع فعلى جنب * پیغمبریمز علیه السلام حضرتلرندن مریض نمازی نیجه قیلور دیو سؤال اولندقده دیدیکه طورورکن قیله اکا قادر دکلسه اوتورورکن قیله اکا دخی قادر دکلسه یانی اوزره یاتورکن قیله (ويتفكرون فى خلق السموات والارض) واستدلال واعتبار وجهی اوزره سموات وارضك خلقنده تفکر ایده‌لر تاکه انکله صانعك قدرتنه استدلال ایده‌لر وانك صانع قادر مدبر حکیم ایدوکن بیله‌لر * ابن عون ایدر فکر غفلتی کیدرر وقلبه خشیت کتورر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لا عبادة كالتفكر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر تفکر کبی عبادت یوقدر * زیرا اول قلبه مخصوصدر وخلقدن مقصود اولدر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم * رب رجل مستلق على فراشه اذا رفع رأسه ونظر الى السماء والنجوم فقال اشهد ان لك ربا وخالقا اللهم اغفر لى نظر الله اليه وعفى عنه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام ایدر برکیمسه فراشی اوزره چالقیون یاتورکن باشن قالدیروب سمایه ونجومه نظر ایتدی سنك رب خالقك وارلغنه شهادت ایده‌رن یا الهی بنی مغفرت ایت دیدی الله تعالی اکا رحمتیله نظر ایدوب مغفرت ایتدی * اشبو قول کریم علم اصولك شرفنه واهلنك فضلنه دلیلدر (ربنا ما خلقت هذا باطلا) یارب اشبو مخلوقاتی عبث وضایع یره خلق ایتمیوبسن بلکه حکم عظیمه ایچون خلق ایدوبسن زیرا انك جمله‌سندن انسانك وجودینه مبدأ ومعاشنه سبب اوله ومعرفتنه اول دلالت ایدر دلیل اوله وطاعتنه تحریص ایده تاکه عبد انکله حیات ابدیه وسعادت سرمدیه‌یه نائل اوله (سبحانك) الهی سنی عبثدن وخلق باطلدن تنزیه ایدرین (فقنا عذاب النار) ایمدی بزی طاعتکه توفیقکله نار عذابندن صاقلغل (ربنا انك من تدخل النار فقد اخزيته) یارب اول کیمسه‌که سن انی ناره ادخال وانده تخلید ایده‌سن انی غایت اخزا ایله اخزاء ایدرسن (وما للظالمين من انصار) شرك ومعصیتله نفسلرینه ظلم ایدنلره نازل اولان عذاب ناری منع ایدر موانع اولمز ودخی دیرلرکه (ربنا اننا سمعنا مناديا ينادى للايمان ان آمنوا بربكم فآمنا) یارب بز بر منادی ایشتدك‌که اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلم ویا قرآندر ربکز

سنك خدمتکه نذر ایتدم الهی اول نذرمی بندن قبول ایله تحقیق سن بنم نذرمی ایشیدیجی و بو نذردن نیتم نه ایدوکنی بیلیجیسن * بو حنه ایله الیشاع فاقودك قزلری اولوب الیشاع زکریا علیه السلامك وحنه عمرانك زوجه‌لری اولمغله بجناق ایدیلر اولوقتده ارکك اولادلرینی قدس شریف مسجدینه ویرمکه نذر ایتمك واولادلری دخی انقیاد ایتمك شریعتلرنده ثواب عظیم ایدی حنه اختیاره وعاقر اولمغله بر قوش کندو یاوریسیله کزدیکنی کوروب ولده آرزوکش و براولدم اولورسه کنیسایه ویره‌یم دیو نذر ایله حق تعالیدن نیازمند اولمغله حامله اولمشیدی زوجی عمران حنه‌یه یازق سکاکه طوغمزدن مقدم نذر ایلدك اکر حملك قز اولورسه مسجده شایان اولمز دیدی اول اثناده عمران وفات ایلدکده حنه فتقبل منى نیازنده اولدی (فلما وضعتها قالت رب انى وضعتها انثى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر

جل شانه یه ایمان کتوردك دیوناسی ایمانه دعوت ایدر اویله اولسه اکا اجابت ایدوب ایمانه کلدك (ربنا فاغفر لنا ذنوبنا) ایمدی یارب بزه مغفرت ایت کبائریمزی (وکفر عنا سیئاتنا) وصغائریمزی تکفیر ایت (وتوفنا مع الابرار) وارواحمزی ارواح صالحین ایله بیله قبض ایت تا که انلرك صحبتیله مخصوصین وزمره‌لرینه معدودیندن اوله‌وز ودخی دیرلرکه (ربنا وآتنا ماوعدتنا علی رسلك) ویارب رسولارك لسانی اوزره بزه وعد ایتدیکك ثوابی ویرکل (ولاتخزنا یوم القیامة) ویوم قیامتده بزی رسوای ایتمکل انی اقتضا ایدر شیئدن عصمتکله (انك لاتخلف المیعاد) مؤمنی اثابت وداعی‌یه اجابتله اولان موعودکه یارب سن خلف ایتمزسن (فاستجاب لهم ربهم) ربلری جل شانه انلرك دعاسنه اجابت ایدوب دیدیکه (انی لااضیع عمل عامل منکم من ذکر او انثی) یامؤمنلر سزدن ذکر وکرك اناثدن بنم طاعتم ایشلیانك اجرنی یوم قیامتده کاملاو فاضلاو یریرین ضایع ایتمزین (بعضکم من بعض) بعضکز بعضکزدندردین ونصرت وموالاتده‌ویاخود جمله‌کز آدم وحوادن کلوبدر اندن حق جل وعلا عمالك اعمالنی تفصیل ایدوب دیدیکه (فالذین هاجروا) شونلرکه شرکدن ویا دینلرین صیانت ایچون اوطانلرندن هجرت ایتدیلر (واخرجوا من دیارهم) ودیارلرندن انلری چیقاردیلر (واوذوا فی سبیلی) وبنم طاعتمده ایذا اولندیلر (وقاتلوا وقتلوا) وکفارله قتال ایدوب اندن قتل اولندیلر ویا انلرك بعضی قتل اولنیجق باقیسی قتال ایدوب ضعیف اولمدیلر (لاکفرن عنهم سیئاتهم) انلرك سیئه‌لرینی محو ایدرین (ولادخلنهم جنات تجری من تحتها الانهار) وانلری جنتلره قویارینکه التندن نهرلر جاری اولور (ثوابا من عندالله) اشبو تکفیر وادخال الله تعالی عندندن انلره عذاب اولدیغی حالده (والله عنده حسن الثواب) الله تعالی عندنده عباد ایچون طاعتلری اوزره حسن ثواب واردرکه اول نعیم باقیدر (لایغرنك تقلب الذین کفروا فی البلاد) یامحمد ویامؤمنیندن هر بریکز کفره‌نك دنیاده‌کی سعت وحظنه نظر ایتمکل ومکاسب ومتاجرلرنده تبسطلرینه الدانمغل * روایت اولنورکه بعض مؤمنین مشرکینی رخاء واین عیشده کوروب دیدیلرکه اعداء الله‌ی کوررزکه خیرده‌درلر بزایسه جوع وجهدله هلاك اولیورز انلری تسلیه ایچون اشبو آیت نازل اولدی (متاع قلیل) کفره‌نك ذکر اولنان حالاتی مؤمنین ایچون اعداد اولنان کرامات اخرویه‌یه نسبتله قصر مدتی ایچون متاع قلیلدر بلغهٔ فانیه ومتعهٔ زائله‌در * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ماالدنیا فی الآخرة الامثل مایجعل احدکم اصبعه فی الیم فلینظر بم یرجع * پیغمبریمز علیه السلام ایدر دنیانك آخرته نسبتله مثلی شول شیٔ مثلیدرکه بریکز برپارمغنی دریایه صوقسه نظر ایتسونکی ندکلو صویله چیقارر (ثم مأواهم جهنم) بوندنصکره مستقر ومصیرلری جهنمدر (وبئس المهاد) اول نه مبؤس قرارکاه اولورکه انلر انی کندیلر ایچون تمهید ایتدیلر (لکن الذین اتقوا ربهم لهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) لکن شونلرکه رب تعالی‌یه شرك ومعاصیدن صاقنوب اکا عبادتلرنده اخلاص ایتدیلر انلر ایچون جنات واردرکه تحتندن نهرلر جاری اولور ابدا انده قالورلر (نزلا من عندالله) اول انلره الله تعالی عندندن نزل اولدیغی حالده (وماعندالله خیر للابرار) الله تعالی عندنده‌کی کرامات کثرت ودوامیچون ابراره خیرلودر فجاره ویریلن متاع دنیادنکه قلتندن ماعدا تیز زائله اولور (وان من اهل الکتاب) اهل کتابدن بعضی واردرکه (لمن یؤمن بالله)

کالانثی وانی سمیتها مریم وانی اعیذبك وذریتها من الشیطان الرجیم) وقتاکه حنه حملنی وضع ایتدکده یارب بن بونی قز طوغردم دیو محزون اولدی الله تعالی انك نه طوغردیغنی بیلور وکنیسا خدمتیچون ارکك قز کبی دکلدر واکا مریم تسمیه ایلدم یعنی لسانلرنده امة الله دیمکدر ویارب انی وذریتنی رحمتکدن مطرود شیطانك وسوسه‌سندن سنك وقایه‌که اصمرلدم دیدی * حنه‌نك بو دعاسیله مریم وعیسی علیه السلام وسوسهٔ شیطاندن محفوظ اولدیلر * حدیث شریفده هر مولودك ولادتی وقتنده شیطان مس ایدوب بکا ایدر الامریم اوغلی مس ایتمامشدر بیورلدی (فتقبلها ربها بقبول حسن وانبتها نباتا حسنا وکفلها زکریا کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی لك هذا قالت هو من عندالله ان الله یرزق من یشاء بغیر حساب) مریمی ربسی کوزل قبول ایله قبول ایلدی وبتردی یعنی کوزل نشو نما وتربیه ایله

الله تعالی‌یه ایمان کتورور (وماانزل الیکم) وسزه انزال اولنان قرآنه (وماانزل الیهم) وانلره انزال اولنان تورات وانجیله (خاشعین لله) الله تعالی‌یه عذابندن خوف وثوابن رجائله متواضعین اولدقلری حالده (لایشترون بآیات الله ثمنا قلیلا) الله تعالینك تورات وانجیلده یازیلان آیاتنی حطام دنیادن عرض یسیره رغبتله تحریف وکتم ایتمزلر رؤساء یهوددن انلرك غیری ایتدیکی کبی (اولئك لهم اجرهم عند ربهم) ایمدی بوصفتلو کمسنه‌لر ایچون رب تعالی عندنده * اولئك یؤتون اجرهم مرتین * دلالتیله اجر مخصوص وموعدلری واردر (ان الله سریع الحساب) الله تعالی خلقك حسابنی سرعت اوزره ایدر زیرا که عملارین وجزالرین بیلور تأمل واحتیاطدن مستغنیدر یعنی انلرك موعودی سریع الوصولدر زیرا که سرعت حساب سرعت جزایی مستدعیدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیت کریمه ملك الحبشه اضحمه حقنده نازل اولوبدر انك وفاتی اول کونده جبرائیل علیه السلام پیغمبریمز علیه السلامه خبر ویروب پیغمبریمز علیه السلام صحابه‌یه دیدیکه دین قرنداشکز نجاشی وفات ایدوبدر اندن انلرکه بقیعه کتدی وارض حبشه اکا منکشف اولوب حتی‌که نجاشینك سریرینی کوردی ودرت تکبیر ایله اوزرینه جنازه نمازین قیلدی وانك ایچون استغفار ایتدی منافقلر بری برلرینه دیدیکه کورکه شونی کیم کورمدیکی ودیننده اولمیان برعلج کافر حبشی نصرانی نمازین قیلور اویله اولسه اشبو آیتی الله تعالی انزال ایله انی وصف ایتدی * عطا ایدر اشبو آیت کریمه نجران اهلندن قرق کشی حقنده نازل اولوبدرکه انلرك اوتوز ایکیسی حبشه‌دن وسکزی رومدن دین عیسی علیه السلام اوزره اولوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایمان کتورمشلردی ابن جریج رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیت عبدالله بن سلام واصحابی حقنده نازل اولدی ومجاهد ایدرکه اول اهل کتابدن هر ایمانه کلان حقنده نازل اولمشدر (یاایها الذین آمنوا اصبروا) یامؤمنلر طاعتك مشقتلرینه وسزه اصابت ایدن شدتلره صبر ایدك (وصابروا) وشدائد حرب اوزره صبرده اعداء اللهدن زیاده اولمغه جهد ایدك علی الخصوص اعدای عدوکز هوای نفس مخالفتی اوزره صبرده اوله (ورابطوا) سرحدلرده اقامت ایدك غزا ایچون آتلر بسلر وانکله اعدا کزی ارهاب ایدر اولدیغکز حالده * پس بواجلدن هرکسه سرحدده مقیم اوله تا که وراسنده اولان عباد وبلاددن کفار محاربینك شرنی دفع ایده اکرچه آتی بوغیسه ده اکا مرابط دینلدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم رباط یوم فی سبیل الله خیر من الدنیا وماعلیها * پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تعالینك سبیلنده برکون رباطك ثوابی دنیایی واوزرنده اولان اشیایی لله بذل وانفاق ثوابندن خیرلودر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من رابط یوما ولیلة فی سبیل الله کان له اجر صیام شهر مقیم ومن مات مرابطا جری له ذلك الاجر واجری علیه من الرزق وامن من الفتانات * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکسنه‌که برکون برکیجه الله تعالینك سبیلنده مرابط اوله انکیچون مقیمك برآی صائم اولمسنك اجری دکلو اجر اوله وبرکسنه‌که مرابط ایکن وفات ایده یوم قیامته دکین برآی اولان اجر انکیچون یازیلور وشهدایه ویریلان رزق هر دائم اکا دخی ویریلور وآفات قبردن امین اولور وسلمه بن عبدالرحمن رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام زماننده

نمالندیردی وزکریا علیه السلامی اکا کفیل قیلدی هر قچانکه زکریا علیه السلام مریمك اولدیغی چارطاقه داخل اولسه مریمك یاننده رزق ووقتسز میوه‌لر بولوردی بوندر دیو سؤالنده مریم بو الله تعالی طرفندندر در ایدی تحقیق الله عظیم الشان دیلدیکنی حسابسز رزقلندیرر * روایت اولندیکه حنه مریمی طوغردقده بیت المقدسه کوتروب احبارلره بو الله تعالیدن نذردر دیو تسلیم ایتدی انك تربیه‌سی خصوصنده احبار بیننده منازعه اولوب نهایت قرعه‌یه قرار ویردیلر یکرمی یدی کیمسه توریة یازدقلری قاملرینی اخذله نهر اردنه واروب قلملرینی ایرمغه آتدیلر سائرلرك قلملری باتوب زکریا علیه السلامك قلمی صو اوزرنده قالمغله انك کفالتنده قالدی دایه ایله انی بسلیوب حد طفولیت کچدکده انك ایچون یالکز بر نردبان ایله چیقیلور برچارطاق ترتیب ایدوب اکا وضعله کلیدلیوب مالزمه‌سنی کندو کورر ایدی واردقجه مریمك

رباطلو غزا يوغيدى بلكه اول زمانده رباط نمازاردنجه برآخر نمازه انتظارايدى شول دليل ايله كه * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم الا اخبركم بما يمحوالله به الخطايا و يرفع به الدرجات اسباغ الوضوء على المكاره وكثرة الخطا الى المساجد وانتظار الصلاة بعد الصلاة فذلكم الرباط فذلكم الرباط پيغمبريمز عليه السلام ايدر آگاه اولك كه سزه خبر ويره يم انى كه ايشلمسيله حق تعالى خطالرى محو ايدر ودرجاتى رفع ايدركه اول آبدستك سنن وآدابنى اكمالدر نفسك آبدستى كراهتى حالنده مثلا صووغك شدتنده ويا جسمك صودن المنده واشغال ومصائب حالنده اولديغى كبي ودخى ايراق يرده مسجده كتمكه تخطيلرك كثرتيدر ودخى برفرض نمازى ادا دنصكره برآخر فرض نمازك اداسنه انتظاردر * اشبو مرابطهٔ حقيقيه دركه ثواب ونفعى عظيم اولور زيراكه سرحدده مرابطه عبادتدن نوع واحددر اماكه بوذكراولنان انواعدر (واتقوا الله لعلكم تفلحون) والله تعالينك غيريدن تبرى ايله اتقاء ايدك كه غايت فلاحه ايرهسز ويا قبايحدن اتقاء ايدك كه ذكر اولنان مقامات ثلاثهيه نيلله فلاحه ايرهسزكه اول مضض طاعاته صبر ورفض عادتده مصابرهٔ نفس وجناب حقه مرابطهٔ سردر تاكه انكله واردات الهيهيه مترصد اولهسزكه اندن شريعت وطريقت وحقيقتله تعبير اولنوبدر * عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم من قرأ سورة آل عمران اعطى بكل آية منها امنا على جسر جهنم * پيغمبريمز عليه السلامدن مرويدر بركمسنه آل عمران سورهسنى اوقوسه اندن هر برآيت مقابلهسنده صراط اوزره امن ويريله * وعن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم من قرأ السورة التى يذكر فيها آل عمران يوم الجمعة صلى الله تعالى عليه وملائكته حتى تجب الشمس * پيغمبريمز عليه السلامدن مرويدر بركمسنهكه جمعه كوننده آل عمران سورهسنى اوقوسه تاكونش باتنجه الله تعالى وملائكهسى اكا صلاة ايده

سورة النساء وهى خمس وسبعون آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ياايها الناس اتقوا ربكم الذى خلقكم من نفس واحدة) يا ناس ربكز جل شانهدن خوف ايدوب شرك ومعصيتدن صاقنك كه اول سزى شخص واحددن يعنى ابو البشر آدم عليه السلامدن خلق ايتدى (وخلق منها زوجها) آدم عليه السلامك اضلاعنك برندن زوجى حوايى خلق ايتدى (وبث منهما رجالا كثيرا ونساء) اول آدم عليه السلام وحوادن بنون وبنات كثيره نشر ايلدى حق جل وعلا تقوى ايله امرندنصكره اشبو قدرت عظيمهسنه دلالت ايدر شيئله كندوبى وصف ايتدى تاكه انكله انلرى تعذيبه دخى قدرتن بيلوب اندن خوف ايدهلر واكا برشئ اشراك ايتمكسزن عبادت ايدهلر (واتقوا الله الذى تساءلون به) واول الله تعاليدن خوف ايدك كه برى بريكزدن برشئ ايستهسهكز انى وسيله ايدينوب استرسز (والارحام) ودخى ارحامى وسيله ايدينوب استرسز وياخود ارحامدن خوف ايدوب صله ايدك يوخسه قطع ايتمكز حق جل وعلا انى اسم شريفنه تقريبله تنبيه ايتديكه اول انك عندنده مكان ومنزلتده اوله * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم الرحم معلقة بالعرش تقول من وصلنى وصله الله ومن قطعنى قطعه الله) پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر رحم عرشه معلقهدر ديركه

بانده شتاده ياز ويازده قيش ميوهسى بولور ايدى بونلر ديو سؤالنده * هو من عند الله * ديمشدر (هنالك دعا زكريا ربه قال رب هب لى من لدنك ذرية طيبة انك سميع الدعاء) زكريا عليه السلام بو ميوهلرى مشاهده ايتدكده همان كندو محرابنه كيروب يارب سنك عندكدن بكا بر ولد طيب ومبارك باغشله ديو ربسنه دعا ونياز ايلدى تحقيق سن دعايه اجابت ايدنجيسن (فنادته الملائكة وهو قائم يصلى فى المحراب ان الله يبشرك بيحيى مصدقا بكلمة من الله وسيدا وحصورا ونبيا من الصالحين) زكريا عليه السلام محرابده قائم نماز قيلاركن ملائكه ياخود جبريل عليه السلام ندا ايلديكه تحقيق الله تعالى سنى كندودن كلن كلمهيى يعنى عيسى عليه السلامى تصديق ايدنجى وقومنك سيدى ونفسنى شهواتدن حبس ايدنجى وصالحلردن نبى اولديغى حالده * يحيى نام بر ولد ايله * تبشير ايلدى ديدى (قال رب انى يكون لى غلام وقد بلغنى الكبر وامرأتى عاقر قال

بكا واصل اولانه الله تعالى جل شانه رحمتن ايركوره وبنى قاطع اولانه الله تعالى جل شانه رحمتنى ايركورميه * وقال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم مامن عمل حسنة اسرع ثوابا من صلة الرحم ومامن عمل سيئة اسرع عقوبة من البغى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر اعمال حسنهدن صلهٔ رحم كبي ثوابى اسرع عمل يوقدر واعمال سيئهدن قطع رحم كبي عقابى اسرع عمل يوقدر (ان كان عليكم رقيبا) الله تعالى جل شانه اوزريكزه حافظ اولدى (وآتوا اليتامى اموالهم) يتيملرهماللرينى ويرك قچانكه بالغ اولهلر ويتيم شول صغيردركه باباسى اولميه زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم * لايتم بعد الحلم * بلوغدنصكره يتيملك يوقدر ديدى * روايت اولنديكه غطفاندن بر رجل عندنده قرنداشنك بريتيم اوغلنك مالى وار ايدى اول يتيم بالغ اولبجق اندن مالى استدى عمى ايسه اكا مالنى ويرمكدن امتناع ايلدى ايكيسى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه مرافعه اولنجق اشبو آيت كريمه نازل اولدى اويله اولسه عم سمعا وطاعة ديوب اكا مالنى دفع ايتدى چونكه اول انده مالنى قبض ايلدى جملهسنى فى سبيل الله انفاق ايتدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه اشبو غلام ايچون اجر ثابت اولوب والدى اوزره وزر باقى قالدى (ولا تتبدلوا الخبيث بالطيب) انلرك حرام اولان ماللرينى كنديكزك حلال ماللريكزه استبدال ايتمكز * علماء اشبو تبديلده اختلاف ايتديلر * ديندلديكه انلرك اولياء اوصيامى انك مالندن جيدى آلوب يرينه زيوف اقچه قورردى اندن نهى اولنديلر وياخود رزق حلال كلمسنه قاتلنميوب رزق حرام اخذينه عجله ايتمكز (ولا تأكلوا اموالهم الى اموالكم) وانلرك ماللرينى كندى ماللريكزه ضم ايدوب اكل ايتمكز زيراكه انلرك مالندن اجر مثلكزدن زيادهسى حرامدر حق تعالى جل شانهنك * فليأكل بالمعروف * قول شريفى دلالتيله (انه كان حوبا كبيرا) زيرا اول وجهله اكل عند الله ذنب عظيم اولدى ايمدى اندن صاقنك (وان خفتم ان لا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا ماطاب لكم من النساء مثنى وثلاث ورباع) اكر خوف ايدرسكزكه نسادن يتامايى تزوج ايتديككز تقدير اوزره انلرك حقوقنده عدل ايتميهسز ايمدى انلرك غيرى نسادن سزه حلال اولانلرى ايكيشر ايكيشر اوچراوچر دردر دردر تزوج ايدك وياخود حقوق يتاماده عدل ايتمهمك خوفيله تحرج ايدرسكز * ايمدى نساء بيننده دخى عدل ايتمامكدن خوف ايدوب حقى وقايه امكانكز اولديغى مقدارى انلردن تزوج ايدك زيرا برذنبدن تحرج ايدن كشىيه لايق اولوركه ذنوبك كلندن تحرج ايده * روايت اولندى وقتاكه حق جل وعلى يتامى امرينى تعظيم ايتدى انلرك ولايتندن تحرج ايدر اماكه نسائى تكثير واضاعتدن تحرج ايتمز اولدقلرنده اشبو آيت كريمه نازل اولدى واجماع امت نسانك عددنده انك اوزرهدركه بوامتك هيچ بركمسهيه دردتدن زيادهيى جمع جائز اولميه بلكه درت اوزره زيادهيى جمع پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك خصائصندن ايدى امتندن هيچ كمسهنك انده مشاركتى يوقدر اما عبد ايچون اكثر علما عندنده ايكى حرهدن زيادهيى جمع جائز اولمز * عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه ايدر عبد ايچون نكاحده ايكى مرأهيى جمع جائز اولور وبرمرأهيى ايكى كره تطليقدنصكره زوج آخره وارمينجه اكا عودت جائز اولمز ربيعه رضى الله تعالى عنه ايدر عبده دخى حر كبي درت حرائرى جمع جائز اولور (فان خفتم الا تعدلوا فواحدة) اكر نساء متعدده بيننده عدل ايتمك

كذلك الله يفعل ما يشاء قال رب اجعل لى آية قال آيتك الا تكلم الناس ثلثة ايام الا رمزا واذكر ربك كثيرا وسبح بالعشى والابكار) زكريا عليه السلام يارب بنم نيجه ولدم اولوركه بكا پيرلك كلدى * زيرا طقسان طقوز ياشنده ايدى * وبنم زوجهم طوغرمز ديدى * زيرا طقسان سكز ياشنده ايدى * الله تعالى ياخود جبرائيل عليه السلام ديديكه يا زكريا بويلهدر الله تعالى ديلديكنى ايشلر زكريا عليه السلام يارب بنم ايچون بر علامت تعيين ايله * كه زوجمك حملندن آگاه اولهيم * ديدى جبرائيل عليه السلام طرف باريدن ديديكه سكا نشان وعلامت اوچكون ناس ايله لسانكله تكلم ايتمكه قدرتك اولميوب انجق رمزله * كه ال وكوز وباشله * اشارت ايدهسن وربكى چوق ذكر ايله واخشام وصباحده دائما تسبيح ايله (واذقالت الملائكة يا مريم ان الله اصطفيك وطهرك واصطفيك على نساء العالمين) ياد ايله شول

خوفن ايدرسكز برين اختيار ايدوب اندن زياده‌يى ترك ايدك ﴿ اوما ملكت ايمانكم ﴾
وياخود سرار يدن اسر و طريق آخرله مالك اولديغكزى اختيار ايدن مؤنتلرنده خفت اولديغيچون
ومع ذلك ديلرسكز اندن اكثار ويا اقلال ايدرسكز و ديلرسكز قسملرنده عدل ايدر و ديلرسكز
عدل ايتمزسز ﴿ ذلك ادنى ان لا تعولوا ﴾ نسائى تقليلكز ويا امرأة واحده‌يى ويا تسررى بى اختيار كز
جور وميل ايتمكه اقربدر ويا الله تعالينك سزه فرض ايتديكنى تجاوز ايتمكه وعيالكز كثير
اولمغه اقربدر ﴿ وآتوا النساء صدقاتهن نحلة ﴾ ونسايه مهرلرينى ويرك طيب نفسله عوض
توقعنسز ويا الله تعاليدن عطيه وفضل اولديغى حالده ﴿ فان طبن لكم عن شئ منه نفسا فكلوه هنيئا
مريئا ﴾ اكر نساكز مهرلرندن طيب نفسلريله برشئ هبه ايدرلرسه اول تبعه‌سز سزه حلال
اولديغى حالده انى الوب انفاق ايدك ﴿ ولا تؤتوا السفهاء اموالكم التى جعل الله لكم قياما ﴾ تحت
ولايت تصرفكزده اولان سفهايهماللريكزى ويرمككزكه الله تعالى سزك قيام وانتعاشكزى
اول مال جنسندن قيلوبدر * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر حق تعالى جل شانه‌نك سكا
انعام ايدوب معيشتك اندن قيلديغى مالنى امرأه ويا اولادكه ويروب قيام وانتعاشكى انلرك يدندن
اولمسنه عمد ايتمكل انى كندك امساك واصلاح ايدوب رزق ومؤنتلرينى انلره‌سن انفاق ايلكل *
كلبى ايدر قچان بركسنه مرأه ويا ولدنى سفيه مفسد ايدوكنى بيلسه لايق اولمزكه انى مال اوزره
تسليط ايده ﴿ وارزقوهم فيها واكسوهم ﴾ وانلر ايچون ماللرنده رزق تقدير ايدك وانلرى
كيورك ﴿ وقولوا لهم قولا معروفا ﴾ وانلره وعدهٔ جميله ايدككه انكله نفسلرى طيب اوله
﴿ وابتلوا اليتامى ﴾ سز تحت ولايتكزده اولان يتامايى بالغ اولملرندن اول عقللرنده ودينلرنده
ومالى حفظلرنده احوالرين تتبعله اختبار ايدك ﴿ حتى اذا بلغوا النكاح ﴾ قچانكه بلوغ حدينه
ايريشه‌لر احتلام ايله ويا اون بش ياشنه ايرمكله * قال النبى عليه السلام اذا استكمل المولود خمسة
عشر سنة كتب له وعليه واقيمت عليه الحدود * پيغمبريمز عليه السلام ايدر قچان بر مولود اون بش
سنه‌يى استكمال ايده اندنصكره‌ده ايشلديكى خيرى وشرى يازيلور واوزرينه حدود اقامت
اولنور ﴿ فان آنستم منهم رشدا ﴾ اكر انلردن رشد كوررسكز اكر سوقده تصرف ايدنلردن
ايسه الينه مالدن شئ يسير ويروب كيفيت تصرفنه نظر ايده‌سز واكر سوقده تصرف ايدردكاسه
خانه‌سنك لوازمنى اشترا وتصرفده تيقظنه وتفطننه نظر ايده‌سز ﴿ فادفعوا اليهم اموالهم ﴾
تأخيرسز انلره ماللرينى دفع ايدك * اشبو دليلدركه انلرده رشد بيلمينجه انلره ماللرينى دفع جائز
اولميه ابو حنيفه رحمه الله تعالى ايدر قچان سن بلوغدن يدى سنه‌يى تجاوز ايتسه اكرچه انده رشد
كورلمزسه‌ده اكا مالى دفع اولنور زيراكه تغير احوالنده اول مدت معتبره‌دركه اندنصكره‌ده
صغارك ذكورى اناثندن تميز اولنور وصلاتله امر ايديلور * معلوم اوله‌كه بلوغ درت شيئك
بريله اولور ايكيسنده رجال ونساء مشتركلردر وايكيسى ايسه نسايه مختصدر اما رجال ونساء
مشتركلر اولديغى شيئك برى سن وبرى احتلامدر اما سن قچانكه مولود اون بش ياشنه ايرشه
اول كركسه غلام ويا جاريه‌در بلوغنه حكم اولنور تنكيم دليلى كچدى اشبوا كثر علمانك قوليدر
ابو حنيفه رحمة الله عليه ايدركه جاريه‌نك بلوغى اون يدى ياشنى وغلامك بلوغى اون سكز ياشنى
استكمال ايله‌در واما احتلامكه انكله مراد نزول منيدر اولكه كركسه احتلام ويا جماع

وقتيكه جبرائيل عليه السلام
ديديكه يا مريم تحقيق الله
تعالى سنى عبادت وعصمتله
انتخاب واختيار ايتدى
وسنى خصال ذميمه وعادت
قبيحه‌دن پاك ايتدى
وسنى عالملرك نسوانى
اوزرينه ترجيح ايتدى
﴿ يا مريم اقنتى لربك
واسجدى واركعى
مع الراكعين ﴾ يا مريم ربكه
طاعته مداومت ايله وسجده
ايله وركوع ايدنلرله بيله
ركوع ايله ﴿ ذلك من انباء
الغيب نوحيه اليك وما كنت
لديهم اذ يلقون اقلامهم
ايهم يكفل مريم وما كنت
لديهم اذ يختصمون ﴾ اشبو
قصهٔ مريم وزكريا ويحيى
وعيسى عليهم السلام غيب
خبرلرندندركه بز انى سكا
وحى ايدرز سن انلرك
يانلرنده دكل ايدككه انلر
تورية يازدقلرى قلملرينى
قرعه اولرق نهره
براقديلركه قنغيسى مريمك
تربيه‌سنه تكفل ايده‌جك
وانلرك مخاصمه‌لرى
وقتنده دخى حاضر دكل
ايدك ﴿ اذ قالت الملائكة
يا مريم ان الله يبشرك بكلمة
منه اسمه المسيح عيسى
ابن مريم وجيها فى الدنيا
والآخرة ومن المقربين ﴾

﴿ وشئ ﴾

وياشئ آخرله‌در * ايمدى قچان غلام ويا جاريه طقوز ياشنى استكمالدنصكره انده نزول منى
بولنسه بلوغنه حكم اولنور * واذا بلغ الاطفال منكم الحلم فليستأذنوا * دلالتيله واما نسايه
مختص ايكى علامت بلوغك برى حول فرجده شعر خشن بتمسيدركه اول اولاد مشركينده
بلوغدر * عطية القريظى رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه ايدر بن بنى قريظه سبيندن ايدم
مسلمين اول شعره نظر ايدرلردى شعرى بتمشى اولدرديلر بتمامشى اولدرمديلر بنم ايسه
بتمامش ايدى واولاد مسلمينده اول بلوغ ايدوكنده ايكى قول واردر * اما نسايه مختص بلوغك
برى حيض وبرى ايسه حبلدر قچان بر مرأه طقوز ياشنى استكمالدنصكره حيض كورسه بلوغنه
حكم اولنور وكذلك طوغرمزدن التى آى اول بلوغنه حكم اولنور زيرا اول مدت حملك
اقليدر ﴿ ولا تأكلوها اسرافا وبدارا ان يكبروا ﴾ يا معشر اولياء يتامانك اموالنى اسراف ايدر
ويا انلرك كبرنه مبادرت ايدر اولديغكز حالده يمكز شول حذرله كيم انلر بالغ اولوب ماللرين انلره
تسليمكز لازم اوله اندن اول مالدن اوليايه حلال اولانى بيان ايدوب ديديكه ﴿ ومن كان غنيا فليستعفف ﴾
اوليادن اولكه غنى اوله مال يتيمدن امتناع ايدوب نه قليل ونه كثير اكل ايتمسون ﴿ ومن كان فقيرا
فليأكل بالمعروف ﴾ واولكه مال يتيمه محتاج اولوب حالبوكه انى حافظ ومتعهد اوله قدر حاجتى واجرت
سعيى دكلو اندن اكل ايتسون * روى ان رجلا اتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال انى لفقير ليس لى
شئ ولى يتيم فقال كل من مال يتيمك غير مسرف ولا مبادر ولا متأثل * روايت اولنديكه بر رجل
پيغمبريمز عليه السلامه كلوب ديديكه بن فقيرم برشيئم يوقدر وحجرمده بر يتيم وار انك مالندن اكل
ايده‌يمى ديديكه اكل ايت اسراف‌سز وانك كبرنه مبادرت ايتمكسز واندن برشيئى جمعنسز ومال
يتيمدن اخذ اولنانك قضاسى لزومنده علما اختلاف ايتديلر بر قوم ديديلركه موسر اولديغنده قضا ايدر
زيرا * فليأكل بالمعروف * قوليله مراد اولدركه مال يتيمدن محتاج اولديغنده استقراض
ايدوب موسر اولنجق انى قضا ايتمسيدر * عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه ايدر كنديمى
مال اللهدن اخذده يتيمك وليسى منزلنه تنزيل ايتمشم استغنام حالنده استعفاف وافتقارم حالنده
معروفله اكل ايدرين بعده يسره ايريشنجك اول اكل ايتديكمى قضا ايدرين * شعبى ايدر ميته
اكلنه اضطرارى كبى اكا مضطر اولمينجه اندن اكل ايتميه وبر قوم ديديلركه اندن اكل ايتديكنى
قضا ايتمز بعده معروفله اكلك كيفيتنده علما اختلاف ايتديلر * عطاء رحمة الله عليه وعكرمه دخى
ايدرلركه اطراف اصابع ايله يميه واسراف واندن اكتساء ايتميه ﴿ فاذا دفعتم اليهم اموالهم
فاشهدوا عليهم ﴾ قچان سز تحت ولايتكزده اولان يتامايه ماللرينى تسليم ايده‌سز انلرك قبضنه
اشهاد ايدككه اول تهمتى كيدرر وخصوص ووجوب ضماندن بعيد قيلور * اشبو اشهاد
امرى دينلديكه ندب وبر قولده وجوب ايچوندر واندن مستفاد اولوركه دفعده قول صبينك
اوله يوخسه وليننك دكل اوليله اولسه ولى قولنك قبولى بينه ايله اوله‌كه اول شافعى ومالكى
مذهبيدر اماكه ابو حنيفه رحمه الله عليه انك خلافنى ملابسدر ﴿ وكفى بالله حسيبا ﴾ الله تعالى
جل شانه سزه محاسب يتر ايمدى انك امرينه مخالفتدن وحدودينى تجاوزدن صاقنك ﴿ للرجال
نصيب مما ترك الولدان والاقربون وللنساء نصيب مما ترك الولدان والاقربون مما قل منه او كثر
نصيبا مفروضا ﴾ والدان واقربون متوارثونك ترك ايتديكى مالك قليل وكرك كثيرندن

وانى دخى ياد ايله‌كه ملائكه
« يا مريم تحقيق الله تعالى
كن كلمه‌سيله خلق اولنور
اسمى مسيح عيسى ابن
مريم بر ولدله سنى تبشير
ايلدى » ديديلر دنياده
نبوت وآخرتده شفاعت
درجه‌لريله تام القدر ونزد
خداده مقربلردن اولديغى
حالده ﴿ ويكلم الناس فى المهد
وكهلا ومن الصالحين ﴾
وناسه بشكده كلام سويلركه
معجزه ايدى ويكيتلكنده
دخى ياخود سمادن نزولندن
صكره سويلركه دعوتدر
حالبوكه عباد صالحيندندر
﴿ قالت رب انى يكون لى
ولد ولم يمسسنى بشر
قال كذلك الله يخلق
ما يشاء اذا قضى امرا فانما
يقول له كن فيكون ﴾
مريم يارب بنم ايچون ولد
نيجه اولوركه بكا بر رجل
مس ايتمدى ديدى جبرائيل
عليه السلام كرچه بويله‌در
رجل طوقنمدى لكن
الله تعالى بر امرك حدوثنى
مراد ايدرسه ديلدكنى
خلق ايدر انجق انك
يارادلمسنده اول ديو امر
ايدر عقبنده اولور ديدى
﴿ ويعلمه الكتاب والحكمة
والتورية والانجيل ورسولا
الى بنى اسرائيل ﴾ انى

وارثلرينك ذكور واناثيچون نصيب مفروض ثابت اولدى * روايت اولنديكه اوس بن ثابت انصارى رضى الله تعالى عنه وفات ايدوب زوجه سى ام كحه ايله اوچ بناتنى تخليف ايتدكده اول متوفانك ايكى ابن عميسى سويد وعرفجه طوروب سنت جاهليه اوزره انك مالنى الديلر زوجه وبناته برشيئى ويرمديلر اكابناء كه اهل جاهليت نساء وصغاره برشئ ويرمزلردى بلكه ميراث محاربه يه قادر اولانكدر ديرلردى اويله اولسه ام كحه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه واروب انلردن شكايت ايلدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه صبرايتكه حتى حق تعالى نه امر ايدر كوره لم انك موجبنجه هر حقى صاحبنه ايرى كوره لم اول سببدن بو آيت كريمه نازل اولىجق پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سويد وعرفجه يه تنبيه ايتديكه اوسك مالندن برشئ تفريق ايتميه لر زيراكه حق جل وعلا اول مالدن زوجه وبنات ايچون نصيب اثبات ايدوبدر لكن مقدارينى بيان ايتميوبدر ايمدى بيان اولنمينجه صبر ايده لر اندنصكره (يوصيكم الله) آيتى نازل اولوب زوجه يه ثمن وبناته ثلثان وايكى ابن عمه باقى قلانى ويردى (واذا حضر القسمة اولوا القربى واليتامى والمساكين فارزقوهم منه) قچان ميراث قسمتنه ميته وارث اولميوب لكن اكا قرابتى اولانلر ويتيملر ومسكينلر حاضر اوله لر اول مقسومدن انلره قلوبلرين تطييب ايچون برشئ ويرك (وقولوا لهم قولا معروفا) وانلره قول معروفله سويلكز انلره دعا ايتمك وويرلانى ازرغنق وانكله منّ ايتمك كبى * اشبو آيتك حكمنده علماء اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه اشبو حكم ميراث آيتندن اول ايدى اول نازل اولىجق بونسخ اولندى وآخرون ديديلركه بونسخ اولنميوبدر اهل ميراث اوزره موجبيله عمل واجبدر واكر ورثه نك بعضى طفل ايسه اول قسمته حاضر اولان اصناف مذكوره ولى اعتذار ايدوب ديه كه بومال بنم مالكم دكلدر بلكه صغاركدر بيودكلرنده سزه حقوقكزى ويرسونلر وبعضيلر ديديلركه اشبو صغار وكبارك اموالنده بزه حق واجبدر كبارانى كنديلر ويرر وصغارك وليلرى ويرر وبعضيلر ديديلركه اشبو امر ندب واستحباب ايچوندر يوخسه حتم وايجاب ايچون دكل اشبو اقاويلك اولاسيدر ديديلر (وليخش الذين لو تركوا من خلفهم ذرية ضعافا خافوا عليهم) يتامى امرنده اوليا الله تعالى جل شانه دن قورقوب اول يتامايه ايشلسونلر انى كه كنديلر وفات ايتديكنده شول ذرارئ صغارلرينه ايشلنمدكنى سوه لركه اول ضعاف اوزره فقر وتكفف خوفى اوله وياخود مريضك وصيتنه حاضر اولنلر الله تعاليدن قورقوب كنديلرك اولادينه شفقتلرى كبى مريضك اولادينه شفقت ايدوب مريضى اولادينه اضرار ايتمكدن منع ايده لر وياخود وصيت ايدنلر وصيتده اسرافدن صاقنسونلرا كرچه خير ايسه ده ذرية ضعاف تخليف ايتدكارى تقدير اوزره انلره ضياع خوفى اوله اشبونده ارشاد واردركه كشى كندى اولادينه ايتديكى ترحم وشفقتى غيرك اولادينه دخى ايده (فليتقوا الله وليقولوا قولا سديدا) ايمدى الله تعاليدن قورقوب كندى اولادلريچون سويلدكلرى قول سديدى يتامى ايچون دخى سويلسونلر وياخود مريضى وصيتده اسرافدن منع ايتسونلر واكا توبه وكلمهٔ شهادت تلقين ايتسونلر (ان الذين يأكلون اموال اليتامى ظلما انما يأكلون فى بطونهم نارا وسيصلون سعيرا) شونلركه يتيملرك مالرين ظلمله اكل ايدرلر قارنلرى طولوسى برشئ

قدجئتكم باية من ربكم انى اخلق لكم من الطين كهيئة الطير فانفخ فيه فيكون طيرا باذن الله وابرئ الاكمه والابرص واحيى الموتى باذن الله وانبئكم بما تأكلون وماتدخرون فى بيوتكم ان فى ذلك لآية لكم ان كنتم مؤمنين) حق تعالى اول مولوده صحف وكتاب منزله يى وحكمت شريعتى وخاصه توريه وانجيلى تعليم ايدر وبنى اسرائيله پيغمبر ارسال ايدر وقتاكه بنى اسرائيلك انك رسالتندن سؤاللرنده انلره ديه كه تحقيق ربكز طرفندن علامتله سزه كلدم سزيچون چاموردن قوش هيئتنده تصوير ايدوب اكا اوفوررم الله تعالينك اذنيله اول طير اولور واناادن طوغمه اعمايى وبرص علتنى اوكولدرم وباذن الله موتايى ديرلدرم وخانه كزده اكل وادخار ايتديككزى سزه خبر ويررم تحقيق بوبش معجزه سزيچون علامت وادعامه دلالتدر اكرسز بكا ايمان كتورنلردن اولورسكز * بو آيت كريمه ده اولان معجزه لرك روايتلرى مختصر بحثله بووجه

اكل ايدرلركه اول انلرى ناره ايلتور وعاقبت انلر شول ياليكلو ناره كيرر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم رأيت ليلة اسرى بى قوما لهم مشافر كمشافر الابل احداها قالصة على منخريه والاخرى على بطنه وخزنة النار يلقمونهم جمر جهنم وصخرها فقلت ياجبريل من هؤلاء قال الذين يأكلون اموال اليتامى ظلما * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر ليلهٔ اسراده بر قوم كوردمكه دوه نك كبى دوداقلرى وار انك برى بورننه بوكيلوبدر وبرى دخى قارنى اوزره صارقوبدر زبانيلر ايسه جهنم قورلرينى وطاشلرينى انلرك آغزلرينه صوقارلر ديدمكه ياجبريل بونلر كيملردر ديديكه يتيملركماللرينى ظلمله اكل ايدنلردر (يوصيكم الله فى اولادكم للذكر مثل حظ الانثيين) حق جل وعلا سزه اولادكزك ميراثى شاننده امر وعهد ايدركه قچان سزدن رجل ويامرأه وفات ايدوب ذكور واناثدن اولادينى ترك ايتسه هر ابن ايچون ايكى بنت سهمى ويريله (فان كن نساء فوق اثنتين فلهن ثلثا ماترك) اكر ميتك ترك ايتديكى اولادى ايكى ويا ايكيدن اكثر بنات اولوب انلركله بيله ابن يوغيسه انلر ايچون ميراثك ثلثانى واردر (وان كانت واحدة فلها النصف) واكر مولوده بنت واحده ايسه انكيچون ميراثك نصفى واردر (ولابويه لكل واحد منهما السدس مما ترك ان كان له ولد) وميتك اب وامندن هر بريسيچون سدس واردر اكر اول ميتك ولدى يعنى ابن ويابنتى وياخود ولد ابنى وارايسه (فان لم يكن له ولد وورثه ابواه فلامه الثلث) واكر ميتك ابن ويابنتى ويا ولد ابنى اولميوب اكا اب وامى وارث اولورسه جميع ميراثك ثلثى امك اولوب باقيسى عصوبت ايله ابك اولور (فان كان له اخوة فلامه السدس) واكر ميتك ايكى ويا ايكيدن اكثر قرنداشلرى كرك جميعى ذكور واناث ويامختلف اولسون ويا جميعى اخوات لاب وام ويالاب ويالام مختلف اولسون ام ايچون سدس اولور (من بعد وصية يوصى بها او دين) اشبو نصابك ورثه يه قسمتى ميتك دينى قضاء ووصيتى تنفيذندن صكره در (اباؤكم وابناؤكم لاتدرون ايهم اقرب لكم نفعا) آباء وابناءكزكه سزه وارث اولدر بيلمزسزكه دنيا وآخرتده انلرك قنغيسى سزه انفعدر بلكه سزه انفع اولانه الله تعالى اعلمدر ايمدى انلرك شاننده الله تعالينك تدبيرينه اتباع ايدك يوخسه انلرك بعضنى تفضيل وياحرمانه عمد ايتمكز * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر آباء وابنادن قنغيسنك حق تعالى يه اطاعتى زياده ايسه يوم قيامتده انك درجه سى آخردن ارفع اولور ايمدى اول درجه سى ارفعنك شفاعتيله حق تعالى اول درجه ده اسفلى انك درجه سنه ارفع ايدر تاكه برى برلريله قرير العين اوله لر (فريضة من الله) اشبو مواريثدن ذكر اولنان الله تعاليدن فرض اولدى فرض اولنمقلغله (ان الله كان عليما حكيما) الله تعالى عبادنك امورينه عليم وقضاء وتقديرنده حكيم اولدى (ولكم نصف ماترك ازواجكم ان لم يكن لهن ولد) سزيچون وفات ايدن زوجاتكز تركه سنك نصفى واردر اكر اول زوجاتك سزدن ويازوج آخردن ذكر وانثى ولدى ويا ولد ابنى يوغيسه (فان كان لهن ولد فلكم الربع مما تركن) واكر وفات ايدن زوجاتكزك سزدن ويازوج آخردن ولد ويا ولد ابنى وارايسه اول زوجاتك تركه سندن سزكيچون ربع واردر (من بعد وصية يوصين بها او دين) سزكيچون زوجاتكز ميراثندن نصف وياربع حصولى اول زوجاتك دينى قضا ووصيتى تنفيذ اولاندنصكره در (ولهن الربع مما تركتم ان لم يكن لكم ولد) زوجاتكز

اوزره دركه بالچقدن تصوير ايدوب جان ويرديكى يراسا قوشيدر دينلمش * بعضيلرى بر قوش ايديكه خلقيك نظرنده پرواز ايدوب صكره دوشوب ميت اولديكه فعل حقدن ممتاز اوله ديمشلر * موتايى احيا بحثنده عازر وابن العجوز وابنة العاشر وسام بن نوح عليهم السلامكه درت موتادر اوچى بعد الاحيا اجللرى حلولنه دك تعيش ايتديلر امام سام بن نوح عليه السلام عيسى عليه السلامك دعاسيله ديريلوب سؤال وجوابدنصكره ينه دعاسيله ميت اولدى دينلدى * وبيتلرنده اكل اولنان وكرويه صاقلنانى خبر ويرمسى مكتبده اطفاله بوكون باباكز واناكز فلان شيئى يديلر وفلان شيئى يعنى طعامى فلان محله وضع ايتديلر ديو خبر ويروب اطفال دخى اومحلدن بولوب اكل ايدرلردى دينلدى (ومصدقا لما بين يدى من التورية ولاحل لكم بعض الذى حرم عليكم وجئتكم باية من ربكم فاتقوا الله واطيعون) وبندن مقدم تورتده

ایریشه الآن سیئاتمه توبه اولسون شمدنکیرو انی ایشلمین دیر (ولاالذین یموتون وهم کفار) وشونلره دخی توبه یوقدرکه کفر اوزره اصرار ایدر اولدقلری حالده فوت اولنلر کرکسه مشرکین ویاخود منافقیندر (اولئك اعتدنالهم عذابا الیما) ایمدی بز انلرایچون عذاب الیم تهیئه ایتمشزدر * روایت اولندیکه زمان جاهلیتده واوائل اسلامده قچان بر رجل فوت اولوب مرأه‌سنی ترك ایتسه اول رجلك عصبه‌سی وارایسه کلور وثوبنی اول مرأه‌نك اوزره براغور شمدنکیرو بن مرأیه احقین دیوب من بعد دیلرسه انی صداق اول ایله یا کندی تزوج ایدر ویاغیریه تزویج ایدوب صداقنی الور ویا زوجندن اکا انتقال ایدن میراثی الندن النجه انی تزویجدن منع ایدردی اویله اولسه حق جل وعلا حضرتلری مسلمینی افعال مذکوره‌دن نهی ایچون دیدیکه (یاایها الذین آمنوا لایحل لکم ان ترثوا النساء کرها) یامؤمنلر سزه حلال اولمزکه مورثکز نساسنی ارث طریقی اوزره اخذ ایدوب اکراه ایله ویاخود کارهات ایکن انلری کندیکز تزوج ایدرسز (ولاتعضلوهن لتذهبوا ببعض ما آتیتموهن) ودخی اول نسایی تزویجدن منع ایتمکز تاکه انلره ویردیککز صداقك بعضنی انلردن الەسز ویاصداقلری اوزره انلره خلع ایتدیره‌سز (الاان یأتین بفاحشة مبینة) مکرکه اول نساء فاحشهٔ مبینه ایشلیه‌لر نشوز وسوء عشرت وعدم تعفف کبی اویله اولسه سزه حلال اولورکه ویردیککز صداقی انلردن کیروا المغیچون انلره عضل ایده‌سز (وعاشروهن بالمعروف) ونسائکز ایله فعلده انصاف وقولده اجمال ایله معاشرت ایدك (فان کرهتموهن فعسی ان تکرهوا شیئا ویجعل الله فیه خیرا کثیرا) اکر نساکز صحبتندن کراهت ایدرسه‌کز مجرد کراهت نفسله انلردن مفارقت ایتمکز کاهی برشیئدن کراهت ایدرسز والحال الله تعالی انده سزك ایچون خیر کثیر قیلور والدصالح والفت ومحبت وصلاح دین کبی * اشبو آیتده رجل زوجه‌سنی معروفله امساکك استحبابنه ارشاد واردر اکرچه هوای نفسنه مخالف ایسه‌ده وطلاقك کراهتنه دلالت واردر (وان اردتم استبدال زوج مکان زوج وآتیتم احداهن قنطارا فلا تأخذوا منه شیئا) اکر برمرأه‌یی تطلیق ایدوب برینه مرأهٔ اخرایی تزوج مراد ایتسه‌کز اندن نشوز وفاحشه سبقت ایتمکسزین والحال انلرك برینه صداق ایچون مال عظیم ویرمش اولسه‌کز زنهار اندن برشیء اخذ ایتمکز (اتأخذونه بهتانا واثما مبینا) سز انی بهتان ایدر واثم اقتراف ایدر اولدیغکز حالده اخذ ایدر میسز قچان انلرك بری برمرأهٔ جدیده‌یی تزوج مراد ایتسه تحت نکاحنده اولان مرأه‌یی فاحشه ایله بهتان ایدردی تاکه اول بهانه ایله اکا ویردیکی صداقی آلوب جدیده‌یی تزوجه صرف ایده اویله اولسه اندن نهی اولندی اشبونده صداقده مقالاتك جوازینه دلالت وار (وکیف تأخذونه وقد افضی بعضکم الی بعض) سز اندن صداقی نیجه استرداد ایدوب اولورسز حالبوکه اول اکا ملامسه ودخولله واصل اولوبدر واول حالت ایسه صداقی تقدیر وایجاب ایدوبدر (واخذن منکم میثاقا غلیظا) واول نساء سزدن عهد وثیق اخذ ایدوبدرکه اول حق صحبت وممازجه‌در ویا حق تعالینك انلرك شاننده * فامساك بمعروف او تسریح باحسان * دیو ازواج اوزره اولان ایثاقیدر ویاعقد نکاحده‌کی ایجاب وقبولدر (ولاتنکحوا مانکح آباؤکم من النساء الا ماقد سلف) آباکزنکاحلندیغی نسائی نکاحلنمکز مکرکه زمان جاهلیتده کچمش

الیّ مرجعکم فاحکم بینکم فیما کنتم فیه تختلفون) یاد ایله که حق تعالی عیسی علیه السلامه تحقیق بن سنی توفی یعنی تماما قبض ایده‌رم ومقر ملائکه‌یه رفع ایده‌رم وسکا قصد ایدن کافرلردن سنی تطهیر وخلاص ایده‌رم) بیوردی وسکا تابع ومؤمن اولنلری تا قیامته دك کافرلرك فوقنده ایدیجییم صکره کرك تبعه وکرك کفارك رجوعی بنم طرفمه‌در جمله‌کزامردینده ایلدیککز اختلافی بینکزده عدله حکم ایده‌رم * اشبو عیسی علیه السلامك توفیه‌سی بحثنده توفیه‌یی استیفا معناسنه تماما اخذ وقبض ایتمك اولور وبوتقدیرجه یهودك قتلندن حفظ ایچون یردن سنی قبض ایتدم دیمك اوله دینلمش * وعین موت معناسنه اولوب آخر زمانده نزولندنصکره اماته ایده‌رم دیمکدر دینلمش * وعلی قول نائما رفع اولنمش اولمغله اوآرالقده توفیه اوله دینلمش * یاخود سنی عالم ملکوته عروجه مانع اولور شهواتدن امساك یااول شهواتی اماته ایده‌رم

اوله انك اوزره مؤاخذه اولنمز (انه کان فاحشة ومقتا وساء سبیلا) زیرا اول نکاح عندالله فاحشه اولدی هیچ برامته اول رخصت ویرلمدی وارباب مروت عندنده ممقوت اولدی ودینده طریق سیء اولدی * براء بن عازب رضی الله تعالی ایدر بروقتده حاکم النداو ایله بکا اوغرادی دیدمکه قنده کیدرسن دیدیکه پیغمبریمز علیه السلام بنی برکسه‌یه کوندردیکه اول باباسنك مرأه‌سنی تزوج ایتمش انك باشن کسوب کتورم * اشبو حکم اجداد نساسنه دخی شامل اولور اول اجدادك درجه‌لری نه‌قدر اعلا ایسه‌ده اول اجداد کرکسه نسبا اب ویا ام جهتندن ویاخود رضاعا اب ویاام جهتندن اولسون علمادن نکاحی عقدده حقیقتدر دیین بابانك مزنیه‌سین تزوج حرام ایدوکنه استدلال ایدر نتکیم انکله بابانك ملك یمینیله وطیء ایتدیکنی تزوج اکا حرام ایدوکنه استدلال ایدر حالبوکه انده عقد یوقدر (حرمت علیکم) سزه نکاحلنمق حرام قیلندی (امهاتکم) انالریکزی وانده جدات دخی داخل اولور درجه‌سی نه‌قدر یوجه ایسه‌ده اول کرك ام ویا اب قبیلندن اولسون (وبناتکم) ودخی قزلریکزی وانده بنات ابن وبنات بنت دخی داخل اولور درجه‌ده نه‌قدر اشاغه ایسه‌ده (واخواتکم) ودخی قیز قرنداشلریکزی اول کرکسه لاب وام ویالاب ویالام اولسون (وعماتکم) ودخی باباکز قیز قرنداشلری اوچ جهتدن هرقنغیسیله ایسه وانده آباء واجداد اخواتنك جمعی داخل اولور درجه‌لری نه‌قدر یوجه ایسه‌ده (وخالاتکم) ودخی اناکز قیز قرنداشلری اوچ جهتدن هرقنغیسیله ایسه‌ده وانده امهات وجدات اخواتنك جمیعی داخل اولور درجه‌لری نه‌قدر یوجه ایسه‌ده (وبنات الاخ وبنات الاخت) ودخی ار قرنداش قیزلری ودخی قیز قرنداش قیزلری انلرك قرنداشلغی اوچ جهتدن هرقنغیسیله ایسه‌ده وانده اخ واخت اولادینك بناتی داخل اولور درجه‌لری نه‌قدر اشاغه ایسه‌ده (وامهاتکم اللاتی ارضعنکم واخواتکم من الرضاعة) ودخی شول انالریکزکه سزه سودلرین امزردیلر * ودخی سزکه برمرأه‌دن سود امن قیز قرنداشلریکز نکاحی حرام قیلندی وبالجمله نسبدن حرام اولانلر رضاعدن دخی حرام اولور * قال النبی صلی الله علیه وسلم یحرم من الرضاعة مایحرم من الولادة * پیغمبریمز علیه السلام ایدر ولادت جهتندن نکاحی حرام اولانلر رضاعه جهتندن دخی حرام اولور وحرمت رضاع ایکی شرط ایله ثابت اولور بری بودرکه مولود ایکی ییلی استکمال ایتمزدن اول اوله حق تعالینك * والوالدات یرضعن اولادهن حولین کاملین * قول شریفی دلالتیله وبری دخی بودرکه اونا کثر علما قولیدر واحوطدر رضاعك قلیلی وکثیری نکاحی حرام ایدرکه اول ابن عباس وابن عمر رضی الله تعالی عنهما قولیدر وسعید بن المسیب وسفیان ثوری ومالك واوزاعی وائمهٔ حنفیه اکا ذاهبلردر (وامهات نسائکم) ونسائکزك انالرینی دخی نکاحلنمق سزه حرام قیلندی وبالجمله برکسنه‌که برمرأه‌یی عقد نکاح ایده‌کرکسه اکا داخل اولسون وکرك داخل اولمسون اول مرأه‌نك امهاتی وجداتی اکا حرام اولور اول جدات درجه‌ده نه‌قدر یوجه ایسه واول امهات وجداتك اول مرأه‌یه انتسابی کرکسه نسبدن ویا رضاعدن اولسون (وربائبکم اللاتی فی حجورکم من نسائکم اللاتی دخلتم بهن) ودخی شول مجامعت ایتدیککز نساکزك زوج سابقندن طوغوب تحت تربیه‌کزده‌کی صغیره

دیمك اوله دینلمش * یاخود بدی ساعت وفاتندن صکره سمایه رفع اولندی دینلمش نصاری بوکا ذاهبدر (فاما الذین کفروا فاعذبهم عذابا شدیدا فی الدنیا والاخرة ومالهم من ناصرین) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلر دنیاده قتل واسیر وجزیه واخرتده مخلد نار ایله عذاب شدید ایده‌رم وانلر ایچون عذابدن منعه هیچ یاردجی یوقدر (واما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فیوفیهم اجورهم والله لایحب الظالمین) اما انلرکه مؤمن اولوب عمل صالح ایشلدیلر بزانلره اجرلرینی تماما ادا ایده‌رز الله عظیم الشان ظالمله کافراولنلری سومز (ذلك نتلوه علیك من الآیات والذکر الحکیم) بومذکور قصص انبیاکه علامت نبوت ودلالت رسالتدن سکا وساطت جبریل ایله اوقودق وتطرق خللدن خالی ذکر محکم‌که قرآندر انی یاد ایدك (ان مثل عیسی عندالله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون) تحقیق الله تعالینك عندنده عیسی علیه السلامك باباسز ایجاد اولنمقده مثل آدم

قيزلريني نكاحلنمق سزه حرام قيلندى وبوحكمده اول تربيه كزده‌كى قيزلرك بنات اولادى داخل اولور نەقدر درجه‌لرى اسفل ايسه اول كرك رضاعدن ويانسبدن اولسون قچان اول منكوحه‌يه جماع ايده حتى اول منكوحه‌يى جماع ايتمدين تطليق ايتسه ويا اول وفات ايتسه انك قيزينى اول كمسنه نكاحلنسه جائز اولور ﴿ فان لم تكونوا دخلتم بهن فلاجناح عليكم ﴾ اكرسز اول نسايه جماع ايتمدين انلردن مفارقت ايدرسه‌كز ويا انلر فوت اولورلرسه سزه حرج يوقدركه انلرك قيزلريني نكاحلنه‌سز * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم فى رجل تزوج امرأة وطلقها قبل ان يدخل بها انه لابأس ان يتزوج بابنتها ولايحل له ان يتزوج امها * پيغمبريمز عليه السلام ايدر شول رجل حقنده‌كه برمرأه‌يى تزوج ايدوب اكا دخولدن اول انى تطليق ايتسه لابأسدركه انك قزينى تزوج ايده اماكه اول مرأه‌نك اناسنى تزوج اكا حلال اولمز ﴿ وحلائل ابنائكم الذين من اصلابكم ﴾ ودخى صلب اوغللريكزك زوجاتى سزه حرام قيلندى وبالجمله كشى‌يه ابناسنك وابناء اولادينك نساسى حلال اولمز اول ابناء اولاد درجه‌ده نەقدر اسفل ايسه كركسه انلر رضاعدن ويانسبدن اولسونلر اما كشى‌يه متبناسنك يعنى اوغل ايدنديكى كمسنه‌نك زوجه‌سنى تزوج حرام اولمز زيرا پيغمبر عليه السلام زيد بن حارثه رضى الله عنهى تبنى ايتمشيكن تطليق ايتديكى زينب رضى الله تعالى عنهايى نكاحلنديكه قصه‌سى سورۀ احزابده كلور ان شاء الله تعالى * هرمرأه‌كه اكا عقد نكاحله حرام اوله ملك يمينله دخى وطئ حرام اولور اكر بركمسنه برمرأيى شبهه ايله ويا برجاريه‌يى ملك يمينله وطئ ايتسه اول واطئه موطوءه‌نك اناسى وقيزى حرام اولور واول موطوءه واطئك باباسنه واوغلنه حرام اولور واكر بركيمسه برمرأه ايله زنا ايتسه علما انده اختلاف ايتديلر برجماعت ديديلركه زانى‌يه مزنيه‌نك اناسى وقيزى حرام اولمز واول زانيه زانينك باباسنه واوغلنه حرام اولمزكه اول على وابن عباس وسعيد بن المسيب وعروه وزهرى قوليدر ومالك وشافعى اكا ذاهبدر وبرقوم دخى انك تحريمنه ذاهب اولديلركه اول عمران بن الحصين وابى هريره رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه اول جابر بن زيد وحسن قوليدر * وائمۀ حنفيه اكا ذاهبدر واكر بركيمسه برمرأه‌يى شهوتله لمس ويا تقبيل ايتسه انكله دخول كبى حرمت مصاهره ثبوتنده وعدم ثبوتنده علما اختلاف ايتديلر اكثر علما انكله حرمت ثابت اولور ديديلركه اول ايكى قولك اصحيدر وبعضيلر انكله حرمت ثابت اولمز ديديلر شهوتله نظردن ثابت اولمديغى كبى ﴿ وان تجمعوا بين الاختين ﴾ ودخى نكاحده ايكى قز قرنداش بيننى جميع ايتمك حرام قيلندى اول ايكيسنك برى برلرينه اخوتى كركسه نسبدن ويارضاعدن اولسون قچان بركيمسه برمرأه‌يى نكاحلنوب بعده طلاق باينله تطليق ايتسه عدتى انقضاسندنصكره انك اختنى تزوج حلال اولور وكذلك ايكى اختى ملك يمينله مالك اولسه وطئده ايكيسى بيننى جمع جائز اولمز قچان انك برينى وطئ ايتسه آخرينى وطئ اكا حلال اولمز مادامكه اولكيسنى كندويه حرام ايتميه وكذلك جائز اولمزكه مرأه ايله عمته‌سى وياخالته‌سى بيننى جمع ايليه * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لايجمع بين المرأة وعمتها ولا بين المرأه وخالتها * پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركيمسه برمرأه ايله عمته‌سى بيننى وكذلك مرأه ايله خالته‌سنى تحت نكاحنده جمع ايتمسى جائز اولمز ﴿ الا ماقد سلف ﴾ مكركه زمان جاهليتده انى ايتمش اوله‌كه اول مغفوردر * عطا وسدى

عليه السلامك باباسز واناسز ايجاد اولنمسى كبيدر حق تعالى آدمى طپراقدن خلق ايدوب صكره اكا بشر اول ديدى درعقب بشر اولدى ﴿ الحق من ربك فلا تكن من الممترين ﴾ بحث عيسى عليه السلامده ربكدن سكا ويريلن خبر حق وثابتدر امدى انده شك ايدنلردن اولمه * بو خطاب كرچه پيغمبر عليه الصلوة والسلامه‌در لكن مقصد امتلريدر * مرويدركه عيسى عليه السلامك بو وجهله قصه‌سى بيان اولندقده نصاراى نجران يا محمد نيچون عيسايه بنده‌لك ناميله دشنام ايده‌يورسن ديديلر خواجۀ عالم عليه الصلوة والسلام عياذا بالله بنده‌لك اكا دشنام اولمز اول اللهك قولى وپيغمبرى ومريمه القا اولنمش كلمه‌در بيوردى نصارى غضبلنوب هيچ پدرسز خلق اولنمش انسان كورلمشميكه بوكا بنده دينيله ديدكلرنده بو * ان مثل عيسى آيتى قرائت * اولندى ﴿ فمن حاجك فيه من بعد ماجاءك من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا وابنائكم ونسائنا ونسائكم

ايدر مكركه اول فعل يعقوب عليه السلامدن صدور ايتمش اوله‌كه اول يهوذانك اناسى ليا ايله يوسفك اناسى راحيل بيننى جمع ايتمشيدى حالبوكه اول ايكيسى ايكى قرنداشلر ايديلر ﴿ ان الله كان غفورا رحيما ﴾ الله تعالى عبدك زمان جاهليتده‌كى فعل سيئنى غفور واسلامده رب تعالينك امرينه اطاعت ايدنى رحيم اولدى ﴿ والمحصنات من النساء ﴾ ودخى نسادن ازواجى اولانلر كذلك سزه حرام اولدى * ابوسعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه ايدر اشبو آيت شول نساء حقنده نازل اولوبدركه مكه‌ده ازواجلرين قيوب مدينه‌يه پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرى هجرت ايتدكلرنده مسلمون انلردن تزوج ايتديلر بعده اول نسانك ازواجى دخى هجرت ايديجك مسلمون انلرى تزوجدن نهى اولنديلر ﴿ الا ماملكت ايمانكم ﴾ مكركه سبايادن مالك اولدقلريكز جوارى اوله دار الحربده ازواجلرى وار ايكن استبرادنصكره سزه انلرى وطئكز حلال قيلندى زيرا سبى ايله نكاح مرتفع اولور * ابوسعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم يوم حنينده اوطاسه جيش كوندروب انده سبايا اخذ ايتديلر حالبوكه اول سبايانك مشركيندن ازواجى وار ايدى مسلمون انلره قربان وغشياندن كراهت وتحرج ايتديلر اويله اولسه اشبو آيت نازل اولدى ﴿ كتاب الله عليكم ﴾ حق جل وعلا اشبو مذكوراتك تحريمنى فرض ايتمكله اوزريكزه الزام ايتدى امدى سز دخى انى الزام ايدك ﴿ واحل لكم ماوراء ذلكم ﴾ امدى اشبو ذكر اولنان محرمات‌كه اون دردر يديسى نسبله وايكيسى رضاعله ودردى ذوات صهريتله وبرى ذوات ازواج اولمغله‌در انك ماعداسى سزه حلال قيلندى ﴿ ان تبتغوا باموالكم ﴾ ماللريكزى نسانك صداقنه ويا جواريك ثمننه صرفله طلب ايده‌سز ﴿ محصنين غير مسافحين ﴾ زنادن صاقنوب متزوجين متعففين اولديغكز حالده ﴿ فما استمتعتم به منهن فآتوهن اجورهن فريضة ﴾ نسادن نكاح صحيحله جماع وخلوت وغيريدن انتفاع والتذاذ ايدرسز امدى انلردن انتفاعكز مقابله‌سنده تقدير اولنان مهرلرينى انلره ويرك ﴿ ولاجناح عليكم فيما تراضيتم به من بعد الفريضة ﴾ سزه حرج يوقدر مهرى تسميه ايتديككزدن صكره تراضى ايله مهر مسمى اوزره زياده ويا اندن خطا ايده‌سز ياانك جميعن مرأه زوجنه هبه ايده ﴿ ان الله كان عليما حكيما ﴾ الله تعالى عبادك مصالحنه عليم وشرع ايتديكى احكامه حكيم اولدى ﴿ ومن لم يستطع منكم طولا ان ينكح المحصنات المؤمنات فمن ماملكت ايمانكم من فتياتكم المؤمنات ﴾ سزدن اول كمسنه‌كه حرائر مؤمنات نكاحلنمغه غنا ووسعتى اولميه امدى اول اماء مؤمناتدن اخرك يمينى مالك اولديغى امه‌يى مولاسى رضاسيله نكاحلنسون * اشبو دليلدركه حر ايچون امه‌يى تزوج جائز اولميه الا ايكى شرطله‌كه اول حره مهرينه قادر اولمامق ونفسى اوزره زنادن خائف اولمقدركه اوّل جابر وطاوس وعمرو بن دينار قوليدر ومالك وشافعى مذهبيدر وائمۀ حنفيه ديديلركه حر ايچون امه‌يى نكاح جائز اولور مكركه تحت نكاحنده حره اوله اويله اولسه اول حره‌نك اوزرينه امه‌نك نكاحى جائز اولمز اماكه عبد ايچون امه‌يى تزوّج جائز اولور تحت نكاحنده كرك حره ويا امه اولسون ابوحنيفه عندنده عبد ايچون دخى امه‌يى تزوج جائز اولمز اكر تحت نكاحنده حره وار ايسه حره‌ده‌كى كبى * اشبو دليلدركه مسلم ايچون امۀ كتابيه‌يى تزوج جائز اولميه ﴿ والله اعلم بايمانكم ﴾ الله تعالى ايمانكزه اعلمدر امدى

وانفسنا وانفسكم ثم نبتهل فنجعل لعنة الله على الكاذبين ﴾ عيسى عليه السلام الله تعالينك قولى ورسولى ايدوكى سكا علم وحجتله كلدكدنصكره اولبابده كيمكه سنكله مجادله ايدرسه سن انلره ديكه كلك اولادلريمزى واولادلريكزى واعزۀ اهلمزى واهلكزى ونفسلريمزى ونفسلريكزى كتوره‌لم صكره تضرع ونياز ايله عيسى عليه السلام خصوصنده كاذبلره الله تعالينك لعنتنى قيله‌لم * چونكه بو آيت كريمه نازل اولدى پيغمبرمز عليه السلام نصاراى نجرانى طلب ايدوب ﴿ هر چندسزه حجت كتوردم ايسه‌سز عناد ونزاعى آرتورديكز شمدى كلك بو وجهله بد دعايه چيقالم‌كه صادق كاذبدن تميز اوله * بيوردى نصارى بوصورته راضى اولوب زمان ومكان تعيين اولندى يوم اخرده حضرت فخر رسالت عليه السلام حسن وحسين وزهرا ومرتضى رضى الله تعالى عنهم ايله عازم وانلره * بن دعا ايده‌رمسز امين ديه‌سز * بيوردى بو طرفدن نصارى تأملات

كسنه نك باطننه تعرض ايتمز بلكه ظاهر يله اخذ ايدك ﴿ بعضكم من بعض ﴾ احراريكز و ارقاكز كليكز
نفس واحده دن تناسل ايدوب دينده متحدلرسز بلكه بري بريكز اوزره فضلكز دينده وتقوا ده
زياده ايكه ده در ﴿ فانكحوهن باذن اهلهن ﴾ ايمدي امائي مولالري اذنيله نكاحلنك ﴿ وآتوهن
اجورهن ﴾ وانلره مولالري اذنيله ويا مولالرينه مهرلريني ويرك ﴿ بالمعروف ﴾ معروفله مطل
وضرار ونقصانسز ﴿ محصنات غير مسافحات ولا متخذات اخدان ﴾ اول اماء عفائف اولوب زنا
ايتمزلر وسرا زنا ايچون احباب ايدنمزلر اولدقلري حالده ﴿ فاذا احصن فان اتين بفاحشة
فعليهن نصف ما على المحصنات من العذاب ﴾ قچان اول اماء تزويج اولدقلرندنصكره زنا ايدرلرسه *
ايمدي انلره حرائر اوزره اقامت اولنان حدك نصفي اقامت اولنور اويله اولسه رقيق ورقيقه
زنا ايتدكلرنده اللي جلده اوريلور وانلره رجم يوقدر واكثر علما عندنده مملوكك حدنده متزوج
اولمسيله اولمامسي بيننده فرق يوقدر وبعضيلر ذاهب اولديلركه مماليكدن تزوج ايتمين اوزره
زنا ايتديكنده حد لازم كلميه اشبو آيت كريمه دلالتيله كه اول ابن عباس رضي الله تعالى عنهدن
مرويدر وآخرون عندنده احصانك معناسي اسلامدر اكرانكله مراد تزويج اولورسه تنبيه
اولوركه مملوك اكرچه تزويجله محصن اولورسه ده اكا رجم يوقدر بلكه حدي جلددر وامه نك
حدي بو آيتله ثابتدر * قال عليه السلام اذا زنت امة احدكم فتبين زناها فليجلدها الحد ولا يثرب
عليها ثم ان زنت فليجلدها الحد ولا يثرب عليها ثم ان زنت الثالثة فتبين زناها فليبعها ولو بحبل من
شعر * پيغمبريمز عليه السلام ايدر قچان بريكزك جاريه سي زنا ايدوب زناسي متبين اوله اكا
جلد حد اورسون اما كه اكنندن ثوبني چيقارمسون ايكنجي كره ينه انجلاين ايتسون اوچنجي
كره ايدرسه اني صاتسون اكرچه قيلدن برايپه ايسه ده ﴿ ذلك لمن خشي العنت منكم ﴾ حرائر نكاحنه
استطاعتي اولميان ايچون اماء نكاحك اباحتي سزدن شول كمسه ايچوندركه شهوت غلبه سيله زنايه
وقوعي خوفن ايده ﴿ وان تصبروا خير لكم ﴾ لكن اماء نكاحنك تركنه صبريكز سزه خيردركه
ولديكز رقيق اولمز ﴿ والله غفور رحيم ﴾ الله تعالى اكا صبر ايتمينه غفور اولوب اكا رخصت
ويرمكله رحمت ايديجيدر ﴿ يريد الله ليبين لكم ﴾ الله تعالى ديلركه دينكز شرايعن وامور يكز
مصالحن سزه ايضاح ايده ﴿ ويهديكم سنن الذين من قبلكم ﴾ وتحريم وتحليلده سزدن اول كچن
اهل رشاد مسالكنه تسليك ايده ﴿ ويتوب عليكم ﴾ ذنوبكزي يارلغيه ويا سزي معاصيدن منع
ايدر شيئه ارشاد ايده ﴿ والله عليم حكيم ﴾ الله تعالى توبه ايده ني بيلور واني قبول ايله حكمتن
اظهار ايدر ﴿ والله يريد ان يتوب عليكم ﴾ الله تعالى ديلركه سزه توبه يي توفيقله ذنوب وخطايا كزدن
تجاوز ايده ﴿ ويريد الذين يتبعون الشهوات ان تميلوا ميلا عظيما ﴾ وشهواته اتباع ايدن يهود
ويا نصاري ويا مجوسدن بر طائفه ديلركه سز انلره اتباع شهوات واستحلال محرمات جهتنده موافقتله
حقدن باطله عدول ايدوب كفر وضلالتده انلر كبي اوله سز * ديلديكه بو آيتك سبب نزولي
مجوس ديديلركه سز عمه وخاله نك قيزلريني نكاحلنورسز اويله اولسه اخ واختكز قيزلريني
دخي نكاحلنك زيرا كه انلر آيين باطللري اوزره اني نكاحلنورلر ﴿ يريد الله ان يخفف عنكم ﴾
الله تعالى ديلر سزه دينكز امريني آسان ايده واثقال عبوديني اوزريكزدن رفع ايده ﴿ وخلق
الانسان ضعيفا ﴾ انسان ضعيف خلق اولنديكه نه شهواته صبر ايدر ونه مشاق طاعته تحمل ايدر *

وافره دنصكره نادم اولديلر
ايسه ده ينه پيغمبر عليه
السلامه برابر كلوب
صف باغلديلر باشلري
اولان عاقب انلره * اي
دوستلرم بو مباهله يعني
لعنت بد دعاسندن صاقنك
بن بويله تيقن ايده يورمكه
بونلر الله تعاليدن نياز
ايتسلر طاغي يرندن
قوپاره جقلر اكر مباهله
ايدرسكز يريوزنده دري
نصاري قالمز * ديدي همان
سنه ده ايكي بيك حله
واوتوز زره ويرملري
اوزره صلح وصلحنامه يي
يازوب منزللرينه كتديلر
حضرت پيغمبر عليه السلام
اكر مباهله ايده لردي حق
تعالي انلري مسخ ايدوب
جمله اهل نجران ومنزللري
سقفلرنده اولان طيور ايله
هلاك اولورلردي بيوردي
﴿ ان هذا لهو القصص الحق
وما من اله الا الله وان الله
لهو العزيز الحكيم ﴾
بو مذكور قصه لر تحقيق
صادق وحق قصه لردر
والله تعاليدن غيري اله
يوقدر تحقيق الله عظيم الشان
غالب وقوي وحكم ايديجي
اولدر ﴿ فان تولوا فان الله
عليم بالمفسدين ﴾ اكر انلر
حقدن ابا و وحدانيتندن

ابن عباس رضي الله تعالى عنهما ايدر سورۀ نساده سكز آيت كريمه واردركه اشبو امته اول اوزرينه
شمس طلوع وغروب ايدن اشيادن خيرلودر * انك اوچي اشبو ذكر اولناندر ﴿ ان
تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه * ان الله لا يغفر ان يشرك به * ان الله لا يظلم مثقال ذرة * ومن يعمل
سوء او يظلم نفسه * ما يفعل الله بعذابكم ﴾ آيتلريدر ﴿ يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا اموالكم
بينكم بالباطل ﴾ يا مؤمنلر ماللريكزي ارا كزده باطل الله شرعك مباح ايتديكي وجهله ييمكز ربا وقمار
وغصب وسرقه وخيانت وعقود فاسده كبي ﴿ الا ان تكون تجارة عن تراض منكم ﴾ مكركه اول
اموالكي ايكي عاقدك تراضيسندن صادر تجارت اوله * ديلديكه انكله مراد ايكي متبايعك
هر بري صاحبن بيعدنصكره تخيير ايتمسيدر * قال النبي عليه السلام المتبايعان كل منهما بالخيار
على صاحبه مالم يتفرقا الا بيع الخيار * پيغمبريمز عليه السلام ايدر متبايعاندن هر بري صاحبي
اوزره خيارده در مادامكه بري برلرندن ايريلشميه لر الا بيع خيارده قنغينك ايسه انك مدتي
انقضاسنه دكين خياري باقيدر ﴿ ولا تقتلوا انفسكم ﴾ كنديلر كنديكزي قتل ايتمكز وياخود
كنديكزي تهلكه يه القائله قتل ايتمكز وياخود وجه باطل اوزره مال اكليله كنديكزي قتل
ايتمكز * قال النبي عليه السلام من قتل نفسه بشئ في الدنيا عذب به يوم القيامة * پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه كه كندويي دنياده برشئ ايله قتل ايده يورم قيامتده اول
شيئله اكا عذاب ايديلور ﴿ ان الله كان بكم رحيما ﴾ سزه يا امت محمد الله تعالى رحيم اولديكه بني
اسرائيله كنديلرين قتله امر ايدوب سزي اندن نهي ايتدي ﴿ ومن يفعل ذلك عدوانا وظلما ﴾
بركمسنه كه ذكري سبق ايدن محرماتي حددن تجاوزده افراط ومستحق اولمديغي شيئي اتيان
ايدر اولديغي حالده ايشليه ﴿ فسوف نصليه نارا ﴾ بز اني يوم قيامتده ناره ادخال ايديسرز
﴿ وكان ذلك على الله يسيرا ﴾ الله تعالى يه اني ايتمك يسير اولدي زيرا اني ديلديكي شيئي ايشلمكدن
صرف ايدر يوقدر ﴿ ان تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه نكفر عنكم سيئاتكم ﴾ اكر سز الله تعالينك
ورسولنك نهي ايتديكي ذنوبك كبائرندن اجتناب ايدرسه كز صغائريكزي مغفرت ايدر
واعمالكز دفترندن محو ايدرز ﴿ وندخلكم مدخلا كريما ﴾ وسزي جنته ويا ثوابدن وعد اولنديغكزه
كرامتله ادخال ايدرز * قال النبي صلى الله عليه وسلم اجتنبوا السبع الموبقات قالوا يا رسول
الله وما هن قال الشرك بالله والسحر وقتل النفس التي حرم الله الا بالحق واكل الربا واكل
مال اليتيم والتولي يوم الزحف وقذف المحصنات المؤمنات الغافلات * پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم ايدر يدي مهلك كبائر ذنوبدن اجتناب ايدك ديديلركه يا رسول الله اول ذنوبي بزه
وصف ايتكه بيله وز ديديكه الله تعالى يه شركدر وسحردر وقتل نفسدركه حق تعالى انك قتلني
حرام ايدوبدر مادامكه شرع انك قتلني ايجاب ايتميه وربا اكليدر ومال يتيمي بغير حق اكلدر
ويوم زحفده بر مسلم ايكي كافردن حيله قصدنسز قاچسيدر وزنادن بريئه اولان مؤمنه لره
زنا اسناد ايتمسيدر * احياء علومده ايدر صحابه وتابعين رضي الله عنهم اجمعين كبائرك عددنده
اختلاف ايتديلر * ابن مسعود دردتدر وابن عمر يديدر وابن عمرو طقوزدر ديدي وقتا كه ابن
عمرك كبائر يديدر ديدوكن ابن عباس رضي الله تعالى عنه ايشتدي كبائرك يدي يه قربندن
يتمشه قربي زياده در ديدي وابن عباس مرۀ اخراده ديديكه هر شيئي كيم حق تعالى عبادني

اعراض ايدرلرسه تحقيق
الله عظيم الشان اول مثلاو
اعتقاد فساد ايدر مفسدلري
بيلور وجزالريني ويرر
﴿ قل يا اهل الكتاب تعالوا
الى كلمة سواء بيننا وبينكم
الا نعبد الا الله ولا نشرك به
شيئا ولا يتخذ بعضنا بعضا اربابا
من دون الله فان تولوا فقولوا
اشهدوا بانا مسلمون ﴾
سن سويله كه اي اهل كتاب
اولان يهود ونصاري
كتب سماويه ورسوللرده
اختلاف اولميوب بزمله
سزك بينكزده برابر اولان
كلمه طرفنه كلك كه اول
الله تعاليدن غيري يه عبادت
ايتميز وبر شيئي الله تعالي يه
شريك طوتميز وبعضمز
بعضي بي الله تعاليدن
غيري ارباب اخذ ايتميز
* حاشا يهودك عزير
ونصارانك مسيح كبي *
اكر اهل كتاب بو كلمه دن
عدول ايدرلرسه سز ديككه
شاهد اولك بز تحقيق
موحد مسلمانز ﴿ يا اهل
الكتاب لم تحاجون
في ابراهيم وما انزلت
التورية والانجيل الا من
بعده افلا تعقلون ﴾
اي يهود ونصاري ابراهيم
عليه السلامي هر بريكز
كندو دينكزده زعميله

اندن نهی ایتدی اول کبیره‌در و بعضیلر دخی دیدیکه هرشیئی کیم حق تعالی انك اوزره جهنمله
وعید ایتدی اول کبیره‌در و بعضیلر دخی دیدیکه کبائر مبهمه‌در عددی بیلنمیوبدر * ابن مسعود
رضی الله تعالی عنهدن کبائرك عددی سؤال اولندقده دیدیکه سورهٔ نساء اولندن * ان تجتنبوا
کبائر ما تنهون عنه * آیتنه دکین هرنه شیئی که الله تعالی اندن نهی ایتدی اول کبیره‌در * ابوطالب
مکی ایدر کبائر اون یدیدر دردی قلبده‌درکه اول حق تعالی‌یه شرکدر و معصیته اصراردر
وحق تعالینك رحمتندن یأسدر وانك مکرندن امندر و دردی دخی لساننده‌درکه اول شهادت
زوردر و محصن کمسه‌یی قذفدر و یمین غموسدرکه انکله باطل احقاق ویا حق ابطال اولنور
و سحردرکه انکله انسان وسائر اجسام خلقت موضوعه‌سندن تغییر اولنور واوچی دخی
بطننده‌درکه اول خمر وسائر مسکراتی شربدر و مال یتیمی بغیر حق اکلدر وربایی ربا ایدوکنی بیلور
کن اکلدر وایکیسیدخی فرجده‌درکه اول زنا ولواطه‌در وایکیسیدخی یدده‌درکه اول قتل
وسرقه‌در و بری دخی رجلده‌درکه اول بر مسلمك ایکی کافردن فرار ایتمسیدر و بری دخی جمیع
جسدده‌درکه اول والدینه عقوقدر * امام غزالی ایدر ابوطالبك بوقولیله شفای صدر حاصل
اولمز زیرا ممکندرکه اول زائد وناقص اوله شول اجلدنکه یدك کبائرنده قتلدن وسرقه‌دن
غیری ذکر ایتمدی کوز چیقارمسنه وال کسمسنه وانواع عذابله مسلمانلری تعذیب ایتمسنه تعرض
ویتیمی ضرب وتعذیب ایسه مالنی اکلدن بلاشك اکبردر خصوصا خبرده کلدیکه کبائردندرکه
برکره سب ایده‌نی ایکی کره سب ایده ودخی مسلمك عرضنه استطاله ایده بوایسه قذف محصن اوزره
زیاده‌در * ابوسعید الخدری وصحابه‌دن انك غیری دیدیلرکه سز بعض شیلر ایشلرسزکه کوزیکزه
اول حقارتده قیلدن اینجه‌در والحال پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم زماننده بز آنی کبائردن
عد ایدردك و برطائفه دیدیلرکه هرعمد کبیره‌در وهرشیئی‌که حق تعالی اندن بزی نهی ایتمش
اوله اول کبیره‌در ایمدی حق بودرکه نظر شرعده ذنوب اوچ قسمه منقسمدر برقسمنك عظیم
وکبیر ایدوکی بیلنمشدر وبرقسمی ایسه صغائردن عد اولنمشدر وبرقسمنك حکمنده شك اولنمشدر
اوبله اولسه حد جامع وعد مانع ومعرفتنه طمع ممکن اولمیان شیئی طلبدر زیرا امکانی پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشیدلمکله‌در والحال کبائر حقنده اندن عدد محصور ایشیدلمیوبدر
وشارعك انی ابهامیله قصدی بعید اولمزکه عبادك هرذنبدن خوف اوزره اولملریدر و پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمك فرض نمازلر ارالرنده واقع اولان صغائره کفارتدر کبائره کفارت
دکل دیو قولنه اعتمادله صغائره جرأت ایتمامسیدر وحق تعالینك اکر سز نهی اولندیغکز
کبائردن اجتناب ایدرسه‌کز صغائرکزی تکفیر ایدرز قولی مطلق فهم اولنمامسیدر بلکه معنی
قچان کبائردن اجتنابی قدرت وارادتله اولورسه دیمکدر مثلا برمرأه‌ایله زنایه قادر اولوب
اراده ایتمشیکن نفسنی زنادن کف ایدوب اکا نظر ولمسله اکتفا ایتسه اول زنادن کفی سببیله
ونظر ولمسی ایله ارتکاب ایتدیکی کناه تکفیر اولنور اما برکمسنه عنین اولوب زنادن امتناعی عجز
وضرورتله اولسه ویاخود زنایه قادر ایکن اندن امتناعی امر آخر خوفیله اولسه انك کبی
شیئ تکفیره صالح اولمز ایمدی اشبو مثال ایله کبائردن اجتناب صغائری تکفیر ایتمسنك معناسی
فهم ایدیلور حق جل وعلا انبیانك برینه وحی ایتدیکه هدیه‌نك قلتنه نظر ایتمکل بلکه انی

نیچون مجادله ایدرسز
حالبوکه توریة وانجیل
نازل اولمامشیدی الا
ابراهیم علیه السلامدنصکره
نازل اولدی بوصورتده
بزم دینمزده ایدی دیو ادعا
کرك بطلاننی تعقل ایتمز
میسکز * ابراهیم علیه
السلام موسادن بیك ییل
عیسادن ایکی بیك ییل اول
کلمشدر ﴿ ها انتم هؤلاء
حاججتم فیما لکم به علم فلم
تحاجون فیما لیس لکم به
علم والله یعلم وانتم لا تعلمون ﴾
سزلر اول قومسکزکه
سزکچون کتابکزده نعت
پیغمبری بیلمك وار ایکن
عناد ایله تغییر وجدال
ایتدیکز یا کتابکزده
اولمیوب بیلمدیککز دین
ابراهیم علیه السلامدن
نیچون جدال ایدرسکز
ابراهیم علیه السلام سزك
بریکزك دیننده اولمدیغنی
الله تعالی بیلور حالبوکه
سز آنك حقیقتنی بیلمزسکز
﴿ وما کان ابراهیم یهودیا
ولا نصرانیا ولکن کان
حنیفا مسلما وما کان
من المشرکین ﴾ ابراهیم
علیه السلام یهودی ونصرانی
دکل ایدی بلکه پاك وموحد
وعقاید ردیه‌دن منحرف
الله تعالی‌یه خالص مسلم

سکا هدا ایده‌نك عظمتنه نظر ایت و ذنبك صغرینه نظر ایتمکل بلکه انی مواجهه‌سنده ایشلدیکك
کبیرك کبریاسنه نظر ایت پس بو اجلدن بعض عارفین دیدیکه صغیره یوقدر بلکه هرمخالفت کبیره‌در
* معلوم اوله‌که التی سبب ایله ذنوبك صغیری کبیر اولور بری بودرکه برذنبه اصراردر اول
اجلدن دینلدیکه ذنبکه اکا اصرار اولنه اول صغیر اولمز اول ذنبکه اندن استغفار اولنه کبیر اولمز
نتکیم صونك قطراتی متوالیا برطاشك اوزرینه واقع اولسه انده اثر ایدر حالبوکه انك جمله‌سی
دفعةً واقع اولسه انده اثر ایتمزدی * ایکنجیسی ذنبی استصغاردر هربارکه عبد ذنبی عظیم کوره اول
ذنب عندالله صغیر اولور و هربارکه اول انی صغیر کوره اول عندالله کبیر اولور زیرا عبدك انی عظیم
کورمسی قلبك اندن کراهت ونفرتندن ناشیدر و اول نفرت ایسه انك قلبنده تأثیردن منع ایدر واما
عبدك انی صغیر کورمسی قلبك اکا الفتندن ناشیدر و اول الفت ایسه انك قلبنده شدت تأثیرین ایجاب
ایدر حالبوکه قلبك طاعاتله تنویری مطلوبدر وسیئاتله تسویدی محذوردر اول اجلدن عبد غفلتله
ایشلدیکی ذنب اوزره مؤاخذه اولنمز انك انده تأثیری اولمدیغیچون * خبرده کلدیکه مؤمن کناهك
باشی اوزره طاغ کبی کورر قورقرکه اوزرینه دوشرسه انی اولدیرر منافق ایسه کناهن بورنی
اوزره قونمش سینك کبی کوررکه الیله انی اوچوررکه بعضیلر دیدیکه عبدك هر ایشلدیکم کناه
بونك کبی اولسه دیمسی مغفرت اولنمز برکناهدر مؤمنك قلبنده کناهك عظیم اولمسنه حکمت بودرکه
حق تعالینك جلالنی بیلور قچانکه مخالفت ایتدیکی مولانك عظمتنه نظر ایده کناهك
صغیرین کبیر کورر * اوچنجیسی صغیره‌یه مسرور اولمقدر هربارکه صغیره‌نك حلاوتی عبدك
قلبنده غالب اوله اول صغیره کبیره اولور وقلبك تسویدنده زیاده اثر قیلور حتی بعض ذنب
اهلنی کوررسنکه انی ایشلدیکنه اوکنور وا کاسوینور کوردیمی انك عرضنی نیجه یقدم دیر
ومساویسن اکاذکرله خلق بیننده انی رسوای ایتدم وتجارتده زیوف التونی واقچه‌یی صرفده
حیله ایتدم ومتاعن اوجوز بهایه آلمغیچون شونك کبی کذب ایتدم ومتاعمك عیبن کیزلیوب اکا
انی زیاده بهایه بیع ایتدم ایمدی بونك کبی امور ایله ذنبك صغیری کبیر اولور * دردنجیسی
ذنبی ایشلدکدنصکره اظهار ایدر ویا انی غیرك محضرنده ایشلمسیدر ایمدی بو حق تعالینك اسدال
ایتدیکی ستره جنایتدر وانك اول ذنبی ایشلدیکنی ایشیدن ویا کورن کمسه‌لری اکا ترغیبدر
انکله جنایتی اوزره برجنایت دخی زیاده ایدر واکر اول ذنب اسبابنی غیره تهیئه ایدرسه
سزدخی انی ایشلکز دیو سویلرسه انکله اوزرینه برجنایتی درت ایدر * خبرده کلدیکه اهل
ذنوبدن هرکیمسه‌نك عفوی مرجودر الا ذنبی اظهار ایدنلرك دکل زیرا حق تعالینك صفات
جمیله ونعم جزیله‌سندندرکه عبدك قبحنی اورتر وجمیلنی کشف ایدر ایمدی ذنبی اظهار اول نعمته
کفراندر بعضیلر دیمشکه ذنب ایتمه ایتدیکك تقدیرجه کیمسه‌یه انی ایشلمکه ترغیب ایتمکلکه
ایکی ایتمش اولورسن حالبوکه اول منافقلر صفتیدرکه انلر منکرله امر ومعروفدن نهی ایدرلر
* بشنجیسی حق تعالی انك ذنوبن ستر ایدوب حلم وامهالنه تهاون ایتمکدر والحال بیلمزکه اول
امهالله انك اثمی آرتر اول ایسه مکر الهیدن امنی سببیله انی حق تعالیدن کندویه
عنایت ظن ایدر * آلتنجیسی ذنب ایشلین کشی عالم اولمقدرکه اکا اقتداء اولنه
قچان بر عالم حریر کیسه و آلتون وکموش اکراو آتلره بنسه وارباب مناصبدن
شبهه‌لو اموالی السه وانلری زیارتله کندینی انلره سودرسه وظلملرینه انکاری ترکله

ایدی ومشرکلردن دخی
دکل ایدی ﴿ ان اولی الناس
بابراهیم للذین اتبعوه
وهذا النبی والذین آمنوا
والله ولی المؤمنین ﴾ تحقیق
ناسك ابراهیم علیه
السلامه اخص اقربی
زماننده اکا تابع اولان
امتلریدر وبو پیغمبر
محمد علیه الصلوة والسلام
واکا ایمان کتورن امتلریدر
الله عظیم الشان مؤمنلرك
ولیسی ونصیریدر ﴿ ودت
طائفة من اهل الکتاب
لو یضلونکم وما یضلون
الا انفسهم وما یشعرون ﴾
اهل کتاب یعنی یهوددن
برکروه سزی اضلال
ایدوب دینلرینه دوندره
بیلورمیز دیو آرزو ایدرلر
انلر انجق نفسلرینی اضلال
ایدرلر مع هذا انی بیلمزلر
مرویدرکه معاذ بن جبل
وحذیفة بن الیمانی وعمار بن
یاسری یهودلر دینلرینه
دعوت ایتدکلری انده
بو آیت کریمه نازل اولمشدر
﴿ یا اهل الکتاب لم تکفرون
بآیات الله وانتم تشهدون ﴾
ای اهل کتاب نیچون
قرآن ومحمد علیه الصلوة
والسلامه کافر اولورسز
مع هذا سز انك نعتنی
توریتده وانجیلده کوررسز

مساعد اولسه و مسلمانلرك عرضلرينه اطلاق لسان ايتسه و مناظره‌ده خصمنى استحقار
قصديله كلامده حدى تجاوز ايتسه وجاه تحصيلنه توسل ايچون جدل و مناظره علمنه
اشتغال ايتسه اشبونك هربرى برذنبدركه عالم انى ايشليه اكا اقتدا ايديلور واول شرايسه
نيجه ييللر بلاد وعبادده ايشلنوب قالور سعادت اكاكه اولديكنده انكله بيله كناهلرى دخى
اوله وخسارت اكاكه اول اولديكنده يوز ايكيوز ييله دكين انك احداث ايتديكى
كناهلر ايشلنوب قاله قرآنده بيورلديكه * ونكتب ماقدموا وآثارهم * بزانلرك حياتلرنده
تقديم ايتدكلرى خيروشر عملارين ودخى موتلرندن صكره اكا اتباعله ايشلنن خيروشر عملارين
يازارز * قال النبي عليه السلام من سن سنة سيئة فعليه وزرها ووزر من عمل بها لا ينقص من
اوزارهم شئ * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه كه بر معصيتى احداث
ايده انك اوزره اول معصيتك وبالى واكا اتباعله انى ايشلينلرك وبالى يازيلور مع هذا اول
ايشلينلرك اول معصيت اوزره يازيلن وباللرندن برشئ اكسلمز * قصص بنى اسرائيلده وارد
اولديكه زمان سابقده برعالم ناسى بدعتله اضلال ايدردى بعده توبه ايدوب نيجه زمان ناسى طريق
صلاحه دعوت ايتدى حق جل وعلا اول قومك پيغمبرينه وحى ايتديكه اول عالمه ديه كه اكر كناهلرك
بنمله سنك بيننده اولسه عفو ايدردم لكن نيجه ايدرسن انى كه عبادمدن برجماعتى سنك اضلالك
سببيله جهنمه قويمشم اشبونكله متضح اولوركه علمانك امرى خطردر ايمدى آنلره ايكى وظيفه
واردر كه برى ذنبك تركيدر وبرى ايسه ذنبك اخفاسيدر متابعت اولنمامغله سيئه‌لرينك عقابى
مضاعف اولديغى كبى حسنه‌لرينك ثوابى دخى مضاعف اولور معلوم اوله كه ذنوب ايكى
قسمدر برى عبد ايله الله تعاليننك بيننده در صلاة وصوم وواجبات تركى كبى يعنى شول
واجباتكه عبدك كندويه مخصوصه‌در وبر قسمى دخى حقوق عباده متعلقدر ترك زكات
وقتل نفس وغصب اموال وشتم اعراض كبى ودخى بدعته دعوت ومعصيتى ترغيب وحق
تعالى‌يه عصيانه جرأت اسبابنى تهييج كبى نتكيم بعض وعاظ رجاجانبن خوف جانبى اوزره
تغليب ايله انى ايدر قسم ثانيده امر اغلظدر وقسم اولده اكر شرك يوغيسه عفو اولنمسى ارجى
واقربدر * خبرده كلديكه دفاتر ذنوب اوچ نوعدر برى مغفرت اولنور وبرى مغفرت
اولنمز وبرى ايسه ترك اولنمز اما مغفرت اولنان عبدله الله تعالى بيننده‌كى ذنوبدر ومغفرت
اولنميان شركدر وترك اولنميوب لابد مطالبه اولنان مظالم عباددر ﴿ ولا تتمنوا مافضل الله
به بعضكم على بعض ﴾ حق تعالى بعضكزى بعضكز اوزره تفضيل ايتديكى امور دنيويه
دن ومال مثللى تمنى ايتمكزكه علم الهيده انك عدمى خيردر سز ايسه انى بيلمزسز زيراكه
اول تحاسد وتعادى‌يه ذريعه وحق تعاليننك قسمتنه عدم رضايى معربدر واول برشيئك طلبسز
حصوللى تشهيد اول ايسه مذمومدر وتقدير اولنميان شيئى تمنى قدر وحكمته معارضه‌در
واكا كسبله تقدير اولنان شيئى تمنى بطاله وتضييع حظدر وكسبسز تقدير اولنان شيئى تمنى
ايسه ضايع ومحالدر ﴿ للرجال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن ﴾ رجال ونسادن
هرصنف ايچون اكتساب ايتديكى شئ سببيله نصيب وفضل واردر ايمدى اول فضلى عمله
طلب ايدك يوخسه حسد وتمنى ايله دكل وديندليكه معناسى رجال ايچون اكتساب ايتدكارى

﴿ ياأهل الكتاب لم تلبسون
الحق بالباطل وتكتمون
الحق وانتم تعلمون ﴾
اى اهل كتاب نيچون
حقى باطل ايله قارشديررسز
يا كتابلريكزى تحريف ايله
خلط ايدرسز وحقى كتم
ايدرسز مع هذا سز
پيغمبرك وقرآنك حق
اولديغنى بيلورسز ﴿ وقالت
طائفة من اهل الكتاب
آمنوا بالذى انزل على الذين
آمنوا وجه النهار واكفروا
آخره لعلهم يرجعون ﴾
اهل كتابدن بر كروه
ديكرلرينه ديديلر كه
مؤمنلر اوزرينه انزال
اولنان قرآنده‌كى شيئه كونك
اولنده ايمان ايدك وايمان
ايتديككز خصوصى كونك
آخرنده انكار ايدك كه
شايد مؤمنلر شكه دوچار
ايله دينلرندن رجوع
ايده‌لر * مرويدركه تحويل
قبله حالنده كعب بن اشرف
ومالك بن ضيف اصحابلرينه
اول نهارده كعبه‌يه توجه
ايدك اخر نهارده بيت قدسه
طوغرى نماز قيلك ديمكله
رجوعى مأمول ايده *
وعلى قول احبار خيبردن
اون ايكى كيمسه سائر
يهودلرله مقاوله ايلديلر كه
اول روزده اسلامه داخل

جهاد ايچون نصيب واردر نساء ايچون دخى اكتساب ايتدكلرى طاعت ازواج وحفظ
فروج ايچون نصيب واردر يعنى رجال ايچون فضل جهاد وار ايسه نساء ايچون دخى
فضل طاعت ازواج وحفظ فروج واردر ﴿ واسئلوا الله من فضله ﴾ ناس ايچون اولان شيئى
تمنى ايتمكز بلكه حق تعاليننك شول نافد اولميان خزائن فضلندن انك مثللى ايستكز وحق جل
وعلا تمنيدن نهى ايتدى انده دواعئ حسد اولديغيچون وحسد اولدركه كشى صاحبنك نعمتى
زائل اولوب اول كندويه حاصل اولمسنى تمنيدر اول ايسه حرامدر وغبطه اولدركه صاحبى ايچون
اولان نعمت مثللى كندويه دخى اولمسنى ديلمكدركه اول جائزدر * كبى ايدركشى صاحبنك
مالنى ويازوجه‌سنى ويا خادمنى كندويه اولمغى تمنى ايتمسون لكن ديسونكه الهى اكا ويرديكك
مثللى بكا دخى ويركل وتوراتده انجليده ذكر اولنوبدر * سعيد بن جبير رضى الله عنه ايدر
يعنى الله تعاليدن عبادته توفيق استكز * سفيان بن عيينه ايدر انى سؤاله امر ايتمدى الا انى
ويرمسين اراده ايتدى اشبونده الله تعاليدن سؤال ودعايه حث وترغيب واردر ﴿ ان الله
كان بكل شئ عليما ﴾ الله تعالى هرشيئه عليم اولدى هر انسانك مستحق اولديغن بيلور
حكمتى مقتضاسنجه فضلنى اهلنه ايركورر * روايت اولنوركه ام المؤمنين ام سلمه رضى الله
تعالى عنها ديديكه يارسول الله رجال غزا ايدر بز ايسه انى ايتمزز وبزه رجاله ويريلن
ميراثك نصفى ويريلور ديو تمنى ايديجك اشبو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ ولكل جعلنا موالى
مما ترك الوالدان والاقربون ﴾ هر موالى قيلديغمز قوم ايچون والدان واقربون ترك ايتديكى
ميراثدن نصيب واردر ﴿ والذين عقدت ايمانكم ﴾ شونلركه انلر ايچون ايمانكز عقد ايتدى
﴿ فآتوهم نصيبهم ﴾ انلره نصيبلرين ويرك * روايت اولنوركه زمان جاهليتده بر رجل
رجل آخرله معاقده ايدرديكه بربرلرينك جنايتنه عاقل اولوب قنغيسى اول وفات ايدرسه حياتده
قلانى اكا وارث اوله مالينك سدسين اخذ ايده اكا بناء زمان جاهليتده واوائل اسلامده
بو حكم ثابت ايدى بعده * واولوا الارحام بعضهم اولى ببعض * آيتيله نسخ اولندى ﴿ ان الله
كان على كل شئ شهيدا ﴾ الله تعالى هرشيئه شاهد اولدى ﴿ الرجال قوامون على النساء ﴾
رجال نسالرينك تأديبنه قيامه مسلطلردر ولاتك رعيت امورينه قياملرى كبى ﴿ بما فضل الله
بعضهم على بعض ﴾ الله تعالى رجالى نساء اوزره تفضيلى سببيله كه اول كمال عقل وحسن تدبير
واعمال وطاعاتده مزيد قوتله اول اجلدن نبوت وامامت وولايت واقامت شعائر ومجامع
قضاياده شهادت ووجوب جهاد وجمعه وبونك امثالى كبى وميراثده تعصيب وزيادهٔ سهم
وفراقله استبداددر ﴿ وبما انفقوا من اموالهم ﴾ ودخىماللرندن انلره مهر ونفقه ويرملريله
* روايت اولنديكه سعد بن الربيع الانصارى رضى الله تعالى عنه مرأه‌سى حبيبه بنت زيد
بن ابى زهيرى اكا نشوز ايديجك سعد اكا بر لطمه اوردى اويله اولسه باباسى زيد پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمه سعددن شكايت ايتدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سعددن قصاص
اولنمغله امر ايديجك بو آيت نازل اولدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه بز بر امر
اراده ايدوب الله تعالى امر آخر اراده ايتدى ايمدى الله تعاليننك اراده ايتديكى خيرلودر * قال النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم لو امرت احدا ان يسجد لاحد لامرت المرأة ان تسجد لزوجها *

اوله‌لر وكونك آخرنده
كتابمزه باقدق وعلمامزله
مشاوره ايتدك توريتده
اولان نعت ونشانلرى
سزك پيغمبريكزده بولمدق
ديه‌رك بينه انكار ايدك كه
بوكيفيتله مؤمنلر شبهه‌يه
واروب دينلرندن رجوع
ايده‌لر ديملريله حق تعالى
بو آيت كريمه ايله انلرك
مكرلرينى مؤمنلره بيان
ايلدى ﴿ ولا تؤمنوا الا لمن
تبع دينكم قل ان الهدى
هدى الله ان يؤتى احد
مثل ما اوتيتم او يحاجوكم
عند ربكم قل ان الفضل
بيد الله يؤتيه من يشاء
والله واسع عليم ﴾ چونكه
خيبر يهوديلرى مكرلرينك
عدم نفوذينى فهم ايتديلر
مدينه يهوديلرينه توصيه
جهتيله ديديلركه كيمسه‌يه
ايمان ايتميك الا سزك
دينكزه تابع اولان كيمسه‌يه
ايمان ايدك سن انلره
سويله كه تحقيق دين حق
دين اسلام واول هدايت
الله تعاليدندر بو * ان
الهدى هدى الله *
كلام شريفى جملهٔ معترضه
اولدى وبو خطاب الله اعلم
پيغمبر عليه السلامه اوله
واول يهود خيبريلر
توصيه‌لرى تتمه سنده

پیغمبریمز علیه السلام ایدر اکر بن برکیمسه‌یی برکیمسه‌یه سجده ایتمکه امر ایدر اولسه‌م مرأه‌یه امر
ایدردمکه زوجنه سجده ایده ﴿ فالصالحات قانتات ﴾ نسانك صالحه‌لری الله تعالی‌یه اطاعت
وحقوق ازواجی اقامت ایدیجیلردر ﴿ حافظات للغیب ﴾ وازواجلری غیبتنده نفس ومالده
حفظی واجب اولان شیئی حفظ ایدیجیلردر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم خیر النساء
ان نظرت الیها سرتك وان امرتها اطاعتك واذا غبت عنها حفظتك فی مالك ونفسها * پیغمبریمز
علیه السلام ایدر نسانك خیرلوسی اول مرأه‌درکه اکا نظر ایتسك سنی مسرور ایده امر ایتسك
امرکه اطاعت ایده اندن غیبت ایتسك مالکده ونفسکده حقوقنی حفظ ایده اندن * الرجال
قوامون * آیتن اوقودی ﴿ بما حفظ الله ﴾ الله تعالی انلری حفظ ایتمسی سببیله که انلره حفظ
غیبه امر وانك اوزره وعد ووعیدله حث وانلره انی توفیق ایتدی ویاخود شول شیء سببیله که
حق تعالی انلر ایچون ازواج اوزره حفظ ایلدیکه اول مهر ونفقه وحفظلرینه قیام وانلردن
ذبدر ﴿ واللاتی تخافون نشوزهن ﴾ شول نساکه سز انلرك طاعت رجالدن عصیان وترفعلری
خوفن ایده‌سز ﴿ فعظوهن ﴾ سز انلره وعظ ایدك ﴿ واهجروهن فی المضاجع ﴾ وانلری مراقده
هجر ایدك برلحاف التنه کیرممکله وانلره جماع ایتممکله ویافراشده انلره ارقه‌سین دونمکله وانلرکله
کلامی ترکله ویا فراش آخره تحویلله ﴿ واضربوهن ﴾ وانلری ضرب ایدك برضربله که
مبرح وشائن اولمیه * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی حق المرأة ان تطعمها واذا طعمت
وتکسوها اذا اکتسبت ولا تضرب الوجه ولا تقبحه ولا تهجرها الا فی البیت * پیغمبریمز
علیه السلام مرأه حققنده زوجه دیدیکه چقان اول سندن طعام استیه یدیره‌سن کسوه‌یه احتیاج
اولورسه کیوره‌سن وامرینه مخالفت ایدرسه اوره‌سن لکن یوزینه اورمغل تقبیح ایتمکل
هجر ایتدیکك تقدیرجه بیتکده هجر ایلکل ﴿ فان اطعنکم فلا تبغوا علیهن سبیلا ﴾ اکر انلر
سزه اطاعت ایدرلرسه انلردن تعرضی ازاله ایدك وانلردن صدور ایدن اعمال سیئه‌سنی
ایدلمدك منزله‌سنده عد ایدك زیراکه برذنبدن توبه ایدن کمسه انی ایشلمدك کبیدر ﴿ ان الله کان
علیا کبیرا ﴾ الله تعالی علی وکبیر اولدی ایمدی انك عقابندن صاقنك زیرا انك اوزریکزه قدرتی
سزك تحت یدیکزده اولان نساء اوزره قدرتکزدن اعلا واکبردر بویله ایکن اول سزك سیئاتکزدن
تجاوز ایدر وتوبه‌کزی قبول ایدر ایمدی سز ازواجکزك اساءتنی عفوه احقسز ﴿ وان خفتم
شقاق بینهما ﴾ اکر زوج ایله زوجه بیننده خلاف اولمسنی تیقن ویاظن ایدرسه‌کز ﴿ فابعثوا حکما
من اهله وحکما من اهلها ﴾ ایمدی اول زوجاتك هربری اهلندن بررجل عدلی انلره حکم
کوندرلکز زیراکه اقارب انلرك احوالنه اعرف وصلاحلرینه ارغبدر * اشبو حکم استحباب وجهی
اوزره‌در اکر حکمی اجانبدن نصب ایتسه‌لر جائز اولور اشبونکله تحکیم جوازینه استدلال
اولنور لکن اظهر اولان بودرکه اول حکمك نصبی بینلرین اصلاح ایچون ویا امرلری
متبین اولسون ایچوندر واول ایکی حکم جمع وتفریقه ولی ایتمیه‌لر الا زوجانك اذنیله ﴿ ان
یرید اصلاحا یوفق الله بینهما ﴾ اکر اول ایکی حکم اصلاح قصدین ایدرلرسه انلرك حسن سعی
سببیله حق تعالی اول زوج وزوجه بیننه موافقت ایقاع ایدر اشبونده تنبیه واردرکه برکمسنه
تحری ایتدیکی شیئده نیتن اصلاح ایدرسه حق تعالی انك مبتغاسنی اصلاح ایدر ﴿ ان الله کان

﴿ علیما ﴾

قلبکزده اولان یهودیتده
ثابت اولك که سزه ویریلن
علم وحکمت ومن وسلوی
وفلق بحر مثللو معجزات
برکیمسه‌یه ویرلمامشدر
یاخود مؤمنلرك ربکز
عندنده مخاصمه
ایده‌جکلرینه اعتقاد ایتمیك
دیدیلر سن دیکه تحقیق علم
وحکمتده فضیلت وتوفیق
وهدایت الله تعالینك
ید قدرتنده‌در دیلدیکنه
ویرر والله عظیم الشان
هدایتك مستحقنی بیلیجی
کثیر الاحساندر ﴿ یختص
برحمته من یشاء والله
ذو الفضل العظیم ﴾ الله تعالی
دیلدیکنه نبوت یا اسلامی
تخصیص ایدر والله عظیم
الشان دین اسلام اعطا
ایتدیکنه فضل عظیم
صاحبیدر ﴿ ومن اهل
الکتاب من ان تأمنه بقنطار
یؤده الیك ومنهم من ان
تأمنه بدینار لا یؤده الیك
الا ما دمت علیه قائما ذلك
بانهم قالوا لیس علینا
فی الامیین سبیل ویقولون
علی الله الکذب وهم یعلمون ﴾
اهل کتابدن کیمسه
واردرکه سن اکا اماناً
برقنطار التون ویرسك
بلا انکار انی سکا تأدیه
ایدر وانلردن کیمسه دخی

علیما خبیرا ﴾ الله تعالی ایکی مختلف بیننی تألیفه علیم وایکی حکم نصیحتنه خبیر اولدی ﴿ واعبدوا
الله ولا تشرکوا به شیئا ﴾ الله تعالی‌یی برلکز وعبادتی یالکز اکا ایلکز جلی وخفیدن هیچ برشیئی
اکا اشراك ایتمه‌کز * قال معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه کنت ردیف النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم فقال هل تدری یا معاذ ما حق الله تعالی علی الناس قلت الله ورسوله اعلم قال حقه علیهم
ان یعبدوه ولا یشرکوا به شیئا اتدری یا معاذ ما حق الناس علی الله اذا فعلوا ذلك قلت الله ورسوله
اعلم قال حق الناس علی الله ان لا یعذبهم قلت یا رسول الله الا ابشر الناس قال دعهم یعملون *
معاذ رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك ردیفی ایدم بکا دیدیکه یا معاذ
بیلورمیسنکه حق تعالینك ناس اوزره حقی نه‌در دیدمکه الله تعالی ورسولی اکا اعلمدر دیدیکه انی
برلیوب یالکز اکا عبادت ایده‌لر عبادتلرندن هیچ برشیء اکا اشراك ایتمیه‌لر و یا معاذ بیلورمیسنکه
ناسك الله تعالیدن وعد کریمی مقتضاسنجه عهده‌سنده حقلری نه‌در دیدمکه الله تعالی ورسولی
اکا اعلمدر دیدیکه انلری عذاب ایتمیه عبودیت حقوقنی اقامت ایدرلرسه دیدمکه انی ناسه
تبشیر ایده‌یمی دیدی ایتمه که عمل ایتسونلر ﴿ وبالوالدین احسانا ﴾ ووالدینکزه احسان ایدك
* قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم برّ الوالدین افضل من الصلاة والصوم والحج والعمرة
والجهاد فی سبیل الله * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر کشینك والدینه اطاعت واحسانی
صلاة وصوم وحج وعمره وجهادك نوافلندن افضلدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من
اصبح مرضیا لابویه اصبح له بابان مفتوحان الی الجنة ومن امسی مثل ذلك فان کان واحدا فواحد
ومن اصبح مسخطا لابویه اصبح له بابان مفتوحان الی النار ومن امسی مثل ذلك فان کان واحدا فواحد
وان ظلما * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکیمسه‌که والدینی کندیدن راضی ایتمش
اولدیغی حالده صباحلیه ویا اخشاملیه انکچون جنته ایکی قپو آچلمش صباحلر واخشاملر اکر
راضی اولان وجودده انلرك بری ایسه آچیلان قپو براولور وبرکیمسه‌که والدینی کندویه
اسخاط ایتمش اولدیغی حالده صباحلیه ویا اخشاملیه انکچون جهنمه ایکی قپو آچلمش صباحلر
واخشاملر اکر اسخاط ایتدیکی وجودده انلرك بری ایسه آچیلان قپو براولور واکر انك
انلری اسخاطی انلرك اکا ظلمندن ایسه‌ده ینه انکله عند الله معذور اولمز * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم برّ الوالدة علی الوالد ضعفین * پیغمبریمز علیه السلام ایدر کشینك والده‌سنه
اولان برّ وکرك عقوقی والدینه اولان برّ وعقوقی اوزره ایکی مرتبه تضعیف اولنور * قال
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ما علی احد اذا اراد ان یتصدّق بصدقة ان یجعلها لوالدیه اذا کانا
مسلمین فیکون لوالدیه اجرها ویکون له مثل اجورهما من غیر ان ینقص من اجورهما شیء *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر هیچ کیمسه‌یه حرج یوقدرکه برشیء تصدق ایتدیکنده
ثوابنی والدینه باغیشلیه اکر مسلمین ایسه‌لر ایمدی اول والدینه اولان ثواب دکلو یالکز
اکا اولور اول والدینك ثوابندن برشیئی اکسلمکسزین * شرعه‌ده ایدر ابو هریره رضی
الله تعالی عنه والده‌سی وفات ایتمینجه حج ایتمدی زیراکه فقیر ایدی اوزرینه حج فرض
اولمامشیدی هر صباحلین والده‌سی قاتنه واروب سلام ویردی حق تعالی بنم ایچون سکا خیر
جزا ایده تکیم سن بنی کوچکلکمده بسلیوب بیوتدك دیردی اندن والده‌سی اکا رد سلام

واردرکه برالتون ویرسك
انی سکا ادا ایتمز مکر انك
اوزرینه دائما اقدامله
قیام ایده‌سن بونلر بو
خیانتلرینه سبب انلر بزه
بوجاهل عربلرك مالنی
اخذده کناه یوقدر دیرلر
وبو ادعالرنده الله تعالی‌یه
کذب ایدرلر وحال بوکه
انلر خیانت حرام اولدیغنی
بیلورلر * مرویدرکه
بو ادای امانت ایدن
عبد الله بن سلام که قریشدن
بریسی اکا بیك ایکی یوز
وقیه التون امانت ویرمشیدی
انك تماما اداسیله ممدوح
اولدی اول برالتونی ادا
ایتمیان فنحاص بن عازورا
کبیکه قریشدن بریسی اکا
بردینار امانت ویرمشیدی
انی انکار ایله مذموم اولدی
وبونلر توریة بیلمیان
ودینلرینه مخالف اولنلرك
مالنی اخذده وبال یوقدر
اعتقادنده‌درلر ﴿ بلی من
اوفی بعهده واتقی فان الله
یحب المتقین ﴾ انلرك
اعتقادلری کبی دکلدر
بلکه شول کیمسه که الله
تعالینك عهدینه وفا ایده
وامانتی ادا ایده وحرامدن
صاقنه تحقیق الله عظیم الشان
اول پرهیزکارلری سور
﴿ ان الذین یشترون بعهد الله

ایدوب بنم ایچون حق تعالی سکا خیر جزا ایتسون تکیم پیر لکمده بکا برّ واحسان ایدرسن دیردی * حدیثده کلدیکه برکمسنه والدی قبرنده صله ایتمك دیلسه انك دوستلرینه صله ایتسون واولکه والدینه عاق ایکن وفات ایتسه لر انلر ایچون استغفار و تصدق ایتسونکه عندالله انلره بارّ یازیله * حدیثده کلدیکه برکیمسه والدینك و یاخود برینك و یاخود اقربا و احباسندن هر جمعه ده قبرینی زیارت ایتسه اکا بارّ یازیله * ربیع بن خیثم بولده مسلمینه ایذاء ایدر طاشك برینی آلوب صاغنه اتربونك ثوابی والدہمك اولسون و برینی صولنه اتربونك ثوابی والدہمك اولسون دیردی وغیظی کظم ایدوب انکله والدینك برینی قصد ایدردی ایمدی انك بو فعلی دلالت ایدرکه کشی حسناتندن هر نوعی والدینه بر واحسان نیتیله ایشلمك جائز اولور مع ذلك اول عملدن انلره اولان اجر دکلو اکا دخی اولور * احیاء علومده ایدر اکثر علما اتفاق ایتدیلرکه شبهاتده والدینه اطاعت واجب اوله حرام محضده دکل اگرسنك شبهه ایتدیکك طعامی والدینك سنسز یمزسه سکا واجب اولورکه انی یمکده انلره موافقت ایده سك زیرا شبهه لویی ترك ایتمك ورعدر واماکه والدینك رضاسنی رعایت واجبدر * وکذلك کشی یه جائز اولازکه والدینك اذنسز مباح و یا نافله سفر ایده و یا طلب علمه کیده مگرکه اول حالتده اوزرینه فرض اولمش علمك طلبنه کیده بلدنده اکا تعلیم ایدر بولنمیه اول تقدیرجه والدینی اذنسز اکا کتمسی جائز اولور * منبع الادابده ایدر چونکه والدیندن ایکیسنك حقنی معاً مراعات متعذر اولورسه مثلا برینه مراعاتله اخر متأذی اولدیغی تقدیرجه تعظیم و احترامه راضی اولورشیئده والدحقنی ترجیح ایده زیراکه نسب اندندر خدمت وانعامه راجع اولورشیئده والده حقنی ترجیح ایده حتی ایکیسی اکا کلسه لر والدی ایچون قیام ایده وایکیسی اندن برشیء استسه لر اول والده سنه ویره (وبذی القربی) ودخی صاحب قرابتکزه احسان ایدك * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال الله تعالی انا الله وانا الرحمن خلقت الرحم وشققت لها اسماً من اسمی فمن وصلها وصلته ومن قطعها بتته * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالیدن روایت ایدر دیمشکه بن الوهیت ورحمانیت صفتیله متصفم رحمی خلق ایتدم انکیچون رحمان اسمیمدن رحم اسمنی شق ایتدم برکیمسه که اکا وصلت ایده بن اکا رحمتمی ایرکوریرین واولکه اندن انقطاع ایده اندن رحمتمی کسرم * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ما من ذنب احری ان یعجل الله العقوبة فی الدنیا مع ما یدخر له فی الآخرة من البغی وقطیعة الرحم * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر گناهلرده حق تعالی دنیاده عقوبتن تعجیل ایتمکه بغیدن وقطیعهٔ رحمدن احری واحق گناه یوقدر آخرته ادخار اولنان عقوبتیله بیله * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم تعلموا من انسابکم ما تصلون به ارحامکم فان صلة الرحم محبة فی الاهل مثراة فی المال منساة فی الاثر * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر آباء واجداد واعمام واخوان وسائر اقاربکز اسملرینی بیلك که انکله صله رحم ایتمکه امکانکز اوله صله رحم ایله مراد اقاربه اعانت واحساندر اقاربنی بیلمین ایسه صله ایتمکه امکانی اولمز چونکه بینلرنده تواصل وتعارف اوله بری برلرینه محبت و مالارنده وفرت وعمرلرنده طول مدت اولور * قال النبی صلی الله علیه وسلم افضل الصدقة علی ذی الرحم الکاشح * پیغمبرمز علیه السلام ایدر صدقه نك افضلی کشینك شول ذی قرابتنه ویردیکیدرکه اول اکا عداوتنی اضمار ایدر اوله * قال

و ایمانهم ثمناً قلیلاً اولئك لاخلاق لهم فی الاخرة ولا یکلمهم الله ولا ینظر الیهم یوم القیمة ولا یزکیهم ولهم عذاب الیم) شول کیمسه لرکه الله تعالی ایله اولان عهدلرینی و انك اسمنه یمینلرینی دنیانك آز متاعنه استبدال ایدرلر انلر ایچون نعیم آخرتدن بهره یوقدر والله تعالی انلره فرح ویرر شیء سویلمز و انلره قیامتده مرحمت نظریله باقمز و انلری گناهدن پاك ایتمز وانلر ایچون عذاب الیم واردر * دینلدیکه بو آیت کریمه احبار یهود حقنده نازل اولمشدرکه انلر مأکل و منفعتلرینی صیانت واغنیالرندن اخذر شوت ایله توریتده اولان نعت و عهدی کتم و تبدیل و انك خلافنی کتب ایله بو من عندالله در دیو خلافه یمین ایتملریدر (وان منهم لفریقاً یلوون السنتهم بالکتاب لتحسبوه من الکتاب وماهو من الکتاب ویقولون هو من عندالله وماهو من عندالله ویقولون علی الله الکذب وهم یعلمون) اهل کتابدن بر فرقه واردر * یعنی

النبی صلی الله علیه وسلم افضل الفضائل ان تصل من قطعك وتعطی من حرمك وتصفح عمن ظلمك * پیغمبرمز علیه السلام ایدر فضائلك افضلی سندن کسیلن ذی قرابتکه صله ایده سن وسنی عطاسندن محروم ایدنه اعطا ایده سن وسکا ظلم ایده نی عفو ایده سن * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الصدقة علی المساکین صدقة وعلی ذی الرحم ثنتان * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر مساکینه ویریلان صدقه نك ثوابی بر مرتبه در اما که ذی رحم فقیره ویریلان صدقه نك ثوابی ایکی مرتبه در (والیتامی) دخی یتیملره احسان ایدك * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انا وکافل الیتیم فی الجنة هکذا واشار بالسبابة والوسطی وفرج بینهما شیئاً * پیغمبرمز علیه السلام ایدر بن ویتیمی مرحمت اوزره تربیه ایدن جنتده شویلجه اولورز دیوب سبابه و وسطی پارمقلرینی بری برلرینه یقینلشدردی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من مسح رأس یتیم لم یمسحه الا لله کان له بکل شعرة تمر علیها یده حسنات ومن احسن الی یتیمة او یتیم عنده کنت انا وهو فی الجنة کهاتین وقرن بین اصبعیه * پیغمبرمز علیه السلام ایدر برکمسه که الله تعالینك رضاسیچون مرحمتله بر یتیمك باشن صغاسه الینك اوزرینه اوغرادیغی قیللر عددنجه انکیچون حسنات اولور و برکمسنه که یتیم اوغلانی و یا قزی تربیه سنه الوب اکا احسان ایده بن واول جنتده شویلجه اولورز دیوب ایکی پارمغن بری برینه یقلشدردی (والمساکین) ودخی مسکینلره احسان وانعام واطعام ایدك اگرچه بشاشت وجهله وطیب کلامله ایسه ده (والجار ذی القربی والجار الجنب) ودخی احسان ایدك شول جاریه کزه کیم سزه قرابتی اوله ودخی شول جاریه کزه کیم سزه اجنبی اوله قرابتی اولمیه * قالت عائشة رضی الله تعالی عنها یا رسول الله ان لی جارین فالی ایهما اهدی قال الی اقربهما منك باباً * عائشة رضی الله تعالی عنها دیدیکه یا رسول الله بنم ایکی جارم وار قنغیسنه اهدا ایده یین دیدیکه قپوسی سکا اقرب اولانه * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لا تحقرن من المعروف شیئاً ولو ان تلقی اخاك بوجه طلق فاذا طبخت مرقة فاکثر ماءها واغرف لجیرانك منها * پیغمبرمز علیه السلام ایدر معروفدن هیچ برشیئی تحقیر ایتمکل اگرچه بر مسلم قرنداشکه طلاقت وجهله تلاقی ایتمك ایسه ده ایمدی آشده قوقولی طعام پشردیککده صوین و یاغن چوق ایدوب اندن جیرانکه بر مقدار ویرکل * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ما زال جبریل یوصینی بالجار حتی ظننت انه سیورثه * پیغمبرمز علیه السلام ایدر جبریل علیه السلام بکا جار حقی رعایت امرنده ایصادن زائل اولمزدی حتی ظن ایتدمکه اول جاری جاره وارث قیلور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا مات المؤمن وقال رجلان من جیرانه ما علمنا به الا خیراً وهو فی علم الله علی غیر ذلك قال الله تعالی لملائکته اقبلوا شهادة عبیدی فی عبدی وتجاوزت عن علمی فیه * پیغمبرمز علیه السلام ایدر چونکه بر مؤمن وفات ایدوب جیرانندن ایکی کمسه بز انك حقنده بیلدیکمز دکل الاخیردر دیه لر والحال حق تعالینك علمنده اول انلر دیدیکنك خلافی اوزره در حق تعالی ملائکه یه دیرکه اول عبدمك حقنده خیر شهادة ایدن عبیدمك شهادتلرینی قبول ایدك بن دخی انلرك بیلیوب بن بیلدیکم سیئاتندن کچدم * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم احسن مجاورة من جاورك تکن مسلماً * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر جار اولدیغك کمسنه ایله مجاورتکی کوزل ایتکه مسلم کامل اوله سن * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم خیر الاصحاب عندالله

کعب بن الاشرف ومالك بن الضیف وحیی بن اخطب وابو یاسر وثعلبه بن عمرو کبی کیمسه لرکه تحریف ایتدکاری کتابی سزی توریتدن ظن ایتسون دیو اغزلرینی اکه رك بوکه رك اوقورلر حالبوکه اول کتابدن دکلدر وبو الله تعالی عندندندر دیرلر مع هذا من عندالله دکلدر وکلام اللهدن غیری یی اکا اسناد ایلان سویلر مع هذا انك کذب ومحرف اولدیغنی کندولری دخی بیلورلر (ما کان لبشر ان یؤتیه الله الکتاب والحکم والنبوة ثم یقول للناس کونوا عباداً لی من دون الله ولکن کونوا ربانیین بما کنتم تعلمون الکتاب وبما کنتم تدرسون) الله تعالی کتاب وفهم وعلم ونبوت ویردکدنصکره ناسه اللهدن غیری بکا بنده وعابد اولك دیمك بر بشر ایچون اولمدی ولایق دخی اولمدی ولکن دینده وعلم وعملده کامل وثابت اولك که کتاب الهی سائره تعلیم وکندیکز دخی درس وقرائت وموجبیله عمل ایده سز دیدی * دینلدیکه یهوددن ابو رافع القرظی ونصارادن سید نام نجرانی یا محمد

خيرهم لصاحبه و خير الجيران عند الله خيرهم لجاره * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر الله تعالى
عندنده صاحبلرك خيرلوسى صاحبنه خيرلو اولانيدر و الله تعالى عندنده جارلرك خيرلوسى جارينه
خيرلو اولانيدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم الجيران ثلاثة حقوق حق الجوار و حق القرابة
و حق الاسلام و جارله حقان حق الجوار و حق الاسلام و جارله حق واحد حق الجوار و هو المشرك
من اهل الكتاب * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر جيران اوچ صنفدر برصنف ايچون اوچ
حق واردركه اول حق جوار و حق قرابه و حق اسلامدر * و برصنف ايچون ايكى حق واردركه
اول حق جوار و حق اسلامدر و برصنف ايچون انجق برحق واردركه اول اهل كتابدن مشركك
حق جواريدر * احياء علومده ايدر پيغمبريمز عليه السلامه ديلديكه فلانه خاتون كوندز صيامده
و كيجه قيامده در الا بوكه جيرانه ايذا ايدر ديديكه اول جهنمده در پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
و سلم ايدر بيلورميسزكه جارك حقى ندر سندن استعانت ايتسه اعانت ايده سن قرض ايستدكده
ويره سن احتياجى اولورسه حاجتن بتوره سن خسته اولديغنده خاطرين صورمغه واره سن
وفات ايتديكنده جنازه سيله قبرينه كيده سن مسرتنه تهنيه و مصيبتنه تسليه ايده سن و اندن
روزكارى منع ايدرانك اذنسز يوكسك ياپويا پميه سن و يمش الديغكده اكا دخى ويره سن و ويرمك
مراد ايتمزايسه ك انى اول كورمدين اويكه كيره سن و انى ولديكك الينه ويروب طشره كوندرميه
سن بلكه انى ولدكه تنهاده يديره سن و چوملك قيناتمغله اكا ايذا ايتميه سن مكركه اكا اندن
برمقدار ويره سن اول الله تعالى حقيچونكه نفسم انك يدنده در جارحقنى كمال اوزره قضايه
قادر اولماز مكر اولكه حق تعالى اكا رحمت ايتمش اوله (والصاحب بالجنب) ودخى امر
حسنده سزه رفيق اولانه احسان ايدك تعلم و تصرف و صناعت و سفر كبى * ديلديكه اول مرأه
درو ناسدن نفع رجاسيله صاحب اولاندر (وابن السبيل) ودخى مسافر و يا ضيفه احسان
ايدك * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه جائزته
يوم وليلة والضيافة ثلاثة ايام فما كان بعد ذلك فهو صدقة ولا يحل له ان يثوى عنده حتى يحرجه *
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر اول كمسنه كه الله تعالى يه و يوم آخره ايمان كتوره
قونغنه اكرام ايتسون جائزه سى بركون بركيجه در و ضيافت اوچ كوندر انك اوزره زياده سى
صدقه در و ضيفه حلال اولمزكه مضيف عندنده معتاددن زياده اقامتله اكا مشقت ويره * روايت
اولنديكه عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه برقونق كلديجك اكا اكرامدن كندى خدمت
ايدردى و ديديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلمدن ايشتدمكه ديرقونق اولان اوده ملائكه لر
قائم اولورلر اويله اولسه اوتانورين بن اوتوروب انلر قائم اوله لر (وما ملكت ايمانكم) ودخى
ملك يمينكزده غلمان و جوارى يه احسان ايدك * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم اخوانكم جعلهم الله
تحت ايديكم فمن جعل الله اخاه تحت يديه فليطعمه مما يأكل و يلبسه مما يلبس و لا يكلفه من العمل ما يغلبه فان
كلفه ما يغلبه فليعينه عليه * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر مملوكلريكز سزك دينداش قرنداشلر
يكزدر حق جل و علا انلرى تحت حكمكزده قيلوبدر بركمسنه كه قرنداشنى حق تعالى انك تحت حكمنده
قيله كندى يدوكندن و كيديكندن اكا يديره و كيوره و طاقتى اولميان عملى اكا تكليف ايتسون تكليف
ايدرسه كندى اكا ياردم ايتسون * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم من قذف مملوكه و هو

ديلرميسنكه سكا عبادت
ايده لم ديديلر فخر رسالت
عليه السلام معاذ الله كه الله
تعاليدن غيرى يه عبادت امر
ايده يم بنم بعث و مأموريتم
ياالكز بر الله تعالى يه عبادتدر
بيورديلر بناء عليه بو آيت
كريمه نازل اولدى
(ولا يأمركم ان تتخذوا
الملئكة والنبيين اربابا
يأمركم بالكفر بعد اذ انتم
مسلمون) و اول كتاب
و نبوت و يريلن بشر سزك
ملائكه و نبيلرى ارباب
اخذ ايتمكزى امر ايتمز
هيچ سزه مسلمان
اولدقدنصكره كفرله امر
ايدرمى (و اذ اخذ الله
ميثاق النبيين لما آتيتكم من
كتاب و حكمة ثم جاءكم
رسول مصدق لما معكم
لتؤمن به ولتنصرنه قال
ءاقررتم و اخذتم على
ذلكم اصرى قالوا اقررنا
قال فاشهدوا و انا معكم
من الشاهدين) و ياد ايدك
شول وقتيكه الله تعالى انبيا
و امتلرندن بو وجهله عهد
و ميثاق الديكه سزه و يرديكم
كتاب و علم و فهمدنصكره
سزكله اولان كتاب و حكمتى
تصديق ايدر سزه بر رسول
كلدى * كه محمد عليه السلامدر
حياتده بولنانلريكزى

برئ مما قال جلد يوم القيامة الا ان يكون كما قال * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر بر
كمسنه كه مملوكنى قذف ايده حالبوكه اول مملوك مولاسنك ديدوكندن بريدر يوم قيامتده اول
مولايه حد اورريلور مكركه اول مملوك مولاسنك ديدوكى كبى اوله * منبع الاداده ابن رفاعه دن
مرويدركه ايدر بركمسنه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلمه ديديكه يا رسول الله نه ديرسن
مماليكمز امرنده كه انلر مسلمون اولوب بزم كبى انلر دخى نماز قيلورلر و اورج طوتورلر بز ايسه
انلرى ضرب ايدرز ديديكه انلرك جنايتى و سزك عقوبتكز وزن اولنور سزك عقوبتكز
انلرك جنايتندن اكثر اولورسه اول زياده سزدن اخذ اولنورينه اول كيمسه ديديكه يا رسول الله
بزم انلرى سب ايتمزك امرنده نه ديرسز ديديكه انلرك ذنبى ايله سزك اذاكز وزن اولنور
اكر اذاكز انلرك ذنبندن اكثر اولورسه اول زياده دكلو عملكزدن آلنوب انلره ويريلور
* عثمان بن عفان رضى الله تعالى عنه بر وقتده غلامنك قولاغنى عنفله چكوب بوردى بعده
نادم اولوب غلامه امر ايتديكه اولدخى انك قولاغنى انجلين چكوب بوره غلام امتناع ايديجك
كرها انى ايتدردى (ان الله لا يحب من كان مختالا فخورا) الله تعالى سومز او كمسه يى كه متكبر
اوله و كبرندن ناحق يره ناس اوزره تفاخر ايده * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم
بينما رجل يتبختر فى بردين وقد اعجبته نفسه خسف به الارض فهو يتجلجل فيها الى يوم
القيامة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايدر بر وقتده بر رجل ايكى برده كيوب عجبله
صالنوردى اول سببدن اول يره چكيرلدى ايمدى يوم قيامته دكين اول اندن تحرك ايدرك
اشاغه كيتمكده در * قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم لا ينظر الله يوم القيامة الى من جر ثوبه
خيلاء * پيغمبريمز صلى الله عليه و سلم ايدر حق جل و علا نظر رحمت و رأفتله نظر ايتمز
يوم قيامتده اول كمسه يه كيم كبرندن ثوبن اوزون ايدوب سوريه (الذين يبخلون و يأمرون
الناس بالبخل) كه انلر مماللرنده كى حق الهى ادادن و ياسائله اعطادن بخل ايدرلر و اول
فعل قبيحى ايشلمكه ناسه امر ايدرلر شول كمسه لر حقنده نازل اولديكه عادتلرى اخذ و منع ايدى
حيى بن اخطب و كردم ابن زيد و بحر بن عمرو انلرك امثالى كبى (و يكتمون ما آتاهم الله من فضله)
و الله تعالى فضلندن انلره ويرديكى غنا و علمى كتم ايدر (و اعتدنا للكافرين عذابا مهينا)
كافرلر ايچون عذاب مهين اعداد ايتدك زيرا كه بر كيمسه نعمة الهه كافر اوله بخل و اخفا ايله
اكا اهانت ايتديكى كبى اولدخى عذابله اهانت اولنور (و الذين ينفقون اموالهم رئاء الناس)
ودخى انلركه ماللرين ناسه رياء ايچون تصدق و انفاق ايدرلر (و لا يؤمنون بالله و لا باليوم
الآخر) حالبوكه الله تعالى يه و يوم آخره ايمان كتورمزلر ايمدى انلرك قرينى شيطاندركه
انلرى اول عمله تحميل ايتدى تاكه نارده اول انلره قرين اوله (و من يكن الشيطان له قرينا
فساء قرينا) بر كيمسنه كه شيطانه قرين اوله شيطان ايسه نه بؤس قرين اولور (و ماذا عليهم
لو آمنوا بالله و اليوم الآخر و انفقوا مما رزقهم الله) انلرك اوزره نه وبال و مضرت اولوردى
اكر الله تعالى يه و يوم آخره ايمان كتورسه لر و الله تعالينك انلره و يرديكى مال و نعمتدن فى سبيل الله
انفاق ايتسه لر (و كان الله بهم عليما) الله تعالى انلرك اسرارينه عليم اولدى اشبو آيتده انلره
مكان منفعتى بيلمدكلرينه و برشىء خلافنه اعتقاد ايتدكلرينه توبيخ واردر و دخى فوائد جليله

دعوت ايدر * اكا
البته ايمان ايده سز و حق
اظهار ايچون اكا نصرت
ايده سز حق جل و علا
« انبيايه اقرار ايتديكزمى
و بونك اوزرينه بنم عهدمى
قبول ايتدكزمى » بيوردى
انلره * اقرار ايلدك » ديديلر
حق تعالى » امدى سز
كنديكز و اتباعكز اوزره
شاهد اولك بندخى سزكله
بيله شهادت ايديجيلردنم »
بيوردى (فمن تولى بعد ذلك
فاولئك هم الفاسقون)
كيمكه بو اقراردنصكره
اعراض ايدرسه انلر
عاصيلر و ايماندن خارجلردر
(افغير دين الله يبغون و له
اسلم من فى السموات
والارض طوعا و كرها
واليه يرجعون) آيا الله
تعالينك انتخاب ايتديكى
دين اسلامدن غيرى
دينى طلب ايدرلر مع هذا
كوكلرده و يرلرده اولنلر
طوعا و كرها الله تعالى يه
تسليم و انقيادده اولديلر
و جمله سى آخرتده اكا
رجوع ايدرلر (قل آمنا بالله
و ما انزل علينا و ما انزل
على ابراهيم و اسمعيل
و اسحق و يعقوب و الاسباط
و ما اوتى موسى و عيسى
و النبيون من ربهم لا نفرق بين

وعوائد جميله علمنه مؤدّى اولور علته جواب طلبچون فكره تحريض واردر وضررسز
امره دعوت اولنان كشى يه لايق احتياطا اكا اجابت ايدوكنه تنبيه واردر فكيفكه منافعى
متضمن اوله (ان الله لايظلم مثقال ذرّة) الله تعالى عملهٔ صغيره دكلو هيچ كمسنه نك اجرندن
نقض وعقابنده زياده ايتمز * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان الله لايظلم المؤمن حسنته
يثاب عليها الرزق فى الدنيا ويجزى بها فى الآخرة واما الكافر فيطعم بحسناته فى الدنيا حتى
اذا افضى الى الآخرة لم يكن له حسنة يعطى بها خيرا * پيغمبريمز عليه السلام ايدر حق جل
وعلا هيچ كيمسه يه ظلم ايتمز مؤمن حسنه سى اوزره دنياده رزقله ثوابلنور ومع ذلك انكله
آخرتده دخى جزا اولنور واما كافر حسناتى سببيله دنياده اطعام اولنور آخرته واردیغنده
حسنه سى بولنمزكه مقابله سنده اكا خير ويريله (وان تك حسنة يضاعفها) اكر ذره دكلو حسنه
اولورسه حق تعالى انى اضعاف كثيره قيلور (ويؤت من لدنه اجرا عظيما) وكندى قبلندن
اول حسنه مقابله سنده وعد اولنان اوزره زائد اجرعظيم ويرر ابوهريره رضى الله تعالى عنه
ايدر چونكه حق تعالى بر كيمسه يه اجرعظيم ويره انك مقدارنى كيم تقدير ايده بيلور (فكيف
اذا جئنا من كل امة بشهيد) كفره نك حالى نيجه اولور چونكه هر امتدن پيغمبرلرين شاهد
كتوره وزكه انلرك فساد عقائدينه وقبح اعمالنه شهادت ايليه (وجئنابك على هؤلاء شهيدا)
وسنى يا محمد اول امتلرى اوزره شهادت ايدن پيغمبرلرك صدقنه شاهد كتوره وز (يومئذ
يودّ الذين كفروا وعصوا الرسول لوتسوّى بهم الارض) اول كون اولديغنده ايستيوب
ديليه شونلركه كافر اولديلر ورسوله عصيان ايتديلر نوليدى موتى كبى دفن اولنه لر اوزرلرينه
طپراق اورتله لردى ويابعث وياخلق اولنميه لر انلركله بر حكمده برابر اوله لردى (ولايكتمون
الله حديثا) تاكه محمد عليه السلامك امرنى ونعتنى كتم ايتمش اولميه لردى وياخود كفره الله
تعاليدن هيچ بر حديث شريفك كتمنه قادر اولميه لر زيراكه حق تعالى يه هيچ برشىء خفى
دكلدر جوارحلرينى انطاق ايدوب اعمال قبيحه لرينه اول شهادت ايديسردر * روايت اولنوركه
مواطنك برنده كفره والله بزشرك ايتمشدك ديدكلرنده الله تعالى اغزلرينى مهرليوب جوارحى
انلرك شركلرينه شهادت ايليه اوزرلرينه حال مشتد اولنجق ارضك تسويه اولنمسن تمنى
ايليه لر (يا ايها الذين آمنوا لاتقربوا الصلاة وانتم سكارى حتى تعلموا ماتقولون) يا مؤمنلر سز
نمازه طورمكز حالبوكه سز نوم وياخمر مثللندن سكرانلرسز تاشول وقته دكين كه نمازكزده
ديديكزى بيله سز * روايت اولنوركه خمر حرام اولمزدن اوّل عبدالرحمن بن عوف رضى الله
تعالى عنه طعام پشروب صحابه دن برجماعتى چاغردى طعام ييديروب خمر ايچوردى حتى كه
سكران اولديلر صلاة مغربه ايريشوب بررجلى امامته كچورديلر رجل * قال يا ايها الكافرون
اعبد ماتعبدون * ديو لانك حذفيله اوقيجك اشبو آيت كريمه نازل اولدى * ضحاك بن
مزاحم رضى الله تعالى عنه ايدر انكله مراد سكر نومدر اويله اوله نومك غلبه سى عندنده
صلاتدن نهى اولندى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اذا نعس احدكم وهو يصلى فليرقد
حتى يذهب عنه النوم فان احدكم اذا صلى وهو ينعس لعله يستغفر فيسب نفسه * پيغمبريمز عليه
السلام ايدر قچان بريكز نماز قيلوركن اكا اويقو غلبه ايتسه نمازى قيلميوب اويقوسى كيدنجه

احدمنهم ونحن له مسلمون)
يا محمد سن ديكه بز الله
تعالى يه ايمان كتوردك وبزه
انزال اولنان قرآنه وابراهيم
واسمعيل واسحق ويعقوب
عليهم السلامه وابناء يعقوبه
انزال اولنانه دخى ايمان
كتوردككه بو جمله سى
ابراهيم عليه السلامه منزل
صحف اولوب انك شريعتنده
اولمغله اكا تابعلر ايدى كانه
انلره نازل اولمشدر وموسى
وعيسى عليهما السلامه
ويريلن تورية وانجيله سائر
انبيا عليهم السلامه ربلرى
طرفندن ويريلنلره ايمان
كتوردك اول انبيانك
نبوتلرندن برينك بيننى
برندن تفريق ايتمزز واول
الله تعالينك قوللغنده
مسلملرز (ومن يبتغ غير
الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو
فى الاخرة من الخاسرين)
كيمكه اسلامدن غيرى
دين طلب ايدرسه اول
مطلوبى اولان دين اندن
قبول اولنمز اول كيمسه
آخرتده زيان كوريجلردندر
(كيف يهدى الله قوما
كفروا بعد ايمانهم وشهدوا
ان الرسول حق وجاءهم
البينات والله لا يهدى القوم
الظالمين) الله تعالى اول
قومه نيجه هدايت ايدركه

ياتسون * زيرا اول حالده نماز قيلورسه احتمالدركه كندوينى استغفار ايدر ظنيله سب ايليه
* احياء علومده * لاتقربوا الصلاة وانتم سكارى تعلموا ماتقولون * قول شريفنده ايدر يعنى
كثرت هم وياحب دنيا ايله سكرانلرسز وانكله مراد ظاهرى اولديغى تقديرجه ينه انده سكر
دنيايه تنبيه واردر زيراكه نهيه علت بيان اولنديكه حتى ديديكزى بيلور اوله سز نمازى اول
وقتده قيلك وديديكنى بيلمامك ايسه وساوس وافكار دنيويه يه مستغرق غافل حقنده مطرد
در نيجه مصلى واردركه شرب خمر ايتمشيكن نمازده نه ديديكن بيلمز * قال النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم لاينظر الله سبحانه وتعالى الى صلاة لايحضر الرجل قلبه فيها مع بدنه * پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر حق تعالى نظر ايتمز شول نمازه كيم كشى انده قلبنى بدنيله بيله
احضار ايتميه * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان العبد ليصلى الصلاة لايكتب له نصفها
ولا ثلثها ولا ربعها ولا خمسها ولا سدسها ولا عشرها وكان يقول انما يكتب للعبد من صلاته ماعقل منها *
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر برعبد نماز قيلور حالبوكه اول نمازك اكا نه نصفى ونه ثلثى ونه
ربعى ونه خمسى ونه سدسى ونه عشرى يازيلور بلكه عبدايچون نمازندن اول شىء يازيلوركه قلبى انده
حاضر اوله * تنكيم بركمسنه يمين ايتسه كه فلانه شكر وثنا ايدم وياندن حاجتم ديليم بعده اكادلالت ايدر
الفاظ اوبوركن لسانه جارى اولسه يميننده بارّ اولمز وياخود الفاظ مذكوره ظلمت ليلده لسانه جارى
اولسه واول فلان دخى انده حاضر اولوب لكن اول انك انده حاضر ايدوكن بيلمسه وانى كورمسه كذلك
يميننده بارّ اولمز زيرا كلام نطق انكله اولمز مادامكه اول قلبنده حاضر اولميه وياخود الفاظك لسانه
جارى اولمسى اول فلانك حضورنده بياض نهارده اولسه لكن افكاردن برفكره مستغرق اولمغله اول
تلفظ ايتديكى الفاظك معناسندن غافل اولوب نطقى عندنده اكا توجيه خطاب قصدين ايتمسه
كذلك يميننده بارّ اولمز (ولاجنبا الاعابرى سبيل حتى تغتسلوا) وجنب اولديغكز حالده
دخى نمازه طورمكز مگركه غسل ايده سز الامسافرين اولوب صو بولمديغكزده غسل ايتمكسزين
تيمّمله نمازه طورمكز جائز اولور (وان كنتم مرضى) اكرسز مرضه مبتلا اولوب انك
وجوديله صو استعمالندن خوف ايدر وياسزى صويه وصولدن منع اولسه (او على
سفر) وياخود مسافرين الوب انده صو بولمسه كز (او جاء احد منكم من الغائط)
وياخود احد سبيليندن خارجك خروجيله حدث ايتسه كز (اولامستم النساء) وياخود
نسايه ملامسه ايتسه كز لمس وملامسه نك معناسنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه
انكله مراد مجامعه در جماعدن لمسله كنايه ايتدى زيراكه جماعه وصول لمسله اولور
وبرقوم ديديلركه انكله مراد ايكى بشره نك التقائيدر اول كركسه جماعله وياجماعسزدر بعده
انك حكمنده دخى اختلاف ايتديلر برجماعت ذاهب اولديلركه چونكه رجل بدنندن برشى مرأه نك
بدنندن برشيئنه حائلسز افضا ايتسه ايكيسنكدخى آبدستى بوزيلوركه اول ابن مسعود وابن عمر
رضى الله تعالى عنهما قوليدر زهرى واوزاعى وشافعى اكا ذاهبلردر * امام مالك وليث ابن
سعد واحمد واسحق رضى الله تعالى عنهم ديديلركه اكرلمس شهوتله ايسه آبدستى بوزيلور
شهوتسز ايسه بوزلمز وبر قوم ديديلركه لمسله هيچ برحالده آبدست بوزلمزكه اول ابن
عباس رضى الله تعالى عنه قوليدر وحسن وثورى اكا ذاهبلردر امام ابو حنيفه رضى الله تعالى

ايمانلرندنصكره كافر اولديلر
حال بوكه تحقيق محمد عليه
السلامك رسالتنه وحق
اولديغنه شهادت ايتمشلر
ايدى وانك صدقنه انلره
قرآن كلمشيدى الله عظيم الشان
ايمان صفتنى كوستروب
صكره ارتداد ايله نفسلرينه
ظلم ايدن قومه هدايت ايتمز
(اولئك جزاؤهم ان عليهم
لعنة الله والملئكة والناس
اجمعين) اول مرتدلرك
جزالرى تحقيق الله تعاليدن
وملكلردن وجميع ناسدن
اوزرلرينه لعنت ورحمتدن
طرددر (خالدين فيها
لايخفف عنهم العذاب ولاهم
ينظرون) انلر اول لعنتك
عقوبتنده مخلد اولوب
انلردن عذابده خفت
ومهلت ونظر مرحمت
اولنمز (الاالذين تابوا من
بعد ذلك واصلحوا فان الله
غفور رحيم) الا انلركه
بوحاللرندنصكره خلوصله
توبه وفسادندن رجوعله
صلاحه انابه ايده لر تحقيق
الله عظيم الشان كفر ايچنده
اولميانى مغفرت وخلوصله
توبه ايدنلره مرحمت
ايديجيدر * مرويدر
بوآيتك شرف نزولنده
ارتدادده بولنان حارث
بن سويده قرنداشى جلاس

عنه ایدرکه مکرکه اندن انتشار حدوث ایلیه امالمسله آبدست بوزلمز دینلر احتجاج ایدرکه عائشه
رضی الله تعالی عنها ایدر کیجه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك اوکنده اویوردم ایاقلرم ایسه انك
قبله سنده ایدی سجده یه وار دیغنده بنی غمز ایدر بن ایسه ایاقلریمی چکردم اول قیام ایتدیکنده ینه
ایاقلریمی اوزادردم اول زمانده ایسه کیجه اولرده مصباحلر یوغیدی و ینه عائشه رضی الله تعالی عنها
ایدر بر کیجه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك یاننده یاتوردم اویانجق انی یانمده بولمدم الله انی
یوقلر کن الیمی انك قدمینی اوزره قومیشم حالبوکه اول ساجد ایدی امام شافعینك قولی مختلف اولدی
قچانکه بر رجل محارمندن بر مرأه یی لمس ایتسه ام و بنت واخت کبی ویاخود بر اجنبیهٔ صغیره یی لمس
ایتسه ایکی قولنك اصحنده انکله ابدستی بوزلمز زیراکه اول محل شهوت دکلدر و ینه شافعینك
قولی مختلف اولدی اولمس اولنان شخصك آبدستی بوزلمسنده برقولنده بوزیلور التذاذده
مشترك اولدقلریچون و بر قولنده ایسه بوزلمز عائشه رضی الله تعالی عنهانك ذکر اولنان
حدیثنده بن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك قدمینی اوزره الیمی قومیشم حالبوکه اول
ساجد ایدی دیو قولی دلالتیله اکر مرأه نك شعرنی ویاظفرنی لمس ویامس ایتسه انك عندنده
آبدستی بوزلمز وکذلك علما اختلاف ایتدیلر قچان برکسنه کندینك ویاغیرینك فرجنی مس
ایتسه بر جماعت دیدیلرکه انکله آبدستی بوزیلورکه اول عمروابن عباس وسعد بن ابی وقاص
وابو هریره وعائشه رضی الله تعالی عنها قولیدر اوزاعی وشافعی واحمد واسحاق رضی الله
تعالی عنهم اکا ذاهبلردر الابوکه شافعی رضی الله تعالی عنه بطن کفله ویابطون اصابعله مس
ایتمینجه بوزلمز دیر شول دلیل ایله کیم * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا مس احدکم ذکره
فلیتوضأ * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر قچان بریکز ذکرینی مس ایده آبدست
آلسون و برجماعت ایسه مس ذکرایله آبدست بوزلمز دیدیلر شول دلیل ایله کیم ﴿ سئل النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم عن مس الرجل ذکره فقال هل هو الا مضغة او بضعة منه * پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمدن رجل ذکرینی مسله آبدستی بوزیلورمی دیو سؤال اولندقده دیدیکه
اول کشیدن دکل الا مضغه در ایمدی مس فرجله آبدست بوزیلور دینلر بو حدیث شریفی
منسوخدر دیدیلر ﴿ فلم تجدوا ماء ﴾ طهارت ایجاب ایدن حالات مذکوره نك هرقنغیسنده
ایسه صونك استعمالنه امکان بولمزسه کز ﴿ فتیمموا صعیدا طیبا ﴾ ایمدی وجه ارضدن برشیء
طاهره قصد ایدك اول اجلدن حنفیه دیدیلرکه اکر متیمم الینی حجر صلد اوزره ضربله تیمم ایتسه
جائز اولور شافعیه دیدیلرکه تیممده بدنه برشیء تعلقندن لابدر ﴿ فامسحوا بوجوهکم
وایدیکم ﴾ ویوزلریکزی والریکزی دیرسکاریکزله بیله اول وجه ارضدن قصد ایتدیککز
شیء طاهرله مسح ایدك ﴿ ان الله کان عفوا غفورا ﴾ الله تعالی عفو وغفور اولدی اول اجلدن
امری سزه تیسیر وترخیص ایتدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فضلنا علی الناس بثلاث
جعلت صفوفنا کصفوف الملائکة وجعلت لنا الارض کلها مسجدا وجعل ترابها لنا طهورا
اذا لم نجد الماء * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بز ناس اوزره اوچ خصلتله تفضیل
اولندقکه اول صفوفمز ملائکه نك صفوفی کبی قیلندی وارضك کلیسی بزه مسجد قیلندی
وطهارت ایچون صو بولمدیغمزده ارضك ترابی طهور قیلندی * قال ابو الصمه مررت علی

بو آیت کریمه نك مژده سیله
مکه یه بر امین آدم کوندردی
وصولنده حارث بو آیتی
قرائت وتأمل دنصکره اول
امین آدمه دیدیکه بن سندن
هیچ خلاف کلام ایشتمدم
و برادرم دخی رسول الله ه
افترا ایلمز ورسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم
دخی خلاف سویلمز والله
تعالی جمله وعدنده صادق
وقوللرینه رحیمدر بو جمله
ایله بن نیچون ناامید اوله یم
دیو توبه ایله مدینه یه
کلدکده توبه سی شرف قبول
اولدی * دینلدیکه حارث
مکه دن توبه ایله مدینه یه
عزیمتنده احبابندن اون بر
کیمسه یه دخی توبه تکلیف
ایتدکده انلر بز مکه ده
حالا محمدك مغلوبیتنه
منتظرز دیو توبه دن ابا
ایتملریله اشبو آیات آتیه
انلرك حقنده منزل اوله
والله اعلم ﴿ ان الذین کفروا
بعد ایمانهم ثم ازدادوا کفرا
لن تقبل توبتهم واولئك هم
الضالون ﴾ شونلرکه
ایمانلرندنصکره کافر اولدیلر
وکفرلرنده ثباتله دخی
زیاده ایلدیلر انلرك توبه لری
قبول اولنمز انلر طریق
هدایتدن بادیهٔ غوایته
دوشمش هالکلردر

النبی صلی الله تعالی علیه وسلم وهو یبول فسلمت علیه فلم یرد علی حتی قام الی جدار فحته بعصا
کانت معه ثم وضع یده علی الجدار فمسح وجهه وذراعیه ثم رد علی * ابو صمه رضی الله تعالی
عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قاتنه اوغرایوب سلام ویردم اول ایسه تبول ایدردی
بکا رد سلام ایتمدی حتی که طوروب قربنده برجداردن عصاسیله حت ایتدکدنصکره الینی
جدار اوزره قیوب غباریله یوزینی وقوللرینی مسح ایلدی اندن بکا رد سلام ایتدی * روایت
اولندیکه بر رجل عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنهه کلوب دیدیکه بکا جنابت ایریشوب
غسل ایتمکه صو بولمدم عمار انده حاضر ایدی عمر رضی الله تعالی عنه دیدیکه ذکر ایدرمیسنکه
ایکیمز سفرده ایدك ایکیمزه دخی جنابت ایریشجك صو بولمدق سن نماز قیلمدك بن ایسه طپراغه
بولانوب نمازی قیلدم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه انی ذکر ایدیجك دیدیکه
* انما یکفیك هذا فضرب النبی صلی الله تعالی علیه وسلم بکفیه الارض ونفخ فیهما ثم مسح
بهما وجهه وکفیه * سکا شویله ایتدیکك کفایت ایدر اندن ایکی کفنی یره اوروب بعده
اللرینی نفخ ایتدی واول ایکیسیله یوزینی وقوللرینی مسح ایلدی اشبو حدیث شریف دلیلدرکه
جنب صو بولمدیغنده تیمم ایله نماز قیله کذلك حائض ونفسا طاهر اولدقلرنده صو بولمسه لر تیمم
ایده لر * قال عمران بن حصین رضی الله تعالی عنهما ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم امر رجلا
کان جنبا ان یتیمم ثم یصلی فاذا وجد الماء اغتسل * ابن حصین رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم بر جنب کمسه یه امر ایلدیکه تیمم ایدوب نمازین قیله صو بولمدیغنده
صو بولندیغنده غسل ایده * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الصعید الطیب وضوء المسلم
الی عشر سنین * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر تراب طاهر مسلمك وضوئیدر اکرچه
اون ییله دکین صو بولمز ایسه ده * معلوم اوله که تیممده یوزیله قوللری برکره مسح ایتمك
جنب وحائض ونفساء ومیت حقنده جمیع بدن غسلنه بدل اولور ومحدث حقنده اعضاء
اربعه نك غسلنه بدل اولور وطهارتی لازم اولان بعض اعضا مجروح اولوب غسلنه امکانی
اولمیان حقنده اول بعضك غسلنه بدل اولور وصلاة مکتوبه ایچون وقتندن اول تیمم جائز
اولمز و بر تیممله ایکی صلاتی دخی جمع جائز اولمزکه اول علی وابن عباس وابن عمر وشعبی ونخعی
وقتاده قولیدر ومالك وشافعی واحمد واسحق رضی الله تعالی عنهم اکا ذاهبلردر و بر جماعت
دیدیلرکه تیمم صو ایله طهارت کبیدر صلاة مکتوبه وقتی اوزره تقدیمی وانکله فرائضدن
دیلدیکی دکلوبی بر تیممله ادا جائز اولورکه اول سعید بن المسیب وحسن وزهری وثوری وائمهٔ
حنفیه رضی الله تعالی عنهم قولیدر واتفاق ایتدیلرکه بر تیممله قیلنان فریضه ایله بیله اولدده
وصکره ده نوافلدن دیلدیکنی قیلمسی جائز اولور ﴿ الم تر الی الذین اوتوا نصیبا من الکتاب ﴾
نظر ایتمزمیسن شونلره کیم دلم توراتدن حظ یسیر ویرلدیلرکه اللر احبار مدینه در ﴿ یشترون
الضلالة ﴾ ضلالتی هدی اوزره اختیار ایدرلرکه رشوت آلوب توراتی تحریف ایدرلر
﴿ ویریدون ان تضلوا السبیل ﴾ واراده ایدرلرکه ای مؤمنلر سز سبیل حقدن طاریه سز
﴿ والله اعلم باعدائکم ﴾ الله تعالی اعداکزه سزدن اعلمدر چونکه اول سزه انلرك عداوتن وسوء
ارادتن خبر ویردی ایمدی انلردن حذر ایدك ﴿ وکفی بالله ولیا ﴾ الله سزك امرکزه

﴿ ان الذین کفروا وما
توا وهم کفار فلن یقبل
من احدهم ملء الارض
ذهبا ولو افتدی به اولئك
لهم عذاب الیم و مالهم
من ناصرین ﴾ انلرکه کافر
اولدیلر وکفرلری حالنده
فوت اولدیلر انلرك برینك
دنیا طلوسی التونی اولسه
و انی کندوبی قورتارمق
ایچون فدا ایتسه قبول
اولوب خلاص اوله جق
دکلدر انلر ایچون عذاب الیم
واردر وانلری اول عذابدن
تخلیصه یاردم ایدیجی بر
کیمسه یوقدر ﴿ لن تنالوا
البر حتی تنفقوا مما تحبون
وما تنفقوا من شیء فان الله
به علیم ﴾ سز خیر واسعه
یاخود جنته نائل اوله مزسکز
تاکه سودیککز شیدن انفاق
وصدقه ایتمینجه وهر شیدنکه
انفاق و تصدق ایدرسکز
تحقیق الله عظیم الشان
اول شیدن و نیتکزدن
بیلیجی و مکافات
ایدیجیدر * مرویدرکه
بو آیت کریمه نك
نزولندنصکره ابو طلحهٔ
انصاری جناب رسالتپناه
علیه السلامه کلوب
یارسول الله بنم یانمده زیاده
سوکلو بر بوستانم واردر
الله تعالینك حکمی اوزره

ولی اولمغه کافی اولدی (وکفی بالله نصیرا) وسزه اعانت ایتمکه دخی کافی اولدی اعدی
اکا وثوق ایدوب غیریدن انکله اکتفا ایدك (من الذین هادوا) شونلردنکه یهودی اولدیلر
(یحرفون الکلم عن مواضعه) کلمی الله تعالینك وضع ایتدیکی مواضعندن ازاله ایدوب انك
یرینه غیری اثبات ایدرلر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینه یهود کلوب امردن سؤال ایدرلردی ظن ایدردك که انك قولنی
اخذ ایتدیلر انك قتندن کیدیجك انك کلامنی تحریف ایدرلردی (ویقولون سمعنا وعصینا)
ودیرلرکه قولکی ایشتدك وامرینه عصیان ایتدك (واسمع غیر مسمع) و سن بزدن ایشت
بزسنی ایشتمزز کلامك بزه مقبول دکلدر دینلدیکه یهود پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه
ایشت دیوب قلبلریله ایشتمز اولهسز دیرلردی (وراعنا) ودخی بزه نظر ایتکه سکا سویلیهلم
وکلامنی فهم ایلیهلم دیرلردی (لیا بالسنتهم وطعنا فی الدین) لسانلرینی سبه مشابه کلامه صرف
ودینی استهزاء وسخریه ایدر اولدقلری حالده زیراکه راعنا قولی مراعاتدن ایکن انلر انی
رعونته تحریفی اراده ایدرلردی (ولو انهم قالوا سمعنا واطعنا واسمع وانظرنا لکان خیرا لهم
واقوم) اکر انلر اول قوللرینك یرینه ایشتدك واطاعت ایتدك بزی ایشت بزه نظر ایت دیسهلر
اول انلره خیرلو وصوابلو ایدی (ولکن لعنهم الله بکفرهم) الا بوکه کفرلری سببیله حق
تعالی انلری مخذول وهدادن ابعاد ایتدی (فلا یؤمنون الا قلیلا) اویله اولسه انلردن ایمانه
کلور آز اولور (یا ایها الذین اوتوا الکتاب آمنوا بما نزلنا مصدقا لما معکم) یا شونلرکه کتاب
ویرلدیلرکه انکله مراد یهوددر بزم محمد علیه السلامه تنزیل ایتدیکمز قرآنه ایمان کتورك که
اول سزکله اولان توراتی تصدیق ایدر اولدیغی حالده (من قبل ان نطمس وجوها فنردها
علی ادبارها) صورتلرینك تخطیطنی محو ایدوب قفالری هیئتنده قیلمزدن اول و یاخود
کوزلرینی قفالرینه رد ایدوب اردلرینه یوتمزدن اول * روایت اولندیکه عبدالله بن سلام
رضی الله تعالی عنه بو آیتی ایشدیجك اهلندن اول الن یوزینه طوتهرق و پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلمه کلوب اسلامه کلدی ودیدیکه یا رسول الله قورقرمکه سکا واصل اولمزدن
اول یوزم قفامه تحول ایده وکذلك کعب الاحبار رضی الله تعالی عنه دخی بو آیتی ایشیدیجك
عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه زماننده اسلامه کلدی ودیدیکه یارب بو آیتك وعیدندن
قورقوب سکا ایمان کتوردم * اکر دینورسهکه انلر ایمانه کلمزلرسه انلره طمسله ایعاد ایتدکدن
صکره انلره انی ایتمدی دینورکه بو وعید باقیدر قیام ساعتدن اوّل یهودده طمس و مسخ
اولیسردر * دینلدیکه بو وعید شرطله ایدی عبدالله بن سلام رضی الله تعالی عنه واصحابی
اسلامه کلیجك باقیلرندن رفع اولندی مجاهد ایدر یعنی بز انلرك قلبلری وجهنی بصائر هدادن
طمس ایدوب ادبار کفر وضلالته رد ایدهرز (او نلعنهم کما لعنا اصحاب السبت) ویاخود
مسخله انلری اخزا ایتمزدن اوّل اصحاب سبتی اخزا ایتدیکمز کبی (وکان امر الله مفعولا)
الله تعالینك برشیئی ایقاعه امری ویا وعیدی ویا حکم وقضاسی نافذ و کائن اولدی اویله اولسه
ایمانه کلمزسهکز ایعاد اولندیغکز شیء لابد واقع اولور (ان الله لا یغفر ان یشرك به) الله تعالی
اکا اشراك اولنمق ذنبنی مغفرت ایتمز * زیرا انك عذابی خلودنه حکمن قطع ایدوبدر شول

انی تصدق ایدهیم دیدی
حضرت پیغمبر علیه السلام
جوابنده پك خوش پك
خوش نفعلو برمالدر دیو
اول باغی طلحهنك اقرباسنه
تقسیم بیوردی (کل الطعام
کان حلا لبنی اسرائیل الا
ماحرم اسرائیل علی نفسه
من قبل ان تنزل التوریة
قل فاتوا بالتوریة فاتلوها
ان کنتم صادقین) طعامك
کلیسی بنی اسرائیل ایچون
حلال ایدی الا یعقوب
علیه السلامه توریة نازل
اولمزدن مقدم کندو نفسنه
بعض شیئی حرام ایتدی
سن انلره « صحیح توریتی
کتور اوقویك اکر سز
صادقلردن ایسهکز » دیو
سویله * مرویدرکه یعقوب
علیه السلامه مرض عارض
اولوب اکر باری تعالی بکا
شفا کرم ایدرسه محظوظم
اولدیغی طعاملری اکل ایتمیم
دیو نذر ایتدی حق سبحانه
اکا افاقت کرم ایتمکله
سودیکی طعاملردن دوهنك
لحم وسودی اکلنی کندویه
حرام ایدوب نذرینه وفا
ایلدی یهودیلر کویا اکا
متابعتله بعض شیء اکلندن
اجتناب ایدوب بو حرمت
حکمی توریتده مسطوردر
دیدیلر الله تعالی اویله دکلدر

(سپیدنکه)

سپیدنکه انك اثری صاحبندن منمحی اولمز اویله اولسه اول عفوه نیجه مستعد اولور سائر
ذنوب انك خلافیدر (ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) وشرکدن ماعدا ذنوبی صغیر وکر کسه کبیر
اولسون دیلدیکی کسه ایچون فضل واحساندن مغفرت ایدر (ومن یشرك بالله فقد افتری اثما عظیما)
اول کیمسهکه الله تعالیه برشیئی اشراك ایده اول بر ذنب عظیمی ارتکاب ایدرکه سائر ذنوب انك
جنبنده استحقار اولنور * ابن عمر رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم زماننده
قچان برکیمسهکه کبیرهیه اصرار اوزره فوت اولسه بزانی اهل ناردندر دیو شهادت ایدردك بو آیت
کریمه نازل اولیجق اول شهادتدن وازکلدك * علی رضی الله تعالی عنه ایدر قرآنده اشبو آیت
ارجی آیتدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من مات لا یشرك بالله شیئا دخل الجنة ومن مات
یشرك بالله شیئا دخل النار * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکیمسهکه الله تعالی یه
برشیئی اشراك ایتمز اولدیغی حالده وفات ایده اول جنته کیرر اکرچه سائر ذنوبی ارتکاب
ایتمش ایسهده عفو اولنمدیغی تقدیرجه نارده ماشاءالله جزا اولندیغندنصکره اندن چیقوب الله
تعالینك فضلی ورحمتیله جنته کیرر واو کیمسهکه الله تعالی یه برشیئی اشراك ایدوب اکا مصر
اولدیغی حالده وفات ایده اول ناره کیرر وابدا انده قالور (الم تر الی الذین یزکون انفسهم)
کورمزمیسین شونلریکه کندیلرینه تزکیه ایدرلر * یعنی یهود ونصاریکه بز الله تعالینك ابنائی
و احباسیوز دیرلر و دخی جنته کیرمز الا یهود ونصاری اولان کیرر دیرلر * دینلدیکه
یهوددن برجماعت اطفاللریله پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه هیچ بونلرك
اوزره ذنب وارمیدر دیدیکه یوقدر دیدیلرکه والله ایمدی بز بونلر کبی یز کوندزده ایشلدیکمز
کناهلر کیجه اولدیغنده یارلغنور و کیجهده ایشلدیکمز کناهلر کوندز اولدیغنده یارلغنور
وانلرك معناسندهدر اول کیمسهکه نفسنی تزکیه وانك اوزره ثنا ایده * ابن مسعود رضی الله
عنه ایدر کشی صباحن طورر حالبوکه دینی کندی ایلهدر بعده اکا بر رجل کلورکه اول نه
کندویه و نه اکا نفع وضره قادر اولور والله سن شویله سن بویله سن دیوانی وصف
ایدر بعده اول رجل اوینه دونیجك اول کشیده دیندن برشیء قالمزکیدر * بعده * الم تر
الی الذین یزکون انفسهم * آیتنی اوقودی (بل الله یزکی من یشاء) بلکه حق تعالی دیلدیکی
کیمسهیی ذنوبدن تطهیر وتبرئه ایله اصلاح ایدر (ولا یظلمون فتیلا) انلر کندیلرین بغیر حق
تزکیهلری اوزره ذم وعقابله فتیله دکلو ادنی ظلم اولنمزلر و فتیله شق نواتدهکی خیطدرکه
حقارتده انکله ضرب مثل اولنور اشبونده تنبیه واردرکه تزکیهده معتدبها اولان الله تعالینك
تزکیهسیدر غیرینك دکل زیرا اول حسن وقبحدن انسانك منطوی اولدیغن بیلور حالبوکه اول
انلری ذم وعباد مؤمنیندن راضی اولدقلرین تزکیه ایتدی وتزکیهنك اصلی قول و فعلدن مستقبح
اولان شیئی نفیدر (انظر کیف یفترون علی الله الکذب) یا محمد نظر ایت انلره کیم کندیلرین
عندالله ازکیاء زعمیله الله تعالی یه کذبی نیجه اختلاق ایدرلر (وکفی به اثما مبینا) اول زعم
فاسدلری ویا اول کذبلری آثاملری بیننده اثم مبین یتر (الم تر الی الذین اوتوا نصیبا من الکتاب
یؤمنون بالجبت والطاغوت) نظر ایتمزمیسین شونلره کیم علم توراتدن نصیب ویرلدیلر جبت
وطاغوتی تصدیق ایدرلر (ویقولون للذین کفروا هؤلاء اهدی من الذین آمنوا سبیلا)

بلکه یعقوب علیه السلام
نذری سببیله کندو نفسنه
حرام ایلمشدر توریتی
کتورسونلر بیوردقده
توریتی کتورهمیوب کذبلری
جملهیه آشکار اولدی (فمن
افتری علی الله الکذب من بعد
ذلك فاولئك هم الظالمون)
کیمکه بو حجتدنصکره حل
وحرمت حقنده الله تعالی یه
کذب وافترا ایدرسه انلر
نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر (قل
صدق الله فاتبعوا ملة ابراهیم
حنیفا وما کان من المشرکین
سن دیکه خبر تحلیل
وتحریمده الله تعالی صادق
و یهودیلر کاذبدر دین
اسلامده ثابت وغیریدن مائل
اولان ابراهیم علیه السلامك
دیننه تابع اولك که اول
مشرکلردن اولمدی (ان
اول بیت وضع للناس
للذی ببکة مبارکا وهدی
للعالمین) تحقیق ناسه عبادت
وزیارت ایچون اول وضع
اولنان بیت مکهده اولاندر
بیتدرکه نفع وخیری چوق
عین برکت وعالملر ایچون
قبله وعبادتخانه اولمغله محض
هدایتدر (فیه آیات بینات
مقام ابراهیم ومن دخله کان
آمنا ولله علی الناس حج
البیت من استطاع الیه سبیلا
ومن کفر فان الله غنی حمید

مشركين حقنده ديرلركه اشبونلر شول ايمانه كلنلردن دينده اقوم وطريقتده ارشددرلر *
جبت اصلده اسم صنمدر * بعده الله تعاليدن غيرى هر عبادت اولنان شيئده استعمال اولندى
وياخود اصلى جبس ايديكه اول هر شيئدركه انده خير اولميه بعده سينى تايه قلب اولندى وطاغوت
ايسه معبود وياغيريدن هر باطله اطلاق اولنور * دينلديكه اشبو آيت يهود حقنده نازل
اولديكه انلر ديرلرديكه اصنامه عبادت عندالله محمدك دعوت ايتديكى دينندن ارضادر وياخود كعب
ابن الاشرف وحيي ابن اخطب حقنده نازل اولوبدركه انلر يهوددن برجماعتله مكه يه كيتديلر
تاكه قريشله محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اوزره محاربه يه موافقت ايچون معاهده ايده لر چون
انلر مكه يه وارديلر قريش انلره اكرام ايدوب اولرينه قوندرديلر ومقصودلرين قريشه عرض
ايديجك قريش انلره ديديلركه سز اهل كتابسز ومحمد دخى صاحب كتابدر سزا كا بزدن
اقربسز اويله اولسه بز سزك مكركزدن امين دكلز چون محمد ايله محاربه يه بزه نصرت وموافقت
ايتمك ديلرسز بزم آلهه مزه سجده ايدك تاكه سزه مطمئن اوله وز * نم دوب سجده ايتديلر
بعده كعب بن الاشرفه ديديلركه سز كتاب اوقور بيلورسز بز ايسه اميلرز بيلمزز طريق جهتندن
بزمى اهدايز يوخسه محمدمى * كعب ديديكه والله سز محمددن اهداسز (اولئك الذين لعنهم الله) ايمدى
انلر شول قومدركه حق تعالى انلرى رحمتندن طرد ايتدى (ومن يلعن الله فلن تجدله نصيرا)
اول كمسه كه الله تعالى انى رحمتندن طرد ايده انكچون نصير بوله مزسنكه اندن عذابى منع ايده
(ام لهم نصيب من الملك فاذا لايؤتون الناس نقيرا) يهود ايچون ملك اللهدن نصيبمى واردر
زيرا انلر ملك كنديلره عودت ايتسين زعم ايدرلر بلكه انلره ملكدن برشئ يوقدر اكر انلره
اندن نصيب اولسه هيچ كيمسه يه تقديره موازى اولور شئ ويرمزلردى نقير ايسه ظهر نواتده كى
نقره در اشبو انلرك كمال شحنى بياندركه انلر ملوك ايكن نقيره بخل ايديجك اذلاء متفاقرين اولدقلرنده
شحلرى نه حده ايرديكنى انكله بيلورسز (ام يحسدون الناس على ما آتاهم الله من فضله) الله تعالى
فضلندن ناسه ويرديكنه يهود حسدمى ايدرلر * وناسدن مراد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
واصحابيدر وياعربدر ويا ناسك جميعيدر زيرا نبوته حسد ايدن كشى كانه جميع ناسك كمال ورشدنه حسد
ايدر حق تعالى يهود قومنى بخلله اندن حسدله ذم ايلدى زيرا ايكيسيده شر رذائلدر كانه ايكيسى
بيننده تلازم وتجاذب واردر واول ناسه ويريلندن مراد نبوت وكتاب ونصرت واعزازدر ويانبى
موعود انلردن اولمسيدر (فقد آتينا آل ابراهيم الكتاب والحكمة وآتيناهم ملكا عظيما) حالبوكه
بز محمدك اسلافى وابناء عمى اولان آل ابراهيمه كه مراد داود وسليمان عليهما السلامدر كتاب
ونبوت وملك عظيم ويردك * بعيد اولمزكه انلره ويرديكمز امثالنى محمد عليه السلامه دخى ويره وز
(فمنهم من آمن به ومنهم من صدّ عنه) يهودك بعضى محمد عليه السلامه وآل ابراهيم حديثندن
ذكر اولنانه ايمان كتوردى وبعضى ايسه اندن اعراض ايدوب اكا ايمان كتورمدى *
دينلديكه معناسى آل ابراهيمك بعضى اكا ايمان كتوردى وبعضى ايسه كافر اولدى
(وكفى بجهنم سعيرا) انلره جهنم نار مسعوره يتركه انده تعذيب اولنه لر * وياخود عقوبتلرى
تعجيل اولنمزسه ده انلره سعير جهنمدن اعداد اولنان كفايت ايدر (ان الذين كفروا بآياتنا
سوف نصليهم نارا) شونلركه بزم آيتلريمزه كافر اوله لر بز آنلرى ناره ادخال ايديسردر

(كلما)

العالمين) اول بيت ياحرمده
آشكار علامات واردركه
جمله دن برى مقام ابراهيم
عليه السلامدر وكيمكه اكا
داخل اولسه امين اولور
ويول جهتيله اول بيت شريفه
كيتمكه قدرتى اولانه الله
ايچون آنى زيارته قصد
وتوجه وحج ايتمك ناس
اوزرينه فرض اولدى كيمكه
حجك وجوبنى اعتقاد ايتميه
ياخود حج اوزرينه واجب
اولدقدن صكره عمدا حج
ايتميه تحقيق الله عظيم الشان
عالملرك حج وعدم حجندن
مستغنيدر * دينلديكه بيت
شريفده اولان علامات
كرچه لايعد ولايحصادر
اولا مقام ابراهيم عليه
السلامده اولان طاشده
قدم مباركلرينك اثرى
ومدت مديده بقاسى
واعاديدن محفوظ اولمسى
واكا التجا ايدن دست
تطاولدن امين اولمسى نهايت
علامت واضحه كه سورهٔ
فيلده مصرحدر * وبيت
شريفه عزيمته قدرت شول
وجهله بيان اولنمشدركه
اولا طريقده امنيت اولمق
شرط قلنمش بوندنصكره
وجوبنده نزد مالكيده
مشيه قدرتى اولديغى حالده
طريقده اكتساب ممكن

(كلما نضجت جلودهم بدّلناهم جلودا غيرها ليذوقوا العذاب) هرباركه دريلرى انده يانه
انك يرينه يكى دريلر خلق ايدرز * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن مرويدركه هر
ساعتده يوز كره دريلرى يكيلنور تاكه عذابى ذوقلرى دائم اوله (ان الله كان عزيزا حكيما)
الله تعالى عزيز اولدى اراده ايتديكى شيئدن منع اولنمز حكيم اولدى حكمتنك وفقى اوزره
عقاب ايدر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات سندخلهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين
فيها ابدا) شونلركه ايمانه كلوب اعمال صالحه ايشليه لر بز انلرى جنتلره قويه رزكه اغاجلرينك
التنده نهرلر جارى اولور انده خالدين اولدقلرى حالده (لهم فيها ازواج مطهرة) انلر
ايچون اول جنتلرده ازواج واردركه عيوب ظاهره وباطنه دن پاكلردر (وندخلهم ظلا
ظليلا) ودخى انلرى ظل ظليله قويه رزكه اكا شمس ايرمز حرو بردتن انده ذره اذا كورلمز
(ان الله يأمركم ان تؤدّوا الامانات الى اهلها) الله تعالى سزه امر ايدركه اماناتى اهلنه رد
ايده سز * اشبو خطاب جميع مكلفين واماناته عامدر اول كركسه حقوق اللهدن وياحقوق
عباددن اولسون اكرچه نزولى مكه نك فتحى كوننده عثمان بن طلحه رضى الله تعالى عنه حقنده
ايسه ده كه اول كعبه نك قپوسن بركيدوب اكا دخول ايچون مفتاحى ويرمكدن اباء ايتدى
اكر محمدك رسول الله ايدوكنى بيلسم مفتاحى ويرردم ديدى * اويله اولسه على رضى الله تعالى
عنه عثمانك الين بوكوب مفتاحى اندن الدى قپويى آچوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
كعبه يه كيردى وايكى ركعت نماز قيلدى چيقيجق عباس رضى الله تعالى عنه اندن ديلديكه مفتاحى
اكا ويره تاكه سقايه وسدانه يى ديره * اويله اولسه اشبو آيت كريمه نازل اولدى نزوليله
بيورلديكه مفتاح ينه عثمان بن طلحه يه ويريله پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم دخى على رضى الله
تعالى عنه امر ايلديكه مفتاحى كيرو عثمانه ويروب اعتذار ايده اشبو سببله عثمان اسلامه كلدى
وسدانه امر الهى ايله ابدا آنده واولادنده قالدى (قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لا ايمان لمن
لا امانة له ولا دين لمن لا عهد له * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر كمال اوزره ايمانى يوقدر اول
كمسه نك كه امانته رعايتى اولميه وكمال اوزره دينى يوقدر انك كه عهدينه وفاسى اولميه (واذا
حكمتم بين الناس ان تحكموا بالعدل) وناس بيننده حكومت ايتديككزده انصاف وعدلله
حكم ايده سز * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم المقسطون عند الله على منابر من نور على يمين
الرحمن وكلتا يديه يمين وهم الذين يعدلون فى حكمهم واهلهم وماولوا * پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم ايدر ولاة وقضاتدن عدل ايدنلر يوم قيامتده يمين رحمانده نوردن منبرلر
اوزره اولورلركه انلر حكملرنده واهللرينك حقوقنده وتحت ولايتلرنده كى اموره عدل
ايدنلردر قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان احب الناس الى الله يوم القيامة واقربهم منه
مجلسا امام عادل وان ابغض الناس الى الله يوم القيامة واشدهم عذابا امام جائر * پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر يوم قيامتده ناسك الله تعالى يه احبى وانك رحمتنه اقربى امام عادلدر
وينه يوم قيامتده ناسك الله تعالى يه ابغضى وعذاب جهتندن اشدى امام جائردر (ان الله نعما
يعظكم به) نه كوچك شيئدركه الله تعالى سزه انى ايشلمكله وعظ ايدركه اول اداء امانات وعدل
فى الحكومات در (ان الله كان سميعا بصيرا) الله تعالى سزك اقوال واحكامكزه سميع وامانتده كى

اولمسيدر شافعيده قدرت
زاد وراحله در حنفيده زاد
وراحله وصحت ايله واجب
اولور (قل يا اهل الكتاب
لم تكفرون بآيات الله والله
شهيد على ما تعملون) سن ديكه
اى اهل كتاب الله تعالينك
وجوب حج حقنده اولان
آيتلرينى نيچون انكار
ايدرسز حالبوكه الله عظيم
الشان سزك اعمال وانكاركزه
مطلعدر (قل يا اهل الكتاب
لم تصدون عن سبيل الله من
آمن تبغونها عوجا وانتم
شهداء وما الله بغافل عما
تعملون) ديكه اى اهل
كتاب ايمانه كلان كيمسه لرى
نيچون الله يولندن صرف
واستقامتدن ميل ايتمك
ايسترسز مع هذا دين حق
اسلام اولديغنى بيلورسز
الله عظيم الشان سزك
مؤمنلرى اسلامدن صرف
ايچون ايتديككز حيله دن
غافل دكلدر (يا ايها الذين
امنوا ان تطيعوا فريقا من
الذين اوتوا الكتاب يردوكم
بعد ايمانكم كافرين) اى
مؤمنلر اكر سز اهل كتابدن
برفرقه يه اطاعت ايدرسكز
سزى ايمانكزدن صكره
كفره رد ايدرلر * بو
آيتك سبب نزولى بو وجهله
منقولدركه * اوس وخزرج *

افعالکزه بصیراولدی ﴿ یاایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم ﴾
یامؤمنلر الله تعالی‌یه ورسولی محمد صلی الله تعالی علیه وسلمه وسزدن امرصاحبلرینه اطاعت
ایدك که انلرکله مراد امراء مسلمیندر وانلر کرك خلفاء ویاقضاة ویا امراء سریه‌در الله تعالی
عدله امرندنصکره اولوا الامرلرینه دخی اطاعتله امرنده تنبیه واردرکه انلره اطاعتك وجوبی
مادامکه حق اوزره اولورلرسه * دینلدیکه انلرکله مراد علماء شرعدر * ولو ردوه الی
الرسول والی اولی الامر منهم لعلمه الذین یستنبطونه منهم * آیتی دلالتیله * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم من اطاعنی فقداطاع الله ومن عصانی فقدعصی الله ومن یطع الامیر فقداطاعنی
ومن یعص الامیر فقد عصانی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکمسنه‌که بکا اطاعت
ایده الله تعالی‌یه اطاعت ایدر واولکه بکا عصیان ایده الله تعالی‌یه عصیان ایدر واولکه امیره
اطاعت ایده بکا اطاعت ایدر واولکه امیره عصیان ایده بکا عصیان ایدر * قال النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم السمع والطاعة علی المرء المسلم فیما احب وکره مالم یؤمر بمعصیة فاذا امر بمعصیة فلاسمع
ولاطاعة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر مرء مسلم اوزره امیرینه سمع واطاعتی واجب
اولور امیرینك امری کرکسه انك محبوبنه ویا مکروهنه اولسون مادامکه معصیت ایتمکی
اکا امر ایتمیه شویله‌که معصیتله امر ایده انده اکا اطاعته رخصت یوقدر * قال النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم لابی ذر اسمع واطع ولو لعبد حبشی کان رأسه زبیبة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
ابی ذر رضی الله تعالی عنهه دیدیکه امیرکه سمع واطاعت ایت اگرچه اول عبد حبشی اولوب
رأسی زبیبه ایسه‌ده ﴿ فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسول ﴾ اکردینکز امورندن بر
شیئده اختلاف ایتسکز سز انده الله تعالینك کتابنه مراجعت ایدك انده بولمزسکز رسول الله
صلی الله علیه وسلمه مراجعت ایدك حیاتنده کندیدن سؤاله وفاتنده سنتنه عرضله * یعنی
امور دینیه‌ده کتاب وسنته مراجعت واجبدر اکراول ایکیسنك برنده بولنورسه فیها بولنمز
ایسه انك سبیلی اجتهاددر ﴿ ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الاخر ﴾ اکر الله تعالی‌یه ویوم الاخره
مؤمنلر ایسه‌کز زیراکه ایمان انی ایجاب ایدر ﴿ ذلك خیر واحسن تأویلا ﴾ یعنی دینکز
امورنده اول ایکیسنه مراجعتکز عاقبتکزه خیر وسزك تأویلکزدن احسندر * لوائح
الانوارده ایدر اکر مکلف مقلد اولوب اکا حدیث صحیح ویاخود رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلمه مسند حدیث ضعیف ایشتدکدنصکره ائمه ویا صحابه‌دن برینك قولنی اکا
معارض بولسه لکن اول قولك دلیلنی بولمسه یعنی اول قولی ترك ایدوب حدیث
ضعیفله عمل ایتمسی واجب اولور زیرا اول حدیثك ادنی رتبه‌سی اول قول درجه‌سنده
اولمقدر * یعنی معلوم اولدیکه صحابی ویا امام قولیله آیت وحدیثك ترکی جائز اولمزکه ترك
ایدن کشی ضلال مبینه ایرر اول خصوصده دیندن چیقار سورهٔ احزابده وارد اولان * وما
کان لمؤمن ولامؤمنة اذا قضی الله ورسوله امرا ان یکون لهم الخیرة من امرهم ومن یعص الله
ورسوله فقدضل ضلالا مبینا * آیت کریمه‌سی دلالتیله ﴿ الم تر الی الذین یزعمون انهم آمنوا بما
انزل الیك وما انزل من قبلك ﴾ نظر ایتمز میسین شونلره کیم سکا انزال اولنان قرآنه وسندن اول
انزال اولنان کتب سماویه‌یه کندیلرین تصدیق ایتدی زعم ایدرلر ﴿ یریدون ان یتحاکموا الی

ایکی قبیله‌دن بر مقدار
کیمسه‌لر بر محلده اوتوروب
صحبتده ایکن اوزرلرینه
شاس بن قیس الیهودی
کلوب القتلرینه حسد
ایتمکله مقدما بو ایکی قبیله
بیننده بغاث نام محلده حرب
واقع اولوب اوس غالب
اولمشیدی صکره مسلمان
اولملریله اول خصومت
محبته مبدل اولمغه شاس
یهودی اکا حسدندن ناشی
بر کیمسه‌یه امر وتعلیم
ایلدیکه واروب یانلرنده
اوتوروب اول حرب بغاثك
قصیده‌سنی اوقیه اول کیمسه
بروجه تعلیم ادا ایتدکده
قصیده مذمت خزرجده
اولمغله خزرجلویه کران
کلوب کفتکو دیر ایکن
مجادله ومقاتله‌یه باعث اولدی
درعقب پیغمبر علیه السلامه
خبر ویرلمکله مهاجریندن
بر جماعتی استصحابله انلره
واروب یا معشر مسلمین بن
سزك بینکزده ایکن الله
تعالی سزه اسلام احسان
وسزی جاهلیتدن روکردان
والفت ومودت فرمان
ایلمشیکن بو نه حالدر دیو
بو آیت کریمه‌یی قرائت
وبیان ایلدکده کیدعدو
اولدیغنی اذعان وسلاحلرینی
طرحله استغفار ومعانقه‌یه

(جهاد)

الطاغوت وقد امروا ان یکفروا به ﴾ طاغوته تحاکم ایتمك مراد ایدرلر حالبوکه انلر طاغوته
مخالفته امراولندیلر ﴿ ویرید الشیطان ان یضلهم ضلالا بعیدا ﴾ وشیطان ایسه انلری طریق
هدادن ضلالته ایرکورمك دیلر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر برمنافقله بریهودی بیننده
خصومت اولوب یهودی اکا سنکله محمده تحاکم ایده‌لم دیدی * زیرا بیلورکه اول رشوت
آلمز وحکمنده حقدن میل ایتمز منافق ایسه آنی کعب بن الاشرفه تحاکم ایده‌لم دیدی * زیرا
بیلوردیکه اول رشوت الور وحکمنده میل قیلور چون منافق آنی تحویل ایده‌میجك ناچار
رسول الله علیه السلامه احتکام ایتدیلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایسه یهودی ایچون
منافق اوزره حکم ایتدی منافق اکا راضی اولمیوب عمر بن الخطاب رضی الله عنهه تحاکم ایده‌لم
دیدی * چون ایکیسی اکا واردیلر یهودی عمر رضی الله عنهه دیدیکه بونکله ایکیمز محمده
تحاکم ایدوب اول ایسه بنم ایچون بونك اوزرینه حکم ایتمشیکن انك حکمنه راضی اولمیوب
بنی سنك قاتکه کتوردی عمر رضی الله تعالی عنه منافقه حال بویله‌میدر دیدی منافق ایتدیکه
نعم اویله‌در * عمر رضی الله عنه دیدیکه یریکزده طورك تاکیم ایچرو واروب کله‌یم اندن
اوندن سیفنی آلوب کیرو طشره چیقدی ومنافقك بوینن اوروب الله تعالینك ورسولنك
حکمنه راضی اولمیانه بنم حکمم بویله‌در دیدی * اول سببدن بو آیت نازل اولدی وجبریل
علیه السلام دیدیکه عمر حقله باطل بیننی فرق ایلدی اول اجلدن اکا فاروق دینلدی * وآیتك
نزولنه سبب بو اولیجق طاغوتله مراد کعب بن الاشرف اولوب واول معناده‌در اول کمسنه‌که
باطله حکم ایدوب انی اختیار ایدر اول فرط طغیانیچون ویا شیطانه تشبیهی ایچون اکا طاغوت دینلدی
ویاخود اکا تحاکم شیطانه اولدیغی ایچون شول حیثیتدنکه انی اول فعله اول حمل ایدوبدر ﴿ واذا
قیل لهم تعالوا الی ما انزل الله والی الرسول رایت المنافقین یصدون عنك صدودا ﴾ چقان
انلره الله تعالینك انزال ایتدیکی امرینه ورسولنك امرینه کلك دینلسه منافقلری کوررسنکه
حقدن اعراضلری سببیله سندن اعراض ایدرلر ﴿ فکیف اذا اصابتهم مصیبة ﴾ حاللری
نیجه اولور چقانکه انلره مصیبت ایریشه عمر رضی الله عنهك منافقی قتل ایتمسی ویا الله تعالیدن
نقمت ایرمسی کبی ﴿ بماقدمت ایدیهم ﴾ عمل قبیحلری سببیله که اول سنك غیری‌یه تحاکم ایدوب
حکمکه راضی اولمدقلریدر ﴿ ثم جاؤك یحلفون بالله ان اردنا الا احسانا وتوفیقا ﴾ طاغوته تحاکم
ایتدکلرندنصکره اعتذار ایچون سکا کله‌لر ویاقتل اولنان منافقك دیتن استیو کلورلر الله تعالینك
اسم شریفنه یمین ایدرلرکه انکله مرادمز دکل الا ایکی خصم بیننی وجه احسنله فصل وتوفیق
ایدی یوخسه سکا مخالفت دکل * ویا اصحاب قتیل انك دمنی طالبین اولدقلری حالده کلوب
دیدیلرکه بزم عمره تحاکمله مرادمز دکل الا صاحبمزه احسان وانکله خصمی بیننی توفیق
ایتسون ایچون ایدی ﴿ اولئك الذین یعلم الله مافی قلوبهم ﴾ یعنی الله تعالی انلرك قلبلرنده‌کی
نفاقی بیلور کتمانلری وحلف کاذبلری انلری عقاب الهیدن قورترمز ﴿ فاعرض عنهم ﴾ یعنی
انلرك معذرتی قبولندن ویاعقابلرندن اعراض ایت ﴿ وعظهم ﴾ وانلره وعظ ایدوب اضمار
ایتدکلری نفاقدن کف ایت ﴿ وقل لهم فی انفسهم قولا بلیغا ﴾ وانلری الله تعالینك عذابیله
تخویف ایت ویا اوزرینه اولدقلری حالتدن توبه ایتمزلرسه قتله وعید ایت ویاخرد ملاده انلردن

شتابان ایلدیلر جابر رضی الله
تعالی عنه دیرکه هیچ اولکون
کبی اولی اقبح آخری احسن
برکون کورمدم ﴿ وکیف
تکفرون وانتم تتلی علیکم
ایات الله وفیکم رسوله ومن
یعتصم بالله فقد هدی الی
صراط مستقیم ﴾ سز نیجه
کافر اولورسکز حال بوکه
سزه الله تعالینك آیتلری یعنی
قرآنی اوقونور ورسول الله
ایچکزده‌در کیمکه دین الهی
محکم طوته تحقیق صراط
مستقیمه هدایت اولنمش
اولور ﴿ یاایها الذین آمنوا
اتقوا الله حق تقاته ولاتموتن
الا وانتم مسلمون ﴾ ای
مؤمنلر اتقایه حق وسزا
اولان تقوا ایله الله تعالیدن
اتقا ایدك وسز انجق مسلمان
اولدیغکز حالده موتی بولك
* بعضیلر عندنده بو آیت
منسوخ دینلمش که زیرا
حق اوزره تقوایه کیمسه‌نك
قدرتی یوقدر عنایت الهی
بو مشقتی دفع ایچون *
فاتقوا الله مااستطعتم * آیت
کریمه‌سیله نسخ بیورلدی
دیمشلر لکن بوقول صحیح
دکلدر والعلم عندالله
﴿ واعتصموا بحبل الله جمیعا
ولا تفرقوا واذکروا
نعمت الله علیکم اذ کنتم اعداء
فالف بین قلوبکم فاصبحتم

اعراض وانلره وعظ ايدوب سرّ وخلاده قول بليغ ايتكه اول مدلولى مقصوده مطابق
اولور قولدر * حق جل وعلا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه امر ايلديكه انلرك
ذنوبندن تجافى وانلره نصح ايده ونصحنده ترغيب وترهيبله مبالغه ايده زيرا اول انبياء عليهم
السلامك مقتضاى شفقتلريدر (وما ارسلنا من رسول الا ليطاع باذن الله) هيچ بر رسولى
بز ارسال ايتمدك الا انكيچونكه انك بعث اولنديغى قوم الله تعالينك امريله اكا اطاعت ايدرلر
* زيرا اكا اطاعت الله تعالىيه اطاعتدر و اكا مخالفت الله تعالىيه مخالفتدر (ولو انهم
اذ ظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيما)
اكر انلر نفاقله وياطاغوته تحاكمله نفسلرينه ظلم ايتدكلرنده تائبين اولدقلرى حالده سكا كلوب
توبه واخلاص ايله الله تعاليدن مغفرت ديلسه لر وسكا اعتذار ايدوب سنى شفيع ايدنسه لر
الله تعالى توبه لرينى قبول ايدر ورحمتيله انلره فضل ايدر ايدوكن بيله لردى * اشبونده تنبيه
واردركه رسولك شاننده كيم تائبك اعتذارينى قبول ايده اكرچه جرمى عظيم ايسه ده وانكيچون
شفاعت ايده اكرچه ايشلديكى كبائر ذنوبدن ايسه ده (فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما
شجر بينهم) ربك جل شانه حقيچون يا محمد انلر مؤمن اولمزلر مكركه بينلرنده اختلاف ايتدكلرى
شيئده سنى حاكم قيلوب حكمكه راضى اوله لر (ثم لا يجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت) بعده سنك
حكمكدن قلبلرنده ضيق ويا حقيقتنده شك بولميه لر (ويسلموا تسليما) وظاهر وباطنلريله سكا
انقياد ايده لر (ولو انا كتبنا عليهم ان اقتلوا انفسكم) اكر بز انلرك اوزره كندولرين قتل ايتمكى
فرض ايتسيدك بنو اسرائيله انى فرض ايتديكمز كبى (او اخرجوا من دياركم) وياخود دياركزدن
چيقمغى فرض ايتسيدك انلره ايتديكمز كبى شول وقتن كه عجله عبادتلرندن توبه طلب ايتديلر
(مافعلوه الا قليل منهم) انى ايشلر انلردن ناس قليل اوليدى * روايت اولنديكه زبير بن العوام
رضى الله تعالى عنه انصاردن حاطب بن ابى بلتعه ايله حره ده بر شراجده نزاع ايدوب پيغمبريمز
عليه السلامه مرافعه اولديلركه اندن ايكيسى بستانلرين سقى ايدرلردى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم ديديكه يا زبير سن اوّل سقى ايدوب اندن انى جاركه ارسال ايت * حاطب ديديكه يا رسول
الله اول سنك عمته ك اوغلى اولديغيچون بويله حكم ايتدك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك اول
سوزدن وجه كريمى متلون اولوب ديديكه يا زبير انكله سقى ايدوب اندن صويى صاليويرمكل
تا جدارلرينه ايريشنجك وانكله زبير رضى الله تعالى عنه حقنى استيعاب ايتدى اندن اولكى
حكمى ايسه بر رأيله ايكيسنه بيله توسعه ايچون ايدى اندن ايكيسى چيقوب مقداد رضى الله
تعالى عنه اوغراديلر اول ديديكه قنغيكزه حكم اولندى حاطب ديديكه انك عمته سى اوغلنه
ودوداغن بوكدى مكر مقدادك ياننده بر يهودى واريدى انى تفطن ايدوب ديديكه حق تعالى
بونك كبيلرى هلاك ايده كيم انى رسول اللهدر ديو شهادت ايتدكلرندنصكره قضاسنده اتهام ايدر
* والله بز موسى عليه السلام زماننده بر كناه ايدوب موسى عليه السلام بزى اندن توبه ايچون
كنديكزى قتل ايدك ديدكده ربمز جل شانه نك امرينه اطاعت ايدوب قتيلمزى يتمش بيكه
اير كوردك حتى كه ربمز بزدن راضى اولدى * عمر ويسار وعماربن وثابت بن قيس وعبدالله
بن مسعود رضى الله تعالى عنهم ديديلركه اكر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بزه كنديكزى

بنعمته اخوانا وكنتم على
شفا حفرة من النار فانقذكم
منها كذلك يبين الله لكم
اياته لعلكم تهتدون) حبل
الهى كه دين اسلام يا قراندر
جميعكز انى محكم طوتك
وآندن آيرلميك وسزك
اوزريكزده اولان الله
تعالينك اسلام نعمتنى ذكر
ايدك كه زمان جاهليتده بر
برلريكز ايله عدو اولوب
مقاتله ايدرديكز حق تعالى
اسلام سببيله قلوبكزى
تأليف ايدوب انك نعمتيله
اخوت اوزره جمع اولديكز
وسز ناردن بر چقور
طرفنده ايديكز اكر سز
اولحالده فوت اولسكز اول
جهنمه دوشرديكز اسلامكز
سببيله حق تعالى سزى اكا
دوشمكدن قورتاردى بو
مذكورلر كبى دلائلنى حق
جل وعلا سزه بيان
ايتديكه شايد طريق هدايتده
ثابت اوله سز (ولتكن منكم
امة يدعون الى الخير
ويأمرون بالمعروف وينهون
عن المنكر واولئك هم
المفلحون) سزدن ناسى
خيره دعوت ايدر بر جماعت
اولسونكه معروفى يعنى
كتاب وسنته موافقى امر
ايدر ومنكرى يعنى قرآن
وحديثه مخالفى نهى ايدر

قتل ايدك ديسه امرينه مخالفت ايتميوب اطاعت ايدردك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه
بنم امتمده رجال واردركه قلبلرنده ايمان جبال رواسيدن اثبتدر (ولو انهم فعلوا ما يوعظون
به لكان خيرا لهم واشد تثبيتا) اكر انلر رسول اللهه متابعت ومطاوعتدن وعظ اولدقلرين
ايشلسه لر عاجل وآجللرنده انلره خيرلو ودينلرينه زياده تثبيت اوليدى (واذا لآتيناهم من
لدنا اجرا عظيما) وثابت اولدقلرى تقدير اوزره بز انلره اجر عظيم ويررزكه اول جنتدر
(ولهديناهم صراطا مستقيما) وانلرى صراط مستقيمه هدايت ايدرزكه اكا سلوكله جناب قدسه
ايريلور وانلره ابواب غيب آچيلور * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من عمل بما علم ورثه الله
علم مالا يعلم * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بر كيمسه كه بلديكيله عمل ايده حق تعالى اكا
بيلمديكنى بيلديره (ومن يطع الله والرسول) اول كيمسه كه اوامر ونواهيده الله تعالىيه ورسولنه
اطاعت ايده (فاولئك مع الذين انعم الله عليهم) ايمدى اول حالاو كيمسه لر الله تعالينك انعام
ايتديكى كيمسه لر ايله در انلرك رؤيت ومجالستن فوت ايتمزلر (من النبيين والصديقين والشهداء
والصالحين) كه اول انعام اولنانلر علم وعملده منازللرى حسبنجه درت قسمدركه كافۀ ناس انلردن
تأخر ايتمكه حث اولنديلر * بر قسمى انبيادركه علم وعملك كمالنه فائزلر وحد كمالدن درجۀ
تكميله متجاوزلردر * وبر قسمى صديقوندركه نفوسلرى كاهى حجج وآياته نظر مراقيسنه
صعود ايدر وكاهى تصفيه ورياضات معارجندن اوج عرفانه صعود ايدوب اشيايه مطلع اولورلر
وماهيتندن خبر ويررلر * وبر قسمى دخى شهدادركه طاعته اهتمام وحقى اظهاره اقداملرى
اعلاء كلمة الله ايچون مهجه لرينى بذله مؤدى اولمشدر * وبر قسمى دخى صالحيندركه
عمرلرينى الله تعالينك طاعتنه ومالرينك جمله سنى انك رضاسنه صرف ايدرلر * وياخود اول
انعام اولنانلر عارفين باللهدن درت قسمدر * اول عرفانده مبالغين اولدقلرندن درجۀ
عليايه نائل اولملريله قربه دخى ايرديلركه انلر انبيادر شول كيمسه كبى كه شيئى قريب كورر
* وقسم ثانى عرفانده انلرك حدينه ايرمديلر بلكه انلردن اسفل درجه ده قالديلركه انلر صديقوندر
شول كيمسه كبى كه شيئى بعيد كورر * وقسم ثالث عرفانى براهين قاطعه ايله در علمده راسخلردركه
انلر بريوزنده الله تعالينك شهداسيدر * وقسم رابع عرفانى اماراتله در نفسلرى اكا مطمئن
اولوبدركه انلر صالحوندر (وحسن اولئك رفيقا) انلر هر برى نه كوچك رفيق اولور (ذلك
الفضل من الله) اطاعت اهلنه اولان اجر ومزيد هدايت ومرافقت منعمين وياخود اول متنعمينه
ويريلان مراتب وكرامات الله تعاليدندر (وكفى بالله عليما) الله تعالى اكا اطاعت ايدنلرك جزاسنه
ويا فضلنك مقادرينه ويا فضل اهلنك استحقاقنه عليم اولدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلمك مواليسندن ثوبان رضى الله تعالى عنه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه
زياده محبت ايدر فرقتنه صبر ايدمزدى بر كون اول پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه كلدى حالبوكه
لونى متغير وجسمى نحيل اولمشيدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انك حالندن سؤال
ايديجك ديديكه يا رسول الله نه وجع ونه مرضم وار الا بوكه سنى كورمسم سكا مشتاق اولورم
ووحشت شديده يه ايريشورم بعده آخرتى فكر ايدوب قورقدمكه انده سنى كورميم زيرا كه
سن انده درجات نبيينك اعلاسنه رفع اولنورسين بن ايسه جنته كيرديكم تقديرجه دون منزله ده

اوله انلر فلاح بولنجيلردر
(ولا تكونوا كالذين تفرقوا
واختلفوا من بعد ما جاءهم
البينات واولئك لهم عذاب
عظيم) اى مسلمين يهود
ونصارى كبى فرقه فرقه
اولميك كه انلره كتابلرنده
دلائل ظاهره كلدكدنصكره
دينلرنده اختلاف ايتديلر
انلر ايچون عذاب عظيم
واردر (يوم تبيض وجوه
وتسود وجوه فاما الذين
اسودت وجوههم اكفرتم
بعد ايمانكم فذوقوا العذاب
بما كنتم تكفرون) يوم
قيامتده يوزلرك كيمى بياض
كيمى سياه اولور اما يوزلرى
سياه اولنلره دينوركه
سز ايمانكزدنصكره كافرمى
اولديكز امدى كافر
اولديغكز شى سببيله عذاب
جهنمى دادك * دينلديكه
ايماندنصكره كفردن مراد
اهل كتابدركه پيغمبر عليه
السلامه كافر اولديلر ياخود
يوم ميثاقده الست بربكم
خطابنده بلى ديوب صكره
كافر اولنلردر ياخود
مرتدلردر (واما الذين
ابيضت وجوههم ففى رحمة الله
هم فيها خالدون) واما
انلر كه يوزلرى بياض اولدى
امدى انلر الله تعالينك
رحمتنده يعنى جنتده در انلر
اول جنتده دائم ومخلدلردر

اولورم واكرا كا كيرمزسم نعوذبالله ابداسنى كورمزقالورم اويله اولسه بو آيت كريمه نازل
اولدى * روى ان رجلا قال يارسول الله الرجل يحب قوما ولم يلحق بهم قال صلى الله تعالى عليه
وسلم المرء مع من احب * روايت اولنديكه بر رجل ديديكه يارسول الله كشى بر قومى سور لكن
عملده انلره لاحق اولمز آخرتده انك انلره لقاسى نوجهله اولور ديديكه كشينك آخرتده مجالسه
ومعاشرتى سوديكى قومله در اكر اول عملده انلره لاحق اولمز ايسه ده ﴿ ياايها الذين آمنوا
خذوا حذركم ﴾ يامؤمنلر تيقظ واعدا كزايچون عده وآلات احترازكزى اعداد ايدك ﴿ فانفروا
ثبات اونفروا جميعا ﴾ عدويه جهاد ايچون چيقديغكزده جماعت متفرقه يعنى بلوك بلوك چيقك
وياخود مجتمعين اولديغكز حالده دفعة چيقك * اشبو آيتك نزولى اكرچه حرب حقنده در
لكن لفظنك اطلاقى اقتضا ايدركه خيراتك كافه كيف ما امكن مبادرت واجب اوله فواتندن
صاقنه ﴿ وان منكم لمن ليبطئن ﴾ يامعشر مسلمين سزدن كيمسه واردركه تثاقل ايدوب الله تعالى يه
قسم ايتديكه غزادن تأخر وتخلف ايده انكله مراد منافقين ايدى ﴿ فان اصابتكم مصيبة قال قد
انعم الله على اذ لم اكن معهم شهيدا ﴾ يامسلمون اكر سزه غزاده بليه ويا هزيمت ايرسه اول تأخر
ايدن منافق ديركه حق تعالى بكا انعام ايلديكه انلر كله غزايه حاضر اولمدم زيرا انلره ايريشن
بكا دخى ايريشوردى ﴿ ولئن اصابكم فضل الله ليقولن كأن لم تكن بينكم وبينه مودة ياليتنى
كنت معهم فافوز فوزا عظيما ﴾ واكر سزه الله تعاليدن غزاده فتح وغنيمت مثلى فضل ايرسه اول
منافق ديركه كأنه سزكله انك بيننده مودت يوغيدى نوليدى بن انلرله اوليدم غنيمتدن حظ
وافر اخذ ايديدم ﴿ فليقاتل فى سبيل الله الذين يشرون الحياة الدنيا بالآخرة ﴾ ايمدى حياة
دنيايى بيع ايدوب آخرتى اختيار ايدن مخلصلر وياخود دنيايى آخرت اوزره اختيار ايدن
منافقلر فى سبيل الله قتال ايتسونلر ﴿ ومن يقاتل فى سبيل الله فيقتل او يغلب فسوف نؤتيه اجرا
عظيما ﴾ بر كيمسه كه فى سبيل الله قتال ايدوب قتل اولنه وياظفر بوله بز اكا جنتده اجر عظيم
ويررز اشبونده تنبيه واردركه مجاهده لايق اولان معركه ده ثابت اولمقدر تا كه كندوينى شهادتله
ويا دينى ظفر وغلبه ايله اعزاز ايده وقصدى بالذات قتل اولنمق اولميه بلكه اعلاء كلمهٔ حق واعزاز
دين اوله * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم تكفل الله تعالى لمن جاهد فى سبيله لايخرجه من
بيته الا الجهاد فى سبيله وتصديق كلمته ان يدخله الجنة او يرجعه الى مسكنه الذى خرج منه مع
ما نال من اجر او غنيمة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى تكفل ايتدى شول
كيمسه ايچونكه انك سبيلنده جهاد ايده بيتندن خروجى فى سبيل الله جهاد وكلمة اللهى اعلا ايچون
اوله انده قتل اولنورسه آنى جنته قويا ويا نائل اولديغى اجر وغنيمتله كيرو مسكننه ايركوره
* وقال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم مثل المجاهد فى سبيل الله كمثل القانت الصائم الذى
لا يفتر عن صلاة ولا صيام حتى يرجعه الله الى اهله بما يرجعه من غنيمة واجر او يتوفاه فيدخله
الجنة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر فى سبيل الله جهاد ايدن كشينك مثلى شول
قائم وصائم مثليدركه اكا صلاة وصومدن فتور كليه تا اهلنه رجوعنه دكين بو فضيلتدن
زائل اولمز ومع ذلك يا غنيمت واجرله رجوع ايدر ويا وفات ايدوب الله تعالى انى جنته
ادخال ايدر ﴿ ومالكم لاتقاتلون فى سبيل الله والمستضعفين من الرجال والنساء والولدان ﴾

﴿ تلك آيات الله نتلوها عليك
بالحق وما الله يريد ظلما
للعالمين ﴾ بو الله تعالينك
احكامنى مبين آيتلريدركه
انى سكا وحى واسطه سيله
حقله اوقورز الله عظيم الشان
عالملره ظلم اراده ايتمز ﴿ ولله
مافى السموات ومافى الارض
والى الله ترجع الامور ﴾
كوكلرده ويرلرده اولان
اشيا جمله الله تعالينك
مخلوقيدر وجميع امور عباد
الله تعالى يه رجوع اولنوب
جزاسى ويريلور ﴿ كنتم
خير امة اخرجت للناس
تأمرون بالمعروف وتنهون
عن المنكر وتؤمنون بالله
ولو آمن اهل الكتاب
لكان خيرا لهم منهم المؤمنون
واكثرهم الفاسقون ﴾ سز
ناس ايچون خلوتخانهٔ
غيبدن ياخود لوح محفوظدن
اخراج اولنمش خير امت
اولديغكزكه شرعده مستحسن
اولان معروفله امر ايدرسكز
وشرعده مستقبح اولان
منكردن نهى ايدرسكز
والله تعالينك وحدانيتنه ايمان
ايدرسكز اكر اهل كتاب
دخى ايمان ايده لردى انلر
ايچون خير اولوردى
انلردن بعضيلرى مؤمنلردر
* عبدالله بن سلام واصحابى
كبى * واكثرى دائرهٔ

سزه نولديكه قتال ايتمزسز الله تعالينك سبيلنده ورجال ونساء وولداندن مستضعفينك
سبيلنده كه اول انلرى اسردن تخليص وعدودن صيانتدر زيرا مسلميندن بر جماعت مشركينك
صدلرى وياهجرتدن ضعفلرى سببيله مكه ده ذلت ومحنتده مشركينك يدلرى آلتنده قالمشلر ايدى
* اشبونده دلالت واردركه قتال فى سبيل الله ابواب خيرك جميعنه عام اوله وضعفهٔ مسلمينى ايدىٔ
كفاردن تخليص ابواب خيرك اعظم واخصى اوله ﴿ الذين يقولون ربنا اخرجنا من هذه القرية
الظالم اهلها ﴾ اول مستضعفين حق تعالى يه يالواروب ديرلركه يارب بزى اشبو اهلى ظالم
بلده دن چيقاركه اول مكه در ﴿ واجعل لنا من لدنك وليا واجعل لنا من لدنك نصيرا ﴾ وبزم
ايچون سنك عندكدن ولى ونصير قيل كه امورمزى اصلاح واعدامز اوزره بزه نصرت ايله
* اويله اولسه الله تعالى انلرك دعاسى بركاتيله مكه يى فتح ايدوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم عتاب بن اسيد رضى الله تعالى عنهى انده والى ايتدى انكله مظلوميى ظالملرك شرورندن
قورتاردى ظالمينى اذلاء قيلوب عزت ونصرتى مظلومينه دوندردى ﴿ الذين آمنوا يقاتلون
فى سبيل الله ﴾ مؤمنلر الله تعالينك طاعتنده قتال ايدرلر ﴿ والذين كفروا يقاتلون فى سبيل
الطاغوت ﴾ وكافرلر شيطان طاعتنده قتال ايدرلر ﴿ فقاتلوا اولياء الشيطان ﴾ ايمدى اى مؤمنلر
سز شيطانك حزب وجنودى اولان كافرلره قتال ايدك ﴿ ان كيد الشيطان كان ضعيفا ﴾ زيرا
الله تعالينك كافرلره اولان كيدينه اضافتله شيطانك مؤمنلره اولان كيدى ضعيف اولدى *
ايمدى شيطانك حزب وجنودندن خوف ايتمكز زيرا كه اعتمادلرى اضعف شيئه در ﴿ الم تر
الى الذين قيل لهم كفوا ايديكم ﴾ يامحمد نظر ايتمزميسن شونلره كيم ايديكزى قتالدن كف ايدك
دينلدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك هجرتندن اول اصحاب
مكه ده ايكن مشركيندن انلره اذاى كثير ايرمسيله پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن انلره
قتال ايچون اذن ديلرلر ايدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايسه بن قتاله امر اولنمدم
ديوب انلرى قتالدن منع ايلدى ﴿ واقيموا الصلوة وآتوا الزكاة ﴾ بلكه امر اولنديغكز صلوات
مكتوبه يى اقامت واموالكز زكاتنى ويرمكه اجابت ايدك ديردى ﴿ فلما كتب عليهم القتال اذا
فريق منهم يخشون الناس كخشية الله او اشد خشية ﴾ وقتا كه مدينه يه هجرت ايدوب
اوزلرينه قتال فرض قيلندى شول قتاله اذن ديليوب منع اولنانلردن بر فريق مشركيندن
قورقديلر اهل خشيتك الله تعاليدن قورقلرى كبى بلكه دخى الله تعاليدن قورقلرندن زياده
انلردن قورقديلر ﴿ وقالوا ربنا لم كتبت علينا القتال لولا اخرتنا الى اجل قريب ﴾ وديديلركه
ياربنا نيچون اوزريمزه قتالى فرض ايتدك بزى تأخير ايتسيدك كه آجالمزله فوت اوليدق بو
قولك قائلنده اختلاف اولندى * دينلديكه انلر منافقين ايديلر ويا مؤمنينده علمده راسخ دكل بر
جماعت ايديكه خوف وجبنلرندن انى ديديلر يوخسه اعتقاد ايله دكل بعده اندن توبه ايتديلر *
وانلر مؤمنيندن بر قوم ايدى قتال فرض اولنجق جبنلرندن نفاق ايدوب جهاددن تخلف
ايتديلر ﴿ قل متاع الدنيا قليل ﴾ ديكل كه دنيانك منفعتى وانكله استمتاع قليل وانقضاسى سريعدر
﴿ والآخرة خير لمن اتقى ﴾ وآخرت ثوابى خيرلودر شول كمسه ايچونكه شرك ومعصيتدن
صاقنه ﴿ ولا تظلمون فتيلا ﴾ اعمالكز ثوابندن فتيل دكلو ظلم اولنمزسز * قال النبى صلى الله

دينندن خارجلردر ﴿ لن
يضروكم الا اذى وان يقاتلوكم
يولوكم الادبار ثم لا ينصرون ﴾
انلر سزه ضرر ايده مز مكر
اسان وطعنله اذيت ايده لر
اكر سزكله مقاتله ايتسه لر
منهزما عودت ايدرلر بوندن
صكره انلره كيمسه دن ياردم
اولنمز ﴿ ضربت عليهم الذلة
اين ما ثقفوا الا بحبل من الله
وحبل من الناس وباؤا
بغضب من الله وضربت
عليهم المسكنة ذلك بانهم
كانوا يكفرون بايات الله
ويقتلون الانبياء بغير حق
ذلك بما عصوا وكانوا
يعتدون ﴾ انلر نه محلده
بولنورسه قتل وسبى ايله
اوزرلرينه ذليللك وضع
اولندى مكركه جزيه ايله
الله تعاليدن عهد وامان
واذن باريله مؤمنلردن دخى
امنيت اوله وانلر حقدن
رجعت وغضب الهيده
متمكن اولديلر يعنى سزاوار
غضب الهى اولديلر وانلره
فقر واحتياج دخى وضع
اولندى بو ذلت ومسكنت
وغضب الهى يه رجوعلرينه
سبب الله تعالينك قرآن
وصحيح توريتنى انكار وبغير
حق انبيايى قتل ايتدكلرى
اولدى بو كفر وقتل انلرك
عصيانلرى وحدى تجاوز

تعالى عليه وسلم ما الدنيا فى الآخرة الا مثل ما يجعل احدكم اصبعه فى اليم فلينظر بم يرجع ه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر دنيانك آخرته اضافتله مثلى بريكز پارمغنى دريايه صوقوب چيقارديغنده اكا بولشان مثليدر نظر ايتسونكه اكا بولشان نه قدردر (اينما تكونوا يدرككم الموت) قنده اولورسكز سزه موت ايريشور (ولو كنتم فى بروج مشيدة) اكرچه قصور ويا بروج مرتفعه ده اولورسكزده (وان تصبهم حسنة يقولوا هذه من عند الله وان تصبهم سيئة يقولوا هذه من عندك) اكر يهود ومنافقينه خصب ويا سعرده رخص ايرسه ديرلركه الله تعاليدندر * واكر انلره جدب ويا غلاء سعر ايرسه ديرلركه يا محمد بوسنك واصحابنك شؤمندندر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مدينه يه قدوم ايديجك انلر ديديلركه بو رجل واصحابى قدوم ايدلدنبرو بز ثمار ومزارعمزده نقصدن زائل اولمدق اول سببدن بو آيت كريمه نازل اولدى * دينلديكه حسنه ايله مراد يوم بدرده كى ظفر وغنيمتدر وسيئه ايله مراد يوم احدده كى قتل وهزيمت كبى (قل كل من عند الله) يا محمد انلره ديكل كه حسنه وسيئه نك جميعى الله تعالى عندندندر ارادهسى حسبنجه بسط وقبض ايدر (فمال هؤلاء القوم لا يكادون يفقهون حديثا) اشبو قومه نولديكه قرآنى فهمه قريب اولمزلر آنى فهم ومعانيسنى تدبر ايتسهلر كليسى الله تعاليدن ايديكنى بيلورلردى (ما اصابك من حسنة فمن الله) يا انسان نعمتدن اول شيئكه سكا ايرر الله تعالينك فضلندندر * زيرا انسانك طاعاتده ايشلديكى وجودى نعمتنه مكافات اولمز فكيفكه انك غيرنى قضاء ايده بيله * اول اجلدن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه هيچ بركسنه نك جنته كيرمسى دكل الا الله تعالينك رحمتيلهدر * دينلديكه يا رسول الله سن دخى اويله ميسن ديديكه بن دخى انك رحمتيله كيررين (وما اصابك من سيئة فمن نفسك) وبليهدن اول شيئكه سكا ايرر ايشلديكك ذنب سببيلهدر اول سكا عقوبتدر * اشبو قول شريف * كل من عند الله * قولنه منافى دكلدركه ايجاد وايصال جهتندن كليسى اندندر الا بوكه حسنه اندن احسان وامتحاندر وسيئه ايسه مجازات وانتقامدر (وارسلناك للناس رسولا) وسنى كافۀ ناسه رسول ارسال ايلدك (وكفى بالله شهيدا) الله تعالى سندن معجزات اظهاريله رسالت وصدقكه شاهد كفايت ايدر (من يطع الرسول فقد اطاع الله) اول كيمسه كه الله تعالينك رسولنه اطاعت ايده الله تعالى يه اطاعت ايدر * زيرا حقيقتده اول مبلغدر وامر ايدن الله تعاليدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من احبنى فقد احب الله ومن اطاعنى فقد اطاع الله * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بر كيمسه كه بكا محبت ايده الله تعالى يه محبت ايدر واول كيمسه كه بكا اطاعت ايده الله تعالى يه اطاعت ايدر (ومن تولى فما ارسلناك عليهم حفيظا) اولكه انك اطاعتندن اعراض ايده الله تعالينك اطاعتندن خروج ايدر * اويله اولسه بز سنى انلرك اوزره حافظ ورقيب ايتمشزكه سن انلرك اعمالنى حفظ وانك اوزره انلره حساب وعتاب ايدهسن بلكه سكا لازم اولان ابلاغدر حسابلرين بز كورورز (ويقولون طاعة) قچان سن انلره برشئ امر ايتسك ديرلركه امروشانمز سكا اطاعت واتباعدر (فاذا برزوا من عندك بيت طائفة منهم غير الذى تقول) قچانكه سنك قاتندن كيدهلر انلردن بر طائفه سنك انلره ديديككك شيئك خلافنى تزوير ايدرلر (والله يكتب ما يبيتون) الله تعالى

ايتدكلرى سببيله ايدى (ليسوا سواء من اهل الكتاب امة قائمة يتلون آيات الله آناء الليل وهم يسجدون) اهل كتابك مؤمنلرى كافرلريله درجهده برابر دكلدر اهل كتابدن بر كروه واردركه عبادت وطاعته قائملر كيجهنك ساعتلرنده نماز قيلار اولدقلرى حالده آيات الهى اوقورلر (يؤمنون بالله واليوم الاخر ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر ويسارعون فى الخيرات فاؤلئك من الصالحين) الله تعالينك وحدانيته واخرته حقيقت ايمان ايدرلر ومعروفله يعنى تصديق رسالت عليه السلامله خلقه امر ايدرلر ومنكردن يعنى تكذيب پيغمبر عليه السلامدن نهى ايدرلر وعمل خيراتده سرعت ايدرلر وبو صفتله متصف اولنلر عند الله صالحلردندر (وما يفعلوا من خير فلن يكفروه والله عليم بالمتقين) خيردن اول شيئكه ايشلرلر كتم ونقصان اولنميوب مكافاتى ويريلور الله تعالى اهل تقوايى بيلور (ان الذين كفروا لن تغنى عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شيئا واولئك اصحاب النار هم فيها خالدون)

انلرك تزوير ايتديكى شيئى صحايفلرينه مجازات ايچون تثبيت ايدر (فاعرض عنهم) ايمدى انلردن اعراض وتجافى ايت (وتوكل على الله) وجميع اموركده لاسيما انلرك شاننده الله تعالى يه توكل ايت (وكفى بالله وكيلا) الله تعالى سكا وكيل يتر سنكچون انلردن انتقام ايدر (افلا يتدبرون القرآن) انلر قرآنك معناسنى تأمل وانده اولان اشيايى تبصر ايتمزلرمى وتدبر امرك اخرينه نظردر (ولو كان من عند غير الله لوجدوا فيه اختلافا كثيرا) اكر اول قرآن الله تعالينك غيريدن يعنى كلام بشردن اوليدى انده اختلاف كثير بولهلردى تناقض معنى وتفاوت نظم كبى * وبعضنده فصاحت وبعضنده ركاكت كبى * وبعضنه معارضه صعب وبعضنه سهل اولمق كبى * وبعض اخبار مستقبلهسى واقعه مطابق وبعض مخالف اولمسى كبى واحكامنك بعضنه عقلك موافقتى وبعضنه مخالفتى كبى (واذا جاءهم امر من الامن او الخوف اذاعوا به) قچان منافقينه امن وياخوف ايجاب ايدر بر امر كلسه انى افشاء ايدرلر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اطرافه سرايا كوندررردى غالبين ويامغلوبين اولسهلر منافقين انلرك حالندن خبر الوب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انى تحديث ايتمدين انلر انى افشاء وناسه تحديث ايدوب انكله قلوب مؤمنينه ضعف ويررلردى (ولو ردوه الى الرسول والى اولى الامر منهم لعلمه الذين يستنبطونه منهم) اكر انلر انى تحديث ايتميوب تحديث امرنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك رأينه وصحابهنك كبراسندن اموره بصيرلرك رأينه رد ايتسهلر انك نوجهله ذكر اولنمسى علمنى فطنت وتجاربله انلر جهتندن استخراج ايدنلر بيلهلردى كتم وافشادن قنغيسى اولى ايسه انى ايشليهلردى (ولولا فضل الله عليكم ورحمته لاتبعتم الشيطان الا قليلا) اكر الله تعالينك سزه ارسال رسول وانزال كتابله فضل ورحمتى اولمسه كفر وضلالله شيطانه اتباع ايديديكز الا سزدن آز كمسهلر اكا اتباع ايتميديكه حق تعالى انلره عقل راجح تفضل ايدوب انكله انلرى حق وصوابه هدايت ومتابعت شيطاندن صيانت ايتدى * زيد بن عمرو بن نفيل وورقة بن نوفل وانلرك غيرى جماعت كبى كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك ظهورندن اول اهتداء اولنمشلردى * اشبو آيتده دلالت واردركه قياس جائز اوله وعلمك بعضى تلاوت وروايت ايله ادراك اولنهكه اول نصدر وبعضى دخى استنباطله بيلنهكه اول نصوصده ايداع اولنان معانى اوزره قياسدر (فقاتل فى سبيل الله لا تكلف الا نفسك) يا محمد عدويه جهادى ومؤمنيندن مستضعفينه انتصارى ترك ايتمكل اكرچه يالكز اولوب هيچ كيمسه سكا متابعت ايتمزسهده زيرا كه حق جل وعلا سكا انلر اوزره نصرتى وعد ايتدى ومؤمنينى جهاد تركلرى اوزره عتاب ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم احد جنكندنصكره ابو سفيانله مواعده ايتديكه بدر صغرى موسمنده بولشهلر اكا كيدهجك وقت ايريشيجك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ناسى اكا كتمكه دعوت ايتدى بعضلرى اندن كراهت ايديجك بو آيت نازل اولدى * اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم چيقوب اكا يتمش كسنه موافقت ايتدى (وحرض المؤمنين) ومؤمنلرى جهاده تحريض وثوابه ترغيب ايت زيرا انلرك شاننده سكا واجب اولان شئ انجق تحريضدر (عسى الله ان يكف بأس الذين كفروا) تا كه الله تعالى انلردن كافرلرك بأسنى كف ايده قلبلرينه رعب القاسيله ويا انك ديلديكى برشيئله (والله اشد بأسا واشد تنكيلا) الله تعالى

شونلركه كافر اولديلر انلرك اموال واولادى الله تعالينك عذابندن برشئ دفعه كفايت ايتمز وانلر نار جهنم ملازملريدر وانده دائملردر (مثل ما ينفقون فى هذه الحيوة الدنيا كمثل ريح فيها صر اصابت حرث قوم ظلموا انفسهم فاهلكته وما ظلمهم الله ولكن انفسهم يظلمون) بو دنياده كافرلرك ريا وفخر وامثالى ايچون ويردكلرى نفقهنك مثلى شول كفرله نفسلرينه ظلم ايدن قومك اكينلرينه برباد سخت اصابت ايدوب هلاك ايتديكى كبيدر الله تعالى انلرك اكينلرى هلاكيله انلره ظلم ايتمدى ولكن انلر كفرلريله نفسلرينه ظلم ايتديلر (يا ايها الذين امنوا لا تتخذوا بطانة من دونكم لا يألونكم خبالا ودوا ما عنتم قد بدت البغضاء من افواههم وما تخفى صدورهم اكبر قد بينا لكم الآيات ان كنتم تعقلون) اى مؤمنلر سزدن اولان مؤمنلردن غيرى كفار ويهود ومنافقلرى دوست وسرداش اخذ ايتميككه انلر سزك حالكزى افسادده قصور ايتمزلر سزه رنج ومشقت اصابتنى تمنى ايدرلر انلرك اغزلرندن سزه اولان بغض وعداوتلرى

صولت وسلطنتده وتعذيب وعقوبتده انلردن اشددر * اشبونده اكا اتباع ايتميانلره تقريع
وتهديد واردر (من يشفع شفاعة حسنة يكن له نصيب منها) بر كيمسه كه شفاعت حسنه ايده كه
انكله بر مسلمك حقنى رعايت ايده ويا انكله بر مسلمدن ضررى دفع ايده ويا بر مسلمه نفع جلب ايده
والحال بو اموردن هر قنغيسى ايسه انكله حق تعالينك وجه كريمن اراده ايده اول شفاعت ايدن
ايچون اندن نصيب واردركه اول شفاعت ثوابيدر وبر خيره سبب اولان اول خيرى ايشلين
كبيدر ومسلم ايچون دعا دخى شفاعت حسنه دندر (قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من دعا
لاخيه المسلم بظهر الغيب استجيب له وقال الملك ولك مثل ذلك) پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
ايدر بر كيمسه كه بر مسلم ايچون ظهر غيبندن خير دعا ايده اول دعاسى مستجاب اولور وبر ملك
اكا دركه سنكيچون دخى انك مثلى اولسون (ومن يشفع شفاعة سيئة يكن له كفل منها) وبر كمسه كه
شفاعت سيئه ايده كه انكله حقوق الله ويا حقوق عباددن بر شئ منع ايده وبالجمله انكله فعلى حرام
اولان شئ ايشلنه اول شفاعت ايدن ايچون اول سيئه نك وبالندن نصيب واردركه قدرده اكا مساويدر
* وبر مسلم اوزره شر ايله دعا دخى شفاعت سيئه دندر (وكان الله على كل شئ مقيتا) الله تعالى هر شئ
اوزره مقتدر ومجازى ويا شاهد ويا حفيظ اولدى ويا هر حيوانه قوتن ايركورر اولدى (واذا حييتم
بتحية فحيوا باحسن منها او ردوها) قچان سزه بر مسلم سلام ويرسه سز اكا انك سلامندن احسن
وجهله ويا انك سلامى مثليله رد ايدك * يعنى اكر اول سكا السلام عليكم ديرسه سن اكا وعليكم السلام
ورحمة الله ديكل * واكر اول سكا السلام عليكم ورحمة الله ديرسه سن اكا وعليكم السلام ورحمة الله
وبركاته ديكل * واكر اول سكا السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ديرسه سن اكا انك مثلنى ديكل *
روايت اولنوركه بر رجل ابن عباس رضى الله تعالى عنهه السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ديدى
ابن عباس دخى مذكورى ديوب انك اوزره بر شئ زياده ايلمدى وديديكه سلام بركتده نهايت
بولدى * عمر بن حصين رضى الله تعالى عنه ايدر بر رجل پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه
السلام عليكم ديدى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم رد سلام ايدوب سكا اون حسنه اولوبدر
ديدى بعده رجل آخر كلوب السلام عليكم ورحمة الله ديدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم رد
سلام ايدوب سكا يكرمى حسنه اولدى ديدى * بعده رجل آخر كلوب السلام عليكم
ورحمة الله وبركاته ديدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا رد دنصكره سكا اوتوز حسنه
اولدى ديدى * معلوم اوله كه سلام سنت كفايه در ورد سلام ايسه فرض كفايه در قچان
جماعتدن برى سلام ويرسه سنت اقامتنه اول كفايت ايدر * قچان بر جماعته برى سلام
ويروب انلرك برى رد ايتسه جميعندن فرض ساقط اولور * قال النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم والذى نفسى بيده لاتدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ولاتؤمنوا حتى تحابوا ألا ادلكم على شئ
اذا فعلتموه تحاببتم افشوا السلام بينكم * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر اول الله
تعالى حقيچونكه نفسم انك يدنده در مؤمن اولمينجه جنته كيرمزسز ومؤمن كامل اولمزسز
برى برلريكزه محبت ايتمينجه * سزه بر شئ دلالت ايده يم كه انى ايشلديككزده برى برلريكزه
محبت ايدرسز * يعنى اراكزده سلامى افشا ايدك * قال ابن عمر رضى الله تعالى عنه ان
رجلا سأل النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اى الاسلام خير قال تطعم الطعام وتقرأ السلام على من

ظاهر اولمقده در مع هذا
قلبلرنده كيزلدكلرى دخى
زياده يوكدر اكر سز تعقل
ايدرسكز مؤمنلر ايله
دوستلق ومنكرلر ايله
عداوتك وجوبى آياتنى سزه
بيان ايتدك * بو آيت كريمه
طائفۀ يهودك دائما اهل
اسلام بيننه القاى فساد
ومشركلرك صورت اعانده
اهل اسلامدن اسرار
استرا قيله اخوانلرينى
اخبار ايتدوكنى مؤمنينه
بيان وتحذير اوله والله اعلم
(هاانتم اولاء تحبونهم ولا
يحبونكم وتؤمنون بالكتاب
كله واذا لقوكم قالوا آمنا
واذا خلوا عضوا عليكم
الانامل من الغيظ قل موتوا
بغيظكم ان الله عليم بذات
الصدور) اى مؤمنلر
كنديكزدن واول دوست
وسرداش اولديغكز كفار
ومشركلرك حالندن آكاه
اولك كه سز انلرى سورسكز
انلر سزى سومزسز كتابلرك
كليسنه ايمان ايدرسز
انلر سزه ملاقى اولدقده بز
دخى ايمان ايتدك ديرلر
قچان بر برلريله خلوت
ايتدكلرنده سزه عداوت
وخشم وكينلرندن
پارمقلرينك اوجنى ايصررلر
يا محمد سن ديكه بو خشم
وكينه كزله هلاك اولك تحقيق

عرفت ومن لم تعرف * ابن عمر رضى الله تعالى عنه ايدر بر رجل پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلمه خصال اسلاميه نك قنغيسى خيرلودر ديو سؤال ايتدكده پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم ديديكه فقراء ومساكينه طعام يديره سن وآشنا وبيكانه يه سلام ويره سن * ديندليكه
اكر سلام ويرن مسلم ايسه انك سلامندن احسنله رد ايده واكر سلام ويرن كافر ايسه
انك مثليله رد ايده * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان اليهود اذا سلم عليكم احدهم فانما
يقول السام عليك فقل عليك * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر يهودك برى سزه
سلام ويرسه السام عليك ديرايمدى اكا رد ده عليك ديسون * سفيان بن عيينه رضى الله تعالى
عنه ايدرسز بو آيتى يالكز سلام حقنده واردر ديرسز بلكه اول انجلين هر احسان ايدنه دخى
شاملدر بر كمسنه كه سكا احسان ايده سن دخى اكا احسان ومكافات دخى ايت واكر اكا قدرتك
اولمزسه اكا ثنا ايت * بر كمسنه كه كندويه احسان ايدنه ثنا ايده اول احسانك شكرين ايدر واول كه
آنى كتم ايده كفران ايدر (ان الله كان على كل شئ حسيبا) الله تعالى هر شيئه محاسب ومجازى
ويا حفيظ ويا كافى اولدى (الله لا اله الا هو ليجمعنكم الى يوم القيامة لاريب فيه) اول الله
تعالى حقيچونكه اندن غيرى اله يوقدر سزى قبوركزدن يوم قيامتده حشر ايديسردركه
انك اولمسنده ريب يوقدر قيامته قيامت ديو تسميه اولندى زيرا كه ناس اول كونده حساب
اولنمغيچون قبرلرندن قيام ايديسرلردر (ومن اصدق من الله حديثا) كيمدركه قول ووعده
الله تعاليدن اصدق اوله (فما لكم فى المنافقين فئتين) سزه نولديكه منافقين امرنده ايكى فرقه
اولوب كفرلرى اوزره اتفاق ايتمزسز * بو آيتك سبب نزولنده مفسرين اختلاف ايتديلر
* بر قوم ديديلركه اول منافقين حقنده نازل اولوبدركه احد غزاسنده تخلف ايتمشلردى *
وياخود اكا چيقدقلرندنصكره دونمشلردى * وياخود بر قوم حقنده دركه مدينه يه قدوم
واسلاملرندنصكره مرتد اولديلر ومكه ده بضايعمز واردر ديو بو بهانه ايله كيدوب انده
قالديلر وياخود قريشدن بر قوم حقنده دركه مدينه يه قدوم واسلاملرندنصكره نادم اولوب
متنزهين هيئتنده مدينه دن چيقديلر تباعد ايدبجك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه نامه
كوندرديلركه بز سندن مفارقتمز حيننده كى ايمان اوزره يز لكن مدينه نك هواسنه الشميوب
وطنمزه اشتياقمزدن كتمشزدر ديديلر وياخود بر قوم حقنده دركه مكه ده اسلامه كلدكلرندن
صكره هجرت ايتميوب مشركينه مظاهرت ايدرديلر اويله اولسه انلردن هر قنغيسى ايسه
اسلاملرنده صحابه اختلاف ايدبجك بو آيت نازل اولدى (والله اركسهم بما كسبوا) الله
تعالى انلرى اعمال خبيثه لرى سببيله كفره رد ايلدى (أتريدون ان تهدوا من اضل الله) الله
تعالينك ضلالتده قوديغنى سز ارشاد ايتمكمى ديلرسز (ومن يضلل الله فلن تجد له سبيلا) اول
كمسه كه حق تعالى انى ضلالتده قويه انكيچون هدايته طريق بولمزسن (ودوا لو تكفرون
كما كفروا فتكونون سواء) انلر تمنى ايدرلركه كنديلر كبى سزدخى كافر اولوب كفرده
انلركله برابر اولهسز (فلا تتخذوا منهم اولياء حتى يهاجروا فى سبيل الله) يعنى انلركله
موالات ايتمككز مكركه الله تعالى يه ورسولنه اطاعت ايچون اولان هجرتى ايدهلر يوخسه
اغراض دنيا ايچون اولانى دكل * معلوم اوله كه هجرت اوچ وجه اوزره در برى اول

الله عظيم الشان انلرك
قلبلرنده خشم وكين
وحسدلرينى بيلور وجزالرينى
ويرر (ان تمسسكم حسنة
تسؤهم وان تصبكم سيئة
يفرحوا بها وان تصبروا
وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا
ان الله بما يعلمون محيط)
اكر سزه دشمنه غلبه
وغنيمت كبى بر حسنه واقع
اولسه انلر منفعل وغمناك
اولورلر واكر سزه هزيمت
ومضرت كبى بر سيئه اصابت
ايتسه انلر انكله مسرور
وفرحناك اولورلر اكر سز
انلرك اذاسنه صبر والله
تعاليدن خوف ايدرسكز
انلرك مكر وكيدى سزه هيچ
ضرر ايتمز تحقيق الله عظيم
الشانك علمى سزك صبر
وتقويكز عملنى محيطدر
(واذ غدوت من اهلك
تبوئ المؤمنين مقاعد للقتال
والله سميع عليم) يا محمد ياد
ايله انيكه اهلك عايشه رضى الله
تعالى عنهانك خانه سندن
مؤمنلره قتال ايچون مكان
حاضرلمغه بر صباح چيقدك
الله تعالى سزك اقواللكزى
ايشيدر ونيتلريكزى بيلور
* روايت اولنديكه هجرتك
اوچنجى سنه سى شوالنك
اون ايكنجى اربعا كونى
ابوسفيان اوچ بيك سوار
وپياده كه يديوز زره وايكيوز

اسلامده مؤمنلرك مدينه يه هجرتيدر و برى منافقلرك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمله غزايه خروجيدر * و برى سائر مؤمنلرك * المهاجر من هجر مانهى الله عنه * حديثى دلالتيله الله تعالينك نهى ايتديكى اشيادن منتهى اولوب هجرت ايتملريدر ﴿ فان تولوا فخذوهم واقتلوهم حيث وجدتموهم ﴾ اكر انلر توحيد و هجرتدن اعراض ايدرلرسه انلرى اسير ايدك وحل و حرمدن قنغيسنده بولورسكز انلرى قتل ايدك ﴿ ولاتتخذوا منهم وليا ولانصيرا ﴾ وانلردن مجانبت ايدوب ولايت و نصرتلرين قبول ايتمكز ﴿ الاالذين يصلون الى قوم بينكم وبينهم ميثاق ﴾ الاشونلرى اسير وقتل ايتمكزكه انلر سزكله معاهد ومحاربينكزدن مفارق اولان قومه التجا واتصال ايده لركه اول قومله مراد خزاعه ويا اسلميوندر * زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مكه يه خروجى وقتنده هلال بن عويمر الاسلمى ايله معاهده ايتديكه اول نه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه اعانت ايده ونه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه محارب اولانه اعانت ايده واولكه اكا التجا ايده انكچون جوار اوله هلالك كندى ايچون اولان جوارى كبى ﴿ او جاؤكم حصرت صدورهم ان يقاتلوكم او يقاتلوا قومهم ﴾ وياخود سزه كله لر حالبوكه قلبلرى سزكله وكرك قوملريله قتالدن منقبض اولوبدركه انلر بنومدلجدركه مسلميله وكرك قريشله قتال ايتمامكه معاهده ايتمشلردى ﴿ ولوشاء الله لسلطهم عليكم فلقاتلوكم ﴾ اكر الله تعالى ديلسه انلرك قلوبن قوى وصدرلرين بسط ورعبلرين ازاله ايتمكله انلرى اوزريكزه تسليط ايدوب سزكله قتال ايده لردى ﴿ فان اعتزلوكم فلم يقاتلوكم والقوا اليكم السلم فما جعل الله لكم عليهم سبيلا ﴾ اكر انلر قتالكزدن تباعد ايدوب سزكله قتال ايتمزلرسه وسزه استسلام وانقياد ايدرلرسه الله تعالى سزك ايچون انلرى اخذ وقتله اذن ويرمدى ﴿ ستجدون آخرين يريدون ان يأمنوكم ويأمنوا قومهم ﴾ برقوم آخرينى بولورسزكه سزه اسلام اظهاريله سزدن امنده اولملرينى وقوملرينه رجوعلرنده كفرلرين اظهارله انلردن امنده اولملرينى اراده ايدرلر ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر انلرله مراد اسد وغطفاندركه مدينه يه حاضر اولدقلرنده ريا ايله اسلام اظهار ايدوب انلرك برينه قومى نيچون اسلامه كلدك ديسه اشبو قرده وعقربه وخنفسايه ايمان كتوردم ديردى وصحابه يه ملاقى اولدقلرنده بزسزك دينكزده يز ديرلردى وانكله ايكى فريقدن امن اوزره اولمق ديلرلردى ﴿ كلما ردوا الى الفتنة اركسوا فيها ﴾ هرباركه انلر شركه دعوت اولنسه لر اكا عودت ايدرلر ﴿ فان يعتزلوكم ويلقوا اليكم السلم ويكفوا ايديهم ﴾ اكر انلر سزكله قتالدن امتناع وسزكله مصالحه وقتالكزدن يدلرينى كف ايتمزلرسه ﴿ فخذوهم واقتلوهم حيث ثقفتموهم ﴾ ايمدى انلرى اسير ايدك وقنده بولورسكز قتل ايدك ﴿ واولئكم جعلنا لكم عليهم سلطانا مبينا ﴾ واول صفتلو كمسه لر اوزره سزك ايچون قتل وسبيله تعرضه حجت واضحه قيلدق عداوتلرينك ظهورى وكفر وغدرلرينك وضوحى ايچون وياخود سزكچون انلر اوزره تسلط ظاهر قيلوب قتللرينه اذن ويردك ﴿ وما كان لمؤمن ان يقتل مؤمنا الاخطأ ﴾ هيچ برمؤمنه صحيح اولمديكه مؤمن آخرى احوالدن برحالده ناحق يره قتل ايده مكركه خطا حالنده قتل ايده * روايت اولنديكه عياش بن ابى ربيعة المخزومى رضى الله تعالى عنه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه هجرتدن اول مكه ده ملاقات ايدوب اسلامه

اسب ايله احد طرفنه كلديلر حضرت پيغمبر عليه السلام ديلديكه مدينه ده توقفله شهرده مقاتله ايده بدر غزاسنده بولنمين دلير اصحاب مدينه دن چيقلمق رأينده مبالغه ايتديلر وحضرت عليه الصلوة والسلام مهاجر وانصاردن بيك كشيله مقاتله يه توجه بيورديلر اثناى طريقده عبدالله بن ابى اوچيوز منافقلر ايله رجعت ايدوب سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم يديوز كيمسه ايله دشمن برابرنده صف چكدى وعبدالله بن جبير رضى الله تعالى عنهى اللى تيراندازيله احد طاغنك كديكنه تعيين واول محلى محافظه خصوصنده دقتله تنبيه بيوروب كندولرى تسويۀ صف عسكره اقدام بيورديلر * بوآيت كريمه ده مسطور قتال ايچون خانه لرندن خروجى حالى وكونى مختصرجه تحرير اولندى تفصيلى سير وتواريخده كوريله ﴿ اذهمت طائفتان منكم ان تفشلا والله وليهما وعلى الله فليتوكل المؤمنون ﴾ سزدن ايكى طائفه مقاتله دن خوفله رجعت قصدينى ايتديلر حال بوكه حق تعالى انلرك

كلدى واسلامنى اهلنه اظهاردن خوف ايدوب مدينه يه قاچدى وانده براطمه تحصن ايتدى * اناسى انك فراقنه زياده جزع ايدوب ايكى اوغلى حارث وابو جهل ابن هشامه ديديكه انلر عياشك لام قرنداشلرى ايدى سز بكا عياشى كتورمينجه نه بيرونه ايچرم ونه كونشدن كولكه يه واررم اويله اولسه ايكيسى انى ايستيو يوله كيرديلر * وانلركله حارث بن زيد قوشيلوب حتى كه مدينه يه ايرديلر وعياشى اطمده بولوب كل كيده لم كه اناك سنك فراقكه صبر ايده ميوب جزعده در سن اكاوار مينجه يمكى وايچمكى وكولكه ده قرار ايتمكى نفسى اوزره الزام ايدوبدر والله بز سنى هيچ برشىء اوزره اكراه ايتميه لم وكيرديكك دينڭدن سنى دوندرميه لم ديديلر * اويله اولسه عياش انلرك قولنه ايناندى واطمدن چيقوب انلر كله يوله كيردى براز مسافه كيدنجك اوچى انى محكم باغلديلر وهر برى اكا يوز جلده اوروب باغلو انى اناسنه ايركورديلر اناسى اكا ديديكه والله ايمان كتورديكك دينه كافر اولمينجه سنى صاليويرمزم بعده انى باغلو كونشه براقديلر الى ماشاء الله طورديغندنصكره انلرك مرادينه موافقت ايدنجك انى صاليويرديلر * بعده حارث بن زيد كلوب اكا ديديكه يا عياش سنك صددنده اولديغك دين محمد هدى ايديسه هدايى ترك ايتدك ضلال ايديسه ضلالتده ايدك عياش اكا ياوزلنوب ديديكه والله هر قنده كه يا حارث سنى تنها بولم قتل ايدرم بعده عياش اسلامه كلوب مدينه يه هجرت ايلدى بعده حارث دخى اسلامه كلوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه هجرت ايلدى حالبوكه اول وقتده عياش حاضر دكل ايدى وحارثك اسلامه كلديكنى بيلمزدى * بر وقتده عياش قبانك ظهرنده كيدركن حارثه راست كلوب قتل ايتدى ناس اكا نه ايشلدك بر مسلمى ناحق يره قتل ايلدك ديديلر * اويله اولسه عياش پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه كندى ماجراسينى اكا ذكر ايتدى وبن انك اسلامه كلديكنى بيلمزدم حتى قتل ايلدم ديدى اول سببدن بوآيت كريمه نازل اولدى ﴿ ومن قتل مؤمنا خطأ فتحرير رقبة مؤمنة ودية مسلمة الى اهله الا ان يصدقوا ﴾ بركمسه كه بر مؤمنى خطا ايله قتل ايده انك كفارتى بر رقبۀ مؤمنه اعتاقيدر واول قتيلك وارثلرينه ديت كامله تسليمدركه سائر مواريث كبى بينلرنده قسمت ايدرلر مكركه انلر اول ديتى قاتله تصدق ايده لر * اويله اولسه انلر اول ديتى اكا ترك وكندوبى عفو ايتمش اولورلر ﴿ فان كان من قوم عدولكم وهو مؤمن فتحرير رقبة مؤمنة ﴾ واكر قتل اولنان مؤمن كفار محاربين قومندن اولورسه انك كفارتى انجق رقبۀ مؤمنه اعتاقيدر * چونكه بر رجل دارالحربده كفار ايله مخالط مسلم اولوب انك اسلامنى بيلميان مسلم آخر انى قتل ايتمه قابل اوزرينه ديت واجب اولمز بلكه اكا انجق كفارت واجب اولور * دينلديكه انكله مراد دار الاسلامده قتل اولنان مسلمك دارالحربده مسلمينه محارب قوم كفاردن نسب وقرابتى اولسه انده انجق كفارت واردر ديت يوقدر زيراكه بينلرنده وراثت اولمز ﴿ وان كان من قوم بينكم وبينهم ميثاق فدية مسلمة الى اهله وتحرير رقبة مؤمنة ﴾ واكر قتل اولنان قوم معاهدين ويا اهل ذمتدن اولورسه انك حكمى مسلم حكمى كبيدركه قاتلك اوزره انك ورثه سنه ديت كامله تسليمدر وكفارتى رقبۀ مؤمنه اعتاقيدر معلوم اولاكه كفارتك رقبۀ مؤمنه اعتاقى اولمق مقتولى كركسه مسلم ويا معاهده در وكركسه رجل ويا مرأه در وكركسه حر ويا عبددر * وقاتلك مالندن اولور ﴿ فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين ﴾

قلبلرينك حافظيدر مؤمنلر الله تعالى يه توكل ايتسونلركه انلره نصرت ايدر * مرويدركه بو ايكى طائفه نك برى اوسدن بنو الحارث وخزرجدن بنو سلمه در عبدالله ابن ابى كيرو دوندكده بو ايكى طائفه دخى اكا تبعيتله دونمك قصدينى ايتديلر حق تعالى قلبلرينه ثبات احسان ايدوب پيغمبر عليه السلامله برابر قالديلر ﴿ ولقد نصركم الله ببدر وانتم اذلة فاتقوا الله لعلكم تشكرون ﴾ تحقيق الله تعالى بدر غزاسنده سزه نصرت ايتدى حال بوكه سز انده دشمنه نسبتله حقير وقليل ايديكز الله تعاليدن اتقا ايدك ومنافقلرك رجعتلرندن كدر ايتميك شايدكه سزه انعام اولنانه شكر ايده سز ﴿ اذ تقول للمؤمنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلثة آلاف من الملئكة منزلين ﴾ چونكه سن مؤمنلره ديرسنكه ربكز سزه اوچ بيك ملكلر انزاليله امداد ايتديكى كفايت ايتمزمى ﴿ بلى ان تصبروا وتتقوا ويأتوكم من فورهم هذا يمددكم ربكم بخمسة آلاف من الملئكة مسومين ﴾ بلى اكر سز صبر ايدرسكز وپيغمبر عليه السلامه

اول کمسـه‌که رقبه بولمیه اکا مالك اولمامغله ویا اکا توصـل ایده‌جك شیٔ بولنمامغله * ایمدی
اکا واجب اولان ایکی آی متتابعا صائم اولمقدر اکر قاتل رقبه بولورسه ویاثمنی وجودیله
تحصیلنه قادر اولورسه اول ثمن کندینك وعیالنك نفقه سندن وحوایج اصلیه سندن فاضل اوله
اکا اعتاق رقبه واجب اولور صومه انتقالی جائز اولمز * اکر انك تحصیلندن عاجز اولورسه
ایکی آی متتابعا صوم واجب اولور اکر اول ایکی آیك خلالنده عمدا افطار ایدرسه ویانیتی
اونودرسه ویاصوم آخره نیت ایدرسه اول ایکی آیی استئناف واجب اولور وا کر مریض
اولور ویاسفر عذریله بر کون افطار ایدرسـه متتابعك انقطاعنده علمـاء اختلاف ایتدیلر
* بعضلر منقطع اولوب اسـتئنافی واجب اولور دیدیلر زیرا اختیاریله افطار ایدوبدرکه
اول نخعی وشافعینك احدقولیدر وبعضلر ایسه منقطع اولمز بلکه انك اوزره بناء ایدرکه
اول سعید بن المسیب وحسن وشعبی رضی الله تعالی عنهم قولیدر * اکر بر مرأه اول
ایکی آیك خلالنده حائض اولسه ایام حیضنده افطار ایدر وانکله تتابعی منقطع اولمز ظاهر
اولدیغنده صائم اولدیغی اوزره بقیه‌سنی بناء ایدر زیرا اول نساء اوزره بر امر مکتوبدر
اندن احتراز ممکن اولمز * واکر صومدن عاجز اولورسه التمش مسکین اطعامیله عهده‌دن
خروجنـده ایکی قول واردر * برقولده خروج ایدر کفـارت ظهارده کبی * وبر قولده
خروج ایتمزیراکه شرع انکیچون بدل ذکر ایتمیوبدر ﴿ توبة من الله ﴾ اشبو امور خطاٸله
قتل ایدنه الله تعالیدن توبه قیلندی ﴿ وکان الله علیما حکیما ﴾ الله تعالی خطاٸله قتل ایده‌نك
حالنه علیم وانك اوزره حکم ایتدیکی شیٔده حکیم اولدی * معلوم اولەکه قتل اوچ نوعدر
اولکیسی عمد محضدرکه اول بر انسانك انجق قتلنه قصـددر بر شیٔله‌که غالبده انکله قتل
قصد ایدیلور * ایمدی انکله قاتل اوزره قصاص واجب اولور چـٌانکه مکافی بولنه ویامال
قاتلده حالة دیة مغلظه لازم اولور * ایکنجیسی شبه عمددرکه اول بر شیٔله ضربی قصددرکه
غالبده انکله انسـان قتل اولنور اولمیه * مثلا عصـای خفیفله وحجر صغیرله بر کره ویا
ایکی کره ضربندن فوت اولسه انده قصاص اولمز بلکه اوچ سنه‌یه دکین مؤمنلر عاقله‌سی اوزره
دیة مغلظه واجب اولور * اوچنجیسی خطاء محضـدرکه اول بر شیٔله قتلدرکه انکله قتل
قصد اولنمیه بلکه شیٔ آخر قصد ایدوب اصابت ایدیجك اول سببدن مصـاب فوت اوله
ایمدی انده قصاص یوقدر بلکه عاقله اوزره اوچ سنه‌یه دکین دیة مخففه واجب اولور
وکفارت قتلك جمیع انواعنـده قاتلك مالندن لازم اولور * اما ابو حنیفه عندنده قتل عمد
کفارت ایجاب ایتمز * زیرا اول سائر کبائر کبی بر کبیره‌در ﴿ ومن یقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم
خالدا فیها وغضب الله علیه ولعنه واعدله عذابا عظیما ﴾ اول کمسنه‌که بر مؤمنی عمدا قتل ایده
انك جزاسی جهنمدر انده خالد اولدیغی حالده والله تعالی اکا غضب ولعنت ایدر وانکیچون
عذاب عظیم تهیئه ایدر * دینلدیکه اشبو آیت کریمه مقیس ابن حبابه حقنده نازل اولوبدرکه
اول قرنداشی هشام اسـلامه کلدکلرندن صکره قرنداشی هشامی بنو النجارده قتیل بولوب
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه انی ذکر ایدیجك پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی
بنی فهردن بر رجل ایله بنی النجاره کوندردی ودیدیکه رسول الله سزه امر ایدرکه اکر هشامك

مخالفتندن صاقنور سـکز
ودشمنلریکز سزه غضبله
کلورلرسـه شـدی ربکز
سزه بشبیك نشانلو ملکلر
ایله امداد ایدر * مرویدرکه
یوم بدرده حق تعالی اوّل
بیك صکره اوچ بیك واخر
بشبیك ملائکه کوندردیکه
بیاض عمامه وطیلسان ایله
نشانلو ایدیلر ﴿ وماجعله الله
الا بشری لکم ولتطمئن
قلوبکم به وما النصر الا من
عند الله العزیز الحکیم ﴾ الله
تعالی سزه بو امدادی انجق
فتحی تبشیر ووعد نصرتله
قلبکز مطمئن اولسـون
ایچون قیلدی نصرت انجق
اول غالب یکتا وحکیم بی
همتا اولان الله عظیم الشان
طرفندندر ﴿ لیقطع طرفا
من الذین کفروا او یکبتهم
فینقلبوا خائبین ﴾ کافرلردن
بر کروهی قطع وهـلاك
یاخود سرنکون وآلوده‌ٔ خاك
اولمق ایچون بدرده الله
تعالی سزه نصرت ایلدی‌که
خائب وخاسر منهزما عودت
ایلدیلر ﴿ لیس لك من الامر
شیٔ او یتوب علیهم او یعذبهم
فانهم ظالمون ﴾ انلرك استیصال
واستصلاح امرندن سنکیچون
برشیٔ یوقدر مالك امور
انجق الله تعالیـدر انلری
دیلرسه هلاك ایدر یا اسلامه

قاتلن بیلورسکز قرنداشی مقیسه ویرکه قصاص ایده * واکر قاتلك بیلمزسکز اکا مقتولك
دیتن ویرك * دیدیلرکه سمعا وطاعة والله انك قاتلن بیلمزز ایمـدی دیتن ویره‌لم دیوب یوز
دوه ویردیلر چون آنی آلوب فهری ایله ایکیسی مدینه‌یه دوندیلر یولده کیدرکن شیطان
مقیسه القاء ایتدیکه قرنداشی یرینه اول فهری‌یی قتل ایدوب دیت کندویه فضله قاله * اویله
اولسه مقیس اول فهری‌یی اغفال ایدوب برطاشله باشن یاروب قتل ایتدی ودوه‌لری سوروب
ارتداد اوزره مکه‌یه کتدی اهل سنت مذهبی انك اوزره‌درکه اکثر علماء اکا ذاهبلردرکه مسلمی
عمدا قاتلك توبه‌سی مقبوله اوله حق تعالی حضرتلرینك * وانی لغفارة لمن تاب وآمن وعمل
صـالحا * ودخی * ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء * قولی دلالتیـله
* وابن عباس رضی الله تعالی عنهدن روایت اولنان مؤمنی عمدا قتل ایده‌نه توبه یوقدر دیدیکی
قتلدن زجردن تشدید ومبالغه ایچوندر * وکبائری ارتکاب ایدن نارده مخلددر دین ایچون
بو آیت دلیل اولمز * زیراکه بو آیت مقیس بن حبابه حقنده نازل اولوبدرکه اول کافر قاتل ایدی
دینلدیکه بو آیت وعیددر شول کیمسه‌یه‌که مؤمنك قتلنی ایمانی سببیله مستحل اوله * واولکه اهل ایمانی
ایمانلری ایچون قتلی استحلال ایده کافر اولوب نارده مخلد قالور * دینلدیکه انك جزاسی جهنمده مخلد
اولمسیله مراد اکر حق تعالی اکا قتلی اوزره مجازات ایدرسه جزاسی اولدر لکن دیلرسه اول ذنبله
اکا عذاب ایدر ویا دیلرسه کرمیله آنی مغفرت ایدر زیراکه شرکدن مادونی دیلدیکی کیمسه ایچون
مغفرت ایتمکی وعد ایتمشدر * قال عبادة بن الصامت رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم قال وحوله عصابة من اصحابه بایعونی علی ان لا تشرکوا بالله شیئا ولا تسرقوا
ولا تزنوا ولا تقتلوا اولادکم ولا تأتوا ببهتان تفترونه بین ایدیکم وارجلکم ولا تعصوا فی معروف فمن
وفی منکم فاجره علی الله ومن اصاب شیئا من ذلك فعوقب فی الدنیا فهو کفارة ومن اصاب شیئا
من ذلك ثم ستره الله فهو الی الله ان شاء عفا عنه وان شاء عاقبه فبایعناه عن ذلك * عباده رضی الله
عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك احوالنده اصحابدن برجماعت وار ایدی انلره دیدیکه
بکا مبایعت ایدك شول شرطله کیم الله تعالی‌یه بر شیٔ اشراك ایتمیه‌سز وسرقه وزنا وقتل اولاد
ایتمیه‌سز وبره‌ولدی التقاط ایدوب بو بنم ولدمدر دیو افترا ایتمیه‌سز وحق تعالی‌یه ورسولنه
اطاعت اولان شیٔده مخالفت ایتمیه‌سز * اول کیمسه‌که اشبو عهوده وفا ایده انك اجری الله تعالینك
عهده‌سنه‌در * واولکه اندن برشیٔه مخالفت ایدوب دنیاده عقاب اولنه اول اکا کفـارت
اولور * واولکه مخالفتندنصکره الله تعالی انی ستر ایده انك امری ارادتنه قالور دیلرسه عفو
ویا جزا قیلور اویله اولسه اشبو شروط اوزره اکا مبایعت ایتدك ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذا ضربتم
فی سبیل الله فتبینوا ﴾ یا مؤمنلر چقان جهاد ایچون مسافرت ایتسکز مؤمنی کافردن تمییز امرنده
بیان وثباتی طلب ایدك یوخسه عجله ایتمکز * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیت
بنو مره‌دن مرداس بن نهیك حقنده نازل اولوبدرکه اول فدك اهلندن ایدی قومنده اندن
غیری مسلم یوغیدی * وقتاکه اول قوم کندیلر اوزره غزا ایچون پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمك سریه‌سی چیقدیغن ایشیدوب قاچدیلر وانلردن اول مسـلم قاچمیوب قالدی
* بعده اول سریه اصحابك غیری اولاق خوفن ایدوب غنمی جبلدن بر عاقوله الجاء ایدوب

کلورلرسه توبه‌لرینی قبول
ایدر یا کفرلرنده مصر
اولورلرسـه عذاب ایدر
زیرا انلر ظـالملردر *
بو آیت کریمـه‌نك سـبب
نزولنده مفسرین اختلاف
ایتمشلردر بر معونه اهلنك
حقنده یاخود یوم احدده
اعدا حقنده بددعا ایتدکده
یا ایتمـك مراد ایتـدکده
نازل اولـدی دینلمش
﴿ ولله ما فی السموات وما
فی الارض یغفر لمن یشـاء
ویعـذب من یشـاء والله
غفـور رحیم ﴾ سمـوات
وارضده اولان اشیـانك
کلیسی الله تعالینـك خلق
وملکیدر قوللرندن دیلدیکنی
مغفرت ایدر دیلدیکنـه
عذاب ایدر الله عظیم الشان
مغفرت ومرحمت ایدیجیدر
﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا
الربوا اضـعافا مضـاعفة
واتقوا الله لعلکم تفلحون ﴾
ای مؤمنلر قات قات ربایی
اکل ایتمیك الله تعالیـدن
قورقك‌که عقوبت آخرتدن
فلاح بوله‌سز ﴿ واتقوا النار
التی اعـددت للکافرین ﴾
وکافرلر ایچون آماده اولان
ناردن قورقك * نار جهنم
کفـار ایچون بالذاتدرکه
تعذیب دائمیـدر وعصـاة
مؤمنین ایچون بالعرضدرکه

وکندیسی جبله صعود ایتدی * وقتاکه سریه جبله ایریشوب تکبیر ایتدیلر مسلم انی
ایشدیجك انلری اصحابدن ایدوکن بیلوب تکبیر وتهلیل ایدرك کلوب انلره سلام ویردی
* اسامة بن زید رضی الله تعالی عنه انك مقالهسنه التفات ایتمیوب آنی قتل ایدوب غنمنی مدینهیه کتوردی
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم آنی ایشدیجك قاتی یاوزلندی برمسلمی مالنی اخذ ایچون
قتل ایتدیکزمی دیدی * بعده اسامهیه اشبو آیتی اوقودی * لا اله الا الله * دینیجه قتل ایتدك
دیو مرارا اکا عتاب ایتدی * اسامه ایتدی یارسول الله انك انی دیمسی سلاح خوفندن ایدی
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه * افلاشققت عن قلبه حتی تعلم اقالهاله ام لا * نیچون
قلبنی یارمدککه انی دیمسی سلاح خوفندن ایدوکنی ویادکل ایدوکنی بلیدك بعده اکا رقبه اعتاقك
امر ایلدی (ولاتقولوا لمن القی الیکم السلام لست مؤمنا) وسزه مسلمین تحیتن القا ایدهنه یعنی
السلام علیکم دینه سن مؤمن دکلسن دیمکز (تبتغون عرض الحیوة الدنیا) که انکله غنم
وغنیمتدن دنیانك متاع ومنافعن طلب ایدرسز (فعندالله مغانم کثیرة) الله تعالی عندنده
مغانم کثیره واردرکه اول سزی انك امثالنی مالیچون قتله احتیاج ایتمز (کذلك کنتم من
قبل) سز دخی اسلامه داخل اولدیغکزك اولنده انجلاین ایدیکزکه شهادت کلمهسن
تفوهله دماء واموالکزی تحصین ایتمشدیکز حالبوکه بری برلریکزك قلوبی السنهسنه
مواطئتنی بیلمزدیکز (فمنّ الله علیکم) بعده حق تعالی سزه ایمانله اشتهاری ودیننده استقامتی
من واحسان ایلدی (فتبینوا) ایمدی سز دخی اسلامه داخل اولنلره ایدك آنیکه سزه ایدلدی
یوخسه قتللرینه مبادرت ایتمکز شول ظنلهکیم اسلامه دخوللری اتقا وخوفلرندن اوله پس
بواجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم برقومه غزا ایدوب انده اذان ایشتسه انلره
تعرض ایتمزدی وایشتمسه غارت ایدردی * روی ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم کان اذا
بعث سریة یقول اذا رایتم مسجدا اوسمعتم مؤذنا فلاتقتلن احدا * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم قچان برقومه سریه کوندرسه دیردیکه قچانکه انلرده مسجد کوره
سز ویا اذان ایشیدهسز زنهار انلردن هیچ کیمسهیی قتل ایتمکز (ان الله کان بما تعملون خبیرا)
الله تعالی سزك اعمالکزه وانکله غرضکزه عالم اولدی ایمدی قتله تهافت ایتمکز اشبو آیتده
دلالت واردرکه مکرهك ایمانی صحیح اوله ومجتهد خطاسندهمغفور اوله (لایستوی القاعدون
من المؤمنین غیر اولی الضرر والمجاهدون فی سبیل الله باموالهم وانفسهم) مؤمنلرك عذرنسز
جهاددن قاعدلری شول مؤمنلره مساوی اولمزکه انلر مالرلیله ونفسلریله فی سبیل الله جهاد
ایدرلر اماکه بدنده ویابصرده ضعف ایله قعود ایدنلر مجاهدلره مساوی اولورلر روی عن انس
بن مالك رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لما رجع من غزوة تبوك ودنا من المدینة
قال ان بالمدینة لاقواما ماسرتم من مسیر ولاقطعتم من واد الا کانوا معکم فیه قالوا یارسول الله
وهم بالمدینة قال نعم وهم بالمدینة حبسهم العذر * انس بن مالك رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه
ایدر وقتاکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم تبوك غزاسندن دونوب مدینهیه قریب اولدی
دیدیکه مدینهده اقوام واردرکه هر مسیر ووادیکه سز آنی سیر وقطع ایتدیکز الا انلر اندهسزکله
بیله ایدیلر * دیدیلرکه یا رسول الله حالبوکه انلر مدینهده ایکن دیدیکه انلر مدینهده ایکن که

تأدیب ومروریدر (واطیعوا
الله والرسول لعلکم
ترحمون) الله تعالینك
حکم ایلدیکنه ورسولنك
امر ایلدیکنه اطاعت ایدك
که شاید مرحمت اولنمشلردن
اولهسز (وسارعوا الی
مغفرة من ربکم وجنة عرضها
السموات والارض اعدت
للمتقین) ربکز جل شانهنك
مغفرتنی موجب اسلام
واداء فرائض وجهاد کبی
اعمال صالحهیه مسارعت
ایدك وجنته لایق عمله دخی
مبادرت ایدککه انك عرضی
سموات وارض قدردر اول
متقیلر ایچون تهیئه اولنمشدر
* بوکا ویوقاروکی آیتده
(اعدت) کلام شریفنه
نظرا جنت وجهنم حالا
موجود ومخلوق اولدیغی
استدلال اولنور (الذین
ینفقون فی السراء والضراء
والکاظمین الغیظ والعافین
عن الناس والله یحب المحسنین)
اول کیمسهلرکه مسرت
ومضرتده کثرت وقلتده
واحوالك کلیسنده انفاق
ایدرلر وغضبلرینی هضم
ایدرلر یعنی طارغینلغنی
اجرایه قادر ایکن صبر
وترك ایدرلر وناسدن
مؤاخذهیه مستحقلری
عفو ایدرلر یعنی کندی

انلری عذر حبس ایدوبدر (فضل الله المجاهدین باموالهم وانفسهم علی القاعدین درجة) حق جل وعلا
شول مالرلیله ونفسلریله فی سبیل الله جهاد ایدنلری شول عذر ایله جهاددن قعود ایدنلر اوزره بر درجه
تفضیل ایتدی * زیراکه مجاهدك جهاده نیتیله بیله مباشرتی دخی واردر اماکه عذر ایله قاعدك انجق
نیتی واردر مباشرتی یوقدر (وکلا وعد الله الحسنی) حق جل وعلا مجاهد وقاعد معذوردن هر برینه
ایمانلری سببیله جنت وعد ایتدی (وفضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما) حق جل وعلا
مجاهدینی عذرنسز قاعدلر اوزره اجر عظیمله تفضیل (درجات منه ومغفرة ورحمة) اول اجر
عظیمکه الله تعالیدن درجاتدر ودخی اول مجاهدینه مغفرت ورحمت ایدر (وکان الله غفورا
رحیما) الله تعالی انلرك تفریطنه غفور وانلره وعد ایله رحیم اولدی * حق جل وعلا مجاهدینی
تفضیلین تکرار ایلدی وجهادی تعظیم وناسی اکا تحریض ایچون اجمال وتفصیل ایلدی *
دینلدیکه اولکی تفضیل ایله مراد دنیاده انلره ویریلان غنیمت وظفر وجمیل ذکر ایدر وایکنجیسیله
مراد آخرتده ویریلور اجور جزیلهدر * ودینلدیکه درجهٔ اولی ایله مراد عندالله ارتفاع
منزلتلریدر ودرجات ثانیه ایله مراد جنتدهکی منازللریدر * ودینلدیکه اولکی قاعدینله مراد
معذورلردر وایکنجیسی ایله مراد شول قاعدیندرکه غیریلرله اکتفا اولنوب انلره تخلفه اذن
ویریله * ودینلدیکه اولکی مجاهدینله مراد کفاره جهاد ایدنلردر وایکنجیسیله مراد نفسلرینه
جهاد ایدنلردر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك * رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر *
نزجهاد اصغر اولان جهاد کفاردن رجوع ایدوب جهاد اکبر اولان جهاد نفسه کالدك دیو
قول شریفی انك اوزره مبنیدر * معلوم اولهکه جهاد ایکی قسمدر فرض عین وفرض کفایهدر * اما
فرض عین اولمسی شول وقتدهدرکه قچان عدو مؤمنلردن برقومك دارینه داخل اولسه اول بلده
اهلنك عذری اولمیان رجالدن هر مکلف اوزره واجب اولورکه اول عدو اوزره غزایه چیقهلر
واول رجال کرکسه حر ویا عبد ویا فقیر ویا غنیدر تاکه اول عدویی کندیلرندن وجیرانلرندن دفع
ایدهلر * وانلردن بعید اولانلر حقنده فرض کفایهدر واکر اوزرلرینه عدو داخل اولان
مسلمینك کندیلری انی دفعه قادر اولمزلرسه انلردن بعید اولان مسلمین اوزره عون واجب
اولور * واکر کندیلر انی دفعه کفایت ایدرلرسه ابعدین اوزره جهادك فرض اولمسی
اختیار طریقی اوزره اولور (ان الذین توفاهم الملائکة ظالمی انفسهم) اهل مکهدن شونلرکه
اسلامه کلوب هجرت واجب اولدیغنده هجرت ایتمدیلر ومشرکینه موافقتله بدره چیقوب
اول وجهله ویادار شرکده اقامتله نفسلرینه ظلم ایدر اولدقلری حالده انده قتل اولندیلر *
ملائکه روحلرین قبض ایدیجك توبیخ وجهی اوزره (قالوا فیم کنتم) دیدیلرکه ایکی فریقك
قنغیسندن ایدیکز مسلمیندن ویا مشرکیندنمی ایدیکز (قالوا کنا مستضعفین فی الارض) انلر
اول ملائکهیه ضعفله وهجرت ویا اظهار دیندن عجزله اعتذار ایدوب بز ارض مکهده عاجزلر
ایدك دیدیلر (قالوا ألم تکن ارض الله واسعة فتهاجروا فیها) ملائکه انلری تکذیب ایدوب
الله تعالینك ارضی واسعه دکلمیدیکه انك برقطر آخرینه هجرت ایدیدیکز مهاجرینك مدینهیه
وحبشهیه هجرت ایتدکلری کبی دیدیلر (فاولئك مأویهم جهنم) ایمدی انلر واجبی ترك
ومشرکینه مساعدهلریچون منزللری جهنمدر (وساءت مصیرا) اول جهنم نه مبؤس مصیر

تبعهلرندن ومستحق
عقوبت اولنلری عفو ایدرلر
الله عظیم الشان احسان
ایدیجیلری سور *
مرویدرکه امام حسین بن
علی رضی الله تعالی عنه
مسافرلریله طعام باشنده
ایکن کولهسی برکاسه
سیجاق طعام ایله کلورکن
ایاغی دوشهمیه طولاشوب
طعام مذکور حضرت
حسینك مبارك باشنه
دوکلمکله کولهسنه تأدیب
یوزندن نظر ایتدکده
بندهسی (والکاظمین الغیظ)
دیدی حضرت امام غضبی
هضم ایتدم دیدی کوله
تکرار (والعافین عن الناس)
دیدی اول حضرت عفو
ایلدم بیوردی عبد مذکر
(والله یحب المحسنین)
اوقودقده امام حسین
رضی الله تعالی عنه سنی
مالمدن آزاد ایلدم بیوردیلر
(والذین اذا فعلوا فاحشة
او ظلموا انفسهم ذکروا الله
فاستغفروا لذنوبهم ومن
یغفر الذنوب الا الله ولم
یصروا علی مافعلوا وهم
یعلمون) ودخی شونلرکه
فاحشه ایشلدکلری یاخود
نفسلرینه ظلم ایتدکلری زمان
الله تعالینك وعید وعقابنی
تذکر ایدوب کناهلرندن

اولور * اشبو آیتده هجرتك وجوبنه دلالت واردر بر موضعدنكه كشی انده دینی اقامته
تمكنی اولمیه * روی عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من فرّ بدینه من ارض الی ارض وان كان
شبرا من الارض استوجب الجنة وكان رفیق ابیه ابراهیم ونبیه محمد علیهما الصلاة والسلام *
پیغمبر عز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولندی بر كمسه كه دینی حمایت ایچون بر ارضدن بر ارضه
فرار ایده اكرچه فراری بر شبر دكلو مسافه ایسه ده اول جنته دخوله مستوجب اولور و رفیق ابراهیم
علیه السلام و محمد صلی الله تعالی علیه وسلم اولور * بعده الله تعالی انلردن اهل عذری استثناء ایدوب
دیدیكه (الا المستضعفین من الرجال والنساء والولدان) الا رجال ونساء وولدان مستضعفین
مقهورینك ماوالری جهنم دكلدر (لا یستطیعون حیلة) كه انلر خروج ایچون حیله یه ونفقه
وقوه یه قادر دكللردر (ولا یهتدون سبیلا) ومدینه وغیری یه كیدر یولی دخی بیلمزلر (فاولئك
عسی الله ان یعفو عنهم) ایمدی الله تعالی انلردن تجاوزی كرمی مقتضاسنجه واجب اولور * حق جل
وعلی افظ اطماع ولفظ عفو ذكریله ایذان ایتدیكه هجرتی ترك امر مخطی اوله حتی مضطرك حقنده دركه
فرصتی كوزلیه وقلبن اكا تعلیق ایلیه (وكان الله عفوا غفورا) الله تعالی انلری عفو وذنبلرینی
مغفرت ایدر اولدی (ومن یهاجر فی سبیل الله یجد فی الارض مراغما كثیرا) اول كمسه كه فی سبیل
الله مهاجرت ایده یر یوزنده مهاجر وملجأ بولور كه قومی انفلرینی رغم ایدر * ویا كفردن
ایمانه متحول بولوركه انكله كراهت ایتدیكی شیء كیدر (وسعة) ورزقده ودینی اظهارده
وسعت بولور (ومن یخرج من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدركه الموت فقد وقع اجره
علی الله) بر كمسه كه الله تعالی یه ورسولنه مهاجر اولدیغی حالده بیتندن چیقوب قصد ایتدیكی
مكانه ایرشمدین اكا موت ایریشه اجری عند الله ثابت اولور امر واجب ثبوتی كبی (وكان الله
غفورا رحیما) الله تعالی غفور ورحیم اولدی اشبو آیتك نزولی جندب بن ضمره حقنده دركه
اول مستضعفین آیتن ایشیدیجك دیدیكه والله بن استثناء اولنان صنفدن دكلم زیرا بن حیله
بیلورم ومدینه یولین بیلورم والله بن بو كیجه مكه ده یاتمزم یوله كیررم حالبوكه مریض وشیخ
كبیر ایدی اوغللرینه امر ایلدی حتی كه انی سریر اوزره بندیروب یوله كیردیلر ومدینه یه
متوجه اولدقلری حالده تنعیم نام موضعه ایركوردیلر اكا ایریشیجك موته مشرف اولدی یمینن
یساری اوزره قیوب دیدیكه الهی بو سنك ایچون وبو رسولك ایچون اولسون رسولك علیه
السلام مبایعت ایتدیكی شیء اوزره سكا مبایعت ایدرم دیوب تسلیم روح ایتدی (واذا ضربتم
فی الارض فلیس علیكم جناح ان تقصروا من الصلاة) قچان سز یر یوزنده مسافر اولسكز سزه
حرج یوقدركه ظهر وعصر وعشاده فرضلری ایكیشر ركعت قیله سز (ان خفتم ان یفتنكم الذین
كفروا) اكر خوف ایدرسكزكه كفار سزه نمازده ایكن قتال ویا برامر مكروه ایله تعرض ایده
(ان الكافرین كانوا لكم عدوّا مبینا) زیرا كافرلر سزه عدوی ظاهر العداوه اولدیلر *
معلوم اوله سفرده قصر صلاة بالاجماع جائزدر لكن اتمامی جوازنده علما اختلاف ایتدیلر *
اكثرون قصری واجبدر دیدیلركه اول عمر وعلی وابن عمر وجابر وابن عباس رضی الله تعالی
عنهم قولیدر * وحسن وقتاده وعمر بن عبد العزیز رضی الله تعالی عنهم اجمعین دیدیلر * ومالك
وائمۀ حنفیه اكا ذاهب اولدیلر شول دلیل ایله كیم (روی عن عائشة رضی الله تعالی عنها قالت

توبه ایدرلر وكناهلری
مغفرت ایدرانجق الله تعالی
ایدوكنی بیلورلر وبو
ایشلدكلری كناهه بعد ازان
مصر اولوب ایشلمزلر
وانلر كناهك عذابندن
اصرارك عقوبتی زیاده
ایدوكنی بیلورلر *
فاحشه دن مراد كناه كبائر
وظلم نفسدن مراد صغائر
یاخود فاحشه فعلله اولان
وظلم نفس قولله اولان
معاصیدن یاخود بری قصد
بری خطا اوله دینلمش
* مرویدركه انصاردن
خرما صاتیجی نبهادن نام
كیمسه نك دكانه بر حسنا
مرأه كلوب خرما اخذینه
طالب اولدقده نبهانك
كوكلی اكا میل ایله خانه مده
تازه اعلا خرما واردر
دیو كتدكلرنده مرأیه
بوسه زن اولمغله مرأه
یا نبهان اللهدن قورق
بنم عرضمه تسلط ایتمه
دیمسیله نبهانه ندامت كلوب
عجله ایله حضور نبوی یه
روان وعرض احوال
ایتدكده سید عالم علیه
السلام بن سزك اراكزده
ایكن سز بویله ایش ایدرسكز
دیو تهدیدنده حق تعالی
طرفندن امید ضمننده بو
آیت نازل اولدی (اولئك

الصلاة اوّل مافرضت ركعتان فاقرّت صلاة السفر واتمت صلاة الحضر) عائشه رضی الله تعالی
عنهادن روایت اولندیكه ایدر نماز اول فرض اولندیغنده ایكیشر ركعت فرض اولمشیدی اخشام
نمازندن غیریسی * اویله اولسه انك ماعداسی سفرده ابقاء وقصر وحضرده اتمام اولندی *
و برقوم سفرده اتمامك جوازینه ذاهب اولدیلركه اول عثمان وسعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی
عنهمدن روایت اولدی * شافعی دخی انجلاین دیدیكه دیلرسه قصر ودیلرسه اتمام ایتسون لكن
قصری افضلدر (قالت عائشه رضی الله تعالی عنها كل ذلك قد فعل رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
قصر الصلاة واتم) عائشه رضی الله تعالی عنها ایدر پیغمبر عز صلی الله تعالی علیه وسلم سفرده نمازی
قصر واتمامدن هر برینی ایشلدی * ظاهر قرآن دخی اكا دلالت ایدر زیرا انی قصره سزه جناح
یوقدر * دینلدیكه جناحك نفیی ایسه رخصتده استعمال اولنور یوخسه حتمده دكل * وظاهر
آیت ایجاب ایدركه قصر خوف حالنك غیریده جائز اولمیه حالبوكه امر اویله دكلدر زیرا كه آیتك
نزولی پیغمبر عز صلی الله تعالی علیه وسلمك غالب اسفاری حقنده نازل اولوبدركه اكثری خوف
عدودن خالی دكل ایدی * والحال قصر عامۀ علما عندنده سفرك امنی حالنده دخی جائز اولور * عمر
رضی الله تعالی عنهدن مرویدركه ایدر نمازك سفرده قصر اولنمسی عدودن خوفله مشروط ایكن
امن حالنده نیجه جائز اولور دیو تعجب ایدوب پیغمبر عز صلی الله تعالی علیه وسلمدن سؤال ایتدم
دیدیكه * صدقة تصدق بها الله علیكم فاقبلوا صدقته * اول بر صدقه دركیم الله تعالی انی سزه تصدق ایتدی
ایمدی انك صدقه سنی قبول ایدك * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبر عز صلی الله تعالی علیه وسلم
مكه ومدینه بیننده امن اوزره سفر ایدوب الله تعالینك غیریدن خوف ایدلمز ایكن درت ركعتلو فرضلری
ایكیشر قیلوردی * ومسافۀ قصرده علما اختلاف ایتدیلر بر طائفه دیدیلركه سفرك طویلنده وقصیرنده
قصر جائز اولوركه اول انس رضی الله تعالی عنهدن مرویدر اماكه عامۀ فقها سفر قصیرده قصری
تجویز ایتمزلر وقصر جائز اولان مسافه نك حدنده دخی اختلاف ایتدیلر اوزاعی دیدیكه بر كونلك
مسیره در * ابن عمر وابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر اون التی فرسخ مسافه ده قصر
ایدرلر دیكه اول مالك واحمد واسحاق مذهبیدر * وحسن وزهری دیدیلركه ایكی كونلك
مسافه در اول شافعی مذهبیدر * وثوری وائمۀ حنفیه دیدیلركه اوچ كونلك مسافه در
(واذا كنت فیهم فاقمت لهم الصلاة) یا محمد قچان سن عدو حضرتنده اصحابكدن خائفین قتنده
حاضر اولوب صلاة مكتوبه نك هر قنغیسن انلره قیلور اولسك (فلتقم طائفة منهم معك)
انلری ایكی طائفه قیلوب بر طائفه خلفنده نمازده وطائفۀ اخری عدو قارشوسنده طورسون
(ولیأخذوا اسلحتهم) وسلاحلردن دیلدكلرین اخذ ایتسونلر ویاخود نمازده اولنلر شول
انلری اشغال ایتمز سلاحلرندن اخذ ایتسونلر (فاذا سجدوا فلیكونوا من ورائكم) قچان سنكله
نمازده اولنلر بر ركعت قیله لر عدو قارشوسنه كیتسونلر قتالدن ونمازی منافی اعمالدن صاقنسونلر
(ولتأت طائفة اخری لم یصلوا فلیصلوا معك) اندن عدو قارشوسنده اولمغله سنكله نماز قلمیان طائفه
كلوب ایكنجی ركعتی سنكله قلسونلر وتشهدی سنكله اوقوسونلر سن سلام ویروب انلر سلام ویرمدین
عدو قارشوسنه كیتسونلر (ولیأخذوا حذرهم واسلحتهم) او عدو قارشوسنه كیدنلر ویا نمازده
اولنلر حذر آلتلرین وسلاحلرین اخذ ایتسونلر اندن اولكی ركعتی قیلوب عدو قارشوسنه كیدنلر
كلسونلر * وایكنجی ركعتی قیلوب تشهد وسلامله اتمام ایتسونلر وعدو قارشوسنه كیتسونلر *

جزاؤهم مغفرة من ربهم
وجنات تجری من تحتها
الانهار خالدین فیها ونعم
اجر العاملین) بو صفتله
متصف كیمسه لرك مكافاتی
ربلرندن مغفرت واشجاری
تحتلرندن نهرلر جریان
ایدر جنتلردركه انده دائم
اولدقلری حالده مخلدلر
در بو مذكورلری
ایشلیجیلر نه كوزل اجره
نائل اولورلر (قد خلت
من قبلكم سنن فسیروا
فی الارض فانظروا كیف
كان عاقبة المكذبین)
سزدن مقدم انواع ادیان
وسنن شرایع كچدیكه كیمی
رضا وكیمی هلاكده
اولدی امدی یر یوزنده
اقدامله كزوب * قوم عاد
وثمود ولوط كبیلرك
محللرینه * عبرتله نظر ایدك
كه كاذبلرك عاقبتی نه كیفیتده
اولدی (هذا بیان للناس
وهدی وموعظة للمتقین)
اشبو قرآن كریمده اولان
قصص عامۀ ناسه كلام حق
بیاندر وارواح وبصائره
هدایت ومتقیلر ایچون
نصیحتدر (ولا تهنوا ولا
تحزنوا وانتم الاعلون
ان كنتم مؤمنین) یوم احدده
اصابت ایدن شیدن ضعف
كتورمكز ومقتوللریكزه

بعده ایکنجی رکعتی امام ایله قیلانلر دخی کلوب سبقت ایدن بر رکعتی قیلوب تشهد وسلامله اتمام ایتسونلر * عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهمدن روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بونجلاین قلدیکه اول ائمهٔ حنفیه مذهبیدر * اما امام مالك وشافعی واحمد واسحاق دیدیلرکه امام قومی ایکی طائفه قیلوب برطائفه یی عدو قارشوسنه حراست ایچون کوندره و برطائفه ایله نمازه شروع ایده بر رکعت قیلیجق امام یرنده طوروب قاله جق حتی که انلر منفرد اولدقلری حالده نمازلرین اتمام ایدوب عدو قارشوسنه کیده‌لر اندن طائفهٔ اخری کلوب انلره ایکنجی رکعتی امام قیلوب ویردیکندنصکره یرنده اوتوروب قاله حتی که انلر دخی نمازلرین اتمام ایدیجك امام انلرکله بیله سلام ویره * سهل بن ابی خیثمه رضی الله تعالی عنه روایت ایتدیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ذات الرقاعده صلاة خوفی بونجلاین قیلدی * مالك ایدر صلاة خوف حقنده ایشتدیکم اخبارك بو احسنیدر واکر امام ایکی طائفه‌دن هر بریله ایکیشر رکعت قیلورسه جائز اولور * جابر بن عبدالله رضی الله تعالی عنه ایدر ذات الرقاعده ایدك نمازه اقامت اولنوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم برطائفه ایله ایکی رکعت نماز قلدقلرندنصکره تأخر ایتدی و طائفهٔ اخری ایله دخی ایکی رکعت قیلدی * اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك کندیچون قیلدیغی ایکی رکعت وقومیچون قیلدیغی ایکیشر رکعت اولدی وینه جابر رضی الله تعالی عنهمدن روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بطن نخلده خوف حالنده اویله نمازینی برطائفه ایله درت رکعت قیلوب سلام ویردی وطائفهٔ اخری ایله دخی ایکی رکعت قیلوب سلام ویردی و حذیفه رضی الله تعالی عنهمدن روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم خوف حالنده برطائفه ایله بر رکعت وطائفهٔ اخری ایله دخی بر رکعت قیلدی صکره بقیه یی قضا ایتمدیلر * زید بن ثابت رضی الله تعالی عنهمدن روایت اولندیکه قوم ایچون بربر رکعت و پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایچون ایکی رکعت اولدی * بر قوم انی شدت خوفه حمل ایدوب اول حالتده فرض بر رکعتدر دیدیلر * اماکه اکثر علما خوفله رکعات عددی اکسلمز دیدیلر (ودّ الذین کفروا لو تغفلون عن اسلحتکم وامتعتکم فیمیلون علیکم میلة واحدة) کافرلر تمنی ایدرلرکه سز اسلحه وامتعه کزدن غافللر ایکن اوزریکزه جملهٔ هجوم ایده‌لر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر وقتاکه مشرکون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی واصحابنی جماعت واحده ایله نمازی قیلور کوردیلر دریغاکه غفلت ایتمشز نیچون بونلرك اوزره هجوم ایتمدك دیدیلر بعده مشاوره ایدوب دیدیلرکه بوفرصتی فوت ایتدك ایسه بونلرك بوندنصکره بر نمازلری دخی واردرکه اول ایکندی نمازیدر آباء وابنالرندن اول کندولره سوکلودر انی قیلمغه شروع ایتدکلرنده اتفاقله جمله‌مز اوزرلرینه هجوم ایده‌لم دیدیلر * اویله اولسه اویله ایله ایکندی ارەسنده صلاة خوف آیتی نازل اولدی * معلوم اوله‌که عامهٔ علما عندنده صلاه خوف پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدنصکره دخی قلنمسی جائز اولور ابو یوسف ومدنی دیدیلرکه * واذا کنت فیهم * قول شریفی دلالتیله صلاة خوف پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم عهدینه مخصوصدر اندنصکره‌ده جائز اولمز زیرا انك امامتنه عدیل یوقدر * اماکه عامهٔ فقها دیدیلرکه حق جل وعلا انی رسولنه تعلیم ایتدیکه اندنصکره ائمه آنی تمام ایده‌لر زیراکه انلر انك نوابیدر انلرك حضوری انك حضوری کبیدر * واحمد بن حنبل رضی الله تعالی عنه ایدر صلاة خوف حقنده

ایچون محزون اولمکز مع هذا شانده سز انلردن اعلی وحق اوزره سزکه قتالکز لله ومقتولکز جننده‌در اکر سز وعد نصرته مؤمنلر ایسه‌کز (ان یمسسکم قرح فقد مس القوم قرح مثله وتلك الایام نداولها بین الناس ولیعلم الله الذین آمنوا ویتخذ منکم شهداء والله لایحب الظالمین) اکر سزه * احدده * جرح والم اصابت ایتدیسه انلره دخی * بدرده انك کبی * جرح والم مس ایتدی بو حیات دنیاده اولان فرح وغمی ناس بیننده نقل ودور ایدیرز والله تعالی مؤمنلرك ثباتنی تمیز ومعرکه‌ده صابر بنلر ایچون سزدن شاهدلر اخذ ایدر الله تعالی ظالملری سومز (ولیمحص الله الذین آمنوا ویمحق الکافرین) الله تعالی مؤمنلره واقع اولان غم واکدار سببیله ذنوبلرندن تطهیر ایدر وکافرلری رفته رفته محو وهلاك ایدر (ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یعلم الله الذین جاهدوا منکم ویعلم الصابرین) آیا جنته کیره‌جککزی ظن ایدرمیسکز الله تعالی

وارد اولان حدیثله عمل جائزدر انده آلتی ویا یدی وجه روایت اولنوبدر و آیتده دلالت واردرکه حضرده وسفرده صلاة خوف جائز اوله وقضاسی واجب اولمیه وانده سلاح کتورلمسی عذر اولمدقجه مندوب اوله بعضلر دیدیکه انده سلاح کتورلمسی واجبدر نتکیم مابعدندهکی * ولا جناح علیکم ان کان بکم اذی من مطر او کنتم مرضی ان تضعوا اسلحتکم * قول شریفی عذر اولمدیغی محلده جناحك اثباتنی افاده ایدر * وصلاة جماعتك مشروعیتنه دلیل اوله زیراکه خوف حالنده جماعتله قلنمسنه امر اولنجق غیری حالنده اولمسی بالطریق الاولی اولور (ولا جناح علیکم ان کان بکم اذی من مطر او کنتم مرضی ان تضعوا اسلحتکم وخذوا حذرکم) سزه حرج یوقدرکه اکر مطردن متأذی اولور ویا خسته اولورسکز سلاحلریکزی وضع وحذرکزی اخذ ایدك * اشبو ایکی حالتده وضع سلاحه رخصت ویرلدی زیراکه انده سلاح حملی ثقیل اولور * واخذ حذر ایله بیورلدیکه اول عدودن اتقا اولنور شیئله انلردن غافل اولمیه‌لر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابیله محارب وبنی انماره غزا ایچون کیدوب واردیلر وانلردن کمسه کوره‌میوب سلاحلرین براقدیلر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی سلاحن براقوب بعض حاجته کتدی حتی وادی یی قطع ایدوب اول حالتده هوا بولوتلو ایدی وادی آقوب انکله اصحاب بیننه حائل اولدی اویله اولسه براغاج التنه واروب اوتوردی غورث بن الحارب المحاربی انی یالکز کوریجك اکر بن انی قتل ایتمزسم الله تعالی بنی قتل ایتسون دیوب یالین قلیج ایله پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك اوزرینه یوریدی سنی بندن کیم قورتارر یامحمد دیدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالی یه دعا ایدوب الهی بو کافردن بنی تخلیص ایت دیلدیکك وجهله بکا کافی اول دیدی * چون اول کافر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اوزره هجوم ایتدی طاپرنوب یوزی اوزره یقلمغله قلیجی الندن دوشدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم طوروب اول قلیجی الدی ایمدی یاغورث بنی سنك شرکدن الله تعالی قورتاردی اماکه بنم الدن سنی کیم قورتارر دیدی اول ایتدیکه هیچ کیمسه قورتارمز پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه ایمدی الله تعالینك وحدانیتنه وبنم رسالتمه شهادت ایتکه سکا قلیجك ویره‌یم * دیدیکه اکا شهادت ایتمزین لکن سن شاهد اول که سنکله ابدا قتال ایتمیم وسنکله قتال ایده‌نه اعانت ایتمیم * اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا قلیجین ویردی غورث دیدیکه والله سن بندن خیرلوسن اندن غورث اصحابنه واریجق دیدیلرکه سکا نولدیکه انی قتل ایتمدك اول دخی ماجراسین انلره حکایت ایلدی اندن وادینك سیلی کسیلوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابنه واردی واول کافر ایله اولان ماجرایی خبر ویروب اشبو (ولا جناح علیکم) آیتن آنلره تلاوت ایلدی (ان الله اعدّ للکافرین عذابا مهینا) حق جل وعلا کافرلر ایچون عذاب مهین اعداد ایتدی حق جل وعلا مؤمنلره حزمله امر ندنصکره کفار اوزره نصرله وعد ایتدی تاکه قلبلری قوتلنه وحزمله امری ضعفلریچون دکل ایدیکی بیلنه بلکه امرلرنده مراسم تیقظ وتدبر اوزره اولملری وجوبن بیلوب الله تعالی یه توکل قیلنه * ابن الفرس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیتدن اخذ ایدیلورکه بر کیمسه طینده اولوب اکا وقت ضیق اولورسه جائز اولورکه اول نمازی ایما ایله قیله نتکیم سجوده امکان اولمیان مریض ایچون ایماء جائز اولور زیراکه حق جل وعلا مرض ومطر بیننی تسویه

سزدن جهاد ایدنلری ومصائبه صبر ایدنلری بیلمدیمی (ولقد کنتم تمنون الموت من قبل ان تلقوه فقد رأیتموه وانتم تنظرون) تحقیق سز جنککه ملاقی اولمزدن مقدم شهادت موتی تمنی ایتدیکز آرزو ایتدیککز مقاتله یی واخوانکزك شهید اولدقلرینی معاینه ونظر ایدردیککز * بونده بدر غزاسنده بولنمیوب مدینه‌دن خروجه الحاح ایدنلره توبیخ واردر دینلدی (وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیئا وسیجزی الله الشاکرین) محمد علیه السلام انجق اندن مقدم کچن رسوللر کبی رسولدر اکر اول وفات ایدر یا قتل اولنورسه سز دینکزدن یا جهاددن اوکچه‌کز اوزره دونه جکمیسکز کیمکه بویله انقلابده اوله الله تعالی یه بر ضرر ایتمز بلکه ضرری کندویه اولور الله عظیم الشان اسلام وثباتده شکر ایدنلره یقیننده مجازات ایدر * مرویدرکه یوم

ایتدی * کیا * دخی انجلاین دیدی * امام سیوطی رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو تسویه دن بکا
استنباط احسن ظاهر اولدیکه اول مطر ایله ایکی صلاتك جمعی جائز اولدیغی کبی مرضله دخی جائز
اوله زیرا که حق تعالی ایکیسی بیننی تسویه ایتدی (فاذا قضیتم الصلاة فاذکروا الله قیاما وقعودا وعلی
جنوبکم) چانکه صلاة خوفی اداوادن فارغ اوله سز صلاتی الله تعالی ایچون حال صحتکزده طورر کن
وحال مرضکزده اوتورر کن وحال حرج وزمانتکزده یاتکز اوزره یاتورکن قیلوك * ویاخود مراد
هر حالده تسبیح وتحمید وتهلیل وتمجیدله حق تعالی یی ذکر ایدك * قالت عائشة رضی الله تعالی عنها
کان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یذکر الله علی کل احیانه * عائشة رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم جمیع احیاننده الله تعالی یی ذکر ایدردی (فاذا اطمأننتم فاقیموا الصلاة) چانکه قلوبکز
خوفدن سکون ایده صلاتی ارکانی تعدیل ورکعتنی اتمامله ادا ایدك (ان الصلاة کانت علی المؤمنین کتابا
موقوتا) زیرا که صلاة مؤمنلر اوزرینه اوقات محدوده ده فرض اولدی احوالدن هیچ بر
شیئده انی اوقاتندن اخراج جائز اولمزکه اول احادیث صحاحده بیان اولنمشدر * اشبو دلیلدرکه
ذکرایله مراد صلاة اوله وحال مسابقه ده وحال اضطرابده اداسی واجب اوله (ولا تهنوا فی
ابتغاء القوم) کفاری طلبده ضعیف اولمکز * وقتاکه ابو سفیان واصحابی احددن رجوع
ایتدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلرك آثارنجه مسلمیندن کوندردیکی طائفه الم جراحاتدن
شکوی ایدیجك حق تعالی بو آیتی انزال ایتدی (ان تکونوا تألمون فانهم یألمون کما تألمون وترجون
من الله مالا یرجون) اکر سز مؤمنلر جراحتدن توجع ایدرسکز کفار دخی سزك کبی اندن
توجع ایدرلر حالبوکه سز آخرتده انلرك رجا ایتمدیکی اجر وثوابی رجا ایدرسز * اویله اولسه
لایق اولورکه حربه سز انلردن رغبتلو والم ومشقتنه صبرلو اوله سز (وکان الله علیما حکیما) الله
تعالی اعمال وضمائریکزه علیم وامر ونهینده حکیم اولدی (انا انزلنا الیك الکتاب بالحق لتحکم
بین الناس بما اراك الله) یا محمد بز سکا قرآنی احکام وحدودنده عدلله انزال ایلدك تاکه ناس
بیننده حق تعالینك سکا الهام ویا وحی ایتدیکیله حکم ایده سن (ولا تکن للخائنین خصیما) یوخسه
امانتده خیانت ایدنلر ایچون خصومت ایتمکل * سبب نزولی اولدرکه بنی ظفردن طعمه بن
ابیرق قوکشوسی قتادة بن النعماندن بردقیق جرابنك ایچنده کزلو درعی سرقت ایتدی او
جرابك بردلوکی وار ایمش کتوروب کیدرکن دقیقدن یولده دوکیلوردی حق انی زید بن سمین
الیهودی عندنده کیزلدی چون درع طعمه عندنده التماس اولنوب بولنمدی وانی الدیغنه وبیلدیکنه
یمین ایدیجك انی ترك ایتدیلر ودقیقك اثرین تتبع ایدرك انی یهودینك منزلنه ایرکوردیلر ودرعی
اندە بولوب اخذ ایتدکلرنده دیدیکه بکا انی طعمه ویردی وانکچون یهوددن برجماعت شهادت ایتدی
* اویله اولسه بنو ظفر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه واروب طعمه ایچون جدال ایتمنی دیلدیلر
اکرایتمزسك اول مفتضح وبز هلاك اولورز * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی انی
قصد ایدیجك بو آیت نازل اولدی (واستغفر الله) ویهودینك معاقبه سنه ویا طعمه ایچون جدال
قصدك سببیله حق تعالیدن مغفرت دیله (ان الله کان غفورا رحیما) الله تعالی اندن مغفرت دیلیه نه
غفور ورحیم اولدی (ولا تجادل عن الذین یختانون انفسهم) ونفسلرینه خیانت وسرقت
ظلم ایدنلردن اوتوری جدال ایتمکل (ان الله لا یحب من کان خوانا اثیما) الله تعالی سومز

احدده مشرکلر منهزم
اولمشیکن دربنده مأمور
بیوریلن عبدالله بن جبیر
رضی الله تعالی عنهك توابعی
غنیمت طمعیله پراکنده
اولملریله خالد بن الولید اول
دربندن کیروب مسلمینه
انهزام واقع اولدیغندن ابن
قمئة الحارثی برطاشله پیغمبر
علیه السلامك دیشنی شکست
ایتدی مصعب بن عمیر
رضی الله تعالی عنه انی دفع
ایچون مقابله ایتدکده ابن
قمئه انی شهید ایتمکله پیغمبر
علیه السلام ظنیله محمدی
قتل ایتدم دیو ندا ایتدی
مسلمون انی ایشتدکده
پراکنده اولوب اوتوزقدر
کیمسه نزد پیغمبر علیه
الصلوة والسلامه جمع
اولدیلر بوندنصکره فرار
ایدنلر کلوب اعتذارلرنده
حق تعالی انلری توبیخ
ضمننده بو آیت کریمه یی
انزال بیوردی (وما کان
لنفس ان تموت الا باذن الله
کتابا مؤجلا ومن یرد ثواب
الدنیا نؤته منها ومن یرد
ثواب الاخرة نؤته منها
وسنجزی الشاکرین)
بر نفس ایچون موت کلمز
الا الله تعالینك مشیت
وفرمانیله که لوح محفوظده
موقتا یازلدیغی اوزره اولور

اول کمسه یی که خیانتده مبالغه واتك اوزره مصر اوله واکا انهماك ایده * معلوم اوله که انبیانك
نبوتلرندنصکره حقلرنده استغفار وجوه ثلاثه نك بری اوزره محمولدر یا نبوتدن اول چکن
ذنبنه ویا امت وقرابتی ذنوبنه ویا برمباحه کیم شرع انك تحریمنه وارد اوله ایمدی انی استغفارله
ترك ایدر واستغفار ایسه حکم شرعه سمع وطاعتدر (یستخفون من الناس ولا یستخفون من الله
وهو معهم) ناسدن خوف وحیاء ایدوب استتار ایدرلر وحق تعالی خوف واستحیا اولنمغه
احق ایکن اکا مبالات ایتمزلر حالبوکه انلرك سری اکا خفی دکلدر (اذ یبیتون مالا یرضی
من القول) زیرا که انلر تدبیر وتزویر ایدرلر انی که رمی بریء وحلف کاذب وشهادت
زوردن حق تعالی اکا راضی اولمز * روایت اولندیکه طعمه نك قومی ارالرنده دیدیلرکه اندن
امرینی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه رفع ایده لرکه زیرا اول طعمه مسلم اولدیغیچون قول
ویمیننه اعتبار ایدر اماکه یهودینك کفریچون قول ویمیننه اعتبار ایتمز لکن الله تعالی اکا
راضی اولمدی (وکان الله بما یعملون محیطا) الله تعالی انلرك اعمالنه محیط اولدی اکا بر شیء
خفی اولمز * بعده حق جل وعلا طعمهٔ سارق اجلیچون خصومت ایدن قومنه خطاب ایدوب
دیدیکه (ها انتم هؤلاء جادلتم عنهم فی الحیاة الدنیا) یا شونلرکه حیات دنیاده خائنلردن اوتوری
خصومت ایدرسز (فمن یجادل الله عنهم یوم القیمة) امایوم قیامتده انلره عذاب اولدیغنده کیمدرکه
انلردن اوتوری الله تعالی یه خصومته قادر اوله (ام من یکون علیهم وکیلا) ویا کیمدرکه انلری
الله تعالینك عذابندن حمایت ایده بیله (ومن یعمل سوءا او یظلم نفسه) برکمسه که برعمل قبیح ایشلیه که اول
انك غیری یه ده تعدی ایدر ویا انی که اول کندویه مختص اولوب غیری یه تعدی ایتمز دینلدیکه
سوء ایله مراد شرکدن ماعدا دونیدر وظلمله مراد شرکدر ویا اولکیسی صغیره وایکنجیسی کبیره در
(ثم یستغفر الله یجد الله غفورا رحیما) بوندنصکره الله تعالیدن مغفرت دیلیه الله تعالی یی ذنوبنه
غفور واکا افضالیله رحیم بولور * ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه ایدر بر کیمسه یوقدرکه
برکناهی ایشلدیکندنصکره ابدست آلوب ایکی رکعت نماز قیله واول کناهك الله تعالیدن مغفرتن
دیلیه الا اول انی فضلیله مغفرت ایده * وبو آیت کریمه یی تلاوت ایتدی (ومن یکسب اثما فانما
یکسبه علی نفسه) بر کیمسه که برکناهی ایشلیه اول انی نفسی اوزره ضرر کسب ایدر انك ضرری
غیری یه تعدی ایتمز (وکان الله علیما حکیما) الله تعالی فعلنه علیم مجازاتنده حکیم اولدی (ومن یکسب
خطیئة او اثما) بر کیمسه که خطیئه ایشلیه که اول صغیره ویا عمدنسز اولان کناهدر * ویا اثم ایشلیه که
اول کبیره ویا عمدله اولان کناهدر (ثم یرم به بریئا) بعده اول ایشلدیکی کناهی اندن بری کیمسه یه
اسناد ایده (فقد احتمل بهتانا واثما مبینا) اول کیمسه انکله بهتان وذنب ظاهر یوکلنور بریئه افتراسی
ونفس خاطئه سنی تبرئه سی اجلیچون (ولولا فضل الله علیك ورحمته) یا محمد اکر حق تعالی سکا
نبوت عصمتیله فضلی وانلرك اسرارینه سنی اطلاع ایله رحمتی اولمسه (لهمت طائفة منهم ان
یضلوك) بنو ظفردن برطائفه سنی حق اوزره قضادن خطایه تحویل ایده لردی (وما یضلون
الا انفسهم) حالبوکه انکله انجق نفسلرین اضلال ایدرلر (ومایضرونك من شیء) وسکا برشی
ضرر دخی ایتمزلر زیرا که حق تعالی سنی ناسك ضرر وشرندن عصمت ایدوبدر (وانزل الله علیك
الکتاب والحکمة) حق تعالی سکا قرآن ووحی ایله قضاء انزال ایتدی (وعلمك مالم تکن تعلم)

کیمکه دنیا ایچون سعی ایدرسه
بز اکا دنیاده تقدیر
ایتدیکمزی ویررز وکیمکه
طاعتیله آخرت ثوابنی
استرسه آرزو ایتدیکی جنتی
ویررز ونعمته شکر ایدنلره
بز آخرتده مکافاتنی ویررز
* بو آیت کریمه ده اهل
اسلامی جنك وجهاد وثباته
تحریض واردرکه عمر مقرر
واجل مقدر اولدیغنی
بیلوب عمرك نقصان
اولمیه جغنی جزمله مقاتله ده
ثابت اوله لر (وکاین من نبی
قاتل معه ربیون کثیر فما
وهنوا لما اصابهم فی سبیل الله
وما ضعفوا وما استکانوا
والله یحب الصابرین)
انبیادن چوق کیمسه لر
بیلسنجه اولان سپاه فراوان
ایله راه حقده مقاتله ایلدیلر
فی سبیل الله انلره اصابت
ایدن جهاد شدتندن عجز
ایتمدیلر وحربك کثرتندن
ضعیف اولمدیلر واعدایه
ذل وخضوع ایتمدیلر الله
عظیم الشان جهاده صبر
ایدنلری سور (وما کان
قولهم الا ان قالوا ربنا
اغفر لنا ذنوبنا واسرافنا
فی امرنا وثبت اقدامنا
وانصرنا علی القوم
الکافرین) اول ربیون
اولان سپاهك کلاملری

وخفيات اموردن بيلمدكلرينى سكا تعليم ايلدى ﴿ وكان فضل الله عليك عظيما ﴾ حق تعالينك سكا نبوت
وتعليم وعصمتله فضلى عظيم اولدى ﴿ لا خير فى كثير من نجويهم ﴾ انلرك تناجيلرينك كثيرنده خير
يوقدر ﴿ الا من امر بصدقة ﴾ مكركه صدقه ايله امر ايده ﴿ او معروف ﴾ وياشرعده فعلى جميل اولور
هر شئ ايله امر ايده قرض واغاثهٔ ملهوف وصدقهٔ تطوع كبى واعمال برّك كليسى معروفدر ﴿ او
اصلاح بين الناس ﴾ ويا ناس بيننده اصلاحله امر ايده كه انكله بينلرنده‌كى عداوت وبغضا
رفع اوله ﴿ قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ألا اخبركم بافضل من درجة الصيام والصدقة
والصلاة قلنا بلى قال اصلاح ذات البين وافساد ذات البين هى الحالقة ﴾ پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم ديديكه سزه بر خبر ويره‌يمى بر عملى كه اول صيام وصدقه وصلاة نوافلدن افضل اوله
ديديلركه بلى يارسول الله خبر ويركل ديديكه اول عداوتلولر بيننى اصلاحدر اما كه انلر بيننى
افسادى تراش ايدیجيدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ليس بالكذاب من اصلح بين الناس فقال
خيرا او نمى خيرا * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر كذب ايتمش اولمز اول كيمسه كه ناسك
عداوتلولرى بيننى اصلاح ايچون خيرلو كلام سويليه ويا خير آرتوره اكرچه كذب كلام ايله
ايسه‌ده * اشبو حديث شريف دلالت ايدركه اصلاح مذكور واجب اوله زيرا كذبك تركى
واجبدر بر واجب ايسه ساقط اولمز الا اندن اوكده واجب ايله ﴿ ومن يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله
فسوف نؤتيه اجرا عظيما ﴾ بر كيمسه كه اشبو ذكر اولنان اشيايى حق تعالينك رضاسين طلب ايدوب
ايشليه بز اكا آخرتده اجر عظيم ويررز ﴿ ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى ﴾ بر كيمسه كه
اكا توحيد وحدود ظاهر اولديغندن صكره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه مخالفت ايده
﴿ ويتبع غير سبيل المؤمنين ﴾ واعتقادو يا عملده مؤمنلر طريقك غيريه اتباع ايده ﴿ نوله ما تولى ﴾ انى
ضلالدن تولى ايتديكى شيئه والى قيلورز * وياخود انى آخرتده شول دنياده تولى ايتديكى شيئه
اصمارلرز ﴿ ونصله جهنم ﴾ وانى ناره ادخال ايده‌رز ﴿ وساءت مصيرا ﴾ نار ايسه نه چيركين قرارگاه
اولور * اشبو آيت طعمه ابن ابيرق حقنده نازل اولوبدركه اول اوزرينه سرقه ظاهر اولجق
يدى قطع وفضيحه خوفيله مكه‌يه قاچوب مرتد اولدى * دينلديكه اول مكه‌ده بنى سليمدن حجاج
بن علاط دينور بر رجل قتنه نزول ايتدى كيجه اولجق انك بيتنى نقب ايدركن اوزرينه بر طاش
دوشوب نه ايچرو كيرمكه ونه طشره چيقمغه چاره‌سى اولمدى حتى كه صباح اولجق انى ناس اخذ
ايدوب قتلنى مراد ايتديلر انلرك بعضيلرى ديديلركه بر غريب كلوب سزه التجا ايتمشيكن رواكلدركه
انى قتل ايده‌سز اويله اولسه انى مكه‌دن سورديلر اول دخى قضاعه‌دن شام جانبنه كيدر تجاره قوشيلوب
كتدى بر منزله نزول ايتدكلرنده بعض متاعلرين سرقه ايدیجك انى اخذ ايتديلر واكا طاش اوشوروب
اولدرديلر اول طاشلرك التنده كوملدى طاش اكا قبر اولدى * امام شافعى واتباعى رضى الله تعالى عنهم
﴿ ويتبع غير سبيل المؤمنين ﴾ قولنى اجماعك صحتنه واكا مخالفتك حرمتنه استدلال ايتديلر زيراكه
مخالفت ايدن كشى سبيل مؤمنينك غيريه اتباع ايدر حالبوكه انك اوزره وعيد شديد وارد اولدى
﴿ ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء ﴾ الله تعالى اكا اشراك اولنمغى مغفرت ايتمز واندن
ماعدا ذنوبى ديلديكى كيمسه ايچون مغفرت ايدر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر اشبو آيت اعرابدن
بر پير حقنده نازل اولوبدركه اول پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه كلوب ديديكه يارسول الله بن ذنوبه

انجق شونى ديملريدركه يارب
كناهلرمزى وفعلمزده واقع
اسرافمزى مغفرت ايله
واعدا ايله مقاتله‌مزده
قدملرمزه ثبات كرم ايله
وقوم كافرين اوزره بزه
نصرت احسان ايله ﴿ فاتيهم الله
ثواب الدنيا وحسن ثواب
الآخرة والله يحب المحسنين ﴾
بو دعالرى وجنكده صبرلرى
سببيله الله تعالى انلره دنياده
نصرت وغنيمت ويردى
وآخرتده احسن نعمت
اولان جنتى ويردى الله عظيم
الشان صبر وطاعت ايدن
محسنلرى سور ﴿ يا ايها الذين
امنوا ان تطيعوا الذين كفروا
يردّكم على اعقابكم فتنقلبوا
خاسرين ﴾ اى مؤمنلر اكر
سز كافرلره اطاعت
ايدرسكز سزى كيرو
دينلرينه دوندررلر ايمدى
ايكى جهانده خسرانه
منقلب اولورسزه يضاويده
منافقلرك احد هزيمتنده
مؤمنلره * اخوانكز دينه
رجعت ايدككه اكر محمد
نبى اوليدى قتل اولنمزدى *
كلاملرنده بو آيت كريمه
نازل اولدى ديو تحرير ايدر
﴿ بل الله مولكم وهو خير
الناصرين ﴾ بلكه الله تعالى
سزك مولى وناصركزدر

انهماك ايتمش بر پيرين الا بوكه الله تعالى يى بيلوب اكا ايمان كتورلدنبرو هيچ بر شيئى اكا اشراك ايتمشين
واندن غيرى اولياء ايدنمشين واكا جرأتله معاصى يه دوشمشين وطرفة عين دكلو زمان الله تعاليدن
قاچمقله قورتلمق توهمن ايتمشين وذنوبمه تائب ومستغفر اولديغم حالده سكا كلمشين بنم حالم عندالله نيجه‌در
ديو سؤال ايدیجك * اشبو آيت ايله اكا جواب ويرلدى ﴿ ومن يشرك بالله فقد ضل ضلالا بعيدا ﴾
بر كمسه كه الله تعالى يه اشراك ايده اول طريق حقدن بعيد ضلاله ايرر ﴿ ان يدعون من دونه الا اناثا ﴾
اهل مكه‌نك الله تعاليدن غيريه عبادتلرى دكل الا شو اصنامه‌درکه اسماء اناثله تسميه اولنمشدر لات
ومنات وعزى كبى ﴿ وان يدعون الا شيطانا مريدا ﴾ وانلرك اول اصنامه عبادتلرى دكل الا شول
شيطانه‌دركه اول طاعتدن خارج عادتى تمرددركه انكله مراد ابليسدر ﴿ لعنه الله ﴾ كه آنى
الله تعالى رحمتندن طرد ايتدى شول وقتنكه آدم عليه السلامه سجده ايتمدى ﴿ وقال لاتخذن
من عبادك نصيبا مفروضا ﴾ وشيطان ديديكه يارب عبادكدن حظ معلوم اتخاذ ايده‌رين *
دينلديكه عبادكه هر بيكندن برى الله تعالينك وطقوز يوز طقسان طقوزى شيطانندركه ﴿ ولا
ضلنهم ﴾ وانلرى اضلال ايدوب طريق حقدن تزيين ووسوسه ايله ايرغوره‌رين ﴿ ولامنينهم ﴾
وانلرك قلوبنه اهواء باطله‌دن تمنى ايتدكلرينى القاء ايده‌رينكه اول طول وبلوغ امل وذنب اهلنه
توبه‌سز الله تعاليدن وصول رحمت ونار دن خروجلر يچون نيل شفاعت اولمسى كبى ﴿ ولآمرنهم
فليبتكن آذان الانعام ﴾ وانلره امر ايده‌رينكه انعامك قولاقلرين قطع ايده‌لركه اول عربك
فعل باطليدر كيم الله تعالينك حلال ايتديكى شيئى حرام ايتمكيچون انى ناقه‌لرينه ايدرلر نتكيم
سورهٔ مائده‌ده * ما جعل الله من بحيرة ولا سائبة * آيتنده تفصيلى كلور ﴿ ولآمرنهم
فليغيرن خلق الله ﴾ ودخى كذلك انلره امر ايده‌رينكه حق تعالينك خلقنى تغيير ايده‌لر يعنى حق
تعالينك دينده وضع ايتديكى حرامى تحليل وحلالى تحريم ايده‌لر * ومفسريندن بر جماعت
ديديلركه انكله مراد احصاء ووشم وقطع آذاندر * پس بو اجلدن بعضيلرى اخصايى حرامدر
ديديلر اماكه بهايمده تجويز ايتديلر زيرا انده غرض ظاهر واردر * دينلديكه تغيير خلق الله
ايله مراد حق تعالى انعامى ركوب واكل ايچون خلق ايتمشيكن انى تحريم ايده‌لر وشمس وقمر
واحجار منافع عباد ايچون خلق اولنمشيكن اكا عبادت ايده‌لر ﴿ ومن يتخذ الشيطان وليا من دون الله ﴾
بر كمسنه كه الله تعاليدن غيرى شيطانى ولى ايدينه الله تعالينك امر ايتديكى شئ اوزره انك دعوت
ايتديكى شيئه اجابتى ايثارله ﴿ فقد خسر خسرانا مبينا ﴾ اول خسارت ظاهره ايله خاسر اولور
* زيراكه رأس مالنى يتورر وجنتده‌كى مكانندن بدل جهنمده مكان آلور ﴿ يعدهم ﴾ اول انلرك
قلوبنه طول عمر ونيل دنيايى القاء ايدوب انلره آخرتى اونوتديرر وكاهى فقردن تخويفله فى
سبيل الله انفاق وصلهٔ رحمى ترك ايتديرر ﴿ ويمنيهم ﴾ وانلرك قلوبنه بعث وجنت ونار بوقدر
ديو وسوسه ويرر ﴿ وما يعدهم الشيطان الا غرورا ﴾ شيطان انلره وعد ايتمز الا انيكه غروردركه
اول ضرر اولان شيئده نفع اظهار ايدر وبو وعد يا خواطر فاسده ايله ويا اولياسى لسانيله‌در ﴿ اولئك
مأويهم جهنم ﴾ اول طائفه‌نك آخرتده مستقرى نار جهنمدر ﴿ ولا يجدون عنها محيصا ﴾ اندن
معدل ومهرب بولمزلر ﴿ والذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ شونلركه مؤمن اولوب اداء فرائض
وانتهاء محارمله اعمال صالحه ايشليه‌لر ﴿ سندخلهم جنات تجرى من تحتها الانهار ﴾ بز انلرى

واول ناصرلرك خيرلوسيدر
﴿ سنلقى فى قلوب الذين
كفروا الرعب بما اشركوا
بالله مالم ينزل به سلطانا
ومأويهم النار وبئس مثوى
الظالمين ﴾ الله تعالى انلرك
شركلرينه حجت وبرهان
تنزيل ايتمامشكن شريك
كتورملرى سببيله يقينده
اول كافرلرك قلبلرينه خوف
القا ايدرز انلرك مكانى ناردر
اول نار ظالملره نه قبيح
آرامگاه اولور * يوم
احدده كفارده غلبه وار
ايكن حق جل وعلا قلبلرينه
القاى رعبله كيرو دونديلر
﴿ ولقد صدقكم الله وعده
اذ تحسونهم باذنه حتى اذا
فشلتم وتنازعتم فى الامر
وعصيتم من بعد ما اريكم
ما تحبون منكم من يريد
الدنيا ومنكم من يريد
الاخرة ثم صرفكم عنهم
ليبتليكم ولقد عفا عنكم والله
ذو فضل على المؤمنين ﴾
تحقيق حق تعالى سزه اولان
وعدنى تصديق ايدوب
اذنيله سزه عدويه استيصالى
وظفرو غنيمتى كوستردكدن
صكره پيغمبركزه وامير كزه
عصيانله امر حربده منازعه
وجبانت ايتديكز سزدن
بعضكز دنيايى مراد ايدوب
نهب وغارته كيدرو بعضكز

جنتلره قويارز كه التندن صوو سود و سجى و بال ايرماقلرى اقار (خالدين فيها ابدا) آنده مخلد
اولدقلرى حالده عمرلرينه نهايت اولمز و احوال حسنه لرى غايت بولمز (وعدالله حقا) كه
الله تعالى انى وعد حقله وعد ايدوبدر (ومن اصدق من الله قيلا) كيمدركه قولنده الله تعاليدن
اصدق اوله * الله تعالى تأكيدده مبالغه ايلدى تاكه مواعيد شيطانيه دن رهبت و مواعيد
رحمانيه يه رغبت ايده لر (ليس بامانيكم ولا امانىّ اهل الكتاب) الله تعالينك وعد ايتديكى
ثوابه ايريشلمز يامسلمين نه سزك نفسكزده تقدير ايتديككز شهوات باطله ايله اهل كتابك تقديرات
فاسده سيله بلكه اكا ايمان و عمل صالحله ايريشيلور * ديلديكه ايمان تمنى ايله دكلدر بلكه اول
قلبده توقير اولنمش بر شيئدركه عمل انى تصديق ايدر * روايت اولنديكه مسلمين ايله اهل
كتاب افتخار ايتديلر اهل كتاب ديديلركه بزم نبيمز سزك نبيكزدن اول كتابمز دخى سزك
كتابكزدن اولدر اويله اولسه الله تعالى يه بز سزدن اولايز * مسلمون ديديلركه بلكه بز سزدن
اولايزكه نبيمز خاتم النبيين در و كتابمزله سزك كتابكز اوزره قضاء اولنور و ياخود خطاب
مشركينه دركه ذكرلرينك تقدمى اكا دلالت ايدر يعنى امر مشركينك امانيسيله دكلدركه انلر جنت
و نار يوقدر ديرلر * و امر انلرك زعم ايتديكى كبى ايسه بز انلردن خيرلو و حالده احسن
اولورز ديرلر * و امر اهل كتابك امانيسيله دخى دكلدركه يهود و نصارى اولميان جنته كيرمز
ديرلر و بزه نارك مس ايتمسى ايام معدوده دردرلر * ايمدى امر آنك هيچ برينه دكلدر بلكه ايمان
و عمل صالح ايله در (من يعمل سوءا يجز به ولا يجد له من دون الله وليا ولا نصيرا) بر كيمسه كه بر عمل
سيئ ايده اول دنياده و يا آخرتده انك سببيله جزا اولنور و اول كنديه عذاب دفعنده ولى و نصير
بولمز چنانكه الله تعالينك موالات و نصرتك تجاوز ايده * اشبو آيتك نزولى مسلمينه مشقت ويروب
ديديلركه يا رسول الله سندن غيرى قنغيمز دركه سوء اشلميه اكا جزا نه كيفيت اوزره اولور ديديكه
اول جزانك كيمى دنياده اولور كه چن بر حسنه ايشلسه آنكيچون اون حسنه اولور انك برى اول
ايشلديكى سوئه جزا قيلنورسه انكيچون طقوز حسنه قالور ويل اول كيمسه يه كه آحادى اعشارينه
غالب اوله و اول جزانك كيمى دخى آخرتده اولور شول وجهله كيم حسنات و سيئاتى برى برينه
مقابل قيلنور هر بر سيئه برينه بر حسنه القا اولنور حسنه دن فاضلك جزاسى جنتده ويريلور
روايت اولنوركه بو آيت نازل اولیجق ابو بكر رضى الله تعالى عنه ديديكه يا رسول الله اندن كيم
قورتيلور * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ديديكه حزن و مرض و بلا و مكارهدن هرنه كه
سكا ايرر الا اول اكا جزاء اولور (ومن يعمل من الصالحات من ذكر او انثى وهو مؤمن) و بر
كيمسه كه اعمال صالحه دن بر شيئى مؤمن اولديغى حالده اول كركسه ذكر و يا انثادر ايشلسه (فاولئك
يدخلون الجنة) اول حالاو كيمسه لر جنته كيره لر (ولا يظلمون نقيرا) و عملرى ثوابندن ظهر
نواتده كى نقره دكلو شيئى نقص ايدلمز * مطيعك ثوابندن نقص ايدلميجك عاصينك عقابى دخى زياده
اولنمامسى بطريق الاولى اولور (ومن احسن دينا ممن اسلم وجهه لله وهو محسن واتبع ملة ابراهيم
حنيفا) دينده اول كيمسه دن احسن كيمدركه موحد اولديغى حالده عملنى الله تعالى ايچون خالص
ايده و يا امرينى اكا تفويض ايده مسلم مخلص اولديغى حالده ابراهيمه اتباع ايده كه اول دين اسلامه
موافقدر و جميع امماك اول مقبوليدر و پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ملت ابراهيم اوزره بعث

(اولوب)

آخرتى استيوب جنكده
ثبات ايدر بعده يعنى سزك
دشمنه غلبه كزدنصكره
مصائب هزيمته صبركزى
تجربه معامله سيچون
دشمندن سزى دوندردى
و رسول اللهه مخالفتدن
ندامتكزى بيلوب سزى
استيصالدن عفو ايلدى الله
عظيم الشان مؤمنلر اوزرينه
فضل و رحمت صاحبيدر *
ديلديكه احددن مدينه يه
رجوعلرنده اصحابدن بعضيلر
الله تعالينك بزه نصرتله
وعدى وار ايكن بو مصيبت
بزه ندن اولدى ديملريله
پيغمبر عليه الصلاة و السلامك
امرينه مخالفت و عدم
ثباتلرينى بيان ضمننده بو
آيت كريمه نازل اولدى
(اذ تصعدون ولا تلوون على
احد والرسول يدعوكم فى
اخريكم فاثابكم غما بغم
لكيلا تحزنوا على مافاتكم
ولا ما اصابكم والله خبير بما
تعملون) شول وقتكه
سز هزيمتده قاچوب طاغه
چيقديكز بر بريكزه باقديكز
و رسول عليه السلام يانئده
اولان صحابه ايله سزك
عقبكزده بن رسول اللهم
بكا كلك ديو چاغردى
كلمديكز امدى حق جل
و علا سزه غم اوزره غم ايله

اولنوب انكيچون اشياءزياده ايلدى (واتخذ الله ابراهيم خليلا) الله تعالى ابراهيم عليه السلامى اصطفاء
ايدوب بر خليلك خليلى عندنده كى كرامته بكزر كرامتله تخصيص ايلدى * ابن عباس رضى الله تعالى عنه
ايدر ابراهيم عليه السلام ابو الضيفان ايدى منزلى يول اوزره اولوب ناسدن اكا مرور ايدنه ضيافت
ايدردى بر سنه قحط اولوب ناس انك قپوسنه درلديلر طعام ديلديلر مكر ابراهيم عليه السلامك مصرده
بر صديقى وار ايدى غلمانن اكا كوندرديكه مصردن اكا طعام اليويره غلمانه اول ديديكه اكر ابراهيم
عليه السلام انى كندى ايچون مراد ايدرسه تدارك ايدرز زيراكه ناسه ايريشن شدت بزه دخى
ايريشوبدر * چون ابراهيم عليه السلامك رسوللرى تهى رجوع ايدوب بطحايه اوغراديلر غرارلرينى
اندن طولدرديلر تاكه ناس انلرى بوش كلور كورميه لر قلبلرينه هم و انكسار ايركورميه لر چون
ابراهيم عليه السلامه كلوب انى بيلديرديلر ناس ايسه اندن طعام رجاسيله قپوسن بكليوب طوررلر
اول حينده ساره رضى الله تعالى عنها اويوردى ابراهيم عليه السلام دخى اندن مهتم اولوب اويقويه
واردى ساره غرارلره واروب باغلرين چوزدى كورسه كه دقيقك كزيده سيدر اندن عادتى
اوزره وافر اتمك دوزدى ابراهيم عليه السلام اويانجق بورننه تازه اتمك رايحه سى كيردى
ياساره بو نعمت بزه كيمدن ايردى ديو سؤال ايدبجك ديديكه مصرده كى خليلك كوندروبدر
ابراهيم عليه السلام ايتدى اول دكل بلكه اول خليلم الله تعالى عندندن اول بكا ايروبدر اول سببدن
الله تعالى انى خليل ايدندى لقبنه خليل الله ديلدى و خليلك معناسى اولدركه محبتنده خلل
اولميه و خله صدا اقتدر الله تعالى انى سوب اصطفاء ايتديكيچون اكا خليل ديلدى و ياخود خله دن مراد
حاجتدر ايمدى اول فقر و فاقه سين الله تعالينك غيرى يه عرض ايتمديكيچون اكا خليل ديلدى (ولله
ما فى السموات وما فى الارض) سموات و ارضده اولان اشيانك جميعى خلق و ملكى الله تعالى يه مختصدر
(وكان الله بكل شئ محيطا) الله تعالينك علم و قدرتى هر شيئ محيط اولدى اويله اولسه عبادنك
اعمالنه عالم اولوب خيرينه و شرينه جزا ايدر (ويستفتونك فى النساء) نسانك ميراثى امرنده سندن
استخبار ايدرلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر اشبو آيت كريمه ام كحه نك بناتى و ابلرندن ميراثى
حقنده نازل اولوبدركه قصه سى اشبو سوره اولنده كچمشدر * عائشه رضى الله تعالى عنها
ايدر اول شول يتيمه دركه بر رجل حجرنده دركه اول آنك وليسيدر اول يتيمه ذات جمال و مال
اولورسه مهر مثلندن اقل ايله اول رجل آنك نكاحنه رغبت ايده جمالى و مالى قليل اولورسه
انك نكاحندن رغبت ايده * و بر روايتده شول يتيمه دركه بر رجلك حجرنده اوله كه اول رجل
انى مالده كنديه شريك ايدينه و دماميچون تزوج ايتميه و غيرى يه ده تزويجدن كراهت ايليه
بلكه موتنه دكين حبس ايده تاكه ميراثنه كيروب انك غيرى يه نقل ايتميه (قل الله يفتيكم فيهن
وما يتلى عليكم فى الكتاب) ديكلكه اول نساء حقنده الله تعالى حكمنى سزه تبيين ايدر و كتابده
تلاوت اولنان دخى سزه انى تبيين ايدر (فى يتامى النساء اللاتى لا تؤتونهن ما كتب لهن)
نسادن شول يتامى حقنده كه صداق و ميراثدن انلر ايچون تقدير اولنان شيئى ويرمزسز
(وترغبون ان تنكحوهن) و مال و جماللريچون اقل صداقله انلرك نكاحنه رغبت ايدرسز تاكه
ماللرينى اكل ايده سز و ياخود انلرك دماميچون نكاحلرندن رغبت ايدوب غيره دخى انلرى
نكاحدن منع ايدرسز فوت اولدقلرنده ولايتكز حسبيله ميراثلرينك اكثرينى كنديكز

مجازات ايتدى * كه غم اول
هزيمت غم ثانى اندن اشد
اوله رق محمد عليه السلامك
قتل اولندى صيحه سى
اوله * صبر و ثباتى معتاد
ايدينوب فوت اولمش فتح
و غنيمتكز و اصابت ايدن
هزيمت و مقتوللريكز اوزره
محزون اولميه سز الله عظيم
الشان سزك اعمالكزى خبير
و عليمدر (ثم انزل عليكم
من بعد الغم امنة نعاسا يغشى
طائفة منكم وطائفة قد
اهمتهم انفسهم يظنون بالله
غير الحق ظن الجاهلية
يقولون هل لنا من الامر من
شئ قل ان الامر كله لله
يخفون فى انفسهم ما لا يبدون
لك يقولون لو كان لنا من الامر
شئ ما قتلنا ههنا قل لو كنتم
فى بيوتكم لبرز الذين كتب
عليهم القتل الى مضاجعهم
وليبتلى الله ما فى صدوركم
وليمحص ما فى قلوبكم والله
عليم بذات الصدور) بو
غمدنصكره الله تعالى سزك
اوزريكزه امنيتى موجب
بر خفيف او يخو انزال
ايلديكه اول نوم سزدن بر
طائفه يى استيعاب ايتدى
ديلديكه بو نوم خفيفه بدى
كيمسه يه واقع اولنديكه
مهاجريندن صديق و فاروق
و مرتضى و طلحه و سعد بن

اكل ايده‌سز * پس بو اجلدن عمر رضى الله تعالى عنه يتيمه‌نك وليسنه ديرديكه اكر تحت
ولايتكزده‌كى يتيمه جميله وغنيه ايسه غيرى‌يه تزويج ايت واكر قبيحه وفقيره ايسه انى كندك
تزوّج ايت ﴿ والمستضعفين من الولدان ﴾ وكذلك الله تعالى ولداندن صغار حقنده دخى
حكمنى سزه تبيين ايدركه انلره دخى ميراثدن حقلرينى ويره‌سز زمان جاهليتده عرب صغارى
ميراثه ادخال ايتمدكلرى كبى ﴿ وان تقوموا لليتامى بالقسط ﴾ وكذلك سزه تبيين ايدركه يتامانك
صداق وميراثنى ايفاده عدله قيام ايده‌سز ﴿ وماتفعلوا من خير فان الله كان به عليما ﴾ خيردن
اول شيئكه انى ايشلرسز الله تعالى اكا عليم اولدى انك اوزره سزه جزاء ايدر ﴿ وان امرأة
خافت من بعلها نشوزا اواعراضا ﴾ اكر بر مرأه زوجندن ايذاء وجفاء وترك مضاجعه ايله
نشوزينى وياقلت مجالسه ومحادثه ايله اعراضدن توقع ايتسه ويابيلسه ﴿ فلاجناح عليهما ان يصلحا
بينهما صلحا ﴾ اول زوج وزوجه‌يه حرج يوقدركه ايكيسى بينلرنده تصالح ايده‌لر زوجه مهرينك
وياقسمنك بعضنى حطله وياكا برشئ هبه ايتمكله * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر اكر
مرأه قسم ونفقه‌دن بعض حقى اوزره زوجنى اصلاح ايتسه جائز اولور مادامكه اول صلح اوزره
مرأه ثابته اوله صلحى منكره اولورسه ينه حقنه رجوع ايدر * مقاتل بن حيان ايدرانكله
مراد اولدركه بر رجلك تحت نكاحنده بر مرأهٔ كبيره وار ايكن انك اوزرينه بر مرأهٔ شابه
تزوجن مراد ايتسه اول كبيره‌يه ديه‌كه مالمدن سكا شودكلو شئ ويره‌ين تاكه قسمكدن شودكلو
سن اشبو شابه‌يه ترك ايده‌سن كبيره دخى اكا راضيه اولورسه فيها والازوج اوزره واجب
اولوركه اول ايكيسى اوزره بيننده قسمده عدل ايده * على رضى الله تعالى عنه ايدرانكله مراد
بر رجلك برده‌يه وياكبيره مرأه‌سى اولوب اندن كراهت ايده اويله اولسه مرأهٔ اول انى
تطليق ايتمسى ايچون مالندن برشئ اكا ويره وياقسمندن ترك ايده انك ايكيسى دخى اول زوجه
حلال اولور ﴿ والصلح خير ﴾ فرقه وياسوء عشرت وياخصومتدن صلح خيرلودر نتكيم
ام المؤمنين سوده رضى الله تعالى عنها مرأهٔ كبيره اولديغيچون پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
اندن مفارقت مراد ايتدكده ديديكه بنم مرادم نساكز ايله يوم قيامتده بعث اولنم قسممى عائشه‌يه
ويردم بنى تطليق ايتمكل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم دخى انك اوزره صلح اولوب او
سببدن سائر نساسنك قسملرى بر كون وعائشه‌نك ايكى كون ايدى ﴿ واحضرت الانفس
الشحّ ﴾ نفوسه جبلتده بخل الزام اولندى اول اندن ابدا مفارقت ايتمز اول اجلدن مرأه كنديدن
اعراض ويا حقنده تقصير اولنغه مسامحه ايتمز ورجل دخى قچان مرأه‌دن كراهت وياغيرى‌يه
محبت ايتسه انى امساك وحقنى على ماينبغى اقامته مسامحه ايتمز ﴿ وان تحسنوا وتتقوا ﴾ اكر
عشرتده احسان ايدر ونشوز واعراض ونقص حقدن صاقنورسكز ﴿ فان الله كان بما تعملون
خبيرا ﴾ الله تعالى سزك اعمالكزه وانكله اولان غرضكزه عليم اولدى انك اوزره سزه جزا
ايدر ﴿ ولن تستطيعوا ان تعدلوا بين النساء ولو حرصتم ﴾ سز نساكز بيننده محبت وميل قلبده
عدول وتسويه‌يه قادر اولمزسز اكرچه كل وسعكزى اكا صرف ايله جهد ايدرسكزده زيرا كه عدل
هيچ برجانبه ميل اولمامقدر اول ايسه متعذردر * اول اجلدن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم نساسى
بيننده قسمده عدل ايدر كن ديرديكه الهى بنم مالك اولديغمده‌كى قسم بودر امابن مالك اولميوب

وقاص وانصاردن حارث
بن الصمه وسهل بن حنيف
ايدى وبعضيلر زبيرى دخى
ديمش رضوان الله تعالى
عليهم اجمعين بو امز غنقلق
انلره عودقوت ودفع كلال
اولمش * ومنافقلردن بر
طائفه كندو نفسلرى مهمنه
دوشوب الله تعالى‌يه ناحق
ظنله اهل جاهليتك * محمد
عليه الصلاة والسلامك
ايشى باشه چيقمز * ظنّنى
ايدوب ديرلرديكه بو وعدهٔ
نصرت امرنده بزم ايچون
برشى اوليدى بزه هزيمت
واحبابلرمزه قتل واقع
اولمزدى ديرلر سن انلره
ديكه اكر سز خانه‌لريكزده
اوليديكز سزدن انلر
ايچونكه قتل مقدر ولوح
محفوظده يازلمشدر انلر
خانه‌لرندن چيقوب مقتلكاهه
كيدرلردى الله تعالى سزك
قلبكزده اولان اخلاص
ونفاقى اظهار ودرونكزده
اولان نيتلريكزى پاك
وخالص ايتمك ووساوس
شيطاندن تخليص ايچون بويله
اراده ايلدى الله تعالى
قلبلريكزده اولان سرائرى
بيلجيدر ﴿ ان الذين تولوا
منكم يوم التقى الجمعان انما
استزلهم الشيطان ببعض
ماكسبوا ولقد عفا الله

سنك مالك اولديغمده بنى لوم ومؤاخذه ايتمكل ﴿ فلاتميلوا كل الميل فتذروها كالمعلقة ﴾ اعدى
نساكزدن محبت ايتديككزه قسم ونفقه‌ده افعالكزى اهوا كزه اتباع ايتمكزكه اول محبت ايتمديككزى
نه ذات بعل ونه مطلقه ترك ايدرسز * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من كان له امرأتان فمال الى
احديهما جاء يوم القيامة واحد شقيه مائل * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسه‌كه ايكى
مرأه‌سى اولوب برينه ميل ايده يوم قيامتده برشقى مائل اولديغى حالده كلور ﴿ وان تصلحوا وتتقوا ﴾
اكر نساكز امورنده افساد ايتدكزى اصلاح ايدرو مستقبلده جوردن حذر ايلرسكز ﴿ فان الله
كان غفورا رحيما ﴾ الله تعالى ميلكزدن كچنى مغفرت ايدر ﴿ وان يتفرّقا يغن الله كلا من سعته ﴾ اكر
زوج وزوجه بريبرلرندن مفارقت ايدرلرسه الله تعالى اول ايكيسندن هربرينى صاحبندن غنا
وقدرتيله غنى قيلور مرأه‌يى زوج آخرله ورجلى مرأهٔ اخرى ايله ﴿ وكان الله واسعا حكيما ﴾ الله تعالى
فضل رحمتده واسع وامر ونهينده حكيم اولدى * الحاصل قچان بر رجلك تحت نكاحنده ايكى مرأه ويا
اكثر اولسه اكا واجب اولوركه قسمده انلرك بيننى تسويه ايده اكر تسويه‌يى ترك ايدرسه الله تعالى‌يه
عاصى اولور وواجب اولوركه مظلومه‌يه قسمنى قضا ايده * وتسويه‌نك وجوبى بيتوته‌ده‌در يوخسه
جماعده دكل * زيرا اول نشاطه دائردر نشاط ايسه انك اختيارنده دكلدر * اكر تحت نكاحنده
حره وامه اولورسه حره عندنده ايكى كيجه وامه عندنده بر كيجه اوله * واكر زوجات
قديمات اوزره زوجهٔ جديده تزوج ايتسه اكر اول بكر ايسه عندنده على التوالى يدى كيجه اوله
ثيب ايسه اوچ كيجه اوله * بعده كليسنك بيننده تسويه ايده * وقديمات ايچون اول كيجه‌لرى قضاء
ايتميه * قال انس رضى الله عنه ان من السنة اذا تزوج البكر على الثيب اقام عندها سبعا وقسم واذا
تزوج الثيب اقام عندها ثلاثا ثم قسم * انس رضى الله تعالى عنه ايدر سنتدندركه ثيب اوزره بكر
تزوج ايتسه اول بكر عندنده يدى كيجه اقامت ايدوب اندن قسم ايده * واكر تزوج ايتديكى ثيب ايسه
عندنده اوچ كيجه اقامت ايدوب اندن قسم ايده بعضيلر اشبو خبرى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلمه رفع ايتدى * واكر رجل سفر مراد ايتدكده بعض نساسى بينلرنده قرعه ايتدكدنصكره
بيله سنجه‌ء كوتورسه جائز اولور * بعده باقيات ايچون مدت سفر دكلوبى قضاء واجب اولمز اول
مدت اكرچه طويل اولورسه‌ده * اكر بربلده‌ده اقامتى مدت مسافرين اوزره زياده اولمزسه
* قالت عائشة رضى الله تعالى عنها كان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اذا ارادسفرا اقرع بين نسائه
فايتهن خرج سهمها خرج بها * عائشه رضى الله تعالى عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
سفر مراد ايتدكده نساسى بيننده قرعه ايدوب قنغيسنك سهمى چيقارسه سفره انى كوتورردى
﴿ ولله مافى السموات ومافى الارض ﴾ سموات وارضده اولان اشيانك خالق وملكى الله تعالى‌يه
مختصدر ﴿ ولقد وصينا الذين اوتوا الكتاب من قبلكم واياكم ان اتقوا الله ﴾ سزدن اوكدين كتاب
ويريلنره وسزه امر ايتدك كه الله تعاليدن قورقوب انى برليه‌سز وشرايعيله عمل ايليه‌سز ﴿ وان
تكفروا فان لله مافى السموات ومافى الارض ﴾ واكر كافر اولورسكز الله تعالى سموات وارضك
وايكيسنده‌كى اشيانك مشارك ومنازعسز مالكيدر سزك كفر وعصيانكزايله متضرر اولمز شكر
وتقواكزله منتفع اولمديغى كبى بلكه سزه تقوى وطاعتله امر ايتمسى سزه رحمت ايتسون ايچوندر
يوخسه اكا احتياجى ايچون دكل ﴿ وكان غنيا حميدا ﴾ الله تعالى خلقدن وعبادتلرندن غنى وذاتنده

عنهم ان الله غفور حليم ﴾
سزدن شول كيمسه‌لركه
ايكى جمعك ملاقاتى يعنى
احد جنكى كونى يوز
چويرديلر انلر پيغمبر عليه
السلامه مخالفت وغنيمته
حرص كبى بعض عمللرى
سببيله انجق شيطان انلرك
ذلته طالب وانلر دخى انك
رأينه راغب اولديلر الله
تعالى انلرك توبه واعتذارلرى
جهتيله كناهلرينى عفو
ايتدى تحقيق الله عظيم الشان
ذنوبى مغفرت ايدر و مذنبك
توبه سنه تأخير ايله عقوبتده
عجله ايتمز ﴿ ياايها الذين
امنوا لاتكونوا كالذين
كفروا وقالوا لاخوانهم
اذا ضربوا فى الارض او
كانوا غزا لو كانوا عندنا
ماماتوا وماقتلوا ليجعل الله
ذلك حسرة فى قلوبهم والله
يحيي ويميت والله بما تعلمون
بصير ﴾ اى مؤمنلر سز كافر
ومنافقلر كبى اولميك‌كه انلر
تجارته كيدوب انده فوت
ياخود جنكه كيدوب انده
قتل اولان قرداش
واحبابلريچون اكر بزم
يانمزده اوليديلر اولمزلر
وقتل اولنمزلردى ديرلر
الله تعالى انلرى بو قول
واعتقادلرينى قلبلرنده غم
وحسرت اولمق ايچون قيلدى

حمیداولدی ﴿ ولله مافی السموات ومافی الارض ﴾ سموات وارض ومافیهما الله تعالینك خالق وملکیدر جمیع مخلوقاتك اكا احتیاجی انك غناسنه دلالت ایدر ومخلوقاته افاضه ایتدیكی وجود وانواع خصایص وکمالات انك حمیدیتنه شهادت ایدر ﴿ وکفی بالله وکیلا ﴾ سموات وارض ومابینهما انك امرینه الله تعالی وکیل اولمغه کافی اولدی ایمدی انی وکیل ایدینوب غیری یه توکل ایتمکز ﴿ ان یشأ یذهبکم ایها الناس ویأت بآخرین ﴾ ياناس اكر الله تعالی سزی دیلرسه افناء ایدوب قوم آخرین ایجاد ایدر * ویاخود سز انك امرینه عصیان ایدیجك سزی اهلاك ایدوب یریکزه انك امرینه زیاده اطاعت ایدر قوم ایجاد ایدر ﴿ وکان الله علی ذلك قدیرا ﴾ الله تعالینك اعدام وایجادده قدرتی بلیغ اولدی ﴿ من کان یرید ثواب الدنیا فعندالله ثواب الدنیا والآخرة ﴾ بر کمسه که اعمال آخرتدن ایشلدیكی عملله حطام دنیا ویالذات دیلیه مجاهد کبی که جهاد ایله غنیمت دیلیه یوخسه ثواب آخرتی دیلیه ایمدی ثواب دنیا وثواب آخرت ایکیسیدخی الله تعالی عندنده در اكا نولدیکه اول ایکیسندن انفسی قیوب اخسی دیلر * زیرا بر کیمسه‌که لله اخلاصله جهادایده اكا آخرتده ویریله‌جك ثوابك جنبنده غنیمت لاشیء مثابه‌سنده اولور دیلمکسزین دخی غنیمتك حصولی مقدر ایسه آخرت ثوابنی طلب عندنده اولدخی اولور * اماکه مقصود بالذات ثواب دنیا اولیجق انکله ثواب آخرت حاصل اولمز * ویاخود مراد اول نیچون ایکیسن بیله طلب ایتمز شول کیمسه کبی‌که * ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة * دیو ایکیسن بیله طلب ایدر ﴿ وکان الله سمیعا بصیرا ﴾ الله تعالی انلرك اقوالنه سمیع واعمالنه ونیاتلرینه بصیر اولدی هرصنفه قصدلری حسبنجه جزا ایدر ﴿ یاایها الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط ﴾ یامؤمنلر عدل اوزره قیامه اجتهاد ایدك ﴿ شهداء لله ﴾ شهادتلریکزی لوجه الله حقله اقامت ایدر اولدیغکز حالده ﴿ ولوعلی انفسکم ﴾ اکرچه اول شهادت کندیکز اوزره ایسه‌ده اقرار ایتمکزله * زیرا شهادت حقی بیاندر کرکسه اول بیان نفسی اوزره ویاغیری اوزره اولسون ﴿ او الوالدین والاقربین ﴾ ویاخود اول شهادت والدینکز ویاقاربکز اوزره ایسه‌ده ﴿ ان یکن غنیا اوفقیرا ﴾ مشهود علیه ویااول مشهود له‌دن هربری کرك غنی ویافقیر اولسون شهادتکزی اقامت ایدك مشهود علیه اکرچه غنی ایسه‌ده غناسیچون اندن هیبت ایتمه‌کز * ودخی مشهودله اکرچه فقیر ایسه‌ده فقری ایچون اكا مرحمت ایتمه‌کز ﴿ فالله اولی بهما ﴾ الله تعالی غنی‌یه وفقیره وحاللرینه نظره اولیدر ﴿ فلا تتبعوا الهوی ان تعدلوا ﴾ ایمدی هوایه تابع اولمه‌کزکه حقدن عدول ایتمیه‌سز * زیرا اكا تابع اولان لابد حقدن عدول ایدر ﴿ وان تلووا او تعرضوا ﴾ واکر شهادت حقدن ویاحکومت عدلدن السنه‌کزی تحریف ایدرسکز تاکه حقی ابطال ایده‌سکز * ویاخود اداء شهادتدن اعراض ایدوب کتم ایدرسکز ﴿ فان الله کان بما تعملون خبیرا ﴾ الله تعالی سزك اعمالکزه خبیردر انك اوزره سزه جزا ایدر ﴿ یاایها الذین آمنوا ﴾ یا اهل کتابدن شونلرکه ایمانه کلدیلر * روایت اولندیکه عبدالله بن سلام واصحابی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه بز سکا وکتابکه وموسایه وتوراته وعزیره ایمان کتوروب انلردن ماعدا رسولره وکتابلره کافر اولورز اول ایله اولسه بو آیت نازل اولدی * ویاخود مراد یهود ونصاری اوله یعنی شونلرکه موسایه وعیسایه

الله تعالی مشیتله کیمنی کاه سفر وغزاده احیا ایدر وکیمنی اقامت وحضرده اماته ایدر الله عظیم الشان اعمالکزه بصیردر ﴿ ولئن قتلتم فی سبیل الله او متم لمغفرة من الله ورحمة خیر مما یجمعون ﴾ اکر سز الله تعالی یولنده قتل اولنورسکز یاخود فراشکزده ایمانکزله فوت اولورسکز کافرلرك دنیا منافعی جمعنده اولان حیاتلرندن البته سزه خیرلو الله تعالیدن مغفرت ورحمتدر ﴿ ولئن متم او قتلتم لالی الله تحشرون ﴾ اکر سز فوت اولور یاخود فی سبیل الله قتل اولنورسکز البته عاقبت الله تعالایه حشر وثوابه نائل اولورسکز ﴿ فبما رحمة من الله لنت لهم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین ﴾ الله تعالیدن سکا بو کرم ورحمتدرکه احدمنهزملرینه ملایمت ایتدك اکر بداخلاق اولوب سخت دل ومرحمتسز اولیدك انلر البته سنك اطرافندن پراکنده اولورلردی امدی انلردن تقصیراتلرینی عفوایله وانلر

ایمان کتوردیلر * ویاخود مراد منافقین اوله یاشونلرکه لسانلریله ایمان کتوردیلر ویاخود مراد مسلمین اوله یعنی یامؤمنلر ﴿ آمنوا بالله ورسوله والکتاب الذی نزل علی رسوله والکتاب الذی انزل من قبل ﴾ الله تعالی یه ورسولی محمد صلی الله تعالی علیه وسلمه واكا تنزیل ایتدیكی قرآنه واندن اول انزال ایتدیكی تورات وانجیل وزبور وسائر کتب متقدمه‌یه ایمانکز اوزره ثابت ودائم اولك ﴿ ومن یکفر بالله وملائکته وکتبه ورسله والیوم الآخر فقد ضل ضلالا بعیدا ﴾ کیمسه‌که الله تعالی یه وملائکه‌سنه وکتابلرینه ورسولرینه ویوم آخره ویامجموعندن برینه کافر اوله بر ضلاله ایررکه اول هدادن بعیددر ﴿ ان الذین آمنوا ثم کفروا ثم آمنوا ثم کفروا ثم ازدادوا کفرا ﴾ یهوددن شونلرکه موسی علیه السلامه ایمان کتوردیلر * بعده عجله عبادتلریله کافر اولدیلر * بعده توراته ایمان کتوردیلر بعده عیسایه کافر اولدیلر * بعده محمد علیه السلامه کفرله کفرلرین آرتوردیلر * ویاخود اهل کتابك جمیعی‌که نبیلرینه ایمان کتوردیلر بعده اكا کافر اولدیلر * بعده نبیلرینه نازل اولان کتابلرینه ایمان کتوردیلر اكا کافر اولدیلر ترك ایتملریله * بعده محمد صلی الله تعالی علیه وسلمه دخی کفرلرین آرتوردیلر ویاخود قوم مرتدینکه مؤمنلر ایکن مرتد اولدیلر بعده ایمانه کلوب بعده مرتد اولدیلر * بعده ردت اوزره موتله کفرلرین آرتوردیلر ﴿ لم یکن الله لیغفر لهم ﴾ الله تعالی انلری مغفرت ایدر دکلدر مادامکه انك اوزره اقامت ایده‌لر ﴿ ولا لیهدیهم سبیلا ﴾ وطریق حقه دخی هدایت ایدر دکلدر * زیرا بعیددرکه انلر کفردن توبه ایدوب ایمان اوزره ثابت اوله‌لر * دینلدیکه قچان بر کافر اول مره اسلامه کلوب انك اوزره دائم اوله الله تعالی انك کفر سابقك مغفرت ایدر واکر اسلامه کلوب بعده کافر بعده مسلم بعده کافر اولورسه الله تعالی انك شول کفر سابقن مغفرت ایتمزکه اسلامه اوزره دائم اولسه اول مغفور ایدی ﴿ بشر المنافقین بان لهم عذابا الیما ﴾ یامحمد منافقلره خبر ویرکه انلر ایچون عذاب الیم اعداد اولنمشدر ﴿ الذین یتخذون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ﴾ انلرکه یهود ونصارایی اصدقاء ایدینورلر مؤمنلری دکل ﴿ ایبتغون عندهم العزة ﴾ یوخسه انلردن محمد علیه السلام واصحابی رضی الله تعالی عنهم اوزره معونه وظهور ویا انلرك عندنده قوت وغلبه‌می طلب ایدرلر ﴿ فان العزة لله جمیعا ﴾ عزت ایسه جمیعا الله تعالی یه مخصوصه‌در تعزز ایتمز مکر اول کمسه‌که الله تعالی انی عزیز ایده نتکیم * ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین * قول شریفیله اولیاسی ایچون انی تقدیر ایلدی ﴿ وقد نزل علیکم فی الکتاب ﴾ والحال حق جل وعلا قرآنده سزه یامنافقین تنزیل ایتدیکه ﴿ ان اذا سمعتم آیات الله یکفر بها ویستهزأ بها ﴾ قچان الله تعالینك آیتلرینه کفر ایدیلور واستهزا اولنور ایشیده‌سز ﴿ فلا تقعدوا معهم حتی یخوضوا فی حدیث غیره ﴾ ایمدی انی ایدن قومله مجالسه ایتمکز مکرکه انی ترك ایدوب حدیث آخره شروع ایده‌لر ﴿ انکم اذا مثلهم ﴾ شویله‌که سز انلر کله مجالسه ایدروکفر واستهزالرین استماع ایلر وانی انکار ایتمیوب رضا صورتن اظهار ایدرسکز کفرده سز دخی انلرك کبیسز * بعض علماء اشبو آیتله اهل معاصی واهواءدن اجتنابك وجوبنه استدلال ایتدی عمر بن عبدالعزیز رضی الله تعالی عنه برقومی شرب خمر ایدر بولوب انلرك جمیعنی ضرب ایتدی مکر ارالرنده صائم بر رجل صالح وارایدی انی اكا

ایچون بندن مغفرت طلب ایله وانلری تطییب ایچون امر محاربه‌ده مشاوره ایله اندنصکره ایشکه عزیمت ایلدککده الله تعالایه توکل ایله تحقیق الله عظیم الشان توکل ایدنلری سور * دینلدیکه احد غزاسنده رجعتده حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام انلره نوازش والتفات بیورمغله حق تعالی بو آیت کریمه‌ده سنك انلره حسن خلق وملایمت ونوازشك بنم کرمم ورحمتمدندر بیوردی ﴿ ان ینصرکم الله فلا غالب لکم وان یخذلکم فمن ذا الذی ینصرکم من بعده وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴾ اکر الله تعالی یوم بدرده‌کی کبی سزه نصرت ایدرسه سزه غلبه ایدر اولمز واکر اول سزی یوم احدده‌کی کبی عدم نصرتله خوار وذلیل ترك ایدرسه صکره کیم سزه نصرت ایدر امدی مؤمنلر نصرت وکرم خدایه توکل ایتسونلر ﴿ وما کان لنبی ان یغل ومن یغلل یات بما غل یوم القیمة ثم توفی کل نفس ما کسبت وهم لایظلمون ﴾ بر نبی ایچون مال غنایمه خیانت ایتمك اولمادی کیمکه

تعریف ایتدکلرنده اول دخی انلردندر دیوب بو آیتله استدلال ایتدی (ان الله جامع المنافقین والکافرین فی جهنم جمیعا) الله تعالی منافقلری وکافرلری جهنمده جمع ایدرا کرموتلری نفاق وکفر اوزره اولورسه (الذین یتربصون بکم) اول منافقلرکه سزك احوالکز تغیرنه منتظراولورلر (فان کان لکم فتح من الله) اکرالله تعالیدن سزه ظفروغنیمت ایررسه (قالوا الم نکن معکم) دیرلرکه بزسزك دینکزده وسزکله بیله جهادده دکلمیدك بزه دخی غنیمتدن حصه ویرك (وان کان للکافرین نصیب) واکرکافرلرایچون دولت ومسلمین اوزره نکبت ظهورایدرسه (قالوا الم نستحوذ علیکم ونمنعکم من المؤمنین) کافرلره دیرلرکه بزاوزریکزه غالب وقتلکزه متمکن دکلمیدك ومؤمنلرك صولتن اوزریکزدن دفع ایتدکمی انلرك قلوبنه ضعف ویرر شیء تخییلیله وانلره مظاهرتده توانی ایله ایتدی انلردن نائل اولدیغکز شیئه بزی دخی شریك ایدك (فالله یحکم بینکم یوم القیمة) الله تعالی یوم قیامتده مؤمنلر ایله منافقلر بیننی فصل ایدر (ولن یجعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا) الله تعالی کافرلرایچون مؤمنلر اوزره حجتله غلبه یه مجال ویرمدی اشبو دلیلدرکه کافرلرك عبد مسلمی اشتراسی باطل اوله (ان المنافقین یخادعون الله وهو خادعهم) منافقلر الله تعالی ایله خادعین معامله سن ایدرلر لسانلریله اظهار ایمان وصدرلرنده کفری کتمانله الله تعالی دخی انلره خدعه لرینك جزاسن ایدرکه اوزرلرینه احکام مسلمینی اجرا ایدر حالبوکه عندنده اخبث کفار اولوب نارك درك اسفلی اهلندندر ویوم قیامتده مؤمنلره ویریلان نورکبی انلره دخی ویریلور مؤمنلر نورلرایله صراطی کچه لر انلرك نوری انده سیونوب ظلمتده قاله لر (واذا قاموا الی الصلاة قاموا کسالی) قچان نمازه قالقسه لر مکرزه کبی متثاقلین وکسالا اولدقلری حالده قالقارلرکمسه کوررلرسه نمازی قیلورلر * والا قیلیوب کیدرلر اشبو دلیلدرکه نمازه نشاط اوزره دخول مستحب اوله وکشی کسلانه دیمك مکروه اوله (یراؤن الناس) انی ناسه مرایات ایچون ایدرلر یوخسه امرالهه اتباع ایچون دکل (ولا یذکرون الله الاقلیلا) الله تعالی یی آز ذکر ایدرلر انك ازاولمسی زیراکه ریاء وسمعه ایچون ایدرلراکر اول آزایله الله تعالینك وجهن اراده ایتسه لر چوق اولوردی ویاخود ازاولمسی الله تعالی انی قبول ایتدیکیچوندر هرشیئکه قبول اوله اول چوق اولور (مذبذبین بین ذلك لاالی هؤلاء ولاالی هؤلاء) انلر ایمانله کفر بیننده تردد ایدرلرنه مؤمنلره ونه کافرلره منسوبلردر تصدیق ایتمزلرکه مؤمن اوله لر کفرلرین اظهار ایتمزلرکه کافر دینله لر (ومن یضلل الله فلن تجد له سبیلا) اول کمسه که الله تعالی اکا هدایت ایتمیه سن انکیچون حق وصوابه طریق بوله یمزسن (یاایهاالذین آمنوا لاتتخذوا الکافرین اولیاء من دون المؤمنین) یا مؤمنلر اخوانکز مؤمنلری قیوب کافرلرله موالات ایتمیکزکه اول منافقلر صنیعیدر ایتدی انلره تشبه ایتمکز (أتریدون ان تجعلوا لله علیکم سلطانا مبینا) دیلرمیسزکه عذابکزی ایجاب ایدر الله تعالینك اوزریکزه حجت بینه سی اوله زیرا انلرك موالاتی نفاقه دلیلدر (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار) منافقلر ناردن درك اسفلده عذاب اولنورلر * ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدر انده کلیدلی تیموردن تابوتلر ایچنده اولورلر منافقلرك عذابی سائر کفره دن اشد اولمسنك حکمتی بودرکه انلر کفره نك اخبثیدر کفرلرینه اسلامی استهزاء ومسلمینی خداع

بو خیانتی ایدرسه قیامتده بوغازنده اول خیانت زنجیریله کتوریلور بعده نفسك کلیسی کسب ایتدیکی خیر وشر ایله جزالنور واول کونده کیمسه لر ظلم اولنمزلر * مرویدرکه غنایم بدرده بر قرمزی قطیفه غائب اولمغله بعض منافقلر ظن ایده رزکه انی رسول الله آلمش اوله دیدیلر الله تعالی حبیبنك وسائر انبیانك خیانتدن ذمتلرینی تبریه ضمننده * وماکان لنبی ان یغل * بیوردی (افمن اتبع رضوان الله کمن باء بسخط من الله ومأویه جهنم وبئس المصیر) الله تعالینك رضاسنه تبعیتله خیانتدن صاقنن کیمسه خیانتله الهك غضبنه اوغرایان کیمسه کبی اولور میکه انلرك مکانلری محل قبیح اولان نار جهنمدر (هم درجات عندالله والله بصیر بما یعملون) اول خیانتدن محترز امین کیمسه لره عندالله درجات رفیعه واردر الله تعالی امین وخائنی کوریجی وجزالرینی ویریجیدر (لقد منّ الله علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولا من انفسهم یتلو علیهم ایاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب والحکمة وان

شرنبی دخی ضم ایتمشلردر (ولن تجدلهم نصیرا) سن انلر ایچون عذابدن منع ایدر نصیر بوله یمزسن (الاالذین تابوا) مکر شونلرکه نفاقدن توبه ایده لر (واصلحوا) وحال نفاقده کی اسرار واحواللرندن افساد ایتدکلرینی اصلاح ایده لر (واعتصموا بالله) والله تعالی یه وثوق ایدوب دین مختاری تمسك ایده لر (واخلصوا دینهم لله) وطاعتلرین لله خالص ایده لر (فاؤلئك مع المؤمنین) ایمدی انلر دنیا وآخرتده مؤمنلر ایله در (وسوف یؤت الله المؤمنین اجرا عظیما) آخرتده ایسه الله تعالی مؤمنلره اجر عظیم ویریسردر اویله اولسه انده انلره مشارك ومساهم اولورلر (مایفعل الله بعذابکم ان شکرتم وآمنتم) اکر الله تعالی یه ایمان کتوروب سزه ویردیکی نعمتلره شکر ایدرسکز سزه عذابله نه دیلرسزه غیظیمی واردر انکله تشفی ایده ویاانکله برضرری دفع ایده ویاانکله برنفعی جلب ایده حالبوکه اول نفع وضرردن غنی متعالدر بلکه کفره مصرّ اولانه عقاب ایدر زیرا اکا اصرار سوء مزاج کبیدرکه مرضی مؤدی اولور قچانکه اول ایمان وشکرله زائل اوله واندن نفسنی تنقیه ایده تبعه سندن قورتیلور * شکری ایمان اوزره تقدیم ایلدی زیراکه ناظر اوّلا نعمتی ادراك ایدوب شکر مبهمله شکر ایدر بعده امعان نظرله منعمی بیلوب اکا ایمان کتورر * دینلدیکه آیتك معناسی الله تعالی مؤمن شاکره عذاب ایتمز زیرا انك عبادینه تعذیبی نه ملکن ارتوررونه انلره عقوبتك ترکی ملکنه نقص ویرر وشکر کفرك ضدیدر کفر ایسه ستر نعمتدر وشکر انی اظهار اولور (وکان الله شاکرا علیما) الله تعالی عبادینه ثوابك ایرکورر انلردن عمل قلیله راضی اولوب مقابله سنده اجر جزیل ویرر وشکر وایمانلرینك حقنی بیلور (لایحب الله الجهر بالسوء من القول الا من ظلم) الله تعالی قول قبیح ایله جهر ایتمکی سومز مکرکه مظلوم ظالمینه بددعا ایله ویا اندن تظلمه جهر ایده واکر ظالم انی شتم ایتدکده اول دخی انك مثلیله زیاده سز شتم ایتسه جائز اولور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم المتسابان ماقالا فعلی البادی مالم یعتد المظلوم * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر ایکی کشینك سب ایدشملرینك وبالی اول سب بدأ ایده نك اوزره در مادامکه مظلوم سبده ظالم اوزره تجاوز ایتمیه * مجاهد ایدر اشبو آیت ضیف حقنده درکه بر قومه نزول ایتدیکنده اکا ضیافت ویاضیافتده احسان ایتمیه لر انکیچون انلردن شکایت ویاسوء صنیعلرین حکایت ایتمسی جائز اولور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان نزلتم بقوم فامروا لکم بماینبغی للضیف فاقبلوا فان لم یفعلوا فخذوا منهم حق الضیف الذی ینبغی لهم * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر قچان برقومه نزول ایتدیککزده ضیفه لایق اولور شیء سزه کتوررلرسه انی قبول ایدك والا ضیفه لایق اولور حقی انلردن اخذ ایدك (وکان الله سمیعا علیما) الله تعالی مظلومك دعاسن ایشیدر ظالمك مستحق اولدیغی عقابی بیلور (وان تبدوا خیرا او تخفوه) اکر طاعت وبرّی اظهار ویااسرار ایدرسکز (او تعفوا عن سوء) ویاسزه ایشلنن اسائتی عفو ایدوب مؤاخذه ایتمزسکز (فان الله کان عفوا قدیرا) الله تعالی انتقامه قدرتی کامله ایکن عصاتك کثیرین عفو ایدر ایمدی سز اکا اولیسزکه یوم قیامتده * هل جزاء الاحسان الا الاحسان * فحواسنجه سز دخی عفوله جزا اولنورسز * اشبونده مظلومی مکارم اخلاقه ترغیب واردر (ان الذین یکفرون بالله ورسله) شونلرکه الله تعالی یه ورسوللرینه کافر

کانوا من قبل انی ضلال مبین) تحقیق الله تعالی مؤمنلر اوزرینه زیاده انعام ایلدی زیرا انلرك کندو جنسندن رسول کوندردیکه انلره آیات قرآنیه یی تلاوت ایدر وانلری دنس طبیعیه وسوء عقایددن تطهیر ایدر وانلره معارف شرعیه وعقلیه یی تعلیم ایدر حالبوکه انلر بعثت رسولدن مقدم ضلال ظاهرده ایدیلر (او لما اصابتکم مصیبة قداصبتم مثلیها قلتم انی هذا قل هو من عند انفسکم ان الله علی کل شیء قدیر) یوم احدده سزه اصابت ایدن مصیبتده سزدن یتمش کشی قتل اولندقده یوم بدرده مشرکلردن ایکی قاتکه یتمش کشی مقتول ویتمش کیمسه اسیر اولمشیکن سز پیغمبر علیه الصلاة والسلام بزمله وبز مسلمان ایکن بومصیبت بزه ندن اولدی دیدیکز سن انلره دیکه بونفسکزدندرکه رسول الهه مخالفت ایتدیکز تحقیق الله عظیم الشان نصرت وهزیمتدن هرشیئه قادردر (وما اصابکم یوم التقی الجمعان فباذن الله ولیعلم المؤمنین) ایکی جمعك یعنی مؤمنین ایله مشرکینك

اولورلر يهودكبي كه موسى عليه السلامه وتوراته وعزيره ايمان كتوروب عيسى عليه السلامه
وانجيله ومحمد صلى الله تعالى عليه وسلمه وقرآنه كافر اولديلر (ويريدون ان يفرقوا بين الله
ورسله) والله تعالى ايله رسوللرى بيننى تفريق اراده ايدرلر (ويقولون نؤمن ببعض ونكفر ببعض)
ورسوللرك كيمنه مؤمن وكيمنه كافر اولورز ديرلر (ويريدون ان يتخذوا بين ذلك سبيلا) وانكله
ايمان وكفر بيننده طريق وسط اتخاذين ديلرلر حالبوكه واسطه يوقدر زيراكه حق مختلف
اولمز شول سببدنكه الله تعالى يه ايمانك تمامى رسوللرينك جميعنه ايمانله وتبليغ ايتدكلرينك
تفصيل واجمالنه تصديق ايله در زيراكه انك بعضنه كافر اولان ضلالده كلنه كافر كبيدر
(اولئك هم الكافرون حقا) ايمدى انلره كفرده كامللردر بعضنه اولان ايمانلرى معتبر اولمز
واعتدنا للكافرين عذابا مهينا) رسوللرك جميعنه وكرك بعضنه كافر اولنلر ايچون برعذاب مهين
اعداد ايتدك (والذين آمنوا بالله ورسله ولم يفرقوا بين احد منهم) وشونلركه الله تعالى يه
ورسوللرينك جميعنه ايمان كتورديلر يوخسه بعضنه ايمان وبعضنه كفرله بينلرك تفريق ايتديلر
(اولئك سوف يؤتيهم اجورهم) ايمدى الله تعالى انلر اجور موعوده لرينى يوم قيامتده
ويريسردر (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى انلره تفريطلرينى مغفرت وحسنانلرينى
تضعيفله رحمت ايدر (يسألك اهل الكتاب ان تنزل عليهم كتابا من السماء) يا محمد اهل كتاب
سندن ديلرلركه انلر اوزره سمادن كتاب تنزيل ايده سن * روايت اولنديكه احبار يهود پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديلركه اكر نبوت دعواسنده صادق ايسك سمادن بزه جملة بر كتاب
كتور موسى عليه السلام كتورديكى كبي وياخود الواح اوزره خط سماوى ايله يازيلو بر كتاب
كتور موسى عليه السلامك توراتى كبي وياخود بر كتاب كتوركه نزول ايدركن بز آنى كوره وز
(فقد سألوا موسى اكبر من ذلك) اكر انلرك بو سؤالن استكبار ايدرسك انلر بوندن اكبر شيئى
موسى عليه السلامدن سؤال ايتمشلردى اشبو سؤالى ايدن انلرك آبائى ايكن انلرك كندولرينه اسناد
اولندى * زيراكه آبالرينك مذهبين اخذ ايتمشلردر وآبالرينك اول عرق فاسدى كنديلرده
راسخ اولمشدر يا محمد انلرك سكا اشو اقتراحى اول جهالات وخيالاتلرى دكلدر (فقالوا ارنا الله
جهرة) الله تعالى يى بزه آشكاره كوستركل ديديلر (فاخذتهم الصاعقة بظلمهم) تعنتلرى واول
حالده انلره حصولى محال اولان شيئى سؤاللرى سببيله سمادن برنار كلوب انلرى اهلاك ايتدى
(ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البينات) بو سؤالدن وموسى عليه السلامك نبوتنه دلالت
ايدر آيات ومعجزات مجيئندنصكره موسى عليه السلامك غيبتى حالنده عجلى آلهه اتخاذ ايدوب
اكا عبادت ايتديلر (فعفونا عن ذلك) بو جملهيى توبه ايتملريله انلرى عفو ايتدك يوخسه استيصال
ايتمدك ايمدى بونلر دخى توبه ايتسونلركه آبالرى كبي انلرى دخى عفو ايده وز (وآتينا موسى
سلطانا مبينا) وموسايه انلرك اوزره تسلط ظاهر ويردك شول وقتكه عجلى آلهه اتخاذ ايتدكلرينه
توبه ايچون كنديلرينى قتله امر ايلدى (ورفعنا فوقهم الطور بميثاقهم) وميثاقى قبول ايتسونلر
ايچون فوقلرينه ظله كبي طورى رفع ايتدك شول وقتكه توراتى تصديق ايدوب شرايعنى قبولدن
ابا ايتديلر (وقلنا لهم ادخلوا الباب سجدا) وموسى عليه السلامك لسانيله انلره اريحا قپوسندن
بيللريكزى اكمش اولديغكز حالده كيرك ديدك (وقلنا لهم لا تعدوا فى السبت) وداود ويا موسى

احدده ملاقاتى كونى سزه
اصابت ايدن الله تعالينك
قضاسيله در ومؤمنلرك
ثباتنى اظهار وتمييز ايچوندر
(وليعلم الذين نافقوا وقيل
لهم تعالوا قاتلوا فى سبيل الله
او ادفعوا قالوا لو نعلم قتالا
لاتبعناكم هم للكفر يومئذ
اقرب منهم للايمان يقولون
بافواههم ماليس فى قلوبهم
والله اعلم بما يكتمون)
ودخى منافقلرك نفاق
وخصومتلرينى اظهار وتمييز
ايچوندر كه انلره كلك فى
سبيل الله مقاتله ايدك ياخود
مجاهدلرك ايچنده بولنوب
عسكرده كثرت كورنمكله
دشمنى امو ال واو لاديكز
اوزرندن دفعه سبب اولك
دينلدكده انلر اكر رسم
حربى بيليدك سزه تابع
اولوردق ديديلر اول منافقلر
اول كونده نصرت جهتيله
اهل كفره تقربلرى اهل
ايمانه تقربلرندن زياده در انلر
قلبلرنده اولميان شيئى لسانلريله
سويلرلر الله عظيم الشان
انلرك كتم ايتدكلرى شيئى
بيلور (الذين قالوا لاخوانهم
وقعدوا لو اطاعونا ما قتلوا
قل فادرؤا عن انفسكم الموت
ان كنتم صادقين) اول
منافقلركه يوم احدده
مدينه ده قاعدلر ايدى

لسانيله انلره يوم سبتده سمك اخذندن وسائر اعمالدن سزه حرام ايتديكمزى استحلال الله امريمزه
مخالفت ايتمكز ديدك (واخذنا منهم ميثاقا غليظا) وانك اوزره انلردن عهد شديد اخذ ايلدككه
اول انلرك الله تعالينك امرينى ايشتدك واكا اطاعت ايدك ديملرى * بعده اول عهدى صيديلر
وميثاقى نقض ايتديلر (فبما نقضهم ميثاقهم) بز انلره ايشلديكمزى ايشلدك شول سببدنكه ميثاقلرين
نقض ايتديلر (وكفرهم بآيات الله) والله تعالينك آيتلرينى انكار ايتديلر (وقتلهم الانبياء بغير
حق) وپيغمبرلرين ناحق يره قتل ايتديلر (وقولهم قلوبنا غلف) وقلوبمز ذات غلافدر سنك
حديث ودعوتكى فهم ايتمز ديديلر (بل طبع الله عليها بكفرهم) بلكه الله تعالى كفرلرى سببيله
قلبلرين علمدن محجوبه قيلدى وآيات تدبرينه ومواعظ تذكرينه توفيقن منع ايتدى (فلا يؤمنون
الا قليلا) ايمدى انلردن ايمانه كلمز الا آز كمسه لر كلور (وبكفرهم) وعيسايه كفرلرى (وقولهم
على مريم بهتانا عظيما) ومريم اوزره زنايه نسبتله بهتان عظيم اسنادلرى سببيله دخى قلبلرين علمده
محجوبه قيلدى (وقولهم) ودخى شول قوللرى سببيله كه (انا قتلنا المسيح عيسى ابن مريم رسول
الله) بز عيسى مسيح ابن مريم رسول اللهى قتل ايتدك يعنى كه اول انلرك زعمنده رسول اللهدر
وياخود اكا رسول الله ديملرى استهزاء طريقى اوزره اوله وياخود اول انك مدحنى الله تعاليدن
استئناف اوله وياخود انلرك ذكر قبيحى مكانه ذكر حسنى وضع اوله (وما قتلوه وما صلبوه ولكن
شبه لهم) حالبوكه انلر انى نه قتل ونه صلب ايتديلر بلكه انك قتلنى قصد ايدنلردن برينك صورتى
عيسانك صورتنه بكزديلوب انى عيسى زعميله قتل ايتديلر * روايت اولنديكه وقتاكه يهوددن
برجماعت عيسى عليه السلامه وانا سنه سب ايتديلر عيسى عليه السلامك بددعاسيله حق تعالى انلرك
صورتلرينى قرده وخنازير صورتنه تحويل ايتدى اويله اولسه يهودانك قتلنه اتفاق ايتديلر
حق تعالى اكا انلرك اول اتفاقن بيلديروب وانى سمايه رفع ايدر ايدوكنى خبرويردى عيسى عليه
السلام اصحابنه ديديكه قنغيكز راضى اولوركه بنم شبهم اكا القاء اولنوب قتل وصلب ايديله وجنته
كيره ارالرندن برى اكا راضى اولنجق حق تعالى انى عيسايه بكزر صورته تحويل ايتدى يهود
انى عيسى ظنيله طوتديلر قتل وصلب ايتديلر * دينلديكه انك شبهى بر رجل منافقه القاء اولنديكه
عيسى عليه السلامدن چيقوب يهوده انى دلالت ايتدى اول قتل وصلب اولندى * دينلديكه
يهوددن ططيانوس نام رجل عيسى عليه السلام اولديغى بيته كيروب انى انده بولدى حق تعالى
عيسانك شبهن انك اوزره القاء ايدوب چيقديغنده عيسى ظنيله انى اخذ وصلب ايتديلر (وان
الذين اختلفوا فيه لفى شك منه) عيسى عليه السلامك شاننده اختلاف ايدنلر اندن ترددده
درلر وقعهٔ مذكوره واقع اولنجق ناس انك امرنده اختلاف ايتديلر * يهودك بعضى
ديديلركه اول كاذب ايدى بز انى حقا قتل ايلدك وآخرون تردد ايدوب بعضلرى ديديكه
بو قتل اولنان عيسى ايسه يارم صاحبمز نيجه اولدى وبعضيلر ديديكه بو مقتولك وجهى
عيسى وجهيدر وبدنى صاحبمز بدنيدر وعيسانك حق تعالى بنى سمايه رفع ايدر ديديكنى ايشيدن
ديديكه اول سمايه رفع اولندى وبر قوم ديديلركه ناسوت صلب اولنوب لاهوت صعود ايتدى (ما لهم
به من علم الا اتباع الظن) حق تعالى ايدر انلرك عيسانك قتلنه وياعدم قتلنه يقينلرى يوقدر بلكه انى قتل
ايتدى ديملرى ظنه اتباعله در (وما قتلوه يقينا) انلر عيسى عليه السلامى زعملر نيجه متيقنين اولدقلرى

اول كونده مقتول اقربا
وهمحاللرى حقنده ديديلر
كه اكر انلر بزه اطاعت
ايدوب مدينه دن كيتمش
اولسلردى قتل اولنمزلر
دى سن انلره ديكه امدى
نفسلريكزدن موتى دفع
ايليك اكر صادقلردن
ايسه كز * كشافده * منافقلر
بو كلامى سويلدكلرى كون
انلردن يتمش كشى فوت
اولدى ديو تسطير اولنمش
(ولا تحسبن الذين قتلوا فى
سبيل الله امواتا بل احياء
عند ربهم يرزقون فرحين
بما اتيهم الله من فضله
ويستبشرون بالذين لم
يلحقوا بهم من خلفهم الا
خوف عليهم ولا هم يحزنون)
صدق نيتله فى سبيل الله
قتل اولنلرى سز اموات
ظن ايتميك بلكه انلر
ربلرى عندنده ديريلردر
والله تعالى فضل وكرمندن
انلره ويرديككى شرف
ونعمتدن فرح ومسرتده
اوله رق جنت ميوه لريله
رزقلنورلر وقتل اولنميوب
كندولردنصكره قلان
اخوانلرينه كندولرينك
نائل اولدقلرى دولتلرنده
قطعا خوف وحزن اولمديغى
تبشير وتعريف ايتمك استرلر

حالده قتل ایتمدیلر و یاخود انی یقین اوزره بیلمدیلر ﴿ بل رفعه الله الیه ﴾ بلکه الله تعالی انی سماده حفظنه
رفع ایلدی * دینلدیکه اول شهر رمضانده لیلهٔ قدرده ایدی و یا یوم عاشوراده بین الصلاتینده ایدی
﴿ وکان الله عزیزا حکیما ﴾ الله تعالی عزیزدر ارادتندن انی منع ایدر اولمز و حکیمدر هر امرنده حکمتن
اجرا ایدر ﴿ ومن اهل الکتاب الا لیؤمنن به قبل موته ﴾ یهود و نصارادن هیچ برکمسه اولمز که الا
اول موتندن اول اکرچه روحنك زهوق حیننده ایسه ده عیسی علیه السلام الله تعالینك عبدی
و رسولی ایدوکنه لابد ایمان کتورررلر حالبوکه اول ایمانلری کندولره نفع ایتمز * دینلدیکه یعنی
عیسی علیه السلام سمادن نزول ایتدیکنده هر ملتك اهلی اکا ایمان کتوره * روایت اولندیکه دجال
چیقدیغنده عیسی علیه السلام سمادن نزول ایدوب انی اولدیره بعده قرق ییل یریوزنده مکث
ایدوب وفات ایده مسلمون جنازه سی اوزره نماز ین قیله لر * دینلدیکه یعنی هر اهل کتاب وفات ایدر
اولدیغنده لابد محمد صلی الله تعالی علیه و سلمه ایمان کتوریسردر و یاخود هر کتابی معاینه عندنده
الله تعالی یه ایمان کتوره حالبوکه اول ایمان انلره نفع ایتمیه ﴿ و یوم القیامة یکون علیهم شهیدا ﴾ و یوم
قیامتده عیسی علیه السلام اهل کتاب اوزره شاهد اولیسردر یهود اوزره انك رسالتن تکذیب
ایتدکلرینه و نصاری اوزره اکا ابن الله دیو افتراء ایتدکلرینه شهادت ایدیسردر ﴿ فبظلم من الذین
هادوا حرمنا علیهم طیبات احلت لهم ﴾ یهودك نقض میثاقلری و آیات الهه کفرلری مریم اوزره
بهتانلری و عیسایی قتل ایتدك دیو قوللری ایله ایتدکلری ظلم سببیله انلره حلال اولان طیبانی حرام
ایتدك اول سورهٔ انعامده * وعلی الذین هادوا حرمنا * آیتنده ذکر اولنانلر ﴿ و بصدهم عن سبیل الله
کثیرا ﴾ و دین اللهدن کندیلرین و ناسك کثیرین صرفلری سببیله ﴿ و اخذهم الربوا وقد نهوا عنه ﴾
و ربایی اخذلری سببیله حالبوکه انلر اندن نهی اولنمشیدی ﴿ و اکلهم اموال الناس بالباطل ﴾ و ناسك
اموالنی رشوت و سائره وجوه محرمه ایله اکللری سببیله انلره حلال اولان طیباتی حرام ایتدك
هر بارکه انلر بر کبیره یی ارتکاب ایتسه لر طیباتدن برشیء انلره حرام قیلنوردی ﴿ و اعتدنا
للکافرین منهم عذابا الیما ﴾ بز کافرلر ایچون عذاب الیم ایتدك ﴿ لکن الراسخون فی العلم منهم ﴾
لکن انلردن علمده راسخلر عبدالله بن سلام و اصحابی کبی ﴿ والمؤمنون ﴾ و مهاجرین و انصاردن
مؤمنلر ﴿ یؤمنون بما انزل الیك و ما انزل من قبلك ﴾ سکا انزال اولنان قرآنه و سندن اول انزال اولنان
کتب متقدمه یه ایمان کتوررلر ﴿ والمقیمین الصلاة ﴾ و نمازی اقامت ایدنلر یعنی انبیایه دخی ایمان
کتوررلر ﴿ والمؤتون الزکاة ﴾ و زکاتلرین اداء ایدنلر ﴿ والمؤمنون بالله والیوم الآخر ﴾ و الله تعالی یه
یوم آخره ایمان کتورنلر ﴿ اولئك سنؤتیهم اجرا عظیما ﴾ ایمدی انلر ایمان صحیحله عمل صالح بیننی
جمعلری اوزره انلره اجر عظیم و یریسرز ﴿ انا اوحینا الیك کما اوحینا الی نوح والنبیین من بعده ﴾ یا محمد
بز سکا وحی ایتدك نوح نبی یه اندنصکره کلان انبیا و مرسلیندن بر جماعتك ذکرینی حق جل و علا نوح
علیه السلامله بدأ ایلدی زیرا آدم علیه السلام کبی اول دخی ابو البشردر و انبیاء شریعتك اولیدر
و شرکدن امتن اول انذار ایدن دعوتن رد ایتدکلری ایچون بددعاسیله امتن اول هلاك ایدر اولدر * و عمرده
انبیانك اطولیدر و معجزه سی انك نفسنده ایدیکه بیك ییل معمر اولمشیکن نه بر دیشی دوشدی
و نه بر قیلی آغاردی و نه قوتی اکسلدی و نه طول عمرنده قومنك اذاسنه انك کبی هیچ بر پیغمبر صبر
قیلمدی ﴿ و اوحینا الی ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب والاسباط ﴾ و دخی ابراهیم علیه السلامه

* ابن عباس رضی الله
عنهمادن مرویدرکه حضرت
رسالتپناه علیه السلام صحابه یه
بیورمشلرکه ارواح شهدا
یشل قوشلر جوفلرنده جنتك
نهرلرینه کیدوب اثمار جنتدن
اکل و ظل عرشده معلق
قندیللرده قرار ایدرلر *
بو آیت کریمه دلالت ایدرکه
انسان هیکل مخصوصه اولمیوب
بلکه بذاته بر جوهر مدرك
اوله که بدنك خرابیله
فانی اولمیه و انك ادراك
و تألم و التذاذی اکا متوقف
اولمیه حق تعالینك آل فرعون
حقنده * النار یعرضون
علیها * قول شریفی اول
معنایی تأیید ایدر ﴿ یستبشرون
بنعمة من الله و فضل و ان الله
لا یضیع اجر المؤمنین ﴾
الله تعالیدن احسان اولنان
جنت و نعمت و فضل ایله
شادمانی و استبشار ایدرلر
و الله تعالی مؤمنلرك اجرینی
ضایع ایتمدیکنی تیقن ایدرلر
﴿ الذین استجابوا لله والرسول
من بعد ما اصابهم القرح
للذین احسنوا منهم واتقوا
اجر عظیم ﴾ اول مؤمنلرکه
یوم احدده مجروح
اولدقلرندنصکره انلر الله
تعالینك و رسولنك امرینه
اجابت ایتدیلر انلردن
احسن اطاعتله مخالفتدن

(ودخی)

وحی ایتدك که اول اولوا العزم انبیانك اولیدر ودخی اشراف انبیادن اسماعیل واسحاق
و یعقوب و اولاد یعقوبه وحی ایتدك ﴿ و عیسی و ایوب و یونس و هرون و سلیمان ﴾ و اولوا
العزم انبیانك آخری عیسایه ودخی یونس و هارون و سلیمانه وحی ایتدك ﴿ و آتینا داود زبورا ﴾
و داود علیه السلامه زبور نام کتابی و یردك که اول تحمید و تمجید و الله تعالی یه ثنایی
مشتمل ایدی * دینلدیکه داود علیه السلام بریه یه چیقاردی طوروب زبوری اوقوردی
و انك خلفنده بنو اسرائیلك علماسی و علما خلفنده ناس و ناس خلفنده جن و جن خلفنده
شیاطین طورردی و جبالك دوابی قارشوسنده طوروب تعجبله دیکلشورلردی و قوشلر
ایسه باشلری اوزره قناد آچوب هواده قرار قیلورلردی ﴿ و رسلا قد قصصناهم
علیك من قبل و رسلا لم نقصصهم علیك ﴾ و دخی شول رسوللره وحی ایتدیکمز کبی که
انلرك کیملرینی بوندن اول سکا ذکر ایتدك و کیملرینی سکا ذکر ایتمدك * ابوذر رضی الله
تعالی عنه ایدر دیدمکه یا رسول الله انبیانك و مرسلینك عددلری ندکلو ایدی * دیدیکه
انبیانك عددی یوز یکرمی درت بیکدر انلردن رسالتله ممتاز اولنلر اوچیوز اون اوچدر
﴿ و کلم الله موسی تکلیما ﴾ و الله تعالی موسایه سویلدیکه اول مراتب وحیك منتهاسیدر
الله تعالی انی کلامله تخصیص ایتدی حالبوکه انك غیریه دخی سویلمشدر زیراکه حق تعالینك
کلام و وحیی واسطه سز ایدی و یاخود بر کلامله ایدیکه اول انی قومنه تبلیغ ایتدی و انی
تبلیغه امر اولنمدی ﴿ رسلا مبشرین و منذرین ﴾ شول رسوللره وحی ایتدك که انلر
ایمان اهلنه جنتله تبشیر ایدر و کفر اهلنی نارله انذار ایدردی ﴿ لئلا یکون للناس علی الله
حجة بعد الرسل ﴾ تاکه ناسك یوم قیامتده الله تعالی یه رسل ارسالندن صکره منازعه یه
حجتلری اولمیه شول وجهله کیم یاربنا اکر دنیاده بزه رسول ارسال ایتمش اولسیدك
سکا ایمان کتورر و امریکه اطاعت قیلوردق اکر حق تعالی ناسه رسول کوندرمسه
عدل اولوردی زیراکه عقل انك وحدانیتنی تعریف ایدر لکن رسول ارسالیله فضل ایلدی
تاکه نظره تنبیه اوله * اشبو آیتده تنبیه واردرکه ناسه انبیاء بعثی ضرورتله اوله جزئیات مصالح
ادراکندن کلك و کلیات مصالح ادراکندن اکثرك قصوری اولدیغیچون * فی الحدیث لا احد
احب الیه العذر من الله و من اجل ذلك بعث المنذرین و المبشرین و لا احد احب الیه المدحة من الله
و من اجل ذلك وعد الجنة * حدیث شریفنده وارد اولدیکه الله تعالیدن زیاده عذری سور احد
یوقدر اول اجلدن ناسه انذار و تبشیر ایچون رسوللر کوندردی و ینه اندن زیاده مدحه یی سور
احد یوقدر اول اجلدن مؤمنلره جنت وعد ایلدی ﴿ و کان الله عزیزا حکیما ﴾ الله تعالی ارادتنده
غالب و تدبیرنده حکیم اولدی ﴿ لکن الله یشهد بما انزل الیك ﴾ مکه نك رؤساسی پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه و سلمه کلوب دیدیلرکه یهوده بز سنك شانکدن و انلرك کتابلرنده سنك
وصفك کیفیتندن سؤال ایدوب بزه بیلمزز دیو جواب و یردیلر و دخی یهوددن بر جماعت
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه و سلمه کلیجك اول انلره و الله سز بنم رسول الله ایدیکمی بیلورسز
دیدی انلر ایسه بیلمزز دیجك اشبو آیت نازل اولدی یعنی انلر اکا شهادت ایتمزلرسه لکن الله تعالی
انی اثبات و تقریر ایدر سکا انزال ایتدیکی قرآن معجزله که اول سنك نبوتکه دلالت ایدر

اتقا ایدنلر ایچون اجر عظیم
واردر ﴿ الذین قال لهم
الناس ان الناس قد جمعوا
لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا
و قالوا حسبنا الله و نعم الوکیل
* اول اجابت ایدن مؤمنلره
تخویف ایچون ناس * یعنی
عبد قیسدن رکب یا نعیم بن
مسعود الاشجعی * آدملریله
دیدیلرکه ناس سزکله مقاتله
ایچون * یعنی ابی سفیان
و اصحابی * جمع اولمشلردر
انلر ایله مقاتله یه قدرتکز
یوقدر حذر اوزره اوله سز
انلرك اول تخویف ضمننده
اولان کلاملری مؤمنلرك
ایمان یقینلرینی و جسارتلرینی
زیاده ایدوب الله عظیم الشان
بزه کافیدر و انك نصرت
و عنایتی بزه نه کوزل و کیلدر
دیدیلر فانقلبوا بنعمة من
الله و فضل لم یمسسهم سوء
واتبعوا رضوان الله والله
ذو فضل عظیم ﴾ اولحالدن
بر ضرر مس ایتمکسزین
الله تعالیدن سلامت نعمتی
و تجارت ربحیله دوندیلر
و جرأتله رضاء الهه تابع
اولدیلر الله عظیم الشان فضل
عظیم صاحبیدر * مرویدرکه
سید عالم صلی الله علیه و سلم
معرکهٔ احدکه شوالك یدنجی
سبت کونی ایدی مدینه یه
کلوب فرداسی بازار کونی

(انزله بعلمه) انی علم خاصنه ملتبس اولدیغی حالده انزال ایتدیکه اول انك نظمی تألیفنه علیمدرکه اول نظمدن هربلیغ عاجز اولور ویاخود شول کسه‌نك حالنه علیمدرکه اول نبوته مستعد اولور ویا اکا کتاب نزولنه اهل اولور ویاخود انی شول علمیله انزال ایتدیکه ناس معاش ومعادلرنده اکا محتاج اولور (والملائکة یشهدون) وملائکه دخی کذلك سنك نبوتکه شهادت ایدرلر اشبونده تنبیه واردرکه ملائکه استرلرکه دعوای نبوتك صحتن بیله‌لر بروجه اوزره‌کیم نظر وتأملدن استغنا اولنه اشبو نوع ملك خواصندندر یوخسه انسان ایچون انك امثالیله نظر وتأملك غیریله علمه سبیل یوقدر ایمدی انلر نظر صحیحله نظر ایتسه‌لردی سنك نبوتکی بیلوب اکا شهادت ایدرلردی ملائکه‌نك انی بیلوب شهادت ایتملری کبی (وکفی بالله شهیدا) الله تعالینك حججدن صحت نبوتك اوزره اقامت ایتدیکی کافی اولوب غیر ایله استشهاددن غنا ویردی (ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله قدضلوا ضلالا بعیدا) شونلرکه کافر اولوب ناسی طریق هدادن صرف ایتدیلر حقدن بعیدضلاله ایردیلر زیرا که ضلال واضلال بیننی جمع ایتدیلر مضل ایسه ضلاله اغرق وضلالدن انقلاعی ابعددر (ان الذین کفروا وظلموا) شونلرکه الله تعالی‌یه کافر اولوب ومحمد صلی الله تعالی علیه وسلمك نبوتنه انکارله ویا ناسی طریق صلاح وخلاصدن صدله انلره ظلم ایتدیلر اشبو آیت دلالت ایدرکه کفار فروعله مخاطب اوله‌لر زیرا انلرکه مراد کفرله ظلم بیننی جمع ایدنلردر (لم یکن الله لیغفرلهم) الله تعالی انلری مغفرت ایدر دکلدر مادامکه کفر وظلملری اوزره اصرار ایده‌لر (ولالیهدیهم طریقا) وطریق حقه ارشاد ایدر دخی دکلدر (الاطریق جهنم) الاجهنم طریقنه جرایدر کفر وعملی تیسیر ایدر حتی که انکله یوم قیامتده اکا ایردینلدیکه موقفده اهل ایمانه برطریق کوستریلوب اکا سلوکله جنته ایره‌لر واهل کفره دخی برطریق کوستریلوب آکا سلوکله ناره ایره‌لر (خالدین فیها ابدا) انده عذابده دائمین اولدقلری حالده (وکان ذلك علی الله یسیرا) انلرك انده عذابده دوام وخلودلری الله تعالی‌یه آسان اولدی (یاایها الناس قدجاءکم الرسول بالحق من ربکم) یاناس ربکز جل شانه دن سزه رسولی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم صدقی ویاشرعی ویا کلمهٔ توحیدی ملابس اولدیغی حالده کلدی (فآمنوا خیرالکم) ایمدی ایمانه کلك که سزه ایمان خیرلو اوله (وان تکفروا فان لله مافی السموات والارض) واکر کافر اولورسکز الله تعالی سزدن غنیدر کفرکزدن متضرر اولمز ایمانکزله منتفع اولمدیغی کبی زیرا سموات وارضده‌کی اشیانك جمیعی انك خلق وملکیدر (وکان الله علیما حکیما) الله تعالی انلرك احوالنی بیلور وامرلرنده حکمتن اجرا قیلور (یااهل الکتاب لاتغلوا فی دینکم) یایهود ویا نصاری دینکزده غلو ایتمکز اما یهودك غلوسی عیسی علیه السلام حقنده حاشا زنادن حاصل اولمشدر دیملریدر ونصارانك غلوسی انك امرنده درت صنف اولملریدر * اوّل یعقوبیه وملکائیه ونسطوریه ومرقوسیه‌در اما ایکی اوّلکی انی حاشا اللهدر دیدیلر * ونسطوریه عیسی ابن اللهدر دیدیلر ومرقوسیه انی ثالث ثلاثه‌در دیدیلر * اشبو اعتقادات باطله‌نك اوچنی دخی یهوددن بولس نام رجل انلره القاء ایلدی * روایت اولندیکه عیسی علیه السلامك سمایه رفعندنصکره نصاری سکسان بریل دین اسلام اوزره اولدیلر تاشول وقته دکین که انلر ایله یهود بیننده حرب واقع اولدی مکر یهودده

یالکز احد معرکه‌سنده بولنان عسکره امر وفرمان ایدوب اول امره اطاعتله مجروحلر دخی معا چیقوب تعقیب دشمن ایچون مکه طرفنه توجه ومدینه‌دن سکز میل حمراءالاسد نام محله نزول ایله بازار ایرتسی کیجه‌سی عظیم آتشلر یاقوب افشای جلادت ایلدیلر که عدم فتور وانکسارلری آشکار اولدی اوته طرفده ابوسفیان احددن رجوعندن صکره نادم اولوب تکرار عسکر اسلام اوزرینه عزیمته قصد ایتشیدی حضرت پیغمبر علیه السلامك حمراء الاسده کلدکارینی ایشتدکده انهزام صورتنده مکه‌یه کیدرکن مدینه‌یه تجارت ایچون کیدن عبدقیسدن بر کیمسه‌یه یاخود نعیم بن مسعوده راست کلوب دیدیکه سکا اون دوه ویررم محمد یانی محلده بولورسك بزم عسکرمزك کثرت وقوتندن بحث وانلری تخویفله تأخیر ایله دیو سپارش ایلدی نعیم کلوب هرچند اعظام ایلدیسه مؤمنلر (حسبنا الله ونعم الوکیل) جوابنی ویردیلر علی قول پیغمبر علیه السلام حمراء الاسددن مدینه‌یه

بولس دینور بررجل شجاع وار ایدی عیسی علیه السلام قومندن برجمله‌یی قتل ایلدی بعده یهوده دیدیکه اکرحق عیسانك دینی ایسه بز کافر اولوب ومصیرمز نار اولور انلر جنته کیروب بز ناره کیررز ایمدی بن دیلرینکه انلری حیله ایله ضلالته ایرکورم تاکه انلر دخی دین حقی ترکله ناره کیره‌لر مکر انك عقاب دینور برفرسی وارایدیکه انك اوزرنده قتال ایدردی فی الحال انی سکرلیوب بوغزلدی وباشنه طپراق صاچوب ندامت اظهار ایلدی نصاری اکا دیدیلرکه سکا نولدیکه بویله ایدرسن دیدیکه سمادن بکا برندا کلدیکه سکا توبه یوقدر مکرکه یهود دینی ترك ایدوب نصرانی اوله‌سن بویله اولسه ایشلدیکم افعاله نادم اولوب توبه ایتدم نصاری اکا سوینوب انی کنیسه‌یه ایلتدیلر برسنه انده قالوب خلقه عبودیت وطاعت اظهار ایلدی وانجیلی تعلم ایدوب انلره اندن سویلدی حتی که اکا اعتقاد ایدوب درون دلدن انی سودیلر بعده برکون انلره چیقوب دیدیکه بکا ندا کلدی که توبه‌ك مقبول اولدی اندن رومه کیتمکه یونلدی ونسطور نام نصرانی‌یی خلیفه ایدوب اکا دیدیکه آلهه اوچدر عیسی ومریم واللهدر ویعقوب نام نصرانی‌یه دیدیکه عیسی نه انس ونه جنیدر بلکه ابن اللهدر بعده ملکا نام نصرانیه دیدیکه آله لم یزلدر وعیسی لایزالدر بعده هربرینی فرادی چاغروب سن بنم ولی خاصمسن دیو مداهنه ایله انی تغریر ایتدی وایرتسی بن کندیمی عیسی علیه السلامك رضاسیچون ذبح ایدیسرین ایمدی سن نصارایی سکا بیلدردیکم طریقه دعوت ایلکل دیوب اندن مذبحه واروب کندوینی ذبح ایتدی بعده اول اوچندن هربری خلقی کندی طریقه‌سنه دعوت ایدوب هربرینه طوائف اتباع ایتدکدنصکره نصاری اعتقاد باطلده اوچ صنف اولدیلر هر صنف ایکی آخر صنفلری تخطئه ایدوب اختلافه دوشدیلر (ولاتقولوا علی الله الاالحق) والله تعالی‌یی تنزیه ایدوب اکا صاحبه وولد اسنادیله افترا ایتمکز (انماالمسیح عیسی ابن مریم رسول الله وکلمته القاها الی مریم وروح منه) زیراکه مسیح عیسی مریمك اوغلیدر الله تعالینك رسولیدر وکن قولندن وجوده کلمش خلقیدرکه انی مریمه القاء ایتدی والله تعالیدن سائر ارواح کبی برروحدر الا بوکه الله تعالی انی کندویه مضاف قیلدی زیراکه اول انك امریله اولدی دینلدیکه روحدن مراد شول نفخدرکه جبرائیل علیه السلام انی مریمك درعنه نفخ ایتدی انکله مریم باذن الله حامل اولوب اول نفخه روح دینلدی زیرا اول بر ریحدرکه روحدن چیقار ودینلدیکه یعنی عیسی علیه السلام الله تعالیدن رحمتدر اکا تابع ومؤمن اولانه ویاخود روح الله تعالیدن وحیدر مریمه بشارتله وجبریل علیه السلامه نفخله وعیسایه کن دینلمسیله (فآمنوا بالله ورسله) ایمدی الله تعالی‌یه ورسوللری لسانیله سزه خبر ویریلنه ایمان کتورکه اول الله تعالی واحددر ولدی والوهیتده شریکی یوقدر وعیسی مریمدن برجزءدر ابسز خلق اولنوبدر الله تعالی ایله انك بیننده نسبت یوقدر (ولاتقولوا ثلاثة) آلهه اوچدر والله تعالی ثالث ثلاثه‌در دیمکز (انتهوا خیرالکم) تثلیثدن منتهی اولك که اول قولدن انتها کز سزه خیرلودر (انماالله اله واحد) الله تعالی بالذات اله واحددر هیچ بروجهله انده تعدد یوقدر (سبحانه ان یکون له ولد) انی تنزیه ایدرینکه انکچون ولد اوله (له مافی السموات ومافی الارض) سموات وارض ومابینهماده‌کی اشیانك خلق وملکی جمله انکدر انده برمماثلی شیء یوقدرکه انی ولد اتخاذ ایده (وکفی بالله وکیلا) الله تعالی وحدانیتنه

عودتلرندنصکره ابوسفیان کله‌جك سنه بدر صغراده محاربه‌یی بیان ایتمکله اویله اولسون ان شاء الله جوابی ویرلدی نعیمك اخافه‌سی بو ماده‌ده اوله دینلمش نه ایسه بهر حال مؤمنلرك جوابی (حسبنا الله ونعم الوکیل) درسنهٔ آتیه‌ده حضرت پیغمبر علیه السلام محاربان احد وسائردن بیك بشیوز مجاهد ایله بدره کیدوب سکز کون انده توقف ومسلمینك تجارت متاعلری اولمغله اخذ وعطا ایله وافر سودمند اولدیلر ابو سفیان جرأت ایده‌میوب «مرالظهران اندن» کیرو دوندی اشبو آیات مبشرات سابقه‌لرك سبب نزوللرینی بووقوعات اشعار ایدر الله اعلم (انما ذلکم الشیطان یخوف اولیاءه فلاتخافوهم وخافون ان کنتم مؤمنین) سزی تخویف ایچون ابوسفیان اتباعیله سزچون جمع اولمشدر دینلر شیطاندرکه رسول اللهله جهاده چیقمیان اولیاسنی یعنی یقین دوستلرینی اخافه ایدر یاخود شیطانك دوستی اولان ابوسفیان واتباعی سزی تخویف ایدر ایمدی انلردن خوف ایتمیك

كندى شاهد يتركه اكرچه انك غيرى شهادت ايتمزسه‌ده وياخود خلقك امورينه اول وكيل يتركه جمله‌سى اكا محتاجدر اول ايسه انلردن غنيدر ﴿لن يستنكف المسيح ان يكون عبدالله﴾ عيسى عليه السلام الله تعالى‌يه عبد اولمقدن انفه وتعظم ايتمز زيرا عبوديت اكا نهايت شرفدر ومذلت واستنكاف الله تعالينك غيرى‌يه عبوديتده اولور روايت اولنديكه وفد نجران پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلركه يامحمد سن بزم صاحبمز عيسى عليه السلامه عيب اسناد ايدوب اول الله تعالينك عبديدر ديرسن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انلره عيسى عليه السلامه عار وعيب دكلدركه اول الله تعالى‌يه عبد اوله ديدى اويله اولسه انك اشبو قولنى مصدق آيت مذكوره نازل اولدى ﴿والملائكة المقربون﴾ وكذلك الله تعالى‌يه عبيد اولمقدن ملائكهٔ مقربين دخى انفه وتعظم ايتمزلر اشبو آيتله استدلال ايدر ملائكه‌يى انبياء اوزره تفضيل ايدنلر زيراكه عيسادن ملائكه‌يه ارتقاء بيورلدى ارتقاء ايسه ادنادن اعلايه اولور لكن بونلر ايچون حجت دكلدر زيراكه حق تعالينك انى ديمسى ملائكه‌نك مقامى بشر مقامندن ارفع اولمسنى بيان ايچون دكلدركه بلكه ملائكه‌يى آلهه‌در دينلرك قولنى رد ايچوندر نتكيم مسيح ابن الله دينلرك قولنى مسيح الله تعالى‌يه عبد اولمقدن استنكاف ايتمز قوليله رد ايلدى ﴿ومن يستنكف عن عبادته ويستكبر فسيحشرهم اليه جميعا﴾ شول كمسه‌كه الله تعالينك عبادتندن ترفع ايده اول الله تعالى انلرى جميعا حشر ايدر ﴿فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيوفيهم اجورهم﴾ اما شونلركه الله تعالى‌يه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشليه‌لر انلرك اعمالى ثوابن تتميم ايدر ﴿ويزيدهم من فضله﴾ وجنتده كوزلر كورمدك وقولاقلر ايشتمدك وبشر قلبنه خطور ايتمدك اجور وكراماتى فضلندن زياده ايدر ﴿واما الذين استنكفوا واستكبروا فيعذبهم عذابا اليما﴾ واما شونلركه الله تعالى‌يه عبادتدن ترفع ايده‌لر اول انلرى عذاب وجيع ايله تعذيب ايدر ﴿ولا يجدون لهم من دون الله وليا ولا نصيرا﴾ حالبوكه انلر كنديلرين الله تعالينك غضب وقهرندن تخليصه قادر بر قريب ويا بر مانع بوليمزلر ﴿يا ايها الناس قد جاءكم برهان من ربكم وانزلنا اليكم نورا﴾ ياناس ربكز جل شانه‌دن محمد صلى الله تعالى عليه وسلم معجزات ظاهره ايله كلديكه اندن بشر عاجز اولور وسزه قرآن انزال ايتديكه اول حلال وحرامى وهدى وضلالى بيانده شفاء صدر ويرر يعنى سزه دلائل عقل وشواهد نقل كلدى اويله اولسه سزه نه عذر ونه علت قالدى ﴿فاما الذين آمنوا بالله واعتصموا به﴾ اما شونلركه الله تعالى‌يه ايمان كتوروب انكله كنديلرين زيغ شيطاندن منع ايتديلر ﴿فسيدخلهم فى رحمة منه وفضل﴾ الله تعالى رحمتندن ايمان وعمللرى اراسنده تقدير ايتديكى ثوابه وانك اوزره زائد احسانه ادخال ايدر ﴿ويهديهم اليه صراطا مستقيما﴾ وانلره وعد اولنان صراط مستقيمه ارشاد ايدركه اول دنياده اسلام وطاعتدر وآخرتده طريق جنتدر ﴿يستفتونك﴾ يامحمد سكا كلاله‌دن سؤال ايدرلر روايت اولنديكه جابر بن عبدالله رضى الله تعالى عنه مريض اولوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انك عيادتنه واردقده ديديكه يارسول الله بنم كلالتم واردر مالمى نيجه ايده‌يم اويله اولسه بو آيت نازل اولدى دينلديكه احكامدن آخر نازل اولان اشبو آيت كريمه‌در ﴿قل الله يفتيكم فى الكلالة﴾ ديكه الله تعالى سزه كلاله حقنده افتا ايدركه اول موروث منه اولان ميتك ورثه‌سنده والد وولددن هيچ برى اولمامقدر ﴿ان امرؤ هلك ليس له ولد وله اخت فلها نصف ما ترك﴾ بركسه‌كه

سز مؤمنلر سكز بندن خوف ايدك ﴿ولا يحزنك الذين يسارعون فى الكفر انهم لن يضروا الله شيئا يريد الله الا يجعل لهم حظا فى الآخرة ولهم عذاب عظيم﴾ اهل كفر طرفندن اولنلرك جنكدن تخلفده مسارعتلرى سنى محزون ايتمسون انلر الله تعالينك دوستلرينه برشى ضرر ايتمزلر انلر ايچون آخرتده هيچ بهره اولممقلغى الله تعالى مراد ايدر وانلر ايچون عذاب عظيم واردر ﴿ان الذين اشتروا الكفر بالايمان لن يضروا الله شيئا ولهم عذاب اليم﴾ انلركه ايماندن بدل كفرى اختيار ايتديلر انلر الله تعالينك عبادينه احسان ايتديكى دين اسلامه هيچ ضرر ايتمزلر بلكه ضررلرى كندولره عائددر وانلر ايچون عذاب اليم واردر ﴿ولا يحسبن الذين كفروا انما نملى لهم خير لانفسهم انما نملى لهم ليزدادوا اثما ولهم عذاب مهين﴾ اول كافرلر ايچون ويرديكمز مهلت وعمرى كندولره خيرلودر ظن ايتمسونلر انجق انلره امهالمز كناهلرينك زياده‌لكى ايچوندر وانلر ايچون

فوت اولديغنده اوغلى اولميوب لاب وام ويالاب اختنى ترك ايده اول اخت ايچون اول متوفى تركه‌سنك نصفى واردر ﴿وهو يرثها ان لم يكن لها ولد﴾ واكر امر عكس اولورسه يعنى بر مرأه فوت اولديغنده اوغلى اولميوب لاب وام ويالاب اختنى ترك ايدرسه اول اخ اول مرأهٔ متوفاة تركه‌سنك جميعنه وارث اولور ﴿فان كانتا اثنتين فلهما الثلثان مما ترك﴾ واكر فوت اولديغنده اوغلى اولميان كشينك لاب وام ويالاب ايكى ويا اكثر اختلرى قالورسه انلرك جميعيچون متوفى تركه‌سنك ثلثانى حقلرى واردر ﴿وان كانوا اخوة رجالا ونساء فللذكر مثل حظ الانثيين﴾ واكر فوت اولديغنده اوغلى اولميان كشينك لاب وام ويالاب اخوة واخواتى قالورسه انلردن هر براخ ايچون ايكى اخت نصيبى واردر ﴿يبين الله لكم ان تضلوا﴾ الله تعالى سزه بيان ايدر شول ضلالكزيكه تخليه اولنسكز اول سزك شان وطباعكز دندر تاكه اندن صاقنوب خلافن ايشليه‌سز وياخود سزه حق وصوابى بيان ايدر ضلالته وقوعكز كراهتيله تاكه ضلالته واقع اولميه‌سز ﴿والله بكل شئ عليم﴾ الله تعالى هر شيئه عالمدر

سورة المائدة وهى ثلاث وعشرون ومائة آية مدنية الا ❊ اليوم اكملت لكم دينكم ❊ آيتى عرفاتده نازل اولمشدر

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿يا ايها الذين آمنوا اوفوا بالعقود﴾ يامؤمنلر الله تعالينك عبادى اوزره عقد والزام ايتديكى تكاليفه وفا ايدك وياخود برى برلريكز بيننده‌كى امانات ومعاملات عقودنه وفا ايدك اول ايكى نوع عقودك هربرينه وفا كركسه واجب ويا مندوب اولسون ﴿احلت لكم بهيمة الانعام﴾ سزه بهيمهٔ انعام حلال قيلندى بهيمه هر صيددركه مميز اولميه وانعام ابل وبقر وغنم ومعزدر ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر بهيمهٔ انعام ايله مراد شول اجنه‌دركه امهاتلرى ذبح ويانحر اولنديغنده بطنلرنده اول ميته بولنور اكثر علماء انك حلنه ذاهبلردر * قال ابو سعيد قلنا يارسول الله ننحر الناقة ونذبح البقرة والشاة ونجد فى بطنها الجنين نلقيه ام نأكله قال كلوه ان شئتم فان ذكاته ذكاة امه * ابو سعيد رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديدككه يارسول الله بز ناقه‌يى نحر وبقره وشاتى ذبح ايدوب قارنلرنده جنين بولورزانى براغه‌لممى وياخود يه‌لممى بيورديكه ديلرسكز انى ييكز اناسنك ذبحى اكا ذبحدر وبعضلر ايدر اناسنك ذبحى اكا ذبح اولمسى اكر خلقى تمام اولوب قيللرى بتمش ايسه‌دركه اول سعيد بن المسيبك دخى قوليدر ابو حنيفه رضى الله تعالى عنه ايدر جنينك اكلى حلال اولمز اكر اناسنى ذبحندنصكره اول ميت چيقارسه * كلبى ايدر بهيمه الانعامله مراد انعامك وحشيسيدركه اول ظبا وبقر وحشى وحمر وحشيدر اكا بهيمه دينلمسى تميزدن مبهم اولمسيدر ﴿الا ما يتلى عليكم﴾ الا شول اشياكيم سزه ﴿حرمت عليكم الميتة﴾ آيتنده تحريمى ذكر اولور ﴿غير محلى الصيد وانتم حرم﴾ محرمين اولديغكزده صيدى حلال ايتمز اولديغكز حالده يعنى سزه انعامك كليسى حلال قيلندى الا انعامدن وحشى اولان دكل زيراكه اول صيددر حال احرامده اول سزه حلال اولمز ﴿ان الله يحكم ما يريد﴾ الله تعالى تحليل وتحريمدن ديلديكيله حكم ايدر ﴿يا ايها الذين آمنوا لا تحلوا شعائر الله﴾ يامؤمنلر الله تعالينك شعائرنى حلال ايتمكز اول شعائرله مراد اعمال حجدر ويا محرمات احرامدر وياحرمدر ويا الله تعالينك اوامر ونواهيسيدر دينلديكه شعائر الله ايله مراد شول

خوار ورسواى ايديجى عذاب واردر ﴿ما كان الله ليذر المؤمنين على ما انتم عليه حتى يميز الخبيث من الطيب وما كان الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبى من رسله من يشاء فآمنوا بالله ورسله وان تؤمنوا وتتقوا فلكم اجر عظيم﴾ اى منافقلر مؤمنلرى كزلوده طعن وظاهرده استهزا اوزره اولديغكز حاله الله تعالى سزى ترك ايتمز تاكه خبيث ايله طيبى تميز ايدر وسزى قلوبده اولان كفر وايمان غيبنه مطلع ايتمز ولكن پيغمبرلرندن ديلديكنى انتخابله بعض مغيباتى اكا بيلدرر امدى مغيباتى بيلن الله تعالى‌يه وبيلدرديكى رسوللرينه ايمان ايدك اكر بووجهله ايمان وشرك ونفاقدن اتقا ايدرسكز سزكچون اجر عظيم واردر * منافقلر بربرينه محمد بويله بيوك دعواده مع هذا بزم قلبمزدن غافل كه كيم مخلص كيم منافقدر ديملريله بو آيت كريمه نازل اولدى يعنى يوم احدده خبيث ايله طيب تميز اولندى ﴿ولا يحسبن الذين يبخلون بما آتيهم الله من فضله هو خيرا

هدايادركه بعيرك سنامى صفحه‌سنه طعن اولوب اندن دم اساله ايديله تاكه انكله اول هدى
ايدوكى بيلنه امام شافعى هديى اشعارده بقر ايله قياس ايتدى اماكه غنم جرحله اشعار
اولنمز زيراكه اول ضعيف اولديغندن جرحى متحمل اولمز * وامام ابو حنيفه عندنده هدى
اشعار اولنمز اكرچه اول ابل وبقر ايسه‌ده (ولاالشهرالحرام) ودخى اشهر حرمده قتالى
حلال ايتمكز (ولاالهدى) ودخى بيت شريفه اهدا اولنانى حلال ايتمكز اول كرك بعير
ويابقر وياغنمدر اشبو قول شريف بيت‌اللهه اهداده وهديه امادەنك نحر عنده وهديى محلنه
ايركورمدن ذبحى حرمتنده اصلدر وهديدن اكلك منعنه دليلدر (ولاالقلائد) وهديدن
ذوات قلائدى دخى حلال ايتمكزكه اول شول هديدركه نعل ويالحاء شجر وياغيريدن اكا
برشئ تقليد اولنه كيم انكله اول هدى ايدوكى بيلنوب اكا كمسه تعرض ايتميه (ولاآمين
البيت الحرام) ودخى بيت حرامك زيارتن قصد ايدنلرك قتالن حلال ايتمكز انلر كركسه
مؤمنلردن حجاج وياعماردر ويا مشركلردن زعملرنده ثواب قصدى ايچون وياخود معاش
حاجه توسعه ايچون نعم كثيره ايله كلنلردر بعده مشركين حقنده * اقتلوا المشركين حيث
وجدتموهم * آيتيله نسخ اولندى (يبتغون فضلا من ربهم ورضوانا) انلر ربلرى جل‌شانه‌دن
تجارتله رزق وزعملرنجه رضاسين ديلر اولدقلرى حالده (واذا حللتم فاصطادوا) قچانكه
احرامدن چيقه‌سز سزه صيد مباح اولور ديلرسكز صيد ايدك (ولايجرمنكم شنآن قوم ان صدّوكم
عن المسجد الحرام ان تعتدوا) سزى مكه مشركلرينك مسجد حرامدن صد ايتدكلريچون
اوزلرينه بغض وعداوتكز قتل واخذ اموال ايله اعتدايه سزى تحميل ايتمسون (وتعاونوا
على البرّ والتقوى) اوامره متابعت ومناهيدن مجانبتده برى برلريكزه نصرت واعانت ايدك
(ولاتعاونوا على الاثم والعدوان) اماكه كفروظلمه ويامعصيته وبدعته اعانت ايتمكز اشبونكله
مالكيه استدلال ايتديلركه كشى كندويى خمر مثلنى حمل ايچون ايجارى باطل اوله وكذلك خماره
عنب وباغى‌يه سلاح بيعى باطل اوله وبالجمله معاصى اهلنه مبتلا اولديغى معصيته عون اولورشئ
ويرمك حرام اوله اكرانى اول صددنده اولديغى معصيتى ايتمك ايچون آلور ايدوكى بيلنورسه
(سئل النبى صلى الله تعالى عليه وسلم عن البرّ والاثم فقال البرّ حسن الخلق والاثم ماحاك فى نفسك
وكرهت ان يطلع عليه الناس * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه برّ واثمدن سؤال
اولندقده ديديكه برّ حسن خلقدر واثم اول شيئدركه نفسكده اول راسخ اوله وناسك اكا مطلع
اولملرنده كراهت ايده‌سن (واتقوا الله) الله تعاليدن قورقوب امرنه اطاعت ايدككه
(ان الله شديدالعقاب) زيرا الله تعالينك عقابى شديد وانتقامى اشددر (حرمت عليكم)
سزه حرام قيلندى (الميتة) شول مأكول اللحم حيوانك اكلى‌كه موتى ذكات شرعيه ايله
اولميه (والدم) ودمكه مسفوح اوله يوخسه انهاردنصكره عروقده قلان ومسفوح اولميان
كبد وطحال كبى مباحدر (ولحم الخنزير) وخنزيرك لحم وسائر اجزاسى (وماأهل لغيرالله به)
واول شيئكه انك ذبحى اوزره اسم اللهك غيرى ذكر اولنه اشبوقولله استدلال ايدراول كمسه‌كه
اهل كتابك اعياد وكنائسلرى ايچون ويامسيح اسمنه ذبح اولنان شيئك اكلنى تحريم ايدر
(والمنخنقة) واول حيوانكه خنقله اماته ايديله (والموقوذة) واول حيوانكه خشبله اورلغله

لهم بل هو شر لهم سيطوقون
مابخلوا به يوم القيمة ولله
ميراث السموات والارض
والله بما تعملون خبير)
الله تعالينك فضل وكرمندن
ويرديكى شيئى انفاق ايتميوب
بخل وامساك ايدنلر ظن
ايتمسونلركه اول بخل انلره
خيرلودر بلكه انلر ايچون
شردركه اول امساك
ايتدكلرى مال قيامت
كونده بيونلرينه آتشدن
حلقه اولور سموات
وارضده اولان مال
وملكك وارثى الله تعاليدر
* اول امساكله هلاك اولنلره
همان عقوبتى قالور * الله
عظيم الشان منع واعطادن
ايشلديككز عملى بيلور
* حديث شريفده
واردركه بر كيسه‌يه
الله تعالى مال ويروب انك
اول كيسه زكاتنى ويرميه
قيامتده اول مال اكابر كل
باشلو ييلان صورتنده
كلوركه انك زهرناك ايكى
ديلى اولور واول كيسه‌نك
بوينه طولانوب بن سنك
مال وخزينه‌كم ديه‌رك ايكى
يكاقلرينى الى ماشاء الله
صوقمقده‌در (لقد سمع الله
قول الذين قالوا ان الله
فقير ونحن اغنياء سنكتب
ماقالوا وقتلهم الانبياء بغير

قتل اولنه اشبو موقوذه‌دندر شول صيدكه سهمك عرضيله ويابندقه ايله وياكلبك صدمه‌سيله
قتل اولنه (والمتردّية) واولكه يوكسك يردن دوشمكله مقتول اوله وبو معناده‌دركه صيد
اكاسهم اصابتندن يره دوشمكله مقتول اوله (والنطيحة) واولكه انى برآخرى سوسمكله مقتول
اوله (وماأكل السبع) واولكه اندن سبع اكليله مقتول اوله وبومعناده‌دركه كلب ارسال اولنوب
امساك ايتديكى صيدين اكل ايده (الا ماذكيتم) مكركه اشبوذكر اولنان اشيادن اولەكه انك
ذكاسنه ايريشه‌سزكه اول فرى اوداج وانهار دمدر * واقل ذكاة قطع مرئ وحلقومدر
واول جائزاولوركه هر محددله‌كه جرح ايده اول كركسه حديد وياقصب ويازجاج وياحجردر
الاسن وظفرايله دكل زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سن وظفرله ذبحدن نهى ايدوبدر
وسبعك جرح وياادن برشئ اكلندنصكره ذبح اولنانك اكلى حلال اولور اكرانده حيات
وار ايكن ايريشيلوب ذبح اولنورسه واماكه سبعك جرحيله اول مذبوح حالتنه ايررسه
اول ميته حكمنده اولوب اكلى حلال اولمز اكرچه ذبح اولنورسه‌ده ومترديه ونطيحه دخى
انجليندركه مذبوح حالتنه ايرمدين حياتده ايريشيلوب ذبح اولنورسه اكلى حلال اولور على
رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه اكرموقوذه ومترديه ونطيحه‌نك ذكاسنه ايريشيلورسه حالبوكه
اول يدنى ويارجلنى تحريك ايدر اكلى حلال اولور واكر هواده‌كى صيدرمى ايتديكى سهمك
اصابتندن يره دوشوب اولسه اكلى حلال اولور زيرا انك يره دوشمسى ضرورىدر واما اول
جبل وياشجر اوزره دوشوب بعده ترديدن ميت اولورسه اول مترديه‌دن اولوب اكلى حلال
اولمز مكركه سهم انك هواده ايكن مذبحنه اصابت ايده اويله اولسه وقوعى هرنه كيفيت اوزره
اولورسه اكلى حلال اولور زيرا سهمك مذبحنه اصابتيله اكاذبح حاصل اولوبدر (وماذبح
على النصب) واولكه نصب اسمنه ذبح اولنه روايت اولنديكه بيت شريفك حولنده اوچيوز
التمش حجر منصوبه وار ايديكه اهل جاهليت اكاعبادت وتعظيم ايدرلردى وانلر ايچون ذبح دخى
ايدرلردى (وان تستقسموا بالأزلام) وازلامدن قسم وحكم طلبى دخى حرام قيلندى ديلديكه
انكله مراد اهل جاهليت قچان برفعلى قصد ايتسه‌لر اوچ اقداح احضار ايدوب برينه ربى امر
ايتدى وبرينه ربى نهى ايتدى وبرينه غفلت يازرلردى بعده انلرى ضرب ايدوب اكرامر قدحى
چيقارسه انى ايشلرلر نهى چيقارسه ترك ايدرلر غفلت چيقارسه انى تكرار ضرب ايدرلردى
واستقسامك معناسى ديلديكه جاهليت عادتى اوزره جزورى اقداحله قسمت ايتمكى طلبدر اشبو قول
شريف دلالت ايدركه قمار وتنجيم ورمل وانك مشاكلى حرام اوله (ذلكم فسق) اشبو استقسام فسقدر
زيراكه علم غيبه دخولدر وانى علم غيبه طريق اعتقادى ضلالدر والله تعالى‌يه افترادر مجاهد ايدر
انكله مراد فارس وروملك كعابيدركه انكله قمار ايدرلر * وشعبى وغيرى ديديلركه ازلامكه
حصاى بيضله ضرب اولنور فعلدر عربه مختصدر وكعاب ايسه عجمكدر سفيان بن وكيع ايدركه
انكله مراد شطرنجدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من تكهن او استقسم او تطير
طيرة ترده عن سفره لم ينظر الى الدرجات العلى من الجنة يوم القيامة * پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم ايدر بركمسنه‌كه كاهنلك ايده ويا استقسام ايده ويا برشيئله تطير ايدوب سفردن
رجوع ايده يوم قيامتده اول جنتدن درجات عاليه‌يه نظر ايتمز (اليوم يئس الذين كفروا

حق ونقول ذوقوا عذاب
الحريق) تحقيق حق جل
وعلا شول كيسه‌لرك
الله تعالى فقير وبز اغنيايز
ديدكلرى قولنى ايشتدى
انلرك اول كلامنى وبغير
حق انبيايى قتل ايتدكلرينى
حفظه ملكلرينه امر ايله
يازارز وانلرى ناره ادخال
ايله عذاب محرق دادك
ديرز * مرويدركه
پيغمبريمز عليه السلام
بنو قينقاع يهوديلرينه
ابوبكر رضى الله عنه ايله نامه
كوندروب اسلامه كلمكه
وصلوة مفروضه‌يى ادا ايتمكه
و ماللرينك زكاتنى ادا ايله
قرض حسنى ايفا ايتمكه امر
ايلدى «فنحاص بن عازوراء»
نام يهودى بدايت آيت
اولان كلامى سويلدكده
صديق رضى الله عنه اكا
بر طپانچه اوروب اكر
بينمزده عهد اولميدى
شمدى بوينكى اوروردم
ديدى اندن كلوب پيغمبر
عليه السلامه شكايت ايلدى
فنحاص اول قولنى انكار
ايتمكله بوآيت كريمه نازل
اولدى (ذلكم بما قدمت
ايديكم وان الله ليس بظلام
للعبيد) سزه بو عذاب
اللريكزك يعنى فعللريكزك
تقديم ايلديكى قتل انبيا

من دینکم) اشبو زمان حاضرده ومستقبلده دینکزی ابطالدن ویا آنی ترك ایدوب دین
کفاره رجوعدن کافرلر مأیوس اولدیلر زیراکه کفار طمعده ایدیلرکه مسلمین انلرك دیننه
عودت ایده اسلامه قوت کلیجك اندن مأیوس اولدیلر (فلا تخشوهم واخشون) ایمدی سز
انلرك اوزریکزه غلبه ایتملرندن خوف ایتمکز بلکه خوفکزی خاصة بندن ایدك (الیوم اکملت لکم
دینکم) اشبو کونده دینکزی اکمال ایتدك نصارا وسائر ادیان اوزره اظهارله ویا قواعد
عقاید اوزره تنصیص واصول شرایع وقوانین اجتهاده توفیقله * ابن عباس ایدر اشبو آیتدن
صکره حلال وحرامدن وفرائضدن برشیء نازل اولمدی اندن برروایتده ربا آیتی بوندنصکره
نازل اولدی (واتممت علیکم نعمتی) وهدایت وتوفیقله ویا اکمال دینله ویامکه فتحیله ومنار
جاهلیتی هدمله نعمتی سزه اکمال ایتدم (و رضیت لکم الاسلام دینا) وسزك ایچون ادیان
بیننندن دین اسلامی اختیار ایتدم * عمربن خطاب رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه یهوددن
بررجل اکا دیدیکه یاامیرالمؤمنین سزك کتابکزده برآیت واردرکه انی اوقورسز اکر اول
معشر یهوده نازل اولسه اول کونی برعید اتخاذ ایدردك که * الیوم اکملت لکم دینکم *
آیتیدر عمر رضی الله تعالی عنه دیدیکه بز اول کونی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه انك
نازل اولدیغی مکانی بیلورزکه اول جمعه کونده عرفه‌ده قائم ایکن ایدی یعنی اول برعیدمز
کونده ایدوکنه اشارت ایدی ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اول کونده بش عید جمع اولدیکه
اول جمعه وعرفه وعید یهود وعید نصاری وعید مجوس ایدی حال بوکه اندن اولده ونه صکره‌ده
برکونده اهل ملل اعیادی نه جمع اولمش ونه اوله‌جقدر روایت اولندیکه بو آیت نازل اولیجق
عمر رضی الله تعالی عنه آغلدی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا نیه اغلرسن دیجك دیدیکه
دینمز امرنده خیرمز زیاده اولمقده ایدی برشیء کامل اولیجق من بعد نقصه عودت ایدیسرد
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی تصدیق ایتدی اویله اولسه بو آیتك نزولندنصکره پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم سکسان برکون معمر اولوب هجرتك اون برنجی سنه‌سی ربیع اولنك
اون ایکنجی کیجه‌سی کچدکده زوالدنصکره ویاایك اون ایکنجی کونده وفات ایتدی صلی الله تعالی
علیه وسلم (فمن اضطر فی مخمصة) برکسه‌که مجاعه حالنده اشبو ذکر اولنان محرماتدن برشیء
تناولنه مضطر اوله (غیر متجانف الاثم) اثمه مائل ومنحرف اولمدیغی حالده اکلی تلذذ ایچون
ویاحد شبعی تجاوز ایچون اولمامغله (فان الله غفور رحیم) الله تعالی غفور ورحیمدر انی اول
محرماتدن اکلی اوزره مؤاخذه ایتمز (یسئلونك ماذا احل لهم) سکا سؤال ایدرلرکه مطاعمدن
انلره نه شیء حلال قیلندی (قل احل لکم الطیبات) دیکل که سزه طیبات حلال قیلندیکه اول
هرشیئدرکه طباع سلیمه آنی استخباث ایتمیه اندن متنفر اولمیه (وما علمتم من الجوارح) ودخی سباع
بهایم وسباع طیردن تعلیم ایتدکاریکزك صیدی سزه حلال قلندی (مکلبین) اکا صیدی تعلیم ایدر
اولدیغکز حالده (تعلمونهن مما علمکم الله) اول سباع بهائم وسباع طیره تعلیم ایدرسز شول علمدنکه
الله تعالی انی سزه رسول علیه السلام لسانیله تعلیم ایلدیکه اول جارحك صاحبی ارسال ایله صیده
اتباع ایدر وصاحبی زجرایله منزجر وعودتیله انصراف ایدر وصیدی صاحبیچون امساك ایدوب
انی اکلدن امتناع ایدر (فکلوا مما امسکن علیکم) ایمدی جوارحك سزیچون امساك ایتدکاری

وسائر کبی وبالاریکزك
سببیله‌در والله عظیم الشان
قوللرینه ظلم ایدر دکلدر
(الذین قالوا ان الله عهد الینا
الا نؤمن لرسول حتی
یأتینا بقربان تأکله النار
قل قد جاءکم رسل من قبلی
بالبینات وبالذی قلتم فلم
قتلتموهم ان کنتم صادقین)
رؤساء یهوددن برجماعت
دیدیلرکه الله تعالی بزه
تورتده امر و وصیت
ایتدیکه بر رسوله ایمان
ایتمیه‌لم تاکه نار سماویه
انی اکل ایدر قربانله بزه
کلمینجه یا محمد سن انلره
دیکه بندن مقدم زکریا
ویحیی وشعیا وسائر
رسوللر معجزات
و دیدیککز قربانله سزه
کلمشلر ایدی اکر سز
صادقلر ایسه‌کز نیچون
انلری قتل ایتدیکز *
مرویدرکه بنی اسرائیله
قربان اکلی حرامیدی
قچان بر ماده ایچون قربان
ایتسه‌لر انی بر سقفسز
خانه‌یه وضع ایدوب اول
زمانك پیغمبری درون
خانه‌ده مناجاتده ایکن
رؤسای بنی اسرائیل انك
قبولنه انتظارا خارج
خانه‌ده باش اکوب متوجه
اولورلردی کوکدن

(صیددن)

صیددن اکل ایدك که اول جوارحك اندن یمدیکیدر زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
عدی بن حاتم رضی الله تعالی عنه دیدیکه * وان اکل منه فلاتأکل انما امسك علی نفسه * اکر
کلبك صیدندن اکل ایدرسه سن اندن اکل ایتمکل زیرا اول انی کندی ایچون صید ایدوبدر
بوخسه سنکیچون دکل بعضیلر دیدیکه سباع طیرده بو خصلت شرط دکلدر زیرا انی تعلیمده بوحده
ایرکورمك متعذردر (واذکروا اسم الله علیه) انی صیده ارسالکزده و ذکاته ادراککز عندنده
الله تعالینك اسمنی ذکر ایدك (واتقوا الله) الله تعالیدن قورقوب حرام ایتدیکی اشیایی تناولدن
صاقنك (ان الله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر اعمالکزك دقیق وجلیلنده مؤاخذه
ایدر اشبو دلیلدرکه حیوانی تعلیم ولاجل المصلحه انی ضرب جائز اوله وصید ایچون کلب اتخاذی
مباح اوله وبرقوم تسمیه امریله استدلال ایتدیلرکه صیددن اوزرینه تسمیه اولنمیان حلال اولمیه
وتسمیه اوزره اقتصاردن اکا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه صلاة ضمی جائز اولمیه (الیوم
احل لکم الطیبات) اسم الله ایله اولان ذبایح سزه حلال قیلندی (وطعام الذین اوتوا الکتاب
حل لکم) واهل کتابك ذبایح وسائر اطعمه‌سی سزه حلالدر (وطعامکم حل لهم) وسزك طعامکز دخی
انلره حلالدر اویله اولسه سزه حرج یوقدرکه طعامکزدن انلره اطعام ویابیع ایده‌سز (والمحصنات
من المؤمنات والمحصنات من الذین اوتوا الکتاب من قبلکم) ودخی سزه مؤمنه‌لردن ویهودیه
ونصرانیه‌لردن حرائر عفائف نکاحی حلال قیلندی (اذا آتیتموهن اجورهن) قچن انلره مهرلرین
ادا ویا التزام ایده‌سز علماء محصناتك معناسنده اختلاف ایتدیلر اکثرون ذاهب اولدیلرکه انکله مراد
حرائر اوله اویله اولسه هر حره‌نك نکاحی جائز اولور اول کرکسه مؤمنه ویا کتابیه‌در
وکرکسه فاجره ویا عفیفه‌در ودیدیلرکه حر مسلم ایچون امهٔ کتابیه‌یی تزوج جائز اولمز
* مما ملکت ایمانکم من فتیاتکم المؤمنات * دلالتیله‌که امه نکاحنك جوازنه مؤمنه اولمغی شرط
ایلدی وبرقوم دیدیلرکه محصنات ایله مراد عفائفدر اول کرکسه مؤمنه ویا کتابیه‌دن حرائر
ویااماءدر اویله اولسه امهٔ کتابیه‌نك نکاحنی تجویز ایدرلر وبغیه‌نك نکاحنی تحریم ایدرلر
اول کرکسه مؤمنه ویا کتابیه‌در * شعبی ایدر کتابیه‌نك احصانی زنادن استعفاف وجنابتدن
اغتسال ایله‌در (محصنین غیر مسافحین ولا متخذی اخدان) نکاحله اعفا اولوب زنایی مجاهرین
اولمدیغکز وصدیقه اتخاذیله زنایی مسرین دخی اولمدیغکز حالده یعنی محصنات نکاحیله زنایی
اعلان واسراردن متعففین اولك (ومن یکفر بالایمان) اول کمسه‌که شرایع اسلامی انکار
واندن امتناع ایده (فقد حبط عمله وهو فی الآخرة من الخاسرین) انك عملی حبط اولوب
آخرتده خسارات اهلندن اولور (یاایها الذین آمنوا اذا قمتم الی الصلاة) ویامؤمنلر قچان
صلاته قیام اراده ایده‌سز حالبوکه محدثلر سز ظاهر آیت اقتضا ایدرکه هربار صلاته قیام
اراده ایدنه تجدید وضوء واجب اوله لکن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك قول وفعلیله
بیلدك‌که مراد ذکر اولندیغی اوزره اوله * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لاتقبل صلاة
احدکم اذا احدث حتی یتوضأ * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر سزدن بریکزك
نمازی قبول اولمز مکرکه حدث ایتدیکنده آبدست آلوب انی آبدستله قیله * روی عن
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه صلی یوم فتح مکة الصلوات الخمس بوضوء واحد ومسح علی

دخانسز بیاض آتش مهیب
صدا ایله اینوب اول قربانی
یاقر ایدی وقبولنه علامت
اولوردی (فان کذبوك
فقد کذب رسل من قبلك
جاؤا بالبینات والزبر
والکتاب المنیر) اکر
انلر سنی تکذیب ایدرلرسه
ملول اولمه‌سندن مقدم
اولان رسوللر حجتلر
ومعجزه‌لر وصحف واحکام
شرایعی مبین کتابله کلمشلر
ایکن تکذیب اولنمشلردی
(کل نفس ذائقة الموت
وانما توفون اجورکم یوم
القیمة فمن زحزح عن النار
وادخل الجنة فقد فاز وما
الحیوة الدنیا الا متاع الغرور)
هر نفس موتی دادیجیدر
خیر وشردن اعمالکزك
جزاسی قبوردن قیامکزده
تماما اعطا اولنور کیمکه
ناردن تبعید وجنته ادخال
اولنور تحقیق نجات وراحت
بولدی و بو دنیانك
حیاتی انجق غرور وخیالدر
(لتبلون فی اموالکم وانفسکم
ولتسمعن من الذین اوتوا
الکتاب من قبلکم ومن
الذین اشرکوا اذی کثیرا
وان تصبروا وتتقوا فان
ذلك من عزم الامور)
یحق خداسز اموالکزده
تلف وصرفله ونفسلریکزده

خفیه * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مکه‌نك فتحی کوننده صلوات خمسی وضوء واحد ایله ادا ایتدی وخفی اوزره مسح ایتدی وبعضیلر دیدیکه امرمذکور ندب طریقی اوزره‌در اویله اولسه نماز قیلمق مراد ایدنه مندوب اولورکه آبدست اله اکرچه آبدستی وارایسه‌ده * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من توضأ علی طهر کتب الله له عشر حسنات * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکسه‌که آبدستی وارایکن تکرار آبدست آله انکیچون اون حسنه یازیلور وبعضیلر دیدیکه اشبو قول شریف الله تعالیدن رسولنه اعلامدرکه اکا وضوء واجب اولمق نماز قیلمغی اراده ایتدکده اوله یوخسه انك غیری اعمالده دکل اویله اولسه نمازدن غیری اعمالی آبدستسز ایشلمسی جائز اولور * قال ابن عباس کنا عند رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فرجع من الغائط فاتی بطعام وقیل الا تتوضأ فقال لم اصل فأتوضا * ابن عباس رضی الله عنه ایدر بز پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قتنده ایدك قضاء حاجتدن کلیجك اوکنه طعام کتورلدی دینلدیکه یارسول الله آبدست المزمیسز دیدیکه نماز قیلمق اراده ایتدمکه آبدست الام (فاغسلوا وجوهکم یوزلریکزی یوکز ویوزك حدی طولاباش قیلنك بتدیکی محلدن چکه‌نك التنه وارنجه‌در وعرضا ایکی قولاق اراسیدر ایمدی وضوءده بومجموعك غسلی واجب اولور ودخی صویی قاشلرك قیلاری دیبنه وکرپکلرینه وبیق دیبنه وعذار وعنفقه‌یه ایرکورمك واجب اولور اکرچه کثیفه ایسه‌ده واما عارض ولحیه اکر کثیفه اولوب تحتنده‌کی بشره کورنمزسه وضوءده انك باطننی غسل واجب اولمز ظاهرینی غسل کفایت ایدر ولحیه‌دن ذقندن اشاغه‌یه مسترسلك ظاهری اوزره مائی امرارك حکمنده ایکی قول واردر امام ابوحنیفه عندنده اول واجب اولمز زیرا حد رأسدن نازل اولان شعرك حکمنی غسل وجوبنده وجه حکمی کبی اولمزوقول آخرده انك ظاهری اوزره مائی امرار واجب اولور زیراکه الله تعالی وجهی غسله امر ایلدی وجه ایسه اول عضودن مواجهه‌یه واقع اولاندر (وایدیکم الی المرافق) ودخی اللریکزی دیرسکلریکزله بیله‌جه یوکز (وامسحوا برؤسکم) وباشلریکزی مسح ایدك علماء مسح رأسك قدر واجبنده اختلاف ایتدیلر امام مالك دیدیکه جمیع رأسك مسحی واجب اولور تیممده جمیع وجهك مسحی واجب اولمسی کبی * ابوحنیفه دیدیکه ربع رأسك مسحی واجب اولور * وشافعی دیدیکه رأسدن شول دکلونك مسحی واجب اولورکه اکا مسح اسمی منطلق اوله مسح رأسده بعضی تجویز ایدن احتجاج ایتدی آنیکه مغیرة بن شعبه‌دن مرویدرکه (توضأ النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فمسح علی ناصیته وخفیه * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم آبدست آلوب ناصیه‌سی وخفینی اوزره مسح ایلدی اشبو دلیلدرکه جمیع رأسك مسحی واجب اولمیه (وارجلکم الی الکعبین) ودخی ایاقلریکزی طپوقلریکزله بیله یوکز اویله اولسه فرائض وضوء غسل وجه وغسل یدین ومسح رأس وغسل رجلیندر وعلماء نیتك وجوبنه اختلاف ایتدیلر اکثری انك وجوبنه ذاهب اولدیلر زیراکه وضوء عبادتدر اویله اولسه سائر عبادات کبی اولدخی نیتسز صحیح اولمز وبعضیلر ایسه انی واجب دکلدر دیدیلر اول امام ثوری وائمهٔ حنفیه قولیدر وکذلك ترتیبنك وجوبنده دخی اختلاف ایتدیلرکه اول اعضاء وضویی علی الولاء الله تعالینك

جهاد ومرض وقتل وسائرله تجربه اولنورسکز وسزدن مقدم اولان اهل کتاب ومشرکلردن هجو وطعن ورنج خاطره دائر چوق اذیت ایشیدرسز اکر بونلره صبر ایدرسکز وامر الهیه مخالفتدن صاقنورسز تحقیق بو صبر واتقا امور دینه حقله عزم وقصددندر * اهل شرك مکه‌ده بعد الهجره مهاجرینك مالنه تعدی ویهود ونصاری اهل اسلامی هجو وطعن ایده‌جکلرینی الله تعالی قبل الوقوع خبر ویروب صبر واتقا ایله امر بیوردی (واذ اخذ الله میثاق الذین اوتوا الکتاب لتبیننه للناس ولا تکتمونه فنبذوه وراء ظهورهم واشتروا به ثمنا قلیلا فبئس مایشترون) یاد ایله شول وقتیکه الله تعالی کتاب ویریلنلردن یعنی علمالرندن عهد وپیمان الدیکه اول کتابلرنده اولان شان محمد علیه السلامی بلا کتم ناسه بیان واعلان ایده‌لر انلر ایسه اول عهده عدم التفات ایله آردلرینه براقدیلر ورشوت اوله‌رق ثمن قلیل ایله اول میثاقی صاتدیلر نعیم جاودانی‌یه خطام فانی‌یی بدل ایتمك

ذکر ایتدیکی ترتیب اوزره غسلدر بر جماعت انك وجوبنه ذاهب اولدیلرکه اول مالك شافعی واحمد واسحاق قولیدر * زیراکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن ترتیبسز توضی ایتدیکی بزه نقل اولنمامشدر انك اکا دوامی وجوبنه دلیلدر (وان کنتم جنبا فاطهروا) اکر جنب اولسه‌کز غسل ایدك (وان کنتم مرضی او علی سفر او جاء احد منکم من الغائط او لامستم النساء) واکر خسته ویا مسافر اولسه‌کز ویا بریکز قضاء حاجتدن کلسه‌کز ویا نسایه جماع ایتسه‌کز (فلم تجدوا ماء) بعده اشبو طهارت ایجاب ایدر حالاتك هر قنغیسی ایسه اکا وفا ایدر ویا استعمالنه امکانسزایرر صوبولمزسکز (فتیمموا صعیدا طیبا) ایمدی وجه ارضدن بر شیئ طاهره قصد ایدك (فامسحوا بوجوهکم وایدیکم منه) اندن یوزلریکزی واللریکزی دیرسکلریکزله بیله وجه ارضدن قصد ایتدیککز شیئ طاهرله مسح ایدك نتکم تیمم بحثنك ذکری بشنجی جزئك اولکی حزبنده چکمشدر (ما یرید الله لیجعل علیکم من حرج) حق تعالی سزه صلاة ایچون مائك وجودی عندنده انی استعماله تطهر امری ومائك عدمی عندنده تیممله امری سزه تضییق اراده ایتمز (ولکن یرید لیطهرکم) بلکه احداث وجنابات وذنوبدن تطهیریکزی اراده ایدر (ولیتم نعمته علیکم) وابدانکزی مطهره وذنوبکزی مکفره اولان شیئی سزه تکلیف ایله اوزریکزه دینکزه نعمتك اتمامن اراده ایدر (لعلکم تشکرون) تاکه انك نعمتنه شکر ایده‌سز * روی ان عثمان رضی الله تعالی عنه توضأ بالمقاعد ثلاثا ثلاثا ثم قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول من توضأ وضوئی هذا خرجت خطایاه من وجهه ویدیه ورجلیه روایت اولندیکه عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه توضی ایدوب یوزینی واللرینی وایاقلرینی اوچر اوچر یودغندنصکره دیدیکه بن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه دیر برکیمسه‌که بنم اشبو وضوءم کبی توضیٔ ایده یوزندن واللرندن وایاقلرندن خطالری چیقه * وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مامن امرئ یتوضأ فیحسن وضوءه ثم یصلی الصلاة الا غفر الله له ما بینه ومابین الصلاة الاخری حتی یصلیها * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکمسه‌که آبدست آلوب وشروط وآدابنی رعایتله انی تحسین ایده بعده مکتوباتدن وقتی داخل اولانی اداء ایده حق تعالی انك اول اداء ایتدیکیله اندن اول اداء ایتدیکی مکتوبه بیننده ایشلدیکی خطالری یارلغار (واذکروا نعمة الله علیکم) الله تعالینك سزه ویردیکی اسلام نعمتنی ذکر ایدك که اول سزه منعمی آکدرروشکرنه قندرر (ومیثاقه الذی واثقکم به) ودخی شول عهدنی ذکر ایدك که سزکله معاهده ایتدی (اذ قلتم سمعنا واطعنا) شول وقتن که محبوب ومکروهدن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه سمع وطاعه ایده‌لم دیدیکز دینلدیکه اول میثاق ایله مراد ذریة آدمك عالم ذره‌ده‌کی عهد ومیثاقلریدر (واتقوا الله) الله تعالیدن قورقوب نعمتلرین اونوتمکز ومیثاقنی نقض ایتمه‌کز (ان الله علیم بذات الصدور) الله تعالی قلوبده اولان خیر وشری بیلور انك اوزره سزه جزاء قیلور (یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین لله شهداء بالقسط) یا مؤمنلر لله اعمالکزده عدله قائم اقوالکزده صدقله قائل اولك (ولا یجرمنکم شنآن قوم علی الا تعدلوا) ومشرکینه شدت بغضکز انلرك امرنده عدل ترکنه سزی تحمیل ایتمسون حلال اولمیان شیئی ارتکابله مثله وقذف وقتل نساء وقتل صبیان ونقض عهد

قبیح شی اولور (لا تحسبن الذین یفرحون بما آتوا ویحبون ان یحمدوا بما لم یفعلوا فلا تحسبنهم بمفازة من العذاب ولهم عذاب الیم) ظن ایتمه شونلریکه خدعه ایله کلوب حتی کتمله عهده وفا ایلمامشکن کندولره حمد اولنمغی استیوب سوینورلر ظن ایتمه‌که انلر دنیاده اسیر وجزیه وحقارت عذابندن نجاته برمحل بوله‌لر وانلر ایچون آخرتده دخی دردناك والملو عذاب واردر *مرویدرکه پیغمبریمز علیه السلام یهوده توریتدن بر شیٔ سؤال ایتدکده صحتنی کتم ایلیوب خلافنی جواب ویرمکله تصدیق اولندی زعمیله فرحلندیلر اول سببدن بو آیت کریمه نازل اولدی (ولله ملك السموات والارض والله علی کل شیٔ قدیر) سموات وارضك ملکی وانلرده اولان مخلوقاتك اموری الله تعالینکدر والله عظیم الشان کل شیئه قادردر (ان فی خلق السموات والارض واختلاف اللیل والنهار لآیات لاولی الالباب) سموات وارضك وانلرده‌کی موجوداتك حلقنده وکیجه ایله کوندزك کلوب کتمسنده

كبي ﴿ اعدلواهو اقرب للتقوى ﴾ اوليا كزو كرك اعدا كز امرنده عدل ايدككه عدل تقوايه
اقربدر ﴿ واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون ﴾ الله تعاليدن قورقكزكه اول سزك اعمالكزه
خبيردر سزه جزا كزى ايدر ﴿ وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر عظيم ﴾
الله تعالى مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلينلره مغفرت واجر عظيم وعد ايتدى ﴿ والذين كفروا
وكذبوا بآياتنا اولئك اصحاب الجحيم ﴾ شونلركه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب ايتديلر
واندن توبه ايتمدين فوت اولديلر انلر اصحاب جحيمدر ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذكروا
نعمة الله عليكم اذ هم قوم ان يبسطوا اليكم ايديهم فكف ايديهم عنكم ﴾ يا مؤمنلر الله
تعالينك سزه نعمتن ذكر ايتدك شول وقتنكه بر قوم سزك قتلكزه يدلريني بسط ايتمكى
قصد ايتدكلرنده اول انلرك يدلريني سزدن كف ايلدى روايت اولنديكه اشبو آيت
نازل اولدى شول وقتنكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اصحابيله عسفانده صلاة ظهره
طورمشلردر مشركين انلر اوزره اكبابه مشورت ايتديلر اول حالده انلر ايسه صلاتدن
منصرف اولمجق مشركين اول فرصتى فوتلرينه نادم اولديلر بعده اول قصدلرين مسلمين
صلاة عصره شروعلرنده اجرايه تأخير ايتديلر الله تعالى صلاة خوفى انزال انلرك اول
كيدنى دفع ايلدى * حسن ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم نخل نام محلده غطفانى
محاصره ايلدى وسيفنى قوشانمش ايدى مشركيندن بر رجل اكا ديديكه يا محمد سيفكى بكا ويركه
كوره يم اولدخى انى اكا ويريجك بر كره انى سلكدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه نظر
ايدوب يا محمد شمدى بنم المدن سنى كيم قورترر ديدى اصحاب اوزرينه هجوم ايديجك سيفى
براغوب كتدى اول سببدن بو آيت نازل اولدى ﴿ واتقوا الله ﴾ الله تعاليدن قورقوب
امرينه وفاء واكا توكل ايدك ﴿ وعلى الله فليتوكل المؤمنون ﴾ مؤمنلر توكل ايدرلر ايسه الله
تعالى يه توكل ايتسونلر ﴿ ولقد اخذ الله ميثاق بنى اسرائيل وبعثنا منهم اثنا عشر نقيبا ﴾
الله تعالى بنى اسرائيلدن اخذ ميثاق ايتدى وانلرك اون ايكى سبطنك هر بريندن بر شاهد
بعث ايتديكه قوم جبارين احوالنى كوره لر واندن خبر كتوره لر روايت اولنديكه وقتا كيم بنو
اسرائيل فرعون امرندن فارغ اولديلر ومصرده استقرار ايتديلر الله تعالى انلره امر
ايتديكه ارض شامده اريحايه كيده لر وانده قرار ايده لر حالبوكه انده جبابرهٔ كنعانيون ساكن
اولوردى وحق تعالى انلره موسى عليه السلام لسانيله ديديكه بن سزه انى دار قرار تقدير
ايتمشن ايمدى اكا كيدك وانده اولان كفاره جهاد ايدك بن سزه انلر اوزره نصرت ايدرين
وشرلرين دفع ايلرين اويله اولسه قومندن اون ايكى نقيب الغل كه هر بر نقيب كندى
سبطنه امر اولندقلرينه وفايه كفيل اوله لر چون موسى عليه السلام بنو اسرائيل ايله
كتديلر اريحايه قريب اولمجق نقبائى كوندرديكه اخبار تجسس ايده لر بعده احواللرندن
بيلدكلرين انلره بيلديره لر كيدركن عوج بن عنق دينور جبابره دن بر رجله راست كلديلركه
الله تعالى انى موسى عليه السلام يديله هلاك ايتدى شول وقتنكه موسى عليه السلام
عسكرينك اولديغى مكان مقدارنجه طاغدن بر صخره يى باشنه آلديكه انكله موسانك

ونور وظلتى ونقصان
وزياده لكى اختلافنده عقول
كامله اصحابيچون جناب خالق
الموجوداتك وحدانيت
وكامله قدرتنه اشكاره نشان
وقطعى برهان واردر
﴿ الذين يذكرون الله قياما
وقعودا وعلى جنوبهم
ويتفكرون فى خلق السموات
والارض ربنا ما خلقت
هذا باطلا سبحانك فقنا
عذاب النار ﴾ بو عقول
كامله صاحبلرى الله تعالايى
قيامده وقعودده وياتوركن
يعنى دائما ذكر ايدرلر
واستدلال يوزندن
سموات وارضك خلقتنده
صانع قديمى قلبا تفكر ايدرلر
ولسانا دخى ديرلركه يارب
بو آسمان وزمينده اولان
مخلوقاتى عبث خلق ايتمدك
الهى سنكه عبث وباطل
شى يارا تمقلقدن منزه سن
امدى بزى لطف
واحسانكله نار جهنمدن
حفظ ايله ﴿ ربنا انك
من تدخل النار فقد اخزيته
وما للظالمين من انصار ﴾
يارب سن اول كسه يى كه
ابدى ناره ادخال ايدرسن
تحقيق اكا خوار ورسوا ايلقله
عقوبت ايدرسك وشرك
وكفرله نفسلرينه ظلم
ايدنلر ايچون عذابلرينى

عسكرين باصديره الله تعالى اكا هدهدى كوندردى حتى كه منقاريله اول صخره يى اويدى
اندن صخره بوينينه چكوب كنديسى يره يقلدى اول حالتده موسى عليه السلام انى اولدردى
* نقباء اكا ملاقى اولدقلرنده اول باشنه حزمهٔ حطب المش كيدردى فى الحال انلرى طوتوب
كمى ايچنه قويدى وملكلرينه كتوروب اوكينه صاچدى كور شونلريكه بزمله قتال قصدين
ايدرلر ديدى ملكلرى نقبايه ديديكه كيرو قومكزه وارك بزدن كورديككزى انلره خبر ويرك
وحق تعالينك عجائب قدرتندندركه انلرك بر صالقم اوزمنى بش كشى طاشوردى وانارلرينك
دانه لرى چيقارلديغندنصكره قابنك بر شطرنده بش كشى صغاردى چون نقباء كيرو دونديلر
انلرك صاحب رأيى ديديكه * زنهار بو قومك احوالنى بنو اسرائيله خبر ويرمكزكه موسى عليه
السلامدن ارتداد ايدرلر بلكه انلردن كتم ايدوب انجق موسى وهارونه خبر ويرك انلرنه
رأى ايدرلرسه انجلين ايدك نقبانك جميعى كالب بن يوقنا ويوشع بن نوندن غيريسى بو رأيه مخالفت
ايتديلر عهدلرين صيوب سبطلرينى قتالدن منع ونهى ايتديلر وجبارين احوالنى خبر ويروب
اول ايكيسندن غيريسى مخالفت طريقنه كتديلر اما اول ايكيسى عهدلرينه وفا ايدوب قوملرينه
قتالى ترغيب ايتدى تتكيم رب تعالى انى حكايت ايتدى ﴿ قال الله انى معكم ﴾ الله تعالى انلره
ديدى كه بن سزك عدوكز اوزره ناصريكزين ﴿ لئن اقمتم الصلاة ﴾ اكر سز يا بنى اسرائيل
نمازيكزى اقامت ايدرسكز ﴿ وآتيتم الزكاة ﴾ وزكاتى اهلنه ويررسكز ﴿ وآمنتم برسلى
وعزرتموهم ﴾ ورسوللريمه ايمان كتورر ونصرت ايدر ويا انلره توقير وتعظيم ايدرسكز
﴿ واقرضتم الله قرضا حسنا ﴾ والله تعالينك سبيلنده مالكزى انفاق ايدرسكز ﴿ لاكفرن
عنكم سيئاتكم ﴾ سزدن سيئاتكزى محو ايدرين ﴿ ولادخلنكم جنات تجرى من تحتها الانهار ﴾
وسزى جنتلره قويارين كه اغاجلرى التندن ايرمقلر آقار ﴿ فمن كفر بعد ذلك منكم فقد
ضل سواء السبيل ﴾ اول كسه كه اشبو مؤكد وعد عظيمله مؤيد شرطدنصكره عهد وميثاقنى
نقضله كافر اوله طريق حقدن آيريلور ﴿ فبما نقضهم ميثاقهم لعناهم ﴾ ميثاقلرين نقضلرى سببيله انلرى
رحمتمزدن طرد وياصورتلرين مسخ ويا اوزرلرينه جزيه وضع ايتدك ﴿ وجعلنا قلوبهم
قاسية ﴾ وقلبلرين يابسه وياغليظه قيلدقكه اكا لينت كلمز وياخود ايمانلرين خالصه قيلمدق
بلكه انى كفر ونفاقله مشوب قيلدق ﴿ يحرفون الكلم عن مواضعه ﴾ حق تعالينك كتابنده كى
كلماتى تحريف ايتديلركه اول نعت نبى صلى الله تعالى عليه وسلم وبعض احكامدر ﴿ ونسوا
حظا مما ذكروا به ﴾ وتذكير اولندقلرندن ويا اتباع محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدن نصيب
وافى ترك ايتديلر يعنى توراتى تحريف ايدوب انلره نازل اولاندن حظلرين تركله اكا نائل
اولمديلر وياول تحريفلرى شوميله نيجه اشياء حفظلرندن كتدى * ابن مسعود رضى الله تعالى
عنه ديديكه كشى كاهى معصيتله بعض علمى اونودر وبو آيتله استدلال ايتدى ﴿ ولا تزال تطلع على
خائنة منهم ﴾ سن زائل اولمزسن انلردن فرقهٔ خائنه يه مطلع اولورسن يعنى غدر وخيانت انلرك
واسلافلرينك عادتيدر اويله اولسه انى انلردن كورمكدن زائل اولمزسن ﴿ الا قليلا منهم ﴾ الا انلردن
آز كسه لر خيانت ايتمديكه انلر ايمانه كلنلردر وياخود الا انلردن آز كيمسه لرين قلبلرين يابسه قيلمدق

دفع ايدر مدد كار يوقدر
﴿ ربنا اننا سمعنا مناديا
ينادى للايمان ان امنوا
بربكم فامنا ربنا فاغفر لنا
ذنوبنا وكفر عنا سيئاتنا
وتوفنا مع الابرار ﴾ يارب
بز بر منادى ايشتدككه
اول محمد عليه السلام
ياقر آندر ربكزه ايمان
ايدك ديو دعوت وندا
ايدر اكا اجابتله ايمانه كلدك
يارب كناه كبائرمزى
مغفرت ايله وصغائرمزى
دخى ستر ايله وارواحمزى
ارواح صالحين ايله قبض ايله
﴿ ربنا وآتنا ما وعدتنا على
رسلك ولا تخزنا يوم القيمة
انك لا تخلف الميعاد ﴾
يارب رسوللركك اسانى
اوزره بزه وعد ايتدكك
ثوابى وير ويوم قيامتده
بزى رسواى ايتمه تحقيق
سن داعى يه اجابتله اولان
وعدكه خلف ايتمزسن
تيسيرده نقل ايدركه
بو آيات كريمه لرده اولان
بش دعا حضرت پيغمبر
عليه السلام وچهار يار كزين
رضوان الله تعالى عليهم
اجمعين ترتيبى اوزره واقع
اولمشدركه پيغمبرمز
افنديمز مرتبهٔ شهودده
* ربنا ما خلقت هذا باطلا *
صديق مقام خوفده * ربنا

(فاعف عنهم واصفح) انلردن عفوو صفح ايت اكر تائب و مؤمن اولورسه ويا معاهد ملتزم الجزيه
اولورلرسه * دينلديكه اشبو مطلقدر سيف آيتيله منسوخه در (ان الله يحب المحسنين) الله تعالى
احسان ايدنلرى سور * اشبونده تنبيه واردركه كافرخائنى عفو احسان اولنجق انك غيرينى عفو
بالطريق الاولى احسان اولور (ومن الذين قالوا انا نصارى اخذنا ميثاقهم) بز نصارايز دينلردن
برقوم واركه بز انلردن اخذ ميثاق ايتدك كه الله تعالى يى برليه لر و انبيايى كرچكليه لر وخيرات
اشليه لر (فنسوا حظا مما ذكروا به) انلر ايسه انجيلده امر اولندقلرندن نصيب وافى ترك ايتديلر
ويهود كبى عهدلرين صيديلر (فاغرينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيامة) اويله اولسه انلرك
فرق مختلفه لرى بيننه يوم قيامته دكين عداوت و بغضايى الزام ايتدك حتى كه هر برفرقه انك مخالفى
اولان فرقه لرى تكفير ايدر (وسوف ينبئهم الله بما كانوا يصنعون) الله تعالى يوم قيامتده جزاء و عقابله
انلره صنيعلرين خبرويريسردر (يا اهل الكتاب قدجاءكم رسولنا يبين لكم كثيرا مما كنتم تخفون
من الكتاب ويعفو عن كثير) يا يهود و نصارى سزه رسولمز محمد صلى الله تعالى عليه وسلم كلديكه
كتابكزدن كزلديككزدن كثيرى سزه تبيين ايدر توراتده نعت محمد صلى الله عليه وسلم و آيت رجم
كبى و انجيلده عيسى عليه السلامك احمد نام رسولك كلمسنى تبشيرى كبى واول كزلديككزك كثيرين
عفو ايدوب تبيين ايتمز چونكه دين امرنده اكا ضرورت اولميه ويا خود انك كثيرين عفو ايدوب جرمى
ايله مؤاخذه ايتمز (قدجاءكم من الله نور وكتاب مبين) الله تعاليدن سزه شك وضلال ظلماتن كشف
ايدر قرآن وكتاب واضح الاعجاز كلدى دينلديكه نورله مراد محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدر (يهدى
به الله من اتبع رضوانه سبل السلام) الله تعالى اول كتابله رضاسنه اتباع ايدنى عذابدن سلامت طريقنه
ويا سبيل الله هدايت ايدر (ويخرجهم من الظلمات الى النور) كفر ظلماتندن ايمان نورينه چيقارر
(باذنه) اراده ويا توفيقيله (ويهديهم الى صراط مستقيم) واول انلرى برطريقه هدايت ايدركه الله
تعالى يه اول طريقلرك اقربيدر واكا مؤديدر كه اول اسلامدر (لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح
ابن مريم) نصارادن كافر اولدى شونلركه الله تعالى يه مسيح ابن مريمدر ديو كذب و افترا ايتديلر (قل
فمن يملك من الله شيئا ان اراد ان يهلك المسيح ابن مريم وامه ومن فى الارض جميعا) ديكل كه كيمدركه الله
تعالينك قدرت وارادتندن برشيئه منعنه مالك اوله اكر اول مسيح ابن مريمى و اناسنى ويرده اولان
مخلوقاتك اهلاكنى اراده ايده اشبو انلرك ذكر اولنان قوللرى فسادينه حجتدر زيرا كه مسيح مقدور
ومقهوردر سائر ممكنات كبى فنايى قابلدر اويله اولسه كذب ايدر اول كسنه كه انك الوهيتنه قائلدر
(ولله ملك السموات والارض وما بينهما يخلق ما يشاء والله على كل شىء قدير) سموات وارض و ايكيسى
بيننده كى اشيانك خالقى وملكى جميعا الله تعالينكدر ديلديكى شيئى خلق ايدر اول هر شيئه قادردر يعنى الله
تعالى قادر مطلقدر اصلمنسز خلق ايدر سموات وارض خلقى كبى واصلدن خلق ايدر اول ايكيسى
بيننده كى خلق كبى انك بعضى جنسندن اولميان اصلدن انشاء اولنوبدر آدم عليه السلام و اكثر
حيوانات كبى و بعضى ايسه جنسى اولان اصلدن انشاء اولنوبدر اول ياذكردن حوانك خلقى كبى
ويا انثادن عيسانك خلقى كبى وياذكر ايله انثادن سائر ناسك خلقى كبى (وقالت اليهود والنصارى نحن
ابناء الله واحباؤه) يهود و نصارى ديديلركه بز الله تعالينك رسوللرى و ابناسى و احباسى يز ويا خود الله
تعالى بزه حنو و عطفده اب كبيدر و بزا كا قرب و منزلتده ابناء كبيز (قل فلم يعذبكم بذنوبكم) انلره ديكل كه

انك من تدخل النار فقد
اخزيته فاروق صديق
تحقيق ايله ربنا اننا سمعنا
مناديا ذى النورين طلب
غفرانله ربنا فاغفر لنا
ذنوبنا مرتضى موعوداتى
طلبله ربنا واتنا ماوعدتنا
ديو دعا ايتديلر لاجرم بوعلو
دعوات هدف اجابته واقع
اولوب مژدهٔ رحمت اشبو
آيت آتيه ده صادر اولدى
(فاستجاب لهم ربهم انى
لا اضيع عمل عامل منكم
من ذكر او انثى بعضكم
من بعض فالذين هاجروا
واخرجوا من ديارهم
واوذوا فى سبيلى وقاتلوا
وقتلوا لاكفرن عنهم
سيئاتهم ولادخلنهم جنات
تجرى من تحتها الانهار
ثوابا من عند الله والله عنده
حسن الثواب) انلرك
دعالرينه ربلرى جل شانه
اجابت ايدوب بيورديكه
تحقيق بن سزدن رجال
ونسادن بكا طاعت ايده نك
اجرينى ضايع ايتمم كه
بعضكز بعضكزدندر يعنى
دين و موالاتده اركك
وديشيكز بردر امدى
انلركه دينلرينى صيانت
ايچون وطنلرندن هجرت
ايتديلر و ديارلرندن
چيقارلديلر و بنم طاعتم

چون زعم ايتديككز اوزره انك ابناء و احباسيسز اول سزه نيچون عذاب ايدر اب ايسه ولدينه ومحب
ايسه حبيبنه عذاب ايتمز حالبوكه اول سزه دنياده قتل و اسر و مسخله عذاب ايتدى و معترفلرسزكه
اول سزه آخرتده ايام معدوده ده نارله عذاب ايديسردر (بل انتم بشر ممن خلق) بلكه سز الله تعالينك
خلقندن بشرسز سائر بنى آدم كبى احسان و اساءته جزا اولنورسز (يغفر لمن يشاء) الله تعالى
ديلديكنه مغفرت ايدركه انلر الله تعالى يه ورسوللرينه ايمان كتورنلردر (ويعذب من يشاء)
وديلديكنه عذاب ايدركه انلر كافر اولنلردر (ولله ملك السموات والارض وما بينهما) سموات
وارض وايكيسى بيننده كى اولان كائنات انك ملكى و خلقى اولمقده مساويدر (واليه المصير)
جملهنك رجوعى اكادر هر برينه خير وشرلرينك جزاسن ايدر (يا اهل الكتاب قدجاءكم
رسولنا يبين لكم على فترة من الرسل) يا اهل الكتاب زمانك رسلدن انقطاعى وقتنده سزه رسولمز
محمد صلى الله تعالى عليه وسلم كلدى كه دين اسلام امورينى تبيين ايده (ان تقولوا ماجاءنا من بشير
ولا نذير) تاكه يوم قيامتده بزه بشير ونذير كلمدى ديو اعتذار ايتميه سز (فقد جاءكم بشير ونذير)
ايمدى اعتذار ايتمككز زيرا كه سزه بشير ونذير كلوبدر (والله على كل شىء قدير) الله تعالى هر شيئه
قادردر رسلى ارادتى اولديغى وجه اوزره كاهى تواترا ارسال ايلدى موسى وعيسى بيننده
بيك يدى يوز ييل ايچنده بيك نبى ارسالى كبى * وكاهى فتورا ارسال ايتدى عيسى ومحمد صلى الله
تعالى عليه وسلم بيننده التى يوز ويا بشيوز التمش طقوز ييلده درت نبى ارسالى كبى كه اوچى بنى
اسرائيلدن و برى عربدن ايدى كه اكا خالد بن سنان العبسى دينوردى * اشبو آيتده انلره امتنان
واردركه محمد صلى الله تعالى عليه وسلمى انلره وحى آثارنك انطماسى عندنده ارسال ايتدى (واذ قال
موسى لقومه يا قوم اذكروا نعمة الله عليكم اذ جعل فيكم انبياء) موسى عليه السلام قومنه ديديكه يا قوم
الله تعالينك سزه ويرديكى نعمتى ذكر ايدك كه سزدن انبياء بعث ايتديكه انلر سزه طريق حق كوستره لر
واوامر ونواهى يى بيلديره لر * دينلديكه بنى اسرائيلدن بعث اولنان كثرت انبيا هيچ برامتدن بعث
اولنمدى (وجعلكم ملوكا) وسزدن ملوك قيلدى * دينلديكه فرعونك هلاكندنصكره بنو
اسرائيلده ملوك كثير اولدى انبيانك كثير اولمسى كبى حتى كه يحيايى قتل و عيسانك قتلنه سعى
ايتديلر دينلديكه وقتا كه قبطك يدلرنده مملوك ايكن حق تعالى انلرى آندن قورتاروب نفسلرينه
وامورلرينه مالك ايديجك انلره ملوك ديو تسميه ايتدى * قتاده ايدر خدمتكاره اول مالك اولان
انلر ايدى * ابو سعيد رضى الله عنه ايدر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه چونكه
بنو اسرائيلدن برينك خادم وامرأه ودابه سى اولسه اكا ملك دينوردى (وآتاكم مالم يؤت
احدا من العالمين) وعالميندن بركمسه يه ويرمديكن سزه ويرديكه اول فلق بحر وتظليل غمام
وانزال من وسلوى ودخى انك غيريدر (يا قوم ادخلوا الارض المقدسة التى كتب الله لكم)
يا قوم ارض مقدسه يه داخل اولك حق تعالى انى سز كيچون قسمت ايلدى ويا لوح محفوظده انى
سزه مسكن اولمسن تقدير ايلدى اكر اكا تصديق واطاعت ايدرسكز اما كه رسول الله ه
مخالفت ايدرسكز اكا دخولدن محروم اولورسز (ولا ترتدوا على ادباركم فتنقلبوا خاسرين)
يوخسه اندهكى جبابره دن خوف ايدوب اكا دخولدن امتناع ايتمكزكه دنيا و آخرت ثوابندن

يولنده اذيت اولنديلر
وكفارله مقاتله ايتديلر
وجهادده قتل اولنديلر
البته انلرك كناهلرينى
محو ايدهرم وانلرى التندن
نهرلر جارى جنتلره ادخال
ايدهرم بو الطاف انلره
عند الله اجر ومكافاتدر
والله عظيم الشان عندنده
انلره حسن ثواب و نعيم
باقى واردر * ام سلمه
رضى الله عنها نقل ايدركه
سيد عالم عليه السلامدن
سؤال ايلدمكه هر مهاجر
عامله اجر كثير اولوب
مهاجره يه نصيب يوقمى
ديدم بو آيتده * من ذكر
او انثى * نازل اولدى ديدى
(لا يغرنك تقلب الذين
كفروا فى البلاد) كفارك
وسعت وبلادده مكاسب
وتقلبلرى يا محمد مؤمنلرى
الداتمسون * مرويدركه
بعض مؤمنلر مشركلرى
تعيش واسعه ده كوروب
اعداء الله خيرده بزلر ايسه
ضرورت وجوعده يز
ديملريله تسليه ايچون
بو آيت كريمه نازل اولدى
(متاع قليل ثم مأويهم
جهنم وبئس المهاد)
كفارك اول حالاتى
سريع الزوال متاع قليلدر
بوندنصكره انلرك مسكن

خاسرين اولديغكز حالده منقلب اولورسز نتكيم قصه‌سى اشبو حزبدن * ولقد اخذنا
ميثاق بنى اسرائيل وبعثنا منهم اثنى عشر نقيبا * آيتنده كچدى * علماء ارض مقدسه‌ده اختلاف
ايتديلر دينلديكه اول طور وحواليدر ويا ايليا وبيت مقدسدر ويا دمشق ويا فلسطين وبعض
اردندر ويا اريحادر وياشامك كليسيدر * كعب ايدر كتب منزله‌نك برنده بولدمكه شام ارضدن
بركنزدر خواص عبادنى انده تكنيز ايدوبدر دينلديكه ابراهيم عليه السلام جبل لبنانه چيقوب
اكا دينلديكه نظر ايت كوزك ايرديكى اراضى مقدسه اولوب ذريتكه ميراث اولسون (قالوا
ياموسى ان فيها قوما جبارين) بنو اسرائيل ديديلر انده قوم جبارين واردر (وانا لن ندخلها
حتى يخرجوا منها فان يخرجوا منها فانا داخلون) بز اول ارضه كيرمزز مكر كه انلر اندن
چيقه‌لر اگر انلر اندن چيقارسه بز كيررز * روايت اولنديكه اول قوم جبارين عمالقه‌دن وعاد
قومندن بقيه اولوب قامت وجسامتده عظملريچون انكله وصف اولنديلر وقتا كه نقباء تجسس
اخباره كيدوب كيرو كلديلر كوردكلرين موسى عليه السلامه خبر ويرديلر * موسى عليه السلام
انلره ديديكه جبارين شانى كيزلكز بنى اسرائيلدن انى هيچ كيمسه‌يه خبر ويرمكز انلر ايسه هر
برى انى قرينه وصديقنه خبر ويروب برى برلرندن خبر ياپلدى حتى كه بنو اسرائيلك جميعى
انى بيلدى رفع اصواتله آغلاشديلر ونوليدى مصردن چيقميدق چونكه چيقدق اول ارضه
وارمدين بوبريه‌ده اولوب قاليدق ديديلر بعده برى برلريله مشورت ايتديلر كه ارالرندن
برين رئيس ايده‌لر واتفاقله دونوب كيرو مصره كيده‌لر (قال رجلان من الذين يخافون
انعم الله عليهما ادخلوا عليهم الباب فاذا دخلتموه فانكم غالبون وعلى الله فتوكلوا ان كنتم مؤمنين)
الله تعاليدن قورقوب ايمان وتثبيتله انك انعام ايتدكلرندن ايكى رجل كه انك برى موسى عليه
السلامك فتاسى يوشع بن نون بن افرائيم بن يوسف عليه السلام ايدى وبرى دخى موسى عليه السلامك
اختى مريم بنت عمرانك زوجى كالب بن يوقنا ايدى اشبو يوشع وكالب جبارين احوالنى تجسسه
كيدن نقبانك ايكيسى ايدى سائرى موسى عليه السلامك امرينه مخالفت ايدوب انى بنى اسرائيله
اشاعه ايتدكلرنده بونلر كيزلمش ايدى وياخود اول ايكى رجل جبارندن اولوب موسى عليه
السلامه مؤمن ومتبعلر ايدى بنو اسرائيله ديديلركه جبارين قريه‌سنه قپوسندن كيرك چونكه
اكا كيره‌سز انلره غالبين اولورسز * زيرا الله تعالى وعدينه وفا ايديجيدر انلرك اجسامى عظمندن
اوشنمكز زيرا قلبلرى ضعيفه‌در انلردن قورقمكز ايمدى الله تعالينك وعدينه مصدقين ايسكز
اكا توكل ايلكز (قالوا ياموسى انا لن ندخلها ابدا ماداموا فيها فاذهب انت وربك فقاتلا انا ههنا
قاعدون) بنو اسرائيل ديديلركه ياموسى قوم جبارين اول قريه‌ده اولدقلرنجه بز اكا كيدر
ودخول ايدر دكلز وارسن ربكله كيت وايككز انلرايله قتال ايدك بز جبارين ايله قتاله قادر
دكلرز بوراده اوتورر قالورز (قال رب انى لا املك الا نفسى واخى فافرق بيننا وبين القوم
الفاسقين) موسى عليه السلام انلرك جهل وقسوت قلب وتمرد واستخفافلرندن صادر قوللرينه
غضب وفعللرندن تبرى وكنديلرى اوزره بددعا ايدوب ديديكه يارب بن كندمدن وقرنداشم
هاروندن غيرى‌يه ويادينده بنكله مواخات ايدنلردن غيرى‌يه مالك دكلم كه انكله مراد هارون
واول ايكى رجلدر ايمدى بزمله اول قوم عاصين بيننى فصل ايت (قال فانها محرمة عليهم اربعين

وماواوى جهنمدر نه قبيح
قرارگاهدر (لكن الذين
اتقوا ربهم لهم جنات
تجرى من تحتها الانهار
خالدين فيها نزلا من عندالله
وما عندالله خير للابرار)
لكن انلركه شركدن
وربلرينك عقابندن اتقا ايله
متاع دنيايه مغرور اولمديلر
انلر ايچون تحتندن انهار
جارى جنتلر واردركه
انده دائملردر والله تعالى
طرفندن هديه‌لر وخوان
مهمان واردر وشول شيكه
الله تعالينك عندنده كثرت
ودوامى واردر صادق
ومتقيلر ايچون متاع فانيدن
خيرلودر (وان من اهل
الكتاب لمن يؤمن بالله
وما انزل اليكم وما انزل اليهم
خاشعين لله لا يشترون
بايات الله ثمنا قليلا اولئك
لهم اجرهم عند ربهم
ان الله سريع الحساب)
اهل كتابدن بعض كيمسه
واردركه الله تعالايه
وسزه نازل اولان قرآنه
وانلره كوندريلان توريه
وانجيله الله تعاليدن
قورقيجى ومتواضع
اولديغى حالده ايمان ايدر
الله تعالينك آيتلرينى آز بها
ايله بدل ايتمزلر يعنى
رشوتله احكام توريه ونعت

سنة يتيهون فى الارض فلا تأس على القوم الفاسقين) حق جل وعلا موسى عليه السلامه
ديديكه ارض مقدسه انلردن يوشع وكالبدن غيرى‌يه حرام قلنمشدر اكا كيرميه‌لر ومالك
اولميه‌لر قرق سنه ارض تيه‌ده حيرتده قاله‌لر ايمدى انك كبى قوم عاصينه محزون اولمغل *
روايت اولنديكه التيوز بيك مقاتل التى فرسخ يرده حبس اولنوب قالديلر اويله اولسه هر صباحن
قالقوب جد واقدامله كيدرلردى اخشام اولجق ينه قالقدقلرى يرده بولنورلردى وغمام انلره
كولكه اولوردى وكيجه نوردن بر عمود طلوع ايدوب انلره ضياء ويرردى وطعاملرى من
وسلوى وصولرى موسى عليه السلامك كتورديكى حجردن ايدى دينلديكه موسى وهارون
انلركله بيله دكل ايدى لكن كثرون ديديلركه ايكيسى دخى انده انلرله بيله ايديلر الا بوكه اول
حالت انلره روح ايدى ودرجه‌لرينه زياده ايدى وبنو اسرائيله ايسه عقوبت ايدى يوشع
وكالبدن غيرى يكرمى ياشنه ايريشنلرك جميعى تيه‌ده وفات ايتديلر وبالجمله بز قريۀ جبارينه كيرمزز
دينلردن هيچ بر كيمسه اريحايه كيرميوب اولديلر چون مدت عقوبتلرى قرق ييل تمام اولدى
وانلرك ذرياتندن نواشى منتشى اولدى موسى عليه السلام انلرله اريحايه كتدى وانى فتح
ايدوب ماشاءالله انده اقامتدنصكره وفات ايتدى برقولده موسى عليه السلامك وفاتى تيه‌ده اولدى
محتضر اولجق انلره خبر ويرديكه كندنصكره يوشع عليه السلام نبى اولور وجبابره ايله
قتال ايدوب اريحا آنك يديله فتح اولور * فى الحقيقه يوشع عليه السلام جبابره ايله قتال ايتدى
وحق تعالى شامك كليسنى بنو اسرائيله قرارگاه ايتدى * سدى ايدر حق جل وعلا موسى
عليه السلامه وحى ايتديكه قرنداشك هارونى توفى ايديسرين ايمدى انكله فلان طاغه كيده‌سن
سمعا وطاعة ديوب كتديلر حتى كه انده بر شجره‌يه ايرديلركه مثلى كورلمش دكل ايدى وآنده بر بيت
ياپلمش وانده سرير اوزره فرش قونلمش ايدى وروايح طيبه‌دن انده قوقو بولوردى * هارون
عليه السلام انى كوريجك غايت بكندى اشبو سرير اوزره اويومق استرم الا بوكه صاحبى كلوب
بكا غضب ايتمسندن اوشانورين ديدى * موسى عليه السلام ديديكه اوشنميوب انك اوزره
ياتغل صاحبى كلديكنده بن انى تسليه ايدرم سنى انجتمز انى كيدررين هارون عليه السلام اكا
ديديكه كل ايمدى انك اوزره ايكمز بيله ياته‌لم بيت صاحبى كلورسه ايكيمزه بيله غضب ايده
وياخود انجنمدين قويوب كيده‌لم ديوب ايكيسى اويقويه وارديلر اول حالتده هارونه موت
ايروب موسى‌يى اوياردى كودسه‌كه هارون عليه السلام قبض اولنوب سرير ايله سمايه رفع
ايديلدى وبيت وشجره دخى يرندن آيرلدى اندن موسى عليه السلام يالكز بنى اسرائيله كلوب
ديديلركه موسى بنو اسرائيلك هارونه محبتلرينه حسد ايدوب انى قتل ايتدى ديديكه روا
كوررميسزكه بن انى قتل ايتمش اولم بلكه اول وفات ايدوبدر اندن ايكى ركعت نماز قيلوب دعا
ايديجك كورسه‌لركه سرير ايندى اوزرنده هارون عليه السلامى كورديلر * موسى عليه السلامه
اينانديلر * محمد بن اسحاق ايدر موسى عليه السلام موتدن كراهت ايدردى الله تعالى اكا
انى سوديرمك اراده ايدوب يوشع عليه السلامه نبوت ويردى صباحده واخشامده موسى
عليه السلام يانه واردى موسى عليه السلام ايسه اكا يا نبى الله الله تعالى سكا نه وحى ايتدى
ديو سؤال ايدردى * يوشع عليه السلام ايسه اكا يا رسول الله شودكو ييل سنك صحبتكده

پيغمبر عليه السلامى كتم
ايتمزلر بو مؤمنلر ايچون
ربلرى عندنده اجر
مخصوص واردر تحقيق
الله عظيم الشان مؤمنلرك
حسابنى آسانلق وسرعتله
اجرا ايدر (يا ايها الذين
آمنوا اصبروا وصابروا
ورابطوا واتقوا الله لعلكم
تفلحون) اى مؤمنلر جهاد
واحكام شرعيه وطاعاتك
مشقتلرينه صبر ايدك
ومحاربه‌نك ثباتنده
باخصوص اعداى عدوكز
اولان هواكزك مخالفتنده
صبر ايديجى اولك وسر
حدلرده اسب واسلحه ايله
كفاره قارشو طوروب
دفع ايدك والله تعاليدن اتقا
ايدك كه غايت فلاحه يره‌سز

سورة النساء مدنية وهى مائة وخمس وسبعون آية

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا ايها الناس اتقوا ربكم
الذى خلقكم من نفس
واحدة وخلق منها زوجها
وبث منهما رجالا كثيرا
ونساء واتقوا الله الذى
تساءلون به والارحام
ان الله كان عليكم رقيبا)
اى بنى آدم ربكز جل شانه‌دن
خوف ايدوب شرك
ومعصيتدن صاقنك كه
اول سزى بر شخصدن

اولوب سكانه وحى اولندى ديو هيچ سؤال ايتدممى بلكه انى سن كنديلكندن بكا خبر ويرر ويايديردك اويله اولسه يوشع عليه السلام اكا اندن خبر ويرمزدى موسى عليه السلام اندن بو حالتى كوريجك حياتدن كراهت وموته محبت ايدر اولدى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر موسى عليه السلامه ملك الموت كلوب ربك جل شانه يه اجابت ايتكل ديدى * موسى عليه السلام اكا بر طبانجه اوروب كوزين چيقاردى * ملك الموت رب تعالى يه رجوع ايدوب ديديكه يارب بنى بر عبدكه كوندردككه اول موتى سومزاشته كوزمى چيقاردى حق تعالى اكا كوزين رد ايدوب ديديكه ايمدى كيرو اول عبدمه واروب ديكلكه چون حيات ديلرسن الكى بر اوكوزك ارقه سنه قوغل الك التنه كلن قللر دكلو عمرك اولسون چون ملك الموت اكا انى خبر ويردى موسى عليه السلام ديديكه اندنصكره نيجه اوليسرين ديديكه ميت اوليسرسن اويله اولسه بو وقتده قبض ايلكل اندن ديديكه الهى بنى رمية حجر دكلو ارض مقدسه يه قريب ايلكل پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر اكر بن اول آراده اواسيدم سزه انك قبرنى كوستردمكه اول يول كنارنده كثيب احمر قتنده در * وهب ايدر موسى عليه السلام بر حاجتنه چيقوب كيدركن كورسه كه ملائكه دن بر جماعت بر قبر قزارلر بر موضع لطيفده كه خضره ونضره وبهجه ده نظيرى كورلمش دكل موسى عليه السلام ديديكه بو قبرى كيمك ايچون قزارسز ديديلركه بر عبد ايچون كه اول رب تعالى عندنده كريمدر موسى عليه السلام ديديكه حقا كه بو قبر عبد كريمه لائق مضجعدر ديديلركه يا صفى الله استرميدككه بو سكا مضجع اوليدى ديديكه نعم استردم ديديلركه ايمدى ايچنه كيروب ياتقل وربك جل شانه يه توجه ايتكل چون اول اويله ايلدى اسهل تنفسله تسليم روح ايتدى ملائكه دخى انده انى دفن ايدوب كتدى * ديلديكه ملك الموت اكا جنتدن بر تفاحه كتوروب شم ايتديردكى كبى تسليم روح ايتدى روايت اولنديكه موسى عليه السلام يوز يكرمى ييل معمر اولوب وفاتندنصكره بنو اسرائيلك دخى تيهده مدت عقوبتلرى قرق ييل تمام اولدى حق تعالى يوشع عليه السلامه امر ايتديكه بنواسرائيل ايله جبابره قتالنه كيده جميعى امر الهى يى امتثال ايدوب انكله اريحايه كتديلر التى آى محاصره ايدوب يدنجى آيده صورلر نفخ ايتديلر والله الله ديو بردن صيحه ايتدكارى كبى صورك بر طرفى دوشورديلر وجبارينله قتال ايدوب انارى صيديلر حتى بنو اسرائيلدن بر جماعت بر يره كلوردى وانلردن برينك باشنى كسمكه ياردملشوردى قتال جمعه كوننده واقع اولوب كونش دخى باتمغه ياقلشمشدى يوشع عليه السلام الله تعاليدن ديلديكه كونشى كيرو دونديره ليلهٔ سبت ايرمدين قتالى نهايتنه ايركوره اويله اولسه الله تعالى اكا اجابت ايدوب اول كونى بر ساعت آرتوردى حتى كه جبابره نك جميعنى اولدردى انكله شام ممالكنك جميعى بنو اسرائيلك اولدى نواحيسنه عاملر طاغتدى حاصل اولان غنايمى جمع ايتديلر حالبوكه انى نار اكل ايتمدى يوشع عليه السلامه وحى الهى كلديكه غنيمته خيانت ايتمشلر واردر امر ايتكه سكا مبايعت ايده لر چون مبايعته شروع ايتديلر خيانت ايدنلرك الى انك النه ياپشوردى * يوشع عليه السلام دخى اكا غنيمتدن آلديغى شيئى كتورديردى حتى انلرك برى ياقوت وجواهرله مرصع التوندن براوكوزباشن

يعنى آدم عليه السلامدن خلق ايتدى وانك قابورغه سندن زوجه سى حوايى خلق ايتدى وآدم وحوادن توالد وتناسل جهتيله چوق رجال ونسوان اظهار ونشر ايلدى واول الله تعاليدن قورقك كه بربريكزدن بر شئ استه سه كز الله تعالى يى وسيله ايدوب استرسكز وقطع ارحامدن دخى اتقا ايدوب صله ومودت اوزره اولك كه نفس واحده دن مخلوقسكز تحقيق الله عظيم الشان اوزريكزه حافظ اولدى (واتوا اليتامى اموالهم ولا تتبدلوا الخبيث بالطيب ولا تأكلوا اموالهم الى اموالكم انه كان حوبا كبيرا) اى يتيملرك ولى ووصيلرى يتيملر بالغ اولدقده مالارينى ويرك وخبيثى طيبله تبديل ايتميك يعنى ايتامك مالى سزه خبيث وحرام وسزك مالكز سزه طيب وحلال ايكن بونلرى تبديل ايتميك وانلرك اموالنى سزك ماللريكزه خلط ايله اكل ايتميك تحقيق بو تبديل واكل عندالله كناه كبير اولدى * روايت اولنديكه غطفاندن بركسه ده يتيم

كتوردى يوشع عليه السلام اول كسه يى خيانت ايتديكى شيئله قربان محلنه كوندردى بر نار كلوب اول كسه يى وآلديغى شيئى ياندردى * يوشع عليه السلام بنواسرائيل امورينى يكرمى يدى ييل مدبر اولدى عمرى يوز يكرمى يدى سنه يه ايريشيجك وفات ايدوب جبل افرائيمده مقبور اولدى (واتل عليهم نبأ ابنى آدم بالحق) يا محمد سن اهل كتابه ومشركينه آدمك ايكى اوغلى قابيل وهابيل قصه سن صحت وكتب سابقه يه موافقتى ملتبس اولديغى حالده ذكر ايت * روايت اولنديكه حوا رضى الله عنها آدم عليه السلامدن يكرمى بطنده قرق ولد طوغردى كه هر بطنده بر غلام وبر جاريه طوغردى اول بطنده طوغان قابيل واقليميا ايدى وآخر بطنده طوغان عبدالمغيث وامة المغيث ايدى بعده الله تعالى آدم عليه السلامك نسلنه بركت ويروب وفاتنه دكين اولادى واحفادى قرق بيكه ايردى علماء قابيل وهابيلك مولدلرنده اختلاف ايتديلر بعضيلر ديديلركه آدم وحوا يره ايندرلدكلرندن يوز ييل صكره ده مجامعتلرندن قابيل ايله اقليميا بطن واحددن وجوده كلدى بعده هابيل ايله ليوذا بطن آخردن وجوده كلدى ديلديكه آدم عليه السلام جنتده خطيئه يى اصابتندن اوّل حوا قابيل ايله اقليميايه حامل اولوب اول اجلدن انى طوغرديغنده طلق ونفاس كورمشدى بعده يره ايندكارنده حوا رضى الله تعالى عنها هابيل ايله ليوزايه حامل اولوب انلرده وهج ووصب وطلق ونفاس كوردى وحق جل وعلا آدم عليه السلامه وحى ايتديكه ليوزايى قابيله واقليميايى هابيله تزويج ايده حالبوكه بونلرك غيريده رجل كندى ايله بيله طوغان اختندن غيرى اخواتندن ديلديكنى تزوج مشروع ايدى * چون آدم عليه السلام الله تعالينك امرنى قابيله وهابيله خبر ويردى هابيل اكا راضى اولوب قابيل سخط ايتدى وديديكه اقليميا ايله بن جنت ولادتندنم وهابيل ايله ليوذا ارض ولادتندندر وبن اختم اقليميايه احقم هابيله ويرمزن * آدم عليه السلام قابيله ديديكه اقليميا سكا حلال اولمز الله تعالينك امرينه مخالفت ايتمكل قابيل آدم عليه السلامه ديديكه اول سنك رأيكدر يوخسه الله تعالى انى امر ايتميوبدر * آدم عليه السلام قابيله وهابيله ديديكه ايمدى ايكيكز دخى الله تعالى يه قربانله تقرب ايدك قنغيكزك قربانى قبول اولورسه اول اقليميايه احقدر وقربانيدن اولكه مقبول اوله سمادن بر بياض آتش اينوب انى اكل ايدردى مقبول اولميانى وحوش وطيور ييوب انى اكل ايچون سمادن آتش اينمزدى (اذ قربا قربانا) چون قابيل وهابيل قربانلرين محل معهودلرينه ايلتوب قوديلر قابيل صاحب زرع ايدى زرعنك ارداسندن بر صبره ايلتدى ونفسنده اضمار ايتديكه قربانم كرك مقبول ويا مردود اولسون بن اقليميايى اكا ويرر دكلم * وهابيل ايسه صاحب غنم ايدى غنمك اعلاسندن بر كبش ايلتدى ونفسنده اضمار ايتديكه حق تعالينك رضاسنه انقياد واطاعت ايده (فتقبل من احدهما ولم يتقبل من الآخر) اويله اولسه سمادن بر آتش اينوب هابيلك قربانن اكل ايله مقبوليتى وقابيلك قربانى يرنده مهمل قالمغله مردوديتى بيلندى اويله اولسه قابيل قربانى رد اولنديغنه ياوزلنوب هابيله حسدينى اضمار ايتدى وآدم عليه السلامك غيبتنه منتظر اولوب آدم عليه السلام اول سنه كعبهٔ مكرمه زيارتنه كيديجك هابيل قتنه واردى حالبوكه اول غنمنده ايدى (قال لاقتلنك) ديديكه يا هابيل البته بن سنى اولديررم زيرا كه حق تعالى سنك قربانكى قبول ايدوب بنم قربانمى رد ايلدى وسن بنم اخت حسنامى نكاح ايدوب بن ايسه سنك اخت ذميمه كى نكاح ايتمجق ناس سنى بندن خير اولور در

قرنداشى اوغلنك مالى وارايدى اول يتيم بلوغنده عميسندن مالنى طلب ايتدكده عميسى ويرمكده تعلل ايتمكله محكمهٔ عليهٔ نبويه ده ترافع حالنده بو آيت كريمه نازل اولوب عميسى تماما تسليم ايلدى وتبديلك نهيى حقنده مرويدركه بعض ولى ووصيلر مثلا يتيمك سمز قيونى يرينه كندو ضعيف قيوننى وضع وتبديل ايتمرلريله بو امثالدن نهى اولندى (وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا ماطاب لكم من النساء مثنى وثلاث ورباع فان خفتم الا تعدلوا فواحدة او ماملكت ايمانكم ذلك ادنى الا تعولوا واتوا النساء صدقاتهن نحلة فان طبن لكم عن شئ منه نفسا فكلوه هنيئا مريئا) اكر سز ايتام نسايى تزوجده عدالت ايده ممكدن قورقارسكز انلرك غيرى نسادن سزه حلال اولنلرى ايكيشر ايكيشر واوچر اوچر ودردر دردر تزوج ايدك يعنى دردن زياده يى جمع جائز اولميه اكر اول نسوان متعدده بيننده عدالت ايتمامكدن خوف

دیوسوبلر واولادك بنم اولادم اوزره افتخار ایلر ﴿قال انما یتقبل الله من المتقین﴾ هابیل دیدیکه بنم انده نه صنعم وار حق تعالی طاعتی متقیلردن قبول ایدرسن ایسه سیئه النیة وخائن اولدیغك ایچون قربانك رد اولنمشدر لوم ایدرسك نفسکه لوم ایت یوخسه بکا دکل اشبونده اشارت واردرکه حاسده لائق اولورکه مطلوبندن حرمانی تقصیرندن بیلوب محسودك نه سببدن محفوظ اولدیغی شیئی تحصیله اجتهاد ایده یوخسه انك حظی ازاله سنه دکل زیرا اول ضرر ایدر نفع ایتمز ﴿لئن بسطت الیّ یدك لتقتلنی ما انا بباسط یدیّ الیك لاقتلك انی اخاف الله رب العالمین﴾ یاقابیل اکرسن بنی قتل ایچون یدکی بسط ایدرسك بن سنی قتل ایچون یدمی بسط ایتمزین زیراکه بن الله تعالیدن خوف ایدرین دینلدیکه هابیل قابیلدن اقوی ایدی لکن الله تعالیدن قورقوب قتلدن تحرج ایتدی زیرا اول وقتده دفع مباح اولمشدی ویاخود انی ایتمسی افضلی تحری ایچون ایدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم کن عبد الله المقتول ولا تکن عبد الله القاتل * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر الله تعالینك عبد مقتولی اولغل یوخسه عبد قاتلی اولمغل وشرعده جائزدرکه برکسنه قتلی اراده اولندقده انقیاد واستسلام ایده نتکیم عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه انی ایتدی ﴿انی ارید ان تبوء باثمی واثمك فتکون من اصحاب النار﴾ بن دیلرمکه بنی قتلك اثمیله والله تعالی یه ووالدکه عصیانك اثمیله رجوع ایدوب اثمینله بیله اصحاب ناردن اوله سن ﴿وذلك جزاء الظالمین﴾ اشبو حالت الله تعالینك ووالدنك امرینه مخالفت ایدنلرك جزاسیدر اول قرنداشنك شقاوتن ونارله عذابن اراده ایتدی زیراکه ظالم ایدی وجائزدرکه مؤمن بر ظالمك سوء جزاء اولمسن اراده ایده الله تعالینك انی اراده ایتمسی کبی ﴿فطوّعت له نفسه قتل اخیه فقتله﴾ قابیلك نفسی اکامطاوعت ایتدیکه قرنداشی هابیلی قتل ایده لکن بیلمدیکه انی نیجه قتل ایده شیطان اکا تمثل ایدوب برقوشی کتوردی وباشن برطاش اوزره قویوب برآخر طاشله آنی باصدردی قابیل ایسه انی کوریجك قتلك کیفیتن اوکرندی وهابیله انقیادی ویاتومی حالنده یکرمی یاشنده ایکن جبل نورده ویاعقبۂ حراده باشنی طاشله باصدیروب قتل ایتدی ﴿فاصبح من الخاسرین﴾ دنیا ودین مغبونلرندن اولدی زیراکه مدت عمرنده مطرود ومحزون قالدی وقتاکه قابیل انی قتل ایتدی انك امرنده متحیر اولوب نیجه ایده جکن بیلمدی زیراکه اول میت ایدیکه بنی آدمده واقع اولدی وا کا سباع وطیور قصد ایدیجك قابیل انی برجرابه قویوب ارقه سنده قرق کون ویا بریل طاشیدی سباع وطیور ایسه اکا اویوب بیله کیدردی انی اکل ایچون یره قومسنه انتظار ایدردی ﴿فبعث الله غرابا یبحث فی الارض لیریه کیف یواری سوأة اخیه﴾ الله تعالی ایکی غراب کوندردی بری بریله دوکشوب بری آخرنی اولدردی بورنیله وایاقلریله یری اشوب اولدیریلن غرابك میته سن اول اشدیکی یره قویدیغندنصکره ترابله انی اورتدی وحق تعالی انکله دیلدیکه قابیله قرنداشنك جسد میتنك دفننك کیفیتنی کوستره ﴿قال یاویلتی اعجزت ان اکون مثل هذا الغراب فاواری سوأة اخی﴾ قابیل انی کوریجك دیدیکه ویل بکاکه اشبو غراب کبی اولمقدن عاجزمی اولدم تاکه قرنداشمك جسدینی یره قویوب اورتیدم ﴿فاصبح من النادمین﴾ اویله اولسه قابیل بودکلو زمان کندویه تعب ومشقت ویردیکنه وغرابه تلمیذ اولدیغنه وانی قتلندن قلت نفعنه ووالدینك اسخاطنه نادم اولدی یوخسه انی

ایدرسکز برینی اختیار ایدك یاخود ملك یمینکز اولان جواریدن تسری ایدك که انلرك مؤنثلری خفیف اولور اشته بومرأۀ واحده یاخود تسری سزك عدالتدن میل ایتممکزه اقربدر ونکاحلندیغکز نسانك مهرنی طیب نفس وعطیۀ الهی اوله رق ویرك اکر نساکز مهرلرندن طیب نفس ورضالریله سزه نمقدار شی باغشلارسه انی حلال اوله رق صفا ایله اکل ایدك ﴿ولا تؤتوا السفهاء اموالکم التی جعل الله لکم قیاما وارزقوهم فیها واکسوهم وقولوا لهم قولا معروفا﴾ ای ایتامك ولی ووصیلری الله تعالی معیشت دنیانك قیامنه سبب قیلدیغی تصرفکزده اولان مال ایتامی انلرك سفهالرینه ویرمیك انلری مالاریله رزقلندرك ومالارینه کوره کسوه لندرك یعنی کیدرك وانلری بو مال سنکدر بن سنك خزینه دارکم مثللو شیرین صحبتلر ایله تطییب خاطر ایدك ﴿وابتلوا الیتامی حتی اذا بلغوا النکاح فان انستم منهم رشدا فادفعوا الیهم اموالهم

قتلنه ویا ذنب ارتکابنه دکل زیرا اکر ندامتی انکیچون اولسه توبه اولوردی * روایت اولندیکه هابیل قتل اولنیجق ارض یدی کون چالقندی واغاجلر دیکنلندی واطعمه یه تغیر ایردی ومیوه لرك بعضنه حموضت حاصل اولدی وصولره مرارت کلدی وارضدن غبار پیدا اولدی آدم علیه السلام اول وقتده مکۀ مکرمه ده ایدی بو حالاتی کوریجك مدهوش اولوب یریوزنده بر حدث عظیم حادث اولمشدر دیدی وقتاکه آدم علیه السلام یوزاوتوز یاشنه ایردی وهابیلك قتلندن بش یل کچدی حق تعالی اندن بدل شیث علیه السلامی ویردیکه اول هبة الله دیمکدر واکا لیل ونهارك ساعاتنی تعلیم ایتدی واللی صحیفه انزال ایتدی وآدم علیه السلام انی وصی وولی عهد ایتدی وقابیله دینلدیکه مطرود اولدیغك حالده کیت وکوردیکك کیمسه دن رعب ایت اویله اولسه ارض یمندن عدنه کیتدی ابلیس اکا کلوب دیدیکه هابیلك قربانن آتش اکلنه سبب اول آتشه طاپاردی ایمدی سن دخی برآتشخانه یاپوب آنده آتش یاقغل وانی کندوکه وعقبکه معبد ایله نعم دیوب ابتدا انی اول احداث ایتدی انك قتنه اوغرایانی اول آتشه آتدی مکر قابیلك براعمی اوغلی واول اعمانك دخی براوغلی وار ایدی اعمایه اوغلی دیدیکه اشبو باباك قابیلدر همان دم اعمی قابیلی آتشه آتوب یاقدی بعده اعمایه اوغلی دیدیکه نیچون باباکی یاندردك اویله اولسه اعمی اکا یاوزلنوب برطبانجه اوردی وانکله انی اولدردی * مجاهد ایدر قابیلك برایاغی فخذینه باغلنوب اول کوندن یوم قیامته دکین یازده ناردن برحظیره ده وقیشده قاردن برحظیره ده ایاغندن اصیلوب عذاب اولنور یوزی کونشه اولوب انك دوریله اول دخی اکا دوندریلور * دینلدیکه آلات لهو ومزامیر وطنابیر وعیدانی اوّل احداث ایدن قابیل اولادندن ایدی شرب خمر وعبادت نار وزنا وفواحشه انهماك انلردن ایدی حتی که نوح علیه السلام طوفانده غرق اولدیلر وشیث علیه السلامك نسلی قالدیلر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لا تقتل نفس ظلما الا کان علی ابن آدم الاول کفل من دمها لانه اوّل من سن القتل * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر هر بارکه برنفس ظلما قتل اولنه الا انك دمی وبالندن برکفل آدمك اولکی اوغلی قابیل اوزره اولور زیراکه قتلی ابتدا اول سنت ایتدی ﴿من اجل ذلك کتبنا علی بنی اسرائیل﴾ اشبو قتل مذکور سببیله بنی اسرائیل اوزره توراتده قضاء ایتدککه ﴿انه من قتل نفسا بغیر نفس او فساد فی الارض فکأنما قتل الناس جمیعا﴾ برکیمسه که برنفسی قصاص ایجاب ایدر قتل نفس ایتمکسزین ویاخود یریوزنده شرك وقطع طریق کبی فسادی ایشلمکسزین قتل ایده کانه اول ناسك جمیعن قتل ایتمشدر شول حیثیتدنکه حرمت دمائی هتك وقتلی سنت وناسی انی ایشلمکه جری ایتدی ویاشول حیثیتدنکه واحد قتلی وجمیع قتلی الله تعالینك غضبن وشدت عذابن استجلابده برابردر ﴿ومن احیاها فکأنما احیا الناس جمیعا﴾ وبرکیمسه که برنفسك حیاتی بقاسنه سبب اوله اول کرك عفوویا قتلدن منع ویا اسباب هلکه نك برندن انقاذله در کانه اول فعلی ناسك جمیعنه ایتمشدر اشبونکله مقصود نفسك قتل واحیاسنی قلوبده تعظیمدر تاکه نفس قتلنه تعرضدن رهبت ونفس حمایه سنه رغبت ایدیله * حسن بصری یه دینلدیکه اشبو خصلت خاصة بنی اسرائیله میدر یوخسه بو امتده دخی عامه میدر دیدیکه والله بنی اسرائیلك دمائی

ولا تأکلوها اسرافا وبدارا ان یکبروا ومن کان غنیا فلیستعفف ومن کان فقیرا فلیأکل بالمعروف فاذا دفعتم الیهم اموالهم فاشهدوا علیهم وکفی بالله حسیبا﴾ وای ولاة ایتام سز یتیملری نکاحه شایان یعنی بالغ اولنجیه دك تجربه ایدك اکر بعد البلوغ انلردن عقل ورشد کوررو فهم ایدرسکز مالارینی انلره ویرك وانلرك اموالنی اسراف جهتیله یاخود بالغ اولورده بندن مالنی آلور ملاحظه سیله اکل ایتمیك واول ولیسی اولان کیمسه غنی ایسه مال یتیمه طوقنمسون عفت ایتسون اکر فقیر ایسه اول یتیمك حالنه سعینك اجرتی واحتیاجی قدر اکل وتعیش ایتسون امدی اول ایتامه مالارینی ویردیککز زمان بعده بینکزده نزاع وجدل اولمامق ایچون اخذلرینی اقراره شاهد طوتك الله تعالی سزه کافی ومحاسبدر * انك امرینه مخالفتدن حذر ایده سز ﴿للرجال نصیب مما ترك الوالدان والاقربون وللنساء نصیب مما ترك الوالدان والاقربون مما قل منه او کثر نصیبا مفروضا

الله تعالى به بزم دمامزدن اكرم دكلدر (ولقد جاءتهم رسلنا بالبينات) حالبوكه بزم انلره رسوللريمز
آيات واضحه ايله كلدى (ثم ان كثيرا منهم بعد ذلك فى الارض لمسرفون) اشبو بيان وياذكر اولنان
تشديد عظيمى اوزرلرينه قضا امزدنصكره انلردن ناس كثير تحامى ايتميوب قتل وهتك
محارمله يريوزنده مبالاتسز اسراف ايتديلر وامرده حد اعتدالدن تباعد ايتديلر (انما
جزاء الذين يحاربون الله ورسوله ويسعون فى الارض فسادا) شول كمسنه لركه الله تعالى ورسولنه
محاربه ايدرلر اوامر ونواهى بى تركله ويا مؤمنلردن الله تعالينك ورسولنك اولياسنه محاربه
ايدرلر قطع طريق واصوص ايله ويريوزنده قتل واخذ مالله وفساده سعى ايدرلر ايمدى انلرك
جزاسى اولدركه (ان يقتلوا) اكر قتلى افراد ايتديلر ايسه صلبنسز قصاصا قتل اولنه لر
(او يصلبوا) واكر قتلله بيله اخذ مال دخى ايتمشلرسه قتل وهم صلب اولنورلر * امام شافعى
رضى الله تعالى عنه ديركه قتل بعده صلب اولنور * امام ابو حنيفه رضى الله تعالى عنه ديركه
صلب اولنوب بعده موتنه دكين رمحله طعن ايديلور (او تقطع ايديهم وارجلهم من خلاف)
واكر انجق اخذ مال ايدوب قتل ايتممشلر ايسه برصاغ اللريله صول اياقلرى كسيلور (او ينفوا
من الارض) واكر ناسى انجق اخافه ايتمشلر ايسه بر بلده‌دن بلدهٔ اخرايه نفى ايديلورلر بر
حيثيتله كه هيچ بر موضعده قراره تمكين ايدلمزلر * امام ابو حنيفه بونى حبس ايله تفسير ايتدى
زيرا كه محبوس دنيانك سعتندن ضيقه نك نفى اولنمشدر كانه انكله ارضدن منفى اولنور * ديلديكه
مراد تخيير در اويله اولسه هر قاطع الطريق حقنده امام اشبو عقوباتدن ديلديكن ايشلمكه مخيردر
(ذلك لهم خزى فى الدنيا) اشبو ذكر اولنان عقوبات انلره دنياده ذل وفضيحتدر يوخسه
ذنوبلرينه كفارت اولمز (ولهم فى الآخرة عذاب عظيم) وآخرتده انلره دنياده‌كى عقوبتلردن
شديد نارده عذاب عظيم واردر (الا الذين تابوا من قبل ان تقدروا عليهم فاعلموا ان الله
غفور رحيم) الاشونلركه سز انلرى اول صنيعلرنده ايكن اخذ ايتمكزدن اول توبه ايده‌لر
بيلككه الله تعالى انلردن ذنوبى توبه سببيله مغفرت وتوبه‌لرى قبوليله رحمت ايدر بعضيلرى
ديديكه اشبو آيت كفار حقنده نازل اولوبدر اويله اولسه معناسى كفاركه انلر اوزره قدرتكز
اولمزدن اول شركدن توبه ايدوب اسلامه كله‌لر انلر اوزره حدوددن بر شئ اقامته سزه
رخصت يوقدر وكفرلرى حالنده ايشلدكلرى دم ومال ايچون تبعه‌يه دخى وسعت يوقدر
واكر محاربين مسلميندن ايسه انلردن اولكه قبل الاخذ توبه ايده حق الله اولان عقوبت اندن
ساقط اولور حق عبد اولان دكل (يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وابتغوا اليه الوسيلة) يا مؤمنلر
الله تعاليدن قورقك وفعل وطاعات وترك معاصيدن انك ثوابنه وزلفاسنه توسل اولنور شيئى
طلب ايدك (وجاهدوا فى سبيل الله) والله تعالينك سبيلنده انك اعداء ظاهره وباطنه سنه جهاد
ايدك (لعلكم تفلحون) تاكه الله تعالى يه وصول وكرامتنه نيلله فلاح بوله‌سز (ان الذين كفروا
لو ان لهم ما فى الارض جميعا ومثله معه ليفتدوا به من عذاب يوم القيمة ما تقبل منهم ولهم عذاب
اليم) شونلركه كافر اولديلر اكر يريوزنده‌كى صنوف اموالى وانكله بيله انك امثالى انلرك
اولسه تاكه يوم قيامتك عذابندن نفسلرين تخليصه فديه قيله‌لر اول انلردن قبول اولميوب انلره
عذاب اليم اوله (يريدون ان يخرجوا من النار وما هم بخارجين منها ولهم عذاب مقيم) انلر

بابا وانا واقربا متروكاتندن
اركك ونسا ايچون نصيب
واردر اول اموال متروكه‌نك
قليل وكثيرندن نه ايسه
فرض وتقدير اولنديغى
صورتله وارثلرينه تقسيم
اولنور * روايت اولنديكه
اوس بن ثابت الانصارى
رضى الله عنه وفات ايدوب
زوجه‌سى ام كحه ايله
اوچ قيزينى ترك ايلدى
متوفانك ابن عميسى سويد
وعرفجه سنت جاهليه
اوزره مالنى الوب زوجه
وبناته بر شى ويرمديلر
چونكه جاهليتده زنانه
مطلقا بر شى ويرلميوب
اركك اولاد دخى جنكه
قدرتى اولمديغى حالده
صفر اليد قالوردى ام كحه
پيغمبريمز عليه السلامه
واروب حالنى عرض
ايتدكده صبر ايله بقالم
الله تعالى نه امر ايدر
بيورديلر اول سببدن
بو آيت كريمه نازل اولمغله
جناب رسالتپناه عليه السلام
سويد وعرفجه يه تنبيه
بيورديكه اوسك مالندن
بر شى تفريق ايتميه‌لر زيرا
حق تعالى زوجه وبنات
ايچون نصيب اثبات ايتمشدر
لكن مقدارنى بيان
ايتمامش بيان اولنجه صبر

ناردن چيقمق ديليه‌لر حالبوكه انلر اندن چيقار دكللردر بلكه انلره عذاب مقيم واردركه اول
انلردن ابدا زائل اولمز (والسارق والسارقة فاقطعوا ايديهما) رجل وامرأه كه غيرك مالنى
محل محرزدن خفية اخذ ايده اكر اول مأخوذ نصاب دكلو وارايسه اول آخذ كركسه رجل
ويا امرأه دريد يمناسنى رسغندن قطع ايدك ونصابك مقدارنده علماء اختلاف ايتديلر اكثر علماء
ديديلركه اول ربع دينار ويا اول قيمتلو متاعدركه اول ابو بكر وعمر وعثمان وعلى رضوان الله تعالى
عليهم قوليدر عمر بن عبد العزيز واوزاعى وشافعى اكا ذاهبدر * قال النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم القطع فى ربع دينار فصاعدا * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر قطع يد ربع
دينار ويا اندن زياده شئ سرقه سنده‌در وبرقوم ذاهب اولديلركه بر ديناردن ويا اون درهمدن
اقلده قطع اولنمزكه اول ابن مسعود رضى الله تعالى عنهدن مرويدر سفيان ثورى وائمهٔ حنفيه
قوليدر وبرقوم ديديلركه بش درهمدن اقلده قطع يوقدركه اول ابو هريره رضى الله تعالى
عنهدن مرويدر وابن ابى ليلى قوليدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لعن الله السارق
يسرق البيضة فتقطع يده ويسرق الحبل فتقطع يده * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله
تعالى سارقه لعنت ايده كيم بيضه سرقه ايدوب الى كسيله ويا حبل سرقه ايدوب الى كسيله *
اعمش ايدر زعم ايدرلرديكه بعض حديد وحبل بهاسى دراهم متعدده‌يه مساوى اوله شئ قليلده قطعى
تجويز ايدنلر اشبو حديث شريفى احتجاج ايدرلر لكن اكثرون عندنده اعمش قولنه حمل اولنور (جزاء
بما كسبا) تاكه دنياده سرقه‌لرينه جزاء اوله (نكالا من الله) الله تعاليدن عقوبت اولديغى حالده
(والله عزيز حكيم) الله تعالى اكا عصيان ايدنه نقمتنى غالب وسارق اوزره قطعله حكمنده
حكيمدر (فمن تاب بعد ظلمه) اول سارقكه سرقه‌دنصكره توبه ايده (واصلح) تبعاتدن
تفصى ايله وسرقه‌يه عودى تركله امرينى اصلاح ايده (فان الله يتوب عليه) الله تعالى انك
توبه‌سنى قبول وآخرتده انك اوزره عقابن اسقاط ايدر (ان الله غفور رحيم) الله تعالى توبه
ايله ذنب سالفى مغفرت ايدر واكا اطاعت وامرينى اصلاح ايدنه رحمت ايدر * اشبو الله تعالى
ايله عبد بيننده‌كى حكمدر اما قطع اكثرين عندنده توبه ايله ساقط اولمز * مجاهد ايدركه سارقك
توبه‌سى يدى قطع اولنمسيدر قطع ايله اكا توبه حاصل اولور لكن صحيح اولان قطع انك خيانتى
جزاسيدر من بعدينه توبه‌دن لابدر ماضى يه ندامت ومستقبلده انى تركه عزيمتله چقانكه
سارقك يدى قطع اولنه اكثر علماء عندنده مالدن سرقه ايتديكنك غرمى اكا واجب اولور امام ثورى
وائمهٔ حنفيه ايدركه اكا غرامت يوقدر واكر مسروق باقى ايسه بالاتفاق استرداد اولنور ويدى قطع
ايديلور زيرا كه قطع حق اللهدن وغرامت ايسه حق عبددر ايمدى انك برى آخرى منع ايتمز (الم تعلم
ان الله له ملك السموات والارض) يا انسان بيلمزميسنكه سموات وارضك وايكيسى بيننده‌كى اشيانك
خلق وملكى الله تعالينكدر (يعذب من يشاء ويغفر لمن يشاء) كفر اوزره فوت اولنى تعذيب
وكفردن توبه ايدنى مغفرت ايدر ويا ديلديكنى صغيره اوزره تعذيب وديلديكنك كبيره‌سن
مغفرت ايدر (والله على كل شئ قدير) الله تعالى تعذيب ومغفرتدن هر برينه قادردر
(يا ايها الرسول لا يحزنك الذين يسارعون فى الكفر) يا محمد سكا حزن ويرمسون شول كمسه لرك
صنيعيكه كفرى اظهاره مسارعت ايده‌لر چقانكه اكا فرصت بوله‌لر (من الذين قالوا آمنا

ايدملم بيوردى اندنصكره
يوصيكم الله آيتى كلدكده
اكا كوره تقسيم اولندى
(واذا حضر القسمة اولوا
القربى واليتامى والمساكين
فارزقوهم منه وقولوا لهم
قولا معروفا) ميتك تركه‌سى
تقسيم وقتنده ورثه‌دن
اولميوب ميتله قرابتى اولنلر
وسائر يتيملر وفقيرلر
حاضر بولنسه‌لر انلرك
قوبلرينى تطييب ايچون
اول مقسومدن انلره
بر شى ويرك انلره بلا امتناع
مفرح كلام سويليك *
علما عندنده بو آيتك
حكمنده اختلاف واقع
اولمشدر بعضلر بو حكم
ميراث ووصايا آيتندن
مقدم نازل اولمغله انكله
بومنسوخدر ديمش وبعضلر
نسخ اولنمامشدر اهل
ميراثه موجبيله عمل لازمدر
ديمش والله اعلم (وليخش
الذين لو تركوا من خلفهم
ذرية ضعافا خافوا عليهم
فليتقوا الله وليقولوا
قولا سديدا) ايتامك ولى
ووصى وسائر يتيم امرنده
بولننلر ايتامه غدر وضرر
اصابتنده اللهدن
قورقسونلركه اكر
كندولرينك وفاتنده
كبروده ضعيف وعاجز

بافواههم ولم تؤمن قلوبهم ﴾ شول منافقلردنكه لسانلريله ايمان كتوردك ديرلر حالبوكه قلبلرى ايمانه كلميوبدر ﴿ ومن الذين هادوا سماعون للكذب ﴾ و يهوديلردن بر قوم واردركه سنك كلامكى ديكارلركه انده سنك اوزريكه كذب ايده‌لر اويله اولسه انلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمى استماع ايدوب قتندن كتدكلرنده انده ايشتدكلرى كلامى ايشتدك ديو كذب وافترا ايدرلر ﴿ سماعون لقوم آخرين لم يأتوك ﴾ كه انلر يهوددن سكا كلميان قوم آخرين ايچون جاسوسلردركه سنك كلامكى انلره خلافى اوزره نقلله سكا افترا ايده‌لر ﴿ يحرفون الكلم من بعد مواضعه ﴾ كه انلر كلمات حق حق تعالينك وضع ايتديكى مواضعندن اماله ايدرلر يا لفظى اهماله ويا وضعنى تغييرله ويا معناسنى خلاف مراده حمله ويا خلاف موروده اجرا ايله * روايت اولنوركه اهل خيبرك اشرافندن بر رجل و بر مرأه احصانله متصفلر ايكن زنا ايدوب توراتده ايسه حدلرى رجم اولديغندن شرفلرى ايچون رجملرينى يهود استمديلر و ديديلركه يثربده نبوت دعواسين ايدن رجلك كتابنده رجم يوقدر بلكه حدلرى ضربدر ايمدى يهوددن اخوانكز بنى قريظه‌يه خبر كونده‌رككه انلر انك جيرانيدر تاكه انى اندن سؤال ايده‌لر اكر جلدله امر ايدرسه قولنى قبول ايده‌لر واكر رجمله امر ايدرسه قبول ايتميوب قاتندن كيده‌لر واول زنا ايدن رجل ومرأه‌يى دخى رسوللريله بيله كوندرديلر چونكه كلوب بنى قريظه ونضيره‌يه ماجرايى خبر ويرديلر وانلركه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه قصه‌يى بيلدرديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه بنم قضامه راضى اولورميسز ديديلركه نعم ديديكه بكا جبرائيل عليه السلام كلوب ديديكه الله تعالينك امرى انلرك رجم اولنمسيدر ديو خبر ويردى قبولدن امتناع ايديجك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه جبرائيل عليه السلام بكا امر ايلديكه بنله سزك بينكزده ابن صوريايى حكم ايده‌مكه اول بر شاب امرد ابيض اعوردر فدكده ساكن اولور اول سزك عنديكزده نه منزلته‌در ديديلركه وجه ارضده اولان يهودك تورات علمنده كاملیدر ديديكه ايمدى انى چاغرك كلنجك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا ديديكه اول الله تعالينك حقيچونكه توراتى موسى عليه السلامه انزال ايتدى وسزكيچون بحرى ياروب سزى انجاء وفرعون وقومنى انده غرق ايتدى وسزه من وسلوى ايندردى وغمامله سزى كولكه‌لندردى وسزه حلال وحرامى بيان ايدر كتاب ايندردى زنا ايدن محصن اولديغنده رجم اولنمسن كتابكزده بولورميسز ابن صوريا ديديكه نعم اول الله تعالى حقيچونكه صفاتنى بكا تذكير ايتدك اكر تورات بنى احراقندن قورقميدم اعتراف ايتميوب كذب ايدردم لكن يا محمد اول سنك شرعكده نيجه‌در ديديكه قچان درت عادل كمسه شهادت ايده‌كه رجل مرأه‌يه ادخال ايتدى ميلك مكحله‌يه ادخال اولنمسى كبى اكا رجم واجب اولور ابن صوريا ايتدى اول الله تعالى جل شانه حقيچونكه توراتى موسايه انزال ايتدى توراتده دخى حكم آنجليندر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه ايتدى نه سببدن الله تعالينك امرنى اقامت ايتميوب ترخص ايدرسز ديديكه قچان شريفمزى زناده اخذ ايتسك ترك ايتدك وضعيفمزى اخذ ايتديكمزده حدى اقامت ايتدك اواجلدن اشرافزده زنا كثير اولدى حتى ملكمزك بر ابن عمى زنا ايدوب انى رجم ايتمدك بعده اسوه ناسدن بر رجل زنا ايديجك ملكمز آنى رجم ايتمك ديلدى اول رجلك قومى ديديلركه

ذريتلرينى ترك ايدرلرسه انلرك اوزرينه دخى انك مثلى اوله‌جغى خوفى واردر امدى الله تعاليدن قورقوب كندو اولادلرى مثابه‌سنده اولان ايتام ايچون دخى كلام حق سويلسونلر ﴿ ان الذين يأكلون اموال اليتامى ظلما انما يأكلون فى بطونهم نارا وسيصلون سعيرا ﴾ شول كيمسه‌لركه ظلمله ايتامماللرينى اكل ايدرلر انلر انجق قارنلرينه آتش اكل ايدرلر ويقينده علولو آتشه واصل اولورلر ﴿ يوصيكم الله فى اولادكم للذكر مثل حظ الانثيين فان كن نساء فوق اثنتين فلهن ثلثا ماترك وان كانت واحدة فلها النصف ولابويه لكل واحد منهما السدس مما ترك ان كان له ولد فان لم يكن له ولد وورثه ابواه فلامه الثلث فان كان له اخوة فلامه السدس من بعد وصية يوصى بها اودين آباؤكم وابناءكم لاتدرون ايهم اقرب لكم نفعا فريضة من الله ان الله كان عليما حكيما ﴾ الله تعالى اولادكزك ميراثى حقنده امر وعهد ايدركه سزدن برى وفات ايدوب اركك ونسا اولادينى

والله بز انى سكا رجم ايتدرمزز مادامكه سن اول ابن عمكى رجل ايتميه‌سن اويله اولسه ديديكه كلك رجمدن غيرى بر حكم وضع ايده‌لم كه انده شريف ووضيع مساوى اوله ايمدى زفتله طلا و بر حبلله قرق جلده اوره‌لم بعده زانى وزانيه‌نك يوزلرين سياه ايدوب هر برين ترسنه بر حماره بندرديكمز دنصكره شهرده كزديره‌لم اشبو فعلى احداث ايتدك انكله رجم حكمنى كيدردك يهود ابن صوريايه ديديلركه بز سكا غيبتكده ثنا ايتدكسن ايسه بزم سرمزى افشاء ايتدك ابن صوريا ايتدى اول بكا توراته آند ويرمش اولمسه انى اكا خبر ويرمزدم اكر تورات بنى هلاك ايتمسى خوفن ايتمسم انى اكا ديمزدم اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم امر ايلدى اول رجل ومرأه‌يى كتورديلر مسجد قپوسى اوكنده رجمله اولدرديلر وديديكه الهى اشبو قومك امركدن اماته ايتديكن بن احياء ايتدم كه اول سببدن * ياايها الرسول * آيتى نازل اولدى عبدالله بن عمر ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انلره ايتديكه رجم حقنده توراتده نه حكم بولورسز ديديلر افضاح وجلد ايدرز * عبدالله بن سلام رضى الله تعالى عنه انده حاضر ايدى ديديكه كذب ايدرسز انك حكمى رجمدر اندن توراتى كتوروب نشر ايتديلر انلرك بريسى النى رجم آيتى اوزره قيوب انك ماقبلنى ومابعدنى اوقودى عبدالله بن سلام انك الين قالديروب رجم آيتن كوستردى اويله اولسه يهود ملزم اولديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم امر ايلدى اول رجل ومرأه‌يى كتوروب رجم ايتديلر ﴿ يقولون ان اوتيتم هذا فخذوه ﴾ ديديلركه اكر محمد سزه زنا امرنده بزم وضع ايتديكمز حكم مذكورله فتوى ويررسه انى قبول وموجبيله عمل ايدك ﴿ وان لم تؤتوه فاحذروا ﴾ واكر اول حكمك خلافيله فتوى ويررسه قبولدن حذر ايدك ﴿ ومن يرد الله فتنته فلن تملك له من الله شيئا ﴾ بر كمسه‌كه الله تعالى انك كفر وضلالتن ويا هلاك ويا عذابن اراده ايده سن الله تعالينك امرندن بر شئ دفعنه قادر اوليمزسك ﴿ اولئك الذين لم يرد الله ان يطهر قلوبهم ﴾ ايمدى الله تعالى انلرك قلوبنى تطهير اراده ايتميوبدر ﴿ لهم فى الدنيا خزى ﴾ انلر ايچون دنياده خزى واردر منافقلرك نفاقلرى اظهاريله ويهودك جزيه وياقتل ويا سبى ايله ﴿ ولهم فى الآخرة عذاب عظيم ﴾ وآخرتده ايسه نارده خلود واردر ﴿ سماعون للكذب ﴾ انلر كلامنى استماع ايدرلركه انده سكا كذب وافترا ايده‌لر ﴿ اكالون للسحت ﴾ انلر حراميرلر انكله انلره عار ايرر * بو آيت كريمه يهود حكامى شاننده نازل اولوبدركه انلر ارتشاء ايدوب رشوتى ويرن ايچون حكم ايدرلردى حسن ايدر قچان انلرك برى حاكملرينه رشوتله كلسه رشوتى كنه قويوب اكا انى كوستردكندنصكره حاجتن سويلردى حاكم دخى انك كلامنى دكليوب خصمنه نظر ايتمزدى اول راشينك كلامنى دكلر رشوتن اكل ايدردى * دينلديكه سحت اولدركه انكله باطل حق ايديله وياحق ابطال ايديله * ابن مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر بر كمسه‌كه اكا بر شئ اهدا اولنه تاكه اندن بر ضرر وظلم دفع ايده اول سحتدر اكا دينلديكه بر سحتى انجق حكم اوزره اخذ اولنانى زعم ايدردك ديديكه حكم اوزره اخذ * ومن لم يحكم بما انزل الله فأولئك هم الكافرون * دلالتيله كفردر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لعنة الله على الراشى والمرتشى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالينك لعنتى رشوتى ويرن وآلان اوزره اولسون ﴿ فان جاؤك فاحكم بينهم او اعرض عنهم ﴾

ترك ايتسه اركككك حصه‌سى ايكى نسانك حصه‌سى كبيدر اكر ارككك اولادى اولميوب قزلرى ايكى يادخى زياده اولسه انلره مالك ايكى ثلثى ويريلور اكر يالكز بر قزى اولسه اكا مالك نصفى ويريلور واول ميتك اوغل يا قز يا ولد ابنى اولورسه اناسنه وباباسنه تركه‌نك التيده برى ويريلور واكر بونلرك بريسى دخى يعنى ابن يا بنت يا ولد ابنى اولميوب اكا اب وام وارث اولدقده جميع ميراثك ثلثى اناسنه باقيسى عصوبتله باباسنك اولور واكر اول ميتك كرك لاب وام وكرك لاب وياخود لام ذكور يا اناث قرداشلرى اولسه اناسيچون التيده بر حصه اولور اشبو حصه‌لرى ورثه‌يه تقسيم ايتمك وصيتنى تنفيذ ودينى ادادنصكره اولور بابالريكز واوغللريكز كرچه سزه وارث اولور لكن سز بيلمزسكزكه ورثه‌ده سزه كيم اقربدر ودنيا واخرتده انلرك قنغيسى سزه انفعدر سزه انفع اولانى الله تعالى بيلور اشبو ذكر اولنان مادهٔ ارث الله تعاليدن فرض اولدى تحقيق

اكراهل كتاب سكا تحاكم ايدرلرسه ديلرسك انلرك بيننده حكم ويا حكمدن اعراض ايت * دينلديكه اكر ايكى كتابى قاضى يه تحاكم ايتسه‌لر شافعى عندنده اكا حكم واجب اولمز اصح اولان واجب اولمقدر چقان ترافع ايدنلرك ايكيسى بيله ويا بريسى ذمى اولورسه زيرا انلردن ظلم دفعنى التزام ايتمشلردر وآيت كريمه اهل ذمت حقنده دكلدر اماكه ابوحنيفه عندنده مطلقا حكم واجبدر ترافع ايدن كركسه ذمى ويا حربى اولسون (وان تعرض عنهم فلن يضروك شيئا) اكر سن انلردن اعراض ايدرسك انلر سكا برشئ ضرر ايركورمكه قادر دكللردر زيراكه حق تعالى سنى ناسك شر وضررندن عصمت ايدوبدر (وان حكمت فاحكم بينهم بالقسط) اكر انلرك بيننده حكم ايدر اولسك الله تعالينك امر ايتديكى عدل اوزره حكم ايله كل (ان الله يحب المقسطين) الله تعالى عدل ايدنلرى سور * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم المقسطون عندالله على منابر من نور * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر عدل ايدنلر الله تعالى عندنده نوردن منبرلر اوزره اولورلر (وكيف يحكمونك وعندهم التوراة فيها حكم الله) انلر سنك حكمنه نيجه راضى اولورلر حالبوكه تورات انلرك عندنده‌در الله تعالينك حكمى انده مذكوردر ايمدى انكله قصدلرى معرفت حق واقامت شرع دكلدر بلكه طلبلرى كنديلره اهون اولاندر اكرچه زعملرنده حكم الله دكل ايسه‌ده (ثم يتولون من بعد ذلك) سنى تحكيملرندنصكره شول كتابلرينه موافق حكمدن اعراض ايدرلر (وما اولئك بالمؤمنين) ايمدى انلر كتابلرينه تصديق ايدر دكللردر زيراكه اندن اعراض ايتمشلردر (انا انزلنا التورية فيها هدى ونور) بز توراتى انزال ايتدك انده هدى ونور واردركه حقه هدايت ايدر واحكامدن مستبهمى كشف ايدر (يحكم بها النبيون الذين اسلموا) كه اول توراتله حكم ايدر شول انبيا كيم الله تعالينك امرينه انقياد ايتديلر انلر كركسه انبياء بنى اسرائيلدر وياخود موسى واندن صكره كلان انبيادر زيرا دينلديكه بزدن اول كچن انبيانك شرعى بزم شرعمزدر مادامكه منسوخ اولميه وياخود مراد پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اوله‌كه يهود اوزره رجمى تورات حكميله قضاء ايتدى يهودى الزام ايچون اكرچه شرع محمديده دخى حكم انجلين ايسه‌ده (للذين هادوا) شونلركه يهوديت ملتى اوزره اولديلر (والربانيون والاحبار) وكذلك اول توراتله حكم ايدر زهاد وعلمالريكه انبيالرى طريقه‌سنه سالكلردر (بما استحفظوا من كتاب الله) الله تعالينك انلره امرى سببيله كيم كتابنى تضييع وتحريفدن حفظ ايده‌لر (وكانوا عليه شهداء) حالبوكه انلر اكا رقباء ايديلركه قوملرى انى تغييره رخصت ومجال ويرمزلر ايدى ويا شهداء ايديلركه اندن خفى اولانى انلره بيان ايدرلردى (فلا تخشوا الناس واخشونى) ايمدى ناسدن خوف ايتمكز بلكه بندن خوف ايدك (ولا تشتروا بآياتى ثمنا قليلا) وبنم انزال ايتديكم احكامى رشوت وجاهه استبدال ايتمكز (ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الكافرون) بركسه‌كه الله تعالينك انزال ايتديكنه مستهين ومنكر اولديغى سببدن انكله حكم ايتميه ايمدى اول وصفلو كسه‌لر كافرلردر (وكتبنا عليهم فيها) توراتده يهود اوزره فرض ايتدككه (ان النفس بالنفس) قاتلك نفسى مقتولك نفسنه وقادر قتل اولنور (والعين بالعين) وفاقئك عينى مفقوئك عينه وقادر فقأ اولنور (والانف بالانف) وجادعك

الله عظيم الشان ورثه‌نك مرتبه‌سنى بيلجى وانلرك حصه‌لرنى تقديرده امر وحكم ايديجيدر (ولكم نصف ما ترك ازواجكم ان لم يكن لهن ولد فان كان لهن ولد فلكم الربع مما تركن من بعد وصية يوصين بها او دين ولهن الربع مما تركتم ان لم يكن لكم ولد فان كان لكم ولد فلهن الثمن مما تركتم من بعد وصية توصون بها او دين وان كان رجل يورث كلالة او امرأة وله اخ او اخت فلكل واحد منهما السدس فان كانوا اكثر من ذلك فهم شركاء فى الثلث من بعد وصية يوصى بها او دين غير مضار وصية من الله والله عليم حليم) زوجهٔ متوفيه‌كزك اكر اولادى يوغيسه تركه‌سنك نصفى سزكچوندر اكر اولادى وارايسه مال متروكه‌سندن سزكچون دردده بردر بوميراث متوفيه‌نك وصيتنى ايفا وديونى ادادنصكره‌در وسزك وفاتكزده اكر اولادكز يوغيسه تركه‌كزدن زوجه‌كز ايچون دردده بر حصه‌در اكر اولادكز وار ايسه سكزده بردر

انفى مجدوعك انفنه وقادر جدع اولنور (والاذن بالاذن) وقاطعك اذنى مقطوعك اذننه وقادر قطع ايديلور (والسن بالسن) وقالعك سنى مقلوعك سننه وقادر قلع ايديلور (والجروح قصاص) وجراحات ذات قصاصدر اكرانده مساوات ممكن ايسه والا انده قصاص اولمز بلكه حكومت عدل اولور اشبو تخصيصدنصكره تعميمدر زيرا عين وانف واذن وسن ذكرندن صكره * والجروح قصاص * دينلدى يعنى اقتصاص ممكن محلده قصاص اولنور * يد ورجل ولسان وبونلر امثالى كبى يوخسه اقتصاص ممكن اولميان محلده دكل كسر عظم وجرح لحم كبى زيرا انك نهايتنه وقوف ممكن اولمز (فمن تصدق به فهو كفارة له) بركسه‌كه كندويه ايديلان جنايتى جانيدن عفو ايده اول عفو عافينك ذنوبنه كفارتدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من تصدق من جسده بشئ كفر الله عنه بقدره من ذنوبه * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركسه‌كه جسدندن برشيئه اولان جنايتى عفو ايده حق تعالى اول عافينك ذنوبندن اول دكلوبى عفو ايده وياخود معنى جنايت اولنان كشى جانيسنى عفو ايده اول عفو ذنوبنه كفارت اولور يوم قيامتده جانى اول جنايتى اوزره مؤاخذه اولنمز اماكه عافينك اجرى * فمن عفى واصلح فاجره على الله * فحواسنجه الله تعالينك عهده‌سنه عائددركه اول ابن عباس رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه ابراهيم ومجاهد وزيد بن اسلم رضى الله تعالى عنهم قوليدر (ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الظالمون) بركيمسه‌كه الله تعالينك انزال ايلديكنه مقر اولوب لكن موجبيله حكم ايتميه اول وصفلولر ظالملردر (وقفينا على آثارهم بعيسى ابن مريم) وانبيا آثارينه عيسى بن مريمى اتباع ايتدك (مصدقا لما بين يديه من التوراة) يدينده نازل اولان توراته مقر ومصدق اولديغى حالده (وآتيناه الانجيل) بز انجيل نام كتابى اكا ويردك (فيه هدى ونور) اول انجيلده ضلالتدن هدى واحكام الهيه‌يى بيان واردر (ومصدقا لما بين يديه من التوراة وهدى وموعظة للمتقين) اول انجيل اندن اول نازل اولان كتابى تصديق ايدر وتقوى اهلنه هدى وموعظه اولديغى حالده (وليحكم اهل الانجيل بما انزل الله فيه) انجيل اهلى الله تعالينك انجيلده انزال ايتديكيله حكم ايتسون (ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الفاسقون) اول كيمسه‌كه الله تعالينك انجيلده انزال ايتديكيله حكم ايتميه اول وصفلو كيمسه‌لر الله تعالينك امرندن خارجلردر (وانزلنا اليك الكتاب بالحق) يا محمد بز سكا قرآنى حق بيانى ملابس اولديغى حالده انزال ايتدك (مصدقا لما بين يديه من الكتاب) اندن اول نازل اولان كتب الهيه‌يى مصدق (ومهيمنا عليه) واول كتب اوزره رقيب اولديغى حالده * ابن جريج رضى الله تعالى عنه ايدر قرآن كتب سابقه اوزره اميندر اول شيئكه اهل كتاب انى كتابلرندن خبرويره‌لر اكر اول قرآنده وارايسه انى تصديق ايدك يوغيسه تكذيب ايدك (فاحكم بينهم بما انزل الله) ايمدى يا محمد اهل كتاب سكا ترافع ايتدكلرنده الله تعالينك سكا انزال ايتديكيله بينلرنده حكم ايلكل (ولا تتبع اهواءهم عما جاءك من الحق) يوخسه سكا كلاندن مائل اولديغك حالده هوالرينه تابع اولمغل (لكل جعلنا منكم شرعة ومنهاجا) يا ناس سزدن هربريكز ايچون شرعه ودين وطريق واضح قيلدق اشبونكله مراد اولدركه شرايع مختلفه‌در وهر ملت اهلنك شريعتى واردر * دينلديكه اشبو خطاب امت موسى وامت عيسى وامت محمده‌در

بودخى وصيتكزى تنفيذ وديونكزى ادادنصكره‌در اكر ميت رجل يا امرأه اولسون كلاله اولوب يعنى ولد وابوينى اولميوب بر انادن طوغمه بر اركك ياخود برقز قرنداشى اولسه اول يالكز بر ايچون التيده بر حصه واردر اكر اول لام كرك اركك كرك قز قرنداشلر بر عدددن چوق ايسه‌لر انلرك جمله‌سى اوچده بر حصه‌يه شريك اولورلر بو قرنداشلرك ميراث خصوصنده ذكورواناثنده فرق يوقدر بو كلاله‌نك دخى بو ميراث تقسيمى دينى ادا ووصيتنى ايفادنصكره‌در بوذكر اولنان مواد بووجهله‌دركه ميت وصيتنده اقرباسندن غيرى‌يه يا ثلثدن زياده وصيتله ياخود بورجى يوغيكن بورج اقراريله ورثه‌يه ضرر ايتمامك اوزره الله تعاليدن فرض وعهد اولنانى يرينه كتورمكدر والله عظيم الشان ضرر ونفعى بيلجى وعقوبتده تأنى ايديجيدر (تلك حدود الله ومن يطع الله ورسوله يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها

وتورات وانجيل وقرآندن هر بريچون بشقه شريعت واردر ودين ايسه بردركه اول توحيددر
(ولوشاءالله لجعلكم امة واحدة) اكر الله تعالى ديلسه سزى جميع اعصارده دين واحد اوزره
جماعت متفقه ايديدى (ولكن ليبلوكم فيما آتيكم) لكن سزى امم مختلفه ايتدى تاكه كتب
وشرايعدن سزه ويرديكنده مطيعى عاصيدن وموافقى مخالفدن تمييز ايده (فاستبقوا الخيرات)
اعمدى اعمال صالحه يه مبادرت ايدككه فرصتى انتهاز وسبق وتقدم فضلنى احراز ايده سز
(الى الله مرجعكم جميعا فينبئكم بما كنتم فيه تختلفون) جميعكزك رجوعى الله تعالى يه در يوم
قيامتده اول دين وسنتدن اختلاف ايتديككز شيئى سزه خبر ويرر محق ومبطل عامل ومقصر
بيننى آييرر (وان احكم بينهم بما انزل الله) وبز سكا امر ايلدككه اهل كتاب بيننده الله تعالينك
سكا انزال ايتديكى قرآنله حكم ايده سن (ولا تتبع اهواءهم) يوخسه هوالرينه اتباع
ايتميه سن (واحذرهم ان يفتنوك عن بعض ما انزل الله اليك) وانلردن حذر ايده سنكه الله
تعالينك سكا انزال ايتديككنك بعضيسندن سنى صرف ايتميه لر روايت اولنديكه احبار يهود
بينلرنده ديديلركه كلك اتفاقله محمده كيده لم اوله كه انى دينندن صرف ايده لم اويله اولسه اكا
كلوب ديديلركه بيلورسنكه بز يهودك احباريز بز سكا اتباع ايدرسك يهودك كليسى سكا اتباع
ايدر ايمدى بزمله قومز بيننده خصومتمز واردر سكا تحاكم ايتمك ديلرز اكر بزم ايچون قومز
اوزره حكم ايدرسك سكا ايمان كتوررز وغيريلرى دخى ايمانه كتيرمزه اويدررز پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم انلره موافقتدن امتناع ايتدى (فان تولوا فاعلم انما يريد الله ان يصيبهم
ببعض ذنوبهم) اكر انلر ايماندن وحكم قرآندن اعراض ايدرلرسه بيلكه انلرك اعراضى
شول اجلدندركه الله تعالى انلره بعض ذنوبلرى سببيله دنياده عقوبتلرين تعجيل ايتمك ديلر
(وان كثيرا من الناس لفاسقون) ويهودك كثيرى كفرده متعدى ومتمردلردر (أفحكم
الجاهلية يبغون) انلر ملت جاهليت حكمنى طلب ايدرلركه اول متابعت هوا وحكمده ميل
ومداهنه در (ومن احسن من الله حكما لقوم يوقنون) اهل يقين عندنده حكمده الله تعاليدن
احسن كيمدر زيرا انلر امورى تدبر واشيايى تحقيق ايدوب انكله الله تعاليدن غيرى احد حكمده
احسن دكل ايدوكن بيلورلر (ياايها الذين آمنوا لاتتخذوا اليهود والنصارى اولياء بعضهم اولياء
بعض) يامؤمنلر يهود ونصارايى اولياء ايدنمكز انلره اعتماد ايدوب انلركله احباب معاشرتن
ايتمكز انلرك موالاتى برى برلريله در عون ونصرتده سزك خلافكز اوزره متفقلردر (ومن
يتولهم منكم فانه منهم) سزدن اولكه انلركله موالات ايده اول انلرك جمله سندندر (ان الله
لايهدى القوم الظالمين) الله تعالى هدايت ايتمز شول قومه كيم كفاره موالاتله نفسلرينه ظلم
ايدرلر * اشبو آيت كفار موالاتندن مجانبتك وجوبنه وحربده كفاردن استنصارك عدم
جوازينه وذمى يى امور مسلمينه عامل وكاتب اتخاذنك منعنه دليلدر (فترى الذين فى قلوبهم
مرض يسارعون فيهم) قلبلرنده شك ونفاق مرضى اولنلرى كوررسنكه كفارله موالاته
مسارعت ايدرلر (ويقولون نخشى ان تصيبنا دائرة) اعتذار ايدوب ديرلركه قورقارزكيم
دوائر زماندن بزه بر دائره ايره امر منقلب اولوب دولت كفار يدينه كيره * روايت اولنديكه
عبادة بن الصامت رضى الله تعالى عنه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديكه بنم يهوددن چوق

و ذلك الفوز العظيم)
امور ايتام وقسمت مواريث
حقنده بو كچن حكملر
الله تعالينك تقدير ايتديكى
شرايعدر كيمكه بو احكامده
الله تعالى يه ورسولنه اطاعت
ايدرسه حق جل وعلا انى
اشجارى آلتندن ايرمقلر
آقار جنتلره مؤبد اوله رق
ادخال ايدركه انلره اول
بيوك تجارت واجردر (ومن
يعص الله ورسوله ويتعد
حدوده يدخله نارا خالدا فيها
وله عذاب مهين) كيمكه الله
تعالى يه ورسولنه اصرارله
عصيان وانكارله حدود
الهى تجاوز ايدرسه حق جل
وعلا انى مخلد اوله رق ناره
ادخال ايدر وانك ايچون
ذليل ورسواى ايديجى
عذاب واردر (واللاتى يأتين
الفاحشة من نسائكم
فاستشهدوا عليهن اربعة
منكم فان شهدوا فامسكوهن
فى البيوت حتى يتوفيهن الموت
او يجعل الله لهن سبيلا)
*سزك منكوحه نسالريكزدن
فعل قبيح ايله كلنلر يعنى زنا
ايدنلر اوزرينه اى حكام
سزدن يعنى مؤمنلردن
درت شاهد طلب ايدك
اكر اول درت كيمسه
شهادت ايدرلرسه اول
نسوانى ملك الموت

موالات ايتديكم كسه لر واردر لكن بن انلرك موالاتندن تبرى ايدوب الله تعالى يى ورسولنى ولى
ايدنمشم * عبدالله بن ابى ديديكه بن دائره اصابتندن قورقارم كفارله موالاتدن تبرى ايتمزم
(فعسى الله ان يأتى بالفتح او امر من عنده فيصبحوا على ما اسروا فى انفسهم نادمين) ايمدى
قريب اولديكه الله تعالى ورسولنه اعداسى اوزره فتح ومسلمينى انلر اوزره اظهارين ايركوره
وياخود الله تعالى كندى عندندن برشيئى بيوره يهودى قتل واجلاء واسرا ومنافقينى اظهار
كبى * اويله اولسه نفسلرنده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم امرنده كفر وشكدن استبطان
ايتدكارينه نادم اوله لر (ويقول الذين آمنوا هؤلاء الذين اقسموا بالله جهد ايمانهم انهم لمعكم)
حق تعالى منافقينك نفاقن اظهارى حيننده مؤمنلر منافقينك حالنه تعجب ايدوب برى برلرينه ديديلركه
اشبونلر شول قومدركه اغلظ ايمانله بز سزكله يز مؤمنلرز ديو يمين ايدرلردى (حبطت اعمالهم
فاصبحوا خاسرين) انلرك اعمال خيرلرى جمله باطل اولوب دنياده افتضاحله وآخرتده فوات
ثواب وسوء عقابله خاسرين اولديلر (ياايها الذين آمنوا من يرتد منكم عن دينه) يامؤمنلر سزدن
كيمدركه محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك موتندنصكره دين اسلامدن كفره رجوع ايده * روايت
اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم وفات ايديجك اهل مكه واهل مدينه واهل بحريندن
ماعدا عامهٔ عرب مرتد اولديلر وبعضيلر ايسه زكاتلرين ادادن امتناع ايتديلر ابوبكر رضى الله
تعالى عنه ديديكه والله صلاة وزكاة بيننى فرق ايدنلره قتال ايدرين صحابه رضى الله تعالى عنهم اندن
كراهت ايدوب بز اهل قبله يه نيجه قتال ايدرز اكرچه مانع زكاة ايسه لرده ديديلر اويله اولسه
ابوبكر رضى الله تعالى عنه سيفن تقلد ايدوب چيقدى ناچار جمله سى اكا اويوب چيقديلر ابن
مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر ابتداده اندن كراهت ايدوب انتهاده اكا سونديلر * دينلديكه
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك حياتنده اوچ فرقه مرتد اولديلر فرقهٔ اولى بنومدلج اولوب
رئيسلرى ذوالخمار الاسود العنسى ايدى يمنده پيغمبرلك دعواسن ايدوب اول بلاده استيلا ايتدى
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم معاذ بن جبل رضى الله تعالى عنهه نامه كوندروب بيورديكه
بيله سنده اولان مسلمين ايله اسودك اوزرينه قتاله وارەلر نعم ديو مسلمين انك اوزرينه كتدى حتى
كه فيروز الديلمى انى فراشى اوزره قتل ايتدى انك قتلى كيجه سنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
انك قتلى خبرى سمادن ايردى اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اصحابنه
اشبو كيجه ده اسود العنسى فيروز نام رجل مبارك يديله قتل اولنوبدر ديو تبشير ايتدى وايرتسى
كونى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم كنديسى وفات ايتدى وربيع الاولك اواخرنده اسودك
خبرى مدينه يه ايردى وفرقهٔ ثانيه بنوحنيفه اولوب رئيسلرى مسيلمة الكذاب ايدى پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلمك زمان حياتنده پيغمبرلك دعواسين ايدوب نامه كوندرديكه اشبو
نامه مسيلمهٔ رسول اللهدن محمد رسول اللهه در ايمدى بيلكه ارضك نصفى سنكدر پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم اول نامه يى كتورن ايكى رجله ديديكه اكر رسولك قتلى منهى اولمسه شمدى
ايككزى قتل ايدرم اندن اكا جوابده يازديكه اشبو نامه محمد رسول اللهدن مسيلمهٔ كذابه در بيلكه
ارض الله تعالينكدر عبادندن ديلديكنه ايراث ايدر جنت اندن خوف ايدوب اكا مخالفتدن
صاقننلرندركه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم خسته اولوب وفاتندنصكره ابوبكر رضى الله

ياخود الله تعالى انلر ايچون
حبسدن خلاصه بر حد ووقت
تعيين ايدنجيه دك * بو نيجه
حبس حكمى اوائل اسلامده
مرعى ايدى صكره پيغمبر
عليه السلام *خذوا عنى قد
جعل الله لهن سبيلا بيورديلر
صحابه رضى الله عنهم قنغى يول
اوله ديو متوجهلر ايكن تكرار
بيورديلركه الثيب بالثيب
جلد مائة والرجم والبكر
بالبكر جلد مائة وتغريب عام
بو حديث شريف حكمنجه
امساك بيوت نسخ اولنوب
اشهاد واستشهاد باقى
قالدى (واللذان يأتيانها
منكم فاذوهما فان تابا
واصلحا فاعرضوا عنهما
ان الله كان توابا رحيما)
سزدن يعنى اسلامدن غير محصن
رجل ومرأه زنا ايدرسه انلرى
توبيخ وسرزنشله انجيدك
اكر انلر توبه ايدوب اصلاح
اولورلرسه انلردن اعراض
ايدوب اذيت ايتميك تحقيق
الله عظيم الشان توبه يى قبول
ايديجى وامرينه مطيعه
رحمت ايديجيدر (انما التوبة
على الله للذين يعملون السوء
بجهالة ثم يتوبون من
قريب فاولئك يتوب الله
عليهم وكان الله عليما حكيما)
الله تعالينك توبه قبولنه وعد
كريمى موجبنجه حق جل

تعالی عنه مسیلمه اوزره خالد بن الولیدی جیش کثیرله کوندردی حتی که الله تعالی حمزه‌نك قاتلی غلام وحشی یدیله اکا هلاك ایردردی پس بو اجلدن وحشی دیردیکه زمان جاهلیتده ناسك بر خیرلوسینی اولدردم ایسه بحمدالله تعالی اسلامده ناسك شرلوسنی اولدردم و فرقهٔ ثالثه بنو اسد اولوب رئیسلری طلیحة بن الولیدایدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك حیاتنده پیغمبرلك دعواسن ایدوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا خالد بن الولیدی جیشله کوندردی قتال شدیددنصکره خالد انلری صیوب طلیحه قاچدی شام جانبنه کتدی بعده اسلامه کلوب اسلامی کوکجك ایتدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك وفاتندنصکره ابوبکر رضی الله تعالی عنهك زمان خلافتنده خلق کثیر مرتد اولوب الله تعالینك نصریله ابوبکر رضی الله تعالی عنه جمیعن کف ایتدی (فسوف یأتی الله بقوم یحبهم ویحبونه) الله تعالی اول مرتد اولان قومك یرینه بر قوم کتوریسردرکه اول انلری سوه وانلر دخی انی سوه‌لر دینلدیکه انلر اهل یمندر زیرا بو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ابوموسی الاشعری‌یه اشارت ایدوب انلر بونك قومیدر دیدی دینلدیکه انلر فرسدر زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه اول قومدن سؤال اولیجق جوابده ید شریفنی سلمان رضی الله تعالی عنهك عاتقی اوزره قویوب انلر کله مراد اشبودر و بونك صاحبلریدر دیدی دینلدیکه انلر که مرادیوم قادسیه‌ده جهاد ایدنلردرکه اول عمر رضی الله تعالی عنهك زمان خلافتنده واقع اولوب نخعدن ایکی بیك کمسنه و کنده و بجیله‌دن بش بیك و افناء ناسدن اوچ بیك کیمسه ایدیلر (اذلة علی المؤمنین) مؤمنلره تذلل و تواضع ایدیجلردر (اعزة علی الکافرین) کفار اوزره شدید و غلیظلردر انلره معادات و مغالبه ایدرلر * عطاء ایدر انلرك مؤمنلره ذلی ولدك والدینه ذلی کبیدر و انلرك کافرلر اوزره عزی سبعك فریسه‌سی اوزره عزی کبیدر انك نظیری * اشداء علی الکفار رحماء بینهم * قولیدر (یجاهدون فی سبیل الله) انلر الله تعالینك سبیلنده جهاد ایدرلر (ولا یخافون لومة لائم) حالبوکه لائمك لومندن قورقمزلر زیراکه منافقین جنس مسلمین ایله جهاده چیقدقلرنده یهوددن دوستلری ملامتندن خوف ایدوب انلر جهتندن کندیلره لوم ایرر شیئی ایشلمزلردی (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) اشبو اوصاف مذکوره الله تعالینك فضلیدر عبادندن دیلدیکی کیمسه‌یه ویرر (والله واسع علیم) الله تعالی کثیر الفضلدر اکا اهل اولانی بیلور (انما ولیکم الله ورسوله والذین آمنوا) سزك ولیکز بالاصاله الله تعالیدر و بالتبع انك رسولیدر مؤمنلردر * روایت اولندیکه عبدالله بن سلام رضی الله تعالی عنه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیکه قومیمز قریظه و نضیر بزی هجر و بزدن مفارقت و بزمله مجالسه‌یی ترکه یمین ایتدیلر اویله اولسه بو آیت نازل اولوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا انی قرائت ایدیجك دیدیکه الله تعالی و رسولی و مؤمنلر اولیامز اولمسنه راضی اولدق غیرینك ولی اولمسین دیلمزز (الذین یقیمون الصلاة) که انلر صلاتی اقامت ایدرلر (یؤتون الزکوة) وزکاة مفروضه‌یی ویا صدقه‌یی ویررلر (وهم راکعون) حالبوکه انلر صلاة و زکاتلرنده متخشعلردر ویاخود احسانه حرص ومسارعتلرندن صلاتده راکعلر ایکن زکاتی ویررلر * دینلدیکه اشبو آیت علی کرم الله وجهه حقنده نازل اولوبدرکه صلاتده راکع ایکن بر سائل اندن سؤال ایدیجك اکا خاتمن براقدی * اشبو

وعلانك توبه قبولی انجق شول کیمسه‌لر ایچوندرکه جهالتله سوء عمل ایشلیوب صکره عن قریب توبه ایدرلر الله تعالی اول کیمسه‌لرك توبه‌سنی قبول ایدر الله عظیم الشان اخلاصله توبه ایدنلری بیلیجی و انلره عقوبت ایتمامکده حکم ایدیجیدر (ولیست التوبة للذین یعملون السیئات حتی اذا حضر احدهم الموت قال انی تبت الآن ولا الذین یموتون وهم کفار اولئك اعتدنا لهم عذابا الیما) شول کیمسه‌لرکه افعال قبیحه‌یه مصر ایکن انلرك برینه موت حاضر اولوب یأس درجه‌سنه کلدکده سیئاتمه توبه ایلدمدیر اول کیمسه‌لر ایچون عندالله قبول توبه اولمدی و مشرکین و منافقیندن کفره اصرار اوزره فوت اولنلرك دخی توبه‌لری مقبول دکلدر امدی بز انلر ایچون آخرتده عذاب الیم آماده ایتمشزدر (یا ایها الذین آمنوا لا یحل لکم ان ترثوا النساء کرها ولا تعضلوهن لتذهبوا ببعض ما آتیتموهن الا ان یأتین بفاحشة مبینة وعاشروهن بالمعروف فان کرهتموهن فعسی ان تکرهوا شیئا

(دلیلدرکه)

دلیلدرکه صلاتده عمل قلیل انی ابطال ایتمیه وصدقهٔ نفله زکات دخی دینله (ومن یتول الله ورسوله والذین آمنوا) اول کمسه‌که الله تعالی‌یه و رسولنی و مؤمنلری اولیاء اتخاذ ایده (فان حزب الله هم الغالبون) الله تعالینك عبادیچون اختیار ایتدیکی دین اسلامه نصرت ایدنلر حزب اللهدر حزب الله ایسه غالبلردر (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الذین اتخذوا دینکم هزوا ولعبا من الذین اوتوا الکتاب من قبلکم والکفار اولیاء) یا مؤمنلر اهل کتاب ومشرکیندن دینکزی هزؤ ولعب اتخاذ ایدنلری اولیاء اتخاذ ایتمکز * اشبو آیت رفاعة بن زید وسوید بن الحارث حقنده نازل اولبدرکه انلر اسلام اظهار اولندقدنصکره نفاق ایتدیلر مسلمیندن بعضیلر انلرکله موادّه و موالات ایدرلردی ایمدی دینلرین هزؤ ولعب اتخاذ ایدنلر موالاتدن بعیدلردر بلکه لائق اولان انلره معاداتدر (واتقوا الله ان کنتم مؤمنین) الله تعالیدن قورقکز اکرانك وعد و وعیدینه مؤمنلر ایسه‌کز (واذا نادیتم الی الصلاة اتخذوها هزوا ولعبا) قچان سزدن مؤذن صلاتده اذان ویا اقامت ایتسه انلر هزؤ ولعب اتخاذ ایدرلر (ذلك بانهم قوم لا یعقلون) انلرك هزؤی شول سببدندرکه انلر جهلاء وسفهاء اولوب الله تعالیدن برشیء فهم ایتمامشلردر * اشبو دلیلدرکه صلاتده اذان واقامت مشروعه اوله * روایت اولندیکه مدینه‌ده نصارادن بر رجل وار ایدی مؤذنك اشهد ان محمدا رسول الله دیدیکن ایشتسه الله تعالی کاذبی احراق ایدردیو دعا ایدردی بر کیجه اول واهلی اویور کن خدمتکاری آتشله کلدی اندن بر شراره صیچرایوب اول واهلی اولری ایچنده طوتشوب یاندیلر (قل یا اهل الکتاب هل تنقمون منا الا ان آمنا بالله وما انزل الینا وما انزل من قبل وان اکثرکم فاسقون) دیکل که یا اهل الکتاب سز بزدن انکار ایتمزسز الا اکاکه بز الله تعالی‌یه و بزه و بزدن اوّل نازل اولان کتابلره ایمان کتوردك ودخی اکثریکز ایماندن خارجین ایدوکنه اعتقاد ایتدك ویاخود انکاریکز بزدن دکل الا بزم سزه مخالفت ایتدیکمزدندرکه بز اسلامه داخللرز سز ایسه اندن خارجلرسز روایت اولندیکه یهوددن بر جماعت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیلرسن رسوللردن کیملری تصدیق ایدرسن اولدخی سورهٔ بقره‌ده ذکر اولنان * آمنا بالله وما انزل الینا وما انزل الی ابراهیم * آیتی آخرینه دکین اوقودی عیسایی ذکر ایدیجك انك نبوتن انکار ایتدیلر والله ادیان اهلندن دنیاده آخرتده سزك کبی قلیل الحظ و دینکزدن شرّ دین بیلمزز دیدیلر اول سببدن اشبو آیت نازل اولدی (قل هل انبئکم بشر من ذلك مثوبة عندالله) یا اهل کتاب زعمکز اوزره اهل ایماندن عندالله عقوبتده انکار ایتدیککزدن شر کیمسه‌لری سزه خبر ویره‌یم بیلورکه اول (من لعنه الله وغضب علیه) یهوددن هر کمسه‌درکه الله تعالی اکا لعنت و غضب ایده (وجعل منهم القردة والخنازیر) وانلرك بعضی قرده ایده‌که انلر اصحاب سبتدر وبعضی دخی خنازیر ایده‌که انلر کفار مائده‌در دینلدیکه مسخك ایکیسی بیله اصحاب سبتده‌درکه شابلری قرده و پیرلری خنازیر اولمشدر (وعبد الطاغوت) وانلرك بعضی شیطانه اطاعت ایده یعنی عجله عبادت ایده ویاخود کهنه‌یه اطاعت ایده دینلدیکه هر شیءکیم الله تعالی‌یه عصیان و مخالفتده اکا اطاعت اولنور اول طاغوتدر (اولئك شر مکانا واضل عن سواء السبیل) ایمدی انلر عندالله شر منزله‌ده‌در و قصد سبیلدن فی ضلالتده‌در (واذا جاؤکم قالوا آمنا وقد دخلوا بالکفر وهم قد خرجوا به)

ویجعل الله فیه خیرا کثیرا) ای مؤمنلر زیرا اوراثتکزده داخله محوله‌ٔ متروکه نسایی کرها یعنی جبرا تزوج ایتمکز سزه حلال اولمدی وانلردن فحش ظهوره کلمدکچه بعض ویریلان مهری اخذ ایچون تضییق یوزندن سائره تزویجدن منع ایتمیك ونساکزله حسن خلق قول لین ایله معاشرت ایدکوا کر زوجه‌لریکزك بعض صحبتندن کراهت ایدرسکز صبر ایدك شاید اوله‌که سز برشیء کریه کوررسکز مع هذا اول شیده الله تعالی سزه خیر کثیر احسان ایدر * مرویدرکه زمان جاهلیتده بری فوت اولدقده انك یقین وارثی اول میتك زوجه‌سنك درعقب باشنه بر پارچه بز آتوب کویا جملة اول وارثك تصرفنده قالوردی دیلرسه اول اسکی نکاحله یعنی بلا مهرانی کندو تزوج ایدردی دیلرسه سائره تزویج ایدوب مهرینی اول وارث کندو آلوردی یاخود نه تزوج ونه تزویج ایدوب اول نسایه اصابت ایدن میراثی تماماً اخذ و صرف ایدنجیه‌دك محبوس کبی قالوردی اکر

قچان منافقلر سزه كلسه‌لر ديرلركه بز ايمانه كلدك حالبوكه انلر كفرى ملتبسين اولدقلرى حالده
كيرمشلر دى ينه اول حال اوزره چيقديلر يعنى يا محمد انلرك قلوبنه سندن ايشتدكلرى كلام حق تأثير
ايتميوب اصرار ايتدكلرى كفرله نيجه كيرديلر ايسه ينه اول حال اوزره قانكدن كتديلر (والله اعلم بما
كانوا يكتمون) الله تعالى انلرك قلبلرنده اصرار ايتدكلرى نفاقه اعلمدر يوم قيامتده جزالرين ايدر
(وترى كثيرا منهم يسارعون فى الاثم والعدوان واكلهم السحت) اول منافقلرك كثيرنى كوررسن كه
كفر ومعاصى‌يه وغيره ظلم وتعدى‌يه واحكامده رشوت اخذينه مسارعت ايدرلر (لبئس ما كانوا
يعملون) نه چركين شى اولور اولكه انى ايشلرلر (لولا ينهاهم الربانيون والاحبار عن قولهم الاثم
واكلهم السحت لبئس ما كانوا يصنعون) انلرك علماء زاهدينى وعلماء شرايعى سفهالرينى نيچون قول
باطل واكل حرامدن نهى ايتمزلر ايمدى اول علمانك سفهالرينه اكا تمكينلرى وانكارى تركلرى
نه چركين شى اولوركه انلر انى ايشلديلر (وقالت اليهود يد الله مغلولة) يهود ديديلركه الله تعالينك
يدى رزقدن محبوسه ومقبوضه‌در وانكله انى بخله نسبت ايتديلر * روايت اولنديكه وقتا كيم يهود
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم حقنده كذبله الله تعالى‌يه عصيان ايتديلر مال جهتندن كثرت وسعتده
ايكن الله تعالى انى انلردن كف ومنع ايتدى اويله اولسه بو مقاله‌يى فنحاص بن عازوراء ديوب يهودك
سائرى اكا رضا ويروب انكار ايتمدكلرى ايچون اول مقاله‌ده اكا شريك اولنديلر (غلت ايديهم ولعنوا بما
قالوا) اول مقاله‌لرى سببيله يدلرى خيراتدن امساك اولندى بخلا انلردر ودخى انلره لعنت اولنديكه
قردة وخنازيره مسخ اولنديلر واوزرلرينه ذل ومسكنت ضرب اولندى (بل يداه مبسوطتان)
بلكه انك يدانى مبسوطه‌در (ينفق كيف يشاء) انفاقده مختاردر مشيئتى حسبيله كاهى توسيع وكاهى
تضييق ايدر (وليزيدن كثيرا منهم ما انزل اليك من ربك طغيانا وكفرا) انلردن كثيرينه سكا انزال
اولنان قرآندن ايشتدكلرى طغيان وكفرلرين آرتورر اصحابه صالح غذانك تناولى مريضك مرضن
ارتورمسى كبى (والقينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيمة) انلرك بيننده يوم قيامته دكين عداوت
وبغضايى القاء ايتدك اويله اولسه قلبلرينه توافق وقولرينه تطابق كلمز (كلما اوقدوا نارا للحرب اطفاها
الله) هربار كه محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه حرب اراده ايتسه‌لر حق تعالى ارالرينه منازعه ايقاع
ايدوب انكله اندن شرلرين دفع ايدر وهربار كه ناسدن بريله حرب اراده ايتديلرسه مغلوب اولديلر
وقتا كه توراتك حكمنه مخالفت ايتديلر حق تعالى اوزرلرينه بخت نصرى تسليط ايتدى بعده افساد
ايتدكلرنده اوزرلرينه فسطوس الرومى تسليط اولندى بعده افسادلرنده اوزرلرينه مجوس تسليط
اولندى بعده افسادلرنده اوزرلرينه مسلمون تسليط اولندى ديلديكه اشبو حرب عامدر هر حربه كيم
يهودانى طلب ايدر پس بوا جلدن هر بلده‌ده يهود طائفه‌سنى اذل ناسدن بولورسن (ويسعون
فى الارض فسادا) ويريوزنده فساده سعى ايدرلركه اول انلرك كيدو حروب وفتن اثاره‌سنه وهتك
محارمه اجتهادلريدر (والله لا يحب المفسدين) الله تعالى فساد ايدنلرى سومز اويله اولسه انلره شرله
مجازات ايدر (ولو ان اهل الكتاب آمنوا واتقوا) اكر اهل كتاب محمد صلى الله عليه وسلمه وقرآنه
ايمان كتوروب ذكر اولنان معاصيدن صاقنسه‌لر (لكفرنا عنهم سيئاتهم) بز انلردن ايشلدكلرى
سيئاتى محو ايدردك (ولادخلناهم جنات النعيم) وانلرى جنات نعيمه كيرنلردن ايلردك اشبوندە تنبيه
واردركه اسلام ماقبلندەكى ذنوبى جب ايده‌ندكلو كثير ايسه‌ده وكتابى اسلامه كلمدكجه جنته كيرميه

اول زن اوزرينه اول
منديل آتلمزدن مقدم كندو
اقرباسى طرفنه آتله
بيلورسه اول وارثك الندن
قورتيلوردى بو عادت
اوائل اسلامده دخى مرعى
ايدى تا اولوقته دك كه ابو
قيس انصارى وفات
وزوجه‌سى كبشه‌يى ترك
ايتدكده اوغلى قيسك ديكر
زوجه‌سى وار ايكن كبشه‌يى
دخى عادت مذكوره اوزره
تحت تصرفنه آلوب كبشه‌نك
مالك اولديغى يدندن اخذ
غرضيله زنى اذا واضراره
باشلادى كبشه صورت حالى
خواجۀ عالم عليه السلامه
عرض ايلدكده خانه‌كه كيت
صبر اوزره اول بقالم
جناب باريدن نه فرمان
ظهور ايدر بيورديلر وزنان
مدينه‌دن بعضيلرى دخى
بو حاله مبتلا اولمريله دركاه
نبوته التجا ايلمشلردى
حق تعالى رأفة بوچكن
آيت كريمه‌يى كوندردى
(وان اردتم استبدال زوج
مكان زوج وآتيتم احديهن
قنطارا فلا تأخذوا منه
شيئا اتأخذونه بهتانا واثما
مبينا) اكر سز زوجه‌كزدن
نشوز وفحش واقع
اولمقسزين همان نفرتله
تطليق وديكر زوجه بدل

(ولو انهم اقاموا التوراة والانجيل وما انزل اليهم من ربهم) اكر اهل كتاب توراة وانجيل وربّ
تعاليدن انلره نازل اولان قرآن وسائر كتب الهيه احكامنى اقامت ايتسه‌لر يعنى اهل كتابك كندى
كتابلرينك غيرى كتب الهيه‌يه ايمانله مكلف اولدقلرى جهتدن كنديلره نازل اولمش كبيدر (لاكلوا
من فوقهم ومن تحت ارجلهم) انلره رزقلرى توسيع اولنيدى سما وارضك بركاتى اوزرلرينه فيض
اولنغله ويا اشجارك ثمرى وزرعك غله‌سى كثير اولمغله ويا باغچه‌لرى اشجارينك ميوه‌سن كيمن رأس
شجردن اجتناء وكيمن ارضدن التقاطله اشبونده بيان واردركه انلردن رزقك كف اولنمسى كفر
ومعاصيلرى شومیله اولوب خسه فيض قصوريله دكل (منهم امة مقتصدة) اهل كتابك بعضيلرى امت
عادله‌در يعنى نه غالبه ونه مقصره‌دركه اول محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه ايمان كتورنلردر (وكثير
منهم ساء ما يعملون) واهل كتابك كثيرى نه چركين عمل اولردركه اول معانده وحقى تحريف وحقدن
اعراض وعداوتده افراطدر (يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك) يا محمد ربك جل شانه‌دن
سكا نازل اولان شيئك جميعن تبليغ ايت كمسه‌يه مراقب ويا مكروهدن خائف اولمديغك حالده
(وان لم تفعل فما بلغت رسالته) اكر سكا امر ايتديكم كبى جميعنى تبليغ ايتمزسك رسالتدن برشى
ادا ايتمش اولمزسن زيرا انك بعضنى كتمان اندن ادا ايتديكك شيئى تضييع ايدر اركان صلاتك
بعضنى ترك كبى زيرا غرض دعوت انكله منتقض اولور ويا خود اندن برشى تبليغ ايتمش كبى
اولورسن شول حيثيتدنكه بعضك وكرك كلك كتمانى شفاعتده واستجلاب عقابده برابردر (والله
يعصمك من الناس) الله تعالى سنى ناسدن حفظ ومنع ايدر اويله اولسه قتل وسائر اذادن برشى
ايركورمكه قادر اولمزلر * ديلديكه اشبو آيتك نزولى احد وقعه‌سنده انك وجه شريفنى شج
ورباعيه‌سى كسر اولندقدنصكره ايدى (ان الله لا يهدى القوم الكافرين) الله تعالى كافرلرى
سكا اراده ايتدكلرى سوءه تمكين ايتمز پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت اولنورديمشكه
الله تعالى بنى رسالاتيله بعث ايديجك اكا ضيق الذرع اولدم بعده اكر بنم رسالتمى تبليغ ايتمزسك
سكا عذاب ايدرين ديوب عصمتمى ضامن اولنجق قوى القلب اولدم * انس رضى الله تعالى عنه
ايدر بو آيت كريمه نزولنه دكين پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم كندوبى بكلديردى بو آيت
كريمه نازل اولنجق قبه‌دن رأس شريفن چيقاروب يا مسلمين قاتمدن منصرف اولك كه ربم
جل شانه من بعد بنى ناسدن عصمته ضامن اولدى * ظاهر آيت ايجاب ايدركه الله تعالينك جميع
انزال ايتديكى تبليغ اولنه لكن ظن اولنوركه مراد مصالح عباده متعلق اشيانك تبليغى اولوب
انزاليله انلرك اكا اطلاعى قصد اولنه زيرا اسرار الهيه‌دن بعضى واردركه افشاسى حرام
اولور (قل يا اهل الكتاب لستم على شىء حتى تقيموا التوراة والانجيل وما انزل اليكم من ربكم)
ديكلكه يا اهل كتاب دين معتبر اوزره دكلسز مكركه توراة وانجيلى وربكز جل شانه‌دن
سزه نازل اولان قرآن وسائر كتب الهيه‌يى اقامت ايده‌سز وانك اقامتندن بعضدركه محمد صلى
الله تعالى عليه وسلمه ايمان وحكمنى اذعان ايده‌سز برا كتب الهيه باسرها معجزه ايله تصديق اولنان
كيمسه‌يه ايمانله آمره‌در واكا طاعتك وجوبيله ناطقه‌در ومراد اولان انك اصولى وفروعندن
نسخ اولنميانى اقامتدر (وليزيدن كثيرا منهم ما انزل اليك من ربك طغيانا وكفرا) يا محمد سكا
ربك جل شانه‌دن نازل اولان قرآن انلردن كثيرك نبوتكه حسدلرى سببيله معصيته تماديلرين

ايتمك مراد ايتسكز واول
مقدمكنه مهرى ايچون مال
كثير ويرمش اولسكز اول
ويرديككزدن آز وچوق
برشى اخذ ايتميك بيهوده
افترا وجرم هويدا عزويله
اول نسادن اول مالى آلور
ميسكز يعنى آلميك (وكيف
تأخذونه وقد افضى بعضكم
الى بعض واخذن منكم ميثاقا
غليظا) سز ويرديككز اول
مهرى اول زوجه‌كزدن
نيجه اخذ ايدرسكز مع هذا
خلوت وممازجه ايلديكز
واول مرأه سزكله محكم
عهد وپيمان ايلمشدر * كه
عهد نكاحده اولان ايجاب
وقبولدر (ولا تنكحوا
ما نكح آباؤكم من النساء الا
ما قد سلف انه كان فاحشة
ومقتا وساء سبيلا) پدركزك
نكاحلنديغى نسايى
نكاحلنميك مكر زمان
جاهليتده چكمش اوله انلر
معفودر تحقيق بو مرأه
پدرى نكاحلنمق فعل قبيح
وبغض من الله وبر اقبح
يولدر * ديمشلركه قبح
اوچ مرتبه‌در برى «قبح
عقلى» كه فحشه براشارتدر
برى «قبح شرعى» كه
مقته اشارتدر برى «قبح
عرفى» كه ساء سبيلايى
مشتملدر (حرمت عليكم

وقرآنه انكارلرين آرتورر ﴿ فلاتأس على القوم الكافرين ﴾ ايمدى كافرلرك طغيانلرى زياده سنه
وسكا تبليغ اولنان شيئه كفرلرينه محزون اولمغل زيرا انك ضررى ينه كنديلره لاحق اولور
غيره تجاوز ايتمز ﴿ ان الذين آمنوا ﴾ شونلركه السنه لريله ايمانه كلديلر يعنى دين محمدله تدين ايتديلر
اول تدينلرى كرك اخلاص ويا نفاق اوزره‌در وياخود انكله مراد منافقلردر زيرا كفره
سلكنه منخرطلردر ﴿ والذين هادوا ﴾ و شونلركه يهود ايتديلر يعنى عجل عبادتندن توبه
ايديجك يهود ديو تسميه اولنديلر و ياخود يعقوب عليه السلامك اكبر اولادى يهوذا اسميله
تسميه ايتديلر ﴿ والصائبون ﴾ و شونلركه نصارى ايله مجوس بيننده صابئين دينور
قومدن اولديلركه انلر اصل دينى نوح عليه السلام دينيدر ويا انلر عبدهٔ ملائكه‌در وياعبدهٔ
كواكبدر ﴿ والنصارى ﴾ وشونلركه نصرانيلردر انكله تسميه‌يه علت بودركه عيسى عليه السلامه
نصرت ايتديلر ويانصران ويا ناصره نام قريه‌ده انكله بيله اولدقلريچون اكا نسبت اولنديلر
﴿ من آمن بالله واليوم الآخر وعمل صالحا ﴾ انلردن اولكه صددنده اولديغى دينك نسخندن اول
الله تعالى‌يه و مبدأ و معاده خلوص قلبله مؤمن اوله وشرعنك مقتضاسيله عمل ايده ﴿ فلا خوف
عليهم ولاهم يحزنون ﴾ انلره خوف يوقدر شول وقتكه كفاره عقابدن خوف ايدر و حزن يوقدر
شول وقتكه مقصرون عمرلرى تضيعنه وثواب تقويتنه محزون اولور ﴿ لقد اخذنا ميثاق
بنى اسرائيل ﴾ بز بنو اسرائيلك توحيد ونبوتده عهدلرين اخذ ايتدك ﴿ وارسلنا اليهم رسلا ﴾
وانلره رسوللر كوندردك ﴿ كلما جاءهم رسول بما لا تهوى انفسهم فريقا كذبوا وفريقا
يقتلون ﴾ هرباركه انلره بر رسول شرايع ومشاق تكاليفدن هوالرينه مخالف شيئله كلسه اول
رسوللرك كيميلرين تكذيب وكيميلرين قتل ايتديلر ﴿ وحسبوا ان لا تكون فتنة ﴾ وظن ايتديلركه انبيايى
تكذيب وقتللرى سببيله كندولره بلاء وعذاب ايرشميه ﴿ فعموا وصموا ﴾ اول سببدن حقى كورمز
وايشتمز اولديلر ﴿ ثم تاب الله عليهم ﴾ بعده الله تعالى توبه‌لرينى قبول ايدوب انلره عيسى عليه السلامى
كوندردى ﴿ ثم عموا وصموا كثير منهم ﴾ بعده انلردن خلق كثير محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه كفرله
حقى كورمز و ايشتمز اولديلر ﴿ والله بصير بما يعملون ﴾ الله تعالى انلرك اعمالنه بصيردر اعماللرى
وفقنجه انلره مجازات ايدر ﴿ لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم ﴾ نصارادن كافر
اولدى شول فرقه‌كه مسيح ابن مريمه الوهيت اسناد ايتديلر ﴿ وقال المسيح يا بنى اسرائيل اعبدوا
الله ربى وربكم ﴾ عيسى عليه السلام انلره ديديكه يا بنى اسرائيل الله تعالى‌يه عبادت ايدككه
اول بنم ربم وسزك ربكزدر ﴿ انه من يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة ﴾ بر كمسه‌كه الله
تعالى‌يه عبادتنده وياصفاتنده اكا غيرى اشراك ايده الله تعالى انلره جنتى حرام ايدر ﴿ ومأويه
النار ﴾ وقرارگاهى جهنمدركه اول مشركلر ايچون اعداد اولنمشدر ﴿ وما للظالمين من انصار ﴾
وشركله نفسلرينه ظلم ايدنلره ناردن تخليص امرنده هيچ كمسه نصرت ايدر يوقدر ﴿ لقد كفر
الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة ﴾ نصارادن كافر اولدى شول فرقهٔ اخرى‌كه الله تعالى اوچ آلهه
نك بريدر ﴿ وما من اله الا اله واحد ﴾ وجوده ذات واجب مستحق العباده مبدئ جميع موجودات
الله تعاليدن غيرى احد يوقدركه اول وحدانيتله موصوف شركتى قبولدن متعاليدر ﴿ وان لم
ينتهوا عما يقولون ليمسن الذين كفروا منهم عذاب اليم ﴾ اكر اول قوللرندن منتهى اولمزلرسه
انلردن كافر اولنلره عذاب اليم مس ايديسردر ﴿ افلا يتوبون الى الله ويستغفرونه ﴾ اشبو

امهاتكم وبناتكم واخواتكم
وعماتكم وخالاتكم وبنات
الاخ وبنات الاخت وامهاتكم
اللاتى ارضعنكم واخواتكم
من الرضاعة وامهات نسائكم
وربائبكم اللاتى فى حجوركم
من نسائكم اللاتى دخلتم
بهن فان لم تكونوا دخلتم
بهن فلا جناح عليكم وحلائل
ابنائكم الذين من اصلابكم
وان تجمعوا بين الاختين
الا ما قد سلف ان الله كان
غفورا رحيما ﴾ سزه نكاحلنمق
حرام قلندى انالريكزى
بونده انا اناسى وبابا اناسى
جمله يوقارويه‌دك داخلدر
وقزلريكزى * بونده اوغل
قزى و قزينك قزى
اشاغى‌يه‌دك داخلدر *
وقز قرنداشلريكزى كرك
لاب وام وكرك لاب وكرك
لام اولسون * وخاله‌لريكزى
* بونده دخى ابا و اجداد
اخواتنك جمله‌سى داخلدر)
و تيزه‌لريكزى * بونده
دخى امهات و جدات
اخواتنك جميعى داخلدر *
وقرنداشكز وهمشيره‌كزك
قزلرى * بونده دخى انلرك
اولاد واولادلرينك قزلرى
داخلدر * وسزه سود
وين سودانالريكزك وسود
قز قرنداشلريكزى وهمان
عقد نكاح اولمش زوجه‌كزك
انالرينى وجداتنى ومجامعت

عقايد واقوال زايغه‌دن انتهائله الله تعالى‌يه توبه‌وانى اتحاد وحلولدن تنزيه وتوحيدله استغفار
ايتمزلرميكه ﴿ والله غفور رحيم ﴾ الله تعالى انلرى فضلندن مغفرت ورحمت ايده توبه ايدرلرسه
﴿ ما المسيح ابن مريم الا رسول قد خلت من قبله الرسل ﴾ عيسى عليه السلام دكل الا اندن اول كچن
رسوللر كبى بر رسولدر انلرك كبى اكادخى موت وفنا ايرر اكر اله اولسه اكا موت وفنا ايرمزدى
﴿ وامه صديقة ﴾ وانك اناسى مريم رضى الله تعالى عنها سائر نساء كبى بر مرأه‌در صدقده كماله متصفه‌در
﴿ كانا يأكلان الطعام ﴾ عيسى ومريم ايكيسى بيله طعام وغذاء ايله معيشت ايدرلردى ايمدى
معيشتى اكله اولان كشى الوهيته نيجه لايق اولور ﴿ انظر كيف نبين لهم الآيات ثم انظر انى
يؤفكون ﴾ نظر ايتكه بز انلره نيجه آيتلرى بيان ايدوب انلر ايسه حقدن نيجه امتناع وبنم
وحدانيتمى انكار ايدرلر يعنى بزم آياتى بيانمز عجيبدر انلرك اندن اعراضى ايسه اعجبدر ﴿ قل
أتعبدون من دون الله ما لا يملك لكم ضرا ولا نفعا ﴾ ديكل‌كه الله تعاليدن غيرى شول ضرونفعه
مالك اولميان شيئه عبادت ايدرميسز اكرچه عيسى اكا الله تعالينك تمليكيله مالك اولور لكن
كندى ذاتندن اكا مالك دكلدر ﴿ والله هو السميع العليم ﴾ الله تعالى اقوالكزى ايشيدر عقائدكزى
بيلور خيرينه خيرله شرينه شرله جزا قيلور ﴿ قل يا اهل الكتاب لا تغلوا فى دينكم غير الحق ﴾
ديكل‌كه يا اهل كتاب دينكزده حدى تجاوز ايتمز حالبوكه دينكز حق دكلدر زيرا دينلرنده
حقه مخالفتلرندن ماعدا انك اوزره اصرار دخى ايتديلر * دينلديكه يعنى دينكزده غلو باطل
ايتمكزكه اول انلردن بر صنفك عيسايى ترفيعيله انكيچون الوهيت ادعالريدر و بر صنفك دخى انى
وضعله لغير رشدة زعم ايتملريدر ﴿ ولا تتبعوا اهواء قوم قد ضلوا من قبل ﴾ يهود ونصارادن
ضلالتده رؤساكزه اتباع ايتمكزكه انلر محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك بعثتندن اول ضلالته
دوشمشلردى ﴿ واضلوا كثيرا ﴾ واهوالرينه اتباع ايدنلردن قوم كثيرى اضلال ايتديلر ﴿ وضلوا
عن سواء السبيل ﴾ وقصدا سبيلدن دخى چيقديلر شول وقتكه اسلامك مجيئندنصكره انى
تكذيب وبغى ايتديلر * دينلديكه ايكى ضلالك اولكيسى مقتضاى عقلدن وايكنجيسى مقتضاى
شرعدن ضلاللريدر ﴿ لعن الذين كفروا من بنى اسرائيل على لسان داود وعيسى ابن مريم ﴾
بنو اسرائيلدن اهل ايله سبت كوننده اعتداء وصيد سمك ايتدكلرنده داود عليه السلام لسانيله
لعنت اولنوب الله تعالى انلرى قرده‌يه مسخ ايتدى واصحاب مائده‌كه بش بيك رجل ايديلر اكا
كافر اولدقلرنده عيسى عليه السلام لسانيله لعنت اولنوب حق تعالى انلرى خنازير خلقتنه مسخ
ايتدى ﴿ ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون ﴾ اشبو مسخى اقتضاء ايدن لعن شنيع انلره عصيانلرى
واوزرلرينه تحريم اولنان شيئه اعتدالرى سببيله ايدى ﴿ كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه ﴾
انلر برى برلرينى ايشلدكلرى منكره معاوده‌دن نهى ايتمزلردى ويا ايشلدكلرى منكر
مثلندن ويا فعلنى اراده وانكيچون تهيؤ ايتدكلرى منكردن نهى ايتمزلردى ويا اندن منتهى اولمز
لردى ﴿ لبئس ما كانوا يفعلون ﴾ نه چركين شئ اولور اولكه انلر انى ايشلردى ﴿ ترى
كثيرا منهم يتولون الذين كفروا ﴾ اهل كتابك كثيرينى كوررسنكه محمد صلى الله تعالى عليه
وسلمه ومؤمنلره بغضلرندن مشركينله موالات ايدرلر ﴿ لبئس ما قدمت لهم انفسهم ان سخط
الله عليهم وفى العذاب هم خالدون ﴾ نه چركين شئ اولور اولكه معادلريچون انى نفسلرى

ايتديككز زوجه‌كزك سزه
اوكى اولوب تحت تربيه‌كزده
اولان قزينى اكر اول زوجه
ايله مجامعت ايتمكسزين اكا
طلاق ياوفات واقع اولورسه
اول قزى تنكيحده سزه وبال
يوقدر وصلبى اوغللريكزك
وانلرك اولاد اولادلرينك
زوجه‌لرى وايكى قز
قرنداشى نكاحله جمع ايتمسى
مكر بوجمع زمان جاهليتده
وقوعبولمش ايسه معفودر
اشته بومذكورلرى تزوج
حرامدر تحقيق الله عظيم
الشان جاهليتده‌كى فعل
سيئه‌يى مغفرت واسلامده
اطاعت ايدنلره مرحمت
ايديجيدر ﴿ والمحصنات من
النساء الا ما ملكت ايمانكم
كتاب الله عليكم واحل لكم
ماوراء ذلكم ان تبتغوا
باموالكم محصنين غير
مسافحين فما استمتعتم به
منهن فاتوهن اجورهن
فريضة ولاجناح عليكم فيما
تراضيتم به من بعد الفريضة
ان الله كان عليما حكيما ﴾
وسائرك نكاحنده اولان
نسوان دخى سزه حرام
قلندى مكركه دار الحربدن
چيقاروب كتورديككز
ملك يمينكز جاريه‌كز اوله‌كه
انلر سزه حلالدر بو محرمات
خصوصنده حق جل وعلا

تقدیم ایتدیکه اول الله تعالینك انلره سخطن وعذابنه خلودلرین ایجاب ایدر ﴿ ولو كانوا
یؤمنون بالله والنبیّ وماانزل الیه مااتخذوهم اولیاء ﴾ اكر اهل كتاب الله تعالی یه ونبیلرینه
واكا نازل اولانه مؤمن اولسه‌لر مشركین ایله موالات ایتمزلردی ﴿ ولكن كثیرا منهم فاسقون ﴾
لكن انلردن خلق كثیر الله تعالینك امرندن خارجلردر ﴿ لتجدنّ اشد الناس عداوة للذین
آمنوا الیهود والذین اشركوا ﴾ یا محمد مؤمنلره بغض وعداوتده یهود ومشركینی ناسك اشدین
بولورسن شدت شكیمه‌لری وتضاعف كفرلری واتباع هواده انهماكلری وتقلیده ركونلری
وتحقیقدن بعدلری وانبیایه معادات وقوللرین تكذیبه تمرنلری ایچون ﴿ ولتجدن اقربهم مودة للذین
آمنوا الذین قالوا انانصاری ﴾ ودخی مؤمنلره موته ناسك اقربن نصارانك بعضی بولورسن
دكل یوخسه كلیسن لین جانبلری ورقت قلبلری ودنیایه قلت حرصلری وعلم وعمله كثرت
اهتماملری ایچون ﴿ ذلك بان منهم قسیسین ورهبانا وانهم لایستكبرون ﴾ انلرك اهل ایمانه قرب ومودتی
شول سببدندركه انلردن علماء خائفین وعباد زاهدین واردر وانلر ایمان وحقی اذعاندن تعظم
ایتمزلر * اشبونده دلالت واردركه تواضع وعلم وعمله اقبال وشهواتدن اعراض محموده اوله
اكرچه كافردن ایسه‌ده ﴿ واذا سمعوا ما انزل الی الرسول تری اعینهم تفیض من الدمع مما عرفوا
من الحق ﴾ قچان رسول الله‌ه نازل اولان قرآنی ایشتسه‌لر كوزلرندن یاش اقارحقك بعضنی
بیلدكلری ایچون * دینلدیكه اشبو آیت اهل كتابدن عیسی علیه السلامه كلن شریعت حق اوزره
اولوب محمد صلی الله تعالی علیه وسلم بعث اولنیجق اكا ایمان وتصدیق ایدنلر حقنده نازل
اولوبدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدرانكله مراد نجاشی واصحابیدركه جعفر بن ابی
طالب رضی الله تعالی عنه حبشه‌یه هجرت ایتدكده انلره * كهیعص * سوره‌سین اوقودی
تاسوره‌یی تمام ایدنجه انلر بكادن زائل اولمدیلر ﴿ یقولون ربنا آمنا فاكتبنا مع الشاهدین ﴾
دیرلركه یارب محمده وقرآنه ایمان كتوردك ایمدی بزی اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك
نبوتنه وقرآن حق تعالینك كلامی ایدوكنه شهادت ایدنلردن یازغل ﴿ ومالنا لانؤمن بالله
وماجاءنا من الحق ﴾ بزه نولدیكه الله تعالی یه وبزه كلن قرآنه ایمان كتورمزز ﴿ ونطمع ان
یدخلنا ربنا مع القوم الصالحین ﴾ والحال طمع ایدرزكه ربمز جل شانه بزی قوم صالحینه ادخال ایده
﴿ فاثابهم الله بما قالوا جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ﴾ انلرك اول قول خالصلری سببیله الله
تعالی انلره جزا ایتدی شول جنتلریكه التندن نهرلر جاری اولور آنده دائمین اولدقلری حالده ﴿ وذلك
جزاء المحسنین ﴾ اشبو مذكور شول كمسه‌لرك جزاسیدركه نظر وعمللرین حسن ایتدیلر ویا اموردە
احسانه اعتیاد ایتدیلر ﴿ والذین كفروا وكذبوا بآیاتنا اولئك اصحاب الجحیم ﴾ وشونلركه كافر اولوب
آیتلریمزی تكذیب ایتدیلر وتوبه ایتمدین فوت اولدیلر ایمدی انلر طبقات ناردن جحیم اهلیدر
﴿ یا ایها الذین آمنوا لاتحرموا طیبات مااحل الله لكم ﴾ یا مؤمنلر الله تعالینك سزه حلال ایتدیكی
طیب ولذیذ اولان اشیایی حرام ایتمكز ﴿ ولاتعتدوا ان الله لایحب المعتدین ﴾ الله تعالینك سزه حلال
ایتدیكی اشیانك حدودین حرام ایتدیكنه تجاوز ایتمكزكه الله تعالی انی ایدنلری سومز اویله
اولسه اشبو آیت الله تعالینك حلال ایتدیكن تحریمدن وحرام ایتدیكن تحلیلدن ناهیه اولوب
ایكیسی بیننده قصده دعوت قیلور * روایت اولندیكه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بر

اوزریكزه فرض والزام
ایتدیكنی سز دخی التزام
ایدك وبو محرماتك ماعداسی
سزه حلال قیلندیكه زنادن
اجتنابله مالكزی مهر نسایه
ویا ثمن جواری‌یه صرف
ایده‌رك عفت اوزره تزوج
یا تسری ایده سز اول
نسواندن نكاحله خلوت
ایدوب منتفع و متلذذ
اولدیغكز حالده تقدیر
اولنان مهرلرینی ویرك
وتقدیر اولنان مهر معلومه‌دن
صكره رضالریكزله زوج
زوجه‌یه دخی زیاده ویرمكده
وزوجه زوجنه اول مهرك
برمقدارینی یاخود جمله‌سنی
باغشلمقده سزه وبال
یوقدر تحقیق الله عظیم الشان
مصالح بندكانی بیلیجی شرع
اوزره وضع ایتدیكی مواد
حكم ایدیجیدر * ابو سعید
الخدری دیركه بو آیت
كریمه‌ده * والمحصنات
من النساء * كلام شریفی
شول نسوان حقنده نازل
اولمشدركه مكه‌ده ازدواجلرینی
براغوب مدینه‌یه هجرتلرنده
مسلمانلر انلردن تزوج ایتدیلر
بعده اول نسوانك ازواجی
دخی هجرت ایتدكده مسلمون
انلری تزوجدن نهی
اولندی پیغمبرمز علیه السلام
حنینده اوطاسه عسكر
ارسالنده سبی اولنان
جوارینك انده مشركلردن

كون اصحابنه یوم قیامتی وصف ایدوب انلری انذارده مبالغه ایتدی اندن قلبلرینه رقت كلوب
برجماعت عثمان بن مظعون رضی الله تعالی عنه بیتنه جمع اولدیلر واتفاق ایتدیلركه صیام وقیامدن
زائل اولمیه‌لر وفراش اوزره اویومیه‌لر ولحم وودكدن ییمیه‌لر ونسائله یاتمیه‌لر ودنیایی ترك
ایلیه‌لر ودریلر وكبه‌لر كیه‌لر وبرمكانده قرار ایتمیوب سیاحت ایده‌لر ومذاكرلرین قطع ایده‌لر
چون انلرك بو اتفاقی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایردی انلره دیدیكه بن بونكله امر
اولنمشین ایمدی بیلك كه نفسكزا ایچون اوزریكزده حق واردر اویله اولسه كاهی صائم وكاهی
مفطر اولك وكاهی قائم وكاهی نائم اولك زیرا كه صیام وافطار وقیام ونیامدن هر برینی بن ایده‌رین ولحم
ودسمدن یرین ونسایه قربان ایلرین اولكه بنم سنتمدن رهبت ایده بنم طریقمه سلوك ایدنلردن دكلدر
وانك بو قولنی مؤید اشبو آیت كریمه نازل اولدی ﴿ وكلوا ممارزقكم الله حلالا طیبا ﴾ الله تعالینك سزه
ویردیكندن حلال وطیب اولانی ییكز ﴿ واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون ﴾ اول الله تعالیدن قورقوككه
سز انك اوامر ونواهیسنی تصدیق ایدیجیلرسز ﴿ لایؤاخذكم الله باللغو فی ایمانكم ﴾ الله تعالی سزی
ایمانكزده لغویكز سببیله مؤاخذه ایتمز * لغو اولدركه قصدنمز لسانه جاری اوله لاوالله وبلی
والله دیمسی كبی شافعی اكا ذاهبدر * دینلدیكه لغو شول یمیندركه برشیئی یمین ایتدیكی حالتده
اعتقاد ایده حالبوكه اول انك اعتقاد ایتدیكی حالتده دكلدر ابو حنیفه اكا ذاهبدر ﴿ ولكن یؤاخذكم
بما عقدتم الایمان ﴾ لكن سزی مؤاخذه ایدر شول شیئله كه قصد ونیتله ایمانی انك اوزره توثیق
ایدوب بعده انده حانث اولورسز ﴿ فكفارته ﴾ ایمدی انك اثمن كیدرروانی ستر ایدر عمل ﴿ اطعام
عشرة مساكین من اوسط ماتطعمون اهلیكم ﴾ اهل وعیالكزه اطعام ایتدیككز شیئك اوسطندن
اون مسكینی اطعام ایده‌سز ﴿ او كسوتهم ﴾ ویاخود عیالكزه كیوردیككز كسوه‌نك اوسطندن
اون مسكینی كیوره‌سز ﴿ او تحریر رقبة ﴾ ویاخود بررقبه اعتاق ایده‌سز ﴿ فمن لم یجد فصیام ثلاثة
ایام ﴾ اول كمسه‌كه اشبو اوچ نوع كفارتدن هیچ برین بولمیه انك كفارتی اوچ كون صائم اولمقدر
معلوم اوله‌كه بركیمسه كیم اكا كفارت یمین لازم اوله اول مخیردر دیلرسه اون مسكینی اطعام
ایتسون ویا كسوه كیدیرسون ویا بررقبه اعتاق ایتسون اكر اطعامی اختیار ایدرسه انك قدرنده
علماء اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلركه اول مد نبی علیه السلام ایله برمد طعامدركه اول بر رطل
وثلث رطلدر زید بن ثابت وابن عباس وابن عمر وسعید بن المسیب وعطاء وحسن رضی الله
تعالی عنهم اكا ذاهبلردر واهل عراق دیدیلركه هر مسكینه نصف صاع طعامدركه اول عمر وعلی
رضی الله تعالی عنهمادن مرویدر * وابو حنیفه دیدیكه اكر حنطه‌دن اطعام ایدرسه نصف
صاعدر وحنطه‌نك غیریدن اطعام ایدرسه برصاعدركه اول شعبی ونخعی وسعید بن جبیر ومجاهد
رضی الله تعالی عنهم قولیدر واكر غذاء وعشالرین ویرسه جائز اولمز وابو حنیفه تجویز ایدركه
اول علی رضی الله تعالی عنهدن مرویدركه دراهم ودنانیر ویاخبز ویادقیق ویرسه جائز اولمز
بلكه واجب اولان اخراج حبدر ابو حنیفه كلیسن تجویز ایدر واكر كلیسنی مسكین واحده صرف
ایتسه جائز اولمز ابو حنیفه تجویز ایدر اكر اول طعامی مسكین واحده اون كونده صرف ایدرسه
وانی مسلم حر محتاجدن غیری‌یه صرفی جائز اولمز ابو حنیفه اهل ذمته صرفی تجویز ایدر واكر
كسوه‌یی اختیار ایدرسه قدرنده علماء اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلركه هر مسكینه بر ثوب

زوجلری اولمغله مهاجرات
نسوانه قیاسا مسلمون
انلره قربانددن تحاشی ایتملریله
* ماملكت ایمانكم * كلامی
نزولیله اذن بیورلدی ﴿ ومن
لم یستطع منكم طولا ان
ینكح المحصنات المؤمنات
فمن ماملكت ایمانكم من
فتیاتكم المؤمنات والله اعلم
بایمانكم بعضكم من بعض
فانكحوهن باذن اهلهن
واتوهن اجورهن بالمعروف
محصنات غیر مسافحات
ولامتخذات اخدان فاذا
احصن فان اتین بفاحشة
فعلیهن نصف ما علی
المحصنات من العذاب ذلك
لمن خشی العنت منكم وان
تصبروا خیر لكم والله
غفور رحیم ﴾ سزدن اول
كیمسه‌كه مؤمنه‌لرك حرینی
نكاحلنمغه غنا جهتیله
قدرتی اولمازسه آخرك
ملك یدی اولان جاریهٔ
مؤمنه‌دن مولاسی رضاسیله
نكاحلنسون الله تعالی
ایمانكزه اعلمدر بعضكز
بعضكزدن یعنی عبد وحر
وجاریه وحره نفس
واحده‌دن تناسل ومؤمن
اولدقلری حالده دینده
متحدلردر امدی جاریه‌یی
مولالری اذنیله نكاحلنك
ومولالرینه بلا تعلل معروف
مهرلرینی ویرك اول جواری
عفیفه زنادن ودوست

كيديره‌كه اكا اسم كسوه واقع اوله اول كركسه ازار وياارداء وياقميص ويا سراويل وعمامه ويا كساء ويابونلر مثليدركه ابن عباس وحسن ومجاهد وطاوس رضى الله تعالى عنهم قوللريدر شافعى اكا ذاهبدر مالك رضى الله عنه ايدر هر انسانه انى كيديره‌كه انده صلاتى جائز اوله رجاله برثوب كيوره ونسايه درع وخمار كيوره سعيدبن المسيب رضى الله تعالى عنه ايدرهر مسكينه ايكى ثوب كيديره واكر عتق اختيار ايدرسه رقبهٔ مؤمنه اعتاقى واجب اولور جميع كفاراتده دخى انجليندر يعنى كرك كفارهٔ قتل وياظهار ويانهار رمضانده جماعدر اماكه ابو حنيفه وثورى جميعنده كفارهٔ قتلك غيرنده رقبهٔ كافره اعتاقى تجويز ايتديلر امام تدك بالاتفاق كفارتدن اعتاق اولنمسى جائز اولمز وشرط اولوركه كفارتدن اعتاق اولنان كامل الرق اوله حتى مكاتب ويا ام ولد وياعتق شرطيله اشترا اولنمش عبد اولسه وياشول رقبه اشترا سيكه اكا ذى رحم محرم اولديغندن عتق كفارتندن اولمق نيتيله اشترا ايتمه فى الحال عتق واقع اولور لكن بونلردن هيچ برينك اعتاقى كفارتدن واقع اولمز وائمهٔ حنفيه مكاتبك كفارتدن اعتاق اولنمسن تجويز ايدر قچان نجومدن برشى ادا ايتمش اولمسه وكذلك قريبك كفارتدن عتقنى تجويز ايدر ودخى شرط اولوركه كفارت ايچون اعتاق اولنان رقبه هرعيبدن سليمه اوله‌كه اول عملدن انى منع ايتميه ايمدى ايكى الينك برى يا ايكى اياغنك برى كسيك اولسه ويا اعمى ويازمن ويامجنون مطبق اولسه كفارتدن اعتاق جائز اولمز اماكه اعور ويا اصم ويا ايكى قولاغى ويابورنى كسيك اولسه جائز اولور زيرا بوعيوب عمله ضرر بين ايله ضرر ايتمز * وابو حنيفه رضى الله تعالى عنه عندنده هرعيبكه منفعتدن برجنسى كمال اوزره فوت ايده انى جوازدن منع ايدر حتى‌كه ايكى الندن برى كسيك اولسه انى تجويز ايتمز اما ايكى قولاغى كسلمشى تجويز ايدر وقچان اوزرينه كفارت يمين لازم اولان كشى اطعام وكسوه وتحرير رقبه‌نك هربرندن عاجز اولسه اكا واجب اولوركه اوچ كون صائم اوله وعجز اولدركه كنددينك وعيالينك قوت وحاجتندن زياده مالى اولميه‌كه انكله اطعام واكساء وياعتق رقبه ايده اول اوچ كون صائم اولور بعضيلر ديديكه قچان اطعام ممكن اولور شيئه مالك اوله اكرچه كفايتندن زياده دكل ايسه‌ده انكچون صومله كفارت جائز اولمزكه اول حسن وسعيدبن جبير رضى الله تعالى عنهم قوايدر واول صومده تتابع وجوبنده علماء اختلاف ايتديلر برجماعت انده تتابع واجب اولمز بلكه ديلرسه متتابعا وياخود متفرقا صائم اولور لكن تتابعى افضلدركه اول شافعى قولينك بريدر وبرقوم ذاهب اولديلركه انده تتابع واجب اوله قتل وظهار كفارتلرنده‌كى كبى اول ثورى وابو حنيفه قوليدر واكا ابن مسعودك * فصيام ثلاثة ايام متتابعات * قرائتى دلالت ايدر وكفارتك حنث اوزره تقديمنده دخى اختلاف ايتديلر برقوم جوازينه ذاهب اولديلركه اول عمر وابن عباس وعائشه وحسن وابن سيرين رضى الله تعالى عنهم قوليدر مالك واوزاعى وشافعى رحمهم الله اكا ذاهبلردر شول دليله كيم * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من حلف على يمين فرآى غيرها خيرا منها فليكفر عن يمينه وليفعل الذى هو خير * پيغمبر عم صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه برشيئك فعل وياتركنه يمين ايدوب انك اوزره استمراردن انك غيرنى خيرلو كورسه يمينك كفارتن ايدوب اول خيرلو كورديكى شيئى ايشلسون الابوكا شافعى ديركه اكر كفارتى

خفيه‌دن محترز اولدقلرى حالده اكر اول جاريه‌لر نكاح اولندقلرندنصكره زنا ايدرلرسه انلرك اوزرينه شرعا حره‌لره اولان حد وتعزيرك نصفى اقامت اولور بوجاريه نكاحنك اباحتى سزدن غلبهٔ شهوتله زنادن خوف ايدن كيمسه ايچوندر انك نكاحنك تركنه صبر ايتمكز سز ايچون خيرلودر الله عظيم الشان اكا صبر ايتمينى مغفرت واكا رخصتله مرحمت ايديجيدر ﴿ يريد الله ليبين لكم ويهديكم سنن الذين من قبلكم ويتوب عليكم والله عليم حكيم ﴾ الله تعالى سزه حلال وحرام احكامنى بيان ايتمك مراد ايدروسزدن مقدمكى ابراهيم واسمعيل عليهما السلام مسالكنه هدايت ايدر وسزى معاصيدن منع ايديجى شيئه ارشاد ايدر الله عظيم الشان مصلحتكزى بيليجى وحكمتنى اظهار ايديجيدر ﴿ والله يريد ان يتوب عليكم ويريد الذين يتبعون الشهوات ان تميلوا ميلا عظيما ﴾ الله تعالى سزه توبه دلالتيله ذنوبكزى عفو مراد ايدر وشهواته تابع يهود ونصارى ومجوس سزى طوغرى يولدن ميل عظيم ايتديروب محرماته سوق ايتمك ايسترلر *

صوم ايله ايدرسه حنثدن اول جائز اولمز زيرا كه بدنيدر اماكه اطعام وكسوه وعتقدن هر برينك تقديمى جائز اولمسى زكاتك حول اوزره تقديمى كبيدر صوم رمضان انك خلافنه ملابسدركه وقت اوزره تعجيل جائز اولمز وبرقوم ايسه كفارتك حنث اوزره تقديمى جائز دكل ايدوكنه ذاهب اولديلركه اكا ابو حنيفه رضى الله عنه دخى ذاهبدر ﴿ ذلك كفارة ايمانكم اذا حلفتم ﴾ اشبو ذكر اولنان ايمانكزك كفارتيدر قچانكه يميندن بعده حنث ايده‌سز ﴿ واحفظوا ايمانكم ﴾ ايمانكزى حفظ ايدك يعنى ايتمكله ويا يمينكزى حنثدن حفظله اكر يمينى مندوب تركى ويامكروه فعلى اوزره دكل ايسه الافضل اولان انده حانث اولوب كفارتن ايتمكدر ﴿ كذلك يبين لكم آياته لعلكم تشكرون ﴾ اشبو بيان كبى الله تعالى سزه اعلام وشرايعن بيان ايدر تاكه نعمت تعليمه شكر ايده‌سز شول حيثيتدنكه سزه ايمان كفارتله مخرج قيلدى ﴿ يا ايها الذين آمنوا انما الخمر والميسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون ﴾ يا مؤمنلر خمرك تناولى وقمار تعاطيسى واوثانكه اكا عبادت ايچون نصب اولنوبدر وقداحكه انكله اهل جاهليت استقسام ايدرلردى شيطانك تسويل وتزيينندن خبيث مستقذردر ايمدى اندن اجتناب ايدككه فلاح بوله‌سز ﴿ انما يريد الشيطان ان يوقع بينكم العداوة والبغضاء فى الخمر والميسر ﴾ شيطان ديلركه خمر وميسرى تناول واستعمالكزده اراكزه عداوت وبغضا ايقاع ايده ﴿ ويصدكم عن ذكر الله وعن الصلاة ﴾ ودخى سزى الله تعالينك طاعتندن وعلى الخصوص صلاتدن صد ايده ﴿ فهل انتم منتهون ﴾ اويله اولسه اندن منتهى اولمزميسز * اشبونده ايذان واردركه منع وتحذيرده امرغايته ايردى واعذار قالميوب كسلدى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم كل مسكر حرام كان حتما على الله لايشربه عبد فى الدنيا الاسقاه الله يوم القيمة من طينة الخبال هل تدرون ماطينة الخبال قال عرق اهل النار * پيغمبر عم صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر هرشرابكه سكر ويره تناولى حرامدر الله تعالى نفسى اوزره ايجاب وقضا ايتمشدركه بركمسنه‌كه آنى دنياده شرب ايده الله تعالى يوم قيامتده اكا طينهٔ خبالدن ايچوره‌كه اول اهل نارك عرقيدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من شرب الخمر فى الدنيا ثم لم يتب منها حرمها الله عليه فى الآخرة * پيغمبر عم صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه‌كه دنياده خمر ايچوب بعده اندن توبه ايتميه الله تعالى اكا جنت خمرنى حرام ايده * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لعن الله الخمر وشاربها وساقيها وبايعها ومبتاعها وعاصرها ومعتصرها وحاملها والمحمولة اليه وآكل ثمنها * پيغمبر عم صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى لعنت ايتدى خمره وانى شرب ايدنه وساقيسنه وبايعنه ومشتريسنه وانى صقانه وصقديرانه وانى كتورنه وكتوريلانه وبهاسين يانه ﴿ واطيعوا الله واطيعوا الرسول واحذروا ﴾ الله تعالى يه ورسولنه وامر ايتدكارينه اطاعت ايدك ونهى ايتدكارى شيئدن ويا انلره مخالفتدن صاقنك ﴿ فان توليتم فاعلموا انما على رسولنا البلاغ المبين ﴾ اكرسز الله تعالى يه ورسولنه اطاعتدن اعراض ايدرسكز بيلك كه بزم رسولمزه واجب اولان وحيى تبليغدر اعراضكز اكا ضرر ويرمز انكله ضررى كنديكزه ايدرسز ﴿ ليس على الذين آمنوا وعملوا الصالحات جناح فيما طعموا ﴾ مؤمن صالح اولنلره حرام قلنميان شيئى تناوللرنده حرج يوقدر ﴿ اذا ما اتقوا وآمنوا وعملوا الصالحات ﴾ قچانكه حرام اولان شيئدن صاقنه‌لر وايمان واعمال صالحه اوزره ثابت اوله‌لر ﴿ ثم اتقوا وآمنوا ﴾

ديندلديكه بو آيتك سبب نزولى يهود ومجوس عموجه وتيزه‌نك نكاحى حرام ايكن قزلرينى تزوج حلال اولوب قرنداش وقز قرنداشلرك قزلرى نيچون حرام اولسون ديو اعتراض باطللريدر ﴿ يريد الله ان يخفف عنكم وخلق الانسان ضعيفا ﴾ الله تعالى امردين واحكام نكاحكزده سزى خفيفلمك مراد ايدركه انسان شهواته صبر وطاعاته تحملده ضعيف خلق اولنمشدر ﴿ يا ايها الذين امنوا لاتأكلوا اموالكم بينكم بالباطل الاان تكون تجارة عن تراض منكم ولاتقتلوا انفسكم ان الله كان بكم رحيما ﴾ اى مؤمنلر بريكزك بيننده مالريكزى باطل ايله اكل ايتميك * يعنى شرعك حلال ايتديكى ربا وقمار وسرقه وغصب ودعواى باطله ايله اكل ايتميك * مكر بريكز بريكزدن راضى وخشنود اوله‌رق تجارت طريقيله اوله وكندو كندوكزى قتل ايتميك ياخود نفس واحد اولديغكز مؤمنى قتل ايتمك ياخود قتلى مؤدى شيئى ارتكابله كنديكزى قتل ايتدرميك ياخود

ومن بعد كنديلره حرام قيلنان شيئدن صاقنه‌لر وحرمتنی اعتقاد ايده‌لر (ثم اتقوا واحسنوا)
بعده معاصيدن صاقنملری اوزره ثابت ومستمر اوله‌لر واعمال جميله‌يی تحری ايدوب اكا اشتغال
ايده‌لر (والله يحب المحسنين) الله تعالی احسان ايدنلری سور اويله اولسه انلری برشيئله
مؤاخذ ايتمز ايمدی بركمسه‌كه اشبومذكوری ايشليه محسن اولور ومحسن اولمسيله الله تعالی‌يه
محبوب اولور * روايت اولنديكه خمرك تحريمی آيتی نازل اولنجق صحابه ديديلركه يارسول
الله شول وفات ايدن اخوانمزك حالی نيجه دركه انلر شرب خمر ايدر وميسردن اكل ايدرلردی
اويله اولسه اشبو آيت نزوليله انلرك حالی خبر ويرلدی (يا ايها الذين آمنوا ليبلونكم الله بشیء
من الصيد تناله ايديكم ورماحكم) يامؤمنلر حق تعالی مطيعی عاصيدن اظهار ايچون سزی صيددن
برشيئله اختيار ايدركه اول صيدك صغار وفرخ وبيضنه اللريكز ايرر وكبارينه رمحلريكز ايرر
(ليعلم الله من يخافه بالغيب) تاكه الله تعالی شول انك دنياده غائب وآخرتدن منتظر اولان
عقابی خوفن ايدن عبادنی تميز ايده شونلردنكه اندن خوف ايتمزلر * اشبو آيت عام حديبيه‌ده
نازل اولدی صحابه محرمين ايكن الله تعالی انلری صيدله ابتلاء ايتدی برحيثيتله‌كه وحوش
كثرت اوزره رحاللری اطرافنه كلوردی دياسه‌لر انی صيده تمكنلری اولوردی اشبونده
تنبيه واردركه قليل عندنده ثابت اولميان كشی اندن اشداولانده نيجه ثابت اوله بيلور (فمن
اعتدی بعد ذلك فله عذاب اليم) اول كمسه‌كه بوصيد ابتلاسندنصكره اخذ صيدله ظلم ايده اكا
عذاب اليم واردر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ايدر يعنی ظهر وبطنی جلدله ايجاع اولنور
وثيابی سلب ايديلور (يا ايها الذين آمنوا لا تقتلوا الصيد وانتم حرم) يامؤمنلر محرمين اولديغكز
حالده صيدی قتل ايتمكز (ومن قتله منكم متعمدا) سزدن اولكه صيدی عامد اولديغی حالده
قتل ايده * اشبو عمدده اختلاف اولنوب برقوم ديديلركه اول صيدقتلنه عمددر احرامی نسيانله
اماكه احرامنی ذاكر ايكن انی عمدا قتل ايتسه اكا حكم يوقدر بلكه امری الله تعالی‌يه مفوضدر
زيرا اكا كفارت اولمقدن متجاوز دركه اول مجاهد وحسن قوليدر وآخرون ديديلركه اول
محرمك احرامی ذكر اولديغی حالده صيدقتلنه عمديدر وانكله اكا كفارت واجبدر واكر
صيدی خطائله قتله ايتسه اكثر فقهاء ديديلركه عمد وخطاسی كفارت لزومنده مساويدر
زهری ايدر كفارتك متعمداوزره وجوبی كتابله‌در ومخطی اوزره وجوبی سنتله‌در سعيد بن جبير
ايدر كفارتك وجوبی قتل عمده مختصدر يوخسه قتل خطاده كفارت يوقدر (فجزاء مثل ما
قتل من النعم) ايمدی اكا واجب اولوركه صيد مقتولك خلقتنه شبهی قريب نعمدن جزا ايده
(يحكم به ذوا عدل منكم) اول جزايی مسلميندن ايكی رجل عدل حكم ايده لايق اولوركه اول
ايكی عدل فقيه اولوب نعمدن اول صيد مقتوله اشبه اشيا ايله حكم ايده‌لر * اشبو مماثله شافعی
ومالك عندنده خلقت وهيئت اعتباريله‌در * وابو حنيفه رضی الله تعالی عنه عندنده قيمت
اعتباريله‌در اويله اولسه صيد صيد اولنديغی مكانده بهايه طوتيلور اكر بهاسی هدی بهاسنه ايرسه اول
مخيردر ديلرسه انك بهاسيله هدی اشترا ايدر وياخود طعام اشترا ايدوب هرمسكينه بردن نصف
صاع وغيريدن برصاع ويرر وياخود هرمسكينك طعامی مقابله‌سنده بركون صائم اولور واكر
صيد مقتولك بهاسی هدی بهاسنه ايرمزسه اطعام وصوم بيننده مخير اولور (هديا بالغ الكعبة) اول

نفسكزی مهلكه‌يه القا ايله
قتل ايتميك ای امت محمد
تحقيق الله عظيم الشان سزه
مرحمت ايدوب بنی اسرائيل
عصيانلری سببيله كندولرينی
قتله امر ايلمشيكين سزی
اندن نهی ايلدی (ومن
يفعل ذلك عدوانا وظلما
فسوف نصليه نارا وكان
ذلك علی الله يسيرا) كيمكه
ظلم وتعدی وجهله بومنهياتی
ايشلرسه يقينده بزانی نار
جهنمه ايصال ايده‌رز انی
ناره القا الله تعالی‌يه آساندر
(ان تجتنبوا كبائر ماتنهون
عنه نكفر عنكم سيئاتكم
وندخلكم مدخلا كريما)
اكر سز نهی اولنديغكز
كناه كبائردن اجتناب
ايدرسكز صغائرلريكزی
عفو واعمالكز دفترندن
محوايده‌رز وسزی كرما
واكراما جنته ادخال ايده‌رز
ياخود مكان كريمه ادخال
ايده‌رز * عند العلماء
كبائرده اقوال واردر
بعضيلر هر كناهكه الله
تعالی انی نهی ايلمشدر
كبائردر ديدی بعضيلر هر
كناهكه قرآنده وعيدی
نار ياغضب يالعنت اوله كبائردر
ديدی ابن مسعود رضی الله
عنهما سوره‌ٔ نسا اولندن
اشبو (ان تجتنبوا) آيتنه دك

كفارت كعبه‌يه ايرر هدی اولديغی حالده ايمدی انی مكه‌ده ذبح ايدوب حرم مساكيننه تصدق
ايده (او كفارة طعام مساكين) ويا اول قاتل صيد اوزره مساكين اطعامی كفارت واجب
اولور (او عدل ذلك صياما) وياخود اطعامه مساوی صوم واجب اولور اويله اولسه هربر
مسكينك اطعامی مقابله‌سنده بركون صائم اولور ايمدی قاتل صيد اوزره ياجزاء وياطعام واجب
اولور (ليذوق وبال امره) تاكه معصيتی جزاسن ذوق ايدوب من بعد احرامی حالنده قتل
صيددن امتناع ايده (عفا الله عما سلف) الله تعالی عفو ايلدی شول احرامكز حالنده صيد
قتلنك وبالن‌كه انی زمان جاهليتكزده وياتحريمدن اول ايشلمشديكز (ومن عاد فينتقم الله منه)
بركمسه‌كه تحريمدنصكره انك مثلنه عودت ايده الله تعالی آخرتده اندن انتقام ايدر * اشبو
قولده عائد اوزره كفارت وجوبن منع ايدر معنی يوقدر (والله عزيز ذو انتقام) الله تعالی
عزيزدر عصيان اوزره اصرار ايدنه انتقام ايدر قچان محرمدن صيدقتلی تكرر ايتسه عامه‌ٔ
علماء عندنده انك اوزره جزا متعدد اولور * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ايدر قچان محرم
عمدا قتل صيد ايتسه اكا سؤال اولنوركه بوندن اول صيددن هيچ برشیء قتل ايتدكمی ايدی
اكر ايتدم ايدی ديرسه انك اوزره برشیء حكم اولنمز بلكه واركيت حق تعالی سندن انتقام
ايدر دينور واكر اندن اول برشیء قتل ايتمدم ايدی ديرسه اوزرينه جزا حكم اولنور اكر
اندنصكره عودت ايدرسه اوزرينه برشیء حكم اولنمز بلكه ظهر وصدری ضرب وجيعله
اوريلور * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم طائفدن اوج نام واديده برينه انجلاين حكم ايتدی
(احل لكم صيد البحر وطعامه) مادن معيشت ايدوب غيريدن تعيش ايتمز حيوانك صيدی
وطعامی سزه حلال قيلندی * عمر رضی الله تعالی عنه ايدر بحرك صيدی انده صيد اولناندر
وطعامی انك طشره براقديغيدر * ابن عباس وابن عمر وابو هريره رضی الله تعالی عنهم ايدر
بحر طعامندن مراد مائك ساحله ميت براقديغيدر * وسعيد بن جبير وعكرمه وسعيد بن
المسيب وقتاده ونخعی ديديلركه اول انك طوزلوسيدر * مجاهد ايدر صيدی انك تازه‌سيدر
وطعامی انك طوزلنمشيدر (متاعا لكم وللسيارة) تاكه سز انكله انتفاعلنه سز اقامتكز حالنده
تازه‌سن يمكله ومسافرتكز حالنده قوريمش تزود ايتمكله * معلوم اوله‌كه حيوانات
ماء ايكی قسمدر سمك وغيريدر انی سمك انواع مختلفه‌سيله ميته‌سی حلالدر قال النبي صلی
الله تعالی عليه وسلم احلت لكم ميتتان السمك والجراد * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم
ايدر سمك وجرادك ميته‌سی سزه حلال قيلندی وانك موتی سببيله وياسببسز اولمسنده فرق
يوقدر * ابو حنيفه رضی الله تعالی عنه ايدركه حلال اولمز مكركه موتی سببيله اوله حجو اوزره
وقوعی وياخود مائك انحساری ويا انك مثلی حالت كبی واما سمكك غيری ايكی قسمدر برقسمی
برده معيشت ايدر بحرده‌كی معيشتی كبی ضفدع وسرطان كبی انك اكلی حلال اولمز وبرقسمی
مادن معيشت ايدر برده معيشتی مذبوح كبی اولور انده اختلاف اولندی برقوم ديديلر سمكك
غيريسنك اكلی حلال اولمز ابو حنيفه دخی اكا ذاهبدر وقوم آخرون ديديلركه كلينك ميته‌سی
حلالدر زيراكه كليسی سمكدر اكرچه صورتده مختلف ايسه‌لر جريث كبی‌كه اكا حيه‌ٔ ماء
دينور حيه شكلنده اولديغيچون واكلی بالاتفاق مباحدركه اول ابو بكر وعمر وابن عباس

هرنه‌كه حق جل وعلا اندن
نهی ايتديسه كبيره‌در ديمش
(ولا تتمنوا ما فضل الله به
بعضكم علی بعض للرجال
نصيب مما اكتسبوا وللنساء
نصيب مما اكتسبن واسئلوا
الله من فضله ان الله كان بكل
شیء عليما) الله تعالينك
مال وجاه جهتيله بعضكزی
بعضكز اوزرينه وتفضل
وتزايدينی تمنی ايتميك *
كه تقدير اولميان شيئی تمنی
قدر وحكمته معارضه‌در *
رجال ايچون جهاد وسائر
اعمال خير كبی كسب
ايتدكلرندن نصيب واردر
ونسا ايچون عفت وزوجلرينه
اطاعت كبی كسب ايتدكلرندن
نصيب واردر ومرادكزی
الله تعالينك فضل وكرمندن
طلب وتمنی ايدك تحقيق
الله عظيم الشان هرشيئی
عليم اولدی * مرويدركه
ام سلمه رضی الله عنها يارسول
الله رجال غزا ايدر بزانی
ايتمز وبزه رجاله ويريلان
ميراثك نصفی ويريلور ديو
كندولريچون نصيب سؤال
ايتدكده بو آيت كريمه نازل
اولدی (ولكل جعلنا
موالی مما ترك الوالدان والا
قربون والذين عقدت
ايمانكم فاتوهم نصيبهم ان
الله كان علی كل شیء شهيدا)

وزيد بن ثابت وابو هريره رضى الله تعالى عنهم قوللريدر شريح وحسن وعطاومالك رضى الله
تعالى عنهم اكا ذاهبلردر و بر قوم دخى ديديلركه حيوانات بحريه دن هرشيئكه حيوانات بريه
دن اكل اولنور انك نظيرى اولان حيوانات بحريه نك ميته سى حلال اولور بقرماء وامثالى
كبي واولكه بر ده انك نظيرى اكل اولنميه اول حيوانات بحريه نك ميته سى حلال اولمزمانك
كلبي وخنزيرى وحمارى وامثالى كبي اوزاعى ايدر هر شيئكه عيشى ماده اوله انك اكلى
حلال اولور اكرچه اول تمساح ايسه ده * شعبي ايدر اكر اهلم ضفادعى يسه لر يديروردم
منع ايتمزدم * سفيان ثورى رضى الله تعالى عنه ايدر رجا ايدرمكه سرطانى اكلده بأس اولميه
* ايمدى حيوانات بحريه نك كليسى اكلى مباح دينلره حديث مذكور حجتدر ودخى شول
حديثكه ابو هريره رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه ديديكه بر رجل پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلمه ديديكه يارسول الله بز دريا سفرين ايدرز وصويى ايسه آزكوتوررز اكرانى وضوءده
صرف ايدرسه وزصوسز قالورز اويله اولسه دريا صويله آبدست الهلمى پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه و سلم ديديكه * هوالطهور ماؤه والحل ميتته * بحرك صويى طهور وميته سى
حلالدر * جابر رضى الله تعالى عنه ايدر جيش الخبط نام غزاده ايدك اميريمز ابو عبيده رضى
الله تعالى عنه ايدى زادمز توكنوب مضطر مرتبه سنه ايردك اويله اواسه كوردك كه دريادن عنبر
دينور برنوع حوت ميته سى ساحله براقلدى اندن نصف شهر دكلو زمان اكل ايتدك
و پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه قدوم ايتديكمزده انى ذكر ايديجك ديديكه * كلوا رزقا
اخرجه الله اطعمونا ان كان معكم فاتاه بعضكم فاكله * الله تعالى انى سزيچون چيقارمش
رزقدريكز بيله كزده اندن بقيه وارايسه بزه دخى ويرك كه يه لم مكر بنده وارايمش كتوروب
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اندن يدى ﴿ وحرم عليكم صيد البرّ مادمتم حرما ﴾ ومحرمين
اولديغكزجه سزه بر ده صيداولنان ويا بر ده صيد ايتديككز شئ حرام قيلندى * اشبو قول
اوزره محرمه صيد حراماولور اكرچه انى حلال صيد ايتمش ايسه ده لكن جمهور انك حلنه
ذاهبلردر * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم الصيد حلال لكم مالم تصطادوه او يصدلكم *
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر محرمين اولديغكز حالده سزه صيد بر اكلى حلالدر مادامكه
انى كنديكز صيد ايتميه سز يچون صيداولنميه ﴿ واتقوا الله الذى اليه تحشرون ﴾ الله تعاليدن
قورقوب اكا مخالفت ايتمكزكه يوم قيامتده اكا حشر اولنور سزخير وياشريكز اوزه سزه
جزاء ايدر ﴿ جعل الله الكعبة البيت الحرام قياما للناس ﴾ الله تعالى كعبه يى كه بيت حرام ديو
وصفلدى شول سببدنكه الله تعالى آنى حراست وحرمتن عظيم ايتدى شول دليله كه * قال
النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ان الله حرم مكة يوم خلق السموات والارض * پيغمبريمز صلى
الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى سموات وارضى خلق ايدليدنبرو مكه يى حرام ايتدى ايمدى
انى ناس ايچون معاش ومعاشلرى امرنده سبب انتعاش قيلديكه خائف اكا صيغنور وضعيف
آنده امن اوزره اولور تجار آندن فائده لنور وحجاج اكا توجه قيلور ﴿ والشهر الحرام ﴾
واشهر حرمى دخى سبب انتعاش قيلديكه انده قتالدن ناس امان اوزره اولوركه اول ذوالقعده
وذوالحجه ومحرم ورجب آيلريدر ويا انكله مراد شهر ذى الحجه اوله كه انده حج ادا اولنور

در ومادر واقربانك ترك
ايتديكى مالدن هر بريچون
عصبه وورثه قيلدق ودخى
شول كيمسه لركه ميراثه
دخوليچون يدلريكزله عقد
و يمان اولدى انلرك ميراثدن
نصيبلرينى ويرك تحقيق
الله عظيم الشان هر شيئه
شاهد اولدى زمان جاهليتده
ايكى آدم بر بريله پيمان عقد
ايدرلرديكه قنغيسى اول
وفات ايدرسه مثلا مالنك
سدسنه وارث اوله بو
عادت اوائل اسلامده دخى
مرعى اولمغله صكره اولو
الارحام آيتيله بو عادت
منع اولندى ﴿ الرجال قوامون
على النساء بما فضل
الله بعضهم على بعض وبما
انفقوا من اموالهم فالصا
لحات قانتات حافظات
للغيب بما حفظ الله واللاتى
تخافون نشوزهن فعظوهن
واهجروهن فى المضاجع
واضربوهن فان اطعنكم
فلا تبغوا عليهن سبيلا
ان الله كان عليا كبيرا ﴾
رجال نسا اوزرينه مسلط
وامور معيشتنده قائمدر اول
سببدنكه بعض رجالى
كمال عقل وجهاد وامامت
ايله ومالارينى نسالرينه
انفاقله بعض نسا اوزرينه
تفضيل ايتدى نسانك

﴿ والهدى ﴾

﴿ والهدى والقلائد ﴾ ودخى سوق هديله وتقليد هديله انى سبب انتعاش قيلدى ﴿ ذلك
لتعلموا ان الله يعلم ما فى السموات وما فى الارض ﴾ اشبو حرمت احرام وغيريدن ذكر اولنان ايله
سز تعبد اولنديكز تا بيله سزكه الله تعالى سموات وارضده اولان اشيانن جميعن بيلور كعبه يى
ناسه سبب معاش قلمسنده صلاح عباد اولديغن بيلمسى كبي ﴿ وان الله بكل شئ عليم ﴾
و بيله سزكه الله تعالى هر شيئى بيلور خلقك احوالى وسرده وعلانيه ده كى اعمالى اكا خفى اولمز
اويله اولسه مؤمنه لايق اولوركه اكا طاعته رغبت ومخالفتندن رهبت ايده ﴿ اعلموا ان الله
شديد العقاب وان الله غفور رحيم ﴾ بيلك كه الله تعالى محارمه انهماك وآنك اوزره اصرار
ايدنلره عقابى شديددر وانى محافظه ويا انك اوزره صبر ايدنلره مغفرت ورحمتده بليغدر
﴿ ما على الرسول الا البلاغ ﴾ رسوله واجب اولان امر اولنديغنى تبليغدر او ايسه انى يرينه
كتوروب تفريطكزده عذركز قالمدى ﴿ والله يعلم ما تبدون وما تكتمون ﴾ الله تعالى سزك
اعمال واقوالدن اظهار وسرائر احوالدن اسرار ايتديككزى بيلور ﴿ قل لا يستوى الخبيث
والطيب ﴾ ديكل كه اشخاص واعمال واموالك عندالله ردى وجيدى مساوى اولمز * ﴿ ولو
اعجبك كثرة الخبيث ﴾ اكرچه سنى خبيثك كثرتى اعجاب ايدرسه ده * اشبونده صالح عمله
وحلال ماله ترغيب واردر زيرا هر شيئده عبرت جودت ورداءتده در يوخسه قلت وكثرتده دكل
زيراكه محمود قليل مذموم كثيردن خيراودر ﴿ فاتقوا الله يا اولى الالباب ﴾ ايمدى يا عقول
كامله صاحبلرى خبيثى تحريمده اكرچه كثير ايسه الله تعاليدن قورقوب اندن تجنب ورهبت
ايدك وطيب اكرچه قليل ايسه ده انى ايثاره عزيمت ايدك ﴿ لعلكم تفلحون ﴾ اوله كيم اول
سببدن فلاحه ايره سز ﴿ يا ايها الذين آمنوا لا تسألوا عن اشياء ان تبد لكم تسؤكم ﴾ يامؤمنلر
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه بعض اشيادن سؤال ايتمكزكه اول سزه اظهار اولنسه
سزه غم ويرر وعاقل كنديه غم ويرر شئ ايشلمز * روايت اولنوروقتاكه حجك وجوبى
حقنده * ولله على الناس حج البيت * آيتى نازل اولدى سراقة بن مالك ديديكه يارسول الله
هر سنه ده اوزريمزه حج واجبميدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اندن اعراض ايدوب حتى كه
اول سؤالى اكا اوچكره يه دكين اعاده ايتدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه انك
وجوبى انجق عمرده بركره در اكر بن سكا نعم اول هر يلده واجب اولور ديسه م واجب اولوردى
اولسه اكا استطاعتكز اولميدى ايمدى انك كبي اشيادن سؤالى ترك ايدك زيرا سزدن اول يچن امتلرك
هلاكى انبيالرينه كثرت سؤاللرى واختلافلرندن اولدى اويله اولسه سزه واجب اولان اولدركه
سزه امر ايتديكم شيئى اخذ ايده سز ونهى ايتديكم شيئدن اجتناب ايده سز * اشبو آيت كريمه
اول سببدن نازل اولدى ﴿ وان تسألوا عنها حين ينزل القرآن تبد لكم ﴾ واكر بر حكم ايچون
قرآن نازل اولديغنده ظاهرده انك حاجتكز اولان شيئه شرحى اولميوب حالبوكه سز آنك
شرحنه احتياجكزدن سؤال ايتسكز اول سزه اظهار اولنور ﴿ عفا الله عنها ﴾ الله تعالى اول
اشيادن سؤالكزى عفو ايتدى ايمدى من بعد انك امثالى اسئله يه عودت ايتمز ﴿ والله غفور
حليم ﴾ الله تعالى سزك تفريطكز عقوبتنه عجله ايتمز كثيرينى عفو ايدر ﴿ قد سألها قوم من قبلكم
ثم اصبحوا بها كافرين ﴾ سزدن اول يچن امتلردن انبيالرينه سزك كبي اشيا سؤال ايدوب خبر

صالحه لرى الله تعالى يه اطاعت
وحقوق ازواجه رعايت
ايديجيلردر وزوجلرينك
غيبتنده عرضلرينى واموال
زوجنى حفظ ايديجيلردركه
الله تعالى انلرى حفظ ايتمسى
سببيله واول نسوانكه سز
انلرك بغض وعصيانندن
قورقارز انلره حقوق
ازواجى تعليم ونرم ايله
نصيحت ايدك وآنى دو
شككزدن آيرك * يعنى
مجامعت ايتميك * وانلرى
هيچ عضوى شكست اولمامق
درجه ضرب ايدك اكر
انلر سزه اطاعت ايدرلرسه
اوزرلرينه ظلم يولنى طلب
ايتميك الله عظيم الشان انلره
ظلمه راضى اولمقدن منزه
وعالى وكبيردر ﴿ روايت
اولنديكه سعد بن ربيع
الانصارى رضى الله عنه
زوجه سى حبيبه بنت زيد بن
ابى زهير عصيان معامله سى
ايتمكله سعد بى اختيار بر شمار
اوردقده باباسى زيد پيغمبر
عليه السلامه تشكيسنده
قصاص امر بيورديلر فى
الحال بو آيت نازل اولمغله
پيغمبر عليه السلام بيورديكه
بز قصاص امر ايتدك لكن
الله تعالى خيرلوسنى امر
ايلدى ﴿ وان خفتم شقاق
بينهما فابعثوا حكما من

ویریلیجك اکا کافر اولدیلر انکله الله تعالینك سخطنه ایردیلر * ابو ثعلبة الخشنی ایدر الله
تعالی فرائضی فرض ایلدی انی سبق ایتمکز واشیادن نهی ایتدی سز انی هتك ایتمکز وحدود حد
ایلدی سزانی تجاوز ایتمکز واشیادن عفو ایلدی سز انی بحث ایتمکز (ماجعل الله من بحیرة
ولاسائبة ولا وصیلة ولاحام) الله تعالی بحیره وسائبه ووصیله وحامدن هیچ برینی امر
ایتمدی * روایت اولندیکه اهل جاهلیت ابتداعندن ایدیکه قچان بر ناقه بش بطن
طوغروب آخری ذکر اولسه اول ناقه نك قولاغن شق ایدوب سبیلن تخلیه ایدرلردی
من بعد ارقه سنه بنمزلر وسودین صاغمزلردی و اکا بحیره دیو وصف ایدرلردی وقچان
انلرك بری مریض اولسه ویا بر قریبی غائب اولسه اکر بو مرضدن عافیت بولورسم ویا غائبم
کلورسه ناقه م نذر اولسون دیو بحیره کبی انك منفعتن کندیلره حرام ایدرلردی واول سائبه ایله
وصفلنوردی وقچان بر شاة یدی بطن طوغروب اول یدنجی ولدی ذکر اولورسه انی ذبح ایدوب
یرلردی انثی اولورسه انی غنمده ترك ایدرلردی واکر اول یدنجی بطن ذکر وانثی اولورسه
اول انثی اجلیچون ذکری دخی استحیاء ایدوب اول وصیله دیو وصفلنوردی وقچان بر فحلك
صلبندن اون بطن ولد وجوده کلسه انك ظهرنی کندیلره حرام ایدرلردی ماء ومرعادن انی منع
ایتمزلردی وانی حام دیو وصف ایدرلردی (ولکنّ الذین کفروا یفترون علی الله الکذب)
لکن کافرلر اشبو اشیایی تحریم وانی الله تعالی یه نسبتلریله اکا کذب وافترا ایدرلر (واکثرهم
لا یعقلون) انلرك اکثری فرط جهللرنده حلال وحرام بینی فرق ایتمزلر بلکه کبارلرینه مجرد
تقلیدله اول کذبی ایدرلر * اشبونده اشارت واردرکه انلرك بعضی فعللرینك بطلانن بیلوب
لکن اکا اعترافدن انلری حب ریاست وتقلید آباء منع ایده (واذا قیل لهم تعالوا الی ما انزل الله
والی الرسول قالوا حسبنا ماوجدنا علیه آباءنا) قچان انلره الله تعالینك کتابنه ورسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلمك سنتنه کلك دینلسه دیرلرکه بزه کفایت ایدر اول دینکه آبامزی انك اوزره
بولدق (اولوکان اباؤهم لا یعلمون شیئا ولا یهتدون) حق تعالی ایدرکه اکرچه آباءلری برشیئی
بیلمز وطریق حقه کتمز جهلهٔ ضالین ایسه لرده اقتدا اولنمغه کفایت ایدرمی حالبوکه اقتدا اولنمق
شول کمسه یه لایق اولورکه عالم مهتدی ایدوکی بیلنه اول وصف ایسه حجتله بیلنور یوخسه مجرد
تقلید کفایت ایتمز (یاایها الذین آمنوا علیکم انفسکم) یامؤمنلر نفسلریکزه صلاحی الزام ایدك
(لا یضرکم من ضل اذا اهتدیتم) ضالك ضلالتی سزه ضرر ویرمز قچانکه سز مهتدین اولهسز
واهتدادندرکه کشی منکره طاقتی حسبنجه انکار ایده * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من رآی
منکرا واستطاع ان یغیره بیده فلیغیره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فبقلبه * پیغمبرمز
علیه السلام ایدر برکمسه که بر منکری کوروب یدیله انی تغییره قادر اوله تغییر ایتسون اکا قادر
اولمزسه لسانیله اکا انکار ایتسون اکا دخی قادر اولمزسه قلبیله انکار ایتسون (الی الله مرجعکم
جمیعا فینبئکم بما کنتم تعملون) یوم قیامتده جمیعکزك مصیری الله تعالی یه در دنیاده کی اعمالکزك
خیر وشرنی سزه خبر ویرر اکا کوره جزا کزی ایرکورر * دینلدیکه اشبو آیتك نزولی
شول رجال حقنده درکه ایمان حلاوتن ذوق ایتدکلرندنصکره کفره دن ذی قرابه لرینه دخی
انی اذاقه اراده ایتدیلر کفره ایسه انلردن انی قبول ایتمیجك تأسف ایتدیلر اویله اولسه الله تعالی

من اهله وحکما من
اهلها ان یریدا اصلاحا یوفق
الله بینهما ان الله کان علیما
خبیرا) ای مؤمنلر اکر
سز اول زوجله زوجه نك
بینلرنده خلاف وقوعنی
تیقن ایدرسکز اول ایکیسنك
اهللرندن یعنی طرفلرندن
انلرك صلاحلرینه رغبت
ایدر وعدل اوزره حکم
ایدر آدملر کوندرك اکر اول
متوسطلر انلرك اصلاحلرینی
قصد ایدرلرسه الله تعالی
اول زوج وزوجه نك بیننده
توفیق اعطا ایدر وتحقیق
الله عظیم الشان ایکی مختلف
بینی تألیفه علیم وایکی حکم
ایدیجینك نصیحتنه خبیر
اولدی (واعبدوا الله ولا
تشرکوا به شیئا وبالوالدین
احسانا وبذی القربی
والیتامی والمساکین
والجار ذی القربی والجار
الجنب والصاحب بالجنب
وابن السبیل وماملکت
ایمانکم ان الله لا یحب من کان
مختارا فخورا) الله تعالی یه
عبادت ایدك اکا برشیئی
شریك ایتمیك ووالدینکزه
قول وفعلله احسان ایدك
واقرباکزه صلهٔ رحمله
ویتیملره دلنوازلقله وفقیرلره
صدقاتله واقرباکز اولان
قوکشولریکزه شفقت

انلری تأسفدن منع ایدوب انلره نفسلری اصلاحنی الزام ایلدی طریق اهتدایه سلوکله یوخسه
بونکله مراد علی الاطلاق امر ونهی ترك ایتسون دیمك دکلدر زیرا بلاضروره انی ترك ایدن
طریق اهتدایه سالکلردن اولمز (یاایها الذین آمنوا شهادة بینکم اذا حضر احدکم الموت حین
الوصیة) یامؤمنلر قچان بریکزه موت حاضر اولسه انك وصیتی حیننده اراکزده شهادتکز
(اثنان ذوا عدل منکم) سزدن ایکی صاحب عدل مسلمك شهادتیدر (او آخران من غیرکم) ویا
ملتکزك غیریدن ایکی رجل شهادتیدر * دینلدیکه اهل ذمتك شهادتی * واشهدوا ذوی عدل
منکم * دلالتیله منسوخه در اکرچه اوائل اسلامده قلت مسلمین ایچون جائز ایدی وبر قوم
دیدیلرکه اشبو حکم ثابتدر قچان اشهاد ایچون ایکی مسلم بولنمیه ایکی کافری اشهاد ایتسون
شریح ایدر قچان بر ارض غربه ده اولوب وصیته اشهاده کمسه بولنمسه ایکی کافری اشهاد ایتمسی جائز
اولور اول کرکسه اهل کتابدن ویا مشرکیندن اولسون ایمدی کافرك مسلم اوزره شهادتی جائز
اولمز مکرکه سفرده وصیت اوزره اوله * شعبی ایدر قوقاده مسلمیندن بر رجل محتضر اولوب وصیتنه
اشهاد ایچون مسلم بولمیجق اهل کتابدن ایکی رجل اشهاد ایتدی اول ایکی رجل متوفانك ترکه سیله
کوفه یه کلوب ابوموسی الاشعری یه واردیلر زیرا اول آنده حاکم ایدی قصه یی ذکر ایدیجك
ابوموسی انلره یمین ویردیکندنصکره شهادتلرین قبول ایتدی حسن وزهری ایدر
* ذوی عدل منکم * یعنی موصینك حی وقبیله سندن ایکی رجل عدل * اوآخر ان من
غیرکم * ویاخود حی وقبیله کزك غیریدن ایکی رجل شهادتیدر یوخسه احکامدن برشیئده
کافرك مسلم اوزره شهادتی جائز اولمز (ان انتم ضربتم فی الارض فاصابتکم مصیبة الموت تحبسونهما
من بعد الصلاة) اکرچه ارضده سیر وسفر ایدرکن سزه اسباب موتدن برشیء ایرسه واول ملتکزك
غیریدن اولان ایکی شاهد شهادت ایتسه لر ایمدی اول ایکی شاهدی صلاتدنصکره یه ایقاف ایدك *
عامهٔ مفسرین دیدیلرکه اول صلاتله مراد صلاة عصردر زیرا هر ملت اهلی اکا تعظیم ایدوب انده
حلف کاذبدن صاقنورلر * سدی ایدرکه انکله مراد تحلیف اولنه جق رجلك ملتی صلاتیدر
(فیقسمان بالله ان ارتبتم لا نشتری به ثمنا ولوکان ذاقربی) اکر ملتکز اهلندن اولمیان ایکی شاهدك
قولنده شك وریب ایدرسکز ایمدی انلر الله تعالی یه یمین ایتسونلر شول وجهله کیم غرض دنیادن بر
شیئه طمعله اشبو یمینمزده کذب ایتمامشزدر اکرچه انکیچون یمین ایتدیکمز کشی ذاقرابه مز ایسه ده
(ولا نکتم شهادة الله انا اذا لمن الآثمین) الله تعالینك بزه اقامتن امر ایتدیکی شهادتی کتم ایتمزز زیرا کتم
ایدرسه وز عندالله آثملردن اولورز (فان عثر علی انهما استحقا اثما فاخران یقومان مقامهما من الذین
استحق علیهم الاولیان) واکر اول ملت اسلامك غیریدن اولان ایکی شاهدك اثم ایجاب ایدر فعللرینه
اطلاع اولنسه که اول خیانت وسرقت وحلف کاذب وانك امثالیدر ایمدی اول ایکی شاهدك مقاملرینه
شول اوزرلرینه خیانت اولنان ورثه دن ایکی شاهد انلرك مقاملرینه قائم اولورکه انلر قرابتلری
ومعرفتلری ایچون شهادته احقدرلر (فیقسمان بالله لشهادتنا احق من شهادتهما) ایمدی الله تعالی یه
یمین ویریلورکه بالله بزم شهادتمز اولکیلرك شهادتندن اصدق وقبول اولنمغه اولی واحقدر (وما
اعتدینا انا اذا لمن الظالمین) وبزم شهادتمزده حقی تجاوز ایتمدك تجاوز ایتمشسه وز ظالملردن اولمشز
(ذلك ادنی ان یأتوا بالشهادة علی وجهها او یخافوا ان ترد ایمان بعد ایمانهم) اشبو تقدیم ایدن حکم
ویاشاهدی تحلیفه اجدر واحرادرکه شهود شهادتلرین تحریف وخیانتسز تحمیل اولندقلری

ومرحمتله وبیکانه قوکشو
لریکزه ارادهٔ خیر ودفع
ضرر ایله ودوست
ومصاحب ورفیق
وشریککزه رعایت حقوق
ومودتله ویولجی ومسافر
کزه اطعام واکرامله وملك
یمینکز اولان عبید وجوا
ریکزه اکسا وملایمتله جمله
سنه حسب الطاقه احسان
ایدك تحقیق الله عظیم الشان
بومذکورلره واحسان
ایتمیوب متکبرانه صالنه رق
ناحق یره ناسه فخر ایده نی
سومز (الذین یبخلون
ویأمرون الناس بالبخل
ویکتمون ما آتیهم الله من
فضله واعتدنا للکافرین
عذابا مهینا) انلرکه حق الهی
اداده وفقرایه تصدقده بخل
وامساك ایدرلر وناسه دخی
اول بخلی امر ایدرلر والله
تعالی فضلندن انلره ویر
دیکی غنا ونعمتی کتم ایدرلر
بز عطایای الهی یی کتم ایدن
کافرلر ایچون رسوای
ایدیجی جهنم عذابنی آماده
ایلدك (والذین ینفقون
اموالهم رئاء الناس ولا
یؤمنون بالله ولا بالیوم
الآخر ومن یکن الشیطان له
قرینا فساء قرینا) وانلرکه
ماللرینی ناسه ریا یوزندن
انفاق ایدرلر مع هذا الله

وجه اوزره ادا ایده‌لر ویاخود انلرك یمینلرندنصکره یمین مدعین اوزره رد اولنوب اول شهود خیانت
ویمین کاذبه‌لری ظهوریله افتضاحدن خوف ایده‌لر (واتقوا الله واسمعوا) الله تعالیدن قورقوب
خیانت وحلف کاذبدن صاقنك ووصیت اولنانی سمع اجابتله ایشیدك اشبو امره مخالفت ایدرسه‌کز
فاسقلردن اولورسز (والله لا یهدی القوم الفاسقین) والحال الله تعالی فاسقلری جنت ویا طریق جنته
هدایت ایتمز * اشبو آیات ثلاثك سبب نزولنده روایت اولندیکه تمیم الداری وعدی بن حاتم
اسلاملرندن اول نصارادن ایدیلر مدینه‌دن تجارت ایچون شامه کتدیلر * وعمرو بن العاص مولاسی
بدیل نام مسلم دخی انلر کله‌بیله کتدی شامه قدوم ایتدکلرنده بدیل خسته اولدی اویله اولسه جمیع
متاعن بر کاغده یازوب تمیم وعدی‌یه بیلدرمکسزین انی بعض امتعه سنك اراسنه کیزلدی بعده وجعی
مشتد اولیجق جمیع امتعه سنی تمیم وعدی‌یه تسلیم ایدوب مدینه‌یه اهلنه کوندره‌لر دیو انلره اصمار ایلدی
بعده بدیل وفات ایدیجك انلر انك بر کومش اناء ایچنده اوچیوز مثقال کومشی امتعه سندن چیقاروب
کیزلدیلر وانك ماعداسین مدینه‌یه ایلتوب بدیلك اهلنه ویردیلر انلر دخی اول ویریلان متاعی تفتیش
ایدوب ایچنده‌کی اول امتعه‌نك وصف وذکری یازیلان کاغدی بولدیلر کورسه‌لرکه اول اناء
ایچنده‌کی اوچیوز مثقال کومشله اناء یوقدر فی الحال تمیم وعدی‌یه دیدیلرکه بدیل اشبو سزه ویردیکی
متاعدن هیچ برشیء بیع ایتدیمی ویا مرضی ممتد اولوب نفسنه انفاق ایچون متاعدن هیچ برشیء اخراج
ایتدیمی دیدیلر یوق برینی ایتمدی بدیلك ورثه‌سی دیدیلرکه ایمدی بزه کتوردیککز امتعه ایچنده سزه
تسلیم اولنان اشیانك ذکری یازلمش بر کاغد بولدق اکا یازیلاندن بر کومش اناء ایچنده اوچیوز
مثقال کومشی بولمدق تمیم وعدی انك بزه ویردیکی اشبو سزه تسلیم ایتدیکمزدر غیریسن بیلمزز دیو
انکار ایتدیلر اویله اولسه ورثه تمیم وعدی‌یی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایلتدیلر انلر ایسه
انکارلری اوزره اصرار ایدوب یمین ایتدکلرندنصکره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم سبیللرین
تخلیه ایتدی بعده اول اناء ایکیسنك یدنده بولنوب ورثه انلره نزاع ایدیجك دیدیلرکه بز بونی بدیلك
کندیدن اشترا ایتمشیدك لکن اشترامزه بینه‌مز اولمدیغندن اقرار ایتمکه کراهت ایتدك اویله
اولسه ورثه‌ینه انلری پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایلتدیلر (فان عثر) آیتی نازل اولیجق
وورثه‌نك قومندن عمرو بن العاص ومطلب بن ابی وداعه طوروب اول اناء بدیلك ایدوکنه
شهادت ویمین ایتدکدنصکره اناء اولیاء میته حکم اولندی بعده تمیم الداری اسلامه کلدیکندن
دیرکه صدق الله ورسوله انابی بن اخذ ایتمشیدم الله تعالینك مغفرتن دیلرم دیو تقصیرینه اعتراف
ایدردی (یوم یجمع الله الرسل فیقول ماذا اجبتم) حق جل وعلا یوم قیامتده مرسلینی جمع
ایدوب دیه‌که امتلریکزی بنم توحید وطاعتمه دعوت ایتدیککزده نه شیئده سزه اجابت ونه شیئده
رد ایتدیلر (قالوا لا علم لنا) دیه‌لرکه بزه بیلدرمدیکك شیئه علممز یوقدر (انك انت علام الغیوب)
سن غیوبی بیلمککده بلیغسن اویله اولسه نه شیئده بزه اجابت ونه شیئی بزه ظاهر ایتدکلرین
وقلبلرنده اضمار ایدوب بزم بیلمدکلریمز اشیایی بیلورسن * دینلدیکه یعنی سنك علمك جنبنده
بزم علممزك وجودی یوقدر ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر قیامت ایچون اهوال
وزلازل واردرکه قلوب انده مواضعندن زائل اولور واول یومك هولندن فزعله جوابدن
ذهول ایدرلر بعده عقللری ثابت اولدیغنده امتلری حقنده شهادت ایدرلر (اذ قال الله یا عیسی ابن
مریم اذکر نعمتی علیك وعلی والدتك) ذکر ایت شول وقتیکه حق تعالی کفره‌یه توبیخ ایچون

تعالی‌یه وآخرته ایمان
ایتمزلرکه شیطانه تابعلردر
واول کیمسه‌نك که یار وقرینی
شیطان اوله نه قبیح ومردار
مقارن اولدیکه جهنمده
دخی انکله اولور (وماذا
علیهم لو آمنوا بالله والیوم
الاخر وانفقوا مما رزقهم الله
وکان الله بهم علیما) اول
کافرلره نه زیان ومضرت
اولوردی اکر الله تعالی‌یه
وآخرته ایمان کتورسه‌لر
والله تعالینك انلره ویردیکی
مال ونعمتدن بی ریا انفاق
ایتسه‌لر الله عظیم الشان
انلرك قول وفعللرینی واکا
کوره جزالرینی بیلیجیدر
(ان الله لا یظلم مثقال ذرة
وان تك حسنة یضاعفها
ویؤت من لدنه اجرا عظیما)
تحقیق الله تعالی هیچ
کیمسه‌یه ذره قدر ثوابندن
نقصان وعقابندن زیاده
ایله ظلم ایتمز اکر ذره قدر
حسنه اولورسه انی قات
قات آرتررر واول حسنه
مقابلنده موعود ثوابدن
زیاده کندو فضل وکرمندن
اجر عظیم ویرر (فکیف
اذا جئنا من کل امة بشهید
وجئنا بك علی هؤلاء شهیدا)
(یومئذ یود الذین کفروا
وعصوا الرسول لو تسوی
بهم الارض ولا یکتمون

مرسلینه امتلرك اجابتندن سؤال وانلر اوزره اظهار ایتدیکی آیاتی ذکر ایده حالبوکه انلردن
برطائفه اول مرسلینی تکذیب ایدوب سحره دیو تسمیه ایتمشلردی وبرطائفه ایسه غلو ایدوب
عیسی واناسی مریمی ایکی الهدر دیو افترا ایتمشلردی اویله اولسه الله تعالی اول کونده عیسی
علیه السلامه دیه‌که ذکر ایت سکا ووالده‌که اولان نعمتیکه سنی نبوتله اکرام ایتدم ووالده‌کی
نساء عالمین اوزره اصطفا ایتدم (اذ ایدتك بروح القدس) وسنی جبرائیل علیه السلامله قوتلندردم
ویاشول کلامله کیم انکله دینیء یانفسی حیات ابدیه ایله احیا واثامدن تطهیر ایدرك (تکلم الناس
فی المهد وکهلا) مهدده طفل ایکن وکهل ایکن ناسه سویلردك یعنی کمال عقلده وتکلمده طفولت
وکهولتك مساوی ایدی * اشبو دلیلدرکه اول آخر زمانده یره اینیسردر زیرا اول کهولته ایرمدین
رفع اولنمشدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر عیسی علیه السلام اوتوز یاشنه ایریجك مرسل
اولدی اوتوز آی رسالتده مکثندنصکره رفع اولندی (واذ علمتك الکتاب والحکمة والتوراة
والانجیل) وسکا کتاب وفهم وتورات وانجیل تعلیم ایلدم حتی‌که اول ایکیسیله ناس بیننده
حکم ایدردك (واذ تخلق من الطین کهیئة الطیر باذنی فتنفخ فیها فتکون طیرا باذنی) (وبنم اذنمله
طیندن طائر صورتنده برشیء دوزردك بعده اکا نفخ ایدیجك بنم اذنمله حی طائر اولوردی
(وتبریء الاکمه والابرص باذنی) وبنم اذنمله اکمه وابرصدن علتی کیدررردك (واذ تخرج الموتی
باذنی) وبنم اذنمله موتایی قبوردن احیاء اولدقلری حالده اخراج ایدردك (واذ کففت بنی
اسرائیل عنك) ویهودی سندن منع وصرف ایتدم شول وقتکه قتلکی قصد ایتدیلر
(اذ جئتهم بالبینات) قچانکه سن انلره اشبو دلالات ومعجزاتله کلدك (فقال الذین کفروا منهم
ان هذا الا سحر مبین) انلردن کافر اولانلر دیدیلرکه بو بزه کتوردیکك دکل الا سحر ظاهردر
(واذ أوحیت الی الحواریین أن آمنوا بی وبرسولی قالوا آمنا واشهد باننا مسلمون) وذکر
ایت شول وقتکه عیسانك خواص اصحابی حواریونه الهام وقلبلرینه قذف ایتدمکه بکا ورسولم
عیسایه ایمان کتوره‌لر دیدیلرکه الله تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوردك یا عیسی سن شاهد اول که
بز مسلملرز (اذ قال الحواریون یا عیسی ابن مریم هل یستطیع ربك ان ینزل علینا مائدة من السماء)
حواریون دیدیلرکه یا عیسی ربك جل شانه دعاکه اجابت ایدرمی ویاخود اکا سؤال ایدرمیدك که
سمادن بزه خوان ایندیریدیکه ایچنده طعام اوله (قال اتقوا الله ان کنتم مؤمنین) عیسی علیه
السلام دیدیکه الله تعالیدن قورقوب بونك امثالی سؤالدن صاقنك اکر انك کمال قدرتنه وبنم
نبوتم صحتنه مؤمنلر ویا ایمان ادعاسنده صادقلر ایسه‌کز (قالوا نرید ان نأکل منها) حواریون
ایتدی دیلرزکه تبرکا بز اندن اکل ایده‌وز (وتطمئن قلوبنا) وانك کمال قدرتنه علم استدلاله
علم مشاهده انضمامیله مطمئن القلوب اوله‌وز (ونعلم ان قد صدقتنا) وسنك نبوت ادعاسنده صدقکی
بیله‌وز (ونکون علیها من الشاهدین) وانك اوزره الله تعالینك وحدانیتنه وقدرتنه وسنك
نبوت ورسالتکه شهادت ایدنلردن اوله‌وز ویاخود اشبو آیات ومعجزاتی عینیله مشاهده
ایدنلردن اوله‌وز (قال عیسی ابن مریم) چون عیسی علیه السلام انلردن اشبو سؤالده غرض
صحیحلرین کوردی اوزرلرینه حجتی کمالیله الزامی اراده ایدوب دیدیکه (اللهم ربنا انزل علینا
مائدة من السماء) یا الهی یا ربنا بزه سمادن مائده انزال ایت (تکون لنا عیدا لاولنا وآخرنا)

الله حدیثا) هر امتدن
پیغمبرلرینی شاهد کتوردیکمز
زمان کفره‌نك حالی نیجه
اولور ویا محمد سنی اول
امتلری اوزره شهادت ایدن
پیغمبرلرك صدقنه شاهد
کتوررز اولکونده انلرکه
کافر اولدیلر ورسوله عصیان
ایتدیلردی تمنی ایده‌لرکه
نولیدی موتا کبی دفن
اولنوب اوزرلرینه طپراق
اورتولیدی یاخود خلق
اولنمیوب تراب قاله‌لر ایدی
انلر الله تعالیدن بر کلامی
کتمه قدرتلری اولمازکه
جمله اعضالری دخی انلرك
اعمالنه شهادت ایدرلر
(یا ایها الذین امنوا لا تقربوا
الصلوة وانتم سکاری حتی
تعلموا ما تقولون ولا جنبا
الا عابری سبیل حتی
تغتسلوا وان کنتم مرضی
او علی سفر اوجاء احد
منکم من الغائط او لمستم
النساء فلم تجدوا ماء فتیمموا
صعیدا طیبا فامسحوا
بوجوهکم وایدیکم ان الله
عفوا غفورا) ای مؤمنلر
سز نوم یا خمر مثلندن
سرخوش اولدیغکز حالده
تا نمازده سویلدیککزی
بیلنجیه‌دك نمازه قریب
وقائم اولمیك وجنب
اولدیغکز حالده دخی نمازه

تاكه انك نازل اولديغى كون بزم متقدميمزه و متأخريمزه عيد اولوب انى تعظيم ايده وز * ديناديكه انك نزولى يوم احدده اولوب اول اجلدن نصارى انى عيد اتخاذ ايتديلر (وآية منك) واول سنك كمال قدرتكه و بنم صحت نبوتمه سندن علامت اوله (وارزقنا) و بزه اول مائده يى ويروانك اوزره شكر اعطا ايلهكل (وانت خير الرازقين) زيراكه سن رزق ويرنلرك خيرلوسيسن زيراكه رزقى خلق ايدن وغرضسز ويرن اول بارى تعاليدر (قال الله انى منزلها عليكم) الله تعالى انلرك سؤالنه اجابت ايدوب ديديكه بن سزه اول مائده يى انزال ايدرين (فمن يكفر بعد منكم فانى اعذبه عذابا لااعذبه احدا من العالمين) مائده نك نزولندنصكره سزدن اول كمسه كه كافر اوله انلره بر نوع عذاب ايده رين كه زمانلرى عالملرندن بركمسه يه اول عذابى ايتميم زيرا قرده و خنازيره مسخ اولنديلركه انك مثلى عذاب ايله انلرك غيريى تعذيب ايتمدى * روايت اولنديكه اول مائده بر قرمزى سفره ايدى فوقندن و تحتندن ايكى غمامه بيننده انلر نظر ايدركن اينوب اوكلرينه قونلدى عيسى عليه السلام آغليوب ديديكه الهى بنى شاكردلردن ايت الهى مائده يى عالمينه رحمت ايت يوخسه مثله وعقوبت ايتمه اندن طوروب آبدست الدى و نماز قيلوب آغلدى واوزرندن منديلن كشف ايدوب بسم الله خير الرازقين ديدى كورسه لركه اول پشمش بالق ايدى اوزرنده پولى و ديكنلرى يوغيدى اندن دسم سائل ايدى باشى برابرنده طوز و قويروغى اوجنده سركه و چوره سنه كراثدن غيرى الوان بقول قونلمش ايدى ودخى انده بش رغيف اولوب برينك اوزرنده زيتون وايكنجيسى اوزره عسل واوچنجيسى اوزره سمن ودردنجيسى اوزره جبن و بشنجيسى اوزره قديد وار ايدى حواريوندن شمعون ديديكه يا روح الله اشبو مائده ده اولان اشيادنيا طعامندن ويا آخرت طعامندميدر ديديكه هيچ برندن دكلدر بلكه الله تعالى انى قدرتيله اختراع ايدوبدر ايمدى ايستديكزى ييكز والله تعالى يه شكر ايليكزكه اول سزه امداد و فضلندن انى زياده ايده بعده ديديلركه يا روح الله اشبو آيتدن بزه بر آيت اخرى كوستريدك ديديكه يا سمك الله تعالينك اذنيله ديرلكل همانددم اضطراب ايتدى بعده ديديكه ينه اولكى هيئتنه عودت ايتكل كورديلركه ينه اولكى هيئتنه تحول ايتدى بعده مائده اوچوب كتدى اويله اولسه انلر اندن صكره عصيان ايدوب مسخ اولنديلر ديناديكه اول مائده انلره كون آشورى قرق كون كلدى وكلجك اكا فقراء واغنيا صغار و كبار جمع اولوب يرلردى قچانكه زوال وقتى ايرسه اوكلرندن اوچوب انلر آنك ظلنه نظر ايده قالوردى اكر اندن اكل ايدن فقير ايسه مدت عمرنده غنى اولوردى واكر مريض ايسه مدت عمرنده مرض كورميوب عافيت اوزره اولوردى بعده الله تعالى عيسى عليه السلامه وحى ايتديكه بنم مائده مدن فقراء و مرضى اكل ايتسون يوخسه اغنياء واصحاء دكل اوسببدن ناس اضطرابه دوشوب انلردن سكسان اوچ رجل مسخ اولنديلر ديناديكه حق جل وعلا مائده انزالنه ذكر اولنان شريطه يى تعليق ايديجك استغفار ايدوب مائده نزولن استمزز ديديلر اويله اولسه مائده نازل اولمدى (واذ قال الله يا عيسى ابن مريم ءانت قلت للناس اتخذونى وامى الهين من دون الله) ذكر ايت شول وقتيكه حق جل وعلا عيسى عليه السلامه يوم قيامتده ديه كه سن ناسه ديدكمى كه الله تعاليدن غيرى بنى ووالده مى دخى ايكى اله اتخاذ ايدك (قال سبحانك) عيسى عليه السلام ديديكه يا الهى سنى تنزيه ايدرين انه نكه

طورميك مكر يولده كيدر يولجى اولديغكزده صو بولوب غسل ايدنجيه دك تيمله نماز قيلك اكر سز مريض اولوب صو استعمالندن قورقارسكز ياخود سفرده اولوب صو بوله مزسكز ياخود سبيلندن تغوط وتبول وريح وسائر ناقص الوضوء بر شى كلسه ياخود نسوانك بدننه بدنكزله طوقنسكز وابدست المغه صو بولمسكز امدى پاك طپراقه قصد ايدك يعنى تيمم ايدك ويوزلريكزى والاريكزى ديرسكلريكزله بيله اول جنس تراب طاهرله مسح ايدك تحقيق الله عظيم الشان بو امرى سزه تيسير ايله عفو ومغفرت ايديجى اولدى * بو آيت كريمه نك تدقيق و تفصيلى فقه كتابلرى مطالعه سنه محتاجدر وبو آيتك اولنك سبب نزولى سورهٔ بقره ده يسئلونك عن الخمر والميسر آيتنده مفصلا محرردر (الم تر الى الذين اوتوا نصيبا من الكتاب يشترون الضلالة ويريدون ان تضلوا السبيل والله اعلم باعدائكم وكفى بالله وليا وكفى بالله نصيرا) علم توريتدن نصيب ويريلان كيمسه لره يعنى علماء يهوده

الوهيتكده هيچ احد سكا شريك اوله (ما يكون لى ان اقول ما ليس لى بحق) بكا حق اولميان قولى ديمك لايق اولمز (ان كنت قلته فقد علمته) اكر بن اول قولى ديمش ايسم سن انى بيلورسن (تعلم ما فى نفسى ولا اعلم ما فى نفسك) نفسمده اخفا ايتديكمى بيلورسك اعلان ايتديكمى بيلديكك كبى اما كه بن معلوماتكدن اخفا ايتديككى بيلمزين (انك انت علام الغيوب) غيوبك جميعن بيلمكده سن بليغسن زيراكه خلق ايدوبسن (ماقلت لهم الا ما امرتنى به ان اعبدوا الله ربى وربكم) بن انلره ديمدم الا آنى بكا امر ايتدككه بنم ربم وسزك ربكز الله جل شانه يه عبادك ايتدك اكا عبادتكزده هيچ احدى اشراك ايتمكز (وكنت عليهم شهيدا ما دمت فيهم) وبن انلرك اراسنده اولديغمجه اوزرلرينه رقيب ايدم اول قولدن ويا انى اعتقاددن انلرى منع ايدردم (فلما توفيتنى كنت انت الرقيب عليهم) چون بنى سمايه رفعله توفى ايتدك احوالرينه مراقبه ايله تخصيص ايدوب ديلديكك كمسنه يى دلائله ارشاد وارسال رسل وانزال آياتله اول قولدن عصمت وابعاد ايتدك (وانت على كل شئ شهيد) حالبوكه سن هر شيئدن بنم مقالتمه وانلرك مقالتنه مطلع ومراقبسن (ان تعذبهم فانهم عبادك) اكر سن انلره تعذيب ايدرسك كندى عبادكه تعذيب ايدرسك مالك مطلقسك ملكندهنه ايشلرسك سكا اعتراض اولمز ويا انلر سنك عبادك ايكن غيرى يه عبادتله اكا مستحق اولمشلردر (وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم) واكر سن انلرى مغفرت ايدرسك اهل عصياندن انتقامه قادرسن واثابه وعقوبتدن هر فعلكده حكيمسن وهر مجرمى مغفرت اكرچه مستحسنه در لكن تعذيب ايدرسك عدل ايدر ومغفرتله فضل ايدرسك (قال الله هذا يوم ينفع الصادقين صدقهم) الله تعالى ايدر اشبو كلامكه بنله عيسى بيننده واقعدر شول كونده كه دنياده صدقه مستمر اولنلره صدقلرى انده نفع ايدر (لهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا) انلر ايچون آخرتده جنتلر واردركه اغاجلرينك التندن نهرلر جارى اولور انده دائمين اولدقلرى حالده (رضى الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالى انلرك صدق وطاعتلرندن راضى اولوب انلره ايتديكى مغفرت وكمال افضالى سببيله اندن انلر دخى راضى اولورلر (ذلك الفوز العظيم) اشبو ذكر اولنان ثواب مؤمنين صادقينه فوز عظيمدر (لله ملك السموات والارض وما فيهن) سموات وارضك وايكيسنده اولان خلقك ملكى الله تعاليه مخصوصدر (وهو على كل شئ قدير) ايجاد واعدامدن اول هر شيئه قادردر

م م م
م م
م

(تم الجلد الاول ويليه الجلد الثانى)

(قد طبع فى مطبعة العارف)

نظر ايتمزميسنكه * رشوتله توريتى تحريف ايدوب * هدايتى ضلالته ويرديلر وسزى دخى راه حقدن اضلال ايتمك مراد ايدرلر الله تعالى اعداكزه سزدن اعلمدر الله عظيم الشان سزك امريكزه ولى اولمغه وسزه اعانت ايتمكه كافيدر (من الذين هادوا يحرفون الكلم عن مواضعه ويقولون سمعنا وعصينا واسمع غير مسمع وراعنا ليا بالسنتهم وطعنا فى الدين ولو انهم قالوا سمعنا واطعنا واسمع وانظرنا لكان خيرا لهم واقوم ولكن لعنهم الله بكفرهم فلا يؤمنون الا قليلا) شول يهودلردنكه كلامى موضعندن تحريف ايدرلر يعنى پيغمبر عليه السلامك كلامنى ديكليوب قبول صورتنى كوستردكدن صكره مجلسدن انصرافده بشقه درلو سويلرلر ياخود توريتده نعت نبوى يى تحريف ايدرلر وقولكى ايشتدك وامركه عصيان ايتدك ديرلر ياخود ظاهرا اطعنا وقلبا عصينا ديرلر وسن بزدن ايشت بز سنى ايشتمزز ياخود خيانت يوزندن لسانا ايشت قلبلريله ايشتمز اولهسن

دیرلردی وراعنا کلمه سنی مراعات ورعونت وراعی معنالرینی ایهام ایچون * رعایت ایله وتحمق ایله وچوبانلق ایله دیو
تعریضانه ولسانلریله معوج وذو الوجهین ودشنامه مشابه ودینه طعن واستهزایه مماثل کلام تفوهیله سویلرلردی اکر
انلرک کلامنی ایشتدک واطاعت ایتدک وبزم قولمزی ایشت وبزه نظر ایله دیسه لردی انلر ایچون خیراو واصوب اولوردی
ولکن کفرلری سببیله حق تعالی انلری رحمتندن طرد ایلدی بوحالده انلردن ایمانه کلنلر آزاولور ﴿ یاایها الذین اوتوا الکتاب
آمنوا بما نزلنا مصدقا لما معکم من قبل ان نطمس وجوها فنردها علی ادبارها او نلعنهم کما لعنا اصحاب السبت وکان امر الله مفعولا
ای کتاب ویریلان کیمسه لر * که توریة ویریلان یهوددر * بزم انزال ایتدیکمز قرآنه ایمان کتورنکه اول سزکله اولان
توریتی تصدیق ایدیجیدر چهره لرینی محو ایدوب آرقه لرینه چویرمزدن یاخود سبت کونی صید ماهی ایدن اصحاب سبت کبی
مسخ ایتمزدن مقدم ایمان ایدک الله عظیم الشان امر ووعیدنی ایقاع وحکم وقضاسنی انفاذ ایدر اولدی ﴿ ان الله لا یغفر
ان یشرک به ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء ومن یشرک بالله فقد افتری اثما عظیما ﴾ تحقیق الله تعالی اکا شریک
کتورنی مغفرت ایتمز وشرکدن ماعدا صغائر وکبائر ذنوبی دیلدیکی کیمسه ایچون فضل واحسانیله مغفرت ایدر کیمکه الله
تعالی یه بر شیء اشراک ایدرسه تحقیق عفوی ممتنع بر ذنب عظیم ارتکاب ایتمش اولور ﴿ الم تر الی الذین یزکون انفسهم بل الله
یزکی من یشاء ولا یظلمون فتیلا ﴾ نظر ایتمزمیسن شونلره که کندولرینی تزکیه ایدرلر * یعنی یهود ونصاری بز الله تعالینک
ابنا واحباسیوز وجنته انجق بز کیررز دیرلر * بلکه الله تعالی دیلدیکنی ومستحق اولنی یا کلکه ومدحله یاد ایدر امدی
کندولرینی بغیر حق تزکیه لریچون فتیل * یعنی خرما چکردکنده اولان ایپلک * قدر انلرک عقوبتلرنده زیاده ونقصانله ظلم
اولنمزلر * دینلدیکه یهودن بر جماعت اطفاللریله پیغمبر علیه السلامه کلوب دیدیلرکه بو اطفال اوزره کناه وارمیدر حضرت
رسول علیه السلام یوقدر بیوردیلر انلر والله بز دخی بونلر کبیوز کوندز ایشلدیکمز کناه کیجه وکیجه ایشلدیکمز کناه کوندز
عفو اولنور دیدیلر بناء علیه حق تعالی سزک کندو کندوکزی تزکیه کزه اعتبار یوقدر بیوردی ﴿ انظر کیف یفترون علی الله
الکذب وکفی به اثما مبینا ﴾ نظر ایله که یهودلر کوندز کناهمز کیجه وکیجه کناهمز کوندز عفو اولنور دیو الله تعالی یه نیجه
کذب وافترا ایدر جمله یه ظاهر اولان بو کناهلری انلره کافیدر ﴿ الم تر الی الذین اوتوا نصیبا من الکتاب یؤمنون بالجبت والطاغوت
ویقولون للذین کفروا هؤلاء اهدی من الذین آمنوا سبیلا ﴾ نظر ایتمزمیسین شول توریتدن نصیب ویریلان یهودیلره که
جبت وطاغوت نامان بتلره طپارلر ومشرکلر طریق جهتیله مؤمنلردن ارشد واهدیدر دیرلر * مرویدرکه یهوددن
کعب بن اشرف وحیی بن اخطب بر کروه ایله مکه یه کتدیلرکه قریشی تحریص وانلره موافقتله پیغمبریمز علیه السلامله محاربه
ایده لر قریش انلره سؤال ایتدیکه طریق جهتندن بزمی اهدایز یوخسه محمدمی کعب سز محمددن اهداسز دیدی ابوسفیان سز
اهل کتابسز ومحمد دخی صاحب کتابدر سزاکا بزدن اقربسز بواجلدن سزک مکرکزدن امین دکلز وقتیله سزه اعتماد ایتمک
ایچون بزم بتلریمزه سجده ایدک که بزه اطمینان کلسون دیدکلرنده سجده ایلدیلر حق تعالی انلرک بو صورتله شرکلرینی بیان
ضمننده بو آیت کریمه یی کوندردی ﴿ اولئک الذین امنهم الله ومن یلعن الله فلن تجد له نصیرا ﴾ انلر اول کروهدرکه الله تعالی
انلری رحمتندن طرد ایلدی کیمکه الله تعالی انی رحمتندن طرد ایدر انکیچون عذابی دفع ایدر یاردمجی بولامازسین ﴿ ام لهم نصیب
من الملک فاذا لا یؤتون الناس نقیرا ﴾ اول یهودیلر ایچون پادشاهلقدن نصیب وارمیدر انلره نصیب محالدرکه اولوقت
بخللرندن ناشی ناسه نقیر * خرما چکردکنک ظهرنده طمرجغی * ویرمزلردی ﴿ ام یحسدون الناس علی ما آتیهم الله من فضله
فقد اتینا آل ابراهیم الکتاب والحکمة واتیناهم ملکا عظیما ﴾ ایا الله تعالی فضلندن ناسه ویردیکی شیئه حسدمی ایدرلر تحقیق
بز آل ابراهیم * که موسی وداود وعیسی * علیه السلامه کتاب ویردک * یعنی توریة وزبور وانجیلدر * وحکمت ویردک
یعنی حلال وحرامی مبین علمدر * وانلره ملک عظیم ویردک * یعنی یوسف وداود وسلیمان علیه السلامک پادشاهلقلریدر *
حاسدلردن مراد یهود یاخود عربدر ناسدن مراد افندیمز علیه السلام یاخود جمیع مؤمنیندر فضلدن مراد نبوت وکتاب
ونصرتدر دینلدی * تیسیرده * آل ابراهیمدن مراد محمد علیه السلام وکتابدن مراد قرآن وحکمتدن مراد شرایع وملک
عظیمدن مراد قیامته دکدو ام ایدن شریعتدر دریمش ﴿ فمنهم من آمن به ومنهم من صد عنه وکفی بجهنم سعیرا ﴾ یهودک بعضیسی محمد علیه

السلامه وآل ابراهیم کلامندن ذکر اولنانه ایمان کتوردی وبعضیسی اندن اعراض ایدوب ایمان کتورمدی ویاخود آل ابراهیمک
بعضی اکا ایمان کتوردی بعضی کتورمدی اول ایمان ایتمیانلره جهنمک یالکلو آتشلری کافیدر ﴿ ان الذین کفروا بآیاتنا سوف نصلیهم
نارا کلما نضجت جلودهم بدلناهم جلودا غیرها لیذوقوا العذاب ان الله کان عزیزا حکیما ﴾ شول کیمسه لرکه بزم آیات قرآن
ووحدانیتمزی ورسولمزی انکار ایله کافر اولدیلر یقینده انلری نار جهنمه ایصال ایدرز ودریلری یانوب پشدکده عذاب دائمه یی
طاتمق ایچون آن واحده غیری دریلری تبدیل ایدرز تحقیق الله عظیم الشان اراده ایتدیکی شیدن منع اولنماز عزیز وحق
اوزره عذاب ایتمکده حکیم اولدی ﴿ والذین امنوا وعملوا الصالحات سندخلهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا
لهم فیها ازواج مطهرة وندخلهم ظلا ظلیلا ﴾ وشونلرکه ایمان ایدوب صالح عمللر ایشلدیلر یقینده انلری اشجاری التندن
نهرلر جاری جنتلره ادخال ایده رزانده ابدی مخلدلردر اول جنتده انلر ایچون ظاهر وباطن عیبلردن طاهره زوجه لر
واردر وانلری حر وبرددن متأذی اولنمز کولکه لره ادخال ایدرز ﴿ ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها واذا حکمتم
بین الناس ان تحکموا بالعدل ان الله نعما یعظکم به ان الله کان سمیعا بصیرا ﴾ تحقیق الله تعالی امانتلری اهلنه ویرمکلکی سزه امر
ایلدی وناس بیننده حکم ایتدیککز زمان عدلله حکم ایتمکلکزی امر ایلدی بوامانتی ادا وعدلله حکمده سزه نه کوزل نصیحت
ایلدی تحقیق الله عظیم الشان سزک حکملریکزی ایشدیجی واداء امانتکزی کوریجیدر * بوآیت کریمه ده اولان امر
کرچه عموم جمله یه در انجق نزولی مکهٔ مکرمه ده وسبب نزولی شو وجهله درکه فتح مکه کونی کعبه نک مفتاحی عثمان بن طلحه نک
والده سی سلافه ده اولمغله مفتاحی کتورمکه عثمان اناسنه کوندرلمشیدی واروب اناسندن طلب ایلدکده والده سی بو مفتاح
عبدالدارک وقتندنبرو ارثا بزه منتقلدر اکر آلورلرسه صکره سکا ویرمزلر دیو تعللده وافندیمز علیه السلام مسجد حرامده
انتظارده اولوب آخر الامر صدیق وفاروق رضی الله عنهما سلافه نک خانه سنه واروب حضرت فاروق یا عثمان طشره کل
دیو آواز بلند ایله چاغردقده اناسندن الوب نزد حضرته کتوروب دست شریفنه تسلیم اوزره ایکن حضرت عباس رضی الله
عنه یارسول الله سقایهٔ زمزمی بکا تفویض بیوریککز حجابت خانه یی دخی بکا کرم بیورک دیدکده عثمان النی چکدی علیه السلام
افندیمز عثمانه اکر الله تعالی یه ورسولنه ایمان ایدرسک مفتاحی بکا ویر دیدکده عثمان اشته امانت الهدر دیو ویردی بعده حضرت
علیه السلام دست شریفلرنده مفتاحله خانه دن چیقدقلرنده مرتضی رضی الله عنه یارسول الله سقایهٔ زمزم کبی حجابتی دخی
اهل بیته احسان بیورک دیدی فی الحال جبریل علیه السلام بوآیت کریمه ایله نازل اولدقده فخر رسالت علیه السلام یاعلی سزه
بر کار امر ایده یم که ناس اندن منتفع اولسونلر یوخسه سز ناسدن منتفع اولمق اقتضا ایتمز بیوردی وعثمانی چاغروب یابنی طلحه
خذها دیوب مفتاحی ویردی عثمان دخی حضرت علیه السلامک ملازمتنی اختیار ایله مفتاحی برادری شیبه یه ویردی ﴿ یا ایها
الذین امنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسول ان کنتم تؤمنون بالله والیوم
الاخر ذلک خیر واحسن تأویلا ﴾ ای مؤمنلر الله تعالی یه ورسولنه وسزدن خلفا وقضاة وعلماوسائر حق وعدل اوزره امر
صاحبلرینه اطاعت ایدک اکر امور دینکزدن برشیده اختلاف ایدرسکز الله تعالینک کتابنه یعنی قرآنه ورسولنه یاخود صکره
سنتنه مراجعت ایدک اکر الله تعالی یه وآخرته ایمان ایدرسکز بو مراجعت سزه خیرلو وسزک حکم وتأویلکزدن احسندر ﴿ الم
تر الی الذین یزعمون انهم امنوا بما انزل الیک وما انزل من قبلک یریدون ان یتحاکموا الی الطاغوت وقد امروا ان یکفروا به ویرید
الشیطان ان یضلهم ضلالا بعیدا ﴾ نظر ایتمزمیسین شونلره که سکا انزال اولنان قرآنه وسندن مقدم انزال اولنان کتب سماویه یه
ایمان ایتدک دیو زعم ایدرلر انلر طاغوتی انکار ایله امر اولنمشیکن بینه محاکمه لرینی طاغوت طرفنه اولماسنی مراد ایدرلر وشیطان
انلری طاغوته میل ایله اضلال وهدایته بعید ضلالتی مراد ایدر * ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه بر یهودیله منافق
بیننده خصومت واقع اولوب مرافعه ایچون یهودی محکمهٔ نبوته منافق طاغی اولان کعب بن اشرف طاغوته کیتمک استدیلر
منافق یهودیی تحویل ایده میوب ناچار حضور حضرت پیغمبر علیه السلامه کلوب مرافعه اولدقلرنده حکم یهودینک
ادعاسنه موافق اولمغله حضوردن خروجلرنده منافق راضی اولمیوب عمر رضی الله عنه یه کیدر تکرار مرافعه اولورز دیو
یهودیی جبرا فاروقک قپوسنه کتوردی یهودی ماجرای دعوایی وحکم پیغمبری عمر رضی الله عنه یه بیان ایتدکده فاروق

منافقه دخی سؤال ایتدی منافق بلی بویله‌در لکن بن اکا راضی دکلم سندن حکم استرم دیدی عمر رضی الله عنه سز بوراده طورک
بن شمدی کلور حکم ایده‌رم دیو ایچرو خانه‌سنه کیروب و قلجیله چیقوب منافقك بوینی اوروب ایشته الله تعالینك
ورسولنك حکمنه راضی اولمیانه بنم حکمم بویله‌در دیدی اول سببدن بو آیت کریمه نازل اولدی اولکون افندیمز
علیه السلام عمر رضی الله عنه‌یه فاروق لقبی ویردی ﴿ واذا قیل لهم تعالوا الی ما انزل الله والی الرسول رأیت المنافقین
یصدون عنك صدوداً ﴾ قچان انلره الله تعالینك کتابنه ورسولنك حکمنه کلك دینلسه منافقلری کوررسنکه
سندن عداوت اعراضیله اعراض ایدرلر ﴿ فکیف اذا اصابتهم مصیبة بما قدمت ایدیهم ثم جاؤك یحلفون بالله
ان اردنا الا احسانا و توفیقا ﴾ بونلرك تقدیم ایلدکلری صدود و اعراض وطاغوتك مرافعه‌سنی استدکلری مثللو عمللری سببیله
بونلره * فاروقك قتلی کبی * بر مصیبت اصابت ایتدیکی زمان حاللری نیجه اولور صکره اعتذار ایچون یاخود مقتول منافقك
دینی طلبله سکا کلوب یمین بالله ایدرلرکه بزم * عمر رضی الله عنه‌یه کتمکدن مرادمز انجق ایکی خصمك بیننی وجه احسنله تألیف
وتوفیق ایدی دیرلر ﴿ اولئك الذین یعلم الله ما فی قلوبهم فاعرض عنهم وعظهم وقل لهم فی انفسهم قولا بلیغا ﴾ اول کمسه‌لرك
قلبلرنده اولان نفاق و یمین کاذبه‌لرینی الله تعالی بیلور انلرك اعتذارینی قبولدن اعراض ایله و انلره آشکار نفاق و دروغی ترکلری ایچون
وعظ ایله و خفاده مؤثر تهدیدی حاوی کلام سویله ﴿ وما ارسلنا من رسول الا لیطاع باذن الله ولو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤك
فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحیما ﴾ بز کوندردیکمز رسوللری انجق انك قومی الله تعالینك امریله
اکا اطاعت ایتسونلر دیو کوندردك اکر انلر سنك حکمنی انکار و نفاقله نفسلرینه ظلم ایتمشلر ایکن سکا کلوب اخلاصله الله تعالیدن
مغفرت طلب وسندن اعتذار ایله استشفاع ایتسه‌لر الله عظیم الشان انلرك توبه‌لرینی قبول ایدر ورحمتیله فضل ایدر ایدوکنی
بیلورلردی ﴿ فلا وربك لا یؤمنون حتی یحکموك فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما ﴾
ربك جل شانه حقیچون انلر ایمان ایتمزلر تا که بینلرنده اختلاف ایتدکلری شیده سکا حکم ایتدیروب صکره اول حکمدن نفسلرنده
کوچلك وشك بولمازلرسه ظاهرا و باطنا سکا انقیاد ایدرلر ﴿ ولو انا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم او اخرجوا من دیارکم ما فعلوه
الا قلیل منهم ولو انهم فعلوا ما یوعظون به لکان خیرا لهم واشد تثبیتا ﴾ بنی اسرائیله فرض ایتدیکمز کبی اکر انلرك اوزرینه
کندولرینی قتل ایتمکی یاخود کندو دیارلرندن چیقماغی فرض ایدیدك انی انجق انلردن آز کیمسه ایشلییدی اکر انلر نفاقی ترکله امر
و وعظ اولندقلرینی ایشلسه‌لر ایدی انلر ایچون خیر اولوردی بنلرنده زیاده ثبات اولوردی * روایت اولندیکه زبیر بن العوام رضی الله
عنه ایله انصاردن حاطب بن ابی بلتعه بیننده مزروعاتلرینی سقی ایدر آب خصوصنده مخاصمه‌لری واقع اولوب محکمهٔ نبویه‌یه کلدکلرنده
سید عالم علیه السلام یا زبیر سن کندو یرکه صوویر بعده قوکشوك حاطبه‌ویر بیوردیدی حاطب انفعالا عمزاده‌سنه مساعده ایلدی
مضمونده بی ادبانه کفتکو ایلیوب اندن مقداد رضی الله تعالی عنه‌یه اوغرادیلر اول قنغیکزه حکم اولندی دیو سؤالنده حاطب اکری
چهره ایله عیسی اوغلنه حکم ایلدی دیدی مکر اولمحلده بر یهودی بولنمغله همان اول یهودی الله بونلری قتل ایتسونکه بونلره
بر آدمك پیغمبر لکنه شهادت ایتدکدنصکره حکمنده اتهام ایدرلر والله بز موسی علیه السلام زماننده بر کناه ایدوب موسی بزه
اندن توبه ایچون کندوکزی قتل ایدك دیدکده فی الحال انقیاد ایله بربرلریمزی قتل ایده‌رك یتمش بیك کیمسه مقتول اولدی دیدی
عمرو بن یسار و عمار بن یاسر و ثابت بن قیس و عبدالله بن مسعود رضی الله عنهم ایشیدوب والله اکر رسول الله بزه کندوکزی قتل
ایدك دیسه امرینه اطاعت ایدردك دیدیلر ﴿ واذا لاتیناهم من لدنا اجرا عظیما ﴾ وثابت اولدقلری تقدیرجه عندمزدن انلره
اجر عظیم ویریرزکه جنتدر ﴿ ولهدیناهم صراطا مستقیما ﴾ وانلری صراط مستقیمه‌که جنت یولیدر هدایت ایدر کوستریرز
﴿ ومن یطع الله والرسول فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین وحسن اولئك رفیقا ﴾
انبیالر وانبیایه تصدیقله ناسه حقی اعلان ایدنلر و فی سبیل الله غزاده شهید اولنلر واعمال واحوالنده رضاء اللهده اولنلرکه انلره
الله تعالی انعام ایتدیکی کیمسه‌لردر هر کیمکه الله تعالی‌یه و رسولنه اطاعت ایدر قیامتده اول مذکور منعم ذاتلرله برابردر انلرك
هر بری نه کوزل رفیقلردر ﴿ ذلك الفضل من الله وکفی بالله علیما ﴾ بو منعملره وانلرله بیله اولنلره زیاده فضل وکرم الله
تعالیدندر بو فضله مستحقلرك قدرینی الله تعالینك بیلمسی کافیدر * مرویدرکه پیغمبریمز علیه السلامك موالیسندن ثوبان

رضی الله عنه برکون جناب نبوتمآب علیه السلام حضوریکه کلدیکه ضعیف ونحیف اولمش رنك روینك تغیر واصفرارندن
سؤال بیورلدقده جوابنده یا رسول الله باعث ضعفم سنك جمالنه اشتیاقدر سنك جمال شریفکی کورمدیکم
زمانی بن عمردن عد ایتمم حالا بو اندیشه‌ده یمکه اجل کلوب ضروری مفارقت اقتضا ایتدکده نه چاره ایده‌رم وآخرتی دخی
فکر ایده‌رمکه جنته کیررسم سن اعلا درجه‌ده بن ایسه دون منزلتده اولوب قورقارمکه کوره‌میم معاذالله ناره کیدرسم
کلی فراقدر دینمکله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا خذوا حذرکم فانفروا ثبات او انفروا جمیعا وان
منکم لمن لیبطئن فان اصابتکم مصیبة قال قد انعم الله علی اذ لم اکن معهم شهیدا ﴾ ای مؤمنلر سلاحکزی اخذ ایدك
وحربه حاضر اولك ومقاتلهٔ اعدایه بلوك بلوك یاخود جمعیتله چیقك تحقیق سزدن کیمسه واردرکه غزایه کیدر کوستروب
صکره تأخیر وبطائت ایدر * مراد ابن ابی واصحابی اوله * اکر سزه هزیمت کبی بر مصیبت اصابت ایدرسه اول کیمسه
دیرکه الله تعالی بکا انعام ایتدی بو اجلدن معرکه‌ده انلرله بیله حاضر بولنمدم ﴿ ولئن اصابکم فضل من الله لیقولن کان
لم تکن بینکم وبینه مودة یا لیتنی کنت معهم فافوز فوزا عظیما ﴾ اکر سزه الله تعالیدن فتح وغنیمت کبی بر فضل اصابت
ایتسه سزکله انك بیننده مودت یوغمش کبی نولیدی بندخی انلرله برابر اولیدم ده بو غنیمت عظمایه ظفریاب اولیدم دیر
﴿ فلیقاتل فی سبیل الله الذین یشرون الحیوة الدنیا بالاخرة ومن یقاتل فی سبیل الله فیقتل او یغلب فسوف نؤتیه اجرا عظیما ﴾
حیات دنیایی نعیم آخرته بیع ایدنلر فی سبیل الله دشمنله مقاتله ایتسونلر کیمکه فی سبیل الله مقاتله ایدوب قتل اولنورسه یاخود غلبه ایله
ظفر بولورسه یقیننده بز اکا اجر عظیم ویریرز ﴿ ومالکم لا تقاتلون فی سبیل الله والمستضعفین من الرجال والنساء والولدان
الذین یقولون ربنا اخرجنا من هذه القریة الظالم اهلها واجعل لنا من لدنك ولیا واجعل لنا من لدنك نصیرا ﴾ ای مسلمانلر نولیدی
سزه‌که الله تعالی و مستضعفین یولنده مقاتله ایدوب رجال ونسوان واطفالدن دست کفارده کرفتار یعنی مکه‌ده قلان اهل اسلامی
قورتارمزسکز اول کرفتار ضعفالر * یعنی مدینه‌یه هجرت ایده‌میوب قلنلر * یارب بزی بو قریه‌نك ظالم اهالیسندن خلاص ایله چیقار
و بزم ایچون عندندن ولی و یاردمجی تعیین قیل دیو دعا ایدرلر * دینلدیکه انلرك دعالری قبولیله مکه فتح اولنوب عتاب ابن اسید
والی تعیین بیورلمغله او مظلوملر رفاه کسب ایتدیلر ﴿ الذین آمنوا یقاتلون فی سبیل الله والذین کفروا یقاتلون فی سبیل الطاغوت
فقاتلوا اولیاء الشیطان ان کید الشیطان کان ضعیفا ﴾ مؤمنلر فی سبیل الله مقاتله ایدرلر وکافرلر طاغوت یعنی شیطان طاعتنده
قتال ایدرلر امدی ای مؤمنلر سز شیطانك جنود و اولیاری اولان کافرلرله قتال ایدك تحقیق شیطانك مکر وحیله‌سی ضعیف اولدی
﴿ الم تر الی الذین قیل لهم کفوا ایدیکم واقیموا الصلاة واتوا الزکوة فلما کتب علیهم القتال اذا فریق منهم یخشون الناس کخشیة الله
او اشد خشیة وقالوا ربنا لم کتبت علینا القتال لولا اخرتنا الی اجل قریب قل متاع الدنیا قلیل والآخرة خیر لمن اتقی ولا تظلمون
فتیلا ﴾ آیا شونلره نظر ایتمزمیسنکه انلره قتال کفاردن الیکزی چکك و نمازه قیام ایدك وزکاتی ویرك دینلدی وقتاکه هجرتدنصکره
انلره قتال فرض اولندقده انلردن بر کروهی مشرکیندن الله تعالیدن قورقار کبی بلکه دخی زیاده قورقدیلر و یاربنا او زریمزه نیچون
قتالی فرض ایتدك و بزی اجل موعودمزه حلول اینه‌دك تأخیر ایتمدك دیدیلر یا محمد سن انلره دیکه دنیانك نفع وتمتعی قلیلدر و شرك
و معصیتدن صاقنان کیمسه ایچون آخرت خیرلودر واجر مجاهده‌دن رشتهٔ بذر خرما قدر نقصانله ظلم اولنمازسکز *
مرویدرکه هجرتدن مقدم اصحاب مکه‌ده ایکن مشرکلردن اذیت کورملریله پیغمبر علیه السلامدن قتال ایچون اذن
طلب ایلدیلر علیه الصلوة والسلام هنوز قتاله امر اولنمدی دیو انلری منع ایدردی صکره قتالك وجوبنده «لم کتبت» قولنی
سویلیانلرده مفسرین اختلاف ایتمشلر بعضلر مشرکین ایدی دیمش بعضیلر مؤمنیندن هنوز علمده راسخ اولمیوب اعتقاد ایله
اولمیه‌رق مجرد مقاتله‌دن خوفلرندن ناشی سویلیوب صکره توبه ایتدیلر دیمش والله اعلم ﴿ این ما تکونوا یدرککم الموت
ولو کنتم فی بروج مشیدة وان تصبهم حسنة یقولوا هذه من عند الله وان تصبهم سیئة یقول هذه من عندك قل کل من عند
الله فمال هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا ﴾ نره‌ده اولورسکز اکرچه یوکسك ومتین برجلرده وقلعه وکوشکلرده
دخی اولورسکز سزه موت ایریشور ویتیشور اکر انلره * یهود و منافقینه * حسنه اصابت ایتسه یعنی ذخائرده بوللق واسعارده

اوجوزلق اولسه بو عنداللهدر دیرلر و اکر سیئه که قحط و غلا واقع اولسه سنك یعنی پیغمبر علیه السلامك واصحابنك شومندندر
دیرلر سن انلره دیکه حسنه وسیئه جملهسی الله تعالینك طرفندندر بو قومه نه اولدیکه قرآن عظیم الشانی فهم ایلمکه یقین
اولمازلر * مرویدرکه پیغمبریمز علیه السلام مدینهیه قدوملری اوانده اسعارده غلا واقع اولمغله یهود ومنافقلر بو سیئهیی
قدوم مهاجرینه ویرمش اولهلر بناءً علیه بو وجهله بیان الهی وقوعبولدی علی قول حسنه غزوهٔ بدرو سیئه وقعهٔ احدا اوله والعلم
عندالله (ما اصابك من حسنة فمن الله وما اصابك من سیئة فمن نفسك وارسلناك للناس رسولا وکفی بالله شهیدا) ای انسان نعمت
وایولکدن هرنهکه سکا اصابت ایدرسه الله تعالینك فضل وکرمندندر وبلیه وضرردن نهکه اصابت ایدرسه نفسکك
عملندندر یا محمد سنی کافهٔ ناسه تبلیغ احکام ایچون رسول کوندردك الله عظیم الشان رسالت وصدقنه شاهد کافیدر (بو آیت
کریمهنك اوائلنده اولان کاف خطابلرینی بیضاوی انسانه دیمشدرکه بو وجهله یازلدی حسین واعظ جملهسنی پیغمبر علیه
السلامه خطابدر دیو تحریر ایدر (ومن یطع الرسول فقد اطاع الله ومن تولی فما ارسلناك حفیظا) رسوله اطاعت
ایدن کمسه تحقیق الله تعالیٰیه اطاعت ایتدی اکر بر کیمسه بو اطاعتدن اعراض ایدرسه بز سنی انلرك اوزرینه حافظ ورقیب
کوندرمدك سکا لازم اولان تبلیغدر حساب وعقابلرینی بز کورورز (ویقولون طاعة فاذا برزوا من عندك بیت طائفة
منهم غیر الذی تقول والله یکتب ما یبیتون فاعرض عنهم وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا) سنك حضورنده منافقلر ایشمز
سکا اطاعتدر دیرلر یانکدن آیرلدقلرنده انلردن بر طائفه ایله سنك دیدیککشیئك خلافنی کیجه تدبیر ایدرلر الله تعالینك امریله
کراماً کاتبین انلرك تدبیر شبانهسنی یازار امدی سن انلردن اعراض ایله وجمیع امورکده لاسیما انلرك حقنده الله تعالیٰیه
توکل ایله الله عظیم الشان انلرك انتقامنه وکیل جهتیله اکا کافیدر (افلا یتدبرون القرآن ولو کان من عند غیر الله لوجدوا
فیه اختلافا کثیرا) آیا انلر قرآنك کلام حق اولدیغی ومعانیسنی تفکر وتدبر ایتمزلرمی اکر اول قرآن الله تعالینك غیریدن
یعنی کلام بشردن اولیدی انده تناقض معنی وتفاوت نظم کبی اختلاف کثیر بولهلردی (واذا جاءهم امر من الامن او الخوف
اذاعوا به ولو ردوه الی الرسول والی اولی الامر منهم لعلمه الذین یستنبطونه منهم ولولا فضل الله علیکم ورحمته لاتبعتم
الشیطان الا قلیلا) قچان منافقلره پیغمبر علیه السلامك کیزلو غزایه کوندردیکی عسکرك غالبیت ومغلوبیتلرندن بر امر یعنی
خبر کلسه عسکرك عزیمت وهزیمتنی ناسه افشا ایدوب مسلمینه ضعف ویررلردی اکر اول خبری علیه السلامه یاخود
اهل اسلامدن امرایه ویرسهلر پیغمبر علیه السلام واول امرا اول خبری بیلوب اخفا وافشادن قنغیسی اولی ایسه ذهنلرندن
تحقیق واستخراجله اکا کوره حرکت ایدرلردی مکر عقلنده رجحانی اولان آز کیمسهلر تابع اولمزلر ایدی * ورقة
بن نوفل وقیس بن ساعد وبحیرا راهب وزید بن عمرو کبیکه انلر بعثت ونزول قرآندن مقدم موهبت الهی ورجحان عقللریله
اهتدا اولنمشلر ایدی (فقاتل فی سبیل الله لا تکلف الا نفسك وحرض المؤمنین عسی الله ان یکف بأس الذین کفروا والله
اشد بأسا واشد تنکیلا) غیریلری جهاددن تخلف ایدرلرسه دخی سن کندك دشمنله فی سبیل الله مقاتله ایله که جهادده
انجق نفسکه تکلیف اولنمشسین ومؤمنلری دخی قتاله ترغیب ایله شاید که الله تعالی کافرلرك شدتنی مسلمانلردن دفع ایده
الله عظیم الشان هیبت وصولنده وتعذیب وعقوبتده قریشدن اشددر * مرویدرکه بدر صغراده ابو سفیان ایله جنککه
مواعده اولنوب وقت موعود کلدکده ناسی جنککه دعوتلرنده بعضیلرنده نفرت وقوعیله بو آیت کریمه نازل اولدی (من
یشفع شفاعة حسنة یکن له نصیب منها ومن یشفع شفاعة سیئة یکن له کفل منها وکان الله علی کل شیء مقیتا) کیمکه
مسلم حقنده کوزل شفاعتله شفاعت ایدر یعنی رعایت حقله اول کیمسهنك نفعنه سعی ضررینی دفع یاخود اکا خیر دعا
ایدر اول شفاعت ایچون اکا ثواب بهرهسی واردر کیمکه بر کیمسهنك ضررینه سعی یاخود اکا بددعا ایدر وبالدن اکا
حصه واردر الله عظیم الشان هر شیئه مقتدر وحافظ وشاهددر (واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها او ردوها
ان الله کان علی کل شیء حسیبا) قچان بر مسلم سزه سلام ویرسه سز اکا انك سلامندن احسن وجهله یا مثلیله
رد ایدك تحقیق الله عظیم الشان تحیه کزی محاسب ومکافاتکزه کفایت ایدیجیدر * رد سلامده احسن اولان بریسی
سکا * السلام علیکم * دیرسه سن * وعلیکم السلام ورحمة الله * دی اکر اول کمسه سلامنده * ورحمة الله * دخی

دیرسه * وبرکاته * یی زیادهایله اکر اول کمسه * وبرکاته * یی دخی دیرسه سن دخی مثلیله رد ایله (الله لا اله الا هو لیجمعنکم
الی یوم القیمة لا ریب فیه ومن اصدق من الله حدیثا) اندن غیری معبود بالحق اولمیوب انجق اول بر الله حقیچونکه اول شك
وشبههدن عاری اولان قیامت کوننده سزی قبرلریکزدن محشره جمع ایدهجکدر الله تعالیدن غیری قول ووعدنده اصدق کمدر
(فما لکم فی المنافقین فئتین والله ارکسهم بما کسبوا اتریدون ان تهدوا من اضل الله ومن یضلل الله فلن تجد له سبیلا) سزه نه
اولدیکه منافقلر خصوصنده ایکی فرقه اولوب کفرلرینه اتفاق ایتمزسکز الله تعالی انلری کسب ایتدیکی عمللریله کفره رد
ایلدی الله تعالینك ضلالتده براقدیغی کمسهیی سز هدایته کتورمکمی مراد ایدرسز حق جل وعلا اول کمسهیی که ضلالته
براغورسن اول کیمسه ایچون طریق هدایتی بولهمزسین * بو آیت کریمهنك نزولنه سبب اولان منافقین حقنده مفسرین
اختلاف ایتمشلردرکه مکهدن هجرتده اثنای طریقده نادم اولوب کیرو دوندکلرنده بز ینه اسلام اوزرهیز دیو مدینهیه خبر
کوندردیلر یاخود مدینهیه هجرتدنصکره بعضیلری مدینهنك هواسی مزاجلرینه مخالف کلدی بهانهسیله بادیهده اقامته
پیغمبر علیه السلامدن اجازت آلوب مدینهدن چیقدقلرنده مکه مشرکلرینه مختلط اولدیلر نه ایسه بونلرك اسلام وکفرلری
بابنده صحابهنك اختلافی واقع اولمشیدی (ودوا لو تکفرون کما کفروا فتکونون سواء فلا تتخذوا منهم اولیاء حتی یهاجروا
فی سبیل الله فان تولوا فخذوهم واقتلوهم حیث وجدتموهم ولا تتخذوا منهم ولیا ولا نصیرا) انلر کندولری کبی سزلرك
دخی کافر اولوب انلرله برابر اولمکزی استرلر امدی انلرله بلاغرض فی سبیل الله هجرت ایتمینجه انلردن دوست اتخاذ ایتمیك اکر
توحید وهجرتدن اعراض ایدرلرسه انلری حل وحرم نه محلده بولورسکز اسیر وقتل ایدك وانلردن دوست ومددکار
اخذ ایتمیك (الا الذین یصلون الی قوم بینکم وبینهم میثاق او جاءکم حصرت صدورهم ان یقاتلوکم او یقاتلوا قومهم ولو شاء
الله لسلطهم علیکم فلقاتلوکم فان اعتزلوکم فلم یقاتلوکم والقوا الیکم السلم فما جعل الله لکم علیهم سبیلا) الا شول کیمسهلری اسیر
وقتل ایتمیك که انلر بر قومه واصل وملتجی اولدیلرکه اول قومله سزك بینکزده انلره دخیل اولنلره تعرض اولنمامق اوزره
عهد ومیثاق اولنمشیدی * اول معاهد قوم خزاعه یا بنی بکر یا بنی اسلم اوله * واول کیمسهلری دخی اسیر وقتل ایتمیك که انلرك
درونلری سزکله وقوملریله مقاتلهیی کریه کوروب سزه کلوب سزکله وقریشله مقاتلهیه قارشیموب بیطرف طورمغی معاهده
ایتمشیدی * انلر بنو مدلجدر * اکر الله تعالی مراد ایدیدی انلری سزك اوزریکزه مسلط ایدوب سزکله مقاتله ایدرلردی
اکر انلر سزکله مقاتلهدن اوزاق طوررلرسه انلرله مقاتله ایتمیك وسزك طرفکزده انقیاد ومسالمه القا ایدرلرسه انلری قتل
ایتمکه الله عظیم الشان سزك ایچون اذن وراه ویرمدی (ستجدون اخرین یریدون ان یأمنوکم ویأمنوا قومهم کلما ردوا
الی الفتنة ارکسوا فیها فان لم یعتزلوکم ویلقوا الیکم السلم ویکفوا ایدیهم فخذوهم واقتلوهم حیث ثقفتموهم واولئکم جعلنا
لکم علیهم سلطانا مبینا) سز بر قومی آخر دخی بولورسکز * که انلر بنی اسد وغطفان اوله * انلر سزه کلوب مسلمانز وقوملرینه
کتدکلرنده انلری استهزا ایتدك سزده نز دیرلرکه سزدن وقوملرندن امین اولمق مراد ایدرلر هر بارکه فتنه وشرکه دعوت
اولنسهلر اول طرفه رجوع ایدرلر اکر انلر سزه صلح وسلم القا ایدهرك سزکله مقاتلهدن مباعده وکف ید ایتمزلرسه نه محلده
راست کلوب ظفر بولورسکز اخذ وقتل ایدك وکفرلرینی انلرك اوزرینه قتل وسبیه سزکچون حجت واضحه قیلدق
(وما کان لمؤمن ان یقتل مؤمنا الا خطأ ومن قتل مؤمنا خطأ فتحریر رقبة مؤمنة ودیة مسلمة الی اهله الا ان یصدقوا
فان کان من قوم عدو لکم وهو مؤمن فتحریر رقبة مؤمنة وان کان من قوم بینکم وبینهم میثاق فدیة مسلمة الی
اهله وتحریر رقبة مؤمنة فمن لم یجد فصیام شهرین متتابعین توبة من الله وکان الله علیما حکیما) بر مؤمن ایچون بر مؤمنی
ناحق یره قتل ایتمك جائز اولمدی مکر خطا ایله اوله کیمکه اول مؤمنی خطا ایله قتل ایده اول قاتل ایچون بر کوله یا جاریه آزاد
ایتمك واول مقتولك وارثلرینه بینلرنده تقسیم ایچون دیت کامله ویرمك لازمدر مکرکه اول ورثه اول دیتی قاتله تصدق
ایدهلر اکر اول مقتول سزك دشمنلریکز * کفره * دن اولوب ایچلرنده ایمانه کلمش ایسه انکچون ینه بر قول ازادی لازم
اولوب دیت اقتضا ایتمز * که اول مقتول مؤمنك اقربا وورثهلری کافر اولمغله اکا وارث اولمازلر * واکر اول خطا ایله مقتول
سزکله بینکزده عهد ومیثاقده بولنان * کفره * دن اولورسه ینه اسلام بیننده اولدیغی کبی قول آزادی ودیت لازم

کلور واول کیمسه‌که قول آزادینه قدرتی اولمیوب وبولمز ایسه امدی اکا ایکی ماه بلا فاصله اورج طوتمق واجب اولور
اشبو حکم سزه الله تعالیدن توبه‌در الله عظیم الشان قاتل ومقتولك حالنه علیم ودیت وکفارت بابنده حکیم اولدی * بو آیت
کریمه‌نك سبب نزولنی مفسرین بووجهله بیان ایتمشلردرکه عیاش بن ابی ربیعه مکه‌ده پیغمبر علیه السلامه ملاقاتله اسلامه
کلوب واقرباسندن خوفله مدینه‌یه فرار ایتمشیدی انك اناسی زیاده جزع وفزعده اولوب اوغللری حارث وابو جهل‌که
عیاشك انا برقرنداشلری ایدی اول اوغللرینه سز عیاشی بکا کتورمینجه نه ییر ونه ایچر ونه کولکه‌یه کیررم دیو ترجمه
انداخته ایتمکله انلر دخی حارث بن زیدی برابر آلوب اوچی مدینه‌یه عزیمت ودخول ایله عیاشی بولوب انالرینك حالنی افاده
ودیننه قطعا مداخله اولنمیوب هر وجهله راحتنی التزام ویمین ایله ایناندیروب معامکه‌یه عازم اولدیلر همان یوله کیردکلرنده
محکم باغلیوب ضرب ایده‌رك اناسنه کتوردیلر اناسی انی کونشه باغلیوب ایمان کتوردیکك دیندن دونمینجه صالیویرمم دیو
براقدی ناچار مرادلرینه موافقتله خلاص بولدی بعده برکون حارث بن زید عیاشله صحبت ایدرکن ای عیاش سنك ایمان
ایتدیکك محمد دینی حق ایسه نیچون حق دینی ترك ایتدك اکر باطل ایسه نیچون باطل دینه کیرمش ایدك دیدکده عیاش
غضبلنوب والله سنی نه محلده تنها بولورسم قتل ایده‌رم دیدی بعده عیاش اسلامه کلوب مدینه‌یه هجرت ایتدی وصکره
حارث دخی مسلمان اولوب مدینه‌یه کلدی اما عیاش حارثك اسلامه کلدیکنی کورمدی و بیلمز ایدی بر وقت حارث مسجد
قبا نزدنده تنها کیدرکن عیاش راست کلوب یمینی موجبنجه حارثی قتل ایلدی صحابه نه ایتدك بر مسلمانی قتل ایلدك دیو عیاشه
ملامت ایتدکلرنده نادم اولوب حضور نبویده یمینی وحارثك اسلامه کلدیکندن بیخبر ایدوکنی تقریر واعتذار ایتمکله بو آیت
کریمه نازل اولدی ﴿ ومن یقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فیها وغضب الله علیه ولعنه واعدله عذابا عظیما ﴾ بر کیمسه‌که
قصدا بر مؤمنی قتل ایدر انك جزاسی دائم اوله‌رق جهنمدر الله عظیم الشان اکا غضب ولعنت وانکیچون عذاب عظیم آماده ایدر
* بو آیت کریمه‌نك سبب نزولنی مفسرین بویله نقل ایدرلرکه مقیس بن حبابه قرنداشی هشامی بنو النجارده مقتول بولوب
پیغمبر علیه السلامه انی بیان ایتدکده پیغمبر علیه السلام بنی فهردن زهیر ایله انی بنی نجاره کوندردیکه اکر قاتلنی بیلورلرسه
بونلره تسلیم ایتسونلر قصاص اولنسون اکر قاتلی معلوم دکلسه دیتنی ویرسونلر بیوردی فی الواقع معلوملری اولمامغله یوز
دوه دیتنی ویروب مقیس ایله زهیری اعاده ایلدیلر مدینه‌یه کلورکن یولده مقیس وسوسهٔ شیطانله کویا قصاص دیو زهیری قتله
مکه‌یه عودت ایدوب مرتد اولدی‌که نزولی مقیس حقنده اوله ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذا ضربتم فی سبیل الله فتبینوا ولاتقولوا
لمن القی الیکم السلام لست مؤمنا تبتغون عرض الحیوة الدنیا فعند الله مغانم کثیرة کذلك کنتم من قبل فمن الله علیکم فتبینوا ان الله
کان بما تعملون خبیرا ﴾ ای مؤمنلر قچان سز فی سبیل الله جهاد ایچون سفر ایتسکز مؤمنی کافردن تمییز وبیان خصوصنده
دقتله تفحص ایدك وسزه مسلمان قاعده‌سنجه سلام ویره‌نه بو مؤمن دکلدر دیمه‌یك‌که انکله دنیانك متاع وغنیمتنی طلب ایده‌سز
الله تعالی عندنده غنیمت کثیره واردرکه سزی مال ایچون مسلمان قتلندن بی نیاز ایدر سز دخی بوندن مقدم اوائل اسلامکزده
کلمهٔ شهادت اعلانیله مال وخونیکزی محافظه ایتمشیدیکز بعده حق تعالی سزه دیننده استقامت وثباتی من واحسان ایلدی امدی
سز دخی انلرك کلمهٔ شهادتی اتیانلری مال وجان خوفندن ظنیله بلا تبیین قتللرینه عجله ایتمیك تحقیق الله عظیم الشان ایشلدیکز
شیئه خبیردر * مرویدرکه بو آیت کریمه فدك اهالیسندن مرداس بن نهیك حقنده نازل اولمشدرکه رسول الله صلی الله
علیه وسلم اول قومه غزا ایچون سریه کوندرمشیدی وبو مرداس انلرك ایچنده یالکز مسلمان ایدی اهالیسی سریه‌دن خبردار
اولوب فرار ایتملریله مرداس مال ومتاع وغنمیله برطاغه متحصن طوردی مسلمانلر تکبیر ایله کلدکلرنده اولدخی تکبیر وشهادت
کلمه‌سی کتوره‌رك طاغدن ایندکده اسامة بن زید فی الحال انك باشنی قطع واموالنی غارت ایلدی بو خبر پیغمبر علیه السلامه
ایرشدکده متألم اولوب اسامه‌یه اللهك وحدانیتنه معترف وکلمهٔ شهادت کتورن آدمیی قتل ایدرسین دیو عقاب ایتدکده
اسامه انك اتیان شهادتی قلیچ خوفندن ایدی دیمکله سن انك قلبنی یارمدکه سلاح قورقوسندنمی دکلمی بیلیدك دیو قول
آزادینی امر بیوردی ﴿ لایستوی القاعدون من المؤمنین غیر اولی الضرر والمجاهدون فی سبیل الله باموالهم وانفسهم فضل الله
المجاهدین باموالهم وانفسهم علی القاعدین درجة وکلا وعد الله الحسنی وفضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما ﴾ مؤمنلردن

ضرورت وعذر صاحبی اولمیوب غزادن بطالتله قاعده‌لر فی سبیل الله مال ونفسلریله جهاد ایدنلرله برابر اولمزلر مال ونفسلریله
جهاد ایدنلره عذر ایله قاعدلر اوزرینه الله تعالی بر درجه فضیلت احسان ایلدی حق جل وعلا مجاهد ومعذور قاعدك کلیسنه
ایمانلری سببیله جنت وعد ایلدی الله عظیم الشان مجاهدینی عذرسز قاعدلر اوزره اجر عظیمله تفضیل ایتدی ﴿ درجات منه
ومغفرة ورحمة وکان الله غفورا رحیما ﴾ مجاهدلر ایچون الله تعالیدن بلند درجه‌لر ومغفرت ورحمت واردر والله عظیم الشان
انلرك کچن کناهلرینی مغفرت وانلره ازدیاد مکافاتله مرحمت ایدیجیدر ﴿ ان الذین توفیهم الملئکة ظالمی انفسهم قالوا فیم کنتم قالوا
کنا مستضعفین فی الارض قالوا الم تکن ارض الله واسعة فتهاجروا فیها فاولئك مأواهم جهنم وساءت مصیرا ﴾ اهل مکه‌دن شونلرکه
هجرت واجب اولدیغنده هجرت ایتمیوب اول وجهله دار شرکده مقیما نفسلرینه ظلم ایتدکلری حالده عونهٔ ملك الموت روحلرینی
قبض ایتدکده توبیخ یوزندن انلره ملائکه سز مؤمنلردنمی یا مشرکلردنمی ایدیکز دیدیلر انلر اول ملائکه‌یه بز ارض مکه‌ده ضعیفلردن
ایدك دیدیلر ملائکه انلری تکذیب ایدوب الله تعالینك یرلری واسع دکلمیدیکه مهاجرینك مدینه وحبشه‌یه هجرت ایتدکلری کبی
سز دخی بر محله هجرت ایدیدیکز دیدیلر امدی اول هجرتی ترك ایدنلرك منزللری جهنمدر واول جهنم انلره نه قبیح مکان اولور
﴿ الا المستضعفین من الرجال والنساء والولدان لایستطیعون حیلة ولا یهتدون سبیلا ﴾ الا رجال ونسوان واطفالدن واقع حال ضعیف
وعاجزلرك مأوالری جهنم دکلدرکه انلر هجرت ایچون حیله‌یه ونفقه‌یه قادر دکللردر وکیده‌جك یوللری دخی بیلمزلر ﴿ فاولئك عسی الله
ان یعفو عنهم وکان الله عفوا غفورا ﴾ امدی اول ضعفانك هجرتده خطر واضطرارلری سببیله الله تعالی شاید لطف وکرمیله انلری عفو
ایدر الله عظیم الشان انلری عفو وکناهلرینی مغفرت ایدیجیدر ﴿ ومن یهاجر فی سبیل الله یجد فی الارض مراغما کثیرا واسعة ومن یخرج
من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی الله وکان الله غفورا رحیما ﴾ اول کمسه‌که فی سبیل الله هجرت ایده‌ر
یوزنده آرام ایده‌جك چوق مکانلر واظهار دین ایده‌جك محللر ووسعتلو رزقلر بولور وکیمکه الله تعالی ورسولنه اطاعتله بیتندن
چیقوب هجرت ایدرکن اکا موت ایریشورسه تحقیق انك اجری عند الله ثابت اولور الله تعالی مغفرت ورحمت ایدیجی
اولدی * بو آیت کریمه‌نك نزولی جندع بن ضمره حقنده‌درکه اول * الا المستضعفین * آیتنی ایشتدکده بن استثنا اولنان
صنفدن دکلم زیرا بن حیله بولورم ومدینه یولنی بیلورم والله بن بو کیجه مکه‌ده یاتمم اجلم کلورسه هجرت اوزره یولده بولنورم
دیو اختیار ومریض اولمغله همان یاتدیغی سریری ایله اوغللرینه امر ایدوب ارکاب ومدینه‌یه متوجه اولدیلر تنعیم نام محله
ایرشدکلرنده اثر موت ظهور ایتمکله صاغ النی صول الی اوزره وضع ایدوب الهی بو سنکیچون وبو رسولك ایچون اولسون
رسولك علیه السلامك بیعتی اوزره سکا بیعت ایده‌رم دیه‌رك جان تسلیم ایلدی ﴿ واذا ضربتم فی الارض فلیس علیکم جناح
ان تقصروا من الصلوة ان خفتم ان یفتنکم الذین کفروا ان الکافرین کانوا لکم عدوا مبینا ﴾ قچان سز یر یوزنده سفر ایدرسکز
نمازی قصر ایتمکزده سزك اوزریکزه وبال یوقدر اکر کفار سزه نمازده ایکن قتال فتنه‌سیله تعرض ایده‌جکلرندن خوف
ایدرسکز زیرا کافرلر سزکچون اشعاره عدودر ﴿ واذا کنت فیهم فاقمت لهم الصلوة فلتقم طائفة منهم معك
ولیأخذوا اسلحتهم فاذا سجدوا فلیکونوا من ورائکم ولتأت طائفة اخری لم یصلوا فلیصلوا معك ولیأخذوا حذرهم
واسلحتهم ود الذین کفروا لو تغفلون عن اسلحتکم وامتعتکم فیمیلون علیکم میلة واحدة ولا جناح علیکم ان کان بکم
اذی من مطر او کنتم مرضی ان تضعوا اسلحتکم وخذوا حذرکم ان الله اعد للکافرین عذابا مهینا ﴾ یا محمد قچن سن
عسکرله مخوف دشمن مقابلنده اولوب نمازه قائم اولدیغك زمان عسکرینی ایکی بلوك ایله بریسی سنکله نمازده بریسی
دشمن قارشوسنده طورسون وجمله‌سی سلاحلرینی اخذ ایتسونلر وسنکله نمازده اولوب بر رکعت قیلنلر نمازه منافی
اعمالدن صاقنه‌رق دشمن قارشوسنه کیتسونلر مقدم دشمن قارشوسنده اولوب نماز قیلمیانلر کلوب ایکنجی رکعتی سنکله
قیلسونلر وتشهدی سنکله اوقسونلر سن سلام ویروب انلر سلام ویرمدن دشمن قارشوسنه کتسونلر وحذر آلتلرینی
وسلاحلرینی السونلر اندن اولکی رکعتی امامله قیلوب دشمن قارشوسنه کیدنلر کلوب ایکنجی رکعتی دخی قیلوب تشهد
وسلامله اتمام ایتسونلر ومقابلهٔ عدویه کتسونلر بعده ایکنجی رکعتی امامله قیلانلر کلوب سبقت ایدن بر رکعتی دخی

تشهد و سلامله اتمام ايتسونلر سز سلاح و متاعلريكزدن غافل ايكن سزه هجومى و بركره حمله ايتمكه ميل و آرزو ايدرلر اكر يغموردن متأذى ياخود مريض اولورسكز عدودن اتقا ايچون آلات حذركزى اخذله سلاحكز حمل ثقيل ايسه انى وضعده سزه وبال يوقدر تحقيق الله تعالى كفار ايچون عذاب مهين آماده ايلدى * وقتاكه مشركلر عسكر اسلامى اويله نمازينى جماعت واحده ايله قيلار كورديلر بعدالاتمام حيفا بونلرك اوزرينه نمازقيلاركن هجومده غفلت ايتدك ديو تأسف ايدوب بوفرصتى فوت ايتدكسه بوندنصكره بونلرك ايكندى نمازى واردركه آبا و ابنالرندن انلره قيمتلودر ديو اكا شروعلرنده اتفاقله هجومه نيت ايتديلر بناء عليه اويله ايله ايكندى بيننده بو صلوة خوف آيتى نازل اولدى ﴿ فاذا قضيتم الصلوة فاذكروا الله قياما وقعودا وعلى جنوبكم فاذا اطمأننتم فاقيموا الصلوة ان الصلوة كانت على المؤمنين كتابا موقوتا ﴾ قچان صلوة خوفى ادا ايدوب فارغ اولورسكز دشمنه قياما قليچ اورركن وقعودا اوق آتاركن وياتكز اوزره مجروح ياتوركن يعنى على الدوام الله تعالى يى ذكر ايدك نه زمانكه خوف دشمندن اطمينان كلورسه نمازى تعديل اركان وحفظ شرايطيله ادا ايدك تحقيق صلوة مؤمنلر اوزرينه اوقاتله محدود فرض اولدى ﴿ ولاتهنوا فى ابتغاء القوم ان تكونوا تألمون فانهم يألمون كما تألمون وترجون من الله مالا يرجون وكان الله عليما حكيما ﴾ كفارى طلبده ضعيف اولميك اكر سز مجروح ومتألم سه كز انلر دخى سزك كبى مجروح ومتألم درلر حالبوكه سزده ثواب آخرتده اميدوار انلرده اخرت اميدى يوقدر الله عظيم الشان اعمالكزه عليم وامر ونهينده حكيمدر * وقتاكه ابوسفيان احددن رجعت ايتدكده انلرك اردنجه كوندريلان مسلمين الم جراحاتدن تشكى ايتملريله بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ انا انزلنا اليك الكتاب بالحق لتحكم بين الناس بما اريك الله ولا تكن للخائنين خصيما واستغفر الله ان الله كان غفورا رحيما ﴾ تحقيق بز سكا قرآنى حق وحكم عدلله انزال ايتدككه حق تعالينك سكا تعريف والهام ايتدكيله ناس بيننده حكم ايتمك ايچون وخائنلر ايچون جدال ايتمه وحق تعاليدن مغفرت طلب ايله تحقيق الله عظيم الشان طالبنه مغفرت ومرحمت ايديجيدر * بو آيت كريمه نك سبب نزولى اولدركه بنوظفردن طعمه بن ابيرق قوكشوسى قتادة بن نعماندن بردقيق چوالنده برزره سرقه ايلدى اول چوالك دلوكى اولمغله كوتورركن يولده دوكيلوردى انى زيد بن سمين نام يهودى يه امانت براقدى فرداسى قتاده طعمه دن استدكده طعمه آلديغنه بيلمديكنه يمين ايتمكله انى تركله دقيق ايزينى سوره رك زيد يهودينك خانه سنده قرار بولدى وزرهى اندن اخذ ايتدكلرنده بكا بونى طعمه ويردى ديدى وانكيچون يهوددن برجماعت شهادت ايتديلر طعمه نك قومى اولان بنو ظفر پيغمبر عليه السلامه واروب طعمه ايچون تبريه طلب ايدوب اكر ايتمزسك بز مفتضح وهلاك اولورز ديديلر بناء عليه پيغمبر عليه السلام مساعده صورتنى كوسترمكله بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ ولاتجادل عن الذين يختانون انفسهم ان الله لايحب من كان خوانا اثيما ﴾ سارق ونفسلرينه خائن كيمسه لردن طرف جدال ايتمه تحقيق الله عظيم الشان زياده خائنلرى واكا مصر اولنلرى سومز ﴿ يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله و هو معهم اذ يبيتون مالا يرضى من القول وكان الله بما يعملون محيطا ﴾ ناسدن حيا ايدوب خيانتى ستر ايدرلر و الله تعاليدن حيا ايتمزلر كه الله تعالى انلرك قلبلرنده اولان اسرارى بيلور زيرا انلر الله تعالى راضى اولمديغى قولى كيجه تدبير ايدرلر * بنى ظفرك قول ومشاوره سيدركه طعمه مسلمان اولمغله پيغمبر عليه السلام انك يميننه اينانوب يهودى كافر اولمغله اكا التفات ايتمز ديمشلردى * الله عظيم الشان انلرك اعماله محيط اولدى ﴿ ها انتم هؤلاء جادلتم عنهم فى الحيوة الدنيا فمن يجادل الله عنهم يوم القيمة ام من يكون عليهم وكيلا ﴾ اى قوم بنى ظفر سز شونلر سزكه حميت جاهليتله حيوة دنياده خائنلر ايچون جدال وخصومت ايدرسكز يوم قيامتده انلره عذاب اولنوركن انلر ايچون الله تعالى يه جدال وخصومت ايدر كيمدر ياانلرى عذاب اللهدن حمايت ايدر كيمدر ﴿ ومن يعمل سوءا او يظلم نفسه ثم يستغفر الله يجد الله غفورا رحيما ﴾ واول كيمسه كه سائره تعدى ايدر برعمل قبيح ايشليه ياخود اول قباحتله نفسنه ظلم ايليه وصكره الله تعاليدن مغفرت طلب ايليه الله تعالى يى ذنوبنه غفور واكا فضلله رحيم بولور ﴿ ومن يكسب اثما فانما يكسبه على نفسه كان الله عليما حكيما ﴾ بر كيمسه بر كناهى ايشلرسه انك كسبى انجق كندو نفسى اوزرينه در الله عظيم الشان انك كسبنه عليم و مجازاتنده حكيم اولدى ﴿ ومن يكسب خطيئة او اثما ثم يرم به بريئا فقد احتمل بهتانا واثما مبينا ﴾ بر كيمسه خطاء و يا صغيره

(ياخود)

ياخود عمدا و يا كبيره كناه ايشلسه صكره اول كناهدن برى اولان كيمسه يه اسناد ايلسه * طعمه نك زيده اسنادى كبى * تحقيق اول قباحتسز كيمسه يه افترا ايچون آشكاره كناه وعظيم بهتان يوكلندى ﴿ ولولا فضل الله عليك ورحمته لهمت طائفة منهم ان يضلوك وما يضلون الا انفسهم ومايضرونك من شئ وانزل الله عليك الكتاب والحكمة وعلمك مالم تكن تعلم وكان فضل الله عليك عظيما ﴾ اكر الله تعالينك سكا نبوتله فضل ورحمتى اولميدى بنو ظفردن برطائفه سنى طوغرى حكمدن تحويله قصد ايتديلردى انلر انجق نفسلرينى اضلال ايدرلر و سكا برشئ ضرر ايتمزلر و الله تعالى سكا قرآنى وانك احكامنى انزال ايتدى وخفيات اموردن سكا بيلمدكلريكى تعليم ايلدى الله عظيم الشانك سكا نبوت و تعليم ايله عظيم فضل ورحمتى اولدى ﴿ لاخير فى كثير من نجويهم الا من امر بصدقة او معروف او اصلاح بين الناس ومن يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه اجرا عظيما ﴾ انلرك چوق كيزلو مشاوره لرنده خير يوقدر مكر بركيمسه صدقه ايله ياشرعده مستحسن ومعروف احسانله ياخود ناس بيننده اولان عداوتى دفع واصلاحله امر ايده كيمكه بو مذكورى الله تعالينك رضاسنى طلبله ايشلرسه بز اكا آخرتده اجر عظيم ويررز ﴿ ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى ويتبع غير سبيل المؤمنين نوله ماتولى ونصله جهنم وساءت مصيرا ﴾ بركيمسه كه انكيچون طوغرى يول ظاهر اولدقدنصكره پيغمبر عليه السلامه مخالفت واعتقاد وعملده مؤمنلر طريقندن غيريه تبعيت ايدرسه آخرتده بز انى دوست اولديغى كفر وارتداده اصمارلرز وجهنمه ايصال ايده رز اول جهنم نه قبيح قرارگاه اولدى * بو آيت كريمه طعمه بن ابيرق حقنده نازل اولمشدركه طعمه نك اوزرينه سرقه ظاهر اولوب قطع يد اقتضا ايتدكده مرتد اولوب مكه يه فرار وانده بنى سليمدن حجاج بن علاط نام كيمسه نك خانه سنه نزول ايلدى كيجه نك بيتنى دلركن اوزرينه برطاش دوشوب التنده قالدى صباح انى اخراجله قتلنى مراد ايتديلر بعضيلر غريبدر قتل اولنميوب نفى اولنمسى رجا ايتملريله مكه دن سورديلر وقضاعه تجارتله شامه عازم اولوب يولده تجارك بعض متاعلرينى سرقه ايتمكله انى اخذ وطاشليه رق قتل ايتديلركه اول طاشلر اكا قبر اولدى ﴿ ان الله لايغفر ان يشرك به ويغفر مادون ذلك لمن يشاء ومن يشرك بالله فقد ضل ضلالا بعيدا ﴾ تحقيق الله تعالى كندويه شريك كتورنلرى مغفرت ايتمز وشركدن ماعدا استديكى كيمسه نك ذنوبنى مغفرت ايدر بركيمسه كه الله تعالى يه اشراك ايدر تحقيق طريق حقدن بعيد ضلالتده در * بو آيت كريمه نك سبب نزولى بو وجهله مرويدركه اعرابدن بر پير پيغمبر عليه السلامه كلوب يارسول الله بن كناهه مستغرق بر پيرم لكن الله تعالى يى بيلوب ايمان كتورديكمدنبرو اكا شريك كتورمدم واندن غيرى كيمسه يى دوست اتخاذ ايتمدم وجرأت وبى ادبلكله معصيت ايشلمدم وطرفة العين خدادن فرار وخلاص تصورينى ايتمدم وكناهلريمه نادم وتائب اولديغم حالده حضورينه كلدم بنم حالم عندالله نيجه اولور ديدكده بو آيتله اكا مژده جواب بيورلدى ﴿ ان يدعون من دونه الا اناثا وان يدعون الا شيطانا مريدا لعنه الله وقال لاتخذن من عبادك نصيبا مفروضا ﴾ اهل مكه نك الله تعاليدن غيرى يه عبادتلرى انجق ديشى بتلردر * غالبا زعملرنجه ملائكه يه تشبيه وملائكه يى دخى حاشا بنات الله ديملريدر * وانلرك اول اصنامه طاپمه لرى دخى انجق اول متمرد ابليسه عبادت ايتمكدر اول ابليسى الله تعالى رحمتندن طرد ايلدى وشيطان يارب سنك قوللركدن مقرر ومعلوم نصيب اخذ ايده يم ديدى * ديندكيه عبادك هر بيكده برى الله تعالينك و طقوز يوز طقسان طقوزى شيطانكدر ﴿ ولاضلنهم ولامنينهم ولامرنهم فليبتكن اذان الانعام ولامرنهم فليغيرن خلق الله ومن يتخذ الشيطان وليا من دون الله فقد خسر خسرانا مبينا ﴾ وانلرى طريق حقدن اضلال ايده يم وانلره ارزو وتمنيلرى اولان طول حيات وانكار بعث ونشرى القا ايده يم وانلره دوه وحيوانلرينك قولقلرينى شق وقطع ايتمك امر ايده يم * بونك تفصيلى سورۀ مائده ده كله جكدر * وانلره الله تعالينك خلق ايتديكنى تغيير ايله امر ايده يم ايكنه ايله وجودينه نشان دوكمك وخايه كسمك ولواطه وسحق كبى * كيمكه شيطانى دوست اتخاذيله انك امرينه اطاعت ايدر تحقيق زيان ظاهر ايله خسرانده در ﴿ يعدهم ويمنيهم وما يعدهم الشيطان الا غرورا اولئك مأويهم جهنم ولا يجدون عنها محيصا ﴾ شيطان انلره * طول حيات ونيل دنيا ايله * وعد ايدر وانلره * بعث و جنت و نار يوقدر ديو * امنيت ويرر شيطانك انلره وعدى انجق غروردركه انلرك ضرريله كندونك نفعنى اظهار ايدر اول

تبعهٔ شیطانك مقری آخرتده جهنمدر انلر اول جهنمدن عدول وکریزکاه بولمازلر ﴿ والذین آمنوا وعملوا الصالحات
سندخلهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا وعدالله حقا ومن اصدق من الله قیلا ﴾ شونلرکه مؤمن
اولوب عمل صالح ایشلدیلر بز انلری اشجاری التندن نهرلر جاری جنتلره ادخال ایده‌رزکه انلر انده ابدا دائم وباقیلردر
الله تعالی انی وعد حقله وعد ایلمشدر کیمدرکه قولنده الله تعالیدن اصدق اوله ﴿ لیس بامانیکم ولا امانی اهل الکتاب
من یعمل سوء یجزبه ولا یجدله من دون الله ولیا ولا نصیرا ﴾ ای مسلمانلر الله تعالینك بو وعد ایلدیکی ثوابه نه سزك
آرزوی باطلکزله ونه اهل کتابك اهواء فاسده‌سیله اولور بلکه اکا ایمان واعمال صالحه ایله نائل اولنور کیمکه برفعل
قبیح ایشلیه انکله مجازات اولنور اول کیمسه ایچون الله تعالیدن غیری عذاب دفعنده ولی ونصیر بولنماز * روایت اولنورکه
مسلمان واهل کتابدن بعض کیمسه‌لر برمجلسده بولنوب یهود ونصاری بزم پیغمبرمز سزك پیغمبریکزدن وکتابمز سزك کتابکزدن
مقدمدر وجنته بزلردن غیریسی کیرمز دیو مفاخرت ایلدیلر مسلمانلر دخی جوابلرنده بزم پیغمبرمز خاتم الانبیا وکتابمز سزك
کتابکزی ناسخدر جنته سزدن الیقزدیملریله * لیس بالامانی * ایله رد اولندیلرو * من یعمل سوء * کلام شریفنی صحابه ایشتدکده
متألم اولدیلر حضرت ابوبکر رضی الله عنه یارسول الله سوء عملدن خالی کیمسه یوقدرکه اول جزادن خلاص اوله دیدی خواجهٔ عالم
صلی الله علیه وسلم سکا نیاده واقع اولان حزن ومرض وبلا اول سوء عمله مجازات اولور بیوردی ﴿ ومن یعمل من الصالحات من ذکر
او انثی وهو مؤمن فاولئك یدخلون الجنة ولا یظلمون نقیرا ﴾ ارکك ودیشیدن کیمکه مؤمن اولدیغی حالده عمل صالحدن بعضیسنی
ایشلسه اول کیمسه‌لر جنته کیررلر انلر خرما چکردکنك بیوی قدر ظلم اولنمازلر ﴿ ومن احسن دینا ممن اسلم وجهه لله وهو محسن واتبع
ملة ابراهیم حنیفا واتخذ الله ابراهیم خلیلا ﴾ شول کیمسه‌که افعال سیئه‌دن مجتنب واعمال صالحه‌یه مواظب اولدیغی حالده نفسنی خالص
وامرینی الله تعالی‌یه تفویض ایده دین جهتیله اول کیمسه‌دن احسن کیمدر ودخی دین اسلامه موافق دین ابراهیمه تبعیت ایده الله تعالی
ابراهیم علیه السلامی انتخاب ایدوب بردوستك بردوستی یانده‌کی کرامته مشابه کرامتله تخصیص ایلدی * مرویدرکه ابراهیم علیه
السلامك وقتنده برسنه قحط ظهور ایدوب ناس عادتلری اوزره اکا کلوب طعام ایدرلردی انبارده ذخیره‌سی قالمامغله
مصرده بردوستی وار ایدی غلمانیله اکا برقاچ دوه کوندردیکه برمقدار ذخیره کوندره مصره واردقلرنده دوستی انلره
حالا بزم ولایتمزده قحط وار اکر کندو ایچون اولسه برچاره بولنوردی انك کرم وسماحتنه وافی ذخیره‌یه قدرتمز یوقدر
جوابیله آدملری ارجاع اولندی شهره یقین کلدکلرنده فقرا انلرك تهی رجوعلرینی کوررب منکسر ومکدر اولمسونلر
ایچون چواللرینی قوم ایله طولدیروب خانه‌سنه کتوردیلر ابراهیم علیه السلام بو حالدن مغموم اولوب مسجده کتدی
وزوجه‌سی ساره رضی الله عنها اویقوده اولمغله قالقوب چواللری مملو کوردکده سرور ایله برینك اغزینی اچدیکه پاك وبیاض
دقیق همان خمیر ونان یاپوب عیال واطفال فقرایه ویردی ابراهیم علیه السلام مسجددن کلدکده نان قوقوسنی طویوب بو
نره‌دن دیو سؤالنده مصرده‌کی دوستکك کوندردیکی دقیقدن دیدیلر ابراهیم علیه السلام بو بنم دوستم الله تعالی طرفندندر
دیمکله بو جهتله حق جل وعلا انی دوست اتخاذ ایلدی ﴿ ولله مافی السموات ومافی الارض وکان الله بکل شیء محیطا ﴾ سموات
وارضده اولان جمیع اشیانك خلق وملکی الله تعالی‌یه مختصدر الله عظیم الشانك علم وقدرتی هرشیئی محیط اولدی
﴿ ویستفتونك فی النساء قل الله یفتیکم فیهن ومایتلی علیکم فی الکتاب فی یتامی النساء اللاتی لاتؤتونهن ماکتب لهن وترغبون
ان تنکحوهن والمستضعفین من الولدان وان تقوموا للیتامی بالقسط وماتفعلوا من خیر فان الله کان به علیما ﴾ نسوانك
میراثی امرنده سندن استفتا ایدرلر * که ام کجه‌نك قزلری وبابالرندن میراثلری حقنده‌درکه قصه‌سی اشبو سوره اولنده
کچدی * سن دیکه جاهلیتده اولدیغی کبی اول یتیمه نسالره میراثدن لازم کلانی ویرمزسز ومال وجماللری ایچون نکاحنه
رغبت ایدرسزکه مالنی اکل ایده‌سز وولداندن صغارك دخی میراثدن حقنی ویرمزسز الله عظیم الشانك اول نسا حقنده
اولان حکمی وقرآنده تلاوت اولنان سزه بیان ایدرکه یتامانك مهر ومیراثلرینی اداده عدلله قیام ایده‌سز سزك خیردن
ایشلدیککز شیئه الله عظیم الشان علیم اولدی ﴿ وان امرأة خافت من بعلها نشوزا او اعراضا فلا جناح علیهما ان یصلحا بینهما

صلحا والصلح خیر واحضرت الانفس الشح وان تحسنوا وتتقوا فان الله کان بما تعملون خبیرا ﴾ اکر برزوجه کندو زوجندن اذا
وجفا یاخود ترك صحبت ومجالست ایله اعراضنی فهم ایلسه انلر بینلرنده مصالحه ایلملرنده وبال یوقدر * یعنی زوجه نکاحندن بر
مقدارینی یاخود نوبت فراشندن بعضنی دیکر زوجه سنه بخش ایتمك کبی وزوجنك دخی خدمت قدیمه سنه رعایتله کلی جدا ایتمامك کبی
ادالرله مصالحه‌در * وصلح خصومت ومفارقه‌دن خیرلودر نفوسك جبلیتنده بخل مرکوزدر زیرا زوجنك هربری دیکره مسامحه‌یه
بخل ایتمك یعنی قیصقانمق امر طبیعیدر اکر سز کوزل کچنوب وبربریکزه جفا وایذادن پرهیز ایدرسکز تحقیق الله عظیم الشان سزك
مودت وخصومتکز اعمالندن خبردار اولدی * مرویدرکه ام المؤمنین سوده بنت زمعه مرأهٔ کبیره اولمغله پیغمبر علیه السلامك
مفارقتنی مراد ایتدکده سوده بنم مرادم یوم قیامتده سنك ازواجکله حشر اولمقدر نوبتمی عایشه‌یه ویردم بنی تطلیق ایتمه دیدی بووجهله
صلح اولندی ﴿ ولن تستطیعوا ان تعدلوا بین النساء ولو حرصتم فلا تمیلوا کل المیل فتذروها کالمعلقة وان تصلحوا وتتقوا فان الله
کان غفورا رحیما ﴾ زوجه‌لریکز بیننده عدالت ایتمکه هرنقدر سعی وحرص ایدرسکزده میل قلبله اولسون برابر کورمکه قادر
اوله‌مازسکز امدی انلردن محبتکز اولانه فعلا کلی میل ایتمیوب ومحبتکز اولمیانی زوجیت معامله‌سز وطلاقسز ترك ایتمیه
سز نوبت ونفقه‌ده یکسان طوتوب هواکزه تابع اولمیه‌سز اکر بوزوجه خصوصنده ایتدیککز فساددن اصلاح وبوندنصکره
فعلا میل وجوردن اتقا ایدرسکز تحقیق الله عظیم الشان کچن خطالریکزی مغفرت وحالکزه مرحمت ایدیجیدر ﴿ ان
یتفرقا یغن الله کلا من سعته وکان الله واسعا حکیما ﴾ اکر اول زوج وزوجه بربرلرندن مفارقت ایتسه‌لر الله تعالی هربرینی
قدرت واسعه‌سیله مبادله وسائرله اغنا ایدر تحقیق الله عظیم الشان فضل ورحمتده واسع وامر ونهیده حکیم اولدی ﴿ ولله
مافی السموات ومافی الارض ولقد وصینا الذین اوتوا الکتاب من قبلکم وایاکم ان اتقوا الله وان تکفروا فان لله مافی السموات
ومافی الارض وکان الله غنیا حمیدا ﴾ سموات وارضده اولان اشیانك جمله‌سی الله تعالینکدر تحقیق سزدن مقدم کتاب
ویرلنلره وسزه امر ایتدککه الله تعالیدن قورقوب شرك وکفردن صاقنه‌سز اکر کافر اولورسکز کوکلرده ویرلرده
اولان مخلوقات الله تعالینکدر سزك شرك وکفرکزله اکا ضرر کلمز وایمان وطاعتکزله دخی منتفع اولماز الله عظیم الشان
خلقدن وعبادتلرندن غنی وذاتنده حمید اولدی ﴿ ولله مافی السموات ومافی الارض وکفی بالله وکیلا ﴾ سموات وارض
ومافیهما الله تعالینك خالق وملکیدر وانلرده اولان مخلوقاتنك امورینه وکالته الله عظیم الشان کافی اولدی ﴿ ان یشأ
یذهبکم ایها الناس ویأت بآخرین وکان الله علی ذلك قدیرا ﴾ ای ناس اکر الله تعالی مراد ایدرسه سزی کیدررر
وآخر قوم کتورر الله عظیم الشان بو اعدام وایجاده قادردر ﴿ من کان یرید ثواب الدنیا فعند الله ثواب الدنیا والاخرة
وکان الله سمیعا بصیرا ﴾ برکیمسه‌که آخرته شایان عملی ایشلیوب اندن یالکز دنیا فائده‌سنی مراد ایده * مجاهد کبیکه جهادی
یالکز غنیمت ایچون ایده * دنیا وآخرتك ثوابی الله تعالی عندنده‌در * تعجب‌که ثواب آخرتی استمیه * الله عظیم الشان
انلرك اقوالنی ایشیدیجی واعمال ونیتلرینی کوریجیدر ﴿ یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط شهداء لله ولو علی انفسکم
او الوالدین والاقربین ان یکن غنیا او فقیرا فالله اولی بهما فلا تتبعوا الهوی ان تعدلوا وان تلووا او تعرضوا فان الله کان بما
تعملون خبیرا ﴾ ای مؤمنلر ادای شهادتی الله ایچون طوغری ایدر اولدیغکز حالده مراسم عدلله قائم اولیجیلردن اولك
اکرچه شهادت نفسکز یاخود والدینکز واقرباکز اوزرینه ایسه‌ده * زیرا شهادت حقی بیاندر اکر لهنه وعلیهنه
شهادت ایتدیککز غنی وفقیر ایسه‌ده یعنی غنی‌یه احترام وفقیره مرحمت ایتمیوب حقی بیان ایده‌سز الله تعالی غنی وفقیرك
حاللرینه عالم وحمایه‌لرینه اولیدر امدی هوای نفسه تابع اولمیك * که حقدن عدول ایتمیه‌سز * اکر شهادت حقدن
لسانکزی تحریف ایدرسکز یاخود ادای شهادتدن اعراضله کتم ایدرسکز الله تعالی اعمالکزه خبیر ومجازاتکزه کافی
اولدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا بالله ورسوله والکتاب الذی نزل علی رسوله والکتاب الذی انزل من قبل ومن یکفر
بالله وملئکته وکتبه ورسله والیوم الاخر فقد ضل ضلالا بعیدا ﴾ ای مؤمنلر الله تعالی‌یه ورسولنه کوندردیکی قرآن
کریمه وآندن مقدم انزال ایلدیکی کتب سماویه‌نك جمله‌سنه ایمان ایدك یعنی ایمانکزده ثابت اولك کیمکه الله تعالی‌یه وملکارینه

ومنزل كتابلرينه و پيغمبرلرينه ويوم آخرته يابونلردن برينه كافر اولسه تحقيق اول كيمسه هدايتدن بعيد برضلالته دوشر ﴿ان الذين
آمنوا ثم كفروا ثم آمنوا ثم كفروا ثم ازدادوا كفرا لم يكن الله ليغفر لهم ولا ليهديهم سبيلا﴾ شونلركه يهوددن موسايه ايمان
كتوردیلر صكره عجله عبادتله كافر اولدیلر بعده توبه ايله تورية ايمان ايتديلر صكره عيسى عليه السلامه كافر اولديلر
بعده محمد عليه السلامه كافر اولوب كفرلرينی آرترديلر مادامكه بونك اوزرينه مصر اوله لر الله تعالى انلری مغفرت ايدر
دكلدر وانلری طريق حقه دخی هدايت ايدر دكلدر ﴿بشر المنافقين بان لهم عذابا اليما﴾ منافقلره خبر ويركه انلر ايچون
عذاب اليم واردر ﴿الذين يتخذون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ايبتغون عندهم العزة فان العزة لله جميعا﴾ اول
مشركلركه مؤمنلری دوست اتخاذ ايتميوب كافرلری دوست واصدقا اتخاذ ايدرلر آيا انلر كفاردن مؤمنلر اوزرينه غلبه
واعانه‌می طلب ايدرلر تحقيق جميع عزت وغلبه الله عظيم الشانه مخصوصدر ﴿وقد نزل عليكم فی الكتاب ان اذا سمعتم ايات
الله يكفر بها ويستهزأ بها فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا فی حديث غيره انكم اذا مثلهم ان الله جامع المنافقين والكافرين
فی جهنم جميعا﴾ تحقيق الله تعالى سزه قرآنده ﴿واذا رأيت الذين يخوضون﴾ آيتی انزال وبيان ايتديكه قچان الله تعالينك آيتلری تكفير
واستهزا اولنديغنی ايشتديككز زمان انلرله اوتورميك تاكه استهزا كلامنی ترك ايدوب آخر كلامه شروع ايدنجيه دك تحقيق سز
انلرك بو كفر واستهزالرينی ايشيدوب رضا صورتنده انلرله مجالسه ايدرسكز سزده انلر كبيسز الله عظيم الشان منافق وكافرلر اگر
نفاق وكفر اوزره فوت اولورلرسه انلرك جميعنی جهنمده جمع ايدیجيدر ﴿الذين يتربصون بكم فان كان لكم فتح من الله قالوا
الم نكن معكم وان كان للكافرين نصيب قالوا الم نستحوذ عليكم ونمنعكم من المؤمنين فالله يحكم بينكم يوم القيمة ولن
يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا﴾ او منافقلر سزك حالكزه منتظر اولورلر اگر الله تعالى طرفندن سزكچون فتح
واقع اولورسه انلر بز سزكله دكلميدك بزه دخی مال غنيمتدن ويرك ديرلر واگر كافرلره حربدن نصيب وغلبه اولورسه
كافرلره بز سزك اوزريكزه غلبه ايتمزميدك بز مؤمنلری قلبلرينه ضعف ويرر كلامله وعدم مظاهرتله هجومدن منع ايتدك
بزی دخی غنيمته شريك ايدن ديرلر الله تعالى قيامتده سزكله منافقلر بيننده حكم ايدر الله عظيم الشان كافرلر ايچون مؤمنلر
اوزرينه جتله الزامه طريق ومجال ويرمز ﴿ان المنافقين يخادعون الله وهو خادعهم واذا قاموا الى الصلوة قاموا كسالى يراؤن
الناس ولا يذكرون الله الا قليلا﴾ منافقلر لسانلريله اظهار ايمان وقلبلرنده كفری كتمانله الله تعالينك دوستلری مؤمنلره
مكر ايدرلر الله تعالى دخی انلرك خدعه‌لرينه قيامتده صراطی مرورده مؤمنلره ويريلان نور كبی انلره دخی كوسترش نوری
ويريلوب چكركن اول نور سويينوب جهنمه دوشرلر ومنافقلر نمازه قيام‌لرنده ثقلت وكاهللك ايله قالقارلر ناسه كوسترمك
ايچون ريادر والله تعالى‌يی ذكر ايتمزلر مكركه خلق يانده قلت اوزره يالكز لسانلريله ﴿مذبذبين بين ذلك لا الى هؤلاء ولا الى
هؤلاء ومن يضلل الله فلن تجد له سبيلا﴾ اول منافقلر ايمانله كفر بيننده متحير ومترددلر اولوب نه مؤمنلر ونه كافرلر طرفنه
منسوبلردر حق تعالى اول كيمسه‌يی كه گمراه ايلمشدر سن انك ايچون حق وصوابه يول بوله‌مازسين ﴿يا ايها الذين امنوا لا تتخذوا
الكافرين اولياء من دون المؤمنين اتريدون ان تجعلوا لله عليكم سلطانا﴾ ای مؤمنلر منافقلر كبی اخوانكز مؤمنلردن
غيری كافرلری دوست اتخاذ ايتمك استرمسكزكه عذابكزی موجب اوزريكزه الله تعالينك حجت ظاهره‌سی اوله ﴿ان المنافقين
فی الدرك الاسفل من النار ولن تجد لهم نصيرا﴾ تحقيق منافقلر جهنمك بك اشاغی درجه‌سنده‌در سن انلر ايچون عذابلرينی
منع ايدر بر ياردمجی بوله‌مازسين ﴿الا الذين تابوا واصلحوا واعتصموا بالله واخلصوا دينهم لله فاؤلئك مع المؤمنين وسوف
يؤت الله المؤمنين اجرا عظيما﴾ مگر شونلركه نفاقدن توبه ايدوب حال نفاقده اولان فسادلرينی اصلاح والله تعالى‌يه اعتماد
ايله دين اسلامی تمسك ايده‌لر وطاعتلرينی لله خالص ايده‌لر امدی انلر دنيا وآخرتده مؤمنلرله برابردر الله عظيم الشان آخرتده
مؤمنلره اجر عظيم احسان ايدر ﴿ما يفعل الله بعذابكم ان شكرتم وامنتم وكان الله شاكرا عليما﴾ اگر سز الله تعالى‌يه ايمان كتوروب
نعمتلرينه شكر ايدرسكز سزه عذاب ايتمكله نه استر ونيچون ايدركه سزك عذابكزله اكا نفع وضرر اولماز يعنی عذاب ايتمز
الله عظيم الشان شكر اجرينی وحق شكر وايمانی عليم اولدی ﴿لا يحب الله الجهر بالسوء من القول الا من ظلم وكان الله سميعا عليما﴾
الله تعالى قبيح سوزله آشكار بددعا وذمی سومز مگر ظلم اولنان كيمسه ظالمنه ايده الله عظيم الشان مظلومك دعاسنی ايشيدر

وظالمك مستحق اولديغی عذابی بيلور * ديلديكه بر كيمسه بر قومه مسافر اولوب انی اطعام ايتمدكلرنده انلری ذم ايدوب
اولقومك شكايتلريله اول كيمسه عتاب اولندقده * الا من ظلم * انك حقنده منزلدر ﴿ان تبدوا خيرا او تخفوه او تعفوا عن
سوء فان الله كان عفوا قديرا﴾ اگر بر خير عملی گرك اظهار گرك اخفا ايدرسكز ويا بريندن سزه قبح اصابت ايدوب انی عفو ايله شكايت
ايتمزسكز تحقيق الله عظيم الشان انتقامه قدرت كامله‌سی وار ايكن چوق عاصيلری عفو ايدر اولدی * بونده مظلومی ظالمك
ظلمندن اغماض وعفو ايله مكارم اخلاقه ترغيب واردر ﴿ان الذين يكفرون بالله ورسله ويريدون ان يفرقوا بين الله ورسله
ويقولون نؤمن ببعض ونكفر ببعض ويريدون ان يتخذوا بين ذلك سبيلا﴾ شونلركه الله تعالى‌يه ورسوللرينه كافر اولورلر
والله تعالى ايله رسوللری بيننی فرق ايتمك مراد ايدرلر ورسوللرك بعضيسنه ايمان وبعضيسنه كافر اولورز ديرلر وانكله
ايمان وكفر بيننده طريق وسط اتخاذينی مراد ايدرلر ﴿اولئك هم الكافرون حقا واعتدنا للكافرين عذابا مهينا﴾ انلر كفرده كامل
محقق كافرلردر اول كافرلر ايچون تحقير ايدیجی عذاب آماده ايلدك ﴿والذين آمنوا بالله ورسله ولم يفرقوا بين احد منهم
اولئك سوف يؤتيهم اجورهم وكان الله غفورا رحيما﴾ وشونلركه الله تعالى‌يه ورسوللرينه ايمان كتورديلر ورسوللردن
برينك بيننی فرق ايتميوب جمله‌سنه ايمان ايتديلر انلرك الله تعالى قيامتده موعود اجرلرينی ويرر وانلرك سيأتلرينی مغفرت
وحسناتلرينی تضعيف ايله رحمت ايدر ﴿يسئلك اهل الكتاب ان تنزل عليهم كتابا من السماء فقد سالوا موسى اكبر من
ذلك فقالوا ارنا الله جهرة فاخذتهم الصاعقة بظلمهم ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البينات فعفونا عن ذلك وآتينا
موسى سلطانا مبينا﴾ يا محمد اهل كتاب سندن اوزرلرينه كوكدن كتاب ايندرمكی استرلر بونلر موسى‌دن بوندن بيوكنی
استه‌مشلر ايديكه الله تعالى بزه آشكاره كوستر ديديلر بو محال طلبلری وتعندله نفسلرينه ظلملری سببيله سمادن آتش
كلوب انلری اخذ واحراق ايلدی بو سؤالدن وموسى عليه السلامك نبوتنه دلالت ايدر عصا وسائره كبی معجزه ظاهره
كلدكدنصكره بوزاغی‌يی اله اتخاذيله اكا طاپديلر بونلره توبه ايتملريله انلردن عفو ايتدك وانلرك اوزرينه موسايی
آشكاره تسليط ويرديككه عجله طاپانلر كندو كندولرينی قتل ايلديلر * مرويدركه علماء يهود جناب رسالتمآب عليه
السلامه كلوب اگر پيغمبر ايسك بزه كوكدن بتون بر كتاب اندركه كوره‌لم ديديلر حق تعالى انلرك بو طلبلری عناد
يوزندن اولديغيچون تسليه وجواب ضمننده بو آيت كريمه‌يی انزال ايلدی ﴿ورفعنا فوقهم الطور بميثاقهم وقلنا لهم
ادخلوا الباب سجدا وقلنا لهم لا تعدوا فی السبت واخذنا منهم ميثاقا غليظا﴾ وانلر توريتك شرايعنی قبولدن ابا
ايتدكلرنده عهد وميثاقلرينی قبول ايتسونلر ايچون جبل طوری انلرك اوزرينه رفع ايتدك ولسان موسى ايله اوحالده
اريحا بلده‌سنك قپوسندن سجده يعنی انحنا ايله داخل اولك وسبت كونی صيد ماهی وسائر حرام ايتديكمز شيده مخالفت
ايتميك ديدك وانلردن محكم عهد وپيمان الدق بعده اول عهددن دونديلر ﴿فبما نقضهم ميثاقهم وكفرهم بايات الله وقتلهم الانبياء
بغير حق وقولهم قلوبنا غلف بل طبع الله عليها بكفرهم فلا يؤمنون الا قليلا﴾ انلرك اول عهدی بوزمه‌لری والله تعالينك
آيتلرينی انكار ايتملری وبغير حق انبيايی قتللری سببلريله وقلبلريمز محفظه علمدر سنك حديث ودعوتكی فهم ايتمزز ديملريله
الله تعالى انلره انواع عقوبت ايلدی بلكه حق تعالى كفرلری سببيله قلبلرينی علمدن وآيات ونصيحت تفكرندن محجوب قيلدی
امدی انلر ايمانه كلمزلر مگر آز كيمسه كله ﴿وبكفرهم وقولهم على مريم بهتانا عظيما﴾ ودخی انلرك عيسايه كفرلری ومريمه
زنا نسبتيله بهتان عظيم قوللری قلبلرينك محجوبيتنه وانواع عقوبتلرينه سبب اولدی ﴿وقولهم انا قتلنا المسيح عيسى ابن مريم
رسول الله وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم وان الذين اختلفوا فيه لفی شك منه ما لهم به من علم الا اتباع الظن
وما قتلوه يقينا﴾ ﴿بل رفعه الله اليه وكان الله عزيزا حكيما﴾ وانلرك الله تعالينك رسولی عيسى ابن مريم حقنده بز مسيحی
قتل ايتدك كلاملری دخی انواع عقوبتلرينه سبب اولدی حالبوكه انی قتل وصلب ايتمديلر لكن انلردن بری عيسانك صورتنه
تبديل وتشبيه اولنمغله انی عيسى زعميله قتل ايتديلر وشونلركه عيسانك شاننده اختلاف ايدوب انك قتلندن ظن وشكده
واولبابده انلر ايچون علم يقينی اولميوب انجق ظنه اتباعده ايديلركه تبديل صورت ايله صلب اولنان مهترلرينی بوله‌ميوب
بو مقتولك چهره‌سی گرچه عيسايه بكزر لكن بدنی بزم آدممزك بدنيدر ديو شبهه واختلافه دوشديلر وانلر عيسى عليه السلامی يقينا

قتل ایتمدیلر بلکه الله تعالی انی سماده حفظنه رفع ایلدی الله عظیم الشان اراده سنده عزیز و غالب وامر و حکومتنده اراده سنی
اجرا ایدر اولدی ﴿ وان من اهل الکتاب الالیؤمنن به قبل موته ویوم القیمة یکون علیهم شهیدا ﴾ یهود ونصارادن هیچ
کیمسه اولمزکه الاول موتندن مقدم احتضارنده عیسی علیه السلام الله تعالینک عبدی ورسولی ایدوکنه ایمان ایدر لکن
ایمان یأس اولمغله اول ایمانلری فائده ایتمز وقیامتده عیسی علیه السلام یهودك تکذیبلرینه ونصارانك اکا ابن الله دیو ادعا
وافترالرینه شهادت ایدر ﴿ فبظلم من الذین هادوا حرمنا علیهم طیبات احلت لهم وبصدهم عن سبیل الله کثیرا ﴿ واخذهم
الربوا وقد نهوا عنه واکلهم اموال الناس بالباطل واعتدنا للکافرین منهم عذابا الیما ﴾ یهودك نقض میثاقلری وآیات اللهه کفرلری
ومریمه بهتانلری وعیسایی قتل ایتدك کلاملریله ایتدکلری ظلم سببیله انلره حلال اولان طیباتی حرام ایتدککه * اول سورهٔ انعامده
وعلی الذین هادوا حرمنا آیتنده مذکوردر * حکم توریتی تحریفله ناسك چوغنی دین اللهدن منعلری ونهی اولدقلری ربایی اخذلری
وناسك اموالنی رشوت وسائر وجوه محرمه ایله اکللری سببلریله هر ارتکاب ایتدکلری عصیانده بر طیبات انلره حرام قیلنوردی
واول بنی اسرائیلدن کافرلر ایچون الملو عذات آماده ایلدك ﴿ لکن الراسخون فی العلم منهم والمؤمنون بما انزل الیك وما انزل من
قبلك والمقیمین الصلوة والمؤتون الزکوة والمؤمنون بالله والیوم الاخر اولئك سنؤتیهم اجرا عظیما ﴾ لکن اول بنی اسرائیلدن
علمده راسخ وثابت اولنلر * عبدالله بن سلام واصحابی کبی * ومهاجرین وانصاردن مؤمنلر سکا انزال اولنان قرآنه ومقدم
منزل کتب سماویه یه ایمان ایدرلر ونمازه اقامت * وانبیایه ایمان کتورنلر * وزکاتلرینی ادا ایدنلر والله تعالایه وآخرته ایمان
کتورنلر انلرکه صحیح وصدقله مؤمن اولدیلر انلره سعادت لقا اولان اجر عظیمی اعطا ایده رز ﴿ انا اوحینا الیك کما اوحینا الی نوح
والنبیین من بعده واوحینا الی ابراهیم واسمعیل واسحق ویعقوب والاسباط وعیسی وایوب ویونس وهارن وسلیمان
وآتینا داود زبورا ﴾ نوح علیه السلام واندن صکره اولان نبیلره وحی ایتدیکمز کبی سنك طرفکه ده وحی ایتدك وابراهیم
واسمعیل واسحق ویعقوب علیهم السلامه ویعقوبك اولادلرینه وعیسی وایوب ویونس وهرون وسلیمان علیهم السلامه
دخی وحی ایتدك وداود علیه السلامه * اوامر ونواهی ذکرندن خالی حمد وثنای الهی یی مشتمل * زبوری ویردك
﴿ ورسلا قدقصصناهم علیك من قبل ورسلا لم نقصصهم علیك وکلم الله موسی تکلیما ﴾ ودخی کوندردیکمز رسوللر وارکه
انلرك قصه لرینی بوندن مقدم قرآنده سکا بیان ایلدك ودخی رسوللر وارکه انلرك قصه لرینی سکا بیان ایتمدك والله
عظیم الشان موسی علیه السلامله بی واسطه تکلم ایلدیکه اول نهایت مراتب وحی ایدی ﴿ رسلا مبشرین ومنذرین لئلا
یکون للناس علی الله حجة بعد الرسل وکان الله عزیزا حکیما ﴾ واهل ایمان جنتله تبشیر وکفراهلنی جهنمله انذار ایدیجی
پیغمبرلر کوندردککه بو رسوللری ارسالدنصکره قیامتده ناسك بزی ایمانه دعوت ایدر اولمدی دیو الله تعالی یه حجتلری
اولمیه الله تعالی ارادتنده غالب وتدبیرنده حکیم اولدی ﴿ لکن الله یشهد بما انزل الیك انزله بعلمه والملئکة
یشهدون وکفی بالله شهیدا ﴾ انلر سنك نبوتکی انکار ایتدیلر لکن الله تعالی سکا انزال ایتدیکی قرآنله انی بیان واثبات
ایدرکه انك مثلی اتیانده بلغا عاجز وناس معاش ومعادلرنده اکا محتاجدرکه علم خاصنه ملتبس اولدیغی حالده انزال
ایتدی وملائکه دخی شاهددر والله تعالینك شهادتی کافیدر * دینلدیکه رؤسای مکه پیغمبر علیه السلامه کلوب بز سنك
شانکدن وکتابلرنده وصفکدن یهودیلره سؤال ایتدك انلر بیلمزز جوابنی ویردیلر دیدیلر اول آنده یهوددن دخی بر جماعت
کلوب پیغمبر علیه السلام انلره سز بنم رسول الله ایدوکمی بیلورسز دیدی انلر بیلمزز دیدکلرنده بو * لکن الله * آیتی
نازل اولدی ﴿ ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله قد ضلوا ضلالا بعیدا ﴾ شونلرکه کافر اولوب ناسی طریق هدادن
صرف ایتدیلر تحقیق حقدن بعید ضلالتده اولدیلر ﴿ ان الذین کفروا وظلموا لم یکن الله لیغفر لهم ولا لیهدیهم طریقا ﴾
شونلرکه کافر اولوب انکار نبوت وناسی هدادن صرفله ظلم ایتدیلر اول کفر وظلمده اصرار اوزره اولدقلرنجه
الله تعالی انلری مغفرت ایدر اولمدی وانلری طریق حقه ارشاد ایدر دخی دکلدر ﴿ الا طریق جهنم خالدین فیها ابدا
وکان ذلك علی الله یسیرا ﴾ مگر طریق جهنمه سوررکه انلر انده ابدی دائملردر انلرك اکا دخول وانده ابدی دواملری
الله تعالی یه آسان اولدی ﴿ یا ایها الناس قد جاءکم الرسول بالحق من ربکم فامنوا خیرا لکم وان تکفروا فان لله ما فی السموات

والارض وکان الله علیما حکیما ﴾ ای ناس تحقیق ربکز طرفندن سزه حقله یعنی قرآن وکلمهٔ شهادتله پیغمبر کلدی ایمان
کتورنکه سزکچون خیرلودر اکرسز کافر اولورسکز سموات وارضده اولان اشیا جمله انك مخلوقیدر سزك کفریکزدن
اکا ضرر ترتیب ایتمز ایمانکزدن اکا نفع اولمدیغی کبی الله عظیم الشان احوالکزی علیم وامورکزده حکیم اولدی ﴿ یا اهل
الکتاب لا تغلوا فی دینکم ولا تقولوا علی الله الا الحق انما المسیح عیسی ابن مریم رسول الله وکلمته القیها الی مریم وروح
منه فامنوا بالله ورسله ولا تقولوا ثلثة انتهوا خیرا لکم انما الله اله واحد سبحانه ان یکون له ولد له ما فی السموات وما فی
الارض وکفی بالله وکیلا ﴾ ای یهود ونصاری دینکزده حدی تجاوز وافراط وتفریط ایتمیك * یهودك عیسی علیه
السلامه ولد زنا ونصارانك ابن الله دیدکلری کبی * والله تعالی یی حق اوزره برلیوب اکا صاحبه وولد اسنادیله تفوه
ایتمیك بلکه مریمك اوغلی مسیح عیسی الله تعالینك رسولی و * کن * کلمه سیله مریمه القا اولنمش مخلوقیدر والله تعالیدن
سائر روح کبی بر روحدر امدی نصاری الله تعالی یه ورسوللرینه ایمان ایدك واٰلهه اوچدر دیمیك وبو اوچ دیمکدن
حذر ایدککه اول کلامدن احتراز کز سزه خیردر الله تعالی انجق بالذات اله واحددر انکچون ولد اولمقلقدن انی تنزیه ایده رم
سموات وارضده اولان جمله اشیا انك ملك ومخلوقیدر انکچون ولد اتخاذینه شایان برشی یوقدر الله تعالینك وحدانیتنه
کندو شهادتی کافیدر ﴿ لن یستنکف المسیح ان یکون عبدا لله ولا الملئکة المقربون ومن یستنکف عن عبادته ویستکبر
فسیحشرهم الیه جمیعا ﴾ عیسی علیه السلام الله تعالی یه عبد اولمقلقدن استنکاف ایتمز یعنی تکبر وتعظمله امتناع ایتمز وملائکهٔ
مقربین دخی استنکاف ایتمز کیمکه الله تعالینك قوللغندن استنکاف واستکبار ایدرسه الله تعالی انلرك جمیعنی یقینده مجازات
ایچون طرفنه جمع وحشر ایدر * مرویدرکه نصارای نجران پیغمبر علیه السلامه یا محمد سن بزم صاحبمز عیسی علیه السلامه
عیب اسنادیله الله تعالینك عبدیدر دیرسین دیدیلر پیغمبر علیه السلام عیسی علیه السلامك الله تعالی یه عبد اولمسی عیب دکلدر
دیدی انی تصدیقله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ فاما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فیوفیهم اجورهم ویزیدهم من فضله
واما الذین استنکفوا واستکبروا فیعذبهم عذابا الیما ولا یجدون لهم من دون الله ولیا ولا نصیرا ﴾ اما شونلرکه ایمان ایتدیلر واعمال
صالحه ایشلدیلر انلرك ثوابلرینی تماما ادا ایدر وفضل وکرمندن اجرلرندن زیاده احسان ایدر واما شونلرکه الله تعالینك
عبادتندن استنکاف واستکبار ایتدیلر انلری الملو عذابله عذاب ایدر وانلر الله تعالیدن غیری یار ومدد کار بولهمازلر
﴿ یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم وانزلنا الیکم نورا مبینا ﴾ ای ناس ربکزدن سزه تحقیق برهان کلدیکه اول
محمد علیه السلام ومعجزاتیدر وسزه نور ظاهر انزال ایلدککه اول قرآن کریمدر ﴿ فاما الذین آمنوا بالله واعتصموا به
فسیدخلهم فی رحمته منه وفضل ویهدیهم الیه صراطا مستقیما ﴾ اما شونلرکه الله تعالی یه ایمان ایدوب انك لطفنه
تمسکله معاصیدن اجتناب ایده الله تعالی اول ایمانی مقابلنده رحمتی وزیاده فضلیله احسانه ادخال ایدر وراه مستقیمه
ارشاد ایدر ﴿ یستفتونك قل الله یفتیکم فی الکلالة ان امرؤ هلك لیس له ولد وله اخت فلها نصف ما ترك وهو یرثها
ان لم یکن لها ولد فان کانتا اثنتین فلهما الثلثان مما ترك وان کانوا اخوة رجالا ونساء فللذکر مثل حظ الانثیین یبین الله لکم ان تضلوا
والله بکل شیء علیم ﴾ یا محمد سکا کلاله میراثندن استفتا ایدرلر * کلاله باباسی وانسی واولادی اولمیان میته دینور * سن دیکه الله تعالی سزه
کلاله نك میراثی حالنی بیان ایدرکه اکر بر رجل فوت اولوب ولدی اولمسه انك قرنداشی اولدیغی صورتده اول قز قرنداشنه ترکه سنك
نصفی اولورا کر بالعکس اول فوت اولان مرأه اولوب ولدی اولمیه رق قرنداشی اولسه اول قرنداشی اول مرأه نك جمله ترکه سنه
وارث اولورا کر میتك اولادی اولمیوب ایکی یا زیاده قز قرنداشلری قالورسه انلر جمله سیچون اول متوفا ترکه سنك ثلثانی واردر
واکر اول میتك اوغلی اولمیوب ارکك وقز قرنداشلری قالورسه انلردن هر ارکك ایچون ایکی قز حصه سی واردر الله تعالی
سزکچون احکام میراثی بیان ایدرکه اول خصوصده اولان جهلکزدن وارسته اوله سز والله عظیم الشان جمله مصالح عباده علیمدر *
مرویدرکه جابر بن عبدالله رضی الله عنه خسته اولوب پیغمبر علیه السلام عیادتنه واردقده یا رسول الله بنم کلالتم واردر
مالمی نیجه ایده یم دیو سؤالنده بو آیت کریمه نازل اولدی دینلدیکه احکامدن آخر نازل اولان بو آیت کریمه در

سورة المائدة مدنية وهى ومائة وثلاث وعشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ يا ايها الذين آمنوا اوفوا بالعقود احلت لكم بهيمة الانعام الا مايتلى عليكم غير محلى الصيد وانتم حرم ان الله يحكم مايريد ﴾ اى مؤمنلر عهد و ميثاقكزه وفا ايدك سزه بهيمه نك انعامى حلال قلندى * بهيمه جملهدرت اياقلو حيوانه دينور انعام دوه و بقر و غنم و كچى يه دينور بهيمة الانعام قيدنده كيك و آهو و قره جه و يبانى طاغ بقرى و كچيسى و قيونى حلاله داخلدر مكر بو جملهسنك بعض اسبابه مبنى اشاغيده * حرمت عليكم * آيتنده سزه تلاوت اولنانلرى حرام قلندى احرامده اولديغكز حالده سزه صيد حلال اولمامغله وحشيدن اولان آو حيوانلرندن غيرى انعام سزه حلال اولندى تحقيق الله عظيم الشان تحليل و تحريمده ديلديكيله حكم ايدر ﴿ يا ايها الذين آمنوا لاتحلوا شعائر الله ولا الشهر الحرام و لا الهدى ولا القلائد و لا آمين البيت الحرام يبتغون فضلا من ربهم ورضوانا واذا حللتم فاصطادوا ولايجرمنكم شنآن قوم ان صدوكم عن المسجد الحرام ان تعتدوا وتعاونوا على البر والتقوى ولاتعاونوا على الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شديد العقاب ﴾ اى مؤمنلر بيت اللهه قربان ديو بعض محلى دلوب قان اقيدهرق كتوريلان حيوانى حلال ايتميك واشهر حرمده قتال دخى ايتميك وبيت شريفه اولنان قربانلرى دخى حلال ايتميك وبيت شريفه قربان ايدوكنى اعلان ايچون كردننه اغاج قبوغندن وسائردن قلاده طاقلان حيوانلرى دخى حلال ايتميك وبيت شريف زيارتى وكرك حج ايچون كلن مؤمنلرك وكرك زعملرنجه ربلرينك فضل ورضاسى طلب وثواب قصديله كلن مشركلرك وكرك تجارته ذخيره كتوروب كار ومنفعت ضمننده كلن كافرلرك قتلى دخى حلال ايتميك * بوماده اقتلوا المشركين حيث وجدتموهم آيتيله نسخ اولنمشدر * واحرامدن چيقديغكزده سزه صيد مباح اولمغله استرسكز صيد ايدك وسزى مسجد حرامدن منع ايدن قومه بغض وتعديكز سزه وبال تحميل ايتمسون وخير وتقوايه اعانت ايدك ومعصيت وظلمه معاونت ايتميك والله تعاليدن اتقا وامرينه اطاعت ايدك تحقيق الله عظيم الشانك اطاعت ايتميانلره عقابى شديددر ﴿ حرمت عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما اهل لغير الله به والمنخنقة والموقوذة والمتردية والنطيحة وما اكل السبع الا ماذكيتم وماذبح على النصب وان تستقسموا بالازلام ذلكم فسق اليوم يئس الذين كفروا من دينكم فلاتخشوهم واخشون اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتى ورضيت لكم الاسلام دينا فمن اضطر فى مخمصة غير متجانف لاثم فان الله غفور رحيم ﴾ اكل اولنهجق حيوانلردن بوغازلنمدن ميته اولانى وآقش قان وخنزيراتى والله تعاليدن غيرى اسمنه بوغازلنمش وذبح اولنميوب بوغلمشلرى سزك اوزريكزه حرام قلندى واكل اولنان حيوانلردن برشيله ضرب اولنوب يا يوكسكدن دوشوب ياخود بر برينى بوينوز وسائرله اوروب ياخود يرتيجى حيوان اكل ايچون پارهليوب بونلرك دخى بوغازلنمقسزين ميته اولنلرى سزه حرام قلندى مكركه بو موقوذه ومترديه ونطيحه مأكول السبع درت جنسى جانلرى چيقمزدن هنوز حركتلرى وقانلرى سيلانى حالنده ايريشيلوب بوغازلنورسه حلال اولور ونصب اوزرينه بوغازلنان دخى حرام اولدى. وازلامدن قسم وحكم طلبى دخى حرام قلندى بو ازلام ايله اقتسام فسقدر بوكون بو حالده وكلهجكده كافرلر سزك دينكزى ابطالدن وانلرك دينه رجوعدن مأيوس اولديلر امدى انلرك غلبهلرندن قورقميك خاصة بندن خوف ايدك بوكون دينكزه اكمال ويردكه بعده انك احكامنه خلل كلمز وهدايت واكمال حج ومشركيندن اطمينان ايله نعمتمزى اتمام ايتدك وسزكچون اديان بيننده دين اسلامى اختيار ايتدم كيمكه آچلقدن مضطرب اولوب طعام بولمديغى حالده بو محرمات مذكورهدن كرهاسدرمق اولهجق قدر اكل ايدرسه تحقيق الله عظيم الشان انك بو كناهى مغفرت وبو مقدار قليل اكله رخصت ايله مرحمت ايدر * مرويدركه نصب ديلان زمان جاهليتده حرم شريف حواليسنده ديكلمش اوچيوز التمش طاش

ايدى انلره تعظيما قربان ايدرلردى ياخود بت اسمى اولهو ازلام زمان جاهليتده برمهم ايشه مباشرتلرنده تقسيم ازلام اولهرق اوچ كوچك اوقلرك اوزرينه برينه «امرنى ربى» وبرينه «نهانى ربى» وبرينه «غفلت» يازارلردى انلرى قاريشدروب بر محله وضعله بر حسن ظنلرى اولان آدمه انك برينى چيقاردرلردى اگر «امرنى» چيقارسه درحال اول مهمى ايشلرلردى اگر «نهانى» چيقارسه بر سنه انى ترك ايدرلردى اگر اوچنجى چيقارسه تكرار قاريشدروب چيقاررلر ايدى ياخود بو ازلام قسمتى بو ايديكه اول نصب مذكورهيه بعضى مهم ايشلرايچون اول اوقلرى وضع واستمداد ايله دوهلر قربان ايدرلردى نه ايسه بو مذكورلرك جملهسنك اكلى حرام قلندى ﴿ يسئلونك ماذا احل لهم قل احل لكم الطيبات وما علمتم من الجوارح مكلبين تعلمونهن مما علمكم الله فكلوا مما امسكن عليكم واذكروا اسم الله عليه واتقوا الله ان الله سريع الحساب ﴾ اطعمهده انلر ايچون حلال ندر ديو سندن سؤال ايدرلرسن ديكه مأكولردن الله تعالينك اسميله ذبح اولنان سزه حلال قلندى ودخى سباعدن كلب وطيوردن شاهين كبيلركه سز انلرى تأديب ايدرك صيدى تعليم ايتديكز ايدى انلرك صيد وشكارى دخى سزه حلال قلندى واول صياد حيواناتى سز شويله تعليم ايدرسزكه الله تعالى رسولى عليه السلام لسانيله سزه بيلديردى كه اول معلم حيوانلر صاحبلرينك اطاعتنده اولوب كل دينلورسه كلورلر كيت دينلورسه كيدرلر وشكارى طوتوب اندن يمزلر * اشته انلردن اول حيوانلرك سزكچون طوتديغى شكاردن اكل ايدك وانلرى صيده ارسالكزدهو طوتديغى صيدى ذبحكزده الله تعالينك اسمنى ذكر ايدك وتناولى حرام اولنلرى اكلدن حذر ايدك تحقيق الله عظيم الشان حلال وحرامك سؤال وحسابنده سريعدر ﴿ اليوم احل لكم الطيبات وطعام الذين اوتوا الكتاب حل لكم وطعامكم حل لهم والمحصنات من المؤمنات والمحصنات من الذين اوتوا الكتاب من قبلكم اذا آتيتموهن اجورهن محصنين غير مسافحين ولا متخذى اخدان ومن يكفر بالايمان فقد حبط عمله وهو فى الآخرة من الخاسرين ﴾ بو آيتك نزولى كونى سزه اسم الله ايله ذبح اولنان حلال قلندى واهل كتابك بوغازلدقلرى وطعامى سزه حلال قلندى وسزك طعامكز دخى انلره حلال اولدى ودخى سز مؤمنه ويهوديه ونصرانيهنك حر وعفيفهلرندن نكاحله المق حلال قلندى قچان انلرك مهرلرنى ادا يا التزام ايدهسز حال بوكه اول نكاحله صلاح طلب ايدوب آشكاره وگيزلو زنايه ميل ايتميهسز كيمكه شرايع اسلامى انكار ايده تحقيق انك عملى باطل اولدى اول كيمسه آخرتده اهل خساراتندندر ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا وجوهكم وايديكم الى المرافق وامسحوا برؤسكم وارجلكم الى الكعبين وان كنتم جنبا فاطهروا وان كنتم مرضى او على سفر او جاء احد منكم من الغائط او لامستم النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا فامسحوا بوجوهكم وايديكم منه ما يريد الله ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون ﴾ اى مؤمنلر سز آبدستسز بولنوب نمازه قالقديغكز زمان يوزيكزى والاريكزى ديرسكاريكزله بيله يقايك وباشكزه مسح ايدك واياقلريكزى طوپوقلريكزله بيله يقايك واكر سز جنابت اولورسكز يقانوب تطهير اولك واكر سز خسته ياخود سفرده اولوب ياخود سزدن بريكز حدث ايله آبدستسز بولنورسكز ياخود بر نسا ايله مجامعت ايتمش بولنوب اقتضاسنه كوره آبدست آلمغه ياغسل ايتمكه كافى صو بولهمازسكز ياخود اول صويك اخذينه واستعمالنه بر وجهله قدرت وامكانكز اولمز ايسه بر يوزينك تميز طپراغنده تيمم ايدك واول تيمم ايچون وجه ارضدن يوزيكزه والاريكزه ديرسكاريكزله بيله مسح ايدك حق تعالى سزه كوچلكى اراده ايتميوب صو بولنمديغى محلده تيمم ايله سزك پاك اولمكزى واوزريكزه نعمتنى اتمام ايچون ارادهايلدى شايدكه نعمتنه شكر ايدهسز ﴿ واذكروا نعمة الله عليكم وميثاقه الذى واثقكم به واذ قلتم سمعنا واطعنا واتقوا الله ان الله عليم بذات الصدور ﴾ الله تعالينك سزه ويرديكى اسلام نعمتنى ذكر ايدك واول عهديكه انى سزكله معاهده ايتمشيدى انى دخى ياد ايدك * اول روز الستدهكى عهد اوله * شول وقتكه سمعنا واطعنا ديديكز ايدى * مراد تحت الشجرهده اولان بيعت رضوان اوله * الله تعاليدن قورقوب نعمتلرينى اونتمك وميثاقنى نقض ايتمك تحقيق الله عظيم الشان قلبكزده كيزلو اولان خير وشرى عليمدر ﴿ يا ايها الذين آمنوا كونوا قوامين لله شهداء بالقسط ولا يجرمنكم شنآن قوم على الا تعدلوا اعدلوا هو اقرب للتقوى واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون ﴾ اى مؤمنلر الله تعالى ايچون اعمالكزده واقوالكزده عدل وصدقله قائم اولك ومشركلره اولان بغضكز عدالت ايتممكلك ايله سزه وبال تحميل ايتمسون دوست واعداكزه عدالت ايتمك تقوايه اقربدر الله تعاليدن اتقا ايدككه اول سزك اعمالكزه خبيردر

﴿ وعدالله الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر عظيم ﴾ الله تعالى يه ايمان ايدوب وعمل صالح ايشليلره مغفرت
واجر عظيم وعد ايتدى ﴿ والذين كفروا وكذبوا بآياتنا اولئك اصحاب الجحيم ﴾ انلركه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب
ايتديلر واندن توبه ايتمدن فوت اولديلر انلر اصحاب جحيمدر ﴿ ياايها الذين آمنوا اذكروا نعمت الله عليكم اذهمّ قوم
ان يبسطوا اليكم ايديهم فكفّ ايديهم عنكم واتقوا الله وعلى الله فليتوكل المؤمنون ﴾ اى مؤمنلر الله تعالينك سزك اوزريكزه
اولان نعمتنى ذكر ايدك كه اولزمان اللرينى آچوب سزك قتلكزه قصد ايتديلردى اول انلرك اللرينى سزدن دفع
وصرف ايلدى الله تعاليدن اتقا ايله اكا توكل ايدك مؤمنلر توكلى الله تعالى يه ايتسونلر * ديتلمشدركه مفخر رسالت عليه السلام
غطفان غزاسنده بنى ثعلبه يه توجه بيورديلر انلر خبر الوب رئيسلرى اولان غورث ايله طاغلرى تحصن ايدوب منتظرلر
ايدى اولوقتده يغمور اولمغله حضرت عليه السلام عسكرندن ايراقجه براغاج التنده مبلول اثوابنى اغاجه سرمش اوتوررلر
ايدى اعراب انى كوروب باشلرى غورثه ديديلركه محمد عسكرندن دور اوتوريور اكا ال اوزاتمق ممكندر همان غورث
قليجنى الوب واردى وديديكه شمدى بندن سنى كيم حمايت ايدر پيغمبر عليه السلام الله تعالى بكا كافيدر سنى منع ايدر بيوردى
فى الحال جبريل عليه السلام غورثك كوكسنه ضربله قليجى الندن دوشدى سيد عالم عليه السلام انك قليجنى آلوب باشى
اوزرنده شمدى سنى بندن منع ايده جك يوقدر ديدكده كلمهٔ شهادت كتوروب وقومنه كيدوب انلرى اسلامه دعوت ايلدى
وآيت سابقه نازل اولدى ﴿ ولقد اخذ الله ميثاق بنى اسرائيل وبعثنا منهم اثنى عشر نقيبا وقال الله انى معكم لئن اقمتم الصلاة
وآتيتم الزكوة وآمنتم برسلى وعزرتموهم واقرضتم الله قرضا حسنا لاكفرنّ عنكم سيئاتكم ولادخلنكم جنات تجرى
من تحتها الانهار فمن كفر بعد ذلك منكم فقد ضل سواء السبيل ﴾ الله تعالى بنى اسرائيلدن عهد وپيمان اخذ ايلدى وانلرك اون
ايكى سبطك هر برندن بر ناظر واحوالرينه ضامن قوم جبارينى كوروب حاللرينى خبر ويرمكه آدملر تعيين ايلدى والله
تعالى انلره دشمنكزله محاربه ده بنم ياردمم سزكله بيله در ديدى اكر سز شروطيله نمازه قائم اولورسكز ومستحقنه زكاتى
ويررسكز وبنم پيغمبرلريمه ايمان ايدرسكز وانلره توقير وتعظيم ايدرسكز والله تعالى يولنه كوزل نفقه ويررسكز سزدن
كناهلريكزى محو ايدرم واشجارى التندن ايرمقلر اقان جنتلره سزى ادخال ايده رم بومؤكد شروط وعهددنصكره سزدن
كيم كافر اولورسه تحقيق طريق حقدن آيرلدى * بوقصه اختصار اوزره بووجهله منقولدركه فرعونك غرقيله بنى اسرائيل
مصرده استقرارلرنده الله تعالى امر ايلديكه ولايت شام واراضى مقدسه يه كيدوب انك سكنه سى اولان عمالقه دينور قوم
جبارين ايله جهاد ايدوب اول اماكن معموره يه مالك اوله لر موسى عليه السلام اون ايكى قبيله دن بر آدم اختيار ايدوب
امورلرينه كفيل وضمين نقيب تعيينيله روانه اولديلر اريحايه يقين كلدكلرنده اول نقيبلرى احوال عمالقه يى تجسسه كوندرديلر يولده
عوج بن عنق نام كيمسه يه راست كلديلر بوقوم جبارين عادقومندن بقيه اولمغله غايت بلندقامت وتوانا ايدى نقبا بونلرك حاللرينه
وقدرت وقوتلرينه واقف اولوب عودتلرنده بربرلرينه شمدى بواحوالى قوممزه خبر ويرسك انلره خوف مستولى اولوب عدم
اطاعتله مصره رجوع ايدرلر بارى ماوقعه يى خبر ويرميوب جنكه ترغيب ايده لم ديو لشكركاهه كلوب موسى وهرون عليهما السلامه
حقيقت حالى افاده ايلديلر نقبانك اون عددى بواخفا رأيندن نكولله قوملرينه جبارينك صفت وقوتلرينى بيلدكلرى
كبى خبر ويرديلر يوسف عليه السلام قبيله سندن يوشع ابن نون ويهودا سبطندن كالب بن يوقنا ايكيسى عهدلرينه وفا ايله قوملرينى
جنكه ترغيب ايتديلر ﴿ انى معكم ﴾ كلام بارى بوكا اشارتدر ﴿ فبما نقضهم ميثاقهم لعناهم وجعلنا قلوبهم قاسية يحرفون
الكلم عن مواضعه ونسوا حظا مما ذكروا به ولاتزال تطلع على خائنة منهم الاقليلا منهم فاعف عنهم واصفح ان الله يحب
المحسنين ﴾ عهدلرينى بوزدقلرى سببيله انلرى رحمتمزدن طرد ايلدك وقلبلرينى قتى ايلدككه آيات وتخويفات تأثير ايتمز
كلمات توريتى وانده اولان نعت نبوى يى محلندن تحريف وتبديل ايدرلر وانده پيغمبر عليه السلامه تبعيتله ذكر اولندقلرى
نصيبلرينى اونيدوب ترك ايتديلر سن انلرك خائنلرينك خيانتنه مطلع اولمقدن خالى اولمزسن مكر انلردن از كيمسه خيانت
ايتميه كه ايمانه كلنلردر انلر تائب ومؤمن يامعاهد جزيه اولورلرسه انلردن عفو ايله وايذالرندن اعراض ايله تحقيق الله
عظيم الشان احسان ايدنلرى سور * بوعفو وصفح آيت سيفله منسوخدر دينلدى * ﴿ ومن الذين قالوا انا نصارى اخذنا

ميثاقهم فنسوا حظا مما ذكروا به فاغرينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيمة وسوف ينبئهم الله بما كانوا يصنعون ﴾ وبز
نصارايز ديينلردنده عهدو ميثاق الدقكه انبيايى تصديق ايده لر انلر دخى انجيلده ذكر وامر اولندقلرندن وافر نصيبى نسى وترك
ايتديلر بز انلرك بيننه قيامته دك بغض وعداوتى القا ايتدككه بربرلرينه عدو اوله رق اوچ فرقه اولديلر الله تعالى انلره يقينده عقابله
صنيعلرينى خبر ويرر ﴿ يااهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم كثيرا مما كنتم تخفون من الكتاب ويعفوا عن كثير ﴾ قد جاءكم من الله
نور وكتاب مبين ﴾ اى يهود ونصارى سزه بزم رسولمز كلديكه كتابكزدن كيزلديككز شيلرك چوغنى سزه بيان ايدر وچوغنى
دخى عفو ايدر * يهودك اخفا ايتديكى توريتده نعت نبوى وآيت رجم كبى ونصارينك انجيلده احمد نام رسولك كلمسى مژده سنى
اخفالرى كبى * الله تعاليدن تحقيق سزه شك وضلال ظلماتنى دفع ايدر نور محمد عليه السلام وحق اظهار ايدر قرآن كريم
كلدى ﴿ يهدى به الله من اتبع رضوانه سبل السلام ويخرجهم من الظلمات الى النور باذنه ويهديهم الى صراط مستقيم ﴾
الله تعالى رضاسنه تابع اولان كيمسه يى اول نور ايله سلامت طريقلرينه هدايت ايدر وانلرى اراده وتوفيقيله كفر وشك
ظلماتندن ايمان ويقين نورينه چيقارر وانلرى كندويه اقرب اولان طريقه هدايت ايدركه اول اسلامدر ﴿ لقد كفر الذين
قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم قل فمن يملك من الله شيئا ان اراد ان يهلك المسيح ابن مريم وامه ومن فى الارض جميعا ولله
ملك السموات والارض ومابينهما يخلق مايشاء والله على كل شئ قدير ﴾ الله تعالى حاشا مسيح ابن مريمدر ديو كذب وافترا
ايدنلر تحقيق كافر اولديلر سن ديكه كيمدر اولكه الله تعالينك قدرت وارادتندن برشى منعنه مالك اوله الله تعالى مراد ايدرسه
مسيح ابن مريمى واناسنى ويرده اولان مخلوقاتك جمله سنى هلاك ايدر سموات وارض وايكيسى بيننده اولان اشيانك خلق
وملكى جمله الله تعالينكدر ديلديكى شيئى خلق ايدر الله عظيم الشان هرشيئه قادردر ﴿ وقالت اليهود والنصارى نحن ابناؤا
الله واحباؤه قل فلم يعذبكم بذنوبكم بل انتم بشر ممن خلق يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء ولله ملك السموات والارض ومابينهما
واليه المصير ﴾ يهود ونصارى ديديلركه بز قرب ومنزلتده الله تعالينك اوغلى كبى يز الله تعالى دخى شفقت وعطفده بزه بابا
كبيدر وبزى دوست طوترسن انلره ديكه چون زعمكز اوزره انك ابنا واحباسى سزنيچون سزى دنياده قتل واسر ومسخله
وآخرتده كندو اقراريكز اوزره ايام معدوده ذنوبكز سببيله بزه عذاب ايدر ديرسكز هيچ بابا اوغلنه احباب احبابنه
عذاب ايدرمى بلكه سز دخى الله تعالينك خلق ايتديكى قوللردن سكز الله تعالى ديلديكى مؤمنى مغفرت ايدر وديلديكى
كافره عذاب ايدر كوكده ويرده وانلرك بيننده اولان كائناتك ملك وخلقيدر وجمله سى مجازات ايچون انك طرفنه رجوع
ايديجيدر ﴿ يااهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم على فترة من الرسل ان تقولوا ماجاءنا من بشير ولانذير فقد جاءكم
بشير ونذير والله على كل شئ قدير ﴾ اى اهل كتاب زمانك رسوللردن انقطاعى وقتنده سزكچون دين اسلام امورينى بيان
ايتمكه رسولمز محمد عليه السلام كلدى تاكه بزه مژده ويريجى وقورقوديجى كلمدى ديو آخرتده بهانه وعذر ايتميه سز
تحقيق مؤمنلره جنت مژده سنى وكافرلره جهنم عذابنى بيان ايديجى سزه كلدى الله عظيم الشان پيغمبرانى تواترا وفتورا
ارساله قادردر * نته كم موسى وعيسى عليهما السلام بيننده بيك يديوز يل ايچنده تواترا بيك پيغمبر كلدى وعيسى ومحمد
عليهما السلام بيننده التيوز سنه ايچنده درت نبى كوندرديكه اوچى بنى اسرائيلدن وبرى خالد بن سنان العنسى كه عربدن ايدى
﴿ واذ قال موسى لقومه ياقوم اذكروا نعمة الله عليكم اذ جعل فيكم انبياء وجعلكم ملوكا وآتيكم مالم يؤت احدا من العالمين ﴾
موسى عليه السلام قومنه ديديكه ياقوم الله تعالينك سزك اوزريكزه اولان نعمتنى ذكر ايدككه سزه طريق حق ارائه ايچون
سزدن انبيا بعث ايتدى وسز فرعونه مملوك ايكن سزدن پادشاهلر قيلدى ياخود نفسلريكزه ومكان ومنزللريكزه مالك
ايلدى وسزك زمانكزده عالميندن كيمسه يه ويرمديكنى سزه ويردى * كه اول بحرك يارلمسى وسحابك كولكه اولمسى ومن
وسلوينك انزالى كبى * ﴿ ياقوم ادخلوا الارض المقدسة التى كتب الله لكم ولاترتدوا على ادباركم فتنقلبوا خاسرين ﴾ ياقوم
ارض مقدسه يه داخل اولك * يعنى قدس شريف وشام اول حواليه كيدك * كه حق تعالى اومحللرى سزكچون قسمت
ايلدى وجبابره دن خوفله اكا دخولدن امتناع ايدوب كيروكزه دونميككه دنيا وآخرت نعمتندن محروم اولوب حال
خسرانه منقلب اولميه سز ﴿ قالوا ياموسى ان فيها قوما جبارين وانا لن ندخلها حتى يخرجوا منها فانا داخلون ﴾

بنو اسرائيل ياموسى اول ارض مقدسه ده جبارين قومى واردر اول جبارين آندن چيقمايجه بز اكا كيرميزا كر انلر چيقارلرسه بز كيره رز ديديلر ﴿قال رجلان من الذين يخافون انعم الله عليهما ادخلوا عليهم الباب فاذا دخلتموه فانكم غالبون﴾ عمالقه يى تجسسه كيدوب انلرك قدرتلرينى بنو اسرائيله خبر ويرميان يوشع بن نون وكالب بن يوقنا كه بو ايكى رجله الله تعالى ايمان وثبات انعام ايدوب الله دن خوف ايدنلردن ايديلر انلر بنى اسرائيله ديديلر كه جبارينك قريه سى قپوسندن همان داخل اولك انلرك وجودلرينك عظمتندن قورقميك قلبلرى ضعيفدر همان قپودن دخول لكزده الله تعالينك وعد وكرميله انلره غالب اولورسكز ﴿وعلى الله فتوكلوا ان كنتم مؤمنين﴾ اكر الله تعالينك وعدينه ايمان ايدرسكز بو جنكده توكل ايدك ﴿قالوا ياموسى انا لن ندخلها ابدا ماداموا فيها فاذهب انت وربك فقاتلا انا ههنا قاعدون﴾ بنى اسرائيل ياموسى اول جبارين مادامكه اول ولايتده درلر بز ابدى اكا كيتميز سن ربكله كيت ايكيكز انلرله مقاتله ايدك بز بورادن اوطوررز ديديلر * بعضيلر هرون عليه السلام موسى عليه السلامدن بيوك اولمغله بوربكدن مرادلرى هرون اوله ديمش ﴿قال رب انى لا املك الا نفسى واخى فافرق بيننا وبين القوم الفاسقين﴾ موسى عليه السلام يا ربى بن كندمدن وقرنداشم هروندن غيريه مالك دكلم بزمله بو قوم فاسقينك بيننى تفريق ايله ديدى ﴿قال فانها محرمة عليهم اربعين سنة يتيهون فى الارض فلا تأس على القوم الفاسقين﴾ الله تعالى موسى عليه السلامه ديديكه ارض مقدسه بو موجودلردن يوشع وكالبدن غيرى يه حرام قلنمشدر اول اراضى يه مالك اولميه لر وارض تيهده قرق سنه متحير وسرگردان قاله لر امدى اول قوم فاسقينك اول حاللرينه محزون اولمه * مرويدركه ارض تيهه التى فرسخ ير ايدى التى يوز بيك بنى اسرائيل اول مقدار محلده حبس اولنوب قرق سنه انده قالديلر هر صباح قالقوب جدوسعيله كيدرلردى اخشام ينه قالقدقلرى يرده بولنورلردى كولكه لرى بلوط وطعاملرى من وسلوى وصولرى موسى عليه السلامك كتورديكى حجر ايدى على قول موسى وهرون عليهما السلام تيهده وفات ايتديلر وبنى اسرائيلك دخى كليسى انده فوت اولوب اولادلرى يوشع پيغمبره بيعت ايله اراضىٔ مقدسه يى جباريندن تطهير ايدوب مالك اولديلر ﴿واتل عليهم نبأ ابنى آدم بالحق اذ قربا قربانا فتقبل من احدهما ولم يتقبل من الآخر قال لاقتلنك قال انما يتقبل الله من المؤمنين﴾ يا محمد اهل كتابه آدم عليه السلامك ايكى اوغلنك قصه سنى حقله ذكر ايله * انلر قابيل ايله هابيلدر * بونلر قربانلرينى تقرب جهتيله عرض ايتديلر انلرك برى * هابيلك قربانى * قبول اولوب اخرى * قابيلك * قبول اولمدى قابيل هابيله البته بن سنى قتل ايده رم ديدى هابيل الله تعالى انجق متقيلرك قربانينى قبول ايدر ديدى * بونلرك قصهٔ اجماليسى بو وجهله مسطوردركه حوا رضى الله عنها هر بطنده ايكيز براركك بر قز طوغوررردى بيوديكلرنده آدم عليه السلام امر بارى ايله اول ايكيزلرك برينى ديكر بطندن طوغنه تزويج ايدردى قابيل ايله توام طوغن قزك اسمى اقليما وضع اولندى حسنا ايدى صكره هابيل ايله طوغن قزك اسمى ليوذا اولوب حسنا دكل ايدى آدم عليه السلام ليوذايى قابيله واقليمايى هابيله نامزد ايتمكله قابيل بو حكمه راضى اولميوب بنم قز قرنداشم كوزل اول بندر ديو باباسنه سن هابيلى زياده سوديكندن اقليمايى ويررسين كلاميله تعريض ايتدكده آدم عليه السلام امر بو وجهله در اكر اينانمزسكز ايكيكزده قربان عرض ايدك قنغيكزك كى قبول اولورسه اقليما آنكدر ديدى بناء عليه هابيل قيون صاحبى اولمغله زياده مقبولى اولان برسمز كچى يى تسليميت صورتيله وقابيل اكينجى اولمغله بغدايك ضعيف ودانه سى قايل بر دسته بشاق كتوروب قبول اولور اولماز اقليمايى الورم اصراريله كچى وبشاغى بر محله وضع ايتديلر كوكدن دخانسز بر بياض آتش ظهور ايدوب هابيلك قربانى اكل وقابيلك قربانى ترك ايلدى قابيل قربانك عدم مقبوليتنه غضب وحسدله هابيله سنى قتل ايدرم ديدى هابيل دخى حق تعالى متقيلرك قربانى قبول ايدر ديدى ﴿لئن بسطت الى يدك لتقتلنى ما انا بباسط يدى اليك لاقتلك انى اخاف الله رب العالمين﴾ هابيل قابيله اكر سن بنى قتله ال اوزاديرسك بن سنك قتلكه ال اوزاديجى دكلم زيرا بن رب العالمين اولان الله تعاليدن قورقارم ديدى ﴿انى اريد ان تبوء باثمى واثمك فتكون من اصحاب النار وذلك جزاء الظالمين﴾ بن ديلرمكه بنى قتلك وحق تعالى وپدرينه عصيانك كناهلريله رجوع ايدوب بو ايكى كناهله بيله اصحاب ناردن اوله سن اشته قتل وعصيان ظلمنك جزاسى بودر ﴿فطوعت له نفسه قتل اخيه فقتله فاصبح من الخاسرين﴾ قابيل نفسنه اطاعتله قرنداشنك قتلنه جرأت ايدوب قتل ايلدى امدى خسر الدنيا

والآخره اولدى * مرويدركه قابيل هابيلى نيجه قتل ايده جكنى بيله ميوب حيرتده ايكن شيطان بشر صورتيله بر قوشى كتوروب باشنى بر طاش اوزره وضع وبشقه بر طاشله باصديروب انى قتل ايلدى قابيل انى كوردكده هابيلك انقيادى يانومى حالنده بو وجهله باشنى طاش ايله ازدى وميتنى بر چواله وضعله نه ايده جكنى بيلميوب على قول قرق كون ارقه سنده كزدى ﴿فبعث الله غرابا يبحث فى الارض ليريه كيف يوارى سوءة اخيه قال ياويلتى اعجزت ان اكون مثل هذا الغراب فاوارى سوءة اخى فاصبح من النادمين﴾ الله تعالى قابيله قرنداشنك جسدينى دفن ايتمك كيفيتنى كوسترمك ايچون ايكى قارغه كوندردى بر بريله دوكيشوب برى آخرينى قتل ايلدى بورنى واياقلريله يرى قازوب غراب ميته يى وضع وترابله ستر ايلدى قابيل بونى كوردكده يازق بكاكه بو قارغه كبى اولمقدن عاجزمى اولدمكه قرنداشمك جسدينى يره قويوب اورتيدم ديدى بو حالده قابيل بو قدر مدت قرنداشنى طاشيديغنه وانك قتلندن عدم نفعنه وپدر ومادرينك كنديدن تبرالرينه نادم اولدى * اكر قتلنه نادم اولمش اوليدى توبه اولوب شايد عفو اولنه ايدى ﴿من اجل ذلك كتبنا على بنى اسرائيل انه من قتل نفسا بغير نفس او فساد فى الارض فكانما قتل الناس جميعا ومن احياها فكانما احيا الناس جميعا ولقد جاءتهم رسلنا بالبينات ثم ان كثيرا منهم بعد ذلك فى الارض لمسرفون﴾ بو قتل سببيله بنى اسرائيل اوزره توريتده حكم ايلدك كه كندويه قصاص ايجاب ايتميان ويريوزنده قطع طريق كبى بر فساد ايشلميان يعنى كندو حالنده قباحتسز بر نفسى بر كيمسه قتل ايلسه جميع ناسى قتل ايلمش كبيدر وبويله بر نفسى عفو وياقتلدن منع ياهلاكدن خلاصله احيا ايتسه جميع ناسى احيا ايتمش كبيدر تحقيق بنى اسرائيله آيات ومعجزهٔ ظاهره لرله رسوللريمز كلدى بو ارسال رسل وتهديداتمزدنصكره انلردن چوق كيمسه لر يريوزنده حددن متجاوز قتل وهتك محارمده اسراف ايتديلر * بو آيت كريمه ده بر كيمسه نك ناحق قتلى جميع ناسك قتلنه بو حيثيتدنكه ناحق سفك دما وقتلى عادت ايدنمك وخلقه بو عادتى ارائه واكا اغرا ايتمكدر بناء عليه سرايتله جميع ناسه شاملدر وبر كيمسه يى قتل ايله چوغنك قتلى جناب قهارك غضب وعذابنى استجلابده برابردر وبراحيا جميع ناسى احيايه تشبيه تعرض قتلدن ترهيب ونفوسى حمايته ترغيب اوله والله اعلم ﴿انما جزاؤا الذين يحاربون الله ورسوله ويسعون فى الارض فسادا ان يقتلوا او يصلبوا او تقطع ايديهم وارجلهم من خلاف او ينفوا من الارض ذلك لهم خزى فى الدنيا ولهم فى الآخرة عذاب عظيم﴾ شول كيمسه لركه الله تعالى ورسولنك دوستلريله محاربه ويريوزنده قطع طريق وغارتله فساد ايدرلر انلرك جزالرى اكر آدم قتل ايدوب مال اخذ ايتمديلرسه يالكز قتل اولنقدر اكر قتل واخذ مال دخى ايتديلرسه هم قتل هم صلب اولنقدر اكر يالكز اخذ مال ايدوب قتل ايتمامشلر ايسه صاغ اللريله صول اياقلرى قطع اولنقدر واكر بلا قتل ولا غارت يالكز ناسى اخافه ايتمشلر ايسه بر بلده يه نفى اولنقدر اشته بو جزا انلره دنياده كى ذل وحقارتدر وآخرتده انلره بوندن اشد عذاب عظيم واردر ﴿الا الذين تابوا من قبل ان تقدروا عليهم فاعلموا ان الله غفور رحيم﴾ الا انلركه سز انلره قدرتكز يتشمزدن يعنى انلرى طوتمكزدن مقدم اول فعللرندن توبه ايتسه لر بيلككه الله تعالى توبه لرى سببيله كناهلرينى مغفرت وتوبه لرينى قبول ايله رحمت ايدر * بو آيت كريمه ده اكر اول توبه ايدن مقدم كافر اولوب قبل الاخذ توبه ايدوب مسلمان اولسه اندن بو حدود ودم وطلب واخذ مال جمله ساقط اولور اكر ازقديم مسلمان ايسه بالاده مذكور حق الله اولان حدود ساقط اولوب حقوق ناس ساقط اولماز ﴿يا ايها الذين امنوا اتقوا الله وابتغوا اليه الوسيلة وجاهدوا فى سبيله لعلكم تفلحون﴾ اى مؤمنلر الله تعاليدن قورقك واوامر ونواهيسنى كمال ملاحظه واولبابده رضاسنى تحصيل ايله طرفنه تقرب ولقاسنه وسيله طلب ايدك وبو لنده اعداسيله ظاهرا وباطنا مجاهده ايدك شايدكه فلاح بوله سز ﴿ان الذين كفروا لو ان لهم ما فى الارض جميعا ومثله معه ليفتدوا به من عذاب يوم القيمة ما تقبل منهم ولهم عذاب اليم﴾ شول كافرلركه اكر يريوزنده اولان اموال وامتعه واشيا وانكله بيله انك امثالى انلرك اولوب قيامت كونى عذابندن خلاص ايچون انى فدا ايتسه لر قبول اولنميوب انلر ايچون الملو عذاب اوله جقدر ﴿يريدون ان يخرجوا من النار وما هم بخارجين منها ولهم عذاب مقيم﴾ انلر ناردن چيقمق مراد ايدرلر انلره اندن چيقمق ممكن اولماز انلر ايچون ابدا عذابده اقامت واردر ﴿السارق والسارقة فاقطعوا ايديهما جزاء بما كسبا نكالا من الله والله عزيز حكيم﴾ بر اركك يا ديشى بر محل محرزدن خفية نصاب مقدارى شى چالسه انلرك صاغ اللرينى قطع ايده سز دنياده سرقه لرينه جزا اوله

والله تعالیدن دخی عقوبت اوله الله عظیم الشان حکمنده غالب وحکمتنده مصیبدر * بونصاب حنفی عندنده اون درهم وشافعی ربع التون ومالکی عندنده اوچ درهمدر ﴿ فمن تاب من بعد ظلمه واصلح فان الله یتوب علیه ان الله غفور رحیم ﴾ کیمکه اوسرقه ظلمندنصکره توبه ایدوب وخرسزلغی بردخی ایتمامك اوزره اصلاح اوله الله تعالی انك توبه سنی قبول ایدر تحقیق الله عظیم الشان چکن کناهکزی مغفرت واطاعت ایدنه رحمت ایدر ﴿ الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض یعذب من یشاء ویغفر لمن یشاء والله علی کل شیء قدیر ﴾ ای انسان سن بیلمزمیسنکه سموات وارضك وجمله نك خالق وپادشاهی الله تعالیدر دیلدیکنی قطع ید ایله تعذیب ایدر ودیلدیکنی بعدازتوبه مغفرت ایدر الله عظیم الشان کل شیئه قادردر ﴿ یا ایها الرسول لا یحزنك الذین یسارعون فی الکفر من الذین قالوا آمنا بافواههم ولم تؤمن قلوبهم ومن الذین هادوا سماعون للکذب سماعون لقوم آخرین لم یأتوك یحرفون الکلم من بعد مواضعه یقولون ان اوتیتم هذا فخذوه وان لم تؤتوه فاحذروا ومن یرد الله فتنته فلن تملك له من الله شیئا اولئك الذین لم یرد الله ان یطهر قلوبهم لهم فی الدنیا خزی ولهم فی الاخرة عذاب عظیم ﴾ ای رسالتله مشرف کفرده سرعت ایدنلرك حالی سکا حزن ویرمسون انلردن منافقلر لسانلریله ایمان ایتدك دیرلر قلبلریله ایمان ایتمزلر ویهودیلردن برقوم سنك کلامنی دیکلیوب مدینه یهودیسنه شویله سویلدی بویله سویلدی دیو خلافنی سویلیوب کذب ایدرلر وسکا کلمیان خیبر یهودیلرینه دخی بووجهله جاسوسلق ایدوب سنك کلامنی خلاف اوزره نقل وافترا ایدرلر حق کلاملری موضوع محلندن تغییر * ورجم یرینه جلد تقریر * ایدرلر دیرلرکه اکر محمد سزه زنا امرنده بزم ویردیکمز حکمله فتوی ویررسه اخذ وقبول ایدك اکر اولوجهله ویرمزسه انی قبولدن حذر ایدك الله تعالی اول کیمسه نك که کفر ضلالتنی وعذابنی مراد ایدرسه سن اول کیمسه ایچون برشیئك دفعنه قادر ومالك دکلسن انلر اول کیمسه لردرکه انلرك قلبلرینك تطهیرینی الله تعالی مراد ایتمدی منافقلر ایچون دنیاده نفاقلرینی اظهار ویهودیلر ایچون قتل وسبی وجزیه ایله رزالت واحتقار وآخرتده جهنمده خلود وابدیتله قرار واردر * بوآیت کریمه نك سبب نزولنده بووجهله محرردرکه اهل خیبرك اشرافندن متأهل بررجل ایله برمرأه زنا ایدوب توریتده انلره رجم لازم کلشیکن یهودلر بوزانیلر اشرافدن اولدیغندن رجمدن نکول ایله مدینه ده نبوت دعواسی ایدر رجلك کتابنده رجم اولمیوب بلکه حدلری ضربدر امدی اخوانکز یهوددن مدینه یه قوکشو بنی قریظه یه خبر کوندرکه انلر سؤال ایلیه لر اکر جلد امر ایدرسه قبول ایده لر اکر رجم امر ایدرسه قبول ایتمیه لر دیو برجماعتله اول زانی وزانیه یی دخی کوندردیلر بنی قریظه ومدینه یهودیلرندن کعب وکنانه ومالك کبی وسائرلر مجلس نبوی یه واروب قصه یی افاده ایلدیلر حضرت علیه السلام بنم حکممه راضی اولورمیسکز بیوردی بلی اولورز دیدیلر فی الحال جبرائیل علیه السلام رجم حکمیله نازل اولدی علیه السلام رجم لازمدر دیدکده انلر امتناع ایتمکله پیغمبرمز علیه السلام جبریل علیه السلامك تعلیمیله فدکده ابن صوریا نام بریکچشم جوان یهودی واردر اول کیمسه سزك بیننکزده نه درجه ده در دیدی انلر وجه ارضده اندن اعلم بوقدر دیدیلر اویله ایسه سزکله بنم بیننمزده بودعوایی اول ابن صوریا فصل ایدرسه راضی میسکز بیوردی بلی دیدیلر ابن صوریایی احضار ایدوب اکا دیدیکه اول الله تعالینك حقیچونکه توریتی موسی علیه السلامه انزال ایتدی وسزیچون دکزی شق وسزی خلاص وفرعون وقومنی غرق ایلدی وسزه قدرت حلواسی وبیلدرجین کوندردی طوغری سویله که سزك کتابکزده اول زانیلره رجم وارمیدر یوقمیدر بیوردی ابن صوریا توریتك بنی یاقمسندن قورقسم اعتراف ایتمیوب کذب ایدردم لکن یا محمد اول سنك شرعکده نیجه در دیدی پیغمبر علیه السلام الله تعالی بویله حکم ایتدیکه متأهل کیمسه لرك زنا ایتدکلرینه درت آدم شهادت ایلدکلرنده انلره رجم واجبدر بیوردی ابن صوریا اول الله تعالی حقیچونکه توریتی موسی علیه السلامه انزال ایلدی توریتده دخی عینی حکم بویله در اما بزم علمامز اشرافه مراعاتله جلد ایله حکم ایتمشلر دیدی فخر کائنات علیه السلامك حکمیله اول زانی وزانیه یی مسجدك یاننده رجمله قتل ایلدیلر ﴿ سماعون للکذب اکالون للسحت فان جاؤك فاحکم بینهم او اعرض عنهم وان تعرض عنهم فلن یضروك شیئا وان حکمت فاحکم بینهم بالقسط ان الله یحب المقسطین ﴾ انلر کذب ایچون کلامنی دکارلر وحکمده حرام رشوتی اکل ایدرلر اکر سکا کلورلرسه سن انلرك بیننده حکم ایله یاخود انلردن یوز چویرا کر انلردن اعراض ایدرسك سکا برشی ضرر ایتمزا کر حکم ایدرسك

انلر بیننده عدله حکم ایله تحقیق الله عظیم الشان حکمده عدل ایدنلری سور ﴿ وکیف یحکمونك وعندهم التوریة فیها حکم الله ثم یتولون من بعد ذلك وما اولئك بالمؤمنین ﴾ سکا نیجه حکم ایتدیررلر مع هذا توریة انلرك عندنده در والله تعالینك حکمی انده مذکوردر سن انلرك کتابنه موافق حکم ایتدکدنصکره اعراض ایدرلر انلر کندو کتابلرینه دخی اینانمزلر ﴿ انا انزلنا التوریة فیها هدی ونور یحکم بها النبیون الذین اسلموا للذین هادوا والربانیون والاحبار بما استحفظوا من کتاب الله وکانوا علیه شهداء فلا تخشوا الناس واخشون ولا تشتروا بآیاتی ثمنا قلیلا ومن لم یحکم بما انزل الله فاولئك هم الکافرون ﴾ بز توریتی انزال ایتدیککه انده حقه یول کوستررهدی وظلماتی کشف ایدر نور واردر الله تعالینك امرینه منقاد انبیا انکله یهودیلره حکم ایدر واول انبیالری سلکنده اولان زهاد وعلمالری دخی اول توریتله حکم ایدرلرکه الله تعالینك امرینی تضییع وتحریفدن محافظه اولنمقله وتوریتك بلا تغییر حق اوزره طوغریسنی بیانه شاهدلر امدی ناس قورقیکز بندن خوف ایدك وبنم کوندردیکم آیات واحکامی بی اعتبار رشوت وجاهه استبدال ایتمیك کیمکه الله تعالینك انزال ایتدیکی احکامله حکم ایتمیه انلر کافرلردر ﴿ وکتبنا علیهم فیها ان النفس بالنفس والعین بالعین والانف بالانف والاذن بالاذن والسن بالسن والجروح قصاص فمن تصدق به فهو کفارة له ومن لم یحکم بما انزل الله فاولئك هم الظالمون ﴾ توریتده بنی اسرائیل اوزرینه فرض ایتدککه برنفس برنفسله قصاص اولنور * یعنی مقتولك یالکز قاتلی قتل اولنور * وکوز چیقارانك کوزی چیقاریلور وبورون کسنك بورونی کسیلور وقولاق کسنك قولاغی کسیلور ودیش قرانك دیشی قیریلور ویاره لمق دخی قصاصدر * اکر مساواة ممکن ایسه والا ممکن اولمازسه کوك قیرمسی کبی یاره نك محلی تهلکه لو اولمسی وسائرکبی انده عدل اوزره حکم اولنور * هر کیمسه که * کرك مقتولك وارثندن یاعضوینه ضرر ایریشن آدمدن اول قاتلی یاخود عضوه ضرر ایدن کیمسه یی عفو وقصاصی تصدق ایدرسه اول تصدق عفو ایدن کیمسه نك کناهنه کفارتدر کیمکه الله تعالینك انزال ایتدیکی احکامله حکم ایتمیه او کیمسه لر ظالملردر ﴿ وقفینا علی آثارهم بعیسی ابن مریم مصدقا لما بین یدیه من التوریة واتیناه الانجیل فیه هدی ونور ومصدقا لما بین یدیه من التوریة وهدی وموعظة للمتقین ﴾ مقدم کوندردیکمز توریتده اولان شیلری تصدیق ایدیجی اولدیغی حالده بز عیسی ابن مریمی انبیا آثارینه تابع قیلدق واکا انجیلی ویردك آنده توحیده هدایت وطریق حقه رهبر نور واردر واول انجیل اندن اول نازل اولان توریتی تصدیق ایدر واهل تقوایه هدایت وموعظه در ﴿ ولیحکم اهل الانجیل بما انزل الله فیه ومن لم یحکم بما انزل الله فاولئك هم الفاسقون ﴾ انجیل اهلی الله تعالینك انجیلده انزال ایتدیکیله حکم ایتسون کیمکه الله تعالینك انزال ایتدیکیله حکم ایتمیه انلر فاسقلردر ﴿ وانزلنا الیك الکتاب بالحق مصدقا لما بین یدیه من الکتاب ومهیمنا علیه فاحکم بینهم بما انزل الله ولا تتبع اهواءهم عما جاءك من الحق لکل جعلنا منکم شرعة ومنهاجا ولو شاء الله لجعلکم امة واحدة ولکن لیبلوکم فی ما آتیکم فاستبقوا الخیرات الی الله مرجعکم جمیعا فینبئکم بما کنتم فیه تختلفون ﴾ بز سکا حقی بیان ایدر قرآنی کوندردك اندن مقدم انزال اولنان کتب الهیه یی تصدیق وانلری تغییردن محافظه وتحریفنی بیان ایدر امدی الله تعالینك سکا کوندردیکیله اهل کتاب بینلرنده * رجم وقصاص وسائری * حکم ایله وانلرك هوالرینه تابع اولمیوب حکم حقدن سکا کلنه میل ایله ای ناس سزدن هر بر پیغمبر ایچون شریعت ومکشوف طریقت قیلدق اکر الله تعالی مراد ایدیدی سزی جمله برامت وبرملت ایدردی ولکن عصر وزمانه کوره سزه ویردیکی شرایع مختلفه ایله مطیعی عاصیدن تمییز ایده امدی شریعته تبعیتله اعمال خیریه یه مبادرت وفضیلت احرازینه سبقت ایدك جمیعکزك رجوعی الله تعالی یه در او اکونده امور دین وشریعتده ایلدیککز اختلافی سزه خبر ویرر ﴿ وان احکم بینهم بما انزل الله ولا تتبع اهواءهم واحذرهم ان یفتنوك عن بعض ما انزل الله الیك فان تولوا فاعلم انما یرید الله ان یصیبهم ببعض ذنوبهم وان کثیرا من الناس لفاسقون ﴾ وانلرك هوالرینه تابع اولمیوب بینلرنده الله تعالینك انزال ایتدیکی قرآنله حکم ایتمکی سکا امر ایتدك صاقنه سنکه الله تعالینك انزال ایتدیکنك بعضیسندن سنی صرف ایتمیه لر اکر بو حکم منزلدن اعراض ایدرلرسه بیلکه اول اعراضلری وبعض ذنوبلری سببیله الله تعالی انلرك دنیاده عقوبتلرینی تعجیل ایدر یهودك اکثری فاسق وکفرده متمردلردر * بوآیت کریمه نك سبب نزولی بووجهله مرویدرکه احبار یهود بینلرنده اتفاقله کلك محمده کیده لم اوله که انی دیننده صرف ایده لم دیو اکا کلوب بیلورسنکه بز یهودك اشراف وعلماسیوز بز سکا تابع

اولورسق یهودك کلیسی تابع اولورلکن قومزله بیتمزده خصومت واردر مرافعه‌یه سکا کله‌لم اکر قومز اوزرینه بزمیچون
حکم ایدرسك سکا ایمان کتوریرز وغیری یهودیلری دخی کندومزه تابع ایده‌رز دیدیلر حق تعالی انلرك التماسلرینی قبولدن
تحذیر بیوردی ﴿ افحکم الجاهلیة یبغون ومن احسن من الله حکما لقوم یوقنون ﴾ انلر جاهلیت حکمنی‌می استرلر
اهل یقین کیمسه‌لر ایچون حکمده الله تعالیدن احسنی کیمدر ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الیهود والنصاری اولیاء
بعضهم اولیاء بعض ومن یتولهم منکم فانه منهم ان الله لا یهدی القوم الظالمین ﴾ ای مؤمنلر یهود ونصارایی دوست
اتخاذ ایتمیك زیرا انلر بربرلریله دوست ومتفق اولوب سزه مخالفدرلر سزدن اول کیمسه‌که انلرله دوستلق ایدر اولدخی
انلرك جمله‌سندندر تحقیق الله تعالی دشمنه دوستلق ایله نفسنه ظلم ایدنلری طریق حقه هدایت ایتمز ﴿ فتری الذین فی
قلوبهم مرض یسارعون فیهم یقولون نخشی ان تصیبنا دائرة فعسی الله ان یأتی بالفتح او امر من عنده فیصبحوا علی ما
اسروا فی انفسهم نادمین * قلبلرنده نفاق مرضی اولنلری کوررسنکه کفارله دوستلغه مسارعت ایدرلر قورقارز برانقلاب
دهرله اسلام مغلوب اولور * دیرلرکه ابن ابی کلامی اوله * امدی یقین اولدیکه الله تعالی رسولنه ومسلمینه مکه‌نك فتحنی
یاخود قتل واجلای یهود امرینی کندو طرفندن اعطا ایلیوب نفسلرنده مرکوز سرلری آشکار اولمغله منافقلر موالات یهوددن
ندامتده اوله‌لر ﴿ ویقول الذین آمنوا اهؤلاء الذین اقسموا بالله جهد ایمانهم انهم لمعکم حبطت اعمالهم فاصبحوا خاسرین ﴾
منافقلرك نفاق آشکار اولدقده مؤمنلر بربرلرینه دیرلرکه بونلر غلیظ یمین ایله الله تعالی‌یه قسم ایتمشلر ایدیکه بز سزکله برابر
مؤمنلرز دیمشلردی انلرك اعماللری باطل اولوب دنیاده رذالت وآخرتده عقوبتله خسرانده اولدیلر ﴿ یا ایها الذین
آمنوا من یرتد منکم عن دینه فسوف یأتی الله بقوم یحبهم ویحبونه اذلة علی المؤمنین اعزة علی الکافرین ﴾ ای مؤمنلر سزدن
کیمدرکه پیغمبر علیه السلامك وفاتندنصکره دین اسلامدن کفره رجوع ایده الله تعالی یقینده بر قوم کتوررکه اول
انلری سور انلر دخی انی سورلر انلر مؤمنلره تذلل وتواضع وکفاره شدتله عداوت ایدرلر * دینلدیکه برقوم اهل یمندر
زیرا بو آیتك نزولنده پیغمبر علیه السلام ابو موسی الاشعری‌یه اشارت بیوروب انلر بونك قومیدر دیدی وبعضیلر انلر
اهل فارسدرکه اول قومدن سؤال اولندقده پیغمبرمز علیه السلام ید شریفنی سلمان فارسی رضی الله عنهك اوموزینه
وضعله بونك صاحبلریدر بیوردی ودینلدیکه انلرکه مراد یوم قادسیه‌ده عمر رضی الله عنهك خلافتنده نخعدن ایکی
بیك وکنده وبجیله‌دن بشبیك وسائر قبائلدن اوچ بیك کیمسه جهاد ایتملریله انلردر وابن عباس وحسن بصری قولنجه
حضرت صدیق ومهاجر وانصاردن مرتدلر ایله جنك ایدن اصحابلردر دیدیلر بو آیت کریمه وقوعندن مقدم اوله‌جق
حالاتی غیب یوزندن خبر ویرمکدر دینلدی بووجهله‌که مفخر رسالت علیه السلامك وفاتندنصکره اهل مکه ومدینه
وبحریندن ماعدا جمله عرب مرتد اولدیلر وبعضیلر دخی ادای زکاتدن نکول ایتدیلر حضرت ابو بکر رضی الله عنه الله
تعالینك یاردمیله انلرك جمله‌سنی دفع ایتدی ﴿ یجاهدون فی سبیل الله ولا یخافون لومة لائم ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء
والله واسع علیم * انلر فی سبیل الله مجاهده ایدرلر وهیچ طعن ایده‌نك لومندن قورقازلر زیرا منافقلر جنکده یهود
دوستلرینك لومندن خوف ایدرلردی بو اوصاف مذکوره الله تعالینك عبادندن ودیلدیکی کیمسه‌یه ویردیکی فضلیدر
والله عظیم الشانك فضلی واسعدر واکا اهل اولنه علیمدر ﴿ انما ولیکم الله ورسوله والذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة
ویؤتون الزکوة وهم راکعون ﴾ سزك اصل وحقیقت ولی ودوستکز الله تعالیدر واکا تابع رسولی ومؤمنلردرکه انلر
نمازی قیلرلر وزکاة مفروضه وصدقه‌یی ویررلر حالبوکه رکوع ایدیجیلردر * بو آیت کریمه حضرت علی رضی الله
عنه حقنده نازل اولمشدرکه اول صلاتده راکع ایکن بر سائل اندن صدقه طلب ایتدکده اکا خاتمی براقدی ودینلدیکه
عبدالله بن سلام قومی قریظه ونضیر کندو ایله مجالسه ومصاحبه‌یی ترکه یمین ایتدکلرینی حضور نبوی‌یه بیان ایتدکده
پیغمبر علیه السلام بو آیت کریمه‌یی قرائت ایتمکله ابن سلام الله تعالی ورسولی ومؤمنلر اولیامز اولمسنه راضی اولدق غیرینك
ولی اولمسنی استمزدیدی ﴿ ومن یتول الله ورسوله والذین آمنوا فان حزب الله هم الغالبون ﴾ کیمکه الله تعالی‌یی ورسولنی ومؤمنلری
اولیا اتخاذ ایدر تحقیق انلر الله تعالینك اسلام عسکریدر انلر غالبلردر ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الذین اتخذوا دینکم هزوا

ولعبا من الذین اوتوا الکتاب من قبلکم والکفار اولیاء واتقوا الله ان کنتم مؤمنین ﴾ ای مؤمنلر سزدن مقدم کتاب ویریلن یهود
ونصاری‌دن سزك دینکزی استهزا واویون اخذ ایدنلری وکفاری دوست اتخاذ ایتمیك والله تعالیدن قورقك اکر انك وعد
ووعیدنه مؤمنلر ایسه‌کز * مرویدرکه رفاعة بن زید وسوید بن حارث اسلام اظهارلرندنصکره منافق اولدیلر مسلمانلردن بعضلری
انلرله مودت وموالات ایتملریله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ واذا نادیتم الی الصلوة اتخذوها هزوا ولعبا ذلك بانهم قوم
لا یعقلون ﴾ قچان سز نمازه اذان واقامتله ندا ایتدیککزده انلر انی هزو ولعب اتخاذ ایتدیلر انلر بیعقل جهلا قوم اولدقلری
سببیله استهزا ایدرلر * روایت اولندیکه مدینه‌ده برنصاری وار ایدی نه‌زمان مؤذنك اشهد ان محمدا رسول الله دیدیکنی
ایشتسه الله تعالی کاذبی احراق ایده دیر ایدی بر کیجه اول نصاری اهل وعیالیله اویورکن خدمتکاری آتشله کلوب
اندن بر شراره صیچرامغله خانه‌سی طوتشوب جمله‌سی یاندیلر ﴿ قل یا اهل الکتاب هل تنقمون منا الا ان امنا بالله وما انزل
الینا وما انزل من قبل وان اکثرکم فاسقون ﴾ دیکه ای اهل کتاب سز بزدن هیچ عیب کوردیکزمی مکرکه الله تعالی‌یه
وبزه انزال اولنانه وبزدن مقدم انزال اولنان کتب الهیه‌یه ایمان ایتدیکمزی تعییب ایده‌سز تحقیق سزك چوغکز ایماندن
خارج فاسقلرسکز * مرویدر یهوددن برجماعت پیغمبر علیه السلامه کلوب سن رسوللردن کیملری تصدیق ایدرسك
دیدیلر اولدخی سوره بقره‌ده امنا بالله آیتنی آخرینه‌دك اوقویوب عیسی علیه السلامی ذکر ایتدکده انك نبوتنی انکارده
اولدقلرندن والله دنیا وآخرتده سزك دینکزدن بدتر واشر دین بیلمزز دیملریله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ قل هل
انبئکم بشر من ذلك مثوبة عندالله من لعنه الله وغضب علیه وجعل منهم القردة والخنازیر وعبد الطاغوت اولئك شر مکانا
واضل عن سواء السبیل ﴾ ای اهل کتاب زعمکزجه شر وبدتر دیدیککز وعندالله جزالری ظاهر اولمش قومی سزه خبر
ویره‌یممیکه اشته انلر اول کروهدرکه الله تعالی انلره لعنت ایتدی واوزرلرینه غضب ایتدی وانلردن اصحاب سبتی
میمون صورتنه ومائده عیسی علیه السلامی انکار ایدنلری خنزیر صورتنه مسخ ایتدی وانلر شیطان وبوزاغی‌یه طاپدی
اول ملعونلر قیامتده مکانك شرنه راجع وطوغری یولدن آزمش قوملردر ﴿ واذا جاؤکم قالوا آمنا وقد دخلوا بالکفر
وهم قد خرجوا به والله اعلم بما کانوا یکتمون ﴾ اول منافقلر سزه کلدکده بز ایمان ایتدك دیرلر حالبوکه انلر یانکه کتم ایتدکلری
کفرله نیجه کیردیلرسه خروجلرنده دخی کفرایله کتدیلر الله عظیم الشان انلرك کتم ایتدکلری کفر ونفاقلرینه اعلمدر ﴿ وتری
کثیرا منهم یسارعون فی الاثم والعدوان واکلهم السحت لبئس ما کانوا یعملون ﴾ اول یهوددن مشرکدن چوق کیمسه کوررسنکه کفر
معاصی‌یه وظلم وتعدی‌یه ورشوت وربا اکلنه مسارعت ایدرلر نه قبیح شیء اولدیکه انلر انی ایشلرلر ﴿ لولا ینهیهم الربانیون والاحبار
عن قولهم الاثم واکلهم السحت لبئس ما کانوا یصنعون ﴾ انلرك زهدی وشریعت علمالری نیچون انلری قول باطل واکل حرامدن نهی
ایتمزلر اول علمانك اول نهی ترکه اولان وصنع وسفهلری نه قبیح شی اولدی ﴿ وقالت الیهود ید الله مغلولة غلت ایدیهم ولعنوا بما قالوا
بل مبسوطتان ینفق کیف یشاء ولیزیدن کثیرا منهم ما انزل الیك من ربك طغیانا وکفرا والقینا بینهم العداوة والبغضاء الی یوم
القیمة کلما اوقدوا نارا للحرب اطفاها الله ویسعون فی الارض فسادا والله لا یحب المفسدین ﴾ یهودلر الله تعالینك یدی رزقدن
امساك اولمشدر دیو بخله نسبت ایتدیلر انلرك اللری خیراتدن باغلنوب بو کلاملری سببیله لعنت اولندیلر بلکه یدقدرة الله
عطایای لایحصی ایله کشاده اولوب نیجه دیلرسه اویله انفاق ایدر اول یهوددن اکثرینك سکا انزال اولنان قرآنی استماعدن
کفر وطغیانلری زیاده اولور * صاغ آدمك غداسی خسته‌یه زیاده مرض اولدیغی کبی * وانلرك بیننه قیامته‌دك بغض
وعداوتی القا ایلدککه هربار حرب آتشنی یاقق ایستسه‌لر الله تعالی اول بینلرنده اولان عداوتله انلرك اول آتشنی دفع
ایدر وییر یوزنده حیله وفتنه وحرب فسادینه سعی ایدرلر الله عظیم الشان فساد ایدنلری سومز * مرویدرکه هجرت نبویدن
مقدم مدینه یهودیلرنده چوق مال ورفاه وار ایدی هجرت علیه السلام وقوعنده انکاره اصرارلرندن ناشی حق تعالی
مالرندن برکتی قالدیروب معاشلری نقصان بولمغله بو آیت کریمه‌نك اولنده‌کی کلامی تفوه ایتدیلر ﴿ ولو ان اهل الکتاب
امنوا واتقوا لکفرنا عنهم سیئاتهم ولادخلناهم جنات النعیم ﴾ اکر اهل کتاب محمد علیه السلامه وقرآنه ایمان کتورسه‌لر
وذکر اولنان معاصیدن صاقنسه‌لر البته بز انلرك کناهلرینی محو وانلری جنات نعیمه ادخال ایدردك ﴿ ولو انهم اقاموا

التورية والانجيل وماانزل اليهم من ربهم لاكلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم منهم امة مقتصدة وكثير منهم ساء مايعملون ﴾
اكر اهل كتاب تورية وانجيله وربلری طرفندن انزال اولنان جمله كتب الهيه يه ايمانله اقامت ايتسه لر ايدی يوقارولرندن
واياقلری التندن رزقلرینی اكل ايدرلر ايدی * يعنی يوقارودن اغاج ميوه لرینی اشاغيدن بغدای كبی رزقلرله وسعت كسب
ايدرلردی * انلردن بعضلری معتدل اولوب حضرت رسول عليه السلامه ايمان ايتديلر وانلردن چوغی قبيح عملده
اولديلر ﴿ ياايها الرسول بلغ ماانزل اليك من ربك وان لم تفعل فمابلغت رسالته والله يعصمك من الناس ان الله لايهدی القوم
الكافرين ﴾ ای رسالته مشرف ربك طرفندن سكا نازل اولانی تماما تبليغ ايله اكر سكا امر ايتديكمی اشلمزسك وتمام
تبليغ ايتمزسك رسالتدن برشی ادا ايتمش اولمازسين الله تعالی سنی ناسك شرندن حفظ ايدر كيمسه سكا قتل واذا ايله
ضرر ايتمكه قادر اولماز تحقيق الله عظيم الشان كافرلرك سكا سوء قصدلرینه يول ويرمز * انس رضی الله عنهدن منقولدركه
اول حضرت عليه السلامی كيجه لرده بكليوب حراست ايدرلردی بوآيت كريمه نازل اولدقده سختياندن ديكلمش قبه دن
رأس شريفنی چيقاروب ای پاسبانلر كيدك حق تعالی بنی ناسدن وقايه يه ضامن اولدی بيوردی ﴿ قل ياأهل الكتاب لستم علی
شیء حتی تقيموا التورية والانجيل وما انزل اليكم من ربكم وليزيدن كثيرا منهم ماانزل اليك من ربك طغيانا وكفرا فلا
تأس علی القوم الكافرين ﴾ ديكه اهل كتاب سزدينندن برشی اوزره دكلسكز تاكه تورية وانجيل وربكز طرفندن
سزه انزال اولنان كتب الهيه يه وقرآنه ايمان واوامر ونواهيلرینه اقامت ايتميجه وانلردن چوغی سكا من طرف الله
انزال اولنان قرآنی استماعلرنده وكفر وطغيانلرینی ارتررلر امدی كافرلرك كفر وطغيانلری زياده لكنه محزون اولمه
﴿ ان الذين امنوا والذين هادوا والصابؤن والنصاری من امن بالله واليوم الاخر وعمل صالحا فلاخوف عليهم ولاهم يحزنون ﴾
شونلركه لسانلريله ايمان ايتديلر ودين يهوديتده اولديلر يهوديتله مجوسيت بيننده كويا نوح عليه السلام دينی دیو صابئيتده
اولديلر وعيسی عليه السلام دينده نصاری اولديلر بومذكورلردن كيمكه الله تعالی يه وآخرته خلوص قلبله ايمان
ايدوب اعمال صالحه يه دوام ايتسه انلر ايچون آخرتده عذاب قورقوسی وثوابلرينك فوت اولمسی حزنی يوقدر *
بوآيت كريمه ده مذكور درت جنس طائفه نك تائب ومستغفر اولوب نيت خالصه ايله پيغمبر عليه السلامه وقرآن
عظيمه ايمان كتورملريله بواجره نائل اولملری فهم يقينيدر * لكن تبيانده * دينلرينك نسخندن مقدم كندو شرعلرينك
مقتضاسنجه الله تعالايه وآخرته ايمانله عمل صالح ايشلرسه كلامنی ابهام ايلمش ﴿ لقد اخذنا ميثاق بنی اسرئل وارسلنا
اليهم رسلا كلما جاءهم رسول بما لاتهوی انفسهم فريقا كذبوا وفريقا يقتلون ﴾ توحيد ونبوتده بز بنی اسرائيلك عهدلرینی
الدق وانلره پيغمبرلر ارسال ايلدك هر بار انلره شرايع وتكاليفله رسول كلدكده نفسلری هواسنه مخالف اولمغله اول
رسوللرك كيمنی تكذيب وكيمنی قتل ايتديلر ﴿ وحسبوا الا تكون فتنة فعموا وصموا ثم تاب الله عليهم ثم عموا وصموا كثير منهم والله
بصير بما يعملون ﴾ بوانبيايی تكذيب وقتل ايتدكلرينك بلا وعذابی كلمز ظن ايتديلر وحقی كورمز وايشتمز اولديلر صكره الله تعالی
توبه لرینی قبول ايدوب عيسی عليه السلامی كوندردی بعده تكرار محمد عليه السلامی انكارله انلردن چوغی حقی كورمز
وايشتمز اولديلر الله عظيم الشان انلرك عمللرینی كوروب جزالرینی ويريجيدر ﴿ لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن
ابن مريم وقال المسيح يابنی اسرائيل اعبدوا الله ربی وربكم انه من يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة ومأويه النار ومالظالمين من
انصار ﴾ تحقيق شونلر كافر اولديلركه الله مسيح ابن مريمدر ديديلر حال بوكه عيسی عليه السلام يابنی اسرائيل بنم وسزك
ربكز اولان الله تعالی يه عبادت ايدك ديدی كيمكه الله تعالی يه شريك قوشه تحقيق الله تعالی اكا جنتی حرام ايلدی انك مسكنی
جهنمدر وشركله نفسلرينه ظلم ايدنلره ناردن تخليصه ياردم ايدر يوقدر ﴿ لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلثة ومامن اله
الا اله واحد وان لم ينتهوا عما يقولون ليمسن الذين كفروا منهم عذاب اليم ﴾ نصاريدن بر فرقهٔ اخری دخی كافر اولديلركه
الله تعالی اوچ الهه نك بريدر ديديلر حال بوكه وجودده ذاتی واجب ومستحق عبادت ووحدانيتله موصوف شريكدن
منزه بر الله تعالی واردر اكر اول قوللرندن دونمزلرسه انلردن اوكفرده قلانلره عذاب اليم ايريشه جكدر ﴿ افلايتوبون
الی الله ويستغفرونه والله غفور رحيم ﴾ ايا انلر الله تعالی يی تثليثدن توبه ايتمزلرمی وتوحيد ايله استغفار ايريشه جكدر ﴿ افلايتوبون

﴿ تائبلری ﴾

تائبلری مغفرت ومستغفرلره رحمت ايديجيدر ﴿ ماالمسيح ابن مريم الا رسول قد خلت من قبله الرسل وامه صديقة كانا ياكلان
الطعام انظر كيف نبين لهم الايات ثم انظر انی يؤفكون ﴾ عيسی عليه السلام دخی انجق اندن مقدم كچن رسوللر كبی بر رسولدر
وانك اناسی مريم آيات ربانيه يی تصديق ايدر بر مرأه در اوغلی واناسی دخی سائر حيوانات كبی غذا اكل ايدرلر * يعنی
الوهيته سزا وار اولماز * نظر ايله كه آيات ووحدانيتی بز انلره نيجه بيان ايلدك بعده نظر ايله كه انلر حقدن نيجه امتناع ووحدانيتی
انكار ايدرلر ﴿ قل اتعبدون من دون الله مالايملك لكم ضرا ولانفعا والله هو السميع العليم ﴾ ديديكه الله تعاليدن غيری ضرر
ونفعه مالك اولميان شيئه عبادت ايدرميسز * زيرا عيسی عليه السلام ذاتيله بر شيئه مالك دكلدر انجق حق تعالينك
اعطاسيله در * الله تعالی اقوالكزی ايشيدر وعقايدكزی بيلور اكا كوره مجازاتنی ايدر ﴿ قل ياأهل الكتاب لاتغلوا فی
دينكم غير الحق ولاتتبعوا اهواء قوم قد ضلوا من قبل واضلوا كثيرا وضلوا عن سواء السبيل ﴾ ديكه ای اهل كتاب دينكزده
ناحق يره حدی تجاوز ايتميك واول قومك هوالرينه تبعيت ايتميك كه انلر بعثتدن مقدم ضلالته دوشوب وچوق كيمسه يی
اضلال ايتمشلر ايدی وبعد البعثه طريق راستدن نكول ايله ضلالتده ثابت اولمشلر ايدی ﴿ لعن الذين كفروا من بنی اسرائيل
علی لسان داود وعيسی بن مريم ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون ﴾ بنی اسرائيلدن كافر اولنلره يعنی اصحاب سبته لسان داود
عليه السلاملە لعنت اولنديكه ميمون صورتنه مسخ اولنديلر وعيسی عليه السلام لسانيله اصحاب مائده يه لعنت اولنديكه خنزير صورتنه
مسخ اولنديلر ايشته بولعنت انلر عصيانی وحدی تجاوزلری سببيله اولدی ﴿ كانوا لايتناهون عن منكر فعلوه لبئس ما كانوا
يفعلون ﴾ انلر بربرلرینی اشلدكلری عمل زشت ومنكردن نهی ايتمزلردی بوفعللری انلره نه قبيح شی اولدی ﴿ تری كثيرا منهم يتولون
الذين كفروا لبئس ماقدمت لهم انفسهم ان سخط الله عليهم وفی العذاب هم خالدون ﴾ اهل كتابدن چوغنی كوررسنكه مؤمنلره
بغضلرندن ناشی مشركلرله دوستلق ايدوب مسلمانلرله جنكه تحريض ايدرلر انلرك نفسلری معادده كندولرینی غضب الهه تقديم
ايتديكی نه چيركين شی اولور وانلر عذاب جهنمده مخلد ومؤبدلردر ﴿ ولو كانوا يؤمنون بالله والنبی وماانزل اليه مااتخذوهم اولياء
ولكن كثيرا منهم فاسقون ﴾ اكر اهل كتاب الله تعالی يه ونبيلرينه واكا نازل اولنه ايمان ايده لردی مشركلری دوست اتخاذ ايتمزلردی
لكن انلاردن چوغی الله تعالی نك امرندن خارجلردر ﴿ لتجدن اشد الناس عداوة للذين آمنوا اليهود والذين اشركوا ولتجدن اقربهم
مودة للذين آمنوا الذين قالوا انا نصاری ذلك بأن منهم قسيسين ورهبانا وانهم لايستكبرون ﴾ يهود ومشركلری بربرلرينه موافقت
واتحادلری سببيله مؤمنلره عداوتده زياده شديد بولورسين وبز نصاراييز دينلردن بعضی مؤمنلر ايچون مودتده يقين
بولورسين بومودتده قربلری انلردن علماء خائفين وعباد زاهدين اولديغی سببيله در وانلر ايمان وحقی بيانده كبر ايتمزلر
* منقولدركه بز نصاراييز ديه رك مؤمنلره مودت اوزره اولنلر نجاشی واصحابی اولوب وقتاكه جعفر بن ابی طالب حبشه يه
هجرتنده نجاشی يه كهيعص سوره سنی آخرينه دك تلاوت ايدركن نجاشی اغلمقده اولدی واسلامه كمال ميل ايله علماسندن
يتمش كيمسه يی حضور حضرت فخر كائنات عليه السلامه كوندروب وصوللرنده عليه السلام افندمز يس شريفنی تلاوت
ايتمكله جمله سی بكا ايله اسلامی قبول ايلدی ﴿ واذا سمعوا ماانزل الی الرسول تری اعينهم تفيض من الدمع مما عرفوا من الحق
يقولون ربنا آمنا فاكتبنا مع الشاهدين ﴾ پيغمبر عليه السلامه نازل اولان قرآنی * جعفر طيار وسيد مختار عليه السلامدن *
اشتدكلری زمان حقی بيلدكلرندن كوزلرندن ياش آقر كوررسن انلر ديرلركه يا ربنا محمد عليه السلامه وقرآنه ايمان كتوردك
بزی اول محمد عليه السلامك نبوتنه وقرآن كلام الهی اولديغنه شهادت ايدنلردن ياز ﴿ ومالنا لانؤمن بالله وماجاءنا من الحق
ونطمع ان يدخلنا ربنا مع القوم الصالحين ﴾ بزه نه اولديكه الله تعالی يه وبزه كلن پيغمبر وقرآنه اينانميه لم حال بوكه مؤمنلردن
قوم صالحلر ايله ربمزی جنته ادخال ايتمكلكنی طمع ايدرز ﴿ فاثابهم الله بما قالوا جنات تجری من تحتها الانهار خالدين فيها
وذلك جزاء المحسنين ﴾ الله تعالی بوخلوصله سويلدكلری كلاملری سببيله مجازاتنده انلری اشجار التندن نهرلر جريان
ايدر جنته مؤبد اولەرق ادخال ايده اشته عمللری احسن اولنلرك مجازاتی بو اولور ﴿ والذين كفروا وكذبوا باياتنا اولئك
اصحاب الجحيم ﴾ شونلركه كافر اولوب آيتلريمزی تكذيب ايتديلر وبلاتوبه فوت اولديلر كيمسه لر نار جحيم اصحابلريدر
﴿ ياايها الذين آمنوا لاتحرموا طيبات مااحل الله لكم ولاتعتدوا ان الله لايحب المعتدين ﴾ ای مؤمنلر حق تعالی سزه حلال

ایتدیکی طیباتی حرام ایتمیك وحدود الٰهی تجاوز ایتمیك تحقیق الله عظیم الشان حدودی تجاوز ایدنلری سومز ﴿ وكلوا مما رزقكم الله حلالا طیبا واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون ﴾ الله تعالینك سزه ویردیكی رزقدن حلال وطیبی اكل ایدك والله تعالادن قورقك كه سزانك اوامر ونواهیسنی تصدیق ایدیجلردنسكز * روایت اولندیكه بركون پیغمبرمز علیه السلام اصحابنه قیامتی وصفله انذارده مبالغه ایلدی بوندن خوفله صدیق ومرتضی وابن مسعود ومقداد وابوذر وسلمان وسائرلردن اون صحابه قدر عثمان بن مطعون رضی الله عنهم خانه سنه جمع اولوب باقی عمرلرنده كوندوز صائم وكیجه قائم اولمق ویتاقده یاتمامق ولحم ویاغلو ییمك ونسایه تقرب ایتمامك وترك دنیا اولوب عباپوش اولمق اوزره اتفاق ویمین ایتدیلر بوخبر حضور نبویه به رسیده اولدقده انلره دیدیكه بن بونكله مأمور دكلم بیلك كه نفسكز ایچون اوزریكزه حق واردر كاه صائم اولك وكاه افطار ایدك كاه كیجه قائم اولك كاه نائم اولك زیرا بندخی صیام وفطار وقیام ونیام ایده رم ولحم ودسمدن اكل ایدرم ونسایه قربان ایدرم كیمكه بنم سنتمدن مباعدت ایده اول بنم طریقمه سلوك ایدنلردن دكلدر بیوردی صحابه یمین ایتمش بولندق نه ایده لم دیملریله بوآیت آتیه نازل اولدی ﴿ لایؤاخذكم الله باللغو فی ایمانكم ولكن یؤاخذكم بما عقدتم الایمان فكفارته اطعام عشرة مساكین من اوسط ما تطعمون اهلیكم او كسوتهم او تحریر رقبة فمن لم یجد فصیام ثلثة ایام ذلك كفارة ایمانكم اذا حلفتم واحفظوا ایمانكم كذلك یبین الله لكم ایاته لعلكم تشكرون ﴾ الله تعالی سزی لغو ایله اولان یمینلریكزده مؤاخذه ایتمز * لغو قصدسز لسانه كلن والله بلی كبی یمیندر * ولكن عقد ایتدیككز یمین ایله سزی مؤاخذه ایدر * اول یمینكه لسان وقلبله قصد وباغلنمش اوله * بویله قصد ایلدیككز یمینی شكست ایدرسكز انك كفارتی اهل وعیالكزه اطعام ایتدیككز شیئك وسط حالیله اون فقرایی اطعام ایتمكدر یاخود عیالكزه كیدردیككز كسوه نك وسط حالندن فقرایه لباس كیدرمكدر یاخود بر قول آزاد ایتمكدر كیمكه بواوچ كفارتدن برینی بولمسه وقادر اولمسه اوچ كون متوالیا صائم اولمقدر ایشته بومذكورلر سزلریمین ایدوب قیردیغكز حالده كفارت یمینكزدر ولسانكزی یمیندن حفظ ایدك یاخود یمینكزی حنثدن حفظ ایدك بوكفارت یمینك بیانی كبی الله تعالی سزكچون شریعت نشانلرینی بیان ایدر شایدكه بوتعلیم نعمتنه شكر ایده سز ﴿ یا ایها الذین آمنوا انما الخمر والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون ﴾ ای مؤمنلر خمرك تناولی وقمار اوینامسی وعبادت ایچون نصب اولنان بتلر وجاهلیتده استعمال ایتدكلری تقسیم اوقلری شیطانك خبیث ومردار عملندندر اندن اجتناب ایدك كه فلاح بوله سز * خمر حقنده بودردنجی آیتدركه بونلرك قصه لری وسبب نزوللری سورهٔ بقره ده سیقول السفهاء جزئنك اوچنجی حزبنك نصفنده تفصیلا تزبیر اولنمشدر ﴿ انما یرید الشیطان ان یوقع بینكم العداوة والبغضاء فی الخمر والمیسر ویصدكم عن ذكر الله وعن الصلوة فهل انتم منتهون ﴾ انجق شیطان خمر وقمار ایله بینكزده دشمنلق وخصومت براقمق مراد ایدر وسزی ذكر الله وصلاتدن الیقومق ایستر امدی بومنكراتك معایبنی بیلدیككزدن صكره بونلردن نهی اولنمازمیسكز ﴿ واطیعوا الله واطیعوا الرسول واحذروا فان تولیتم فاعلموا انما علی رسولنا البلاغ المبین ﴾ الله تعالی ورسولنه اطاعت ایدك وانلرك امر ونهینه مخالفتدن صاقنك اكر انلره اطاعتدن اعراض ایدرسكز بیلك كه بزم رسولمزه واجب اولان وحیی تبلیغدر سزك اعراضكز اكا ضرر ویرمز ﴿ لیس علی الذین آمنوا وعملوا الصالحات جناح فیما طعموا اذا ما اتقوا وامنوا وعملوا الصالحات ثم اتقوا وآمنوا ثم اتقوا واحسنوا والله یحب المحسنین ﴾ شونلركه ایمان ایتدیلر وعمل صالح ایشلدیلر انلرك اوزرینه حرام اولمیان شیئی اكلده وبال یوقدر قچانكه حرامدن صاقنورلر وایمان واعمال صالحه ده ثابت اوله لر صكره حرامدن حذر ایله حرمتنی تصدیق ایده لر بعده اتقاده ثابت ومستمر اوله لر واحسن اعماله مشغول اوله لر الله عظیم الشان احسان ایدنلری سور ﴿ یا ایها الذین آمنوا لیبلونكم الله بشیء من الصید تناله ایدیكم ورماحكم لیعلم الله من یخافه بالغیب فمن اعتدی بعد ذلك فله عذاب الیم ﴾ ای مؤمنلر سز احرامده ایكن سزدن الله تعالادن غائبده قورقار كیم ایدوكنی تمییز ایچون صیدلردن كوچكرینی الیكزله بیوكرینی اوقلریكزله شكار ایدنلره حق تعالی تجربه معامله سنی ایدر كیمكه بومعامله وابتلادنصكره صید ایدرسه انكچون عذاب الیم واردر * مرویدركه حدیبیه سنه سی صحابه احرامده ایكن آوحیواناتی اولدرجه اولدیكه یوكلری اراسنده یانلرنده كزرلر ایدی انلرك صیدنه كمال آرزولری دوشمكله بوآیت كریمه نازل اولدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تقتلوا الصید وانتم حرم ومن قتله منكم متعمدا

فجزاء مثل ما قتل من النعم یحكم به ذوا عدل منكم هدیا بالغ الكعبة او كفارة طعام مساكین او عدل ذلك صیاما لیذوق وبال امره عفا الله عما سلف ومن عاد فینتقم الله منه والله عزیز ذو انتقام ﴾ ای مؤمنلر سزلر احرامده ایكن صیدی قتل ایتمیك سزدن كیمكه قصدا صید قتل ایدرسه ایكی عادل كیمسه نك حكمیله اول مقتول صیده مشابه دوه وبقر وغنمدن نه ایسه مكه ده قربان ایدوب اهالیسنه تصدق ایتمك مجازاتیدر یاخود قتلك كفارتی فقرایی اطعامدر یاخود هر بر فقرایی اطعامه مقابل ومساوی بركون صائم اولمقدر تاكه قتل صیدی ارتكابیله ایتدیكی جرمك كفارتی لذتنی داده جاهلیتده یاخود صیدك حرمتندن مقدم شكار ایتمش ایسه الله تعالی انی عفو ایلدی كیمكه صید تحریمندنصكره بونك كبی عمله عودت ایتدیسه الله تعالی آخرتده اندن انتقام ایدر الله عظیم الشان حكمنده غالبدر معصیتده اصرار ایدنه انتقام صاحبیدر ﴿ أحل لكم صید البحر وطعامه متاعا لكم وللسیارة وحرم علیكم صید البر ما دمتم حرما واتقوا الله الذی الیه تحشرون ﴾ سزكچون حیوانات بحرك صید وكنارده بولنانلرك اكلی حلال قیلندی تازه سنی اكل ویولجیلقده قوری وطوزلیسنی تناول ایله نفعلنورسكز واحرامده اولدقجه صید بری * یعنی قره شكاری * حرام قیلندی الله تعالیدن قورقك آخر الامر انك طرفنه حشر اولنه جقسكز * بوآیت كریمه ده روایات كثیره ودقیقه اولمغله مفسرینك تحریرلرینه كوره حسب الطاقه اجمالیجه فهم اولنان بوكه بحر صیدینك حلاللغی عموم اوله كه احرام وسائرده یاخود احرامده اولانه كوره كندو صید ایتمیوب سائرك صید ایتدیكی اوله وبحرده كول ونهر وقویو وچشمه داخل اوله وبونلرك حیواناتنده اكرچه جمهور عندنده مجرد صوده تعیش ایدن نه ایسه حلالدر لكن بعض علما جنسنی تفریق وشكلنی بیان ایله حل وحرمتنی تدقیق ایلمشدر فقه شریفه مراجعته محتاجدر ﴿ جعل الله الكعبة البیت الحرام قیاما للناس والشهر الحرام والهدی والقلائد ذلك لتعلموا ان الله یعلم ما فی السموات وما فی الارض وان الله بكل شیء علیم ﴾ الله تعالی كعبه یی ناسك امور دینده قوام ودنیاده نهب وقتلدن امنیت ایچون خانهٔ محترم قیلدی وذی الحجه ده انده حج اولنوب سبب مغفرت قیلدی وقربان سوق وتقلیدیله ناسه سبب قیام وانتعاش قیلدی ایشته بونلر جناب بارینك كوكلرده ویرلرده اولان شیلره محیط اولدیغی وكعبه یی ناسه سبب معاش قیلمسنده صلاح عباد اولدیغی بیلمكز ایچوندر والله تعالی هر شیئك اسباب ومنفعتنی بیلیجیدر ﴿ اعلموا ان الله شدید العقاب وان الله غفور رحیم ﴾ بیلك كه تحقیق الله تعالینك حرامی ارتكاب ایدنلره عقوبتی شدید ومحرماتدن اجتناب ایدنلره غفران ومرحمتی بلیغدر ﴿ ما علی الرسول الا البلاغ والله یعلم ما تبدون وما تكتمون ﴾ رسول اوزرینه واجب اولان انجق احكام الٰهیه یی تبلیغدر الله عظیم الشان اعمال واقوالكزدن اظهار ایتدیككزی وكتم ایتدیككزی بیلور ﴿ قل لا یستوی الخبیث والطیب ولو اعجبك كثرة الخبیث فاتقوا الله یا اولی الالباب لعلكم تفلحون ﴾ دیكه خبیث ایله طیب برابر اولماز هرنقدر خبیثك چوقلغی سنی اعجاب ایدرسه ده امدی ای عقول كامله صاحبلری الله تعالیدن اتقا وخبثدن اجتناب ایدك شاید فلاح بوله سز * یعنی شخصلرده وعمللرده ومالرده خبیث ایله طیب اعتبار جهتیله برابر اولمدی مذموم شی هرنقدر چوق اولورسه ده محمود قلیل اندن مقبول وخیرلودر * ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تسئلوا عن اشیاء ان تبد لكم تسؤكم وان تسئلوا عنها حین ینزل القرآن تبد لكم عفا الله عنها والله غفور حلیم ﴾ ای مؤمنلر پیغمبر علیه السلامه بعض اشیادن سؤال ایتمیك كه اكر اول سزه اظهار اولنسه مغموم اولورسكز اكر اندن سؤال ایدرسكز قرآنك تنزیلی وقتنده سزه ظاهر اولورینه غمدر الله تعالی اول سؤالزی عفو ایتدی الله تعالی كناهكزی مغفرت وتفریطكز عقوبتنه تأنی ایدیجیدر * بوآیت كریمه نك سبب نزولنده بویله روایت اولندیكه سراقه بن مالك یا رسول الله هرسنه اوزریمزه حج واجبمیدر دیو سؤال ایلدی جوابنده عمرده انجق بركره در بیوردی اكر سكا هرسنه واجبدر دیسم واجب اولوردی مع هذا اكا قدر تكز اولمازدی امدی بومثللو شیئدن سؤالی ترك ایدكز زیرا سزدن مقدمكی امتلرك هلاكی انبیالرینه كثرت سؤاللری واختلافلرندن اولدی بیوردی ﴿ قد سألها قوم من قبلكم ثم اصبحوا بها كافرین ﴾ سزدن مقدم اشیا سؤال ایدن قوم ثمود كبیكه ناقه طلب ایدوب ویرلدكده ینه كفرلرنده اصرارله عقوبته دوچار اولدیلر ﴿ ما جعل الله من بحیرة ولا سائبة ولا وصیلة ولا حام ولكن الذین كفروا یفترون علی الله الكذب واكثرهم لا یعقلون ﴾ الله تعالی بحیره وسائبه ووصیله وحامدن برینی امر وتعیین ایتمدی

لكن انلر بوايتدكلرى تحريمى الله تعالى يه نسبت وافترا ايتملريله كافر اولديلر انلرك اكثرى كچمشلرينه تقليد وكمال جهلرندن حلال وحرامى فرق ايتمزلر * دينلديكه عمرو بن لحى عربدن بدى بيوك قبيله يى كه برى قريش ايدى دين اسمعيل عليه السلامدن صرف ايله دين جاهليته دعوت ايدوب بت پرستلكه ترغيب ايلدى وبومذكوردرت حيوانى بووجهله كه بردوه بش ولد طوغروب صكره كى اركك اولسه اول دوه نك قولاغنى ياروب كويا ازاد ايدوب بينمزلر ويوك اورمزلر وسودنى صاغمزلر وانك اسمنى * بحيره * وضعله صاليويررلردى وانلرك برى خسته ياخود غائب اولسه اكر خسته صحت بولسه ياغائبم كلسه بودوه م ازاد اولسون ديو بحيره كبى انى دخى سربست صاليويررلردى انك اسمنى * سائبه * ديرلردى اكر برقيون يدنجى بطنده اركك طوغرسه انى بتلريچون ذبح واكل ايدرلردى اكر ديشى طوغرسه حالى اوزره براغورلردى اكر ايكيز طوغروب برى اركك برى ديشى اولورسه قرنداشنه وصلتيله * وصيله * اسميلة ترك ايدرلردى وبراركك دوه نك صلبندن اون ولدوجوده كلسه انى دخى ركوبدن منع وتسييب ايله * حام * اسمنى وضع ايدرلردى بونلر اول عمرو بن لحيك تعيينى ايدى ﴿ واذا قيل لهم تعالوا الى ما انزل الله والى الرسول قالوا حسبنا ماوجدنا عليه اباءنا اولو كان اباؤهم لا يعلمون شيئا ولا يهتدون ﴾ قچان انلره الله تعالينك كتابنه ورسول الله عليه السلامك سنتنه كلك دينلسه انلر بزه بابالرمزدن بولديغمز دين كفايت ايدر ديرلر آيا انلرك بابالرى برشى بيلمز جهله دن وراه حقه كتمز ضاله دن ايكن انلره اقتدا اولنمق كفايت ايدرمى ﴿ يا ايها الذين آمنوا عليكم انفسكم لا يضركم من ضل اذا اهتديتم الى الله مرجعكم جميعا فينبئكم بما تعملون ﴾ اى مؤمنلر نفسكزك محافظه واصلاحى سزك اوزريكزه در سز طاقتكزجه نهى منكر ايله اهتداده اولديغكزده كمراه كيمسه نك ضلالتى سزه ضرر ويرمز قيامتده جمله كزك رجوعى الله تعالى يه در اعمالكزك خير وشرينى سزه خبرويرر ﴿ يا ايها الذين آمنوا شهادة بينكم اذا حضر احدكم الموت حين الوصية اثنان ذوا عدل منكم او آخران من غيركم ان انتم ضربتم فى الارض فاصابتكم مصيبة الموت تحبسونهما من بعد الصلاة فيقسمان بالله ان ارتبتم لا نشترى به ثمنا ولو كان ذا قربى ولا نكتم شهادة الله انا اذا لمن الآثمين ﴾ اى مؤمنلر سزدن بريكزه موت حاضر اولديغى زمان وصيتكز وقتنده سزدن ايكى عدل صاحبى كيمسه ياخود ملتكز غيريسندن ايكى رجل شاهد طوتك اكر سز يريوزنده سير وسفرده ايكن سزه اسباب موت اصابت ايتسه اول ملتكز غيريسندن ايكى شاهد طوتمق اقتضا ايدرسه انلرى صلاة عصردن ياخود اول شاهدلرك نمازندنصكره توقيف ايدك اكر بوملتكزك غيرى شاهدلردن شك ايدرسكز انلر اكر اقربامزك مالى دخى اولورسه يمينمزى دنيا مالنه بدل ايتمز يعنى مال ميته طمع ايتمز * ديو يمين ايتسونلر والله تعالى نك امرى اولان شهادتى كتم ايتميوز اكر كتم ايدرسك محقيق بز كنهكارلردن اولورز * ديه لر ﴿ فان عثر على انهما استحقا اثما فآخران يقومان مقامهما من الذين استحق عليهم الاوليان فيقسمان بالله لشهادتنا احق من شهادتهما وما اعتدينا انا اذا لمن الظالمين ﴾ اكر اسلامدن غيرى اولان اول ايكى شاهدك سرقه ويمين كذب كبى قباحتلرينه مطلع اولنسه امدى اول ايكى شاهد مقامنه ورثه دن ايكى شاهد قائم اولوب انلر الله تعالى يه يمين ايدرلركه بالله بزم شهادتمز اولكيلرك شهادتندن اصدق وقبول اولنمغله احقدر وبز شهادتمزده حقى تجاوز ايتمدك ايتمش اولسق محقيق بز ظالملردن اولورز ﴿ ذلك ادنى ان يأتوا بالشهادة على وجهها او يخافوا ان ترد ايمان بعد ايمانهم واتقوا الله واسمعوا والله لا يهدى القوم الفاسقين ﴾ اشبو شاهده رد يمين حكمى اقربدركه شاهدلر شهادتلرينى تحريف وخيانتسز وجه حق اوزره ادا ايده لر ياخود انلرك يميننده نصكره مدعينك يميننده انلر خيانتلرينك ويمين كاذبه لرينك ظهوريله رسواى اولمقدن خوف ايده لر الله تعاليدن خوفله خيانت ويمين كاذبه دن صاقنك وامر الهى يى سمع اجابتله ايشيدك الله عظيم الشان خائنلرى ويلان شاهدلرينى طريق جنته هدايت ايتمز * بو اوچ آيت كريمه لرك سبب نزولنده روايت اولنديكه تميم الدارى وعدى ابن حاتم اسلاملرندن مقدم مدينه دن تجارت ايچون شامه كيدركن عمرو بن العاصك مولاسى بديل نام مسلم دخى انلركله بيله كتدى شامه واردقلرنده بديل خسته اولمغله جميع متاعنى بركاغده يازوب تميم وعدى يه بيلدرمكسزين انى بعض متاعنك اراسنه كيزلدى بعده وجعى مشتد اولدقده جميع امتعه سنى تميم وعدى يه تسليم ايدوب مدينه ده اهلنه ويرملرينى اصمرلدى بديل وفات ايتدكده بركمش كاسه ايچنده اوچيوز مثقال كمشنى امتعه سندن اخذله ماعداسنى مدينه يه كتوروب بديلك اهلنه ويرديلر ورثه اول كاغدده محرر كاسه ايله كمشى بولمدقلرنده فى الحال تميم وعدى يه

واروب بو سزه ويرديكى متاعدن مرض موتنده برشى صاتديمى ديديلر آنلر صاتمدى ديديلر ورثه امتعه ايچنده كاغد بولدق بركاسه وايچنده كمش محرر ايدر ديديلر تميم وعدى بزه ويرديكى بودر غيريسنى بيلمزز ديو انكار ايتديلر حضور نبويده مرافعه لرنده انكارلرى اوزره اصرار ويمين ايتملريله سبيللرى تخليه اولندى بعده كاسه انلرك يدنده بولنوب ورثه ايله منازعه اولندقده بز بونى بديلدن صاتون الدق لكن بو اشترامزه شاهد اولمغله اقرار ايتمكى استمدك ديديلر ورثه ينه انلرى پيغمبر عليه السلامه احضارلرنده ﴿ فان عثر ﴾ آيتى نازل اولمغله ورثه نك قومندن عمرو بن العاص ومطلب بن ابى وداعه اول كاسه بديلك ايديكنه شهادت ويمين ايتدكلرندن صكره ورثه يه حكم اولندى بعده تميم الدارى اسلامه كلدكده ديديكه صدق الله ورسوله كاسه يى بن اخذ ايتمشيدم الله تعالينك مغفرتنى طلب ايدرم ديو تقصيرينه معترف ايدى ﴿ يوم يجمع الله الرسل فيقول ماذا اجبتم قالوا لا علم لنا انك انت علام الغيوب ﴾ الله تعالى قيامتده رسوللرى جمع ايدوب سزك امتلريكز دعوتكزده نه شيئه اجابت ايتديلر بيورر انلر سنك بزه بيلديرمديكك شيده هيچ علممز يوقدر غائبلرى كماليله بيلیجى سن سين اجابت وانكار ايدنلرى وقلبلرده مضمرلرى سن اعلمسين ديه لر ﴿ اذ قال الله يا عيسى ابن مريم اذكر نعمتى عليك وعلى والدتك اذ ايدتك بروح القدس تكلم الناس فى المهد وكهلا واذ علمتك الكتاب والحكمة والتورية والانجيل واذ تخلق من الطين كهيئة الطير باذنى فتنفخ فيها فتكون طيرا باذنى وتبرئ الاكمه والابرص باذنى واذ تخرج الموتى باذنى واذ كففت بنى اسرائيل عنك اذ جئتهم بالبينات فقال الذين كفروا منهم ان هذا الا سحر مبين ﴾ ياد ايله شونيكه الله تعالى عيسى عليه السلامه ديه كه سكا نبوتله ووالده نه نساء عالمينه اصفا ايله ويرديكم نعمتى ذكر ايله وسنى جبرائيل عليه السلامله قوتلندردم يا احياى دين كلاميله تأييد ايتدم بشكده طفل ايكن وصكره كمال سنكده ناسله تكلم ايدرسك بو ياشنك كمالى بعد النزول اوله جقدر دينلمش وسكا كتاب وفهم وتورية وانجيل تعليم ايلدم وبنم اذنمله چامور دن قوش صورتنى ياپوب اكا اوفورديككده بنم اذنمله جانلو قوش اولدى وانادن طوغمه كورى وابرشى بنم اذنمله اوكولتدك وموتايى قبوردن ديرى اوله رق بنم اذنمله چقاردك وسن بنى اسرائيله معجزۀ ظاهره لرله كلشيكن سنك قتلكه قصد ايتدكلرنده انلرك شرينى سندن منع ايتدم انلردن كافر اولنلر بو معجزه انجق سحر ظاهردر ديديلر ﴿ واذ اوحيت الى الحواريين ان آمنوا بى وبرسولى قالوا آمنا واشهد باننا مسلمون ﴾ وانى دخى ياد ايله كه عيسى عليه السلامك خاص اصحابى حواريونه پيغمبرلرى لسانيله بكا ورسولم يا عيسايه ايمان كتورملرينى امر ايتدم انلر ايمان كتوردك يا عيسى سن شاهد اولكه بز مسلمرز ديديلر اذ قال الحواريون يا عيسى ابن مريم هل يستطيع ربك ان ينزل علينا مائدة من السماء قال اتقوا الله ان كنتم مؤمنين ﴾ حواريون يا عيسى ابن مريم ربكه دعا ايلسك بزه كوكدن سفره ايچنده طعام كوندرمكه اجابت ايدرميدى ديديلر عيسى عليه السلام اكر سز الله تعالانك قدرتنه وبنم نبوتمه ايمان ايدرسكز بو مثللو سؤال ايتميك الله تعالى دن قورقك ديدى ﴿ قالوا نريد ان نأكل منها وتطمئن قلوبنا ونعلم ان قد صدقتنا ونكون عليها من الشاهدين ﴾ حواريون ديديلركه كرچه قدرت كامله سنده شكمز يوقدر ولكن استرزكه تبركا اندن اكل ايده لم وانك كمال قدرتنى مشاهده ايله قلبلرمز مطمئن اولسون وسن حق تعالى دن صدقله هرنه استرسك ويره جكنى بيله لم وبو معجزاتى يقينا مشاهده ايدنلردن اوله لم * منقولدركه عيسى عليه السلام انلره اوتوز كون صيام امر ايتدى موجبنجه صيام تمامنده ينه بو نيازده اولدقلرنده ﴿ قال عيسى بن مريم اللهم ربنا انزل علينا مائدة من السماء تكون لنا عيدا لاولنا وآخرنا وآية منك وارزقنا وانت خير الرازقين ﴾ عيسى عليه السلام حواريونك بو سؤالده غرض صحيحلرينى كوروب * ديديكه يا الهى يا ربنا كوكدن مائده انزال ايله كه انك نزولى وقتى بزم زمانمزده وبزدنصكره اولانلره عيد اوله وسنك حضرتكدن سنك كمال قدرتنه وبنم نبوتمه برعلامت اوله وبزه اول مائده يى وانك شكرنه توفيق وير زيرا سن رزق ويريجيلرك خيرلوسى ورزقك خالقى سك ﴿ قال الله انى منزلها عليكم فمن يكفر بعد منكم فانى اعذبه عذابا لا اعذبه احدا من العالمين ﴾ الله تعالى بيورديكه بن اول مائده يى سزه انزال ايديجيم كيمكه سزدن بو مائده نك نزولندنصكره كافر اولورسه اكا برعذابله عذاب ايدرمكه عالملردن بركيمسه يه اول عذابى ايتميم * اول عذاب خنزير صورتنه مسخ اولدقلريدر * روايت اولنديكه اول مائده ايكى بلوت ارسنده برسفره ايدى نظر ايدرلركن اوكلرينه اينوب وضع اولندى عيسى عليه السلام اغليه رق الهى بنى شاكرلردن ايله الهى مائده يى عالملره رحمت ايله عقوبت ايتمه ديو قالقوب آبدست الدى ونماز قلوب بكا ايله بسم الله خير الرازقين ديوب اوزرندن منديلنى آچدقده

سفره‌ده پولسزو قلچقسز یاغ طملر پشمش بالق وباشی طرفنده طوز وقویروغی طرفنده سرکه واطرافنده پراسه‌دن غیری
جمله سبزوات وارایدی وبش عدد بوقفه اککی اولمغله برینك اوزرنده زیتون ایکیجینك اوزرنده بال اوچنجینك اوزرنده یاغ
دردنجینك اوزرنده پیاز بشنجینك اوزرنده پاصدرمه وارایدی حواریوندن شمعون دیدیکه یاروح الله بونلر دنیا طعامندنمی
یا آخرت طعامندنمیدر عیسی علیه السلام هیچ برندن دکلدر بلکه الله تعالی انی قدرتیله اختراع ایتمشدر دیدی امدی استدیککزی ییك
والله تعالی‌یه شکر ایدك که نعمت زیاده اوله بعده انلر یاروح الله بو علامتدن بشقه بزه برنشان دخی کوستریدك دیدیلر اولدخی
اول بالغه الله تعالینك اذنیله دیریل دیمکله فی الحال بالق حرکته باشلدی بعده ینه اولکی کبی اول دیدکده پریان اولدی
کون آشوری قرق کون نازل اولوب اندن جمله اکل ایدرلردی زوال وقتنده اوکلرندن اوچوب انلر باقوب قالورلردی
بیك اوچیوز کیمسه اندن اکل ایدوب اول طعامه قطعا نقصان کلمشدر اکل ایدنلرك فقراسی غنی ومریض وعلیللری افاقت
بولوردی بعده الله تعالی عیسی علیه السلامه وحی ایلدیکه بنم مائده‌می فقرایه ویر اغنیایه ویرمه دیو بوحکمدن ناس مضطرب
ومائده‌ده شك وسحره حمل ایتملریله سکسان اوچ کیمسه خنزیر صورتنه مسخ اولنوب اوچ کون صکره جمله‌سی فوت اولدیلر
﴿ واذ قال الله یاعیسی ابن مریم ءانت قلت للناس اتخذونی وامی الهین من دون الله قال سبحانك مایکون لی ان اقول مالیس لی
بحق ان کنت قلته فقد علمته تعلم مافی نفسی ولا اعلم مافی نفسك انك انت علام الغیوب ﴾ ویاد ایله که الله تعالی عیسی
علیه السلامه قیامتده دیه‌که سن ناسه الله تعالیدن غیری بنی ووالده‌می دخی اله اتخاذ ایدك دیدکمیدی عیسی علیه السلام
دیه‌که یاالهی الوهیتده سکا شریك بولنمقدن سنی تنزیه ایدرم که حق اولمیان سوزی سویلمك بکا لایق اولماز اکر بن اول کلامی
دیمش اولسم سن انی بیلورسن نفسمده اعلان واخفا ایلدیکمی بیلورسین اما سن ذاتکده اخفا ایدوب بکا بیلدرمدیککی بن بیلم
تحقیق سن غائبلری کمالیله بیلیجی سین ﴿ ماقلت لهم الا ماامرتنی به ان اعبدوا الله ربی وربکم وکنت علیهم شهیدا مادمت فیهم فلما
توفیتنی کنت انت الرقیب علیهم وانت علی کل شیء شهید ﴾ بن انلره انجق سنك بکا امر ایتدیککی توحیدی که بنم ربم وسزك ربکز اولان
الله تعالی‌یه عبادت ایدك دیدم وبن انلرك مادام ایچلرنده اولدقجه اوزرلرینه نکهبان وحاللرینه مراقب ایدم چونکه بنی سمایه
رفعله توفی ایتدك سن انلرك اوزرلرینه رقیب وحاضر واحواللرینه ناظر وجمله بنم وانلرك مقاله‌سنه مطلع واعماللرینه مراقبسین
﴿ ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزیز الحکیم ﴾ اکر سن انلره عذاب ایدرسك انلر سنك حکمکده قوللرکدر
واکر انلر توبه ایدوب وایمان کتوروب انلری مغفرت ایدرسك تحقیق سن عذاب وعقابه قادر وغالب وعفوو مغفرته حاکم وعالمسین
﴿ قال الله هذا یوم ینفع الصادقین صدقهم لهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا رضی الله عنهم ورضوا عنه ذلك الفوز
العظیم ﴾ الله تعالی بیورر بوکون اولکوندرکه صادقلرك دنیاده واقع اولان صدقلری انلره فائده ایدر انلر ایچون اشجاری
التندن انهار جاری جنتلر واردر وانلر انده ابدی دائملردر الله تعالی طاعتلریله انلردن راضی اولدی وانلر دخی الله تعالانك
کرمنه نیل ایله اندن خوشنود اولدیلر بوخوشنوداق بیوك تجارتدر ﴿ لله ملك السموات والارض ومافیهن وهو علی کل شیء قدیر ﴾
کوکلرك ویرلرك وانلرده اولان مخلوقاتك پادشاهی الله عظیم الشاندر اول الله تعالی ایجاد وعدمدن هرشیئه قادردر

فهرست الجلد الاول من ترجمة تفسیر تبیان

فهرست الجلد الاول من تفسیر المواکب

الجلد الثانی

من تفسیر تبیان وتفسیر مواکب

ناشری
محمد مهدی

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتنامه‌سیله ﴿ عارف ﴾ افندی
مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

سنه ١٣٢٣

تفسير تبيان

تفسير مواكب

(سورة الانعام مكية وهى مائة وخمس وستون آية)

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

(الحمد لله الذى خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور ثم الذين كفروا بربهم يعدلون) جميع حمد وثنا الله تعالايه احق وراجعدركه سموات وارضى خلق ايلدى وظلمات ونورى يعنى كيجه وكوندز وجهل وعلم وضلالات وهدايت كبيلرى پيدا وايجاد ايلدى بو آيات وقدرتى مشاهده‌دن صكره انلر ربلرينه بتلرى عديل وتوحيد وتحميددن عدول ايله كافر اولديلر (هو الذى خلقكم من طين ثم قضى اجلا واجل مسمى عنده ثم انتم تمترون) اول الله تعالاكه سزى ابتدا بالچقدن خلق ايتدى صكره اجل موتى قضا ايلديكه قيامتده قيامكز اجلى دخى اكا قريب وانك عندنده‌در بوجهتله خلقك بدايت ومعادى ثبوتندنصكره بعث خصوصنده شك ايدرسز

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة الانعام وهى خمس وستون ومائة آية مكية

الا * وماقدر الله * دن اوچ آيت تمامنه دكين ودخى * قل تعالوا * دن * لعلكم تتقون * دكين مدنيه‌لردر دينلديكه سورۀ انعام مكه‌ده كيجه نازل اولوبدر بيله‌سنجه يتمش بيك ملك دخى تسبيح وتحميدله نزول ايدوب خافقين بيننى سد ايتديلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انى كوريجك * سبحان ربى العظيم * ديو سجده‌يه واردى مرفوعا مرويدركيم بركمسنه‌كه سورۀ انعامى اوقويه اول كونده وكيجه‌ده يتمش بيك ملك اكا صلاة ايدر

بسم الله الرحمن الرحيم

(الحمد لله الذى خلق السموات والارض) الله تعالى حضرتلرى حمد اولنمغه احقدركه سموات وارضى اول خلق ايلدى * كعب الاحبار ايدر توراتك اول آيتى اشبو آيتدر وآخر آيتى * الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا * آيتيدر الله تعالى حمدى عبادينه تعليم ايچون نفسيچون حمدى اثبات ايتدى يعنى سموات وارضى خلق ايدن الله تعالى يه حمد ايدك اول ايكيسى عباده كورينن مخلوقاتك اعظمى وعباديچون عبر ومنافع مجمعى اولديغيچون ذكرلرى تخصيص اولندى (وجعل الظلمات والنور) ودخى اول الله تعالى ظلمات ونورى انشاء ايتدى * واقدى ايدر اشبو آيتدن ماعدا (اتمشيدى)

(وهو الله فى السموات وفى الارض يعلم سركم وجهركم ويعلم ماتكسبون) سموات وارضده معبود بالحق يالكز اول بر الله تعالادر اعمالكزك وقلبكزده اولنك كيزلو وآشكاره‌سنى وخير وشردن كسب ايتديكزى بيلور انلرك مجازاتنى ويرر (وما تأتيهم من آية من آيات ربهم الا كانوا عنها معرضين) ٣ هر بار انلره آيات قرآنيه‌دن بر آيت و معجزه‌لردن بر معجزه كلسه آنجق انلر اندن اعراض ايدوب انكارده اولديلر (فقد كذبوا بالحق لما جاءهم فسوف يأتيهم انبؤا ما كانوا به يستهزؤن) اعظم معجزه اولان قرآن كريم آنلره كلدكده آنى دخى تكذيب ايتديلر يقينده اول استهزا ايتدكلرى شيئك خبر وجزاسى انلره ظاهر اولور (الم يروا كم اهلكنا من قبلهم من قرن مكناهم فى الارض مالم نمكن لكم وارسلنا السماء عليهم مدرارا وجعلنا الانهار تجرى من تحتهم فاهلكناهم بذنوبهم وانشانا من بعدهم قرنا آخرين) ايا كورمديلر و بيلمديلر ميكه بز قوت قاهره‌مزله انلردن مقدم نيجه قرن اهلنى هلاك ايتدك قرن لفظى وقتلرنده پيغمبر بولنان زمان ياخود اهاليسى يتمش سكسان سنه عمر سورنلر اوله انلرى بز يريوزنده تمكين وقوت ووسعتله مقرر ايتدك كه سزه اول قدر تمكين وقدرتى ويرمدك وآنلره محتاج اولدقلرنده پيدرپى يغمور ايندردك وآنلرك بوستان و قصرلرى التندن جارى نهرلر قيلدق آنلرك عدم تشكرلرى ونعمتلره كفرانلرى سببيله بز انلرى هلاك ايتدك صكره انلرك يرينه بدل قرن آخر خلق ايتدك (ولو نزلنا عليك كتابا فى قرطاس فلمسوه بايديهم لقال الذين كفروا ان هذا الا سحر مبين)

قرآنده ذكر اولنان ظلمات ونورله مراد كفر وايماندر امابو آيتده‌كى ايله مراد ليل ونهاردر دينلديكه يعنى الله تعالى سموات وارضى خلق ايتدى حالبوكه اندن اول ظلمات ونورى انشا ايتمشيدى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان الله خلق خلقه فى ظلمة ثم القى عليهم من نوره فمن اصابه من ذلك النور اهتدى ومن اخطأه ضل * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر حق جل وعلا مخلوقاتى ظلمتده خلق ايدوب اوزرلرينه نورندن القاء ايتدى اول كمسنه‌يه كه اول نوردن اصابت ايتمشدر هدايته ايردى اصابت ايتميان ضلالتده قالدى (ثم الذين كفروا بربهم يعدلون) اشبو بياندنصكره كافرلر رب تعالى يه اوثانى عديل ايدرلر دينلديكه يعنى رب تعالى عبادينه ويرديكى نعمتلر اوزره حمد اولنمغه حقيق ايكن كافرلر اول نعمته كفران ايدرلر وياخود حق تعالى اشبو اشيايى انلرك تكون وتعيشلرينه اسباب قيلديغى حيثيتله حق انك اوزرينه حمد اولنوب كافر اولمامق ايكن انلر اندن عدول ايدوب شول برشيئه قادر اولميان شيئى اكا مساوى ايدرلر (هو الذى خلقكم من طين) اول الله تعالى سزك ابتداء خلقكزى طيندن ايتدى زيرا آدم عليه السلامكه اصل بشردر اندن خلق اولنوبدر وياخود اتاكز آدمى طيندن خلق ايتدى * روايت اولنديكه حق جل وعلا آدم عليه السلامى خلق اراده ايتديكنده جبرائيل عليه السلامى يره كوندرديكه اندن برمقدار تراب كتوره يرديديكه سندن الله تعالى يه استعاذه ايدرينكه بندن برشئ اكسلده‌سن اويله اولسه جبرائيل عليه السلام اندن برشئ آلمقسزين حق تعالى يه رجوع ايتدى يارب سكا استعاذه ايديجك اكا تعرض ايتمكه تأدب ايتدم ديو اعتذار ايتدى بعده ميكائيل عليه السلامى كوندردى اولدخى جبرائيل عليه السلام كبى استعاذه اولنيجق انجلين ايتدى بعده عزرائيل عليه السلامى كوندروب ير اندن دخى استعاذه ايديجك اول اكا ديديكه بندخى الله تعالى يه استعاذه ايدرين‌كه انك امرينه مخالفت ايدم ويرك بيضاء وسوداء وحمراسندن آلدى اول اجلدن بنى آدمك الوانى مختلف اولدى بعده‌انى صويك طتلوسى وآجيسى وطوزليسيله يوغردى بنى آدمك اخلاقى اولسببدن مختلف اولدى الله تعالى عزرائيل عليه السلامه ديديكه جبرائيل وميكائيل عليهما السلام يره مرحمت ايدوب سن ايسه مرحمت ايتمدك ايمدى بوكتورديكك ترابدن خلق ايده‌جكم خلق ارواحنى قبض ايتمكه سنى تسليط ايتدم ابو هريره رضى الله تعالى عنه ايدر حق جل وعلا آدم عليه السلامى خلق ايديجك ترابى طين بعده حما مسنون ايتدى بعده خلق وتصوير ايتدى بعده ترك ايدوب حتى كه صلصال اولدى بعده اكا روح نفخ ايتدى (ثم قضى اجلا واجل مسمى عنده) بعده اجل موتى قضاء ايلدى واجل وقيامت انك عندنده‌در * دينلديكه اجل اول خلق اولنديغندن موتنه دكيندر واجل ثانى موتدن بعثنه دكيندر زيرا اجل آخر مدته اطلاق اولنديغى كبى جمله‌سنه دخى اطلاق اولور وياخود اجل اول نوم وثانيسى موتدر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر هركسنه‌نك ايكى اجلى واردر برى موتنه دكين وبرى بعثنه دكيندر اكر صالح تقى اولوب صلهء رحم قيلورسه اجل بعثندن اجل عمرينه آرتوريلور واكر فاجر اولور ورحمدن كسيلورسه اجل عمرندن اكسلديلوب اجل بعثنه آرتوريلور مجاهد ايدر اجل اول دنيادر واجل ثانى اجل آخرتدر * دينلديكه انك ايكيسى

اکر بز سکا کاغدده یازیلو کتاب ایندیروب انلر اللریله یاپشه‌لردی آنلردن کافر اولنلر تعندلرندن بو انجق سحر ظاهردر
دیرلر ایدی نضر بن حارث ونوفل بن خویلد وابن ابی امیهٔ مخزومی حضور نبوی‌یه کلوب یامحمد سن بزه کوکدن
درت ملك ایله ایچنده سنك رسالتك مندرج بر کتاب کتورمینجه ٤ بز سکا ایمان ایتمیز دیملریله بو آیت کریمه
نازل اولدی دینلدی ﴿ وقالوا لولا انزل علیه ملك ولو انزلنا ملكا لقضی الامر ثم لا ینظرون ﴾ کافرلر نولیدی محمده ملك نزول ایدیدیکه آنك نبی ایدوکنی بزه سویلییدی دیدیلر اکر بز آشکاره ملك کوندریدك انلر ایسه ایمانه کلمسه‌لردی جمله خلقك هلاکنه البته حکم جاری اولوردی وطرفة العین قدر وقت عذابلرینه مهلت ونظر اولنمزدی ﴿ ولو جعلناه ملكا لجعلناه رجلا وللبسنا علیهم مایلبسون ﴾ اکر اول رسولی بز ملك کوریدك البته رجل صورتنده ایدردك وآنی انلرك کیدکاریله البته ستر ایدردك * زیرا بنی آدم ملائکه‌یه نظره تحمل ایده‌مزکه جبرائیل علیه السلام افندمز علیه السلامه دحیة الکلبی صورتنده کوروندی * بوتقدیرجه رجل صورتنده ملك رسول کلسه ینه بو دخی بزم کبی بشردر دیو خذلانلری مشتد اوله‌جق ایدی ﴿ ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزؤن ﴾ سندن مقدم کچن رسوللر ﴿ هذا ﴾
دخی استهزا اولندیلر آنلردن رسوللری استهزا ایدنلری جزالری اوله‌رق بلا وعذاب احاطه ایلدی ﴿ قل سیروا
فی الارض ثم انظروا کیف کان عاقبة المکذبین ﴾ دیکه یریوزنده کزك صکره نظر ایدك که رسوللری تکذیب ایدنلرك

دخی بردر یعنی الله تعالی اعمالیکز ایچون مدت قیلوبدرکه اکا منتهی اولورسز واجل مسمی ایسه انك عندنده‌در انی اندن غیری احد بیلمز ﴿ ثم انتم تمترون ﴾ بوندنصکره بعثده شك ایدرسز یعنی انلری واصوللرینی خلق ایدن وآجاللرینه دکین دیرکورن وموادلرین خلق وجمع ایدن وانده حیاتی ایداع ایدوب دیلدیکی دکلو زمان دنیاده ابقا ایلین الله تعالی ایدوکی ثابت اولیجق ایکنجی کره اول موادی جمع واحیایه قادر ایدوکی بالطریق الاولی ثابت اولوب انده شك اولنمز آیت اولی توحیده دلیلدر وآیت ثانیه بعثه دلیلدر ﴿ وهو الله فی السموات وفی الارض ﴾ اول الله تعالی سموات وارضده معبود بالحق در وغیری دکل ﴿ یعلم سرکم وجهرکم ﴾ اعمالکزك سرینی وجهرینی بیلور انك عندنده سر وجهر مساویدر ﴿ ویعلم ماتکسبون ﴾ خیر وشردن ایشلدیککزی دخی بیلور انك اوزره جزا ایدر ﴿ وما تأتیهم من آیة من آیات ربهم الا کانوا عنها معرضین ﴾ هربارکه انلره آیات قرآنیه‌دن برآیت ویا ادله‌دن بردلیل ویا معجزاتدن برمعجزه کتورسك الا انلر اندن اعراض ایدوب اکا نظر ایتمدیلر ﴿ فقد کذبوا بالحق لما جاءهم ﴾ انلر آیاتك کلمندن اعراض عادتلری اولمغین قرآن دخی انلره کلدیکنده آنی تکذیب ایتدیلر حالبوکه اول اعظم آیاتدر اویله اولسه انك غیرینی تکذیبلری اظهر اولور ﴿ فسوف یأتیهم انباء ما کانوا به یستهزؤن ﴾ انلره استهزالرینك اخباری وجزاسی عذاب نزولی عندنده دنیاده وآخرتده ظاهر اولیسردر ﴿ الم یروا کم اهلکنا من قبلهم من قرن ﴾ اهل مکه نظر اعتبار ایله نظر ایتمزلرمیکه انلردن اول نیجه قرن اهلنی بز اهلاك ایتدك قرنك معناسنده علماء اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیکه اول ناسك اغلب اعماری مدتیدرکه اول یتمش ییلدر ویا سکسان ییلدر دینلدیکه قرن شول عصر اهلیدرکه انده نبی ویا علمده فایق کیمسه اوله اول عصرك مدتی کرکسه قلیل ویا کثیر اولسون ﴿ مکناهم فی الارض ﴾ که بز انلری یریوزنده تمکین وتقریر ایتدك ویا بز انلره قوی وآلاتدن انده انواع تصرفله تمکن ایده‌جك اشیایی ویردك ﴿ مالم نمکن لکم ﴾ که بز انلر دکلو یا اهل مکه سزی انده تمکین وتقریر ایتمدك ویا انلره ویردیکمز قوی والات تمکننی سزه ویرمدك ﴿ وارسلنا السماء علیهم مدرارا ﴾ وانلره یغموری حاجتلری وقتنده متتابعا ایندردك ﴿ وجعلنا الانهار تجری من تحتهم ﴾ وانلرك ریاض وبساتینلرنده تحتلرندن جاری اولور نهر قیلدق حتی‌که انهار واثمار بیننده خصب وریفدن تعیش ایتدیلر ﴿ فاهلکناهم بذنوبهم ﴾ انلر ایسه اشبو نعمتلر اوزره الله تعالی‌یه شکر ایتمیوب کفر ایدیجك اول کفرانلری سببیله بز انلری اهلاك ایتدك ﴿ وانشأنا من بعدهم قرنا آخرین ﴾ وانلردنصکره انلرك یرینه قرن آخرینی بدل خلق ایتدك یعنی الله تعالی سزدن اول عاد وثمود وامثالی کبی اقوامی اهلاك ایدوب مکانلرینه اقوام آخرینی انشاء وایجاد وانلرله تعمیر بلاد ایتدیکی کبی قادردرکه کفر وشرك اوزره اصرار ایدرسه‌کز انلره ایرکوردیکی مصائبی سزه دخی ایرکوره ﴿ ولو انزلنا علیك کتابا فی قرطاس فلمسوه بایدیهم ﴾ اکر بز سکا کاغده یازیلو

عاقبتلری نیجه اولدی ﴿ قل لمن ما فی السموات والارض قل لله کتب علی نفسه الرحمة لیجمعنکم الی یوم القیمة لاریب فیه
الذین خسروا انفسهم فهم لا یؤمنون ﴾ سموات وارضده ملکیت وخالقیت کیمك ایچوندر دیو سویله اکر جواب ویررلر
ایسه فبها والا سن دیکه الله تعالی ٥ ایچوندر فضل وکرمندن قوللری ایچون قبول توبه وعفو معصیت
رحمتنی نفسی اوزره التزام ایتدی البته والبته سزی قیامته دك قبورده جمع ایدرکه آنده شك وشبهه یوقدر شونلرکه سرمایه‌لری اولان نفسلرندکی فطرات اصلیه وعقل سلیمه‌لرینی ضایع ایتدیلر آنلر ایمانه کلمزلر ﴿ وله ما سکن فی اللیل والنهار وهو السمیع العلیم ﴾ کیجه وکوندزده سکون وحرکتده اولنلر انکیچوندر یعنی مالك زمان ومکان اودر الله تعالی جمله‌نك اقوالنی ایشیدیجی واحوالنی بیلیجیدر ﴿ قل اغیر الله اتخذ ولیا فاطر السموات والارض وهو یطعم ولا یطعم قل انی امرت ان اکون اول من اسلم ولا تکونن من المشرکین ﴾ دیکه بن الله تعالی‌دن غیری‌یی دوست طوتارمیم که سموات وارضی ایجاد ایدیجی اولدر وخلقه رزق ویروب اطعام ایدن اولدر یوخسه خلقك رزقنه محتاج دکلدر دیکه اسلامده سابق واولکی اولمغلغم بکا امر اولندی وبکا زنهار مشرکلردن اولمه دینلدی
﴿ قل انی اخاف ان عصیت ربی عذاب یوم عظیم ﴾ دیکه اکر بن ربمه عصیان ایدرسم قیامتده‌کی عذاب عظیمدن
قورقارم ﴿ من یصرف عنه یومئذ فقد رحمه وذلك الفوز المبین ﴾ برکیمسه‌دنکه قیامتده عذابی صرف اولنه * یعنی
دوندریلوب دفع اوله * تحقیق اکا کرم ورحمت بیورلمشدر ایشته بو کرم آشکاره نجاتدر ﴿ وان یمسسك الله بضر فلا

کتاب ایندیروب انلر آنی شکلری ازاله‌سیچون اللریله لمس ایتسه‌لر ﴿ لقال الذین کفروا ان هذا الا سحر مبین ﴾ انلردن کافر اولانلر تعنت وعناد ایدوب بو دکل الا سحر ظاهردر دیه‌لردی ﴿ وقالوا لولا انزل علیه ملك ﴾ وکافرلر دیدیلرکه نه اولیدی محمد علیه السلام قتنه ملك نزول ایدیدی وانك نبی ایدوکن بزه سویلییدی ﴿ ولو انزلنا ملكا لقضی الامر ثم لا ینظرون ﴾ اکر بز انلره اقتراحلری سببیله آشکاره ملك ایندیروب آنلر ایسه ایمانه کلمسه‌لردی انلره عذاب واجب اولوب امرلرندن فراغ ایدیلیدی طرفة العین دکلو زمان عذابلری تأخیر اولنمییدی زیراکه امم سابقه‌ده سنة الله انك اوزره جاری ایدیکه قچان کفار برآیتی اقتراح ایدوب نازل اولسه بعده اکا ایمان کتورمسه‌لر عذابلری استئصال اولوردی ﴿ ولو جعلناه ملكا لجعلناه رجلا ﴾ واکر انلرك اقتراحیله آشکاره سکا ملك انزال ایتسیدك ویاخود رسالتله انلره ملك کوندرسیدك بز اول ملکی رجل آدمی صورتنده ایدیدك زیراکه بنی آدم ملائکه‌یه نظره استطاعت ایده‌مز اول اجلدن جبرائیل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دحیة الکلبی صورتنده کلوردی وداود علیه السلامه کلن ایکی ملك ایکی رجل صورتنده کلمشیدی ﴿ وللبسنا علیهم ما یلبسون ﴾ وانلرك نفسلری اوزره خلط ایتدکلری شیئی بز انلره خلط ایدوب بو ملکمیدر ویا آدممیدر دیو شك ایده‌لردی وانکله خذلانلرین ارتوره‌لردی ﴿ ولقد استهزئ برسل من قبلك ﴾ یا محمد قومك سنی استهزاء ایتدیکی کبی سندن اول کچن مرسللر دخی اولندیلر ﴿ فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزؤن ﴾ انلردن رسوللری استهزاء ایدنلره اول استهزالرینك جزاسی اولان عذاب ونقمت آنلری احاطه ایتدی ﴿ قل سیروا فی الارض ثم انظروا کیف کان عاقبة المکذبین ﴾ دیکلکه یریوزنده سیر ایدك بعده نظر ایدك که مرسلینی تکذیب ایدنلری الله تعالی عذاب استئصال ایله نیجه هلاك ایتمشدرکه انکله معتبر اوله‌سز دینلدیکه تجارت وغیر ایچون سیری مباح ایدوب آثار هالکینه نظر وجوبی اقامت ایدك ﴿ قل لمن ما فی السموات والارض قل لله ﴾ دیکلکه سموات وارض وایکیسنده اولان اشیانك خالقی وملکی کیمکدر جواب ویررلرسه فبها والا سن جوابه متعین اولیجق دیکلکه کلیسی الله تعالینکدر ﴿ کتب علی نفسه الرحمة ﴾ الله تعالی فضل واحسانندن رحمتی نفسی اوزره الزام ایلدیکه اول رحمت دنیویه واخرویه‌یه عامدر واول رحمتندرکه معرفتنه هدایت ایدر ونصب ادله وانزال کتب ایله توحیدین بیلدیرر وکافرلره موتلرینه دکین مهلت ویرر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لما قضی الله الخلق کتب کتابا فهو عنده فوق العرش ان رحمتی سبقت غضبی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر حق جل وعلا خلقك امرینی قضا ایدیجك فوق العرش عندنده کتاب کتب ایتدیکه بنم رحمتم غضبمی سبق ایدوبدر ﴿ قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان لله تعالی مائة رحمة واحدة بین الجن والانس والبهائم والهوام فبها یتعاطفون وبها یتراحمون وبها یتعاطف الوحوش علی اولادها وآخر تسعا وتسعین رحمة

كاشف له الا هو وان يمسسك بخير فهو على كل شئ قدير ﴾ اكر الله تعالى سكا بر مرض يافقر وسائر كبي بر ضرر ايرشدرسه ينه حق تعالى دن غيرى انى كشف ودفع ايدر اولماز واكر بر خير ايله طوقنسه اول هرشيئه قادردر خير وشردن ديلديكنى خلق ايدر ﴿ وهو القاهر فوق عباده ٦ وهو الحكيم الخبير ﴾ اول الله تعالى مقتضاى حكمتى حسبيله قوللرى اوزرينه غلبه وقهر ايله متصفدر تدبيرنده حكيم وقوللرينك احوال خفيه سنه خبيردر ﴿ قل اى شئ اكبر شهادة قل الله شهيد بينى وبينكم واوحى الى هذا القرآن لانذركم به ومن بلغ ائنكم لتشهدون ان مع الله آلهة اخرى قل لااشهد قل انما هو اله واحد واننى برئ مما تشركون ﴾ ديكه شهادتده يك بيوك شئ قنغيسيدر * جواب ويرمزلرسه * سن ديكه بنمله سزك بينكزده الله تعالى بيوك شاهددركه بو قرآن عظيم اى اهل مكه سزى وهر كيمه بالغ اولورسه انلرك مخالفت ايدنلرينى عذاب اللهله قورقوتمق ايچون بكا وحى اولندى عجبا سزلر الله تعالى ايله دخى الاهلر واردر ديو شهادت ايدرميسز * بن شهادت ايتمم دى * ديكه الله تعالى انجق بردر وبن سزك عبادت ايتديككز اصنام وسائرى اكا شريك طوتمقدن برى وبيزارم * منقولدركه سفهاى قريش ديديلركه يامحمد احبار يهود وعلماى نصاريدن سنك صفتكى كتابلرنده كورمشلرمى ديو سؤال (وان) ايتدك انكار ايتديلر شمدى سنك رسالتكه وكتابكك حق اولديغنه شاهد كوسترملوسن ديدكلرنده بو آيت كريمه انزال اولندى ﴿ الذين آتيناهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون ابناءهم الذين خسروا انفسهم فهم لايؤمنون ﴾ شونلركه بز

يرحم بها عباده يوم القيامة * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالينك يوز رحمتى واردر انك برينى دنياده جن وانس وبهائم وهوام بيننده قسمت ايتدى انكله بربرلرينه تعاطف وتراحم ايدرلر حتى وحوش انكله اولادلرينه تعاطف ايدرلر وطقسان طقوز رحمتى ايسه يوم قيامته اليقويدر تاكه انكله عبادينه رحمت ايده عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمه بر سبى كتوردى كوردككه ارالرنده بر مرأه امزكلودر هرجانبه باقوب كيدر اول حالتده سبيك اراسنده بر صبى كوردى مكر اول انك ولدى ايمش سكيردهرك يانه واردى وبغرينه باصوب امزردى پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم صحابه يه خطاب ايدوب ديديكه ظن ايدرميسزكه بو مرأه ولدنى ناره طرح ايده حالبوكه انى اكا طرح ايتمكه قادردر ديديلركه هيچ اولورميكه كشى ولدين ناره طرح ايده * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايتدى ايمدى بيلك كه * الله ارحم بعباده من هذه بولدها * اشبو مرأه نك ولدينه مرحمتندن الله تعالينك عبادينه رحمتى زياده در ﴿ ليجمعنكم الى يوم القيمة لاريب فيه ﴾ الله تعالى يوم قيامته دكين سزى قبورده جمع ايديسردركه اول يومك حقيقتنده ريب يوقدر ﴿ الذين خسروا انفسهم فهم لايؤمنون ﴾ شونلركه رأس ماللرى فطرت اصليه يى وعقل سليمى تضييعله كنديلره زيان ايتديلر انلر ايمانه كلمزلر زيرا عقللرين حواسه اتباع وتقليده انهماك ونظرلرين اغفاللرى انلرى كفر اوزره اصرارى وايماندن امتناعى تأديه ايتدى ﴿ وله ما سكن فى الليل والنهار ﴾ اول الله تعالينكدركه هر شئ كه ليل ونهارده سكون ويا تحرك ايدر ديلديكه هرشئ كيم اوزرينه شمس طلوع وغروب ايدر اول ليل ونهار ساكنلرندندر ديلديكه انكله مراد ارضده اولان اشيانك جميعيدر وياخود معناسى اوزرينه ليل ونهار مرور ايدن هرشئ اول الله تعالينكدر ﴿ وهو السميع العليم ﴾ الله تعالى انلرك اقوالن ايشيدر وافعاللرين بيلور ﴿ قل اغير الله اتخذ وليا ﴾ ديكل كه الله تعالينك غيرينى ولى معبودمى اتخاذ ايدرين ﴿ فاطر السموات والارض ﴾ كه اول سموات وارضك خالق ومبدع ومبدئيدر ﴿ وهو يطعم ولا يطعم ﴾ اول خالقه رزق ويرر يوخسه خلق اكا رزق ويرمز ﴿ قل انى امرت ان اكون اول من اسلم ﴾ ديكل كه بن امر اولندمكه اشبو امتدن امر اللهه اول بن استسلام ايدر اولم زيرا پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم دينده امتنك سابقيدر ﴿ ولا تكونن من المشركين ﴾ وبكا زنهار مشركلردن اولمغل ديلندى ﴿ قل انى اخاف ان عصيت ربى عذاب يوم عظيم ﴾ ديكل كه اكر بن ربم جل شانه يه عصيان ايدرسم قورقارينكه يوم قيامتده عذابه ايرشم ﴿ من يصرف عنه يومئذ فقد رحمه ﴾ بر كسه كه يوم قيامتده انده عذاب صرف اولنه حق تعالى اكا رحمت وانعام ايتمشدر ﴿ وذلك الفوز المبين ﴾ اشبو صرف ويا رحمت نجات بينه در ﴿ وان يمسسك الله بضر فلا كاشف له الا هو ﴾ اكر الله تعالى سنى بليه ويا نكبه ايله مس ايتسه انى ينه الله تعاليدن غيرى دفع ايدر اولمز

انلره كتاب ويردك كتابلرنده حليه ووصفيله رسول خدايى كندو اوغللرينى بيلدكلرى كبي بيلورلر مشركين واهل كتابدن شونلركه شرك وانكارى ارتكابله نفسلرينه زيان ايتديلر انلر ايمانه كلمزلر ﴿ ومن اظلم ممن افترى على الله كذبا او كذب باياته انه لايفلح الظالمون ﴾ ٧ الله تعالى يه كذب وافترا ايله الوهيتده اكا غيرى يى اشراك ايدندن وقرانى تكذيب ايدندن اظلم واكفر كيم اولور تحقيق بو ظالم وكافرلر فلاح بولمزلر ﴿ ويوم نحشرهم جميعا ثم نقول للذين اشركوا اين شركاؤكم الذين كنتم تزعمون ﴾ يوم قيامتده بز مشركلرى واصناملرينى جمع ايدوب مشركلره قنى الله تعالى يه شريك زعم ايتديككز الهه لريككز ديرز ﴿ ثم لم تكن فتنتهم الا ان قالوا والله ربنا ما كنا مشركين ﴾ بوندن صكره خلاصلر ايچون اعتذار وجوابلرى اولميوب انجق والله ياربنا بز مشركلردن اولمدق ديه لر ﴿ انظر كيف كذبوا على انفسهم وضل عنهم ما كانوا يفترون ﴾ نظر ايله كه نيجه شركدن تبرى ايله اعتذار باطل ايدوب نفسلرى اوزرينه كذب ايدرلر والوهيتله الله تعالى يه شريك وافترا ايتدكلرى اصناملرى انلردن غائب اولورلر ﴿ ومنهم من يستمع اليك وجعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفى اذانهم وقرا وان يروا كل آية لايؤمنوا بها حتى اذا جاؤك يجادلونك يقول الذين كفروا ان هذا الا اساطير الاولين ﴾ مشركلردن بعضيلرى سنك قرآن اوقوديغكى دكلرلر انى فهم ايتمكه انلرك قلبلرينه پردهلر وقولاقلرينه ثقلت وصاغرلق وضع ايتدك اكر استدكلرى معجزه نك جملهسنى كورسهلرده دخى ايمان ايتمزلر حتى سكا كلسهلر سنكله مجادله ايدرلر اول كافرلر بو انجق مقدم كلنلرك

﴿ وان يمسسك بخير فهو على كل شئ قدير ﴾ واكر اول سنى عافيت وصحتله مس ايدرسه اول هرشيئه قادردر خير وضرردن ديلديكن ايركورر ﴿ وهو القاهر فوق عباده ﴾ اول الله تعالى عبادى اوزره مقتضاى حكمتى حسبنجه نفع وضرردن امورلرى تدبيرينه غلبه وقدرتله متصفدر ﴿ وهو الحكيم الخبير ﴾ اول الله تعالى امر وتدبيرنده حكيم وعبادنك خفاياى احوالنه خبيردر ﴿ قل اى شئ اكبر شهادة ﴾ قريش ديديلركه يامحمد سنك شانكدن يهود ونصارايه سؤال ايتدك انلر ايسه كتابلرنده سنك ذكر وصفتك يوقدر ديو خبر ويرديلر ايمدى سنك رسول الله ايدوككه شهادت ايدر بزه شاهد كوستركل حق جل وعلا ايتدى سن انلره ديكل كه قنغى شئ شهادتده اكبردر جواب ويرلرسه فبها جواب ويرمزلرسه ﴿ قل الله شهيد بينى وبينكم ﴾ ديكل كه بنمله سزك اراكزده شاهد الله تعاليدر شهادتده اكبر شيئدر بنم ايچون انك حق رسولى ايدوكمه شهادت ايدر ﴿ واوحى الى هذا القرآن لانذركم به ومن بلغ ﴾ اشبو قرآن بكا وحى اولندى تاكه يا اهل مكه آنكله سزى واسود واحمردن ويا انس وجندن يوم قيامته دكين قرآن ايريشن كسنه لرى مخالفت اهلنى انذار واطاعت اهلنى ابشار ايدم اشبو آيت دليلدركه احكام قرآنيه وقت نزولنده حاضر اولنلره واندنصكره كلوب اول انلره ايريشنلره عام اوله اما كه ايريشميانلره انكله مؤاخذه اولنميه * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بلغوا عنى ولو آية * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بندن تبليغ ايدك اكرچه بر آيت ايسه ده * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم نضر الله عبدا سمع مقالتى فحفظها ووعاها واداها * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى نضارت وحسن ويره شول عبده كيم بنم مقالتمى ايشيدوب حفظ ايده وانى امته تبليغ واداء ايده * مقاتل ايدر جن وانسدن هر كسه كه اكا قرآن ايره اول قرآن اكا نذيردر محمد بن كعب رضى الله تعالى عنه ايدر بر كسه كه اكا قرآن ايريشه اول كانه محمد صلى الله تعالى عليه وسلمى كورمش وانى اندن ايشتمشدر ﴿ ائنكم لتشهدون ان مع الله آلهة اخرى قل لا اشهد ﴾ سز شهادت ايدرميسزكه الله تعالى ايله بيله آلهة اخرى اوله ديكل كه سز اكا شهادت ايدرسككز بن اكا شهادت ايتمزين ﴿ قل انما هو اله واحد واننى برئ مما تشركون ﴾ ديكل كه اول الله تعالى اله واحددر سزك اكا اشراك ايتديككز اصنامدن بن بريئم ﴿ الذين آتيناهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون ابناءهم ﴾ شونلركه بز انلره تورات وانجيلى ويردك محمد صلى الله تعالى عليه وسلمى اول كتابده ذكر اولنان حليه سيله انلر بيلورلر اوغللرين حليه لريله بيلدكلرى كبي ﴿ الذين خسروا انفسهم فهم لايؤمنون ﴾ مشركين واهل كتابدن شونلركه توحيددن بدل شركى اختيارله زيان ايتديلر انلر ايمانه كلمزلر ايمان اكتساب اولنه جق شيئى يتوردكلرى ايچون * ديلديكه حق جلا وعلا هر آدمى ايچون جنتده بر منزل وناره بر منزل خلق ايدوبدر يوم قيامت اولديغنده حق جل وعلا مؤمنلره اهل نارك جنتده كى منازلن ويرر واهل ناره مؤمنلرك

قصه وافسانه‌لريدر ديرلر * منقولدركه ابو سفيان ووليد ونضر وعتبه وشيبه وابو جهل وسائريله جمع اولوب پيغمبر عليه السلامك قرآن اوقوديغنى دكليوب نضره ديديلركه بو محمدك اوقوديغى ندر اول لعين ديديكه نه سويلديكنى بيلمم انجق طوداقلرى حركت ايدر غالبا بنم سزه سويلديكم ﴿ ٨ ﴾ قرون ماضيه حكايتيدر بناء عليه بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ وهم ينهون عنه وينؤن عنه وان يهلكون الا انفسهم ومايشعرون ﴾ وانلر ناسى محمد عليه السلامه تبعيتدن نهى ايدر وكندولر دخى ايراق طوررلر مع هذا انجق كندو نفسلرينى هلاك ايدوب ضررلرينى بيلمزلر ﴿ ولوترى اذوقفوا على النار فقالوا ياليتنا نرد ولانكذب بايات ربنا ونكون من المؤمنين ﴾ سن انلرك آتشده طوردقلرينى كوريدك كه انلر نوليدى بز دنيايه رد اولنه ايدك ومن بعد ربمزك آيتلرينى تكذيب ايتمز ايدك ومؤمنلردن اولوردق ديه‌لر ﴿ بل بدالهم ماكانوا يخفون من قبل ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه وانهم لكاذبون ﴾ بلكه انلر مقدم كزلدكلرى عملرى ظاهر اولديغندن رد اولنوب مؤمن اولملرينى تمنى ايتديلر اكر رد اولنسه‌لر ينه نهى اولندقلرى شرك وعصيانه عودت ايده‌لردى انلر كاذبلردر ﴿ وقالوا ان هى الاحياتنا الدنيا ومانحن بمبعوثين ﴾ انلر انجق بوديرلك دنياده‌در بز دخى قبردن قالقوب بعث اولنه جق ﴿ صلى الله ﴾ دكلرز ديديلر ﴿ ولوترى اذوقفوا على ربهم قال اليس هذا بالحق قالوا بلى وربنا قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون ﴾ سن انلرك جزا ايچون ربلرينه عرض اولندقلرينى كوريدك الله تعالى بوبعث وعذاب حق دكلميدر بيوره انلر بلى وربنا ديويمين

ناردەكى منازلن ويرر ايمدى كافرلرك غايت خسرانى بودر ﴿ ومن اظلم ممن افترى على الله كذبا ﴾ شول كمسه‌دن اكفر كيمدركه الله تعالى يه كذب اختلاف ايدوب الوهيتنده اكا غيرى اشراك ايده ﴿ او كذب بآياته ﴾ ويا انك آيتلرينه يعنى قرآنه ومعجزاته تكذيب ايده ﴿ انه لايفلح الظالمون ﴾ ايمدى ظالملر فلاح بولمز فكيف كه اندن اظلم اولميه ﴿ ويوم نحشرهم جميعا ﴾ يوم قيامتده بز مشركين واصناملرينى جمع ايدرز ﴿ ثم نقول للذين اشركوا اين شركاؤكم الذين كنتم تزعمون ﴾ بعده مشركلره ديرزكه قنى شول الهه‌كزكه انى الله تعالى يه شركاء زعم ايدرديكز ﴿ ثم لم تكن فتنتهم الا ان قالوا والله ربنا ما كنا مشركين ﴾ بوندنصكره معذرت وجوابلرى اولميه‌كه زعملرنده انكله تخليص ايده‌لر الاديه‌لركه والله بز مشركين دكللر ايدك ديمديكه انلرك بوقولى يوم قيامتده شول وقتده اولوركه حق تعالينك اهل توحيده اولان مغفرت وتجاوزين كوره‌لر برى برلرينه ديه‌لركه كلك شركمزى كتم ايده‌لم اوله كيم بز دخى اهل توحيدله بيله قورتله‌وز اويله اولسه والله بز مشرك دكللر ايدك ديه‌لر اول حالتده اغزلرى كلامدن منع اولنوب جوارحلرى شركلرينه شهادت ايليه ﴿ انظر كيف كذبوا على انفسهم ﴾ نظر ايتكه انلر نيجه اعتذار باطل وشركدن تبرى ايله نفسلرى اوزره كذب ايدرلر ﴿ وضل عنهم ما كانوا يفترون ﴾ وانلردن زائل وغائب اولور اول شركاكه دنياده اكا الوهيت افترا وشفاعتن رجاء ايدرلر ﴿ ومنهم من يستمع اليك ﴾ مشركيندن برجماعت سنك قرآن اوقوديغكى ديكلرلر * روايت اولنديكه ابو سفيان ووليد ونضر وعتبه وشيبه وابو جهل وانلرك اقرانى جمع اولوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك قرآن عظيم الشان اوقوديغن ديكلديلر نضره ديديلركه يا ابا قبيله محمد نه سويلر ديديكه نه سويلديكن بيلمزين الا بوكه لسانى حركت ايلر اساطير الاولين سويلر نتكيم بن سزه قرون ماضيه اخبارين حكايت ايدرين ابوسفيان ديديكه بن انك سويلديكنك بعضى حق اولمسن اعتقاد ايدرين * ابو جهل اكا زينهاركه اندن برشيئى اقرار ايده‌سن انى اقراردن بزه موت اهوندر ديدى اويله اولسه اشبو آية كريمه نازل اولدى ﴿ وجعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه ﴾ بز انلرك قلوبى اوزره اغطيه قيلدق تاكه انلر كلامكى فهم ايتميه‌لر ﴿ وفى آذانهم وقرا ﴾ وقولاقلرنده صمم وثقل قيلدقكه كلامكى اشتميه‌لر اشبو دليلدركه الله تعالى مقلب القلوبدر بعضى هدايت ايچون شرح ايدر وبعضى ايسه اغطيه ايله سد ايدوب كلام حق فهم ايتمز ايدر ﴿ وان يروا كل آية لايؤمنوا بها ﴾ اكر آيت ودلالاتدن هرقنغسن كورسه‌لر فرط عناد واستحكام تقليدلرندن اكا ايمان كتورمزلر ﴿ حتى اذا جاؤك يجادلونك ﴾ حتى سكا كلسه‌لر سنكله جدال ايتمكه كلورلر ﴿ يقول الذين كفروا ان هذا الا اساطير الاولين ﴾ كافرلر ديرلركه اشبو متقدمين اقاصيص واحاديثيدر ﴿ وهم ينهون عنه وينأون عنه ﴾ اهل مكه ناسى محمد عليه السلامه اتباعدن نهى ايدوب وكنديلر اندن تباعد ايدرلر * ابن عباس رضى الله عنه ايدركه اشبو آيت ابوطالب شاننده نازل اولوبدركه ناسى پيغمبريمز

مؤكد ايله اقرار ايده‌لر الله تعالى امدى كفريكز سببيله عذابى دادكيوره ﴿ قد خسر الذين كذبوا بلقاء الله حتى اذاجاءتهم الساعة بغتة قالوا ياحسرتنا على مافرطنا فيها وهم يحملون اوزارهم على ظهورهم الاساء مايزرون ﴾ تحقيق انلر خسرانده قالديلركه يعنى انكار ولقاى ﴿ ٩ ﴾ ثوابى تكذيب ايتديلر ايدى انلره ناكهان قيامت كلديكى زمان واه بزه حسرت وندامتكه دنياده تقصير ووقتمزى ضايع ايتدك ديه‌لر وانلر كناهلرينى ارقه‌لرينه يوكلنه‌لر اكاه اولك كه تحميل وزرنه قبيح شيدر * مرويدركه مؤمن قبردن چيقدقده بر احسن صورتلو واطيب قوخولوشى انى قارشوليوب بن سنك عمل صالحكم دنياده بن سكا سوار اولمشيدم شمدى سن بكا سوار اول ديه كافر قبردن چيقدقده صورتى چركين وقوخوسى مردار شى انى قارشوليوب بن سنك عمل خبيثكم دنياده سن بكا سوار اولمشيدك شمدى بن سكا سوار اوله‌جغم ديو تحميل اولنه ﴿ ومالحيوة الدنيا الا لعب ولهو وللدار الاخرة خير للذين يتقون افلاتعقلون ﴾ حياة دنيا انجق اويون وعبث شيئه شغلدر ودار آخرت دائم نعمتلرى زوالدن مصون اولمغله متقيلره خير لودر عجبا بونلرك فرق وتميزينى تعقل ايتمزميسكز ﴿ قد نعلم انه ليحزنك الذى يقولون فانهم لايكذبونك ولكن الظالمين بايات الله يجحدون ﴾ يا محمد تحقيق بز بيلورزكه مشركينك سكا كاذبسين ديملرى سنى محزون ايدر انلر سنك صدقكى بيلورلر تكذيبلرى حقيقة دكلدر ولكن ظلملرندن ناشى الله تعالى نك آيتلرينى عناد ايله انكار ايدرلر * روايت اولنديكه

صلى الله تعالى عليه وسلمه ايذادن نهى ومنع ايدوب كندى ايسه اكا ايماندن تباعد ايدردى * روايت اولنديكه رؤس مشركين ابو طالبه جمع اولوب بزدن ديلديكك بر صبيح الوجه شابى آلوب محمدى ويركل * ابوطالب ايتدى انصافميدركه ولديمى سزه قتل ايتمكه ويرم سزك ولدكزى تربيه ايتمكه كيدم روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عمى ابى طالبى ايمانه دعوت ايديجك اول ديديكه اكر قريش بنى تعيير ايدراولمييدى سكا متابعتله سنى قرير العين ايدردم لكن حياتده اولديغمجه سندن انلرى منع ودفع ايده‌رين ﴿ وان يهلكون الا انفسهم وما يشعرون ﴾ والحال انكله كنديلرين هلاك ايدرلر وبيلمزلركه ضررلرى كنديلرك غيرى يه تعدى ايتمز ﴿ ولوترى اذوقفوا على النار ﴾ يامحمدا كرسن انلرى كوريدك شول وقتن كه نار اوزره طوردريلوب اكا نظر ايدرلر ويا اكا كيروب مقدار عذابن بيله‌لر ﴿ فقالوا ياليتنا نرد ولانكذب بايات ربنا ونكون من المؤمنين ﴾ وديه‌لركه نوليدى دنيايه رجوع ايديدك من بعد ربمزك آيتلرينى تكذيب ايتمزدك مؤمنلردن اولوردك ﴿ بل بدالهم ماكانوا يخفون من قبل ﴾ بلكه انلره نفاقلرندن وياقبايح اعماللرندن دنياده اخفاء ايتدكلرينك جزاسى اولنجق ظهرله انى تمنى ايده‌لر يوخسه عزملرى اولميه‌كه اول قوللرينه وفاء ايده‌لر ﴿ ولوردوا لعادوا عنه وانهم لكاذبون ﴾ اكر انلر نار اوزره وقوفلرندن وعذابلرينك مقدارى ظهورندن صكره دنيايه رد اولنسه‌لر شول اندن نهى اولندقلرى كفر ومعاصى يه عودت ايده‌لردى زيرا انلر وعدلرنده كاذبلردر ﴿ وقالوا ان هى الاحياتنا الدنيا ومانحن بمبعوثين ﴾ ودخى انلر دنيايه رد اولندقلرنده ديه‌لرديكه بوبزم حيات دنيامزدر يوخسه مبعوثين دكللرز ديو بعثى انكار ايده‌لردى ﴿ ولو ترى اذوقفوا على ربهم ﴾ يامحمدا كرسن انلرى كوريدك شول وقتكه رب تعالى يه قضاء وياجزا ايچون عرض اولنه‌لر ﴿ قال أليس هذا بالحق ﴾ الله تعالى انلره ديه‌كه اشبو بعث وعذاب حق دكلميدر ﴿ قالوا بلى وربنا ﴾ امرلرى غايت جلاء ايله منجلى اولديغيچون بلى وربنا ديوب اقرارلرين يمينله تأكيد ايده‌لر ﴿ قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون ﴾ الله تعالى ديه‌كه ايمدى عذابى ذوق ايدك شول سببله كيم بعثى انكار ايدرديكز * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر يوم قيامتده برنيچه موقف اوليسردر وانك بعضنده مشركين شركلرين انكار وبعضنده ايسه اقرار ايده‌لر ﴿ قد خسر الذين كذبوا بلقاء الله ﴾ مغبون اولديلر شونلركه دار دنياده بعثى تكذيبله عذابى ثواب اوزره اختيار ايتديلر ﴿ حتى اذاجاءتهم الساعة بغتة ﴾ چانكيم قيامت انلره آكسزين ايريشه ﴿ قالوا ياحسرتنا على مافرطنا فيها ﴾ ديه‌لركه شدت ندامت بزه‌دركه الله تعالينك امر ايتديكى عملده دنياده تقصير ايتدك ديلديكه ساعتدن مراد موت‌ه محتضر اولدقلرى وقتدركه ساعتك مقدماتندندر ﴿ وهم يحملون اوزارهم على ظهورهم ﴾ انلر اثقال وآثاملرين ارقه‌لرينه يوكلنه * روايت اولنديكه مؤمن قبرندن چيقديغنده صورتى احسن وريحى اطيب بر

اخنس بن شريق بر تنها محلده ابوجهله ملاقى اولوب محمد حقنده نه ديرسك دعواسنده صادقميدر كاذبميدر ديدى ابو جهل
والله محمد صادقدر هيچ كذب ايتمامشدر لكن انك نبوتنه اعتراف ايتسك لواء وسقايه وندوه وعمارت مسجد وسائر
جمله آل قصينك يدينه كچرسائر قريشه برشى قالمز ديدى وديندكيه ابوجهل پيغمبر عليه السلامه بزسنى تكذيب
ايتمزز وصادق بيلورز
ولكن اتديكك نبوت
دعواسنه اينانمزز ديدى
بوسببلردن بوآيت كريمه
نازل اولدى (ولقد
كذبت رسل من قبلك
فصبروا على ما كذبوا واو
ذوا حتى آتيهم نصرنا ولا
مبدل لكلمات الله ولقد
جاءك من نباىء المرسلين)
تحقيق سندن مقدم كلن
پيغمبرلر دخى تكذيب
اولنوب انلر قوملرينك
تكذيب واذيتلرينه صبر
اتديلر تاكه انلره بزم
ياردممز كلنجيه دك الله تعالى
نك صابرلره نصرت
وعدنى تبديل ايدر يوقدر
مقدم كچن پيغمبرلرك
قصه لرى وقوملرينك
اذالرى ورسوللرك نجاتى
وقوملرينك هلاكى خبرى
سكا كلمشدر (وان كان
كبر عليك اعراضهم
فان استطعت ان تبتغى نفقا
فى الارض اوسلما فى السماء
فتاتيهم باية ولو شاء الله
لجمعهم على الهدى فلاتكونن
من الجاهلين) اكرانلرى
دين حقدن اعراضلرى
سكا مشقت ويرديسه اكر قادر اولسك انلرك ايمانه كلمرى آرزوسيله يردن بر منفذ طلب ايدوب انلر (الله)
ايچون اندن برآيت چيقارردك ياخود سمايه نردبان پيدا ايدوب اندن برآيت ايندرردك الله تعالى مراد ايتسه انلرك جمله سنى
ايمانه هدايت ايدردى لكن مراد ايتمدى امدى * اولميه جق شيئه حرص وعدم صبرله * جاهللر طورنده اوله *

شىء انى استقبال ايدوب ديه كه بن سنك عمل صالحنم بكا ركوب ايتكل زيرا بن سكا مدت طويله ده
ركوب ايتمشيدم وكافر قبرندن چيقديغنده صورتى اقبح وريحى انتن برشىء انى استقبال ايدوب
ديه كه بن سنك عمل خبيثنم دنياده سن بكا مدت طويله ده ركوب ايتمشيدك الآن بن سنى ركوب
ايدرين ديو اوزرينه يوكلنه (ألا ساء مايزرون) اكاه اولك كه نه چركين شىء اولوروزردن
اولكه انى يوكلنورلر (وما الحياة الدنيا الا لعب ولهو) دنيانك اعمالى دكل الا لعب ولهودركه
انسانى شول منفعت دائمه ولذت حقيقه يى تعقيب ايدر شيئدن الهاء واشغال ايدر (وللدار
الآخرة خير للذين يتقون) ودار آخرت دائم ومنافع ولذاتى خالص اولديغيچون متقيلره
خيرلودر اشبونده تنبيه واردركه اعمال متقيندن اولميان شىء لعب ولهو اوله (افلا تعقلون)
آخرت دنيادن افضل ايدوكن بيلمزلرمى (قد نعلم انه ليحزنك الذى يقولون) يامحمد بيلورزكه
مشركينك سكا كاذبسن ديملرى سنى محزون ايدر * روايت اولديكه اخنس بن شريق بر تنها
يرده ابوجهله ملاقى اولوب ديديكه بوراده بندن غيرى كلامكى ايشيدر كمسه يوقدر بكا خبر
ويركه محمد قولنده صادق وياكاذبمدر ابوجهل ديديكه والله محمد صادقدر اول هيچ بركره كذب
ايتميوبدر الا بوكه بنوقصى لواء وسقايه وحجابه وندوه ونبوت ايله كيديجك سائر قريشه برشىء
قالمز اويله اولسه اشبو آيت نازل اولدى ديندكيه ابوجهل پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه
ديديكه يامحمد بز سنى تكذيب ايتمزز لكن كتورديكك شيئى تكذيب ايدرز اولسببدن بو آيت
نازل اولديكه (فانهم لايكذبونك ولكن الظالمين بآيات الله يجحدون) انلر حقيقتده سنى تكذيب
ايتمزلر زيراكه ماضاده صدقكى بيلورلر لكن اول ظالملر سنك صدقكه دلالت ايدن آيات
اللهى انكار ايدرلر حالبوكه انك حق ايدوكن بيلورلر (ولقد كذبت رسل من قبلك فصبروا
على ما كذبوا واوذوا حتى اتيهم نصرنا) يامحمد سندن اول كچن رسوللر تكذيب اولندقلرنده
قوملرينك تكذيب واذالرينه صبر اتديلر حتى كه انلره نصرمز ايردى تكذيب ايدنلرى اهلاكمز
ايله (ولامبدل لكلمات الله) الله تعالينك انبيايه نصرتله وعدنى وكفاره عقوبتله وعيدنى تغيير ايدر
يوقدر (ولقد جاءك من نبأ المرسلين) يامحمد مرسلين قصه لرى وقوملرندن چكدكلرى اذادن
قصه لرى ذكرى سكا كلوبدركه انلرى نيجه انجاء وقوملرين اهلاك ايتدك (وان كان كبر عليك
اعراضهم) اكر انلرك سندن وياكتورديكك ايماندن اعراضلرى سكا مشقت ويررسه (فان
استطعت ان تبتغى نفقا فى الارض او سلما فى السماء فتأتيهم بآية) اكر قادر ايسك كه جوف ارضه
نافذ بر منفذ طلب ايدوب اندن انلر ايچون برآيت چقاره سن وياخود سمايه صعود ايدر بر مصعد
طلب ايدوب اندن انلر ايچون برآيت ايندره سن ايلكل اشبونكله مقصود پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمك قومى اسلامنه حرص بالغى بياندركه اول انلرك ايمانى رجاسيله يرك التندن
وياسمانك فوقندن آيت كتورمكه قادر اولسه ايديدى (ولوشاء الله لجمعهم على الهدى) اكر

بو خطاب صورتنده حضرت عليه السلامه ومعنيده امته در (انما يستجيب الذين يسمعون والموتى يبعثهم الله ثم اليه يرجعون)
انجق سنك دعوتكه اجابت ايدنلر كلامنى تأمل ايله ديكليوب خلوص قلبله قبول ايدنلردر يوخسه قسى القلب اولنلر موتى
منزلنده در موتالرى الله تعالى قيامتده بعث ايدوب حاللرينى بيلديرر صكره اكا رجوع ايدرلر اعماللريله
مجازات اولنورلر (وقالوا
لولا نزل عليه آية من ربه
قل ان الله قادر على ان
ينزل آية ولكن اكثرهم
لا يعلمون) نوليدى محمده
ربسى طرفندن بزم
استديكمز كبى بر معجزه
كليدى ديديلر سن ديكه
الله تعالى انلرك طلبلرى
اوزره آيت انزالنه
قادردر بو وجهله اقتراحا
انزال اولنان آيات اوزرلرينه
بلا وغضب جلب ايدر
ايدوكنى انلرك اكثرى
بيلمزلر (وما من دابة
فى الارض ولا طائر يطير
بجناحيه الا امم امثالكم
ما فرطنا فى الكتاب من
شىء ثم الى ربهم يحشرون)
يرده يورر وقنادلريله
هواده اوچار حيوانات
اكل وشرب وتسبيح
وتذكير جهتيله سزك كبى
امتلردر عالمده جارى هر
شىء لوح محفوظده ياقرآنده
امور علوى وسفلى يى
دقتده تقصير ايتمدك صكره
جمله سى ربلرى طرفنه
حشر اولنوب احقاق حق
اولنورلر (والذين كذبوا
بآياتنا صم وبكم فى الظلمات من يشاء الله يضلله ومن يشاء يجعله على صراط مستقيم) شونلركه بزم آيتلريمزى تكذيب
ايتديلر كفر وجهل ظلماتنده قالمشلر دلائل ربوبيتى ايشتمكدن صاغرلر وكلام وحدانيتى سويلمكدن دلسزلردر
الله تعالى كيمى ديلرسه هدايتدن منقطع وكيمى ديلرسه صراط مستقيمده ثابت وحفظ ايدر (قل ارايتكم ان اتيكم

الله تعالى انلرك هدى اوزره جمعنى ديلسه انلره ايمانى توفيق ايدوب ايمانه كله لردى لكن انى ديلمدى
ايمدى اكا تهالك ايتمه (فلا تكونن من الجاهلين) اولميه جق شيئه حرصله ومواطن صبرده
جزعله جاهللردن اولمه زيراكه اول جاهللرك دأبندندر (انما يستجيب الذين يسمعون) سكا
اطاعت ايدر انلركه كلامنى سماع قبولله استماع ايدرلركه انكه اتعاظ واهتدا ايدرلر يوخسه
استماع ايتمينلر دكل انلر ايسه موتى منزلتنده در حياتلرينك كنديلره منفعتى يوقدر (والموتى
يبعثهم الله) موتى ايسه يوم قيامتده الله تعالى انلرى بعث ايدر حاللرين كنديلره بيلديرر (ثم
اليه يرجعون) بعده اكا رجوع ايدرلر اعماللرينه كوره جزاء اولنورلر (وقالوا لولا نزل عليه
آية من ربه) ديديلركه نوليدى اكا رب تعاليدن آيت نازل اوليدى اول كرك اقتراح ايتدكلرندندر
وياخود انزال اولنان آيت متكاثره نك غيريدر (قل ان الله قادر على ان ينزل آية) ديكه الله
تعالى قادردركه انلره برآيت انزال ايده اول انلرك يا اقتراح ايتدكلرندن اوله ويا انلرى ايمانه
مضطر قيلورا اوله ويا اكا انكارلرى هلاكلرينه سبب اوله (ولكن اكثرهم لا يعلمون) لكن
انلرك اكثرى الله تعالى انك انزالنه قادر ايدوكن وانك انزالى اوزرلرينه بلاء استجلاب ايدر
ايدوكن بيلمزلر (ومامن دابة فى الارض ولا طائر يطير بجناحيه الا امم امثالكم) هر حيوانكه
يرده يورر وقوشكه هواده اوچار الا انلرك هر نوعى سزك كبى بر امتدر مجاهد ايدر يعنى
اجناس مختلفه در توحيد ومعرفتده ويا غداء وابتغاء رزق وتوقىء مهالكده ويا خلق وموت
وبعثده سزك كبى امتلردر (مافرطنا فى الكتاب من شىء) بز لوح محفوظده هيچ برشيئى تقصير
ايتمدك بلكه اول عالمده جارى اولور هرشيئى مشتملدر انده امر حيوان وجماددن جليل ودقيقدن
برشيئى اهمال اولنميوبدر ويا آنكله مراد قرآن اوله كه انده امر دينده احتياج اولنان شيئى تفصيل
ويا اجمال اوزره تدوين اولنمشدر (ثم الى ربهم يحشرون) بوندن صكره جميع امم يوم قيامتده
رب تعالى يه حشر اولنورلر * ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر يوم قيامتده خلقك كليسى بهايم ودواب
وطير وهرشىء دركاه حقه حشر اولور شاتك بوينوزلوسندن بوينوزسزينك حقى آلنور
بعده جميعنه طپراق اولك دينور كافرانى كوريجك نوليدى بن دخى طپراق اوليدم ديو تمنى قيلور
* قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لتؤدن الحقوق الى اهلها يوم القيامة حتى يقاد للشاة الجماء
من القرناء * پيغمبريمز عليه السلام ايدر يوم قيامتده حقوق صاحبلو صاحبنه ادا اولينسردر
حتى شاة جمانك حقى شاة قرنادن آلنور (والذين كذبوا بآياتنا صم وبكم فى الظلمات) شونلركه
بزم آيتلريمزى تكذيب ايتديلر ظلمت كفر وظلمت جهل وظلمت عناد وظلمت تقليدده اولدقلرى
حالده الله تعالينك ربوبيتنه وكمال علم وقدرتنه دلالت ايدر آياتى ايشتمزلركه اول نفسلرنده اثر
ايده وحقى وخيرى سويلمزلر (من يشأ الله يضلله) اول كمسنه كه الله تعالى انك ضلالتن ديليه
انى مخذول ايدر (ومن يشأ يجعله على صراط مستقيم) واول كمسنه يى كه الله تعالى انك هدايتن

عذاب الله اواتیکم الساعة اغیرالله تدعون ان کنتم صادقین) سن انلره دیکه اصنامه عبادتکزدن نه کوردیکز اکر سزه دنیاده
الله تعالانك عذابی کلسه یاخود همان قیامت قوپسه الله تعالیدن غیری یه دعا ایدرمیسکز * اول هنکامده البته الله تعالی یه دعا
ایدرسکز * اکر اصنامکز سزدن اول عذابی دفع ایدر اعتقادنده ۱۲ صادقلر اولسه کز انلره دعا ایدردیکز (بل
ایاه تدعون فیکشف ماتدعون
الیه ان شاء وتنسون ما
تشرکون) بلکه خاصة الله
تعالی یه دعا ایدوب اول
دیلرسه دفعنه دعا ایتدیککز
شیئی کشف ایدر اولوقتده
شریك طوتدیغکز اصنامی
اونودرسکز (ولقد ارسلنا
الی امم من قبلك فاخذناهم
بالبأساء والضراء لعلهم
یتضرعون) تحقیق سندن
مقدمکی امتلره بز پیغمبر
کوندردك * انلر پیغمبرلرینی
تکذیب ایتدیلر * بز انلری
بلا وشدت وفقر وامراضله
اخذ ایتدك که شاید
شرکدن اعراضله توبه
واستغفار ایدهلر (فلولا
اذجاءهم بأسنا تضرعوا
ولکن قست قلوبهم وزین
لهم الشیطان ما کانوا
یعملون) انلره عذابمز
کلدکده تضرع ایدوب
ایمانه کلسهلردی عذابمز
دفع اولیدی ولکن کفرله
قلبلری قتی اولدیغندن
اولدقلری عمللرینی شیطان
تزیین ایتمکله نیازی ترك
ایتدیلر (فلما نسوا
ما ذکروا به فتحنا علیهم
ابواب کل شیء حتی اذافرحوا بما اوتوا اخذناهم بغتة فاذاهم مبلسون) وقتا که انلر شدت وبلادن ذکر وپند (وفهمکز
اولندقلرینی اونیدوب ترك ایتدیلر بز انلره نعمت وراحتدن هر شیئك قپولرینی آچوب وسعت معیشتله الزام حجت ایلدك
تاکه ویریلن نعمتلرله فرحلندیلر ومراسم شکری ادا ایتمدیلر بز انلری فجأة اخذ ایتدك انلر بو عذابی معاینه ایله هر خیردن

دیلیه انی هدایته ارشاد ایدوب اوزرینه انی تحمیل ایدر (قل ارأیتکم ان اتیکم عذاب الله او
اتتکم الساعة اغیرالله تدعون ان کنتم صادقین) دیکل که بکا خبر ویرك اصنامه عبادتکز دنیاده
سزه حق تعالینك عذابی نازل اولسه ویا اوزریکزه قیامت قوپسه الله تعالینك غیری یه دعا
ایدرمیدیکز اکر اصنامکز سزه نفع ایدر اعتقادنده صادقلر ایسکز انلره دعا ایدکه سزدن
عذابی دفع ایده لکن اول حینده سز الله تعالینك غیری یه دعا ایتمزسز (بل ایاه تدعون فیکشف
ما تدعون الیه ان شاء وتنسون ما تشرکون) بلکه خاصة الله تعالی یه دعا ایدوب
اول دخی اندن کشفنی دیلدیککز عذابی کشف ایدر اکر انك کشفنی دیلرسه زیرا
اول اندن افضلدر اول ایسه فضلن دیلدیککزه ویرر واصنامدن اشراك ایتدیککز شیئی
اونودرسز (ولقد ارسلنا الی امم من قبلك فاخذناهم بالبأساء والضراء لعلهم یتضرعون)
یا محمد سندن اول کچن امتلره بز رسوللر کوندردك امتلر ایسه انلری تکذیب ایتدیلر
اویله اولسه بز انلری شدت وفقر وضرر وآفاتله اخذ ایتدك تا که بزه تذلل وکناهلرندن
توبه ایدهلر (فلولا اذ جاءهم بأسنا تضرعوا) انلره عذابمز کلدیکنده تضرع ایدوب
ایمانه کلسهلردی انلردن عذابمز کشف اولیدی (ولکن قست قلوبهم وزین لهم الشیطان
ما کانوا یعملون) لکن کفرله قلبلری قاسی اولدی واعمال خبیثهلرینی شیطان انلره تزیین ایتدی
اول اجلدن تضرعی ترك ایتدیلر (فلما نسوا ما ذکروا به فتحنا علیهم ابواب کل شیء) وقتا که
سراء وضراءدن تذکیر اولندقلرینی ترك ایدوب انکله اتعاظ ایتمدیلر بز انلره نعیم دنیادن
هر شیء قپولرین فتح ایتدك انکله حجتی الزام وعلتی ازاحه ایدهوز (حتی اذا فرحوا بما
اوتوا اخذناهم بغتة فاذاهم مبلسون) حتی چقانکه دنیادن انلره ویریلن شیئله اعجاب ایتدیلر
بز انلری بغتة اخذ ایتدك اول حالتده کورسنکه انلر هر خیردن مأیوسلردر * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم اذا رأیت الله یعطی العبد ما یحب وهو مقیم علی معصیته فانما ذاك استدراج ثم
تلا هذه الآیة) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بچان کورهسنکه الله تعالی بر عبدینه
استیوب دیلدیکن ویرر اول عبد ایسه معصیتی اوزره مصر اولور اول ویریلن شیء اکا
استدراجدر اندن اشبو * فلما نسوا * آیتن اوقودی (فقطع دابر القوم الذین ظلموا)
شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدن قومك آخری کسلدی یعنی انلره عذاب استئصال اولنوب انلردن
هیچ کسه قالمدی (والحمد لله رب العالمین) الله تعالی یه ظالملری اهلاکی اوزره حمد اولنسون
بو الله تعالیدن عبادینه اعلامدرکه اول اجل نعمدن اولوب مؤمنلر اوزره انلکیچون الله تعالی یه
حمد واجب اوله زیرا انلرك شوم عقائدی واعمالندن اهل ارضی تخلیصی بر نعمت جلیلهدر
(قل ارأیتم ان اخذالله سمعکم وابصارکم وختم علی قلوبکم من اله غیرالله یأتیکم به) دیکل که
بکا خبر ویرك اکر الله تعالی سزی ایشتمز وکورمز ایتسه وقلوبکز اوزره غطا ایدوب عقل

مأیوس ونا امید و متحیر قالدیلر (فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین) شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم
ایدن قومك ارقهسی کسلدی یعنی جملهسی هلاك اولوب کیمسه قالمدی ورب العالمین اولان الله تعالایه حمد اولسونکه
اول ظالملری هلاك ایلدی * بو حمد ۱۳ کلامی الله تعالادن قوللرینه تنبیهدرکه انلرك هلاکی نعمت عظما
اولمغله حق تعالی یه حمد
واجب اولدی (قل ارایتم
ان اخذ الله سمعکم
وابصارکم وختم علی
قلوبکم من اله غیرالله
یاتیکم به انظر کیف نصرف
الآیات ثم هم یصدفون) سن
انلره دیکه کوردیکزمی اکر
الله تعالی سزك سمع وبصر
کزی اخذله صاغر وکور
ایلسه وقلبکزه مهر اوروب
عقل وفهمکزی کیدرسه
الله تعالیدن غیری اله کیمدر
که انلری یرینه کتوره نظر
ایله بز آیتلریمزی بر اسلوبدن
بر اسلوبه یعنی کاه ترهیب
وترغیب کاه احوال متقدمینی
تذکیر وتنبیه ایله نیجه تکرار
ایدهرز بوندنصکره کافرلر
انی تکذیب ایله انقیاددن
اعراض ایدرلر (قل ارا
أیتکم ان اتیکم عذاب الله
بغتة او جهرة هل یهلك
الا القوم الظالمون) انلره
دیکه کوردیکز بیلدیکزمی
که اکر سزه الله تعالینك
عذابی اکسزین یاخود
علامتی معلوم اولهرق
آشکاره کلسه یاخود کیجهده
یا کوندزده کلسه اول عذابده
انجق ظالم مشرك قوملر هلاك اولنور (وما نرسل المرسلین الا مبشرین و منذرین فمن آمن واصلح فلا خوف
علیهم ولا هم یحزنون) بز پیغمبرلری انجق مؤمنلری جنتله مژدهلیجی وکافرلری جهنمله قورقودیجی کوندردك
کیمکه ایمان کتوروب و طاعت وتقوی ایله عملنی اصلاح ایلیه انلر آخرتده عذاب خوفی ودنیاده ثواب فوتی حزنی

وفهمکز کیدرسه الله تعالیدن غیری کیمدرکه اول اشیانك هر برین یرینه کتورمکه قادر اوله
(انظر کیف نصرف الآیات) نظر ایتکه بز آیتلریمزی نیجه تکریر ایدرز کاهی مقدمات
عقلیه جهتندن وکاهی ترغیب وترهیب جهتندن وکاهی احوال متقدمینی تنبیه وتذکیر جهتندن
(ثم هم یصدفون) بوندنصکره انلر مکذبین اولدقلری حالده اندن اعراض ایدرلر (قل
ارأیتکم ان اتیکم عذاب الله بغتة او جهرة هل یهلك الا القوم الظالمون) دیکل که بکا خبر ویرك
اکر سزه الله تعالینك عذابی هیچ بر مقدمهسز آکسزین کلسه ویا انك حلولن ایذان ایدر
امارات تقدمیله کلسه دینلدیکه لیلده ویا نهارده کلسه هلاك سخط وعذابله هلاك اولور قوم
ظالمین اولیدی (وما نرسل المرسلین الا مبشرین ومنذرین) بز مرسلینی مؤمنلره جنتله تبشیر
ایدر وکافرلری نارله انذار ایدر ارسال ایلدك (فمن آمن واصلح فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون)
اول کسهکه مرسلینه ایمان کتوره وشرعده اصلاحی واجب اولور شیئی اصلاح ایدهانلره
عذابدن خوف یوقدر و ثواب فوتنه حزن چکمزلر چقانکه کفار عذاب خوفن ایدهلر
ومقصرون عمرلری تضییعنه وثواب فوتنه محزون اولهلر (والذین کذبوا بآیاتنا یمسهم العذاب
بما کانوا یفسقون) شونلرکه بزم آیتلریمزی تکذیب ایتدیلر تصدیق وطاعتدن خروجلری
سببیله انلره عذاب مس ایدر (قل لا اقول لکم عندی خزائن الله) دیکل که بنم عندمده الله
تعالینك خزائن رزقی واردر دیمزینکه اندن سزه دیلدیککزی ویرم (ولا اعلم الغیب) وغیبی
بیلورین دخی دیمزینکه بکا وحی اولنمیان ماضی ومستقبلدن سزه خبر ویرم (ولا اقول لکم انی
ملك) وبن ملکم دخی دیمزینکه ملائکه کبی بنو آدمك قادر اولمدیغنه قادر اولم وبو آدمك
مشاهده ایتمدیکنی مشاهده ایدم (ان اتبع الا ما یوحی الی) بنم اتباعم دکل الا بکا وحی اولنان
شیئهدر الوهیت وملکیت دعواسندن تبری ایدوب نبوت دعواسن ایتدیکه اول بشر کمالاتندندر
تاکه انکله دعواسنی استبعادلرین ومدعاسی فسادینه جزملرین ردایده (قل هل یستوی الاعمی
والبصیر) دیکل که ضلالله مهتدی ویا جاهلله عالم ویا الوهیت وملکیت مثللی مستحیلی ادعا
ایدنله نبوت مثلی مستقیمی ادعا ایدن بینی تمیز برابرمی اولور (افلا تتفکرون) تفکر ایتمز
میسزکه هدایته ایرهسز حق ادعا ایدنله باطل ادعا ایدهنك بینی تمیز ایدهسز (وانذر به الذین
یخافون ان یحشروا الی ربهم) قرآنله انذار ایت شونلریکه رب تعالی یه حشر اولملری خوفن
ایدرلر انلر شول مؤمنلردرکه عملده تفریط ایدرلر ویاخود حشری تجویز ایدنلردر اول کرك
مؤمن ویا کافردر واکا مقر ومترددر زیراکه انذارك انلره تأثیری مأمولدر یوخسه حشرك
استحالتنه جزم ایدنلره دکل (لیس لهم من دونه ولی ولا شفیع) انلر ایچون الله
تعالیدن غیری انلره نفع وضرره قادرنه بر قریب اولورکه اکا نفع ایده ونه شفیع
اولورکه اکا شفاعت ایده (لعلهم یتقون) تا که الله تعالیدن قورقوب نهی ایتدکلرندن

بوقدر ﴿ والذین کذبوا بآیاتنا یمسهم العذاب بما کانوا یفسقون ﴾ شونلرکه بزم آیتلریمزی تکذیبله طاعتدن چیقدیلر
بو دائرهٔ تصدیقدن خروجلری سببیله انلری عذاب مس ایدر ﴿ قل لا اقول لکم عندی خزائن الله ولا اعلم الغیب ولا
اقول لکم انی ملك ان اتبع الا ما یوحی الی قل هل یستوی ۱۴ الاعمی والبصیر افلا تتفکرون ﴾

سن دیکه بن سزه بنم
عندمده الله تعالینك رزق
خزینه‌لری واردر اندن
استدیککزی ویره‌یم دیمم
وبن غیبی بیلورم بکا وحی
اولنمدن سزه جواب ویررم
دیمم و بن ملکم ملکلر
کبی حرکت ایدرم دیمم بن
انجق بکا وحی اولنانه
تبعیت ایده‌رم دیدیکه اعمی
ایله کوریجی یعنی ضال ایله
مهتدی برابر اولورمی آیا
حقله باطلی تفکر ایتمزمیسکز
﴿ وانذر به الذین یخافون
ان یحشروا الی ربهم لیس
لهم من دونه ولی ولا شفیع
لعلهم یتقون ﴾ ربلری طرفنه
حشر اوله‌جقلرینی بیلوب
قورقانلری سن قرآنله انذار
ایله که انلر ایچون الله تعالی
دن غیری دنیاده امورلرینه
متولی وآخرتده عذاب نار
دن تخلیصه شفاعت ایدیجی
یوقدر شایدکه کناهدن
پرهیز ایده‌لر ﴿ ولا تطرد
الذین یدعون ربهم بالغدوة
والعشی یریدون وجهه
ماعلیك من حسابهم من شیٔ
وما من حسابك علیهم من
شیٔ فتطردهم فتکون من
الظالمین ﴾ مریدا لوجه الله صباح واخشام ربلرینك ذکرینی ایدنلری مجلسکدن طرد ایتمه انلرك اعمالی ﴿ طرد ﴾
حسابندن سکا برشی ایجاب ایتمز وسنك عملك حسابندن انلره برشی یوقدر طرد ایدرسك ظلم ایتمشلردن اولورسین *
هرویدرکه اقرع بن حابس التمیمی و عیینة بن حصین الفزاری و امثاللری حضرت فخر رسالت علیه السلامه کلوب

منتهی اوله‌لر الله تعالینك غیریچون شفاعتی نفی بیورلدی مع هذا انبیاء واولیانك شفاعتلری
اولیسردر دینورکه نعم لکن انك اذنیله اولور * من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه * مصداقنجه
اولکه انکچون شفاعته اذن ویرلمیه شفیعی یوقدر کبیدر ﴿ ولا تطرد الذین یدعون ربهم بالغداة
والعشی یریدون وجهه ﴾ شول قومی قاتکدن طرد ایتمکلکه انلر غداة وعشیده یعنی علی الدوام
رب تعالی‌یه اخلاصله دعا ایدرلر * روایت اولندیکه اقرع بن حابس التمیمی وعیینة بن حصن
الفزاری وامثاللری پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب قتنده صهیب و بلال و عمار
وخباب وضعفاء مسلمیندن انلرك امثالی اوتوزدقلرو کمسنه‌لر انی چوره آلوب اوتورمشلر بولدیلر
دیدیلرکه یارسول الله اکر سن صدر مجلسده اوتوروب بونلری قاتکدن کیدرسك جبه‌لری
رایحه‌سندن بزه راحت ویرسك سکا مجالس اولوردق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه
بن مؤمنلری طرد ایدردکلم دیدیلرکه ایمدی بزم ایچون قاتکده برمکان تعیین ایتکه کلدیکمزده
انده اوتوره‌یز زیراکه وفود عرب سکا کلمکدن زائل اولمزلر بزایسه اوتانورزکه اشبو عبیدله
برابر کوریله‌وز و یاخود بز کلدیکمزده بونلری قاتکدن کیدر بزدن فارغ اولیجق دیلرسن
کیرو انلرکله اوتورغل پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا راضی اولدی دیدیلرکه ایمدی
انك اوزره بزه برعهدنامه یازغل نعم دیوب انی یازمغه علی رضی الله تعالی عنهی چاغردی اول
حینده کورسه‌که جبرائیل علیه السلام * ولا تطرد * آیتن * بالشاکرین * قولنه دکین
کتوردی اویله اولسه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم اول عهدنامه‌یی یازدرمغی ترك ایدوب
فقرایی قاتنه چاغردی * سلام علیکم کتب ربکم علی نفسه الرحمة * دیدی ومن بعد فقرا ایله
اوتورردی کتمك مراد ایتسه کیدر انلری یرلرنده الیقوردی حتی که سورهٔ کهفدن * واصبر
نفسك مع الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی * آیتی نازل اولدی بوندنصکره پیغمبرمز صلی الله
تعالی علیه وسلم فقرا ایله اوتورر وانلری برمرتبه کندویه تقریب ایدردیکه دیزلری آنك
دیزینه طوقنوردی کتمسی وقتی ایریشجك انلر قالقوب کیدر اول ایسه یرنده قالوردی وانلردن
صکره اولدخی طوروب کیدردی الله تعالی‌یه حمد اولسونکه بنی اولدرمدی حتی که امتمده
برقوم ایله صبره بکا امر ایتدی دیردی کلبی ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیلرکه
بزم ایچون برکون وفقرا ایچون دخی برکون تعیین ایت دیدیکه ایتمزین دیدیلرکه چون جمله‌یه
مجلسی برایدرسن بزه اقبال وانلره ادبار ایت اول سببدن بو آیت نازل اولدی * روایت اولندیکه
فقرادن برجماعت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایله ایدیلر اشرافدن برجماعت اکا دیدیلرکه
صلوات مکتوبه‌یه اقامت اولندیغنده بز ایلروده طورمهلم بونلر ایسه بزم آردیمزده طورسونلر
اول سببدن بو آیت نازل اولدی ﴿ ماعلیك من حسابهم ولا من حسابك علیهم من شیٔ فتطردهم
فتکون من الظالمین ﴾ انلرك ایمانلری حسابی سکا واجب دکلدر زیرا احتمالدرکه سؤالریله

دیدیلرکه فقرادن ابن مسعود و بلال و مقداد و عمار و صهیب و امثالی رضی الله عنهم لری مجلسکدن دور ایلسك
سنکله هم مجالس اولوب دین مکالمه سنی و قرآن استماعنی ایدردك حضرت رسالتپناه علیه السلام بن مؤمنلری
صحبتمدن طرده قادر دکلم بیوردی ۱۵ انلر بو فقرا ایله مجالست بزه عاردر باری بز حاضر اولدیغمزده

انلر صکره ینه کلك
اوزره بر بهانه ایله
کتسه‌لر سکا انقیاد
ایدردك دیدیلر پیغمبر علیه
السلام اکا راضی اولدی
انلر بوقول اوزره بر عهد
نامه یازمغه طالب اولملریله
انی یازمق ایچون علی رضی
الله عنه‌یی احضار ایلدی
اول آنده جبرائیل علیه
السلام بو آیتی و اشاغیده‌کی
آیتی ﴿ بالشاکرین ﴾ یه‌دك
کتوردی بناء علیه نامه‌یی
ترك وفقرایی یانده جلب
ایله * سلام علیکم کتب ربکم
علی نفسه الرحمة * بیوردی
﴿ وکذلك فتنا بعضهم ببعض
لیقولوا اهؤلاء من الله علیهم
من بیننا الیس الله باعلم
بالشاکرین ﴾ امور دنیاده
ناسك اختلافی کبی امور
دینده دخی بعضیسنی
بعضیسیله تجربه ایدوب
فقرایی سبق ایمانلری سببیله
اشراف قریشه ترجیح ایلدك
تا اول اشراف دیه‌لرکه بزم
بینمزدن بونلرمیدرکه الله
تعالی انلره ایمانی احسانی
ایلدی الله عظیم الشان
نعمت اسلامه شکر ایدنلری
اعلم دکلیدر ﴿ واذا جاءك الذین یؤمنون بآیاتنا فقل سلام علیکم کتب ربکم علی نفسه الرحمة انه من عمل منکم سوء بجهالة ثم
تاب من بعده واصلح فانه غفور رحیم ﴾ بزم آیتلریمزه ایمان کتورنلر سکا کلدکده سن انلره دیکه الله تعالینك سلامی سزك
اوزریکزه درکه ربکز سزه نفسی اوزره رحمت وعدینی یازدی سزدن کیمکه حقیقت جهالتله برقبیح عمل ایشلیوب صکره

طرد ایتدیکك کمسنه‌لرك ایمانندن انلرك ایمانی عندالله اعظم اوله ایمانه کلدکلری تقدیرجه وسکا
انلرك باطنلری واخلاصلری اعتباری دخی واجب دکلدر شول اجلدنکه انلر اهل تقوی سیرتیله
اتسام ایتدیلر اکر انلرك باطنی غیر مرضیسی وارایسه حسابلری کندیلر اوزره‌در سکا تعدی
ایتمز نتکیم سنك حسابك کندك اوزره‌در انلره تعدی ایتمز دینلدیکه یعنی مشرکینك حسابیله
سن مؤاخذه اولنمزسن وانلر دخی سنك حسابکله مؤاخذه اولنمزلر حتی که انلرك ایمانی سکا
هم ویره بر حیثیتله که انلرك ایمانه طمع ایله مؤمنلری طرد ایده‌سن ایمدی سن انلرك امریله
تکلیف اولنمیوبسنکه انلری طرد ایده‌سن طرد ایدرسك ظالملردن اولورسن ﴿ وکذلك فتنا
بعضهم ببعض ﴾ امور دنیاده احوال ناسك اختلافی کبی امور دینده انلرك بعضنی بعضنه
مختلف قیلدق اول ضعفایی ایمانه سبقلری سببیله اشراف قریش اوزره تقدیم ایتدك ﴿ لیقولوا
أهؤلاء من الله علیهم من بیننا ﴾ تادیه‌لرکه الله تعالی هدایت وتوفیقیله بونلره‌می انعام ایتدی
انلری اسعاد بزی ابعاد ایتدی حالبوکه بز اکابر ورؤسایز انلر ایسه مساکن وضعفادر ﴿ ألیس الله
باعلم بالشاکرین ﴾ الله تعالی بیلمزمی اول کمسنه‌یی که اندن ایمان وشکر حاصل اولور حتی که اکا
توفیق ایده ودخی انیکه اندن ایمان وشکر واقع اولمز حتی که انی مخذول ایده ﴿ واذا جاءك الذین
یؤمنون بآیاتنا فقل سلام علیکم ﴾ یا محمد قچان سکا شول بزم آیتلریمزه ایمان کتورنلرکه که انلر
عبادتله وصف اولندقلرندنصکره ایمان وقرآن واتباع حقله موصوفلردر انلره اسلامله بدأ ویا
الله تعالینك سلامن انلره تبلیغ ایلکل وتبشیر ایدوب دیکه ﴿ کتب ربکم علی نفسه الرحمة ﴾
رب تعالی عذرکز قبولیله سزه رحمت ایتمکی کندویه ایجاب ایتدی شول وجهله کیم
﴿ انه من عمل منکم سوء بجهالة ﴾ سزدن برکمسنه کیم بر ذنبی ایشلیه اکا تابع اولان مضارّ ومفاسدك
حقیقتنی جاهل ویا جهله وفعلی ملتبس اولدیغی حالده زیرا ضرری مؤدی اولان شیٔی ارتکاب
سفه وجهل اهلنك افعالندندر ﴿ ثم تاب من بعده واصلح ﴾ واول ذنبی ایشلدیکندنصکره تدارك
ایدوب عود ایتمامکه عزمله انی اصلاح ایده ﴿ فانه غفور رحیم ﴾ اول الله تعالی انك اول ذنبندن
تجاوز ایدر وتوبه‌سنی قبولله رحمت ایدر ﴿ وکذلك نفصل الآیات ﴾ اشبو تفصیل واضح کبی
بز آیات قرآنیه‌یی مطیعین ومجرمین مصرین وأوابین حقنده تفصیل ایدرز تاکه سبیل مؤمنینی
بیله‌سنکه نه ایچون ایمانه کلورلر ﴿ ولتستبین سبیل المجرمین ﴾ وسبیل کافرینی دخی بیله‌سنکه نه
ایچون ایمان کلمزلر تاکه هرصنفله مستحق اولدیغی وجه اوزره معامله ایده‌سن ﴿ قل انی نهیت ان اعبد
الذین تدعون من دون الله ﴾ دیکلکه توحید امرنده نصب اولنان ادله انزال اولنان آیات سببیله
صرف وزجر اولندمکه الله تعالیدن غیری سزك عبادت ایتدیککز شیئه ویا آلهه تسمیه ایتدیککز
شیئه عبادت ایدم ﴿ قل لا اتبع اهواءکم ﴾ دیکلکه عبادت اوثانده وطرد فقراده هواکزه اتباع
ایتمزین ﴿ قد ضللت اذا وما انا من المهتدین ﴾ اکر هواکزه اتباع ایدرسم ضلالته ایررین یوخسه هدایت

دیدیکیم * اذا قام احدکم الی الصلوة فلیتوضأ کما امره الله ثم یکبر فان کان معه شیٔ من القرآن
فلیقرأ وان لم یکن معه شیٔ من القرآن فلیحمدالله ولیکبر * یعنی بریکز نماز قیلمق مراد ایده
الله تعالینك امر ایتدیکی کیفیت اوزره آبدست آلوب تکبیر ایله نمازه باشلسون اکر قرآندن
بیلدیکی وار ایسه آنی اوقوسون واکر اندن بیلدیکی یوغیسه الله تعالی یه حمد وتکبیر ایلسون
واکر قرآندن واذکار عربیه دن بیلدیکی یوغیسه امام رازی ایدر ایمدی اول قادر اولدیغی
لسانله الله تعالی یی ذکر ایتمکه امر اولنور زیرا پیغمبریمز علیه السلام دیمشدرکه * اذا امرتکم
بشیٔ فأتوا منه ما استطعتم * یعنی که بن سزه برشیٔ امر ایدم اندن قادر اولدیغکز شیٔی ایشلیکز
* اذکار نوویده ایدر اکر فاتحه یی کوچك بیلمزسه اول دکلو یی قرآندن انك غیری کوچك بیلدیکن
اوقوسون واکر قرآندن هیچ برشیٔ کوچك بیلمزسه اذکاردن تسبیح ویا انك مثلی فاتحه نك
آیتلری دکلو دیسون واکر اذکاردن دخی برشیٔ کوچك بیلمزسه اکر تعلم ایده جك دکلو زمان
یوغیسه فاتحه یی اوقویه جق دکلو زمان قیامنده نصکره رکوعه وارسون تعلمده تقصیر ایتمامش ایسه
اول قلدیغی نماز کفایت ایدر تقصیر ایتمش ایسه اعاده سی واجب اولور وهر تقدیر اوزره
تعلمه امکان اولدیغنه بناء فاتحه یی تعلم اکا واجب اولور واکر فاتحه قرائتن عربیه ایله کوچك
ایتمزسه عجمیه ایله قرائتی جائز اولمز زیرا اول عاجزدر بیلدیکن کتوره

سورهٔ بقره مدنیه در الا ایکی آیت که اول * فاعفوا واصفحوا * ودخی * لیس علیك هداهم *
مکیه در وآیتلری ایکیوزسکسان بش ویا التی ویا یدیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الم ﴾ معالم التنزیلده ایدر حروف هجاکه اشبو سوره وسائر سوره لر اولنده در متشابهاتدرکه
الله تعالی انك علمیله استئثار ایدوبدر قرآنك سریدر ظاهرینه ایمان کتوروب علمنی الله
تعالی یه حواله ایدرز آنی ذکرك فائده سی اکا ایمان طلبیدر ابوبکر الصدیق رضی الله عنه
ایدر هر کتابده الله تعالینك سری واردر وقرآنده سری سوره لر اوائلنده کی حروف
هجادر * دینلدیکه انك هر برحرفی اسماء اللهدن براسمك مفتاحیدر * الف * الله و * لام *
لطیف و * میم * مجید اسمنه مفتاحدر دینلدیکه * الف * الله تعالینك آلائنه و * لام * لطفنه
و * میم * ملکنه اشارتدر ﴿ ذلك الکتاب ﴾ اشبو شول کتاب کاملدرکه انك انزالیله سکا
وعد ایتدم ﴿ لاریب فیه ﴾ انك الله تعالی عندندن ایدوکنده شك یوقدر ﴿ هدی للمتقین ﴾
اهل تقوایه رشد وبیاندر وهدادن مراد اول شیدرکه انسان انکله مطلوبنه ایرر ومتقی اولدرکه
شرك وکبائر وفواحشدن صاقنه حدیثده کلدیکه تقوانك جمیعی * ان الله یأمر بالعدل والاحسان
وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی * قولنده ذکر اولنمشدر * سهر بن خوشب
ایدر متقی اول کمسنه درکه بأس اولنور شیدن صاقنوب لابأس اولان شیٔی ترك ایده متقیلری
ذکرله تخصیص انلری تشریف ایچوندر ویا هدایت ایله انتفاع ایلدکلری ایچوندر ﴿ الذین یؤمنون
بالغیب ﴾ شونلرکه حال غیبده پیغمبریمز علیه السلامك خبر ویردیکی بعث وجنت ونار وغیری
تصدیق ایدرلر وایمانك حقیقتی قلبله تصدیقدر واول شریعتده قلبله اعتقاد ولسانله اقرار
وارکانله عملدر واقرار وعمله ایمان دینلدی شریعتدن اولدیغی مناسبتله واسلام ایسه خضوع

شقاوت ازلیه لری موجبنجه
ینه شعلهٔ برقی غائب ایدوب
تأخر وتردد ده اولورلر
﴿ یا ایها الناس اعبدوا ربکم
الذی خلقکم والذین من
قبلکم لعلکم تتقون ﴾ ای
عامهٔ انسان سزی وسزدن
مقدم اولنلری یوقدن وار
ایدوب خلق ایدن ربکز
عز شانه یه اول رجا ایله
عبادت وطاعت ایدك که
متقیلردن اولوب عذابندن
خلاص اوله سز * تبیانده *
ابن عباس رضی الله عنهمادن
روایة بو خطاب عموم ناسه
در بوندن صکره قرآنده
نه محلده * یا ایها الناس *
خطابی کلورسه مراد اهل
مدینه در دیو تحریر ایدر
﴿ الذی جعل لکم الارض
فراشاً والسماء بناء وانزل
من السماء ماء فاخرج به من
الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا
لله انداداً وانتم تعلمون ﴾
اول الله تعالی که یریوزینی
سزك نفع وفائده وراحتکز
ایچون دوشه دی وسمایی
سزه سقف بنا ایلدی واول
کوکدن سزه فائده لو صو
کوندردیکه انکله سزه
رزق ایچون انواع میوه
ونبات چیقاردی ایمدی
حق تعالی ایچون قطعا
شریك طوتمیه سز بیلور

وانقیاددر ایمدی هر ایمانده اسلام بولنور اماکه هر اسلامده ایمان بولنمز مادامکه تصدیق
بولنمیه * قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا ولکن قولوا اسلمنا * دلالتیله و اعمالك ایماندن
ایدوکنه دلیل پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیمشدر * الایمان بضع وسبعون شعبة افضلها قول
لا اله الا الله وادناها اماطة الاذی عن الطریق والحیاء شعبة من الایمان * ایمان یتمشدن زیاده
شعبه در افضلی لا اله الا الله دیمك وادناسی یولدن اذایی کیدرمکدر وحیاء ایماندن برشعبه در
* دینلدیکه ایمان اماندن مأخوذدر مؤمنه کندویی عذاب اللهدن امین قلدیغیچون مؤمن
دینلدی وحق تعالی یه مؤمن دینلمسی عبادینی عذابندن امین قلدیغیچوندر (لواقح الانوارده) ایدر
ایمان بش قسمدر * بری ایمان تقلیدیدرکه اول عوامکدر * وبری ایمان علمیدرکه اول اصحاب
دلیلکدر * وبری ایمان عینیدرکه اول اهل مشاهده نکدر * وبری ایمان قلبیدرکه اول عارفینکدر *
وبری ایمان حقیقیدرکه اول واقفینکدر * وبری ایمان حقیقة الحقیقه درکه اول مرسلینکدر
عارفون انی کشفدن ممنوعلردر * معلوم اوله که نور ایمان ایکی قسمدر اهلی ایکی قسم اولدیغی کبی *
بری شول مؤمندرکه ایمانی نظر واستدلال وبرهانله اوله * ایمدی انك ایمانه وثوق اولنمز
ونوری بشاشت قلوبه مخالط اولمز * زیرا صاحبینك اکا نظری ورای حجابدندر * وبری دخی
شول مؤمندرکه برهانی قلبنده عین ایمانك حصولیدر * ایمدی بشاشت قلوبه مخالط اولان اول
ایماندرکه صاحبی حقنده شك تصور اولنمز * (تنبیه الغافلینده) ایدر ناس ایمانده ایکی قسمدر
بر قسمك ایمانی عطائیدر علامتی اولدرکه صاحبنی ذنوبدن ترهیب وطاعته ترغیب ایدر
وبر قسمك ایسه ایمانی عاریتدر علامتی اولدرکه صاحبنی ذنوبدن منع ایتمز وطاعته رغبت
ایتدرمز * خبرده کلدیکه بنی اسرائیلده ایکی رجل وار ایدی بری عابد وبری فاجر ایدی ایکیسی
دخی زمان قریبده وفات ایدوب موسی علیه السلام وحی الهی ایله اول عابدك اهل جهنم وفاجرك
اهل جنت ایدوکنی خبر ویردی موسی علیه السلام اول ایکیسنك حالنی خاتونلرندن سؤال
ایلدی عابدك خاتونی ایتدیکه اودوشکنه یاتور اولسه سعادت بزه اکر موسانك بزه کتوردیکی
دین کرچك ایسه دیر ایدی وفاجرك خاتونی ایتدی اول دوشکنه یاتور اولسه لا اله الا الله
دیوب دین موساده اولدیغمه حق تعالی یه حمد اولسون دیر ایدی * وغیبله مراد هر خفیدرکه
انی حس ادراك وبدیههٔ عقل اقتضا ایتمیه بو غیب ایکی قسمدر بر قسمی اولدرکه اکا دلیل
اولمیه که اول * وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو * ایله عنایت اولنمشدر وبر قسمی دخی اولدرکه
اکا دلیل نصب اولنه حق تعالینك ذات وصفاتنه ویوم آخر وحالاتنه ایمان کبی اشبو آیتدن
مراد اولدر ویاخود معنی بودرکه انلر سزدن غائبین اولدقلری حالده ایمان کتوررلر یوخسه
منافقلر کبی مؤمنلره ملاقی اولدقلرنده ایمان اظهار ایدرلر وشیطانلریله تنها قالدقلرنده بز
سزکله یز دیرلر اول اجلدن ابن مسعود رضی الله عنه الله تعالی یه قسم ایدوب ایمان بالغیبدن افضل
هیچ برکمسه ایمان کتورمیوبدر دیدی * دینلدیکه غیبله مراد قلبدر یعنی قلبلریله ایمان کتورلر
یوخسه اول قلبلرنده یوغیکن انی سویلینلر کبی ایتمزلر ﴿ ویقیمون الصلاة ﴾ ودخی انلر نمازك
ارکانی تعدیل ایدرلر وافعالنه خلل ایرکورمدن صاقنورلر ویا اکا مواظبت ایدرلر ویاخود
اداسنه فتور وتوانیسز قیام ایدرلر وصلاة لغتده دعادر * وصل علیهم * دلالتیله یعنی انلره دعا

سرکه انك مثل نظیری
یوقدر ﴿ وان کنتم فی ریب
مما انزلنا علی عبدنا فأتوا
بسورة من مثله وادعوا
شهداءکم من دون الله ان
کنتم صادقین ﴾ بزم بنده مزه
یعنی محمد صلی الله علیه وسلمه
کوندردیکمز شیدن یعنی
قرآندن اکر سز شك
وشبهه ده ایسه کز اول قرآن
کبی فصاحت وبلاغتده بر
سوره کتورك والله تعالادن
غیری بتلریکز وشعرا
ومعاون وشاهدلریکزی
دعوت ایدرك که انك کبی بر
سوره کتوره لر اکر بو
کلام بشردر دیدیککزده
صادقلر ایسه کز ﴿ فان لم تفعلوا
ولن تفعلوا فاتقوا النار التی
وقودها الناس والحجارة
اعدت للکافرین ﴾ چون
مقدم معارضه ایله انك مثلی
بر سوره کتوره مدیکز
وبوندن صکره دخی قادر
دکل سز امدی اول آتشدن
صاقنك که انك طوتشدیره جق
حطبی کافر انسانلر وزیاده
حار کبریت طاشلریدرکه
کفار ایچون آماده در
* تبیانده * نار الآن مخلوقه
اولدیغنه بو آیت کریمه
دلیلدر دیر ﴿ وبشر الذین
آمنوا وعملوا الصالحات ان
لهم جنات تجری من تحتها

ايت وشرعده افعال مخصوصه‌نك اسميدركه اول‌قيام وركوع وسجود وقعود ودعا وثنادر * ان الله وملائكته يصلون على النبي ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما * آيتنده ديلديكه صلاة الله تعاليدن رحمت وملائكه‌دن استغفار ومؤمنلردن دعادر امام رازى ايدر اشبو صلاتله امرى متضمندر * ديلديكه بونكله مراد صلاة خمسه‌در ولفظ واحدايله‌ذكرى * وانزل معهم الكتاب * ده كتاب ذكر ايله كتب مراد اولنمسى كبيدر (ومما رزقناهم ينفقون) دخى بزم انلره ويرديكمز نعم ظاهره وباطنه‌دن الله تعالى جل شانه‌نك طاعتنه فرضنه ونفلنه صرف ايدرلر * رزق اول شيدركه خلقدن ذوالحياة انكله نفعلنه وحق تعالى انى كندويه اسنادى ايذاندركه اول‌حلال صرف اوله واكا من ادخالى اسراف وتبذيردن منع ايچوندر (والذين يؤمنون بما انزل اليك وما انزل من قبلك) ودخى شونلركه سكا انزال اولنان قرآنه وسندن اوكدين انزال اولنان تورات وانجيل‌وزبور وسائر كتب سابقه‌يى تصديق ايدرلر * (بستان العارفينده) ايدر وهب بن منبهدن روايت اولنديكه حق‌تعالى يوزاون درت كتاب انزال ايدوبدر * اللى صحيفه شيث عليه السلامه * واوتوز صحيفه ادريس عليه السلامه * ويكرمى صحيفه ابراهيم عليه السلامه * واون صحيفه آدم عليه السلامه وزبور داود عليه‌السلامه‌كه اكا كتب سته ديرلر وتورات موسى عليه السلامه وانجيل عيسى عليه السلامه وقرآن آخرزمان پيغمبرى محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه انزال اولنوبدر (وبالآخرة هم يوقنون) و دخى دار آخرتى شكسز بيلورلر * دنيايه دنيا ديلدى آخرته دنو وقربى اولديغيچون وآخرته آخرت ديلدى دنيادن تأخر ايدوب دنيانك فناسندن صكره اولديغيچون (اولئك على هدى من ربهم) ايمدى ذكر اولنان صفاتله متصف اولنلر ربلرى جل‌شانه‌دن رشد وبيان وبصيرت اوزره درلر (واولئك هم المفلحون) ودخى يوم قيامتده ناردن نجات بولوب جنته ايرنلردر وفلاح بقا معناسنه دخى كلور يعنى نعيم مقيمده باقى قلانلردر (ان الذين كفروا) شونلركه حقى انكار وستر ايله كافر اولديلر * كفر درت نوعدر * برى كفر انكاريدركه الله تعالى‌يى اصلا بيلميه‌واكا اعتراف ايتميه * وبرى كفر جحوديدركه قلبيله الله تعالى‌يى بيله لسانيله اكا اقرار ايتميه ابليس ويهودك كفرى كبى * فلما جاءهم ماعرفوا كفروا به * دلالتيله * وبرى كفر عناديدركه قلبيله الله تعالى‌يى بيله ولسانيله اعتراف قيله لكن انكله تدين ايتميه ابوطالبك كفرى كبى اول محمدك دينى جمع اديانك خيرلوسى ايدوكنى بيلدم اگر ناسك بكا لوم وسبندن حذر ايتمسم بنى اكا دخول ايدنلردن بولورديك ديدى * وبرى كفر نفاقدركه لسانله اقرار وقلبله انكار ايده * ايمدى بودرت نوع كفردن هر قنغيسيله بركمسه الله تعالى‌يه ملاقى اولورسه مغفرت اولنمز (سواء عليهم) انلرك قتنده برابردر (ءأنذرتهم ام لم تنذرهم) كركسه انلرى تخويف وتحذير ايت ويا ايتمه (لا يؤمنون) انلرسنى وسكا ويريلن قرآنى تصديق ايتمزلر * اشبو آيت شول اقوام حقنده نازل اولوبدركه سابق علم اللهده اوزرلرينه كلمهٔ شقاوت حك اولمشدر بعده تصديقى تركلرينك سببين ذكر ايدوب ديديكه (ختم الله على قلوبهم وعلى سمعهم) حق تعالى انلرك قلبلرى اوزره كفرى ختم ايتدى اويله اولسه انلر حقى قبول وتفقه ايتمزلر وسمعلرى اوزره دخى ختم ايتدى حتى‌كه حقى ايشتمزلر وانكله نفعلنمزلر (وعلى ابصارهم

الانهار كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذى رزقنا من قبل واتوا به متشابها ولهم فيها ازواج مطهرة وهم فيها خالدون) يا محمد ايمان كتوروب واعمال صالحه ايشليانلره مژده ايله كه تحقيق انلر ايچون آخرتده هر نوع ميوه‌لر ايله مزين جنتلر واردركه آلتلرندن ايرمقلر آقار هربار اول ميوه‌لردن رزقلنوب اطعام اولنسه‌لر بز بونى مقدم دنياده اكل ايتمشيدك ديرلر زيرا جنتلرك ميوه‌لرينك لذتلرى كلى مختلف والذ ايسه‌ده لونلرى دنيا ميوه‌لرينه مشابهدر وجنتده انلر ايچون عيب وآفتدن پاك وپاكيزه حورى ونسالر واردر وانلر اول جنتلرده مؤبد ومخلد قالجيلردر * (ان الله لا يستحيى ان يضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها فاما الذين آمنوا فيعلمون انه الحق من ربهم واما الذين كفروا فيقولون ماذا اراد الله بهذا مثلا يضل به كثيرا ويهدى به كثيرا وما يضل به الا الفاسقين) تحقيق الله تعالى سيورى سنكك واندن بيوك شيله حقى بيان ايچون مثل ضربنى يعنى مثال كتورمكى ترك ايتمز اول كمسنه‌لركه

غشاوة) وبصرلرى اوزره آيات اللهدن تعامى وغطاسى اولوب نظر واستدلال ايله هدايى كورمزلر (ولهم عذاب عظيم) وانلره دنياده اسر وقتل وعقباده عذاب دائم واردر وعذاب شول عقابدركه جانى انك سببيله جنايته عوددن ارتداع ايده (ومن الناس من يقول آمنا بالله وباليوم الآخر وماهم بمؤمنين) بعض ناس الله تعالى‌يه ويوم قيامته ايمان كتوردك ديرلر حالبوكه انلر ايمان كتورمش دكلردر * اشبو اون اوچ آيته دكين يهوددن منافقين شاننده نازل اولوبدركه انلر مؤمنلردن سالم اولمغيچون كفرى ابطان ايدوب انلره اسلام اظهار ايدرلردى * تفسير رازيده ايدر ايمان وكفر ونفاقك حكمى اعتقادك اون ايكى قسمه انقساميله بيلنور * قسم اول اولدركه قلبده عرفان ولسانده اقرار اوله اگر اول اقرار اختيارى ايسه انك صاحبى بالاتفاق مؤمندر واگر اقرارى اضطرارى ايسه بر حيثيتله كيم خوفى اولمسه اقرار ايتمزدى بلكه انكار ايدردى ايمدى انك صاحبى منافقدر * قسم ثانى اولدركه قلبده عرفان ولسانده انكار اوله اگر اول انكار اضطرارى ايسه * الا من اكره وقلبه مطمئن بالايمان * دلالتيله انك صاحبى مؤمندر واگر اول انكار اختيارى ايسه صاحبى كافر معانددر * قسم ثالث اولدركه قلبده عرفان ولسانده نه اقرار ونه انكار اوله اگر سكوتى اضطرارى ايسه مثلا اقراردن خوف ايتسه وياخود حق تعالى‌يى دلائله بيلوب نظرين اتمام ايتديكى كبى اقرار ايتمدين آكسزين وفات ايتسه قطعا اول مؤمندر زيرا تكليف اولنديغى امورك جميعن يرينه كتوردى وزمان بولمديكه اقرار دخى ايديدى * ايمدى اول اقرارى تركنده معذوردر واگر اقراردن سكوتى اختيارى ايسه مثلا حق تعالى‌يى دلائل ايله بيلوب لكن لسانله اقرارى اولمسه پيغمبريمز عليه السلامك * فيخرج من النار من كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان * قلبنده ذره دكلو ايمانى اولان كشى جهنمدن چيقار ديو اخبارى مقتضاسنجه امام غزالى انك مؤمن اولمسنه ميل ايتدى والحال اول كمسنه‌نك قلبى ايمانله طلودر اويله اولسه اول جهنمده نيجه قالور * قسم رابع اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده اقرار اختيارى اوله * اشبو مسئلهٔ مشهوره دركه مقلد اولان كشى مؤمنميدر ويا دكلميدر اختلاف اولندى * ايمدى قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده اقرار اضطرارى اولسه صورت اوليده كينك كفرينه حكم اولنورسه اشبو صورت ثانيه‌ده كينك كفرنده كلام اولمز واگر صورت اوليده كينك ايمانته حكم اولنور ايسه اشبو صورت ثانيه‌ده كينك نفاقنه حكم واجب اولور زيرا صورت ثانيه‌ده كينك قلبى عارف فرض اولنسه اقرارى اضطرارى اولديغيچون منافق اولوردى * ايمدى اعتقادى تقليدى اولديغى صورتده اقرارى اضطرارى اولديغيچون منافق اولمسى بالطريق الاولى اولور * قسم خامس اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده انكار اختيارى اولسه انك صاحبى كفرنده شك يوقدر واگر اعتقاد تقليدى وانكارى اضطرارى ايسه اكا ايمانله حكم واجب اولور زيراكه مقلده مؤمن ديو حكم اولنور * قسم سادس اولدركه قلبده اعتقاد تقليدى ولسانده سكوت اوله اول سكوت كركسه اختيارى ويا اضطرارى اوله انك حكمى حكم ثالثك حكمى كبيدر * قسم سابع اولدركه قلبده انكار ولسانده اقرار اضطرارى اوله صاحبى منافقدر واگر قلبده انكار ولسانده اقرار اختيارى ايسه مثلا عالمك قديم ايدوكنه شبهه ايله اعتقاد ايدوب لسانله عالم محدثدر ديو اقرار

ايمان كتورديلر انلر بو مثل ربلرى طرفندن حق اولديغنى بيلورلر اما كافرلر عناديوزندن بو مثل ايله الله تعالى نه مراد ايتدى ديرلر حق تعالى كافرلرك بو مثلى تكذيبلرى سببيله اكثرينى خذلانه براغور ومؤمنلرك تفكرلرى سببيله چوغنى هدايته ايرشدير جناب بارى بو مثل ايله انجق كبائرى ارتكاب ايدن فاسقلرى ضلالته انداخته ايدر * مرويدركه قرآن كريمده سنك واورمجك ايله ضرب مثل اولنديغنى يهوديلر ايشيدوب حق تعالى‌يه بويله اشياى خسيسه‌يى ذكر ايتمكدن نه حاصل بوالله كلامنه بكزمز ديمكلريله انلرك واهى سوزلرينى رد ايله بو آيت كريمه نازل اولمشدر (الذين ينقضون عهد الله من بعد ميثاقه ويقطعون ما امر الله به ان يوصل ويفسدون فى الارض اولئك هم الخاسرون) اول فاسقلركه پيمان وتأكيد ايتدكلرندن صكره عهد الهى قيرديلر وعبدك ربيسنه وصل اولنق بابنده الله تعالينك امر ايلديكى شيئى قطع ايدرلر وير يوزنده فساد ايدرلر انلر دنياده وعقباده ضرر

اختیاری ایده مستبعد اولمز قلبله عرفان ولسانله انکار جائز اولیجق که کفری جحود وعناددر
قلبله جاهل اولوب لسانله اقرار ایچون جائز اولمیه اشبو قسم قبیلندن اولان نفاقده داخلدر
* قسم ثانی ارلدرکه قلبده ولسانده انکار اوله انك صاحبی کافردر یوخسه منافق دکلدر
زیرا باطننه مخالف بر شیء اظهار ایتامشدر * قسم تاسع اولدرکه قلبده انکار ولسانده سکوت
اوله انك صاحبی کافردر * قسم عاشر اولدرکه قلب جمیع اعتقاداتدن خالی اولوب لسانده
اقرار اختیاری اوله اکر مهلت نظرده ایسه اکا کفر لازم کلمز لکن جائز اولمیان شیئی ایتمشدرکه
صدق وحقیقتك بیلمدیکی شیئدن خبرویرمشدر واکر مهلت نظرده دکل ایسه انده نظر واردر
اماکه قلب خالی ایله اقرار اضطراری اولورسه انك صاحبنه کافر دینلمز * زیرا توقفی مهلت
نظرده ایسه واقراری ترکندن نفسی اوزره خوف ایدرسه اول فعلی قبیح اولمز * قسم حادی
عشر اولدرکه قلب حالی ایله لسانده انکار اوله * ایمدی انك ایکی حکمی قسم عاشر حکمنك
عکسیدر * قسم ثانی عشر اولدرکه قلب خالی ایله لسان خالی اوله اکر توقفی مهلت نظرده ایسه
اکا واجب اولان دخی توقفدر واکر توقفی مهلت نظردن خارج ایسه اکا کافر دینلمك واجب
اولور انتهی * (احیاء علومده) ایدر ایمانله اسلامك ایکی حکمی واردر بری دنیوی وبری
اخرویدر * اخرویسنك حکمی اولدرکه صاحبنی جهنمده تخلید ایتمز چیقارر اکرچه اول
ایمان ذره دکلو ایسه ده * ایمدی بو حکم نه شیئك اوزرینه مرتبه در وایمان نه شیئدر علما اختلاف
ایتدیلر بعضیلر دیدیلرکه ایمان یالکز قلبله اعتقاددر وبعضیلر ایسه قلبله اعتقاد ولسانله اقراردر
دیدی وبعضیلری قلبله اعتقاد ولسانله اقرار وارکانله عملدر دیدی اویله اولسه اول اتی
درجه یه منقسم اولور * اولکیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرار وعمل اوچی دخی بولنه
خلافسز انك مکانی جنتدر * ایکنجیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرارله بعض اعمال بولنه
لکن کبائرك بعضنی ویا کلنی ارتکاب ایدوب توبه ایتمش اولمیه کتاب وسنت مقتضاسنجه یوم
قیامتده حق تعالی آنی اکر عفو ایتیوب حسابده عدل ایدرسه اکر حسنات وسیئاتی برابر
کلورسه ارادة الله دکلو زمان اعرافده حبس اولندیغندنصکره انك فضلی ورحمتیله جنته کیرر
* واکر سیئاتی حسناتندن زیاده کلورسه ارادة الله دکلو زمان جهنمده یاندیغندنصکره جنته
کیرر * اوچنجیسی اولدرکه انده اعتقاد واقرار بولنه لکن عمل بولنمیه * دردنجیسی انده اعتقاد
بولنه لکن اقرار ایتمدین ویاخود اعماله مشغول اولمدین وفات ایده * اشبو ایکی درجه ده اولنلرك
حکمنده علما اختلاف ایتدیلر اولکه ایمانی اعتقاد واقرار وعملدر دیدی اشبو ایکی درجه نك برنده
انك بریسی برنده ایسه ایکیسی بولنمامشدر اول مذهب اوزره بونك ایکیسیدخی مؤمن اولمامق
لازم کلور لکن پیغمبریمز علیه السلامك * الایمان ان تؤمن بالله وملائکته وکتبه ورسله
والیوم الآخر وتؤمن بالقدر خیره وشره * دیو بیوریلان تعریف ایمانده لسانله اقرار وارکانله
عمل منعدمدر بلکه ایمان انجق تصدیق ایدیکی ظاهردر ودخی * یخرج من النار من کان فی
قلبه ذرة من الایمان * قلبنده ذره جه ایمانی اولان جهنمدن چیقار دیو بیوریلان حدیثده
دخی قلبك تصدیقندن غیری شیء ذکر اولنمیوبدر * ایمدی اشبو ایکی حدیث مقتضاسنجه
آنجق تصدیقی اولان دخی مؤمندر نارده مخلد اولمز * بشنجیسی اولدرکه قلبنده تصدیق بولنه

وزیان ایدیجیلردر بو
عهد الالهدن مراد یوم
میثاقده * الست بربکم *
سؤالنه جواب عهدی اوله
یاخود بنی اسرائیلك توریة
موجبنجه آخر الزمان
پیغمبرینه تبعیتلری عهدی
اوله وعبد ربسنه وصلی
قطعدن مراد مؤمنلر ایله
دوستلغی قطع ایلمك
بالخصوص جمله قبیلهٔ عربك
ویهود دخی حضرت اسمعیل
واسحق علیهما السلام
جهتیله اول حضرت صلی الله
علیه وسلمه قرابت ووصلی
وار ایکن تفرقه وامر الالهه
مخالفتله قطع رحم ایدرلر *
(کیف تکفرون بالله وکنتم
امواتا فاحیاکم ثم یمیتکم ثم
یحییکم ثم الیه ترجعون)
نه کیفیتله سز اللهی انکارله
کفر ایدرسز حالبوکه مقدم
نطفه وعلقه ایکن مو تالر
ایدیکز نفخ روحله سزی
دیرلتدی صکره اجلکز
کلدکده سزی اولدیرر
صکره نفخهٔ صورده حشر
ایچون تکرار دیرلدر بعده
مجازات ایچون انك طرفنه
رجوع ایدرسز (هو الذی
خلق لکم ما فی الارض جمیعا
ثم استوی الی السماء فسواهن
سبع سموات وهو بکل شیء
علیم) اول الله تعالی

و * لا اله الا الله محمد رسول الله * دیجك دکلو زمان عمری مساعد اولمشیکن وانی دیمك اکا
واجب ایدوکن بیلمشیکن دیمسه * ایمدی انی دیمکدن امتناعی نماز قلمقدن امتناعی کبی اولور
اولدخی مؤمندر نارده مخلد اولمز * آلتنجیسی اولدرکه لسانله * لا اله الا الله محمد رسول الله *
دیه لکن قلبی انی تصدیق ایتمیه * ایمدی اول کمسنه آخرت حکمنده شکسز کافردر ونارده
مخلددر ودنیا حکمنده مسلمدر * زیراکه قلبنده کی یه اطلاع اولنمز اما اشتباه انده درکه انك
قلبی تصدیق ایتمامشیکن اقرباسندن بری وفات ایتسه اکا وارث اولدیغندنصکره قلبی تصدیق
ایتمامشیکن بر مسلمه خاتون تزوج ایدوب بعده قلبی تصدیق ایتسه تجدید نکاح لازم اولورمی
ایکی وجهله اکا جوابی محتملدر * بری بودرکه دنیا احکامی ظاهر وباطنده هرکسه نك ظاهر
حالنه اعتبار اولنه اویله اولسه اول میراث اکا مباح اولور وخاتونك نکاحنی تجدید لازم اولمز
* وبر جوابی دخی بودرکه اول اظهر واحوطدر الله تعالی اعلم اول میراث اکا حلال اولمز
وخاتونك نکاحنی تجدید لازم اولور زیرا انك ظاهر حالنه اعتبار ایتمك غیرك حقنده درکه
انك باطن حالنی بیلمز اماکه کندی حقنده باطن حالی ظاهردر * دینلورکه تصدیقندن اوکدین
عند الله کافر حکمنده ایدی وکافرله مسلم بیننده ایسه توارث جاری اولمز وکافر مسلمه یی تزوج حلال
اولمز حذیفه رضی الله عنهه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم منافقلری بیلدیرمشیدی قچان انلرك بری
فوت اولسه اول انك جنازه سنه وارمزدی عمر بن الخطاب رضی الله عنه دخی اکا مراقب اولوب
انك وارمدیغی جنازه یه اولدخی وارمزدی (یخادعون الله والذین آمنوا) الله تعالی یه
ویارسولنه مخادعه ایدرلر لسانلریله ایمان اظهار ایدوب قلبلرنده کی کفری ستر ایله ومؤمنلره
دخی مخادعه ایدرلرکه مؤمن دکللر ایکن انلری کوردکلرنده مؤمنلرز دیرلر * مخادع اولدرکه
اضمار ایتدیکنك خلافن اظهار ایده * وهو خادعهم * قولنده الله تعالینك خداعی اولدرکه
آخرتده انلر ایچون کزلدیکی عذابك خلافی دنیاده انلره نعیم تعجیل واظهار ایده * دینلدیکه
خداعك اصلی فساددر اویله اولسه معناسی ایماندن اظهار ایتدکلری نی کفردن اضمار ایتدکلریله
افساد ایدرلر وحق تعالی دنیاده انلره ویردیکی نعیمی آخرتده انلره ایر کوره جکی عذابله
افساد ایدر (وما یخدعون الا انفسهم) حالبوکه انلر خداعی نه کندیلرینه ایدرلر انك وبالی
کندیلره عودت ایدر * زیراکه حق تعالی انلرك نفاقلرین رسولنه بیلدیرر اویله اولسه دنیاده
رسوای اولوب عقباده انلره عقاب ایرکورر (وما یشعرون) والحال خداعلرینك وبالی
کندیلره عودت ایدر ایدوکنی بیلمزلر (فی قلوبهم مرض) قلبلرنده شك ونفاق مرضی واردر
ومرضك اصلی ضعفدر ودینده شکه مرض دینلدی * زیراکه مرض بدنی ضعیف ایتدیکی کبی
شك دخی دینی ضعیف ایدر (فزادهم الله مرضا) حق تعالی انلره مرضلرین زیاده ایلدی *
زیراکه آیات کریمه لر بری برینك آردنجه نزول ایدردی هر آیت که نزول ایدوب انلر اکا
کافر اولدیلر انکله کفر ونفاقلرین آرتوردیلر (ولهم عذاب الیم) انلره بر مرتبه عذاب
واردرکه الم ووجعی قلبلرینه ایریشور (بما کانوا یکذبون) شول سببله کیم سرده الله
تعالی یی ورسولنی تکذیب ایدرلردی (واذا قیل لهم لا تفسدوا فی الارض) قچان انلره مؤمنلر
قلبندن کفر ایله ونامی رسول الله وقرآنه ایماندن تعویقله بر یوزنده فساد ایتمیکز دینلسه

سزك انتفاعکز ایچون بر
یوزنده جمله حیوان ونبات
ومعدن وایرمقلری یراتدی
صکره سمایی خلقه قصد
ایدوب یدی کوکلری اکریلك
وعلتی اولمیه رق طوغری
وصحیح یراتدی اول الله
تعالی هر شیء بیلیجی
ویرادیجیدر (واذ قال ربك
للملئکة انی جاعل فی الارض
خلیفة قالوا اتجعل فیها
من یفسد فیها ویسفك الدماء
ونحن نسبح بحمدك ونقدس
لك قال انی اعلم ما لا تعلمون)
یا محمد یاد ایله شول وقتیکه
سنك ربك جل شانه جمله
ملکره یاخود مقدم روی
ارضه اجلا اولنان بنی
الجاندنصکره بر یوزنده
ساکن ملکره بن بر یوزنده
خلیفه خلق ایده جکم دیدی
ایدی اول ملکلر کندو
عقل وعصمتلرنده مرکوز
خاصه لرندن یا لوح محفوظده
اوقودقلرندن یاخود اخبار
الهیه دن ناشی استکشاف
حکمت یوزندن آیا بر یوزنده
فساد ایده جك وبغیر حق
قان دوکه جك کیمسه می
خلق ایده جکسك حال بوکه
بز سنك حمدکله تسبیح
وذکرکله سنی تقدیس
ایدرز دیدیلر حق تعالی بو
خلیفه یی یراتمقده اولان

(قالوا انما نحن مصلحون) ديرلركه بز دكل الا اصلاح ايدبجلرز (الا انهم هم المفسدون)
آكاه اولكزكه آنلر كنديلرين كفرله وناسى ايماندن تعويقله افساد ايدبجلردر (ولكن
لايشعرون) لكن كنديلرين اهل فساد ايدوكن بيلمزلر (واذا قيل لهم) قچان اول منافقلره
ويا يهوديلره ديلسه كه (امنوا كما آمن الناس) سزدخى اهل كتابدن ايمانه كلنلر كبى ويا مهاجرون ويا
انصار كبى ايمانه كلك (قالوا انؤمن كما آمن السفهاء) ديرلركه شول عقللرى خفيف جاهللر كبى بزدخى
ايمانمى كتوررز * اكر دينورسه كه مجاهره ايله نفاق نيجه صحيح اولور دينوركه انلر بوقوللرى ارەلرنده
اظهار ايدرلردى بوخسه مؤمنلر اراسنده دكل الابوكه حق تعالى آنى رسولنه و مؤمنلره بيلدردى
(الا انهم هم السفهاء ولكن لايعلمون) آكاه اولك كه جاهللر آنلردر الابوكه جاهل
ايدوكلرين بيلمزلر (واذا لقوا الذين آمنوا قالوا آمنا) قچان اول منافقلر مؤمنلره قاوشەلر بز
دخى سزك كبى ايمان كتورمشزدرلر (واذا خلوا الى شياطينهم قالوا انا معكم) قچان رؤساء
وكهنەلرينه رجوع ايتسەلر درلركه بز سزك دينكز اوزره ثابتلرز (انما نحن مستهزؤن)
محمد واصحابنى اسلام اظهاريله استهزاء ايدرز (الله يستهزئ بهم) الله تعالى دخى انلره استهزالرى
ايله جزا ايدر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر يوم قيامتده انلره جنتدن برقپو آچيلورا كا يردكلرنده
كيرو بركيديلوب انلر ناره كوندريلور * دينلديكه صراط اوزره مؤمنلر ايچون برنور قوريله
منافقلر قچانكيم اكا اريشەلر انلركله مؤمنلر بيننه برسور اوريله كيم انك بربابى اوله ايچروسنده
جنت وطشره سنده نار اوله منافقلر سورك وراسندن مؤمنلره چاغروب ديەلركه دنياده بز سزكله
نماز قيلورو صائم اولور دكلميدك مؤمنلر بلى اويله ايدك ديەلر الابوكه سز كنديكزى كفر ونفاقله
هلاك ايتمشديكز وايمان وتوبەده تربص ايدوب پيغمبرمز عليه السلامك نبوتنده وكتورديكى
وعدووعيدنده شك واباطيل ايله اغترار ايتمشديكز حتى كه اول حالده ايكن سزه موت ايرشدى
نتكيم سورۀ حديدده ذكر اولنمشدر (ويمدهم فى طغيانهم يعمهون) وانلرى ضلالتلرنده متحيرين
وترددايدر اولدقلرى حالده ترك وامهال ايدر (اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى) ايمدى
انلر كفرى ايمانه دكشديلر (فما ربحت تجارتهم) تجارتلرنده ربح وفائده ايتمديلر (وما كانوا
مهتدين) وضلالتده قالوب هدايته ايرمديلر (مثلهم كمثل الذى استوقد نارا) انلر مثلى شول
كمسنه نك مثلى كبيدركه نار ايقاد ايده (فلما اضاءت ماحوله) وقتاكه اول نار آنى ايقاد ايدنك
چورەسندەكى اشيايه ضيا ويره (ذهب الله بنورهم) الله تعالى انلردن نورى كيدره (وتركهم
فى ظلمات لايبصرون) وانلرى ظلماتده برشى كورمز اولدقلرى حالده آليقويه * يعنى منافقلرك
نفاقده مثلى شول رجل مثليدركيم برصحراده قرا كوكيجەده آتش ياقەده تاكه ايصنه وچورەسندەكى
اشيايى كوروب سباع وسائر مخوفدن صاقنه اول بو حالتده ايكن آتش سوينوب ظلمتده خائف
ومتحير قاله * ايمدى منافقلر دخى كذلك كلمۀ ايمانى اظهار ايله اموال واولادلرى اوزره امين
اولورلر و مؤمنلردن نسايى نكاحلنورلر وانلردن ميراث آلورلر وانلركله غنائمى اولشورلر
نورلرى دنياده اشبو حالتلريدر قچانكه فوت اولەلر اول نور كيدوب ظلمت وخوفه عودت
ايدەلر (صم) انلر حق استماع وقبولده تصامم ايدرلر (بكم) و مؤمنلره اظهار ايتدكلرينك
خلافنى ابطانله كانه حق سويلمزلر (عمى) وهدايه ايركوروآيانه نظردن امتناعله انى كانه كوزمزلر

حكمتلريمى بن بيلورم سز
انى بيلمز سكز بيوردى *
(وعلم آدم الاسماء كلها ثم
عرضهم على الملئكة فقال
انبؤنى باسماء هؤلاء ان كنتم
صادقين) جناب بارى ادم
عليه السلامه جميع مخلوقاتك
اسملرينى تعليم ايلدى صكره
اول ملكلره اول اسمانك
سؤالنى عرض ايدوب اكر
سز صادقلر ايسه كز بونلرك
اسملرينى بكا خبر ويرك ديو
بيوردى (قالوا سبحانك
لاعلم لنا الا ما علمتنا انك
انت العليم الحكيم) ملكلر
جهللرينى اعتراف واعتذار
يوزندن يار بنا بزسنى هرشيدن
تنزيه ايدرز بز سنك الهام
ايتديككدن غيرى برشى
بيلمزز تحقيق سن ايشكى
بيليجى وحكمت بالغەكى
اجرا ايديجيسك ديديلر *
(قال يا آدم انبئهم باسمائهم فلما
انبأهم باسمائهم قال الم اقل
لكم انى اعلم غيب السموات
والارض واعلم ماتبدون وما
كنتم تكتمون) حق تعالى آدم
عليه السلامه اسماء موجوداتى
ملكلره خبر ويرديو بيوردى
آدم عليه السلام دخى ملكلره
اول اسمايى خبر ويردكده
جناب علام الغيوب ملكلره
عتاب يوزندن بن سزه

يعنى حق جل وعلا اشبو مشاعر ثلاثەيى خلق ايتديكه آنلكه نفعلنەلر چون آنلكه نفعلنمديلر
مع هذا سالم ايكن كانه انك جميعن يتورديلر (فهم لا يرجعون) ايمدى انلر ضلالتدن هدايته
رجوع ايتمزلر (او كصيب من السماء) وياخود منافقلرك مثلى شول كمسەلرك مثليدركه انلكه
سمادن يغموراينه (فيه ظلمات) كه آنده ظلمات اوله اول كركسه يغموردن تكاثف وتتابع وظل
غمام ظلماتيدر وياخود سمانك سواد وظلمت ليل اجتماعندن حاصل اولان ظلماتيدر (ورعد وبرق)
دخى آنده رعد اولەكه اول اندن ايشيدلن صوتدر ودخى برق اولەكه اول اندن چيقان
ناردر * اكثر مفسرين ايدر رعد سحابى سوق ايدن ملكك اسميدر وبرق نوردن سوط لمعانيدركه
ملك انكله سحابى زجر ايدر (يجعلون اصابعهم فى اذانهم من الصواعق حذر الموت) اول كمسەلر
صواعقدن كنديلره موت وهلاك ايرشمك خوفيله انى ايشتمامك ايچون پارمقلرين قولاقلرينه
صوقرلر * صواعق صاعقەنك جمعيدر وصاعقه برآتش پارەسيدركه آكا يلديرم دينور حق
تعالى هلاكنى ديلديكى كمسەنك اوزرينه آنى اينديرر * دينلديكه صاعقه سمادن ايشيديلور
شول صيحۀ شديدەدركه آنى ايشيدن اولور ويا بايلور وياقلبنه خوف كلور اول اجلدن پيغمبرمز
عليه السلام رعد وصواعق صوتن ايشتسه « اللهم لا تقتلنا بغضبك ولا تهلكنا بعذابك وعافنا قبل
ذلك » دير ايدى (والله محيط بالكافرين) الله تعالى علم وقدرتيله كافرلرى احاطه ايديجيدر
تعذيب وقتنده انلرك هيچ برى اندن قورتلمز (يكاد البرق يخطف ابصارهم) قريب اولوركه برق
شدت ضوئندن انلرك كوزلرينك نورينى سرعتله استلاب ايده (كلما اضاء لهم مشوا فيه)
هربار كه ليلۀ مظلمەده برق طريقه ضيا ويره انده يوررلر (واذا اظلم عليهم قاموا) وقچانكه
برقك ضوئى كيدوب طريق مظلم اوله حيرتده قالوب طوررلر * ايمدى حق تعالى منافقينى نفاق
وضلالتلرنده برقومه بكزتدى كه انلر برقرا كوكيجەده برصحراده بولنوب اوزرلرينه بريغمور
باصەكه انده ظلمات ورعد وبرق اوله ظلمات انلرى يوروتميه ورعدك هولندن هربرى پارمقلرى
ايله قولاغنه سد ايليه وبرق ايسه شدت ضوئله قريب اولەكه كوزلرى نورين سلب ايليه طريق
ضيالندقجه يوريەلر ظلمت باصديغنجه يرلرنده حيرتله قالوب كيتميەلر * اشبو مثلدركه حق تعالى
آنى قرآنده وضع منافقين وكافرين ايچون ضرب ايلدى ايمدى * يغمور قرآندركه قلوبك
حياتيدر يغمور ابدانك حياتى اولديغى كبى ظلمات قرآندەكى كفر وشرك ذكريدر ورعد آندەكى
هدى وبيان ووعيد وجنت ذكريدر كافرلر قرآن اوقوندقده قولاقلرين پركيدرلركه قلبلر اكا
ميل ايتميه زيراكه ايمان انلرك عندنده كفردر كفر ايسه موتدر وبرق كوزلرى نورين سلبه
قريب اولمسى قرآن قلبلرينه تأثير ايتمكه قريبدر وبرقولده اشبو اسلامه مثلدر يغمور
اسلامه وظلمات آندەكى بلاء وعذاب ورعد ايسه آندەكى وعيد وآخرتدەكى مخاوفدر
وبرق ايسه آندەكى وعددر پارمقلرين قولاقلرينه قيملرى منافقلرك اسلامده بلاء وشدت
كوردكلرنده هلاكدن صاقنوب قاچملريدر حالبوكه قاچملرى انلره نفع ايتمز زيراكه حق تعالى
انلرى احاطه ايدوبدر ديلديكى وقتده جمع ايدوب عذاب ايدر برق ابصارلرك خطفه قريب
اولمسى اكر اوزرلرينه شقاوت سبقت ايتمش اولمسه دلائل اسلام انلرى نظره ازعاج ايدردى
برق ضيا ويردكجه يوريملرى كلمۀ ايمانى اظهار ايتدكلرنده امين اولملرى وفوت اولدقلرنده بنه

ديدمميكه تحقيق بن سموات
وارضك احوال مغيباتنى
بيلورم ومقدم سزك بريوزنده
فساد ايتمكه خليفه خلق
ايدرميسك ديو ظاهر
سؤالكزى وروى زمينده
حكومتدن عزلكزى
قلبكزده مكتوم ما استمديككزى
بيلورم بيوردى (واذ قلنا
للملئكة اسجدوا لآدم
فسجدوا الا ابليس ابى
واستكبر وكان من الكافرين)
وانى دخى ياد ايله كه بز جميع
ملكلره آدمه سجده ايدك
ديو امر ايتدك جمله ملكلر
سجده ايلديلر انجق ابليس
سجدەدن ابا وتكبر ايتمكله
كافرلردن اولدى ابليسك
اصلى قوم جاندن واسمى
سريانيەده عزازيل وعربيەده
حارث ايدى بوعصيانى
سببيله اسم وصورتى
تغيير اولنوب رحمة اللهدن
مأيوس معناسنه ابليس
دينلدى (وقلنا يا آدم اسكن
انت وزوجك الجنة وكلا
منها رغدا حيث شئتما ولا
تقربا هذه الشجرة فتكونا
من الظالمين) وبز آدمه
يا آدم سن وزوجەك جنتده
ساكن اولك وانده
استديككز كبى رفاه حالله
جنت ميوەلرندن اكل ايدك
لكن بو آغاجه يقين اولميك

ظلمته عودت ایدرلیدر * دینلدیکه انك معناسی اسلامده غنیمت وراحته ایردکلرنده بز سزکله یز دیوب اسلام اوزره ثابت اولورلیدر وبلاء وشدت کوردکلرنده تأخر ووقوف ایدرلیدر (ولوشاء الله لذهب بسمعهم وابصارهم) اکر الله تعالی دیلسه ظاهرده‌کی اسماع وابصارلرین کیدریدی باطنده‌کی اسماع وابصارلرك کیدردیکی کبی (ان الله علی کل شیء قدیر) الله تعالی هر موجود اوزره قادردر اولکه حق تعالی انك وجودین دیلیه اول فی الجمله موجوددر * دینلدیکه انسانك قدرتی بر هیأتدرکه انکله فعله تمکن ایدر والله تعالینك قدرتی اندن عجزی نفیدن عبارتدر وقادر اولدرکه دیلرسه ایشلیه ودیلرسه ایشلمیه وقدیر اولدرکه دیلدیکی شیئی دیلدیکی کیفیت اوزره ایشلیه اول اجلدن انکله باری تعالیدن غیری احد وصف اولنمز وقدرتك اشتقاقی قدردندر زیراکه قادر برفعلی قوتی مقداری اوزره ویامشیئتی اقتضا ایتدیکی مقداری اوزره ایقاع ایدر * اشبونده دلالت واردرکه حادث حدوثی حالنده وممکن بقاسی حالنده مقدور اوله وعبدك مقدوری الله تعالینك مقدوری اوله زیراکه شیئدر وهرشیء ایسه مقدوردر (یا ایها الناس) اشبو جمیع ناسه خطاب عامدر الابوکه اول خطابده صغار ومجانین داخل دکلدر مکلف اولمدقلری ایچون * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر قرآنده بوندن ماعداده هرمحلده‌که یا ایها الناس دیو خطاب ایله مراد اهل مدینه‌در (اعبدوا ربکم) ربکز جل شانه‌نك وحدانیتنه اعتقاد واقرار ایدك (الذی خلقکم والذین من قبلکم) که اول سزی وسزدن اوکدین کچن امتلری مثال سابقسز اختراع ایلدی (لعلکم تتقون) تاکه عذابندن نجات بوله‌سز ویاخود عذاب اللهدن ستر ووقایه‌ده اولمق رجاسنده اولك وحکم الله ایسه وراکزده‌در دیلدیکنی ایشلر * سیبویه ایدر لعل وعسی عباددن اولسه ترجی ایچوندر الله تعالیدن اولسه وجوب ایچون اولور کانه بیورلدیکه ربکز جل شانه‌یه عبادت ایدك شول رجا ایله‌که اهل تقوی سلکنه منخرط اولوب صلاحده فائق وجوار اللهه لایق اوله‌سز زیرا تقوی درجات سالکینك نهایتیدرکه اول الله تعالیدن غیری هرشیئدن الله تعالی‌یه تبرؤدر * ودخی بونده عابدلره تنبیه واردرکه عبادتیله اغترار ایتمیه‌لر بلکه دائما الله تعالیدن رحمتن رجا ایدوب عذابندن خوف ایلیه‌لر وبو آیتده دلالت واردرکه الله تعالینك وحدانیت وربوبیتی معرفتنه طریق دال صنعنه نظر بال وافعال ایله استدلال اوله وعبد عبادتی اوزره ثوابه مستحق اولمیه زیراکه حق تعالی انکچون اعداد ایتدیکی نعم سابقه اوزره شکر اولنمسی واجب اولیجق عبدك عبادتی اول نعمك شکری اولوب کندیسی شول اجیر کبی اولورکه اجرتن عملدن اوکدین آلمشدر (الذی جعل لکم الارض فراشا) که اول الله تعالی سزکچون یر یوزینی صلابت ولینت ولطافت بیننده فراش مبسوط کبی اوزرنده قیام وقعود ونیامه مهیأ مکان قیلدی * اکثر مفسرین ارضك بسیط اولوب کری الشکل دکل ایدوکنه بونکله استدلال ایتدیلر اماکه انی کری الشکلدر دینلر انك عظم حجمی واتساع جرمی ایله کری الشکل ایکن فراش اولمسی ممتنع اولمز دیو توفیق ایتدیلر (والسماء بناء) وسمایی بنا وقبه کبی سزکچون سقف مرتفع قیلدی (وانزل من السماء ماء) وسمادن سحابه وسحابدن ارضه یغمور ایندردی (فاخرج به من الثمرات) اول یغمور سببیله سزه انواع ثمرات والوان نباتات بتوردی (رزقا لکم) تاکه ثمرات کندیکزه طعام ونباتی دابه‌لریکزه علف اوله وانکله الله تعالینك خالق ورازق ایدوکن

اکر اکا یقین اولورسه‌کز ایکیکز دخی نفسکزه ظلم ایدیجیلردن اولورسکز دیدك * بو اغاج بغدای یا اوزم یا انجیر اغاجی ایدی دینلمش * (فازلهما الشیطان عنها فاخرجهما مما کانا فیه وقلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو ولکم فی الارض مستقر ومتاع الی حین) آدم وحوایی شیطان جنتدن قایدردی * طاوس ایله یلان اعانتیله دینلدی وانلری اولدقلری کرم ونعمتدن چیقاردی وبز آدم وحوا وابلیس ومارهیه اینوك وبر بریکزه دشمن اولك وسزك ایچون بریوزنده قرارکاه واجللریکز کلنجه‌یه دك منفعت وتعیش واردر دیدك (فتلقی آدم من ربه کلمات فتاب علیه انه هو التواب الرحیم) آدم علیه السلام ربسندن کلمات مخصوصه‌یی اخذ وقبول ایله توبه ونیاز ایتمکله حق تعالی توبه‌سنی قبول ایتدی الله تعالی تائب قوللرینه عقوبتدن رجوع ایله مغفرت ومرحمت ایدیجیدر * بو آیت کریمه‌ده مسطور کلمات قول مشهور اوزره ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنکونن من الخاسرین کلمه‌لریدر آدم علیه السلام سرندیبه

یلوب یالکز اکا عبادت ایلیه‌سز (فلا تجعلوا لله اندادا) یعنی اول الله تعالی‌یه امثال اعتقاد ایدوب اکا عبادتکز کبی انلره دخی عبادت ایتمکز (وانتم تعلمون) والحال آنك شریکی یوق آله واحد ایدوکنی بیلورسز * اشبو آیت اخیره‌ده خلق انسانك واکا افاضه اولنان معانی وصفاتك تمثل طریقی اوزره تفصیلنه اشارت واردرکه بوندن ارضه ونفس سمایه وعقل ماءیه بکزر وانك اوزره افاضه اولنان فضائل عملیه وعقلی استعمال ایله حاصل اولان فضائل نظریه حواسه بکزر وقوای نفسانیه وبدنیه ازدواجی شول ثمراته بکزرکه حضرت فاعل مختار جل شانه قدرتیله قوای سماویهٔ فاعلیه وقوای ارضیهٔ منفعله ازدواجندن تولد ایدوبدر ودخی اشبو آیتده حجج عقول استعمالنه وتقلیدك ابطالنه دلالت واردر (وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا) اکر عبدمز محمد علیه السلامه تدریجله تنزیل ایتدیکمز قرآنده الله تعالی عندندن ایدوکنده شك وریبده ایسه‌کز (فأتوا بسورة من مثله) سز دخی بیان وغرابت وحسن نظم وبلاغتده انك مثلی برسوره کتورك ویاخود بشر وامی اولوب کتابلر اوقومش وعلوم اوکرنمامشلکده محمد حاللو کمسه‌دن برسوره کتورك (وادعوا شهداءکم من دون الله) والله تعالیدن غیری عبادت ایتدیککز آلهه‌کزدن دخی اکا استعانت ایدك ویاخود الله تعالیدن غیری سزه حاضر اولوب انس وجندن معونتن رجا ایدیککز کمسه‌لری چاغرك که سزه محمد علیه السلامك کتوردیکی کبی برسوره کتوره (ان کنتم صادقین) اکر محمد آنی کندیلکندن سویلمشدر دیدیککزده صادقلر ایسه‌کز (فان لم تفعلوا ولن تفعلوا) چون اکا معارضه‌یه جهد ایدوب اکا مساوی ویاموازن برشیء اتیانندن جمیعکز عاجز اولدیکز ومن بعد ابدا اکا اقتداریکز اولمز ایدوکن بیلوب اندن مأیوس اولدیکز زیرا اول محمد علیه السلام حضرتلرینه معجزه‌در (فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة) یعنی ایمانه کلوب انکله کندیکزی صاقنك شول ناردنکه انك اکثر وقودی ناس وحجاره‌در * اکثر مفسرین ایدر یعنی کبریت طاشلریدرکه اول تیز طوتشور کچ سیونور بدنه پك یاپشور * دینلدیکه انکله مراد صنملریدرکه انی طاشدن دوزرلردی وانی رب اتخاذ ایدوب اکا عبادت ایدرلردی (اعدت للکافرین) اول نار تهیئه اولنوبدر شونلر ایچونکه قرآن ومحمد علیه السلامه کافر اولدیلر اشبو آیت کریمه دلیلدرکه نار الآن مخلوق اوله (وبشر الذین آمنوا وعملوا الصالحات) یا محمد بشارت خیر ایله سویندر شول مؤمنلریکه اعمال صالحه ایشلدیلر * معاذ ایدر عمل صالح اولدرکه انده علم ونیت وصبر واخلاص اوله (ان لهم جنات تجری من تحتها الانهار) انلر ایچون بساتین کثیره واردرکه اغاجلرینك ومسکنلرینك التندن ایرمقلر آقار * حدیثده کلدیکه * انهار الجنة تجری فی غیر اخدود * جنتك صولری خندقسز صاحبلرینك دیلدیکی مکانه انیشه ویقوشه جاری اولور (کلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذی رزقنا من قبل) هربارکه انلره جنتك ثمارندن برشیء اطعام اولنه‌لر اشبونی بز دنیاده اطعام اولنمشدق دیه‌لر زیراکه ثمار جنتك الوانی بری برینه بکزر لکن طعملری مختلفدر ویاخود انلر برثمره‌دن صکره برآخرین اطعام اولنسه‌لر انی شول اوکدن یدکلرین ظن ایدوب آنی دیه‌لر (واتوا به متشابها) وانلر اسمده متشابه وطعمده مختلف رزق ویریله‌لر * دینلدیکه یعنی لون وجودته بری برینه بکزه‌یه (ولهم فیها ازواج مطهرة) وانلر ایچون آنده

ایکیوز ییل آغلدی طرف باریدن بو کلمات تلقین اولنوب مداومت ایتمکله توبه‌سی قبوله قرین اولدی (قلنا اهبطوا منها جمیعا فاما یأتینکم منی هدی فمن تبع هدای فلا خوف علیهم ولاهم یحزنون) بز انلره جمله‌کزده بریوزینه اینوك دیدك چقان بندن سزه هدایت یعنی رسل وکتب وشریعت کلدکده کیمکه بنم بو هدایتمه تابع اولورسه انلر ایچون قطعا خوف یوقدر ومطلوبلری فوت اولور دیو اصلا حزن وغم ایتمزلر (والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) انلرکه کافر اولوب آیتلرمزی تکذیب ایتدیلر اول کیمسه‌لر قیامتده اهل نار وآتشده دائملردر آندن چیقمازلر (یا بنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم واوفوا بعهدی اوف بعهدکم وایای فارهبون) ای اسرائیل اوغللری * اسرائیل حضرت یعقوب علیه السلامك لقبیدر * سزه انعام ایتدیکم نعمتلری ذکر ایدك وبکا ایمان وطاعت ایدك وتوریتده شأن پیغمبر علیه السلامده سزه بیان ایتدیکم عهده

نساو جواری واردرکه غائط و بول حیض و نفاس و بزاق و مخاط و ولد و منی و هر قدردن مبرالردر
(وهم فیها خالدون) وانلر آنده دائملر در حیاتده قالورلر اندن چیقمزلر * ابو هریره رضی الله تعالی
عنه ایدر پیغمبر عمز علیه السلام دیدیکه جنته اول کیرن زمره نك یوزلری آیك اون دردی کبی منور اوله
انلردن صکره کیرن زمره نك یوزلری کوکب دری کبی منور اوله انده بول و غائط و تفل و مخاط اولمز
طراقلری التون و درلری مسك و مجمره لری الوه و زوجه لری حور عیندن جمیعی آدم علیه السلامك
صورتنده و قامتنده التمش ذراع بویلولردر ابو سعید رضی الله تعالی عنه پیغمبر عمز علیه السلامدن روایت
ایدر دیدیکه جنتده هر رجلك ایکیشر زوجه سی اولور هر زوجه نك اکننه یتمشر حله کیدریلور مع
هذا اول حله لرك وراسندن ساقلرینك مخی کورینور * انس رضی الله تعالی عنه پیغمبر عمز علیه السلامدن
روایت ایدر دیدیکه اکر اهل جنتك نساسندن بری ارض اهلنه کورنسیدی ضیاسی و رایحهٔ طیبه سی
مشرق و مغرب اراسین طولدورر ایدی وانك باشنده کی صیغی دنیا و مافیهادن خیرلودر *
ابو هریره رضی الله عنه پیغمبر عمز علیه السلامدن روایت ایدر دیدیکه اهل جنت صقالقسز تازه
یکیتلر کوزلری سورمه لودر یکیتلکلرینه فنا ایرمز و ثوبلری اسکیمز * علی رضی الله عنه ایدر
جنتده برسوق واردرکه انده بیع و شراء اولمز بلکه انك متاعی رجال و نسا صورتلریدر اهل
جنتدن استیان انده وارر و صورتلردن بکندیکی صورته کیرر * انس رضی الله تعالی عنه
پیغمبر عمز علیه السلامدن روایت ایدر دیدیکه جنتده برسوق واردرکه اهل جنت اکا هر جمعه ده
واررلر ریح شمال اسوب یوزلرینه و ثوبلرینه ایریشه انکله حسن و جماللری آرته اهللری انلره
رجوع ایتدکلرنده دیرلرکه والله بزدنصکره حسن و جمالکز آرتوبدر انلر دخی اهللرین زیاده
حسن و جمالده بولوب انلرك کبی اول سوزی انلره دیه لر (ان الله لا یستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة
فما فوقها) حق تعالی بی بعوضه و اندن فوق شیئله حقی وصف و بیان ایچون ضرب مثلدن حیاء منع
ایتمز * وقتا که حق تعالی ذباب و عنکبوتله ضرب مثل ایتدی یهود دیدیلرکه حق تعالی اشبو اشیاء
خسیسه یی ذکرله نه دیلر حالبوکه آنك کبیله مثل ضربندن استحیاء اولنور انلرك اول کلامنی رد
ایچون بو آیت کریمه نازل اولدی بعوضه که سوری سینکدر سکونله کیزلنور تحرکله ظاهر اولور
انکله مثل ضربندن انسانه تعریض واردرکه انك عیشی جوعله و موتی شبعله اولمسی کبی انسان دخی
* ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی * مصداقنجه طغیان ایدر چونکه کندینی غنی کوره (فاما الذین
آمنوا فیعلمون انه الحق من ربهم) اماشونلرکه قرآنه و محمد علیه السلامه ایمان کتوردیلر بعوضه ایله
ضرب مثل رب تعالیدن ثابت و حق ایدوکن بیلورلر (واما الذین کفروا فیقولون ماذا اراد الله
بهذا مثلا) اما انلرکه کافر اولدیلر حق تعالی اشبو شیء خسیسی مثل ضربیله نه مراد ایتدی دیرلر حق
تعالی انلره جوابنده دیدیکه (یضل به کثیرا) الله تعالی او مثل سببیله برنیجه کافرلری انی تکذیب
ایتدکلری ایچون خذلانه ایرکورر (ویهدی به کثیرا) و ینه اول مثل سببیله نیجه مؤمنلر دخی تصدیق
ایتدکلری ایچون هدایتلرین آرتورر * اشبو دلیلدرکه هدی و ضلال ایکیسی دخی الله تعالیدن اوله (وما
یضل به الا الفاسقین) و اول مثل وافی تکذیب سببیله خذلانه ایرکورمز مکر انلریکه حد ایماندن
خارجلردر و شرعده فاسق اولدرکه کبیره یی ارتکابیله امر الهدن خروج ایده وانکچون اوچ
درجه واردر * اولکیسی تغابیدرکه اول کبیره یی استقباح ایدر اولدیغی حالده احیانا ارتکابدر *

وفا ایدك که بنده سزك
وفاکزه مجازات ایدهیم
و نقض عهدده بندن قورقك
(وآمنوا بما انزلت مصدقا لما
معکم ولا تکونوا اول کافر
به ولا تشتروا بآیاتی ثمنا قلیلا
وایای فاتقون) و کوندردیکم
قرآنه سزکله اولان توریة
توحید و وعد و وعیدده
موافق اولمغله تصدیق
ایدیجی اولدیغکز حالده
ایمان ایدك واول قرآنه
کافر اولنلرك اولکیسی
سز اولمیك و بنم کتابم
آیتلرینی حظوظ دنیا ایچون
قلیل بها ایله بدل ایتمیك
و کتابمی اشترا و تحریفده
بندن قورقك * کعب بن
اشرف و امثالی کبی علماء
یهود بعض هدیه ایله توریة
آیتلرینی تحریف و شان
محمد علیه السلامی ستر
ایتدکلری ایچون انلره خطابدر
دینلمش (ولا تلبسوا
الحق بالباطل وتکتموا الحق
وانتم تعلمون) کندو
اختراعکزا وزره باطلی
حق ایله قارشدرمیك و پیغمبر
علیه السلامك وصفنی
توریتده بولمدق دیو حقی
کتم ایتمیك حال بوکه سز
انك نعمتنی کتم ایتدیککزی
بیلورسز (واقیموا الصلوة
وآتوا الزکوة وارکعوا

ایکنجیسی انهما کدرکه اول کبیره یی ارتکابنه اعتیاددر اکا مبالات ایتمکسزین * اوچنجیسی جحوددرکه
اول کبیره یی ارتکابدر انی استصواب ایدر اولدیغی حالده چونکه بو مقامه مشارف اوله عنقندن ربقهٔ
ایمان خلع اولنوب کفری ملابس اولور و مادامکه تغابی و یا انهماك درجه سنده اوله اندن مؤمن اسمی
سلب اولنمز مسمای ایمان اولان تصدیقیله متصف اولدیغیچون (الذین ینقضون عهد الله من بعد
میثاقه) انلر عهد الهی نقض ایدرلر انی توکید و احکامدن صکره * دینلدیکه عهد الله اوچدر * بری
شول عهددرکه یوم میثاقده * الست بربکم قالوا بلی * بن سزك ربکز دکلیم دیو خطاب الهی یه بلی
ربمز سین دیو اولان ذریة آدمك جوابیدر * و بری دخی تبیین اوزره اخذ عهد و میثاقدرکه * ان
اقیموا الدین ولا تتفرقوا فیه * دینی اقامتله امر دینده تفرقدن نهی اولنمشدر * و بری دخی علماء
اوزره اخذ اولنان عهددرکه * لتبیننه للناس ولا تکتمونه * انی ناسه بیلدیره لر کتم ایتمیه لر دیو
تأکید بیورلمشدر * و میثاقله مراد ایکیدن خالی دکل یا الله تعالی آیات و کتبله عهدینی احکامیدر
ویاخود عباد عهد الهی التزام و قبوللریدر (ویقطعون ما امر الله به ان یوصل) و دخی الله تعالینك
وصل اولنمسیله امر ایتدیکی شیء قطع ایدرلر اشبو قطیعه یه محتملدرکه حق تعالینك اکا رضاسی اولمیه
قطع رحم و موالات مؤمنیندن اعراض و انبیاء و کتب بینینی تصدیقده تفرقه و جماعات مفروضه یی
ترك و سائر اشیا کبی یی که انلره رفض خیر و یا تعاطی شر اوله زیرا اول الله تعالی ایله عبد بیننده کی وصلتی
قطع ایدر حالبوکه هر فصل و وصلدن مقصود بالذات اولان اول وصلتدر (ویفسدون فی الارض)
و ایماندن منع و حقی استهزاء و عالمك نظام و صلاحی اولان وصلی قطع ایله یریوزنده فساد ایدرلر (اولئك
هم الخاسرون) ایمدی انلر عقلی نظردن و حیات ابدیه یی افاده ایدر شیء اقتناصدن اهمال و آیات
الهیه ایمانی و حقایقنه نظری و انوارندن اقتباسی انکار و طعنه استبدال ایله و وفاء و صلاح و ثواب
مقابله سنده نقض و فساد و عقابی اشترا ایله زیان ایدیجیلردر (کیف تکفرون بالله) بکا خبر ویرك که
نه حال اوزره الله تعالی یه کافر اولورسز (وکنتم امواتا فاحیاکم) والحال بیلورسزکه آباکز
اصلابنده روحسز نطفه لر ایدیکز روحلری خلق ایدوب امهاتکز ارحامنده ایکن اول روحلری
نفخ ایله سزی دیرکوردی (ثم یمیتکم) بوندنصکره آجالکز انقضاسی عندنده سزی اولدرر
(ثم یحییکم) بعده صور نفخ اولندیغنده و یا قبورده سؤال ایچون ینه سزی دیرکورر
(ثم الیه ترجعون) بعده آخرتده اول الله تعالی یه رد اولنورسز خیر و شردن اعمالکزه
کوره سزه جزا ایدر ویاخود حساب ایچون قبوریکزدن اکا نشر اولنورسز * اشبو آیتده
تنبیه واردرکه انلری اولا احیایه قادر اولان رب تعالی ثانیا دخی احیالرینه قادر اوله *
زیراکه بدأ خلق اعاده دن اهون دکلدر و یاخود اشبو آیت کریمه ایله خطاب اولنان مؤمنلر
وهم کافرلر اوله * زیراکه حق جل و علا وحدانیت و نبوت دلائلن بیان ایلدی و ایمان اوزره
وعد و کفر اوزره وعیددن صکره نعم عامه و خاصه سنه عدل ایله اوزرلرینه تأکید ایلدی
و بویله نعم جلیله ایله انلردن کفر صدورین استقباح و استبعاد ایلدی * زیراکه نعمتك عظمی
انی انعام ایدنه معصیتك عظمن ایجاب ایدر ویاخود خطاب اولنان خاصة مؤمنلر اوله وانکله
تقریر منت و انلردن تبعید کفر اراده ایدیله شول معنی اوزره کیم سزدن کفر نیجه تصور اولنور
حالبوکه سز اموات کبی یعنی جاهللر ایکن افاده ایتدیکی علم و ایمانله سزی دیرکوردی بوندنصکره

مع الراکعین) مسلمانلره
نمازی کبی نماز قیلك وانلرك
طریقی اوزره زکات ویرك
و رکوع ایدیجی جماعت
مسلمین ایله رکوع ایدك *
یهود نمازنده رکوع اولمامغله
الله اعلم انی ایما اوله *
(اتأمرون الناس بالبر وتنسون
انفسکم وانتم تتلون الکتاب
افلا تعقلون) ناسه خیر
ایشلمکی امر ایدوب کندو
نفسکزی اونودر میسکز
حال بوکه توریتی اوقورسکز
کندو قبحتکزی تعقل
ایتمز میسکز بعض مدینه
یهودیلرینك حقنده درکه
دوستلرینی احکام شرع
محمدی یه ترغیب ایدوب
کندولری مسلمانلق یولنه
سلوکدن صاقنورلردی
(واستعینوا بالصبر والصلوة
وانها لکبیرة الا علی الخاشعین)
اداء طاعتده یاخود صومده
صبر ایله و نماز فریضه ایله
الله تعالیدن استعانه ایدك
اول طاعت و صوم و صلوة
الله تعالیدن قورقانلردن
غیری یه مشقت کبیره در
(الذین یظنون انهم ملاقوا
ربهم وانهم الیه راجعون)
اول قورقانلر انلردرکه
ربلرینك جزاسنه ملاقی
اوله جقلرینی و عاقبت اکا
راجع اوله جقلرینی بیلورلر

سزی موت معروفله اماته ایدر بعده حیات حقیقیه ایله احیاء ایدر بعده اول الله تعالی یه رجوع ایدوب شول کوزلر کورمدك وقولاقلر ایشتمدك وبشر قلبنه خطور ایتمدك شیئله سزی ثوابلندیرر (هوالذی خلق لکم مافی الارض جمیعا) اول الله تعالی یرده اولان اشیانك جمیعن سز کیچون خلق ایلدی تا که دنیاده ابدانکز امرنده انکله استنفاع ایده‌سز ودینکز امرنده آخرتده‌کی لذات وآلامی ملائم ومشابهیله تعرف ایده‌سز ودخی انکله ربکز جل شانه‌نك قدرت ووحدانیتنه استدلال ایده‌سز اشبو آیت کریمه اشیاده اباحت اصل ایدوکنه دلیلدر مادامکه حرمتنه نص صحیح وارد اولمیه (ثم استوی الی السماء) ارضی خلقتندنصکره ارادتیله سمایی خلقه قصد ایلدی (فسویهن سبع سموات) حتی که یدی سمایی فتور وعوجنسز مستویات خلق ایلدی اکر دینورسه که اصحاب ارصاد افلاکی طقوز عدد ایدر دینورکه انلرك اول ذکرنده شکوك واردر صحیح اولدیغی تقدیرجه آیتده زیاده‌یی نفی یوقدر مع ذلك اکا عرش وکرسی دخی ضم اولنورسه انده خلاف قالمز (وهو بکل شیء علیم) اول الله تعالی هر شیئك جمالی وتفصیلی بیلمکده کاملدر (واذ قال ربك للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه ربك جل شانه شاورت طریقی اوزره آدم علیه السلامدن اوکدین ارضده ساکن اولان ملائکه‌یه دیدیکه اشبو ارض یوزنده بکاسزدن کرامتلو برخلیفه خلق ایدرم که اول آدم علیه السلامدر وقتا که حق جل وعلا سموات وارضی وملائکه وجنی خلق ایتدی ملائکه‌یی سماده وجنی ارضده اسکان ایتدی دهر طویل اول جن ارضده عبادت ایتدکلرندنصکره ارالرنده بغی وحسد ظاهر اولوب فساد وقتال ایتدیلر حق جل وعلا انلره ملائکه‌دن برجند کوندردیکه انلره جن دینور خزنهٔ جنان ایدیلر رئیس ومرشد واعلملری ابلیس ایدی حتی که یرده اولان جنی سوردیلر طاغاره وواديلره وجزیره‌لره ایرکوردیلر وکندیلر ده ساکن اولوب عبادته دورشدیلر حق تعالی انلره عبادتی تخفیف ایتدی وابلیسه یر ملکنی وسماء دنیا وخزانهٔ جنتی ویردی اویله اولسه اول کاهی یرده وکاهی سماء دنیاده وکاهی جنتده عبادت ایدردی اول حالتدن نفسنه عجب ایردی انکله کندوبی ملائکه‌دن اکرم کوردی حق تعالی اکا وجندینه ذکر اولنان کلامی دیدی اول خبردن کراهت ایتدیلر * زیرا که ارضده عبادت خفیفه ایله اطمئنان ایتمشدیلر (قالوا اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفك الدماء) یاربنا ارضده خلیفه قیلورمیسین اول کمسه‌یی که انده معاصی ایله افساد ایدر وقانلر دوکرلر دیدیلر وبو حالی الله تعالیدن اخبار ایله ویا لوحدن تلقی ایله ویا عقوللرنده مرکوز شیئدن استنباط ایله ویا احد ثقیلنی آخره قیاس ایله بیلدیلر (ونحن نسبح بحمدك ونقدس لك) حالبوکه بز سنی سوءدن تبعید ایده‌رز بزه الهام ایتدیکك معرفتك اوزره حمدکی ملتبسین اولدیغمز حالده ودخی سنك اجلکیچون نفوسمزی ذنوبدن تطهیر ایدرز * انلرك بو سؤالی ارضك عمارت واصلاحنه وانده افساد ایده‌جکلری واهل طاعت یرینه انده معصیت ایشلیه‌جکلری استخلافنه تعجب ایدوب کندیلره خفی اولان حکمتك کشفین بیلدیرر وشبهه‌لرین کیدروب حقیقت حاله ایرکورر شیدن استخبار ایدی یوخسه عصمتاریله عجب وتفاخر ایدوب حق تعالی‌یه اعتراض ویا بنی آدمه غیبت طریقی اوزره طعن دکل ایدی * زیرا انلر حق تعالینك * بل عباد مکرمون لایسبقونه بالقول وهم بامره یعملون دیو تزکیه‌سیله سوء ظن اولنقدن انار مبرالردر کانه انلر بیلدیلر که خلیفه قیلنه‌جغك مداری

یا بنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم وانی فضلتکم علی العالمین * ای یعقوب اوغللری سزه ویردیکم نعمتلری ذکر ایدك وسزك اجدادکزی اول وقتك انسانلری اوزرینه تفضیل ایتدم (واتقوا یوما لاتجزی نفس عن نفس شیئا ولاتقبل منها شفاعة ولا یؤخذ منها عدل ولاهم ینصرون) ودخی شول عذاب کوننده قورقك که اول کونده برنفس مؤمنه برنفس کافردن برشیئه مجازات ایده‌مز یعنی نفس مؤمنه‌نك نفس کافره‌یه شفاعتی قبول اولنمز واول نفس کافره‌دن عذاب ایچون عوض اولنمز واولکونده اول کافرلرك دفع عذابیچون یاردم دخی اولنمز * بو آیت کریمه یهودك بز حضرت ابراهیم واسحق اولادلرندنز دیو افتخارلری حالنده نازل اولمشدر * واذ نجیناکم من ال فرعون یسومونکم سوء العذاب یذبحون ابناءکم ویستحیون نساءکم وفی ذلکم بلاء من ربکم عظیم * ای بنی اسرائیل انی دخی ذکر ایدك که ال فرعون سزی واجدادکزی رنج ومحنت تکلیفیله اشد عذابده قوللنورلرکن ونسالریکزی

اوچ قوت یعنی شهوت وغضب وعقلیه اوزره اولیسردر اما شهوت وغضبك مقتضاسی فساد وسفك دماء درو عقلیه‌نك مقتضاسی معرفت وطاعتدر انلر ایسه یالکز قوت عقلیه‌یه نظر ایدوب آیا که آنی استخلافه حکمت نه اوله حالبوکه شهوت وغضب اعتباریله حکمت انك ایجادینی اقتضا ایتمز فکیف که اکا خلافت دخی منضم اوله بزایسه اول خلافتدن توقع اولنان شیئی مفاسدمذ کوره معارضه سنسز اقامت ایدرز وغفلت ایتدیلر شهوت وغضبدن هر برینك فضلندنکه قچان عقله مطاوعت ایدوب عفت وشجاعت ومجاهده هوی وانصافله متصف اوله‌و بیلمدیلر که آحادك قاصر اولدیغی شیئی ترکیب افاده ایدر احاطهٔ جزئیات واستنباط صناعات واستخراج منافع کائنات کبی که انی قوه‌دن فعله کتورر که اول استخلافله قصد اولنور * ایمدی اشبو معانی‌یه حق جل وعلا اشارت ایدوب (قال انی اعلم مالاتعلمون) سزك بیلمدیککز شیئی بن بیلورم دیدی اشبو آیتده عبادی مشاوره‌یه ارشاد واردر ونص قرآنك وجودیله یالکز رایه رخصت اولمدیغنه وخیری شرینه غالب اولان شیئك ایجادنده حکمت اولدیغنه دلالت واردر * زیرا که شر قلیل ایچون خیر کثیری ترك ایتمك شر کثیردر ودخی آدم علیه السلام حضرتلرینك عظم شاننه اشارت واردرکه خلق اولنمزدن اوکدین وجودیله حق تعالی انی سکان ملکوته تبشیر ایتدی واکا خلیفه دیو لقب ایتدی‌وانده‌کی مفاسد اوزره راجح اولان فضلنی اظهار ایتدی (وعلم آدم الاسماء کلها) حق جل وعلا آدم علیه السلامی خلقتندنصکره جمیع اشیانك اسملرینی اکا تعلیم ایتدی یا انده علم ضروری خلقیله ویا روحه القا ایله * دینلدیکه انکله مراد وجوده کلمش ویوم قیامته دکین کله‌جکك اسماسنی ویا ملائکه‌نك ویا ذریتنك ویا هر اشیانك حرفت وصنعتنك اسماسنی اکا بیلدردی * اصحاب تأویل ایدر حق تعالی اکا جمیع لغاتی تعلیم ایدوب اولدخی اولادنك هر برینه برلغتله سویلدی بعده اولادی بلاده تفرق ایدوب انلردن هر فرقه برلغتله مختص اولدی (ثم عرضهم علی الملائکة) بعده اول مسمیاتك عقلاء وغیر عقلاسنی ملائکه‌یه عرض ایتدیکه آدمك فضلی وانلرك عجزی ظاهر اوله (فقال انبؤنی باسماء هؤلاء) اشبو مخلوقاتك اسمائنی بکا خبر ویرك (ان کنتم صادقین) اکر صادقلر ایسه‌کز دیدی یعنی شول زعمکزده‌کی هر خلقمدن سز اعلم وافضل اوله‌سز (قالوا سبحانك) ملائکه عجز وقصورلرینه اعتراف ایدوب دیدیلر که یاربنا سنی تنزیه ایده‌رز هرشیدنکه عظمت وکبریاکه لایق اولمیه (لاعلم لنا الاماعلمتنا) بزم هیچ برشیئه علممز یوقدر مکر اکاکه انی بزه الهام ایتمش اوله‌سن (انك انت العلیم الحکیم) سن اول علیم سنکه سکا برشیء خفی اولمز حکیم سنکه فعلکده حکمت بالغه اولان شیئی ایشلرسن (قال یا آدم انبئهم باسمائهم) حق تعالی دیدیکه یا آدم ایمدی انلره اسماء موجوداتی خبر ویرکل (فلما انبأهم باسمائهم) وقتا که اول انی انلره امر اولندیغی منوال اوزره خبر ویردی (قال الم اقل لکم انی اعلم غیب السموات والارض) حق تعالی ملائکه‌یه دیدیکه بن سزه دیمه دیمیکه سموات وارضك غیبنی اولمش واوله جغنی بیلورم زیرا انلرده سزك بیلمدیککزی بن بیلورم دیمش ایدی (واعلم ماتبدون) ودخی بیلورم انی که اراکزده اظهار ایدرسزکه اول اولایی ترك اوزره معاتبه‌لرینی تعریضدرو حالبوکه انك اولاسی توقف ایدوب بیانه مترصدین اولملریدر ویاخود مراد یریوزنده خلیفه قیلورمیسین انی که انده فساد ایدیسردیملریدر (وما کنتم تکتمون) دخی بیلورم انی که کتم ایدردیکزکه

حیاتده براغوب اوغللرکزی قتل ایدرلرکن بز سزی خلاص ایلدك وبو رنج وتکلیفده سزه ربکز طرفندن بیوك ابتلا وتجربه واردر فرعون بنی اسرائیلدن بر ولد طوغوب قبطیلرك هلاك وخرابنه سبب اوله‌جغنی ایما ایدر رؤیا کورمکله بنی اسرائیلك اولادلرینی ذبح ایدردی (واذ فرقنا بکم البحر فانجیناکم واغرقنا آل فرعون وانتم تنظرون) دخی شونی یاد ایدك وقتا که سز فرعوندن فرار ایله سویش دکزینه کلدکلریکزده دشمن ارقه‌کزده ایکن بز سزك ایچون بحری شق ایله سزی خلاص وآل فرعونی غرق ایلدك اول حالده سز انلری کورر ایدیکز (واذ واعدنا موسی اربعین لیلة ثم اتخذتم العجل من بعده وانتم ظالمون) وانی دخی ذکر ایدك که بز موسایه طورده قرق کیجه وعده ویرمشیدك اول طوره کیتدکدنصکره سز بوزاغی‌یی تکری اخذ ایتدیکز وبو حالله الله‌دن غیری‌یه عبادت ایتمکله ظالملردن اولدیکز (ثم عفونا عنکم من بعد ذلك لعلکم تشکرون) سزدن صدور ایدن منکر

سز ابتدا خلق ایتدیکمز کبی عریان و اولاد و اصحابدن خالی یالکزجه حساب وجزا ایچون طرفمزه کلورسکز
و بزم عطامز اولان مال وملکی کیروکزده براغورسکز وشریك طوتدیغکز وشفیع زعم ایتدیککز اصنامی سزکله
کورمیز انلرله بینککز قطع و پراکنده اوله ﴿٣٠﴾ و سزك کندیککزه شفعا زعم ایتدیککز
اصنامکز و بعث و جزا
اولماز دیدیککز اعتقاد
باطلهکز سزدن غائب
و ضایع اوله ﴿ ان الله
فالق الحب والنوی یخرج
الحی من المیت و یخرج
المیت من الحی ذلکم الله فانی
تؤفکون ﴾ تحقیق الله عظیم
الشان نبات بتورمك ایچون
تخمی و شجر چیقارمق
ایچون چکردکی شق
ایدیجیدر میتدن دیری
اخراج ایدر * که تخم
و چکردك و یمورطه
ونطفه کبی میتهلری نبات
وشجر وقوش و انسان
ایدوب دیریلدر * ودیریدن
میت اخراج ایدیجیدر * که
نباتدن تخم وقوشدن بیضه
و انساندن نطفه کبی *
امدی احیا واماته ایدن
الله تعالی ایکن سز اندن
نیجه صرف اولنورسکز
﴿ فالق الاصباح وجعل اللیل
سکنا والشمس والقمر
حسبانا ذلك تقدیر العزیز
العلیم ﴾ الله تعالی عمود صبحی
ظلمت لیلدن شق ایدیجیدر
وکوندز زحمتده اولنه
کیجهیی سکون وراحت
شمس و قمری آیلری و سنهلری بیلمکه حساب قیلدی بو حساب ایچون شمس وقمرك تسویه ایله ﴿ انلری ﴾
دورلری حکمنده غالب و عبادنك تدبیرنده عالم اولان الله تعالینك تقدیریدر ﴿ و هو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوا
بها فی ظلمات البر والبحر قد فصلنا الایات لقوم یعلمون ﴾ اول الله تعالی یلدزلری سزکچون خلق ایتدیکه کیجهلرك ظلماتنده

وارلرینه التفات ایتمکل ﴿ ولو شاء الله ما اشرکوا ﴾ اکر الله تعالی انلرك مؤمن اولمسن دیلسه انلر
مشرك اولمزلردی ﴿ وما جعلناك علیهم حفیظا ﴾ یا محمد بز سنی انلرك اوزره رقیب ایتمدك ﴿ وما انت
علیهم بوکیل ﴾ ودخی سن انلرك اوزره وکیل دخی دکلسن که امورلرینه قائم اولهسن ﴿ ولا تسبوا
الذین یدعون من دون الله فیسبوا الله عدوا بغیر علم ﴾ مشرکلرك الله تعالینك غیری عبادت ایتدکلری
آلهه لرینه انلرده کی قبایحی ذکر ایتمکز که انلر کفر وجهالتله الله تعالییی ظلما ذکرندن کراهت
اولنور شیئله ذکر ایتمیهلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلرك آلهه لرینه
طعن ایدردی دیدیلرکه بزم آلههمز سبندن منتهی اولمزسك بز دخی سنك آلهکی هجو ایدرز
* اویله اولسه اشبو آیت ایله اندن نهی اولندی بوندنصکره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابنه
ربکز جل شانهیی سب ایتمکز دیدی * نعم دیوب من بعد اصنامی سب ایتمز اولدیلر ظاهر آیت اکرچه
سب اصنامدن نهی اولوبدر لکن حقیقتده الله تعالییی سبدن نهیدر زیرا که انلری سب انك
سبنه سبب اولور اشبو دلیلدرکه قچان برطاعت برمعصیت مرجحهیه مؤدی اوله اول طاعتی
ترك واجب اولور زیرا شره مؤدی اولان شیء دخی شردر ﴿ ذلك زینا لکل امة عملهم ﴾ مشرکینه
اصنام عبادتن تزیین ایتدیکمز بی هر امته خیر وشردن وطاعة وعصیاندن عملرین تزیین ایدرز
﴿ ثم الی ربهم مرجعهم فینبئهم بما کانوا یعملون ﴾ بعده رجوعلری رب تعالییه اولور اول انلره
عملرینی بیلدیرر وعدل وفضلندن دیلدیکی وجه اوزره جزا قیلور ﴿ واقسموا بالله جهد ایمانهم
لئن جاءتهم آیة لیؤمنن بها ﴾ مشرکون ایماندن قادر اولدقلرینك اشدو اوکدیله الله تعالییه یمین
ایتدیلرکه اکر محمد صلی الله تعالی علیه وسلم انلره مقترحاتلرندن برآیت کتوررسه اکا ایمان کتورهلر
* روایت اولندیکه قریش دیدیلرکه یا محمد سن خبر ویررسنکه موسانك عصاسی وار ایدیکه
انکله طاشی اوریجق اندن اون ایکی پیکار آقدی وعیسی علیه السلام ایسه موتایی دیرکوردی *
ایمدی سندخی بزه انك کبی آیتلردن برآیت کتورکه سنی تصدیق ایدهوز * پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم دیدیکه نهشیء دیلرسزکه سزه انی کتورم * دیدیلرکه استررزکه بزه صفایی التون
ایدهسن ویاخود موتامزك بعضی دیرکورهسن تاکه اندن سنك بزه خبر ویردیکك حقمیدر
ویا باطلمیدر سؤال ایدهوز ویاخود بزه ملائکهیی کوسترهسنکه سنکچون شهادت ایدهلر *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اکر بو استدکاریکزك بعضنی سزه کتورسم بنی تصدیق
ایدرمیسز * دیدیلرکه نعم والله اکر کتوررسك جمیعمز سکا متابعت ایدردك مسلمون دخی
انلرك ایمانه حرص ورغبتلرندن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلر ایچون دیلدکلری آیتی
کتورمسنی دیلدیلر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی طوردیکه صفانك التون اولمسیچون
دعا ایده فی الحال جبرائیل علیه السلام کلوب دیدیکه یا رسول الله نه دیلرسك الله تعالی آنی روا
ایدر لکن من بعد سنی تصدیق ایتمزلرسه اول انلره حیات دنیالرنده عذاب ایرکورر * ویا دیلرسك

قره ودکزده نجوملره طوغری یولی بولهسز تحقیق بو احسانلری بیلن قوم ایچون آیات وعلامتلرمزی تفصیل
ایلدك ﴿ وهو الذی انشاکم من نفس واحدة فمستقر ومستودع قد فصلنا الایات لقوم یفقهون ﴾ اول الله تعالی سزی نفس
واحدهدن یعنی آدم علیه السلامدن احداث ﴿٣١﴾ وانشا ایلدی امدی سزی دنیاده بر مقدار قرار وقبرده امانتا
ویاخود رحمده بر مقدار
قرار ودنیادهودیعتا طورمق
واردر تحقیق نظر دقیقله
فهم ایدن قوم ایچون
آیتلرمزی تفصیل ایلدك
﴿ وهو الذی انزل من السماء
ماء فاخرجنا به نبات کل شیء
فاخرجنا منه خضرا نخرج
منه حبا متراکبا ومن النخل
من طلعها قنوان دانیة
وجنات من اعناب والزیتون
والرمان مشتبها وغیر متشابه
انظروا الی ثمره اذا اثمر
وینعه ان فی ذلکم لایات
لقوم یؤمنون ﴾ اول الله
تعالیکه کوکدن یغمور صوینی
ایندردی هر نباتی اول
یغمور صوییله چیقاردق
اول یغموردن یشلك
چیقاردق اندن بغدای
واریه وسائر ترکیب یعنی
بشاق اولمش دانهلر
چیقاریرز وخرما آغاجنك
طومرجقلرندن بربرینه
یقین صالقملر چیقاریرز
واول یغموردن اوزمدن
بوستانلر بتوردك وزیتون
وانار آغاجلری بتوردك اول
حالده که آغاجلری بعضیسی
یپراق جهتیله بعضیسنه مشابه ومیوهلرینك لذتلری بربرینه مغایرلردر بونلرك میوهلرینه نظر ایدككه هنوز خام ایکن
اکل ونفعه صلاحیتی اولمز کالنی بولوب پشدکده نیجه انتفاع اولنور بو مذکورلرده مؤمن اولان کروه ایچون الله
تعالینك وحدانیت وقدرتنه دلالت ایدر آیتلر واردر ﴿ وجعلوا لله شرکاء الجن وخلقهم وخرقوا له بنین وبنات

انلری ترك ایت تاکه انلردن توبه ایدهجکلر توبه ایده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی
دیلرینکه انلردن توبه ایدهجکلر توبه ایدهدیوب دعا ایتمدی * اول سببدن بو آیت نازل اولدی
﴿ قل انما الایات عند الله وما یشعرکم انها اذا جاءت لا یؤمنون ﴾ دیکل که آیتلر الله تعالی عندندهدر
دیلدیکنی اظهاره قادر اولوریوخسه بنم قدرت وارادتمده دکلدر نه بیلورسکز انلرك اقتراح
ایتدیکی آیت انلره کتورلسه انی تصدیق ایتمزلردی ﴿ ونقلب افئدتهم وابصارهم کما لم یؤمنوا به اول
مرة ونذرهم فی طغیانهم یعمهون ﴾ بز انلرك قلوبنی وابصارینی حقدن تقلیب ایدرز حتی که
قلبلری حقی قبول ایتمز وکوزلری حقی کورمز اولورلر * اویله اولسه اقتراح ایتدکلری آیته
مؤمن اولمزلر اول مرهده آیاتدن نازل اولانه مؤمن اولمدقلری کبی * وانلری ضلالتلرنده متحیرین
اولدقلری حالده ترك ایدرز ﴿ ولو اننا نزلنا الیهم الملائکة ﴾ اکر بز انلره اقتراحلری سببیله ملائکه
ایندیریدك حتی که انی آشکاره کورسهلردی ﴿ وکلمهم الموتی ﴾ وبعض موتییی دیرکوریدك حتی که سنك
نبوتنه شهادت ایتسهلردی ﴿ وحشرنا علیهم کل شیء قبلا ﴾ وطلب ایتدکلرندن هر شیء انلره جمع ایدیدك
حتی که کورسهلردی ﴿ ما کانوا لیؤمنوا الا ان یشاء الله ﴾ هیچ بر حالله ایمانه کلمیهلر مکرکه الله
تعالینك مشیئتی ایمانلرینه تعلق ایدیدی ﴿ ولکن اکثرهم یجهلون ﴾ لکن انلرك اکثری
بیلمزلرکه انلره آیتلرك کلیسن کتورسك ایمانه کلمزلردی ﴿ وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا
شیاطین الانس والجن ﴾ سکا عدو قیلدیغمز کبی سندن اول کچن هر نبییه انس وجن
مردهسنی عدو قیلدق * اشبو دلیلدرکه کفرهنك انبیایه عداوتی الله تعالینك فعل
وخلقیله اوله ﴿ یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا ﴾ اول شیاطینك بعضی بعضنه
یعنی شیاطین انس شیاطین جنه ویا شیاطین جنك بعضی بعضنه ویا شیاطین انسك بعضی بعضنه
شول باطله مزین ومموه قولی القا ایدر انکله اکا خداع ایدر اولدیغی حالده ﴿ ولو شاء ربك
ما فعلوه ﴾ اکر رب تعالی انلرك مؤمن اولملرین دیلسه انبیایه معادات ایتمزلردی ویا قول مزخرفی
بربرلرینه القا ایتمزلردی لکن قلبلرین امتحان ایدرکه اول انلرك ثوابنه اجزل وعقابنه اشددر
﴿ فذرهم وما یفترون ﴾ ایمدی یا محمد انلری وافترالرینی ترك ایت ﴿ ولتصغی الیه افئدة الذین
لا یؤمنون بالاخرة ﴾ وتاکه آخرتی تصدیق ایتمیانلرك قلوبی اکا میل ایده ﴿ ولیرضوه ﴾
وتاکه نفسلری ایچون اکا راضی اولهلر ﴿ ولیقترفوا ما هم مقترفون ﴾ وآثامدن اکتساب ایدهکلدکلرین
اکتساب ایدهلر ﴿ افغیر الله ابتغی حکما ﴾ دیکل که بنمله سزك بینکزی فصل ایدر الله تعالیدن غیری
حاکمی طلب ایدرین ﴿ وهو الذی انزل الیکم الکتاب مفصلا ﴾ که اول سزه قرآنی تفصیل اوزره
انزال ایتدیکه انده حق باطلدن مبین اولور ﴿ والذین آتیناهم الکتاب یعلمون انه منزل من ربك
بالحق ﴾ اهل کتابدن شونلرکه مؤمنلردر بیلورلرکه اول قرآن صدقی ملابس اولدیغی حالده
ربك جل شانهدن نازل اولوبدر ﴿ فلا تکونن من الممترین ﴾ ایمدی اهل کتابك اول قرآن

بغیر علم سبحانه وتعالی عما یصفون) الله تعالی‌یه شیطانی شریك ایلدیلر مع هذا شیطانی اول خالق ایلدی (مجوس خیری
خالق الله تعالیدر شری خالق شیطاندر دیدکاری کبی) والله تعالی‌یه اوغل وقز اسنادیله کذب ایلدیلر (یهودك عزیر
ابن الله ونصارانك مسیح ابن الله وکفار عربك ملائکه بنات الله در دیدکاری کبی) الله تعالی
شریك وولد وصفلرندن
منزه وعالیدر (بدیع السموات
والارض انی یکون له ولد
ولم تکن له صاحبة وخلق
کل شیء وهو بکل شیء علیم)
سموات وارضی ایجاد
ایدن اولدر انکچون نیجه
ولد اولور وانك ایچون
زوجه دخی یوقدر عزیر
ومسیح وملائکه‌یی وهر
شیئی اول خلق ایلدی
وهر شیئی بیلیجی اولدر
(ذلکم الله ربکم لا اله الا هو
خالق کل شیء فاعبدوه
وهو علی کل شیء وکیل)
بو صفتلرله موصوف ربکز
اولان الله تعالیدر اندن
غیری اله یوقدر هر شیئك
خالقیدر اکا عبادت ایدك
اول الله تعالی هر شیء اوزرینه
امور عبادنه نکهبان
ووکیلدر (لا تدرکه الابصار
وهو یدرك الابصار وهو
اللطیف الخبیر) کوزلر انی
دنیاده احاطه وادراك
ایده‌من الله تعالینك علمی
جمله ابصاری احاطه ایدر
لطیفدر ابصار ادراك ایتمز
خبیردر ابصاری ادراك
ایدر (قد جاءکم بصائر من
ربکم فمن ابصر فلنفسه ومن عمی فعلیها وما انا علیکم بحفیظ) سزه ربکزدن حق باطلدن تمییز ایچون ظاهر حجتلر (اول
کلدی کیمکه حق کوروب اکا ایمان کتوره اول کندو نفسی ایچوندرکه کیمکه حق کورمیوب باطلی اختیار ایده وبالی ینه
کندی ایچوندر بن سزك اوزریکزه نکهبان دکلم (انجق بن تبلیغه مأمورم) (وکذلك نصرف الآیات ولیقولوا درست ولنبینه

نزولی من عندالله ایدوکنی بیلمرنده شك ایدنلردن اولمغل (وتمت کلمة ربك صدقا وعدلا)
ربك جل شانه‌نك کلماتی اخبار ومواعیدنده صدق واقضیه واحکامنده عدل اولدیغی حالده
غایته ایردی (لا مبدل لکلماته) وانك کلماتی اندن اصدق واعدل شیئله تبدیل ایدر احد یوقدر
(وهو السمیع العلیم) اول الله تعالی انلرك دیدکارین ایشیدر واضمار ایتدکارین بیلور (وان
تطع اکثر من فی الارض یضلوك عن سبیل الله) اکر سن اکثر ناسه یعنی کفاره ویا جهاله ویا اهل
هوایه ویا ارض مکه‌ده اولان قومك اکثرینه اتباع ایدرسك سنی الله تعالی‌یه ایرکورر طریقدن
ایرغوررلر (ان یتبعون الا الظن) انلرك اتباعی دکل الا ظنلرینه‌درکه اوآباءلرینك حق اوزره
اولملرینی اعتقادلریدر ویاخود جهالات وآراء فاسده‌لریدر (وان هم الا یخرصون) انلر
دکل الا الله تعالی‌یه نسبت ایتدکارنده کذب ایدرلر اتخذ ولدا کبی واوثانه عبادتلرین الله تعالی‌یه
وصلت عد ایتملری کبی وتحلیل میته وتحریم بحائر کبی وکندیلرك بر شیئی اوزره اولملرك
تقدیرلری کبی (ان ربك هو اعلم من یضل عن سبیله وهو اعلم بالمهتدین) ربك جل
شانه انك سبیلندن ضال اولانه اعلمدر وهدایت اوزره اولانلره دخی اعلمدر (فکلوا مما ذکر
اسم الله علیه) ایمدی اکل ایدك هر شیدنکه انك ذبحی اوزره اسم الله ذکر اولنه (ان کنتم بآیاته
مؤمنین) اکر انك آیتلرینه مؤمنلر ایسه کز زیرا اکا ایمانك مقتضاسی الله تعالینك حلال ایتدکارین
استباحه وحرام ایتدکارندن اجتنابدر (ومالکم ان لا تأکلوا مما ذکر اسم الله علیه) سزه
نولدیکه ذبحی اوزره اسم الله ذکر اولنان شیئك اکلندن تحرج ایدرسز (وقد فصل لکم ما حرم علیکم)
حالبوکه ربکز جل شانه * حرمت علیکم المیتة * آیتنده سزه اکلی حرام اولان اشیایی حرام اولمیاندن
فصل ایلدی (الا ما اضطررتم الیه) مکر سزه حرام قیلنانلردن اول شیئکه انك اکلنه مضطر اوله
سز اول دخی کذلك سزه حلال قیلندی (وان کثیرا لیضلون باهوائهم بغیر علم) کفاردن
کثیرون شرایعدن بر شریعتسز هوالریله حلالی حرام وحرامی حلال ایتمك وجهی اوزره
طریق حقدن چیقارلر (ان ربك هو اعلم بالمعتدین) حقدن باطله وحلالدن حرامه تجاوز
ایدنلری ربك جل شانه اعلمدر (وذروا ظاهر الاثم وباطنه) ذنبك اعلان وکرك اسرار اولنان
ودخی جوارحله وکرك قلبله اولان ودخی حیوانیتده زنایی وکرك اتخاذ اخدانی ترك ایدك
(ان الذین یکسبون الاثم سیجزون بما کانوا یقترفون) شونلرکه ذنبی کسب ایدرلر آخرتده
اول کسب ایتدکاری شیئله جزاء اولنورلر (ولا تأکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه) ذبحی اوزره
اسم الله ذکر اولنمیان شیئدن اکل ایتمیکز * ابن عباس ایدر اشبو آیت میته وانك معناسنده منخنقه
وامثالنك تحریمنده‌در * عطاء ایدرکه اول اصنام اسمنه ذبح اولنان ذبایحك تحریمنده‌در * علماء
اختلاف ایتدیلر مسلك ذبیحه‌سی حکمنده‌کی ذبحی اوزره اسم الله ذکر اولنمیه * بر قوم انك تحریمنه
ذاهب اولدیلر کر کسه انك اوزره تسمیه‌سی عمدله ویا نسیانله ترك ایتسون که اول ابن سیرین وشعبی
قولیدر وبو آیتك ظاهریله احتجاج ایتدیلر * وبر قوم ایسه انك تحلیلنه ذاهب اولدیلرکه

لقوم یعلمون) اول کچنلر کبی بز آیتلری تبیین وتصریف ایده‌رز تاکه اهل مکه سن قرآنی غیریدن تعلیم ایتدك دیمه‌لر واول
آیتلری کلام باری اولدیغنی بیلن قوم ایچون بیان وتصریف ایده‌رز کفار قریش دیرلردیکه جبر ویسار نامنده ایکی
روم اسیری وار ایدی قرآنی انلردن تعلیم ایدوب بزه اللهدن وحیدر دیر (اتبع ما اوحی الیك من ربك
لا اله الا هو واعرض عن
المشرکین) ربك طرفندن
سکا وحی اولنان شیئه تابع
اول که اندن غیری اله یوقدر
ومشرکلردن اعراض ایله
کلاملرینه التفات ایتمه
(ولو شاء الله ما اشرکوا وما
جعلناك علیهم حفیظا وما
انت علیهم بوکیل) اکر
الله تعالی انلرك موحد اولمسنی
دیلسه انلر مشرك اولمزلردی
سنی انلرك اوزرینه
رقیب ایتمدك وسن انلر
اوزره وکیل دخی دکلسن
(ولا تسبوا الذین یدعون
من دون الله فیسبوا الله
عدوا بغیر علم کذلك زینا
لکل امة عملهم ثم الی
ربهم مرجعهم فینبئهم بما
کانوا یعملون) مشرکلرك
الله تعالادن غیری طاپدقلری
بتلرینه سب ایتمیك که انلر
ظلم وفرط جهالتلرندن
ناشی حق تعالایه ناسزا
سویلیه‌لر مشرکینه اصنام
عبادتنی تزیین ایتدیکمز
کبی هر امته خیر وشر
عملرینی تزیین ایده‌رز
صکره انلرك رجوعلری
ربلری طرفنه‌در وقت
وقت مکافاتده انلره نه ایشلدکارینی خبر (ثانی) (٣) ویرر (واقسموا بالله جهد ایمانهم لئن جاءتهم آیة لیؤمنن
بها قل انما الآیات عندالله وما یشعرکم انها اذا جاءت لا یؤمنون) مشرکلر اشد واکید اوله‌رق الله تعالایه یمین ایتدیلرکه
اکر محمد بزه ایستدیکمز بر آیت کتوررسه اکا ایمان ایده‌رز دیدیلرسن دیکه آیتلر انجق الله تعالی عندنده وقدرتنده درای

اول ابن عباسدن مرویدر مالك وشافعی واحمد قولیدر * وبر قوم دیدیلرکه اکر تسمیه‌یی ترك
ایدرلرسه اکر ترکی عمدله ایسه حلال اولمز نسیانله ایسه حلال اولورکه اول ثوری وائمهٔ
حنفیه قولیدر (وانه لفسق) ذبحی اوزره اسم الله ذکر اولنمیانك اکلی فسق ومعصیتدر
(وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم لیجادلوکم) شیاطین کفاردن اولیالرینه ایحاء ایدرلرکه
سزکله جدال ایده‌لر دیه‌لرکه کندی اولدردیکزی یرسز الله تعالینك اولدردیکنی یمزسز
(وان اطعتموهم انکم لمشرکون) اکر حرامی استحلالده انلره اطاعت ایدرسکز سز دخی
انلرك کبی مشرکلرسز * زجاجی ایدر اشبو دلیلدرکه بر کمسه الله تعالینك حرام ایتدیکن حلال
ایده ویا حلال ایتدیکن حرام ایده اول مشرکدر (اومن کان میتا فأحییناه وجعلنا له نورا یمشی
به فی الناس) شول کمسه‌که کفرله میت مثابه‌سنده ایکن بز انی ایمانله احیاء ایده‌وز وانکچون نور
معرفت ویروب انکله ناس بیننده بصیرت اوزره توریة حق باطلدن وحلالی حرامدن تمییز
ایده (کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها) شول کمسه کبی میدرکه شرك وعصیان وخذلان
ظلماتنده اولوب اندن چیقمغه مجالی اولمیه * اشبو آیتك سبب نزولنده ابن عباس دیدیکه بر
وقتده ابو جهل پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك اوزرینه بر فرثی رمی ایتدی * حمزة ابن
عبد المطلب اول وقتده هنوز اسلامه کلمامشدی انی ایشیدیجك بر قوسله ابو جهلك اوزرینه
یوریدی ابو جهل دیدیکه محمددن بزه نه حالتلر ایررالهه‌مزی سوکر وآبامزك دینی یرروبزه
سفه ایلر * حمزه ایتدی سفاهتده سزدن زیاده اولورمیکه الله تعالی‌یی قویوب حجاره‌یی معبود
ایدینه‌سز انده شهادتین کلمه‌سن دیوب اسلامه کلدی * ضحاك ایدرکه عمر بن الخطاب ایله
ابو جهل شاننده نازل اولوبدر (کذلك زین للکافرین ما کانوا یعملون) مؤمنه ایمانی زین
اولدیغی کبی کافرینه دخی کفر وعصیانلری تزیین اولندی (وکذلك جعلنا فی کل قریة اکابر
مجرمیها لیمکروا فیها) مکه‌ده مجرملری اکابر قیلدیغمز کبی هر قریه‌ده مجرملری اکابر قیلدق
تاکه انده تکذیبله واعاندن صدله ناسه مکر ایده‌لر (وما یمکرون الا بانفسهم وما یشعرون)
والحال مکری انلر کندیلره ایدرلر ومع ذلك اکا شعورلری اولمز (واذا جاءتهم آیة قالوا لن نؤمن
حتی نؤتی مثل ما اوتی رسل الله) قچان انلره آیت کلسه دیرلرکه ایمانه کلمزز مکر که الله تعالینك رسوللرینه
ویریلان آیات مثلی بزه دخی ویریله * روایت اولندیکه ولید بن المغیره دیدیکه اکر نبوت حق
ایسه بز نبوته محمددن اولایزز زیرا که سنده اندن اکبروز مالده اکثرز اویله اوسه بو آیت نازل اولدی
* مقاتل ایدرکه سبب نزولی ابو جهلدر دیدیکه بز بنی عبدمنافه شرفده مزاحمه ایدوب فرسی
رهان منزلتنده اولیجق انلر بزم ارامزده نبی واردرکه اکا وحی کلور دیدیلر ایمدی والله بز اکا
نه ایمان کتوررز ونه اتباع ایدرز مکر که محمده ویریلن شیء مثللی بزه دخی ویریله * الله تعالی
انلره نبوته صلاحیتن انکار ایدوب دیدیکه (الله اعلم حیث یجعل رسالته) الله تعالی رسالتن وضع

مؤمنلر نه بیلورسزکه انلرك ایستدکلری معجزه کلسه دخی انی تصدیق ایتمزلر * مرویدرکه اکابر قریش حضرت فخر
کائنات علیه السلامه دیدیلرکه یامحمد سن بزه موسانك عصاسنی وعیسانك موتا احیاسنی خبر ویررسك سن
دخی بزه بو مثللو بر آیت کوسترکه سکا ایمان ایدهلم صفا طاغنی التون ایله یاخود بعضی موتامزی
احیا ایله یاخود بزه
ملکلری کوستر پیغمبر
علیه السلام بونلرك بعضی
ایدرسم بنی تصدیق
ایدرمیدکز بیوردی
ایدهرز دیو یمین ایتدیلر
مسلمانلر دخی انلرك ایما
نلرینه حرص ورغبتلرندن
ناشی اولباده دعاسنی
نیاز ایتدیلر اول انده
جبرائیل علیه السلام کلوب
یارسول الله نه ایسترسك
الله تعالی انی ویرر لکن من
بعد تصدیق ایتمزلرسه
سائر انبیاده جاری اولان
سنت کبی انلری دنیاده
استیصال ایدر اکر استرسك
ترك ایله تا بعضیسی توبه
ایدهلر دیدی حضرت
پیغمبر علیه السلام ترك
شقنی اختیار ایلدی اول
سببدن بوآیت کریمه نازل
اولدی ﴿ ونقلب افئدتهم
وابصارهم کما لم یؤمنوا به
اول مرة ونذرهم فی طغیانهم
یعمهون ﴾ بز انلرك قلبلرینی
تصدیقدن وکوزلرینی
حق کورمکدن چویررزکه
انلر مقدم شق قمر وسائرنی
کوروب ایمان ایتدکلری کبی
نه تصدیق ایتمزلر وانلری ضلالتده متحیر اولدقلری حالده ترك ایدهرز ﴿ ولو اننا نزلنا الیهم الملائکة ﴿ وهوا ﴾
وکلمهم الموتی وحشرنا علیهم کل شیء قبلا ما کانوا لیؤمنوا الا ان یشاء الله ولکن اکثرهم یجهلون ﴾ اکر بز انلره ملائکه
کوندرسك وموتا دیریلوب شهادت کلمهسنی دیسهلر وطلب ایتدکلری هرشیئی انلره جمع ایتسك انلر ایمانه کلمزلردی مکرالله

ایتمکه صالح کیمسهیی اعلمدر ﴿ سیصیب الذین اجرموا صغار عندالله وعذاب شدید بما کانوا
یمکرون ﴾ جرم ایدنلره دنیاده الله تعالی عندندن ذل وهوان وآخرتده عذاب شدید واردر
شول مکرلری سببیله که انی دنیاده ایشلرلردی ﴿ فمن یرد الله ان یهدیه یشرح صدره للاسلام ﴾
برکیمسهکه الله تعالی اکا طریق حق تعریف وایمانی ارادهایده قلبنی اسلام ایچون فتح وتنویر ایدر *
اشبو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه شرح صدردن سؤال اولندقده
دیدیکه اول بر نوردر کیم الله تعالی انی مؤمنك قلبنه قذف ایدوب انکله منشرح ومنفتح
اولور علامتی اولدرکه دار خلوده انابت ودار غروردن تجافی ایدر وموتك نزولندن اول
اکا مستعد اولور ﴿ ومن یرد ان یضله یجعل صدره ضیقا حرجا ﴾ واولکه الله تعالی انك ضلالتن
اراده ایده صدرینی زیاده ضیق وشك ایله مشوب ایدر اسلامی قبول ایچون اکا نور نفوذ ایتمز
اولور ﴿ کأنما یصعد فی السماء ﴾ انی طلب ایدنه سمایه صعودك امتناعی کبی اول دخی اکا ممتنع
اولور * ابن عباس ایدر قچان اول ذکر اللهی ایشیده قلبی اندن اشمئزاز ایدر وعبادت اصنامی
ایشتدیکنده اکا ارتیاح ایدر اولور ﴿ کذلك یجعل الله الرجس علی الذین لا یؤمنون ﴾ الله تعالی انك
صدرینی ضیق ایتدیکی کبی ایمانه کلمینلر اوزره عذاب ویاخذلانی قیلور ﴿ وهذا صراط ربك
مستقیما ﴾ اشبو بیان ویا اسلام ربك جل شانهنك رضاء اللهله قائم صراطیدر ﴿ قد فصلنا الآیات
لقوم یذکرون ﴾ بز آیتلریمزی تفصیل ایتدك شول قوم ایچونکه تذکر ایدوب بیلورلرکه خیر
وشردن هر حادث الله تعالینك قضاء وخلقیلهدر واحوال عبادی عالمدر وانلره اولان فعلنده
حکیم وعادلدر ﴿ لهم دار السلام عند ربهم ﴾ انلر ایچون رب تعالی عندنده دار الله واردر ویا بر
دارکه انده مکارهدن سلامت اولور ویا بر دارکه اهلنك انده تحیتی سلامدر ویا انده رب رحیمدن
مؤمنلره سلام کلور ﴿ وهو ولیهم ﴾ اول الله تعالی انلرك ولی وناصریدر ﴿ بما کانوا یعملون ﴾
شول شیء سببیله که انی دنیاده ایشلرلردی ﴿ ویوم یحشرهم جمیعا ﴾ یوم قیامتده رب تعالی
انس وجن وغیری جمع ایدوب جنه دیرکه ﴿ یا معشر الجن قد استکثرتم من الانس ﴾ یا معشر
شیاطین انسدن خلق کثیری اضلال ایتدیکز حتیکه انلری سزکله حشر اولور کندیکزه
اتباع قلدیکز ﴿ وقال اولیاؤهم من الانس ﴾ انسدن اول شیاطینك اولیاسیکه انلره اطاعت
ایتمشلر ووسوسهلرین ایشتمشلردی دیهلرکه ﴿ ربنا استمتع بعضنا ببعض ﴾ یارب بری برلریمزله
انتفاعلندك * اما انسك جنله انتفاعی شول وجهلهدرکه قچان بر رجل مسافر اولوب بر ارض
قفره نزول ایتدیکنده نفسی اوزره جندن ضرر خوفن ایدیجك اشبو وادیهکی جنك سفهاسندن
سیدلرینه استعاذه ایتدم دیهوانلرك جوارنده کیجهلیه * واما جنك انسله انتفاعی شول وجهله
دیرکه انس انلره استعاذه ایدیجك انلرك قوملری بیننده شرفلری ونفسلرنده کبرلری زیاده
اولور * دینلدیکه انسك جنله انتفاعی جنك انلره القا ایتدیکی اراجیف وسحر وکهانتله

تعالی انلرك ایمانه کلمرینی دیلیه لکن اول کفارك اکثری جاهللردر ﴿ وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا شیاطین الانس
والجن یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا ولوشاء ربك مافعلوه فذرهم ومایفترون ﴾ یامحمد سکا اولدیغی
کبی هر نبی ایچون انس وجنك متمردلرینی دشمن قیلدق اول شیطانلرك بعضیسی بعضیسنه الدانمق ایچون
تزویر کلامی القا ایدر
اکر ربك دیلیهیدی انلر
پیغمبرلره اول عداوتی
ایدهمزلردی امدی سن
انلری و مزخرف قول
وکذبلرینی حالی اوزره
ترك ایله ﴿ ولتصغی الیه
افئدة الذین لا یؤمنون
بالاخرة ولیرضوه ولیقترفوا
ماهم مقترفون ﴾ تاکه آخرته
ایمان ایتمیانلرك قلبلری اکا
میل ایده و تاکه اندن
خوشنود اولهلر
وکناهلرندن کسب ایده
بیلدکلرینی کسب ایدهلر
﴿ افغیر الله ابتغی حکما
وهو الذی انزل الیکم
الکتاب مفصلا والذین
آتیناهم الکتاب یعلمون انه
منزل من ربك بالحق فلا
تکونن من الممترین ﴾ یامحمد
دیکه سزکله بینمزی فصل
ایدر الله تعالادن غیری
حاکمی طلب ایدهرمکه
اول سزه حق وباطلی بیان
ایدر مفصل قرآن انزالیله
ایلدی انلرهکه بز کتاب
ویردك * یعنی یهود
ونصاری * انلر بیلورلرکه
اول قرآن ربك طرفندن
انزال اولنمشدر انلرك انی بیلدکلرنده سن شك ایدنلردن اولمه ﴿ وتمت کلمة ربك صدقا وعدلا لامبدل لکلماته وهو
السمیع العلیم ﴾ ربك توحید ونبوت بیاننده اولان کلامی اخبار ومواعیدده صدق وقضا واحکامده عدل اولهرق
نهایت بولدی انك کلامنی تبدیل ایدر یوقدر اول الله عظیم الشان انلرك دیدکلرینی ایشیدیجی وکتم ایتدکلرینی بیلیجیدر

وهوالرینه موافق اموری تزیینله وانك طریقنی تسهیل ایلهدر * وجنك انسله انتفاعی انسك
انلره اطاعتیدر شول شیئدهکه ضلالت ومعاصیدن انلر ایچون تزیین ایدرلر ﴿ وبلغنا اجلنا الذی
اجلت لنا ﴾ ودخی دیهلرکه بزم ایچون تأجیل ایتدیکك یوم قیامته وبعث اجلنه ایرشدك یعنی
اتباع هوا واطاعت شیطان وتکذیب بعث ایتدکلرینه اعتراف وحاللرینه تحسر ایدهلر ﴿ قال النار مثواکم
خالدین فیها ﴾ الله تعالی دیهکه نار مقامکز اولدیغی حالده انده خالدلرسز ﴿ الا ما شاء الله ﴾ الا
شول وقتلردهکه الله تعالی سزك ناردن زمهریره نقلکز دیلیه دینلدیکه الاشو دکلو مدتکه
بعثلری ایله جهنمه دخوللری مابیننددهدر اول مدتده جهنمده خالد دکللردر * ابن عباس ایدر
الاشول قومکه علم اللهده انلرك اسلامه کلوب محمد علیه السلامی تصدیق ایتملری سبق ایتمش اوله
انلر ناردن چیقارلر ﴿ ان ربك حکیم علیم ﴾ رب تعالی افعالنده حکیمدر انس وجنك اعمال واحوالنه
علیمدر ﴿ وکذلك نولی بعض الظالمین بعضا ﴾ جنك عصاتی بری برلریله استمتاع ایتدکلرنده
مخذول ایتدیکمز کبی بری برلرینه تسلیط ایدرز حتی ظالمه جزایی ظالمله ایلرز نتکیم خبرده
کلدیکه * من اعان ظالما سلطه الله علیه * برکیمسهکه بر ظالمه اعانت ایده الله تعالی انك اوزره بر
ظالمی تسلیط ایدر ویاخود ظالملری بری برلرینه اولیاء قیلورز ویاخود بز آنلری بری برلرینك
آردنجه ناره ادخال ایدرز ویاخود انس وجن ظلمهلرین بری برلرینه توکیل ایدرز * ابن عباس
ایدر الله تعالی قچان بر قومه خیر اراده ایده انلرك امورینه خیارلرین تولیه ایدر وقچان بر قومه
شر اراده ایده انلرك امورینه شرارلرین تولیه ایدر ﴿ بما کانوا یکسبون ﴾ کفر ومعاصیدن
کسب ایتدکلری شیء سببیله ﴿ یا معشر الجن والانس الم یأتکم رسل منکم ﴾ یا جن وانس
معاشری سزه سزدن رسوللر کلمدیمی * علماء اختلاف ایتدیلرکه جندن دخی
رسول کلمشمیدر ضحاك بو آیتك ظاهریله استدلال ایدوب انسدن رسوللر کلدیکی
کبی جندن دخی رسوللر کلوبدر دیدی * کلبی ایدرکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك
بعثتندن اول کلان رسوللر جن وانسك جمیعنه کلوردی * مجاهد ایدرکه رسل انسدن ونذر
جندندر * ولوا الی قومهم منذرین * دلالتیله * ایعدی نذر شول قومدرکه رسلدن اشتدکلرین
جندن قوملرینه ایرکورورلردی ﴿ یقصون علیکم آیاتی ﴾ انزال ایتدیکم آیتلریمی سزه قراءت
ایدرلر ﴿ وینذرونکم لقاء یومکم هذا ﴾ وسزی یوم قیامته لقا کزله انذار ایدر ﴿ قالوا شهدنا
علی انفسنا ﴾ انس وجن جوابده دیهلرکه یاربنا جرم وعصیانله نفسلریمز اوزره شهادت ایتدك
﴿ وغرتهم الحیاة الدنیا ﴾ وانلری حیات دنیا الداوب حتیکه آخرته اینانمدیلر ﴿ وشهدوا
علی انفسهم انهم کانوا کافرین ﴾ ونفسلری اوزره کافر ایدکلرینه شهادت ایدهلر * اشبو انلرك سوء
نظر وخطاء رأیلرینی ذمدرکه حیات دنیویه ایله الدانوب آخرتدن بالکلیه اعراض ایتدیلر
حتیکه عاقبت امرده نفسلری اوزره کفرله وعذاب مخلده استسلامله شهادته مضطر اولدیلر

﴿ وان تطع اكثر من فى الارض يضلوك عن سبيل الله ان يتبعون الاالظن وان هم الا يخرصون ﴾ اكرسن ارض مكه‌ده ياخود
ير يوزنده اولان كفار وجاهلره مطيع اولورسن انلرسنى سبيل اللهدن اضلال ايدرلر انجق بابالرينك كتديكى يول
حقدر ظنيله اكا تابع اولورلر و انلر انجق الله تعالايه ﴿ ولد ﴾ ٣٦ اسنادى و شركا و حرامى حلال
اتخاذلرى كبى ﴾ كذب
و افترا ايتمكده‌درلر ﴿ ان
ربك هو اعلم من يضل
عن سبيله و هو اعلم
بالمهتدين ﴾ ربك جل شانه
انك سبيلندن ضال اولنه
و هدايت اوزره اولنلره
اعلمدر ﴿فكلوا مما ذكر
اسم الله عليه ان كنتم
بآياته مؤمنين ﴾ اسم اللهله
ذبح اولنى اكل ايدك
اكر انك آيتلرينه
وحلال و حرامى كلامنه
مؤمنلرسكز ﴿ و مالكم
الا تأكلوا مماذكر اسم الله
عليه وقد فصل لكم ماحرم
عليكم الاما اضطررتم اليه
وان كثيرا ليضلون
باهوائهم بغير علم ان ربك
هو اعلم بالمعتدين ﴾ سزه
نولديكه اسم الله ذكريله
ذبح اولنى اكل ايتميه‌سز
حال بوكه اكلى حرام اولان
شيئى سزه ﴿ حرمت عليكم
الميتة ﴾ آيتنده بيان
وتفصيل ايتمشيدى مكركه
اول حرام قيلنان شيلرك
اكلنده مضطر اوله‌سكز
كفاردن چوق كيمسه
علم و دليلسز هوالرينه
اويوب حلالى حرام و حرامى حلال ايدوب طريق حقدن چيقارلر تحقيق ربك حددن تجاوز ﴿ هلاك ﴾
ايدنلرى بيلور ﴿ وذروا ظاهرالاثم وباطنه ان الذين يكسبون الاثم سيجزون بما كانوا يقترفون ﴾ سراوعلنا عضوا وقلبا اولان
كناهلرى ترك ايدك انلركه كناهى كسب ايدرلر يقينده اول كسب ايتدكلرى شيئله جزا اولنورلر ﴿ ولا تأكلوا مما

﴿ ذلك ان لم يكن ربك مهلك القرى بظلم واهلها غافلون ﴾ اشبوسكا ذكر اولنان رسللك امرى
وانلرى مكذبلرك عذابى انكچوندركه رب تعالى قرى اهلنى مشركلرك اشراكى سببيله اهلاك
ايدر اولمدى حالبوكه قرى اهلى غافلين اولوب انلرى انذار ايچون رسوللر بعث اولنميه *
وياخود الله تعالى انلرى ذنوبلرى سببيله هلاك ايدر اولمدى حالبوكه انلره اندن اول رسوللر
كلمش اولميه * وياخود انلرى رسل ايله تنبيه وتذكيرنسز هلاك ايدر اولمدى اول تقديرجه
انلره ظلم ايتمش اولوردى زيراكه سنة الله انك اوزره جاريدركه هيچ كمسنه‌يى ذنب وجودندن
اول مؤاخذه ايتميه * وكشينك مذنب اولمسى شول حالتدن صكره دركه امر اولنديغله ائتمار
ايتميه ونهى اولنديغندن اجتناب ايتميه بوايسه رسولك انذارندنصكره اولور ﴿ ولكل درجات
مما عملوا ﴾ مكلفيندن هر كيمسنه‌لر ايچون اعماللرندن ويا اعماللرى جزاسندن ثواب وعقابده
مرتبه‌لرى واردر كيمنك عذابى اشد وكيمنك ثوابى اجزلدر ﴿ وما ربك بغافل عما يعملون ﴾
ربك جل شانه انلرك اعمالندن غافل دكلدر اكا هيچ برعمللرى وياثواب وعقابدن مستحق اولدقلرى
خفى اولمز ﴿ وربك الغنى ﴾ وربك جل شانه عباد وعبادتدن غنيدر ﴿ ذوالرحمة ﴾ اولياسنه
واهل طاعتنه رحمت صاحبيدر تكميل ايچون تكليف ايله ترحم ومعاصيلرينه امهال ايدر
﴿ ان يشأ يذهبكم ويستخلف من بعدكم مايشاء ﴾ ياعصاة اكر الله تعالى ديلسه سزى كيده‌رر
وسزدن صكره خلقدن ديلديكنى يريكزه‌ تورر ﴿ كما انشأكم من ذرية قوم آخرين ﴾ نتكيم
سزى قوم آخرينك ذريتندن قرنا بعد قرن انشاء ايلدى * ايمدى سزى ترحمندن ابقاء ايلدى
يوخسه سزه احتياجندن دكل ﴿ انما توعدون لآت ﴾ سزك مجئ ساعت واهوالیله وعداولنديغكز
كليسرواوليسردر ﴿ وما انتم بمعجزين ﴾ انكله سزى مطالبه ايدنى اعجاز ايدر دكلسز سزقنده
اولسه‌ڭز ادراك اولنورسز ﴿ قل ياقوم اعملوا على مكانتكم ﴾ ديكل كه ياقوم غايت تمكن واستطاعتكز
اولديغى مرتبه‌ده وياولديغكز ناحيه وجهتده عمل ايدك يعنى كفركزاوزره ثابت اولورسه‌كز
كنديكز بيلورسز ﴿ انى عامل ﴾ بندخى ربم جل شانه‌نك بكا امر ايتديكى صبرله واسلام اوزره
ثباتله عمل ايدرين ﴿ فسوف تعلمون من تكون له عاقبة الدار ﴾ بيلسرسزكه عاقبت حسنى كيمك
ايچون اولور ﴿ انه لايفلح الظالمون ﴾ الله تعالى شول كفر وتكذيبله نفسلرينه ظلم ايدنلرى مطلوبلرينه
ايركورمز ﴿ وجعلوا لله مما ذرا من الحرث والانعام نصيبا ﴾ الله تعالينك خلق ايتديكى حرث
وانعامدن مشركلر الله تعالى ايچون نصيب واوثانلريچون دخى نصيب قيلديلر * الله تعالى
ايچون اولان نصيبى ضيفان ومساكينه صرف ايدرلردى * واوثان ايچون اولان نصيبى
اوثان وخدمه‌سنه صرف ايدرلردى قچان لله اولان نصيبدن اوثان نصيبنه دوشسه الله تعالى بوندن
غنيدر ديوب اوثانه ترك ايدرلردى * وقچان اوثان ايچون اولان نصيبدن لله اولان نصيبه
دوشسه اوثان محتاجه‌در ديوب انى ينه اوثانه رد ايدرلردى واكر لله اولان نصيبدن برشئ

لم تذكر اسم الله عليه وانه لفسق وان الشياطين ليوحون الى اوليائهم ليجادلوكم وان اطعتموهم انكم لمشركون ﴾
ذبحنده اسم الله ذكر اولنميان شيدن اكل ايتميك زيرا انك اكلى فسقدر شيطانلر ﴿ كندو مقتولكزى اكل
ايدرسكزده الاهك مقتولنى يمزسكز ديو ﴾ ٣٧ سزكله مجادله ايچون دوستلرينه وسوسه القا ايدرلر اى
مؤمنلر اكر سز انلره
اطاعت ايدرسكز سزدخى
مشركلردن اولورسكز
﴿ اومن كان ميتا فاحييناه
وجعلنا له نورا يمشى به
فى الناس كمن مثله فى الظلمات
ليس بخارج منها كذلك زين
للكافرين ما كانوا يعملون ﴾
ايا شول كيمسه‌كه كفرله
ميت مثابه‌سنده ايكن انى
بز احيا وانكچون نور
معرفت اعطا ايلدك كه
ناس بيننده حقى باطلدن
فرق ايده‌رك يوريه اول
كيمسه كبيدركه شرك
ظلماتنده اولوب اندن
خروجه امكان اولميه
ايشته مؤمنه ايمانى نور
وزينت اولديغى كبى كافرلره
عبادت اصنام عمللرى تزيين
اولندى * بو آيتك
سبب نزولنده دينلديكه
ابوجهل عليه اللعنه حضرت
عليه السلامه بى ادبانه
حركت ايتمكله اولوقتده
حمزة بن عبدالمطلب هنوز
اسلامه كلمامشيدى
ابوجهلك بو حركت
نابرجاسنى ايشتدكده النده
اولان قوسله ابوجهلك
اوزرينه هجوم ايلدى ابوجهل محمد بزه نلر ايدر آلهه‌مزه سوكر و بابالرمزك دينه دخل ايدر وبزه
سفاهت عزو ايدر ديدى حمزه سزك سفاهتكز حددن زياده‌دركه طاشدن بتلره طپارسكز ديو شهادتين كلمه‌سنى
كتوروب اسلامه كلدى ﴿ وكذلك جعلنا فى كل قرية اكابر مجرميها ليمكروا فيها وما يمكرون الا بانفسهم وما يشعرون ﴾

هلاك اولسه ويا كسلسه اكامبالات ايتمزلردى * واكراوثان نصيبندن هلاك اولسه ويا كسلسه
انى لله اولان نصيبدن جبر ايدرلردى * وقچان لله ايتدكلرى شئ ازكى كورسه‌لر انى اوثان
ايچون اولانك دونه تبديل ايدرلردى * وقچان اوثان ايچون ايتدكلرى شيئى ازكى
كورسه‌لر انى اوثان ايچون اليقويوب تبديل ايتمزلردى * ايمدى انلرك شول بر شيئه قادر
اولميان جمادى خالق جل شانه‌يه خلقنده اشراكلرى بعده اول جمادى انك اوزره ترجيحلرى
فرط جهالتلرينه تنبيهدر ﴿ فقالوا هذا لله بزعمهم ﴾ ديرلرديكه اشبو نصيب زعملرنجه الله
تعالينكدر ﴿ وهذا لشركائنا ﴾ وبو نصيب ايسه اشراك ايتدكلرى اوثانكدر ﴿ فما كان لشركائهم
فلا يصل الى الله وما كان لله فهو يصل الى شركائهم ﴾ يعنى اوثان ايچون قيلدقلرين لله قيلدقلرندن
اتمام ايدرلردى اما لله قيلدقلرين اوثان ايچون قيلدقلرندن اتمام ايتمزلردى نتكيم كيفيت بيانى
الآن ذكر اولنمشدر ﴿ ساء مايحكمون ﴾ اشبو حكملرى نه چركين حكم اولور ﴿ وكذلك زين
لكثير من المشركين قتل اولادهم شركاؤهم ﴾ وانلره حرث وانعام تحريمنى زين ايتديكى كبى
مشركينك كثيرينه اولادلرينى قتل ايتمكى شياطينلرى وياسدنهٔ الهه‌لرى مخافهٔ فقر وحميت جاهليت
علتيله تزيين وتحسين ايتديلر ﴿ ليردوهم ﴾ تاكه انلرى اغوائله هلاك ايده‌لر ﴿ وليلبسوا عليهم
دينهم ﴾ وتاكه صددنده اولدقلرى دين اسماعيلى وياخود اوزرلرينه تدينى واجب دينى خلط
ايده‌لر ﴿ ولو شاء الله مافعلوه ﴾ اكر الله تعالى ديلسه مشركلر كنديلره تزيين اولنان شيئى
وياخود شياطين تزيينى ايتمزلردى ﴿ فذرهم ومايفترون ﴾ ايمدى سن انلرى وافترالرينى ترك
ايتكه الله تعالى انلرك سوء افعالنه خبيردر ﴿ وقالوا هذه انعام وحرث حجر ﴾ وديديلركه شول
آلهه‌لريچون قيلدقلرى انعام وحرث حرامدر ﴿ لايطعمها الا من نشاء بزعمهم ﴾ انى يمز الا
اول كمسه‌لركه بز انى ديلرزكه زعملرنده انلر اوثانه خدمت ايدنلر ورجالدر يوخسه نساء دكل ﴿ وانعام
حرمت ظهورها ﴾ ودخى شول انعامكه انلرك ظهورينه ركوبى كنديلره حرام قيلمشلر ايديكه اول
بحيره وسائبه وحام ديو وصف ايتدكلريدركه ذكرى يدنجى جزؤك اولكى حزبنده كچمشدر ﴿ وانعام
لايذكرون اسم الله عليها ﴾ ودخى شول انعامكه انك ذبحى اوزره اسم اللهى ذكر ايتمزلر بلكه انى اصنام
ذكريله ذبح ايدرلر وياخود انك اوزره حج ايتمزلر وفعل خير ايچون اكا بنمزلر زيراكه عادتده اسم الله
ذكرى فعل خير اوزره جاريدر ﴿ افتراء عليه ﴾ اشبو خصال سيئه‌يى الله تعالى امر ايلدى ديو اكا افترا
ايدرلر ﴿ سيجزيهم بما كانوا يفترون ﴾ الله تعالى انلره اول افترالرى سببيله عقاب ايديسردر ﴿ وقالوا
مافى بطون هذه الانعام خالصة لذكورنا ومحرم على ازواجنا ﴾ ودخى ديديلركه اشبو بحائر
وسوائبله موصوف انعامك بطوننده‌كى اجنه رجالمزه مخصوصه‌دركه ديرى طوغارسه اتندن
يرلر ونسامزه حرامدر اندن يمزلر ﴿ وان يكن ميتة فهم فيه شركاء ﴾ واكر اول اجنه ميت اولورسه
انك اتندن يمكده رجال ونسالرى شريكلردر ﴿ سيجزيهم وصفهم ﴾ تحريم وتحليلده الله تعالى‌يه

مكه‌ده اولان كناهكار كبی هرقریه‌ده اكا بر مجرملر قیلدق تاكه اول قریه‌لرده خلقی ایماندن رجوعه مكر ایده‌لر انلر
مكری انجق نفسلرینه ایدرلر وكندولره ایدوكنی بیلمزلر ﴿ واذا جاءتهم آية قالوا لن نؤمن حتى نؤتى مثل ما اوتى رسل
الله اعلم حيث يجعل رسالته سيصيب الذين اجرموا صغار عندالله وعذاب ٣٨ شديد بما كانوا يمكرون ﴾ چڤان كفار
قریشه آیت كلسه انلر
تاكه پیغمبرلره كلن وحی
وكتاب كبی بزه دخی
كلمدكجه بز ایمان ایتمزز دیرلر
الله تعالی پیغمبرلكی
كوندره‌جك كیمسه‌یی
اعلمدر مؤمنلره مكر
ایتدكلری سببیله شركله
مجرملره الله تعالی طرفندن
دنیاده ذل وحقارت
وآخرتده عذاب شدید
واردر بوآیت كریمه‌نك
سبب نزولنده مرویدركه
ولید بن المغیره اكر
نبوت حق ایسه بن
نبوته محمددن الیقم كه
یاشم ومالم اندن زیاده‌در
دیدی وابوجهل بز بنی
عبد منافله قوشی آتی كبی
شرفده برابر ایكن انلر
بزم ارامزده نبی واروا كا
وحی كلور دیرلر دیدی
اویله اولنجه محمده ویریلن
شی كبی بزه دخی ویرلمدكجه
بز ایمانه كلمز دیدیلر
﴿ فمن يرد الله ان يهديه
يشرح صدره للاسلام
ومن يرد ان يضله يجعل
صدره ضيقا حرجا كانما
يصعد فى السماء كذلك
يجعل الله الرجس على الذين لا يؤمنون ﴾ الله تعالی بر كیمسه‌یه هدایت مراد ایدرسه قلبنی اسلام ایچون ﴿ لكم ﴾
كشاد وتنویر ایدر واكر ضلالتنی مراد ایدرسه صدرنی ضیق وزیاده سنكین ایدركه ایمان تكلیف اولنسه سمایه صعود تكلیفی
كبی اولور الله تعالی انك صدرنی ضیق ایتدیكی كبی ایمانه كلیانلره عذاب ایدر ﴿ وهذا صراط ربك مستقيما قد فصلنا الآيات

كذب وصفلرینك جزاسن اول انلره ایدیسردر ﴿ انه حكيم عليم ﴾ اول الله تعالی امرنده حكیم
خلقنه علیمدر ﴿ قد خسر الذين قتلوا اولادهم سفها بغير علم ﴾ شول قوم مغبون اولدیلركه
خفت عقل وجهالتله اولادلرینی قتل ایتدیلركه انلر ربیعه ومضر وانلرك غیری بعض عربدركه
سبی وفقر خوفیله قزلرینی دیری ایكن دفن ایدرلردی ﴿ وحرموا ما رزقهم الله ﴾ وبحیره وسائبه
ووصیله وحامدن الله تعالینك انلره ویردیكی رزقی كندیلره حرام ایتدیلر ﴿ افتراء على الله ﴾
آنی الله تعالی بزه امر ایتدی دیوا كا افترا ایدر اولدقلری حالده ﴿ قد ضلوا وما كانوا مهتدين ﴾
انلر انكله ضلالته ایردیلر حق وصوابه هدایت اولنمدیلر ﴿ وهو الذى انشأ جنات معروشات وغير
معروشات ﴾ اول الله تعالی جنتلر انشاء ایلدیكه انلرك كیمی معروشه‌درو كیمی معروشه دكلدر ابن
عباس رضی الله عنه ایدر معروشات اولدركه یریوزینه منبسط ومنتشر اوله كرم وقرع وبطیخ وبونلرك
امثالی كبی وغیر معروشات اولدركه اول ساق اوزره طوره نخل وزرع وسائر اشجار كبی
﴿ والنخل والزرع مختلفا اكله ﴾ ودخی نخل وزرع انشاء ایلدیكه ثمرو طعمده مختلفدر كیمی
حلوو كیمی حامض كیمی جیدو كیمی ردیدر ﴿ والزيتون والرمان متشابها وغير متشابه ﴾ ودخی
زیتون ورمان انشاء ایلدیكه منظره‌ده متشابه لكن طعمده متشابه دكلدر ایكی رمانه كبی كیم لونلری
واحد طعملری مختلفدر ﴿ كلوا من ثمره اذا اثمر ﴾ اشبو ذكر اولنان وسائر ثمارك ثمرندن دیلدیكیكز
وقتده ییكز اكرچه كماله ایرمش وكویغمش ایسه‌ده * دینلدیكه اشبونده مالكه رخصت
واردركه ثمارندن اكلی جائز اوله * اكرچه انده‌كی حق الهی ادا ایتمزدن اول ایسه‌ده ﴿ وآتوا
حقه يوم حصاده ﴾ وحصادی كوننده انك حقنی ویرك علماء اشبو حقله مراد نه‌شی ایدوكنه
اختلاف ایتدیلر دینلدیكه اول زكاة مفروضه‌در كتب فقهیه‌ده بیان اولندیغی اوزره عشرو كرك نصف
عشرو كرك غیریدرو یاخود زكاتدن غیری مالده حقدرو یاضغث ویاالقاط سنبلدر * دینلدیكه اهل
مدینه ثمارلربن یولدقلرنده انك عذقندن كتوروب مسجدك بر جانبنه تعلیق ایدرلردی حتی كه
مساكیندن محتاج اولنلر انی عصاسیله اوروب یره دوشندن آلوب یردی * اشبو حكم ابتداء اسلامده
برحق ایدیكه اتیانله امر اولنوردی بعده عشر ایجابیله اول نسخ اولندی ابن عباس ایدر قرآنده
ذكر اولنان هرنفقه زكاتله نسخ اولنمشدر ﴿ ولا تسرفوا ﴾ تصدقده اسراف ایتمیكز ﴿ انه لا
يحب المسرفين ﴾ الله تعالی اسراف ایدنلری سومز اول فعللرینه راضی اولمز ﴿ ومن الانعام
حمولة وفرشا ﴾ ودخی الله تعالی انعامدن اثقال كتورر وذبح ایچون فرش ایدیلور ویا انك
شعروصوف ووبرندن فرش اولنه‌جق شیء طوقنور * دینلدیكه حمل ایچون اولانله مراد
انك كباریدر فرش ایله مرادانك صغاریدركه ارضه‌دانی اولمسیله اكا مفروش كبیدر انشاء
ایلدی ﴿ كلوا مما رزقكم الله ﴾ ایمدی الله تعالینك سزه حلال ایتدیكی رزقدن ییكز ﴿ ولا تتبعوا
خطوات الشيطان وكندیكزدن تحلیل وتحریمله شیطانك طرائق وآثارنه سلوك ایتمیكز ﴿ انه

لقوم يذكرون ﴾ بودین اسلام ربك جل شانه‌نك طوغری یولیدر خیر وشری تذكرو نصیحت قبول ایدنلر ایچون بز
ایات قرآنیه مزی تفصیل ایلدك ﴿ لهم دار السلام عند ربهم وهو وليهم بما كانوا يعملون ﴾ اول نصیحت قبول ایدنلر ایچون ربلری
عندنده جنت دار السلام واردر والله تعالی ٣٩ انلرك ایشلدكلری اعمال خیریه‌لری سببیله ناصرلری ومتولی ثوابلریدر
﴿ ويوم يحشرهم جميعا
يا معشر الجن قد استكثرتم
من الانس وقال اولياؤهم
من الانس ربنا استمتع
بعضنا ببعض وبلغنا اجلنا
الذى اجلت لنا قال النار
مثواكم خالدين فيها الا
ماشاء الله ان ربك حكيم
عليم ﴾ الله تعالی انس
وجن وجمله‌یی جمع ایتدیكی
كونده شیطانلره بیورركه
ای جماعت جن انساندن
چوق كیمسه‌یی اغوا ایله
كندیكزه تابع قیلدكز
اولحالده جنیلرك مطیعی
اولان دوستلری دیه‌لركه
یاربنا جنلر بزه نفسمز
آرزوسی اوزره یول
كوسترملریله انلردن نفعلندك
وانلر بزم انلره اطاعتمزله
نفعلندیلر والان بزم ایچون
تقدیر ایتدیكك بعث
وحشره بالغ اولدق جناب
حق بیورركه اویله ایسه
آتش سزك مكانكزدر ابدی
انده دائم اولك مكر الله
تعالی سزی ناردن زمهریره
نقلكزی مراد ایلیه تحقیق
سنك ربك عزشانه انس
وجنه ایده‌جكنده حكیم
وانلرك اعمال واحوالنه علیمدر ﴿ وكذلك نولى بعض الظالمين بعضا بما كانوا يكسبون ﴾ جن وانسك بربریله فائده لنوب
مخذول ایتدیكمز كبی ظالملرك شرك ومعاصیدن كسبلری سببیله بعضنی بعضنه تسلیط ایدرز ﴿ يا معشر الجن والانس الم
يأتكم رسل منكم يقصون عليكم اياتى وينذرونكم لقاء يومكم هذا قالوا شهدنا على انفسنا وغرتهم الحيوة الدنيا وشهدوا

لكم عدو مبين ﴾ زیراكه اول سزه عدو ظاهر العداوه‌در ﴿ ثمانية ازواج ﴾ اول الله تعالی انعامدن
سكز صنف خلق ایلدی ﴿ من الضأن اثنين ﴾ ضأندن ایكی صنف خلق ایدیكه اون كبش ونعجه‌در
﴿ ومن المعز اثنين ﴾ ومعزدن دخی ایكی صنف یعنی ذكروانثی خلق ایلدی ﴿ قل آلذكرين حرم ام
الانثيين ﴾ دیكل كه الله تعالی ضأن ومعزك ذكرلرینی حرام ایتدی یوخسه انثالرینی ﴿ اما اشتملت
عليه ارحام الانثيين ﴾ ویاخود اول ضأن ومعز انثالرینك ارحامی مشتمل اولدیغی ذكروانثایی‌می
حرام ایتدی ﴿ نبئونى بعلم ان كنتم صادقين ﴾ ایمدی بكا برامر معلوم مله خبرویرك كه الله تعالی اشبو
اشیادن برشیء حرام ایتدیكنه اول دلالت ایده اكر انك اوزره تحریم دعواسنده صادقلر ایسكز
﴿ ومن الابل اثنين ومن البقر اثنين ﴾ ودخی ابل وبقرك هربرندن ایكیشر صنف یعنی
ذكروانثایی خلق ایلدی ﴿ قل آلذكرين حرم ام الانثيين ﴾ دیكل كه الله تعالی ابل وبقرك
ذكرلرینی‌می حرام ایتدی یوخسه انثالرینی‌می ﴿ اما اشتملت عليه ارحام الانثيين ﴾ ویاخود اول
ابل وبقر انثالرینك ارحاملری مشتمل اولدیغی ذكروانثایی‌می حرام ایتدی یعنی اشبو انكاردركه
اجناس اربعه‌دن الله تعالینك حرام ایتدیكی ذكرینی‌ویا انثیسی‌در ویا اناثلری حمل ایتدیكی شیمیدر *
زیراكه انلر كاهی انعامك ذكورین وكاهی اناثن وكاهی اولادین حرام ایدرلردی شول زعمله كیم
انی حرام ایدن الله تعالی اوله ﴿ ام كنتم شهداء اذ وصيكم الله بهذا ﴾ یوخسه سز حاضرلرو مشاهدلر
میدیكز چڤانكه اشبو تحریمین سزه وصیت ایتدی زیراكه پیغمبری تصدیق ایتمزسز اویله اولسه
سزك ایچون بونك كبی امورك معرفتنه مشاهده وسماعدن غیری طریق اولمز ﴿ فمن اظلم ممن افترى
على الله كذبا ليضل الناس بغير علم ﴾ شول كمسنه‌دن اظلم وارمیدركه الله تعالی‌یه حرام ایتدیكی شیئی
حرام ایتدی دیوا كا افترا ایده تاكه ناسی دین حقدن جتسز اضلال ایده * دینلدیكه انكله مراد
عمر بن لحیدركه بحائرو سوائبی اوّل اول احداث ایتدی ﴿ ان الله لا يهدى القوم الظالمين ﴾ الله
تعالی كفرو كذبله نفسلرینه ظلم ایدن قومی صراط مستقیمه هدایت ایتمز ﴿ قل لا اجد فيما اوحى
الىّ محرّما على طاعم يطعمه ﴾ دیكل كه بكا وحی اولنانده ویا قرآنده اكلی حرام اولور شیء بولمدق
﴿ الا ان يكون ميتة ﴾ مكركه اول میته اوله ﴿ او دما مسفوحا ﴾ ویادم سائل اوله * ابن عباس
رضی الله تعالی عنه ایدر انكله مراد شول دمدركه دیری حیواندن چیقه یاخود حیوانك ذبحی
عندنده اوداجندن چیقه یوخسه كبدو طحال حرام دكلدر زیرا اول ایكیسی جامددر زیراكه
شرع اول ایكیسین مباح قیلوبدر ودخی لحمه خلط اولان دم دكل زیراكه اول سیلان ایتمز
وعروقده ومخده قلان دمك تناولنده بأس یوقدر ﴿ او لحم خنزير فانه رجس ﴾ ویالحم خنزیر
اوله زیراكه خنزیرو یالحمی قذردر نجاست اكلنه معتاد اولدیغیچون ویاخبیث مخبثدر ﴿ او فسقا
اهل لغير الله به ﴾ ویا اسم الهك غیری اوزره ذبح اولنمغله فسقله متصف اوله * بعض علما تحریم
اشبو اشیایه مقصوردر دیدیلركه اول عائشه وابن عباسدن مرویدر * دیدیلركه سورهٔ مائده

على انفسهم انهم كانوا كافرين ﴾ اى جن وانس جماعتى سزه سزدن پيغمبرلر كلمديمى كه بنم آيتلريمى سزه خبرويروب بوقيامت
كوننه ملاقى اوله جغكزله قورقودرلردى بيوريله انلر نفسلريمزك جرم وعصيانه شاهد ومعترفز ديه‌لر حال بوكه انلرى
حيات دنيا الداودوب آخرتى انكار ايلديلر ايدى واضطرارا

نفسلرى اوزره شهادتله كافر ايدوكلرينى
اقرار ايده‌لر * مضمون آيت
كريمه‌يه كوره جندن پيغمبر
كلديمى كلمديمى بحثنده علما
اختلاف ايتمشلردر انجق
اكثرى اكا ذاهب اولمشلردركه
پيغمبر انساندن اولوب
اول پيغمبرك شريعتندن
ايشتدكلرينى جنلر رسل
كبى كندى قوملرينه تبليغ
ايدرلردى العلم عندالله
﴿ ذلك ان لم يكن ربك مهلك
القرى بظلم واهلها غافلون ﴾
بو پيغمبرك ارسالى شوكا
مبنيدركه سنك ربك جل
شانه قرا وشهره پيغمبر
كوندروب اهاليسنه الله
تعالايى وقيامتى خبر
ويرمكسزين انلردن غافل
اولدقلرى حالده ظلمله اول
اهالى يى هلاك ايدر اولمدى
﴿ ولكل درجات مما عملوا
وماربك بغافل عما يعملون ﴾
هركيمسه‌لر ايچون عمللرينه
كوره ثواب وعقابدن رتبه
واردر وربك تعالى انلرك
عمللرندن غافل دكلدر ﴿ وربك
الغنى ذوالرحمة ان يشاء
يذهبكم ويستخلف من بعدكم
مايشاء كما انشأكم من ذرية
قوم آخرين ﴾ ربك جل شانه قوللرينك عبادتندن مستغنى وطاعتنده اولنلره رحمت صاحبيدر انلره طاعت ﴿ كتورديكك ﴾
تكليفى انجق كمال بوللريچوندر اى عاصيلر اكر الله تعالى مراد ايتسه سزى دفع ايدوب يريكزه سزدنصكره ديلديكنى كتورر
نته كه قوم آخرك ذريتندن سزى قرنا بعد قرن پيدا ايلدى * والا سزه قطعا احتياجى يوقدر ﴿ ان ماتوعدون لات وما انتم

اولنده ذكر اولنان محرماتدن منخنقه ومابعدى ميته‌يه ملحقدر لكن اكثر علما ديديلركه تحريم
اشبو اشيايه مختص دكلدر بلكه نص كتابله حرام اولان اشبو محلده ذكر اولناندر حالبوكه بوندن
غيرى اشياى سته‌نك دخى حرمتى سنتله ثابتدر * قال ابن عباس رضى الله تعالى عنه * نهى
النبى صلى الله تعالى عليه وسلم عن كل ذى ناب من السباع وكل ذى مخلب من الطير * ابن عباس ايدر
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سباعدن هر نابلويى وطيردن هر مخلبلويى اكلدن نهى ايتدى *
امام شافعى عندنده قاعدۀ كليه دركه برشيئكه انك حلنه وياحرمتنه نص اولميه مثلا شرع انك قتلنه
امر ايده * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم خمس فواسق يقتلن فى الحل والحرام الحية والغراب
الابقع والفارة والكلب العقور والحدأة‌در * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر حيواناتدن
خمس فواسق حلده وكرك حرمده قتلى مباح اولوركه اول حيه وغراب ابقع وفاره وكلب عقور
وحدأه‌در * وياخود شرع انى قتلدن نهى ايده * قال ابن عباس نهى النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم عن قتل اربع من الدواب النملة والنحلة والهدهد والصرد * ابن عباس ايدر پيغمبريمز صلى
الله تعالى عليه وسلم دوابده نمله ونحله وهدهد وصردى قتلدن نهى ايتدى * ايمدى اشبو قتليله
امر اولنان وكرك قتلندن نهى اولنان حيواناتك اكلى حرامدر وبونلردن ماعداده حكم عادات
عربدن غلبه مراجعتله‌در * اول شيئكه عربك اغلبى انى اكل ايدر اوله اول حلالدر واول
شيئكه انلرك اغلبى انى اكل ايدر اولميه اول حرامدر زيراكه الله تعالى انلره * احل لكم الطيبات *
ديو خطاب ايتدى يعنى طباع سليمه‌نك نفرت واستخباث ايتديكى اشياء سزه حلال قيلندى اوليه
اولسه اندن لهم اولنوركه عربك استخباث ايتديكى اشياء حرام اوله ودخى حرمتنه دلالت ايدر
نص وقياس اولميان اشياء دخى طيباتدن اوله ﴿ فمن اضطر غير باغ ولا عاد فان ربك غفور رحيم ﴾
بركمسنه‌كه اشبو ذكر اولنان محرماتدن برشيئك تناولنه ضرورت انى داعى وله كندو مثلى
برضرورتلويه بغى ايتمز وقدر ضرورت اوزره تجاوز دخى ايتمز اولديغى حالده يامحمد ربك جل
شانه غفور رحيمدر انى مؤاخذه ايتمز ﴿ وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذى ظفر ﴾ يهوده حرام
ايتدك بهائم وطيردن هرشيئكه اصابعى مشقوق اولميه بعير ونعامه واوز وبط كبى * دينلديكه
يعنى طيردن هر مخلبلويى ودوابدن هر حافرلويى حرام ايتدك حافره ظفر دينلمسى استعاره
وجهى اوزره‌در دينلدى ﴿ ومن البقر والغنم حرمنا عليهم شحومهما ﴾ وبقر وغنمك ايچ ياغنى يهوده
حرام ايتدك ﴿ الا ماحملت ظهورهما ﴾ الا بقرك وغنمك داخل بطنلرندن ظهر وبطنلرينه
تعلق ايدن ياغلرى انلره حرام ايتمدك ﴿ او الحوايا ﴾ وامعايه ملاصق اولان ياغى دخى حرام
ايتمدك ﴿ او ما اختلط بعظم ﴾ ودخى شول ياغكه عظمه مختلط اوله اول اليه‌ده‌كى ياغدر ﴿ ذلك
جزيناهم ببغيهم ﴾ اشبو تحريم وياجزايى ذاتلره بغى وظلملرى سببيله ايتدك ﴿ وانا لصادقون ﴾
بز اخبار وياوعد ووعيدمزده صادقز ﴿ فان كذبوك فقل ربكم ذو رحمة واسعة ﴾ اكر قومك انلره

بمعجزين * تحقيق سزه وعد اولنان قيامت بى شك اوليجى وكليجيدر وسز حق تعالى يى سزى بعث وحشر ايتمكدن منع
ايديجى دكللرسز ﴿ قل ياقوم اعملوا على مكانتكم انى عامل فسوف تعلمون من تكون له عاقبة الدار انه لايفلح الظالمون ﴾
يامحمد قومك قريشه ديكه قدرت

وتمكينكز اوزره راضى اولديغكز كفر وعداوت حالاتيله عمل
ايدك بندخى حال حلم ايله
امر اولنديغم اوزره اسلام
عملنده‌يم يقينده بيلورسكزكه
دار آخرتده عاقبتى مقبول
اوله‌جق كيمدر تحقيق
ظالملر فلاح بولمزلر
﴿ وجعلوا لله مما ذرأ من
الحرث والانعام نصيبا
فقالوا هذا لله بزعمهم
وهذا لشركائنا فما كان
لشركائهم فلا يصل الى الله
وما كان لله فهو يصل الى
شركائهم ساء مايحكمون ﴾
الله تعالينك خلق ايتديكى
اكينلردن ودوه وبقر
وغنمدن مشركلر حصه‌لر
تعيين ايدوب زعملرنجه
بو الله تعالينك وبو شريك
ايتديكمز بتلرمزكدر
ديديلر بو حصه‌لره حسب
الوقت زياده نقصان
ترتب ايتدكده زعملرنجه
بتلرى ايچون اولان سهم
زياده اولسه اندن الله
تعالى ايچون صرف
ايتمزلردى الله تعالى
ايچون اولان نصيب زياده
اولسه انى بتلرينه صرف
ايدرلردى بويله قبيح حكم
ايدرلردى * بو مشركلرك
بو تقسيمى خصوصنده بو وجهله منقولدركه اكينلرينك اراسنه خط چكوب بو الله تعالينك بو بتلرمزك ديرلردى
كذلك چهارپا حيوانلرينى دخى بو وجهله تقسيم ايدرلردى كويا حصۀ الهى يى فقرا ومسافرينه وحصۀ بتلرى
بتخانه خدمه‌سنه ويررلردى اكر حصۀ الهى نمالو وزياده اولورسه بتلرينك حصه‌سنه ضم وبدل ايدرلردى واكر

كتورديكك تحريم وتحليلده سنى تكذيب ايدرلرسه انلره ديكل كه ربكز جل شانه رحمت واسعه
صاحبيدر تكذيبكز اوزره امهال ايدر اما كه اهمال ايتمز ﴿ ولا يرد بأسه عن القوم المجرمين ﴾
انك بأسى قوم مجرميندن رد اولنمز قچانكه وقتى ايريشه ﴿ سيقول الذين اشركوا لو شاء الله
ما اشركنا ولا آباؤنا ولا حرمنا من شئ ﴾ زمان مستقبلده مشركلر ديسرلردركه الله تعالى ديلسه
بز وآباءمز اكا اشراك ايتمزدك وكنديلكمزدن برشئ حرام ايتمزدك ﴿ كذلك كذب الذين من
قبلهم ﴾ سنى تكذيبلرى كبى انلردن اوكدين كچن امتلر پيغمبرلرينى تكذيب ايتديلر ﴿ حتى
ذاقوا بأسنا ﴾ حتى كه تكذيبلرى سببيله اوزرلرينه انزال ايتديكمز عذابى ذوق ايتديلر ﴿ قل
هل عندكم من علم فتخرجوه لنا ﴾ انلره ديكل كه سزك عندكزده كتاب وحجتدن برشئ وارميدر
انى بزه اظهار ايده‌سز تاكه دعواكزك صحتى بيلنه ﴿ ان تتبعون الا الظن ﴾ بلكه سز اول
قولكزده ظنكزه اتباع ايدرسز ﴿ وان انتم الا تخرصون ﴾ سز دكل الا كذب ايدرسز *
اشبونده ظنه اتباعدن منعه دلالت واردر ﴿ قل فلله الحجة البالغة ﴾ ديكل الله تعالينك كتاب
ورسول وبيانله حجت تامه‌سى واردر ﴿ فلو شاء لهديكم اجمعين ﴾ اكر اول ديلسه جميعكزه
ايمانى توفيق وهدايت ايدردى ﴿ قل هلم شهداءكم الذين يشهدون ان الله حرم هذا ﴾ ديكل كه
شول شهداء زعم ايتديككز كمسه‌لرى كتورك كه اشبو سزك حرامدر ديديككز اشيايى الله تعالى
حرام ايتمش ايديكنه شهادت ايده‌لر ﴿ فان شهدوا فلا تشهد معهم ﴾ اكر انلر كاذبين اولدقلرى
حالده اكا شهادت ايدرلرسه سن انلرى اول قوللرنده تصديق ايتمكل ﴿ ولا تتبع اهواء الذين
كذبوا بآياتنا والذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ بزم آيتلريمزى تكذيب ايدنلرك وآخرتى تصديق
ايتميانلرك هوالرينه اتباع ايتمكل ﴿ وهم بربهم يعدلون ﴾ زيراكه انلر رب تعالى يه اشراك
ايديجيلردر ﴿ قل تعالوا اتل ما حرم ربكم عليكم ﴾ ديكل كه كلوك سزه رب تعالينك اوزريكزه
حرام ايتديكى اشيايى بيان ايده‌يمكه اول ﴿ الا تشركوا به شيئا ﴾ الله تعالى يه برشئ اشراك
ايتميه‌سز ﴿ وبالوالدين احسانا ﴾ ووالديكزه احسان ايدوب اسائت ايتميه‌سز ﴿ ولا تقتلوا
اولادكم من املاق ﴾ وفقردن خوفله اولاديكزى قتل ايتميه‌سز ﴿ نحن نرزقكم واياهم ﴾ سزه
وانلره رزقى بز ويررز ﴿ ولا تقربوا الفواحش ما ظهر منها وما بطن ﴾ وآشكارده وتنهاده زنايه
قريب اولمكز ﴿ ولا تقتلوا النفس التى حرم الله الا بالحق ﴾ والله تعالينك شول قتلن حرام ايتديكى
مؤمن ومعاهدى قتل ايتميكز مكركه انك قتلن ايجاب ايدر شيئله قتل ايده‌سزكه اول ردت وقصاص
وزنادركه رجم ايجاب ايده * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لا يحل دم امرئ يشهد ان لا اله
الا الله وانى رسول الله الا باحدى ثلاث الثيب الزانى والنفس بالنفس والتارك لدينه المفارق
للجماعة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر شول كشينك دمى حلال اولمزكه الله تعالينك
وحدانيتنه وبنم رسالتمه شهادت ايده الا اوچ خصلتك بريله كيم اول زانينك محصن اولمسيدر

بتلرينك حصه‌سی زياده اولورسه بتلرينه ترك ايدرلردی اكر بتلری نصيبندن هلاك يانقصان بولسه انی سهم الهيدن اخذ وتكميل ايدوب الله تعالى غنيدر احتياجی يوقدر بتلريمز فقير ومحتاجدر ديرلر ايدی بناء عليه حق جل وعلا حاللرينی بوآيتله خبر ويردی ﴿ وكذلك زين لكثير من ﴿٤٢﴾ المشركين قتل اولادهم شركاؤهم ليردوهم وليلبسوا عليهم دينهم ولوشاء الله مافعلوه فذرهم ومايفترون ﴾ شيطان وخدمهٔ بتان انلره حرث وانعام تحريمنی تزيين ايتديكی كبی مشركلرك چوغنه فقر قورقوسندن اولادلرينی قتل ايتمكی دخی تزيين ايتديكه انلرك ضلالت وهلاكلری ايچون وصددنده اولدقلری دين اسمعيل عليه السلامی ستر وتخليط ايچون اولدی اكر الله تعالى مراد ايديدی بو تقسيم وقتل اولاد زينتنی ايشلمزلردی امدی سن انلری وكذب وافترالرينی ترك ايله ﴿ وقالوا هذه انعام وحرث حجر لايطعمها الامن نشاء بزعمهم وانعام حرمت ظهورها وانعام لايذكرون اسم الله عليها افتراء عليه سيجزيهم بما كانوا يفترون ﴾ واول مشركلر زعملرنجه بتلرمزك نصيبی اولان دوه وبقر وغنم واكين حرامدر انلری انجق بزم مراد ايتديكمز بتخانه خدمه‌سنك رجالی اكل ايدر ديديلر وارقه‌سنه بينمك ويوك اورمق حرام قلنان ﴿ بحيره وسائبه وحام ﴾ دخی حرامدر وبينيلوب حجه كيدلممش ﴿ ايديكنی ﴾ وسائر فعل خيرده اعمال اولنميوب ذبحنده اسم الله ذكر اولنميان انعام دخی حرامدر كه بونلری حق تعالى امر ايتمشدر ديو افترا ايدرلر يقينده افترالری سببيله جزالری ويريلور ﴿ وقالوا مافی بطون هذه الانعام خالصة لذكورنا

وقاتلك آخری ظلما قتل ايتمسيدر ومسلم دينی ترك ايتمسيدر ﴿ ذلكم وصيكم به لعلكم تعقلون ﴾ اشبو تفصيل اولنانك حفظيله الله تعالى سزه امر ايلدی تاكه رشد بوله‌سز * زيرا كمال عقلك مآلی رشددر ﴿ ولاتقربوا مال اليتيم الابالتی هی احسن ﴾ ومال يتيمه قريب اولمكز الاشول فعل ايله كه اول انك مالنه احسن اوله حفظ وتنمير كبی ﴿ حتى يبلغ اشده ﴾ حتى كه بلوغه ايريشه اكا مالنی ويركز اكر رشيد ايسه ﴿ واوفوا الكيل والميزان بالقسط ﴾ وكيل وميزانی عدل ايله ايفاء ايدك ﴿ لانكلف نفسا الاوسعها ﴾ كيل وميزانی ايفاده معطی اوزرينه واجبدن اكثرله وصاحب حق حقندن اقلی قبول ايله تكليف اولنمز بلكه ايكيسندن هربری وسعی اولديغی شيئله امر اولنور يوخسه عسرت ويرلمز يعنی ايفاء حق عسيردر * ايمدی اوزريكزه واجب اولان وسعكزده اولانی ايفادر انك ماوراسی معفودر ﴿ واذا قلتم فاعدلوا ولوكان ذاقربى ﴾ قچان حكومتده وياشهادتده سويلر اولسه‌كز صدق ايلك اكرچه مقول له ويامقول عليه ذوی قرابتكزدن ايسه‌ده ﴿ وبعهد الله اوفوا ﴾ وهر عهده وفا ايدك اول عهد كركسه سزكله الله تعالى بيننده ويا ناس بيننده اولسون * يعنی امر ونهی ونذردن هر واجبی اقامت ايدك وسر ومال وعقد موثقدن هر امانتی حفظ ورعايت ايدك ﴿ ذلكم وصيكم به لعلكم تذكرون ﴾ اشبو سزه تلاوت اولنان احكامی الله تعالى سزه امر ايلدی تاكه انكله اتعاظ ايدوب امر ونهينه امتثال ايده‌سز ﴿ وان هذا صراطی مستقيما فاتبعوه ﴾ اشبو ايكی آيتده ذكر اولنان بنم طريق ودين مستقيمدر اكا اتباع ايدك كه اول سزی جنته ايركورر ﴿ ولا تتبعوا السبل ﴾ يوخسه طريق ويااديان مختلفه‌يه اتباع ايلمكز كه اول يهوديت ونصرانيت وسائر مللدر ويااهواء وبدعدر ﴿ فتفرق بكم عن سبيله ﴾ كه اول سزی اتباع وحی واقتضاء برهان اولان طريق ودين مرضيسندن تفريق وازاله ايدر ﴿ ذلكم وصيكم به لعلكم تتقون ﴾ رب تعالى سزه اشبو اتباعله امر ايلدی تاكه ضلال وتفرقدن اتقاء ايده‌سز ﴿ ثم آتينا موسى الكتاب ﴾ اشبو وصيتی قديمده وحديثده ذكر ايتديكمزدنصكره اندن اعظم موسايه توراتی ويردك ﴿ تماما على الذين احسن ﴾ تا اكا قيامی احسن اولان اوزره كرامت ونعمتی اتمام ايده ﴿ وتفصيلا لكل شیء ﴾ ودينده هرمحتاج اليه اولانی بيان وتفصيل ايده ﴿ وهدى ورحمة ﴾ وضلالتدن هدی وعذابدن امن ايده ﴿ لعلهم بلقاء ربهم يؤمنون ﴾ تاكه بنو اسرائيل رب تعالينك لقاسنه تصديق ايده‌لر ﴿ وهذا كتاب انزلناه مبارك فاتبعوه واتقوا لعلكم ترحمون ﴾ اشبو قرآن بركتابدركه انی بز انزال ايتدك كثير النفعدر اوامر ونواهيسيله عمل ايچون اتباع ايدك واكا مخالفتدن حذر ايدك تاكه رحمت اولنه‌سز ﴿ ان تقولوا انما انزل الكتاب على طائفتين من قبلنا وان كنا عن دراستهم لغافلين ﴾ يااهل مكه بزقرآنی انزال ايتدك تاديميه‌سزكه بزدن اول يهود ونصارايه تورات وانجيل انزال اولندی بزايسه انلرك اول ايكی كتابی قرائتلرندن غافللر ايدك كندی لغتمزده اولمامغين انك نه

ومحرم على ازواجنا وان يكن ميتة فهم فيه شركاء سيجزيهم وصفهم انه حكيم عليم ﴾ وانلر ديديلركه بو ﴿ بحيره وسائبه ﴾ انعامنك قارننده‌كی ولد ديری طوغرسه ارككلرمزه اكلی حلال ونسالرمزه حرامدر اكر اول ولد ميته طوغرسه رجال ونسامز انك ﴿٤٣﴾ اكلنده شريكدرلر انلرك بو حلال وحرام بحثنده اولان وصف كاذبه‌لرينك الله تعالى جزالرينی ويرر تحقيق الله عظيم الشان حلال وحرام امرنده حكيم وقوللری مصالحنده عليمدر ﴿ قد خسر الذين قتلوا اولادهم سفها بغير علم وحرموا ما رزقهم الله افتراء على الله قد ضلوا وما كانوا مهتدين ﴾ شونلركه خفت عقل وجهالتله اولادلرينی قتل ايدوب خسرانده اولديلر وبزه امر ايتدی ديو الله تعالايه افترا ايده‌رك ﴿ بحيره وسائبه وسائره ﴾ ويرديكی رزقی حرام ايلديلر تحقيق ضلالتده اولوب طريق حقه يول بولمديلر * ربيعه ونضر وبعض قبائل عرب قزلرينی كوچوكلكنده اسير اولوب ويوكده فقير اولوب جهاز ولوازمه تداركنه وسعت اولمز خوفلريله ديری ايكن دفن ايدرلردی ﴿ وهو الذی انشأ جنات معروشات وغير معروشات والنخل والزرع مختلفا اكله والزيتون والرمان متشابها وغير متشابه كلوا من ثمره اذا اثمر واتوا حقه يوم حصاده ولا تسرفوا انه لا يحب المسرفين ﴾ اول الله تعالا كه چارداقده اصمه ويردی چبوق اوله‌رق اوزم بوستانلری پيدا ايلدی وميوه وطعمی مختلف اوله‌رق خرما اغاجی وحبوبات اكينی پيدا ايلدی ويپراقلری بربرينه بكزر وميوه وطعملری

ايتديكنی بيلمز ايدك ﴿ اوتقولوا لو انا انزل علينا الكتاب اهدى منهم ﴾ وياخود ديميه‌سزكه اكر بزه كتاب انزال اولنسه دينده يهود ونصارادن ارشد اولوردق زيرا اذهان وافهامده بز انلردن ارشدز ﴿ فقد جاءكم بينة من ربكم وهدى ورحمة ﴾ سزه ايسه ربكزجل شانه‌دن حجت واضحه كلدی سز انی بيلورسز وتأمل ايدنه هدايت وانكله عمل ايدنه رحمت كلدی ﴿ فمن اظلم ممن كذب بآيات الله وصدف عنها ﴾ شول كمسه‌دن اظلم كيمدركه الله تعالينك آيتلرينی تكذيب ايده واندن اعراض وناسی صد ايده ضال ومضل اوله ﴿ سنجزی الذين يصدفون عن آياتنا سوء العذاب بما كانوا يصدفون ﴾ شول بزم آيتلريمزدن اعراض وناسی صد ايدنلره اول فعللری سببيله شدت عذابله جزا ايديسردر ﴿ هل ينظرون الا ان تأتيهم الملائكة ﴾ اهل مكه منتظر اولمزلر الا اكا كه انلره ملائكهٔ موت ويا ملائكهٔ عذاب كله ﴿ او يأتی ربك ﴾ ويا رب تعاليدن عذاب امری كله ﴿ او يأتی بعض آيات ربك ﴾ ويا رب تعاليدن انلره اشراط ساعتك بعضی كله * دينلديكه انكله مراد شمسك مغربدن طلوعيدر حذيفه وبراء ابن عازب رضی الله تعالى عنهمادن مرويدركه بز قيامتی مذاكره ايدركن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اوزريمزه كلدی وبزه نه شیء مذاكره ايدرسزديو سؤال ايدوب ديدك كه قيامتی مذاكره ايده‌رز * ديديكه قيامت قوپمز حتی كه اندن اوّل اون علامت كوررسزكه اول دخان ودابة الارض وخسوف ثلاثه‌دركه انك بری مشرقده وبری مغربده وبری جزيرهٔ عربده اولور * ودخی دجالك خروجی وشمسك مغربدن طلوعی ويأجوج ومأجوج خروجی وعيسى عليه السلامك نزوليدر وعدندن نار خروجيدر ﴿ يوم يأتی بعض آيات ربك لا ينفع نفسا ايمانها لم تكن آمنت من قبل اوكسبت فی ايمانها خيرا ﴾ شول كونكه رب تعالينك بعض آياتی كله محتضر كبی كه اكا امر عيان وايمان برهان اوله كشی‌يه ايمانی نفع ايتمز اكر اندن اول ايمانه كلمش دكل ايسه * وياخود ايمانی حالنده توبه ويا عمل صالح كسب ايتمش دكل ايسه * اشبو دليلدركه عملسز ايمانی اعتبار ايتميه‌وانی اعتبار ايدن ديركه بو حكم اول كونه مخصوصدر ﴿ قل انتظروا انا منتظرون ﴾ ديكه ذكر اولنان اشياء ثلاثه‌دن برينك كلسنه منتظر اولوك كه بز دخی اكا منتظرلرز اول كلديكنده بزه فوز سزه ويل ايرر ﴿ ان الذين فرقوا دينهم ﴾ شونلركه دينلرين تفريق ايتديلر رسالك بعضنه مؤمن وبعضنه كافر اولديلر ويا دينده فرقه فرقه اولديلر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر يهود ونصارادن هر صنف يتمش ايكيشر اولديلر هر بر صنفدن انجق بر فرقه‌سی نجات بولوب يتمش بری ناره ايرديلر اماكه بنم امتم يتمش اوچ فرقه اولوب يتمش ايكيسی اهل نار بريسی اهل نجات اوليسردر * دينلديكه اول اهل نجات اولان نه حالاو كيمسه‌لردر ديديكه بنم واصحابم طريقنه كيدنلردر ﴿ وكانوا شيعا ﴾ وفرق مختلفه اولديلر * دينلديكه انلر يهود ونصارادر وياخود بو امتدن اهل بدع وشبهاتدر * قال النبی صلى الله تعالى عليه وسلم

بر برينه بكزه‌مز زيتون وانار ايجاد ايلدی بونلر ميوه ويردكده ميوه‌لرندن اكل ايدك ودبو شريلديكی وبيچلديكی كونده حقنی يعنی انلردن صدقه ويرك اول صدقه ده حددن تجاوز اسراف ايتميك تحقيق الله عظيم الشان مسرفلری سومز ﴿ ومن انعام حمولة وفرشا كلوا ممارزقكم الله ولا تتبعوا خطوات ٤٤ الشيطان انه لكم عدو مبين ﴾ ودخی الله تعالی اول انعامدن يوك يوكلنور وذبح بيباغيسی دوشمه اولور كبی منفعتلر پيدا ايلدی الله تعالانك سزه حلال ايلديكی رزقدن اكل ايدك وشيطانك ايزينه تبعيتله حلالی حرام ايتميك تحقيق شيطان سزكچون آشكار دشمندر ﴿ ثمانية ازواج من الضأن اثنين ومن المعز اثنين قل ءالذكرين حرم ام الانثيين اما اشتملت عليه ارحام الانثيين نبئونی بعلم ان كنتم صادقين ﴾ الله تعالی اول انعامدن چفت اولەرق سكز صنف خلق ايلدی قويوندن قوچ وديشی وكچيدن اركك وديشی سن ديكه الله تعالی بوقيون وكچينك اركككارينی يوخسه ديشيلرينی حرام ايلدی بونلرك حرام اولديغنه دلالت ايدر بكا امر معلومله خبر ويرك اكر بونلرك تحريمی دعواسنده صادقلر ايسه‌كز ﴿ ومن الابل اثنين ومن البقر اثنين قل ءالذكرين حرم ام الانثيين اما اشتملت عليه ارحام الانثيين ام كنتم شهداء اذ وصيكم الله بهذا فمن اظلم ممن افترى على الله كذبا ليضل الناس بغير علم ان الله لايهدی القوم الظالمين ﴾ ودوه‌وبقردن دخی الله تعالی اركك وديشی خلق ايتدی ديكه انلرك اركككينی ياديشی سنمی حرام ايتدی ياخود انلرك رحملرنده اولان اركك ياديشی ولدلرينمی حرام ايتدی بوتحريمی سزه وصيت ﴿ قول

ان الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا هم اصحاب البدع واصحاب الاهواء من هذه الامة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر شو نلركه دينلرندن مفارق اولدقلرندنصكره فرقه اولديلر انلر بو امتدن بدع واهواء اصحابيدر ﴿ لست منهم فی شیء ﴾ سن انلردن بر شيئده دكلسن وبريئسن وانلر سندن بريئلردر ﴿ انما امرهم الى الله ﴾ انلرك جزاء ومكافاتده امرلری الله تعالی‌يه مفوضدر ﴿ ثم ينبئهم بما كانوا يفعلون ﴾ يوم قيامتده محشره واردقلرنده الله تعالی انلره دنياده ايشلدكلرين خبر ويرر بعده مستحق اولدقلری جزايی انلره ايركورر ﴿ من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ﴾ بركمسه‌كه برحسنه ايله كله انكچون اول حسنه‌نك اون امثالی واردر الله تعالی انی فضلندن اكا ويركه اول اضعافدن موعودك اقليدر ﴿ ومن جاء بالسيئة فلا يجزى الا مثلها ﴾ واولكه برسيئه ايله كله اول انجق اول سيئه مثليله جزا اولنور اكر عفو اولنمزايسه ﴿ وهم لايظلمون ﴾ انلر ثوابلری نقصيله وياعقابلری زياده‌سيله ظلم اولنمزلر * قال النبی صلى الله تعالى عليه وسلم اذ احسن احدكم اسلامه فكل حسنة يعملها تكتب بعشرة امثالها الى سبعمائة ضعف وكل سيئة يعملها تكتب بمثلها حتى يلقى الله عز وجل * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر قچان بريكز اسلامن كوكچك ايده هر ايشلديكی حسنه اون مثلی يازيلور حتی ايمانك قوت وكمالی حسبنجه بعضيلره يديوز مثلنه دكين تضعيف اولنور وهر ايشلديكی سيئه برمثلی يازيلور تاموتنه دكين بونك اوزره جاری اولور اكر اول توبه‌يه وياعفوه مقارن اولمزايسه * قال النبی صلى الله تعالى عليه وسلم يقول الله عز وجل * من جاء بالحسنة فله عشر امثالها وازيد ومن جاء بالسيئة فجزاء سيئة مثلها او اغفر * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر حق جل وعلا ديركه بركمسه‌كيم بكا برحسنه ايله كله انكچون اول حسنه‌نك اون مثليله جزا اولنور وانك اوزره ديلرسم زياده ايدرين واولكه برسيئه ايله كله انك جزاسی برسيئه‌در ويامغفرت ايدرين * ابن عمر رضی الله تعالى عنه ايدر اشبو آيت كريمه صدقاتك غيری حسنات حقنده‌در * اماكه صدقات يديوز مثلنه دكين تضعيف اولنور ﴿ قل اننی هدانی ربی الى صراط مستقيم ﴾ ديكل كه ربم جل شانه وحی ايله بنی حججدن نصب ايتديكی شيئه استقامتله موصوف دين اسلامه هدايت ايتدی ﴿ دينا قيما ملة ابراهيم حنيفا ﴾ بر دينه كيم غايتده محكم وثابتدركه اول اسلامده مخلص ابراهيم عليه السلامك ملتيدر ﴿ وما كان من المشركين ﴾ واول ابراهيم عليه السلام مشركلردن دكل ايدی ﴿ قل ان صلاتی ونسكی ﴾ ديكل كه بنم صلاة ونسكم * نسكدن مراد دينلديكه يعنی حج وعمره‌ده‌كی ذبيحتم وياحجم وياهر عبادتم ﴿ ومحياى ومماتی ﴾ واول شیءكه حياتمده انك اوزره اولورين ومماتی اكا منتهی قيلورين كه اول طاعت وياايماندر وياخود طاعات حياتم وخيراتم كه انی مماتمه مضاف قيلورين وصيت وتدبير كبی ويانفس حيات ومماتم ﴿ لله رب العالمين ﴾ الله تعالی ايچون خالصدركه اول عالملرك ربيسيدر ﴿ لاشريك له ﴾ كه انك شريكی يوقدر ﴿ وبذلك امرت ﴾ وبو اخلاص ويا

ايتديكی وقتده سز حاضرميدكز ومشاهده ايتديكزمی الله تعالايه حرام ايتديكی شيئی حرام ايتدی ديو افترا ايدوب علم وحجتسز ناسی اضلال ايدن كمسه‌دن اظلم كيم اولور تحقيق الله عظيم الشان كفر وكذبله نفسلرينه ظلم ايدنلری طريق حقه هدايت ايتمز * مرويدركه ٤٥ مالك بن عوف الحشمی پيغمبر عليه السلامه يامحمد سن بابالرمزك ايده كلديكی شيئی منع ايتمش سن ديدی رسول الله عليه السلام سز انعامدن اصلسز بر مقدارنی حرام ايتمش سكز بيوردی بوسكز چفت حيواناتی الله تعالی اكل ونفع ايچون خلق ايتمشدر بو حراملق اركك طرفندنمی يوخسه ديشيلری طرفندنميدر ديو سؤالنده مالك جوابدن عجزله متحير وساكت اولدقده افنديمز عليه السلام نيچون سو يلميورسك بيورمغله مالك بكا ديكلمك اقتضا ايلدی ديدی ﴿ قل لا اجد فيما اوحى الى محرما على طاعم يطعمه الا ان يكون ميتة او دما مفسوحا او لحم خنزير فانه رجس او فسقا اهل لغير الله به فمن اضطر غير باغ ولا عاد فان ربك غفور رحيم ﴾ يامحمد سن ديكه بكا وحی اولنانده براكل ايديجينك اكلنده برشيئی حرام بولمدم انجق ميته‌يی وجاری قانی وخنزير اتنی كه انلر مرداردر ياخود اسم اللهدن غيری ايچون ذبح اولنمی كه فسقدر بو انلر حرامدر بركيمسه‌كه ضرورتله بومحرماتك اكلنه مجبور اولسه وياغی وعاصی اولمديغی حالده واكلنده حدی تجاوز ايتميوب سدرمق مقداری تناول ايتسه تحقيق ربك عز شانه ضرورتده محرمات تناولنی مغفرت وبيچاره‌لره رخصتله مرحمت ايدر ﴿ وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذی ظفر ومن البقر والغنم حرمنا عليهم شحومهما الا ما حملت

قول ايله امر اولنمشن ﴿ وانا اول المسلمين ﴾ وبن مسلمينك مقدمی بن زيراكه هر پيغمبرك اسلامی امتنك اسلامی اوزره متقدمدر ﴿ قل أغير الله ابغی ربا ﴾ ديكل كه بن الله تعاليدن غيری ربمی طلب ايدرينكه عبادتمده اول غيری اكا شريك ايدەم ﴿ وهو رب كل شیء ﴾ والحال اول الله تعالی هرشيئك ربيسيدر انك ماسواسی مربوبدر ربوبيته صالح دكلدر ﴿ ولا تكسب كل نفس الا عليها ﴾ وهر كشينك كسب ايتديكی وبال كندی اوزره اولور * ابن عباس رضی الله تعالى عنه ايدر وليد بن المغيره ديرديكه بنم سبيلمه كيدك خطاياكزی بن يوكلنه‌ين اكا جوابده بوآيت نازل اولدی واشبو آيت آتيه ايله تأكيد بيورلديكه ﴿ ولا تزر وازرة وزر اخرى ﴾ هيچ برنفس حامله نفس اخرانك حملنی يوكلنمز يعنی هيچ كمسنه آخرك ذنبيله مؤاخذه اولنمز ﴿ ثم الى ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم فيه تختلفون ﴾ يوم قيامتده مرجعكز رب تعالی‌يه‌در دينكز امرنده دنياده اختلاف ايتديككز شيئی سزه خبر ويرر حتی كه رشد غيدن ومحق مبطلدن متميز اولور ﴿ وهو الذی جعلكم خلائف الارض ﴾ يامحمد امتی اول الله تعالی اهلاك ايتديكی قرون ماضيه‌نك يرينه سزی يريوزنده خلفاء قيلدی ﴿ ورفع بعضكم فوق بعض درجات ﴾ وبعضكزی بعضكز فوقنده خلق ورزق ومعاش وقوت وفضائده درجات مختلفه اوزره رفع ايلدی ﴿ ليبلوكم فيما آتاكم ﴾ تاكه سزه ويرديكی جاه ومالده اختيار ايده هر صنفی صددنده اولديغی حالده طاعت ومخالفتن كندويه اظهار ايدوب يوم قيامتده خير وشری اوزره جزالرينه معترف اوله‌لر ﴿ ان ربك سريع العقاب ﴾ سنك ربك جل شانه‌نك عقابی سريعدر زيراكه هرشيئكم كلور اول قريبدر وياعقابی ديلديكنده سرعت ايدر ﴿ وانه لغفور رحيم ﴾ اول الله تعالی مؤمن اولوب عمل صالح ايشلينلره مغفرت ورحمت ايديجيدر * دينلديكه الله تعالی سريع العقابدر شول كيمسه‌كيم الله تعالينك عهدنی حفظ ايتميه فضلندن ويرديكی نعمتك حقنی ادا ايتميه * وغفور رحيمدر اول كيمسه‌يه‌كه سرّاده وضرّاده اكا شكر ايليه

سورة الاعراف وهی مائتان وخمس اوست آيات مكية الا اسكز آيتی مكيه دكلدر اول * واسئلهم * قولندن * واذ نتقنا * قولنه‌دك دينلديكه * واعرض * قولنه دكدر

بسم الله الرحمن

﴿ المص ﴾ اول الله تعالی لطيف ومجيد وصادقدر ﴿ كتاب انزل اليك ﴾ اشبو سوره وياقرآن سكا انزال اولندی ﴿ فلا يكن فی صدرك حرج منه ﴾ ايمدی صدرنده انلرك انی تكذيبلرندن ضيق اولمسون وياول سكا الله تعاليدن ايدوكنده صدرنده شك اولمسون ويا ابلاغ وتأديه‌ء رسالتدن صدرنده ضيق اولمسون ﴿ لتنذر به وذكرى للمؤمنين ﴾ انكله مؤمنلری انذار وتذكير ايده‌سن ﴿ اتبعوا ما انزل اليكم من ربكم ﴾ ديكل كه ربكز جل شانه‌دن سزه انزال اولنان قرآنه اتباع ايدك ﴿ اتبعوا ولا تتبعوا من دونه اولياء ﴾ الله تعاليدن غيری انس وجندن سزی اضلال ايدنلری اولياء

بر برینه بكزه‌من زیتون وانار ایجاد ایلدی بونلر میوه ویردکده میوه‌لرندن اکل ایدك ودیو شریلدیکی وبیچلدیکی کونده
حقنی یعنی انلردن صدقه ویرك اول صدقه ده حددن تجاوز اسراف ایتمیك تحقیق الله عظیم الشان مسرفلری سومز
﴿ ومن انعام حمولة وفرشا كلوا مما رزقكم الله ولا تتبعوا خطوات ٤٤ الشيطان انه لكم عدو مبين ﴾ ودخی الله
تعالی اول انعامدن یوك یوكلنور وذبح بیاغیسی دوشمه اولور كبی منفعتلر پیدا ایلدی الله تعالانك سزه حلال ایلدیکی رزقدن اکل ایدك وشیطانك ایزینه تبعیتله حلالی حرام ایتمیك تحقیق شیطان سزکچون آشکار دشمندر ﴿ ثمانية ازواج من الضأن اثنين ومن المعز اثنين قل ءالذكرين حرم ام الانثيين اما اشتملت عليه ارحام الانثيين نبئونی بعلم ان كنتم صادقين ﴾ الله تعالی اول انعامدن چفت اولهرق سكز صنف خلق ایلدی قویوندن قوچ ودیشی وکچیدن ارکك ودیشی سن دیكه الله تعالی بو قیون وکچینك ارككلرینی یوخسه دیشیلرینی حرام ایلدی بونلرك حرام اولدیغنه دلالت ایدر بكا امر معلومله خبر ویرك اكر بونلرك تحریمی دعواسنده صادقلر ایسه‌كز ﴿ ومن الابل اثنين ومن البقر اثنين قل ءالذكرين حرم ام الانثيين قل
اما اشتملت عليه ارحام الانثيين ام كنتم شهداء اذ وصيكم الله بهذا فمن اظلم ممن افترى على الله كذبا ليضل ﴿ قول ﴾
الناس بغير علم ان الله لا يهدی القوم الظالمين ﴾ ودوه وبقردن دخی الله تعالی اركك ودیشی خلق ایتدی دیكه انلرك ارككلرینی
پادیشی سنمی حرام ایتدی یاخود انلرك رحملرنده اولان اركك پادیشی ولدلرینی حرام ایتدی بو تحریمی سزه وصیت

ان الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعاهم اصحاب البدع واصحاب الاهواء من هذه الامة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر شونلركه دینلرندن مفارق اولدقلرندنصكره فرقه اولدیلر انلر بو امتدن بدع واهواء اصحابیدر ﴿ لست منهم فی شیء ﴾ سن انلردن بر شیئده دكلسن وبریئسن وانلر سندن بریئلردر ﴿ انما امرهم الى الله ﴾ انلرك جزاء ومكافاتده امرلری الله تعالی‌یه مفوّضدر ﴿ ثم ينبئهم بما كانوا يفعلون ﴾ یوم قیامتده محشره واردقلرنده الله تعالی انلره دنیاده ایشلدكلرین خبر ویرر بعده مستحق اولدقلری جزایی انلره ایركورر ﴿ من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ﴾ بر كمسه‌كه بر حسنه ایله كله انكچون اول حسنه‌نك اون امثالی واردر الله تعالی انی فضلندن اكاویرركه اول اضعافدن موعودك اقلیدر ﴿ ومن جاء بالسيئة فلا يجزى الا مثلها ﴾ واولكه بر سیئه ایله كله اول انجق اول سیئه مثلیله جزا اولنور اكر عفو اولنمزایسه ﴿ وهم لا يظلمون ﴾ انلر ثوابلری نقصیله ویاعقابلری زیاده‌سیله ظلم اولنمزلر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذ احسن احدكم اسلامه فكل حسنة يعملها تكتب بعشرة امثالها الى سبعمائة ضعف وكل سيئة يعملها تكتب بمثلها حتى يلقى الله عز وجل * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر قچان بریكز اسلامن كوكچك ایده هر ایشلدیکی حسنه اون مثلی یازیلور حتی ایمانك قوت وكمالی حسبنجه بعضیلره یدییوز مثلنه دكین تضعیف اولنور وهر ایشلدیکی سیئه بر مثلی یازیلور تاموتنه دكین بونك اوزره جاری اولور اكر اول توبه‌یه ویاعفوه مقارن اولمزایسه * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یقول الله عز وجل * من جاء بالحسنة فله عشر امثالها وازيد ومن جاء بالسيئة فجزاء سيئة مثلها او اغفر * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر حق جل وعلا دیركه بر كمسه كیم بكا بر حسنه ایله كله انكچون اول حسنه‌نك اون مثلیله جزا اولنور وانك اوزره دیلرسم زیاده ایدرین واولكه بر سیئه ایله كله انك جزاسی بر سیئه‌در ویامغفرت ایدرین * ابن عمر رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو آیت كریمه صدقاتك غیری حسنات حقنده‌در * اماكه صدقات یدییوز مثلنه دكین تضعیف اولنور ﴿ قل اننی هدانی ربی الى صراط مستقيم ﴾ دیكل كه ربم جل شانه وحی ایله بنی حججدن نصب ایتدیکی شیئه استقامتله موصوف دین اسلامه هدایت ایتدی ﴿ دينا قيما ملة ابراهيم حنيفا ﴾ بر دینه كیم غایتده محكم وثابتدركه اول اسلامده مخلص ابراهیم علیه السلامك ملتیدر ﴿ وما كان من المشركين ﴾ واول ابراهیم علیه السلام مشركلردن دكل ایدی ﴿ قل ان صلاتی ونسكی ﴾ دیكل كه بنم صلاة ونسكم * نسكدن مراد دینلدیكه یعنی حج وعمره‌دكی ذبیحم ویاجم ویاهر عبادتم ﴿ ومحياى ومماتی ﴾ واول شیء كه حیاتمده انك اوزره اولورین ومماتی اكا منتهی قیلورین كه اول طاعت ویاایماندر ویاخود طاعات حیاتم وخیراتم كه انی مماتمه مضاف قیلورین وصیت وتدبیر كبی ویانفس حیات ومماتم ﴿ لله رب العالمين ﴾ الله تعالی ایچون خالصدركه اول عالملرك ربیسیدر ﴿ لا شريك له ﴾ كه انك شریكی یوقدر ﴿ وبذلك امرت ﴾ وبو اخلاص ویا

ایتدیکی وقتده سز حاضرمیدکز ومشاهده ایتدیکزمی الله تعالی‌یه حرام ایتمدیکی شیئی حرام ایتدی دیو افترا ایدوب
علم وحجتسز ناسی اضلال ایدن کمسه‌دن اظلم کیم اولور تحقیق الله عظیم الشان کفر وکذبله نفسلرینه ظلم ایدنلری طریق
حقه هدایت ایتمز * مرویدرکه ٤٥ مالك بن عوف الجشمی پیغمبر علیه السلامه یا محمد سن بابالرمزك ایده
کلدیکی شیئی منع ایتمش سن دیدی رسول الله علیه السلام سز انعامدن اصلسز بر مقدارنی حرام ایتمش سکز بیوردی بو سکز چفت حیواناتی الله تعالی اکل ونفع ایچون خلق ایتمشدر بو حراملق اركك طرفندنمی یوخسه دیشیلری طرفندنمیدر دیو سؤالنده مالك جوابدن عجزله متحیر وساکت اولدقده افندیمز علیه السلام نیچون سویلمیورسك بیورمغله مالك بكا دیکلمك اقتضا ایلدی دیدی ﴿ قل لا اجد فيما اوحی الی محرما على طاعم يطعمه الا ان يكون ميتة او دما مسفوحا او لحم خنزير فانه رجس او فسقا اهل لغير الله به فمن اضطر غير باغ ولا عاد فان ربك غفور رحيم ﴾ یا محمد سن دیكه بكا وحی اولنانده بر آكل ایدیجینك اكلنده بر شیئی حرام بولمدم انجق میته‌یی وجاری قانی وخنزیر اتنی كه انلر مرداردر یاخود اسم الله‌دن غیری ایچون ذبح اولنانی كه فسقدر بو
انلر حرامدر بر کیمسه كه ضرورتله بو محرماتك اكلنه مجبور اولسه وباغی وعاصی اولمدیغی حالده واكلنده حدی
تجاوز ایتمیوب سدرمق مقداری تناول ایتسه تحقیق ربك عز شانه ضرورتده محرمات تناولنی مغفرت وبیچاره‌لره رخصتله
مرحمت ایدر ﴿ وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذی ظفر ومن البقر والغنم حرمنا عليهم شحومهما الا ما حملت

قول ایله امر اولنمشن ﴿ وانا اول المسلمين ﴾ وبن مسلمینك مقدمی بن زیرا كه هر پیغمبرك اسلامی امتنك اسلامی اوزره متقدمدر ﴿ قل أغير الله ابغی ربا ﴾ دیکل كه بن الله تعالیدن غیری ربمی طلب ایدرینكه عبادتمده اول غیری اكا شریك ایدهم ﴿ وهو رب كل شیء ﴾ والحال اول الله تعالی هر شیئك ربیسیدر انك ماسواسی مربوبدر ربوبیته صالح دكلدر ﴿ ولا تكسب كل نفس الا عليها ﴾ وهر كشینك كسب ایتدیکی وبال كندی اوزره اولور * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر ولید بن المغیره دیردیكه بنم سبیلمه كیدك خطایاکزی بن یوكلنه‌یم اكا جوابده بو آیت نازل اولدی واشبو آیت آتیه ایله تأكید بیورلدیكه ﴿ ولا تزر وازرة وزر اخرى ﴾ هیچ بر نفس حامله نفس اخرانك حملنی یوكلنمز یعنی هیچ كمسنه آخرك ذنبیله مؤاخذه اولنمز ﴿ ثم الى ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم فيه تختلفون ﴾ یوم قیامتده مرجعكز رب تعالی‌یه‌در دینكز امرنده دنیاده اختلاف ایتدیككز شیئی سزه خبر ویرر حتی كه رشد غیدن ومحق مبطلدن متمیز اولور ﴿ وهو الذی جعلكم خلائف الارض ﴾ یا محمد امتی اول الله تعالی اهلاك ایتدیکی قرون ماضیه‌نك یرینه سزی یریوزنده خلفاء قیلدی ﴿ ورفع بعضكم فوق بعض درجات ﴾ وبعضكزی بعضكز فوقنده خلق ورزق ومعاش وقوت وفضلده درجات مختلفه اوزره رفع ایلدی ﴿ ليبلوكم فيما آتاكم ﴾ تا كه سزه ویردیکی جاه ومالده اختبار ایده هر صنفی صددنده اولدیغی حالده طاعت ومخالفتن كندویه اظهار ایدوب یوم قیامتده خیر وشری اوزره جزالرینه معترف اوله‌لر ﴿ ان ربك سريع العقاب ﴾ سنك ربك جل شانه‌نك عقابی سریعدر زیرا كه هر شیئكم كلور اول قریبدر ویاعقابی دیلدیکنده سرعت ایدر ﴿ وانه لغفور رحيم ﴾ اول الله تعالی مؤمن اولوب عمل صالح ایشلینلره مغفرت ورحمت ایدیجیدر * دینلدیكه الله تعالی سریع العقابدر شول كیمسه‌كیم الله تعالینك عهدنی حفظ ایتمیه فضلندن ویردیکی نعمتك حقنی ادا ایتمیه * وغفور رحیمدر اول كیمسه‌یه كه سرّاده وضرّاده اكا شكر ایلیه

سورة الاعراف وهی مائتان وخمس او ست آیات مكیة الا سكز آیتی مكیه دكلدر اول * واسئلهم * قولندن * واذ نتقنا * قولنه‌دك دینلدیكه * واعرض * قولنه دكدر

﴿ بسم الله الرحمن ﴾

﴿ المص ﴾ اول الله تعالی لطیف ومجید وصادقدر ﴿ كتاب انزل اليك ﴾ اشبو سوره ویاقرآن سكا انزال اولندی ﴿ فلا يكن فی صدرك حرج منه ﴾ ایمدی صدرنده انلرك انی تكذیبلرندن ضیق اولمسون ویا اول سكا الله تعالیدن ایدوكنده صدرنده شك اولمسون ویا ابلاغ وتأدیه رسالتدن صدرنده ضیق اولمسون ﴿ لتنذر به وذكرى للمؤمنين ﴾ انكله مؤمنلری انذار وتذكیر ایده‌سن ﴿ اتبعوا ما انزل اليكم من ربكم ﴾ دیكل كه ربكز جل شانه‌دن سزه انزال اولنان قرآنه اتباع ایدك ﴿ اتبعوا ولا تتبعوا من دونه اولياء ﴾ الله تعالیدن غیری انس وجندن سزی اضلال ایدنلری اولیاء

صاتیمیی بکانه امر ایدرسن ابن دخی آنجلین ایدیجك ملك دیدیكه ایمدی انی دریسی طلوسنجه دینار‌دن اكسكه صاتمغل حالبوكه آنك بهاسی اوچ دینار ایدی بعده الله تعالینك تقدیری ایله اول قتیلك قاتلن بیلمكه ذبح ایله امر اولنان بقره‌نك اوصافی انك غیریده بولنمیجق بالاخره بنی اسرائیل اول ابندن ملكك دیدیكی بهایه صاتون آلدیلر ﴿ واذ قتلتم نفسا ﴾ ذكر ایدك شول وقتیكه بر نفس قتل ایتدیكزكه انك اسمی عامیل ایدی * اشبو ذكر اولنان قصه‌نك اولیدر اگرچه تلاوتده مؤخر ایسه‌ده ﴿ فادارأتم فیها ﴾ او قتیلك شاننده اختصام ویاتدافع ایدشدیكز ﴿ والله مخرج ما كنتم تكتمون ﴾ والحال الله تعالی سزك كتم ایتدیككزی اظهار ایدیجیدر ﴿ فقلنا اضربوه ببعضها ﴾ و انلره دیدككه اوقتیلی اول ذبح ایتدیككز بقره‌نك بعضی ایله اورك * اول بعضده اختلاف اولندی * دینلدیكه اول انك لسانی ویا فخذ ایمنی ویاعجب ذنبی ایدیكه اول بعدالموت اعضادن آخرچوریاندر وعندالبعث ابتدا اول خلق اولنوب سائربدن انك اوزره تركیب اولیسردر چون اول بعضله قتیلی اوردیلر اذن حقله دیریلوب طوری كلدی حالبوكه اوداجندن قان آقاردی بنی اولدیرن ابن عمم فلاندر دیو سویلدیكندنصكره یرنده دوشوب وفات ایتدی وقاتلی میراثدن محروم اولمسیله بیله قتیلك یرینه قتل اولندی ﴿ كذلك یحیي الله الموتی ﴾ حق تعالی اول قتیلی احیا ایتمسی كبی یوم قیامتده نفخهٔ ثانیه‌ده موتایی احیا ایدر ﴿ ویریكم آیاته ﴾ وسزه كمال قدرتنه دلالت ایدر آیتلرین كوسترر ﴿ لعلكم تعقلون ﴾ تابیله‌سزكه نفس واحده‌یی احیایه قادر اولان باری تعالی نفوس كثیره‌نك دخی احیاسنه قادر اولور ونفوسكزی هواسندن منع ایدوب الله تعالینك امرینه اطاعت ایلیه‌سز حق جل وعلا انی ابتدا احیا ایتمیوب انكچون بعض اموری شرط ایلدی تاكه انده ذبح بقره ایله تقرب واداء واجب ونفع یتیم حاصل اوله وتوكل بركتنه واولاد شفقتنه تنبیه اوله وطالبك حقنده بری تقدیم قربت اوله ومتقرب قربتك احسنن وثمننده اعلاسین اختیار ایلیه * روایت اولنوركه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بر بختیه‌یی اضحیه ایچون اوچیوز دیناره اشترا ایتدی * زیراكه حقیقتده مؤثر الله تعالیدر اسباب ایسه امارتدر اثری اولمز ودلالت واردركه استهزا ایدن كشی سمت جهله مستحق اوله واموری مشیئة الهیه تعلیق احب اوله * وامره امتثال علی الفور اوله ﴿ ثم قست قلوبكم من بعدذلك ﴾ احیاء قتیل ویاذكر اولنان جمیع آیاتدن صكره قلوبكزه قسوت كلدی حالبوكه اول لین قلب ایجاب ایدر اموردن ایدی ﴿ فهی كالحجارة او اشد قسوة ﴾ ایمدی قسوتده اول حجاره كبیدر ویا حجاره‌دن دخی اشددر بعده حجاره قلب قاسی اوزره تفصیل اولنوب دینلدیكه ﴿ وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار ﴾ والحال حجاره‌نك بعضندن نهرلر جاری اولور ﴿ وان منها لما یشقق فیخرج منه الماء ﴾ وانك بعضی دخی یاریلوب ایچندن صو چیقار یعنی بیكارلركه نهرلردن دوندر ﴿ وان منها لما یهبط من خشیة الله ﴾ وانك بعضی دخی الله جل شانه‌دن قورقوب طاغك باشندن اشاغیسنه اینر ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ حالبوكه ربك جل شانه انلرك اعمال سیئه‌لرینك عقوبتن ترك ایدردكلدر بلكه اكا مجازات ایدر * اهل سنت مذهبي انك اوزره‌دركه جماداتده وعقلادن غیری حیواناتده حق تعالی

رشوت ایچون آز بها ایله صاتورلر ویل انلر ایچوندركه انی تغییر ایدوب اللریله یازدیلر و انكله رشوت و حرام كسب ایتدیلر * مرویدركه مدینه‌یه هجرت سعادتده علماء یهود ریاستلرینك زوالی خوفیله توریتده پیغمبر علیه السلامك وصفی اورته بویلو قره كوزلو بغدای رنكلو دیو مصرح ایكن اوزون بویلو مائی كوزلو بیاض لونلو دیه‌رك تحریف و تحریر ایلملرینه بناء عواملری موعود پیغمبر بودكلدر دیو انكار ایتدیلر ﴿ وقالوا لن تمسنا النار الا ایاما معدودة قل اتخذتم عندالله عهدا فلن یخلف الله عهده ام تقولون علی الله مالا تعلمون ﴾ وانلر بزه نار جهنم طوقنمز مگر ایام معدوده‌ده اوله دیدیلر یامحمد سن انلره دیكه سزه اول مدتدن زیاده عذاب اولمیه‌جغنه الله تعالیدن عهد و وعد الدیكزمی كه الله تعالی عهدنده خلف ایتمز یاخود بیلمدیككز شیده الله تعالایه افترامی سویلرسكز * اول ایام معدوده دیدكلری مدت دنیا یدی بیك ییل اولمغله هر بیك ییل مقابلنده بر كونكه یدی

بر علم وضع ایتمشدر اكا آندن غیری احد واقف اولمز * ایمدی انده كذلك صلاة وتسبیح وخشیت دخی واردر * نتكم قرآنده بیورلدیكه ﴿ وان من شیء الا یسبح بحمده ولكن لاتفقهون تسبیحهم ﴾ هیچ برشیء یوقدر الا اول الله تعالی‌یی تسبیح ایدر اكا حمدی ملابس اولدیغی حالده لكن سز انلرك تسبیحنی بیلمزسز ودخی بیورلدیكه ﴿ والطیر صافات كل قد علم صلاته وتسبیحه ﴾ قوشلر هواده قنادلرین دوشررلركه اول انلرك صلاتیدر وصلاتلری تسبیحدر انلردن هر برینك صلاة وتسبیحنی الله تعالی ویا كندیلر بیلور ودخی بیورلدیكه ﴿ الم تر ان الله یسجد له من فی السموات ومن فی الارض والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب وكثیر من الناس ﴾ بیلمزمیسنكه ویاقلبكله كورمزمیسن انیكه سموات وارضده اولنلر وكونش وآی ویلدزلر وطاغلر واغاچلر ویرده یورر حیواناتدن وناسدن نیجه‌لری الله تعالی‌یه سجده ایدرلر * یعنی اطاعت وخشوع ایدرلر اویله اولسه هر كشی‌یه واجب اولوركه اكا اینانوب علمنی الله تعالی‌یه حواله ایده * روایت اولندیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بشیر طاغی اوزره طوردی ایدی كفار ایسه انی طلب ایدردی طاغ دیدیكه یارسول الله اوزرمدن كیتكل قورقارمكه كفار سنی بنم اوزرمده بوله‌لر اول سببدن حق تعالی بكا عقاب ایده حرا طاغی ایتدی ایمدی یارسول الله بكا كل بكا كل دیو انی كندویه چاغردی * جابر بن سمره ایدر پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه مكه‌ده برحجر بیلورم بعثمدن اول بكا سلام ویردی شمدی دخی بیلورم * انس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام احد طاغنی كوستروب دیدیكه اشبو طاغدركه بزی سور بز دخی انی سورز * ابوهریره رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام برصباح نمازینی قلدیغندنصكره ناسه یونیلوب دیدیكه بررجل بر بقره‌یی سوروب كیدركن یوریلوب اوزرینه بندی واوردی وبقره دیدیكه بز بونكچون یرادلمامشز بلكه یر سورمك ایچون یرادلمشز ناس انی ایشیدیجك سبحان الله بقره سویلدی دیدیلر پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه بن اكا ایناندم ابوبكر وعمر رضی الله تعالی عنهما دخی ایناندیلر حالبوكه اول ایكیسی انده حاضر دكللر ایدی * علی كرم الله وجهه ایدر پیغمبر علیه السلام ایله مكه‌دن طشره‌ده طاغلر اراسنده كیدردك هرقنغی طاغه وشجره‌یه اوغرادیسه كچمدی الا اول اكا السلام علیك یارسول الله دیدی * جابر بن عبدالله رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام خطبه اوقودیغنده مسجدك ساریه‌لرندن بر جذع نخله‌یه استناد ایدردی چون انكچون منبر دوزیلوب اوزرینه چیقدی اول ترك ایتدیكی جذع النخله حنین ناقه كبی ایكلادی حتی اهل مسجد انی ایشیدوب دكلدی فی الحال پیغمبریمز علیه السلام منبردن اینوب انی قوجاقلدی اویله اولسه انك ایكلادیسی كسلدی * مجاهد ایدر هیچ بر طاشك اعلادن اسفله نزولی دكل الا انك الله تعالیدن خوفیله‌در واكا شاهد حق تعالینك قول شریفیدركه ﴿ لو نزلنا هذا القرآن علی جبل لرأیته خاشعا متصدعا من خشیة الله ﴾ اگر بز بو قرآنی بر طاغك اوزرینه ایندیریدك سن انی الله تعالینك عظمتندن خوفله خشوع ایدر ومنشق اولور كوریدك ﴿ افتطمعون ان یؤمنوا لكم ﴾ یامحمد وانك اصحاب كرامی رجا ایدرمیسزكه یهود سزی انلره خبر ویردیككز اموردە تصدیق ایده‌لر ﴿ وقد كان فریق منهم یسمعون كلام الله ﴾ حالبوكه موسی علیه السلام زماننده انلردن بر طائفه حق تعالینك كلامنی یعنی توراتی ایشیدرلردی ﴿ ثم یحرفونه من بعدما عقلوه ﴾ بعده

كون یاخود بابالری قرق كون بوزاغی‌یه طاپمشلر ایدی اول قرق كوندر اولمقدار كون عذاب اولوب زیاده اولمیه دیرلردی ﴿ بلی من كسب سیئة واحاطت به خطیئة فاولئك اصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ كرچك بركیمسه كناه وكفری كسب ایدرسه اول كناه وكفر انك اطرافنی احاطه ایده اول كیمسه‌لر جهنم اربابیدرلر وانلر جهنمده مخلد ومؤبدلردر ﴿ والذین آمنوا وعملوا الصالحات اولئك اصحاب الجنة هم فیها خالدون ﴾ آنلركه ایمان كتوروب عمل صالح ایشلدیلر انلر اصحاب جنتدر وانده مخلد ومؤبدلردر ﴿ واذ اخذنا میثاق بنی اسرائیل لاتعبدون الا الله وبالوالدین احسانا وذی القربی والیتامی والمساكین وقولوا للناس حسنا واقیموا الصلوة وآتوا الزكوة ثم تولیتم الا قلیلا منكم وانتم معرضون ﴾ انی دخی یاد ایلیك كه بز بنی اسرائیلدن عهد آلدق كه كیمسه‌یه عبادت ایتمیوب انجق الله‌ه عبادت ایدك پدر ووالده‌كزه واقرباكزه ویتیملره وبیچاره فقرایه

حفظ ونماسنه سعی احسن ایده‌سز وعدله کیله‌یی تمام اولچك وترازویی تمام وزن ایدك هرکسه انجق قدرتی قدر
تکلیف ایده‌رز یعنی اکر عدله مراعات اولنورکن بلا قصد کیل و وزنده قصور اولورسه عفو اولنور و حکومت
یا شهادتده سویلدیککز زمان صدق وعدله سویلیك اکر مدعی ﴿ ٤٨ ﴾ یامدعی علیه اقربا کز دخی اولورسه

و بین الله و بین الناس اولان عهدکزه وفا ایدك بو سزه تلاوت اولنان احکامی الله تعالی سزه امر ایلدی شایدکه متذکر ومتعظ اوله‌سز ﴿ وان هذا صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا السبیل فتفرق بکم عن سبیله ذلکم وصیکم به لعلکم تتقون ﴾ اشبو ایکی آیتده اولان بیان شریعت رهبر جنت اوله‌رق بنم صراط مستقیمدر اکا تابع اولك پراکنده یوللره وادیان مختلفه‌یه اتباع ایتمیك که اول یوللر سزی راه حقدن تفریق ودور ایدر الله تعالی سزه بو امر او لنانلره اتباعله حکم ایلدی تا که ضلالتدن اتقا ایده‌سز ﴿ ثم آتینا موسی الکتاب تماما علی الذی احسن وتفصیلا لکل شیء وهدی ورحمة لعلهم بلقاء ربهم یؤمنون ﴾ اشبو آیتینده مذکور اوامر ونواهی قدیمده بیان اولندقدنصکره موسایه دخی توریتی انلرك احکامنه احسن وجهله قیام ایدنلره نعمتمزك تمامی

وهرشیئك تفصیلی بیان ایچون ویردك وانلره هدایت ورحمتدر شایدکه بنی اسرائیل ربلرینك ﴿ ولباسلری ﴾
امریله بعثه وثواب وعقابه ملاقی اوله‌جقلرینه ایمان ایده‌لر ﴿ وهذا کتاب انزلناه مبارك فاتبعوه واتقوا لعلکم ترحمون ﴾
بو قرآن کریمکه بز انزال ایلدك کثیر النفع بر کتابدر اکا اتباع ایدك واکا مخالفتدن حذر ایدك شایدکه اکا تبعیتله

وکاهی مخاطبه مقت ایچون اولور اشبو محلده ابلیسك مخاطبه‌سی کبی ﴿ قال فبما اغویتنی لاقعدن لهم صراطك المستقیم ﴾ ابلیس دیدیکه یارب بنی هدادن اضلالك ویا بنی اهلاك ویا رحمتکدن ابعاد وتجنیبك سببیله بنی آدم ایچون طریق قویمك اسلام اوزره جلوس ایده‌یم ﴿ ثم لآتینهم من بین ایدیهم ومن خلفهم وعن ایمانهم وعن شمائلهم ﴾ انلره اوکلرندن یعنی آخرتلری قبلندن کلوب انك حقیقتنده انلری شکه دوشورم واردلرندن کلوب انلره دنیایه رغبت ویرم وصاغلرندن کلوب دینلری امرنده انلره شبهه ایرکورم وصوللرندن کلوب انلره معاصی بی قندرم * دینلدیکم اوکلرندن واردلرندن کلمسی یعنی بیلوب تحرزه قادر اولدقلری حیثیتدن وبیلمیوب تحرزه قادر اولمدقلری حیثیتدن اوله * وصاغلرندن وصوللرندن کلمسی بیلوب تحرز ایتملری متیسر ایکن تیقظ واحتیاطلری اولمامغله ترك ایتملری اوله ﴿ ولا تجد اکثرهم شاکرین ﴾ سن انلرك اکثرنی امرکه اطاعت ایدر ویانعمتلرکه شکر ایدر بولمیه‌سن ﴿ قال اخرج منها مذؤما مدحورا ﴾ الله تعالی ابلیسه دیدیکه معیب ومطرود ومبعد اولدیغك حالده جنتدن چیقغل ﴿ لمن تبعك منهم لاملأن جهنم منکم اجمعین ﴾ بنی آدمدن سکا اطاعت ایدنله وسنکله وذریتکله جمیعکزله جهنمی طولدررین ﴿ ویا آدم اسکن انت وزوجك الجنة ﴾ یا آدم سن وزوجه‌ك حوا جنت خلدده ساکن اولوك ﴿ فکلا من حیث شئتما ﴾ ودیلدیککز مکاندن وسعت ورفاهیت اوزره مطاعم ومشاربندن تناول ایدك ﴿ ولا تقربا هذه الشجرة فتکونا من الظالمین ﴾ لکن شجرهٔ مخصوصه‌دن یمکز اکر یرسکز نفسلرینه ظلم ایدنلردن اولورسز ﴿ فوسوس لهما الشیطان لیبدی لهما ماوری عنهما من سوآتهما ﴾ شیطان اول ایکیسنك قلبلرینه وسوسه القاء ایتدی تا اول ایکیسنك سوأه‌لرندن غطایی کیدروب سوأه‌لرینی کشف ایده حالبوکه اول ایکیسندن هربری نه کندینك ونه صاحبنك سوأه‌سن کورردی ﴿ وقال ما نهیکما ربکما عن هذه الشجرة الا ان تکونا ملکین او تکونا من الخالدین ﴾ وشیطان اول ایکیسنه دیدیکه ربکز سزی اشبو شجره‌نك ثمارینی اکلندن نهی ایتمدی الا انکیچونکه انی اکله ملك اولمیه‌سز ویاخود جنتده باقی قالور اولمیه‌سز ﴿ وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین ﴾ وایکیکزه بن ناصحلردنم دیو یمین ایلدی مؤمن ایسه الله تعالی‌یه یمینله آلدانور ودیدیکه بن سزدن اول یرادلمشن سز بیلمدیککزی بیلورین بکا تابع اولك که سزی ارشاد ایدرین ابلیس ایسه یمیننده کاذب ایدی آدم علیه السلام ظن ایتمزدیکه هیچ کیمسه کذب ایله الله تعالی‌یه یمین ایده ﴿ فدلیهما بغرور ﴾ حتی اول خداع وغرور ایله انلری منزله‌لرندن دوشوردی * وغرور اولدرکه غشی ابطان ایدوب نصحی اظهار ایده ﴿ فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوآتهما ﴾ وقتا که آدم وحوا اول شجره‌دن اکله شروع ایدوب طعمنی بولدیلر انلره فی الحال شوم معصیت وعقوبت ایرشدی واوزرلرندن لباسلری دوکلدی عریان قالوب عورت یرلری آچیلدی * اول شجره‌نك ماهیتنده اختلاف اولندی اول سنبله یاکرم ویا غیریدر دینلدی

رحمت اولنه‌سز ﴿ ان تقولوا انما انزل الکتاب علی طائفتین من قبلنا وان کنا عن دراستهم لغافلین ﴾ ای اهل
مکه سز بزدن مقدم یهود ونصاری‌یه انزال اولنان کتاب لسانمزجه اولمدیغندن آنی اوقومقدن غافلرز دیردیکز انی
دیمه‌مکز ایچون لسانکزجه سزه ﴿ ٤٩ ﴾ قرآنی کوندردك ﴿ او تقولوا لو انا انزل علینا الکتاب لکنا اهدی

منهم فقد جاءکم بینة من ربکم وهدی ورحمة فمن اظلم ممن کذب بآیات الله وصدف عنها سنجزی الذین یصدفون عن آیاتنا سوء العذاب بما کانوا یصدفون ﴾ یاخود اکر بزه کتاب نازل اولیدی یهود ونصارادن هدایتده ابلغ اولوردق دیمیه‌سکز تحقیق سزه ربکزدن لسانکزجه قرآن کلدیکه تابع اولنه رهنما وانکله عمل ایده‌نه رحمتدر الله تعالانك آیتلرینی تکذیب واندن اعراض ایدندن اظلم کیمدر بزم آیتلرمزدن روکردان اولنلرك اول اعراضلری سببیله یقینده اشد عذابله جزالرینی ویررز ﴿ هل ینظرون الا ان تأتیهم الملئکة او یأتی ربك او یأتی بعض آیات ربك یوم یأتی بعض آیات ربك لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت من قبل او کسبت فی ایمانها خیرا قل انتظروا انا منتظرون ﴾ اهل مکه قرآن وپیغمبر علیه السلامی تکذیب ایتدکدنصکره انجق ملائکهٔ موتك یا ملائکه

عذابك یاخود ربك تعالانك ﴿ ثانی ﴾ ﴿ ٤ ﴾ عذابی امرنك یاخود ربك جل وعلانك بعضی شراط
ساعتنك علامتلری کلمرینه منتظرلردر ﴿ خروج دجال ونزول عیسی علیه السلام وسائر کبی ﴾ شول کونکه ربکك بعض
آیاتی کلدکده ﴿ شمسك مغربدن طلوعی کبی یاخود انلرك سکرات موتی کبی ﴾ اولکونده برکیمسه‌یه ایمانه کلمك فائده

ولباسلری دخی نور ویاحله ویاظفر ایدیکی سویلندی عورت یرلری آچیلیجق اوتاندیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر آدم علیه السلام اوزون بویلو چوق صاچلو ایدی اندن اول خطا صدور ایدیجك عورت یری آچلدی اول حالتدن اوتانوب قاچمغه یونلدی کیدرکن جنت اشجارندن برینه صاچی طولاندی رب تعالیدن ندا کلدیکه یا آدم بندنمی قاچرسین دیدیکه یارب خطا ایتدم اوتاندم ﴿ وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة ﴾ بعده آدم وحوا جنتك انجیری یپراغندن برمقدار آلوب بری برینه الزاقله اندن ایکیسی بر لباس ایدندیلر ﴿ ونادیهما ربهما الم انهکما عن تلکما الشجرة ﴾ رب تعالی اول ایکیسنه دیدیکه بن سزی اشبو شجره اکلندن نهی ایتدممیدی ﴿ واقل لکما ان الشیطان لکما عدو مبین ﴾ وشیطان سزه عدو مبین ایدیکنی بیلدرمدممیدی اشبو دلیلدرکه مطلق نهی تحریم ایچون اوله * محمد بن قیس ایدر رب تعالی آدم علیه السلامه بن سنی شجرهٔ مخصوصه اکلندن نهی ایتمشیکن نیچون بکا عصیان ایتدك دیدیکه یارب بکا انی حوا ییدردی حوا دیدیکه یارب بکا انی حیه بیوردی حیه دیدیکه یارب بکا انی ابلیس بیوردی الله تعالی دیدیکه یاحوا تکیم سن اول شجره‌دن دم آقتدك هر آیده دم آقسون ویا حیه سنك ایاقلریکی کسدم من بعد یوزك اوزره یوریه‌سن وبنی آدمدن سکا ملاقی اولان سنی اولدرمکه قصد ایلسون * ویا ابلیس سنی بنی آدمه مبغوض ایتدم ابتدا لعنت اولنه‌سن ﴿ قالا ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنکونن من الخاسرین ﴾ آدم وحوا دیدیلرکه یارب بز کندیمزه ظلم ایتدك اکر سن بزه مغفرت ورحمت ایتمزسك بز زیانکارلردن اولورز * اشبو دلیلدرکیم عبد صغایری اوزره معاقب اوله اکر مغفرت اولنمزسه * معتزله دیدیلرکه اجتناب کبائرله صغائر اوزره معاقبه جائز اولمز وآدم وحوانك بوقوللری مقربین عادتی اوزره‌درکیم انلر سیئاتدن صغیری استعظام وحسناتدن عظیمی استحقار ایدرلر ﴿ قال اهبطوا بعضکم لبعض عدو ﴾ الله تعالی آدم وحوا وابلیسه دیدیکه جنتدن یره اینوك آدم وحوا ابلیسه وابلیس انلره معادات ایدر اولدیغی حالده ﴿ ولکم فی الارض مستقر ومتاع الی حین ﴾ وسزك ایچون یریوزنده موضع استقرار ومعاش واردر شول وقته دکین که آنده آجالکز منقضی اولور ﴿ قال فیها تحیون وفیها تموتون ومنها تخرجون ﴾ الله تعالی آدم وحوا وذریه‌لرینه دیدیکه یریوزنده معیشت ایدرسز وموتکزده اکا دفن اولنورسز ویوم قیامتده بعث وجزاء ایچون اندن چیقاریلورسز ﴿ یا بنی آدم قد انزلنا علیکم لباسا یواری سوآتکم ﴾ یا بنی آدم بز سزکچون عوراتکزی ستر ایدر لباس خلق ایتدك یعنی سمادن ماء انزالیله کیم اول پنبه وکتان وغیری اشیایی بتوررکه اندن لباس حاصل اولور * روایت اولندیکه اهل جاهلیت کعبه‌یی عریان طواف ایدوب ایچنده الله تعالی‌یه عصیان ایتدیکمز ثیابله طواف ایتمزز دیرلردی اویله اولسه بو آیتی انزال ایدوب ستر ایله امر اولندی ﴿ وریشا ﴾ ودخی لباس زینت انزال ایتدك که انکله تجمل ایدرسز

ايتمز اكر اندن مقدم ايمانه كلمامش ياخود ايماننده بر خير كسب ايتمامش ايسه يامحمد سن ديكه اول علامتلرك كلمسنه سز
انتظارده اولك بز دخى منتظرلرز بزه نجات سزه ويلدر * ﴿ ان الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا لست منهم
فى شئ انما امرهم الى الله ثم ينبئهم بما كانوا يفعلون ﴾ انلركه ٥٠ انبيانك بعضنى تصديق وبعضنى تكذيبله

دينلرينى پراكنده ايلديلر
ودينلرنده دخى فرقه فرقه
اولديلر سن انلردن
دكلسن انلردن بيزار
سن انلرك جزا ومكافاتنده
امرلرى الله تعالى يه
مفوضدر قيامتده الله
تعالى انلره دنياده كى
فعللرينى خبر ويرر
وجزالرينى ايدر ﴿ من
جاء بالحسنة فله عشر
امثالها ومن جاء بالسيئة
فلا يجزى الا مثلها وهم
لا يظلمون ﴾ بر خير عمل
ايله كلن كيمسه ايچون انك
اون مثلى اجر واردر
بر كناه ايله كلن كيمسه يه
انجق انك مثلى بر جزا
واردر اكر عفو اولنمزسه
انلر ثوابلرينك نقصانى
وعقابلرينك زيادهسيله
ظلم اولنمزلر ﴿ قل اننى هدينى
ربى الى صراط مستقيم
دينا قيما ملة ابراهيم حنيفا
وما كان من المشركين ﴾
ربم تعالى بنى دين اسلام
اولان صراط مستقيمه
هدايت ايلدى دى بر دينكه
غايت مستحكم وثابت واول
دين خالصده اولان

ابراهيم عليه السلامك ملتيدر واول ابراهيم عليه السلام مشركلردن اولمدى ﴿ قل ان صلاتى ونسكى ﴿ سيله ﴾
ومحياى ومماتى لله رب العالمين لا شريك له وبذلك امرت وانا اول المسلمين ﴾ ديكه تحقيق بنم نمازم وقربانم ياحجم
وايمان وطاعتده حيات ومماتم اول شريك ونظيرى اولميان رب العالمين الله ايچوندر وبو اخلاصله امر اولنمشم

﴿ ولباس التقوى ذلك خير ﴾ شول لباس تقوى خيراودر شول لباسدنكه انكله عوراتكزى
ستر ايدر ويا تجمل ايچون آنى كيرسز * لباس تقواده علما اختلاف ايتديلر دينلديكه اول
ايماندر وياخود حيادركه اول تقوايه بعث ايدر ويا عمل صالحدر ويا سمت حسندر ويا خشيت
اللهدر ويا شول آلتدركه حربده انكله اتقاء ايديلور ويا صوف وثياب خشنهدركه اهل ورع
كير ﴿ ذلك من آيات الله ﴾ انزال اولنان لباس الله تعالينك آيتلرندن بر آيتدر انك فضل ورحمتنه
دلالت ايدر ﴿ لعلهم يذكرون ﴾ تاكه تذكر ايدوب نعمتلرين بيلهلر ويا متعظ اولوب قبايحدن
تورع ايدهلر ﴿ يا بنى آدم لا يفتننكم الشيطان كما اخرج ابويكم من الجنة ﴾ يا بنى آدم شيطان سزى
جنته دخولدن منعله فتنهلندرمسون نتكيم ابوينكز آدم وحوايى فتنهسيله جنتدن چيقاردى
﴿ ينزع عنهما لباسهما ليريهما سوآتهما ﴾ اول ايكيسندن لباسلرين چيقارمغه سبب اولدركه عورتلرين
برى برلرينه كوستره ايمدى سز دخى انك فتنهسنه اطاعت ايدرسكزدين وتقواكز ثيابنى سزدن
نزع ايدوب دينكز عيوبن كشف ايدر ﴿ انه يريكم هو وقبيله من حيث لا ترونهم ﴾ زيراكه
شيطان وجنودى سزى كوررلر بر حيثيتدنكه سز انلرى كورمزسز * اول اجلدن مالك بن
دينار ديديكه شول عدوكيم سنى كوررسن ايسه انى كورمزسن شديد المؤنتدر مكر اول كمسنه كيم
الله تعالى انى اندن عصمت ايده ﴿ انا جعلنا الشياطين اولياء للذين لا يؤمنون ﴾ شياطينى بز مؤمن
اولميانلره اصدقا وقرنا قيلدق حتى كه اغوالريله انلرك غوايت وضلالتلرين ارتوررلر ﴿ واذا
فعلوا فاحشة قالوا وجدنا عليها آباءنا والله امرنا بها ﴾ قچان انلر قبحده متناهى بر فعل ايشلهسهلر
صنمه عبادت كبى وطوافده عورتلرين كشف كبى ديرلركه آباءمزى انك اوزره بولدق والله تعالى بزه
انى امر ايلدى * انلر ايكى امرله احتجاج ايتديلركه اول آباءلرينه تقليد والله تعالىيه افترادر
اولكيسنك فسادى ظاهر اولديغيچون اندن اعراض وايكنجيى رد ايلدى بويله ديمسيلهكه
﴿ قل ان الله لا يأمر بالفحشاء ﴾ ديكلكه الله تعالى فحشاء ايله امر ايدر دكلدر بلكه عادتى اوزره
جاريدركه محاسن افعال ايله بيوره ومكارم خصاله قندره ﴿ أتقولون على الله مالا تعلمون ﴾
شول حقيقتن بيلمديكز شيئى كذبله الله تعالىيه اسنادمى ايدرسز ﴿ قل امر ربى بالقسط ﴾
ديكلكه ربم جل شانه عدلله امر ايلديكه اول هر امرده وسطدر افراط وتفريطدن متجافيدر
﴿ واقيموا وجوهكم عند كل مسجد ﴾ وهر مسجد عندنده اول الله تعالىنك عبادتنه توجه
ايدك مستقيمين اولوب انك غيريه عدول ايتمز اولديغكز حالده * وياخود يوزلريكزى قبله
جانبنه يونلدك هر سجودكز وقتنده ويا سجودكز مكاننده وياخود هرقنغى مسجددهكه انده نماز
حاضر اوله يوخسه مساجدكزه رجوع ايچون نمازى تأخير ايتمكز ﴿ وادعوه مخلصين له الدين ﴾
اول الله تعالىيه عبادت ايدك طاعت وعبادتكزى انكيچون خالص ايدر اولديغكز حالده زيراكه
مصيركز اكادر ﴿ كما بدأكم تعودون ﴾ اول الله تعالى ابتداده سزى انشاء ايتديكى كبى انك اعاده

وبن مسلمينك مقدميم ﴿ زيرا پيغمبرلر دينده امتنك مقدميدر ﴾ ﴿ قل اغير الله ابغى ربا وهو رب كل شئ ولا تكسب
كل نفس الا عليها ولا تزر وازرة وزر اخرى ثم الى ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم فيه تختلفون ﴾ ديديكه بن الله تعالىدن
غيرى رب طلب ايدرميمكه عبادتمده ٥١ شريك ايدهيم حال بوكه اول الله تعالى هر شيئك ربيدر ﴿ ماعداسى

جمله مربوبدر ﴾ وهر
نفس انجق كندو كسب
ايتديكى وبالى كندو
اوزرهدر وهيچ بر نفس
اخرك وزرنى يوكلنمز
هركس كندو عذابنى
چكر صكره قيامتده
رجوعكز ربكز تعالىيهدر
دنياده دينكز خصوصنده
اختلاف ايتديككز شيئى
سزه خبر ويرر * وليد
ابن مغيره جماعتنه بكا تابع
اولك كناهلريكزى بن
يوكلنورم ديمكله بو
* ولا تزر وازرة * آيتى
نازل اولدى ﴿ وهو الذى
جعلكم خلائف الارض
ورفع بعضكم فوق بعض
درجات ليبلوكم فيما اتاكم
ان ربك سريع العقاب
وانه لغفور رحيم ﴾ اى
امت محمد اول الله عظيم
الشان چكمش امتلرك
يرينه سزى ارضده خلفا
ايلدى وبعضكزى بعضكز
اوزره رزق ومعاش
وفضل وسائر درجهلر
جهتيله رفع ايتدى تاكه
سزه ويريلان مال وجاهده
تشكركزى وطاعت

ومخالفتكزى تجربه ايدوب قيامتده جزالرينى ويره تحقيق ربك جل شانه حضرتلرينك شكر وطاعت ايتميانلره عقابى
سريعدر وشاكرلره وطاعت ايدنلره مغفرت ورحمت ايديجيدر *

﴿ سورة الاعراف مكية وآيها مائتان وخمس آية ﴾

سيله بنه اول حالته عودت ايدرسز * ابن عباس ايدر الله تعالى بنى آدمى ابتداده * هو الذى
خلقكم فمنكم كافر ومنكم مؤمن * مصداقنجه مؤمن وكافر خلق ايلدى يوم قيامتده بنه انجلين
اعاده ايدر جابر ايدر موتلرى اولديغى حالت اوزره بعث اولنور * قال النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم يبعث كل عبد على مامات عليه المؤمن على ايمانه والكافر على كفره * پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم ايدر هر عبد موتى اولديغى حالت اوزره بعث اولنور مؤمن ايمانى اوزره وكافر
كفرى اوزره * محمد بن كعب ايدر بر كمسنهكه الله تعالى انى شقاوت اوزره خلق ايتمش اولهبنه
اكا عودت ايديسردر اكرچه اهل سعادت اعمالنى ايشلرسهده نتكم ابليس اهل سعادت اعمالنى
ايشلمش ايكن شقاوته عودت ايتدى واولكه الله تعالى انى سعادت اوزره خلق ايتمش اولهبنه
اكا عودت ايديسردر اكرچه اهل شقاوت اعمالكى ايشلرسهده نتكيم سحرهٔ فرعون اهل
شقاوت اعمالنى ايشلمشلر ايكن سعادته عودت ايتديلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان
العبد ليعمل فيما يرى الناس بعمل اهل الجنة وانه من اهل النار وانه ليعمل فيما يرى الناس بعمل
اهل النار وانه من اهل الجنة وانما الاعمال بالخواتيم * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر
بر عبد ناسك منظورى اولان حالده اهل نار عملن ايشلر حال بوكه اول اهل ناردندر وبر
عبد آخر ناسك منظورى اولان حالده اهل نار عملن ايشلر حال بوكه اول اهل جنتدندر اوبله
اولسه اعمالده معتبر عمرك آخرنده حاصل اولانىدر ﴿ فريقا هدى ﴾ الله تعالى بر فريقه ايمانى
توفيق ايتدى ﴿ وفريقا حق عليهم الضلالة ﴾ وبر فريقه ايسه اول قضاء سابق مقتضاسنجه
خذلانى ايجاب ايتدى ﴿ انهم اتخذوا الشياطين اولياء من دون الله ﴾ كه انلر الله تعالىدن غيرى
شياطينى اولياء اتخاذ ايتديلر ﴿ ويحسبون انهم مهتدون ﴾ وكنديلرين هدايت اوزره ظن
ايتديلر * اشبو دليلدركه كندوينى دين حق اوزره ظن ايدن كافر ايله شول دين باطلده ايدوكن
بيلن كافر معاند مساوى اوله * دينلديكه اكر اول كافر مخطى نظرده مقصر ايسهده ﴿ يا بنى
آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد ﴾ يا بنى آدم هر مسجد عندنده زينتكزى اخذ ايدك * دينلديكه
بنو عامر عراة اولدقلرى حالده طواف ايدرلردى عورتلرين ستر ايچون لبس ثيابله امر اولنديلر
* مجاهد ايدر زينت ماوراء عورتى اكرچه عبا ايله ايسهده ستردر ابن عباس رضى الله تعالى
عنه ايدر زينت اولدركه سوأة اورتيله ودخى سائر جسده جيد بز ومتاعدن كيله * انس
حديثنده ايدر يعنى صلاتى نعالكزى لابس ايكن ادا ايدك بعضيلر ديديكه زينتله امرده يوم جمعهده
طيب وسواك دخى داخل اولور * كياء وغيريلر ايدر هر مسجد عندنده اخذ زينتله امر
مسجدى تعظيمه متعلق اولور فضل ايچوندر ودخى انده واقع اولور فعل ايچوندر اعتكاف وصلاة
وطواف كبى * ودينلديكه اشبو آيتده دلالت واردركه صلاة ايچون زينت واجب اوله *
امام مالك اشبو آيت دلالتيله مساجد قبائلده اردیهسز صلاتك كراهتنه ذاهب اولدى وسفلدن

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

(المص) الله لطيف ومجيد وصادقدر علما ومفسرين اسم قراندر يا اسم سورەدر ياخود هر حرف بر اسماء الهيه اشارتدر ديو بيان ايتمشلر والله يعلمه (كتاب انزل اليك فلا ﴿٥٢﴾ يكن فى صدرك حرج منه لتنذر به وذكرى للمؤمنين) سنك طرفكه انزال اولنمش بو بر كتابدر انك تبليغندن وقومك تكذيبندن صدركده ضيق اولمسون انكله كافرلرى قورقودب مؤمنلره پند ونصيحت ذكر اولنه (اتبعوا ما انزل اليكم من ربكم ولا تتبعوا من دونه اولياء قليلا ماتذكرون) ربكزدن سزه انزال اولنان قرآنه تابع اولك الله تعاليدن غيرى مضل انس وجنى دوست اتخاذيله انلره تابع اولميك اول غيره متابعتى آزاجق تذكر ايدرسكز (وكم من قرية اهلكناها فجاءها بأسنا بياتا او هم قائلون) كفار وفجاردن چوق قريه وشهركه بز انلرك اهاليسنى هلاكنه حكم ايلدك بزم عذابمز انلره كيجەده ياخود مأمولرى اولمديغى كوندز راحتلرنده كلدى قوم لوط وقوم شعيب عليه السلام كبي (فما كان دعويهم اذ جاءهم بأسنا الا ان قالوا انا كنا ظالمين) عذابمز انلره كلدككده انلرك دعا وتضرعلرى انجق بز ظالملردن اولدق ديو اعتراف اولدى مع هذا اول وقتدەكه (فيها) توبه واعترافلرى فائده ايتمز (فلنسئلن الذين ارسل اليهم ولنسئلن المرسلين) قيامتده انلره ارسال اولنان رسوللرى قبول ايتدكلرندن ورسوللره دخى انلرك اجابتلرندن سؤال ايدەرز (فلنقصن عليهم بعلم وما كنا غائبين) واول پيغمبرلرك

بر قوم بو آيتى استدلال ايله مرأەنك قلادەو قرطنسز صلاتى جائز اولمز ديديلر (وكلوا واشربوا ولا تسرفوا) اكل وشرب ايدك لكن اسراف ايتمكز سنن ابن ماجەدە مذكور حديثدركه (ان من السرف ان تأكل كل ما اشتهيت) اسرافندركه هر اشتهاء ايتديكك اكل ايدەسن عجائب كرمانيدە ايدر بر طبيب نصرانى على بن الحسين رضى الله تعالى عنهمايه ديديكه كتابكزده علم طبدن بر شىء وار ميدر حالبوكه علم ايكى نوعدر علم ابدان وعلم اديان در على ديديكه الله تعالى كتابنده طبي نصف آيتده جمع ايلديكه اول (وكلوا واشربوا ولا تسرفوا) قوليدر طبيب ديديكه كتابكز جالينوسه طب آليقومامش (انه لا يحب المسرفين) الله تعالى اسراف ايدنلرك اول فعلنه راضى اولمز ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر ديلديكك شيئى اكل ولبس ايت مادامكه سرف ومخيلەدن صاقنەسن (قل من حرم زينة الله التى اخرج لعباده) ديكلكه كيمدركه الله تعالينك عبادى ايچون اخراج ايتديكى زينتى حرام ايدە اول كرك نباتدە قطن وكتان كبي وياخود حيواندن حرير وصوف كبي ويا معادندن حاصل اولسون دروع كبي (والطيبات من الرزق) ومأكل ومشاربدن متلذاتى حرام ايدە اشبو دليلدركه مطاعم وملابس وانواع تجملاتده اصل اباحت اوله (قل هى للذين آمنوا فى الحياة الدنيا) ديكلكه اول زينت وطيبات دنيادە اصالة مؤمنلر ايچون ثابتەدر اكرچه كفره انلره مشاركت ايدرسەدە لكن بالتبعدر (خالصة يوم القيامة) يوم قيامتده اول زينت وطيبات مؤمنينه مختصه اولديغى حالده غيريلر انلره آندە مشارك اولمز (كذلك نفصل الآيات لقوم يعلمون) اشبو حكمى تفصيل ايتديكمز كبي سائر احكامى دخى عالملره تفصيل ايدرز (قل انما حرم ربى الفواحش ما ظهر منها وما بطن) ديكلكه ربم جل شانه فواحشك آشكاره وكيزلوسن حرام ايلدى فاحشه هر شيئدركه قبحى سائر قبائح اوزره زيادە اوله دينلديكه اول شيئدركه فروجه متعلق اوله (والاثم) وآنيكه اثم ايجاب ايدە دينلديكه اول شرب خمردر (والبغى بغير الحق) وظلم وكبريكه ناحق يرە ايدە (وان تشركوا بالله ما لم ينزل به سلطانا) والله تعالى يە اشراك ايدەسزانيكه حقنده سز كچوب حجت وبرهان نازل اولميه (وان تقولوا على الله ما لا تعلمون) والله تعالى يە افترا وصفاتنده الحادله بيلمديككزى سويليەسز (ولكل امة اجل) هر امت ايچون عذابلرى نزولنه مدت ويا وقت واردر (فاذا جاء اجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون) چانكه انلرك مدتى منقضى اوله ويا وقتلرى ايريشه اقصر وقت دكلو زمان تأخر ويا تقدم ايتمزلر ويا انلر شدت هولدن تأخر ويا تقدم طلب ايتمزلر (يا بنى آدم اما يأتينكم رسل منكم يقصون عليكم آياتى) يا بنى آدم اكر سزه كندى جنسكزدن رسل كلوب بنم فرائض واحكامى بيان ايدەلر (فمن اتقى واصلح فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون) سزدن اولكه تكذيبدن اتقاء وعملن اصلاح ايدە اول وصفلو كمسەلرە خوف وحزن يوقدر شول كوندەكه ناسە خوف وحزن ايرر (والذين كذبوا بآياتنا واستكبروا عنها اولئك اصحاب النار هم

تبليغلرينى وامتلرينك اطاعت ومخالفتلرينى جمله معلومز اولديغى حالده خبر ويررز زيرا انلردن غائب وافعال واقواللرندن بيخبر دكلز (والوزن يومئذ الحق فمن ثقلت موازينه فاؤلئك هم المفلحون) قيامت كوننده اعمالك وزن اولنمسى حقدر كيمككه حسناتى سيئاتندن آغر كله ﴿٥٣﴾ اول كيمسەلر فلاح بولوب نجاته ايريجيلردر (ومن خفت موازينه فاولئك الذين خسروا انفسهم بما كانوا بآياتنا يظلمون) كيمككه سيئاتى حسناتندن آغر اوله اول كيمسەلر نفسلرى هواسيله بزم آيتلرمزى انكارله ظلم ايتديلردى انلر خسرانده اولديلر (ولقد مكناكم فى الارض وجعلنا لكم فيها معايش قليلا ماتشكرون) سزى يريوزنده سكنا وزراعتله تمكين ايتدك وسزكچون تجارت وكسبله معيشت قلدق سزه ويريلان نعمته آز شكر ايدرسز (ولقد خلقناكم ثم صورناكم ثم قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس لم يكن من الساجدين) سزى بابالريكزك صلبنده خلق ايتدك صكره انالريكزك رحمنده تصوير ايتدك وياخود ارواحى خلق ايتدك صكره پدريكز آدم عليه السلامى تصوير ايتدك صكره ملائكه يه آدمه سجده ايدك ديو امر ايتدك ملكلر امره اطاعتله سجده ايلديلر انجق ابليس سجده ايديجيلردن اولمدى (قال ما منعك الا تسجد اذ امرتك قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) الله تعالى ابليسه بن سكا سجده ايله امر ايتمشيكن سنى سجده ايتمكدن نەشى منع ايتدى بيوردى ابليس بن آدمدن خيرلويم زيرا بنى ناردن وانى چاموردن خلق ايتدك ديدي (قال فاهبط منها فما يكون لك ان تتكبر فيها فاخرج انك من الصاغرين) الله تعالى ابليسه

فيها خالدون) وشونلركه بزم آيتلريمزى تكذيب واكا ايماندن تعظم وتكبر ايدەلر ايمدى انلر اصحاب ناردر انده دائملردر (فمن اظلم ممن افترى على الله كذبا او كذب بآياته) شول كمسەدن اظلم كيمدركه الله تعالى يە ديمديكنى ديمشدر ديە ويا ديديكنى تكذيب ايدە (اولئك ينالهم نصيبهم من الكتاب) ايمدى انلره ارزاق وآجالدن كتابت اولنان نصيبلرى ايرر ويا لوح محفوظده انلر ايچون ثابت اولان نصيبلرى ايرر (حتى اذا جاءتهم رسلنا يتوفونهم) حتى چانكه انلرە روحلرى قبضنه رسوللرمز ملك الموت واعوانى كله (قالوا اين ما كنتم تدعون من دون الله) ديەلركه قنى شول آلهەكزكه الله جل شانەدن غيرى انلره عبادت ايدرديكز (قالوا ضلوا عنا) ديەلركه آلهەمز بزدن غائب اولديلر (وشهدوا على انفسهم انهم كانوا كافرين) ومعاينۀ عذاب عندنده كنديلرك كافر ايدكلرينه اعتراف ايدەلر (قال ادخلوا فى امم قد خلت من قبلكم من الجن والانس فى النار) الله تعالى ويا ملائكەدن برى يوم قيامتده انلره ديەكه جن وانسدن سزدن اول كچن امتلرك كفاريله ناره كيرك (كلما دخلت امة لعنت اختها) هر باركه بر امت نارەداخل اوله اندن اول كچن دينداشارينه يعنى يهود يهودە ونصارى نصارايه واتباع قادەيه لعنت ايدە (حتى اذا اداركوا فيها جميعا) حتى نارده جميعى تدارك وتلاحق واجتماع ايدەلر (قالت اخريهم لاوليهم ربنا هؤلاء اضلونا فآتهم عذابا ضعفا من النار) انلرك نارە صكره كيرنلريكه اتباعدر اول كيرن قادە حقنده ديەلركه يا ربنا اشبو قادە بزە ضلالى سنت ايدوب بز انلره اقتدا ايتمشيدك ايمدى انلره نارده عذابى مضاعف ايلەكلكه انلر ضال ومضل ايديلر (قال لكل ضعف) الله تعالى ديەكه قادە واتباعدن هر صنف ايچون عذاب مضاعف واردر اما قادەيه كفر وضلاللريچون واتباعه كفر وتقليدلريچون (ولكن لا تعلمون) لكن سزدن هر صنف صنف آخرك عذابى شدتن بيلمزسز (وقالت اوليهم لاخريهم فما كان لكم علينا من فضل) قادە اتباعه ديەكه كافر اولديكز بزم كفرمز كبي كفر ومعصيتدن بر شيئده بزم سزك اوزريكزه فضلمز يوقدر بلكه بز وسز ضلالدە وعذابە استحقاقده مساويلرز (فذوقوا العذاب بما كنتم تكسبون) الله تعالى انلره ويا قادە اتباعه ويا اول ايكى فريق برى برلرينه ديەكه دنيادە كسب ايتديككز كفر وضلالتكز سببيله عذابى ذوق ايدك (ان الذين كذبوا بآياتنا واستكبروا عنها لا تفتح لهم ابواب السماء) شونلركه بزم آيتلريمزى تكذيب وآكا ايماندن تعظم ايتديلر انلرك ادعيه واعمالنه ويا ارواحنه ابواب سماء آچيلمز (ولا يدخلون الجنة حتى يلج الجمل فى سم الخياط) انلر جنته كيرمزلر مكركه دوە ايكنه دلكنه كيرە يعنى انلر ابدا جنته كيرر دكلدر * زيرا چانكه بر شىء امر محاله تعليق اولنه اندن منعك تأكيدنه دليل اولور (وكذلك نجزى المجرمين) جنتدن حرمان جزاسى كبي الله تعالى يە اشراك ايدنلره جزا ايدرز (لهم من جهنم مهاد ومن فوقهم غواش) انلر ايچون تحتلرينه ناردن فراش وفوقلرينه لحاف واردر (وكذلك نجزى الظالمين) ناردن اشبو جزا كبي ترك ايمان واختيار شركله نفسلرينه

دیدیکه کوکدن یا جنتدن این سکا جنتده کبر ایتمکلك صحیح اولمز امدی جنتدن چیقکه تحقیق سن کبرك سببیله حوار وذلیللردنسن ﴿قال انظرنی الی یوم یبعثون﴾ ابلیس یارب بکا قیامته‌دك عمر ومهلت ویر دیدی ﴿قال انك من المنظرین﴾ حق تعالی ابلیسه وقت معلومه‌دك سن مهلت ویرلمشلردنسین بیوردی ٥٤ ﴿قال فبما اغوینی لاقعدن لهم صراطك المستقیم﴾ ابلیس چونکه بنی رحمتکدن طرد ایلدك باری بنی آدم ایچون سنك صراط مستقیمك اولان دین اسلام یولنه اوتوروب وسوسه ایله انلری اضلال ایده‌یم دیدی ﴿ثم لاتینهم من بین ایدیهم ومن خلفهم وعن ایمانهم وعن شمائلهم ولاتجد اکثرهم شاکرین﴾ صکره اوکلرندن کلوب ﴿بعث وحشر کبی امر اخرتده شکه دوشره‌یم﴾ اردلرندن کلوب ﴿انلری دنیایه رغبت ایتدیره‌یم﴾ صاغ طرفلرندن کلوب ﴿طاعتلرینه عجب وریا القا ایده‌یم﴾ صول طرفلرندن کلوب ﴿قلبلرینه معاصی لذتنی ویره‌یم﴾ سن اول بنی آدمك چوغنی ویردکك نعمتلره شاکر بولمزسن دیدی ﴿قال اخرج منها مذؤما مدحورا لمن تبعك منهم لاملئن جهنم منکم اجمعین﴾ الله تعالی ابلیسه معیوب ومطرود ورحمتدن دور اولدیغك حالده جنتدن چیق بنی آدمدن سکا اطاعت ایدنله وسنکله وذریتکله جهنمی طولدیررم بیوردی ﴿ویا آدم اسکن انت وزوجك الجنة فکلا من حیث شئتما ولا تقربا ﴿جنته﴾ هذه الشجرة فتکونا من الظالمین﴾ ای آدم سن وزوجه‌ك حوا جنتده ساکن اولك ودیلدیککز جنت میوه ونعمتلرندن ونه‌که استرسکز اکل ایدك لکن بو (بغدای یا اوزوم) اغاجنه یقین اولمیك که نفسکزه ظلم ایدنلردن اولورسکز

ظلم ایدنلره جزا ایدرز ﴿والذین آمنوا وعملوا الصالحات لا نکلف نفسا الا وسعها﴾ شونلرکه مؤمن اولوب عمل صالح ایشلدیلر بز هیچ بر نفسه اعمال صالحه‌دن تکلیف ایتمزز مکر انیکه اول انی ایشلمکه طاقتی اوله ﴿اولئك اصحاب الجنة هم فیها خالدون﴾ ایمدی انلر اصحاب جنتدر جنتده دائملردر ﴿ونزعنا ما فی صدورهم من غل﴾ قلبلرنده اسباب غلی چیقاروب انلری اندن پاك ایدرز تاکه بینلرنده تقوادن غیری شیء اولمیه ﴿تجری من تحتهم الانهار﴾ غرفه‌لرینك واغاجلرینك التندن نهرلر اقار تاکه انکله لذت وسرورلری زیاده اوله ﴿وقالوا الحمد لله الذی هدانا لهذا﴾ دیه‌لرکه اول الله تعالی‌یه حمد اولسونکیم بزی بو عمله هدایت ایتدیکه انکله بزی بو نعیمه ایرکوردی ﴿وما کنا لنهتدی لو لا ان هدانا الله﴾ اکر الله تعالی بزه هدایت ایتمسه بز اکا نائل اولور دکل ایدك ﴿لقد جاءت رسل ربنا بالحق﴾ ربمز جل شانه‌نك رسوللری بزه دنیاده کلوب بز انلری تصدیق وقوللریله عمل ایتمشیدك ﴿ونودوا ان تلکم الجنة اورثتموها بما کنتم تعملون﴾ قچانکه انلر جنتی ایراقدن کوره‌لر ندا اولنه‌لرکه اشبو اول جنتدرکه اول سزه ویرلدی شول اعمال صالحه سببیله کیم سز انی دنیاده ایشلدیککز * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مامن احد الا وله منزلة فی الجنة ومنزلة فی النار فاما الکافر فیرث المؤمن منزلته من النار واما المؤمن فیرث الکافر منزلته من الجنة * ویغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر مؤمن وکافردن هر کمسنه‌نك جنتده وناردی بر منزلی واردر اما کافر مؤمنك نارده‌کی منزلتنه وارث اولور ومؤمن کافرك جنتده‌کی منزلتنه وارث اولور ﴿ونادی اصحاب الجنة اصحاب النار ان قد وجدنا ما وعدنا ربنا حقا فهل وجدتم ما وعد ربکم حقا قالوا نعم﴾ اهل جنت جنته دخول ایدیجك اهل ناره ندا ایدوب دیه‌لرکه ربمز جل شانه‌نك بزه وعد ایتدیکی ثوابی حق بولدق سز دخی انك وعد ایتدیکی عذابی حق بولدیکزمی دیه‌لرکه نعم حق بولدق ﴿فاذن مؤذن بینهم ان لعنة الله علی الظالمین﴾ ایکی فریق بیننده بر منادی دینلدیکه یعنی صاحب صوری ندا ایده‌که الله تعالینك لعنتی کافرلر اوزره‌در ﴿الذین یصدون عن سبیل الله﴾ که انلر ناسی طاعة اللهدن صرف ایدرلردی ﴿ویبغونها عوجا﴾ واندن زیغ ومیل طلب ایدرلردی ﴿وهم بالآخرة کافرون﴾ وانلر آخرته کافر ایدیلر ﴿وبینهما حجاب﴾ حالبوکه اول ایکی فریق بیننده ویا جنت ونار بیننده حجاب اولورکه اول ایکیسندن هر برینك اثری آخره واصل اولمیه‌که اول * فضرب بینهم بسور * قولیله مراددر ﴿وعلی الاعراف رجال﴾ اول حجابك اعالیسی اوزره رجال واردر * دینلدیکه اعراف بر سوردرکیم جنت ونار بیننده ضرب اولنوبدر * واشبو رجالده مفسرین اختلاف ایتدیلر ابن عباس ایدر انلر شول قومدرکه حسنات وسیئاتلری برابر اولور سیئاتلری انلری جنته دخولدن منع ایدر وحسناتلری ناردن اجاره ایدر * اویله اولسه اول مکانده ایقاف اولنورلر حتی‌که الله تعالی حقلرنده دیلدیکی وجه اوزره قضا ایدوب بعده جنته ادخال ایدر جاه‌دن صکره

﴿فوسوس لهما الشیطان لیبدی لهما ما ووری عنهما من سوآتهما وقال ما نهیکما ربکما عن هذه الشجرة الا ان تکونا ملکین او تکونا من الخالدین﴾ شیطان انلرك مستور عورت یرلری آچلمق ایچون انلره وسوسه ویروب دیدیکه سزی ربکز بو شجره‌دن نهی ایتمسی انجق ٥٥ سزك علو منزلتنده ملکلر اولمامکز یاخود ابدی جنتده اولمامکز ایچوندر دینلدیکه ادم علیه السلامله حوانك عورت یرلری بالقدرة کورنمز وکندولر دخی کورمزلرایدی ابلیس انلر عصیان ایتدکلری حالده عوراتلری منکشف اوله‌جغنی بیلوب کندو تبدیل ویلان ایله طاوسك یاردمیله جنته کیردی ﴿وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین﴾ آدم علیه السلام شیطانك بو صحبتلریله دفعة اندن اکلده تأمل ایتمکله ابلیس دیکر حیله‌یه آغاز ایله بن سزه شفقت یوزندن نصیحت ایدیجیم ﴿که بو شجره‌نك میوه‌سندن اکل ایتسه‌کز موتدن خلاص وجنتده مخلد اولورسکز دیو یمین ایلدی ﴿فدلیهما بغرور فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوآتهما وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة وناداهما ربهما الم انهکما عن تلکما الشجرة واقل لکما ان الشیطان لکما عدو مبین﴾ آدم علیه السلام الله تعالی‌یه کذبله یمین ایدلمز ظننده اولمغله﴾ آدم وحوایی ابلیس خدعه ایله درجه‌لرندن دوشردی وقتاکه آدم وحوا اول شجره‌دن داتدیلر فی الحال عریان قالوب عورت یرلری آچلدی اشجار جنتك علی قول انجیر آغاجنك یپراقلرندن قات قات وضعیله ستر عورته مبادرت واولطرفه بوطرفه قاچمغه باشلدیلر ربلری عز شانه انلره ندا ایدوب بیوردیکه

جنته انلر کیرر * ابن مسعود ایدر یوم قیامتده ناس حساب اولنور اولکه حسناتی سیئاتندن اکثر اوله اکرچه اول زیاده بر حسنه ایسه‌ده جنته کیرر * واولکه سیئاتی حسناتندن اکثر اوله اکرچه بر سیئه ایسه‌ده ناره کیرر * ومیزان ایسه بر حبه‌دکلو شیئله خفیف وراجح اولور واولکه حسنات وسیئاتی برابر اوله اصحاب اعرافدن اولوب صراط اوزره ایقاف اولنورلر * واول اراده جنت اهلنی ونار اهلنی بیلورلر جنت اهلنه نظر ایدیجك انلره سلام ویررلر وکوزلری نار اهلنه منصرف اولیجق یارب بزی قوم ظالمینله جمع ایتمکل دیو یالواررلر * واصحاب حسنات اوکلرینه وصاغلرینه نور ویریلوب انکله صراط اوزره یوریه‌لر ومنافقلرك نوری صراط اوزرنده سونوب حیرتده قاله‌لر اهل جنت منافقلره ایریشن مصیبتی کوریجك یارب نوریمزی اتمام ایت دیو یلواره‌لر * واصحاب اعرافك نورلری اوکلرندن کتمیه لکن سیئاتلری یوریمکدن آلیقویه ونورلری نزع اولنمیوب اوکلرندن قالدیغندن جنته دخولدن رجالری کسلمیه بعده جنته کیرنلرك صوکنده انلر دخی کیره‌لر شرحبیل ایدر اصحاب اعراف شول قومدرکه ابوینلری رضاسز غزایه کیدوب انده قتل اولندیلر فی سبیل الله قتل اولنملری سببیله ناردن اعتاق اولنورلر وآباءلرینه عصیانلری ایچون جنتدن منع اولنورلر وآخرده جنته کیررلر * مجاهد ایدر انلر شول قومدرکه ابوینلرینك بری انلردن راضی آخر ایسه ساخطدر * ایمدی انلر اعرافده حبس اولنوب جنته آخرده کیررلر * عبدالعزیز بن یحیی الکنانی ایدر انلر شول قومدرکه فترتده وفات ایدوب دینلرین تبدیل ایتمدیلر * دینلدیکه انلر اطفال مشرکیندر * حسن ایدر انلر مؤمنلر اهل فضلدر کیم اعراف اوزره چیقارلر وایکی فریقك احوالنی مطالعه ایدرلر * دینلدیکه انلر بر قومدرکه درجات عالیه صاحبلریدر انبیاء وشهداء کبی ویا مسلمینك خیار علماسیدر * ویا رجال صورتنده ملائکه‌در ﴿یعرفون کلا بسیماهم﴾ ایکی فریقدن هر برین سیمالریله بیلورلر اهل جنتی بیاض وجوهلریله واهل ناری سواد وجوهلریله ﴿ونادوا اصحاب الجنة ان سلام علیکم﴾ اهل جنته نظر ایتدکلرنده انلره سلامله خطاب ایدرلر ﴿لم یدخلوها وهم یطمعون﴾ اهل جنت جنته کیرمیه حتی‌که انلره اهل اعراف سلام ویره حالبوکه اهل جنت جنته کیرملرین طمع ایدرلر ویا اهل اعراف جنته کیرمیه‌لر لکن جنته کیرنلره سلام ویره‌لر وکندیلر دخی انلر کبی کیرمکی طمع ایده‌لر * ابو العالیه ایدر الله تعالی انلرك قلوبنه اول طمعی القاسی دکل الا انلره کرامت اراده‌سیله‌در * حسن ایدر الله تعالا که انلرك قلوبنه طمع القاء ایدر الا انلری طمع ایتدکلری شیئه ایرکورر ﴿واذا صرفت ابصارهم تلقاء اصحاب النار قالوا ربنا لا تجعلنا مع القوم الظالمین﴾ قچانکه اهل اعرافك کوزلری اهل نار جانبنه صرف اولنوب انلرك عذابن کوره‌لر الله تعالی‌یه تعوذ ایدوب یاربنا بزی نارده اشبو کافرلر ایله حشر ایتمکل دیو یالواره‌لر ﴿ونادی اصحاب الاعراف رجالا یعرفونهم بسیماهم قالوا ما اغنی عنکم جمعکم وما کنتم تستکبرون﴾ اهل اعراف اهل ناردن

بن سزه بو شجره‌دن اكلى نهى ايتمدميدى وبن سزه تحقيق شيطان سزك آشكاره دشمنكزدر ديمدميدى ﴿ قالا ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفرلنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين ﴾ آدم وحوا يارب بز نفسمزه ظلم ايتدك اكر سن بزى مغفرت وبزه مرحمت ايتمزسك بز زيانكارلردن اولورز ٥٦ ديديلر ﴿ قال اهبطوا بعضكم لبعض عدو ولكم فى الارض مستقر ومتاع الى حين ﴾ الله تعالى آدم وحوا وابليسه يره اينك وآدم وحوا واولادكز ابليس ايله بعضكز بعضكزه دشمن اولك يرده سزك ايچون موت كلنجيه‌دك محل قرار ومعاش واردر بيوردى ﴿ قال فيها تحيون وفيها تموتون ومنها تخرجون ﴾ الله تعالى آدم وذريتلرينه سز بر يوزنده تعيش ايدرسز وآنده وفات ايدوب دفن اولنورسكز وقيامتده بعث وجزا ايچون يردن چيقاريلورسكز ديدى ﴿ يا بنى آدم قد انزلنا عليكم لباسا يوارى سوآتكم وريشا ولباس التقوى ذلك خير ذلك من آيات الله لعلهم يذكرون ﴾ اى بنى آدم بز سزكچون عورت يريكزى ستر ايدر لباس انزال وخلق ايتدك ولباس فاخر دخى خلق ايتدك ولباس تقوى دخى بونلردن خيرلودر بو لباسلرى كوندرمك الله تعالانك فضل وكرمنه دلالت ايدر آيتلرندندر شايدكه بونعمتلرى تذكر ايدوب متقيظ اوله‌لر ﴾ دينلمشكه اولكى ﴿ وآيتلريمزى ﴾ لباس مجرد ستر عورته كافى اولندر ياخود پنبه‌در ولباس ريش فخر وآرايش ايچون كيلان صوف وكتاندر ولباس تقوى تواضع وعفت وحيا وطاعتدر وانزالدن مراد مطرانزاليله پنبوق وكتان بتميدر دينلديكه جاهليتده كعبه‌يى طوافلرنده

بر طائفه يه‌كه انلر دنياده عظما ايديلر سيمالرندن بيلوب ديه‌لركه دنياده اموال واولادله كثرت وجمعكز وحقدن تكبركز وياخلق اوزره تعظمكز سزه نه شئ نفع ايتدى * بعده اهل جنته نظر ايدوب انده فقراء وضعفايى كوره‌لركه اول اهل نار دنياده انلرى استهزاء ايدرلر والله بونلر جنته كيرمز ديرلردى * اهل اعراف اول اهل ناره اول ضعفايى كوستروب ديه‌لركه ﴿ أهؤلاء الذين اقسمتم لا ينالهم الله برحمة ﴾ اشبونلر اول ضعفاء دكلميدر كه سز انلرى تحقير ايتديككزدن الله تعالى انلرى جنته قويمز ديو يمين ايدرديكز چون اهل اعراف ماشاء الله انده حبس اولنوب ايكى فريقك احوالنه اطلاعلرندنصكره انلره دينله‌كه ﴿ ادخلوا الجنة لا خوف عليكم ولا انتم تحزنون ﴾ جنته كيرك مستقبلده سزه خوف يوقدر وماضى ايچون محزون اولمزسز * دينلديكه اهل اعراف اهل نارى ذكر اولنديغى منوال اوزره تعبير ايديجك اهل نار انلره الله تعالى سزى جنته قويمز ديو يمين ايده‌لر * اويله اولسه الله تعالى ويابعض ملائكه اهل ناره ديه‌كه جنته كيرمزلر ديو يمين ايتديككز اشبو اهل اعرافميدر اندن اهل اعرافه الله تعالينك فضل ورحمتيله جنته كيرك دينله * ايمدى اهل اعرافك اعرافده حبس اولنملرندنصكره جنته دخوللرنده فائده اولدركه هركشينك جزاسى اعمالى دكلو ايديكى بيلنور وجنته دخولده تقدم وياتأخر اعمال حسبنجه اولور وكشينك عندالله سبقى وتخلفى عملده سبقى وتخلفيله اولور وحال سابقينه ترغيب واردركه انكله محسن احساننى آرتورر ومسئ اسائتدن حذر قيلور * حتى عاقبة الامرده توبيخ وفضاحتدن قورتيلور ﴿ ونادى اصحاب النار اصحاب الجنة ان افيضوا علينا من الماء او مما رزقكم الله ﴾ اهل نار اهل جنته ندا ايدوب ديه‌لركه صويكزدن بزه دوككه ايچه‌وز ويا الله تعالينك سزه ويرديكى طعام وثماردن بزه براغك كه ييه‌وز * اهل نارك انى طلب ايتملرى حيرتلرندن اولور * زيراكه اجابتدن مأيوسلردر اشبو دلالدركه جنت نارك فوقنده اوله وانسان طعام وشرابدن مستغنى اولميه اكرچه عذابده ايسه‌ده * ابن عباس ايدر صدقه‌نك افضلندن سؤال اولندقده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت ايدوب ديديكه صدقه‌نك افضلى سقى ماءدر ايشتمدككه اهل نار اهل جنتدن استغاثه ايتدكلرنده بزه صويكزدن دوككز ديه‌لر ﴿ قالوا ان الله حرمهما على الكافرين ﴾ اهل جنت انلره ديه‌لركه الله تعالى جنتك ماء وطعامن كافرلره حرام ايدوبدر ﴿ الذين اتخذوا دينهم لهوا ولعبا ﴾ كه انلر حق تعالينك مرضيسى اولان دين اسلامى لهو ولعب اتخاذ ايتديلر * تحريم بحيره وحول بيتده تصديه كبى * لهو صرف همدر اكاكه صرفى حسن اولميه * ولعب طلب فرحدر انكله‌كه طلبى حسن اولميه ﴿ وغرتهم الحياة الدنيا ﴾ وانلرى زينت دنيا آلدادى ﴿ فاليوم ننساهم كما نسوا لقاء يومهم هذا ﴾ اشبو كونده بز انلره ناسك فعلنى ايدوب انلرى نارده ترك ايدرز نتكيم انلر بو كونك لقاسن اونودوب باللرينه خطور ايتمز وانكچون مستعد اولمزلردى ﴿ وما كانوا بآياتنا يجحدون ﴾

طوافلرنده عصيان ايتديكمز ثيابه كيرمز ديو عريان طواف ايدرلردى بناء عليه بو آيتك نزوليله ستر ايله امر اولندى ﴿ يا بنى آدم لا يفتننكم الشيطان كما اخرج ابويكم من الجنة ينزع عنهما لباسهما ليريهما سوءتهما انه يريكم هو وقبيله من حيث لا ترونهم انا جعلنا الشياطين اولياء للذين لا يؤمنون ﴾ ٥٧ اى بنى آدم شيطان فتنه ايله ابوينكز آدم وحوانك محل عورتلرينى بربرينه كوسترمك ايچون لباسلرندن عارى وجنتدن خروجه سبب اولديغى كبى سزى دخى فتنه‌لندروب دين وتقوا كزى نزع وجنته دخولدن منع ايلمسون زيرا شيطان وقبيله‌سى بر حيثيتدن سزى كوررلر سز انلرى كورمزسكز بز شياطينى ايمان كتورميانلر ايچون احبا وقرنا قيلدق ﴿ واذا فعلوا فاحشة قالوا وجدنا عليها اباءنا والله امرنا بها قل ان الله لا يأمر بالفحشاء اتقولون على الله مالا تعلمون ﴾ چقان انلر * بت پرستلك وسائر * كبى قبيح عمل ايشليوب اندن نهى اولندقلرنده * انلر بابالرمزدن بويله بولدق والله بزه بونكله امر ايلدى ديرلر سن ديكه الله تعالى بويله فاحش عمللر ايله امر ايتمز بلكه * توحيد ومكارم خصال ايله امر ايلر شول حقيقتنى بيلمديككز شيئى كذبله الله تعالايه اسناد ايدوب سويلرميسكز ﴿ قل امر ربى بالقسط واقيموا وجوهكم عند كل مسجد وادعوه مخلصين له الدين كما بدأكم تعودون فريقا هدى وفريقا حق عليهم الضلالة انهم اتخذوا الشياطين اولياء من دون الله ويحسبون انهم مهتدون ﴾ يا محمد ديكه ربم جل شانه عدل وصدقك اصلى اولان توحيد له امر

وآيتلريمزى انكار ايدرلردى ﴿ ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علم ﴾ بز انلره بر كتاب ويردككه انده اولان عقائد واحكام ومواعظى تفصيل ايتدك انلره صالح اولانى بيلور اولديغمز حالده ﴿ هدى ورحمة لقوم يؤمنون ﴾ كه اول مؤمنلره ضلالدن هدى وعذابدن قورتارر رحمتدر ﴿ هل ينظرون الا تأويله ﴾ كافرلر منتظر اولمزلر الا الله تعالينك وعد ووعيدينك صحتى ظهورينه منتظر اولورلر ﴿ يوم يأتى تأويله ﴾ شول كونكه انك صحتى ظاهر اوله ﴿ يقول الذين نسوه من قبل ﴾ اندن اول انى ناسى كبى ترك ايدوب ايمان وعمله اكا التفات ايتميانلر ديه‌لركه ﴿ قد جاءت رسل ربنا بالحق ﴾ بزه متبين اولديكه ربمز جل شانه‌نك رسوللرى صدقله كلديلر ديو اعتراف ايده‌لر شول وقتده‌كه انلره اعترافلرى نفع ايتميه ﴿ فهل لنا من شفعاء فيشفعوا لنا ﴾ اشبو كونده بزه شفعادن كيمسه واراميدركه بزم ايچون شفاعت ايده‌لر ﴿ او نرد فنعمل غير الذى كنا نعمل ﴾ ويا دنيايه رد اولنوب اوكدن ايشليوكلديكمز اعمال سيئه‌نك يرينه اعمال حسنه ايشلييدك حالبوكه انلره نه اعترافلرى نفع ايده‌ونه شفاعت ايدر بولنه ونه دنيايه رد ايچون رجالرينه التفات اولنه ﴿ قد خسروا انفسهم ﴾ زيراكه عمرلرين كفرده كچورمكله زيان ايتديلر ﴿ وضل عنهم ما كانوا يفترون ﴾ وانلردن زائل اولوب نفع ايتميه شول آلهلريكه كنديلره شفعاء زعم ايدوب عذابدن قورتارر ظن ايدرديلر ﴿ ان ربكم الله الذى خلق السموات والارض فى ستة ايام ﴾ ربكز اول الله تعاليدركه سموات وارضى التى كون مقدارى اوقاتده خلق ايتدى زيراكه كون شمسك طلوعندن غروبنه‌دكدر حالبوكه اول زمانده نه كون ونه شمس ونه سماء وار ايدى * دينلديكه انكله مراد آخرت ايامى ايديركه هر بر كون دنيا ايامندن بيك ييل مقدارنجه‌در سعيد بن جبير ايدر الله تعالى قادر ايديكه سموات وارضى بر لمحه ولحظه‌ده خلق ايده‌يدى لكن انى التى كون دكلو زمانده خلق ايتدى تاكه انكله عبادينه اموردە تأنى وتثبتى تعليم ايده حديثده كلديكه * التأنى من الرحمن والعجلة من الشيطان * تأنى الله تعاليدن وعجله شيطاندندر ﴿ ثم استوى على العرش ﴾ الله تعالينك عرش اوزره امرى مستوى ويامستولى اولدى * اهل سنت ديديلركه عرش اوزره استواء الله تعالينك بلاكيف صفتيدر يعنى الله تعالينك عرش اوزره استوائى واردر عنايت ايتديكى وجه اوزره استقرار وتمكندن منزه اولديغى حالده وعرش بر جسمدركه سائر اجسامى محيطدر انكله تسميه اولندى ارتفاعيچون ويا سرير ملكه تشبيه ايچون زيراكه امور وتدابير اندن نزول ايدر دينلديكه انكله مراد ملكدر ﴿ يغشى الليل النهار ﴾ اول الله تعالى ليلى نهار اوزره كتوروب انكله نهارى اورتر نهار ايله ليلى اورتمسى كبى ﴿ يطلبه حثيثا ﴾ اول انى سرعتله طلب ايدر زيرا ايكيسندن هر برى آخرى تعقيب ايدر ويرينه خلف اولمسيله كأنه برى برينى طلب ايدر ﴿ والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره ﴾ ودخى الله تعالى شمس وقمر ونجومى امريله وتصرفيله مذللات خلق ايلدى ﴿ ألا له الخلق والامر ﴾ آكاه اولوك كه خلقك وامرك

ایتدی وهر مسجدده یاخود هر سجده‌كزده یعنی صلاتكزده یوزیكزی قبله طرفنه طوغرلدك بیوردی
وخلوص قلبله الله تعالی‌یه عبادت ایدك ابتدا سزی خلق ایتدیكی كبی ینه انك طرفنه عودت ایدرسز الله تعالی بر فرقه‌یه
توفیق ایمانله هدایت ایلدی وبر فرقه‌یه قضاء سابق مقتضاسنجه ﴿ ٥٨ ﴾ خذلانلری اوزرلرنه ضلالتی
سزاوار ایلدی بو مخذوللر الله تعالادن غیری شیاطینی دوست اتخاذ ایلدیلر وظن ایتدیلركه طوغری یولی بولدیلر ﴿ یا بنی آدم خذوا زینتكم عند كل مسجد وكلوا واشربوا ولا تسرفوا انه لایحب المسرفین ﴾ ای ابن آدم هر مسجدده یاخود هر نمازكزده زینتلو لباسكزی اخذ ایدك ویك و ایچك لكن اسراف ایتمیك الله تعالی اسراف ایدنلری سومز * دینلدیكه زینتلو لباسدن مراد مجرد ستر عورتدر بعضلر كزیده البسه‌در دیمش مرویدركه ثقیف وبنو عامر وبعضلر طوافی عریان ایدرلردی واحرامده حیوان اتنی ویاغلو ییزلردی بو آیتله انلر نهی اولندی ﴿ قل من حرم زینة الله التی اخرج لعباده والطیبات من الرزق قل هی للذین آمنوا فی الحیوة الدنیا خالصة یوم القیمة كذلك نفصل الآیات لقوم یعلمون ﴾
دیكه الله تعالانك قوللری‌ایچون چیقاردیغی زینتی ورزقدن طیباتی كیم حرام ایلدی دیكه بو زینت ورزق طیب ﴿ ایدر ﴾
حیاة دنیاده مؤمنلر ایچوندر * كافرلر دخی تبعیتله شریك اولورلر * وقیامتده خاصة وخالصا مؤمنلر ایچوندر بو حكمی
تفصیل ایتدیكمز كبی سائر احكام ودلائل توحیدی دخی بیلور قوم ایچون تفصیل ایدرز اخراج اولنان زینتدن

كلیسی الله تعالینكدر اشیادن هیچ بر شیئك خلقنده احدك اشتراكی یوقدر اشیاده دیلدیكی
شیئله امر ایدر وامرنی تنفیذ ایدر امرنی رد ایدر یوقدر ﴿ تبارك الله ﴾ الله تعالی الوهیتده
وحدانیتله تعالی وربوبیتده فردانیتله تعظم ایتدی ﴿ رب العالمین ﴾ كه اول عالمینك
مربی ومالكیدر ﴿ ادعوا ربكم تضرعا وخفیة ﴾ ربكز جل شانه‌یه دعا ایدك تضرع ایلر
وسراً سویلر اولدیغكز حالده حس ایدر دعوت سرّ ایله دعوت علانیه بیننده
یتمش ضعف واردر سلف صالحین دعاده اجتهاد ایدوب حالبوكه انلردن صوتده
همسدن غیری اولمزدی پس بو اجلدن رب تعالی * اذ نادی ربه نداء خفیا * دیو انكه زكریا
علیه السلامی مدح ایلدی ﴿ انه لا یحب المعتدین ﴾ الله تعالی دعاده وغیریده حد مأموری تجاوز
ایدنلری سومز * اشبونده تنبیه واردركه دعا ایدنه لایق اولمزكه كندویه لایق اولمیان شیئی
طلب ایده منازل انبیایی سؤال كبی * روایت اولندیكه عبدالله بن مغفل رضی الله تعالی عنه
اوغلنی ایشتدیكه یارب بكا جنتك یمیننده بر قصر ابیض ویر دیو دعا ایدردی * دیدیكه ای
اوغل رب تعالیدن مطلق جنت استه ونادن استعاذه ایلكل * زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمدن ایشتدمكه دیر * سیكون فی هذه الامة قوم یعتدون فی الطهور والدعاء ﴾ اشبو
امتده بر قوم اوله‌كه طهور ودعاده حد مشروعی تجاوز ایده‌لر دینلدیكه اول رفع صوتله دعادر
* روایت اولندیكه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم خیبر غزاسنده ایدی ناس بر مكان عالی‌یه
اشراف ایتدكلرنده رفع صوتله تكبیر ایتدیلر دیدیكه * اربعوا علی انفسكم انكم لا تدعون اصم
ولا غائبا انكم تدعون سمیعا قریبا وانه لمعكم * نفسكزه تذلل وتمسكنی الزام ایدوب دعا كزده
رفع صوتله ترك ادب ایتمكز زیراكه سز اصم و غائبه دعا ایتمزسز بلكه سزك صدوریكزده
اخفا ایتدیكز حاجتكزی بیلور وایشیدر وسزه حبل وریدكزدن اقرب علمی سزكله اولور
رب تعالی‌یه دعا ایدرسز * دینلدیكه اول مؤمنلره فعلی حلال اولمیان شیئله بددعادر یارب انلری
رسوای ایت ویا موتنی كفر اوزره ایت ویا اكا لعنت ایت دیمك كبی ﴿ ولا تفسدوا فی الارض
بعد اصلاحها ﴾ یر یوزنده معاصی ایله وطاعت اللهك غیری‌یه دعوتله افساد ایتمكز الله تعالی
انی بعث رسل وبیان شریعت وطاعته دعوتله اصلاح ایتدیكندنصكره * ویاخود یر یوزنده عصیان
ایتمكزكه الله تعالی مطری امساك ایتمیه ومعاصیكز سببیله حرثی اهلاك ایتمیه * یعنی الله تعالی انی
مطر وخصبله اصلاحندنصكره ﴿ وادعوه خوفا وطمعا ﴾ واول الله تعالی‌یه دعا ایدك حالبوكه
قصور اعمالكز وعدم استحقاقكز ایچون انك ردا ولنمسی خوفن ایدرسز وانك فرط رحمتیچون
فضل واحسانندن اجابت ایتمسن طمع ایدرسز ﴿ ان رحمة الله قریب من المحسنین ﴾ الله تعالینك
رحمتی احسان ایدنلره قریبدر ﴿ وهو الذی یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته ﴾ الله تعالی یغمور
اوكنجه انی نشر ایدر ویا انك كلمسنی تبشیر ایدر ریحلر كوندرر زیراكه ریح صبا سحابی اثاره

مراد نباتدن پنبه وكتان وحیواناتدن حریر وصوف ومعادندن زره كبی اعمال اولنان البسه دینلمش ورزق طیب مباح
اولان لحوم وسائر مأكولات كه بونلری جاهلیتده طوافده لبسنی واحرامده اكلنی حرام ایتمشلردی ﴿ قل انما حرم
ربی الفواحش ماظهر منها وما بطن ﴿ ٥٩ ﴾ والاثم والبغی بغیر الحق وان تشركوا بالله مالم ینزل به سلطانا
وان تقولوا علی الله مالا تعلمون ﴾ یا محمد سویله كه ربم تعالی انجق كفر كبی ظاهر ونفاق كبی كیزلو فواحشی یعنی كناه كبائری واثم كه صغائری وناحق یره ظلم وكبری وقطعا حجت وبرهان انزال اولنمامشیكن الله تعالایه شرك قوشمقلغكزی وبیلمیه‌رك * حلالی حرامدر دیو * الله تعالایه افترا ایلمكزی حرام ایلدی ﴿ ولكل امة اجل فاذا جاء اجلهم لایستأخرون ساعة ولا یستقدمون ﴾ پیغمبرلرینی انكار ایدن هر امتك عذابلری ایچون تقدیر اولنان وقت واردر اول وقتك حلولنده انلر عذابلرندن بر ساعت تأخیر وتقدیم ایستمزلر ﴿ یا بنی آدم ما یأتینكم رسل منكم یقصون علیكم آیاتی فمن اتقی واصلح فلا خوف علیهم ولاهم یحزنون ﴾ ای آدم اوغللری سزه كندو جنسكزدن پیغمبرلر كلوب سزه بنم آیات واحكامی بیان ایتدكده كیمكه تكذیب
وشركدن پرهیز ایدوب عملنی اصلاح ایلیه اول كیمسه‌لره خوف وحزن یوقدر ﴿ والذین كذبوا بآیاتنا واستكبروا
عنها اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ وشونلركه بنم آیتلرمزی تكذیب واكا ایماندن تكبر ایده‌لر انلر اصحاب
ناردر وناردە دائملردر ﴿ فمن اظلم ممن افتری علی الله كذبا او كذب بآیاته اولئك ینالهم نصیبهم من الكتاب حتی اذا جاءتهم

ایدر وریح شمال ایسه انی جمع ایدر وریح جنوب ایسه انی یاغدیرر وریح دبور ایسه انی طاغیدر
* قال النبی صلی الله علیه وسلم الریح من روح الله تأتی بالرحمة وبالعذاب فلاتسبوها واسئلوا
الله من خیرها وعوذوا به من شرها ﴾ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر ریح الله تعالینك روحندندر
رحمتله‌ده عذابله‌ده * كلور ایمدی انی سب ایتمكز بلكه الله تعالی‌یه انك خیرندن سؤال
وشرندن استعاذه ایدك ﴿ حتی اذا اقلت سحابا ثقالا ﴾ حتی قچانكه اول ریاح یغمورله آغرلشمش
سحابی كوتوره ﴿ سقناه لبلد میت ﴾ بز اول سحابی بلد میته سوق ایدرزكه اول صویه محتاجدر
﴿ فانزلنا به الماء ﴾ واول سوقله بزاندن یغمور یاغدررز ﴿ فاخرجنا به من كل الثمرات ﴾ واول
یغمورله یردن میوه‌لرك انواعندن بتوررز ﴿ كذلك نخرج الموتی ﴾ ایمدی یغموره میوه‌لری
بتوردمز كبی صور ایكنجی كره نفخ اولندیغنده موتایی قبرلرندن چیقاررز * روایت اولندیكه
نفخهٔ اولیده قچان ناسك كلنه موت ایره الله تعالی عرش آلتندن ماء حیوان دینور بحردن منیّ
رجال كبی یغمور كوندره وانی قبور اوزره یاغدیروب انكله ناسی اكین بتمسی كبی قبرلرندن
بتوره جسدلری كامل اولیجق انلره روحلری نفخ اولنور بعده انلره اویقو القا اولنوب انده
اویورلر بعده محشره كیتمك ایچون اویاریلورلر حالبوكه باشلرنده وكوزلرنده اویقو لذتی
كیتمامش بوله كیررلر ﴿ یاویلنا من بعثنا من مرقدنا ﴾ ویل بزه كیم اویقومزدن بزی كیم اویاندردی
دیو سویلنورلر ﴿ لعلكم تذكرون ﴾ تاكه انكله اتعاظ ایدوب یغموره میوه‌لری بتورمكه
قادر اولان رب تعالینك یوم قیامتده موتایی دیرلتمكه قادر ایدوكن بیله‌لر ﴿ والبلد الطیب
یخرج نباته باذن ربه ﴾ شول بلدكه طیب الارض كریمة التربه‌در انك نباتی رب تعالینك مشیئتیله
كثیر وحسن چیقوب انكله نفعلنورلر ﴿ والذی خبث لایخرج الانكدا ﴾ وشول بلدكه
خبیث الارض سبخ التربه‌در انك نباتی عنا ومشقتله عسر وقلیل چیقوب نفعی اولمز اولكیسی
شول مؤمن مثلیدركه قرآنی ایشتدكده قلبی انی قبول ایدوب انكله نفعلنه وایكنجیسی شول
منافق مثلیدركه قرآنی ایشتدكده قلبی انی قبول ایتمیوب انكله نفعلنمیه ﴿ كذلك نصرّف
الآیات لقوم یشكرون ﴾ اشبو ذكر اولنان كبی آیتلریمزی تردید وتكریر ایدرز شول قوم
ایچونكه نعمة اللهه شكر ایدرلر وانده تفكر ایدوب معتبر ومتعظ اولورلر * قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم مثل مابعثنی الله من الهدی والعلم كمثل الغیث الكثیر اصاب ارضا فكانت منها
نقیة قبلت الماء فانبتت الكلأ والعشب الكثیر وكانت منها اجاذب امسكت الماء فنفع الله بها
الناس فشربوا وسقوا وزرعوا واصاب منها طائفة اخری انما هی قیعان لایمسك ماء ولا تنبت
كلأ فذلك مثل من فقه فی دین الله ونفعه مابعثنی الله به فعلم وعلم ومثل من لم یرفع بذلك رأسا
ولم یقبل هدی الله الذی ارسلت به * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر الله تعالینك بنكله بعث
ایتدیكی هدی وعلمك مثلی شول مطر كثیر مثلیدركه بر ارضه اصابت ایده اول ارضك بعضی

رسلنا یتوفونهم قالوا این ماکنتم تدعون من دون الله قالوا ضلوا عنا وعلی انفسهم شهدوا انهم کانوا کافرین ﴾ الله تعالا یه
* زن فرزند وشریك عزویله * کذب وافترا یاخود آیتلرینی تکذیب وانکار ایدنلردن اظلم واکفر کیمدر اول کیمسه‌لر
لوح محفوظـدن کـتب ونقـدیر اولنـان نصـیبلرینه نائل اولورلر تاکه انلرك روحلرنی قبضه
* ملك الموت * رسوللرمز
کلدکده اول ملائکه انلره
الله تعالادن غیری طاپدیغکز
بتلرکز نره‌ده قالـدی
دیه‌لر اول کافرلر اول
بتلر بزدن غائب اولدی دیه
لر وکندو نفسلری اوزره
کافر اولـدقلرینه شهادت
ایده‌لر ﴿ قال ادخلوا فی
امم قـدخلت من قبلکم
من الجن و الانس فی
النـار کلما دخلت امـة
لعنت اختهـا حتی اذا
ادارکوا فیهـا جمیعا قالت
اخریهم لاولیهم ربناهؤلاء
اضـلونا فاتهم عذابا ضعفا
من النار قال لکل ضعف
ولـکن لا تعلمون ﴾
قیامتـده الله تعالی یاخود
ملك کفـاره‌دیه‌که جن
وانسدن سزدن مقدم کچن
امتلرله آتشه کیرك نوقت
برامت ناره کیردکده مقدم
کچن دینداشنه لعنت ایده
قچـانکه نارده بربرینـه
بولشـوب جمع اوله‌لر
صکره‌کی تابعلر مقـدمکی
متبوعلر ایچون دیه‌لرکه
یاربنا بونلر بزی اضـلال
ایتـدیلر بونلره ناردن
عذابی ایکی قات ویر الله تعالی بیوره‌که جمله‌کزه عذاب ایکی قاتدر * متبوعلره ضال ومضل اولدقلریچون ﴿ مؤمنلر ﴾
تابعلره کفر وتقلیدلریچون * ولکن سز بر بریکزك عذابندن خبریکز یوقدر ﴿ وقالت اولیهم لاخریهم فما کان لکم علینا
من فضـل فذوقوا العـذاب بما کنتم تکسـبون ﴾ اولکی امت صکره‌کی دینداشـلرینه دیه‌لرکه سزك بزم اوزیمزه

بقیه اولدیغندن صویی قبول ایدوب انواع نبات بتوره‌وانك بعض آخری اجادب اولدیغندن
صویی امسـاك ایدوب الله تعالی انکله ناسی نفعلنـدیره وایچه‌لر وحیوانلرینه ایچوره‌لر
واکینلرین صواره‌لر وانك بعض آخری قیعان اولدیغندن نه صویی امساك ایده ونه کلاء
بتوره اشبو دیلان شول کیمسه مثلیدرکه دین اللهده فقیه اولوب الله تعالینك بنمله بعث ایتدیکی
علم وهدی اکا نفع ایده عالم اولوب ناسه تعلیم ایده ودخی شول کیمسه مثلیدرکه اکاباش قالدرمیه
وبنم الله تعالیدن کتوردیکم هدایی قبول ایتمیه ﴿ لقد ارسلنا نوحا الی قومه ﴾ بز نوح علیه
السلامی قومنه رسول کوندردککه اول نوح بن لمك بن امتوشلخ بن اخنوخدرکه اول ادریس
علیه السلامدر الله تعالی ادریسدن صکره اوّل بعث ایتدیکی نبی نوح علیه السلامدر نجار ایدی
اللی یاشنده ایکن الله تعالی انی قومنه رسول کوندردی نفسنه چوق نوحه ایتدیکیچون اکا
نوح دینلدی سبب نوحنده اختلاف اولندی دینلدیکه اول قومنه هلاکله بدعا ایچون ایدی ویا
اوغلی کنعان شاننده رب تعالی‌یه مراجعتی ایچون ایدی ویا اول بر کلب مجذومه اوغرایوب
اخسأ یاقبیح دیوانی طرد ایتدی الله تعالیدن اکا وحی کلدیکه یانوح عیبی بنده‌می بولدك یوخسه
کلبده‌می ﴿ فقال یاقوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره ﴾ نوح علیه السلام انلره دیدیکه یاقوم یالکز
الله تعالی‌یه عبادت ایدککه اندن غیری الهکز یوقدر ﴿ انی اخاف علیکم عذاب یوم عظیم ﴾ اکر
اکا ایمانه کلمزسکز یوم قیامتده ویوم طوفانده سزه عذاب عظیم اصابتن خوف ایدرین ﴿ قال
الملاء من قومه انالنریك فی ضلال مبین ﴾ قومنك اشرافی اکا دیدیلرکه بز سنی حقدن ضلال بینده
کوررز ﴿ قال یاقوم لیس بی ضلالة ولکنی رسول من رب العالمین ﴾ نوح علیه السلام انلره دیدیکه
بنده ضلالت یوقدر بلکه بن رب العالمیندن سزه رسولین ﴿ ابلغکم رسالات ربی ﴾ ربم جل
شانه‌نك عقاید ومواعظ واحکام رسالاتنی اوقات مختلفه‌ده سزه تبلیغ ایدرین ﴿ وانصح لکم ﴾
ونفسم ایچون دیلدیکم خیری سزکچون دخی دیلرین ﴿ واعلم من الله مالا تعلمون ﴾ والله تعالینك
قدرت وشدت بطشندن ویاانك جهتندن وحی ایله سزك بیلمدیککز اشیایی بن بیلورین ﴿ اوعجبتم
ان جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم ﴾ عجبلرمیسزکه ربکز جل شانه‌دن شول کندی جنسکزدن بر
رجل لسانیله رسالت وموعظه کله ﴿ لینذرکم ﴾ تاکه سزی کفر ومعاصی عاقبتندن انذار ایده
﴿ ولتتقوا ﴾ واول ایکیسندن سزی صـاقندره ﴿ ولعلکم ترحمون ﴾ وتاکه رحمت اولنه‌سز
لعل که حرف ترجیدر ایرادنده فائده اولدرکه تقوی الله تعـالی‌یه برشیئی موجب دکلـدر
وترحم الله تعالیدن فضلدر ومتقی‌یه تقواسنه اعتمادی وعذاب اللهدن امنی لایق دکلدر ﴿ فکذبوه
فانجیناه والذین معه فی الفلك ﴾ انلر اینسه نوح علیه السلامی تکذیب ایتدیلر اویله اولسه بز نوحی
وبیله‌سنجه اولان مؤمنلری طوفاندن سفینه‌ده قورتاردق * دینلدیکه انکله قورتلان سکسان
کشی ایدی قرق رجل وقرق مرأه ایدی بر قولده اوچ اوغلی سام وحام ویافث ودخی

فضلکز یوقدر وعذابه استحقاقده برابر زهمان کسب ایتدیککز کفر سببیله عذاب دادك عذابکزی کیمسه‌یه حواله ایتمیك ﴿ ان
الذین کذبوا بآیاتنا واستکبروا عنها لاتفتح لهم ابواب السماء ولایدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط وکذلك نجزی المجرمین ﴾
شونلرکه بزم آیتلرمزی تکذیب وانلره ایمان واطاعتدن کبر ایتدیلر اول کمسه‌لرك دعا واعمال وارواحلریچون
کوك قپولری آچلمز وانلر
ایکنـه دولوکنـدن دوه
کچنجیه دك جنته کیرمزلرو
﴿ یعنی انلرك جنته دخولی
بونك کبی محالـدر ﴾
بوکروه جنتـدن محروم
اولـدقلری کبی جمیع
مشرکلره بویله جزا ایدرز
﴿ لهم من جهنم مهـاد
ومن فوقهم غواش وکذلك
نجزی الظـالمین ﴾ انلر
ایچون جهنم آتشـندن
التلرینه دوشمه‌واوستلرینه
اورتو واردر وبونلرك
جزاسی کبی کفرله نفسلرینه
ظلم ایدنلرك جزاسنی ویررز
﴿ والـذین امنوا وعملوا
الصالحات لانکلف نفسا
الاوسعها اولئك اصحاب
الجنة هم فیها خالدون ﴾
شونلوکه وحدانیت خدایه
ایمان ایتدیلر واعمال صالحه
ایشلدیلر بزنفسه قدرتندن
زیاده امر تکلیف ایتمزایشته
اول مؤمنلر جنت
ملازملریدر انلر اول جنتده
مقیم ودائملردر ﴿ ونزعنا
مافی صدورهم من غل تجری
من تحتهم الانهـار وقالوا
الحمدلله الذی هدینا لهـذا
وما کنا لنهتدی لولا ان هدینا الله لقد جاءت رسل ربنا بالحق ونودوا ان تلکم الجنة اورثتموها بما کنتم تعملون ﴾ اول
اصحاب جنتك قلبلرندن بغض وحسـدی بز چیقاریز انلرك مسـکنلرینك التنـدن ایرمقلر اقار وانلر اول مسـکنلرینی
کوردکلرنده الله تعالی‌یه حمد وثنا اولسونکه بزی بونعمت ومقامه هدایت ایلدی اکر بزه بویولی کوسترمسه بز بالقوه طریق حقه کتمکه

مؤمنلردن یدی کمسه ایدی ﴿ واغرقنا الذین کذبوا بآیاتنا ﴾ وبزم آیتلریمزی تکذیب ایدنلری
طوفانله غرق ایتدك ﴿ انهم کانوا قوما عمین ﴾ زیرا انلر معرفة اللهدن ویاحق وایماندن ونزول
عذابدن عمی القلوب ایدیلر ﴿ والی عاد اخاهم هودا ﴾ بز عاد قومنه نسبا قرنداشلری هود علیه
السلامی رسول کوندردککه اول هود بن عبدالله بن ریاح بن خلود عاد بن عوص بن ارم بن سام
بن نوحدر بر قولده اول هود بن شالخ بن ارفخشذ بن سام بن نوحدر ﴿ قال یاقوم اعبدوا الله مالکم من
اله غیره ﴾ دیدیکه یاقوم الله تعالی‌یه عبادت ایدککه سزك اندن غیری الهکز یوقدر ﴿ افلا تتقون ﴾
انك عذابندن قورقمزمیسزکه اکا اشراك ایدرسز ﴿ قال الملاء الذین کفر من قومه انالنراك فی سفاهة
وانالنظنك من الکاذبین ﴾ قومندن کافر اولنلرك اشرافی دیدیلرکه یاخود بز سنی خفت عقلده متمکن
وراسخ کوررزکه قومك دینندن ایرلدك وسنی رسول الله ایدیککده کاذبلردن ظن ایدرز ﴿ قال
یاقوم لیس بی سفاهة ولکنی رسول من رب العالمین ﴾ هود علیه السلام دیدیکه بن خفت عقلله متصف
دکلم بلکه رب العالمیندن سزه کلمش رسولین ﴿ ابلغکم رسالات ربی ﴾ ربم جل شانه‌نك رسالاتنی سزه
تبلیغ ایدرین ﴿ وانالکم ناصح امین ﴾ وبن سزه نصح ایدوب سزی توبه‌یه دعوت قیلورین ورسالتمده
صادق وامینم ﴿ اوعجبتم ان جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم لینذرکم ﴾ عجبلرمیسزکه ربکز
جل شانه‌دن شوکندی جنسکزدن حسب ونسبی بیلدیککز رجل لسانیله سزه رسالت وبیان
کله‌کیم سزی عذاب اللهدن انذار ایده ﴿ واذکروا اذ جعلکم خلفاء من بعد قوم نوح ﴾ وذکر
ایدك شول وقتی‌که الله تعالی قوم نوحی اهلاك ایندکدنصکره یریوزندن سزی خلفا قیلدی زیراکه
شداد بن عاد رمل عالجدن بحر عمانه دکین ارضك معمورینه مالك اولمشیدی ﴿ وزادکم فی الخلق
بسـطة ﴾ وسزی قوت وقامتده زیاده ایلدی * دینلدیکه انلرك قامتـده اطولی یوز ذراع
واقصری التمش ذراع ایدی وانلردن برینك رأسی قبـهٔ عظیمه کبی ایدی وبرینك کوزی
چوقورنده وبورنی دلیکنـده ضبـاع یاوریلسـه ممکن ایدی ﴿ فاذکروا آلاء الله لعلکم
تفلحون ﴾ ایمدی الله تعالینك نعمتلرین ذکر ایدك‌که اول سزی شکره مفضی اولوب انکله
فلاحه ایره‌سز ﴿ قالوا أجئتنا لنعبد الله وحده ﴾ انلر دیدیلرکه بزه یالکز الله تعالی‌یه عبادت ایدك دیو
امر ایتمکه‌می کلدك ﴿ ونذر ما کان یعبد آباؤنا ﴾ وترك ایده‌وز شول آلهه عبادتنکه آبامز انلره عبادت
ایدرلردی ﴿ فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین ﴾ ایمدی اکر رسالتکده صادق ایسه‌ك بزه الله تعالینك
عذابندن قورقمسیز دیو ایعاد ایتدیکك شیئی کتورکل ﴿ قال قد وقع علیکم من ربکم رجس وغضب ﴾
هود علیه السلام دیدیکه ربکز جل شانه‌دن سزه عذاب وارادهٔ انتقام واجب وحق اولدی ﴿ أتجادلوننی
فی اسماء سمیتموها انتم وآباؤکم مانزل الله بها من سلطان ﴾ بنمله جدال می ایدرسز شول اشیاده‌که انی
سز آلهه تسمیه ایتدیککز حالبوکه انده الهیت معناسی یوقدر زیرا اکا مستحق بالذات هرشیئك
ایجادینه قادر اولان رب تعالیدر اکر آلهه‌کزه اکا مستحق اولسه الله تعالینك انلری مستحق قلمسیله
اولور یاآیت انزالیله ویا بر حجت نصبیله حالبوکه اول اصنـاملرنده بوجمله‌سی منعدمدر اویله

قادر دكل ايدك تحقيق ربمز جل شانه‌نك پيغمبرلری حقله كلديلر ايدی ديه‌لر واول آنده انلره ندا اولنه‌كه سزه وعد اولنان جنت بودر شريعته موافق عمللريكز سببيله سزه ميراث ويرلمشدر * خبرده واردركه هر كيمسه‌نك جنتده وجهنمده بر منزلی واردر مؤمنلرك جهنمده اولان منزلی كافره وكافرك ۶۲ جنتده اولان منزلی مؤمنه ميراثدر (ونادی اصحاب الجنة اصحاب النار ان قد وجدنا ماوعدنا ربنا حقا فهل وجدتم ماوعد ربكم حقـا قالوا نعم فاذن مؤذن بينهم ان لعنـة الله على الظالمين) اهل جنت جنته دخولنده اهل ناره ندا ايده‌لركه ربمز جل شانه بزه وعـد ايلديكی ثوابی حق بولدق سزدخی وعداولنديغكز عذابی حق بولديكزمی اهل جهنم بلی حق بولدق ديه‌لر بو ايكی فرقه بيننده اسرافيل عليه السلام آوازله الله تعالينك لعنتی غيريه عبادت ايله نفسنه ظلم ايدنلره اولسون ديه (الذين يصدون عن سـبيل الله ويبغونها عوجا وهم بالآخرة كافرون) شونلركه ناسی راه خدادن صرف واكری يوله ميل ايتديرمك استرلر انلر آخرتی انكار ايديجيلردر (وبينهما حجاب وعلى الاعراف رجال يعرفون كلا بسيماهم ونادوا اصحاب الجنة ان سلام عليكم لم يدخلوها وهم يطمعون) جنتله جهنمك * اثری بربرينه واصل اولمامق ايچون * بينلرنده حجاب واردر اعراف اوزرنده رجال واردركه اول رجال جمله‌سنی سيمالرندن يعنی اهل جنتی (اوكنجه) بياض رو واهل ناری سـياه رو اولدقلرندن بيلورلر واهل جنة سـلامت وتحية الله اوزريكزه‌در ديو ندا ايدرلر واهل اعراف هنوز جنته داخل اوليوب دخولی طمعنده‌درلر * ديندليكه اعراف جنتله جهنم بيننده برمقام عليادر انده بولنان

اولسه انلر هودعليه السلامی اهلاك قصدنی ايتديلر هود عليه السلام انلره‌ديديكه (فانتظروا انی معكم من المنتظرين) ايمدی عذاب نزولنه منتظر اولك بندخی سزكله بيله اكا منتظرينكه اول سزه ايريشه زيراكه حق واضح اولوب سز ايسه عنادكز اوزره مصر اولديكز (فانجيناه والذين معه برحمة منا) اويله اولسه هودعليه السلامی ودينده اكا اتباع ايدنلری رحتمزله قورتاردق (وقطعنا دابر الذين كذبوا بآياتنا وما كانوا مؤمنين) وبزم آيتلريمزی تكذيب ايدوب مؤمن اولميانلرين اولّلرندن آخرلرينه دكين استيصال وهلاك ايلدك * روايت اولنديكه عاد قومنك مسكنلری احقافده ايديكه اول عمانله حضرموت بيننده رمالدر * انلر فضل قوتلرينه مغرور اولوب ارض اهلنه قهرايدرلردی ومشركين اولوب اصنامه عبادت ايدرلردی الله تعالى انلره هود عليه السلامی پيغمبر كوندرديكه اول نسبده انلرك اوسطی وحسبده افضلی ايدی وانلره امر ايلديكه الله تعالى‌يی برليه‌لر وناسه قهرو ظلمدن كف يد ايليه‌لر انلر ايسه اكا انقياد ايتميوب انی تكذيب ايتديلر قوتده بزدن اشد كيمدر ديديلر وعصيانلری اوزره اصرار ايتديلر اويله اولسه الله تعالى انلردن اوچ يل يغموری كسوب ياغدرمدی حتی‌كه اندن انلره جهد ومشقت ايردی مكر اول زمانده ناسه بربلاء ايرسه هرنه ملتدن ايسه دفعيچون بيت الحرامه واروب انده دعا ايدرلردی اول سببدن مكه‌ده اديان مختلفه‌دن اقوام كثيره جمع اولمقدن خالی اولمزدی واول وقتده مكه‌ده عمالقه اولوردی چون قوم عاد قحطدن مجهود اولديلر قوملرندن استسقايه يتمش كشی اختيار ايدوب مكه‌يه كوندرديلر واستسقاء ايچون حرمه كيرديلر مكر ارالرنده مرثد بن سعد نام رجل سراً هودعليه السلامه ايمانه كلوب اول وقته دكين ايمانی قومندن كيزلردی ديديكه والله دعاكزله سقی اولنمزسز مادامكه پيغمبريمز هود عليه السلامه اطاعت ورب تعالى‌يه انابت ايتميه‌سز چون استسقايه كتديلر مرثدی اكا كتمكدن منع ايتديلر اول ايسه انلره التفات ايتميوب آردلرندن انلره ايردی ودعاسنده ديديكه الهی بنم سكا حاجتم يالكز ديلرم قومم حاجتنه بنی قارشدرمه بن انلردن تبری ايلرين اندن كنديچون طول عمر ديلدی حق تعالى حاجتن روا ايدوب يدی نسر عمرنجه معمر ايلدی وو فدك رئيسنه قيل بن عنزم دينوردی ديديكه يا الهنا اكر هود صادق ايسه بزه سقی ايت زيراكه هلاك اولايورز اويله اولسـه اوچ سحاب پيدا اولديكه انك بری بياض وبری قرمزی وبری سياه ايدی وسحابدن برندا كلديكه ياقيل اشـبو اوچ سحابدن برين اختيار ايت ديديكه سياهنی اختيار ايتدمكه اول چوق صولودر اويله اولسه الله تعالى اول سياه سحابه‌يی عاد قومنك ديارينه سوق ايتدی كورسـه‌لركه مغيث دينور بروادی‌لرندن اول سحابه ظهور ايلدی كوربجك اكا سونشديلر اشبو يغموردر ديو بری برلرينه سويلديلر مكر عاد قومنده مهدد دينور برمرأه واردی اول سحابه‌يی ابتدا اول كوردی فريادو فغان ايدوب واويلا كه بوبزی هلاك ايچون كلوبدر ديو خبر ويردی زيرا كوررينكه انده ريح اولوب نار شهابلری كبی كيدر

رجال عارفلردر ياخود انبيـا و شهدا كبی درجات عاليه صـاحبلريدركه انده دوستلرينك و دشمنلرينك حاللرينی مشاهده ايله مسرت حاصـل ايدرلر ياخود رجال صـورتنده ملائكه‌در لكن قول اكثر اوزره اصحـاب اعراف ابوينلرينك بری كنـديدن راضی اولوب ديـكری ۶۳ اولميـاندر ياخود حسـناتی سيئاتيله ميزانده برابر كلنلردر دينلمش * قيامتده تكليفلرك آخری اولان سجده امراولندقده اهل اعراف دخی سجده ايتملريله حسـنات عـد اولنـوب جمله‌سی جنتـه داخـل اوله‌لر (واذا صرفت ابصارهم تلقـاء اصحـاب النـار قالوا ربنـا لا تجعلنـا مع القوم الظـالمين) قچانكه اهل اعرافك كوزلری اهل نار طرفنـه صرف اولنوب انلرك عذابنی كوردكده اسـتعاذه ايله يارب بزی بوكافرلرله حشر ايتمه ديو دعا ايده‌لر (ونادی اصحاب الاعراف رجالا يعرفونهم بسيماهم قالوا ما اغنى عنكم جمعكم وما كنتم تستكبرون) اصحاب اعراف رجال كفارك رؤساسنی كورب سـواد الوجه سيمالرندن بيلوب ندا ايله مالكزك جمعيتی وانصاركزك كثرتی وكلام حقدن تكبركز سزی عذابدن منع ايتمدی ديه‌لر (اهولاء الذين اقسمتم لا ينالهم الله برحمة ادخلوا الجنة لاخوف عليكم ولاانتم تحزنون) اول اهل اعراف رؤسـای كفاره فقرای مؤمنينی كوسـتروب بونلر اول ضعفای مؤمنين دكلميدركه سز دنيـاده بونلری تحقير ايله بونلر الله تعالانك رحمتنه نائل اولمزلر جنته كيرمزلر ديو يمين ايدردكز ديه‌لر اول آنده اول فقرايه دينيله‌كه جنته داخل اولك سزلره هيچ خوف وحزن يوقدر (و نادی اصحـاب النار اصحاب الجنة ان افيضوا علينـا من الماء او ممـا رزقكم الله

اوكنجه رجال واراني يدرهماندم كورسه‌لركه اول سحابه‌دن برشدتلو روزكار ايردی يدی كيجه وسكز كون اسوب عادقومنك جميعن هلاك ايركوردی * وهود عليه السلام ايسه اتباعی مؤمنلر ايله برحظيره‌يه آيرلديلر انده امن وراحت اوزره الله تعالى‌يه حمدو ذكره مشغول اولديلر روزكار انلره اوغراديغنده لين ورفقله اسوب بدنلرينه راحت ويرردی قوم عاده ايريشسه شدتله هوايه قالديروب بعده يره اوروب اولدرردی * ديندليكه الله تعالى عاد قومنه ريح عقيم كوندردی هربرين هوايه قالديروب باشلرين اشاغه‌يه دوندرردی قلانلری قاچوب محكم بنالو اولره كيرديلر قپولرين پركيدوب ايچروسنده طورديلر اول حالتده‌ينه خلاصه مجال بولمديلر ريح ايچروسنه كيروب انلری دخی اولدردی بعده حق تعالى برنوع سياه قوشلر كوندروب جيفه‌لرين دريايه آتدردی * روايت اولنديكه الله تعالى ريحه بيوردی شدتله اسديكنده قوم عاد اوزره رمالی صاوردی حتی‌كه انلری رمال اوتوراب التنده قالديلر يدی كيجه سكز كون انده ايكلشديلر بعده‌ينه ريح انلری رمالك التندن چيقاردی وهوايه قالديروب دريايه براغوردی * ديندليكه هود عليه السلامك قبر شريفلری حضرموتده بركثيب احمرده‌درو برقولده ركنله مقام بيننده‌در (والى ثمود اخاهم صالحا) بز ثموده نسبا قرنداشلری صالح عليه السلامی رسول كوندردك ديندليكه ثمود عربدن برقبيله‌در ابا كبرلری ثمود بن عابر بن ارم بن سام اسميله تسميه اولنديلر مسكنلری حجاز ايله شام بيننده وادی القرايه دكين حجر دينور مواضع معروفه‌ده ايدی وصالح عليه السلام ايسه ابن عبيد بن اسف بن ماسخ بن عبيد بن حادر بن ثمود ايدی (قال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره) صالح عليه السلام انلره‌ديديكه ياقوم يالكز الله تعالى‌يه عبادت ايدككه اندن غيری الهكز يوقدر (قد جاءتكم بينة من ربكم) ربكز جل شانه‌دن سزه بنم نبوت وقولم صحتنه دلالت ايدر معجزهٔ ظاهره كلدی (هذه ناقة الله لكم آية) اشبو ناقة الله‌در سزه آيت اولديغی حالده تاكه انكله معتبر اولوب رب تعالى‌يه ايمان كتوره‌سز (فذروها تأكل فى الارض الله) انی كندی حالنه قوكزكه ارض اللهده اعشابدن اوتليه (ولا تمسوها بسوء فيأخذكم عذاب اليم) واكا سوء ايركورمكزكه اول كرك ضرب ويا عقردر ايركوررسكز سزی عذاب اليم اخذ ايدر (واذكروا اذ جعلكم خلفاء من بعد عاد) وذكر ايدك شول وقتيكه الله تعالى سزی عاد قومنك هلاكندنصكره خلفا قيلدی (وبوأكم فى الارض) وسزی ارض حجرده اسكان ايتدی (تتخذون من سهولها قصورا وتنحتون الجبال بيوتا) كه ارضك سـهولندن جص وآجرله قصرلر يپارسزكه ياز كونلرنده انده ساكن اوله‌سز ودخی طاغلری اويوب اولر ايدرسزكه قيش كونلرنده آنده ساكن اوله‌سز (فاذكروا آلاء الله ولا تعثوا فى الارض مفسدين) ايمدی الله تعالينك نعمتلرين ذكر ايدوب شكر ايلكز يوخسه شكر يرينه وجه ارضده فساد ايتمكز (قال الملاء الذين استكبروا من قومه للذين استضعفوا لمن آمن منهم اتعلمون ان صالحا مرسل من ربه قالوا

قالوا ان الله حرمهما على الكافرين * اهل نار اهل جنته ندا ايدوب بزه جنتدن صودوكك‌ه ايچه‌لم ياخود الله تعالانك سزه
ويرديكى رزقدن ويرك‌كه ييه‌لم ديه‌لر اهل جنت انلره تحقيق الله عظيم الشان جنت طعام وشرابنى كافرلره حرام ايلمشدر
ديه‌لر الذين اتخذوا دينهم لهوا ولعبا وغرتهم الحيوة الدنيا ﴿٦٤﴾ فاليوم ننسيهم كما نسوا لقاء يومهم هذا وما كانوا
بآياتنا يجحدون * شونلركه دينلرينى و بيراملرينى مسخره‌لق واويون اتخاذ ايتديلر و حيات دنيا انلرى مغرور ايتدى انلر بو قيامت كوننه ملاقى اوله‌جقلرينى اونوتدقلرى و بزم آيات وحدانيتمزى ترك وانكارده اولدقلرى سببيله بزده بو كون انلرى عذابده ترك ايده‌رز ﴿ ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علم هدى ورحمة لقوم يؤمنون * بز انلره بركتاب كتوردك‌كه انده عقايد واحكامى تفصيل و علممز اوزره انلره صالح اولان مواعظى بيان ايتدك اول مؤمنلر ايچون هدايت ورحمتدر ﴿ هل ينظرون الا تاويله يوم يأتى تاويله يقول الذين نسوه من قبل قد جاءت رسل ربنا بالحق فهل لنا من شفعاء فيشفعوا لنا او نرد فنعمل غير الذى كنا نعمل قد خسروا انفسهم و ضل عنهم ما كانوا يفترون * كافرلر انجق الله تعالانك وعد و وعيدى حقيقتميدر
ديو انتظارده ايديلر يوم قيامتده انلرك صحتى ظاهر اولدقده مقدم دنياده اكا ايمان ايتميوب ترك وانكار ايدنلر ﴿ وفايه ﴾
تحقيق ربمزك پيغمبرلرى بزه حقله كلدى ايدى * بز تكذيب ايتدك ديو اعتراف ايده‌لر بو اعترافلرى فائده ايتميوب *
آيا بوكون بزم ايچون شفاعت ايدر شفيعلردن وارميدر ياخود كرو دنيايه كيدوب مقدم ايشلديكمز سيئه‌نك غيرى حسنه

انا بما ارسل به مؤمنون ﴾ صالح عليه السلامك قومندن شول ايماندن تعظم ايدن اشراف واستهزاء طريقى اوزره شول انلرك تحقير ايتدكلرندن ايمانه كلنلره ديديلركه صالح ربيسى جل شانه‌دن مرسل پيغمبر ايدوكنى بيلورميسز ديديلركه نعم بيلورز بزه وسزه مرسل ايدوكنده شكمز يوقدر زيرا اول برامر معلوم و مسلمدر كمال وضوحيچون انده كلام يوقدر اويله اولديغيچون بزاكا مؤمنلرز ﴿ قال الذين استكبروا انا بالذى آمنتم به كافرون ﴾ اول ايماندن تعظم ايدنلر اول مؤمنلره ديديلركه بزسزك شول ايمان كتورديككز شيئه كافرلرز ﴿ فعقروا الناقة ﴾ اويله اولسه من عند الله آنلره آيت اولان ناقه‌يى بوغزلديلر ﴿ وعتوا عن امر ربهم ﴾ وربلرى جل شانه‌نك امرينه امتثالدن استكبار ايتديلر يعنى الله تعاليه عصيان و ناقه‌ده امرنى ترك و پيغمبرلرين تكذيب ايتديلر ﴿ وقالوا ياصالح ائتنا بما تعدنا ان كنت من المرسلين ﴾ واستهزاء طريقى اوزره ديديلركه ياصالح بزه ايعاد ايتديكك عذابى كتور كل اكر مرسل پيغمبرلردن ايسك ﴿ فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فى دارهم جاثمين ﴾ اويله اولسه يرده زلزله اولدى سمادن صيحه كلديكه اونده هرذى صوتك صوتى بولنور ايدى دينلديكه اول جبرائيل عليه السلام ايدى اندن قلبلرى متمزق اولوب ميتين اولديلر ﴿ فتولى عنهم و قال ياقوم لقد ابلغتكم رسالة ربى ونصحت لكم ولكن لا تحبون الناصحين ﴾ صالح عليه السلام انلردن اعراض ايدوب ديديكه ياقوم بن سزه ربم جل شانه‌نك رسالتنى تبليغ ايتدم وسزه نصيحت ايتدم لكن سز نصيحت ايدنلرى سومز ايديكز * اكر دينورسه‌كه انلره هلاك اولندقدنصكره نيجه خطاب اولنوردينوركه اول پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم بدرده قتل اولنان كفارى قليبه براقدقلرنده ندا ايدوب ديديكه استرميسزكه الله تعاليه ورسولنه اطاعت ايديديكز زيرا بز ربمز جل شانه‌نك وعدنى حق بولمشز سزده حق بولديكزمى * عمر رضى الله تعالى عنه ديديكه يارسول الله روحلرى اولميان اجساده سويلرميسز پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه انلر بنم قولمى ايشتمكده سزدن زياده‌درلر الا بوكه جوابه قادر دكللردر * روايت اولنديكه عاد قومنك هلاكندنصكره انلرك بلادنى ثمود قومى تعمير ايدوب يرلرينه خلف اولديلر وتناسلله كثرت بولديلر واعمار طوال ايله معمر اولدقلرندن سكنايه بناء وفا ايتميوب طاغلرده طاشدن اولر اويديلر وخصب و وسعتده اولدقلرندن يريوزنده بغى وفساده يونلديلر حق تعاليه عبادتى قويوب اصنام عبادتنه اقبال ايتديلر حق تعالى انلره اشرافلرندن صالح عليه السلامى رسول كوندردى اول انلرى انذار ايديجك اندن آيت استديلر صالح عليه السلام ديديكه نه ديلرسزكه انى سزه كتورم ديديلركه بزمله بيله بيرام يرينه وارهلم سن كندى الهكه و بز الهه‌مزه يالوارهلم استجابت اولنانمزه متابعت ايده‌لم نعم ديوب انلرله محل موعوده وارديلر اصناملرينه يالواروب اجابت اولنميجق صالح عليه السلامه يونلديلر سيدلرينه جندع بن عمرو دينوردى برصخره‌دن بزه برناقه چيقاررسك‌كه وصفى شونك كبى اوله جميعمز سنى تصديق ايدرز وايمانه كلورز صالح عليه السلام انلردن عهدلرينه

ايشليه‌يدك يعنى شرك يرينه وحدت ايديدك ديه‌لر نه اعترافلرنده نفع ونه شفيع ونه دنيايه رده مجال بوله‌ميوب نفسلرى
خسرانده و كذب وافترا ايله شفيع اتخاذ ايتدكلرى بتلرى غائبده كندولرى عذابده اوله‌لر ﴿ ان ربكم الله الذى خلق
السموات والارض فى ستة ايام ثم استوى ﴿٦٥﴾ على العرش يغشى اليل النهار يطلبه حثيثا والشمس والقمر
والنجوم مسخرات بامره الا له الخلق والامر تبارك الله رب العالمين ﴾ تحقيق ربكز اول الله تعالا دركه كوكلرى و يرلرى التى كون مقدارى وقتده خلق ايلدى صكره عرشى يراتمق اوزره قصد ايلدى ياخود امرى عرش اوزره مستوى ومستولى اولدى اول الله تعالى كوندزى كيجه ايله اورتر كيجه‌يى كوندز ايله اورتديكى كبى و سرعتله كيجه كوندزى وكوندز كيجه‌يى طلب ايدر يعنى بربرينى تعقيب ايدر و كونش وآى و يلدزلرى فرماننه مطيع خلق ايلدى آكاه اولك كه خلق وامرك كليسى الله تعالانك در جمله مخلوقى انك تصرفنده‌در الله تعالى الوهيت وربوبيتده وحدانيت وفردانيت ايله عالى واعظم وجمله عالملرك ربسى وخالقيدر ﴿ ادعوا ربكم تضرعا وخفية انه لايحب المعتدين ﴾ ربكز عزشانه‌يه تضرع وزارى وسرا يعنى ظاهرا وباطنا دعا وطاعت ايدك الله تعالى لايق
اولميان دعا ايله حدى تجاوز ﴿ ثانى ﴾ ﴿ ٥ ﴾ ايده‌نى سومز ﴿ ولا تفسدوا فى الارض بعد اصلاحها وادعوه
خوفا وطمعا ان رحمت الله قريب من المحسنين ﴾ يريوزى ايمان وعدلله اصلاح اولمشيكن انده كفر وظلمله فساد ايلميك والله
تعاليه عذابندن خوف وثوابنى اميد ايله دعا وطاعت ايدك تحقيق الله تعالانك رحمتى احسن اعمالده اولنلره قريبدر ﴿ وهو

وفايه اخذ ميثاق ايتدكدنصكره حق تعاليه تضرع ونياز ايتدى كورسه‌لركه صخره ياريلوب ايچندن ديلدكلرى وصفده برناقه چيقدى * بعده عظمده بركندى مثلى ولد طوغوردى همانده جندع برجماعتله ايمانه كلديلر وثمودك اشرافى دخى ايمانه كلمك مراد ايتدكلرنده ذواب بن عمرو وصاحب اوثانلرى حباب وكاهنلرى رباب انلرى اندن منع ايلدى * وقتاكه صخره‌دن ناقه چيقدى صالح عليه السلام قومنه ديديكه صويكزك جميعى بركون ناقه‌نك وبركون سزكدر * بعده ناقه وولدى ارض ثموده مكث ايتدى شجرلردن رعى ايدوب صويندن ايچلدى صويه كون آشورى وارديغنده حجرقيوسنك جميع صوينى ايچمينجه باشن قالدرمزدى واندن قارنى شيشوب يوله صغمز اولديغندن ورود ايتديكى طريقك غيريدن صدور ايدردى بعده ديلدكلرى دكلو سودين صاغوب ايچرلر وادخار ايدرلردى كنديلرك نوبتى كوننده ديلدكلرى دكلو صودن ايچرلر و ناقه كونيچون ادخار ايدرلردى * ويازده اسيده ناقه واديك ظهرنده قرار ايدوب ثمودك مواشيسى اندن واديك بطننه اسيسنه واونسز يرينه قرار ايدردى وقيشده صوقده ناقه واديك بطننه قرار ايدوب ثمودك مواشيسى واديك ظهرينه واوتسز يرينه قرار ايدردى * بوحالت انلره من عند الله بلاء واختبار ايدى انلر ايسه اكا صبر ايده‌ميوب جهالتلرين اظهاره يونلديلر * مكر ثموده ايكى مرأه وار ايدى برينه عنيزه دينور عجوز مسنه اولوب حسنا قزلرى وار ايدى مواشئ كثيره صاحبه‌سى ايدى وبرينه دخى صدوف دينور جميله غنيه اولوب اول دخى مواشئ كثيره صاحبه‌سى ايدى ايكيسى دخى صالح عليه السلامى قتى سومزلردى اول صدوفك مصدع دينور ابن عمى وار ايدى ناقه‌يى عقر شرطيله نفسنى اكا عرض ايلدى وعنيزه ايسه قدار بن سالف دينور برولدز ناسى وار ايدى اكا ناقه‌يى عقر شرطيله قزلرندن ديلديكنى ويرمكه وعد ايتدى اويله اولسه مصدع له قدار ناقه‌نك عقرنى التزام ايتديلر وامثاللرى اشقيادن يدى كسه‌يى كنديلره اويدرديلر * وناقه‌نك صدورى حيننده يولى اوزره كيزلنديلر اوغرايجق سيفله اوروب اولدرديلر واهل بلد آنك لحمن اولشديلر و پشوروب يديلر ناقه‌يى اولدردكلرينى ولدى كوريجك اول اراده براولو طاغ واردى اكا قاچدى * اندن صالح عليه السلامه يانبى الله ناقه‌يى فلان و فلان اولدردى بزم انده كناهمز يوقدر ديو عذر ديلديلر صالح عليه السلام ايتدى اكر انك ولدينه ايريشه بيلورسكز اميد دركه اوزريكزدن عذاب رفع اوله * همانده انى استيو چيقديلر كورسه‌لركه اول طاغ اوزرنده‌در طوتمغه وارديلر الله تعالينك امريله طاغ يوكسلدى برمرتبه‌ده‌كه اكا قوش ايرمز اولدى ناقه‌نك ولدى ايراقدن صالح عليه السلامى كوريجك اوچ كره باغردى واول اراده بر صخره ياريلوب ولد ناقه انك ايچنه كيردى صالح عليه السلام ايتدى انك اوچ كره باغرمسى اوچ كون عمر كز قالديغنه اشارت ايتدى * برروايتده ناقه‌يى اولديرن طقوز كشينك دردى ولدينك اردنجه كتديلر انى دخى اولديروب لحمى ناقه‌نك لحمنه قاتديلر صالح عليه السلام ايتديكه ياقوم حرمة اللهى انتهاك ايتديكز

الذی یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته حتی اذا اقلت سحابا ثقالا سقناه لبلد میت فانزلنا به الماء فاخرجنا به من
کل الثمرات کذلك نخرج الموتی لعلکم تذکرون ﴾ اول الله تعالی روزکاری رحمتندن اولان یغمورك اوکنجه مژده‌جی کوندر
تاکه اول روزکارلر مطرله آغر یوکلو بلوتلری قالدیرر اول بلوتلری ﴿ ٦٦ ﴾ بز زمین میته‌یه سوره‌رز واو بلوتله اول

زمینه صو انزال ایده‌رز
واول صو ایله هر نوع
میوه‌لر چیقاریرز بوارض
میته‌دن نباتی احیا ایلدیکمز
کبی ناسی دخی ایکنجی
نفخه‌ده قبرلرندن احیا
واخراج ایدرز شاید که
سز بونلردن استدلال ایله
احیای امواتی تفکر واقرار
ایده‌سز * دینلدیکه بلوتلری
پویراز یردن قالدیرر ویلدز
روزکاری جمع ایدر وقبله
یغموری یاغدیرر ولودوس
یغموردنصکره بولوتلری
طاغیدر ﴿ والبلد الطیب
یخرج نباته باذن ربه والذی
خبث لایخرج الا نکدا
کذلك نصرّف الایات
لقوم یشکرون ﴾ شول
بلدکه زمینی پاك وزراعته
صالح اوله امر حق ایله
انك نباتی اسهل ومعمور
چیقارواولکه زمینی خبیث
وشوره‌ناك اوله انك نباتی
عسیر وقلیل چیقوب
نفعی اولمز بونك کبی
آیتلریمزی نعمة اللهه شکر
ایدن قوم ایچون ضرب
مثل وتکریر ایله تصریف
ایده‌رز * دینلدیکه زمین

پاك قلب مؤمنه وزمین شوره زار قلب کافره تشبیهدرکه مؤمن کلام حقی ایشیتدکده ﴿ بعده ﴾
قلبی قبول ایدوب انکله نفعلنور کافرك قلبی تخم نصیحتی عدم قبول ایله هیچ نفعه نائل اولمز ﴿ لقد ارسلنا نوحا الی
قومه فقال یاقوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره انی اخاف علیکم عذاب یوم عظیم ﴾ نوح بن لمك بن متلوشلح

ایمدی انك عذابنه منتظر اولکه اول سزه ایریشور انلر ایسه انی استهزاء طریقی اوزره یاصالح
اول عذاب بزه نه وقت کلور وانك کلمسنه علامت نه اولور دیدیلر انلر ایسه ناقه‌یی اربعا کوننده
اولدرمشلردی دیدیکه ایرته خمیس کوننده یوزلریکز صرارر وجمعه کوننده قیزارر وسبت
کوننده قرارر واحد کوننده عذابکز کلور صالح علیه السلام انی دیجك اول ناقه‌یی اولدورن
طقوز کشی دیدیلرکه کلوك کیجه انی باصوب اولدوره‌لم اکر اول وعدنده صادق ایسه کندیمزه
عذاب ایرمزدن اول بز اکا عذابمزی ایرکوررز واکر کاذب ایسه انی ناقه‌سنه ایرکورمش
اولورز اویله اولسه کیجه صالح علیه السلامی اولدرمکه کلدکلرنده ملائکه طاشله جمیعنی اوروب
اولدردیلر * اندن انلرك اقرباسی بونلری صالح اولدردی بز دخی صالحی اولدررز دیدیلر
صالحك عشیرتی سلاحلنوب والله سز انی ابدا اولدوره‌مزسز حالبوکه اول سزه اوچ کوندن
صکره عذاب نزولنی وعد ایتدی اکر صادق ایسه انکله اوزریکزه رب تعالینك غضبن
آرتوررسز واکر کاذب ایسه بز قارشمزز سز بیلورسز دیدیلر * اویله اولسه انی قویوب
کتدیلر ایرتسی یوم خمیسده کورسه‌لرکه صغیر وکبیرك ذکر وانثانك جمیعنك یوزلری خلوقله
بویانمش کبی صراردی صالح علیه السلامك صدقنی تیقن ایدوب کندیلره عذاب ایرمسین تحقیق
ایتدیلر ایکنجی یوم جمعه‌ده کورسه‌لرکه جمیعنك یوزلری قانه بویانمش کبی قزاردی فریاد
ایدوب آغلشدیلر یوم سبت اولیجق یوزلرینه زفت سورلمش کبی قراردی کندیلردن مأیوس
اولوب عذابه انتظارله کفنلندیلر احد کونی اولیجق کندیلرین یراوزره براغوب عذاب نه
جانبدن کلور دیو کاهی سمایه وکاهی یره باقندیلر چون اول کون ضحی وقتی ایردی سمادن بر
صوت کلدیکه یرده اولان هرشیئك صوتی انده وار ایدی شدت وهیبتندن دفعة جمیعنك قلبلری
پاره‌لنوب هلاك اولدیلر * سدی ایدر حق جل وعلا صالح علیه السلامه وحی ایتدیکه سنك
ناقه‌کی قومك اولدریسردر چون انی انلره خبر ویردی دیدیلرکه بز انی ایدر دکلز صالح علیه
السلام دیدیکه ایمدی ناقه‌یی اولدره‌جك کمسنه اشبو آیده طوغیسردر ثمود قومنك اهلاکنه
اول سبب اولیسردر دیدیلرکه اویله اولسه اشبو آیده هر قنغیمزك ولد ذکری اولورسه
ذبح ایده‌لم اول عهد اوزره اول آیده اون ولد طوغوب طقوزین والدلری ذبح ایتدیلر
اونجیسی ایسه اندن اوکدین ولدی اولمدیغندن طوغان ولدی ذبح ایتمدی باذن الله بیویوب
آز زمانده جثه‌ده شباب حدینه ایردی اول والدلرین ذبح ایدن طقوز کمسنه انی کوردکلرنده
دیدیلرکه بز دخی ولدلرمزی ذبح ایتمسیدك بونك کبی یکت اولورلردی دیو تحسر ایدردیلر
واکا سبب صالح اولدی دیو کیجه انی باصوب انی واهلنی اولدرمکه یمین وعهدلشدیلر ورأی
ایتدیلرکه ناسه کندیلرین سفره چیقار صورتنده کوستره‌لر وبرغاره کیروب کیجه‌یه دکین انده
طوره‌لر کیجه اولوب صالح علیه السلامی مسجدینه واردیغنده مغاره‌دن اکا کیدوب اولدوره‌لر

بن ادریس علیه السلامدر اللی یاشنده دعوته مأمور اولدی * تحقیق بز نوحی قومنه کوندردك نوح علیه السلام * ای
قومم انجق بر الله تعالایه عبادت ایدك سزکچون غیری معبود یوقدر تحقیق بن قورقارمکه اکر ایمانه کلمزسه‌کز سزك
اوزریکزه عظیم کونده عذاب اوله‌جقدر ﴿ ٦٧ ﴾ دیدی اول عذاب قیامتده یا طوفان اوله ﴿ قال الملأ من

قومه انا لنریك فی ضلال
مبین ﴾ انك قومنك
بیوکلری نوح علیه السلامه
بز سنی آشکاره ضلالتده
کوررز دیدیلر ﴿ قال یاقوم
لیس بی ضلالة ولکنی
رسول من رب العالمین ﴾
نوح علیه السلام ای قوم
بکا ضلالت یوقدر ولکن
بن عالملرك ربسی طرفندن
سزه رسولم دیدی ﴿ ابلغکم
رسالات ربی وانصح لکم
واعلم من الله مالا تعلمون ﴾
ربم جل شانه‌نك احکامی
خبرلرینی سزه تبلیغ
ایده‌رم وصلاحکز ایچون
سزه نصیحت ایدرم والله
تعالی طرفندن بکا وحی
کلوب سزك بیلمدیککز
شیلری بن بیلورم دیدی
﴿ اوعجبتم ان جاءکم ذکر
من ربکم علی رجل منکم
لینذرکم ولتتقوا ولعلکم
ترحمون ﴾ بنه نوح علیه
السلام انلره ربکز طرفندن
کندو جنسکزدن بر رجل
لسانیله وحی وخبر کلدیکنه
تعجبمی ایدرسز تاکه
سزی کفر ومعاصیدن
اخافه وانلردن صاقندیره

وشاید که بو کفر ومعاصیدن اتقا کز سببیله رحمت اولنه‌سز دیدی ﴿ فکذبوه فانجیناه والذین معه فی الفلك
واغرقنا الذین کذبوا بایاتنا انهم کانوا قوما عمین ﴾ نوح علیه السلامی قومی تکذیب ایتدیلر بز نوحه وسفینه‌ده
انکله بیله اولنلره نجات ویردك وبزم آیتلریمزی تکذیب ایدنلری طوفانله غرق ایتدك انلر وحدانیتمز علامتلرینی

بعده کیرو دونوب یولرینه کیده‌لر سؤال اولندقلری وقت بز انی کورمدك بیلمزز دیو انکار
ایده‌لر * صالح علیه السلام ایسه کیجه قریه‌ده یاتمزدی بلکه مسجدنده کیجه‌لردی صباح اولیجق
قومنه کلور وعظ ونصیحت ایلردی چون انلر رأیلری اوزره واروب اول غاره کیردیلر غار
اوزرلرینه ییقیلوب التنده هلاك اولدیلر انلرك انده کیردکلرینی کورنلر واروب انلری انده قتلی
بولدیلر فریاد ایدرك قریه‌لرینه کلدیلر یاعباد الله الله تعالی راضیمدرکه صالح ناسه ابنالری قتلنه
امر ایده حتی که قتل ایتدیلر اول سببدن ناقه‌یه هجوم ایدوب اولدردیلر وثموددن صالح علیه
السلامه مؤمن اولان درت بیك کشی ایدیلر صالح علیه السلام ایله حضرموته کیتدیلر وانده
حاصورا دینور برمدینه یاپدیلر علمادن برقوم دیدیلرکه صالح علیه السلام قومی بیننده یکرمی
ییل اقامت ایدوب اللی سکز یاشنده مکه‌ده وفات ایتدی ﴿ ولوطا اذ قال لقومه اتأتون الفاحشة
ماسبقکم بها من احد من العالمین ﴾ وبز لوط علیه السلامی رسول کوندردك که اول لوط بن هاران
بن تارخدرکه ابراهیم علیه السلامك قرنداشی اوغلیدر * روایت اولندیکه لوط علیه السلامك
عمیسی ابراهیم علیه السلامه مؤمن اولدیغی حالده انکله بیله ارض بابلدن شامه هجرت قصدیله
چیقدیلر ابراهیم علیه السلام فلسطینه نزول ایدوب لوط علیه السلامی اردنه انزال ایتدی الله
تعالی انی سدوم اهلنه رسول کوندروب اول انلره دیدیکه ذکوره اتیان فعل فاحشی ایشلر میسزکه انده
عالمیندن هیچ کمسنه سزی سبق ایتمدی عمرو بن دینار ایدر ذکرذکراوزره کورلمدی حتی که ابتداء انی
قوم لوط ایشلدی ﴿ انکم لتأتون الرجال شهوة من دون النساء بل انتم قوم مسرفون ﴾ سز نسادن غیری
اشتهاله رجالك دبرلرینه جماع ایدرمیسز بلکه سز برقومسزکه عادتکز اسرافدر زیرا که
لذات بهیمیه تحصیلنده مبالغلرسز ﴿ وما کان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوهم من قریتکم
انهم اناس یتطهرون ﴾ لوط علیه السلامك کلامنه قومنك جوابی دیمك اولدیکه لوطی
واکا تابع اولنلری قریه‌کزدن چیقارك که انلر ادبار رجالدن تنزه ایدرلر ﴿ فانجیناه واهله الا
امرأته کانت من الغابرین ﴾ اویله اولسه بز لوط علیه السلامی واکا ایمانه کلنلری هلاکدن امین
اوزره قیلوب مرأه‌سی کفرنی اسرار ایدر اولدیغیچون دیارلرنده قالوب هالکلردن اولدی
﴿ وامطرنا علیهم مطرا ﴾ واوزرلرینه سجیلدن طاش یاغدردق ﴿ فانظر کیف کان عاقبة المجرمین ﴾
نظر ایتکه اندبایه کافرلرك عاقبتی نیجه اولدی * روایت اولندیکه انلردن برتاجر اول وقت
مکه حرمنده بولنوب انکیچون برطاش هواده قرق کون طوردی حتی که اول تجارتن قضاء
ایدوب حرمدن چیقدیغی کبی اول طاش هوادن اینوب انی اولدردی ابوحنیفه رضی الله
تعالی عنه ایدر برکیمسه که قوم لوط عملن ایشلیه تعزیر اولنور * وتاتوبه ایدنجه حبس ایدیلور
برقولده یوکسك یردن اشاغه براغیلور واردنجه طاش یاغدریلور وبرقولده محصن ایسه
رجم اولنور دکل ایسه زناده‌کی کبی یوز جلده اوریلور ﴿ والی مدین اخاهم شعیبا ﴾ بز مدین بن

كورمز اعمى قوم اولديلر * ديلديكه نوح عليه السلام قومنك هلاكنه دعا ايلدكده حق تعالى سفينه انشاسنه امر ايدوب
طوفانى كوندرمكله سفينه يه الديغى قرق نفر رجال وقرق عدد نسوان واوغلى سام وحام ويافث ايله نجات بولدى
﴿ والى عاد اخاهم هودا قال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره ❊ ٦٨ ❊ افلا تتقون ﴾ وقوم عاده نسب جهتيله
قرداشلرى هود عليه السلامى كوندردك هود عليه السلام اى قومم اول بر الله تعالى يه عبادت ايدك سزك ايچون آندن غيرى معبود يوقدر اياانك عذابندن قورقمزميسكز ديدى * اول هود عليه السلام بن عبدالله بن رياح بن جادر بن عاد بن ارم بن سام بن نوح عليه السلامدر ياخود بن شالخ بن ارفخشد بن سام بن نوح عليه السلامدر وعاد بن عوص بن ارم بن ارفخشد بن سام بن نوح عليه السلامدر وقوم مذكور غايت بلند وتناور روى زمينده انلر كبى جسيم الجثه اولمامشدر ﴿ قال الملأ الذين كفروا من قومه انا لنريك فى سفاهة وانا لنظنك من الكاذبين ﴾ هود عليه السلام قومنك رؤساسندن كافرلرى يا هود بز سنى قومنك دينى تركده بى عقل كوررز ودعواى رسالتده سنى كاذبلردن ظن ايدرز ديديلر ﴿ قال ياقوم ليس بى سفاهة ولكنى رسول من رب العالمين ﴾ هود عليه السلام اى قومم بنده خفت عقل وجهالت يوقدر ولكن بن عالملرك ربسى طرفندن ﴿ الذين ﴾
سزه رسولم ديدى ﴿ ابلغكم رسالات ربى وانا لكم ناصح امين ﴾ ربم جل جلاله نك رسالاتنى سزه تبليغ ايده رم
ورسالتمده صادق اوله رق سزه نصيحت ايديجيم ديدى ﴿ او عجبتم ان جاءكم ذكر من ربكم على رجل منكم

ابراهيم عليه السلام اولادينه كه انلر اصحاب ايكه در نسبا قرنداشلرى شعيب عليه السلامى رسول كوندردك * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلام نمرودك آتشندن چيقيجق نمرودك قزين تزوج ايدوب اندن مدين نام ولدى وجوده كلدى اول مدين لوط عليه السلامك قزين تزوج ايدوب اندن تناسل ايدن اولاده آل مدين ديلدى وشعيب عليه السلام ايسه ابن ميكيل بن يشجر بن مديندر وبرقولده ابن يثرون بن بويب بن مديندر * وشعيب عليه السلام اعمى ايدى واكا خطيب الانبياء دينوردى قومنه حسن مراجعتيچون وقومى مكيال وميزانده بخس اهلى ايديلر ﴿ قال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره ﴾ شعيب عليه السلام انلره ديديكه ياقوم الله تعالى يى برله كز واكا اطاعت ايلكز زيراكه اندن غيرى الهكز يوقدر ﴿ قد جاءتكم بينة من ربكم ﴾ ربكز جل شانه دن سزه معجزه كلدى اكرچه اول قرآنده ذكر اولنمديسه ده زيراكه هر معجزه قرآنده ذكر اولنمش دكلدر ﴿ فاوفوا الكيل والميزان ﴾ ايمدى كيل وميزانكزى ايفاء واتمام ايدك ﴿ ولا تبخسوا الناس اشياءهم ﴾ وناسه حقلرينك جليل وحقيرين اداده نقص ايتمه كز * ديلديكه انلر مكاسين ايديلر هيچ برشيئى مكسز ترك ايتمزلردى ﴿ ولا تفسدوا فى الارض بعد اصلاحها ﴾ ويريوزنده كفر وحيف ايله افساد ايتمه كز انك امرنى انبياء واتباعى شرايعله اصلاحلرندنصكره ﴿ ذلكم خير لكم ان كنتم مؤمنين ﴾ ايفاء كيل ووزن وترك فساد دنياده وآخرتده سزه خيرلودر اكر بنم قولمى تصديق ايدرسز ﴿ ولا تقعدوا بكل صراط توعدون وتصدون عن سبيل الله من آمن به ﴾ ودين طريقلرندن هرطريق اوزره اوتوروب الله تعالى يه ايمانه كلنلرى تخويف ودين اسلامدن منع ايتمه كز طريق حق اكرچه بردر لكن معارف وحدود واحكامه منشعب اولور انلر قچان بركيسه يى امور دينيه دن برشيئه سعى ايدركورسه لر منع ايدرلردى * ديلديكه انلر مراصد اوزره اوتوررلردى شعيب عليه السلامى مراد ايدنى اول كذابدر صقين سنى دينكدن دوندرمسون ديرلردى واكا ايمان كتورنلرى تخويف ايدرلرى وبرقولده انلر قطع طريق ايدرلردى ﴿ وتبغونها عوجا ﴾ ودينده اعوجاج اولمسن طلب ايدرسز شبهه القاسيله وياخود اول معوجه در ديمسيله ﴿ واذكروا اذ كنتم قليلا فكثركم ﴾ وذكر ايدككه عددكز قليل ايكن عددكزده ومالكزده بركتله سزى كثير ايتدى ﴿ وانظروا كيف كان عاقبة المفسدين ﴾ ونظر ايدككه سزدن اول كچن امتلردن فساد ايدنلرك عاقبتلرى نيجه اولدى ﴿ وان كان طائفة منكم آمنوا بالذى ارسلت به وطائفة لم يؤمنوا ﴾ اكر بنم رسالتمده اختلاف ايدوب برفرقه كز بنم ارسال اولنديغم شيئه تصديق ايدر وبرفرقه كز تكذيب ايدرسكز ﴿ فاصبروا حتى يحكم الله بيننا ﴾ تربص ايدككه الله تعالى تكذيب ايدنلرى تعذيب وتصديق ايدنلرى انجا ايله قضاء ايدوب ايكى فرقه دن قنغيسنك عاقبتى افضل ايدوكن بيله سز ﴿ وهو خير الحاكمين ﴾ اول الله تعالى حاكملرك خيرلوسيدركه عدلله ورفع ظلمله حكم ايدر ﴿ قال الملأ

لينذركم واذكروا اذ جعلكم خلفاء من بعد قوم نوح وزادكم فى الخلق بسطة فاذكروا الاء الله لعلكم تفلحون ﴾
هود عليه السلام انلره ربكز طرفندن كندو جنس ونسبكزدن بر رجل لسانيله رسالت وبيان كلديكنى عجبلر ميسكز كه
سزى عذاب الهيدن اخافه ايدر ديدى ❊ ٦٩ ❊ وذكر ايدك شول وقتيكه قوم نوحك هلاكندنصكره * زمين
احقافده تا بحر عمانه دك * حق تعالى سزى خلفا قيلدى وسزى خلقت وقوت وقامتده جمله آدملردن زياده قيلدى امدى الله تعالانك نعمتلرينى ذكر ايدككه شايد فلاح بوله سز ديدى ﴿ قالوا اجئتنا لنعبد الله وحده ونذر ما كان يعبد آباؤنا فاتنا بما تعدنا ان كنت من الصادقين ﴾ هود عليه السلامه قومنك كافرلرى ياهود سن بزم بابالرمزك عبادت ايتديكى بتلرمزى تركله بز الهه عبادت ايلمه مزى امر ايتمكه مى كلدك امدى اكر رسالتكده صادق ايسك بزى اخافه ايلديكك عذابى كتور ديديلر ﴿ قال قد وقع عليكم من ربكم رجس وغضب اتجادلوننى فى اسماء سميتموها انتم وآباؤكم ما نزل الله بها من سلطان فانتظروا انى معكم من المنتظرين ﴾ هود عليه السلام انلره تحقيق ربكز طرفندن سزه عذاب وغضب واجب وحق اولدى الله تعالى طرفندن
برآيت نزولى ياخود برحجت وبرهان اولمقسزين سزك وبابالريكزك الهه تسميه ايتديككز بتلريكزده بنمله مجادله مى
ايدرسكز امدى عذاب نزولنه سز منتظر اولك بنده سزكله بيله منتظرم ديدى ﴿ فانجيناه والذين معه برحمت
منا وقطعنا دابر الذين كذبوا بآياتنا وما كانوا مؤمنين ﴾ هود عليه السلامى ودينده اكا تابع اولنلرى رحمتمزله

الذين استكبروا من قومه لنخرجنك ياشعيب والذين آمنوا معك من قريتنا او لتعودن فى ملتنا ﴾ انك قومى رؤساسندن اولوب ايماندن تعظم ايدنلر ديديلركه ياشعيب سنى وسنكله بيله سكا مؤمن اولنلرى قريه مزدن چيقاررز وياخود دينمزه دوندررز ﴿ قال أو لو كنا كارهين ﴾ شعيب عليه السلام ديديكه بز سزك دينكزه نيجه دونرز حالبوكه بز اندن كراهت ايدرز وياخود بزم اندن كراهتمز حالنده بزى اكا نيجه دوندررسز ﴿ قد افترينا على الله كذبا ان عدنا فى ملتكم بعد اذ نجانا الله منها ﴾ الله تعالى يه كذب اختلاف ايتمش اولورز اكر سزك ملتكزه دونرسه وز الله تعالى اسلامله اكرام ايدوب ملتكزدن انقاذ ايتدكدنصكره ﴿ وما يكون لنا ان نعود فيها الا ان يشاء الله ربنا ﴾ والحال بزه صحيح اولمزكه سزك ملتكزه دونه وزمكركه الله تعالينك علم ومشيئتنده بزم اكا دونمكمز سبقت ايتمش اوله * اويله اولسه انك قضاء وحكمى بزم شانمزده نافذ اولور ﴿ وسع ربنا كل شىء علما ﴾ الله تعالينك هرشيئه علمى احاطه ايدوبدر بزدن وكرك سزدن هر شيئه دخى كه اولمش ويا اوليسردر ﴿ على الله توكلنا ﴾ ايمان اوزره ثباتده واشراردن تخليصده الله تعالى يه توكل ايتدك ﴿ ربنا افتح بيننا وبين قومنا بالحق ﴾ يارب بزمله قوممز بينينى حقله قضاء ايلسكل ويا بزم امرمزى اظهار ايتكه بزمله انلرك بينى منكشف ومحق مبطلدن متميز اوله ﴿ وانت خير الفاتحين ﴾ حالبوكه سن قضاء ايدنلرك خيرلوسيسن ﴿ وقال الملأ الذين كفروا من قومه لئن اتبعتم شعيبا انكم اذا لخاسرون ﴾ قومنك كافر اولان اشرافى ديديلركه دينكزى ترك ايدوب شعيب عليه السلامه اتباع ايدرسكز خاسرين اولورسز * وقتاكه شعيب عليه السلامك وعظيله متعظ اولمديلر شعيب عليه السلام مؤمنلرله انلرك اراسندن چيقديلر ﴿ فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فى دارهم جاثمين ﴾ انلرى جبرائيل عليه السلامك صيحه سى عندنده زلزله اخذ ايدوب منزللرنده ميتين اولديلر * ابن عباس ايدر الله تعالى انلرك اوزره جهنمدن برباب فتح ايدوب انفاسلرينى حر شديد اخذ ايلدى حتى انلره ظل وماءدن هيچ برى نفع ايتمدى حتى تبرداچون اسرابه كيردكلرنده انك حرنى ظاهردن اشد بولوردى اندن چيقوب بريه لره كيتديلر الله تعالى برسحابه كوندرديكه انده ريح طيبه وارايدى انلرك رجال ونساسى انك التنه ديزلديلر * اول حالتده الله تعالى انى اوزرلرينه يالكلو آتش ايتدى وارض دخى آلتلرنده تزلزل ايدوب جراد مقلى يانمسى كبى يانوب كل اولديلر * روايت اولنديكه انلردن الله تعالى يدى كون ريحى حبس ايدوب بعده اوزرلرينه حرى تسليط ايلدى * يزيد الحربرى ايدر يدى كون اوزرلرينه حر تسليط اولنوب بعده ايراقدن انلره برطاغ كوزيكدى ارالرندن برى اكا واروب كورسه كه انده انهار وعيون وار اويله اولسه انلرك جميعى واروب اول طاغك آلتنه ديزلديلر اول حالتده طاغ اوزرلرينه دوشوب آلتنده قالديلر * عذاب يوم الظلة * ايله مراد اولدر ديلدى * قتاده ايدر الله تعالى شعيب عليه السلامى اصحاب ايكه يه واهل مدينه بعث ايتدى

قورتاردق و بزم آیتلرمزی تکذیب ایدوب مؤمن اولمیانلرینك سلسله وکوکلرینی قطع ایتدك * روایت اولندیکه قوم مذکور اوچ سنه یغمور انقطاعیله قحطه مبتلا اولدیلر اول وقتده هر ملت بر بلایه دوچار اولسه بیت الحرامه واروب آنده دعا ایدرلردی ومطالبلرینه نائل ۷۰ اولورلردی اول قوم دخی استسقا ایچون اعیان قبیله دن یتمش کیمسه‌یی مکه‌یه کوندردیلر رئیسلری قیل بن عنزه ومرثد ابن سعد ایدی واول وقتده عملیق بن لاوذ اولادندن معویة بن بکر حاکم مکه ایدی اکا مسافر اولوب بعد از ضیافت طلب باران دعاسیچون چیقدقلرنده مرثد هود علیه السلامه کیزلو ایمان کتورنلردن اولمغله انلره سز توبه واستغفار ایدوب هود علیه السلامه اطاعت ایتمدکجه دعاکز قبول اولمز دیدی بو کلامنه مبنی معویه‌یه دیدیلر که سن مرثدی دعا محلنه کلمکدن الیقو واکا نصیحت ایله دیو براغوب قیل ایله اول یتمش کشی دعایه کیتدیلر باران طلبیله دعالرنده فی الحال اوچ قطعه بلوت ظهور ایلدی بری بیاض بری قرمزی بری سیاه وندا کلدیکه ای قیل بو بلوتلردن برینی قومك ایچون اختیار ایله قیل دخی یغموری چوقدر ظنیله سیاه بلوتی اختیار ایلدی مکه‌دن ولایتلری طرفنه روانه ووادیلرنده مغیث نام محله واردقلرنده بلوتك مژده‌سی قوم عاده ایریشوب سرور و استقبال ابر ایچون خانه‌لرندن چیقدیلر همان عذاب الهی دخی نازل اولوب اول سحاب ریح عاصف ایدیکه یدی کون سکز کیجه اسوب قوم عادی تماما هلاك ایلدی هود علیه

اصحاب «ایکه» ظله ایله هلاك اولدیلر واهل مدین ایسه جبریل علیه السلامك صیحه‌سیله هلاك اولدیلر * ابو عبدالله البجلی ایدر ابجد وهوز وحطی وکلمن وسعفص وقرشت مدینده ملوك ایدیلر وشعیب علیه السلام زماننده یوم الظله‌ده ملکاری کلمن ایدی ﴿ الذین کذبوا شعیبا کأن لم یغنوا فیها ﴾ شونلرکه شعیب علیه السلامی تکذیب ایتدیلر هلاك اولدقلرنده کانه دیار ومنازللرنده اقامت ویاتنم ایتمدیلر ﴿ الذین کذبوا شعیبا کانوا هم الخاسرین ﴾ شونلرکه شعیبی تکذیب ایتدیلر دین ودنیاده انلر خاسرین اولدیلر یوخسه شعیب علیه السلامی تصدیق ایدنلر دکل زیراکه انلر دنیاده وآخرتده رابحلردر ﴿ فتولی عنهم وقال یاقوم لقد ابلغتکم رسالات ربی ونصحت لکم فکیف آسی علی قوم کافرین ﴾ شعیب علیه السلام انلردن اعراض ایدوب دیدیکه یاقوم ربم جل شانه‌نك رسالاتنی سزه تبلیغ ونصح ایتدم اشبو قولی انلره تأسف ایدوب شدت حزنندن سویلدی بعده نفسنه انکار ایدوب دیدیکه بن بونلرك عذاب اولندیغنه نه محزون اولورین حالبوکه انلر کفرلری سببیله اکا مستحق اولمشلردی ﴿ وما ارسلناك فی قریة من نبی الا اخذنا اهلها بالبأساء والضراء لعلهم یضرعون ﴾ انبیادن هر قنغیسنیکه بر قریه اهلنه ارسال ایتدك انلر انی تکذیب ایتدکلرنده بؤس وضیق عیشله وسوء حالله اول قریه اهلنی مؤاخذه ایتدك تاکه تضرع وتذلل ایده‌لر ﴿ ثم بدلنا مکان السیئة الحسنة ﴾ بعده صدنده اولدقلری بلاء وشدتلری یرینه سلامت وسعه ویردککه ایکی امرله انلری ابتلاء ایده‌وز ﴿ حتی عفوا ﴾ حتی که عددو عددلری کثیر اولوب اکا سرورلرندن طغیان ایتدیلر ﴿ وقالوا قد مس آباءنا الضراء والسراء ﴾ الله تعالینك نعمتنه کفران وذکرنی نسیانله دیدیلرکه عادت دهر مقتضاسنجه بزه ضراء وسراء تعاقب ایتدی حالبوکه بزدن اول آبائمز دخی اکا مبتلا اولمشیدی ﴿ فاخذناهم بغتة وهم لایشعرون ﴾ اویله اولسه بز انلری آکسزین عذابله اخذ ایتدك حالبوکه اندن اول عذابك نزولنه شعورلری یوغیدی ﴿ ولو ان اهل القری آمنوا واتقوا لفتحنا علیهم برکات من السماء والارض ﴾ اکر اهل قری کفر وعصیانلری یرینه ایمان واطاعت ایتسه‌لر بز انلرك اوزره سمادن مطر وارضدن نبات برکاتن فتح ایدردك یعنی بز انلره هر جانبدن خیری توسیع وتیسیر ایدردك ﴿ ولکن کذبوا فاخذناهم بما کانوا یکسبون ﴾ لکن انلر رسوللری تکذیب ایتدیلر اویله اولسه کفر ومعاصیدن کسب ایتدکلری سببیله انلری اخذ ایتدك ﴿ أفأمن اهل القری ان یأتیهم بأسنا بیاتا وهم نائمون ﴾ شول کفر وتکذیب ایدن اهل قری نیجه امنده اولورلر قورقمزلرمیکه انلر نائملر ایکن انلره عذابمز ایریشه ﴿ أوامن اهل القری ان یأتیهم بأسنا ضحی وهم یلعبون ﴾ اول وصفلو اهل قری خوف ایتمزمیکه ضحوهٔ نهارده انلره عذابمز ایریشه حالبوکه فرط غفلتلرندن انلر لعب ولهوه ومالایعنی‌یه مشغوللردر ﴿ أفأمنوا مکر الله ﴾ الله تعالینك مکرندن امنده می اولورلرکه اول انلره دنیاده انعامله استدراج ایدوب حسبانلری اولمیان جهتدن انلری اخذ وعذاب ایدر

﴿ فلا

السلام مؤمن قومیله سلامتده اولدیلر ﴿ والی ثمود اخاهم صالحا قال یاقوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره قد جاءتکم بینة من ربکم هذه ناقة الله لکم آیة فذروها تأکل فی ارض الله ولا تمسوها بسوء فیأخذکم عذاب الیم ﴾ قبیلهٔ ثموده نسبا قرنداشلری صالحی ۷۱ کوندردك صالح علیه السلام انلره ای قومم بی شریك اولان الله تعالی‌یه عبادت ایدککه اندن غیری عبادته والوهیته مستحق یوقدر ربکز جل شانه طرفندن سزه معجزهٔ ظاهره کلدیکه ایشته بنم پیغمبرلکمه دلالت ایدر الله تعالینك قدرتیله بودوه‌در انی خالی اوزره براغك که ارض اللهده اوتیه واکا هیچ بر بدلك ایله طوقنمیه‌سزکه بونی مشاهده‌دنصکره اکا ضرر ایدرسکز سزی عذاب الیم اخذ ایدر دیدی * دینلدیکه ثمود عربدن بر قبیله‌در اصللری ثمود بن عابر بن ارم بن سام بن نوح علیه السلامدر مسکنلری حجازله شام بیننده وادی القرایه‌دك حجر دینور وصالح علیه السلام ابن عبید بن اسف بن ناشح بن عبید بن جادر بن ثمود ایدی یعنی التنجی قرنده ثموده وارمغله نسب عد اولندی قبیلهٔ ثمود کثرت رجال ومال وجسامت وجودلری اولوب صالح علیه السلامی تکذیب ایدرلردی و بزه رسالتکه دلیل کوستردیرلردی صالح علیه السلام نه ایسترسکز دیمکله انلر یارین بیرامزدر بزمله صحرایه کل بز دخی بتلرمزی چیقاریرز سن اللهکدن بر شی ایسته بز دخی بتلرمزدن ایسترز بقالم قنغمزك دعاسی قبول اولورسه اکا تابع اولورز دیو قرار ویردیلر فرداسی چیقوب هر چند بتلرندن حاجت طلب ایلدیلر

﴿ فلا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون ﴾ ایمدی الله تعالینك مکرندن امن اوزره اولمز مکر انلرکه کفر ونظر واعتباری ترکله مغبون اولدیلر ﴿ اولم یهد للذین یرثون الارض من بعد اهلها ﴾ شول کمسنه‌لره متبین اولمدیمی کندیلردن اول هلاك اولان امم سالفه وماضیه‌یه خلف اولوب دیارلرینه وارث اولدیلر ﴿ ان لو نشاء اصبناهم بذنوبهم ﴾ اکر دیلسك انلره ذنوبلرینك جزاسن ایردیردك انلردن اول کچنلره ایردیردیکمز کبی ﴿ ونطبع علی قلوبهم ﴾ وقلبلری اوزره ختم ایدرز ﴿ فهم لایسمعون ﴾ حتی که فهم واعتبارله ایشتمزلر ﴿ تلك القری نقص علیك من انبائها ﴾ شول بلادکه بز انك اهالیسنی بوندن اول هلاك ایتمشیدك انلرك بعض اخبارنی یا محمد سکا حکایت ایدرز ﴿ ولقد جاءتهم رسلهم بالبینات ﴾ رسوللری انلره معجزاتله کلدیلر ﴿ فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل ﴾ انلر رسوللرك کلمسندن اول تکذیب ایتدکلری شیئه رسوللرك کلدیکنده تصدیق ایدر اولمدیلر ویاخود مقدما تکذیب ایتدکلری شیئی رسوللر کلدیکنده مدت عمرلرنده تصدیق ایدر اولمدیلر ورسوللرك دعوت متطاوعه وآیات متتابعه‌لری تأثیر ایتمدی ﴿ کذلك یطبع الله علی قلوب الکافرین ﴾ الله تعالی شول هلاك ایتدیکی امم خالیه‌نك قلوبنه ختم ایتمسی کبی سنك قومکدن شول ایمانه کلملری مقدر اولمیان کفارك قلوبنه دخی ختم ایدر ﴿ وما وجدنا لاکثرهم من عهد ﴾ امم خالیه‌نك اکثری ایچون انزال آیات ونصب حججله اولان ایمان وتقوی اوزره ثابت اولمغه عهدلرینه وفا ایدر بولمدق ﴿ وان وجدنا اکثرهم لفاسقین ﴾ بلکه انلرك اکثرنی فاسقین بیلدك ﴿ ثم بعثنا من بعدهم موسی بآیاتنا الی فرعون وملائه فظلموا بها ﴾ اول امتلردنصکره موسی علیه السلامی معجزاتمزله فرعون وقومنه رسول کوندردك انلر ایسه کفرله اول معجزاتمزه ظلم ایتدیلر ﴿ فانظر کیف کان عاقبة المفسدین ﴾ نظر ایتکه فساد ایدنلرك عاقبتی نیجه اولدی ﴿ وقال موسی یا فرعون انی رسول من رب العالمین ﴾ موسی علیه السلام فرعونه داخل اولیجق دیدیکه یا فرعون بن رب العالمیندن سکا رسولن فرعون انی تکذیب ایدیجك اول دیدیکه ﴿ حقیق علی ان لا اقول علی الله الا الحق ﴾ اوزریمزه حق وواجبدرکه الله تعالینك شاننده قول صادقدن غیری سویلمیم اویله اولسه بن اکا نیجه کذب وافترا ایدرین ﴿ قد جئتکم ببینة من ربکم ﴾ رب تعالیدن بنم رسالتمه دلالت ایدر علامت ظاهره ایله سزه کلمشین ﴿ فارسل معی بنی اسرائیل ﴾ ایمدی بنم ایله بنو اسرائیلی ارض مقدسه‌یه کوندرکه اول انلرك آباءلری وطنیدر * حالبوکه فرعون انلری اعمالده استعباد واستخدام ایدردی ﴿ قال ان کنت جئت بآیة فأت بها ان کنت من الصادقین ﴾ فرعون اکا دیدیکه اکر سنی ارسال ایدن عندندن کلمش ایسك بزه بر آیت کتور کل که صدقك ثابت اوله اکر دعواکده صادق ایسك ﴿ فألقی عصاه فاذا هی ثعبان مبین ﴾ همان‌دم موسی علیه السلام الندن عصاسین یره براقدی کورلسه که بر حیهٔ عظیمه در کیم امری ظاهر درشك ایدلمز * ابن عباس ایدر موسی علیه السلام عصاسین یره براغیجق بر صاری وقیللو حیهٔ عظیمه اولدیکه اغزینی آچمش ایدی ایکی چکه‌سی اراسی هوایه سکسان ذراع دکلو ایدی ویردن بر میل دکلو ایدی وقویروغی اوزره طوروب چکه‌سنك برین یره

ظهور ایتمامکله خجالتده قالدیلر صحراده کاثبه نامنده بشقه‌جه بر طاش قیا وار ایدی اشراف قبیله‌دن جندع بن
عمرو ای صالح بوقیادن بر حامله تویلو دوه چیقار دیدی صالح علیه السلام بنم ربمك قدرت کامله‌سنده عجز یوقدر
اکر بو مطلوبکز وجهله بو قیادن بودوه‌یی چیقاررسم نه ٧٢ ایدرسز دیدی انلر ایمان کتوررز دیو
عهد و یمین ایتدیلر صالح
علیه السلام ایکی رکعت نماز
قیلوب دعا ایتدکده فی الحال
اول قیا حرکته کلوب
دوه‌لر طوغردغنده ناله
ایدر کبی ایکلدی وقیا
یاریلوب استدکاری صورتده
بر دوه طشره چیقدی و همان
کندو کبی بر یاوری
طوغردی و ناس اکا نظر
ایدرلردی جندع توفیق
الهیله فی الحال ایمانه کلوب
باقیلری خذلانده قالدیلر
صالح علیه السلام قومنه
دیدیکه صویکزك جمیعی بر
کون اول دوه‌نك و بر کون
سزکدر اول ناقه کون
آشوری صویه واردقده
بر قیوسنك جمیع صوینی
ایچمدکجه باشنی قالدرمزدی
وایستدکاری قدر سودینی
صاغوب ایچرلر وادخار
ایدرلردی وایام صیفده
وادینك ظهرنده اولوب
ثمودك مواشیسی بطن
وادیده صیجاق واوتسز برده
اولورلردی کذلك قیشده
ناقه بطن وادیده مواشی
ثمود ظهر وادیده صوغق
واوتسز محلده اولورلردی
بو حالت انلره من عندالله بلا واضطراب اولدی مکر قبیلهٔ ثموده مالدار و مواشیٔ کثیره صاحبه‌سی ﴿ انلر ﴾
ایکی مرأه وار ایدی برینه عنیزه دینور عجوز مسنه اولوب حسنا قزلری وار ایدی برینه دخی صدوف دینوردی
ایکیسی دخی صالح علیه السلامی سومزلردی اول صدوفك مصدعا نام بر ابن عمی وار ایدی ناقه‌یی سکرلمك یعنی

وبرنی فرعون قصرینك قبه‌سی سوری اوزره قودی و فرعونی اخذ ایچون اندن یکا یوکلدی
* روایت اولندیکه اول فرعونك قبه‌سین ایکی نابی اراسنه الدی فرعون شر برندن صیچرایوب
کتدی وایچی سوروب اول کونده درت یوز کره حدث ایتدی و ناس اوزره حمله ایدوب
یوریدی انك خوفیله بری برلرینك اوزرینه دوشدیلر اول انده یکرمی بش بیك
کشی جان ویروب هلاکه ایرشدیلر و فرعون بیتنه کیروب یا موسی سنی کوندن
ربکه سکا آند ویررینکه آنی آلوب اوزرمدن دفع ایده‌سن و بن سکا ایمان کتوروب
بنی اسرائیلی سنکله بیت المقدسه کوندررم کیده‌سن دیدی * موسی علیه السلام آنی الیله
آلدی همان دم کورلسه‌که اولکی هیئتنده عصا اولدی * بعده فرعون دیدیکه بوندن غیری دخی
علامتك وارمیدر موسی علیه السلام دیدیکه نعم ﴿ ونزع یده فاذا هی بیضاء للناظرین ﴾ والینی
جیبندن ویا قولتغی التندن چیقاردی کورلسه‌که اول شعاعی نور شمسه غالب بیضا ایدی والحال
موسی علیه السلام لونی شدید الادمه ایدی بعده انی ینه جیبنه قودیغنده اولکی هیئته عودت
ایتدی ﴿ قال الملأ من قوم فرعون ان هذا لساحر علیم ﴾ فرعون وقومنك اشرافی موسی علیه
السلام امرنده تشاور طریقی اوزره دیدیلرکه اشبو موسی سحر علمنده ماهر اولدیغندن عصاسنی
حیه شکلنده وادمه‌یی بیضا لوننده کوستر ﴿ یرید ان یخرجکم من ارضکم فماذا تأمرون ﴾
دیلرکه سحرله سزی عرض مصردن چیقاره یا معشر قبط نه اشارت ایدرسزکه ایشلیه‌وز
﴿ قالوا ارجه واخاه وارسل فی المدائن حاشرین یأتوك بکل ساحر علیم ﴾ قبطك اشرافی فرعونه
دیدیلرکه موسی‌یی وهارونی تأخیر وحبس ایلکل یوخسه حاللری ظاهر اولمدن قتل ایتمکل
تا که ناس انلری دعوالرنده صادق اولدقلریچون قتل ایتدك دیو سکا سوء ظن ایتمیه‌لر و مدینه‌لره
رجال کوندروب بولدقلری سحر علمنده‌کی ماهرلری سنك یقیننه جمع ایده‌لر * دینلدیکه سحار
اول کیمسه‌درکه سحری بیلوروغیری‌یه اوکره‌دروساحر اولدرکه انی بیلورغیری‌یه اوکرتمز
* و بر قولده ساحر اولدرکه سحری بعض وقتده عمل ایدر بعضنده دکل و سحار ایسه سحری
هر دائم عمل ایدر * ابن عباس و غیری ایدر وقتاکه فرعون الله تعالینك عصاده‌کی
قدرت وقوتن کوردی دیدیکه بز موسایه غلبه ایده‌مز الا انك قومندن اولان کیمسه‌لر ایله
غلبه ایدرز و بنی اسرائیلدن غلمان اتخاذ ایدوب فرما دینور قریه‌یه انلری کوندردی تاکه
سحارلر انلره انده سحر اوکرده‌لر حتی‌که اول غلمان اوکرنوب سحره ماهر اولدیلردی و فرعون
موسی علیه السلامه بر موعدی مواعده ایتدیکه وقت معلومده انده حاضر اوله‌لر فرعون سحره
سنی و معلملرینی قاتنه احضار ایتدی واول معلمه بونلره سحردن نه تعلیم ایتدك دیو سؤال ایتدی
معلم ایتدی انیکه اهل ارضك سحره‌سی اکا طاقت کتوره‌مز مکرکه سمادن امر و امداد ایریشه
بزم انکله مقاومته طاقتمز اولمز * واول سحره‌نك عددنده اختلاف اولندی مقاتل دیدیکه

ایقلرینی کسمك شرطیله نفسنی اکا عرض ایلدی وعنیزه دخی قذار بن سالف نام ادباره کذلك ناقه‌یی سکرلمك شرطیله
قیزلرندن دیلدیکنی ویرمکه وعد ایلدی بو صورتله مصدعله قذار ناقه‌نك هلاکنی التزام وامثاللری اشقیادن یدی
کیمسه دخی کندولره اویدردیلر ٧٣ وناقه‌نك یولنده کیزلنوب کچرکن قلیجله اوروب اولدردیلر لحمنی
اهل بلد اخذ وتقسیم
ایتدیلر ناقه‌نك ولدی
انی کوردکده اول اراده
بر طاغ وار ایدی اکا
قاچدی انده اوچکره
چاغروب بر قیا یاریلوب
ولد ناقه انك ایچنه کیردی
صالح علیه السلام
انك اوچکره چاغرمسی
اوچکون عمرکز قالدیغنه
اشارتدر عذابه حاضر
اولك دیدی انلر استهزا
طریقیله یا صالح اول عذاب
بزه نه وقت کلور وانك
کلمسنه علامت ندر دیدیلر
ناقه‌یی چهارشنبه کونی
اولدرمشلر ایدی صالح
علیه السلام دیدیکه
یارین پنجشنبه یوزلریکز
صارارر جمعه کونی قزارر
جمعه ایرتسی قرارر بازار
کونی عذابکز کلور واقعا
دیدیکی کبی فرداسی خمیسده
یوزلری صاراروب جمعه
قزاروب سبت کونی
قراردقده مأیوسا عذابه
انتظار ایله بازار کونی
کدولرینی براوزره براغوب
عذاب نه جانبدن کلور
دیو کاه سمایه کاه یره باقندیلر
اولکون ضحی وقتنده کوکدن بر هیبت وشدتلو صوت کلوب جمله کافرلرك قلبلری پاره‌لنوب هلاك اولدیلر
﴿ واذکروا اذ جعلکم خلفاء من بعد عاد وبوأکم فی الارض تتخذون من سهولها قصورا وتنحتون الجبال بیوتا فاذکروا
الاء الله ولا تعثوا فی الارض مفسدین ﴾ وذکر ایدك‌که الله تعالی سزی عاد قومنك هلاکندنصکره خلفا ایدوب ارض حجرده

انلر یتمش ایکی ایدیلر رئیسلری ایکی کیمسنه قبطدن وسائری بنو اسرائیلدن ایدیلر * کلبی
ایدر رئیسلری «نینوی» اهلندن ایکی مجوس ایدی مقاتل ایدر رئیسلرینه شمعون و بر قولده یوحنا
دینوردی ﴿ وجاء السحرة فرعون قالوا ان لنا لاجرا ان کنا نحن الغالبین ﴾ وقتاکه سحره فرعونه
کلدیلر اکر بز موسایه غلبه ایدرسه‌وز بزه جعل ومال ویررمیسن دیدیلر ﴿ قال نعم وانکم
لمن المقربین ﴾ فرعون دیدیکه نعم ویررین وسزی مقربلرمدن قیلورین وقتاکه یوم موعودده
موعده کلدیلر ﴿ قالوا یا موسی اما ان تلقی واما ان نکون نحن الملقین ﴾ سحره تأدب ایدوب موسی
علیه السلامه دیدیلرکه عصاکی اول سنمی یره براقورسن یوخسه آلات سحرمزی اول بزمی
براغورز ﴿ قال القوا ﴾ موسی علیه السلام کرم وتسامح ویا انلری ازدراء وکندی شانه
وثوق ایدوب دیدیکه اول سز براغوك ﴿ فلما ألقوا سحروا اعین الناس ﴾ وقتاکه سحره
آلات سحرلرین یره براقدیلر تمویه وتخییلدن فعللری حقیقتنی ادراکندن ناسك کوزلرین
صرف ایتدیلر ﴿ واسترهبوهم ﴾ وناسی ارهاب وافزاع ایتدیلر ﴿ وجاؤا بسحر عظیم ﴾ وسحر
عظیمله کلدیلر * روایت اولندیکه انلر حبال غلاظ وخشب طواللرین براغیجق طاغلر کبی
حیه‌لر اولوب بری برلرینك اوزرینه بنکشدیلر حتی‌که بر میل دکلو مسافه‌ده حیات وافاعی
ایله وادی‌یی طولمش کوردیلر ﴿ واوحینا الی موسی ان ألق عصاك ﴾ بز موسایه عصاکی یره
براقغل دیو امر ایلدك اول دخی الندن براغیجق بر حیهٔ عظیمه اولدی حتی‌که افقی سد ایتدی *
دینلدیکه اجتماعلری اسکندریه‌ده ایدی اول حیه‌نك قویروغی بحیره‌نك وراسنه ایردی
سکسان ذراع دکلو اغزنی آچدی ﴿ فاذا هی تلقف ما یأفکون ﴾ سحره‌نك تزویریله ناسه
تخییل ایتدکلری حبال وعصی‌یی بر بر هیچ بری قالمینجه جمعین یوتدی بعده انده حاضر
اولان قوم فرعون اوزره هجوم ایتدی اویله اولسه فزعلرندن بری برلرینك اوزرینه
دوشمکله یکرمی بش بیك کشی هلاك اولدیلر ﴿ فوقع الحق وبطل ما کانوا یعملون ﴾ حق
ظاهر اولوب انلرك ایشلدکلری سحر باطل اولدی سحره اول حالتی کوریجك دیدیلرکه اکر
موسانك فعلی سحر اولسه حبال وعصیمز طورردی چون مفقود اولدی امر الهی ایله ایدوکنی
تیقن ایتدیلر ﴿ فغلبوا هنالك وانقلبوا صاغرین ﴾ اول سحره آلتلری باطل اولیجق مغلوب اولدیلر
وذلیل ومقهور اولدقلری حالده کیرو دوندیلر ﴿ والقی السحرة ساجدین ﴾ والله تعالینك
القاء والهامیله سحره لله سجده‌یه واردیلر ﴿ قالوا آمنا برب العالمین رب موسی وهارون ﴾ دیدیلرکی
بز رب العالمینه ایمان کتوردککه او موسی وهارونك ربیسدر ﴿ قال فرعون آمنتم به قبل
ان آذن لکم ﴾ فرعون سحره‌یه دیدیکه بنم سزه اذنم اولمزدن اول انی تصدیق ایتدیکزمی
﴿ ان هذا لمکر مکرتموه فی المدینة لتخرجوا منها اهلها ﴾ اشبو صنیع بر حیله درکه سز وموسی
مصرده ایکن بو ارایه کلمزدن اول اتفاق ایتمشکزدر تاکه قبطی مصردن چیقاروب اکا

اسكان ايتدى يازلرده يومشاق يرلرده كوشكلر ياپوب قيشلرده طاغلرى اويوب خانه‌لر ياپوب ساكن اولورسز امدى الله تعالينك نعمتلرينى ياد وشكر ايليوب ير يوزنده فساده قصد وسعى ايلميك ﴿ قال الملاء الذين استكبروا من قومه للذين استضعفوا لمن آمن منهم اتعلمون ان صالحا مرسل من ربه ٧٤ قالوا انا بما ارسل به مؤمنون ﴾ صالح عليه السلامك قومندن ايمانه كلميوب تكبر اوزره اولنلر ينه اول قومندن ضعيف عد ايتدكلرى ايمانه كلنلر ايچون استهزا يوزندن ديديلركه صالح ربسى طرفندن كوندرلمش پيغمبر اولديغنى بيلورميسز اول ضعفا بيلورز بزه وسزه مرسلدر وبز اكا ايمان ايدنلردنز ديديلر ﴿ قال الذين استكبروا انا بالذى امنتم به كافرون ﴾ اول ايماندن تكبر ايدنلر اول مؤمنلره شول سزك ايمان ايتديكز شيئله بز منكر وكافرلرز ديديلر ﴿ فعقروا الناقة وعتوا عن امر ربهم وقالوا يا صالح ائتنا بما تعدنا ان كنت من المرسلين ﴾ واول دوه‌يى كسديلر وربلرينك امرنه عدم امتثال ايله عصيان ايتديلر واستهزا طريقيله اى صالح اكر مرسل پيغمبرلردن ايسك بزه وعد ايتديكك عذابى كتور ديديلر ﴿ فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فى دارهم جاثمين ﴾ انلره كوكدن هيبتلو صوتله يرده زلزله اولوب قلبلرى پاره‌لنمكله يوز اوزره دوشوب خانه‌لرنده هلاك اولديلر ﴿ فتولى عنهم وقال يا قوم لقد ابلغتكم ﴿ عليه ﴾ رسالت ربى ونصحت لكم ولكن لاتحبون الناصحين ﴾ صالح عليه السلام انلردن اعراضله اى قوم بن سزه ربمك رسالتنى تبليغ ونصيحت ايتدم لكن سز نصح ايدنلرى سومز ايديكز ديدى ﴿ ولوطا اذ قال لقومه اتاتون الفاحشة ماسبقكم

كنديكز استيلاء ايده‌سز ﴿ فسوف تعلمون ﴾ امدى بنم سزه اوله‌جق صنيعمى بيلورسز ﴿ لاقطعن ايديكم وارجلكم من خلاف ﴾ صاغ الكزله صول اياقلريكزى قطع ايده‌ين ﴿ ثم لاصلبنكم اجمعين ﴾ بعده نهر مصرك كنارنده سزى صلب ايده‌ين ﴿ قالوا انا الى ربنا منقلبون ﴾ ديديلركه لابد بز موتله ربمز جل شانه‌يه رجوع ايدرز اويله اولسه بز سنك وعيدكه مبالات ايتمزز وياخود سن انى بزه ايدرسن بز ربمز الله تعاليه وثوابنه منقلب اولورز وياخود بزم وكرك سنك جميعمزك مصيرى الله تعاليه‌در سندن اول حقمزى اليورز ﴿ وماتنقم منا الا ان آمنا بآيات ربنا لما جاءتنا ﴾ بزم سنك عندكده هيچ بر كناهمز يوقدركه زعمكده انك اوزره بز عذابه مستحق اوله‌وز شوندن غيريكه ربمز جل شانه‌نك آيتلرى بزه ظاهر اولنجق اكا ايمان كتوردك * بعده الله تعاليه اقبال ايدوب ديديلركه ﴿ ربنا أفرغ علينا صبرا وتوفنا مسلمين ﴾ يارب سنك قبلكدن اوزرمزه صبر انزال ايتكه قطع وصلب عندنده اول بزه مداوله واسلام اوزره ثابت اولديغمز حالده بزى توفى ايت * ديندليكه فرعون انلره ذكر اولنان وعيدنى انفاذ ايتدى وبر قولده * انتما ومن اتبعكما الغالبون * دلالتيله اكا قادر اولمدى ﴿ وقال الملاء من قوم فرعون أتذر موسى وقومه ليفسدوا فى الارض ويذرك وآلهتك ﴾ فرعونه قومنك اشرافى ديديلركه موسايى وقومنى ترك ايدرميسنكه نامى مخالفتكه دعوتله ير يوزنده افساد ايده‌لر وسكا وآلهه‌كه عبادتى ترك ايده‌لر * ابن عباس ايدر فرعونك بقره‌سى وار ايديكه اكا عبادت ايدردى وقچان بر بقرۀ حسنا كورسه قومنه اكا عبادت ايدك ديويوردى * حسن ايدر فرعون بوينده صليب تعليق ايتمشيديكه اكا عبادت ايدردى * سدى ايدر فرعون قومچون اصنام اتخاذ ايدوب انلرى اكا عبادت ايتديرردى وانلره ديرديكه اشبو سزك آلهه‌كزدر وبن اول آلهه‌نك وسزك ربيسين * وبر قولده انلر شمسه عبادت ايدرلردى قال سنقتل ابناءهم ونستحيى نساءهم وانا فوقهم قاهرون ﴾ فرعون ديديكه بز انلرك ابناسنى قتل ونساسنى احياء ايده‌لم تتكم بوندن اول انى ايدردك تاكه قهر وغلبه‌دن اوكدنكى حالت اوزره ايديكمز بيلنه يوخسه منجملر وكاهنلرك حكم ايتديكى مولود ايچون اولميه‌كه ملكمز انك يدنده زائل اوليسردر حالبوكه بز انلر اوزره قاهرلرز انلر ايسه بزم تحت يديمزده مقهورلردر وقتاكه قوم موسى عليه السلام فرعونك اول قولنى ايشتديلر واندن تضجر ايتديلر ﴿ قال موسى لقومه استعينوا بالله واصبروا ان الارض لله يورثها من يشاء من عباده ﴾ موسى عليه السلام قومنه ديديكه الله تعالىدن اعداكز اوزره نصرت طلب ايدك واندن خلاصكز وقتى ايرنجه اذالرينه صبر ايدككه ارض مصر وغيرى الله تعالينك خلق وملكيدر انى عبادندن ديلديكى كمسنه‌لره ويرر ﴿ والعاقبة للمتقين ﴾ نصر وظفر وياسعادت وشهادت وياجنت متقيلر ايچوندر سحره ايمانه كلنجك بنو اسرائيلدن التيوز بيك كمسنه موسايه تابع اولديلر ﴿ قالوا اوذينا من قبل ان تأتينا ومن بعد ما جئتنا ﴾ موسى

بها من احد من العالمين ﴾ لوط عليه السلام قوم سدومه ايا سز بو فاحش عملى ايشلرميسكزكه بو عالمده سزدن مقدم بر كيمسه بو عملى ايتمدى ديدى * لوط بن هاران بن آزر بن نوح عليه السلامكه ابراهيم عليه السلامك برادر زاده‌سيدى ابراهيم عليه السلام بابلدن شامه ٧٥ توجهلرنده لوط عليه السلام انكله ايدى حق تعالى لوط عليه السلامه پيغمبرلك ويروب اهل مؤتفكاته كوندردى وانلر بش شهر اولوب اعظمى سدوما وديكر غامورا وداؤما وصابورا وصغورا ايديكه انلرده ناسك زياده كثرتى وار ايدى لوط عليه السلام سدومه كلوب خلقى دينه دعوت ولواطه فحشندن نهى ايلدى ﴿ أئنكم لتأتون الرجال شهوة من دون النساء بل انتم قوم مسرفون ﴾ سز نسادن غيرى شهوتله رجاله مباشرت ايدرسز بلكه سز اسراف ايديجى بر قومسز ديدى ﴿ وما كان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوهم من قريتكم انهم اناس يتطهرون ﴾ لوط عليه السلامك بو كلامنه بر برينه جوابلرى انجق لوطى واكا تابع اولنلرى قريه‌كزدن يعنى سدومدن چيقارككه انلر بو عملدن پاكلك طلب ايدر انسانلردر ديمك اولدى ﴿ فانجيناه واهله الا امرأته كانت من الغابرين ﴾ بز لوط عليه السلامه واهل بيت وتبعه‌سى مؤمنلره نجات ويردك انجق زوجه‌سى واعله كزلو كفرده اولديغيچون لوط عليه السلامه كيتميوب قومله هلاك اولدى ﴿ وامطرنا عليهم مطرا فانظر كيف كان عاقبة المجرمين ﴾ وانلرك اوزرينه سجيلدن طاش ياغدردق نظر ايله‌كه انبيايى منكر مجرملرك حالى نيجه اولدى ﴿ والى مدين اخاهم شعيبا قال يا قوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره قد جاءتكم بينة من ربكم فاوفوا الكيل

عليه السلامه ديديلركه سن بزه رسالتله كلمزدن اول ابنامزى قتله ايذا اولندق وكلديككدن صكره ينه انك اعاده‌سيله ايعاد اولندق * ديندليكه موسى عليه السلامك كلمسندن اول فرعون انلرى نصف نهاره دكين استخدام ايدردى موسى عليه السلامك كلمسندنصكره جميع نهارى اجرسز استخدام ايدر اولدى ﴿ قال عسى ربكم ان يهلك عدوكم ﴾ موسى عليه السلام انلره ديديكه قريب اولديكه ربكز جل شانه عدوكز فرعونى قوميله بيله هلاك ايده ﴿ ويستخلفكم فى الارض ﴾ وانلرك هلاكندنصكره ارض مصرده سزى اسكان ايده ﴿ فينظر كيف تعملون ﴾ تاكه شكر وكفران وطاعت وعصياندن اعمالكزى كوروب انك حسبنجه جزاكزى ايده ﴿ ولقد اخذنا آل فرعون بالسنين ونقص من الثمرات لعلهم يذكرون ﴾ بز آل فرعونى قلت امطار ومياهله وكثرت عاهاتدن ثمراتك نقصيله اخذ ايتدك تاكه تنبيه ايدنلر انى كفر ومعاصيلرى شومندن بيلوب طاعته يونيله‌لر * وياخود شدائدله قلبلرينه رقت كلوب رب تعاليه اقبال وعندنده‌كى جزاء وافضاله رغبت ايده‌لر ﴿ فاذا جاءتهم الحسنة قالوا لنا هذه ﴾ قچان انلره خصب وسعه وعافيتدن برشى ايرسه بز بوكا اهل ومستحقلرز ديرلر يوخسه انى الله تعالىدن فضل كوروب شكرين ايتمزلر ﴿ وان تصبهم سيئة يطيروا بموسى ومن معه ﴾ واكر انلره جدب وبلاء ومكروهدن برشى ايرسه بو حالت بزه موسى وقومنك شومندندر ديرلر * روايت اولنديكه فرعون يدى يوز يكرمى ييل معمر اولوب انك درتيوز ييلن ملوكنده كچوردى بو دكلو عمرده بر مكروه كورمدى اكر اول مدتده بر كون آجقمش ويا بر كيجه‌سته طوتمش ويا بر ساعت بر عضوى اغريمش اولسه جدا ربوبيت دعواسين ايتمزدى ﴿ ألا انما طائرهم عند الله ﴾ بيلككه خير وشردن انلره ايريشن دكل الا الله تعالى عندنده مكتوب اولان عملرى سببيله‌در ﴿ ولكن اكثرهم لا يعلمون ﴾ لكن انلرك اكثرى انى بيلمزلر ﴿ وقالوا مهما تأتنا به من آية لتسحرنا بها فما نحن لك بمؤمنين ﴾ وموسى عليه السلامه ديديلركه هربار كيم سن بزه بر علامت كتوره‌سنكه انكله بزه سحر ايده‌سن بز سكا ايمان كتورردكللرز * ابن عباس وغيرى ايدر وقتاكه سحره ايمانه كلديلر فرعون وقومى مغلوبين كيرو دونديلر كفر وشرك اوزره اقامته اصرار ايتديلر الله تعالى انلره متتابعا آيتلر كوندردى باديه اهلنى قحطله وامصار اهلنى نقص ثمراتله مبتلا قيلدى وعصاويد معجزه‌سين انلره كوستردى انلر ايسه ايماندن اباء ايتديلر * موسى عليه السلام حق تعاليه رجوع ايدوب ديديكه الهى عبدك فرعون ير يوزنده بغى وفساده يونلدى وقومى ايسه عهدلرين صيديلر * امدى انلرى مؤاخذه ايتكه اول انلره عقوبت وقومه نصيحت ومن بعدكه جكلره عبرت وآيت اوله ﴿ فارسلنا عليهم الطوفان والجراد والقمل والضفادع والدم آيات مفصلات فاستكبروا وكانوا قوما مجرمين ﴾ اويله اولسه بز انلره طوفان وجراد وقمل وضفادع ودم ارسال ايتدك اول آيات متتابعات اولديغى حالده اول آيتلرك هر برى بر هفته ممتد اولور وهر ايكى آيتك اراسى بر آى

والميزان ولا تبخسوا الناس اشياءهم ولا تفسدوا فى الارض بعد اصلاحها ذلكم خير لكم ان كنتم مؤمنين ﴾ اصحاب ايكه
اولان مدين بن ابراهيم عليه السلام اولادينه نسبا قرداشلرى اولان شعيب عليه السلامى رسول كوندردك شعيب
انلره يا قوم الله تعالايى برليوب اكا عبادت ايدك اندن غيرى عبادته مستحق اله يوقدر ربكز طرفندن
سزه معجزۀ ظاهره كلدى كيل وميزانكزى تمام طوتوب ناسك حقلرينى اداده نقصان ايتميك وانبيا واتباعى شرايعيله يريوزى اصلاح اولمشيكن سز كفر وحيله ايله فساد ايتميك اكر بنم قولمى تصديق ايدرسكز سزه خيرلودر ديدى ﴿ ولا تقعدوا بكل صراط توعدون وتصدّون عن سبيل الله من آمن به وتبغونها عوجا واذكروا اذ كنتم قليلا فكثركم وانظروا كيف كان عاقبة المفسدين ﴾ دين طلبيله كلنلرك يوللرى اوزره اوتوروب الله تعالى يه ايمان ايدنلرى منع ايتميك واكرى يوله كتمسنى طلب ايتميك وسزك عدد ومالكز قليل ايكن سزى مال واولاد ايله تكثير ايدن حق تعالى يى ذكر ايدك وسزدن مقدم كچن امتلردن افساد ايدنلرك عاقبتلرى نيجه اولديغنه نظر ايدك ديدى ﴿ وان كان طائفة منكم آمنوا
بالذى ارسلت به وطائفة لم يؤمنوا فاصبروا حتى يحكم الله بيننا وهو خير الحاكمين ﴾ اكر سزدن ﴿ عليه ﴾
بر طائفه بنم ارسال اولنديغم شيئه ايمان ايدر وبر فرقه انكار ايدرسه الله تعالى بيننزده حكم ايدنجيه دك صبر ايدككه
تصديق ايدنلرى نجات تكذيب ايدنلرى عذابله قضا ايده اول الله تعالى حاكملرك خيرلوسيدركه عدله حكم ايدر *

زمان مروريله فصل اولوردى * دينلديكه موسى عليه السلام سحره يه غالب اولديغندنصكره
اره لرنده يكرمى ييل مكث ايدوب اشبو آيتلرى تدريجله آنلره كوستردى انلر ايسه ايماندن
استكبار ايدوب مجرمين اولديلر * روايت اولنديكه الله تعالى انلرك اوزرينه طوفان كوندردى
اول بر يغمور ايديكه بر سبتدن بر سبته دكين دوام اوزره ياغدى بنو اسرائيل بيوتيله قبطك
بيوتى برى برلرينه مشتبك ومختلط ايكن بنو اسرائيلك بيوتنه بر قطره صو كيرمدى قبطك بيوتى
ايسه صو ايله طولدى بر مرتبه ده كه قيامارى حالنده صو تراقيلرينه ايردى حتى كه اوتوران غرق
اولوردى * دينلديكه طوفانله مراد موت ويا طاعون ويا جدريدركه انكله ابتدا انلر عذاب
اولنديلر بعده اول يريوزنده قالدى * ويا طوفان اولدركه صو آنلرك اكينلرين غرق ايتدى
* ديديلركه يا موسى دعا ايتكه الله تعالى اوزريمزدن بو طوفانى كيدررسه سكا ايمان كتوره لم *
چون موسى عليه السلام دعا ايدوب اول طوفان كتدى هيچ بر ييلده بتمين كلا وزرع وثمر اول
ييلده بتدى بوصو بزه خصب ونعمت ايمش بيلمشمز ديديلر وبر آى عافيتده اولوب كفرلرى اوزره
اصرار ايتديلر * اويله اولسه الله تعالى انلر اوزره كوندرديكه اول چكركه در اكينلرين
ويمشلرين واغاجلرى يپراغن حتى قپولرين وسقفلرين وثياب وامتعه لرين وقپولرينك مسمارلرين
ييوب اولرى اوزرلرينه ييقلدى حالبوكه بنو اسرائيله اندن بر شئ ايرمدى عاجز اولوب فرياد
ايتديلر يا موسى دعا ايت اكر الله تعالى اوزريمزدن بو بليه يى دفع ايدرسه سكا ايمان كتوره لم ديو
يمين ايتديلر اويله اولسه موسى عليه السلام صحرايه چيقدى وعصاسيله مشرق ومغرب جانبنه اشارت
ايتمسيله جرادك جميعى طاغيلوب كتدى حالبوكه زروع وفلانلردن بقيه قالمشيدى * ديديلركه
بزم قدر كفايه مز قالجق زياده يى نيلرز انكچون دينمزى نيه ترك ايدرز وعهدلرينه وفا ايتميوب
كفرلرى اوزره اوزره اصرار ايتديلر بر آى دكلو زمان عافيتده اولدقلرندنصكره الله تعالى اوزرلرينه
قملى ارسال ايتدى دينلديكه اول بغدايدن چيقان بتدرويا قنادلو جراددر ويا قنادسز اوفق جانوردر
ويا قرادن بر نوعدر ويا بتدر امر الهى اولديكه موسى عليه السلام مصر قراسندن عين الشمس نام
قريه يه واروب انده بر كثيب اعفرى عصاسيله اوره چون موسى عليه السلام انى ايتدى همانده قمل
پيدا اولوب قبطك باقى قلان حروث واشجار ونباتلرين يدى ويرلرين يلادى وثوبلريله
بدنلرى ارا سنه كيروب اصردى راحتلرى كيدوب انلره بدن زياده اذى ايردى طعام يسه لر
ايچى قمل ايله طولردى دينلديكه قمل حبوبدن چيقان كودر وبرى اون جراب بغداى
اوكتسه انجق اوچ قفيز اونى چيقاردى انلره انك كبى بليه ايرمدى حتى كه بدنلرينك قيللرين
وقاش وكرپكلرين يدى دريلرين چچك چيقارمشه دوندردى واويخويه امان ويرميوب
راحتلرين كيدردى موسى عليه السلامه يالواروب فرياد ايتديلر من بعد تائبلرز دعا ايتكه الله تعالى
اوزريمزدن بو بلايى كيدرسون ديديلر حالبوكه اول بلايى بر هفته چكديلر * موسى

ديلديكه ابراهيم عليه السلام نمرودك آتشندن چيقدقده نمرودك قيزينى تزوج ايدوب اندن مدين نام ولدى اولدى
واول مدين لوط عليه السلامك قيزينى تزوج ايدوب اندن تناسل ايدن اولاده آل مدين دينلدى وشعيب عليه السلام
بن ميكيل بن يشجر بن مديندر وشعيب عليه السلام اعمى ايدى قومنه حسن مراجعتيچون اكا خطيب
الانبيا دينوردى اكرچه انك معجزه سى قرآن كريمده اولميوب انجق معجزات انبيايى ذكر ايدر آيات باهراتده نقدر بلند طاغه چيقمق مراد ايلسه جبل سرفرو ايدوب آسان چيقاردى ديمش بو آل مدين كيله وميزانلريله زياده آلوب ناسه نقصان ويررلردى وهر يول اوزره اوتوروب شعيب عليه السلامه كلنلرى اول كذابدر صقين سنى دينكدن دوندرمسون ديو منع ايدرلردى وبعضلر قطاع طريق ايديلر ديمشدر ﴿ قال الملاء الذين استكبروا من قومه لنخرجنك يا شعيب والذين آمنوا معك من قريتنا او لتعودن فى ملتنا قال اولو كنا كارهين ﴾ شعيب عليه السلامك قومندن ايماندن تكبر ايدن رؤساسى يا شعيب سنى وسكا ايمان ايدنلرى سنكله برابر قريه مزدن چيقاريرز ياخود بزم ملتمزه دونرسكز ديديلر شعيب عليه السلام
بزم كريه كورديكمز دينه نيجه دونه رز ديدى ﴿ قد افترينا على الله كذبا ان عدنا فى ملتكم بعد اذ نجينا الله منها وما
يكون لنا ان نعود فيها الا ان يشاء الله ربنا وسع ربنا كل شئ علما على الله توكلنا ربنا افتح بيننا وبين
قومنا بالحق وانت خير الفاتحين ﴾ شعيب عليه السلام * الله تعالى بزى بدايتده اسلامله تكريم وملتكزدن تخليصدن

عليه السلام دعا ايتديكى كبى اول بلا اوزرلرندن كتدى ينه عهدلرينه وفا ايتميوب اخبث اعماللرينه
عودت ايتديلر سنك سحرده كمالكه استيقان ايتدككه رمالى يورر حيوان ايتدك ديديلر * بر آى
عافيتده اقامتلرندنصكره الله تعالى اوزرلرينه قورباغايى كوندردى حتى كه بيوت وافنيه واطعمه
وآنيه لرى قورباغا ايله طولدى اوتورسه لر شول برى برينك اوزرينه يغلمش حتى كه ذقنلرينه
دكين طولمش قورباغالر ارا سنده اوتوررلردى وسويلمك ايچون اغزلرين آچسه لر ايچنه قورباغالر
كيروب طولردى ودخى طعاملرى قپاغن آچدقلرى كبى ايچى قورباغالر ايله طولردى انلره طعام
يدرمزدى وآتشلرين سونديررردى ويا تسه لر اوزرلرينه قورباغالر يغيلوب آخر طرفه دونمكه
مجاللرى قالمزدى وبر شئ اكل ايچون اغزلرين آچسه لر آغزلرينه اير كورمدين قورباغاندن
اول اغزلرينه ايرردى وخمير يوغورسه لر ايچنه قورباغا دوشوب بيله يوغوررلردى بو حالت
آنلره زياده مشقت ويردى دفعيچون موسى عليه السلامه يالواردير من بعد توبه ايدوب انى تصديقه
وعد ايتديلر وبر هفته اول مصيبتى چكديلر * بعده موسى عليه السلامك دعاسيله دفع اولوب بر آى
عافيتده اولديلر عهدلرينه وفا ايتميوب كفرلرينه عودت ايتديلر * اويله اولسه الله تعالى
انلره دم ارسال ايتدى نهر نيل انلره قان اولوب آقدى وجميع صولرى قانه تحول ايتدى
هر قنغى صويه وارديلرسه جميعى قان بولديلر وفرعونه صوسزلقدن شكايت ايتديلر ايلديكه
قبطى ايله بنى اسرائيل بر قابدن ايچه لر چون انى ايتديلر قبطى جانبنده كى يى قان واسرائيل
جانبنده كى يى صو بولديلر * وفرعون دخى صوصايجق ياش اغاجلرى مضغه مضطر اولدى
مضغ ايتديكنده انى طوزلو صو بولدى بو حالت اوزره يدى كون مكث ايدوب قاندن غيرى
بر شئ ايچمديلر * بعده ينه موسى عليه السلامك انك دفعيچون دخى يلوارديلر ومن بعد كفره
عودت ايتمامكه مؤكد عهدلر ايتديلر وايمانه كلوب بنى اسرائيلى انكله بيت المقدسه كوندرمكه
وعد ايتديلر چون موسى عليه السلامك دعاسيله اول دخى دفع اولدى عادت سابقه لرى اوزره
نقض عهد ايدوب ايمانه كلمديلر ﴿ ولما وقع عليهم الرجز ﴾ وقتا كه اشبو ذكر اولنان عذاب
خمسه دن صكره انلرك اوزره عذاب سادس واقع اولديكه اول طاعوندر حتى انلردن بر كونده
يتمش بيك كشى فوت اولدى ﴿ قالوا يا موسى ادع لنا ربك بما عهد عندك لئن كشفت عنا الرجز
لنؤمنن لك ولنرسلن معك بنى اسرائيل ﴾ ديديلركه يا موسى ربكه بزم ايچون دعا ايت انك
شول عهديله كه سنك عندكده در كيم اول نبوتدر ويا سكا ايتديكى عهدله كيم سن اكا دعا ايتديكنده
دعاكه اجابت ايده اكر اوزرمزدن بو طاعونى دفع ايدرسك عهد اولسونكه سكا ايمان كتوره وز
وسنكله بنى اسرائيلى كوندره وز ﴿ فلما كشفنا عنهم الرجز الى اجل هم بالغوه ﴾ وقتا كه
انلردن طاعونى دفع ايتدك زماندن بر حده دكين كه انلر اكا ايريشيجيلردر كه اول وقت غرق
ويا وقت موتدر ويا بر زمانه دكين كه انى ايمانلرى ايچون تعيين ايتديلردى ﴿ اذا هم ينكثون ﴾

صکره سزك ملتکزه دونرسك الله تعالایه قول باطل وکذبله افترا ایتمش اولورز بزم اکا عودتمز ممکن اولمز مکر علم ومشیة الهیده سبقت ایتمش اوله ربمز تعالینك علمی هر شیئی احاطه ایتمشدر ایمان اوزره ثباتده الله تعالایه توکل ایلدك یارب بزمله قومز بیننده حقله حکم ایله که سن حکم ایدیجیلرك خیرلوسی سن دیدی ﴿ و قال الملأ الذین کفروا من قومه لئن اتبعتم شعیبا انکم اذا لخاسرون ﴾ قومنك کافر اولان رؤساسی دیکرلرینه اکر شعیبه تابع اولورسکز دینکزی وکم فروشلغی ترکله زیانده اولورسکز دیدیلر ﴿ فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فی دارهم جاثمین ﴾ جبریل علیه السلامك صیحه سیله انلری زلزله اخذ ایدوب منزللرنده یوزلری اوزره دوشوب هلاك اولدیلر ﴿ الذین کذبوا شعیبا کان لم یغنوا فیها الذین کذبوا شعیبا کانوا هم الخاسرین ﴾ شونلرکه شعیب علیه السلامی تکذیب ایتدیلر کویا منزللرنده اقامت ایتمیوب یوق اولدیلر وانی تکذیب وانکار ایدنلر دنیاو آخرتده خسرانده اولدیلر ﴿ فتولی عنهم و قال یا قوم لقد ابلغتکم رسالات ربی و نصحت لکم فکیف آسی علی قوم کافرین ﴾ شعیب علیه السلام انلردن یوز چویروب تحسر و تأسفله دیدیکه ای قوم بن سزه ربم جل شانه‌نك خبرینی تبلیغ ایلدم وسزه مرحمتله نصیحت ایدم * صکره بنه ﴿ یقتلون ﴾ کندو نفسنه دیدیکه * بنی تصدیق ایتمیان کافرلرك هلاکنه نیچه تأسف ایده‌یمکه مستحق عذاب اولمشلر ایدی ﴿ وما ارسلنا فی قریة من نبی الا اخذنا اهلها بالبأساء والضراء لعلهم یضرعون ﴾ انبیادن برینی برقریه‌یه کوندردیکمزده

توقف وتأملسز نکث ایتدیلر ﴿ فانتقمنا منهم فاغرقناهم فی الیم ﴾ انلردن انتقام اراده ایدوب انلری غرق ایتدك بردریایه‌که انك قعری بیلنمز ﴿ بانهم کذبوا بآیاتنا وکانوا عنها غافلین ﴾ شول سببدنکه انلر بزم آیتلرمزی تکذیب ایدرلردی حالبوکه انلرانده تأمل ایتمزلردی ﴿ واورثنا القوم الذین کانوا یستضعفون مشارق الارض ومغاربها التی بارکنا فیها ﴾ وارضك مشارق ومغاربنه مصرنه وشامنه‌که انده خصب وسعهٔ عیشله برکت قیلمشز وارث قیلدق شول قومیکه انلر ذبح ابناء واستعباد رجال واستخدام نساء ایله قهرواستذلال اولنورلردی ﴿ وتمت کلمة ربك الحسنی علی بنی اسرائیل بما صبروا ﴾ وربك جل شانه‌نك کلمهٔ حسناسی بنی‌اسرائیل اوزره تمام اولدیکه اول انك انلره نصر وتمکینله وعدینك انجازیدر شدائده صبرلری سببیله ﴿ ودمرنا ما کان یصنع فرعون وقومه وما کانوا یعرشون ﴾ وتخریب ایتدك قصور وعماراتدن انیکه فرعون وقومی دوزمشلردی وثمار واعنابدن عریشلر ایلمشلردی ویابنیاندن رفع ایتمشلردی ﴿ وجاوزنا ببنی اسرائیل البحر فأتوا علی قوم یعکفون علی اصنام لهم ﴾ بز بنی‌اسرائیلی بحردن کچوردك انده برقومه اوغرادیلرکه انلر اصنام عبادتنه قائملر ایدی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام فرعونك وقومنك هلاکندنصکره یوم عاشوراده بنواسرائیله بحری کچدی والله تعالی‌یه شکر ایچون اول کونی صائم اولدیلر وبرقومه اوغرادیلرکه بقر مثالنده اوثانه عبادت ایدرلردیکه انلر عمالقه‌دن ایدیکیم موسی علیه السلام انلرك قتالیله امراولنمشیدی * وبرقولده بنی لخمدن اولوب رقه‌یه نزول ایتمشلردی جل وعلا بنی‌اسرائیله نعم جسام ایله منّ ایدوب آیات عظامن کوستردکدنصکره انلرك امور شنیعه‌دن احداث ایتدیکی شیئکه امور عجیبه‌دندر * اشبونك ذکرنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تسلیه ومؤمنلره موعظه واردرکه نفسلرین محاسبه وحاللرین مراقبه‌دن غافل اولمیه‌لر ﴿ قالوا یاموسی اجعل لنا الها کما لهم آلهة ﴾ بنی‌اسرائیلك جهالی موسایه دیدیلرکه بزم ایچون برتمثال قیلیسیدك‌که اکا عبادت ایدیدك اشبو قومك تمثاللرینه عبادت ایتدکلری کبی ﴿ قال انکم قوم تجهلون ﴾ موسی علیه السلام انلره دیدیکه سز برقومسزکه الله تعالینك عظمت وکبریاسنه جاهلرسز * دینلدیکه بنی اسرائیلك بوقول وسؤاللری الله تعالینك وحدانیتنده شکلرندن دکل ایدی بلکه مرادلری بزم ایچون برشئ قیلیورکه انی تعظیمله الله تعالی‌یه تقرب ایده‌وز وظن ایتدیلرکه اول انلرك دیانتنه ضرر ایتمیه حالبوکه بوحالت انلرك جهلندن ایدی ﴿ ان هؤلاء متبر ماهم فیه ﴾ اول قومك صددنده اولدقلری فعل سیئاری انلری مهلکدر ﴿ وباطل ماکانوا یعملون ﴾ و ایشلدکلری باطل ومضمحلدر ﴿ قال اغیر الله ابغیکم الها ﴾ موسی علیه السلام ایتدی الله تعالینك غیری‌یی بن سزك ایچون الهمی طلب ایدرین ﴿ وهو فضلکم علی العالمین ﴾ حالبوکه اول سزی زمانکز خلقی اوزره تفضیل ایتدی شول حیثیتدنکه سزه ویردیکی نعمتلری غیرلره ویرمدی ﴿ واذ انجیناکم من آل فرعون یسومونکم سوء العذاب

اهالیسنی انی تکذیب ایتمکله بز انلری سوء حال وضیق معاش ورنج خسته‌لکله اخذ ایتدك تاکه تضرع وتذلل ایده‌لر ﴿ ثم بدلنا مکان السیئة الحسنة حتی عفوا وقالوا قد مس آباءنا الضراء والسراء فاخذناهم بغتة وهم لایشعرون ﴾ صکره بلا وشدت یرینه سلامت وراحتی تبدیل ایتدك تاکه مال وعددلری چوغالدقده کفران نعمة وطغیانه باشلدیلر وبومحنت ومضرت وراحت ونعمت دهرده عادت اولمغله بابالریمز دخی اکا مبتلا ایدی دیدیلر وینه کفران نعمتده اولدیلر ایمدی اکسزین بز انلری عذابله اخذ ایتدك حال بوکه انلر بوعذابك نزولی فکر ایتمزلرایدی ﴿ ولوان اهل القری آمنوا واتقوا لفتحنا علیهم برکات من السماء والارض ولکن کذبوا فاخذناهم بما کانوا یکسبون ﴾ اکر اهل قری ایمان واتقا ایتسلردی بز انلرك اوزرینه کوکدن یغمور ویرن نبات برکاتنی فتح ایدردك لکن انلر رسوللرینی تکذیب ایتدیلر ایمدی کفر ومعاصی‌یی کسبلری سببیله بز انلری عذابله اخذ ایتدك ﴿ افامن اهل القری ان یأتیهم بأسنا بیاتا وهم نائمون ﴾ ایا اهل قری نیجه امین اولورلر انلر کیجه اویخوده ایکن عذابمز کله‌جکندن قورقمزلرمی ﴿ اوامن اهل القری ان یأتیهم بأسنا ضحی وهم یلعبون ﴾ ایا اهل قرا ومکه نیجه امین اولورلر انلر اویونده ایکن قوشلاق وقتنده عذابمز کله‌جکندن خوف ایتمزلرمی ﴿ افامنوا مکر الله فلا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون ﴾ ایا الله تعالی انلری غفلتلری حالنده فجأة عذابله اخذ ایده‌جکندن امینمی اولدیلر الله تعالانك بوصورت مکرندن کیمسه امین اولمز مکر خسرانده اولان قوم

یقتلون ابناءکم ویستحیون نساءکم ﴾ وذکر ایدك الله تعالینك اول وقتده‌کی صنیعن‌که آل فرعون سزه اشد عذاب ایدرلردی ابنائکزی قتل ایدوب نسائکزی خدمت ایچون ابقا ایدرلردی ﴿ وفی ذلکم بلاء من ربکم عظیم ﴾ حالبوکه انجاده و یاعذابده ربکز جل شانه‌دن سزه نعمت عظیمه و یامحنت عظیمه واردر ﴿ وواعدنا موسی ثلاثین لیلة واتممناها بعشر فتم میقات ربه اربعین لیلة ﴾ بز موسی علیه السلامه امر ایتدك‌که اوتوز کون ذی القعده آیی صائم اوله وذی الحجه‌نك عشر اولن دخی صومله انی اتمام ایتدك اویله اولسه اندنصکره‌ده رب تعالی نك آکا تکلمی وقتی قرق کونده تمام اولدی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام بنواسرائیله مصرده ایکن وعدایتدیکه الله تعالی عدولرین اهلاك کدنصکره انلره بر کتاب ویره کیم انده فعل وکرك ترك اولنه‌جق امورك ذکری اوله * وقتاکه موسی علیه السلام اول وعد کریمك انجازین الله تعالیدن دیلدی بیورلدیکه اوتوز کون صائم اوله اول اوتوز کونی اتمام ایدیجك آغزینك قوقوسین ازاله ایچون خروب عودیله مسواکلندی ملائکه دیدیلرکه بز سنك آغزکدن مسك رایحه سن شم ایدردك مسواکله انی افساد ایتدك الله تعالی امر ایلدیکه اون کون دخی صائم اوله‌و دیدیکه یاموسی بیلمدکمی‌که صائمك اغزی قوقوسی عندمده مسك رایحه سندن اطیبدر * بر قولده الله تعالی امر ایلدیکه اوتوز کون صوم وعبادته تخلی ایده * بعده اول زیاده اولان اون کونده اکا توراتی انزال ایتدی وسویلدی ﴿ وقال موسی لاخیه هارون اخلفنی فی قومی واصلح ولا تتبع سبیل المفسدین ﴾ وموسی قرنداشی هارونه دیدیکه قومم بیننده بنم خلیفه‌م اول‌وانلرك امورلرندن اصلاحی واجب اولانی اصلاح ایلکل وافساد ایدنلره اتباع ایتمکل ﴿ ولما جاء موسی لمیقاتنا ﴾ وقتاکه موسی بزم اکا سویلمز وقتنده بزه کلدی دینلدیکه الله تعالی یدی فرسخ یره‌دکین ظلمت ایندردی وشیطانی اول ارادن طرد ایتدی وهوام ارضی اندن کیدردی وکاتب ملکلرین اندن تبعید ایتدی وانکچون سمایی کشط ایدوب حتی‌که ملائکه‌یی هواده قائملر کوردی وعرش اکا ظاهر اولدی ﴿ وکلمه ربه ﴾ ورب تعالی اکا واسطه‌سز هر جهتدن سویلیوب اول انك کلامن ایشتدی جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامله بیله ایکن حق تعالینك اکا سویلدیکن ایشتمدی حتی قلمك صریرین دخی ایشتدی رب تعالینك کلامنه شدت التذاذندن رؤیتنه مشتاق اولدی ﴿ قال رب انظر الیك ﴾ دیدیکه یارب بکا کندیکی کوسترکل سکا نظر ایدم * اشبو دلیلدرکه الله تعالینك فی الجمله کورلمسی جائزاوله‌زیراکه انبیادن مستحیل طلبی محالدر خصوصاکه الله تعالی‌یه جهله مقتضی اوله اول اجلدن انی ردایدوب ﴿ قال لن ترانی ﴾ سن بنی کورمزسن دیدی یوخسه بن کورلمز ویاسن بکا نظر ایتمزسن دیمدی کانه اول قولله انك رؤیتندن قاصر ایدوکنه تنبیه ایلدی زیراکه رؤیت رائیده موجود شروطه متوقفدر کانه دینلدیکه هیچ بربصرك بکادنیاده نظر ایتمکه طاقتی یوقدر اول‌که بکا دنیاده نظر ایده اکا فی الحال موت ایرر موسی علیه السلام ایتدی الهی کلامکی ایشیدیجك جمالکه نظره مشتاق اولدم سکا نظر ایتدیکمدنصکره موتم

اوله ﴿ اولم يهدللذين يرثون الارض من بعد اهلها ان لونشا اصبناهم بذنوبهم ونطبع على قلوبهم فهم لايسمعون ﴾
اياشول كيمسه‌لر ايچون بيان اولمديمیكه برقوم عذابله هلاك اولوب عسكره يرينه وارث وخلف اولورلر اكر بز مراد
ايلسك انلرى سلفلرى كبى ذنوبلرينك جزاسنى ويردك ٨٠ حال بوكه انلرك قلبلرى اوزره مهر اوررزكه
قلبلرى ايشتمز اولور
﴿ تلك القرى نقص عليك
من انبائها ولقد جاءتهم
رسلهم بالبينات فما كانوا
ليؤمنوا بما كذبوا من قبل
كذلك يطبع الله على
قلوب الكافرين ﴾ اول
شهرلركه بوندن مقدم
اهاليسنى هلاك ايتمشيدك
انلرك بعض خبرلرينى يامحمد
سكا حكايت ايده‌رز انلره
پيغمبرلرى معجزاتله كلديلر
انلر مقدمكى پيغمبرلرى
تكذيب ايله كفرده
ثباتلرى وقلبلرينه مهر
وضعيله هلاك اولان امم
كبى سنك قومكدن دخى
ايمانه كلمك مقدر اولميانلرك
قلوبنه الله تعالى مهر
اورر ﴿ وماوجدنا
لاكثرهم من عهد وان
وجدنا اكثرهم لفاسقين ﴾
امم مذكوره‌نك اكثريچون
عهد وميثاقلرينه وفاايدر
بولمدق بلكه انلرك چوغنى
پيمان شكن فاسقلر بولدق
﴿ ثم بعثنا من بعدهم
موسى باياتنا الى فرعون
وملائه فظلموا بها فانظر
كيف كان عاقبة المفسدين ﴾
اول امملدنصكره معجزاتمزله موسى عليه السلامى فرعونه واكا برقومنه رسول كوندردك انلرك معجزات ﴿ اولديغنده ﴾
ظاهره‌يه عدم التفاتله كافر اولوب نفسلرينه ظلم ايتديلر نظرايله كه فساد ايدنلرك عاقبتى نيجه اولدى ﴿ وقال موسى يافرعون
انى رسول من رب العالمين ﴾ موسى عليه السلام يافرعون بن رب العالمين طرفندن سكا رسولم ديدى ﴿ حقيق على

بكا سوكليدر شول حياتدنكه انده‌سنى كورميم الله تعالى اكا ديديكه ﴿ ولكن انظر الى الجبل فان
استقر مكانه فسوف ترانى ﴾ لكن جبله نظر ايتكه اكا زبير دينور مدينده اعظم جبالدر
اكراول تجلى عندنده تزلزل ايتميوب يرنده قرار ايدرسه سندخى بنى كورمكه طاقت كتوررسن
وجبلك تجلى‌يه استقرارى مستحيل دكلدر چونكه الله تعالى اكا استقراره قوت ويره
ايمدى مستحيل اولميان شيئه تعليق محال اولمز ﴿ فلما تجلى ربه للجبل جعله دكا ﴾ وقتاكه
الله تعالينك عظمتى واقتدار وامرى جبله ظاهر ومتصدى اولدى وبرقولده اكا حيات ورؤيت
ويريلوب حتى كه كوردى * ديلديكه الله تعالى نورحجبدن منخرثور دكلو اظهار ايلدى *
سدى ايدر تجلى انجق خنصر دكلو ايدى سهل بن سعد ايدر الله تعالى يتمش بيك حجابدن درهم
دكلو نور اظهار ايلدى اويله اولسه اول جبل ارض مستويه اولدى ياپاره‌لنوب جبال صغار
اولدى * ديديكه اول التى جبل اولوب اوچى مدينه‌يه واقع اولديكه اول احد وورقان
ورضويدر واوچى ايسه مكه‌يه واقع اولديكه اول ثور وثبير وحرادر ﴿ وخر موسى صعقا ﴾ وموسى
اول كورديكندن هولندن بايلوب دوشدى ويامیت اولدى ديلديكه موسى عليه السلامه اول
حالتك وقوعى يوم خميسده يوم عرفه‌ده ايدى واكا تورات ويرلمسى يوم جمعه‌ده ايديكه يوم نحرده
ايدى ﴿ فلما افاق قال سبحانك تبت اليك وانا اول المؤمنين ﴾ وقتاكه موسى اندن افاقت بولدى
اكالايق اولميان امرى سؤال ايتديكن بيلدى ياالهى سنى تنزيه ايدرين رؤيت سؤالنده سكاتوبه
ورجوع ايتدم وسن دنياده كورلمز ايديكه مؤمنلرك اولى بن ديدى ﴿ قال ياموسى انى اصطفيتك
على الناس برسالاتى وبكلامى ﴾ الله تعالى ديديكه ياموسى سنى رسالاتمله وسكا كلامله زمانكده
موجود اولان ناس اوزره اختيار ايتدم ﴿ فخذما اتيتك وكن من الشاكرين ﴾ سكا ويرديكم رسالاتى
اخذ ايدوب بنم نعمتلريمه شكر ايدنلردن اولغل * روايت اولنديكه موسى عليه السلامه رب تعالى
سويلديكندنصكره يوزينه نور قاپليوب هيچ كمسنه اكانظر ايتمكه استطاعت ايده‌مزدى اول
اجلدن تاموتنه دكين يوزندن برقعى كيدرمدى مرأه‌سى اكا ديديكه ربك جل شانه سكا سويليه
ليدنبرو يوزيكى كورمدم ديلرينكه كورم اويله اولسه موسى عليه السلام اكا يوزين كشف
ايديجك كونش كبى شعاع ويردى مرأه اكانظر ايده‌مديكندن الين يوزينه قويوب لله سجده‌يه
واردى وموسى عليه السلامه ايتدى دعا ايتكه جنتده خاتونك اولم ديديكه اكر بندنصكره تزوج
ايتمزسك زيراكه مرأه آخرتده دنياده‌كى ازواجندن آخر كشينك اولور ﴿ وكتبنا له فى الالواح من
كل شئ موعظة وتفصيلا لكل شئ ﴾ بز موسى عليه السلام ايچون الواح توراتده امرديننده احتياج
اولنان مواعظ وتفصيل احكامدن هرشيئى يازدق * ديلديكه الواح اون وياايدى ايدى وهر
برى زمرد وياز برجد ويا ياقوت احمردن ايدى وياصخرهٔ صماءدن ايديكه حق تعالى انى موسى‌يه
تليين ايدوب انى اليله قطع وياپارمقلريله شق ايتدى * ربيع بن انس ايدر تورات ابتداء نازل

ان لااقول على الله الا الحق قد جئتكم ببينة من ربكم فارسل معى بنى اسرائيل ﴿ قال ان كنت جئت باية فأت بها ان كنت من
الصادقين ﴾ بنى تصديقه وبنم رسالته حقانيتم واردركه الله تعالانك شاننده كلام حقدن غيرى سويلمم تحقيق ربكز
تعالى طرفندن رسالتمه شاهد ٨١ سزه معجزهٔ ظاهره ايله كلدم بنمله بنى اسرائيلى بابالرينك وطنى اولان ارض
مقدسيه كوندر فرعون
اكا ديديكه اكر سن
معجزه وحجتله كلدكسه
وصادقلردن ايسك معجزه‌كى
كتور * محرر دركه بو
فرعونك اسمى وليد بن
مصعب بن ريان در فرعون
مصر ملوكينك لقبلريدر
بو فرعون بنى اسرائيلى
قوللر مدر ديو اعمال
مشاقه‌ده قوللنوردى بو
سببدنكه يعقوب عليه
السلام اولاد واحفاديله
مصره كلوب قرار ايتمشيدى
انلر وفات ايدوب ملك ريان
دخى يوسف عليه السلام
زماننده فوت اولدى اوغلى
مصعب بنى اسرائيله حرمت
ايدردى انك فوتنده اوغلى
وليدكه موسى عليه السلام
زماننده فرعون مصر
اولمقلغله انا ربكم الاعلى
لافى بنى اسرائيل قبول
ايتمدكده فرعون انلره سز
بنم بابالرمك صاتون الممش
كوله‌لريسكز بنم دخى بنده
زاده‌لرمسكز ديو تاموسى
عليه السلامك بعثتنه‌دك
بنده‌لك ايله قوللنوردى
﴿ القى عصاه فاذا هى ثعبان مبين ﴾
موسى عليه السلام عصاسنى يره ﴿ ثانى ﴾ ﴿ ٦ ﴾ براقدى همان دم ظاهر الامر بى شك بر اژدرها اولدى *
مرويدركه اول اژدرها اغزينى آچوب ايكى چكه‌سى بينى سكسان ذراع ايدى آلت چكه‌سى يرده اوست چكه‌سى
فرعونك قصرنك قبه‌سنده ايدى فرعون فرار ايدوب ناسه بر رتبه هزيمت وازدهام دوشديكه اول آنده يكرمى بش بيك آدم هلاك

اولديغنده يتمش وقرايدى وبر جزئى بريلده اوقنوردى انى موسى ويوشع وعزير وعيسادن
غيرى كمسنه اوقومدى ﴿ فخذها بقوة ﴾ ايمدى انى جد وعزيمتله اخذايت ﴿ وأمر قومك يأخذوا
باحسنها ﴾ وقومكه امرايتكه انك احسنين اخذ ايده‌لر * ابن عباس ايدر يعنى حلالنى تحليل
وحرامنى تحريم وامثالنى تدبر ومحكميله عمل ومتشابهى عندنده وقوف ايده‌لر * ديلديكه
يعنى انده اولانك احسنيله عمل ايدك صبر وعفوكبى كيم انتصار واقتصاصدن احسندر لكن بوامر
ندب وافضله حث طريقه‌سى اوزره‌در وياخود مراد اندكى واجباتله عمله امردركه اول غيريدن
احسندر جائزدركه احسنله مرادمطلق احسنده بالغ اوله‌كه اول مأموربهدر سأريكم دار الفاسقين ﴾
سزه فاسقلرك دارى مصرى كوسترەينكه اول فرعون وقومندن فسقلريچون هلاك
اولدقلرندنصكره نيجه سنه حالى قالدى * ايمدى سزدخى فسق ايتمكزكه ايدرسكز انلر كبى
هلاك اولورسزوياخود سزه عاد وثمود واضرابى منازلن كوسترەينكه انلركله اعتبار ايدوب
فسق ايتميه‌سز ويا آخرتده‌كى دارلرى جهنمى كوسترەين ﴿ ساصرف عن آياتى الذين يتكبرون
فى الارض بغير الحق ﴾ آيتلريمى قبولدن صرف ايدرين شونلريكه عبادم اوزره تجبر واوليامه
محاربه ايدرلر وياخود انلرى قرآنى فهمدن منع ايدرين وياخود سموات وارض وايكيسنده‌كى
عجائبى تفكردن وانكله اعتباردن انلرى صرف ايدرين ﴿ وان يروا كل آية لايؤمنوا بها ﴾ اكر
انلر هرآيت منزله‌يى ومعجزه‌يى كورسه‌لر عنادلرندن وياهوا وتقليده انهماكلرى سببيله عقللرى
اختلالندن ايمانه كلمزلر ﴿ وان يروا سبيل الرشد لايتخذوه سبيلا ﴾ اكر انلر رشد طريقين
كورسه‌لر اوزلرينه شيطان مستولى اولديغيچون انى طريق ايدنمزلر ﴿ وان يروا سبيل الغى
يتخذوه سبيلا ﴾ واكر طريق ضلالى كورسه‌لر انى طريق ايدينورلر ﴿ ذلك بانهم كذبوا باياتنا
وكانوا عنها غافلين ﴾ بزم انلره بوصنيعمز شول سببله‌دركه انلر بزم آيتلريمزى تكذيب ايدرلر
وانده تدبردن وانكله اتعاظدن غفلت ايدرلردى ﴿ والذين كذبوا باياتنا ولقاء الاخرة
حبطت اعمالهم ﴾ شونلركه بزم آيتلريمزى وآخرتده وعد اولندقلرى ثواب وعقاب لقاسنى
تكذيب ايتديلر انلرك جميع اعمالى حبط اولنور انكله انتفاعلرى اولمز ﴿ هل يجزون الا ما كانوا
يعملون ﴾ انلر جزاء اولنمزلر الا انكله‌كه دنياده انى ايشلمشلردى ﴿ واتخذ قوم موسى من بعده
من حليهم عجلا جسدا ﴾ وموسانك ميقاته ذهابندنصكره قومى قبطدن استعاره ايتدكلرى
حليدن لحم ودمى مشتمل عجل حى اتخاذ ايتديلر ﴿ له خوار ﴾ كه انده صوت بقره واراىدى *
روايت اولنديكه سامرى قبطك حليلرندن بر عجل دوزوب اغزينه شول ترابدن قويديكه
انى جبرائيل عليه السلامك فرسى ايزندن آلمش ايدى انكله اكا حيات ايردى برقولده انى بر
نوع حيله ايله دوزديكه جوفنه ريح كيرمكله صداويرردى ﴿ الم يروا انه لايكلمهم ولايهديهم
سبيلا ﴾ اول عجله عبادت ايدنلر كورمديلرميكه اول انلره سويلمزدى وانلرى بر طريقه ارشاد

اولدی فرعون چاغروب یاموسی سنی کوندرن خدایه وسکا یمین ویررمکه عصاکی اوزرمدن دفع ایله سکا ایمان ایدهرم
وبنی اسرائیلی سکا ویررم دیدی موسی علیه السلام اژدرهانك باشندن طوتدقده همان عصا اولدی فرعون کلوب سریرینه
اوطورقده بوندن غیری معجزك وارمی دیدی ﴿ ونزع یده فاذاهی بیضاء للناظرین ﴾ النی جیبندن چیقاردیکه
ناظرله ضیاسی نور شمسه
غالب بیاض اولدی *
مرویدرکه موسی علیه
السلام بغدای رنکنده
اولمغله دستنی چیقاردقده
نوری زمین وآسمانی
روشن ایلدی ینه جیبنه
وضعنده اولکی هیئتنه
عودت ایلدی ﴿ قال
الملاء من قوم فرعون ان
هذا لساحر علیم ﴾ فرعون
قومندن رؤسالری بوموسی
فن سحرده عالم ساحردر
دیدی ﴿ یرید ان یخرجکم
من ارضکم فماذا تأمرون ﴾
* ای قبطیان * بوساحر سزی
ارض مصردن چیقارمق
مرادایدر نه تدبیر ایدرسز
دیدیلر ﴿ قالوا ارجه واخاه
وارسل فی المدائن حاشرین
یأتوك بكل ساحر علیم ﴾
قبطك رؤساسی فرعونه
دیدیلرکه موسی وقرنداشی
هرون علیهما السلامی
آلیقو عجله ایتمه ومدینه لره
سحره یی جمع ایدر آدملر
کوندر جمله فننده حاذق
ساحرلری سکا کتورسونلر
﴿ وجاء السحره فرعون
قالوا ان لنا لاجرا ان کنا
نحن الغالبین ﴾ وقتاکه سحره فرعونه کلدیلر اکر بز موسایه غلبه ایدرسك بزه اجر وعطایا ایله ﴿ اشبو ﴾
اکرام ایدرمیسك دیدیلر ﴿ قال نعم وانکم لمن المقربین ﴾ فرعون بلی ویررم وسز مقربلردن اولورسکز دیدی ﴿ قالوا
یاموسی اما ان تلقی واما ان نکون نحن الملقین ﴾ وقتاکه وعد اولنان جمعیت محلنه کلدیلر سحره تأدب ایدوب یاموسی

ایتمزدی ﴿ اتخذوه وکانوا ظالمین ﴾ انی اله اتخاذ ایدوب ظالمین اولدیلر ﴿ ولما سقط فی ایدیهم
ورأوا انهم قد ضلوا ﴾ وقتاکه عجل عبادتنه نادم اولدیلر وعجلی اله اتخاذیله ضلالته دوشدکارین
بیلدیلر ﴿ قالوا لئن لم یرحمنا ربنا ویغفر لنا لنکونن من الخاسرین ﴾ دیدیلرکه اکر ربمز بزه رحمت
ایتمزسه وکناهمزدن کچمزسه بز زیانکارلردن اولورز ﴿ ولما رجع موسی الی قومه غضبان
اسفا ﴾ وقتاکه موسی میقاتدن الواحله قومنه غضبان وحزین اولدیغی حالده رجوع ایتدی
﴿ قال بئس ما خلفتمونی من بعدی ﴾ ودیدیکه بنم ذهابمدنصکره نه چرکین عمل ایتدیکز بنم مقاممه
قائم اولدیغکزدنصکره عبدهٔ عجلی اندن کف ایتمدیکز ﴿ اعجلتم امر ربکم ﴾ ربکز جل شانه نك
امرنی ترکمی ایتدیکز ویاربکزك بکا قرق کون ایتدیکی وعدینه عجله می ایتدیکز وبنم موتمی
تقدیر ایدوب بندنصکره دینکزی تغییرمی ایتدیکز امم سالفه انبیالرندنصکره تغییر ایتدکاری
کبی ﴿ والقی الالواح ﴾ وشدت ندم وغضبندن النده کی تورات الواحنی یره براقدی روایت
اولندیکه تورات یدی سبع ایدی یدی لوحه ایدی موسی علیه السلام انی یره براقمسیله
پاره لنوب آلتی سبعی رفع اولندیکه انده هرشیئ تفصیل اولنمشیدی وبر سبعی قالدیکه انده مواعظ
واحکام یازلمشیدی ﴿ واخذ برأس اخیه یجره الیه ﴾ وقرنداشی هارونك صاچنه یاپشوب
کندویه چکدی شول توهمله که عبدهٔ عجلی کف ومنعده تقصیر ایتمش اوله هارون علیه السلام
موسی علیه السلامدن اوچ یاش بیوك ایدی حمول ولین اولدیغیچون بنواسرائیل انی زیاده
سورلردی ﴿ قال ابن ام ﴾ هارون علیه السلام انی ترقیق ایچون اکا ای انام اوغلی دیدی حالبوکه
ایکیسی لاب وام قرنداشلر ایدیلر ﴿ ان القوم استضعفونی وکادوا یقتلوننی ﴾ انلری کفده
وسعیمی بذل ایتدم حتی بکا قهر وغلبه ایدوب قتلمه قصد ایتدیلر ﴿ فلا تشمت بی الاعداء ﴾ ایمدی
بکا شول فعلی ایتمکل که انکله بکا اعداء شماتت ایتمیه ﴿ ولا تجعلنی مع القوم الظالمین ﴾ وبنی
مؤاخذه ایلمه ویا تقصیره نسبتله عبدهٔ عجل عدادندن معدود ایتمکل ﴿ قال رب اغفر لی ولاخی ﴾
موسی علیه السلام قرنداشنك عذری متبین اولیجق دیدیکه یارب قرنداشمه ایتدیکم صنیعمی
وقرانداشم عبدهٔ عجلی کفده اکر تقصیر ایتمش ایسه مغفرت ایت ﴿ وادخلنا فی رحمتك ﴾
وبزی مزید انعامکله رحمتکه ادخال ایت ﴿ وانت ارحم الراحمین ﴾ والحال سن بزه کندیمزدن
زیاده مرحمتلیسن ﴿ ان الذین اتخذوا العجل سینالهم غضب من ربهم وذلة فی الحیاة الدنیا ﴾
شونلرکه عجلی معبود اتخاذ ایتدیلر آخرتده انلره ربلری جل شانه دن غضب ایریسردر
ودنیاده کندیلرك قتل ایتملری امریله مذلت ایریسردر * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم عصرنده کی یهود آبالری صنیعیله تعییر اولندیلر دنیاده کی ذلتلریله مراد بنو قریظه
ونضیره ایریشن قتل وجلادر ویاخود اوزلرینه جزیه وضع اولنمسیدر ﴿ وکذلك نجزی
المفترین ﴾ اشبو ذکر اولنان کبی هر مفتریه جزاء ایدرز وانلرك فریه سندن اعظم یوقدرکه

عصاکی سنمی اول براغورسن یوخسه الات سحرمزی بزمی اول براغهلم دیدیلر ﴿ قال القوا فلما القوا سحروا اعین
الناس واسترهبوهم وجاؤا بسحر عظیم ﴾ موسی علیه السلام * انبیا شاننه شایسته تسامح وکرمله * سز اول براغك دیدی
وقتاکه سحره آلاتلرینی یره براقدقلرنده ناسه حقیقتسز برخیال ایله اورکمك وسحر عظیم کلدی
تفسیر دمیاطیده واردرکه
مدین صعیدده فن سحرده
ماهر ساپور وعاپور نامنده
ایکی قرداش وار ایدی
فرعونك دعوتی انلره
واردقده انالرینه بزی
بابامزك قبرینه کوتوردیدیلر
واردقلرنده ای بابا مصرده
ایکی کیمسه ظهور ایلمش
بی لشکر وسلاح برعصاسی
وار ایمش یره براغنجه
اژدرها اولوب خلقی
هلاك ایدرمش فرعون
بزی انلرله معارضه یه دعوت
ایلمش دیمشلر صاحب قبر
اوغللرینه مصره واردیغکز
ده سؤال ایدك که اکر اول
ایکی کیمسه اویورکن اول
عصا اژدرها اولوب انلره
بکجیلك ایدرسه اول سحر
دکلدر کیمسه نك انلر ایله
معارضه یه قدرتی یوقدر
جوابنی ویرمش انلرشاکرد
ومصاحبلریله اون ایکی بیك
کیمسه مصره کلدیلر وانده
پدرلرینك جوابی اوزره
تفحص ایتدیلرکه عصا
دائما بیداردر بناءً علیه
خاطرلرینه دغدغه دوشوب
کیزلندیلر وقتاکه مجلس
مناظره نظام بولوب فرعون وناس حاضرلرکن موسی علیه السلامك امریله سحره ایچلری جیوه ایله مملو وطشره لری
زفت ایله مطلا مار شکلنده ایپلرینی میدانه براقدقلرنده حرارت شمسله حرکتده کلمریله آیت کریمه ماصدقجه ناسه اورکندیلك
ویروب سحر عظیم کورندی ﴿ واوحینا الی موسی ان الق عصاك فاذا هی تلقف ما یأفکون ﴾ بز موسایه عصاکی براق

اشبو عجل سزك وموسانك الهیدر دیدیلر ﴿ والذین عملوا السیئات ثم تابوا من بعدها وآمنوا ﴾
شونلرکه کفر ومعاصیدن اعمال سیئه ایشلیوب بعده اندن توبه ایتدیلر وایمانه ومقتضاسی
اوزره اولان اعمال صالحه یه اشتغال ایتدیلر ﴿ ان ربك من بعدها لغفور رحیم ﴾ ایمدی ربك
جل شانه توبه دنصکره تائبلره مغفرت ورحمت ایدیجیدر اکرچه ذنب کبیر وکثیر ایسه ده
﴿ ولما سکت عن موسی الغضب اخذ الالواح ﴾ وقتاکه هارونك اعتذاریله ویا عبدهٔ عجلك
توبه سیله موسادن غضب ساکن اولدی اول الندن یره براقدیغی تورات الواحنی کیرو آلدی
﴿ وفی نسختها هدی ورحمة للذین هم لربهم یرهبون ﴾ اول الواح منکسره دن یازیلانده ویا اندن باقی قلانده
وار ایدی * دینلدیکه موسی علیه السلام الواحی براغوب منکسر اولیجق قرق کون صائم اولدی انك
مجموعی ایکی لوحه رد اولنوب انده یازلمشیدیکه حقی بیان وصلاحه ارشاد شول کمسنه لر ایچوندرکه
ربلری جل شانه یه عصیاندن خوف ورهبت ایدرلر ﴿ واختار موسی قومه سبعین رجلا لمیقاتنا ﴾
موسی بزم میقاتمز ایچون قومندن یتمش رجلی اختیار ایلدی روایت اولندیکه الله تعالی موسی
علیه السلامه امر ایتدیکه بنی اسرائیلدن یتمش رجلله میقاته کله * اویله اولسه موسی علیه السلام
بنی اسرائیلك اون ایکی سبطنك هر برندن آلتیشر کمسنه یی اختیار ایدوب یتمشدن ایکی کمسنه
زیاده اولیجق ایکیکز قالسون دیو امر ایلدی هیچ بری قالمغه راضی اولمدی موسی علیه السلام
ایتدی هرقنغیکز قالورسه اکا کتمش اجری اولسون * اویله اولسه کالب ویوشع قالوب
باقیسیله کندی جبله قریب اولدقلرنده برغمام موسی علیه السلامی قاپلیوب انك ایچنده قالدی *
واول قوم سجده یه واردیلر الله تعالینك اکا سویلدیکنی وامر ونهینی ایشتدیلر * بعده غمام
منکشف اولیجق موسی علیه السلامه دیدیلرکه بز سنی تصدیق ایتمزز مکرکه الله تعالی یی بزه آشکاره
کوسترهسن * اویله اولسه انلری رجفه اخذ ایتدی ﴿ فلما اخذتهم الرجفة قال رب لو شئت
اهلکتهم من قبل وایای ﴾ وقتاکه انلری رجفه اخذ ایتدیکه اول صاعقه ویا رجفهٔ جبلدر *
وهب ایدر اول رجفه صوت دکل ایدی لکن قوم اول هیبتی کوریجك انلری رعده اخذ ایتدی
حتی قریب اولدیکه مفاصللری بری برندن متبین اولدی موسی علیه السلام انی کوریجك
اسرکیوب موتلرندن خوف ایتدی وآغلیوب اول رجفه نك دفعیچون حق تعالی یه تضرع
ایلدی ودیدیکه یارب اکر دیلسك بوکوندن اول قومی عجله عبادت ایتدکلرنده وبنی قبطی
قتل ایتدیکمده هلاك ایدردك ﴿ أتهلکنا بما فعل السفهاء منا ﴾ بزدن سفهانك ایشلدیکیله بزی
مؤاخذه می ایدرسن * اویله اولسه الله تعالی انلردن اول رجفه یی کیدردی ﴿ ان هی الا
فتنتك ﴾ سفهانك اکا وقوعی دکل الا سنك ابتلا واختبارکدر ﴿ تضل بها من تشاء وتهدی من
تشاء ﴾ انکله دیلدیکنی مفتون ایدوب ضلالتده قورسن ودیلدیکنی هدایت ایدوب دینی
اوزره ثابت قیلورسن ﴿ انت ولینا فاغفر لنا وارحمنا ﴾ سن بزم امرمزه قائم ناصرمزسن

ديو وحى ايتدك اول اژدرها اولدقده اول سحره‌نك تزوير ايتدكلرى ايپ وچوپى يوتدى موسى عليه السلام اخذ ايتدكده ينه عصا اولدى ﴿ فوقع الحق وبطل ما كانوا يعملون ﴾ حق ظاهر وثابت وساحرلرك اعمال سحرلرى باطل اولدى ﴿ فغلبوا هنالك وانقلبوا صاغرين ﴾ اول ساحرلرك

آلتلرى باطل وكندولرى مغلوب اولدقده مقهورا كيرو دونديلر ﴿ والقى السحرة ساجدين ﴾ والهام الهيله سحره سجده ايدرك يوزى اوزره دوشديلر ﴿ قالوا امنا برب العالمين رب موسى وهرون ﴾ سحره موسى وهرونك ربى اولان رب العالمينه ايمان كتوردك ديديلر ﴿ قال فرعون آمنتم به قبل ان آذن لكم ان هذا المكر مكرتموه فى المدينة لتخرجوا منها اهلها فسوف تعلمون ﴾ فرعون ديديكه سزه بن اذن ويرمزدن مقدم سز اكا ايمان ايتديكز بو بر خفى حيله‌دركه سز جمعيته كلمزدن مقدم مصرده اتفاق ايتمشسكزكه قبطيلرى چيقاروب سز و بنى اسرائيل مصره استيلا ايده‌سز امدى سزه ايده‌جك ايشمى يقينده بيلورسكز ﴿ لاقطعن ايديكم وارجلكم من خلاف ثم لاصلبنكم اجمعين ﴾ * اول ايده‌جكم ايش * اللريكزى وآياقلريكزى بربرينك خلافندن يعنى برصاغدن برصولدن كسرم صكره سزك جمله‌كزى صلب ايدرم ﴿ قالوا انا الى ربنا منقلبون ﴾ ساحرلر تحقيق بز ربمز طرفنه رجوع ايدرز بزى موتله قورقتمه ﴿ ويا ﴾ بز اكا مشتاقز ديديلر ﴿ وماتنقم منا الا ان امنا بآيات ربنا لما جاءتنا ربنا افرغ علينا صبرا وتوفنا مسلمين ﴾ سنكه فرعون سين بزى بر تهمتله جزالنديره‌مزسين مكركه الله تعالانك بزه كلوب مشاهده ايلديكمز قدرتلريله وحدانيتنه ايمان ايتديكمز

ايمدى بزى مغفرت ايدوب مقارن اولديغمز ذنوبله بزى مؤاخذه ايتمكل وبزه توبه‌يى توفيقكله رحمت ايلكل ﴿ وانت خير الغافرين ﴾ حالبوكه سن غافرلرك خيرلوسيسن كه سيئه‌يى مغفرت تكدن صكره يرينه حسنه ويررسن ﴿ واكتب لنا فى هذه الدنيا حسنة وفى الآخرة ﴾ وبزه اشبو دنياده حسن معيشت وتوفيق طاعتى وآخرتده جنتى تقدير ايلكل ﴿ انا هدنا اليك ﴾ زيرا بز سكا توبه ورجوع ايتمشز ﴿ قال عذابى اصيب به من اشاء ﴾ الله تعالى ايتدى عذابمى خلقمدن ديلديكمه ايركوررين ﴿ ورحمتى وسعت كل شئ فسأكتبها للذين يتقون ﴾ بنم رحمتم دنياده هرشيئه مؤمن وكافره مكلف وغير مكلفه عام اولدى لكن يوم قيامتده خاصة متقيلره اثبات ايدرين ايمدى حق تعالينك مؤمنلره سعت رحمتى ايچون انلر سببيله كافرلر دخى دنياده رزقلنورلر ودخى بلاء وعذاب دفع ايديلر چانكه آخرته واربله خاصة مؤمنلره اولور وقتاكه الله تعالى بنم رحمتم هرشيئه واسع اولدى ديو قولنى انزال ايتدى ابليس ديديكه بندخى برشيئم * بعده متقيلره تخصيص اولنجق اندن مأيوس اولدى ﴿ ويؤتون الزكوة ﴾ وزكاتلرين ادا ايدرلر ﴿ والذين هم بآياتنا يؤمنون ﴾ وشونلركه بزم آيتلريمزه ايمان كتوررلر وقتاكه رحمت اشبو خصال اهلنه تخصيص اولندى يهود ونصارى بزدخى انكله متصفلرز ديو رحمتى تمنى ايديجك الله تعالى اشبو من بعد ذكر اولنان اوصاف زائده ايله انلرى اخراج ايدوب انى اشبو امته تخصيص ايتدى وديديكه ﴿ الذين يتبعون الرسول النبى الامى ﴾ كه انلر رسول نبى اميه اتباع ايدرلر * روايت اولنديكه موسى عليه السلامك اختيار ايتديكى يتمش رجله الله تعالى موسى عليه السلام لسانيله ديديكه سزكچون ارضى مسجد وطهور قيلم تاكه مرحاض وقبردن غيرى هرنه مكانده بولنوب نماز وقتنه ايريشورسكز ادا ايده‌سز وسكينه‌يى قلوبكزده قيلم وتوراتى سزدن رجل ومرأه حر وعبد صغير وكبير ظهر قلبلرندن اوقومغه قدرت ويرم مراد ايدرميسز ديديلركه مرادمز اولدركه نمازى كنايسده قيله‌وز وسكينه‌يى قلوبمزده حمل ايتمكه قادر دكللرز وتوراتى ظهر قلبدن اوقومغه قادر دكللرز ديلرزكه انى كتابدن اوقويه‌وز اويله اولسه الله تعالى ديديكه * فسأكتبها للذين يتقون * دن * اولئك هم المفلحون * يه وارنجه انلر رد ايديجك اول خصالى بو امته ويردى ﴿ الذين يجدونه مكتوبا عندهم فى التوراة والانجيل ﴾ كه انلر اول رسول نبى امينك صفت ونعت ونبوتن كنديلر عندنده تورات وانجيلده يازلمش بولورلر ﴿ يأمرهم بالمعروف وينهيهم عن المنكر ﴾ كه اول آنلره ايمانله امر وشركدن نهى ايدر * دينلديكه معروفله مراد شريعت وسنتدر ومنكرله مراد شريعت وسنتده معروف اولميانلدر وياخود اول انلره خلع انداد ومكارم اخلاق وصلهٔ ارحامله امردر * ويا عبادت اوثان وقطع ارحامدن نهيدر ﴿ ويحل لهم الطيبات ﴾ وانلره شول جاهليتده نفسلرينه تحريم ايتدكلرى اشيايى تحليل ايدركه اوبحيره وسائبه ووصيله وحامدر

اوله ديو حقه متوجه اولوب يارب بزه صبر انزال وافراغ ايله وبزى اسلامده ثباتله وفات ايتدر ديديلر ﴿ وقال الملاء من قوم فرعون اتذر موسى وقومه ليفسدوا فى الارض ويذرك والهتك قال سنقتل ابناءهم ونستحيى نساءهم وانا فوقهم قاهرون ﴾ فرعون قومندن رؤساسى

فرعونه سن موسى وقومنى ترك ايدرميسنكه انلر زمين مصرده خلقى سندن والهكك عبادتندن روكردان ايدوب افساد ايده‌لر ديديلر فرعون انلره جوابنده يقينده بز انلرك اركلرينى قتل ايدوب نسالرينى ديرى براغورزكه بزه خدمت ايده‌لر وبز انلرك اوزرينه غالبلرز انلر بزم مقهور حكممزدردیدى * مرويدركه فرعون قومى ايچون كندو صورتنده بتلر ياپوب ويرمشيديكه بونلره عبادت ايدك بونلر سزى بكا تقريب ايدر بونلر كوچك رب بن بيوك ربكزم دير ايدى رؤساسى هرچند موسى عليه السلامى وقومنى قتله تحريص ايدرلرسه‌ده فرعون انك قتلنه قادر اولميه‌جغنى بيلوردى ﴿ قال موسى لقومه استعينوا بالله واصبروا ان الارض لله يورثها من يشاء من عباده والعاقبة للمتقين ﴾ موسى عليه السلام قومنه الله تعالادن ياردم طلب ايدك وانلرك اذالرينه صبر ايدك تحقيق ارض مصر وسائر الله تعالانك ملكيدر قوللرندن ديلديكنه انى ميراث ويرر ظفر ونصرت عاقبت متقيلر ايچوندر ديدى * دينلديكه سحره ايمانه كلدكده بنى اسرائيلدن التيوز بيك كيمسه موسى‌يه تابع اولديلر ﴿ قالوا اوذينا من قبل ان تأتينا ومن بعد ماجئتنا قال عسى ربكم ان يهلك عدوكم ويستخلفكم فى الارض فينظر كيف تعملون ﴾ موسى عليه السلامه قومى سن بزه رسالتله كلمزدن مقدم اوغللرمزك قتليله اذا اولنوردق شمدى

ويا شول حلالاتى انلره تحليل ايدركه اول انلره حرام ايدى شحوم وغيرى كبى ﴿ ويحرم عليهم الخبائث ﴾ وانلره خبيث اولان اشيايى حرام ايدر ميته ودم ولحم خنزير ويا ربا ورشوت وسائر محرمات كبى ﴿ ويضع عنهم اصرهم والاغلال التى كانت عليهم ﴾ وانلردن اصر واغلالى تخفيف ايدر اما اصر هر قول ويا فعلدركه اول انسانه ثقيل اولور ويا عهد ثقيلدركه اول توراتده اولانله عمل بنو اسرائيل اوزره الزام اولنمشدى ويا دينده هر تشديددركه اول انلر اوزره واجب ايدى * واما اغلال شول اثقالدركه بنو اسرائيل اوزره واجب ايدى توبه‌ده قتل نفس كبى وكناه ايدن اعضايى قطع ونجاستى ثوبدن قرض وقتلده قصاص متعين اولوب ديت اخذينك حرمتى ويوم سبتده عمل تركى ونمازلرى كنايسك غيريده قطعا ادا جائز اولمامق كبى ﴿ فالذين آمنوا به وعزروه ونصروه واتبعوا النور الذى انزل معه اولئك هم المفلحون ﴾ شونلركه اول نبى امى يعنى محمد صلى الله تعالى عليه وسلمى تصديق واكا توقير وانك اعداسى اوزره نصرت ايدرلر واكا انزال اولنان قرآنه اتباع ايدرلر ايمدى اول وصفلو كيمسنه‌لر نار عذابدن قورتيلوب الله تعالينك رحمتيله دخول جنته لايق اولنلردر ﴿ قل يا ايها الناس انى رسول الله اليكم جميعا ﴾ يا محمد ديكل كه يا ناس بن جميعكزه كلمش الله تعالينك رسوليم * دينلديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انس وجنه مبعوث رسول الله ايدى اماكه سائر مرسلر انجق قوملرينه بعث اولنورلردى ﴿ الذى له ملك السموات والارض ﴾ كه سموات وارضك ملكى اول الله تعالينكدر ﴿ لا اله الا هو ﴾ اندن غيرى معبود يوقدر ﴿ يحيى ويميت ﴾ كه اول خالق صواب ايله ديركوررا جللرى كلديكنده اولدورر وياخود امواتى آخرتده ديركورر واحيايى دنياده اولدورر ﴿ فآمنوا بالله ورسوله النبى الامى الذى يؤمن بالله وكلماته واتبعوه لعلكم تهتدون ﴾ ايمدى ايمان كتوردك الله تعالى‌يه ودخى انك رسولنه كيم نبى امى اولوب الله تعالى‌يى وكلماتنى تصديق ايدر اول كرك كندويه وكرك غيرى‌يه منزل كتاب ويا وحيدر ودخى اول رسوله اتباع ايدك تاكه هدايت بوله‌سز الله تعالى ايمان واتباعى هدايت رجاسنه وسيله قيلمسنده تنبيه واردركه بركمسنه پيغمبر عليه السلامى تصديق ايدوب لكن اتباع ايتمسه اول هنوز ضلالتدن آيرلميوبدر ﴿ ومن قوم موسى امة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴾ بنى اسرائيلدن برجماعت واردركه ناسى كلمهٔ حقله ارشاد ايدرلر وانكله حكملرنده عدل ايدرلر * روايت اولنديكه انلر برقومدركه اقصاى مشرقده خلف صينده نهر اوداق اوزره اولورلر انلردن هيچ برينك مالى يوقدر انلرده كيجه يغمور اولور وكوندزده هوا آچيلور انلرا كينله معيشت ايدرلر بزدن انلره ايرر يوقدر حق اوزره قائملردر * دينلديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ليلهٔ معراجده انلره اوغرايوب سويلدى ديديلركه يارسول الله موسى عليه السلام بزه وصيت ايتديكه سزدن قنغكز احمد نام پيغمبره ايررسه بندن اكا سلام ايتسون پيغمبريمز صلى الله تعالى

دخى سن كلدكدنصكره ينه اول قتلله وعد اولندق ديديلر موسى عليه السلام انلره اوله كه ربكز دشمنكزى هلاك ايدر وسزى
انلرك يرينه ارض مصرده اسكان ايده امدى الله تعالى نظر ايدركه وقت راحتده طاعت ومعصيتدن نه ايشلرسكز ديدى
* ديندليكه مقدم فرعون بنى اسرائيلى نصف نهارهدك استخدام ۸۶ ايدردى وموسى عليه السلام رسالتله

كلدكدنصكره جميع نهارى
اجرسز استخدام ايدر اولدى
﴿ ولقد اخذنا آل فرعون
بالسنين ونقص من الثمرات
لعلهم يذكرون ﴾ بز آل
فرعونى قحط وقوراقلق
وميوهلرك نقصانيله اخذ
ايتدك شايدكه متفكر ومتنبه
اولوب كفر ومعاصيدن
رجوع ايدهلر ﴿ فاذا جاءتهم
الحسنة قالوا لنا هذه وان
تصبهم سيئة يطيروا بموسى
ومن معه الا انما طائرهم
عندالله ولكن اكثرهم
لايعلمون ﴾ آل فرعونه ابولك
وبولاق كلديكى زمان بو
بزم ايچوندر وبزا كامستحقز
ديرلر ايدى واكر بدلك
وقحط كلسه بو موسى
وانكله اولان مؤمنلرك
شآمتيدر ديرلر ايدى اكاه
اولك كه خير وشر انجق
الله تعالينك عندنده مكتوب
اولمغله انلرك عملارى شآمتيدر
لكن انلرك اكثرى انى بيلمزلر
﴿ وقالوا مهما تأتنا به من آية
لتسحرنا به فما نحن لك
بمؤمنين ﴾ وموسى عليه
السلامه فرعونيان هرباركه
سن بزه * قحط ومرض كبى *
معجزهدر ديو سحرله برنشان كوسترسن انكله بز سكا ايمان كتورنلردن دكلز ديديلر ﴿ فارسلنا عليهم ﴿ ايشلديلر ﴾
الطوفان والجراد والقمل والضفادع والدم آيات مفصلات فاستكبروا وكانوا قوما مجرمين ﴾ ايمدى بز انلره طوفان وچكركه
وبت وقوربغه وقان بربرى اردنجه علامات ظاهرهلرى كوندردك كه * هر علامات بر هفته ممتد وهر علاماتك بينى بر ماه

عليه وسلم موسايه وانلره عليه السلام وعليكم ديوردسلام ايتدى ومكهده نازل اولان سورهلردن
انلره اون سوره اوكرتدى وصلاة وزكاتله امر ايتدى وسبتى ترك ايدوب جمعهيى تعظيمله وصيت
ايتدى * ديندليكه اول قومله مراد يهود طائفهسندن پيغمبريمز عليه السلام زماننده ايمانه
كلنلردر لكن اصح اولان قول اولدر ﴿ وقطعناهم اثنتى عشرة اسباطا امما ﴾ بز بنى اسرائيلى اون ايكى
سبط قيلدقكه هر بر سبط امت عظيمه ايديلر ﴿ واوحينا الى موسى اذ استسقاه قومه ان اضرب
بعصاك الحجر ﴾ موسايه وحى ايتدك شول وقتن كه قومى اندن تيههده صو ايستديلر عصاسيله
طاشى اوره ﴿ فانبجست منه اثنتا عشرة عينا ﴾ اوريجق اندن اون ايكى عين هر بر سبط ايچون بر عين
منفجر اولدى ﴿ قد علم كل اناس مشربهم ﴾ هر سبط اول عيوندن موضع شربنى بيلدى ﴿ وظللنا
عليهم الغمام ﴾ وتيههده حر شمسدن انلرى قورر اوزرلرينه غمامى مظله ايتدك ﴿ وانزلنا عليهم
المن والسلوى ﴾ وهر غداتن انلره ترنجبين وسمانى ايندردك وانلره ديدككه ﴿ كلوا من طيبات
مارزقناكم ﴾ سزه ويرديكمزك حلالاتندن يكز لكن ادخار ايتمكز انلر ايسه مخالفت ايدوب ادخار
ايتديلر اويله اولسه اول نعمت انلردن كسلدى وقورتلنوب فاسد اولدى ﴿ وماظلمونا ولكن
كانوا انفسهم يظلمون ﴾ انلر اول فعللريله بزه ضرر ايتمديلر بلكه ضررى ينه كنديلره ايتديلر
﴿ واذ قيل لهم اسكنوا هذه القرية ﴾ ذكر ايت شول وقتىكه بنى اسرائيله اشبو قريهده بيت
المقدسده ويا اريحاده ساكن اولك ديندلى ﴿ وكلوا منها حيث شئتم ﴾ واندهكى رزقدن سعت اوزره ييكز
﴿ وقولوا حطة ﴾ يا ربنا سندن سؤالمز ذنوبمزى حط ايدهسن ديكز ﴿ وادخلوا الباب سجدا ﴾
واول قريهنك بابنه الله تعالىيه شكر ايچون ساجدين اولديغكز حالده كيريكز ﴿ نغفر لكم
خطيئاتكم ﴾ تاكه خطاريكزى ستر ايدوب انكله سزى مؤاخذه ايتميهوز ﴿ سنزيد المحسنين ﴾
بز احسان ايدنلره احسانمزى آرتوررز ﴿ فبدل الذين ظلموا منهم قولا غير الذى قيل لهم ﴾ نفسلرينه
ظلم ايدنلر انلره دينلن قولك غيرينى دينيلنه بدل ايتديلر ﴿ فارسلنا عليهم رجزا من السماء بما كانوا
يظلمون ﴾ اويله اولسه الله تعالينك امرينى تبديل واستهزاء ايله نفسلرينه ظلم ايتدكلرى ايچون سمادن
اوزرلرينه عذاب ايندردك ويا طاعون كوندردك حتى كه بر ساعتده يتمش بيك كشى هلاك
اولدى نتكيم قصهسى جزء اولك حزب ثانيسنده تفصيل اولندى ﴿ واسئلهم عن القرية
التى كانت حاضرة البحر ﴾ يا محمد سن يهوده سؤال ايتكه شول قريه خبرندن واهلنه ايريشن وقعه
دنكه اول بحره قريب ايله دينور مدينله طور بيننده بر قريهدر وبر قولده اول مدين ويا طبريهدر
﴿ اذ يعدون فى السبت ﴾ شول وقتن كه انلر سبت كوننده صيدله حدود اللهى تجاوز ايتديلر
﴿ اذ تأتيهم حيتانهم يوم سبتهم شرعا ﴾ كه انلره يوم سبتده حيتان صو يوزينه ظاهر اولديغى حالده
كلوردى ﴿ ويوم لايسبتون لاتأتيهم ﴾ وسبتك غيرى ايامده انلره حيتان كلمزدى ﴿ كذلك نبلوهم
بما كانوا يفسقون ﴾ اشبونك كبى بلاء شديدله بز انلرى اختبار ايتدك فسقلرى سببيله كيم انى

مروريله فصل اولوردى ﴾ اول قوم ايماندن استكبار ايدوب مجرملردن اولديلر ﴿ ولما وقع عليهم الرجز قالوا ياموسى
ادع لنا ربك بما عهد عندك لئن كشفت عنا الرجز لنؤمنن لك ولنرسلن معك بنى اسرائيل فلما كشفنا عنهم الرجز الى
اجل هم بالغوه اذا هم ينكثون ﴾ وقتا كه ۸۷ انلرك اوزرينه بو عذاب خمسه واقع اولدقده * على قول

عذاب سادسه كه طاعون
دينلمشدر انلر ياموسى
بزم ايچون ربكه سنك
عندكده اولان عهدله دعا
ايله كه سنك دعاكه اجابتى
وعد ايلمشدر اكر بزدن
بو عذابى كشف ودفع
ايلرسك سكا ايمان ايدهلم
وسنكله بنى اسرائيلى
كوندرهلم ديديلر وقتا كه
انلردن عذابى رفع وكشف
ايتدك انلرينه عهدلرينى
بوزديلر بناء عليه انلر اكا
بالغ وايريشجكلرى غرق
وموت وقتنهدك بز انلرى
تأخير ايلدك * مرويدركه
مصرده يدى كون يدى كيجه
يغمور ياغوب قبطيلرك
خانهلرينى سيل استيعابيله
اياغ اوزره طورلردى
بنى اسرائيلك انلره متصل
خانهلرينه قطره آب كلمزيدى
قبطيلر فرعوندن هرچند
مدد طلب ايتديلرسه دخى
چاره بولميوب نوميد
اولدقلرنده موسى عليه
السلامه واروب ربكدن
رجا ايله بو عذاب رفع
اولسون سكا ايمان ايدهلم
ديديلر موسى عليه السلامك
دعاسيله طوفان دفع اولوب مزروعاتلرى وسعت اوزره اولمغله ينه كفران نعمتله ايمان ايتمديلر حق تعالى چكركه كوندروب
اكينلرينى چكركه اكل ايتمكله ينه موسى عليه السلامدن دفعنى نياز وبو بلانك انكشافنده ايمان ايتملرينه يمين ايتديلر موسى
عليه السلام صحرايه كيدوب عصاسيله مشرق ومغرب طرفنه اشارت ايتمكله چكركهلر طاغلديلر بر مقدار محصوللرى

ايشلديلردى * روايت اولندىكه شيطان انلره القاء ايدوب ديديكه الله تعالى سزى اصطياددن
نهى ايتمدى بلكه نهى انى اكلمندر صيديكزى ايدك برقولده شيطان ديديكه سز اخذدن نهى
اولنمشكزدر ايمدى بحرك كنارينه حوضلر قازوب يوم سبتده حيتانى اكاسوق ايدك يوم احدده
اخذ ايدك برزمان اول حالت اوزره اولدقلرندنصكره سبت تعظيمن ترك ايتديلر الله تعالى بزه
سبت عملن حلال ايتدى ديوب مبالاتسز انده اخذ واكل وبيع ايتديلر اهل قريه يتمش بيك دكلو
كيمسه ايدى اوچ صنف اولديلر برصنفى اول فعلدن ايدنلرى نهى ايتديلر وبرصنفى ايسه سكوت
ايدوب نهى ايتمديلر شول قومه نيه وعظ ايدرسزكه الله تعالى انلرى هلاك ايدهسردر ديديلر *
وبر صنفى ايسه اول منكرى ايشليلنر ايديلر وقتا كه اول فعلدن منتهى اولمديلر نهى ايدنلر انلره
ديديلركه بز سزكله برقريهده اختلاط اوزره ساكن اولميز وقريهيى جدار وباب ايله قسمت
ايدشديلر وداود عليه السلام اول منكر اهلنه لعنت ايدوب جميعى ميمون صورتنه مسخ اولنديلر
* نهى ايدنلر برصباحن طشره چيقوب انلرى كورمديلر آيا كه انلره نه حالت ايردى ديو نظر ايچون
ديوار اوزره چيقديلر كورسهلركه صورتلرى ميمونه مسخ اولنمش اولوشرلر قپولرين آچوب
قريهلرينه كيرديلر انلر انسدن قريبلرين بيلوب كوزلرندن ياش آقيدوب يانلرينه كلور ايديلر
* اول اوچ صنفدن انجق نهى ايدنلر قورتلديلر ﴿ واذ قالت امة منهم لم تعظون قوما الله مهلكهم
او معذبهم عذابا شديدا ﴾ انلردن بر طائفهكه انلر هالكه ايدى اشبو عمل سيئدن منتهى اولك
اوزريكزه عذاب نازل اولمدين زيرا بيلورزكه اكر منتهى اولمزسكز لابد اوزريكزه عذاب
نزول ايديسردر ديندكده ديديلركه شول قومه نيچون وعظ ايدرسزكه حق تعالينك انلرى
هلاك ايدهجكن ويا انلره عذاب اير كورهجكن بيلورسز ﴿ قالوا معذرة الى ربكم ولعلهم يتقون ﴾
وعظ ايدنلر ديديلركه بزم سزه وعظمز رب تعالىيه عذر اظهار ايچوندر منكردن نهيده تقصيره
نسبت اولنميهوز ودخى شول اميدله كيم انلر الله تعالىدن قورقوب صددنده اولدقلرى منكرى
ترك ايدهلر ﴿ فلما نسوا ما ذكروا به ﴾ وقتا كه اول منكرى ايشليلنر وعظ اولندقلرى شيئله عملى
ترك ايتديلر ﴿ انجينا الذين ينهون عن السوء ﴾ اول منكردن نهى ايدنلره عذابدن نجات ويردك
﴿ واخذنا الذين ظلموا بعذاب بئيس بما كانوا يفسقون ﴾ واول الله تعالىيه عصيان ايله نفسلرينه
ظلم ايدنلرى عذاب شديدله اخذ ايتدك شول شئ سببيله كيم امر اللهدن خروج ايدرلردى
* ابن عباس ايدر منكردن نهى ايدنلرك نجات بولديغن واول منكرى ايشليلنرك عذابله
اخذ اولنديغن بيلدك لكن اول منكرى ايشلميوب ايشليلنره سكوت ايدنلرك حالى نيه ايرديكن بيلمدك *
عكرمه اكا ديديكه حق تعالى اكرچه انلره نجات ويردك ديمديسه هلاك ايتدك دخى ديمدى * ابن عباس
رضى الله تعالى عنه عكرمهنك بو قولنى تحسين ايدوب ايمدى اول سكوت ايدنلر دخى نجات
بولمشدر ديدى اماكه ابن زيد ايدر اول نهى ايدنلر نجات بولوب اول ايكى فرقه هلاك اولمشلردر

باقی قالوب بو بزه کفـایت ایدر دیو تصـدیق ایتمدیلر جنـاب باری بغدای بتی کوندروب اول بقیه‌یی دخی انلر یـدیلر
بوکره دخی کلیم اللهـه تضرعله ایمـانی شرط ایتـدیلر اول عـذاب دخی زائل اولدقده یاموسی تحقیقمز اولدیکه سـنك
فن سحرده مهارتك وار ایمش دیدیلر حق جـل وعلا قوربغـه ٨٨ اشـکری کوندردیکه یتـاقلرینه
وقازغانلرینه وسویلشورکن
اغزلرینه طولرلردی تکرار
ایمان شرطیله نیاز ایتملریله
بوبلا دخی مندفع اولدقده
ینه عنادلرنده اولدیلر الله
تعالی نهر نیلی قان ایلدی
سبطی ایچرسه آب صافی
قبطی ایچمکه میل ایدرسه
قان اولوردی بر طاسـه
وضعله سبطی وقبطی اول
طاسدن ایچمك استه‌سلر
قبطی طرفی قان اولوردی
بو بلاده دخی عهد ایدوب
بعـد از کشـف شرط
وعهودی ادا ایتمـلریله
نهـایت غـرق اولدیلر
﴿ فانتقمنا منهم فاغرقناهم
فی الیم بانهم کذبوا بایاتنـا
وکانوا عنها غافلین ﴾ انلر
بزم آیتـلرمزی تکذیب
ایتدکلری سـببیله انتقـام
اراده‌سیله انلری بحر قلزم
ده‌غرق ایتدك انلر انی فکر
وتأمل ایتمزلردی ﴿ واورثنا
القوم الذین کانوا یستضعفون
مشـارق الارض ومغاربها
التی بارکنا فیها وتمت کلمت
ربك الحسنی علی بنی اسرائیل
بمـا صـبروا ودمرنا
ما کان یصنع فرعون وقومه
وما کانوا یعرشون ﴾ فرعونیانك زیردستنده ضعیف قلمان بنی اسرائیل قومنه ارضك برکتلو ایلدیکمز مشرق ﴿ ایتمه‌لر ﴾
ومغربی * یعنی شام ومصری * میراث ویردك صبرلری سببیله ربك جل شانه‌نك وعد وکلمهٔ حسناسی بنی اسرائیل اوزره
تمـام اولدی وفرعون وقومنك دوزدکاری منـازل وکوشـك ومرتفع بنالرینی خراب ایلدك ﴿ وجاوزنا ببنی اسرائیل

اویله اولسه منکری ترکده اشبو اشد آیت اولور ﴿ فلما عتوا عن ما نهوا عنه ﴾ وقتا که نهی اولندقلرندن
رجوع ایتمدیلر ﴿ قلنا لهم کونوا قردة خاسئین ﴾ بز انلره رحمت واسعه‌دن مبعدین اولدیغکز حالده
میمون صورتنه تحول ایدك دیدك بعده اوچ کون یاشیوب اندن هلاك اولدیلر ﴿ واذ تأذن ربك لیبعثن
علیهم الی یوم القیامة من یسومهم سوء العذاب ﴾ ربك جل شانه اعلام ویاتوعدو یاایعادو یاامرو یاحکم
ایتدیکه یهود اوزره یوم قیامته دکین بعث ایده شول قومیکه انلره سوء عذاب ایده اذلال وضرب
جزیه کبی * روایت اولندیکه حق جل وعلا یهود اوزره سلیمان علیه السلامدنصکره بخت
نصری بعث ایدوب دیارلرین تخریب ومقاتللرین قتل ونسالرین وذراریلرین سبی ایتدی
وباقیلری اوزره جزیه وضع ایتدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بعثتنه دکین انی مجوسه
ویررلردی اولدخی انلرك اوزره جزیه وضع ایدوب آخر دهره دکین انلر اول مذلتدن زائل
اولمیسرلردر ﴿ ان ربك لسریع العقاب ﴾ ربك جل شانه امرینه عاصی اولانه عقابی سریعدر
﴿ وانه لغفور رحیم ﴾ وتوبه ایدنه غفور رحیمدر ﴿ وقطعناهم فی الارض امما ﴾ بز انلری
یریوزنده فرقه فرقه ایدوب امرلرین طاغتدق ﴿ منهم الصالحون ومنهم دون ذلك ﴾ انلرك
کیمیلری صالحلردرکه انلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه ایریشوب ایمانه کلنلردر * ویاوراء
صینده نهر اوداق اوزره مقیم اولان طائفه‌در وکیمیلری دخی انلردن دوندرکه اول کفر
اوزره قلان یهوددر ﴿ وبلوناهم بالحسنات والسیئات لعلهم یرجعون ﴾ وبز انلری خصب
وعافیت ایله وکاهی جدب شـدتله اختیـار ایدرز تاکه ربلرینك طـاعتنه رجوع ایده‌لر
﴿ فخلف من بعدهم خلف ورثوا الکتاب ﴾ اشـبو ذکر اولنانلرك انقراضندنصکره یرلرینه
بر قوم سـوء کلدیلر که اسـلافلرندن توراتی وارث اولوب انی اوقودقلرندن وایچنـده
اولانی بیلدکلرندن صکره ﴿ یأخذون عرض هذا الادنی ﴾ اشبو شیء ادنی یعنی دنیانك حطامن
آلورلرکه حکمده ظلم ویا کلمـاتی تحریف وتبدیل ایده‌لر ﴿ ویقولون سـیغفر لنا ﴾ ودیرلرکه
زبونکله مؤاخذه اولنمزز بلکه مغفرت اولنورز ﴿ وان یأتهم عرض مثله یأخذوه ﴾ اکرچه
انك مثلی عرض کلورسه‌ده کرك حلال ویاحرامدر انی آلورلر الله تعالینك مغفرتن تمنی
ایدرلر اکرچه ایرته‌ینه انك مثلی بولورلرسه‌ده اشبو انلرك دنیایه حرص وذنوبه اصرارلرینی
اخباردر ﴿ الم یؤخذ علیهم میثاق الکتاب ان لا یقولوا علی الله الا الحق ﴾ توراتده انلردن اخذ
عهد اولنمدیکه الله تعالی‌یه باطل سوزی سویلمیه که اول ذنوبه اصرارله مغفرتی تمنیدر وتوراتده
اصرار ایدنلره مغفرت وعد اولنمیوبدر ﴿ ودرسوا ما فیه ﴾ واول کتاب ایچنده اولانی اوقودیلر
اکر انی تعقل ایتسـه‌لر دار آخرت ایچون عمل ایدرلردی ﴿ والدار الآخرة خیر للذین
یتقون افلا تعقلون ﴾ دار آخرت خیرلودر شول کمسـه‌لره کیم الله تعالینك حرام ایتدیکی
اشیادن صاقنورلر تعقل ایتمزلرمیکه انی بیله‌لر ادنای دینی وعقابه مؤدی‌یی نعیم مخلده استبدال

البحر فاتوا علی قوم یعکفون علی اصنام لهم قالوا یا موسی اجعل لنـا الها کما لهم الهة قال انکم قوم تجهلون ﴾ بز بنی
اسرائیلی بحردن سلامت کچردك انلر اصنام عبادتنه قائم بر قومه اوغرادیلر * جاهللری بونلری کوردکلرنده * یا موسی
بونلرك طـاپدقلری آلهـه‌لری کبی بزه ٨٩ دخی بویله تمثال یاپیدك طاپاردق دیدیلر موسی علیه السـلام سز
بر قومسزکه الله تعـالانك
عظمتنـه جاهلرسز دیدی
﴿ ان هؤلاء متبر ما هم فیه
وباطل ما کانوا یعملون ﴾
بو عبدهٔ اصـنام قومنـك
حاللری کندولرینی مهلك
وعمللری باطـلدر ﴿ قال
اغیر الله ابغیکم الها وهو
فضـلکم علی العـالمین ﴾
موسی علیه السـلام بنی
اسرائیـله الله تعـالادن
غیری الهمی طلب ایدرسز
حالبـوکه اول سزی
زمانکزده خلق اوزره
تفضیل ایتدی دیدی ﴿ واذ
انجینـاکم من آل فرعون
یسومونکم سوء العذاب
یقتلون ابناءکم و یستحیون
نسـاءکم وفی ذلکم بـلاء
من ربکم عظیم ﴾ شـول
صـنع الهی‌یی دخی یاد
ایدککه آل فرعـون سزه
اشـد عـذاب ایدوب
اوغللریکزی قتـل و
نسـالریکزی خـدمت
ایچـون ابقـا ایدردی
اندن سزه نجات ویردك
حالبوکه بو ابتلا ونجـاتده
ربکز طرفندن سزه محنت
ویا نعمت عظیـمه واردر
﴿ وواعـدنا موسی ثلثین لیـلة واتممنـاها بعشر فتم میقـات ربه اربعین لیـلة وقال موسی لاخیـه هرون اخلفنی
فی قومی واصلح ولا تتبع سـبیل المفسدین ﴾ بز موسـایه منـاجاتمز ایچون اوتوز کیجه‌یی امر ووعد ایتمشـیدك وانی
اون کیجه ایله اتمـام ایتدیروب ربسـنك تقدیر ایلدیکی وقتی قرق کیجه ایله تمـام اولدی و موسی علیه السـلام

ایتمه‌لر ﴿ والذین یمسکون بالکتاب واقاموا الصلاة ﴾ شونلرکه کتابله عمل ایدرلر ونمازی
شروط وارکانن رعایتله ادا ایدرلر ﴿ انا لا نضیع اجر المصلحین ﴾ صلاح عملی ایدنلرك اجرتنی
بز ضایع ایتمزز ﴿ واذ نتقنا الجبل فوقهم کانه ظلة ﴾ بز ارضدن بر جبلی قطع ایدوب ظله کبی انلرك
فوقنه رفع ایلدك ﴿ وظنوا انه واقع بهم ﴾ تیقن ایتدیلرکه اول انلرك اوزرینه دوشر زیراکه
جبلك جوده اولمسی معتاد دکلدر زیرا انلر انکله ایعاد اولنمشلردی وانلره دینلدیکه ﴿ خذوا
ما اعطیناکم بقوة ﴾ سزه ویردیکمزی جد واجتهادله اخذ ایدك ﴿ واذکروا ما فیه ﴾ وایچنده
اولان شیئی عمله ذکر ایدك یوخسه منسی کبی ترك ایتمکز ﴿ لعلکم تتقون ﴾ تاکه قبایح اعمال
ورزائل اخلاقدن صاقنه‌سز * روایت اولندیکه وقتا کیم بنو اسرائیل تورات احکامنی قبولدن
ابا ایتدیلر الله تعالی انلرك باشی اوزره جبل طوری رفع ایلدی انی قبول ایدك والا اوزریکزه
براغیلور دینلدی اویله اولسه هر بری حاجب ایسرلری اوزره سجده‌یه واردی وصاغ کوزلری
ایله جبل اوزرلرینه دوشرمی دیو خوفله اکا نظر ایلرلردی اول اجلدن یهودك سجده‌لری
حاجب ایسرلری اوزره قالدی ﴿ واذ اخذ ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم ﴾ ذکر ایت
شول وقتیکه الله تعالی دیلدیکی کیفیت اوزره ظهر آدمی مسح ایدوب ذریتلرینی بری برلرینك
صلبندن دنیاده ابنانك آبادن توالدی ترتیبی اوزره قرنا بعد قرن ذرهیئتنده اخراج ایتدی
* عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلامه اشبو آیتدن سؤال اولندقده
دیدیکه الله تعالی آدمی خلق ایدوب ظهرنی مسح ایلدی واندن ذریت اخراج ایدوب دیدیکه اشبونلری
جنت ایچون خلق ایتمشن جنت عملن ایدرلر وایکنجیده انك ظهرینی مسح ایدوب اندن ذریت اخری
اخراج ایتدی ودیدیکه اشبونلری نار ایچون خلق ایتمشن نار عملن ایشلرلر بر رجل دیدیکه یا رسول الله
اویله اولسه عملك فائده‌سی نه اولور * دیدیکه حق جل وعلا قچان بر عبدی جنت ایچون خلق ایتمش
اولسه انی اهل جنت عملنده استعمال ایدوب اول حالتده انی اماته ایتدکدنصکره جنته قورو قچان
بر عبدی نار ایچون خلق ایتمش اولسه انی اهل نار عملنده استعمال ایدوب اول حالتده انی اماته
دنصکره ناره قور مقاتل وغیری ایدر الله تعالی آدم علیه السلامك ظهرنك صفحهٔ یمناسن مسح
ایتدی اندن ذریت بیضایی ذرهیئتنده اخراج ایلدی بعده ینه آدم علیه السـلامك ظهرنك
صفحهٔ یسراسن مسح ایدوب اندن ذریت سودایی ذرهیئتنده اخراج ایلدی بعده جمیعنه بن
سزك ربکز دکلمی دیدی جمیعی بلی ربمز سن دیدیلر اندن الله تعالی اول ذریت بیضاء حقنده
اشبونلر رحمتمله جنتده‌در اصحـاب یمیندر وذریت سوداء حقنده اشـبونلر نارده‌در اصحاب
شمالدر دیدی بعده ینه انلری جمیعا آدم علیه السلام صلبنه رد ایتدی ایمدی اهل قبور تا اهل
میثاق اصلاب رجال وارحام نسادن خروجلرینه دکین قبرلرنده محبوسلردر الله تعالی عهد اولنی نقض
ایدنلر حقنده * وما وجدنا لاکثرهم من عهد * بز انلرك اکثرنی عهدلرینه وفا ایدر بولمدق

قرنداشی هرونه بنم قومده سن خلیفه اول وصلاحه شایان اولان امورلرینی اصلاح ایله مفسدلرك یولنه تابع اولمه
دیدی * بو آیت کریمه‌ده کیجه قیدی رؤیت هلال کیجه اولدیغی سببیله‌در دینلمش * مرویدرکه موسی علیه السلام
مصرده فرعونك هلاکندنصکره بنی اسرائیل ایچون امر ونهی ٩٠ بیان وتفصیل ایدر برکتاب
کتورمکه وعد ایتمشیدی
چونکه فرعون غرق
اولوب انلر نجات
بولدقلرنده اول کتاب
موعودی طلب ایلدیلر
موسی علیه السلام حق
تعالادن اول کتابك
کوندرلمسنی نیاز ایلدی
حکم وارد اولدیکه اوتوز
کون صائم اولوب صکره
طوره کلوب تکلم ایده
بر موجب حکم اوتوز
کون صائم اولدقدن
صکره فرداسی طوره
توجهنده اغزندن صیام
رائحه‌سنی دفع ایچون
کچی بونوزی اغاجندن
مسواکلندی ملکلر بز سنك
اغزندن رائحهٔ مسك شم
ایدردك شمدی مسواکله
انی محو ایتدك دیدیلر
جناب حق یاموسی بیلمدکمی
بنم عندمده صائمك اغزی
قوخوسی مسکدن اطیبدر
دیو اون کون دخی صومه
امر ایلدیکه مقدمکی اوتوز
کون ذی القعده وصکره‌کی
اون کون ذی الحجه‌دن
ایدی ﴿ ولما جاء موسی لمیقاتنا
وکلمه ربه قال رب ارنی
انظر الیك قال لن ترانی ولکن انظر الی الجبل فان استقر مکانه فسوف ترنی فلما تجلی ربه للجبل جعله
دکا وخر موسی صعقا فلما افاق قال سبحانك تبت الیك وانا اول المؤمنین ﴾ وقتاکه موسی علیه السلام بزه تعیین
ایلدیکمز وقتده کلدی وربسی اکابی واسطه کلامنی ایشتدردی موسی علیه السلام یارب بکا کندیکی کوستر سکا نظر ایده‌یم

دیدی اهل تفسیر ایدر اهل سعادتك اقراری طوعله ایدی واهل شقاوتك اقراری کرهله ایدی اشبو
* وله اسلم من فی السموات والارض طوعا وکرها * قولنك معناسیدر وموضع میثاقده اختلاف
اولنوب * ابن عباس دیدیکه اول بطن نعمانده عرفه جنبنده بر وادیده ایدی وبر
روایتده اول ارض هنددن بر دهناده ایدیکه اول آدم علیه السلامك جنتدن موضع هبوطیدر
کلبی ایدر اول مکه وطائف بیننده ایدی * سدی ایدر الله تعالی آدم علیه السلامی جنتدن
چیقاروب سمادن ایندرمدین ظهرنی مسح وذریتن اخراج ایتدی * روایت اولندیکه الله
تعالی ذرینك جمیعن اخراج وتصویر ایتدی وانلره عقل ولسان وبردی وخطاب اولنانی
بیلدیلر وجواب مذکوری سویلدیلر * روایت اولندیکه الله تعالی انلرك جمیعنه دیدیکه
بندن غیر آله یوقدر وبن سزك ربکزین بندن غیری ربکز یوقدر زنهار بکا برشیء اشراك
ایتمکز زیرا بکا اشراك ایدوب مؤمن اولمیانه بن انتقام ایدرین وبن سزه رسوللر کوندررنکه
بنم عهد ومیثاقمی سزه تذکیر ایده‌لر وسزه کتابلر ایندیررین جمیعی سویلیوب دیدیلرکه شهادت
ایدرزکیم سن بزم ربمز والهمزسن سندن غیری ربمز یوقدر بو منوال اوزره میثاقلرین اخذ
ایتدی بعده آجال وارزاق ومصائبلرین تقدیر ایتدی آدم علیه السلام انلره نظر ایدوب کیمن
غنی وکیمن فقیر وکیمن حسن وکیمن قبیح کوردی دیدیکه یارب بونلری برابر ایتسیدك دیدیکه
شکر اولنمغی سورین وقتاکه الله تعالی انلری وحدانیتنه تقریر وبری برلرینك اوزره اشهاد
ایتدی جمیعن ینه آدمك صلبنه رد ایتدی * ایمدی میثاقلری اخذ اولنانلرك جمیعی دنیایه
کلمینجه قیامت قوپمز ﴿ واشهدهم علی انفسهم ﴾ وانلری بری برلرینه اشهاد ایتدی ودیدیکه
﴿ ألست بربکم ﴾ بن سزك ربکز دکلمیك ﴿ قالوا بلی شهدنا ﴾ دیدیلرکه بلی یا ربنا نفسلریمز اوزره
شاهد اولدق * ایمدی الله تعالینك انلری بربرلرینك اوزره اشهادی انکچوندرکه ﴿ ان تقولوا
یوم القیامة انا کنا عن هذا غافلین ﴾ یوم قیامتده بز بوندن غافللر ایدك دیمیه‌لر ﴿ او تقولوا انما
اشرك آباؤنا من قبل وکنا ذریة من بعدهم ﴾ ویا مشرکلر بزدن اول آبائمز شرك ونقض عهد
ایتدیلردی بز ایسه ذریت وانلره تابعلر ایدك دیو اعتذار ایتمیه‌لر ﴿ أفتهلکنا بما فعل المبطلون ﴾
شول مبطلی آبائمز جنایتیله بزه عذاب ایدرمیسن دیمیه‌لر ﴿ وکذلك نفصل الآیات ولعلهم یرجعون ﴾
اشبو بیان کبی بز آیتلری تبیین ایدرز تاکه عباد آنی تدبر ایده‌لر وکفردن توحیده رجوع
ایده‌لر ﴿ واتل علیهم نبأ الذی اتیناه آیاتنا ﴾ یامحمد سن یهوده تلاوت ایت علمادن شول کیمسه‌نك
قصه‌سنکه بز اکا آیتلریمزی ویردك * دینادیکه اول بنو اسرائیل علماسندن بریسی ایدی
اسمی بلعم بن باعورا ایدی ویا امیة بن ابی الصلت ایدیکه اول چوق کتابلر اوقیوب الله
تعالی آخر زمانده رسول کوندریسر ایدوکنی بیلیجك اول رسول کندی اولمسن رجا ایلدی محمد
علیه السلام بعث اولنیجق تکذیب ایتدی * اماکه اکثرین قولنده اول کنعانیدن ویابنو اسرائیلدن

(بلعم)

دیدی الله تعالی سن دنیاده بنی کوره‌مزسین ولکن جبله نظر ایله اگر اول طاغ یرنده قرار ایدرسه سندخی بنی
کورمکه طاقت کتوررسن بیوردی وقتاکه ربسی اول جبله تجلی ایتدکده اول طاغی پارچه پارچه ایلدی موسی
علیه السلام اول جبلك پاره‌لندیکندن ٩١ قورقوب دوشوب بایلدی کندویه کلوب افاقة بولدقده الهی
سنی تنزیه ایده‌رم رؤیت
طلبندن تویه ایلدم وسن
دنیاده کورلمیه جککه ایمان
ایدنلرك بن اولکسیم
دیدی * بو آیت کریمه‌نك
تفصیلنی مفسرین بویله
بیان ایتمشلردرکه موسی
علیه السلام کلام الهی
نعمتنه کلدکده حق
تعالی یدی فرسخ
اطرافه‌دك قرا کولق ایلدی
وشیطان وجمله هوامی
اندن طرد وملکین کاتبینی
دخی اندن تبعید ایلدی
وکوکلری موسی علیه السلا
مك نظرنه کتوروب ملائکه
وعرش عظیمی کوردی
وقرق کون کوندوز وکیجه
کلام باری‌یی ایشتمکله کمال
شوقندن دنیاده اولدیغنی
اونودوب جنتده‌یم خیالیله
کورمك ایستدکده اول لقا
جنته مخصوص اولمغله دنیاده
اولمیه جغنی جناب باری‌یه بیان
ایلدی ونظر ایله دیو امر
بیوردیغی جبل زبیردرکه
مدینه‌ده اندن بیوك واندن
اقوی طاغ یوغیدی اول
جبله یتمش بیك حجاب
وراسندن بر ذره ظاهر
اولمغله اول جبل التی پارچه اولوب اوچی مدینه‌یه واقع اولدیکه انلر أحد وورقان ورضوی طاغلریدر واوچی
مکه‌یه واقع اولدیکه انلر ثور وثبیر وحرا طاغلریدر وموسی علیه السلامك بیهوشلغی پنجشنبه عرفه کوندن نحر کونی
جمعه‌یه‌دك ایدی ﴿ قال یاموسی انی اصطفیتك علی الناس برسالاتی وبکلامی فخذ ما اتیتك وکن من الشاکرین ﴾

بلعم بن باعورا اولوب اکا اسم الله اعظم وبرلمشیدی ویا کتب اللهدن برکتابك علمی ویادعاسنك
استجابتی ویرلمشیدی ﴿ فانسلخ منها فاتبعه الشیطان فکان من الغاوین ﴾ اول آیتدن کفر
واعراضله منسلخ اولدی حیه‌نك جالدندن انسلاخی کبی حتی‌که شیطان اکا لاحق اولوب
کندویه انی اویدردی وآزغونلردن اولدی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام جبارین
حربی ایچون ارض شامدن بنی کنعان ارضنه نزول ایتدی بلعمه قومی دیدیلرکه موسی
جنود کثیره ایله کلدیکه بزی بلادمزدن چیقاره اماکن ودیارمزه کندی قومنی کیردیره‌سن
ایسه مجاب الدعوه کمسنه‌سن دعا ایتکه الله تعالی انی بزدن دوندیره بلعم ایتدی بوسزك دیدیککز
اوله‌جق ایش دکلدر زیراکه اول نبی اللهدر بیله‌سنجه جنودی ملائکه ومؤمنوندر اگر
انلرك اوزره دعا ایدرسم دنیا وآخرتم بتوریرین قومی ایسه مجاب اولمیوب اکا زیاده الحاح
ایتدیلر * دیدیکه ایمدی صبر ایدك که منامده ربمه بکا نه امر ایدر کوره‌یم سزه اکا کوره جواب
ویره‌یم مگرکه برحاجت ایچون دعاده اول عادتی ایدیکه فعل وترکده منامله عمله رعایت ایدردی
* چون عادتی اوزره منامه رجوع ایتدی زنهار وزنهار موسی اوزره دعا ایتمکل دینلدی
انی قومنه خبرویریجك انلر اکا هدایا اهدا ایتدیلر اول ایسه انی قبول ایتدی انی مطلوبلری
حصولنه مدار ایدینوب انی تکرار منامه مراجعت ایتدیردیلر دیدیکه منامده بکا برشیء دینلمدی
* دیدیلرکه اگر رب تعالی انك اوزره دعا کدن کراهت ایتسه‌سنی نهی ایدردی اول مره‌ده
نهی ایتدیکی کبی اکا تضرعدن زائل اولمدیلر حتی‌که انی اکا قائل ایتدیلر مگر انك بر اتی
وارایدی اکا بنوب برطاغه یونلدیکه اکا حسبان دینوردی تاکه انك اوزره طلوع ایدوب
بنی اسرائیل اوزره بددعا ایده اتی بر ایکی خطوه یوریمدین چوکدی بلعم انی قالدرمغیچون
اوریجق باذن الله ات سویلیوب دیدیکه یابلعم قنده کیدرسن اوکده ملائکه‌یی کورمزمیسنکه
بنی کیرو دوندررلر الله تعالینك رسولنه ومؤمنلره بددعا ایتمکه‌می کیدرسك * انکله متعظ
اولمیجق الله تعالی انی اطلاق اتدی حتی‌که اول طاغه چیقوب انلر اوزره بددعایه عزم ایتدی
بنی اسرائیل اوزره بددعا ایتمك دیلدیکنده کندی قومنه بددعا ایدردی وکندی قومنه خیردعا
قصدین ایتسه لسانی صرف اولنوب اول خیردعایی بنی اسرائیل اوزره ایدردی قومی اکا یابلعم
سویلدیککی بیلورمیسن دیدیلر * دیدیکه نیجه ایده‌یین اختیارم المده دکل لسانمه الله تعالی
انی سویلدر اندن لسانی اوزایوب کوکسی اوزره صارقدی قومنه دیدیکه شمدنکیرو بندن
دنیا وآخرت کتدی مکر وحیله‌یه عزم ایتدی وقومنك نساسی حسنالرندن برنیجه‌سن تزیین
ایدوب اللرنده سلعه‌لر ایله بنو اسرائیل عسکرینك اراسنه کوندردی هرکیم انلردن سزه
زنا قصدین ایده امتناع ایتمیوب مطاوعت ایدك دیو امر ایلدی * چون اول نساء بنی اسرائیل
عسکرینه واردیلر اول نسادن کشت بنت صور نام مرأهٔ جمیله‌یی بنو اسرائیل عظماسندن زمری

الله تعالی یاموسی بن سنی خلقه پیغمبر ارسالم وبی واسطه کلامم ایله اختیار ایتدم سکا ویردیکم امرونهیی اخذ وانکله
عمل ایله وشکر ایدیجیلردن اول دیدی ﴿ وکتبنا له فی الالواح من کل شیء موعظة وتفصیلا لکل شی فخذها بقوة وأمر
قومك یأخذوا با حسنها ساریکم دار الفاسقین ﴾ بز موسی ایچون ﴿٩٢﴾ الواح تورتده امردینده احتیاج اولنان

بن شلوم کوریجك صبره قراری قالمیوب انی موسی علیه السلامك قاتنه ایلتدی یاموسی ظن
ایدرمکه سن بکا بونی حرامدر دیرسن دیدی * موسی علیه السلام اکا نعم اول سکا حرامدر
یانته وارمغل دیدی زمری ایتدی والله بوخصوصده بن سکا اطاعت ایتمزم دیوب قبه‌سنه
ایلتدی وتأخیر نسز اکا جماع ایتدی اول حینده الله تعالی بنی اسرائیل عسکرینه طاعون
ارسال ایتدی وموسی علیه السلامك صاحب امرینه فنحاص بن عیزار بن هارون دینوردی
جسیم وقوی کیسه ایدی زمرینك صنیعی حیننده غائب ایدی * خبردار اولیجق
باشی دمورلی حربه‌سی وارایدی الینه آلدی وزمرینك قبه‌سنه کیروب انی اول مرأه ایله
یاتورکن ایکیسن حربه‌سنه صانجدی ودیرسکن بوکرینه وحربه‌نك دبین چکه‌سنه طیایوب
اول کیفیت اوزره حربه‌یی هوایه قالدردی یا آلهی سکا عصیان ایدنه بویله جزاء ایدرز دیوسویلدی
* و فنحاص انی ایتدیکی حینده طاعون دفع اولدی زمرینك مرأه اصابتندن فنحاصك انی
قتلنه دکین اراده کچن برساعتده بنی اسرائیلك طاعوندن هلاك اولانن حساب ایتدیلر عددین
یتمش بیکه ایر کوردیلر * مقاتل ایدر بلقانك ملکی بلعمه دیدیکه موسی اوزره بد دعا ایت
بلعم ایتدیکه بن اکا نجه بد دعا ایدرین حالبوکه اول بنم دینم اهلندندر ملك ایتدی بددعا ایت
ویاخود صلب اولنمغی اختیار ایت اویله اولسه موسی علیه السلامه بددعا ایچون اتنه بنوب
یوله کیردی بنی اسرائیل عسکرینی کوریجك اتی طوردی بلعم انی ضرب ایتدکده باذن الله
سویلیوب دیدیکه بنی نیچون اوررسن او کمده آتش وار بنی یوریمکدن منع ایدر رجوع اراده
ایدیجك ینه ملکه خبرویردیلر ملك یمین ایتدیکه موسی‌یه بددعا ایتمزسه انی صلب ایده اول ایسه
حیات دنیایی اختیارله موسی اوزره بددعایه اقدام ایتدی اسم اعظمی توسلله موسی علیه السلامك
انلرك مدینه‌سنه کیرمکدن منعی ایچون دعا ایدوب الله تعالی اکا اجابت ایتدی انك دعاسی
سببیله بنو اسرائیل تیهده حبس اولنوب قالدیلر * موسی علیه السلام دیدیکه یارب بزنه
کناهله اشبو تیهده حبس اولندق * دینلدیکه بلعمك دعاسیله موسی علیه السلام ایتدی الهی
بلعمك دعاسنه اجابت ایتدك بنم دعامه دخی اجابت ایلکل دیلرینکه اندن اسم اعظمی وایمانی
نزع ایده‌سن الله تعالی موسی علیه السلامك دعاسیله انك صدرندن ایکیسن دخی سلخ ایتدی
بر آق کوکرجین کبی اوچوب کتدی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر اشبو
آیت کریمه بنی اسرائیلدن بر رجل حقنده نازل اولوبدرکه اکا اوچ دعوات مستجابه
ویرلمشکن اوچنی بیله ضایع ایتدی شول وجهله کیم انك مرأه‌سی وار ایدی اندن
اولادی اولمشدی مرأه اکا اول دعواتك برین بنم ایچون ایلکل دیلرینکه بنی اسرائیلده
بندن اجمل مرأه اولمیه چون رجل انی دعا ایدوب مرأه بنی اسرائیل نساسنك اجملی اولدی
جمالنه عجب ایدوب رجلدن رهبت ایتدی زوج اکا یاوزلنوب انی دعاسیله برکلبهٔ نباحه ایتدی

موعظه وتفصیل احکامدن
هر شیئی یازدق انی جد
وسعیله اخذ ایله وقومکه
انك احسننی اخذ ایتملرینی
امر ایله یقیننده سزه فسقلر
ایچون هلاك اولان قوم
فرعونك خانه‌لرینی کوستره
یم * دینلدیکه الواح اون
یاطقوز پایدی ایدی طولی
اون یا اون ایکی ذراع ایدی
وهر بری زمرد یا یاقوت
احمردن یاخود قتی قیا
طاشدن ایدی حق تعالی
انی موسی علیه السلامه
تلیین ایدوب الیله قطع
یا پارمقلریله شق ایلدی
﴿ سأصرف عن آیاتی
الذین یتکبرون فی الارض
بغیر الحق وان یروا کل
آیة لایؤمنوا بها وان یروا
سبیل الرشد لا یتخذوه
سبیلا وان یروا سبیل الغی
یتخذوه سبیلا ذلك بانهم
کذبوا بآیاتنا وکانوا عنها
غافلین ﴾ شونلرکه یریوزنده
حقسز تکبر وتجبر ایدرلر
آیتلریمی یعنی قرآنی
و دلائل قدرتلریمك
فهمنی قبولدن انلری
صرف ایده‌رم محمد علیه
السلامك صدق نبوتی مبین هر نشان و معجزاتیکه اول متکبرلر کورسه‌لر عناد یوزندن اکا ایمان ﴿ اولادی ﴾
کتورمزلر اکر هدایت یولنی کورسه‌لر انی طریق اخذ ایتمزلر و اکر ضلالت یولنی کورسه‌لر انی راه اتخاذ ایدرلر انلرك
قلبلرینك آیتلری قبولدن صرف اولنمسی تکذیبلری سببیله درکه انلره نظر و اعتباردن عنادا غافل اولدقلریدر

﴿ والذین کذبوا بآیاتنا ولقاء الاخرة حبطت اعمالهم هل یجزون الا ما کانوا یعملون ﴾ انلرکه بزم آیتلرمزی وآخرتده
ملاقی اوله‌جقلری ثواب و عقابی تکذیب ایتدیلر انلرك جمیع اعمالی لغو وباطل اولور انلر انجق دنیاده ایشلدکلری
عمللریله جزالنورلر ﴿ واتخذ قوم ﴿٩٣﴾ موسی من بعده من حلیهم عجلا جسدا له خوار الم یروا انه لایکلمهم

اولادی اکا کلوب انامزی برکلبهٔ نباحه ایتدك بز نیجه صبر ایدرز کلبه اولادی دیو تعبیر اولنورز
دیلرزکه ینه دعا کله اولکی هیئتنه تحویل ایده‌سن نعم دیوب انی ایتدی بو وجهله انك اوچ
دعوات مستجابه‌سی ضایع یره کتدی ﴿ ولو شئنا لرفعناه بها ﴾ اکر بز دیلسك اکا ویردیکمز آیات
سببیله واکا ملازمتیله انی علمادن ابرار منازلنه رفع ایدردك ویا اندن کفری رفع ایدوب آنی آیاتله
عصمت ایدردك ﴿ ولکنه اخلد الی الارض ﴾ لکن اول دنیایه ویاسفله‌یه میل ایتدی ﴿ واتبع هواه ﴾
ودنیایی ایثارده وقومنی استرضاده هواسنه تابع اولوب آیاتك مقتضاسندن اعراض ایتدی
* انك رفعنی مشیة اللهه تعلیقدنصکره فعل عبدله استدراکده تنبیه واردرکه مشیة الله انك
رفعنه موجب فعلنه سببدر وسبب حقیقی مشیتدر واسبابدن مشاهده اولنان مسبب حصولنده
وسائط معتبره‌در شول حیثیتدنکه مشیت اکا تعلق ایدوبدر ﴿ فمثله کمثل الکلب ان تحمل علیه
یلهث او تترکه یلهث ﴾ یعنی کتابی اوقیوب موجبیله عمل ایتمیان عالمك مثلی کلب مثلیدرکه
انی طرد ایدرسکده دیلن چیقاروب صولور کندی حالنه قورسکده انجلین صولور * یعنی
کافری زجر ایتسك منزجر اولمز ترك ایتسك هدایت بولمز اویله اولسه ایکی حالت دخی اکا
مساویدر کلبك ایکی حالتی کبی * قتیبی ایدر هر حیوانك لهثی یا اعیادن ویا عطشدن اولور الا
کلب هر حالتده لهث ایدر کلال وراحت ری وعطش حالاتی اکا مساویدر اشبونی الله تعالی
آیتلرنی تکذیب ایدنلره ضرب مثل ایتدیکه اکا وعظ ایدرسکده ضالدر ترك ایدرسکده ضالدر
﴿ ذلك مثل القوم الذین کذبوا بآیاتنا ﴾ اشبو کلب مثلی شول قوم مثلیدرکه بزم آیتلریمزی تکذیب
ایدوب ایمانه کلمزلر اشبو مکه کافرلرینك مثلیدرکه انلر برهادی تمنی ایدرلردیکه انلری هدایت
ایده وطاعة اللهه چاغره وقتاکه انلره شول صدقنده شك اولنمیان محمد صلی الله علیه وسلم نبوتله
کلدی تکذیب ایدوب هدایتی طلب ایتمدیلر ترك ویا دعوت اولنملری قتلرنده مساوی اولدی
﴿ فاقصص القصص لعلهم یتفکرون ﴾ یعنی ذکر اولنان قصه‌لری یهوده ذکر ایتکه بو انلرك
قصه‌لری کبیدر تاکه انی فکر ایدوب موجبیله عمل و متعظ اوله‌لر ﴿ ساء مثلا القوم الذین کذبوا
بآیاتنا وانفسهم کانوا یظلمون ﴾ نه چرکین مثل اولور شول قومك مثلی که بزم آیتلریمزك صحتنه
حجت قیامندنصکره انی تکذیب ایتدیلر وعنادو ترك ایمانله نفسلرینه ظلم ایتدیلر ﴿ من یهد الله فهو
المهتدی ومن یضلل فاؤلئك هم الخاسرون ﴾ اول کمسنه‌که الله تعالی انی هدایت ودیننه توفیق
ایده اول سعادته واصل اولمشدر واولکه انی خذلانده ترك ایده اول وصفلو کمسنه‌لر عذابه
استحقاقله مغبونلردر ﴿ ولقد ذرأنا لجهنم کثیرا من الجن والانس ﴾ بز جهنم ایچون جن وانسدن
خلق کثیر خلق ایتدك ﴿ لهم قلوب لا یفقهون بها ﴾ انلرك قلوبی وارکه انکله خیر وهدایی
بیلمزلر زیرا انی معرفت حقه ودلائل نظرینه القا ایتمزلر ﴿ ولهم اعین لا یبصرون بها ﴾ وانلرك
کوزلری وارکه انکله الله تعالینك خلقنه نظر اعتبارله نظر ایتمزلر ﴿ ولهم آذان لایسمعون بها ﴾

ولا یهدیهم سبیلا اتخذوه
وکانوا ظالمین ﴾ موسی
علیه السلام طوره
کیتدکدن صکره قومی
قبطیلردن عاریت الدقلری
حلیدن بی روح بر بوزاغی
جسدی اتخاذ ایتدیلر
که انده بقر صورتی واریدی
ایا کورمدیلرمیکه اول
بوزاغی انلرله تکلم ایتمز
و انلره یول کوسترمز
انی اله اتخاذ ایدوب
ظالملردن اولدیلر *
مرویدرکه بنی اسرائیل
مصردن چیقدقلرنده
فرعونیانك خبرلری
اولمامغله بنی اسرائیل
دوکونمز وار دیودوستلری
قبطیاندن عاریت حلی
یعنی نسوانك زینتلری
اولان التون و کمش
طاقلرینی آلوب فرار
ایتمشلریدی فرعونیلر
غرق اولدقده اول حلی
بنی اسرائیل یدلرنده ایکن
موسی علیه السلام طوره
کیتدکده سامری هرون
علیه السلامه کلوب بو بنی
اسرائیلك یدلرنده عاریت
حلی‌یی بیع وشرا ایده‌یورلر
بو حرامدر دیدی هرون علیه السلامك امریله انلر جمع اولنوب امانت سامری‌یه تسلیم اولندی بر ماهر قیومجی
وار ایدی سامری اول زر وسیمی اریدیروب بر بوزاغی هیئتنده دوکدردی ایچی مجوف اولمغله بقر صداسی ویرردی
علی قول فرعونك غرق وقتنده جبرائیل علیه السلامك بندیکی آتنك اباغی باصدیغی یردن سامری بر قبضه

طپراق آلوب صاقلمشیدی اول یاپیلان کوساله اغزینه بر مقدار اندن دوکمکله اول صدا پیدا اولدی بر کروه بنی
اسرائیل انی ایشتدکده اکا سجده ایلدیلر ﴿ ولما سقط فی ایدیهم و راوا انهم قد ضلوا قالوا لئن لم یرحمنا ربنا و یغفر لنا
لنکونن من الخاسرین ﴾ وقتاکه عجله طاپدقلرینه نادم اولدیلر ﴿٩٤﴾ وانی اله اتخاذیله ضلالته دوشدکلرینی
کوردیلر اکر ربمز بزه
رحمت ایتمزسه وکناهمزی
مغفرت ایتمزسه بز زیانکار
ومهلکاردن اولورز دیدیلر
﴿ولما رجع موسی الی قومه
غضبان اسفا قال بئسما
خلفتمونی من بعدی
اعجلتم امر ربکم و القی
الالواح و اخذ برأس
اخیه یجره الیه قال ابن
ام ان القوم استضعفونی
وکادوا یقتلوننی فلا تشمت
بی الاعداء ولا تجعلنی
مع القوم الظالمین﴾ وقتاکه
موسی علیه السلام
طوردن غضب وحزنله
قومنه رجوع ایلدی بو
بوزاغی یه طاپدقلرینی خبر
الدقده دیدیکه بنم مفارقتمدن
صکره بنم یریمه خلف
اولدیکزده نه چرکین عمل
ایتدیکز ربکزك امریله بنم
عودتمه صبر ایتیوب عجله می
ایتدیکز وغضبندن النده
کی نوریة الواحنی یره
براقدی وقرنداشی هرونك
صاچنه یاپیشوب کندویه
چکدی هرون علیه السلام
لاب و ام قرنداشی ایکن
والده شفقتیله رقت کلسون
دیوای والدم اوغلی بن منعده تقصیر ایتمدم قوم بنی ضعیف بولوب آز قالدیکه بنی قتل ایده‌لر ایدی بنی ﴿ صفاتندن ﴾
تکدیر ایله دشمنلری سوندرمه بنی عبدهٔ عجل ظالملرندن معدود ایتمه دیدی * روایت اولندیکه توریة یدی سبع اولوب یدی
لوحده ایدی انی براقسیله التی سبعی پاره‌لنوب رفع اولدیکه انده هرشی تفصیل اولنمشدی و بر سبعی قالدیکه انده

وانلرك قولاقلری واردرکه انکله مواعظ قرآنی ایشتمزلرکه انده تفکر واعتبار ایده‌لر
﴿ اولئك كالانعام ﴾ ایمدی انلر فقه و ابصارلری اعتبار ایچون و استماعلری تذکر ایچون اولمامقده
ویاخود مشاعر وقوالری اسباب تعیشه متوجه ومقصوره اولمقده انعام کبیدر ﴿ بل هم اضل ﴾
بلکه انلر انعامدن اضلدرلر زیراکه انعام منافع ومضاردن درکی ممکن اولان اشیایی ادراك ایدر
وجذب ودفعنده غایت جهدله اجتهاد ایدر * اماکه اول قوم اکثری ناره اقدام ایدرلر
زیراکه فعل و عملری انی اقتضا ایدر ایدوکن بیلورلر ﴿ اولئك هم الغافلون ﴾ ایمان انلره نفع
ایدر وشرك ضرر ایدر ایدیکندن غافللردر ﴿ ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها ﴾ الله تعالینك اسماء
حسناسی واردر یعنی انکچون معانی وارکیم اول معانینك احسنیدر ایمدی انی اول اسمائله
تسمیه ایدك * روایت اولندیکه بر رجل صلاتنده الله و رحمن اسمیله دعا ایلدی مکه مشرکلری
دیدیلرکه محمد واصحابی رب واحده عبادت ایدرز دیرلر ایکن سبب ندرکه ایکی اسم ذکر ایدرلر اویله
اولسه اشبو آیت نازل اولدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه و سلم ان لله تسعة و تسعین مائة اسما الا
واحدة من احصاها دخل الجنة * پیغمبریز صلی الله تعالی علیه و سلم ایدر الله تعالینك طقسان طقوز
یوزدن بر اکسك اسماسی واردر برکسنه که انی احصا ایده جنته کیرر یعنی هر اسمك حقی رعایت ایده
مقتضاسیله عمل ایده مثلا الرزاق دیدیکنده حق تعالینك رزق ویریجی ایدوکنه اینانوب غیریدن
طمعن کسه الضار النافع دیدیکنده خیر وشر جمیعی الله تعالیدن ایدوکن بیلور منفعتنه شکر
ومضرتنه صبر ایده سائر اسملرك دخی حقوقن بو منوال اوزره رعایت ایده * و بعضیلر دیدیکه
احصادن مراد اسملرك معنالرین بیلوب تصدیق ایده ویاخود تبرك واخلاصله اول اسملری
عد ایده امام بخاری ایدر یعنی ازبر ایده اظهر اولان دخی اولدر زیرا روایت اخراده من احصاها
یرینه من حفظها کلمشدر *هو الله الذی لا اله الا هو* حق جل و علا هویت و ذاتی حیثیتندن اللهدرکه
خالقك اندن غیری معبودی یوقدر * الرحمن * کافهٔ خلقه دنیاده ارزاقن ویرمکله ومنافعی
ایرکورمکله رحمتن تعمیم ایدیجیدر جمیع نعمتلرك ولیسیدر انك غیریسی یا نعم ویا منعم علیهدر
* الرحیم * یوم قیامتده خاصة مؤمنلره رحمت ایدیجیدر عقابه مستحقلرین عفو ایدوب جنت
وثوابه ایرکورمکله * الملك * بر پادشاهدرکه سموات وارضك وجمله اشیانك رب و مالکیدر
وملکنه زوال ایرمز * القدوس * عظمت وجلاله لایق اولمیان شیئدن نزاهتده بلیغدر
* السلام * جمله عیوبدن سلامتله متصفدر و جنتده اولیاسنه سلام ایدیجیدر وانلری خوفندن
سالم ایدیجیدر * المؤمن * اولیاسنی عذابندن و جمیع مخلوقاتنی ظلمدن امین ایدیجیدر *
المهیمن * عبادتنك و جمیع مخلوقاتنك احوالنه حافظ و مراقبدر * العزیز * دیلدیکی شیئی
ایشلمکدن بر شیء انی تعجیز ایتمز هر شیئء اوزره اول غالبدر * الجبار * خلق انك قبضهٔ
قهرنده مجبورلردر اضطرار واختیارلرنده انلره دیلدیکن ایشلدر * المتکبر * محدثات

مواعظ واحکام یازلمشدی قال رب اغفرلی ولاخی وادخلنا فی رحمتك وانت ارحم الراحمین * موسی علیه السلام
قرنداشنك بو اعتذارنی ایشتدکده یارب بنم بوسوء صنیعمی وقرنداشمك تقصیری اولمدیغی حالده انی دخی مغفرت ایله وبزی
رحمتکه ادخال ایله که سن مرحمت ﴿٩٥﴾ ایدیجیلرك ارحمیسن دیدی ﴿ ان الذین اتخذوا العجل سینالهم غضب من
ربهم وذلة فی الحیوة الدنیا
وکذلك نجزی المفترین ﴾
شونلرکه بوزاغی یی معبود
اتخاذ ایتدیلر آخرتده انلر
ایچون ربلرندن غضب
ودنیاده بربرلرینی قتل
و جزیه واجلاء ایله ذلت
واردر وکوساله پرستلره
کذب وافترالری سببیله
بو مثللو جزالرینی ایده‌رز
﴿ والذین عملوا السیئات
ثم تابوا من بعدها وآمنوا
ان ربك من بعدها لغفور
رحیم ﴾ وشونلرکه
کفر ومعاصی سیئه‌سی
ایشلیوب بعده توبه
وایمان ایتدیلر تحقیق
سنك ربك جل شانه
توبه‌دنصکره تائبلره مغفرت
ورحمت ایدیجیدر ﴿ ولما
سکت عن موسی الغضب
اخذ الالواح وفی نسختها
هدی ورحمة للذین هم
لربهم یرهبون ﴾ وقتاکه
هرونك اعتذاری وعبدهٔ
عجلك توبه‌سیله موسی
علیه السلامك غضبی
ساکن اولدی اول الندن
براقدیغی توریة الواحنی
کرو الدی واول بقیه
الواحده ربلری تعالادن خوف وخشیت ایدنلر ایچون راه هدایت وذنوبدن مغفرت یازلمشیدی ﴿ واختار موسی
قومه سبعین رجلا لمیقاتنا فلما اخذتهم الرجفة قال رب لو شئت اهلکتهم من قبل وایای اتهلکنا بما فعل
السفهاء منا ان هی الا فتنتك تضل بها من تشاء وتهدی من تشاء انت ولینا فاغفرلنا وارحمنا وانت خیر الغافرین ﴾

صفاتندن اول عالیدر جمیع خلقك اوزرینه تعظم ایدیجیدر کبریایی کندویه تخصیص ایدیجیدر
* الخالق * هر موجودی تقدیر ایدیجیدر * الباریء * مولدات ارکاندن ایجاد ایتدیکنی
بری برندن اشکال مختلفه ایله تمییز ایدیجیدر * المصوّر * اشیایی کیفیاتیله تصویر ایدیجیدر
اولادی ارحامده تصویر ایتدیکی کبی * الغفار * عبادنك ذنوبن ستر ایدیجیدر * القهار *
خلق اوزره قدرتله غالبدر وانلری دیلدیکی امره اجبار وتدبیرله تفرد ایدیجیدر وجهالتله
اکا نزاع ایدوب توبه ایتمیانی قهر ایدیجیدر * الوهّاب * خلقه خزائن فضلندن غرض
وعوضنسز رحمت ونعمت باغشلایجیدر * الرزاق * هر تغدی ایدنه رزقن ایرکوریجیدر
* الفتاح * خلقه خیر ابوابن فتح ایدیجیدر * العلیم * هرشیئك اولمشن واولورین بیلمکده
اول بلیغدر * القابض * الباسط * رزقی خلقك کیمنه آز وکیمنه چوق ویریجیدر وصدقه‌یی
قبول ایدوب یرینه خلف وثواب ویریجیدر وکیمنك روحنی قبض وکیمنك عمرنی مد ایدیجیدر
وکیمنك قلبن قبض ایدوب خیراته رغبتسز وکیمنك بسط ایدوب خیراته رغبتلو ایدیجیدر
* الخافض * دنیاده منزلتنه تنزیل ایدیجیدر * الرافع * آخرت منزلتنه رفع ایدیجیدر * المعز *
طاعت اهلنی عزیز ایدیجیدر * المذل * مخالفت اهلنی ذلیل ایدیجیدر * السمیع * هرشیئك
ایشلدیکنی ایشیدیجیدر وعبادك دعالرینه اجابت ایدیجیدر * البصیر * عبادك احوالنی
کوریجیدر * الحاکم * دنیاده احکام شرعیه ونوامیس وضعیه انزالیله ویوم قیامتده عباد
بینی فصلله حکومت ایدیجیدر * العدل * خلق بینی حق اوزره قضا ایدیجیدر * اللطیف
دقایق اموری بیلیجیدر وعبادنه ادویهٔ کریهه‌ده مندرج عافیتی ایرکوریجیدر وافعال موجوداته
فعلنك سریانیدر خلقك غیریدن اعمال کورلمز ایکن بنه اول جمیعن اول ایشلیجیدر و عبادنه رفق
ایدیجیدر ویوم قیامتده عبادنه خجل اولمسونلر ایچون کناهلرین اونوتدریجیدر *الخبیر* عبادین
اختبار ایدیجیدر وهرشیئك حقیقتن بیلیجیدر * الحلیم * اکا عصیان ایدنی مؤاخذه‌ده نه عجله
ونه اهمال ایدیجیدر * العظیم * عارفلر قلوبنده عقل تصورندن قدری متجاوزدر * الغفور *
عبادك ذنوبن سترده بلیغدر * الشکور * عبادك طاعاتن قبولده بلیغدر وشیء قلیله شکرلریله
استحقاقلرندن زیاده اجر ویریجیدر * العلیّ * عالیدرکه رتبه و حکمده انك فوقنده شیء یوقدر
﴿ الکبیر ﴾ رتبهٔ جلالتده اول بلیغدر * الحفیظ * هر بر شیئی اندن غائب دکلدر هرشیئك حفظی
اکا راجعدر * المقیت * هرشیئه قوت ویریجیدر *الحسیب* اکا توکل ایدنه اول کافیدر ویوم
قیامتده خلقی حساب ایدیجیدر *الجلیل* صفاتنده جلالت اکا مختصدر یرده وکوکده جلالی ثابتدر
الکریم خلقه کرم ایدیجیدر وانلره جود وکرمله نظر ایدیجیدر وانلره منافعی اکثار ایدیجیدر
الرقیب خلقه حفظ وجهی اوزره نظرین دائم ایدیجیدر * المجیب * عبادك سؤال ودعاسنه
اجابت ایدیجیدر *الواسع* رحمت وعلمی هرشیئه واسعدر * الحکیم * هرشیئی حکمت اوزره

موسى عليه السلام بزم ميقاتمز ايچون قومندن يتمش رجل اختيار ايلدى وقتاكه انلرى رجفه اخذ ايلدكده موسى
عليه السلام ديديكه يارب اكرسن مراد ايدك بوندن مقدم * انلر عجله طاپدقلرنده * انلرى * وبن قبطى‌يى قتل ايتدكده
* بنى هلاك ايدردك ايابزم قومزدن سفيهلرك سوء عملريله ﴿٩٦﴾ بزى هلاكمى ايدرسن انلرك بو جهالتلرى انجق
سنك ابتلا واختياركدر
* كه كلامنى ايشيدوب
طمع رؤيت ايلديلر *
ديلديككى ابتلا ايله ضلالته
براغورسك وديلديككى
هدايتله دينده ثابت
ايدرسن سن بزم معين
ومتوليمز سن بزى مغفرت
ايله وبزه رحمت ايله زيرا
سن مغفرت ايديجيلرك
خيرلوسى سن * روايت
اولنديكه حق تعالى موسى
عليه السلامه يتمش رجل
ايله ميقاته كلمسنى امر ايلدى
بناء عليه اول يتمش كشيله
طوره واردقلرنده موسى
عليه السلامى بربلوت
قاپليوب او كيمسه لرله
موسى عليه السلام بيننه
حائل اولدى انلر سجده‌يه
وارديلر الله تعالانك موسى
عليه السلامه سويلديكنى
وامر ونهيى ايشتديلر
بعده سحاب آچيلدقده
موسى عليه السلامه بزسنى
تصديق ايتمز مكر الله تعالى‌يى
بزه اشكار كوسترهسن
ديديلر بو اجلدن انلرى
رجفه اخذ ايدوب
مفصللرى بربرندن آيرلمغه
قريب اولدى موسى عليه السلام انلر فوت اولورلر ايسه بنى اسرائيل عندلرنده بونلرمى قتل ايلدى ديو ﴿كمال﴾
اتهام خوفندن افاقتلرينه دعا ايلدى ﴿واكتب لنا فى هذه الدنيا حسنة وفى الاخرة اناهدنا اليك قال عذابى اصيب به
من اشاء ورحمتى وسعت كل شئ فسا كتبها للذين يتقون ويؤتون الزكوة والذين هم باياتنا يؤمنون﴾ بزم ايچون

خلق ايدوب موضعنه وضع ايديجيدر ﴿الودود﴾ مؤمنلرى سويجيدر وهر مخلوقك فعل خيرنى
سويجيدر ﴿المجيد﴾ شرف ذاتله موصوف وحسن افعال ايله معروفدر ﴿الباعث﴾ پيغمبرلر كوندريجيدر
ويوم قيامتده امواتى ديركوريجيدر ﴿الشهيد﴾ خلقك اقوال وافعال واحوالندن برشئ اكا خفى اولمز
جميعن مشاهده ايديجيدر ﴿الحق﴾ ذاتنه تغير وزوال ايرمز دائمدر ﴿الوكيل﴾ خلقك ارزاق وامورين
تعهد ايديجيدر ﴿القوى﴾ قوت وقدرتده اول بليغدر ديلدوكن ايشلمك اكا مشقت ويرمز ﴿المتين﴾
انكيچون ثبوتى واجب اولورشيئدن انى هيچ احد ازاله ايدهمز واكا غالب دخى اولهمز ثابت
ومتمكندر ﴿الولى﴾ مؤمنلره عون ونصرت ايديجى وانلرى سويجى وايشلرين بتوريجيدر
﴿الحميد﴾ هرحال اوزره افعالنده حمد اولنمشدر جميع ثنالرك عاقبتى اكا ايرشمشدر ﴿المحصى﴾ جميع
اشيانك اعدادنه علمى احاطه ايتمشدر عالمده اكا برشئ خفى دكلدر ﴿المبدئ﴾ اشيايى مثالسز عدمدن
وجوده كتوريجيدر ﴿المعيد﴾ خلقى دنياده حياتلرندنصكره اماته ايديجيدر وموتلرندنصكره
آخرتده ينه احيا ايديجيدر ﴿المحيى﴾ خلقى عدمدن وجوده كتوروب حيات ويريجيدر * المميت * خلقى
دنياده حياتلرندنصكره موتله افناء ايديجيدر * الحى * حياتى ازلدن الى ابد الآباد باقيدر جدا اكا موت
وفنا ايرمز * القيوم * خلايقك وارزاقلرينك انشاسى تدبيرنه وحفظنه قائمدر * الواجد * غنيدر
اكا احتياج ايرمز * الماجد * عظمت وشرف ذاتله متصفدر * الواحد * ذاتنه مثل ونظير اولمامقده
تفرد ايديجيدر * الاحد * هيچ بروجهدن مماثلى يوق منفرددر مجزى اولمز واكا احتياج ايرمز *
الصمد * هيچ برشيئه احتياجى يوق بلكه جميع حوايجده دائما اول مقصوددر يمك وايچمك
وايومقدن منزهدر * القادر * ارادتى اولديغى شيئه اقتدارى نافذدر ذاتنده خلق وتكوين
قوتى واردر * المقتدر * هرشيئى ايجادده مزاحمسز قوت ذاتيه‌سى بليغدر واسبابه قدرت
ويروب انك توسطيله بعض اشيايى ايجاد ايديجى * المقدم * اشيانك بعضى بعض آخر
اوزره وجود وعدمده تقديم ايديجيدر * المؤخر * اشيانك بعضى بعض آخردن تأخير ايديجيدر
* الآول * جمله اشيادن اولدركه وجودينك ابتداسى يوقدر * الآخر * خلقك فناسندن
صكره اول باقيدر بقاسنه نهايت يوقدر * الظاهر * وجودى آياتله اشكاره اولوبدر وهرشئ اوزره
غالبدر * الباطن * كبرياسيله خلقك نظرندن احتجاب ايديجيدر * الوالى * خلقك امورينه تولى
ايديجيدر * المتعالى * ذاتى علو مرتبه‌ده بليغدر هرشيئك اوزرينه قدرتيله استعلاء ايديجيدر * البر *
خلقه احتياج اولدقلرى آلاء ونعمايى احسان ايديجيدر * التواب * توبه اسبابن عبادنه
تيسير وتوبه‌لرين قبول ايديجيدر * المنتقم * اكا عصيان ايدنلرى كينه عقاب شديد ايديجيدركه
انك مثلنه هيچ احد قادر اولمز ﴿العفو﴾ خلقك كناهلرندن كرميله تجاوز ايديجيدر ﴿الرؤف﴾
عبادينه رأفت ورحمت ايتمكده بليغدركه اجرلرك ضايع ايتمز ﴿مالك الملك﴾ عبادنك ومالك
اولدقلرينك مالكيدر ديلديكى وجه اوزره حكمنى تنفيذ ايديجيدر * ذوالجلال والاكرام *

بودنياده حسن طاعت ومعيشتى وآخرتده جنت ورؤيتى اعطا ايله كه بز سكا توبه ورجوع ايتمز الله تعالى بيورديكه
بن عذابمى قوللرمدن ديلديكمه اصابت ايتديررم ورحمتم دنياده هرشيئه * مؤمن وكافره شاملدر * لكن قيامتده
خاصة متقيلره وزكاتلرينى ادا ايدنلره ﴿٩٧﴾ وآيتلريمزه ايمان ايدنلره‌در ﴿الذين يتبعون الرسول النبى الامى
الذى يجدونه مكتوبا
عندهم فى التورية
والانجيل يامرهم بالمعروف
وينهيهم عن المنكر ويحل
لهم الطيبات ويحرم عليهم
الخبائث ويضع عنهم اصرهم
والاغلال التى كانت عليهم
فالذين آمنوا به وعزروه
ونصروه واتبعوا النور
الذى انزل معه اولئك
هم المفلحون﴾ شونلركه
رسول نبى امى‌يه تابع اولورلر
انلر انك نعت وصفتى
عندلرنده اولان تورية
وانجيلده يازلمش بولورلر
واول رسول انلره ايمان
وتوحيد ايله امر وكفر
وشركدن نهى ايدر وانلره
جاهليتده نفسلرينه
حرام ايتدكلرى اشيايى
حلال ايدر وخبيث اولان
اشيايى حرام ايدر وانلردن
* شريعت موساده اولان
كناه صادر اولديغى
عضوى قطع ونجس طوقنان
اثوابك اولمقدارينى قطع
وسائر كبى * باركرانى
و * توبه يرينه قتل نفس
وعفو وديت يرينه مطلق
قصاص وسائر كبى *
اوزرلرنده اولان اغلال وبندلرى ﴿ثانى﴾ ﴿٧﴾ تخفيف ايدر شونلركه اول نبى امى‌يى تصديق واكا توقير
واعداسى اوزرينه نصرت ايدرلر واكا انزال اولنان قرآنه اتباع ايدرلر اول كيمسه‌لر عذابدن فلاح بولوب دخول
جنته شايان اولنلردر * آيت سابقده رحمتك وصف اولنان خصال اهلنه شمولى فهم اولنديغندن يهود ونصارى

كمال مرتبه‌ده شرف وكرم صاحبيدركه اول انك غيريچون ثابت دكلدر جلال انك ذاتنده
مستقردر وكرم انك خلقنه فائضدر * المقسط * عدل ايديجيدر خلقندن كمسه‌يه جور ايتمز
* الجامع * يوم قيامتده خلقى حساب ايچون جمع ايديجيدر * الغنى * غنيدركه جميع خلق
اكا محتاجدر انك كمسه‌يه احتياجى يوقدر * المغنى * خلقى غنى ايديجيدر اكا محتاج اولدقلريچون
* المانع * منافعدن ديلديكى شيئى منع ايديجيدر * الضار * خلقدن ديلديكنه بليه وشدت
ايركوريجيدر * النافع * خلقدن ديلديكنه نفع ايركوريجيدر * النور * سموات وارضده
حق نشر ايديجيدر وشمس وقمرله سموات وارضى منور ايديجيدر * وسموات وارض اهلنه نوريله
هدايت ايديجيدر * الهادى * ديلديكى كمسه‌يى صراط مستقيمه هدايت ايديجيدر * البديع *
خلقى نمونه‌سز ومادەسز ايجاد ايديجيدر * الباقى * باقيدركه بقاسنه نهايت يوقدر * الوارث *
خلقك فناسندنصكره جمله ملك اكا رجوع ايديسردر * الرشيد * خلقه صالح اولانى تعريف
ايدوب ديلديكن انك اوزره ابقاء ايديجيدر ﴿الصبور﴾ كندويه شرك وعصيان ايدنلرك
عقوبتنه قادر ايكن عجله ايتميوب تأخير ايديجيدر * معلوم اوله كه اشبو ذكر اولنان اسماء شريفه
حق تعالينك مشهور اولان اسماسيدر يوخسه انك جميعى بوكا منحصر دكلدر زيرا پيغمبرمز
صلى الله تعالى عليه وسلم دعاسنده ديرايكن ﴿اسألك بكل اسم سميت به نفسك اوانزلته فى
كتابك اوعلمته احدا من خلقك اواستأثرت به فى علم الغيب عندك﴾ الهى سندن حاجتم
ديلرين هر اسمكى توسل ايله كيم انى كندينه علم قيلدك ويا كتابلريكك برنده ايندردك
ويا خلقكدن انى برينه بيلدردك ويا علم غيبكده انى استيثار ايتدك * ديندكه كتاب
وسنتده الله تعالينك بيك بر اسمى موجوددر * كتب تذكيرك بعضنده ايدر الله تعالينك
درت بيك اسماء مقدسه‌سى واردر بيكى قرآن وحديثده وبيكى توراتده وبيكى انجيلده وبيكى
زبورده ذكر اولنمشدر وديندكه الله تعالينك بيك اسمى دخى واردركه لوح محفوظده‌در بشر
عالمنه كلميوبدر * فتوحاتده ايدر الله تعالينك جميع اسماسى اعظم ايديكنى تصديق ايت وقنغى اسم
الهى‌يى ديلرسك انى اخذ ايت * ابو يزيد بسطامى‌يه بركمسنه اسم اعظمى سؤال ايتديكنده
اول اكا ديديكه سن بكا اسم اصغرى كوستركيم بن سكا اسم اعظمى كوسترم كانه اويله ديديكيچون
انى توبيخ ايتدى * ديندكه اسم اعظم معين دكلدر بلكه هر اسم شريف كيم انكله دعاده
اخلاص وسائر شروط دعايه رعايت اولنه اول اسم اعظم اولور زيرا اسمك شرفى مسمانك
شرفيله‌در يوخسه حروف مخصوصه شرفيله دكل ﴿وذروا الذين يلحدون فى اسمائه﴾ الله
تعالينك اسماسنده الحاد ايدنلرى ترك ايدك انكله مراد مشركيندركه الله تعالينك اسماسن ماهى
عليهندن تحويل ايدوب انكله اوثانلرين تسميه ايدرلر يازياده ويانقصله * اللات اسمى اللهدن
والعزى اسمى العزيزدن ومنات اسمى المناندن مشتق ايدرلر * اهل معانى ايدر اسماء اللهده

بز دخی بونکله متصفلرز دیو رحمت تمنی ایتدکلرنده الله تعالی انلری اخراج ایدوب بوامته مخصوص اولدیغنی
بوآیت کریمه ایله بیان بیورمشدر ﴿ قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا الذی له ملك السموات والارض لا اله
الا هو یحیی ویمیت فآمنوا بالله ورسوله النبی الامی الذی ٩٨ یؤمن بالله وکلماته واتبعوه لعلکم تهتدون ﴾
یامحمد دیکه ای ناس تحقیق
بن سزك جمیعکزه کلمش
الله تعالانك رسولیم
اول الله تعالی که کوکلرك
ویرلرك پادشاهی ومدبری
اولدر بردر اندن غیری
عبادته مستحق یوقدر
دیریلدن واولدرن اولدر
امدی اول الله تعالی یه
ونبی امی اولان رسولنه
ایمان کتورك که اول
رسول حق جل وعلانك
وحدانیتنه وانبیایه
کوندردیکی کلمات وکتبه
ایمان ایدر وسز دخی اول
رسوله اتباع ایدك که
طوغری یولی بوله سز
﴿ ومن قوم موسی امة
یهدون بالحق وبه یعدلون ﴾
موسی علیه السلام قومندن
بر جماعت واردرکه ناسی
حقله راه راسته ارشاد
وانکله حکملرنده عدل
ایدرلر * دینلدیکه
بوقومدن مراد عبدالله
بن سلام واصحابیدر
رضی الله عنه * ومروی
درکه بو قومدن مراد
موسی علیه السلامك
وفاتندن صکره خلیفه سی
یوشع علیه السلام زماننده بنی اسرائیل بیننده هرج مرج واقع اولوب کفر ومعاصی یه وقتل انبیایه
مشغول اولدیلر انلردن برکروهی بوعاصیلردن مفارقت ایچون الله تعالایه نیاز ایتملریله حق تعالی انلره یول آچوب
چینك ماوراسنه هجرتله انده ساکن اولدیلر پیغمبریمز علیه السلام شب معراجده انلری کوروب قرآندن اون سوره

الحاد اولدرکه الله تعالی یی تسمیه ایده براسمله کیم اول انکله تسمی ایتمش اولمیه واول کتاب الله
ویا سنت رسول اللهده منطوق اولمیه وبالجمله اسماء الله توقیف اوزره در مثلا الله تعالی یه جواد
دینور اما که سخی دینلمز اکرچه اول دخی جواد معناسنه ایسه ده * وکذلك اکا رحیم
دینور اما که رفیق دینلمز وعالم دینور اما که عاقل دینلمز * وحق تعالی قرآنده * یخادعون الله
وهو خادعهم ومکروا ومکر الله * دیمشکن دعاده یامخادع ویاماکر دینلمز بلکه شول اسمائله دعا
اولنورکه انده تعظیم بولنمسیله بیله شارعدن دخی اکا اذن اوله ﴿ سیجزون ما کانوا یعملون ﴾
اسماء اللهده الحاد ایدنلر آخرتده اول عملری اوزره جزا اولنیسردرلر ﴿ وممن خلقنا امة یهدون
بالحق وبه یعدلون ﴾ بزم خلق ایتدیکمزدن برجماعت واردرکه ناسی حقله حقه دعوت ایدرلر
وحق ایله حکم ایدرلر اشبو اجماعك صحتنه دلیلدر * زیراکه انکله مراد هر قنده بوصفتلو
برطائفه اولور دیمکدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لایزال من امتی امة قائمة بامر الله
لایضرهم من خذلهم ولامن خالفهم حتی یأتی امر الله وهم علی ذلك * پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم ایدر یوم قیامته دکین امتمدن برطائفه امر الله ایله قائمین اولقدن زائل اولمزلر انلر
مخذول ویا مخالفت اولندقلرینه مبالات ایتمزلر ایمدی اکر بوخصلت پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم عصرینه ویابرعصر مخصوص اهلنه مختص اولسه بونك ذکرنده فائده اولمز ﴿ والذین
کذبوا بآیاتنا سنستدرجهم من حیث لایعلمون ﴾ شونلرکه بزم آیتلرمزی تکذیب ایدرلر بز
انلری آز آز سبب هلاکلرینه قریب ایدرز انلر هربارکه برمعصیت ایده لر بز انلره نعمتمزی
یکیلرز وآرتوررز وانلره شکری اونوتدررز حتی حسبانلری اولمیان جهتدن انلری هلاکه
ایرکوررز ﴿ واملی لهم ان کیدی متین ﴾ بن انلره امهال ایدرین بنم اخذم شدیددر ﴿ أولم یتفکروا
ما بصاحبهم من جنة ﴾ انلر تفکر ایتمزلرمیکه صاحبلرنده یعنی محمد صلی الله تعالی علیه وسلمده
جنون یوقدر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم برکیجه صفایه صعود ایدوب
قریشی تاصباحه دکین الله تعالینك بأسیله تحذیر ایتدی * انلردن بری دیدیکه صاحبکز محمده
جنون ایردیکندن تاصباحه دکین چاغردی اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی ﴿ ان هو الا
نذیر مبین ﴾ اول دکل الا نذیردرکه انذارنی صوتله ایضاح ایدر برحیثیتله کیم هیچ برناظره اول
خفی اولمز ﴿ اولم ینظروا فی ملکوت السموات والارض وما خلق الله من شیء ﴾ انلر سموات
وارضك ملکوتنه واول ایکیسنده اولان مخلوقاته نظر استدلال ایله نظر ایتمزلرمیکه صانعنك قدرتن
ومبدعنك وحدتن بیله لر ﴿ وان عسی ان یکون قد اقترب اجلهم ﴾ شایدکه اجللری قریب اوله ایمانه
کلملرندن اول فوت اولوب عذابه ایره لر ایمدی حقك وضوحندنصکره قرآنه نیچون تصدیق
ایتمزلر انی تصدیق ایتمینجك ﴿ فبأی حدیث بعده یؤمنون ﴾ اندنصکره قنغی حدیثی تصدیق
ایدرلر ﴿ من یضلل الله فلا هادی له ﴾ اول کیمسه که الله تعالی انی مخذول ایدوب ایمانه توفیق
﴿ اتمیه ﴾

اوقودی انلر ایمانه کلوب بزم قبله مزه نماز قیلار وزکاتلرینی ادا ایدر وجمعه نمازینه قیام ایدر اولملرینه بو آیت
کریمه انلرك وصفلریدر ﴿ وقطعناهم اثنتی عشرة اسباطا امما واوحینا الی موسی اذ استسقیه قومه ان اضرب بعصاك
الحجر فانبجست منه اثنتا عشرة ٩٩ عینا قد علم کل اناس مشربهم وظللنا علیهم الغمام وانزلنا علیهم المن
والسلوی کلوا من طیبات
مارزقناکم وما ظلمونا
ولکن کانوا انفسهم
یظلمون ﴾ بز بنی اسرائیلی
اون ایکی سبط قیلدقکه
هر قبیله سی امت عظیمه
ایدیلر وموسی علیه
السلامدن قومی تیهده
صو ایستدکلرنده عصاکی
طاشه اور دیو وحی
ایتدك اوردقده اول
طاشدن هر بر سبط
ایچون اون ایکی چشمه
آقدیکه هر برسبط کندو
چشمه سنی وایچه جکنی
بیلدی وتیهده اوزرلرینه
بلوطدن کولکه ایتدك
وقدرت حلواسی
وبیلدیرجین انزال ایتدك
وسزه ویردیکمز طیبات
رزقی اکل ایدك دیدك
انلر * خلاف امر انلری
ادخار ایتملریله قورتلنوب
فاسد واول نعمت قطع
اولدی بو خلاف امر
ادخارلریله * بزه ضرر
ایتمدیلر ولکن نفسلرینه
ظلم ایدر اولدیلر ﴿ واذ قیل
لهم اسکنوا هذه القریة
وکلوا منها حیث شئتم
وقولوا حطة وادخلوا الباب سجدا نغفر لکم خطیئاتکم سنزید المحسنین ﴾ وياد ایله که بنی اسرائیله شوقریه ده * یعنی
بیت المقدسده * ساکن اولك وانك میوه وحبوبندن ایستدیککزی اکل ایدك وذنوبمزی عفو ایله دیو دعا ایدك
واول قریه نك قپوسنه الله تعالی یه شکر ایچون سجده ایده رك کیرك تاکه کناهلریکزی مغفرت ایده لم زیرا بز

اتمیه انی ارشاد ایدر اولمز ﴿ ویذرهم فی طغیانهم یعمهون ﴾ حق تعالی انلری ضلالتلرنده تردد
ایدر اولدقلری حالده ترك ایدر ﴿ یسئلونك عن الساعة ایان مرساها ﴾ یامحمد قیامتدن سکا
سؤال ایدرلرکه انك اثباتی نه وقتده در ﴿ قل انما علمها عند ربی ﴾ دیکل که انك علمی ربم
عندنده در انکله استیثار ایدر اکا ملك مقرب ونبی مرسلدن کیمسه یی خبردار ایتمیوبدر ﴿ لا یجلیها
لوقتها الا هو ﴾ اوقیامتك امرنی وقتده الله تعالینك غیری احدانی اظهار ایتمز ﴿ ثقلت فی السموات
والارض ﴾ اول قیامتك علمی اهل سموات واهل ارضه ثقیل اولدی ﴿ لا تأتیکم الا بغتة ﴾ اول سزه
غفلتکز حالنده فجأة کلور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الساعة تهیج بالناس والرجل یصلح
حوضه والرجل یسقی ماشیته والرجل یقوم سلعته فی سوقه والرجل یخفض میزانه ویرفعه * پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر قیامت ناس اوزره هیجان ایدر حالبوکه رجل حوضنی اصلاح
ایدرو رجل آخر ماشیه سن صورار ورجل آخر سوقنده سلعه سنه بها تقدیر ایدر ورجل آخر
میزاننی خفض ورفع ایدر ﴿ یسئلونك کأنك حفی عنها ﴾ انلر سکا قیامتدن سؤال ایدرلر کانه سن انی
بیلورسن ﴿ قل انما علمها عند الله ﴾ دیکل که قیامتك علمی الله تعالی عندنده در ﴿ ولکن اکثر الناس
لا یعلمون ﴾ لکن انك علمی عند الله ایدیکن ناسك اکثری بیلمزلرحتی که محمد صلی الله تعالی علیه
وسلمه اندن سؤال ایدرلر ﴿ قل لا املك لنفسی نفعا ولا ضرا الا ما شاء الله ﴾ دیکل که بنم کندم ایچون
جلب نفعه ویادفع ضره مالك دکلم مکرانیکی الله تعالی بنم ایچون دیلیه * ابن عباس ایدر اهل
مکه دیدیلرکه یامحمد ربك جل شانه سکا سعر رخیصی خبر ویرمزمیکه غلادن اول انی اشترا
ایدوب غلا وقتنده ربح کثیر ایله بیع ایده سن ویاجدب وقحط ایریشه جك ارضی بیلدرمزمیکه
اندن خصب وسعه اولان ارضه رحلت ایده سن اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی ﴿ ولو کنت
اعلم الغیب لاستکثرت من الخیر وما مسنی السوء ﴾ اکر بن غیبی بیلسیدم قحط سنه سیچون مالی چوق
ایدینوردم ضرو فقرو جوعدن بکا برشیء ایرشمزدی ﴿ ان انا الا نذیر وبشیر لقوم یؤمنون ﴾ بن
دکلم الا کتوردیکمی تصدیق ایتمیانه عذاب نار ایله تحذیر ایدیجی بن وبنی تصدیق ایدنلره جنتله
تبشیر ایدیجی ین ﴿ هو الذی خلقکم من نفس واحدة ﴾ اول الله تعالی سزی نفس واحده آدم
علیه السلامدن خلق ایلدی ﴿ وجعل منها زوجها لیسکن الیها ﴾ واول نفس واحده دن زوجی
حوایی خلق ایلدی تاکه انکله انس واکا اطمینان ایده ﴿ فلما تغشاها حملت حملا خفیفا فمرت به ﴾
آدم علیه السلام حوایه جماع ایدیجك اندن حمل خفیفله حامل اولدی حوامله ایریشن اذی
ومشقت اکا ایرشمدیکه اول مرانك نطفه دن اول حملی ایدی حتی که اکا مستمره اولوب طوردی
واوتوردی اکا ثقلت ایرمدی ﴿ فلما اثقلت دعوا الله ربهما لئن آتیتنا صالحا لنکونن من الشاکرین ﴾
وقتاکه ولد حوانك قارننده بیویوب حملی اکا ثقیل اولدی وولادتی یقینلشدی آدم وحوا رب
تعالی یه دعا ایتدیلرکه اکر انی بزم کبی بشرسوی بدنی تام قلیورسك سکا شکر ایدنلردن اولم

احسان ایدنلره احسانمزی آرتررز ﴿ فبدّل الذین ظلموا منهم قولا غیر الذی قیل لهم فارسلنا علیهم رجزا من السماء
بما کانوا یظلمون ﴾ انلردن بعضیسی کندولره دینیلن قولی غیریه تبدیل ایتملریله نفسلرینه ظلم ایتدیلر بوظلملری سببیله
بز انلرك اوزرینه سمادن عذاب ایندردك یاطاعون ویردك * نته‌كه ۱۰۰ قصه‌سی جزء اولك حزب ثانیسنده تفصیل
اولندی ﴿ واسئلهم عن
القریة التی کانت حاضرة
البحر اذ یعدون فی السبت
اذ تأتیهم حیتانهم یوم
سبتهم شرّعا ویوم لایسبتون
لاتأتیهم کذلك نبلوهم بما
کانوا یفسقون ﴾ یا محمد
ساحل بحرده اولان
قریه‌نك خبر وحالندن
یهوده سؤال ایله چونكه
انلر نهی اولندقلری سبت
کونده صید ماهی
ایتمكله حدوداللهی تجاوز
ایتدیلرکه جمعه ایرتسی
بالقلر صو یوزنده ظاهر
اولوب سبتدن غیری
کونده کلمزلردی بونك کبی
ابتلا ایله بز انلری اختیار
ایتدك که فسقلری سببیله
انی ایشلر اولدیلر مرویدرکه
اول قریه مصر ایله ینبوع
یاخود مدین ایله طور بیننده
بر بلده اوله انك اهالیسی
بالقلرك ایام سائره‌ده
کورنیوب سبت کونده
بو وجهله ظهورلرینی
کوروب صبرایده‌مدكلرندن
حیله وتدابیر طلبنده اولدیلر
آخر الامر بویله قرار
ویردیلرکه ساحله حوضلر
انشا ودریایی انلره آقیدوب سبت کونی اول ظهور ایدن بالقلری اول حوضلره سوروب اوكلرینه آغ
وضعیله ماهیلر انده قاله‌لر وپازار کونی صید واخذ ایده‌لر برزمان بویله قوللنوب صکره تعظیم سبتی دخی ترك ایتدیلر بوبلده
اهالیسی اوچ فرقه اولوب بر فرقه‌سی بوعملده ایدی وبر فرقه‌سی انلری بوعملدن نهی ومنع ایتمده ایدی وبر فرقه‌سی نه نهی

﴿ فلما آتاهما صالحا جعلا له شرکاء فیما آتیهما ﴾ وقتاکه الله تعالی آدم وحوایه دیلدکلری کبی بشر
سوی صحیح البدن ولد ویردی اول ایکیسی انلره ویریلان ولدده الله تعالی‌یه شیطانی شریك
ایتدیلر شول وجهله کیم اول ولدك اسمنی عبدالحارث دیدیلر حارث ایسه شیطانك ملائکه بیننده‌کی
اسمیدر ﴿ فتعالی الله عما یشرکون ﴾ الله تعالی اکا شرك ایدنلرك شرکله وصفندن عالی اولدی *
روایت اولندیکه حوا حامل اولیجق ابلیس اکا بر رجل صورتنده کلوب دیدیکه قارنکده‌کی
نه شیئدر بیلورمیسن قورقارمکه اول بهیمه ویا کلب ویا خنزیر اوله نه بیلورسن بلکه اول دبرکدن
ویاغزکدن چیقه ویا انکله قارنك یاریله اول سببدن هلاك اوله‌سن اویله اولسه حوا اندن
زیاده قورقوب انی آدم علیه السلامه ذکر ایلدی انکله ایکیسی دخی مهموم اولدیلر بعده ابلیس
ینه اول صورتده حوایه کلوب دیدیکه بنم الله تعالی عندنده منزلتم وار اکا دعا ایده‌یمکه قارنکده‌کی
شیئی سنك کبی خلق سوی ایده وخروجن دخی آسان ایده اکر انك اسمنی عبدالحارث
ایدرسن لکن بونك امثالی انبیایه لایق اولمز * ابن عباس ایدر حوا رضی الله تعالی عنهانك آدمدن
برنیجه اولادی اولوب اسملرین عبدالله وعبیدالله وعبدالرحمن دیو تسمیه ایدوب هر برینه موت
ایردی ابلیس آدم وحوایه کلوب دیدیکه بیلورمیسزکه اولادیکز نیچون معمر اولمزلر معمر
اولملرین استرسکز اسمنی عبدالحارث ایدك چون انك دیدیکی کبی بر ولدلرینه ایتدیلر اول
معمر اولدی * حدیثده کلدیکه ابلیس آدم وحوایی ایکی کره الدادی بری جنتده ایدیکه انلره
شجرهٔ منهیه‌دن یدردی وبری یرده ایدیکه ولدلرینك آدنی عبدالحارث قودردی * ابن زید ایدر
آدم وحوانك بر ولدلری اولوب آدنی عبدالله قودیلر ابلیس انلره کلوب دیدیکه ولدیکزه
نه آد قودیکز دیدیلرکه عبدالله قودق والحال اندن اولکی ولدلرینی عبدالله دیو تسمیه ایدوب
وفات ایتمشدی ابلیس دیدیکه ظن ایدرمیسزکه الله تعالی سزه عبدنی آلیقویه والله بیلك که بونی
دخی آلیقومز غیریلرین آلیقومدیغی کبی ایمدی آدنی عبدالشمس قوکزکه انی سزه آلیقویه انك
کبی ایتدیلر دینلدیکه آدم وحوا ولدلرینه عبدالحارث دیو تسمیه‌سیله عبادتده اشراکی ویا
حارث انلره ربوبیتی اقتضا ایتمز زیراکه آدم علیه السلام نبی ایدی انبیا ایسه شرکدن
معصوملردر لکن قصد ایتدیکه حارث ولدك نجاتنه وامتك سلامتنه سبب اوله وکاهی
عبد اسمی مملوك اولمیان شخصه دخی اطلاق اولنور رب اسمی معبود اولمیان شخص
اوزره اطلاق اولندیغی کبی نتکیم رجل اکا ضیف کلسه خضوع وجهی اوزره کندوبی
عبدالضیف دیو تسمیه ایدر وانکله ضیف انك ربیسی اولمسن اراده ایتمز * ویوسف علیه
السلام عزیز مصر حقنده * انه ربی * دیدی وانکله انك معبودا اولمسن اراده ایتمدی ایمدی
بومحلده دخی حکم انجلینلدر ﴿ أیشرکون مالایخلق شیئا وهم یخلقون ﴾ مشرکون شول
بر شیئك خلقنه قادر اولمیان اصناملرین الله تعالی‌یه شریکمی ایدرلر حالبوکه اول اصنامی

﴿ کندیلری ﴾

ایدردی ونه‌صید ایدردی بلکه نهی ایدنلره قارشیمك دیرلردی داود علیه السلام او سبت صیادلرینه لعنت ایدوب میمون
صورتنه مسخ اولندیلر ﴿ واذ قالت امة منهم لم تعظون قوما الله مهلکهم او معذبهم عذابا شدیدا قالوا معذرة الی ربکم
ولعلهم یتقون ﴾ بواهل ایله‌دن ۱۰۱ برطائفه * که بوعمل سیئه‌یی ایشلمز وایشلینی دخی نهی ایتمزایدی انلر اول
نهی ایدنلره * دیدیکه
بر قومه نیچون نصیحت
ایدرسزکه الله تعالی انلری
هلاك ایدیجی یاخود عذاب
شدید ایله عذاب ایدیجیدر
اول نصیحت ایدنلر دیدیلر
که بزم نصیحتمز
ربکزك نهیی بیان ایتمك
اوزریمزه واجب اولمقله
عندالله معذور اولمامز
ایچوندر شاید انلر قورقوب
معصیتی ترك ایده‌لر ﴿ فلما
نسوا ماذکروا به انجینا
الذین ینهون عن السوء
واخذنا الذین ظلموا
بعذاب بئیس بما کانوا
یفسقون ﴾ وقتاکه اول
صیادلر نصیحتی قبول
ایتمدیلر انلری سیئه‌دن
نهی ایدنلره بز نجات
ویردك واول عصیانله
نفسلرینه ظلم ایدنلری
امر الهیدن خروجلری
سببیله عذاب شدید ایله
اخذ ایتدك ﴿ فلما عتوا عن
مانهوا عنه قلنا لهم کونوا
قردة خاسئین ﴾ وقتاکه
انلر نهی اولندقلری صید
ماهیدن رجوع ایتمدیلر
بز انلره رحمتدن دور
اولدیغکز حالده میمون اولك دیدك * بو اوچ فرقه‌نك بریسی که نه صید ایتمش ونه پند ایتمشیدی انك حقنده
بو عذابه داخلمی دکلمی دیو اختلاف واقع اولمشدر بر طرفی اقوی کورنمامکله العلم عندالله * منقولدرکه
اول نصیحت ونهی ایدن کروه بیلدیلرکه نصیحتلری قبول اولنمیه‌جق خانه‌لرینی تفریق ایدوب دیوار وقپو ایله سد

کندیلری الریله دوزرلر ﴿ ولایستطیعون لهم نصرا ولاانفسهم ینصرون ﴾ ونه اول اصنام
شول انلره عبادت ایدنلره نصرته قادر اولور ونه کندیلردن کسر وسائر نازله دفعنه قادر
اولور بلکه اول اصنامی حمایت ایدن عبده‌لریدر * اویله اولسه عابددن اضعف واذل اولان شیء
معبودیته نیجه لایق اولور ﴿ وان تدعوهم الی الهدی لایتبعوکم ﴾ یامؤمنلر اکر سز مشرکلری
اسلامه دعوت ایتسکز سزه اتباع ایتمزلر ویاخود یامشرکلر اکر سز اصنامه سزه هدایت
ایتسونلر ایچون دعا ایتسکز دعاکزه اجابت ایتمزلر الله تعالینك اکا دعا ایدنلره اجابت ایتمسی کبی
﴿ سواء علیکم أدعوتموهم ام انتم صامتون ﴾ یامؤمنلر کرکسه انلری دینه دعوت ایدك ویا
انلری دعوتدن سکوت ایدك انلر ایمانه کلور دکللردر ﴿ ان الذین تدعون من دون الله عباد
امثالکم ﴾ یامشرکلر شونلرکه سز انی آلهه دیو الله تعالیدن غیری انلری معبود ایدینورسز انلر
دخی مملوکه ومسخره اولدیغی حیثیتدن سزك کبی عباددر ﴿ فادعوهم فلیستجیبوا لکم ان کنتم
صادقین ﴾ دعاکزه اجابت ایتسونلر اکر انلرك آلهه ایدیکنده صادقلر ایسکز * ویاخود
انلری وقتاکه اناس صورتلرنده دوزدیلر حق تعالی انلره دیدیکه اصنامك قصارای امری
سزك کبی احیاء وعقلاء اولمقدر انکله ایسه عبادته مستحق اولمز نتکیم بعضکز بعض آخرك
عبادتنه مستحق اولمدیغی کبی ﴿ ألهم ارجل یمشون بها ام لهم ایدیبطشون بها ام لهم اعین یبصرون
بها ام لهم آذان یسمعون بها ﴾ اول اصنامك ایاقلری وارمیدرکه یوروییه‌لر والری وارمیدرکه
انکله یاپشه‌لر ویا کوزلری وارمیدرکه انکله کوره‌لر وقولاقلری وارمیدرکه انکله ایشیده‌لر یعنی
مخلوقینك قدرتی اشبو جوارح وآلاتله اولور اصنامده ایسه بو آلات یوقدر والحال سز
ارجل ماشیه وایدیء باطشه واعین باصره وآذان سامعه ایله اصنام اوزره تفضیل اولنورسز
اویله اولسه نیجه عبادت ایدرسز برشیئه کیم سز اندن افضل واقدرسز ﴿ قل ادعوا شرکاءکم
ثم کیدون فلاتنظرون ﴾ دیکلکه یامشرکین آلهه‌کزی چاغروب بکا عداوتکزده انلردن
استعانت ایدك بعده مکروهدن بکا ایرکورمکه قادر اولدیغکزی ایرکورك بکا مهلت ویرمکزین
سزدن مبالات ایتمزین زیراکه وثوقم یعنی اعتمادم الله تعالینك اوزریمه اولان ولایت
وحفظنه‌در ﴿ ان ولیی الله الذی نزل الکتاب ﴾ بنم ولیم اول الله تعالیدرکه قرآنی انزال ایتدی
﴿ وهو یتولی الصالحین ﴾ که اول عباد صالحینه تولی ایدر * ابن عباس ایدر انلر شول عباددرکه الله تعالی‌یه
برشیء عدیل ایتمزلر الله تعالی دخی انلره نصرتله تولی ایدر اویله اولسه انلره معادات ایدنلرك عداوتی
ضرر ایتمز ﴿ والذین تدعون من دونه لایستطیعون نصرکم ولاانفسهم ینصرون ﴾ الله تعالیدن غیری
آلهه‌کزکه اکا عبادت ایدرسز نه سزه ونه کندیلرینه نصرته قادر دکللردر ﴿ وان تدعوهم
الی الهدی لایسمعوا وتریهم ینظرون الیك وهم لایبصرون ﴾ اکر سن مشرکلری هدایه دعوت

ايتديلر اول عاصيلردن بر كون بر كيمسه كورنمديكندن تفحص ايتدكلرنده جملهسنی ميمون بولديلر دوستلرینی كوروب اغلیهرق بی زبان اتكلرينه يوز سوررلردی بو حالله اوچ كون ياشيوب دردنجی كون جمله هلاك اولدی (واذ تاذّن ربّك ليبعثن عليهم الى يوم القيمة من يسومهم سوء العذاب ان ربك لسريع العقاب و انه لغفور رحيم) يامحمد ربك عز شانه يهود اوزره قيامتهدك * قتل و اجلال و ضرب جزيه كبی * تذليل و سوء عذاب ايدر كيمسه بعث ايتمكی اعلام و حكم ايلدی تحقيق ربك جل شانه عاصيلرك عقابنده سرعت و توبه كارلره مغفرت و رحمت ايديجيدر * دينلديكه بخت نصر انلری قتل و اسير ايتدكدنصكره ملوك فرس انلری تحقير و رنجيده وباج ايله تذليل ايدردی تازمان حضرت رسالتهدك مقاتلهلريله حكم اولنوردی بعده يا اسلام ياجزيه ايله تكليف اولنمقده اولوب بو حكم قيامتهدك باقيدر (وقطعناهم فی الارض امما منهم الصالحون و منهم دون ذلك و بلوناهم بالحسنات والسيئات لعلهم يرجعون) يهوديلری پراكنده ايليوب يريوزنده فرقه فرقه جماعت ايلدك انلردن بعضيلری پيغمبر عليه السلامه ايمان كتوروب صالحلردن اولديلر وبعض انلرك غيريسی كفره و فسقهدن اولديلر بز انلری غنا وصحت (ايتديلر) وكاهی فقر و شدت ايله اختيار ايلدك تاكه انلر معصيتدن طاعته رجوع ايدهلر (فخلف من بعدهم خلف ورثوا الكتاب يأخذون عرض هذا الادنی و يقولون سيغفرلنا و ان يأتهم عرض مثله ياخذوه الم يؤخذ عليهم ميثاق

ايتسك انی قلبلريله ايشتمزلرسن انلری كوزلريله نظر ايدركوررسن حالبوكه قلبلريله كورمزلر (خذالعفو) اخلاق ناسدن عفوی اخذ ايت قبول اعتذار وعفو ومساهله واشيادن ترك بحث كبی پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم اشبو نكله اراده اولناندن سؤال اولندقده ديديكه سندن كسيلنه صله ايدهسن وسنی محروم ايدنه ويرهسن وسكا ظلم ايدنی عفو ايدهسن (وأمر بالمعروف) وعقل وشرع رضا ويرديكی خصالله امر ايتكه اول تقوی الله وصله رحم وغض بصر وحفظ لساندر (واعرض عن الجاهلين) وجاهللردن اعراض ايت يعنی جاهل سكا سفه ايتديكنده سن اكا سفهله مقابل اولمغل ديندلديكه حق جل وعلا پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمه مكارم اخلاقله امر ايلدی وقرآنده اشبو آيت كريمه كبی مكارم اخلاقی جامع آيت ذكر اولنمدی (واما ينزغنك من الشيطان نزغ) اكر شيطاندن سكا نخسه ووسوسه ايررسهكه اول سنی امر اولنديغك خلافن ايشلمكه تحميل ايده (فاستعذ بالله) اندن الله تعالی يه استجاره ايت (انه سميع عليم) الله تعالی سنك دعاكه ايشيدرو نيتكی بيلور (ان الذين اتقوا اذا مسهم طائف من الشيطان تذكروا فاذا هم مبصرون) شونلركه الله تعالينك عذابندن خوفله كناهدن صاقنورلر قچان انلره شيطاندن وسوسه ايرسه الله تعالينك امر ونهيني تذكر ايدوب الله تعاليدن خطالرينك مغفرتن ديلرلر واكا استعاذه ايدرلر اول فعللری سببيله الله تعاليدن بصيرت ايريشوب سداد وصوابی كوررلر ووسوسهيی كيدررلر (واخوانهم يمدونهم فی الغی ثم لايقصرون) واخوان شياطين انلری ضلالته مد ايدرلر ويا ضلالتلرين آرتوررلر ويا انلر اغواء ايتمك ديلرلركه انك اوزره مستمر اولهلر * دينلديكه هر كافرك شياطيندن براخی واردر بوندنصكره انلری اغوادن امساك ايتمزلر و انلر اعمال سيئهدن قصر ايتمزلر (واذا لم تأتهم بآية قالوا لولا اجتبيتها) قچان مشركينه سن آيت كتوررمسك ديرلركه انی سن كنديكدن احداث ايتسيدك * كلبی ايدر اهل مكه تعنتلرندن پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمدن آيت كتورمسنی استرلردی تأخر ايتسه انی اتهام ايدرلردی نيچون انی كنديلككدن احداث وانشا ايتمزسن ديرلردی (قل انما اتبع مايوحی الیّ من ربی) يامحمد سن انلره ديكلكه بن ربم جل شانهدن بكا وحی اولنانه اتباع ايدرين يوخسه بن آياتی كنديلكمدن اختلاق ايدردكن (هذا بصائر من ربكم) اشبو قرآن ربكز جل شانهدن قلوبه بصائردركه انكله حق كوريلور وصواب بيلنور (وهدی ورحمة لقوم يؤمنون) وانی تصديق وموجبيله عمل ايدنلره ضلالتدن هدايته ايركورر و عذاب سرمديدن طريق نجاته دلالت قيلور (واذا قریء القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون) قچانكه قرآن اوقونه انی ديكلكز ومعناسنی تفهم وموجبيله عمل ايچون اكا نصات ايلكز تاكه رحمت اولنهسز * اشبو آيتك سبب نزولنده مفسرين اختلاف

الكتاب ان لايقولوا علی الله الا الحق ودرسوا مافيه والدار الاخرة خير للذين يتقون افلاتعقلون) بومذكورلردنصكره كلنلر تورتيه وارث وانی اوقيوب بيلدكلرندنصكره تغيير وتحريف ايچون دنيانك ادنی متاعی اولان رشوتی آلورلر وبومثللو عرض رشوت كلورسه انی دخی آلورلرده بز مغفرت اولنورز ديرلر ايا تورتيده انلردن الله تعالی يه حقدن غيری برشیء سويلمملری اوزره عهد آلنمديميكه انلر ذنوبه اصرارله مغفرت طلبنده اولهلر وتورتيی اوقيديلر ايچنده اولان حكمی كورمديلرمی الله تعالانك حرام ايتديكی شيدن صاقننلر ايچون دار آخرت خيرلودر آيا آنی تعقل ايدوب بيلمزلرمی (والذين يمسكون بالكتاب واقاموا الصلوة انا لانضيع اجر المصلحين * شونلركه قرآنله عمل ايدرلر ونمازی شروط واركانيله ادا ايدرلر اعمالنده صالح اولنلرك بز اجرنی ضايع ايتمز (واذ نتقنا الجبل فوقهم كانه ظلة وظنوا انه واقع بهم خذوا ما اتيناكم بقوة واذكروا مافيه لعلكم تتقون) بز جبل طوری اولزمان يهوديلرك اوزينه كولكه كبی قلع ورفع ايلدك انلر انی اوزرلرينه دوشهجك ظن ايتديلر انكله اخافه اولنوب انلره دينلديكه سزه ويرديكمزی جد وسعيله اخذ ايدك وانده اولان اوامر ونواهيی ذكر ايدك شايدكه متقيلر اعدادندن اولهسز * مرويدركه يهود تورية احكامنی قبولدن ابا ايتملريله الله تعالی انلرك باشی اوزره جبل طوری رفع ايتدكده هربری صول يكاغی اوزره سجدهيه واروب صاغ كوزيله جبل دوشرمی ديو نظر ايدرلردی اول اجلدن يهودك سجدهلری بومنوال اوزرهدر (واذ اخذ ربك من بنی آدم من ظهورهم ذريتهم واشهدهم علی

ايتديلر بر قوم ديديلركه اول صلاتده قراءت حقندهدر * ابوهريره رضی الله تعالی عنه ايدر صلاتده ايكن حاجتلرين تكلم ايدرلردی اويله اولسه سكوتله وقراءت قرآنی استماعله امر اولنديلر وبرقوم ديديلركه امام خلفنده قراءتی جهردن منع حقندهدر * ابن مسعود رضی الله تعالی عنهدن مرويدركه اول ناسی امامله بيله قراءت ايدر ايشيدوب صلاتدن منصرف اولديغنده اشبو آيتی اوقيوب اندن آنلره استماع وانصاتله امر ايتدی سعيد بن جبير ايدر اشبو آيت يوم اضحی ويوم فطر ويوم جمعهده وسائر امامك جهر ايتديكی صلاتده انصاتك وجوبی حقندهدر وبر قوم ديديلركه اشبو آيت خطبهيی استماع ايچون انصاتك وجوبی حقندهدر * قال النبی صلی الله تعالی عليه وسلم اذا قلت لصاحبك والامام يخطب يوم الجمعة انصت فقد لغوت * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر قچان جمعه كوننده امام خطبه اوقوركن صاحبك وكرك غيريی كلامدن منع ايچون انصت ديسك لغو ايدرسك وصلاتده امام خلفنده قراءتك احكامی ولغوذكری سورهء فاتحه تفسيرنده كچمشدر (واذكر ربك فی نفسك) ربك جل شانهيی نفسكده ذكر ايت اول ذكر كرك قراءت قرآن ويادعا ويا اذكاردن برشيئدر * دينلديكه اشبو امامك قراءتدن فراغندنصكره مأمومك سرّا قراءتی وجوبنه دليلدر تتكم اول شافعی مذهبيدر (تضرّعا وخفية) اول الله تعالی يه استكانتله تضرع ايدر وانك عذابندن خوف ايدر اولديغك حالده * دينلديكه اشبو صلاة سرّيهدر (ودون الجهر من القول) ومتكلم اولديغك حالده بر كلامله كيم اول سردن فوق وجهردن دوندر * دينلديكه اشبو صلاة جهريهدر زيرا اول خشوع واخلاصی ادخل اولور (بالغدوّ والآصال) بكره وعشيده يعنی دوام اوزره ايكی وقتی قيد ايتدی سائر اوقات اوزره فضلی اولديغيچون (ولاتكن من الغافلين) يوخسه الله تعالی يی ذكردن غفلت ايدنلردن اولمغل * قال النبی صلی الله تعالی عليه وسلم اذكروا الله ذكرا خاملا قالوا يارسول الله وما الذكر الخامل قال الذكر الخفی لايسمعه غيرك * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر ذكر خامله الله تعالی يی ذكر ايدك * ديديلركه يارسول الله ذكر خامل ندر ديديكه شول ذكر خفيدركه انی كنديندن غيری كمسنه ايشتميه * قال النبی صلی الله تعالی عليه وسلم المسر بالقرآءة كالمسر بالصدقة والمعلن بالقرآءة كالمعلن بالصدقة * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر قراءتن اسرار ايدن صدقهيی اسرار ايدن كبيدر وقراءتن اعلان ايدن صدقهيی اعلان ايدن كبيدر * يعنی سرّا اولان صدقه وقراءت شول علانيه اولان صدقه وقراءت اوزره ثوابی يتمش مرتبه مضاعف اولور (ان الذين عند ربك) شونلركه ربك جل شانه عندنده فضل وكرامتله مقرب ملائكهدر (لايستكبرون عن عبادته) رب تعالينك عبادتندن تكبر وتعظم ايتمزلر (ويسبحونه) بلكه انی تنزيه ايدوب سبحان الله ديرلر (وله يسجدون) وانك ايچون سجده ايدرلر عبادت وتذللی اكا ايدرلر اكا غيريیی

انفسهم الست بربکم قالوا بلی شهدنا ان تقولوا یوم القیمة انا کنا عن هذا غافلین ❩ یاد ایله شول وقتیکه ربك جل شانه آدم اوغللرینك ظهرلرندن ذریتلرینی اخذ ایلدی وانلری نفسلری اوزرینه شاهد ایدوب بن سزك ربکز دکلمیم بیوردی انلر بلی ربمزسین ونفسلریمز اوزره شاهد اولدق دیدیلر بوشهادتلری ❦ ١٠٤ ❦ انکیچوندرکه قیامتده بز بو اقراردن غافللر ایدك دیمیه‌لر بو آیت کریمه‌ده بنی آدم کلام شریفی قرنا بعد قرن اوله‌جقلری دیمك اوله یالکز آدم علیه السلام ذکر اولنمدیغی جمله‌نك معلومیکه آدم علیه السلام ابو البشردر * روایت اولندیکه پیغمبرمز علیه السلام بیوررکه ذریت آدمدن عهد ومیثاق عرفاته قریب نعمان اراك نام وادیده اخذ ایلدی وبر روایتده آدم علیه السلام جنتدن خروجندنصکره دیار هندده دهنا نام زمینده اخذ ایلدی وروایت اخراده جمهور مفسرین قولی اوزره آدم علیه السلامك خلقتندن صکره وجنته دخولندن مقدم جنت قپوسنده عرضی اوتوز بیك ییلاق برمیدانده آدم علیه السلامك صلبندن ذریتنی ذره‌لر مثالی اخراج وحیات وعقل ونطق خلق ایدوب ربوبیتنی عرض وانلر دخی قبول ایتمکله عهد ومیثاقلرینی اخذ واقرارلرینه ملکلری دخی اشهاد ایلدی ❨ اوتقولوا انما اشرك اباؤنا من قبل وکنا ذریة من بعدهم افتهلکنا بما فعل المبطلون ❩ یاخود مشرکلر بزدن اول بابالرمز شرك کتوردیلردی بز انلره تابعلرز دیو اعتذار ایدوب شول مبطل بابالرمزك کناهلرینی بزی عذاب وهلاك ایدرمیسین دیمیه‌لر ❨ وکذلك نفصل الآیات ولعلهم یرجعون ❩ بو امر میثاقی بیان ایلدیکمز کبی آیات وقدرتلریمزی تفصیل ایدرز

اشراك ایتمزلر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا قرأ ابن آدم السجدة فسجد اعتزل الشیطان یبکی فیقول یا ویلتی امر هذا بالسجود فسجد فله الجنة وامرت بالسجود فعصیت فلی النار * پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر قچان ابن آدم سجده آیتنی اوقیوب سجده ایده شیطان اندن آیریلور واغلیوب دیرکه ویل بکاکه بو سجودله امر اولنوب سجده ایتمسیله اکا جنت اولدی وبن سجودله امر اولنوب عصیانم ایله بکا نار اولدی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ما من عبد یسجد لله سجدة الا رفع الله له بها درجة وحط عنه سیئة * پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر برعبد الله بر سجده ایده الله تعالی انك سببیله انی بر درجه رفع وبر سیئه‌سین حط قیلور

❁ سورة الانفال وهی خمس وسبعون آیة مدنیة ❁

❦ بسم الله الرحمن الرحیم ❦

❨ یسئلونك عن الانفال ❩ سکا غنایمدن سؤال ایدرلر * اهل تفسیر اشبو آیتك سبب نزولنده دیدیلرکه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم یوم بدرده دیدیکه هر کمسه‌که فلان مکانه واره اکا غنیمتدن شونك کبی شیء اولسون واولکه برقتیل قتل ایده اکا شو اولسون واولکه براسیر کتوره اکا شو اولسون وقتاکه کفاره ملاقی اولدیلر شبان اکا مسارعت ایدوب شیوخ ووجوه ناس رایات عندنده طوردیلر چون فتح اولوب جعل وعد اولنانلر پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه استیو کلدیلر * اشیاخ دیدیلرکه بز سزه رده ایدك منهزم اولسکز بزه کلوب صغنوردیکز ایمدی سز جعلی آلورسکز بزه برشیء قالمز دیو نزاع ایتدیلر * بیورلدیکه سکا غنائم قسمتندن سؤال ایدرلر ❨ قل الانفال لله والرسول ❩ دیکل که غنایمك حکمی الله تعالی یه ورسولنه مختصدر انلردن غیرینك انده حکمی یوقدر بلکه الله تعالی ورسولی انی دیلدکلرینه ویررلر * دینلدیکه اشبو آیت ❨ واعلموا انما غنمتم من شیء فان لله خمسه وللرسول ❩ آیتیله منسوخه‌در * ودینلدیکه اول ثابته‌در اویله اولسه معناسی غنایمده حکم الله تعالینك ورسولینکدر والله تعالی انك مصارفن ❨ واعلموا انما غنمتم ❩ آیتنده بیان ایتدی ❨ فاتقوا الله ❩ حطام دنیا اجلیچون اختلاف وتخاصمده الله تعالیدن قورقك اکا اطاعت ایدك ❨ واصلحوا ذات بینکم ❩ وبینکزده‌کی احوال منازعه ومخالفتی ترکله وغنیمت امرنی الله تعالی یه ورسولنه تسلیمله اصلاح ایدك ❨ واطیعوا الله ورسوله ❩ واول امرده الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدك ❨ ان کنتم مؤمنین ❩ اکر ایمانده کاملین ایسکز ❨ انما المؤمنون الذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم ❩ ایمانده کاملین انلردرکه الله تعالی ذکر اولندیغنده قلبلری انك جلال وهیبتندن خوف ایده ❨ واذا تلیت علیهم آیاته زادتهم ایمانا ❩ وقچان آنلره انك آیتلری تلاوت اولنسه ایمانلری زیاده اولور عمرو بن حبیب ایدر قچن عبد الله تعالی یه ذکر وحمد ایتسه ایمانی زیاده اولور اندن سهو وغفلت ایتسه ایمانه نقصان ایرر * دینلدیکه ایمانك

تاکه انلر تدبر وکفردن توحیده رجوع ایده‌لر ❨ واتل علیهم نبأ الذی آتیناه آیاتنا فانسلخ منها فاتبعه الشیطان فکان من الغاوین ❩ یا محمد بز آیتلرمزك علمنی ویردیکمز کیمسه‌نك خبرینی یهودیلره تلاوت ایله‌که اول کیمسه کفر واغراضله اول آیتلرمزدن صویلوب ❦ ١٠٥ ❦ شیطان آنی کندویه اویدردی وآزغونلردن اولدی * روایت اولندیکه اول کیمسه عربدن امیة بن ابی الصلت ایدیکه کتب سماویه‌یی مطالعه ایدوب معلومی اولدیکه اولزمانده بررسول بعث اوله‌جقدر اول رسول کندو اولمسی داعیه‌سنه دوشدی حضرت رسالتپناه علیه السلام بعث اولندقده حسدندن کافر اولوب علمی کندودن صویلدی علی روایة اول کیمسه ابو عامر راهب ایدیکه پیغمبر علیه السلامك نعتنی کتب الهیده کوروب ایمان کتوردی صکره انکار ایدوب کافر اولدی مشهور اولان اولدرکه اول کیمسه کنعانیان وجباراندن بلعم بن باعورا ایدیکه ابراهیم علیه السلامك صحفنی اوقومش واسم اعظم بیلور ایدی بر محلده‌که موسی علیه السلام بنی اسرائیل لشکریله آنلرك ولایتنه متوجه اولدقده بلعم مستجاب الدعوه اولمغله جبابره اندن موسی علیه السلامی اوزرلرندن دفع ایچون دعا التماس ایلدیلر اول نیجه دعا ایده‌رمکه ربمك اهلندندر دیدی آخر زوجه‌سنك اغواسنه فریفته وقومنك جبر ورشوتیله بد دعا ایتمکله اسم اعظم وایماندن یلان دریسی کبی صویلدی رؤیاسنده کندویه بد دعا ایلمه دیو تنبیه اولنمشیکن جبر ورشوت بلاسیله دیکلمیوب مرکبنه سوار وبد دعا ایچون موسی علیه السلامك لشکرینه توجه

فرائض وشرائط وسننی واردر اول کمسه‌که انلری استکمال ایده ایمانینی استکمال ایدر والا فلا ❨ وعلی ربهم یتوکلون ❩ امرلرین ربلری جل شانه یه تفویض ایدرلر انك غیریدن خوف ورجا ایتمزلر ❨ الذین یقیمون الصلاة ❩ که انلر تعدیل ارکان ورعایت سننله نمازی قیلورلر ❨ ومما رزقناهم ینفقون ❩ وبزم انلره ویردیکمز اموالدن سبیل خیراته انفاق ایدرلر ❨ اولئك هم المؤمنون حقا ❩ ایمدی انلر تحقیق مؤمنلردر کفردن بریئلردر ایمانلرنده شکسزلردر * اشبو دلیلدرکه هر کیمسه‌یه بن تحقیق مؤمنم دیمك جائز اولمیه زیراکه حق تعالی تحقیق مؤمنلری اوصاف مخصوصه ایله وصف ایلدی اول اوصافن وجودی ایسه هر کیمسه‌ده متحقق اولمز بررجل حسن بصری‌یه سن مؤمنمیسن دیدیکنده دیدیکه اکر الله تعالی یه وملائکه‌یه وکتابه وپیغمبرلره ویوم آخره وجنته ونارهو بعثه وحسابه ایماندن سؤال ایدرسك بیلکه بن انلره مؤمنم واماکه * انما المؤمنون الذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم * قولندن سؤال ایدرسك بن انلردن اولدیغمی اولمدیغمی بیلمزین ❨ لهم درجات عند ربهم ❩ انلر ایچون رب تعالی عندنده جنت درجاتی واردرکه اعماللریله اکا ارتقا ایدرلر ❨ ومغفرة ❩ وذنوبلرینه یارلغانمق ❨ ورزق کریم ❩ وجنتده انلر ایچون اعداد اولنان اشیاء واردرکه اکا انقطاع عدد وانتهاء امداد اولمز ❨ کما اخرجك ربك من بیتك بالحق ❩ انفالده الله تعالینك امرنی امضا ایت اکرچه انلر کراهت ایدرلرسه‌ده * نتکیم غیر طلبیچون بیتکدن خروجده الله تعالینك امرنی امضا ایتدك ❨ وان فریقا من المؤمنین لکارهون ❩ مؤمنلردن برفریق اندن کراهت ایتدیلرسه‌ده ❨ یجادلونك فی الحق بعد ما تبین کأنما یساقون الی الموت وهم ینظرون ❩ حقی اظهارله جهادی ایثارنده سکا جدال ایدرلر انلره ظاهر اولدیغندنصکره هرقنده توجه ایتسه‌لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك اعلامیله منصورلردر * قتالدن شدت کراهتلری شول حدده ایدیکه کانه موته سوق اولنورلر واسباب موته نظر ایدرلر * شول سببدنکه ارلرنده ایکی فارسدن غیری اولمیوب سائرلری یایاقلر ایدیلر ❨ واذ یعدکم الله احدی الطائفتین ❩ ذکر ایت شول وقتیکه الله تعالی سزه ایکی طائفه‌نك برینی وعد ایتدیکه ❨ انها لکم ❩ اول ایکیسندن بری سزك اوله * قصه‌سی اولدرکه عیر قریش شامدن تجارت عظیمه ایله اقبال ایتدی بیله سنجه قرق راکب وارایدی ابی سفیان وعمرو بن العاص ومخرمة بن نوفل وعمرو بن هشام وغیریلری ایدی * جبرائیل علیه السلام انی پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه واول دخی مسلمینه خبر ویردی مسلمین اکا تلقی‌یه سوندیلر زیراکه انده چوق مال وآز رجال وارایدی اویله اولسه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم صحابه‌یه امر ایلدی اکا چیقه‌لر شول رجا ایله کیم الله تعالی انی انلره فتح ایده جهاد عدویه انکله امداد ایده چون مسلمین خروجه عزم ایتدیلر فی الحال بعض منافقین انك خبرین ابوجهله مکه‌یه ایرکوردیلر فی الحال ابوجهل قریشی جمع ایتدی عیرلرندن مسلمینی دفع ایچون عیره قارشو کیتدی مکر بو خبر مکه‌یه ایرمزدن

ایتدكده مركبی لسانه كلوب اكا بو عملدن فارغ اول دیدكده ینه متنبه اولمدی ﴿ ولو شئنا لرفعناه بها ولكنه اخلد الی الارض
واتبع هویه فمثله كمثل الكلب ان تحمل علیه یلهث اوتتركه یلهث ذلك مثل القوم الذین كذبوا بآیاتنا فاقصص القصص لعلهم
یتفكرون ﴾ اكر بز مراد ایدیدك اول كیمسه‌یی صحف ابراهیم واسم ١٠٦ اعظم سببیله منازل ابرار درجه سنه
رفع ایدردك ولكن اول
كیمسه دنائتیله زمین طرفنه
یعنی سفلیته میل ورشوتله
هواسنه اتباع ایلدی انك
مثالی شول كلب مثالیدركه
اكر حمله ایله قوغارسكده
وكندو حالنه براغورسكده
دیلنی چیقاروب صولور
بو مثالكه بیان اولندی
بزم آیتلرمزی تكذیب
ایدنلرك مثالیدر سن انلره
* یعنی كفار مكه‌یی كه
نعت پیغمبری‌یی كتم ایدن
یهوددر * بو قصه‌یی خبر
ویركه شاید انی فكر ایدوب
متعظ اوله‌لر ﴿ ساء مثلا
القوم الذین كذبوا بآیاتنا
وانفسهم كانوا یظلمون ﴾
نه چركین مثل اولور شول
قومك مثلیكه آیتلرمزك
صحتنه واقف اولدقلرندن
صكره عناد وترك ایمانله
نفسلرینه ظلم ایدرلر
﴿ من یهد الله فهو
المهتدی ومن یضلل
فاولئك هم الخاسرون ﴾
شول كیمسه‌یی كه الله
تعالی فضلیله هدایته
توفیق ایده اول كیمسه
راه حقه واصل اولمشدر
واولكه الله تعالی انی عدلیله خذلانه ترك ایده اول كیمسه عذابه استحقاقله خسرانده‌در ﴿ ولقد ذرانا ﴿ الشوكة ﴾
لجهنم كثیرا من الجن والانس لهم قلوب لایفقهون بها ولهم اعین لایبصرون بها ولهم اذان لایسمعون بها اولئك
كالانعام بل هم اضل اولئك هم الغافلون ﴾ تحقیق بز جهنم ایچون جن وانسدن چوق كیمسه‌لر خلق ایتدك انلر ایچون

اوچ كون اول عاتكه بنت عبدالمطلب منامنده كوردیكه سمادن برملك اینوب ابوقبیس
طاغنده برصخره آلدی وانی اهل مكه اوزره آتیجق پاره پاره اولدی ومكه‌نك بیوتنه اول
پاره‌لر طاغلدی هیچ بربیت قالمدی الا اندن برپاره اكا ایردی عاتكه بو رؤیاسن قرنداشی
عباس بن عبدالمطلبه خبر ویردی حتی كه اول رؤیا خبری ابوجهله ایردی ودیدیكه پیغمبرلك
دعواسنه یالكز رجالی راضی اولمیوب نسالری دخی اول دعوایی ایتمكه باشلدی چون
ابوجهل اهل مكه‌نك جمیعیله عیرلرین قارشولمغه یوله كیردیلر حتی كه بدر نام موضع معروفه
ایردیلركه عرب ییلده بركره اول ارایه جمع اولورلر وانده بیع وشرا وتجارت ایدرلردی
وپیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایسه اول كونده وادیء زفرانده ایدی جبرائیل علیه السلام
كلوب الله تعالینك مسلمینه ایكی طائفه‌نك برین وعدی خبرین كتوردی یا عیری ویا قریشی
اختیار ایتسونلر دیدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انك امرنده اصحابدن استشاره ایدیجك
دیدیلركه بزه قتالی ذكر ایتمدككه اكا تأهب وتهیؤ ایدیدك بز ایسه عیر ایچون خروج ایتمشیز
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلره تردید ایدوب دیدیكه عیر ساحل بحره كچدی ابوجهل
ایسه اوكمزده‌در دیدیلركه یارسول الله بز عیری استرز عدوی ترك ایله‌كل * اندن
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك وجهنده تغیر كوریلیجك ابوبكر وعمر رضی الله تعالی
عنهما طوروب احسن كلام ایتدیلر * اندن سعد بن عباده طوروب دیدیكه یارسول الله
امرك نه ایسه امضا ایت والله اكر عدنه كیدرسكده انصاردن هیچ كیمسه سندن تخلف ایدر
دكلدر بعده مقداد بن عمرو ایتدی یارسول الله حق تعالینك امری نه ایسه امضا ایت قنده
كیدرسن سنكله یز یوخسه بنی اسرائیلك موسی علیه السلامه دیدیكن دیمزكه وارسن ربكله
كیت عدوكله قتال ایت بز بونده اوتورر كیتمزز لكن دیرزكه سن ربكله واروب عدویه قتال
ایدك بز دخی سزكله بیله عدوكزه قتال ایدرز پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم تبسم ایدوب
انصاره دیدیكه ایها الناس بكا نه اشارت ایدرسزكه انی ایدم * سعد بن معاذ طوروب دیدیكه
بز سكا ایمان كتوروب قولكی تصدیق ایتمشز وسنك كتوردیكك حق ایدوكنه اینانمشز
وسكا سمع وطاعته عهد ویرمشز نه دیلرسك امضا ایت والله اكر سن بو بحری كچمك ایچون
ایچنه كیررسك بز دخی سنكله بیله اكا كیررز هیچ بریمز سندن تخلف ایتمزز بز عدوی لقادن
اوشنمزز حرب عندنده صبر لقا حیننده صدق ایلرز امیدركه الله تعالی بزم جهتمزدن سنی قریر
العین ایده اول قولی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه نشاط ویردی یوریكز علی بركة الله
كیده‌لم بشارت اولسونكه الله تعالی بزه ایكی طائفه‌نك برینی وعد ایتدی والله كویا كه بن
مشركینك قتل اولنه‌جق مكانلرینه نظر ایدرین دیدی چون اتفاقله بدره كیتدیلر وعدویه
ملاقات ایتدیلر مشركون صندیلر ومسلمون قریر العین اولوب دوندیلر ﴿ وتودون ان غیر ذات

قلوب واردركه انكله خیر وهدایتی بیلمزلر * زیرا حقی اكلیوب توجه ایتمزلر * وكوزلر واردركه انكله مخلوقاته نظر
اعتبارله باقمزلر وقولقلر واردركه انكله حق كلامی وقرآنی ایشیدوب متنصح اولمزلر انلر درت ایاقلو حیوان
كبیدركه انجق اكل وشربه ١٠٧ مشغوللردر بلكه حیوانلردن دخی زیاده ضلالتده‌درلر * كه حیوانلر
ضرر ونفعی بیلورلر انلر
كندولره ضرر اولان
ناره اقدام ایدرلر * وكفر
وشركك ضررندن غافللر
در ﴿ ولله الاسماء الحسنی
فادعوه بها وذروا الذین
یلحدون فی اسماء سیجزون
ما كانوا یعملون ﴾ الله
تعالانك اسماء حسنی‌سی
واردر انی اول اسملریله
تسمیه ودعا ایدك وانك
اسملرنده الحاده یعنی
اكریلكه میل ایدنلره
متابعتی ترك ایدك اسماء
اللهده الحاد ایدنلر آخرتده
اول عمللریله جزا بولورلر *
روایت اولندیكه بر
كیمسه نمازده الله ورحمن
اسمیله دعا ایلدی مكه
مشركلری محمد واصحابی
بز بر الهه عبادت
ایده‌رز دیرلركن ایكی
اسم ذكر ایدرلر دیدیلر
بناء علیه بو آیت كریمه
نازل اولدی اكرچه
السنه جهتیله اسماء الهی
كثیردر لكن بو اسماء
حسنادن مراد معلوم
اولان طقسان طقوز
اسمدركه * من احصاها
دخل الجنة * بیورلمشدر واحصاها یرینه حفظها دخی روایت اولنمشدر واسماء الهیده الحاد اذن شرع لاحق اولمیان
اسمله تسمیه ایتمكدر مثلا عربك یا ابا المكارم ونصارانك یا ابا المسیح وحكمانك علت اولی تسمیه‌لری كبی وبتلرك
اسماسنی مشتق ایتدكلری كبی مثلا لاتی اللهدن وعزی‌یی عزیزدن ومناتی مناندن اشتقاقلری كبی ﴿ وممن خلقنا

الشوكة تكون لكم ﴾ وسودیكزكه شوكتی اولمیان طائفه یعنی عیر سزك اوله ﴿ ویرید الله ان
یحق الحق بكلماته ﴾ وحق تعالی دیلركه اسلامی اظهار واعزاز ایده سزه انزال ایتدیكی
آیاتله ﴿ ویقطع دابر الكافرین ﴾ ومكه كافرلرینك آخرینی قطع ایده یعنی سز دیلرسزكه ماله ایروب
مكروه كورمیه‌سز والله تعالی دیلركه دینی اعلا وحقی اظهار ایده ودنیاده وآخرتده مراد
یكزه ایركوره ﴿ لیحق الحق ویبطل الباطل ﴾ تاكه اسلامی اثبات وكفری افنا ایده ﴿ ولو كره
المجرمون ﴾ اكرچه مكه كافرلری اندن كراهت ایدرلرسه‌ده ﴿ اذ تستغیثون ربكم فاستجاب لكم انی
ممدكم بالف من الملائكة مردفین ﴾ ذكر ایدك شول وقتیكه رب تعالیدن غوث ونصرت طلب ایتدیكز
عمر رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مشركینه نظر ایتدیكه انلر بیك كشی ایدیلر
واصحابنه نظر ایتدیكه انلر اوچیوز اوندن زیاده‌جه كشی ایدیلر قبله‌یه توجه ایدوب دعایه اللرین
قالدیردی ودیدیكه * الهی بكا ایتدیكك وعدیكی انجاز ایت الهی اكر بو عصابه‌یی هلاك ایدرسك یر
یوزنده سكا عبادت ایدر قالمز * بو حالتدن زائل اولمدی حتی كه رداسی دوشدی ابوبكر رضی الله
تعالی عنه ایتدی یارسول الله ربك جل شانه‌یه یتر مناشده ایتدك اول سكا وعدینی انجاز ایدر * اویله اولسه
الله تعالی انلره * اجابت ایتدی ودیدیكه ملائكه‌دن بیك كشی‌یی مؤمنلره متبعین اولدقلری حالده مدد
قیلورین * روایت اولندیكه جبرائیل ومكائیل هر بری رجاله صورتنده بشر یوز ملكله
كلدیلركه خیل ابلقه بنمشلردی اكنلرینه بیاض ثوبلر كیمشلر وباشلرینه بیاض عمامه‌لر صارنمشلردی
اوجلرین كتفلری اراسنه صالیویرمشلردی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر یوم بدرده
ملائكه‌نك سیمالری بیاض عمامه‌لر ایدی ویوم خیبرده یشیل عمامه‌لر ایدی یوم بدردن غیری
زمانده ملائكه قتال ایتمدیلر بلكه مدد وعدد اولورلردی ﴿ وما جعله الله الا بشری لكم ﴾ الله
تعالی ملائكه امدادینی سزه نصرت وظفره بشارت قیلدی ﴿ ولتطمئن به قلوبكم ﴾ وتاكه قلت
وذلتكز اجلیچون قلوبكزده‌كی وجل كیدوب مطمئن اولمسنه اشارت قیلدی ﴿ وما النصر
الا من عند الله ﴾ نصر دكل الا الله تعالی عندندندر یوخسه عدد وعدد كثرتیله دكلدر ﴿ ان الله
عزیز حكیم ﴾ الله تعالی نقمتیله هر شیئه غالبدر مشركینی هزمی ومسلمینه نصری حكمتی اقتضاسیله‌در
ملائكه امدادی وعدد كثرتی وسائطدر تأثیری یوقدر ایمدی نصری اندن ظن ایتمكز وانك
فقدیله اللهك نصرتندن امیدیكز كسمكز ﴿ اذ یغشیكم النعاس امنة منه ﴾ ذكر ایدك شول
وقتیكه الله تعالی سزه امن ایچون اوزریكزه نوم القا ایتدی ﴿ وینزل علیكم من السماء ماء لیطهركم
به ﴾ وسمادن یغمور ایندردی تاكه انكله سزی حدث وجنابتدن پاك ایده ﴿ ویذهب عنكم
رجز الشیطان ﴾ وسزدن شیطانك وسوسه‌سنی كیدره ﴿ ولیربط علی قلوبكم ﴾ وتاكه قلوبكزه
الله تعالینك لطفنه وثوق ربط ایده ﴿ ویثبت به الاقدام ﴾ وتاكه یغمور سببیله اقدامكز رملده
حرب عندنده طایمنیه ویاخود صبر وقوت قلبله اقدامكز حربده ثابت اوله * روایت اولندیكه

امة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴾ وبزم جنت ايچون خلق ايتديكمزدن جماعت واردركه ناسه حقله يول كوسترلر وعدلله
حكم ايدرلر * انلر مهاجر وانصار وتابعلری رضی الله عنهمدر ﴿ والذين كذبوا باياتنا سنستدرجهم من حيث لايعلمون ﴾
شونلركه بزم آيتلرمزى تكذيب ايتديلر بز انلرى آز آز هلاكلرينه ١٠٨ ياقلشديررزكه انلر كناه ايتدكجه بز
نعمتمزى آرتررز انلر عاصى وكفران نعمت اولوب مستحق عقوبت اولورلر حتى بيلمدكلرى جهتدن انلرى هلاكه ايرشدررز ﴿ واملى لهم ان كيدى متين ﴾ بن انلره مهلت ويررم تحقيق بنم خفية مؤاخذهم متيندر ﴿ اولم يتفكروا ما بصاحبهم من جنة ان هو الا نذير مبين ﴾ انلر فكر ايتمزلرميكه صاحبلرنده جنون يوقدر اول انجق جملهيه آشكار اولان موتله قورقديجيدر روايت اولنديكه پيغمبرمز عليه السلام بركيجه جبل صفايه چيقوب قريشى عذاب اللهله اخافه ايدردى انلرك برى يوسزك دوستكز ديوانه اولمشدركه بتون كيجه فرياد ايدرديدى بناء عليه بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ اولم ينظروا فى ملكوت السموات والارض وماخلق الله من شئ وان عسى ان يكون قد اقترب اجلهم فباى حديث بعده يؤمنون ﴾ انلر كوكلرك ويرلرك كواكب وبحار وطاغلرينه وانلرده اولان مخلوقاته نظر استدلال ايله نظر ايتمزلرميكه * صانعك قدرتنى بيلهلر * وشايدكه ﴿ اشبو ﴾
اجللرى قريب اولوب موت وقوعيله عذابه دوچار اولهلر اندن مقدم قرآنه نيچون ايمان ايتمزلر انى تصديق ايتمينجه قنغى
كلامى تصديق ايدهجكلر ﴿ من يضلل الله فلا هادى له ويذرهم فى طغيانهم يعمهون ﴾ اول كيمسهيى كه الله تعالى مخذول

يوم بدرده مشركون ايلرو كلدكلرندن صويانه قونديلر ومسلمون ايسه يومشاق قوملو تپه اوزره قونديلركه اكا اياق باتردى يوريمكده عسرت چكيلوردى مسلمون صباحلين قالقيجق طهارته وايچمكه صو بولمديلر برنيچهلرى ايسه اول كيجه احتلام اولديلر شيطان انلره وسوسه ويروب ديديكه سز زعم ايدرسكزكه الله تعالينك اولياسى اولوب حق اوزره اولهسز واراكزده نبى اوله حالبوكه مشركون صويه غلبه ايتدى سز ايسه حدثله وجنابتله نماز قيلورسز بو حالتله مشركين اوزره غلبهيى نيجه رجا ايدرسز * اويله اولسه الله تعالى برمرتبه يغمور ياغديرديكه وادى صوايله طولوب آقدى حتىكه مسلمون اندن ايچديلر وتوضى واغتسال ايدوب حيوانلرين صو ارديلر وقابلرين طولديرديلر وير بركشوب توزكتدى واوزرنده يوريمكده اقدام تثبت ايتدى وقلوبدن وسوسه زائل اولدى وهربرينه صفاى خاطر واطمئنان كلدى ﴿ اذ يوحى ربك الى الملائكة انى معكم ﴾ شول وقتكه ربك جل شانه ملائكهيه ديديكه مسلمينه اعانت ونصرتده سزكله يم ﴿ فثبتوا الذين آمنوا ﴾ ايمدى مؤمنلره بشارتله وياتكثير سوادله ويا اعدالرينه محاربه ايله قلبلرين تثبيت ايدك ديندليكه ملك صف اوكنده رجل صورتنده يورردى سزه بشارت اولسونكه الله تعالى ناصركزدر ديو خبرويرردى ﴿ سألقى فى قلوب الذين كفروا الرعب ﴾ بن كافرلرك قلوبنه اوليامدن رعب القادرين ﴿ فاضربوا فوق الاعناق ﴾ ايمدى انلرى اعناقلرى فوقندن مذابحلرين ويارؤسلرين اورك ﴿ واضربوا منهم كل بنان ﴾ ودخى انلرك اطراف اصابعين اورك كه انكله قتاله قادر اولميهلر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر يوم بدرده كوردمكه بر مسلم بر مشركى اوكنه آلمش قوور همان دم فوقندن برسوط ضربهسن ايشتدى وبرفارس * اقدم حيزوم * ديدى كورسهكه اول مشرك اوكنده چالقوين دوشدى بورنى يوغرلمش يوزى يارلمش ايدى والحال جميعى يشل اولمشيدى * چون انى اول مسلم پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمه خبر ويردى ديديكه اول سماء ثالثه ملائكهسندن امداده كلمشدر * اول كونده يتمش مشركى قتل يتمش اسير ايتديلر * ابوداود المزنى ايدر يوم بدرده برمشركى قووب كيدردم كوردمكه بنم سيفم اكا ايرمدن باشى يره دوشدى * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر يوم بدرده عباس بن عبد المطلبى اسير ايدنه ابواليسر كعب بن عمرو دينوردى رجل ضعيف ايدى عباس ايسه رجل جسيم ايدى پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ابواليسره عباسى نيجه اسير ايتدك ديديكنده ديديكه يارسول الله بكا بر رجل اعانت ايتديكه انى نه اوكدينده ونه صكرده كورمش دكليدم وانك هيبتن ذكر ايلدى پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه سكا ملك كريم اعانت ايتمشدر ﴿ ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله ﴾ اشبو عذابك انلره وقوعى شول سببدن ايديكه انلر الله تعالىيه ورسولنه مخالفت ايدرلردى ﴿ ومن يشاقق الله ورسوله فان الله شديد العقاب ﴾ اول كمسنهكه الله تعالىيه ورسولنه مخالفت ايده اول وصفلو كمسنهلره الله تعالينك عقابى شديددر ﴿ ذلكم فذوقوه ﴾

ايدوب ايمانه توفيق ايتميه انكيچون راه راسته هدايت ايديجى اولمز الله تعالى انلرى طغيانلرنده متحير ومتردد تركايلر
﴿ يسئلونك عن الساعة ايان مرسيها قل انما علمها عند ربى لايجليها لوقتها الا هو ثقلت فى السموات والارض لاتأتيكم الا بغتة
يسئلونك كانك حفى عنها قل انما علمها ١٠٩ عند الله ولكن اكثر الناس لايعلمون ﴾ يا محمد سكا قيامتدن ثبوت
وقوعى نه زماندر ديو سؤال ايدرلرسن ديكه انك ظهورينى بيلمك انجق ربم تعالانك عندنده دراكا كيمسه مطلع اولمز اول قيامتك امرينى وقتنده انجق الله تعالى اظهار ايدر كوكده ويرده ملائكه وانس وجنك اول مهيب قيامتى بيلمسى وكورمسى ثقيل اولدى اول سزه انجق اكسزين كلور كويا سن انى بيلور وكيزلو دوست طوترسن ديو الحاحا قيامتى سندن سؤال ايدرلر ديكه علم قيامت انجق الله تعالانك عندندهدر لكن انك علمى عندالله ايدوكنى ناسك اكثرى بيلمزلر ﴿ قل لا املك لنفسى نفعا ولاضرا الا ماشاء الله ولو كنت اعلم الغيب لاستكثرت من الخير ومامسنى السوء ان انا الا نذير وبشير لقوم يؤمنون ﴾ ديكه بن نفسم ايچون جلب نفعه يادفع ضرره مالك دكلم مكر الله تعالى بنم ايچون انى مراد ايده اكر بن غيبى بيلسيدم
منفعت وغنيمتمدن چوق استردم وفقر وهزيمت بكا طوقنمزدى بن انجق منكر ومعاندلرى اخافه ومؤمن كروهنى جنتله
تبشير ايديجى يم * مرويدركه اهل مكه يا محمد ربك سكا اشيانك بهالو واوجوز اولهجغى نرخى نيچون بيلدرمزكه اوجوز
اولدقده اشترا بهالو اولدقده بيع ايدوب كار ايدهسن ديديلر بناء عليه بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ هو الذى خلقكم

اشبو عذابكه يوم بدرده سزه ايردى انى ذوق ايدك عاجلهدهكى جزا كزدر آجلده كيدن غيرى ﴿ وان للكافرين عذاب النار ﴾ وبيلك كه آخرتده كافرلره نار عذابى واردر ابن عباس رضى الله عنه ايدر بدردن فراغ اولندقده پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمه دينلديكه شمدنكرو غيردن غيرى شغلمز قالمدى عباس اول وقتده هنوز اسلامه كلمش ايدى بندده اسير ايدى ندا ايدوب ديديكه اكا چاره كز يوقدر زيرا الله تعالينك سزه وعدى ايكى طائفهنك بريسيدر انى سزه انجاز ايتدى ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذا لقيتم الذين كفروا زحفا فلا تولوهم الادبار ﴾ يا مؤمنلر قچان مجتمعين متزاحفين اولديغكز حالده قتال ايچون كفاره ملاقى اولهسكز منهزم اولوب ارقهكزى انلره دوندرمكز ﴿ ومن يولهم يومئذ دبره ﴾ اول كمسنه كه قتال وقتنده كوندزده ويا كيجهده منهزم اولديغى حالده آردينه دونه ﴿ الا متحرفا لقتال ﴾ مكر كه قتاله تكرار ارادتيله قتالدن منصرف اوله ﴿ او متحيزا الى فئة ﴾ وياخود مسلميندن فئهٔ اخرايه منضم اوله تاكه عدو اوزره انلردن استعانت ايده * ايمدى بو ايكى قصددن هيچ برى يوغيكن آردينه دونن كشى ﴿ فقد باء بغضب من الله ﴾ الله جل شانه دن غضبه استحقاقله رجوع ايدر ﴿ ومأويه جهنم ﴾ مستقرى انك جهنمدر ﴿ وبئس المصير ﴾ اول نه چيركين قرارگاه اولور * اشبو آيتك حكمنده علماء اختلاف ايتديلر ابو سعيد ديديكه اشبو وعيد انجق اهل بدر حقندهدر كه انلره انهزام جائز دكل ايدى زيرا كه پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم انلركله ايدى وپيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن غيرى تحيز ايدهجك فئهلرى يوغيدى اما اندن صكرهده مسلمون بري برلرينه فئهدر اويله اولسه فئهٔ اخرايه تحيز ايچون فارك فرارى كبيره اولمز * يزيد بن ابى حبيب ايدر الله تعالى نارى يوم بدرده فرار ايدنه ايجاب ايتدى بعده يوم احد اولجق اندن فرار ايدنلر حقنده بيورلديكه * انما استزلهم الشيطان ببعض ماكسبوا ولقد عفا الله عنهم * بعده يوم حنين اولجق اندن فرار ايدن حقنده دينلديكه * ثم وليتم مدبرين ثم يتوب الله من بعد ذلك على من يشاء * ابن عمر رضى الله تعالى ايدر بز بر جيشده ايدك ناس برحيصهيه حوض ايتدكلرنده منهزم اولديلر ديدككه يارسول الله بز فرارين اولدق بيورديلركه بلكه سز كرارينسز زيرا كه بن فئهٔ مسلمينم بعضيلر ديديكه اشبو آيتك حكمى عامدر هر كمسنهيهكه زحفدن انهزام ايله آردينه دونه زيرا حديثده كلديكه * من الكبائر الفرار من الزحف * زحفدن فرار كبائردندر عطاء بن ابى رباح ايدر اشبو آيت * الآن خفف الله عنكم * آيتيله منسوخهدر ايمدى هيچ بر قومه جائز اولمزكه عدوده ايكى كندى مثلندن فرار ايده مكركه قتاله تكرار قصد ايچون اوله وياخود فئهٔ اخرايه تحيز ايچون اوله اماكه عدو ايكى كنديلر مثلندن اكثر ايسه انلره اردلرينه دونمك جائز اولور * ابن عباس ايدر اوچ كافردن فرار ايدن فار دكلدر اماكه ايكيدن فرار ايدن فاردر ﴿ فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم ﴾ سز انلرى قوتكز ايله قتل ايتمديكز بلكه انلرى الله تعالى قتل ايلدى سزه نصرت وتقويه سيله وياسزه ملائكهيى

من نفس واحدة وجعل منها زوجها ليسكن اليها فلما تغشيها حملت حملا خفيفا فمرت به فلما اثقلت دعوا الله ربهما
لئن آتيتنا صالحا لنكونن من الشاكرين ﴾ اول الله تعاليكه سزی نفس واحده‌دن * يعنی آدم عليه السلامدن *
خلق ايتدی وانك جسدندن زوجه‌سنی * يعنی ﴿ ١١٠ ﴾ حوايی * ياراتديكه انكله آرام والفت ايليه
وقتاكه آدم عليه السلام
حوايی اورتدی * يعنی
خلوت ايلدی * حوا
بر خفيف يوك يوكلنديكه
* نطفه‌در * انكله كيدر
وكلور حركت ايدردی
وقتاكه حوانك اول
حملی اغرلشدی آدم
وحواربلرينه دعا ايتديلركه
اكر بزلره بزم كبی
خلقتی تام اولاد ويرسك
البته بز شكر ايدیجيلردن
اولورز ديديلر ﴿ فلما
اتيهما صالحا جعلاله شركاء
فيما آتيهما فتعالی الله
عما يشركون ﴾ وقتاكه
الله تعالی انلره صالح
الجسم فرزند عطا ايلدی
انلر انی الله تعالی‌يه يالكز
اسمده شريك قيلديلر الله
تعالی شرك ايدنلرك
شركندن پاك ومنزه وعاليدر
* روايت اولنديكه حوا
حامله اولدقده ابليس اكا
بر صورت مجهوله ايله
كلوب بوسنك قرنده‌كی
ندر ديدی قورقار مكه
كلب يا خنزير اولوب
اغزكدن چيقه ياخود
قارنكی ياروب چيقاريله
ديدی حوا خوفله آدم عليه السلامه سويلدی اولدخی انديشه‌يه واردی ابليس تكرار صورت ﴿ ايردی ﴾
آخرله ظاهر اولوب انلرك ملول لكارندن سؤال ايتمكله حاللرينی بيان ايلديلر ابليس ملول اولميك بن اسم
اعظم بيلورم مستجاب الدعوه‌يم حق تعاليدن طلب ايده‌يمكه بوحملی سزك خلقتكزده ايدوب آسان وجهله خروج

امداد ايله ﴿ ومارميت اذرميت ولكن الله رمی ﴾ وترابدن شول كفه‌سنی كفارك يوزلرينه
قارشومی ايدوب انی انلرك جميعی كوزلرينه ايركورن سن دكليدك زيراكه سن اكا قادر دكلسين
بلكه سن انجق رمی صورتن اتيان ايتدك لكن غايت رمی اتيان ايدن الله تعالی ايديكه انی جميعنك
كوزلرينه ايركوردی حتی كه منهزم اولديلر ومسلمين انلرك دابرينی قطعه تمكن ايتديلر *
وياخود معناسی سن حصبايی رمی ايتديككده انلرك قلوبنه رعب رمی ايدن سن دكليدك بلكه
الله تعالی ايدی وياخود انكله مراد پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمك يوم احدده ابی بن
خلفه اولان طعنه‌سيدركه اندن قان چيقمدی تاموته دكين خورليوب ياتدی وياخود مراد
شول رميهٔ سهمدركه يوم حنينده پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم انی حصن جانبنه رمی
ايتديكنده اول سهم لبابه بن ابی الحقيق اوزره فراشنده ايكن واقع اولوب قتل ايتدی لكن
جمهور عندنده مراد قول اولدركه * روايت اولنديكه وقتاكه يوم بدرده قريش عقنقل نام
كثيبدن وادی‌يه كلديلر * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ديديكه الهی اشبو قريشدركه
خيلا وفخرله اقبال ايتديلر سكا محاده ورسولكی تكذيب ايتديلر شول وعد ايتديكك نصركی
ايركور اويله اولسه جبرائيل عليه السلام كلوب ديديكه بر قبضه تراب آلوب انلردن يكا
صاچغل چون ايكی عسكر بری برلرينه قاويشديلر بر كف تراب آلوب مشركين عسكرينك
يوزلری قارشوسنه صاچدی باذن الله هيچ بر مشرك قالمدی الا اول ترابدن انك كوزينه واغزينه
وككزينه كيردی اول سببدن منهزم اولديلر ومسلمون انلری ارداف ايدوب كيميلرين قتل
وكيميلرين اسير ايتديلر ﴿ وليبلی المؤمنين منه بلاء حسنا ﴾ وتاكه مؤمنلره نصر وغنيمت نعمتن
انعام ايده ﴿ ان الله سميع عليم ﴾ الله تعالی انلرك استغاثه ودعاسن ايشيدرونيات واحواللرين
بيلور ﴿ ذلكم وان الله موهن كيد الكافرين ﴾ اشبو بلاء حسن وياقتل ويارمی ايله مقصود
مؤمنلری ابلادر وكافرلرك كيدنی توهين وحيله‌لرين ابطالدر ﴿ ان تستفتحوا فقد جاءكم الفتح ﴾
يااهل مكه سزاكر فتح طلب ايتديكز ايسه شول وقتن كه ابوجهل واصحابی بدره چيقار اولدقلرنده
استار كعبه‌يه تعاق ايدوب ديديلركه يارب ايكی جندك اعلاسنه وايكی فئه‌نك اهداسنه وايكی حزبك
اكرمنه نصرت ايت اويله اولسه الله تعالی نفسلری اوزره اولان دعالرينه اجابت ايتدی وديديكه
مؤمنلر ايچون اوزريكزه فتح ايردی ﴿ وان تنتهوا فهو خير لكم ﴾ اكر كفردن ومعادات رسولدن
منتهی اولورسكز اول سزه خير اولودر * زيرا اول ايكی دارك سلامتن وايكی منزلك خيرنی
متضمندر ﴿ وان تعودوا نعد ﴾ اكر سز انكله حرب وقتاله عودت ايدر سكز بزدخی اكا نصرت
وعونه عودت ايدرز ﴿ ولن تغنی عنكم فئتكم شيئا ولو كثرت ﴾ حالبوكه جماعتكز نه دكلو چوغيسه‌ده
سزدن مضاری دفع ايدر اولمز ﴿ وان الله مع المؤمنين ﴾ والله تعاليك نصر ومعونتی مؤمنلره‌در
دينلديكه اشبو آيت مؤمنلره خطابدر يعنی اكر سز الله تعاليدن نصرت استرسكز سزه نصرت

ايليه اما اول شرطله كه اسمنی عبدالحارث قويه‌سز ديدی كه ابليسك اسمی ملائكه بيننده حارث ايدی حوا الدائمغله اول
شرطی قبول ايلدی بوبابده علما ديديلركه آدم وحوا ولدلرينه عبدالحارث تسميه‌سيله عبادتده اشراكی وحارث انلره رب
اولمسی اقتضا ايتمز آدم عليه السلام نبی ﴿ ١١١ ﴾ اولمغله شركدن معصومدر لكن ولدك واناسنك نجات وسلامتنه
سبب اوله ديو بو اسمی
تعليق ايلدی ﴿ ايشركون
مالايخلق شيئا وهم يخلقون ﴾
ايا بر شیء ياراتمغه قدرتی
اولميان اصنامی عبادت
خدايه شريكمی ايدرلر
حالبوكه انلر مخلوقلردر
﴿ ولايستطيعون لهم نصرا
ولا انفسهم ينصرون ﴾
اول اصنام نه‌اول عبادت
ايدنلره يارده‌مه ونه كندولرينی
قيردقلری وسائر تذليللری
حالنده تخليصه قدرتلری
اولور * امدی عابددن
اضعف واذل اولان
معبوديته نيجه لايق اولور
﴿ وان تدعوهم الی الهدی
لايتبعوكم سواء عليكم
ادعوتموهم ام انتم صامتون ﴾
﴿ ای مؤمنلر اكر
سز * ابو جهل وتبعه‌سی
* مشركلری اسلامه
دعوت ايتسكز انلر
سزه تابع اولوب ايمانه
كلمزلر سزك انلری دعوت
ايتمكز وسكوت ايتمكز
برابردر ﴿ ان الذين تدعون
من دون الله عباد امثالكم
فادعوهم فليستجيبوا لكم
ان كنتم صادقين ﴾ * ای
مشركلر شونلركه سز انلره الله تعالادن غيری آلهه ديو عبادت ايدرسز انلرده سزك كبی عبادر اكر سز صادقلر
ايسكز دعا ايدك كه انلر اجابت ايتسونلر ﴿ ألهم ارجل يمشون بها ام لهم ايد يبطشون بها ام لهم اعين يبصرون بها ام
لهم اذان يسمعون بها قل ادعوا شركاءكم ثم كيدون فلاتنظرون ﴾ اول اصنامك اياقلری وارميدركه انكله يوريه‌لر والری

ايردی اكر قتالده تكاسلدن منتهی اولورسكز اول سزه خير اولودر واكر تكاسله عودت ايدرسكز
اوزريكزه تهييج عدوايله عودت ايدرز اويله اولسه كثرتكز سزه غنا ويرمز نيجانكه الله تعالينك
نصری سزكله اولميه زيراكه الله تعالی ايمانی كامللر ايله‌در ﴿ ياايها الذين آمنوا اطيعوا الله
ورسوله ولاتولوا عنه وانتم تسمعون ﴾ يامؤمنلر الله تعالی‌يه ورسولنه اطاعت ايدك واول رسولك
امرندن تولی ايتمكز حالبوكه سز قرآن ومواعظی فهم وتصديقله استماع ايدرسز ﴿ ولاتكونوا
كالذين قالوا سمعنا وهم لايسمعون ﴾ كفره ومنافقين كبی اولمكزكه انلر آذانمزله ايشتدك ديرلر
حالبوكه اول ايشتمكلريله منتفع اولمزلر كانه رأسا ايشتمزلردر ﴿ ان شر الدواب عند الله الصم البكم
الذين لايعقلون ﴾ بر اوزرنده يورر جانلولرك عند الله شری اول كمسه‌دركه حقی ايشتميه وسويليه
كه اول وصفلو كمسه‌لر حقی فهم ايتمزلردر ﴿ ولو علم الله فيهم خيرا ﴾ اكر الله تعالی علم ازليسنده
انلرده سعادت تقدير ايتمش اولسه ﴿ لاسمعهم ﴾ انلره حقی سماع تفهمله اسماع ايدردی ﴿ ولو
اسمعهم لتولوا وهم معرضون ﴾ اكر انلرده خير يوق ايديكن بيلوركن انی انلره ايشتدرسه
آندن اعراض ايدر اولدقلری حالده تولی ايده‌لردی دينلديكه پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه
وسلمه ديديلركه جدمز قصيی بزه احيا ايتكه اول بر پير مباركدر تاكه اول سنك نبوتكه شهادت
ايده بزدخی سنك نبوتكی تصديق ايدرز حق تعالی ايتدی اكر اول انلره مبارك قصيك كلامن
ايشتدرسه ايماندن اعراض ايدر اولدقلری حالده مرتد اوله‌لردی ﴿ ياايها الذين آمنوا استجيبوا لله
وللرسول اذا دعاكم لما يحييكم ﴾ يامؤمنلر الله تعالی‌يه ورسولنه اطاعتله اجابت ايدك نيچان اول
رسول سزی امور دينيه‌دن احيا ايدر شيئه دعوت ايده‌كه اول ايماندر كافرميت مثابه‌سنده
اولوب حياتی انكله‌در وياول قرآندركه دنياده وآخرتده نجات وعصمت انكله‌در وياول
جهاددركه عزت دين انكله‌در ﴿ واعلموا ان الله يحول بين المرء وقلبه ﴾ وبيلك كه الله تعالی
مؤمنله كفره بيننه وكافرله ايمان بيننه ومؤمنله معصيت بيننه وكافرله طاعت بيننه حائل اولور
دينلديكه اول مرئله قلبی بيننه حائل اولوب نه عمل ايده‌جكنی بيلمز قيلور دينلديكه
وقتاكه حالت ضعفده قتاله دعوت اولنديلر سوء ظن واختلاج صدره مبتلا اولديلر انلره
دينلديكه سز حق بولنده قتال ايدك وبيلك كه الله تعالی مرئله قلبی بيننه حائل اولور خوفنی
امنه وجبنن جرأته تبديل قيلور ﴿ وانه اليه تحشرون ﴾ وآخرتده سز اكا حشر اولنورسز
* قال انس رضی الله عنه كان النبی صلی الله عليه وسلم يكثر ان يقول يامقلب القلوب ثبت قلبی
علی دينك قالوا يارسول الله آمنا بك وبما جئت به فهل يخاف علينا قال القلوب بين اصبعين من
اصابع الله يقلبها كيف يشاء * انس ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ياقلبلری تقليب ايدن
رب تعالی قلبمی دينك اوزره تثبيت ايت ديو چوق دعا ايدردی ديديلركه يارسول الله سكا
والله تعاليدن كتورديكنه ايمان كتوردك بوندنصكره بزه خوف اولورمی * ديديكه قلوب
اصابع اللهدن ايكی اصبع بيننده‌در نيجه ديلرسه انی تقليب ايدر ﴿ واتقوا فتنة لاتصيبن الذين

وارمیدرکه انکله یاپشه‌لر وکوزلری وارمیدرکه انکله کوره‌لر وقولقلری وارمیدرکه انکله ایشیده‌لر * بونلری
سز بیلورکن وسزده بوحواس وقدرت وار ایکن نیجه بوبله قدرتسز جماده عبادت ایدرسز * یامحمد سن دیکه
ای مشرکلر الله تعالی‌یه شریک طوتدیغکز * وعداوتمده برابر ١١٢ اولدیغکز * بتلریکزی چاغرك بکا
مکارهدن نه ایتمکه قادر
ایسه‌کز بلا مهلت ایدك
* بنم اعتمادم الله تعالانك
حفظ وحمایه‌سنه‌در سزك
قصد ومکرکزدن خوفم
یوقدر (ان ولیی الله الذی
نزل الکتاب وهو یتولی
الصالحین) بنم یار وولیم
اول الله تعالی‌درکه قرأنی
* قوللرینه حامی * کوندردی
* اول الله تعالی صالح ولایق *
قوللرینی دوست وولی
طوتر (والذین تدعون
من دونه لایستطیعون نصرکم
ولا انفسهم ینصرون)
الله تعالادن غیری عبادت
ایتدیککز آلهه‌کز نه سزه
ونه کندیلرینه نصرته قادر
دکللردرکه کسراولنورلر *
(وان تدعوهم الی الهدی
لایسمعوا وتریهم ینظرون
الیك وهم لایبصرون)
اکر سن مشرکلری هدایته
دعوت ایدرسك انی قلبلریله
ایشتمزلر آنلر سکا نظر
ایدر کوررسن حالبوکه
* قلبلریله * کورمزلر
(خذالعفو وأمر بالعرف
واعرض عن الجاهلین)
ناسك ایشنده صفت عفوی
اخذ ایت وعقل بکندیکی وشرع قبول ایتدیکی خصالی امر ایت وجاهللردن وسفهادن یوز چویر * (کفایت)
مرویدرکه بوآیت کریمه‌دن صکره پیغمبر علیه السلام جبریل علیه السلامه بوآیتك حقیقت معناسنی سؤال ایلدیلر
جبرائیل علیه السلام دیدیکه سنك ربك جل شانه سندن انفصال ایده‌نه سن صله ایله سنی محروم ایدنه سن عطا ایله

ظلموا منکم خاصة) شول بلا واختباردن قورقکزکه اول ظالم وغیرظالمه اصابت ایدریوخسه یالکز ظلم ایدنلره دکل * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله لایعذب العامة بفعل الخاصة حتی یروا المنکر بین ظهرانیهم وهم قادرون علی ان ینکروه فلم ینکروه فاذافعلوا ذلك عذب الله العامة والخاصة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر حق جل وعلا خاصه‌نك فعلیله عامه‌یه عذاب ایتمز مکرکه منکری ارالرنده کوروب تغییرینه قادر ایکن تغییرایتمیه‌لر اویله اولسه الله عذابن عامه‌یه وخاصه‌یه ایرکورر (واعلموا ان الله شدید العقاب) ای مؤمنلر بیلك‌که تحقیق الله عظیم الشانك عقابی شدیددر خشیت اوزره اولمق لازمدر (واذکروا اذانتم قلیل مستضعفون فی الارض) ذکرایدك شول وقتی‌که یامعشرمهاجرین سز ابتدای اسلامده ارض مکه‌ده عدده قلیل مشرکین بیننده مقهورلر ایدیکز (تخافون ان یتخطفکم الناس) قورقاردیکزکه کفار قریش ویا انلرك ماعداسی سزی استلاب ایده‌لر (فاویکم) اویله اولسه سزی مدینه‌یه تنزیل ایتدیکه انده اعداکزدن تحصن ایده‌سز (وایدکم بنصره) وسزی کفاراوزره نصرتله ویا انصارمظاهرتیله ویاملائکه امدادیله یوم بدرده تقویه وتأییدایتدی (ورزقکم من الطیبات) وسزه غنائمی حلال ایتدی حالبوکه سزدن اول انی هیچ برامته حلال ایتمشدی (لعلکم تشکرون) تاکه بونعمتلره شکرایده‌سز (یاایها الذین آمنوا لاتخونوا الله والرسول) یامؤمنلر الله تعالی‌یه ورسولنه خیانت ایتمکز فرائض وسننی تعطیله واظهار ایتدیککز شیئك خلافنی اضمارله ومغانمده غلول ایله * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بنی قریظه‌یی یکرمی برکون محاصره ایدوب اندن صلح طلب ایتدیلر اخوانلری بنی النضیر صلحی کبی‌که شامدن اریحایه واذرعاته کیده‌لر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایسه اکا راضی اولمدی بلکه سعد بن معاذك حکمنه نزوللرین دیلدی انلر ایسه اندن امتناع ایدوب بزه ابولبابه‌یی ارسال ایت دیدیلر ابولبابه ایسه انلره مناصح ایدی زیرا مال وعیالی انلرك یدنده ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی ابولبابه‌یی انلره کوندردی انلر اکا دیدیلرکه رأیك ندر سعدك حکمنه نزول ایده‌لمی ابولبابه حلقنه اشارت ایتدیکه اول ذبحدر ابولبابه ایدر قدمیم یرندن آیرلمدن بیلدمکه الله تعالی‌یه ورسولنه خیانت ایتمشم اندن مسجده واروب کندوبی برساریه‌یه باغلدی ویمین ایتدیکه طعامدن وشرابدن برشیئی ذوق ایتمیه حتی‌که اول حالده اکا موت ایره ویاحق تعالی توبه‌سن قبوله ایرکوره اول حالتده اوزرندن یدی کون کچدی حتی‌که بایلوب دوشدی اندن حق تعالی توبه‌سن قبول ایدوب اکا خبرویرلدی بندینی چوزوب کتسکل دینلدی * دیدیکه والله کندیمی چوزر دکلن مکرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کلوب بنی چوزه چون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی ایشتدی کلوب انی اندن صالیویردی ابولبابه ایتدی توبه‌مك تمامندن اولسونکه قومم دارنی هجرایدمکه بکا انده ذنب ایردی ومالمدن انخلاع ایدم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی

سکا ظلم ایده‌نی سن عفو ایله بیوردی نفس الامر بوآیت کریمه جامع مکارم اخلاقدر (واما ینزغنك من الشیطان نزغ
فاستعذ بالله انه سمیع علیم) اکر امر اولندیغك شیئك خلافنی ایشلمکه میل ایتدیرر شیطاندن بروسوسه اولورسه الله
تعالی‌یه اندن استعاذه ایله تحقیق الله ١١٣ تعالی لسانکده‌اولنی ایشیدیجی وقلبکده اولنی بیلیجیدر (ان الذین
اتقوا اذا مسهم طائف
من الشیطان تذکروا
فاذاهم مبصرون) شونلرکه
الله تعالادن قورقرلر وشرك
ومعاصیدن صاقنورلر انلره
شیطاندن وسوسه طوقنسه
الله تعالی‌یی وعذابنی فکر
ایدرلر طوغری یولی
کوروب وسوسهٔ شیطانی
دفع ایدرلر (واخوانهم
یمدونهم فی الغی ثم
لایقصرون) کفارك
برادری شیطانلر کافرلری
ضلاله چکوب واول
اضلالدن الارینی چکمزلر
(واذا لم تأتهم بایة قالوا
لولا اجتبیتها قل انما اتبع
مایوحی الی من ربی هذا
بصائر من ربکم وهدی
ورحمة لقوم یؤمنون)
قچان سن مشرکلره آیت
کتورمسك انلر نیچون
کندندن آیت کتورمدك
دیرلر یامحمد سن دیکه انجق
ربم عز شانه‌دن بکا وحی
اولنانه اتباع ایده‌رم
* یوخسه بن کندیلکمدن
آیت سویلر دکلم * بوقرآن
ربکزدن قلبلره بصائردرکه
انکله حق کورینور
وبیلنور واکا ایمان ایدن (ثانی) (٨) قوم ایچون هدایت ورحمتدر * مرویدرکه اهل مکه نزول آیاتك
تأخیری واقع اولدقجه پیغمبر علیه السلامی استهزا وکناهه القا مطالبه‌سیله کندندن آیت احداث ایله دیرلردی
(واذا قری القرأن فاستمعوا له وانصتوا لعلکم ترحمون) قرآن اوقندیغی زمان انی دیکله‌یك وسکوت ایلیك شایدکه رحمت

کفایت ایدرکه ثلثن تصدق ایده‌سن (وتخونوا اماناتکم وانتم تعلمون) واراکزده‌کی اماناته دخی خیانت ایتمکز حالبوکه امانت ایدوکن بیلورسز ویاخود خلقه اشارت خیانت ایدوکن بیلورسز دینلدیکه الله تعالی‌یه ورسولنه خیانت ایدنلر اماناته دخی خیانت ایدر (واعلموا انما اموالکم واولادکم فتنة) بیلك‌که اموال واولادکز سزه فتنه‌در زیراکه اثمه ویاعقابه واقع اولمغه سببدر ویاخود الله تعالیدن محنتدر ایمدی زنهار انلره محبتکز سزی خیانته تحمیل ایتمسون نتکیم ابولبابه‌یی تحمیل ایتدی (وان الله عنده اجر عظیم) الله تعالینك عندنده اجر عظیم واردر اول کمسنه ایچونکه الله تعالینك رضاسن اموال واولاد اوزره ایثارایده وانلرده حدودی رعایت ایده (یاایها الذین آمنوا ان تتقوا الله یجعل لکم فرقانا) یامؤمنلر اکرسز الله تعالی‌یه طاعتله وترك معصیتله اتقا ایدرسکز قلوبکزده اول هدایت قیلورکه انکله حق وباطل بیننی فرق ایدرسز ویا نصر قیلورکه مؤمنلری اعزاز وکافرلری اذلاله محق ومبطل بیننی فرق ایدرسز ویاشبهاتدن مخرج قیلورویادنیاده وآخرتده هرمحذوردن نجات ویرر (ویکفر عنکم سیئاتکم) وسیئاتکزی ستر ایدر (ویغفر لکم) وتجاوز وعفوله سزی مغفرت ایدر * دینلدیکه سیئاتله مراد صغائردر وذنوبله مراد کبائردر (والله ذو الفضل العظیم) الله تعالی فضل عظیم صاحبیدر اشبو تنبیه‌درکه الله تعالینك انلره تقوی اوزره وعدایتدیکی شیء اندن فضل واحساندر وتقوالری انك اوزره برشیء ایجاب ایدر دکلدر شول سید کبیکه عبدینه عملی اوزره انعام وعد ایده (واذ یمکربك الذین کفروا) یامحمد ذکر ایت شول وقتیکه کافرلر سکا مکر ایتمك دیلرلر (لیثبتوك) تاکه سنی حبس ایده‌لر وسکا قید وبند ایده‌لر (اویقتلوك) ویا سیوفله قتل ایده‌لر (اویخرجوك) ویا سنی مکه‌دن چیقاره‌لر (ویمکرون) انلر سکا مکر قصدین ایتدیلر (ویمکر الله) الله تعالی مکرلرین ینه کندیلر اوزره رد ایتدی ویا انلر ایله ماکرلر معامله‌سن ایتدی شول حیثیتدنکه انلری بدره چیقاردی وکوزلرینه مسلمینی آز کوستردی حتی‌که مسلمین اوزره هجوم ایدوب قتل اولندیلر (والله خیر الماکرین) الله تعالی مکر ایدنلرك خیرلوسیدر زیرا انك مکری مقابله‌سنده غیرك مکرینه وجود اولماز * روایت اولندیکه انصار اسلامه کلیجك قریش زیاده خوف ایتدیلر ومشورت ایچون دار الندوه‌یه جمع اولدیلر ابلیس برپیر صورتنده انلره کلوب دیدیکه بن نجد اهلندنم اجتماعکزی ایشیدوب سزه کلدم بنم دخی نصح ورأیمی کوره‌سز ابوالبختری دیدیکه بنم رأیم بودرکه محمدی بربیته حبس ایده‌سز وانك جمیع منافذینی برکیده‌سز انجق برکوه الیقویه‌سزکه اندن اکا طعام وشراب ویره‌سز تاموتنه دکین انده قاله مضرتندن قورتیله‌سز شیخ نجدی ایتدی بونه چرکین رأی اولور زیرا بعید اولمزکه قومندن اکا ایره‌لر حتی‌که انی الکزدن الوب قورتاره‌لر هشام بن عمرو دیدیکه بنم رأیم اولدرکه انی بردوه‌یه بندیره‌سز وارضکزدن چیقاروب ارض اخرایه کوندره‌سز نجدی ایتدی بودخی رأی معقول دکلدر

اولنه‌سز * بو آیت کریمه‌نك منطوق شریفنجه قرآنك استماع وسکوتنده وجوب فهم اولنور انجق بو خصوصده بین العلما اختلاف وقوعیله اکثری خارج صلاتده استماع وسکوتی مستحب ونماز وخطبه‌ده واجبدر دیمش فقه شریفه مراجعته محتاجدر ﴿ واذکر ربك فی نفسك تضرعًا وخیفة دون الجهر ۱۱۴ من القول بالغدو والاصال ولا تکن من الغافلین ﴾ یا محمد ربك جل شانه‌یی نفسکده تضرع ونیازله وعذابندن خوف ایدر اولدیغك حالده ذکر ایله که اول ذکر ودعا سرًّا جهر بیننده اوله واکا صباح واخشام مداومت ایله وآندن غافللردن اولمه ﴿ ان الذین عند ربك لا یستکبرون عن عبادته ویسبحونه وله یسجدون ﴾ شونلرکه ربك عز شانه عندنده * ملائکهٔ مقربلر * در آنلر الله تعالانك عبادتندن تکبر ایتمزلر وآنی تنزیهله تسبیح ایدرلر وانکیچون عبادت وتذلله سجده ایدرلر حدیث شریفده وارددرکه قچان ابن آدم سجده آیتنی اوقیوب سجده ایده شیطان ایریلور واغلیوب دیرکه ویل بکا که بو سجوده امر اولنوب سجده ایتمسیله اکا جنت اولدی وبن سجوده امر اولنوب عصیانمله بکا نار اولدی * قرآن عظیم الشانده سجده اون درت محلده واقع اولمغله بو اولکیدر

﴿ انتهی ﴾

سورة الانفال مدنية وآيها ست وسبعون آية

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ یسئلونك عن الانفال قل الانفال لله والرسول فاتقوا الله واصلحوا ذات بینکم واطیعوا الله ورسوله ان کنتم مؤمنین ﴾

زیراکه اول واردیغی قومی آزدیرر حتی که اوزریکزه کتوروب سزکله قتال ایتدیرر ابو جهل ایتدی بنم رأیم اولدرکه هر بطندن بر شاب نسیب اختیار ایدوب هر برینك الینه بر سیف ویره‌سز وانلره دفعةً واحده‌ده محمدی اوروك دیو بیوره‌سز تاکه انك دمی قریش قبائلنه متفرق اوله بنو هاشم ایسه قریشك کلیسیله محاربه‌یه قوتلری اولمز قچان دیت طلب اولنه اتفاقله قبائلدن آلنه نجدی ایتدی رأی اجود بو فتانك رأیدر یوخسه غیرك رأیی دکل اویله اولسه اول رأی اوزره طاغیلوب کتدیلر اندن جبرائیل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه قصه‌یی خبر ویردی وامر الهیله مدینه‌یه هجرت ایتمکه بیوردی واول کیجه مضجعنده یاتمیه کیده علی بن ابی طالب کرم الله وجهه‌یی برینه یاتوره چون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی اکا بیوردی واو کیجه بردسیله بروندردی وبر قبضه تراب الوب عمری اوزره مراقب اولان مشرکین اوزره صاچدی انلرك هر برینه اندن شدت نوم ایروب هر بری اویقوده ایکن ارالرندن کچدی وابوبکر رضی الله تعالی عنه ایله‌بیله جبل ثوره ایردی وایکیسی انده بر غاره کیردی صباحلین مشرکین پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قصدینه مضجعنه هجوم ایتدیلر کورسه‌لرکه علیدر کیرو دوندیلر وپیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی استیو اثرنجه کتدیلر حتی که انك اولدیغی غاره ایردیلر حالبوکه اول غارك آغزینه عنکبوت پرده نسج ایتمش کوردیلر اکر اول بوکا کیرمش اولسه کیررکن بو نسج بوزیلوردی دیدیلر واندن زیاده تقیدنسز قویوب کتدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انده اوچ کون مکث ایتدی بعده چیقوب ابوبکرله بیله مدینه‌یه کتدی ﴿ واذا تتلی علیهم آیاتنا قالوا قد سمعنا لو نشاء لقلنا مثل هذا ان هذا الا اساطیر الاولین ﴾ قچان انلره قرآن آیتلری تلاوت اولنسه دیرلرکه سنك بو قوللکی ایشتدك اکر بز دخی دیلسك بو قولك کبی سویلردك بو دکل الا متقدمینك اکاذیبیدر * دینلدیکه اشبو آیت بنی عبدداردن نضر بن الحارث حقنده نازل اولوبدر ابن عباس ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قرون ماضیه‌نك شانن ذکر ایدیجك نضر دیدیکه اکر دیلسم بن دخی بونك مثلنی سویلردم بو دکل الا اولّینك کتابلرنده تسطیر ایتدیکی شیدر * عثمان بن مطعون ایتدی محمدك دیدیکی حقدر نضر ایتدی بنم دخی دیدیکم حقدر عثمان ایتدی محمد لا اله الا الله دیر نضر ایتدی بن دخی لا اله الا الله دیرین ﴿ واذ قالوا اللهم ان کان هذا هو الحق من عندك فامطر علینا حجارة من السماء او ائتنا بعذاب الیم ﴾ ودیدیلرکه یارب اکر محمدك دیدیکی سنك عندندن اولوب حق ایسه اکا انکارمز اوزره اوزریمزه طاش یاغدرغل ویا انك غیری بر عذاب الیم کوندرکل که انك بعضیله امم سابقدن برامی عذاب ایتمشدك * دینلدیکه بو قولك قائلی ابوجهل ایدی بیورلدیکه ﴿ وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم وما کان الله معذبهم وهم یستغفرون ﴾ یا محمد الله تعالی انلره عذاب ایدر دکلدر حالبوکه سن انلرك اراسنده‌سن ویا انلر استغفار ایدیجیلردر * ابن عباس ایدر الله تعالی هیچ بر قریه‌یه اهلنه عذاب

یا محمد مال غنیمتدن سکا سؤال ایدرلر سن دیکه مال غنیمتك حکمی الله تعالی ورسولی ایچوندر * انی دیلدکلرینه ویررلر * الله تعالی‌یه مخالفتدن قورقك والله تعالی ورسولنه تسلیم اولوب بینکزی اصلاح ایدك والله تعالایه ورسولنه اطاعت ایدك اکر مؤمن کامللردن ۱۱۵ ایسه‌کز * مرویدرکه اهل بدر غنائمده اختلاف ایتدیلرکه جوانلر جنکی بز ایتدك مال غنیمت بزمدر دیدیلر اختیارلر بز سزه مددکار ایدك منهزم اولسه‌کز بزه کاورصغنور ایدیکز بز صفر الیدمی قالورز دیدیلر بالاخره جناب نبوتمآبدن استفسار ایلدکلرنده بو جواب کلدی ﴿ انما المؤمنون الذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم واذا تلیت علیهم آیاته زادتهم ایمانا وعلی ربهم یتوکلون ﴾ مؤمن کامللر انلردرکه الله تعالی ذکر اولندقده انك عظمت جلال وهیبتندن قلبلری قورقر وآیتلری تلاوت اولندقده ایمانلری آرتر وجمیع امورلرنده الله تعالی‌یه توکل ایدرلر ﴿ الذین یقیمون الصلوة ومما رزقناهم ینفقون ﴾ اول مؤمن کامللر نمازی شرائط وآدابیله ادا ایدرلر وویردیکمز رزقدن نفقه ویررلر ﴿ اولئك هم المؤمنون حقا لهم درجات عند ربهم ومغفرة ورزق کریم ﴾ بو آیات سابقه‌ده مذکور کیمسه‌لر حقا مؤمنلردر ربلری عندنده انلر ایچون جنت درجه‌لری واردر ونقصیراتلری مغفرت وجنتده لا یعد ولا انتها رزق واردر ﴿ کما اخرجك ربك من بیتك بالحق وان فریقا من المؤمنین لکارهون ﴾ ربك جل شانه سنی بیتك مدینه‌دن اخراجه امر ایتدیکی کبی قرار ویر مؤمنلردن بر فرقه‌سی انی کریه کوررلرسه‌ده ﴿ یجادلونك فی الحق

ایتمدی الا پیغمبرلرینی واکا ایمان کتورنلری اول قریه‌دن چیقاردیغندنصکره * وقتاکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ومؤمنلر ارالرندن چیقدی بیورلدیکه ﴿ ومالهم الا یعذبهم الله ﴾ یا محمد سن انلرك اراسندن چیقدیغندنصکره انلری نه منع ایدرکه عذاب اولنمیه‌لر ﴿ وهم یصدون عن المسجد الحرام ﴾ حالبوکه انلر مؤمنلری مسجد حرامه طوافدن منع ایدرلر ﴿ وما کانوا اولیاءه ان اولیاؤه الا المتقون ﴾ مشرکلر بیت حرام امرینه ولاة اولمدیلر بلکه انك ولاتی مؤمنلردرکه شرکدن صاقنورلر ﴿ ولکن اکثرهم لا یعلمون ﴾ لکن انلرك اکثری انی بیلمزلر ﴿ وما کان صلاتهم عند البیت الا مکاء وتصدیة ﴾ انلرك بیت حرام عندنده صلاتلری دکل الا صفیر وتصفیقدر * ابن عباس ایدر قریش بیت شریفی عریان اولدقلری حالده صفیر وتصفیقله طواف ایدرلردی * مقاتل ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مسجد حرامده نماز قیلور اولسه بنو عبدالداردن ایکی رجل صاغنده طوروب صفیر ایدر وایکی رجل دخی صولنده طوروب تصفیق ایدردی تاکه نمازنی تخلیط ایده‌لردی اویله اولسه یوم بدرده انلره دینلدیکه ﴿ فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون ﴾ قتل واسر عذابنی ذوق ایدك اعتقاد وعملده کفریکز سببیله ﴿ ان الذین کفروا ینفقون اموالهم لیصدوا عن سبیل الله ﴾ شونلرکه کافر اولدیلر ناسی سبیل اللهدن صد ایچون مالارین انفاق ایدرلر * اشبو آیت مشرکیندن اول ایکی رجل شاننده نازل اولوبدرکه هر بری یوم بدرده هر کونده اون دوه بوغزلیوب عسکرلرینه یدیررلردی ویاخود ابوسفیان شاننده‌کی یوم احد ایچون عربدن ایکی بیك کشی‌یی استیجار ایدوب انلره قرق قیه کومش انفاق ایتدی ویاخود اصحاب عیر شاننده‌درکه قریش یوم بدرده مصاب اولدقلرنده اصحاب عیره دینلدیکه سز دخی شو مالکزی محمدك حربنه انفاق ایدك اوله کیم اندن انتقامز آله‌وز ﴿ فسینفقونها ثم تکون علیهم حسرة ثم یغلبون ﴾ آنلر یوم احدده دخی انی انفاق ایدیسرلردر اول انفاقلری آخرتده انلره حسرت وندامت اولیسردر اول انلرك عذابلری زیاده‌سنه سبب اولور بوندنصکره منهزم اولوب کیمیلری قتل وکیمیلری اسری اولور ﴿ والذین کفروا الی جهنم یحشرون ﴾ شول قوم که بعضیلری اسلامه کلوب انلر کفر اوزره ثابت اولدیلر انلر جهنمه سوق اولنورلر ﴿ لیمیز الله الخبیث من الطیب ﴾ تاکه کافری مؤمندن تمییز ایدوب مؤمنی جنانه وکافری نیرانه ایرکوره ویاخود عمل خبیثی عمل طیبدن تمییز ایدوب اعمال طیبه‌یه جنتی جزاء واعمال خبیثه‌یه ناری جزاء ایده ﴿ ویجعل الخبیث بعضه علی بعض فیرکمه جمیعا فیجعله فی جهنم ﴾ وخبیثك بعضنی بعضك فوقنه قویه وبعضن بعضنه ضم ایلیه حتی که فرط ازدحاملرندن تراکم ایده‌لر بعده کلیسنی جهنمه قویه ﴿ اولئك هم الخاسرون ﴾ ایمدی فریق خبیث ویا منافقین خسرانده کامللردر زیراکه مالارنده ونفسلرنده خاسر اولمشلردر ﴿ قل للذین کفروا ان ینتهوا یغفر لهم ما قد سلف ﴾ کافرلره دیکل که اکر شرکدن منتهی اولورلرسه اسلامه دخولله شول

بعد ماتبين كانما يساقون الى الموت وهم ينظرون ﴾ جهاد واجب اولديغى ظاهر اولدقدنصكره اول حق اولان جهادده
سنكله مجادله ايدرلر كويا موت طرفنه سوق اولنورلر واسباب موته نظر ايدرلر * بو كراهت وجدالارى
امر الهى يه مخالفت اولميوب مجرد قلت عدد ومدد وزاد ﴿١١٦﴾ وعدونك كثرت ووفرتى ايدى ﴿ واذ
يعدكم الله احدى الطائفتين
انها لكم و تودون ان
غير ذات الشوكة تكون
لكم ويريدالله ان يحق
الحق بكلماته و يقطع
دابر الكافرين ﴾ ياد ايله
شول وقتيكه الله تعالى
سزه وعدايتديكه ايكى
طائفه دن * يعنى كاروان
ولشكر كفاردن *
بريسى سزك اوله سز
ايسه شوكت وسلاحسز
كاروان سزك اولمقلغى
سورسكز الله تعالى
انزال ايتديكى آيات
موجبنجه حقى اعلان
واسلامى اظهار ومكه
كافرلرينك بنيادنى قطع
ايتمك مراد ايدر ﴿ ليحق
الحق و يبطل الباطل
ولوكره المجرمون ﴾ تاكه
اسلامى ثبات وكفرى
زائل ايده اكرچه مكه
كافرلرى انى ايستمزلر
و اكراه ايدرلرسه ده
* مرويدركه قريش
كاروانى متاع وافرايله
سردارلرى ابو سفيان
وبعض صناديد قريش
اول قافله ده اوله رق
شامدن كلورلر ايدوكنى پيغمبر عليه السلامه جبريل عليه السلام خبر ويردى اول حضرت عليه السلام ﴿ سلبنه
صورت حالى مؤمنلره سويلدى كاربانده كثرت مال وقلت رجال اولديغندن فرحله مدينه دن چيقديلر ابو سفيان
مؤمنلرك خروجنى خبر آلنغله فى الحال ابوجهل ضمضم غفارى يى ارسال وامداد طلب ايلدى ابو جهل كلى عسكرله

اسلاملرندن اول كچن كناهلرين مغفرت ايدرز ﴿ وان يعودوا فقد مضت سنة الاولين ﴾ واكر
كفره عودت ايدرلرسه انلردن اوكدين كچنلرك سنتى كچدى كه الله تعالى انبيا واولياسنه نصرت
ايدروا عداسنه اهانت ايدردى ﴿ وقاتلوهم حتى لاتكون فتنة ﴾ انلره قتال ايدك كه انلرده شرك
بولنميه ﴿ ويكون الدين كله لله ﴾ ودينك كليسى لله خالص اوله واديان باطله مضمحل اوله ﴿ فان
انتهوا فان الله بمايعملون بصير ﴾ اكر كفردن منتهى اولورلرسه الله تعالى انلرك اعمالنه بصيردر
اندن انتهالرى اوزره انلره خير جزاء ايدر ﴿ وان تولوا فاعلموا ان الله موليكم ﴾ اكر اسلامدن
اعراض ايدوب كفردن منتهى اولمزلرسه بيلك كه الله تعالى معين و ناصركزدر ﴿ نعم المولى
ونعم النصير ﴾ اول نه كوكچك موليدر انك تولى ايدنى ضايع ايتمز ونه كوكچك نصيردركه نصرت
ايتديكنه عدوسن غالب ايتمز ﴿ واعلموا انما غنمتم من شئ ﴾ بيلك اول شيئى كه كفاردن انى
قهرله آلورسز ﴿ فان لله خمسه ﴾ انك خمسى لله ثابتدر ﴿ وللرسول ولذى القربى واليتامى والمساكين
وابن السبيل ﴾ ودخى رسول الله وانك اقاربى ويتامى ومساكين وابن سبيل ايچون ثابتدر
جمهور انك اوزره دركه بو محلده الله ذكرى تعظيم ايچوندر يعنى انك جميعى الله تعالينكدر اشبو
ذكر اولنانلر اخصينه صرف اولنور حكمى من بعد باقيدر الا بوكه رسولك سهمى صرف اولنور
مصالح مسلميندن اكا كه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم زمان حياتنده انى اكا صرف ايدردى
برقولده سهم رسول امامه و برقولده اصناف اربعه يه صرف اولنور ابو حنيفه ايدركه انك سهمى
وذى القربى سهمى وفاتيله ساقط اولوب كليسى ثلاثهٔ باقيه يه صرف اولنور امام مالك ايدركه
اول امامك رأينه مفوضدركه اهمه صرف ايدر ابو العاليه ايدركه اول خمس التى سهم قيلنور سهم
الله كعبه يه صرف اولنور روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اول خمسدن كعبه
ايچون برقبضه آلوب باقيسن اصناف خمسه يه قسمت ايدردى برقولده سهم الله بيت المالكدر و برقولده
اول سهم رسوله مضمومدر وذى القربى بنوهاشم و بنو المطلبدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ذوى القربى سهمنى اول ايكيسنه قسمت ايتدى و برقولده اول
انجق بنوهاشمدر و برقولده جميع قريشدر وغنى وفقيرا كا استحقاقده مساويدر و برقولده اول
انلرك فقراسنه مخصوصدر ابن السبيل سهمى كبى ويتامى ومساكين وابن السبيل ايله مراد انلردن
اولنلردر وغنيمتك درت خمسى اول وقعه يه حاضر اولان غانمينه قسمت اولنور فارسه اوچ
سهم وراجله برسهم ويريلور * زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم بويله قسمت ايدوبدركه
اول ثورى واوزاعى ومالك وشافعى واحمد واسحاق قوليدر * ابو حنيفه ايدركه فارسه
ايكى سهم وراجله برسهم ويريلور وعبيد ونسوان وصبيانه ترضيخ اولنور قتاله حاضر
اولورلرسه وعقار قسمتى منقول قسمتى كبيدر * ابو حنيفه ايدركه عقارده امام مخيردر ديلرسه
انلرك بيننده قسمت ايدر وياخود مصالحه وقف ايدر بركيمسه كه قتالده بركافرى قتل ايده انك

مكه دن چيقوب كاربانه امداد ايچون بدره متوجه اولدى وحضرت رسالتپناه عليه السلام وادى ذفرانده ايديكه جبريل
عليه السلام كلوب لشكر كفارك كلديكنى خبر ويردى اول حضرت عليه السلام صحابه يه كاروانه ملاقاتمى وياخود كفارله
جنكمى استرسز بيوردى بعضيلرى ﴿١١٧﴾ بز جنكه حاضر لنمدق كاروان اليمزه كيرسه مناسبدر ديملريله
پيغبر عليه السلام متغير
اولدى مهاجر وانصارك
كبارى جنكى اختيار
ايدوب امركدن بر قدم
تخلف ايتمز ديديلر اول
كلامدن حضرت عليه
السلامه بشاشت كلوب
بوريكز على بركة الله كيدهلم
مژده اولسونكه بن مشركلرك
قتل اولنه جق مكانلرنى
كوردم بيوردى بواتفاقله
بدره كتديلر وعدويه
ملاقات ايتديلر مشركلر
منهزم ومؤمنلر قرير العين
دونديلر ﴿ اذ تستغيثون ربكم
فاستجاب لكم انى ممدكم
بالف من الملئكة مردفين ﴾
ذكر ايدك شول وقتيكه
ربكزدن عون ونصرت طلب
ايتديكز اجابت ايدوب
ملائكه دن بيك ملك ايله
پيدرپى سزه امداد ايديجيم *
دينلديكه بونلر ملائكه نك
وجوه واعيانى ايدى يامقدمهٔ
لشكر ايديلر * ومنقولدركه
ملائكه نك دخى كثرتى اولمغله
اولكون قتال ايدن بيك
ملك ايدى ﴿ وماجعله الله
الابشرى ولتطمئن به قلوبكم
وما النصر الامن عندالله
ان الله عزيز حكيم ﴾ الله تعالى ملائكه امدادنى انجق سزه بشارت وانكله قلبكزدن خوف كيدوب اطمينان كلسنه
اشارت قيلدى ونصرت وظفر الله تعالى نك عندنده در تحقيق الله عظيم الشان غالبدر حكمتيله دوستلرينى منصور دشمنلرينى
مقهور ايدر ﴿ اذيغشيكم النعاس امنة منه وينزل عليكم من السماء ماء ليطهركم به ويذهب عنكم رجز الشيطان وليربط على

سلبنه مستحق اولور وسلب اولدركه مقتولك اوزرنده كى ملبوس وسلاحدرور كوب ايتديكى
فرسدر ﴿ ان كنتم آمنتم بالله ﴾ اكر الله تعالى يه ايمان كتورديكز ايسه ﴿ وماانزلنا على عبدنا
يوم الفرقان يوم التقى الجمعان ﴾ ودخى عبديمز محمده انزال ايتديكمز آياته ايمان كتورديكزسه كه
اول ملائكه ونصردر يوم بدرده كه انده حق و باطل بينى فرق اولندى و مسلمونله كفار برى
برلرينه التقاء ايتدى ﴿ والله على كل شئ قدير ﴾ الله تعالى هرشيئه قادردر قليلى كثير اوزره
غالب ايدر وملائكه ايله مسلمينه امداد ايدر ﴿ اذانتم بالعدوة الدنيا ﴾ شول وقتده كه سز معشر
مسلمين جهت مدينه يه قريب شفير واديده ايديكز ﴿ وهم بالعدوة القصوى ﴾ مشركين ايسه
مدينه دن بعيد مكه يه ولى ايدر جهتدن شفير واديده ﴿ والركب اسفل منكم ﴾ وعيرويا آنك
قائدلرى سزك مكانكزدن اسفل مكانده يعنى ساحلده ايديلر اشبو قيودك فائده سى اولدركه عدو
قوت وشوكتده و مسلمين ايسه ضعف وقلتده ايديلر وبونك كبى حالتده ايسه غلبه دكل الا الله
تعالينك حول وقوتيله وباهر قدرتيله در ﴿ ولوتواعدتم لاختلفتم فى الميعاد ﴾ اكر سز يا معشر
مسلمين عدوكز ايله قتاله مواعده ايتسه كز بعده كندى حالكزى وعدوكز حالنى بيلسه كز ميعادده
اختلاف ايديديكز زيراكه انلر عيرلرين سزدن حمايه ايچون وسز ايسه انلرك عيرينى طلب
ايچون چيقوب برى برلريكزه تلاقى ايتديكز ﴿ ولكن ليقضى الله امرا كان مفعولا ﴾ لكن الله
تعالى سزى انلركله ميعادسز جمع ايلدى تاكه اول برامرى قضا ايده كيم انك وجوده كلمسى ثابت
وواجب ايديكه اول هزيمت كافرين ونصرت مؤمنيندر ﴿ ليهلك من هلك عن بينة ويحيى من حى
عن بينة ﴾ تاكه كفر اوزره وفات ايدن انك اوزره بينه معاينه ايله قوت اوله وايمان اوزره
معيشت ايدن آنك اوزره بينه مشاهده ايله معيشت ايده ﴿ وان الله لسميع عليم ﴾ الله تعالى كافرك
كفرنى ومؤمنك ايمانى ايشيدر وانك عقابنى وبونك ثوابنى بيلور ﴿ اذيريكهم الله فى منامك
قليلا ﴾ ذكر ايت شول وقتى كه الله تعالى منامكده سكا مشركينى قليل كوستردى تاكه سن انى
اصحابكه خبرويره سنكه انلر انكله قتاله جرأت وعدو اوزره شجاعت ايده لر ﴿ ولوارا كهم كثيرا
لفشلتم ولتنازعتم فى الامر ﴾ اكر الله تعالى انلرى سكا كثير كوستريدى جبانلق ايدوب صفى
ترك ايديديكز وقتال امرنده اختلاف ايديديكز ﴿ ولكن الله سلم ﴾ لكن الله تعالى سزى فشل
واختلافدن سالم ايتدى ﴿ انه عليم بذات الصدور ﴾ الله تعالى صدورده اولان مضمراتى بيلور
﴿ واذيريكموهم اذالتقيتم فى اعينكم قليلا ﴾ ذكر ايدك شول وقتى كه الله تعالى سزك كوزيكزه
مشركينى لقاكز وقتنده قليل كوستردى حتى ابن مسعود رضى الله تعالى عنه يانده اولان كشى يه
ديديكه انلرى ندكلو كيمسه اولمسن تخمين ايدرسن اول ايتديكه يوز عدد اولور اوله ابن مسعود
رضى الله تعالى عنه ايتدى بنم كوزيمه تخمينمده يتمشدن زياده دكللردر ﴿ ويقللكم فى اعينهم ﴾
وسزى دخى الله تعالى انلرك كوزينه قليل كوستردى حتى ابوجهل واصحابى ديديلركه محمد

قلوبكم ويثبت به الاقدام) ذكر ايت شول وقتيكه الله تعالى سزه امنيت ايچون نوم خفيف ويردى وكوكدن يغمور
ايندرديكه سزانكله حدث وجنابتدن پاك اوله‌سز وسزدن شيطانك وسوسه سنى كيده‌ره ولطف خدايه قلبكزى ربط ايده
ريغمور سببيله اياقلريكزه متانت وصبر وقوتله حربده ثبات ١١٨ حاصل اوله * روايت اولنديكه يوم بدرده
مشركلر ايلروكلوب صولو
محله قونمشلر ايدى مؤمنلر
بومشاق قوملو محله‌قونوب
دیزلرينه‌دك قومه بتارلردى
وايچمكه صوبوغيدى اول
كيجه كه‌صباح مقابلهٔ فريقين
اوله جيقدى مؤمنلر
صباح قالقدقلرنده ايچمكه
وابدسته صوبوله‌مدقلرندن
ماعد وافر احتلام
اولمشلر دخى اولمغله
شيطان انلره وسوسه
ويروب سز زعم ايدرسزكه
الله تعالينك دوستى يز
ونبى الله بزمله درمع هذا
صو مشركلرده سزايسه
ابدستسز وجنابت
سكمز بو حالله مشركلره
غلبه‌يى نيجه اميد ايدرسز
ديدى بوآنده الله تعالى بر
يغمور كرم ايتديكه اول قوم
قى لنوب اياق باتمز اولدى
ومؤمنلر ابدست وغسل
ايدوب مالزمه صولرينى الديلر
ثبات قدم وطرح وسوسه
واطمينان قلب حاصل اولدى
(اذيوحى ربك الى الملئكة انى
معكم فثبتوا الذين امنوا ساالقى
فى قلوب الذين كفروا الرعب
فاضربوا فوق الاعناق واضر
بوا منهم كل بنان * يامحمد ياد ايله كه ربك تعالى ملكلره نصرت واعانتده سزكله‌يم ديو وحى ايلدى مؤمنلره (ايده
* تكثير سواد ونصرت مژده‌سيله قلبلرينه * ثبات ويرك كه يقينده كافرلرك قلبلرينه خوف القا ايده‌رم انلرك بوغازلرى اوزرينه
وجميع پارمقلرينه اورك (ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله ومن يشاقق الله ورسوله فان الله شديد العقاب * انلره بو

واصحابى دكل الا اكلهٔ جزوردر ايمدى انلرى قتل ايتمكز بلكه جمله‌سن طوتوب باغله كز
مؤمنينله مشركينك بعضى بعضنه قليل كورنمسى تاكه برى برلرينه قتاله جرأت ايده‌لر (ليقضى
الله امرا كان مفعولا) تاكه ازلده مقدر اولان اسلام واهلنى اعزاز وكفر اهلنى اذلال امرنى
اولوجهله الله تعالى قضا ايده (والى الله ترجع الامور) عواقب امورك كليسى آخرتده الله
تعالى‌يه رجوع ايدر (يا ايها الذين آمنوا اذا لقيتم فئة فاثبتوا) يامؤمنلر جماعت كافرينه قتال
ايچون ملاقى اولديغكزده ثابت اولك (واذكروا الله كثيرا) ومواطن حربده الله تعالى‌يه
چوق ذكر ايدك اكا دعا ايدك عون ونصرتن ديلر اولديغكز حالده (لعلكم تفلحون) تاكه نصرت
ومثوبتدن مرادكزه ظفربوله‌سز اشبونده تنبيه واردركه عبده لايق اولوركه انى ذكر اللهدن
برشئ اشغال ايتميه وشدائد عندنده اكا التجا ايده وكليتله اكا اقبال ايده وهيچ برحالده انك لطفى
اندن منفك دكل ايدوكنه اعتقاد ايده (واطيعوا الله ورسوله) قتال امرنده وغيريده الله تعالى‌يى
ورسولنه اطاعت ايدك (ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ريحكم) وقتال امرنده اختلاف ونزاع
ايتمكز يوم بدرده ويا يوم احدده ايتديكز كبى ايدرسكز قلوبكزه ضعف وجبن ايرر ونصرت
ودولتكز كيدر (واصبروا ان الله مع الصابرين) وقتاله لوجه الله صبر ايدك الله تعالينك عون
ونصرى صابرلر ايله‌در (ولا تكونوا كالذين خرجوا من ديارهم بطرا ورئاء الناس) شول
قوم كبى اولمكز قتال ايچون ديارلرندن چيقارلركه نعمتده طغيانلرينه سوينه لرونا سه شجاعت
وسماحتله كورينه‌لر * روايت اولنديكه اهل مكه عيرلرين حمايه ايچون جحفه‌يه ايردكلرنده
عيردن ابوسفيانك رسولى كلدى كيرودونك كه عيركز سلامتله كليور ديدى ابوجهل ايتدى
والله دونمز بلكه بدره وارر خمرلر ايچرز وكوينده‌لر ديكلرز وعربدن بزه كلنلرى يديررز
چون بدره ايرديلر انلره كاس منايا صونلدى ونوحه‌لر صداسى ديكلديلر * ايمدى مؤمنلر
انلرك كبى بطرورئا اولى اولمقدن نهى اولنديلر واهل تقوى اولمغله امر اولنديلر شول حيثيتدنكه
برشيئدن نهيك موجبى ضديله امردر (ويصدون عن سبيل الله) وناسى دين حقدن صرف
ايدرلر (والله بما يعملون محيط) الله تعالى انلرك جميع اعمالنى بيلور (واذزين لهم الشيطان
اعمالهم) ذكر ايت شول وقتى كه شيطان وسوسيله اهل مكه‌يه معادات رسولى وانك غيرى
اعمال سيئه‌لرينى تزيين ايتدى (وقال لا غالب لكم اليوم من الناس وانى جار لكم) وديديكه اشبو
كونده سزه غالب اولور يوقدر زيراكه قوت وكثرتده سزبن كنانه دنم سزى اجاره ايدرين
بنم اثرمجه بنوكنانه دخى سزه كلور (فلما تراءت الفئتان نكص على عقبيه) وقتاكه ايكى طائفه
برى برلرينه تلاقى ايتديلر ابليس كورديكه سمادن ملائكه نزول ايدر بيلديكه انك انلرله طورشمغه
طاقتى يوقدر آردينه چكلدى (وقال انى برئ منكم انى ارى مالا ترون انى اخاف الله)
وديديكه بن سزدن بريئم زيرا سزك كورمديككزى بن كورين الله تعاليدن قورقارينكه بنى هلاك

عذابك وقوعى اول سببدندركه الله تعالى‌يه ورسولنه مخالفت ايتديلردى كيمكه الله تعالى‌يه ورسولنه مخالفت ايده انلره
الله تعالانك عقابى شديددر (ذلكم فذوقوه وان للكافرين عذاب النار) اى كافرلر بوشمديكى عذابكزدركه انى دادك
وكافرلر ايچون آخرتده نار عذابى ١١٩ واردر (يا ايها الذين آمنوا اذا لقيتم الذين كفروا زحفا فلا تولوهم
الادبار * ومن يولهم يومئذ
دبره الا متحرفا لقتال
او متحيزا الى فئة فقد باء
بغضب من الله ومأويه جهنم
وبئس المصير) اى مؤمنلر
سز كافرلره ملاقى اولوب
بربريكزه ياقلشديغكز زمان
ارقه‌كزى انلره دوندرمكز
كيمكه اولكونده دشمنى
اغفال وكروفر ايچون
تكرار قتاله جولان ياخود
مسلميندن آخر عسكره
منضم واندن استعانت
نيتيله اولميه‌رق دشمنه ارقه
ويروب قاچرسه الله تعالى نك
غضبنه رجوع ايدر انك
مكانى جهنمدر اول جهنم
نه قبيح قرارگاه اولور
(فلم تقتلوهم ولكن الله
قتلهم وما رميت اذ
رميت ولكن الله رمى
وليبلى المؤمنين منه بلاء
حسنا ان الله سميع عليم)
سز انلرى قوتكزله قتل
ايتمديكز ولكن سزه
نصرت وامداد ايله الله تعالى
قتل ايلدى ويا محمد انلره
اول براوچ طپراغى آتوب
انلرى اعمى ايدن سن
دكلسين كه سن انجق رمى
صورتنى ادا ايتدك لكن حقيقتده رمى الله تعالانكدر والله تعالى دين اسلامى اظهار ايچون لطفندن مؤمنلره بو نعمت
حسنه‌يى اعطا ايلدى تحقيق الله عظيم الشان سزك استغاثه ودعاكزى ايشيدیجى ونيتكزى بيليجيدر * مرويدركه
وقتاكه يوم بدرده جنكه اغاز ايلديلر پيغمبر عليه السلام يارب بكا نصرت وعد ايلمشيدك وفا ايله ديو دعا ايلدى

ايده مؤمنون وكافرون ايكى عسكر برى برلرينه قاوشديلر ابليس اول وقتده سراقه صورتنده
مشركين صفنده ايدى وقتاكه حارث بن هشام انك النه ياپشمش طوتاردى اردينه كيتمكه
باشلدى حارث قتال ايتمدين فرار ايتمكمى ديلرسن ديدى همانده حارثى كوكسندن اوروب
يقدى سزك كورمديككزى بن كوررين ديوب كيتدى انكله مشركين صنديلر باشلرى قيدينه
دوشوب كيرويه دونديلر چون مكه‌يه ايرديلر ناسك صنمسنه سراقه سبب اولدى ديديلر
اول خبر سراقه‌يه ايريجك والله بن سزك كيتديككزى دخى بيلمزم حتى كه صنديغكزى ايشتدم
ديدى دينلديكه ابليس كورديكى جبريل عليه السلام پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمك
بنديكى دابه‌نك لجامن النه آلمش يدردى * قتاده ايدر ابليسك سزك كورمديككزى بن كوررم
ديمسى صدقدر لكن الله تعاليدن قورقارين ديمه‌سنده كذب ايتدى الا بوكه انكله مقاومته قادر
دكل ايدوكن بيلدى واول لعينك عادتيدركه اكا اطاعت ايدنلره قچان حق وباطل ملتقى اوله
اندن تبرى ايدر بن اللهدن قورقارين ديوب براغوب كيدر كلبى ايدر ابليسك خوفى اكا ايديكه
جبرائيل عليه السلام انى اخذ ايده وحالنى ناسه تعريف ايده حتى كه اكا طاعت ايتمز اوله‌لر (والله
شديد العقاب) الله تعالى اكا مخالفت ايدوب اصرار ايدنلره عقابى شديددر اشبو قول جائزدركه
ابليسك كلامى تمامندن اوله كلام مستأنف اولمسى جائز اولديغى كبى (اذيقول المنافقون والذين
فى قلوبهم مرض) ذكر ايت شول وقتى كه منافقلر وقلبلرنده مرض اولنلركه انلر هنوز
قلبلرنده ايمان مطمئن اولميوب شبهه‌لرى قالوبدر ديديلركه (غر هؤلاء دينهم) اشبونلرى يعنى
مؤمنلرى دينلرى الدادى زيرا انلر توهم ايتديلركه نصرتلرى دينلرى سببيله اوله * دينلديكه اول
قلبلرنده مرض اولانلردن مراد شول قوم ايديكه مكه‌ده مستضعفين اولوب اسلامه كلمشلردى اقربالرى
انلرى هجرتدن منع ايتمشلردى قريش بدره چيقدقلرنده انلرى دخى كرها چيقارمشلردى مسلمينك
قلتنه نظر ايدیجك شبهه‌يه واروب مرتد اولمشلردى ايمدى انلر ايديكه اول قولى ديديلر انلردن هيچ
برى قالميجه انده قتل اولنديلر (ومن يتوكل على الله فان الله عزيز حكيم) اولكه امرنى الله تعالى‌يه
اصمرليه اول اكا استجاره ايدنى ذليل ايتمز ندكلو آز ايسه‌ده اول غالبدر هر فعلنده حكمت بالغه‌سى
واردر اكرچه عقل انى استبعاد ايدرسه‌ده (ولو ترى اذ يتوفى الذين كفروا الملائكة
يضربون وجوههم وادبارهم) اكر سن يوم بدرده قتل اولنان كفره‌يى موتلرى
حيننده كورسيدك كه ملائكه انلرى سياط نار ايله اوكلرندن واردلرندن اوررلر * ابن
عباس ايدر قچان مشركين يوزلريله مسلمينه اقبال ايتسه‌لر ملائكه انلرك يوزلرينه سيوفله
اوررلردى واردلرين دونوب كيتدكلرنده ملائكه انلره ايريشوب اردلرندن اوررلردى (وذوقوا
عذاب الحريق) وملائكه انلره ديرلركه شول ياقیجى اتش عذابنى ذوق ايدون ديو آخرت عذابن انلره
تبشير ايدرلر دينلديكه اول ملائكه نك بيله‌لرنده دمور دن چوماقلر اولور هربار كه مشركينى اوره‌لر

جبریل علیه السلام نازل اولوب بر آوج طپراق آلوب دشمنك طرفنه آت دیدی اول حضرت علیه السلام طپراغی آلوب (شاهت الوجوه) دیو دشمنك یوزینه سرپدی اول طپراق کوزلرینه کیروب منهزم اولدیلر مسلمانلر انلری قتل واسیر ایتدكلرنده بن قتل ایتدم بن اسیر ایتدم دیو افتخار ایتملریله بو آیت کریمه نازل

اولدی (ذلکم وان الله موهن کید الکافرین) بو خصوصلر مؤمنلره نعمت حسنه‌در والله تعالی کافرلرك حیله‌لرینی باطل ایدیجیدر (وان تستفتحوا فقد جاءکم الفتح وان تنتهوا فهو خیر لکم وان تعودوا نعد ولن تغنی عنکم فئتکم شیئا ولو کثرت وان الله مع المؤمنین) ای اهل مکه اکرسز فتح طلب ایتدیکزسه محقیق مؤمنلرك فتحیله سزه الله تعالانك حکمی کلدی اکر کفر ومعادات رسولدن کرو طورسه‌کز دنیاده واخرتده سزکچون خیرلو در اکر سز مؤمنلرك محاربه‌سنه عودت ایدرسه‌کز بزدخی انلرك نصرتنه عودت ایدرز سزك جماعتکز نقدر چوق اولورسه‌ده سزدن بلایی دفع ایده‌مزلر الله تعالانك عون ونصرتی مؤمنلر ایله‌در * منقولدرکه مشرکلر مکه‌دن بدره خروجلرنده حرم شریف

استارینه یاپشوب یاربی ایکی عسکرك هدایت بولمشنه وسنك عندکده افضل واکرام اولنه فتح کرم ایله (انلره دیو دعا ایتمشلریدی بناء علیه حاللری بو آیت کریمه ایله بیان اولندی (یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله ورسوله ولا تولوا عنه وانتم تسمعون) ای مؤمنلر الله تعالایه ورسولنه اطاعت ایدك واول رسولك امرندن اعراض ایتمیك

اندن آتش یالکنلورحسن ایدربو حالت انلره یوم قیامتده‌اولورکه عذاب حریقی ذوق ایدك دیو خزنهٔ جهنم انلره خطاب ایدر (ذلك بما قدمت ایدیکم) اشبو ضرب وعذاب سزه تقدیم ایتدیککز کفر ومعاصی سببیله‌در (وان الله لیس بظلام للعبید) والله تعالی عبیدینه ظلم ایدردکلدر (کدأب آل فرعون والذین من قبلهم کفروا بآیات الله) اشبو مشرکلرك عمل وطریقی کیه‌امداومت ایدرلر آل فرعونك وآل فرعوندن اولکچن کفارك عمل وطریقی کبیدرکه انلر الله تعالینك آیتلرینه کافر اولدیلر (فاخذهم الله بذنوبهم) الله تعالی انلری ذنوبلری سببیله اخذ ایتدی (ان الله قوی شدید العقاب) الله تعالی قدرت ومشیتیله اخذه قویدرایماندن اعراض وعصیان ایدنه عقابی شدیددر (ذلك بان الله لم یك مغیرا نعمة انعمها علی قوم حتی یغیروا ما بانفسهم) مکه مشرکلرینه حلول ایدن مصائب مذکوره شول سببله‌درکه حق تعالی برقومه انعام ایتدیکی شیئی تغییر ایدر اولمدی حتی‌که اول انلر کندیلرده کی نعمته کفران وترك شکر ایتدیلر سدی ایدر حق جل وعلا قریش واهل مکه‌یه محمد صلی الله تعالی علیه وسلمی انعام ایتمشیکن اکا کفران اولدقلرنده انی انصاره نقل ایتدی (وان الله سمیع علیم) الله تعالی انلرك اقوالن ایشیدر وافعالنی بیلور (کدأب آل فرعون والذین من قبلهم کذبوا بآیات ربهم فاهلکناهم بذنوبهم واغرقنا آل فرعون) آل فرعون واندن اولکچن قوم کافرینك عادتلری کبی‌که ربلری جل شانه‌نك آیتلرینی تکذیب ایتدیلر اویله اولسه بز انلری کفر وعصیانلریله اهلاك وآل فرعونی اغراق ایتدك (وکل کانوا ظالمین) فرق مکذبه وغرقای قبط وقتلای قریش هرصنف کفر وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدرلردی (ان شر الدواب عند الله الذین کفروا فهم لا یؤمنون) یریوزنده‌یورر حیواناتك شری عندالله شول کافرلردرکه کفراوزره اصرار وانده‌رسوخ ایتدیلر * ایمدی انلردن ایمان توقع اولنمز (الذین عاهدت منهم ثم ینقضون عهدهم فی کل مرة وهم لا یتقون) که انلر ایله معاهده ایتدك انلرایسه هرکره‌ده عهدلرین نقض ایتدیلر حالبوکه انلر نقض عهد امرنده الله تعالیدن قورقمازلر * روایت اولندیکه بنوقریظه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایله عهد ایتدیلرکه انك اوزره قتال ایچون کلان کفاره اعانت ایتمیه‌لر بوندنصکره مشرکینه اعانت ایدوب سلاحله اکا قتاله کلدیلر بعده خطا ونسیان ایتمشزدیوب عذرلندیلر * ایکنجی کره‌ینه اول عهدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه تجدید ایدندنصکره یوم خندقده احزابه اعانتله نقض عهد ایتدیلر حتی کعب بن الاشرف مکه‌یه کیدوب اهل مکه ایله پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه مخالفته اتفاق ایتدیلر (فاما تثقفنهم فی الحرب فشرد بهم من خلفهم لعلهم یذکرون) یا محمد اکرسن انلره مصادف اولوب حربده ظفر بولورسك انلره عقوبتله وآرالرنده اولان اعدا‌کی تفریق ایده‌سن تاکه انلکه متعظین اولوب نقض عهددن صاقنه‌لر (واما تخافن من قوم خیانة فانبذ الیهم علی سواء) واکرسن برقوم معاهدیندن نقض عهد اماراتن بیلورسك

حال بوکه موعظهٔ قرآنی سز ایشیدرسز (ولا تکونوا کالذین قالوا سمعنا وهم لا یسمعون) کفره ومنافقلر کبی اولمیك‌که انلر ایشتدك دیرلر حال بوکه * انکله نفعلنه‌جکلرینی * ایشتمزلر (ان شر الدواب عند الله الصم البکم الذین لا یعقلون) عندالله یریوزنده اولان جانورلرك شریدر اول کیمسه‌که حقی سویلمیه وایشتمیه انلر حقی تعقل

ایتمزلر (ولو علم الله فیهم خیرا لاسمعهم ولو اسمعهم لتولوا وهم معرضون) اکر الله تعالی علم ازلیسنده انلرده خیر تقدیر ایتمش اولسه انلره حقی ایشتدیرردی اکر ایشتدیروب وتصدیق ایتسه‌لردی دخی البته ینه ایماندن دونوب اعراض ایدرلردی * منقولدرکه کفار مکه جدمز قصی بن کلابی احیا ایله‌که بر مبارك آدمدر تاکه سنك نبوتکه شهادت ایده بزدخی ایمان ایده‌لم دیدیلر حق تعالی آنك کلامنی ایشتسه‌لرده ینه اعراض ومرتد اولورلر بیوردی (یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله وللرسول اذا دعاکم لما یحییکم واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه وانه الیه تحشرون) ای مؤمنلر الله تعالی ورسولنه اجابت ایدك اول رسول سزی دیرلتمك ایچون دعوت ایتدکده * یعنی کافر میت مثابه‌سنده اولوب

سزی اسلام وقرآن ایله احیایه دعوت ایتدکده اجابت ایدك * وبیلك‌که الله عظیم الشان انسانله قلبی بیننده حائل اولور وانك طرفنه مجازات ایچون حشر اولنورسکز * بو حیلولت بحثنده اقوال کثیره اولمغله بعضیلر حق تعالی قلب انسانه طلوع ایده‌جك مکنوناتله مطلع اولمغله غایت قربه تمثیلدر دیمش بعضیلر

انلره عهدلرین عدل وعداوتده طریق قصد اوزره طرح ایت اماکه انلره حربی مناجز اولمغلکه اول سندن خیانت اولور یعنی انلره حرب ایتمزدن اول سنکله انلر بیننده‌کی عهدی فسخ ایتدیککی انلره بیلدیرکل تاکه سن وانلر نقض عهدی بیلمکده مساوی اوله‌سز یوخسه سندن نصب حربله نقض عهد ایتدیکی توهم ایتمیه‌لر (ان الله لا یحب الخائنین) الله تعالی نقض عهد ایله خیانت ایدنلری سومز (ولا یحسبن الذین کفروا سبقوا انهم لا یعجزون) کافرلر کندیلرین ظن ایتمسونلرکه بزم عذابمزدن قورتیله‌لر انلر بزی کندیلرینه ادراکدن عاجز ایتمزلر (واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخیل) یا مؤمنلر اول عهدلرین نقض ایدنلره ویا کفار محاربینه قتال ایچون قوت ورباط خیلدن استطاعتکز اولدیغی شیئی اعداد ایدك * دینلدیکه قوت ایله مراد آلات حربدرکه انکله کفاری قتاله قوت ایدیلور اول کرك خیل ویا سلاحدر * دینلدیکه قوت ایله مراد رمیدر عقبة ابن عامر ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی منبر اوزره ایشتدمکه اوچ کره * الا ان القوة الرمی * اکاه اولك‌که قوتله مراد رمیدر دیدی ظن اولنورکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك انی تخصیص بالذکر ایتمسی اقوای سلاح اولدیغیچوندر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله یدخل بالسهم الواحد ثلاثة نفر الجنة صانعه یحتسب فی صنعته الخیر والرامی به ومنبله * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر الله تعالی سهم واحدله اوچ کمسنه‌یی جنته قویار انك بری سهمی دوزندرکه انی دوزمسیله الله تعالینك رضاسن قصد ایده وبری دخی انی کافره رمی ایدندر وبری اول سهمی رمی ایدنه صونندر * قال النبی صلی الله علیه وسلم من ترك الرمی بعد ما علمه رغبة عنه فانه نعمة ترکها او کفرها * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسنه‌که رمی بیلدیکندنصکره اندن رغبتله ترك ایده اول نعمتی ترك ویا ستر ایتمشدر خالد بن الولید رضی الله عنه قتال حیننده دیشی آتلره بنردی صهیلی آز اولدیغی ایچون * ابن محیریز ایدر صحابه رضی الله عنهم صفوف عندنده ارکك آتلره بنمکی وبیات وغارات عندنده دیشی آتلره بنمکی سورلردی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الخیل معقود فی نواصیها الخیر الی یوم القیامة الاجر والمغنم * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر خیلك ناصیه‌لرنده یوم قیامته دکین خیر معقوددرکه اول اجر ومغنمدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من احتبس فرسا فی سبیل الله ایمانا بالله وتصدیقا بوعده فان شبعه وریه وروثه وبوله فی میزانه یوم قیامة * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکیمسه‌که الله تعالینك سبیلنده استعمال ایچون برفرس باغلیه انك یدیکی وایچدیکی وروثی وبولی یوم قیامتده میزاننه قونور * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الخیل لرجل اجر ولرجل ستر وعلی رجل وزر اما الذی هی له اجر فرجل ربطها فی سبیل الله فاطال لها فی مرج او روضة فما اصابت فی طیلها ذلك من المرج او الروضة کانت له حسنات ولو انها قطعت طیلها ذلك فاستنت

الله تعالی مؤمن ایله کفر بیننه و کافر ایله ایمان بیننه ومؤمنله معصیت بیننه وکافرله طاعت بیننه حائل اولور دیمش * پیغمبرمز علیه السلام اکثر دعالرنده (یا مقلب القلوب) ندا و نیازیله دعا ایدردی حکمتندن سؤال اولندقده قلوب انسان اصابع اللهدن ایکی اصبع ١٢٢ بیننده‌در نجه مراد ایدرسه انی تقلیب ایدر بیوردیلر (و اتقوا فتنة لا تصیبن الذین ظلموا منکم خاصة و اعلموا ان الله شدید العقاب) اول فتنه و بلادن قورققکزکه اول سزدن اولان ظالملره خاصة اصابت ایتمز * بلکه اثری ظالم وغیرظالم عامه‌یه شامل اولور بو بابده اول ظالمك دفعی ممکن ایکن مسامحه اولنمغله عمومی اولوردینلمش * و بیلك که الله تعالانك عقابی شدیددر (و اذکروا اذ انتم قلیل مستضعفون فی الارض تخافون ان یتخطفکم الناس فاویکم و ایدکم بنصره ورزقکم من الطیبات لعلکم تشکرون) ای مهاجرین ذکر ایدك شول وقتیکه سز مکه‌ده هجرتدن مقدم مسلمین اوله‌رق قلیل و مشرکین بیننده ضعیف و حقیر ایدیکز قورقار ایدیکزکه کفار قریش سزی قاپوب یغما ایده‌لر الله تعالی سزه مدینه‌ده مکان ویروب اسکان ایلدی ونصرتیله تقویت ویردی و غنیمتی سزه حلال طیب ایدوب انکله رزقلندردیکه شاید نعمتلرینه شکر ایده‌سز (یاایها الذین آمنوا لا تخونوا الله والرسول و تخونوا اماناتکم و انتم تعلمون) ای مؤمنلر الله تعالایه ورسولنه * تعطیل فرائض و تقصیر سنن و اظهار اسرار ایله * خیانت ایتمیك و بینکزده اولان امانتلره دخی خیانت ایتمیك حال بوکه

(جمیعا)

شرفا او شرفین کانت آثارها واروثها حسنات له ولو انها مرت بنهر فشربت منه ولم یردان یسقی به کان ذلك له حسنات واما الذی هی له ستر فرجل ربطها تغنیا وتعففا ثم لم ینس حق الله فی رقابها ولا ظهورها فهی له ستر واما الذی هی علیه وزر فرجل ربطها فخرا ورياء ومراء لاهل الاسلام فهی علی ذلك وزر * پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر خیل احتباسندن اوچ خصلت مختلفه واردر دنیانك اختلافی حسبنجه بری بودرکه اول خیل صاحبنه اجر اولور قچان انی فی سبیل الله ربط ایده ایمدی انی چایرده واوتلاقده پای بندنی اوزادوب اندن هرنه‌که یرسه اول اکا حسنات اولور واکر پای بندنی قیروب بر ویا ایکی میل مسافه کیدرسه انك آثاری وارواثی اکا حسنات اولور واکر بر نهره اوغرایوب اندن صوایچرسه حالبوکه اول انی ایچورمك قصد ایتمامشیدی اول دخی اکا حسنات اولور وبری دخی بودرکه اول خیل صاحبنه ستر اولور قچان انی تغنی وتعفف ایچون ربط ایده وانك رقابنده وظهورنده کی حق اللهی اونتمیه ایمدی اول صاحبنه ستر اولور وبری دخی بودرکه اول خیل صاحبنه وزر اولور قچان انی فخر ورياء واهل اسلامه مراء ایچون ربط ایده (ترهبون به عدو الله وعدوکم) که اول قوتله ورباط خیله الله تعالینك عدوسنی وسزك عدوکز اولان کفار مکه‌یی تخویف ایدرسز (وآخرین من دونهم) ودخی انلردن غیری کفره یعنی یهود ونصارایی ویا منافقینی ویا اهل فارسی تخویف ایدرسز (لا تعلمونهم) سز انلری بیلمزسز (الله یعلمهم) بلکه انلری الله تعالی بیلور (وما تنفقوا من شیء فی سبیل الله یوف الیکم وانتم لا تظلمون) برشیء که سز انی الله تعالینك سبیلنده انفاق ایدرسز انك جزاسی سزه توفیه اولنور تضییع عمل ویا نقص ثواب ایله ظلم اولنمزسز (وان جنحوا للسلم فاجنح لها) اکر انلر صلح واستسلامه میل ایدرلرسه سن دخی اکا میل ایت دینلدیکه اکر مسلمینك قتاله قوتی اولمزسه والا لایق اولدرکه انلرکله قتال ایدرلر حتی که اسلامه کتوره‌لر ویاخود جزیه‌ویردیره‌لر اکر عربدن دکللر ایسه زیراکه عرب اوزره جزیه وضع اولنمز (وتوکل علی الله) والله تعالی‌یه توکل ایدوب انلرك خداعی ابطالرندن قورقمه زیراکه الله تعالی سنی انلرك مکرندن عصمت ایدر (انه هو السمیع العلیم) اول الله تعالی انلرك اقوالن ایشیدر ونیاتن بیلور (وان یریدوا ان یخدعوك فان حسبك الله) اکر سکا خداع اراده ایدرلرسه انلرك خداعندن نصرته الله تعالی سکا کافیدر (هو الذی ایدك بنصره وبالمؤمنین) اول الله تعالی سکا ملائکه ایله وانصارله تقویه ایتدی (والف بین قلوبهم) واول انصارك قلوبن بری برلرینه تألیف ایتدی * حالبوکه زمان جاهلیتده بینلرنده‌کی عصبیه وضغینه وانتقامه تهالك برمرتبه‌ده ایدیکی ایکی قلب بینی تألیف اولنه جق دکل ایکن نفس واحده کبی اولدیلر (او انفقت ما فی الارض

امانت اولدیغنی بیلورسکز * بوآیت کریمه‌نك سبب نزولی بووجهله مرویدرکه پیغمبر علیه السلام بنی قریظه‌یی محاصره ایدوب صلح طلب ایلدیلر وابو لبابه‌یی صلح قطعنه استدیلرکه مال وعیالی انده ایدی او لبابه واردقده بنی قریظه انکله مشورت ١٢٣ صورتنده چیقارسق بزه نه واقع اولور دیدیلر ابولبابه پارمغیله بوغازینه اشارت ایلدی یعنی ذبح اولنورسکز کبی فی الحال خیانت ایتدیکنی بیلوب مسجده کلدی وکندوبی مسجدك بر دیرکنه باغلیوب تاتوبه‌سی قبول اولنجیه‌دك قالدی (واعلموا انما اموالکم واولادکم فتنة وان الله عنده اجر عظیم) بیلك که اموال واولادکز سزه فتنه‌در زیرا سزی کناهکار ایتمکه سبب اولور * ابولبابه کبی * الله تعالانك عندنده رضاسی اموال واولاد اوزرینه تفضیل ایتمکده اجر عظیم واردر (یاایها الذین آمنوا ان تتقوا الله یجعل لکم فرقانا و یکفر عنکم سیئاتکم ویغفر لکم والله ذوالفضل العظیم) ای مؤمنلر اکر الله تعالادن قورقوب طاعته وترك معصیته مداوم اولورسکز الله تعالی قلبلریکزه هدایت کرم ایدرکه انکله حق وباطل بیننی فرق ایدرسز و سیئاتکزی ستر وتجاوزکزی مغفرت ایدر الله تعالی فضل عظیم صاحبیدر (واذ یمکر بك الذین کفروا لیثبتوك اویقتلوك اویخرجوك ویمکرون ویمکر الله والله خیر الماکرین) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه کافرلر سکا مکر ایتمك دیلدیلرکه سنی حبس ایده‌لر یا قتل یاخود مکه‌دن چیقاره‌لر انلر سکا مکر قصدنی ایتدیلر ایسه‌ده الله تعالی مکرلرینی کندولری اوزره رد ایدوب بدرده منهزم ایتدی الله تعالی

جمیعا ما الفت بین قلوبهم) عداوتلری برحده ایرمش ایدیکه اکر برکمسنه انلرك ذات بینلری اصلاحنده یریوزنده‌کی اموالی انفاق ایتسه الفت واصلاحه قادر اولمییدی (ولکن الله الف بینهم) لکن الله تعالی قدرت بالغه‌سیله انلرك قلوبی بینی تألیف ایتدی زیراکه اول مالك القلوبدر دیلدیکی کیفیته تقلب ایدر (انه عزیز حکیم) اول الله تعالی قدرت وغلبه‌ده کاملدر اراده ایتدیکی شیئه مخالفت اولنمز حکیمدر اراده ایتدیکی شیئك ایشلنمسی لایق ایدوکن بیلور (یاایها النبی حسبك الله ومن اتبعك من المؤمنین) یامحمد الله تعالی سکا کافیدر ومؤمنلردن سکا اتباع ایدنلره * دینلدیکه اشبوآیت غزوهٔ بدرده بیداده نازل اولدی سعید بن جبیر ایدر پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه اوتوزاوچ رجل والتی مرأه اسلامه کلدکدنصکره عمر رضی الله تعالی عنهك اسلامیله مسلمون قرق اولیجق بوآیت نازل اولدی (یاایها النبی حرض المؤمنین علی القتال) یامحمد مؤمنلری قتاله حث ترغیبده مبالغه ایت (ان یکن منکم عشرون صابرون یغلبوا مائتین) یامؤمنلر اکر سزدن صابر محتسب یکرمی رجل اولورسه عدوکزدن ایکیوز رجله غالب اولورسز (وان یکن منکم مائة یغلبوا الفا من الذین کفروا) واکر سزدن صابر محتسب یوز رجل اولورسه عدوکز کفره‌دن بیك رجله غالب اولورسز بانهم (قوم لایفقهون) شول سببدنکه انلر الله تعالی‌یی ویوم آخری بیلمزلردر ثواب درجات عالیه رجاسیله مؤمنلرك ثباتی کبی ثابت اولمزلردر قاتل ومقتوللری هوان وخذلاندن غیری بولمزلردر اشبوحکم یوم بدرده ایدیکه الله تعالی مؤمنلردن رجل واحد اوزره کافرلردن اون رجله قتالی فرض ایتمشیدی مؤمنلره ثقیل اولیجق الله تعالی من بعد کلور آیتله تخفیف ایتدی ودیدیکه (الآن خفف الله عنکم وعلم ان فیکم ضعفا) الآن حق تعالی قتال امرنده‌کی تشدیدی سزدن کیدروب تخفیف ایتدی وسزدن واحدك عشره قتالندن ومائه‌نك الف قتالندن ضعفی اولدیغن بیلدی (فان یکن منکم مائة صابرة یغلبوا مائتین) اکر سزدن مائة صابره محتسبه اولورسه کفاردن ایکیوزه غالب اولورلر (وان یکن منکم الف یغلبوا الفین باذن الله) واکر سزدن بیك رجل صابر محتسب اولورسه الله تعالینك اذنیله کفاردن ایکی بیکه غالب اولورلر (والله مع الصابرین) الله تعالینك نصر ومعونتی صابرلر ایله‌در (ما کان لنبی ان یکون له اسری حتی یثخن فی الارض) رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمه صحیح اولمدیکه اسارادن فدیه قبول ایده بلکه اکا صحیح اولورکه انلره قلج اوره تاکه یریوزنده قتل اولنان کفار کثیر ومبالغه اوله انکله کفر ذلیل وحزبی قلیل اوله واسلام عزیز واهلی جلیل اوله (تریدون عرض الدنیا) یامؤمنلر سز فدا اخذیله حطام دنیا دیلرسز (والله یرید الآخرة) الله تعالی ایسه سزه ثواب آخرت اولمسنی دیلر (والله عزیز حکیم) الله تعالی ملکنده عزیزدر اولیاسنی اعداسی اوزره غالب قیلور هرحالده لایق اولانی بیلور مشرکینك شوکتی حالنده اثخانله امر ایدوب افتدادن منع ایلدی ومؤمنینك غلبه‌سی حالنده افتدا ایله

مكارلره مقابل مجازات ایدیجیدر * روایت اولندیکه هجرته اذن اولندقده صحابه عزم مدینه ایدوب نزد علیه السلامده
ابوبکر وعلی رضی الله عنهما قالمشیدی قریش خوفه تابع اولوب دارالندوه‌ده جمله مشورت ایلدیلر اولحالده ابلیس شیخ
نجدی صورتنده جمعیته کلمشیدی پیغمبر علیه السلام حقنده ١٢٤ بریسی خانه‌ده محبوس ایدوب تا وفاتنه‌دك
پنجره‌دن اکمك وصونی
ویره‌لم دیدی ابلیس بو
رأیی بکنمیوب اکثر اهل
مدینه اسلامه کلدیلر
واصحابی اولطرفه کیتدیلر
واول شهرده بنی هاشم
چوقدر اتفاق ایدوب
سزکله جنك ایدرلر وانی
قورتاررلر دیدی برغیریسی
انی بوولایتدن چیقارمق
کرکدرکه نره‌یه ایسترسه
کیتسون دیدی ینه ابلیس
نره‌یه کیدرسه ناسی فریفته
ایدوب جمعیت پیدا وسزکله
مقاتله ایدر دیدی ابوجهل
بنم رأیم اولدرکه قریشك
هرقبیله‌سندن صایلو برر
کیمسه طلب ایده‌لم وانلرك
اتفاقیله قتل ایده‌لم قانی
جمله قبیله‌ده طاغلسونکه
بنی هاشم تمام قبیله ایله
جنکه قادر اوله‌میوب
بالضروره دیته راضی
اولور دیدی ابلیس علیه
اللعنه رأی بودر دیدی
ابوجهل رأیی اوزره
هر قبیله‌دن آدم طلبیله
اولکیجه قتله قرارویردیلر
حق تعالی جبریل علیه
السلامله رسولنه خبر
ویروب اول حضرت علیه السلامدخی علی رضی الله عنهی فراشته براغوب ابوبکر رضی الله عنه ایله مغاره‌یه ﴿ اخذ
کتدی جناب حق پیغمبرینه انلرك مکرینی بوآیت کریمه ایله بیان ایلدی ﴿ واذا تتلی علیهم آیاتنا قالوا قدسمعنا لونشاء لقلنا مثل هذا ان هذا
الا اساطیر الاولین ﴾ انلره قرآن آیتلری اوقوندیغی زمان انلر بوکلامی ایشتدك اکر مراد ایدرسك بزده بونك کبی سویلردك

من بیننده تخییر ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه یتمش اسیر
کتورلدی اول جمله‌دن بری عباس ابن عبدالمطلب ایدی وبری عقیل بن ابی طالب ایدی پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم اسیرلر امرنده اصحاب ایله استشاره ایدیجك ابوبکر رضی الله
تعالی عنه دیدیکه یارسول الله انلر قومك واهلکدر سن انلری استبقا ایت امیددرکه الله تعالی
انلره توبه روزی قیله وانلردن فدیه آلوب اصحابنی انکله قوتلندیر * عمر رضی الله تعالی عنه
دیدیکه ائمهٔ کفردر امر ایتکه بیونلرین اوره‌لم الله تعالی سنی فدایه احتیاج ایتمز بنی فلانه
تمکین ایتکه بوینن اورم * وحمزه‌یی عباسه وعلی‌یی عقیله تمکین ایتکه قرنداشلرینك بیونلرین
اوره‌لر * عمرك بوقولی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه خوش کلمدی ودیدیکه الله تعالی
بعض رجالك قلوبن برمرتبه تلیین ایدرکه اول لبندن الین اولور * وبعض رجالك قلوبن
ایسه برمرتبه شدید ایدرکه اول حجاره‌دن اشد اولور * یا ابابکر سنك مثلك ابراهیم علیه السلام
مثلیدرکه * فمن تبعنی فانه منی ومن عصانی فانك غفور رحیم * اولکه بکا تابع اوله اول بندندر
واولکه بکا عصیان ایده قادرسنکه اکا ابتدادن مغفرت ورحمت ایده‌سن ویا توبه‌یی توفیقدنصکره
دیو دعا ایلدی * ویا عمر سنك مثلك نوح علیه السلام مثلیدرکه * رب لاتذر علی الارض من
الکافرین دیارا * یارب یریوزنده کافرلردن هیچ برکیمسه آلیقومغل دیو دعا ایلدی اندن اصحابی
ایکی امر بیننده تخییر ایتدی انلر ایسه فدایی اختیار ایدوب الدیلر اویله اولسه بوآیت نازل
اولدی عمر رضی الله تعالی عنه کلدی کورسه‌که پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمله ابوبکر
رضی الله تعالی عنه بکا ایدرلر دیدیکه یارسول الله بکا خبر ویرکه سزه نه حالت ایردی اکر
کندمده بکا بولورسم ایدین بولمزسم تباکی ایدم دیدیکه اصحابك فدا اخذ ایتدکلرینه بکا ایدرین
انلرك عذابه استحقاقی بکا عرض اولندیکه انلرك اقربی بوشجره‌نك بوشجرهٔ قریبه‌یه قربندن زیاده‌در
* اشبو آیت دلیلدرکه انبیا اجتهاد ایدرلر خطا ایتدکلرنده انك اوزره قرار ایتمزلر ﴿ لولا کتاب من الله
سبق لمسکم فیما اخذتم عذاب عظیم ﴾ اکر الله تعالیدن لوح محفوظده ثابت حکم سبق ایتمییدیکه
اجتهادنده خطا ایدنه عقاب ایتمیه ویا اهل بدره عذاب ایتمیه ویا برقومه‌که انلره اندن نهی تصریح
اولنمیه ویا آلدقلری فدیه انلره حلال اولیسر ایدوکیدر الدیغکز فدا مقابله‌سنده سزه عذاب عظیم
ایریشیدی * پس بواجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اکر عذاب نازل اولسه
عمر ایله سعد بن معاذدن غیری اول عذابدن قورتیلور اولمییدی * زیرا سعد دخی عمر کبی اثخانه
اشارت ایتمشیدی ﴿ فکلوا مما غنمتم حلالا طیبا ﴾ فدیه‌دن اغتنام ایتدیککز شیئی حلال طیب
اولدیغی حالده ییکز زیرا اولدخی جملهٔ غنائمدندر ﴿ واتقوا الله ان الله غفور رحیم ﴾ الله تعالی‌یه
مخالفتدن قورقکزکه اول سزك ذنوبکزی مغفرت ایتدی وسزی اسر کیوب الدیغکزی مباح
قیلدی ﴿ یا ایها النبی قل لمن فی ایدیکم من الاسری ان یعلم الله فی قلوبکم خیرا یؤتکم خیرا مما

بو انجق مقدمه یازلمش قصه‌لردر دیرلر * مرویدرکه نضر بن حارث تجارتله فارسه کتمکله انده رستم واسفندیار
قصه‌سنی آلوب تعریب وکتورمشیدی ایشته محمدك افسانه‌سندن لذتلو افسانه‌لر کتوردم دیمکله حق تعالی انك عناد
وکذبنی بیان ضمننده بوآیت ١٢٥ کریمه‌یی انزال ایلدی ﴿ واذقالوا اللهم ان کان هذا هو الحق من عندك
فامطر علینا حجارة من
السماء او ائتنا بعذاب
الیم ﴾ * ابوجهل ونضر
وتبعه‌لری * دیدیلرکه یارب
اکر بو قرآن حق وسنك
طرفکدن انزال اولمش
ایسه سن بزم اوزریمزه
کوکدن طاش یاغدر
یاخود بزه مولم ومهلك
عذاب کتور دیو دعا
ایتدیلر ﴿ وما کان الله
لیعذبهم وانت فیهم وما
کان الله معذبهم وهم
یستغفرون ﴾ انلر دعا
ایتدیلرسه دخی سن انلرك
ایچنده ایکن الله تعالی انلره
عذاب ایدردکلدر الله تعالی
انلره عذاب ایدیجی دکلدر
که هنوز انلرده استغفار
ایده‌جکلر واردر * دینلدیکه
الله تعالی پیغمبرلری ایچنده
ایکن براهالی‌یه عذاب
ایتمدی الا اول پیغمبر
ومؤمنلری اخراجندن
صکره ایلدی وقتاکه پیغمبرمز
ومؤمنلر ارالرنده چیقدقده
بیوردیکه ﴿ ومالهم الا
یعذبهم الله وهم یصدون
عن المسجد الحرام وما کانوا
اولیاؤه ان اولیاؤه الا المتقون
ولکن اکثرهم لایعلمون ﴾ الله تعالی انلره عذاب ایتمامك نه ممکندرکه انلر مؤمنلری مسجد حرامی طواف ایتمکدن
منع ایدرلر انلر اول مسجد حرامك متولیلری اولمدیلر * که بز حرامك والیلریز دیرلر * انك متولیلری انجق شرکدن
صاقنن مؤمنلردر لکن انلرك اکثری انی بیلمزلر ﴿ وما کان صلاتهم عند البیت الا مکاء وتصدیة فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون ﴾

اخذ منکم ویغفر لکم والله غفور رحیم ﴾ یا محمد اسرادن الکزده اولان کمسنه‌لره دیکل که اکر
الله تعالینك علم ازلیسی حکمنده قلوبکزده ایمان واخلاص وار ایسه سزدن اخذ اولنان فدادن
خیرلوینی سزه ویرر وذنوبکزی مغفرت ایدر الله تعالی غفور رحیمدر توبه‌کزی قبول وسزی
اسلامه هدایت ایدر * دینلدیکه اشبو آیت عباس بن عبدالمطلب شاننده نازل اولوبدر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم اکا تکلیف ایتدیکه کندینك فدیه‌سین وایکی قرنداشی اوغللری عقیل
بن ابی طالبك ونوفل بن الحارثك فدیه‌لرین دخی ویره * عباس دیدیکه یا محمد استرمیسنکه عمرم
اولدقچه قریشدن تکففف ایدم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی نیجه اولدی شو التونکه
خروجك وقتنده انی ام الفضله ویروب دیدککه بیلمزینکه بوسفرده باشمه نه حالت ایرر اکر
موت ایررسه اول التون سنك واوغللرم عبدالله وفضل وقثمك اولسون * عباس ایتدیکه سن
انی قندن بیلدك دیدیکه ربم جل شانه بکا خبر ویردی دیدیکه اویله اولسه بیلدمکه سن نبی
صادقسن واندن شهادت کلمه‌سن سویلیوب اسلامه کلدی والله بن اول التونی ام الفضله ویردیکمده
بکا مطلع الله تعالیدن غیری احد یوغیدی وکیجه قراکوسنده ایدی دیدی عباس ایدر اشبو آیت
کریمه مصداقنجه حق تعالی بکا اندن بدل یکرمی عبد ویردیکه هر بری مال کثیر ایله تجارت
ایدرلر وانلرك قنی ادناسی ویردیکم یکرمی اوقیه‌دن بدل بنم یکرمی بیك درهمله تجارت ایدر
وبکا زمزمی ویردیکه اول بکا اهل مکه‌نك جمیع اموالندن سوکلودر ومغفرت موعوده‌یه ایسه
منتظرین ﴿ وان یریدوا خیانتك فقد خانوا الله من قبل فامکن منهم ﴾ واکر اساری سنکله ایتدکاری
عهدی نقض ایدرلرسه اندن اول انلر کفرله نقض عهد ایتمشلردی الله تعالی دخی یوم بدرده
مؤمنلری انلر اوزره تمکین ایتدی اکر اول نقض عهدی اعاده ایدرلرسه الله تعالی دخی سنی انلر
اوزره تمکینن اعاده ایدر ﴿ والله علیم حکیم ﴾ الله تعالی خلقنی واعمالنی بیلور حکمتی مقتضاسنجه
انلرك فعلنه مقابل فعل قیلور ﴿ ان الذین آمنوا ﴾ شونلرکه الله تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوره‌لر
﴿ وهاجروا ﴾ ومکه‌دن مدینه‌یه هجرت ایده‌لر ﴿ وجاهدوا باموالهم وانفسهم فی سبیل الله ﴾
والله تعالینك سبیلنده مالارك کراع وسلاحه صرفله ونفسلرین قتاله مباشرتله جهاد ایده‌لر
﴿ والذین آووا ونصروا ﴾ وشول انصارکه مهاجرینی دیارلرینه ایواء واعدالری اوزره
نصرت ایده‌لر ﴿ اولئك بعضهم اولیاء بعض ﴾ ایمدی انلر میراثده بری برلرینه اولیادر مهاجرون
وانصار هجرت ونصرتله بری برلرینه وارث اولورلردی اقارب وارث اولمزدی حتی که
* واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض * آیتیله اول نسخ اولندی وایمانه کلوب هجرت ایتمین
قریب مهاجره وارث اولمزدی مکه فتح اولنجق هجرتك حکمی منقطع اولوب وراثت ارحامله
اولور اولدی ﴿ والذین آمنوا ولم یهاجروا مالکم من ولایتهم من شیء ﴾ شونلرکه ایمانه کلوب
هجرت ایتمدیلر سزکچون میراثده انلره ولایتکز یوقدر ﴿ حتی یهاجروا ﴾ حتی که انلر سزه

انلرك بيت حرم عندنده نمازلرى انجق ايصلق چالمق والارينى الارينه اورمق ايدى ايمدى كفركز سببيله قتل واسر عذابنى
دادك * منقولدركه بعض كفارك عادتى ايديكه رجال ونسا طوافه عريان كلوب ايصلق وال چالهرق طواف ايدرلردى
وديلديكه حضرت رسالتپناه عليه السلام نماز قيلار كن تغليط ايچون اول عملى ايدرلردى ﴿ ان الذين
كفروا ينفقون اموالهم
ليصدوا عن سبيل الله
فسينفقونها ثم تكون
عليهم حسرة ثم يغلبون ﴾ شول
كافرلركه ناسى الله يولندن
ومتابعت رسولدن آليقومق
ايچون مالارينى انفاق ايدرلر
انلريقينده يوم احدده دخى
انى انفاق ايده جكلردر
صكره اول انفاقلرى
مقصودلرى حاصل اولمديغندن
انلره غم وندامت اولوب
آخر كار فتح مكه ده مغلوب
اوله جقلردر * ديلديكه
بدر جنكدن صكره ابوسفيان
احد ايچون عربدن ايكى بيك
كشى استيجار ايدوب قرق
وقيه كمش ويردى كه انكله
جنكده بولنه لر الله تعالى
بو آيتك نزوليله انفاقلرينى
خبر ويردى ﴿ والذين كفروا
الى جهنم يحشرون ﴾ شونلر
كه كفرلرنده ثابت اولديلر
انلر جهنمه سوق اولنورلر
﴿ ليميز الله الخبيث من الطيب
ويجعل الخبيث بعضه على
بعض فيركمه جميعا فيجعله فى
جهنم اولئك هم الخاسرون ﴾
الله تعالى خبيث كافرى پاك
مؤمندن فرق وتمييز ايچون
كافرلرى مغلوب ايدر وخبيثك بعضى بعضيسى اوزرينه ضم وجميعنى بريكديروب جهنمه آتر اول ﴿ سورة ﴾
خبيثلر ومالنى انفاق ايدنلر مال ونفسلرنده زيان ايديجيلردر ﴿ قل للذين كفروا ان ينتهوا يغفرلهم ماقد سلف وان
يعودوا فقد مضت سنت الاولين ﴾ سن كافرلره ديكه اكر شرك وعداوت رسولدن واز كلورلرسه كچمش

هجرت ايدنجيه دكين اكرچه انلر اقرباكز ايسه ده ﴿ وان استنصروكم فى الدين فعليكم
النصر ﴾ اكر مكه دن هجرت ايتمين مؤمنلر سزدن مشركين اوزره دين امرنده نصرت
ايدرلرسه اوزريكزه واجب اولوركه انلره مشركين اوزره نصرت ايده سز ﴿ الا على
قوم بينكم و بينهم ميثاق ﴾ مكر برقوم اوزره نصرت طلب ايدرلركه سزكله اول قوم
بيننده عهد اوله اويله اولسه اول قوم اوزره اول مؤمنلره نصرتكز جائز اولمز زيراكه
عهدكز قتاله مانعدر ﴿ والله بما تعملون بصير ﴾ الله تعالى سزك نصرتده وعدم نصرتده
اعمالكزى كورر اكا كوره خير وشردن جزاكزى اير كورر ﴿ والذين كفروا بعضهم
اولياء بعض ﴾ شونلر كه كافر اولديلر برى برلريله ميراث و ياموازره ده اوليادر * اشبو
دليلدركه انلركله مسلمين بيننده توارث وموازره اولميه ﴿ الاتفعلوه ﴾ اكر سز امر اولنديغكزى
ايشلمزسكزكه اوبينكزده تواصلدر وبعضكز بعضكزى توليدر وسزكله كفار بيننده قطع
علاقدر ﴿ تكن فتنة فى الارض وفساد كبير ﴾ يريوزنده فتنهٔ عظيمه حاصل اولوركه اول
ضعف ايمان وظهور كفردر ودخى دينده فساد كبير اولورلر ﴿ والذين آمنوا وهاجروا
و جاهدوا فى سبيل الله والذين آووا ونصروا اولئك هم المؤمنون حقا ﴾ شونلركه ايمانه
كلديلر ومكه دن مدينه يه هجرت ايتديلر والله تعالينك سبيلنده ماللريله ونفسلريله جهاد
ايتديلر ومهاجرينى مكانلرينه انزال وتمكين ايتديلر و پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه
عدوسى اوزره نصرت ايتديلر ايمدى انلر ايمانلرنده كاملردر ﴿ لهم مغفرة ورزق كريم ﴾
انلر ايچون ذنوبلرينه مغفرت وجنتده ثواب كريم واردركه انده تبعه ومنت اولمز اكر
دينورسه كه اشبو آيتى تكراره مراد ندر دينوركه مهاجرين مراتب اوزره ايديلر بعضيلرى
هجرت اولى اهليدركه انلر حديبيه دن اول هجرت ايدنلردر وبعضيلرى ايسه هجرت ثانيه
اهليدركه انلر حديبيه صلحندنصكره مكه فتحندن اول هجرت ايدنلردر وبعضيلر ايسه ايكى
هجرت اهليدركه اوّل حبشه يه بعده مدينه يه هجرت ايدنلردر * ايمدى آيت اولى ايله مراد
هجرت اولى اهليدر وآيت ثانيه ايله مراد هجرت ثانيه اهليدر ﴿ والذين آمنوا من بعد
وهاجروا وجاهدوا معكم فاولئك منكم ﴾ شونلركه مؤمنين هجرت اولى يى ايتدكلرندنصكره
ايمانه كلوب هجرت ايتديلر ودين اللهده سزكله بيله كفاره جهاد ايتديلر ايمدى سزانلردن
وانلر سزدندر ﴿ اولوا الارحام بعضهم اولى ببعض فى كتاب الله ﴾ لوح محفوظده وياحكم
اللهده مهاجرين الارحام وانصاردن ذوى الارحام ميراثده بعضيلرى بعضندن اوليدر ﴿ ان
الله بكل شئ عليم ﴾ الله جل شانه اولده و آخرده توارثى فرض ايديكنه وغيروبه
عليمدر ايمدى انك امريله عمل ايدك

كناهلرى مغفرت اولنور واكر ينه عداوت وكفره عودت ايدرلرسه تحقيق الله تعالينك كچن انبيا وانلرك اعداسنه اولان
سنتى بونلره دخى اولور ﴿ وقاتلوهم حتى لاتكون فتنة ويكون الدين كله لله فان انتهوا فان الله بما يعملون بصير ﴾ * انلره قتال
ايدك كه تا شرك قالميه ودينك كليسى ١٢٧ خالصا لله توحيد اوله اكر كفردن منتهى اولورلرسه تحقيق الله
تعالى انلرك عمللرينى كورر
وخير مكافاتلرينى ويرر
﴿ وان تولوا فاعلموا ان الله
موليكم نعم المولى ونعم
النصير ﴾ اكر انلر قبول
حقدن اعراض ايدوب
جنك وعداوتدن كرو
طورمزلرسه بيلك كه الله
تعالى سزك معين وناصركزدر
اول نه كوزل مولى دركه
دوستنى ضايع ايتمز ونه احسن
مددكاردركه مؤمنه نصرت
ويرر ﴿ واعلموا انما غنمتم من
شئ فان لله خمسه وللرسول
ولذى القربى واليتامى
والمساكين وابن السبيل ان
كنتم آمنتم بالله وما انزلنا على
عبدنا يوم الفرقان يوم التقى
الجمعان والله على كل شئ
قدير ﴾ بيلك هر شيدن
كه جنكله وقهرله كفاردن
الديغكز غنيمتدر اول شيئك
بشده برى الله ايچون ورسول
ايچون وانك اقرباسى ومسلمان
فقير يتيملر ومسلمان فقرا
ومسلمان يولجيلر ايچوندر اكر
الله تعالى يه وعبدمز محمد عليه
السلامه انزال ايتديكمز
آيتلريمزه ايمان كتورديكمز
ايسه كه اول يوم بدرده
ملكلر ايله امداد وانده حق وباطل بيننى فرق ومسلمانلرله كافرلر روبرو اولدى بوتقسيمه قناعت ايدك الله تعالى هر شيئه قادردر *
ديلديكه بوتقسيم بش بلوك اولمغله بر بلوكى آيت كريمه ده مسطورلره ثابتدر الله تعالانك ذكرى مجرد تعظيم ايچوندر يوخسه
جملهسى انكدر باقى درت بلوكى غازيلر كدر امام ابو حنيفه رضى الله عنه پيغمبر عليه السلامك وفاتيله انك سهمى واقرباسنك

﴿ سورة التوبة وهى مائة وثلاثون آية مدنية ﴾
﴿ الا آخرنده ايكى آيت مدنيه دكل ﴾

اولنه بسملهٔ شريفه يازلمامسنه حكمت زيراكه صحابهٔ كرام رضوان الله عليهم اجمعين انده
اختلاف ايتديلر بعضيلرى ديديكه انفال وتوبه ايكيسى برسوره در وبعضيلرى دخى ديديكه هر برى
برسوره در قول اول اوزره ايكيسى بيننده بسمله ترك اولندى وقول ثانى اوزره ايكيسى بيننده
فرجه آليقوندى على بن ابى طالب كرم الله وجهه دن مرويدركه اول محاربه وضرب سيف
امرنده نازل اولوبدر سيفده ايسه امان يوقدر وبسمله ايسه اماندندر عثمان بن عفان رضى الله
تعالى عنهدن اشبو امردن سؤال اولندقده ديديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا قرآندن
برشئ نازل اولسه بونى فلان موضعه وضع ايدك ديو بيورردى * اشبو برآءة ايسه آخر نازل
اولاندندر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم قبض اولنوب بونك انفالدن ايدوكنى ويا دكل
ايدوكنى بيان ايتمدى اول اجلدن ايكيسى بينى تقرين قيلندى قصه ده برى برينه مشابه
اولديغيچون بسمله ترك اولندى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن انى ذكره اذن اولمديغيچون
﴿ برآءة من الله ورسوله الى الذين عاهدتم من المشركين ﴾ الله تعاليدن ورسولندن برآءتدر
شول عهددنكه انى مشركينله معاهده ايتمشيديكز * برآءة الله تعالى يه ورسولنه ومعاهده ايسه
مسلمينه تعليق اولندى تاكه اول مشركينه عهدلرينى نبذ مسلمين اوزره واجب ايدوكنه
دلالت ايده اكرچه اول معاهده الله تعالينك اذنيله ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك
اتفاقيله صدور ايتمش ايسه ده الله تعالى ورسولى اندن برى اولديلر * قصه سى اولدركه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم تبوك غزاسنه خروج ايديجك مشركون كنديلرله رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم بيننده اولان عهودى نكث ايتديلر الا انلردن بنوضمره وبنوكنانه نكث
ايتمديلر اويله اولسه مسلمون امر اولنديلركه اونا كثينه عهدى نبذ ايده لر ومشركينه درت
آى امهال ايده لر ديلدكلرى يره كيده لر ﴿ فسيحوا فى الارض اربعة اشهر ﴾ ايمدى يا محمد انلره
ديكل كه درت آى يريوزنده ديلديككز يره سير وسفر ايدك مسلميندن آمنين اولديغكز حالده
﴿ واعلموا انكم غير معجزى الله ﴾ بيلك كه الله تعالى يى اعجاز ايدر دكلسز اكرچه اول سزه امهال
ايدرسه ده ﴿ وان الله مخزى الكافرين ﴾ وبيلك كه الله تعالى كافرلرى دنياده اسر وقتلله وآخرتده
عذابله اخزاء واذلال ايديجيدر روايت اولندى كه اشبو آيت نازل اولنجق پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم قصوى نام ناقه سنه على رضى الله تعالى عنهى بنديروب موسم اهلنه
كوندرديكه انى انلره اوقويه والحال اندن اول ابو بكر رضى الله تعالى عنهى موسم اوزره
امير ايدوب كوندرمشيدى * ديلديكه يا رسول الله انى ابو بكره كوندرسيدك ديديكه انى بنم
قبلمدن انجق بر رجل تأديه ايدر على رضى الله تعالى عنه موسمه قريب اولنجق ابو بكر رضى الله

سهمی ساقط اولوب انلر ثلثهٔ باقیه‌یه صرف اولنور دیمش ﴿ اذ انتم بالعدوة الدنیا وهم بالعدوة القصوی والرکب اسفل منکم ولو تواعدتم لاختلفتم فی المیعاد ولکن لیقضی الله امراً کان مفعولا ﴾ ای مسلمانلر یاد ایدك شول وقتیکه سز مدینه‌یه یقین قوملق وصوسز مکانده ایدیکز ودشمنلریکز مدینه‌دن بعید محکم وصولو محلده ایدیلر وانلر سواری وسواحلده یعنی قوت وشوکتده ایدیلر اکر سز قتاله وعد اولندقده کندو حالکزی ودشمنك قوتنی بیلیدیکز وعدهٔ جنکده اختلاف ایدردیکز ولکن الله تعالی وعده‌سز همان سزلری دشمنله جمع وانك علمنده اوله‌جق ایشی حکم ایلدیکه اول نصرت مؤمنیندر ﴿ لیهلك من هلك عن بینة ویحیی من حیّ عن بینة وان الله لسمیع علیم ﴾ کفرله هلاك اولنك هلاکی حجتله قائم وظاهر اولمق وایمانله تعیش ایده‌نك تعیشی شاهد ایله مشاهده اولمق ایچوندر تحقیق الله عظیم الشان مؤمن وکافر اقوالنی ایشیدیجی واحوالنی بیلیجیدر ﴿ اذ یریکهم الله فی منامك قلیلا ولو اریکهم کثیرا لفشلتم ولتنازعتم فی الامر ولکن الله سلم انه علیم بذات الصدور ﴾ چونکه الله تعالی رؤیاکده سکا مشرکلری قلیل کوستردی اکر کثیر کوستریدی ای اصحاب سز قورقاقلق ایدوب جنك خصوصنده منازعه وتردد ایدیدیکز ولکن الله تعالی سزی نزاع وترددن سالم ایلدی تحقیق الله تعالی قلبلرده ﴿ انلره اولان مکتوملری بیلیجیدر ﴿ واذ یریکموهم اذ التقیتم فی اعینکم قلیلا ویقللکم فی اعینهم لیقضی الله امراً کان مفعولا والی الله ترجع الامور ﴾ ای صحابه یاد ایلیك که دشمنه ملاقی اولدیغکزده الله تعالی سزك کوزیکزه دشمنی قلیل کوستردی

تعالی عنه رغا ایشتدی اشبو پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك ناقه‌سنك رغاییدر دیوب وقوف ایتدی بعده علی رضی الله تعالی عنه اکا ایریشجك ابوبکر رضی الله تعالی عنه اکا امیر ویا مأمور میسن دیدی علی رضی الله تعالی عنه دیدیکه مأمورم اندن ابوبکر رضی الله تعالی عنه یوم ترویه‌دن اوکدینکی یومده ناسه خطاب ایدوب انلره مناسکی تعلیم ایتدی ویوم نحر اولنجق علی رضی الله تعالی عنه جمرهٔ عقبه عندنده طوروب دیدیکه یا ناس بن سزه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك رسولی‌یم دیدیلرکه نه خصوصه رسولسین دیدیکه اکا نازل اولان آیاتدن * اشبونلری تبلیغه اندن * برآءة من الله ورسوله * دن اوتوز ویا قرق آیت اتمامنه دکین اوقودی ودخی امر اولندمکه درت خصلتی سزه تبلغ ایدم بو ییلدنصکره بیت شریفی مشرك طواف ایتمیه وهیچ کیمسه عریان بیتی طواف ایتمیه وجنته نفس مؤمنه‌دن غیری کیمسه کیرمیه وهر ذی عهد عهدنی اتمام ایلیه ﴿ واذان من الله ورسوله الی الناس یوم الحج الاکبر ان الله بریء من المشرکین ورسوله ﴾ والله تعالی ورسولندن یوم حج اکبرده ناسه اعلامدرکه الله تعالی ورسولی مشرکلرك عهودندن بریئدر * یوم الحج الاکبر ایله مراد نه ایدوکنده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول یوم عرفه‌در ویا یوم نحردر ویا ایام منانك کلیدر ویاخود پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك حجی کونیدرکه انده مسلمینك حجی ویهود ونصاری ومشرکینك عیدلری جمع اولدی اندن اولده ونه صکره‌ده اول خصال هیچ برکونده جمع اولمیوبدر وکذلك حج اکبرده دخی اختلاف اولندی دینلدیکه حج اکبر قراندر وحج اصغر افراددر ویاخود حج اکبر حجدر وحج اصغر عمره‌در ﴿ فان تبتم فهو خیر لکم ﴾ اکر کفر وغدردن توبه ایدرسکز اول توبه سزه خیرلودر ﴿ وان تولیتم فاعلموا انکم غیر معجزی الله ﴾ واکر توبه‌دن وعهده وفادن اعراض ایدرسکز بیلك که سز الله تعالی‌یی سزه عذاب ایتمسندن عاجز ایدر دکلسز ﴿ وبشر الذین کفروا بعذاب الیم ﴾ وکافرلره دنیاده اسر وقتله وآخرتده عذاب نارله تبشیر ایت ﴿ الا الذین عاهدتم من المشرکین ﴾ لکن مشرکیندن شونلرکه سز انلرکله معاهده ایده‌سز ﴿ ثم لم ینقصوکم شیئا ﴾ بعده مشروط عهدلرندن سزه برشی نقص ایتمیه‌لر وهیچ بر وجهله سزه ضرر ایتمیه‌لر ﴿ ولم یظاهروا علیکم احدا ﴾ واعداکزدن هیچ کیمسه‌یه سزك اوزریکزه مظاهره ایتمیه‌لر ﴿ فاتموا الیهم عهدهم الی مدتهم ﴾ سز انلره مدت عهدلرین اتمام ایدك یوخسه انلرده ناکثین حکمنی اجرا ایتمکز ﴿ ان الله یحب المتقین ﴾ الله تعالی نقض عهوددن صاقنوب اکا وفا ایدنلری سور ﴿ فاذا انسلخ الاشهر الحرم ﴾ چنانکه اشهر حرم منقضی اوله‌که رجب وذو القعده وذو الحجه ومحرم آیلریدر ویا انکله مراد درت آیدرکه آنده نکث عهد ایدنلره سیر وسفر مباح قیلندی ﴿ فاقتلوا المشرکین حیث وجدتموهم ﴾ اول نکث عهد ایدن مشرکلری حل وحرمده هرقنده بولورسکز قتل ایدك ﴿ وخذوهم ﴾ وانلری اسیر ایدك ﴿ واحصروهم ﴾ وانلری حبس ایدك ﴿ واقعدوا لهم کل مرصد ﴾ وهر ممر اوزره انلر ایچون قعود ایدك که بلاده منبسط اولمیه‌لر * دینلدیکه یعنی سز

وسزی دخی انلرك کوزینه قلیل کوستردیکه طرفینك جنکه خواهشی اوله تاکه اسلامی اعزاز وکفاری اذلال امرینی قضا ایده امورك کلیسی الله تعالی‌یه راجعدر * بو کوسترش بی شك تصدیق رؤیای پیغمبری ایچون ایدی * منقولدرکه صفین مذکورینك ملاقاتنده ابن مسعود رضی الله عنه یاننده اولان کیمسه‌یه دشمنز یتمش کشی قدر کورینور دیدی اول کیمسه بندخی یوزه یقین تخمین ایدرم دیدی مع هذا طقوز یوز الی کشیدی چونکه دشمنك کوزینه دخی اسلام آز کورنمکله ابو جهل عسکرینه بونلرله سلاح جنکی ایتمیك همان طوتوب ایپلرله باغلیك دیدی جنکه باشلدقلرنده حق تعالی مؤمنلری انلرك نظرنده ایکی قات کوستروب منهزم اولدیلر ﴿ یا ایها الذین امنوا اذا لقیتم فئة فاثبتوا واذکروا الله کثیرا لعلکم تفلحون ﴾ ای مؤمنلر کفاردن سزکله جنك قصدنی ایدر عسکر کوردیکز زمان مقاتله‌ده ثبات ایدوب یوز چویرمیك والله تعالی‌یی قلبا ولسانا چوق ذکر ایدك شایدکه اعداکزه ظفر بوله‌سز ﴿ واطیعوا الله ورسوله ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ریحکم واصبروا ان الله مع الصابرین ﴾ الله تعالی‌یه ورسولنه اطاعت ایدك منازعه ومخالفت ایتمیك که * سزه جبانلق کلوب * نصرت بالصبا * حدیث شریفی منطوقنجه * سزدن ریح النصر کیدر ولوجه الله صبر وثبات ایدك که تحقیق الله عظیم الشانك عون ونصرتی صبر ایدیجیلره‌در ﴿ ولا تکونوا کالذین خرجوا من دیارهم بطرا ورئاء الناس ویصدون عن سبیل الله والله بما یعملون محیط ﴾ شول کیمسه‌لر کبی اولمیك که آنلر مست اقبال اولوب فخر وناسه

انلره رصد اولك که هر توجه ایتدکلری جهتدن انلری اخذ ایده‌سز ویا طریق مکه اوزره قعود ایدك که آنلری مکه‌یه دخولدن منع ایده‌سز ﴿ فان تابوا واقاموا الصلوة وآتوا الزکاة فخلوا سبیلهم ﴾ اکر شرکدن توبه ایدوب ایمانه کلورلرسه وتوبه وایمانلرینی تصدیقا نمازی قیلورلر و زکاتی ویررلرسه انلری حاللرینه قویوب ذکر اولناندن هیچ برشیئله انلره تعرض ایتمکز * اشبو دلیلدرکه تارك صلاة ومانع زکاة کندی حاللرینه قونلمیه ﴿ ان الله غفور رحیم ﴾ الله تعالی توبه ایدنه رحمت ومغفرت ایدیجیدر حسین بن الفضل ایدر اشبو آیت نسخ ایدوبدر هر آیتیکه انده اذای اعدایه صبر واعراض ذکری اوله ﴿ وان احد من المشرکین استجارك فاجره حتی یسمع کلام الله ثم ابلغه مأمنه ﴾ اکر تعرضنه امر اولنان مشرکلرك بریسندن امان دیلر وجوارك طلب ایلرسه اکا امان ویروب جوارکه آلغل تاکه کلام الهی ایشیدوب ثواب وعقاب اسبابن بیله بوندنصکره اسلامه کلمزسه انی قومنك دارینه ایرکور بعده اکر اول سنکله قتاله چیقارسه قدرتك اولورسه انی قتل ایت ﴿ ذلك بانهم قوم لا یعلمون ﴾ اشبو امر انلره شول سببله‌درکه انلر الله تعالینك دین وتوحیدنی بیلمز برقومدر اویله اولسه انلر کلام الهی استماعه محتاجلردر حسن ایدر اشبو آیت یوم قیامته دکین محکمه‌در ﴿ کیف یکون للمشرکین عهد عند الله وعند رسوله ﴾ الله تعالی ورسولی عندنده مشرکین ایچون نیجه عهد اولور یعنی اولور دکلدر زیراکه انلر غدر ونقض عهد ایدرلر ﴿ الا الذین عاهدتم عند المسجد الحرام ﴾ ولکن مشرکیندن شونلرك امرینه اتمام عهدله تربص ایدك که مسجد حرام عندنده انلرکله معاهده ایتمشدیکز که انلر قریش ویا اهل مکه‌در کیم عهدلرین نقض ایتمدیلر ﴿ فما استقاموا لکم فاستقیموا لهم ﴾ ایمدی مادامکه انلر سزکله اولان عهدلری اوزره ثباتله استقامت ایده‌لر سز دخی وفاده استقامت ایدك ﴿ ان الله یحب المتقین ﴾ الله تعالی نقض عهددن صاقنوب عهدینه وفا ایدنلری سور ﴿ کیف وان یظهروا علیکم لا یرقبوا فیکم الاً ولا ذمة ﴾ مشرکین ایچون نیجه عهد اولور حالبوکه انلر سزه ظفر بوله‌لر سزك امرکزده قرابت وعهدی مراعات ایتمزلردی ﴿ یرضونکم بافواههم وتأبی قلوبهم ﴾ قلبلرنده اولان کفر ومعاداتك خلافنی لسانلریله سزه اظهار ایدرلر حالبوکه قلبلری اول اظهار ایتدکلری شیئدن اباء وامتناع ایدر ﴿ واکثرهم فاسقون ﴾ انلرك اکثری متمردلردر نقض عهددن تحاشی ایتمزلر ﴿ اشتروا بآیات الله ثمنا قلیلا فصدوا عن سبیله ﴾ الله تعالینك آیاتنی عرض یسیره استبدال ایتدیلرکه اول اتباع اهواء وشهواتدر وانکله الله تعالی‌یه ایرکوردن ویا سبیلندن ناسی صد ایتدیلر ﴿ انهم ساء ما کانوا یعملون ﴾ انلرك بو عملی نه چرکین اولورکه انی ایتدیلر ﴿ لا یرقبون فی مؤمن الاً ولا ذمة ﴾ اول مشرکین مؤمن حقنده قرابت وعهدی رعایت ایتمزلر ﴿ واولئك هم المعتدون ﴾ بلکه انلر امر الهی ترکله وعهدلرین نقضله شرارتده متجاوزلردر ﴿ فان تابوا واقاموا الصلاة وآتوا الزکاة فاخوانکم فی الدین ﴾ اکر انلر کفردن توبه ایدرلر

ريا ايله ديارلرندن چيقديلر وناسى راه حقدن منع ايدرلر الله تعالى انلرك اعمالنى بيلور وجزالرينى ويرر * منقولدركه
اهل مكه كاربانلرينك حمايتى ايچون مكه‌دن چيقديلر كاروان سلامتله بدرى كچدى ديو يولده خبر كلدى بناء عليه
رجوع مراد ايتديلر ابوجهل البته بن بدره كيده‌رم ۱۳۰ وانده شرب خمرله مشغول اولوروم تاكه عربده

وصلوات مفروضه‌يى ادا ايدرلر ومالاريكز زكاتن مستحقنه ويررلرسه ايمدى انلر دينده سزك
اخوانكزدر (ونفصل الآيات لقوم يعلمون) احكام قرآنيه‌يى بز تبيين ايدرز شول قومه
كيم انك الله تعاليدن ايدوكنى بيلورلر (وان نكثوا ايمانهم من بعد عهدهم) اكر عهدلرين عقد
ايتدكلرندنصكره نقض ايدرلرسه (وطعنوا فى دينكم) دينكزى تكذيب صريح واحكام
شرعيه‌يى تقبيح ايدرلرسه (فقاتلوا ائمة الكفر) ايمدى سز انلرى قتال ايدك زيرا اول فعللريله
كفرده رياست وتقدم اربابى اولوب قتله مستحق اولمشلردر (انهم لا ايمان لهم) زيرا انلرك
حقيقتده عهدلرى يوقدر اكر عهدلرى اولسه طعن ايتمزلردى اشبو دليلدركه قچان برذمى
اسلامه طعن ايتسه عهدنى نكث ايدر (لعلهم ينتهون) تاكه كفردن ونقض عهددن منتهين
اوله‌لر (الا تقاتلون قوما نكثوا ايمانهم) شول قومه قتال ايتمزميسزكه عهدلرين نقض ايتديلركه انلر
حديبيه‌ده‌كى عقد صلحى نقض ايتديلر وبنو بكر ايچون خزاعه اوزره اعانت ايتديلر (وهموا باخراج
الرسول) ودار الندوه‌ده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك اخراجى امرنده اتفاق ايتديلر *
انكله دينلديكه مراد يهوددركيم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمى مدينه‌دن اخراجه قصد ايتديلر
(وهم بدؤكم اول مرة) حالبوكه انلر اول امرده معادات ومقاتله ايله بدأ ايتديلر شول وقتن كه عير
لرى سالم كنديلره واصل اولبجق محمد واصحابنى استيصال ايتمينجه يولمزدن دونمزز ديديلر
وياخود پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم كتابله دعوت والزام حجت وتحدى‌يه بدأ ايديجك
اكا معارضه‌دن معادات ومقاتله‌يه عدول ايتديلر اويله اولسه سزه مانع ندركه انلر كله معارضه
ومصادمه ايتمزسز (أتخشونهم) انلركله قتال ترك ايدرميسز شول خوفله كيم انلردن سزه
مكروه ايريشه (فالله احق ان تخشوه) الله تعالى غيريدن احرادركه قتال ايله امرى تركندن
اندن خوف ايده‌سز * ايمدى انك اعداسنه قتال ايدوب امرنى ترك ايتمكز (ان كنتم مؤمنين)
اكر كامل مؤمنلر ايسه‌كز زيرا كه ايمانك مقتضاسى انك غيريدن خوف اولنمقدر (قاتلوهم يعذبهم
الله بايديكم) سز قتال ايدك كه الله تعالى سزك الكزله انلره عذاب ايده قتل وياهزيمتله (ويخزهم)
واسرله انلرى ذليل ايده (وينصركم عليهم) وسزى انلرك اوزره غالب ايده (ويشف صدور قوم
مؤمنين) ومؤمنلردن برقومك صدورينه شفا ويره كه انلريمندن بنو خزاعه دينور بر طائفه‌دركيم
مكه‌يه قدوم ايدوب اسلامه كلبجك اهل مكه‌دن اذاى كثيره ايرديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلمه اندن شكوا ايتدكلرنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انلره فرج قريبله تبشير ايتدى
(ويذهب غيظ قلوبهم) واول قومك اهل مكه‌دن ايريشن مكاره سببيله قلبلرندكى غيظى
كيدره الله تعالى انلر ايچون اشبو مواعدينه وفا ايتدى (ويتوب الله على من يشاء) الله تعالى
اهل مكه‌دن ديلديكنه كفردن توبه روزى قيلور اكا بناء انلردن ناس كثير اسلامه كلوب اسلاملرى

بزم شوكت وشجاعتمز
آوازه‌سى منتشر اوله ديدى
حق تعالى مؤمنلره سز
كفار كبى عجب وريا ايله
ديارکزدن چيقميك ديو
بو آيت كريمه ايله امر
بيوردى (واذ زين لهم
الشيطان اعمالهم وقال
لا غالب لكم اليوم من
الناس وانى جار لكم فلما
تراءت الفئتان نكص على
عقبيه وقال انى برئ
منكم انى ارى مالا ترون
انى اخاف الله والله شديد
العقاب) انى دخى ياد ايليك كه
شيطان كفارك عداوت
پيغمبريده اولان عمللرينى
تزيين ايدوب بوكون ناسدن
سزه غلبه ايدر يوقدر
وبن سزه اعانت ايده‌رم
ديدى وقتاكه ايكى لشكر
بر برينى كورديلر شيطان
ايزى اوزره دونوب
بن سزدن تبرى ايده‌رم
زيرا بنم كورديكمى سز
كورمز سز بن اللهدن
قورقارم ديدى الله تعالى
عقابنده شديددر *
مرويدركه قريش مكه‌دن
چيقوب بنى كنانه
حواليسنه كلدكلرنده انلر ايله بينلرنده برودت اولمغله كيرو دونمك ايستديلر ابليس كنانه سركرده‌سى سراقة (حسن)
بن مالك صورتنه كيروب انلره جنكه كيدك كه بن بنى كنانه‌دن سزه ضرر كلميه‌جكنه ضامنم وسزه رفاقت ايده‌رم ديدى انلرله
بدره كلوب ملكلر نزولنى كوردكده فراره عزيمتى حالنده حارث بن هشام ايله ال اله ويرمشلر ايدى حارث اى سراقه بو

حالده بزى براغوب نره‌يه كيده‌يورسين ديدى ابليس هشامك كوكسنه اليله اوروب آيت كريمه‌ده اولان تبرى
وملكلرى كوردكنى سويلدى صكره منهزملر مكه‌يه رجوعلرنده سن بزم انهزاممزه سبب اولدك ديو سراقه‌يه خبر
كوندرديلر سراقه نه عزيمتكزدن ونه ۱۳۱ هزيمتكزدن خبردارم ديو يمين ايتمكله اولزمان سراقه صورتنده

حسن اولدى (والله عليم حكيم) الله تعالى اولمشه واوله‌جغه عليمدر حكمت وعلمى مقتضاسنجه
هر ايشن ايشلر (ام حسبتم ان تتركوا) يا مؤمنلر ظن ايدرميسزكه مجرد ايمانله ترك اولنوب
جهادله امر اولنميه‌سز (ولما يعلم الله الذين جاهدوا منكم) حالبوكه سزدن اخلاصله جهاد
ايدنلرى الله تعالى غيريكزدن تبيين ايتميه (ولم يتخذوا من دون الله ولا رسوله ولا المؤمنين وليجة)
شول وصفلو مجاهدلركه الله تعاليدن ورسولندن ومؤمنلردن غيرى اولياء اتخاذ ايتديلركه
سرلرين انلره افشا ايده‌لر (والله خبير بما تعملون) الله تعالى سزك اعمالده غرضكزى بيلور
(ما كان للمشركين ان يعمروا مساجد الله شاهدين على انفسهم بالكفر) مشركلره صحيح اولمزكه
مساجد اللهدن برشئ تعمير ايده‌لر نفسلرى اوزره كفره شاهدين اولدقلرى حالده * ابن
عباس رضى الله تعالى عنه ايدر وقتاكه عباس يوم بدرده اسير قيلندى مسلمون انى كفر وقطيعهٔ
رحمله تعيير ايتديلر عباس ايتدى سزه نولديكه مساويمزى ذكر ايدر ومحاسنمزى ستر ايدرسز
على رضى الله تعالى عنه ايتدى سزك محاسنكز ندر ديديكه مسجد حرامى تعمير ايدرز وكعبه‌يى
اورترز وحاجى صولنديررز الله تعالى بو آيتى انزال ايله عباسك قولنى رد ايتدى الله تعالى مسلمين
اوزره ايجاب ايتديكه مشركينى تعمير مساجددن منع ايده‌لر زيرا كه مساجد تعمير اولنوركه
يالكز الله تعالى‌يه عبادت اولنه اول الله تعالى‌يه كافر اولان شانندن دكلدركه انى تعمير ايده بر جماعت
ذاهب اولديلركه انكله مراد عمارت معروفه اوله بناء مسجد وانى مرمت كبى ايمدى كافر اندن
منع اولنور انى وصيت ايتسه امتثال اولنمز وبعضيلر ديديلركه انكله مراد مسجده دخول وانده
قعوددر حسن ايدر مشركينه صحيح اولمزكه مسجد حرام اهلندن اولمغه ترك اولنه (اولئك
حبطت اعمالهم وفى النار هم خالدون) ايمدى انلرك افتخار ايتدكلرى عمللرى شركه مقارن
اولديغيچون حبط اولور ونارده انلر دائم قالور (انما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم
الآخر واقام الصلاة وآتى الزكوة ولم يخش الا الله) الله تعالينك مساجدين شول وصفلو كسنه‌لر
تعمير ايدركه الله تعالى‌يه ويوم آخره ايمان كتوره ونمازين قيله وزكاتن ويره ودين امرنده اللهك
غيريدن خوف اولميه (فعسى اولئك ان يكونوا من المهتدين) بو وصفلو كسنه‌لره واجب
اولوركه شول جنتى مؤدى اولور طاعت الهى استمساك ايده‌لر * قال النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم اذا رأيتم الرجل يعتاد المسجد فاشهدوا له بالايمان فان الله قال انما يعمر مساجد الله من آمن
بالله واليوم الآخر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر قچان بر رجلى مسجده وارمغه
معتاد كوره‌سز انك ايمانه شهادت ايدك اندن اشبو آيتله استشهاد ايتدى * وقال النبى صلى الله
تعالى عليه وسلم من غدا الى المسجد وراح اعد الله له نزلة من الجنة كلما غدا او راح * پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بر كسنه‌كه صلوات مكتوبه‌يى ادا ايچون مسجده كيده هر واردیغنجه
الله تعالى انكيچون جنتده نزله اعداد ايدر * وقال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من بنى لله مسجدا

ابليس اولديغنى بيلديلر
(اذ يقول المنافقون والذين
فى قلوبهم مرض غر هؤلاء
دينهم ومن يتوكل على الله
فان الله عزيز حكيم)
ياد ايدك آنيكه منافقلر
وقلبلرنده شك مرضى
اولنلر بومؤمنلرى دينلرى
آلداتدى ديديلر كيمكه
الله تعالايه توكل ايدر
تحقيق الله عظيم الشان
امرنده غالب وهر فعلنده
حكمت بالغه‌سى واردر
* بو آيت كريمه‌ده منافقوندن
مراد مدينه منافقلرى
وقلبلرنده مرضى اولنلردن
مراد مكه‌ده اسلام اظهار
ايدوب هجرتله سرافراز
اولميانلركه قريشك مكه‌دن
چيقوب بدره عزيمتلرنده
انلرى دخى چيقارمشلر ايدى
وانلرك نيتلرى ايكى لشكرك
قنغيسنى زياده كوررلرسه
اكا ميل ايتمك ايدى انلرك
بو نيتلرى ودولت هجرتدن
بطائتلرى سببيله روز بدرده
بو شئامته اوغره‌يوب
انلردن برى قالمينجه قتل
اولنديلر دينلمشدر
(ولو ترى اذ يتوفى الذين
كفروا الملئكة يضربون وجوههم وادبارهم وذوقوا عذاب الحريق) يا محمد بدرده مقتول كافرلرك ملك الموت روحلرينى
قبض ايتديكى زمان كوريدك كه يوزلرينه وارقه‌لرينه اتشدن چوماقلرله اوررلر ويا قيجى عذابى دادك ايشته بو عذاب جهنمك
مقدمه‌سيدر ديرلر (ذلك بما قدمت ايديكم وان الله ليس بظلام للعبيد) سزه بو ضرب وعذاب ارادتكزله تقديم ايتديككز كفر ومعاصى

سببيله‌در تحقيق الله عظيم الشان بجرم قوللرينه عذابله ظلم ايدبجى دكلدر ﴿كدأب آل فرعون والذين من قبلهم كفروا بايات الله فاخذهم الله بذنوبهم ان الله قوى شديد العقاب﴾ الله تعالينك آيتلرينى انكار ايدن كافرلرك عادت وعمللرى آل فرعونك واندن مقدم اولنلرك عادتلرى كبيدركه پيغمبرلرينى انكار ايتديلر الله ١٣٢ تعالى انلرى ذنوبلرى سببيله اخذ وعقاب ايلدى تحقيق الله تعالى كفر وعصيان ايدنه قوت ومشيتيله عقابى شديددر ﴿ذلك بان الله لم يك مغيرا نعمة انعمها على قوم حتى يغيروا ما بانفسهم وان الله سميع عليم﴾ مشركلره بو عقوبت اول سببدندركه الله تعالى بر قومه انعام ايتديكى نعمتى تغيير وتبديل ايدر اولمدى تا اول قوم نفسلرنده اولان شرك ومعادات پيغمبران ايله كفران نعمت اولمدقجه تحقيق الله عظيم الشان انلرك اقوالنى ايشيديجى وافعالنى بيليجيدر ﴿كدأب آل فرعون والذين من قبلهم كذبوا بايات ربهم فاهلكناهم بذنوبهم واغرقنا آل فرعون وكل كانوا ظالمين﴾ آل فرعون واندن مقدم كچن قوم كافرينك عادتلرى كبيكه ربلرى عز شانه‌نك آيتلرينى تكذيب ايتديلر انلرك كفرلرى سببيله انلرى هلاك وآل فرعونى غرق ايتدك اول تكذيب ايدن قوملر وآل فرعون وقريش كندو نفسلرينه ظلم ايتمكله اول مكذبلرك هر برى بر عذابله وآل فرعون غرقله وقريش قتلله دنياده جزالنديلر

﴿ خلاف ﴾

﴿ان شر الدواب عند الله الذين كفروا فهم لا يؤمنون﴾ يريوزنده يورر حيوانانك شرى عند الله شول كافرلردركه كفر اوزره اصرار ايدرلر انلردن ايمان مأمول اولمز ﴿الذين عاهدت منهم ثم ينقضون عهدهم فى كل مرة وهم لا يتقون﴾ ودوابدن

نبى الله له كهيئته فى الجنة * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه‌كه لله بر مسجد بنا ايده الله تعالى دخى انكيچون جنتده اول هيئتده بربيت بناء ايدر ومسجد عمارتندندركه اول فراشلرله تزيين ايديله وسراجلر ايقاديله تنوير اولنه وانده ذكر وعبادت ودرس علمه مداومت ايديله * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم قال الله تعالى ان بيوتى فى ارضى المساجد وان زوارى فيها عمارها فطوبى لعبد يطهر فى بيته ثم زارنى فحق على المزور ان يكرم زائره * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى ايدركه يريوزنده بنم بيوتم مسجدلردر وبنى انده زيارت ايدنلر انك عمارىدر سعادت اول عبده‌كه بيتنده تطهر ايدوب اندن بنى زيارت ايده زيارت اولنانه واجبدركه زائرينه اكرام ايده ﴿أجعلتم سقاية الحاج وعمارة المسجد الحرام كمن آمن بالله واليوم الاخر وجاهد فى سبيل الله﴾ سز حجاج سقين ومسجد حرام عمارتن الله تعالى‌يه ويوم آخره ايمان كتورنك ايمانى وسبيل اللهده جهاد ايدنك جهادى كبى قيلورسز ﴿لا يستوون عند الله﴾ مشركينك كنديلرى واعمال محبطه‌لرى مؤمنلرك كنديلرينه واعمال مثبته‌لرينه مساوى اولمز ﴿والله لا يهدى القوم الظالمين﴾ الله تعالى هدايت ايتمز شول قومه‌كيم شركله ومعادات رسوله وضلالته انهماكله نفسلرينه ظلم ايدبجيلردر ﴿الذين آمنوا وهاجروا وجاهدوا فى سبيل الله باموالهم وانفسهم اعظم درجة عند الله﴾ شونلركه ايمانه كلديلر ومكه‌دن مدينه‌يه هجرت ايتديلر وسبيل اللهده ماللرى ونفسلريله جهاد ايتديلر عند الله اعلاى رتبه‌ده واكثر كرامتده‌در ﴿واولئك هم الفائزون﴾ وانلر عند الله ثواب ونيل حسناته فائزلردر ﴿يبشرهم ربهم برحمة منه ورضوان وجنات﴾ ربلرى جل شانه انلره رحمت ورضوان وجناتله تبشير ايدر ﴿لهم فيها نعيم مقيم﴾ اول جناتده انلر ايچون نعيم دائم اولور ﴿خالدين فيها ابدا﴾ انلر انده ابدا خالدين اولدقلرى حالده ﴿ان الله عنده اجر عظيم﴾ الله تعالى عندنده اجر عظيم واردركه استيجاب ايتدكلرى شىء انك جنبنده استحقار اولنور ﴿يا ايها الذين آمنوا لا تتخذوا آباءكم واخوانكم اولياء ان استحبوا الكفر على الايمان﴾ يا مؤمنلر اكر آباء واخوانكز ايمان اوزره كفرى اختيار واكا حرص ايدرلرسه سز انلرى اولياء واصدقا ايدنمكز بروجهله كيم انلره اسراركز افشا وانلركله مقامى ايثار ايده‌سز * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مدينه‌يه هجرتله امر ايديجك اصحابك بعضلرينه اهل واولادى تعلق ايدوب واقسام الحاحله بزى قويوب كيتمكز مؤنتمز امرينه قائم اولمامغله ضايع ايتمكز ديجك قلبلرينه رقت كلوب هجرتى ترك ايتدكلرنده اشبو آيت نازل اولدى * وياخود سبب نزولى شول طقوز كمسنه ايله موالاتدن نهى ايچون ايديكه مرتد اولوب مكه‌يه لاحق اولديلر يعنى انلرى اوليا ايدنمكزكه انلر سزى ايماندن منع وطاعتدن صد ايدرلر ﴿ومن يتولهم منكم فاولئك هم الظالمون﴾ اولكه انلركله موالات ايدوب عورات مسلمينه انلرى مطلع ايده وانلركله مقامى هجرت وجهاد اوزره ايثار ايده ايمدى انلره موالاتى

شر دخى اول كيسه‌لردركه سن انلرله عهد ايتدك صكره چوق كره عهدلرين بوزديلر حالبوكه نقض عهدلرنده الله تعالادن قورقمزلر * مرويدركه بنى قريظه پيغمبر عليه السلامله عهد ايلديلركه انك دشمنيله دوستلق ايتميه‌لر وبدرده مشركلره سلاح ويرديلر صكره ١٣٣ اونوتدق ديديلر تكرارينه بووجهله عهد ايتمشكن خندق معركه‌سنده ابو سفيانله اتفاق ايدوب عهدى بوزديلر ﴿فاما تثقفنهم فى الحرب فشرد بهم من خلفهم لعلهم يذكرون﴾ سن اول نقض عهد ايدنلره تصادف ايله جنكده ظفر بولديغكده انلرى قتل وتنكيل ايله جمعيتلرينى تفريق ايله‌كه ورالرنده اولان اهل مكه وسائرى اندن قورقوب عبرت آله‌لر شايدكه اول خوفله تفكر ايدوب نقض عهددن حذر ايده‌لر ﴿واما تخافن من قوم خيانة فانبذ اليهم على سواء ان الله لا يحب الخائنين﴾ * اكر سنكله معاهد بر قومدن نقض عهده دائر خيانت علامتلرى فهم ايدرسك مقاتله‌دن مقدم انلره نقض عهدى طرح واعلام ايله تاكه نقض عهد علمنده برابر اوله‌سز الله تعالى نقضله خيانت ايدنلرى سومز ﴿ولا يحسبن الذين كفروا سبقوا انهم لا يعجزون﴾ * بدر معركه‌سندن قورتيلان * كافرلر ظن ايتمسونلركه بزم عذابمزدن خلاص اوله‌لر بزم عذابمزك انلره ادراكندن بزى عاجز ايده‌مزلر ﴿واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدو الله وعدوكم واخرين من دونهم لا تعلمونهم الله يعلمهم وما تنفقوا من شئ فى سبيل الله يوف اليكم وانتم لا تظلمون﴾ كفار ايله مقابله ومقاتله ايچون عسكر اسلامه قوت وبرمجك سلاح وآلات حرب ووقته كوره ملازمه جنكى وطويله‌ده باغلو وبسلو

خلاف محلنه وضعله نفسلرينه ظلم ايتمشلردر * وقتاكه آيت اولى نازل اولدى اسلامه كلوب هجرت ايتمينلر ديديلركه اكر بز هجرت ايدرسه‌وز اموالمز بتر وتجارتمز كيدر ودارلريمز يقيلور وارحاممز بزدن منقطع اولور اويله اولسه بيورلديكه ﴿قل ان كان اباءكم وابناءكم واخوانكم وازواجكم وعشيرتكم واموال اقترفتموها وتجارة تخشون كسادها ومساكن ترضونها احب اليكم من الله ورسوله وجهاد فى سبيله فتربصوا حتى يأتى الله بامره﴾ انلره ديكلكه اكر سزه آباء وابناء واخوان وازواج وعشيرتكز واموالكزكه انى اكتساب ايتديكز وتجارتكه نفاقى وقتنك فوتندن قورقرسز وقصور ومنازلكه انده اقامتى نفسكزه خوش كورورسز الله تعالى ورسولندن وانك سبيلنده جهاددن احب ايسه منتظر اولك‌كه الله تعالى عقوبت عاجله ويا آجله سيله ويا فتح مكه ايله سزه امرنى ايركوره ﴿والله لا يهدى القوم الفاسقين﴾ الله تعالى توفيق وارشاد ايتمز شول قومه‌كه طاعتدن خروج ايدرلر اشبو آيتده تشديد عظيم واردر مسلموندن ازدركه اندن تخلص ايده ﴿لقد نصركم الله فى مواطن كثيرة ويوم حنين﴾ الله تعالى سزه مواطن حربك كثيرنده ويوم حنين موطننده نصرت ايتدى * حنين مكه وطائف بيننده بر واديدر ويا اول ذو المجاز جنبنده‌در ﴿اذ اعجبتكم كثرتكم﴾ شول وقتى‌كه كثرتكز سزى اعجاب ايتدى ﴿فلم تغن عنكم شيئا﴾ اول كثرتكز سزه نازل اولان قضاء اللهدن برشى دفعنه مفيد اولمدى ﴿وضاقت عليكم الارض بما رحبت﴾ ارض واسعه ايكن شدت رعبدن اول سزه ضيق اولدى برحيثيتله كيم انده نفوسكز مطمئن اولور مكان بولمديكز ﴿ثم وليتم مدبرين﴾ بعده منهزم اولديغكز حالده كفاردن وراء ظهركزه دونوب كتديكز ﴿ثم انزل الله سكينته على رسوله وعلى المؤمنين وانزل جنودا لم تروها﴾ اول هزيمتدنصكره الله تعالى رحمتنى رسولى اوزره ومنهزم اولان مؤمنلر اوزره ويا پيغمبر صلى الله تعالى عليه وسلمله ثابت اولوب فرار ايتمين مؤمنلر اوزره انزال ايتدى ودخى برجنود انزال ايتديكه انى سز كورمديكزكه انلر ملائكه‌در ﴿وعذب الذين كفروا﴾ كافرلرى قتل واسر وسبى ايله تعذيب ايتدى ﴿وذلك جزاء الكافرين﴾ اشبو مذكور دنياده كافرلرك كفرى جزاسيدر ﴿ثم يتوب الله من بعد ذلك على من يشاء﴾ بوندنصكره الله تعالى اول كافرلردن ديلديكنه اسلام توفيقيله توبه روزى قيلدى ﴿والله غفور رحيم﴾ الله تعالى مغفرت ورحمتلودر وانلردن تجاوز ايدر وانلره تفضل ايدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مكه‌يى فتحدنصكره مهاجريندن اون ايكى بيك واهل مكه‌دن ايكى بيك كشيله بدر وحنينه كتديكه انده هوازن وثقيفله قتال ايده‌كه انلر انجق درت بيك مشركين ايديلر انصاردن سلمة بن سلامة بن وقش ديديكه بوكون بز بودكلو آز مشركينه مغلوب اولور دكلز اصحاب دخى انك بو قولنه توكل ايتديلر لكن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انك اول قولنه زياده الم چكدى وحق تعالى دخى اول قوله راضى اولميوب امرلرين كنديلره توكيل ايتدى انده مشركين ايله قتال شديد ايدوب مسلمون منهزم اولديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايله عباس وابو سفياندن غيرى كمسنه قالمدى اول منهزم

آنلری قدرتکز یتشدیکی قدر حاضر و آماده ایدککه انکله الله تعالانك وسزك دشمنکز اولان کفار مکه یی وانلردن غیری
سزك بیلمیوب الله تعالانك بیلدیکی یهود ونصاری ومجوس کفره لرینی قورقوده سز * بومثللو اسلحه و مالزمهٔ حربه
فی سبیل الله صرف ایلدیککز شیئك مکافاتی تماما سزه ادا اولنوب نقصان ثواب ایله قطعا ظلم اولنمزسکز

﴿ وان جنحوا للسلم فاجنح لها وتوکل علی الله انه هو السمیع العلیم ﴾ اکر انلر صلح واستسلامه میل ایدرلرسه سندخی میل ایله والله تعالایه توکل ایله تحقیق الله تعالی انلرك اقوالنی ایشیدیجی ونیتلرینی بیلیجیدر ﴿ وان یریدوا ان یخدعوك فان حسبك الله هو الذی ایدك بنصره وبالمؤمنین والف بین قلوبهم لو انفقت مافی الارض جمیعا ما الفت بین قلوبهم ولکن الله الف بینهم انه عزیز حکیم ﴾ اکر انلر * صلحدن جنکه تحویل ایله * سنی الداتمق مراد ایدرلرسه الله تعالی نصرتیله سکا کافیدر اول الله تعالی سکا ملائکه وانصار ایله نصرت وقوت ویردی واول انصارك * یعنی اوس وخزرج زمان جاهلیتده یوزیکرمی سنه بینلرنده مقاتله وعداوت واریکن الله تعالی قلبلرینه محبت والفت القا ایدوب بربرلریله نفس واحده کبی اولدیلر اکر سن یریوزنده اولان مال ومتاعی صرف ایلسك انلرك قلبلری بیننی تألیفه قادر دکل ایدك
لکن الله تعالی حکمت بالغه سیله انلرك قلوبی بیننی تألیف ایلدی الله عظیم الشان قدرت وغلبه ده ﴿ بعده ﴾
کامل واراده سنده دانا وحکیمدر ﴿ یا ایها النبی حسبك الله ومن اتبعك من المؤمنین ﴾ یا محمد الله تعالی سکا وسکا تابع مؤمنلره
کافیدر * دینلدیکه بو آیت کریمه تقویت وتسلیت خاطر حضرت پیغمبر ایچون بدرده قتالدن مقدم نازل اولدی وبر روایتده

اولان اهل مکه ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بر بغلهٔ بیضایه بنمش ایدی یمین ویسارینه باقنوب
بغله سن کفار جانبنه سوردی عباس انك لجامن وابوسفیان رکابن طوتردی اندن عباس رضی الله
تعالی عنه امر ایلدیککه اصحاب شجره یی چاغره اول ایسه جهوری الصوت ایدی چاغریجق
فی الحال پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك قتنه دزلدیلر وحق تعالی دخی اکا بش بیك ملك
امداد ایدوب کلدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مسلمینك مشرکین اوزره هجومنه
نظر ایدیجك دیدیکه * الآن حمی الوطیس * ویردن برقبضه حصا آلوب کفارك یوزلرینه
قارشو صاچدی رب محمد حقیچون کفار منهزمدر دیدی باذن الله کفاردن برکیمسه قالمدی الا
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك صاچدیغندن انك کوزینه ایردی آز زمانده صندیلر وفراره
یوزطوتوب آردلرینه دوندیلر عیال واموالری اوطاسده ایدی اکا ایردیلر پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم اشعریلردن ابوعامر نام رجلی امیر ایدوب جیشله اوطاسه کوندردی حتی که
منهزم اولان کفارك عیالن سبی ایتدیلر وجعرانه نام موضعه کتوردیلر التی بیك سبی ایدی
وپیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی مسلمینه قسمت ایتدی وسائر اخذ اولنان اموال وسوائمی
دخی انجلین ایتدی بوندنصکره هوازن اهلی مسلمین اولدقلری حالده پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمه کلدیلر اموال وسبیلرینك ردنی دیلدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلره دیدیکه
اموال وسبیدن برین اختیار ایدك دیدیلرکه سبیمزی اختیار ایدرز اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم الله تعالی یه حمد وثنادنصکره اصحابه خطاب ایدوب دیدیکه اشبو اخوانمز تائبین
اولدقلری حالده کلدیلر بن رأی ایتدمکه انلره سبیلرین رد ایده وز اولکه اکا طیب القلب اوله
ایتسون واولکه طیب القلب اولمیه یدنده کی سبیین بزه اقراض ایتسون سبیه اصابت ایتدیکمزده
انك یرینه سبی ویره وز دیدیلرکه جمیعمز سنك رأیکه راضیلرز سبیلرین کندیلره تسلیم ایلرز
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی بیلمزز احتمالدر اراکزده اکا راضی اولمز اوله عرفاکزه
امر ایدککه هر بری قومنه انی صوره لر هر بری اتباعنك مافی الضمیرینی بزه بیلدیره لر جمله سی
اکا رضا ویردیلر ورأینه موافقت کوستردیلر ﴿ یا ایها الذین آمنوا انما المشرکون نجس ﴾ یا مؤمنلر
مشرکلر قذردر ویاخبیث الباطنلردر ویا انلردن اجتناب واجبدر انجاسدن اجتنابك وجوبی
کبی زیرا انلر تطهر ایتمزلر وانجاسدن اجتناب ایتمزلر بلکه غالبده نجاساتی ملابسلردر وزیرا
انلر جنابتدن اغتسال ایتمزلر وحدث ایچون آبدست آلمزلر بوقوله استدلال ایدرکه اول انلری
نجس العیندر دینلر حتی که ماء انلرك ملاقاتیله نجس اولور اسلامه کلدکلرنده اوزلرینه غسل
واجب اولور وانلرکله مصافحه ایدنك آبدستی بوزیلور ﴿ فلا یقربوا المسجد الحرام ﴾ ایمدی
مسجد حرامه قریب اولمسونلر نجس اولدقلریچون دینلدیکه مراد حرمه دخولدن منعدر
زیرا حرمه داخل اولیجق مسجد حرامه قربی ایجاب ایدر تتکیم حق تعالی ﴿ سبحان الذی اسری

اوتوز اوچ رجال والتی نسوان اسلامه کلدکدنصکره عمر رضی الله عنه دخی اسلامه کلمکله انکله قرق اولدقده بو آیت کریمه
نازل اولدی ﴿ یا ایها النبی حرض المؤمنین علی القتال ان یکن منکم عشرون صابرون یغلبوا مائتین وان یکن منکم مائة
یغلبوا الفا من الذین کفروا بانهم قوم لا یفقهون ﴾ ای رفیع قدر محمد مؤمنلری کفار ایله قتاله قیندر اکر سزدن صبر

ایدیجی یکرمی رجال اولورسه ایکیوز کفار رجله غالب اولور اکر سزدن یوز اولورسه بیك کفاره غالب اولور اول سببدنکه انلر الله تعالی یی واخرتی بیلمز قوملردر * دینلدیکه بو آیت کریمه نك نزولی یوم بدرده اولوب بر مؤمن اون کفار ایله مقاتله ایتمك خصوصنده مؤمنلره باعث تفکر وموجب ثقلت اولمغله بو آیتی نسخله آیت آتیه یی بیورلدی ﴿ الئن خفف الله عنکم وعلم ان فیکم ضعفا فان یکن منکم مائة صابرة یغلبوا مائتین وان یکن منکم الف یغلبوا الفین باذن الله والله مع الصابرین ﴾ اون کافره بر مؤمنك مقاتله سی تکلیفی ضعفکز اولدیغندن حمل ثقیل ایدوکنی الله تعالی بیلوب شمدی سزدن انی تخفیف ایلدیکه اکر سزدن صبر ایدیجی یوز کشی اولورسه ایکیوز کافره غالب اولور واکر سزدن بیك کیمسه اولورسه ایکی بیك کافره الله تعالانك
اذن وامریله غالب اولور الله تعالی نك نصرت واعانتی صبر ایدیجیلر ایله در ﴿ ما کان لنبی ان یکون له اسری حتی یثخن فی الارض
تریدون عرض الدنیا والله یرید الآخرة والله عزیز حکیم ﴾ بر نبی ایچون اسرادن فدیه آلمق لایق اولمدی تاکه
یریوزنده کفارك قتلی واسلامك عزتیچون انلر قتل اولنه ای مؤمنلر سزلر سریع الزوال دنیایی استرسکز الله تعالی

بعیده لیلا من المسجد الحرام * دیو انکله حرمی اراده ایتدی زیراکه پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمك اسراسی امهانی بیتندن ایدی امام بغوی ایدر بلاد اسلام کفار حقنده اوچ قسمدر
قسم اول حرمدر ایمدی کافرك هیچ برحالله اکا دخولی جائز اولمز اول کرك ذمی ویامستأمن اولسون
حتی دار کفردن امامه حرمده ایکن رسولی کلسه جائز اولمزکه اکا حرمه دخوله اذن ویره بلکه
اکا خارج حرمه کسه کوندره که انك رسالتن کندویه ایرکوره اماکه ابو حنیفه معاهدك حرمه
دخولن تجویز ایدر منع مشرکینه مختص اولدیغیچون قسم ثانی بلاد اسلامدن حجازدر ایمدی کافره
جائز اولورکه اکا اذنله دخول ایده لکن مقام سفردن اکثرنده اقامت اولنمیه که اول اوچ کوندر
عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه دیر
انشاء الله اکر صاغ اولورسم یهود ونصاری یی جزیرهٔ عربدن چیقارم حتی انده مسلمیندن غیری
کمسه الیقومیم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم آخرته انتقال ایدر اولیجق اصحابنه وصیت
ایتدیکه مشرکینی جزیرهٔ عربدن چیقاره لر ابوبکر رضی الله تعالی عنه اکا تفرغ ایده مدی حتی که
عمر رضی الله تعالی عنه زمان خلافتنده انلری اجلاء ایتدی وانلردن تجارتله قدوم ایدنه اوچ
کون مهلت ویردی وجزیرهٔ عربك حدودی طولا اقصای عدن ابیندن ریف عراقه دکدر
وعرضا جده دن ساحل بحردن اطراف شامه دکدر قسم ثالث سائر بلاد اسلامدر ایمدی جائز اولورکه
انده کافر ذمت وامانله اقامت اولنه لکن مسلمدن اذنسز مساجده دخولدن منع اولنه ﴿ بعد عامهم هذا ﴾
اشبو ییلدنصکره که اول هجرتك طقوزنجی سنه سی ایدی انده ابو بکر رضی الله تعالی عنه امیر
موسم اولوب ناسی حج ایتدردی وعلی رضی الله تعالی عنه سورهٔ براءه یی ناسه اوقودی نتکیم
قصه سی اشبو سوره اولنده ذکر اولندی ﴿ وان خفتم عیلة ﴾ اکر سز فقر خوفین ایدرسکز
مشرکینك حرمدن منع اولنملریله وانلرك قدومیله حاصل اولان مکاسب وارزاق انقطاعیله
﴿ فسوف یغنیکم الله من فضله ان شاء ﴾ ایمدی اول خوفی قلوبکزدن کیدرککه حق تعالی دیلرسه
عطاء وفضلندن سزی وجه آخرله غنی ایدر اویله اولسه الله تعالی اول وعدنی انجاز ایتدی
سمادن امطار انزال ایدوب خیرلرین ارتوردی ودخی جده وصنعا وحرش اهلنه اسلامی
توفیق ایدوب هر بری علی التوالی مکه یه میوهٔ کثیره طاشیوب کتوردی وفتح بلاد واخذ غنائمله
واهل ذمتدن اخذ جزیه ایله انلره غنا ایرکوردی ومشیئة الهیه یه تعلیقله تنبیه ایتدیکه الله
تعالی عبادنی اغناده متفضلدر بعضنه اولور وبعضنه اولمز وبعض عامده اولور وبعض
عامده اولمز ایمدی عباده لایق اولورکه تحصیل آمالده حضرت رب متعاله تضرع وابتهال ایده لر
﴿ ان الله علیم حکیم ﴾ الله تعالی احوالکزی بیلور منع واعطاسنده حکمتن اجرا قیلور ﴿ قاتلوا
الذین لا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ﴾ شول قومه قتال ایدککه انلر الله تعالی ویوم آخره
کما ینبغی تصدیق ایتمزلر زیراکه ایمان اوچ امرك مجموعندن عبارتدرکه اول اعتقاد حق واقرار

سزکچون ثواب اخرتی مراد ایدر الله تعالی غالبدر دوستلرینه دشمنلر اوزرینه غلبه ویرر قوللرینه عملرینه کوره مکافاته
حکیمدر * مرویدرکه بدرده یتمش اسیر کتوردیلر بونلرك خصوصنده پیغمبر علیه السلام اکابر اصحابه
مشورت ایلدکده ابو بکر رضی الله عنه بوقومك کبیر ﴿ ۱۳۶ ﴾ وصغیری سنك اقربا وعشیرتکدر اکر هربری

قدرتی قدر فدیه ویرسه
اوله که برکون هدایت
دولتنه ایریشه‌لر ومسلمان
زیاده اوله‌دیدی عمر رضی
الله عنه یارسول الله بونلر
کفره‌نك امامریدر امر
ایله که جمله‌سنك بوینی
اورسونلر بحمد الله حق
تعالی سنی فدیه‌دن مستغنی
ایلمشدر دیدی وسعد بن
معاذ دخی عمر رضی الله
عنه‌یه تابع اولدی پیغمبر
علیه السلام صدیق رضی
الله عنهك قولنه میل
وفدیه‌یی تقرر ایتمکله بوآیت
سابقه نازل اولدی ﴿ لولا
کتاب من الله سبق لمسکم فیما
اخذتم عذاب عظیم ﴾ اکر لوح
محفوظده اجتهادنده خطا
ایده‌نه عقاب اولنمق یازلمش
اولمیدی الدیغکز فدامقابله
سنده سزه عذاب عظیم
اولوردی * مرویدرکه
رسول الله صلی الله علیه وسلم
اکر عذاب نازل اولیدی
فاروق وسعد بن معاذدن
غیریسی اول عذابدن قور
تلمزدی بیوردی زیرا انلر
اخذ فدایه راضی اولمدیلردی
﴿ فکلوا مما غنمتم حلالا
طیبا واتقوا ان الله غفور رحیم ﴾ امدی الدیغکز غنیمتی حلال طیب اوله‌رق اکل ایدك والله تعالی ﴿ ایتدیلر ﴾
امرینه مخالفتدن حذر ایدك الله تعالی کناهلریکزی مغفرت وغنیمتی سزه حلال ایله رحمت ایدیجیدر ﴿ یا ایها النبی قل لمن
فی ایدیکم من الاسرا ان یعلم الله فی قلوبکم خیرا یؤتکم خیرا مما اخذ منکم ویغفر لکم والله غفور رحیم ﴾ یا محمد

بالحق وعمل بمقتضی الحقدر اولکه یالکز اعتقادینه اخلال ایده منافقدر اقرارینه اخلال ایدرسه
کافردر عملنده اخلال ایدرسه فاسقدر ﴿ ولا یحرمون ما حرم الله ورسوله ﴾ والله تعالی ورسولنك
کتاب وسنتنده تحریم ایتدیکی شیئی تحریم ایتمزلر ویاخود رسوله مراد اول رسوللردرکه کندیلرین اکا
اتباع زعم ایدرلر یعنی دین منسوخلرینك اسلنه اعتقاد وعملده مخالفت ایدرلر ﴿ ولا یدینون دین الحق ﴾
واعتقاد واقرار ایتمزلر شول دین حقه که اول سائر ادیانی ناسخدر ﴿ من الذین اوتوا الکتاب ﴾ اشبو
خصال سیئه‌یی جمع ایدنلرکه کتاب ویرلمشلردندر ایمدی انلره قتال ایدك ﴿ حتی یعطوا الجزیة ﴾
حتی که اوزرلرینه تقریر اولنان خراجی ویره‌لر ﴿ عن ید ﴾ قهر وذلدن انقیاد ایدرو یاانی
کندی اللریله تسلیم ایدر اولدقلری حالده یوخسه غیرك الیله دکل ﴿ وهم صاغرون ﴾ حالبوکه
انلر اذلاء ومقهورلردر * مفهوم آیت اولدرکه ایکی کتاب اهلندن یعنی یهود ونصارادن
عرب دکللر ایسه بالاتفاق اخذ جزیه جائز اولور اماکه کتابیء عربیده وکفار عجمك اهل
کتاب اولمیاننده اختلاف اولندی شافعی دیدیکه جزیه ادیان اوزره‌در یوخسه انسان اوزره
دکل ایمدی جزیه اهل کتابدن آلنور اولکرك عربی ویاعجمی اولسون اماکه اهل اوثاندن
النمز اولکرك عربی ویاعجمیدر زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ابوغسان دینور رجل
عربیدن جزیه آلدی ویمنك اهل ذمتندن دخی الدی حالبوکه انلرك عامه‌سی عربدر ومالك
واوزاعی دیدیلرکه مرتددن غیری جمیع کفاردن جزیه آلنور ابوحنیفه ایدر اهل کتابدن علی
العموم وعجمك مشرکلرندن جزیه آلنور عربك مشرکلرندن دکل ابو یوسف ایدر عربیدن
جزیه النمز اولکرك کتابی ویامشرك اولسون وعجمیدن آلنور اولکرك کتابی ویامشرك
اولسون اماکه مجوسیدن صحابه‌نك اتفاقیله جزیه آلنور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی
الله تعالی علیه وسلم هجر مجوسیندن جزیه الوردی وجزیه‌نك اقلی بردینار در ابوحنیفه ایدر
غنی اوزره واجب اولان جزیه قرق سکز درهمدر ووسط اوزره یکرمی درت درهم وفقیر
اوزره اون ایکی درهمدر اکر فقیر کسوب ایسه واکر کسوب دکل ایسه هیچ برشیء واجب
اولمز ﴿ وقالت الیهود عزیر ابن الله ﴾ یهود دیدیلرکه عزیر ابن اللهدر شول سببدنکه عزیر
انلرك اراسنده ایدی وتورات وتابوت کندیلرده ایدی توراتی یتوروب بغیر حق عمل ایدر
اولدیلر اویله اولسه‌لر الله تعالی انلردن تابوتی رفع ایدوب توراتی انلره اونوتدردی عزیر
علیه السلام حق تعالی‌یه تضرع وابتهال ایتدیکه اکا توراتی کیرو ویره حفظی قلبنه ایرکوره
اویله اولسه نماز قیله طوررکن کوردیکه سمادن بر نور اینوب جوفنه کیردی اول حینده جمیع
تورات حفظنه ایردی چون انی ناسه خبر ویردی قتنه دزلدیلر اول توراتی سویلیوب انلر
یازدیلر ماشاءالله زمان مروردن صکره تابوت دخی کتمشیکن کیرو انلره ویرلدی حالبوکه
انك ایچنده یازلمش تورات وار ایدی عزیر لساننده یازیلان تورات نسخه‌لرین انکله مقابله

اسیرلردن الیکزده اولنلره دیکه اکر الله تعالی‌نك علم ازلیسنده قلبلریکزده خیر وایمان وارسه سزدن اخذ اولنان
فدادن خیرلوسنی سزه ویرر وکناهلریکزی مغفرت ایدر الله تعالی مغفرت ورحمت ایدیجیدر توبه‌کزی قبول ایدر *
سبب نزول آیت بووجهله روایت ﴿ ۱۳۷ ﴾ اولندیکه حضرت پیغمبر علیه السلام عباس بن عبد المطلب رضی الله

عنهمایه کندینك وقرنداشی
اوغللری عقیل بن ابی
طالب ونوفل بن حارثك
فدیه‌لرینی ادا ایتمکی
تکلیف بیوردی عباس
رضی الله عنه یا محمد روا
کوررمیسنکه عمك فقرا
کبی اقربا وبیکانه‌یه ال
آچوب سائللك ایده دیدی
پیغمبر علیه السلام یاعباس
مکه‌دن چیقدیغکده ام
الفضله اکر بن سفرده
وفات ایدرسم بونلر سنك
واوغللریمزك اولسون
دیو براقدیغك التونلرندر
بیوردی عباس بونی سکا
کیم خبر ویردی دیدی
ربم جل شانه خبر ویردی
بیوردی عباس بن انی
ام الفضله ویردیکمده
کیجه قراکولق وایکمزدن
غیری کیمسه یوغیدی
دیوب کلمهٔ شهادت
کتوروب اول اوچ
کیمسه‌نك فدیه‌سنی ویردی
عباس رضی الله عنه دیر
ایدیکه الله تعالی بکا بو
آیت کریمه‌ده بیوریلان
وعده‌لری قات اندر قات
ویردیکه حالا یکرمی کولم
وارکه هربری بنمچون یکرمی بیکر التون ایله تجارت ایدرلر وبکا سقایهٔ زمزمی ویردیکه اول بکا جمیع اعرابك
اموالندن سوکلودر ومغفرت موعوده‌یه دخی کماله امید وارم دیدی ﴿ وان یریدوا خیانتك فقد خانوا الله
من قبل فامکن منهم والله علیم حکیم ﴾ اکر اسیرلر سنکله ایتدکاری عهدی بوزرلرسه مقدم

ایتدیلر زیاده ونقصانسز اکا مطابق بولدیلر عزیره توراتك ویرلمسی دکل الا ابن الله اولدیغیچوندر
دیدیلر * کلبی ایدر وقتاکه بخت نصر بنی اسرائیل اوزره غالب اولدی تورات علماسنك
جمیعن کتوروب اولدردی اول علمانك بری عزیر علیه السلام ایدی انی صغیر اولدیغیچون
اولدرمدی چون بنو اسرائیل بیت المقدسه رجوع ایتدیلر حالبوکه ارالرنده توراتی بیلور
کمسنه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی عزیر علیه السلامی یوز ییل میت یاتوردیغندن صکره
دیرکوردی وبرملك براناء صو کتوروب اکا آنی ایچوردی همانده انکله تورات صدرنده نقش
اولدی اندن بنو اسرائیله کلوب بن عزیرم دیدی اینانمدیلر عزیر توراتی ازبر بیلوردی قولکده
صادق ایسك بزه توراتی اوقیغل یازینه‌لم دیدیلر نعم دیوب اول اوقویوب انلر یازدیلر بعده بررجل
کلوب دیدیکه بکا بابام جدمدن تحدیث ایتدیکه اول توراتی بر خابیه‌یه قویوب بر کرمه دفن ایتمش
ایدی حتی‌که اول رجله واروب اول توراتی چیقاردیلر عزیر علیه السلام لساندن یازدقلری
توراتی انکله مقابله ایتدیلر زیاده ونقصانسز اکا مطابق بولدیلر عزیر حقنده اول کلام کفری
سویلدیلر ﴿ وقالت النصاری المسیح ابن الله ﴾ ونصاری عیسی علیه السلام حقنده حاشا ابن
اللهدر دیدیلر شول سببدنکه قصه‌سی التیجی جزئك اولکی حزبنده کچدی ودخی روایت اولندیکه
عیسی علیه السلامك سمایه رفعندنصکره نصاری سکسان بر ییل دین اسلام اوزره اولدقلری قبله‌یه
نماز قیلدیلر رمضانی صائم اولدیلر حتی انلرکله یهود بیننده حرب واقع اولدی مکر یهودده بولس
دینور بر رجل شجاع وار ایدی قوم عیسادن چوق کمسنه‌یی قتل ایتدی بعده یهوده دیدیکه اکر
دین عیسی حق ایسه بز اکا کافر اولوب مکانمز نار اولمشدر قتی مغبونلرز اکر انلر جنته کیرر
وبز ناره کیررسه‌وز ایمدی بن انلره بر حیله ایده‌یم حتی‌که انلری دخی ناره کیردیره‌یم اویله اولسه
شول اوزرنده قتال ایتدیکی فرسنه عقاب دینوردی نصاری قومنك اوکنده سکیرلدی وباشنه
طپراق دوکوب ندامت اظهار ایلدی نصاری دیدیلرکه سکا نه حالت ایردیکه بو ایشلری ایدرسن
دیدیکه سمادن بکا برندا کلدیکه سکا توبه یوقدر مکرکه نصرانی اوله‌سن اویله اولسه یهودیتی ترك
ایدوب سزك دینکزه کیردم نصاری اکا زیاده سوندیلر واکرامله انی کنیسه‌یه قودیلر بر ییل
انده قالوب طشره چیقمدی حتی‌که انجیلی تعلم ایتدی بعده چیقوب دیدیکه بکا برندا کلدیکه الله
تعالی توبه‌می قبول ایلدی انلر دخی انی تصدیق ایدوب سوندیلر اندن بیت المقدسه کتدی انك
اهلنه نسطور نام نصرانی‌یی خلیفه ایتدی ودیدیکه عیسی ومریم واله الوهیتده مشترکلردر بعده
رومه کیدوب روم اهلنه لاهوت وناسوتی تعلیم ایتدی ودیدیکه عیسی علیه السلام نه انس ونه
جسمدر بلکه ابن اللهدر وبوقولی یعقوب نام رجله تعلیم ایتدی وملکا دینور رجل آخره دیدیکه
اله عیسادر الوهیتدن زائل اولمز بعده اول اوچ رجلدن هر برین تنها چاغروب دیدیکه سن
بنم خالص صاحبمسن منامده عیسایی کوردم بندن راضی اولدی بیل‌که ایرته بن کندیمی ذبح

دخی انلر نقض عهد ایتمشلر ایدی الله تعالی بدرده مؤمنلر نیجه قدرت ویروب انلره غلبه ایتدیلرسه نقض عهد
ایدنلره ینه اول غلبه‌یی اعاده ایدر الله تعالی قوللرینك اعمالنی بیلور واقتضاسنه کوره حکمتی اجرا ایدر ﴿ ان الذین
آمنوا وهاجروا وجاهدوا باموالهم وانفسهم فی سبیل الله والذین ١٣٨ آووا ونصروا اولئك بعضهم اولیاء
بعض والذین آمنوا ولم
یهاجروا مالکم من
ولایتهم من شئ حتی
یهاجروا وان استنصروکم
فی الدین فعلیکم النصر الا
علی قوم بینکم وبینهم میثاق
والله بما تعملون بصیر ﴾
شونلرکه ایمان کتوردیلر
والله تعالی ورسولی ایچون
وطنلرندن هجرت ایتدیلر
و فی سبیل اللهماللری
ونفسلریله قتاله مباشرتله
جهاد ایتدیلرکه مهاجرلردر
و شونلرکه مهاجرینی
دیارلرینه اسکان واعدالری
اوزره نصرت ایتدیلرکه انلر
انصاردر انلر میراثده
بر برلرینه ولیلردر
و شونلرکه ایمان ایتدیلرده
هجرت ایتمدیلر سزکچون
میراثده انلره ولایتکز
یوقدر ﴿ اقرباکز ایسه‌ده ﴾
تاکه هجرت ایتمینجه اکر
اول هجرت ایتمیان مؤمنلر
سزدن دین امرنده کفار
ایله مقاتله ایچون امداد
طلب ایدرلرسه سزه یاردم
ایتمك واجب اولور مکرکه
اول امداد طلبنده
اولدقلری قوم کفار ایله
سزك بینکزده عهد ومیثاق اولمش اوله اوحالده امداد ایتمك اولمز الله تعالی سزك خیر وشر اعمالکزی
کوریجیدر ﴿ والذین کفروا بعضهم اولیاء بعض الا تفعلوه تکن فتنة فی الارض و فساد کبیر ﴾ شونلرکه کافر اولدیلر
و بر برلرینه دوستلق ایله معاونت ایلدیلر اکر سز امر اولندیغکز کبی مهاجر و انصار بر برلریکزله دوستلق

ایدرین ایمدی سن ناسی سکا خبر ویردیکم طریقه دعوت ایت اندن مذبحه کیروب کندوینی ذبح
ایتدی کانه عیسانك یولنه جانی فدا ایتدی اوچنجی کون اولیجق هر بری ناسی کندی طریقنه
دعوت ایدوب اوچ صنف اولدیلر ﴿ ذلك قولهم بافواههم ﴾ انلرك بو کلامی انجق السنه‌لرینك
مقولیدر قلبه مؤثر معناسی یوقدر بلکه بر لفظ مهملدر یوخسه برهان ایله عقل قبول ایدر معنایی متضمن
دکلدر ﴿ یضاهؤن قول الذین کفروا من قبل ﴾ قوللرین اندن اوّل کافر اولان مشرکینك ملائکه
بنات الله دیو قول باطللرینه بکزه‌درلر ﴿ قاتلهم الله انی یؤفکون ﴾ الله تعالی انلره لعنت ایده‌که
اوزرلرینه ادله قائم اولدیغندن صکره حقدن باطله نیجه صرف اولنورلر ﴿ اتخذوا احبارهم ورهبانهم
اربابا من دون الله والمسیح ابن مریم ﴾ یهود عالملرین ونصاری متعبدلرین الله تعالیدن غیری ارباب
اتخاذ ایدرلر انلره اطاعتله انده‌که الله تعالینك حلال ایتدیکین انلر حرام ایتدیلر و حرام ایتدیکین
حلال ایتدیلر و عیسی علیه السلام حقنده ابن الله‌در دیدیلر ﴿ وما امروا الا لیعبدوا الها واحدا ﴾
حالبوکه انلر اله واحده عبادتله امر اولندیلرکه اول الله تعالیدر ﴿ لا اله الا هو ﴾ که اندن غیری
اله یوقدر ﴿ سبحانه عما یشرکون ﴾ اول مشرکینك اکا اشراك ایتدیکی شیئدن منزهدر ﴿ یریدون
ان یطفؤا نور الله بافواههم ﴾ انلر مراد ایدرلرکه شرك ویا تکذیبلریله الله تعالینك وحدانیتنه
وولددن تقدسنه دلالت ایدر حجتی ویا قرآنی ویا محمدك نبوتنی ابطال ایده‌لر ﴿ ویأبی الله الا ان
یتم نوره ﴾ والحال الله تعالی راضی اولمز الا اکاکه اعلاء توحید واعزاز اسلام ایله انی اتمام ایده
دینلدیکه اشبو انلرك حالنی تمثیلدر محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك نبوتنی تکذیبله ابطالنه
سعیلری شول آفاقده منتشر نور عظیمك اطفاسنه سعی ایدن مثلیدر حق تعالی ایسه انی نفخ
ایله زیاده اولمسن دیلیه ﴿ ولو کره الکافرون ﴾ اکرچه اندن کافرلر کراهت ایدرلرسه‌ده
﴿ هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین الحق ﴾ اول الله تعالی رسولنی قرآن ایله ودین اسلام ایله
کوندردی ﴿ لیظهره علی الدین کله ﴾ تاکه اول دین اسلامی ادیانك کلیسی اوزره غالب ایده ﴿ ولو
کره المشرکون ﴾ اکرچه مشرکین اندن کراهت ایدرلرسه‌ده ﴿ یا ایها الذین آمنوا ان کثیرا
من الاحبار والرهبان لیأکلون اموال الناس بالباطل ویصدّون عن سبیل الله ﴾ یا مؤمنلر علماء
یهود وزهاد نصارادن چوق کیمسه‌لر اموال ناسی بغیر حق اکل ایدرلر احکامده رشا اخذیله
ودین اللهدن انلری صد ایدرلر ﴿ والذین یکنزون الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله ﴾
وشونلرکه التون وکومشی جمع وادخار ایدرلر وانك حقنی سبیل اللهه انفاق ایتمزلر ﴿ فبشرهم
بعذاب الیم ﴾ انلره عذاب الیمله تبشیر ایت ﴿ یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم
وجنوبهم وظهورهم ﴾ یوم قیامتده اول کنز ایدیلان اموال اوزره نار قونوب قزدریلور
وانکله انی کنز ایدنلرك الملری ویانلری وارقه‌لری یاندیریلور ﴿ هذا ما کنزتم لانفسکم
فذوقوا ما کنتم تکنزون ﴾ اشبو شول نفسلریکز ایچون ادخار وکنز ایتدیکز شیئدر ایمدی

ومعاونت ومظاهرت ایلمزسکز یریوزنده فتنه واهل کفر ظهوریله بیوك فساد اولور ﴿ والذین آمنوا وهاجروا
وجاهدوا فی سبیل الله والذین آووا ونصروا اولئك هم المؤمنون حقا لهم مغفرة ورزق کریم ﴾ شونلرکه ایمان کتوروب
الله تعالی یولنده هجرت وجهاد ١٣٩ ایلدیلر ودخی شونلرکه مهاجرینه مکان ویروب قتال اعداده یاردم ایتدیلر
انلر حقا مؤمنلردر انلر
ایچون مغفرت وبهشت
رزق کریم واردر
﴿ والذین امنوا من بعد
وهاجروا وجاهدوا معکم
فاولئك منکم واولوا الارحام
بعضهم اولی ببعض فی کتاب
الله ان الله بکل شئ علیم ﴾
انلرکه صلح حدیبیه‌دن صکره
ایمان ایدوب هجرت
وسزکله برابر جهاد ایتدیلر
* انلر یعنی سابقلر ولاحقلر
ایمان وهجرت وجهادده سز
انلردن * انلر سزدندر
ومیراث خصوصنده لوح
محفوظده وحکم الهیده
اولدیغی اوزره مهاجرین
وانصارك اقربالری بعضیلری
بعضیلرندن اولیدر تحقیق
الله عظیم الشان اولده
وآخرده وراثتی بیان
وفرض ایتدیکنده وهر
شیئه علیمدر

﴿ سورة التوبة مدنیة وهی مائة وثلاثون آیة ﴾

بو سوره‌نك اولنه بسمله
یازلممسنه حکمت صحابهٔ
کرام رضی الله عنهمك
اختلافلریدرکه بعضیلری
انفال ایله بر سوره‌در دیدی وبعضیلری هر بری بر سوره‌در دیدی علی رضی الله عنه‌دن مرویدرکه بسمله امان
ورحمتدر بو سوره ایسه محاربه وسیف امرنده نازل اولمغله بسمله ترك اولندی دیدی عثمان رضی الله عنه‌دن سؤال اولندقده
قرآندن برشی نازل اولسه افندمز علیه السلام بونی فلان موضعه وضع ایدك دیو بیوردی انفالك خاتمه‌سنه وبو توبه‌نك

کنز ایتدیککزك وبالنی ذوق ایدك دینور * ابن مسعود ایدر هیچ بر دینار دینار اوزره ویا
درهم درهم اوزره قونمز بلکه هر دینار ودرهم علی حدة بر موضعه قونور * دینلدیکه
جباه وجنوب وظهورك کی ایله تخصیص اولنمسنه حکمت اولدرکه صاحب کنز چقان فقیر
کورسه النی دورر واندن اعراض ایدوب اکا یانن وارقه‌سن دونر پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم ایدر هر صاحب ذهب وصاحب فضه‌که اول مالرینك زکاتنی ویرمیه‌لر الا یوم
قیامتده اول آتشدن قزدیرلمش صفحه‌لر ایدوب صاحبنك النی ویانی وارقه‌سی داغلنور
توکنمه‌ینه اول وجهله اکا عذاب تکرار ایدیلور برکونده‌که مقداری دنیا ییللرندن اللی بیك
ییلجه اولور تا عبادبینی فصل اولنجه بو حالتدن اول زائل اولمز بعده یا جنته ویا ناره کوندریلور
ودخی هر صاحب ابل که انك زکاتنی ویرمیه اول کمسنه یوزی اوزره یاتریلوب اول ابلك
ایاقلریله چکنندیلور واغزلریله اصردیلور کرار ومرارا بومنوال اوزره عذاب اکا اعاده
ایدیلور برکونده‌که مقداری اللی بیك ییلجه اولور بو عذاب اکا دائم اولور شول وقته دکین
که عباد بینی فصل اولنور بعده یا جنته ویا ناره کوندریلور ودخی صاحب غنم وبقرکه انك زکاتن
ویرمش اولمیه الا اول کمسنه یوزی اوزره یاتریلور واول حیوانلر انك اوزرندن کچوریلور
وبوینوزلریله سوسدیریلور ویا آیاقلریله چکنندیلور بومنوال اوزره تا عباد بینی فصل اولنجه
اول عذاب اکا مستمر اولور برکونده‌که انك مقداری اللی بیك ییلجه اولور علی رضی الله تعالی عنهدن
مرویدرکه هر مالکیم درت بیك درهمدن زیاده اوله اول کنزدر کرك زکاتی ویرلسون ویا ویرلمسون
وانك مادونی نفقه‌در * دینلدیکه مالك حاجتدن زیاده‌سی کنزدر ابوذر رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم قتنه واردم حالبوکه اول کعبه‌نك کولکه‌سنده اوتورردی بنی کوریجك
رب الکعبه حقیچون انلر قتی زیانکارلردر دیدی دیدمکه یا رسول الله انلر کیملردر دیدیکه مالری
چوق اولنلردر مکرکه اوکنه وارده‌نه وصاغنه وصولنه انفاقی محل یره انی صرف ایدر اوله‌لر
انلر ایسه قتی آزدر ابوامامه رضی الله تعالی عنه ایدر اهل صفه‌دن بر رجل وفات ایدوب
مئزرنده بر دینار بولندی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اول برکیه‌در یوم قیامتده
اول دینار آتشده قزدریلوب اول رجل انکله داغلنور بعده بر رجل آخر دخی وفات ایدوب
آنك مئزرنده ایکی دینار بولندی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اول اکا ایکی کیه‌در
* دینلدیکه قول اول اصحدرکه اشبو آیت منع زکاة حقنده وارد اوله یوخسه حلالدن جمع مال
حقنده دکل زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه * نعم المال الصالح للرجل الصالح * صالح
کیمسه‌یه مال حلال نه کوزل اولور ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر بو آیت نازل اولیجق
مسلمین اوزره زیاده خوف کلوب شمدنکیرو اولادمز ایچون برشی تخلیفنه استطاعتمز اولمز
دیدیلر اول حالت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه خبر ویریلیجك دیدیکه * ان الله لم یفرض

فاتحه سنه كاتب بن ایدم بكا بسمله یاز دیو امر ایتدی انفالدنمی دكلمی ایدوكنی بیلم دیدی ﴿ براءة من الله ورسوله الی الذین عاهدتم من المشركین * فسیحوا فی الارض اربعة اشهر واعلموا انكم غیر معجزی الله وان الله مخزی الكافرین ﴾ مشركارله ایتدیككز معاهده دنصكره انلرك نقض ﴿١٤٠﴾ عهدلری الله تعالی ورسولندن براءة

یعنی اندن بری اولدیلر یا محمد سن مشركاره دیكه هروجهله مسلمانلردن امین اوله رق درت ماه استدیككز یرلرده كزك وبیلك كه سزه بویله مهلت ویردیكی الله تعالانك عجزندن دكلدر تحقیق الله تعالی كافرلری دنیاده اسر وقتلله وآخرتده عذابله ذلیل ایدیجیدر * بو معاهده دن براءة قصه سی اولدركه پیغمبریمز علیه السلام تبوك غزاسنه چیقدقده مشركلر بنی ضمره وبنی كنانه دن غیری پیغمبر علیه السلامله اولان عهدلرینی بوزدیلر بناءً علیه مسلمانلر امر اولندیلر كه اول عهدشكنلرك عهدلرینی طرحله درت ماه مهلت ویره لر روایت اولندیكه بوسوره نازل اولدقده اولندن اوتوز یاقرق آیتله صدیق رضی الله عنه یی امیر حاجلقله كوندروب موسمنده اهالی یه تلاوت امر ایتمشدی برقاچ كون صكره علی رضی الله عنه یی غضبا نام ناقسنه بندیروب صدیق رضی الله عنه نك

عقبنجه كوندردیكه اندن آلوب علی رضی الله عنه یه قرائت ایلیه بونك حكمتندن سؤال اولندقده بیوردیكه ﴿ اندن ﴾ جبرائیل علیه السلام بوخبری یاسن یاسندن بریسی كوتورسین دیدی علی رضی الله عنه ابو بكر رضی الله عنه یه ملاقاتنده روز ترویه ده صدیق خطبه اوقویوب ناسه مناسكی تعلیم ایلدی روز نحرده علی جمرهٔ عقبه ده اول آیتلری

الزكاة الا لیطیب بها ما بقی من اموالك * حق جل وعلانك زكاتی فرض ایتمسنه علت تا كه انكله بقیهٔ اموالك سكا طیب اوله عمر رضی الله تعالی عنه اشبو آیتدن سؤال اولندیغنده دیدیكه اول زكاة آیتنك نزولندن اول ایدی زكاة آیتی نازل اولیجق الله تعالی زكاتی امواله طهارت قیلدی ابن عمر ایدر احد طاغی دكلو التونم اولدیغنه مبالات ایتمزم چنانكه انك عددنی بیلور وزكاتنی ویرر وانكله الله تعالی یه طاعت قیلور اولم ﴿ ان عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا ﴾ الله تعالی عندنده شهورك عددیكه انده مسلمین اوزره زكاة واجب اولور ورمضان صومی ادا ایدیلور وحج احكامی اقامت اولنور وانك غیری زمانه متعلق عادات وعبادت بیلنور منازل قمر اوزره جاری اولور اون ایكی اهله دركه اول محرم وصفر وربیع الاول وربیع الآخر وجمادی الاول وجمادی الآخره ورجب وشعبان ورمضان وشوال وذو القعده وذو الحجه در بوخصه شهور شمسیه دكلدركه انك سنه سی اوچیوز التمش بش یوم وربع یومدر شهور هلالیه نك سنه سی ایسه اندن ناقصدركه اول غالبده اوچیوز اللی درت یومدر الحاصل شهور شمسیه نك یوز سنه سی شهور هلالیه دن یوز اوچ سنه اولور ﴿ فی كتاب الله ﴾ حكم الهده ویا لوح محفوظده ﴿ یوم خلق السموات والارض ﴾ الله تعالی سموات وارضی خلق ایده لدنبرو ده بو امر ثابتدر ﴿ منها اربعة حرم ﴾ اول اون ایكی شهر هلالیه نك دردی رجب وذو القعده وذو الحجه ومحرم اشهر حرمدر ﴿ ذلك الدین القیم ﴾ اشبو اشهر اربعه نك تحریمی دین قویمدركه اول دین ابراهیم ودین اسماعیل علیهما الصلاة والسلامدر عرب ایسه انی اول ایكیسندن وارث اولمشلردر ﴿ فلا تظلموا فیهن انفسكم ﴾ ایمدی شهور سنه نك جمیعنده فعل معصیت وترك طاعتله نفسلریكزه ظلم ایتمكز ویاخود اشهر حرمده نفسلریكزه ظلم ایتمكز قتاده ایدر اشهر حرمده عمل صالحك اجری اعظمدر انده ظلم دخی ماعدا شهورده اولان ظلمدن اعظمدر اگرچه ظلم هر حالده عظیم ایسه ده ﴿ وقاتلوا المشركین كافة كما یقاتلونكم كافة ﴾ جمیع مشركینه اشهر حرمده وغیریده قتال ایدك انلر سزه جمیع شهورده قتال ایتدیكی كبی اشهر حرمده قتالك حكمنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیكه اول ذنب كبیر ایدی صكره نسخ اولندی اشبو * وقاتلوا المشركین كافة * قولیله وزیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حنینده هوازن اوزره وطائفده ثقیف اوزره غزا ایدوب محاصره ایتمسی شوالده وذو القعده نك بعضنده ایدی وبرقوم دخی دیدیلر كه اشهر حرمده قتالك حرمتی منسوخ دكلدر عطاء بن ابی رباح ایدر ناسه حلال اولمزكه حرمده ویا اشهر حرمده مشركینه قتال ایده لر مگر كه مشركین قتاله بادی اوله اول تقدیر اوزره انده قتال حلال اولور ﴿ واعلموا ان الله مع المتقین ﴾ بیلك كه الله تعالینك نصرتی اكا اطاعت ایدوب اندن خوف ایدنلر ایله در ﴿ انما النسیء زیادة فی الكفر ﴾ برشهرك حرمتنی شهر آخره تأخیر كفرده زیاده در زیرا كه اول الله تعالینك حلال ایتدیكنی حرام وحرام ایتدیكنی حلال ایتمكدر * روایت اولندیكه عرب اشهر حرمه تعظیم ایدرلردی وانلرك عامهٔ معایشی صید وغارتدن ایدی اوچ آی علی التوالی

قرائت ایلدی ﴿ واذان من الله ورسوله الی الناس یوم الحج الاكبر ان الله بریء من المشركین ﴾ ﴿ ورسوله فان تبتم فهو خیر لكم وان تولیتم فاعلموا انكم غیر معجزی الله وبشر الذین كفروا بعذاب الیم ﴾ والله تعالی ورسولندن یوم حج اكبرده ناسه اعلام و ﴿١٤١﴾ بیاندركه الله تعالی ورسولی مشركلرك عهدندن بریدر اگر كفر

وغدردن توبه ایدرسكز سزه خیرلودر اگر توبه دن وعهده وفادن اعراض ایدرسكز بیلك كه الله تعالایی سزه عذاب ایتمسندن عاجز ایدردكللرسز وكافرلره دنیاده اسر وقتلله وآخرتده الملو عذابله مژده ایله ﴿ الا الذین عاهدتم من المشركین ثم لم ینقصوكم شیئا ولم یظاهروا علیكم احدا فاتموا الیهم عهدهم الی مدتهم ان الله یحب المتقین ﴾ لكن مشركلردن معاهده ایتدیككز كیمسه لر صكره عهدكزدن برشی نقص ونقض ایتمیه لر وسزك اوزریكزه دشمنكزدن بركیمسه یه مظاهرت ایتمیه لر انلرك مدتنه دك عهدلرینی تمام ایدك * عهد شكنلر كبی درت ماهه قطع ایتمیك * تحقیق الله عظیم الشان نقض عهددن صاقنوب اكا وفا ایدنلری سور ﴿ فاذا انسلخ الاشهر الحرم فاقتلوا المشركین حیث وجدتموهم وخذوهم واحصروهم واقعدوا لهم كل مرصد فان تابوا واقاموا الصلوة وآتوا

الزكوة فخلوا سبیلهم ان الله غفور رحیم ﴾ نزمانكه * ذی الحجه ومحرم وصفر وربیع الاولكه وعده ویریلان درت ماه * اشهر حرم چیقدقدن صكره مشركلری نره ده بولورسكز قتل واسیر وحبس ایدك وهر محلده اوتوروب انلرك یوللرینی باغلیك كه بلاد وقرایه طاغلمسونلر اگر انلر توبه ایدوب نمازه اقامت وزكاتی ادا ایدرلرسه یوللرینی تخلیه

اندن كف انلره مشقت اولوردی وگاهی حربلری اشهر حرمك بعضنده واقع اولوب تأخیرندن كراهت ایدرلردی اویله اولسه اول شهرك تحریمنی شهر آخره تأخیر ایدرلردی مثلا محرمك تحریمنی صفره الیقورلردی محرمی استحلال ایدرلردی واگر صفری تحریملرین تاخیره احتیاج اولدقلرنده انی ربیعه آلیقورلردی بو منوال اوزره تحریمی شهرا بعد شهر تأخیر ایدرك تحریمی سنه نك كلنه دوراتدیررلردی اسلام كلدیكنده محرم حق تعالینك وضع ایتدیكی موضعه رجوع ایتمش بولندی بناءً علیه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حجة الوداعده ناسه خطابت ایدوب دیدیكه زمان حق تعالینك سموات وارضی خلق ایتدیكی كونده كی هیئنه استداره ایتدیكه سنه اون ایكی آی اولوب انك دردی حرام آیلریدر اوچی متوالیات ذو القعده وذو الحجه ومحرمدر وبری منفرد رجبدر ﴿ یضل به الذین كفروا ﴾ اول شهر حرام تأخیریله كافر اولنلر ضلالت زائده یه ایردیلر ﴿ یحلونه عاما ﴾ اول شهر حرام تأخیرنی وبرینه شهر آخر تحریمنی بریل حلال ایدرلر ﴿ ویحرمونه عاما ﴾ وبریل انی تحریمی اوزره آلیقورلر * دینلدیكه انی اول احداث ایدن جنادة ابن عوف الكنانی ایدی موسمده جمل اوزره طوروب ندا ایدردیكه بیلك كه آلهه كز محرمی سزه حلال ایتدی سز دخی انی حلال بیلك دیردی وگلجك ییلده بیلك كه آلهه كز محرمی سزه حرام ایتدی سز دخی آنی حرام بیلك دیردی ﴿ لیواطؤا عدة ما حرم الله ﴾ تا كه الله تعالینك حرام ایتدیكی اشهر حرم عددنه موافقت ایده لر یعنی انلر اشهر حرمدن برشهری حلال ایتسه لر یرینه برشهر حلالی حرام ایدرلردی حلالدن برشهری حرام ایتسه لر یرینه برشهر حرامی حلال ایدرلردی تا كه حرام قیلدقلری اشهر دردندن اكثر اولمیه الله تعالینك حرام ایتدیكی اشهر عددنه موافق اوله ﴿ فیحلوا ما حرم الله ﴾ اویله اولسه اشهر حرمده قتالی حلال ایدرلر حق تعالینك انده حرام ایتدیكنی حلال ایتمكله ﴿ زین لهم سوء اعمالهم ﴾ انلر ضلال وخذلانه ایردیلر شول سببدنكه اعمال قبیحه لری انلره تزیین اولندی حتی كه انی حسن ظن ایتدیلر ﴿ والله لا یهدی القوم الكافرین ﴾ الله تعالی كافرلری دین حقدن اعراضلری ایچون انلری اكا ارشاد ایتمز ﴿ یا ایها الذین آمنوا ما لكم اذا قیل لكم انفروا فی سبیل الله اثاقلتم الی الارض ﴾ یا مؤمنلر سزه نه اولدیكه فی سبیل الله جهاده چیقك دینلسه ارض ومساكنكزه ملازم اولوب خروجدن تثاقل وتباطی ایدرسز ﴿ ارضیتم بالحیوة الدنیا من الاخرة فما متاع الحیاة الدنیا فی الآخرة الا قلیل ﴾ آخرت ونعیمندن بدل دنیانك حیات وغرورنه راضی اولورمیسز دنیا ایله تمتع ایسه آخرت جنبنده دكل الاشیء قلیل مستحقردر وقتا كه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم طائفدن رجوع ایدوب تبوك غزاسنه امر اولندیلر اول ایسه ایام صیفده واشتداد حرده وزمان عسرتده اولمغین صحابه خروجده تثاقل ایدیجك الله تعالی اشبو آیتی انزال ایله انلره عتاب ایتدی ﴿ الا تنفروا یعذبكم عذابا الیما ﴾ اگر غزایه خروجله امر اولندیغكزدنصكره اكا خروج ایتمزسكز الله تعالی سزه دنیاده حبس مطرله وآخرتده نارله عذاب ایدر ﴿ ویستبدل قوما غیركم ﴾ وسزك یریكزه برقومی كتورركه انلر اكا سزدن زیاده

ايدك نره يه ايسترلرسه كيتسونلر تحقيق الله عظيم الشان توبه ايدنلره غفران ورحمتنى احسان ايديجيدر ﴿ وان احد من المشركين استجارك فاجره حتى يسمع كلام الله ثم ابلغه مأمنه ذلك بانهم قوم لايعلمون ﴾ اكر اول قتل واسر وسائرله امر اولنان مشركلردن برى كلوب سندن امان وسكا قوكشو اولمق استرسه مساعده ايله تاكه كلام الهى ايشيدوب منتصح اوله بوندنصكره اسلامه كلمزسه انى خانه‌سنه كوندر بعده اقتضا ايدرسه انكله مقاتله ايله انلره بو امان ويرمك اول سببدندركه آنلر وحدانيت خدايى بيلمز برقوملردر شايد بو امانله تفكر ايده‌لر ﴿ كيف يكون للمشركين عهد عندالله وعند رسوله الا الذين عاهدتم عند المسجد الحرام فما استقاموا لكم فاستقيموا لهم ان الله يحب المتقين ﴾ الله تعالى ورسولى عندنده مشركلر ايچون نيجه عهد اوله بيلوركه انلر نقض عهد ايدرلر انجق شونلركه * يعنى بنى ضميره وكنانه‌كه * مسجد حرامده انلرله معاهده ايتمشدكز مادامكه انلر عهدلرنده طوروب استقامت ايده‌لر سز دخى استقامت ايدك تحقيق الله تعالى نقض عهددن صاقننلرى سور ﴿ كيف وان يظهروا عليكم لا يرقبوا فيكم الا ولا ذمة يرضونكم بافواههم وتأبى قلوبهم واكثرهم فاسقون ﴾ مشركلرله نيجه عهد اولوركه اكر انلر سزك اوزريكزه ظفر بولسه‌لر ﴿ سكا قرابت وعهده رعايت ايتمز سزى وعدهٔ ايمان وعهدله لسانلريله خوشنود ايدرلر مع هذا قلبلرى اندن ابا وامتناع ايدر وانلر اكثرى متمردلردر كفر ونقض عهددن اجتناب ايتمزلر ﴿ اشتروا بآيات الله ثمنا قليلا فصدوا عن سبيله

اطاعت ايدرلر ﴿ ولا تضروه شيئا ﴾ والحال خروجى تركله سز اكا ضرر ايتمزسز زيرا اول هر شيئدن غنيدر تاقلكز انك دينه نصرتنه قدح ويرمز ﴿ والله على كل شئ قدير ﴾ الله تعالى هر شيئه قادردر ﴿ الا تنصروه فقد نصره الله ﴾ اكر سز غزايه خروجى تركله رسولنه نصرت ايتمزسكز الله تعالى اكا نصرت ايدر نتكم اكا نصرت ايتدى ﴿ اذ اخرجه الذين كفروا ثانى اثنين ﴾ شول وقتنكه اول رسول عليه السلامى كافرلر مكه‌دن چيقارديلر حالبوكه انكله ابوبكردن غيرى كيمسه يوغيدى ﴿ اذ هما فى الغار ﴾ اول ايكيسى جبال مكه‌دن جبل ثورده برغارده ايديلر ﴿ اذ يقول لصاحبه لاتحزن ان الله معنا ﴾ اول صاحبى ابوبكر رضى الله عنه ديرديكه محزون اولمه الله تعالينك عصمت ومعونتى بزمله‌در ﴿ فانزل الله سكينته عليه ﴾ الله تعالى اكا ويا صاحبى ابى بكره سكينه سين انزال ايتديكه انك عندنده قلوبه سكون كلور ﴿ وايده بجنود لم تروها ﴾ وسزك كورمديككز جنودله اكا تقويه ايتدى يعنى ملائكه ايله كيم انى غارده حراست ايدوب وجوه كفارى انى انده كورمكدن صرف ايتديلر ﴿ وجعل كلمة الذين كفروا السفلى ﴾ وكفره‌نك كفره دعوتن ويا شركن منخفضه ومغلوبه قيلدى ﴿ وكلمة الله هى العليا ﴾ حالبوكه الله تعالينك توحيدى ويا دينه دعوتى عليادر ﴿ والله عزيز حكيم ﴾ الله تعالى امرنده عزيز وتدبيرنده حكيمدر ﴿ انفروا خفافا وثقالا ﴾ الله تعالينك سبيلنده جهاد ايچون صحاح ومراض شبان وشيوخ ركبان ومشاة سلاحسز وسلاحلو فقراء واغنياء اولديغكز حالده خروج ايدك * پس بو تأكيد اجليچون ابن ام مكتوم رضى الله تعالى عنه اعمى ايكن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه يارسول الله بكا دخى خروج واجبميدر ديديكنده ديديكه نعم حتى كه * ليس على الاعمى حرج * آيتى نازل اولوب قعوده اكا وانك امثالى اصحاب اعذاره رخصت ويرلدى ﴿ وجاهدوا باموالكم وانفسكم فى سبيل الله ﴾ والله تعالينك سبيلنده ماللريكز ونفسلريكزدن امكانكز اولان شيئله چالشك ﴿ ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ ايمدى اشبو خلت سزه خير اودر اكر انك خير ايدوكين بيلورسكز زيراكه الله تعالى انى سزكچون اختيار ايتدى اويله اولسه اكا مبادرت ايدك بعده تبوك غزاسندن تخلف ايدن منافقين حقنده نازل اولوبدركه ﴿ لوكان عرضا قريبا وسفرا قاصدا لاتبعوك ﴾ اكر انلرك دعوت اولنملرى شول قريب سهل المأخذ نفع دنيويه ويا سفر متوسطه اولسه سكا اتباع ايده‌لردى وتخلف ايتميه‌لردى ﴿ ولكن بعدت عليهم الشقة ﴾ لكن انلره انلر قصد ايتدكلرى سفر مسافهٔ بعيده مشقتله قطع اولنور اولدى ﴿ وسيحلفون بالله لو استطعنا لخرجنا معكم ﴾ وسكا يمين ايدرلركه اكر سعهٔ مال وزاده قدرتمز اولسه سنكله برابر اول غزايه خروج ايدردك ﴿ يهلكون انفسهم ﴾ حلف كاذبله نفسلرين هلاك ايدرلر ﴿ والله يعلم انهم لكاذبون ﴾ الله تعالى بيلوركه انلر حلفلرنده كاذبلردر ﴿ عفا الله عنك لم اذنت لهم ﴾ يا محمد الله تعالى سنى عفو ايده نيچون انلره قعوده اذن ويردك حتى كه سندن استيذان ايدوب اكا ذيله اعتلال ايتديلر نيچون توقف ايتمدك ﴿ حتى يتبين لك الذين صدقوا وتعلم الكاذبين ﴾ تاكه اعتذارنده صادق اولنلر

﴿ انهم ساء ما كانوا يعملون ﴾ انلر هوالرينه تبعيت ايله الله تعالانك آيتلرينى آز بها ايله تبديل ايتديلر ونامى الله تعالانك يولندن چويرديلر انلر نه قبيح عمللر ايشلديلر ﴿ لا يرقبون فى مؤمن الا ولا ذمة واولئك هم المعتدون ﴾ اول مشركلر مؤمن حقنده قرابت وعهده مراعات ايتمزلر انلر حدى تجاوز ايدن عهد شكن اشرالردر ﴿ فان تابوا واقاموا الصلوة وآتوا الزكاة فاخوانكم فى الدين ونفصل الآيات لقوم يعلمون ﴾ اكر انلر كفردن توبه ونمازه اقامت وزكاتى ادا ايدرلرسه انلر دينده سزك قرداشلريكزدر فهم وتفكر ايدن قوم ايچون بز آيتلريمزى بيان ايده‌رز ﴿ وان نكثوا ايمانهم من بعد عهدهم وطعنوا فى دينكم فقاتلوا ائمة الكفر انهم لا ايمان لهم لعلهم ينتهون ﴾ اكر عقد عهد ايتدكدن صكره عهدلرينى بوزوب دينكزه طعن واحكام اسلامى تعييب ايدرلرسه اول اهل كفرك رؤساسنى قتل ايدك كه انلرك عهد وپيمانده ثباتلرى يوقدر شايدكه انلرك شرك وطعندن رجوعى اوله ﴿ الا تقاتلون قوما نكثوا ايمانهم وهموا باخراج الرسول وهم بدؤكم اول مرة اتخشونهم فالله احق ان تخشوه ان كنتم مؤمنين ﴾ شول قومه قتال ايتمزميسكزكه عقد صلحى نقضله * بنوبكره * اعانت ايتديلر و * دار الندوه‌ده * جمعيت واتفاقله پيغمبر عليه السلامى مكه‌دن اخراجه قرار ويرديلر ياخود يهوديلر مدينه‌دن اخراجه سعى ايتديلر حال بوكه انلر اولكى كره نقض عهد ومقاتله‌يه بدا ايتديلر ياسز انلرله محاربه‌دن قورقرميسز الله تعالانك عقابندن قورقمق دخى احق واليق‌در امدى اكر سز مؤمنلر ايسه‌كز قتال امرينى ترك ايتميك * ﴿ قاتلوهم يعذبهم الله بايديكم

سكا متبين اوليدى واندن كاذبلرى بيليدك ﴿ لا يستأذنك الذين يؤمنون بالله واليوم الآخر ان يجاهدوا باموالهم وانفسهم ﴾ يا محمد الله تعالى يه ويوم آخره ايمان كتورنلر ماللريله ونفسلريله جهاد ايتمكه سندن اذن طلب ايتمزلر بلكه اكا مبادرت ايدرلر يوخسه اذنه توقف ايتمزلر ﴿ والله عليم بالمتقين ﴾ الله تعالى تقوى اهلنى بيلور اجزل ثوابله انلره جزاء قيلور ﴿ انما يستأذنك الذين لا يؤمنون بالله واليوم الآخر ﴾ جهاددن تخلفه سندن استيذان ايدرلر انلركه الله تعالى يه ويوم آخره ايمان كتورمزلر ﴿ وارتابت قلوبهم ﴾ وقلبلرى شك ونفاق ايدر ﴿ فهم فى ريبهم يترددون ﴾ كه انلر شك ونفاقلرنده متحيرلردر ﴿ ولو ارادوا الخروج لاعدوا له عدة ﴾ اكر انلر غزايه خروج مراد ايتسه‌لر انكيچون متاع وكراعدن اهبه وقوت تهيئه ايده‌لردى ﴿ ولكن كره الله انبعاثهم فثبطهم ﴾ لكن الله تعالى انلرك خروجندن كراهت ايدوب انلرى خروجدن منع وحبس ايلدى ﴿ وقيل اقعدوا مع القاعدين ﴾ انلرك قلوبنه اسباب خذلان القاء اولنوب دينلديكه بيوتكزده نساء وصبيان ايله ويا معذورين ايله قعود ايدك ﴿ لو خرجوا فيكم ما زادوكم الا خبالا ﴾ اكر اول منافقين سزكله غزايه چيقسه‌لر انكله سزه فساد وشرلرين ارتوره‌لردى ﴿ ولاوضعوا خلالكم ﴾ واراكزده نميمه ونقل حديثله عداوت وبغضاء ايقاعنه اسراع ايده‌لردى ﴿ يبغونكم الفتنة ﴾ سزكچون مفتون اوله جق شئ طلب ايدرلر هزيمت وشره وقوعكز كبى ﴿ وفيكم سماعون لهم ﴾ واراكزده انلرك جاسوسلرى واردركه سزك كلامكزى انلره نقل ايدرلر وياخود انلرك قولن ايشدوب انلره اطاعت ايدرلر ﴿ والله عليم بالظالمين ﴾ الله تعالى ظالملرك ضمائرنى بيلور ﴿ لقد ابتغوا الفتنة من قبل ﴾ بوندن اول يوم احدده انلر امركى تشتيت واصحابكى تفريق مراد ايتديلر ﴿ وقلبوا لك الامور ﴾ وسنكيچون مكايد وحيل تدبير وامركى ابطالده آرالرين تدوير ايتديلر ﴿ حتى جاء الحق وظهر امر الله ﴾ حتى كه نصر وتأييد الهى ايروب دينى عالى اولدى ﴿ وهم كارهون ﴾ حالبوكه انلر اندن كارهلردر ﴿ ومنهم من يقول ائذن لى ولا تفتنى ﴾ منافقلرك بعضى سكا ديركه بكا غزادن تخلفه اذن ويريوخسه بكا اذن ويرمكله بنى عصيان ومخالفته ايقاع ايتمكل * وقتاكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم تبوك غزاسنه تجهز ايتدى جد بن قيس نام منافقه ديديكه استرميدك كيم بزمله روم ديارنه واروب اندن كنديكه سرارى ووصفاء كتوره‌سن * ديديكه يا رسول الله قومم بنى بيلورلركه بن نسائله مغرمن قورقارينكه روم قزلرين كوريجك صبر ايده‌ميم بكا اذن ويركه قالوب كتميم وسكا مالمله اعانت ايليم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اندن اعراض ايدوب قالمغه اذن ويردى شاننده بو آيت نازل اولدى ﴿ الا فى الفتنة سقطوا ﴾ آگاه اولكه انلر فتنهٔ تخلف ونفاقه دوشديلر ﴿ وان جهنم لمحيطة بالكافرين ﴾ ويوم قيامتده جهنم كافرلرى كندويه جمع ايديجيدر ﴿ ان تصبك حسنة تسؤهم ﴾ يا محمد اكر بعض غزواتكده سكا ظفر وغنيمت ايرسه منافقلره حزن ويرر ﴿ وان تصبك مصيبة يقولوا قد اخذنا امرنا من قبل ﴾ واكر

و يخزهم وينصركم عليهم و يشف صدور قوم مؤمنين) سز انلرله قتال ايدك كه الله تعالى سزك اليكزله انلره قتل وهزيمت
واسيرلك واوزرلرينه غلبه ايله عذاب ايده و مؤمنلردن بر قومك صدورينه شفا ويره (كه انلر بنى خزاعه ياخود يمندن
بر قومدركه مكه يه كلوب اسلامه كلديلر مشركلردن چوق اذيت ﴿ ١٤٤ ﴾ كوروب پيغمبر عليه السلامه شكايت
ايتدكلرنده انلرى فرج
قريب ايله مژده بيوردى
(و يذهب غيظ قلوبهم
ويتوب الله على من يشاء
والله عليم حكيم) اول
مشركلردن اذيت چكن
قومك قلبلرندن الله تعالى
مؤمنلره نصرت احسانيله
كدرلريني كيدرر و *
اهل مكه دن * ديلديكنه
توبه ايله اسلام روزى
قيلر الله تعالى توبه
ايدنلرى بيلجى و توبه
قبولنى حكم ايديجيدر
(ام حسبتم ان تتركوا ولما
يعلم الله الذين جاهدوا منكم
ولم يتخذوا من دون الله
ولا رسوله ولا المؤمنين
وليجة والله خبير بما تعملون)
اى مؤمنلر سزدن جهاد
امرى ترك اولورمى ظن
ايدرسز و دخى سزدن
خلوصله جهاد ايدنلرى
والله تعالى و رسولى
ومؤمنلردن غيريه سرلريني
افشا ايتيوب ودوست اتخاذ
ايتميانلرى الله تعالى بيان
ايتزمى ظن ايدرسز الله تعالى
سزك عملكزدن و اندن
غرضكز نه ايدوكندن
خبيردر (ماكان للمشركين ان يعمروا مساجد الله شاهدين على انفسهم بالكفر اولئك حبطت (اكا
اعمالهم و فى النار هم خالدون) مشركلر ايچون الله تعالانك مسجدلرينى تعمير ايتمك سزا اولمدى نفسلرى
اوزره كفره شاهدلر اولدقلرى حالده انلرك عملرى شرك سببيله باطل اولوب انلر دائم جهنمده قالورلر *

انده سكا شدت وهزيمت ايرسه ديرلركه اشبو مصيبتدن اول غزادن قعودله اخذ حذر ايتمشز
(ويتولوا وهم فرحون) واردلرينه دونوب كيدرلر حالبوكه سكا ايريشن مصيبته مسرورلردر
(قل لن يصيبنا الا ما كتب الله لنا) يا محمد انلره ديكلكه بزه ايرشمز مكر اولكه بزم ايچون لوح
محفوظده تقدير وايجاب اولنمش اوله اول كرك نصرت و غنيمت وياشهادت و مغفرتدر (هو
مولينا) اول بزم ناصر وحافظمزدر و موت وحياتده اول بزه نفسمزدن اوليدر (وعلى الله
فليتوكل المؤمنون) ايمدى مؤمنلر توكللرين الله تعالى يه ايتسونلركه انلرك حقى انك غيريه توكل
ايتمامكدر (قل هل تربصون بنا الا احدى الحسنيين) منافقلره ديكلكه سزك بزه انتظاركز دكل
الا ايكى حسنانك برينه يانصرته وياشهادته در (ونحن نتربص بكم ان يصيبكم الله بعذاب من
عنده او بايدينا) بزم دخى سزك ايچون انتظاريمز ايكى سوئك برينه دريا الله تعالى عندندن سزه
عذاب ايركوره ويامؤمنلره كفريكز سببيله سزى قتل ايتديره (فتربصوا انا معكم متربصون)
ايمدى بزم عاقبتمزه منتظر اولك كه بز دخى سزك عاقبتكزه منتظرلرز (قل انفقوا طوعا او كرها
لن يتقبل منكم انكم كنتم قوما فاسقين) منافقلره ديكلكه كرك مالكزى غزايه طوعا ويا كرها
انفاق ايدك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اوزريكزه آنى الزام ويا كارغبت ايتمدكچه اول سزدن
قبول اولنمز زيراكه جهاددن تخلف ايتديككز ايچون قوم فاسقين اولديكز (وما منعهم ان
تقبل منهم نفقاتهم الا انهم كفروا بالله وبرسوله) انلرك نفقاتلرى قبولنه مانع الله تعالى يه و رسولنه
كفرلرى اولدى (ولا يأتون الصلاة الا وهم كسالى) وانلر نمازى قيلسه‌لر متثاقلين اولدقلرى
حالده قيلرلر زيرا انك اداسى اوزره ثواب رجا ايتمزلر و تركى اوزره عقاب خوفن دخى ايتمزلر
(ولا ينفقون الا وهم كارهون) وانلر فى سبيل الله برشئ انفاق ايتسه‌لر الا انى كراهتله ايدرلر
زيرا انى مغرم ومنعنى مغنم عد ايدرلر (فلا تعجبك اموالهم ولا اولادهم) يا محمد سنى انلرك
اموال واولادى اعجاب ايتمسون زيراكه اول انلره استدراج و وبالدر (انما يريد الله ليعذبهم
بها فى الحياة الدنيا) الله تعالى ديلركه انلره اول اموال واولادلريله حياة دنياده عذاب ايده
اموالك جمع وحفظى متاعبن چكدرمكله واولادك شدائد ومصائبن كوسترمكله وياخود ماللرى
سببيله دنياده‌كى عذابلرى اندن زكاة النمغله وفى سبيل الله انفاق اولنمغله وياخود انى وارث طالحه
تخلفى حسرتيله و انك سببيله يوم قيامتده سوء جزاء اصابتيله اوله (وتزهق انفسهم وهم
كافرون) وانلرك روحلرى چيقه حالبوكه انلر كافرلردر (ويحلفون بالله انهم لمنكم وماهم
منكم ولكنهم قوم يفرقون) منافقلر الله تعالى يه يمين ايدرلركه انلر سزدندر سزك دينكز
اوزره‌درلر حالبوكه انلر سزدن دكللردر بلكه انلر سزدن خوف ايدرلركه مشركينه ايتديككز فعلى
انلره دخى ايده سز اويله اولسه اسلام اظهاريله كنديلرين سزدن حمايت ايده‌لر (لو يجدون ملجأ
او مغارات او مدخلا لولوا اليه وهم يجمحون) اكر انلر بر حصن بولسه لركه اكا صغينه لر ويا مغاره لركه

مرويدركه عباس رضى الله عنه اسير اولدقده مسلمانلر انى كفر وقطع رحمله تعييب ايتديلر عباس رضى الله عنه سز بزم
قباحتمزى سويلرسكزده ايلكلريمزى سويلمزسكز ديدى على رضى الله عنه سزك محاسنكز ندر ديدى عباس رضى الله
عنه مسجد حرامى تعمير ايدرز ﴿ ١٤٥ ﴾ و كعبه‌يى اورترز و حجاجه صو ويررز ديدى الله تعالى بو
آيتى انزال الله عباسك قولنى
رد ايلدى (انما يعمر
مساجد الله من آمن بالله
واليوم الاخر واقام الصلوة
واتى الزكوة ولم يخش الا الله
فعسى اولئك ان يكونوا
من المهتدين) الله تعالانك
مسجدلرينى انجق اول
كيمسه‌لر تعمير ايدركه الله
تعالى يه و آخرته ايمان ايده
و نمازه اقامت وزكاتى ادا
ايده و دين امرنده الله
تعالادن غيرى كيمسه‌دن
قورقميه بويله كيمسه‌لر
هدايته واصل اولوب
طريق نجاتى بولورلر
(اجعلتم سقاية الحاج وعمارة
المسجد الحرام كمن آمن بالله
واليوم الاخر وجاهدوا
فى سبيل الله لا يستون
عند الله والله لا يهدى
القوم الظالمين) سز حجاج
سقايتنى و مسجد حرام
عمارتنى الله تعالى يه و آخرته
ايمان كتورنلر وفى
سبيل الله جهاد ايدنلر
كبيمى قيلرسز * مشركلرك
افعال باطله‌لريله مؤمنلرك
اعمال مثبته‌لرى * عند الله
برابر اولمز الله تعالى
شركله نفسلرينه ظلم ايديجيلره هدايت (ثانى) (١٠) ايتمز * مرويدركه زمان جاهليتده بعضا حجاجه شربت
ويررلردى پيغمبر عليه السلام اول منصبى عباس رضى الله عنه‌يه وعمارت مسجد حرامى شيبه بن طلحه‌يه سپارش ايتمشيدى
بر كون على رضى الله عنهك يانده عباس وشيبه بو خدمتلريله افتخار ايلديلر على رضى الله عنه دخى اسلام و جهادله

اكا كيره‌لر ويا بر موضعكه اكا صوقيله‌لر سرعتله اندن جانبه اقبال ايده‌لردى بر حيثيتله كيم انلرى اندن
دوندرر برشئ اولميدى يعنى انلر سزدن مخلص ومهرب بولسه‌لر سزدن مفارقت ايدرلردى
(ومنهم من يلمزك فى الصدقات) يا محمد منافقلرك بعضى صدقات قسمتنده سنى تعييب ايدر
(فان اعطوا منها رضوا وان لم يعطوا منها اذا هم يسخطون) اكر اول صدقاتدن ويرلسه‌لر قسمته
راضى اولورلر واكر اندن ويرلمسه‌لر بر حكمت ايچونكه انى الله تعالى و رسولى بيلور اينجنورلر
وياخود چوق ويرلسه‌لر سوينورلر آز ويرلسه‌لر اينجنورلر * دينلديكه اشبو آيت ذو الخويصرة
التميمى شاننده نازل اولوبدر اسمى حرقوص بن زهيردر خوارجك اصليدر * ابو سعيد
الخدرى ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم قتنده ايدك ناسه حنين غنائمن قسمت
ايدردى ذو الخويصرة كلوب ديديكه يا رسول الله عدل ايت پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
ايتدى بن عدل ايتميجك كيم عدل ايدر عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه ايتدى يا رسول الله بكا اذن
ويركه اشبونك بوينن اورم پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايتدى انجتمكل * دينلديكه
منافقلردن ابو الخواط شاننده نازل اولوبدر ديديكه صاحبكزه نظر ايتمزميسزكه صدقاتى قيون
چوبانلرينه قسمت ايدر ومع ذلك كندوبى عادل زعم ايدر (ولو انهم رضوا ما آتيهم الله ورسوله)
اكر انلر الله تعالينك ورسولنك غنيمت ويا صدقه‌دن ويرديكنه راضى اولسه‌لر (وقالوا حسبنا
الله) حق تعالينك بزه فضلى كفايت ايدر ديسه‌لر (سيؤتينا الله من فضله ورسوله) الله تعالى
بزه رزقندن ورسولى غنيمتندن اشبو كونده ويريلاندن اكثر ويرر قچان انك عندنده وسعت اوله
(انا الى الله راغبون) بز الله تعالينك فضلنه راغبلرز اول بزى صدقه‌دن واموال ناسدن ديلرسه
غنى ايدر ايمدى اشبو مواعظ الهيه ايله متعظ اولسه‌لر انلره خيرلو ايدى (انما الصدقات) زكاة
ناسدن سكز صنف ايچوندركه ذكر اولنور * زياد بن الحارث رضى الله تعالى عنه ايدر بن
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه واروب بيعت ايتدم بر رجل كلوب ديديكه يا رسول الله
بكا مال زكاتدن ويركل پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايتدى الله تعالى زكاة امرنده نبى ونه
غيرك حكمنه راضى اولمدى بلكه انده كندى حكم ايدوب مصارفن سكز صنف ايتدى اكر سن
اول اصنافدن ايسك حقكى ويره‌يين واول اصناف اشبو نلردركه ذكر اولنور (للفقراء والمساكين)
يعنى زكاة مصارفى اولان فقراء صنفنه ومساكين صنفنه صرف اولنور فقير اولدركه حاجتندن بر
موقعه واقع اولور مال وكسبى اولميه ومسكين اولدركه مال ويا كسبى اوله لكن كندويه كفايت ايتميه
اشبو معنايه * اما السفينة فكانت لمساكين * قولى دليلدر و پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
حق تعاليدن مسكنتى سؤال ايدردى و فقردن تعوذ ايلردى وبر قولده معنى عكس اوزره‌در
* او مسكينا ذا متربة * دلالتيله باجمله فقر ومسكنت حاجت وضعف حالدن عبارتدر فقير شول
محتاجدركه حاجت انك فقار ظهرنى كسر ايده ومسكين شول ضعيف النفسدركه قوت طلبنده

فخر ایلدی حق تعالی علی رضی الله عنه‌یی تصدیقله بو آیت کریمه‌یی انزال ایلدی ﴿ الذین آمنوا وهاجروا وجاهدوا فی سبیل الله باموالهم وانفسهم اعظم درجة عندالله واولئك هم الفائزون ﴾ انلرکه ایمان ایتدیلر ومکه‌دن مدینه‌یه هجرت ایتدیلر وفی سبیل اللهماللری ونفسلریله جهاد ایتدیلر عندالله درجهٔ عظمایه نائل اولدیلر وانلر ایکی جهانده امین وناجیلردر ﴿ یبشرهم ربهم برحمة منه ورضوان وجنات لهم فیها نعیم مقیم خالدین فیها ابدا ان الله عنده اجر عظیم ﴾ ربلری جل شانه انلری رحمت وخوشنودلق وجنتلریله مژده ایدرانده انلر ایچون نعیم دائمی واردرکه انده ابدی دائملردرانده عندالله اجر عظیم واردرکه نعمت دنیا اکا نسبتله حقیر وهیچ کبیدر ﴿ یاایها الذین آمنوا لا تتخذوا آباءکم واخوانکم اولیاء ان استحبوا الکفر علی الایمان ومن یتولهم منکم فاولئك هم الظالمون ﴾ ای مؤمنلر بابالریکز وقرداشلریکزدن کفری ایمان اوزرینه ترجیح ایدوب هجرتدن کیرو طورانلری دوست اتخاذ ایتمیك سزدن کیم که انلری دوست طوترسه دوستلقلری معکوس اولمغله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر * مرویدرکه پیغمبریمز علیه السلام هجرتله امر بیوردقده بعضلرینك ابا واقربا واهل وعياللری بزی براغوب ضایع ایتمکز دیو فریاد وزاری ایتدکلرنده رقت وشفقت مانع هجرت اولمغله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ قل ان کان اباؤکم وابنائکم واخوانکم وازواجکم وعشیرتکم واموال اقترفتموها وتجارة تخشون کسادها ومساکن ترضونها احب الیکم من الله ورسوله وجهاد فی سبیله فتربصوا حتی یأتی الله

حرکتدن سکون ایده وصدقه اخذنه مانع غنانك حدنده علماء اختلاف ایتدیلر اکثرون دیدیلرکه حدی اولدرکه کندویه وعیالنه بر ییلده کفایت ایدر شیء اوله‌که اول مالك وشافعی قولیدر وائمهٔ حنفیه دیدیلرکه غنانك حدی ایکیوز درهمه مالك اولمقدر وبرقوم دخی دیدیلرکه اللی درهمی مالك اولان کشی‌یه صدقه حلال اولمز * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من سأل الناس وله مایغنیه جاءیوم القیامة ومسئلته فی وجهه خموش او خدوش او کدوح قیل یا رسول الله وما یغنیه قال خمسون درهما او قیمتها من الذهب * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بر کمسنه‌که اکا غنا ویرر شیء وار ایکن سؤال ایده یوم قیامتده کلور حالبوکه سؤال ایتدیکی شیء یوزنده طرمق ویا یرتق ویا عیب ویرر شیء اولور * دینلدیکه یا رسول الله انی ندکلو شیء غنی قیلور دیدیکه اللی درهم ویا التوندن انك قیمتی اشبو ثوری واحمد واسحق وابن المبارك قولیدر وکشی‌یه جائز اولمزکه زکاتندن اللی درهمدن اکثر وبر قولده قرق درهمی بر کشی‌یه ویره * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من سأل وله اوقیة او عدلها فقد سأل الحافا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بر کمسنه‌که بر اوقیه‌یه ویا انك عدلنه مالك ایکن سؤال ایده اول الحافله سؤال ایتمشدر ﴿ والعاملین علیها ﴾ ودخی زکاة شول انی تحصیل وجمعه سعی ایدنلره صرف اولنورکه انلر مصارفك صنف ثالثیدر ایمدی انلرکرك فقرا ویا اغنیادن اولسونلر عمللرینك اجر مثلی زکاتدن ویریلور دینلدیکه انلره زکاتك ثمنی ویریلور ﴿ والمؤلفة قلوبهم ﴾ ودخی شول قومه ویریلورکه انکله قلبلری ایمان اوزره تألف ایده زکاة مصارفنك انلر صنف رابعیدر * امام بغوی ایدر انلر ایکی قسمدر بر قسمی مسلمون وبر قسمی کفاردر وانلردن مسلمون ایکی قسمدر بر قسمی اسلامه داخل اولمشلردر لکن اسلامده نیتلری ضعیفه‌در پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قلبلرین تألیف ایچون ویردی وبر قسمی ایسه اسلامه داخل اولمشلردر ونیتلری دخی اسلامده قویه‌در لکن انلر قوملری بیننده شریفلردر ایمدی انلره ویریلورکه قوملرینه تألف ایدیله وامثاللرینه اسلام ترغیب ایدیله ومؤلفهٔ مسلمیندن بر قسم دخی شول مسلموندرکه قوم کفار اراسنده بر موضعده اولورلرکه انلره جیوش مسلمین ایرشمز الا مؤنت کثیره ایله وجهاده قادر دکللردر یا ضعف نیتلری ویا ضعف حاللری ایچون ایمدی امامه جائز اولورکه مال زکاتك سهم غزاتدن وبر قولده سهم مؤلفه‌دن انلره دخی ویره ومؤلفهٔ مسلمیندن بر قسم دخی شول مسلموندرکه مانع زکاتدن بر جماعت اراسنده‌در انلردن زکاتی النوب امامه ایلتورلر ایمدی امام اول مال زکاتك سهم مؤلفه سندن ویا سهم سبیل اللهدن ویرر اما مؤلفه‌دن کفار شول کافردرکه شرندن قورقوله ویا اسلامی رجا ایدیله ایمدی امام انلره زکاتك سهم مؤلفه سندن ویرمسی جائز اولور اماکه بو زمانده الله تعالی اسلامی عزیز ایدوب انلرك تألفندن احتیاجی رفع ایلدی اویله اولسه هیچ بر حالده مشرکه تألف ایچون زکاتدن ویرلمز علمادن کثیرون اکا ذاهبلردرکه اول عمر رضی الله تعالی عنه‌دن مرویدرکه مالك وثوری

بامره والله لا یهدی القوم الفاسقین ﴾ یا محمد اول هجرتی ترك ایدنلره دیکه اکر سزك بابالریکز واوغللریکز وقرنداشلریکز وزوجه‌لریکز وعشیرتکز وکسب اولنمش ماللریکز وکسادندن قورقدیغکز تجارتکز وخوشنود اولدیغکز مسکنلریکز الله تعالادن ورسولندن وانك یولنده جهاددن سزلره محبتلو ایسه امدی الله تعالینك عاجلا واجلا کله‌جك عقوبت امرینه حاضر ومنتظر اولك الله تعالی اطاعتدن خروج ایدن قومه توفیق وهدایت ویرمز * روایت اولندیکه آیت سابقك نزولنده هجرتده تخلف ایدن مسلمانلر بز قبائل وعشایر بیننده تجارتله مشغولز هجرت ایتدیکمز حالده پدر وفرزندلرمزدن ویدمزده اولان تجارتدن منقطع بیکس وبیمال قاله‌جغز دیملریله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة ویوم حنین اذ اعجبتکم کثرتکم فلم تغن عنکم شیئا وضاقت علیکم الارض بما رحبت ثم ولیتم مدبرین ﴾ تحقیق الله تعالی چوق جنك محللرنده ومکه ایله طائف بیننده اولان حنین حربی کوننده سزه نصرت ویردی سزك کثرتکز سزه عجب ویردیکه اول کثرتکز قضاء اللهدن بر شی دفع ایتمدی واول واسع وادی سزه ضیق اولدی بعده هزیمت ایله دشمنه آرقه ویردیکز ﴿ ثم انزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین وانزل جنودا لم تروها وعذب الذین کفروا وذلك جزاء الکافرین ﴾ اول هزیمتدنصکره الله تعالی سبب سکونت اولان رحمتنی رسولی ومؤمنلر اوزرینه کوندروب وسزك کورمدیکز ملائکه عسکرینی دخی سزه انزال ایلدی وکافرلری قتل واسیر ایله تعذیب ایتدی ایشته بونلر دنیاده کافرلرك کفری جزاسیدر ﴿ ثم یتوب الله

وائمهٔ حنفیه قولیدر ﴿ وفی الرقاب ﴾ ودخی رقاب فکنه صرف اولنورکه اول مصارف زکاتك صنف خامسیدر یعنی مکاتبلرك نجومی اداسنه اندن برسهم ویریلور وبرقولده انکله رقاب اشترا واعتاق اولنورکه اول مالك واحمد قولیدر وبرقولده اساری فدیه‌سنه صرف ایدیلور ﴿ والغارمین ﴾ ودخی مدیونلره صرف اولنورکه اول مصارف زکاتك صنف سادسیدر غارمون ایکی قسمدر بر قسمی شول کمسه‌لردرکه نفسلری ایچون معصیت اولمیان شیئده دین ایتدیلر ایمدی دینلرینه وفا ایدر ماللری یوغیسه سهم غارمیندن اول دین اداء اولنور وفاء ایدر مالی وار ایسه انلره زکات ویرلمز وبر قسمی دخی معروف واصلاح ذات البین ایچون دین ایتدیلر ایمدی انلره اول دینلرین قضا ایده‌جك دکلو مال زکاتدن ویریلور اکرچه غنیلر ایسه‌ده * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لا تحل الصدقة لغنی الا لخمسة لغاز فی سبیل الله او لغارم او رجل اشتراها بماله او رجل له جار مسکین فتصدق علی المسکین فاهدی المسکین للغنی او لعامل علیها * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر غنی‌یه صدقه حلال اولمز مکرکه انده بش خصلتك بری اوله غازی فی سبیل الله اوله ویا مدیون اوله ویا صدقه‌یی مالیله اشترا ایده ویا بر رجلك جار مسکینی اولوب اول مسکین کندویه تصدق اولنان شیئی غنی‌یه اهدا ایده ویا صدقه‌یه عامل اوله ﴿ وفی سبیل الله ﴾ ودخی جهاده صرف اولنورکه اول مصارف زکاتك صنف سابعیدر ایمدی چقان غزاة غزایه خروج مراد ایده‌لر نفقه وکسوه وسلاح وسائر لوازم ایله انلره استعانت اولنور اکرچه غنیلر ایسه‌ده واکثر علماء عندنده اندن حجه بر شیء ویرلمز وبرقوم دیدیلرکه سهم سبیل الله حجه صرف اولنمسی جائز اولمزکه اول ابن عباس رضی الله تعالی عنهمدن مروی حسن واسحاق واحمد قولیدر ﴿ وابن السبیل ﴾ ودخی شول مسافره صرف اولنورکه اول مالندن منقطعدر ومصارف زکاتك صنف ثامنیدر هرکمسه‌که سفر مباح مراد ایدوب لکن مسافه قطع ایده‌جك مالی اولمسه زکاتدن اکا انی قطع ایده‌جك دکلو مال ویریلور کرکسه اول واره‌جغی بلده‌ده مالی اولسون وکرك اولمسون قتاده ایدر انکله مراد ضیفدر فقهاء عراق دیدیلرکه انکله مراد حاج منقطعیدر ﴿ فریضة من الله ﴾ اشبو اشیاء الله تعالیدن فریضه اولدیغی حالده ﴿ والله علیم حکیم ﴾ الله تعالی عبادتدن زکاته مستحق وغیر مستحقی بیلور حکمتله هر شیئی موضعنه وضع ایدر علماء صدقاتك قسمتی کیفیتنده وانی اصنافك بعضنه صرفك جوازنده اختلاف ایتدیلر بر جماعت دیدیلرکه انی اصنافك بعضنه صرف جائز اولمز سائر اصنافك وجودیله‌که اول شافعی قولیدر وهر صنفك حصه‌سی جائز اولمزکه اوچ کشیدن اقله صرف اولنه انده اوچ کشی بولنورکن واکر بعض اصنافده بر کشیدن غیری بولنمزسه اول صنفك حصه‌سی جمیعا اکا صرف اولنور مادامکه حد استحقاقدن چیقمیه واکر حاجتی منتهی اولوب زیاده شیء قالورسه اول اصناف باقینه رد اولنور وبر جماعت دیدیلرکه اکر بر کمسنه جمیع زکاتنی سکز اصنافدن یالکز بر صنفه ویا بر شخصه صرف ایتسه جائز اولور والله تعالینك

من بعد ذلك على من يشاء والله غفور رحيم ﴾ بو جنكدنصكره الله تعالى انلردن ديلديكنى توبه واسلامله معزز
ايلدى الله تعالى توبه ايدنلره مغفرت ورحمتيله كرم ايديجيدر * روايت اولنديكه پيغمبرمز عليه السلام مكه فتحندنصكره
مهاجريندن اون ايكى بيك واهل مكهدن ايكى بيك كشيله ﴿ ١٤٨ ﴾ هوازن وثقيفله كه انلر انجق درت
بيك ايديلر انلرله مقاتله
ايچون حنينه كيتديلر
انصاردن سلمه بن سلامه
بن وقش اول آنده بز بومقدار
مشركينه مغلوب اولمز
ديدى پيغمبر عليه السلام
بونك بوكلامندن خبردار
اولدقده متألم اولدى
آرالقده قتال شديد
اولوب مسلمانلر منهزم
اولديلر رسالتپناه عليه
السلامك يانده على
وعباس وابوسفيان بن
الحارث وعبدالله بن
مسعود رضى الله عنهم دن
غيرى كيمسه قالمدى
واول كون عليه السلام
بر بيضا قاطره سوار
اولمشيدى قاطرى دشمن
طرفنه سورمكله عباس
دزكيننى وابوسفيان
اوزنكيسنى طوتردى عباس
رضى الله عنهيه اصحابى
چاغرمغه امر ايلدى
عباسك صداسى زياده
اولمغله ندا ايتدكده برمقدار
كيمسه جمع اولديلر وحق
تعالى بشبيك ملك امداد
كوندرمكله مشركلر اوزره
هجوم وبرقبضه طپراق اخذ
ايدوب دشمن طرفنه صاچدى جملهسنك كوزلرينه طولوب مشركلر منهزم اولديلر انلرك عيال ﴿ انى ﴾
واولاد ومالارى اوطاسده اولمغله اشعريلردن ابوعامرى كوندروب اول عيال ومالارى جعرانه نام محله كتورديلر
التى بيك اسير وكلى حيوانات ومال اولمغله مسلمانلره تقسيم ايلدى بعده هوازن اهاليسى مسلمان اولدقلرندن

اصناف ثمانيهيى تسميهسى اعلام ايچوندركه صداقات اشبو اصنافدن غيرىيه تجاوز ايتمز يوخسه جميعى
بيننده قسمتى ايجاب ايچون دكلدر اول عمر وابن عباس قوليدر سفيان ثورى وائمۀ حنفيه اكا ذاهبلردر
امام احمد ايدركه انى صنف واحده صرف ايتسه جائز اولور اماكه تفريق اوليدر * ابراهيم ايدركه
اكر مال كثير اولوب اجزايى محتمل ايسه قسمت ايده قليل ايسه صنف واحده وضعى جائز اولور مالك
ايدركه انلردن موضع حاجت تحرى اولنوب اهل حاجتدن اولان تقديم اولنور اكر بر يلده
حاجتى فقراده اكثر كوررسه زكاتى انلره تحويل ايده هر كمسهيه كه اكا زكاتدن برشئ ويريله
استحقاقى مقدارندن اكثر اولميه ايمدى فقيره ادناى غنادن اكثر ويرلميه واكر فقير محترف اولوب
آلت حرفتى يوغيسه الات تحصل ايدهجك دكلو ويريله وعامله عملنك اجرندن زياده ويرلميه
ومكاتبه اعتاق اولنجق دكلو ويريله وغريمه دينى ادا اولنهجق دكلو ويريله وغازيه ذهاب وايابنده
ومغزاتده زمان اقامتنده وفا ايدر نفقهسى وفرس وسلاحدن لوازمى دكلو ويريله وابن سبيله
مقصدنه ويا مالنه ايريشنجيه دكين لازم اولان نفقهسى ويريله * علماء اختلاف ايتديلر مال
اولديغى بلدهدن زكاتى بلد آخره نقلك حكمنده حالبوكه مال بلدنده مستحقين وجوديله اكثر
علماء انى مكروه ديديلر اشبو دليله كيم پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم معاذ رضى الله تعالى عنهى
يمنه كوندررار اولديغنده اكا ديديكه سن اهل كتابدن برقومه واررسن ايمدى سن انلرى شهادتين
كلمهسنه دعوت ايتكل اكر اجابت ايدرلرسه انلره اعلام ايتكه حق تعالى انلره كيجهده وكوندزده
صلوات خمسى فرض ايلدى اطاعت ايدرلرسه فبها بعده اعلام ايتكه الله تعالى انلر اوزره مالارينك
زكاتنى ويرمكى فرض ايلديكه اول اغنيالردن آلنوب فقرالرينه ويريلور اطاعت ايدرلرسه
فبها ايمدى زنهاركه زكات ايچون مالارينك كرائمن الهسن ومظلومك بددعاسندن صاقنغلكه
انكله الله تعالى بيننده حجاب يوقدر ﴿ ومنهم الذين يؤذون النبي ويقولون هو اذن ﴾ منافقلردن
برجماعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه ايذاء ايدرلر اكا دينلانى ديكلر وتصديق ايدر ديرلر
* دينلديكه اشبو آيت منافقيندن برجماعت شاننده نازل اولوبدركه پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه
وسلمه ايذا ايدرلر ولايق اولميان سوزى انك حقنده ديرلردى انلرك برى ديديكه بويله ديمكز
قورقيلوركه بوقولكز اكا ايره حتىكه اول سببدن سزه ضرر ايركوره انلردن جلاس بن
سويدى ايتدى بز ديلديكمزى اكا انك حقنده سويلرز بعده اكا واروب سويلديكمزى انكار
ايلرز اول يمينه اينانور سوزمزى كرچك صانور ﴿ قل اذن خير لكم ﴾ ديكلكه اول خير وصلاحى
ايشيديجيدر يوخسه شر وفسادى دكل وياخود اول سوزى ايشيدوب قولكزى تصديق ايتمسى
سزه خير اولدر اندنكه قولكزى قبول ايتميوب تكذيب ايده ﴿ يؤمن بالله ويؤمن للمؤمنين ﴾
بلكه اول الله تعالىيى قولنده تصديق ايدر ومؤمنلرى دخى تصديق ايدوب قولارين قبول ايدر
يوخسه منافقلرى دكل ﴿ ورحمة للذين آمنوا منكم ﴾ وسزدن ايمان اظهار ايدنلره رحمتدركه

مال واسيرلرك ردنى رجا ايلديلر فخر رسالت عليه السلام بومال واسيرلردن برينى اختيار ايدك بيوردى انلر اسيرلرى
اختيار ايتديلر پيغمبر عليه السلام الله تعالىيه حمد وثنا ايدوب صحابهيه اشبو اخوانلر تائبين اولدقلرى حالده
كلديلر بن انلرك اسيرلرينى ويرمكى ﴿ ١٤٩ ﴾ رأى ايتدم رضاسيله ويرن ويرسون مطيب اولمين بكا قرض
ويرسون صكره يرينه بنه
اسير ويررم بيوردى
صحابه جمله رأيكزه راضيلرز
تسليم ايدهرز ديديلر
تكرار قومكزه سؤال
ايدك بيورملريله لدى
السؤال جملهسى رضا
كوستر ديلر ﴿ يا ايها الذين
آمنوا انما المشركون نجس
فلا يقربوا المسجد الحرام
بعد عامهم هذا وان خفتم
عيلة فسوف يغنيكم الله
من فضله ان شاء ان الله
عليم حكيم ﴾ اى مؤمنلر
مشركلر نجاستدر بوسنه
دنصكره انلر مسجد حرامه
قريب اولمسونلر * اول
هجرتك طقوزنجى سنه
سيدر * اكر سز انلرك
حرمدن منع اولملريله
اخذ واعطا وكسب وكار
اولميوب فقر وقوعندن
قورقارسكز حق تعالى
مراد ايتديكى حالده كندو
فضلندن سزى يقينده غنى
ايدر تحقيق الله عظيم الشان
قوللرينك احوالنى بيليجى
واغناده حكمتنى اجرا
ايديجيدر * دينلديكه
واقع حال قريبا يغمورلر
ياغوب ويمن وسائر بلاد اهاليسى اسلامله مشرف اولوب مكهيه ذخائر سوقيله بركت وغنا حاصل اولدى
﴿ قاتلوا الذين لا يؤمنون بالله ولا باليوم الآخر ولا يحرمون ما حرم الله ورسوله ولا يدينون دين الحق من الذين
اوتوا الكتاب حتى يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون ﴾ شونلركه الله تعالىيه ويوم آخرته ايمان ايتمزلر والله تعالى

انى قبول ايدوب سركزى كشف ايتمز والحال قولكزى قبولى حالكزى بيلمديكندن دكلدر
بلكه سزه رفق وترحمندندر ﴿ والذين يؤذون رسول الله لهم عذاب اليم ﴾ شونلركه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلمه ايذاء ايده انلره عذاب اليم واردر ﴿ يحلفون بالله لكم ليرضوكم ﴾
منافقلر سزه اعتذار ايدوب الله تعالىيه يمين ايدرلركه سزى كنديلردن راضى ايدهلر ﴿ والله ورسوله
احق ان يرضوه ﴾ الله تعالى ورسولى طاعت ووفاقله ارضا اولنمغه احقدر ﴿ ان كانوا مؤمنين ﴾
اكر قلبلريله مصدقين ايسهلر منافقلردن برجماعت پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمى سويلشوب
ديديلركه اكر محمدك قولى حق ايسه بز حميردن شررز مكركه اول اراده عامر بن قيس دينور
برغلام وار ايديكه انصاردن ايدى اول مقالهلرينه ياوزلنوب ديديكه والله محمدك قولى حقدر وسز
حميردن شررسز بعده پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمه انى خبر ويردى اول انلرى چاغروب
سؤال ايتديكنده عامر كذب ايدر ديو يمين ايتديلر پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم انلرى تصديق
ايتدى عامر ايسه يا الهى صادقى تصديق وكاذبى تكذيب ايت ديو دعا ايديجك اشبو آيت نازل اولدى
﴿ الم يعلموا انه من يحادد الله ورسوله فان له نار جهنم خالدا فيها ﴾ انلر بيلمزلرميكه بركمسهكه الله
تعالىيه ورسولنه مخالفت ايده اكا نار جهنم جزاء اولور انده دائم اولديغى حالده ﴿ ذلك الخزى
العظيم ﴾ اشبو نار جهنم يوم قيامتده انلره خزى عظيمدر ﴿ يحذر المنافقون ان تنزل عليهم سورة
تنبئهم بما فى قلوبهم ﴾ منافقلر قورقارلركه مؤمنلره برسوره نازل اولهكه قلوبلرندهكى نفاق انلره
خبرويريله وعيوبلرى بيلديريله ابن عباس ايدر حق جل وعلا اشبو سورهده منافقلردن يتمش
رجلى كنديلرين وبابالرينك اسملريله ذكر ايتمشيكن مؤمنلره رحمتندن اول اسملرى نسخ ايتدى
تاكه برى برلرينى تعيير ايتميهلر زيراكه اولادلرى مؤمنلر ايدى ﴿ قل استهزؤا ان الله مخرج
ما تحذرون ﴾ انلره ديكلكه استهزاء ايدككه الله تعالى سزك قورقديغكزى اظهار ايدر ﴿ ولئن
سألتهم ليقولن انما كنا نخوض ونلعب ﴾ يا محمد قرآنى وسنى استهزاء ايدنلره اول فعللرندن سؤال
ايتسك ديرلركه خوض ولعب ايدهرز * روايت اولنديكه پيغمبرمز عليه السلام تبوك غزاسنه
كيدردى اوكنده منافقلردن اوچ كمسه ايكيسى قرآنى ورسول اللهى استهزا ايدر وبريسى
كولردى ديرايديكه محمد زعم ايدركيم اول روم اهلنه غالب اوله وبلادىاكا فتح اوله بوقتى بعيد
حالتدر ودخى محمد زعم ايدركه مدينهده فلان اصحابمز حقنده قرآن نازل اوله بلكه اول انك
كندى قولى وكلاميدر حق تعالى انلرك اول مقالهسنه پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلمى خبردار
ايدوب انلرى چاغردى وانلره نه سويلديلرسه جميعن بيلدردى ديديلركه بز تحدث وكلامه
خوض ايدرز تاكه انكله قطع مسافۀ طريقه نوع استعانت ايدوب ملالتمز كيدررز ﴿ قل أبالله
وآياته ورسوله كنتم تستهزؤن ﴾ انلره ديكلكه الله تعالى وآيات ورسولنىمى استهزاء ايدرسز
﴿ لا تعتذروا قد كفرتم بعد ايمانكم ﴾ اعتذار ايتمكزكه سز رسوله ايذاء وطعنله كفرى اظهار

ورسولنك كتاب وسنتله حرام ايتديكنى حرام طوتمزلر وحق اولان اسلام دينى قبول ايتمزلركه انلره كتاب
ويرلمشيدى بو مذكورلرله خور وذليل وكندو اللريله جزيه‌لرينى ويرنجيه‌دك مقاتله ايدك ﴿ وقالت اليهود عزير
ابن الله وقالت النصارى المسيح ابن الله ذلك قولهم بافواههم ﴿١٥٠﴾ يضاهؤن قول الذين كفروا من قبل
قاتلهم الله انى يؤفكون ﴾
يهود عزير عليه السلام
اللهك اوغلى ونصارى
مسيح عليه السلام اللهك
اوغليدر ديديلر * حاشا
تعالى عن ذلك علوا
كبيرا * بو كلام آنلرك
اغزلرنده قول باطللريدركه
مقدما مشركلرك ملائكه
بنات اللهدر ديدكلرى
كلامنه بكزه‌درلر الله تعالى
لعنت ايتسون انلره كى
راه حقدن باطله نيجه
رجوع ايدرلر * نصارينك
بو افترالرى سببى عيسى
عليه السلامك اكمه وابرصه
افاقت وموتايى احيا
وبى پدر ظهوريدر ويهودك
بو قول باطللرى عزيرك
يوز سنه دنصكره توريتى
ازبردن اوقوديغيدر بونك
قصه‌سى بو وجهله منقولدركه
بخت نصر بنى اسرائيله غالب
اولوب تورية علماسنك
جميعنى قتل ايلدى
انلرك برى عزيز عليه السلام
اولوب هنوز طفل اولمغله
انى حسابه قوميوب اسير
ايلدى بعد زمان خلاص
ايله بيت المقدسه كلوركن يولده برقريه‌ده سورۀ بقره‌ده تسطير اولنديغى وجهله حق تعالى انى اماته ويوز ﴿ نوح ﴾
ييلدنصكره احيا ايتيوب قومنه كلوب كندوينى اعلان ايلدكده توريتى اوقومغله امتحان ايلديلر تماما قرائتنده نه بيله‌لم
بو توراتميدر دكلميدر ديو تصديق ايتمديلر ايچلرندن برى بن بابامدن ايشتدم ايديكه بابامك باباسى بخت نصر معركه سنده

ايتديكز ايمان اظهار يكزدنصكره ﴿ان نعف عن طائفة منكم نعذب طائفة بانهم كانوا مجرمين﴾ اكر
سزدن برطائفه‌يى توبه ويا اخلاصلرى ويا ايذاء واستهزاءدن تجنبلرى ايچون عفو ايدرسه‌وز طائفۀ
اخرايى نفاق اوزره اصرار ايدر ويا ايذاء واستهزاء ايدر اولدقلرى سببيله تعذيب ايدرز *
دينلديكه انلردن عفو اولنان رجل واحد ايديكه اكا مخشى بن حمير الاشجعى دينورديكه اول ايكى
استهزاء ايدنك كلامنه كولردى وانلردن مجانب يوريوب بعضى ايشتديكنه انكار ايلردى
بو آيت نازل اولنجق نفاقدن توبه ايدوب يا الهى وفاتمى سبيلكده قتل ايت وبنم مصرعمى هيچ
كمسنه‌يه بيلديرمه غسل وتكفينم ودفنم امرينه بن مباشرت ايتدم ديدرمه اويله اواسه يوم يمامه‌ده
مصاب اولوب يتدى اكا نه حالت ايرديكى بيلنميوب كتدى ﴿المنافقون والمنافقات بعضهم من
بعض﴾ اهل نفاقك رجال ونساسى نفاقده ويا ايماندن بعدده شئ واحدك ابعاضى كبيدرلر
﴿يأمرون بالمنكر وينهون عن المعروف﴾ كه انلر كفار ومعاصى ايله امر ايدوب ايمان وطاعتدن
نهى ايدرلر ﴿ ويقبضون ايديهم ﴾ ويدلرينى تصدقدن وفى سبيل الله انفاقدن امساك ايدوب
خيراته بسط ايتمزلر ﴿ نسوا الله فنسيهم ﴾ انلر الله تعالينك طاعتن ترك ايدرلر الله تعالى دخى
انلرى دنياده توفيق وهدايتدن وآخرتده رحمتدن ترك ايدوب عذابنده آليقور ﴿ ان المنافقين
هم الفاسقون ﴾ منافقلر تمرده ودائرۀ خيردن خروجده كامللردر ﴿وعد الله المنافقين والمنافقات
والكفار نار جهنم خالدين فيها﴾ الله تعالى نفاق وكرك كفر اهلنك رجال ونساسنه نار جهنمى
وعد ايتديكه انده خلودلرى مقدر اولديغى حالده ﴿ هى حسبهم ﴾ اول نار جهنم انلرك عقاب
وجزاسنه كافيدر ﴿ ولعنهم الله ﴾ الله تعالى انلرى رحمتندن ابعاد ايده ﴿ ولهم عذاب مقيم ﴾ انلر
ايچون اول نار جهنمده عذاب دائم اولور. ﴿كالذين من قبلكم ﴾ سز ايشلديكز سزدن اول كچن
اقوامك ايشلرى كبى الله تعالينك امرندن عدول ايتديكز وانلرك لعنت اولنمسى كبى لعنت اولنديكز
﴿ كانوا اشد منكم قوة واكثر اموالا واولادا﴾ كه انلر قوت وبطشده سزدن اشد واموال واولادده
اكثر ايديلر ﴿ فاستمتعوا بخلاقهم ﴾ كه انلر ملاذ دنيادن نصيبلريله نفعلنوب آخرتدن عوض
اكا راضى اولديلر ﴿ فاستمتعتم بخلاقكم ﴾ سز دخى يا منافقلر ويا كافرلر ملاذ دنيادن نصيبلريكزله
نفعلنديكز ﴿كما استمتع الذين من قبلكم بخلاقهم ﴾ سزدن اول كچنلر اول نصيبلريله نفعلنمسى كبى
سز دخى انلرك سبيلنه سلوك ايتديكز ﴿ وخضتم كالذى خاضوا ﴾ وباطله خوض ايتديكز اكا
خوض ايدنلر كبى ﴿ اولئك حبطت اعمالهم فى الدنيا والآخرة ﴾ ايمدى اشبو صفات اهلى اول
سببدن دنياده وآخرتده حسناتلرينك ثوابى باطل اولور ﴿ واولئك هم الخاسرون﴾ وانلردركه
دنياده وآخرتده زيان ايدرلر ﴿الم يأتهم نبأ الذين من قبلهم قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهيم
واصحاب مدين والمؤتفكات ﴾ منافقلره شول انلردن اول كچن امتلرك خبرى ايرمديميكه
رسوللرينه عصيان ومخالفت ايتدكلرنده انلرى نيجه تعذيب واهلاك ايتمشزدر اول جمله‌دن قوم

توريتى برطرفه وضعله فلان طاغك فلان محلنه صوقش ايمش ايدى انكله برجميعت كيدوب اول توريتى اخراج
وعزيرك حفظنه مقابله ايتدكلرنده برحرف تفاوتسز تمام بولمريله بو ابن الله قول باطلنى كويا اولديلر ﴿ اتخذوا احبارهم
ورهبانهم اربابا من دون الله والمسيح ﴿١٥١﴾ ابن مريم وماامروا الا ليعبدوا الها واحدا لااله الا هو سبحانه
عما يشركون ﴾ يهودى
ونصارى علما وعابدلرينى
الله تعالادن غيرى ربلر
اتخاذ ايتديلر * حرام
وحلالده انلره اطاعت
ايتمكله * وعيسى ابن مريمى
دخى رب اتخاذ ايتديلر مع
هذا انلر انجق اندن غيرى
عبادته لايق ومستحق
اولميان برالله تعالايه عبادت
ايتمككله امر اولنديلر
مشركلرك اكا اشراك
ايتدكلرى شيدن اول
منزهدر ﴿ يريدون ان يطفؤا
نور الله بافواههم ويأبى الله
الا ان يتم نوره ولو كره
الكافرون ﴾ انلر الله تعالانك
وحدانيتنى وپيغمبر عليه
السلامك نبوتنى اغزلريله
ابطال ايتمك مراد ايدرلر
الله تعالى همان توحيد
ونبوت نورنى اتمام ايدر
هر نقدر كافرلر انى كريه
كوررلرسه‌ده ﴿ هو الذى
ارسل رسوله بالهدى ودين
الحق ليظهره على الدين كله
ولو كره المشركون ﴾ اول
الله تعالاكه رسولنى محض
هدايت اولان قرآن كريم
ودين حقله كوندردى تاكه
اول دين اسلامى جميع اديان اوزره ظاهر وغالب ايده اكر مشركلردن كراهت ايدرلرسه دخى ﴿ ياايها الذين آمنوا ان
كثيرا من الاحبار والرهبان ليأكلون اموال الناس بالباطل ويصدون عن سبيل الله والذين يكنزون الذهب والفضة ولا ينفقونها
فى سبيل الله فبشرهم بعذاب اليم ﴾ اى مؤمنلر يهودك علماسنك ونصارينك زاهدلرينك اكثرى ناسكماللرينى رشوت

نوح كه طوفانله هلاك ايدلديلر وقوم عادكه ريحله وقوم ثمودكه رجفه ايله وقوم ابراهيم كه
بعوضه ايله واصحاب مدين كه قوم شعيبدر يوم ظله‌ده نارله ومؤتفكات كه قوم لوط قريه‌لريدر
اعاليسى اسافلنه قلب اولنوب سجيلدن حجاره امطاريله هلاك ايدلديلر ﴿اتتهم رسلهم بالبينات﴾
اول امتلرك هربرينه رسوللرى حجج واضحه ايله كلدكلرندنصكره تكذيب ايتديلر وياخود
امر ونهيدن آيات ظاهره ايله كلدكلرندنصكره طاعت الهى ترك ايدوب هوالرينه اتباع
ايتديلر اول سببدن بز دخى انلرى هلاك ايتدك ﴿فما كان الله ليظلمهم ولكن كانوا انفسهم يظلمون﴾
الله تعالى انلره ظلم ايدر اولمدى بلكه انلر كفر وتكذيبله نفسلرين عقابه عرض ايدوب
نفسلرينه ظلم ايتديلر ﴿ والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولياء بعض ﴾ اهل ايمانك رجال ونساسى
برى برلرينه سرده وعلانيه‌ده اوليادر ﴿ يأمرون بالمعروف ﴾ ايمان وطاعت وخير ايله امر
ايدرلر ﴿ وينهون عن المنكر ﴾ شرك ومعصيت وشرعده معروف اولميان شيئدن نهى ايدرلر
﴿ويقيمون الصلاة ويؤتون الزكوة﴾ ونمازى قيلورلر وزكاتى ويررلر ﴿ويطيعون الله ورسوله﴾
وفرائض وسننده الله تعاليه ورسولنه اطاعت ايدرلر ﴿ اولئك سيرحمهم الله ﴾ ايمدى الله
تعالى انلره رحمت ايديسردر ﴿ان الله عزيز حكيم﴾ الله تعالى هرشيئه غالبدر مراد ايتديكنه
هيچ برشئ مانع اولمز حكيمدر هرشيئى موضعنه وضع ايدر ﴿ وعد الله المؤمنين والمؤمنات
جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ﴾ حق تعالى اهل ايمانك رجال ونساسنه جنتلر
وعد ايتديكه انك اشجارى التندن نهرلر جارى اولور اول جنتلرده خالدين اولدقلرى
حالده ﴿ومساكن طيبة فى جنات عدن﴾ وجنات عدنده مسكنلر وعد ايتدى ابن مسعود رضى
الله تعالى عنه ايدر عدن جنتلرك وسطيدر عبدالله بن عمرو بن العاص ايدر جنتده عدن دينور
برقصر واردركه حولى بروج ومروجدر بش بيك قپوسى واردر اكا كيرمز مكر اولكه نبى
وياصديق وياشهيد اوله حسن ايدر اول التوندن قصردر اكا كيرمز مكركه اول نبى وياصديق
وياشهيد وياحاكم عدل اوله مقاتل وكلبى ايدر عدن جنتده اعلاى درجه‌در عين تسنيم انده‌در
سائر جنان انك حولنده محدقه‌در اول خلق اولنالدنبرو اورتوليدر تاشول وقته دكين كه اهلى انبياء
وصديقون وشهداء وصالحون ودخى الله تعالينك ديلديكى كمسه‌لر اكا نزول ايده‌لر وانده
ياقوت وذهبدن قصرلر واردر وعرش التندن ريح طيبه اسوب انلرك اوزره مسك ابيض
كثيبلرين ادخال ايدر ﴿ورضوان من الله اكبر﴾ الله تعالينك انلردن راضى اولمسى جمله‌دن
اكبردر زيراكه اول هر سعادت وكرامتك مبدئيدر ﴿ ذلك هو الفوز العظيم ﴾ اشبو رضوان
وياجميع تقدم ايدن اشيا فوز عظيمدركه دنيا ومافيها انك جنبنده استحقار اولنور * قال النبى صلى
الله تعالى عليه وسلم يقول الله تعالى لاهل الجنة هل رضيتم فيقولون ربنا مالنا لانرضى
وقد اعطيتنا مالم تعطه احدا من خلقك فيقول افلا اعطيكم افضل من ذلك فيقولون ربنا

وباطل حکمله اکل ایدرلر وانلری راه حق اولان اسلامدن منع ایدرلر وشونلرکه التون وکمشی جمع وادخار ایدوب
الله تعالی یولنه انفاق ایتمزلر انلری عذاب الیمله تبشیر ایله ﴿ یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم وجنوبهم
وظهورهم هذا ما کنزتم لانفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون ﴾ ۱۵۲ قیامتده اول ادخار اولنان مال اوزرینه
نار جهنم وضعیله قیزدریلوب
اول مالی جمع ایدنلرك
آلنلری ویانلری وارقه‌لری
اول مال ایله داغلنوب ایشته
بو نفسکز ایچون ادخار
ایلدیککز شیدر انلرك
عذابنی دادك دینور ﴿ انّ
عدة الشهور عند الله اثنی
عشر شهرا فی کتاب الله یوم
خلق السموات والارض
منها اربعة حرم ذلك الدین
القیم فلا تظلموا فیهنّ
انفسکم وقاتلوا المشرکین
کافة کما یقاتلونکم کافة
واعلموا ان الله مع المتقین ﴾
الله تعالی کوکلری ویرلری
خلق ایدلدنبرو لوح محفوظ
یا حکمی عندنده آیلرك
عددی اون ایکیدر اول
ماه قمریه‌لرك دردی ماه
حرمدر که انلر * رجب
وذی القعده وذی الحجه
ومحرمدر * اشبو ماه
اربعه‌نك تحریمی * ابراهیم
واسماعیل علیهما السلامدن
موروث * دین قویمدر
امدی بودرت آیده نفسکزه
ظلم ایتمیك * که بو آیلرده
ایشلنن عمل صالحك اجری
وکذلك ظلمك عقابی
سائردن اعظمدر * ومشرکلره اشهر حرمده وسائرده مقاتله ایدك انلر سزکله جمیع آیلرده مقاتله
ایتدکی کبی وبیلك که الله تعالانك نصرتی اکا اطاعت ایدوب اندن خوف ایدنلرله‌در ﴿ انما النسیء زیادة فی الکفر یضل
به الذین کفروا یحلونه عاما ویحرمونه عاما لیواطؤا عدة ما حرم الله فیحلوا ما حرم الله زین لهم سوء اعمالهم والله لایهدی

فای شیء افضل من ذلك فیقول احل علیکم رضوانی فلااسخط علیکم بعده ابدا * پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر حق تعالی اهل جنته دیه‌که بندن راضی اولدیکزمی دیه‌لرکه یاربنا
نیچون راضی اولمیه‌وز حالبوکه خلقکدن کمسنه‌یه ویرمدیکك شیئی بزه‌ویردك دیه‌کیم سزه بوندن
افضل شیء ویره‌یممی دیه‌لرکه یاربنا بوندن افضل شیء ندر دیه‌کیم سزه رضوانمی حلال ایتدم
ومن بعد سزه ایتجمزین ﴿ یا ایها النبی جاهد الکفار والمنافقین ﴾ یا نبی الله کفاره سیفله ومنافقینه
الزام حجت واقامت حدودله جهاد ایت ﴿ واغلظ علیهم ﴾ وایکی فریقه کلامکده غلظت ایت
﴿ ومأویهم جهنم ﴾ انلرك آخرتده مأوالری جهنمدر ﴿ وبئس المصیر ﴾ اول نه‌چرکین مصیر
اولور ﴿ یحلفون بالله ماقالوا ﴾ انلر یمین ایدرلرکه انی دیمدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم تبوك غزاسنده ایکی آی اقامت ایتدی قرآن ایسه اکا نازل اولور
واول متخلفینی تعییب ایدردی جلاس بن سوید ایتدی اکر محمدك اخوانمز شاننده سویلدیکی
حق ایسه بز حمیردن شرز انك اول قولی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه ایریشجك انی چاغروب
سؤال ایتدیکنده بن اول قولی دیمدم دیو یمین ایتدی اندن بو آیت نازل اولیجق «جلاس» توبه
ایدوب توبه‌سنده صادق اولدی ﴿ ولقد قالوا کلمة الکفر ﴾ انلر کلمهٔ کفری سویلدیلرکه اول
جلاسك محمدك سویلدیکی حق ایسه دیدیکیدر ﴿ وکفروا بعد اسلامهم ﴾ اسلامی اظهارلرندن
صکره کفری اظهار ایتدیلر ﴿ وهموا بما لم ینالوا ﴾ قتل رسولدن نائل اولمیه‌جقلرینه قصد
ایتدیلر * روایت اولندیکه منافقلردن اون ایکی رجل تبوك یولنده عقبه اوزره طوردیلرکه
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی قتل ایده‌لر جبریل علیه السلام کلوب اکا امر ایلدیکه انلره
برکشی کوندره حتی که راحله‌لرینك یوزین اوروب دوندیره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه
وسلم دخی حذیفه‌یی کوندردی ﴿ وما نقموا الا ان اغناهم الله ورسوله من فضله ﴾ انلر محمد
صلی الله تعالی علیه وسلمدن ومؤمنلردن کراهت ایتمدیلر الا شول سببدنکه الله تعالی ورسولی
رزقیله انلره غنا وسعت ویردی دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مدینه‌یه قدومندن
اول انلر ضنك عیشده ایدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قدوم ایدیجك غنا ایله مستغنی
اولدیلر ﴿ فان یتوبوا یك خیرا لهم ﴾ اکر انلر نفاقدن توبه ایدرلر ایسه اول انلره خیر
اولور ﴿ وان یتولوا یعذبهم الله عذابا الیما فی الدنیا والآخرة ﴾ اکر انلر ایماندن
اعراض ایدرلر ایسه الله تعالی انلره عذاب الیم ایدر دنیاده خزی ایله وآخرتده نارله
﴿ ومالهم فی الارض من ولیّ ولا نصیر ﴾ انلر ایچون یریوزنده بر نفع ایدر قریب وعذابدن منع ایدر مانع
اولمز ﴿ ومنهم من عاهد الله لئن آتانا من فضله لنصدقن ولنکونن من الصالحین ﴾ منافقلردن بری الله
تعالی‌یه عهد ایلدیکه اکر اول بزه رزقندن ویررسه اندن حق الٰهی ادا ایده‌وز وزوائده صلهٔ رحمدن
ونفقهٔ خیردن صالحلر عملن ایدنلردن اوله‌وز * دینلدیکه اشبو آیت ثعلبة بن حاطب شاننده

﴿ نازل ﴾

القوم الکافرین ﴾ بر ماهك حرمتنی ماه اخره تأخیر کفرده زیاده‌در کافرلر اول تأخیر ایله ضلالت زائده‌ده بولندیلر
الله تعالانك حرام ایتدیکی ماه معلومه‌لرك عددلری تمام اولسون ایچون انك برینی بر سنه حلال ایدوب ینه
آخرنی وضع ایدرلر وبر سنه ینه ۱۵۳ آنی حرام ایدرلر الله تعالانك حرام ایتدیککنی حلال ایتملریله
اعمال قبیحه‌لری تزیین
اولنوب ضلالتده قالدیلر
الله تعالی قوم کافرینه
بو عملری سببله رشاد
وهدایت ویرمز *
منقولدرکه اهل جاهلیت
قتل وصید وغارتله
مألوف اولملغله متصل
اوچ ماه بو عادتدن کرو
قالمه‌لری کندولره کران
کلور ایدی کنانه‌دن قلمش
نام کیمسه اقتضا وموسمنده
دوه اوزره چیقوب ندا
ایدردیکه مثلا الهه‌کز سزه
بوسنه محرمی حلال ایدوب
حرمتی صفره تأخیر ایلدی
وسنهٔ آتیه‌ده بوییل ینه
محرمی حرم وصفری
حلال ایتدی دیو ندا
ایدردی انلر دخی قبول
ایدرلردی ﴿ یا ایها الذین
آمنوا مالکم اذا قیل
لکم انفروا فی سبیل الله
اثاقلتم الی الارض ارضیتم
بالحیوة الدنیا من الآخرة
فما متاع الحیوة الدنیا
فی الآخرة الا قلیل ﴾ ای
مؤمنلر سزه نولدیکه فی
سبیل الله جهاده چیقك
دینلدکده مسکن ومزرو
عاتکزه میل ایله آغر طورانسکز نعیم آخرتدن بدل حیات دنیایه راضیمیسکز متاع دنیا آخرته نسبتله
زیاده حقیر وقلیلدر * حضرت رسالتپناه علیه السلام هجرتك طقوزنجی سنه‌سی تبوك غزاسنه عازم اولدقده یاز
ایامی اولوب کثرت حرارت وبعد مسافت وزمان عسرت اولدیغندن صحابه خروجده آغر طورانقله بو آیت کریمه

نازل اولوبدرکه اول پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیکه یارسول الله دعا ایتکه
الله تعالی بکا مال ویره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی یا ثعلبه قلیل که سن انك شکرنی
ادا ایده‌سن خیرلودر شول کثیردنکه شکرینه قادر اولمیه‌سن * بعده وقت آخرده کلوب
دیدیکه اول الله تعالینك حقیچونکه سنی قرآنله ونبوتله کوندردی اکر الله تعالی بکا مال ویررسه
اول مالدن هرذی حقه حقنی ویرم اویله اواسه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انکیچون دعا
ایتدی اول قیون ایدینوب دودنماسی کبی نما بولدی وچوغالدی حتی که مدینه‌یه صغمز اولدی
مدینه‌دن طشره بر وادی‌یه نزول ایتدی جماعت وجمعه‌دن کسلدی پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم اندن سؤال ایتدیکنده حالندن خبر ویرلدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی
آجیوب من بعد ناسدن زکات جمعنه ایکی رجل کوندردی * ناس انلری قارشولدیلر وزکاتلرین
انلره تسلیم ایتدیلر اندن اول ایکیسی ثعلبه‌یه اوغرایوب مالنك زکاتك استدیلر واکا پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمدن نامه‌سین اوقودیلر ثعلبه ایتدیکه بو سزك استدیککز دکل الاجزیه
ویا اخت جزیه‌در وقت آخرده کلوككه رأیم ایده‌م چون انلر قتندن کتدیلر ثعلبه شاننده
اشبو آیت نازل اولوب اول انی ایشیدیجك فی الحال زکاتك پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه
کتوردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انی قبول ایتمیوب الله تعالی بنی اندن منع ایدوبدر
دیدی اندن ثعلبه باشنه طوپراق دوکوب چوق آغلدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا
اشبوسکا کندی فعلکدندرکه ایتدك نیچون بنم امریمه اطاعت ایتمدك دیدی اندن خائب ومحروم
کتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك وفاتندنصکره زکاتك ابو بکر رضی الله تعالی عنه‌یه
کتوروب اولدخی انی قبول ایتمدی بعده عمر رضی الله تعالی عنه زمان خلافتنده کتوروب
اولدخی قبول ایتمدی وعثمان رضی الله تعالی عنهك زمان خلافتنده هلاك اولدی ﴿ فلما آتاهم
من فضله بخلوا به وتولوا وهم معرضون ﴾ وقتاکه الله تعالی انلره رزقندن ویردی حق الٰهی
اندن منع ایتدیلر وطاعت اللهدن یوزلرین دوندردیلر حالبوکه انلر بر قومدرکیم عادتلری اندن
اعراضدر ﴿ فاعقبهم نفاقا فی قلوبهم الی یوم یلقونه ﴾ الله تعالی اول فعللرینك عاقبتن قلبلرنده
نفاق وسوء اعتقاد قیلدی یوم قیامته دکین که انده الله تعالی‌یه ویا عملرینه ملاقی اولورلر ﴿ بما
اخلفوا الله ما وعدوه ﴾ الله تعالی‌یه وعد ایتدکلری تصدق وصلاحه خلفلری سببیله ﴿ وبما کانوا
یکذبون ﴾ ودخی انده کاذبین اولملریله زیراکه خلف وعد کذبی متضمندر ایکی وجهدن مستقبحدر
﴿ ألم یعلموا ان الله یعلم سرهم ونجویهم ﴾ منافقلر بیلمزلرمیکه الله تعالی انلرك قلبلرنده اسرار
ایتدکلری نفاقی ویاخلفه عزمی ودخی بینلرنده سویلشدکلری مطاعنی ویازکاته جزیه تسمیه‌لرنی
بیلور ﴿ وان الله علام الغیوب ﴾ والله تعالی غیبلری بیلوراکا برشیء خفی اولمز ﴿ الذین یلمزون
المطوعین من المؤمنین فی الصدقات ﴾ منافقلرکه مؤمنلردن صدقاتده تطوع ایدنلری ﴿ والذین

نازل اولدی ﴿ الا تنفروا يعذبكم عذابا اليما ويستبدل قوما غيركم ولا تضرّوه شيئا والله على كل شئ قدير ﴾ اكر سز امر اولندیغکز غزایه چیقمزسکز الله تعالی سزه اسباب شاقه ایله الملو عذاب ایدر وسزك یریکزه بر غیری قومی بدل ایدر * که مطیع فرمانی اولورلر * وسزك عدم خروجکزدن ﴿ ١٥٤ ﴾ اکا برشی ضرر ایتمز الله تعالی تبدیل وتغییره وهر شیئه قادر در ﴿ الا تنصروه فقد نصره الله اذ اخرجه الذين كفروا ثانى اثنين اذهما فى الغار اذ يقول لصاحبه لا تحزن انّ الله معنا فانزل الله سكينته عليه وايّده بجنود لم تروها وجعل كلمة الذين كفروا السفلى وكلمة الله هى العليا والله عزيز حكيم ﴾ پیغمبر علیه السلامه اکر سز یاردم ایتمزسکز الله تعالی اکا نصرت ایتدکی کبی نصرت ایدر مکه کافرلری انی مکه دن چیقاردقلرنده ایکینك ایکنجیسی * یعنی ابوبکر رضی الله عنه * ایله جبل ثورده بر مغاره ده ایدی اول وقتده صاحبی ابوبکر رضی الله عنه یه حزن ایتمه الله تعالینك نصرتی بزمله در دیدی الله تعالی انلره سکونت واطمینان و کورمدیککز جنود ملائکه ایله قوت ویردی وکافرلرك دعوت ایچون صادر اولان کلاملرینی الحق وبیقدار والله تعالانك توحید ودعوت اسلام کلام شریفنی عالی ورفیع ایلدی الله تعالی حکمتیله اهل توحیدی غالب وعزیز ایدر * مرویدرکه پیغمبرمز علیه السلام غرهٔ ربیع الاول پنجشنبه کیجه سی مکه ده خانهٔ صدیقدن انك رفاقتیله چیقوب اول مغاره ده بیتوتت ایلدی حق تعالی او کیجه مغاره نك قپوسنه مغیلان چالیسی بتوردی وبر جفت کوکرجینه اولحالده اشیانه یاپوب یومورطلق امر ایلدی وبر اورمجکه

لا يجدون الا جهدهم ﴾ ودخی تطوعده مقدور وطاقتلرین ویرنلری تعییب ایدرلر ﴿ فيسخرون منهم ﴾ ایمدی اول منافقلر اول صدقاتده تطوع ایدن مؤمنلری استهزا ایدرلر ﴿ سخر الله منهم ﴾ الله تعالی دخی انلره استهزالری جزاسن ایدر ﴿ ولهم عذاب اليم ﴾ وانلره کفرلری اوزره عذاب مؤلم اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بر وقتده صدقه ویرمکی ناسه ترغیب ایتدی اویله اولسه عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه درت بیك درهم کتوروب دیدیکه سکز بیك درهمم وارایدی نصفنی ایشته کتوروب ربم جل شانه یه اقراض ایتدم ونصف آخرنی ایسه عیالمه آلیقودم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا دیدیکه الله تعالی ویردیککه وکرك آلیقودیغکه برکت ویرسون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك دعاسی حرمتنه مالنه بر مرتبه برکت ایردیکه وفاتنده ایکی مرأه سندن برینك نصف ثمن حصه سنه سکسان بیك درهمه صلح اولندی وعاصم بن عدی یوز وسق تمر کتوردی وابو عقیل الانصاری بر صاع تمر کتوروب عیالمه دخی بر صاع آلیقودم دیدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم امر ایلدیکه اول کتوردیکی بر صاعی صدقات اوزره نثر ایتدی اویله اولسه منافقلر انلری لمز ایدوب دیدیلرکه عبدالرحمن ایله عاصمك ویرمه سی ریا ایله در وبو عقیلك بر صاع تمرندن الله تعالی ورسولی غنیلردر لکن مرادی اولدرکه کندوبی تذکیر ایده تا که اکا صدقاتدن ویریله ﴿ استغفر لهم او لا تستغفر لهم ان تستغفر لهم سبعين مرة فلن يغفر الله لهم ﴾ یا محمد اول منافقلر ایچون کرکسه استغفار ایت کرکسه ایتمه انلره فائده سی اولمامقده ایکی امر مساویدر اکر انلر ایچون یتمش کره استغفار ایدرسکده حق تعالی انلری مغفرت ایدر دکلدر ﴿ ذلك بانهم كفروا بالله ورسوله ﴾ الله تعالینك انلری عدم مغفرتی شول سببدندرکه کفرلری مغفرته قابلیتلرین صرف ایدوبدر ﴿ والله لا يهدى القوم الفاسقين ﴾ الله تعالی شول کفرده متمردلری حقه ارشاد ایتمز * روایت اولندیکه عبدالله بن ابی که کبار منافقیندن ایدی مرض موتنده اوغلی عبدالله که مخلصلردن ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن دیلدیکه باباسیچون استغفار ایده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی انی ایدیجك اشبو آیت نازل اولدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی ایمدی انکیچون یتمشدن زیاده استغفار ایدرین اویله اولسه نازل اولدیکه * سواء عليهم استغفرت لهم ام لم تستغفر لهم لن يغفر الله لهم * زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اول یتمشدن عدد مخصوص فهم ایتدی زیراکه اول اصلدر اویله اولسه اکا بیان اولندیکه انکله مراد تکثیردر بوخسه تحدید دکلدر ﴿ فرح المخلفون بمقعدهم خلاف رسول الله ﴾ غزوهٔ تبوکدن تخلف ایدنلر پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمك خلفنده ویا مخالفتنده غزادن قعودلرینه سوندیلر ﴿ وكرهوا ان يجاهدوا باموالهم وانفسهم فى سبيل الله ﴾ والله تعالینك طاعتنده مالله یله ونفسلریله جهاددن کراهت ایتدیلر ﴿ وقالوا لا تنفروا فى الحر ﴾ وانلر بری برلرینه ویا مؤمنلره اشبو حرك شدتی زماننده جهاده کیتمکز دیدیلر ﴿ قل نار جهنم اشد ﴾

قپویه آغ اورمك الهام ایلدی کفار کلوب بو حالاتی کوردکلرنده مغاره یه تعرض ایتمدیلر ﴿ انفروا خفافا وثقالا وجاهدوا باموالكم وانفسكم فى سبيل الله ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ خفیف وثقیل غزایه چیقك وفی سبیل الله ماللریکز ونفسلریکزله جهاد ایدك ﴿ ١٥٥ ﴾ بو جهاد سزکچون خیراودر اکر ثواب جهاد وعقاب تخلفی بیلورسکز * مفسرین بو خفیف وثقیلدن مراد صحیح ومریض وکنج واختیار وسواری وپیاده وسلاحلو وسلاحسز واغنیا وفقرا دیمشلر صکره * ليس على الاعمى حرج * آیتی نزولنده تفریق اولندی بو آیت کریمه غزوهٔ تبوکده نازل اولدی دینلدی ﴿ لو كان عرضا قريبا وسفرا قاصدا لاتبعوك ولكن بعدت عليهم الشقة وسيحلفون بالله لو استطعنا لخرجنا معكم يهلكون انفسهم والله يعلم انهم لكاذبون ﴾ اکر انلری دعوت ایتدیکك سفرك قریبتی ونفع دنیویسی یا سفر متوسط آسان اولیدی سکا تابع اولورلردی ولکن مسافهٔ بعیده اولوب مشقتله قطع اولنور ایدوکندن تخلف ایلدیلر انلر یقینده الله تعالایه یمین ایده لرکه اکر مال وزاد ایله وسعت وقدرتمز اولسه سکا رفاقتله اول سفره چیقار ایدك دیه لر بو یلان یمین ایله نفسلرنی هلاك ایدرلر الله تعالی بیلورکه انلر یمینلرنده کاذبلردر * مرویدرکه غزوهٔ تبوکده خروجه اشارت بیورلدقده اوچ فرقه اولوب بر فرقه سی کبار مهاجر وانصار اطاعت وخروجه مسارعت ایلدیلر وبعضی ضعفا مؤمنلره کران کلوب اقامتنه اذن طلب ایلدیلر ومنافقلر تخلف ایلدیلر بناء علیه بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ عفا الله عنك

اشد حرّا ﴾ انلره دیکلکه جهنم آتشی حرارتده بو صیف حرندن اشددر سزایسه بو مخالفتکزله جهنم حرّنی صیف حری اوزره ایثار ایتدیکز ﴿ لو كانوا يفقهون ﴾ اکر مآبلری اکا ایدیکن بیلورلرسه ﴿ فليضحكوا قليلا وليبكوا كثيرا جزاء بما كانوا يكسبون ﴾ ایمدی انلر دنیاده وآخرتده کی حاللرین تأمل ایدوب ضحکلرین قلیل وبکالرین کثیر ایتسونلرکه کفر ونفاقدن کسب ایتدکلرینه جزا اوله ﴿ فان رجعك الله الى طائفة منهم فاستأذنوك للخروج ﴾ یا محمد اکر حق تعالی سنی کیرو مدینه یه متخلفیندن منافقین طائفه سنه ایرکوروب تبوکدنصکره بر غزوهٔ اخرایه خروج ایچون سندن استیذان ایدرلرسه ﴿ فقل لن تخرجوا معى ابدا ولن تقاتلوا معى عدوّا ﴾ انلره دیکلکه سز ابدا بنمله غزایه چیقمزسز وعدویه قتال ایتمزسز ﴿ انكم رضيتم بالقعود اول مرة فاقعدوا مع الخالفين ﴾ زیراکه سز اوّل مرّه ده تبوك غزاسنده قعوده راضی اولدیکز ایمدی نساء وصبیان ایله ویا مرضی وزمنی ایله ویا عذرسز تخلف ایدنلرله سز دخی قعود ایدك ﴿ ولا تصل على احد منهم مات ابدا ولا تقم على قبره ﴾ منافقلردن فوت اولانك جنازه سی اوزره ابدا نمازی قیلمغل وقبری عندنده دفن ویا زیارت ایچون وقوف ایتمکل * عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایدر عبدالله بن ابیّ فوت اولیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دعوت اولندیکه نمازین قیله پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قیام ایدیجك دیدمکه یا رسول الله سن ابن ابیّ اوزره نمازین قیلورمیسنکه اول سنك حقنده شونك وشونك کبی سوزسویلمشدی دیو قبایحن اکا عدا ایتدم دیدیکه یا عمر اوزرینه نمازی قیلمغله ترکی بیننده تخییر اولنوب قیلمغی اختیار ایتدم اکر بیلسیدمکه انکیچون استغفاری یتمشدن زیاده ایله مغفرت اولنور ایدردم اندن نمازین قیلوب منصرف اولدی براز زماندنصکره * ولا تصل على احد منهم * دن ایکی آیت تمامنه دکین نازل اولدی * روایت اولندیکه عبدالله ابن ابی مرض موتنده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی چاغروب دیلدیکه انکیچون استغفار ایده وجسد شریفنه ولی ایدن قمیصنده اول تکفین اولنه واوزرینه نمازین قیله فوت اولیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا قمیصن کوندردیکه ایچنده تکفین اولنه ونمازین قیلمغه کیدیجك بو آیتك نزولیله نهی اولندی * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم کندی قمیصنه انی تکفیندن نهی اولنمیوب لکن صلاتدن نهی اولنمسنه حکمت اولدرکه اول قمیص اکا مکافات ایدی شول قمیصه که یوم بدرده عباس بن عبدالمطلب اسیر اولدیغنده اکننده ثوب یوغیدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بر قمیص استدیکه اکا کیوره عبدالله بن ابیك قمیصی اکا مناسب بولنیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه اول انی اهدا ایدوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی انی عباسه کیورمشیدی ایمدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکننده قمیصن چیقاروب عبدالله بن ابیه کفن ایتمسی عباس ایچون اندن آلدیغی قمیصه مکافات ایدی وصلاتدن مراد که میت ایچون دعا واستغفاردر کافر حقنده ممنوعدر

لم اذنت لهم حتى يتبين لك الذين صدقوا وتعلم الكاذبين ﴾ يا محمد الله سنى عفو ايليه انلر كذبله سندن قعوده
اذن استدیلر نیچون توقف ایتیوب اذن ویردك تاكه اعتذارنده صادق اولنلر وكاذب اولنلر سكا بیان اولوب
بیلیدك ﴿ لا يستأذنك الذين يؤمنون بالله واليوم الآخر ١٥٦ ان يجاهدوا باموالهم و انفسهم والله
عليم بالمتقين ﴾ يا محمد الله
تعالایه وآخرته ایمان
ایدنلرماللری و نفسلریله
جهاد ایتمكه سندن
اذن استمزلر * بلكه
اكا مبادرت ایدرلر *
الله عظیم الشان غزایه
تخلفدن حذر ایدنلری
بیلیجیدر ﴿ انما يستأذنك
الذين لا يؤمنون بالله
واليوم الاخر و ارتابت
قلوبهم فهم فى ريبهم
يترددون ﴾ انجق الله تعالایه
وآخرته ایمان كتورمیانلر
دركه سندن جهاد تخلفنده
اذن استرلر انلرك حقیقت
اسلامده قلبلری شكده‌در
انلر شك و نفاقلرنده
متحیرلردر ﴿ ولو ارادوا
الخروج لاعدوا له عدة
ولكن كره الله انبعاثهم
فثبطهم و قيل اقعدوا
مع القاعدين ﴾ اكر اول
منافقلر غزا ایچون چیقمق
مراد ایده‌لردی سفره
اقتضا ایدن مالزمه‌یی تدارکه
قدرتلری وارایدی ولكن
الله تعالی انلرك بو سفرده
بولنملرینی كریه كوروب
انلره كاهللك وخوف القا
ایلدی وانلره خانه‌لریكزده نسوان واطفال وبیماران ایله اوتورك دینلدی ﴿ لو خرجوا فيكم مازادوكم الاخبالا (نصح)
ولا اوضعوا خلالكم يبغونكم الفتنة وفيكم سماعون لهم والله عليم بالظالمين ﴾ اكر انلر سزكله چیقسه‌لر انجق مكر
وغدر آرتررلردی و سزك بیكنزه فتنه و مخالفت براقق استرلردی و جاسوسلق ایدوب سزك كلامكزی انلره

﴿ انهم كفروا بالله ورسوله وماتوا وهم فاسقون ﴾ زیراكه انلر الله تعالی‌یه ورسولنه كافر
اولوب منافقین اولدقلری حالده فوت اولدیلر ﴿ ولا تعجبك اموالهم واولادهم ﴾ انلرك
اموال واولادی سنی اعجاب ایتمسون ﴿ انما يريد الله ان يعذبهم بها فى الدنيا وتزهق انفسهم
وهم كافرون ﴾ الله تعالی دیلركه اول اموالك جمع وحفظی متاعبی ایله واولادك شدائد ومصائبی
ایله دنیاده انلره عذاب ایده وكافرین اولدقلری حالده روحلرین ازهاق ایده ﴿ واذا انزلت
سورة ان آمنوا بالله وجاهدوا مع رسوله استأذنك اولوا الطول منهم وقالوا ذرنا نكن مع
القاعدين ﴾ قچان قرآنده بر سوره ویابعض سوره نازل اولسه‌كه الله تعالی‌یه ایمان كتوره‌لر
وانك رسولیله كفاره جهاد ایده‌لر منافقلردن سعت وغنا صاحبلری سندن قعوده استئذان
ایدوب دیرلركه بزی ترك ایدككه شول عذر سببیله جهاددن تخلف ایدنلرله قعود ایده‌وز
﴿ رضوا بان يكونوا مع الخوالف ﴾ راضی اولدیلركه نساء ایله ویا ناسك سفله‌سیله اوله‌لر
﴿ وطبع على قلوبهم ﴾ قلبلری اوزره قسوت براغیلوب اندن رحمت چیقارلدی ﴿ فهم لا يفقهون ﴾
اویله اولسه جهادده وموافقت رسولده اولان سعادتی وجهاددن قعودده‌كی شقاوتی
بیلمزلر ﴿ لكن الرسول والذين آمنوا معه جاهدوا باموالهم وانفسهم ﴾ لكن رسول الله وانكله
بیله مؤمنلر الله تعالینك طاعتنده ماللریله ونفسلریله جهاد ایدرلر ﴿ واولئك لهم الخيرات ﴾
انلر ایچون دنیاده نصرت وغنیمت وآخرتده جنت وكرامت واردر * دینلدیكه خیرات ایله
مراد جواری حساندر * فيهن خيرات حسان * دلالتیله ابن عباس رضى الله تعالى عنه
ایدر خیرات ایله مراد نه ایدوكنی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ﴿ واولئك هم المفلحون ﴾ وانلر
مرادلرینه ظفر بولنلردر ﴿ اعد الله لهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ﴾ الله تعالی
انلر ایچون جنتلر اعداد ایتدیكه اشجاری التندن نهرلر جاری اولور انده خالدین اولدقلری
حالده ﴿ ذلك الفوز العظيم ﴾ اشبو انلره ثواب جزیلدر ﴿ وجاء المعذرون من الاعراب ليؤذن
لهم ﴾ اعرابدن اسد وغطفان جهد وكثرت عیالله متعذرین اولدقلری حالده كلدیلركه تخلفه
اذن ویریله‌ار ﴿ وقعد الذين كذبوا الله ورسوله ﴾ الله تعالی‌یی ورسولنی تكذیب ایدنلركه منافقیندر
غزادن قعود ایتدیلر * دینلدیكه ایكی فریق دخی باطل یره عذری تكلف ایدوب الله تعالی‌یه
جراتله قعود ایتدیلركه انلر منافقیندر ﴿ سيصيب الذين كفروا منهم عذاب اليم ﴾ اول اعرابدن
ویامعذورینیدن كافر اولانلره قتل ونارله عذاب الیم ایریسردر ﴿ ليس على الضعفاء ﴾ زمنی
ومشایخ وعجزه ویاصبیان ویانسوان اوزره ﴿ ولا على المرضى ﴾ ودخی خسته‌لر اوزره ﴿ ولا على
الذين لا يجدون ماينفقون ﴾ ودخی جهادده انفاق ایده‌جك شیء بولمینلر اوزره ﴿ حرج ﴾
مأثم ویاغزادن قعودده ضیق یوقدر ﴿ اذا نصحوا الله ورسوله ﴾ قچانكه الله تعالی‌یه ورسولنه
ایمان وطاعتله سرده وعلانیه‌ده ویاقول وفعلدن اسلام ومسلمینك صلاحنه عائد اولور شیئله

تقل ایدرلردی الله تعالی منافقلرك قلبلرنده اولانی بیلور * چونكه معسكر همایون عزم سفر ایلدیلر عبدالله
بن ابی بر كروه منافقلرله برابر چیقدی ذباب مقابلنده نزول اولنوب اندن كوچ اولندقده عبدالله جماعتیله كیرو
دوندی پیغمبر علیه السلام اكر انده ١٥٧ خیر اولیدی بزمله رفیق اولوردی شكر ایدككه شراشرادن خلاص
اولدق بیوردی حق تعالی
انی تصدیق ایله بو آیت
كریمه‌یی كوندردی ﴿ لقد
ابتغوا الفتنة من قبل
وقلبوا لك الامور حتى
جاء الحق وظهر امر الله
وهم كارهون ﴾ بوندن
مقدم انلر غزوهٔ احدده
كیرو دونمكله فتنه القا
واصحابی تفریق واموركی
حیله ایله ابطال وتقلیب
مراد ایتدیلر تاكه نصرت
الهی كلوب الله تعالانك
امری ظاهر وغالب
اولدی انلر بو نصرتی
كریه كوررلردی ﴿ ومنهم
من يقول ائذن لى ولا تفتنى
الا فى الفتنة سقطوا
وان جهنم لمحيطة
بالكافرين ﴾ اول منافقلردن
بعضلری سكا دیركه
بوغزادن قالمیم بنی فتنه
وعصیانه داخل ایتمه اكاه
اولكه انلر فتنه ونفاقه
دوشمشلردر تحقیق جهنم
كافرلری احاطه ایدیجیدر *
مرویدركه رسول علیه
السلام تبوك غزاسنه
حاضر اولدقده جد بن
قیسه استرمیسنكه بزمله
روم غزاسنه كیدوب انده كوزل روم جاریه‌لری آله‌سن دیدی جد بن قیس یارسول الله انصار بیلوركه بن نسوان طائفه‌سنه
مجبورم روم قیزلرینی كورنجه صبر ایدمم بكا اذن ویركه قالەیم دیدی مأذون اولمغله بو آیت نازل اولدی ﴿ ان تصبك حسنة تسؤهم
وان تصبك مصيبة يقولوا قد اخذنا امرنا من قبل ويتولوا وهم فرحون ﴾ یا محمد اكر سكا ظفر وغنیمتدن بر ایولك

نصح ایده‌لر ﴿ ما على المحسنين من سبيل ﴾ محسنین اوزره جناح ومعاتبه‌لرینه سبیل یوقدر ﴿ والله
غفور رحيم ﴾ الله تعالی انلری نیتلریله غزادن تخلفلرینی مغفرت ایدر وانلره عذرله اذن
ویرمسیله رحمت ایدر ﴿ ولا على الذين اذا ما اتوك لتحملهم قلت لا اجد ما احملكم عليه تولوا
واعينهم تفيض من الدمع حزنا الا يجدوا ما ينفقون ﴾ وشول قومه دخی غزادن قعودلرندن ضیق
ومأثم یوقدركه انلر یدی كمسنه ایدیلر بكاؤن تسمیه اولندیلر معقل بن یسار وصخر بن حسناء
وعبدالله بن كعب وعلیة بن زید وسالم بن عمیر وثعلبة بن عثمه وعبدالله بن مغفل پیغمبر عزصلى
الله تعالى عليه وسلمه كلوب دیدیلركه الله تعالی بزه سنكله غزایه خروجه ندب ایتدی یا محمد قچانكه انلر
سكا كلدیلر كیم انلری غزایه كتوره‌سن دوابه اركابله ویاخفاف مرقوعه ونعال مخصوفه اعطا ایله‌سن
انلره دیدككه سزی غزایه كتورمكه دیلدیككزدن برشیء بولمزاویله اولسه غزاده انفاق
ایده‌جك شیء بولمدقلرینه حزنلرندن كوزلرینك یاشی سیلان ایدر اولدقلری حالده قتكدن منصرف
اولدیلر ﴿ انما السبيل على الذين يستاذنونك وهم اغنياء ﴾ معاتبه‌یه سبیل شول كمسنه‌لر اوزره‌دركه غزادن
تخلفه استیذان ایدرلر حالبوكه اغنیاء اولوب غزایه خروجه قدرتلری واردر ﴿ رضوا بان يكونوا مع
الخوالف ﴾ مدینه‌ده نسا ایله اولمغله راضی اولدیلر ﴿ وطبع على قلوبهم لا يعلمون ﴾ الله تعالی
قلبلری اوزره غفلتی ختم ایلدی حتی‌كه انلر غزایه خروجك ثوابن وتخلفك عقابن بیلمز اولدیلر
﴿ يعتذرون اليكم اذا رجعتم اليهم ﴾ انلر تخلفلرنده سزه اعتذار ایدرلر قچانكه غزادن سز انلره رجوع
ایده‌سز ﴿ قل لا تعتذروا لن نؤمن لكم قد نبأنا الله من اخباركم ﴾ دیكل‌كه معاذیر كاذبه ایله بزه
اعتذار ایتمكز زیرا بز سزی تصدیق ایتمزز شول سببدنكه حق جل وعلا سزك ضمائركزده‌كی شر
وفسادك بعضنی بزه خبرویروبدر ﴿ وسيرى الله عملكم ورسوله ﴾ وحق تعالی ورسولی مستقبلده‌كی
عملكزی كوریسردر نفاقكزدن توبه ایدرمیسز یوخسه اتك اوزره قالورمیسز ﴿ ثم تردون الى عالم
الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون ﴾ وموتكزدنصكره اول الله تعالی‌یه رجوع ایدرسزكه اول
خلقه غائب وكرك مشاهد اولان اشیایی على السویه بیلور دنیاده خیر وشردن ایشلدیككز اعمالكزی
سزه خبرویرر وجزاكزی ایركورر ﴿ سيحلفون بالله لكم اذا انقلبتم اليهم لتعرضوا عنهم فاعرضوا عنهم
انهم رجس ﴾ منافقلر سزك رضاكز طلب ایدوب الله تعالی‌یه یمین ایدرلر قچانكه غزادن انلره كله‌سز
تاكه انلری معاتبه‌دن اعراض ایده‌سز ایمدی انلری معاتبه‌دن اعراض ایدكز زیراكه عتاب انلره نفع ویا
اصلاح ایدردكلدر انلر ارجاسدر انابته حمله تطهیری قبول ایتمزلر ﴿ ومأويهم جهنم ﴾ ومأوالری
ناردر دنیاده وآخرتده انلره توبیخ نفع ایتمز انلره عتاب اولنمغله نار كفایت ایدر امدی انلره عتابه
تقلید ایتمكز ﴿ جزاء بما كانوا يكسبون ﴾ اول نار انلرك نفاق وكفردن كسب ایتدكلرینه جزا
اولدیغی حالده ﴿ يحلفون لكم لترضوا عنهم ﴾ سزه یمین ایدرلركه سز انلردن راضی اوله‌سز
﴿ فان ترضوا عنهم فان الله لا يرضى عن القوم الفاسقين ﴾ اكر سز انلردن راضی اولورسكز سزك

اصابت ایدرسه منافقلر حسدلرندن محزون اولورلر واکر بعض جنکده سکا شدت وهزیمت کورسه انلر مقدم دور
اندیشلك ایدوب امرمزده احتیاط آلوب جنکه کتمدك دیرلر وفرح وسرودله دونوب کیدرلر ﴿ قل لن یصیبنا الا ما کتب
الله لنا هو مولینا وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴾ یا محمد سن ١٥٨ دیکه بزه اصابت ایتمز انجق الله تعالی بزم ایچون

* نصرت غنیمت وشهادت
ومغفرتدن لوح محفوظده *
نه یازمش ایسه اول
اصابت ایدر اول بزم
ولی وناصر وحافظمزدر
کرککه مؤمنلر حصول
مراده توکلی یالکز الله
تعالایه ایتسونلر ﴿ قل
هل تربصون بنا الا احدی
الحسنیین ونحن نتربص
بکم ان یصیبکم الله بعذاب
من عنده او بایدینا فتربصوا
انا معکم متربصون ﴾
منافقلره دیکه سزك بزه
انتظارکز انجق ایکی
نعمتك برینه‌در * که انلر
یا نصرت یا شهادتدر * وبزم
دخی انتظارمز سزه ایکی
شیئك اصابتیدرکه الله
تعالی عندندن سزه عذاب
ایرشه یاخود کفریکز
سببیله مؤمنلر یدیله قتل
ایتدیره امدی سز
ایستدیککز اوزره منتظر
اولك بز دخی مطلوبمزه
منتظرز ﴿ قل انفقوا طوعا
او کرها لن یتقبل منکم انکم
کنتم قوما فاسقین ﴾ یا محمد
منافقلره دیکه مالکزی
غزایه کرك رضا کزله
کرك نفرتکزله ویرك یعنی ویرسکز پیغمبر علیه السلام اکا رغبت ایتدکجه قبول اولمز زیرا سز جهاددن ﴿ انسب ﴾
تخلف ایتدیککز ایچون قوم فاسقیندن اولدیکز * دینلدیکه جد بن قیس بکا روم سفری متعسر ومتقین کورنمکله
بن قالوب عسکره مالله اعانت ایدهیم دیمشیدی بناء علیه بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ وما منعهم ان تقبل منهم نفقاتهم

رضا کزله الله تعالینك رضاسنی مستلزم اولماز ویالکز سزك رضا کز انلره نفع ایتمز چونکه انلر الله
تعالینك سخطنده اوله‌لرزیرا که الله تعالی شول قومدن راضی اولمز که کفر ونفاقله انك طاعتندن
خروج ایدرلر ﴿ الاعراب اشد کفرا ونفاقا ﴾ اهل بدو کفر ونفاقده اهل حضردن اشددر
وحشت وقساوتلری ایچون وعلمایه عدم مخالطه‌لری وکتاب وسنتی قلت استماعلری ایچون واجیدر
﴿ الا یعلموا حدود ما انزل الله علی رسوله ﴾ والله تعالینك رسولنه انزال ایتدیکی شرایعك حدودنی
بیلمکه انلر حقدر ﴿ والله علیم حکیم ﴾ الله تعالی اهل وبرو مدردن هر کمسه‌نك حالنی بیلور مسیء
ومحسنه عقاب وثوابی حکمتله ایرکورر ﴿ ومن الاعراب من یتخذ ما ینفق مغرما ﴾ اعرابدن کمسه
واردرکه الله تعالینك طاعتنه صرف وتصدق ایتدیکنی غرامت وخسران عدایدر زیراکه
انکله کندویه اجر وثواب اولمسنی اعتقاد ایتمز بلکه انی انفاق خوف وریا ایله‌در ﴿ ویتربص
بکم الدوائر ﴾ وسزه زمانك انقلابنه منتظر اولورلرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وفات
ایدوب مشرکلر ظهور ایده وانلر نفاقدن تخلص ایده‌لر ﴿ علیهم دائرة السوء ﴾ زمان اوزرینه
ضرر وبلا ومکروه ایله منقلب اوله ﴿ والله سمیع علیم ﴾ الله تعالی انلرك انفاق عندنده دیدکلرین ایشیدر
واضمار ایتدکلرین بیلور ﴿ ومن الاعراب من یؤمن بالله والیوم الآخر ﴾ اعرابدن کمسه واردرکه
الله تعالی‌یه ویوم آخره ایمان کتورر ﴿ ویتخذ ما ینفق قربات عند الله وصلوات الرسول ﴾ وانفاق
ایتدیکی شیئی الله تعالی عندنده قربات اتخاذ ایدر وانکله رسول الله صلی الله علیه وسلمك دعا
واستغفارنی طلب ایدر زیرا پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم متصدق ایچون دعا واستغفار ایدردی
* پس بو اجلدن صدقه ویریلان کشی‌یه سنتدرکه صدقه‌یی اخذ ایتدیکنده انی ویرنه دعا ایدر
﴿ ألا انها قربة لهم ﴾ آکاه اولك که اول نفقه انلر ایچون عند الله قربت وفضیلتدر اشبو انلرك
اعتقادی صحتنه ورجالری صدقنه الله تعالیدن شهادتدر ﴿ سیدخلهم الله فی رحمته ﴾ الله تعالی
انلری جنتنه ادخال ایدیسردر ﴿ ان الله غفور رحیم ﴾ الله تعالی انلرك ذنوبن مغفرت ایدر ورحمتیله
انلری تکریم ایدر ﴿ والسابقون الاولون من المهاجرین والانصار ﴾ جنته سبقت ایدنلر مهاجرین
وانصاردن اولوندر اهل تفسیر سابقینده اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه انلر ایکی قبله‌یه نماز
قیلنلردر ویا اهل بدردر ویا بیعت رضوانه حاضر اولانلردرکه اول حدیبیه‌ده ایدی وکذلك
پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ام المؤمنین خدیجه رضی الله تعالی عنهادنصکره اول ایمانه کلانده
اختلاف اولندی دینلدیکه علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ایدیکه اون یاشنده ایکن اسلامه کلوب
اول اول نماز قیلدی وبرقولده ابوبکر رضی الله تعالی عنه ایدی وبرقولده زید بن حارثه ایدی
اسحاق بن ابراهیم الحنظلی اشبو اخباریننی جمعده دیدیکه اول اسلامه کلان رجالدن ابوبکردر
ونسادن خدیجه‌در وصبیاندن علیدر وعبیددن زید بن حارثه‌در رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
ابواسحاق ایدر ابوبکر رضی الله تعالی عنه اسلامه کلیجك اسلامنی اظهار ایلدی اول قریشك

الا انهم کفروا بالله وبرسوله ولا یأتون الصلوة الا وهم کسالی ولا ینفقون الا وهم کارهون ﴾ انلردن نفقه قبولنی منع
ایدن انجق الله تعالی‌یه ورسولنه کافر اولدقلریدر ونمازلرینی صدق وارادتسز کراهت وکسالتله قیلدقلریدر وانفاقلرینی
امید ثواب وخوف عذاب ایله ایتمیوب ١٥٩ کراهتله ایتدکلریدر ﴿ فلا تعجبك اموالهم ولا اولادهم انما
یرید الله لیعذبهم بها فی
الحیوة الدنیا وتزهق
انفسهم وهم کافرون ﴾
یا محمد سنی ومؤمنلری
منافقلرك اموال واولادی
متعجب ایتمسون الله تعالی
انلری حیات دنیاده مال
جمعیله مشقت وحفظنده
زحمت واولاد مصیبتلری
کوسترمکله عذاب ایتمك مراد
ایدر وانلر کافر اولدقلری
حالده جانلری مصیبتله چیقار
﴿ ویحلفون بالله انهم لمنکم
وما هم منکم ولکنهم قوم
یفرقون ﴾ اول منافقلر الله
تعالی‌یه یمین ایدرلرکه انلر
سزدن یعنی اهل اسلامدندر
حالبوکه انلر سزدن دکلدر
لکن انلر مشرکلره ایتدیککز
کبی انلری دخی قتل ایلمکزدن
خوفله اظهار اسلام ایدن
قوملردر ﴿ لو یجدون ملجأ او
مغارات او مدخلا لولوا الیه
وهم یجمحون ﴾ اکر انلر صیغنه
جق برقلعه یا مغاره ویا کیره
جك بر دلك بولسه‌لر سزدن
خلاص ایچون سرعتله اکا
تحصن ایدرلردی ﴿ ومنهم
من یلمزك فی الصدقات فان
اعطوا منها رضوا وان لم
یعطوا منها اذاهم یسخطون ﴾ یا محمد منافقلردن بعضیسی صدقات تقسیمنده سنی تعییب ایدرلر اکر ایستدکلری قدر ویررسك راضی
اولورلر اکر اندن مرادلری قدر ویرمزسك اینجینورلر * دینلدیکه حرقوص بن زهیرکه ذو الخویصرة التمیمی دیرلردی خارجیلرك
رئیس ایدی حنینك غنایمی تقسیمنده حضرت علیه السلام یکی مسلمانلرك قلبلرینی تألف ایچون انلره وافرشیء ویرمکله یا رسول الله

انسب واعلمی ایدی الفت وحسن مجالستیچون قومی اکا کلوردی وانلردن وثوقی اولانلری
اسلامه دعوت ایدردی حتی انك یدیله عثمان بن عفان وزبیر بن العوام وعبد الرحمن بن عوف
وسعد بن ابی وقاص وطلحة بن عبید الله اسلامه کلدی اشبو نلر اسلامه کلیجك ابوبکر رضی الله
تعالی عنه انلر کله بیله پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلدیلر ونماز قیلدیلر ایمدی بو سکز
کمسه‌لر اسلامده سابقین اولوب انلردنصکره ناس اسلامه دخولده انلره تتابع ایتدیلر اما که
انصاردن سابقون انلردرکه لیلهٔ عقبه‌ده پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمه مبایعت ایتدیلر عقبهٔ
اولی‌ده یدی کشی ایدیلر عقبهٔ ثانیه‌ده یتمش اولدیلر وپیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمك انلره
قدوم ایتدیکنده ابو زراره ومصعب بن عمیر رضی الله تعالی عنه‌یه قرآن تعلیم ایدوب انلر کله بیله
خلق کثیر اسلامه کلدیلر ﴿ والذین اتبعوهم باحسان ﴾ ودخی جنته سبقت ایدنلر اول ایکی
قبیله‌دن سابقینه احسان ایله لاحق اولنلردر ویاخود ایمان وطاعتده یوم قیامته دکین کلیجك
مؤمنلردن انلره اتباع ایدنلردر ویاخود مهاجرون وانصار ذکرنده انلره ورضوان ایله
دعا ایدنلردر محمد بن کعب القرظی‌یه اصحاب رسول الله حقنده نه درسن دینلدکده دیدیکه جمیعی
محسن ومسیء جنتده‌در اندن بو آیتی اوقودی الا بوکه انلره تابعلرك جنتده اولمسنه افعال حسنه‌لرینه
اتباع شرط قیلندی یوخسه سیئه‌لرینه دکل ﴿ رضی الله عنهم ورضوا عنه ﴾ الله تعالی انلردن راضی
اولدی طاعتلرین قبول عملرندن راضی اولمغله وانلر دخی اندن راضی اولدیلر نعم دینیه ودنیویه‌دن
نائل اولدقلریله ﴿ واعد لهم جنات تجری تحتها الانهار ﴾ وانلر ایچون جنتلر اعداد ایتدیکه
اشجارینك التندن ایرمقلر اقار ﴿ خالدین فیها ابدا ﴾ انلر انده ابدا مقیملردر ﴿ ذلك الفوز العظیم ﴾
اشبو انلره ثواب جزیلدر ﴿ وممن حولکم من الاعراب منافقون ﴾ مدینه حولنده اعرابدن
منافقلر واردرکه انلر مزینه وجهینه واشجع واسلم وغفاردرکه مدینه‌نك حولنه نزول ایتمشلردی
﴿ ومن اهل المدینة مردوا علی النفاق ﴾ ومدینه اهلندن کمسه‌لر واردرکه نفاق اوزره مستمر
اولوب انی استحکام ایتدیلر ﴿ لا تعلمهم نحن نعلمهم ﴾ یا محمد سن انلری بیلمزسن بلکه انلری بز بیلورز
﴿ سنعذبهم مرتین ﴾ بز انلره ایکی کره عذاب ایدرزکه اول فضیحت وقتلدر ویا بو ایکیسندن بری
قتل وعذاب قبردر ویا اخذ زکات ونهك ابداندر ویا ارواحلرینك قبضی عندنده وجوه وادبارلرینه
ملائکه‌نك ضربی وقبر عذابیدر ﴿ ثم یردون الی عذاب عظیم ﴾ بعده نارده عذاب عظیمه رد
اولنورلر ﴿ وآخرون اعترفوا بذنوبهم خلطوا عملا صالحا وآخر سیئا ﴾ غزادن تخلف
ایدنلردن آخرون ذنوبلرینه اعتراف ایتدیلر یوخسه تخلفلرینه معاذیر کاذبه ایله اعتذار ایتمدیلر
عمل صالحی عمل سیئه خلط ایتدیلر ﴿ عسی الله ان یتوب علیهم ﴾ الله تعالینك وعد جمیلی اولدیکه
انلرك توبه‌لرینی قبول ایده ﴿ ان الله غفور رحیم ﴾ الله غفوردر وتائبلرك ذنبندن تجاوز
ایدر رحیمدر انلره فضل ایدر * روایت اولندیکه اشبو آیت تبوك غزاسندن تخلف ایدنلر

عدالت ایله دیدی پیغمبر علیه السلام بن عدالت ایتمیوب کیم ایدردیدی پیغمبر علیه السلام اکا قومنه مارقین لقبی قودی بناء علیه
بو آیت نازل اولدی ﴿ ولو انهم رضوا ماآتیهم الله ورسوله وقالوا حسبنا الله سیؤتینا الله من فضله ورسوله انا الی الله
راغبون ﴾ اکر انلر الله تعالی ورسولنک ویردیکی غنیمت وصدقه یه ﴿ ۱۶۰ ﴾ راضی اولسه‌لر وحق تعالانک کلامی بزه

کافیدر یقینده بزه کندو فضلی ورسولنک عطاسیله دخی زیاده غنیمت ویرر وتحقیق بز الله تعالی طرفنه امید وارزدیسه‌لر انلره خیرلودر ﴿ انما الصدقات للفقراء والمساکین والعاملین علیها والمؤلفة قلوبهم وفی الرقاب والغارمین وفی سبیل الله وابن السبیل فریضة من الله والله علیم حکیم ﴾ صدقه‌لر انجق سائللک ایتمیان فقرا ایچون وسائللکی معاشنه کفایت ایتمیان مسکینلر ایچون وزکات وصدقه تحصیلنه سعی ایدن عامللر ایچون ونومسلم اولوب هنوز خلوصلری تقویت بولمیانلره قلبلرینک تألیفی ایچون واقندیسندن کندوبی صاتون آلوب بهاسنی ادا ایتمک اوزره اولان مکاتب اسیرلر ایچون ونفسلر ایچون معصیت ضمننده اولمیه‌رق لزوما ویاخود اصلاح ذات البین ایچون مال صرف ایدوب مدیون ومفلس قلنلر ایچون وفی سبیل الله غازیلری نفقه وسلاح وکسوه ایله تجهیز ایدنلر ایچون وسفر مباحه

عزیمتله مالندن دور قالمش یولجیلر ایچوندرکه بوسکز صنف ایچون الله تعالی صدقهٔ زکاتی فرض ﴿ اعلامیله‌در ﴾
ایلمشدر الله تعالی مستحقاری بیلیجی ولایق وجهله تقسیمی حکم ایدیجیدر ﴿ ومنهم الذین یؤذون النبی ویقولون هواذن قل
اذن خیر لکم یؤمن بالله ویؤمن للمؤمنین ورحمة للذین امنوا منکم والذین یؤذون رسول الله لهم عذاب الیم ﴾ منافقلردن برجماعت

حقنده نازل اولوبدرکه انلر اندن تخلف ایتدکلرندنصکره نادم اولوب دیدیلرکه رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابیله اسیلرده جفاده اولوب بزایسه کولکه‌لرده نسا ایله صفالرده
اوله‌وز نفسمز هواسنه تبعیت ایله کندیمزه عجب غدر وظلم والله تعالی‌یه ورسولنه مخالفت ایتمشز
اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم تبوکدن دونوب مدینه‌یه قریب اولدیغنده
واروب کندیلرین مسجدک سواریسندن برساریه‌یه باغلدیلر ویمین ایتدیلرکه انلری اندن
رسول الله علیه السلام صالیویرمینجه اندن صالیویرلمیه‌لر چون رسول الله صلی الله علیه وسلم
کلوب انلری مسجدده باغلو کوردی سببندن سؤال ایدوب خبر ویرلدی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم دخی یمین ایتدیکه امر الهی اولمینجه انلری صالیویرمیه حتی اشبو آیت نازل اولیجق
انلری صالیویردی بعده دیدیلرکه یارسول الله بزی سنکله غزادن تخلفمزه سبب اموالمز
اولمشدر ایمدی انی تصدق ایدوب بزی تطهیر ایت * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه
بن سزک اموالکزی اخذه امر اولنمامشین اویله اولسه نازل اولدیکه ﴿ خذ من اموالهم صدقة
تطهرهم وتزکیهم بها ﴾ سن انلرک مالرندن صدقه اخذ ایت که انکله انلری ذنوبدن ویاحب
مالدن تطهیر ایده‌سن وانلری منازل منافقیندن منازل مخلصینه رفع ایده‌سن ویا انکله مالرین
آرتوره‌سن ﴿ وصل علیهم ﴾ وانلر ایچون دعا واستغفار ایت ﴿ ان صلوتک سکن لهم ﴾ سنک
دعاک انلره طمانینت وسکوندر ﴿ والله سمیع علیم ﴾ الله تعالی انلرک اعترافن ایشیدر وندامتلرین
بیلور ﴿ الم یعلموا ان الله هو یقبل التوبة عن عباده ﴾ انلر بیلمزلرمیکه الله تعالی عبادنک توبه‌لرینی
قبول ایدر قچانکه صحیحه اوله ﴿ ویأخذ الصدقات ﴾ وصدقاتی قبول ایدر شول کمسه‌نک قبولی
کبی که برشیء اخذ ایدر تا بوکه بدلن ویره ﴿ وان الله هو التواب الرحیم ﴾ الله تعالی توبه‌یی قبول
ایدیجیدر وفضلندن انلره رحمت ایدیجیدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم والذی نفسی
بیده ما من عبد یتصدق بصدقة من کسب طیب ولا یقبل الله الا طیبا ولا یصعد الی السماء الا طیب الا
کأنما یضعها فی ید الرحمن فیربیها کما یربی احدکم فلوه حتی ان اللقمة لتأتی یوم القیامة وانها
لمثل الجبل العظیم ثم قرأ الم یعلموا ان الله هو یقبل التوبة عن عباده ویأخذ الصدقات *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر اول الله تعالی حقیچونکه روحم انک یدنده‌در برکمسه‌که
کسب طیبدن برصدقه‌یی تصدق ایده والحال الله تعالی قبول ایتمز مکر آنیکه طیبدر وسمایه
صعود ایتمز مکر اولکه طیبدر کانه اول انی یدرحمانه وضع ایدر اول انی تربیه ایدر سزدن
بریکز فلونی تربیه ایتمسی کبی حتی برلقمه یوم قیامتده جبل عظیم دکلو اولمش کوریلور اندن
اشبو الم یعلموا آیتن اوقودی ﴿ وقل اعملوا ﴾ دیکل که دیلدیککزی خیر وکرک شر عملی ایدک ﴿ فسیری
الله عملکم ورسوله والمؤمنون ﴾ الله تعالی ورسولی ومؤمنلر سزک عملکزی کوریسردر اما الله
تعالینک کورمسی ظاهردر زیرا اکا برشیء خفی دکلدر ورسولینک کورمسی الله تعالینک اکا

پیغمبر علیه السلامه ندا ایدرلر واکانه سویلنورسه دیکار دیلرسن انلره دیکه اول سزک کلامکزی ایشیدوب تکذیب ایتمکدن تصدیق
ایتمسی سزه خیرلودر بلکه اول الله تعالایی ومؤمنلرک قولنی تصدیق ایدر وسزدن ایمان اظهار ایدنلره رحمتدر * که انی قبول ایدوب
سریکزی کشف ایتمز مع هذا بوسزه رفق ﴿ ۱۶۱ ﴾ ومرحمتندندر حالکزی بیلمدیکندن دکلدر شونلرکه الله تعالانک رسولنه

ایذا ایدرلر انلر ایچون عذاب الیم واردر * دینلدیکه بو آیت کریمه منافقلردن برجماعت حقنده نازل اولدیکه انلر پیغمبر علیه السلامه حدلری اولمیان کلامی سویلرلردی انلردن بری خاموش اولک اکر اول حضرت ایشدرسه سزی رسوای ایدر دیدی انلردن جلاس بن سوید انک حقنده بز ایستدیکمزی سویلرز صکره انکار ویمین ایده‌رز اول یمینه اینانوب بزی کرچک صانور دیدی ﴿ یحلفون بالله لکم لیرضوکم والله ورسوله احق ان یرضوه ان کانوا مؤمنین ﴾ ای مسلمانلر منافق دکلز دیو سزی راضی ایتمک ایچون منافقلر یمین بالله ایدرلر الله تعالی ورسولی راضی اولنمقلقده احق والیقدر * الله تعالی‌یی ارضا رسولنی ارضادر * اکر انلر مؤمن اولسه‌لر رسولنی ایذا ایتمزلردی ﴿ الم یعلموا انه من یحادد الله ورسوله فان له نار جهنم خالدا فیها ذلک الخزی العظیم ﴾ انلر بیلمزلر میکه برکیمسه الله تعالایه

ورسولنه مخالفت ایدرسه انکچون ﴿ ثانی ﴾ ﴿ ۱۱ ﴾ انده دائم اولدیغی حالده نار جهنم واردر بونار دائمی انلره
عظیم رسوایلق والمدر ﴿ یحذر المنافقون ان تنزل علیهم سورة تنبئهم بما فی قلوبهم قل استهزؤا ان الله مخرج ما تحذرون ﴾
منافقلر مؤمنلره قرآندن برسوره نازل اولوب انلرک قلبلرنده اولان کفر ونفاقی خبر ویرر دیو حذر

اعلامیله‌در ومؤمنلرک کورمسی الله تعالی انلرک قلوبنه اهل صلاحه محبت واهل فساده بغض
القاسیله‌در ﴿ وستردون الی عالم الغیب والشهادة ﴾ ویوم قیامتده بعث اولندیغکزده اول الله تعالی‌یه
رد اولنورسزکه غیب وشهادتی بیلور ﴿ فینبئکم بما کنتم تعملون ﴾ اول سزه دنیاده ایشلدکلریکز
اعمالی خبر ویرروجزاسین ایرکوریر ﴿ وآخرون مرجون لامر الله ﴾ ومتخلفیندن قوم آخرین
شانلرنده حکم الله مؤخر وموقوفدرکه انلر اوچ کیمسه ایدیلر کعب بن مالک وهلال بن امیه ومرارة بن
الربیع دینور دیلر زیرا اول ذکر اولنان متخلفین کبی توبه واعتذارده مبالغه ایتمدیلر ﴿ اما
یعذبهم واما یتوب علیهم ﴾ یا الله تعالی انلره عذاب ایدر اکر نفاق اوزره اصرار ایدرلرسه
ویاخود توبه‌لرین قبول ایدر اکر توبه ایدرلرسه ﴿ والله علیم حکیم ﴾ الله تعالی انلرک احوالنی
بیلور دیلدیکی وجه اوزره انلرده حکمتن اجرا قیلور تکیم قصه‌سی اشبو سوره‌دن * وعلی
الثلاثة الذین خلفوا * آیتنده کلور ان شاء الله تعالی ﴿ والذین اتخذوا مسجدا ضرارا ﴾
منافقلردن شونلرکه برمسجد یاپدیلرکه انکله مؤمنلره مضاره ایدرلر ﴿ وکفرا ﴾ واضمار ایتدکلری
کفره تقویت ایده‌لر ﴿ وتفریقا بین المؤمنین ﴾ ومؤمنلر بینی تفریق ایده‌لرکه انلر مسجد قباده
صلاة ایچون اجتماع ایدرلردی ﴿ وارصادا لمن حارب الله ورسوله من قبل ﴾ واندن اول الله
تعالی‌یه ورسولنه محاربه ایدن ابوعامر الراهب ایچون انی اعداد ایدرلردی ﴿ ولیحلفن ان
اردنا الا الحسنی ﴾ ویمین ایدرلرکه بز بو مسجدی یاپمغله خصلت حسنی اراده ایتمشزکه اول
صلاة وذکردر ومصلینه توسعه‌در ﴿ والله یشهد انهم لکاذبون ﴾ الله تعالی شهادت ایدرکه انلر
یمینلرنده کاذبلردر ﴿ لا تقم فیه ابدا ﴾ ایمدی اول مسجد ضرارده ابدا نمازه طورمغل * روایت
اولندیکه بنو عمرو بن عوف مسجد قبایی بنا ایدیجک پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن
دیلدیلرکه انلره انده ابتدا اول نماز قیلوویره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی نعم دیوب
انلره انده نمازه امامت ایلدی اویله اولسه اخوانلری بنو غنم بن عوف انلره حسدلرندن مسجد
ضراری بنا ایتدیلر شول قصد اوزره کیم ابوعامر الراهبی شامدن کلدیکنده اکا امام ایده‌لرکه
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا فاسق تسمیه ایتمشیدی زیرا اول ایکی کره اسلامه کلدیکندن
صکره کفره رجوع ایتمشیدی واول یوم احدده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیمشدیکه
هرقومیکه سنکله قتال ایدر بولم الا انلرکه بیله اوزریکه قتال ایدرین تا یوم حنینه دکین انکله
قتالدن زائل اولمدی حنینده هوازنله بیله صنوب شامه قاچدی تاکه قیصردن جنودله
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اوزره محاربه‌یه کله قنسرینه واردیغنده مرد اولدی دینلدیکه
اول یوم احزابده جیوش جمع ایدردی منهزم اولدقلرنده اول شامه کتمشیدی * دینلدیکه
مسجد ضرار یاپیلمزدن اول نمازی جمیعا مسجد قباده قیلورلر ایدی چون مسجد ضراری
بنادن فارغ اولدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلدیلر حالبوکه اول تبوک غزاسنه کتمکه

ايدرلر يامحمد سن ديكه سز استهزا ايدك كه الله تعالى سزك حذر ايتديككزى اظهار ايدبجيدر ﴿ ولئن سألتهم ليقولن انما كنا نخوض ونلعب قل اباالله وآياته ورسوله كنتم تستهزؤن ﴾ يا محمد اكر سن انلره كلاملرندن سؤال ايدرسك انلر بز هر درلو كلامه طالهرز و سويلديكمز مسخره‌اق واويوندر ديرلر سن ديكه الله تعالى وآيتلرينى ورسولنمى استهزا ايدرسز دينلديكه پيغمبر عليه السلام تبوك غزاسنه كيدركن اوكنده وديعه بن ثابت بر كروه منافقلرله محمد زعم ايدركه روم اهلنه غالب اولوب بلاد فتح ايده ديو استهزا يوزندن سويلشه‌رك كيدرلردى بو كلاملرى اولحضرته قوت نبوتله ظاهر اولوب عمار بن ياسره بيورديكه اول منافقلر شويله شويله سويلشيورلر وار آنلره خبر وير ديدى عمار بن ياسر رضى الله عنه خبر ويردكده حضور نبوى‌يه كلوب قطع طريقه سهولت ايچون هزل ولعب ايده‌رز ديو اعتذار بارد ايلديلر ﴿ لا تعتذروا قد كفرتم بعد ايمانكم ان نعف عن طائفة منكم نعذب طائفة بانهم كانوا مجرمين ﴾ اعتذار ايتمك كه سز اظهار ايمان ايتدككزدنصكره رسوله ايذا وطعنله كافر اولديكز اكر سزدن بر طائفه‌يى توبه ايتملريله عفو ايدرسك بر طائفه‌يه عذاب ايدرز زيرا انلر نفاقه اصرارله مجرملردن اولديلر * دينلديكه انلردن عفو اولنان مجسى بن حمير الاشجعى نام بر آدم ايديكه بو آيت كريمه نازل اولدقده توبه ايدوب حرب يمامه‌ده شهيد اولدى ﴿ المنافقون والمنافقات بعضهم من بعض يأمرون بالمنكر وينهون عن المعروف ويقبضون ايديهم نسوا الله فنسيهم ان المنافقين هم الفاسقون ﴾ ﴿ او ﴾

حاضرلنوردى ديديلركه يارسول الله علتلولر وحاجتلولر ايچون بر مسجد بنا ايتمشز ديلرز كيم انده كله‌سن وبزه انده نماز قيلوب بركتله دعا ايده‌سن پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه شمديكى حالده غزايه خروج امرينه مشغولز ان شاء الله تعالى غزادن كلديكمزده اكا واره‌لم سزكله انده نماز قيله‌لم چون پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم تبوكدن دونوب مدينه قربنده «ذواوان» نام موضعه نزول ايتدى مسجد ضرار اهلى كلوب مسجدلرينه دعوت ايتديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم دخى اكا كيتمك صددنده ايكن حق جل وعلا مسجد ضرارك واهلنك حقنده اشبو آيتى انزال ايتدى وانده نماز قيلمقدن انى منع ايتدى اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم صحابه‌دن برقاچ كمسه‌لره بيوردى حتى كه مسجد ضراره وارديلر اكا آتش اوروب ياقديلر و بناسين بوزوب يقديلر ومحلنى جيفه وكناسه ايله طولدرديلر * عطا ايدر عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه زمان خلافتنده وقتا كه امصار فتح اولدى مسلمينه امر ايلديكه مساجد بنا ايده‌لر لكن ايكى مسجدى برى برينك ياننده بنا ايتميه‌لركه انك برى آخرينه مضار اولميه ﴿ لمسجد اسس على التقوى من اول يوم احق ان تقوم فيه ﴾ والله شول مسجدكه اول ابتداء وجودندنبرو الله تعالى‌يى توحيدا اوزره اكا اساس اورلمشدر اولى واجدردركه سن انده صلاة ايچون قائم اوله‌سن دينلديكه مراد مسجد قبادركه اول ذكر اولنان قصه‌يه اوفقدر وياخود پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك مدينه‌ده‌كى مسجديدر ﴿ فيه رجال يحبون ان يتطهروا ﴾ انده رجال واردركه الله تعالينك رضاسين ديليو معاصى وخصال مذمومه‌دن طهارتى سورلر * دينلديكه انلر صو ايله استنجا ايدرلر وكيجه جنابت اوزره اويومزلر ﴿ والله يحب المطهرين ﴾ الله تعالى تطهر ايدنلرى سور * روايت اولنديكه بو آيت نازل اولجق پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مهاجريندن بر جماعتله مسجد قبايه واردى كورسه‌كه انصاردن بر جماعت مسجدك قپوسنده اوتوررلر ديديكه يامعشر انصار الله تعالى سزه ثنا ايتدى وضوء وغائط عندنده نه عمل ايدرسز ديديلركه يا رسول الله اوچ طاشله استنجامزك آردنجه صو ايله دخى استنجاء ايدرز ﴿ افمن اسس بنيانه على تقوى من الله ورضوان خير ﴾ شول كيمسه‌مى خيرليدركه دينك بنيانى قاعدهٔ محكمه اوزره تأصيل ايده‌كه اول الله تعاليدن تقوادر وطاعتله رضاسى طلبدر ﴿ ام من اسس بنيانه على شفا جرف هار ﴾ يوخسه شول كيمسه‌مى خيرليدركه دينى بنيانى بر وادى جاننده تأصيل ايده‌كه اول مائك جريانيله منحفر اولديغندن سقوطه مائل اوله ﴿ فانهار به فى نار جهنم ﴾ وانكله بيله نار جهنمه ساقط اوله ﴿ والله لا يهدى القوم الظالمين ﴾ الله تعالى هدايت ايتمز شول قومه كيم نفسارينه كفر ونفاقله ظلم ايدرلر * روايت اولنديكه مسجد ضراردن بر بقعه قازيلوب اندن دخان چيقار كورلدى جابر بن عبدالله ايدر مسجد ضراردن دخان چيقار كوردم ﴿ لا يزال بنيانهم الذى بنوا ريبة فى قلوبهم ﴾ انلرك بنا ايتدكلرى بنيانى قلبلرنده شك ونفاق

منافقلرك اركككلرى * كه اوچيوزدر * و نسالرى * كه يوز يتمشدر * بعضيسى بعضيسندندر * يعنى نفاق و شقاقده بر برلرينه مشابهدر * كفر معصيت وتكذيب پيغمبرله امر ايدرلر وايمان وطاعت وتصديقدن كيرو طوررلر واللرينى صدقات و خيراتدن قبض و امساك ايدرلر انلر الله تعالينك طاعتنى ترك ايتديلر الله تعالا دخى انلرى فضل وهدايتندن محروم ايلدى تحقيق منافقلرك رجال و نسوانى دائرهٔ ايماندن خارجلردر ﴿ وعد الله المنافقين والمنافقات والكفار نار جهنم خالدين فيها هى حسبهم ولعنهم الله ولهم عذاب مقيم ﴾ منافقلر و كفارك رجال و نساسنه الله تعالى نار جهنمى دائمى اوله‌رق وعد ايلدى انلره عقوبت ايچون نار جهنم كافيدر الله تعالى انلرى رحمتندن دور ايلدى و انلر ايچون دنياده و آخرتده عذاب ابدى واردر ﴿ كالذين من قبلكم كانوا اشد منكم قوة واكثر اموالا واولادا فاستمتعوا بخلاقهم فاستمتعتم بخلاقكم كما استمتع الذين من قبلكم بخلاقهم وخضتم كالذى خاضوا اولئك حبطت اعمالهم فى الدنيا والآخرة واولئك هم الخاسرون ﴾ اى منافقلر سزدن مقدم اولنلر كبى سزده اولديكز انلر قوت وجود وكثرت مال واولاد جهتيله سزدن اشد ايديلر انلر لذت دنيا نصيبلريله نفعلنديلر سز دخى كندو نصيبكزله نفعلنديكز سزدن اولكيلر كندو بهره‌لريله انتفاع ايتدكلرى كبى وانلرك هواى باطله‌لرينه طالدقلرى كبى سزده شروع ايلديكز انلرك دنيا وآخرتده * مال واولاد وخيرات وحسنات * واعماللرى باطل ونابود اولوب ايكى جهانده خائب وخاسر اولديلر ﴿ الم يأتهم نبأ الذين من قبلهم قوم

اولمقدن زائل اولمز يعنى انلرك بناسى شكلرينه وتزايد نفاقلرينه سبب اولمقدن زائل اولمز زيراكه اول انلرى اكا حمل ايتدى بوندن صكره پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انى هدم ايدنجك اول قلبلرنده رسوخ بولوب زياده اولدى بر حيثيتله كه انك رسمى قلبلرنده قالدى ﴿ الا ان تقطع قلوبهم ﴾ مكركه قلبلرى پاره پاره اولوب انده ادراكه قابليت قالميه وياخود انلر اندن شكده اولمقدن زائل اولمزلر تا شول وقته دكينكه موته ايره‌لر شكلرى كيدوب حقيقت حاللرين كوره‌لر ﴿ والله عليم حكيم ﴾ الله تعالى انلرك نياتنى بيلور مسجد ضرارى هدمده حكمتن اجرا قيلور ﴿ ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بان لهم الجنة ﴾ الله تعالى مؤمنلردن ديلديكه نفسلرين ومالارين انك سبيلنه بذل ايدوب مقابله‌سنده انلره جنتله جزاء وثواب ايده ﴿ يقاتلون فى سبيل الله فيقتلون ويقتلون ﴾ كه انلر الله تعالينك رضاسين استيو كافرلره غزا ايدوب انلرى قتل ايدرلر ويا اندن قتل اولنورلر ﴿ وعدا عليه حقا فى التوراة والانجيل والقرآن ﴾ انلر ايچون جنت ثوابى الله تعاليدن وعد حقدركه اول توراة وانجيل وقرآنده ثابتدر ﴿ ومن اوفى بعهده من الله ﴾ اول كمسه‌كه الله تعاليدن ثواب طلب ايدوب جهاد امرنده عهدينه وفا ايده نيتنده اخلاص ايدوب ريا وسمعه‌دن اجتناب ايده ﴿ فاستبشروا ببيعكم الذى بايعتم به ﴾ ايمدى الله تعالى ايله ايتديككز مبايعه‌يه فرحان ومسرور اولك كه سزك شئ يسيريكز مقابله‌سنده سزه جلائل مطالبكزى ويرمكه وعد ايتدى ﴿ وذلك هو الفوز العظيم ﴾ ايمدى اول بيع كه انى الله تعالى ايله مبايعه ايتديكز يوم قيامتده اول سزه فوز عظيمدر ﴿ التائبون ﴾ شونلركه شركدن توبه ايدوب نفاقدن برى اولورلر ﴿ الحامدون ﴾ والله تعالينك نعمتلرينه سراء وضراءده حمد ايدرلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اول من يدعى الى الجنة يوم القيامة الذين يحمدون الله فى السراء والضراء * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر يوم قيامتده جنته اول دعوت اولنان شول قومدركه صفاده وجفاده الله تعالى‌يه حمد ايدنلردر ﴿ السائحون ﴾ وشونلركه صائم اولورلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم سياحة امتى الصوم * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر امتمك سياحتى صومدر صائمه سائح دينلدى زيرا اول انى شهواتدن تعويق ايدر واول رياضت نفسانيه‌دركه انكله خفاياى ملك وملكوته توصل ايديلور * دينلديكه سائحون ايله مراد غزاتدركه فى سبيل الله جهاد ايدرلر * عثمان ابن مظعون رضى الله تعالى عنه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن سياحته استيذان ايتدكده ديديكه * ان سياحة امتى الجهاد * امتمك سياحتى جهاددر وعكرمه ايدر سائحونله مراد طلبهٔ علمدر ﴿ الراكعون الساجدون ﴾ وشونلركه ركوع وسجود ايدرلر يعنى صلوات خمسه مواظبت ايدرلر ﴿ الآمرون بالمعروف والناهون عن المنكر ﴾ ايمان وطاعتله امر ايدرلر وشرك ومعاصيدن نهى ايدرلر

نوح وعاد وثمود و قوم ابراهيم و اصحاب مدين والمؤتفكات اتتهم رسلهم بالبينات فما كان الله ليظلمهم و لكن كانوا انفسهم يظلمون) منافقلره انلردن مقدم كچنلرك خبرى كلمديميكه قوم نوح طوفانله قوم عاد ريح صرصرله قوم ثمود رجفه ايله قوم ابراهيم * كه نمرود * سيورى سنكله اصحاب

مدين * كه قوم شعيبدر * يوم ظله ده نارله مؤتفكات * كه قوم لوطدر * زير وزير اولمغله هلاك اولديلر اول امتلره پيغمبرلرى حجت ظاهره لر ايله * كلمشلر ايكن تكذيب ايتديلردى * الله تعالى انلره ظلم ايتمدى لكن انلر نفسلرينه ظلم ايتملريله مستحق عذاب اولديلر (والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولياء بعض يأمرون بالمعروف و ينهون عن المنكر و يقيمون الصلوة ويؤتون الزكوة و يطيعون الله ورسوله اولئك سيرحمهم الله ان الله عزيز حكيم) مؤمنلرك رجال ونسوانى بر برلرينه دوست ومعاوندرلر ايمان وطاعتله امر ايدرلر و كفر و معصيتدن نهى ايدرلر ونمازلرينه شرائطيله قيام ايدرلر و زكاتلرينى ادا ايدرلر والله تعالانك فرائض واحكامنه ورسولك شريعت وسنتنه اطاعت ايدرلر اول مؤمنين ومؤمناته الله تعالى يقينده رحمت ايدر تحقيق الله تعالى غالبدر ايستديكنى ايدر وهرشيئى موضعنه وضع ايدر (وعدالله المؤمنين والمؤمنات جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ومساكن طيبة فى جنات عدن ورضوان من الله اكبر ذلك هو الفوز العظيم) الله تعالى اشجارى التندن ايرمقلر اقار جنتلرى بروجه تأييد مؤمنين ومؤمنات قوللرينه وعد بيوردى وجنات عدنده كوزل محل ومسكنلر ودخى

(والحافظون لحدود الله) والله تعالينك تبيين و تعيين ايتديكى حقايق و شرايعك حدودنى رعايت ايدرلر (و بشر المؤمنين) اشبو فضائل ايله موصوف مؤمنلره تبشير ايت انيكه تعبير كلام واحاطهٔ افهامدن جليل اولور * دينلديكه اشبو اوصافله موصوفلره دخى جنت اولور مجاهدينه اولديغى كبي اكر جهاد تركنى قصد ايتمز ويا جهادى عنادندن ترك ايتمزلرسه زيراكه بعض مسلمين بعض آخريندن كافى اولور اولكه بو صفتلى اوله انكيچون كذلك جنت اولور زيراكه الله تعالى * وكلا وعدالله الحسنى * مصداقنجه جميع مؤمنلره جنت وعد ايدوبدر (ما كان للنبى و الذين آمنوا ان يستغفروا للمشركين ولو كانوا اولى قربى من بعد ماتبين لهم انهم اصحاب الجحيم) پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلم ايچون و مؤمنلر ايچون جائز اولمديكه مشركين ايچون استغفار ايده لر اكرچه اول مشركين انلرك ذوى قرابه لرى ايسه ده اول مشركين كفر اوزره موتلرندن اهل نار ايدكلرى متبين اولديغندن صكره * روايت اولنديكه ابو طالب محتضر اولديغنده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا واروب قتنده ابو جهل ايله عبد الله ابن اميه يى بولدى ديديكه ياعم لا اله الا الله ديكل كه سنكيچون اول كلمه سببيله الله تعالى عندنده محاجه ايدهم ابو جهل وعبد الله اكا ديديلركه عبد المطلب ملتنك ترك ايدرميسك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا كلمهٔ توحيدى عرض ايتدكنجه انلر اكا اول مقاله يى تكرار ايتديلر حتى ابو طالبك آخر كلامى عبد المطلب ملتى اوزره يم ديمك اولدى و لا اله الا الله ديمكدن ابا ايتدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه والله بن سنكيچون استغفاردن زائل اولمزين مادامكه اندن نهى اولنميم اويله اولسه بو آيت نازل اولنجق انكيچون استغفاردن منتهى اولدى و بر روايتده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا ديديكه ياعم لا اله الا الله ديكل كه يوم قيامتده سنكيچون اول قولكه شهادت ايدهم ديديكه اكر قريش بنى تعيير ايدر اولمسه سكا مطاوعتله سنى مسرور ايدردم * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مكه يه قدوم ايتديكنده اناسى آمنه نك قبرينه واروب انكيچون استغفاره اذن اولمق رجاسيله كونش قيزنجيه دكين اياغن طوردى حتى كه بو آيت نازل اولوب استغفاردن نهى اولندى اشبو آيت دليلدركه مشركينك احياسى ايچون استغفار جائز اوله زيراكه اول انلرك ايمانه توفيق اولنمسنى طلبدر (وما كان استغفار ابراهيم لابيه الا عن موعدة وعدها اياه) و ابراهيم عليه السلامك باباسيچون استغفارى دكل الا ابراهيم عليه السلام انك ايچون استغفاره وعد ايتديكى سببدن ايدى وياخود ابراهيم عليه السلامه اسلامه كلمكه وعد ايتديكندنصكره اولدخى اكا سنكيچون ربم جل شانه دن مغفرت طلب ايده يم ديمشيدى (فلما تبين له انه عدو لله تبرأ منه) وقتاكه ابراهيم عليه السلامه انك الله تعالى يه عدو ايديكى متبين اولدى موتى كفر اوزره اولمغله ابراهيم عليه السلام اندن تبرى ايتدى * دينلديكه يعنى قچان آخرتده ابراهيم عليه السلامه باباسنك الله تعالى يه عدو ايديكى متبين اوله اندن تبرى ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر يوم قيامتده ابراهيم عليه السلامه باباسى آزر قاوشه حالبوكه يوزنده غبره وقتره اوله ابراهيم عليه السلام

(اكا)

بونلردن بيوك كندنك رضا وخوشنودلغى وعد ايلدى ايشته بو خوشنودلق نعمتى بر فوز عظيمدر * كه انك يانندە نعم دنيا احقر وبلكه نعيم جنت دخى مختصردر * دينلديكه عدن جنتده بر عظيم شهر يا قصردر منبع عين تسنيمدر مسكن انبياء وصديقيندر وخوشنودلق

تعبيرى خبرده بويله وارددركه حق تعالى اهل جنته نعم جنتدن راضى و خوشنودميسز ديو سؤال بيوره انلر بلى جوابلرنده حق جل وعلا بوندن اكبر نعمتم سزه رضامى ويردم بعد هذا غضبم اولمز بيوره (يا ايها النبى جاهد الكفار والمنافقين و اغلظ عليهم و مأويهم جهنم و بئس المصير) يا نبى الله كفاره سيفله ومنافقلره الزام حجتله جهاد ايله و انلره خصومت ايله انلرك آخرتده يرلرى جهنمدر اول نه قبيح مسكن اولور (يحلفون بالله ماقالوا ولقد قالوا كلمة الكفر وكفروا بعد اسلامهم وهموا بما لم ينالوا ومانقموا الا ان اغنيهم الله ورسوله من فضله فان يتوبوا يك خيرا لهم وان يتولوا يعذبهم الله عذابا اليما فى الدنيا والاخرة ومالهم فى الارض من ولى ولانصير) انلرانى ديمديلر ديو الله تعالى يه يمين ايدرلر تحقيق انلر دينه طعن ايدر كلمه يى سويلديلر و انلر اسلامى اظهارلرندنصكره كفرى ظاهر ايتديلر ونائل اوله ميه جقلرى شيئه قصد ايتديلر وانلرك پيغمبر عليه السلام و مؤمنلره كينه وغرضلرى انجق الله تعالى ومؤمنلرى و رسولنى فضل وكرميله توسيع رزق ايتدوكيدى اكر انلر نفاقدن توبه ايدرلرسه انلره خيرلودر اكر توبه دن اعراضله نفاقلرنده اصرار ايدرلرسه الله تعالى انلره دنيا وآخرتده عذاب اليم ايله عذاب ايدرلر انلر ايچون يريوزنده حمايت ايدر بر دوست

اكا ديه كه بن سكا ديمدميكه بكا عاصى اولمغل اول ايده كه اشبو كونده سكا عاصى اولمزين اويله اولسه ابراهيم عليه السلام ديه كه يارب سن بكا وعد ايتمشدك كه اشبو كونده بنى خلق ايچنده رسواى ايتميه سن حالبوكه بابام جهتندن ايرشن رسوايلقدن زياده نه اولور الله تعالى ديه كه بن جنتى كافرلره حرام ايتمشن بعده اكا دينله كه يا ابراهيم اياغك التنه نظر ايت كورسه كه اول بر ذبح متلطخدر اندن قوائمندن اخذ اولنوب ناره براغيله (ان ابراهيم لاواه حليم) ابراهيم عليه السلام چوق آه ايدردى ويادعاسنده چوق يلواررردى وجاهلك جهلندن تجاوز كندويه اذا ايدنى عفو ايدردى (وما كان الله ليضل قوما بعد اذهديهم حتى يبين لهم مايتقون) الله تعالى بر قومى ضلالت اوزره اماته ايدوب انك اوزره مؤاخذه ايدر اولمدى انلرى اسلامه هدايت ايتدكدنصكره حتى كه انلره اندن اول فعل وتركى واجب اولان اشيايى بيان ايتدى * اشبو آيتك سبب نزولنده دينلديكه بر قوم پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه قدوم ايدوب اسلامه كلديلر حالبوكه اول وقتده خمر حرام دكل ايدى و قبله كعبه يه تحويل اولنمامشدى انلر قوملرينه رجوعندنصكره خمر حرام و قبله كعبه يه متحول اولدى حالبوكه انلرك اندن خبرى يوغيدى بر مدتدن صكره ينه مدينه يه قدوم ايتدكلرنده خمرى حرام اولمش قبله يى تحول ايتمش بولديلر و ديديلركه يا رسول الله بز سنك اولديغك دينك غيرى اوزره يز ضلالتده يز وحاللرين خبر ويرديلر الله تعالى بو آيتى انزال ايله بيلدرديكه الله تعالى بر قومك منسوخله ايشلدكلرى عملى ابطال ايتمز مادامكه انلره ناسخى بيان ايتميه اشبو آيت دليلدركه غافل مكلف اولميه (ان الله بكل شئ عليم) الله تعالى هرشيئى خلقه صالحى وغير صالحى بيلور (ان الله له ملك السموات والارض يحيي و يميت) سموات وارضك ملكى الله تعالينكدر ايكيسنك اهلنه ديلديكن امر ايدر دنياده احياء واماته انك صفتيدر خلقنده اجرا ايدر (ومالكم من دون الله من ولى ولانصير) سزك ايچون الله تعاليدن غيرى سزدن انك عذابن دفع ايدر ولى و نصير يوقدر بلكه الله تعالى موجودك مالكى ومتولىء امريدر انك غيريه ولايت و نصرت تأتيسى دكل الا اندندر ايمدى واجب اولوركه يالكز اكا توجه ايده لر وماسوادن تبرى ايده لر تاكه فعل وتركلرنده اندن غيرى مقصودلرى اولميه (لقد تاب الله على النبى) الله تعالى رسولك خطاسندن تجاوز وصفح ايتديكه منافقلره تبوك غزاسندن تخلفه اذن ويردى (والمهاجرين والانصار) ودخى مهاجرين وانصاردن تجاوز ايتديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ذهابدن تخلفه نوعاميل ايتديلر * دينلديكه زيرا هيچ بركسه يوقدركه الاول توبه يه محتاجدر حتى نبى و مهاجرين وانصار ايسه ده زيرا * وتوبوا الى الله جميعا * قول شريفيله توبه نك وجوبى جميع مكلفينه تعميم بيورلدى زيرا هيچ كمسه يوقدركه الاول بر مقامده دركه اول استنقاص اولنور فوقنده كى مقامه نسبتله ايمدى اول نقيصه دن ترقى توبه در وتوبه نك فضلنى اظهار دركه اول انبياء وصالحين مقاميدر (الذين اتبعوه فى ساعة العسرة) كه اول مهاجرين وانصار رسول الله صلى الله تعالى

وعذابدن منع ايدر بر معين يوقدر * بو آيت كريمه‌ده مسطور قصد ايدوب نائل اولمدقلرى پيغمبر عليه
السلامى مهاجرين ايله مدينه‌دن اخراج اوله دينلدى ياخود تبوك غزاسنه كيدركن پيغمبر عليه السلامى
قتل ايچون يولده مترصد اولملريله جبريل عليه السلام خبرله ١٦٦ پيغمبر عليه السلام حذيفه‌يى كوندروب

انلرى دفع ايلدى دينلدى * و آيت كريمه‌نك سبب نزولى تبوك غزاسنه حاضرلنوركن جلاس بن سويد بر جماره بنمش مدينه‌يه كلدى ناسى سفردن تنفير ايچون اكر محمدك سويلديكى كلام حق ايسه بن بو حماردن الچق اوله‌يم ديدى بو كلامى اوكى اوغلى مصعب حضور نبوى‌يه تقرير ايتمكله پيغمبر عليه السلام جلاسى كتوردوب مصعبك مقابله‌سنده سؤال ايلدى جلاس بن بويله كلام سويلمدم ديو انكار و يمين ايتدكده مصعب خدايا رسولنه بنم صدقمى بيان ايله ديو مناجات ايتمكله حق تعالى بو آيت كريمه‌يى انزال ايلدى و صكره جلاس توبه ايدوب مخلصان امتدن اولديغى منقولدر ﴿ و منهم من عاهد الله لئن آتينا من فضله لنصدقن ولنكونن من الصالحين ﴾ اهل نفاقدن كيمسه واردركه الله تعالى ايله عهد ايدر اكر بزه فضلندن مال
ويررسه صدقه وزكات ويرهلم صالحلردن اولهلم ديرلر فلما اتيهم من فضله بخلوا به وتولوا وهم معرضون * ﴿ صدق ﴾
وقتاكه فضلندن مال كثير ويرديسه بخيللك ايدوب حق اللهى ويرمكدن اعراض ايتديلر انلر امر وفرماندن اعراض
ايدیجيلردر ﴿ فاعقبهم نفاقا فى قلوبهم الى يوم يلقونه بما اخلفوا الله ما وعدوه وبما كانوا يكذبون ﴾ انلرك اول بخل و زكاتدن

عليه وسلمه عسرت وقتنده يعنى غزوهٔ تبوكده كه اول غزوة العسره ديو تسميه اولندى حسن
ايدر غزوهٔ تبوك عسرتى بر مرتبه‌ده ايديكه بردوه‌يى اون كشى نوبتجه بنرلردى وزادلرى
كوه‌لى خرما ومتغير آرپه ايدى وانلردن برقاچ كشينك متعدد خرمالرى اولوب اجقدقلرنده
برى برخرمايى براز چينه‌ديكدنصكره انى صاحبنه ويرانجق طعمن بولورلرو اوزرينه برجرعه
ماء شربيله اكتفا ايدرلردى حتى دخى دوكتديلر حضرت ابوبكر ديديكه يارسول الله حق
تعالى سنى خيردعايه معتاد ايتمشدر دعا ايلكل نعم ديوب دعايه ال قالدردى همانندم هوا بولتلنوب
ناس انكله كولكه‌لندى وياغور ياغوب ناس صولندى بعده اول منزلدن طوروب كتديلر
باشلرندن بولوت كتيوب انكله استراحت ايتديلر ﴿ من بعد ما كاد يزيغ قلوب فريق منهم ﴾
انلردن برفريقك ايمان اوزره ثباتدن ويا اتباع رسولدن قلبلرى زيغه قريب اولديغندنصكره
دينلديكه يعنى تخلف وانصرافه ميل اراده ايتديلر * كلبى ايدر برناس تخلفه قصد ايتديلر بعده
نادم اولوب اردلرندن انلره ايرديلر ﴿ ثم تاب عليهم ﴾ اندن الله تعالى انلرك توبه‌لرين قبول ايتدى
﴿ انه بهم رؤف رحيم ﴾ زيراكه الله تعالى انلره رأفتلو ورحمتلودر ﴿ وعلى الثلاثة الذين خلفوا ﴾
والله تعالى شول اوچ كمسه‌دندخى تجاوز ايتديكه غزادن تخلف ايتديلركه انلر كعب بن مالك
الشاعر ومرارة بن الربيع وهلال بن اميه ايديكم اوچى دخى انصاردن ايديلر ﴿ حتى اذا ضاقت
عليهم الارض بما رحبت ﴾ حتى ارض متسعه ايكن انلره ضيق اولدى ﴿ وضاقت عليهم انفسهم ﴾
وقلبلرى فرط وحشت وغمدن برشيئله انس ايتمزوا كا سرور ايرمز اولدى ﴿ وظنوا ان لا ملجأ
من الله الا اليه ﴾ وتيقن ايتديلركه الله تعالينك سخط وعذابندن مفر وملجأ يوقدر مكركه توبه
واستغفار ايله ينه اكا اوله ﴿ ثم تاب عليهم ليتوبوا ﴾ بعده انلره توبه‌لرى قبولن انزال ايتدى تاكه
توابين جمله‌سندن عداولنه‌لر ويا اول الله تعالى انلره مرة بعد اخرى قبول ورحمتله رجوع ايتدى
تاكه توبه‌لرى اوزره استقامت ايده‌لر ﴿ ان الله هو التواب الرحيم ﴾ الله تعالى تائبك توبه‌سين
قبول ايدر ونعم انعاميله رحمت ايدر كعب بن مالك ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم تبوك
غزاسندن مدينه‌يه قدوم ايتديكنده اكا واروب سلام ويردم بكا غضبله ردسلام ايتدى اندن ناس
بزمله كلامى ترك ايتديلر اللى كون اوزريمزدن زمان كچدى اول حالت بزه زياده مشقت ويردى
بكا بوندن اهم واخوف شئ يوغيديكه بكا موت ايروب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم نمازم
قيلميه وياخود رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وفات ايدوب ناس بيننده اول منزلده قالم بكا كمسه
سويلراولميه ووفات ايتديكمده اوزريمه كيمسه نماز قيلميه اللى كون تمامنده كيجه‌نك ثلث اخيرنده
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه الله تعالى اشبو توبه‌مز آيتن انزال ايتدى پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم صباح نمازين قليجق انى بزه تبشير ايتدى ﴿ يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وكونوا
مع الصادقين ﴾ يامؤمنلر الله تعالينك راضى اولمديغى اشيادن صاقنك وصادقلر ايله اولك اول

امتناعلرى قيامتده عمللرينك جزاسنه ملاقى اولنجيه‌دك قلبلرنده اول نفاقلرينى تعقيب وتمكين ايلدى اول سببدنكه
تصدق وصلاحله وعده ايدوب الله تعاليه خلف ووعده‌لرندن كذب ايدر اولديلر * بوآيت كريمه‌نك سبب
نزولنده بووجهله روايت اولنديكه ١٦٧ انصاردن وزهاد صحابه‌دن ثعلبه بن حاطب پيغمبر عليه السلامه كلوب

الله تعالادن بكا غنيلك استدعا ايله ديو نياز ايلدى افندمز عليه السلام اكا بو بابده چوق نصيحت ايتديسه ده نيازندن فراغت ايتمدى آخر الامر حضرت عليه السلام دعا ايدوب حق تعالى اولقدر قيون ويرديكه مدينه حواليسنه صغميوب باديه‌يه كتدى جماعتله نمازدن محروم اولوب بعضا جمعه‌يه كيدركن انى دخى ترك ايلدى طرف حضرت عليه السلامدن زكات طلبنه واردقلرنده محبت مال سببيله ليت ولعل ايله عاملرى دفع ايلدى وبو زكات دكل جزيه‌در ديدى على قول بو آيتى ايشتدكده زكاتى كتوروب قبول اولنمدى صكره ابا بكر وعمر رضى الله عنهما خلافتلرنده كتوروب آنلرده قبول ايتمديلر صكره عثمان رضى الله عنه وقتنده هلاك اولدى ﴿ الم يعلموا ان الله يعلم سرهم ونجويهم وان الله علام الغيوب ﴾
اول منافقلر بيلمزلرميكه الله تعالى انلرك قلبلرنده‌كى نفاق ومابينلرنده سويلشدكلرى كلاملرينى وزكاتى جزيه تسميه‌لرينى
بيلور تحقيق الله عظيم الشان جميع غيبلرى بيلیجيدر ﴿ الذين يلمزون المطوعين من المؤمنين فى الصدقات والذين لا يجدون
الا جهدهم فيسخرون منهم سخر الله منهم ولهم عذاب اليم ﴾ اول منافقلركه مؤمنلردن زياده صدقه ويرنلرى وموجودى

صدق كرك ايمان ويا عهود ده‌در وياخود دين اللهده نيت وقول وعملده‌در وياخود توبه وانابتده‌در
* ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر يعنى شول قومله اولكه انلر نيت خالصه اوزره رسول الله
صلى الله عليه وسلم ايله تبوك غزاسنه كتديلر وياشونلر ايله كيم ذنبه اعترافده صدق ايتديلر يوخسه
اعتذار كاذبه ايله اعتذار ايتمديلر ابن مسعود ايدر كذب نه جدده ونه هزلده صالح اولور ونه صبى‌يه
برشئ وعدندنصكره خلفى جائز اولور ﴿ ما كان لاهل المدينة ومن حولهم من الاعراب ان
يتخلفوا عن رسول الله ﴾ اهل مدينه‌يه وانلرك حوالنده اولان اعرابه كه بو واديده ساكن اولورلر
جائز اولمزكه رسول اللهدن تخلف ايده‌لر چقانكه اول غزايه كيده ﴿ ولا يرغبوا بأنفسهم عن نفسه ﴾
وكذلك جائز اولمزكه رسول اللهك نفسى بقاسندن كندى نفسلرينك بقاسين اختيار ايده‌لر بلكه
واجب اولوركه انك مرادينه اتباع ايده‌لر * روايت اولنديكه ابوخيثمه رضى الله تعالى عنه
بستانه واردى مكر انك برحسنا مرأه‌سى وار ايدى ابوخيثمه ايچون انده برظلده حصير بسط
ايتدى واوكنه رطبله ماء بارد كتوردى ابوخيثمه نظر ايدوب ديديكه ظل ظليل ورطب يانع
وماء بارد وامرأهٔ حسناء دردى دخى بوراده موجوددر لكن رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم حرده وريحه‌ده‌در ايمدى روا دكلدركه اول جفاده اولوب بن صفاده اولم همانندم طوروب
سيفنى ورمحنى النه الدى وراحله‌سنه بنوب يوله كيردى سرعت سير ايله آزوقتده پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمه ايردى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اكا سونوب دعا ايلدى ﴿ ذلك بأنهم
لا يصيبهم ظمأ ولا نصب ولا مخمصة فى سبيل الله ﴾ پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه غزانك تخلفى
جائز اولمامق شول سببله‌دركه الله تعالينك سبيلنده هرباركه انلره صوسزلق ويا تعب ونصب
ويا آجلق ايريشه ﴿ ولا يطؤن موطأ يغيظ الكفار ﴾ ويا برمكانكه اكا انلر اياق باصمغله كفار
اويكلنورلر ﴿ ولا ينالون من عدو نيلا ﴾ ويا عدودن برمصيبته ايره‌لر اول كرك قتل ويا
اسر ويا نهبدر ﴿ الا كتب لهم به عمل صالح ﴾ الا انك سببيله انلر ايچون عمل صالح يازيلور
﴿ ان الله لا يضيع اجر المحسنين ﴾ الله تعالى احسان ايدنلرك اجرنى ضايع ايتمز ﴿ ولا ينفقون
نفقة صغيرة ولا كبيرة ﴾ ونفقه‌كه انلر انى انفاق ايدرلر اول كرك صغيره‌در تمره ويا لقمه ويا علاقهٔ
سوط كبى ويا كبيره‌در عثمان رضى الله تعالى عنهك جيش عسرتده‌كى انفاقى كبى ﴿ ولا يقطعون
واديا ﴾ ويا برواديكه انى قطع ايدرلر اول كرك اقباللرى ويا ادبارلرى حالنده‌در ﴿ الا كتب لهم ﴾
الا انك ثوابى انلر ايچون يازيلور ﴿ ليجزيهم الله احسن ما كانوا يعملون ﴾ تاكه الله تعالى انلره
يوم قيامتده شول دنياده ايشلدكلرى اعماللرندن احسن جزاء ايده زيراكه حسنهٔ واحده ايچون
اون مثلى جزاء اولنور تايديوز مثلنه دكين واندن اكثر مالا يحصايه دكين جزاء ايديلور * قال
النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من اغبرت قدماه فى سبيل الله حرمه الله على النار * پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم ايدر بركمسه كه غزا يولنده اياقلرينه توز بولاشه الله تعالى انى جهنمه حرام ايدر
* قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من انفق نفقة فى سبيل الله كتبت بسبعمائة ضعف * پيغمبريمز صلى الله

اولمیوب همان قدرتلری قدر ویرنلری تعییب ایدرلر واول مؤمنلری استهزا ایدرلر الله تعالی انلرك استهزاسی جزاسنی
ویرر وانلر ایچون عذاب الیم واردر * روایت اولندیکه پیغمبر علیه السلام بروقتده صدقه ویرمکی ناسه ترغیب ایتمکله
صحابه کلی اموال تصدق ایدوب بوآنده عبدالرحمن بن عوف

درت بیك درهم کتوروب « سکز بیك
درهم وار ایدی نصفنی
عیالمه براغوب نصفنی
لله تصدق واقراض ایلدم
دیدی فخر عالم علیه السلام
ویردیککه وآلیقودیغکه
حق تعالی برکت ویرسون
دیو دعا ایتمکله مالنه اول
رتبه برکت کلدیکه وفاتنده
ایکی زوجه سنك برینه نصف
ثمن حصه سکسان بیك
درهم ویرلدی وبنه اول
جمع تصدق حالنده عاصم
بن عدی یوز وسق خرما
کتوردی وابو عقیل
انصاری بر صاع خرما
کتوروب بوکیجه صباحه دك
قیودن صو چکوب ایکی
صاع خرما اجرتمی الدم
نصفنی عیالمه براغوب
نصفنی صدقه یه کتوردم
دیدی پیغمبریمز علیه
السلام اول صاع خرمانی
صدقات سائره نك اوزرینه
صاچردی منافقلر
عبدالرحمن ایله عاصمك
ویرمسی ریادر وابوعقیلك
بر صاع خرماسندن الله
تعالی ورسولی مستغنیدر
لکن انك مرادی اسمی
یاد اولنوب وصدقاتدن
کندویه حصه ویرلمسی مأمولیدر دیدیلر بناء علیه بوآیت کریمه نازل اولدی ﴿ استغفر لهم ﴾ ﴿ تعالی ﴾
اولاتستغفرلهم ان تستغفرلهم سبعین مرة فلن یغفرالله لهم ذلك بانهم کفروا بالله ورسوله والله لایهدی القوم الفاسقین ﴾
یامحمد منافقلر ایچون کرك مغفرت طلب ایله کرك ایلمه اکر انلر ایچون یتمش کره مغفرت طلب ایلسك الله تعالی

تعالی علیه وسلم ایدر برکسنه که غزایولنه برنفقه انفاق ایده انك ایچون یدیوز صعفی ثواب یازیلور * قال
النبی صلی الله علیه وسلم من جهز غازیا فی سبیل الله ومن خلف غازیا فی سبیل الله فی اهله بخیر فقد غزا
پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر برکسنه که فی سبیل الله بر مجاهده جهادك حوایج ولوازمن تجهیز
ایده ویا بر مجاهدك اهل وعیالنده خیرله خلافت ایده اول اجرده غزا ایتمش منزلتنده در ﴿ وما کان
المؤمنون لینفروا کافة ﴾ مؤمنلره مستقیم اولمزکه غزایه ویا طلب علمه جمیعی خروج ایده لر
جمیعنك تثبطی مستقیم اولمدیغی کبی زیرا اشبو ایکی حالتك هر بری امر معاشه خلل ویرر * ابن
عباس رضی الله تعالی عنه ایدر وقتا که حق جل وعلا غزوهٔ تبوکده منافقلرك عیوبن انزال
ایتدی من بعد پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اطرافه سرایا کوندررا ولدیغنده مسلمونك جمیعی
غزایه چیقوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی یالکز آلیقور اولدیلر اول سببدن بوآیت
نازل اولدی اشبو نهی معناسنده نفیدر ﴿ فلولا نفر من کل فرقة منهم طائفة ﴾ مؤمنلرك هرقبیله سندن
برجماعت غزایه چیقمزلرمی چیقسونلر وبرجماعت اخری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمله
قالسونلرکه ﴿ لیتفقهوا فی الدین ﴾ دینده فقاهتی تکلف ایده لر یعنی اول قلان جماعت قرآن وسنن
وفرائض واحکام تعلم ایده لر ﴿ ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم ﴾ وفقاهت ایله غایت سعی
ومعظم غرضلری اول غزایه کیدن جماعتی انلره رجوع ایتدکلرنده ارشاد وانذار ایده لر ﴿ لعلهم
یحذرون ﴾ تاکه امر ونهی ایله متعظ اولوب الله تعالینك عذابندن حذر ایده لر * اشبو آیت
دلیلدرکه نفقه وتذکیر فروض کفایه دن اوله ولایق اولورکه انده متعلمك غرضی استقامت
ودینی اقامت اوله یوخسه ناس اوزره ترفع وبلادده تبسط اولیه وبوآیتده دلالت واردرکه
خبر واحد حجت اوله زیراکه فرقه جماعتك اسمیدرکه اقلی اوچدر وطائفه ایسه اول فرقه دن
انتزاع اولنمشدر اویله اولسه لازم کلورکه طائفه اوچك بعضی بر ویا ایکی اوله حالبوکه بر طائفه
دینلمشدر حق تعالینك * وان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا بینهما * قولنده زیرا روایت
اولندیکه اول اقتتال ایدن ایکی کشی ایدیلر تکبیم اول آیتك آخرنده * فاصلحوا بین اخویکم *
قولی اول روایتی تأیید ایدر ایمدی الله تعالی طائفه یه امر ایتدیکه دینده تفقه ایدوب بعده تعلم
ایتدکلریله قوملرینی انذار ایده لر اکر فرقه دن طائفه خبری حجت اولمسه انکله انذار وتحذیر
صحیح اولمزدی وفقه دین احکامنی بیلمکدر واول ایکی قسمدر بری فرض عیندرکه اول طهارت
وصلات وصوم وسائر عبادات علمیدرکه عبد هر حالده انکله مکلفدر واکرمالی اولورسه زکات
علمی وحج واجب اولورسه حج علمی دخی تعلم واجب اولور ایمدی سائر علومك دخی فرض
عین اولمسنك کیفیتی بونکله بیلنور وبرقسمی دخی فرض کفایه درکه درجهٔ اجتهاد ورتبهٔ
فتوایه ایرشنجه تعلمدر وقچان بربلده اهلی انك تعلمن ترك ایتسه لر جمیعی عاصی اولورلر وقچان هر
بلده اهلندن برکیمسه انی تعلمه قائم اولسه آخرلرندن اول فرض ساقط اولور ایمدی آخرلن اوزره
واجب اولورکه حوادثدن کندیلره واقع اولان امورده اکا تقلید ایده لر * قال النبی صلی الله

انلری مغفرت ایتمز بو مغفرتدن محرومیتلری الله تعالی ورسولنی انکار ایتدکلری سببیله در الله تعالی کفرده متمرد
فاسقلره هدایت ایتمز * مرویدرکه کبار منافقیندن عبدالله ابن ابی مرض موتده ایکن اوغلی ینه عبدالله مؤمن
مخلصلردن اولمغله پیغمبر علیه

السلامدن باباسیچون مغفرت طلبیله دعا نیازنده اولدیغندن چوق
استغفار ایتمك نیتنی ایتدیکه
یتمش لفظی کثرتدن کنایه در
بو آیت کریمه نازل
اولدی ﴿ فرح المخلفون
بمقعدهم خلاف رسول الله
وکرهوا ان یجاهدوا
باموالهم وانفسهم فی
سبیل الله وقالوا لا تنفروا
فی الحر قل نار جهنم اشد
حرا لو کانوا یفقهون ﴾
رسول اللهك خلافنده
اولهرق غزادن کیرو
قالوب اوتورنلر فرحلندیلر
والله یولنده ماللری
ونفسلریله جهاد ایتمکی
کریه کوردیلر ومؤمنلره
بو حرارتده جهاده
کتمیك دیدیلر سن انلره
دیکه جهنم آتشنك
حرارتی بو یاز حرارتندن
اشددر * انلر ایسه بو
مخالفتله جهنم آتشنه
مستحقلردر * اکر کیده
جکاری محلی بیلسه لر
﴿ فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا
کثیرا جزاء بما کانوا
یکسبون ﴾ امدی انلر *
دنیاده وآخرتده کی حاللرینی
ملاحظه ایدوب * آز
کولسونلر و چوق
اغلسونلرکه کسب ایتدکلری کفر ونفاقلرینه جزا اوله ﴿ فان رجعك الله الی طائفة منهم فاستأذنوك للخروج
فقل لن تخرجوا معی ابدا ولن تقاتلوا معی عدوا انکم رضیتم بالقعود اول مرة فاقعدوا مع الخالفین ﴾ اکر
الله تعالی سنی غزوهٔ تبوکدن ارجاعله مدینه یه کلوب منافقلر سندن بر غیری غزایه خروج ایچون اذن

تعالی علیه وسلم من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بر
کیمسه که الله تعالی اکا خیر اراده ایده دینده انی فقیه ایدر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فقیه
واحد اشد علی الشیطان من الف عابد * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر فقیه واحد شیطانه
بیك عابددن اشددر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فضل العالم علی العابد کفضلی علی ادناکم *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر عالمك عابد اوزره فضلی سزك ادناکز اوزره بنم فضلم کبیدر
امام شافعی رضی الله تعالی عنه ایدرکه طلب علمه اشتغال نافله نمازه اشتغالدن افضلدر ﴿ یا ایها الذین
آمنوا قاتلوا الذین یلونکم من الکفار ﴾ یا مؤمنلر کفاردن سزه اقرب اولنلره قتال ایدك بنی
قریظه ونضیر کبی * دینلدیکه انلرکه مراد روم ایدیکه انلر شامده ساکن اولورلردی شام ایسه
مدینه یه عراقدن اقربدر ﴿ ولیجدوا فیکم غلظة ﴾ واول کفار سزده شدت وحمیت وقتاله صبر
بولسونلر ﴿ واعلموا ان الله مع المتقین ﴾ بیلك که الله تعالینك عون ونصرتی متقیلره در اکر نفاق
اوزره اولان ایراقدن اتقا ایدرلرسه ﴿ واذا ما انزلت سورة فمنهم من یقول ایکم زادته هذه ایمانا ﴾
قچان بر سوره نازل اولسه منافقلرك بعضی بعضنه عیون ایله تغامز ایدوب سخریه واستهزا وجهی
اوزره ویا انده عیوبلری اولدیغنه غیظله دیرلرکه اشبو سوره قنغیکزك ایمانن زیاده ایتدی ﴿ فاما الذین
آمنوا فزادتهم ایمانا ﴾ اما مؤمنلرك اول ایمانن زیاده ایتدی اول سوره تدبرندن حاصل اولان علم
زیاده سیله واول سوره وما فیهایه اولان ایمانك ایمانلرینه انضمامیله ﴿ وهم یستبشرون ﴾ حالبوکه
انلر انك نزولنه سوینورلر زیراکه اول کماللری زیاده سنه ودرجه لری ارتفاعنه سببدر ﴿ واما الذین
فی قلوبهم مرض فزادتهم رجسا الی رجسهم ﴾ واما انلرکه قلبلرنده شك ونفاق واردر اکا کفرلری
اولکی کفرلرینه انضمامله کفرلرین زیاده ایتدی ﴿ وماتوا وهم کافرون ﴾ واول کفر انلرده
مستحکم اولوب کافرین اولدقلری حالده فوت اولدیلر اشبو آیت کریمه ایمانك زائد وناقص اولمسنه
دلیلدر عمر رضی الله تعالی عنه اصحابندن بعضیلرك اللرینه یاپشوب کلك سزکله ایمانمز زیاده ایده لم
دیردی وعلی رضی الله تعالی عنه دیردیکه ایمان قلبده بر نقطهٔ بیضا مثلی ظاهر اولور هر بارکه ایمان
زیاده اوله اول بیاض قلبده ارتار حتی که قلبك کلیسین بیاض ایدر وکذلك نفاق قلبده بر نقطهٔ
سودا مثلی ظاهر اولور هر بارکه نفاق زیاده اوله اول قلبده سواد ارتار حتی که قلبك کلیسین سواد
ایدر والله اکر مؤمنك قلبی شق اولنسه ابیض بولنیدی ومنافقك قلبی شق اولنسه اسود بولنیدی
﴿ اولا یرون انهم یفتنون فی کل عام مرة او مرتین ﴾ انلر کورمزلرمیکه هر ییلده بر ایکی کره شدائد
وامراض ویا قحط شدتله ویاغزو وجهاد ایله ابتلا اولنورلر ﴿ ثم لا یتوبون ﴾ بوندنصکره منتهی
اولمزلر ونفاقلرندن توبه ایتمزلر ﴿ ولاهم یذکرون ﴾ الله تعالینك صدق وعدندن کوردکلریله
متعظ اولمزلر ﴿ واذا ما انزلت سورة نظر بعضهم الی بعض هل یراکم من احد ﴾ قچان بر سوره نازل
اولسه که انده منافقینك عیوبی ذکر اولنسه بربرلرینه نظر ایدوب دیرلرکه رسول الله قتندن

ایسترلرسه سن انلره دیکه سز بنمله ابدا چیقمز ودشمنله مقاتله ایتمزسکزکه سز اولکی کره اوتورمغه راضی اولدیکز شمدی دخی ضروری خالف وقاعده‌لرله یعنی نسا وصبیان ومریضلرله اوتورك ﴿ ولا تصلّ علی احد منهم مات ابدا ولا تقم علی قبره انهم کفروا باللّه ورسوله وماتوا وهم فاسقون ﴾ منافقلردن ١٧٠ فوت اولان بر کیسه‌نك ابدی جنازه نمازنی قیلمه ودفن اولنورکن قبری عندنده طورمه زیرا انلر اللّه تعالی‌یه ورسولنه کافر اولوب منافق وایماندن مبرا اولدقلری حالده فوت اولدیلر * مرویدرکه ابن ابی مرض موتده ایکن پیغمبر علیه السلام عیادتنه کتدکده ابن ابی حضرت پیغمبر علیه السلامدن کفن ایچون کوملکنی ونمازنی قیلمسنی ودفننده حاضر اولمسنی التماس ایلدی واقع حال پیغمبر علیه السلام کوملکنی کوندروب جنازه‌سنه دخی حاضر ونمازنی قلمغه عازم ایکن فاروق رضی اللّه عنه بو بابده زیاده مضطرب اولوب انك حق نبویده سویلدکلرینی وسائر قبایحنی تعداد واول حضرته یاد ایتدکده یا عمر انك نمازنی قیلمغه وترك ایتمکده متردم بیوردیلر بو آیتك نزولیله ترك ایتدیلر ﴿ ولا تعجبك اموالهم واولادهم انما یرید اللّه ان یعذبهم بها فی الدنیا وتزهق انفسهم وهم کافرون ﴾ اول منافقلرك مال واولادلرینك کثرتی سنی تعجب ایتدرمسون اللّه تعالی انلری دنیاده انجق اول مال واولادك وجمع حفظ وتعیشلری ایچون محنت ومصیبت وشدایدیله تعذیب وکافر اولدقلری حالده حسرتله روحلری چیقمسنی مراد ایدر ﴿ واذا انزلت سورة ان آمنوا باللّه وجاهدوا مع رسوله استأذنك اولوا الطول منهم وقالوا ذرنا نکن مع القاعدین ﴾

سزی مؤمنلردن کیسه کوررمیدی اگرکیسه کورمز دیسه طوروب مسجددن کیدرلردی اگر انلردن کیسه‌نك کوردایدیکنی بیلورلرایسه طوروب کتمزلردی ﴿ ثم انصرفوا ﴾ بعده ایماندن ویاخود فضیحه خوفیله رسول اللّه صلی اللّه تعالی علیه وسلم قتندن منصرف اولورلردی ﴿ صرف اللّه قلوبهم ﴾ اللّه تعالی انلرك قلوبنی ایماندن صرف ایلدی ﴿ بانهم قوم لا یفقهون ﴾ شول سببله کیم انلر بر قومدرکه سوء فهملری وعدم تدبرلری ایچون دین الٰهی فهم ایتمزلر ﴿ لقد جاءکم رسول من انفسکم ﴾ یا اهل مکه سزه کندی جنسکزدن سزك کبی عربی ویا اشرافکزدن رسول عربی کلدی ﴿ عزیز علیه ما عنتم ﴾ سزك عنتکز ومکروهه لقاکز اول رسول اللّهه شدید شاقدر ﴿ حریص علیکم ﴾ سزك ایمانکزه وصلاح شانکزه اول حریصدر ﴿ بالمؤمنین رؤف رحیم ﴾ جمیع مؤمنلره رأفتلو ورحمتلودر ﴿ فان تولوا ﴾ اگر سکا ایماندن اعراض ایدرلرسه ﴿ فقل حسبی اللّه ﴾ دیکل که حفظ ونصرته اللّه تعالی بکا کافیدر ﴿ لا اله الا هو ﴾ اندن غیری معبود بالحق یوقدر ﴿ علیه توکلت ﴾ اکا توکل ایتدم رجاء وخوفم اندندر غیریدن دکل ﴿ وهو رب العرش العظیم ﴾ اول عرش عظیم ربیسیدرکه احکام ومقادیر اندن نزول ایدر * ابی رضی اللّه تعالی عنه ایدر آخر نازل اولان اشبو ایکی آیتدر پیغمبریمز صلی اللّه تعالی علیه وسلم ایدر بکا قرآن آیت آیت وحرف حرف نازل اولدی الا سورهٔ برآءة وسورهٔ اخلاص نازل اولدیغنده یانلرنجه ملائکه‌دن یتمش بیك صف دخی نازل اولدی

﴿ سورهٔ یونس وهی مائة وتسع آیات مکیة ﴾

بسم اللّه الرحمن الرحیم

﴿ الر ﴾ بن اول اللهنکه جمیع اشیایی کوررین ﴿ تلك آیات الکتاب ﴾ اشبو قرآن آیتلریدر ﴿ الحکیم ﴾ حلال وحرام وحدود واحکامله محکمدر ﴿ أکان للناس عجبا ان اوحینا الی رجل منهم ﴾ اهل مکه‌یه عجیبمی اولدیکه انلردن محمد صلی اللّه تعالی علیه وسلمه وحی ایدوب رسالته اصطفاء ایده‌وز یوخسه انلرك عظماسندن برینه دکل وقتاکه محمد صلی اللّه تعالی علیه وسلم رسالتله مبعوث اولدی مشرکون دیدیلرکه عجبدر کیم اللّه تعالی ابو طالبك یتیمندن غیری ارسال ایده‌جك بر رسول بولمدی‌ایمدی انی دیملری فرط حماقتلرندن وامور عاجله اوزره قصر نظرلرندن ووحی ونبوتك حقیقتنه زیاده جهالتلرندن ایدی زیرا اول انلرك عظماسندن قصوری زعملرنجه انجق مالده ایدی مال امری ایسه بو بابده اهون شیدر وبر قولده تعجبلری اللّه تعالینك رسولی بشر اولمسنده ایدی ﴿ ان انذر الناس ﴾ قرآنده‌کی وعیدلرله ناسی شرك ومعاصیدن تخویف ایت ﴿ وبشر الذین آمنوا ان لهم قدم صدق عند ربهم ﴾ ومؤمنلره تبشیر ایتکه انلر ایچون رب تعالی عندنده تقدیم ایتدکلری اعمال حسنه‌لری سببیله منزلهٔ رفیعهٔ سابقه واردرکه اکا قول ونیتده صدقلریله نائل اولورلر ﴿ قال الکافرون ان هذا لسحر مبین ﴾ کافرلر دیدیلرکه اشبو

قچان اللّه تعالایه ایمان ورسولیله کفاره جهاد ایتمکه بعض سوره نازل اولسه منافقلردن قدرت وغنا صاحبلری سندن اذن استرلرکه بزی ترك ایله شول عذر ایله خانه‌لرنده اوتورانلرله برابر اوتوره‌لم دیرلر ﴿ رضوا بان یکونوا مع الخوالف وطبع علی قلوبهم فهم لا یفقهون ﴾ ١٧١ انلر نسوان واسافل ایله اولمقلغه راضی اولدیلر وانلرك قلبلری اوزره نفاق مهری اورلدی انلر جهادده اولان سعادتی وتخلفده اولان شقاوتی بیلمزلر ﴿ لکن الرسول والذین امنوا معه جاهدوا باموالهم وانفسهم واولئك لهم الخیرات واولئك هم المفلحون ﴾ لکن رسول اللّه وانکله بیله اولان مؤمنلرماللری ونفسلریله جهاد ایدرلر انلر ایچون دنیاده نصرت وعقباده جنت وکرامت خیرلری واردر وانلر مقصودلرینه ظفر بولانلردر ﴿ اعد اللّه لهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ذلك الفوز العظیم ﴾ اللّه تعالی انلر ایچون اغاجلری التندن نهرلری آقر جنتلر آماده ایلدیکه آنلر آنده مؤبدلردر ایشته نجات عظیم بودر ﴿ وجاء المعذرون من الاعراب لیؤذن لهم وقعد الذین کذبوا اللّه ورسوله سیصیب الذین کفروا منهم عذاب الیم ﴾ اعرابدن ﴿ اسد وغطفان ﴾ قلت مال وکثرت عیال ایله اعتذار ایده‌رك غزوهٔ تبوکدن عفو ایچون اذن آلمغه کلدیلر بو اعرابلر اذن باطل ومنافقلر اللّه تعالی ورسولنی تکذیب ایله غزادن تخلف ایدوب اوتوردیلر اول اعراب متعذریندن کافر اولنلره ومنافقلره دنیاده قتل وآخرتده نار جحیمله عذاب الیم اصابت ایدر ﴿ لیس علی الضعفاء ولا علی المرضی ولا علی الذین لا یجدون ما ینفقون حرج اذا نصحوا للّه ورسوله ما علی المحسنین من سبیل واللّه غفور رحیم ﴾ ضعیفلره ﴿ یعنی اختیار

کتاب ومحمدك کتوردیکی دکل الا سحر مبیندر اشبونده اعتراف واردرکه انلر رسول اللّهدن امور خارقه‌یه مصادف اولدیلرکه اول انلری معارضه‌دن اعجاز ایتدی ﴿ ان ربکم اللّه الذی خلق السموات والارض فی ستة ایام ﴾ ربکز اول اللّه تعالیدرکه سموات وارض ومافیهمایی التی کونده خلق ایلدیکه اول اصول ممکناتدر ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ بعده عرش اوزره استیلاء ایتدی ﴿ یدبر الامر ﴾ کائناتك امرنی حکمتی وکلمهٔ سابقه‌سی مقتضاسنجه تقدیر واسبابنی تهیئه ایدر ﴿ ما من شفیع الا من بعد اذنه ﴾ شفعادن هیچ بری اکا شفاعت ایتمز الا انك اذنیله اشبو کفارك زعمنی رددرکه اصنامه عبادت ایتدکلرنده انلر بزم عند اللّه شفعامزدر دیرلردی ﴿ ذلکم اللّه ربکم ﴾ اشبو اشیایی خلق ایدن ربکز جل شانه‌درکه عبادته مستحق اندن غیری معبودکز یوقدر ﴿ فاعبدوه ﴾ ایمدی اکا عبادت ایدك ﴿ افلا تذکرون ﴾ تفکر ایتمزمیسزکه انك ربوبیت وعبادته مستحق ایدوکنی بیله‌سز ﴿ الیه مرجعکم جمیعا ﴾ جمیعکزك موتله ویا بعثله رجوعی اللّه تعالی‌یه‌در غیریه دکل ایمدی اکا لقایه مستعد اولك ﴿ وعد اللّه حقا ﴾ امور مذکوره‌یی وعد مؤکدله اللّه تعالی وعد ایتدی ﴿ انه یبدؤ الخلق ثم یعیده ﴾ اول اللّه تعالی خلقی ابتداده وجوده کتوردی انلری افناء واهلاك ایتدنصکره ینه یوم قیامتده اعاده ایدر ﴿ لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات بالقسط ﴾ تاکه مؤمنین صالحینه عدلله جزا ایده ویا عدالتلری وامورلرنده عدل اوزره قیاملری ویا ایمانلری سببیله‌که اول عدل قویمدر نتکیم شرك ظلم عظیمدر * اشبو معنی اوجهدر مابعدنده‌کی قول شریفه مقابل اولدیغیچون ﴿ والذین کفروا لهم شراب من حمیم وعذاب الیم بما کانوا یکفرون ﴾ وتاکه کافرلره کفرلری سببیله شراب حمیم وعذاب الیمله جزاء ایده ﴿ وهو الذی جعل الشمس ضیاء والقمر نورا ﴾ اول اللّه تعالی شمسی ذات ضیاء وقمری ذو نور قیلدی ﴿ وقدره منازل ﴾ واول قمر ایچون منازل تقدیر ایتدیکه قمر انلری تجاوز ایتمز وکیرو دخی قالمز واول منازل یکرمی سکزدر شرطین وبطین وثریا ودبران وهقعه وهنعه وذراع ونثره وطرف وجبهه وزبره وعواء وسماك وغفر وزبانا واکلیل وقلب وشوله ونعائم وبلده وسعد الذابح وسعد بلع وسعد السعود وسعد الاخبیه وفرغ الدلو المقدم وفرغ الدلو المؤخر وبطن الحوتدر وبو منازل اون ایکی برجه منقسمدرکه اول حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوتدر وهر برج ایکی منزل وثلثدر هر کیجه ده قمر اول منازلك برینه نزول ایدر وایکی کیجه مستتر اولور اگر شهر اوتوز اولورسه وبر کیجه مستتر اولور اگر شهر یکرمی طقوز اولورسه وشمسك اول منازلك هر برنده مقامی اون اوچر کوندر انك انقضاسیله سنه دخی منقضیه اولور ﴿ لتعلموا عدد السنین والحساب ﴾ تاکه انکله سنه‌لرك دخول وانقضاسن ودخی معاملات وتصرفاتکزده شهور وایام وساعات حسابن بیله‌سز ﴿ ما خلق اللّه ذلك الا بالحق ﴾ اللّه تعالی اشبو خلقی حقی ملتبس خلق ایلدی تاکه انکله صنعتی ظاهر وقدرتی باهر اوله ﴿ یفصل الآیات لقوم

وچولاق وصبيان) وخستەلره وسفره دائر اسباب وسلاح ونفقه بولەميانلره غزادن قالمقده كناه يوقدر چونكه الله تعالايه
ورسولنه ايمان وطاعتله كزلو وآشكاره مؤمنلرك صلاح ونصيحتنده اولەلر ناصح اولان محسنلر اوزرينه عتاب وملامته
يول يوقدر الله تعالى مغفرت ورحمت ايديجيدر (ولا على الذين اذا ۱۷۲ ما اتوك لتحملهم قلت لا اجد ما احملكم عليه
تولوا واعينهم تفيض من
الدمع حزنا الا يجدوا
ما ينفقون) وانلره دخى
كناه وعتاب يوقدركه
انلر سكا كلوب غزايه
كتمكده دواب ونفقه
وسائر مالزمهٔ سفر طلب
ونيازنده اولدقلرنده
سندخى سزكچون برشى
بولەمم ديمشيدك بناء عليه
انلر نفقه ومالزمهٔ سفرى
بولەمدقلرندن سنك حضو
ركدن كوز ياشى دوكەرك
محزون دونديلر * منقولدركه
انلره بكائون يعنى
آغليجيلر تسميه اولنديكه
انلر يدى كيمسه ايديلر
معقل بن يسار وصخر بن
خنسا وعبدالله بن كعب
وعلية بن زيد وسالم بن عمير
وثعلبة بن عنمه وعبدالله بن
مغفل ايديلر پيغمبر عليه
السلامه كلوب بز غزايه
كتمك استرز بزه دواب
ومالزمه عنايت ايله ديديلر
سزك مطلوبكزى بولەمم
ديو جواب بيورلمغله كريان
منصرف اولديلر على قول
بعضيسنى صحابه اركاب
وهمراه ايلديلر (انما السبيل
على الذين يستأذنوك وهم اغنياء رضوا بان يكونوا مع الخوالف وطبع الله على قلوبهم فهم لا يعلمون) عتاب (بن)
وملامت انجق اغنيا اولەرق جهاددن كيرو قالمغه اذن ايستينلر اوزرينه‌در انلر نسا وصبيانله برابر اولمغه راضى اولديلر
انلرك خذلانلرندن الله تعالى قلبلرينه غفلت مهرى وضع ايله غزانك ثوابنى وتخلفك عقابنى بيلمز اولديلر (يعذرون اليكم
اذا رجعتم اليهم قل لا تعتذروا لن نؤمن لكم قد نبأنا الله من اخباركم وسيرى الله عملكم ورسوله ثم تردون الى عالم الغيب
والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون) تبوكدن عودت ومدينەيه ورودكزده منافقلر غزايه كتمدكلرينى سزه اعتذار ايدرلر
سن ديكه عذر ايتميك بز ايناميز ۱۷۳ زيرا الله تعالى سزك احوال وقصدكزدن بزه خبر ويردى الله تعالى
ورسولى سزك اول نفاقدن
رجوع ياثبات ايدەجككز
نى كورر صكره قيامتده
كيزلو وآشكار قلبكزده
اولنلره عالم اولان بارى
تعالى طرفنه رد اولنورسكز
كيزلو نفاق وآشكاره
وفاق عملكزى سزه خبر
ويرر (سيحلفون بالله
لكم اذا انقلبتم اليهم
لتعرضوا عنهم فاعرضوا
عنهم انهم رجس ومأويهم
جهنم جزاء بما كانوا
يكسبون) سفردن
انلرك طرفنه عودتكزده
انلره * غزادن تخلفلرى
ايچون * عتاب ايتميه‌سز
ديو يمين بالله ايدرلر سز
انلرى معاتبه‌دن اعراض
ايدك زيرا * انلر عتابله
اصلاح اولمز وتطهير قبول
ايتمز * مردارلردر وانلرك
مكانلرى جهنمدر
انلر كفر ونفاقدن كسب
ايتدكلريله جزا النورلر
(يحلفون لكم لترضوا عنهم
فان ترضوا عنهم فان الله
لا يرضى عن القوم الفاسقين)
انلر انجق سزك رضاكزده
اولمق ايچون يمين ايدرلر
اى مؤمنلر اكر سز انلردن خوشنود اولورسكزده سزك رضاكز الله تعالينك رضاسنى مستلزم اولمز تحقيق الله تعالى
قوم فاسق منافقلردن خوشنود اولمز (الاعراب اشد كفرا ونفاقا واجدر الا يعلموا حدود ما انزل الله على رسوله والله
عليم حكيم) بدوى اولان عربلر حضريلردن كفر ونفاق جهتيله اشددر * زيرا انلر علما ايله اختلاطلرى وكتاب

يعلمون) الله تعالى آيتلرين تفصيل ايدر شول قوم ايچونكه بيلورلر زيراكه انى تأمله انكله انلر
منتفع اولورلر (ان فى اختلاف الليل والنهار وما خلق الله فى السموات والارض لآيات لقوم يتقون)
ليل ونهارك اختلافنده وسموات وارضده الله تعالينك خلق ايتديكى انواع كائناتده صانعك
وجودنه وكمال علم وقدرتنه دلالت ايدر آيتلر واردر شول قوم ايچونكه عواقبدن اتقاء ايدرلر
زيراكه اول انلرى تفكر وتدبره حمل ايدر (ان الذين لا يرجون لقاءنا) شونلركه عقابمزدن
خوف وثوابمزه رجا ايتمزلر (ورضوا بالحيوة الدنيا) ودنيايى اختيار ايدوب انك ايچون عمل ايدرلر
(واطمأنوا بها) اكا سكون ايدوب همتلرين اكا قصر ايدرلر (والذين هم عن آياتنا غافلون)
وشونلركه بزم آيتلريمزدن غفلت ايدوب معتبرين اولمزلر (اولئك مأويهم النار بما كانوا يكسبون)
ايمدى انلر كسب ايتدكلرى كفر ومعاصيلرى سببيله مأوالرى ناردر (ان الذين آمنوا وعملوا
الصالحات يهديهم ربهم بايمانهم) شونلركه مؤمنين صالحين اولديلر رب تعالى انلرى ايمانلرى
سببيله جنته ارشاد ايدر (تجرى من تحتهم الانهار) كه اوكلرندن انده نهرلر جارى اولور
(فى جنات النعيم) كه اول جنات نعيمده‌در (دعواهم فيها سبحانك اللهم) انلر انده قول وكلام
ويادعالرى بالله‌سنى هرسوءدن تنزيه ايدرز ديمكلريدر اهل تفسير ايدر اشبو كلمه جنت طعامنده
اهل جنتله خدم بيننده علامتدر چونكه اهل جنت طعام مراد ايده‌لر سبحانك اللهم ديرلر اويله اولسه
خدم اول حينده انلرك اشتها ايتدكلرين موائد اوزرلرنده كتوررلر هرمائده‌نك طول وعرضى
بر ميل اولور هرمائده‌ده يتمش بيك صحفه وهرصحفه‌ده برلون طعام اولوركه برى آخرينه
بكزەمزدر طعامدن فارغ اولدقلرنده الحمدلله ديرلر (وتحيتهم فيها سلام) وانده انلرك برى
برلرينه تحيتلرى ويا ملائكه‌نك انلره تحيتى سلامدر (وآخر دعواهم ان الحمدلله رب العالمين)
وانلرك انده تسبيحدنصكره آخر كلاملرى الله تعاليه حمد اولور * ديندايكه يعنى چونكه انلر
جنته كيروب الله تعالينك عظمت وكبرياسن كورەلر تقديس وتمجيد ايدوب نعوت جلاله وصف
ايدەلر بعده ملائكه كلوب وانلره آفاتدن سلامت واصناف كرامته اصابتله تحيت ايدەلر (ولو
يعجل الله للناس الشر استعجالهم بالخير) اكر الله تعالى ناسك شر ومكروهه اولان دعالرينه
اجابتن تعجيل ايتسه انلرك خيره اولان دعالرينه اجابتى استعجاللرى كبى (لقضى اليهم اجلهم)
انلر اماته واهلاك اولنورلردى (فنذر الذين لا يرجون لقاءنا فى طغيانهم يعمهون) ايمدى بز
ناسك شره اولان دعالرينه اجابتى تعجيل ايتمزز بلكه بعث وحساب ايچون لقامز خوفن ايتمينلرى
امهال واستدراج ايچون ضلالتلرنده ترددايدر اولدقلرى حالده اليقورز (قال النبى صلى الله عليه
وسلم اللهم انى اتخذ عندك عهدا لن تخلفه انما انا بشر فاى المؤمنين آذيته او شتمته اوجلدته اولعنته
فاجعلها له صلاة وزكاة تقربه بها يوم القيامة) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الهى سنك عندكده
برعهد اتخاذ ايدرينكه اكا خلف اولمز بن بشرين سائر بشر كبى غضب ايدرين مؤمنلردن هركمسه كه
بن اكا ايذاء ويا شتم ويا جلد ويا لعنت ايدەيم سن اكا اول بندن ايريشن خصلت مكروهه‌يى صلاة وزكاة
ايتكه يوم قيامتده انكله انى رحمتكه تقريب ايدەسن (واذا مس الانسان الضر دعانا لجنبه او قاعدا
او قائما) چونكه بر انسانه جهد وشدت ايرسه انك ازالەسيچون اضطجاعى ويا قعودى ويا قيامى
حالنده اخلاصله بزه دعا ايدر * اشبو ترديدك فائدەسى دعانى جميع احواله ويا اصناف مضاره
تعميمدر (فلما كشفنا عنه ضره مر كان لم يدعنا الى ضر مسه) وقتاكه بز انك مس ايدن
ضررنى كيدرەوز اول ضررك مسندن اولكى طريقەسنه مستمر اولور وكندويه ايريشن
جهد ومشقتى اونودر كأنه اول بزدن مس ايدن ضررنك دفعنى طلب ايتمشدى (كذلك زين
للمسرفين ما كانوا يعملون) اشبو تزيين كبى معصيتده حدى تجاوز ايدنلره عصياندن عمل
ايتدكلرى تزيين اولنور (ولقد اهلكنا القرون من قبلكم لما ظلموا) يا اهل مكه سزدن اول
كچن قرون اهلنى عذاب ايله اهلاك ايتدك شول وقتنكه تكذيبله قوى وجوارحلرين ما لا ينبغى به
استعمالله ظلم ايتديلر (وجاءتهم رسلهم بالبينات) حالبوكه انلره رسوللرى صدقلرينه دلالت
ايدر حجتلرله كلديلر (وما كانوا ليؤمنوا) انلر ايسه ايمانه كلر اولمديلر زيراكه استعدادلرينك
فسادى والله تعالينك انلرى خذلانى وموتلرى كفر اوزره اولور ايدوكنه انك علمى انلرى
اندن منع ايلدى (كذلك نجزى القوم المجرمين) اشبو جزاء كبى كه اول رسوللرين تكذيبلرى وانك
اوزره اصرارلرى سببيله وامهالده عدم فائدەنك تحققيله هلاك اولنملرى كبى هرقوم مجرمينه جزاء
ايدرز (ثم جعلناكم خلائف فى الارض من بعدهم لننظر كيف تعملون) واوكدين اهلاك ايتديكمز
قروندنصكره يريوزندەسزى انلرك يرينه خليفه وبدل قيلدقكه انده نيجه عمل ايدرسز اكا نظر
ايدەوز جميع احوالكز بزه معلوم ايكن حكمتمز مقتضاسنجه سزه مختبر معامله‌سن ايدەوز (واذا تتلى
عليهم آياتنا بينات قال الذين لا يرجون لقاءنا ائت بقرآن غير هذا او بدله) چونكه مكه كافرلرينه بزم
آيات بينه‌مز تلاوت اولنسه بزم لقامز خوفن ايتمينلر يا محمد سكا ديرلركه اشبو كتورديكك قرآنك
غيرى بركتاب كتوركل كه بز انى اوقويه‌وز انده بزم استبعاد ايتديكمز بعث وثواب وعقاب
ويا آلهەمزه عبادتن تركى ويا آلهەمزى تعييب ايدر اولميه ويا خود سن انى عندنفسكدن تبديل ايت
عذاب آيتنك يرينه رحمت آيتن وحلال يرينه حرام وحرام يرينه حلال كتور (قل ما يكون لى
ان ابدله من تلقاء نفسى) ديكل كه بكا صحيح اولمزكه انى عند نفسمدن تبديل ايدم (ان اتبع الا ما يوحى
الى) بلكه بنم اتباعم دكل الا بكا امر ونهى اولنانه‌در (انى اخاف ان عصيت ربى عذاب يوم عظيم)
بن ربم جل شانەدن قورقارينكه اكر بن قرآنى تبديلله اكا عصيان ايدرسم يوم قيامتده بكا عذاب ايريشه
(قل لو شاء الله ما تلوته عليكم) اكر الله تعالى ديلسه بكا قرآنى انزال ايتمزديكه انى سزه تلاوت ايدم
(ولا ادراكم به) وسزه قرآنى بيلدرمزدى (فقد لبثت فيكم عمرا من قبله افلا تعقلون) عقوللكزى
تدبر وتفكرله استعمال ايتمزميسزكه انك الله تعالى قبلندن ايديكنى بيله‌سز قرآندن اوكدين قرق

وسنتی استماعلری اولمیوب وحشیلردر * والله تعالانك رسولنه انزال ایلدیکی حدودنی یعنی فرائض وسنن شرعیه‌یی
بیلمامك انلره الیقدر الله تعالی اهل بدو وحضرك حالنی بیلیجی وحكمتیله ثواب وعقابنی ویریجیدر ﴿ ومن الاعراب
من یتخذ ما ینفق مغرما ویتربص بكم الدوائر علیهم دائرة السوء ۱۷۴ والله سمیع علیم ﴾ اعرابدن كیمسه
واردركه انفاق وتصدق
ایتدیکی شی خوف وریا ایله
اولوب اندن اجر امید
ایتمیوب عبث عد ایدر
وزمانك انقلابیله دولت
اسلامیه‌نك بركشته اولوب
وكندولرینك انفاقدن خلاص
اولمسنه منتظر اولورلر
زمان انلرك اوزرلرینه
ضرر وبلا ایله منقلب
اولور الله تعالی انلرك
دیدكلرینی ایشیدر
وقلبلرنده‌كنی بیلور ﴿ ومن
الاعراب من یؤمن بالله
والیوم الاخر ویتخذ ما ینفق
قربات عندالله وصلوات
الرسول الا انها قربة لهم
سیدخلهم الله فی رحمته
ان الله غفور رحیم ﴾
واعرابدن كیمسه واردركه
الله تعالایه وآخرته ایمان
ایدوب انفاق وتصدق
ایتدیکی شیئی الله تعالی
عندنده سبب تقرب اتخاذ
وپیغمبر علیه السلامك
دعاسنی طلب ایدرلر * زیرا
پیغمبر علیه السلام مصدقینه
خیر وبركتله دعا ایدردی *
آكاه اولك كه اول نفقه
انلرك باركاه عنایت ربانیه
قربیتلرینه سببدر الله تعالی انلری محل رحمت اولان جنته ادخال ایدر الله عظیم الشان متصدقلری مغفرت ﴿ دكلدر ﴾
ومتقربلره رحمت ایدیجیدر ﴿ والسابقون الاولون من المهاجرین والانصار والذین اتبعوهم باحسان رضی الله عنهم
ورضوا عنه واعد لهم جنات تجری تحتها الانهار خالدین فیها ابدا ذلك الفوز العظیم ﴾ دخول جنتده عامهٔ مؤمنینه سبقی

ییل دكلو زمان سزكله مكث ایتدم انی نه سزه تلاوت ایتدم ونه بیلدردم * روایت اولندیكه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم وحیدن اول مكه‌ده قرق ییل اقامت ایدوب اندن وحی اولندی وو حیدن
صكره مكه‌ده اون اوچ ییل اقامت ایتدی بعده مدینه‌یه هجرت ایدوب انده اون ییل اقامتندن
صكره التمش اوچ یاشنده ایكن وفات ایتدی ﴿ فمن اظلم ممن افتری علی الله كذبا ﴾ شول كمسه‌دن اظلم
كیمدركه الله تعالی‌یه شریك ویا ولد اسنادیله افترا ایده ﴿ او كذب بآیاته ﴾ ویا آیتلرینی تكذیب ایدوب اكا
كافر اوله‌لر ﴿ انه لا یفلح المجرمون ﴾ مشركلر الله تعالینك عذابندن نجات بولمزلر ﴿ ویعبدون من دون الله
ما لا یضرهم ولا ینفعهم ﴾ الله تعالیدن غیری شول انلره ضرر ونفعی اولمیان جماداته عبادت ایدرلر
والحال معبوده لایق اولور كه مثیب ومعاقب اوله تا كه اكا عبادتله جلب نفع ویا دفع ضرر اولنه
﴿ ویقولون هؤلاء شفعاؤنا عندالله ﴾ ودیرلركه اشبو اصنام عندالله بزم شفعامزدر امور
دنیویه‌دن مهماتمزی اكا شفاعت ایدرلر ویا آخرتده شفعامزدر اكر بعث اولورسه ﴿ قل اتنبؤن
الله بما لا یعلم فی السموات ولا فی الارض ﴾ دیكل كه الله تعالی‌یه خبرمی ویررسز آنیكه سموات
وارضده انك صحتنی اول بیلمیه یعنی حاشا انك شریكی اوله ویا انك اذنسز عندنده شفیع اوله اول
ایسه انی بیلمیه ﴿ سبحانه وتعالی عما یشركون ﴾ ایمدی اول انلرك شركندن منزه وعالی اولدی
﴿ وما كان الناس الا امة واحدة ﴾ آدم علیه السلام زماننده قابیل هابیلی قتل ایدنجه‌یه دكین ناس
فطرت اوزره موجودین ویا حق اوزره متفقین ایدیلر ﴿ فاختلفوا ﴾ اندنصكره هوایه واباطیله
اتباع ایله ویا رسل بعثتیله مختلفین اولدیلر برطائفه انلره متابعت وطائفهٔ اخری مخالفت ایتدیلر
﴿ ولولا كلمة سبقت من ربك لقضی بینهم فیما فیه یختلفون ﴾ اكر ربك جل شانه‌دن انلرك بیننده حكمك
یوم قیامته تأخیریله كلمه سبقت ایتمش اولمسه اختلاف ایتدكاری شیئده بینلری عاجلا اهلاك مبطل
وابقاء محقله قضاء اولنوردی ﴿ ویقولون لولا انزل علیه آیة من ربه ﴾ واهل مكه دیرلركه
نولیدی محمده ربی جل شانه‌دن اقتراح ایتدكاری آیتلردن برآیت نازل اولسه ﴿ فقل انما الغیب لله ﴾
دیكل كه غیبك علمی الله تعالی‌یه مختصدر ﴿ فانتظروا انی معكم من المنتظرین ﴾ ایمدی سز اقتراح
ایتدیكز شیئك نزولنه منتظر اولك بن دخی سزه جحودكز سببیله حق تعالیدن ایریشور
شیئه منتظرین ﴿ واذا اذقنا الناس رحمة من بعد ضراء مستهم اذا لهم مكر فی آیاتنا ﴾ قچان
بز كفاره قحط ومرض مثلی ضراء اصابتندنصكره راحت ورخا ایركورسه‌وز عقبنجه
آیتلریمزه طعن واحتیالله مكرلری اولور * دینلدیكه اهل مكه‌یه یدی ییل قحط ایروب بعده
حق تعالی رحمتیله خصب وسعه ایركوریجك آیات الهی قدح ورسول الله‌ه كید ایتمكه مباشرت
ایتدیلر ﴿ قل الله اسرع مكرا ﴾ دیكل كه الله تعالی مكرده سزدن اسرعدركه سز كیدیكزی تدبیر
ایتمزدن اوكدین اول سزك عقابكزی تدبیر ایدر ﴿ ان رسلنا یكتبون ما تمكرون ﴾ بزم حفظه ملائكه‌مز
سزك مكر ایتدیككزی یازارلر یعنی انلرك اخفاده تدبیر ایتدكاری شیئ بزم حفظه‌مزه خفی

اولنلر مهاجرین وانصاردن اولنلرك اولكیلریدر ودخی ایمان وطاعت حسنه ایله بوسابقلره اتباع ایدنلردر * بونلر
دخی سائر صحابه وتابعیندر وتا قیامته‌دك انلره متابعت ایدنلردر دینلدی * ایشته بوسابق ولاحق جمله‌دن الله تعالی
طاعتلرینی قبول ایله راضی اولدی ۱۷۵ انلر دخی اندن راضی اولدیلر وانلر ایچون جنتلر حاضر ایلدیكه
اشجاری تحتندن ایرمقلر
اقار وانده مؤبد مقیملردر
انلره عظیم مكافات وتمام
مراد بودر * بوسابقون
كیملر ایدوكنده اختلاف
اولمغله تحویل قبله‌دن مقدم
اسلامه كلوب ایكی قبله‌یه
نماز قیلانلر یا اهل بدر
یاخود بیعت رضوانده حاضر
اولنلردر دینلدی ﴿ وممن
حولكم من الاعراب
منافقون ومن اهل المدینة
مردوا علی النفاق لا تعلمهم
نحن نعلمهم سنعذبهم
مرتین ثم یردون الی
عذاب عظیم ﴾ وشهركزك
اطرافنده عربلردن منافقلر
واردر * انلر جهینه
ومزینه واسلم واشجع
وغفاردر * واهل
مدینه‌دن نفاقی عادت ایتمش
كیمسه‌لر واردركه سن انی
بیلمزسن بز بیلورز بز
انلری دنیاده رذالت وقتل
وعذاب قبر ایله ایكی كره
عذاب ایدرز صكره
قیامتده عذاب عظیمه رد
اولنورلر ﴿ واخرون اعترفوا
بذنوبهم خلطوا عملا صالحا
واخر سیئا عسی الله ان
یتوب علیهم ان الله غفور رحیم ﴾ ومنافقلردن غیری * غزوهٔ تبوكدن تخلف ایدن * آخر بر كروه كناهلرینه معترف
اولوب سائر غزالرده وعمل صالحده بولنمش ایكن بودفعه عمل سیئه‌یی خلط ایتدكلرینی اقرار ایتدیلر الله تعالانك وعد
جمیلی اولدیكه انلرك توبه‌لرینی قبول ایده تحقیق الله تعالی تائبلری مغفرت وفضلیله رحمت ایدیجیدر * روایت اولندیكه اهل

دكلدر * ایمدی بزه خفی دكل ایدوكی بالطریق الاولی ظاهر اولور ﴿ هو الذی یسیركم فی البر
والبحر ﴾ اول الله تعالی سزه سیری تمكین ایدر یرده دواب ظهرنده وبحرده سفینه اوزرنده ﴿ حتی
اذا كنتم فی الفلك ﴾ حتی قچانكه سفینه‌لرده اوله‌سز ﴿ وجرین بهم بریح طیبة ﴾ واول سفینه‌لر ریح
لینه ایله ناس ایچنده ایكن یوروبه ﴿ وفرحوا بها ﴾ وانلر اكا سوینه‌لر ﴿ جاءتها ریح عاصف ﴾ اول
حالتده اول سفینه‌لره ریح شدید الهبوب ایریشه ﴿ وجاءهم الموج من كل مكان ﴾ وانلره هرجانبدن
موج كله ﴿ وظنوا انهم احیط بهم ﴾ وایقان ایده‌لركه انلر اوزره مسالك خلاص منسد اولوب
اسباب هلاك احاطه ایلیه ﴿ دعوا الله مخلصین له الدین ﴾ اول الله تعالی‌یه دینی اخلاص ایدر
اولدقلری حالده دعا ایدوب دیه‌لركه ﴿ لئن انجیتنا من هذه لنكونن من الشاكرین ﴾ یاربنا اكر
بزی بوشدتدن قورتاررسك سكا ایمان وطاعتله شكر ایدنلردن اولورز ﴿ فلما انجاهم اذا هم یبغون
فی الارض بغیر الحق ﴾ وقتا كه الله تعالی انلری اول شدائددن قورتاره‌كه عقبنده یریوزنده
فساده مباشرت ومعتادلری اولان حالات سیئه‌یه مسارعت ایدرلر ﴿ یا ایها الناس انما بغیكم علی
انفسكم ﴾ یا ناس بغی وفسادكز كندیكزه‌در زیرا وبالی ینه سزه رجوع ایدر ﴿ متاع الحیوة الدنیا ﴾
بغیكز متاع دنیادركه فانی اولور لكن عقابی اوزریكزده قالور ﴿ ثم الینا مرجعكم فننبئكم بما
كنتم تعملون ﴾ بعده یوم قیامتده مرجعكز بزه‌در آخرتده سزه جزاء ایدرز انكله كه خیر وشردن
دنیاده انی ایشلمشدیكز ﴿ انما مثل الحیاة الدنیا كماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض مما
یأكل الناس والانعام ﴾ حیاة دنیانك فناء وزوالده مثلی شول ماء مثلیدركه بز انی سمادن ایندیره‌وز
واول ماء ایله ناس وانعام اكل ایده‌جكی حبوب وثماردن والوان حشیشدن یرده بیته ﴿ حتی اذا
اخذت الارض زخرفها وازینت ﴾ حتی یر الوان ازهار وانواع انوارله حسن وبهجه‌سن اظهار
ایده ﴿ وظن اهلها انهم قادرون علیها ﴾ وانك اهلی كندیلرین اول نابت اولان اشیانك حصادنه
ورفع غله‌سنه متمكنین ظن ایده‌لر ﴿ اتاها امرنا لیلا او نهارا فجعلناها حصیدا كأن لم تغن بالامس ﴾
كیجه ویا كوندوزده انك هلاكنه قضامز ایریشوب انی محصوده ومقطوعه قیله‌وز كأنه اندن
اوكدینده اول بتمشیدی * ایمدی دنیایه تشبث ایدن دخی انك كبی الله تعالینك اكا امر وعذابی
زیاده غفلتی وقتنده ایریشور ﴿ كذلك نفصل الآیات لقوم یتفكرون ﴾ اشبو تفصیل وبیان كبی
آیات قرآنی تفصیل ایدرز شول قومه كیم امثال قرآنی تفكر ایدرلر انكله دنیانك غرور وزوالن
بیلوب اندن رهبت ایدرلر وآخرتك بقاء وكمالن بیلوب طلبنه اقبال ورغبت ایدرلر ﴿ والله یدعو
الی دار السلام ﴾ الله تعالی عبادنی جنتنه دعوت ایدركه اول آفاتدن سلامت محلیدر ویا انك اهلی
بری برلرینه ویا ملائكه انلره سلام ویرر ﴿ ویهدی من یشاء الی صراط مستقیم ﴾ واول عباددن
دیلدیكن توفیقله طریق مستقیمه ارشاد ایدركه اول اسلامدر ولباس تقوی ایله تدرعدر الله تعالی
دعوتی تعمیم ایدوب هدایتی مشیئتنه تخصیصنده دلالت واردركه امر ارادتك غیری اوله وضلالت

اسلامدن اون كيمسه بلا عذر تبوك غزاسندن كيرو قالمشلر ايدى چونكه بونلرك حقنده تهديدات الهى نزولندن
خبر آلدقلرنده يديسى كندولرينى مسجدك ديركارينه باغليوب يمين ايتديلركه تا حكم خدا كلمينجه انلرى كيمسه چوزميه
پيغمبر عليه السلام تبوكدن عودتله مدينه يه كلوب انلرى بو حالده ﴿ ١٧٦ ﴾ كوردكده سؤال ايلدى ماجرالرى
عرض اولندقده بندخى
يمين ايده رمكه بكا امر
كلنجيه دك انلرى چوزميم
بيورمغله بو آيت كريمه
نازل اولدى ﴿ خذ من
اموالهم صدقة تطهرهم
وتزكيهم بها وصل عليهم
ان صلوتك سكن لهم
والله سميع عليم ﴾ انلرك
ماللرندن صدقهٔ زكات اخذ
ايله كه اول صدقه ايله كناه
لرندن پاك ومال حسناتلرنده
نمايان اوله لر وانلرك اوزرينه
دعا واستغفار ايله كه سنك
دعاك انلره راحت واطميناندر
الله تعالى سنك دعاكى
ايشيدیجى وانلرك استحقاقنى
بيليجيدر * مرويدركه
آيت سابق نزولنده
خواجهٔ عالم عليه السلام
اول مسجد ديركنده باغلو
اولنلرى كشاد ايتدكده
انلر نعمت الهى يه شكرانه
حضور نبوى يه كلوب
يارسول الله بز بومال سببيله
سنك خدمتندن قالمشيدق
بونلرى آل تصدق ايله
ديمشلر ايدى پيغمبر عليه
السلام بن سزك مالكزى
اخذه مأمور دكلم بيورملريله
بو آيت كريمه نازل اولدى ﴿ الم يعلموا ان الله هو يقبل التوبة عن عباده ويأخذ الصدقات وان الله ﴿ مراد ﴾
هو التواب الرحيم ﴾ الله تعالى قوللرندن توبه يى قبول ايدر اولديغنى وصدقه لرينك بدلنى ويرمك اوزره اخذ ايده جكنى
اول تائبلر بيلمزلرمى تحقيق الله تعالى توبه لرى قبول وفضلندن رحمت ايديجيدر ﴿ وقل اعلوا فسيرى الله عملكم

اوزره مصرك الله تعالى رشدنى اراده ايتميه جابر رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم نائم ايكن ملائكه دن برطائفه اكا كلوب ديديلركه اشبونك مثلى شول رجل مثليدركه
بردار بناء ايدوب انده مأدبه وضع ايتديكندنصكره اول مأدبه يه چاغرر داعى كوندره اولكه
داعى يه اجابت ايده اول داره كيرر ومأدبه دن اكل ايدر واولكه داعى يه اجابت ايتميه نه داره
كيرر ونه مأدبه دن اكل ايدر * ايمدى دار جنتدر وداعى محمددر واولكه محمده اطاعت ايده الله
تعالى يه اطاعت ايدر واولكه محمده مخالفت ايده الله تعالى يه مخالفت ايدر محمد ناس بيننده اهل حق
ايله اهل باطل بينينى فصل ايديجيدر ﴿ للذين احسنوا الحسنى وزيادة ﴾ دنياده عمللرين كوزل ايدنلره
آخرتده جنت والله تعالينك وجه كريمنه نظر جزاء اولور * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم بو آيتى اوقويوب ديديكه اهل جنت جنته واهل نار ناره كيرديكنده برمنادى
ندا ايده كه يا اهل جنت الله تعالينك سزه موعودى واردكه انى سزه انجاز ايده ديه لركه آيا
اول موعودنه اوله حالبوكه اول ميزانمزى ثقيل ويوزلريمزى بياض ايتدى وبزى جنته ادخال
ايدوب ناردن صيانت ايتدى اويله اولسه حجابى رفع ايدوب وجه كريمنه نظر ايده لر انلره
آنك وجه كريمنه نظردن احب شئ ويرلمش اولميه * ابن عباس رضى الله تعالى عنهدن
برروايتده حسنى حسنه نك مثليله جزاء اولنمسيدر وزياده آنك اون مثليله يديوز ضعفنه دكين
جزاء اولنمسيدر ﴿ ولا يرهق وجوههم قتر ولا ذلة ﴾ انلرك يوزلرين قاپلميه سواد وهوانكه اهل
ناره اولور ﴿ اولئك اصحاب الجنة هم فيها خالدون ﴾ انلر اهل جنتدركه انده دائملردر ﴿ والذين
كسبوا السيئات جزاء سيئة بمثلها ﴾ واعمال سيئه كسب ايدنلر سيئه لرى مقابلهسنده مثلى سيئه
جزاء اولور ﴿ وترهقهم ذلة ﴾ وانلرى ذل وهوان قاپليه ﴿ مالهم من الله من عاصم ﴾ الله تعالينك
سخطندن ويا الله تعالى جهتندن وياعندندن عصمت ايدر اولميه مؤمنلره اولديغى كبى ﴿ كانما اغشيت
وجوههم قطعا من الليل مظلما ﴾ كأنه يوزلرى ليل مظلمدن قطعه لر كيوريلوبدر ﴿ واولئك
اصحاب النار هم فيها خالدون ﴾ ايمدى انلر اصحاب ناردركه انده دائملردر ﴿ ويوم نحشرهم جميعا
ثم نقول للذين اشركوا مكانكم انتم وشركاؤكم ﴾ الله تعالى يوم قيامتده ايكى فريقك جميعنى حشر
ايدوب اندن مشركلره ديركه يريكزده طورك كه سزه وكرك شركاكزه نه ايشلنور كوره سز
﴿ فزيلنا بينهم ﴾ اويله اولسه بينلرينى تفريق ووصللرينى قطع ايده رز ﴿ وقال شركاؤهم ما كنتم
ايانا تعبدون ﴾ شركالرى انلره ديه لركه دنياده سز بزم طالبمزله بزه عبادت ايتمزديكز وبز سزك
عبادتكزى بيلمزايدك واصنام بووجهله مشركلردن تبرى ايده لر وحقيقتده شركانك بو قولى
انك ايچوندركه اول مشركينك عبادتى اهوالرينه ايديكه اهوالرينك امريله اشراك ايتمشلردى
يوخسه شركالرى انلره برشيئله امر ايتمشيدى * دينلديكه اصنام الله تعالينك اذنيله بو افوالى
انلره سويليه لر شول شفاعتدن بدلكه مشركين انى انلردن توقع ايدرلردى * دينلديكه شركا ايله

ورسوله والمؤمنون وستردون الى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون ﴾ سن ديكه اى توبه ايدنلر خير
وشردن ايستديككزى ايشليك الله تعالى ورسولى ومؤمنلر ايشلديككزى كوررلر سز يقينده غيب وظاهرى
بيليجى الله تعالى يه موتله رد اولنورسكز ﴿ ١٧٧ ﴾ اول سزه دنياده ايشلديككز خير وشرى خبر ويروب
جزاسنى ايدر ﴿ وآخرون
مرجون لامر الله اما
يعذبهم واما يتوب عليهم
والله عليم حكيم ﴾ اول
غزادن تخلف ايدنلردن
اخرلرى برموجب امر
وقدر توبه ده تأخير
ايتديلردى اكر اول كناه
اوزره اصرار ايدرلرسه
الله تعالى انلره عذاب ايدر
ياخود توبه ايدرلرسه
توبه لرينى قبول ايدر الله
تعالى انلرك احوالنى بيلور
اكا كوره حكمتنى اجرا
ايدر * مرويدركه غزوهٔ
تبوكدن تخلف ايدن اون
كيمسه نك يديسى مسجد
ديركندن كشاد ايله عفو
اولنمشيدى اوچى كه كعب
بن مالك وهلال بن اميه و
مرارة بن ربيع ايدى توبه ده
مبالغه ايتميوب همان حضور
نبوى يه كلوب كناهلرينى
اعتراف ايتمشلر ايدى
حضرت عليه السلام انلرايله
كيمسه مجالسه ومصاحبت
ايتمسون ديو بيورديلر وبو
آيت كريمه انلرك حقنده
دينلدى ﴿ والذين اتخذوا
مسجدا ضرارا وكفرا
وتفريقا بين المؤمنين وارصادا ﴿ ثانى ﴾ ﴿ ١٢ ﴾ لمن حارب الله ورسوله من قبل وليحلفن ان اردنا الا الحسنى
والله يشهد انهم لكاذبون ﴾ شول منافقلركه مؤمنلره ضرر ومضمر كفرلرينه تقويه ومؤمنلرك بينينى تفرقه ايچون مقدما
الله تعالى ورسوليله محاربه ايدن كيمسه يه انتظار ايله * كه اول بنو عامر راهبدر * بر مسجد بنا ايلديلر ويمين ايتديلركه

مراد ملائكه ومسيحه در وبرقولده شياطيندر ﴿ فكفى بالله شهيدا بيننا وبينكم ان كنا عن عبادتكم
لغافلين ﴾ الله تعالى بزمله سزك بينكزده شاهد يتركه اول كنه حاله عالمدر بز سزك عبادتكزدن
غافللر ايدك زيرا كه بز ايشتمز وكورمز وبيلمزايدك ﴿ هنالك تبلو كل نفس ما اسلفت ﴾ اشبو مقامده
هرنفس تقديم ايتديكى عملى اختيار ايدوب نفع وضررنى كورر وياخود هرنفس عملنه اتباع ايدوب
عملى انى جنته ويا ناره ايلتور وياخود هرنفس عاصيه يه تقديم ايتديكى شر سببيله عذاب ايريشور
﴿ وردوا الى الله ﴾ واول تقديم ايتدكلرى شئ سببيله الله تعالينك جزاسنه رد اولنورلر
﴿ مولاهم الحق ﴾ كه اول انلرك ربلرى وحقيقتده متولئ امورلريدر يوخسه مولى اتخاذ
ايتدكلرى دكل ﴿ وضل عنهم ما كانوا يفترون ﴾ وزائل اولور اولكه آلهه لرى كنديلر ايچون
شفاعت ايدر ويا انلرى آلهه در ديو افترا ايدرلردى ﴿ قل من يرزقكم من السماء والارض ﴾ ديكلكه
سماء وارضك جميعندن سزه رزق كيم ويرر زيرا كه ارزاق اسباب سماويه ومواد ارضيه ايله
حاصل اولور ﴿ امن يملك السمع والابصار ﴾ وياخود سمع وابصارك خلق وتسويه سنه كيم قادر اولور
ويا اول ايكيسن آفاتدن كيم حفظ ايده بيلور ﴿ ومن يخرج الحى من الميت ويخرج الميت من الحى ﴾
وكيمدركه ميتدن حى وحيدن ميت چيقارر نطفه دن ولد وحيواندن نطفه خروجى كبى ﴿ ومن
يدبر الامر ﴾ وكيمدركه جميع عوالمك امورينى تدبير ايدر ﴿ فسيقولون الله ﴾ ديه لركه بو اشيايى
ايدن الله تعاليدر زيرا كه فرط وضوحندن مكابره وعناده قادر اولمزلر ﴿ فقل افلا تتقون ﴾
ديكلكه بو اقرار ايله ينه حق تعاليدن قورقميوب اكا نيجه شرك ايدرسز ﴿ فذلكم الله ربكم الحق ﴾
اشبو اموره متولى اولوب عبادته مستحق ربكز جل شانه دركه ربوبيتى ثابتدر زيرا اولدركه
سزى انشاء واحيا ايتدى ورزقلندروب اموريكزى تدبير ايتدى ﴿ فماذا بعد الحق الا الضلال ﴾
حقدنصكره دكل الا ضلالدر اولكه حقى تجاوز ايده ضلاله دوشر ﴿ فانى تصرفون ﴾ ايمدى
حقى قويوب نيجه ضلاله صرف اولنورسز ﴿ كذلك حقت كلمة ربك على الذين فسقوا انهم
لا يؤمنون ﴾ اشبونك كبى الله تعالينك كلمه وحكمى واجب اولدى شول قوم اوزره كيم كفرلرنده
تمرد ايدوب حد استصلاحدن خروج ايتديلر انلر ايمانه كلمزلر ﴿ قل هل من شركائكم من
يبدؤ الخلق ثم يعيده ﴾ ديكلكه اوثانكزدن برى قادرميدركه اصل ومثالسز خلقى انشاء ايده
وموتندنصكره انى ديركوره اكرسكا جواب ويرمكدن عاجز اولورلرايسه ﴿ قل الله يبدؤ الخلق
ثم يعيده ﴾ ديكلكه اكا الله تعالى قادر اولور ﴿ فانى تؤفكون ﴾ قصد سبيلدن انلر نيجه صرف
اولنورلر ﴿ قل هل من شركائكم من يهدى الى الحق ﴾ ديكلكه اوثانكزدن برى قادرميدركه نصب
حجج وارسال رسل ونظر وتدبره توفيقله حقه ارشاد ايده جوابدن عاجز اولدقلرنده
﴿ قل الله يهدى للحق ﴾ ديكلكه خالق حقه الله تعالى ارشاد ايدر ﴿ أفمن يهدى الى الحق احق
ان يتبع امن لا يهدى الا ان يهدى ﴾ الله تعالى كه حقه ارشاد ايدر اتباع اولنمغه اولمى احقدر

بز بومسجدی انجق ایولك ایچون بنا ایلدك * كه مصلینه وسعت كلوب نماز قلنه وذكر اولنه دیدیلر * الله تعالی
شهادت ایدركه انلر یمینلرنده كاذبلردر ﴿ لا تقم فیه ابدا لمسجد اسس علی التقوی من اول یوم احق ان تقوم فیه فیه
رجال یحبون ان یتطهروا والله یحب المطهرین ﴾ اول مسجد ضرارده ابدی قائم اولمه اولكی كوندن
تقوی اوزرینه بنا قوریلن
مسجد (قبا) البته سكا
نمازه قائم اولمغه اندن
احق والیقدر آنده رجال
واردر كه رضاء الله ایچون
پاكلكی سورلر الله تعالی
دخی پاك اولنلری سور *
بو پاكلك خصال ذمیمه دن
یاخود صو ایله استنجا
و تطهر در دینلدی *
مرویدركه اشراف قبیلهٔ
خزرجدن ابو عامر راهب
توریة وانجیلده مهارتی
اولمغله اهل مدینه یه دائما
اوصاف ونعت نبوی یی
اوقور ایدی وقتا كه
پیغمبرمز علیه السلام
مدینه یه هجرت بیوردقلرنده
اهل مدینه ابو عامرك
مجلسندن قطعله حضور
نبوی یه كلمكده اولملرندن
ابو عامره حسد طاری
اولوب اول حضرتك
نفینه شغل ایدر اولدی
بدردن صكره فرار ایله
مكه یه كیدوب انلرله احد
جنكنده برابر وعسكر
اسلامه اول اوق آتان اول
ایدیكه پیغمبر علیه السلام
اكا فاسق لقب وضع
ایتمشیدی حنین جنكنده دخی حاضر اولوب اندن دخی فرار ایله عسكر آلوب مسلمانلرله محاربه
نیتیله روم ملكی هرقله كتدی اوطرفدن منافقلره مسجد قبا یاننده بكا برمسجد بنا ایدككه واروب انده افادهٔ علوم
ایله مشغول اوله جغم دیو مكتوب ارسال ایتمكله موجبنجه منافقلردن اون ایكی كیسه ثعلبه بن حاطب ونبتل بن

بوخسه صنم كه بنفسه تحركه وبرمكاندن مكان آخره انتقاله قادر اولمز مكركه اول نقل اولنه
﴿ فمالكم كیف تحكمون ﴾ سزه نولدیكه صریح عقل بطلاننی اقتضا ایدر شیئله نیجه حكم ایدرسز
﴿ ومایتبع اكثرهم الاظنا ﴾ انلرك جمیعی ظنه اتباع ایدرلر دیرلركه اصنام آلهه در وآخرتده
انلر شفاعت ایدیسردر حالبوكه اول براعتقاد باطلدر انك شاننده كتاب وسنت وارد اولمیوبدر
﴿ ان الظن لایغنی من الحق شیئا ﴾ زیراكه ظن علمدن واعتقاد حقدن برشیء غنا ویرمز
ویاخود اول الله تعالینك عذابندن برشیء انلردن دفع ایتمز ویاخود ظن علم مقامنه قائم اولمز
* اشبو دلیلدركه علم اصولك تحصیلی واجب اوله وتقلید وظن ایله اكتفا جائز اولمیه ﴿ ان الله
علیم بما یفعلون ﴾ الله تعالی انلرك ظنه اتباعلرین وبرهاندن اعراضلرین بیلور ﴿ وما كان
هذا القرآن ان یفتری من دون الله ﴾ اشبو قرآن صحیح اولمزكه الله تعالینك غیری یه مضاف
قیلنه ﴿ ولكن تصدیق الذی بین یدیه ﴾ لكن الله تعالی انی اندن اول نازل اولان كتب الهیه یی
تصدیق انزال ایلدی ﴿ وتفصیل الكتاب ﴾ وعقاید وشرایعدن حق وثابت اولانی تفصیل
انزال ایلدی ﴿ لاریب فیه من رب العالمین ﴾ كه اول رب العالمیندن اولوب اندن ریب منتفیدر
﴿ ام یقولون افتراه ﴾ كفار مكه دیرلرمیكه انی محمد ذات نفسندن اختلاق ایتدی ﴿ قل فأتوا بسورة
مثله ﴾ دیكل كه ایمدی بلاغتده وحسن نظمده وقوت معناده انك مثلی برسوره كتورك زیراكه
عربیت وفصاحتده بنم كبیسز ﴿ وادعوا من استطعتم من دون الله ﴾ ومع ذلك الله تعالینك غیریدن
سزه اعانته امكانی اولور كمسه لردن استعانت ایدك ﴿ ان كنتم صادقین ﴾ اكر اول محمدك اختلاقیدر
دیو قولكزده صادقلر ایسه كز ﴿ بل كذبوا بما لم یحیطوا بعلمه ﴾ بلكه قرآنی اول ایشتدكلرنده
آیاتنی تدبرنسز وشاننی بیلمكسزین تكذیبه مسارعت ایدرلر ﴿ ولما یأتهم تأویله ﴾ حالبوكه
انلر انك تأویلنه واقف اولمدیلر ومعانیسنه اذعانلرین ایركورمدیلر ﴿ كذلك كذب الذین من
قبلهم ﴾ كفار مكه قرآنی تكذیب ایتدكلری كبی انلردن اول امم ماضیه كفاری دخی انبیالرین
كتوردكلری معجزاتلرنده تكذیب ایتدیلر ﴿ فانظر كیف كان عاقبة الظالمین ﴾ نظر ایتكه
رسوللرین تكذیبله نفسلرینه ظلم ایدنلرك عاقبتی نیجه هلاكه ایردی ﴿ ومنهم من یؤمن به ومنهم
من لایؤمن به ﴾ اول مكذبینك بعضی نفسنده قرآنی تصدیق ایدوب حق ایدوكن بیلوركن
عناد ایدر ویاخود مستقبلده انی تصدیق وتوبه ایدیسردر وانلرك بعضی ایسه فرط غباوت
وقلت تدبرندن انی نفسنده تصدیق ایتمز ویاخود مستقبلده انی تصدیق ایتمیوب موتی كفر اوزره
اولور ﴿ وربك اعلم بالمفسدین ﴾ ربك جل شانه اول مكذبیندن عناد واصرار ایدنلری بیلور
﴿ وان كذبوك فقل لی عملی ولكم عملكم انتم بریئون مما اعمل وانا بریء مما تعملون ﴾ اكر انلر الزام
حجتدنصكره سنی تكذیب اوزره اصرار ایدرلر ایسه انلره دیكل كه بنم عملمك جزاسی بكادر وسزك
عملكز جزاسی سزه در سز بنم عملمدن بریئلرسز وبن دخی سزك عملكزدن بریئم نه سز بنم عململه
﴿ مؤاخذه

حارث وودیعة بن ثابت وامثالی مسجد قبا یاننده برمسجد بنا ایدوب تمام ایلدیلر اولوقتكه پیغمبر علیه السلام تبوك
غزاسنه حاضرلنوردی منافقلر كلوب یارسول الله علیللری وضعیفلر ایچون برمسجد بنا ایلدك كلوب انده تبركا نماز قیله سن
دیدیلر اول حضرت علیه السلام شمدی غزایه متوجهم انشاء الله غزادن كلدیكمزده وارهلم بیوردیلر صكره
تبوكدن عودتلرنده مدینه
قربنده ذواوان نام محلی
تشریفلرنده بنه مسجد
ضرار اهلی كلوب دعوت
ایتملریله كتمك نیتنده
ایكن بو آیت كریمه انزال
و * لاتقم فیه ابدا * كلام
شریفیله كتمكدن منع
بیورلدقده اصحابدن بر
قاچ كیسه یه امر ایله
اول مسجدی یاقوب
ویقوب عرصه سنی
سپورندی ایله طولدردیلر
﴿ افمن اسس بنیانه علی
تقوی من الله ورضوان
خیرام من اسس بنیانه
علی شفا جرف هار
فانهار به فی نار جهنم والله
لایهدی القوم الظالمین ﴾
آیادینك بناسی تملنی الله
تعالادن اتقا ورضاسی
اوزره وضع ایدن آدمی
خیرلو یوخسه دین بناسی
تملنی التی سیل صوبی
پرتمش ییقلمغه مائل
دره كنارینه وضع ایدن
كیسه می خیراودر بویله
زمینده بنا وبانی جهنم
آتشنه دوشدی الله تعالی
نفسلرینه كفر ونفاقله ظلم
ایدن قومه هدایت ایتمز ﴿ لایزال بنیانهم الذی بنوا ریبة فی قلوبهم الا ان تقطع قلوبهم والله علیم حكیم ﴾ انلرك
یاپدقلری بنالری قلبلرنده شك ونفاق تزایدندن زائل اولماز مكركه قلبلری پاره پاره اولوب ادراكه قابلیتلری قالمیه
الله تعالی انلرك نیتلرینی بیلور ومسجد ضراری ییقمقده حكمتنی اجرا ایدر ﴿ ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم

مؤاخذه اولنورسز ونه بن سزك عملكزله مؤاخذه اولنورین * دینلدیكه بو آیت سیف آیتیله
منسوخه در ﴿ ومنهم من یستمعون الیك ﴾ ومكذبیندن بر طائفه چقان سن قرآن اوقیوب
شرایع تعلیم ایتسك سنی دكلرلر لكن قبول ایتمزلر شول اصم كبیكه اصلا ایشتمیه ﴿ أفأنت تسمع
الصم ولو كانوا لایعقلون ﴾ سن اصمه ایشتدرمكه قادرمی اولورسن اكر صمملرینه عدم فهم دخی
منضم اولور ایسه * اشبونده تنبیه واردركه استماع كلامك حقیقتی اول كلامدن مقصود اولان
معنانی فهمدر اول اجلدن بهایم انكله وصف اولنمز ﴿ ومنهم من ینظر الیك ﴾ ومكذبیندن
برطائفه سكا نظر ایدوب نبوتك دلائلن معاینه ایدركن ینه سنی تصدیق ایتمزلر ﴿ أفأنت تهدی
العمی ولو كانوا لایبصرون ﴾ سن اول قلبی اعمالره هدایته قادرمی اولورسن اكر اول عمالرینه
عدم بصر دخی منضم اولور ایسه زیراكه ابصاردن مقصود اعتبار واستبصاردر وانده عمده
بصیرتدر اول اجلدن اعمای مستبصر حدس وتفطن ایدر انیكه بصیر احمق ادراك ایده من
﴿ ان الله لایظلم الناس شیئا ولكن الناس انفسهم یظلمون ﴾ الله تعالی ناسه حواس وعقللری
سببیله برشیء ظلم ایتمز لكن ناس انی افساد ومنافعن تفویتله نفسلرینه ظلم ایدر * اشبو دلیلدركه
عبد ایچون كسب ثابت اوله یوخسه بالكلیه مسلوب الاختیار اولمیه ﴿ ویوم نحشرهم كأن لم
یلبثوا الاساعة من النهار ﴾ بز انلری قبوردن بعثله جمع ایدرز كأنه انلر دنیاده ویاقبورده نهاردن بر
ساعت مكث ایتدیلر ایدی ﴿ یتعارفون بینهم ﴾ قبرلرندن بعث اولندقلرنده بری برلرین بیله لر دنیاده كی
بیلشملری كبی بعده اهوال قیامتی كوردكلرنده باشلری قیدینه دوشوب اول بیلشملری كسبله دینلدیكه
یوم قیامتده انسان یاننده اولان كیسه یی بیله لكن هیبت وخشیتدن سویلمه ﴿ قد خسر الذین كذبوا
بلقاء الله وما كانوا مهتدین ﴾ موتدنصكره بعثله الله تعالینك لقاسنی تكذیب ایدنلر تجارتلرنده زیان
ایتدیلر زیراكه ایمانی كفره دكشدیلر تجارت امرنی بیلمدیلر ﴿ واما نرینك بعض الذی نعدهم
اونتوفینك ﴾ یامحمد بز انلره ایعاد ایتدیكمز عذابی حیاتنده سكا كوستره وز ویاانی كوسترمدین سنی
توفیه ایده وز ﴿ فالینا مرجعهم ﴾ آخرتده مرجعلری بزه در ﴿ ثم الله شهید علی ما یفعلون ﴾ بوندن
صكره یوم قیامتده الله تعالی انلرك افعاللری اوزره شهادتن ادا ایدیسردر ﴿ ولكل امة رسول ﴾
امم ماضیه دن هر امت ایچون رسول واردر بعث اولندیكه انلری حقه دعوت ایده ﴿ فاذا جاء
رسولهم قضی بینهم بالقسط وهم لایظلمون ﴾ چقانكه انلره رسوللری كلوب تكذیب ایتدیلر رسول الله
مكذبین بینی عدله قضا اولندی رسول انجاء ومكذبین اهلاك ایدلدی انلری الزام ایدر حجتسز
عذاب اولنمزلر ویاذنبسز مؤاخذه ویاسیئاتلری اوزره زیاده ایدلمزلر ﴿ ویقولون متی هذا الوعد
ان كنتم صادقین ﴾ ومشركون استبعاد واستهزاء طریقی اوزره قیام ساعت ویانزول عذاب نوقت
اولور دیرلر یامحمد سن وكرك اصحابك وعدكزده صادقلر ایسه كز بزه خبر ویرك ﴿ قل لا املك
لنفسی ضرا ولا نفعا ﴾ دیكل بنم نفسم ایچون ضرونفعه مالك دكلن اویله اولسه سزكچون

واموالهم بان لهم الجنة يقاتلون فى سبيل الله فيقتلون ويقتلون وعدا عليه حقا فى التورية والانجيل والقرآن
ومن اوفى بعهده من الله فاستبشروا ببيعكم الذى بايعتم به وذلك هو الفوز العظيم ﴾ تحقيق الله تعالى مؤمنلردن
نفسلرينى جهاده ومماللرينى صدقه وانفاقه صرف ايدنلره مقابله سنده جنت اعطاسيله مشترى اولديكه انلر
فى سبيل الله مقاتله ايدوب
قتل ايدرلر وقتل اولنورلر
انلره وعد اولنان جنت
حقدركه تورية وانجيل
وقرآنده ثابتدر كيمكه
الله تعالادن ثواب طلبيله
جهادده عهدينه وفا
ايدرسه امدى الله تعالانك
وعد كريميله اولان بيع
وشرايه مسرور اولك كه
اول بيع سزه فوز عظيمدر
﴿ التائبون العابدون
الحامدون السائحون
الراكعون الساجدون
الآمرون بالمعروف والناهون
عن المنكر والحافظون
لحدود الله وبشر المؤمنين ﴾
شرك ونفاقدن توبه
ايدنلر واخلاصله حق
تعالايه عبادت ايدنلر
وهرحالنى نعم الهى بيلوب
دائما حمد ايدنلر وصائم
وسياحت وجهاد ايدنلر
وخضوعله ركوع
وسجود ايدنلر وايمان
وطاعت وسنت حضرت
رسالته تبعيته امر ايدنلر
وكفر ومعصيتدن نهى
ايدنلر والله تعالانك
احكام وشرايعنك حدودينى
حفظ ورعايت ايدنلر اشته بو صفتلرله موصوف مؤمنلرى جنتله تبشير ايله ما كان للنبى والذين آمنوا ﴿ مرغبه ﴾
ان يستغفروا للمشركين ولو كانوا اولى قربى من بعد ماتبين لهم انهم اصحاب الجحيم ﴾ مشركلر جهنم اصحابى ايدكلرى
بيان اولندقدنصكره پيغمبر عليه السلامه ومؤمنلره انلر ايچون مغفرت طلب ايتمك جائز اولمدى اقربادن دخى

اكا نيجه مالك اولورين حتى كه سزه عذاب طلبنده استعجال ايدم ﴿ الا ماشاء الله ﴾ مكر انى الله
تعالى بنم مالك اولمغ ديليه ﴿ لكل امة اجل ﴾ هر امتك هلاكنه اجل مضروب واردر ﴿ اذا
جاء اجلهم فلا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون ﴾ چونكه اول كلهنه برآن امهال اولنورلر
ونه برآن اندن تعجل اولنورلر * ايمدى سز دخى يامشركين عذابكزه عجله ايتميكز وقتكز
ايرديكنده سزه وعد اولنان انجاز اولنور ﴿ قل أرأيتم ان اتيكم عذابه بياتا اونهارا ماذا يستعجل
منه المجرمون ﴾ ديكل كه بكا خبر ويرك اكر الله تعالينك عذابى سزه كيجه ده ويا كوندزده كلسه
عذابدن نه شيئه مجرمون استعجال ايدرلر والحال انك كليسى مكروهدر استعجاله ملايم اولمز
﴿ أثم اذا ما وقع آمنتم به الان وقد كنتم به تستعجلون ﴾ اكر سزه انك عذابى واقع اولسه انك
وقوعندنصكره اكا ايمان كتوررميديكز بر وقتده كه اندهسزه ايمانك نفعى اولميه چونكه عذاب
وقوعندنصكره ايمانه كله لر انلره دينله كه شمديمى ايمانه كلورسز حالبوكه اول عذابى تكذيب
واستهزاء وجهى اوزره استعجال ايدرديكز ﴿ ثم قيل للذين ظلموا ذوقوا عذاب الخلد هل تجزون
الا بما كنتم تكسبون ﴾ بعده اشراك ايدنلره دينله كه شول عذاب دائمى ذوق ايدككه اول سزدن
ابدا منقطع اولمز سز جزا اولنمكز دكل الا دنياده كسب ايتديكز كفر ومعاصى سببيله در
﴿ ويستنبئونك أحق هو ﴾ يا محمد سندن اخبار ايدرلركه بزه وعد ايتديكك عذاب وقيام ساعت
حقميدر ﴿ قل اى وربى انه لحق وما انتم بمعجزين ﴾ ديكل كه نعم ربم حقيچون اول حقدر سز
اول عذابدن فوت اولوردكلرسز ﴿ ولو ان لكل نفس ظلمت مافى الارض لافتدت به ﴾ اكر
شركله وياغيره تعدى ايله ظلم ايدن هرنفس ايچون يرده كى خزائن واموال اولسه يوم قيامتك
عذابندن خلاص ايچون انى بذل ايديدى ﴿ واسروا الندامة لما رأوا العذاب ﴾ عذابى كوريجك
ندامتى اسرار ايده لر زيراكه حسابلرنده اولميان فظاعت وهولى كوريجك مبهوت اولوب نطقه
قادر اولميه لر ﴿ وقضى بينهم بالقسط وهم لا يظلمون ﴾ خلايق بيننده عدله قضا اولنور انلره ظلم
اولنمز مؤمنين صالحينه عمللرينك ثوابى ويريلور وكافرين وعاصينه عذابلرى زياده ايرلمز ﴿ الا ان لله
مافى السموات والارض ﴾ آكاه اولك كه سموات وارض وايچنده كى اشياء جميعا الله تعالينك
خلق وملكيدر ﴿ الا ان وعد الله حق ثواب ﴾ وعقابدن وعد ايتديكى حقدر انده خلف اولمز
﴿ ولكن اكثرهم لا يعلمون ﴾ لكن انلرى اكثرى انى بيلمز زيراكه عقللرى حيات دنيادن
ظاهر اوزره مقصوردر ﴿ هو يحيى ويميت ﴾ اول الله تعالى دنياده ديركوررواولدرر عقابده
دخى اكا قادر اولور زيراكه قادر لذاته نك قدرتى زائل اولمز ومادهكه بالذات حيات وموتى
قابله اوله ابدانى قابله در ﴿ واليه ترجعون ﴾ موت ويانشورله اول الله تعالى يه رجوع ايدرسز
﴿ يا ايها الناس قد جاءتكم موعظة من ربكم وشفاء لما فى الصدور وهدى ورحمة للمؤمنين ﴾ ياناس
سزه بر كتاب كلديكه اول حكمت عمليه يى جامعدركه اعمالك محاسن ومقابحين كاشفه در محاسنه

اولورسه * مرويدركه پيغمبر عليه السلام ابو طالبه مرض موتنده واروب ايمان تكليف ايدوب نوميد اولدقده
اكر نهى اولنمزسم سنكيچون مغفرت طلب ايده رم ديو وعد ايلدى بعد وفاته انكيچون استغفار ايلدكده صحابه
اكليوب انلر دخى آبا واقرباسيچون مغفرت طلبنه عازم اولديلر بناء عليه بو آيت كريمه ايله نهى
اولنديلر ﴿ وما كان استغفار
ابراهيم لابيه الا عن موعدة
وعدها اياه فلما تبين له انه
عدو لله تبرء منه ان
ابراهيم لأواه حليم ﴾ ابراهيم
عليه السلامك باباسى
(آزر) ايچون مغفرت
طلب ايتمسى انجق مقدم
اكا سنكيچون مغفرت طلب
ايده رم ديو وعد ايتمشيدى
وقتاكه ابراهيم عليه السلامه
باباسى الله تعالانك دشمنى
ايدوكى بيان اولدقده اندن
واز كلدى تحقيق ابراهيم
عليه السلامك چوق آه
ايديجى رفيق القلب وكندويه
اذا ايده نى عفو ايديجى
ايدى ﴿ وما كان الله ليضل
قوما بعد اذ هديهم حتى
يبين لهم ما يتقون ان الله
بكل شئ عليم ﴾ الله تعالى
بر قومه اسلامى هدايت
ايتدكدنصكره انلره نهى
اولنان بيان اولنمدقجه اول
قومى مؤاخذه وضايع ايتمز
الله تعالى هر شيئه عالمدر *
منقولدركه بو آيت كريمه
بر كروه كيمسه لر حقنده
منزلدركه انلر اسلامه كلوب
محللرينه رجوعلرندنصكره
قبله تحويل ياخود خمر حرام اولوب انلر اندن بيخبر حال قديم اوزره ايكن وفات ايتمشلر ايدى انلرك عدم مؤاخذه لرينى
اعلام اوله ﴿ ان الله له ملك السموات والارض يحيى ويميت ومالكم من دون الله من ولى ولا نصير ﴾ تحقيق كوكلرك
ويرلرك پادشاهى الله تعالادر دنياده ديرلتمك واولدرمك انك امرنده در سزكيچون الله تعالادن غيرى اموركزه ناظر وناصر يوقدر

مرغبه ومقابحدن زاجره در وكذلك حكمت نظريه يى دخى جامعدركه صدورده اولان شكوك
وسوء اعتقاده شفادر وحق ويقينه هدايت ومؤمنلره رحمتدركه انكله ظلمات ضلالدن نجات
بولورلر ﴿ قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا ﴾ ديكل كه سوينورلرسه حق تعالينك
فضلى ورحمتنه سوينسونلر * دينلديكه حق تعالانك فضلى ايمان ورحمتى قرآندر ويا فضل
قرآن ورحمتى قرآنه اهل ايتمسيدر ويا فضلى اسلام ورحمتى انك قلبده تزيينيدر ويا فضلى اسلام
ورحمتى سنتدر ويا فضلى ايمان ورحمتى جنتدر ﴿ هو خير مما يجمعون ﴾ اول انلرك حطام دنيادن
جمع ايتدكلرندن خيرلودر ﴿ قل أرأيتم ما انزل الله لكم من رزق فجعلتم منه حراما وحلالا ﴾
ديكل كه بكا خبر ويرك رزقدن اول شيئى كه الله تعالى انى سزه ويرديكه اول سمادن نازل ماء له
حاصل اولور حرث وانعام كبيكه انك بعضى حرام وبعضى حلال قيلديكز * دينلديكه انكله
مراد حرث وانعامدن حرام ايتدكلريدر بحيره وسائبه ووصيله وحام كبى وياخود حرث وانعامدن
لله نصيب قيلملريدركه اول سورة انعامده كچدى ﴿ قل آلله اذن لكم ام على الله تفترون ﴾ ديكل كه
تحريم وتحليله سزه الله تعالى مى اذن ويردى يوخسه اكا افترامى ايدرسزكه اول انلرك انى بزه الله
تعالى امر ايلدى ديملريدر ﴿ وما ظن الذين يفترون على الله الكذب يوم القيامة ﴾ الله تعالى يه كذب
اختلاق ايدنلرك يوم قيامتده ظنلرى ندر ظن ايدرلرميكه الله تعالى انك اوزره عقاب ايتميه
﴿ ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثرهم لا يشكرون ﴾ الله تعالى ناسه فضل ايديجيدر شول
حيثيتدنكه انلره عقل ويردى وارسال رسله وانزال كتبله انلره طريق حقى بيلديردى لكن
انلرك اكثرى بونعمتلره شكر ايتمزلر ﴿ وما تكون فى شأن وما تتلوا منه من قرآن ﴾ يا محمد سنكه
اعمالدن برعماده اولورسن وقرآنكه انى الله تعاليدن تلاوت ايدرسن ﴿ ولا تعملون من عمل
وبر عملكه يا محمد سن وامتك انى ايشلرسز ﴿ الا كنا عليكم شهودا اذ تفيضون فيه ﴾ الا بزسزك
اوزريكزه رقباء ومطلعينز شول وقتكه اكا خوض واندفاع ايدرسز ﴿ وما يعزب عن ربك
من مثقال ذرة فى الارض ولا فى السماء ﴾ وربك جل شانه نك علمندن ارض وسماده وجود امكانده
نمله صغيره يه وياهبايه موازن اولور شئ بعيد وغائب اولمز ﴿ ولا اصغر من ذلك ولا اكبر الا فى
كتاب مبين ﴾ واول نمله دن اصغر ويا اكبر بر شئ يوقدر الا اول لوح محفوظده ثابتدر ﴿ الا
ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴾ آكاه اولك كه اولياء الله كيم الله تعالى يى طاعتله
تولى ايدوب اول دخى انلرى كرامتله تولى ايتمشدر انلره لحوق مكروه خوفى يوقدر ومأمولرى
حاصلدر فواتى حزانى چكمزلردى ﴿ الذين آمنوا وكانوا يتقون ﴾ كه انلر الله تعالى يه ايمان كتوروب
اكا مخالفتدن صاقنورلردى * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان لله عبادا ليسوا بانبياء ولا
شهداء يغبطهم النبيون والشهداء بقربهم ومقعدهم من الله يوم القيامة قيل من هم يا رسول الله
قال هم عباد من عباد الله من بلدان شتى لم يكن بينهم ارحام يتواصلون بها ولا دنيا

﴿ لقد تاب الله على النبي والمهاجرين والانصار الذين اتبعوه في ساعة العسرة من بعد ما كاد يزيغ قلوب فريق منهم ثم تاب عليهم انه بهم رؤف رحيم ﴾ الله تعالى رسولنك غزوهٔ تبوكده منافقلرك قالمسنه اذن ويردیکنی ومهاجرين وانصاردن بر فرقه‌که انلر پیغمبره تابع اولمشیکن عسرت وقتنده آز قالدیکه قلبلری کیرو قالمغه میل ایده انلرك دخی بو حاللرینی عفو و توبه‌لرینی قبول ایلدی الله تعالى انلری اسرکیوب رحمت ایدیجیدر * منقولدرکه تبوك غزاسنده اولان عسکره جیش العسره تسمیه اولندیکه اون کشینك بر دوه‌سی وار ایدی نوبتله بنرلردی وایکی کشی کونده بر خرما ایله سدرمق ایدرلردی وحرارت هوا غایتده ایدی بو عسرت عظیم سببیله بر فرقه عدم تحمل ایله کیرو قالمغه میل ایدوب صکره بنه توبه ایدوب تابع اولملریله الله تعالى عفو بیوردیغنی بو آیت کریمه ایله بیان بیوردی ﴿ وعلى الثلاثة الذين خلفوا حتى اذا ضاقت عليهم الارض بما رحبت وضاقت عليهم انفسهم وظنوا ان لا ملجاء من الله الا اليه ثم تاب عليهم ليتوبوا ان الله هو التواب الرحيم ﴾ واول اوچ کیمسه‌که غزوهٔ تبوکدن تخلف ایتمشلردی انلری دخی عفو ایتدی تا شول وقته دکه انلره واسع یر یوزی وقلبلری فرط غمدن ضیق اولدیدی وبیلدیلردیکه انجق کندو کرم وعفوندن غیری صیغنه‌جق محل یوقدر بو مضایقه‌ده ایکن انلر توبه وحقه رجوع ایتملریله انلری ﴿ غیری ﴾ توبه‌یه موفق ایلدی تحقیق الله عظیم الشان توبه‌یی قبول ایدیجی وتائبلره مرحمت ایدیجیدر * منقولدرکه اول اوچ کیمسه بالاده مذکور کعب وهلال ومراره‌درکه حضرت علیه السلام انلرله کیمسه مخالطه ومصاحبت ایتمامك اوزره امر ایلمشلر ایدی اللی

یتباذلون بها یتحابون بروح الله یجعل الله وجوههم نورا ویجعل لهم منابر من لؤلؤ قدام الرحمن یفزع الناس ولا یفزعون ویخاف الناس ولا یخافون * پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم ایدر الله تعالینك عبادی واردرکه انلر نه انبیا ونه شهدادر الا بوکه انبیا وشهدا یوم قیامتده انلرك قربنه ومنزللرینك رفعتنه غبطه ایده‌لر * دینلدیکه یارسول الله انلر نه حاللو کمسه‌لردر دیدیکه انلر بلاد متفرقه وقبائل شتادن عباد اللهدن بر طائفه‌در لله بری برلرینه محبت ایدرلر حالبوکه بینلرنده ارحام یوقدرکه انك سببیله تواصل ایده‌لر ودنیالری دخی یوقدرکه بری برلرینه بذل ایده‌لر الله تعالى انلرك یوزلرین نورلندرر وقدام رحمانده لؤلؤدن منبرلر اوزره جلوس ایتدرر ناس فزع وخوف ایتدیکنده انلر امن وراحتده اولور * سئل النبي صلى الله تعالى عليه وسلم عن اولياء الله قال الذين اذا رأوا ذكر الله * پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلمه اولياء اللهدن سؤال اولندقده دیدی انلردرکه کورلدکلرنده الله تعالى ذکر اولنه * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم قال الله تعالى ان اوليائي من عبادي الذين يذكرون بذكري واذكر بذكرهم * پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم ایدر الله تعالى دیدیکه عبادمدن اولیام انلردرکه بنم ذکرمله ذکر اولنورلر وبن دخی انلرك ذکریله ذکر اولنورین ﴿ لهم البشرى في الحياة الدنيا وفي الآخرة ﴾ انلر ایچون دنیاده وآخرتده بشری واردر * سئل النبي صلى الله تعالى عليه وسلم عن البشرى في الحياة الدنيا قال هي الرؤيا الصالحة يراها المسلم او ترى له * پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم اشبو آیتده‌کی حیاة دنیاده اولان بشرادن سؤال اولندقده دیدیکه اول رؤیای صالحه‌درکه مسلم انی کورر ویا انکیچون کوریلور * قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لم يبق من النبوة الا المبشرات قالوا وما المبشرات قال الرؤيا الصالحة * پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم ایدر نبوت آثارندن انجق مبشرات قالدی دیدیلرکه مبشرات ندر دیدیکه رؤیای صالحه‌در * قال ابوذر رضي الله تعالى عنه یارسول الله الرجل يعمل لنفسه ويحبه الناس قال تلك عاجل بشرى المؤمن * ابوذر رضي الله تعالى عنه دیدیکه یارسول الله کشی کندیچون عمل صالح ایشلمکله ناس آنی سور بونه حالتدر دیدیکه او مؤمنك عاجلده‌کی بشراسیدر * دینلدیکه اول مؤمنك موتی عندنده ملائکه‌نك الله تعالیدن بشارتله نزولیدر قرآنده بیوردیکه * تتنزل عليهم الملائكة ان لا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا بالجنة التي كنتم توعدون * ابن عباس ایدر دنیاده‌کی بشری موت عندنده ملائکه‌نك بشارتله کلمسیدر واما آخرتده‌کی بشری مؤمنك روحی چیقدیغنده ملائکه انکله الله تعالى‌یه صعود ایدوب رضوان الله ایله تبشیر اولنمسیدر ﴿ لا تبديل لكلمات الله ﴾ الله تعالینك اقوالنه تغییر ومواعیدینه اخلاف یوقدر ﴿ ذلك هو الفوز العظيم ﴾ یعنی اولیاء اللهك دنیاده وآخرتده تبشیر اولنملری فوز عظیمدر ﴿ ولا يحزنك قولهم ﴾ یا محمد کافرلرك اشراك وتکذیب وتهدیدلری سکا حزن ویرمسون ﴿ ان العزة لله جميعا ﴾ زیرا غلبه وقهر وقدرت جمیعی الله تعالینکدر انك

کون صکره توبه‌لری قبول اولنمغله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وكونوا مع الصادقين ﴾ ای مؤمنلر الله تعالانك راضی اولمدیغی افعالدن صاقنك وعهود وتوبه وجمیع افعالکزده صادقلر بیله صادق اولك ﴿ ما كان لاهل المدينة ومن حولهم من الاعراب ان يتخلفوا عن رسول الله ولا يرغبوا بانفسهم عن نفسه ذلك بانهم لا يصيبهم ظمأ ولا نصب ولا مخمصة في سبيل الله ولا يطؤن موطئا يغيظ الكفار ولا ينالون من عدو نيلا الا كتب لهم به عمل صالح ان الله لا يضيع اجر المحسنين ﴾ مدینه اهالیسنه واطرافنده اولان بادیه اعرابنه رسول اللهك امرینه مخالفت لایق اولمدی وانك نفسندن اعراضله کندو نفسلرینه رغبت ایتمك دخی سزا اولمدی بو غزا خصوصنده پیغمبر علیه السلامه مخالفت جائز اولمدیغی شول سببدندرکه الله یولنده انلر صوسزلق وزحمت وآجلق واقع اولورسه ویا بر مکانکه انلر اول مکانه ایاق بصمه‌لریله کفار غضبه کلورسه یاخود دشمندن قتل واسیر ونهب کبی بر شی بولمزلرسه انلره بو وقوعات تهی وعبث متاعب اولمازالا انك سببیله انلر ایچون عمل صالح یازیلوب هر بری ایچون ثوابه نائل اولورلر تحقیق الله تعالى مجاهد محسنلرك اجرینی ضایع ایتمز * مرویدرکه ابو خیثمهٔ انصاری رضي الله عنه‌نك بر حسنا مرأه‌سی وار ایدی بو ستانده بر کولکه‌ده ابو خیثمه‌یه دوشه‌مه وضع وتازه خرما وصوغق صو حاضر ایدوب ابو خیثمه کلوب بونلره نظر ایله دیدیکه کولکه وتازه خرما وصوغق صو وحسنا مرأه بن بو درت شیله صفا ایده‌یم رسول الله حر وریحده جفاده اوله روا میدر دیو جمله‌سنه عدم التفاتله همان قلیج ومزراغنی آلوب

غیری اندن بر شیئه مالك دکلدر یعنی اول انلره قهر وانلر اوزره سکا نصرت ایدر ﴿ هو السميع العليم ﴾ اول الله تعالى انلرك اقوالن ایشیدر وعزماتن بیلور ﴿ الا ان لله من في السموات ومن في الارض ﴾ آکاه اولك‌که سموات وارضده اولان ملائکه وانس وجن الله تعالینکدر یعنی بونلر اشرف ممکنات ایکن انلرك هیچ بری ربوبیته صالح اولمیجق شول لا یعقل اولان اشیاء احقدرکه اکا ند وشریك اولمیه ﴿ وما يتبع الذين يدعون من دون الله شركاء ﴾ الله تعالى‌یه انك غیری ملائکه ونبیینی شرکاء تسمیه ایدنلر نه شیئه اتباع ایدرلر زیرا اول شرکالرینك اتباعی الله تعالى‌یه در انك غیری‌یه عبادت ایتمزلر یعنی نیچون انلر متبوعلری طریقنه کیتمزلر ﴿ ان يتبعون الا الظن ﴾ بلکه انلرك اتباعلری دکل الا ظنلرینه درکه انلر شرکاء اوله تابعلرین الله تعالى‌یه تقریب ایده ﴿ وان هم الا يخرصون ﴾ بلکه انلر الله تعالى‌یه نسبت ایتدکلری شیده کذب ایدرلر ویا انلری شرکا تقدیرلرنده تقدیر باطل ایدرلر ﴿ هو الذي جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا ﴾ اول الله تعالى سز کیچون کیجه‌یی خلق ایتدیکه کوندزده اشتغال تعبندن انده سکون واستراحت ایده‌سز وکوندزی مضیء قیلدیکه انك عجایب خلقی کوریله ﴿ ان في ذلك لآيات لقوم يسمعون ﴾ اشبو لیل ونهاری تقلیبده سماع اعتبار واتعاظله استماع ایدن قومه آیتلر واردر ﴿ قالوا اتخذ الله ولدا ﴾ کفار دیدیلرکه الله تعالى ولد اتخاذ ایتدی ﴿ سبحانه هو الغني ﴾ اول ولد اتخاذندن منزهدر زیرا ولد اتخاذی حاجتدن ناشیدر اول ایسه اندن غنیدر ﴿ له ما في السموات وما في الارض ﴾ زیرا سموات وارضده اولان اشیانك جمیعی انك عبید وملکیدر ﴿ ان عندكم من سلطان بهذا ﴾ سزك اول قول باطله عندکزده برهانکز یوقدر ﴿ أتقولون على الله ما لا تعلمون ﴾ حقیقتن بیلمدیککز شيء الله تعالى‌یه اسناد ایله الله تعالى‌یه افترا ایدرمیسز زیرا هر قولکه اکا دلیل اولمیه اول جهالتدر اشبو دلیلدرکه عقائدده برهان قاطعدن لابددر وعقایدده تقلید سایغ دکلدر ﴿ قل ان الذين يفترون على الله الكذب لا يفلحون ﴾ دیکل‌که شونلرکه الله تعالى‌یه اتخاذ ولدله واکا اضافت شریك ایله کذب اختلاق ایدرلر نار عذابندن قورتلمزلر وجنته کیرمزلر ﴿ متاع في الدنيا ﴾ انلرك الله تعالى‌یه کذب اختلاقلری دنیاده بر متاعدرکه کفرده ریاستلرین انکله اقامت ایدرلر ﴿ ثم الينا مرجعهم ﴾ بعده موتله رجوعلری بزه‌در اویله اولسه شقاء مؤبده ایریسرلردر ﴿ ثم نذيقهم العذاب الشديد بما كانوا يكفرون ﴾ بعده انلره کفرلری سببیله عذاب شدید اذاقه ایدرز ﴿ واتل عليهم نبأ نوح ﴾ ویا محمد سن اهل مکه‌یه نوحك قومیله اولان ماجراینی تلاوت ایت ﴿ اذ قال لقومه يا قوم ان كان كبر عليكم مقامي وتذكيري بآيات الله ﴾ اول قومنه دیدیکه انلر اولاد قابیلدر اکر بنم اراکزده طول مکثم وآیات ایله سزه وعظم عظیم وثقیل اولوب بنی طرد ویا قتله عزم ایدرسکز ﴿ فعلى الله توكلت ﴾ یعنی بن الله تعالى‌یه توکل ووثوق ایتمشن ﴿ فاجمعوا امركم وشركاءكم ﴾ اویله اولسه امریکزی احکام ایدوب انك

سرعتله پیغمبر علیه السلامه ایرشدی پیغمبر علیه السلام مسرور اولوب اکا دعا ایلدی ﴿ ولاینفقون نفقة صغیرة
ولا کبیرة ولا یقطعون وادیا الا کتب لهم لیجزیهم الله احسن ما کانوا یعملون ﴾ انلر * که جهاد ایچون ابو عقیل
انصاری کبی * کوچك بر خرما یا بر لقمه و * ذی النورین ۱۸٤ وعبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه کبی
بیوك نفقه‌لر انفاقله وادیلر
قطع ایدرلر بو انفاق
وقطع وادی نافله اولمز
الا انلر ایچون ثوابلر
یازیلورکه الله تعالی قیامتده
انلرك ایشلدکلری عمللرك
مکافاتنی احسن واوفر
واکثر ویررکه لایعد ولا
یحصی در * احادیث شریفه‌ده
واردرکه بر کیمسه غزا
یولنه بر نفقه انفاق ایدرسه
یدییوز ضعفی یازیلور وبر
کیمسه بر غازینك معونتنه
بر صورتله معاونت ایدرسه
اول کیمسه غزا ایتمش
منزلتنده‌در ﴿ وما کان
المؤمنون لینفروا کافة فلولا
نفر من کل فرقة منهم
طائفة لیتفقهوا فی الدین
ولینذروا قومهم اذا رجعوا
الیهم لعلهم یحذرون ﴾
مؤمنلره لایق اولمزکه غزایه
یا طلب علمه جمله‌سی بردن
چیقه زیرا امر معاش مختل
اولور هر قبیله واهل
بلده‌دن بر طائفه‌سی
چیقسون وبر طائفه‌سی
پیغمبر علیه السلامله
قالسونکه دینده قرآن
وسنن وفرائض واحکامی
اوکرنسونلر وانلرك قوملری غزادن رجعتلرنده انلره احکامی تعلیمله انذار ایتسونلر شاید انلر نصحله عذابدن ﴿ اهانت ﴾
حذر ایده‌لر * چونکه آیات سابقه‌لرده جهاددن تخلف ایدنلر زیاده تهدید اولنمشیدی مؤمنلر کلیا غزایه عازم
اولمقده اولملریله بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا قاتلوا الذین یلونکم من الکفار ولیجدوا فیکم غلظة

اوزره شرکاکزله بیله عزم ایدك ﴿ثم لایکن امرکم علیکم غمة﴾ بعده بنم اهلاکمه قصدکز سزه
مستور اولمسون بلکه مکشوف ومشهود اولسون ﴿ثم اقضوا الیّ ولا تنظرون﴾ بعده بکا
دیلدیککز شری ایرکورك یوخسه بکا امهال ایتمکز ﴿فأن تولیتم فما سألتکم من اجر﴾ اکر بنم
تذکیر ووعظمدن اعراض ایدرسکز بن سزدن انك مقابله‌سنده اجر طلب ایتمدمکه اول سزه
ثقیل اولوب اعراضکز ایجاب ایده ﴿ان اجری الا علی الله﴾ بنم دعوت وتذکیرم اوزره ثوابم
الله تعالینك عهده‌سنه‌در اول بنی اثابه ایدر کرکسه سز ایمانه کلك ویاخود ایماندن اعراض
ایدك ﴿وامرت ان اکون من المسلمین﴾ وامراولندمکه انك امرینه منقادلردن اولم امرینه مخالفت ایتمیم
انك غیریدن رجا ایتمیم ﴿فکذبوه﴾ انلر ایسه انی تکذیبلری اوزره اصرار ایتدیلر ﴿فنجیناه ومن معه
فی الفلك﴾ اویله اولسه نوح علیه السلامی وبیله سنجه اولان مؤمنلریکه سکسان کشی ایدیلر سفینه‌یه
ادخال ایله غرقدن نجات ویردك ﴿وجعلناهم خلائف﴾ وانلری هالکیندن خلفا قیلدق ﴿واغرقنا
الذین کذبوا بآیاتنا﴾ بزم آیتلریمزی تکذیب ایدنلری طوفانله اغراق ایتدك ﴿فانظر کیف کان عاقبة
المنذرین﴾ نظر ایتکه شول رسل انذارندن صکره ایمانه کلمینلرك عاقبتی نیجه اولدی * شیخ محیی الدین بن
عربی فتوحات مکیه‌ده ایدر الله تعالی‌یه دعوت ایدنه افضل بودرکه دعوتی مقابله‌سنده اخذ اجر ایتمیه
مع هذا اخذ ایتسه جائز اولور اکل ایتدیکنك احلندندر زیرا الله تعالی‌یه دعوتك مقامی اجر اقتضا
ایدر شول اجلدنکه هر نبی قومنی حقه دعوت ایتدیکنده دیدیکه * لا اسألکم علیه من اجر ان اجری الا
علی الله * انك اوزره سزدن اجر ایستمزم بلکه بنم اجرم الله تعالینك عهده‌سنه‌در دعوتی اوزره اجری
اثبات ایدوب لکن انی الله تعالیدن اخذ ایتمکی اختیار ایلدی یوخسه خلقدن دکل ایمدی وعظ وتذکیرله
الله تعالی‌یه داعی اولان کشی اخذ اجر ایتسه جائز اولور زیرا هر رسوله الله شهادتیله اجر اقتضا ایدر
عملده‌در واکرانی ناسدن اخذی ترك ایدوب الله تعالیدن طلب ایتسه احسن اولور زیراکه انبیایه
اقتدا ایمدی اشبو بر اجردرکه الله تعالی فضلندن عبد ایچون تعیین ایتمشدر یوخسه عبده لایق اولمزکه
سیدی اوزره اجره مستحق اوله زیراکه عبد کندی ومالی سیدینك ملکیدر ﴿ثم بعثنا من بعده رسلا الی
قومهم فجاؤهم بالبینات فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل﴾ ونوحدن صکره هر قومه رسول کوندردك
واول رسوللر دعوالرینی مثبته معجزات وواضحه ایله قوملرینه کلدیلر کفرده شدت شکیمه والله تعالینك
انلری خذلانی سببیله شول رسوللرك بعثتندن اول حقی تکذیبه اعتیادلرندن انلری تصدیق ایدر
اولمدیلر ﴿ کذلك نطبع علی قلوب المعتدین ﴾ اشبو نلرك کبی حقدن باطله تجاوز ایدنلرك قلوبی اوزره
ختم ایدرز ضلاله انهماك ومألوفه اتباعلری ایچون اشبو دلیلدرکه افعال الله تعالینك قدرتیله وعبدك
کسبیله واقعه‌در ﴿ثم بعثنا من بعدهم موسی وهارون الی فرعون وملائه بآیاتنا فاستکبروا وکانوا
قوما مجرمین﴾ اشبو رسللدن صکره موسی وهارونی طقوز آیتله فرعونه وقومنه کوندردك انلر ایسه
ایماندن استکبار ایدوب اجرامه معتاد قوم مجرمین اولدیلر اول اجلدن رب تعالینك رسالتنه

واعلموا ان الله مع المتقین ﴾ ای مؤمنلر سزه یقین اولان کفارله مقاتله ایدك * اول کفاردن مراد مدینه جوارنده
اولان یهود وسائری یاخود شامده اولان روم اوله دینلدی * اول کافرلر وقت محاربه‌ده سزده شدت وشجاعت
وثبات بولسونلر وبیلك که الله ۱۸۵ تعالانك نصرتی متقیلرله‌در ﴿ واذا ما انزلت سورة فمنهم من یقول ایکم
زادته هذه ایمانا فاما الذین
آمنوا فزادتهم ایمانا وهم
یستبشرون ﴾ قچان بر سوره
نازل اولسه منافقلر
بر برینه استهزا وجهیله
بو سوره ایله قنغیکزك ایمانی
زیاده اولدی دیرلر اما
مؤمنلرك اول سوره‌نك
نزولیله علم ودینلرینه نما
کلوب یقین وثبات حاصل
اولور وانلر اول آیتك
نزولیله مسرور اولورلر
﴿ واما الذین فی قلوبهم
مرض فزادتهم رجسا
الی رجسهم وماتوا وهم
کافرون ﴾ اما انلرکه
قلبلرنده شك ونفاق
مرضی واردر آنلرك
کفرلرینه کفر انضمامیله
دخی زیاده اولور اول
کفرلری استحکامیله
کافر اولدقلری حالده
فوت اولورلر ﴿ اولا
یرون انهم یفتنون فی
کل عام مرة او مرتین
ثم لایتوبون ولا هم
یذکرون ﴾ آیا اول
منافقلر کورمزلرمیکه
هر ییلده بر یا ایکی کره
شداید ومرض وقحط
وسائر بلیاتله ابتلا اولنورلر بوندن صکره ینه نفاقلرندن توبه ایتمزلر و تفکر ایدوب منتصح اولمزلر واذا
ما انزلت سورة نظر بعضهم الی بعض هل یریکم من احد ثم انصرفوا صرف الله قلوبهم بانهم قوم لایفقهون ﴾
منافقلرك عیوبی ذکر اولنور بر سوره نازل اولدقده انلر بر برینه باقوب اشارتله مؤمنلردن کیمسه

اهانت وردینه جرأت ایتدیلر ﴿ فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا ان هذا لسحر مبین ﴾ وقتاکه بزم
قبلمزدن موسی انلره معجزاتله کلدی فرط تمردلرندن دیدیلرکه اشبو سحر ظاهردر ﴿ قال موسی
أتقولون للحق لما جاءکم ﴾ موسی انلره دیدیکه الله تعالیدن سزه کلن حقه سحر دیرمیسز ﴿ أسحر هذا
ولایفلح الساحرون ﴾ نبوته علامت اولان شیء سحرمیدر والحال ساحرلر دنیاده وآخرتده فلاح
بولمزلر ﴿ قالوا أجئتنا لتلفتنا عما وجدنا علیه آباءنا ﴾ انلر موسی وهارونه دیدیلرکه بزه کلدیککز میکه
بزی صرف ایده سز شول حالتدنکه آبائمزی انك اوزره بولمشز ﴿ وتکون لکما الکبریاء فی الارض ﴾
ویریوزنده تکبر ویاملك سزك اوله ﴿ ومانحن لکما بمؤمنین ﴾ حالبوکه بز سزك الله تعالیدن رسول
ایدیککزه تصدیق ایدرد کللرز ﴿ وقال فرعون ائتونی بکل ساحر علیم ﴾ فرعون قومنه دیدیکه
بکا کتورك هر ساحریکه سحر علمنده حاذق اوله ﴿ فلما جاء السحرة قال لهم موسی ألقوا ما انتم
ملقون ﴾ موسی علیه السلام ساحرلره دیدیکه حبال وعصیدن القاء ایده‌جکاریککزی القاء ایدك
﴿ فلما ألقوا قال موسی ما جئتم به السحر ﴾ وقتاکه سحره انی القاء ایتدیلر موسی علیه السلام انلره
دیدیکه سزك کتوردیککز شیء سحردر ﴿ ان الله سیبطله ﴾ الله تعالی انی ابطال ایدیسردر
﴿ ان الله لایصلح عمل المفسدین ﴾ الله تعالی مفسدلر عملن اصلاح ایتمز اشبو دلیلدرکه سحر فساد
وتمویه اوله حقیقی اولمیه ﴿ ویحق الله الحق بکلماته ولو کره المجرمون ﴾ الله تعالی اوامر
وقضایاسیله حقی اثبات ایدر اکرچه مجرمون اندن کراهت ایدرلرسه‌ده ﴿ فما آمن لموسی
الا ذریة من قومه علی خوف من فرعون وملائهم ان یفتنهم ﴾ موسی علیه السلام ابتداء امرنده
وقتاکه انلری ایمانه دعوت ایلدی فرعوندن وکرك قومندن خوف ایدوب اکا ایمانه کلمدیلر ایمانه
کلدکلری تقدیرجه فرعون انلره عذاب ایدر الا بنو اسرائیل قومی اولادنك شبانندن بر طائفه ویا
فرعون قومی شبانندن بر طائفه ویاقوم فرعوندن ناس یسیرا کا ایمانه کلدیلرکه انلر امرأة فرعون
ومؤمن آل فرعون وخازن فرعون وامرأة خازن فرعون وماشطة بنت فرعوندر * دینلدیکی انلر آل
فرعوندن ایمش اهل بیت ایدیلر آباءلری قبطدن وامهاتلری بنی اسرائیلدن ایدی اویله اولسه انلر املرینه
وخاللرینه اتباع ایتدیلر دینلدیکه انلر بر قوم ایدیلرکه فرعونك قتلندن قورتلمشلردی شول طریقله کیم
فرعون بنی اسرائیلك ابنائی قتلنه امر ایتدیکنده بنو اسرائیلدن مرأه ابن طوغردیغنده قتل
اولنمسی خوفیله انی بر قبطی‌یه باغشلردی قبط عندنده منتشی اولوردی ایمدی بو حالاو کمسه‌لر
قبط بیننده کثیر اولمشیدی موسی علیه السلام سحره‌یه غالب اولدیغی کونده سحره ایله بیله انلر
دخی ایمانه کلدیلر ﴿ وان فرعون لعال فی الارض وانه لمن المسرفین ﴾ فرعون یریوزنده متکبردر
وکبر وعتوده حدی تجاوز ایدنلردندرکه بر عبد ایکن ربوبیت ادعا ایتدی واسباط انبیایی اسیر
ایتدی ﴿ وقال موسی یاقوم ان کنتم آمنتم بالله فعلیه توکلوا ان کنتم مسلمین ﴾ موسی علیه السلام
کندویه ایمانه کلنلرك فرعوندن خوفلرین کوریجك انلره دیدیکه یاقوم اکر الله تعالی‌یه

كوردیمی دیرلردی اكر كیمسه كورمش ایسه طوررلردی اكر كورمش ایسه قالقوب كیدرلردی صكره نزد نبویدن
رجعت ایدرلردی الله تعالی انلرك قلبلرینی قبول ایماندن صرف ایلدی شول سببله كه انلر حقی فهم ایتمز بر قومدر ﴿ لقد
جاءكم رسول من انفسكم عزیز علیه ماعنتم حریص علیكم بالمؤمنین ١٨٦ رؤف رحیم ﴾ ای ناس بشریتده
سزك جنسكزدن سزه
بر رسول كلدی سزك
بو معصیت و كراهتده
بولنمكزدن اول مشقتده
دركه سزك اسلامه
كلمكزه وصلاح حالكزه
حریصدر جمیع مؤمنلره
رأفتلو ومرحمتلودر *
بو آیت كریمه ده عزیز
لفظی رسوله صفت
اولهرق وقفله دخی قرائت
ایدرلر * بو صورتده
معنای شریفه اول سزك
نفسكزدن اولان رسول
عزتلودر سزك معصیتله
مشقته اوغرامكز اكا
راجعدركه قیامتده
شفاعتله اول مشقتدن
تخلیص ایدر ﴿ فان تولوا
فقل حسبی الله لااله الاهو
علیه توكلت وهو رب
العرش العظیم ﴾ اكر سنك
امركدن وسكا ایماندن
اعراض ایدرلرسه سن
دیكه ﴿ سزك شركزدن
محافظه یه وسزه غلبه یه
الله عظیم الشان بكا
كافیدر اندن غیری معبود
بالحق یوقدر اكا توكل
ایتدم واموریمی اكا
تفویض ایتدم اول وسائر بلیاتله ابتلا اولنورلر بوندنصكره ینه نفاقلرندن توبه ایتمزلر وتفكر ایدوب منتصح
اولمزلر ﴿ واذا ماانزلت سورة نظر بعضهم الی بعض هل یریكم من احد ثم انصرفوا صرف الله قلوبهم بانهم قوم
لایفقهون ﴾ منافقلرك عیوبی ذكر اولنور بر سوره نازل اولدقده انلر بربرینه باقوب اشارتله مؤمنلردن سزی كیمسه

ایمانه كلوب قضاسنه منقادلر ایسه كز اكا وثوق واعتماد ایدك ﴿فقالوا علی الله توكلنا﴾ دیدیلركه
الله تعالی یه وثوق واعتماد ایتدك بعده دعا ایدوب دیدیلركه ﴿ربنا لاتجعلنا فتنة للقوم الظالمین﴾
یاربنا بزی قوم ظالمینه فتنه ایتمكل یعنی انلری اوزریمزه تسلیط ایدوب یدلرنده بزی هلاك
ایتمكل وانكله بزی حق دین اوزره دكل ظن ایدوب طغیانلری زیاده اولمیه ﴿ونجنا برحمتك
من القوم الكافرین ﴾ وبزی قوم كافرینك كیدندن وشؤم مشاهده سندن خلاص ایت توكلك
دعا اوزره تقدیمنده تنبیه واردركه داعی یه لایق اولور كیم اولا توكل ایده كیم دعاسنه اجابت
اولنه ﴿واوحینا الی موسی واخیه ان تبوّا لقومكما بمصر بیوتا﴾ موسی وقرنداشی هارونه
وحی ایتدك كه مصرده قومكز ایچون بیوت اتخاذ ایده سز كه انده ساكن اوله لر ویا عبادت
ایچون اكا رجوع ایده لر ﴿واجعلوا بیوتكم قبلة﴾ سز ایكیكز وقومكز اول بیوتكزی مصلی
ویا قبله یه متوجه ایدك * اكثر مفسرین ایدر بنو اسرائیل نمازی كنیسه لرنده قیلورلردی
موسی علیه السلام رسالتله كلیجك فرعون امر ایلدی كنیسه لری یقدردی و نماز قیلمقدن منع
ایلدی اویله اولسه امر اولندیلركه بیتلرنده مساجد اتخاذ ایده لر وفرعون خوفندن نمازی
انده قیله لر اشبو دلیلدركه مساجدده صلاتك اداسی افضل اوله عذر اولمدقجه ﴿ واقیموا
الصلاة﴾ وصلاتی ركوع وسجودایله اتمام ایدك ﴿وبشر المؤمنین﴾ یاموسی مؤمنلره كه بیتلرنده
سرّا نماز قیلورلر جنت ایله تبشیر ایت ﴿وقال موسی ربنا انك آتیت فرعون وملأه زینة
واموالا فی الحیوة الدنیا ربنا لیضلوا عن سبیلك﴾ موسی علیه السلام دیدیكه یارب سن فرعون
وقومنه حیاة دنیاده لباس ومراكب وسائر انكله تزین اولنور اشیاء وانواع اموال ویردك كه
ناسی دینكدن صرف ایده لر ﴿ ربنا اطمس علی اموالهم ﴾ یارب انلرك مالارین هیئتندن مسخ
وتغییر ایت اویله اولسه اموال وحروث وزروع وجواهر حتی سكرلری جمیعا طاش اولدی
حتی انلردن رجل اهلیله فراشنده ایكن ومرأه خمیرین یوغرركن طاش اولدی ودراهم
ودنانیرلری اوّلكی هیئتنده منقوشه طاش اولدی * سدی ایدر الله تعالی انلرك اموالنی
ونخیل وثمار ودقیق واطعمه لرین جمیعا طاش ایتدی طقوز آیتلرك بریسی اشبو ایدی
﴿واشدد علی قلوبهم فلایؤمنوا حتی یروا العذاب الالیم﴾ وقلبلرین قاسی ایدوب انك اوزره
طبع ایت حتی كه عذاب الیمی كورمینجه ایمانه كلمسونلر ﴿ قال قد اجیبت دعوتكما ﴾ حق جل
وعلا موسی وهارونه دیدیكه ایكیكزك بیله دعاسی اجابت اولندی * روایت اولندیكه موسی
علیه السلام دعا ایدوب هارون علیه السلام آمین دیرایدی اشبو دلیلدركه دعایه آمین دینلمسی
مستحب اوله ﴿فاستقیما﴾ ایمدی ایكیكز صددنده اولدیغكز دعاكز اوزره ثابت اولك استعجال
ایتمكز مطلوبكز وقتنده حاصلدر ﴿ولا تتبعان سبیل الذین لایعلمون﴾ یوخسه استعجالده ویا الله
تعالینك وعدینه عدم وثوقده جهله طریقنه اتباع ایتمكز * روایت اولندیكه موسی علیه السلامك

الحكیم ﴾ بوقرآن كریمك آیتلری احكامله محكمدركه تغییری ممكن دكلدر ﴿ اكان للناس عجبا ان اوحینا الی رجل منهم ان
انذر الناس وبشر الذین آمنوا ان لهم قدم صدق عند ربهم قال الكافرون ان هذا لساحر مبین ﴾ آیا ناسی عقوبات الهیله تخویف
ومؤمنلری ربلری جل شانه عندنده ١٨٧ تقدیم ایتدكلری اعمال حسنه وصدقلری سببیله درجات رفیعه ایله تبشیر ایله
دیو كندو جنسلرندن محمد
علیه السلامی وحی ایله
كوندردیكمز ناس ایچون
عجبمی اولدی كافرلر اول
پیغمبرك معجزه لرینی كوردكده
حقنده بو ساحر ظاهردر
دیدیلر ﴿ ان ربكم الله
الذی خلق السموات
والارض فی ستة ایام
ثم استوی علی العرش
یدبر الامر مامن شفیع
الامن بعد اذنه ذلكم الله
ربكم فاعبدوه افلاتذكرون ﴾
ربكز اول الله تعالادر كه
كوكلری ویرلری التی كونده
خلق ایدوب صكره عرش
اوزره استیلا ایلدی كائناتك
امرینی مقتضای حكمتی
اوزره تدبیر وتقدیر ایدر
قیامتده هیچ شفاعت ایدیجی
یوقدر مكر انك اذنیله اوله
*بو كلام شریف بت پرستلرك
اصنام شفعامزدر قوللرینی
رددر * ایشته بو صفتلرله
موصوف حق جل شانه رب
واحدكزدر اندن غیری
معبود یوقدر اكا عبادت ایدك
عبادته مستحق انجق اول
ایدوكنی تفكر ایتمزمیسكز
﴿الیه مرجعكم جمیعا وعدالله
حقا انه یبدؤا الخلق ثم یعیده لیجزی الذین امنوا وعملوا الصالحات بالقسط والذین كفروا لهم شراب من حمیم وعذاب
الیم بما كانوا یكفرون ﴾ جمیعكزك موت ونشورله رجوعكز الله تعالایه در حاضر اولك كه الله تعالینك وعدی ووعیدی
حقدر اول خالق یكیدن خلق ایلدی صكره موت وبعثله ثواب وعقاب ایچون اعاده ایدركه عمل صالح صاحبی مؤمنلری ایمان

دعاسیله اجابتی بیننده قرق ییل كچدی ﴿ وجاوزنا ببنی اسرائیل البحر فاتبعهم فرعون وجنوده
بغیا وعدوا ﴾ بنوا اسرائیلی بز بحر قلزمی كچوردك فرعون وجنودی ظلم واعتدا ایله انلرك
اردینه دوشوب كتدیلر حتی كه بحره ایردیلر حالبوكه بحر موسی وقومیچون یاریلوب
كچمشلردی چون فرعون وجنودی بحری اول حالتده كوردیلر كیرمكه خوف ایتدیلر
همان جبریل علیه السلام بر قصراغه بنمش جنودك اوكیجه كیدوب بحره كیردی جنود دخی
انك اردینه اویوب بحره كیردیلر حتی كه جنودك آخری كیروب اولی چیقمغه قریب
اولدیغنده اوزرلرینه بحر یوملدی هیچ بری قورتلمیوب صویه كوملدی ﴿ حتی اذا ادركه الغرق
قال آمنت انه لااله الاالذی آمنت به بنواسرائیل وانا من المسلمین﴾ فرعونه غرق
ایردی دیدیكه بنو اسرائیلك ایمان كتوردیكی الله تعالیدن غیری اله یوق ایدیكنه تصدیق
ایتدم وبن مسلملردنم همانده جبرائیل علیه السلام بحرك حمأه سندن آلوب فرعونك آغزینه
طولدردی ودیدیكه ﴿ آلآن وقد عصیت قبل وكنت من المفسدین ﴾ شمدیمی ایمانه
كلورسن حالبوكه نفسكدن مأیوس اولوب اختیارك قالمدی بوندن اوّل ایسه مدت عمركده
عصیان ایدوب مفسدلردن ایدك پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم جبریل علیه السلامدن
حكایت ایدردیكه یامحمد سن بنی كوریدك فرعونك غرقی عندنده بحرك حمأه سندن آلوب
انك اغزینه طولدردم شوخوفله كیم اكا رحمت ایریشه وقتا كه موسی علیه السلام فرعون
وجنودنك هلاكی خبرین بنی اسرائیله ایركوردی بنواسرائیل فرعونك موتنه تیقن ایتمدیلر
اویله اولسه الله تعالینك امریله بحر انك میته سن ساحله براقدی حتی كه بنو اسرائیل انی كوزلریله
كوردیلر كمال سروره ایردیلر اول وقتدنبرو صومیته یی قبول ایتمز اشبودركه ذكر بیورلدی
﴿ فالیوم ننجیك ببدنك ﴾ اشبو كونده یافرعون جسدكی قعر بحردن چیقاروب بر مرتفع مكانه
براغورز * دینلدیكه انك بدننده جواهر ایله مرصع درعی وارایدی بنو اسرائیل انی اول
درع ایچنده میت كوریجك هلاكنه ایناندیلر ﴿ لتكون لمن خلفك آیة ﴾ تاكه سن وراكده
اولنلره علامت اوله سن زیرا كه انك عظمتی بنواسرائیلك نفوسنده بر مرتبه تمكن ایتمشیدیكه
انك هلاكن تخیل ایتمیوب موسی علیه السلام انلره انك غرقی خبرین ویردیكنده تانی ممرلری
اوزره مطروح كورمینجه اكا ایناتمدیلر ویاخود معنی تاكه سن من بعد كلور قرونه آیت اوله سن كه
مآل امركی مشاهده ایدنلردن ایشیدنلر طغیاندن صاقنه لر ویاخود حجت اولوب انلره دلالت
ایده سنكه انسان نه دكلو شانی عظیم وملكی كبیر اولورسه ینه اول مملوك مقهوردر ومظان ربوبیتدن
بعیددر ویاخود سن خالقكه آیاتندن بر آیت اوله سن زیرا اول سنی ساحله القا ایله افرادی دلیلدركه
انكله تزویرك كشفنی وامركده بنو اسرائیلك شبهه لری ازاله سن تعمد ایتدی اویله اولسه بو انك كمال
قدرتنه وعلم وارادتنه دلیلدر ﴿ وان كثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون ﴾ ناسك اكثری بزم

واامورلرنده عدل اوزره قياملرى سببيله جناتله مجازات ايدر وكافرلر ايچون كفرلرى سببيله جهنمك قاينار صوبى
والملو عذابى واردر (هو الذى جعل الشمس ضياءً والقمر نورا وقدره منازل لتعلموا عددالسنين والحساب ماخلق الله
ذلك الا بالحق يفصل الآيات لقوم يعلمون) اول الله تعالادركه ۞ ١٨٨ ۞ شمسى ضيادار وقمرى نور بخش ايلدى
وقمره يكرمى سكز منزللر
تقدير ايلديكه سنه لرك
عددينى وانده اولان ايلرى
وكونلرى معاملاتكز ايچون
بيله سز الله تعالى بونلرى
انجق حقله بيان ايچون خلق
ايتدى الله تعالى آيتلرينى
تفصيل ايدر شول قوم
ايچونكه بيلوب انكله
منتفع اوله لر (ان فى اختلاف
الليل والنهار وما خلق الله
فى السموات والارض لآيات
لقوم يتقون) كيجه لرك
قرا كولق وكوندوزلرك
آيدينلق اولمق ايله اختلاف
لرنده والله تعالانك سموات
وارضده خلق ايتديكى انواع
كائناتده صانعك وجود
ووحدتنه وكمال قدرتنه
دلالت ايدر نشان وعلامتلر
واردر اول قوم ايچونكه
حشر ونشرى تفكر ايدوب
احوال عاقبتدن اتقا ايدرلر
(ان الذين لايرجون لقاءنا
ورضوا بالحيوة الدنيا
واطمئنوا بها والذين هم
عن آياتنا غافلون) انلركه
منكر آخرت اولوب بزم
ديداريمزى اميد ايتمزلر وحيات
دنيايه راضى اولوب انكله
مطمئن اولورلر وانلر بزم بونشان و آياتلريمزدن غافللردر (اولئك مأويهم النار بما كانوا يكسبون) انلرك (اولمامشز)
كسب ايتدكلرى كفر وشرك سببيله مكانلرى نار جهنمدر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات يهديهم ربهم بايمانهم تجرى من
تحتهم الانهار فى جنات النعيم) شونلركه مؤمن اولوب عمل صالحده اولديلر ربلرى انلرى ايمانلرى سببيله اشجارى التندن نهرلر

آيتلريمزدن غافللردركه انده تفكر وانكله اعتبار ايدر اولمزلر (ولقد بوّأنا بنى اسرائيل مبوّأ
صدق) بنواسرائيلى برمنزل صالح مرضى يه انزال ايتدك كه اول شام ومصردر (ورزقناهم
من الطيبات) وانلرى لذائذله رزقلندردق (فما اختلفوا حتى جاءهم العلم) دينلرى امرنده اختلاف
ايتمديلر الا توراتى اوقيوب احكامنى بيلدكلرندنصكره وياخود محمد صلى الله تعالى عليه وسلم
امرنده اختلاف ايتمديلر الا انك صدقنى نعوتيله بيلدكلرندنصكره (ان ربك يقضى بينهم يوم القيامة
فيما كانوا فيه يختلفون) ربك جل شانه يوم قيامتده دين امرنده اختلاف ايتدكلرى شيئده حقله
باطل بيننى فصل ايدر (فان كنت فى شك مما انزلنا اليك فاسأل الذين يقرؤن الكتاب من قبلك)
اكر سكا انزال ايتديكمز قصصدن فرض وتقدير سبيلى اوزره شكده ايسك سندن اول توراتى
اوقيان اهل كتاب مؤمنلرينه سؤال ايتكه سكا القا ايتديكمز مثلى انلرك عندنده محقق كتابلرنده
ثابتدر وياخود خطاب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه اولوب مراد امتى اوله وياخود
خطاب هر سامعه اوله يعنى ياسامع پيغمبر عليه السلام لساندن سكا انزال ايتديكمز شيئده شكده
ايسك اشبونده تنبيه واردركه بركمسه كيم دينى امرنده اكا شبهه خلجان ايده لايق اولوركه انى حل
ايچون اهل علمه مسارعت ايده (لقد جاءك الحق من ربك فلاتكونن من الممترين) يامحمد ربك
جل شانه دن سكا قرآن كلوبدر ايمدى اول سنك ربكدن ايدوكنده شك ايدنلردن اولمغل زيرا
انده شكك مدخلى يوقدر (ولاتكونن من الذين كذبوا بآيات الله فتكون من الخاسرين) والله
تعالينك آيتلرين تكذيب ايدنلردن اولمغل كه مغبونلردن اولورسن (ان الذين حقت عليهم كلمة
ربك لايؤمنون) شونلركه اوزرلرينه ربك جل شانه نك انلر كفر اوزره فوت اولور ونارده
مخلد قالور ديو كلمه سى ثابت اوله انلر ايمانه كلمزلر زيرا انك كلامنده كذب اولمز وقضاسى بوزلمز
(ولوجاءتهم كل آية) اكر انلره هر آيت كلورسه ده زيراكه ايمانلرينه سبب اصلى ارادۀ الهيه
تعليقيدر اول ايسه انلرده مفقوددر (حتى يروا العذاب الاليم) مكر شول وقتده كه حياتلرندن
مأيوس اولوب غطالرى كشفيله آخرتده كى عذابلرين كوره لر اول وقتده حاصل اولان ايمانك
ايسه نفعى اولمز (فلولا كانت قرية آمنت فنفعها ايمانها) بز اهلاك ايتديكمز قرا اهاليسندن هيچ
برقريه اهلى اولمديكه معاينۀ عذاب عندنده ايمانه كلوب ايمانلرى انلره نفع ايده زيراكه اول ايمان
يأسدر صاحبنه نفعى اولمز (الا قوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزى فى الحياة الدنيا
ومتعناهم الى حين) لكن يونس عليه السلامك قومى اول وقتده ايمانه كلدكلرنده انلردن حياة
دنياده عذاب خزيى كيدردك وآجاللرى انقضاسنه دكين انلرى تمتيع ايتدك * روايت اولنديكه
يونس عليه السلامك قومى ارض موصلدن نينوى ده ايديلر الله تعالى انلره يونس عليه السلامى
ارسال ايدوب انلرى ايمانه دعوت ايتديكنده ابا ايتديلر وحى الهى ايله انلره ديديكه اوچ كونه
دكين سزه عذاب ايريسردر اويله اولسه برى برلرينه ديديلركه هيچ بركره بز يونسك كذبنه مطلع

آقار نعمتلرى جنتلرينه يول كوسترر (دعويهم فيها سبحانك اللهم وتحيتهم فيها سلام وآخر دعويهم ان الحمدلله رب العالمين)
اول مؤمنلر جنته دخوللرنده ياالله سنى جمله نقايصدن تنزيه ايده رز كلام ودعاسنى ايدرلر وملائكه وبربرلريله تحيتلرى
سلامدر وآخر كلام ودعالرى عالمرك ۞ ١٨٩ ۞ ربسى اولان الله تعالى يه حمد وثنادر (ولو يعجل الله للناس
الشر استعجالهم بالخير
لقضى اليهم اجلهم فنذر
الذين لايرجون لقاءنا
فى طغيانهم يعمهون) اكر
الله تعالى ناسك خير دعالرينه
اجابت ايتديكى كبى بد
دعالرينه دخى اجابت
ايديدى آنلر هلاك
اولنورلردى حشرى انكارله
بزم لقامزى اميد ايتمينلرى
طغيانلرنده سركردان
ترك ايده رز مرويدركه
پيغمبرمز عليه السلام ياالهى
سنكله عهد ايدرمكه اكر
بن بشريتم حسبيله بر
مؤمنه شتم يا بد دعا ياضرب
ايدرسم انى انك كناهنك
عفونه وقيامتده حضورينه
تقربه وسيله ايله ديدى
(واذا مس الانسان الضر
دعانا لجنبه او قاعدا او قائما
فلما كشفنا عنه ضره مر كان
لم يدعنا الى ضر مسه كذلك
زين للمسرفين ما كانوا
يعملون) قچان بر انسانه
مرض وكدر وسائر
بر ضرر ايريشه ياتوركن
اوتوروركن كزركن
بزه دعا ايدر وقتا كه اول
ضررى اندن دفع ايتدكمزده
ينه كفرى يولنه مرور ايدوب اكا ايريشن ضرره كويا دعا ايتمامش كبى اولور بونك كبى حدى تجاوز ايدن مسرفلر
ايتدكلرى عمللريله تزيين اولنورلر (ولقد اهلكنا القرون من قبلكم لما ظلموا وجاءتهم رسلهم بالبينات وما كانوا ليؤمنوا
كذلك نجزى القوم المجرمين) اى اهل مكه تحقيق بز سزدن مقدم اولان قرون اهلنى هلاك ايتدككه اول وقت

اولمامشز نظر ايدملم اكر بو كيجه اول آره مزده كيجه لرسه وعيدنه التفات ايتميه لم والا بيلورزكه
تحقيق بزه عذاب ايريسردر چون كيجه اولوب يونس عليه السلام ارالرندن چيقدى صباح
اولنجق كورسه لركه بر هولناك سياه بولوت پيدا اولوب اندن قتى دخان چيقاردى مدينه لرين
قاپليوب سطحلرى اوزره چوكدى انى كوريجك هلاكى تيقن ايتديلر ويونس عليه السلامى
استيوب بولمديلر الله تعالى قلبلرينه القا ايتديكه توبه ايده لر همان دم رجال ونساء وصبيان بريره
كلديلر ودريلر كيوب خلوص نيتله ايمان وتوبه اظهار ايتديلر اتفاقله وحيوانلريله صحرايه چيقديلر
وناس وانعامدن والده يى ولدندن آيرديلر وفرياد وفغانله الله تعالى يه يلواردلر يارينا جميعمز
يونسك كتورديكنه ايمان كتوردك عفوك ديلرز ديديلر اويله اولسه الله تعالى انلرى اسركيوب
اوزرلرندن عذابى كيدردى اشبو وقعه يوم عاشوراده يوم جمعه ده ايدى (ولوشاء ربك لآمن
من فى الارض كلهم جميعا) اكر ربك جل شانه ديلسه يريوزنده اولان خلقك كليسى ايمانه كله لردى
* اشبو دليلدركه الله تعالى جميعنك ايمانن ديلمدى وايمانن ديلديكى كمسه لر لابد ايمانه كلور
(أفأنت تكره الناس حتى يكونوا مؤمنين) يوخسه يامحمد الله تعالى ديلمز ايكن سن ناسه اكراه
ايدرميسن حتى كه ايمانه كله لر * اشبو پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه تسليه در زيراكه
اول جميع ناسك ايمانه كلمه سنه حريص ايدى اويله اولسه الله تعالى اكا خبر ويرديكه ايمانه كلمز مكر
اولكه اكا سعادت سبقت ايتمش اوله وضلالته دوشمز مكر اولكه اكا شقاوت سبقت ايتمش اوله
(وما كان لنفس ان تؤمن الا باذن الله) هيچ برنفسه مؤمن اولمق صحيح اولمز الا الله تعالينك
اذنيله ايمدى هدايت امرنده نفسنى اجهاد ايتمكل زيرا اول الله تعالينك ارادت وتوفيقنه راجعدر
(ويجعل الرجس على الذين لايعقلون) الله تعالى عذاب وياخذلانى شول كمسه لر اوزره قيلوركه
حجج وآياته نظر ايله عقللرين استعمال ايتمزلر وياخود دلائل واحكامى تعقل ايتمزلر (قل انظروا
ماذا فى السموات والارض) ديكل كه الله تعالينك وحدانيتنه دلالت ايدر سموات وارضده
عجائب صنعندن نه شئ واردر نظر اعتبارله نظر ايدك اشبو دليلدركه اعتقادده نظر واجتهاد
وترك تقليد واجب اوله (وما تغنى الآيات والنذر عن قوم لايؤمنون) حالبوكه آيات ورسل
نفع ايتمز شول قومه كيم الله تعالينك علم وحكمنده ايمانه كلميوب كفر اوزره موتلرى ثابت اوله
(فهل ينتظرون الا مثل ايام الذين خلوا من قبلهم) مكه مشركلرى ايماندن اباء ايله منتظر اولمزلر
الا انلردن اوّل كچن امتلرك وقايعى مثلنه وانلره بأس الله نزولنه زيرا انك غيريه مستحق دكللردر
(قل فانتظروا انى معكم من المنتظرين) ديكل كه ايمدى اكا منتظر اولك وياخود بنم هلاكمه
منتظر اولك بن دخى سزكله بيله سزك هلاككزه منتظر اولورم (ثم ننجى رسلنا والذين آمنوا)
كافرلره عذاب نزولنده رسوللريمزى وانلره ايمانه كلانلرى اندن انجاء ايتدك (كذلك حقا علينا
ننجى المؤمنين) اشبو انجاء كبى بزم وعد حقمز اولديكه مشركلرى هلاك ايتديكمزده محمد واصحابنى

پیغمبرلرینی تکذیبله ظلم ایتدیلردی حالبوکه انلرك پیغمبرلری حجت ومعجزه‌لرله کلدیلردی انلر ایسه ایمانه کلمدیلر انلره
اولان جزا کبی پیغمبرمزی تکذیب ایدن مکه مشرکلرینه جزا ایده‌رز ﴿ ثم جعلناکم خلائف فی الارض من بعدهم لننظر
کیف تعملون ﴾ اول قرونك هلاکندنصکره یر یوزنده انلرك ۱۹۰ یرینه سزی خلفلر ایتدك که نیجه عملده
اوله‌جقسکز نظر ایدوب
اکا کوره مجازات اولنه‌سز
﴿ واذا تتلی علیهم ایاتنا
بینات قال الذین لا یرجون
لقاءنا ائت بقران غیر هذا
اوبدله قل مایکون لی ان
ابدله من تلقاءِ نفسی ان
اتبع الا مایوحی الیّ انی
اخاف ان عصیت ربی عذاب
یوم عظیم ﴾ مکه مشرکلرینه
بزم ایات بینا تمز اوقوندیغی
زمان بزم لقامزه امیدینی
ایتمیانلر بزه بوقرآنك غیری
بر کتاب کتور یاخود
بونی تبدیل ایله دیرلر
یامحمد سن دیکه بکا لایق
دکلدر وقدرتم یوقدر که
کندو طرفمدن انی تبدیل
ایده‌یم بن انجق بکا وحی
اولننه تابعم بن ربم تعالیدن
قورقرم که اکر بن اکا
عصیان ایدرسم قیامتده
بکا عذاب عظیم واقع اولور
* دینلدیکه سادات عرب
پیغمبر علیه السلامه
ایچنده بتلریمزه ذم ولات
وعزینك عبادتندن نهی
اولمیه‌رق بزه بر آیت
کتوردیملریله ﴿ مایکون لی
ان ابدله ﴾ جوابنی ویرمکله
امر بیورالدی ﴿ قل لوشاء الله ماتلونه علیکم ولا ادریکم به فقد لبثت فیکم عمرا من قبله افلا تعقلون ﴾ یامحمد ﴿ بر ﴾
دیکه اکر الله تعالی مراد ایدیدی بن سزه قرآنی اوقومزدم وسزه دخی انی ادراکه فهم ویرمزدی تحقیق بن سزکله
مقدم قرق سنه اکلندم سز بونی تعقل ایتمزمیسکز * یعنی الله تعالی سزه قرآنی اوقومغه بکا امر ایتدی وسزه دخی اکلمغه

انجا ایده‌وز ﴿قل یا ایها الناس ان کنتم فی شك من دینی﴾ دیکل که یا اهل مکه اکر بنم دین اسلامم صحتنده
شکده ایسه‌کز ﴿فلا اعبد الذین تعبدون من دون الله﴾ ایمدی بن عبادت ایتمزین الله تعالیدن غیری
سزك عبادت ایتدیککز اشیایه ﴿ولکن اعبد الله الذی یتوفاکم﴾ بلکه الله تعالی‌یه عبادت ایدرینکه
اول سزك آجالکز انقضاسنده سزی اماته ایدر الحاصل سزك خلق وعبادت ایتدیککز شیئه بن عبادت
ایتمزین بلکه سزی خلق وایجاد ایدن وارواحکزی قبض واماته ایدن الله تعالی‌یه عبادت ایدرین
﴿وامرت ان اکون من المؤمنین﴾ ومع ذلك امر اولندمکه عقل دلالت ووحی اشارت ایتدیکی شیئی
تصدیق ایدنلردن اولم ﴿وان اقم وجهك للدین حنیفا﴾ ودخی امر اولندمکه دین اسلامك غیری ادیاندن
مائل اولدیغم حالده اداء فرائض وترك قبایحله دینده سداد واستقامت ایدم ویاخود صلاتده کعبه‌یه
استقبال ایدم ﴿ولا تکونن من المشرکین﴾ والله تعالی‌یه برشیء اشراك ایدنلردن اولمیم ﴿ولا تدع
من دون الله مالا ینفعك ولا یضرك﴾ وبکا دینلدیکه الله تعالیدن غیری برشیئه دعا ایتمکل که اکا
اطاعت ایتدیککده سکا نفعی ومخالفت ایتدیککده سکا ضرری ایرر اولمیه ﴿فان فعلت فانك اذا
من الظالمین﴾ اکر الله تعالی سنی انك غیریه دعادن نهی ایتمشیکن مخالفت ایدرسك
نفسلرینه ضرر ایدنلردن اولورسن ﴿ وان یمسسك الله بضر فلا کاشف له الا هو ﴾ اکر
الله تعالی سکا ضرر ایرکورسه انی سندن دفعه ینه اندن غیری احد قادر اولمز ﴿ وان
یردك بخیر فلا راد لفضله ﴾ واکر اول سکا خیر اراده ایتسه انك سکا اراده ایتدیکی
فضلنی سندن دفع ایدر اولمز ﴿یصیب به من یشاء من عباده﴾ اول الله تعالی عبادندن دیلدیکی
کمسه‌یه خیر ایرکورر ﴿وهو الغفور الرحیم﴾ اول الله تعالی غفور ورحیمدر ایمدی رحمتنه طاعتله
تعرض ایدك ومعصیتله انك غفراندن یأس ایتمکز ﴿ قل یا ایها الناس قد جاءکم الحق من ربکم ﴾
دیکل که یا اهل مکه ربکز جل شانه‌دن سزه رسول ویاقرآن کلدی من بعد عذریکز قالمدی
﴿فمن اهتدی فانما یهتدی لنفسه﴾ اول کمسه‌که رسول وقرآنه ایمان ومتابعتله اهتدا ایدر اول
نفسیچون اهتدا ایدر زیرا که نفعی اکا عائد اولور ﴿ومن ضل فانما یضل علیها﴾ واولکه رسول
وقرآنه کفرله طریق هدادن چیقه اول ضلالتی نفسی اوزره اختیار ایدر ﴿وما انا علیکم بوکیل﴾
بن سزك اعمالکز حفظنه کفیل دکلن بلکه بن انجق بشیر ونذیردن ﴿واتبع ما یوحی الیك﴾
یامحمد سکا وحی اولنان شیئه امتثال وتبلیغه اتباع ایت ﴿ واصبر حتی یحکم الله ﴾ ومشرکینی
دعوتکده اذالرینه صبر ایت تا که الله تعالی نصرله ویاقتاله امرله حکم ایده ﴿وهو خیر الحاکمین﴾
اول حاکملرك خیرلوسیدر که حکمنده خطا تصور اولنمز زیرا که اول ظواهره مطلع اولدیغی کبی
سرائره دخی مطلعدر اویله اولسه حکم ایتدیکه مشرکین قتل اولنه واهل کتابدن جزیه اخذ اولنه

﴿ سورة هود وهی مائة واثنتان وعشرون آیة مکیة ﴾

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الر ﴾ الله تعالی هرشیئك اوزره رقیبدر ﴿ کتاب احکمت آیاته ﴾ اشبو برکتابدر آیاتی

فهم کرم ایتدی بن بعث اولنمزدن مقدم قرق ییل سزکله اولدم نه قرآن اوقودم ونه علمده ممارست ونه بر عالمله
مصاحبتم وار ایدی شمدی اوقودیغم قرآنك بلاغتنه فصحای عرب حیراندر نیچون ملاحظه ایتمزسکز ﴿ فمن اظلم ممن
افتری علی الله کذبا اوکذب بایاته انه ۱۹۱ لا یفلح المجرمون ﴾ اول کیمسه‌دن اظلم کیم اولورکه الله تعالی‌یه
* شریك یاولد اسنادیله *
افترا ایده یاخود آیتلرینی
تکذیب وانکار ایده تحقیق
مشرك مجرملر فلاح بولمزلر
﴿ ویعبدون من دون الله
مالا یضرهم ولا ینفعهم
ویقولون هؤلاء شفعاؤنا
عندالله قل اتنبؤن الله
بما لا یعلم فی السموات ولا
فی الارض سبحانه وتعالی
عما یشرکون ﴾ الله تعالادن
غیری شول جمادات
اصنامکه انلره ضرر ونفعی
اولمز انلره عبادت ایدوب
بونلر عندالله بزم شفیع
لریمزدر دیرلر سن انلره
دیکه عجبا سز الله تعالایه
سموات وارضده انك
بیلمدیکی شیئی خبرمی
ویررسز * یعنی حاشا
آنك شریکی واردر
اول بیلمز دیرمیسز *
انلرك اتخاذلرندن الله تعالی
منزه وعالیدر ﴿ وما کان
الناس الا امة واحدة
فاختلفوا ولولا کلمة سبقت
من ربك لقضی بینهم فیما
فیه یختلفون ﴾ ناس مقدما
انجق بر امت ایدی یعنی
بر دین اوزره ایدیلر بعده
* قابل هابل ماده‌سنده یاهوالرینه تبعیتله یاخود رسوللرك بعثتیله کیمی اقرار کیمی انکار ایتملریله * مخالفت ایتدیلر
اکر ربك تعالانك هرکروهك جزاسی قیامته تأخیر اولنمق حکم وکلمه‌سی سبقت ایتمش اولمیدی اول اختلاف ایتدکاری
شیده حکم جاری اولوب باطل عملده اولنلر هلاك اولوب حق اوزره اولنلر قالوردی ﴿ ویقولون لولا انزل علیه

برنظم محکمله نظم اولنمشدر که لفظ ومعنی جهتندن اکا اختلال اعترا ایتمز ویا اول فساد ونسخدن منع
اولنمشدر زیرا که مراد اشبو سوره‌نك آیاتیدر که انده منسوخ یوقدر ویا انك آیاتی حجج
ودلائله احکام اولنمشدر ویا آیاتی حکمیه‌در حکمدن منقوله‌در زیرا که اول حکم نظریه وحکم عملیه‌یی
مشتمله‌در ﴿ ثم فصلت ﴾ بعده اول عقائد واحکام ومواعظ واخباردن فوائدله تفصیل اولنمشدر
ویاخود اشبو کتاب سوره‌لر قیلنمغله ویاشیئا وشیئا انزال اولنمغله تفصیل اولنمشدر ﴿ من لدن
حکیم خبیر ﴾ که اول شول آله عندندندر که اتقانده حکیم وبیانده خبیردر ﴿ الا تعبدوا الا الله ﴾
تاکه عبادتی انجق الله تعالی‌یه ایده‌سز ﴿ اننی لکم منه نذیر وبشیر ﴾ اول الله تعالیدن بن سزه
نذیرینکه شرك اوزره عذابله تحذیر وبشیرینکه توحید اوزره ثوابله تبشیر ایدرین ﴿ وان استغفروا
ربکم ثم توبوا الیه ﴾ تاکه اندن مغفرت دیلیوب بعده توبه ایله مطلوبکزه ایره‌سز زیرا طریق
حقدن اعراض ایدنه اکا رجوعدن لابددر ویاخود شرکدن استغفار ایدوب طاعتله الله تعالی‌یه
توبه ایدك ﴿ یمتعکم متاعا حسنا الی اجل مسمی ﴾ تاکه اعمار مقدره‌کز آخرینه دکین امن ودعه‌ده
سزی تعییش ایده دینلدیکه عیش حسنله مراد میسوره رضا ومقدوره صبردر ﴿ ویؤت کل ذی
فضل فضله ﴾ ودینده هر فضل صاحبنه دنیاده وآخرتده فضلنك جزاسین ویره ویاخود برکمسنه‌که
لله عمل ایده الله تعالی اکا زمان مستقبلده طاعاتنی توفیق ایدر ﴿ وان تولوا فانی اخاف علیکم عذاب
یوم کبیر ﴾ اکر ایماندن اعراض ایدرسکز سزك اوزریکزه یوم قیامت عذابی ایرمسندن خوف
ایدرین ﴿ الی الله مرجعکم ﴾ آخرتده مصیرکز الله تعالی‌یه‌در ﴿ وهو علی کل شیء قدیر ﴾ اول
هر شیئه قادردر ایمدی انلری اشد عذابله تعذیبه قادر اولور ﴿ الا انهم یثنون صدورهم ﴾
آکاه اولك که منافقلر صدورلرنده‌کی شحنا وعداوتی کیزلرلر * روایت اولندیکه بعض منافقین
پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم قتنه اوغرادیغنده صدرنی اکروظهرنی بوکرویوزین اورتدیکه
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی کورمیه * قتاده ایدر انلر صدرلرین اکرلر دیکه الله تعالینك
کتابن ویاذکرین ایشتمیه‌لر دینلدیکه کفاردن بر رجل اوینه کیرر وپرده‌سین ایندررو بلین اکدرر
وثوبن بورینور شمدی الله تعالی بنم قلبمده اولانی بیلورمی دیو سویلنوردی ﴿ لیستخفوا منه ﴾
تاکه سرلرین الله تعالیدن کیزلیوب رسولی اکا مطلع اولمیه ﴿الا حین یستغشون ثیابهم یعلم ما یسرون وما
یعلنون ﴾ آکاه اولك که انلر فراشلرینه یاتوب ثیابلرینه بورندکلرنده الله تعالی انلرك اسرار وکرك اعلان
ایتدکلری شیئی بیلور ﴿ انه علیم بذات الصدور ﴾ اول انلرك صدورنده‌کی خیر وشرلرینی بیلور
یوم قیامتده جزالرین ایرکورر ﴿ وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها ﴾ یر یوزنده یورر
هر حیوانك رزقی الله تعالینك عهده‌سنه‌در فضلندن انی تکفل ایدوبدر اول انك مشیئتنه راجعدر
﴿ ویعلم مستقرها ومستودعها ﴾ اول هر دابه‌نك کیجه‌ده وکوندوزده قرار ایتدیکی مکانن بیلور
وفوت اولندیغنده دفن اولنه‌جغی موضعن بیلور * دینلدیکه مستقر ارحام امهاندر ومستودع

آية من ربه فقل انما الغيب لله فانتظروا انى معكم من المنتظرين ﴾ مكه مشركلرى پيغمبره ربسندن بزم طلبمز كبى
بر آيت نازل اولمدى ديرلر * يعنى تفجير انهار و اسقاط سما كبى ايستديكمز معجزه كلمدى ديرلر * ديكه علم غيب
انجق الله تعالى يه مخصوصدر سز اول ايستديككزه منتظر ١٩٢ اولك بندخى سزكله منتظرم * تاكه
مطلوبكزه كوره عذابكز
ايريشه ﴿ و اذا اذقنا
الناس رحمة من بعد
ضراء مستهم اذا لهم
مكر فى اياتنا قل الله
اسرع مكرا ان رسلنا
يكتبون ماتمكرون ﴾ نچان
بز كفاره قحط ومرض
مثللو بلياتى ويردكدنصكره
رخا و صحت ويرسك
عقبنجه آيتلريمزه طعن
و پيغمبره مكرايتمكه سعى
ايدرلر سن ديكه الله تعالى
سزك جزاى مكريكزده
عذابى ايصاليله سرعت
ايدر بزم كرام كاتبين
ملكلريمز سزك مكريكزى
يازارلر سزك خفى تدبير مكر
كزى انلر مقدمجه آشكار
بيلورلر * مرويدركه اهل
مكه يدى سنه قحطه مبتلا
اولوب صكره رحمت ربانيله
اول بليه دفع اولدقده آيات
اللهى طعنه رسول الله‌ه كيده
مباشرت ايتديلر ﴿ هو الذى
يسيركم فى البر والبحر حتى
اذا كنتم فى الفلك وجرين
بهم بريح طيبة و فرحوا بها
جاءتها ريح عاصف وجاءهم
الموج من كل مكان و ظنوا
انهم احيط بهم دعوا الله مخلصين له الدين لئن انجيناه من هذه لنكونن من الشاكرين ﴾ اول الله تعالا كه سزى قره‌ده ﴿ يا محمد ﴾
حيوان ودكزده سفينه اوزرنده سير وسفر ايتديرر حتى سز سفينه‌ده اولديغكز زمان كوزل روز كارله اول سفينه ايچنده كيلرله
كيدركن انلر فرحلنورلر اوحالده بر فورتنه ظهوريله هر طرفدن طالغه‌لر كلوب سفينه‌ده اولنلر تلاطمك احاطه‌سيله

شول مكاندركه انده دفن اولنور وياخود مستقر ارحام امهات ومستودع اصلاب آباءدر وياخود
مستقر جنت ويانار در ومستودع قبردر ﴿ كل فى كتاب مبين ﴾ دوابك هر برى واحوالى لوح
محفوظنده مذكوردر ﴿ وهو الذى خلق السموات والارض فى ستة ايام ﴾ الله تعالى سموات وارض وما
فيهمايى التى كونده خلق ايتدى ﴿ وكان عرشه على الماء ﴾ اول سموات وارضى خلق ايتمزدن اول عرشى
صو اوزرنده ايدى و اول صو ايسه متن ريح اوزره ايدى كعب ايدر الله تعالى بر ياقوتهٔ خضراء خلق
ايدوب اكا هيبتله نظر ايديجك صو اولوب دتره‌دى بعده ريحى خلق ايدوب اول صويى انك
اوزره قودى بعده عرشى اول صو اوزره وضع ايتدى * ضمره ايدر الله تعالينك عرشى صو
اوزره ايدى سموات وارضى اندن قلمى خلق ايدوب انكله خلق ايده‌جكن وخلقندن ظهور
ايده‌جكن يازدى واول كتاب خلقدن برشئ خلق اولنمزدن بيك ييل اول الله تعالى يى تسبيح
وتمجيد ايتدى ﴿ ليبلوكم ايكم احسن عملا ﴾ تاكه سزكله احوالكزى اختبار ايدر معامله سن
ايده قنغيكز عقلده اتم ودنياده ازهد ودينده اخلص وطاعته اسرع ومعاصيدن اورع ايديكى
مخالفيندن ممتاز اوله ﴿ ولئن قلت انكم مبعوثون من بعد الموت ليقولن الذين كفروا ان هذا
الا سحر مبين ﴾ يا محمد اكر سن انلره سز موتكزدنصكره يوم قيامتده ديركوريلورسز ديسك كافرلر
ديه‌لركه بعث ويا بعث ذكرنى متضمن اولان قرآن خديعه وبطلانده سحر كبيدر ﴿ ولئن اخرنا
عنهم العذاب الى امة معدودة ﴾ اكر انلردن عذاب موعودى اوقاتدن جماعت قليله‌يه تأخير
ايتسه‌وز ﴿ ليقولن مايحبسه ﴾ استهزاء طريقى اوزره ديه‌لركه آنى وقوعندن نه منع ايدر ﴿ الا
يوم يأتيهم ليس مصروفا عنهم ﴾ آكاه اولسونلركه انلره عذاب كلديكنده انلردن صرف اولنور
دكلدر ﴿ وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن ﴾ شول استهزاء طريقى اوزره استعجال ايتدكلرى
عذاب انلرى احاطه ايدر ﴿ ولئن اذقنا الانسان منا رحمة ثم نزعناها منه انه ليؤس كفور ﴾
اكر بز انسانه نعمت اذاقه ايدوب بعده اندن انى نزع ايتسه‌وز كوررسنكه اول قلت صبرندن
والله تعالينك فضلنه عدم وثوقندن اندن رجاسين قطع ايدر ونعمت سالفه‌يه كفرانده مبالغه
ايدر ﴿ ولئن اذقناه نعماء بعد ضراء مسته ليقولن ذهب السيئات عنى انه لفرح فخور ﴾ واكر
بز انسانه ضراء مسندنصكره نعما اذاقه ايتسه‌وز ديه‌كه بندن شدائد كيدى بدر واول نعما ايله
اغترار وبطر ايدر وشكرى ترك ايدوب ناس اوزره فخرلنمغه كيدر اذاقه ومس لفظنده تنبيه
واردركه انسانك دنياده بولديغى نعم ومحن آخرتده بوله جغى نعم ومحنه نسبتله نمونه كبيدر
زيراكه ذوق ادراك طعمدر ومس ايسه مبدأ وصولدر ﴿ الا الذين صبروا ﴾ لكن شونلركه
الله تعالى يه ايمان وقضاسنه استسلامله ضرّايه صبر ايدرلر ﴿ وعملوا الصالحات ﴾ وانك سابق
ولاحق آلاسنه شكرايله عمل صالح ايدرلر ﴿ اولئك لهم مغفرة واجر كبير ﴾ ايمدى انلر ايچون
ذنوبلرينه مغفرت و اجر كبير واردركه اقلى جنتدر ﴿ فلعلك تارك بعض مايوحى اليك ﴾

هلاكى تيقن ايتدكلرنده فطرتده اولان دين خالص ايله الله تعالايه دعا ايدوب ديه‌لركه اكر بزى بوشدتدن قورتاررسك سكا
ايمان وطاعتله بو نعمت نجاته شكر ايديجيلردن اولورز ﴿ فلما انجيهم اذاهم يبغون فى الارض بغير الحق ياايها الناس انما بغيكم على انفسكم
متاع الحيوة الدنيا ثم الينا مرجعكم ١٩٣ فننبئكم بما كنتم تعملون ﴾ وقتاكه الله تعالى انلرى اول شدائددن
قورتاردقده عقبنده بر
يوزنده ناحق فساد وظلمه
مباشرت ايدرلر اى انسان
ظلم وفسادكز انجق سزك
نفسكزه‌دركه دنيانك متاعى
فانى اولمغله عقوبت آخرت
باقيدر بعده بزه رجوع
ايدرسكز دنياده خير
وشردن ايشلديككزى خبر
ويررز وانكله جزا ايدرز
﴿ انما مثل الحياة الدنيا كماء
انزلناه من السماء فاختلط به
نبات الارض مما يأكل الناس
والانعام حتى اذا اخذت
الارض زخرفها وازينت
وظن اهلها انهم قادرون
عليها اتيها امرنا ليلا او
نهارا فجعلناها حصيدا كان
لم تغن بالامس كذلك نفصل
الآيات لقوم يتفكرون ﴾
حيات دنيا شونه بكزركه
بز كوكدن صويى ايندير رز
اول صويك اختلاطيله ير
يوزنده انسان وحيوان
يه‌جك ميوه وحبوبات
واوتلق بتر تاكه زمين الوان
ازهار وانواع اثمار ايله
مزين اولور واول زمين
اهاليسى اول اثمار وحبوبات
وسائرى اخذ وجمعه قادر
ظن ايده‌لر كيجه يا كوندزده ﴿ ثانى ﴾ ﴿ ١٣ ﴾ اول يره بزم فرمانمز كلوب اول اثمار ونباتى بيچلمش
يا كوكندن قوپارلمش كويا دونكى كون هيچ اولمامش كبى ايده‌رز اشبو بيان كبى بومثالى تفكر ايدن قوم ايچون بز آيات قرآنى
تفصيل ايده‌رز ﴿ والله يدعو الى دار السلام ويهدى من يشاء الى صراط مستقيم ﴾ الله تعالى قوللرينى دار السلام جنتنه

يا محمد يوخسه سكا وحى اولنان شيئك بعضنى تبليغ ايتمزميسن ﴿ وضائق به صدرك ﴾ واحيانا
سكا ضيق صدر عارض اولوراكاكه ﴿ ان يقولوا لولا انزل عليه كنز ﴾ مشركين ديه‌لركيم نوليدى
محمدك اوزرينه كنز انزال اولنسه تاكه ملوك كبى انى استتباعه انفاق ايده ﴿ او جاء معه ملك ﴾
ويا انكله بيله ملك كلسه كه انى تصديق ايده ﴿ انما انت نذير ﴾ سن نذيرسن اوزرينه واجب
اولان وحى اولنديغك شيئى ناسه تبليغدر يوخسه انلرك رد ويا اقتراحندن سكا عائد اولور
شئ يوقدر اويله اولسه صدرك ضيقنه موجب نه اولور ﴿ والله على كل شئ وكيل ﴾ الله تعالى
هر شيئه وكيلدر اكا توكل ايتكه اول انلرك حالنه عالمدر واقوال واحواللرى جزاسنى فاعلدر
﴿ ام يقولون افتراه قل فأتوا بعشر سور مثله مفتريات ﴾ مشركون ديرلركه محمد اول قرآنى
تلقاء نفسندن اختلاق ايدر انلره ديكلكه ايمدى سز بنم كبى عربك فصحاسندنسز بنم كتورديكم
تلقاء نفسمدن اولديغى تقديراوزره قصص واشعار علمنده وقريض ونظمه تعودده ماهرلرسز
بنم كتورديكم مثلى تلقاء نفسكزدن اختلاق اولنمش اون سوره كتورك ﴿ وادعوا من
استطعتم من دون الله ﴾ والله تعاليدن غيرى استطاعتكز اولديغى كمسه‌لرى بكله معارضه ايچون
كنديكزه اعانته چاغرك ﴿ ان كنتم صادقين ﴾ اكر بنم كتورديكم قرآن بنم اختلاقم ايديكنده
صادقلر ايسه‌كز اكر دينورسه‌كه سورهٔ يونسده بيورلديكه انك مثلى بر سوره كتورك
دينلوب اندن عجزلرى اولنجق اون سوره كتورمكدن عجزلرى اولمقده شبهه قالمز اويله اولسه
ايكيسى بيننده توفيق نوجهله اولور دينوركه يعنى اخبار غيبيده واحكام ووعد ووعيدده انك مثلى
بر سوره كتورمكدن عاجز اولورسه‌كز اون سوره كتورك كه انده اخبار غيب واحكام ووعد
ووعيد اولميه بلكه انده مجرد بلاغت اوله ﴿ فان لم يستجيبوا لكم فاعلموا انما انزل بعلم الله ﴾ ايمدى يا محمد
ويا مؤمنين اكر انلر اول دعوتكزه اجابت ايتمزلرسه بيلككه انزال اولنان قرآن علم اللهى ملتبس
اولديغى حالده نازل اولوبدر ﴿ وان لا اله الا هو ﴾ وبيلككه الله تعاليدن غيرى اله يوقدر ﴿ فهل
انتم مسلمون ﴾ سز اسلام اوزره ثابت وراسخ ومخلصلر ميسز نچان مطلق انك اعجازى عندكزده
متحقق اوله وجائزدركه اشبو خطابات مشركينه اوله يعنى اكر استطاعت ايتديككز كمسنه‌لر
عجزلرندن سزه مظاهرته اجابت ايتمزلرسه والحال كنديككزك معارضه‌دن قصورين بيلديككز
اويله اولسه بيلككه بر نظمدركه انى الله تعاليدن غيرى احد بيلمز واول من عند الله نازل
اولوبدر وتوحيددن اولكه سزى اكا دعوت ايدر حقدر وحجت قاطعه قيامندنصكره اسلامه
داخللر ميسز ﴿ من كان يريد الحياة الدنيا وزينتها ﴾ اول كيمسه‌كه احسان وبرّى ايله حيات دنيايى
وزينتن ديليه يوخسه وجه اللهى ديليه ﴿ نوف اليهم اعمالهم فيها ﴾ بز انلره دنياده صحت ورياست
ووسعت رزق وكثرت اولاددن اعماللرينك جزاسنى ايركوررز ﴿ وهم فيها لا يبخسون ﴾ اول
حالاو كيمسه‌لر دنياده اجرلرندن برشئ نقص اولنمزلر اشبو آيت اهل ريا حقنده‌در برقولده منافقين

دعوت ایدرومراد ایلدیکنی سلامت محلی اولان صراط مستقیمه هدایت ایدر ﴿للذین احسنوا الحسنی وزیادة ولا یرهق وجوههم
قتر ولا ذلة اولئك اصحاب الجنة هم فیها خالدون ﴾ شونلرکه دنیاده ایمان وعمللرنی احسن ایتدیلر انلر ایچون جنت
وحسنی مکافاتلر ودخی ازید زیاده اولان رؤیت جمال واردر ۱۹۴ وانلرك یوزلرنی * دوزخیلر کبی * غبار
مذلت قاپلامز انلر
اصحاب جنت اولوب انده
مخلدلردر ﴿ والذین کسبوا
السیئات جزاء سیئة بمثلها
وترهقهم ذلة مالهم من الله
من عاصم کانما اغشیت
وجوههم قطعا من اللیل
مظلما اولئك اصحاب
النار هم فیها خالدون ﴾
وشونلرکه شرك وکفر
ونفاق کبی سیئه کسب
ایتدیلر انلر انجق سیئه لری
مثلیله جزالنورلر انلری
خوارلق وذلیللك استیعاب
ایدر انلر ایچون الله تعالانك
عذابندن منع وصیانت ایدر
کیمسه یوقدر یوزلری کویا
قرا کولق کیجه نك قطعه لریله
اورتولمشدر انلر اصحاب
نار اولوب انده مخلدلردر
﴿ ویوم نحشرهم جمیعا ثم
نقول للذین اشرکوا مکانکم
انتم وشرکاؤکم فزیلنا بینهم
وشرکاؤهم ماکنتم ایانا
تعبدون ﴾ اول کونده که
نیك وبدجمله سنی بز حشر
ایده رز بعده مشرکلره سز
وبتلریکز یریکزده طورك
دیرزوبینلرینی تفریق ایده رز
* مشرکلره نیچون بونلره
طاپدیکنز دیرز مشرکلر بتلر بزه بزه عبادت ایدك دیو امر ایتدیلر دیه لر * اصناملری لسانه کلوب سزك بزه ﴿ ایدوب ﴾
عبادتکز مجرد هوا کز ایچوندی دیه لو بر موجب * افرایت من اتخذ الهه هویه * ﴿ فکفی بالله شهیدا بیننا وبینکم ان کنا
من عبادتکم لغافلین ﴾ بزمله سزك بینکزده الله تعالی شاهد کافیدر تحقیق بز سزك عبادتکزدن غافلر ایدك * زیرا

وقول آخرده کفره حقنده‌در ﴿ اولئك الذین لیس لهم فی الآخرة الا النار ﴾ یعنی انلر ایچون
عمللری مقابله سنده جزالری نار دن غیری دکلدر زیرا انلر حسنه صورتنده کی عمللرینك اقتضا
ایتدیکی شیئی استیفا ایتدیلر کندیلره عزائم سیئه لرینك اوزاریدرکه آخرته قالدی ﴿ وحبط
ماصنعوا فیها ﴾ واول دنیاده ایشلدکلری حبط اولدی زیرا انلر ایچون آخرته ثوابلری قالمدی
ویا انلر ایچون اصلا ثواب اولمدی زیرا که عمللریله وجه اللهی اراده ایتمامشلردی وآخرت ثوابنده
ایسه عمله اولان اخلاصدر ﴿ وباطل ماکانوا یعملون ﴾ وباطلدر اولکه انی دنیاده عمل ایتمشلردی
زیرا که لایق اولدیغی وجه اوزره عمل اولنمامشدی ﴿ أفمن کان علی بینة من ربه ﴾ حیات دنیایی
وزینتن دیلین کبیمیدر شول کمسه که الله تعالیدن برهان اوزره اولوب فعلنده وترکنده اول آنی
حق وصوابه دلالت ایده ﴿ ویتلوه شاهد منه ﴾ واول برهانکه دلیل عقلدر انك صحتنه الله تعالیدن
شاهد قرآنه اتباع ایده ﴿ ومن قبله کتاب موسی اماما ورحمة ﴾ قرآندن اول موسانك کتابی تورات
دینده مؤتم واکا اتباع ایدنلره رحمت ایدی ﴿ اولئك یؤمنون به ﴾ یعنی الله تعالیدن بینه اوزره
اولنلر اول قرآنی تصدیق ایدرلر ﴿ ومن یکفر به من الاحزاب فالنار موعده ﴾ اهل مکه دن ویا
انلرله رسول الله اوزره تحزب ایدنلردن برکمسه که اول قرآنه کافر اوله انك موعدی ناردر
لابد اکا رد اولنور ﴿ فلاتك فی مریة منه ﴾ یعنی اول موعدی ویا قرآندن شکده اولمغل ﴿ انه
الحق من ربك ﴾ اول قرآن ربك جل شانه دن حقدر ﴿ ولکن اکثر الناس لا یؤمنون ﴾ لکن ناسك
اکثری قلت نظر واختلال فکرلرندن انی تصدیق ایتمزلر ﴿ ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا ﴾
شول کمسه دن اظلم کیمدرکه الله تعالی یه کذب اختلاق ایده انك انزال ایتمدیکی شیئی اکا اسناد ایده
ویا انزال ایتدیکنی اندن نفی ایده ﴿ اولئك یعرضون علی ربهم ﴾ یعنی انلر موقفده ربلری جل شانه یه
کندیلر ویا عمللری عرض اولنور ﴿ ویقول الاشهاد هؤلاء الذین کذبوا علی ربهم ﴾ ملائکه یا نبیون
ویا جوارحلرندن شاهدلر دیه لرکه اشبونلر شول قومدرکه ربلری جل شانه یه کذب ایتدیلردی
﴿ ألا لعنة الله علی الظالمین ﴾ آکاه اولك که الله تعالینك لعنتی شرکله نفسلرینه ظلم ایدنلر اوزره‌در
﴿ الذین یصدون عن سبیل الله ﴾ که انلر ناسی دین اسلامدن منع ایدرلر ﴿ ویبغونها عوجا ﴾ وانی
حق وصوابدن انحرافله وصف ایدرلر ویا اول دین اسلام اهلنی اندن اماله ایتمك دیلرلر ﴿ وهم
بالآخرة هم کافرون ﴾ والحال انلر آخرته کافرلردر ﴿ اولئك لم یکونوا معجزین فی الارض ﴾ یعنی
انلر الله تعالی یی دنیاده انلره عقاب ایتمکدن عاجز ایدراولمدیلر ﴿ وماکان لهم من دون الله من اولیاء ﴾
وانلر ایچون مخلوقاتدن انصار اولمیه که انلردن عذاب اللهی منع ایده لر ﴿ یضاعف لهم العذاب ﴾
انلره عذاب مضاعف قیلنور شول سببدنکه غیری اضلال ایدرلر واتباع انلره اقتدا ایدرلردی
﴿ ماکانوا یستطیعون السمع وماکانوا یبصرون ﴾ انلر حقی ایشتمکه قادر دکللر ایدی زیراکه
حقی ایشتمزلنورلر وسومزلنورلردی وهدایی کورمزلردی زیراکه آیات اللهدن اعراض

بز ایشتمز وکورمز وبی ادراك ایدك * ﴿ هنالك تبلوا کل نفس ما اسلفت وردوا الی الله مولیهم الحق وضل عنهم ماکانوا
یفترون ﴾ اول مقامده هر نفس خیر وشر اعمالدن تقدیم ایتدیکنی بولور وحقیقت متولی امورلری اولان الله تعالی طرفنه تقدیم
ایتدکلری اعمالك ثواب وعقابی ۱۹۵ رد اولنور ومشرکلرك الهمز وشفعامز دیو افترا ایتدکلری بتلری انلردن
زائل اولور ﴿ قل من
یرزقکم من السماء
والارض امن یملك السمع
والابصار ومن یخرج
الحی من المیت ویخرج
المیت من الحی ومن یدبر
الامر فسیقولون الله
فقل افلا تتقون ﴾ دیکه
کوکدن یغمور ویردن
نبات اعطاسیله سزه
رزق ویرن کیمدر یاخود
قولاق وکوزلری خلق
ایتمکه وانلری آفاتدن
حفظ ایتمکه قادر کیمدر
ومیتدن دیری * یعنی
نطفه ودانه دن حیوان
ونبات * چیقاران ودریدن
میت * یعنی حیوان
ونباتدن نطفه ودانه *
چیقاران کیمدر وجمله
عالمك امورینی تدبیر ایدن
کیمدر سؤالکده *
مشرکلر درعقب جواب
اوله رق الله تعالیدر دیرلر
یا محمد سن دیکه بویله الله
تعالایه شریك طوتوب
عقوبتندن قورقزمیسکز
﴿ فذلکم الله ربکم الحق
فماذا بعد الحق الا الضلال
فانی تصرفون ﴾ امدی
بو صفتلرله متصف حقله ثابت وعبادته مستحق ربکز وار ایکن بویله حقدنصکره ضلالته دوشمکز وحقدن باطله وتوحیددن
شرکه صرف اولنمکزندن اقتضا ایدر ﴿ کذلك حقت کلمت ربك علی الذین فسقوا انهم لا یؤمنون ﴾ بویله ربوبیته احق وسزا
الله تعالانك عذاب حکمنی ایمان ایتمیوب حدی تجاوزله کفر وعناده اولنلر اوزرلرینه واجب اولدی ﴿ قل هل

ایدوب کورمزلنورلردی کأنه اشبو خصلت تضاعف عذابلرینه علتدر ﴿ اولئك الذین خسروا
انفسهم ﴾ یعنی انلر کندیلره زیان ایتدیلر زیراکه عبادة اللهدن بدل عبادت اصنامی اشترا
ایتدیلر ﴿ وضل عنهم ماکانوا یفترون ﴾ وزائل وزائغ اولدی اولکه ملائکه وآلهه لرینك شفاعتن
زعم ایدرلردی ﴿ لاجرم انهم فی الآخرة هم الاخسرون ﴾ حقا که انلر آخرتده غیریلردن زیاده
زیانده‌درلر ﴿ ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر
﴿ واخبتوا الی ربهم ﴾ وربلری جل شانه یه اطمینان وخشوع ایتدیلر ﴿ اولئك اصحاب الجنة هم فیها
خالدون ﴾ یعنی انلر اهل جنتدر انده دائملردر ﴿ مثل الفریقین کالاعمی والاصم والبصیر والسمیع ﴾
ایکی فریقك یعنی کافر ومؤمنك مثلی اعمی واصم کبیدرکه اول کافر مثلیدر وبصیر وسمیع کبیدرکه اول
مؤمن مثلیدر اما کافرك اعمایه شبهی آیات اللهی کورمزلندیکیچوندر واصمه شبهی کلام اللهی ایشتمزلند
یکیچون ومؤمنك سمیع وبصیره شبهی امری کافرك ضدی اوزره اولدیغیچوندر ﴿ هل یستویان مثلا ﴾
اشبو ایکی فریق مثلده برابرمی اولورلر ﴿ افلا تذکرون ﴾ ضرب امثالله متعظین اولمزمیسز ﴿ ولقد
ارسلنا نوحا الی قومه انی لکم نذیر مبین ﴾ بز نوحی قومنه ارسال ایتدك اول انلره دیدیکه بن سزی الله
تعالی ایله تخویف ایدوب موجبات عذابی ووجه خلاصی تبیین ایدرین ﴿ ان لا تعبدوا الا الله انی
اخاف علیکم عذاب یوم الیم ﴾ که الله تعالینك غیری یه عبادت ایتمیه سز مخالفت ایدرسکز دنیاده
غرقله وآخرتده نارله عذاب الیم ایرمسنی اوزریکزه خوف ایدرین * ابن عباس رضی الله
تعالی عنه ایدر نوح علیه السلام قرق یاشندنصکره بعث اولندی وقومنی طقوز یوز اللی ییل
دینه دعوت ایتدی وطوفاندنصکره التمش ییل معمر اولدی ﴿ فقال الملاء الذین کفروا من
قومه ﴾ قومندن کافر اولنلرك اشراف ورؤساسی اکا دیدیلرکه ﴿ مانریك الا بشرا مثلنا ﴾ بز
سنی بزم کبی آدمی کوررز اویله اولسه سنك بزم اوزریمزه نه مزیتك اولورکه نبوت ووجوب
طاعتله مختص اوله سن ﴿ ومانریك اتبعك الا الذین هم اراذلنا بادی الرأی ﴾ وسکا تابع اولنلری
اخساء وسفله مز کوررزکه رویت وتفکرنسز سکا اتباع ایتدیلر اکر تفکر ایتسه لر سکا اتباع
ایتمزلردی انلرك اول مؤمنلری استرذاله سبب زیراکه حیات دنیانك ظاهرندن غیرینی بیلمزلردی
دنیادن حظی زیاده اولان عندلرنده اشراف ایدی واندن محروم اولان اراذل ایدی
﴿ ومانری لکم علینا من فضل ﴾ وسنك وکرك اتباعك ایچون بزم اوزریمزه فضل کورمززکه
نبوته اهل ومتابعته مستحق اوله سن ﴿ بل نظنکم کاذبین ﴾ بلکه بز سنی نبوت دعواسنده
واتباعکی سنك صدقك بیلملری دعواسنده کاذبین ظن ایدرز ﴿ قال یاقوم أرأیتم ان کنت علی
بینة من ربی ﴾ نوح علیه السلام انلره دیدیکه یاقوم بکا خبرویرك اکر بن ربم جل شانه دن
دعوامك صحتنه شهادت ایدر حجت اوزره اولسم ﴿ وآتانی رحمة من عنده ﴾ اول بکا کندی
عندندن بینه ونبوت ویرسه ﴿ فعمیت علیکم ﴾ اول ایسه سزه خفی وملتبس اولسه ﴿ انلزمکموها

من شركائكم من يبدؤا الخلق قل الله يبدؤا الخلق ثم يعيده فانى تؤفكون ﴾ ديكه شريك طوتديغكز بتلريكزدن
كيمدركه يكيدن خلق ايجاد ايدوب موتلرندنصكره ينه احيا ايده * انلر جواب ويرمدكلرى حالده * سن ديكه الله تعالى يكيدن خلق
وايجاد واماته واحياايدر طوغرى يولدن نيجه دونرسكز ﴿١٩٦﴾ ﴿ قل هل من شركائكم من يهدى الى الحق
قل الله يهدى للحق أفمن
يهدى الى الحق احق ان
يتبع امن لايهدى الا ان
يهدى فما لكم كيف
تحكمون ﴾ ديكه اصنامكزدن
كيم قادردر * كه پيغمبر
وكتب ارساليله وحجت
ودليل ايله * حق اولان
دين اسلام طرفنه يول
كوستره * جواب ويره
مدكلرنده * سن ديكه
الله تعالى حق بيانله
خلقه يول كوسترر عجبا
تابع اولمغه حق يولى
كوسترمى احق واولىدر
يوخسه كندوسى يولى
بيلمز * جماداتكه سزدرت
اياق ياپوب كزدير ديككز *
اصنامكزمى اولىدر
سزكچون نيجهدر ونه
كيفيتله حكم ايدرسز
* سزا كا محتاج اولديغكز
الله تعالى يه سزه محتاج
اولان بتلريكزى برابرمى
طوترسز ﴿ ومايتبع اكثرهم
الاظنا ان الظن لايغنى
من الحق شيئا ان الله عليم
بما يفعلون ﴾ اول كفارك
اكثرى * يعنى جمله رؤساسى
اصناملرى انلره شفيع اولور ديو * انجق خيالات فاسده ظن باطله يه تابعلردر ظن ايسه حق اولان علم ﴿ عنه ﴾
واعتقاددن برشيئه غنا ويرمز * واول ظنلرى انلرى عذاب الهدن منع ايتمز * تحقيق الله عظيم الشان انلرك ظنله
اولان فعللرينى بيليجيدر ﴿ وماكان هذا القران ان يفترى من دون الله ولكن تصديق الذى بين يديه وتفصيل

وانتم لها كارهون ﴾ سز اندن كارهلر ايكن بز سزه انى الزام ايده بيلورميز ﴿ وياقوم لااسئلكم عليه مالا ﴾
وياقوم رسالتمى تبليغ اوزره سزدن مال استمزين ﴿ ان اجرى الا على الله ﴾ بلكه انك مقابله سنده اجرم
الله تعالينك عهده سنه دروعدى مقتضاسنجه اول اندن مأمولدر ﴿ وما انا بطارد الذين آمنوا ﴾ وسزك
طلبكزله مؤمنلرى قتمدن طرد ايدرد كلين ﴿ انهم ملاقوا ربهم ﴾ زيرا انلر يوم قيامتده رب تعالى يه ملاقات
ايدرلر اويله اولسه انلرى طرد ايدنلره جزا الرين ايدر ﴿ ولكنى اريكم قوما تجهلون ﴾ لكن بن سزى
برقوم كوررينكه ربكز جل شانه نك لقاسنى بيلمزسز ويا انلره اراذل ديمكزده تسفه ايدرسز ﴿ وياقوم
من ينصرنى من الله ان طردتهم ﴾ وياقوم مؤمنلر به صفت ومثابه ده ايكن بن انلرى طرد ايتديكم تقديرجه
الله تعالينك عذابندن بنى كيم قورتارر ﴿ أفلا تذكرون ﴾ متعظين اولمز ميسزكه التماس ايتديككزى
صواب دكل ايديكن بيله سز ﴿ ولا اقول لكم عندى خزائن الله ﴾ وبن سزه ديمزينكه بنم عندمده
الله تعالينك خزائن رزقى واردر تاكه سزه مطلوبكزى ويرم ﴿ ولا اعلم الغيب ﴾ وغيبى دخى
بيلمزينكه سزه مرادكزى خبر ويرم ﴿ ولا اقول انى ملك ﴾ وبن ملكم دخى ديمزينكه سزبكا بزم كبى
بشرسين ديو اعتراض ايده سز ﴿ ولا اقول للذين تزدرى اعينكم ﴾ وشول فقرلريچون استرذال
ايتديككز مؤمنلر شاننده ديمزينكه ﴿ لن يؤتيهم الله خيرا ﴾ الله تعالى انلره توفيق وايمان واجر
ويرمز زيرا الله تعالينك آخرتده انلر ايچون اعداد ايتديكى سزه دنياده ويرديكندن خيرلودر
﴿ الله اعلم بما فى انفسهم ﴾ الله تعالى انلرك نفسلرنده اولان خير وشره اعلمدر ﴿ انى اذا لمن الظالمين ﴾
اكر بوذكر اولناندن برشيء ديرسم ويا انلرك قلوبنده اولان شيئى بيلديكم سببيله انلرى طرد
ايدوب ايمانلرين قبول ايتمزسم شول نفسلرينه ظلم ايدنلردن ﴿ قالوا يانوح قد جادلتنا فاكثرت
جدالنا فأتنا بما تعدنا ان كنت من الصادقين ﴾ انلر ديديلركه يانوح سن بزمله جدال ايدوب جدا
لكده اطاله واكثار ايتدك ايمدى عذابدن بزه ايعاد ايتديككى كتور كل اكر دعوى ووعيدكده
صادقلردن ايسك زيرا جدالك بزه تأثيرى يوقدر ﴿ قال انما يأتيكم به الله ان شاء ﴾ نوح عليه السلام ايتدى
الله تعالى ديلرسه عاجلده ويا آجلده سزه عذابن ايركورر ﴿ وما انتم بمعجزين ﴾ حالبوكه سزانى دفع عذابله
ويا اندن هربله اعجاز ايدرد كللرسز ﴿ ولا ينفعكم نصحى ان اردت ان انصح لكم ان كان الله يريد ان يغويكم ﴾
اكر الله تعالى سزى اغوا اراده ايدرسه بن سزه نصح اراده ايتسم سزه نصيحتم نفع ايتمز ﴿ هو ربكم ﴾ اول
الله تعالى خالقكز وسزده متصرفكزدر مخالف ومشاركى يوقدر ﴿ واليه ترجعون ﴾ رجوعكز اكادر
اعمالكز اوزره سزه جزا ايدر ﴿ ام يقولون افتريه ﴾ قوم نوح ديديلركه نوح عليه السلام اختلاق
ايتدى ﴿ قل ان افتريته فعلىّ اجرامى وانا برىء مما تجرمون ﴾ يانوح انلره ديكل كه اكر اكا بن افترا
ايدرسم انك جرمى بنم اوزريمه در وبن سزك بكا افترايى اسناد له كسب ايتديككز اجرامدن بريئم
﴿ واوحى الى نوح انه لن يؤمن من قومك الا من قد امن فلا تبتئس بما كانوا يفعلون ﴾ ونوح عليه
السلامه وحى اولنديكه قومندن كمسنه ايمانه كلمز الا انلركه بوندن اول ايمانه كلمشلردر ايمدى انلرك
سنى تكذيب واپذاسنه محزون اولمغلكه انلردن انتقام وقتى ايرويدر * ابن عباس رضى الله تعالى

الكتاب لاريب فيه من رب العالمين ﴾ بوقرآن كريمى الله تعالادن غيريه عزو ايتمك سزا اولمدى ولكن اول قرأتله
كتب متقدمه يى دخى تصديق واوامر ونواهى يى بيان ايچون انى تفصيل ايلديكه جمله عالملرك ربى طرفندن
اولديغنده شك يوقدر ﴿ ام يقولون ﴿١٩٧﴾ افتريه قل فاتوا بسورة مثله وادعوا من استطعتم من دون الله
ان كنتم صادقين ﴾ كفار مكه
بلكه محمد بو كلامى
كنديلكندن پيدا ايلدى
ديرلر سن ديكه اويله ايسه
سزده * بلغا وفصحاء
عربدنسكز * بونك كبى
برسوره كتورك ومع
هذا الله تعالادن غيرى
كيمدن ياردم طلبنه
قدرتكز اولورسه
انى دعوت ايدوب انك
اعانتيله سوره يى كتورك
اكر سز افترا كزده
صادقلر ايسه كز ﴿ بل
كذبوا بما لم يحيطوا
بعلمه ولما يأتهم تأويله
كذلك كذب الذين من
قبلهم فانظر كيف كان
عاقبة الظالمين ﴾ بلكه اول
كافرلر قرانك معناسنى
تفكر ايتمزدن وتأويل
وحقايق ودقايقنه واقف
اولمزدن مقدم علملرى
احاطه ايتميه رك مسارعتله
قرآنى تكذيب ايتديلر
بونلر قرآنى تكذيب
ايتدكلرى كبى انلردن
مقدم كان امم ماضيه
كفارى دخى انبيالرنى
ومعجزاتلرنى تكذيب
ايتديلردى نظر ايله كه رسوللرنى تكذيبله نفسلرينه ظلم ايدنلر نيجه هلاك اولديلر ﴿ ومنهم من يؤمن به ومنهم من لا يؤمن به
وربك اعلم بالمفسدين ﴾ اول مكذبلرك بعضيلرى قرانك حق اولديغنى بيلوب اينانوركن عنادندن اظهار ايتمز ياخود
صكره توبه ايده جكدر * وبعضيلرى فرط جهلندن وعدم تدبرندن ناشى تصديق ايتميوب كفرى اوزره فوت اولور

عنه ايدر نوح عليه السلامى قومى تادوشوب بايلنجه دوكرلردى اندن انى اولدى ظنيله بركچه يه صاروب
براوك بوجاغنه براغورلردى ايرتسى كون كورسه لركه اول ينه انلره چيقوب دينه دعوت
ايدردى * روايت اولنديكه نوح عليه السلام قومندن برقوجه عصاسنه طيانه رق براوغلنى
يانته المش نوح عليه السلامك قتنه كلوب ديديكه اى اوغل زنهار بوديوانه قوجه سنى الداسمون
اويله اولسه اوغلان باباسنك عصاسن آلدى ونوح عليه السلامك باشن يارنجه اوردى وحى الهى
كلديكه انلرك اذاسنه صبر ايدوب محزون اولمغلكه بن انلرى هلاك ايدوب سنى وسكا ايمانه كلانلرى
قورتاررين اويله اولسه نوح عليه السلام * رب لاتذر على الارض من الكافرين ديارا * يارب
ريوزنده كافرلردن ديار آليقومغل ديو دعا ايتدى حكايت اولنديكه نوح عليه السلامى قومى
طوتوب بوغازين صيقارلردى بوزمان بايلوب ياتديغندن صكره قالقوب يارب قومى يارلغه كه انلر
بيلمزلرديردى برقرندنصكره قرن آخره قاتلنوردى حالبوكه هرصكره كلان قرن اهلى اولكى قرن
اهلى اوزره خباثتلرين آرتوررردى حتى كه انلرك ايمانندن مأيوس اولنجق ذكر اولنديغى وجه
اوزره انلره بددعا ايتدى اندن اكا بيورلديكه ﴿ واصنع الفلك بأعيننا ووحينا ﴾ يانوح بزم مرأى
وحفظمزله وكيفيت صنعنى وحيمزله برسفينه دوزكل * روايت اولنديكه جبريل عليه السلام
نوح عليه السلامه كلوب ديديكه الله تعالى سكا امر ايدركه برسفينه دوزه سن ديديكه بن انى نيجه
دوزرين والحال بن نجار دكلن ديديكه رب تعالى سكا انى توفيق وارشاد ايدر اندن نوح عليه السلام
الينه قدوم الوب سفينه يى دوزمكه باشلدى هربار كه قومى اكا اوغراسه لر انى سخره ايدرلردى
يانوح پيغمبرلكدنصكره نجارمى اولدك ديرلردى * ديندكه سفينه نك طولى سكسان ذراع
وعرضى اللى ذراع وسمايه طولى اوتوز ذراع ايدى * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر نوح
عليه السلام سفينه يى ايكى ييلده ياپدى طولن اوچيوز ذراع عرضن اللى ذراع وسمايه طولى
اوتوز ذراع ايتدى وانى ساج اغاجندن دوزرب اوچ طبقه ايتدى اشاغى طبقه يه وحوش وسباع
وهوامى قودى واورطه طبقه يه دواب وانعامى قودى ويوقارو طبقه يه كندى وسائر مؤمنلرى
قودى * قتاده ايدر انك قپوسى عرضنده ايدى دينلديكه انده اروا س دواب كثير اولنجق وحى
الهى كلديكه فيلك قويروغن غمزايده غمزيجك اندن برخنزيره وخنزيره واقع اولوب اروانه
اقبال ايتدى وانده فاره كثير اولوب سفينه يى يارمغه وايپلرين قيرمغه باشلدى وحى الهى كلديكه
ارسلانك ايكى كوزى اراسن اوره اوريجق بورنندن براركك وبر ديشى كدى دوشدى انده
فاره لرى صيد ايتمكه باشلديلر ﴿ ولا تخاطبنى فى الذين ظلموا انهم مغرقون ﴾ كفرله نفسلرينه ظلم
ايدنلر شاننده اوزرلرندن عذاب دفعيچون بكا دعا ايتمكل كه انلر اغراقله اوزرلرينه حكم اولنمشلردر
انى كفه سكا مجال يوقدر ﴿ ويصنع الفلك وكلما مرّ عليه ملاء من قومه سخروا منه ﴾ چون نوح عليه
السلام سفينه يى دوزمكه باشلدى هربار كه قومنك اشرافى اكا اوغراسه لر انى سفينه دوزديكنه

سنك ربك تعالى تكذيبده مصر و معاندلرى بيلور (وان كذبوك فقل لى عملى ولكم عملكم انتم بريئون مما اعمل وانا برئ مما تعملون)
اكر سنى تكذيبده اصرار ايدرلرسه سن انلره ديكه بنم عملمك جزاسى بكا سزك عملكزك جزاسى سزه در سز بنم عملمدن برئ سزكه
انكله مؤاخذه اولنمزسز و بن دخى سزك عملكزدن بريئم كه ۱۹۸ انكله مؤاخذه اولنم * بعضيلر بو آيت آيت سيفله
منسوخه در ديمشلر
(ومنهم من يستمعون
اليك افانت تسمع الصم
ولو كانوا لا يعقلون)
انلردن كيمسه واردر كه
سن قران اوقويوب احكام
شرع تعليم ايدركن انلر
ديكرلر قبول ايتمزلر سن
صاغرلره ايشتدرمكه
قادر اولورميسنكه اكر
انلرك صاغرلقلرندن زياده
قلبلرنده فهم و عقللرى
دخى اولمزسه (ومنهم من
ينظر اليك افانت تهدى
العمى ولو كانوا لا يبصرون)
وانلردن سكا نظر ايدوب
نبوتكك دليللرينى مشاهده
ايدركن عنادلرندن ناشى
تصديق ايتمزلرسن اعمالرى
هدايته قادرميسن اكر
انلرك قلب كوزلرى دخى
اعمى اولورسه (ان الله
لا يظلم الناس شيئا ولكن
الناس انفسهم يظلمون)
الله تعالى ناسه حواس
وعقللرينى سلبله هيچ برشى
ظلم ايتمز ولكن ناس
نعمت الهى اولان حواس
وعقوللرى هوا فسادلرينه
صرف ايله نفسلرينه ظلم
ايدرلر (ويوم يحشرهم كأن لم يلبثوا الا ساعة من النهار يتعارفون بينهم قد خسر الذين كذبوا بلقاء الله وما (مضرت)
كانوا مهتدين) الله تعالى انلرى دنياده و قبرلرنده كوندزدن بر ساعت قدر وقت اكلنمش بعث و حشر ايدر اول
بعثده آز وقت اولمغله دنياده كى بربرلرينى بيلورلر * صكره شدت قيامت سببيله اول بيلشمك و آشنالق قطع اولور

استهزا ايدرلردى زيرا كه اول انى صونك عزتى اولديغى مكانده دريادن ايراق يرده دوزردى
يا نوح نه دوزرسن ديو سؤال ايتدكلرنده بر بيت دوزرينكه صو اوزرنده يورر ديردى انلر ايسه
اكا كولشوب پيغمبر ايكن شمدى نجارلغه مى اويكنورسن ديرلردى (قال ان تسخروا منا فانا نسخر
منكم كما تسخرون) نوح عليه السلام انلره ديديكه اكر سز شمدى بزى سخره ايدرسه كز الله تعالينك
سزه عذابى ايرديكنده بز دخى سزه سخره ايدرز (فسوف تعلمون من يأتيه عذاب يخزيه ويحل
عليه عذاب مقيم) زمان آتيده بيلورسزكه قنغى صنفه عذاب ايرركه اول انى مهان ايدر و اكا عذاب
دائم واجب اولور (حتى اذا جاء امرنا وفار التنور) چنانكه عذابمز وقتى ايريشوب تنور
قينادى كه انكله مراد وجه ارضدركه نوح عليه السلامه بر يوزنده صو قيناديغنده سفينه يه بنكل
دينلمشيدى و ياخود اول تنور حوا رضى الله عنهانك طاشدن دوزلمش تنورى ايديكه انده اتمك
پشوررردى دينلديكه اول مسجد كوفه موضعنده ايدى نوح عليه السلام سفينه يى اول موضعده
بنا ايتمشيدى بر قولده اول تنور شامده عين ورده دينور موضعده ايدى * ابن عباس رضى الله
تعالى عنه ايدر اول هندده ايدى (قلنا احمل فيها من كل زوجين اثنين) بز نوحه امر ايتدككه
شول انتفاع اولنور حيواناتك هر نوعندن اركك و ديشى بر جفت حيوان اول سفينه يه قويه
اويله اولسه حق جل وعلا وحوش و سباع و هوام و طيرى انك قتنه حشر ايتدى انلردن هر
قنغى نوعه الين اوزاتدى ايسه صاغ الينه اركك و صول الينه ديشيسى ايردى (واهلك) و دخى
اولاد و عيالكى قويغل ديو امر ايتدك (الا من سبق عليه القول) الا شول اوزرينه غرقله
قول سبقت ايدن دكلكه اول اوغلى كنعان و مرأه سى واعله ايديكه كنعان اندن طوغمشيدى زيرا
ايكيسى دخى كافرلر ايدى (ومن آمن) و دخى سكا ايمانه كلنلرى قويغل (وما آمن معه الا قليل)
حالبوكه اكا ايمانه كلن آز كيمسه ايدى * دينلديكه سفينه يه كيرن آدميدن سكسان كشى ايدى نوح
عليه السلام و زوجۀ مسلمه سى و اوچ اوغلى سام و حام و يافث و نسالرى و بونلردن غيرى يتمش ايكى
كشى ايديلركه نصفى رجال و نصفى نساء ايدى و نوح عليه السلام آدم عليه السلامك جسدنى دخى سفينه يه
قودى رجال و نساء بيننده معترض ايدى ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر نوح عليه السلامك سفينه يه
اول قويديغى دوه و آخر قويديغى حمار ايدى و قتا كه حمارك صدرى كيردى ابليس آنك قويروغنه
ياپشوب نصف آخرى كيرمكه مجالى اولمدى حتى نوحك لسانى طاريلوب نيچون كيرمزسن بيلكجه
شيطان دخى اولورسه كيركل ديدى اويله اولسه شيطان انى صاليويروب آردنجه اولدخى كيردى
نوح عليه السلام اكا يا عدو الله نيچون كيردك ديديكنده ديديكه سنك دستورك كه كيرمشن حتى
نوح عليه السلام انى چيقارمغه قصد ايدوب چاره سى اولمدى * دينلديكه حيه و عقرب دخى
كلوب اكا كيرمك ديلدكلرنده نوح عليه السلام ديديكه سز ضرر و بلايه سببسز سزى سفينه يه
قومازين ديديلركه سنى ذكر ايدن كشى يه ضرر ايتميه لم عهد اولسون ايمدى اول ايكيسندن

* انلركه ايمان هدايتنى بولميوب لقاء اللهى و بعث و جزانى تكذيب ايدرلردى انلر خسران و زيانده اولديلر (واما نرينك
بعض الذى نعدهم او نتوفينك فالينا مرجعهم ثم الله شهيد على ما يفعلون) يا محمد بز آنلره وعد ايتديكمز عذابك
بعضنى يا حياتنده سكا كوسترز ۱۹۹ يا مقدم سنى توفيه ايدرز آنلرك رجوعلرى طرفمزه اولمغله
انلرك عذابلرينى آخرتده
سكا كوستروب انتقام
آلورز بوندنصكره قيامتده
آنلرك فعللرى اوزره
الله تعالى شهادت ايدر
(ولكل امة رسول فاذا
جاء رسولهم قضى بينهم
بالقسط وهم لا يظلمون)
امم ماضيه دن هر امتى حقه
دعوت ايچون رسوللر
بعث اولندى اول رسوللرى
كلدكده * تكذيب ايتملريله
رسول و مكذبلرك بينى
عدلله قضا و حكم اولنوب
* رسوللر نجاتى و مكذبلر
هلاكى بولديلر * انلرك
هر برى استحقاقيله مجازات
اولنوب ظلم اولنمديلر
(ويقولون متى هذا الوعد
ان كنتم صادقين) كافرلر
استهزا و استبعاد طريقيله
يا محمد سن و اصحابك اكر
صادقلر ايسه كز بودفعه
ايلديككز قيامت يا نزول
عذاب نه زمان اوله جق بزه
خبر ويرك ديرلر (قل لا
املك لنفسى ضرا ولا نفعا
الا ما شاء الله لكل امة
اجل اذا جاء اجلهم فلا
يستأخرون ساعة ولا
يستقدمون) ديكه بن نفسم ايچون ضرر و نفعه قادر دكلم * سزك عذابكزك نزولنى نيجه استعجال ايده بيلورم * مكر
الله تعالى مراد ايده هر امتك هلاكى ايچون وقت محدود واردر وقتلرى كلديكى زمان بر آن تأخير و بر آن تقديم اولنمز
* اى مشركلر سزده عجله ايتمييك وقتى كلدكده اول عذاب سزه دخى كلور ايريشور (قل ارأيتم ان آتيكم عذابه

مضرت خوف ايدن كشى * سلام على نوح فى العالمين * ديسه انلردن اكا ضرر ايرميه حسن
ايدر نوح عليه السلامك حيواناتدن سفينه يه قويديغى اولكه طوغرر و يورطه دن وجوده
كلور اولان ايدى يوخسه طيندن تولد ايدر حشرات ارض دكل اندن برشئ قويمدى (وقال
اركبوا فيها بسم الله مجريها ومرسيها) نوح عليه السلام انكله سفينه يه كيرمكه مأذونلره ديديكه
ديكزكه اول الله تعالينك اسميله كيررز انك يوريمسى و طورمسى انك ارادتيله در اويله اولسه
نوح عليه السلام سفينه يى بسم الله ديو يوريدردى و بسم الله ديو طورغوررردى (ان ربى لغفور
رحيم) بنم ربم جل شانه غفور و رحيمدر اكر فرطاتكزه مغفرتى و سزه رحمتى اولمسه سزه
اندن نجات ويرمزدى (وهى تجرى بهم فى موج كالجبال) اول سفينه طوفاندن طاغلر كبى
موجده انلرى كوتورردى دينلديكه يوم طوفانده صو يوكسك طاغلرك فوقندن اون بش ذراع
يوكسلدى (ونادى نوح ابنه) نوح عليه السلام اوغلى كنعانه ندا ايتدى (وكان فى معزل)
اول ايسه نوح عليه السلامدن آيرو مكانده و يادنده ايدى (يا بنى اركب معنا) اى اوغل اسلامه
كلوب سفينه يه كيركل كه مسلمينله سلامته ايرهسن (ولا تكن مع الكافرين) يوخسه كافرلرله
بيله اولمغل كه هلاكه ايرهسن (قال سآوى الى جبل يعصمنى من الماء) كنعان ديديكه نه اسلامه
كلورين و نه سفينه يه كيررين بلكه بر اولو طاغه صغنورين اول بنى صويه غرقدن قورر (قال لا عاصم
اليوم من امر الله) نوح عليه السلام ديديكه اشبو كونده الله تعالينك عذابى اولان غرقدن قورر
شئ يوقدر (الا من رحم) الا اول كيمسه لركه الله تعالى انلره ايمانى توفيق ايله رحمت ايتمش اوله
(وحال بينهما الموج فكان من المغرقين) نوحله كنعان و يا طاغله كنعان بيننه بر موج حائل اولوب
كنعان سائر كفارله بيله غرق اولنلردن اولدى * روايت اولنديكه يوللرده صو چوق اولنجق
بر مرأه نك سوكلو بر صبيسى واردى انى طاغه كوتوروب صوارتديغنجه انى طاغه يوكسلتدى
حتى طاغك باشنه چيقوب صو دخى اكا ايردى صو انى رقبه سنه ايرشديكنده اول مرأه
باشندن يوقارويه قالدردى حتى كه صو باشندن آشوب كندى و صبى غرق اولدى ايمدى الله
تعالى كافرلردن كيمسه يه رحمت ايدر اولسه اول كونده اول مرأه يه رحمت ايدردى (وقيل
يا ارض ابلعى ماءك) طوفان امرى نهايت بوليجق ارضه دينلديكه صوينى ايچكل (ويا سماء اقلعى)
و يا سماء صوينى طوتغل ياغدرمغل (وغيض الماء) و صوا كسلدى (وقضى الامر) و امردن
فراغ ايلديكه اول قوم نوحك هلاكى ايدى (واستوت على الجودى) و سفينه جودى اوزره
قرار ايتديكه اول موصل قربنده جزيره ده بر جبلدر (وقيل بعدا للقوم الظالمين) و هلاك شول
قومه كيم الله تعالينك رسوللرينى تكذيب ايله كافر اولوب نفسلرينه ظلم ايتديلر * روايت اولنديكه
نوح عليه السلام غرابى كوندرديكيم اكا ارض خبرنى كتوره اول ايسه بر جيفه يه راست كلوب انى يمكه
باشلدى اندن نوحه خبر كتورمدى نوح عليه السلام كوكرجينى كوندردى اول منقارينه بر زيتون

بياتا اونهارا ماذا يستعجل منه المجرمون ﴾ ديكه آيا كورديكز بيلديكزمی كه الله تعالانك اول تعجيل ايتديككز عذابی كيجه وكوندوز وقت شغلده كلورسه ندامتدر اول مجرم مشركلرك عجله طلب ايتدكلری نه نوع عذابدر * كه زيرا عذابك هر نوعی مولم اولوب ملايم اولمز * ﴿ اثم اذا ماوقع ٢٠٠ امنتم به الئن وقد كنتم به تستعجلون ﴾ اكرسزه انك عذابی واقع اولورسه صكره اولزمان سزه نفعی اولميان ايمان يأسی ايدرميدكز مع هذا مقدم عذابی تكذيب واستهزا ايله استعجال ايدرديكز ﴿ ثم قيل للذين ظلموا ذوقوا عذاب الخلد هل تجزون الا بما كنتم تكسبون ﴾ بوندنصكره شرك وتكذيب ايله نفسلرينه ظلم ايدنلره دينيلهكه سز شول عذاب دائمی‌يی دادككه سزك جزا اولنمككز انجق سزك دنياده كسب ايتديككز كفر وعصيان سببيله‌در ﴿ ويستنبؤنك احق هو قل ای وربی انه لحق وما انتم بمعجزين ﴾ يامحمد سندن خبر ايسترلركه وعداولنان قيامت وعذاب حقميدر سن ديكه بلی ربم حقيچون اول حقدر سز اول عذابدن كيرو قالمزسكز ﴿ ولوان لكل نفس ظلمت مافی الارض لافتدت به واسروا الندامة لما رأوا العذاب وقضی بينهم بالقسط وهم لايظلمون ﴾ شرك وكفرله ظلم ايدن هر نفس ايچون اكر يرده‌كی اولان مال وخزينه كنديسنك اوليدی قيامت عذابندن خلاص ايچون انی فدا ايدردی واول عذابی كوردكلرنده انك شدتندن ندامتی كتمه نطقه قادر اولمزلر ناس بيننده عدلله حكم اولنوب مؤمنلر نقصان ثواب وكافرلر زياده عقابله ظلم اولنمزلر ﴿ الا ان لله مالسموات والارض الا ان وعدالله حق ولكن

ييراغن المش وايكی اياغك بالچقه بولاندرمش كلدی انكله نوح عليه السلام صويك اكسلديكن بيلدی وغرابه خوفله بد دعا ايتدی اول اجلدن بيوتده قرار والفت ايتمزاولدی وكوكرجينك بوينته يشيل طوق كيدردی وامانله دعا ايتدی اول اجلدن بيوتده قرار والفت ايدراولدی * روايت اولنديكه نوح عليه السلام رجبك اوننجی كونی سفينه‌يه بندی والتی آی صواوزرنده يوريدی وبيت شريفه اوغرايجق يدی شوط طواف ايتدی حالبوكه الله تعالی انی غرقدن رفع ايتمشدی وموضعی صودن خالی قالمشيدی ويوم عاشوراده سفينه يره قرار ايتدی نوح عليه السلام وسفينه اهلی شكرالله اول كونی صائم اولدی دينلديكه كفاردن عوج بن عنقدن غيری غرقدن قورتلمدی شول سببدنكه نوح عليه السلام سفينه ايچون برساج خشبه سنه احتياج اولوب كتورمسنه امكانی اولميجق عوج انی شامدن اكا كتورديكی ايچون الله تعالی غرقدن نجات ويردی ﴿ ونادی نوح ربه فقال رب ان ابنی من اهلی ﴾ نوح عليه السلام رب تعالی‌يه ندا ايدوب ديديكه يارب اوغلم اهلمدندر وبكا وعد ايتدككه بنی واهلمی غرق ايتميه‌سن ﴿ وان وعدك الحق ﴾ وهر وعدكه ايدرسن اول حقدر انده خلف اولمز ﴿ وانت احكم الحاكمين ﴾ وسن حاكملرك احكميسن زيراكه انلردن اعلم واعدلسن ﴿ قال يانوح انه ليس من اهلك ﴾ الله تعالی اكا ديديكه يانوح اول سنك اهلندن دكلدركه انلرك انجاسنی وعد ايتدم زيراكه مؤمنيله كافرين بيننده ولايت منقطعه‌در ﴿ انه عمل غير صالح ﴾ زيراكه اول صالح دكل عمل ايشليوبدر وياخود سنك بندن انك انجاسنی سؤالك عمل غير صالحدر زيراكه صواب اولميان شيئی التماسدر سن ايسه انی بيلمزسن ﴿ فلاتسئلن ماليس لك به علم ﴾ ايمدی كنهنه وقوفك اولميان شيئی بندن سؤاله ايتمكل ﴿ انی اعظك ان تكون من الجاهلين ﴾ بن سنی منع ايدرين شول كنهنی بيلمديكك شيئی سؤالله جاهلين عدادندن اوله‌سن زيراكه كفارك هلاكن سؤالندن صكره انلردن بركافرك نجاتن سؤال ايده‌سن ﴿ قال رب انی اعوذبك ان اسألك ماليس لی به علم ﴾ نوح عليه السلام ديديكه يارب سكا صغنورين شول صحتنه علمم اولميان شيئی زمان مستقبلده سندن سؤال ايدم ﴿ والا تغفرلی وترحمنی اكن من الخاسرين ﴾ واكر سؤالده تفريطمی مغفرت وتوبه وفضلكله بكا مرحمت ايتمزسك بن اعمالده مغبونلردن اولورم ﴿ قيل يانوح اهبط بسلام منا ﴾ اكا دينلديكه يانوح بزدن امن وسلامتله سفينه‌دن نزول ايت ﴿ وبركات عليك ﴾ واوزرينه ثبوت خيرله ويا نسلنده زياده ايله حتی‌كه آدم ثانی اوله‌سن ﴿ وعلی امم ممن معك ﴾ ودخی سفينه‌ده اولادندن سنكله اولان مؤمنلرك ذريتندن سندنصكره‌ده كلور قرون اوزره‌ده ثبوت خيرله وزيادتله ﴿ وامم سنمتعهم ثم يمسهم منا عذاب اليم ﴾ سفينه‌ده سنكله اولنلردن امتلر اولورلركه بز انلری دنياده كافرين اولدقلری حالده تمتيع ايدرز بعده آخرتده بزدن انلره عذاب اليم ايرر * دينلديكه انلرله مراد هود وصالح ولوط وشعيب عليه السلام اقواميدر ﴿ تلك من انباء الغيب نوحيها اليك ﴾ اشبو قصهٔ نوح عليه السلام اخبار غيبدندركه سكا انی جبريل عليه السلام واسطه‌سيله ايحاء ايدرز ﴿ ما كنت تعلمها انت ولاقومك من قبل هذا ﴾ بوندن اول يامحمد انی نه سن ونه قومك بيلوردی

اكثرهم لايعلمون ﴾ اكاه اولك كه كوكلرده ويرلرده وايچلرنده اولنلر الله تعالانكدر * فدايه محتاج دكلدر * اكاه اولك كه الله تعالانك ثواب وعقاب وعدی حقدر تخلف ايتمزلر ولكن چوق اهل كفر آنی بيلمزلر ﴿ هو يحيي ويميت واليه ترجعون ﴾ اول الله ٢٠١ تعالی ديريلدر واولدرر وموت وبعثله انك طرفنه رجوع اولنورسكز ﴿ يا ايها الناس قدجاءتكم موعظة من ربكم وشفاء لما فی الصدور وهدی ورحمة للمؤمنين ﴾ ای ناس ربكزدن سزه نصيحت وقلبلرده اولان شك واعتقاد فاسده مرضنه شفا كلدی ومؤمنلر ايچون هدايت ورحمت كلدی * يعنی قرآن كريم ناسی اعمال حسنه‌يه ترغيب وافعال قبيحه‌دن تنفير ايديجی وشك وشبهه واعتقاد فاسده مرضندن خلاص ايديجی ومؤمنلره عين هدايت ومحض رحمته القا ايديجی بركتاب كلدی ﴿ قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون ﴾ ديكه الله تعالينك قرآن كريم فضليله ودين اسلام رحمتيله وبونلرك انزال واحسانيله فرحلنسونلر انلر دنيانك جمع ايتدكلری * زائل اولجی لاشی * پارچه‌لرندن خيرلودر ﴿ قل ارايتم ماانزل الله لكم من رزق فجعلتم منه حراما وحلالا قل ءالله اذن لكم ام علی الله تفترون ﴾ مشركلره ديكه بكا خبر ويركه الله تعالانك رزقدن سزكچون كونورديكی * حرث وانعام كبی * شيلرك كيمنی حرام كيمنی حلال قيلديكز ديكه بونلری سزه اللهمی اذن ويردی يوخسه الله تعاليه افترامی ايدرسكز ﴿ وماظن الذين يفترون علی الله الكذب يوم القيمة ان الله لذو فضل علی الناس ولكن اكثرهم لايشكرون ﴾

﴿ فاصبر ﴾ ايمدی امر الهی اقامته وتبليغ رسالته وقومكدن ايريشن اذی وجهالته صبر ايت نوح عليه السلامك صبر ايتمسی كبی ﴿ ان العاقبة للمتقين ﴾ دنياده ظفرله وآخرتده فوزله عاقبت شرك ومعاصيدن اتقا ايدنلر ايچوندر ﴿ والی عاد اخاهم هودا ﴾ بز عاد قومنه نسبده قرنداشلری هود عليه السلامی رسول كوندردك ﴿ قال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره ان انتم الامفترون ﴾ هود عليه السلام انلره ديديكه ياقوم الله تعالی‌يی برله‌كز سزك اندن غيری الهكز يوقدر سزاكا اشرا ككزده كاذبلرسز ﴿ ياقوم لااسئلكم عليه اجرا ان اجری الا علی الذی فطرنی ﴾ ياقوم رسالتی تبليغ اوزره سزدن اجر استمزين بلكه اجرم اول الله تعالينك وعدينه عائدركه اول بنی خلق ايتدی ﴿ أفلا تعقلون ﴾ عقولكزی استعمال ايتمزميسزكه محقی مبطلدن وصوابی خطادن بيله‌سز ﴿ وياقوم استغفروا ربكم ثم توبوا اليه ﴾ وياقوم الله تعالی‌يه ايمانله مغفرتن ديلككز بعده توبه ايله اكا توسل ايلككز ﴿ يرسل السماء عليكم مدرارا ﴾ تاكه اوقات حاجتده زروع وبساتينكز سقيی ايچون متتابعا يغمور كوندره ﴿ ويزدكم قوة الی قوتكم ﴾ وقوتكزله قوتكز آرتوره الله تعالی انلره كثرت مطر وزيادهٔ قوتی ترغيب ايتدی زيرا انلر زروع وعمارات اهلی ايديلر * دينلديكه الله تعالی انلردن اوچ ييل يغموری منع وارحام نسايی عقيم ايتدی هود عليه السلام انلره ديديكه اكر ايمانه كلورسه‌كز الله تعالی سزه عادتی اوزره يغموری ياغدرر وارحام نساكزك عقيملكن كيدرر اويله اولسه اموال واولادده قوتكز آرتورر ﴿ ولاتتولوا مجرمين ﴾ يوخسه اجرامكزه مصرين اولديغكز حالده ايماندن اعراض ايتمككز ﴿ قالوا ياهود ماجئتنا ببينة ﴾ ديديلركه ياهود دعوا كك صحتنه دلالت ايدر حجتله بزه كلمدك ﴿ ومانحن بتاركی آلهتنا عن قولك ﴾ سنك بوقولكله بز آلهه‌مزه عبادتی ترك ايدر دكللرز ﴿ ومانحن لك بمؤمنين ﴾ وبز سكا اجابت وتصديق ايدر دخی دكللرز ﴿ ان نقول الا اعتريك بعض آلهتنا بسوء ﴾ بزم سكا قولمز بودركه آلهه‌مزه سبك سببيله انلرك بعضی خبل وجنوندن سكا سوء ايركوردی او اجلدن هذيانات وخرافات سويلر اولدك ﴿ قال انی اشهد الله واشهدوا انی بریء مماتشركون من دونه ﴾ هود عليه السلام انلره ديديكه بن نفسم اوزره الله تعالی‌يی اشهاد ايدرين وياقوم سز دخی شاهد اولككه اول الله تعاليدن غيری اكا اشراك ايتديككز اوثاندن بريئم ﴿ فكيدونی جميعا ثم لاتنظرون ﴾ ايمدی سز كنديكز واوثانكز بنم هلاكمه قصد ايدك بوندنصكره بكا امهال ايتمككز ﴿ انی توكلت علی الله ربی وربكم ﴾ بن الله تعالی‌يه اعتماد ايتدمكه اول بنم ربمدر وسزك ربكزدر يعنی غايت وسعكزی بذل ايدرسه‌كزده بكا ضرر ايركورمكه قادر اولمزسز زيراكه بن الله تعالی‌يه توكل ايتمشم ﴿ مامن دابة الا هو آخذ بناصيتها ﴾ هيچ بردابه يوقدركه الا اول اكا قادر ومالكدر ديلديكی كيفيت اوزره انده تصرف ايدر ﴿ ان ربی علی صراط مستقيم ﴾ بنم ربم جل شانه حق وعدل اوزره‌در انك عندنده معتصم ضايع اولمز وظالم فوت اولمز ﴿ فان تولوا فقد بلغتكم ماارسلت به اليكم ﴾ اكر ايماندن اعراض ايدرسه‌كز بكا واجب

الله تعالی‌یه کذب وافترا ایدنلر ظن ایدرلرمیکه قیامتده الله تعالی انلره عقاب ایتمیه تحقیق الله عظیم الشان
ناسه فضل صاحبیدر * که انزال کتب وارسال رسل ایله حرام وحلالی بیان ایتدی * ولکن ناسك اکثری
بونعمتلره شکر ایتمزلر ﴿ وما تکون فی شان وماتتلوا منه ۲۰۲ من قران ولاتعملون من عمل الاکنا علیکم

شهودا اذتفیضون فیه وما
یعزب عن ربك من مثقال
ذرة فی الارض ولافی السماء
ولا اصغر من ذلك ولا
اکبر الا فی کتاب مبین ﴾
یامحمد سنکه ایشلردن
بر ایشده اولورسین
وقرآنیکه الله تعالادن
تلاوت ایدرسین و بر
عملکه سن وامتك انی
ایشلرسز و هنوز عزیمت
ایدرسز انلر بزدن کیزلو
اولمزکه بز سزك اوزریکزه
رقیب وحاضرز ویرده
وکوکده ربك عز شانه‌دن
ذره‌یه موازن برشیء
مستور اولمز و اول
ذره‌دن کوچك وبیوك
برشی یوقدر الا لوح
محفوظده مکتوب وثابت
وظاهردر ﴿ الا انّ
اولیاء الله لاخوف علیهم
ولاهم یحزنون ﴾ آکاه
اولك که الله تعالانك
دوست ومقربلرینه کله‌جك
شدائددن خوف وکچمش
مطالبدن حزن یوقدر
﴿ الذین آمنوا وکانوا یتقون ﴾
اولیا انلردرکه الله تعالایه
ایمان ایدوب اکا مخالفتدن
صاقنورلر ﴿ لهم البشری فی الحیوة الدنیا وفی الاخرة لاتبدیل لکلمات الله ذلك هوالفوز العظیم ﴾ انلر
ایچون دنیاده قرآنله آخرتده احسانله مژده واردرکه کلام الله ایچون تبدیل یوقدر ایشته بومژده انلره نجات
عظیمدر ﴿ ولا یحزنك قولهم ان العزة لله جمیعا هو السمیع العلیم ﴾ یامحمد کافرلرك * اشراك وسکا طعن *

اولان ابلاغ والزام حجتی سزه ادا ایتدم نه بنده تفریط ونه سزده عذر قالدی ﴿ ویستخلف ربی
قوما غیرکم ﴾ اکر اعراض ایدرسه‌کز الله تعالی سزی اهلاك ایدرك و براطوع قومی یریکزه بدل
ایدرکه انلر انی برلیوب اکا عبادت ایدرلر ﴿ ولا تضرّونه شیأ ﴾ واعراضکزله اکا برشیء ضرر
ایتمزسز بلکه ضرری نفسکزه ایدرسز ویاخود اول سزی اهلاککه انك ملکنه برشیء نقص
ایرمز زیرا وجود وعدمکز انك عندنده مساویدر ﴿ ان ربی علی کل شیء حفیظ ﴾ بنم ربم جل
شانه هرشیئك اوزره رقیبدر اعمالکزدن برشیء اکا خفی اولمز مجازاتکزدن غفلت ایتمز ﴿ ولما جاء
امرنا نجینا هودا والذین آمنوا معه برحمة منا ﴾ وقتاکه عذابمز ویاعذابله امریمز کلدی هود علیه
السلامی واکا ایمانه کلنلری رحمتمزله قورتاردق که انلر درت بیك کشی ایدیلر ﴿ ونجیناهم من
عذاب غلیظ ﴾ وبز انلری ریح سمومدن قورتاردق که اول کفره‌نك بورونلرندن کیرردبرلرندن
چیقاردی وانکله عضولری پاره‌لنوردی * دینلدیکه عذاب غلیظله مراد عذاب آخرتدر
یعنی بز انلری عذاب دنیادن قورتاردیغمز کبی عذاب آخرتدن دخی قورتاررز ﴿ وتلك عاد
جحدوا بآیات ربهم وعصوا رسله واتبعوا امر کل جبار عنید ﴾ اشبو عاد قبیله‌سیدرکه رب
تعالینك آیتلرینی انکار ایتدیلر ورسولی هود علیه السلامه عاصی اولدیلر وهر جبار معاند
امرینه اتباع ایتدیلر ﴿ واتبعوا فی هذه الدنیا لعنة ویوم القیامة ﴾ انلره اشبو دنیاده ریح عقیمله
وآخرتده عذاب نارله لعنت تابعه قیلندی ﴿ الا ان عادا کفروا ربهم ﴾ آکاه اولك که عاد ربلرینی
انکار ویاانك نعمتلرینه کفران ایتدیلر ﴿ الا بعدا لعاد قوم هود ﴾ آکاه اولك که عاد ایچون رحمة
اللهدن بعد ویاانلر ایچون هلاك واردرکه انلر هود علیه السلام قومیدر ﴿ والی ثمود اخاهم
صالحا ﴾ بز ثمود قومنه نسبده قرنداشلری صالح علیه السلامی رسول کوندردك ﴿ قال یاقوم
اعبدوا الله مالکم من اله غیره ﴾ اول انلره دیدیکه یاقوم الله تعالیی برله‌کز اندن غیری الهکز
یوقدر ﴿ هو انشاکم من الارض ﴾ که اول اصلکز آدم علیه السلامی ارضدن انشاء ایتدی ﴿ واستعمرکم
فیها ﴾ واول ارضده سزی استبقاء وانك عمارتنه اقدار وانی سزه امر ایتدی ویاخود مدت
عمریکزده دیارکزده سکنا کزله انی تعمیر ایتدی واعمارکز انصرامندنصکره انی غیریلره تحویل
ایتدی ﴿ فاستغفروه ثم توبوا الیه ﴾ ایمدی الله تعالیدن شرکدن مغفرت دیلکز وطاعتله اکا رجوع
ایلکز ﴿ ان ربی قریب مجیب ﴾ بنم ربم رحمتله مؤمنلره قریب ودعا ایدنلره مجیبدر ﴿ قالوا یاصالح
قد کنت فینا مرجوا قبل هذا ﴾ دیدیلرکه یاصالح بوندن اول سن بزم ارامزده مرجوایدك که سنده
رشد وسداد آثارین کوروب دیلردك که سن بزه سید وامورمزده مستشار اوله‌سن ودینده
بزه موافقت ایده‌سن سندن بوقولی ایشیدیجك کندکدن رجامزی کسدك ﴿ أتنهینا ان نعبد ما
یعبد آباؤنا ﴾ سن بزی آبامز عبادت ایده‌کلدیکی آلهه‌یه عبادتدن نهی ایدرمیسن ﴿ واننا لفی شك
مما تدعونا الیه مریب ﴾ حالبوکه سن بزی دعوت ایتدیکك توحیددن شك وریبده‌یز ﴿ قال یاقوم

کلاملری سکا حزن ویرمسون تحقیق غلبه الله تعالی ایچوندر سنك دینکی عزیز ایتمك ایستر الله تعالی انلرك قولنی
ایشیدر و عزیمت و نیتلرینی بیلور ﴿ الا ان لله من فی السموات ومن فی الارض وما یتبع الذین یدعون من دون الله
شرکاء ان یتبعون الا الظن وان هم ۲۰۳ الا یخرصون ﴾ آکاه اولك که سموات وارضده اولان ملائکه

وانس وجن الله تعالانکدر *
بونلرکه اشرف مکونات
ایکن هیچ بری ربوبیته
صالح اولمیجه جمادات
نیجه اوله‌بیلور * شونلرکه
الله تعالادن غیریه شریك
اتخاذیله عبادت ایدرلر
نیه تابع اولورلر انلرك
اکا تبعیتلری تابعلرینی حقه
تقرب ایتدیرر ظنیله‌در انلر
شریك نسبتنده کذب ایدرلر
﴿ هو الذی جعل لکم اللیل
لتسکنوا فیه والنهار مبصرا
ان فی ذلك لآیات لقوم
یسمعون ﴾ اول الله تعالادرکه
سزکچون کیجه‌یی قرانکولق
قیلدی * که کوندزکی شغل
وزحمتدن انصرافله * آنده
راحت ایده‌سز وکوندزی
روشن قیلدی * که
معاملاتکزله تعیش ایده‌سز *
تحقیق بوروز وشب ونور
وظلمتی یراتمسی قرآنی جان
قولاغیله دکلین قوم ایچون
وحدانیتنه نشان وعلامتلردر
﴿ قالوا اتخذ الله ولدا سبحانه
هو الغنی له مافی السموات وما
فی الارض ان عندکم من
سلطان بهذا اتقولون علی
الله مالاتعلمون ﴾ کافرلر الله
تعالی ولد اتخاذ ایتدی دیدیلر الله تعالی اندن منزهدر زیرا ولد اتخاذی احتیاج سببیله‌در اول ایسه اندن غنیدرکه
سموات وارضده اولان اشیانك جمله‌سی انك ملکیدر ای کافرلر سزك عندکزده الله تعالایه ولد عزونده هیچ برحجت وبرهانکز
یوقدر بیلمدیککز شیئی الله تعالی حقنده سویلروکذب وافترا ایدرمیسکز ﴿ قل ان الذین یفترون علی الله الکذب لایفلحون ﴾

أرأیتم ان کنت علی بینة من ربی وآتانی منه رحمة ﴾ صالح علیه السلام انلره دیدیکه یاقوم بکا خبر ویرك
که بن ربمدن بیان وبصیرت اوزره اولوب اول بکا نبوت ویرمشیکن ﴿ فمن ینصرنی من الله
ان عصیته ﴾ تبلیغ رسالتده وشرکدن منعده اکا عصیان ایدرسم انك عذابندن بنی کیم قورتاره
بیلور ﴿ فما تزیدوننی غیر تخسیر ﴾ ایمدی بنی کندیکزه استتباعله بکا خسارتدن غیری بی آرتورمزسز
ویاخود بکا دیدیککز شیئله بنم سزی خسرانه نسبتمدن غیری‌یی آرتورمزسز ﴿ ویاقوم هذه ناقة
الله لکم آیة ﴾ ویاقوم اشبو ناقة الله بنم نبوتمه سزه علامتدر * روایت اولندیکه انلر صالح علیه السلامدن
دیلدیلرکه برصخرهٔ معینه‌دن انلره برناقهٔ عشراء چیقاره صالح علیه السلام نعم دیوب دعا ایدیجك
فی الحال اندن برناقه چیقدی وکندی کبی بر ولد طوغردی ﴿ فذروها تأکل فی ارض الله
ولا تمسوها بسوء فیأخذکم عذاب قریب ﴾ ایمدی اول ناقه‌یی حالنه قوکزکه ارض اللهك
عشب ونباتندن اوتلیه وصویندن ایچه یوخسه انی سوءله مس ایتمککزکه ایدرسه‌کز سزی
عذاب عاجل اخذ ایدر ﴿ فعقروها فقال تمتعوا فی دارکم ثلاثة ایام ذلك وعد غیر مکذوب ﴾
انلر ایسه اکا مخالفت ایدوب اول ناقه‌یی قتل ایتدیلر صالح علیه السلام انلره دیدیکه ایمدی
منازلکزده ویادیارکزده دنیاده اوچ کون اربعاء وخمس وجمعه‌یی تعیش ایدرسز اول کونده یوزلریکز
صرارر ایکنجی کونده قزارر اوچنجی کونده قرارر دردنجی کونده هلاك اولورسز اشبو بر وعددرکه
انده کذب یوقدر اویله اولسه حال انك دیدیکی منوال اوزره اولدی ﴿ فلما جاء امرنا نجینا صالحا والذین
آمنوا معه برحمة منا ومن خزی یومئذ ﴾ وقتاکه عذابمز ویاعذابله امریمز کلدی صالح علیه السلامی
وانکله بیله مؤمنلری عندیمزدن رحمتله اول عذابدن واول کونك هولندن قورتاردق ﴿ ان ربك
هو القوی العزیز ﴾ ربك جل شانه اخذنده متین واکا عصیان ایدنه منتقمدر ﴿ واخذ الذین
ظلموا الصیحة ﴾ کافر اولنلری جبریل علیه السلام صیحه‌سی اخذ ایدوب انکله صدرلرنده
قلبلری پاره‌لندی ﴿ فاصبحوا فی دیارهم جاثمین ﴾ دارلرنده ایکن یقلوب هلاك اولدیلر ﴿ کأن لم
یغنوا فیها ﴾ کأن دیارلرنده اقامت ایتمدیلر ﴿ الا ان ثمود کفروا ربهم الا بعدا لثمود ﴾ آکاه اولك که
ثمود قومی ربلرینه کافر اولدیلر الله تعالینك رحمتندن بعد وهلاك انلره ایردی ﴿ ولقد جاءت رسلنا
ابراهیم بالبشری ﴾ بزم رسوللریمز ابراهیم علیه السلامه اسحاق ویعقوبی تبشیرله ویاقوم لوط
اهلاکنی تبشیرایله کلدی * دینلدیکه اول رسوللر ملائکه‌دن اوچ کشی ایدی جبرائیل ومیکائیل
واسرافیل ایدی برقولده انلر طقوز ویااون ایکی ملك غلمان صورتنده ایدیلر ﴿ قالوا سلاما قال
سلام ﴾ انلر اکا سلام علیك واول انلره علیکم السلام دیدی * دینلدیکه انکله مراد صلح ایدی
یعنی بز سکا امن وصلاحله کلمشز یوخسه اخافه واضرارله دکل ﴿ فما لبث ان جاء بعجل حنیذ ﴾
ابراهیم علیه السلام اکلنمیوب انلره بر سمز بوزاغویی بریان ایتمش اوکلرینه کتوردی اشبو
ضیافتك مشروعیتنه واکا مبادرتك استحبابنه دلیلدر ﴿ فلما رأی ایدیهم لاتصل الیه نکرهم

سرعتله پيغمبر عليه السلامه ايرشدی پيغمبر عليه السلام مسرور اولوب اكا دعا ايلدی ﴿ ولا ينفقون نفقة صغيرة ولا كبيرة ولا يقطعون واديا الا كتب لهم ليجزيهم الله احسن ما كانوا يعملون ﴾ انلر * كه جهاد ايچون ابو عقيل انصاری كبی * كوچك بر خرما يا بر لقمه و * ذی النورين وعبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه كبی بيوك نفقه‌لر انفاقله واديلر قطع ايدرلر بو انفاق وقطع وادی نافله اولمز الا انلر ايچون ثوابلر يازيلور كه الله تعالی قيامتده انلرك ايشلدكلری عمللرك مكافاتنی احسن واوفر واكثر ويرركه لا يعد ولا يحصی در * احاديث شريفه‌ده واردركه بر كيمسه غزا يولنه بر نفقه انفاق ايدرسه يديوز ضعف يازيلور وبر كيمسه بر غازينك معونتنه بر صورتله معاونت ايدرسه اول كيمسه غزا ايتمش منزلتنده‌در ﴿ وما كان المؤمنون لينفروا كافة فلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا فی الدين ولينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم يحذرون ﴾ مؤمنلره لايق اولمزكه غزايه يا طلب علمه جمله‌سی بردن چيقه زيرا امر معاش مختل اولور هر قبيله واهل بلده‌دن بر طائفه‌سی چيقسون وبر طائفه‌سی پيغمبر عليه السلامله قالسونكه دينده قرآن وسنن وفرائض واحكامی اوكرنسونلر وانلرك قوملری غزادن رجعتلرنده انلره احكامی تعليمله انذار ايتسونلر شايد انلر نصحله عذابدن حذر ايده‌لر * چونكه آيات سابقه‌لرده جهاددن تخلف ايدنلر زياده تهديد اولنمشيدی مؤمنلر كليا غزايه عازم اولمقده اولملريله بو آيت كريمه نازل اولدی ﴿ يا ايها الذين آمنوا قاتلوا الذين يلونكم من الكفار وليجدوا فيكم غلظة

اوزره شركاكزله بيله عزم ايدك ﴿ ثم لا يكن امركم عليكم غمة ﴾ بعده بنم اهلاكمه قصدكز سزه مستور اولمسون بلكه مكشوف ومشهود اولسون ﴿ ثم اقضوا الی ولا تنظرون ﴾ بعده بكا ديلديككز شری ايركورك يوخسه بكا امهال ايتمكز ﴿ فان توليتم فما سألتكم من اجر ﴾ اكر بنم تذكير ووعظمدن اعراض ايدرسكز بن سزدن انك مقابله‌سنده اجر طلب ايتمدمكه اول سزه ثقيل اولوب اعراضكز ايجاب ايده ﴿ ان اجری الا علی الله ﴾ بنم دعوت وتذكيرم اوزره ثوابم الله تعالينك عهده‌سنه‌در اول بنی اثابه ايدر كرك سز ايمانه كلك وياخود ايماندن اعراض ايدك ﴿ وامرت ان اكون من المسلمين ﴾ وامر اولندم كه انك امرينه منقادلردن اولم امرينه مخالفت ايتميم انك غيريدن رجا ايتميم ﴿ فكذبوه ﴾ انلر ايسه انی تكذيبلری اوزره اصرار ايتديلر ﴿ فنجيناه ومن معه فی الفلك ﴾ اويله اولسه نوح عليه السلامی وبيله سنجه اولان مؤمنلريكه سكسان كشی ايديلر سفينه‌يه ادخال ايله غرقدن نجات ويردك ﴿ وجعلناهم خلائف ﴾ وانلری هالكيندن خلفا قيلدق ﴿ واغرقنا الذين كذبوا باياتنا ﴾ بزم آيتلريمزی تكذيب ايدنلری طوفانله اغراق ايتدك ﴿ فانظر كيف كان عاقبة المنذرين ﴾ نظر ايتكه شول رسل انذارندن صكره ايمانه كلميلرك عاقبتی نيجه اولدی * شيخ محيی الدين بن عربی فتوحات مكيه‌ده ايدر الله تعالی‌يه دعوت ايدنه افضل بودركه دعوتی مقابله‌سنده اخذ اجر ايتميه مع هذا اخذ ايتسه جائز اولور اكل ايتديكنك احلندندر زيرا الله تعالی‌يه دعوتك مقامی اجر اقتضا ايدر شول اجلدنكه هر نبی قومنی حقه دعوت ايتديكنده ديديكه * لا اسألكم عليه من اجر ان اجری الا علی الله * انك اوزره سزدن اجر ايستمزم بلكه بنم اجرم الله تعالينك عهده‌سنه‌در دعوتی اوزره اجری اثبات ايدوب لكن انی الله تعاليدن اخذ ايتمكی اختيار ايلدی يوخسه خلقدن دكل ايمدی وعظ وتذكيرله الله تعالی‌يه داعی اولان كشی اخذ اجر ايتسه جائز اولور زيرا هر رسول الله شهادتيله اجر اقتضا ايدر عملده‌در واكر انی ناسدن اخذی ترك ايدوب الله تعاليدن طلب ايتسه احسن اولور زيراكه انبيايه اقتدادر ايمدی اشبو بر اجردركه الله تعالی فضلندن عبد ايچون تعيين ايتمشدر يوخسه عبده لايق اولمزكه سيدی اوزره اجره مستحق اوله زيراكه عبد كندی ومالی سيدينك ملكيدر ﴿ ثم بعثنا من بعده رسلا الی قومهم فجاؤهم بالبينات فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا به من قبل ﴾ ونوحدن صكره هر قومه رسول كوندردك واول رسوللر دعوالرينی مثبته معجزات واضحه ايله قوملرينه كلديلر كفرده شدت شكيمه والله تعالينك انلری خذلانی سببيله شول رسوللرك بعثتندن اول حقی تكذيبه اعتيادلرندن انلری تصديق ايدر اولمديلر ﴿ كذلك نطبع علی قلوب المعتدين ﴾ اشبونلرك كبی حقدن باطله تجاوز ايدنلرك قلوبنی اوزره ختم ايدرز ضلاله انهماك ومألوفه اتباعلری ايچون اشبو دليلدركه افعال الله تعالينك قدرتيله وعبدك كسبيله واقعه‌در ﴿ ثم بعثنا من بعدهم موسی وهارون الی فرعون وملائه باياتنا فاستكبروا وكانوا قوما مجرمين ﴾ اشبو رسلدن صكره موسی وهارونی طقوز آيتله فرعونه وقومنه كوندردك انلر ايسه ايماندن استكبار ايدوب اجرامه معتاد قوم مجرمين اولديلر اول اجلدن رب تعالينك رسالتنه

واعلموا ان الله مع المتقين ﴾ ای مؤمنلر سزه يقين اولان كفارله مقاتله ايدك * اول كفاردن مراد مدينه جوارنده اولان يهود وسائری ياخود شامده اولان روم اوله ديندی * اول كافرلر وقت محاربه‌ده سزده شدت وشجاعت وثبات بولسونلر وبيلك كه الله تعالانك نصرتی متقيلره‌در ﴿ واذا ما انزلت سورة فمنهم من يقول ايكم زادته هذه ايمانا فاما الذين آمنوا فزادتهم ايمانا وهم يستبشرون ﴾ قچان بر سوره نازل اولسه منافقلر بربرينه استهزا وجهيله بو سوره ايله قنغكزك ايمانی زياده اولدی ديرلر اما مؤمنلرك اول سوره‌نك نزوليله علم ودينلرينه نما كلوب يقين وثبات حاصل اولور وانلر اول آيتك نزوليله مسرور اولورلر ﴿ واما الذين فی قلوبهم مرض فزادتهم رجسا الی رجسهم وماتوا وهم كافرون ﴾ اما انلركه قلبلرنده شك ونفاق مرضی واردر آنلرك كفرلرينه كفر انضماميله دخی زياده اولور اول كفرلری استحكاميله كافر اولدقلری حالده فوت اولورلر ﴿ اولا يرون انهم يفتنون فی كل عام مرة او مرتين ثم لا يتوبون ولا هم يذكرون ﴾ آيا اول منافقلر كورمزلرميكه هر يلده بر يا ايكی كره شدايد ومرض وقحط وسائر بلياتله ابتلا اولنورلر بوندن صكره ينه نفاقلرندن توبه ايتمزلر و تفكر ايدوب متنصح اولمزلر ﴿ واذا ما انزلت سورة نظر بعضهم الی بعض هل يريكم من احد ثم انصرفوا صرف الله قلوبهم بانهم قوم لا يفقهون ﴾ منافقلرك عيوبی ذكر اولنور بر سوره نازل اولدقده انلر بر برينه باقوب اشارتله مؤمنلردن كيمسه

اهانت وردينه جرأت ايتديلر ﴿ فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا ان هذا لسحر مبين ﴾ وقتاكه بزم قبلمزدن موسی انلره معجزاتله كلدی فرط تمردلرندن ديديلركه اشبو سحر ظاهردر ﴿ قال موسی أتقولون للحق لما جاءكم ﴾ موسی انلره ديديكه الله تعاليدن سزه كلن حقه سحر ديرميسز ﴿ أسحر هذا ولا يفلح الساحرون ﴾ نبوته علامت اولان شیء سحرميدر والحال ساحرلر دنياده وآخرتده فلاح بولمزلر ﴿ قالوا أجئتنا لتلفتنا عما وجدنا عليه آباءنا ﴾ انلر موسی وهارونه ديديلركه بزه كلديككزميكه بزی صرف ايده سز شول حالتدنكه آبامزی انك اوزره بولمشز ﴿ وتكون لكما الكبرياء فی الارض ﴾ وير يوزنده تكبر وپادشاهلق سزك اوله ﴿ وما نحن لكما بمؤمنين ﴾ حالبوكه بز سزك الله تعاليدن رسول ايديككزه تصديق ايدرد كللرز ﴿ وقال فرعون ائتونی بكل ساحر عليم ﴾ فرعون قومنه ديديكه بكا كتورك هر ساحريكه سحر علمنده حاذق اوله ﴿ فلما جاء السحرة قال لهم موسی ألقوا ما انتم ملقون ﴾ موسی عليه السلام ساحرلره ديديكه حبال وعصيدن القاء ايده‌جكاريكزی القاء ايدك ﴿ فلما ألقوا قال موسی ما جئتم به السحر ﴾ وقتاكه سحره انی القاء ايتديلر موسی عليه السلام انلره ديديكه سزك كتورديككز شیء سحردر ﴿ ان الله سيبطله ﴾ الله تعالی انی ابطال ايديسردر ﴿ ان الله لا يصلح عمل المفسدين ﴾ الله تعالی مفسدلر عملن اصلاح ايتمز اشبو دليلدركه سحر فساد وتمويه اوله حقيقی اولميه ﴿ ويحق الله الحق بكلماته ولو كره المجرمون ﴾ الله تعالی اوامر وقضاياسيله حقی اثبات ايدر اكرچه مجرمون اندن كراهت ايدرلرسه‌ده ﴿ فما آمن لموسی الا ذرية من قومه علی خوف من فرعون وملائهم ان يفتنهم ﴾ موسی عليه السلام ابتداء امرنده وقتاكه انلری ايمانه دعوت ايلدی فرعوندن وكرك قومندن خوف ايدوب اكا ايمانه كلمديلر ايمانه كلدكلری تقديرجه فرعون انلره عذاب ايدر الا بنو اسرائيل قومی اولادنك شبابندن بر طائفه ويا فرعون قومی شبابندن بر طائفه ويا قوم فرعوندن ناس يسيرا كا ايمانه كلديلركه انلر امرأة فرعون ومؤمن آل فرعون وخازن فرعون وامرأة خازن فرعون وماشطة بنت فرعوندر * دينلديكی انلر آل فرعوندن بمش اهل بيت ايديلر آبالری قبطدن وامهاتلری بنی اسرائيلدن ايدی اويله اولسه انلر املرينه وخاللرينه اتباع ايتديلر دينلديكه انلر بر قوم ايديلركه فرعونك قتلندن قورتلمشلردی شول طريقله كيم فرعون بنی اسرائيلك ابنائی قتلنه امر ايتديكنده بنو اسرائيلدن مرأه ابن طوغرديغنده قتل اولنمسی خوفيله انی بر قبطی‌يه باغشلردی قبط عندنده منتشی اولوردی ايمدی بو حالاو كمسه‌لر قبط بيننده كثير اولمشيدی موسی عليه السلام سحره‌يه غالب اولديغی كونده سحره ايله بيله انلر دخی ايمانه كلديلر ﴿ وان فرعون لعال فی الارض وانه لمن المسرفين ﴾ فرعون ير يوزنده متكبردر وكبر وعتوده حدی تجاوز ايدنلردندركه بر عبد ايكن ربوبيت ادعا ايتدی واسباط انبيايی اسير ايتدی ﴿ وقال موسی يا قوم ان كنتم آمنتم بالله فعليه توكلوا ان كنتم مسلمين ﴾ موسی عليه السلام كندويه ايمانه كلنلرك فرعوندن خوفلرين كوريجك انلره ديديكه ياقوم اكر الله تعالی‌يه

سزكچونمى اوله‌جق بز سزك الله تعالانك رسولى اولديغكزه اينانور دكلرز ديديلر ﴿ وقال فرعون ائتونى بكل
ساحر عليم ﴾ فرعون قومنه علم سحرده ماهر اولنلرك جميعنى بكا كتورك ديدى ﴿ فلما جاء السحرة قال لهم
موسى القوا ما انتم ملقون ﴾ ساحرلر كلدكلرنده موسى عليه ٢٠٦ السلام انلره آته‌جق عصا وايپلركزى آتك

ديدى ﴿ فلما القوا قال
موسى ماجئتم به السحر
ان الله سيبطله ان الله لايصلح
عمل المفسدين ﴾ وقتاكه
ساحرلر عصا وايپلرينى
القا ايتديلر موسى عليه
السلام آنلره سزك
كتورديككز شى سحردر
الله تعالى آنى قريبا
ابطال ايدر الله تعالى
مفسدلرك عملنى اصلاح
ايتمز ديدى ﴿ ويحق الله
الحق بكلماته ولوكره
المجرمون ﴾ الله تعالى كلماتيله
يعنى حكم وقضاسيله حق
اثبات ايدر اكر مجرم
كافرلر انى كريه كورسه‌لرده
﴿ فما امن لموسى الا ذرية
من قومه على خوف من
فرعون وملائهم ان يفتنهم
وان فرعون لعال فى الارض
وانه لمن المسرفين ﴾ موسى
عليه السلامه انجق كندو
قومى اولان بنى اسرائيل
اولادلرينك كنجلرندن
بعضلرى ايمانه كلدى انلر
دخى فرعون ورؤساسندن
وكندو بابالرندن آنلره
بر عذاب وفتنه اولمق
خوفى اوزره ايديلر زيرا
فرعون ارض مصرده متكبر وطاغى واولقدر حدى تجاوز ايتمشيدى كه ربوبيت دعواسنده ايدى
چونكه دخى ايمان ايتمش امرأة فرعون ومؤمن آل فرعون وخازن فرعون وسائر ايتمش كشى اولديغى منقول اولمغله
انلرك دخى آتالرى بنى اسرائيلدندى دينلدى ﴿ وقال موسى ياقوم ان كنتم آمنتم بالله فعليه توكلوا ان كنتم مسلمين ﴾

الله ولاتخزون فى ضيفى ﴾ ايمدى الله تعاليدن قورقوب فواحشى ترك ايدك اضيافم شاننده
بنى فعل خبيثكزله اخزاء وافضاح ايتمكز ﴿ أليس منكم رجل رشيد ﴾ هيچ اراكزده بر رجل
رشيد يوقميدركه سائريكزى حقه اهدا ايده ويا امر معروف ونهى منكر ايده ﴿ قالوا لقد علمت
مالنا فى بناتك من حق ﴾ ديديلركه يالوط بيلورسنكه سنك بناتكده حاجت وشهوتمز يوقدر زيرا
كه اناثه اتيان طريق ومذهبمز دكلدر ﴿ وانك لتعلم مانريد ﴾ ومراديمز نه ايدوكن بيلورسنكه
اول رجاله اتياندر ﴿ قال لو ان لى بكم قوة ﴾ لوط عليه السلام انلره ديديكه اكرسزى انلردن
دفعه قدرتم اولسه ﴿او آوى الى ركن شديد﴾ ويا بن عشيرت منعه‌يه انضمام اولسه‌سزكله قتال
ايدردم وسزى انلردن منع ايدردم زهرى ايدر الله تعالى لوط عليه السلامدنصكره هر بعث
ايتديكى پيغمبره عشيرتندن منعه قيلدى * اهل تفسير ايدر اندن لوط عليه السلام اونك
قپوسين بركيدوب كندى ملائكه ايله ايچروده قالدى وقپونك آردندن قومنه يلوارر
وآند ويردى وانلر ايسه ديوارى يقمغه چاليشورلردى چون ملائكه كنديلر سببيله لوط
عليه السلامه قومندن ايريشن شدائدى كورديلر ﴿ قالوا يالوط انا رسل ربك لن يصلوا اليك ﴾
ديديلركه يالوط ركنك شديددر بز ربك جل شانه‌نك ملائكه‌دن رسوللرى يز قومك سكا سوء
اصابتنه قادر اولمزلر خاطرك خوش طوت قپويى آچوب بزمله انلرى تخليه ايت اويله اولسه
لوط عليه السلام قپويى آچدى ايچرو كيرديلر همانده جبريل عليه السلام خلق اولنديغى
صورته كيروب طوردى وقناديله بركزين يوزلرينه اوردى انكله كوزلرى طمس اولنوب
اعمى اولديلر كيده‌جك يوللرين بولميوب فرياد ايدرك اول آرادن منصرف اولديلر لوطك
اوينه ساحرلر كلمش بزى بو حاله ايركورديلر يالوط ايرته بزدن نه مصيبته ايررسن دو وعيد
ايدرك اهللرينه ايرديلر ملائكه اكا ديديلركه يالوط آنلردن قورقوب اوشنمكل زيراكه
بوصباحن بزانلرى اهلاكه امر اولنمشز ﴿فاسر باهلك بقطع من الليل﴾ ايمدى كيجه‌دن بر طائفه
كچيجك اهلكله يوله كيروب كيتمكل ﴿ ولايلتفت منكم احد ﴾ وسزدن هيچ كمسه تخلف ويا
وراسنه نظر ايتمسون ﴿الا امرأتك﴾ الا خاتونك وراسنه نظر ايدوب هلاك اولور * چون
لوط عليه السلام امر اولديغى وقتده اهليله يوله كيردى وخاتوننندن غيريه وراكزه نظر ايتمكز
دبو اصمرلدى الا خاتونه دكل ﴿ انه مصيبها ما اصابهم ﴾ زيرا قوم لوطه ايريشن عذاب اكا
دخى ايريشور اكا بناء لوط عليه السلام اهليله كيدركن هدۀ عذاب ايشيدلدى خاتونى ياقوماه
ديوب وراسنه نظر ايتدى همانده اكا برطاش ايريشوب اول محلده انى قتل ايتدى برقولده لوط
عليه السلام كيديجك خاتونن قوميله آليقودى زيراكه اول انلردن ايدى وملائكه‌يه ديديكه
قوممك هلاكى نوقتده‌در ديديلركه ﴿ ان موعدهم الصبح ﴾ انلرك موعد هلاكى صبحدر لوط
عليه السلام ديديكه ديلرمكه هلاكلرى اندن اسرع وقتده اوله ملائكه ديديلركه ﴿أليس الصبح

موسى عليه السلام ﴿ اول ايمانه كلنلرده خوف اثرى مشاهده ايدوب اى بنم قوم اكر الله تعالايه ايمان تام ايتديكزسه
انك حكم وقضاسنه تسليم ايله اكا توكل ايدك ديدى ﴿ فقالوا على الله توكلنا ربنا لاتجعلنا فتنة للقوم الظالمين ﴾ انلر دخى
الله تعاليه توكل ايتدك ديوب ٢٠٧ دعايه آغاز ايتديلركه يا ربنا بزى قوم ظالمينه فتنه ايتدرمه يعنى

انلرى اوزريمزه مسلط
ايدوب بزى هلاك ايتدرمه
ديديلر ﴿ ونجنا برحمتك
من القوم الكافرين ﴾
وبزه رحمتكله قوم كافرينك
قصد ومكرندن نجات
احسان ايله ديديلر
﴿ واوحينا الى موسى
واخيه ان تبوآ لقومكما
بمصر بيوتا واجعلوا
بيوتكم قبلة واقيموا
الصلوة وبشر المؤمنين ﴾
بز موسى وقرنداشنه
قوملريچون شهر مصرده
خانه اخذ ايدوب يرلشديرمكى
وحى ايتدك وسز وقومكز
خانه‌لريكزى قبله‌يه
متوجه مصلى ايدك ونمازه
اركانيله قيام ايدك
يا موسى خانه‌لرنده نماز
قيلان مؤمنلره دنياده
نجات وآخرتده درجاتله
مژده ايله * منقولدركه
بنى اسرائيل نمازلرينى
معبدلرنده ادا ايدرلردى
موسى عليه السلام رسالتله
كلدكده فرعون اول
معبدلرينى هدم ونمازدن
منع ايلدى بناء عليه فرعون
عبادتلرينه مطلع اولمامق
ايچون بيوتلرينى مساجد اتخاذ ايدوب آنده عبادت ايتملريله امر اولنديلر ﴿ وقال موسى ربنا انك اتيت فرعون
وملاءه زينة واموالا فى الحيوة الدنيا ربنا ليضلوا عن سبيلك ربنا اطمس على اموالهم واشدد على قلوبهم فلا يؤمنوا
حتى يروا العذاب الاليم ﴾ موسى عليه السلام يا ربنا فرعونه وقومنه سن حيات دنياده لباس ومتاع ونقود وانعام

بقريب ﴾ صبح قريب دكلميدر نيچون استعجال ايدرسن دينلديكه جبريل عليه السلام لوط عليه
السلامى وايكى قزينى ومالنى قناديله اوزره الوب مداين قوم لوطدن زغر نام مدينه‌يه ايلتدى
زيرا انك اهلى سائر مدينه‌لرك اهاليسى كبى عمل خبيث اوزره دكللر ايدى ﴿ فلما جاء امرنا
جعلنا عاليها سافلها ﴾ وقتاكه انلره عذابله امريمز كلدى قوم لوط قراسنك اوستلرينى التلرينه
دوندردك روايت اولنديكه جبريل عليه السلام قناديله قوم لوط قريه‌لرينك التنه صوقوب دفعة
جميعن سمايه قالدردى حتى كه خروسلرينك صياحن وكلابلرينك نباحك اهل سماء ايشتديلر
حالبوكه انلرك نه برقابى دوكلدى ونه بر اويورى اويالدى بعده اوستنى التنه چويروب يره
راقدى ﴿ وامطرنا عليها حجارة من سجيل منضود ﴾ واول قريه‌لر اوزره وياخود اول قومدن
آيرو مكانده بولنانلر واهل سفر اولنلر اوزره بالچقدن دوزلمش طاشى يغمور كبى بريبرينك
آردنجه ياغدردق ﴿ مسومة عند ربك ﴾ كه اول رب تعالينك خزائننده عذاب ايچون معلمه
وياپياض وحمرت ايله معلمه وياحجارۀ ارضدن متميز سيما ايله معلمه ويا اوزرينه رمى اولنه‌جق
كشينك اسميله معلمه ايدى ﴿ وماهى من الظالمين ببعيد ﴾ اول حجاره اشبو امتك ظالملرندن بعيد دكلدر
آثارده كلديكه هيچ بر ظالم يوقدركه الا اول هر ساعتده اوزرينه طاش ياغمغه عرض اولنور
* روايت اولنديكه اول حجاره قوم لوطك شذاذ ومسافرينه بلاددن قنده بولنديلر ايسه
ايروب اولدردى حتى انلردن بر رجل حرمه كيردى حجاره ايسه باشى برابرنده هواده معلق
قرق كون طوردى حرمدن طشره چيقديغى كبى اول حجاره دخى انك اوزرينه دوشوب
اولدردى ﴿ والى مدين اخاهم شعيبا ﴾ بز مدين بن ابراهيم عليه السلام اولادينه ويا مدين اهلنه
شعيب عليه السلامى رسول كوندردك ﴿ قال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله غيره ﴾ اول انلره
ديديكه ياقوم الله تعالى بى بر ايوب يالكز اكا عبادت ايدك اندن غيرى الهكز يوقدر ﴿ ولاتنقصوا المكيال
والميزان ﴾ بيع وشرا كزده كيل ووزنده نقص ايتمكزكه اول انلرك عادتى ايدى ﴿ انى اريكم
بخير ﴾ زيرا بن سزى نعمت وسعتده كوررينكه اندن توبه ايتمزسكز زوال نعمت وحلول نقمت
ايله جزا اولنورسز ﴿ وانى اخاف عليكم عذاب يوم محيط ﴾ وبن سزه يوم قيامت عذابندن
قورقارينكه اول سزى احاطه ايدوب اندن هيچ بريكز قورتلميه‌سز ﴿ وياقوم اوفوا المكيال
والميزان بالقسط ﴾ وياقوم مكيال وميزان عدلله اتمام ايدك زياده ونقصان سززيراكه ازدياد
اكرچه مندوبدر لكن مأموربه دكلدر ﴿ ولا تبخسوا الناس اشياءهم ﴾ وناسك حقوقنى
نقص ايتمكز اكرچه شئ يسير ايسه‌ده ﴿ ولاتعثوا فى الارض مفسدين ﴾ ويريوزنده سرقه
وغارت وسائر انواع فساد ايله حقوق ناس نقصنه سعى ايتمكز ﴿ بقية الله خير لكم ﴾ الله
تعالينك سزه حرام ايتديكى شيئدن تنزه‌دنصكره حلالدن سزه ابقاء ايتديكى شئ خير اولودر
اندنكه تطفيفله جمع ايدرسز ﴿ ان كنتم مؤمنين ﴾ اكر قولمى تصديق ايدرسكز ﴿ وما انا عليكم

والنواع اشیا ویردك كه ناسی سنك یولندن اضلال ایدرلر یاربناماللری اوزرینه اثر محو ومسخ کوندر وقلبلرینك
اوزرینه مهر وضع ایله که ایمانله منشرح اولمسونلر تاکه الملو عذابی کورەلر دیدی مرویدرکه انلرك نقود واثمار
واطعمه وجمیع ماللری طاش اولدی بودخی طقوز معجزه‌سنك بریدر دینلدی (قال قد اجیبت

بحفیظ) بن سزی قبایحدن حفظ ایدیجی دکلن ویاخود نعم الٰهی سزکیچون حفظ ایدر دکلن
اکر سوء صنیعکزی ترك ایتمزسکز (قالوا یاشعیب أصلوتك تأمرك ان نترك مایعبد آباؤنا)
دیدیلرکه یاشعیب صلاتك سکا امر ایدرمیکه آبائمزك عبادت ایتدیکی اصنام عبادتن ترکنی بزه
تکلیف ایده‌سن (اوان نفعل فی اموالنا مانشاء) ویاخود اموالمزده زیاده ونقصان دیلدیکمز
شیئی ایشلمامز ترکنی تکلیف ایده‌سن * دینلدیکه انلر دراهم ودنانیر قطعنه معتادلر ایدی
شعیب علیه السلام ایسه انلری اندن نهی ایدردی (انك لانت الحلیم الرشید) سن ایسه
زعمکده حلیم رشیدسن قومك دیننه مخالفت سکا مناسب اولمز (قال یاقوم ارأیتم ان کنت علی
بینة من ربی ورزقنی منه رزقا حسنا) شعیب علیه السلام انلره دیدیکه بکا خبر ویرك که اکر
بن ربم جل شانه‌دن علم ونبوت اوزره اولسم واول بکا مال حلال ویرسه اشبو سعادت روحانیه
وجسمانیه بی جامع انعاماندنصکره بکا وسعت اولورمیکه انك وحینه خیانت وامر ونهینه مخالفت
ایدم (وماارید ان اخالفکم الی ماانهیکم عنه) اراده ایتمزینکه سزی بر شیئدن نهی ایدوب
بعده اول شیئی کندم ارتکاب ایدم زیرا لسانله وعظ ایدوب عملدن خالی اولان کشی واعظ
دکلدر (ان ارید الا الاصلاح مااستطعت) سزه امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایتمکله مرادم
دکل الا استطاعتم اولدیغنجه سزی اصلاحدر اکر اصلاحی سزك اولدیغکز حالتده بولسم
سزی اندن نهی ایتمزدم (وماتوفیقی الا بالله) بنم حق وثواب اصابتنه توفیقم دکل الا الله تعالینك
هدایت ومعونتیله‌در (علیه توکلت) اکا توکل واعتماد ایتدمکه اول هرشیئه قادر ومتمکندر
انك ماعداسی حد ذاتنده عاجزدر بلکه درجهٔ اعتباردن ساقطدر (والیه انیب) جمیع
امورمده وبکا ایریشن نوائبده اکا رجوع ایدرین (ویاقوم لایجرمنکم شقاقی ان یصیبکم مثل ما
اصاب قوم نوح اوقوم هود اوقوم صالح) ویاقوم بنم معاداتم سزی تحمیل ایتمسون غرقدن
نوح قومنه وریحدن هود قومنه ورجفه‌دن صالح قومنه ایریشن سزه دخی ایریشه (وماقوم
لوط منکم ببعید) قوم لوط ایسه زمانده ویامکانده سزدن بعید دکللردر اکراندن اول کچن امملە معتبر
اولمزسکز انلرکله معتبر اولك که کفرده ومساویده انلر سزدن بعید دکللردر ایمدی انلره اصابت
ایدن سزه دخی اصابت ایتمسی بعید اولمز (واستغفروا ربکم ثم توبوا الیه) وشرکدن رب تعالی‌یه
استغفار وعمل معاصیدن اکا رجوع ایدك (ان ربی رحیم ودود) که بنم ربم جل شانه تائبلره
رحمتلو ولطف واحسان ایتمکده بلیغ ومودتلودر (قالوا یاشعیب مانفقه کثیرا مماتقول)
دیدیلرکه یاشعیب بزه سویلدیکك کثیرنی فهم ایتمزز عقلده قصورلری ویاعدم تفکرلریچون
ویاانی دیملری انك کلامنه استهانتلریچون ویاکاذهانلرین شدت نفرتلرندن القا ایتدکلریچون
اوله (وانا لنریك فینا ضعیفا) وبز سنی آرامزده ضعیف کوررز سکا سوء اراده ایتسه‌وز
امتناعه قادر دکلسن ویامهین سن که عزك یوقدر (ولولا رهطك لرجمناك) اکر عشیرتك اولمسیدی

دعوتکما فاستقیما ولاتتبعان
سبیل الذین لایعلمون)
الله تعالی تحقیق دعاکزه
اجابت اولندی دعوت
والزام حجتده مقیم اولوب
عجله ایتمیك ووعدهٔ حق
بیلمزلرك یولنه تبعیت ایتمیك
بیوردی * مرویدرکه
موسی علیه السلام دعا
ایدوب هرون علیه السلام
آمین دیدیکه خطا تثنیه
اولدی ودعالریله اجابتی
بینی قرق سنه اولدی
دینلدی (وجاوزنا ببنی
اسرائیل البحر فاتبعهم
فرعون وجنوده بغیا
وعدوا حتی اذا ادرکه
الغرق قال آمنت انه لااله
الا الذی آمنت به بنو
اسرائیل وانا من المسلمین)
بز بنی اسرائیله بحر قلزمی
کچوردك فرعون وعسکری
ظلم وتعدیله انلرك اردنجه
بحره کلدیلر تاکه فرعونیلره
غرق ظهورنده فرعون بنی
اسرائیلك ایمان کتوردکی
الاهدن غیری اله یوق
ایدوکنی تصدیق ایتدم
وبندخی مسلمانلردنم دیدی
* بوقصه‌نك تفصیلی سورهٔ

شعراده ذکر اولنسه کرکدر ان شاء الله تعالی (الآن وقد عصیت قبل وکنت من المفسدین) مقدما پیغمبری (رمی)
دیکمیوب عصیان وفساده اولدك شمدی الکدن اختیارك کیدوب نفسکدن مأیوس اولدیغکده‌می ایمان ایدرسن
* مرویدرکه جبریل علیه السلام برکون دیوان مظالم فرعونه کلوب بوصورتله بر فتوا کوستردیکه بر بنده افندیسنك نعمتیله

نشوونما بولوب سائر بنده‌لرندن ممتاز ایکن کفران نعمت ایدوب افندیسنه عدم اطاعتله افندیلك دعواسنه باشلسه
حکم ندر بوفتوانك ذیلنه فرعون بو بنده‌نك جزاسی آنی دریایه غرق ایتمکدر دیو یازوب ابوالعباس ولید بن مصعب
امضاسنی وضع ایلدی جبرائیل علیه السلام اول خطی اخذ ایدوب اولمحلده‌کی حالت غرقده

رمی اجارله ویاصعب وجهله سنی قتل ایدردك (وماانت علینا بعزیز) وسن ایسه اوزریمزه
عزیز دکلسین که عزتك سنی بزم قتلمزدن منع ایده (قال یاقوم ارهطی اعز علیکم من الله) شعیب
علیه السلام دیدیکه یاقوم بنم عشیرتمك مکانی عندکزده الله تعالیدن اهمیدر چون بنم قتلمی عشیرتم
هیبتندن ترك ایدرسز اولی درکه بنی فی الله حفظ ایده‌سز زیرا بن انك رسولین (واتخذتموه وراءکم
ظهریا) والله تعالینك امرنی منسی منبوذ کبی وراء ظهرکزه براقدیکز وتهاونا ترك ایتدیکز (ان ربی
بما تعملون محیط) بنم ربم جل شانه سزك جمیع اعمالکزه علمی محیطدر اکا هیچ برشی خفی اولمز هرعمل
صاحبنه جزاسن ایدر (ویاقوم اعملوا علی مکانتکم انی عامل) یاقوم مکانتکز اولدیغنجه بنم هلاکمه
وابطال دینمه چالشك بندخی الله تعالینك قوت ونصرتیله سزك کیدکز ازهاقنه ودینکز ابطالنه
چالشورین (سوف تعلمون من یأتیه عذاب یخزیه ومن هو کاذب) زمان قریبده بیلورسزکه قنغیمز نفسنه
جنایت وفعلنده اساءت ایتمشدر الله تعالیدن عذاب ایروب قنغیمزی ذلیل ایدر وقنغیمز کاذبدرکه
کذبنی بیلوب وبال امرنی ذوق ایدر (وارتقبوا انی معکم رقیب) ایمدی عذابه منتظر اولك که
بندخی سزکله بیله عذابکزه منتظرن (ولما جاء امرنا نجینا شعیبا والذین آمنوا معه برحمة منا)
وقتاکه عذابمز امری کلدی رحمتمزله شعیبه وانکله بیله مؤمن اولنلره عذابدن نجات ویردك
(واخذت الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دیارهم جاثمین) وشرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلری
صیحهٔ جبریل علیه السلام اخذ ایدوب دارلرنده میتین اولدیلر (کأن لم یغنوا فیها) کأنه انلر
انده اقامت ایتمدیلردی (ألا بعدا لمدین کما بعدت ثمود) آکاه اولك که هلاکك مدینه ایردی ثموده ایردیکی
کبی یعنی ایکیسنك دخی هلاکی صیحه ایله اولدی الا بوکه صیحه‌نك ثموده ایرمسی تحتلرندن ومدینه
فوقلرندن ایدی (ولقد أرسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وملائه) بز موسایی فرعونه
وملائنه آیتلریمز تورات ویامعجزاتله ودخی سلطان مبین معجزات قاهره ویاعصا ایله رسول کوندردك
(فاتبعوا امر فرعون) فرعونك امرینه اطاعت ایدوب موسانك امرینه مخالفت ایتدیلر (وماامر
فرعون برشید) حالبوکه فرعونك امری سدید دکل بلکه غیّ محض وضلال صریحدر (یقدم قومه
یوم القیمة فاوردهم النار) یوم قیامتده فرعون قومنه تقدم ایدوب انلری ناره ادخال ایدر (وبئس
الورد المورود) اول نه چرکین مدخل اولورکه انلر اکا کیرر (واتبعوا فی هذه لعنة ویوم القیامة)
انلر دنیاده وآخرتده لعنت اولنورلر (بئس الرفد المرفود) اول لعنت نه چرکین عون
معان اولور ویاخود نه چرکین عطا اولورکه اول انلره ویریلوبدر (ذلك من انباء القری نقصه
علیك) اشبو خبر قرای مهلکه اخبارندندرکه سکا حکایت ایتدك (منها قائم وحصید) اول قرانك
بعضی زرع قائم کبی باقیدر وبعضی ایسه زرع محصود کبی اثری محو اولوبدر (وماظلمناهم ولکن
ظلموا انفسهم) بز انلره اهلاکله ظلم ایتمدك بلکه کفر ومعصیتله انلر کندیلره ظلم ایتدیلر (فما
اغنت عنهم آلهتهم التی یدعون من دون الله من شیء لما جاء امر ربك) ربك جل شانه‌نك عذابی

اظهار ایمان ایدرکن
اول خطی اکا ارائه ایدوب
ایشته سنك فتواکله عمل
اولندی دیدی (فالیوم ننجیك
ببدنك لتکون لمن خلفك
آیة وان کثیرا من الناس
عن ایاتنا لغافلون) ای
فرعون بوکونده سنك
جسدکی بحردن چیقاروب
بر مرتفع مکانه براغورزکه
سندنصکره کلنلره عبرت
ونشان اوله‌سن ناسدن چوق
کیمسه‌لر بزم علامت
وقدرتلریمزدن غافللردر *
تفکر ایدوب عبرت آلمزلر
مرویدرکه بنی اسرائیل
فرعونك هلاکنه اینانمیوب
ارقه‌مزدن کیلره بنوب
کاور دیو دغدغه وخوفه
دوشدیلر حق تعالی انك
جسدنی بر مرتفع محله
انداخته ایتمکله بنی اسرائیل
انی بی روح کوروب متسلی
ومسرور اولدیلر (ولقد
بوّأنا بنی اسرائیل مبوّء صدق
ورزقناهم من الطیبات فما
اختلفوا حتی جاءهم العلم
ان ربك یقضی بینهم یوم
القیمة فیما کانوا فیه یختلفون)
بنی اسرائیلی بز صدق

وعده‌مزه سزا اولان * شام ومصر * مملکتلرینه یرلشدردك وانلری طیب وپاك رزقلریمزله
رزقلاندردق تاکه توریتك علم واحکامی کلنجیه‌دك اختلاف ایتمدیلر * الانعت محمدی‌یی کوروب تغییر وتحریفنه مشغول
اولدیلر * تحقیق سنك ربك تعالی قیامتده انلرك دین امرنده ایتدکلری اختلافلرنی بینلرنده حکم وقضا ایله فصل

ايدر ﴿ فان كنت فى شك مما انزلنا اليك فسئل الذين يقرؤن الكتاب من قبلك لقد جاءك الحق من ربك فلاتكونن من الممترين ﴾
اكر سكا كوندرديكمز قصص واحكامدن فرض وتقدير يوزندن شكده ايسك سندن اول اولان كتابلرى اوقويانلردن
سؤال ايله * كه آنلرده دخى مثلى مسطوردر * آنلر حق ٢١٠ وصحيح اولەرق ربك طرفندن سكا كلدى

اكا شك ايدنلردن اولمه ﴿ ولا تكونن من الذين كذبوا بآيات الله فتكون من الخاسرين ﴾ الله تعالانك آيتلرينى تكذيب ايدنلردن اولمه كه زيان ايديجيلردن اولورسن ﴿ ان الذين حقت عليهم كلمة ربك لا يؤمنون ﴾ شونلركه كفر اوزره فوت اولوب نارده مخلد قالەجقلرينه الله تعالانك كلمەسى وارد وثابت اولمشيدى انلر ايمانه كلمزلر * زيرا الله تعالينك كلامنده تغيير وقضاسنده تبديل اولمز ﴿ ولو جاءتهم كل آية حتى يروا العذاب الاليم ﴾ اكر آنلره ايستدكارى جميع آيات ومعجزات كلسه دخى تاكه آنلر نامزد اولان عذاب اليمى كورمينجه ايمان ايتمزلريدى * اول ايمان ايسه نفع ويرمز ﴿ فلولا كانت قرية آمنت فنفعها ايمانها الاقوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزى فى الحيوة الدنيا ومتعناهم الى حين ﴾ هلاك ايتدكمز قريه اهلندن هيچ بر قريه اهلى اولمديكه عذابمز كلديكى

حالده ايمان كتوروب ايمانلرى انلره نفع ايده انجق يونس عليه السلام قوميكه ايمانه كلدكلرنده انلردن ﴿ وغمرلرينه ﴾
دنياده رسوايلق عذابنى كشف ايدوب اجللرى كلنجيه دك آنلرى كچندردك قصهٔ يونس عليه السلام بو وجهله روايت
اولنديكه حق تعالى آنى ارض موصلده اهل نينوى يه كوندردى برمدت آنلرى حقه دعوت ايلدى آنلر ابا ايتمكله مضطر

كلديكنده الله تعاليدن غيرى عبادت ايتدكارى آلهەلرى انلردن اول عذابى صرفه نفع ايتمدى ﴿ وما زادوهم غير تتبيب ﴾ بلكه آلهەلرى انلره تخسير وتدميردن غيرى بر اورتورمدى ﴿ وكذلك اخذ ربك اذا اخذ القرى ﴾ اشبونك كبيدر ربك جل شانەنك اخذى قچان قرى اهلنى اخذ ايده ﴿ وهى ظالمة ﴾ حالبوكه اول قرى اهلى شرك وعصيانله ظالمەدر ﴿ ان اخذه اليم شديد ﴾ اول الله تعالينك اخذى اليم وشديددر ﴿ ان فى ذلك لآية لمن خاف عذاب الآخرة ﴾ بو سورەدە ذكر اولنان قصەدە عبرت واردر شول كمسەيه كيم آخرت عذابندن قورقدى ﴿ ذلك يوم مجموع له الناس ﴾ اشبو يوم قيامت بر يومدركه اولون وآخرون حساب وجزا ايچون آنده جمع اولنور ﴿ وذلك يوم مشهود ﴾ واول بر يومدركه اهل سماء واهل ارض اكا حاضر اولورلر ﴿ وما نؤخره الا لاجل معدود ﴾ بز اول يومى اقامته قادر ايكن تأخير ايتمز الا اجل معدود ايچونكه اول عند الله معلومدر ﴿ يوم يأت لا تكلم نفس الا باذنه ﴾ ذكر ايت شول يوميكه انك هولى وشدائدى كلور آنده هيچ بر نفس شفاعت ايچون سويلمز الا الله تعالينك اذنيله يوم قيامت ايچون مواطن واردر بعضنده تكلم ايدرلر وبعضنده ايسه تكلم ايتمزلر ﴿ فمنهم شقى وسعيد ﴾ اهل موقفك كيمى شقيدركه وعيد مقتضاسنجه اكا نار واجب اولوبدر وكيمى سعيددركه وعد مقتضاسنجه اكا جنت واجب اولوبدر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم * ما من نفس منفوسة الا قد كتب مكانها من الجنة او النار او الا قد كتبت شقية او سعيدة فقال رجل أفلا نتكل على كتابنا يا رسول الله وندع العمل قال لا ولكن اعملوا فكل ميسر لما خلق له اما اهل الشقاوة فييسرون لعمل اهل الشقاوة واما اهل السعادة فييسرون لعمل اهل السعادة ثم تلى * فاما من اعطى واتقى وصدق بالحسنى فسنيسره لليسرى واما من بخل واستغنى وكذب بالحسنى فسنيسره للعسرى * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بنى آدمدن هر كمسەنك جنت ويا ناردن مكانى ويا شقاوت ويا سعادتى تقدير اولنوبدر بر رجل ديديكه يا رسول الله اويله اولسه تقديره اتكال ايدوب عملى ترك ايدەلم ديديكه اويله ايتمز بلكه عمل ايدك جنت ويا نار عملندن قنغيسى ميسر اولورسه صاحبى انكيچون خلق اولنوبدر اهل شقاوت نار ايجاب ايدر عمله واهل سعادت جنت ايجاب ايدر عمله تيسير اولنور بعده سورهٔ ليلدن شول آيتلرى اوقوديكه معناسى بر كمسەنكه طاعتى ايشليه ومعصيتدن صاقنه وحقه دلالت ايدر كلمەيى تصديق ايده بز انكيچون تهيئه ايدرز شول خلتى كه اول يسر وراحته مؤدى اولور دخول جنت كبى واما اولكه امر اولنديغى شيئه بخل ايده وشهوات دنيا ايله نعيم عقبادن استغنا ايده وحقه دلالت ايدر كلمەيى مدلولنى انكارله تكذيب ايده بز اكا تيسير ايدرز شول خلتى كه اول عسر وشدته مؤدى اولور دخول نار كبى ﴿ فاما الذين شقوا ففى النار لهم فيها زفير وشهيق ﴾ انلركه شرك وعصيانله شقى اولديلر انلر ناردەدر آنلرك آنده زفير وشهيقى اولور زفير نفسى اخراجدر وشهيق ايسه نفسى رددر * اشبو زفير وشهيقك استعمالى حمار نهيقنك اولنده وآخرنده اولور اشبو انلرك شدت كربت

اولوب معذب اولمريچون دعا ايلدى اجابت بيوريلوب اوچكونەدك كندولره عذاب كلەجكنى خبر ويردى ووحى اولندى
يونس عليه السلام خبر ويروب كندوسى ايچلرندن چيقوب بر طاغده كيزلندى وعد اولنان وقت كلدكده غليظ توتونلى
بر سياه بلوت كلوب نينوايى احاطه ٢١١ ايلدى اهل شهر بيلديلركه يونس عليه السلامك خبرى صادق

ايمش بر عاقل پادشاهلرى وار ايدى همان اكا واروب استمداد ايلديلر اولدخى امر ايلديكه يونس عليه السلامى بولوب تسليم ونيازده اولەلر چند انكه طلبده اولوب بولەمدقلرنده پادشاهلرى ديديكه يونس عليه السلام بوغيسه بزى اكا دعوت ايلديكى باقيدر وسميع وعليمدر شمدى چاره انجق انك دركاهنه تضرع ونيازدر ديو همان كندوسى سروپا عريان واهالى دخى اولصورتله صحرايه روان كوچك وبيوك چوجقلرينى انلردن ايروب ذى الحجه اولندن محرمك عاشرينه دك * آمنا بما جاء يونس ديەرك ناله وافغان ايلديلر قرقنجى كونكه جمعه ايدى مناجاتلرى تأثير وديوان رحمتدن عفو ونجات تحريريله ظلمت سحاب دفع اولدى قرق كوندنصكره يونس عليه السلام قومنك حاللرينه اطلاع ايچون نينوى يه توجه ايدوب يقين كلدكده عذاب رحمته

تبديل اولديغنه واقف اولوب اكر شهره كيررسم بنى كذبه نسبت ايدرلر ديو صحرا طرفنه رجعت ايلدى بوندنصكره
دريايه كيدوب بطن ماهيده محبوس اولديغى قصەسى سورهٔ انبيا ووالصافاتده ذكر اولنور انشاءالله تعالى ﴿ ولو شاء
ربك لآمن من فى الارض كلهم جميعا افانت تكره الناس حتى يكونوا مؤمنين ﴾ اكر ربك جل شانه مراد ايدبدى

وغمرلرينه دلالت ايدر وانلرك حاللرينى تشبيهدر اكاكه قلبنه حرارت مستولى اولوب روحى منحصر اوله ويا انلرك صراخلرين اصوات حميره تشبيهدر ﴿ خالدين فيها مادامت السموات والارض ﴾ انلر انده دائم اولدقلرى حالده آخرتك سموات وارضى دائم اولديغنجه ﴿ الا ما شاء ربك ﴾ الا اولكه ربك جل شانەنك انده عدم دوامن ديليه كه انلر مؤمنلردن شول قومدركه ذنوبدن اقتراف ايتدكارى سببيله الله تعالى انلرى نارە ادخال ايدر ما شاء الله انده مكث ايتدكارندن صكره اندن چيقاروب جنته قويار * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم * ليصيبن اقواما سفع من النار بذنوب اصابوها عقوبة ثم يدخلهم الله الجنة بفضل رحمته فيقال لهم الجهنميون * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر مؤمنلردن بر نيچه اقوامه ايشلدكارى كناه سببيله عقوبت ايچون ناردن سفع ايريسردر بعده الله تعالى فضل رحمتيله انلرى جنته ادخال ايدر وانلره جهنميون دينور * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم * يخرج قوم من النار بشفاعة محمد فيدخلون الجنة ويسمون الجهنميين * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر مؤمنلردن بر قوم محمد شفاعتيله ناردن چيقوب جنته كيرەلر وانلر جهنميون ديو تسميه اولنەلر ﴿ ان ربك فعال لما يريد ﴾ ربك جل شانه ديلديكن ايدر اكا اعتراض ايدر يوقدر ﴿ واما الذين سعدوا ففى الجنة خالدين فيها مادامت السموات والارض ﴾ اما انلركه سعادت ايچون خلق اولنديلر ايمان وطاعتله جنتى استيجاب ايتديلر انلر جنتدەدر آخرتك سموات وارضى دائم اولديغنجه انلر انده دائمين اولدقلرى حالده ﴿ الا ما شاء ربك ﴾ الا اولكه مؤمنلردن جنته دخولندن اول ربك جل شانه بر مدت نارده لبثن ديليه » دينلديكه يعنى ايكى فريقدن هر برى جنت ويا ناردە خالدلردر الا شول دكلوكه رب تعالى انلرك دنياده تعميرين وجنت ويا ناره دخوللرندن اول موتله بعثلرى بيننده بر زخده حبس اولنملرين ديليه ايمدى اول دكلو مدتده جنت ويا ناردە دائم دكلردر وياخود اهل موقف ايكى قسمدن خارج اولمزلر وحاللرى سعادت وشقاوتدن خالى دكلدر اويله اولسه بر شخصده ايكى اعتبارله ايكى امرك اجتماعى ممتنع اولمز زيرا كه اهل نار احيانا ناردن زمهريره وانك غيرى عذابه نقل اولنورلر وكذلك اهل جنت كاهى انده اولدقلرى حالتدن اعلا شيئله تنعم ايدرلر جناب قدسه اتصال ورضوان الله فوز كبى وياخود معنى اول ايكى فريق داخل اولدقلرى مكانده سموات وارض دوامنجه دائملردر رب تعالينك سموات وارض بقاسى مدتى اوزره ديلديكى زيادەدن ماعدا كه آنك آخر ونهايتى يوقدر وياخود معنى اكر رب تعالى ديلسه اول ايكى فريقى اولدقلرى مكانلرندن چيقارردى لكن ديلەمز زيرا كه انلرك هر برينه مكانلرندن خلود ايله حكم ايدوبدر ﴿ عطاء غير مجذوذ ﴾ بر عطاء اولديغى حالدەكه اول انلردن كسلمز ﴿ فلا تك فى مرية مما يعبد هؤلاء ﴾ يا محمد سكا ناسك حالنى اعلاممزدن صكره اشبو مشركلرك عبادت ايتدكارى شيئك ضلالت ايتديكندە شك وارتيابدە اولمه ﴿ ما يعبدون الا كما يعبد آباؤهم من قبل ﴾ انلر وآباءلرى شركدە مساويدر انلرك بر شيئه عبادتى اباءلرينك اوثانه عبادتى كبيدر آباءلرينه

بر یوزبده اولان ناسك جمیعی ایمان ایدردی یا محمد ایاسن بنم مشیتممز خلقك ایمانه كلمدكارینه اكر اهمی ایدرسن *
مرویدركه پیغمبر علیه السلام قومنك ایمانه كلمسنه حریص اولوب ایمان كتورمدكلرندن ملول اولمغله بو آیت كریمه ایله
رسولنه تسلی ویردی ومشیتنه تعلیق ایلدی (وما كان ٢١٢ لنفس ان تؤمن الا باذن الله ویجعل الرجس
على الذین لا یعقلون) بر
نفس ایچون ایمان ایتمك
اولمدی مكر الله تعالانك
اذن وتوفیقیله اوله الله تعالی
عذابی انلرك اوزرینه
ایدركه دلائل واحكامی
تعقل ایتمزلر (قل انظروا
ماذا فی السموات والارض
وما تغنی الآیات والنذر
عن قوم لا یؤمنون)
آیات استیان مشركاره دیكه
كوكلرده اولان عجایب
فطرته ویرلرده اولان
بدایع قدرته نظر ایدككه
نه صنعتلر واردر علم اللهده
ایمانه كلمیوب كفرنده ثباتله
فوت اولهجقلره آیات
ومعجزه كورمك واخافه
ایتمك نفع ایتمز (فهل ینظرون
الا مثل ایام الذین خلوا
من قبلهم قل فانتظروا
انی معكم من المنتظرین)
مشركلرك انتظارلری
انجق انلردن مقدم كچن
امتلره واقع اولان عذابه
درسن انلره دیكه سزه
نازل اولهجق عذابه منتظر
اولك بنده سزكله بیله
هلاككزه منتظرلردنم
(ثم ننجی رسلنا والذین
آمنوا كذلك حقا علینا ننج المؤمنین) كافرلره عذاب نزولنده رسوللریمزه وانلره ایمان ایدنلره نجات
ویردك بو نجات كبی وعدمزله اوزریمزه حق اولدیكه مشركلرك هلاكنده محمد واصحابنه نجات ویررز (قل یا ایها الناس
ان كنتم فی شك من دینی فلا اعبد الذین تعبدون من دون الله ولكن اعبد الله الذی یتوفیكم وامرت ان اكون

اول سببدن لاحق اولان شیء ایسه سكا بیلدرلدی ایمدی انك مثلی انلره دخی لاحق اولیمردر
زیرا اسبابده تماثل مسبباتده دخی تماثلی اقتضا ایدر (وانا لموفوهم نصیبهم غیر منقوص) بز انلره
عذابدن نصیبلرین نقصانسز توفیه ایدرز آباءلرینه توفیه ایتدیكمز كبی (ولقد آتینا موسی الكتاب
فاختلف فیه) بز موسی‌یه توراتی ویردك انده اختلاف اولندی بر قوم اكا مؤمن وبر قوم كافر
اولدی تحكیم سنك قومك قرآنده اختلاف ایتدیلر (ولولا كلمة سبقت من ربك لقضی بینهم)
اكر ربك جل شانه‌دن یوم قیامته انظار كلمه‌سی سبقت ایتمش اولمسه فی الحال عذاب
اولنوب امرلرندن فراغ ایدیلوردی (وانهم لفی شك منه مریب) حالبوكه قومكك
كفاری اول قرآندن ریبه ایقاع ایدر شكده‌در (وان كلا لما لیوفینهم ربك اعمالهم)
مؤمنین وكافریندن هر مختلف شونلردندركه ربك جل شانه انلره عمللرین جزاسن توفیه
ایدر (انه بما یعملون خبیر) الله تعالی انلرك اعمالنه خبیردر خیرینه خیر وشرینه شر جزا ایدر (فاستقم
كما امرت ومن تاب معك ولا تطغوا) ایمدی یا محمد سن وسنكله بیله شرك وكفردن توبه ایدوب
ایمانه كلنلر امر اولندیغكز كبی استقامت ایلیكز اول استقامت كركسه عقائده‌در تشبیه وتعطیل
بیننده توسط كبی بر حیثیتله كه عقل طرفیندن مصون اوله وكركسه اعمالده‌در وحی انزال اولندیغی
كیفیت اوزره تبلیغ وشرایعی بیان كبی وكركسه وظائف عباداته قیامده‌در تفریط وافراطدن
حذر كبی یوخسه سزه تحدید اولنان حدوددن طشره تجاوز وخروج ایتمه‌كز (انه بما تعملون بصیر)
اول الله تعالی اعمالكزه بصیردر جزاكزی ایدر * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمه اشبو آیتدن اشد آیت نازل اولمیوبدر اول اجلدن دیدیكه * شیبتنی هود
واخواتها * نبی هود سوره‌سی واخواتی تشییب ایتدی (ولا تركنوا الی الذین ظلموا فتمسكم
النار) ظالملره میل ایتمه‌كز اكرچه میل یسیر ایسه‌ده انلرك زیی ایله تزیی وذكرلرین تعظیم كبی
میل ایدرسكز سزه نار اصابت ایدر اویله اولسه ظلمك ندر شول كیمسه‌لره كه ظلم ایله موسوم اوله‌لر
وانلره كلیتله میل ایده‌لر وظلمك كندینی ایشلیه‌لر (وما لكم من دون الله من اولیاء) حالبوكه سزی
الله تعالینك عذابندن منع ایدر انصاركز اولمز (ثم لا تنصرون) بعده الله تعالی دخی سزه نصرت
ایتمز زیرا كه حكمنده سزه عذاب ایتمسی سبقت ایتمشدر (واقم الصلوة طرفی النهار) غداة وعشیده
صلاتی اقامت ایت (وزلفا من اللیل) وكیجه‌دن نهاره قریب ساعتلرده * مجاهد ایدر نهارك ایكی
طرفیله مراد صلاة صبح وظهر وعصردر وزلف لیلله مراد صلاة مغرب وعشادر (ان الحسنات
یذهبن السیئات) صلوات خمسی اوقاتنده ادا خطیئاتی تكفیر ایدر * روایت اولندیكه اشبو آیت
ابو الیسر حقنده نازل اولوبدركه اول ایدر بكا بر مرأه كلدیكه تمر اشترا ایده دیدمكه بیتمده بوندن
اطیب تمرم واردر سكاندن ویره‌یم اویله اولسه مرأه‌یله بیله بیتمه كیردی همانده اكا صاریلوب
اوپدم بعده اكا ندامتله ابو بكر رضی الله تعالی عنه‌یه كلوب انی ذكر ایتدم دیدیكه انی كیمسه‌یه خبر

(ویرمكل)

من المؤمنین) دیكه ای ناس یعنی اهل مكه اكر سز بنم دینمده شك ایدرسكز بن سزك عبادت ایتدیككز اللهدن غیری
شیئه عبادت ایتمم ولكن سزك روحكزی قبض واماته ایدن الله تعالایه عبادت ایده‌رم وبن احكام الهیه‌یه ایمان
ایدنلردن اولمغه امر اولندم (وان ٢١٣ اقم وجهك للدین حنیفا ولا تكونن من المشركین) وجمیع ادیاندن
میل ایله یالكز خالصا لله
دین اسلامه متوجها
استقامتده اولمقلغمه
واشراكدن احترازده
اولمقلغمه امر اولندم
(ولا تدع من دون الله
مالا ینفعك ولا یضرك
فان فعلت فانك اذا من
الظالمین) وبكا دینلدیكه
الله تعالادن غیری سكا
نفع وضرری اولمیان
شیئه دعا وطاعت ایتمه
اكر انی ایدرسك دعایی
موضعندن غیریه وضعله
نفسكه ظلم ایتمشلردن
اولورسن (وان یمسسك
الله بضر فلا كاشف له
الا هو وان یردك بخیر فلا
رادّ لفضله یصیب به من یشاء
من عباده وهو الغفور
الرحیم) اكر الله تعالی سكا
بر ضرر ایرشدرسه انی
سندن كشف ودفعنه
اندن غیری كیمسه قادر
اولمز اكر سكا بر خیر
مراد ایدرسه انك فضلنی
رد ومنع ایدر یوقدر
انك فضلی قوللرندن
دیلدیكنه اصابت
ایدر الله تعالی مغفرت
ومرحمت ایدیجیدر معصیتله غفراندن نا امید اولمیك طاعتله رحمتنی امید ایدك (قل یا ایها الناس قد جاءكم الحق من
ربكم فمن اهتدی فانما یهتدی لنفسه ومن ضل فانما یضل علیها وما انا علیكم بوكیل) دیكه ای ناس ربكز طرفندن
سزه قران ورسول كلوب بوندنصكره عذركز قالمدی كیمكه رسول وقرآنه متابعتله راه حقه كیدرسه انجق

ویرمكل بلكه انی كیزلیوب توبه ایلكل بن ایسه صبر ایده‌میوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه
وسلمه كلدم ماجرایی اكا ذكر ایلدم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم باشنی اكوب بر زمان
طوردیغندنصكره اشبو * اقم الصلاة * آیتی نازل اولوب انی بكا اوقودی اصحاب اكا دیدیلركه
یا رسول الله اشبو حكم خاصة بوكامیدر دیدیكه بوكا وسائر ناسه عامه‌در * قال النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم الصلوات الخمس والجمعة الی الجمعة ورمضان الی رمضان مكفرات لما بینهن اذا اجتنبت
الكبائر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر صلوات خمسك اداسنه مواظبت وجمعه‌لری
اقامت ورمضان آیلرینی صومله اصابت اشبو اوچ نوع عبادتلرك هر بری آرالرنده واقع اولان
صغائر ذنوبی تكفیر ایدیجیدر چونكه كبائردن اجتناب ایدیله * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
أرأیتم لو ان نهرا بباب احدكم یغتسل منه كل یوم خمس مرات هل یبقی من دونه شیء قالوا لا قال
فذلك مثل الصلوات الخمس یمحو الله بهن الخطایا * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بكا
خبر ویرك اكر سزدن بریكزك قپوسنده بر نهر اولوب هر كون انده بش كره اغتسال ایتسه انك
بدننده هیچ درندن برشیء قالورمی دیدیلركه قالمز دیدیكه بو صلوات خمس مثلیدركه الله تعالی
انكله خطایایی محو ایدر (ذلك ذكری للذاكرین) اشبو استقامتله امر ومابعدی ویا اشبو قرآن
متعظ اولنلره موعظه‌در (واصبر فان الله لا یضیع اجر المحسنین) یا محمد سكا ایرشن اذیه‌یه ویا طاعته
صبر ایتكه الله تعالی عمللرنده اخلاص ایدنلرك اجرنی ضایع ایتمز اشبو دلیلدركه صلاة وصبر احسان
اوله واخلاصسز انلره اعتبار اولمیه (فلولا كان من القرون من قبلكم اولوا بقیة ینهون عن الفساد
فی الارض) سزدن اول اهلاك ایتدیكمز قرون اهلندن رأی وعقل ویا فضل صاحبلری اولمدیكه
سائرلرینی یریوزنده فساددن نهی ایدرلردی (الا قلیلا ممن انجینا منهم) لكن انلردن ناس قلیل كه
بز انلری انجاء ایتدك كه انلر اتباع انبیا ایدیلر فساددن نهی ایدرلردی (واتبع الذین ظلموا ما اترفوا
فیه وكانوا مجرمین) شركله نفسلرینه ظلم ایدنلر دنیاده انعام اولندقلری مال وریاست واسباب
نعم ولذات نفسانیه‌یه اشتغال ایدوب كندیلره دنیاده وآخرتده لازم اولان شرائع واركان دینی
وراء ظهرلرینه براقدیلر واول نعم ایله متأثمین اولوب عقابه مستحق اولدیلر (وما كان ربك لیهلك
القری بظلم واهلها مصلحون) الله تعالی قری اهلنی شركلریله هلاك ایتمدی حالبوكه بینلرنده
انصافله معامله ایدوب بغی وفساددن صاقنورلردی * اشبو آیت الله تعالینك فرط رحمتنه
وحقوقنده مسامحه‌سنه دلیلدر پس بو اجلدن حقوق تزاحم ایتدیكنده فقهاء حقوق عبادی
حقوق الله اوزره تقدیم ایدرلر * دینلدیكه كفرله ملك قالور اما كه ظلمله یقلور (ولو شاء ربك
لجعل الناس امة واحدة) اكر ربك جل شانه دیلسه ناسك كلیسین دین واحد اوزره قیلور
دیكه اول دین اسلامدر (ولا یزالون مختلفین الا من رحم ربك) ایمدی انلر ادیان شتی اوزره
اولمقدن زائل اولمزلر كیمی یهودی وكیمی نصرانی وكیمی مجوسی وكیمی مشرك اولدیلر الاشونلركه

نفسیچون هدایت بولمش اولور کیمکه انکار وتکذیبله ضلالته دوشرسه انجق ضلالتی کندو نفسنه اختیار ایتمش اولور بن سزك
اعمالکز حفظنه کفیل دکلم * بن انجق بشیر ونذیرم * (واتبع مایوحی الیك واصبر حتی یحکم الله وهو خیر الحاکمین) یا محمد سکا
وحی اولنان شیئه امتثال وتبلیغله اتباع ایله ومشرکلری دعوتکده انلرك اذیتلرینه صبر ایت تاکه الله تعالی

سکا انلرله قتال و نصرت
احسانیله امر وحکم
ایدنجیه دك اول الله تعالی
حاکملرك خیرلوسیدر
حکمنده خطا و میل وظلم
متصور دکلدر
(سورة هود مکیة وهی مائة
واحدی وعشرون آیة)
(بسم الله الرحمن الرحیم)
(الر) شعبی رضی الله عنه دن
سؤال ایتدیلرکه بو حروف
مقطعاتك معناسی ندر دیدیلر
* هو سر الله فلا تطلبوه *
بیوردی (کتاب احکمت
ایاته ثم فصلت من لدن حکیم
خبیر) بو بر کتابدرکه آیتلری
حجت ودلیللر ایله محکم اولوب
نقض وخللدن مبرادر صکره
مخلوقك محتاج اولدقلری
اشیا بیان و تفصیل
اولنمشدرکه اول کتابی
حکمنده قدیر و هرشیئدن
خبیر الله تعالی عندندندر
(الا تعبدوا الا الله اننی لکم
منه نذیر وبشیر) تاکه
عبادتی انجق الله تعالی یه
ایده سز یا محمد دیکه بن
انك امریله سزی شرك
و عصیانك عقوبتدن قور
قودیجی وایمان وتوحیدك ثوابیله مژده ویریجی یم (واستغفروا ربکم ثم توبوا الیه یمتعکم متاعا حسنا (اولنور)
الی اجل مسمی ویؤت کل ذی فضل فضله وان تولوا فانی اخاف علیکم عذاب یوم کبیر) وتاکه ربکز جل شانه دن مغفرت
طلب ایدوب معاصیدن توبه ورجوع ایده سزکه اجل مسماکزه دك سزی امن وصحتله کچندیره ودینده هر فضل صاحبنه

الله تعالی انلره فضل ورحمتندن دین حق اوزره اتفاقه هدایت ایتدی (ولذلك خلقهم)
انلری اختلاف ایچون خلق ایتدیکه حقی اختیار ایدنه اثابت وباطلی اختیار ایدنه عقاب
ایدوب بر فریق جنتده و بر فریق نارده اوله ویاخود انلری اسلام وعبادت ایچون خلق ایتدیکه
اول سبب رحمتدر ویاخود اهل رحمتی رحمت ایچون واهل اختلافی اختلاف ایچون خلق
ایتدی حاصل آیت اهل باطل مختلفلر واهل حق متفقلردر اویله اولسه اهل حقی اتفاق ایچون
واهل باطلی اختلاف ایچون خلق ایتدی (وتمت کلمة ربك لأملأن جهنم من الجنة والناس
اجمعین) ربك جل شانه نك علمنده حکمی سبق ایتدیکه جهنمی جن وناسك عصاتیله طولدیره
(وکلا نقص علیك من انباء الرسل مانثبت به فؤادك) مرسلین وامملك اخبارندن هرشیکه
سکا حکایت ایتدك اولدرکه انکله یقینکی آرتوره وز وقلبکی قوتلندیره وز اویله اولسه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم انی ایشتدیکنجه قومنك اذاسنه صبری آرتاردی (وجاءك فی هذه الحق)
اشبو اراده ویا حکایات اولنانده احکامدن ونبوته متعلق علومدن سکا ماهو الحق کلدی (وموعظة
وذکری للمؤمنین) وسکا ومؤمنلره موعظه وتذکره کلدی (وقل للذین لایؤمنون اعملوا علی مکانتکم انا
عاملون) الله تعالی یه ورسولنه مؤمن اولمیانلره دیکل که سز اولدیغکز حال اوزره عمل ایدك بز دخی
اولدیغمز حال اوزره عمل ایده رز (وانتظروا انا منتظرون) سز بزه الله تعالیدن رحمت حلولنه منتظر
اولك بز ایسه سزه اندن نقمت حلولنه منتظرز (ولله غیب السموات والارض) سموات وارضده عباددن
غائب اولان شیئك علمی الله تعالی یه مخصوصدر اکا هیچ خافیه خفی اولمز (والیه یرجع الامر کله) معادده
امورك کلیسی اکا عائد اولور حتی خلق ایچون هیچ امر اولمز (فاعبده وتوکل علیه) ایمدی اکا عبادت
وجمیع امورکده اکا اعتماد ایت (وما ربك بغافل عما تعملون) ربك جل شانه انلرك اعمالندن غافل دکلدر

سورة یوسف وهی مائة واحدی وعشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الر تلك آیات الکتاب المبین) اشبو سوره آیاتی شول اعجازده امری ظاهر ویا معانیسی
واضحه ویا انی تدبر ایدنه من عند الله ایدوکی مبینه آیات کتابدر * روایت اولندیکه علماء
یهود مشرکینك کبراسنه سز محمدده آل یعقوبك شامدن مصره انتقالندن ویوسف علیه السلام
قصه سندن سؤال ایدك دیدکلرنده اشبو سوره نازل اولدی (انا انزلناه قرآنا عربیا لعلکم
تعقلون) اشبو یوسف ویعقوب واولادی اخبارینی متضمن کتابی قرآن عربی اولدیغی حالده
انزال ایتدك تاکه انده اولانی فهم ومعانیسنی تدبر ایدوب قصص بیلیانه معجزه ایدوکنی
بیله سز (نحن نقص علیك احسن القصص) یا محمد بز سکا قصه لرك احسنن ذکر ایتدك احسنیتی
شول وجهدندرکه قصهٔ یوسفده عبر وحکم ونکت وفوائد واردرکه انکله دین ودنیا اصلاح

دنیا وآخرتده فضلنك جزا وثوابنی ویره واکر ایماندن اعراض ایدرسکز قیامتده یا دنیاده سزك اوزریکزه
بیوك عذاب وقوعندن خوف ایدرم (الی الله مرجعکم وهو علی کل شیء قدیر) رجوعکز الله تعالی طرفنه در اول
اعاده واثابه وتعذیبك کلیسنه قادردر (الا انهم یثنون صدورهم لیستخفوا منه الا حین یستغشون
ثیابهم یعلم مایسرون وما
یعلنون انه علیم بذات
الصدور) آکاه اولك که
منافقلر سینه لرینی بوکرلر
* یعنی پیغمبر علیه السلامه
اولان عداوتلرینی کیزلرلر *
که مطلع اولمیه آکاه اولك که
انلرك ثیابلرینی اورتنوب
فراشلرنده یاتدقلرینی وجمله
کیزلو وآشکار ایشلرینی
بیلور اول الله تعالی آنلرك
صدرلرنده اولان خیر
وشری بیلور وقیامتده
جزالرینی ویرر مرویدرکه
بعض منافقلر حضور
نبوی یه کلدکده صدرنی
اکر وظهرنی بوکر
ویوزنی اورتردیکه پیغمبر
علیه السلام آنی کورمیه
دینلدیکه کفاردن بر رجل
أوینه کیرر وپرده سنی
ایندیرر وثوبنی بوریتور
الله تعالی بنم قلبمده اولنی
بیلورمی دیو سویلنوردی
(وما من دابة فی الارض
الا علی الله رزقها ویعلم
مستقرها ومستودعها کل
فی کتاب مبین) یریوزنده
یوریان حیواناتك جمیعنك
رزقی الله تعالی دندر
وانلرك یرده وصوده وهواده اولان مسکنلرینی ومقدم صاب ورحم وبضه ده اولان قرارکاهلرینی بیلور
بونلرك جمله سی لوح محفوظده اشکاردر (وهو الذی خلق السموات والارض فی ستة ایام وکان عرشه علی الماء لیبلوکم
ایکم احسن عملا ولئن قلت انکم مبعوثون من بعد الموت لیقولن الذین کفروا ان هذا الا سحر مبین) واول

اولنور اول سیر ملوك ومماللك وعلماء ومکر نساء واذای اعدایه صبر وانلردن حسن تجاوز
ودخی انك غیری فوائددر * خالد بن معدان ایدر سورهٔ یوسف وسورهٔ مریم ایله اهل جنت جنتده
تفکه ایدرلر ابن عطا ایدر سورهٔ یوسفی بر محزون ایشتمز الا انکله استراحت ایدر (بما اوحینا
الیك هذا القرآن) اشبو سوره یی سکا وحیمزله (وان کنت من قبله لمن الغافلین) اکرچه اندن
اول اشبو قصه یی بیلمزلردن ایسکده (اذ قال یوسف لابیه یا ابت انی رأیت احد عشر کوکبا
والشمس والقمر رأیتهم لی ساجدین) ذکر ایت شول وقتی که یوسف علیه السلام باباسی
یعقوب علیه السلامه دیدیکه ای بابا بن دوشمده کوردمکه اون بر یلدز وکونش وآی بکا سجده
ایدرلر وتأویلی اولدرکه اول اون بر یلدز یوسفك اون بر قرنداشیدر وکونش باباسی وآی
تیزه سیدر زیراکه یوسفك اناسی راحیل وفات ایتمشیدی ویوسف علیه السلام اول دوشی
کوردیکنده اون ایکی یاشنده ایدی واول دوشی کورمسی لیلهٔ قدرده لیلهٔ جمعه ده ایدی وقتاکه یوسف
علیه السلام دوشن باباسنه ذکر ایتدی (قال یابنی لاتقصص رؤیاك علی اخوتك فیکیدوا لك کیدا)
باباسی اکا دیدیکه ای اوغلانجغم زنهار بو دوشکی قرنداشلرینه ذکر ایتمکل که سنی اهلاکه احتیال
ایدرلر زیراکه انك تأویلن بیلورلر سکا حسد ایدرلر یعقوب علیه السلام انك تأویلن بیلوب اکا
مبالات ایتمدی زیراکشی ولدنك کندندن خیرلو اولمسنی استر ودیلر اما که قرنداش قرنداشنك
کندیدن خیرلو اولدیغن استمز ابوسلمه ایدر کاهی بن کوردیکم دوشدن اوتری مهموم اولوردم
حتی ابو قتاده یی ایشتدمکه دیر بن کاهی کوردیکم دوش بنی خسته ایدردی حتی ایشتدمکه (قال
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الرؤیا الصالحة من الله والحلم من الشیطان فاذا رای احدکم
مایحب فلا یحدث به الا من یحب واذا رأی مایکره فلا یحدث به ولیتفل عن یساره ثلاثا ولیتعوذ
بالله من الشیطان ومن شر مارأی فانها لن تضره) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر
رؤیای صالحه که قلب اکا سوینور اول الله تعالیدندر ورؤیای مکروهه که اول حلمدر قلب اکا
یرینور اول شیطاندندر چقان بریکز سوینه جك بر دوش کوره انی بر دوستنه ذکر ایتسون
وکراهت اولنور دوش کورن انی کمسه یه ذکر ایتمسون وصول یانه اوچ کره توکورسون
شیطان وکوردیکی دوش شرندن الله تعالی یه صغنسون که اول دوش اکا ضرر ایتمز (قال
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الرؤیا الصالحة جزؤ من اربعین او ستة اربعین جزأ من النبوة وهی علی
رجل طائر مالم یحدث بها فاذا حدث بها وقعت واحسبه قال ولا یحدث بها الا حبیبا او لبیبا *
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر رؤیای صالحه آثار نبوتك قرق یا قرق التی جزئندن بر جزؤدر
ورؤیا تحدیث اولنمدقجه بر طائرك ایاغنده معلقه در تحدیث اولنده واقع اولور وانی تحدیث
ایدر اولسه بر دوستنه ورؤیا تأویلن بیلور کمسه یه تحدیث ایده * ابن عباس رضی الله عنه ایدر
یوسف علیه السلامك رؤیاسیله تحقیقی بیننده که اول اکثر مفسرین قولیدر قرق ییل وحسن

الله تعالی که سموات وارضی وایچنده اولنلری التی کونده خلق ایتدی وبونلری خلق ایتزدن مقدم عرشی
صو اوزرنده ایدی بونلرك خلقتندن قدرت الٰهی معاینه کزده قنغکزده عقل تام وطاعتده اهتمام اولدیغنی معامله
تجربه ایدر یا محمد اکر سن انلره موتکزدنصکره قیامتده احیا وبعث اولنورسکز دیسك کافرلر
بو بعث کلامی خدعه
وبطلانده سحر کبیدر
دیرلر * مرویدر که حق
تعالی یاقوت خضرا خلق
ایدوب اکا نظر ایتدکده
صو اولدی صکره ریحی
خلق ایدوب صویی انك
اوزرینه وصو اوزرینه
عرشی وضع ایتدی
(ولئن اخرنا عنهم العذاب
الی امة معدودة لیقولن
مایحبسه الا یوم یأتیهم
لیس مصروفا عنهم وحاق
بهم ما کانوا به یستهزؤن)
اکر انلردن وعد
ایلدیکمز عذابی بروقت
معدوده یه دك تأخیر
اتسك انلر استهزا طریقیله
بو عذابك نزولنی نه شی
منع ایدر دیرلر اکاه
اولسونلرکه انلره عذاب
کلدکده کرو دونمك اولمز
استهزا ایله عجله ایتدکاری
عذاب انلری احاطه
ایده (ولئن اذقنا الانسان
منا رحمة ثم نزعناها
منه انه لیؤس کفور)
اکر بز انسانه نعمت
رحمتنی ویروب صکره
اندن اخذ ایلسك اول
انسان صبری والله تعالانك کرمنه اعتمادی اولمدیغندن نعمت سابقه‌یی انکار ایدر (ولئن
اذقناه نعماء بعد ضرّاء مسته لیقولن ذهب السیئات عنی انه لفرح فخور) واکر بز انسانه ضرر مس ایتدکدنصکره
نعمتلر داد دیرسق بندن شدت و مصیبت کتدی دیه‌رك فرح وغرور و خلقه فخر ایله شکری اونودر

بصری قولنده سکسان ییل کچدی (ان الشیطان للانسان عدوّ مبین) زیراکه شیطان انسانه
ظاهر العداوه‌در انلری سکا کید وحسد ایتمکه تحمیل ایدر (وکذلك یجتبیك ربك) وربك
جل شانه شول شرف وعز وکمال نفسکه دلالت ایدر اشبو رؤیا مثلیله سنی اجتباء ایتدیکی کبی
نبوت وملك وامور عظامله‌ده اجتباء ایدر (ویعلمك من تأویل الاحادیث) وسکا رؤیا تأویلندن
تعلیم ایدر زیراکه اول صادقه ایسه احادیث ملکدر واکر کاذبه ایسه احادیث نفس ویا احادیث
شیطاندر ویاخود سکا کتب الله وسنن انبیاء وکلمات حکما غوامضن تعلیم ایدر (ویتم نعمته
علیك وعلی آل یعقوب) وسکا ویعقوبك سائر اولادینه نبوتله ویاخود نعمت دنیایی نعمت آخرته
وصلله نعمتنی اتمام ایدر (کما اتمها علی ابویك من قبل ابراهیم واسحق) بوندن اوّل ایکی جدلرك
ابراهیم واسحاقه نبوتله نعمتنی اتمام ایتدیکی کبی * دینلدیکه ابراهیم علیه السلامه نعمتك اتمامی
خلت ویا ناردن انجاسیدر واسحق علیه السلامه نعمتك اتمامی ذبحدن انجاسیدر ویا صلبندن
یعقوب واسباط اخراجیدر (ان ربك علیم حکیم) ربك جل شانه اجتبایه مستحق بیلور
اشیایی حکمتیله اجرا قیلور (لقد کان فی یوسف واخوته آیات للسائلین) یوسف واخوه
سنك قصه‌لرنده الله تعالینك قدرت وحکمتنه دلائل ویا سنك نبوتکه علامات اولدی شول
کمسه‌لره کیم انلرك قصه‌سندن سؤال ایدرلر اخوه ایله مراد یوسفك لاب اون قرنداشیدرکه
انلر یهوذا وروبیل وشمعون ولاوی وریالون ویشجر ودینه که یعقوبك دایسی قزی لیا بنت
لیان بن لوط علیه السلامدن وجوده کلدیلرکه یعقوب علیه السلام ابتدا اول لیایی تزوج
ایدوب وفات ایدیجك انك اختی راحیلی تزوج ایتدی اندن بنیامین ویوسف وجوده کلدی
برقولده اول لیا وراحیلی برنکاحده جمع ایتمشدیکه انلرك شرعنده اول حرام دکل ایدی ودرت
اولادی دخی دان ونفتالی وجاد واشر ایکی جاریه‌سی زلفه وبلهه‌دن وجوده کلمشلردی (اذ قالوا
لیوسف واخوه احب الی ابینا منا) دیدیلرکه والله یوسف وقرنداشی بنیامین بابامزه بزدن
زیاده سوکلودر (ونحن عصبة) بز ایسه جماعت اقویایز سولمکه اول ایکی صغیردن اولی واحقز
زیرا بزمله امر دنیا وامر معاشنه کفایت حاصل اولور انلرکه اولمز (ان ابانا لفی ضلال مبین)
اویله اولسه بابامز انلری بزم اوزریمزه ایثارنده خطاء بیننده‌در زیراکه مفضولی تفضیل ومحبتده
تعدیلی ترك ایتمشدر (اقتلوا یوسف او اطرحوه ارضا یخل لکم وجه ابیکم وتکونوا من بعده
قوما صالحین) اندن شمعون ویاخود دان سائرك اکا موافقت ورضاسیله دیدیکه یوسفی اولدرك
ویا عمراندن بعید برارض منکوره‌یه براغك که بابا کزا کا ایرمیه ویا انی انده سباع یه‌ویا بابا کزك
قلبی یوسفه اقبالدن قالوب کلیتله سزه اقبال ایده سزك غیریه التفاتی ترك ایدوب محبتنده
منازعکز اولمیه ویوسف امرندن فراغکزدنصکره ایشلدیککز جنایتدن الله تعالی‌یه
تائبین اولك ویاخود کندیکزله بابا کز بیننده تمهید ایتدیککز عذرله امرکزی اصلاح
(ایدك)

(الا الذین صبروا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة واجر کبیر) مکر اول کیمسه‌لرکه شدت و مصیبته صبر
ایدوب سابق ولاحق نعمتلرینه شکرله عمل صالح ایشلیه‌لر اول کیمسه‌لر ایچون کناهلرینك مغفرتی وبیوك ثواب
واردرکه انك اقلی جنتدر (فلعلك تارك بعض مایوحی الیك وضائق به صدرك ان یقولوا لولا انزل
علیه کنزا وجاء معه
ملك انما انت نذیر والله
علی کل شیء وکیل)
یا محمد سکا وحی اولنانك
بعضیسنی شاید ترك ایدیجی
اوله‌سن * اشبو ترك
اولنان مشرکلرك بتلرینه
سب اوله * اول مشرکلرك
محمده نیچون خزینه انزال
اولنمدیکه آنی انفاقله
تبعه جمع ایده یاخود
انکله برابر برملك کلمدیکه
آنك نبوتنه شاهد اوله
دیملریله احیانا سکا
ضیق صدر عارض اولور
سکا واجب اولان انجق
آنلری عذاب اللٰهدن
اخافه‌در نیچون آنلرك
اقوال باطله‌لرندن تنکدل
اولورسن الله تعالی
هر شیئه وکیلدر آنلرك
جزای عملرینی ویرر (ام
یقولون افتریه قل فأتوا
بعشر سور مثله مفتریات
وادعوا من استطعتم من
دون الله ان کنتم صادقین)
بلکه مشرکلر محمد قرآنی
کذبدن پیدا ایلدی دیرلر
آنلره دیکه سز فصحای
عربدن شعر وانشایه
قادرسکز .چونکه بونی کندمدن سویلدم زعم ایدرسکز بونك مثلی کندیکزدن اون سوره پیدا ایدك والله
تعالادن غیری قدرتکز اولدیغی کیمسه‌یی بنمله معارضه ایچون سزه اعانته دعوت ایدك اکر بو کلام مفتریده
صادقلر ایسه‌کز (فالم یستجیبوا لکم فاعلموا انما انزل بعلم الله وان لا اله الا هو فهل انتم مسلمون) یا محمد ویا مؤمنین اکر

ایدك ویاخود دنیا کز امرنده صالحین اولك که بابا کزك محبت وشغلی انجق سزه اوله
(قال قائل منهم لاتقتلوا یوسف وألقوه فی غیابة الجب یلتقطه بعض السیارة ان کنتم فاعلین) انلردن
یهوذا که رأیده احسنلری ایدی ویا روبیل دیدیکه یوسفی قتل ایتمکزکه زیرا قتل اثم عظیمدر
بلکه انی برقیویه براغك که مسافرینك بری اندن آنی چیقاروب برناحیهٔ اخرایه کوتوره اکر
بنم مشورتمله ایشلرسکز ویا انی بابا کزدن تفریقه عازملر ایسکز * دینلدیکه انلرك اول فعلی
جرایم متعدده‌یی مشتمل اولدیکه اول قطیعهٔ رحم وعقوق والدین وقلت رأفت شول صغیره‌کم
انك ذنبی اولمیه وامانته غدر وترك عهد وبابالرینه کذبدر الله تعالی انلردن بوجرایمك جمیعن
عفو ایلدی تاکه هیچ کمسه انك رحمتندن مأیوس اولمیه اشبو افعالی انلر پیغمبر اولمزدن اول ایتمشلردی
وقتا که یعقوب ایله یوسف بیننی نوع حیله ایله تفریقه اتفاق ایتدیلر کندیلرله انی ارسال ایتمدیکنه
انکارله بدأ ایتدیلر (قالوا یا ابانا مالك لاتأمنا علی یوسف وانا له لناصحون) دیدیلرکه ای بابا سکا
نولدیکه بزه یوسفی اینانمزسن یوخسه اکا بزدن ضرر ایرمسی خوفنمی ایدرسن حالبوکه بز اکا
شفقتلولر وخیر ارادتلولرز (ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون) ایمدی ایرته انی
بزمله صحرایه کوندرکه فواکه مثلنی اکلده اتساع واستباق وانتضالله لعب ایده‌لم والحال بز انی
اذادن ومکروه اصابتندن صاقنورز (قال انی لیحزننی ان تذهبوا به) یعقوب علیه السلام ایتدی
سزك انی کتوروب کتمکز تذکری بنی محزون ایدر زیرا انك مفارقتنه صبرم قلیلدر (واخاف
ان یأکله الذئب وانتم عنه غافلون) وخوف ایدرینکه سزاندن غافلین ایکن انی ذئب اکل ایده
زیراکه اول عرض مذأبه ایدی واول منامنده کورمشدیکه بر ذئب یوسف اوزره هجوم
ایتدی دینلدیکه اخوهٔ یوسف اندن اول ذئبك ناسی اکل ایدر ایدوکن بیلمزلردی یعقوب
علیه السلام انی انلره دیجك تعلیم موقعنه واقع اولوب انی ذئب اکل ایتدی دیو کذب ایتدیلر
* پس بو اجلدن خصمه حجت تعلیمی جائز اولمز دیدیلر (قالوا لئن اکله الذئب ونحن عصبة انا
اذا لخاسرون) دیدیلرکه والله اکر انی ذئب اکل ایدرسه حالبوکه بز جماعتلرز اول تقدیرجه
بز ضعفاء مغبونلرز ویا خساره مدعو اولمغه مستحقلرز (فلما ذهبوا به واجمعوا ان یجعلوه
فی غیابة الجب) وقتا که یوسفی اخوه‌سی آلوب کتدیلر وانی قیونك اسفلنه براقمغه عزم ایتدیلر *
دینلدیکه اول قیو بیت المقدس قیوسی ایدی ویا ارض اردنده ویا مصرله مدین بیننده ویا مقام
یعقوبدن اوچ فرسخ مسافه‌ده ایدی * روایت اولندیکه چون اخوهٔ یوسف یوسفی آلدیلر غایت
اکرامله انی صحرایه ایلتدیلر ضرب وایذایه بولندیلر حتی که انی قتله قریب اولدیلر اول ایسه
فریاد واستمداد ایدردی یهوذا دیدیکه بنمله عهد ایتدیکز میدیکه انی قتل ایتمیه سز اویله اولسه انی
قیو باشنه کتوردیلر کوملکن صویوب الی بغلو قیویه صارقتدیلر دیدیکه یا اخوتاه بکا کوملکمی
ویرك که بورینم دیدیلرکه اون بریلدیزله کونش وآیی چاغرکه سنی کیوره‌لر وسکا موانست ایده‌لر

مشرکلر سوره کتورك دیدیکزه اجابت ایتمزلرسه بیلك که قرآن علم اللهله نازل اولوب مصالح عباد و معادی مشتملدر
و بیلك که الله تعالادن غیری اله یوقدر اعجاز قرآن عندکزده متحقق اولمغله اسلام اوزره ثابت اولك ﴿ من کان یرید
الحیوة الدنیا و زینتها نوفّ الیهم اعمالهم فیها وهم فیها لا ۲۱۸ یبخسون ﴾ کیمکه حیات دنیایی و زینتنی
طلب ده اوله بز انلره دنیاده
صحت و دولت و وسعت
رزق و کثرت اولاد ایله
جزالرینی یتشدیریز اول
کیمسه لرك دنیاده اجرلرندن
برشی نقصان اولمز ﴿ اولئك
الذین لیس لهم فی الاخرة
الا النار وحبط ما صنعوا
فیها وباطل ما کانوا
یعملون ﴾ اول کیمسه لرك
عملری یچون آخرتده
جزالری جهنم آتشندن
غیری دکلدر انلرك دنیاده کی
صنعتلری بیهوده و تباه
و ایشلدکلری عملری
باطل اولدیکه آخرته
متعلق اخلاصله اولمیوب
ریا و سمعه ایدی ﴿ افمن کان
علی بینة من ربه ویتلوه
شاهد منه ومن قبله
کتاب موسی اماما ورحمة
اولئك یؤمنون به ومن
یکفر به من الاحزاب
فالنار موعده فلا تك فی
مریة منه انه الحق من
ربك ولکن اکثر الناس
لا یؤمنون ﴾ آیا اول
کیمسه که ربسندن راه
حقه دلالت ایدر برهانی
اوله * که پیغمبر علیه السلام
واصحابیدر * واکا دلیل عقلی دخی تابع اوله که الله تعالادن اولدیغنه و صحتنه شاهد اوله * که جبرائیل علیه
السلامدر * اول کیمسه شول حیات دنیایی و زینتنی طلب ایدن کیمسه کبیدر و قرآندن مقدم کتاب موسی علیه
السلام یعنی توریة وقتنده دینده امام ورحمت و قرآنه موافق و تابع ایدی اول صاحب بینه لر قرانه ایمان ایدرلر

قیونك نصفنه ایریشجك انی براقدیلر مکر انده صو وار ایمش ایچنه دوشدی بعده انده بر صخره نك
اوزرینه چیقوب اغلیوب اوتوردی و اوچ کون انده قالوب یهوذا اکا سائرك خبرنسز طعام
کتورردی ﴿ واوحینا الیه لتنبئنهم بأمرهم هذا وهم لا یشعرون ﴾ الله تعالی یوسف علیه السلام
حضرتلرینه اول حالتده وحیله جبرائیل علیه السلامی کوندردی اول ایسه مراهق ایدی و اکا
جنت حریرندن بر کوملك کتوردیکه انی ابراهیم علیه السلامه کیورمشدی شول وقتنکه نمرود
انی آتشه آتمغیچون ثیابن صویدردی بعده ابراهیم علیه السلام انی اسحاقه و اسحاق انی یعقوبه
ویرمشیدی و یعقوب ایسه انی تمیمه یه قویوب یوسفك بوینه اصمشدی جبرائیل علیه السلام
انی اندن چیقاروب یوسفه کیدردی و دیدیکه سن انلره بر زمانده بو فعللرین خبر ویرروجزا
قیلورسك حالبوکه انلر شانك علوی و اوهاملرندن بعدی و هیئتکی مغیر عهدك طولی ایچون
سنك یوسف ایدوکنی بیلمیه لر و یاخود بز اکا وحیله موانسه ایتدك اخوه سی ایسه انی بیلمزلردی
بعده بر سخله یی بوغزلیوب قانی شول یوسفك اکنندن چیقاردقلری کوملکه بولاشدیردیلر
﴿ وجاؤا اباهم عشاء یبکون ﴾ و آخر نهارده آغلشه رق یعقوبه کلدیلر یعقوب علیه السلام اندن
بلکلیوب ای اوغللر سزه نه اولدی و یوسف قنده در نیجه ایتدیکز دیدی ﴿ قالوا یا ابانا انا ذهبنا نستبق
وترکنا یوسف عند متاعنا فأکله الذئب وما انت بمؤمن لنا ولو کنا صادقین ﴾ دیدیلرکه
ای بابا بز رمیله استباقه کیدوب یوسفی متاعمز عندنده آلیقویجق ذئب کلوب انی یدی سن ایسه بزی
تصدیق ایتمزسن اکرچه بز صادقلر ایسه و زده بزه سوء ظنك و یوسفه فرط محبتك اولدیغیچون
﴿ وجاؤا علی قمیصه بدم کذب ﴾ و یوسفك کوملکن فوقنده دم کذبله کتوردیلر یعقوب علیه
السلام انی آلوب یوزینه سوردی حتی که اول دم ایله یوزین بویادی هیچ بویله حلیم ذئب
کورمدمکه اوغلمی یوب کوملکنی یرتمدی دیدی ﴿ قال بل سولت لکم انفسکم امرا ﴾ و انلره
خطاب ایدوب دیدیکه بلکه نفسلریکز سزه امر عظیمی تسهیل ایدوب کوزلریکزه اهون کوستردی
﴿ فصبر جمیل ﴾ ایمدی بنم امرم صبر جمیلدرکه انده خلقه شکوی اولمامقدر ﴿ والله المستعان علی
ماتصفون ﴾ یوسفك شاننده سزك کذبکزه صبره الله تعالیدن عون طلب ایدرین * روایت اولندیکه
انلر برذئبی کتوروب یوسفی بو یدی دیدیلر یعقوب علیه السلام دیدیکه یا ذئب بنم ولدیمی و ثمرهٔ
فؤادیمی سنمی یدك باذن الله سویلیوب دیدیکه والله بن سنك ولدکك یوزین دخی کورمدم
اشبو ارض کنعانه صلهٔ قرابت ایچون کلمشیدم بو نلر بنی صید ایدوب قانکه کتوردیلر ﴿ وجاءت
سیارة ﴾ بر قوم مسافرین مدینه دن مصره کیدرکن یول یاکیلوب اول قیونك قربنه قوندیلرکه
یوسفك اکا براغلمسندن اوچ کون صکره ایدی ﴿ فارسلوا واردهم ﴾ اول مسافرین کندیلره صو
کتورمکیچون سقالرین اول قیویه کوندردیلرکه اکا مالك بن دعر دینوردی ﴿ فادلی دلوه قال
یا بشری هذا غلام ﴾ چون اول مالك دلوی قویویه صالیویردیکه اندن صو آله یوسف اول دلوه

طائفهٔ اهل مکه دن قرآنه کافر اولنلر البته وعد اولندقلری نار ه رد اولنورلر اول وعد اولنالندن سن شکده اولمه که
ربك طرفندن اول وعد حقدر و لکن ناسك اکثری انی تصدیق ایتمزلر ﴿ ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا اولئك
یعرضون علی ربهم و یقول الاشهاد ۲۱۹ هؤلاء الذین کذبوا علی ربهم الا لعنة الله علی الظالمین ﴾ الله
تعالی یه انزال ایتدیکی شیئی
اسناد و شریك اثباتیله
کذب ایدن کیمسه دن اظلم
کیم اولور اول مفتریلر
ربلری جل شانه یه محشرده
عرض اولنوب ربلرینه
اتخاذ ولد و شریکله
کذب و افترا ایدن بونلردر
دیو ملائکه و اعضالری
شهادت ایدرلر آکاه اولك که
الله تعالانك لعنتی شرکله
نفسلرینه ظلم ایدنلر
اوزره در ﴿ الذین یصدقون
عن سبیل الله و یبغونها عوجا
وهم بالاخرة هم کافرون ﴾
انلرکه ناسی راه خدا
اولان دین اسلامدن
منع ایدرلر و اهل اسلامی
اسلامدن میل ایتدرمك
استرلر وانلر اخرتی
انکار ایدیجیلردر ﴿ اولئك
لم یکونوا معجزین فی الارض
وما کان لهم من دون الله
من اولیاء یضاعف لهم
العذاب ما کانوا یستطیعون
السمع وما کانوا یبصرون ﴾
انلره دنیاده عذاب
ایتمکدن الله تعالی یی
عاجز ایدیجی اولمدیلر
وانلر ایچون اللهدن غیری
عذابدن قورتارر دوست و معین اولمدی بلکه عذابلری قات قات اولور دنیاده کلام حقی ایشتمکه قادر دکللردی وراه حق
کورمزلردی ﴿ اولئك الذین خسروا انفسهم وضل عنهم ما کانوا یفترون ﴾ انلر شول کروهدرکه بازار معامله ده کندو
نفسلرینه زیان ایتدیلر و ملائکه و بتلرندن زعم ایتدکلری شفاعتی ضایع ایتدیلر ﴿ لا جرم انهم فی الآخرة هم الاخسرون ﴾

یاپشوب طشره چیقدی مالك انی کوریجك کندویه ویا قومنه تبشیر ایتدی ویا بشری نامنده بر
صاحبنه چاغردیکه انی اخراجه اعانت ایده ایشته بر غلام بولدم کوریکز دیدی ﴿ واسروه بضاعة ﴾
و مالك و اصحابی انی سائر رفقه دن کیزلدیلر برقولده انك امرینی اخفا ایدوب رفقه یه بزه بو غلامی
اهل ماء ویردیکه انلر ایچون انی مصرده بیع ایده وز دیدیلر و برقولده یهوذا اکا طعام کتوروب
کلدیکنده انی انده بولمیوب قرنداشلرینه خبر ویردی انلر اول مسافرینه کلوب یوسفی انلرده
بولدیلر بو بزم قولیمزدر قاچرمیشز دیدیلر یوسف علیه السلام قتل ایدرلر دیو خوفندن سکوت
ایتدی ﴿ والله علیم بما یعملون ﴾ الله تعالی انلرك اسرارنی و یا اخوهٔ یوسفك بابالرینه و قرنداشلرینه
صنیعنی بیلور اکا خفی دکلدر ﴿ وشروه بثمن بخس دراهم معدودة ﴾ اول مسافرین یوسفی
اخوه سندن اشترا و یا اخوه سی انی انلره ثمن حرام دراهم قلیله یه بیع ایتدیلر زیرا که حرك
ثمنی حرامدر * دینلدیکه اول یکرمی و یا یکرمی ایکی درهم ایدی هر برینه اندن ایکیشر درهم
اصابت ایتدی ﴿ وکانوا فیه من الزاهدین ﴾ والحال انلر اول ثمنده زاهدلردن ایدیلر زیرا که قصدلری
تحصیل ثمن دکل ایدی بلکه قصدلری یوسفی بابالرندن تبعید ایدی و یاخود انلر یوسفك عندالله
اولان منزلتندن زاهدلر اولوب بیلمزلر ایدیلر * چون مالك بن دعر و اصحابی یوسفله اول مکاندن
کتدیلر حتی که مصره قدوم ایتدیلر مالك یوسفی بیع ایچون بازاره چیقاردی مصرك خزائنی
اوزره اول وقتك عزیزینه قطفیر و یا اطفیر دینوردی یوسفی مالکدن اشترا ایتدی و اول وقتك ملکنه
ریان بن الولید دینوردی عمالقه دن ایدی دینلدیکه اول ریان یوسف علیه السلامك زمان حیاتنده
اکا ایمانه کلوب اتباع ایتدی و انك دینی اوزره وفات ایتدی والحال یوسف علیه السلام حی ایدی
* ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر مالك مصره دخول ایدیجك اکا قطفیر تلاقی ایدوب اندن
یوسفی یکرمی دینار و برجفت اياق قابنه و ایکی بیاض ثوبه اشترا ایتدی و وهب بن منبه ایدروقتاکه
مالك مصره قدوم ایدوب یوسفی بیع ایچون بازاره ایلتدی ناس انك بهاسن ارتوره رق برحده ایر
کوردیلرکه انك بر آغری التون و بر آغری کومش و بر آغری مسك و بر آغری حریر ویردیلر و یوسف
علیه السلام اول وقتده اون اوچ یاشنده ایدی آغری درتیوز رطل کلدی و اول بهایه قطفیر انی
مالکدن اشترا ایتدی ﴿ وقال الذی اشتراه من مصر لامرأته اکرمی مثواه ﴾ مصر اهلندن
یوسفی اشترا ایدن قطفیر مرأه سی راعیل و یا زلیخایه دیدیکه مطعم و ملبس و مقامده اکا اکرام ایت
﴿ عسی ان ینفعنا ﴾ امیددرکه انکله نفعلنه وز و یا بهاسندن زیاده یه بیع ایله و یا احتیاج اولدیغمز
اموردہ کافی اولمسیله ﴿ او نتخذه ولدا ﴾ و یا انی اوغل ایدینه وز زیرا که اول عقیم ایدی و یوسفده
رشد تفرس ایتدی ﴿ وکذلك مکنا لیوسف فی الارض ﴾ تکیم بز یوسفی قتلدن انقاذ و جبدن
اخراج ایتدك انك کبی بز انی ارض مصرده تمکین و عالی و خزائنی اوزره والی قیلورز ﴿ ولنعلمه
من تأویل الاحادیث ﴾ و بز اکا ذکر اولنان اشیایی ایتدك تا که عدلی اقامت و امور ناسی تدبیر ایده

البته انلر آخرتده جمله زيانكارلردن زيانده‌درلر ﴿ ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات واخبتوا الى ربهم اولئك اصحاب
الجنة هم فيها خالدون ﴾ شونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر وربلرى جل شانه‌يه ماسوادن انقطاعله طاعت
وتواضع ايلديلر انلر اصحاب جنتدن اولوب آنده دائم وباقيلردر ۲۲۰ مثل الفريقين كالاعمى ﴾ كالاعمى والاصم
والبصير والسميع هل
يستويان مثلا افلا تذكرون ﴾
مؤمن ايله كافر ايكى فرقه
مثلى اولوركه كافر كور
وصاغر كبيدركه آيات الهى
كورمزلر وكلام الهى
ايشتمزلر مؤمن بونلرى
كوريجى وايشيديجى وايمان
ايديجيدر بو ايكى فرقه صفت
ومثلده برابر اولورمى آيا
بو مثلدن پند آلوب تأمل
ايتمزميسز ﴿ ولقد ارسلنا
نوحا الى قومه انى لكم
نذير مبين ﴾ بز نوح عليه
السلامى قومنه كوندردك
اول انلره ديديكه بن سزى
الله تعالينك عذابيله تخويف
واندن خلاصى بيان ايده‌رم
﴿ ان لا تعبدوا الا الله انى
اخاف عليكم عذاب يوم
اليم ﴾ انجق الله تعالى‌يه
عبادت ايدك مخالفت
ايدرسكز سزه بر كون
عذاب اليم وقوعندن
قورقارم ﴿ فقال الملأ الذين
كفروا من قومه مانريك
الا بشرا مثلنا وما نريك
اتبعك الا الذين هم اراذلنا
بادى الرأى وما نرى لكم
علينا من فضل بل نظنكم
كاذبين ﴾ نوح قومندن كافرلرك اشرف ورؤساسى اكا ديديلركه بز سنى انجق بزم كبى بشر كوررز سنك ﴿ قصد ﴾
بزم اوزريمزه نه مزيتك اولوركه سكا اطاعت ايده‌لم وسكا تابع اولنلرى بى تأمل وتفكر اراذل كوررز سنك وتابع اولنلرك
بزم اوزريمزه فضلكزى كورمزكه سكا متابعت ايده‌لم بلكه سنى دعواى نبوتده وتبعه‌كى سنك صدقكى يامكده

وكتب الهك معانى واحكامنى بيلوب تنفيذ ايده ويا خود حوادث كائنه‌يه تنبيه ايدر منامات تعبيرين بيلوب اكا مستعد اوله وحلولندن اول انك تدبيرينه اشتغال ايده ﴿ والله غالب على امره ﴾ الله تعالى امرى اوزره غالبدر انى برشئ رد ايتمز ديلديكن ايشلر ويا خود اول يوسفك امرى اوزره غالبدر اخوه‌سى برشئ مراد ايتديلر والله تعالى انك غيرى اراده ايتدى انك ارادتى اولوب انلرك ارادتى اولمدى ﴿ ولكن اكثر الناس لا يعلمون ﴾ لكن ناسك اكثرى امرك كليسى انك يدنده ايدوكن ويا خود انك لطائف صنعن وخفاياى لطفن بيلمزلر ﴿ ولما بلغ اشده ﴾ وقتا كه يوسف عليه السلام جسم وقوتنك اشتدادى منتهاسنه ايرديكه اول اوتوز ايله قرق بيننده سن وقوفدر * ديندليكه اول سن شبابدركه مبدأ بلوغ حلمدر ﴿ آتيناه حكما وعلما ﴾ بز اكا حكم ويردك كه اول عملى تأييد ايدر علمدر ويا اول ناس بيننده حكمدر ودخى تأويل احاديث علمى ويردك * ديندليكه حكيم ايله عالم بيننده فرق عالم اولدركه اشيايى بيلور وحكيم اولدركه علم ايجاب ايدن اشيايى بيلور ﴿ وكذلك نجزى المحسنين ﴾ تحكيم بز اكا دنياده حكم وعلم ويردك يوسف كبى نوائبه صبر ايدنلره آخرتده خير جزا ايدرز اشبونده تنبيه واردركه بر كمسنه شبابى حالنده اتقاء واحسان اوزره اوله الله تعالى اكا كهولتنده حكم وعلم ويرر ﴿ وراودته التى هو فى بيتها عن نفسه ﴾ زليخا كه يوسف انك بيتنده ايدى رفق وسهولتله يوسفدن ديلديكه مواقعه ايده ﴿ وغلقت الابواب ﴾ واول بيت يدى قپودن ايچروده ايدى جمله‌سن بركتدى ﴿ وقالت هيئت لك ﴾ ويوسفه ديديكه بن سنكچون حاضر لنمشن تيزجه يانمه كلغل كه برى بريمزدن مراد حاصل ايديشه‌وز ﴿ قال معاذ الله انه ربى احسن مثواى ﴾ يوسف ايتدى سيدم قطفير بنم شانمده سكا اكرامله اصمرلدى ويا اول بنى تعهدده احسان ايتدى انك مقابله‌سنده بن انك اهلنه العياذ بالله كه خيانت ايدم ويا خود الله تعالى كه بنم خالقمدر منزلتم سيدم قلبنه عطفله حسن ايتدى العياذ بالله كه بن اكا عصيان ايدم ﴿ انه لا يفلح الظالمون ﴾ حسندن سيئه تجاوز ايدنلر ويا زنا ايدنلر مرادلرينه ظفر بولمزلر ﴿ ولقد همت به وهم بها ﴾ زليخا يوسفه ويوسف اكا مخالطه قصدين ايتدى واول همله مراد ميل طبع ومنازعهٔ شهوتدر يوخسه قصد اختيارى دكل زيراكه اول تحت تكليفده داخل اولمز بلكه مدحه فايق والله تعاليدن اجر جزيله لايق اول كمسه‌دركه اول همك قيامى عندنده فعلدن نفسنى كف ايده * سدى وابن اسحاق ايدر وقتا كه زليخا يوسفك نفسندن مراوده اراده ايتدى انك محاسنن ذكر ايدوب انى كندويه تشويقه باشلدى ديديكه نه سياه صاچك وخوب يوزك وكوزل كوزك وار * يوسف ديديكه چقانكه فوت اولم صاچمدركه ابتدا جسدمدن اول دوكلور وكوزلرمدركه قبرمده يوزم اوزره سيلان ايدر ويوزمى ايسه طپراق ييوب كيدر * ديندليكه ولقد همت به‌ده * كلام تمام اولوب * وهم بها ايله كلام آخر ابتدا اولنمشدر ﴿ لولا ان رأى برهان ربه ﴾ اكر يوسف عليه السلام رب تعالينك برهانن كورمسيدى زليخايه قصد ايدردى لكن برهانى كوروب

كاذبلر ظن ايده‌رز ﴿ قال يا قوم ارأيتم ان كنت على بينة من ربى وآتينى رحمة من عنده فعميت عليكم انلزمكموها وانتم
لها كارهون ﴾ نوح عليه السلام ديديكه اى قوم بكا خبر ويرك اكر بن ربم تعالى طرفندن دعوامك صحتنه دائر
حجت ظاهره ايله اولسم وكندى ۲۲۱ عندندن بكا نبوت ويرسه وانلر سزه مستور اولسه بز سزى
الزام ايده‌بيلورميز حالبوكه
سز اندن كارهلرسكز
﴿ ويا قوم لا اسئلكم عليه
مالا ان اجرى الا على الله
وما انا بطارد الذين آمنوا
انهم ملاقوا ربهم ولكنى
اريكم قوما تجهلون ﴾ واى
قومم بن سزدن رسالتمى
تبليغ ايچون مال استمم
بنم اجرتم انجق الله تعالانك
عهده‌سنه‌در ومؤمنلرى
يانمدن طرد ايديجى دكلم كه
انلر قيامتده ربلرينه
ملاقات ايله مكافات اولنه
جقلردر ولكن بن سزى
انلره اراذل ديدككزله
جاهل قوم كوررم ﴿ ويا قوم
من ينصرنى من الله ان
طردتهم افلا تذكرون ﴾
واى قومم اكر بن انلرى
طرد ايدرسم الله تعالانك
عذابندن بنى كيم قورتارر
بو طرد التماسكز صواب دكل
ايدوكنى تفكر ايتمزميسكز
﴿ ولا اقول لكم عندى
خزائن الله ولا اعلم الغيب
ولا اقول انى ملك ولا
اقول للذين تزدرى اعينكم
لن يؤتيهم الله خيرا الله
اعلم بما فى انفسهم انى اذا لمن
الظالمين ﴾ بن سزه بنم عندمده الله تعالانك خزينه‌لرى واردر ديمزم وبن غيبى بيلورم ديمزم وبن ملكم ديمزم * كه بكا
سنده بزم كبى بشرسن ديو اعتراض ايدرسز * وسزك كوزلريكزه خوار كورينوب اراذل ديديككز مؤمنلره
الله تعالى خير ويرمز ديمزم كه الله تعالى سزه دنياده ويردكندن انلره آخرتده اضعافنى احسان ايدر انلرك نفسلرنده صدق

قصد ايتمدى واول برهانده مفسرين اختلاف ايتديلر * ديندليكه اول يعقوبك صورتن كوروب يا يوسف سن انبيا ذريتندن معدودايكن شمدى سفها عملن ايشلرميسن ديدى ويا خود اول بيتك سقفى ياريلوب يعقوبى پارمغين اصرر كوردى ويا خود اكا يعقوب كورينوب اليله انك صدرنى اوردى انكله شهوت انامللرندن چيقدى * روايت اولنديكه اول حالتده زليخا طوروب صنمن اورتدى يوسف اكا اندن سؤال ايتدكده او تانورينكه اول بنى معصيتده كوره‌ديدى يوسف اكا چون سن ايشتمز وكورمز وبيلمز شيئدن اوتانورسن نه لايقدركه شول اكا برشئ خفى اولميان ربم جل شانه‌دن بن اوتانميم ديوب قاچدى ﴿ كذلك لنصرف عنه السوء والفحشاء ﴾ اشبو تثبيت كبى بز انى تثبيت ايتدك تا كه بز اندن سيدنه خيانت اثمن وزنا جنايتن صرف ايده‌وز ﴿ انه من عبادنا المخلصين ﴾ اول بزم طاعتمز ايچون خالص قيلنمش عبادمزدندر ﴿ واستبقا الباب ﴾ يوسف عليه السلام برهانى كوريجك طوروب بيتك قپوسنه مبادرت ايتدى زليخا دخى انك اردنجه كتديكه قپويى طوتوب چيقمدن منع ايده چون اول يوسفه ايردى اردندن كوملكنه ياپشوب كندويه چكديكه چيقميه ﴿ وقدت قميصه من دبر ﴾ اول چكمسيله يوسفك كوملكن اردندن شق ايتدى ايكيسى طشره چقيجق ﴿ والفيا سيدها لدى الباب ﴾ زليخانك زوجى قطفيره قپو قتنده راست كلديلركه اول زليخانك ابن عميله انده اوتورردى كوريجك اندن دهشت ايتدى ﴿ قالت ما جزاء من اراد باهلك سوأ ﴾ زليخا ديديكه سنك اهلكه زنا قصد ايدنك جزاسى ندر بعده اول يوسفى قتل ايده ديو خوف ايدوب ديديكه ﴿ الا ان يسجن او عذاب اليم ﴾ مكركه حبس ايديله ويا سوط اوريله يوسف انك مقاله‌سن ايشيديجك كنديدن تهمتى دفع ايچون ﴿ قال هى راودتنى عن نفسى ﴾ ديديكه زليخا بندن فاحشه طلب ايتدى بن ايسه اندن اباء وفرار ايتدم ﴿ وشهد شاهد من اهلها ﴾ زليخانك اهلندن بر حاكم حكم ايلديكه اول زليخانك ابن عمى ايدى وبر قولده ابن خالى ايديكه مهدده صبى ايدى الله تعالى انى انطاق ايتدى وبر قولده بر رجل حكيم ذا رأى ايدى ديديكه ﴿ ان كان قميصه قد من قبل فصدقت وهو من الكاذبين ﴾ اكر يوسفك كوملكى اوكندن يرتلمش ايسه زليخا صدق ايدر يوسف كاذبلردندر زيرا اول دليلدركه زليخانى كنديدن دفع ايدركن انك اوكندن كوملكن يرتمشدر ويا اول زليخانك اردنجه سكرتمسندن اتكنه باصوب يرتمشدر ﴿ وان كان قميصه قد من دبر فكذبت وهو من الصادقين ﴾ واكر يوسفك كوملكى آردندن يرتلمش ايسه زليخا كذب ايدر يوسف صادقلردندر زيرا اول دليلدركه زليخانك اردندن انى چكمكله كوملكن يرتمشدر ﴿ فلما رأى قميصه قد من دبر قال انه من كيدكن ان كيدكن عظيم ﴾ وقتا كه قطفير يوسفك كوملكن اردندن يرتلمش كوردى زليخايه وسائر نسايه خطاب ايدوب ديديكه سنك اهلكه زنا قصدين ايده‌نك جزاسى ندر ديو قولك ويا بو سزك حيله‌كزدندر سزك حيله‌كز ايسه قلبه زياده تعلق ايدر ونفسده اثرى شدت اوزره‌در *

واخلاصدن نه اولدیغنی الله تعالی بیلور اکر بن انلرك ظاهرینه کوره اسلامله حکم ایتمزسم بو صورتده بن ظالملردن اولورم
﴿ قال یانوح قدجادلتنا فاکثرت جدالنا فاتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین ﴾ انلر دیدیلرکه یانوح بزمله مجادله ومخاصمه ایتدك
وجدالی چوق ودور ودراز ایلدك امدی وعد ایلدیکك عذابی ۲۲۲ بزه کتور اکر سن صادقلردن ایسك

﴿ قال انما یأتیکم به الله ان شاء وما انتم بمعجزین ﴾ نوح علیه السلام الله تعالی مراد ایدرسه عجله یا وقتیله سزه عذابی کتورر سز انی عذابدن عاجز ایدیجی دکلسز دیدی ﴿ ولا ینفعکم نصحی ان اردت ان انصح لکم ان کان الله یرید ان یغویکم هو ربکم والیه ترجعون ﴾ اکر الله تعالی سزی اغوا مراد ایدرسه بن سزه نصح مراد اتسم دخی نصیحتم سزه فائده ایتمز اول الله تعالیدر سزك ربکز ومتصرفکز ورجوعکز اکادرکه اعمالکز اوزره جزا ایدر ﴿ ام یقولون افتریه قل ان افتریته فعلی اجرامی وانا بریء مما تجرمون ﴾ قوم نوح بو وحیی نوح بلکه کندندن سویلدی دیو افترا ایلدیلر یانوح سن انلره دیکه اکر بن کندمدن دوزوب الله تعالی یه افترا ایتدمسه کناهی بنم اوزریمه درو سزك بکا افترا اسنادیله کسب ایتدیککز جرمدن بن بریئم ﴾ واوحی الی نوح انه لن یؤمن قومك الا من

قد آمن فلا تبتئس بما کانوا یفعلون ﴾ نوح علیه السلامه وحی اولندیکه قومکدن کیمسه ایمانه کلمز مکر مقدم ایمانه کلنلردر
امدی انلرك تکذیب واذاسنه محزون اولمه * که انلره نزول عذاب وقتی کلمشدر ﴿ واصنع الفلك باعیننا ووحینا ولا تخاطبنی
فی الذین ظلموا انهم مغرقون ﴾ یانوح بزم نکاهمز وصنعتی بزم وحیمزله برسفینه دوز وکفرله نفسلرینه ظلم ایدنلر حقنده عذاب

دینلدیکه بو قول اول حکم ایدن حاکمك قولندندر بعده قطفیر یوسفه اقبال ایدوب دیدیکه ﴿ یوسف أعرض عن هذا ﴾ یا یوسف بو حدیثدن اعراض ایدوب کمسه یه ذکر ایتمکلکه شایع اولمیه ویاخود معنی یا یوسف اکا اکتراث ایتمکلکه عذرك وبرائتك ظاهر اولدی ﴿ واستغفری لذنبك انك کنت من الخاطئین ﴾ ویا زلیخا سن ایسه کناهکیچون الله تعالی یه توبه واستغفار ایتکه سن کناهه عمد ایدیجیلردنسن * دینلدیکه اشبو یوسف وزلیخایه خطاب دخی اول حاکمك قولندندر ﴿ وقال نسوة فی المدینة ﴾ چون یوسفله زلیخانك ذکر اولنان ماجرالری مصر شهرنده شایع اولدی ملکك اتباعندن بش مرأه که اول حاجب وساقی وخباز وسجان وصاحب دواب زوجه لریدی ویاخود اشراف مصردن قرق کمسنه نك زوجه لریدی دیدیلرکه ﴿ امرأة العزیز تراود فتیها عن نفسه قد شغفها حبا انا لنریها فی ضلال مبین ﴾ عزیزك یعنی قطفیرك زوجه سی زلیخا غلام کنعانیسی یوسفدن کندویه مواقعه طلب ایدرمش اول غلامك محبتی انك داخل قلبنه کیروب انی لایعقل ایتمش بز انی خطای ظاهرده کوریرز زیراکه انك امثالی اولدیغی عفاف وستر حالاتنی ترك ایتمش ﴿ فلما سمعت بمکرهن ارسلت الیهن ﴾ چون زلیخا اول نسانك قول وحدیثن ایشتدی * دینلدیکه انلرك بو قصه یی شایع ایتملری زلیخا انلره یوسفی کوسترمسنه قصدلری حیله ایدی زیراکه انك حسن وجمالی انلره وصف اولنمشیدی دینلدیکه زلیخا انلره سرنی افشاء ایدوب کتم ایدك دیو اصمرلدی صکره انلر انی افشا ایتمشیدی اندن زلیخا برمأدبه اتخاذ ایدوب اشراف مصردن قرق مرأه ایله کندویی تعییر ایدن بش مرأه یی دخی دعوت ایتدی ﴿ واعتدت لهن متکئا ﴾ وانلرایچون اتکاء اولنور برشیء اعداد ایتدی * دینلدیکه اول اتکاء ایله مراد اترجدر وبر قولده هر شیئدرکه بیچاقله کسیلور * روایت اولندیکه زلیخا اول مأدبه یی انواع فرش ووسائد والوان فواکه واطعمه ایله تزیین ایتدی وذکر اولنان نسائی اکا چاغردی ﴿ وآتت کل واحدة منهن سکینا ﴾ وانلردن هر برینك الینه بر بیچاق ویردی تاکه اوکلرنده اولان فواکه ولحومدن دیلدکلرین بیچاقله کسوب اکل ایده لر ﴿ وقالت اخرج علیهن ﴾ ویوسفه دیدیکه اول نسانك اوزرلرینه چیقه کل * دینلدیکه یوسفك حسنده ناس اوزره فضلی قمرك لیله بدرده سائر نجوم اوزره فضلی کبیدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر لیله معراجده یوسفی کوردمکه لیله بدرده قمر کبی ایدی * دینلدیکه یوسف علیه السلام مصرك زقاقلرنده یوریدیکنده یوزینك ضوئی دیوارلرده تلألؤ ایدردی ﴿ فلما رأینه اکبرنه ﴾ وقتاکه اول نساء انی کوردیلر اکا تعظیم وحسنندن هیبت ایتدیلر واکا شدت شبقلرندن حیض کوردیلر ﴿ وقطعن ایدیهن ﴾ وفرط دهشتلرندن اللرندهکی بیچاقلر ایله اللرین کسدیلر قابلری یوسفه مشغول اولمسیله جرح الم حس ایتمدیلر حتی انلردن برجماعت انك یوزینه باقمغله جان ویردیلر ﴿ وقلن حاش لله ماهذا

دفعیچون بکا دعا ایله که انلر غرق اولنمقلغه حکم اولنمشلردر * منقولدرکه نوح علیه السلام سفینه یه اغاج طلبنده اولدقده
ساج اغاجی دیکلمك ایله امر اولندی یکرمی سنه ده یتشوب سفینه یی نیجه یاپاجغنده متحیر ایکن قوش کوکسی کبی یاپمسنه
وحی کلدی ﴿ ویصنع الفلك وکلما مر ۲۲۳ علیه ملاء من قومه سخروا منه قال ان تسخروا منا فانا نسخر

کما تسخرون ﴾ کمی یی دوزمکه باشلدقده قومنك اشرافلرندن هر بری کمینك یانندن کچدکجه * بویله صونك عزتی اولان محلده کمی یپارسن ومقدم پیغمبر ایدك شمدی نجار اولدك دیو * ذوقلنورلردی نوح علیه السلام انلره اکر سز شمدی بزی استهزا ایدرسکز الله تعالینك سزه عذابی کلدکده بز دخی سزی استهزا ایدرز دیدی ﴿ فسوف تعلمون من یاتیه عذاب یخزیه ویحل علیه عذاب مقیم ﴾ یقینده بیلورسکزکه رسوا ایلق عذابی دنیاده کیمه کلور وآخرتده عذاب دائمی کیمه واجب اولور * مرویدرکه نوح علیه السلام ایکی سنه ده سفینه یی تمام ایلدیکه طولی اوچیوز وعرضی اللی وارتفاعی اوتوز زراع ایدی واکا اوچ طبقه ترتیب ایدوب زفتله مطلا ایلدی وحکم الهیله هر نوع حیواناتدن جمع ایدوب قوشلری یوقارو طبقه یه وانسانلری غذا وامتعه لریله اورطه طبقه یه وسباع

وبهایمی اشاغی طبقه یه وضع ایدوب بونلرك نظام واتمامنه مشغول ایکن ﴿ حتی اذا جاء امرنا وفار التنور قلنا احمل فیها من کل
زوجین اثنین واهلك الا من سبق علیه القول ومن امن وما آمن معه الا قلیل ﴾ تاکه بزم امریمز کلدکده وتنوردن صو قاینیوب
فشقردی * اول تنور حوا رضی الله عنهانك اکمك پیشوردیکی طاشدن یاپمه برتنور ایدی دیو منقولدر * بز نوح علیه

بشرا ﴾ وانك شیء خلقنه الله تعالی قدرتن عجزدن تنزیه ایدوب تعجبله حاش لله که بو بشر اوله دیدیلر زیراکه اول جمالی بشرده کورمش دکل ایدیلر ﴿ ان هذا الا ملك کریم ﴾ بو دکل الا بریسی عندنده ملك کریمدر انك ملك دکل ایدوکن بیلورکن اکا ملك دیملری عرف ناسه بناء ایدیکه انلر بر انسانی حسنله وصف ایتسه لر ملکه تشبیه ایدرلر زیراکه عندلرنده خلقده ملکدن اکمل واحسن یوقدر ﴿ قالت فذلکن الذی لمتننی فیه ﴾ اندن زلیخا اول نسایه دیدیکه اشبو اول غلام کنعانیدرکه اکا محبتمده بکا لوم ایتدیککز ﴿ ولقد راودته عن نفسه فاستعصم ﴾ بن انك لقاسندن طلب ایدوب اول ایسه بندن امتناع ایلدی ﴿ ولئن لم یفعل ما آمره لیسجنن ولیکونن من الصاغرین ﴾ اکر اول بنم اکا امر ایتدیکم شیئی ایتمزسه حبسله عقاب اولنور وذلیللردن اولور ﴿ قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه ﴾ یوسف علیه السلام دیدیکه یارب سجنده ساکن اولمق بکا سوکولیدر اندنکه نساء بنی اکا دعوت ایدرلر ﴿ والا تصرف عنی کیدهن اصب الیهن واکن من الجاهلین ﴾ یارب اکر انلرك شرنی بندن صرف ایتمزسك بن انلره میل ایدرین وانلرك دعوت ایتدیکنه متابعتله جاهللردن اولورین ﴿ فاستجاب له ربه فصرف عنه کیدهن ﴾ اویله اولسه رب تعالی یوسف علیه السلامك دعاسنه اجابت ایدوب اندن اول نسانك شرنی صرف ایلدی زیراکه اول نفسنی سجن مشقتنه توطین ایدوب عصیانی متضمن اولان لذت اوزره انی ایثار ایتدی ﴿ انه هو السمیع العلیم ﴾ اول الله تعالی اکا التجا ایدنلرك دعاسن ایشیدر وانلره صالح اولان احوالی بیلور ﴿ ثم بدا لهم من بعد ما رأوا الآیات لیسجننه حتی حین ﴾ بعده قطفیره واصحابنه رأی ظاهر اولدیکه یوسفك برائتنه دلالت ایدر شواهد کوردکلرندن صکره که اول «قد قمیص» و«کلام طفل» ونسانك ایدلرین قطع ایتملری ویوسفك انلردن استعصامیدر ناسك مقاله سی کسلنجه بر مدت انی سجنده حبس ایده لر * روایت اولندیکه زلیخا زوجنه دیدیکه اشبو غلام کنعانی بنی ناس ایچنده رسوا ایتمکده در ایکیدن خالی دکل یا بکا اذن ویرکه چیقوب ناسه اعتذار ایدم ویا انی حبس ایتکه اندن استراحت ایدم زوجی دخی انی یدی ییل ویا بش ییل حبس ایتدی * دینلدیکه الله تعالینك انی حبسه ارادتی مرأه یه همی زله سنه جزا اولسون ایچون ایدی ﴿ ودخل معه السجن فتیان ﴾ ویوسفله بیله ملك ریان بن الولیدك ایکی غلامی دخی سجنه داخل اولدیکه انك بری ساقیسی وبری خبازی ایدی شول سببدنکه اهل مصر ملك ریانك هلاکن قصد ایدوب اول ایکیسنه مال کثیر وعد ایتدیلرکه انك شراب وطعامنه زهر قاته لر ایکیسی دخی اکا اجابت ایتدکلرندنصکره ساقی نکول ایتدی وخباز رشوتی آلوب ملکك طعامنه زهری قاتدی وقتاکه ایکیسی ملك قتنه طعام وشراب احضار ایتدیلر ساقی ملکه دیدیکه طعامدن یمکلکه اول زهرلیدر وخباز دیدیکه شرابدن ایچمکلکه اول زهرلیدر ملك ساقی یه امر ایتدی ایمدی شرابدن ایچکل ایچوب ضرر ایتمدی بعده خبازه ایتدی ایمدی سن دخی طعامدن

السلامه امر ایتدککه انتفاع اولنور حیواناتك هرجنسندن ارککو ودیشولو بر چفت حیوان اول سفینه یه وضع ایله
واهل وعیالکی دخی وضع ایله الا شونلری قویمه که اوزرلرینه غرق قولی سبقت ایتمشدر * انلر اوغلی کنعان ومرأهسی
واعلهدرکه کافرلر ایدی * وسکا ایمان ایدنلری وضع ایله حالبوکه اکا ایمان ایدنلر آز کیمسه ایدی *
مرویدرکه سفینه یه کیرن
انسان یتمش ایکی کیمسه که
نصفی ارککٔ نصفی نسوان
ونوح علیه السلامك زوجهٔ
مؤمنهسیله واوغلی سام
وحام ویافث وزوجهلریله
سکز جمعا سکسان کشی
ایدیلر حق تعالی حیواناتی
انك یانده جمع ایدوب انلردن
قنغی نوعه النی اوزاتسه
صاغ النه ارککی وصول
النه دیشی کلوب سفینه یه
وضع ایدردی ﴿ وقال
ارکبوا فیها بسم الله مجریها
ومرسیها ان ربی لغفور
رحیم ﴾ نوح علیه السلام
سفینه یه کیره جکره الله
تعالینك اسمیله کیرك که انك
یوریمسی وطورمسی انك
ارادتیله در ربم تعالی
مؤمنلری مغفرت ایدیجی
ومرحمتیله بلای طوفاندن
نجات ویریجیدر دیدی *
دینلدیکه نوح علیه السلام
سفینهیی بسم الله یوریدر
وبسم الله ایله طوردرردی
﴿ وهی تجری بهم فی موج
کالجبال ونادی نوح ابنه
وکان فی معزل یابنی ارکب
معنا ولاتکن مع الکافرین ﴾
واول سفینه طاغلر کبی طالغهلرده انلری کتوردی ونوح علیه السلام اوغلی کنعانه ندا ایلدیکه آیرو بر محلده ﴿ اولمز
ایدی ای اوغلم مسلمان اول بنمله کل سفینه یه سوار اول کافرلره اولمه که هلاك اولورسن ﴿ قال سآوی الی جبل یعصمنی
من الماء قال لاعاصم الیوم من امر الله الامن رحم وحال بینهما الموج فکان من المغرقین ﴾ کنعان جوابنده بر اولو

بیکل اول ایسه اندن اباء ایتدی اندن ملك امر ایلدی ایکیسی دخی حبس اولندی ویوسف
علیه السلام سجنه کیردیکی وقتدن علمنی نشر ایدر واهل سجنك رؤیالرین تعبیر ایدردی اول
ساقی وخباز اتفاق ایتدیلرکه یوسفی تعبیر رؤیاده تجربه ایدهلر رؤیاده بر شیء کورممشیکن
شویله کوردك دیدیلر برقوم ایتدی حقیقتده انلر رؤیا کوروب مهموم اولدیلر یوسف علیه
السلام انلر نه کوردیکز دیو سؤال ایتدیکنده ﴿قال احدهما انی ارانی اعصر خمرا ﴾ اول
ایکیسنك بری یعنی ساقی دیدیکه منامده کوردمکه بر بستانده ایمشین براوزم کوتوکندن اوچ
صالقم قوپاردم الله انی ملکك کاسهسنه صیقوب اکا ایچوردم ﴿ وقال الآخر انی ارانی احمل
فوق رأسی خبزا تأکل الطیر منه ﴾ واول بریسی یعنی خباز دیدیکی بندخی منامده کوردمکه
باشم اوستنده اوچ سله خبز والوان اطعمه کتورمشن قوشلر اوشوب اندن یرمش ﴿ نبئنا
بتأویله انا نریك من المحسنین ﴾ هر بریمزه رؤیامزك تعبیرین خبر ویر کل زیرا بزسنی رؤیا تعبیرین
کوزل بیلور کوررز ویاخود سجن اهلنه احسان ایدنلردن کوررز زیرا قچان سجنده بری
مریض اولسه انی عیادت وامرنه قیام ایدردی وبرینك مکانی ضیق اولسه کنکیشدرردی وبری
برشیئه محتاج اولسه انکچون اهل سجندن دراهم جمع ایدوب انی اکا آلیوررردی ومع هذا عبادته
چالشور وکیجهلرده نمازه قائم اولوردی دینلدیکه اول سجنه داخل اولدیغنده برقومی بولدیکه
بلالری شدید ورجالری منقطع وحزنلری طویل اولمشدی انلره یسرله تبشیر ایدوب صبر ایدك
که الله تعالیدن سزه اجر ایرر دیو تسلیه ایلردی هر بری اکا محبت ایدوب بارك الله ای یکت
نه کوزل یوزلو وطاتلی سوزلو وایو خویلی اولورسن جوابکله بزه سرور وراحت ایرکوررسن
بزه بیلدرکه نه وصفلو کسهسن دیدیکه بن یوسف صفی الله بن یعقوب بن ذبیح الله اسحاق بن خلیل
الله ابراهیمدنم سجنك عاملی اکا ایتدی ای یکت اکر قادر اولسم سنی صالویرردم لکن سجنك بیوتندن
دیلدیکك مکانده اولغل چون ساقی وخباز اکا رؤیالرین ذکر ایتدیلر تعبیرندن امتناع ایدوب
اظهار معجزهیه وتوحید دعوتنه تحویل ایتدی زیرا انك برینه مکروه اصابتن تأمل ایتدی
﴿ قال لایأتیکما طعام ترزقانه الانبأتکما بتأویله قبل ان یأتیکما ﴾ ودیدیکه شول طعامکه سزه
اولریکزدن کلور انك سزه لوننی وقدرنی وکله جك وقتنی سزه کلمزدن اول خبر ویرهیم
واکر انی رؤیاده کورسکز انك مألن بیلدیرهین تاکه اول معجزه ایله انلری توحیده دوندیره
وشرکدن کچوره دیدیلرکه بو عرافلر وکاهنلر علمیدر سکا قندن حاصل اولدی ﴿ ذلکما مما علمنی
ربی ﴾ دیدیکه اشبو علم بکا ربم جل شانه نك تعلیم ایتدیکی علومدندر ﴿ انی ترکت ملة قوم لایؤمنون
بالله وهم بالآخرة هم کافرون ﴾ بن ترك ایتمشن شول قومك ملتن که الله تعالینك وحدانیتنه ایمان
کتورمزلر وبعث وحسابی انکار ایدرلر ﴿ واتبعت ملة آبائی ابراهیم واسحاق ویعقوب ﴾ وآبائم
ابراهیم واسحاق ویعقوب ملتنه اتباع ایتمشن ﴿ ما کان لنا ان نشرك بالله من شیء ﴾ بزه لایق

طاغه صغنورمکه بنی غرقدن محافظه ایدردی نوح علیه السلام دیدیکه بو کونده الله تعالینك عذابی اولان غرقدن
قورتاریجی یوقدر مکر الله تعالی ایمان توفیقیله رحمت ایتمش اوله اول حالده پدرله پسر بیننده موج طوفان حائل اولوب
کنعان غرق اولنلردن اولدی ﴿ وقیل یا ارض ابلعی ماءك ویا سماء اقلعی وغیض الماء وقضی الامر
واستوت علی الجودی
وقیل بعدا للقوم الظالمین ﴾
ای ارض صویکی یوت
وای سما صویکی طوت
دینلدی وصو اکسیلدی
و حق تعالینك حکمی
اولان غرق اشرار
ونجات ابرار قضا
اولندی وسفینه جبل
جودی اوزره قرار
ایتدی * که اول موصل
قربنده بر جزیره جبلدر *
وقوم ظالمین ایچون بعد
وهلاك اولسون دینلدی
* منقولدرکه نوح علیه
السلام رجب شریفك
اونندهکمی یه بندی وتمام
التی ماه صو اوزرنده
اولوب محرمك اوننجی
کونی زمینی بولدیلر نوح
علیه السلام و سفینهده
اولنلر تشکرا اولکونی
صائم اولدیلر ﴿ ونادی
نوح ربه فقال رب ان ابنی
من اهلی وان وعدك الحق
وانت احکم الحاکمین ﴾
نوح علیه السلام ربسنه
نیاز ایدوب یارب اوغلم
کنعان بنم اهلمندر وسن
وعد ایتمشیدك * که بنی
واهلمی غرق ایتمیهسن * وسنك وعدك حقدر وسن حاکملرك احکمیسن دیدی * دینلدیکه
نوح علیه السلام اوغلنك کفرندن خبری یوغیدی اکر بیلیدی * ولا تخاطبنی فی الذین ظلموا * کلام شریفی وار
ایکن سؤال ایتمزدی ﴿ قال یا نوح انه لیس من اهلك انه عمل غیر صالح فلا تسئلن ما لیس لك به علم انی اعظك ان

اولمزکه الله تعالی یه برشیء اشراك ایدهوز زیرا اول بزی شرکدن عصمت ایدوبدر ﴿ ذلك من فضل
الله علینا وعلی الناس ولکن اکثر الناس لایشکرون ﴾ اشبو توحید الله تعالینك فضلندندر بزه
وحیله وناسه بزم بعثمزله که انلری اکا ارشاد ایدهوز لکن ناسك اکثری بو فضله شکر ایتمزلر بلکه
اندن اعراض ایدرلر ویاخود اول توحید بزه وانلره نصب دلائل وانزال آیاتله الله تعالینك
فضلندندر لکن انلرك اکثری اکا نظر ایتمزلرکه انکله استدلال ایدوب انی بیلهلر بعده انلری
اسلامه دعوت ایدوب دیدیکه ﴿ یا صاحبی السجن ءارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار ﴾
ای سجنساکنلری ویا سجنده بنم ایکی صاحبم آلههٔ متفرقهمی خیرلودرکه انك کیمی التوندن
وکیمی کومشدن وکیمی دموردن وکیمی اعلا وکیمی اوسط وکیمی ادنا اوله نه نفعلری اوموله
ونه ضررلرندن قورقوله یوخسه اول الله تعالی که اکا ثانی اولمیه هیچ احد اکا غالب اولمیوب
جمله خلق انك تحت قهرنده اوله بعده اصنامك عجزین بیان ایدوب دیدیکه ﴿ ماتعبدون من دونه
الا اسماء سمیتموها انتم وآباؤکم ﴾ سزك الله تعالینك غیریه عبادتکز دکل الا اسمایهدرکه سز وآبائکز
انلری آلهه وارباب دیو تسمیه ایتدیکز ﴿ ما انزل الله بها من سلطان ﴾ اول اسمایه عبادتکزده الله
تعالی سزه حجت وبرهان انزال ایتمیوبدر ﴿ ان الحکم الا لله ﴾ عبادك امرنده دنیاده وآخرتده قضا
وحکم یالکز الله تعالی یه مخصوصدر ﴿ امر الا تعبدوا الا ایاه ﴾ اول امر ایدوبدرکه انك غیریه
عبادت ایتمیهسز ﴿ ذلك الدین القیم ﴾ اشبو بر دین مستقیمدرکه اکا براهین دلالت ایتدی ﴿ ولکن
اکثر الناس لا یعلمون ﴾ لکن ناسك اکثری انی بیلمزلر بعده انلرك رؤیالری تعبیرین ایدوب
دیدیکه ﴿ یا صاحبی السجن اما احدکما فیسقی ربه خمرا ﴾ ای سجنده ایکی صاحبم اما بریکز یعنی ساقی
ملکه خمر سقی ایده بوندن اوکدین نتکیم سقی ایدردی واول کوردیکه اوچ صالقم اوزوم سجنده
اوچ کون اقامتندن صکره ملك انی کیرو منزلنه رد ایتمسیدر ﴿ واما الآخر فیصلب فتأکل الطیر
من رأسه ﴾ اما آخرکه خبازدر کوردیکه اوچ سله سجنده اوچ کون اقامتیدر بعده ملك انی اندن
اخراج ایدوب صلب ایدر قوشلر انك باشندن اکل ایدر چون انلر یوسفك بو قولنی ایشتدیلر بز
منامزده بر شیء کورممشز بلکه لعب ایتدك دیدیلر یوسف علیه السلام دیدیکه ﴿ قضی الامر
الذی فیه تستفتیان ﴾ ایکیکزك سؤال ایتدیکی امرندن فراغ اولنوب سزه خبر ویردیکم شیئله
اوزریکزه حکم الله واجب اولدی حقیقتده بکا خبر ویردیککزی کرکسه کورمش ویا کورممش
اولك ﴿ وقال للذی ظن انه ناج منهما اذکرنی عند ربك ﴾ واول حالتده ایکیسندن برینك نجاتن
بیلدیکنه یعنی ساقی یه دیدیکه بنی سیدك ملك قتنده ذکر ایدوب دیکلکه سجنده طول زماندنبرو
بر غلام محبوسدر ﴿ فانساه الشیطان ذکر ربه ﴾ شیطان ساقی یه اونوتدردیکه یوسفی ملك قتنده
ذکر ایدهوا کثرون قولنده شیطان یوسفه رب تعالینك ذکرنی اونوتدردی حتی که فرجی انك
غیریدن طلب ایتدی اشبو بر غفلتدرکه یوسفه شیطاندن عارض اولدی ﴿ فلبث فی السجن بضع

تکون من الجاهلین ﴾ الله تعالی یانوح اول سنك اهلکدن دکلدر زیرا اول صالح اولمیان عملده‌در سنکچون آنده
علم اولمیان شیدن سؤال ایتمه سنی جاهللردن اولمقدن منع ایدرم بیوردی ﴿ قال رب انی اعوذ بك ان اسئلك مالیس
لی به علم والاتغفرلی وترحمنی اکن من الخاسرین ﴾ نوح علیه ۲۲۶ السلام یاربی بوندنصکره بنم علمم اولمیان
شیئی سؤال ایتمکدن سکا صغنورم اکر بنی مغفرت وعفوکله رحمت ایتمزسك بن زیانکارلردن اولورم دیدی ﴿ قیل یا نوح اهبط بسلام منا وبرکات علیك وعلی امم ممن معك وامم سنمتعهم ثم یمسهم منا عذاب الیم ﴾ اکا دینلدیکه یا نوح بزدن سلامتله سفینه‌دن نزول ایله ونسلکده برکت اولوب آدم ثانی اوله‌سن وسفینه‌ده سنکله بیله اولان مؤمنلرك ذریتلرنده دخی خیر وزیاده‌لك ثابت اوله وانلردن امتلر اولورکه بز انلری دنیاده کافر اولدقلری حالده کچندیروب صکره آخرتده بزدن انلره عذاب الیم واقع اولور * دینلدیکه انلرکه مراد هود وصالح ولوط وشعیب علیه السلامك قوملریدر ﴿ تلك من انباء الغیب نوحیها الیك ماکنت تعلمها انت ولا قومك من قبل هذا فاصبر ان العاقبة للمتقین ﴾ بو قصهٔ نوح علیه السلام اخبار غیبدندر
که سکا آنی جبریل علیه السلام واسطه سیله وحی ایدرز بوندن مقدم آنی سن وقومك بیلمزدیکز ﴿ سمان ﴾
قومکدن کلن اذیته وتبلیغ رسالتده اولان مشقته نوح علیه السلام کبی صبر ایله دنیاده ظفر آخرتده ثواب عاقبت متقیلر
ایچوندر ﴿ والی عاد اخاهم هودا قال یا قوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره ان انتم الا مفترون ﴾ قوم عاده نسبده قرداشلری

سنین ﴾ اویله اولسه یوسف علیه السلام اکثر مفسرین قولی اوزره سجنده اندن اول بش ییل
وکشندنصکره یدی ییل دخی مکث ایتدی مالك بن دینار ایدر وقتا که یوسف علیه السلام ساقی‌یه
بنی سیدك قتنده ذکر ایت دیدی اکا دینلدیکه یا یوسف بندن غیری وکیلی ایدندك ایمدی سجنده
حبسکی طویل ایده‌یم یوسف علیه السلام آغلیوب دیدیکه یارب کثرت بلوادن قلبمه قسوت
ایروب اول کلمه‌یی سویلمشم * حسن ایدر یوسف علیه السلام سجنده ایکن جبریل علیه السلام
اکا کلوب دیدیکه رب تعالی سکا سلام ایدوب دیرکه بندن اوتانمیوب آدمیلردن شفاعتمی طلب
ایتدك عزتم حقیچون سنی سجنده بضع سنین حبس ایدم یوسف علیه السلام ایتدی انکله اول
بندن راضی اولورمی دیدیکه نعم یوسف علیه السلام ایتدی اویله اولسه حبسه مبالات ایتمزین
وقتا که یوسف علیه السلامك سجندن خروجی وقتی ایرشدی ملك ریان بر رؤیای عجیبه کوردی
﴿ وقال الملك انی اری سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر یابسات ﴾
ملك ریان دیدیکه منامده کوردمکه بحردن یدی بقرهٔ سمینه چیقدی انك عقبنجه یدی بقرهٔ عجفاء
دخی چیقوب اول سمینه‌لرك جمیعن یوتدی انلردن هیچ براثر کورلمدی واول عجفالردن دخی هیچ
برشیء ظاهر اولمدی بعده کوردمکه یدی یشل سنبله‌که حبه‌لری منعقده اولمشدی ویدی سنبلهٔ
یابسه‌که استحصاد اولنمش ایدی اول یابس اولان سنبله‌لر یشل سنبله‌لرك اوزره التوا وغلبه ایتدی
حتی که اول یشللردن برشیء قالمیوب کیتدی اندن سحره وکهنه ومعبرینی جمع ایدوب دیدیکه
﴿ یا ایها الملاء أفتونی فی رؤیای ان کنتم للرؤیا تعبرون ﴾ یا اشراف قوم بکا اشبو رؤیامی تعبیر ایدك
اکر رؤیا تعبیرنده عالملر ایسه‌کز ﴿ قالوا اضغاث احلام ومانحن بتأویل الاحلام بعالمین ﴾ دیدیلرکه
بو اخلاط احلام مشتبهة التأویلدر بز ایسه انك تأویلن بیلور دکلرز ﴿ وقال الذی نجا منهما
وادّکر بعد امة انا انبئکم بتأویله فارسلون ﴾ اول ایکی صاحب سجندن قتلدن نجات بولانکه
ساقیدر یدی ییلدنصکره بنی سیدك ملك قتنده ذکر ایت دیو یوسفك قولنی تذکر ایدوب دیدیکه
ای ملك بن سزه بو رؤیانك تأویلن بیلور برکسه‌یی خبر ویره‌یمکه سجنده بر رجل واردرکه
رؤیا تعبیرین ایدر بنی اکا کوندرککه انی اندن سؤال ایدوب سزه خبر کتوره‌یم ملك دخی نعم
دیوب انی اکا کوندردی چون ساقی اکا واردی وبونجه ییلدنبرو انی ملك قتنده ذکر ایتمدیکی
شیطانك انساسیله ایدوکنی اعتذاردنصکره ملکك رؤیاسن ذکر ایدوب دیدیکه ﴿ یوسف ایها
الصدیق أفتنا فی سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر یابسات ﴾
یا یوسف صدیق بزه خبر ویر شول رؤیا تأویلندنکه یدی بقرهٔ سمانی یدی بقرهٔ عجاف اکل ایتدی
ویدی یشل سنبله‌که یدی یابس سنبله‌ده مغلوب اولوب یتدی ﴿ لعلی ارجع الی الناس لعلهم
یعلمون ﴾ تا که ملك واصحابنه ویا اهل مصره رجوع ایدوب انك تأویلن بیله‌لر ویا علمده سنك
فضل ومکانك بیله‌لر ﴿ قال تزرعون سبع سنین دأبا ﴾ یوسف علیه السلام دیدیکه اما اول بقرات

هود علیه السلامی رسول کوندردك اول انلره دیدیکه ای قوم الله تعالی‌یه عبادت ایدك که اندن غیری الهکز یوقدر
سزك اکا شریك کتورمکز انجق کذب وافترادر ﴿ یاقوم لا اسئلکم علیه اجرا ان اجری الا علی الذی فطرنی افلا
تعقلون ﴾ ای قوم تبلیغ رسالتم اوزره ۲۲۷ سزدن اجر استمم بنم اجرتم انجق بنی خلق ایدن الله تعالانك
عهده سنده‌در ایا سز عقلکزی قوللنمزمیسکزکه حقله باطلی فرق ایده‌سز ﴿ ویا قوم استغفروا ربکم ثم توبوا الیه یرسل السماء علیکم مدرارا ویزدکم قوة الی قوتکم ولا تتولوا مجرمین ﴾ وای قوم ربکزدن مغفرت طلب ایدك بعده غیره عبادتدن رجوع ایدك تا که کوکدن اکینلریکز اوزره متصل یغمور کوندره وقوتکزه قوت آرتوروب اولادلریکز اوله وکناهلریکزه مصر اولدیغکز حالده ایماندن اعراض ایتمیك * دینلدیکه الله تعالی انلردن یغموری منع ونسالرنی عقیم ایتدی انلر ارباب زراعت اولمغله بارانه ومدافعهٔ دشمن ایچون اولاده محتاج اولمریله هود علیه السلام انلره بو آیت کریمه منطوقنجه نصیحت ایلدی ﴿ قالوا یا هود ماجئتنا ببینة ومانحن بتارکی الهتنا عن قولك ومانحن لك بمؤمنین ﴾ انلر دیدیلرکه یاهود سن بزه دعوا کلك
صحتنه دلالت ایدر بر حجتله کلمدك وسنك قولکله بز الههلرمزك عبادتنی ترك ایدیجی دکلرز وبز سکا ایمان ایدیجیلردن
دخی دکلز ﴿ ان نقول الا اعتریك بعض الهتنا بسوء قال انی اشهد الله واشهدوا انی بریء مما تشرکون من دونه
فکیدونی جمیعا ثم لاتنظرون ﴾ بز سکا آنجق انی دیرزکه بعض آلهه‌مز سبك سبیله سکا سوء حال کلوب هذیان

سمان وسنبلات خضر خصب ووسعت ییللریدر وبقرات عجاف وسنبلات یابسه قحط وشدت
ییللریدر ایمدی یدی ییل عادتکز اوزره زراعت ایدك ﴿ فما حصدتم فذروه فی سنبله الا قلیلا مما
تأکلون ﴾ بعده زرعدن بچدیککزی سنبله‌سنده آلیقوکز انی سوس یمکله افساد ایتمیه الا اندن
اکله احتیاجکز دکلوبی دوس ایدك انلره امر ایلدیکه انك اکثرینی حفظ ایدوب حاجت
دکلوسین یه‌لر ﴿ ثم یأتی من بعد ذلك سبع شداد یأکلن ماقدمتم لهن الا قلیلا مما تحصنون ﴾ بعده
اول خصب ووسعت اوزره‌کی یدی ییل کچدکدنصکره قحط وشدت اوزره یدی ییل کلوب افناء
واهلاك ایده شول طعامیکه خصب ییللرنده انلکچون اعداد وادخار ایتمشدیکز الا آزشیئکه بذر
ایچون انی احراز وادخار ایدرسز ورؤیا تأویلنی اتمامندنصکره انلره تبشیر ایدوب دیدیکه ﴿ ثم
یأتی من بعد ذلك عام فیه یغاث الناس وفیه یعصرون ﴾ اول قحطدنصکره بر ییل کله‌که انده یغمورلر
یاغوب کثرت رزقه ایره‌لر وعنب وزیتون وسمسم صیقوب عصیر وزیت ودهنله نفعلنه‌لر ﴿ وقال
الملك ائتونی به ﴾ وقتا که ساقی ملکه رجوع ایدوب رؤیاسی تأویلن یوسف علیه السلامدن
ایشتدیکی منوال اوزره ملکه خبر ویردی ملك بکا انی کتورك دیدی ﴿ فلما جاءه الرسول قال ارجع
الی ربك فاسأله مابال النسوة اللاتی قطعن ایدیهن ان ربی بکیدهن علیم ﴾ وقتا که یوسف علیه السلامه
ملکك رسولی کلوب انی ملك قاتنه چاغردی انکله کیتمکدن امتناع ایدوب رسوله دیدیکه ملکه
واروب دیکلکه سؤال ایتسون شول نسوه‌یه‌که مأدبه‌ده اوتوررلر ایکن اللرین کسدیلر انلره
نه حالت ایردیکه انی ایتدیلر ربم جل شانه انلرك کیدنه علیمدر شول وقتن‌که انلر بکا مولاتکه
اطاعت ایت دیمشلردی یوسف علیه السلامك اجابت اوزره اول نسوه سؤالنی وکندینك فحص
حالنی تقدیمی انکچون ایدیکه انکله برائت ساحه‌سی ظاهر اوله ومسجون اولمسی ظلمله ایدیکی بیلنوب
حاسدك انك امری تقبیحنه چاره‌سی قالمیه اشبو دلیلدرکه مؤمن تهمت مواقعنه وقوعدن صاقنه
وکندندن نفینه اجتهاد ایده ﴿ قال ماخطبکن اذ راودتن یوسف عن نفسه ﴾ اویله اولسه
ملك اول نسوه‌یی قاتنه احضار ایدوب دیدیکه سزك امر وشانکز نه ایدی شول وقتیکه
یوسفك نفسندن مراوده ایتدیکز ﴿ قلن حاش لله ماعلمنا علیه من سوء ﴾ اول نسوه یوسفك
براءتنه اعتراف وعفتنه تعجب وذنبدن تنزیه ایدوب دیدیلرکه حاش لله بز انده ذنب وخیانتدن
برشیء بیلمزز ﴿ قالت امرأة العزیز الآن حصحص الحق انا راودته عن نفسه وانه لمن الصادقین ﴾
زلیخا ایتدی الآن حق ظاهر اولدی بن انك نفسندن مراوده ایتدم حالبوکه اول صادقلردندر
یوسف علیه السلام انك اعترافن ایشدیجك ﴿ ذلك لیعلم انی لم اخنه بالغیب وان الله لایهدی
کید الخائنین ﴾ بنم ملکك رسولن ردم انکچون ایدیکه عزیز انك ظهر غیبنده بن اکا خیانت
ایتمدیکمی بیله والله تعالی خائنلرك کیدنی تحقیق وتسدید ایتمزایدیکنی متیقن اوله * یوسف علیه السلام
بو مقاله‌یی دیجك جبرائیل علیه السلام اکا دیدی اکاهمت ایتدیککده دخی ایتدکمی اویله اولسه

سویلر اولدك هود عليه السلام آنلره دیدیكه بن نفسمه الله تعالی‌یی اشهاد ایدرم سز دخی شاهد اولك كه الله تعالیدن
غیری اشراك ایتدیككز اصنامدن بریئم امدی سز واصنامكز جمیعا هلاكمه قصد ایدك بوندنصكره بكا مهلت ویرمیك
* منقولدركه هود عليه السلامك جملهٔ معجزاتندندركه اویله قوتلو آدملره بوجوابی ویروب ایچلرنده

یالكز كزردی بر ضرر ایده‌مدیلر (انی توكلت علی الله ربی وربكم مامن دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم) بنم وسزك ربكز اولان الله تعالی‌یه اعتماد وتوكل ایتدم * كه جمله وسعكزی صرف ایتسه‌كز بكا ضرر ایتمكه قادر دكلسز * هیچ بر حیوان یوقدر الا الله تعالی آنك ناصیه‌سنی اخذ ایدیجیدر * یعنی جمله‌یی دیلدیكی اوزره تصرفه مالك وقادردر * بنم ربم جل شانه حق وعدل طریقی اوزره‌در * عندنده توكل واعتصام ضایع اولمز * (فان تولوا فقد ابلغتكم ماارسلت به الیكم ویستخلف ربی قوما غیركم ولا تضرونه شیئا ان ربی علی كل شیء حفیظ) اكر سز ایماندن اعراض ایدرسكز ارسال اولندیغم وحی بكا واجب اولدیغی وجهله برموجب جحت سزه تبلیغ ایلدم * بو اعراضكزله ربم تعالی سزی هلاك ایدوب * یریكزه برغیری قومی بدل

ایدر سزك قبول حقدن اعراضكز اكا هیچ ضرر ویرمز تحقیق ربم جل شانه كل شیئه * یعنی جمله‌نك (بیله)
افعال واقوال واحوالنه * نكهبان ومجازاتنی ادا ایدیجیدر (ولما جاء امرنا نجینا هودا والذین آمنوا معه برحمة منا
ونجیناهم من عذاب غلیظ) وقتاكه بزم عذاب امریمز كلدی هود عليه السلام وانكله بیله اولان مؤمنلری رحمتمزله قورتاردق

دیدیدیكه (وما ابرئ نفسی) بن كندیمی خطا وزللدن تنزیه وتذكیه ایتمزین (ان النفس لامارة بالسوء) زیراكه نفس بالطبع شهواته مائله اولدیغی حیثیتدن سوئله امر ایدیجیدر (الا مارحم ربی) مكر ربم جل شانه‌نك بكا رحمت ایتدیكی وقتده اوله ویاخود مكر اول كمسه‌كه رحمتیله انی عصمت ایتمش اوله (ان ربی غفور رحیم) بنی ربم جل شانه هم نفسی مغفرت ودیلدیكی كمسه‌یه عصمتله رحمت ایدر ویاخود ذنبنه اعتراف ایدوب استغفار ایدنی مغفرت ایدر وارتكاب ایتدیكی ذنبدن استغفار واسترحام ایتدیكنجه رحمت ایدر (وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی) وقتاكه یوسف عليه السلامك عذری ملك قاتنده ظاهر وامانت وعلمی معروف وباهر اولدی دیدیكه بكا انی كتورك كه آنی كندیمه صاحب خالص ایدم چون اكا رسول كلوب آنی ملكك قاتنه قغردی اول طوروب اهل سجنه دعا ایتدی الهی قلوب اخیاری بونلره عطف ایت واخباری كشف ایت دیدی اول اجلدن هر بلده‌ده اهل سجن اخباره ناسك اعلمیدر (فلما كلمه قال انك الیوم لدینا مكین امین) وقتاكه یوسف عليه السلام ملك قاتنه كلدی عربیه ایله اكا سلام ویردی ملك اكا بو نه لسان اوزره‌در دیدی ایتدیكه عمم اسمعیل عليه السلام لسانیدر بعده طوروب عبرانیه ایله اكا دعا ایتدی ملك اكا بو نه لسان اوزره‌در دیدی ایتدیكه آبائم لسانیدر ملك ایسه اول ایكی لسانی بیلمزدی * وهب ایدر ملك یتمش لسان بیلوردی اول هرقنغی لسانله سویلدیسه یوسف عليه السلام اكا اول لسانله جواب ویردی الاعبرانیه وعربیه‌یی ملك بیلمزدی یوسفك اول ایكی لسانده فضل زائدنی كوریجك حداثت سننده‌كه اول وقتده اوتوز یاشنده ایدی ظاهر اولان كمالاتنه تعجب ایدوب آنی سریر اوزره اجلاس وامرینی اكا تفویض ایتدی * دینلدیكه اول ایامده قطفیر فوت اولوب یوسفی آنك منصبنه نصب ایتدی وزوجه‌سی زلیخایی اكا تزویج ایتدی یوسف عليه السلام آنی بكر بولوب اندن ایكی ولدی اولدی افرائیم ومیشا وجوده كلدی یوسف عليه السلام اكا داخل اولدیغنده دیدیكه یا زلیخا بو خیرلو دكلمیدر اندنكه سن آنی اراده ایتدك ایدی دیدیكه یاصدیق بنی لوم ایتمكل بنی كوردیكك حالتده ملك ودنیاده امرأهٔ حسناء ناعمه ایدم قطفیر ایسه عنین اولوب یانمه كلمزدی سنك حسن وجمالك كوریجك نفسم غلبه ایتدی صبره طاقتم قالمیوب عقل وفكرم سنك خیالنه كتدی (قال اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علیم) یوسف عليه السلام ملكه دیدیكه بنی ارض مصرك خزائنی اوزره تسلیط ایتكه بن خزائن حفظنه قادر بن ووجوه تصرف علمنده ماهرین ملك ایتدیكه اول امره كیمدركه سندن احق اوله وآنك اوزره آنی تولیه ایدوب سن بزم قاتمزده مكانت ومنزلت صاحبیسن خزائن اوزره امینمزسن دیدی اشبو دلیلدركه كشی ولایته استعدادنی اظهار وسلطاندن تولیه‌یی طلب جائز اوله اكرچه ید كافردن ایسه‌ده قچانكه اقامت حقه وسیاست خلقه وصولن استظهارك غیریله اولمزایدوكن

وعذاب غلیظدن دخی نجات ویردك * اول عذاب غلیظ باد سموم ایدیكه كافرلرك بورنلرندن كیروب دبرلرندن چیقوب
اعضالرینی پاره پاره ایدردی (وتلك عاد جحدوا بآیات ربهم وعصوا رسله واتبعوا امر كل جبار عنید) احقافده اثرلری
كورینن عاد قبیله‌سیكه رب تعالینك آیتلرینی انكار ایتدیلر ورسوللری هود عليه السلامه عاصی اولدیلر

وهر معاند جبارك امرینه تابع اولدیلر (واتبعوا فی هذه الدنیا لعنة ویوم القیمة الا ان عادا كفروا ربهم الا بعدا لعاد قوم هود) انلره بودنیاده * ریح عقیمله * وآخرتده * عذاب الیمله * لعنت تابع قیلندی اكاه اولك كه قوم عاد ربلرینی انكار ایتدیلر اكاه اولك كه قوم هود اولان عاده رحمة اللهدن دورلق وهلاك واردر (والی ثمود اخاهم صالحا قال یاقوم اعبدوا الله مالكم من اله غیره وهو انشاكم من الارض واستعمركم فیها فاستغفروه ثم توبوا الیه ان ربی قریب مجیب) ثمود قومنه نسبا قرداشلری صالح عليه السلامی كوندردك اول انلره دیدیكه ای قوم الله تعالایه عبادت ایدك آندن غیری الهكز یوقدر كه اول سزی طپراقدن پیدا ایلدی وسزه اول طپراقده كچنمك وعمارته قدرت ویردی امدی اندن مغفرت طلب ایدك صكره غیره عبادندن رجوع ایدك تحقیق ربم تعالی مؤمنلره رحمتیله قریبدر ودعا ایدنلره

اجابت ایدیجیدر (قالوا یاصالح قد كنت فینا مرجوا قبل هذا اتنهینا ان نعبد مایعبد آباؤنا واننا لفی شك مما تدعونا الیه مریب)
انلر دیدیلركه یاصالح بوندن مقدم بیننمزده سندن رشد وسداد امید ایدوب * امورمزده مستشار ودیننمزله متدین اولمكی ایستردك
بو كلاملرینی ایشیدوب امیدمزی قطع ایتدك * سن بزی بابالرمزك عبادت ایتدیكی آلهه‌یه عبادتدن نهی می ایدرسن

یله * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیكه الله تعالی قرنداشم یوسفه رحمت ایده اكر اول ملكه بنی خزائن ارض اوزره تسلیط ایت دیمش اولسه ملك ساعتنده آنی اول عمله عامل ایدردی لكن اول آنی طلب ایتدیكیچون برسنه انی تأخیر ایتدی ملك ایله بیله بیتنده اقامت ایتدی * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر یوسف عليه السلام امارتی طلب ایتدیكی كوندن برسنه تمام اولیجق ملك اكا تاج كیدردی وقلیجن قوشاتدی وانكیچون التوندن دوزلمش انواع جواهرله بزنلمش برسریر قوردردیكه انك طولی اوتوز ذراع وعرضی اون ذراع ایدی ودیبا وحریردن آنده درلو فراشلر دوشتدی ویوسف عليه السلام اكا چیقوب جلوس ایتدی وامرا وارباب سلطنت اكا كلوب انقیاد ایتدیلر وملك ریان چكیلوب جمیع اموری اول تعهد ایتدی (وكذلك مكنا لیوسف فی الارض) اشبونك كبی یوسفی ارض مصرده تمكین ایتدك (یتبوء منها حیث یشاء) آنك بلادندن دیلدیكی مكانه نزول ایدر وآنده دیلدیكن ایشلر (نصیب برحمتنا من نشاء) دیلدیكمز كمسه‌یی بز رحمتمزه ایركوررز (ولا نضیع اجر المحسنین) واحسان اهلنك اجرنی ضایع ایتمزز بلكه عاجلده وآجلده توفیه ایدرز (ولاجر الآخرة خیر للذین آمنوا وكانوا یتقون) آخرت اجری خیرلودر شونلره كیم مؤمن اولوب شركدن صاقنورلر وقتاكه یوسف عليه السلام مصر ممالیكنه مطمئن اولدی قحط یللرینه طعام ادخاریچون مخازن وحصون بنا ایتدی وطعامی جمع ایدوب انلره قودی ومعروف اوزره انفاق ایدوب حتی كه خصب یللری حلول وقحط یللری دخول ایتدی قحط یللرینك ابتداسی دخول ایدیجك بركیجه‌نك نصفنده ملك آجیقوب یوسف عليه السلام حضرتلرینه خبر ویردی ویوسف عليه السلام دیدیكه اشته قحطك اوانی كلوب ایردی انك اولكی یلنده ناس طعامی دراهم ودنانیر ایله آلدیلر حتی كه ناسده اندن برشیء قالمیوب جمیعی یوسف عليه السلامك قبضنه كیردی ایكنجی یلده حلی وجواهر ایله آلدیلر حتی كه ناس یدنده اندن دخی برشیء قالمدی اوچنجی یلده مواشی ودواب ایله دردنجی یلده عبید وامائله بشنجی یلده ضیاع وعقاراتله آلتنجی یلده اولاد ایله یدنجی یلده رقابله آلدیلر حتی ناس یدنده نقود وجواهر ومواشی وعقارات وممالیك قالمدیغندن ماعدا اولادلری وكندیلری یوسف عليه السلامه عبید اولدیلر حتی كه ناس بونك كبی اجل واعظم ملك كورلمیوبدر دیدیلر اندن یوسف عليه السلام ملكه ایتدی ربم جل شانه‌نك صنیعن كوردكمی بكا نیجه انعام ایتدی اندن ای ملك رأیك ندر بكا سویلكل ملك دیدیكه بزسكا تابعز دیلدیكك ایلكل یوسف عليه السلام ایتدی الله تعالی‌یی وسنی اشهاد ایدرمكه اهل مصرك جمیعن الله تعالینك رضاسیچون آزاد ایتدم واملاكلرن كیرو كندیلره رد ایتدم * روایت اولندیكه یوسف عليه السلام اول قحط زماننده قارنن طویورمدی ارض مصرك خزائنی یدنده ایكن سن آچ اولمغه سبب نه‌در دینلسه قورقارمكه قارنم طویوررسم

تحقيق سن بزی دعوت ایتدیکك توحیددن بز شك ویرده یز (قال یاقوم ارأیتم ان کنت علی بینة من ربی وآتینی
منه رحمة فمن ینصرنی من الله ان عصیته فما تزیدوننی غیر تخسیر) صالح علیه السلام دیدیکه یاقوم بکا خبر ویرککه ربم
تعالی بکا حجت روشن و پیغمبرلك ویرمشیکن اکر بن تبلیغ ٢٣٠ رسالت و سزی حقه دعوت ایتمیوب

اکا عاصی اولورسم بنی
عذاب اللهدن کیم قورترر
سز بکا خسراندن غیری
برشی آرترمزسز (ویاقوم
هذه ناقة الله لکم آیة
فذروها تأکل فی ارض
الله ولا تمسوها بسوء فیأخذکم
عذاب قریب) و دیدیکه
یاقوم بو ناقة الله بنم نبوتمه
سزه علامتدر انی حالنه
براغك که الله تعالینك
برنده اوتله سون اکا فنالق
ایله طوقنمیك که عقبنده
سزی عذاب اخذ ایدوب
مهلت ویرمز (فعقروها
فقال تمتعوا فی دارکم ثلثة
ایام ذلك وعد غیر مکذوب)
اول دوه یی سکرلیوب
قتل ایلدیلر صالح علیه
السلام انلره دیدیکه خانه
لریکزده اوچکون یاشر سکز
* چارشنبه و پنجشنبه
وجمعه کونی عذابکز کلور *
بو وعد کذب اولنوردکلدر
* مرویدرکه یوزلری
چارشنبه صاری پنجشنبه
قرمزی جمعه سیاه اولوب
جمعه ایرتسی عذاب نازل
اولدی بو عقر قصه سنك
تفصیلی سورهٔ قمرده کلور
انشاء الله تعالی (فلما جاء امرنا نجینا صالحا والذین آمنوا معه برحمة منا ومن خزی یومئذ ان (سفر)
ربك هو القوی العزیز) وقتا که بزم عذاب امرمز کلدی صالح علیه السلامی وانکله بیله اولان مؤمنلری عندمزدن
رحمتله اول عذابدن واولکونك رسوایلغندن خلاص ایتدك تحقیق سنك ربك عذابنده قوی ودشمنلرینه غالبدر

آچلری اونودمدیو عذرلنوردی وملکك طباخلرینه امر ایتمشیدیکه ملکك غداسین نصف
نهارده ویررلردی تاکه اولدخی آچلق طعمنی ذوق ایدوب آچلری اونوتمییدی من بعد
ملوکه اندن عادت قالدیکه غدالرین نصف نهاره تأخیر ایدرلر * روایت اولندیکه قحط بلاد
شام وارض کنعانه دخی عام اولوب هر طرفدن طعام ایچون یوسف علیه السلامه کلدیلر اول ایسه ناس
بیننده تقسیط ایچون اکا کلن کمسنه ندکلو عظیم اولسه بر دوه یوکندن زیاده ذخیره ویرمزدی
وناسه ایریشن قحط یعقوب علیه السلامه دخی ایریشدی بنیامینی آلیقیوب سائر اون اوغلنی
طعام کتورمکیچون یوسف علیه السلامه کوندردیکه انلر اول وقتده ارض فلسطیندن عربانده
اولوب اهل بادیه ایدیلر ابل وشاتله معیشت ایدر ایدیلر * یعقوب علیه السلام انلره دیدیکه
ای اوغللر بکا خبر ایردیکه مصرك حالا ملکی بر رجل صالح اولوب ناسه طعام بیع ایدرایمش
حاضرلنك که اکا کیده سز کفافمز ایچون اندن طعام اشترا ایده سز نعم دیو یوله کیردیلر
حتی که مصره ایردیلر (وجاء اخوة یوسف فدخلوا علیه فعرفهم وهم له منکرون) اخوهٔ
یوسف یوسفه کلوب کیردیلر اول انلری بیلوب انلر ایسه انی بیلمزدیلر ابن عباس رضی الله
تعالی عنه ایدر انلر انی قیویه براقدقلرندن اول وقته دکین اراده قرق ییل کچمشدی اویله
اولسه انلرك انی بیلمدکلری طول عهد واندن مفارقتلری سن حداثتده اولوب انی نسیانلری ایچون
ایدی ویا انك حالی بعید اولدیغیچون شول حالته کیم اندن مفارقت ایتدیلردی ویا هیبت
ویا استعظامدن انی صورت وحلیه سنه قلت تأملری ویا انی هلاك اولدی توهملری ایچون ایدی
وقتا که یوسف علیه السلام انلره نظر ایدوب انلر اکا لسان عبریجه سویلدیلر یوسف علیه
السلام انلره دیدیکه بکا خبر ویرك که سز نه حالو کشیلرسز بو دیارده نه ایشلرسز بن سزك شانکزه
منکرین زیراکه برلسان غریبله سویلرسز احتمالدرکه جواسیس اوله سز بلادمزك عیوبن
بیلمکه کله سز دیدیلرکه لاوالله بز جواسیس دکللرز بلکه جمیعمز بر بابادن قرنداشلرز بابامز
ایسه انبیاء اللهدن یعقوب دینور بر پیر صدیقدر ارض شامده مقیم غنم وابل اربابیز جهد وقحطه ایر
دیکمزدن کلمشزکه سندن طعام اشترا ایده وز اندن کیرو مکانمزه کیده وز دیدیکه سزلر ندکلو
قرنداشلرسز دیدیلرکه اون ایکی قرنداش ایدك بریمز بابامزك قتی سوکلو ایدی بزمله بریه یه کیدوب
انده هلاك اولدی وبریمز دخی انکله انا بر قرنداش اولدیغندن بابامز حالا انی قتنده آلیقودیکه
انکله کندوینی تسلیه ایده یوسف علیه السلام دیدیکه قولکزده صادقلر ایدیککزی نیجه بیلهلم
دیدیلرکه بزی بو دیارده بیلور یوقدر نه چاره ایده لم دیدیکه ایمدی بریکز بنم قتمده رهن قالسون
وبابا کز قتنده قلان قرنداشکزی کتورك کلسون تاکه صدقکزی بیلم وسزه حسن جزا ویرهیم
اویله اولسه ارالرنده قرعه شمعون اوزره واقع اولیجق یوسف قتنده انی الیقیوب کتدیلر
(ولما جهزهم بجهازهم) وقتا که یوسف علیه السلام انلرك هر برینه بر دوه یوکی طعام ویردی

(واخذ الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دیارهم جاثمین) کفرله نفسلرینه ظلم ایدنلری جبرائیل علیه السلامك
صیحه سی اخذ ایدوب قلبلری پاره لنوب خانه لرنده ییقیلوب هلاك اولدیلر (کان لم یغنوا فیها الا ان ثمود کفروا ربهم
الا بعدا لثمود) کویا هیچ خانه لرنده ٢٣١ یوق کبی اولدیلر آکاه اولك که قوم ثمود ربلرینی انکارله کافر اولدیلر

آکاه اولك که الله تعالینك
رحمتندن قوم ثمود بعید
وهلاك اولدی (ولقد
جاءت رسلنا ابراهیم
بالبشری قالوا سلاما قال
سلام فما لبث ان جاء
بعجل حنیذ) تحقیق بزم *
ملائکه * رسوللرمز
ابراهیم علیه السلامه مژده
ایله کلوب سلام علیك
دیدیلر ابراهیم علیه السلام
انلره علیکم السلام دیدی
ابراهیم علیه السلام
اکلنمیوب انلره بر سمیز
بوزاغی یی بریان ایدوب
کتوردی * دینلدیکه انلر
اوچ ملك ایدی جبرائیل
علیه السلام قوم لوطك
هلاکی اسرافیل علیه
السلام اولاد اعطاسی
میکائیل علیه السلام لوط
علیه السلام واهلنك
محافظه وخلاصی مژده
سیله کلدیلر وابراهیم علیه
السلام انلرك ملك اولدقلرینی
اکلمدیغندن بریان کتوردی
(فلما رأی ایدیهم لا تصل
الیه نکرهم واوجس منهم
خیفة قالوا لا تخف انا
ارسلنا الی قوم لوط)
وقتا که ابراهیم علیه السلام ملکلرك بریانه آل اوزاتمدقلرندن انکار عدیله انلردن قلبنه خوف کلدی * زیرا عادت وقت
ایدیکه مسافرخانه صاحبنك طعامنی ییمه بر ضرر ایچون کلمش اوله * ملکلر خوفنی حس ایدوب قورقمه که بز لوط قومنك
عذابنه ارسال اولنمش ملکلرز (اکل وشربدن مبرایز دیدیلر * (وامرأته قائمة فضحکت فبشرناها باسحق

سفر حوایجن دخی انلره بتوردی و بابالری قتنده قلان قرنداشلری ایچون دخی بر یوك طعام
استدیلر ویردی (قال ائتونی باخ لکم من ابیکم) واول بابا بر قرنداشکزی بکا کتورك دیدی که
اول بنیامیندر (الا ترون انی اوفی الکیل) کورمزمیسزکه بن کیلی اتمام ایدوب ناسك حقندن
برشیء نقص ایتمزین وسزه بر یوك طعام زیاده ویریرین ومنزلکزه اکرام وسزه درلو انعام قیلورین
(وانا خیر المنزلین) وبن ضیافت ایدنلرك خیرلوسیین (فان لم تأتونی به فلا کیل لکم عندی ولا تقربون)
واکر انی بکا کتورمزسکز بنم عندمده سزه کیل ایده جك طعام اولمز بکا قریب اولمکز ودیاریمه کیرمکز
(قالوا سنراود عنه اباه وانا لفاعلون) دیدیلرکه انی باباسندن طلبده اجتهاد ایده لم بزه امر
ایتدیککی توانیسز ایده لم (وقال لفتیانه اجعلوا بضاعتهم فی رحالهم) طعام کیلنه مختص اولان غلمانه
دیدیکه انلرك طعام شرا ایچون ویردکلری بضاعه لریکه نعال وادم ایدی انلرك خبری یوغیکن
وعالرینه قویه لر (لعلهم یعرفونها اذا انقلبوا الی اهلهم لعلهم یرجعون) تاکه اول بضاعه لری
ردینك حقنی بیله لر قچانکه اهللرینه واروب وعالرین فتح ایدرلر امیددرکه انی بیلملری کیرو
کلملرینه داعی اوله * دینلدیکه یوسف علیه السلامك اول صنیعی ای واخوه سندن طعام ایچون
ثمنی المغی لؤم کوردی حالبوکه انلر اکا محتاج ایدیلر اول اجلدن انی انلره بیلمزلر ایکن رد ایتدی
ویاخود خوف ایتدیکه باباسنك انلری کیرو کوندرمکه کفایت ایدر مالی بولنمیه ویاخود بضاعه لری
ردنی غلطه حمل ایدوب انی رد ایچون کیرو کله لر ام سا کنی استحلال ایتمیه لر (فلما رجعوا الی
ابیهم) وقتا که انلر رجوع ایدوب باباری نه واردیلر دیدیلرکه بز بر رجل خیره قدوم ایتدککه
اول بزی انزال واکرام ایتدی بر مرتبه ده کیم اول سنك اولادندن اولسه انجق بزه اول
دکلو اکرام تام ایدیدی اندن یعقوب علیه السلام انلره شمعونی سؤال ایدوب انلر دخی قصه یی
خبر ویردیلر (قالوا یا ابانا منع منا الکیل فارسل معنا اخانا نکتل وانا له لحافظون) ودیدیلرکه
اکر بنیامینی بیله مزجه اکا کتورمزسه وز بزه طعام کیل اولنمز محروم اولورز ایمدی انی بزمله
کوندر کل که انك سببیله طعام اشترا ایده وز وبز انی حفظ ایدرز اکا بر مکروه ایرکورمزز
(قال هل آمنکم علیه الا کما امنتکم علی اخیه من قبل) یعقوب علیه السلام دیدیکه بن سزی انك
اوزره امین می قیلورین بز انی حفظ ایدرز دیدیککزه نیجه اینانورین بوندن اول کیدین قرنداشی
یوسف حقنده حفظ ایدرز دیدیککزدنصکره اکا دیلدیککزی ایشلدیککز الله تعالی حفظ ایتمیجك
نه سزك ونه بنم حفظم نفع ایدر (فالله خیر حافظا) ایمدی حفظ ایتمکه الله تعالی خیرلودر
اکا توکل وامرمی اکا تفویض ایتدم (وهو ارحم الراحمین) که اول ارحم الراحمیندر رجا ایدرینکه
انی حفظیله بکا رحمت ایلیه ایکی مصیبتی بکا جمع ایتمیه (ولما فتحوا متاعهم وجدوا بضاعتهم ردت
الیهم) وقتا که مصردن کتوردکلری متاعلرین فتح ایتدیلر طعامه ثمن دیو ویردکلری شیئلری
جوالقلرینه رد اولنمش بولدیلر (قالوا یا ابانا ما نبغی) دیدیلرکه ای بابا بوندن زیاده نه دیلرزکه
ملك مصر بزه اکرام وبیع طعام ایتدکدنصکره ثمن دیو آلدیغن کیرو بزه رد ایتدی بونك وراسنده

ومن وراء اسحق ويعقوب) ابراهيم عليه السلامك زوجه‌سى * وعميسى قزى ساره بنت هاران وراء پرده‌ده
طورردى فرح وسروردن كولديكه بز ملائكه ايله اكا اسحقك واسحاقدن صكره انك اوغلى يعقوبك مژده‌سنى
ويردك (قالت يا ويلتى االدوانا عجوز وهذا بعلى شيخا ٢٣٢ هذا لشئ عجيب) ساره ديديكه واى عجبكه

* طقسان طقوز ياشنده * بن عجوز وبو زوجم * ابراهيم عليه السلام يوز يكرمى ياشنده * اختيار ايكن بزدن ولد كلمسى خوش شى ديو تعجب ايلدى (قالوا اتعجبين من امرالله رحمت الله وبركاته عليكم اهل البيت انه حميد مجيد) ملكلر ساره‌يه ديديلركه الله تعالينك فضل وعنايتيله ايكى پيردن ولد كتورمسى امرواراده‌سنه تعجبمى ايدرسن اى اهل بيت ابراهيم عليه السلام الله تعالينك رحمت وبركاتى سزك اوزريكزه‌در اول الله تعالى نعم اعطاسيله محمود وكرم اظهاريله عظيمدر (فلما ذهب عن ابراهيم الروع وجاءته البشرى يجادلنا فى قوم لوط ان ابراهيم لحليم اوّاه منيب) وقتاكه ابراهيم عليه السلامدن خوف كيدوب بشارت كلدى قوم لوط حقنده بزم رسوللرمزله مجادله‌يه باشلادى تحقيق ابراهيم عليه السلامك حلمى ورقت

احسان اولورميكه انى ابتغا ايده‌وز وصدقمزه دليلدركه (هذه بضاعتنا ردت الينا) اشته بضاعه‌مز بزه رد اولنوبدركه انكله استظهار ايدرز (ونمير اهلنا) واهليمز ايچون طعام اشترا ايدوب انلره كتوررز (ونحفظ اخانا) وقرنداشمز بنيامينى ذهاب واياب‌مزده مخافه‌دن صاقنورز (ونزداد كيل بعير) وبنيامينى استصحابمزله بر دوه‌يوكى زياده طعام آلورز (ذلك كيل يسير) اشبو كتورديكمز طعام قليلدر بزه كفايت ايتمز (قال لن ارسله معكم حتى تؤتون موثقا من الله لتأتننى به الا ان يحاط بكم) يعقوب عليه السلام ايتدى بن انى سزكله كوندرمزبن حتى بكا انى كيرو كتورمسنه الله تعاليدن عهد وميثاق ويره‌سز مكركه جميعكز هلاكه ايره‌سز ويا مغلوب اولوب چاره‌سز قاله‌سز (فلما آتوه موثقهم) وقتاكه انلر اكا عهدلرين ويرديلر (قال الله على مانقول وكيل) اول ديديكه الله تعالى بزم قولمزه شاهددر (وقال يا بنى لاتدخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب متفرقة) وقتاكه انلر كيرو مصره كيدر اولديلر يعقوب عليه السلام انلره ديديكه اى اوغللر مصره كيررا اولديغكزده جميعكز دفعة برقپودن كيرمكز بلكه متفرق قپودن كيركز زيرا انلره عين حاسد اصابتندن خوف ايلدى شول سببدنكه انلره جمال وقوت وامتداد قامت ويرلمشديلر وجميعى رجل واحددن وجوده كلمشلردر زيرا اثرده كلديكه * ان العين تدخل الرجل القبر والجمل القدر * عين الله تعالينك اذنيله ار ر رجلى قبره وجملى قدره قويار (وما اغنى عنكم من الله من شئ) لكن الله تعالى سزك اوزريكزه قضا ايتديكندن بر شئ دفعه قادر دكلن اول سزه اصابت ايدردخولده كر كسه مجتمعين ويا متفرقين اولوك مقدر اولان لابد ايرر ظن ايتمكزكه حذرانى دفع ايدر (ان الحكم الا لله) حكم الله تعالى‌يه مختصدر سزه عين اصابتن ديلرسه ايرر ديلمزسه اول سزه ضرر ايتمز كيدر (عليه توكلت وعليه فليتوكل المتوكلون) هر حالده اكا وثوق واعتماد ايتدم ايمدى متوكلين وثوق واعتمادلرين بالكليه اكا ايتسونلر (ولما دخلوا من حيث امرهم ابوهم) وقتاكه انلر مصره بابالرى امر ايتديكى منوال اوزره متفرق قپولردن كيرديلر (ما كان يغنى عنهم من الله من شئ) يعقوبك رأيى انلردن الله تعالينك قضاسندن برشئ دفع ايدراولمدى شول حيثيتدنكه انلره سرقه اسناد اولنوب انكله مفتضح اولديلر وملكك صاعى قرنداشلرى رحلنده بولنوب اخذ اولنمسى ورطه‌سنه اوغرادیلر اشبو حق تعالينك يعقوب عليه السلامى قولنده تصديقيدر (الا حاجة فى نفس يعقوب قضاها) لكن يعقوب نفسنده‌كى حاجتى‌كه انلره شفقت وعيندن حراستى ايدى اظهار ووصيت ايتدى (وانه لذو علم لما علمناه) اول يعقوب بزم اكا وحى ونصب حجله تعليم ايتديكمزى بيلور وموجبيله عمل قيلور ايدى اول اجلدن انلره الله تعالينك قضاسندن برشى سزدن دفعه قادر دكلن ديورأى وتدبيرينه اغترار ايتمدى (ولكن اكثر الناس لايعلمون) لكن ناسك اكثرى يعقوبك بيلديكنى بيلمزلر زيراكه اصابت علم طريقنه سلوك ايتمزلر وياخود مشركون الله تعالينك اولياسنه الهام ايتديكى شيئى بيلمزلر (ولما دخلوا على يوسف) وقتاكه اخوۀ يوسف يوسفه داخل اولديلر

قلبى وانتقامده تأنيسى انى مجادله‌يه انداخته ايلدى زيرا ناس ايچون آه وتأسفله حضرت غفاره مراجعت (بنيامين)
ايديجيدر (يا ابراهيم اعرض عن هذا انه قد جاء امر ربك وانهم اتيهم عذاب غير مردود) ملكلر ديديلركه يا ابراهيم بو
جدالدن واز كچ تحقيق بونلرك عذابى ربك تعالانك حكميله كلمشدر والبته كلوب اوله‌جقدر اول عذاب جدال ودعا ايله رد

اولنمز (ولما جاءت رسلنا لوطا سئ بهم وضاق بهم ذرعا وقال هذا يوم عصيب) وقتاكه بزم ملائكه رسوللرمز لوط
عليه السلامه * حسان الوجه غلمان صورتنده كلديلر قومى انلرى كوروب سوء قصد ايدر خوفيله لوط عليه السلام
مغموم ومحزون اولوب صدرنه صقندى ٢٣٣ كلدى وبو كون بكا عجب شدتلو كون اولدى ديدى (وجاءه

قومه يهرعون اليه ومن قبل كانوا يعملون السيئات قال يا قوم هؤلاء بناتى هن اطهر لكم فاتقوا الله ولا تخزون فى ضيفى اليس منكم رجل رشيد) لوط عليه السلامك قومى انك طرفنه سرعتله كلوب مقدمكى سوء عمللرى اوزره مسافرلرينى طلب ايلديلر لوط عليه السلام انلره ديديكه اشته بونلر بنم قزلرمدر سزك ايچون تميزلردر ايمانه كلوب انلرى تزويج ايدك الله تعاليدن قورقك مسافرلريمك يانلنده بنى رسواى ايتميك سزدن بر عقللو كيمسه يوقميدر (قالوا لقد علمت ما لنا فى بناتك من حق وانك لتعلم ما نريد) انلر يا لوط بزم سنك قزلريكده حاجتمز يوق اولديغنى بيلدك وسن مراد مزنه ايدوكنى بيلورسن ديديلر (قال لو ان لى بكم قوة او آوى الى ركن شديد) لوط عليه السلام اكر سزى دفعه قدرتم اولسه ياخود شديد عشيرته استنادم اولسه سزى منع ايدردم ديدى (قالوا يا لوط انا

بنيامين حقنده ديديلركه اشبو اول قرنداشمزدركه كتورمسنه بزه امر ايتمشيدك اشته كتوردك * ديديكه حسن واصابت ايتديكز انك جزاسن بندن بولورسز وانلرى بر منزل كريمه انزال ايدوب ضيافت ايتدى ومائده‌يه انلرى ايكيشر ايكيشر اوتورتدى بنيامين يالكز قالبجق آغليوب قرنداشم يوسف حى اولسه شمدى انكله بيله اوتورردم ديدى اويله اولسه يوسف عليه السلام اكا سندخى يالكز اوتورمق روا دكلدر ديو كندى يانه اوتورتدى بعده كيجه اولبجق اول منوال اوزره ايكيشر ايكيشر انلرى ياتورتدى وبنيامينى كندى فراشنه آلوب ياتدى وصباحه دكين انى ضم وريحى شم ايله استراحت ايتدى بعده انلره ديديكه چون اشبو قرنداشكزك ثانيسى يوغيمش بنمله اولسون ديو يانه آلديكه (آوى اليه اخاه) ايله اول مراد اولدى يوسف طعام ويامنزلده قرنداشى بنيامينى كندويه ضم ايتدى وديديكه استرميدككه اول هلاك اولان قرنداشك يرينه بن سكا قرنداش اولم بنيامين ايتدى سنك كبى قرنداشى قنده بولورم الا بوكه يعقوب وراحيلك ولدى دكلسن اويله اولسه يوسف آغلدى وطوروب انى معانقه ايتدى (قال انى انا اخوك فلا تبتئس بما كانوا يعملون) وديديكه بن سنك قرنداشك يوسفم قرنداشلريمزك زمان ماضيده بزه ايتدكلرى ايذايه محزون اولمغل زيراكه الله تعالى بزه احسان ايتدى واشبو سكا بيلدردكلرمدن برشئ انلره بيلدرمكل مناسب دكلدر بنيامين ايتدى شمدنكيرو بن سندن آيرلمزين يوسف عليه السلام ايتدى اكا چاره بوقدر مكركه برشئ سرقه ايتدك ديو سكا اسناد ايدم نعم ديوب بنيامين اكا راضى اولدى (فلما جهزهم بجهازهم جعل السقاية فى رحل اخيه) وقتاكه يوسف عليه السلام قرنداشلرينك هربرينه بردوه يوكى طعام ويردى وهرلازم وحاجتلرين بتوردى وانلرك خبرى يوغيكن طعامه كيل اولان سقايه‌يى بنيامينك يوكى ارا‌سنه قودردى واول سقايه زبرجد وياكومش ويا آلتوندن برمشربه ايديكه يوسف عليه السلام انى طعام ايچون كيل ايتمشيدى رحلت ايدوب كتديلر حتى‌كه عمارتدن آيريلوب براز مسافه قطع ايتديلر يوسف عليه السلام قبلندن رسول ايريشوب انلرى طورغردى (ثم اذّن مؤذن ايتها العير انكم لسارقون) برمنادى ندا ايتديكه اى قافله اهلى طوردك‌كه سارقلرسز (قالوا واقبلوا عليهم ماذا تفقدون) اخوۀ يوسف انلره اقبال ايدوب ديديلركه نه يتورديكزكه انى طلب ايدرسز (قالوا نفقد صواع الملك) ديديلركه يتورمشز شول مشربه‌يى‌كه ملك انكله شرب ايدر وطعامى كيل ايدر (ولمن جاء به حمل بعير وانا به زعيم) هركيم انى كتوررسه اكا بردوه‌يوكى طعام جعل واردر وبن اكا كفيلن (قالوا تالله لقد علمتم ما جئنا لنفسد فى الارض) اخوۀ يوسف ديديلركه بالله بيلديكزكه بز ارض مصرده فساد ايتمكه كلمامشز بزيوله چيقاليدنبرو بركسه‌يه ضرر ايتمامشز يولده اوغراديغمز كسه‌لره بزم حالمزدن سؤال ايدك حالبوكه انلر ناس بيننده ديانت ايله معروف ايديلر وبريدخى بوكه مقدما رحاللرينه قونيلان بضاعه‌لرين غلط اولمش ديو كتورمشديلر (وما كنا سارقين) وبز سارقين دخى دكللرز

رسل ربك لن يصلوا اليك فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم احد الا امراتك انه مصيبها ما اصابهم ان
موعدهم الصبح اليس الصبح بقريب) ملكلر ديديلركه يالوط بز ربك تعالانك رسوللرى‌يز انلرك ضررى سكا واصل اولمز
كيجه‌دن بر قطعه چكنجه اهلكله كيت وسزدن بر كيمسه كيرويه باقمسون الا زوجه‌ك كافره اولمغله كيرويه باقوب هلاك

اولور انلره اولان مصيبت اكا دخى اصابت ايدر انلرك وعد اولنن هلاك وقتى صبحدر * لوط عليه السلام هلاكلرى
يقين اوليدى ديمكله * جبريل عليه السلام صباح يقين دكلمى يعنى يقيندر ﴿ فلما جاء امرنا جعلنا عاليها سافلها و امطرنا
عليهم حجارة من سجيل منضود ﴾ ﴿ مسومة عند ربك وماهى ٢٣٤ من الظالمين ببعيد ﴾ وقتاكه انلره
عذاب امريمز كلدى انلرك
شهرلرينك اوستنى التنه
كتوردك و اول قومك
بولندقلرى محلده ربك
تعالينك خزينه سندن عذاب
ايچون بر برى آردنجه
اوزرلرينه چاموردن پشمش
نشانلو طاشلر ياغدردق اول
طاشلر ظالملردن دور
دكلدر * كه اول عذابه
استحقاقلرى وار ايدى *
بو اهالئ سدومك قصه سى
بو وجهله منقولدركه حق
تعالى ملائكهٔ مرسولاره لوط
عليه السلام قومنك سوء
فعللرينه وفسادلرينه درت
كره شهادت ايتمينجه هلاك
ايتميك ديو امر بيورمشدى
وقتاكه ملكلر لوط عليه
السلامه كلوب انلرى ضيافت
ايچون خانه سنه كوتوركن
بو شهر اهاليسنك فعللرندن
خبريكز وارميدى ديدى
ملائكه فعللرى ندر ديديلر
لوط عليه السلام سويلكه
او تانورم عالمده اولان انسانك
جمله سندن بدتر بر قوم
اولديغنه شهادت ايدهرم
ديدى جبريل عليه السلام
ميكائيل عليه السلامه اشارت
ايدوب ايشته بر شهادت ديدى شهرك قپوسنه كلدكده بو منوال اوزره بر دخى شهادت ايلدى شهره ﴿ وار ﴾
كيردكده بر دخى خانه يه دخولده بر دخى اولوب درت شهادت تكميل اولدى اول آنده لوط عليه السلامك زوجه سى ياخود
بر غيريسى اهاليه بويله خوب غلانلر كلدى ديو خبر ويردى انلر همان لوط عليه السلامك خانه سنه يوريديلر لوط

اكر سارقين اولسيدق انى كتوروب ويرمزدك * دينلديكه انلر مزارع بيننده مرور ايدر
اولسه لر دابه لرينك اغزلرين بغلرلردى تاكه غفلتله ناسك زروعندن تناول ايتميه لر ﴿ قالوا
فما جزاؤه ان كنتم كاذبين ﴾ منادى واصحابى اخوهٔ يوسفه ديديلركه سارقك جزاسى ندر اكر
سارقين دكلرز ديو قولكزده كاذبلر ايسه كز ﴿ قالوا جزاؤه من وجد فى رحله فهو جزاؤه ﴾
ديديلركه آل يعقوب شرعنده سارقك جزاسى اولدركه سارق سرقه سيله بيله مالى سرقت اولنان
كشى يه تسليم اولنوب برسنه انى استرقاق ايده ﴿ كذلك نجزى الظالمين ﴾ سرقه ايله ظلم ايدنلره
بز انجلاين جزا ايدرز منادى واصحابى ديديلركه اعدى لابد اوعيه كزى تفتيش ايده رز برروايتده
اول انلرى دوندروب يوسفه ايلتديلر اول امر ايلديكه اوكنده انلرك وعالرين برر برر تفتيش ايده لر
﴿ فبدأ باوعيتهم قبل وعاء اخيه ﴾ اويله اولسه بنيامينك وعاسنى تفتيشدن اول انلرك وعالرين
برر برر تفتيشه باشلدى بنيامينك وعاسى آخره قالنجق يوسف عليه السلام ديديكه ظن
ايتمزمكه انى بو اخذ ايتمش اوله اخوه سى ديديلركه لابد بونك وعاسن دخى تفتيش ايدك تاكه سز
وكرك بز طيب الخاطر اوله لم ﴿ ثم استخرجها من وعاء اخيه ﴾ چون انك وعاسن فتح ايتديلر
مشربه يى انك ايچندن چيقارديلر اويله اولسه حيالرندن باش اكديلر و بنيامينه يا ابن راحل نيچون
بزى بويله خلق ايچنده رسواى ايتدك راحيل اوغللرى قبلندن بزه بلا ايرمكدن خالى اولمزز
اشبو مشربه يى نه وقتده آلوبسن ديديلر بنيامين ايتديكه بلكه راحيل اوغللرينه سزك
قبلكزدن بلا ايرمكدن زائل اولمديلركه قرنداشمى بريه يه كتوروب هلاك ايتديكز بو مشربه يى
بنم وعامه وضع ايدن دكل الا اول كمسه دركه بضاعه كزى رحالكزه قومشدى اندن
يوسف عليه السلام قبلندن بنيامينى آلوب اسير ايتديلر ﴿ كذلك كدنا ليوسف ﴾ انلر ابتداده
يوسفه كيد ايتدكلرى كبى بز دخى وحيله انلره كيد ايتمكى يوسفه تعليم ايتدك حتى كه اول
طريقله قرنداشنى كندويه ضم ايدوب اخوه سندن انى تفريق ايتدى ﴿ ما كان ليأخذ اخاه
فى دين الملك ﴾ ملك مصرك حكمنده يوسف قرنداشنى آلوب كندويه ضم ايدر دكل ايدى
بلكه انك حكمنده انى ضرب واخذ ايتديكى شيئك ضعفنى تغريم ايدى يوخسه اسير ايتمك
دكل ايدى ﴿ الا ان يشاء الله ﴾ مكركه الله تعالى ديليه ايديكه انى اخذ ايده حالبوكه انى ديلدى
حتى كه باباسى يعقوب شريعتى اوزره انى كندويه حكم ايتدى والا انى اخذه چاره سى اولمزدى
﴿ نرفع درجات من نشاء ﴾ ديلديكمز كمسه يى علمله درجاتنى رفع ايدرز يوسفى اخوه سى اوزره
رفع ايتديكمز كبى ﴿ وفوق كل ذى علم عليم ﴾ هر عالمك فوقنده عالم واردر تا علم الله تعاليده نهايت
بولور ايمدى الله تعالى هر عالمك فوقنده در ﴿ قالوا ان يسرق فقد سرق اخ له من قبل ﴾ اخوهٔ
يوسف ديديلركه اكر اول سرقه ايتديسه بوندن اول قرنداشى يوسف دخى سرقه ايتمشيدى
* مفسرون يوسفك سرقه ايتديكى شيئده اختلاف ايتديلر دينلديكه اناسى باباسنك بر صنمى

عليه السلام قپوسنى سد ايدوب انلرله مجادله ورجا ايله دفعنه سعى ايدردى انلر ايسه ديوارى ييقمغه چالشورلردى
لوط عليه السلامك اضطرابنى ملكلر كوروب كندولرينى ملائكه اولدقلرينى وانلرك هلاكنه مأمور اولدقلرينى
بيلديروب جبريل عليه السلام طشره ٢٣٥ خروج وقناديله چهره لرينه ضربله جمله كور اولوب كتديلر
وبربرلرينه صاقنك كه
لوطك خانه سنده ساحرلر
وار ديرلردى چونكه امر
بيورلديغى اوزره عذاب
وقتى كلدكده جبريل عليه
السلام بر قنادنى شهرك
التنه وضع ورفعله اوستى
التنه الدقده اولقدر يوقارو
قالقديكه شهرك خروس
وكلبلرينك صداسنى اهل
آسمان ايشتدى ولوط عليه
السلامك زوجه سى كيدركن
بو عذابى كوروب واقوماى
ديواردنه باقمغله بر طاش
كلوب انى هلاك ايتدى واول
طاشلر اول قوملرى بولند
قلرى محلده هلاك ايدرلردى
حتى انلردن بريسى حرم
مكه دن قرق كون چيقميوب
اول طاش هواده معلق انك
خروجنه منتظر اولمغله قرق
كوندنصكره چيقدقده دو
شوب هلاك ايلدى ﴿ والى مدين
اخاهم شعيبا قال يا قوم اعبدوا
الله مالكم من اله غيره ولا
تنقصوا المكيال والميزان
انى اريكم بخير وانى اخاف
عليكم عذاب يوم محيط ﴾ بز
اولاد مدينه قرداشلرى
شعيب عليه السلامى كوندردك
اول انلره ديديكه يا قوم الله تعالايى برليوب اكا عبادت ايدك اندن غيرى الهكز يوقدر وبيع وشرا اكزده كيله ووزنكزى
نقصان ايتميك بن سزى مالدار ووسعتلو وكيسه نك حقنه محتاج دكل كوررم بو خيانتكز سببيله قورقارمكه قيامتده جهنم
عذابى سزى احاطه ايدوب خلاص اوله ميه جقسز ﴿ ويا قوم اوفوا المكيال والميزان بالقسط ولا تبخسوا الناس

وار ايديكه اكا عبادت ايدردى يوسف عليه السلام انى سرده قيروب يول اوزره براقديكه
من بعد عبادت اولنميه وياخود بر كونده قپويه برسائل كلنجك يوسف عليه السلام بيتك ايچندن
بر يمورطه آلوب اكا ويرمشدى وياخود بيت يعقوبدن اول بر دجاجه يى آلوب سائله ويرمشدى
وياخود اول فقرايه ويرمكيچون مائده دن طعام كيزلردى وياخود يوسف عليه السلام اناسى
راحيل فوت اولنجق اول عمه سى قتنده اولورديكه اول اسحاق عليه السلامك قزى ايدى *
يعقوب عليه السلامدن بيوك ايدى يوسفه زياده محبت ايتمشيدى براز بيويجك يعقوب عليه
السلامك دخى اكا محبتى دوشدى اختنه واروب ديديكه بكا يوسفى تسليم ايتكه برساعت انك
فراقنه صبر ايده ميورين اختى ايتديكه والله بندخى آنك فراقنه صبر ايده مزين ايمدى
برقاچ كون انى بنم قتمده آليقوغل اميددركه انكله تسليهٔ قلب حاصل اوله بعده بيلديكك
كبى ايده سن مكر انده اسحاق عليه السلامك بر منطقه سى وار ايديكيم انى كبرسن ايله
توارث ايدرلردى اول انى يوسف عليه السلامه ثيابى التندن قوشاتدى يوسف ايسه صغير
ايدى بعده بابام اسحاق عليه السلامك منطقه سن يتوردم ديو اهل بيتى تفتيش ايتدى اول
يوسفده بولنجق شريعتلرى حكمنده اول انك اولوب تاموتنه دكين يوسف انك قتنده قالدى
انى باباسى يعقوبه ويرمامشدى ايمدى اخوهٔ يوسفك اشبو آيتده ذكر اولنان سرقه ايله مرادلرى
اول قصه ايدى ﴿ فأسرها يوسف فى نفسه ولم يبدها لهم ﴾ يوسف عليه السلام اول قصه يى نفسنده
اضمار ايدوب انلره اظهار ايتمدى ﴿ قال انتم شر مكانا والله اعلم بما تصفون ﴾ ونفسندن
ديديكه الله تعالى عندنده سز يوسفه ايتديكمز سوء صنيعده شول سرقه ايله رمى ايتديككز كمسه دن
منزله ده اشرسز زيرا يوسفدن سرقه حقيقت دكل ايدى اماكه سزدن خيانت حقيقت ايدى
الله تعالى بيلوركه اول سزك وصف ايتديكمز كبى دكلدر * اخوهٔ يوسف كنديلرك سرقه ايله
اتهام اولدقلرينه قتى ياوزلنديلر وانلرك غضبنه ايسه طاقت كتورلمزدى حتى روبيل صيحه ايتديكنده
انى ايشيدن حامل ولدنى القا ايدردى ومع ذلك اولاد يعقوبدن برى انى مس ايتسه فى الحال غضبى
ساكن اولوردى * دينلديكه بو صفت اولاد يعقوبدن شمعونك صفتى ايدى * روايت اولنديكه اول
اخوه سنه ديديكه مصرك قاچ سوقى واردر ديديلركه اون سوقى واردر ديديكه ايمدى سز
اسواقه كفايت ايدرسز بن ملكه كافى اولورين اندن اتفاق ايله يوسفه واردیلر بزه قرنداشمزى
ويركل ديديلر يوسف عليه السلام ويرمزين ديدى روبيل ايتدى ويرمز ايسك بر كره چاغررين
مصرده صوتم ايشيدن حامل مرأه قالمز الا ولدين براغور همانده جسدنده كى قيللرى اورپردى ثيابندن
طشره چيقدى مكر يوسف عليه السلامك بر صغير اوغلى واردى اكا امر ايلديكه روبيلك يانته
واروب انى مس ايده بر روايتده النه ياپشوب كتوره چون اول صبى واروب انى مس ايتدى فى الحال
روبيلك غضبى ساكن اولوب كتدى ايكنجى كره غضب ايديجك يوسف عليه السلام كندى

اشياءهم ولاتعثوا فى الارض مفسدين ﴾ ويا قوم عدله كيله‌يى تمام اولچك وترازويى تمام چكك وناسه حق اولان
اشيالرينى نقصان ويرميك بر يوزنده ناسك حقلرينى نقص ايله فساد ايديجى اوليك * مقولدركه بيوك كيله ايله
كوچك كيله ايله ويررلردى وكش والتونك كنارلرينى قطع ﴿٢٣٦﴾ ايدرلردى ﴿ بقيت الله خير لكم ان
كنتم مؤمنين وما انا
عليكم بحفيظ ﴾ اكر مؤمنلر
ايسه‌كز الله تعالينك
سزه حلالدن ابقا ايتديكى
شى نقصله جمع ايتديككزدن
خيرلودر يوخسه بن سزى
عذابدن حفظ ايدر دكلم
﴿ قالوا يا شعيب اصلوتك
تأمرك ان نترك مايعبد
آباؤنا او ان نفعل فى اموالنا
مانشؤا انك لانت الحليم
الرشيد ﴾ انلر ديديلركه
يا شعيب بزم بابالرمزك
عبادت ايتديكى اصنامى
ترك ايتمزى ياخود كندو
مالمزده ديلديكمز كبى نقص
كيل ووزن ايلمزى سكا
نمازكمى امر ايتدى حالبوكه
سن كنديكى حلم ورشد
صاحبى زعم ايدرسن
﴿ ياقوم ارايتم ان كنت
على بينة من ربى ورزقنى
منه رزقا حسنا وما اريد
ان اخالفكم الى ماانهيكم
عنه ان اريد الا الاصلاح
مااستطعت وماتوفيقى الا
بالله عليه توكلت واليه انيب ﴾
شعيب عليه السلام ديديكه
ياقوم نه‌ديرسكزكه بن ربم
تعالى عندندن جمله نبوت
اوزره اولسم وبنى فضلندن رزق حسن ومال حلال ايله رزقلندرسه * بويله روحانى وجسمانى احساننده‌نصكره * ﴿خبر﴾
بن انك وحينه خيانت وامر ونهينه مخالفت ايدرميم سزى برشيدن نهى ايدوب خلافنده كندم انى ارتكاب ايتمكى مراد
ايتم انجق قادر اولديغم قدر سزك اصلاحكزى ايسترم واصلاح اموره بكا توفيق انجق الله تعالينك هدايت واعانتيله

واروب انى اياغيله دپدى وتلاييننه پاپشوب براوزره يقدى وديديكه اى عبرانيلر ظن ايدرميسزكه
سزه مقاومت ايدر كمسه بولنميه وقتاكه امرلرى اول حده ايردى بنيامينى تخليصه چاره‌لرى
اولمديغنى بيلديلر خضوع وتذلله يوز كوسترديلر ﴿ قالوا ياايها العزيز ان له ابا شيخا كبيرا فخذ
احدنا مكانه انانريك من المحسنين ﴾ ديديلركه اى عزيز انك سن وقدرده كبير باباسى واردركه
انى زياده‌سوور زيرا اندن اول برسوكلى اوغلى يتوردى انك يرينه بونكله انس ايده‌طورردى ايمدى
اندن بدل بريمزى آلوب انى صاليويركل بزسنى احسان اهلندن كوررز بزه احسانكى اتمام ايلكل
﴿قال معاذالله ان نأخذالامن وجدنامتاعناعنده انا اذا الظالمون﴾ يوسف عليه السلام ايتدى معاذالله كه
عندنده متاعمز بولناندن غيريى اخذايده‌وز اخذ ايدرسه‌وز سزك فتواكزا اوزره اول غيره ظلم
اولورو بزظالملردن اولورز ﴿فلمااستيأسوامنه﴾ وقتاكه يوسفدن مأيوس اولديلركه اول انلرك
سؤاللرينه اجابت ايده وياخود قرنداشلرى كنديلره رداولنمز ايدوكنه تيقن ايتديلر ﴿خلصوانجيا﴾
برى برلرينه تنها اولوب تناجى وتشاور ايتديلر ﴿قال كبيرهم ألم تعلموا ان اباكم قداخذعليكم موثقا
من الله﴾ انلرك سنده كبيرى روبيل ويا رأيده كبيرلرى شمعون ويا يهوذا ديديكه بيلمزميسزكه
باباكز سزدن عهدالله اخذ ايلدى سزايسه اول عهدى حفظ ايتمديكز ﴿ومن قبل مافرطتم
فى يوسف ﴾ وبوحالتدن اول يوسف شاننده ايتديككز تقصيرى دخى بيلمزميسز ﴿ فلن ابرح
الارض حتى يأذن لى ابى﴾ ايمدى بن ارض مصردن زائل اولمزين مكركه بابام بكا اندن خروجه
اذن ويروب يانه چاغره ﴿او يحكم الله لى﴾ ياخود الله تعالى قرنداشمى بكا رديله ويابن خروج
ايدوب انى تركله وياقرنداشمى انلردن اخذ ايچون قتال ايله حكم ايده ﴿وهو خيرالحاكمين﴾
اول الله تعالى حاكملرك خيرلوسيدر زيراكه حقك غيريله حكم ايتمز وينه اول ديديكه ﴿ارجعوا
الى ابيكم فقالوا ياابانا ان ابنك سرق﴾ كيرو باباكزه واريكز واكا اوغلك بنيامين سرقه‌يه نسبت
اولندى ديكز ﴿وماشهدنا الا بما علمنا﴾ وانك اوزره شهادت ايتمزز الا اكاكه ملك مصرك مشربه‌سى
انك وعائندن چيقارلديغن كورمكله بيلمشز بوايسه بزدن شهادت دكلدر بلكه انلرك زعمنجه
اوغلك صنيعنى خبردر ﴿وما كنا للغيب حافظين﴾ حالبوكه بز باطن حاله حافظ دكلرز بيلمززكه
اول سرقه ايتديمى وياول فعل اكا افترامى اولندى ويا اول مشربه انك غفلتى حالنده متاعى
اراسنه قونلدى وياخود معنى بز عواقب امورى بيلمزدككه سكا عهد ويرديكمزده اول سرقه
ايديسردر ويا اكا برمصيبت ايريسردر يوسفه ايرديكى كبى ﴿واسئل القرية التى كنافيها﴾ شول
ايچنده اولديغمز قريه اهلنه رسول كوندروب قصه‌مزى انلردن سؤال ايت انكه مراد يا مصردر
ويا انك قراسندن برقريه‌دركه اندن مصره رحلت ايتديلردى ﴿والعيرالتى اقبلنافيها﴾ ودخى
شول قافله‌دنكه بز انده ايدك زيرا كنعاندن يعقوب عليه السلام جيراندن برقوم قوشلمشدى
﴿وانا لصادقون﴾ وبز قولمزده صادقلرز چون كيرو بابالرينه واردیلر وكبيرلرى ديديكنى اكا

در توكلم انك اوزرينه وهرامورده رجوعم اكادر ﴿ وياقوم لايجرمنكم شقاقى ان يصيبكم مثل مااصاب قوم نوح اوقوم
هود اوقوم صالح وماقوم لوط منكم ببعيد ﴾ واى قوم سزك بكا عداوتكز قوم نوحه طوفان ياقوم هوده باد صرصر
ياقوم صالحه رجفه‌دن اصابت ﴿٢٣٧﴾ ايدن مثللو مصيبتى سزه كسب وتحميل ايتدرمسون وباخصوص
قوم لوط سزه بعيد وقت
ومكانده دكلدر * اول
كچمشلردن عبرت آلمزسكز
قوم لوطدن عبرت آلك *
﴿واستغفروا ربكم ثم توبوا
اليه ان ربى رحيم ودود﴾
ربكزدن ايمانله مغفرت
طلب ايدك وشركدن معا
صيدن اكا رجوع ايدك
تحقيق بنم ربم تعالى تائبلره
رحمتلو ولطف واحسانله
مودتلودر ﴿ قالوا ياشعيب
مانفقه كثيرا مماتقول وانا
لنريك فينا ضعيفا ولولا
رهطك لرجمناك ومانت
علينا بعزيز ﴾ انلر كفر
وعنادلرندن ناشى ديديلركه
ياشعيب بز سنك توحيد
يوزندن سويلديكك كلامك
چوغنى فهم ايتمزز وبزسنى
بيننزده بزى دفعه قوتكى
ضعيف يا ضعيف البصر
كوريرز اكر سنك عشيرتك
دينزده وبيننزده حرمتلو
اولميدى سنى رجم ايدردك
وسن بزم اوزريمزه عزيز
دكلسنكه سنى رجممزدن
منع ايده ﴿ قالوا ياقوم
ارهطى اعز عليكم من الله
واتخذتموه وراءكم
ظهريا ان ربى بما تعملون محيط ﴾ شعيب عليه السلام ديديكه اى قومم ايا بنم عشيرتم سزك اوزريكزه الله
تعالادن عزيزميدر بنى لله حفظ ايتميوب عشيرتم ايچون حفظ ايتميك الله تعالينك امرينى نسيان اولمش كبى ارقه‌كزدن
كيرويه طوترسز تحقيق ربم تعالينك علمى سزك جميع اعمالكزى محيطدر * انلرى بيلوب جزالكزى ويرر * ويا قوم

خبر ويرديلر ﴿قال بل سولت لكم انفسكم امرا﴾ يعقوب عليه السلام انلره ديديكه بلكه سزه
نفسكز برامرى تزيين ايتديكه اول نفع عاجل طلبيچون قرنداشكزى مصره ايلتمكز ايدى
﴿فصبر جميل﴾ ايمدى بكا واجب اولان صبر جميلدركه انده جزع وكمسه‌يه شكوى اولمز ﴿عسى الله
ان يأتينى بهم جميعا﴾ الله تعاليدن رجام بودركه انلرك جميعن بكا كتوره‌كه اول يوسف وبنيامين
ومصرده اقامت ايدن قرنداشلريدر ﴿انه هو العليم الحكيم﴾ الله تعالى انلرى فقدمه حزن ووجدمى
بيلور وانلرك تدبيرنده حكمتن اجرا قلور ﴿وتولى عنهم وقال يااسفى على يوسف﴾ وانلردن
اعراض ايدوب ديديكه ياحزن وحسرتكيم يوسفك فراقى اوزره بكا ايردى ﴿وابيضت عيناه
من الحزن فهو كظيم﴾ حزندن كثرت بكاايله بصرى ضعيف ويااعمى اولوب التى ييل كوزلرى
كورمدى اولادنه غيظدن مملو اولوب قلبنده انى امساك ايدر اظهار ايتمزدى * حسن ايدر
يوسفك باباسى هجرندن آيريلوب نه اكا التقاسنه دكين آراده سكسان ييل كچدى اول مدتده
يعقوبك كوزلرى ياشى دكمدى حالبوكه اول زمانده الله تعاليه بر يوزنده يعقوبدن كرامتلو
كمسنه يوغيدى ﴿قالوا تالله تفتؤ تذكر يوسف حتى تكون حرضا او تكون من الهالكين﴾ يعقوب
عليه السلامه اوغللرى ديديلركه تالله سن يوسفى شدت محبتله ذكردن زائل اولمزسن حتى‌كه هم
وحزنله جسمكى اريدر وعقلنه خلل ايركورر ونفسكى موته قريب ايدرسن وياخود اول حالت
اوزره جان ويروب كيدرسن * يعقوب عليه السلام انلرك غلظتن كوريجك ﴿قال انما اشكو بثى
وحزنى الى الله﴾ ديديكه بنم همك شديديكه اكا صبر ايدمديكمدن اظهار ايديلور وهممك
يسيريكه اكا صبره طاقت كتوريلور ايكيسن دخى الله تعاليه شكايت ايده‌رين يوخسه سزه دكل
نى حاله قوكز شكوامى مولامه ايدرم ﴿واعلم من الله مالاتعلمون﴾ والله تعالينك صنيع ورحمتندن
نوع الهامله سزك بيلمديككزى بن بيلورينكه اول داعيسنى محروم ايتمز واكاالتجا ايدنى رد ايتمز
* ديلديكه اول منامنده ملك الموتى كوروب يوسفدن سؤال ايتدكده اول حياتده‌در ديمشيدى
ودخى يوسفك رؤياسندن اخوه‌سى اكا سجده ايتميجه وفات ايتمز ايديكن بيلمشيدى * وهب
بن منبه ايدر الله تعالى يعقوب عليه السلامه وحى ايتديكه بيلورميسز نه‌سببدن يوسفى آيرمغله
سكا عقاب ايتدم ديديكه بيلمزين بيوردليكه زيرا سن بروقتده عناق پشوروب قوكشوكه ويرمدك
كنندك ييوب اكا يدرمدك ديلديكه يعقوبك ابتلاسنه سبب اول ايديكه بركون اول برمجلى
اناسى اوكونده بوغازلدى اناسى اكا باغرى قالدى * روايت اولنديكه جبريل عليه السلام
يوسف عليه السلامه سجنده ايكن كلوب يوسف عليه السلام اكا باباسى يعقوب عليه السلامك
احوالندن سؤال ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه الله تعالى اكا صبرجميل باغشلدى وانى حزنه
مبتلا قيلوب اول ايسه انى كظم ايلدى وانى يتمش ثكلى حزنى ايله محزون ايدوب يوز شهيد
اجريله اجرلدى يوسف عليه السلام ديديكه بن اكا ملاقى اولورميم ديديكه نعم ملاقى اولورسن

اعملوا علی مكانتكم انی عامل سوف تعلمون من يأتيه عذاب يخزيه ومن هو كاذب وارتقبوا انی معكم رقيب) وياقوم
شرك ونقص حالكز اوزره عملكزده اولك بندخی عملمده متمكنم يقينده بيلورسكزكه الله تعاليدن عذاب كلدكده كيم
رسوای وذليل اولور وكاذب كيمدر امدی عذابه منتظر ٢٣٨ اولكه بنده سزكله برابر سزك عذابكزه
منتظرم (ولما جاء امرنا
نجينا شعيبا والذين آمنوا
معه برحمت منا واخذت
الذين ظلموا الصيحة
فاصبحوا فی دیارهم جاثمين)
وقتاكه عذابمز امری
كلدكده رحمتمزله شعيب
عليه السلامه وانكله اولان
مؤمنلره نجات ويردك
وكفرله نفسلرينه ظلم
ايدنلری جبريل عليه
السلامك صيحه سی اخذ
ايدوب خانه لرنده هلاك
اولديلر (كان لم يغنوا
فيها الا بعدا لمدين كما
بعدت ثمود) كويا انلر
انده هيچ يوغيمش كبی
اولدی آكاه اولكه قوم
مدينك هلاك ورحمة اللهدن
طرد وبعدی ثمود قومنك
بعدی كبيدر * ايكيسنك
دخی صيحه ايله اولوب لكن
ثمودك تحتندن ومدينك
فوقندن ايدی * (ولقد
ارسلنا موسی بآياتنا وسلطان
مبين الی فرعون وملائه
فاتبعوا امر فرعون وما
امر فرعون برشيد)
بز موسی عليه السلامی
فرعون وقوم رؤساسنه علامت نبوت اولان معجزات سائره وعصا ايله كوندردك (بوريدلديكنده)
انلر اكا مخالفتله فرعونك امرنه تابع اولديلر فرعونك امری ايسه رشد اولميوب ضلال صريح ايدی (يقدم
قومه يوم القيمة فاوردهم النار وبئس الورد المورود) فرعون قيامتده قومنه تقدم ايله انلری آتشه سورر اول

يوسف عليه السلام ايتدی انی كورر اولديغمدنصكره ايريشن شدائده صبرايدر مبالات ايتمزين
ودخی انلره ديديكه (يابنی اذهبوا فتحسسوا من يوسف واخيه) ای اوغلارم واروب مصره
كيدك ويوسف وبنياميندن خبر طلب ايدك (ولا تيئسوا من روح الله) والله تعالينك رحمتندن
اميديكز كسمكز (انه لا ييئس من روح الله الا القوم الكافرون) زيرا انك رحمتندن اميدين
كسمز مكر شول كسه لركه الله تعالينك ذات وصفاتنه كافرلردر يوخسه عارف هيچ برحالده انك
رحمتندن اميدين كسمزچون كيرو مصره كيدوب اكا واصل اولديلر (فلما دخلوا عليه قالوا
ياايها العزيز مسنا واهلنا الضر) يوسفه داخل اولديجق ديديلركه ای عزيز بزه واهلمزه شدت
جوع ايردی (وجئنا ببضاعة مزجاة) سكا بضاعۀ قليلۀ رديۀ كاسده ايله كلمشزكه اتفاقی بايعدن
تجوزله اولور * دينلديكه اول دراهم رديه ايدی وياغرائر حلقه وحبال ايدی وياسويق
مقل ايدی وياادیم ونعال ايدی وياحبۀ خضراء ايدی ويامتاع اعرابدن صوف واقط ايدی
(فاوف لنا الكيل) ثمن جيدله كيلی ايفاء ايتديكك كبی بزم ثمن رديمزله دخی ايفاء ايت (وتصدق
علينا) وبزه قرنداشمزی رد ايله ويامسامحه ايله ويا اكا مساوی اوزره زياده ايله تصدق ايت
* دينلديكه انلرك شرعنده انبيايه صدقه حلال ايدی (ان الله يجزی المتصدقين) الله تعالی
تصدق ايدنلره احسن جزاء ايله جزاء ايدر وتصدق مطلقا تفضلدر لكن عرفده هرشيئه مختصدركه
انكله ثواب الله ابتغا اولنه (قال هل علمتم ما فعلتم بيوسف واخيه اذ انتم جاهلون) يوسف
عليه السلام اخوه سنه ديديكه يوسفه وقرنداشنه ايتديككز فعلك قبحنی بيلوب اندن توبه ايتديكزمی
شول وقتنكه سز انك قبحنی بيلمزديكز اول اجلدن اكا اقدام ايتديكز وياخود يوسفك انی انلره
ديمسی نصيحت وتوبه يه تحريض وكنديلره شفقت وجهی اوزره ايدی زيرا انلرك عجز وتمسكنلرينی
كوردی يوخسه معاتبه وجهی اوزره دكل ايدی * كلبی ايدر يوسفك انلره بوقولی ديمسی
شول حينده ايديكه اول اخوه سنه حكايت ايتديكه مالك بن دعر ديديكه برقيوده برغلام بولدمكه
اول شوصفتده وشو هيئتده ايدی انی شوقدرو درهمه اشترا ايتدم اخوه سی ديديلركه انی بيع
ايدن بز ايدك هماندم يوسف عليه السلام ياوزلنوب قتل اولنملرينه امر ايلدی يهوذا كيدركن
ديديكه مسكين يعقوب بزدن بريمزك فقدنه حزن وبكا ايله اعمی اولدی شمدی جميعمزك قتلن
ايشيدبجك حالی نيجه اولور بعده يوسفه ديديلركه چون بزی قتل ايدرسن امتعه مزی بابامزه
ايركورسنكه اول فلان دياردە اولور ديو مكانن تعريف ايتديلر اويله اولسه يوسف عليه السلام
انلره مرحمت ايدوب آغلدی وبوكلامی انلره سويلدی وبرقولده قچانكه اول باباسی نامه سين
اوقوديكه اول نامه ده يازلمشديكه الله تعالی يی ذكروثنادنصكره ای ملك بز اهل بيتز اوزريمزه
بلايا توكيل اولنه كلمشدر اماجدم ابراهيم عليه السلام الی اياغی بغلاو آتشه براغلجق الله تعالی اول
آتشی اكا برد وسلام ايتدی وبابام اسحاق عليه السلام ايسه الی اياغی باغلنوب قفاسنه سكين

نه قبيح كيده جك محلدركه انلر اكا كيررلر (واتبعوا فی هذه لعنة ويوم القيمة بئس الرفد المرفود) انلر دنياده وآخرتده لعنت
اولنورلر اول لعنت نه قبيح عطادركه انلره ويرلمشدر (ذلك من انباء القری نقصه عليك منها قائم وحصيد) اشبو
خبر هلاك اولمش قريه لر خبرلرندركه ٢٣٩ سكا حكايت ايده رز اول قريه لرك بعضيسنك يرنده اثری طورر
و بعضيسی بيچلمش اكين
كبی محو اولمشدر (وما ظلمناهم
ولكن ظلموا انفسهم فما
اغنت عنهم الهتهم التی
يدعون من دون الله من شیء
لما جاء امر ربك وما زادوهم
غير تتبيب) بز انلره هلاكله ظلم
ايتمدك لكن انلر كفر ومعصيتله
نفسلرينه ظلم ايتديلر ربك جل
شانه نك عذابی كلدكده الله
تعاليدن غيری عبادت
ايتدكلری الهه لر انلردن اول
عذابی دفعه فائده ايتمدی بلكه
اصناملری زيان وهلاكدن
غيری برشی ارترمدی
(وكذلك اخذ ربك اذا
اخذ القری وهی ظالمة
ان اخذه اليم شديد) ربك
تعالينك اخذی بونك
كبيدركه نزمان قرا اهالی
عذابيله طوترسه اول كويلرك
اهاليسی شرك وعصيانله
نفسلرينه ظلم ايتمشلردر اول
الله تعالينك اخذی الملو
وشدتلودركه كيمسه يه
اندن خلاص ممكن دكلدر
(ان فی ذلك لآية لمن خاف
عذاب الآخرة ذلك يوم
مجموع له الناس وذلك يوم
مشهود) اشبو ذكر اولنان
قصه لر آخرت عذابندن قورقان كيمسه ايچون برعبرتدر اول قيامت بركوندركه جمله ناس انده جمع اولنورلر واول
بركوندركه جمله آسمان وزمين اهلی انده حاضر اولورلر (وما نؤخره الا لاجل معدود) بز اول قيامت كونی تأخير ايتمز الا وقت
معدود ايچونكه اول عند الله معلومدر (يوم يات لا تكلم نفس الا باذنه فمنهم شقی وسعيد) اول مشهود كون كلدكده

يوريدلديكنده الله تعالی اكا فدا ويروب انی اندن خلاص ايتدی وبن ايسه برسوكلو
اوغلم وار ايدی اخوه سی انی بريه يه ايلتديلر بعده بكا كلوب انی ذئب اكل ايتدی ديو قانلی كوملكن
كتورديلر اكا اغلمقدن كوزلرم كورمز اولدی بوندنصكره انكله اكا برآخر اوغلم دخی اولوب
اول بنی تسليه ايده طورركن سندخی انی سرقه ايتدی زعميله حبس ايتمشن حالبوكه بز اهل
بيتز بزده سارق اولمز وسارق ولد دخی بزدن طوغمز ايمدی انی بكا كوندركل يوخسه سكا
بددعا ايدرينكه انك ضرری اولادكدن يدنجی بطنه ايررچون يوسف عليه السلام انی اوقودی
صبر ايده ميوب آغلدی يوسف وقرنداشنه ايتديككز ايشی بيلورميسز ديو سويلدی (قالوا
ءانك لانت يوسف) ديديلركه يوخسه سن يوسفميسن اويله اولسه اول باشندن تاجی
قالدردی مكر فوقنده شامۀ بيضايه بكزر برعلامت وار ايدی كورديلر انكله انی بيلوب
يوخسه سن يوسفميسن ديو سؤال ايتديلر (قال انا يوسف وهذا اخی) ديديكه بن يوسفم
وبوقرنداشم بنيامیندر (قد من الله علينا) الله تعالی بزه بيلديغزی جمله انعام ايلدی (انه من يتق
ويصبر) اول كسه كه الله تعاليدن قورقوب بلياته وياطاعاته وياترك مخالفاته صبر ايده (فان الله لا يضيع
اجر المحسنين) الله تعالی اشبو صفاتله متصف احسان اهلارين سور (قالوا تالله لقد آثرك الله علينا)
انلر يوسف عليه السلامه اعتذار ايدوب ديديلركه تالله حق جل وعلا سنی حسن صورت وكمال
سيرت ايله اوزريمزه تفضيل واختيار ايتدی (وان كنا لخاطئين) اكرچه بز سكا ايتديكمز
صنيعده ذنب ايتمشزدر (قال لا تثريب عليكم اليوم) يوسف عليه السلام انلره ديديكه بو
كوندنصكره ذنبكزی ذكرله بنم قلبمدن سزی تعيير ايتمك يوقدر (يغفر الله لكم) الله تعالی
سزه مغفرت ايده (وهو ارحم الراحمين) اول راحملردن ارحمدر صغائری وكبائری مغفرت
وتائبلره فضل ايدر وقتاكه يوسف عليه السلامی اخوه سی بيلديلر وديديلركه سن بزی صباحده
واخشامده طعامه چاغررسن بز ايسه سكا ايتديكمز تفريطات سببيله سندن اوتانورز يوسف
عليه السلام ديديكه بندن اوتانمكز اهل مصرك بكا نظری عين اولی اويله ايديكه بينلرنده بنی
مذاكره ايتسه لر الله تعالينك عجائب صنع وحكمتن كورككه يكرمی درهمه بيع اولنان برعبدی
بونك كبی عزت ودولته ايركوردی ديرلر ايدی وبكا عين حقارتله نظر ايدرلردی اماكه سز
بكا شرف ويرديكزكه سز بنم قرنداشلرم اولوب ابراهيم عليه السلام حفده سندن ايديكمی
بيلبجك من بعد بكا عين تعظيمله نظر ايدر اولديلر اويله اولسه انكله اخوه سی قلوبندن اول
وحشتی كيدروب الفتله كندوبی سورر اولديلر وقتاكه يوسف عليه السلام اخوه سنه كندوبی
بيلدردی باباسی احوالندن سؤال ايدوب انلر كوزلری كورمز اولمشدر ديو خبر ويردكلرنده
انلره كوملكن ويروب ديديكه (اذهبوا بقميصی هذا فالقوه علی وجه ابی يأت بصيرا) اشبو

اول كونده هيچ بر كيمسه كلام سويليه من مكر الله تعالانك اذنيله سويليه كه اول موقف خاصدر * اول اهل موقفدن بعضيسى شقى بدبخت اولور * كه وعيد مقتضاسنجه مكانى جهنم اولور * وبعضيسى نيكبخت اولوب وعد موجبنجه مأويسى جنت اولور ﴿ فاما الذين شقوا ففى النار لهم فيها زفير ﴾ ٢٤٠ ﴿ وشهيق ﴾ شول شرك وعصيانله شقى

اولنلر ايچون جهنم آتشنك الميله مقدم شديد صوتله چاغرمق صكره اينجه صدا ايله ناله ايتمك واردر * صوت الحمار كبيكه زفير حمارك آكردیغنده اولكى كسكين صوتيدر و شهيق صكره كى اينجه صداسيدر ﴿ خالدين فيها مادامت السموات والارض الا ماشاء ربك ان ربك فعال لما يريد ﴾ اول شقيلر اول جهنمده ابديدرلر آخرت سما وارضى دائم اولدقچه مكركه ربك جل شانه انلرى برعذابدن بشقه بر جنس عذابه دخى ادخال ايده * ياخود انلر مؤمنلردن اولوب ارادة الله ايله جهنمدن اخراج اولنه * تحقيق ربك تعالى ديلديكنى ايدر * اكا اعتراض ايدريوقدر * ﴿ واما الذين سعدوا ففى الجنة خالدين فيها ما دامت السموات والارض الا ماشاء ربك عطاء غير مجذوذ ﴾ شول ايمان وطاعتله سعيد اولنلر جنتده مؤبدلردر آخرت سما وارضى دواميله انجق

كوملكمى ايلتوب بابامك يوزينه سورككه انكله كوزلرندن عمى كيدوب كما كان كورر اولور * ديدكه اول ابراهيم عليه السلامك كوملكى ايديكه آتشه براغلديغنده جبريل عليه السلام اكا كيوروب آتش اكا تأثير ايتمشدى زيراكه اول جنت ثيابندن ايدى تورالله يعقوب عليه السلامه ايريشوب اول دخى انى برعوذه ده يوسف عليه السلامك بوينه تعليق ايتمشيدى حتى اول قيويه براغلديغنده اول انكله ايدى اخوه سى انك اكننده كى كوملكى چيقاريجق جبريل عليه السلام دخى انى نشر ايدوب اكا كيورمشيدى اويله اولسه من بعد اول كوملك و سفده قالوب باباسنه انى كوندرمشيديكه انى يوزينه سورمكله عماسى كيده زيرا انده جنت قوخوسى وار ايدى مبتلا وسقيمه واقع اولسه باذن الله اكا عافيت ايرردى ﴿ واتونى بأهلكم اجمعين ﴾ سز وبابام نسا وذرارى وموالى كزى جميعن آلوب كيرو بكا كلك ديدى اول كوملكى قنغيسى كوتورمسنده بينلرنده نزاع ايدوب هر برى انى بن كوتوررم ديو تخصيص ايتدى يوسف عليه السلام ايتدى انى اول كوتورسنكه بابامه مقدما بنم كوملكمى كوتوروب يرندرمشدى شمدى بوكوملكمى اكا اول كوتوروب سوندرسون يهوذا ايتدى ايمدى انى كوتورمكه بن اولايم ديو كوملكى اول آلدى ﴿ ولما فصلت العير قال ابوهم انى لاجد ريح يوسف لولا ان تفندون ﴾ وقتاكه قافله مصرك عمرانندن چيقوب كنعان جانبنه يونلدى يعقوب عليه السلام اوغللرينك اولادنه ديديكه بن يوسفك كوملكى رايحه سين بولدم اكر سز بنى تسفيه وتجهيل ايدرو كبردن هرمه وزوال عقله نسبت ايدر اولمسه كز بنى تصديق ايدر ديكز * روايت اولنديكى ريح صبا رب تعاليدن استيذان ايتديكه يعقوبه يوسفك بشيرى ايرشمدن اكا انك قوخوسين ايركوره اويله اولسه باذن الله سكز كونلك وياسكسان فرسخ مسافه دن ريح يوسفك كوملكى رايحه سين يعقوبه ايركوردى يعقوب عليه السلام جنت رايحه سين بولجق بيلديكه جنت رايحه سى بر يوزنده اول كوملكك غيريده يوقدر اول اجلدن يعقوب عليه السلام انلره اول سوزى سويلدى ﴿ قالوا تالله انك لفى ضلالك القديم ﴾ انلر يعقوب عليه السلامه ديديلركه تالله سن يوسفه فرط محبتك وذكرنى اكثارك ولقاسنى توقعكدن خطاء قديمكده سن زيراكه انلر يوسفى ميت زعم ايدرلردى ﴿ فلما ان جاء البشير القاه على وجهه فارتد بصيرا ﴾ وقتاكه يوسفدن بشيركه يهوذادر يوسفك كوملكن كتوروب يعقوب عليه السلامك يوزينه سوردى اعمى ايكن بصير اولدى وضعيف ايكن قوتى كلدى وهرمدنصكره شبابى عودت ايتدى وسرور كلوب حزن كتدى ﴿ قال ألم اقل لكم انى اعلم من الله مالا تعلمون ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى بن سزه ديمدميكه سزك بيلمديككز شيئى الله تعالينك اعلاميله بيلورينكه اوليوسفك حياتده اولوب الله تعالى بزى انكله جمع ايتمسى ايدى روايت اولنديكه يعقوب عليه السلام بشيره ديديكه يوسف شمدى نه حالده در ديديكه مصرك ملكيدر ديديكه انك ملوكتنده نه حاجتم وار مرادم انى نه دين اوزره ترك ايتدك ديديكه دين اسلام

اوزره ﴾ ربك تعالى انلرى نعيم جنتده دولت رؤيت ديداره دك مترقب طورديره * ياخود بعض مؤمنلر جنته دخولدن اول برمدت نارده اكلنمرينى ربك تعالى مراد ايده * برعطا اولديغى حالده كه اول انلردن كسلمز ﴿ فلاتك فى مرية مما يعبد هؤلاء ما يعبدون الا كما يعبد اباؤهم من قبل و انا لموفوهم نصيبهم غير منقوص ﴾ بو مشركلرك عبادت ايتدكلرى شيئك

ضلالت ايدوكنده شك ايتمه انلر انجق بابالرينك مقدم عبادت ايتدكلرى وانلردن كوردكلرى كبى عبادت ايدرلر بز انلرك عذابدن نصيبلرينى بابالرينه ايتدكز كبى بلا انقصان بونلره دخى اداو توفيه ايده رز ﴿ ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه ولولا كلمة سبقت من ربك لقضى بينهم و انهم لفى شك منه ﴾ ٢٤١ ﴿ مريب ﴾ بز موسى عليه السلامه توريتى ويردك انده * قومنك بعضيسى

اقرار و بعضيسى انكارله سنك قومنك قرانده اولديغى كبى * اختلاف اولندى اكر ربك تعالادن انلرك عذابنك تأخيرى كلمه سى سبقت ايتميدى فى الحال بينلرنده قضا جريانيله منكرلرك عذابلرى اولوردى حال بوكه قومكك كفارى دخى قرانده شكده درلر ﴿ وان كلا لما ليوفينهم ربك اعمالهم انه بما يعملون خبير ﴾ ربك جل شانه اختلافده اولان هر مؤمن وكافرلرك عمللرينك جزاسنى ويرر تحقيق الله تعالى انلرك خير و شر اعمالنه خبيردر ﴿ فاستقم كما امرت و من تاب معك ولا تطغوا انه بما تعملون بصير ﴾ يا محمد سن وشرك وكفردن توبه ايله ايمانه كلوب سنكله بيله اولنلر وحى و انزال ايله امر اولديغكز كبى امر ونهيده استقامت اوزره اولك و تحديد اولنان حدوددن تجاوز ايتميك تحقيق الله تعالى عمللريكزى كوريجيدر * بو استقامتك صعوبتى اجلندن افندمز

اوزره ترك ايتدم ديديكه الآن نعمت تمام اولدى ﴿ قالوا يا ابانا استغفر لنا ذنوبنا انا كنا خاطئين ﴾ اولاد يعقوب يعقوبه ديديلركه اى بابا الله تعاليدن بزم ايچون ذنوبمز مغفرتن ديله كلكه بز مذنبلرز ﴿ قال سوف أستغفر لكم ربى انه هو الغفور الرحيم ﴾ يعقوب عليه السلام انلره ديديكه ربم جل شانه دن سزك ايچون مغفرت طلب ايده يينكه اول توبه واطاعت وفعل سيئه ندامت ايدنه غفور ورحيمدر * اكثر مفسرين ايدركه اول دعايى سحر وقتنه تأخير ايلديكه الله تعالينك هيچ دعا ايدروار ميدركه اكا اجابت ايدم ديديكى وقتدر چون يعقوب عليه السلام وقت موعوده ايرديكه اول سحر وقتنده نمازه طوردى فارغ اوليجق ال قالديروب ديديكه آلهى يوسفه جزعمى وقلت صبرمى مغفرت ايت اوغللريمى دخى مغفرت ايتكه قرنداشلرى يوسفك شاننده جنايت ايتديلردى وحى الهى كلديكه جميعكزى مغفرت ايتدم * ديناديكه اول استغفارى جمعه كيجه سنه تأخير ايتدى اويله اولسه يكرمى ييل دكلو زمانده هر جمعه كيجه سنده انلر ايچون استغفار ايتدى وياخود انى يوسفك انلرى عفونه تأخير ايتديكه بعده رب تعاليدن مغفرتلرين ديليه * روايت اولنديكه يوسف عليه السلام بشير ايله يعقوب عليه السلامه ايكيوز راحله وجهاز سفر كوندرديكه اول اهل وعياليله مصره كله لر انلر رجل ومرأه يتمش ايكى برقولده طقسان اوچ كشى ايديلر مصره قريب اولدقلرنده يوسف عليه السلام جنود مصرله واهالئ مصر ايله انلرى استقبال ايتديلر ملاقات ايديجك يوسف ويعقوب برى برينه صاريلوب آغلاشديلر يوسف عليه السلام اكا ديديكه اى بابا نيچون كوزك كورمزاولنجه آغلدك بيلمزمى ايدككه يوم قيامتده جمع اوليسر ايدك ديديكه بلى اويله در لكن قورقدمكه دينك سلب اولنوب ايكيمز بيننده اول حائل اوله ﴿ فلما دخلوا على يوسف آوى اليه ابويه ﴾ وقتاكه يعقوب وعيال واولادى يوسفه داخل اولديلر يوسف عليه السلام باباسنى وخاله سى ليايى كندويه ضم ايتدى زيرا اناسى راحيل بنيامينك نفاسنده ايكن وفات ايتمشدى بر قولده الله تعالى انك اناسى راحيلى احيا ايدوب حتى كه يعقوبله بيله مصره كلدى ﴿ وقال ادخلوا مصر ان شاء الله آمنين ﴾ يوسف عليه السلام انلره ديديكه قحط واصناف مكارهدن امن اوزره اولديغكز حالده مصره كيرك ان شاء الله ﴿ ورفع ابويه على العرش ﴾ ويوسف باباسين وخاله سين سرير اوزره اجلاس ايتدى ﴿ وخروا له سجدا ﴾ يعقوب وليا واخوه سى اول زمانك عادتى اوزره يوسف عليه السلامه سجودله تحيه ايتديلر واول سجودله مراد انحنا وتواضعدر يوخسه بر اوزره وضع جبهه دكل وبر قولده جبهه لرينى يره قوديلركه اول تحيه وتعظيم طريقى اوزره ايديكه اول امم سالفه ده جائز ايدى بو شريعتده نسخ اولندى ﴿ وقال يا ابت هذا تأويل رؤياى من قبل ﴾ واول حالتده يوسف عليه السلام ديديكه اى بابا اشبو بنم زمانى صباوتمده كورديكم رؤيانك تأويليدركه سكا انى اول وقتده ذكر ايتمشيدمكه اون بر يلديزله كونش وآى بكا سجده ايتديلر ﴿ قد جعلها ربى حقا ﴾ ربم

عليه السلام * شيبتنى سورة هود * (ثانى) (١٦) بيورمشلر ﴿ ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار ومالكم من دون الله من اولياء ثم لا تنصرون ﴾ ظالم اولان كيمسه لره ادنى ميل ايله دخى ميل ايتميك ومداهنه ومخالطه دخى ايتميككه سزى نار جهنم مس ايدر و سزكچون اول ناردن منع ايدر الله تعالادن غيرى يقينلريكز يوقدر صكره اندن دخى باردم

اولمزسکز (واقم الصلوة طرفی النهار وزلفا من اللیل ان الحسنات یذهبن السیئات ذلك ذکری للذاکرین) کوندزك
ایکی طرفنده که صباح واخشامده وکیجه ساعتلرندن کوندزه قریبده نمازه قیام ایله * یعنی طرفی النهار صباح واویله
وایکندی وزلف اللیل اخشام ویاتسو نمازلریله اوقات خمسه‌یه قائم اول * تحقیق بویش وقت نماز
حسنه‌سی کبائردن غیری
خطالری محو ایدر بووعد
وامر نصیحت دکلیفلره
موعظه‌در * روایت اولندیکه
بر رجل بر مرأه‌یی تقبیل
ایدوب درعقب ندامتله
پیغمبرمز علیه السلامه بو
خطاسنی اعتراف ایتدکده
بو آیت کریمه‌یی قرائت
بیوردیلر (واصبر فان الله
لایضیع اجر المحسنین)
وطاعاته صبر ایله که الله
تعالی عملرنده اخلاصله
صبر ایدنلرك اجرنی ضایع
ایتمز (فلولا کان من القرون
من قبلکم اولوا بقیة
ینهون عن الفساد فی الارض
الا قلیلا ممن انجینا منهم
واتبع الذین ظلموا ما
اترفوا فیه وکانوا مجرمین)
سزدن مقدم هلاك اولان
اهل قروندن رای وعقل
صاحبلری اولمدیکه مفسدلری
یر یوزنده فساددن نهی
ایده‌لردی انجق انلردن آز
کیمسه که فساددن نهی
ایتملریله انلره نجات ویردك
انلرکه دنیاده نعمتنه مستغرق
ایکن ریاست ولذات
شهوانیه‌یه اتباعله نفسلرینه
ظلم ایدوب عقابه مستحق مجرملردن اولدیلر (وماکان ربك لیهلك القری بظلم واهلها مصلحون) (ناسك)
ربك تعالی قری اهالیسنی شرك وکفرلرینه ظلم وفسادی ضم ایتمدکلرنجه هلاك ایتمدی * دینلدیکه ملك
ظلمله ییقلور کفرله ییقلمز (ولو شاء ربك لجعل الناس امة واحدة ولا یزالون مختلفین الا من رحم ربك

جل شانه اول رؤیایی تحقیق ایتدی (وقد احسن بی اذ اخرجنی من السجن) حالبوکه اول
بکا احسان ایلدی شول وقتن که بنی سجندن چیقاردی وعقبنده ملکه ایرکوردی (وجاء بکم
من البدو) وسزی بادیه‌دن کتوردی زیرا انلر اهل مواشی اولدقلرندن بادیه‌ده ساکن
اولورلردی (من بعد ان نزغ الشیطان بینی وبین اخوتی) شیطان بنم وقرنداشلرم بیننی
حسدله افساد ایتدیکندنصکره (ان ربی لطیف لمایشاء) ربم جل شانه دیلدیکی کمسه ایچون
تدبیر لطیف صاحبیدر وحقیقت لطف اولدرکه غیره رفقله احسان ایرکوریله (انه هو العلیم الحکیم)
اول الله تعالی مصالح وتدابیرك وجوهنی بیلور وهر شیئی وقتنده حکمتی اقتضا ایتدیکی وجه اوزره
ایشلر * روایت اولندیکه یعقوب علیه السلام مصرده یوسف علیه السلامك عندنده یکرمی درت ییل
اهنای عیش اوزره مکث ایتدی موته محتضر اولدیغنده یوسف علیه السلامه وصیت ایتدیکه جسدنی
ارض شامه ایلتوب باباسی اسحاق علیه السلام عندنده دفن ایده اویله اولسه یوسف علیه السلام انی
انده ایلتوب دفنندنصکره کیرو مصره کلدی دینلدیکه یعقوب علیه السلامك جسدی ساجدن
تابوت ایچنده مصردن بیت المقدسه نقل اولندی وانك اکا وصولی کوننده قرنداشی عیص
دخی وفات ایدوب ایکیسی بر قبرده دفن اولندی حالبوکه ایکیسی بطن واحددن طوغمش
ایکیزلر ایدیلر ایکیسی دخی یوز قرق یدیشر ییل معمر اولدیلر وقتاکه الله تعالی یوسفه شملنی
جمع ایتدی نعیم دنیانك عدم دوامن بیلوب ربتعالیدن حسن عاقبت استیوب دیدیکه (رب
قد آتیتنی من الملك) یارب سن بکا مصر ملکنی ویردك (وعلمتنی من تأویل الاحادیث) وبکا
رؤیا تعبیرنی تعلیم ایتدك (فاطر السموات والارض) ای سموات وارضی خلق ایدن باری
تعالی (انت ولیی فی الدنیا والآخرة) سن بنم دنیاده وآخرتده معینم ومتولیء امورمسن
(توفنی مسلما والحقنی بالصالحین) توحیدمده خالص اولدیغم حالده بنی قبض ایت وآبائمدن
صالحلره ویارتبه وکرامتده عامهٔ صالحلره بنی الحاق ایت * قتاده ایدر انبیادن هیچ بری
یوسف علیه السلامدن غیریسی موتی سؤال ایتمدی حسن ایدر بوندنصکره اول نیجه ییللر
معمر اولدی غیری ایدر بوقولدنصکره اول بر هفته کچمدین وفات ایتدی اهل مصرانك مدفننده
تخاصم ایدوب حتی‌که قتاله قصد ایتدیلر بعده رأیلری انك اوزره متفق اولدیکه انی بر مرمر
صندوقه قویوب نهر نیل ایچنه دفن ایده‌لر تاکه صو انك اوزرندن کچدکدنصکره مصره
واصل اولوب برکتندن جمیعی حصه‌دار اوله‌لر بعده موسی علیه السلام انی آبائنك مدفننه نقل
ایتدی (ذلك من انباء الغیب نوحیه الیك) یامحمد اشبو یوسف واخوه‌سی خبری اخبار
غیبدندرکه جبریل واسطه‌سیله سکا اعلام ایدرز (وماکنت لدیهم اذ اجمعوا امرهم
وهم یمکرون) سن اولاد یعقوب قتنده دکل ایدك شول وقتن که یوسفی قیویه براقمغه عزم
ایتدیلر حالبوکه انلر اکا غائله طلبنده احتیال ایدرلر (وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنین)

ولذلك خلقهم وتمت کلمة ربك لاملأن جهنم من الجنة والناس اجمعین) ربك جل شانه اکر مراد ایدیدی
جمله ناسی بر دینده قیلردی آنلر ایسه * یهود ونصاری ومجوس وسائر ادیان مختلفه اوزره اولمقدن زائل اولمزلر
مکر ربك تعالینك رحمتندن دین حقده اتفاق ایده‌لر آنلری اول اختلاف ایچون خلق
ایتدی * که بر فرقه
جنتده بر فرقه جهنمده
اوله * وربك جل شانه‌نك
ملکلرینه بیوردیغی البته
جهنمی جمیع جن وناسك
عاصیلریله طولدررم
کلمه‌سی اجرا اولنه
(وکلا نقص علیك من
انباء الرسل ماتثبت به
فؤادك وجاءك فی هذه
الحق وموعظة وذکری
للمؤمنین) پیغمبرلر
وامتلرینك جمله خبرلرنی
سکا حکایت ایتدککه
انکله ادای رسالتده
وکفارك اذاسنه صبرده
قلبکی ثابت ایده‌م وبو خبرلر
سکا حق ومؤمنلر ایچون
پند ویاد وتذکره کلدی
(وقل للذین لایؤمنون
اعملوا علی مکانتکم انا
عاملون وانتظروا انا
منتظرون) یامحمد شول
ایمان کتورمینلره دیکه سز
حالکز اوزره عمل ایدك
بز دخی اولدیغمز حالده
عاملرز سز بزه رحمت
حلولنه منتظر اولك بزده
سزه عذاب نزولنه منتظرز
(ولله غیب السموات
والارض والیه یرجع الامر کله فاعبده وتوکل علیه وما ربك بغافل عما تعملون) سموات وارضك مغیباتی الله
تعالینك علمنده حاضردر وکلی اموری اکا رجوع اولنور اکا عبادت وجمیع امورنده اکا توکل ایله ربك تعالی
اعمالکزدن غافل اولمدی

ناسك اکثری عناد وکفر اوزره تصمیملرندن ایمانه کلور دکللردر اکرچه سن انلرك ایمانه
حرص ایدر وآیات اظهارنده مبالغه ایدرسکده روایت اولندیکه یهود ومشرکون پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمه یوسف علیه السلام قصه‌سندن سؤال ایدوب توراته موافق خبر
ویردیکندنصکره اسلامه کلمدکلرینه محزون اولدیغنده بوآیت نازل اولدی (ومانسألهم علیه
من اجر ان هو الا ذکر للعالمین) یامحمد سن انباء ویاقرآن اوزره انلردن اجر استمزسن اول قرآن
دکل الا عالملره موعظه وتذکیردر (وکأین من آیة فی السموات والارض یمرون علیها
وهم عنها معرضون) الله تعالینك سموات وارضده وجود ووحدانیتنه وحکمت وکمال قدرتنه
دلالت ایدر نیجه آیتلرینه مرور ایدرلر حالبوکه انلر انده تفکر وانکله اعتبار ایتمزلر بلکه اندن
اعراض ایدوب کیدرلر (ومایؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون) انلرك اکثری الله تعالینك
وجود وخالقیتنه مؤمن اولمزلر الا انك غیریه عبادتله اکا اشراك ایدرلر مثلا انلره سموات
وارضی کیم خلق ایتدی دینلسه دیرلرکه الله تعالی خلق ایتدی وسمادن یغموری کیم ایندرر
دینلسه دیرلرکه الله تعالی ایندرر ومع ذلك اصنامه عبادتله شرك ایدرلر دینلدیکه کفار رخاده
ربتعالی‌یی اونودرلر اما قچانکه انلره بلا اصابت ایده خالص الله تعالی‌یه یلواررلر (أفأمنوا
ان تأتیهم غاشیة من عذاب الله) انلر امنده‌می اولدیلر الله تعالینك عذابندنکه کلوب انلری
قاپلیه (او تأتیهم الساعة بغتة وهم لایشعرون) یاخود اکسزین انلره قیامت قوپه حالبوکه
انلرك اکا شعوری یوغیدی وانکچون مستعد دکللر ایدی (قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی
بصیرة انا ومن اتبعنی) یامحمد دکلکه توحیده دعوت بنم سنت ومنهاجمدر بن وبکا ایمان وتصدیقله
اتباع ایدنلری یقین اوزره الله تعالی‌یه دعوت ایدرز ویاخود بن وبکا اتباع ایدنلر بصیرت اوزره‌یز
(وسبحان الله وما انا من المشرکین) ودیکلکه الله تعالی‌یی انلرك اشرا کندن تنزیه ایدرین وبن
اکا اشراك ایدنلردن دکلم (وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحی الیهم من اهل القری) یامحمد
سندن اول بزم ارسال ایتدیکمز رسوللریمز امصار اهلندن رجال ایدیلر زیراکه اهل امصار
اعقل وافضل واعلم واحلمدرلر یوخسه بادیه اهلندن دکل زیرا انلر غلظت وجفا اهلیدر حسن
ایدر حق جل وعلا نه اهل بادیه ونه جن ونه نسادن رسول بعث ایتمیوبدر (أفلم یسیروا فی الارض
فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) کفار یر یوزنده سیر وسفر ایتمدیلرمیکه انلردن اول
کچن امم مکذبه‌نك عاقبت امرلری نیجه اولدیغنه نظر ایدوب معتبر اوله‌لردی (ولدار الآخرة
خیر للذین اتقوا أفلا تعقلون) دار آخرتکه جنتدر شرك وعصیاندن صاقننلره خیرلودر
عقولکزی استعمال ایتمزمیسزکه انی بیله‌سز (حتی اذا استیأس الرسل وظنوا انهم قد کذبوا)
حتی قچانکه رسل قوملرینك ایمانندن مأیوس اولوب امتلری انلری تکذیب ایتدی دیوتیقن
ایتدیلر بوتکذیبله کیم من بعد ایمانلری رجا اولنمیه ویاخود حتی قچانکه رسل کندیلرینی تکذیب

﴿ سورة يوسف عليه السلام مكية وهى مائة واحدى عشر آية ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

﴿ الر تلك آيات الكتاب المبين ﴾ اشبو سوره تدبر ایدنه ۲۴۴ کتاب مبینك اعجازینی وحکمت الٓهیه‌یی مشتمل آیات عبرتنمادر روایت اولندیکه علماء یهود رؤسای مشرکینه محمده آل یعقوبك شامدن مصره انتقالندن ویوسف علیه السلامك قصه‌سندن سؤال ایدك دیملریله بوسوره نازل اولدی ﴿ انا انزلناه قرآنا عربیا لعلکم تعقلون ﴾ آل یعقوبك اخبارینی بیان ضمننده عربی اوله‌رق بوسوره‌یی انزال ایتدك که معانیسنی فهم وتعقل ایدوب اول قصه‌یی بیله‌سز ﴿ نحن نقص علیك احسن القصص بما اوحینا الیك هذا القرآن وان کنت من قبله لمن الغافلین ﴾ یا محمد بز سکا بوسوره‌یی وحیمزله احسن قصه اوله‌رق ذکر ایتدك اکرچه بوندن مقدم بوقصه‌دن غافللردن ایسکده ﴿ اذقال یوسف لابیه یاابت انی رأیت احد عشر کوکبا والشمس والقمر رأیتهم لی ساجدین ﴾ وقتاکه یوسف علیه السلام باباسی یعقوب علیه السلامه ای بابام بن دوشمده اون بر یلدز وکونش وآی بکا سجده ایدر کوردم دیدی * دینلدیکه یوسف ﴿ یرده ﴾
علیه السلام اون ایکی یاشنده جمعه کیجه‌سی پدرینك یاننده یاتورکن ناکاه سرسملك ایله اویاندقده پدری نه اولدك دیو سؤالنده بربویوك طاغك اوستنده ایدم که اطرافنده ایرمقلر آقار ویشیل آغاجلر وار اوحالده کوکدن اون بر

ایدنلرك تصدیقندن مأیوس اولدیلر وظن ایتدیلرکه قوملرندن ایمانه کلنلر دخی مرتد اولوب تکذیبه عودت ایده‌لر ﴿ جاءهم نصرنا فنجی من نشاء ﴾ اول رسله نصرتمز ایروب انلردن ومؤمنلردن دیلدیکمز تنجیه اولندی ﴿ ولایردّ بأسنا عن القوم المجرمین ﴾ بزم عذابمز قوم مشرکیندن رداولنمز ﴿ لقدکان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب ﴾ انبیاء وامملك ویایوسف واخوه‌سنك قصه‌لرنده عقول کامله صاحبلریچون موعظه واردر ﴿ ماکان حدیثا یفتری ﴾ اشبو قرآن اختلاق اولنور کلام اولمدی ﴿ ولکن تصدیق الذی بین یدیه ﴾ لکن اندن اول نازل اولان تورات وانجیل وسائر کتب منزله‌نك تصدیقی اولدی ﴿ وتفصیل کل شیء ﴾ وهرشیئك تفصیلی واردرکه امور دینیه‌ده عباد اکا محتاج اولور ﴿ وهدی ورحمة لقوم یؤمنون ﴾ وضلالتدن ارشاد وبیان وعذابدن امان واردر شول قوم ایچونکه آنی تصدیق وموجبیله عمل ایدر

﴿ سورة الرعد وهی خمس واربعون آیة مدنیة الا قوله ﴿ ویقول الذین کفروا ﴾ ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾

﴿ المر ﴾ بن اول الله تعالی‌یمکه بیلور وکوررین ویاخلقن دیدیکن بیلور وایشلدیکن کوررین ﴿ تلك آیات الکتاب ﴾ شول اخبارکه سکا ذکرایتدك تورات وانجیل وسائر کتب متقدمه‌نك آیاتیدر ﴿ والذی انزل الیك من ربك الحق ﴾ وشول قرآنکه سکا ربك جل شانه‌دن انزال اولندی حقدر اکا اعتصام ایت ﴿ ولکن اکثر الناس لایؤمنون ﴾ لکن ناسك اکثری نظروتأملده اخلاللریچون آنی تصدیق ایتمزلر ﴿ الله الذی رفع السموات بغیر عمد ترونها ﴾ الله تعالی اول قوی قادردرکه سمواتی کوردیککز هیئتده ساریه‌لرنسز رفع ایتدی نه‌دونده دعامه‌سی واردرکه انی ادعام ایده ونه فوقنده علاقه‌سی واردرکه انی امساك ایده ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ بعده عرش اوزره حفظ وتدبیرله استوا ایتدی ﴿ وسخر الشمس والقمر ﴾ وشمس وقمری خلقنه منافع ایچون تذلیل ایتدی ایمدی ایکیسیدخی مقهورلردر والله تعالینك ارادتی اولدیغی وجه اوزره جاری اولورلر ﴿ کل یجری لاجل مسمی ﴾ هربری وقت معلومه دکین جاری اولورکه اول دنیانك فناسیدر ویاخود اجل مسمی ایله مراد اول ایکیسنك درجات ومنازلیدرکه اکا منتهی اولوب آنی تجاوز ایتمزلر ﴿ یدبر الامر ﴾ اول ملکوت امرنی ایجاد واعدام واحیا واماته وغیری تدبیر ایدر ﴿ یفصل الآیات ﴾ آیتلرین تنزیل ایدوب تفصیل اوزره بیان ایدر ویاخود دلائلی بربر احداث ایدر ﴿ لعلکم بلقاء ربکم توقنون ﴾ تاکه اول الله تعالینك آیاتن تفکرله کمال قدرتن تحقق ایدوب اشبو اشیانك خلق وتدبیرینه قادر اولان رب تعالینك اعاده وجزایه قادر ایدوکن بیله‌سز ﴿ وهو الذی مد الارض ﴾ واول الله تعالیدرکه یری اینلواوزونلو بسط ایتدیکه اوزرنده اقدام ثابت اولوب حیوانات تقلب ایده ﴿ وجعل فیها رواسی وانهارا ﴾ واول یرده جبال راسیات وانهار قیلدی ﴿ ومن کل الثمرات جعل فیها زوجین اثنین ﴾ واول

یلدز وکونش وآی کلوب بکا سجده ایتدیلر کوردم دیدی یعقوب علیه السلام بیلدیکه اون بر قرداشی ویعقوب وزوجه‌سیکه یوسف علیه السلامك خاله‌سیدر یوسف علیه السلام رتبهٔ رفیعه‌یه واصل اولوب بونلر اکا تعظیم ایده‌جکلرین فکر ایلیوب ۲۴۵ قرداشلری بو رؤیایی ایشیدرلرسه تعبیرینه واقف اولوب بغض ایده‌جکلر بناءً علیه کتمنی توصیه ایلیوب ﴿ قال یابنی لاتقصص رؤیاك علی اخوتك فیکیدوا لك کیدا ان الشیطان للانسان عدو مبین ﴾ یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلامه ای اوغلجغم بو رؤیایی قرداشلرینه ذکر ایتمه‌که سنك هلاکك ایچون وسوسهٔ شیطان سببیله سکا حیله ایدرلر تحقیق شیطان انسان ایچون آشکارا دشمندر دیدی ﴿ وکذلك یجتبیك ربك ویعلمك من تأویل الاحادیث ویتم نعمته علیك وعلی آل یعقوب کما اتمها علی ابویك من قبل ابراهیم واسحق ان ربك علیم حکیم ﴾ ربك جل شانه سنی بورؤیا ایله شرفنی وقرداشلریکه تفوقکی اختیار ایتدیکی کبی نبوت وپادشاهلق ایله انتخاب ایدر ورؤیا تعبیرینی دخی تعلیم ایدر وبوندن مقدم جدك اسحق وپدر جدك ابراهیم علیه السلامه نبوت ورسالتله نعمتنی تمام ایتدیکی کبی سکا وآل یعقوبه دخی اتمام ایدر ربك تعالی بو نعمتلرك مستحقنی بیلور ولازم اولان اموردہ حکمتنی اجرا ایدر ﴿ لقد کان فی یوسف واخوته آیات للسائلین ﴾ تحقیق یوسف علیه السلام وقرداشلرینك قصه‌لرندن سؤال ایدنلر وغیریلر ایچون الله تعالینك قدرت وحکمتنه دلیللر واردر * مرویدرکه یوسف علیه السلامك اون بر قرداشی

یرده میوه‌لرك انواعندن ایکیشر صنف قیلدی یعنی حلو وحامض اسود وابیض وصغیر وکبیر قیلدی ﴿ یغشی اللیل النهار ﴾ کوندزه کیجه ظلمتن وکیجه‌یه کوندز ضوئن کیورر ﴿ ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون ﴾ اشبو مذکورده آیتلر واردر شول قومه‌کیم آنده تفکرایدرلر زیرا انك تکوّنی اول صانع حکیمك وجودنه دلیلدرکه اول انك امرنی تدبیر واسبابنی تهیئه ایدر ﴿ وفی الارض قطع متجاورات ﴾ یریوزنده بری برینه قریب قطعه‌لر واردرکه بعضی طیبه وبعضی سبخه‌در بعضی رخوه وبعضی صلبه‌در بعضی زرعه صالحدر شجره دکل وبعضی شجره صالحدر زرعه دکل ﴿ وجنات من اعناب وزرع ﴾ ودخی انده انواع اشجار وزروعله مزین بستانلر واردر ﴿ ونخیل صنوان وغیر صنوان ﴾ وآنده نخله‌لر واردرکه آندن برطائفه اصل واحددن وبرطائفهٔ اخری اصول متفرقه‌دن انشا اولنوبدر ﴿ یسقی بماء واحد ونفضل بعضها علی بعض فی الاکل ﴾ بومذکورك کلیسی ماء واحد ایله سقی اولورکن ثمرده بعضنی بعضه اوزره شکل وقدر ورایحه وطعم جهتندن تفضیل ایدرز حسن ایدراشبو بنی آدمك قلوبنه مثلدرکه ارض ید رحمانده طینهٔ واحده ایکن انی بسط ایدوب بری برینه متجاور طبعده مختلف قطعه‌لر ایتدی وانك اوزرینه سمادن ماء انزال ایدوب انلردن انواع مختلفه چیچکلر واغاجلر وبمشلر واوتلر بتوردی حالبوکه انك جمیعی برصو ایله صواریلوبدر ناس دخی انجلین اصل واحددن یعنی آدمدن خلق اولنمشلر ایکن سمادن انلره تذکره نازل اولدیغنده اندن قلوبك بعضنه رقت کلوب خشوع ایتدی وبعضنه ایسه قسوت ایروب تمرد ایتدی ﴿ ان فی ذلك لآیات لقوم یعقلون ﴾ اشبو مذکورده اول صانع حکیمك وجودو قدرتنه دلالت ایدر علامتلر واردر شول قومه‌کیم عقللرین تفکرله استعمال ایدرلر ﴿ وان تعجب فعجب قولهم ائذا کنا ترابا ائنا لفی خلق جدید ﴾ یامحمد اکرسن مشرکلرك ابتدا خلقه اقرار ایتملریله بیله بعثه انکارلرینه تعجب ایدرسك انلرك بز موتله تراب اولدیغمزدن صکره یکیدن خلق اولنوب موتمزدن اولده‌کی حالت وهیئته عودت ایدرمیوز دیمه‌لری حقیقیدرکه تعجب اولنه زیرا قلوبده متقرردرکه اعاده ابتدادن اهوندر وبوآیات معدوده دخی مبدئك وجودنه داله اولدیغی کبی اعاده‌نك امکاننه دخی داله‌در شول حیثیتدنکه اول انك کمال قدرتنه وانك انواع تصرفاتنه موادك قبولنه دلالت ایدر ﴿ اولئك الذین کفروا بربهم ﴾ ایمدی انلر بعثه انکارله رب تعالی‌یه کافر اولدیلر ﴿ واولئك الاغلال فی اعناقهم ﴾ انلر ضلاله مقیدین اولوب خلاصلری رجا اولنمزلردر ویاخود یوم قیامتده بیونلرینه دمور اوریلورلردر ﴿ واولئك اصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ وانلر اصحاب ناردرکه انده دائملردر ﴿ ویستعجلونك بالسیئة قبل الحسنة ﴾ یامحمد مشرکون عافیتدن بدل عقوبته استعجال ایدرلر یعنی انلرك استهزا طریقی اوزره دیملریدرکه الهی محمدك دیدیکی حقیقتده سنك عندندن ایسه اوزریمزه طاش یاغدر ویا امم سالفه‌یی عذاب ایتدیکك اشیادن برینی بزه کوندر ﴿ وقدخلت من قبلهم المثلات ﴾ حالبوکه انلردن اول امم مکذبیندن انلره

واریدی اون قرداشی لأب بری انا وبابا برکه بنیامیندر ایانك قز قرنداشی راحیلدن متولدلردر اول بابالری بر اولنلرك آلتیسی یهوذا وروبیل وشمعون ولاوی وریالون ویشجر یعقوب علیه السلامك طایسی قزی مذکوره ایادنکه لایان بن لوط علیه السلامك قزیدر ودردی دان ونفتالی وجاد واشر اکی جاریه‌سی زلفه وبلهه‌دن وجوده کلمشلردر وعلی روایة رؤیای مذکوری پدرینه سویلرکن و پدرینك اکا نعمت تام اوله‌جغنی تعبیر ودوشنی قرداشلرندن کتم ایلمسنی تنبیه ایدرکن برادرلرینك زوجه‌لرندن بعضیسی ایشیدوب زوجلرینه خبر ویرملریله عرق حسد حرکت ایدوب تدبیر مهمه مشغول اولدیلر (اذ قالوا لیوسف واخوه احب الی ابینا منا ونحن عصبة ان ابانا لفی ضلال مبین) برادرلری بربرینه دیدیلرکه تحقیق یوسف وقرنداشی بنیامین بابامزه بزدن سوکلودر حال بوکه بز قدرتلو وایشکذار ایکن اول ایکی ضعیف وعاجزلره محبت اتمسنده بزم بابامز تعدیلی ترکله خطاء ظاهره‌ده‌در (اقتلوا یوسف او اطرحوه ارضا یخل لکم وجه ابیکم وتکونوا من بعده قوما صالحین) آنلردن دان یاخود شمعون اتفاقلریله دیدیکه یوسفی قتل ایدك یاخود عمارتدن بعید برمحله طرح ایدك که غائب اولوب پدریکزك یوزی سزه منحصر وتمام اقبال سزه اوله وبو ایشی کوردکدنصکره کناهکزه توبه ایدوب صالحین زمره‌سندن اولورسکز (قال قائل منهم لاتقتلوا یوسف والقوه فی غیابت الجب یلتقطه بعض السیارة ان کنتم فاعلین) آنلردن یهوذا یا روبیل دیدیکه یوسفی قتل اتمك که * بیکناهی

امثالنك عقوباتی کچدی ایمدی انلره نولدیکه انلرك حالیله معتبر اولمزلر و انلره ایریشن عقوبات مثلی کندیلره دخی ایرشمسندن اوشنمزلر (وان ربك لذو مغفرة للناس علی ظلمهم) یا محمد ربك جل شانه ناسه مغفرت صاحبیدر انلرك نفسلرینه ظلملری وار ایکن (وان ربك لشدید العقاب) وانك کفاره عقابی شدیددر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لولا عفو الله وتجاوزه لما هنأ لاحد العیش ولولا وعیده وعقابه لاتکل کل احد * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر اکر الله تعالینك عفوو تجاوزی اولمسه هیچ کمسه‌یه عیش مهنا اولمزدی وانك وعید وعقابی اولمسه هر کمسه توکل ایدوب عملی ترك ایدردی (ویقول الذین کفروا لولا انزل علیه آیة من ربه) وکافرلر دیرلرکه نولیدی محمده ربی جل شانه‌دن نبوتنه علامت وحجت نازل اولسه (انما انت منذر ولکل قوم هاد) یا محمد سن ناسی تخویف وانذار ایچون کونده‌ریلوبسین یوخسه معجزات جنسندن نبوتکی تصحیح ایدر شیء اتیان سکا واجب اولمز هر قوم ایچون اوزرلرینه غالب شیء جنسندن معجزاتله مخصوص نبی واردرکه انلری حقه هدایت وصوابه دلالت ایدر ویاخود هر قومك هدایتلرینه قادر واردرکه اول الله تعالیدر لکن هدایت اتمز مکر انی که هدایتن دیلیه آیاتدن انزال ایتدیکی شیء سببیله (الله یعلم ما تحمل کل انثی) الله تعالی هر انثانك حملی نه حالده ایدیکن بیلور ذکر ویا انثامیدر خلق سوی ویا ناقصمیدر واحد ویا اندن اکثرمیدر (وما تغیض الارحام وما تزداد) ودخی ارحامك جثه‌ده ومدتده وعدده نقص وکرك زیاده ایدیکن بیلور * اهل تفسیر ایدر غیض ارحامدن مراد مرأه‌نك حملی حالنده حیضیدر قچان حامل حیض کورسه اول ولده نقصان اولور زیرا دم حیض رحمده ولدك غذاسیدر اول دم دوکلیجك غذا منتقص اولوب انکله ولده دخی نقص ایرر واما قچان حامل حیض کورمسه ولد زیاده وتمام اولور ایمدی نقصان خروج دمله ولد خلقتنك نقصانیدر وزیاده استمساك دمله ولد خلقتنك تمامیدر * دینلدیکه قچان حامل حیض کورسه ولدك غذاسی اکسیلور وحملك مدتی آرتار حتی حمل حالنده بش کون حیض کورسه وضعی طقوز آیده اوله‌جق ایکن طقوز آی ایله بش کونده اولور اویله اولسه نقصان غذاده وزیاده مدت حملده اولور * حسن ایدر غیضله مراد مدت حملك طقوز آیدن اقل وزیاده ایله مراد انك طقوز آیدن اکثر اولمسیدر * دینلدیکه غیضله مراد سقطدر وزیاده ایله مراد ولدك تام الخلق اولمسیدر ومدت حملك اقلی آلتی آیدر کاهی مولود اول مدتده ولادتدنصکره تعیش ایدر ومدت حملك اکثرنده اختلاف اولندی برقوم دیدیلرکه اول ایکی ییلدر عائشه رضی الله تعالی عنها انی دیمش وابو حنیفه اکا ذاهب اولمشدر وبر جماعت دیدیلرکه اول درت ییلدر شافعی اکا ذاهبدر * دینلدیکه هرام ابن حیانك هرم دیو تسمیه اولنمسی اناسی قارننده درت ییل قالدیغیچوندر (وکل شیء عنده بمقدار) هر شیء الله تعالینك عندنده قدر وحدله‌در نه انی تجاوز ایدر ونه اندن ناقص اولور الله تعالی هر حادثی برمعین وقت وحاله مختص قیلدی (عالم الغیب والشهادة) حسدن

(غائب)

قتل بیوك کناهدر * بلکه انی بر قیونك ایچنه براغك که انی یولجیلردن بعضیسی چیقاروب براخر ناحیه‌یه کوتورر * اندن خلاصه غرضکز یرینی بولور مناسب بودر * اکر بنم دیدیکمی ایشلرسکز (قالوا یا ابانا مالك لاتامنا علی یوسف وانا له لناصحون * بابالرینه دیدیلرکه ای بزم بابامز سکا نولدیکه یوسفی بزه اینانمزسن حال بوکه بز اکا شفقتو وخیر خواهز) (ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون) یارین انی بزمله صحرایه کوندرکه بزمله میوه‌یسون و اوق آتمق وقوشمق کبی اویناسون بز آنی ضرر اصابتندن حفظ ایده‌رز (قال انی لیحزننی ان تذهبوا به واخاف ان یاکله الذئب وانتم عنه غافلون) یعقوب علیه السلام دیدیکه سزك آنی آلوب کتمکز بنی محزون ایدر زیرا انك مفارقتنه صبرم آزدر وسزك کتدیککز محلده بریجی قوردلر اولمغله قورقارمکه انی قوردا کل ایدوب سز شغلکزله اندن غافل اوله سز (قالوا لئن اکله الذئب ونحن عصبة انا اذا لخاسرون) اوغللری دیدیلرکه بز بویله قوتلو کیمسه‌لرکن انی قوردا کل ایدرسه تحقیق بز ضعفا وخسرانده اولمش اولورز (فلما ذهبوا به واجمعوا ان یجعلوه فی غیابت الجب واوحینا الیه لتنبئنهم بامرهم هذا وهم لایشعرون) وقتا که قرداشلری یوسفی آلوب کتدیلر وانی قیونك اسفلنه براقمغه عزم ایتدیلر بز یوسف علیه السلامه جبریل علیه السلام واسطه‌سیله وحی کوندردك که غم چکمه البته وقتیله سن انلره ایتدکلری ایشدن خبر ویررسن حال بوکه آنلر آنی بیلمزلر * مرویدرکه یعقوب علیه السلام قرداشلرینك ابرامی ویوسف علیه السلامك تماشای صحرایه میلنی کوردکده

غائب وحاضری بیلور (الکبیر المتعال) عظیم الشاندرکه علمندن برشیء زائل اولمز وهر شیئك اوزره قدرتیله استعلاء ایدیجیدر ویاخود مخلوقین نعتندن کبیر وعالی اولوجیدر (سواء منکم من اسر القول ومن جهر به) الله تعالینك علمنده مساویدر اولکه قولنی نفسنده اسرار ویا غیریه اظهار ایده (ومن هو مستخف باللیل وسارب بالنهار) ودخی اولکه کیجه ظلمتنده استخفا ایدر و کوندوزده آشکاره کیدر (له معقبات من بین یدیه ومن خلفه یحفظونه من امر الله) الله تعالینك ملائکه‌سی واردرکه لیل ونهارده تعاقب ایدرلر ملائکهٔ لیل صعود ایتسه عقبنده ملائکهٔ نهار کلور وملائکهٔ نهار صعود ایتسه عقبنده ملائکهٔ لیل کلور هر عبدی اوکندن واردندن الله تعالینك اذنیله حفظ ایدرلر مادامکه قدر کلمیه قدر کلیجك انلر اندن صاویلورلر ویاخود اول ملائکه انی حفظ ایدرلر اندنکه الله تعالی انلره انی حفظه امر ایلدی * مجاهد ایدر هیچ بر عبد یوقدرکه الا اکا مؤکل برملك واردر انی نوم ویقظه‌سنده جن وانس وهوامدن حفظ ایدر انلردن بری اکا برشیء اصابتیچون کلسه اول ملك انی اندن دفع ایدر مکر اول الله تعالینك اذنیله کلمش اوله اویله اولسه ملك اندن صاویلور مقدر اولان شیء کلور انی بولور * دینلدیکه اول معقباتله مراد عبدك یمین وشمالنده قاعد حسنات وسیئاتن یازان ایکی ملکدرکه بامر الله انك اعمالنی حفظ ایدرلر دینلدیکه یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ایچون الله تعالی قبلندن حارسلر واردرکه انی اوکندن واردندن انس وجندن وطوارق لیل ونهاردن حفظ ایدرلر * روایت اولندیکه بروقتده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابندن برجماعتله مسجده اوتوررکن عامر بن الطفیل واربد بن ربیعه نام ایکی مشرك اوزرینه چیقه کلدیلر عامر دیدیکه اکر بن اسلامه کلسم سندنصکره امری بکا تعیین ایدرمیدك پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اول بکا مفوض دکلدر بلکه اول الله تعالینك مشیئتنه متعلقدر دیلدیکنه انی ویرر عامر ایتدی یا محمد طور سکا برکیزلی سوز سویلیم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی طوردیکه اول اکا سوزین سویلیه مکرکه عامر اندن اول اربده اصمرلمشدیکه قچان کیم بنی محمدله سویلر کوره‌سن اول بنمله تکلمه مشغول ایکن اردندن ایره‌سن سیفله اوروب اولدیره‌سن چون عامر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه تکلمه باشلدی اربد ایسه آکا اردندن کلدی سیفنه ال اوردیکه قندن چیقاره باذن الله منع اولنوب چیقارمغه چاره بولمدی عامر ایسه اول حالتده اکا اشارت ایده طوردی انك اشارتندن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دونوب اردنده اربدی کوردی دیدیکه آلهی سن انلرك شرنی دفعه کافیسن دیلدیکك وجه اوزره دفع ایت دیو یلواردی همانده برصاعقه اروب اربدی یاقدی حالبوکه یوم صحو اولوب هواده کفه دکلو سحابه یوغیدی عامر ایتدی یا محمد ربکه دعا ایدوب اربدی اولدردی اوزرینه خیلی جرد وفتیان مردایله کلم کوره سنکه سنی بندن کیم قورتارر دیو یوله کیردی او کیجه یاتوب صباحن سیفن قوشانوب رحمن النه آلدی

الم هجران وقضای سبحانه رضا ایله یوسف علیه السلامی غسل و صاچنی طرایوب کیدیروب ابراهیم علیه السلامی
نمرود آتشنه القاسنده جبرائیل علیه السلام جنتدن کتوروب کیدردیکی کوملك یعقوب علیه السلامه میراث قالمشیدی
انی تعویذ ایدوب قولنه وضعله شجرة الوداعه‌دك تشییع ❊ ٢٤٨ ❊ و اوغلنی قوجاقلیوب وداع ایلدی
چونکه پدرلرینك نظرندن
غائب اولدیلر پدرلرینك
وصایاسنی بر طرف ایدوب
طعنه‌یه آغازایله ای رؤیای
کاذبه صاحبی سکا سجده
ایدن کواکب شمدی سنی
بزم الیمزدن قورتارسن
دیو شمارلر اوردیلرکه
موت درجه‌سنه کلدی
هرچند یوسف علیه السلام
بن چوجغم بکا مرحمت
ایدك و پیر کنعانك حالنی
ملاحظه ایدك دیدکچه
فائده ایتمدی عاقبة الامر
یهوذا بو حالی کوردکده
بونك قتلنه قصد ایتمیك
بنمله اولان عهدکزه وفا
ایدك دیمکله انی کنعاندن
اوچ فرسخ بعید یاخود
بیت المقدس حوالیسنده
بر قیونك باشنه کتوروب
اللرینی باغلدیلر و بیلنه
بر ایپ باغلیوب قیویه
صارقتدیلر نصفنه ایندکده
براقدیلر صویه دوشوب
انده بر طاشك اوزرینه
چیقوب اغلمغه باشلدی
یهوذا اکاسائرندن خبرسز
طعام کتورردی علی قول
جبریل علیه السلام قیویه
اینزکن امر الهیله اریشوب برمحله اوتورتدی وجنت طعامیله بسلردی بعده قرداشلری برکچی اوغلاغی
بوغزلیوب قاننی کوملکنه بوله‌دیلر ﴿ و جاؤهم عشاء یبکون قالوا یا ابانا انا ذهبنا نستبق و ترکنا یوسف عند
متاعنا فاکله الذئب وما انت بمؤمن لنا ولو کنا صادقین ﴾ واخشام وقتنده آغلیه‌رق بابالرینه کلدیلر یعقوب علیه السلام

اکر محمده وکرك ملك الموته راست کلم ایکیسن دخی اشبو رمحله اولدیره‌ین دیدی همان‌دم باذن الله
برملك انی قنادیله اوروب آتندن ییقدی واول حینده دزنده برغدهٔ عظیمه چیقدی انك اضطرابیله
فرسنه رکوب ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك دعاسیله آز مسافه کیتمدن هلاك اولوب
یتدی اشبو قصه شاننده آیت مذکوره نزول ایتدی ﴿ ان الله لا یغیر مابقوم حتی یغیروا مابانفسهم ﴾
الله تعالی برقومله اولان عافیت ونعمتی ضدّنه تحویل ایتمز تاشول وقته‌دکین‌که انلر نفسلرنده‌کی
احوال جمیله‌یی احوال قبیحه‌یه تحویل ایده‌لر ﴿ واذا اراد الله بقوم سوء فلامردّ له ﴾ یعنی‌که
الله تعالی برقومه سوء اراده ایده آنی رد ایدر اولمز ﴿ ومالهم من دونه من وال ﴾ وانلرك امرلرینه
اندن غیری تولی ایدر دخی اولمزکه انلردن سوئی دفع ایده ﴿ هو الذی یریکم البرق خوفا وطمعا ﴾ اول الله
تعالیدرکه سزه برقی کوستررکه صاعقه‌دن خوف ومطرك نفعنه طمع ایده‌سز ویاخود مسافرتکز
حالنده مطرك اذا و مشقتندن خوف واقامتکز حالنده اندن برکت ومنفعت رجاسن ایده‌سز ویاخود
مطردن مکاننده وزماننده اولمدیغنده خوف ومکاننده وزماننده اولدیغنده رجا ایده‌سز * دینلدیکه
بعض بلاد واردرکه مطردن اکا قحط ایرر مطر اولمسه خصب ایرر ﴿ وینشیء السحاب الثقال ﴾ واول
الله تعالی بولتلر انشا ایدرکه یغمورله آغرلنمشدر * علی کرم الله وجهه ایدر سحاب مائك غربالیدر
﴿ ویسبح الرعد بحمده والملائکة من خیفته ﴾ الله تعالی‌یی تسبیح ایدر رعد آنك حمدنی ملابس
اولدیغی حالده وملائکه ایسه اندن خوف وخشیتلرندن تسبیح ایدرکه انلر رعدك اعوانیدر اکثر
مفسرین ایدر رعد شول ملك اسمیدرکه سحابی سوق ایدر واندن ایشدیلان صوت انك تسبیحیدر
ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر برکسه‌که رعدك صوتن ایشتدکده * سبحان الذی یسبح الرعد
بحمده والملائکة من خیفته وهو علی کل شیء قدیر * دیسه بعده اکا صاعقه اصابت ایتسه دیتی
بنم عهده‌مه اولسون بعض اخبارده حق جل وعلادن حکایت اولنور بیورمشکه اکر بنم عبادم
بکا اطاعت ایتسه‌لر ین انلره کیجه‌ده یغمور یاغدیرر وکوندوزده کونش طوغدیرردم وانلره رعد
صوتن ایشتدرمزدم وینه ابن عباس ایدر رعد سحابه موکل برملکدر امر اولنان مکانه انی صرف
ایدر ومائك بخوری انك نقرهٔ ابهامنده‌در واول الله تعالی‌یی تسبیح ایتدیکنده سماده هیچ برملك
قالمزالا رفع صوتله تسبیح ایدر اول حینده مطر دخی نزول ایدر ﴿ ویرسل الصواعق فیصیب بها
من یشاء وهم یجادلون فی الله ﴾ واول الله تعالی صاعقه‌لر ارسال ایدرکه اول برقدن نازل اولور
عذاب مهلکدر ایردیکی کسه‌یی احراق ایدر ایمدی اول صواعق خلقندن دیلدیکی کسه‌یی
ایرکورر حالبوکه الله تعالینك شاننده انلر جدال ایدرلر * دینلدیکه صاعقه مسلم وکافره ایرر
الا اهل ذکره دکل * روایت اولندیکه عربك طاغیلرندن بررجل وارایدی پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم انی الله تعالی‌یه ورسولنه دعوت ایچون صحابه‌دن برجماعت کوندردی اول انلره
دیدیه بکا محمدك ربیسندن خبر ویرك که بنی اکا دعوت ایدرسز آلتوندن ویا کومشدن ویا
﴿ دموردن ﴾

بکلیه‌رك سزه نه اولدی یوسف نره‌ده دیو سؤالنده انلر دیدیلرکه ای بزم بابامز بز صحراده قوشو قوشمغه
یاخود اوق قوشوسنه کیدوب یوسفی متاعمزك یاننده براقشیدك قورد کلوب انی ییدی سن بزم سوزمزه ایناتمزسن
سوء ظنك سببیله * بز صادقلر ❊ ٢٤٩ ❊ ایسك دخی ﴿ وجاؤا علی قمیصه بدم کذب قال بل سولت لکم انفسکم
امرا فصبر جمیل والله
المستعان علی ما تصفون ﴾
ویوسفك کوملکی اوزرنده
یلان قانله کتوردیلر
یعقوب علیه السلام انی
الوب یوزینه سوردی
کوردیکه کوملك صاغدر
هیچ بویله حلیم قورد
کورمدمکه اوغلی ییوب
کوملکنی یرتمش دیدی
وعتاب یوزندن اوغللرینه
دیدیکه بلکه سزك نفسکز
سزه بو هلاك یوسفی
آسان وکوزل کوستردی
امدی بنم امرم صبر
جمیلدرکه کیمسه‌یه تشکی
اولمیه بو صبرمه الله
تعالادن عون طلب ایده‌رم
سزك بو صفت عملکز
اوزره ﴿ وجاءت سیارة
فارسلوا واردهم فادلی
قال یا بشری هذا غلام
غلام واسرّوه بضاعة
والله علیم بما یعملون ﴾
مدینه‌دن مصره کیدرکن
بر بلوك یولجی اول قیونك
باشنه قوندیلر صو ایچون
سقالری اولان مالك بن
دعر خزاعی‌یی اول قویویه
کوندردیلر اول مالك قوغه
سنی صودن اخراجنده یوسف علیه السلام قوغه‌یه یاپشوب طشره چیقدیکه قویویه آتلدیغنك دردنجی کونی ایدی مالك
یوسف علیه السلامی کوردکده بو بر غلامدر دیو کندو کندویه مژده ایلدی یاخود بشری نامنده بر رفیقنی آنی
چیقارمغه یاردم ایچون چاغردی ومتاع تجارت ایچون آنی رفیقلرندن کتم ایلدی الله تعالی اولاد یعقوبك عملرینه

دموردن ویاباقردنمیدر انلر انك اول مقاله‌سن استعظام ایدوب کیرو پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمه دوندیلر وانی اکا خبرویردیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلری کیرو اکا
کوندردی اول ایسه انلره اولکی مقاله‌سن دیدی اول حالتده کوردیلرکه باشلری برابرنده برسحابه
پیدا اولدی رعد وبرقله بر صاعقه کلوب اول کافری یاقدی انی دعوته واران صحابیلر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمه سعی ایدرك کلدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم قتنده اولنلردن
بر طائفه انلری استقبال ایدوب دیدیلرکه شول دعوته واردیغکز کافر صاعقه ایله یاندیمی کلنلر
دیدیلرکه انی نیجه بیلدیکز دیدیلرکه زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه * ویرسل الصواعق *
آیتی نازل اولدی اندن بیلدك ﴿ وهو شدید المحال ﴾ اول الله تعالی شدید الاخذ شدید الحول
شدید الحقد شدید القوه شدید العقوبه شدید المکردر ﴿ له دعوة الحق ﴾ اول الله تعالینك دعاء
حقی واردر زیرا اول عبادت اولنمغه ویا عبادتنه دعوت اولنمغه حق اولور * ویاخود آنك دعوت
مجابه‌سی واردر زیرا هر کیم اکا دعا ایده اول اکا اجابت ایدر * ویاخود حقله مراد الله تعالیدر
زیرا هر دعاکه اکا اوله دعوت حقدر ﴿ والذین یدعون من دونه لا یستجیبون لهم بشیء الا
کباسط کفیه الی الماء لیبلغ فاه وماهو ببالغه ﴾ شونلرکه الله تعالیدن غیری اصنامه عبادت ایدرلر
انلر طلباتدن برشیئله عبده‌لرینه اجابت ایتمزلر الا صونك اجابتی کبی شول کسه‌یه کیم اول ایکی
کفنی صویه بسط ایده کیم اول صو انك اغزینه ایریشه حالبوکه اول اکا ایریشور دکلدر *
ویاخود اول شول رجل کبیدرکه بئرك کنارنده اوتوروب ایکی اللرین بئره مدّ ایده حالبوکه
اللری انك قعرینه ایرمیه‌که صویندن اخذ ایده وصو دخی یوکسلوب انك النه کلمیه * اشبونك
کبی اصنام دخی جماددرنه کندویه دعا اولندیغن بیلورونه اجابته قادر اولور ﴿ وما دعاء الکافرین
الا فی ضلال ﴾ کافرلرك اصنامه دعاسی ضیاع وخساره‌در ویاخود کافرلرك رب تعالی‌یه دعاسی
ضلالده‌در زیراکه انلرك اصواتی الله تعالیدن محجوبه‌در ﴿ ولله یسجد من فی السموات والارض
طوعا وکرها وظلالهم بالغدو والآصال ﴾ سموات وارضده اولان ذوی العقولك کندیلری
وکولکه‌لری غدو وعشیده طوعلری وکرك کرهلری حالنده الله تعالی‌یه سجود ایدرلر * اما
ملائکه ومؤمنونك کندیلری سجودی طوعا ایدرلر ومنافقون وکافرون کندیلری سجودی
کرها ایدرلر وبوایکی فرقه‌نك کولکه‌لری الله تعالی‌یه سجودی طوعا ایدر حالبوکه فرقهٔ اولینك
کندیلری اول سجودده طایعلردر وفرقهٔ ثانیه کارهلردر وغدو وعشیء ایله مراد دوام اوزره
سجودلریدر * وکولکه‌نك سجودی اراده اولنان شیء ایله تذللیدر ﴿ قل من رب السموات
والارض قل الله ﴾ یا محمد مشرکینه دیکل‌که سموات وارضك خالقی ومدبری کیمدر اکر انلر
اعتراف ایتمزلرسه سن انلر قبلندن دیکل‌که الله تعالیدر ﴿ قل أفاتخذتم من دونه اولیاء
لا یملکون لانفسهم نفعا ولا ضرّا ﴾ یا محمد مشرکینه حجتی الزام ایچون دیکل‌که سموات

عالمدر * علی قول آیت اتی‌یه کوره قرداشلری قیودن اخراجنی خبر آلوب کاربانه کلدیلر بو بزم کوله‌مزدر قاچمشیدی بونی بزدن صاتون آلوب بربشقه شهره کوتورك دیدیلر ویوسف علیه السلامه عبرانیجـه بزی خلاف چیقارمه سنی قتل ایده‌رز دیو اخافه ایتملریله سکوت ایتدی مالك التونم بوقدرکه ۲۵۰ متاعه ویرمشم دیمکله نه ویررسك ور

دیدکلرنده یکرمی درهم ویردی یهوذا آلمیوب دیکرلری ایکیشر درهم الدیلر ﴿ وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وکانوا فیه من الزاهدین ﴾ قرداشلری یوسف علیه السلامی آز عدد درهم وبی اعتبار بها ایله صاتدیلر قصدلری تحصیل بها اولمیوب مجرد بابالرندن تبعید اولمغله آنك بهاسنده زاهدلردن اولدیلر * چونکه مالك یوسف علیه السلامی مصره کوتوردی اولوقت مصر پادشاهی ریّان بن ولید عملیقی ایدی انك جمله امورینی رؤیت ایدن وخزینه‌داری اولان قطفیر یا اطفیر نام که اکا عزیز دینوردی مالکه خبر کوندروب یوسف علیه السلامی استدی مالك انی بازاره چیقاروب بیع من یزید اولدقده اول حده واصل اولدیکه بر آغری التون بر آغری کمش بر آغری مسك بر آغری ایپك ویرمك اوزره طالبلری اولوب آرتوردیلر اولوقت یوسف علیه السلام اون اوچ یاشنده ایدی آغری درتیوز رطل کلدی نهایت مذکور عزیز اشترا ایدوب خانه‌سنه کوندردی ﴿ وقال الذی اشتری من مصر لامرأته اکرمی مثویه عسی ان ینفعنا او نتخذه ولدا وکذلك مکنا لیوسف فی الارض ولنعلمه من تأویل الاحادیث والله غالب علی امره ولکن اکثر الناس لا یعلمون ﴾ * یوسف علیه السلامی صاتون

وارضك خالق الله تعالی ایدوکنه اقراریکز وار ایکن ینه انك غیری یعنی اصنامی اولیا اتخاذ ایدوب انلره عبادت ایدرمیسزکه انلر کندیلره نفع وضرّه مالك اولمزلر * اویله اولسه غیرك نفع وضرینه نیجه مالك اوله‌لر ﴿ قل هل یستوی الاعمی والبصیر ﴾ دیکلکه عبادتك حقیقت وموجبن بیلمین مشرکله انی بیلن موحد برابرمی اولور * ویاخود سزدن غافل معبودله احوالکزه مطلع اولان معبود برابرمی اولور ﴿ ام هل تستوی الظلمات والنور ﴾ ویاشرکله توحید برابرمی اولور ﴿ ام جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم ﴾ ویاخود انلر الله تعالی‌یه انك مثلی خالقلری شرکامی قیلدیلرکه انلرك خلقی الله تعالینك خلقنه بکزدیکندن الله تعالینك مستحق اولدیغنه انلردخی مستحقمی اولدیلر ﴿ قل الله خالق کل شیء ﴾ دیکلکه الله تعالی هر شیئك خالقیدر اندن غیری خالق یوقدرکه عبادتده اکا مشارك اوله ﴿ وهو الواحد القهار ﴾ حالبوکه اول الوهیتده متوحددر و هر شیئه غالبدر * بعده حق وباطله ایکی مثل ضرب اولنوب بیورلدیکه ﴿ انزل من السماء ماء فسالت اودیة بقدرها ﴾ الله تعالی سحابدن ویاجانب سمادن ویا نفس سمادن ماء انزال ایدب اول ماءدن نهرلر سیلان ایتدی شول دکلوکه الله تعالی انك نافع اولوب ضار دکل ایدوکن بیلور * ویاخود اول ماء نهرك صغری وکبری دکلو اولور ﴿ فاحتمل السیل زبدا رابیا ﴾ واول ماءدن حادث اولان سیل فوقنده خبث مرتفعی کتوره ایمدی ماء صافیء باقیله مراد حقدر وذاهب زائل که اشجاره ویا جوانب اودیه‌یه تعلق ایدر ایله مراد باطلدر ودینلدیکه سمادن نازل اولان ماء قرآنه مثلدر واودیه ایسه قلوبه مثلدرکه هر بری یقین وعقل وشك وجهلی مقدار نیجه قرآنی محتمل اولور * اشبو ایکی مثلك بریدر مثل آخر اشبودرکه ذکر اولنور ﴿ ومما توقدون علیه فی النار ابتغاء حلیة او متاع زبد مثله ﴾ وجواهردن حلی ویامتاع طلبیچون اوزرینه نار ایقاد ایتدیکزشیی خالص ایتمکیچون ارتدیککزده مائك خبثی کبی انك دخی خبثی واردر * ایمدی اول جواهردن صافیء باقی قرآنك مثلیدرکه اول حقدر وخبثکه انکله انتفاع اولنمز شك وباطلك مثلیدر * وجائزدرکه اشبو ایکی مثل مؤمن وکافره مثل اوله مؤمنك عمل واعتقادی ماء صافی مثلیدرکه انکله انتفاع اولنور وکافرك عمل واعتقادی زبد زائل مثلیدرکه هیچ بر وجهله اندن انتفاع اولنمز براغیلور ﴿ کذلك یضرب الله الحق والباطل ﴾ اشبونك کبی بیانله الله تعالی حق وباطلی مثل ایله تبیین ایدر ﴿ فاما الزبد فیذهب جفاء ﴾ امازبدکه سیل اوزره اولور ضایع وباطل اولوب کیدر * یعنی باطل اکرچه بر وقتده عالی اولورسه ده وقت آخرده مضمحل اولور ﴿ واما ماینفع الناس فیمکث فی الارض ﴾ واما اول شیئکه ماء وجواهردن ناس انکله نفعلنور کتمزیرده قالور ﴿ کذلك یضرب الله الامثال ﴾ اشبونك کبی امثالی الله تعالی ذکر ایدرکه انکله مشتبهاتی ایضاح ایده * ایمدی مشرکلرك امری زبد کبیدرکه صورتده بر شیء کورینور حالبوکه انك حقیقتی اولمز * ومؤمنلرك امری ایسه شول مکانده مستقر ماء کبیدرکه انکیچون بقا وثبات اولور ﴿ للذین استجابوا لربهم

آلان اهل مصردن عزیز زوجه‌سی زلیخایه دیدیکه بونك مقامنه اکرام ایت یعنی عزت و احترام ایت شایدکه انك بهاسندن ویاخود مصالحمزه استعمالدن نفعلنه‌لم یاخود آنده رشد فهم اولنغله اوغل اتخاذ ایده‌لم * زیرا اولادی یوغیدی * شونك کبیکه بز یوسفه عزیزك قلبنده ۲۵۱ بر ویردك تاکه ارض مصره متصرف اوله و اکا رؤیا تعبیرینی

وکتب الهی معانیسنی تعلیم ایتدك الله تعالی کندو امرنده غالبدر اراده‌سی رد اولنمز ولکن ناسك اکثری انی بیلمزلر ﴿ ولما بلغ اشده اتیناه حکما وعلما وکذلك نجزی المحسنین ﴾ وقتاکه یوسف علیه السلامك جسم وقوتی اشتداده بالغ اولدی یعنی اون سکز یا یکرمی بلکه اوتوز ایله قرق بیننه واردقده بز اکا عملی تأیید ایدر حکم ویردك که نبوتدر ودین بابنده علم ویردك یوسف علیه السلامه نوائبه صبری سببیله حکم وعلم ویردیکمز کبی صبر ایدن محسنلره خیر جزا ویررز ﴿ وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه وغلقت الابواب وقالت هیت لك قال معاذ الله انه ربی احسن مثوای انه لا یفلح الظالمون ﴾ یوسف علیه السلامی زلیخا خانه‌سنده ایکن سهولتله نفسندن طلب ایلدی وقپولری قاپه‌یوب بن سنك ایچونم تیز کل دیدی یوسف علیه السلام بنم سیدم عزیز بنی سکا اکرام ایله دیو اصمرلدی مقابلنده معاذ الله بن انك حرمنه خیانت ایدم دیدی زنا ایله نفسنه ظلم ایدنلر فلاح بولمزلر ﴿ ولقد همت به وهمّ بها لولا ان رآ برهان ربه کذلك لنصرف عنه السوء والفحشاء انه من عبادنا المخلصین ﴾ زلیخا یوسفله مخالطه قصد ایتدی * یوسف علیه السلام انی دفع و فرار قصد ایتدی * اکر یوسف ربسنك برهانی کورمیدی شایدکه مخالطه‌یی قصد ایدردی * اول برهان

الحسنی ﴾ دنیاده طاعتله ربلرینه اجابت ایدن مؤمنلر ایچون آخرتده مثوبت حسنی واردرکه اول جنتدر ﴿ والذین لم یستجیبوا له لو ان لهم مافی الارض جمیعا ومثله معه لافتدوا به ﴾ شونلرکه دنیاده ربلرینه اجابت واطاعت ایتمیوب کافر اولدیلر اکر یریوزنده اولان اشیانك جمیعی انلرك اولسه وانك مثلی دخی اکا منضم اولسه یوم قیامتده کندیلرین عذاب ناردن تخلیص ایچون انك جمیعن فدا ایده‌لردی ﴿ اولئك لهم سوء الحساب ﴾ ایمدی انلره یوم قیامتده سوء حساب اولورکه اول جمیع ذنوبیله حساب اولنوب هیچ بری مغفرت اولنمامقدر ﴿ ومأویهم جهنم وبئس المهاد ﴾ انلرك مناقشه‌دنصکره مستقرلری جهنمدر انلره اول نه چرکین فراش ممهود اولور ﴿ أفمن یعلم انما انزل الیك من ربك الحق کمن هو اعمی ﴾ شول کیمسه‌که ربك جل شانه‌دن سکا نازل اولان شیئك حق ایدوکنی بیلوب اجابت ایدوب موجبیله عمل ایدر شول کسنه کبیمیدرکه اعمی القلب اولوب نه حق بیله ونه موجبیله عمل قیله ﴿ انما یتذکر اولوا الالباب ﴾ اشبونکله متعظ اولمز الا انلرکه عقول کامله صاحبلریدر ﴿ الذین یوفون بعهد الله ﴾ شونلرکه الله تعالینك امر وفروضنه وفا ایدوب مخالفت ایتمزلر ﴿ ولا ینقضون المیثاق ﴾ وکندیلریله الله تعالی بیننده ویاعباد بیننده اولان مواثیقدن هیچ برین نقض ایتمزلر ﴿ والذین یصلون ما امر الله به ان یوصل ﴾ وشونلرکه صلهء رحمدن وموالات مؤمنیندن وجمیع کتب ورسله ایماندن الله تعالینك وصلیله امر ایتدیکنه وصلت ایدرلر قطع ایتمزلر * وبو معناده حقوق ناسك جمیعنی مراعات مندرج اولور لکن اکثر مفسرین دیدیلرکه انکله مراد صلهء رحمدر ﴿ قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یقول الله تعالی انا الله وانا الرحمن وانا الرحیم وهی الرحم وشققت لها اسما من اسمی فمن وصلها وصلته ومن قطعها بتته * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالیدن حکایت ایدر دیمشکه بن الله ورحمانم رحم ایچون کندی اسممدن اسم شق ایتمشم اولکه اکا وصلت ایده بن اکا رحمتم وصل ایدرین واولکه اندن منقطع اوله رحمتمی اندن قطع ایدرین ﴿ قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ثلاثة تحت العرش یوم القیمة القرآن یحاج العباد له ظهر وبطن والامانة والرحم تنادی الا من وصلنی وصله الله ومن قطعنی قطعه الله ﴾ پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر یوم قیامتده اوچ شیء عرش التنده اولور انك بری قرآندر عباده محاجه ایدر انك ظهری وبطنی اولور * وبری امانتدر وبری رحمدر ندا ایدرکه دنیاده بکا وصلت ایدنه الله تعالی اکا بوکونده رحمتن ایرکوره ودنیاده بندن انقطاع ایدنه الله تعالی بوکونده رحمتن ایرغوره ﴿ قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مامن ذنب احری ان یعجل الله له العقوبة فی الدنیا مع مایدخر له فی الآخرة من البغی وقطیعة الرحم ﴾ پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر ذنوبده بغی وقطیعهء رحم کبی ذنب یوقدرکه عقوبتی دنیاده تعجیل اولنمغه احری اوله آخرتده ادخار اولنان عقوباتله بیله ﴿ قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من احب ان یبسط له فی رزقه وینسأ له فی اثره فلیصل رحمه *

نور عصمت الهى ولمعهٔ نبوت يوسفيدركه بينلرينه حائل اولوب كندوبى حفظ ايلدى * بونك كبى حالده بز اكا اثبات ويردككه
حرم عزيزه خيانتدن وزنادن آنى صرف ايدهلم زيرا اول بزم خالص مخلص قوللرمزدندر (واستبقا الباب وقدت قميصه من دبر
والقياسيدهالداالباب) يوسف عليه السلام قپويه طوغرى فرار قصدنى ايدنجه زليخا دخى برابر سكردوب دامنندن

اخذ ايتدكده كوملكنك
آرد اتكى يرتيلدى قپونك
طشره سنده زليخانك ابن
عميله زوجى راست كلدى
(قالت ماجزاء من اراد
باهلك سوء الاان يسجن او
عذاب اليم) زليخا همان
دايرانه سنك اهلكه سوء
قصد ايده نك جزاسى ندر
ديدى * بعده قتل اولنور
خوفيله تكرار * انجق
حبس اولنه ياخود قامچى
اورلمغله عذاب اوله ديدى
(قال هى راودتنى عن
نفسى وشهد شاهد من اهلها
ان كان قميصه قدّ من قبل
فصدقت وهو من الكاذبين)
يوسف عليه السلام بونم
نفسمدن بنى ايستدى بن
تسليم اولميوب قاچدم
ديدى زليخانك اهلندن
برى شاهد ياحاكم اولدى
* اول ابن عمى ياخود
بشكده ابن خالى كه اكا الله
تعالى لسان ويردى وياخود
برحكيم حكمتله ديدى * كه
اكر كوملكى اوكندن شق
اولمش ايسه زليخا صادق
يوسف كاذبلردندر (وان
كان قميصه قدّ من دبر
فكذبت وهو من الصادقين) اكر كوملكى آردندن يرتيلمش ايسه زليخا كاذب يوسف صادقلردندر (فلما رآقميصه (رحمة
قدّ من دبر قال انه من كيدكن ان كيدكن عظيم) وقتاكه عزيز يوسفك كوملكنى اردندن منشق كوردكده نسوانه ديديكه
تحقيق بوسزك حيله كزدندر سزك حيله كز نفسه تأثير ايدر بيوك شيدر (يوسف اعرض عن هذا واستغفرى لذنبك

پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر اول كسه كه رزقنده بسط وكثرت وعمرنده طول ووفرت
اولمسين ديليه صلهٔ رحم ايليه (ويخشون ربهم) ورب تعاليدن قورقوب مناهيدن امتناع
ايدرلر (ويخافون سوء الحساب) وسوء حسابدن قورقوب يوم قيامتده حساب اولنمزدن
اوّل دنياده كنديلرين محاسبه ايدرلر (والذين صبروا ابتغاء وجه ربهم) ورب تعالينك
رضاسن استيونفسك مكارهنه وهوانك مخالفتنه صبرايدرلر يعنى طاعته ايررلر ومصائب ونوائبه
صبرايدرلر ومعاصيدن صاقنمق يولنه كيدرلر (واقاموا الصلاة) ومكتوباتى مواقيتنده اركاننى
اقامت وسنن وآدابنى رعايت ايله ادا ايدرلر (وانفقوا ممارزقناهم سرًّا وعلانية) وبزم انلره
ويرديكمز مالدن اوزرلرينه انفاق واجب اولان شيئى سرّده ويررلر مالله معروف دكللر
ايسه وعلانيه ده ويررلر مالله معروفلر ايسه (ويدرؤن بالحسنة السيئة) وحسنه ايله سيئه يى
دفع ايدرلر * قال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اذا عملت سيئة فاعمل بجنبها حسنة تمحها السر
بالسرّ والعلانية بالعلانية * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر برسيئه يى ايشلديككده انك
عقبنده برحسنه ايشله كلكه اول حسنه انى محوايده سيئه يى سرّده ايتمش ايسه حسنه يى دخى سرّده
ايده سيئه يى علانيه ده ايتمش ايسه حسنه يى دخى علانيه ده ايده * دينلديكه يعنى ذنبى توبه ايله
دفع ايدرلر وياخود شره شرى مقابل ايتمزلر بلكه شرى خيرله دفع ايدرلر وياخود انلره سفاهت
اولنسه حلم ايدرلر وياخود محروم قيلنسه لر ويررلر ظلم اولنسه لر عفو ايدرلر عبدالله بن المبارك
ايدر اشبو سكز خصلتدركه جنتك سكز قپوسنه اشارت ايدر (اولئك لهم عقبى الدار) ايمدى
انلر ايچون عاقبت دنيا اولوركه اهلى انده اولمغه لايق اولوركه اول (جنات عدن يدخلونها)
اقامت جنتلريدركه انلر اكا كيررلر * وياخود عدن ايله مراد بطنان جنتدر (ومن صلح من
آبائهم وازواجهم وذرياتهم) ودخى آباء وازواج وذرياتلرندن صالح اولنلر اكرچه فضلده
انلرك مرتبه لرينه ايرمشلر ايسه ده انلره الحاق اولنورلر تاكه انكله فرحلرى كامل اوله *
اشبو دليلدركه اعمال صالحه دن مجرد اولان انساب نفع ايتميه (والملائكة يدخلون عليهم
من كل باب) جنتك وياقصورك قپولرندن انلره ملائكه داخل اولور ديرلركه (سلام عليكم
بماصبرتم فنعم عقبى الدار) قورقديغكز آفتلردن الله تعالى سزى سالم ايتدى شول سببدنكه دنياده
الله تعالينك امر وطاعتنه صبر ايتديكزدى اشبو جنت سزه نه كوچك عاقبت اولوركه ابدا آنده
دور ايدرسز (والذين ينقضون عهدالله من بعد ميثاقه) شونلركه الله تعالينك كنديلره اولان
امر وفرضنه وفا ايتميوب اقرار وقبولله ايشافلرندنصكره نقض عهد ايدرلر (ويقطعون ماامر
الله به ان يوصل) والله تعالينك انلره وصلن امر ايتديكى شيئكه اول صلهٔ رحم وموالات
مؤمنين وجميع كتابلره ورسوللره ايماندر قطع ايدرلر (ويفسدون فى الارض) ويريوزنده
ظلم وتهييج فتن ايله افساد ايدرلر (اولئك لهم اللعنة ولهم سوء الدار) ايمدى انلره دنياده وآخرتده

انك كنت من الخاطئين) عزيز يوسفه اعتذار يوزندن يايوسف سن بو ماده دن اعراض ايله وكيسه يه افشا ايتمه
وزوجه سنه يازليخا سن كناهك ايچون توبه ايله كه سن خطا ايديجيلردن اولدك ديدى (وقال نسوة فى المدينة
امرات العزيز تراودفتيها عن نفسه قد شغفها حبا انا لنريها فى ضلال مبين) شهر مصرده *

ملك ريانك خالص اتباعلرندن
حاجب وساقى وخباز
وزندانجى وميرآخورك
زوجه لرى * عين الشمس *
نام بر محلده بولنوب بويله
صحبت ايدرلرديكه عزيزك
اهلى زليخا غلامى يوسفك
نفسندن كام آلمق طلب
ايدرمش اول غلامك
محبتى انك قلبنه دخول
ايله انى لايعقل ايتمش بز
اول خاتونى عزيزك اهلى
اولوب بر كوله يه فريفته
اولمسندن ضلالت ظاهرده
كوررز ديرلردى (فلما
سمعت بمكرهن ارسلت
اليهن واعتدت لهن متكأ
واتت كل واحدة منهن
سكينا وقالت اخرج عليهن
فلما رأينه اكبرنه
وقطعن ايديهن وقلن حاش
لله ماهذا بشرا ان هذا
الا ملك كريم) وقتاكه
زليخا اول بش نسوانك
كندوبى تعييب ايتدكلرينى
ايشتدكده آدم كوندروب
انلرى و انلرله برابر قرق
خاتون دخى دعوت
ايلدى وانلر ايچون مزين
بساطلر وانواع اطعمه
حاضرليوب كلدكلرنده هر برينك اللرينه بر بچاق ويرديكه ميوه ولحملردن كسوب يه لر ويوسف عليه السلامه اولحالده
چيق ديو ابرام ايلدى وقتاكه اول نسوان انى كوردكلرنده هيبت وديدارندن بيهوش اولوب بى حس وعقل بچاقلريله
اللرينى كسديلر وتعجبله ديديلركه كرچه الله تعالى بويله بشر خلق ايتمكده عجزى يوقدر بوآدم دكلدر بر كريم ملكدر

رحمة اللهدن طرد ودخى عذاب جهنم وياسوء عاقبت دنيا واردر (الله يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر)
الله تعالى ديلديكنه رزقى توسيع وديلديكنه تضييق ايدر (وفرحوا بالحيوة الدنيا) اهل مكه دنيادن
انلره بسط اولنانه سوينورلر (وما الحيوة الدنيا فى الآخرة الامتاع) حالبوكه حيات دنيا آخرت جنبنده
دكل الا برمتعه دركه دائم اولمز عجاله راكب وزاد راعى كبى (ويقول الذين كفروا لولا انزل عليه
آية من ربه) كافرلر ديرلركه نوليدى اكا ربندن آيت نازل اولسه (قل ان الله يضل من يشاء) ديكل الله
تعالى ديلديكى كسه يى معجزات ظهورندنصكره اقتراح آيات ايله اضلال ايدر (ويهدى اليه من اناب)
وديننه ارشاد ايدر اول كسه يى كه عناددن رجوع ايدوب حقه اقبال ايدر (الذين آمنوا وتطمئن
قلوبهم بذكر الله) كه انلر الله تعالى يه ايمان كتورديلر وقلبلرى ذكر اللهله سكون بولور (الا
بذكر الله تطمئن القلوب) آكاه اولك كه الله تعالينك ذكريله قلبلر سكون بولور * اكر دينور
سه كه سورهٔ انفال اولنده بيورلديكه * انما المؤمنون الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم *
مؤمنلر شول وصفلو كسه لردركه الله تعالى ذكر اولنسه قلبلرينه وجل ايرر وبو محلده ايسه
الله تعالينك ذكرى ايله قلبلرى مطمئن اولور دينلدى حالت واحده ده طمأنينت ايله وجل
نيجه جمع اولور * دينوركه وجل حصولى انك وعيد وعقابى ذكرنده در وطمأنينت ايسه
انك فضل وثوابى ذكرنده در وكذلك الله تعالينك عدلى وشدت حسابى ذكر اولنسه قلوبه
وجل كلور وقچان انك فضل وكرمى ذكر اولنسه قلوبه طمأنينت كلور (الذين آمنوا وعملوا
الصالحات طوبى لهم وحسن مآب) شونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر انلر ايچون
غبطه وسرور ويوم بعثده حسن منقلب واردر * دينلديكه طوبى جنتده بر شجره دركه ظلى
جناتك كلنه ايرر * عبيدبن عمير رضى الله تعالى عنه ايدر طوبى جنت عدنده بر شجره دركه
اصلى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك دارنده در * وهر داروغرفه ده اندن برغصن واردر
هرلون وزهره كه الله تعالى انى خلق ايتمشدر الااول لون وزهره انده واردر الاسياه لونى انده
يوقدر ودخى هر فاكهه وثمره دن انده واردر كافور وسلسبيل پيكارلرى انك اصلندن چيقار
انك هر بر ورقه سى بر امتى كولكه لندير روهر ورقه اوزرنده بر ملك واردركه انواع ذكرله
الله تعالى يى تسبيح وتقديس ايدر اهل جنتك ثيابى انك اكمامندن بيتر وانك اغصانى جنتك سورى
وراسندن كورينور انك ظلنده راكب يوز ييل يورر * ابوهريره رضى الله تعالى عنه ايدر
جنتده طوبى دينور برشجره واردركه الله تعالى اكا عبدمك ديلديكى شيئى كندكدن چيقار ديو
بيورر عبد كوركه ديلديكى صورت وهيئتده فرس سرج ولجاميله وراحله رحل وزماميله
اندن چيقوب اوكنه كلور (كذلك ارسلناك فى امة قدخلت من قبلها امم) انبيايى امتلره ارسالمز
كبى يامحمد سنى اشبوامته ارسال ايتدك كه اندن اوكدين امتلر تقدم ايتديكه انلره رسوللر ارسال
ايتمشدك (لتتلو عليهم الذى اوحينا اليك) تاكه سكا وحى ايتديكمز كتابى انلره اوقويه سن

﴿قالت فذلكن الذى لمتننى فيه ولقد راودته عن نفسه فاستعصم ولئن لم يفعل ما آمره ليسجنن وليكونا من الصاغرين﴾
زليخا ديديكه ايشته بو غلامدركه اكا محبتمله بنى لوم وتعييب ايتدكز بن انك وصالندن ايستدم اول عصمت ايدوب
تسليم اولمدى اكر بنم اكا امر ايتديكم شيئى ايشلمزسه اول زندانه حبس اولنوب ذليلاردن
اولور ﴿قال رب السجن احب الى مما يدعوننى اليه والا تصرف عنى كيدهن اصب اليهن واكن من الجاهلين﴾ يوسف عليه السلام ديديكه يارب بو نسوانك بنى دعوتلرندن زندان بكا سوكلودر يارب اكر انلرك شرنى بندن دوندرمزسك بن انلره ميل ايله جاهللردن اولورم ﴿فاستجاب له ربه فصرف عنه كيدهن انه هو السميع العليم﴾ امدى ربى جل شانه يوسف عليه السلامك دعاسنه اجابت ايدوب نسوانك شرنى اندن صرف ايلدى اول الله تعالى التجا ايدنلرك دعاسنى ايشيدر وحالنى بيلور * دينلديكه زليخا زوجنه ديديكه بو غلام بنى بدنام ايلدى شمدنصكره بن انك خدمتندن نفرت ايلدم مناسب اولان آنى زندانه وضع ايله كه اول كناهكار عد اولنوب بن ملامتدن قورتيلهيم عزيز بو كلامى معقول كوروب زندانه حكم ايلدى ﴿ثم بدا لهم من بعد ما راوا الايات ليسجننه حتى حين﴾ عزيز واصحابنه * كوملك شقى وصبى نطق واللرك قطعى كبى * علامتلر كوريلوب ظاهر اولدقدن صكره ناسك مقالهسى كسلنجيهدك انى زندانه وضعه قرار ويرديلر ﴿ودخل معه السجن فتيان قال احدهما انى ارينى اعصر خمرا وقال الاخر انى ارينى احمل فوق راسى خبزا تأكل

﴿وهم يكفرون بالرحمن﴾ حالبوكه انلر كافر اولورلر اول الله تعالى يه كيم رحمت بالغهسيله هرشيئى احاطه ونعمتلرينى انلره واسعه ايتمشيكن اكا شكر ايتمزلر * دينلديكه اشبو آيت مكه مشركلرى شاننده نازل اولوبدركه انلره سورهٔ فرقانده ذكر اولنديغى اوزره رحمانه سجده ايدك دينلدكده ديديلركه رحمان ندر ﴿قل هو ربى لا اله الا هو﴾ ديكلكه اول رحمان بنم خالقم ومتولئ امرمدركه اندن غيرى عبادته مستحق آله يوقدر ﴿عليه توكلت واليه متاب﴾ اكا اعتماد ايتدم توبه ومرجعم اكادر * روايت اولنديكه مكه مشركلرى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديلركه اكر بزم سكا اتباعمزى ديلرسك قرآنكله مكهنك طاغلرينى مكانلرندن كيدركلكه ارض مكه ككشيله مزارعمزه فسحت كله وانده عيون وانهار آقتغلكه انده اغاجلر ديكه وزوا كينلر اكهوز حالبوكه سن ربكه داود عليه السلامدن اهون دكلسينكه اكا طاغلر تسخير اولنمشديكه انكله بيله تسبيح ايدردى * وياخود بزه ريحى تسخير ايتكلكه ميره وحوايجمز ايچون اكا ركوب ايدوب بر كونده شامه واروب كلهوز حالبوكه سن ربكه سليمان عليه السلامدن اهون دكلسين اكا ايسه ريح تسخير اولنوب انكله ديلديكى مكانه واروب كلوردى وياخود آبائمزدن قصى بن كلابى وياغيريني ديركورهسنكه اكاسنك امركدن سؤال ايدهوز سوزك حقميدر وياباطلميدر بيلهوز حالبوكه سن زعمده ربكه عيسادن اهون دكلسين اول ايسه موتايى ديركورردى ديلديكى امرى انلردن سؤال ايدر جواب آلوردى * اويله اولسه نازل اولديكه ﴿ولو ان قرآنا سيرت به الجبال﴾ اكر قرآن ايله طاغلر مكانلرندن ايرغورلسه ﴿او قطعت به الارض﴾ ويا انكله يرلر شق ايديلوب اندن عيون وانهار آقيدلسه ﴿او كلم به الموتى﴾ ويا انكله موتى سويلدلسه مشركلر اكا ايمان كتورميهلردى زيراكه سابق علممزده انلر كفر اوزره تقرير اولنمشلردر ﴿بل لله الامر جميعا﴾ بلكه بو اشياده وغيريده امر الله تعالى يه مختصدر وانلرك اقتراح ايتديكى آياتك اتيانه قادردر لكن ارادتى اكا تعلق ايتمدى زيرا شكيمهلرى انى قبول ايتمز ايدوكنى بيلور ﴿أفلم ييأس الذين آمنوا ان لو يشاء الله لهدى الناس جميعا﴾ مؤمنلر بيلمديلرميكه الله تعالى ديلسه ناسك جميعنه هدايت ايدردى * لكن انلر هدايته اهل اولمدقلرى ايچون هدايت ايتمدى ﴿ولا يزال الذين كفروا تصيبهم بما صنعوا قارعة﴾ كافرلر ايشلدكلرى كفر واعمال قبيحهلرى سببيله انواع بلايادن داهيه اصابتندن زائل اولمزلر كاهى جدب وكاهى سالبه وكاهى قتل وكاهى اسرله * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر قارعهدن مراد سرايادركه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انى انلره كوندردى ﴿او تحل قريبا من دارهم﴾ ويا اول قارعه انلرك دارلرينه قريب موضعه نزولدن زائل اولمز * اويله اولسه انلر اندن فزع ايدروانك شررى انلره ايرر ﴿حتى يأتى وعد الله﴾ حتى الله تعالينك وعدى كلوركه اول موت وياقيامت ويا فتح مكهدر ﴿ان الله لا يخلف الميعاد﴾ الله تعالى وعدنده خلف ايتمز زيرا انك كلامنده كذب ممتنعدر ﴿ولقد استهزئ برسل

الطير منه نبئنا بتاويله انا نريك من المحسنين﴾ يوسف عليه السلامله ملك ريانك ايكى غلامنى دخى زندانه قويديلر انك
بريسى * يونا نام ريانك ساقيسى ايدى اول * ديديكه دوشمده كوردم بر باغده ايمشم بر كوتكدن اوچ صالقم اوزوم قوپاروب ملكك
كاسهسنه صقدم اول بريسى * كه مجلث نام ريانك اشجى سيدى اول * ديديكه رؤيامده كوردم ملكك
طبخنده باشم اوستنده اوچ سفره اكمك آلمشم قوشلر اندن اكل ايدهيورلر بو رؤيالرمزك تعبيرنى بزه خبر ويركه بزسنى محسنلردن كوريورز ديديلر * دينلديكه ملك اول ساقيله آشجينك كندويه زهر ويرملرندن شبهه ايدوب زندانه قويمشيدى بو آشجى دوش كورميوب تجربه ايچون سويلمش اوله ياخود ايكيسيده بو صورت اوله ياخود ايكيسيده صحيح اوله ديو اقوال واردر ﴿قال لا يأتيكما طعام ترزقانه الا نبأتكما بتاويله قبل ان يأتيكما ذلكما مما علمنى ربى انى تركت ملة قوم لا يؤمنون بالله وهم بالاخرة هم كافرون﴾ يوسف عليه السلام اول ايكى محبوسلره ديديكه خانهلريكزدن سزه رزق قلنمق ايچون كلن طعامكزى كلمزدن مقدم نه ايدوكنى ونه لذتده ايدوكنى سزه خبر ويررم ﴿انلر بو عرافلر وكاهنلر علميدر ديملريله يوسف عليه السلام * بو علم بكا ربم تعالينك تعليم ايتديكى علومدندر بن الله تعالينك وحدانيتنه ايمان كتورمز وآخرتى انكار ايدر بر قومك ملتنى ترك ايتدم ديدى * دينلديكه يوسف عليه السلامى بو ايكى كيمسه سائر محبوسلرده مريضلره عيادت وسائر تطييب خاطرلرينه مراعت ايله محسن كوردكلرندن رؤيا سويلمشلر ايدى بونك رؤياسنده نحوست

من قبلك فامليت للذين كفروا ثم اخذتهم فكيف كان عقاب﴾ يا محمد سندن اول كچن رسل استهزاء اولنديلر سنك استهزاء اولنمغك كبى اول استهزاء ايدن كافرلره امهال ايتدم بعده دنياده قتلله وآخرتده نارله عقاب ايتدم * ايمدى كوركه بنم انلره عقابم نيجهدر ﴿أفمن هو قائم على كل نفس بما كسبت﴾ اول الله تعالى كه هرنفسك خير وشردن كسب ايتديكى شئ اوزره رقيب اولوب اعمالندن برشئ اكا خفى اولميه وجزالرندن برشئ انك عندنده فوت اولميه اول وصف اوزره اولميان كبيميدر ﴿وجعلوا لله شركاء﴾ شول نفع وضرردن عاجز اشيايى الله تعالى يه شركاء قيلورلر ﴿قل سموهم﴾ ديكلكه ايمدى اول شركاكزى وصف ايدوب اندن انلره نظر ايدككه انكله عبادته مستحق وياشركته اهل اولورلرمى ﴿ام تنبئونه بما لا يعلم فى الارض﴾ يوخسه الله تعالى يه يريوزنده بربيلمديكى شيئى خبرمى ويررسز زيرا اول كندويه شريك وياكندودن غيرى اله بيلمز ﴿ام بظاهر من القول﴾ وياخود شول حقيقتى اولميان قول ظاهرهمى تعلق ايدرسز ﴿بل زين للذين كفروا مكرهم﴾ بلكه كافرلره شركله اسلامه اولان كيدلرى تزيين اولندى ﴿وصدوا عن السبيل﴾ وسبيل حقدن صد اولنديلر ﴿ومن يضلل الله فماله من هاد﴾ اول كمسهكه الله تعالى انى مخذول ايده انى هدايته توفيق ايدر اولمز ﴿لهم عذاب فى الحيوة الدنيا﴾ انلره دنياده قتل واسرو سائر مصيباتله عذاب واردر ﴿ولعذاب الآخرة اشق﴾ حالبوكه عذاب آخرت شديد ودائم اولديغيچون اشقدر ﴿ومالهم من الله من واق﴾ وانلرى الله تعالينك عذابندن منع ايدر مانع اولمز ﴿مثل الجنة التى وعد المتقون تجرى من تحتها الانهار﴾ متقيلرك وعد اولنديغى جنتك مثلى اولدركه انك اشجارى التندن نهرلر جارى اولور ﴿اكلها دائم وظلها﴾ انك ثمر ونعمتى دائمدر منقطع اولمز وظلى ظليلدر زائل اولمز ﴿تلك عقبى الذين اتقوا﴾ اشبو جنت موصوفه متقيلرك مآلى ومنتهاى امريدر ﴿وعقبى الكافرين النار﴾ وكافرلرك مآلى ومنتهاى امرى ناردر ﴿والذين آتيناهم الكتاب يفرحون بما انزل اليك﴾ اهل كتابدن اسلامه كلنلر عبدالله بن سلام رضى الله تعالى عنه واصحابى كبى ودخى نصارادن اسلامه كلنلركه نجراندن قرق كمسنه وحبشهدن اوتوز ايكى ويمندن سكز كمسه ايدى ويا انلردن عامهٔ مسلمين سكا انزال اولنانه سوينورلر كتابلرينه موافق اولديغيچون ﴿ومن الاحزاب من ينكر بعضه﴾ واهل كتابك كفرهسندن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اوزره تحزب ايدنلر كعب بن الاشرف واشياعيدر انك بعضنى انكار ايدرلر وقتاكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم صلحنامهلرنده ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ يازدى مكه مشركلرى ديديلركه بز يمامه رحمانندن غيرى رحمان بيلمزز كه انكله مرادلرى مسيلمة الكذاب ايدى اول اجلدن * وهم بذكر الرحمن هم كافرون * ودخى * وهم يكفرون بالرحمن * آيتلرى نازل اولدى انك بعضنه انكار ايدرلرديو بيورلدى زيرا انلر الله تعالى ذكرنه انكار ايتمزلر بلكه انكارلرى رحمان ذكرنهدر ﴿قل انما امرت ان اعبد

اولمغله یوسف علیه السلام تعبیرلرینی تعویق وبلکه توحیده جلب ایچون کلامنی سابق ولاحق آیاتده بیوریلن
وجهله صرف ایلدی ﴿ واتبعت ملة ابائی ابراهیم واسحق ویعقوب ما کان لنا ان نشرك بالله من شئ ذلك من
فضل الله علینا وعلی الناس ولکن اکثر الناس لا ٢٥٦ یشکرون ﴾ بن بابالرم ابراهیم واسحق ویعقوب علیه
السلام ملتنه تابع اولدم
بزمچون الله تعالی یه بر
شیدن شریك قوشمق
اولمز بو توحید بزه وحیله
وناسه بزم بعثمزله الله
تعالانك فضلندندر لکن
ناسك اکثری بو فضله
شکر ایتمزلر دیدی ﴿ یا
صاحبی السجن ءارباب
متفرقون خیر ام الله الواحد
القهار ﴾ بعده انلری
اسلامه دعوت ایدوب
دیدیکه * ای زندان
دوستلرم سزك * آلتون
وکمش وسائردن اعلی
وادنی وضرره قادر اولمیان
متفرق بتلریکزمی خیرلودر
یوخسه ذات وصفاتنده
یکتا وقهرنده جمله یه غالب
اولان الله تعالامی خیرلودر
﴿ تعبدون من دونه الا
اسماء سمیتموها انتم
وآباءکم ما انزل الله بها من
سلطان ان الحکم الا لله
امر الا تعبدوا الا ایاه ذلك
الدین القیم ولکن اکثر
الناس لا یعلمون ﴾ سزك
عبادتکز الله تعالیدن
غیری انجق سزك وبابا
لریکزك تسمیه ایتدیکی
بر مقدار عبث اسملره‌درکه الله تعالی انلره عبادت ایتمکه بر حجت دلیل انزال ایتمشدر عبادت ایتمکه حکم انجق ﴿ فیه ﴾
الله تعالی ایچوندرکه پیغمبر اسانیله الله تعالیدن غیری کیمسه یه عبادت ایتمیك دیو امر ایلدی دین مستقیم بودر لکن ناسك
اکثری انی بیلمزلر ﴿ یا صاحبی السجن اما احدکما فیسقی ربه خمرا واما الاخر فیصلب فتأکل الطیر من رأسه قضی الامر

والله لا اشرك به الیه ادعو والیه مآب ﴾ انلره دیکل که بکا انزال اولنانده امر اولندمکه الله تعالی یه
عبادت ایدوب وحدانیتك ذکر ایتدمکه اول دینده عمده‌در اکا انکاره چاره کز بوقدر بلکه
انکاریکز شرایعکزه مخالف اولان اشیایه‌در والحال شرایعك وکتب الهیه‌نك جزئیات
احکامده مخالفتی امر بدعی دکلدر ایمدی بن خالق انك توحید ودیننه دعوت ایدربن وجمیع
مهامده اکا دعا ایدر یلواریرین هر حالده مرجعم اکادر ﴿ وکذلك انزلناه حکما عربیا ﴾ اشبو
مجمع علیها اولان اصول دیاناتی مشتمل انزالمز کبی بز محمده لسان عربی ایله مترجم بر حکم انزال
ایتدك قضایا ووقایعده حکمت مقتضاسنجه انکله حکم ایده ﴿ ولئن اتبعت اهواءهم بعد ما جاءك
من العلم مالك من الله من ولی ولا واق ﴾ یا محمد اکر سن انلرك دینلری تقریرنده ویا قبله‌لرینه
صلاة ایله هوالرینه اتباع ایدرسك انك نسخ اولدیغن بیلدیکندنصکره سنکچون الله تعالینك
عذابندن قورتارر ناصر ومانع اولمز ﴿ ولقد ارسلنا رسلا من قبلك ﴾ یا محمد سندن اول نوع بشردن
سنك کبی رسوللر کوندردك ﴿ وجعلنا لهم ازواجا وذریة ﴾ وانلر ایچون نسا واولاد قیلدق
سنکچون قیلدیغمز کبی روایت اولندیکه مشرکون ویا یهود دیدیلرکه محمدك همتی دکل الانسایه‌در
اویله اولسه اشبو آیت نازل اولوب کأنه دینلدیکه بز رسوللری ملائکه‌دن قیلمدقکه اکل
وشرب ونکاحدن مبرا اوله‌لر بلکه بشردن قیلوب هر برین اشبو خصال ایله مبتلا قیلدقکه
داود علیه السلامك یوز مرأه‌سی وار ایدی وسلیمان علیه السلامك اوچیوز مرأه‌سی وار ایدی
﴿ وما کان لرسول ان یأتی بآیة الا باذن الله ﴾ هیچ بر رسولك وسعی اولمدیکه قومنه اقتراح ایتدکلری
آیتی کتوره مکر که الله تعالینك اذنیله اوله ایدی یوخسه رسولك رأیی واختیاریله دکل زیراکه اول
اندن عاجزدر ﴿ لکل اجل کتاب ﴾ هر وقت وامد ایچون بر حکم واردرکه عباد اوزره استصلاحلری
مقتضاسنجه یازیلور ویاخود کتب منزله‌نك هر بریچون بر وقت معلوم واردرکه اول انده نازل اولور
﴿ یمحو الله ما یشاء ویثبت ﴾ الله تعالی شرایع وفرائضدن دیلدیکنی نسخ وتبدیل ایدر ودیلدیکنی نسخ
وتبدیل ایتمز اثبات ایدر ویاخود الله تعالی رزق واجل وسعادت وشقاوتدن غیری اشیادن دیلدیکن محو
ودیلدیکن اثبات ایدر عمر وابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدر سعادت وشقاوت ورزق واجلده
دخی محو واثبات اولور * روایت اولندیکه عمر رضی الله تعالی عنه بر وقتده بیت شریفی طواف
ایدوب آغلر ودعا ایدوب سویلرکه الهی بنی اهل سعادتدن یازمش ایسك بنی آنده ثابت ایت
واکر اهل شقاوتدن یازمش ایسك محو ایدوب اهل سعادتده تثبیت ایت زیرا سن دیلدیککی محو
ودیلدیککی اثبات ایدرسن ابن مسعوددن دخی بونك کبی روایت اولنمشدر بعض آثارده کلدیکه
بعض کیمسه‌نك اوتوز ییل عمری قالمشیکن قطع رحم ایتمسیله اوچ کونه رد اولنور وبعضنك ایسه
اوچ کون عمری قالمشیکن صلهٔ رحم ایتمسیله اوتوز ییله مد اولنور * قال النبی صلی الله علیه وسلم
ینزل الله فی ثلاث ساعات یبقین من اللیل فینظر فی الساعة الاولی منهن فی الکتاب الذی لا ینظر

الذی فیه تستفتیان ﴾ * بعده رؤیالرینی تعبیر ایدوب دیدیکه * ای زندان یارانلرم بریکزکه اوچ صالقم اوزوم صقدیکز
اوچ کوندن صکره خلاص وینه ملکه ساقی اولور و اول بریسیکه طباخدر اوچ سفره اکمك واوچ کوندن صکره صلب
اولنوب دارده بر مدت طوروب ٢٥٧ قوشلر انك باشندن اکل ایدرلر ﴿ اول انی ایشیدوب بن
دوشی کورمشدم بیهوده
سویلدم دیدی یوسف
علیه السلام کرك کورمش
سکز کرك کورمش
سکز بکا سویلدیککز
اوزره بنم سزه تعبیر ایدوب
خبر ویردیکم ایله اوزریکزه
حکم الله واجب اولدی
دیدی ﴿ وقال للذی ظن
انه ناج منهما اذکرنی عند
ربك فانسیه الشیطان ذکر
ربه فلبث فی السجن بضع
سنین ﴾ یوسف علیه السلام
اول دوش کورنك
ایکیسندن برینك نجات
بوله‌جغنی بیلدکندن یعنی
ساقی یه دیدیکه بنی سیدك
* ملکك یاننده زندانده
بر مدتدنبرو محبوس بر غلام
وار دیو * ذکر ایله اول
ساقی یه شیطان انی سیدینه
سویلمسنی اونتدردی علی
قول یوسف علیه السلامه
شیطان ربسنك ذکرنی
اونتدیروب ساقیدن
استمداد ایلدی بناء علیه
زندانده یدی سنه اکلندی
قالدی * بضع لفظی اوچدن
طقوز عدده‌دك اطلاق
اولنور بش سنه مقدم ویدی
سنه دخی ساقی یه سویلدکندن (ثانی) (١٧) صکره‌که اون ایکی سنه زندانده محبوس اولدی دینلدی *
حسن بصری رحمه الله‌دن مرویدرکه بر کون جبرائیل علیه السلام زندانه کلوب یوسف علیه السلام انی طانیدی
ودیدیکه یا اخا المرسلین ندرکه سنی بو کنهکارلر محلنده کوردم جبریل علیه السلام یا طاهر الطاهرین حضرت

فیه احد غیره فیمحو ما یشاء ویثبت * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر کیجه‌دن اوچ ساعت
قالدیغنده انك اولکی ساعتنده الله تعالی شول کتابه نظر ایدرکه اکا اندن غیری نظر ایتمز اول کتابدن
دیلدیکنی محو ودیلدیکنی اثبات ایدر * دینلدیکه یعنی کراما کاتبین ملکلری بنو آدمك اعمال واقوالنی
یازارلر بعده الله تعالی انلرك دفاترندن شول ثواب وعقابی اولمیان اشیایی محو ایدر یدم ایچدم کیردم
چیقدم وبونك امثالی اقوال صادقه کبی واما اول شیئکه انده ثواب ویا عقاب اوله اول ثابت اولور
* ابن عباس رضی الله عنه ایدر بر کیمسه طاعات عملن ایشلیورکن معصیته عودت ایدوب اول
حالتده وفات ایدر ایمدی انکله اول طاعتی محو اولور واما اولکه طاعات اوزره ایکن وفات
ایده اول عملی ثابت اولور ویاخود الله تعالی ذنوب عبادن دیلدیکن مغفرت ایله محو ایدر مغفرت
ایتمدیکی ثابت اولور ویاخود ذنوبدن دیلدیکن توبه ایله محو ایدر واول ذنوبدن بدل * فاولئك
یبدل الله سیئاتهم حسنات * مصداقنجه حسنات ثابت ایدر * دینلدیکه انکله مراد ارواحدرکه
نوم عندنده الله تعالی انی قبض ایدر اولکه موتن اراده ایده انی محو وروحنی امساك ایدر
اولکه انك بقاسن اراده ایده انی ثابت وروحن اکا رد ایدر ﴿ وعنده ام الکتاب ﴾ اصل
کتاب الله تعالی عندنده‌درکه اول لوح محفوظدرکه آنده تبدیل وتغییر اولمز * ابن عباس
رضی الله تعالی عنه ایدر لوح محفوظ بشیوز ییللق مسیره‌در درهٔ بیضادندر یاقوتدن ایکی دفه‌سی
وار الله تعالی اکا هر کونده اوچیوز آلتمش کره نظر ایدر دیلدیکن محو ودیلدیکن اثبات ایدر
کعب ایدر ام الکتابله مراد الله تعالینك خلق ایتدیکی اشیایی ومخلوقاتك اعمالنی بیلمه‌سیدر ﴿ واما
نرینك بعض الذی نعدهم او نتوفینك ﴾ اکر بز سکا اول کافرلره وعد ایتدیکمز عذابك بعضنی
وفاتکدن اول کوستره‌وز ویاخود انی کوسترمدین سنی توفی ایده‌وز حال نه منوال اوزره دور
ایدرسه ایتسون ﴿ فانما علیك البلاغ وعلینا الحساب ﴾ سکا واجب اولان تبلیغ رسالتدر غیری
دکل یوم قیامتده حساب وجزالرینی بز کندیمز تعهد ایتمشزدر ایمدی انلرك اعراضنه احتفال
وعذابلرینه استعجال ایتمکل بز دیلدیکمزی ایشلرز ﴿ اولم یروا انا نأتی الارض ننقصها من اطرافها ﴾
محمددن آیات استیوب انی تکذیب ایدنلر کورمزلرمیکه ارض کفره‌یی بز مسلمینه اخذ ایده‌رز
نواحیسندن مسلمینه زیاده ایتمزله کفره‌نك دیارندن اکسلدرز ﴿ والله یحکم لا معقب
لحکمه ﴾ الله تعالی اسلامی غالب وعزیز ایتمکله وکفری ذلیل ومقهور ایتمکله حکم ایدر انك
قضاسن رد وحکمن نقض ایدر یوقدر ﴿ وهو سریع الحساب ﴾ اول الله تعالینك حسابی سریعدر
آخرتده انلری حساب ایدر دنیاده قتل واجلا ایله عذاب ایتدیکندنصکره ﴿ وقد مکر الذین من
قبلهم ﴾ مکه مشرکلرندن اول کچن امم رسوللرینه مکر ایتدیلر ومکر برانسانه شعوری اولمدیغی
حیثیتدن مکروه ایصالیدر ﴿ فلله المکر جمیعا ﴾ انلرك جمیع مکرنی خلق ایدن الله تعالیدر خیر
وشرانك یدنده‌در انك اذنسز کیمسه‌نك کیمسه یه مکری ضرر ایتمز ﴿ یعلم ما تکسب کل نفس ﴾ هر نفسك

رب العالمين سكا سلام ايلر ودركه اوتانمديمكه بر آدمى كندويه سبب خلاص ييلدى عزوجلالم حقيچون بن انى بر قاچ
سنه دخى حبسده طوتارم ديدى يوسف عليه السلام بو حالله عجب بندن راضى ميدر دكلميدر ديدى جبريل عليه السلام راضى
وخوشنوددر ديدى يوسف عليه السلام اول بندن راضى ﴿٢٥٨﴾ اولديغى حالده بندخى زندانده اولمقدن هيچ متألم
دكلم ديدى ﴿ وقال الملك انى ارى سبع بقرات سمان يأكلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر يابسات يا ايها الملأ افتونى فى رؤياى ان كنتم للرؤيا تعبرون ﴾ ملك بر رؤيا كوروب اشراف وكاهنلرينه ديديكه بن رؤيامده دكزدن يدى سموز بقره چيقدى عقبنجه يدى زبون بقر دخى چيقوب اول سموزلرى يوتديكه هيچ اثرلرى قالمدى ويدى يشل دانه لرى بر برينه عقد اولمش سنبله يعنى بشاق كوردم ويدى قورى سنبله كوردم كه * اول يشل سنبله لرك اوزرينه غلبه ايله جمله سنى ديوشروب انلردن بر شى قالمدى * اى اشراف قوم بنم بو رؤيايه فتوا وجواب ويرك اكر رؤيا تعبيرنده عالملر ايسكز ﴿ قالوا اضغاث احلام وما نحن بتأويل الاحلام بعالمين ﴾ اول اشراف وكاهنلر بو بر قاريشق دوشدر بز بونك تأويل و تعبيرينه عالملردن دكلز ديديلر ﴿ وقال الذى نجا منهما واذكر
بعد امة انا انبئكم بتأويله فارسلون ﴾ اول ايكى اشجى وساقيدن نجات بولان ساقينك بر وافر مدتدن صكره ﴿ سابقه يه ﴾
يوسفك * اذكرنى عند ربك * كلامى خاطرينه كلوب ملكه ديديكه زندانده علم تعبير بيلور بر آدم واردر بنى اكا
كوندركه رؤيانك تأويلنى سكا خبر ويره يم ﴿ يوسف ايها الصديق افتنا فى سبع بقرات سمان يأكلهن سبع عجاف وسبع

خير وشردن كسب ايتديكن بيلور هر برينه جزاسن ايركورر ﴿ وسيعلم الكفار لمن عقبى الدار ﴾
كفار ناره كيردكلرنده عاقبت دار آخرت كيملرك اوله جغن بيلسرلردر ﴿ ويقول الذين كفروا
لست مرسلا ﴾ رؤساء يهود ديديلركه يا محمد سن خلق اللهه دعوت ايچون مرسل دكلسين ﴿ قل
كفى بالله شهيدا بينى وبينكم ومن عنده علم الكتاب ﴾ ديكل كه بنمله سزك بينكزده الله تعالى شاهد
يتر دخى اول كمسه كه عندنده علم قرآن اوله ويا علم تورات اوله عبد الله بن سلام رضى الله تعالى عنه
كبى ويا اولكه عندنده لوح محفوظ اوله كه اول الله تعاليدر يعنى بينمزده الله تعالى شاهد
يتركه اول عبادته مستحق اولور ولوح محفوظده اولان اشيايى بيلور والله اعلم بالصواب

سورة ابراهيم عليه السلام وهى احدى وخمسون آية مكية

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

﴿ الر ﴾ بن اول الله تعالى يمكه هر شيئك اوزره رقيبم ﴿ كتاب انزلناه اليك لتخرج الناس
من الظلمات الى النور باذن ربهم الى صراط العزيز الحميد ﴾ يا محمد اشبو قرآنى سكا انزال ايتدك
تا كه ناسى رب تعالينك توفيق وتسهيلى ايله ضلالت ظلماتندن هدايت نورينه چيقاره سن يعنى
شول دينه كيم انى سز كيچون اختيار ايتدى اول الله تعالى كيم امرينه مخالفت ايدنه انتقامله
غالبدر افعالنده محموددر حمد اولنمغه مستحقدر ﴿ الله الذى له ما فى السموات وما فى الارض ﴾
كه اول سموات وارض وما فيهمانك ملكى اكا مختصدر جميعنده حكمى نافذدر ﴿ وويل للكافرين
من عذاب شديد ﴾ انك عذاب غليظ دائمندن ويل شونلره كيم اكا كافر اولوب ظلمات ضلالتدن
نور هدايته چيقمديلر ﴿ الذين يستحبون الحيوة الدنيا على الآخرة ﴾ كه انلر حيات دنياى
فانيه بى آخرت باقيه اوزره اختيار ايدرلر ﴿ ويصدون عن سبيل الله ﴾ ودين الهى قبولدن
ناسى منع ايدرلر ﴿ ويبغونها عوجا ﴾ اول دين وملت حقه يه اعوجاج وميل طلب ايدرلركه
انى قدح ايده لر وياخود دنيايى حقدن ميل طريقى اوزره جهت حرامله طلب ايدرلر ﴿ اولئك
فى ضلال بعيد ﴾ انلر بر ضلالده دركه صاحبى حقدن بعيددر ﴿ وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه
ليبين لهم ﴾ امدن هر امته ارسال ايتديكمز رسولى قومنك لغتى اوزره انلرى دينه دعوت ايدر
ارسال ايلدككه انلره امر اولنان اشيايى تبيين ايدوب انلر دخى انى اندن سهولتله فهم ايتدكلرندن
صكره انى غيرى يه نقل وترجمه ايده لر ﴿ فيضل الله من يشاء ويهدى من يشاء ﴾ بوندنصكره الله
تعالى ديلديكى كمسه يى ايماندن مخذول ايدر وديلديكنه ايمانى توفيق ايدر ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾
اول ملكنده عزيزدر هيچ احد اكا غالب اولمز حكيمدر اضلال وهدايتى حكمتله در ﴿ ولقد
ارسلنا موسى بآياتنا ان اخرج قومك من الظلمات الى النور ﴾ بز موسايى وحدانيتمزه دلالت ايدر
علامتلريمز ايله كوندروب قومنى ضلالت ظلماتندن هدايت نورينه چيقارغل ديو امر ايلدك
﴿ وذكرهم بايام الله ﴾ وانلره وعظ وتذكير ايت الله تعالينك شول وقايعيله كه خير وشردن امم

سنبلات خضر واخر يابسات لعلى ارجع الى الناس لعلهم يعلمون ﴾ ملك سرورله اذن ويروب زندانه وارد قده * اى صادق
يوسف بزه شول رؤيادن خبر ويركه يدى سموز بقره يى يدى زبون بقره اكل ايدر ويدى يشل سنبله يدى قورى سنبله ده
محو اولور تا كه ملك واصحابنه رجوع ﴿٢٥٩﴾ ايده يم شايد انلر اول رؤيانك تأويلنى ده بيلوب سنك شرف وفضلك انلره
معلوم اوله ديدى ﴿ قال تزرعون سبع سنين دأبا فما حصدتم فذروه فى سنبله الا قليلا مما تأكلون ﴾ يوسف عليه السلام ديديكه يدى ييل عادتكز اوزره اكين اكك امانك جمله سنى دوكميوب سنبله سنده براغك واويله ادخار ايدك * كه انى بغداى بوجكى ييه * انجق اندن اكله احتياجكز مقدارنى دوكك ﴿ ثم يأتى من بعد ذلك سبع شداد يأكلن ما قدمتم لهن الا قليلا مما تحصنون ﴾ بو يدى ييل بولاق كچدكدنصكره يدى سنه قحط وشدت واقع اولوب اول مقدم سنبل ايله ادخار ايتديككز ذخيره لرى او وقت بولنانلر اكل ايدرلر انجق اول ادخار كزدن بر مقدار تخملق آليقونيلور ﴿ ثم يأتى من بعد ذلك عام فيه يغاث الناس وفيه يعصرون ﴾ بو قحط سنه لرندنصكره بر سنه ناس باران ايله كثرت حبوب ورزقه نائل اولوب انده اوزم وزيتون وسيسام صيقوب انلرله نفعلنورلر ﴿ وقال
الملك ائتونى به فلما جاءه الرسول قال ارجع الى ربك فسئله ما بال النسوة التى قطعن ايديهن ان ربى بكيدهن عليم ﴾ چونكه
ملك بو تعبير وتقريرى جله مواجهه سنده ايشدوب تحسين ايتمكله يوسفى بكا كتورك ديو آدم كوندردى رسول كلوب دعوت
ايتدكده اكا ديديكه سيديكه رجوع ايدوب سويله كه زليخانك مجلسنده اولان نسوانه سؤال ايلسون نه اولديكه الرينى كسديلر

سابقه يه ايردى تا كه كفر وعصياندن رهبت وايمان وطاعته رغبت ايده لر ﴿ ان فى ذلك لآيات
لكل صبار شكور ﴾ بنم انلره ايتديكم انعامده وشكرى تركلريچون اولان انتقامده بلايه صبر
ونعمايه شكر ايدنلر ايچون آيتلر وعبرتلر واردر ﴿ واذ قال موسى لقومه اذكروا نعمة الله عليكم
اذ انجيكم من آل فرعون يسومونكم سوء العذاب ويذبحون ابناءكم ويستحيون نساءكم ﴾ ذكر
ايدك شول وقتى كه موسى عليه السلام قومنه ديديكه ذكر ايدك الله تعالينك سزه شول انعامنى كه
سزى فرعون آلندن قورتارديكه انلر سزه عذابك اشدنى ايدرلردى ابناء صغاركزى بوغازلرلر
وبناتكزى استخدام ايچون آليقورلردى ﴿ وفى ذلكم بلاء من ربكم عظيم ﴾ انلرك بو فعلنده الله
تعاليدن سزه بلاء عظيم واردر شول حيثيتدنكه اول الله تعاليدن انلرى ابتلادر ﴿ واذ تأذن ربكم
لئن شكرتم لازيدنكم ﴾ ودخى ذكر ايدك شول وقتى كه موسى عليه السلام قومنه ديديكه ربكز
جل شانه سزه اعلام ايتديكه اكر سزه انعام ايتديكم انجاء وغيرى يه ايمان وطاعتله شكر ايدرسكز
نعمتكزه نعمتلر زياده ايدرين ﴿ ولئن كفرتم ان عذابى لشديد ﴾ واكر نعمته انكار ايدوب شكر
ايتمزسكز بنم نعمتمه منكر اولنلره آخرتده عذابم شديددر ﴿ وقال موسى ان تكفروا انتم ومن
فى الارض جميعا فان الله لغنى حميد ﴾ ودخى موسى عليه السلام ديديكه يا بنى اسرائيل اكر سز
ويريوزنده اولان انس وجنك جميعى الله تعالينك نعمتنه كافر اولوب شكر ايتمزسكز الله تعالى
سزك شكريكزدن غنيدر ذاتنده حمده مستحقدر ملائكه اكا حمد ايدر ومخلوقاتك ذاتى
لسان حاله انك نعمتن ذكر ايدر ايمدى كفرانكز بنه كنديكزه ضرر ايدركه مزايد انعامدن
انى محروم ايدوب عذاب شديده عرض ايدرسز ﴿ ألم يأتكم نبأ الذين من قبلكم قوم نوح
وعاد وثمود ﴾ يا اهل مكه سزدن اوكيدين كچن قوم نوح وعاد وثمود خبرى كلمديمكه قوم
نوح غرقله وعاد ريحله وثمود صيحه ايله نيجه هلاك اولنديلر ﴿ والذين من بعدهم لا يعلمهم
الا الله ﴾ وانلردنصكره كلان اقوامك عددين كثرتلريچون الله تعاليدن غيرى احد بيلمز ابن
مسعود رضى الله تعالى عنه اشبو آيتى اوقويوب ديديكه نسابلر كذب ايدرلر ابن عباس رضى الله تعالى
عنه ايدر ابراهيم عليه السلام ايله عدنان بيننده اوتوز قرن كچمشدركه انلرى الله تعاليدن غيرى
احد بيلمز * بس بو اجلدن مالك بن انس رضى الله تعالى عنهما هيچ بر انسابى حتى پيغمبريمز صلى
الله تعالى عليه وسلمى آبا آبا حضرت آدم عليه السلامه دكين نسبين ذكردن كراهت ايدردى ﴿ جاءتهم
رسلهم بالبينات فردوا ايديهم فى افواههم ﴾ انلره رسوللرى دلالات واضحه ايله كلديلر انلر ايسه
رسوللرينه غيظلرندن اللرين اصرديلر وياخود اكا تعجبلرندن اللرن اغزلرينه قوديلر وياخود
انلرى استهزا ايچون انى ايتديلر تتكيم كشى اكا ضحك غالب اولديغنده اليني اغزينه قورو ياخود
انكله رسوللره سكوت ايدك ديو اشارت ايتديلر وياخود اللرين رسوللرك اغزلرينه قوديلركه
انلرى سويلتميه لر وياخود ايديدن مراد اول رسوللرك ايادىسى اوله كه اول انلرك مواعظيدر

تحقیق ربم تعالی نسوانك كیدنی بیلور ﴿ قال ماخطبكن اذراودتن یوسف عن نفسه قلن حاش لله ماعلمنا علیه من سوء
قالت امرات العزیز الئن حصحص الحق انا راودته عن نفسه وانه لمن الصادقین ﴾ اول كیدن آدم كلوب ملكه یوسفك
كلامنی تقریر ایتدكده اول نسوانی جمع ایدوب انلره دیدیكه سزك حالكز نه ایدیكه یوسفك
نفسندن مراد ایستدیكز
اول نسوان حاش لله بز انده
هیچ بدلك وكناهدن برشی
بیلمز دیدیلر بویله اولنجه
عزیزك زوجه سی زلیخا دخی
شمدی حق ظاهر اولدی بن
اندن آرزوی وصال ایلدم
تحقیق اول صادقلردندر
دیدی ﴿ ذلك لیعلم انی لم اخنه
بالغیب وان الله لایهدی كید
الخائنین ﴾ چونكه یوسف
علیه السلامك مرادی مجرد
بیكناه اولدیغنی بیلدرمك
ایدی زنانك اعترافلری
وقوعنده * بنم ملكك
رسولنی ردم بن عزیزك
غیبنده اكا خیانت ایتمدیكم
بیلنمك ایچوندی تحقیق
الله عظیم الشان خائنلرك
مكرنه هدایت وصلاح
ویرمز ﴿ وماابرئ نفسی
ان النفس لامارة بالسوء
الا مارحم ربی ان ربی
غفور رحیم ﴾ * یوسف
علیه السلامك بوكلاملردن
مرادی تزكیهٔ نفس وحالنه
عجب اولمیوب عصمت
ونعمت الهیدن ایدوكنی
بیان ایچون بوقوله تعقیب
ایتدیكه * بن نفسمی خطا
وزللدن تبریه وتنزیه ایتم زیرا نفس بالطبع شهواته مائل اولمغله معصیته امر ایدیجیدر مكركه ربم جل ﴿ چیقاررز ﴾
شانه رحمتیله بركیمسه یه عصمت ایلیه تحقیق ربم تعالی فعله كلیان قصدی مغفرت ودیلدیكنی عصمتیله رحمت ایدر
﴿ وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی فلما كلمه قال انك الیوم لدینا مكین امین ﴾ یوسف علیه السلامك ملك یاننده صدقی

وحكم وشرایعدن سویلدكلریدر چنانكه انلر تكذیب اولنوب قوللری ردایله كأنه اول انلرك
سویلدكلری كیرو اغزلرینه صوقیلوبدر ﴿وقالوا انا كفرنا بما ارسلتم به﴾ ودیدیلركه سزك
ارسال اولندیغكز شیئی تصدیق ایتمز بلكه اكا كافر اولمشزدر ﴿وانا لفی شك مما تدعوننا الیه
مریب﴾ وبزی شول دعوت ایتدیككز توحیددن شك وریبده یز ﴿قالت رسلهم أفی الله شك﴾
رسوللری انلره دیدیلركه بز سزی الله تعالی یه دعوت ایدرز انده هیچ شك وارمیدر بلكه ادله نك
كثرتی واكا ظهور دلالتیچون شكی محتمل دكلدر ﴿فاطر السموات والارض﴾ كه اول سموات
وارضك خالقیدر ﴿یدعوكم لیغفر لكم من ذنوبكم ویؤخركم الی اجل مسمی﴾ اول بزی سزه بعثله
سزی ایمانه دعوت ایدركه بعض ذنوبكزی مغفرت ایده كه اول سزكله انك بیننده اولان ذنوبدر زیراكه
اسلام مظالمدن غیریسن جب ایدر ودخی سزی آجالكزك استیفاسی حیننه دكین تأخیر ایدوب عذابی
تعجیل ایتمیه ﴿قالوا ان انتم الا بشر مثلنا تریدون ان تصدونا عما كان یعبد آباؤنا بسلطان مبین﴾
كفره دیدیلركه سزدخی صورتده بزم كبی بشرسز دیلرسزكه آبامز عبادت ایتدیكی شیئدن بزی
صد ایده سز ایمدی بزه برحجت واضحه كتورك كه اول سزك فضلكزه وبومرتبه استحقاقكزه
دلالت ایده كأنه اول رسلك اندن اول كتوردكلری حجج وبیناته اعتبار ایتمیوب تعنت ولجاجلرندن
انك اخراسنی اقتراح ایتدیلر ﴿قالت لهم رسلهم أن نحن الا بشر مثلكم ولكن الله یمن علی من یشاء
من عباده﴾ رسوللر انلره دیدیلركه نعم بز دخی سزك كبی بشرز لكن الله تعالی عبادندن دیلدیكی
كمسه یه رسالت وحكمتله منّ ایدر اشبو دیلدركه نبوت ورسالت عطائیه اوله وبعض جائزاتك
بعض اوزره ترجیحی مشیئة الهیه ایله اوله ﴿وما كان لنا ان نأتیكم بسلطان الا باذن الله﴾ بزه صحیح
اولمزكه سزه اقتراح ایتدیككز شیئی كتوره وز تاكه رسالتمزه اول حجت اوله مكركه الله تعالی
انی دیلیه زیرا اول بر امردركه انك مشیئتنه متعلق اولوركه هر نبی یی آیاتدن برنوعله مختص
قیلور ﴿وعلی الله فلیتوكل المؤمنون﴾ ایمدی سزك معانده ومعاداتمزه صبرده مؤمنلر الله تعالی یه
توكل ایتسونلر اول رسل توكل ایجاب ایدر شیئی اشعار ایچون امری تعمیم ایدوب قصد اولی
ایله انكله كندیلرین قصد ایتدیلر من بعد كلور قوللری دلالتیله كه دیدیلر ﴿ومالنا الا نتوكل علی
الله﴾ بزم نه عذرمز واردركه الله تعالی یه توكل ایتمیه وز ﴿وقد هدینا سبلنا﴾ حالبوكه اول بزه
تعریف ایتدی هدایت وتوكل ونجات یوللرینكه بز اكا سلوك ایده وز ﴿ولنصبرن علی ما آذیتمونا﴾
والله بزه ایتدیككز ایذایه بز صبر ایدرز زیرا هیچ كمسه یه الله تعالینك قضا وقدرتسز برشیء
ایرشمزایسه بزایسه اكا ایمان كتورمشز ﴿وعلی الله فلیتوكل المتوكلون﴾ ایمدی متوكلون توكللرندن
استحداث ایتدكلری شیء اوزره ثابت اولسونلر ﴿وقال الذین كفروا لرسلهم لنخرجنكم من
ارضنا او لتعودن فی ملتنا﴾ كفره رسوللرینه یمین ایدوب دیدیلركه البته بز سزی ارضمزدن

ظاهر وعلم ومعرفتی باهر اولدقده انی بكا كتورك كه كندیمه خالص مصاحب ایدوب اموری اكا تفویض ایده یم دیدی
وقتا كه یوسف علیه السلام كلوب بینلرنده تكلم وجواب دلپذیر وقوعنده ملك یوسف علیه السلامه بوكون سن بزم
عندمزده قدر وجاهله امینمزسن نه مناسب كوررسك ونه ایسترسك بكا سویله دیدی * روایت اولندیكه
یوسف علیه السلام اول
وقتده اوتوز یاشنده ایدی
زنداندن چیقاركن محبوسلر
انك فراقیچون ناله وزاری
ایتملریله انلره دعا ونوازشله
خاطرلرینی تطییب ایلدی
ملك یتمش لسان بیلوب
عربی وعبرانی بیلمز ایدی
یوسف اكا عربی سلام
ویردی ملك بونه لساندر
دیدكده عمم اسمعیل علیه
السلام لسانیدر دیدی تكرار
عبرانیله اكا دعا ایتمكله بونه
لساندر دیدی بو دخی
بابالرمك لسانیدر دیدی
صكره ملك قنغی لسانله تكلم
ایتدیسه یوسف علیه السلام
اول لسانله جواب ویردی
﴿ قال اجعلنی علی خزائن
الارض انی حفیظ علیم ﴾
چونكه یوسف علیه السلامه
ملك نه استرسك سویله
دیمشیدی یوسف علیه السلام
بكا مصرك خزینه سنی حواله
ایله كه بن خزائن حفظنه
قادر وتصرفنه عالمم دیدی
* مرویدركه یوسف علیه
السلامه ملك جواهرله
مرصع تخت وتاج وخزینه لرك
مفتاحلرین ویردی واول
ایامده عزیز فوت اولوب زلیخایی اكا عقد ایله اندن افرایم ومیشا وجوده كلمشدر وملك ریان چكیلوب جمله امورینی اكا تفویض
ایتمكله امرا وارباب سلطنت اكا انقیاد ایتدیلر ﴿وكذلك مكنا لیوسف فی الارض یتبوأ منها حیث یشاء نصیب برحمتنا من نشاء ولا
نضیع اجر المحسنین﴾ بونك كبی بز یوسفی ارض مصرده تمكین ایتدك اندن دیلدیكی مكانده قرار ایدر ودیلدیكنی ایشلر بز رحمتمزی

چیقاررز ویاخود ملتمزه دوندررز ﴿فاوحی الیهم ربهم لنهلكن الظالمین ولنسكننكم الارض
من بعدهم﴾ الله تعالی اول رسولره وحی ایتدیكه بز اول كافرلری اهلاك ایدوب انلردن صكره
ارض ودیارلرینه سزی اسكان ایدرز ﴿ذلك لمن خاف مقامی وخاف وعید﴾ ظالملری اهلاك ایدوب
دیارلرینه مؤمنلری اسكان امری حقدر شول كمسه ایچونكه یوم قیامتده بنم حضورمده قیامندن
وكفار ایچون اولان وعیدمدن خوف ایده ﴿واستفتحوا﴾ اول رسوللر اعدالری اوزره فتح طلب
ایتدیلر ویاخود كندیلریله اعدالری بیننده قضا طلب ایتدیلر ویاخود ایكی فریقدن هر بری محقه
نصرت ومبطله هلكت طلب ایتدیلر ﴿وخاب كل جبار عنید﴾ اویله اولسه مؤمنلره فوز وفلاح ایروب
هر جبار عنید متكبر فلاحدن خائب اولدی ﴿من ورائه جهنم﴾ انك اوكنده موتندن صكره جهنم واردر
دنیاده اول انك شفیرنده واقفدركه آخرتده اول اكا بعث اولنور ﴿ویسقی من ماء صدید﴾ واول انده ماء
صدیددن سقی اولنوركه اول اهل نارك جلودندن سیلان ایدن مادر ﴿یتجرعه﴾ اول ماء
صدیدی مرارت وحرارتندن مرة واحده ده تحسی یه قادر اولمدیغندن جرعه جرعه
تناول ایدر ﴿ولا یكاد یسیغه﴾ والحال انی ابتلاعه قریب اولمز بلكه حلقنده قالوب انكله
عذابی طویل اولور ﴿ویأتیه الموت من كل مكان﴾ شدائد موت انی جمیع جهاتدن احاطه ایدر
﴿وماهو بمیت﴾ والحال اول میت اولمزكه استراحت ایده ﴿ومن ورائه عذاب غلیظ﴾ وانك
امامنده عذاب غلیظ واردركه اول نارده خلوددر ویاحبس نفسدر * دینلدیكه اشبو آیات
قصهٔ رسلدن منقطعه در اهل مكه شاننده نازل اولوبدركه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمك
دعوتیله انلره قحط ایردیكنده فتح طلب ایتدیلركه اول مطر ایدی رجالرندن تخییب اولنوب
مطردن بدل جهنمده ماء صدید سقی اولنمغه وعد اولندیلر ﴿مثل الذین كفروا بربهم اعمالهم كرماد
اشتدت به الریح فی یوم عاصف لایقدرون مما كسبوا علی شیء﴾ رب تعالی یه كافر اولنلرك دنیاده
ایشلدكلری اعمال خیرلرینك مثلی شول رماد مثلیدركه ریح انی برشدتی كونده صاوروب طاغیده
ایمدی بو اعمال كفاره مثلدركه آنده الله تعالی یه غیری اشراك ایتدكلریچون اول حبط اولوب آخرتده
اول كسب ایتدكلری اعمالدن برشیئه قادر اولمزلر ﴿ذلك هو الضلال البعید﴾ ایمدی كفارك
عملری ثوابندن ویا طریق حقدن بعدلری برضلال بعیددركه غایتنه ایرلمز ﴿الم تر ان الله خلق
السموات والارض بالحق﴾ بیلمزمیسنكه الله تعالی سموات وارضی خلق ایتدی حكمت ووجهله
كیم اول انك اوزره خلق اولنمغه لایق اولور ﴿ان یشأ یذهبكم ویأت بخلق جدید﴾ دیلرسه
اول سزی كیدروب سزدن بدل اكا زیاده طاعت ایدر برقومی كتورر ﴿وماذلك علی الله
بعزیز﴾ اشبو فعل الله تعالی یه متعذر ویامتعسر دكلدر زیرا اول ذاتنده قادردر قدرتی برمقدوره
مختص اولوب مقدور آخردن منتفی دكلدر اولكه شانی بو اوله حقیقتدركه اكا ایمان كتوریله
یوم جزاده ثوابی رجا اولنوب عقابندن خوف ایدیله ﴿وبرزوا لله جمیعا﴾ یوم قیامتده الله

دیلدیکمز کیمسه یه اصابت ایتدیررز ومحسنلرك اجرنی ضایع ایتمیز ﴿ ولاجر الاخرة خیر للذین آمنوا وکانوا یتقون ﴾ مؤمن
اولوب کفر وشرکدن احتراز ایدنلره آخرت اجری خیرلودر * منقولدرکه چون امر یوسف علیه السلامه تفویض اولندی
حکم ایلدیکه ناس زراعتله مشغول اولسونلر وعالی انبارلر بنا ایتدیردی ویدی سنه حاصل اولان ذخائردن
مقدار کفایه ناسه ویروب باقیسنی سنبله‌لریله ضبط وادخار ایلدی تاکه قحط ییللری ظهور ایلدی اهالی مصر اولکی سنه نقود اقچه ایله کلوب ذخیره الدیلر ایکنجی سنه حلی وجواهرله الدیلر اوچنجی سنه غلام وجاریه ایله دردنجی سنه دوه وبقر وغنم وسائر حیواناتله وبشنجی سنه ضیاع وعقاراتله التنجی سنه اولادلریله یدنجی سنه کندولری قول اولمق اوزره سندله یوسف علیه السلامدن ذخیره آلوب تعیش ایتدیلرکه جمله اموال واولاد یوسف علیه السلامك اولدقدنصکره نفسلری دخی بنده‌لری اولدی یوسف علیه السلام ملکه اشته حالی کوردك رأیك ندر دیدی ملك بزسکا تابعز دیلدیککی ایله دیدکده همان یوسف علیه السلام حضور ملکده جمله‌سنی ازادو جمیع اولاد واملاك واموالرینی صاحبلرینه رد ایلدی اول قحط بلاد کنعانه دخی سرایت ایتمکله یعقوب علیه
السلامك اوغللری بابالرینه مصرده برملك وار ایمش غربایه مرحمت ایدوب ذخیره ویرر ایمش اکر اذن ویررسك بزدخی ﴿ندا﴾
کیدوب برمقدار ذخیره کتوره‌لم دیدیلر اذن ویروب بنیامینی خدمتنه آلیقودی هر برینه سرمایه ایله محمول برر دوه وبنیامین
ایچون دخی بردوه ویروب انلرله کوندردی ﴿وجاء اخوة یوسف فدخلوا علیه فعرفهم وهم له منکرون﴾ یوسفك قرداشلری کلوب

تعالینك امر ومحاسبه‌سیچون قبرلرندن خروج ایده‌لر ﴿فقال الضعفاء للذین استکبروا انا کنا لکم
تبعا فهل انتم مغنون عنا من عذاب الله من شیٔ﴾ کفره‌دن اتباع که رأیده ضعیفلریدر رؤسالرینه
کیم متکبرلری ومستغویلریدر دیه‌لرکه دنیاده بز سزه تابعلر ایدك که سزك رأیکزله رسوللری
تکذیب ونصایحلرندن اعراض ایدردك اشبو حالتده الله تعالینك عذابندن برشیٔ بزدن دفع
ایدرمیدیکز ﴿قالوا لوهدانا الله لهدیناکم﴾ اول رؤسا انلره دیدیلرکه اکر الله تعالی بزی
ایمانه هدایت ایتمش اولسه بزدخی سزی اکا دعوت ایدردك لکن بزی ضلالتده قودی بز دخی
سزکیچون آنی اختیار ایتدك ﴿سواء علینا اجزعنا ام صبرنا ما لنا من محیص﴾ بزه مساویدر کرکسه
جزع ویا صبر ایده‌لم بزه عذابدن مهرب ومنجا یوقدر مقاتل ایدر کفره نارده بری برلرینه دیه‌لرکه
کلك جیعمز جزع ایده‌لم اویله اولسه بشیوز ییل جزع ایده‌لر اونفع ایتمیجك کلك صبر
ایده‌لم دیوب بشیوز ییل دخی صبر ایده‌لر اولدخی نفع ایتمیجك کرك جزع ویا صبر ایده‌لم بزه
مساویدر هیچ بریله عذابدن قورتلمغه بزه چاره یوقدر دیه‌لر * محمد بن کعب رضی الله تعالی عنه
ایدر بکا خبر ایردیکه اهل نار خزنه‌یه استغاثه ایدوب رب تعالیدن دیلکزکه بزه برکون عذابی
تخفیف ایده خزنه دیه‌لرکه رب تعالیدن بینات ایله سزه رسوللر کلمدیمی دیه‌لرکه کلشدی خزنه
دیه‌لرکه اویله اولسه الله تعالی‌یه کندیکز یلوارك خزنه‌دن برمدد اولمیجق مالکه دیه‌لرکه رب
تعالیدن دیلکل که بزه موت ایرکوره اول ایسه انلره سکسان ییل جواب ویرمیه ییل ایسه اوچیوز
التمش کوندر وکون ایسه بیك ییلجه‌در بعده انلره ملاحظه ایدوب سز نارده ماکثلرسزدیه
چون اندن مأیوس اوله‌لر بری برلرینه دیه‌لرکه کلك صبر ایده‌لم شاید اول بزه نفع ایده نتکیم اهل
جنت دنیاده طاعته صبرلری نفع ایتدی وقتاکه مدت صبرلری طویل اولوب نفع ایتمدیکن کوره‌لر
برمدت مدیده اتفاقله جزعه مشغول اوله‌لر آنکدخی نفعن کورمیجك کرکسه جزع ویا صبر
ایده‌لم عذابدن خلاصه مفید اولمامقده ایکیسی مساویدر دیه‌لر اول حالتده ابلیس طوروب
من بعد کلان آیتده ذکر اولندیغی اوزره انلره سویلیه وقتاکه اهل نار انك مقاله‌سن ایشیده‌لر
نفسلرینه مقت ایده‌لر اول حالتدن ندا اولنه‌لرکه الله تعالینك سزه مقتی سزك نفسلریکزه اولان
مقتدن اکبردر زیرا سز ایمانه دعوت اولندیغکزده کافر اولوردیکز بعده ایکنجی کره ندا ایدوب
دیه‌لرکه یارب بزه وعد ایتدیکك عذابی کوردك ورسوللریکك تصدیقنی سندن ایشتدك بزی
کیرو دنیایه کوندر کل‌که عمل صالح ایشلیه‌وز زیرا مشاهده ایتدیکمزده شکمز قالمیوب بزه علم
یقین حاصل اولمشدر انلره دینله کیم اکر بز دیلسه‌وز هرنفسه هداسن ویرردك لکن قضام ثابت
ووعیدم سبقت ایتدیکه جهنمی جن وناسله طولدیرم اوچنجی کره ندا ایدوب دیه‌لرکه یارب
بزی اجل قریبه تأخیر ایتکه دعوتکه اجابت ورسوللریکه متابعت ایده‌وز انلره دینله کیم سز
بوندن اول دار دنیاده یمین ایدردیکزکه الله تعالی موتایی کیرو دیرکورمز دیردیکز دردنجی کره

اکا داخل اولدیلر اول انلری بیلوب انلر انی بیلمدیلر * دینلدیکه مفارقتلرندن برو قرق سنه اولدیغندن یاخود پرده
اردندن سویلدیککندن تانیمدیلر یوسف علیه السلام انلره سز کیملرسز بو حوالی آدمنه بکزه‌مز سز جاسوس
اولمیه‌سز دیدی انلر معاذالله بز جمله‌مز کنعانده یعقوب اسرائیل الله اولادلری‌یز دیدیلر قاچ قرداشسز دیدی
اون ایکی قراش ایدك بر قرداشمزی کوچکلکده قورد ییدی بریمز دخی پدرمزك خدمتنده قالدی بز اون قرداش سزدن ذخیره اشتراسنه کلدك دیدیلر سزی بو طرفده بیلور وارمی دیدی انلر بزی مصرده بیلور یوقدر دیدیلر اویله ایسه بریکز بوراده قالسون سز کیدوب اول برقرداشکزی کتورك سزك حالکزی تحقیق ایده‌یم دیدی انلر قرعه آتوب شمعونه واقع اولمغله انی براقدیلر یوسف علیه السلام انلرك سرمایه‌لرینی الوب بغدای ویرسونلر دیو امر ایلدی ﴿ ولما جهزهم بجهازهم قال ائتونی باخ لکم من ابیکم الا ترون انی اوفی الکیل وانا خیر المنزلین ﴾ وقتاکه یوسف علیه السلام انلرك وبابالری یاننده قلان قرداشلری بنیامینك دوه‌لرینی ذخیره تحمیلیله تجهیز ایتدی اول بابا برقرداشکز بنیامینی بکا کتورك کورمزمیسکزکه بن ناسك حقنی تمام ویررم سزه بر یوك دخی زیاده ویررم
و بن ضیافت ایدنلرك خیرلوسیم دیدی ﴿ فان لم تأتونی به فلا کیل لکم عندی ولا تقربون ﴾ اکر اول برادرکزی
ایله بکا کلمزسکز سزکچون ذخیره یوقدر ولا بته کلوب بکا یقین اولمیك ﴿ قالوا سنراود عنه اباه وانا لفاعلون ﴾ انی پدرندن
طلب وسعی ایده‌رز وفعله کتوررز دیدیلر ﴿ وقال لفتیانه اجعلوا بضاعتهم فی رحالهم لعلهم یعرفونها اذا انقلبوا الی اهلهم لعلهم

ندا ایدوب دیه‌لرکه بزی دنیایه چیقارغل‌که ایشلیو کلدیکمز اعمال فاسده‌دن بدل عمل صالح
ایشلیه‌وز انلره دینله کیم بز سزی معمر ایتمدیکمی بر عمر ایله‌که انده تذکر ایدن کشی
تذکر ایدردی وسزه نذیر دخی کلدی ایمدی نار عذابنی ذوق ایدك که ظالملره نصرت ایدر
یوقدر بعده برزمان مدید مرورندنصکره انلره دینله کیم بزم آیتلریمز سزه تلاوت اولنمزمیدی
سز ایسه انی تکذیب ایدردیکز انی ایشیدیجك دیه‌لرکه الآن رحمت اولنورز اول حالتده
اعتذار وجهی اوزره دیه‌لرکه یارب شقاوتمز غلبه ایدوب قوم ضالین اولدق بزی بونار‌دن
کیرو دنیایه چیقارغل اکر من بعد کفر ومخالفته عودت ایدرسه وز نفسمزه ظلم ایتمش اولورز
اول حالتده انلر زجرله اسکات اولنور ومن بعد بکا سویلمکز دینور اویله اولسه انکله رجا
ودعالری کسیلور بری برلرینه قارشو طوروب نیاح ایتمکه یونلور جهنم دخی اول وقتده اوزرلرینه
برکیلور ﴿ وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم فأخلفتکم ﴾ وقتاکه
امر عبادن فراغ ایدیلوب اهل جنت جنته واهل نار ناره کیردیریله نارده شیطان ایچون
برمنبر قوریله انس وجنك اشقیاسنه خطیب اولدیغی حالده اکا صعود ایده کفار ائمه‌لریله انك
قتنه اجتماع ایده‌لر اول انلره خطاب ایدوب دیه‌کیم الله تعالی سزه وعد حق ایدوب اکا وفا
ایتدیکه اول موتدنصکره بعث وجزا اولنمکز ایدی انجاز ایتدی وبن ایسه سزه بعث وحساب
یوقدر دیو وعد باطل ایدوب سزی الدادم ﴿ وما کان لی علیکم من سلطان ﴾ وبنم ایچون اوزریکزه
تسلطم یوغیدیکه سزی کفر ومعاصی‌یه الجا ایدیدم ﴿ الا ان دعوتکم ﴾ الابوکه تسویله سزی
اکا دعوت ایتدم اول ایسه تسلط دکلدر ﴿ فاستجبتم لی ﴾ سز ایسه بکا اجابته مسارعت ایتدیکز
﴿ فلا تلومونی ولوموا انفسکم ﴾ ایمدی بنی دعوتم سببیله لوم ایتمکز زیرا عداوتن تصریح ایدن
بونك کبیله لوم اولنمز بلکه کندیکزه لوم ایدك که بکا اجابت ایدوب ربکزه اجابتی ترك ایتدیکز
﴿ ما انا بمصرخکم وما انتم بمصرخی ﴾ نه بن اغاثه‌یه ونه سز بکا اغاثه‌یه قادر دکلرزکه بری بریمزی
ناردن چیقاره بیله‌وز ﴿ انی کفرت بما اشرکتمون من قبل ﴾ اشبو کونده تبری ایتدم اندنکه الله
تعالی‌یه عبادتده بوندن اول دنیاده بنی اکا اشراك ایدردیکز ﴿ ان الظالمین لهم عذاب الیم ﴾
کفر ومعصیتله نفسلرینه ظلم ایدنلره عذاب وجیع واردر اشبونك امثالی حکایتده سامعینی ایقاظ
واردرکه انکله نفسلرین محاسبه وعواقبلرین تدبر ایده‌لر ﴿ وادخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات
جنات تجری من تحتها الانهار ﴾ مؤمن اولوب اداء فرائض وانتهاء محارم ایتمکله صالح اولنلر
جنتلره ادخال اولنورلرکه اشجارینك التندن اجناس مختلفه نهرلر جاری اولور ﴿ خالدین
فیها باذن ربهم ﴾ الله تعالینك اذن وامریله انده دائمین اولدقلری حالده ﴿ تحیتهم فیها سلام ﴾
انلرك انده بری برلرینه تحیتی ویاخود ملائکه‌نك انلره تحیتی سلامدر ﴿ ألم تر کیف ضرب الله
مثلا کلمة طیبة کشجرة طیبة ﴾ یا محمد بیلمزمیسنکه الله تعالی نیجه ضرب مثل ایتدی کلمهٔ طیبه‌یی که

يرجعون ﴾ يوسف عليه السلام ذخيره تكميلنه مأمور غلمانه ديديكه انلرك ذخيره ايچون ويردكارى سرمايه‌لرينى
*كه سختيان وبر مقدار اياق قابى ايدى انلرك خبرى يوغيكن *ينه يوكلرينه قويك شايدكه اول بضاعه‌لرينك ردنى
اهللرينه وصوللرنده بيلوب بنيامين ايله برابر رجوع ايده‌لر ﴿ فلما رجعوا الى ابيهم قالوا يا ابانا منع منا
الكيل فارسل معنا اخانا
نكتل وانا له لحافظون *
وقتاكه بابالرينه رجوعله
واردقلرنده ديديلركه اى
بابامز اكر بنيامينى
كوندرمزسك بزه ذخيره
كيلى منع اولندى بزمله
قرداشمزى كوندركه ذخيره
الالم بزانى حفظ ايديجيلردز
﴿ قال هل امنكم عليه الا
كما امنتكم على اخيه من
قبل فالله خير حافظا وهو
ارحم الراحمين ﴾ يعقوب
عليه السلام اوغللرينه
ديديكه بن سزى انك
اوزره امينمى ايدرم اويله‌مى
سزه امانت ايده‌مكه
مقدم قرنداشى حقنده
دخى بز حفظ ايده‌رز
ديديكز ايدى حفظ
ايديجيلكده الله تعالى
خيرلودرا كاتوكل ايده‌رمكه
اول ارحم الراحميندر
﴿ ولما فتحوا متاعهم وجدوا
بضاعتهم ردت اليهم قالوا
يا ابانا ما نبغى هذه بضاعتنا
ردت الينا ونمير اهلنا
ونحفظ اخانا ونزداد كيل
بعير ذلك كيل يسير ﴾
وقتاكه متاعلرينى آچدقلر
نده كوتردكارى سرمايه‌لرينى رد اولنمش بولديلر ديديلركه اى پدر بوندن زياده نه احسان استيه‌لم كه ذخيره ﴿ ديو
المق ايچون كوتوردكمز سرمايه بزه كرو رد اولنمش بز بو اكرامله كيرو ملكه كيدرز واهلمزه طعام كتوررز كيدوب
كلمكده قرداشمزى حفظ ايده‌رز وانى برابر كتورمزله بر دوه يوكى ذخيره زياده آلورز زيرا بو كتورديكمز ذخيره

اول شهادت كلمه‌سيدر وياهركلمهٔ جميله‌در تسبيح وتحميد واستغفار وتوبه واذان ودعوت كبى
شجرهٔ طيبه كبى قيلديكه انكله مراد نخله‌در ﴿ اصلها ثابت وفرعها فى السماء ﴾ كه اول شجره‌نك
اصلى يرده ثابتدر فرعى ايسه يعنى اعلا ورأس واغصانى سما جانبنه مرتفعه‌در كذلك كلمهٔ طيبه‌نك
اصلى مؤمنك قلبنده معرفت وتصديقله راسخدر چقانكه آنى تكلم ايده اول عروج ايدر الله تعالى
عندنده محل قبوله ايرنجه اكا حجاب ومانع اولمز ﴿ تؤتى اكلها كل حين باذن ربها ﴾ كه اول
شجرهٔ طيبه ثمرنى رب تعالينك اراده وتكوينى ايله ويرر هروقتده‌كه اول انى اكا تعيين ايتدى *
دينلديكه اول حينله مراد سنهٔ كامله‌در زيراكه نخله هرسنه‌ده بركره ميوه‌لنور وياخود مراد انك
وقت اطلاعندن وقت صرامنه دكيندركه اول التى آيدر وياخود حين ظهورندن ادراكنه
دكدركه اول درت آيدر وياخود اكل اولنمسى وقتندن صرامنه دكدركه اول ايكى آيدر وياخود
مراد غدوه عشيه‌در زيرا انك ثمرى ليل ونهارده صيف وشتاده ينور ياتمر ويا رطب ويا بسر
اولديغى حالده كذلك مؤمنك عملى نهارك اولنده وآخرنده صعوددن زائل اولمز وبركت ايمانى
هروقتده اكا ايرابدا كسلمز * دينلديكه ايمانى شجره‌يه تمثيلده حكمت اولدركه شجره‌نك كينونتى
اوچ شيئله‌در عرق راسخ واصل قائم وفرع عالى ايله‌در كذلك ايمانك تمامى اوچ شيئله‌در تصديق
قلب وقول لسان وعمل اركانله‌در * دينلديكه كلمهٔ طيبه‌يى اشجار بيننده نخله‌يه تشبيهده حكمت
اولدركه زيرا نخله اشجارك انسانه اشبهيدر شول حيثيتدنكه رأسى كسلسه قورر اماكه سائر
اشجار انكله قورمز بلكه جوانبندن شاخلنور ونخله‌نك يمش ويرمسى القاحله‌در مرأه‌نك
حملى جماعله اولمسى كبى واول آدم عليه السلامك طينه‌سى فضلندن خلق اولنوبدر اول اجلدن
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عمه‌كز نخله‌يه اكرام ايدك ديمشدر ﴿ ويضرب الله الامثال
للناس لعلهم يتذكرون ﴾ الله تعالى ناسه ضرب امثال ايدر تاكه انكله متعظ اوله‌لر زيرا انى
ضربده زياده افهام وتذكير واردر شول سببدنكه اول معانى‌يى تصويردر ﴿ ومثل كلمة خبيثة
كشجرة خبيثة اجتثت من فوق الارض مالها من قرار ﴾ وكلمهٔ شركك مثلى شجرهٔ حنظل ويا
ثوم وكشوت مثليدركه انك عروقى قريبه اولديغندن فوق ارضدن اول اقتلاع ايديلور يرده
اصل ثابتى ويا سمايه صاعد فرعى يوقدر ادناى ريح انى يرندن ايرغورر كذلك كلمهٔ كفرك خيرده
اصلى واعمال صالحه‌دن فرعى يوقدركه محل قبوله صعود ايده بلكه باطل اولديغيچون عن قريب
مضمحل اولور ﴿ يثبت الله الذين آمنوا بالقول الثابت فى الحياة الدنيا وفى الآخرة ﴾ الله تعالى
مؤمنلرى دنياده وقبرده قول ثابت اوزره تثبيت ايدركه اول ﴿ لااله الاالله ﴾ كلمه‌سيدر اما
حياة دنياده ثباتلرى اولدركه قچان بربلايه مبتلا اولسه‌لر دينلرى اوزره ثابت اولوب مرتد
اولمزلر اكرچه انواع عذابله تعذيب اولنورلرسه‌ده اما آخرتده انك اوزره ثابت اولملرى قبرده منكر
ونكيريندن ودينندن ونبيسندن سؤال ايتدكلرنده ربم الله تعاليدر ودينم اسلامدر ونبيم محمددر

قليلدر ﴿ قال لن ارسله معكم حتى تؤتون موثقا من الله لتأتننى به الا ان يحاط بكم فلما اتوه موثقهم قال الله على
ما نقول وكيل ﴾ يعقوب عليه السلام ديديكه بن انى سزكله كوندرمم تاكه انى بكا كتورمكه الله تعالادن عهد وميثاق
ايده‌سز مكركه هلاك سزى احاطه ايدوب چاره‌سز قاله‌سز وقتاكه پدرلرينه عهدلرنى ويرديلر يعقوب
عليه السلام الله تعالى بزم
عهد وقولريمزه شاهددر
ديدى ﴿ وقال يا بنى لا
تدخلوا من باب واحد
وادخلوا من ابواب
متفرقة وما اغنى عنكم
من الله من شئ ان الحكم
الا لله عليه توكلت وعليه
فليتوكل المتوكلون ﴾ انلر
مصره عازم اولدقلرنده
يعقوب عليه السلام انلره
ديديكه اى اوغللرم شهر
مصره جمله‌كز بر قپودن
كيرميك كه سزه نظر
اصابت ايتمسون بلكه
متفرق قپولردن بشقه
بشقه كيرك حال بوكه الله
تعالانك قضاسندن برشئ
دفعه قدرتم يوقدر حكم
انجق الله تعالى ايچوندر
بنم توكلم اكادر توكل
ايديجيلر دخى اعتمادلرينى
كليا اكا ايتسونلر ﴿ ولما
دخلوا من حيث امرهم
ابوهم ما كان يغنى عنهم
من الله من شئ الا حاجة
فى نفس يعقوب قضيها وانه
لذو علم لما علمناه ولكن
اكثر الناس لا يعلمون ﴾
وقتاكه انلره مصره بابالرينك
امر ايتديكى وجهله متفرق قپولردن كيرديلر رأى يعقوب اوزره الله تعالينك قضاسى اولان شيدن قورتلمديلر
*كه سرقت اسناديله مكدر ويعقوب عليه السلامك مغموميتنه باعث اولديلركه تدبير يعقوب فائده ايتمدى * انجق
يعقوب عليه السلامك حاجتى اولان نظردن محافظه‌يى وصيت ايلدى تحقيق يعقوب بزم اكا وحيله تعليم ايلديكمز علمك

ديو جواب ويرملريدر* پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر عبد قبره قونوب اصحابى انك
قتندن كتدكارنده هنوز نعللرى قرعنى ايشيده طورركن ايكى ملك كلوب انى اقعاد ايدرلر اشبو
رجل يعنى محمد حقنده نه ديردك ديو سؤال ايدرلر مؤمن ايسه ديركه شهادت ايدرينكه اول الله
تعالينك عبد ورسوليدر بعده اكا دينوركه نارده‌كى مقعدكه نظر ايتكه الله تعالى اندن بدل
مقعدكى جنتده ايلدى اويله اولسه ايكيسنه دخى نظر ايده اندن قبرى طول وعرضندن يتمش
ذراع كنكيشديريله‌وا كرميت منافق وياكافرايسه اول رجل حقنده نه ديرسن دينلدكده ديه‌كه
بيلمزين ناس ديديكن بندخى ديردم اكا دينله‌كه بيلمدك اندن اكا دموردن مطرقه ايله بركزين
اوريله انكله اول بر صيحه ايده‌كه قربنده اولان ثقليندن غيرى انى ايشيده حديث آخرده ايدر
اشبو ذكراولنانلدنصكره مؤمنه دينوركه ايمدى كويكو اويخوسين اويوغل كه انى احب اهاندن
غيرى احداويارمز حتى بعثه دكين انده راحتده اوله ومنافق وكافر انى بيلمزين ديديكنده اذن
الهى ايله ير انك اوزرينه يوميلور حتى‌كه اضلاعى برى برينه كيرر تا بعثه دكين عذابده قالور
﴿ ويضل الظالمين ﴾ الله تعالى نفاق وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلرى قبرلرنده جواب صوابه
هدايت ايتمز ﴿ ويفعل الله ما يشاء ﴾ بعضنى تثبيت وبعض آخرى تضليلدن ديلديكن ايشلر
اكا اعتراض ايدر اولمز ﴿ الم تر الى الذين بدلوا نعمة الله كفرا ﴾ كورمزميسن شونلريكه الله
تعالينك نعمتنه شكرى كفره تبديل ايتديلر * دينلديكه انلرله مراد اهل مكه‌در ونعمة الله ايله
مراد محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدر يعنى الله تعالى انلرى حرمنده اسكان ايدوب بيت شريفنك
قوامى قيلدى وانلره ابواب رزقى توسيع ايدوب محمد عليه السلام ايله شرف ويردى انلر ايسه
بونعمتلره شكردن بدل كفرى اختيار ايديجك حق تعالى انلره يدى ييل قحط اير كوردى ويوم
بدرده انلرك كيمن مؤمنلره اسير وكيمن قتل ايتدردى ﴿ واحلوا قومهم دار البوار ﴾ وكنديلره
تابع اولان قوملرين دار هلاكه انزال ايتديلر ﴿ جهنم يصلونها ﴾ كه اول جهنمدر اكا كيررلر
﴿ وبئس القرار ﴾ اول ايسه نه چركين قرارگاه اولور ﴿ وجعلوا لله اندادا ليضلوا عن سبيله ﴾
انلر الله تعالى‌يه امثال قيلديلركه ناسى انك سبيلندن اضلال ايده‌لر ﴿ قل تمتعوا فان مصيركم الى
النار ﴾ انلره ديكل كه شهواتكزله وياعبادت اوثانله تمتع ايدككه يوم قيامتده قرارگاهكز ناردر
﴿ قل لعبادى الذين آمنوا يقيموا الصلوة وينفقوا مما رزقناهم سرا وعلانية من قبل ان يأتى يوم
لا بيع فيه ولا خلال ﴾ بنم مؤمن قوللريمه ديكل كه صلاتى اركان وسنن رعايتيله ادا ايتسونلر
وبزم انلره ويرديكمز اشيادن سرده وعلانيه‌ده مستحقينه انفاق ايتسونلر يعنى صدقه‌يى سرده
وواجبى علانيه‌ده ويرسونلر شول كونك كلمسندن اولكه انده مبايعتله انتفاع اولنمز بلكه اوجه
الله انفاق ايله اولنور ومخاله ايله‌ده انتفاع اولنمز بلكه اعمال صالحه ايله اولنور ﴿ الله الذى
خلق السموات والارض ﴾ الله تعالى اول قديردركه سموات وارضى خلق ايتديكه اول انك

صاحبی اولمغله سزدن برشیئی دفعه قادر دکلم دیمشیدی لکن ناسك اکثری تقدیر تدبیره غالب اولدیغنی
بیلمزلر (ولما دخلوا علی یوسف آوی الیه اخاه قال انی انا اخوك فلا تبتئس بما کانوا یعملون) وقتاکه یوسف
علیه السلامه داخل اولدیلر قرنداشی بنیامینه کندو یاننده ۲٦٦ مکان ویردی بن سنك قرنداشك یوسفم
قرداشلرینك بزه ایتدکلری
اذایه محزون اولمه دیدی*
مرویدرکه یوسف علیه
السلام نقابله تخته اوتور
مشیدی بونلره سؤال
ایتدی کیملرسکز دیو انلر
کنعانیلرزکه قرداشکزی
کتورك دیو امر ایتمشیدکز
پدرمزدن استیوب عهد
وپیمانله کتوردك دیدیلر
یوسف علیه السلام بیلدم
اوتورك دیدی وامر
ایلدیکه التی سفره
کتوروب اوکلرینه
قویدیلر هر ایکی انا بابا بر
قرداشلر برسفره یه اوتورك
دیدی بو وجهله اوتور
دقلرنده بنیامین یالکز
قالدی اغلامغه باشلایوب
بیهوش اولدی یوزینه
کلاب سرپوپ کندویه
کلدکده ای جوان کنعانی
سکا نولدیکه بیهوش اولدك
سؤالنده بنیامین ای ملك
هرکس کندولام قرنداشیله
اوتورسك بیوردیغکزده
بنمدخی یوسف نامنده بر
قرنداشم وارایدی خاطریمه
کلدی شمدی اولیدی برابر
اوتوروردق دیو آغلمق کلدی
یوسف علیه السلام امدی کل بن سنك قرنداشك اولهیم بنمله طعام ایله دیو پرده اردنه الدی یوسف طعامه ال (وبونك
اوزاتدقده دقتله نظرایدرکن ینه بکایه باشلدی یوسف علیه السلام شمدی نیچون آغلرسن دیدی بنیامین ای ملك سزك الکز
قرداشم یوسفك النه بکزر دیمکله یوسف علیه السلامك طاقتی قالمیوب یوزندن نقابی رفع وبن سنك قرنداشك یوسفم

وحدانیته وکمال قدرتنه دلالت ایدر (وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لکم)
وسمادن یغمور ایندروب انکله انواع ثماردن اخراج ایتدیکه دنیاده معیشتکزه اول سبب
اوله ویاخود اول یغمورله سزه رزق اخراج ایلدیکه اول کرکسه مطعوم ویا ملبوسدر (وسخر لکم
الفلك لتجری فی البحر بامره) وسز کیچون سفاینی تسخیر ایتدیکه انك مشیئتیله توجه ایتدیککز
جانبه اول جاری اوله (وسخر لکم الانهار) وسز کیچون نهرلری دخی تسخیر ایتدیکه انتفاع
وتصرفکزه معده اوله * دینلدیکه اشبو اشیایی تسخیریله مراد اتخاذی کیفیتنی تعلیمدر (وسخر
لکم الشمس والقمر دائبین) وشمس وقمری دخی دائبین اولدقلری حالده سزه تسخیر ایتدیکی
اول ایکیسنك ضوئیله نفعلنور سز وجریانیله شهور وسنین احسابنی بیلورسز ومکوناتدن اصلاح
ایتدیکی شیئله تعیش قیلورسز (وسخر لکم اللیل والنهار) ودخی لیل ونهاری تسخیر ایتدیکه
ضیا وظلمت زیاده ونقصانله تعاقب ایدرلر تاکه لیلده منام واستراحت ایچون استقرار ایده سز
ونهارده معاش وحوایجکز طلبنه کیده سز (وآتیکم من کل ماسألتموه) وسزه هرشیئدن احتیاج اولوب
لسان حال ایله سؤال ایتدیککز شیئی ویردی (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) اکر سز الله تعالینك
سزه انعام ایتدیکی نعمتك انواعنی عد ایتمك مراد ایتسکز اکا طاقتکز اولمییدی فکیف که انك
افرادنی عد ایده بیله سز زیراکه اکا حد ونهایت یوقدر (ان الانسان لظلوم کفار) جنس
انسان نعمته ظلم ایدیجیدر شکرندن غافل اولمسیله ویا نفسنه ظلم ایدیجیدر انی حرمانه عرض
ایتمسیله واول شدید الکفراندر رب تعالینك نعمتلرینی ستر ایدرکه اول جمع ومنع ایدر * دینلدیکه
ظلوم اولدرکه اکا انعام ایتیانه شکر ایده وکفار اولدرکه منعمنی انکار ایده * فصل * امام
ابو حامد محمد الغزالی علیه رحمة الله علی التوالی احیاء علومنده ایدر معلوم اولهکه هر برشیئکه
دنیاده خلق اولندی عبد ایچون آخرت سعادتنه واصل اولمغه آلتدر اکر انی طاعتده استعمال
ایدرسه اول استعمال ایتدیکی اسبابده کی نعمته شاکر اولور واکر استعمالی ترك ایدرسه ویا انی معصیت
طریقنده استعمال ایدرسه اول نعمته کافر اولور هرکیمکه برشیئی ماخلق لهسنده استعمال ایتمیه ویا مراد
اولنمیان وجه اوزره استعمال ایده انده کی نعمته کافر اولور اولکه یدیله غیری ضرب ایده ید نعمتنه کافر
اولور زیراکه یدك ماخلق لهسی کشی انکله کندیدن مهلکاتی دفع ومنافعنی اخذدر یوقسه
انکله غیره اضرار دکلدر واولکه نامحرم یوزیه نظر ایده کوزو کونش نعمتنه کافر اولور زیرا
کورمك ایکیسیله تمام اولور والحال اول ایکیسنك ماخلق لهلری دین ودنیاده نفعلو اولان
کوریله وضررلودن صاقنیله اول ایسه اول ایکیسن مراد اولنمیان شیئده استعمال ایتدی زیراکه
دنیاده واسبابنی خلقله مراد عباد انکله الله تعالی یه وصوله استعانت ایدهلر واکا وصول ایسه
غرور دنیادن تباعد ایدوب اکا انس ومحبتله در لکن انس دوام ذکرله ومحبت دوام فکردن
حاصل اولور معرفتله در وذکر وفکره دوام ایسه بدنك دوامیله در وبدنك دوامی ایسه ارض
وماء وهوا وغذا ایله در وبونك تمامی ایسه ارض وسمانك وسائر اعضاء ظاهره وباطنه تك خلقیله در

دیدکده بنیامین اکا صاریلوب سندن مفارقت ایتمم دیدی یوسف علیه السلام سنی آلیقومغه چاره یوقدر مکر برشیئله سنی
متهم ایدوب الیقویم دیدی بنیامین راضی اولمغله امدی برادرلریکه کیت وبو اسراری فاش ایتمه دیدی (فلما جهزهم بجهازهم
جعل السقایة فی رحل اخیه ثم اذن ۲٦۷ مؤذن ایتها العیر انکم لسارقون) وقتاکه یوسف علیه السلام
قرداشلرینك ذخیره ومالزمه
لرنی تجهیز ایتدکده
انلرك خبرلری یوغیکن
بنیامینك یوکنه ذخیره
اولچدکلری جواهر ایله
مرصع مشربه یی قودردی
وشهردن چیقدقلری حالده
آردلرندن بر منادی
ایریشوب ای قافله طورکزکه
سز سارقلرسکز دیو ندا
ایدوب انلری الیقودی
(قالوا واقبلوا علیهم
ماذا تفقدون) اولاد
یعقوب انلری قارشولیوب
نه غائب ایتدیکز دیدیلر
(قالوا نفقد صواع الملك
ولمن جاء به حمل بعیر وانا به
زعیم) اول مأمورلر دیدیلر
که ملکك ذخیره اولچدیکمز
مشربه سنی غائب ایتدك کیمکه
انی کتوررسه بردوه یوکی
ذخیره ویررز ومنادی
بندخی اکا کفیلم دیدی (قالوا
تالله لقد علمتم ماجئنا لنفسد
فی الارض وما کنا سارقین)
اخوهٔ یوسف دیدیلرکه الله
حقیچون سز بیلورسزکه
بز ارض مصرده فساد ایتمکه
کلمدك وبز سارقلردن دکلز
بزامین کیمسهلرز * که مقدم
بزم سرمایه مزی یوکزه قونمش بولوب کیرو کتوردك ویولده دوهلرمزك اغزینی باغلهرزکه کیمسهنك اکینه ضرر
ایتمیهلر دیو (قالوا جزاؤه ان کنتم کاذبین) اول مأمورلر اکر سز سارقلر دکلز دیدیککز قولکزده کاذبلر ایسهکز
اول سارقك جزاسی ندر دیدیلر (قالوا جزاؤه من وجد فی رحله فهو جزاؤه کذلك نجزی الظالمین) اولاد یعقوب

وبونك کلیسی بدن ایچوندر وبدن ایسه مطیهٔ نفسدر والله تعالی یه رجوع ایدهجك طول عبادت
ومعرفتله نفس مطمئنه در * معلوم اولهکه اهل آخرت حقنده مال واهل وولد واقارب وعز
وجاهك نعمت اولمسی شول وجهدندرکه اشبو اسباب جناح مبلغ وآلتی مسهل مجراسنه جاری
اولور نعمت اولمسی زیرا فقیرك کفایهسی اولمسه علم وکمال طلبنده مثلی شجاع مثلیدرکه
سلاحسز جنکه کیده اول اجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه مال صالح رجل
صالح ایچون طاعته نه کوکچك عون اولور برکسهکه مالی اولمیه اوقاتنی ضرورات معیشت
طلبنده کچورر وانکله ذکر وفکردن قالور واما اهل وولد صالحه حاجتك وجهی خفی اولمز
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه مؤمن حقنده مرأهٔ صالحه دین امرینه نه کوکچك عون
اولور وولد صالح حقنده دیدیکه برمؤمن وفات ایتسه اوچ خصلتدن غیری عملی کسیلورانك
بری ولد صالحدر انکچون دعا قیلور واما اقارب کشی یه ال وکوز کبیدر اقاربی کثیر اولان
کشی یه امور دنیادن مهمات دینیه انلر سببیله آسان اولور واما عز وجاهك نعمت اولمسی زیرا
انکله نفسندن ذل وضیمی کیدرر ظالم وعدودن خوفی وار ایسه انکله دفع اولور اشبو قصد
اوزره ملك وسلطنتلری اولمیان انبیاء سلاطین عندنده جاهلری اولمغه رغبت ایدرلردی علماء دین
دخی کذلك یوخسه تناول دنیا ایچون معلوم اولهکه انسانك فضائل بدنیهیه مثلا صحت
وقوت وطول عمره شدت حاجتی اولدیغنده خفا یوقدر زیرا علم وعملك تمامی انکلهدر فضائل
بدنیهدن جمال برامر مستحقر قلیل الغنی ایکن ینه خیراتدندر دنیاده نفعی اولدیغنه خفا یوقدر
وآخرتده نفعی ایکی وجهدندر بری بودرکه جمیلك حاجاتی اجابته اقرب وجاهی صدورده
اوسعدر وهر شیئکه قضاء حاجات دنیویهیه معین اوله انکله حاجات اخرویهیه دخی ایریشیلور
وجه ثانی اولدرکه اکثریا جمال کمال نفسه دلالت ایدر زیرا قچان نور نفسك اشراقی تمام اوله ظاهر
بدنه طلوع ایدر اول اجلدن اصحاب فراست مکارم نفس معرفتنده هیأت بدنه تعویل ایدوب
وجه وعین مرأت باطندر دیدیلر زیراکه غضب وسرور وغم اثری انده ظاهر اولور *
دینلدیکه طلاقت وجه نفسده اولان شیئك عنوانیدر زیرا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
دیدیکه * اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه * کوزل یوزلولر عندنده خیر طلب ایدك وجمالدن
مراد اول دکلدرکه شهوتی تحریك ایده زیراکه اول انوثتدر بلکه انکله مراد ارتفاع قامتده استقامت
ولحمده اعتدال واعضاده تناسب وخلقت وجهده تناصفدرکه اکا نظردن طباع نفرت ایتمیه معلوم اولهکه
صحت بدن نعم الهیهدن رتبهٔ متأخرهده بر نعمتدر اکر انك اسبابی استقصا اراده اولنسه اکا قدرت
اولمییدی لکن اسباب صحتك بریسیکه اکلدر انك تمامی اسبابندن برنبذه ذکر ایدهلم اکل برفعلدر
وهر فعل حرکتدر وهر حرکت ایچون برجسم متحرکدن لابددرکه اول اکا آلت اوله واول
آلت ایچون حرکته قدرتدن لابددر وحرکت ارادهدن ومراد علم وادراکدن واکل ایچون

دیدیلرکه اول سرقت اولنان شی کیمك یوکنده بولنورسه پدریمزك شریعتنده اول سارق اول سریقه صاحبنك برسنه کولەسی
اولور اشته سرقه ایله ظلم ایدنلره بز بویله جزا ایدرز (فبدا باوعیتهم قبل وعاء اخیه ثم استخرجها من وعاء اخیه کذلك کدنا
لیوسف ماکان لیأخذ اخاه فی دین الملك الا ان یشاء الله ❧ ٢٦٨ ❧ نرفع درجات من نشاء وفوق کل ذی علم
علیم) علی قول انلری
چویروب سرایه کتوردیلر
یوسف علیه السلامك
حضورنده بنیامیندن
مقدم قرداشلرینك یوکلرینه
باقدیلر صکره یوسفك
قرنداشنك یوکندن
مشربه یی چیقاردیلر
و بنیامینی یوسف علیه
السلام اسیر ایتدیلر
انلر مقدم یوسفه کید
ایتدکلری کبی بز دخی
وحیله انلره کید ایتمکی
تعلیم ایتدك ملك مصر
شریعتنده بوسرقه تهمتیله
قرنداشنی اخذ ایتمك
یوغیدی بلکه ضرب
وتغریم ایدی لکن الله
تعالی مراد ایتدیکه
باباسی شریعتی اوزره
انی اخذ ایده دیلدیکمز
کیمسەنك علمله درجاتنی
رفع ایدرز هر علم صاحبنك
فوقنده عالم واردر تالانهایه
علم الله‌ه وارنجه (قالوا
ان یسرق فقد سرق اخ له
من قبل فاسرها یوسف فی
نفسه ولم یبدها لهم قال
انتم شر مکانا والله اعلم
بما تصفون) اولاد یعقوب
علیه السلام اکر بنیامین خرسزلق ایتدیسه بوندن مقدم انك قرنداشی یوسف دخی سرقه ایتمشیدی دیدیلر
بونلرك بو مقالەلرینی یوسف علیه السلام نفسنده کزلیوب انلره اظهار ایتمدی وکندو کندویه دیدیکه سز پدریکزك اوغلنی
چالوب آندن جدا ایلدیککز چوق بر تر خرسزلقدر الله تعالی بیلورکه اول سزك وصف ایتدیککز کبی

مأکولدن ومأکول ایچون اصلمدن وانی اصلاح ایدر صانعدن لابددر * اسباب ادراك خلقتندەکی
نعم الله بیانی اولدرکه * حق تعالی نباتی خلق ایتدیکه اول وجودده حجر ومدر وحدید ونحاس
وسائر نما واغتذائی اولمیان جواهردن اکملدر زیرا که نباتده بر قوت خلق اولنوبدرکه انکاه
غذانی ارضدەکی اصل وعروقی جهتندن کندویه جذب ایدر اکر اصلی جهتندن غذاسی منع
اولنسه جهت اخرادن غذا طلبنه امکانی اولمزوقدر ایمدی اول انسانه نسبتله ناقصدر زیرا که
الله تعالی انسانده غذاسنی طلب ایچون آلت احساس وآلت حرکت خلق ایتدی ایمدی حواس
خمسه که آلت ادراکدر هر برنده حق تعالینك خلق ایتدیکی نعم وحکم ترتیبنه نظر ایتسکه انك
اولکیسی خاصۀ لمسدر خلق اولندیکه نار محرقه ویا سیف جارح مس ایتسه انی حس ایدوب
اندن بعید اوله اشبو خاصەدن هیچ بر حیوانك انفکاکی متصور دکلدر لکن بونکله بدنه ماس
اولان حس اولنور یوخسه بعید ومفارق اولان دکل او یله اولسه بدندن بعیدك ادراکنه خاصۀ
اخرایه احتیاج اولدیکه اکا شم دینور انکله رایحه ادراك اولنور الا بوکه قنغی جانبدن کلدیکی
بیلنمز اویله اولسه بصر خلق اولندیکه انك جهتی کوریله لکن بونکله وراء حجابدەکی شیء
ادراك اولنمز وراء حجابده عدو اولسه یانه کلمینجه بیلنمز شرندن قاچوب قورتلمز اویله
اولسه خاصۀ سمع خلق اولندیکه انکله وراء جدارده‌کی اصوات وجریان حرکات ادراك اولنه
وبونك هیچ بری مفید اولمزدی اکر خاصۀ ذوق اولمسه زیرا غذا واصل اولدیغنده موافق ویا
مخالف ایدیلر ادراك اولنمسه مخالف شیء اکلیله هلاکه ایریشیلوردی بعده بونك کلیسی مفید
اولمزدی اکر مقدمۀ دماغده حس مشترك دینور ادراك آخر خلق اولنمسه‌که انده حواس خمس
مذکوره جمع اولور اکر اول اولمسه انسانه امر طویل اولوردی چقان برشیء اصفرا کل ایدوب
انی مرّ وطبعنه مخالف بولمغله ترك ایتسه مرۀ اخراده انی کوردیکنده مضر ایدیکن بیلمزدی ثانیا
ذوق ایتمینجه انك مرّ وحلو ایدوکن بیلمزدی ایمدی انی بیلمسی حس مشترکله‌در زیرا عین
انجق صفرتی وذوق انجق مرارتی ادراك ایدر غیری دکل ایمدی بر حاکم لازم اولدیکه عندنده
صفرت ومرارت جمع اوله حتی‌که صفرتی ادراك ایتدیکنده مر یدیکنه حکم ایدوب ثانیا
تناولندن امتناع ایده بونك جملەسنده حیوانات انسانه مشارك اولور زیرا وحواسك کلیسی
شاتەدخی موجودر اکر بونکله قالسه انسان سائر حیوانات کبی نقصان اوزره اولوردی
زیرا بهیمه حیله ایله طوتیلور بیلمزکه حیله‌یی نوجهله دفع ایده ویاقید اولندیغنده نیجه قورتیله
وکاهی حالده استلذاذ ایتدیکی شیئی اکله ثانی حالده مریض ومرد اولورز یرا که عواقبی
ادراك ایتمز اویله اولسه حق جل وعلا انسانی سائر حیواناتدن تمیز ایچون صفت اخری ایله
تکریم ایتدیکه اول عقلدرکه انکله اطعمەنك ضرر ونفعن بیلور وعواقب اموری تأمل قیلور
واطعمەنك اعداد اسباب وتألیف وطبخی کیفیتن ادراك ایدوب سبب صحتی اولان شیءاکلده

(عقلیه)

دکلدر * دینلدیکه انلرك یوسف علیه السلامه سرقه عزو ایتدکلری صباوتنده قپوده بر سائله بر یمورطه یا تاوق
ویرمش اوله * روایت اولندیکه یوسف علیه السلام بنیامینی اخذ ایتدکده قرداشلری انی طلب ایلدیلر قبول
اولنمدیغندن روبیل غضبه کلوب ❧ ٢٦٩ ❧ قیللری لباسندن طشره اوغرادی ودیدیکه ای ملك شمدی بر نعره
اوررسم نزده حامله وار
ایسه حملنی وضع ایدر
یوسف علیه السلام
کوردیکه روبیل غضبلندی
یوسف کوچك اوغلنه
وار روبیلك ارقه سنه
الیکی وضع ایله دیدی
همان وضع ایتدیکی حالده
غضبی تسکین اولدی
قرداشلرینه باقوب بکا قنغکز
مس ایلدیکز دیدی انلر
بز طوقنمدق دیدیلر اول
خدا حقیچون بوبلده ده
آل یعقوب واردر دیدی
واقعا بو روبیلك غایت
شدید صداسی وارایدیکه
ایشیدن حامله وضع حمل
ایدردی وبو آل یعقوب
غضبه کلدکده بنه کندولردن
بری انی مس ایدرسه تسکین
اولوردی ایکنجی دفعه
روبیل غضبلنوب تحت
یوسفه توجه ایتدکده
یوسف نقابیله اشاغی اینوب
انی الیله یره براقدی
ودیدیکه ای کنعانیان سز
قوتکزه مغرور اولوب
کیمسه سزه غلبه ایتمزمی
ظن ایدرسز انلر کوردیلرکه
بومهم ایش زور ایله بته‌جك
دکل زاری ونیازه اغاز ایتدیلر (قالوا یا ایها العزیز ان له ابا شیخا کبیرا فخذ احدنا مکانه انا نریك من المحسنین) اخوۀ
یوسف دیدیلرکه عزیز بنیامینك اختیار وعظیم القدر باباسی واردرکه یوسفك هلاك کندن صکره انکله اکلنوردی بریمزی
انك یرینه آلوب آزاد ایله بزسنی احسان ایدیجیلردن کورورز احسانکی تمام ایله (قال معاذ الله ان نأخذ الا من وجدنا

عقلیه نفعلنور اشبو عقلك اخس فوائدیدر اما که انك فائدۀ کبراسی حق تعالینك ذات وصفات
وافعالی معرفتیدر اویله اولسه حواس خمس انك حقنده جواسیس واصحاب اخبار وموکلین
نواحیء مملکت منزلەسنده اولور انك بری اخبار الوان وبری اخبار اصوات وبری اخبار
روایح وبری اخبار طعوم وبری اخبار حر وبرد ولین وصلابت امرینه مؤکل اولور بعده
هر بری اقطار ارضدن اقتناص ایتدیکی اخباری حس مشترکه تسلیم ایدر وحس مشترك ایسه
مقدمۀ دماغده قاعددر باب ملکده صاحب قصص کبیدرکه نواحیء عاملدن ورود ایدن قصصی
جمع واخذ ایدر وظن اولنمسونکه بونکله حواس مذکورەنك عجائبی استیفا اولنه بلکه
حواسك بریسی‌که بصردر عین ایسه اکا آلتدر اون طبقات مختلفه اوزره ترکیب اولنوبدر انك
بعضی رطوبات وبعضی اغشیه‌در واول اغشیه‌نك بعضی نسج عنکبوت وبعضی مشیمه کبیدر
واول رطوباتك بعضی یمورطه بیاضنه بکزر وبعضی جمده بکزر واول طبقات عشرەدن هر برینك
برصفت وصورت وشکل وهیئت وعرض وتدویر وترکیبی واردر حتی اکر اول طبقاتك ویاهر
طبقه‌نك صفاتندن برصفتنه خلل ایرسه بصر مختل اولوب اطبا وکحالون انك علاجندن عاجز اولەلردی
اشبو حاسۀ واحده‌ده حاسۀ سمعی وسائر حواسی اکا قیاس ایت بلکه حس بصرده وطبقاتندەکی
حکم ونعم ذکری ممکن اولمزکه برنیچه مجلداتده استیفا اولنه حالبوکه انك جملەسی برجوزۀ صغیره
اوزره زیاده اولمز جمیع بدن وسائر اعضاده اولان عجائبی اکا قیاس ایت اشبو ذکر اولنان ادراکات
خلقتندەکی نعم الهیه‌ده مرادمزدر * اما ارادت خلقتنده‌کی نعم الله ذکرنده ایدر اکر غذایی
ادراك ایچون بصر خلق اولنوب لکن طبعده اکا میل وشوق وشهوت خلق اولنمسه بصر
معطل اولوردی نتکیم بعض مریض طعامی کورر واول اکا انفع اشیا ایدیکن بیلور ایکن اکا
شهواتی اولمدیغندن انی تناول ایتمز بصر وادراکه معطل قالور اویله اولسه حق جل وعلا
انسانده شهوتی خلق ایدوب انسان اوزره انی تسلیط ایتدی تاکه انکله طعام تناولنه مضطر
اولوب غذا ایله باقی اوله اشبو امرده سائر حیوانات دخی انسانه مشارکدر بعده اشبو
شهوت حاجت دکلوبی اخذدنصکره ساکن اولمسه اسراف ونفسنی اهلاکه مؤدی اولور
اویله اولسه الله تعالی کراهتی خلق ایتدیکه شبع عندنده اکلی ترك ایده یوخسه زرع کبی اسافلنه
صب اولنان مائی جذب ایدر فاسد اولور وانسانده بدنی بقاسیچون شهوت اکل خلق اولندی
کبی نسلی بقاسیچون شهوت وقاع دخی خلق اولندی بوندنصکره جوانبدن کلان مهلکاتی دفع
ایچون انسانده غضب خلق اولندی زیرا اکر غضب اولمسه آفاته عرضه اولوردی وغذادن
حاصل اولندن آلنوردی زیرا انی هرکشی اشتها ایدر بعده شهوت وغضب حالندەکی نفع وضرره
داعی اولوب مآلده‌کی به‌نفعی اولمدیغندن الله تعالی عقل اشارتی تحتنده مسخره ارادت اخری
خلق ایلدیکه اول معرفت عواقبدر انکله انسان بهایمدن ممتاز اولدی * اما قدرت وآلات

متاعنا عنده انا اذا لظالمون) یوسف علیه السلام معاذ الله انجق بز متاعمزی کیمده بولدق ایسه انی آلورز سائرینی
اخذ ایدرسک بز ظالملردن اولورز دیدی (فلما استیئسوا منه خلصوا نجیا قال کبیرهم الم تعلموا ان اباکم قد اخذ علیکم
موثقا من الله ومن قبل مافرطتم فی یوسف فلن ابرح الارض حتی یأذن لی ابی او یحکم الله لی هو

خیر الحاکمین) وقتا که
بنیامینک اخذندن مأیوس
اولدقلرنده تنهالرنده
مشاوره ایدوب تدبیره
آغاز ایلدیلر یاشده بیوکلری
روبیل یاخود عقلده
مقبوللری یهوذا یا شمعون
دیدیکه باباکز سزک
اوزریکزه بنیامینک محافظه
سیچون الله تعالیدن عهد
وپیمان الدیغنی بیلمزمیسکز
اشته شمدی بو صورت
واقع اولدی بوندن
مقدم یوسف حقنده دخی
تقصیر ایلمشیدکز امدی
بن ارض مصردن آیرلمم
تا که بابام اذن ویرنجیه دك
یاخود الله تعالی بنم
رجوعمه حکم ایدنجیه دك
یاقرنداشمك تخلیصنه دك الله
تعالی حکم ایدیجیلرك
خیرلوسیدر (ارجعوا
الی ابیکم فقالوا یا ابانا ان
ابنك سرق وما شهدنا
الا بما علمنا وما کنا للغیب
حافظین) ینه اول کبیرلری
دیدیکه سز باباکزه
رجعت ایدك وسویلیك که
ای بابامز سنك اوغلك
بنیامین سرقه‌یه نسبت
اولندی بز بوکا شهادت ایتمز انجق ملك مصرك مشربه‌سی انك یوکندن چیقارلدیغنی کوردیکمزی بیلورز (صالح)
بز غائبی بیلور وحفظ ایدیجی اولمدق * که واقع حال بنیامین انی سرقه ایتدیمی ویاخود انك غفلتی حالنده قضاء انك
متاعی اراسنه قونلدیمی نفس الامره واقف دکلز دیك (واسئل القریة التی کنا فیها والعیر التی اقبلنا فیها وانا

حرکت خلقنده‌کی نعم الله ذکرنده‌ایدر * حسله ادراك اولنور واراده ایله طلب ویاهربه میل
ایدیلور لکن آلت طلب وهرب اولمیجق میل نه‌یی مفید اولور نیجه زمن واردرکه شیء بعیده
مشتاق ایکن ایاغی اولمدیغندن اکا وارمغه امکانی اولمز ویا خود الی مفقود ویامفلوج اولمغله انی
آلمغه چاره‌سی اولمز ایمدی آلات حرکته وحرکت قدرته احتیاج اولور تا که حرکتی طلبده
ایسه مقتضای شهوتله اوله وهربده ایسه مقتضای کراهتله اوله وطعام ایراقده کوریلوب قتنه
وارلمق کفایت ایتمز مادامکه اخذ اولنمیه اویله اولسه آلت باطشه خلق اولندیکه انکله اخذ
ایدیله طویل اولدیکه اشیایه مدایدیله مفاصل کثیره‌یی مشتمل اولدیکه هرجانبه تحریك ایدیله
مداولندقدنصکره اکدریله ویدك رأسنده کف عریض خلق اولنوب انده اصابع قیلندی وابهام
برجانبده اربعهٔ باقیه‌یی دور ایدر اولدی اکر مجتمعه ویامترا که اولسه انکله تمام غرض حاصل
اولمزدی ایمدی بسط اولنسه مجرفه‌در ضم وتثنیه اولنسه مغرفه‌در جمع اولنسه آلت ضربدر
نشر وقبض اولنسه آلت قبضدر بعده اصابعه اظفار خلق اولنوب رؤس اصابع اکا اسناد اولندیکه
اصابعك حاوی اولمدیغی اشیاء دقیقه‌یی التقاط ایده بعده فچانکه طعام یدیله اخذ اولنه مفید اولمز
مادامکه معده‌یه کیرمیه اول ایسه باطنده‌در ایمدی ظاهردن اکا ایردهلیزه احتیاج اولدی اویله
اولسه فم طعام ایچون معده‌یه ایرکورمکه منفذ اولدی فچانکه طعام فمه وضع اولنه حالبوکه ابتلاعی
ممکن دکل قطعهٔ واحده اولسه انی طحن ایدر طاحونه‌یه احتیاج اولدیغیچون ایکی عظمدن لحیین
خلق اولنوب اکا اسنان ترکیب ایدلدی واضراس علیاء سفلی اوزره تطبیق اولندیکه انکله طعام
طحن ایدیله وکاهی طعام کسره وکاهی قطعه محتاج اولدقده اسنانك بعضی طحن ایچون
عریض قیلندی اضراس کبی وبعض قطع ایچون حاد قیلندی انیاب کبی بعده لحیینك مفصلی
متخلخل قیلندی برحیثیتله که فك اسفل تقدم وتأخر ایدر تا که فك اعلا اوزره دوران رحی کبی
دور ایده اکر بویله اولسه تصفیق یدین کبی برینی اول برینه ظرب ایله طحن تمام اولمزدی ایمدی لحای
اسفل حرکت دوریه ایله متحرك ولحای اعلا ثابت قیلندی فچانکه طعام فضاء فمه قونیله طعام بنفسه
تحت اسنانده تحری ایده‌مز واسنان دخی انی کندویه جر ایده‌مز ویدایسه داخل فمده تصرف
ایده‌مز اویله اولسه لسان خلق اولندیکه جوانب فمده طواف ایده طعامی وسط فمدن بحسب
الحاجه تحت اسنانه ردایده مجرفه کبی که طعامی رحایه رد ایدر فچانکه طعام قطع وطحن اولنه
یابس ایسه ابتلاعه مجال اولمز مادامکه خاق نوع رطوبتله منزلق اولمیه اویله اولسه حق تعالی
تحت لسانده برعین خلق ایتدیکه اندن لعاب فیضان ایدوب انکله حاجت دکلو طعام منعجن
اولور فچانکه طعام مطحون ومنعجن اوله انی فمدن معده‌یه ایرکورر مری وحنجره‌یی تهیئه
ایتدی وانك رأسنده طبقات قیلدیکه اخذ طعام ایچون آچیلور وبعد الاخذ یوملوب صقیلور
فچانکه طعام معده‌یه ورودایده اول کرك خبز ویافاکهه‌در اول هیئنده لحم وعظم ودم اولمغه

لصادقون) وبز آنده اولدیغمز قریه یعنی مصر اهلنه خبر کوندروب قصه‌مزی انلردن سؤال ایله وبزمله اولان
قافله‌دن سؤال ایله اول قافله یعقوب علیه السلامك قوکشولرندن برقافله آنلرله بیله ایدی بز قولمزده صادقلرز (قال بل
سولت لکم انفسکم امرا فصبر جمیل عسی الله ان یأتینی بهم جمیعا انه هو العلیم الحکیم) انلر اول مصرده

قلان بیوکلرینك رأیله
باباليرینه رجعت ایدوب
نصیحتی موجبنجه سو
یلدکلرنده * یعقوب علیه
السلام دیدیکه بلکه سزك
نفسکز سزکچون استد
یککز بر امری تزیین
ایلدی یوخسه ملك نه
بیلوردیکه سارق سرقه‌سنه
بدل آلیقونیله خوشمدی
بکا واجب اولان صبر
جمیلدر امید ایده‌رمکه الله
تعالی انلرك جمیعنی یعنی
یوسف وبنیامین ومصرده
قلانی بکا کتوره تحقیق الله
تعالی بنم حزنمه علیم
وتدبیرنده حکیمدر (وتولی
عنهم وقال یا اسفی علی یوسف
وابیضت عیناه من الحزن
فهو کظیم) اوغللرندن
اعراض ایدوب ای یوسفك
فراقیله بکا کلن حزن
وحسرت دیدی حزندن
چوق آغلیوب کوزلری
بیاض وضعیف اولدیکه
اوغللرینه غیظ ایدوب
غیظنی اظهار ایتمدی *
دینلدیکه یوسفك فراقیله
لقاسنه‌دك سکسان سنه
اولمغله اول مدتده هیچ
کوزلرینك یاشی دیکلمدی (قالوا تالله تفتؤا تذکر یوسف حتی تکون حرضا او تکون من الهالکین) اوغللری
دیدیلرکه الله حقیچون سن یوسفی شدت محبت وناله وزاریله یاد ایدرسن تا که حزن وحسرتله وجودك اریوب عقلکی
مختل ونفسنی هلاك ایده‌جکسین (قال انما اشکوا بثی وحزنی الی الله واعلم من الله مالا تعلمون) یعقوب علیه السلام

صالح اولمز بلکه طبخ تامه محتاج اولور اویله اولسه حق تعالی معده‌یی قدر هیئتنده خلق ایتدی
طعام انکچون انك ایچنه واقع اولدیغنده اعضاء باطنه‌نك حرارتیله اول طعامك هضم ونضجی
تمام ومنطبخ ومایع اولوب تجاویف عروقه نفوذه صالح اوله ومعده ایله کبد بیننده عروقدن
مجاری اولور اول طعام اکا منصب اولور حتی کبده ایریشور کبدایسه طینهٔ دمدن معجونه‌درکه
کانه اول دمدر وآنده عروق کثیرهٔ شعریه واردر اجزاء کبده منتشره‌در ایمدی اول طعام
رقیق اکا دوکیلوب اجزاسنه طاغیلر وقوت کبد اکا استیلا ایدوب انی دم لونه دوندرر وانده
ریثما مستقر اولوب انکچون نضج آخر حاصل اولور واندن اعضایه غذا اولمغه صالح دم صافی
هیئتی پیدا اولور واول دمدن ایکی فضله تولد ایدرکه بری دردی‌یه بکزر خلط سوداویدر
وبری رغوه‌یه بکزر صفرادر اکراندن بو ایکی فضله تولد ایتمسه مزاج اعضایه فساد ایرردی
اویله اولسه مراره وطحال خلق اولندیکه مراره فضلهٔ صفراویه‌یی وطحال عکرسوداویه‌یی
جذب ایدوب انکله دم صافی قالور بعده ایکی کلیه خلق اولنوب هربرندن کبده متصل عنق طویل
قیلندیکه کبده‌کی عروق دقیقه‌دن طلوع ایدن مائیتی جذب ایده بعده عروق اقسام وهر
قسمی شعب قیلندیغندنصکره بدنك کلیسنه ظاهر وباطننه منتشر ایدلدی بعده اول عروقدن
سائر اعضایه دم صافی اجرا ایدلدی اکر مراره‌یه آفت ایرسه دم فاسد اولوب امراض صفراویه
حدوث ایدر واکر طحاله آفت ایرسه خلط سوداویتی جذب ایتمسه اندن امراض سوداویه
حدوث ایدر ایمدی اکل ایچون اعداد اولنان اسبابده‌کی نعم بیانده بودکلو ایله اکتفا
اولندی اشبو ذکر اولنان نعم الله بحارینك بحر واحدندن برقطره‌در بلکه جمیع خلقك نعم
الهدن بیلدیکی بیلمدکلرینه اضافتله قطره‌دن اقلدر * معلوم اوله که الله تعالینك اطعمه
خلقنده‌کی نعمتی کثیردر اکر هر طعامده‌کی عجائب نعم ذکر اولنورسه کلام طویل اولور زیرا
اطعمه یا ادویه ویافواکه ویا اغذیه‌درکه اصلدر ایمدی اغذیه جمله‌سندن حبهٔ برّی ذکر ایدوب
ماعدا سن ترك ایده‌لم برکسه حبه ویاحبات بولسه اکرانی یرسه فانی اولوب کیدرو کندی آچ
قالور یتر اویله اولسه احتیاج اولدیکه انی آرتوره وانکله حاجتن بتوره الله تعالی حبهٔ حنطه‌ده
قوت اغتدا خلق ایتدیکه مائله غذالنور وانی عروق واسطه‌سیله باطننه جذب ایدر وحبه‌یه
هرشیء غذا اولمز بلکه غذاء مخصوصه محتاج اولور حتی اول بیتده ترك ایدلسه اکا نما ایرمز
زیرا اکا انده انجق هوا ایرر ومجرد هوا اکا غذا اولمز وکذلك ماده ویا ارضده ترك اولنسه که
انده ماء اولمسه انکله‌ده اکا نما ایرمز بلکه اکا ارضدن لابدرکه انده ماء اوله وماء ارضله
امتزاج ایدوب طین اوله بعده اکا ماء وتراب کفایت ایتمز زیرا که اول برارض ندیهٔ صلبهٔ
مترا کمه‌ده ترك اولنسه هوا اولمدیغیچون ینه اکا نما ایرمز بلکه لابدرکه برارض رخوهٔ
متخلخله‌ده ترك اولنه‌که اکا هوا ایره وهوا ایسه انی بنفسه تحرك ایتمز بلکه هوا ریحه محتاجدرکه

اوغللرینه دیدیکه بنم غم وحزنمده انجق الله تعالی یه شکوا ایدەرم سزه شکایتم یوق و سزك بیلمدیککز شیلری بن الله
تعالانك وحیله بیلورم * دینلدیکه یعقوب علیه السلامك بوغم وحزننده الله تعالی اکا وحی ایدوب یایعقوب عز وجلالم
حقیچون اکر یوسف و بنیامین وفات ایتمش اولسەلر سنك بو نالەك سببیله انلری احیا ایدوب سکا
کوندەرردم بیوررردی
بناءعلیه سزك بیلمدیککزی بن
بیلورم دیدی ﴿ یابنی اذهبوا
فتحسسوا من یوسف واخیه
ولا تایئسوا من روح الله انه
لاییئس من روح الله الا القوم
الکافرون ﴾ ای اوغللرم
مصره کیدك یوسف
وقراشندن خبر سؤال ایدك
والله تعالینك فضل ورحمتندن
امید کسمیك الله تعالینك
رحمتندن انجق قوم کافرین
نا امیدلردر * دینلدیکه
برکون ملك الموت یعقوب
علیه السلامك زیارتنه کلدکده
یعقوب اکا یمین ویروب
دیدیکه اوغلم یوسفك
روحنی قبض ایتدکمی ایتمدم
دیمکله بو وجهله اوغللرینه
سؤال ایدك دیوامر ایتدی
﴿ فلما دخلوا علیه قالوا یاایها
العزیز مسنا واهلنا الضر
وجئنا ببضاعة مزجیة فاوف
لنا الکیل وتصدق علینا ان
الله یجزی المتصدقین ﴾
وقتاکه اولاد یعقوب مصره
کیدوب یوسف علیه السلامه
داخل اولدیلر یوسف علیه
السلامه دیدیلرکه ای
عزیز بزی واهلمزی آچلق
وضرورت مس ایلدی قلیل وبی اعتبار سرمایه ایله سکا کلدك بزم ذخیرەمزی تمام ایله ومتاعمزدن زیاده بزه
تصدق ایله الله تعالی صدقه ویریجیلرك فضیلیله جزاسنی احسان ایدر مرویدرکه یعقوب علیه السلام ملك مصر یعنی
یوسف علیه السلامه بو وجهله برنامه یازمشیدیکه الله تعالایه حمد وثنادنصکره ای ملك مصر بز اوزرلرعزه بلایا مؤکل

هوایی سوره وقهرله انی ارضه کیردیره بعده بونك کلیسی کفایت ایتمزچقان بر د مفرطده اوله
بلکه حرارت ربیع وصیفه محتاج اولورایمدی غذا اشبو درت شیئله حاصل اولور نظر ایتکه
هر بری نوجهله وجوده کلورالله تعالی پیکارلری تفجیر ونهرلری اجرا ایدرکه ارض زراعته
سوق ایدیله ومیاه ارتفاع ایتدیکی ارض مرتفعەدەکی زرعی میاه امطارله انبات ایدرکه ضایع
اولمیه وبولتلر اوزره یللری تسلیط ایدرکه اقطار عالمه انی سوق ایده ونظر ایتکه طاغلرده
صولری نیجه حفظ ایدوب بحسب الحاجه تدریجله یریوزینه اندن پیکارلر آقیدر اکر اول
دفعة چیقسه بلادی غرق وزروع ومواشی یی هلاك ایدردی ومائله ارض ایکیسیدخی بارد
اولدیغندن حرارت حصولیچون شمس تسخیر اولندی تاکه حر وبردك هر بری حاجت
دکلو اوله چقان نبات ارضدن مرتفع اولەفواکهده انعقاد وصلابت اولدیغندن نضجی ایچون
رطوبته احتیاج اولندی اویله اولسه انی ترطیب ایچون قمر تسخیر ایدلدی اکر اشجار شمس
وقمرك شروقنه مانع ظلده اولسه اول اشجاره فساد ونقص ایرر حتی بر شجرۀ صغیرەنك
اوزرینه بر شجرۀ کبیره اظلال ایتسه آز زمانده آنی افساد ایدر شمس تسخین وقمر ترطیبه
تسخیر اولندیغی کبی سماده کی هر بر کوکب بر نوع افادەیه تسخیر اولنمشدر وبعید اولمزکه انك
هر برنده حکم کثیره اولەکه احصاسنه قوت بشر وفا ایتمیه ایمدی غدای نباتك تمامی ماء
وهوا وشمس وقمر وکواکبله دروانلرك تمامی افلاکله درکه انده مرکوزدر وافلاکك تمامی
حرکاتله در وحرکاتك تمامی ملائکۀ سماویه ایله درکه انی تحریك ایدرلر * اما انسانه اطعمه یی
ایصال ایدر اسبابده کی نعم الله ذکرنده ایدر * اطعمەنك کلیسی هر مکانده بولنمز ناس ایسه وجه
ارضده منتشرلردر کاهی انلردن اطعمه بعیداولور بلکه انکله وانلر بیننه بحار وبراری حائل
اولور نظر ایتکه الله تعالی بحاری نیجه تسخیر ایتدی قلبلری اوزره ماله حرصی وربجه شرهی
تسلیط ایتدی حالبوکه غالب امرده اول انلره غنا ویرمز بلکه جمع ایتدکلرندن صکره انکله
یا سفینەلری غرق اولور ویا قطاع طریق انی اللرندن الور ویا سلطان غصب ایدوب کندیلر
محروم قالور احسن حاللری بودرکه اول انلرك وارثلرینه قاله والحال ورثه انلرك اشد اعدا
سیدر ایمدی نظر ایتکه حق تعالی انلره جهل وغفلتی نیجه تسلیط ایدر حتی که ربح طلبنده
انواع شدائدی ارتکاب ایدرلر واطعمه وسائر حوایجی شرق وغربدن براری وبحاردن
دوەلر وکمیلرله کتورمکه کیدرلر نظر ایتکه الله تعالی انلره سفاین صنعتنی وآنی یورتمسی کیفیتنی
نیجه تعلیم ایتدی وحیواناتی خلق ایدوب بر اریده رکوب وحمله نیجه تسخیر ایتدی تاکه انکله
اطعمه وسائر حوایجی بولنان یردن آلوب کتورەلر اول بولنمدیغی دیار اهلنك قتنه کتوروب
حاجتلرین بتورەلر * اما اصلاح اطعمەدەکی نعم الله ذکرنده ایدر * اطعمه جملەسندن رغیف
واحده نظر ایتکه بذری ارضه القادن اکله صلاحنه دکین ندکلو عمله احتیاج اولور ایمدی انك
﴿ ابتداسی ﴾

بر اهل بیتزکه جدم ابراهیم علیه السلام الی آیاغی باغلو نمرود آتشنه آتلدی حق تعالی اکا اول آتشی برد وسلام ایلدی پدرم اسحق
علیه السلام الی ایاغی باغلو بوغازینه بچاق وضع اولنمشیکن باری تعالی اکا فدا کوندردی بنم ایکی سوکلو اوغلم
وار ایدی برینی قرداشلری صحرایه کوتوروب قورد ییدی دیو قانلی کوملکنی کتوردیلر انك
فراقیله ناله وزارده ایکن
حالا انکله اکلندیکم
قرنداشنی سرقه تهمتیله
سن آلوب ضبط ایلدك
بز سرقه ایدر خاندان
دکلز وبو تهمت بزه سزا
دکلدر بو اوغلمی بکا کوندر
یوخسه سکا بر بد دعا
ایدەرمکه انك اثری یدی
بطن اولادەدك اصابت
ایدر والسلام ﴿ قال هل
علمتم ما فعلتم بیوسف
واخیه اذ انتم جاهلون ﴾
یوسف علیه السلام
قرداشلرینه دیدیکه بیلور
میسزکه یوسفه وقرنداشنه
نه قبیح ایشلر ایشلدیکز
توبه ایتدیکز میکه سز
اولوقتده جاهللر ایدیکز *
چونکه بنیامین دخی یانلرنده
خوار وبی اعتبار اولوب
دائما تحقیر ایدرلردی وبو
کلامی عتاب یوزندن اولمیوب
نصح صورتندە ایدی ﴿ قالوا
ائنك لانت یوسف قال انا
یوسف وهذا اخی قد من الله
علینا انه من یتق ویصبر
فان الله لایضیع اجر المحسنین ﴾
*یوسف علیه السلام یوزندن
نقابنی باشندن تاجنی چیقار
دقده قرداشلری شکل وشمائلندن تفرس ایده بیلوب سن یوسفمیسن دیدیلر یوسف

علیه السلام بن یوسفم وبو قرنداشم بنیامیندر دیدی الله تعالی بزم بینمزی جمعله انعام ایتدی تحقیق کیمکه الله تعالادن قورقار
وطاعت ومصائبه صبر ایدر الله تعالی تقوی وصبری جمع ایدن محسنلرك اجرنی ضایع ایتمز ﴿ قالوا تالله لقد آثرك الله علینا وان کنا

ابتداسی ارضی حراثتله اصلاحندنصکره اوزرینه تخم اکیله بعده اوکوز لازمدرکه انکله
بر سوریله وصبان وسائر آلاتیله بتوریله بعده بر زمان اصول صواریله واندن یبان اوتلری
کیدیریله بعده بچیله وخرمندە دوکیلوب صاوریله واوکودیلوب خمیر ایدیله وپشوریلوب اکله
صالح اتمك اوله ایمدی تأمل ایت ذکر اولنان واولنمیان افعالك عددینه کیم اکا لازم اولور
واشخاص عددینه کیم اکا قائم اولور وحدید وخشب وحجر وسائر آلاتکه اکا احتیاج اولور
وآلات حراثت وطحن وخبز اصلاحنده نجار وحداد وسائر صناع اعمالنه کیم ایش انکله تمام
اولور نظر ایت حق تعالی حدادی حدید ورصاص ونحاسه نیجه احتیاج ایتدی وانك تحصیلنه
جبال واحجار ومعادنی محل ایتدی اکر تفتیش وتأمل اولنسه بیلنورکه رغیف واحد اکله
صالح اولنجه بیك صانعدن اکثر انده عمل قیلور ابتداسی ملکدرکه انزال ماء ایچون بولتلری
سورر وملائکه جهتندن اولان اعمال نهایتندن صکره نوبت انسان اعمالنه ایرر ایمدی تأمل
ایت اول آلات تحصیلنده انسانك کثرت اعمالنه کیم اکر الله تعالی جمع بلاد وتسخیر عباد ایتمسه
مثلا اکین بچمکه منجل عملنه احتیاج اولندقده انك تحصیلنده بر انسان عمرینی افنا ایتسه وفا
ایتمییدی نظر ایتکه حق جل وعلا بر نطفۀ قذرەدن خلق ایتدیکی عبدنه بونك کبی اعمال
عجیبه وصنایع غریبه عملنه قدرت ویردی نظر ایتکه بیلدك اکر طحان ویا حداد ویاحایکدن
ویا اخس اعمال اولان حجامدن ویا جملۀ صناعك برندن خالی اولسه انسانه نیجه اضطراب
وامورینه نەمرتبه تغیر وانقلاب ایرردی ایمدی حق جل وعلا عبادنی بری برلرینه تسخیرله
مشیت ازلیەسن اتمام وحکمت جلیلەسن اجرا ایله خلقه انعام ایتدی * اما اصلاح مصلحتنده
اولان نعم الله ذکرنده ایدر * صناع که اطعمه وغیری اصلاح ایدرلر اکر ارالرینی تفرق
وطباعلری تنافر ایتسه بری برلرینه نفع ایتمیوب وحوش کبی برمکانده قرار ایتمزلر وغرض
واحد اوزره اتفاق ولنه کتمزلردی نظر ایتکه حق تعالی انلرك قلوبن نیجه تألیف واوزرلرینه
انس ومحبتی تسلیط ایتدی اول اجلدن اجتماع والفت ایتدیلر مدینەلر وقریەلر یاپدیلر مسکن
ودارلرین بری برلرینه قریب وجار ایتدیلر واسواق وخانات وسائر اصناف بقاعله بلدەلرینی
تزیین ایتدیلر بعده اشبو محبت طبع آدمی مقتضاسنجه بعض اغراضده مزاحمه ومنافسەلری سببیله
کیدر بلکه تقابل وتنافر ایدر اولدیغیچون الله تعالی اوزرلرینه سلاطینی تسلیط ایتدی وقلوب
رعایاده رعب القاسیله اول سلاطینه امداد ایتدی حتی که رعایا انلره انقیاد ایتدیلر طوعا وکرها
بیوریلان یوله کتدیلر نظر ایتکه حق جل وعلا سلاطینی اصلاح بلاد طریقنه نیجه ارشاد ایتدی
حتی که اجزاء بلدی ترتیب ایتدیلر کأنه شخص واحد اجزاسی کبی غرض واحد اوزره
بری برلرینه تعاون ایتدیلر پس بو اجلدن رؤسا وقضاة وزعماء اسواق ترتیب اولندی
خلق قانون عدله مضطرب وتعاون وتساعده ملزم قیلندی نظر ایتکه حق جل

لخاطئين) قرداشلری خداحقیچون سنی اول حق تعالی بزم اوزریمزه تفضیل واختیار ایتدی بز ایتدیکمز عملرله کنهکار
اولدق دیدیلر (قال لا تثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین) یوسف علیه السلام انلره بوکوندنصکره بنم طرفمدن
سزه سرزنش ولوم یوقدر الله تعالی سزه مغفرت ایده اول ٢٧٤ راحملردن ارحمدر دیدی (اذهبوا بقمیصی

هذا فالقوه علی وجه ابی
یأت بصیرا واتونی باهلکم
اجمعین) * چونکه قردا
شلرینی نوازشله خاطرلرینی
تطییب وتأمین ایلدی
پدرینك حالنی دخی تنظیم
ایچون دیدیکه * بوکوملکمی
کوتوروب بابامك یوزینه
سورك که کوزی اولکی
کبی یرینه کلسون
واهلکزله جمیعکز بکا
کلك * دینلدیکه اول
کوملك ابراهیم علیه السلام
آتشه اتلدقده جبریل
علیه السلام انی اکا کیدر
مشیدی یوسف علیه السلامه
دخی قیوده انی الباس
ایلمشیدی) ولما فصلت
العیر قال ابوهم انی لاجد
ریح یوسف لولا ان تفندون)
وقتاکه قافله مصردن
آیریلوب صحرایه چیقدقده
بابالری یعقوب علیه السلام
طورونلرینه بن یوسفك
رایحه سنی بولدم اکر سزبنی
پیرلك سببیله نقصان عقله
نسبت ایتمزسکز دیدی *
دینلدیکه بادصبا حق تعالادن
اذن طلبیله کوملك رایحه سنی
مشام یعقوبه یتشدردی
(قالوا تالله انك لفی ضلالك القدیم) اولادلرینك اوغللری یعقوب علیه السلامه الله حقیچون سن یوسفه (کبی)
فرط محبتکدن ناشی خطاء قدیمده سن دیدیلر (فلما ان جاء البشیر القیه علی وجهه فارتد بصیرا قال الم اقل لکم انی
اعلم من الله مالا تعلمون) وقتاکه کوملك ایله مژده جی کلوب کوملکی یعقوب علیه السلامك یوزینه سوردکده

وعلا انبیایی نیجه بعث ایتدیکه سلاطینه رعایا اصلاحنی تعلیم ایده لر وانبیایی ملائکه ایله
وملائکه یی بری برلریله اصلاح ایتدی حتی شول ملکه ایردیکه اول الله تعالی یه واسطه سز تقرب
ایتدی * اما ملائکه خلقنده کی نعم الله ذکرنده ایدر * اجزاء انساندن بلکه اجزاء نباتدن
هر جزء اغتذا ایتمز الا کاملائکه دن اقل مرتبه یدی ملك مؤکل اولمغله اونه ویوزه واندن اکثره
ایرشنجه وغذا آخر امرده دم بعده لحم بعده عظم وعرق وعصب اولورودمك اشبو اشیایه تحولی
دکل الا صناعله در وصناع ایسه باطنده ملائکه در تشکیم ظاهرده صناع اهل بلددر ایمدی برملك غذایی
لحم وعظم جوارنه جذب ایدر زیراکه غذا بنفسه تحرك ایتمز وبرملك دخی انك جوارنده غذایی امساك
ایدر وبرملك دخی اندن صورت دم خلع ایدر وبرملك دخی اکا لحم وعظم وعرق صورتن کیورر وبر
ملك دخی حاجت غذادن فاضلی کیورر وبرملك دخی صفت عظم اکتساب ایتدیکی شیئی عظمه وصفت
لحم اکتساب ایتدیکی شیئی لحمه الصاق ایدر که منفصل اولمیه وبرملك دخی الصاقده مقادیری رعایت ایدر
یوخسه ظن اولنمسونکه دم بالطبع کندی شکلنك مهندسی اوله اول امورمذ کوره یی طبعه
محال کورن اول دیدیکنی بیلمز جاهلدر ایمدی اشبو ملائکۀ ارضیه درکه سکا مشغوللردر والحال
سن نومدن استراحت وغفلتده ترددایدرسن انلر سنك باطنکده غذاکی اصلاح ایدرلر سن ایسه
اندن خبردار دکلسن اجزاء بدنك هر برنده حکم بونجلیندر وملائکۀ ارضیه نك مددی ملائکۀ
سماویه دندر وانلرك ایسه مددی حملۀ عرشدندر وجیعنی تأیید وهدایت وتسدید ایدن حضرت
رب العالمین جل شانه در * معلوم اوله که هر نفسك انقباض وانبساطنده ایکی نعمت واردر
زیراکه انبساطله قلبدن دخان محترق چیقار اکر اول چیقمسه هلاك اولوردی وانقباضله
قلبه روح هوا جمع اولور اکر تنفسدن منع اولنسه قلب روح هوا انقطاعیله یانوب هلاك اولوردی
بلکه لیل ونهارکیم یکرمی درت ساعتدر هر ساعتده تقریبا بیك نفس وهر نفسده تقریبا اون
لحظه اولور وهر لحظه ده بدنك اجزاسندن هر جزءده بلکه اجزاء عالمك هر بر جزءنده آلاف
الف نعمت حاصل اولور نظر ایتکه انی احصا هیچ تصور اولنورمی برکسه که نعم الهی انجق
مطعم ومشربنده بیله انك علمی قلیل وعذابی حاضر اولمشدر اشبو مذکورك جمیعی مطعم ومشربه
راجع اولور وبونکله سائر اشیاده کی نعمك کثرتی بیلنور زیرا بصیرك عینی عالمده برشیء اوزره
واقع اولسه ویا خاطری برموجوده المام ایتسه الا انك اوزره انده الله تعالینك بر نعمتی متحقق
اولور معلوم اوله که هر شیئکیم بزآنی اختیار مزله تعاطی ایدرز الله تعالینك نعمتلرندن نعمت
اخرادر زیراکه جوارح وقدرت وارادت وداعیه مز وسائر امورکه حرکتمزك اسبابیدر
الله تعالینك خلق ونعمتیدر اویله اولسه انك نعمتلرینك بعضیله بعضنه نیجه شکر ایدرز مثلا ملك
بزه برمرکوب ویرسه اکانوب ملکك مرکوب آخرینی اخذ ایتسه وز ویاخود ملك مرکوب
اولدکدنصکره مرکوب آخر ویرسه اول مرکوب ثانی مرکوب اوله شکر اولمز بلکه ثانی اولکی

بصیرت وشباتی عودت ایدوب قوت ومسرت کلوب بن سزه دیمدمیکه الهام الهیدن سزك بیلمدیککزی بن بیلورم
دیدی * دینلدیکه کوملك یهوذایه ویرلمش اولمغله قرداشلرینی براغوب سروپا برهنه سکردهرك پدرینه مژده
وپیراهن ایله کلدی (قالوا یاابانا ٢٧٥ استغفر لنا ذنوبنا انا کنا خاطئین) اوغللری ای بزم بابامز الله تعالیدن
بزم ایچون کناهلرمزك
مغفرتنی طلب ایله تحقیق
بز کناهکارلردن اولدق
دیدیلر (قال سوف استغفر
لکم ربی انه هو الغفور
الرحیم) یعقوب علیه
السلام ربم تعالیدن
سزك ایچون مغفرت طلب
ایده جککه اول توبه
واطاعت ایده نه غفور
رحیمدر دیدی * مرویدرکه
یعقوب علیه السلام
اوغللری ایچون دعاسنی وقت
سحره یاخود جمعه کیجه سنه
یاخود یوسف علیه السلامله
ملاقاتنه تأخیر ایدوب
مصرده بعد الملاقات تهجددن
صکره قبله یه توجه ویوسف
آردنده وبرادرلری انك
عقبینده اولهرق دعا ایدوب
اوغللری آمین دیمکله حق
تعالی اجابت بیوردی * القصه
یعقوب علیه السلام مصره
یاقلاشدقده یوسف علیه
السلامك ملك ریان
واشراف مصرله پدرینك
استقبالنه چیقدیلر یعقوب
اولادلریله بریوکسك محلده
اول کوکبه یی سیر وتعجب
ایدردی جبرائیل علیه
السلام نازل اولوب دیدیکه سن بولشکر وتجمله تعجب ایدرسن یوقارو باق که ملائکه عسکری یردن کوکه دك تفرجه
کلمشلردر مقدم سنك حزنکله محزون ایدیلر شمدی سنك سرورکله مسرور اولوب فرحله سیر ایده یورلر بو حالده
یوسف علیه السلام پدرنی کوروب آتندن نزول ایلدی وپدرینه سلام ویرمك مراد ایلدکنده جبریل علیه السلام سن

کبی شکره محتاج اولور وشکر ایچون شکر ممکن اولمز الا نعمت اخری ایله بوتقدیر اوزره حق
تعالی یه شکر محال اولمغه مؤدی اولور اشبو خاطره داود علیه السلامه وکذلك موسی علیه السلامه
خطور ایدوب دیدیکه الهی سکا نیجه شکر ایدرین حالبوکه بن سکا شکره قادر دکلم الا نعمتلرکدن
برنعمت ثانیه ایله وسکا شکرم سندن برنعمت اخرادرکه آنکیچون دخی اوزریمه شکر واجب
اولور وحی الهی کلدیکه قچان انی بیله سن بکا شکر ایتمش اولورسن خبر آخرده کلدیکه قچان
نعمتی بندن ایدوکن بیله سن اول بکا شکر اولوب انکله سندن راضی اولورین (واذقال ابراهیم
رب اجعل هذا البلد آمنا) ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم علیه السلام دیدیکه یارب اشبو مکه
شهرینی قتل وغارت وسائر مخاوفدن محل امن قیلغل (واجنبنی وبنی ان نعبد الاصنام) وبنی
وابنائمی اصنام عبادتندن بعید ایت اشبو دلیلدرکه انبیانك عصمتی الله تعالینك توفیق وحفظیله
اوله وبوظاهری اوزره انك احفاد وجمیع ذریتی وبنی لفظنده داخل اولمامقدر * ابن عیینه
بوآیتله احتجاج ایدوب اولاد اسماعیلدن هیچ بری اصنامه عبادت ایتمامشدر دیدی بلکه بیت
شریفده حجاره لری اولوب انی دور ایدرلردی وانلره دوار دیو تسمیه ایدوب اول بیتك حجاره سندن
بری منزله سنده در دیرلردی (رب انهن اضللن کثیرا من الناس) یارب اول اصنام ناسدن
کثیرینی طریق هدادن اضلال ایدوب حتی که انلر اول اصنامی معبود ایدندیلر (فمن تبعنی فانه منی)
اولکه بنم دینمه تابع اوله اول بنم دینم اهلندندر (ومن عصانی فانك غفور رحیم) واولکه
بکا عصیان ایده سن قادرسنکه اکا مغفرت ورحمت ایده سن یا اول امرده ویا توبه یه توفیقدنصکره ده
(ربنا انی اسکنت من ذریتی بواد غیر ذی زرع عند بیتك المحرم) یارب بعض ذریتمی بیت محرمك
کعبه عندنده برا کین بتمز وادیده اسکان ایتدم (ربنا لیقیموا الصلاة) تاکه انده نماز قیله لر (فاجعل
افئدة من الناس تهوی الیهم) ایمدی افئدۀ ناسك بعضنی انده کی موضع شریفه مشتاق ایتکه اکا
کلمکه سرعت ایده لر (وارزقهم من الثمرات) حولنده اولان صولو واکینلو ومیوه لو قری
اهالنه ویردیکك رزقله انلری دخی رزقلندرغل (لعلهم یشکرون) تاکه سکا شکر ایده لر *
روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلامك زوجه سی ساره رضی الله تعالی عنها هاجر نام جاریه سنی
ابراهیم علیه السلامه باغشلیوب اندن اسمعیل علیه السلام وجوده کلمشدی ساره رضی الله تعالی
عنها اکا غیرتندن ابراهیم علیه السلامه الحاح ایدوب انی ارض شامدن اخراج ایتدی اوغلی اسمعیلله
بیله ارض مکه یه ایلتدی واول ایکیسن بیت شریف موضعی عندنده زمزم فوقنده قودی واول
وقتده ایسه انده بنا ویا انسدن برشیء یوغیدی برجراب ایچنده براز خرما ایله بر سقاده صو
آلیقودیغندنصکره کتدی هاجر رضی الله تعالی عنها انك اردنه دوشوب یا ابراهیم بزی بویله
خالی وادیده یالکز قویوب قنده کیدرسن دیو سویلدی ابراهیم علیه السلام ایسه اکا التفات ایتمیجك
هاجر اکا یوخسه الله تعالی سکا بویله می امر ایتدی دیدی ابراهیم علیه السلام دیدیکه نعم هاجر

تأخير ايله پدرك سكا سلام ويرسون ديدى يعقوب عليه السلام دخى پياده اولوب يوسفك جمالنى كوردكده * السلام
عليك يامذهب الاحزان * ديدى و بر برينه صاريشوب آغلشديلر يوسف عليه السلام مصره قريب بر محلده بر عالى
كوشك ياپمشيدى اكا نزول ايلديلر ﴿ فلما دخلوا على يوسف ٢٧٦ آوى اليه ابويه وقال ادخلوا مصر ان
شاء الله امنين ﴾ وقتا كه
يوسف عليه السلامه يعقوب
عليه السلام وعيال واولادى
داخـل اولديلر پدريله
تيزه‌سنى يانه الدى وجمله سنه
ديديكه قحط ومكارهدن
امين اولديغكز حالده
مصره كيرك ان شاء الله
تعالى * روايت اولنديكه
يوسف عليه السلام يعقوب
عليه السـلامه مژده جيـله
يول ايچون ايكيوز راحله
مالزمه‌لريله كوندرديكه انلر
رجـل ومرأه يتمش ايكى
كشى ايديلر ويوسف عليه
السـلامك هنوز ولادتى
حالنـده والده‌سى وفات
ايتمكله تيزه‌سى والده
مقامنده اولمشيدى ﴿ ورفع
ابويه على العرش وخرّوا له
سجدا وقال ياابت هـذا
تأويل رؤياى من قبـل
قدجعلها ربى حقا وقد
احسـن بى اذ اخرجنى
من السجن وجاء بكم
من البدو من بعد ان نزع
الشيطان بينى وبين اخوتى
ان ربى لطيف لما يشاء
انه هو العـليم الحكيم ﴾
ويوسف عليه السلام باباسنى
وتيزه‌سـنى سرير اوزره چيقـاردى واولوقـتده تحيت وتعظيم سجـده اولمغـله يعقوب واناسى ﴿ الذى ﴾
مقامى وقرداشلرى انحنا ايلديلر ويوسف عليه السـلام ديديكه اى پدرم بومقدم صباوتمده كورديكم رؤيانك تعبيريدر ربم
تعـالى اول رؤيايى تحقيق ايتدى وبنى زنداندن چيقـاروب بكا احسـان ايتدى وشـيطان بنمله قرداشـلرم بينـنى افسـاد

ايتدى اويله اولسه اول بزى ضايع ايتمز ديوب كيرو اسمعيل يانـنه دوندى * ابراهيم عليه السلام
ثنيه نام موضعه وارديغنده بيت شريفه استقبال ايدوب اشبو كلمات مذكوره ايله دعا ايتدى
اولوقتده اسمعيل عليه السلام طفل رضيع ايدى چون هاجر اول آليقونان خرما ايله صوبى
ييوب وايچوب دوكندى كندى وطفلى صوسز قالوب بوكالديلر هاجر حيرتندن سكردوب
صفايه چيقاردى كه بركمسنه كوره‌اندن اسفل وادى‌يه اينوب انسان مجهود كبى سعى ايدرك كيدردى
حتى كه مروه‌يه ايرردى وانك اوزرنده دخى براز طوروب اطرافه باقنوردى كه بركمسنه كوره
بومنوال اوزره يدى كره صفادن مروه‌يه مروه‌دن صفايه واروب كلدى انك اول فعلى بوامته
واجب اولدى مروه اوزرنده ايكن برصوت ايشتدى كورسه كه زمزم موضعنده برملك قناديله يرى
اشردى حتى كه اندن زمزم صويى ظاهر اولدى هاجر اكا صوندى يانه آقسون ايچون جوانبندن
بركيدردى واندن سقاسنى طولديرردى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى ام
اسمعيله رحمت ايده اكر زمزمك جوانبين بركتمسه ويااندن غرف ايتمسه پيكار اولوب يريوزينه
آقار ايدى ملك اكا ديديكه قورقمغل كه الله تعالى سزى ضايع ايتمز اشبو آراده قديمدن بيت الله واردركه
اوغلكله باباسى انى تجديد ايديسرلردر وبيت شريف موضعى رابيه كبى ارضدن مرتفع ايدى
سيل كلديكنده جوانبندن كچوب كيدردى چون اسمعيل وهاجر انده تمكن ايتديلر بر وقتده
جرهمدن بر جماعت اول ارايه اوغرايوب مكه‌نك اسفلنه نزول ايتديلر كورسه‌لركه برطائر
اول اراده طولانور برى برلرينه ديديلركه انك دولانمسى صو اوزره اولور بزايسه بووادى‌يه
بوندن اول كلمشز صوسز ايديكن بيلمشز اويله اولسه آرالرندن برينى اكا كوندرديلركه كوره
طائرك نه سببدن طولانديغن بيلوب كيرو انلره خبر ايركوره چون اول رسوللرى واردى
هاجر واسمعيلى صو يانـنده كوروب انى قومنه بيلدردى اول قوم هاجر قتنه كلوب ديديلركه
بزه اذن ويرميسنكه بز دخى بوآرايه نزول ايده‌وز ديديكه نعم لكن بوصـوده حقكز
اولماق شرطيله انلر دخى نعم ديوب اول شرطه راضى اولديلر هـاجر انلركله الفت ايتدى
بعده انلر متعلقاتلرينه دخى خبر ويرديلر حتى اول آراده برنيجه بيت اولوب قرار ايتديلر اسمعيل
عليه السلام دخى بيويوب يكت اولنجق كنديلرندن اكا برقز ويرديلر بعده هاجر رضى الله تعالى
عنها وفات ايتدى وبوندنصكره‌كى قصه وماجرالرى سورهٔ بقره‌ده جزء اولك حزب رابعنده
كچدى ﴿ ربنا انك تعلم مانخفى ومانعلن ﴾ يارب سريمزى بيلورسن علانيه‌مزى بيلديكك كبى
يعنى احوال ومصالحمزى اعلمسن وكنديمزدن زياده‌سن بزه ارحمسن اويله اولسه حاجتمزذكرنه
حاجت يوقدر بلكه دعا ايله مقصودمز اظهار عبوديت وابتهالدر وعندنده اولان فضل ورحمتك
نيلنه استعجالدر ﴿ ومايخفى على الله من شئ فى الارض ولا فى السماء ﴾ حالبوكه ارض وسماده
الله تعالى‌يه برشئ خفى دكلدر زيرا كه انك علمى ذاتيدر هرمعلومه نسبتى مساويدر ﴿ الحمدلله

دنصكره الله تعالى سزى باديه‌دن كتوروب بكا ملاقات ايتدردى تحقيق ربم جل شانه ديلديكنـه لطف ايديجيـدر
واول الله تعـالى تدبيرلرك وجوهنى بيليجى ووقتنـده حكمنى اجرا ايديجيـدر * ديلديكه بووقوعاتدن يكرمى درت سنه
صكره يعقوب عليه السلام وفات ايتدى ٢٧٧ انك جنازه‌سى كنعانه وصولى كون انك ايكيز قرنداشى اولان
عيص دخى وفات ايلديكه
ايكيسى دخى يوز قرق
يديشر ياشنده ايديلر يعقوب
عليه السـلامك وصـيتى
اوزره انى زاجدن تابوته
وضعله يوسف عليه السلام
انى ارض شـامده باباسى
اسحق عليه السلامك يانـنه
دفن ايدوب مصره كلدى
ويكرمى اوچ ييل صـكره
يوسـف عليه السـلام
پدرينى رؤياده كوروب
اى يوسف سـنك لقاكه
مشـتاقم عجـله ايله اوچ
كونه‌دك يانمـه كل ديمكله
قرنداشلرينى دعوتله وصيت
ويهوذايى ولى عهد ايدوب
اوغللرينى اكا سپارش
ايلدى ﴿ رب قد اتيتنى
من الملك و علمتـنى من
تأويل الاحاديث فاطر
السموات والارض انت
ولىّ فى الدنيـا والاخرة
توفـنى مسلما والحقـنى
بالصـالحين ﴾ منـاجات
طريقيـله ديديكه * يارب
بكا مصر ملكنى ويردك رؤيا
تعبـيرنى تعليم ايلدك اى
كوكلرى ويرلرى ايجـاد
ايدن بارى تعالى دنيـاده
وآخرتده سـن بنم معينم ومتولىٔ امورمسـن سـكا تسـليم وتوحيـدده ثبـاتم اولديغى حالده بنى وفات ايتـدر وپدرلرم
صالحلره الحاق ايله ﴿ ذلك من انباء الغيب نوحيه اليك وما كنت لديهم اذاجمعوا امرهم وهم يمكرون ﴾ يامحمد بو يوسف
وقرداشلرى خبرينى سكا وحى ايده‌رزكه اول غيب خبرلرندر سن اول وقت انلرك يانـنده دكل ايدك كه انلر رأيلرينى جمع

الذى وهب لى على الكبر اسمعيل واسحاق ﴾ اول الله تعالى‌يه حمد اولسونكه كبرسنم حالنده
بكا اسمعيل واسحاقى هبه ايتـدى ديلديكه اسمعيلك ولادتى حيننـده ابراهيم عليه السـلام
طقسـان طقوز ياشـنده ايدى واسحاقك ولادتنده يوز اون ايكيسـنده ايدى ﴿ ان ربى
لسميع الدعاء ﴾ ربم جل شانه دعايى قبول ايديجيدر بونده اشعار واردركه اول رب تعاليدن
ولد استيوب اجابت اولنمش اوله شول حينده كه اكا ولددن يأس كلمشيدى تاكه اول اكا
نعمك اجل واعلاسندن اوله ﴿ رب اجعلنى مقيم الصلاة ومن ذريتى ﴾ يارب بنى شول صلاتى
اركانيله اقامت ايدوب اكا مداومت ايدنلردن ايلـكل وذريتمك بعضنى دخى آنجلين ايلـكل
﴿ ربنا وتقبل دعاء ﴾ ودعامى اجابت وياخود عبادتمى قبول ايلـكل ﴿ ربنا اغفرلى ولوالدىّ ﴾
يارب بنى ووالديمى مغفرت ايلـكل * ديلديكه انك والدينيچون استغفاريله مراد اسلامه
كلوب توبه ايتملريدى وياخود باباسنك حالى مبين اولمزدن اول ايدى عذرى ايسه سورهٔ
توبه آخرنده ذكر اولندى ﴿ وللمؤمنين ﴾ ودخى مؤمنلرك جميعنى مغفرت ايت ﴿ يوم يقوم
الحساب ﴾ شول كونده‌كه حسـاب ايچون ناس قيام ايدر ﴿ ولاتحسـبن الله غافلا عما يعمل
الظالمون ﴾ الله تعالى‌يى ظالملرك عملندن غافل ظن ايتمكل بلكه ظلمك قليل وكثيرى اوزره
لابد عقاب ايديسردر ﴿ انما يؤخرهم ليوم تشخص فيه الابصار ﴾ بلكه انلرك عذابنى بركونه
تأخير ايدركه انده كوريله‌جك اهوالدن كوزلر شاخص اولور ﴿ مهطعين ﴾ داعى‌يه مسرعين
ويا ابصارلريله مقبلين اولدقلرى حالده بركيفيت اوزره كيم يمين وشماله باقميه‌لر ومواطن اقداملرين
بيلميه‌لر ﴿ مقنعى رؤسهم ﴾ باشلرين رفع ايدر وكوزلريله اوكلرينه اقبال ايدر اولدقلرى حالده *
حسن ايدر يوم قيامتده ناسك يوزلرى سمايه متوجه اولوب هيچ كمسه‌يه نظر ايتمز اولور
﴿ لايرتد اليهم طرفهم ﴾ اوكلرنده اولان شيئه شغللرندن كوزلرى شاخص اولوب كنديلره نظره
بصرلرى رجوع ايتميه ﴿ وافئدتهم هواء ﴾ حالبوكه قلبلرى فرط حيرت ودهشتدن فهمدن
خاليه‌در ﴿ وانذر الناس يوم يأتيهم العذاب ﴾ يامحمد ناسى انذار ايت بركونله كيم انده انلره عذاب
كلوركه اول يوم قيامتدر ويا يوم موتلريدركه اول ايام عذابلرينك اوليدر ﴿ فيقول الذين ظلموا ربنا
اخرنا الى اجل قريب ﴾ شرك وتكذيبله نفسلرينه ظلم ايدنلر ديه‌لركه يارب بزدن عذابى تأخير
ايدوب بزى دنيايه ردايلـكل وزمان قريبه دكين آجالمزى تأخير ايلـكل كه ﴿ نجب دعوتك ونتبع
الرسل ﴾ دعوتكه اجابت ورسـوللريكه اتباع واطاعت ايده‌وز انلره ديـنيله كيم ﴿ اولم تكونوا
اقسمتم من قبل مالكم من زوال ﴾ سز بوندن اول دار دنياده يمين ايتمزميديكزكه سز دنياده
باقيلرسز موتله زائل دكلرسز * ظن اولنوركه اول يمينلرى بطر وغرورلرندن اوله شول
حيثيتدنكه بناء شديد وامل بعيد ايدرلردى وياخود يمين ايدرلرديكه فوت اولدقلرنده حالت
اخرايه انتقال ايتمزلر يعنى فنادن زائل اولميوب يعنى اعتقاد ايتمزلردى ﴿ وسـكنتم فى

ایدوب * یوسفی قیویه براقغله یعقوب و یوسف علیه السلامه * مکر ایتدیلر (وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنین)
ناسك اکثری عناد ایله کفر وفساده اولدقلرندن ناشی ایمانه کلمزلرسن نقدر انلرك ایمانه حرص ایدرسك دخی
(وماتسئلهم علیه من اجر ان هو الاذکر للعالمین) ۲۷۸ سن قرأنك احکام وقصصنی تبلیغده انلردن اجرت
استمزسن اول قرأن عالمره
انجق نصیحت وتذکیردر
(وکاین من آیة فی
السموات والارض یمرون
علیها وهم عنها معرضون)
الله تعالی نك سموات
وارضده وجودو وحدانیتنه
وکمال قدرت و حکمتنه
دلالت ایدر نیجه علامتلر
واردر اول معاندلر اندن
مرور ایدرلر واول
علامتلردن عبرت آلمیوب
یوز چویررلر (ومایؤمن
اکثرهم بالله الا وهم
مشرکون) انلرك
اکثری انجق الله تعالی یه
شرك قوشیجی اولدقلری
حالده وحدانیتنه ایمان
ایتمزلر * زیرا ربنا الله
دیرلر صکره حاشا ملائکه
بنات الله وعزیر ابن الله
ومسیح ابن الله دیرلر
(افامنوا ان تأتیهم غاشیة
من عذاب الله اوتأتیهم
الساعة بغتة وهم لایشعرون)
انلرك خبرلری اولمقسزین
وعقللرینه کلمکسزین الله
تعالینك عذابی انلری
قاپلمسندن وفجأة قیامتك
قوپمسندن عجبا امینمی
اولدیلر (قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة انا ومن اتبعنی وسبحان الله وما انا من المشرکین) یا محمد (یدقدرتیله)
دیکه بوتوحیده دعوت بنم طریق وسنت ومأمور اولدیغمدر بن ناسی رأی العین حجت اوزره الله تعالی یه دعوت ایدرم وبکا
تابع اولنلری دخی دعوت ایدرم والله تعالی یی انلرك اشرا کندن تنزیه ایدرم وبن اکا اشراك ایدنلردن دکلم (وما ارسلنا

مساکن الذین ظلموا انفسهم) ودنیاده کفر وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلرك مسکنلرنده ساکن
اولدیغکز (وتبین لکم کیف فعلنابهم) وانلره ایتدیکمز عقوباتك کیفیتی مشاهدهٔ آثار وتواتر
اخبارله سزه متبین اولدی (وضربنا لکم الامثال) وسزه بیان ایتدك که کفرده واستحقاق
عذابده انلر کبیسز (وقد مکروا مکرهم) ابطال حق وتقریر باطل ایچون مکرلرین ایتدیلر
(وعندالله مکرهم) حالبوکه اول فعللری عندالله مکتوبدر جزالرین ایدیسردر (وان کان
مکرهم لتزول منه الجبال) اکرچه مکرلری عظم وشدتده ازالهٔ جباله مساوی وعدیل
ایسه ده * علی بن ابی طالب کرم الله وجهه دیمشکه اشبو آیت نمرود جبار شاننده درکه اول
دیدیکه ابراهیم علیه السلامك سوزی حق ایسه قرار ایتمزین حتی که سمایه صعود ایدم وانده
اولان اشیایه نظر ایدم اویله اولسه درت نسر یوریسی بسلیوب بیوتدی واعلا واسفل قپولو
بر صندق دوزتدی واول صندوقك درت جانبنه برر خشبه دیکوب اوجلرینه لحم برکتدی
وانك هرجانبن برر نسرك ایاغنه محکم باغلتدی ونمرود بررجل ایله اول صندوقك ایچنه
کیردی ونسره لره اول لحملری کوستروب هوایه اوچوردی هر بری کندی جانبنده کی لحمه ایرشمك
طمعیله صندوقی قالدوب سمایه صعود ایتدیلر برکون کتدکلرندنصکره صندوقك یوقارو قپوسن
آچدیلر کورسه لرکی سماینه اولکی هیئتده در بعده انك اشاغه قپوسن آچدیلر کورسه لرکه
ارض بر لجه کبی وجبال دخان کبیدر بعده برکون دخی کیدیجك ریح حائل اولوب نسرلر
طیراندن قالدیلر اندن قپولری آچدیلر کورسه لرکه سماینه اولکی هیئتده دراض ایسه سواد
مظلمه در بر ندا کلدیکه ای طاغی قنده کیدرسن مکرانده بیله لرنده اوق ویای وارایدی سمایه
براوق آتدیلر قانه بولاشمش اوق ینه کیرو کندیلره کلدی مکر اول حالتده هواده کی بحردن
برباق کندوبی لله فدا ایدوب اول قان اندن ایدی برقولده اول اوق برطائره ایردی * نمرود
دیدیکه سماالهنك ایشن بتوردم اندن لحم اولان خشبه لری اشاغه دوندردیلر نسرلر دخی صندوقله
ارضدن یکایه یونلدیلر جبال صندوقك شدتله هبوطی صوتن ایشدیجك سماده برحادثه حدوث
ایتدی ویاقیامت قوپدی ظنیله فزع ایتدی قریب اولدیکه مکانلرندن زائل اوله لر (فلا
تحسبن الله مخلف وعده رسله) ظن ایتمکل که الله تعالی رسوللرینه اولان وعدنده خلف ایده که
اول اولیاسنه نصرته واعداسنی اهلا که وعد ایتمشدر اول ایسه * ان الله لایخلف المیعاد *
نحواسنجه هیچ برکسه یه ایتدیکی وعده خلف ایتمز فکیف که وعدی رسوللرینه اوله (ان الله
عزیز ذوانتقام) الله تعالی اعداسی اوزره غالبدر اولیا ایچون انتقام ایدیجیدر (یوم تبدل
الارض غیرالارض) یا محمد ذکر ایت شول کونیکه اشبوارض انك غیری ارضه تبدیل اولنورکه
اول برارض بیضاء نقیه در اوزرنده بنی آدم اولمیوبدر وانده فساد وعصیان ایشلنمیوبدر *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر یوم قیامتده ارض خبزهٔ واحده اولور الله تعالی انی

من قبلك الا رجالا نوحی الیهم من اهل القری افلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم و لدار
الاخرة خیر للذین اتقوا افلا تعقلون) یا محمد سندن مقدم وحیله کوندردیکمز رسوللرمز انجق اهل شهر وقری رجاللرندن
ایدی الله تعالی اهل بادیه و جن ۲۷۹ ونسواندن هیچ پیغمبر کوندرممشدر آیا کافرلر یریوزنده کزوب
انلردن مقدم اولان کاذب
و منکرلرك عاقبت حاللری
نیجه اولدیغنه نظر عبرت
ایتمزلرمی دار آخرتکه
جنتدر شرك وعصیاندن
صاقننلره خیرلودر تعقل
ایتمزمیسکز (حتی اذا
استیئس الرسل و ظنوا
انهم قدکذبوا جاءهم نصرنا
فنجی من نشاء ولا یرد
بأسنا عن القوم المجرمین)
فچانکه رسوللر کندولرینی
تکذیب ایدن قوملرینك
ایمان ایتملرندن مأیوس
اولدیلر و وعدهٔ ایمانده
اولنلردن دخی تکذیب
اولنه جقلر ظن ایتدیلر
اول پیغمبرلره نصرتمز
کلوب اکا و اکا تابع
مؤمنلره دیلدکمزه نجات
ویردی وقوم مشرکیندن
عذابمز رد اولنمز (لقد کان
فی قصصهم عبرة لاولی
الالباب ماکان حدیثا
یفتری و لکن تصدیق
الذی بین یدیه وتفصیل کل
شیء وهدی و رحمة لقوم
یؤمنون) انبیا و امملك
ویا یوسف و اخوه سنك
قصه لرندن عقول کامله ایچون
عبرت واردر قرآن کریم افترا اولنور کلام اولمدی ولکن مقدم نازل اولان کتب الهینك تصدیقی وناسك دین و دنیاده
محتاج اولدیغی هر شیئك تفصیل وبیانی اولدی وسالکاره رهنما و قوم مؤمنینه الله تعالینك هدایت وتوحیدی و پیغمبر
صلی الله علیه وسلمك نوریله رحمت اولدی

ید قدرتیله تقلیب ایدرکه اهل جنته نزول اوله سزدن بریکز خبزه سنی سفرده تقلیب ایتمسی
کبی * دینلدیکه اولکونده مؤمن حسابدن فراغنه دکین تحت قدمیندن اکل ایدر * دینلدیکه ارضك
تبدیلیله مراد اولکی هیئتدن هیئت اخرایه تغییربدرکه اول جبالنی تسییر ووادیلرینی تسویه ایدوب
اشجار وبنادن خالی اولمسیدر (والسموات) واول کونده سموات دخی انك غیری سمواته تبدیل
اولنور * دینلدیکه یعنی شمس وقمری تکویر اولنور ونجومی منتثر اولور واول سما کاهی دخان
وکاهی مهل کبی اولور پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر ارض وسمواتك تبدلی حیننده ناس
صراط اوزره اولور وبرقولده ظلمتده اولورلر یوخسه حبس اوزره دکل (وبرزوا لله الواحد
القهار) قبرلرندن ناس محاسبه ومجازات ایچون وحدانیت وقهاریتله متصف اولان الله تعالی یه
خروج ایده لرکه اول انلره دیلدیکن ایشلیه ودیلدیکیله حکم ایلیه (وتری المجرمین یومئذ مقرنین
فی الاصفاد) واول کونده مشرکلری کوررسنکه عقائد واعمالده مشارکتلری ایچون قبورده بری
برلرینه قوشیلور ویاهر کافر برشیطانله برزنجیره اوریلور ویاخود اللری و ایاقلری بیونلرینه
دمورلنور (سرابیلهم من قطران) کوملکلری قطراندن اولور ویاخود نحاس وصفر مذابدن
اولورکه حری نهایتنه ایرویدر (وتغشی وجوههم النار) ویوزلرینی نار قابلیه زیرا انکله حقه
توجه ایتمزلردی (لیجزی الله کل نفس ما کسبت) تاکه حق تعالی هرنفسه خیر وشردن کسب
ایتدیکیله جزا ایده (ان الله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر زیرا انی برحساب حساب
آخردن اشغال ایتمز (هذا بلاغ للناس) اشبو قرآن ویاسوره ویاانده کی وعظ وتذکیر ناسه موعظه ده
کفایه در (ولینذروا به) تاکه انکله تخویف اولنه لر (ولیعلموا انما هو اله واحد) وتاکه الله
تعالینك وحدانیتنه دلالت ایدر آیاته نظر وتأمله انك آله واحد ایدیکنی بیله لر (ولیذکر اولوا
الالباب) وتاکه عقول کامله صاحبلری بونکله متعظ اولوب خصال ردیه لرندن ارتداع ایده لر

سورة الحجر وهی تسع و تسعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الر) بن اول الله تعالی یمکه هرشیئك اوزره رقیبن (تلك آیات الکتاب وقرآن مبین)
اشبو سوره نك وقرآن مبینك آیتلریدر * دینلدیکه کتاب ایله مراد کتب اولنمشدر وقرآنله
مراد بعضی بعضنه جمع اولنمشدر ویاخود کتابله مراد تورات وانجیل اوله وقرآنله مراد
اشبو کتاب معهود اوله (ربما یود الذین کفروا لوکانوا مسلمین) آزدرکه کافرلر مسلمینه
نصر نزولنده ویا کندیلره موت حلولنده ویا یوم قیامتده مسلمین اولملرینی تمنی ایتمیه لر * پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر فچانکه اهل نار نارده اهل قبله دن ناره داخل اولنلره دیه لرکه سز
مسلمین ایکن نارده بزمله بیله سز * اویله اولسه اسلامکز سزه نه شیئ مفید اولدی انلر دیه لرکه

﴿ سورة الرعد مكية او مدنية وهى خمس و اربعون آية ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

(آلمر * انا الله اعلم وارى * تلك ايات الكتاب والذى انزل اليك من ربك الحق ولكن اكثر الناس
لا يؤمنون) شول سكا
ذكر ايلديكمز خبرلر
كتب متقدمه نك آياتيدر
وشول قرانكه سكا ربك
جل شانه دن انزال اولندى
آنى تمسك ايله كه حقدر
ولكن ناسك اكثرى عدم
تفكرلرندن ناشى آنى
تصديق ايتمزلر (الله الذى
رفع السموات بغير عمد
ترونها ثم استوى على
العرش وسخر الشمس
والقمر كل يجرى لاجل
مسمى يدبر الامر يفصل
الايات لعلكم بلقاء ربكم
توقنون) الله تعالى اويله
قوى قادردركه كوكلرى
كورديككز هيئتده دركسز
رفع ايلدى بعده عرش
اوزره حفظ و تدبيرله
استوا يعنى تماثل ومعادل
قصد ايتدى وشمس وقمرى
مصالح عباد ايچون رام
وتسخير ايلديكه هر برى
معين مدتى دور وجريان
ايله تمام ايده صباح
واخشام ياخود الى يوم
القيام اول الله تعالى امور
ملكوتى وايجاد واعدام
واحيا واماته وسائرى
تدبير ايدر آيات قرآنيه يى امر ونهيله تفصيل وبيان ايدركه شايد قيامتده جزاسنه ملاقاتكزى تفكر ايدوب (شمس)
يقينا بيله سز (وهو الذى مد الارض وجعل فيها رواسى وانهارا ومن كل الثمرات جعل فيها زوجين اثنين يغشى الليل النهار
ان فى ذلك لايات لقوم يتفكرون) واول الله تعاليدركه ارضى طول وعرضيله اوزاتديكه مخلوقاتى استعمال وآمدشدله تعيشى

بزم ذنوبمز وار ايدى اول اجلدن مؤاخذه اولنمشز * چون ماشاء الله زمان مرور ندنصكره الله تعالى
فضل ورحمتيله اول اهل قبله يه مغفرت ايدوب ناردن چيقاره اول حينده كافرلر مسلمين اولمغى تمنى
ايده (ذرهم يأكلوا ويتمتعوا ويلههم الامل فسوف يعلمون) يا محمد اول كفارى ترك ايتكه دنياده
اكل ولذات وشهواتلريله تمتع ايتسونلر وايمان وطاعتدن حظلرينى اخذدن امللرى انلرى
اشغال ايتسون * ايمدى انلر جزالرين كوردكلرنده سوء صنيعلرين بيلسرلردر (وما اهلكنا
من قرية الا ولها كتاب معلوم) هيچ برقريه اهلنى بز اهلاك ايتمدك الا انك لوح محفوظده
يازيلو اجل معلومى وار ايديكه عذابلرى نه اول اجلى تقدم ونه اندن تأخر ايتدى (ما تسبق
من امة اجلها وما يستأخرون) هيچ بر امت موتنى ويا عذابنى ويا اجل مضروبنى تقدم
ويا تأخر ايتمز (وقالوا يا ايها الذى نزل عليه الذكر انك لمجنون) مشركين مكه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلمه تهكم طريقى اوزره ديديلركه اى شول كمسه كيم اكا قرآن نازل
اولدى سن مجنونسن (لوما تاتينا بالملائكة ان كنت من الصادقين) بزه ملائكه ايله كلسيدك كه
صدقكه شهادت ايده لردى اكر نبوت دعواسنده صادقلردن ايسك (ما ننزل الملائكة
الا بالحق) بز ملائكه يى كفاره ايندرمزز الا عذابله (وما كانوا اذا منظرين) والحال
بز انلره ملائكه ايندرسه وز عذابلرنده امهال ايتمزدك (انا نحن نزلنا الذكر وانا له لحافظون)
بز قرآنى تنزيل ايتدك حالبوكه بز آنى شياطيندن حفظ ايدرزكه اكا زياده ويا اندن نقص
ايتميه لر ويا انى غيريه تبديل وتحريف ايتميه لر اماكه كتب متقدمه انك خلافنه ملابس ايديكه
انلرك حفظنه تولى ايتمامشيدى بلكه انلرى حفظهٔ ربانيون واحبار التزام ايتمشدى اول اجلدن
بينلرنده اختلاف واول كتابلرده تحريف وتبديل واقع اولمشيدى (ولقد ارسلنا من قبلك فى
شيع الاولين) يا محمد سندن اول كچن فرق وطوائفه كنديلردن رسوللر كوندردك (وما يأتيهم
من رسول الا كانوا به يستهزؤن) هر رسولكه انلره كلسه الا انلر انى استهزاء ايدرلردى قومك
سكا ايتدكلرى كبى ايمدى انلرك صبر ايتمسى كبى سندخى صبر ايتكل (كذلك نسلكه فى قلوب
المجرمين) اشبو سلك كبى قومك مشركلرى قلوبنه رسوللرنى كفر وتكذيب واستهزايى ادخال
ايدرز * اشبو دليلدركه الله تعالى انلرك قلوبنده باطل ايجاد ايدر (لا يؤمنون به وقد خلت
سنة الاولين) انلر انى تصديق ايتمزلر حالبوكه امدن رسوللرنى تكذيب ايدنلرك شاننده اهلاككه
اولان سنت الهيه كچدى (ولو فتحنا عليهم بابا من السماء فظلوا فيه يعرجون) اكر بز سمادن بر
باب فتح ايتسيدك شول بزه ملائكه ايله كلسيدك ديدلره واول بابدن ملائكه نهارده نزول وعروج
ايدوب اول كفار انى آشكاره كورسه لر (لقالوا انما سكرت ابصارنا بل نحن قوم مسحورون)
ديه لرديكه كوزلريمز انى كورمكدن منع اولندى بلكه بزه محمد سحر ايدوبدر كورديكمز خيالدر
حقيقتى يوقدر (ولقد جعلنا فى السماء بروجا) بز سماده اون ايكى برج خلق ايتدك كه هيئات
وخواصده انلر مختلفدر * تنكيم اكا رصد وتجربه دلالت ايدر (وزيناها للناظرين) بز انى

ايده لر وآنده ثباتلو طاغلر وارمقلر قيلدى وميوه لردن چفت چفت هر نوعندن يعنى سياه وبياض واكشى وطاتلو
وسائر دورلو دورلو قيلدى كيجه يى كوندوز ايله وكوندوزى كيجه ايله اورتر تحقيق بو آثار قدرت تفكر ايدن
قوم ايچون صانعك قدرتنه ووجود ووحدانيته دليل وعلامتدر (وفى الارض قطع متجاورات
وجنات من اعناب وزرع
ونخيل صنوان وغير صنوان
يسقى بماء واحد ونفضل
بعضها على بعض فى الاكل
ان فى ذلك لآيات لقوم
يعقلون) وير يوزنده
بر برينه متصل پارچه لر
واردركه كيمى منبت
طپراق كيمى قيا كيمى
قوملق وشوره وبوستانلر
واردركه كيمنده اوزوم
وسائر ميوه لر وبغداى
وسائر حبوبات وخرما
آغاچلرى كيمى بر كوكدن
آيرلمش كيمى بشقه بتمش
وبونلر برصو ايله صولنور
مع هذا اكل حالنده طعم
جهتيله بعضيسى بعضندن
الذ وافضل خلق ايتمشزدر
تحقيق بو مذكورلر تعقل
وتأمل ايدن قوم ايچون
ارادت قادر مختار ايله
اولديغنه دلالت وعلامت
اولور ديلديكه انسان
جمله بر پدر بر طينتدن ايكن
وسمادن باران انزالى كبى
انلره دخى كتب الهيه
انزال اولنمشيكن انلر كدخى
ميوه لر كبى الوان واشكال
على الخصوص اخلاقده
تفاوت واختلافلرى واردر (وان تعجب فعجب قولهم ءاذا كنا ترابا ءانا لفى خلق جديد) (اولئك
الذين كفروا بربهم واولئك الاغلال فى اعناقهم واولئك اصحاب النار هم فيها خالدون) يا محمد اكر سن مشركلرك
ايمانه كلمدكلرينه تعجب ايدرسك آنلرك آيا بز موتله تراب اولديغمزدنصكره يكيدن خلق اولنورميز ديو انكارلرى دخى

شمس وقمرله ونجومدن اشكال وهيئات بهيه ايله تزيين ايتدك شول كمسنه لر ايچونكه اكا عين
اعتبارله نظر ايدوب انك مبدع وصانعنك قدرت ووحدانيته انى دليل ايده لر (وحفظناها
من كل شيطان رجيم) وبز اول سمايى هر شيطان رجيمدن حفظ ايتدك * اويله اولسه قادر
دكللردركه اكا صعود ايدوب اهلنه وسوسه ايده لر ويا انك امرنده تصرف واحوالنه اطلاع
ايده لر (الا من استرق السمع فأتبعه شهاب مبين) مكر شياطيندن اولكه قطان سمواتدن سراً
اختلاس سمع ايده بينلرنده كى مناسبت جوهريه ايله وياخود كواكبك اوضاع وحركاتندن
استدلال ايله * اويله اولسه عقبنجه اكا نار ساطعه دن برشعله لاحق اولور * روايت اولنديكه
شياطين برى برلرينك اوزرلرينه بنوب سماء دنيايه ايررلركه ملائكه دن استراق سمع ايده لر *
اويله اولسه انلره شهاب آتيلور آنكله كيمى قتل اولنور وكيمنك يوزى ويا جنبى ويا يدى
وياخود ماشاء الله بر عضوى ياندريلور * وكيمى غول اولوب بوادى يه كيدن ناسك يولن
آزدرر * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر زمان اولده شياطين سمواتدن منع اولمزلردى
عيسى عليه السلامك ولادتيله سمواتك اوچندن منع اولنديلر محمد عليه السلامك ولادتيله كليسندن
منع اولنديلر (والارض مددناها) صوا وزره يرى بسط ايتدك (والقينا فيها رواسى) واول
يرده جبال ثوابت القا ايتدك كه ير تحرك ايتميه * حالبوكه اندن اول ير چالقنوردى (وانبتنا
فيها من كل شئ موزون) واول يرده وكرك جبالده بر مقدار معينله مقدر شئ بتوردك *
وياخود جبالده جواهر بتوردك كه اول ميزانده وزن اولنور ذهب وفضه وحديد ونحاس
وغيرى كبى (وجعلنا لكم فيها معايش) وسزكچون اول يرده مطاعم ومشارب وملابسدن
دنياده معيشت ايده جك اشياء خلق ايتدك (ومن لستم له برازقين) ودخى انده عيال وخدم
ومماليك ودواب وانعام خلق ايتدك كه انلرك رزقلرينى سز ويررسز ديو ظن كاذب ايدرسز
حالبوكه سزه وانلره رزقى ويرن الله تعاليدر يوخسه سز دكلسز (وان من شئ الا عندنا
خزائنه) هيچ برشئ يوقدركه الا اندن موجودك اضعافنى ايجاد وتكوينه بز قادرز (وما ننزله
الا بقدر معلوم) بز يغمورى يره مقدار معلوم اوزره ايندررز * ديلديكه سمادن هر قطره كه اينر
الا انكله بر ملك واردركه آنى الله تعالينك اراداتى اولديغى مكانه سوق ايدر (وارسلنا الرياح
لواقح) بز ريحلرى حوامل ارسال ايدرز * ابن عباس رضى الله تعالى عنه ايدر هر باركه
يل اسسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديز چوكوب ديرديكه * اللهم اجعلها رحمة
ولا تجعلها عذابا اللهم اجعلها رياحا ولا تجعلها ريحا * عبيد بن عمير ايدر ريح مبشره
يرى سپورر وريح مثيره سحابى آثاره ايدر وريح مؤلفه سحابى برى برينه تأليف ايدوب
آنى ركام قيلور وريح لواقح اشجارى القاح ايدر * ديلديكه سحابدن بر قطره يغمور
دوشمز الا انده درت ريح عمل ايتديكندنصكره صبا تهييج ايدر شمال جمع ايدر جنوب رد ايدر

عجبدرکه بو آیات معدوده‌یی کوردکدنصکره انلری یکیدن ایجادایدن اعاده‌یه قدرتی اولوتده ایدوکنی تفکرایتمزلر انلروبلرینك
حشره‌ونشره قدرتنی انکارله کافر اولدیلر انلرك بوینلرنده دنیاده ضلالت حلقه‌سی وآخرتده آتشدن تیورلاله واردر وآنلر
نارجهنم اربابی‌اولوب آنده مخلدلردر ﴿ ویستعجلونك بالسیئة قبل ٢٨٢ الحسنة وقدخلت من قبلهم المثلات وان ربك
لذو مغفرة للناس علی
ظلمهم وان ربك لشـدید
العقاب ﴾ مشرکلر استهزا
طریقیله عـذابی استعجال
ایتملریله حق تعالی بیوررکه
مشرکلر احسان الهیله
عافیتـدن مقدم عقوبتك
عجله‌سنی یامحمـد سـندن
طلب ایدرلر حال بوکه
انلردن مقدم اولان امم
مکذبینك مثالاری
کچمشیدی * انلردن نیچون
عبرت آلمزلر انلر نفسلرینه
ظلم ایدرلر * تحقیق ربك
جل شانه ناسه مغفرت
صاحبیدر وکفر وتکذیبه
مصر اولنلره عقابی
شـدیددر ﴿ ویقول الذین
کفروا لولا انزل علیه
آیة من ربه انما انت منذر
ولکل قوم هاد ﴾ کافرلر
محمده نیچون بزم استدیکمز
معجزه کلمـدی دیرلر سن
انجق اخافه وابلاغـله
مأمورسـن و هر بر قوم
ایچون وقته کوره هادی
ورهنما واردر * یعنی
وقته کوره معجزه اقتضا
ایدرکه قومنه غالب اوله
مثلا موسی علیه السلامك
وقتنده سحره مشهور ایدی عصا ایله انلره غلبه ایتدی عیسی علیه السلام زماننده علم طب مقبول ایدی ﴿ خلق
احیای موتا ایله انلره غالب اولدی سنك وقتکده فصاحت مقبول اولمغله قرآن غالب واغلبدر * ﴿ الله یعلم ما تحمل کل
انثی وماتغیض الارحام وماتزداد وکل شیء عنده بمقدار ﴾ الله تعالی هرحامله نسانك حملی ارکك یادیشی سیاه یابیاض

دیور تفرقه ایدر ﴿ فانزلنا من السماء ماء فاسقیناکموه ﴾ وسمادن یغمور ایندیروب انکله سزی
صواررز ﴿ وما انتم له بخازنین ﴾ حالبوکه سز انی یردن منع ایدر دکلسز سز زیرا اول بزم
خزائینمزده‌در ﴿ وانا لنحن نحیی ونمیت ونحن الوارثون ﴾ حیاتی قبول ایدر اجسامده بز
حیات ایجاد ایدرز * واول حیاتی ازاله ایله اماته ایدرز خلایقك کلیسی وفانی اولدیغندنصکره
بز باقیلرز ﴿ ولقد علمنا المستقدمین منکم ولقد علمنا المستأخرین ﴾ سزدن استقدام وکرك استیخار
ایدنلری بیلورز * دینلدیکه انکله مراد اموات واحیادر ویا اولین وآخریندر ویاخلق
اولنانله خلق اولنمیانلردر ویاقرون اولی وامت محمددر ویا طاعته سبقت ایدن ویاطاعتدن
بطؤ ایدنلردر ویا نماز صفلرینك ایلروسنده اولان وکیروسنده اولنلردر * ویا نمازی اول
وقتنده وآخر وقتنده قیلنلردر * ویاقتالده ایلروده وکیرود طورانلردر * ویا اسلامه کلن
وکلمینلردر ﴿ وان ربك هو یحشرهم انه حکیم علیم ﴾ ربك جل شانه یوم قیامتده انلری انلردن
بیلدیکی حالت اوزره حشر ایدوب هر برینه عملنك جزاسـن ایدر اول باهر الحکمه افعالنده
مقتدر هرشیئه علمی واسعدر ﴿ ولقد خلقنا الانسان من صلصال من حمأ مسنون ﴾ بز انسانی
طین یابسدن خلق ایتدك که اول نقر اولندیغنده اندن صوت ایشیدیلور بر طیندنکه مایه طول
مجاورتندن قراروب متغیر اولوبدر ﴿ والجان خلقناه من قبل من نار السموم ﴾ وآدمدن
اول جانی ریح حاره‌دن خلق ایتدك که اول مشام انسانه داخل اولسه قتل ایدر * دینلدیکه
سموم شول ناردرکه دخانی اولمیه ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر ابلیس ملائکه‌دن جن
دینور برحیدن ایدیکه انلر نار سمومدن خلق اولندیلر ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر جان
ابوالجندر آدم ابوالبشر اولدیغی کبی * دینلدیکه جان ابوالجندر وابلیس ابوالشیاطیندر جنده
مسـلم وکافر واردر دیریلورلر واولورلر * اماکه شیاطینده مسلم یوقدر ابلیس اولدیغنده
انلردخی اولورلر * وهب ایدر جن اصنافدر برصنفی انادن طوغرلر یرلر ایچرلر آدمی کبی
وبرصنفی ایسه ریح منزله‌سنده‌در انادن طوغمزلر یمزلر ایچمزلر ﴿ واذ قال ربك للملائکة انی
خالق بشرا من صلصال من حمأ مسنون ﴾ ذکر ایت شول وقتیکه ربك جل شانه ملائکهٔ ارضه‌که
ابلیس ایله بیله سکان ارض ایدیلر دیدیکه صلصال حمأ مسنوندن بن بشر خلق ایدیسرین ﴿ فاذا
سویته ونفخت فیه من روحی ﴾ قچانکه انك خلقتن تعدیل ونفخ روحه انی تهیه ایدوب اکا روح
نفخ ایدم حتی که اول روحك آثاری تجاویف اعضاسنه جاری اوله ﴿ فقعوا له ساجدین ﴾ اکا
سجده‌یه واریکز ﴿ فسجد الملائکة کلهم اجمعون ﴾ اول ملائکه‌نك جمیعی اکا سجده‌یه واردیلر
﴿ الا ابلیس ابی ان یکون مع الساجدین ﴾ الا ابلیس ساجدین ایله اولمقدن ابا ایتدی ﴿ قال یا ابلیس
مالك الا تکون مع الساجدین ﴾ الله تعالی دیدیکه یا ابلیس سکا نه عارض اولدیکه آدمه سجده
ایدنلرله بیله اولمقدن امتناع ایتدك ﴿ قال لم اکن لاسجد لبشر خلقته من صلصال من حمأ مسنون ﴾
ابلیس دیدیکه صحیح اولمز وحالمه منافی اولورکه بن بشره سجده ایدمکه آنی صلصال حمأ مسنوندن

هر صـورت وحالنی بیلور ورحملرنده اولان ولدك خلقتنده نقصـانلکنی وزیادلکنی بیلور * یعنی اعضاسنك وعددنك
ومـدت وضـعنك نقصـان وزیاده لکنی بیلور * وهرشی انك عنـدنده قـدر وحـدله‌در * اندن ناقص وزیاده اولمز *
﴿ عالم الغیب والشهادة الکبیر المتعـال ﴾ ٢٨٣ حس اولنـندن غائب وحاضری بیلور عظیم الشان کبیر
القـدر جمله‌دن عا ایـدر
﴿ سواء منکم من اسر القول
من جهربه ومن هـو
مستخف باللیل وسـارب
بالنهـار ﴾ سزدن کیمسـه
کلامنی کرك نفسنده کزلرسه
یاغیره اظهـار ایدرسـه
وظلمت لیلـده کزلمك
اسـترسه وکوندزده
اشـکار عمل اشلرسـه
الله تعـالینك علمنـده
مسـاویدر * هیچ کزلو
واشـکار قول وفعل اکا
مستور دکلدر ﴿ له معقبات
من بین یدیه ومن خلفه
یحفظونه من امر الله ان الله
لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا
ما بانفسهم واذا اراد الله
بقوم سوء فلا مرد له ومالهم
من دونه من وال ﴾ الله
تعـالینك انسـانه مؤکل
ملکلری واردرکه او کندن
آردندن تعقیبله حق تعالینك
اذنیله انی حفـظ ایدر
الله تعالی عافیت ونعمتده
اولان بر قومك نعمتنی
تغییر ایتمزتا اول قوم نفسنده‌کی
احوال جمیله‌یی اخـلاق
ردیه‌یه تغییر وتبدیل ایتمینجه
مراد اتسه انی رد ایدر اولمز والله تعالیدن غیری اول قوم ایچون اول عقوبتی دفع ایدر وامورینی تولی ایدر اولمز *
دینلدیکه اول مؤکل ملائکه کراما کاتبین اوله که انك عملنی کتب وحفظ ایدر یاخود اول ملائکه پیغمبر علیه السلامی
ضرر اعدادن حفظ ایدر دیمك اوله اشـاغیده کله جك عامر بن طفیل واربد بن ربیعه‌دن محافظه‌سی کبی ﴿ هو الذی

خلق ایده‌سن حالبوکه بن ناری واول طینیدر نار ایسه طیندن افضلدر زیرا که نار طینی اکل
ایدر ﴿ قال فاخرج منها فانك رجیم ﴾ الله تعالی اکا دیدیکه ایمدی سمادن ویا جنتدن ویا زمرهٔ
ملائکه‌دن چیقغل که سن خیر وکرامتدن مطرودسن ﴿ وان علیك اللعنة الی یوم الدین ﴾ یوم
جزایه دکین اوزریکه لعنت اولسونکه اول زمان لعنتك غایتیدر زیرا انده عذابه ایریشورکه
انك جنبنده لعن منسی کبی اولور ﴿ قال رب فانظرنی الی یوم یبعثون ﴾ ابلیس دیدیکه یارب
بکا انلرك بعث اولنملری کوننه دکین امهال ایت دیلدیکه زمان اغواسی ممتد اوله ویاموتدن
نجات بوله زیرا وقت بعثدنصکره موت یوقدر ﴿ قال فانك من المنظرین الی یوم الوقت المعلوم ﴾
الله تعالی اکا دیدیکه وقت معلوم کوننه دکین سن امهال اولنانلردنسن * جمهور عندنده انکله
مراد نفخهٔ اولیدر * دینلدیکه ابلیسك مدت موتی قرق ییل اولورکه اول ایکی نفخه مابینیدر
دینلدیکه الله تعالینك ابلیسه اجابتی انی اکرام ایچون دکل ایدی بلکه بلا وشـقاسی زیاده
اولسون ایچون ایدی ﴿ قال رب بما اغویتنی لازینن لهم فی الارض ولاغوینهم اجمعین ﴾ ابلیس
دیدیکه یارب بنی اضلالك ویارحمتکدن تخییبك حقیچون بن انلره دنیاده که اول دارغروردر
اول دنیایی وسکا عصیانی ایتمکی تزیین ایده‌رین وجمیعنه اغوامی ایرکوررین ﴿ الا عبادك منهم
المخلصین ﴾ الا شول عبادکی دکل که انلری طاعتکیچون خالص ایدوب شوائبدن تطهیر ایتدك
که بنم کیدم ومکرم انلرده عمل ایتمز اولمشدر ﴿ قال هذا صراط علیّ مستقیم ﴾ الله تعالی دیدیکه توحید
واسلام بکا ایرکورر بریولدرکه انده اعوجاج یوقدر مستقیمدر اولکه اخلاصله اکا سلوك ایده
هدایته ایرر * ویا اخلاصله اکا سلوك ایدنی رعایت بنم عهدمه‌در ﴿ ان عبادی لیس لك علیهم
سلطان الا من اتبعك من الغاوین ﴾ شول بکا اطاعت ایدن عبادمه تسلطك یوقدرکه انلری بر
ذنبه ایقاع ایده‌سنکه توبه ایتدکلرندنصکره عفو اولنملری ممتنع اوله لکن بکا عصیان ایدوب
سنك غوایتك بولنه کیدنلر دکل ﴿ وان جهنم لموعدهم اجمعین ﴾ شول سنك غوایتك یولنه
کیدنلرك جمیعنك موعد ومصیری جهنمدر ﴿ لها سبعة ابواب لکل باب منهم جزء مقسوم ﴾
اول جهنمك یدی طبقه‌سی واردرکه بری برینك فوقنده‌در ناس مخالفت وابلیسـه متابعتده
مراتبلری حسبنجه اکا نزول ایدرلر اول طبقاتدن هر بر سیچون اتباعدن جزؤ مقسوم واردر
اولکی طبقه‌ده موحدینك عصاتی اولور کناهلری دکلو انده عذاب اولندقلرندن صکره چیقارلر
* ایکنجیده نصاری اوچنجیده یهوددر دردنجیده صابئون بشنجیده مجوس التنجیده مشرکون
یدنجیده منافقان اولورلر ﴿ ان المتقین فی جنات وعیون ﴾ کفر وفواحشده ابلیسه اتباعدن
صاقنانلر آخرتده جنتلرده وپیکارلرده نعیم وصفاده‌درلر ﴿ ادخلوها بسلام آمنین ﴾ انلره دینورکه
جنته سلامتله کیرك موت وخروج وآفاتدن امن اوزره اولدیغکز حالده ﴿ ونزعنا ما فی صدورهم
من غل اخوانا علی سرر متقابلین ﴾ بز انده انلرك صدورنده‌کی شحناء وعداوت وحقد وحسدی

بريكم البرق خوفا وطمعا وينشئ السحاب الثقال) اول الله تعالى نشانهٔ باران اولان شمشكى سزه كوسترركه مسافره ويغمور ضرر ايدن محله خوف ومقيم ومحتاج باران اولنلره طمع اولور وهواده يغموريله اغرلشمش بلوطلر پيدا ايدر (ويسبح الرعد بحمده والملائكة من خيفته ويرسل الصواعق ﴿٢٨٤﴾ فيصيب بها من يشاء وهم يجادلون فى الله وهو شديد المحال) رعد و ملائكه الله تعاليدن خوف ايديجى اولدقلرى حالده حمد و تسبيح ايدرلر الله تعالى اول برقدن حاصل اولان صاعقه لرى كوندرر وهر كيمه ديلرسه اول يلدرم اصابت ايدوب احراق ايدر حال بوكه اول اصابت ايدن كيمسه لر الله تعالى شاننده جدال ايدرلردى اول الله عظيم الشان قدرت وعقوبتنده شديددر * ديلديكه بر يهودى جناب نبوتماٰبه كلوب مجادله يوزندن يا ابا القاسم سنك ربك اينجو ياياقوت يا التوندميدر ديدى فى الحال يلدرم كلوب انى احراق ايلدى حق تعالى بوآيت كريمه يى كوندردى مرويدركه رعد بلوطلرى سورر بر ملكدر وشمشك انك قامچى سيدر منقولدركه هجرتك طقوزنجى سنه سى عامر بن طفيل واربد بن ربيعه ديديلركه محمده كيده لم عامر اربده بن محمدى سوزه طوته رم سن انك آرقه سندن قليجله اورديدى بوقولله مجلس نبويه كلديلر بر مقدار ياوه كلام سويليوب (انلره طشره چيقدقلرنده اربده سنكله قولمز نيچه اولدى ديدى اربد هر قچانكه قليجله اورمق مراد ايتدمسه سن محمدله بنم بينمزه حائل اولدك ديدى اول حالده مدينه دن چيقوب كيتديلر يولده اربدى صاعقه اوروب ياقدى وعامر دخى يولده

نزع ايدرز برى برلرينه اخوان اولدقلرى حالده سريرلر اوزره متقابلين اوتوررلر برى برلرينه اردلرينى دونمزلر * خبرده كلديكه قچان جنتده برمؤمن برمؤمنه ملاقات مراد ايتسه هر برى سريرى اوزرنده ايكن صاحبنه ملاقى اولوب تحدث ايدرلر (لا يمسهم فيها نصب وماهم منها بمخرجين) وانده انلره تعب ومشقت ايرشمز وانلر اندن چيقارلمزلر زيرا نعمتك تمامى خلودله در (نبئ عبادى انى انا الغفور الرحيم) يامحمد بنم عبادمه خبرويركه انلردن توبه ايدنلره مغفرت ورحمت ايتمكده بن بليغن * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم بر وقتده اصحابى اوزره چيقه واردى انلر ايسه كولشورلردى * ديديكه اوكوكزده نار اولديغن بيلوركن نيچه كولرسز * اويله اولسه جبريل عليه السلام بوآيتله كلوب ديديكه يامحمد ربك جل شانه سكا ديركه نيچون عبادمى رحمتمدن اقناط ايدرسن (وان عذابى هو العذاب الاليم) ودخى انلره خبرويركه توبه ايتمينلره بنم عذابم عذاب اليمدر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر الله تعالى جل شانه يوز رحمت خلق ايدوبدر طقسان طقوزين عندنده امساك ايدوب برينى خلقك كليسنه ارسال ايتدى * اكر كافر الله تعالى عندنده كى رحمتك وفرتن بيلايدى جنتدن مأيوس اولمزدى واكر مؤمن الله تعالينك عندنده كى عذابك كليسن بيلسيدى اكا ناردن امن كلمزدى (ونبئهم عن ضيف ابراهيم) ودخى عبادمه ابراهيم عليه السلام اضيافندن خبرويركه انلر ملائكه ايديلر انلرى كوندرديكه ابراهيم عليه السلامه ولدى اولمسيله تبشير ايدهلر * بعده لوط عليه السلامك قومنى هلاك ايتمكه كيدهلر (اذ دخلوا عليه فقالوا سلاما قال انا منكم وجلون) شول وقتده كه اول ملائكه ابراهيم عليه السلامه داخل اولوب سلام ويرديلر اول دخى انلره ردسلامدن صكره اوكلرينه طعام كتورر انلر ايسه اندن يمديلر * اويله اولسه ابراهيم عليه السلام اول حالتدن اوشنوب بز سزدن خائفلرز ديدى (قالوا لا توجل انا نبشرك بغلام عليم) ملائكه اكا ديديلركه بزدن خوف ايتمكل بز سكا تبشير ايدرز بر غلامله كيم اول كبرنده عليم اولوركه اول اسحاق عليه السلامدر (قال أبشرتمونى على ان مسنى الكبر فبم تبشرون) ابراهيم عليه السلام ديديكه كبرسنم حالنده بكا ولدمى تبشير ايدرسز تعجب شئ تبشير ايدرسز (قالوا بشرناك بالحق فلا تكن من القانطين) ديديلركه بز سكا انى الله تعالينك وعد صدقيله تبشير ايدرز ايمدى ولددن مأيوس اولمغل زيرا الله تعالى قادردركه ابو ينمز بشر خلق ايده ايمدى اكا قادر اولان رب تعاليدن استبعاد اولنمزكه شيخ فانيله عجوز عاقردن ولد خلق ايده * ابراهيم عليه السلامك استعجابى عادت اعتبارنجه ايدى يوخسه قدرة الهيه دكل (قال ومن يقنط من رحمة ربه الا الضالون) ابراهيم عليه السلام ديديكه رب تعالينك رحمتندن كيمدركه مأيوس اوله مكر انلركه طريق معرفتى مخطيلردر * اويله اولسه انلر الله تعالينك سعت رحمتن وكمال علم وقدرتن بيلمامشلردر (قال فما خطبكم ايها المرسلون) ابراهيم عليه السلام

بدر صورتله مرد اولدى (له دعوة الحق والذين يدعون من دونه لا يستجيبون لهم بشئ الا كباسط كفيه الى الماء ليبلغ فاه وما هو ببالغه وما دعاء الكافرين الا فى ضلال) حقله دعا الله تعالى ايچوندر * كه اول كلمهٔ شهادتدر واكا دعا ايتمك لازمدركه اجابت ايديجى يالكز ﴿٢٨٥﴾ اولدر * شونلركه الله تعاليدن غيريه دعا ايدرلر اول غير انلرك دعالرينه بر شيئله اجابت ايتمز شونك كبيكه بر كيمسه بر قيونك آغزنه طوروب اللرينى صويه طوغرى اوزاده كه اغزنه كلسون ايچون حال بوكه الى صويه يتشميوب صو دخى اغزنه كلميه * يعنى مشركلرك دخى بتلرندن استعانتلرى بو صورتده در وكافرلرك اصناملرينه دعالرى انجق ضلالت وبطلاندر (ولله يسجد من فى السموات والارض طوعا وكرها وظلالهم بالغدو والاصال) سموات وارضده اولان ذوى العقولك كندولرى وكولكه لرى مؤمنلرك اطاعت واختيارلريله وكافرلرك وقت شدتده كراهت واضطرارلريله الله تعالى يه كوندوز و كيجه سجده ايدرلر (قل من رب السموات والارض قل الله قل افاتخذتم من دونه اولياء لا يملكون لانفسهم نفعا ولا ضرا قل هل يستوى الاعمى والبصير ام هل تستوى الظلمات والنور ام جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه الخلق عليهم قل الله خالق كل شئ وهو الواحد القهار * يا محمد ديكه كوكلرك ويرلرك خالقى كيمدر * انلرك غيرى جوابلرى اولمغله * سن ديكه الله تعاليدر سموات وارضك خالقى الله تعالى ايكن كندو نفسيچون نفع وضرره مالك اولمين اصنامكزى ولى ومعبود اتخاذ ايدرميسكز ديكه اعمى * مشركلرله * بصير * موحدلر *

انلره ديديكه اى الله تعالينك رسوللرى بكا تبشيردن غيرى مجئ ايله قصديكز نه در بكا خبر ويرك (قالوا انا ارسلنا الى قوم مجرمين) ملائكه ديديلركه بز بر قوم مجرمينه ارسال اولنمشزكه كفر وطغيانلرى سببيله انلرى اهلاك ايدهوز (الا آل لوط انا لمنجوهم اجمعين) الا لوط عليه السلام اتباعنى واهل دينى دكل بلكه بز انلرك جميعنى هلاكدن انجا ايدرز (الا امرأته قدرنا انها لمن الغابرين) الا لوط عليه السلامك مرأه سنى تقدير ايتدككه اول كفره ايله عذابده باقيلردن اولوب انلركه بيله انى دخى هلاك ايدهوز (فلما جاء آل لوط المرسلون) وقتاكه ملائكه آل لوط كلديلر (قال انكم قوم منكرون) لوط عليه السلام انلره ديديكه سز بزم بيلمديكمز برقومسز بز سزدن نفرت ايدرز شول ظنله كيم بزه شرايله كلمش اولهسز (قالوا بل جئناك بما كانوا فيه يمترون) ملائكه ديديلركه بز سكا بزدن نفرت ايده جك شيئله كلمشز بلكه اعداكدن انتقام وسنى سوندرمكيچون كلمشز زيرا سن انلرى عذابله ايعاد ايدوب انلر ايسه انده شك ايدرلردى سنى تصديق ايتمزلردى (وآتيناك بالحق وانا لصادقون) وبز سكا انلرك عذابندن يقينله كلمشز وبز سكا خبر ويرديكمز شيئده صادقلرز (فأسر باهلك بقطع من الليل) ايمدى كيجه نك آخرنده اهلكله انلرك اراسندن چيقوب كيتكل (واتبع ادبارهم) وسن اهلك اثرنجه كيتكل كه مشيده اسراع و حالرينه اطلاع ايدهسن واعدايه ايريشن مصيبتدن انلرى تحذير ايدهسن (ولا يلتفت منكم احد) وسزدن بركمسه التفات ايتمسونكه وراسنه نظرايده نظر ايتديكى تقديرجه اهوالدن شول طاقت كتورلمز شئ كورر ويا اعدايه ايريشن اكا دخى ايريشور * وياخود برغرض ايچون اهلندن بركمسه تخلف ايتمسونكه ايدرسه اكا دخى عذاب ايريشور (وامضوا حيث تؤمرون) وامر اولنديغكز مكانه كيدككه اوشام ويامصردر (وقضينا اليه ذلك الامر ان دابر هؤلاء مقطوع مصبحين) بز لوطه اشبو امرى وحى ايتدككه قومك صباحه داخل اولدقلرنده انلردن هيچ كمسه قالميجه استيصال اولنورلردر (وجاء اهل المدينة يستبشرون) سدوم كه لوط عليه السلام قومنك قريه سيدر * انك اهلى لوط عليه السلامك اضيافنه فاحشه طمعيله برى برلرينه تبشير ايدرك لوط عليه السلامك منزلنه كلديلر (قال ان هؤلاء ضيفى فلا تفضحون) لوط عليه السلام قومندن اكا كلنلره ديديكه اشبونلر بنم اضيافمدر انلرك شاننده بنى افضاح ايتمكز * زيرا كشينك ضيفنه اولان اساءت اول مضيفك كندويهدر (واتقوا الله ولا تخزون) الله تعالينك عقابندن قورقوب انلرك سببيله بنى خجل وذليل ايتمكز (قالوا اولم ننهك عن العالمين) لوط عليه السلامه قومى ديديلركه بز سنى نهى ايتمدكمى كه عالميندن بركمسه يى ضيافت ايدهسن وياخود مدينه مزه غربادن بركمسه يى قويه سن بعده بزى انلره تعرضدن منع ايليه سن (قال هؤلاء بناتى ان كنتم فاعلين) لوط عليه السلام انلره ديديكه قومك قزلرينى سزه تزويج ايدهيين اكر بنم ديديكمى ايشلرسكز (لعمرك) حياتك حقيچون * مخاطب يا پيغمبريمز صلى الله

شركاء ظلماتده وتوحيدله نورده اولان برابرميدر ياخود كافرلرك شريك طوتدقلرى بتلرى الله تعالينك خلقى
كبي خلق ايتديلرميكه انك خلقنه مشابه اولوب عبادته مستحق اوله ديكه الله تعالى هر شيئك خالقيدر غيرى خالق يوقدر
والوهيتده يكانه وهر شى اوزره غالبدر ﴿ انزل من السماء ٢٨٦ ماء فسالت اودية بقدرها فاحتمل السيل
زبدا رابيا ومما يوقدون عليه فى النار ابتغاء حلية او متاع زبد مثله كذلك يضرب الله الحق والباطل فاما الزبد فيذهب جفاء واما ما ينفع الناس فيمكث فى الارض كذلك يضرب الله الامثال ﴾ بعده حق وباطله ايكى مثل ضرب اولنوب بيورلديكه * الله تعالى كوكدن صو انزال ايدوب هر وادى يه نفعى اوله جق مقدار سيل اقغله اول سيل زائد كوپكى يعنى خار وخاشاكى كوتروب صافى صو باقى قالدى وحلى واوانى وسائر ياپمق ايچون آتش ايله ارتدكلرى زر وسيم وسائرك دخى سيل صوينى مثللو كوپوكى طرحله صافيسى التنده قالدى بونك كبي مثل ايله حق تعالى حق وباطلى بيان ايدر اما سيل اوزره اولان كوپوك باطل وضايع اولوب كيدر واما ناسه نفع ويرن شى كتمز قالور بونلرى تعقل وتأمل ايچون الله تعالى بونك كبي مثللرى ضرب ايدر علماء تنزيل وارباب تأويل
ديمشلركه سمادن منزل ماء قرآنه مثالدر ووادى قلبه مثالدر هر برى يقين وعقل وشك وجهل مقدارنجه ﴿ اولديلر ﴾
قرآنى محتمل اولور واول اذابه اولنن معادنك التنده قلان صافيسى قرآنك مثاليدركه حقه روا اوزرندن دفع اولنن خبثى اولنمين
كافرلرك عمل باطل واعتقاد زائللريدر ﴿ للذين استجابوا لربهم الحسنى والذين لم يستجيبوا له لو ان لهم مافى الارض جميعا ومثله معه

تعالى عليه وسلم اوله وياخود لوط عليه السلام اولوب ملائكه اكا انى ديمش اوله لر ﴿ انهم
انى سكرتهم يعمهون ﴾ انلر حيرت وضلالتلرنده مترددلردر سنك نصحكى ايشيدير دكللردر * ابن
عباس رضى الله تعالى عنه ايدر الله تعالى به محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدن اكرم كمسنه يوقدركه اندن
غيرى هيچ كمسنه نك حياتنه قسم ايتميوبدر ﴿ فاخذتهم الصيحة مشرقين ﴾ انلرى شروق شمسه
داخل اولدقلرى وقتده بر صيحهٔ هائلهٔ مهلكه اخذ ايتديكه اول جبريل عليه السلامك صيحه سى
ايدى ﴿ فجعلنا عاليها سافلها ﴾ قوم لوط مدينه لرينك اوستنى انلر اوزرنده ايكن دونديروب التنه
كتوردك * روايت اولنديكه جبريل عليه السلام انلرك مدينه لرينى يرندن قوپاروب قنادى
اوزره سمايه قالدردى بعده اوستنى التنه دوندرديكندنصكره بر صيحهٔ شديده ايله جميعسن هلاك
ايتدى ﴿ وامطرنا عليهم حجارة من سجيل ﴾ واول قوم اوزره ويا انلردن مكان آخرده بولنانلر
اوزره بالچقدن دوزلمش طاشى يغمور كبي برى برينك اردنجه ياغدردق * نتكم اشبو قصه يى
بوندن زياده تفصيل اوزره سورهٔ هودده ذكر ايتدك ﴿ ان فى ذلك لآيات للمتوسمين ﴾ اشبو
قوم لوطك اهلاكى ذكرنده عبرتلر واردر شول تفكر وتفرس ايدنلر ايچونكه نظرلرنده ثابت
اولوب هر برشيئك حقيقتنى سمه ايله بيلورلر ﴿ وانها لبسبيل مقيم ﴾ قوم لوطك مدينه وقراسى
طريق واضحه دركه ناس اكا سلوك ايدوب آثارينى كوررلر ﴿ ان فى ذلك لآية للمؤمنين ﴾
اشبونلرك احوالنى ذكرده عبرت واردر شول قوم ايچونكه الله تعالى يى ورسولنى تصديق
ايدرلر ﴿ وان كان اصحاب الايكة لظالمين ﴾ اصحاب ايكه شعيب عليه السلامك قومى ايدى بر واديده
اغاجلق اراسنده ساكن اولورلردى كافرلر ايديلر ﴿ فانتقمنا منهم ﴾ بز انلره عذابله انتقام ايتدك
روايت اولنديكه الله تعالى انلره يدى كون حر تسليط ايتدكندنصكره بر سحابه كوندردى انلر اندن
روح التماسيله اكا التجاء ايديجك اول سحابه دن بر نار چيقوب انلرى احراق ايتدى ﴿ وانهما
لبامام مبين ﴾ قوم لوط واصحاب ايكه مدينه لرى طريق واضحه دهدر ﴿ ولقد كذب اصحاب الحجر
المرسلين ﴾ اصحاب حجر كيم صالح عليه السلام قوميدركه رسوللرى صالحى تكذيب ايتديلر حجر
بر واديدركه مدينه ايله شام بيننده در صالح عليه السلامك قومى ثمود انده ساكن اولورلردى
وآتيناهم آياتنا فكانوا عنها معرضين ﴾ بز انلره آيتلريمزى ويردككه اول ناقه وولديدر
وياخود يالكز ناقه دركه آنده آيات كثيره وار ايديكه اول انك صخره دن خروجى وسائر
حيواناتدن بيوك اولمسى وكندى مثلى ناقه طوغرمسى وسودلو اولمسى واكل وشرب ايتمسى
ايدى انلر ايسه اول آيتلردن معرضين اولديلر ﴿ وكانوا ينحتون من الجبال بيوتا آمنين ﴾ انلر جبالدن
بيتلر اويارلردى خرابدن واوزرلرينه جبلك قوعندن ونقب لصوصدن وشر اعدادن وحوادث
دهردن آمنين اولدقلرى حالده انلر ايسه بو آيته كافر اولوب ناقه يى بوغازلديلر ﴿ فاخذتهم
الصيحة مصبحين ﴾ اويله اولسه صباح وقتنده انلرى صيحهٔ جبريل عليه السلام اخذ ايدوب هلاك

لافتدوا به اولئك لهم سوء الحساب ومأويهم جهنم وبئس المهاد ﴾ دنياده طاعاتله ربلرينك امرينه اجابت ايدن
مؤمنلر ايچون آخرتده احسن مكافات واردركه جنتدر شونلركه اجابت واطاعت ايتميوب انكارده اولديلر اكر يريوزنده
اولان اشيانك جميعى آنلر ايچون ٢٨٧ اولسه وانكه بيله برمثلى دخى اولسه آخرتده عذابدن قورتلمق ايچون
آنى فدا ايدردى قيامتده انلرك كناهلريچون حساب واردركه اول مغفرت اولنمز آنلرك مسكنلرى جهنمدر اول نه قبيح فراشدر ﴿ افمن يعلم انما انزل اليك من ربك الحق كمن هو اعمى انما يتذكر اولوا الالباب ﴾ ربك تعاليدن سكا نازل اولان شيئك حق ايدوكنى بيلوب اطاعت ايدن كيمسه قلبى اعمى اولوب انكار اوزره اولان كيمسه كبيميدر بو قرآنله متعظ اولنلر انجق عقول كامله صاحبلريدر ﴿ الذين يوفون بعهد الله ولا ينقضون الميثاق والذين يصلون ما امر الله به ان يوصل ويخشون ربهم ويخافون سوء الحساب ﴾ شونلركه الله تعالى ايله روز ميثاقده اولان عهده وفا ايدوب اول عهدى قيرمديلر وانلركه الله تعالينك امر ايتديكى صلهٔ رحم وجميع كتب ورسلى اقراره واصل اولورلر وربلرندن وسوء حسابدن قورقرلر ﴿ والذين صبروا ابتغاء
وجه ربهم واقاموا الصلوة وانفقوا مما رزقناهم سرا وعلانية ويدرؤن بالحسنة السيئة اولئك لهم عقبى الدار ﴾ ودخى
شونلركه ربلرينك رضاسنى طلبله نفسه تبعيت ومعاصيدن صبر ايتديلر ونمازه اقامت ايتديلر وآنلره ويرديكمز رزقدن كيزلو
وآشكار برموجب وجوب انفاق ايتديلر وحسنه ايله سيئه يى دفع ايدرلر انلر ايچون عاقبت جزاى عمللرينه دار حسنى

اولديلر ﴿ فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون ﴾ انلرك كسب ايتدكلرى اموال وعدد وتشييد بيوت الله
تعالينك عذابن دفعه مفيد اولمدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم حجره
اوغراديغنده ديديكه نفسلرينه ظلم ايدنلرك مسكنلرينه دخول ايدر اولسكز باكين اولديغكز
حالده دخول ايدك كه انلره اصابت ايدن سزه دخى اصابت ايتميه * بعده رداسيله باشنى اورتوب
اول وادى يى كچنجه بنديكى دابه سنى سرعت اوزره يورتدى ﴿ وما خلقنا السموات والارض
وما بينهما الا بالحق ﴾ بز سموات وارضى وايكيسى اراسنده كى مخلوقاتى صدقى ملابس خلق
ايتدك ﴿ وان الساعة لآتية ﴾ وقيامت كليسردر تاكه محسن احساننك ثوابن ومسىء اساءتنك
عقابن كوره ﴿ فاصفح الصفح الجميل ﴾ انلردن اعراض حسنله اعراض ايتكل يعنى حقد وجزع
ايتمكسزين * اشبونى سيف آيتى نسخ ايدوبدر ﴿ ان ربك هو الخلاق العليم ﴾ ربك جل شانه
عدمدن ايجادده بليغدركه سنى وانلرى خلق ايتدى سنك امرك وانلرك امرى انك يدنده در سنك
حالكى وانلرك حالنى بيلور * ايمدى حقيقدركه اكا اتكال ايده سن تاكه بينكزى اول فصل
ايده ﴿ ولقد آتيناك سبعا من المثانى ﴾ بز سكا يدى آيت ويردككه اول فاتحه در وياخود يدى سورهٔ
طويله ويردككه برنجيسى انفال وتوبه در زيرا انك ايكيسى برسوره حكمنده در اول اجلدن
ايكيسنك اراسى بسمله ايله فصل اولنمامشدر * دينلديكه يعنى يا محمد نعم دنيادن بدل سكا مثانيدن
يدى آيت ويردككه اول فاتحه در اكا مثانى دينلدى زيرا اول نمازك هر ركعتنده اوقنور *
وياخود اول الله تعالى يه ثنايى مشتملدر وياخود اول يدى سورهٔ طويله نك الفاظن وياقصص
ويا مواعظنك تكرريدر * وياخود اول بلاغت واعجازله مثنى عليهدر * وياخود الله تعالى يى
صفات عظمى واسماء حسنادن اهل اولديغى شيئله ثنا ايديجيدر ﴿ والقرآن العظيم ﴾ ودخى سكا
سبع مثانيدن غيرى سائر قرآنى ويردك * وياخود سكا اشبو ايكى صفتله موصوف شيئى ويردك
* ايمدى قلبكله انك غيرى يه رغبت ايتمكل ﴿ لا تمدن عينيك الى ما متعنا به ازواجا منهم ﴾ يا محمد
عين رغبتله نظر ايتمكل اكاكه بعض كفاره اصناف مالدن ويرمشز * وياخود اكاكه اصناف
كفاره انى ويرمشز زيرا اول سكا ويريلنه اضافتله مستحقردر * ابو بكر رضى الله تعالى عنه حديثنده
ايدر * من اوتى القرآن فرأى ان احدا اوتى من الدنيا افضل مما اوتى فقد صغر عظيما وعظم
صغيرا * بركمسه كه اكا قرآن ويرلديكندنصكره شول دنيادن ويريلن نسنه يى كندويه ويريلاندن
افضل شئ اكاو برلمش اعتقادايده الله تعالينك تعظيم ايتديكى شيئى تحقير وتحقير ايتديكنى تعظيم
ايتمش اولور * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم اذرعات نام موضعده بنى
قريظه وبنى نضير يهوديلرينك يدى قافله سنه راست كلديكه انده انواع بز وطيب وجواهر وسائر
امتعه وار ايدى مسلمون ديديلركه اشبو اموال بزم اولسيدى انكله قوتلنور وسبيل اللهده
خرجلنوردك پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه سزه يدى آيت ويرلديكه اول بويدى

وراحت واردر (جنات عدن یدخلونها ومن صلح من آبائهم وازواجهم وذریاتهم والملئکه یدخلون علیهم من کل باب * سلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار) اشته اول دار مکان خلود اولان جنتدر اول ذکر اولنان کیمسه‌لر اکا کیررلر وبابا وآنالری وازواج وذریتلرندن مؤمن ٢٨٨ ومؤمنه‌لردن اکا دخوله صالح اولنلر دخی کیررلر یعنی مذکورلرك فرحلریچون آنلره الحاق اولنورلر وملکلر هر قپودن کیروب آنلره مشقت ومعاصیدن صبرکز سببیله الله تعالی سزی هر آفتدن سالم ایتدی بو جنت سزه نه احسن العاقبه اولدیکه آنده دائما وابدا دور ایدرسز دیولر (والذین ینقضون عهدالله من بعد میثاقه ویقطعون ماامرالله به ان یوصل ویفسدون فی الارض اولئك لهم اللعنة ولهم سوء الدار) شونلرکه الله تعالی ایله استده باغلدقلری عهدی قیررلر وحق تعالینك امر ایتدیکی صلهٔ رحم وپیغمبرلره وکتبه ایمانی قطع ایدرلر ویریوزنده کفر وظلمله فتنه وفساد ایدرلر انلر ایچون رحمتدن تبعید وقبیح عاقبت واردر (الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر وفرحوا بالحیوة الدنیا وما الحیوة الدنیا فی الآخرة الامتاع) الله تعالی رزقی دیلدیکنه توسع و دیلدیکنه تضییق ایدر واهل مکه حیات دنیا وتوسیع رزقله فرحلنورلر حال بوکه حیوة دنیا آخرته نسبتله انجق سریع الزوال برجزئی کچنمکدر (ویقول الذین کفروا لولا انزل علیه آیة من ربه قل ان الله یضل من یشاء ویهدی الیه من اناب) کافرلر دیدیلرکه نیچون محمده بزم استدیکمز وجهله آیت نازل اولمدی سن دیکه الله تعالی دیلدیکی کیسه‌یی * معجزات ظهورندنصکره نفسلرینه کوره تحکم

(عاص)

قافله‌دن خیرلودر (ولاتحزن علیهم) ودنیاده انلره مشارکتك فوتنه محزون اولمغل * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لاتغبطن فاجر بنعمته فانك لاتدری ماهو لاق بعد موته ان له عندالله قاتلا لایموت * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر فاجرك نعمتنه غبطه ایتمکل زیرا بیلمزسنکه اول موتندنصکره نه شیئه ملاقی اولور زیرا الله تعالی عندنده انکیچون برقاتل واردرکه اکا موت ایرشمزکه اول ناردر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انظروا الی من اسفل منکم ولاتنظروا الی من فوقکم فانه اجدر ان لاتزدروا نعمة الله علیکم * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر دنیا امرنده کندیکزدن اسفله نظر ایدك یوخسه کندیکزدن فوقه دکل ایمدی سزه اول جدیردرکه الله تعالینك اوزریکزده‌کی نعمتنی ازدرا ایتمیه‌سز * دیلدیکه اشبو آیت ماقبلنه متصله‌درکیم الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامه قرآنی ویردیکندنصکره دنیایه رغبتندن انی نهی ایتدی (واخفض جناحك للمؤمنین) ومؤمنلره تواضع ورفق ایچون ایکی جانبك تلیین ایت (وقل انی انا النذیر المبین) وانلره دیکلکه بن سزی تخویف ایدرین شول قرآنله کیم اکر ایمانه کلمزسکز سزه عذاب نزولن بیلدرر (کما انزلنا علی المقتسمین) اهل مکه‌یی انذار ایت شول عذاب مثلیله کیم انی اهل کتابدن شول یهود ونصاری اوزره انزال ایتمشیدك که انلر کتابلرندن اوقودقلرینی اقتسام ایتمشلردی بعضنه اقرار وبعضنه تکذیبله * ویاخود مقتسمینله مراد شول قومدرکه قرآنك حقنده انلرك بعضی سحردر وبعضی شعردر وبعضی کذبدر وبعضی اساطیر اولیندر دیدیلر * ویاخود مراد پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حقنده کیمی ساحر کیمی شاعر وکیمی کاهندر دیو قوللرین تفریق ایدنلردر * ویاخود مراد مشرکیندن اون ایکی کمسه‌لردرکه ایام موسمده مداخل مکه‌یی اقتسام ایدرلردیکه ناسی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایماندن تنفیر ایده‌لر الله تعالی انلرك جمیعن یوم بدرده هلاك ایتدی (الذین جعلوا القرآن عضین) انلر قرآنی اعضاء قیلدیلر بعضنی تصدیق ایدوب حقدر تورات وانجیله موافقدر دیدیلر وبعضنی تکذیب ایدوب باطلدر تورات وانجیله مخالفدر دیدیلر * ویاخود قرآنه سحر دیو تسمیه ایتدیلر (فوربك لنسئلنهم اجمعین عما کانوا یعملون) ربك جل شانه حقیچون انلرك جمیعنه ایشلدکلری کفر ومعاصیدن یوم قیامتده سؤال ایدوب جزالرین ایرکوررز (فاصدع بما تؤمر) یامحمد امر اولندیغك شیئی اظهار ایت ویا انکله حق وباطل بینی فرق ایت (واعرض عن المشرکین) ومشرکلردن اعراض ایدوب سوزلرینه التفات ایتمکل اشبو آیتی آیت قتال نسخ ایدوبدر (انا کفیناك المستهزئین) بز سنی استهزاء ایدنلره کفایت ایدرزکه انلر رؤساء قریشدن بش کمسه ایدیلر بریسی ولید ابن مغیره ایدی جبریل علیه السلام انك ساقنه ایما ایتدی اویله اولسه اول برنباله اوغرایوب ثوبنه اندن برسهم تعلق ایتدی انی اخذ ایچون تعظمدن انعطاف ایتمدی حتی که اول انك عقبنده برعرقه اصابت ایدوب قطع ایتدی اول سببدن هلاك اولوب بتدی وبری دخی

طریقیله آیات طلبلریله * اضلال ایدر وکندو طرفنه رجوع ایدن کیمسه‌یی راه اسلامه هدایت ایدر (الذین آمنوا وتطمئن قلوبهم بذکر الله الا بذکر الله تطمئن القلوب) انلرکه ایمان کتوروب قلبلری ذکرالله ایله مطمئن اوله آکاه اولك که ذکرالله ایله قلبلر مطمئن اولور (الذین آمنوا وعملوا ٢٨٩ الصالحات طوبی لهم وحسن مآب) انلرکه مؤمن اولوب عمل صالح اشلدیلر آنلر ایچون نه کوزل دولت نعمت ونه احسن رجوع ایده‌جك مکان واردر * مرویدرکه طوبی جنت عدنده بر عظیم آغاجدرکه آنك کوکی حضرت فخری رسالت علیه السلامك منزلنده‌در وجنتده انك داللری اولمدیق برچارداق وکوشك یوقدر وسلسبیل وکافور چشمه‌لری انك التندن آقر (کذلك ارسلناك فی امة قد خلت من قبلها امم لتتلو علیهم الذی اوحینا الیك وهم یکفرون بالرحمن قل هو ربی لااله الا هو علیه توکلت والیه متاب) مقدم کچن امتلره رسوللر کوندردیکمز کبی سکا دخی وحی ایتدیکمز قرآنی انلره اوقوماك ایچون امتکه سنی کوندردك حال بوکه رحمن اولان الله تعالی‌یه * وما الرحمن یعنی رحمن کیمدر دیو کافر اولورلر یامحمد سن دیکه اول رحمن بنم ربمدر اندن غیری عبادته مستحق یوقدر توکل واعتمادم توبه ومرجعم اکادر * علی رضی الله عنه طرف حضرت علیه السلامدن نامه (ثانی) (١٩) یازدقده بسم الله الرحمن الرحیم یازمشیدی سهیل بن عمرو بز رحمن ندر بیلمزز دیدی (ولو ان قرانا سیرت به الجبال وقطعت به الارض او کلم به الموتی بل لله الامر جمیعا افلم ییأس الذین امنوا لو یشاء الله لهدی الناس جمیعا ولا یزال الذین کفروا تصیبهم بما صنعوا قارعة او تحل قریبا من دارهم

عاص ابن وائل ایدی * جبریل علیه السلام انك ایاغی اخمصنه ایما ایتدی اویله اولسه اکا بر دیکن باتوب اندن ایاغی دوه بوینی دکلو شیشدی حتی که اول سببدن مرد اولوب بتدی * وبریسی اسود بن عبدالمطلب ایدی جبریل علیه السلام انك ایکی کوزلرینه ایما ایتدی وبر یشیل یپراغی آتوب انك کوزلرینه طوقندی اندن کوزلری اغردی حتی انك اغریسندن باشنی دیواره اوره‌رق هلاك اولدی * بر روایتده اول بر اغاجك دیبنده بر غلامیله اوتوررکن جبریل علیه السلام کلوب انك باشنی اول اغاجه اوردی اول ایسه غلامندن استغاثه ایدردی غلام اکا بن هیچ کمسه کورمزمکه سکا ایذا ایدر بلکه اغاجه باشنی کندك اوررسن دیردی حتی که اول طریقله هلاك اولوب کتدی * وبری اسود بن عبد یغوث ایدی جبریل علیه السلام انك قارننه ایما ایتدی اویله اولسه اندن ایچی سوروب حتی که هلاك اولدی * بر روایتده اول اهلندن چیقوب کیدرکن اکا سموم ایروب لونی سیاه اولدی اهلنه کلدیکنده انلر انی بیلمدکلرندن ایچرویه قویمدیلر حتی که هلاك اولوب کتدی * وبری حارث بن قیس ایدی جبریل علیه السلام انك انفنه ایما ایدوب اندن قیح سومکروب اول سببدن هلاك اولدی * بر روایتده اول بر طوزلو بالق ییوب اندن اکا زیاده عطش ایردی کثرت شربدن قارنی یاریلوب مرد اولدی (الذین یجعلون مع الله الها آخر فسوف یعلمون) که انلر الله تعالی ایله آله آخر اولمسین اعتقاد ایدرلر ایمدی انلر دنیاده وآخرتده عاقبت امرین بلیسرلردر (ولقد نعلم انك یضیق صدرك بما یقولون) بز بیلورزکه انلرك شرکلرینه وقرآنه طعنلرینه وسنی استهزالرینه صدرك ضیق اولور (فسبح بحمد ربك) ایمدی سکا بر نائبه ایردیکنده تسبیح وتحمیدله فزعك الله تعالی‌یه ایت که اول سکا کافیدر وغمك کشفنه وافیدر ویاخود الله تعالی‌یی انلرك مقالاتندن تنزیه ایت سنی حقه هدایت ایتدیکنه حامد اولدیغك حالده (وکن من الساجدین) ومصلیندن ویا متواضعیندن اولغل (واعبد ربك حتی یأتیك الیقین) وربك جل شانه‌یه موتك ایرشنجه عبادت ایت بر لحظه اندن خالی اولمغل

سورة النحل وهی مائة وثمان وعشرون آیة مکیة
الا آخرنده اوچ آیت مکیه دکلدر

بسم الله الرحمن الرحیم

(اتی امر الله فلا تستعجلوه) الله تعالینك عذابی قریب اولدی ایمدی انی وقتی کلمزدن اول طلب ایتمکز روایت اولندیکه * اقتربت الساعة * آیتی نازل اولیجق مشرکون بری برلرینه دیدیلرکه محمد زعم ایدرکه قیامت قریب اوله ایمدی تکذیب واستهزادن امساك ایدك کوره‌لمکه نه ظهور ایدر اندن بر شیء ظاهر اولمیجق بر شیء کورمیورز دیدیلر اندن * اقترب للناس حسابهم * آیتی نازل اولوب اندن اشفاق ایتدیلر نه زمان

حتى يأتى وعدالله ان الله لا يخلف الميعاد) اكر قرآنله طاغلر يوريدلسه يا آنكله ير يارلسه ياخود انكله موتا سويلدلسه
علمزده اولمديغى حالده انلر ايمان ايتمزلردى بلكه امرك جميعى الله تعالى يه مختص در * انلرك استدكلرى معجزهلرى
اظهارده قادردر لكن ارادهسى تعلق ايتمدى * الله تعالى مراد ٢٩٠ انسه ناسك جميعنه هدايت ايده جكنى مؤمنلر

بيلمزلرميدى * لكن هدايته اهل اولمينلرى ايتمدى * كافرلر عمللرى سببيله تاكه ظهور واصابت ايده جك داهيه وآفتدن زائل اولمزلر ياخود يا محمد يقينده انلرك خانهلرينه كيررسن يا اول داهيه انلرك دارلرينه حلول ايدر تاكه الله تعالينك وعدى كلنجه * اول موت يا قيامت يا فتح مكه واقع اوله * تحقيق الله عظيم الشان وعدنه خلف ايتمز روايت اولنديكه مكه مشركلرندن بر كروه ديديلركه اكر بزم سكا تابع اولمزى استرسك قرآنكله مكه اطرافنده اولان طاغلرى قالدركه بزه كشادهلك اوله وزمينى شق ايله كه اندن نهرلر ظاهر اولوب زراعت ايدهلم وقصى بن كلابى وبعض بابالريمزى احيا ايله كه سنك حالكدن انلره سؤال ايدهلم ديملريله بو آيت كريمه نازل اولدى (ولقد استهزئ برسل من قبلك فامليت للذين كفروا ثم اخذتهم فكيف كان عقاب) يامحمدسن استهزا

ممند اوليجق يا محمد بزى تخويف ايتديكك شيئدن بر اثر كورميورز ديديلر اندن * اتى امر الله *
نازل اولوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم يرندن طوردى كلدى ناس دخى باشلرين قالديروب
انى حقيقتده كلدى ظن ايتديلر * فلا تستعجلوه * نازل اوليجق اطمينان ايتديلر * ابن عباس
رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك بعثتى اشراط ساعتدن ايدى وقتاكه
جبريل عليه السلام محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه مبعوث اولديغى حالده اهل سمواته اوغراديغنده
الله اكبر قيامت كلدى ديديلر * بر قوم ديديلركه اشبو امرله مراد مكذبينك عقوبتى وسيفله
عذاب اولنملريدر (سبحانه وتعالى عما يشركون) الله تعالى منزه وعالى اولدى اندنكه مشركون
اكا معبودلرينى اشراك ايدرلر (ينزل الملائكة بالروح من امره على من يشاء من عباده) الله تعالى
ملائكه يى امر وارادتيله عبادندن رسول ايدنمك ديلديكى كسهيه وحى ايله تنزيل ايدر * اكا روح
دينلدى زيرا انكله شول جهلله ميت اولان قلوب حيات بولور * وياخود دينده اول
جسددهكى روح مقامنه قائم اولور (ان انذروا انه لا اله الا انا فاتقون) ناسه بيلدركه بندن
غيرى اله يوقدر يالكز بندن قورقكز (خلق السموات والارض بالحق) اول الله تعالى سموات
وارضى حق ايچون خلق ايلديكه اول اكا نظر ايدوب اعتبار اولنه انك وحدانيتى بيلنوب
اشراكدن صاقنله (تعالى عما يشركون) اول مشركينك اشراك ايتديكى اشيادن تعاظم ايتدى
(خلق الانسان من نطفة فاذا هو خصيم مبين) اول الله تعالى انسانى نطفهدن خلق ايتديكه اول
بر جماددركه انده حس وحراك يوقدر اول سيالهدر * وضع وشكلى قبول ايتمز بويله ايكن
كوررسنكه اول مجادل مبين جتدر * تكيم ابى بن خلف بعثه منكر ايدى بر وقتده پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمه بر عظم رميمى كتوروب ديديكه يا محمد الله تعالى اشبونى بو حالته اير كوردكدنصكره
دير كوررمى ايمدى اشبو نكله الله تعالى قدرتن بيان ايتدى وانلره نعم الله ظاهر ايكن جهلريله
اولان فعل قبيحلرينى كشف ايلدى (والانعام خلقها لكم فيها دفء ومنافع ومنها تأكلون) الله
تعالى ابل وبقره وغنمى خلق ايتديكه سزكچون انده حر وبرددن اكسيه وارديه واخبيه
اتخاذيله استمتاع ونسل وذريتى ظهوريله سزه انتفاع واردر وانك لحوم وشحومندن اكل دخى
ايدرسز (ولكم فيها جمال حين تريحون وحين تسرحون) واول انعامده سزكچون زينت
واردر شول حيندهكه انلرى مرعادن مراحلرينه دوندررسز وشول حيندهكه انلرى مراحلرندن
مرعايه كوندررسز ايمدى بو ايكى وقتده افنيه انعامله متزين اولور * واول انعامه نظر ايدنلرك
كوزينه اول انعام اهل جليل اولور (وتحمل اثقالكم الى بلد لم تكونوا بالغيه الا بشق الانفس)
واول سزك احمال وزادكزى بر بلدهيه كوتوررکه سز اكا ايريشوردكلرسز الا انفسلريكزه كلفت
ومشقت ويرمكله (ان ربكم رؤف رحيم) ربك جل شانه سزه رأفتلودركه اشبو انعامى خلق
ايتديكه انكله نفعلنهسز * ورحمتلودركه اول نعمتلرك شكرنى ترك ايتمكزله سزه عقابى تعجيل

اولنديغك كبى سندن مقدم اولان پيغمبرلر دخى استهزا اولنديلر اول كافرلر ايچون مهلت ويردم صكره انلرى عقوبتله اخذ (ايتمز)
ايتدم امدى دنياده قتل ايله وآخرتده نار ايله انلره عقابم نيجه اولدى (افمن هو قائم على كل نفس بما كسبت وجعلوا لله شركاء قل
سموهم ام تنبئونه بما لا يعلم فى الارض ام بظاهر من القول بل زين للذين كفروا مكرهم وصدوا عن السبيل ومن يضلل الله فما له من هاد)

ايا هر نفسك خير وشر ايشلديكنه ناظر اولان الله تعالى ايله اكا شريك قوشدقلرى جماد وعاجز بتلرى برابرميدر
آنلره ديكه بو بتلريكزى لايق وصف واسمله تسميه ايدوب نظر ايدك كه شركته ومعبوديته اهليتلرى وارميدر ياخود
خبر ويرك كه الله تعالى يريوزنده اكا ٢٩١ شريك قوشديغكزى بيلمزمى يوخسه بو سزك شركا ديمهكز بر كلام

ظاهر اولوب مجرد تسميه يى اعتبارميدر بلكه كافرلر ايچون حيلهلرينى تزيين وراه حقدن صرف اولنمق واردر هر كيميكه الله تعالى مخذول ايده آنى هدايته توفيق ايدر اولماز (لهم عذاب فى الحيوة الدنيا ولعذاب الآخرة اشق وما لهم من الله من واق) اول كافرلر ايچون دنياده قتل واسر وقحط وسائر مصائب واردر وعذاب آخرت ايسه دائمى وزياده مشقتلودر وآنلر ايچون الله تعالينك عذابندن حفظ وخلاص ايدر يوقدر (مثل الجنة التى وعد المتقون تجرى من تحتها الانهار اكلها دائم وظلها تلك عقبى الذين اتقوا وعقبى الكافرين النار) متقيلره وعد اولنان جنتك مثلى اولدركه اشجارى آلتندن نهرلر آقار اول جنتك ميوه ونعمتلرى دائمدر منقطع اولمز وكولكهلرى مبسوطدر زائل اولمز اول جنت متقيلرك مآل حالى ومنتهاى كاريدر وكافرلرك مآل حالى وعاقبت

ايتمز (والخيل والبغال والحمير لتركبوها وزينة) ودخى الله تعالى خيل وبغال وحميرى خلق
ايتديكه سز اكا ركوب وانكله تزين ايدهسز * اشبو آيتله احتجاج ايتدى اولكه لحوم خيلى
حرامدر ديدى زيراكه اول ركوب ايچون خلق اولنوبدر ديديكه اول ابن عباس قوليدر مالك
ابو حنيفه اكا ذاهبدر * وبر جماعت ايسه لحوم خيلك اباحتنه ذاهب اولوب ديديلركه آيتله
مراد حل وحرمت بيانى دكلدر بلكه مراد الله تعالينك عبادنه اولان نعمتلرينى تعريف وكمال
قدرت وحكمتنى عد وتوصيفدركه اول حسن وشريح وعطا وسعيد بن جبير قوليدر وشافعى واحمد
واسحق اكا ذاهبدر * اشبو دليل ايله كيم پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم يوم خيبرده لحوم حمير
اكلندن نهى ايدوب لحوم خيل اكلنه رخصت ويردى * وجابر رضى الله تعالى عنه ايدر
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عهدنده لحوم خيلى يرلردى اماكه لحوم بغال وحميردن
نهى اولنمشلردى اماكه خالد بن الوليد رضى الله تعالى عنهدن مرويدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلمك خيل وبغال وحمير لحومى اكلندن نهى ايتديكى حديثك اسنادنده ضعف واردر دينلدى (ويخلق
ما لا تعلمون) ودخى سزك بيلمديككز اشيايى خلق ايدركه اول جنت ونار دراهليچون خلق اولنان اشيادر
وياخود انى خلق ايدركه سز انك كيفيت خلقتنى بيلمزسز ثيابدهكى سوس وفواكهدهكى دود كبى (وعلى الله
قصد السبيل) الله تعالينك فضل ورحمتنه عائددركه حقه ايركورر طريق مستقيمى بيان ايده *
وياخود سبيلى اقامت وتعديل اكا عائددر وياخود اولكه قصد سبيله سلوك ايده لابد الله تعالى يه
واصل اولور (ومنها جائر) سبيلك بعضى استقامتدن مائلدركه اول بدع واهواء طريقيدر
* دينلديكه اول يهوديه ونصرانيه وسائر اديان كفرهدر (ولو شاء لهديكم اجمعين) اكر الله
سزك هدايتكزى ديلسه جميعكزى قصد سبيله هدايت ايدردى (هو الذى انزل من السماء ماء
لكم منه شراب ومنه شجر فيه تسيمون) اول الله تعاليدركه سزه سحابدن وياجانب سمادن يغمور
انديرديكه سزكچون اندن شراب واردركه انى كنديكز ايچوب وانعامكزه ايچوررسز * وينه
اول يغموردن مواشيكزى رعى ايدهجك شجر اولوركه انده مواشيكزى رعى ايدرسز دينلديكه
يرده بتن هر شيئه شجر دينور (ينبت لكم به الزرع والزيتون والنخيل والاعناب ومن كل الثمرات)
الله تعالى سزكچون اول يغمورله اكن وزيتون ونخيل واعناب وكل ثمراتك بعضنى بتورر يوخسه
ثمراتك كليسى جنتده بتوريلور يرده بتوريلان اول كلك بعضيدركه انى تذكير ايده (ان
فى ذلك لآية لقوم يتفكرون) سمادن ماء نزولنده وارضدن نبات خروجنده عبرت واردر
شول قوم ايچونكه الله تعالينك صنع وحكمتن تفكر ايدرلر زيرا اولكه تأمل ايدر شول حبهيه
كيم يره دوشر واكا نداوه ايرر * وانكله انك اعلاسى يارلوب اندن شجرهنك ساقى چيقار
وانك اسفلى ياريلوب اندن شجرهنك عروقى چيقار بعده نما بولوب اندن اوراق وازهار واكمام
وثمار چيقار وانك هر برى مختلفة الاشكال اجسامى مشتمل اولور مع هذا مواد متحدهدر وطبايع

كارى ناردر (والذين آتيناهم الكتاب يفرحون بما انزل اليك ومن الاحزاب من ينكر بعضه قل انما امرت ان اعبد الله
ولا اشرك به اليه ادعوا واليه مآب) كتاب ويرديكمز * يعنى اهل كتابدن عبدالله بن سلام واصحابى ونصاراى نجراندن
قرق وحبشهدن اوتوز ايكى ويمندن وسائر اسلامه كلنلر * سكا كوندريلان قرآندن فرحلنورلر واهل كتابدن

برفرقه * كه كعب بن اشرف * وسائرى كبى انلر قرآنك بعضى شريعتلرينه مخالفتله انكار ايدرلر سن ديكه بن آنجق
الله تعالينك وحدانيتنه اقرار اوزره عبادت ايتمكله واكا شريك كتورممكله امر اولندم بن ناسى انك وحدانيتنه
دعوت ايده‌رم وهر حالده رجوعم اكادر ﴿ وكذلك انزلناه ۲۹۲ حكما عربيا ولئن اتبعت اهواءهم بعد
ماجاءك من العلم مالك من الله
من ولى ولاواق ﴾ انبيايه
امتلرى لسانيله كوندرديكمز
كتب كبى محمده دخى لغت
عربيله مترجم حق وباطلى
بيان وحكم ايدر قرآنى
كوندردك يامحمد اكر سن
آنلرك دينلرى منسوخ
اولديغنى بيلدكدن صكره
دينلرينى تقرير ياقبله‌لرينه
رجوعله * هوالرينه تابع
اولور ايسك سنك ايچون
الله تعالينك عذابندن
قورتارر ناصر اولمز
﴿ ولقد ارسلنا رسلا من
قبلك وجعلنا لهم ازواجا
وذرية وماكان لرسول
ان يأتى بآية الا باذن الله
لكل اجل كتاب يمحوا
الله مايشاء ويثبت وعنده
ام الكتاب ﴾ يامحمد سندن
مقدم بر نوع بشردن رسللر
كوندردك وآنلر ايچون
نسا واولاد قيلدق وهيچ
بر رسولك وسعنده
اولمديكه كندندن قومنك
استدكلرى بر معجزه كتوره
مكركه الله تعالينك اذنيله
اوله هر بر وقت ايچون
ناسك صلاحلرينى مقتضى
كتاب واردر الله تعالى شرايع واحكام واوامر ونواهيدن ديلديكنى محو ونسخ وتبديل ﴿ بيلور ﴾
وديلديكنى اثبات ايدر واصل كتابكه لوح محفوظ الله تعالى عندنده‌در آنده تبديل وتغيير اولمز * اشبو محو
واثبات بحثى محل تأمل اولديغندن حقنده اقوال كثيره واقع اولوب تفسير خازنده اصحاب وعلمانك اقوالنى

سفليه وتأثيرات علويه دكلدر بيلوركه اول دكل الا بر فاعل مختار فعليله‌دركه اول اضداد وانداد
منازعه‌سندن منزهدر ﴿ وسخر لكم الليل والنهار والشمس والقمر والنجوم مسخرات
بأمره ﴾ الله تعالى ليل ونهار وشمس وقمر ونجومى سزه تسخير ايتدى سزك منافعكز ايچون تهيئه
ايتمكله انك امريله مذللات اولدقلرى حالده اول شيئكيم انك ايچون خلق اولنمشلردر ﴿ ان
فى ذلك لآيات لقوم يعقلون ﴾ اشبو مذكوراتك تسخيرنده دلالات واضحات واردر شول قوم
ايچونكه ذهن انسانيتله فهم ايدرلر ﴿ وما ذرأ لكم فى الارض مختلفا الوانه ﴾ وكذلك سزه
تسخير ايتدى انى كه حيوان ونباتدن يريوزنده خلق ايتدى الوانى ويا اصنافى مختلف اولديغى
حالده ﴿ ان فى ذلك لآية لقوم يذكرون ﴾ اشبونده آيت واردر شول قوم ايچونكه اتعاظ ايدرلر
زيرا طبايع وهيئات ومناظرده اختلافلرى دلالت ايدركه اول بر صانع حكيمك صنعى اوله
﴿ وهو الذى سخر البحر ﴾ اول الله تعاليدركه سزه بحرى تسخير ايتدى بر حيثيتله كه اندن ركوب
واصطياد وغوصله انتفاعه امكانكز اولور ﴿ لتأكلوا منه لحما طريا ﴾ تاكه سز اندن لحم طرى
يه‌سزكه اول سمكدر ﴿ وتستخرجوا منه حلية تلبسونها ﴾ واندن لؤلؤ ومرجان وامثالى حليه
چيقاره‌سزكه نساكزه كيوره‌سز ﴿ وترى الفلك مواخر فيه ﴾ وانده سفينه‌لرى ريح واحده
ايله مقبله ومدبره حالنده يورر كورر سن ﴿ ولتبتغوا من فضله ﴾ وتاكه اكا تجارت ايچون ركوبله
سعهٔ رزقندن طلب ايده‌سز ﴿ ولعلكم تشكرون ﴾ وتاكه الله تعالينك نعمتلرين بيلوب شكرنه
قيام ايده‌سز ﴿ والقى فى الارض رواسى ان تميد بكم ﴾ والله تعالى ارضده جبال ثوابت القا
ايلدى تاكه سزكله ميل واضطراب ايتميه ﴿ وانهارا وسبلا لعلكم تهتدون ﴾ وارضده نهرلر
ويوللر قيلديكه مقاصدكزه ويا معرفة الهه اهتدا ايده‌سز ﴿ وعلامات ﴾ ارضده يوللر ايچون
جبال واشجار ومياهدن معالم قيلديكه حال سفرده انكله يوللريكزى بيله‌سز ﴿ وبالنجم هم يهتدون ﴾
وبرارى وبحارده انلر نجمله اهتدا ايدرلر * محمد بن كعب ايدر علاماتله مراد جبالدركه اول
علامات نهاردر ونجوم ايسه علامات ليلدر * قتاده ايدر نجوم اوچ شئ ايچون خلق اولنوبدركه
اول سمايه زينت وطرقه معالم وشياطينه رجوم اوله اولكه بونك غيرينى ديه بيلمديكى شيئى
تكلف ايدر ﴿ أفمن يخلق كمن لا يخلق ﴾ خلقه قادر اولان بارى تعالى اولو العلمدن خلقه قادر
اولميان كبيميدر فكيف كه عندنده علم دخى اولميه ﴿ أفلا تذكرون ﴾ تذكر ايتمزميسزكه آنك
وحدانيتن بيله‌سز ﴿ وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها ﴾ اكر سز الله تعالينك نعمتلرينى عد ايتسكز
انك عددينى ضبط ايده‌مييديكز فكيف كه شكرنه قيامه طاقت كتوره بيله‌سز ﴿ ان الله لغفور
رحيم ﴾ الله تعالى مغفرتلودركه نعمتلرينك شكرى اداسنده تقصيركزدن تجاوز ايدر رحمتلو
دركه شكرده تفريطكز سببيله سزدن نعمتن كسمز واكا كفران اوزره عقوبتن تعجيل ايتمز ﴿ والله
يعلم ماتسرون وماتعلنون ﴾ الله تعالى عقايد واعمالدن اسرار وكرك اعلان ايتديكز شيئى

كوزلجه تفصيل ايتمكله آرزوسى اولان ذوات اكا مراجعت بيوررلر ﴿ وان مانرينك بعض الذى نعدهم او نتوفينك
فانما عليك البلاغ وعلينا الحساب ﴾ اكر اول كافرلره وعد ايتديكمز عذابك بعضيسنى وفاتندن مقدم سكا كوستررسك
ياخود كوسترمزدن مقدم سنى ۲۹۳ وفات ايتديررسك دخى آنجق سنك اوزرينه لازم اولان تبليغ
رسالتدر قيامتده حساب
وجزالرى بزم تعهدمزده‌در ﴿ اولم يروا انا
نأتى الارض ننقصها من
اطرافها والله يحكم لامعقب
لحكمه وهو سريع
الحساب ﴾ اهل مكه
كورمزلرميكه ارض كفره‌يى
بز مسلمينه اخذله اكسلتمده
يز الله تعالى انلرك يرلرينى
نقصان وكندولرينى تذليل
ايتمكله واهل اسلامك
يرلرينه وسعت وكندولرينه
عزت ويرمكله حكم ايدر
انك حكمنى رد ايدر يوقدر
اول حسابنده سريع اولمغله
دنيا وآخرتده جزالرينى
ويرر ﴿ وقد مكر الذين
من قبلهم فلله المكر جميعا
يعلم ماتكسب كل نفس
وسيعلم الكفار لمن عقبى
الدار ﴾ مكه مشركلرندن
مقدم امم ماضيه انبيالرينه
مكر ايتديلر جميع مكرلرك
جزاسنى ويرمك الله تعالى‌يه
مختصدر هر نفسك خير
وشردن كسب ايتديكنى
بيلور وجزالرينى ويرر
يقينده قيامتده مشرك
وكفار ويهود دار آخرت
كيملرك اوله‌جغنى بيلورلر ﴿ ويقول الذين كفروا لست مرسلا قل كفى بالله شهيدا بينى وبينكم ومن عنده علم
الكتاب ﴾ مكه مشركلرى يارؤساء يهود يامحمد سن ناسى الهه دعوت ايچون پيغمبر دكلسن ديديلر سن ديكه بنمله سزك بينكزده
الله تعالينك شهادتى كافيدر انك شهادتيكه عندنده لوح محفوظ علمى اوله * يعنى جبرائيل عليه السلام ياخود علم قرآن وتورية

بيلور ﴿ والذين يدعون من دون الله لا يخلقون شيئا وهم يخلقون ﴾ شول آلهه‌كه مشركون
الله تعاليدن غيرى اكا عبادت ايدرلر برشيئ خلقنه قادر اولمزلر بلكه انلر احجار وغيريدن
خلق اولنورلر ﴿ اموات غير احياء ﴾ اول آلهه امواتدر ابدا انلره حيات اعترا ايتمز وياخود
حالده ومآلده امواتدر بالذات احيا دكللردر والهه لايق اولوركه بالذات حى اولوب اكا ممات
اعترا ايتميه ﴿ ومايشعرون ايان يبعثون ﴾ والحال نوقتده بعث اولنه‌جقلرينى وياخود عبده‌لرينك
بعثى وقتنى بيلمزلر اويله اولسه انلر ايچون عبادتلرى اوزره جزا وقتن نيجه بيلورلر والحال
الهه لايق اولان غيوبى عالم ثواب وعقابى مقدر اولمقدر ﴿ الهكم اله واحد ﴾ الهكز رب
واحددر يالكز اكا عبادت ايدك كه آخرتده اول سزه جزا ايدر ﴿ فالذين لا يؤمنون بالآخرة
قلوبهم منكرة وهم مستكبرون ﴾ شونلركه آخرته ايمان كتورمزلر قلبلرى الله تعالينك
وحدانيتن منكره‌در وياخود خبيثه‌دركه اكا معرفت دخول ايتمز وايماندن تعظيم ايديجيلردر
﴿ لا جرم ان الله يعلم مايسرون ومايعلنون ﴾ حقا كه الله تعالى انلرك اسرار وكرك اعلان
ايتديكى شيئى بيلور ﴿ انه لا يحب المستكبرين ﴾ اول استكبار ايدنلرى سومز فكيف كه
استكبارلرى انى توحيددن ورسولنه اتباعدن عبارت اوله ﴿ واذا قيل لهم ماذا انزل ربكم قالوا اساطير
الاولين ﴾ مكه مشركلرندن مداخل مكه‌يى اقتسام ايدنلره وافدون ويا مسلمون ربكز نه شيئ
انزال ايتدى ديسه‌لر سخريه ويا ناسى اضلال ايچون ديرلركه احاديث باطله انزال اولندى
﴿ ليحملوا اوزارهم كاملة يوم القيامة ومن اوزار الذين يضلونهم بغير علم ﴾ تاكه اول جوابلرى
سببيله يوم قيامتده كنديلرك اوزارنى كمال اوزره وجتسز اضلال ايتدكلرينك بعض اوزارنى
كوتوره‌لر ﴿ الاساء مايزرون ﴾ نه چركين وزر اولور اولكه انى انلر كتوررلر * قال النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم من دعا الى هدى كان له من الاجر مثل اجور من تبعه لا ينقص ذلك من اجورهم
شيئا ومن دعا الى ضلالة كان عليه من الاثم مثل آثام من تبعه لا ينقص ذلك من آثامهم شيئا * پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركسه‌كه ناسى هدايته دعوت ايده اكا متابعت ايدنلرك اجرنجه
انكچون اجر اولور اول تابعلرك اجرلرندن برشيئ اكسلمكسزين * واولكه ناسى ضلالته
دعوت ايده اكا متابعت ايدنلرك وزرنجه انك اوزره وزر اولور اول تابعلرك وزرلرندن
برشيئ اكسلمكسزين ﴿ قد مكر الذين من قبلهم ﴾ اول مقتسميندن اوّل كچن كافرلر رسوللرينه
مكر ايتديلر ايدى ﴿ فأتى الله بنيانهم من القواعد ﴾ الله تعالى قصد ايتديكه انلرك بنيانى
اصولندن تخريب ايده ﴿ فخر عليهم السقف من فوقهم ﴾ اول بنيانلرينك اعلاسى فوقلرندن
اوزرلرينه دوشدى ﴿ وأتيهم العذاب من حيث لا يشعرون ﴾ وانلره عذاب حسبانلرى اولمديغى
جهتدن ايردى * ديلديكه اشبونكله مراد نمرود بن كنعان ايدى بابلده بر صرح ياپديكه سمايه
طولى بشبيك ذراع ايدى تاكه سما امرنه مطلع اوله الله تعالى بر ريحله انك رأسنى دريايه آتدى

اوله عبدالله بن سلام کبی *

﴿ سورة ابراهيم عليه السلام مكية وهى احدى وخمسون آية ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

(الر * كتاب انزلناه اليك لتخرج الناس من الظلمات الى النور ٢٩٤ باذن ربهم الى صراط العزيز الحميد)

وماعداسن انك قومى اوزره يقوب آلتنده قالديلر اول يقلديغى حينده فزعدن السنۀ ناس
تبلبل ايدوب يتمش اوچ لسان سويلديلر برحيثيتله كه هر صنف آخرك لسانني فهم ايتمزدى
حالبوكه اندن اول ناس انجق سريانيجه سويلرلردى اول اجلدن اول دياره بابل دينلدى
(ثم يوم القيامة يخزيهم ويقول اين شركائى الذين كنتم تشاقون فيهم) بعده يوم قيامتده الله
تعالى انلرى تذليل ويا نارله تعذيب ايدوب ديركه قانى شول شركائمكه انلرك شاننده مؤمنلره
معادات ايدرديكز انلره نولديكه كلوب سزدن عذابى دفع ايتمزلر (قال الذين اوتوا العلم ان
الخزى اليوم والسوء على الكافرين) انبيا ويا علمادن شونلركه انلرى توحيده دعوت ايدوب
انلر ايسه اول علمايه معادات ايدرلردى ديه‌لركه اشبو كونده ذلت وعذاب كافرلر اوزره‌در
(الذين تتوفيهم الملائكة ظالمى انفسهم فالقوا السلم ماكنا نعمل من سوء) كه انلر كفرله نفسلرينه
ظلم ايديجى اولدقلرى حالده ملك الموت واعوانى انلرى قبض ايچون كلدكلرنده انقياد واستسلام
ايدوب بز دنياده كفر وعداوتدن بر شئ ايشلمامشدك ديو اعمال سيئه‌لرينى انكار ايده‌لر اول
ملائكه انلره ديه‌لركه (بلى ان الله عليم بما كنتم تعملون) بلى سز الله تعاليه‌يه شرك وسائر اعمال
سيئه ايشلمشديكز الله تعالى سزك ايشلديككزى بيلور (فادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها
فلبئس مثوى المتكبرين) ايمدى جهنمك طبقاتنه كيرك انده مخلدين اولديغكز حالده اول نه چركين
ماوى ومستقر اولور شول قومه كيم دنياده ايماندن استكبار ايدرلردى (وقيل للذين اتقوا ماذا
انزل ربكم قالوا خيرا) مداخل مكه‌ده اولان مؤمنلره وافدون ربكز نه انزال ايتدى ديناسه
ديرلركه خير انزال ايتدى روايت اولنديكه احياء عرب ايام موسمده مكه‌يه وفد كوندررلرديكه
محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك خبرين كتوره‌لر چقان مقتسمينه اوغرايوب سؤال ايتسه‌لر اول وقتده وفده
ديرلرديكه اول ساحر شاعر كاهن كذاب مجنوندر بعده وافدون مكه‌يه داخل اولوب مؤمنلره ملاقى
اولدقلرنده انلر اول وافدونه محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك صدق ومعجزاتن خبر ويررلردى (للذين
احسنوا فى هذه الدنيا حسنة) اشبو دنياده الله تعاليى توحيد ايدوب امرينه اطاعت ايدنلر ايچون
جنت ويا نصر وفتح ويا رزق حسن واردر (ولدار الآخرة خير) آخرت ثوابى انلره دنيا ثوابندن
خيرلودر (ولنعم دار المتقين) دار آخرت متقيلره نه كوزل دار اولور (جنات عدن يدخلونها)
كه اول جنات عدندركه انلر اكا كيررلر (تجرى من تحتها الانهار) كه انك اشجارى التندن
نهرلر جارى اولور (لهم فيها مايشاؤن) انلر ايچون اول جنانده انواع مشتهياتدن ديلدكلرى
واردر (كذلك يجزى الله المتقين) الله تعالى شركدن صاقنانلره بونك كبى جزا ايدر (الذين
تتوفيهم الملائكة طيبين) كه انلر كفر ومعاصى ايله نفسلرينه ظلمدن طاهرين وياخود ملائكه‌نك
انلره جنتله بشارتندن فرحين وياخود نفوسلرى بالكليه حضرت قدسه توجهندن روحلرى
قبضنه طيبين اولدقلرى حالده ملك الموت واعوانى انلرك ارواحنى قبض ايده‌لر (يقولون سلام

يا محمد بو قرآنى سكا انزال
ايتدككه رب تعالينك
توفيقيله ناسى ضلالت
ظلماتندن هدايت نورنه
چيقاره‌سن كه اول دين
اسلامدر واول جمله‌يه
غالب وهر حالده حمده
مستحق اولان الله تعالينك
صراط مستقيميدر (الله
الذى له مافى السموات
وما فى الارض وويل
للكافرين من عذاب شديد)
اول الله تعاليدركه كوكلرده
ويرلرده اولنلرك مجموعى
آنك ايجادى وملكيدر
انك شديد عذابندن رنج
ومشقت وهلاك شول
كافرلر ايچوندركه ضلالتده
قالوب نور هدايته
چيقمديلر (الذين يستحبون
الحيوة الدنيا على الآخرة
ويصدون عن سبيل الله
ويبغونها عوجا اولئك
فى ضلال بعيد) آنلركه
حيات دنياى فانيه‌يى آخرت
باقيه اوزرينه ترجيح
ودوست طوترلر وناسى
راه حق قبولدن منع ايدرلر
واكرى يوله چويرمك
استرلر انلر حقدن بعيد
ضلالتده‌درلر (وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ليبين لهم فيضل الله من يشاء ويهدى من يشاء وهو
العزيز الحكيم) هر امته كوندرديكمز پيغمبرلرى انجق قومنك لسانلريجه كوندردك كه انلره امر ونهى بيان ايدوب انلر
دخى سهولتله فهم ايتسونلر الله تعالى ديلديكنى ايماندن مخذول وديلديكنه ايمانى توفيق ايدر اول ملكنده عزيز وغالب

واضلال و هدايتده حكيمدر * على قول قومه‌نك ضميرى مفرد اولديغندن پيغمبرمز عليه السلامه راجع اولمغله سائر
جميع كتب عربى انزال اولنوب صكره جبريل عليه السلام پيغمبرلره كندو لسانلريله ترجمه ايتمشدر (ولقد ارسلنا
موسى باياتنا ان اخرج قومك من ٢٩٥ الظلمات الى النور وذكرهم بايام الله ان فى ذلك لايات لكل

عليكم) اول حالتده الله تعاليدن ويا بزدن سزه سلام اولسون بوندنصكره سزه مكروه ايرشمز ديه‌لر
ويوم قيامتده انلره دينوركه (ادخلوا الجنة بما كنتم تعملون) دنياده ايشلديككز اعمال صالحه
سببيله جنته كيرك كه اول سز كيچون اعداد اولنمشدر (هل ينظرون الا ان تأتيهم الملائكة) ذكر
اولنان كافرلر منتظر اولمزلر الا اكاكه روحلرى قبضنه ملائكه كلديلر (او يأتى امر ربك) ويا
عذاب دنيا ويا عذاب آخرت كله (كذلك فعل الذين من قبلهم) انلرك شرك وتكذيب فعللرى
كبى انلردن اول كچنلر دخى ايشلمشلردى اول سببدن الله تعالى انلرى هلاك ايتمشيدى (وما ظلمهم الله
ولكن كانوا انفسهم يظلمون) الله تعالى انلره هلاكله ظلم ايتمدى لكن اكا مؤدى اولان كفر
ومعاصيله نفسلرينه ظلم ايتديلر (فاصابهم سيئات ماعملوا وحاق بهم ماكانوا به يستهزؤن)
انلره اعمال سيئه‌لرينك جزاسى اصابت ايدوب استهزالرينك جزاسى انلرى احاطه ايلدى (وقال
الذين اشركوا لوشاء الله ماعبدنا من دونه من شئ نحن ولا آباؤنا ولا حرمنا من دونه من شئ)
مشركلر ديديلركه اكر الله تعالى ديلسه كنديمز وكرك آبائمز انك غيرى بر شيئه عبادت وانك
حرام ايتديكندن غيرى بر شئ حرام ايتمزدك انلرك بو كلامى ديملرى استهزا ايچون ايدى
وياخود بعثت وتكاليفى منع ايچون ايدى متمسكين اولدقلرى حالده انى كه الله تعالينك ديلديكى
واجب ديلمديكى ممتنع اولور اويله اولسه بعثت وتكليفك فائده‌سى نه اولور * وياخود كنديلر
اوزره انكار اولنان شرك وتحريملرينك قبحنى انكار ايچون ايدى مجتمعين اولدقلرى حالده انى كه اكر
اول مستقبحه اوليدى الله تعالى انك انلردن صدورينى ديلميوب خلافن ديلييدى انلرى اكا
الجائيله (كذلك فعل الذين من قبلهم) انلردن اول كچنلر دخى انلر كبى الله تعاليه‌يه اشراك وحلالى
تحريم ورسوللرينى رد ايتمشلردى (فهل على الرسل الا البلاغ المبين) رسوللر اوزره واجب
اولان دكل الا حقى ايضاح ايدر ابلاغدر اكرچه الله تعالينك شول هداسن ديلديكى كمسه‌ده
رسول هداسنك تأثيرى اولمزسه‌ده * لكن توسط طريقى اوزره اكا مؤديدر واول شيئكه الله
تعالى انك وقوعن ديليه انك وقوعى واجب اولور * لكن مطلق دكل بلكه اسبابله دركيم
اول انى انكچون تقدير ايدوبدر * بعده الله تعالى بيان ايلديكه بعثت بر سنت الهيه‌دركه جميع
امتلرده اول جارى اولوبدر تا كه الله تعالينك شول هدايتن ديلديكى كمسنه‌نك هداسنه سبب
وضلالتن ديلديكى كمسنه‌نك ضلالى زياده‌سنه سبب اوله شول غذاء صالح كبى كيم مزاج سوى‌يه
نفع ايدر وقوتلندرر ومزاج منحرفه ضرر ايدر وفساد ايركورر اويله اولسه ديديكه (ولقد
بعثنا فى كل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت) هر امته بر رسول كوندردك كه اول
انلره امر ايده كيم الله تعاليه‌يه عبادت ايده‌لر واندن غيريه عبادتدن اجتناب ايده‌لر (فمنهم من هدى
الله) انلرك بعضنه الله تعالى ايمانى توفيق واكا ارشاد ايتدى (ومنهم من حقت عليه الضلالة)
وبعضنه ايسه ايمانى توفيق وهدايتن اراده ايتمديكندن قضاء سابقله اوزرينه شقاوت واجب

صبار شكور) بز موسايى
قدرتمزه دلالت ايدر
معجزه‌لرله قومكى ضلالت
ظلماتندن هدايت نورينه
چيقار ديو كوندردك
وانلره امم سابقه‌يه اولان
وقايعى ياخود دست
فرعونيانده اسير اولدقلرى
كونلرى ذكر وايمان وطاعته
رغبتلرينى تنبيه ونصيحت
ايله ديدك اول امم سابقه
وقايعنى واسير اولدقلرى
كونلرى تفكر وتذكرده
بلايه صبر ايديجى ونعمته
شكر ايديجى كيمسه‌لر ايچون
قدرت الهيه‌يه دليللر واردر
(واذ قال موسى لقومه
اذكروا نعمة الله عليكم
اذ انجيكم من آل فرعون
يسومونكم سوء العذاب
ويذبحون ابناءكم ويستحيون
نساءكم وفى ذلكم بلاء
من ربكم عظيم) وياد ايله
اول وقتيكه موسى عليه
السلام قومنه ديديكه
سزك اوزريكزه اولان
الله تعالينك نعمتلرينى ذكر
ايدك چونكه سزى آل
فرعوندن قورتاردى كه
انلر سزه اشد عذاب
ايدرلردى وكوچك اوغلريكزى بوغازلرلر وقزلريكزى خدمت ايچون ديرى القيورلردى اول محنت وشدتده
ربكز طرفندن سزه نجات نعمتى مستلزم بر بيوك بلاء امتحانى وار ايدى (واذ تأذن ربكم لئن شكرتم لازيدنكم
ولئن كفرتم ان عذابى لشديد) و موسى عليه السلام ديديكه شونى دخى ياد ايليك اى بنى اسرائيلكه ربكز جل شانه

سزی آگاه ایلدیکه اکر ویردیکم نعمتلره شکر ایدرسکز سزه نعمتلرمی ارتوروروم اکر کفران نعم اولورسکز دنیاده سلب نعمت وآخرتده شدت عقوبتم واردر (وقال موسی ان تکفروا انتم ومن فی الارض جمیعا فان الله لغنی حمید) وموسی علیه السلام دیدیکه ای قوم اکر سز کافر اولوب انك نعمتنه شکر ایتمزسکز ویر یوزنده اولان انس وجنك جمیعی کافر اولسه‌لر تحقیق الله عظیم الشان شکرکزدن غنی درکه جمیع اشیا آنك نعمتنه شاکر وتسبیح وحمدنده‌درلر (الم یأتکم نبؤ الذین من قبلکم قوم نوح وعاد وثمود والذین من بعدهم لا یعلمهم الا الله جاءتهم رسلهم بالبینات فردوا ایدیهم فی افواههم وقالوا انا کفرنا بما ارسلتم به وانا لفی شك مما تدعوننا الیه مریب) ای اهل مکه سزدن مقدم غرق وریح وصیحه ایله هلاك اولان قوم نوح وعاد وثمودك خبرلری سزه کلمدیمی وانلردنصکره دخی قوملر کلدیلرکه عددنی الله تعالیدن غیری کیمسه بیلمز * ابراهیم علیه السلامله عدنان بیننده اوتوز قرق قرن کچمشدر دینلدی * انلره پیغمبرلری حجت ومعجزهٔ ظاهره‌لرله کلدیلر انلر ایسه غضبا یا تعجبا یا استهزاء یاخود پیغمبرلرینه سکوت ایدك دیو اشارة اللرینی اغزلرینه رد ایتدیلر ودیدیلرکه سزك ارسال اولندیغکز شیئی بز انکار ایدرز وبزی دعوت ایتدیککز توحیددن شك وریبه‌یز (قالت رسلهم افی الله شك فاطر السموات والارض یدعوکم لیغفر لکم من ذنوبکم ویؤخرکم الی اجل مسمی قالوا ان انتم الا بشر مثلنا تریدون ان تصدونا عما کان یعبد اباؤنا فأتونا بسلطان مبین) پیغمبرلری انلره دیدیلرکه سزی الله

اولوب موتی کفر اوزره اولدی (فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین) ایمدی یامعشر قریش یریوزنده سیرایدوب نظر ایدك شول رسولری تکذیب ایدنلرك عاقبتنه کیم نیجه اهلاك اولنوب اماکنلری تخریب ایدلدی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انلره بو آیتی اوقویوب انلر ایسه عنادلرندن ایمانه کلیمیجك اکا تأسف ایتدکده نازل اولدیکه (ان تحرص علی هدیهم فان الله لایهدی من یضل) یامحمد اکرسن انلرك هداسنه حرص ایدرسك بیلکه الله تعالی ضلالن دیلدیکی کمسه‌یه هدایت ایتمز (ومالهم من ناصرین) و انلرك عذابلرین دفع ایدر ناصرلری اولمز (واقسموا بالله جهد ایمانهم لا یبعث الله من یموت) مشرکلر الله تعالی‌یه اغلظ ایمانله یمین ایتدیلرکه اول موتایی بعث ایتمز (بلی وعدا علیه حقا) نعم اول الله تعالی موتایی بعث ایدر زیرا اول انی ایجاب حقله نفسی اوزره ایجاب ایتمشدر (ولکن اکثر الناس لایعلمون) لکن ناسك اکثری بعث اولنور ایدکلرین بیلمزلر شول سبیدنکه اول عادة الالهده مراعاتی جاری مواجب حکمتدن ایدوکنی بیلمزلر ویاخود مألوفه نظرلری قاصر اولدیغیچون امتناعن توهم ایدرلر * ایمدی اول الله تعالی انلری بعث ایدر (لیبین لهم الذی یختلفون فیه) تاکه انلره دین اسلامدن وبعث موعوددن اختلاف ایتدکلری شیئی بیان ایده (ولیعلم الذین کفروا انهم کانوا کاذبین) وتاکه کافرلر قبرلرندن خروجلری عندنده شول دنیاده ایکن الله تعالی موتایی بعث ایتمز دیدکلرنده کاذبین ایدکلرین بیله‌لر (انما قولنا لشیء اذا اردناه ان نقول له کن فیکون) چونکه برشیئك حدوثن اراده ایتسه‌وز اکا حادث اول دیرز اول دخی سهولتله فی الحال حادث اولور اشبو بیاندرکه الله تعالینك تکوینی محض قدرت ومشیئت ایله‌در یوخسه مواد ومدد سبقنه متوقف دکلدر چونکه اکا ابتداده ماده ومثال سبقتسز تکوین اشیاء ممکن اوله من بعد اعاده وجهی اوزره تکوینی دخی ممکن اولور (والذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا) شونلرکه ظلم اولندقلرندنصکره فی الله هجرت ایتدیلرکه انکله مراد پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم واصحاب مهاجروندرکه قریش انلره ظلم ایدوب بعضلری حبشه‌یه اندن مدینه‌یه وبعضیلری ایسه ابتدادن مدینه‌یه هجرت ایتدیلر ویاخود مراد پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك هجرتندن صکره مکه‌ده حبس وعذاب اولنانلردرکه انلر بلال وصهیب وخباب وعمار وعابس وابوجندل وسهیلدر (لنبوئنهم فی الدنیا حسنة) بز انلری دنیاده منزلهٔ حسنه‌یه تنزیل ایدرزکه اول مدینه‌در (ولاجر الاخرة اکبر لوکانوا یعلمون) آخرت اجری انلره خیرلودر دنیاده انلر ایچون تعجیل اولناندن اکر بیلورلر ایسه (الذین صبروا وعلی ربهم یتوکلون) که انلر اذای کفره ومفارقة وطن شدائدینه صبر ایدرلر وخلقدن انقطاع ایدوب هر امرلرینی الله تعالی‌یه تفویض ایدرلر (وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحی الیهم) یامحمد سندن اول دعوت عامه ایچون ارسال ایتدیکمز کل الاسنك کبی بشر ایدیلرکه ملائکه السنه‌سیله سکا وحی

(ایتدیکمز)

تعالی‌یه دعوت ایدرز انك وجودنك وجوبنه دلائل کثیره موجود ایکن نیجه شك اولنه‌بیلور کوکلرك ویرلرك خالقیدر بزی بعثله سزی ایمانه دعوت ایدرکه بعد الایمان اولان ذنوبکزی مغفرت ایده وسزك اجلریکز کلنجیه‌دك تأخیر ایدوب عذابی تعجیل ایتمیه انلر رسولرینه جواب اوله‌رق دیدیلرکه انجق سز دخی بزم کبی آدمسز استرسکز بابالریمزك عبادت ایتدیکی شیدن بزی منع وصرف ایده‌سز امدی فضلکزه ونبوته استحقاقکزه بزه آشکار حجت کتورك انلر کوردکلری معجزه‌یه اعتبار ایتمیوب مجرد عناد یوزندن مناسبتسز معجزه‌لر طلب ایتدیلر (قالت لهم رسلهم ان نحن الا بشر مثلکم ولکن الله یمن علی من یشاء من عباده وما کان لنا ان نأتیکم بسلطان الا باذن الله وعلی الله فلیتوکل المؤمنون) پیغمبرلری انلره دیدیلرکه بلی بز دخی انجق سزك کبی آدملرز ولکن الله تعالی قوللرندن دیلدیکنه نبوت ورسالتله انعام ایدر وبزمچون سزه طلبکز وجهله حجت ومعجزه کتورمك ممکن اولمز مکر الله تعالینك امر ومشیتی اوله امدی سزك معانده‌کزه صبرده مؤمنلر الله تعالی‌یه توکل ایتسونلر (ومالنا الا نتوکل علی الله وقد هدینا سبلنا ولنصبرن علی ما آذیتمونا وعلی الله فلیتوکل المتوکلون) بزم نه عذرمز وارکه الله تعالی‌یه توکل ایتمیه‌لم حالبوکه اول بزه آنك قدرت ووحدانیتنی بیلوب فهم ایتمز یولنی هدایت ایلدی وسزك مخالفت وتکذیبله بزه اذیت ایلدیککزه صبر ایتمزی اراده ایلدی امدی متوکلر الله تعالی‌یه توکلده ثابت اولسونلر (وقال الذین کفروا رسلهم لنخرجنکم من ارضنا و لتعودن فی ملتنا

ایتدیکمز کبی انلره دخی وحی ایدردك اکر انده شککز وار ایسه (فاسألوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون) تورات وانجیل اهلنه سؤال ایدك تاکه انلر سزه امم متقدمه‌یه کوندریلان رسولرك ملك اولمیوب بشر ایدوکن بیلدیره‌لر اکر سز انی بیلمزسکز * اشبو دلیلدرکه الله تعالی دعوت عامه ایچون نه مرأه ونه ملك کوندرمیوبدر وامور دیندن بیلنمین شیئده علمایه مراجعت واجب اوله (بالبینات والزبر) بز اول ارسال ایتدیکمز رجالی معجزات وکتبله ارسال ایتدك (وانزلنا الیك الذکر) یامحمد بز سکا قرآنی انزال ایتدك (لتبین للناس ما نزل الیهم) تاکه اول ذکرده سنك توسطکله ناسه تنزیل اولنان امر ونهی ومتشابهی انلره بیان ایده‌سن (ولعلهم یتفکرون) وتاکه انده تفکر ایدوب حقایقه متنبه اوله‌لر (افأمن الذین مکروا السیئات) شونلرکه دین حقی ابطالده حیل قبیحه ایشلدیلر امانده‌می اولدیلر اندنکه (ان یخسف الله بهم الارض) الله تعالی انلری یره کچوره قارونی کچوردیکی کبی (او یأتیهم العذاب من حیث لایشعرون) ویاخود انلره عذاب بیلمدکلری جهتدن کله لوط قومنه اولدیغی کبی (او یأخذهم فی تقلبهم فما هم بمعجزین) ویاخود مسافر ومتاجرلرنده متقلبین ایکن اول انلری اخذ ایده اویله اولسه انلر انك عذابن فوت ایدر دکللردر (او یأخذهم علی تخوف) ویاخود انلری عذاب مخافه اوزره اخذ ایده الله تعالی انلردن اول برقومی هلاك ایدوب انلر اندن متخوفین ایکن انلری دخی عذاب ایده ویاخود انلرك انفس واموالرنده شیئا فشیئا نقص اوزره ایکن انلری عذاب اخذ ایده حتی اول حالت اوزره جمیعی هلاك اوله‌لر (فان ربکم لرؤف رحیم) ایمدی ربکز جل شانه رأفتلو ورحمتلودرکه عذابه مستحق اولانکزه امهال ایدر عقوبتن تعجیل ایتمز (اولم یروا الی ماخلق الله من شیء) انلر عبرت نظرین ایتمزلرمی الله تعالینك خلق ایتدیکی هر جسم قائمه کیم انك ظلی اولور تاکه انکله انلره الله تعالینك کمال قدرت وقهری ظاهر اولوب اندن خوف ایده‌لر (یتفیئوا ظلاله عن الیمین والشمائل) شمسك طلوع وغروبی حیننده یمین وشمالندن اول شیئك ظلالی برجانبدن برجانبه دور ایدر اول نهارده برحال اوزره اولور بعده زواله دکین اکسیلور زوالدنصکره تدریجله آرته‌رق آخر نهارده اول نهارده‌کی مقداره ایریشور (سجدا لله وهم داخرون) اول ظلال میلان ودور ایله الله تعالی‌یه ساجدین اولدقلری حالده انك تقدیرینه منقادلردر (ولله یسجد ما فی السموات وما فی الارض من دابة) سموات وارضده اولان هرشیء متحرك ویاغیر متحرکدر الله تعالینك اراده ایتدیکی شیئه منقاد ومسخرلردر (والملائکة وهم لایستکبرون) علی الخصوص ملائکه که الله تعالی‌یه سجود وانقیاددن استکبار ایتمزلر ویاخود معنی سمواتده مخلوقاتك جمله‌سندن ملائکه وارضده‌کی مخلوقات جمله‌سندن دواب الله تعالی‌یه سجود ایدر (یخافون ربهم من فوقهم) اول ملائکه خوف ایدرلرکه رب تعالی انلره فوقلرندن عذاب ارسال ایده (ویفعلون ما یؤمرون) وانلر طاعت وتدبیردن امر

فاوحى اليهم ربهم لنهلكن الظالمين ولنسكننكم الارض من بعدهم ذلك لمن خاف مقامى وخاف وعيد ﴾ كفره رسوللرينه
ديديلركه البته بز سزى يرمزدن چيقاريرز ياخود ملتمزه دوندريرز اول پيغمبرلره ربلرى تعالى وحى ايتديكه بز
اول ظالملرى هلاك ايدوب يرلرينه سزى اسكان ايدەرز بوامر ۲۹۸ ووعد صادق وحقدر اول كيمسه
ايچونكه قيامتده بنم حكمم
وقفەسندن وبنم وعيد
وعذابمدن قورقار اوله
﴿ واستفتحوا وخاب كل
جبار عنيد ﴾ اول پيغمبرلر
دشمنلرينك هلاكنه نصرت
استديلر ياخود پيغمبرلر
وقوملرى بيننده قضاوحكم
طلب ايلديلركه حق وباطل
فرق اوله الله تعالينك
حكميله انبيا وتابعى مؤمنلر
نجات بولوب هر جبار
معاند خلاصدن خائب
اولديلر ﴿ ومن ورائه
جهنم ويسقى من ماء
صديد ﴾ موتدن صكره
انك اوكنده جهنم
واردر اكا دخول ايله
جهنمده يانلرك وجودندن
اقان صو ايله صواريلور
﴿ يتجرعه ولا يكاد يسيغه
ويأتيه الموت من كل مكان
وماهو بميت و من ورائه
عذاب غليظ ﴾ اول صديد
صوينى مشقتله جرعه جرعه
ايچروبدر رائحه وآجيلغندن
بر مدت بوغازنده قالوب
يوده‌مديغندن عذابى امتداد
بولور انك هر طرفندن
وهر اعضاسندن آلام
وشدائد احاطه ايدوب موت درجه‌سنه كلور معهذا ميت اولمزكه استراحت ايده وبومحنتدنصكره ﴿ ايرديكنده
انك وراسنده دخى عذاب شديد وجهنمده خلود واردر ﴿ مثل الذين كفروا بربهم اعمالهم كرماد اشتدت به‌الريح فى يوم
عاصف لايقدرون مما كسبوا على شئ ذلك هو الضلال البعيد ﴾ ربلرينه كافر اولنلرك اشلدكلرى خيرك مثلى

اولندقلرين ايشارلر اشبو دليلدركه ملائكه مكلفون اولوب خوف ورجا بيننده مدارون
اولەلر ﴿وقال الله لاتتخذوا الهين اثنين انما هواله واحد فاياى فارهبون﴾ الله تعالى ايدر ايكى
اله اتخاذ ايتمكز بلكه اول اله واحددر واول اله بنم ايمدى بندن قورقكز بنم غيريدن دكل ﴿وله
مافى السموات والارض﴾ سموات وارض ومافيهما اول اله واحدك خلق وملكيدر ﴿ وله
الدين واصبا﴾ طاعت واخلاص دائم وثابت اولديغى حالده اول الله تعالى‌يه مختصدر وياخود
جزا دائما اكا مختصدركه انك مؤمنه ثوابى وكافره عقابى كسلمز ﴿ أفغير الله تتقون ﴾ الله
تعالينك غيريدنمى قورقارسز حالبوكه انك غيرى ضرّه قادر اولمز نفعه قادر اولمديغى كبى
﴿ومابكم من نعمة فمن الله﴾ نعمتدن قنغى شئ‌كه سزه متصل اولور اول الله تعاليدندر ﴿ثم اذا
مسكم الضرّ فاليه تجارون﴾ اكر سزه قحط ويامرض ايرسه الله تعالى‌يه تضرع ايدرسز ويا اكا
رفع صوتله دعا واستغاثه ايدرسز ﴿ثم اذا كشف الضر عنكم اذا فريق منكم بربهم يشركون﴾
بوندنصكره اكا سزدن اول ضرّ منكشف اولسه سزدن كفار ويامنافقين فريقى ربلرى جل شانه‌يه
اشراك ايدرلر انك غيريه عبادتله ﴿ليكفروا بما آتيناهم فتمتعوا فسوف تعلمون﴾ تاكه بزم انلره ويرديكمز
نعمايه وكشف ضرو بلايه انكار ايدەلر * ايمدى دنياده بقيهٔ آجالكزله تمتع ايدككه آخرتده عاقبت
امريكزى بيليسرسز ﴿ويجعلون لمالايعلمون نصيبا مما رزقناهم﴾ مشركون بزم انلره ويرديكمز
اموالدن شول جماد اولمغله علمى اولميان الهلر ايچون نصيب قيلورلر ﴿ تالله لتسئلن عما كنتم تفترون﴾
تالله مشركين يوم قيامتده سؤال اولنورسز اندنكه اصنام حقيقتده آلهەدر تقربه صالحلردر
افترا ايدرديكز ﴿ويجعلون لله البنات﴾ خزاعه وكنانه ملائكه‌يى بنات الله ديوب وصف ايدرلر
﴿سبحانه﴾ اول الله تعالى ولددن منزهدر ويا انلرك بوقولى عجيبدر ﴿ولهم مايشتهون﴾ حالبوكه
كنديلر ايچون اولاددن استدكلرى بنوندر بناتى سومزلر ﴿واذا بشر احدهم بالانثى ظل وجهه
مسودا وهو كظيم ﴾ قچانكه انلرك برينه مرأەسنك انثى ولادت ايتديكى خبر ويرلسه غم
وكراهت وحيا وخجالتندن وجهى سواده متغير اولور حالبوكه قلبى حزنله ومرأەسنه غيظله
مملودر ﴿ يتوارى من القوم من سوء مابشر به ﴾ اكا تبشير اولنان ويا يوزينه ظاهر اولان شيئك
سوئندن اوتانوب قومندن استخفا ايدر ﴿أيمسكه على هون﴾ متفكر اولديغى حالده‌كه اول تبشير
اولنان شيئى هوان اوزره حفظمى ايده اكا ميل وشفقت ايتمكسزين ﴿ ام يدسه فى التراب ﴾
وياخود انى ترابه دفنمى ايدر ﴿ألاساء مايحكمون﴾ آكاه اولك انلر نەچركين حكم ايدرلركه
كنديلر ايچون بنون اولوب الله تعالى ايچون بنات اوله حالبوكه اول ولددن منزه وعاليدر *
دينلديكه مضر وخزاعه وتميم قبيله‌لرى بناتلرينى احياء ايكن دفن ايدرلردى اول بناته فقر
خوفيله ويا كفائه تزويج اولنماق كراهتيله * اويله اولسه انلرك برى قچان بنتنى دفن مراد
ايتسه اكا صوف وياشعردن جبه كيورر وصحرايه ايلتوب ابل وياغنم كوندرردى التى ياشنه

فورته‌لى كونده اتش كولنه شدتلو روزكار طاغتديغى كبيدركه اول كافرلردخى دنياده اشلدكلرى خيرك ذره‌سنى
بولمغه قادر اولمزلر انلرك بوخير عملرى راه حقدن بعيد ضلالتدر ﴿ الم تر ان الله خلق السموات والارض بالحق ان يشأ
يذهبكم ويأت بخلق جديد وماذلك ۲۹۹ على الله بعزيز ﴾ آيا بيلمزميسنكه الله تعالى سموات وارضى حق ولا
يق وجهله خلق ايتدى
اكر مراد ايدرسه سزى
اى اهل مكه محو ايدوب
يريكزه اكا زياده طاعت
ايدر يكى بر قوم كتورر
اعدام وايجادده الله تعالى‌يه
عسرت يوقدر جمله قدرت
واراده بالذات كنديسنه
مخصوصدر ﴿ وبرزوا لله
جميعا فقال الضعفاء للذين
استكبروا انا كنا لكم تبعا
فهل انتم مغنون عنا من
عذاب الله من شئ قالوا
لوهدينا الله لهديناكم
سواء علينا اجزعنا ام صبرنا
مالنا من محيص ﴾ الله تعالينك
امر ومحاسبه‌سيچون جميع
ناس قبرلرندن خروجلرنده
كافرلرك رأيده ضعيفلرى
تابع اولدقلرى بيوكلرينه
ديەلركه بز دنياده سزه
تابعلر ايدك * رأيكزله
رسوللرى تكذيب ايتدك
شمدى الله تعالينك
عذابندن برشى بزدن
دفع ايدرميسكز اول
بيوكلرى انلره ديەلركه
اكر الله تعالى بزه ايمان
هدايت ايتمش اوليدى
بز دخى سزه اول يولى
كوستردم چونكه طريق نجات مسدود اولمغله * فريادمى ايدەرز صبرمى ايدەرز بزه مساويدر بزمچون بو عذابدن
فراره محل وخلاصه چاره يوقدر * دينلديكه انلر بشيوز يل فرياد وفغان ايدەلر بر نفعلرى اولمامغله صبر مفتاح
فرجدر كلك صبر ايدەلم ديو بشيوز سنه دخى صبر ايدەلر فائده‌سى اولمغله فرياد وصبرمز مساويدر ديو نا اميد

ايرديكنده انى احمائه ايلتورين ديواسنه تزيين ايتدرردى حالبوكه اندن اول انكچون صحراده
بر بئر قازوب حاضرلمشدر قچانكه اول بئره ايريشه‌ارندن انى ايتوب ايچنه دوشرردى *
بعده اوزرينه طپراق دوكوب حتى‌كه يره برابر اولنجه بئرى طپراغله طولدرردى ﴿ للذين
لايؤمنون بالآخرة مثل السوء ﴾ آخرتى تصديق ايتميوب يعنى انكار ايدنلر ايچون صفت سوء
واردركه اول الله تعالى‌يى ولدايله وصفلريدر وبناتلرين احياء ايكن دفن ايتملريدر حالبوكه
انى تزويج ونسل ايچون ابقايه محتاجين ايديلر ﴿ ولله المثل الاعلى ﴾ والله تعالى ايچون صفت
اعلى واردركه اول وجوب ذاتى وغناى مطلق ووجود فائق وصفت مخلوقيندر نزاهتدر *
وعلم وقدرت وبقاء وسائر صفات جلالدر ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾ اول الله تعالى اعداسى اوزره
غالب وامرونهينده حكيمدر ﴿ولو يؤاخذ الله الناس بظلمهم ماترك عليها من دابة ﴾ اكر الله تعالى
ناسى كفر وعصيانلريله مؤاخذه ايتسه عقوبتلرينى تعجيل ايتمكله انلرك فعل خبيثلرى شوميله
ير يوزنده يورر بر حيوان ترك ايتمييدى * نتكيم نوح عليه السلام زماننده انى ايتدى انك
سفينه‌سنده اولان حيوانلرك غيريسين هلاك ايتدى * ابن مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر
قريب اولديكه جعل ابن آدمك ذنبى سببيله جحرنده هلاك اوله * دينلديكه يعنى اكر الله تعالى
آباء ظالمينى ظلمريله مؤاخذه ايتسه نسل كسيلوب ير يوزنده يورر كمسه قالمييدى ﴿ ولكن يؤخرهم
الى اجل مسمى ﴾ لكن فضل وعفوله انلرى منتهاى آجاللرينه دكين تأخير ايدركه توالد
ايدەلر ﴿ فاذا جاء اجلهم لايستأخرون ساعة ولايستقدمون ﴾ قچانكه انلرك هلاك وعذابلرى
وقتى كله برساعت اندن تأخير ويا تقديم اولنمزلر ﴿ ويجعلون لله مايكرهون ﴾ شول كنديلر
ايچون كراهت ايتدكلرى شيئى الله تعالى ايچون قيلورلركه اول بناتدر * او رياستده شركتدر
ورسوللرى استخفافدر وارذل اموالدر ﴿ وتصف السنتهم الكذب ان لهم الحسنى ﴾ ومع
ذلك السنه‌لرى كذب ايدوب ديورلركه اكر محمد بعثى حقيقتده صدق ايسه بزم ايچون جنت
اولور ﴿لاجرم ان لهم النار وانهم مفرطون﴾ بلكه تحقيق انلر ايچون اولان ناردر وانلر ناره تقديم
اولنورلر ﴿ تالله لقد ارسلنا الى امم من قبلك ﴾ يا محمد اشبو امته سنى ارسال ايتديكمز كبى سندن
اول كچن امتلره دخى رسوللر ارسال ايتدك ﴿ فزين لهم الشيطان اعمالهم ﴾ شيطان ايسه انلره
اعمال قبيحه‌لرين تزيين ايدوب حتى‌كه انك اوزره اصرار ورسوللرى تكذيب ايتديلر ﴿فهو
وليهم اليوم ﴾ ايمدى اول شيطان اشبودار دنياده ويايوم قيامتده انلرك و امثاللرينك قرين
وياناصريدر * حالبوكه انك انده كندى باهنه دخى نصرته قادر اولمز ﴿ ولهم عذاب اليم ﴾
وانلر ايچون انده عذاب وجيع دائم واردر ﴿ وما انزلنا عليك الكتاب الالتبين لهم الذى
اختلفوا فيه ﴾ يا محمد بز سكا قرآنى انزال ايتدك‌كه ناسه توحيد وقدر واحوال معاد واحكام
افعالنده اختلاف ايتدكلرى شيئى بيان ايدەسن ﴿ وهدى ورحمة لقوم يؤمنون ﴾ وتاكه اول

اولەلر (وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم فاخلفتکم وما کان لی علیکم من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم لی فلا تلومونی ولوموا انفسکم ما انا بمصرخکم وما انتم بمصرخی انی کفرت بما اشرکتمون من قبل ان الظالمین لهم عذاب الیم) وقتا که امر الهی حساب کوریلوب اهل ٣٠٠ جنت جنته اهل جهنم جهنمه کیدوب * قرار ایتدکده شیطان * جهنمدن آتشدن منبر اوزره اوتروب ناسك اشقیاسنه * دیه که ای مجرملر الله تعالی سزه حشر وجزایی وعد حقیله وعد بیوردی بن سزه خلاف اولەرق قیامت وحشر یوقدر دیو وعد ایلدم بنم سزك اوزریکزه جبره قدرتله تسلطم وحجتم یوغیدی انجق وسوسه ایله دعوت ایلدم سز اجابت ایتدیکز سز بکا لوم وطعن ایتمیك که بن عداوتمی اجرا ایلدم بلکه کندو نفسکزه لوم ایدك * که ربکزی براغوب بکا اجابت ایتدیکز * نه بن سزه مدد واعانت ایده بیلورم ونه سز بکا یاردم ومدد ایده بیلورسز بوندن مقدم بکا اطاعتله الله تعالی یه بنی شریك طوتدیغکزی بن بوکون انکار واندن تبری ایدەرم تحقیق کفر ومعصیتله نفسنه ظلم ایدنلر ایچون عذاب الیم وارد (وادخل الذین امنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها باذن ربهم تحیتهم فیها سلام) مؤمن اولوب عمل صالح ایشلینلر اشجاری التندن انهار جریان ایدن جنتلره ادخال اولنورلر وربلری (تولی) تعالینك امر وارادتیله انده دائملردر انلری انده بر برلرینه یاملکلرك انلره تحیتی سلامدر (الم تر کیف ضرب الله مثلا کلمة طیبة کشجرة طیبة اصلها ثابت وفرعها فی السماء تؤتی اکلها کل حین باذن ربها ویضرب الله الامثال للناس لعلهم یتذکرون)

قرآنی تصدیق ایدنلره هدایت ورحمت اوله (والله انزل من السماء ماء فاحیا به الارض بعد موتها) الله تعالی سمادن ماء انزال ایدوب ارضی یبسله موتندنصکره نباتله احیا ایتدی (ان فی ذلك لآیة لقوم یسمعون) اشبونده عبرت واردر شول قوم ایچونکه سماع وتدبر وانصافله استماع ایده (وان لکم فی الانعام لعبرة) سزکچون انعامده جهلدن علمه عبور اولنور دلالت واردرکه (نسقیکم مما فی بطونه من بین فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربین) بز سزه اول انعامك بطوننده اولاندن ثفل کرشله دم اراسنده لبن خالص ایچوررزکه اکا لون دم ویا رائحهٔ فرث استصحاب ایتمیوبدرکه اول خلقدن سهولتله مرور ایدر (ومن ثمرات النخیل والاعناب) وکذلك سزه ثمرات نخیل واعنابدن ویا ایکیسنك عصیرلرندن ایچوررزانی که (تتخذون منه سکرا ورزقا حسنا) اندن خل ونبیذ اتخاذ ایدوب وثمرندن تمر وزبیب ادخار ایدرسز (ان فی ذلك لآیة لقوم یعقلون) اشبونده آیت واردر شول قوم ایچونکه عقللرینی آیات الهیه نظر وتأملنده استعمال ایدەلر (واوحی ربك الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا ومن الشجر ومما یعرشون) ربك جل شانه بال آرولرینه الهام وقلبلرینه قذف ایتدیکه طاغلرده واغاجلرده وناسك سزکچون دوزدیکی مکانلرده بیوت اتخاذ ایدك (ثم کلی من کل الثمرات) بعده هر ثمرەدن مر وحلوندن اشتها ایتدیککزی ییکز (فاسلکی سبل ربك) بعده اول اکل ایتدیککزی ادخار ایدك شول مسالکه که انده رب تعالی قدرتیله آجی چیچکدن سزك جوفکزده انی عسل تحویل ایدر ویاخود طریقلره کیدککه عسل عملنده ربکز تعالی انی سزه الهام ایتدی (ذللا) جبالده وخلال اشجارده سهلة المسالك اولدیغکز حالده ویاخود امر اولندیغکز شیئه ذلیل ومنقاد اولدیغکز حالده (یخرج من بطونها شراب مختلف الوانه) اول آریلرك بطونندن سنلرینك ویا فصللك اختلافی سببیله ابیض واصفر واحمر واسود شراب چیقر (فیه شفاء للناس) انده ناسه شفاء واردر یا بنفسه امراض بلغمیەدەکی کبی ویا غیریله بیله سائر امراضدەکی کبی زیرا معاجیننده آزدرکه انك برجزئی عسل اولمیه (ان فی ذلك لآیة لقوم یتفکرون) اشبونده آیت واردر شول قوم ایچونکه تفکر ایدرلر * زیرا برکمسه که نحلده اولان علوم دقیقه وافعال عجیبەیی کما هو حقه تدبر ایدر قطعا بیلورکه اکا برقادر حکیمدن لابددرکه اکا انی الهام ایده وانی ایشلمکه تحمیل ایده (والله خلقکم ثم یتوفاکم) الله تعالی سزی خلق ایتدی بعده صبات ویا شباب ویا کهولتکز حالنده سزی توفی ایدر (ومنکم من یرد الی ارذل العمر) وبعضیکز ایسه ارذل عمره رد اولنورکه اول یتمش بش ویا سکسان ویا طقسان یاشنده اولمقدر (لکیلا یعلم بعد علم شیئا) تا برشیئی بیلورکن بیلمز اوله زیرا اول برحالتدرکه نسیان وسوء فهمدن حال طفولیته شبیەدر (ان الله علیم قدیر) الله تعالی انلرك مقادیر اعمارنی بیلور قادرکه شابی اولدیره وهرم فانی‌یی ابقا ایده (والله فضل بعضکم علی بعض فی الرزق) الله تعالی رزقده بعضکزی بعضکز اوزره تفضیل ایتدی کیمکزی غنی کیمکزی فقیر ایتدی * وکیمکزی موالی ایدوب کندیلرك وغیریلرك رزقه

یا محمد بیلمزمیسنکه الله تعالی نیجه مثل ضرب ایلدی کلمهٔ طیبەیی که اول کلمهٔ توحید وشهادتدر شجرهٔ طیبەیه تمثیل ایتدی اول خرما آغجیدرکه کوکی یرده ثابت ودالری سمایه طوغری مرتفعدر اول شجره میوەسنی ربسنك اذنیله هر وقتنده ویرر الله تعالی ناسه مثال کتوررکه ٣٠١ شاید تذکر ایدوب متعظ اولەلر * زیرا ضرب امثالده زیاده افهام وتذکر واردر (ومثل کلمة خبیثة کشجرة خبیثة اجتثت من فوق الارض ما لها من قرار) وکلمهٔ شرکك مثلی شجرهٔ حنظل کبیدرکه انك کوکی قریب اولدیغندن یریوزندن روزکار انی قوپاررانکچون قراری یوقدر (یثبت الله الذین امنوا بالقول الثابت فی الحیوة الدنیا وفی الاخرة ویضل الله الظالمین ویفعل الله ما یشاء) الله تعالی مؤمنلری دنیاده وقبرده قول ثابت اولان کلمهٔ شهادت اوزره مستحکم ایدر الله تعالی نفسلرینه ظلم ایدن کافرلری دنیاده وقبرده کلمهٔ شهادته یول ویرمز وتثبیت واضلالده دیلدیکنی اشلر (الم تر الی الذین بدلوا نعمة الله کفرا واحلوا قومهم دار البوار جهنم یصلونها وبئس القرار) ایا کورمزمیسن شونلری که الله تعالینك نعمتنك شکرینی کفره تبدیل ایتدیلر وکندولرینك تبعه وقومنی دار هلاکه صوقدیلر اول دار هلاك جهنمدرکه اکا واصل اولدیلر اول نه قبیح قرار کاهدر * دینلدیکه بونلردن مراد اهل مکه درکه الله تعالی انلری حرم شریفده اسکان ایدوب رزق ونعمتلرینی کشاده وپیغمبر علیه السلامله مشرف قیلدقدنصکره انلر کافر النعم اولملریله یدی سنه محنت قحطه دوچار و بدرده قتل واسره کرفتار اولدیلر (وجعلوا لله اندادا لیضلوا عن سبیله قل تمتعوا فان مصیرکم الی النار) انلر الله تعالی یه امثال قیلدیلرکه انلره عبادتله ناسی راه

تولی ایدر قیلدی * وکیمکزی ممالیك ایدوب حاللرین انك خلافی اوزره ایتدی (فما الذین فضلوا برادی رزقهم علی ما ملکت ایمانهم فهم فیه سواء) شونلرکه مما لکلری اوزره تفضیل اولندیلر شول سببدنکه اول ممالیکه رزقلرین ویررلر * ایمدی اول موالی وممالیك بنم رزقده مساویدر زیرا انلرك ممالیکه ویردکلری رزق اول ممالیکك کندی رزقلریدرکه الله تعالی انی موالی ایله اول ممالیکه ایرکورر * اشبونده مشرکینه انکار واردرکه انلر الله تعالی یه بعض مخلوقاتنی الوهیتده اشراك ایدرلر * حالبوکه کندیلر الله تعالینك انعام ایتدیکی شیئده عبیدلریله مشارکت ومساواته راضی اولمزلر (أفبنعمة الله یجحدون) انلر الله تعالینك نعمتنی انکار ایدرلرمی شول حیثیتدنکه انکچون شرکاء اتخاذ ایدرلر * اول ایسه اقتضا ایدرکه نعم الهك بعضی انلره مضاف قیلنه من عند الله ایدوکی انکار اولنه العیاذ بالله من ذلك (والله جعل لکم من انفسکم ازواجا) الله تعالی سزکچون کندی جنسکزدن ازواج قیلدیکه بری برلریکزله موانسه ایدەسز * ویاخود اولادیکز تاکه سزك کبی اوله * ویاخود مراد حوانك آدم علیه السلامدن خلق اولنمسی اوله (وجعل لکم من ازواجکم بنین وحفدة) دخی سزکچون ازواجکزدن بنون واولاد قیلدی ویا بنات قیلدی * دینلدیکه حفده ایله مراد کشینك بناتی اوزره اولان اختانیدر ویا اصهاریدر ویا اعوانیدر ویا کبار اولاددرکه انك عملنه معین اولورلر * ویا رجلك مرأەسی ابنائیدرکه انلر زوج آخردن اولوبدر (ورزقکم من الطیبات) وسزه لذائذ وحلالاتدن ویردی (أفبالباطل یؤمنون وبنعمة الله هم یکفرون) انلر اصنامی تصدیق ایدوب توحید واسلامه کافرمی اولورلر ویاخود شیطانك انلره بحیره وسائبه‌یی تحریمی امرنه تصدیق ایدوب الله تعالینك تحلیل ایتدیکنه انکارمی ایدرلر (ویعبدون من دون الله ما لا یملك لهم رزقا من السموات والارض شیئا ولا یستطیعون) مشرکون الله تعالیدن غیری برشیئه عبادت ایدرلرکه انلر ایچون سمادن مطر انزالنه وارضدن نبات اخراجنه مالك اولمزلر ونفع وضره استطاعتلری اولمز (فلا تضربوا لله الامثال) الله تعالی یه مثل قیلمکزکه انی اکا شریك ایدرسز ویا برشیئی اکا قیاس ایدرسز زیرا که ضرب مثل برحاله تشبیهدر (ان الله یعلم وانتم لا تعلمون) الله تعالی سزك اکا قیاس ایله اولان قولکزك فسادنی بیلورکه اول ملکك عبیدنه عبادت تعظیمده ملکك کندویه عبادتدن ادخلدر * ویاخود افعالکزده اولان عظیم جرمکزی بیلور حالبوکه سز انی بیلمزسز اکر بیلسکز اکا جرأت ایتمزدیکز ویاخود اول اشیانك کنهنی بیلورسز بیلمزسز ایمدی دأبکزی ترك ایدك ویاخود اکا ضرب امثال ایتمکز زیرا که اول ضرب امثال کیفیتنی بیلورسز بیلمزسز اندن انلره ضرب مثل کیفیتی تعلیم ایچون کندویه کندیدن غیری عبادت اولنانه مثل ضرب ایدوب دیدیکه (ضرب الله مثلا عبدا مملوکا لا یقدر علی شیء ومن رزقناه منا رزقا حسنا فهو ینفق منه سرا وجهرا هل یستوون) الله تعالی مثل ضرب ایتدی شول عبد مملوکی که

حقدن اضلال ایده‌لر انلره دیکه عمریکزی شهواتله کچورك تحقیق سزك واره‌جغکز مکان نار جهنمدر (قل لعبادی الذین امنوا
یقیمو الصلاة و ینفقوا مما رزقناهم سرا وعلانیة من قبل ان یاتی یوم لابیع فیه ولاخلال) یامحمد بنم مؤمن قوللریمه
دیکه یعنی امر ایله که نمازه ارکان وسننته رعایتله قائم اولسونلر و بزم انلره ویردیکمز رزقدن تطوع اولان صدقه‌یی
کزلو و واجب اولانی
آشکار ویرسونلر اولکون
کلمسندن مقدمکه اندن
اعمال صالحه دن غیری
اخذ وعطا وبیع وشرا
ودوستلق ایله ونما اولمز
(الله الذی خلق السموات
والارض وانزل من السماء
ماء فاخرج به من الثمرات
رزقالکم وسخر لکم الفلك
لتجری فی البحر بامره
وسخر لکم الانهار وسخر
لکم الشمس والقمر دائبین
وسخر لکم اللیل والنهار
وآتیکم من کل ماسألتموه
وان تعدوا نعمت الله
لاتحصوها ان الانسان
لظلوم کفار) اول الله
تعالیدرکه کوکلری ویرلری
خلق ایتدی وکوکدن
صو یعنی یغمور انزال
ایتدی وانکله انواع میوه‌لر
بتوردیکه سزکچون رزق
اوله وسزکچون سفاین
تسخیر ایتدیکه انك امریله
دکزده استدیککز محله
کیده‌سز ونهرلری سزه رام
ایتدیکه انتفاعکز ایچون
تصرفکزده اوله * وشمس
وقمری دخی عادتلری اوزره
بربرینی تعقیب ودور ایده‌رك ضیا ویرمك ایچون سزه تسخیر ایتدی وکیجه وکوندزی دخی سزه تسخیر (سزه
ایتدی * که کیجه‌ده نومله راحت کوندزده کسب معیشت ایده‌سز * ومحتاج اولدیغکز واستدیکز شیلرك کلیسنی سزه
ویردی اکر سز الله تعالینك ویردیکی نعمتلرینی صایه‌لم دیرسکز انی تعداده قدرتکز اولماز تحقیق انسان نفسنه ظلم

تصرفدن عاجز اولوب برشیئه قادر اولمیه ودخی شول حر مالکی که الله تعالی اکا مال کثیر
ویروب انی دیلدیکی کیفیت اوزره سرده وعلانیه‌ده اندن انفاق ایده ایکیسی مساوی
اولور ایمدی ایکیسی جنسیت مخلوقیتده متشارکلر ایکن ایکیسی بیننده اشتراك وتسویه ممتنع
اولیجق اعجز مخلوقات اولان اصنامله شول غنی قادر علی الاطلاق الله تعالی بیننده اشتراك وتسویه‌نك
امتناعی اظهر اولور * دینلدیکه اشبو کافر مخذول ایله مؤمن موفقه تمثیلدر وعبدی مملوکله
تقییدك فائده‌سی انی حردن تمیزدر زیرا اول دخی انك کبی الله تعالینك عبدیدر وینه عبدی سلب
قدرتله تقییدی انی مکاتب ومأذوندن تمیز ایچوندر وانی ومالك متصرفه قسیم قیلمسی دلالت
ایدرکه مملوك برشیئه مالك اولمیه (الحمد لله بل اکثرهم لایعلمون) حمدك کلیسی الله تعالی‌یه
مختصدرکه انك غیری اکا مستحق اولمز زیراکه نعمك کلیسی اول ویرر غیری دکل بلکه ناسك
اکثری انی بیلمزلر نعمتی غیره مضاف قیلوب انك اجلیچون اکا عبادت دخی ایدرلر (وضرب الله
مثلا رجلین احدهما ابکم لایقدر علی شیء) الله تعالی ایکی رجلی مثل ضرب ایلدیکه انك بری
اخرس اولوب فهم وافهام ایتمز نقصان عقلیچون صنایع وتدابیردن برشیئه قادر اولمز (وهو
کل علی مولاه) والحال اول ولی امری اوزره عیال وثقلدر (اینما یوجه لایأت بخیر)
انی مولاسی قنده کوندرسه کفایت مهم وتحصیل حاجتله کلمز (هل یستوی هو ومن یأمر
بالعدل) اول مساویمی اولور اول کمسه‌یه کیم فهیم ومنطیق وذوکفایه ورشد اولوب
ناسه نفع ایدر وانلری مجامع فضائلی شامل عدله حث ایدر (وهو علی صراط مستقیم)
والحال اول کندو طریق مستقیم اوزره‌در توجه ایتدیکی مطلبه اقرب سعیله ایرر والله تعالی
اشبونی مثل ضرب ایتدیکه کندیله اصنام بیننده مشارکتی ابطال ایده * دینلدیکه ایکی مثل دخی مؤمن
وکافر ایچوندر وابکمله مراد ابی بن خلفدر وعدله امر ایدنله مراد حمزه وعثمان ابن عفان وعثمان
بن مظعوندر * دینلدیکه اشبو هاشم بن عمرو شاننده نازل اولوبدرکه اول قلیل الخیر اولمسیله
بیله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه عداوت ایدردی (ولله غیب السموات والارض)
سموات وارض غیبینك علمی الله تعالی‌یه مختصدر انك غیری انی بیلمز اول هرشیئدرکه اول ایکیسنده
عبادك محسوسی اولمیه واکا بر محسوس دخی دلالت ایتمیه ویاخود اول یوم قیامتدرکه علمی
سموات وارض اهلندن غائبدر (وما امر الساعة الا کلمح البصر اوهو اقرب) قیام ساعتك
سرعت وسهولتده امری طرفك حدقه‌نك اعلاسندن اسفلنه رجعی دکلودر بلکه انك امری
اندن اقربدر (ان الله علی کل شیء قدیر) الله تعالی هرشیئه قادردر * ایمدی خلائقی دفعة احیایه
قادر اولور تدریجله قادر اولمسی کبی (والله اخرجکم من بطون امهاتکم لاتعلمون شیئا)
الله تعالی سزی انالریکز قارنندن چیقاردی حالبوکه سز هیچ برشیء بیلمزسز (وجعل لکم
السمع والابصار والافئدة لعلکم تشکرون) وسزکچون سمع وابصار وافئده خلق ایتدی تاکه

ایدیجی شدید الکفراندر (واذقال ابراهیم رب اجعل هذا البلد امنا واجنبنی وبنی ان نعبد الاصنام) واولوقتی یاد
ایله که ابراهیم علیه السلام مناجاتنده یارب شو مکه شهرینی مخاوف ومکارهدن امین قیل وبنی واولادلریمی اصنامه عبادت
ایتمکدن بعید ایله دیدی (رب انهن اضللن کثیرا من الناس فمن تبعنی فانه منی ومن عصانی فانك غفور
رحیم) یارب اول اصنام
ناسدن چوق کیمسه‌یی اضلال
ایتدیلر کیمکه دینده بکا تابع
اولدی اول بنم ملتمدندر
کیمکه بکا عاصی اولدی سن
قادرسنکه انی توبه‌یه توفیقله
مغفرت ورحمت ایده‌سن
(ربنا انی اسکنت من ذریتی
بواد غیر ذی زرع عند
بیتك المحرم ربنا لیقیموا الصلوة
فاجعل افئدة من الناس
تهوی الیهم وارزقهم من
الثمرات لعلهم یشکرون)
یاربنا بعض ذریتمی سنك
بیت محرمك عندنده اکین
بتمز وادیده اسکان ایتدم یاربنا
تا آنده نمازه مقیم اوله‌لر بعض
ناسك قلوبنی اول موضعی
زیارته محب ومشتاق قیل
واول بلده اهلنی میوه‌لردن
رزقلندر تاکه سنك نعمتکه
شکر ایده‌لر * مرویدرکه
شامده هاجردن اسمعیل
علیه السلام تولد ایتدکده
ابراهیم علیه السلامك زوجه
سی ساره رضی الله عنها
اندن غیرتلنوب ابراهیم علیه
السلامه بنم قلبمك راحتنی
استرسك هاجری اوغلیله
برآب وعمارتدن خالی
محله کوتور براق دیدی ابراهیم علیه السلام بوخصوصه تفکر اوزره ایکن جبریل علیه السلام وحیله کلوب ساره‌نك کلامیله
حرکت ایله دیدی بناءعلیه ابراهیم علیه السلام هاجر واسمعیلی آلوب حرم شریف طرفنه کیدوب انلری وادیء مکه‌ده
بی انیس ورفیق براغوب بومناجاتله عودت ایلدی بعده مدت قلیله‌ده دعای خلیل قبولیله جبریل علیه السلام قنادیله یاخود اسمعیل

سزه طورا بعد طور انعام ایتدیکی اشیایی بیلوب اکا شکر ایده‌سز (الم یروا الی الطیر مسخرات
فی جو السماء) نظر ایتمزلرمی شول قوشلره کیم ارضدن متباعد هواده طیران ایچون مسخرلردر
اجنحه وسائر اسبابدن خلق اولنان شیئله (مایمسکهن الا الله) اول قوشلری هواده امساك
ایدن دکل الا الله تعالیدر زیرا جسدك ثقلی سقوطنی اقتضا ایدر فوقنده علاقه وتحتنده دعامه
یوقدرکه انی امساك ایده (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) قوشلرك جو سماده طیرانیچون
تسخیرنده قوم مؤمنین ایچون آیتلر واردرکه اول انی برخلقتده خلق ایتمیشدرکه انکله اکا طیران
ممکن اولور * وهوائی خلق ایتدیکه انده طیران ممکن اولور وهواده انی خلاف طبعی
اوزره دوشمزسز طورغورر دینلدیکه طیر هواده اون ایکی میله دکین مرتفع اولور اندن فوقه
ارتفاعه امکانی اولمز (والله جعل لکم من بیوتکم سکنا) الله تعالی سزه بیوتکزدن مسکن قیلدی
یعنی بیوت بناسنی سزه توفیق ایتدیکه وقت اقامتکزده انده قرار ایده‌سز (وجعل لکم من
جلود الانعام بیوتا) وسزکچون جلود انعامك شعر وصوف ووبرندن بیوت قیلدی اول
کرك خیام ویاقباب ویا انطاعدر (تستخفونها یوم ظعنکم ویوم اقامتکم) سز اول بیوتی خفیف
بولورسز تر حالکز وقتنده حمل ونقلی واقامتکز وقتنده وضع وضربنی (ومن اصوافها
واوبارها واشعارها اثاثا ومتاعا الی حین) وسزکچون انعامدن غنمك صوفندن وابلك وبرندن
ومعزك شعرندن لبس وفرش اولنور وسائر اشیا که انکله انتفاع اولنور شیء قیلدی زماندن
برمدته دکین ویاموتکزه دکین ویا اندن اوطارکز قضاسنه دکین (والله جعل لکم ماخلق
ظلالا) والله تعالی خلق ایتدیکی اشجار وجبال وابنیه وغیریدن سزکچون ظلال قیلدیکه
انکله شمسك حرندن قورتنورسز (وجعل لکم من الجبال اکنانا) ودخی جبالدن سزکچون
کهوف وبیوت منحوته‌دن مواضع قیلدیکه انده ساکن اولورسز (وجعل لکم سرابیل تقیکم
الحر) ودخی سزکچون صوف وکتان وقطن وغیریدن ثیاب قیلدیکه انکله حر وبردن
قورتنورسز (وسرابیل تقیکم بأسکم) ودخی سزکچون حدیددن درع وجوشن قیلدیکه
انی لبسله سلاح اذاسندن ویاعدو محاربدن قورتنورسز (کذلك یتم نعمته علیکم لعلکم تسلمون)
اشبو ذکر اولنان نعم متقدمه‌نك اتمامی کبی سزه نعمتن اتمام ایدر تاکه انك نعمتلرینه نظر ایدوب
وحدانیتنه ایمان وحکمنه انقیاد وایقان تحصیل ایده‌سز (فان تولوا فانما علیك البلاغ المبین)
اکر انلر اسلامدن اعراض ایدوب حق قبول ایتمزلرسه سکا ضرر ویرمز سکا واجب اولان
بلاغدرسن ایسه تبلیغ ایتدك (یعرفون نعمة الله ثم ینکرونها واکثرهم الکافرون) مشرکون
الله تعالینك اشبو وعد ایتدیکی نعمتلری وغیرینی بلدکلرندنصکره انکار ایدرلر یعنی اشبو نعمتلرك
الله تعالیدن ایدوکنی اعترافلرندنصکره انك غیریه عبادتله انی انکار ایدرلر ویاخود اول نعمتلر
بزه آلهه‌مز شفاعتیله‌در ویاشونك کبی سببله‌در دیمك ایله انکار ایدرلر ویاخود اول نعمتلرك

عليه السلامك قدمی اثریله زمزم ظهور ایدوب قبیلهٔ جرهم انده اقامت وکون بکون ناسك شوقی زیاده اولدی ومکهٔ
مکرمه‌ده انواع فواکه پیدا اولدی ﴿ربنا انك تعلم مانخفی ومانعلن ومایخفی علی الله من شئ فی الارض ولا فی السماء الحمدلله
الذی وهب لی علی الکبر اسمعیل واسحق ان ربی لسمیع الدعاء﴾ ٣٠٤ یاربنا سن بزم کزلو واشکاره ایتدکمز
شیئی بیلورسن الله تعالی‌یه
برده وکوکده اولندن بر
شی مخفی اولمز حمداول الله
تعالی‌یه‌درکه اختیارلغمده بکا
اسمعیل واسحاقی هبه ایتدی
تحقیق ربم جل شانه دعایی
قبول ایدیجیدر * دینلدیکه
ابراهیم علیه السلام اسمعیل
علیه السلامك ولادتنده
طقسان طقوز واسحق علیه
السلامك ولادتنده یوز
اون ایکی یاشنده ایدی ﴿رب
اجعلنی مقیم الصلوة ومن
ذریتی ربنا وتقبل دعاء ربنا
اغفرلی ولوالدی وللمؤمنین
یوم یقوم الحساب﴾ یارب
نی وذریتمدن بعضنی نمازه
قائم اولنلردن قیل یاربنا
دعا وعبادتمی قبول ایله
یاربنا بنی وپدر ووالده‌می
وجمله مؤمنلری حساب قائم
اولدیغی کونده مغفرت ایله
* دینلدیکه بو والدینه دعاسی
باباسنك حالی بیان اولنوب
نهی اولنمزدن مقدم ایدی
علی قول آدم وحوا علیه
السلامه ایدی ﴿ولاتحسبن
الله غافلا عمایعمل الظالمون
انما یؤخرهم لیوم تشخص
فیه الابصار﴾ الله تعالایی
ظالملرك عملندن غافل ظن ایتمه انلرك عذابنی انجق خوف وحیرتدن کوزلرك خیره‌لندیکی کونه تأخیر ایدر ﴿احاله
﴿مهطعین مقنعی رؤسهم لایرتد الیهم طرفهم وافئدتهم هواء﴾ بو خیره‌لنمش کوزلرینی محشره دیکوب اسرافیل علیه السلام
طرفنه سکردیجی وباشلرینی یوقارو قالدیریجی اولدقلری حالده کندولرینه نظر ایتمکه کوزلری دونمیه وغلبهٔ دهشتدن قلبلری

حقوق اداسندن اعراضله انکار ایدرلر * دینلدیکه نعمة الله ایله مراد محمد صلی الله تعالی علیه
وسلمك نبوتیدرکه انی معجزاتله بلدکلرندنصکره عنادا انکار ایتدیلر وانلرك اکثری عنادا
نعمتی جاحدلردر زیرا انلرك بعضی نقصان عقلیچون ویا نظرده تفریطیچون حقی بیلمیوبدر
ویاخود حد تکلیفه ایرشمدیکندن اوزرینه حجت قائم اولمیوبدر ﴿ویوم نبعث من کل
امة شهیدا﴾ ذکر ایت شول کونیکه انده بز هر امتدن رسولنی شاهد بعث ایدرزکه
مؤمنلرك ایماننه وکافرلرك کفرنه شهادت ایده ﴿ثم لایؤذن للذین کفروا﴾ بعده کافرلره
اذن ویرلمزکه اعتذار ایده‌لر زیراکه عذرلری یوقدر ﴿ولاهم یستعتبون﴾ ورب تعالی‌یی رضایه
دخی تکلیف اولنمزلر زیراکه آخرت دار تکلیف دکلدر ویا دنیایه رد اولنمزلرکه توبه ایده‌لر
اعدی استعتابده حقیقت معنی رضا طلبنه تعرضدر اول باب ایسه آخرتده کفار اوزره منسددر
﴿واذا رأی الذین ظلموا العذاب فلایخفف عنهم ولاهم ینظرون﴾ قچانکه کافرلر جهنم عذابن
کوره‌لر انلردن عذاب تخفیف اولنمز ومهلت دخی ویرلمزلر ﴿واذا رأی الذین اشرکوا شرکاءهم﴾
قچان مشرکلر یوم قیامتده الله تعالی‌یه شرکاء ادعا ایتدکلری اوثانلرینی ویا انلری کفره حمله
کفرده شرکالری اولان شیاطینی کوره‌لر ﴿قالوا ربنا هؤلاء شرکاؤنا الذین کنا ندعوا من
دونك﴾ دیه‌لرکه یاربنا اشبونلر بزم شرکامزدرکه سندن غیری انلری ارباب اتخاذ ایدوب انلره
عبادت ایدردك ویابزی کفره تحمیل ایدن شیاطیندن شرکامزدرکه انلره اطاعت ایدردك اشبو
کلام انلردن مخطئین ایدوکلرینه اعترافدر * ویاخود عذابلرینك بعضی انلر اوزره تحمیل
اولنمسنی التماسدر ﴿فألقوا الیهم القول انکم لکاذبون﴾ اوثان انلره دیه‌لرکه سز بزی آلهه
تسمیه کزده کاذبلرسز بزسزی دعوت ایتمدك که بزه عبادت ایده‌سز ﴿والقوا الی الله یومئذ السلم﴾
واول کونده مشرکلر الله تعالی‌یه استسلام وحکمنه انقیاد ایده‌لر * حالبوکه دنیاده اندن
استکبار ایدرلردی ﴿وضل عنهم ماکانوا یفترون﴾ وانلردن زائل وباطل اوله اولکه آلهه‌لری
انلره نصرت وشفاعت ایدر دیو افترا ایدرلردی شول وقتنکه آلهه‌لری انلردن تبری ایدوب
انلری تکذیب ایده‌لر ﴿الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله زدناهم عذابا فوق العذاب بما کانوا
یفسدون﴾ شونلرکه کندیلر کافر اولوب ناسی اسلامدن منع وکفره حمله سبیل اللهدن صد
ایتدیلر بز انلره شول کفرله مستحق اولدقلری عذابك فوقنده صدلریچون عذاب زیاده ایدرز
شول سببله‌کیم دنیاده کندولری کفرله وناسی ایماندن صدله فساد ایدرلردی ﴿ویوم نبعث فی کل
امة شهیدا علیهم من انفسهم﴾ یوم قیامتده هر امتده کندیلردن رسوللرینی شاهد بعث ایدرز زیرا
هر امتك رسولی کندیلردن ایدی ﴿وجئنا بك شهیدا علی هؤلاء﴾ وسنی یا محمد امتك اوزره
شاهد کتورورز ﴿ونزلنا علیك الکتاب تبیانا لکل شئ وهدی ورحمة وبشری للمسلمین﴾ وبز
سکا قرآنی تنزیل ایتدك امور دینیه‌دن هرشئ تفصیل اوزره ویااجمال اوزره اولوب سنته

فهمدن خالی اوله ﴿وانذر الناس یوم یأتیهم العذاب فیقول الذین ظلموا ربنا اخرنا الی اجل قریب نجب دعوتك ونتبع الرسل
اولم تکونوا اقسمتم من قبل مالکم من زوال﴾ یا محمد ناسی قیامت یاموتله کله‌جك عذابله قورقوت اولکونده دنیاده شرك وتکذیبله
نفسلرینه ظلم ایدنلر دیه‌لرکه یاربنا ٣٠٥ بزم عذابمزی تأخیر ایله وبزی دنیایه کوندروب آز وقت
بزه مهلت ویرکه دعوتکه
اجابت وپیغمبرلره تبعیت
ایده‌لم جوابنده ملکلر
دیه‌لرکه مقدم دنیاده
سزکچون هیچ زوال یوقدر
دیو یمین ایدر اولمدیکزمیدی
﴿وسکنتم فی مساکن
الذین ظلموا انفسهم
وتبین لکم کیف فعلنا
بهم وضربنا لکم الامثال﴾
عاد وثمود کبی نفسلرینه
ظلم ایدنلرك یرلرنده ساکن
اولدیکز وانلره نیجه
عقوبات ایتدکمز سزه
ظاهر اولدی وانلرك
احوالندن سزه مثل ضرب
ایتدك ﴿وقدمکروا مکرهم
وعندالله مکرهم وان کان
مکرهم لتزول منه الجبال﴾
انلر مکره سعیله مکرلرینه
قرار ویردیلر عندالله انلرك
مکرلرینك جزاسی واردر
اکرچه انلرك مکرلری
شدتده جبالی ازاله‌یه مساوی
ایسه‌ده * منقولدرکه نمرود
چونکه ابراهیم علیه السلامك
آتشدن سلامتنی کوردکده
ابراهیمك تکریسی قدرتلو
ایمش بن کوکه کیدوب انی
کورمك استرم دیو بر کوشك
بناسنی امر ایلدی اوچ سنه‌ده ﴿ثانی﴾ ﴿٢٠﴾ تکمیل اولوب غایت مرتفع اولدی انك اوزرینه چیقدقده
اسمانی کااول یردن کوردیکی کبی کوردی فرداسی اول کوشك ییقلوب چوق آدم تلف اولدی نمرود غضبه کلوب ابراهیمك
تکریسی بنم کوشکمی ییقدی بن انکله جنك ایده‌رم دیو درت کرکس بسلیوب ودرت کوشه بر صندوق یاپدروب

احاله ایله بیان بلیغ وجمیع ناسه هدی ورحمت وخاصة مسلمینه بشری اولدیغی حالده * اول
هدی ورحمتدن محروملك حرمانی کندینك تفریطیله‌در ﴿ان الله یأمر بالعدل﴾ الله تعالی اموردہ
عدله امر ایدر اما اعتقادده عدل توحید کبی‌که تعطیل وتشریك بیننده متوسط اوله کسب متوسط
کبی‌که جبر محضله قدر بیننده متوسط اوله * اما عملده عدل اداء واجباتله تعبد کبی‌که بطالت
وترهیب بیننده متوسط اوله * اما خلقده عدل جود کبی‌که بخل وتبذیر بیننده متوسط اوله
﴿والاحسان﴾ واحسان ایله‌ده امر ایدرکه اول پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك قول
شریفی موجبنجه الله تعالی‌یه عبادتدر کأنه انی کورورسن اکرسك انی کورمزسك اول سنی کورر
﴿وایتاء ذی القربی﴾ واقاربه محتاج اولدقلرینی ویرمکله امر ایدر ﴿وینهی عن الفحشاء﴾ وقوهٔ
شهوته متابعتده افراطدن نهی ایدر زنا کبی‌که اول احوال انسانك اقبح واشنعیدر ﴿والمنکر﴾
ودخی منکردن نهی ایدرکه اول هر شیدرکه قوهٔ غضبیه آثاره‌سنده انی تعاطی ایدن اوزره انکار
اولنه ﴿والبغی﴾ ودخی بغیدن نهی ایدرکه اول ناس اوزره استیلا وتجبرله استعلادر قوهٔ
وهمیه‌دن ناشی شیطنتدر * انساندن برشرکه وجوده کلور الاول اشبو اوچ قوادن برینك
توسطیله صدور ایده اول اجلدن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه دیدیکه اشبو آیت کریمه قرآنده
خیر وشری جامع بر آیتدر عثمان بن مظعون رضی الله تعالی عنهك اسلامنه سبب اولوبدر اکر
قرآنده بوندن غیری آیت اولمسه بنه اکا صادق اولوردیکه هرشیئه تبیان اولوب عالمینه هدی
ورحمتدر دینله ﴿یعظکم لعلکم تذکرون﴾ الله تعالی سزه امر ونهیله وخیر وشر بیننی تمیزله
وعظ ایدر تاکه انکله متعظ اوله‌سز ﴿واوفوا بعهد الله اذا عاهدتم﴾ الله تعالینك عهدته وفا
ایدك قچانکه عهد ایده‌سز دینلدیکه انکله مراد نذردر ویا ایمان باللهدر ﴿ولاتنقضوا الایمان
بعد توکیدها﴾ ایمانکزی ذکر الله ایله توثیقدنصکره نقض ایتمکز ﴿وقد جعلتم الله علیکم کفیلا﴾
حالبوکه الله تعالی‌یی ایمانکز اوزره شاهد قیلدیکزکه اکا وفا ایده‌سز ﴿ان الله یعلم ماتفعلون﴾
الله تعالی سزك ایمان وعهدکز نقضنده افعالکزی بیلور ﴿ولاتکونوا کالتی نقضت غزلها من
بعد قوة انکاثا﴾ وشول مرأه کبی اولمکزکه غزلنی ابرام واحکامدنصکره نقض ایدوب انی
انقاض قیلور * کابی ایدر اول قریشدن بر مرأهٔ خرقاء حمقاء ایدی اکا ربطه بنت عمرو دینوردی
وسوسه‌لو ایدی ذراع دکلو مغزلی واصبع کبی صناره‌سی وفلکهٔ عظیمه‌سی وار ایدی صوف
وشعر وو بردن غزل اکیوردی وجواریسنه غداتدن نصف نهاره‌دك اکیردردی وانی نصف
نهار اولیجق اول اکیردکلرینی بوزدرردی * اشبو فعل انك دائما دأبی ایدی یعنی اول مرأه
نه عملدن کف ایدر ونه عمل ایتدیکنده نقضدن کف ایدرسز دخی انجلین عهدیکزی نقض
ایدرسز بعده عهددن کف ایتمز سزونه عهد ایتدیککزده اکا وفا ایدرسز ﴿تتخذون ایمانکم دخلا
بینکم﴾ ایمانکزی آراکزده دخل وخیانت وخدیعه اتخاذ ایدرسز * دینلدیکه دخل اولدرکه

درت كوشه سنه يوقارو واشاغى دونر بر مزراق وضع واوجلرينه لحم بند ايتديلر واول مزراقلرى يوقارو قالديروب
كركسلرى آجيقديروب صندوغك آشاغى كوشه لرينه باغلتدى وبر كشيله كندو صندوغه بندى اول آج كركسلر
يوقارودهكى لحمه ميل ايتدكجه صندوق بر هوا اولدى بر كون بر كيجه ❁ ٣٠٦ ❁ كتدكدنصكره صندوغك يوقارو
پنجره سنى آچوب باقديكه
ينه سمانك بعدى اولكى
حال اوزره اشاغى پنجره دن
نظرده زمين صو كبى
كوروندى بر كون بر كيجه
دخى كيدوب نظرلرنده
كوك ينه هيئتى اوزره
كورينوب زمين سودا
مظلم اولمش وكركسلر
دخى قدرتسز اولمشلريدى
نمرود خوفه تابع اولوب
يانلرنده اوق ويای اولمغله
يوقارو بر اوق آتدقده
هوادهكى بحردن بر بالق
كندوبى فدا ايدوب اول
تيره قارشو كلمكله اوق قانله
كلدكده اله سمانك ايشنى
بتوردم ديو مزراقلرى
لحملريله اشاغى چويروب
كركسلر دخى لحمه ميل وصندو
قله طرف زمينه دونديلر
طاغيلر كركسلرك قنادى
وصندوغك شدتله هبوطى
صداسنى ايشتدكده قيامت
قوپدى ظنيله مكانلرندن
زائل اولمغه قريب اولديلر
﴿ فلا تحسبن الله مخلف وعده
رسله ان الله عزيز ذو انتقام ﴾
ظن ايتمه كه الله تعالى پيغمبرلرينه
وعد ايتديكى نصرته خلف
ايده تحقيق الله تعالى جمله يه غالبدر واعدادن اولياسيچون انتقام صاحبيدر ﴿ يوم تبدل الارض غير الارض ﴿ والسموات
وبرزوا لله الواحد القهار ﴾ بو ارض غير ارضه وبو سموات غير سمواته تبديل اولنديغى كونده ناس وحدانيت
وقهاريتله متصف الله تعالى يه محاسبه ومجازات ايچون قبرلرندن ظاهر اوله لر * دينلديكه ارضك تبديلى طاغلر وواديلر

وفايى اظهار ونقضى ابطال ايده ﴿ ان تكون امة هى اربى من امة ﴾ بر جماعت جماعت اخرادن عدده
ازيد ومالده اوفر اولمغله يعنى بر قومه غدر ايتمه كز كنديككزده كثرت وانلرده قلت اولديغيچون
* مجاهد ايدر بونكله مراد اولدركه انلر خلفالريله مخالفت ايديشورلردى چنانكه اول
خلفالرى اعاديسنده شوكت كورسه لر اول خلفا ايله اولان عهدلرين نقض ايدوب اول اعادى
ايله مخالفت ايدرلردى ايمدى الله تعالى انلرى اول فعلدن نهى ايتدى ﴿ انما يبلوكم الله به ﴾ الله
تعالى سزى عهده وفا ايله امر ونقض عهددن نهيله اختيار ايدر تاكه نظر ايده عهد وفا حبلنى
تمسك ايدرميسز يوخسه قريشك كثرت وشوكتنه ومؤمنينك قلت وضعفنه نظر ايله اغترارمى
ايدرسز ﴿ وليبين لكم يوم القيامة ما كنتم فيه تختلفون ﴾ وتاكه يوم قيامتده شول دنياده اختلاف
ايتديككز شئ سزه تبيين ايده چنانكه اعمالكز اوزره ثواب وعقابله جزا ايده ﴿ ولو شاء الله
لجعلكم امة واحدة ﴾ اكر الله تعالى ديلسه جميعكزى ملت اسلام اوزره امت متفقه قيلوردى
﴿ ولكن يضل من يشاء ويهدى من يشاء ﴾ لكن الله تعالى انلردن ديلديكنى عدليله مخذول
ايدر وديلديكنه فضليله هدايت ايدر ﴿ ولتسئلن عما كنتم تعملون ﴾ ويوم قيامتده شول دنياده
ايشلديككز اعمال حسنه وسيئه دن سؤال اولنورسز ﴿ ولا تتخذوا ايمانكم دخلا بينكم ﴾ ايمانكزى
آراكزده دخل وخيانت وخديعه اتخاذ ايتمه كزكه انكله ناس سزك ايمانكزه اغترار ايدوب
امن اوزره اولدقلرندنصكره ايمانكزى نقض ايدر اولمكز ﴿ فتزل قدم بعد ثبوتها ﴾ اوله
اولسه اقدامكز محجهٔ اسلام اوزره ثبوتندنصكره طايرينور ﴿ وتذوقوا السوء بما صددتم عن
سبيل الله ﴾ ودنياده عذابى ذوق ايدرسز شول سببله كيم نقض عهد ايتمه كزله ناسه نقض عهد
طريقنى تسهيل ايدوب انلرى طريق اسلامدن صد ايدرسز ﴿ ولكم عذاب عظيم ﴾ وآخرتده
سزه عذاب عظيم اولور ﴿ ولا تشتروا بعهد الله ثمنا قليلا ﴾ الله تعالينك عهدنى عرض يسيره
استبدال ايتميك بلكه عهدكزه وفا ايدك ﴿ انما عند الله هو خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ شول عهده
وفا اوزره الله تعالى عندندهكى ثواب سزه خيرليدر اندنكه نقض عهد اوزره عرض يسيره دن
آلورسز اكر علم وتمييز اهلندن ايسه كز ﴿ ما عندكم ينفد وما عند الله باق ﴾ اعراض دنيادن
سزك عندكزده اولان منقضى وفانى اولور اماكه الله تعالى عندنده جنتدهكى ثواب اهلنه دائم
وباقيدر ﴿ ولنجزين الذين صبروا اجرهم باحسن ما كانوا يعملون ﴾ فاقه يه واذاى كفاره ويا
مشاق تكليفه صبر ايدنلرك اجرنى اعماللرندن احسن جزا ايله جزا ايدرز ﴿ من عمل صالحا
من ذكر او انثى وهو مؤمن ﴾ ذكر وانثادن بر كيمسه كه مؤمن اولديغى حالده عمل صالح ايشليه
زيرا استحقاق ثوابده كفره نك اعمالنه اعتبار يوقدر بلكه انلرك انك اوزره متوقعلرى تخفيف
عذابدر ﴿ فلنحيينه حياة طيبة ﴾ بز انلرى دنياده حياة طيبه ايله احيا ايدرز يعنى رزق حلالله
انى غنى قيلورز موسر ايدرسه وز يا اكا قناعت وقسمته رضا ويررز اكر انى معسر ايدرسه وز

دوزلنوب اشجار وبنادن خالى اولمسيدر وكوكلرك تبديلى شمس وقمر دوريلوب نجومك طاغلمسى وكوكلر اريمش باغ ومعادن كبى
اولمسيدر ﴿ وترى المجرمين يومئذ مقرنين فى الاصفاد ﴾ واول كونده مشركلرى كوررسنكه عقايد واعمالده شريكلريله بربرينه باغلنمش
ياخود هر كافر بر شيطانله زنجيره ❁ ٣٠٧ ❁ اورلمش اوله ﴿ وسرابيلهم من قطران وتغشى وجوههم النار
ليجزى الله كل نفس ما كسبت
ان الله سريع الحساب ﴾
انلرك كوملكلرى قطراندندر
ويوزلرينى آتش قاپلار تاكه
الله تعالى هر نفسك كسب
ايتديكى عملك جزاسنى ويره
الله تعالى حسابده سريعدر *
بر حساب آنى حساب
آخردن كيرو اليقومز ﴿ هذا
بلاغ للناس ولينذروا به
وليعلموا انما هو اله واحد
وليذكر اولوا الالباب ﴾
بو قرآن يا بو سوره ده
اولان موعظه ناس ايچون
كفايتدر تاكه انكله تخويف
اولنه لر وذكر اولنان
قدرت وعلامتلرينى تأمل
ايله بيله لركه تحقيق اول
الله عظيم الشان واحددر
شريك ونظيرى يوقدر
وعقول كامله صاحبلرى
دخى متعظ اولوب مناهيدن
حذر واوامره قيام ايده لر

﴿ سورة الحجر مكية وهى
تسع وتسعون آية ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

﴿ الر تلك آيات الكتاب
وقرآن مبين ﴾ اشبو كله جك
آيتلر سوره نك وقرآن
مبينك آيتلريدر * دينلديكه كتابله مراد يازلمشى وقرآنله مراد جمع اولمشى اوله ياخود كتابله مراد تورية وانجيل وقرآنله مراد
بو قرآن كريم اوله ﴿ ربما يود الذين كفروا لو كانوا مسلمين ﴾ چوق كافرلر دنياده هزيمت ياخود موت ياعذاب قيامت وقوعنده
مسلمان اولمقلغى تمنى ايدرلر * دينلديكه كافرلر جهنمده مؤمنلرك كنهكارلرينى كوروب سز مسلمانلر ايكن بزمله

﴿ ولنجزينهم اجرهم باحسن ما كانوا يعملون ﴾ وايشلدكلرى اعمال صالحه نك اجرنى اندن
احسنله جزا ندررز ﴿ فاذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم ﴾ چنانكه قرآن قرائتن
مراد ايدرسك الله تعاليدن سؤال ايتكه سنى شيطان رجيمك وساوسندن اعاذه ايده تاكه قرائتك
حالنده اول سكا وسوسه ايتميه * جمهور عندنده اول استحباب ايچوندر اشبونده دلالت واردكه
بر مصلى يه نمازك هر ركعتنده استعاذه لازم اوله * ابن مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم قتنده قرآن اوقور اولديغمده اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم
ديدم پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه * اعوذ بالله من الشيطان الرجيم * ديكل جبريل
عليه السلام بكا انى قلمدن واول لوح محفوظدن اويلجه اقراء ايتدى ﴿ انه ليس له سلطان على الذين
آمنوا وعلى ربهم يتوكلون ﴾ اول شيطانك تسلط وولايتى يوقدر شونلر اوزره كيم مؤمن
اولوب ربلرى جل شانه يه توكل ايدرلر * زيرا انلر انك اوامرينه اطاعت ووساوسنه اقبال
ايتمزلر مكر اول شيئده كه احتقار اولنور ونيدور وغفلت اوزره ايشلنور اول اجلدن اندن
استعاذه ايله امر اولنديلر ﴿ انما سلطانه على الذين يتولونه ﴾ بلكه انك تسلطى شول قوم
اوزره دركه اكا محبت واطاعت ايدرلر ﴿ والذين هم به مشركون ﴾ وانك سببيله الله تعالى يه اشراك
ايدرلر ﴿ واذا بدلنا آية مكان آية ﴾ چنان بر آيتك حكمنى نسخ ايدوب يرينه حكم آخر كتوره وز
﴿ والله اعلم بما ينزل ﴾ الله تعالى احكامندن تبديل وتغييرنده خلقنه اصلح اولانه اعلمدر *
زيرا بر وقتده مصلحت اولان ممكندركه وقت آخرده مفسده اوله ﴿ قالوا انما انت مفتر ﴾
كافرلر ديرلركه يا محمد سن الله تعالى يه افترا ايدرسن * بر شئ امر ايتديكندنصكره امر آخر حسن
كوريلوب اولكى امرندن نهى ايدرسن ﴿ بل اكثرهم لا يعلمون ﴾ بلكه انلرك اكثر احكامك
حكمتن بيلمزلر وخطايى ثوابدن تمييز ايتمزلر ﴿ قل نزله روح القدس من ربك بالحق ﴾ ديكل كه
انى جبريل عليه السلام ربك جل شانه دن صدقله تنزيل ايدوبدر ﴿ ليثبت الذين آمنوا ﴾ تاكه
مؤمنلر اول انك كلامى ايدوكنه ايمان اوزره ثابت اوله لر وناسخى ايشتدكلرنده اندهكى رعايت
صلاحى تدبر ايدوب عقيده لرنده رسوخ وقلبلرنده اطمئنان بوله لر ﴿ وهدى وبشرى للمسلمين ﴾
ومسلمينه هدايت وبشارت اوله ﴿ ولقد نعلم انهم يقولون انما يعلمه بشر ﴾ بز بيلورزكه كفار
مكه ديرلركه محمده قرآنى بر آدمى تعليم ايدر * دينلديكه انكله مراد عامر بن الحضرمينك غلامى
جبر الرومى ايدى * وياخود جبر ويسار نام ايكى غلام نصرانى ايديكه عين اهلندن اولوب
مكه ده سيوف دوزرلردى تورات وانجيل اوقورلردى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم ايسه انلره اوغراديغنده اوقودقلرينى دكلردى * ضحاك ايدر كفار اكا ايذا ايتدكلرنده
انلرك قتنه واروب اوتورر وكلاملريله استراحت قيلردى مشركون ايسه محمد اول ايكيسندن
اوكرهنور ديرلردى الله تعالى انلرى تكذيب ايدوب ديديكه ﴿ لسان الذى يلحدون اليه اعجمى ﴾

جهنمده سكز اسلامكز سزه نه فائده ايتدى ديه لر بعد زمان الله تعالينك فضل ورحمتيله اول مسلمانلر ناردن چيقوب جنته
كتدكلرنده كافرلر اولوقت نوليدى بزده اهل اسلامدن اوليدق ديه لر ﴿ ذرهم يأكلوا ويتمتعوا ويلههم الامل فسوف
يعلمون ﴾ انلرى ترك ايله كه دنياده يسونلر ولذات وشهواتله ۳۰۸ كچونسونلر واملرى انلرى ايمان
وطاعتدن كرو براقسون
يقينده جزالرينى كوروب
عمل قبحلرينى بيلورلر
﴿ وما اهلكنا من قرية
الا ولها كتاب معلوم ﴾
بز بر قريه اهلنى هلاك
ايتمدك الا زمانى تقدير
ولوح محفوظده تحرير
اولنمشيدى ﴿ ما تسبق من
امة اجلها وما يستأخرون ﴾
هيچ بر امتدن اجل
موعودى ويا عذابى تقديم
وتأخير ايتمز ﴿ وقالوا
يا ايها الذى نزل عليه
الذكر انك لمجنون ﴾ مكه
مشركلرى پيغمبر عليه
السلامه استهزا طريقيله
اى قرآن نازل اولمش كمسه
سن مجنونسن ديديلر
﴿ لوماتأتينا بالملئكة ان كنت
من الصادقين ﴾ اكر سن
صادقلردن اوليدك بزه
رسالتكه شهادت ايدر
ملكلرله كلوردك ﴿ ما ننزل
الملائكة الا بالحق وما كانوا
اذا منظرين ﴾ بز كفاره
ملائكه يى انجق عذابله
ايندررز حالبوكه انلره
ملائكه ايندريدك عذابلرنده
امهال ايتمزدك ﴿ انا نحن
نزلنا الذكر وانا له لحافظون ﴾ بز قرآن انزال ايتدك آنى تبديل وتحريفدن حفظ ايديجيلردنز (زيرا كتب ﴿ سو ﴾
متقدمه نك حفظنى احبار وربانيون التزام ايتمكله تحريف واقع اولمشيدى ﴿ ولقد ارسلنا من قبلك فى شيع الاولين ﴾
يا محمد سندن مقدم كچن طائفه يه كنديلردن رسوللر كوندردك ﴿ وما يأتيهم من رسول الا كانوا به يستهزؤن ﴾ هر پيغمبركه

شول رجلك لسانيكه اكا اشارت واماله ايدرلر اعجميدر ﴿ وهذا لسان عربى مبين ﴾ بوقرآن
ايسه عربى لسان اوزره فصيح ومبيندر * تقريرى ايكى وجهى محتمل اولور برى بودركه
محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك اول رجلدن ايشتديكى كلام اعجميدركه انى نه اول ونه سز فهم
ايدرسز قرآن ايسه عربيدر ادنى تأمل ايله فهم ايدرسز اويله اولسه انك تلقى الله تعاليدن اولور
وبرى دخى بودركه طوتالمكه محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اول رجلك كلامن استماع ايله معنايى
اندن تعلم ايتدى لكن لفظى اندن تلقف ايتميوبدر * زيرا اول عجمى وقرآن ايسه عربيدر *
وقرآن معنى اعتباريله معجز اولديغى كبى لفظ حيثيتندن دخى معجزدر ومع ذلك قرآنده علوم
كثيره واردركه انى تعلم ممكن اولمز الا مدت متطاوله ده اول علومده فائق معلمه ملازمتله اولور
ايمدى انك جميعى نيجه تعلم اولنور برغلام سوقيدنكه بعض اوقاتده اكا اوغرايوب اندن كلمات
اعجميه ايشيدلمكله * اويله اولسه مشركينك بونك امثالى كلمات ركيك ايله قرآنه طعن واعتراضلرى
غايت عجزلرينه دليل واضحدر ﴿ ان الذين لا يؤمنون بآيات الله ﴾ شونلركه آيات قرآنيه نك من
عند الله ايدوكنى تصديق ايتمزلر ﴿ لا يهديهم الله ﴾ الله تعالى انلرى حقه ويا سبيل نجاته
ويا جنته هدايت ايتمز ﴿ ولهم عذاب اليم ﴾ وآخرتده انلره عذاب وجيع واردر ﴿ انما
يفترى الكذب الذين لا يؤمنون بآيات الله ﴾ كذبى اختلاق ايتمزلر الا انلركه الله تعالينك
آيتلرينه ايمان كتورميه لر ﴿ زيرا عقاب خوفن ايتمزلركه انلرى اندن ارتداع ايده
﴿ واولئك هم الكاذبون ﴾ وانلر حقيقتده كاذبلر وكذبده كاملردر ويا كذب عادتلريدركه
انلرى اندن دين ومروت صرف ايتمز * وياخود سكا مفتريسن ديدكلرنده كاذبلردر ﴿ من كفر
بالله من بعد ايمانه ﴾ بركمسه كه الله تعالى يه مؤمن اولديغندنصكره كافر اوله الله تعاليدن غضب
وعقابه مستحق اولور ﴿ الا من اكره وقلبه مطمئن بالايمان ﴾ الا شول كمسنه عذاب وعقابه
مستحق اولمزكه كفره اكراه اولنه حالبوكه قلبى ايمان اوزره ثابتدر * اشبو دليلدركه ايمان
قلبله تصديق اوله ﴿ ولكن من شرح بالكفر صدرا ﴾ لكن اول كمسه كه صدرى كفرله منفتح
اولوب انى اختيار ايده ﴿ فعليهم غضب من الله ﴾ ايمدى اول حالده كمسنه لر اوزره الله تعاليدن
غضب واردر ﴿ ولهم عذاب عظيم ﴾ وآخرتده انلر ايچون عذاب عظيم واردر زيراكه كفردن
عظيم جرم يوقدر * اشبو دليلدركه مكره مكلف اولميه واكراه كلمهٔ كفر تلفظنى مبيح اوله لكن
قلبك ايمان اوزره طمأنينتى شرطيله واكثر علماء اشبو آيتله استدلال ايتديلركه مكرهك طلاق
وعتاق وهر قولى وفعليكه اندن صدور ايدر صحيح اولميه * روايت اولنديكه قريش عماره
ابوينى وياسر وسميه يه ارتداد اوزره اكراه ايتديلر اويله اولسه سميه يى ايكى دوه اراسنه باغليوب سن
رجال اجليچون اسلامه كلدك ديو اوكندن حربه ايله اورمغله اولدرديلر وياسرى دخى اولدر
ديلر اسلامده اول قتيل اول ايكيسى اولديلر وعماره ايسه اكراه ايدوب كلمهٔ كفردن ديلدكلرين

انلره كلسه انلر آنى استهزا ايدرلردى (بومعاندلرك سكا ايتدكلرى كبى) ﴿ كذلك نسلكه فى قلوب المجرمين ﴾ انلرك
پيغمبرلرينه ايتدكلرى كبى سنك زمانكك كافرلرينك قلبلرينه دخى آنى كتوررز ﴿ لا يؤمنون به وقد خلت
سنة الاولين ﴾ بونلر قرآنه ايمان ۳۰۹ ايتمزلركه اولكيلرك حقنده اولان سنت هلاك كچدى ﴿ ولو فتحنا عليهم
بابا من السماء فظلوا فيه
يعرجون ﴾ لقالوا انما
سكرت ابصارنا بل نحن
قوم مسحورون ﴾ اكر
بز كوكدن بر قاپو آچوب
ملكلر عروج ونزول
ايدوب كورسه لر عنادلرندن
ناشى كوزلرمز خيره لنمش
وباغلنمش بلكه محمد بزه
سحر ايتمش ديه لردى
﴿ ولقد جعلنا فى السماء
بروجا وزيناها للناظرين ﴾
وبز كوكده * هيئت
وخواصلرى مختلف اون
ايكى برج خلق ايتدك
وانى شمس وقمر وسائر
نجومله * تزيين ايتدك
شول كمسه لر ايچونكه
عين عبرتله نظر ايدوب
صانعنك قدرت ووحدانيتنى
اندن استدلال ايده
﴿ وحفظناها من كل شيطان
رجيم الا من استرق السمع
فاتبعه شهاب مبين ﴾ واول
كوكلرى بز شيطان رجيمدن
حفظ ايتدك مكر هر شيطانكه
ملكلردن كلام سرقه
ايتمكه كيده عقبنجه اكا
پارچه آتش يتشوب انى
احراق ايدر * ديلديكه
زمان اولده شياطين كوكه كيدوب خبر سرقتيله زمينه كلوب كاهن دوستلرينه حوادث ويررلردى عيسى
عليه السلامك ولادتنده اوچ قات كوكدن منع اولنمشيدى صكره افندمز عليه السلامك ولادتلرنده شهاب ثاقبله
كلى اسمانه عروجدن منع اولنمغله باب كهانت دخى مسدود اولدى ﴿ والارض مددناها والقينا فيها رواسى وانبتنا

سويلتديلر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديلركه يا رسول الله عمار كافر اولدى
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه عمار كافر اولور دكلدر بلكه عمار فرقندن قدمنه
دكين ايمانله طولودر ايمان انك لحم ودمنه خلط اولوبدر * بعده عمار آغليه رق پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم قتنه كلدى * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انك كوزلرى ياشن
سيلوب ديديكه اوشمكل اكر ينه سكا اكراه ايدرلرسه ظاهر لسان ايله انلره موافقت ايلمكل
اشبو دليلدركه اكراه عندنده كلمهٔ كفرى تكلم جائز اولسه اكرچه افضل اولان دينى اعزاز
ايچون اندن اجتنابدر ياسرله سميه ايتديكى كبى * روايت اولنديكه مسيلمة الكذاب مسلميندن
ايكى كمسه يى اخذ ايدوب برينه محمد حقنده نه ديرسك ديدى اول ديديكه رسول اللهدر يا بنم
حقمده نه ديرسن ديدى ايتديكه سن دخى انجليين سن مسيلمه انى صاليويردى بعده اول برينه
محمد حقنده نه ديرسن ديدى ديديكه رسول اللهدر بعده بنم حقمده نه ديرسن ديدى اول ديديكه
بن اصمم اوچ كره سؤالى اعاده ايدوب اول ايسه نه اولكى جوابى ويردى حتى كه اول سببدن
مسيلمه انى قتل ايتدى چون اول ماجرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ذكر اولندى
ديديكه اما اولكيسى رخصة الاهله عمل ايتدى * وايكنجيسى عزيمتله عمل ايتمش ديوب جنتله
تهنيه ايتدى ﴿ ذلك بانهم استحبوا الحياة الدنيا على الآخرة ﴾ اشبو وعيد مذكور شول
سببدندركه انلر حياة دنيايى آخرت اوزره ايثار ايتديلر ﴿ وان الله لا يهدى القوم الكافرين ﴾
الله تعالى علم ازليسنده كافر اولنلرى ثبات ايمانى ايجاب ايدر شيئه هدايت ايتمز وزيغدن دخى
عصمت ايتمز ﴿ اولئك الذين طبع الله على قلوبهم وسمعهم وابصارهم ﴾ ايمدى انلر برقومدركه الله
تعالى انلرك قلوب وسمع وابصارى اوزره ختم ايدوب حقى تأمل وادراكدن ابا ايتديلر ﴿ واولئك
هم الغافلون ﴾ وانلر غفلتده كاملردر * زيرا انلرى حالت راهنه لرى عواقب تدبرندن اغفال
ايتمشدر ﴿ لا جرم انهم فى الآخرة هم الخاسرون ﴾ حقا كه انلر آخرتده مغبونلردر
زيراكه عمرلرين شول عذاب مخلده مفضى اولور شيئه صرف ايتديلر ﴿ ثم ان ربك
للذين هاجروا من بعد ما فتنوا ﴾ بوندنصكره ربك جل شانه شونلر ايچونكه عذاب
واسلامدن منع اولندقلرندن صكره هجرت ايتديلر عمار واصحابى كبى وياخود مؤمنلره عذاب
ايتدكلرندن صكره هجرت ايتديلر حضرمى كبى كه مولاسى جبيره مرتد اولمغيچون اكراهندن
صكره ايكيسى دخى اسلامه كلوب مدينه يه هجرت ايتديلر ﴿ ثم جاهدوا وصبروا ﴾ بعده
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايله جهاد ايدوب اكا وسائر مصائبه صبر ايتديلر ﴿ ان ربك
من بعدها لغفور رحيم ﴾ ايمدى ربك جل شانه هجرت وجهاد وصبردنصكره اندن اول
ايشلدكلرى اعمال سيئه لرينى مغفرت ايدر ومن بعد ايشلدكلرى اعمال حسنه لرينه رحمتيله جزا
ايدر ﴿ يوم تأتى كل نفس تجادل عن نفسها ﴾ ذكرايت شول كونيكه اول يوم قيامتدر هر انسان

فيها من كل شئ موزون) ويرى صو اوزرينه بسط ايدوب قرار وثبات بولسيچون طاغلر پيدا ايلدك واول
يرلر وطاغلرده منافع مخلوقات ايچون مقتضاى مشيت وميزان حكمت ومقدار قدرتله اشيا بتوردك (وجعلنا لكم
فيها معايش ومن لستم له برازقين) واول يرده سزه طعام ولباسدن معيشتلر خلق ايتدك وسزه
ويرديكم عيال وعبيد
وخدمه ودوابك رزقنى
سز ويرسز ظن ايتميك
جملهنك رازقى بنم (وان من
شئ الا عندنا خزائنه
ومانزله الا بقدر معلوم)
جملهنك محتاج اولديغى
اشيانك جميعى بزم قدرت
و امريمز خزينهلرى
عندندهدر بز انى انجق
مقدار معلوم اوزره
انزال ايدرز (وارسلنا
الرياح لواقح فانزلنا من
السماء ماء فاسقيناكموه
وما انتم له بخازنين)
وروزكارلرى بلوطله
حامله اولهرق كوندردك
كوكدن يغمور انزال ايدوب
سزى صووارير سز انى
حفظ وادخار ايديجى دكلسز
بلكه بزم خزينهمزدهدر
(وانا لنحن نحيي ونميت
ونحن الوارثون) بز
تحقيق حياتى قبول ايدر
اجسامى احيا وانى وقتيله
اماته ايدهرز وآخر جمله
فانى اولوب بز باقى يز
(ولقد علمنا المستقدمين
منكم ولقد علمنا المستأخرين)
آدم عليه السلامدنبرو
طوغمش واولمش وصكره قيامته قدر طوغهجق واولهجكلرى بيلورز والحاصل علمى (وانك)
جملهيى محيطدر (وان ربك هو يحشرهم انه حكيم عليم) تحقيق سنك ربك جل شانه اولكيلرى
وصكره اولهجقلرى حشر وجمع ايدوب عملرينك جزالرنى ويرر اول افعالنده قادر وحكيم وظاهر ونهانه

كنديلرك اسلاف ايتديكى خير وشر سببيله كنديلرك خلاصنه سعى ايدوب ذاتنده خصومت
وجدال ايدر وغيرينك شانى انى اشغال ايتمز (وتوفى كل نفس ماعملت) وهرنفس كرك
صالحه ويافاجرهدر دنياده ايشلديكى خير وشرك جزاسى اكا توفيه اولنور (وهم لايظلمون)
انلر نه حسناتلرين برشئ نقصيله وياسيئاتلرى اوزره برشئ زيادهسيله ظلم اولنمزلر * ابن عباس
رضى الله تعالى عنهما ايدر بو آيتك تفسيرنده يوم قيامتده ناس بيننده خصومت زائل اولمز
حتى كه روح جسده خصومت ايدوب ديركه يارب بنم يدم يوغيديكه انكله ياپشيدم ويا رجلم
يوغيديكه انكله يوريدم وعينم يوغيديكه انكله كوريدم * وجسد ديركه يارب بنى خشب كبى خلق
ايتدك بنم اعضامدن هيچ برى حركت وعمله قادر دكللر ايدى حتى كه بو روح شمسك شعاعى كبى
بكا كلنجك انكله لسانم سويلدى وعينم كوردى ويدم ياپشدى ورجلم يوريدى اويله اولسه
الله تعالى روح وجسده ديهكه سزك مثلكز اعمى ومقعد مثليدركه ايكيسى برميوهلو بوستانه
كيرديلر اعمى ميوهيى كورمز مقعد ايسه اكا الى ايرمز اويله اولسه اعمى مقعدى ارقهسنه بندردى
حتى كه مقعد اول ميوهدن ديلديكى دكلو دوشردى بعده اول ميوهيى ايكيسى اولشديلر * ايمدى
انك كبى روحله جسدك عملده اشتراكلرى ظاهر اولوب عذاب دخى ايكيسى اوزره ايجاب
اولنور (وضرب الله مثلا قرية) الله مثل قيلدى هرقومه ويااهل مكهيه كيم الله تعالى انلره انعام
ايدوب نعمت انلرى بطره ايركوره اول نعمته كفران ايدهلر الله تعالى دخى انلره نقمتن انزال ايده بر
قريهيى كه (كانت آمنة مطمئنة) اهلى آمن وقاره اولهانلرى خوف ازعاج ايتميه (يأتيها رزقها رغدا من
كل مكان) انك اقواتى وسعت اوزره هرمكاندن اكا كله (فكفرت بانعم الله) انلر ايسه الله تعالينك
نعمتلرينه كفران اولهلر (فأذاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا يصنعون) اول صنيعلرى سببيله
الله تعالى انلرى جوع وخوفه مبتلا قيلدى * روايت اولنديكه اهل مكه قرآنه ومحمد صلى الله تعالى عليه
وسلمه كافر اولنجق الله تعالى انلرى يدى يل قحطله مبتلا قيلدى حتى كه جوعدن مجهود اولديلر
عظام محرقه وجيفه وكلاب ميته ودمله معالج ويرى يديلر اهل مكهنك رؤساسى پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمه ديديلركه رجالمزه معادات ايدرسن نسا وصبيانك جرملرى ندر اويله اولسه
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ناسه اذن ويردى حتى كه اطراف بلاددن مكهيه طعام كتورر
اولديلر * معهذا مشركون ايديلر وخوفدن مراد پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك بعوث
وسراياسى ايديكه مشركينى نهب وغارت ايچون اطرافه كيدرلردى (ولقد جاءهم رسول منهم
فكذبوه فأخذهم العذاب وهم ظالمون) اهل مكهيه كنديلردن محمد صلى الله تعالى عليه وسلم
رسول كلدى انلر ايسه انى تكذيب ايتديلر اويله اولسه انلرى عذاب جوع ويا وقعهٔ بدر اخذ
ايلدى حالبوكه انلر شركله ظالملردر (فكلوا مما رزقكم الله حلالا طيبا) ايمدى الله تعالينك
سزه ويرديكى حرث وانعامدن حلال طيب ييكز (واشكروا نعمة الله ان كنتم اياه تعبدون)

عليمدر (ولقد خلقنا الانسان من صلصال من حماء مسنون) بز آدم عليه السلامى چوق سنهلر كچمش اسكيمش سياه
اوزلو چاموردن خلق ايتدك (والجان خلقناه من قبل من نار السموم) وآدمدن مقدم پريلرك پدرى اولان
جانى توتونسز آتشدن خلق ايتدك * صاعقه اول آتشدن تكون ايتمش اول آتشك
رايحهسى انسانك بورننه
واصل اولسه هلاك ايدر
ديلمشدر (واذ قال ربك
للملئكة انى خالق بشرا من
صلصال من حماء مسنون)
انى ياد ايلهكه ربك عزشانه
ملائكهٔ ارضه بن صلصال
حماء مسنوندن بشر خلق
ايدهجكم ديدى (فاذا
سويته ونفخت فيه من
روحى فقعوا له ساجدين)
قچان بن آنك هيئت
وصورتنى دوزلدوب
حلقتم روحنى نفخ ايتدكده
اكا سجدهيه وارك (فسجد
الملائكة كلهم اجمعون)
ملكلرك جميعى اكا سجدهيه
وارديلر (الا ابليس ابى
ان يكون مع الساجدين)
آنجق ابليس تكبرندن
سجده ايدنلرله بيله اولمدن
ابا ايلدى (قال يا ابليس
مالك الاتكون مع الساجدين)
الله تعالى بيورديكه يا ابليس
نولدى سكا كه سجده
ايدنلرله بيله اولمدك (قال
لم اكن لاسجد لبشر
خلقته من صلصال من
حماء مسنون) ابليس
بن صلصال حماء
مسنوندن خلق ايتديكك بشره سجده ايدر اولمدم ديدى * زيرا خاك عناصر جسمانى وآتش عناصر
روحانى اولوب ابليس آتشدن خلق اولنديغندن كبر ايدوب كندوينى افضل ظن ايتدى ظاهره نظرله
باطندن غافل ايدى صورتى ويرانه كوروپ خزينه خرابهده مدفون ايدوكنى بيلمدى (قال فاخرج منها

وانك نعمتنه شكر ايدك اكر انك وحدانيتنه اقرار ايدر واكا عبادته راضى اولورسكز شول
وجهله كيم انك حلال ايتديكنى تحليل وحرام ايتديكنى تحريم ايدهسز * بعده محرماتى اندن
اجتناب ايچون تعريف ايدوب ديديكه (انما حرم عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما اهل
لغير الله به) الله تعالى سزه ميته ودم ولحم خنزيرى حرام ايتدى ودخى اول شيئ كه انك ذبحنده
الله تعاليدن غيرينك اسمى ذكر اولنه (فمن اضطر غير باغ ولا عاد فان الله غفور رحيم) بركمسهكه
الله تعالينك اكا حرام ايتديكى اشيادن برشيئك تناولنه مضطر اولوب حد ضرورتى تجاوز
ايتمز ويا سفر معصيته كتمز اولديغى حالده انى تناول ايده الله تعالى غفوردر انك تناولى اوزره
انى مؤاخذه ايتمز * رحيمدركه انى تناوله اكا رخصت ويردى (ولا تقولوا لما تصف السنتكم
الكذب هذا حلال وهذا حرام لتفتروا على الكذب) السنهكز كذبى وصف ايچون بو حلالدر
وبو حرامدر ديمكز الله تعالى بزه بونكله امر ايلدى ديو اكا كذبله افترا ايدهسز * ابن العربى
ايدر امام مالك وبرقوم مفتينك مسائل اجتهاديهده بو حلالدر وبو حرامدر ديو جوابنى كريه
كورديلر بلكه اول جواب قرآن وياحديثله منصوصه مسائلده اولور يوخسه اجتهاديهده دكل
(ان الذين يفترون على الله الكذب لايفلحون) شونلركه الله تعالىيه كذبله افترا ايدهلر آنلر
آخرت عذابندن نجات بولمزلر (متاع قليل) دنياده انلرك بقاء وعيشى تمتع قليلدر (ولهم عذاب
اليم) وآخرتده انلره عذاب وجيع واردر (وعلى الذين هادوا حرمنا ما قصصنا عليك من قبل)
يهود اوزره بز حرام ايتدك آنيكه سورهٔ انعامده سكا ذكر ايتمشدك كه اول * وعلى الذين هادوا
حرمنا * آيتيدر (وما ظلمناهم ولكن كانوا انفسهم يظلمون) بز انلره تحريمله ظلم ايتمدك بلكه انلر
كنديلره ظلم ايتديلر شول حيثيتدنكه عقابى موجب شئ ايشلديلر (ثم ان ربك للذين عملوا
السوء بجهالة ثم تابوا من بعد ذلك واصلحوا ان ربك من بعدها لغفور رحيم) ربك جل شانه
شول جهالتله عمل سوء ايشلدكلرندنصكره توبه ايدوب عمل صالح ايشلينلره اول سوئى مغفرت
ايديجيدر وانابتى اوزره ثواب ويريجيدر (ان ابراهيم كان امة قانتا لله حنيفا) ابراهيم عليه
السلام معلم خير ايديكه برامتده جمع اولان خصال حميده يالكز انده جمع اولمشدى * ناسك كليسى
كفار ايكن اول يالكز مؤمن ايدى هرملت اهلى انى تولى ايدر واندن راضى اولور * اول رئيس
موحدين وقدوهٔ محققيندركه فرق مشركين ايله جدال ايدوب حجج دامغه ايله مذاهب
زائغهلرينى ابطال ايتمشدر * الله تعالىيه مطيع واوامرينه قائم ايدى دين اسلام اوزره مستقيم
اولوب اديان باطلهدن مائل ايدى (ولم يك من المشركين) مشركلردن دكلدى زيرا قريش زعم باطل
ايله زعم ايدرلركه انلر ملت ابراهيم اوزره اولهلر (شاكرا لانعمه) نعم قليلهيه شاكر اولديغى حالده
فكيف كه نعم كثيرهيه (اجتباه) انى نبوته اختيار ايتدى (وهداه الى صراط مستقيم) وانى دين
حقه هدايت ايتديكه اول اسلامدر (وآتيناه فى الدنيا حسنة) بز اكا دنياده حسنه ويردك كه

فانك رجيم ﴾ الله تعالى ابليسه كوكدن ياجنتدن وملكلكدن چيق كه سن خير وكرامتدن مطرودسن بيوردى ﴿ وان
عليك اللعنة الى يوم الدين ﴾ روز جزايه دك طرد وتبعيد سنك اوزريكه در اول كونده لعنت اونوديلوب عذاب اولنور
﴿ قال رب فانظرنى الى يوم يبعثون ﴾ ابليس يارب بكا انلرك بعث اولنغلرى كونه دك مهلت وير ديدى *
ابليسك غرضى بو ايديكه بعثدن صكره موت اولمديغى بيلوردى هيچ اولمم ظن ايدردى ﴿ قال فانك من المنظرين الى يوم الوقت المعلوم ﴾ الله تعالى وقت معلوم كونه دك سن مهلت ويرلمشلردنسين بيوردى * دينلديكه اولوقت معلوم نفخهٔ اوليدر اولوقت ابليسه موت ايريشوب نفخهٔ ثانيه يه دك قرق سنه ميت قاله جقدر ﴿ قال رب بما اغويتنى لازينن لهم فى الارض ولاغوينهم اجمعين ﴾ ابليس ديديكه يارب بنى رحمتكدن طرد ايتديكك حقيچون بن انلره غروردنيايى وسكا عصيان ايتمكى تزيين وجميعنه اغوامى يتشديريم ﴿ الا عبادك منهم المخلصين ﴾ انجق انلردن شرك جلى وخفيدن پاك وخالص ايتديكك قوللرينه بنم حيلهم اثر ايتمز ﴿ قال هذا صراط على مستقيم ﴾ الله تعالى بو توحيد وايمانده اخلاص برحق وطوغرى يولدر آنك رعايتى بنم عهده مه در بيوردى ﴿ ان
عبادى ليس لك عليهم سلطان الا من اتبعك من الغاوين ﴾ بنم مخلص قوللريمه سنك تسلط واغوايه
قدرتك يوقدر مكر اول كيمسه يه كه سنك غوايتكله سكا تابع اولوب بكا عصيان ايده ﴿ وان جهنم لموعدهم اجمعين ﴾
وتحقيق جهنم اول سكا تابع اولنلرك جميعنه موعد وقرارگاهدر ﴿ لها سبعة ابواب لكل باب منهم جزء مقسوم * اول جهنم

اول رسالت وخلتدر ويا لسان صدق وثناء حسندر ويا كبرى حالنده اولادا برار در ويا جميع
امجده قبول عامدر * ويا بوامت نمازلرنده * اللهم صل على محمد كما صليت على ابراهيم * ديملريدر
﴿ وانه فى الآخرة لمن الصالحين ﴾ واول آخرتده صالحلرله جنتده در ﴿ ثم اوحينا اليك ان اتبع
ملة ابراهيم حنيفا ﴾ يا محمد بز سكا وحى ايتدك كه ملت ابراهيمه اتباع ايده سن اديان باطله دن مائل
اولديغى حالده يعنى توحيدده واكا رفقله وملايمتله دعوتده ودلائلى مرة بعد اخرى ايراده
وهر كسنه ايله فهمى حسبنجه مجادله ده اكا اتباع ايت ﴿ وما كان من المشركين ﴾ اول مشركلردن
اولمدى بلكه اول قدوهٔ موحدين ايدى * اهل اصول ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم شريعت
ابراهيمله مأمور ايدى الا اولكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك شريعتنده منسوخ اوليدى يوخسه
نسخ اولنميانى انك شريعتيدر ﴿ انما جعل السبت على الذين اختلفوا فيه ﴾ يوم سبتى تعظيم وانده عبادته تخلى
شول قوم اوزره فرض قلندى كه انلر انده نبيلرينه اختلاف ايتديلر كه انلر يهوددر * برقوم ديديلركه يوم
سبت اعظم ايامدر زيراكه حق تعالى يوم جمعه ده اشيايى خلقدن فارغ اولوب يوم سبتده برشئ خلق
ايتمدى * وبرقوم ايسه اعظم ايام يوم احددر ديديلر * زيرا الله تعالى انده اشيايى خلقه ابتدا
ايتدى اويله اولسه هر برقوم الله تعالينك فرض ايتمديكى يومك تعظيمنى اختيار ايتديلر حالبوكه
اوزرلرينه تعظيمى فرض قيلنان يوم جمعه ايدى * روايت اولنديكه موسى عليه السلام انلره
يوم جمعه يى تعظيمله امر ايلدى وديديكه هر هفته ده بر كون لله تفرغ ايدك * ايمدى جمعه كوننده
عبادته مشغول اولوب دنيا شغلنى ترك ايدك سائر التى كونده دنيا حاجتنه وصنايعكزه اشتغال
ايدك انلر ايسه اندن اباء ايدوب بز سبت كوننن غيرى يه تعظيم ايتمزز ديديلر * اويله اولسه
اول اوزرلرينه فرض قيلنوب تشديد اولندى * بعده عيسى عليه السلام كلوب اولدخى جمعه
كونن تعظيمله قومنه امر ايدبجك ديديلركه استمزز كيم يهودك عيدى بزم عيدمزدنصكره كله *
اويله اولسه انلر تعظيم ايچون يوم احدى اختيار ايتديلر بعده الله تعالى يوم جمعه تعظيمن بو امت
محمديه ويريجك قبول ايتديلر * واول انلره مبارك قيلنديكه انده كناهلرى يارلغنور ودعالرى
قبول اولوب اوزرلرينه رحمت انزال اولنور ﴿ وان ربك ليحكم بينهم يوم القيامة فيما كانوا فيه
يختلفون ﴾ رب تعالى يوم قيامتده شول دنياده تحليل وتحريمده وعبادت ايچون تعيين ايتدكلرى
كونده واوزرلرينه فرض اولنانك غيرنى تعظيمده اولان اختلافلرينى فصل ايدوب هر فرقه يه مستحق
اولديغى جزايى ايدر ﴿ ادع الى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة ﴾ يا محمد ناسى ربك جل شانه نك
سبيلنه يعنى دين اسلامه دعوت ايت مقالهٔ محكمه ايله كه اول بر دليلدركه حقى ايضاح ايدر وانكله
شبهه كيدر * ودخى موعظهٔ حسنه ايله كه اول مواعظ قرآندر * ويا ترغيب وترهيبله الله
تعالى يه دعوتدر وقول لين رفيقدر ﴿ وجادلهم بالتى هى احسن ﴾ وانلرك معاندلريله جدال ايت
طرق مجادله نك احسنيله كه اول رفق ولين وايثار وجه ايسر ومقدماتدركه اول تسكين لهب

ايچون يدى طبقه واردر شيطانه متابعتده مرتبه لرى اوزره هر بر طبقه يه بر جزء تقسيم اولنمشدر * اولكى كه جهنمدر
اهل توحيددن كنهكارلر ايچوندر كناهلرى قدر عذاب اولنوب صكره چيقارلر ايكنجى لظى نصارى ايچون اوچنجى
حطمه يهودلر ايچون دردنجى سعير صابئيلر ايچون بشنجى سقر مجوسيلر ايچون التنجى جحيم مشركلر
ايچون يدنجى هاويه دركه اسفل اوله رق منافقلر ايچوندر دينلدى ﴿ ان المتقين فى جنات وعيون ادخلوها بسلام آمنين ﴾ ابليسه تبعيتدن صاقنانلر جنتلرده و پيكارلرده اولوب ملكلر انلره ديركه بو جنتلره موت وخروج وجمله آفتلردن امين وسالم اوله رق داخل اولك ﴿ ونزعنا مافى صدورهم من غل اخوانا على سرر متقابلين ﴾ بز اول اهل جنتك صدرلرندن حقد وحسدى چيقاريرز انلر بر برينه قرداش اوله رق سريرلرى اوزره دائما بر برلرينه مقابلدرلر ﴿ لا يمسهم فيها نصب وماهم منها بمخرجين ﴾ جنتده انلرى هيچ رنج ومشقت مس ايتمز وانلره جنتدن اخراج هيچ اولمز مخلدلردر ﴿ نبئ عبادى انى انا الغفور الرحيم ﴾ ويا محمد قوللرمه خبر ويركه بن مغفرت طلب ايده نى عفو ايده رم وتوبه ايده نه رحمت ايده رم ﴿ وان عذابى هو العذاب
الاليم ﴾ وتوبه واستغفار ايتمينلره عذابم اللو عذابدر ﴿ ونبئهم عن ضيف ابراهيم اذ دخلوا عليه فقالوا
سلاما قال انا منكم وجلون ﴾ وقوللريمه ابراهيم عليه السلامك مسافرلرى ملكلردن خبر ويركه انلر ابراهيم عليه
السلامه داخل اولوب سلام ويرديلر رد سلامدنصكره اوكلرينه طعام كتوردى يمدكلرندن ابراهيم عليه السلام بز سزدن

وتليين شغب ايدر ﴿ ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبيله وهو اعلم بالمهتدين ﴾ ربك جل شانه
اعلمدر اكا كه دين حقدن خروج ايدر * ودخى اكا كه دينده استقامت ايدر سكا واجب اولان
ابلاغ ودعوتدر * يوخسه هدايت وضلالك حصولى الله تعالينك مشيئتنه عائددر * ﴿ وان
عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به ﴾ اكر سز عقاب ايدرسكز عقاب اولنديغكز مثليله عقاب ايدك
* دينلديكه اشبو آيت شهداء احد حقنده نازل اولوبدر * وقتاكه مسلمون يوم احدده
قتلالرينه اولان فعلى كورديلركه قارنلرى دشلمش ومثلهٔ سيئه ايدلمش * حتى كه قتلاى مسلميندن حنظلة
بن الراهبدن غيرى مثله سز كسه قالمامش شول سببدنكه باباسى ابوعامر الراهب ابوسفيانله ايدى
انك خاطريچون حنظله يى ترك ايتمشلردى * مسلمون ديديلركه اكر الله تعالى بزى مشركين
اوزره غالب ايدرسه انلرى بر مرتبه مثله ايده لم كه عربدن كسه كسه يه انى ايتمش اولميه و پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم دخى حمزه رضى الله تعالى عنهك ميته سنه ايتدكلرى مثله يه نظر ايتديكه
انف واذن ومذاكيرنى كسمشلردى ديديكه اكر الله تعالى بزى انلر اوزره غالب ايدرسه سنكيچون
انلرك يتمشنه مثله ايدم * اويله اولسه الله تعالى بو آيتى انزال ايله بيورديكه يا محمد ويا مؤمنين اكر
سز لابد مشركينك موتاسنه جزا ايدر اولسكز انلرك سزه ايتدكلرى جزانك مثلنى ايدك ﴿ ولئن
صبرتم لهو خير للصابرين ﴾ واكر صبر ايدوب قصاصى ترك ايدرسكز اول صبر متقيلره انتقامدن
خيرليدر اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم كفارت يمين ايدوب كسه يه مثله ايتمدى
بلكه صبر ايدرين ديدى * كياء ايدر اشبو آيت دليلدركه قصاصده مماثله رعايتى واجب اوله
* امام نخعى يه دينلديكه بر كسه نك مالنه آخر خيانت ايدوب بعده اول مخون عليه خائنك
مالندن النه كيرسه خيانت اولنان دكلوسن آليقويوب باقيسن رد ايتسه جائز اولورمى ديديكه
نعم وبو آيتله استدلال ايتدى ﴿ واصبر وما صبرك الا بالله ﴾ يا محمد صبر اوزره دائم اولغل والحال
سنك صبرك اول الله تعالينك معونتيله وتوفيقيله در ﴿ ولا تحزن عليهم ﴾ انلرك سندن اعراضنه
محزون اولمغل ﴿ ولا تك فى ضيق مما يمكرون ﴾ وانلرك مكرندن ضيق صدرده اولمغل ﴿ ان الله
مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ﴾ الله تعالينك نصرتى مناهيدن اتقا ايدنلر ايچوندر ودخى
اعماللرندن ولايت وفضله احسان ايدنلر ايچوندر * وياخود الله تعالينك امرنى تعظيمده اتقا
وخلقنه شفقتله احسان ايدنلر ايچوندر

سورة الاسراء مكية وهى مائة وعشر آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ سبحان الذى اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى ﴾ اول الله تعالى يى تنزيه ايدك
هر عيبدنكه اعداء انى اكا مضاف قيلور ويا آنك امرندن تعجبه كلوركه اول عبدى محمد صلى الله
تعالى عليه وسلمى كيجه نك بعضنده مسجد حرامك كندندن بيت المقدسه تسيير ايتدى ﴿ الذى

قورقارز دیدی ﴿ قالوا لا توجل انا نبشرك بغلام علیم ﴾ ملکلر قورقمه بز سکا بیودکده علم نبوته واصل اسحق نامنده
بر غلامك مژده‌سنی ویریز دیدیلر ﴿ قال ابشرتمونی علی ان مسنی الکبر فبم تبشرون ﴾ ابراهیم علیه السلام بنم بو
اختیارلغم حالنده بکا ولدمی تبشیر ایدرسز نجب مژده‌در دیدی ﴿ قالوا بشرناك بالحق فلا تکن
من القانطین ﴾ ملکلر بز
سکا حقله مژده ویرمشز
سن رحمت حقدن نا امید
اولمه دیدیلر ﴿ قال ومن
یقنط من رحمة ربه الا
الضالون ﴾ ابراهیم علیه
السلام رب تعالینك
رحمتندن کیم مأیوس
اولور مکرکه وسعت
رحمتنی بیلمیان ازغونلر
نومید اولەلر دیدی ﴿ قال
فما خطبکم ایها المرسلون ﴾
* ابراهیم علیه السلام
ملکلری معدود کوروب
یالکز ولد مژده‌سی دکل
ایدوکنی فهمله * ای الله
تعالینك رسوللری دخی
فعل وقصدکز ندر دیدی
﴿ قالوا انا ارسلنا الی قوم
مجرمین ﴾ ملکلر بز بر قوم
مجرمینك اهلاکنه ارسال
اولنمشزدر دیدیلر ﴿ الا
آل لوط انا لمنجوهم اجمعین ﴾
انجق لوط علیه السلامك
اتباع واهل بیتنك جمیعنه
هلاکدن نجات ویریجیوز
﴿ الا امرأته قدرنا انها لمن
الغابرین ﴾ لکن لوطك
زوجه‌سی شهرده عذاب
ایچون قالانلردن اولمغله
انك اهلاکنی دخی فعل الهله تقدیر ایلدك ﴿ فلما جاء آل لوط المرسلون ﴾ وقتاکه ملکلر آل لوطه کلدیلر
﴿ قال انکم قوم منکرون ﴾ لوط علیه السلام ملکلره سز بیانجی آدملرسز بن سزی طانیمدم دیدی ﴿ قالوا بل جئناك بما کانوا
فیه یمترون ﴾ ملکلر بلکه بز سنك قومکی اهلاك ایچون کلدك سن انلره عذابی وعد ایتدکجه انلر شك ایدوب سنی تصدیق

بارکنا حوله ﴾ که انك حولنده‌کی بلاد واماکنی دین ودنیا برکاتیله تعمیر ایتدك که موسی
علیه السلامدنبرو اول مهبط وحی ومتعبد انبیادر وانهار واشجارله محفوفدر ﴿ لنریه من آیاتنا ﴾
تاکه بز محمد صلی الله تعالی علیه وسلمه شول وحدانیتمزه دلالت ایدر بعض آیاتمزی کوستره‌وزکه اول بر
کیجه‌نك بعضنده برآیلق مسافه‌یی قطع ایتمیسیدر وبیت المقدسی کورمسیدر وانبیاء اکا تمثل ایدوب
مقاملرینه واقف اولمسیدر ﴿ انه هو السمیع البصیر ﴾ الله تعالی محمد علیه السلامك اقوالنی ایشیدر
وافعالنی کورر انك حسبنجه انی کرامات ودرجات عالیه‌یه ایرکورر * مقاتل ایدر پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلمك اسراسی هجرتندن بر ییل اول رجب ویا رمضان آینده ایدی * روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بن بیت شریف عندنده حجرده نوم ویقظه بیننده ایدم
ویاخود امهانی بیتنده ایدم جبریل علیه السلام کلوب صدرمی شق ایتدی وقلبمی چیقاروب زمزم
صویله یودی وایمان وحکمتله طولی التون لکن کتوردی واول ایما وحکمتی صدره افراغ
ایتدکندنصکره صدریمی اطباق ایتدی بعده سرجلو ولجاملو بکا براق کتوردیکه اول حماردن
فوق بغلدن دون بر دابهٔ ابیض طویل ایدی حافرنی منتهای طرفی عندنده وضع ایدردی اکا
بنوب جبریل علیه السلامله بیت المقدسه ایردم وانی شول حلقه‌یه ربط ایتدمکه انبیاء علیهم السلام
دابه‌لرنی اکا ربط ایدرلردی * بعده مسجد اقصایه کیروب ایکی رکعت نماز قیلدم اندن چیقیجق بکا بر
اناده خمر وبر اناده لبن کتوریلوب لبنی اختیار ایتدم * جبریل علیه السلام بکا یا محمد فطرتی اختیار ایتدك
دیدی اندن کیدوب جبریل علیه السلامله سماء دنیایه ایردك * جبریل علیه السلام انك فتحن
دیلدکده دینلدیکه سن کیمسن وبیلنجه کیمدر دیدیکه بن جبریلم بیلمجه محمددر دینلدیکه اول
رسالتله مبعوث اولدیمی دیدیکه نعم اندن ترحیب اولنوب ایچرو کیردیکمزده انده آدم علیه السلامی
کوروب اکا سلام ویردم اول بکا ردسلامدنصکره ترحیب ایتدی انك صاغنده ابیض وصولنده
اسود وار ایدی صاغنه نظر ایتسه کولر وصولنه نظر ایتسه اغلر جبریل علیه السلامه سؤال ایتدیم
دیدیکه اول انك ذریه‌سنك نسل نسمه‌سیدر صاغنده کیلر اهل جنت وصولنده کیلر اهل ناردرلر
اندن کیدوب ایکنجی سمایه ایردك منوال سابق اوزره سؤال وجوابدنصکره انده یحیی وعیسایی
کوردم اندن کیدوب اوچنجی سمایه ایردك انده یوسف علیه السلامی کوردمکه اکا حسنك
شطری ویرلمشدی اندن دردنجی سمایه ایردك انده ادریس علیه السلامی کوردم اندن بشنجی
سمایه ایردك انده هارون علیه السلامی کوردم * اندن التنجی سمایه ایردك انده موسی علیه السلامی
کوردم بن انی تجاوز ایدیجك اغلادی * دینلدیکه نیه اغلرسن دیدی اکاکه اشبو بندنصکره
مبعوث ایکن امتندن جنته کیرربنم امتمك کیره‌نندن اکثر اولور اندن یدنجی سمایه ایردك انده
ابراهیم علیه السلامی کوردم اندن بیت معموره رفع اولندی جبریل علیه السلام دیدیکه اشبو
بیت معموره هر کونده یتمش بیك ملك کیرر وچیقدقلرنده بر دخی اکا عودت ایتمزلر اندن سدرة

ایتمزلردی ﴿ واتیناك بالحق وانا لصادقون ﴾ بز سکا حقله عذاب خبرینی کتوردك وبز صادقلرز ﴿ فاسر باهلك بقطع
من اللیل واتبع ادبارهم ولا یلتفت منکم احد وامضوا حیث تؤمرون ﴾ کیجه‌نك اخرنده اهلکله بو شهردن چیق کیت
وسن اهل بیتك آرقه‌سنده آنلرك کتمه‌سنی عجله ایله وسزدن بر کیمسه آرقه‌سنه نظر ایتمسونکه
اول طاقت کتورلمز
عذابی کورمیه وامر
اولندیغکز محله * یعنی شام
ومصره * کیدك ﴿ وقضینا
الیه ذلك الامر ان دابر
هؤلاء مقطوع مصبحین ﴾
بز لوطه بو امری وحی
ایتدککه بو قومك بنیادی
صباح حالنده مقطوع
وبربادد ر ﴿ وجاء اهل المدینة
یستبشرون ﴾ سدوم مدینه‌سی
اهلی لوط علیه السلامك
مسافرلرینه فحش طمعیله
بربرلرینه مژده ایدرك
خانه‌سنه کلدیلر ﴿ قال ان
هؤلاء ضیفی فلا تفضحون
واتقوا الله ولا تخزون ﴾
لوط علیه السلام بونلر بنم
مسافرمدر انلرك شاننده
بنی رسوای ایتمیك والله
تعالیدن قورقك مسافرلریمك
یاننده بنی خجیل ایتمیك
دیدی ﴿ قالوا اولم ننهك
عن العالمین ﴾ اول قوم
لوط علیه السلامه بز سنی
مدینه‌مزه کلان غریبلری
حمایه‌دن نهی ایتمدکمی
دیدیلر ﴿ قال هؤلاء بناتی
ان کنتم فاعلین ﴾ لوط
علیه السلام انلره قزلریچون
یاخود قومك قیزلریچون بونلر بنم قیزلرمدر انلری سزه ترویج ایده‌یم اکر بنم دیدیکمی اشلرسکز دیدی ﴿ لعمرك انهم
لفی سکرتهم یعمهون ﴾ یا محمد سنك حیاتك حقیچون قوم لوط کندو ضلالتلرنده متحیر وسرکردان اولمشلردر
﴿ فاخذتهم الصیحة مشرقین ﴾ انلری طلوع شمس وقتنده جبرائیل علیه السلامك صدای هائله‌سی اخذ ایتدی

المنتهایه ایردمکه انك میوه‌سی هجرك دستولری کبی ایدی یپراغی فیل قولاغی کبی ایدی چون
قدرة اللهدن ماشاءالله انی غشی ایدیجك متغیر اولدی هیچ بر مخلوق قادر دکلدرکه انك صفتنی
وصف ایده‌بیله واول سدرة المنتهانك دیبندن درت نهر چیقوب ایکیسی باطندر جنته
کیدر وایکیسی ظاهردر دنیایه چیقارکه اول نیل وفراتدر واول محلده بکا هر کونله کیجه‌ده
اللی نماز فرض اولدی موسایه نزول ایدوب انی ذکر ایتدم * دیدیکه رب تعالی‌یه
رجوع ایدوب تخفیفن دیله کل که امتك اکا طاقت کتوره‌مز بن سندن اول اکا مبتلا
اولوب ناسی تجربه ایله بیلمشم * اویله اولسه کرارا رب تعالی‌یه مراجعت ایدوب اول تخفیف
ایدرك حتی که بش نمازه ایندردی ایمدی یا محمد هر کونله کیجه‌ده بش نمازی فرض ایلدمکه
بن انی اللی نماز یازارین * برکسه که بر حسنه‌یه قصد ایدوب ایشلمیه بن انی بر حسنه یازارین
ایشلرسه اون حسنه یازارین واکر بر سیئه‌یه قصد ایدوب ایشلمزسه انی بر شیء یازمزین ایشلرسه
بر سیئه یازارین بعده اندن کیدوب جنته کیردیرلدم واندن بر مستوایه رفع اولندمکه انده
صریر اقلامی ایشتدم اندن اویانوب کندیمی مسجد حرامده بولدم * پس بو اجلدن معراج
امرنده علماء اختلاف ایتدیلرکه اول منامده ویاخود یقظه‌ده‌میدی ووحیدن اول ویاخود
صکره‌میدی محققون دیدیلرکه اول منامده رؤیا ایدی الله تعالی اکا انی وحیدن اول کوستر
مشدی * نتکیم اویانوب کندیمی مسجد حرامده بولدم دیمسی اکا دلالت ایدر * بعده اول
رؤیایی تحقیق ایچون وحیدنصکره هجرتدن بر ییل اول یقظه‌ده اکا ذکر اولندیغی اوزره
جسدیله اسراء ایندردی نتکیم هجرتدن التنجی سنه‌ده عام حدیبیه‌ده رؤیاده مکه‌یی فتح
ایتمش کوروب تحقیقی اندن ایکی سنه صکره‌ده ظاهر اولدی * وقتاکه پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم لیلهٔ اسرادن رجوع ایدوب ذوطوی نام مکانه ایردی جبریل علیه السلامه دیدیکه
بوا اسرا امرنده قومم بنی تصدیق ایتمزلر دیدیکه ابو بکر رضی الله تعالی عنه تصدیق ایدر اول
صدیقدر * چون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم لیلهٔ اسرانك صباحنده اسراسنی ناسه
خبر ویردی مسلموندن بر طائفه اکا اینانمیوب مرتد اولدیلر ومشرکیندن بر طائفه ایسه ابو
بکر رضی الله تعالی عنه‌یه سکردشدیلر صاحبك محمد کندویی بو کیجه‌ده بیت المقدسه واروب
کلدی زعم ایدرسن نه دیرسن دیدیلر دیدیکه اکر اول انی دیمش ایسه بن تصدیق ایدرین زیرا
که اول صادقدر حالبوکه بن انی اندن ابعد شیء اخبارنده تصدیق ایدرینکه اول غدوده
ویاروحه‌ده سماء خبرین کتورربن اکا شك وتردد ایتمزم اینانوب تصدیق ایدرین اول اجلدن
اکا صدیق دیو تسمیه ایتدیلر * بعده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیلرکه قادر اولور
میسنکه بزه مسجد اقصایی وصف ایده‌سن نعم دیوب اولدیغی اوزره انی انلره وصف ایدیجك
کوزل بیلدك اصابت ایتدك دیدیلر * ایمدی عیرمز احوالندن دخی خبر ویرکه اندن هیچ

(فجعلنا عاليها سافلها و امطرنا عليهم حجارة من سجيل) بز انلرك شهرلرينك اوستوني التنه كتوردك واول
قوم اوزرينه و انلردن مكان اخرده بولننلر اوزره چاموردن ياپلش طاشی يغمور كبي ياغدردق بونك تفصيلی سورهٔ
هودده ذكر اولندی (ان فی ذلك لايات للمتوسمين) بونلرك ٣١٦ هلاكنده فراستی اولنلره عبرت نشانلر
واردر (وانها لبسبيل مقيم) انلرك شهرلری يول اوزره اولمغله اندن كچنلر اثارنی كورولر (ان فی ذلك لاية للمؤمنين) بو مذكورلرده مؤمنلر ايچون قدرت ربانيه نشان واردر (وان كان اصحاب الايكة لظالمين) شعيب عليه السلامك قومی اولان اصحاب ايكه نفسلرينه ظلم ايديجی كافرلردن ايديلر انلرك شهری صيق اغاجلق كوهستان اولمغله «ايكه» تعبير اولنمشدر (فانتقمنا منهم وانهما لبامام مبين) بز انلردن عذابله انتقام ايتدك وسدوم وايكه اوغراق يولده اولمغله يولجيلر كوررلر (ولقد كذب اصحاب الحجر المرسلين) اصحاب حجر * كه قوم ثموددر * پيغمبرلری صالح عليه السلامی تكذيب ايتديلر (و اتيناهم اياتنا فكانوا عنها معرضين) بز انلره ناقه نك قيادن خروجی وصكره تولدی وسائر عجايب حاللريله معجزه لريمزی ويردك انلر اندن يوز چويرديلر (وكانوا ينحتون
من الجبال بيوتا آمنين) وانلر امنيت زعميله طاغلری اويوب خانه لر بيارلردی (فاخذتهم الصيحة مصبحين) انلری (سبی)
صباح وقتنده صيحهٔ جبريل عليه السلامله عذاب اخذ ايتدی (فما اغنی عنهم ما كانوا يكسبون) كسب ايتدكاری اموال وخانه لری
انلردن عذابی دفع ايتمدی (وما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق و ان الساعة لاتية فاصفح الصفح

برشيئه ملاقی اولدقی اول بزه غيريدن احمدرديديلر * ديديكه نعم بنی فلانك عيرنه اوغرادمكه اول روحاده ايدی بردوه لرين يتورمشلر انك طلبنده ايديلر بن صوصامشدم رحاللرنده برقدح صو بولوب ايچدم * بعده قدحی ينه يرينه قودم كلدكلرنده انلره سؤال ايدك كه اول قدحده صولرين بولديلرمی ديديلركه ايمدی بزم عيرمزدن دخی خبر ويركه اول قنده ايدی عددلری وجملری وهيئتلری وصباحلری نه وصفلو ايدی نعم ديوب وصف ايتديكندنصكره انده فلان وفلان كسه لر وار ايدی * بن انلره تنعيمده راست كلمشيدم فلان كونده كونش طوغه رق عيرك مقدمه سی برجمل اورق اولوب جملی ديكلمش ايكی غراره در اوزريكزه چيقه كلوراويله اواسه اول كونك صباحنده ثنيه جانبنه سكردشديلر يوكسكره چيقوب يوله باقشديلر همانده بريسی ايشته كونش طوغايورديدی * وبرآخری اشته برجمل اورق كليور ديو خبر ويردی حتی كه پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمك ذكر ايتديكی علامتلرك جميعی ظاهر اولدی كورديلر كفرلری اوزره اصرار ايدوب بو سحرمبيندر ديديلر (وآتينا موسی الكتاب وجعلناه هدی لبنی اسرائيل الا تتخذوا من دونی وكيلا) بز موسايه توريتی جملهٔ واحده ويردك وانی بنی اسرائيل ضلالتندن هدی ايتدك تاكه بندن غيری رب ايدنميه لركه امرلرينه اول وكيل اوله (ذرية من حملنا مع نوح) رب ايدنمكز شول ذريتیكه بز انلری نوحله سفينه ده كونور مشزكه اول عيسی وعزيردر ويا شونلرك ذريتیكه بز انلری سفينه ده نوحله ايمانلری سببيله غرقدن انجا ايتدك بندن غيری وكيل ايدنمكز * حالبوكه سز اكا ايمان كتوروب سفينه ده غرقدن انجا اولنلرك ذريتندنسز (انه كان عبدا شكورا) اول نوح عليه السلام عبد شكور ايدی مجامع حالاتنده الله تعالی يه حمد ايدردی * اشبونده ايما واردركه انك وكرك اتباعنك نجاتی انك شكری بركاتنه اوله وذريتی اكا اقتدايه حث اوله * ويا عبد شكور له مراد موسی عليه السلام اوله (وقضينا الی بنی اسرائيل فی الكتاب لتفسدن فی الارض مرتين) بز توراتده بنی اسرائيله وحی مقضی مبتوتله وحی ايتدك كه والله سز شام وبيت المقدس ديارنده معاصی ايله ايكی كره فساد ايدرسز * اول ايكی فسادك بری احكام توراته مخالفتلری وشعياء عليه السلامی قتللريدر وايكنجی زكريا ويحيی عليهما السلامك قتللريدر * وعيسی عليه السلامی قتله قصدلريدر (ولتعلن علوا كبيرا) والله تعالا يه طاعتدن استكبار ايدر وياخود ناسه ظلم ايدرسز (فاذا جاء وعد اوليهما) قچانكه اول ايكی كره نك اولاسی عقابنك وعدی كله (بعثنا عليكم عبادا لنا اولی بأس شديد) اوزريكزه تسليط ايدرز شول عبيدمزيكه انلر حربده قوت وبطش شديد صاحبلريدركه انكله مراد جالوت الخزری وجنوديدركه انی داود عليه السلام قتل ايتدی * وياخود سنجاريب نينويدر وياخود بخت نصر واصحابيدركه اول اظهردر (فجاءسوا خلال الديار) كه انلر وسط دیارده سزك طلبكزده تردد ايده لر * حتی كه كبار كزی قتل وصغاركزی

الجميل) بز سموات وارضی و بينلرنده اولنلری انجق حق وحكمتله خلق ايتدك تحقيق هركسك خير وشر مجازاتيچون
قيامت كلجيدر انلرك دنياده مجازاتی صددندن كيچ * بو حكم سيف آيتيله منسوخدر (ان ربك هو الخلاق العليم)
تحقيق ربك تعالی خلايق و اخلاق ٣١٧ خالق ايديجيدر اهل نفاق و وفاقی بيليجيدر (ولقد اتيناك سبعا
من المثانی والقرآن العظيم) بز سكا الله تعالی به ثنايی مشتمل ياخود احكام وقصصدن تكرار و مثنی اولمش قراندن يدی آيتكه فاتحه در انی ويردك ياخود يدی سوره كه بقره دن سورهٔ توبه آخرينه دك ياخود يدی حاميمی ويردك وبوندن غيری سائر قرآن عظيمی دخی ويردك (لاتمدن عينيك الی مامتعنا به ازواجا منهم و لا تحزن عليهم واخفض جناحك للمؤمنين) كفره اصنافندن بعضيلرينی نفعلنديردكمز شيئه عين رغبتله نظر ايتمه ودوستلرك بيتوالغنه محزون اولمه و مؤمنلری نوازشله قنادك سايه سنه آل (وقل انی انا النذير المبين) وديكه بن سزی قرانله تخويف ايده رم اكر ايمانه كلمزسكز سزه عذاب كلور (كما انزلنا علی المقتسمين الذين جعلوا القران عضين) شول عذاب كبيكه بز آنی تقسيم ايديجيلر اوزره كوندردك كه انلر قرانی شعر وسحر وكهانت وافترا و اساطير
الاولیندر ديو بخش وتفريق ايتديلر (فوربك لنسئلنهم اجمعين عما كانوا يعملون) ربك جل شانه حقيچون انلرك جميعنه كفر
ومعاصيدن اشلدكلرينی سؤال ايدوب جزالرينی ويررز (فاصدع بما تؤمر واعرض عن المشركين) يا محمد امر اولنديغك
امر ونهی اظهار ايله ومشركلردن اعراض ايدوب التفات ايتمه (انا كفيناك المستهزئين الذين يجعلون مع الله الها اخر

سبی وتوراتی احراق ومسجد اقصايی تخريب ايده لر (وكان وعدا مفعولا) اشبو قضاء كائن اولديكه انده خلف اولمز (ثم رددنا لكم الكرة عليهم) بوندنصكره يا بنی اسرائيل دولت وغلبه يی سزكچون قيلورز شول قوم اوزره كيم سزك اوزريكزه بعث اولنمشلردی (وامددنا كم باموال وبنين وجعلنا كم اكثر نفيرا) وسزه اموال و اولادله امداد ايدرز وعددكزی اولكيدن اكثر قيلورز (ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اسأتم فلها) اكر احسان ايدرسكز كنديكزه احسان ايدرسزكه ثوابی كنديكزه عائد اولور * واكر اساءت ايدرسكز ينه كنديكزه اساءت ايدرسكزكه اوزريكزه وبالی يازيلور (فاذا جاء وعد الآخرة) قچانكه اول ايكی كره نك اخيره سی عقابنك وعدی كله الله تعالی اوزريكزه فرس وروم دن خردوس وططيوسی كوندرركه كبار كزی قتل وصغاركزی سبی ايده لر وديار كزدن سزی اخراج ايده لر (ليسوؤا وجوهكم) تاكه يوزلريكزه آثار مساءتی ظاهر قيله لر (وليدخلوا المسجد كما دخلوه اول مرة) وتاكه بيت المقدسه ونواحيسنه كيره لر اول مرده كيردكلری كبی (وليتبروا ما علوا تتبيرا) وتاكه غلبه ايتدكلری قومی هلاك ايده لر (عسی ربكم ان يرحمكم) قريب اولديكه اشبو كرهٔ اخيره ده ربكز جل شانه سزه رحمت ايدوب دولتكزی كيرو سزه ردايده (وان عدتم عدنا) واكر ينه معصيته عودت ايدرسكز اوچنجی كره عقوبتكزه عودت ايدرز قتاده رضی الله تعالی عنه ايدر عودت ايتديلر محمد صلی الله تعالی عليه وسلمی تكذيب وقتلنه قصدله الله تعالی دخی انلری عقوبتله قصد ايدوب انی انلر اوزره تسليطله عودت ايتدی حتی كه قريظه يی قتل و بنی النضيری اجلاء ايتدی وباقيلری اوزره جزيه وضع ايتدی اشبو انلرك دنياده كی عقابلريدر (وجعلنا جهنم للكافرين حصيرا) وكافرلره بز جهنمی محبس قيلورز * حذيفه رضی الله تعالی عنه پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمدن روايت ايدر وقتاكه بنو اسرائيل اعتداء ايدوب انبيالرينی قتل ايتديلر الله تعالی انلرك اوزره فارس ملكی بخت نصری تسليط ايدوب بيت المقدسی محاصره وفتحندنصكره يحيی عليه السلامك دمی اوزره بنی اسرائيلدن يتمش بيك كشی يی قتل ايتدی وسائر اهاليسنی سبی ايتدی وبيت المقدسك حليسنی سلب ايدوب اندن يوز يتمش بيك عجله دوزدردی و بنی اسرائيلی سوروب بابله ايلتدی يوز ييل انلر انده مجوس يدنده اسير اولوب خدمت ايتديلر معهذا اول اسيرلرك برنيجه سی انبياء ايديلر * بعده الله تعالی انلره رحمتندن فارس ملوكندن كورش نام ملك مؤمنی كوندردی مجوس يدنده اسير اولان بنی اسرائيلی آلوب كيرو بيت المقدسه ايلتدی يوز ييل الله تعالی يه اطاعت اوزره اولدقلرندن صكره كيرو عصيان وفساده عودت ايتديلر الله تعالی انلرك اوزرينه انطيانوس نام ملكی تسليط ايتدی انلری اسير ايدوب بيت المقدسی ياقدی باقيلری برمدت طاعت اوزره اولدقلرندن صكره ينه عصيان و مخالفته عودت ايتديلر اويله اولسه الله تعالی اوزرلرينه روميه

فسوف يعلمون ﴾ سنی استهزا ايدنلره بز كفايت ايده‌رزكه انلر الله تعالى ايله باطل اله اخر شريك قيلرلر انلر
يقينده عاقبت كارلرينی بيلورلر * ديناديكه اول مستهزيلر رؤساء قريشدن بش كيمسه ايديلر دائما اذای رسول
خدايه سعی ايدرلردی انلر وليد بن مغيره عاص بن وائل حارث ﴿ ٣١٨ ﴾ بن قيس اسود بن يغوث اسود بن مطلب
ايديلر جبريل عليه السلام انلرك شرلرينه بر اشارتله كفايت ايتدی وليد اوقچی دكانندن كچركن اتكنه براوق طوقندی كبرندن اخذ و دفعنه ارتكاب ايتمكله ساقنده بر قان طمرينی كسوب جهنمه كتدی عاص اياغنه ديكن باتمغله شيشوب مرداولدی حارثك بورنندن قان كلوب كبردی اسودی سام اوروب طانلمز سياه اولوب كتدی ديكر اسود بن مطلب كوز اغريسندن باشنی ديوارلره اوره‌رق هلاك اولدی ﴿ ولقد نعلم انك يضيق صدرك بما يقولون ﴾ بز بيلورزكه كافرلرك الله تعالى‌يه شريك وطعن قرآن و استهزا كلاملرينه سنك صدرك صقيلور ﴿ فسبح بحمد ربك وكن من الساجدين ﴾ امدی ربك تعالى‌يه حمدله مقارن تسبيح ايله و متواضعين و مصلين‌دن اول ﴿ و اعبد ربك حتى يأتيك اليقين ﴾ ويقين اولان موتكه‌دك ربك جل شانه‌يه عبادت ايله برآن عبادتدن منفك اولمه

ملكی فاقصی تسليط ايدوب حتى‌كه بنو اسرائيل بقيه‌سين اسير وبيت المقدسی تخريب ايتدی * محمد بن اسحاق ايدر حق جل وعلا چاغان بنی اسرائيله بركسه‌يی ملك ايتسه اكا برنبی دخی بعث ايدرديكه اول انی ارشاد ايده وتوراتك اوامر واحكامن اول نبی بيان ايدوب ملك اكا انقياد ايده * روايت اولنديكه يحيى وزكريا وعيسى عليه السلام بعث اولنمزدن اوّل حق جل وعلا بنی اسرائيل اوزره صديقه نام رجلی ملك ايدوب شعياء عليه السلامی اكا نبی ايتدی اول وقتده بنی اسرائيلك قرار كاهی بيت المقدس ايدی وقتاكه انلرده احداث عظيم اولدی الله تعالى بابل ملكی سنجاريب نام رجلی التيوز بيك رايات ايله اوزرلرينه بعث ايدوب بيت المقدسك حولنه نزول ايتديلر اول حالتدن ناس متحيرين اولوب خوفه دوشديلر ملك صديقه ايسه اول وقتده خسته ايدی شعياء عليه السلامه وحی كلديكه صديقه‌يه بيلديره اجلی ايرديكن خبرويره تاكه ملوكته اهل بيتندن ديلديكی كسه‌يی طورغوره چون صديقه انی بيلدی تضرع ونياز ايله الله تعالى‌يه يونلدی و قلب خالصله حاجتن اندن ديلدی شعيايه وحی كلديكه الله تعالى صديقه‌يه رحمتندن عمرينی اون بش يل دخی مد ايلدی وعدوی سنجاريبه كما فی الاول كافی اولوب بنی اسرائيل اوزرندن شرينی دفع ايلدی اويله اولسه برصباحن كورديلركه شهر قپوسنه سنجاريبك جنودندن بررجل فرياد ايله كلدی اشته جنودمزك كليسی هلاك اولوبدر انجق سنجاريب ايله كتابندن بش كسنه قورتلوبدر ديدی چون صديقه و مسلمين چيقوب انلرك موتاسنی كورديلر الله تعالى‌يه حمد ايدوب سجده‌يه وارديلر بعده صديقه سنجاريبی واول بش كسه‌يی استيو مفازه‌يه كشيلر كوندردی حتى‌كه انلره ايرديلر انلری طوتوب قيد وبند ايله صديقه‌يه كتورديلر مكر انلرك بريسی بخت نصر ايمش كورديلر * بعده شعياء عليه السلامه وحی كلديكه ملك صديقه‌يه امر ايده‌كيم انلری بلادلرينه ايركوره‌لر تاكه انلر اهالیء مملكتلرينه الله تعالينك مسلمينه اولان نصرتن وكنديلرك مصيبتن خبرويره‌لر چون سنجاريب واصحابی بابله وارديلر ماجرايی اهالیء مملكته خبرويرديلر حاللری ناسه عبرت اولدی صكره كلنلر اندن نصيحت آلدی سنجاريب يدی يل يشايوب اولدی يرينه اوغلنك اوغلی بخت نصر ملك اولدی * بعده اندنصكره ملك صديقه‌نك عمری دخی منقضی اولوب وفات ايتدی * ملك امرنه تنافس ايدوب بری برلريله جداله دوشديلر اندنخی تجاوز ايدوب قتل ايدشديلر شعياء عليه السلام انلره وعظ ايدر انلر ايسه انی اندن قبول ايتمزلردی آخر امرده شعياء عليه السلام اوزره هجوم ايتديلر اول ايسه انلردن قاچوب كتدی برقواق آغاجی يارلوب ايچنه كيردی انلر ايسه انك اكا كيرديكن كورديلر اول انده ايكن منشارله بچوب اولدرديلر اندنصكره الله تعالى بنی اسرائيله ناشيه بن اموص نام رجلی ملك بعث ايتدی وانی تسديد وارشاد ايچون ارمياء بن حلقيايی نبی ايتدی * ديناديكه اول ارمياء ايله مراد خضر عليه السلامدر بعده بنی اسرائيل

﴿ سورة النحل مكية وهی مائة وثمان وعشرون آية ﴾ ﴿ بيننده ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ اتی امر الله فلا تستعجلوه سبحانه وتعالى عما يشركون ﴾ الله تعالينك عذاب امری يقين كلدی وقتی كلمزدن اول عجله ايتميك

الله تعالى مشركلرك اصناملرينی اكا اشراك ايتدكلرندن منزه وعاليدر ﴿ ينزل الملائكة بالروح من امره على من يشاء من عباده
ان انذروا انه لا اله الا انا فاتقون ﴾ الله تعالى امر وارادەسيله ملائكه‌يی قوللرندن ديلدكنك اوزرينه سبب حيات
قلوب قرآن وكتب ووحيله كوندرر ﴿ ٣١٩ ﴾ تاناسی آكاه وتخويف ايده‌كه * بندن غيری عبادته مستحق الله
يوقدر يالكز بندن قورقك ﴿ خلق السموات والارض بالحق تعالى عما يشركون ﴾ الله تعالى كوكلری ويرلری حكم حقله خلق ايتدی مشركلرك اشراك ايتدكلری اشيادن عظمتلو وعاليدر ﴿ خلق الانسان من نطفة فاذا هو خصيم مبين ﴾ انسانی جماد بی فهم وشكلسز سياله منيدن خلق ايتدی صكره انسان اولدقده اشكار جدل وخصومت ايتمك استدی * نته‌كه بعثی منكر اولان ابی بن خلف پيغمبر عليه السلامه بر اسكی انسان كموكنی كتوروب يا محمد بو كموك بو حاله كلدكدنصكره ديريلورمی ديدی بناء عليه اصلی بر نطفه ايكن نطفه قدرت ويرنك تكرار احيا واعاده‌يه قدرتنی بيان ايلدی ﴿ والانعام خلقها لكم فيها دفء ومنافع ومنها تأكلون ﴾ الله تعالى سزكچون ابل وبقر وغنم خلق ايتديكه انلرك يپاغی وقيلندن لباس و سودندن
وركوبندن تجارت ومنفعت ولحومندن اكل ايده‌سز ﴿ ولكم فيها جمال حين تريحون وحين تسرحون ﴾ واول حيوانلرك
اخشام مرعادن خانه‌كزه كلشنده وصباح مرعايه كيديشنده سزكچون زينت وفرح واردر ﴿ وتحمل اثقالكم الى بلد
لم تكونوا بالغيه الا بشق الانفس ان ربكم لرؤف رحيم ﴾ واول حيوانلر سزك يوكلريكزی بر شهردن بر شهره يوكلنوب

بيننده معاصی عظيم اولدی ارمياء عليه السلام انلره وعظ وتذكير ايتدكجه انلر مخالفتلرين ارتورديلر وحی آلهی كلديكه بن انلری يافث اولادندن برقوم يديله هلاك ايدرينكه انلر بابل اهليدر اويله اولسه الله تعالى بخت نصری اوزرلرينه تسليط ايتدی بابلدن التيوز بيك رايه ايله چيقوب بيت مقدسه كيردی وبنو اسرائيلی قتله افنا ايدوب بيت المقدسی طپراغله طولدردی واطراف بيت مقدسده اولان بنو اسرائيلك صغير وكبيرين قتنه جمع ايلدی اول جمله‌دن يتمش بيك صبی اختيار ايدوب بيله سنجه اولان ملوكك هربرينه اول صبيانندن دردربيك صبی قسمت ايتدی * بعده بنو اسرائيلك بقيه سين اوچ فرقه ايتدی برفرقه‌يی شامده تمكين ايتدی وبرفرقه‌يی ايسه اسير وبرفرقه‌يی قتل ايتدی * بعده بخت نصر سلطنتده ماشاء الله اقامتندن صكره بررؤيای عجيبه كوروب لكن كورديكن اونوتدی مكر اول اسير ايتديكی فرقه‌ده دانيال وحنانيا وعزاريا وميشائل انبياذريه‌سندن ايديلر انلری قتنه چاغروب ديديكه بن بررؤيای عجيبه كوروب اونوتمشن ايمدی بكا اول رؤيايی وتأويلنی خبرويرك يوخسه هربريكزه عذاب ايدرين * بعده انلره مهلت ويروب قتندن كتديلر والله تعالى‌يه دعاء وتضرع ايتديلر حتى‌كه الله تعالى اول رؤيايی وتأويلنی بيلدرديكدنصكره كيرو بخت نصر قتنه كلديلر ديديلركه سنك كورديكك بر تمثال ايديكه ايكی قدم وساقلری فخاردن ايدی وايكی ركبه وفخذلری نحاسدن ايدی وبطنی فضه وصدری ذهب وعنقی حديددن ايدی سن اكا ناظر ايده طورركن سمادن برصخره اينوب انی خرد ايتدی ديديكه كرچكسز كورديكم رؤيا اولدر ايمدی تأويلين دخی بكا خبرويرك ديديلركه سكا ملوكك ملوكتلری كوستريلوبدركه انلرك بعضی الين وبعضی احسن وبعضی اشددر فخار اضعف ونحاس اندن اشد وفضه اندن احسن وذهب اندن افضلدر وحديد ايسه سنك ملكندر جمله‌سندن اشد واعزدر واول صخره‌كه سمادن اينديی بر نبيدركه الله تعالى انی بعث ايدر انكله بو مذكورك جمله‌سی زائل اولوب كيدر امرك كليسی اكا ايرر وقتاكه الله تعالى بخت نصرك هلاكن اراده ايلدی اول اسراسی اولان بنو اسرائيله ديديكه شول بيتكه تخريب ايتمشن نه بيتدر وشول قتل ايتديكم ناس نه حالولردر ديديلركه اول بيت بيت اللهدر وقتل ايتديكك ناس انبياء ذريه‌لرندن انك اهليدر ظلم وتعديلری سببيله حق تعالى سنی اوزرلرينه تسليط ايتديكه اول سموات وارضك وجميع خلقك رب وخالقيدر * بعده انلره ديديكه بكا خبرويرك‌كه سمايه نه طريقله چيقلورتاكه انده اولان خالقی دخی مقهور ايدم ارضده‌كی كبی انده دخی ملوكت وسلطنت ايدم ديديلركه خلايقدن هيچ كسه اكا قادر اولمز ديديكه انی ايدرسز يوخسه عذاب وقتله جمله‌كز هلاك ايدرسز اويله اولسه هربری اغليو تضرعله وارديلر يا ربنا بزی بو ظالمك شرندن قورتار ديو يلوارديلر الله تعالى دعالرينه اجابت ايدوب امريله اول كافرك منخرنه بربعوضه كيردی حتى‌كه اول انك ام دماغنه ايردی انكله سكون وراحتی كتدی باشنی چومغله اورديروب اول

کوتوررلر سز ایسه پیاده انی کوترمکز اولمزدی مکر نفسلر یکزه زیاده مشقتله اوله تحقیق ربکز بو حیوانلری
خلقنده سزه رأفتلو وایشلرکزك سهولتنده مرحمتلودر ﴿ والخیل والبغال والحمیر لترکبوها وزینة ویخلق مالا تعلمون ﴾
و آتلری وقاطرلری وحمارلری خلق ایتدیکه سز آنلره ٣٢٠ سوار اولوب وآنلرله زینتلنه‌سز ودخی
سزك بیلمدیککز شیلری
خلق ایدر * حشرات
وهوام وطیور بالقلر
وسائر کبی * ﴿ وعلی الله
قصد السبیل ومنها
جائر ولوشاء لهدیکم اجمعین
حقه ایصال ایدن طریق
مستقیمی بیان الله تعالینك
فضل ورحمتنه منوطدر
اول طریقك بعضیسی
منحرف اولمغله بدعت
وهوادر اکر الله تعالی
مراد ایدیدی جمیعکزی
توفیقیله مقصد سبیله
ایرشدیرردی ﴿ هوالذی
انزل من السماء ماء لکم
منه شراب ومنه شجر
فیه تسیمون ﴾ اول
الله تعالی که کوکدن
سزکچون صو کوندرر
اندن ایچرسکز واندن
شجر یعنی نبات بتر
حیوانلریکزی اوتاررسکز
﴿ ینبت لکم به الزرع
و الزیتون و النخیل
والاعناب ومن کل الثمرات
ان فی ذلك لایة لقوم
یتفکرون ﴾ الله تعالی اول صو
ایله سزکچون اکین وزیتون
وخرما و اوزوم بتورر
وبعضی میوه‌لر دخی بتوررکه انك کلیسی جنتده‌در تحقیق بو سمادن یغمور نزولنده وارضدن نبات ﴿ ایدرن ﴾
خروجنده تفکر وتأمل ایدن قوم ایچون قدرت وحکمت الهیه‌یه دلالت وعبرت واردر * زیرا دانه وچکردك یره
دوشر صوایله یتوب نمابولور والوان اوراق وچیچکلر پیدا اولور صکره شکل ولون وطعمده انواع حبوبات ومیوه‌لر ظاهر

عذابله یتدی انکله بنو اسرائیلك بقیه‌سی انك شرندن قورتلدیلر بابلدن کیرو شامه کلدیلر
حالبوکه بخت نصر توراتی یاقدیغندن کندیلرده کتاب یوغیدی عزیز علیه السلام دخی
بابلده سائر بنواسرائیل اسیرلریله بیله‌ایدی شامه کلیجك ناسدن عزلت ایدوب بر مدت توراتك
یتدیکنه الله تعالی‌یه تضرعله اغلدیغندنصکره اول فضل ورحمتندن توراتی انك قلبنه القا
ایتدی اول دخی انی انلره بیان ایتدی اندن انی یازدیلر عزیری سویب توراته سوندیلر ماشاء
الله زمانه دکین طاعت اوزره اولدیلر عزیرك وفاتنه دکین تورات حکمنه متابعت قیلدیلر
وقتاکه عزیر علیه السلام وفات ایتدی بنواسرائیلده احداث حدوث ایتدی شروفساد
ظهور بولوب خیر وصلاح یتدی الله تعالی انلره رسوللر کوندروب کیمکنی تکذیب وکیمن قتل
ایتدیلر حتی انبیادن انلره آخر بعث اولنان زکریا ویحیی وعیسی علیهم السلام ایدی عیسی
علیه السلام رفع اولندی وزکریا ویحیی علیهما السلامی قتل ایتدیلر الله تعالی اوزرلرینه بابل
ملوکندن خردوس نام ملکی تسلیط ایلدی بابل اهلیله شامه کلدی رؤساء جنودندن صاحب
فیله بیورزان دینوردی اکادیدیکه بن الله تعالی‌یه یمین ایتمشنکه اکر بیت المقدس اهلنه ظفر
بولورسم انلری قتل ایدم تاشول حده دکین که قانلرین عسکرم اورته‌سنه اقیدم مکرکه قتل
ایده‌جك کسه بولمیم ایمدی بنواسرائیلی اول حده ایرنجه قتل ایلکل * اندن بیورزان بیت
المقدسه کیروب قربانلرین ذبح ایتدکلری موضعه واردی انده بربقعه کوردیکه انده قان قینارد‌ی بو
قانك اصلی ندر بکا صدق اوزره خبرویرك دیدی بنواسرائیل دیدیلرکه قبول اولمیان قربانمزك قانیدر
سکزیوز ییلدنبرودکی قربانلر جمیعی قبول اولوب الا بو قبول اولمدیغندن بوحالته ایردی
شول سببدنکه ملك ونبوت ووحی بزدن کسلدی دیدیکه کذب ایدرسز وانلرك رؤساسندن
یدیوز یتمش کشی‌یی انك اوزره ذبح ایتدی قانك قینامسی ساکن اولمدی * بعده انلردن یدیوز
غلام ذبح ایتدی ینه اول ساکن اولمدی * بعده انلرك سبی وازواجندن یدی بیك کشی‌یی ذبح ایتدی
ینه ساکن اولمیجق دیدیکه یا بنی اسرائیل طوغری سویلکز رب تعالینك امرینه صبر ایلکز
یریوزنده چوق زماندنبرو دولت سوررسز بیلدیککزی ایشلرسز یوخسه ارکك ودیشیدن
هیچ بریکز قالمینجه قتل ایدرین دیار کزی خراب ایدوب کیدرین چونکه انك جد واقدامن ودقتله
اهتمامن کوردیلر اشبو یحیی علیه السلامك قانیدر دیو خبرویردیلر اول بزه الله تعالینك راضی
اولمدیغی امور کثیره‌دن نهی ایدردی بز ایسه اکا طاعت ایتمزدك وسزك اوزریمزه تسلیط اولنه جغکزی
خبرویرردی بز ایسه انی تصدیق ایتمزدك حتی که انی قتل ایتدك اشبو انك قانیدر بیورزان ایتدی الآن
صدق ایتدیکز ایمدی بوانك جزاسیدر اکا یردیکز اندن شهرك قاپولرین امرایله پرکتدیلر وجیشدن
اولانلری شهردن طشره کتدیلر وتنها اول قان اوزره واروب دیدیکه یا یحیی رب تعالی بیلور که سنك
قومك سببکله مصیبته ایردیلر رب تعالینك اذنیله ساکن اولغل یوخسه قومکدن برکسنه قالمینجه قتل

اولور بو انجق قادر ومختارك فعلیله اولدیغی دلیل وعبرتدر ﴿ وسخر لکم اللیل والنهار والشمس والقمر والنجوم مسخرات
بامره ان فی ذلك لایات لقوم یعقلون ﴾ الله تعالی لیل و نهاری راحت ایچون و شمس وقمری میوه‌لریکزك پشمسی
واکینلریکزك ادراکی وکونلریکزك ٣٢١ حسابنی بیلمککز ایچون و نجومی کیجه‌لرده یولکزی
بولمککز ایچون سزه
تسخیر ورام ایتدی کندو
امریله رام ودلیل اولدقلری
حالده بوانلری تعقل ایدن
قوم ایچون وحدانیتنه
دلیل و علامتلردر ﴿ وما
ذرأ لکم فی الارض مختلفا
الوانه ان فی ذلك لایة
لقوم یذکرون ﴾ وکذلك
سزکچون یریوزنده
طعام ولباس ومراکب
ومنا کحدن لون وصنف
وهیئت و شکللری مختلف
اشیا خلق وتسخیر ایتدی
بو مخلوقات دخی یادوتذکر
ایدن قوم ایچون نصیحت
و وحدانیتنه علامتدر
﴿ وهو الذی سخر البحر
لتأکلوا منه لحما طریا
وتستخرجوا منه حلیة
تلبسونها وتری الفلك
مواخرا فیه ولتبتغوا من
فضله و لعلکم تشکرون ﴾
واول الله تعالیکه انتفاعکز
ایچون سزه بحری تسخیر
ایتدی تاکه اندن تازه لحم
* یعنی بالق * ییه‌سز واندن
نسوانکزه پرایه ایچون
* اینجو و مرجان و امثالی
حلیه چیقاره‌سز وکمیلری
اول دکزده صویی یارق کیدر (٢١) (ثانی) کوررسن وانکچون اول دکزی سزه رام ایلدیکه
سز سفینه‌یه رکوبله الله تعالینك فضلیله وسعت رزق طلب ایده‌سز والله تعالینك نعمتلرینه شکر ایده‌سز ﴿ والقی فی الارض
رواسی ان تمید بکم وانهارا وسبلا لعلکم تهتدون وعلامات وبالنجم هم یهتدون ﴾ الله تعالی ارضه بلند طاغلر القا ایلدیکه

ایدرین اول انی دیبجك فی الحال قان ساکن اولدی بنو اسرائیلك ایمان کتوردیکی رب
تعالی‌یه بندخی ایمان کتورمشن دیدی اندن بنو اسرائیله دیدیکه خردوس بکا امر ایتمشدرکه
سزی قتل ایدم حتی که قانکز انك عسکری اورته‌سنه سیلان ایده بن ایسه اکا مخالفت ایتمزین
اندن امر ایلدیکه بر خندق قازدیلر وآت ودوه وقاطر وصغر وقیونلرندن بوغزلیوب
قانلرینی اول خندقه اقتدیلر حتی که قان خردوسك عسکری اورته‌سنه ایردی بو طریقله بنو
اسرائیلك بقیه‌سنی قتلدن قورتاردی * واول ذبح اولنان مواشینك جیفه‌لری اوزره شول
اوکدین قتل اولنان ناسك میته‌لرین قودردیکه انکله مواشینك جیفه‌لری اورتلوب خردوس
انك جمیعنی ناس میته‌سی ظن ایلدی انکله ناسدن قتلی رفع ایدوب کیرو بابله رحلت ایتدی *
ایمدی بنو اسرائیله ایریشن ایکی وقعه‌نك اولکیسی بخت نصر وقعه‌سیدر * وایکنجیسی
اشبو خردوس وقعه‌سیدرکه الآن ذکر اولندی بوندنصکره شام ونواحیسی ملکی روم
ویونانیه‌یه انتقال ایتدی وبنو اسرائیلك بقایاسنه ینه کثرت ایروب ریاستلری بیت المقدسده
ونواحیسنده برقرار اولدی لکن ملوکت وجهی اوزره دکل وسعت ونعمتده اولدیلر تاشول وقته
دکین که احداث معاصی اظهار ایتدیلر الله تعالی اوزرلرینه ططیوس رومی‌یی تسلیط ایتدی
کلوب بلادلرینی تخریب وکندیلرینی اندن طرد وملك وریاستلرین نزع ایتدی و اوزرلرینه
ذلت وصغار وجزیه وضع اولندی وبیت المقدس عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه زمانه
دکین خراب قالوب مسلمون انی تعمیر ایتدیلر * وهب ایدر الله تعالی بخت نصرك صورتن
بر مدت نسره وبر مدت ثوره وبر مدت اسده تحویل ومسخ ایتدی اشبو صورتلرده یدی
ییل مستمر اولدی والحال اول مدتده قلبی قلب انسان ایدی بعده الله تعالی اکا ملکنی کیرو
ویروب ایمانه کلدی * وهبدن سؤال اولندیکه بخت نصر مؤمنیدی دیدیکه اهل کتاب
انك امرنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلرکه اول یهودیت اوزره وفات ایتدی * وبعضیلر
دیدیکه اول بیت الهی احراق وانبیایی قتل ایتدیکیچون حق تعالی توبه‌سنی قبول ایتمدی
سدی ایدر وقتاکه حق تعالی بخت نصری مسخدنصکره کیرو اولکی صورتنه تحویل
ایدوب ملکنی کیرو اکا ویردی دانیال علیه السلام واصحابی اکا ناسك اکرمی ایدی مجوس
اکا حسد ایدوب دیدیلرکه دانیال شرب خمر ایتدیکنده تبول ایتمامکه صبری اولمز اول
حالت ایسه انلرك عادتنده عارایدی اویله اولسه بخت نصر طعام وشراب حاضر ایدوب دانیال
واصحابنی اکا چاغردی وبوابه دیدیکه هرکیم اول بوله چیقارسه انی اوروب اولدوره
سن اکرچه بن بخت نصرم دخی دیرسه ده چون یوب ایچدیلر بول ایچون طشره اول چیقان
بخت نصرایدی بواب انی کوربجك اوزرینه یوریدی اول ایسه بن بخت نصرم دیه کوردی
چاره اولمیوب بواب انی اولدردی ﴿ ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم ﴾ اشبو قرآن هدایت

سزکله میل واضطراب ایتمیه وارضده نهرلر ویوللر خلق ایتدیکه منزل ومقصدلریکزك یولنی بوله‌سز وطاغلر وتپه‌لرله
علامتلر پیدا ایلدی وکیجه ودریا ایچون دخی (ثریا وبنات النعش وفرقدین) کبی یلدزلر خلق ایتدیکه انلر یول
کوسترلر * یاخود قریش بوعلامات ونجومله یول بولورلردی ۳۲۲ (افمن یخلق کمن لایخلق افلاتذکرون)

ایا بوذکر اولنان مخلوقاتی
خلق ایدن کیمسه خلقه
قدرتی اولمیان کیمسه
کبیمیدر * که البته مخلوقدر
عاجز مخلوقی خالقه شریك
طوتمق غایت جهل وعناد
دندر * عجبا فساد
اعتقادکزی تذکر
ایتمزمیسکز (وان تعدوا
نعمة الله لاتحصوها ان الله
لغفور رحیم) اکر الله
تعالینك سزه ویردکی
نعمتلرینی صایمق استرسکز
انك تعدادندن عاجزسکز
شکرنی نیجه ادا ایده‌بیلورسکز
تحقیق الله عظیم الشان
ادای شکرده تقصیرکزی
مغفرت وبو تقصیریکزله
سزدن نعمتنی کسمیوب
رحمت ایدیجیدر (والله
یعلم ماتسرون وماتعلنون)
الله تعالی عقایددن کزلدیککزی
واعمالدن اظهار
ایتدیککزی بیلور (والذین
یدعون من دون الله لا
یخلقون شیئا وهم یخلقون)
انلرکه الله تعالیدن غیری
اصنامه عبادت ایدرلر انلرك
بر شی یراتمغه قدرتلری
یوقدر حال بوکه کندولری
طاشدن واغاجدن یاپیلورلر (اموات غیر احیاء ومایشعرون ایان یبعثون) انلرك مخلوقیتندن قطع نظر احیا (کتابك
قبول ایتمز مرده وجمادلردر انلر واکا عبادت ایدنلر بیلمزلرکه نوقت بعث اولنه‌جقلر ونه‌کونه عذاب ایله جزالنه‌جقلر
(الهکم اله واحد فالذین لایؤمنون بالاخرة قلوبهم منکرة وهم مستکبرون) الهکز بر الهدر شونلرکه آخرته * بعثه

ایدر شول طریقه‌یه کیم اول اصوبدر ویاشول کلمه‌یه کیم اول اعدلدرکه اول کلمهٔ توحیددر (ویبشر
المؤمنین الذین یعملون الصالحات ان لهم اجرا کبیرا) واعمال صالحه ایشلین مؤمنلره اجر کبیرله تبشیر
ایدر (وان الذین لایؤمنون بالآخرة اعتدنا لهم عذابا الیما) وآخرته ایمان کتورمینلره خبرویرورکه بز
انلر ایچون عذاب الیم اعداد ایتمشز (ویدع الانسان بالشر دعاءه بالخیر) انسان غضبی حالنده کندویه
واهلنه ومالنه شرله دعاء ایدر خیر ایله دعاء ایتمسی کبی اکر الله تعالی انك اول دعاسنه اجابت ایتسه هلاك
اولوردی لکن اول فضلندن اکا اجابت ایتمز (وکان الانسان عجولا) انسان عجول اولدیکه قلبنه
خطور ایدن هر شیئه مسارعت ایدر عاقبتنه نظر ایتمز * دینلدیکه انسان ایله مراد آدم علیه السلامدرکه
روح سره‌سنه ایریشیجك نهوض قصدین ایدوب دوشدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم سودة بنت زمعه رضی الله تعالی عنهایه براسیر ویردی اول ایسه انك انیننه
مرحمت ایدوب بندنی چوزدی مکر اول فرصته منتظر ایمش اندن قاچدی پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم اکا انجینوب الی کسلسون دیو بددعا سندنصکره اول فعلنه نادم اولدی ودیدیکه
الهی بن بشرین اول کمسه‌که اکا بددعا ایدرین انی اکا رحمت ایت (وجعلنا اللیل والنهار) آیتین
بز لیل ونهارك نسق واحد اوزره تعاقبن قدرت وحکمتمزه دلالت ایدر ایکی آیت قیلدق
(فمحونا آیة اللیل) لیل آیتنی بز اشراقله محو ایتدك * ابن عباس رضی الله تعالی عنه ایدر شمس
وقمردن هر برینك نوری یتمیشر جزء ایدی الله تعالی قمرك نورندن التمش طقوز جزئی آلوب
شمسك نورینه الحاق ایتدی * روایت اولندیکه الله تعالینك امریله جبریل علیه السلام
قنادنی اوچ کره قمرك یوزینه یوریدوب انکله ضوئی منطمس اولوب نوری بر جزء قالدی *
علی کرم الله وجهه‌یه قمرده‌کی سواددن سؤال اولندقده دیدیکه اول محو اثریدر (وجعلنا آیة
النهار مبصرة) ونهار آیتنی مضیئه ویا ناسه مبصره قیلدقکه انکله اشیایی کوررلر (لتبتغوا
فضلا من ربکم) تاکه بیاض نهارده اسباب ومعاشکزی طلب ایدوب انکله استبانهٔ اعماله توصل
ایده‌سز (ولتعلموا عدد السنین والحساب) واول ایکیسنك اختلافیله ویاحرکتیله ییللرك
عددین واوقاتك حسابن بیله‌سز زیرا اکر الله تعالی اول ایکیسنی خلق ایتدیکی حال اوزره
ترك ایتسه نه لیل ونهار ونه وقت افطار ونه وقت حج ونه وقت حلول آجال ونه وقت سکون
وراحت بیلنوردی (وکل شیء فصلناه تفصیلا) دین ودنیا امورندن هر احتیاج اولدیغکز
شیئی بز سزه بیان غیر ملتبسله تبیین ایتدك (وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه) هر انسانه
بز عملی وانکچون تقدیر اولنانی عنقنده طوقك لزومی کبی الزام ایتدك (ونخرج له یوم القیامة
کتابا یلقاه منشورا) ویوم قیامتده انك صحیفهٔ اعمالنی ویاخود اعمالنك آثاریله منتقشه نقشنی
چیقاررزکه اول منشور اولدیغی حالده اول انسان اکا ملاقی اولور آثارده کلدیکه قچان
برکمسه وفات ایده کاتب ملکه امر اولورکه صحیفه‌سین دوره یوم قیامتده نشر ایده (اقرأ

ایمان ایتمدیلر قلبلری الله تعالینك وحدانیتنی انکارده قبول ایماندن تکبرده‌درلر (لاجرم ان الله یعلم مایسرون ومایعلنون
انه لایحب المستکبرین) حقاکه الله تعالی انلرك اسرار واعلان ایتدیکی شیئی بیلور وتوحید خدا وتصدیق پیغمبرده تکبر
ایدنلری سومز (واذا قیل لهم ۳۲۳ ماذا انزل ربکم قالوا اساطیر الاولین) مکه رؤساسنه ربکزنه انزال
ایتدی دیو سؤال اولنسه
انلر استهزا یوزندن مقدمکی
سرکذشتلری کوندردی
دیرلر (لیحملوا اوزارهم
کاملة یوم القیمة ومن
اوزار الذین یضلونهم بغیر
علم الاساء مایزرون) تاکه
انلر اول جوابلری سببیله
قیامتده تماما کندو
کناهلرینی وعلمسز بعض
ناسی اضلال ایتدکلرینك
کناهنی دخی تحمیل ایده‌لر
نه قبیح وزرلردرکه انلر
انی یوکلنورلر (قدمکر
الذین من قبلهم فاتی الله
بنیانهم من القواعد فخر
علیهم السقف من فوقهم
واتیهم العذاب من حیث
لایشعرون) اهل مکه‌دن
مقدم کلن کافرلر پیغمبرلرینه
مکر ایتدیلر الله تعالی انلرك
بنالری تملندن خراب
اولمسنی امر ایلدی درعقب
انلرك سقفی اوزرلرینه
دوشوب هلاك اولدیلر
انلر خبرلری یوغیکن اول
عذاب انلره کلدی *
دینلدیکه بونکله مراد
نمرود اولوب بابلده برقله
کوشك یاپدیکه ابراهیم
علیه السلامك ربنه مطلع اولوب انکله جنك ایده اول قله‌نك ارتفاعی بشبیك ارشون ایدی حق تعالی بر روزکارله انك
باشنی دریایه اتوب باقیسی انك قومی اوزرینه ییقلوب چوق کیمسه هلاك اولدیلر مقدم لسانلری سریانی ایدی اول اندهقورقودن
لسانلری تبلبل ایدوب یتمش ایکی لسان اولدی بربرلرینك لسانلرینی اکلمز اولدیلر اول اجلدن اول دریایه بابل تسمیه اولندی

کتابك کفی بنفسك الیوم علیك حسیبا) واکا دینورکه کتابکی اوقوغل که اشبو کونده محاسب
اولمغه نفسك یتر حسن ایدر اولکه سنی نفسکه محاسب قیله عدل ایدر * دینلدیکه دنیاده قاریء
اولمیان اول کونده قاریء اولور (من اهتدی فانما یهتدی لنفسه ومن ضل فانما یضل
علیها) اولکه جهد ایدوب هدایته ایره ثوابی کندویه اولور واولکه هواسنه اتباعله
ضلالته ایره عقابی کندویه اولور * یوخسه انك اهتدائی غیری انجاء ایتمز وکذلك ضلالتی
غیری ارداء ایتمز (ولاتزر وازرة وزر اخری) حامله وزر اولان نفس نفس اخرانك
وزرنی تحمل ایتمز * بلکه انجق کندی وزرنی تحمل ایدر (وما کنا معذبین حتی نبعث رسولا)
بز هیچ برامته عذاب ایدر دکلز مادامکه اکا رسول کوندرمیه‌وز * زیراکه اوزرلرینه حجت
قائم وعذرلری منقطع اولمامشدر * اشبو دلیلدرکه قبل البعثه تکلیف اولمیه واطفال مشرکین
ودعوتی ایشتمین ناره کیرمیه (واذا اردنا ان نهلك قریة) قچان قضاء سابقمزی انفاذ ایچون
برقومك هلاکنه ارادتمز تعلق ایده ویاانك وقت مقدری قریب اوله (امرنا مترفیها ففسقوا
فیها) انلرك متنعملرینه رسولمز لسانیله طاعتله امر ایدرز انلر ایسه طاعتدن چیقارلر (فحق
علیه القول) وانك اوزره کلمهٔ عذاب واجب اولور اول عذابك حلولیله ویا معاصیلری ظهوریله
ویا معاصی‌یه انهماکلریله (فدمرناها تدمیرا) اویله اولسه قریه‌لرینی بز تخریب ایدرز اهالیسنی
اهلاکله (وکم اهلکنا من القرون من بعد نوح) بز نوحدنصکره قرون کثیره اهلاك ایتمشز
عاد وثمود کبی (وکفی بربك بذنوب عباده خبیرا بصیرا) ربك جل شانه عبادنك ذنوبنه بواطن
وظواهرنه خبیر وبصیر کفایت ایدرکه انك اوزره عقاب ایده (من کان یرید العاجلة) برکمسه‌که
عملیله ثواب دنیا مراد ایده (عجلنا له فیها مانشاء لمن نرید) بز اکا دنیاده بسط وتقتیردن دیلدیکمزی
ویررز شول کمسه ایچونکه انك فعلنی ویا اهلاکنی اراده ایده‌وز (ثم جعلنا له جهنم یصلیها
مذموما مدحورا) وآخرتده بز اکا جهنمی ایجاب ایدرز که رحمتدن مطرود وهر خیردن
مبعود اولدیغی حالده اکا کیرر (ومن اراد الآخرة وسعی لها سعیها وهو مؤمن) وبرکمسه‌که
ایمان صحیحله مؤمن اولدیغی حالده عملیله آخرت اراده ایدوب کماهو حقه اکا سعی ایده (فاولئك
کان سعیهم مشکورا) ایمدی ذکر اولنان شرائط ثلاثه‌یی جمع ایدنلرك سعیلری عندالله مقبول
اولور (کلا نمد هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك) ایکی فریقدن هر برینه قسمت ایتدیکمز رزقی
ویررز (وما کان عطاء ربی محظورا) ربك جل شانه‌نك عطاسی دنیاده مؤمن وکافردن
ممنوع اولمدی (انظر کیف فضلنا بعضهم علی بعض) یامحمد عین عبرتله نظر ایتکه بز طالب دنیایی
وطالب آخرتی رزقده وعملده نوی برلرینك اوزره نیجه تفضیل ایتدك (وللآخرة اکبر
درجات واکبر تفضیلا) حالبوکه آخرتده تفاوت اکبردرکه اول جنت ودرجاتله ونار
ودرکاتله‌در (لاتجعل مع الله الها آخر فتقعد مذموما مخذولا) الله تعالی ایله بیله اله آخر قیلمغل که

﴿ ثم یوم القیمة یخزیهم ویقول این شرکائی الذین کنتم تشاقون فیهم قال الذین اوتوا العلم ان الخزی الیوم والسوء علی
الکافرین ﴾ صکره قیامت کوننده الله تعالی انلری ذلیل ورسوای ایدوب دیه قانی اول بکا شریك ایدوب آنلرله
پیغمبر علیه السلامه ومؤمنلره عداوت و مشقت ایدردیکز ❦ ٣٢٤ ❦ انبیا و علمادن آنلری توحیده دعوت
ایدوب مشاقه دوچار اولنلر
دیه‌لرکه تحقیق بوکونده
ذلت ورسوایلق وعذاب
کافرلر اوزرینه‌در ﴿ الذین
توفیهم الملئکة ظالمی
انفسهم فالقوا السلم ماکنا
نعمل من سوء بلی ان الله
علیم بما کنتم تعملون ﴾
آنلرکه کفرله نفسلرینه
ظلم ایتدیلردی ملك الموت
روحلرینی قبضه کلدکده
آنلر انقیاد وسلم القاسیله
بز دنیاده کفر ومعصیتدن
برشی اشلمشدك دیو انکار
ایده‌لر اولوقتده ملکلر
انلره دیه‌لرکه بلی سز شرك
ومعصیت اشلمشدیکز الله
تعالی سزك اعمالکزی بیلور
وجزاسنی ویرر ﴿ فادخلوا
ابواب جهنم خالدین فیها
فلبئس مثوی المتکبرین ﴾
امدی ابدی اولمق اوزره
جهنمك درکاتنه کیرك اول
نه چرکین مقامدر متکبرلر
ایچون ﴿ وقیل للذین اتقوا
ماذا انزل ربکم قالوا خیرا
للذین احسنوا فی هذه
الدنیا حسنة ولدار الآخرة
خیر ولنعم دار المتقین ﴾
مکه‌ده اولان مؤمنلره ربکز
تعالی نه انزال ایتدی دیو سؤال اولنسه انلر خیر انزال ایتدی دیرلردی بودنیاده اقوال وافعالنده توحید ﴿امثالیدر﴾
وطاعت ایدنلر ایچون مال وحرمت ونصرت حسنه واردر وآخرت ثوابی ایسه بوندن خیرلودر وآخرتده جنت متقیلره
نه کوزل مکاندر ﴿ جنات عدن یدخلونها تجری من تحتها الانهار لهم فیها مایشاؤن کذلك یجزی الله المتقین ﴾ اول عدن

نارده مذموم ومخذول قالورسن نفسك اوزره ملائکه ومؤمنیندن ذمی والله تعالیدن خذلانی جمع
قیلورسن ﴿ وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه ﴾ ربك جل شانه امر قطعی ایله امر ایلدیکه اندن غیریه
عبادت ایتمیه‌سز ﴿ وبالوالدین احسانا ﴾ ووالدینکزه احسان ایلیه‌سز زیرا اول ایکیسی وجودکزه
وتعیشکزه سبب ظاهردر ﴿ اما یبلغن عندك الکبر احدهما او کلاهما ﴾ اکر اول والدو والده‌کزدن بری
ویا ایکیسی بیله‌سنك قاتنده هرمه ایریشه ﴿ فلا تقل لهما اف ﴾ انلره تضجر ایدوب قول ردی سویلمکل
اول کرك استقذارندن ویا مؤنتلری استثقالکدندر ﴿ ولا تنهرهما ﴾ وانلری انجاب
ایتمدیکك شیئدن اغلاظله زجر ایتمکل ﴿ وقل لهما قولا کریما ﴾ وانلره تأفیف ونهردن بدل قول
حسن جمیل لین سویلمکل * شول عبد مذنب کبی که فظ غلیظ سیدنه سویلیه ﴿ واخفض لهما
جناح الذل من الرحمة ﴾ وانلره رحمت وشفقتندن تواضع ایدوب جانب ذلکی اظهار ایتمکل وانلره
تعظیمندن اوزرلرینه رفع ید ایتمکل ﴿ وقل رب ارحمهما کما ربیانی صغیرا ﴾ واکر مسلملر ایسه‌لر
دیکل که یارب انلره رحمت ایلکل وبنم قلبمه انلره مرحمت القاء ایتکه انلری تربیه ایدم صغرم
حالنده انلر بنی تربیه ایتدکلری کبی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر الله تعالینك رضاسی
والدینك رضاسنده‌در وسخطی انلرك سخطنده‌در * روایت اولندیکه بر رجل پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیکه والدینك کبرلری حالنده خدمتلرینی ایتدم انلك کبی که صغرم
حالنده انلر بکا ایتمشلردی انکله اوزرمده‌کی حقلرینی قضا ایتمش اولورمین * دیدیکه قضا ایتمش
اولمزسن زیرا انلر سکا انی حیاتك استیو ایدرلردی سن ایسه انلرك موتنی استیو ایدوبسن ﴿ ربکم
اعلم بما فی نفوسکم ﴾ والدینکزه برّ وعقوقدن ضمائرکزده اولان شیئه ربکز جل شانه اعلمدر
﴿ ان تکونوا صالحین ﴾ اکر سز والدینکزه برّ واحسان ایدر اولورسکز حقلرنده لازم اولان
شیئه قیامده قصورکز دنصکره ﴿ فانه کان للاوابین غفورا ﴾ ایمدی اول الله تعالی شول ذنوبندن
توبه ایدوب انك طاعتنه رجوع ایدنلره غفور اولدی * علماء اوّابده اختلاف ایتدیلر دینلدیکه
اول هر کسه‌درکه هر کناه ایشلدیکنده توبه ایدر ویا اولدرکه خیره رجوع ایدیجیدر ویا الله تعالی‌یی
تسبیح ایدیجیلردر ویا صلاة ضحایی قیلنلردر ویا اخشامله یتسو اره‌سنده نافله قیلنلردر ﴿ وآت ذا القربی
حقه ﴾ ذوقرابتکه حقنی ویرکلکه اول صله رحم وحسن معاشره وانلره بردر ابو حنیفه رضی الله تعالی
عنه دیدیکه انلر اکر محارم فقرا ایسه‌لر حقلری انلره انفاقدر دینلدیکه ذوقرابه ایله مراد پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلمك اقاربیدر ﴿ والمسکین وابن السبیل ﴾ ودخی سائله وضیفه حقنی ویرکلکه
اول اوچ کون انی اطعامدر ﴿ ولا تبذر تبذیرا ﴾ مالنی معصیته انفاق ایتمکل مجاهد ایدر اکر بر
کیمسه جمله مالنی حق یولنه انفاق ایتسه تبذیر اولمز * واکر باطل یره برمد انفاق ایتسه تبذیر اولور
* شعبی ایدر ابو اسحاقله کوفه‌ده کیدردك برداره اوغرادقکه اول جص وآجرله یاپیلوردی
اشبو تبذیردر دیدی ﴿ ان المبذرین کانوا اخوان الشیاطین ﴾ تبذیر ایدنلر شرارتده شیاطینك

جناتیدرکه اکا داخل اولورلر آنك اشجاری التندن نهرلر آقار انلر ایچون اول جنتلرده دیلدکلری مشتهیات واردر
الله تعالی متقیلره بونك کبی مکافات ایدر ﴿ الذین توفیهم الملائکة طیبین یقولون سلام علیکم ادخلوا الجنة بما کنتم تعملون ﴾
ملك الموت انلرك روحلرینی قبض ❦ ٣٢٥ ❦ حالنده جنتله تبشیر وتطییب ایله دیرلرکه الله تعالیدن سزه سلام
وجمله خوفدن سلامت
واردر اشلدیککز عمل
والله تعالینك فضلیله جنته
داخل اولك ﴿ هل ینظرون
الا ان تأتیهم الملئکة او
یأتی امر ربك کذلك فعل
الذین من قبلهم وما
ظلمهم الله ولکن کانوا
انفسهم یظلمون ﴾ کافرلرك
انتظارلری آنجق روحلر
ینك قبضنه ملك الموتك
کلمسی یاخود رب تعالینك
عذاب امری کلمسیدر
انلرك شرك وتکذیب
فعللرینی مقدم کچنلر دخی
ایشلمشلردی الله تعالی
انلره ظلم ایتمدی ولکن آنلر
کفر و معصیتله نفسلرینه
ظلم ایتدیلر ﴿ فاصابهم
سیئات ماعملوا وحاق بهم
ما کانوا به یستهزؤن ﴾
انلره اعمال سیئه‌لرینك
جزاسی اصابت ایدوب
استهزا ایتدکلرینك مجازاتی
انلری احاطه ایتدی ﴿ وقال
الذین اشرکوا لوشاء الله
ماعبدنا من دونه من شیء
نحن ولا اباؤنا ولا حرمنا
من دونه من شیء کذلك
فعل الذین من قبلهم
فهل علی الرسل الا البلاغ
المبین ﴾ مشرکلر استهزا یوزندن دیدیلرکه اکر الله تعالی مراد ایدیدی بز وبابالریمز اندن غیری بر شیئه عبادت
وانك حرام ایتدکندن غیری بر شیئی حرام ایتمزدك بو اهل مکه کبی انلردن مقدم کچنلر دخی بویله شرك وتکذیب
وحرامی حلال وحلالی حرام ایتدیلر پیغمبرلر اوزرینه لازم اولان انجق طریق حق تبلیغدر ﴿ ولقد بعثنا فی کل

امثالیدر زیراکه تضییع واتلاف شردر ودخی انلرك اصدقاء واتباعیدر زیراکه اسرافده
ومعاصی‌یه صرفده انلره اطاعت ایدرلر روایت اولندیکه انلر مالارینی سمعه ایچون انفاق ایدرلردی
اندن نهی اولنوب قرباته انفاقله امر اولندیلر ﴿ وکان الشیطان لربه کفورا ﴾ حالبوکه شیطان
الله تعالینك نعمتنه جحود اولدی * ایمدی لایق دکلدرکه اکا اطاعت اولنه * زیراکه اول کندینك
عملی مثلنه دعوت ایدر ﴿ واما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها فقل لهم قولا میسورا ﴾
یا محمد اکرسن ذوی القربی ومساکین وابن السبیله ویرمکه بزسکا امر ایتمشیکن رددن حیاء ایدوب
سن انلردن اعراض ایدرسن الله تعالیدن رزقه انتظار ایله کیم انك سکا کلمسن رجا ایدرسك تاکه
کلدیکنده انلره ویره‌سن ایمدی انلره قول لین ویا وعد جمیل ایلمکل ویاخود الله تعالی بزه وسزه
ویره‌دیو سویلمکل یوخسه انلره جواب ترکن ایتمکل * دینلدیکه اشبو آیت مهجع وبلال وصهیب
وسالم وخباب حقنده نازل اولوبدرکه انلر احیانده پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن احتیاج
اولدقلری شیئی سؤال ایدرلردی اول ایسه انده بولنمدیغنده رددن حیاء ایدوب جواب ویرمزدی
﴿ ولا تجعل یدك مغلولة الی عنقك ولا تبسطها کل البسط فتقعد ملوما محسورا ﴾ یا محمد شول الی بوینه
تیورلنمش کبی حق یولنه انفاقدن بخل ایدوب الکی امساك ایتمکل وعندنده اولان رزقك جمیعن
ویرمکله بسط دخی ایتمکل که الله تعالی عندنده وکرك ناسك عندنده اسراف وسوء تدبیرله ملوم وقاتنده
برشیء قالمامغله اول فعلکه نادم اولورسن * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه
بر صبی کلوب دیدیکه انام سندن دیلرکه اکا درع کیوره‌سن والحال پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمك قمیصندن غیری یوغیدی * یاصبی برساعتدن برساعته دکین نه ظاهر اولور کوره‌لم
ایمدی وقت آخره کل دیدی * صبی کیدوب کیرو کلدی ودیدیکه انام سندن دیلرکه اکنندکی
درعی اکا کیوره‌سن نعم دیوب انی اکنندن چیقاردی وصبی‌یه ویروب کندی عریان اوتوردی
بعده بلال اذان اوقیوب مسلمون اکا منتظر اولدیلرکه نمازه چیقه اول ایسه عریان اولدیغندن
چیقمغه چاره‌سی اولمدی * اویله اولسه بو آیتله تأدیب بیورلدی بعده انی تسلیه ایچون
دینلدیکه ﴿ ان ربك یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر ﴾ ربك جل شانه عبادندن دیلدیکی کیمسه‌یه
رزقنی توسیع ایدر ودیلدیکنه تضییق ایدر قچانکه صلاحی توسیعده ویا تضییقده اوله ﴿ انه کان
بعباده خبیرا بصیرا ﴾ اول الله تعالی عبادنه خبیر وبصیردر سرّ وعلنلرین بیلور مصالحلرندن
کندیلره خفی اولان اکا ظاهردر وجائز اولورکه انکله مراد قبض وبسط الله تعالینك
امرندندرکه اول عبادك سرائر وظواهرنه عالمدر یوخسه عباده واجب اولان اقتصاردر ویاخود
الله تعالی کاهی بسط وکاهی قبض ایدر ایمدی انك سنتیله استنان ایدك یوخسه بسط وقبضده
افراط ایتمه‌کز ﴿ ولا تقتلوا اولادکم خشیة املاق ﴾ فقر خوفیله اولادکزی قتل ایتمه‌کزکه
اول اهل جاهلیت عادتی ایدیکه قزلرینی دیری ایکن دفن ایدرلردی فقردن خوفله اویله اولسه

امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت فمنهم من هدى الله ومنهم من حقت عليه الضلالة فسيروا فى الارض فانظروا كيف كان عاقبة المكذبين) هر امته بر پيغمبر بعث ايتدككه انلرى الله تعالى يه عبادت ايتديروب غيريه عبادتدن اجتناب ايديره انلردن بعضنى الله تعالى هدايت ايدوب ايمان توفيق ﴿٣٢٦﴾ ايتدى وبعضلرينه قضاء سابقله خذلان واجب اولدى امدى اى مشركلر يريوزنده كزوب نظر ايدك كه پيغمبرلرينى تكذيب ايدنلر نيجه هلاك اولوب مكانلرى خراب قالدى (ان تحرص على هديهم فان الله لا يهدى من يضل ومالهم من ناصرين) يا محمد اكر سن مشركلرك هدايتلرينه حرص ايدرسك تحقيق الله تعالى ضلالتنى ديلديكى كيمسه يه هدايت ايتمز وانلر ايچون عذابلرينى دفع ايدر ياردمجى اولمز (واقسموا بالله جهد ايمانهم لا يبعث الله من يموت بلى وعدا عليه حقا ولكن اكثر الناس لا يعلمون) مشركلر الله تعالى يه ايمان غليظله يمين ايتديلركه اول موتايى بعث ايتمز بلى الله تعالى اول بعثى وعد ايلمشدر حقله وعدنه وفا وبعث ايدر لكن ناسك اكثرى آنى بيلمزلر (ليبين لهم الذى يختلفون فيه وليعلم الذين كفروا انهم كانوا كاذبين) تاكه امر بعث وحشرده اختلاف ايتدكلرى شيئى انلره بيان ايده وكافرلر قبرلرندن خروجلرنده الله تعالى موتايى بعث ايتمز ديدكلرنده كاذب اولدقلرينى بيله لر (انما قولنا لشئ اذا اردناه ان نقول له كن فيكون) بر شيئك اولمسنى مراد ايتدكمز آنده بزم قولمز اكا اول ديرز عقبنده اولور (والذين هاجروا فى الله من بعد ما ظلموا لنبوئنهم فى الدنيا حسنة ولاجر الاخرة اكبر لو كانوا يعلمون الذين

(واردركه

الله تعالى انلرى اندن نهى ايدوب رزقلرينه ضامن اولدى وديديكه (نحن نرزقهم واياكم) انلره وكرك سزه رزقى بز ويررز (ان قتلهم كان خطأ كبيرا) زيرا انلرى قتل خطاء كبير اولديكه انكله تناسل منقطع اولور (ولا تقربوا الزنا انه كان فاحشة وساء سبيلا) زنايه عزمله مقدماتنى اتيانله قريب اولمزكه اول بر قبيحى ظاهر فعل وچركين طريق اولدى زيرا اول عصيى ايضاعدركه اول قطع انسابه وفتن تهييجنه مؤدى اولور (ولا تقتلوا النفس التى حرم الله الا بالحق) وقتل نفس ايتمه كزكه الله تعالى انى سزه حرام ايتمشدر مكركه اول نفسده اوچ خصلتك برى بولنه مؤمن ايكن كافر اوله يا محصن ايكن زنا ايده ويا بر نفس معصومى عمدا قتل ايده اويله اولسه قتل اولنمغه مستحق اولور (ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لوليه سلطانا) بركمسه كه قتل اولنمسن ايجاب ايدر حالى يوغيكن قتل اولنه بزانك ولى يعنى وفاتندنصكره امرينه ولى ايدن وارثيچون قاتل اوزره قوت وولايت قيلورز مقتضاى قتله انى مؤاخذه ايدر ديلرسه قتيلك يرينه انى قتل ايدر ويا ديتن اخذ ايدر ويا عفو ايدر (فلا يسرف فى القتل) قتيلك وليسى قتلده اسراف ايتمسون اشبو اسرافده مفسرون اختلاف ايتديلر ديندى يعنى قاتلك غيرى قتل اولنمسون نته كيم زمان جاهليتده قاتلك قتليله راضى اولمزلردى بلكه اندن اشرفى قتل ايدرلردى وياخود بر قتيلك يرينه بر جماعت قتل اولنمسون نته كيم زمان جاهليتده قتيل شريف اولسه يالكز قاتلك قتليله راضى اولمزلر بلكه انكله بيله اقرباسندن بر جماعتى دخى قتل ايدرلردى وياخود قتلده مثله ايدلمسون (انه كان منصورا) قتيل منصور اولدى قاتلنه قصاص ثبوتيله واول قتيلك خطاياسى تكفيريله وقاتلنه نار واجب اولمسيله وياخود ولى قتيل منصور اولديكه الله سبحانه وتعالى انكچون قاتل اوزره قصاص ايجاب ايتدى وولاة اوزره اكا اعانتى الزام ايتدى وياخود اسرافله قتل اولنان منصور اولديكه وليسى اندن قصاص استيفا ايدر (ولا تقربوا مال اليتيم الا بالتى هى احسن) مال يتيمه قريب اولمكز مكر شول خصلتله كيم اول احسندركه اول يتيم ايچون انى حفظدر * وتعامل شرعى ايله تثمير وتربيحدر (حتى يبلغ اشده) حتى كه سن بلوغه ايريشه (واوفوا بالعهد) وعهدكزه وفا ايدك اول كر كسه كنديكزله ربكز بيننده در ويا كنديكزله ناس بيننده در (ان العهد كان مسؤلا) زيراكه يوم قيامتده عهد صاحب عهددن سؤال اولنوركه نه سببله نقض اولنوبسن موؤده نك نه سببله قتل اولنمسنده سؤال اولنديغى كبى (واوفوا الكيل اذا كلتم) مكيلاتدن بر شيئى غيريچون كيل ايدر اولسكز كامل اوزره كيل ايدك يوخسه نقص ايتمكز (وزنوا بالقسطاس المستقيم) وموزوناتدن بر شيئى غير ايچون وزن ايدر اولسكز ميزان سوى ايله وزن ايدك (ذلك خير واحسن تأويلا) ايمدى كيل ووزنده وفا ايتمكز غدر ونقصدن خيرليدر وعاقبته احسندر (ولا تقف ماليس لك به علم) حقيقتن بيلديكك شيئه حدس وظنله اتباع ايتمكل اشبونده تقليددن نهى

صبروا وعلى ربهم يتوكلون) شول اصحابكه قريشدن ظلم اولنوب مدينه وحبشه يه هجرت ايتديلر بز انلره دنياده منال حسنه ويررزكه مدينهٔ منوره ده در والبته اجر آخرت اندن اكبردر اكر بيلورلرسه وانلر اذاى كفره يه ومفارقت وطن شدائدينه صبر ايتديلر وهر امورلرندن ﴿٣٢٧﴾ ربلرى جل شانه يه توكل ايتديلر (وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحى اليهم فسئلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون) سندن مقدم كوندرديكمز پيغمبرلرى انجق آدملردن اركك اوله رق كوندردك كه ملكلر لسانيله اكا وحى ايدردك اكر سز بيلمزسكز اهلى كتابك علماسنه سؤال ايدك (بالبينات والزبر وانزلنا اليك الذكر لتبين للناس ما نزل اليهم ولعلهم يتفكرون) بز اول پيغمبرلرى ظاهر معجزه لر وكتابلر ايله ارسال ايتدك وسكا قرآنى انزال ايتدك تاكه اول ذكر يعنى قرانده ناسه اوامر ونواهيى بيان ايده سن شايدكه انلر تفكر ايدوب بو كلام مخلوق اولمديغنى بيله لر (افامن الذين مكروا السيئات ان يخسف الله بهم الارض او يأتيهم العذاب من حيث لا يشعرون) ايا دين حقى ابطالده قبيح مكر ايدنلر الله تعالى انلرى قارون كبى يره كچورمسندن ياخود لوط قومى كبى خبرلرى يوغيكن فجأة عذاب كلمسندن امينمى اولديلر (او يأخذهم فى تقلبهم فما هم بمعجزين) ياخود انلرى يولجيلقلرى ياخود بر طرفلرندن بر طرفه انقلابلرى حالنده عذاب اخذ ايدرانلر الله تعالى بى انلره عذاب ايتمكدن عاجز ايديجى دكلردر (او يأخذهم على تخوف فان ربكم لرؤف رحيم) ياخود انلردن مقدم بر قوم هلاك اولمش اولوب اندن خوف اوزره لركن انلرى دخى عذاب اخذ ايدر تحقيق

واردركه اول صحت وفسادى بلمدين شيئه اتباعدر (ان السمع والبصر والفؤاد كل اولئك كان عنه مسؤلا) سمع وبصر وفؤادك عملندن صاحبى سؤال اولنور روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه بر رجل كلوب ديديكه يا رسول الله بكا بر تعويذ تعليم ايتكه انكله تعوذ ايدم ديدى ديكلكه * اعوذ بك من شر سمعى وشر بصرى وشر لسانى وشر قلبى وشر منيتى * الهى سمع وبصر ولسان وقلب ومنيتم شرندن سكا استعاذه ايدرين (ولا تمش فى الارض مرحا) بطر وكبر وخيلاءله يريوزنده يوريمكل (انك لن تخرق الارض ولن تبلغ الجبال طولا) زيراكه سن كبركله ارضى قطع ايدوب نهايتنه ايرردكلسن ويا انكله جباله تطاول وتساوى يه دخى قادر اولمزسك (كل ذلك كان سيئه عند ربك مكروها) اشبو ذكر اولنان يكرمى بش خصالك كليسى كه * لا تجعل مع الله الها آخر * دن بو محله دكدر * الواح موسى عليه السلامده مكتوبه در * اندن هر منهينك اثم ووبالى ربك جل شانه عندنده مكروه اولدى (ذلك مما اوحى اليك ربك من الحكمة) اشبو امر ونهى اولنانك كليسى حكمتدن ربك جل شانه سكا وحى ايتديكندندر (ولا تجعل مع الله الها آخر فتلقى فى جهنم ملوما مدحورا) الله تعالى ايله بيله اله آخر قيلمغل كه مطرود وهر خيردن مبعود اولديغك حالده ناره القا اولنورسن اشبو پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه خطابدر لكن مراد امتيدر حق جل وعلا ملائكه بنات اللهدر دين كفره يه خطاب ايدوب ديديكه (أفاصفيكم ربكم بالبنين واتخذ من الملائكة اناثا) ربكز جل شانه سزى افضل اولاد اولان بنون ايله تخصيص ايدوب كندى ايچون ملائكه دن بناتمى اتخاذ ايتدى حالبوكه بو خصلت عقولكزك راى وعادتنه مخالفدر (انكم لتقولون قولا عظيما) ايمدى سز اكا اولاد اضافتيله قول منكر عظيم ديرسكزكه زيرا اول سرعت زوالله متصف بعض اجسام خاصه سيدر * وبوندنصكره كنديكزى انك اوزره تفضيل ايدرسز شول حيثيتدنكه كراهت ايتديكز شيئى انكچون قيلورسز وبعده ملائكه اشرف خلق الله ايكن بنونكزدن ادون قيلورسز (ولقد صرفنا فى هذا القرآن ليذكروا) اشبو قرآنده بز عبر وامثال واحكام وحججى تبيين وتكرير ايتدك (وما يزيدهم الا نفورا) انلرك حقدن نفورين وقلت طمأنينتن آرتورر (قل لو كان معه آلهة كما يقولون اذا لا بتغوا الى ذى العرش سبيلا) يا محمد مشركينه ديكل كه اكر انلرك ديدكلرى كبى الله تعالى ايله بيله آلهه اولیدى انلر ذو العرش اولان الله تعالى يه مغالبه وقهر ايله سبيل طلب ايدرلرديكه انك ملكنى ازاله ايده لر نتكيم ملوك دنيا انى بر برلرينه ايدرلر وياخود اكا تقربه سبيل طلب ايدرلردى * ويا انك فضلنى بيلوب كنديلرين اكا تقريب ايدر شئ طلب ايدرلردى (سبحانه وتعالى عما يقولون علوا كبيرا) الله تعالى مشركينك مقالهسندن تعالى بعيدله تنزه وتعالى ايتدى * زيراكه اول مراتب وجودك اعلاسنده در كيم واجب الوجود ودائم البقادر * واتخاذ ولد ايسه مراتب وجودك ادناسندندر زيرا اول ممتنع البقاء شيئك خواصندندر (تسبح له السموات السبع والارض ومن فيهن) سموات وارضونك ذاتلرى اول

ربکز عزشانه رأفتلو و رحمتلودرکه عذابه مستحق اولنلریکزه عذابی تعجیل ایتمیوب امهال ایدر (اولم یروا الی ماخلق الله
من شیء یتفیؤا ظلاله عن الیمین والشمائل سجداً لله وهم داخرون) انلر کورمزلرمیکه الله تعالینك خلق ایتدیکی جسم قائمك
کولکه‌سی شمسك طلوع و زوال و غروبنده صاغنه و صولنه دونوب اوزانه‌رق وقصه‌لنه‌رق ذل اوزره الله

تعالی‌یه سجده ایتمکده‌در
(ولله یسجد ما فی السموات
وما فی الارض من دابة
والملئکة وهم لا یستکبرون)
سموات وارضده اولان
متحرك وغیر متحرك الله
تعالی‌یه ساجد ومسخردر
وملکلر دخی سجده ایدرلر
هیچ تکبر ایتمزلر (یخافون
ربهم من فوقهم ویفعلون
ما یؤمرون) اول ملکلر
فوقلرندن ربلرینك عذاب
ناکهانیسندن قورقرلر
وطاعتله امر اولندقلرینی
ایشلرلر (وقال الله لا تتخذوا
الهین اثنین انما هو اله
واحد فایای فارهبون)
الله تعالی بیوررکه ایکی
اله اتخاذ ایتمیك انجق الله
بردر اول اله واحد بنم
بندن قورقك (وله ما فی
السموات والارض وله
الدین واصبا افغیر الله
تتقون) آسمان وزمین
انك مخلوق ومملوکیدر
طاعت دائم واخلاص ثابت
اول الله تعالی ایچوندر اندن
غیری ضر ونفعه قدرتی
اولمیندنمی قورقارسز (وما
بکم من نعمة فمن الله ثم اذا
مسکم الضر فالیه تجئرون) نعمتدن هرنه‌که سزه واصل اولورسه الله تعالیدندر صکره سزی مرض وقحط کبی ضرر مس (او
ایدرسه حق تعالی‌یه تضرعله دعا ایدرسکز (ثم اذا کشف الضر عنکم اذا فریق منکم بربهم یشرکون) بوندنصکره اول ضرر منکشف
اولسه سزدن کفار یا منافقیندن بر فرقه ربلری جل شانه‌یه شریك کتوروب اکا عبادت ایدرلر (لیکفروا بما آتیناهم فتمتعوا

الله تعالی‌یی لسان حاله وایکیسنك ایچنده اولان ملائکه وانس وجن لسان مقاله تسبیح
وتقدیس ایدر (وان من شیء الا یسبح بحمده) حیوانات ونامیاتدن بر شی یوقدرکه الا اول
الله تعالی‌یی حمدنه ملتبس اولدیغی حالده لسان حاله لوازم امکان وتوابع حدوث اولان
شیئدن تنزیه ایدر شول حیثیتدنکه اول امکان وحدوث ایله انك واجب الوجود صانع قدیم
ایدوکنه دلالت ایدر (ولکن لا تفقهون تسبیحهم) لکن سز کندی لغات والسنه‌کز اوزره
اولان تسبیحدن ماعدانك تسبیحلرینی بیلمزسز (انه کان حلیما غفورا) اول الله تعالی حلیمدر
اکا شرك ایدنلرك عقوبتنه عجله ایتمز وانلردن توبه ایدنلره غفوردر (واذا قرأت القرآن
جعلنا بینك وبین الذین لا یؤمنون بالآخرة حجابا مستورا) یا محمد قچان سن قرآن اوقویه‌سك سنکله
آخرته ایمان اولمینلرك بیننه حجاب مستور قیلورزکه انلر قراءت ایتدیکك شیئی فهم ایتمزلر *
ویاخود مراد حجاب ظاهر اوله * روایت اولندیکه وقتاکیم * تبت یدا ابی لهب * سوره‌سی
نازل اولدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم وابو بکر رضی الله تعالی عنه ایله بر مجلسده
اوتورورلردی ابولهبك مرأه‌سی بیله‌سنجه بر طاش المش کلدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه
وسلمی کورمیوب ابو بکر رضی الله تعالی عنه دیدیکه صاحبك قانده‌در ایشتدمکه اول بنی
هجو ایتمش ابو بکر رضی الله تعالی عنه دیدیکه والله اول شاعر دکلدر شعری نه ایجاد ایدرونه
سویلر مرأه دیدیکه کلشدمکه اشبو طاشی باشنه اورم اندن دونوب کتدی ابو بکر دیدیکه
یا رسول الله اول سنی کورمدی دیدیکه نعم زیرا بر ملك بنمله انك اراسنده پرده اولدی (وجعلنا
علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا) وبز انلرك قلوبنه غطالر قیلورز تاکه انی فهم
ایتمیه‌لر * وآذانلرینه ثقل وصمم قیلورز تاکه انی سمع قبول ایله اصغا ایتمیه‌لر (واذا ذکرت ربك
فی القرآن وحده ولوا علی ادبارهم نفورا) یا محمد قچان رب تعالی‌یی قرآنده لا اله الا الله دیو
برلیو ذکر ایلسك سندن نفرت ایدر اولدقلری حالده اردلرینه دونوب کیدرلر (نحن اعلم
بما یستمعون به) بز انلرك استماعن طلب ایتدکاری شیئی بیلورز (اذ یستمعون الیك واذ هم
نجوی) قچانکه سنی قرآن اوقورکن استماع ایده‌لر شول وقتده‌که سنك امرکده تناجی
ایدرلر کیمی بو مجنوندر وکیمی بو کاهندر وکیمی بو شاعردر وکیمی بو ساحردر دیرلر
(اذ یقول الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) قچان ظالملرکه انلر ولید بن مغیره واصحابیدر
دیرلرکه سز بر رجل مطبوب مغلوب العقله اتباع ایدرسز (انظر کیف ضربوا لك الامثال
فضلوا فلا یستطیعون سبیلا) نظر ایتکه سنی نیچه مجنون وکاهن وشاعر وساحره تشبیه
ایدرلر اول مقاله‌ده خطاب ایدوب انکله طریق حقه وصوله استطاعتلری اولمز (وقالوا ائذا کنا
عظاما ورفاتا ائنا لمبعوثون خلقا جدیدا) انکار واستبعاد طریقی اوزره دیدیلرکه بز موتمز
دنصکره عظام وحطام اولدیغمزدنصکره آخرتده دیرکوریلورمیز (قل کونوا حجارة او حدیدا

فسوف تعلمون) انلره ویردیکمز اول نعمت وکشف ضری انکار ایدرلر ای کافرلر بر قاچ کون دنیاده کچنك یقینده
عاقبت امریکز اولان عقوبتی بیلورسکز (ویجعلون لما لا یعلمون نصیبا مما رزقناهم تالله لتسئلن عما کنتم تفترون)
مشرکلر بزم انلره ویردیکمز * اکین وحیوان رزقلرمزدن اول علملری اولمیوب جماد مقوله‌سندن

اولان بتلرینه نصیب
قیلرلر یعنی حصه ویررلر
تالله ای مشرکلر
بتلریکزه بزم آلهه‌مزدر
و انلره حصه ویرمکله
تقرب ایدرز دیو افترا
ایلدیککزدن قیامتده
سؤال اولنورسکز
(ویجعلون لله البنات
سبحانه ولهم ما یشتهون)
خزاعه وکنانه ملائکه‌یی
الله تعالینك قیزلری دیو
وصف ایدرلر اول الله
تعالی ولددن منزهدر
عجایب حال بوکه انلر
کندولری قیز اولادی
سومیوب آرزولری ارکك
اولادده‌در (واذا بشر
احدهم بالانثی ظل وجهه
مسودا وهو کظیم) قچان
انلرك برینه قیزك طوغدی
دیو خبر ویرلسه کدرندن
وقومندن اوتاندیغندن
چهره‌سی قره‌روب مرأه
سنه غضب ایدر (یتواری
من القوم من سوء
ما بشر به ایمسکه علی هون
ام یدسه فی التراب الا ساء
ما یحکمون) کویا اول
قیزك طوغدی دیدکاری
فنا خبردن اوتانوب قومندن کیزلنوردی وفکر ایدردیکه عجبا بو قیزی حقارتله حالی اوزره براقسممی یوخسه
طپراغه کومسممی دیردی آکاه اولك که انلر نه چرکین حکم ایدرلرکه * کندولری عندنده قیز اولادده
قدر وحرمت یوغیکن الله تعالی‌یه حاشا بنات نسبت ایدرلر * (للذین لا یؤمنون بالآخرة مثل السوء ولله المثل

او خلقا مما یکبر فی صدورکم) یا محمد سن انلره دیکلکه قلوبکزده استشعار ایدك که سز شدت
وقوتده حجاره ویا حدید سز ویا صدوریکزده عظیم اولور سماء وارض وجبال کبی خلق آخر
سز ویا موتك کندیسزینه سزی اماته ایدوب بعث ایدیسرین (فسیقولون من یعیدنا قل الذی
فطرکم اول مرة) دیسرلردرکه موتدنصکره بزی کیم بعث ایدر دیکلکه اول الله تعالی کیم
اول مرده‌ده سزی خلق ایتمشدر انشایه قادر اولان رب تعالی اعاده‌یه دخی قادر اولور
(فسینغضون الیك رؤسهم ویقولون متی هو قل عسی ان یکون قریبا) بعده استهزاء طریقی
اوزره باشلرین تحریك ایدوب دیرلرکه بعث ویا قیامت نه‌وقتده اولور دیکلکه اول قریبدر
لابد اولور بعده دیرلرکه اول قریب نه وقتده‌در دیکلکه (یوم یدعوکم) شول کونده‌که اول
الله تعالی سزی قبورکزدن موقف قیامته دعوت ایدر (فتستجیبون بحمده) اکا اجابت ایدرسز
حامدین اولدیغکز حالده بروقتده کیم حمدکز سزه نفع ایتمز (وتظنون ان لبثتم الا قلیلا) وتیقن
ایدرسزکه دنیاده ویا قبورده آز زمان لبث ایدوبسز زیراکه انسان دنیاده وقبرده ندکلو زمان
کثیر لبث ایتسه قیامت وخلود مدتنده انی قلیل عد ایدر دینلدیکه الله تعالی ایکی نفخه بیننده انلردن
عذابی رفع ایدرکه انك مدتی قرق ییلدر * اویله اولسه عذابی اونودوب ظن ایدرلرکه قبرده مدت
لبثلری قلیل اوله (وقل لعبادی یقولوا التی هی احسن) یا محمد بنم مؤمنین قوللریمه دیکلکه
مشرکلره احسن اولان کلمه‌یی سویلسونلر یوخسه انلرك سفاهتلرینه مکافات ایتمسونلر * روایت
اولندیکه مشرکلر مؤمنلره ایذا ایدرلردی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه شکایت ایدیجك
امر اولندیکه انلره جواب حسن ایله جواب ویره‌لر یوخسه خشینله دکل دینلدیکه یعنی انلره الله
تعالی سزه هدایت ایتسون دیمکله جواب ویره‌لر بعده قتال آیتیله نسخ اولندی (ان الشیطان ینزغ
بینهم ان الشیطان کان للانسان عدوا مبینا) شیطان انلرك بیننده مرآء وشری تهییج ایدر مخاشنه ایسه
انلری عناده ایرکورر انکله غالبده شر وفساد ارتورر زیراکه شیطان انسانی عداوتی ظاهر
عدو اولدی (ربکم اعلم بکم ان یشأ یرحمکم او ان یشأ یعذبکم) ربکز جل شانه سزك امریکزه اعلمدر
دیلرسه سزه رحمت ایدر ایمانی توفیق ایتمسیله ویا دیلرسه سزی تعذیب ایدر شرك اوزره
اولدرمسیله یعنی سز انلره کلمهٔ احسن سویلکز یوخسه انلره سز اهل نارسز دیو تصریح ایتمکز
زیرا اول قول انلری شره تحریض ایدر مع هذا ختام امرلری غیبدر انی الله تعالیدن غیری احد
بیلمز (وما ارسلناك علیهم وکیلا) بز سنی انلر اوزره موکل ایتمدك که ایمان اوزره انلره قهر ایده‌سن
بلکه سنی بشیر ونذیر کوندرمشز ایمدی انلره مدارت ایت واصحابکه امر ایتکه انلردن اذایی احتمال
ایتسونلر * روایت اولندیکه مشرکون انلره ایذاده افراط ایدوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه
شکایت ایتدکلرنده بو آیت نازل اولدی * دینلدیکه انلردن بر رجل عمر رضی الله تعالی عنه‌یی شتم ایدیجك
عمر رضی الله تعالی عنه اکا قصد ایلدی امر الهی اولدیکه اول انی عفو ایده * دینلدیکه بو آیت قتال آیتیله

الا على وهو العزيز الحكيم) آخرته ايمان ايتميانلر ايچون صفت قبيح واردر * كه قيزلرينى ديرى ايكن طپراغه دفن ايدرلر مع هذا زن و فرزنده محتاجدرلر * الله تعالى ايچون صفت بلند واردر * كه وجوب ذاتى اولوب وفرزندن منزهدر * وغالب وهلاك كفاره قادر ووقتنه دك انلرك عقوبتنى

امهاله حكم ايديجيدر (ولو يؤاخذ الله الناس بظلمهم ما ترك عليها من دابة ولكن يؤخرهم الى اجل مسمى فاذا جاء اجلهم لايستأخرون ساعة ولا يستقدمون) اكر الله تعالى ناسى ظلم وكفرلرى سببيله مؤاخذه اتسه انلرك كفرى شأميتله يريوزنده يورير حيوان ترك ايتمزدى ولكن اجللرى نهايتنه دك انلرى تأخير ايدر موت يا عقوبت وقتى كلدكده بر ساعت تأخير وتقديم اولنمزلر (ويجعلون لله مايكرهون وتصف السنتهم الكذب ان لهم الحسنى لاجرم ان لهم النار و انهم مفرطون) الله تعالى ايچون كريه كوردكلرى شيئى حكم ايدرلركه اسناد بنات و شركدر ومع هذا لسانلرى كذب ايدوب ديرلركه اكر حشر وبعث اوليدى بزم مرتبه‌مز عالى اولمغله جنت بزم ايچونيدى حقا كه جهنم انلر ايچوندر وتحقيق انلر اول آتشده مخلدو محقرلردر (تالله لقد ارسلنا الى امم من قبلك فزين لهم الشيطان اعمالهم فهو وليهم اليوم ولهم عذاب اليم) تالله سندن مقدم اولان امتاره بز پيغمبرلر كوندردك شيطان انلرك عملرينى تزيين ايدوب پيغمبرلرينى تكذيب ايتديلر اشته اول شيطان بو كون سنك زمانك كافرلرينك دوستى اولوب انلر كبى سنى تكذيب ايدرلر يارين انلر ايچون دردناك والملى عذاب واردر (وما انزلنا

منسوخه در (وربك اعلم بمن فى السموات والارض) ربك جل شانه سموات وارضده اولان مخلوقاته واحواللرينه اعلمدر نبوت وولايته ديلديكن اختيار ايدر اشبو قريشك استبعادنى رددركه ابوطالبك يتيمى پيغمبر اوله واصحاب جوع اكا اصحاب اوله (ولقد فضلنا بعض النبيين على بعض) انبيانك بعضى بعضى اوزره فضائل نفسانيه ايله وعلائق جسمانيه‌دن تبرى ايله تفضيل ايتدك يوخسه اتباع واموال كثرتيله دكل حتى داود عليه السلامى اكا كتابدن وحى اولنانله تشريف ايتدى يوخسه اكا ويريلان ملك ايله دكل اول اجلدن دينلديكه (وآتينا داود زبورا) وداوده بز زبورى ويردك كه اول بركتابدركه الله تعالى انى داود عليه السلامه تعليم ايتدى يوزاللى سوره ايدى جميعى دعا وتحميدو تمجيد وثنا ايدى يوخسه انده حلال وحرام وفرائض وحدود يوغيدى (قل ادعوا الذين زعمتم من دونه فلا يملكون كشف الضر عنكم ولاتحويلا) يامحمد مشركينه ديكل كه الله تعاليدن غيرى آلهه زعم ايتدكاريكزى چاغرك كه سزه اصابت ايدن قحط وجوعى سزدن كيدره‌لر ايمدى بيلك كه اول آلهه كز سزدن نه ضررى كيدرمكه ونه آنى غيره تحويل ايتمكه قادر اولور (اولئك الذين يدعون يبتغون الى ربهم الوسيلة) اول آلهه كه مشركون انلره دعا وعبادت ايدرلر وانكله رب تعالى‌يه قربت طلب ايدرلر * دينلديكه وسيله بر درجهٔ علياادر انى طلبده الله تعالى‌يه تضرع ايدرلر وياخود وسيله كشى‌يى الله تعالى‌يه تقريب ايدر هر شيئدر (ايهم اقرب) نظر ايدرلركه انلرك قنغيسى الله تعالى‌يه اقربدركه انى وسيله ايدينه‌لر وياخود انلرك قنغيسى اقربدركه عمل صالحله الله تعالى‌يه ورسولنه وسيله طلب ايده (ويرجون رحمته ويخافون عذابه) سائر عبادى كبى الله تعالينك رحمتنه رجاء وعذابندن خوف ايدرلر اويله اولسه سز انلرى نيچه آلهه زعم ايدرسز (ان عذاب ربك كان محذورا) ربك جل شانه‌نك عذابى محذور اولدى حقيقدركه هر احد حتى رسل وملائكه دخى حذر ايده‌لر * ابن مسعود ايدر اشبو آيت عربدن برطائفه شاننده نازل اولوبدركه انلر جندن برقومه عبادت ايدرلردى اول جنيلر اسلامه كلوب انلرك اسلامنى اول انلره عبادت ايدن انسيلر بيلميوب كما كان انلرك عبادتنه تمسك ايتديلر حق تعالى اول عبادت ايدنلرى تعييرايچون بو آيتى انزال ايتدى (وان من قرية الا نحن مهلكوها قبل يوم القيامة او معذبوها عذابا شديدا كان ذلك فى الكتاب مسطورا) بر قريه كه بزانى تخريب وياأهلنى موت ويا استيصاله يوم قيامتدن اول هلاك ايده‌وز ويا كفر وعصيان ايتدكلرنده قتل وانواع بليه ايله تعذيب ايده‌وز * دينلديكه مؤمنلر ايسه‌لر اماته ايله هلاك كافرلر ايسه‌لر انواع عذابله تعذيب ايتمز لوح محفوظده مسطور اولدى (ومامنعنا ان نرسل بالآيات الا ان كذب بها الاولون) قريشك اقتراح ايتديكى آياتى ارسالدن بزى صرف ايتمدى الا اولينك تكذيبى كه طبعده بونلر انلرك امثاليدر اكر ارسال ايده‌يدك انلرك كبى تكذيب ايدرلردى اويله اولسه سنتمز مقتضاسنجه استيصاله مستحق اولورلردى والحال بزقضا ايتمشزدركه بو امته

(استيصال)

عليك الكتاب الا لتبين لهم الذى اختلفوا فيه وهدى ورحمة لقوم يؤمنون) يامحمد بز سكا قرآنى آنجق امر توحيد واحوال معادده اختلاف ايدنلره بيان ايتمك ايچون انزال ايتدك آنى تصديق واكا ايمان ايدن قوم ايچون اول قرآن هدايت ورحمتدر *

(والله انزل من السماء ماء فاحيا به الارض بعد موتها ان فى ذلك لآية لقوم يسمعون) الله تعالى كوكدن يغمور انزاليله يرقوريمشيكن ديرلدوب نبات بتوردى انصاف قولاغيله ايشيدوب فكر ايدن قوم ايچون بونده آشكار علامتلر وعبرتلر واردر (وان لكم فى الانعام لعبرة نسقيكم مما فى بطونه من بين فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربين) وسزك ايچون انعامده * يعنى دوه وبقر وغنم حيوانلرنده عبرت واردر يعنى جهلدن علمه عبور واردركه سزه انلرك قارننده خون وسركين بيننده اولان سوددن ايچوريرز اويله سودكه لون دم ورايحهٔ فرثدن عارى خالص ايچنلرك بوغازندن راحت كچر (ومن ثمرات النخيل والاعناب تتخذون منه سكرا ورزقا حسنا ان فى ذلك لآية لقوم يعقلون) وخرما واوزوم آغاچلرينك ميوه سندن دخى سز تازه سندن سركه وشيره وانلرى قوريدوب رزق حسن اخذ ايدرسز و بونده عقللرينى قدرة الهيه صرف وتأمل ايدن قوم ايچون دليل واردر (واوحى ربك الى النحل ان اتخذى من الجبال بيوتا ومن الشجر ومما يعرشون) ربك جل ذكره بال آريلرينه طاغلرده وآغاچلرده و ناسك سزك ايچون ياپدقلرى مكانلرده اولر اتخاذ ايدك ديو الهام ايلدى (ثم كلى من كل الثمرات فاسلكى سبل ربك ذللا يخرج من بطونها شراب مختلف

استيصال ايتميه‌وز زيرا انلردن نيجه‌لر ايمانه كلور ويامؤمن اولادلرى اولور * بعده امم سابقه‌دن شول اقتراح ايتدكارى آياتى تكذيبله هلاك اولنلرك بعضنى ذكر ايدوب ديديكه (وآتينا ثمود الناقة مبصرة فظلموا بها) بز ثمود قومنه سؤاللريله ناقه‌يى ويردك اول ناقه بينهٔ ذات ابصار اولديغى حالده ويا انلرك كنديلرين ذوى بصائر قيلدك اويله اولسه اكا كافر اولديلر ويا ناقه‌يى عقرلرى سببيله نفسلرينه ظلم ايتديلر (ومانرسل بالآيات الاتخويفا) بز رسوللريمزه آيات مقترحه ايله ارسالمز دكل الا عذاب مستأصلدن تخويف ايچوندر خوف ايتمزلرسه اول انلره نزول ايدر * وياخود آيات غيرمقترحه ايله معجزات كبى وآيات قرآن كبى ايله ارسالمز دكل الا عذاب آخرتله تخويف ايچوندركه ايمانه كلمزلرسه آخرتده اول انلره ايرر (واذ قلنالك ان ربك احاط بالناس) ذكر ايت شول وقتى كه بز سكا وحى ايتدك ربك جل شانه علم وقدرتيله ناسى يعنى قريشى احاطه ايدوبدر انلر انك قبضهٔ قدرتنده‌در ايمدى انلردن خوف ايتمكل تبليغ رسالتدن امر اولنديغك شيئى امضاء ايلكل (وما جعلنا الرؤيا التى اريناك الافتنة للناس) ليلهٔ معراجده يامحمد سكا كوستر ديكمز رؤيايى جميع خلقه ويافريشه فتنه قيلدقكه انلرك كيمى انى تصديق وكيمى تكذيب ايتدى اكثرون ديديلركه انكله مراد پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك ليلهٔ معراجده كورديكى عجايب وآياتدركه انى كوزيله كوردى * وبرقوم ديديلركه انكله مراد پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك عام حديبيه‌ده كورديكى رؤيادركه كندوبى واصحابنى مكه‌يه دخول ايدر كوروب اجل حلولندن اول مكه‌يه عجله ايله كتدى * مشركون ايسه انى اندن صد ايدوب كيرو مدينه‌يه رجوع ايتدى ايمدى اول ييلده اكا كيررين ديو خبر ويرديكندن صكره كيرمدين مدينه‌يه رجوعى بعض ناسه فتنه اولدى بلكه عام قابلده داخل اولوب حقنده (لقد صدق الله رسوله الرؤيا) آيتى نازل اولدى (والشجرة الملعونة فى القرآن) سورهٔ صافاتده ذكر اولنان شجرهٔ زقوم نام شجره‌يى دخى فتنه قيلدقكه انى اكل ايديجيلر لعنت اولنمشلردر * وشجرهٔ ملعونه‌نك فتنه اولمسى شول وجهدندركه مشركون انى ايشيديجك ديديلركه محمد زعم ايدركيم جحيم حجاره‌يى احراق ايده بوندنصكره اول شجره جحيمده بتر ديو خبر ويرر والحال بيلمزلرميكه سمندلك وبرنى ناردن ونعامه‌يى بلع ايتديكى جمرك اذاسندن حمايته قادر اولان رب تعالى قادردركه نارده برشجره خلق ايده كيم انى احراق ايتميه (ونخوفهم فما يزيدهم الا طغيانا كبيرا) بز انلرى انواع تخويفله تخويف ايدرز حالبوكه بزم تخويفمز انلرك عتونى وحددن تجاوزلرينى آرتورر (واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس قال ءاسجد لمن خلقت طينا) ذكر ايت شول وقتى كه بز ملائكه‌يه آدمه سجده ايدك ديو امر ايدوب ابليسدن غيريسى اكا سجده ايتديلر اول اكا سجودى انكار ايدوب ديديكه بن اكا سجودمى ايدريمكه انى سن طيندن خلق ايدوبسن * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى ابليسى ارضه كوندرديكه انك

الوانه فيه شفاء للناس ان فى ذلك لاية لقوم يتفكرون) بعده اشتها ايتديككز هرميوه وچيچكاردن اكل ايدك وربكز
تعالينك عسل عملنده الهام ايتديكى طريقه انقياد اوزره كيدك اول آريلرك قارنندن سنه‌لرك يا فصولك ياخود
كنج واورته وقوجه ياشليلرك حالنه كوره بياض وصارى ﴿٣٣٢﴾ وقرمزى وسياه لونلرى مختلف عسل
چيقاركه انده ناس ايچون شفا واردر بونلرك * پادشاهلرى اولان يعسوبه اطاعتلرينى ومسدس منتظم خانه ياپمه‌لرينى * وهر نظاملرينى تفكر وتدبر ايدن قوم ايچون قادر وحكيمدن الهام ايدوكنه علامت عجيبه واردر (والله خلقكم ثم يتوفيكم ومنكم من يرد الى ارذل العمر لكيلا يعلم بعد علم شيئا ان الله عليم قدير) الله تعالى سزى خلق ايتدى صكره وفات ايتديرر وسزدن بعضكز ارذل عمره رد اولنورسكز كه اول يتمش بش ياسكسان ياطقسان ياشنه وارمقدر تا بر شيئى بيلوركن بيلمز اولور * زيرا اول بو حالتدركه نسيانده طفل كبيدر وبعضلر ديمشدركه بوندن مراد كفاردر يوخسه مؤمنلرده عمرى اوزادقچه عقل وكرامتى زياده اولور تحقيق الله عظيم الشان عمرلرك مقدارنى بيلور كنجى اماته واختيارى
ابقايه قادردر (والله فضل بعضكم على بعض فى الرزق فما الذين فضلوا برادى رزقهم على ماملكت ايمانهم
فهم فيه سواء افبنعمة الله يجحدون) الله تعالى رزقده بعضكزى بعضكز اوزره تفضيل ايتدى شونلركه مملوكلرينه رزق
ويرمكله تفضيل اولنديلر اول مالك ومملوك بنم رزقده مساويدر * انلرك اول عبيدلرينه ويردكلرى رزق اول

عذب وملحندن بركفه تراب الدى * اولكه انك عذبندن خلق اولنوبدر اول سعيددر اكرچه اول كافر وكافره‌دن وجوده كلورسه‌ده واولكه انك ملحندن خلق اولنوبدر اول شقيدر اكرچه اول مؤمن ومؤمنه‌دن وجوده كلورسه‌ده (قال أرأيتك هذا الذى كرمت على لئن اخرتن الى يوم القيامة لاحتنكن ذريته الاقليلا) ابليس ديديكه يارب بكا خبرويرشوندنكه اوزريمه آنى تكريم ايدوب اكا سجودله بكا امر ايدرسن نيچون انى بنم اوزريمه تكريم ايتدك اكر بنى يوم قيامته دكين تأخير ايدرسك انك ذريتنى اغوا ايله استيصال ايدم الا انلردن از كمسه‌لرى دكل كه انلرك شكيمه‌لرينه مقاومته قادر اولمزينكه انلر عصمتكله مستثنالردر (قال اذهب فمن تبعك منهم فان جهنم جزاؤكم جزاء موفورا) الله تعالى ابليسه ديديكه وار قصد ايتديككى ايت انلردن اولكه سكا اطاعت ايدر جهنم سنك وانلرك وافر مكمل جزاكزدر (واستفزز من استطعت منهم بصوتك) انلردن استطاعتك اولديغى فساده دعوتله استخفاف واستزلال واستجهال ايت * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر هركسه‌كه ناسى معصيته دعوت ايدر اول ابليسك جنديدر (واجلب عليهم بخيلك ورجلك) ركبان ومشاتكله انلره صيحه ايت * دينلديكه ابليسك جن وانسدن ركبان ومشاتى واردركه اول هركسه‌دركه معصيتده قتال ايده يعنى سكا متابعت ايدنلرك اوزره مكايد وحيلكى جمع ايت وركبان ومشاتكى انلرك اوزره حث ايت (وشاركهم فى الاموال والاولاد) وانلره اموال واولادلرنده مشاركت ايت اماانك مالده مشاركتى اولدركه حرامدن حاصل اوله وياحرامه انفاق اولنه * دينلديكه اول مشركونك انعامدن حرام ايتدكلرى بحيره وسائبه ووصيله وحامدر ودخى اولكه انى آلهه‌لريچون ذبح ايده‌لر وياحين ذبحده بسمله‌يى عمدا ترك ايده‌لر واماانك اولادده مشاركتى اولدركه زنادن حاصل اوله ويااولكه ديرى ايكن دفن ايدبله ويا كفره اولادندن يهودى ونصرانى ومجوسى ايده‌لر ويااول اولادكه تسميه‌سز جماعدن حاصل اوله * آثارده كلديكه وقتاكه ابليس جنتدن يره سورلدى ديديكه يارب بنى آدم اجليچون جنتدن چيقاردك ايمدى بنى انك وذريتنك اوزره تسليط ايت بيورلديكه مسلط اولغل ديديكه يارب زياده ايت بيورلديكه انلردن استطاعتك اولديغنجه فساده دعوتكله استخفاف ايت وركبان ومشاتكله انلره صيحه ايت وانلره اموال واولادلرنده مشاركت ايت * آدم عليه السلام ديديكه يارب بنم وذريتم اوزره ابليسى تسليط ايتدك بن ايسه اكا مقاومت ايده‌مزين الاسنك عون ونصرتكله بيورلديكه هر ولدكه سندن وذريتكدن وجوده كلور الا انك حفظنه ملائكه‌دن مؤكل قيلورين وحسناتكزى اون مثليله وسيئاتكزى برمثليله جزالندررين وروحلريكز جسدده اولدقچه توبه‌كزى قبول ايدرم خبرده كلديكه ابليس ديديكه يارب پيغمبرلر وكتابلر كوندردك وناسه طعام وشراب ومسكن ومجلس ويردك وصيدايچون حبائل ودعوت ايچون اذان بيلدردك بونلرك مقابله سنده بكا نه تعيين ايتدك بيورلديكه سنك رسولك كاهنلردر وكتابلرك اشعاردر وطعامك ذكر الله سز

(يئيلندر)

عبيدلرك كندو رزقلريدركه الله تعالى اول رزقى اول مملوكلره تقدير ايتمشيدى كه مالكلرى يديله ويردردى * ايا انلر
الله تعالينك نعمتنى انكارمى ايدرلركه انكچون شريك اتخاذ ايدوب كفران نعم اولورلر (والله جعل لكم من انفسكم
ازواجا وجعل لكم من ازواجكم ﴿٣٣٣﴾ بنين وحفدة ورزقكم من الطيبات افبالباطل يؤمنون وبنعمت
الله هم يكفرون) الله تعالى سزكچون جنسكزدن زوجه‌لر قيلديكه انلرله موانست ايده‌سز واول زوجه‌لريكزدن اولاد وطورون وداماد واوكى اولاد قيلدى وطيب و حلالدن رزق ويردى ايا اول مشركلر اصنام باطلى تصديق ايدوب الله تعالينك نعمتى اولان توحيد واسلامه كافرمى اولورلر (ويعبدون من دون الله ما لا يملك لهم رزقا من السموات والارض شيئا ولا يستطيعون فلا تضربوا لله الامثال ان الله يعلم وانتم لاتعلمون) مشركلر الله تعاليدن غيرى برشيئه عبادت ايدرلركه انلر ايچون كوكدن يغمور انزالى ويردن نبات اخراجيله رزق ويرمكه مالك وهيچ ضرر ونفعه قادر دكللردر امدى شريكلركزى الله تعالى‌يه مثال قيلميك الله تعالى سزك قول فسادكزى بيلور وحالبوكه سز انى بيلمزسكز اكر بيليديكز
بوشركه جسارت ايتمزديكز (ضرب الله مثلا عبدا مملوكا لايقدر على شئ ومن رزقناه منا رزقا حسنا فهو ينفق
منه سرا وجهرا هل يستون الحمد لله بل اكثرهم لايعلمون) الله تعالى مثل ضرب ايتديكه برشيئه قادر اولميان عبد مملوك
ايله بزدن اكا رزق حسن ويريلوب اولدخى كزلو واشكار اول مالى انفاق ايدن صاحب اقتداره مساوى اولورمى حمدك

يئيلندر وشرابك هرمسكردر ومسكنك حماملردر ومجلسك چارشولردر وطوزاقلرك نسادر واذانك چالغولردر (وعدهم) وانلره مواعد باطله ايت آلهه‌لرينك شفاعتى كبى وآباءلرينك كرامتنه اتكال كبى وطول امله توبه‌يى تأخير كبى (ومايعدهم الشيطان الاغرورا) حالبوكه شيطان انلره غرورى وعد ايدر يعنى خطايى صواب صورتنده كوسترر اكر دينورسه‌كه الله تعالى فحشائه امر ايتمز ايكن اكا نيجه جائز اولوركه ابليسى اشياء مذكوره ايله عبادى اغوايه تسليط ايده دينوركه اشبو امر اندن تهديد طريقى اوزره‌در عصاته * اعملوا ماشئتم * ديو تهديد اولنمسى كبى (ان عبادى ليس لك عليهم سلطانا) بنم عباد مختصم اوزره‌سنك قدرتك يوقدركه انلرى اغوا ايده‌سن (وكفى بربك وكيلا) ربك جل شانه حافظ يتر هركسه‌يه‌كه اكا توكل ايدر (ربكم الذى يزجى لكم الفلك فى البحر لتبتغوا من فضله) ربكز جل شانه سزكچون بحرده سفينه‌يى يوريدركه انك رزقندن ربح وانواع امتعه طلب ايده‌سز (انه كان بكم رحيما) اول الله تعالى سزه رحيم اولدى شول حيثيتدنكه احتياج اولديغكز شيئى سزه تهيئه واسبابندن عسير اولان شيئى تيسير ايتدى (واذا مسكم الضر فى البحر ضل من تدعون الا اياه) قچان سزه بحرده غرق خوفى ايرسه شول حوادثكزده دعا ايتدكلريكزك جميعى خاطريكزدن كيدر الا الله تعالى كيتمز بلكه اول حينده شدتكز دفعيچون دعايه انك غيرى خاطركزه خطور ايتمز (فلما نجيكم الى البر اعرضتم) وقتاكه اول سزى غرقدن خلاص ايدوب بره ايركوره توحيددن اعراض وكفران نعمتده اتساع ايدرسز (وكان الانسان كفورا) انسان رب تعالينك نعمتلرينه كفور اولدى والحال عاقله لايق اولان اولدركه بر وبحرده رب تعاليدن خوفى مساوى اوله هر حالده انك قدرتى مساوى اولديغى كبى (أفأمنتم ان يخسف بكم جانب البر) خوف غرقدن خلاصله امنده‌مى اولديكز اول رب تعاليدنكه جانب بردن سزك اولديغكز مكانى يره كچوره حتى كه امنكز سزى اندن اعراضه حمل ايتدى حالبوكه سزى بحرده غرقله اهلاكه قادر اولان رب تعالى قادردركه خسفله ويا انك غيرى وجهله برده هلاك ايده زيرا انك قدرتنده جوانب وجهات مساويدر (او يرسل عليكم حاصبا) وياخود سمادن اوزريكزه طاش ياغدره ويا بر ريح كوندره كيم اول سزك اوزريكزه حصباء ياغدره (ثم لاتجدوا لكم وكيلا) بوندنصكره سزى اندن حفظ ايدر وكيل بولميه‌سز زيرا انك فعلنى رد ايدر يوقدر (ام امنتم ان يعيدكم فيه تارة اخرى فيرسل عليكم قاصفا من الريح فيغرقكم بما كفرتم ثم لاتجدوا لكم علينا به تبيعا) وكذلك رب تعاليدن امنده‌مى اولديغكزكه اول سزى بعض دواعى خلقيله كيرو بحره ركوبه الجاء ايدوب ركوبكزده اوزريكزه ريح قاصف ارسال ايده حتى كه سفينه‌كزى كسر ايدوب اشراك ويا كفرانكز سببيله سزى اغراق ايده بوندنصكره سزى بزدن مطالبه ايدر وياخود سزدن صرف ايدر ثائر وناصر بولميه‌سز (ولقد كرمنا بنى آدم) بز بنى آدمى بهائم اوزره برنيجه خصال ايله تفضيل

كليسى الله تعالى يه مخصوصدر بلكه ناسك اكثرى انى بيلمزلر يعنى ذكر اولنان بندهٔ بى اختيار ايله مالدار صاحب اقتدار مساوى اولمديغى صورتده طاش وآغاجدن اولان اصنام قادر على الاطلاقه نيجه شبيه وشريك اوله بيلور (وضرب الله مثلا رجلين احدهما ابكم لايقدر على شئ وهو كل على موليه اينما يوجه لايات بخير هل يستوى هو ومن يأمر بالعدل وهو على صراط مستقيم) الله تعالى ايكى رجلى مثل ضرب ايتديكه انك بريسى مادرزاد دلسز وصاغر اولوب صاحبى اولنه ثقلت وآنى نه ايشنه كوندرسه برخيرله كلمز كه كتديكى امورندن برخبر آلسون وجواب كتورسون واول رجلك بريسى عدله امر ايدر متكلم ومستمع مجامع فضائلى مشتمل رشد وفهم صاحبى وسيرتى طريق مستقيم اوزره اوله بو ايكى رجل مساوى اولورمى * بو دخى اصنام بى اعتبار ايله حضرت پروردكارك مساواتنه مثلدر * دينلديكه بو مؤمن ايله كافره مثلدركه ابكمله مراد ابى بن خلفدر وعدله امر ايدنله مراد حمزه بن عبدالمطلبدر رضى الله عنه ياخود كافر سيدبن ابى العيص ومؤمن عثمان بن عفان رضى الله عنه در (ولله غيب السموات والارض وما امر الساعة الا كلمح البصر اوهو اقرب ان الله على كل شئ قدير) سموات وارض غيبنك علمى الله تعالى يه مخصوصدر على الخصوص (عن) قيامتكه علمى سموات وارض اهلندن غائبدر امر قيامت سرعت وسهولتده عندالله كوزك حركتى مقدار بلكه دخى اقرب واسرعدر تحقيق الله عظيم الشان بعث وحشر واحياى خلايقدن هرشيئه قادردر (والله اخرجكم من بطون امهاتكم

ايتدك كه اول حسن صورت ومزاج اعدل واعتدال قامت وتميز بالعقلدر وافهام بالنطق والاشارة والخطدر واسباب معاش ومعاده هديدر ووجه ارضده اولان اشيايه تسلطدر وانواع صناعاته تمكندر واسباب ومسببات علويه وسفليه نك منافعله انلره عودتيدر ودخى بونلرك غيريدركه افرادى احصا اولنوردكلدر جملهدن برى بودركه هر حيوان طعامى اغزيله آلور الا كه انسان اليله آلوب تناول ايدر (وحملناهم فى البر والبحر) وانلرى برده دوابله وبحرده سفائنله طاشيرز تا كه انلره مشقت ايرميه (ورزقناهم من الطيبات) وبز انلره طعام وشرابك مستلذاتندن وبز انك كيمى كندى فعلريله وكيمى غيرك فعليله حاصل اولور (وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا) وبز انلرى خلق ايتدكلريمزك كثيرى اوزره تفضيل ايتدك ظاهر آيت دليلدركه بنى آدم كثير خلق اوزره تفضيل اولنمش اوله يوخسه كل اوزره دكل برقوم ديديلركه ملائكهدن غيرى جميع خلق اوزره تفضيل اولنمشدر * كلبى ايدر خلقك كليسى اوزره تفضيل اولنمشدر الا ملائكهدن برطائفه اوزره دكل كه اول جبرائيل وميكائيل واسرافيل وملك الموت وانلرك اشباهيدر وملائكه نك بشر اوزره تفضيلنده اختلاف اولندى جابر رضى الله تعالى عنهدن مرويدر حديث مرفوعده ايدر حق جل وعلا آدم وذريتن خلق ايدجك ملائكه ديديلركه يارب انلرى اكل وشرب وقربان ايدر خلق ايتدك انلره دنيايى بزه آخرتى ويركل الله تعالى جل شانه ديديكه شول يدمله خلق ايدوب روحمدن نفخ ايتديكمى شول وجوده كل ديوامرمله وجوده كلن كبيى قيلورم اولى بودركه عوام مؤمنين عوام ملائكهدن افضلدر وخواص مؤمنين خواص ملائكهدن افضلدر دينله شول دليل ايله كيم * ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك هم خير البرية * شونلركه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر خلقك خيرليسيدر ديو بيورلدى (يوم ندعوا كل اناس بامامهم) ذكر ايت شول كونيكه بز انده هر امتى امام ايتدكلرى نبيلرى ويادينده مقدملرى وكتابلرى ويادينلرى ويا تقديم ايتدكلرى كتاب اعماللريله چاغررز زيرا انده كسيلور واعماله نسبتلرى قالور وياخود انلرى عقائد وافعاللرينه تحميل ايدن قوى ايله وياخود امهاتلريله چاغريلور زيرا انده عيسى عليه السلامه اجلال وحسن وحسين رضى الله تعالى عنهمانك شرفنى اظهار واولادزنايى اقتضاحدن صيانت واردر (فمن اوتى كتابه بيمينه فاولئك يقرؤن كتابهم) ايمدى چاغريلنلردن اول كمسه كه كتاب اعمالى يميننه ويريله انلر كتابلرينى سرور وابتهاجله اوقيهلر (ولايظلمون فتيلا) اجورلرندن ادنى شيئى نقص اولنميهلر كتابك قرائتى يميننه دن ويرلمسنه تعليقده دلالت واردركه كتابى شماللندن ويريلن اول كتابه مطلع اولديغنده خجالت وحيرت انلرى غشى ايدوب لسانلرى قرائتدن محتبس اوله (ومن كان فى هذه اعمى فهو فى الآخرة اعمى) بركمسه كه دنياده اعمى القلب اولوب رشدنى كورميه اول آخرتده دخى اعمى اولوب طريق نجاتى كورمز (واضل سبيلا) وطريقى اخطأ اولور استعدادى زائل وآلتى مفقود اولديغيچون (وان كادوا ليفتنونك

لاتعلمون شيئا وجعل لكم السمع والابصار والافئدة لعلكم تشكرون) الله تعالى سزى انالريكزك قارننذن چيقارديكه برشئ بيلمزديكز وسزه قولاق وكوز وقلب ويرديكه حقى ايشيدوب ونعمتلرنى كوروب وبونلرى تفكر ايدوب شايدكه شكر ايدهسز (الم يرو الى الطير مسخرات فى جو السماء مايمسكهن الا الله ان فى ذلك لايات لقوم يؤمنون) كورمزلرميكه قوشلر سما ايله ارض بيننده اوچمغه مسخرلردر انلر جسدلرينك ثقيللكنه نظرا دوشمك اقتضا ايدركن انجق الله تعالى انلرى سقوطدن امساك ايدر بو قوشلرك طيرانى وهوانك خلقيله انلرك خلاف طبع اول هوا اوزره طورملرى مؤمن اولان قوم ايچون آيات وعبرتلردر (والله جعل لكم من بيوتكم سكنا وجعل لكم من جلود الانعام بيوتا تستخفونها يوم ظعنكم ويوم اقامتكم ومن اصوافها واوبارها واشعارها اثاثا ومتاعا الى حين) الله تعالى سزك طاش وطپراقدن اولان خانهلريكزى وقت اقامتكزده سزه مسكن قيلدى وسزكچون انعام حيواناتك دريسندن قبه وچادر كبى خانهلر قيلديكه سفر واقامتكز وقتنده قالديروب كوتورمكزده ونزولده وضعكزده خفيف بولورسكز ودوهنك توينذن وقيونك يپاغيسندن وسائرك قيللرندن كيمك ايچون البسه ودوشمه ايچون كيچه وقالى پيدا ايلدى واخذ وعطا ايله صاغ اولديغكزجه انتفاع قيلدى (والله جعل لكم مما خلق ظلالا وجعل لكم من الجبال اكنانا وجعل لكم سرابيل تقيكم الحر وسرابيل تقيكم باسكم كذلك يتم نعمته عليكم لعلكم تسلمون) الله تعالى خلق ايتديكى اغاچلر وطاغلر وبنالر وسائردن سزكچون ظلال قيلديكه انده كولكهلنهسز

على الذى اوحينا اليك لتفترى علينا غيره واذا لاتخذوك خليلا) انلر قريب اولديلركه سكا وحى ايتديكمز قرآندن سنى صرف ايدهلر تا كه قرآنك غيرى بى بزه اختلاق ايدهسن والحال انلرك مرادنه اتباع ايتسيدك انلر سنى ولى وصفى اتخاذ ايدوب بنم ولايتمدن خروج وعداوتمه دخول ايدردك * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر ثقيفك وفدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه قدوم ايدوب ديديلركه سكا متابعت ايدرز اكر اوچ خصلتده بزه اجابت ايدرسك بريسى نمازده ركوع ايتميهوز واصناممزى كندى اليمزله قيرميهوز وبرسنه لاتله تمتع ايدهوز اكا عبادت ايتمكسزين * پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه شول دينده خير يوقدركه انده ركوع وسجود اولميه واما اصناممكزى كندى اليكزله قرمقدن امتناعكزده مخيرسز واما كه لاته سزى تمتيع ايدر دكلم ديديلركه سندن حاجتمز اولدركه بزى عربدن بركمسهيه روا ايتمديكك خصلتى بزه روا ايتمكله بزى انلر بيننده ممتاز ايدهسن اكر انلرك كراهتندن امتناع ايدرسك بكا الله تعالى بويله امر ايدوبدر ديكل * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سكوت ايدوب جواب ويرمدى انك سكوتى اجابت ايده ديو انلره طمع ويريجك اشبو آيت نازل اولدى (ولولا ان ثبتناك لقد كدت تركن اليهم شيئا قليلا) اكر سنى عصمتمزله حق اوزره تثبيت ايتمسيدك قريب اولوردك كه انلرك مرادنه اتباعه ميل ايديدك (اذا لاذقناك ضعف الحيوة وضعف الممات) اكر سن انى ايتسك دنياده وآخرتده سكا عذابى مضاعف قيلوردق (ثم لاتجدلك علينا نصيرا) وندنصكره سندن بزم عذابمزى منع ايدر ناصر بولمييدك (وان كادوا ليستفزونك من الارض ليخرجوك منها واذا لايلبثون خلافك الا قليلا) اكر اهل مكه سكا معاذالله سنى ازعاج ايدرلرسهكه سنى مكهدن چيقارهلر اكرسنى اندن چيقارسهلر سندنصكره انده بقالرى آز زمان اولور فى الحقيقه انجلاين اولديكه هجرتندنصكره بدرده قتل اولنديلر * دينلديكه اشبو آيت يهود حقنده نازل اولوبدركه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك مدينهدهمقامنه حسد ايدوب ديديلركه انبيانك مقامى شامدر اكر نبى ايسك انلره لاحق اولغل كه سكا ايمان كتورهوز لكن سنى اكا خروجندن منع ايدن رومدن خوفكدركه اويله اولسه انلرك اول سوزى انك قلبنه واقع اولوب مدينهدن برمرحله كتدى اول سببدن بو آيت نازل اولوب كيرو مدينهيه رجوع ايتدى بعده آز زمانده بنو قريظه قتل اولنوب بنو النضير اجلا اولندى (سنة من قد ارسلنا قبلك من رسلنا) الله تعالى سنت ايتدى سندن اول رسوللره كيم امتلرى انلرى تكذيب ايتدكلرنده رسوللرى ارالرندهاولدقجه انلره عذاب ايتميه بلكه ارالرندن چيقديغنده عذاب ايدردى (ولاتجد لسنتنا تحويلا) سن بزم سنتمزه تحويل وتغيير بولمزسك (اقم الصلاة لدلوك الشمس الى غسق الليل) صلاة مفروضهيى اقامت ايت شمسك زوالندن كيجهنك ظلمتى ظهورنه دكين دينلديكه اشبو آيت مواقيت صلواتى جامعدركه دلوك شمسله مراد ظهر وعصردر وغسق ليلله مراد مغرب وعشادر (وقرآن الفجر) وصلاة صبحى دخى اقامت ايت (ان قرآن

وسزکچون طاغلردن مغاره‌لر قیلدیکه انده ساکن اوله‌سز وسزکچون صوف وکتان وپنبه وساٸردن البسه قیلدیکه
صیجاق وصوغقدن قورینه‌سز وزره و جوشن پیدا ایلدیکه جنکده دشمنلرك سلاحندن قورینه‌سز بو نعمتلر کبی سزه
نعمتنی اتمام ایدر تاکه نعمتلرینه شکر ایله حکمنه منقاد و تسلیم اوله‌سز ۳۳۶ (فان تولوا فانما علیك البلاغ
المبین) اکر انلر اسلامدن اعراضله حق قبول ایتمزلرسه اندن سکا زیان یوقدر سکا لازم اولان انجق تبلیغدرکه ایتدك (یعرفون نعمت الله ثم ینکرونها و اکثرهم الکافرون) مشرکلر الله تعالینك بووعد اولنان نعمتلرینی بیلورلرکن صکره انك غیریه عبادتله انکار ایدرلر انلرك مجانین و صبیاندن غیری جمله‌سی کافرلردر (ویوم نبعث من کل امة شهیدا ثم لا یؤذن للذین کفروا ولا هم یستعتبون) قیامت کوننده هر امتدن پیغمبرلرینی شاهد کتورورزکه مؤمنلرینك ایمانه وکافرلرینك کفرینه شهادت ایده‌لر صکره کافرلر ایچون عذره اذن ویرلمز وانلره رضاء الٰهی طلب تکلیف اولنمز زیرا اخرت دار تکلیف دکلدر یعنی انلرك توبه ایده‌لم دنیایه رد اولنه‌لم نیازلری قبول اولنمز (واذا راء الذین ظلموا العذاب فلا یخفف عنهم ولاهم ینظرون) قیامتده
کافرلر جهنم عذابنی کوردکده مالکدن عذابك تخفیفنی رجا ایدرلر انلردن عذاب تخفیف اولنمز وآن واحد
مهلت دخی ویرلمز (واذا راء الذین اشرکوا شرکاءهم قالوا ربنا هؤلاء شرکاؤنا الذین کنا ندعوا من دونك فالقوا الیهم
القول انکم لکاذبون) چڤان مشرکلر قیامتده دنیاده شریك طوتدقلری اصنام و ساٸرینی کوردکده یاربنا بونلر سندن

الفجر کان مشهودا) زیرا صلاة صبحك شاننددرکه انده ملاٸکهٴ لیل وملاٸکهٴ نهار حاضر اولور
ویاخود انده شواهد قدرت جمع اولورکه ظلمت ضیایه و نوم انتباهه تبدل ایدر ویا انده مصلیندن
کثیر جمع اولور (ومن اللیل فتهجد به نافلة لك) کیجه‌نك بعضنی نومدن صکره صلوات الله قاٸم اولغل که
سکا اول صلوات مفروضه اوزره زاٸد فریضه ویا فضیله اوله وجوبی سکا مختص اولدیغیچون
* روایت اولندیکه اواٸل اسلامده صلاة لیل فرض ایدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
اوزره ودخی امت اوزره بعده صلوات خمسه‌له امتدن وجوبی نسخ اولوب استحبابی باقی اولدی
اماکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حقنده وجوبی باقی ایدی عاٸشه رضی الله تعالی عنها
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدردیکه اوچ خصلت سزه سنت وبکا فرضدرکه
اول وتر وسواك وقیام لیلدر (عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا) تاکه ربك جل شانه یوم قیامتده سنی
مقام محموده ایرکوره‌که اول امتنه شفاعت مقامیدرکه اولون وآخرون انده اکا ثنا ایدر پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر مؤذنی اذان اوقور ایشتدیککزده انك کبی دیوب بعده بکا صلاة ایدك
هرکسه‌که بکا برکره صلاة ایده الله تعالی جل شانه اکا اون کره صلاة ایدر بعده بنم ایچون الله تعالیدن
وسیله‌یی استکزکه اول جنتده بر منزلتدر عباد اللهدن بر عبدك غیری‌یه اول لایق اولمز رجا
ایدرینکه اول عبدی بن اولام اولکه بنم ایچون وسیله‌یی استیه بنم انکچون شفاعتم واجب
اولور * ابن عمر رضی الله عنهمادن مرویدرکه یوم قیامتده کونش قریب اولدیغنده عرق ناسك
قولاقلری نصفنه ایریشه اویله اولسه آدم علیه السلام اندن موسی علیه السلام اندن محمد صلی الله تعالی
علیه وسلمدن استغاثه ایده‌لرکه خلاٸق بیننده قضا ایچون شفاعت ایده اویله اولسه اول واروب حلقهٴ بابی
اخذ ایده حتی که رب تعالی انی مقام محموده بعث ایده کیم اهل جمعك کلیسی اکا ثنا ایده‌لر * مجاهد ایدر انك
مقام محموده بعث اولنمسیله مراد الله تعالی انی عرش اوزره اقعاد ایدر عبد الله بن سلام رضی الله تعالی
عنه ایدرکه اول آنی کرسی اوزره اقعاد ایدر (وقل رب ادخلنی مدخل صدق واخرجنی مخرج صدق)
دیکل که یارب بنی قبره ادخال مرضی ایله ادخال ایت وبعث عندنده بنی قبردن کرامته ایریلور اخراجله
اخراج ایت * دینلدیکه مراد مدینه‌یه ادخال ومکه‌دن اخراجدر ویاخود مکه‌یه اهلی اوزره ظاهرا
ادخالیدر وینه مکه‌دن مشرکیندن آمنا اخراجیدر ویاخود انی غاره ادخالیدر وغاردن سالما اخراجیدر
ویاخود بنی ارسال ایتدیکك نبوت امرنده مدخل صدق اولان جنته ادخال ایت وبنی دنیاده
نبوت حقندن اوزریمه واجب اولان شیٸی ادا ایتدیکم حالده مخرج صدقه اخراج ایت ویاخود
بنی اطاعتکه ادخال ومناهیدن اخراج ایت ویاخود بنی هرنه شیٸه‌که ادخال ایدرسك صدقله
ادخال ایت واندن صدقله اخراج ایت یعنی بر وجهله دخول ایدوب وجه آخرله خروج ایدنلردن
ایتمکل زیرا که ذو الوجهین اولان کشی عند الله امین اولمز (واجعل لی من لدنك سلطانا نصیرا)
وبکا سنك عندکدن حجت قیلغل که بکا مخالفت ایدن اوزره اول بکا نصرت اوله ویاخود ملك قوی
(قیلغل که

غیری بزم شریك اتخاذ ایدوب عبادت ایتدکلرمزدر دیه‌لر * کویا عذابلرینك بر مقدارینی انلره تحمیل استرلر انلرك
طاپدقلری اوثان وساٸرنه ایسه انلره بز سزی بزه عبادت ایدك دیو دعوت ایتمدك سز کندو هواکزه تبعیتله طاپدیکز
سز کاذبلرسکز * دیو جواب ۳۳۷ ویره‌لر * (والقوا الی الله یومئذ السلم وضل عنهم ما کانو یفترون) وانلر
اول کونده کناهلرینه اعترافله الله تعالینك حکمنه اطاعت ایدوب اسلام طلب ایده‌لر فاٸده ایتمیوب بزه دستکیر اولور دیو کذب وافترا ده اولدقلری پتلری دخی باطل وانلردن زاٸل اولور (الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله زدناهم عذابا فوق العذاب بما کانو یفسدون) شونلرکه کافر اولوب ناسی راه خدا اولان اسلامدن منع ایتدیلر بز انلرك کفرلری عذابی اوزرینه منعلری عذابنی دخی زیاده ایده‌رزکه دنیاده ناسی ایماندن منعله فساد ایدرلردی (ویوم نبعث فی کل امة شهیدا علیهم من انفسهم وجئنا بك شهیدا علی هؤلاء ونزلنا علیك الکتاب تبیانا لکل شیٸ وهدی ورحمة وبشری للمسلمین) قیامتده هر امته کندولردن اولان پیغمبرلرینی شاهد بعث ایده‌رز وسنی دخی امتك اوزرینه شاهد کتورورز وسکا هر امور
دینیه‌یی تفصیل اوزره بیان ایدر قرآنی کوندردککه اول جمیع ناسه هدایت ورحمت وخاصة مسلمانلره

مژدهٴ جنتدر (ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی یعظکم لعلکم تذکرون)
تحقیق الله تعالی هرشیٸك وسطی اولان عدله امر ایدر * مثلا اعتقادده توحید ایله تعطیل وتشریك بینی وکسبده جبره

قیلغل که انکله اسلام کفر اوزره منصور اوله اویله اولسه الله تعالی اکا اجابت ایدوب وعد
ایتدیکه فارس وروم وغیریدن ملکی نزع ایدوب اکا ویره تنکیم اکا * لیظهره علی الدین کله *
ودخی * لیستخلفنهم فی الارض ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ولیبدلنهم من بعد خوفهم امنا *
وبونلر امثالی آیتلر اکا دلالت ایدر (وقل جاء الحق وزهق الباطل) دیکل که اسلام کلوب شرك
کیتدی ویا عبادة الله کلوب عبادة اصنام کیتدی (ان الباطل کان زهوقا) زیرا که باطل ذاهب
ومضمحل وغیر ثابت اولدی * ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
مکه‌یه یوم فتحده داخل اولدی حالبوکه بیت شریفك حولنده اوچیوز التمش صنم وار ایدی النده‌کی
مخصره ایله انلری بر بر طعن ایدوب ییقار وبو آیتی سویلردی حتی که اول اصنامك جمیعی
یوزلری اوزره ییقدی مکر خزاعه‌نك صفردن بر صنملری کعبه فوقنده ایدی * علی رضی الله
تعالی عنه امر ایدوب دیدیکه انی اندن اشاغه آتغل نعم دیوب انی فوقندن آتدی صینوب یتدی
(وننزل من القرآن ماهو شفاء ورحمة للمؤمنین) بز قرآندن انی تنزیل ایتدك که انك کلیسی مؤمنلرك
دینلرینی تقویم ونفسلرینی اصلاحده دوا شافی منزلتنده‌در انکله مختلف فیه متبین ومشکل متضح
اولور وحیرتدن قورتلینور وقلوبدن جهل کیدریلور ویاخود انکله امراض جسمیه‌یه درمان
ایدیلور فاتحه وآیات شفا کبی * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من لم یستشف بالقرآن فلا شفاه الله *
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بر کمسه‌که قرآنله استشفا اعتقادین ایتمیه الله تعالی اکا
شفا ویرمیه ودخی قرآن مؤمنلره رحمتدرکه انکله ایمانلری زیاده اولور (ولا یزید الظالمین
الا خسارا) وقرآن کافرلرك کفر وتکذیبلری سببیله خسارتن ارتورر زیرا هر آیت نازل
اولدیغنجه انلرك تکذیبی متجدد اولوب خسارتلری متعدد اولور قتاده ایدر هر کمسه‌که قرآنه
مجالست ایدر اندن یا زیاده ویا نقصانله کیدر (واذا انعمنا علی الانسان اعرض ونأی بجانبه)
قچان انسانه بز صحت وسعتله انعام ایتسه‌وز الله تعالی‌یی ذکردن واکا تضرع والتجادن اعراض
ایدر کأنه اول اندن مستغنیدر وجانبیله حقدن تباعد ودعا ایله اکا تقربی ترك ایدر وتعظیم وتکبر
ایدوب اکا التفات ایتمز اولور (واذا مسه الشر کان یؤسا) وقچان اکا شدت وضرر ایریشسه
الله تعالینك روحندن مأیوس اولور * دینلدیکه یعنی اول شدت وضری حالنده الله تعالی‌یه
تضرع ودعا ایدر قچانکه اجابت تأخر ایتسه اکا یأس ایرر ایکن مؤمنه لایق دکلدر که اجابتدن
مأیوس اوله تأخری ایله دعانی ترك ایده (قل کل یعمل علی شاکلته) دیکل که هر کمسه هدی
وضلالتده حالنه مشاکل طریقت اوزره عمل ایدر (فربکم اعلم بمن هو اهدی سبیلا) ربکز جل شانه
اعلمدر که اکا طریق واضحدر یعنی مهتدی وضالی بیلور هر برینه عملنه مشاکل وجهله جزاء
قیلور (ویسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربی) یا محمد سکا شول روحدن سؤال ایدرلر که
انکله انسانك بدنی حیات بولور دیکل که روح ربم جل شانه‌نك ابداعیاتندندر که ماده وتولدسز

قدر بینی واعطاده بخل ایله اسراف بینی و امثالی کبی * واحسانله امر ایدرکه پیغمبر علیه السلامك الله تعالی یه
عبادت ایدککه انی کورر کبی سن آنی کورمزسك اول سنی کورر قول شریفی کبی که اول عبادت احساندر *
واقربادن محتاج اولنلره مال ویرمکله امر ایدر و قوت شهویه یه متابعتله زنا و سائر کبی عمل
قبیحدن نهی ایدر ودخی قوت غضبیه ایله قتل نفس وغصب اموال وسائر کبی * ندامت وانکاری موجب فعللردن نهی ایدر وصفت شیطانیت اولان تکبر وتجبرله ناسه استعلادن نهی ایدر الله تعالی سزه امر ونهیله خیر وشری بیان ضمننده وعظ ایدر شاید تفکر ایدوب متعظ اوله‌سز ﴿ واوفوا بعهدالله اذا عاهدتم ولا تنقضوا الایمان بعد توکیدها وقد جعلتم الله علیکم کفیلا ان الله یعلم ماتفعلون ﴾ عهد ایتدیککز زمان الله تعالینك عهدینه وفا ایدك و یمینلریکزی تأکیددنصکره اول یمینی بوزمیك حالبوکه الله تعالی یی یمینلریکز اوزره شاهد قیلدیکز الله تعالی یمینکزده وفا ونقضکز افعالن بیلور ﴿ ولا تکونوا کالتی نقضت غزلها من بعد قوة انکاثا تتخذون ایمانکم دخلا بینکم ان تکون امة هی اربی من امة انما یبلوکم الله به ولیبینن لکم یوم القیمة ماکنتم فیه تختلفون ﴾ محکم
اکردیکی ایپلکنی تکرار بوزان مرأه کبی اولمیك که مستحکم عهد ایتمشیکن یمینلریکزی بینکزده خدعه اتخاذیله صورتا ﴿ بلنمك ﴾
وفا اظهار ایدوب که کفاری عدد ومال جهتیله مسلمانلردن زیاده کوردیککزده عهدیکزه خلل ویررسز الله تعالی سزی انجق
تجربه ایدرکه پیغمبر علیه السلامه اولان بیعت وعهده وفا ایدرمیسز یوخسه قریشك کثرت وشوکتنه الدانورمیسکز

کن دیمسیله وجوده کلمشدر ویاخود انك علمی الله تعالینك استیثار ایتدیکی اشیادندر * روایت
اولندیکه قریش دیدیلرکه محمد ارامزده صدق وامانتله منتشیدر هیچ برکره بز انی کذبله اتهام
ایتمامشز حالبوکه نبوت دعواسن ایده‌یور مدینه‌نك یهودنه بر کمسنه کوندروب انك امرندن
انلره سؤال ایده‌لم انلر اهل کتابدر نبی علاماتن بیلورلر دیدکلریله عمل ایده‌لم چون قریشك
رسوللری یهودك علماسنه واردیلرکه اکا اوچ شیئدن سؤال ایدك اکر انك کلیسندن جواب ویرر ویا
جواب ویرمزسه بیلك که اول نبی دکلدر واکر ایکیسندن جواب ویرر برندن جواب ویرمزسه
بیلك که اول نبیدر شول فئه‌دن سؤال ایدك که زمان اولده انلر ایتدیلر قصه‌لری نیجه ایدی شول رجلدن
سؤال ایدك که اول ارضك شرق وغربنه ایردی نه حاللو کمسه ایدی ودخی روحدن سؤال ایدك که
ماهیتی ندر چون اول رسوللر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب اول اوچ شیئدن سؤال
ایتدیلر دیدیکه ایرته سزه جواب ویره‌یم لکن انشاالله دیمه‌دی اویله اولسه اون ایکی ویا اون بش
ویا قرق کون وحی لبث ایتدی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اکا زیاده محزون اولدی
بعده جبریل علیه السلام ﴿ ولاتقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله ﴾ برشیئی ایرته
بن بونی ایشلرین دیمکل مکر انی الله تعالینك مشیئتنه تعلیق ایده‌سن دیو بیوریلن آیتله کلدی
واول فئه حقنده * ام حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم * آیتلری نازل اولدی وارضك شرق
وغربنه ایرن رجل حقنده ﴿ ویسئلونك عن ذی القرنین ﴾ دیو قصه‌سی نازل اولدی وروح
حقنده ﴿ ویسئلونك عن الروح ﴾ آیتی نازل اولدی * دینلدیکه روحله مراد جبریل علیه
السلامدر ویاروح برملکدرکه انك یتمش بیك یوزی وار هر یوزنده یتمش بیك لسانی واردرکه
کلیسیله الله تعالی یی تسبیح ایدر ویاخود روح بنی آدم صورتنده برنوع خلقدرکه اللری وایاقلری
وباشلری وار نه ملائکه‌ونه انسدرلر طعام یرلر * دینلدیکه الله تعالی عرشدنصکره روحدن
اعظم شیء خلق ایتمیوبدر اکر اول روح دیلسه یدی سموات ویدی ارضی وایچلرنده‌کی مخلوقاتی
بر لقمه ایدیدی صورت خلقی ملائکه صورتنده‌در وصورت وجهی آدمیین صورتنده‌در
یوم قیامتده عرشك یمیننده طورر یتمش حجاب عندنده الله تعالی یه خلقك اقربیدر اهل توحید
ایچون شفاعت ایدنلرك بریدر اکر انکله ملائکه بیننده نوردن ستر اولمییدی انك
نورندن اهل سموات محترق اولیدی * دینلدیکه روحله مراد قرآندر ویاخود عیسی
علیه السلامدرکه اول روح الله وکلمة اللهدر یوخسه یهود ونصارانك دیدکلری کبی دکلدر
﴿ وماأوتیتم من العلم الاقلیلا ﴾ الله تعالینك علمی جنبنده علمدن سزه ویریلن قلیلدرکه انی حواسکز
توسطیله استفاده ایدرسز زیرا عقلك معارف نظریه‌یی اکتسابی ضروریاتدندرکه احساس
جزئیاتدن مستفاددر اول اجلدن دینلدیکه حسی یتورن علمی یتورر واشیانك اکثرینی ایسه
حس ادراك ایتمزایمدی اشیانك ذاتنی بیلمك حسك احوالندن اولور اویله اولسه روحك ذاتی

قیامتده سزك وفا ونقضده اولان اختلافکزی سزه بیان واعمالکزه کوره مجازات ایدر * دینلدیکه عربده خرقاء حمقاء
دینور ریطه بنت عمر ونام بر مرأه وارایدی اول مرأه جاریه‌لریله صباحدن اویله‌یه‌دك قیلدن ویوکدن ایپلك بوکردی بعد
الظهر اول ایپلری اخشامه‌دك چوزدیروردی هرکون کذلك دائما عملده ونقضده اولمغی عادت ایتمشیدی
بوعهد ونقض اکا تشبیه اوله ﴿ ولو شاء الله لجعلکم امة واحدة ولکن یضل من یشاء و یهدی من یشاء ولتسئلن عما کنتم تعملون ﴾ اکر الله تعالی مراد ایدیدی سزك جمیعکزی اسلامدن برامت ایدردی ولکن الله تعالی دیلدیکنی عدلیله مخذول ودیلدیکنی فضلیله هدایته موفق ایدر ودنیاده اشلدیککز عملدن البته محشرده سؤال اولنورسکز ﴿ ولاتتخذوا ایمانکم دخلا بینکم فتزل قدم بعد ثبوتها و تذوقوا السوء بما صددتم عن سبیل الله ولکم عذاب عظیم ﴾ یمینلریکزی بینکزده مکر وحیله اتخاذ ایتمیك که اسلامده ثبوتدنصکره ایاغکز قایار وکندو نقض عهدیکز وناسی طریق حقدن ممانعتده اولدیغکز سببیله دنیاده عذاب سوئی دادرسکز و سزکچون آخرتده دخی عذاب عظیم واردر ﴿ ولا تشتروا بعهدالله ثمنا قلیلا انما عندالله هو خیر لکم ان کنتم تعلمون ﴾ عهدالهی و بیعت پیغمبر
علیه السلامی بهاء قلیل ایله تبدیل ایتمیك بلکه عهدیکزه وفا ایدك انجق اول سزه عندالله خیرلودر اکر سز انی بیلوب
فهم ایدنلردن ایسه‌کز ﴿ ماعندکم ینفد وما عندالله باق ولنجزین الذین صبروا اجرهم باحسن ما کانوا یعملون ﴾ غرض
دنیویه‌لردن سزك عندکزده اولنلر فانیدر لکن الله تعالی عندنده اولان خزائن رحمت دائم وباقیدر عهده وفا ایله فقر ومشقت

بلنمك ممکن دکلدر الاعوارضله کیم اول انی التباسده تمییز ایدر اول سببدن بو جوابله اختصار اولندی
اول اجلدن موسی علیه السلام * ومارب العالمین * دیو سؤالك جوابنده انك صفاتنی ذکرله اقتصار
ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم روحدن سؤاللرینه بویله جواب
ویریجك دیدیلرکه بوخطابله بز مختصلرز دیدی بلکه بز وسزانده تعمیم اولنمشز دیدیلرکه شانك
قاتی عجیبدر برساعتده دیرسنکه * ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا * اولکه اکا حکمت
ویریله اول خیر کثیر ویرلمشدر وبر ساعتده ایسه * وما اوتیتم من العلم الاقلیلا * دیرسن اویله
اولسه سورهٔ لقمانده‌کی * ولوان ما فی الارض من شجرة اقلام * آیتی نازل اولدی والحال
انلرك دیدکلری سوء فهملرندندر زیرا حکمت انسانیه حق وخیردن قوت بشریه‌نك وسعی اولان
شیئی بیلمکدر بلکه معاش ومعادی منتظم اولان شیئی بیلمکدر اول ایسه الله تعالینك نهایتسز
معلوماتنه اضافتله قلیلدر انکله دنیا وآخرتك خیرینه ایریلور ومع هذا اولا کا اضافتله کثیردر
﴿ ولئن شئنا لنذهبن بالذی اوحینا الیك ثم لا تجدلك به علینا وکیلا ﴾ اکر دیلسك سکا وحی
ایتدیکمز قرآنی مصاحف وصدوردن اذهاب ومحو ایدردك * بعده انی بزدن سنکچون مسطورا
ویامحفوظا استرداده توکل ایدرکسه بولمییدك ﴿ الارحمة من ربك ﴾ لکن ربك جل شانه‌دن رحمت
اولوب انك اذهاب ومحونی دیلمدی اویله اولسه تنزیلی منتدنصکره ابقاسی منت اخری اولور
﴿ ان فضله کان علیك کبیرا ﴾ انك سکا فضلی کبیر اولدی شول حیثیتله‌که سنی رسالتله کوندردی
وسکا قرآنی انزال ایتدی وکیدرمیوب حفظیله ابقا ایتدی ﴿ قل لئن اجتمعت الانس والجن علی
ان یأتوا بمثل هذا القرآن لایأتون بمثله ولوکان بعضهم لبعض ظهیرا ﴾ دیکلکه اکر انس وجن
بلاغت وحسن نظم وکمال معناده اشبو قرآنك مثلنی کتورمکه اجتماع ایتسه‌لر اکا قادر اولمیه‌لردی
اکر انی کتورمکه بعضی بعضنه تظاهر ایدرلرسه‌ده ﴿ ولقد صرفنا للناس فی هذا القرآن من کل مثل ﴾
اشبو قرآنده بز ناس ایچون هر معنادن تقریر وبیانده زیاده ایچون وجوه مختلفه ایله تکریر
ایتدك ﴿ فابی اکثر الناس الا کفورا ﴾ ناسك اکثری ایسه قبول وباشکردن امتناع ایدوب انك
یرینه جحود وکفرانی اختیار ایتدیلر ﴿ وقالوا لن نؤمن لك حتی تفجر لنا من الارض ینبوعا ﴾
وقتاکه مشرکینی اعجاز قرآنی بیان واکا بعض معجزاتی الحاقله الزام ایتدی تعنت واقتراح ایدوب
دیدیلرکه بز سنی تصدیق ایدردکلز مکرکه بزه ارض مکه‌ده پیکار آقیده‌سن ﴿ او تکون لك جنة
من نخیل وعنب فتفجر الانهار خلالها تفجیرا ﴾ ویاخود سنك خرما واوزوم بوستانك اولوب
اورطه‌سندن نهرلر آقیده‌سن ﴿ او تسقط السماء کما زعمت علینا کسفا ﴾ ویاخود زعم ایتدیکك
کبی اوزریمزه سمانی قطعه قطعه دوشوره‌سن ﴿ او تأتی بالله والملائکة قبیلا ﴾ ویاخود الله تعالی یی
وملائکه‌یی ادعا ایتدیکك شیئك صحتنه شاهد ودرکنه ضامن کتوره‌سن ﴿ او یکون لك بیت
من زخرف ﴾ ویاخود سنکچون التوندن بیت قیله‌سك ﴿ او ترقی فی السماء ﴾ ویاخود سمانك

تكاليفنه واذاء كفاره صبر ايدنلرك البته اجر و مكافاتنى اعماللرندن احسن و زياده ايده‌رز (من عمل صالحا من ذكر
او انثى وهو مؤمن فلنحيينه حيوة طيبة و لنجزينهم اجرهم باحسن ما كانوا يعملون) اركك و نسادن مؤمن اولديغى
حالده بر كيمسه عمل صالح ايشلسه * زيرا ايمانسز عمله اعتبار ٣٤٠ يوقدر * اكا دنياده مال حلال ياقناعت
يا قضايه رضا ايله طيب
حيات و رزق ويررز
و اشلدكلرى اعمال
صالحه‌نك مجازاتنى اندن
احسن ويررز (فاذاقرأت
القرآن فاستعذ بالله من
الشيطان الرجيم) قرآن
اوقومق مراد ايتدككده
شيطان مطرودك وسوسه
سندن الله تعالى‌يه صغنمق
استه * يعنى اعوذ بالله من
الشيطان الرجيم * دى (انه
ليس له سلطان على الذين
امنوا وعلى ربهم يتوكلون)
الله تعالى‌يه توكل و آنى پناه
ايدن مؤمنلر اوزرينه
شيطانك تسليطى يوقدر (انما
سلطانه على الذين يتلونه
والذين هم به مشركون)
انجق انك تسلطى انى دوست
ايدينوب انك سببيله الله
تعالى‌يه شرك كتوريجيلر
اوزرينه‌در (و اذا بدلنا
آية مكان آية والله اعلم بما
ينزل قالوا انما انت مفتر
بل اكثرهم لا يعلمون)
قچانكه بز بر آيتك حكمنى
نسخ و تبديل ايدوب يرينه
حكم آخر كتوريرز الله
تعالى حكم و مصلحت جهتيله
نسخ و تغيير و تنزيلنده وقت و حاله كوره قوللرينه اصلح اولنى بيلور كافرلر يا محمد سن بر شئ امر ايدوب (اعاده‌يى)
صكره بر آخرينى بكنمور اولكى امرندن نهى ايدوب الله تعالى‌يه افترا ايدرسن ديرلركه بلكه اكثرى احكامك حكمتنى
بيلمزلر (قل نزله روح القدس من ربك بالحق ليثبت الذين آمنوا وهدى و بشرى للمسلمين) انلره ديكه قرآنى جبريل عليه

معارجنه صعود ايده‌سن (ولن نؤمن لرقيك حتى تنزل علينا كتابا نقرؤه) سنك سمايه صعودكه
دخى تصديق ايتمزز مكركه اندن بزه بر كتاب ايندره‌سنكه اول بنى مصدق اوله و بزانى اوقويوب
بعده سكا اتباع ايده‌وز (قل سبحان ربى هل كنت الا بشرا رسولا) انلرك اقتراحاتنى تعجبله
الله تعالى‌يى تنزيه ايت اندن كه هيچ كمسه اكا تحكم ايده و يا قدرتنده مشاركت ايده و ديكل كه بن دكلن
الا سائر ناس كبى بشر و سائر رسل كبى رسولن انلر ايسه قوملرينه كتورمزلر الا انى كتوررلر
ديكه انلرك حالنه ملايم اولوب الله تعالى انى انلره اظهار ايديدى يوخسه آيات امرى اول رسوللره
مفوض دكلدر (ومامنع الناس ان يؤمنوا اذ جاءهم الهدى الا ان قالوا أبعث الله بشرا رسولا)
وحى نزولندن و حق ظهورندنصكره ناسى ايماندن منع ايتمدى الا ديملريكه الله تعالى رسالتله ملك
بعث ايتميوب بشرمى بعث ايتدى يعنى انلرك قرآن و محمد صلى الله تعالى عليه و سلمه ايماندن منع ايدر
شبهه قالمدى الا انكارلريكه الله تعالى بشرى رسول بعث ايده (قل لو كان فى الارض ملائكة يمشون
مطمئنين لنزلنا عليهم من السماء ملكا رسولا) ايمدى انلرك شبهه‌سنه جوابده ديكل كه اكر
يريوزنده ملائكه بنى آدم كبى يورر و انده ساكن اولسه‌لر بز انلره سمادن رسالتله ملك تنزيل ايدر
دك انلرك انكله اجتماعه و اندن تلقفه تمكنلرى اولديغيچون اما كه انسك عامه‌سى ملكى ادراكدن
و اندن تلقفدن عاجزلردر رسالت ايسه نوع تناسب و مجانستله مشروطدر (قل كفى بالله شهيدا
بينى و بينكم) ديكل كه الله تعالى بنمله سزك بينكزده شاهد يتركه دعوامه موافق معجزه اظهاريله
بن انك سزه رسوليم و يا رسالتمى سزه تبليغ ايتمشن اكرچه سز عناد ايدرسكزده (انه كان بعباده
خبيرا بصيرا) اول الله تعالى عبادنك ظاهر و باطن احوالنه خبير و بصيردر انك اوزره انلره جزاء
قيلور (و من يهد الله فهو المهتد) اول كمسه‌كه الله تعالى انى دين اسلامه ارشاد ايده اول استقامت
اوزره طريق حقده‌در (و من يضلل فلن تجد لهم اولياء من دونه) و اولكه الله تعالى انى
ديندن مخذول ايده‌سن انلر ايچون اندن غيرى انصار بولمزسنكه انلرى ضلالتدن طريق حقه
ارشاد ايده (ونحشرهم يوم القيامة على وجوههم) يوم قيامتده بز انلرى يوزلرى اوزره سوريتور
و يا يورر حشر ايدرز پيغمبريمز صلى الله عليه و سلمه ديندلديكه يا رسول الله كافرلر يوم قيامتده يوزلرى
اوزره نيجه حشر اولورلر ديديكه انلرى اياغ اوزره يوريدن بارى تعالى قادردركه يوزلرى اوزره
دخى يوريده (عميا و بكما و صما) كوزلرين شن ايدرشئ كورمزلر و ايشيدلمسى صفا ويرشئ
ايشتمزلر و كنديلردن قبول اولور كلامى سويلمزلر اولدقلرى حالده زيراكه دنياده آيات و عبره
نظر ايتمزلر و حقى ايشتمكه قولاق طوتمزلر و صدق سويلمكى استمزلردى و جائزدركه اشبو
حواسك فقدانى حسابدنصكره ناره سورلدكلرنده اوله (مأويهم جهنم) انلرك مستقر و منزلى
جهنمدر (كلما خبت زدناهم سعيرا) هر باركه اول انلرك جلود و لحومن اكله اتهى ساكن اولسه
بز انلرك جلود و لحومن تبديله انك توقدو تلهب و اشتعالن آرتوررز زيرا انلر فنادنصكره

السلام ربك تعالى طرفندن حقله انزال ايلمشدركه مؤمنلر انى ايشيدوب ايمانده ثابت و ناسخى ايشتدكلرنده انده‌كى صلاح
وحكمتى تفكرله قلبلرى مطمئن اوله و مسلمانلره هدايت و بشارت اوله (ولقد نعلم انهم يقولون انما يعلمه بشر لسان
الذى يلحدون اليه اعجمى وهذا ٣٤١ لسان عربى مبين) تحقيق بز بيلورزكه كفار مكه محمده قرآنى
برآدم تعليم ايدر ديرلر اول
ظن و اشارت ايتدكلرى
آدمك لسانى اعجميدر
بو قرآن ايسه لسان عربيله
فصيح و بيندر * ديندلديكه
عامر بن حضرمينك غلامى
جبر ياخود جبر و يسار نامنده
ايكى غلام روميلر مكه‌ده
قيليج جيلق ايشلرلردى
انلر اهل كتاب اولوب
انجيل و توريةاوقورلردى
پيغمبر عليه السلام بعضا
آنلره اوغرايوب اوقو
دقلرينى استماع بيوررلردى
قريش محمد آنلردن كلام
اوكره‌نوب بزه سويلر
ديرلردى بو آيت كريمه
آنلرى طرد و تكذيبدر
(ان الذين لا يؤمنون
بآيات الله لا يهديهم الله ولهم
عذاب اليم) شونلركه آيات
قرآنيه‌نك من عند الله
اولديغنه ايمان ايتمزلر الله
تعالى انلرى راه نجاته هدايت
ايتمز و انلر ايچون آخرتده
الملو عذاب واردر (انما
يفترى الكذب الذين
لا يؤمنون بآيات الله و اولئك
هم الكاذبون) اول كذب
و افترايى ارتكاب ايدنلر
انجق قرآن عظيمه اينانميانلردر انلر حقيقتده كاذبلر و كذبده كامللردر (من كفر بالله من بعد ايمانه الا من اكره و قلبه
مطمئن بالايمان ولكن من شرح بالكفر صدرا فعليهم غضب من الله ولهم عذاب عظيم) بر كيمسه الله تعالى‌يه ايمان ايتدكدنصكره
كافر اوله غضب الهيده اولور الا اول كيمسه عذاب و غضبه مستحق اولمزكه كفره جبر و اكراه اولنه حالبوكه قلبى ايمان

اعاده‌يى تكذيب ايدرلردى اويله اولسه الله تعالى انلرى اول وجهله افناء و اعاده ايتمك اوزره
جزادن زائل اولمز نتكيم بو معنايه اشبو كلن آيت ايله اشارت ايدر (ذلك جزاؤهم بانهم كفروا
بآياتنا وقالوا أئذا كنا عظاما و رفاتا أئنا لمبعوثون خلقا جديدا) عذاب مذكور يوم قيامتده
انلرك جزاسيدر شول سببله كيم انلر بزم آيتلريمزه كافر اولورلردى بز عظام و تراب اولديغمزدن
صكره يوم قيامتده بعث اولنوب خلق جديدمى اولورز ديرلردى (اولم يروا ان الذى خلق
السموات والارض قادر على ان يخلق مثلهم) انلر بيلمديلرميكه سموات و ارضى عظم و شدتده
خلق ايدن الله تعالى قادردركه صغر و ضعفده انلرك مثلنى خلق ايده (وجعل لهم اجلا لا ريب
فيه) و انلرك عذابيچون بر وقت تعيين ايده كيم انك كلمسنده مؤمنلر عندنده ريب اولميه‌كه
اول موت و يا يوم قيامتدر (فابى الظالمون الا كفورا) كافرلر ايسه حقك وضوحيله اندن
امتناع ايدوب جحودى اختيار ايتديلر (قل لو انتم تملكون خزائن رحمة ربى اذا لامسكتم
خشية الانفاق) ديكل كه اكر سز ربم جل شانه‌نك رزق و نعمتلرى خزائننه مالك اولسكز سزانى
انفاق خوفيله امساك ايدوب انفاق ايتميديكز (وكان الانسان قتورا) غالب انسان بخيل اولدى
زيراكه بناء امرى حاجت و فقرده و احتياج اولديغى شيئده ضننده و بذل ايتديكى شيئده عوض
ملاحظه‌سنده اولدى (ولقد آتينا موسى تسع آيات بينات) بز موسايه طقوز آيت ويردككه
اول عصا و يد بيضا و جراد و قمل و ضفادع و دم و حجردن انفجار ماء و انفلاق بحر و فتق طوردر
ديندلديكه اوچ اخيركيدن بدل طوفان و سنون و نقص ثمراتدر * صفوان رضى الله تعالى عنه ايدر
بر يهودى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه و سلمه اول طقوز آيتدن سؤال ايتدكده پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه و سلم ديديكه اول الله تعالى‌يه شرك ايتميه سز و ناحق يره قتل نفس ايتميه سز و زنا و اكل ربا و سحر
ايتميه سز و بر برينى قتل ايچون سلطانه واروب غمز ايتميه سز و اسراف و قذف محصنه و زحفدن فرار
ايتميه سز و خاصة يهود طائفه‌سى يوم سبتده اعتدا ايتميه سز (فاسئل بنى اسرائيل اذ جاءهم) ايمدى يا محمد
بنى اسرائيلك مؤمنلرينه اول آيتلردن سؤال ايتكه سكا خبر ويره‌لر تاكه انكله يقينك زياده اوله زيراكه
قچان ادله تظاهر ايتسه اول قوى و اثبت اولور تاكه انكله بنى اسرائيلك مؤمن اولميانلر اوزره
احتجاج ايده‌سن و كذبلرين اظهار ايده‌سن و انلره موسادن و انكله فرعون بيننده‌كى ماجرادن
سؤال ايت (فقال له فرعون انى لاظنك ياموسى مسحورا) شول وقتنكه موسى انلره آيات‌له
كلدى فرعون اكا ديديكه ياموسى بن سنى مسحور ظن ايدرين يعنى عقلكه خلل كلوب حقدن
صرف اولنوبسن (قال لقد علمت ما انزل هؤلاء الا رب السموات والارض بصائر) موسى
عليه السلام اكا ديديكه يا فرعون بيلدك اول آيتلرى انزال ايدن دكل الا سموات و ارضك ربيسى
جل شانه دركه انى بنم صدقمه بينات قيلدى لكن سن حق ظهورندنصكره عناد ايدوب انى قبول ايتمزسن
(وانى لاظنك يافرعون مثبورا) يا فرعون بن سنى خيردن مصروف و شر اوزره مطبوع ظن ايدرين

اوزره ثابت ومطمئندر ولکن اول کیمسه‌که صدری کفرله آچلمش وکفری کندو اختیار واعتقاد ایتمش اولورسه انلرك اوزرینه الله تعالینك غضبی وآخرتده انلر ایچون عذاب عظیم واردر * روایت اولندیکه کفار قریش عماره وپدری یاسره ووالده‌سی سمیه‌یه مرتد اولك دیو جبر ایتدیلر انلر ارتدادی قبول ایتمکله سمیه‌یی سن ارککلر ایچون اسلامه کلدك دیو ایکی دوه اراسنه باغلیوب حربه ایله ضرب وقتل ایلدیلر ویاسری دخی اولدردیلر اسلامده اولکی مقتول انلردر عماره جبرله اکراها استدکلری کلمهٔ کفری سویلتدیلر پیغمبر علیه السلامه عمار کافر اولدی دیو خبر وبردکلرنده افندیمز علیه السلام عمار کافر اولور دکلدر بلکه ایمان انك لحم ودمنه قاریشوب انك قلبنده متمکندر اول ایمانله طلودر بیوردی بعده عمار اغلیه‌رق پیغمبر علیه السلام حضورینه کلدی افندمز علیه السلام انك کوزینك یاشنی سیلوب غم چکمه اکر سکا ینه جبر ایدرلرسه اکراها وظاهر لسانا انلره موافقت ایله بیوردی (ذلك بانهم استحبوا الحیوة الدنیا علی الاخرة وان الله لایهدی القوم الکافرین) بو عذاب عظیم انلره حیات دنیانك نعیم عقبی اوزرینه دوست طوتدقلری سببیله‌در الله تعالی علم ازلیسنده کافر اولنلری ثبات ایمانی ایجاب ایدر شیئه هدایت ایتمز (اولئك الذین طبع الله علی قلوبهم وسمعهم وابصارهم واولئك هم الغافلون) انلر اول کیمسه‌لردرکه الله تعالی انلرك قلبلری وقولاقلری وکوزلری اوزرینه مهر قومشدر حق قبول ایتمیه‌لر وایشتمیه‌لر وکورمیه‌لر وانلر غافل وبیخبردر (لاجرم انهم فی الاخرة هم الخاسرون) حقاکه انلر دنیاده عمرلرینی بیهوده ضایع ایتمکله آخرتده زیان وخسرانده‌درلر

(فاراد ان یستفزهم من الارض) اویله اولسه فرعون دیلدیکه موسایی وبنی اسرائیلی ارض مصردن اخراج ایده (فاغرقناه ومن معه جمیعا) بز ایسه انك مکرنی کندینك اوزره تحویل ایدوب انی وقومنی مصردن اخراجمزدنصکره بحره غرق ایتدك (وقلنا من بعده لبنی اسرائیل اسکنوا الارض) فرعونك هلاکندنصکره بنو اسرائیله دیدککه شول ارضده ساکن اولك که فرعون سزی اندن اخراج اراده ایتمشدی (فاذا جاء وعد الآخرة جئنا بکم لفیفا) قچانکه قیام ساعت که انلری وسزی مختلطین کتورور بعده بینکزی حکم ایدوب سعدا کزی اشقیا کزدن تمییز ایده‌رز (وبالحق انزلناه وبالحق نزل) بز قرآنی انزالی مقتضی حقی ملتبس انزال ایتدك وقرآن دخی حقی ملتبس نازل اولدی ویاخود بز اول قرآنی سمادن انزال ایتدك ملائکه‌دن حارسلر ایله محفوظ اولدیغی حالده وقرآن رسوله نازل اولدی تخلیط شیاطیندن ملائکه ایله محفوظ اولدیغی حالده (وما ارسلناك الا مبشرا ونذیرا) بز سنی طاعت اهلنه ثوابله تبشیر ایدر ومخالفت اهلنی عقابدن تحذیر ایدر ارسال ایتدك سکا واجب اولان انجق تبشیر وانذاردر (وقرآنا فرقناه) بز قرآنی ازمان مختلفه‌ده متفرق انزال ایتدك ویا بز آنی تبیین ایتدك ویا بز آنی حق وباطل بیننی فارق قیلدق (لتقرأه علی الناس علی مکث) تاکه سن انی ناسه مهل وتؤده اوزره قراءت ایده‌سن زیراکه اول حفظه ایسر وفهمه اعوندر (ونزلناه تنزیلا) وبز انی یکرمی اوچ ییلده حوادث حسبنجه تنزیل ایتدك (قل آمنوا به اولاتؤمنوا) یامحمد سن انلره تهدید ووعید طریقی اوزره دیکل که قرآنه سزکرك ایمان کتوریکز ویا ایمان کتورمکز نه ایمان کتورمکز انك کمالن آرتورر ونه ایماندن امتناعکز انك کمالنه خلل ویرر (ان الذین اوتوا العلم من قبله) شونلرکه قرآندن اول ویا محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك بعثتندن اول کتب سالفه علمی ویریلنلر وحقیقت وحی وامارات نبوتی بیلنلر ومحق ومبطل بیننی تمییزه تمکن ایدنلر ویا کتب سالفه‌ده سنك نعتکی واول سکا نازل اولان شیئك صفتنی کورنلر (اذا یتلی علیهم یخرون للاذقان سجدا) قچان انلره اول قرآن تلاوت اولنسه الله تعالینك امرینه تعظیم واول کتبده محمدك بعثتیله واکا قرآن انزالیله اولان وعدی انجازنه شکر ایدوب ساجدین اولدقلری حالده یوزلری اوزره دوشرلر (ویقولون سبحان ربنا) دیرلرکه ربمز جل شانه خلف وعددن منزه اولدی (ان کان وعد ربنا لمفعولا) ربمز جل شانه‌نك وعدی لابد اولور انده خلف اولمز (ویخرون للاذقان یبکون ویزیدهم خشوعا) یوزلری اوزره سجده‌یه واریرلر * حالبوکه اغلرلر وسماع قرآن انلرك خشوعن آرتورر خرورك تکراری حال وسببك اختلافیچوندر اولکیسی انجاز وعد عندنده شکر ایچوندر وایکنجیسی مواعظ قرآنیه‌نك انلرده تأثیری ایچوندر (قل ادعوا الله اوادعوا الرحمن) دیکل که ربکز جل شانه‌یه الله دیو ویا رحمن دیو ندا ایدك (ایاما تدعوا فله الاسماء (الحسنی)

(ثم ان ربك للذین هاجروا من بعد ما فتنوا ثم جاهدوا وصبروا ان ربك من بعدها لغفور رحیم) بوندنصکره ربك عزشانه اول کفاردن اذیت وعذابی چکوب ایمانلرنده ثبات ایله خباب وصهیب وسالم وبلال امثالی رضی الله عنهم کبی مدینه‌یه هجرت وصکره جهاد وسائر مصائبه صبر ایدنلر ایچون ربك تعالی مغفرت ورحمت ایدیجیدر (یوم تأتی کل نفس تجادل عن نفسها وتوفی کل نفس ما عملت وهم لایظلمون) قیامتده هر انسان کندو نفسنه لوم ومجادله وخلاصنه سعی ایده‌رك کلور وهر نفسك اشلدیکی خیر وشرك جزاسی تماما ویریلور انلر حسناتلرنده نقصان وسیئاتلرندن زیاده ایله ظلم اولنمزلر (وضرب الله مثلا قریة کانت امنة مطمئنة یأتیها رزقها رغدا من کل مکان فکفرت بانعم الله فاذاقها الله لباس الجوع والخوف بما کانوا یصنعون) الله تعالی بر قریه‌یی * یعنی مکه‌یی * مثل قیلدیکه اول قریه‌نك اهالیسی جبابره وقتل وغارتدن هر حالده امین ومطمئن ایدیلر انك رزقی واقواتی وسعتله هر مکاندن کلوردی بونلر الله تعالینك نعمتلرینی انکارله کافر اولدیلر الله تعالی انلره اول ایتدکلری کفران سببیله آچلق وقورقو الباس ایلدی یعنی جوع وخوفه ابتلا ایلدی * روایت اولندیکه اهل مکه قرآن وپیغمبر علیه السلامه کافر اولدیلر الله تعالی انلری یدی سنه قحطله مبتلا ایلدی حتی اچلقدن جیفه ودم اکل ایتدیلر ومسلمانلرك هیبتندن قلبلرینه خوف عظیم القا ایلدی (ولقد جاءهم رسول منهم فکذبوه فاخذهم العذاب وهم ظالمون) اهل مکه‌یه کندیلردن محمد علیه السلام پیغمبر کلدی انلر انی تکذیب ایتدیلر امدی انلری قحط وخوف

الحسنی) اول ایکی اسمدن قنغیسیله اکا ندا ایدرسکز انك اسماء حسناسی واردر اول ایکیسی انك جمله‌سندندر سبب نزولنده دینلدیکه اهل کتاب دیدیلرکه سن رحمن اسمنی آز ذکر ایدرسن حالبوکه توراتده انك ذکری کثیردر ویاخود مشرکون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی ایشتدیلرکه یاالله یارحمن دیر دیدیلرکه سن بزی آلهه‌مزه عبادتدن نهی ایدرکن کندك ایکی الهه ندا ایدرسن (ولاتجهر بصلاتك ولاتخافت بها وابتغ بین ذلك سبیلا) نمازده قراءتکی جهر ایتمکل که مشرکلر انی ایشیدیجك سب ولغو ایتملرینه تحمیل ایتمیه‌سن واخفا دخی ایتمکل تاکه خلفکده اولان مؤمنلر انی ایشیده‌لر بلکه جهرله مخافتة بیننده سبیل وسط طلب ایت زیرا جمیع اموره اقتصاد محبوبدر * روایت اولندیکه ابوبکر رضی الله تعالی عنه قراءتنده مخافته ایدوب دیردیکه ربم جل شانه‌یه مناجات ایدرین اول ایسه حاجتم بیلور * وعمر رضی الله تعالی عنه ایسه قراءتنده جهر ایدوب دیردیکه انکله شیطانی قتمدن سوره‌رم واویویانلری اویاریرم اویله اولسه بو آیت نازل اولوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم * ابوبکر رضی الله تعالی عنه امر ایتدیکه صوتنی برمقدار رفع ایده وعمر رضی الله تعالی عنه امر ایتدیکه صوتنی برمقدار خفض ایده دینلدیکه معناسی نه صلواتك کلنده جهر ایت ونه انك کلنده مخافته ایت بلکه ایکیسی بیننده سبیل ابتغاء ایدوب نهارده مخافته ولیلده جهر ایت (وقل الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا) ودیکل که اول الله تعالی‌یه حمد اولسونکه ولد اتخاذ ایتمدی ویا ولد اتخاذ ایتمدیکنی بکا بیلدردی (ولم یکن له شریك فی الملك) وملکده شریکی اولمدی (ولم یکن له ولی من الذل) وانکیچون ولی اولمدیکه مذلتدن انکله موالات ایده تاکه موالاتله مذلتی کندیدن کیدره‌یدی الله تعالی کندیدن نفی ایتدی آنیکه جنسندن وغیری جنسندن کرك اختیار ویا اضطرارله اکا مشارك ویا معاون اوله وحمدی انك اوزره ترتیب ایتدی تاکه اول انك جنس حمده مستحق ایدیکنه دلالت ایده * زیراکه اول کامل الذات منفرد بالایجاد منعم علی الاطلاقدر انك ماعداسی ناقص مملوك نعمت ویا منعم علیهدر (وکبره تکبیرا) انك تعظیمده معرفتك مقدارنجه مبالغه ایدوب خصال ثلاثهٔ مذکوره‌دن تنزیه ایت اول آندن کندوبی تنزیه ایتدیکی کبی * اشبونده تنبیه واردرکه عبد نه‌دکلو تنزیه وتمجیدده مبالغه وعبادتده اجتهاد ایدرسه‌ده ینه اول امرده حقنی ادادن قصورینه اعتراف ایتمسی لایق اولور پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر یوم قیامتده جنته اوّل چاغریلان سراده وضراده الله تعالی‌یه حمد ایدنلر اولور * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر شکرك رأسی حمددر عبدکه الله تعالی‌یه حمد ایتمیه اکا شکر ایتمش اولمز پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر دعانك افضلی الحمد لله‌در وذکرك افضلی لااله الا الله‌در * روایت اولندیکه بر رجل پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب دیدیکه یارسول الله بن کثیر الدین کثیر الهم کسه‌یم دیدیکه سورهٔ اسراء آخرنده

عذابی اخذ ایتدی حالبوکه انلر شرکله ظالملردر * دینلدیکه قریش پیغمبر علیه السلامه آدم کوندروب اکر بزم رجالمز سکا دشمنلق ایتدیسه نسوان واطفالمزك جرملری ندر دیدیلر افندمز علیه السلام اطرافدن مکه یه ذخیره کوتورملرینه اذن ویرمکله الله تعالی رخا کرم ایلدی (فکلوا مما رزقکم الله حلالا طیبا واشکروا نعمت الله ان کنتم ایاه تعبدون) امدی الله تعالینك سزه ویردیککی حلال طیب رزقلرندن اکل ایدك والله تعالینك نعمتلرینه شکر ایدك اکر انك وحدانیتنه ایمان کتوروب حلال وحرامده آنك امرینه اطاعتله اکا عبادت ایدرسکز (انما حرم علیکم المیتة والدم ولحم الخنزیر وما اهل لغیر الله به فمن اضطر غیر باغ ولاعاد فان الله غفور رحیم) الله تعالی سزه میته ودم ولحم خنزیر والله تعالیدن غیرینك اسمیله ذبح اولننی حرام ایتدی کیمکه محرماتدن برینك ضرورتله اکلنه محتاج اولوب ضرورتی دخی بغی وعصیان وظلم وناشرعی سفر حاللرنده دکلسه بو محرماتدن سدرمق ایده جك مقدار اکل ایدرسه الله تعالی انك اول کناهنی مغفرت واکلنه رخصت ایله رحمت ایدیجیدر (ولا تقولوا لما تصف السنتکم الکذب هذا حلال وهذا حرام لتفتروا علی الله الکذب ان الذین یفترون علی الله الکذب لایفلحون متاع قلیل ولهم عذاب الیم) الله تعالی یه کذب وافترا ایتمك ایچون بزه بویله امر ایلدی دیو همان لسانلریکزك وصف وکذبیله بو حلالدر بو حرامدر دیمیك شونلرکه الله تعالی یه کذب وافترا ایدرلر انلر آخرت عذابندن نجات بولمزلر دنیاده انلرك تعیش وتمتعی آزدر وانلر ایچون آخرتده اللو عذاب واردر (وعلی الذین هادوا

حرمنا قصصنا علیك من قبل وما ظلمناهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون) مقدما سورهٔ انعامده یهوداوزره حرام ایتدیکمز شیلری سکا ذکر ایتدك ایدی اول * وعلی الذین هادوا حرمنا کل ذی ظفر * آیتیدر بز انلری تحریم ایله ظلم ایتمدك ولکن انلر کثرت کناهله نفسلرینه ظلم ایدوب مستحق عقوبت اولدیلر (ثم ان ربك للذین عملوا السوء بجهالة ثم تابوا من بعد ذلك واصلحوا ان ربك من بعدها لغفور رحیم) شول جهالتله عمل سوء ایشلیوب توبه وبعده عمل صالح ایشلینلری ربك جل ذکره مغفرت وتوبه لرینی قبول ایله رحمت ایدیجیدر (ان ابراهیم کان امة قانتا لله حنیفا ولم یك من المشرکین شاکرا لانعمه اجتبیه وهدیه الی صراط مستقیم) تحقیق ابراهیم خلیل جلیل علیه السلام معلم خیر ایدیکه بر امتده اولان جمله خصال حمیده یالکز انده جمع اولمشیدی * کلیسی کفار ایکن یالکز اول مؤمن ایدی * الله تعالی یه مطیع وامرینه قائم ایدی ودین اسلامده ثابت وادیان باطله دن مائل ایدی و * قریشك بز ابراهیم علیه السلام ملتندنز دیدکلری زعم باطلاری کبی مشرکلردن اولمدی الله تعالینك نعمتلرینه شاکر ایدی الله تعالی انی نبوته اختیار وانتخاب ایدوب صراط مستقیم اولان طریق توحید ودین اسلامه هدایت ایتدی (واتیناه فی الدنیا حسنة وانه فی الاخرة لمن الصالحین) بز اکا دنیاده حسنه ویردك * که انلر رسالت وخلعت واختیارلغنده اولاد وجمیع امتده قبول عامه وبوامت دائما نمازلرنده * اللهم صل علی محمد کما صلیت علی ابراهیم * دیملری کبی واول آخرتده درجات عالیه صاحبی صالحلردندر (ثم اوحینا الیك ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا وما کان من المشرکن) یامحمد صکره بز سکا جمله ادیان باطله دن مائل ملت ابراهیمه توحیدده و رفق و مدارا ایله دعوت حقده واتیان دلائلده اکا تبعیتی وحی ایتدك اول مشرکلردن اولمدی قدوهٔ موحدین ایدی * (انما جعل السبت علی الذین اختلفوا فیه وان ربك لیحکم بینهم یوم القیمة فیما کانوا فیه یختلفون) سبت کوننه تعظیم اولنوب اولکونده ترك کسبله عبادته مشغول اولمق انجق شول نبیلرینك امرنده اختلاف اوزره اولان قوم یهوده فرض قلندی تحقیق ربك جل شانه اول عبادت ایچون تعیین اولنان کونده اختلاف ایدنلرك قیامتده بینلرنده حکم ایدوب جزالرینی ویرر * مرویدرکه حق تعالی موسی علیه السلامه امر ایتدیکه بنی اسرائیله سویله جمعه کونی کسبی ترکله الله تعالی یه عبادتله مشغول اولسونلر موسی علیه السلام بوامری اعلان ایتدکده آز کیمسه قبول ایدوب اکثری اختلافله جمعه ایرتسی الله تعالی عالمی یراتمقدن فارغ اولمغله اولکون مناسبدر دیو سبتی اختیار ایتدیلر وبر فرقه سی دخی مبدأ خلقت بازار کونیدر دیو آنی استدیلر الله تعالی انلرك مخالفتی شأمتیله سبت کونی انلره فرض وتعیین واولبابده تشدید بیوردی بعده عیسی علیه السلام کلوب اولدخی جمعه کونی تکلیف ایتدکده انلر دخی یهودك عیدی بزم عیدمزدن صکره کلسنی استمزز دیو یوم احدی اختیار ایتدیلر بعده الله تعالی جمعه تعظیمنی بوامته ویرمکله قبول اولنوب انلره مبارك اولدیکه کناهلری مغفرت واوزرلرینه رحمت انزال اولور (ادع الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتی هی احسن ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبیله وهو اعلم بالمهتدین) یامحمد ناسی شبهه سز دلیل حق وقول محکم ایله ودخی موعظهٔ قرآن وترغیب وترهیب ایله ربك تعالینك سبیلی اولان دین اسلامه دعوت ایله وانلرله رفق ولین معاملاتله حسن مجادله ایله تحقیق ربك تعالی یولندن آزغونلری وراه هدایت واستقامتده اولانلری بیلورسکا واجب اولان انجق تبلیغ ودعوتدر (وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ماعوقبتم به ولئن صبرتم لهو خیر للصابرین) اکر کیمسه یی عقاب ایدرسکز عقاب اولندیغکز کبی عقاب ایدك واکر صبر ایدوب مقابلهٔ بالمثلی ترك ایدرسکز اول * ترك * صبر ایدیجی متقیلره خیراودر * مرویدرکه بو آیت کریمه شهداء احد حقنده نازل اولمشدرکه وقتاکه مسلمانلر شهدالرینی قارنی یارلمش وبورنی وقولاغی کسلمش وکوزی چیقارلمش کوردکلرنده وکذلك حمزه رضی الله عنه نك میتنی افندمز علیه السلام بوحال اوزره کوردکده پیغمبر ومؤمنلر اکر الله تعالی بزی انلرك اوزرینه غالب ایدرسه انلره یتمش ضعفنی ایده لم دیدیلر بناء علیه مثلندن زیاده مثل اولممسیله امر اولندی (واصبر وما صبرك الا بالله ولا تحزن علیهم ولاتك فی ضیق مما یمکرون) یامحمد صبر اوزره دائم اول سنك صبرك انجق الله تعالینك عون وتوفیقیله در کافرلرك سندن اعراضنه محزون اولمه وایتدکلری مکرلرندن قلبنه ثقالت ویرمه (ان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون) تحقیق الله تعالینك نصرتی شرك ومعصیتدن اتقا وخلقنه شفقتله احسان ایدنلره در

(قل ادعوا الله) دن سوره آخرینه دکین اوقوغل بعده اوچ کره * توکلت علی الحی الذی لایموت * دیکل * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بنو عبد المطلبدن بر غلام افصاح ایتدیکنده بو آیتی تعلیم ایدردی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولندیکه بر کسه که

بو سوره یی اوقویوب والدین ذکری عندنده

قلبنه رقت کله انکچون جنتده

اجردن بر قنطار اولور

قنطار ایسه بیك

ایکیوز

قیه در

م م

م

تم الجلد الثانی ویلیه الجلد الثالث

قد طبع فی مطبعة « عارف » فی دار السعادة اسلامبول بشارع

سلطان بایزید نمره « ۸۷ » فی شهر ذی الحجه من شهور

سنه ۱۳۲۳

﴿ سورة الاسرى مكية وهى مائة عشر آية ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

﴿ سبحان الذى اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى الذى باركنا حوله لنريه من آياتنا انه هو السميع البصير ﴾
هر عيبدن منزه اولان الله عظيم الشان عبدى محمد صلى الله عليه وسلمى بر كيجه نك آز وقتنده مسجد حرامدن مسجد اقصايه
كتورديكه انك اطرافنده كى بلادو اماكنه دين و دنيا بركاتنى ويردك * زيرا مهبط وحى و معبد انبيا و وفرت اشجار و انهار و كثرت
ميوه و محل تعيشدر * تاكه محمد عليه السلامه وحدانيتمزه دلالت ايدر كيجه نك آز وقتنده مكه دن بيت المقدسه كتمك و انبيا
اكا تمثل ايدوب مقاملرينه واقف اولمق كبى بعض آيتلرمزى كوستره لم الله تعالى محمد عليه السلامك اقوالنى كوريجى اكا كوره
درجات عليه احسان ايديجيدر * دينلديكه معراج هجرتدن بر سنه مقدم مشهور اولان رجب شريفك يكرمى يدنجى كيجه سيدى
بر كيمسه بيت المقدسه بويله وقت قليله ده كتديكنه اينانمازسه كافر اولور وحديث صحيحه لرله مشهور اولان آسمانه عروجنى
انكار ايلسه اول كيمسه ضلالت و خذلانده قالور زيرا قدرة اللهه حائل يوقدر اكثر اهل اسلامك اعتقادى معراج جسد و روحله در
واويانق اولديغى حالده در جسدك ثقيللكى صعوده مانعدر دينلر ارباب بدعت و منكر قدرتلردر * مرويدركه پيغمبر عليه السلامى
جبريل عليه السلام حجرهٔ امهانيدن مسجد حرامه كوتوروب صدرنى شق و قلبنى غسل ايله بر براقه بندروب بيت المقدسه ايرشديردى
انده انبياء و ملائكه عليه السلامى كوردى انلره امامت ايدوب صخره دن براق يا جبريل عليه السلامك قنادنه سوار اولوب
سماء اولده آدم عليه السلام ايكنجيده يحيى و عيسى عليهما السلام اوچنجيده يوسف عليه السلام دردنجيده ادريس عليه السلام
بشنجيده هرون عليه السلام التنجيده موسى عليه السلام يدنجيده ابراهيم عليه السلامى كوردى سلام و جواب اكرام اولنوب
اندن سدرة المنتهى يه واروب بيت معمور و نهر كوثر و نهر الرحمه نظر نه كلدى اومحلده جبريل عليه السلام بر خطوه دخى كيدرسم
محترق اولورم ديو كرو قالدى اندن رفرفه سوار اولوب خلوت خاص قاب قوسين او ادنى يه وصولنده اوحضرت عليه السلام
طرفندن التحيات لله والصلوات والطيبات ايله ثنا اولندى ومن طرف الله تعالى اكرامله * السلام عليك ايها النبى ورحمة الله و
بركاته * خطاب اولندى و بو سلامك شرفنه پيغمبر عليه السلام امتنى دخى داخل ايدوب السلام علينا و على عباد الله الصالحين ديدى و بر
ليل و نهارده اللى وقت نماز تكليف اولنمشيكن كرار انياز ايده رك بش وقته تخفيف اولندى و مراجعتده جنات و درجاتنى وجهنم
و دركاتنى نظرنه كتورديلر اندن بيت المقدسه كلوب مكه يه متوجه اولدقده قريش كاربانى كوردى و بو سفرك مدتى اوچ و يادرت
ساعت دينلدى صباح اولدقده معراجنى ناسه خبر ويردى مسلمانلردن بر طائفه اينانميوب مرتد اولديلر مشركلردن بر فرقه ابو بكر رضى
الله عنه يه صاحبك بو كيجه قدس شريفه واروب كلدى زعم ايدرسن نه ديرسن ديديلر ابو بكر رضى الله عنه اكر اول انى ديديسه تصديق
ايده رم دخى بعيد كوريلور شيده دخى تصديق ايده رم ديمكله اكا صديق تسميه اولندى بيت المقدسك نشانلرندن و كاربانلرينك حالندن
سؤال ايلديلر استدكلرى نشانلرى و كاربانلرينك حالنى يكان يكان صراحة تقرير و بيان ايتدكده توفيقه مظهر اولنلر تصديق ايتديلر
و مشية اللهده خذلانى مقرر اولنلر انكار و تكذيبده قالديلر ﴿ وآتينا موسى الكتاب وجعلناه هدى لبنى اسرائيل الاتتخذوا من دونى
وكيلا ﴾ بز موسايه توريتى ويردك و انى بنى اسرائيله يول كوستريجى قيلدق و انلره بندن غيرى رب ايدينوب امور كزى اكا سپارش ايتميك
ديدك ﴿ ذرية من حملنا مع نوح انه كان عبدا شكورا ﴾ اول ذرية * سام بن نوح * كه بز آنى نوحله كمى يه تحميل ايلمشيدك * ابراهيم عليه السلام
طرفندن سزك جدلريكز اولمغله انك نجاتى نعمتنه شكر ايدك * كه اول نوح عليه السلام جميع حالنده الله تعالى يه شكر ايديجى بر بنده
ايدى ﴿ وقضينا الى بنى اسرائيل فى الكتاب لتفسدن فى الارض مرتين ولتعلن علوا كبيرا ﴾ و بنى اسرائيله توريتده بيان و اعلام
ايلديكه البته سز ارض شامده ايكى كره فساد ايدرسز * برى پيغمبرلرى ارميا عليه السلامك امرنه اطاعت ايتمك
ايكنجيسى يحيى عليه السلامك قتلى و عيسى عليه السلامك هلاكنه قصدلريدر * و سركشلك ايدوب بنم طاعتمده تكبر ايتمك
استرسز ﴿ فاذا جاء وعد اوليهما بعثنا عليكم عبادا لنا اولى بأس شديد فجاسوا خلال الديار وكان وعدا مفعولا ﴾ اول ايكى
فسادكزك برينك عقابى وعدى كلدكده قوت و شدت صاحبلرى قوللرمزى سزك اوزريكزه كوندررزكه * انلردن مراد
بخت نصر يا جالوت يا سنجاريب اوله * انلر عداوتله ديار كزك اورته سنه كيروب سزى قتل و غارت و اسير ايدرلر بو وعد

اولنمش حكمدركه البتده اولسه كركدر ﴿ ثم رددنا لكم الكرة عليهم وامددناكم باموال وبنين وجعلناكم اكثر نفيرا ﴾ بوندن
صكره سزكچون دولتى رد ايده رز تاكه اول سزى قتل و غارت ايدنلره غالب اوله سز و سزه اموال و اولاد ايله امداد ايده رز
و سزى عدد جهتيله قتلدن اول اولديغكزدن زياده قيله رز ﴿ ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اسأتم فلها فاذا جاء وعد الاخرة
ليسؤا وجوهكم وليدخلوا المسجد كما دخلوه اول مرة وليتبروا ما علوا تتبيرا ﴾ اكر احسان ايدرسز كنديكزه احسان
ايدرسكز كه ثوابى كنديكزه عائددر اكر كوتولك ايدرسكز ينه كندوكزه ايدرسزكه وبالى سزه راجعدر قچانكه اول
ايكنجى فسادكزك وعدى كلدكده * ططيوس و حردوس تسليط اولنور * تاكه بشره كزده آثار قبايحى ظاهر قيله لر و بيت المقدسه مقدمكى
كره كيرنلر كيروب اول غلبه ايدن قومى هلاك و برباد ايده لر ﴿ عسى ربكم ان يرحمكم وان عدتم عدنا وجعلنا جهنم للكافرين حصيرا ﴾
شايدكه بو عقوبت ثانيه دنصكره توبه ايدرسكز الله تعالى سزه مرحمت ايدوب دولتكزى ينه سزه اعطا ايده اكر سز بوندن صكره ينه
عصيانه عودت ايدرسه كز بز دخى اوچنجى كره سزه عقوبتى اعاده ايده رز و كافرلر ايچون جهنمى حصر و تأبيد ايده رز * اوچنجيسى
پيغمبرمز عليه السلامى تكذيبله قريظه و بنى النضير قتل و اجلاو جزيه ايله تحقير اولنديلر * بو خصوصده اولان قصده اختلاف كثيره
اولمغله مواهبك تحريرنه كوره چونكه سلطنت شام و بنى اسرائيل سليمان عليه السلام اولادندن صديقه نام كيمسه يه انتقال ايدوب
مرقوم طوپال و ضعيف الحال اولمغله اطرافده اولان ملوك بيت المقدسه طمع ايله متوجه اولديلر ابتدا موصل ملكى سنجاريب كلدى انك
عقبنده آذربيجان پادشاهى سلما كلوب شهره تلاش و يومكده ايكن بر بريله محاربه يه باشلديلر عاقبت سطوت هيبت الهى ظهور ايدوب
ايكيسى دخى بر بريندن منهزم اولمغله غنيمتلرى بنى اسرائيله قالدى دفعه پادشاه روم و ملك صقالبه يعنى بلغار و سلطان اندلس هر برى
لشكر بيشمار ايله بيت المقدسه جمع اولديلر چونكه رتبهٔ سلطنت شركت قبول ايدر اولمديغندن بر بريله نزاع ديركن جنكه
قيام و اهتمام كوسترديلر بنى اسرائيل همان بر برلرينه تسلطلرى دعاسنه مشغول اولدقلرى حالده بينلرنده هزيمت واقع اولوب
برلرندن فرارى نتيجه ويرديلر بونلرك مالارى دخى بنى اسرائيله قالمغله بش عدد لشكر عظيمك غنيمتى حوزهٔ تصرفلرينه
كتوردكلرنده * ان الانسان ليطغى ان رآه استغنى * حكمنجه عصيانه باشليوب حكم توريتى بر طرفه براقديلر ارميا پيغمبر عليه
السلام انلره بو توريتده تقرير اولنان فساد اولدر غضب الهى يه دوچار اولورسكز ديو نصيحت ايده كوردى قبول ايتمديلر بالاده محرر
آذربيجان پادشاهيله كلوب بر بريله محاربه ايله مأيوس كيدن موصل ملكى سنجاريبك كاتبى بختنصر نام كيمسه سنجاريبك وصيتيله برينه
موصل ملكى اولمشيدى اول قدس شريفه كلوب بنى اسرائيل ايله جنك و غلبه ايدوب مسجدى خراب و توريتى احراق و بنى
اسرائيلدن يتمش بيك نفوس قتل و اسير ايتمكله بو اولكى عقوبت اولدى كورش همدانى بنى اسرائيلدن بر امرأة آلمش اولمغله بو حالدن
خبردار اولدقده اوچ بيك عمله و مال كثير ايله اوتوز سنه قدس شريفك عمارتنه سعى ايدوب اولكى حالنه كتوردى و بنى اسرائيل دخى
اموال و اولادلريله چوغالوب خوشحال اولدقلرنده ينه مخالفته باش قيوب يحيى عليه السلامى قتل و عيسى عليه السلامك هلاكنه
قصد ايتديلر ططيوس رومى انلره غلبه ايدوب مسجدى خراب وماللرينى غارت ايدوب ايكنجى عقوبت ايرشدى صكره قريظه و بنى
النضر و سائرى اوچنجى اولدى ﴿ ان هذا القران يهدى للتى هى اقوم ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات ان لهم اجرا كبيرا ﴾
تحقيق بو قرآن محكم و طوغرى اولان يولى كوستركه توحيد و اوامر و نواهيدر و عمل صالح ايشليانلره مژده ويركه انلر ايچون اجر
كبير يعنى جنت واردر ﴿ وان الذين لا يؤمنون بالاخرة اعتدنا لهم عذابا اليما ﴾ و مؤمنلر ايچون شول مژده دخى واردركه آخرته ايمان
ايتميان دشمنلر ايچون قيامتده بز عذاب اليم حاضر لمشزدر * مؤمنلره ايكى تبشيركه برى كندو اجر كبيرلرى برى اعدالرينك عذاب اليميدر
﴿ ويدع الانسان بالشر دعاءه بالخير وكان الانسان عجولا ﴾ انسان غضبى حالنده كندويه و عيال و مالنه شرله دعا ايدر خيرله دعا ايدر
كبى * مراد نضر ابن حارث اوله كه * امطر علينا حجارة من السماء * ديمشيدى انسان عاقبتنى تفكر ايتمكسزين عجله ايديجى اولدى * بر
حالدن بر حاله انقلابده تحميل ايتمز مثلا قيش كلسه يازى استر ياز كلسه قيشى استر * ﴿ وجعلنا الليل والنهار آيتين فمحونا اية الليل
وجعلنا آية النهار مبصرة لتبتغوا فضلا من ربكم ولتعلموا عدد السنين والحساب وكل شئ فصلناه تفصيلا * بز كيجه و كوندزى
بر برينى تعاقبله قدرت و حكمتمزه دلالت ايدر ايكى آيات قيلدق و آيت ليلك ظلمتنى طلوع افتابله محو و نهارك آيتنى ناس اشيايى

کورمك ایچون روشن قیلدق تاکه ربکز جل ذکره‌نك فضلیله آیدنلقده معاشکز طلبنده اوله‌سز واول ایکیسینك حرکت
واختلافلریله سنه‌لرك عددنی ووقتلرك حسابنی بیله‌سزودین ودنیاده هر محتاج اولدیغکز شیئی قرانده تفصیل وبیان ایلدك
﴿ وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه ونخرج له یوم القیمة کتابا یلقه منشورا ﴾ هر انسانك تقدیر اولنان عملنی طوق کبی بوینته
الزام ایتدك وقیامتده اول انسانه یازلمش صحیفهٔ اعمالنی چیقاریرزکه اکا آچلمش ملاقی اولور ﴿ اقرأ کتابك کفی بنفسك الیوم
علیك حسیبا ﴾ واکا دینورکه کتابکی اوقوبوکون حسابکی کورمکه کندو نفسك کافیدر دنیاده اوقق بیلمین اولکونده اوقور
﴿ من اهتدی فانما یهتدی لنفسه ومن ضل فانما یضل علیها ولا تزر وازرة وزر اخری وما کنا معذبین حتی نبعث رسولا ﴾ کیمکه سعیله
هدایتی بولدی انجق کندو نفسیچون نجاته هدایت ایدر کیمکه هواسنه تبعیتله ضلالته دوشدی اول انجق نفسك هلاکیچون یولدن چیقار
کیمسه اخر کیمسه‌نك کناهنی یوکلنمز * ولیدبن مغیره‌نك کافرلری بکا تابع اولك بن سزك کناهکزی قالدیررم کلامنی طرددر * بز برامته
رسول کوندروب راه حقه دعوت ایتمینجه عذاب ایدراولمدق ﴿ واذا اردنا ان نهلك قریة امرنا مترفیها ففسقوا فیها فحق علیها القول
فدمرناها تدمیرا ﴾ برشهرك اهالیسنی هلاك ایتمك مراد ایتدکمز زمان پیغمبرلرینك لسانیله انلرك متنعم وجبارلرینه اطاعت امر ایده‌رز انلر
پیغمبرلرینك کلامنی دیکلمیوب تمرد ایدرلر ایمدی انلره سبقت ایدن حکم ازلی موجبنجه عقوبت واجب اولور انلری بز کوکندن
قوپاروب خراب ایده‌رز ﴿ وکم اهلکنا من القرون من بعد نوح وکفی بربك بذنوب عباده خبیرا بصیرا ﴾ نوح علیه السلامدن صکره چوق
قرنلر هلاك ایتمشز ربك عزشانه قوللرینك خفی وآشکار کناهلرینی بیلیجی وکوریجی اولمغله اکا کوره جزالرینی ویرمکه کافیدر ﴿ من
کان یرید العاجلة عجلنا له فیها ما نشاء لمن نرید ثم جعلنا له جهنم یصلیها مذموما مدحورا ﴾ کیمکه عملیله یالکز بو عجول دنیانك نعمت ولذتنی استر
بز اکا و مراد ایتدکمز کیمسه‌یه دنیاده آز وچوق دیلدکمز مقداری ویررز صکره اخرتده مذموم ورحمتدن مطرود اوله‌رق جهنمه کیرمکلکی
اکا ایجاب ایدرز ﴿ ومن اراد الآخرة وسعی لها سعیها وهو مؤمن فاولئك کان سعیهم مشکورا ﴾ برکیمسه مؤمن خالص اولوب کمال سعیله
عمل صالح ایشلیه‌رك آخرته طالب اولسه بو ایمان خالص وسعی کامل وعمل صالح شروطنی جمع ایدنلرك سعیلری عندالله مقبول اولور
﴿ کلا نمد هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك وما کان عطاء ربك محظورا ﴾ بو دنیا وآخرت استیان ایکی فرقه‌نك دخی مقسوم رزقلرینی امداد
ایده‌رز بو امداد دخی ربك تعالینك عطاسندندر ربك تعالینك عطاسی دنیاده مؤمن وکافردن ممنوع اولمدی ﴿ انظر کیف فضلنا بعضهم
علی بعض وللاخرة اکبر درجات واکبر تفضیلا ﴾ عین اعتبار له نظر ایله‌که بز طالب دنیا وطالب آخرتی رزق وعملده بربرلرینك اوزرینه
نیجه تفضیل ایتدك البتده آخرت درجات یوزندن وتفضیل جهتندن اکبردر ﴿ لا تجعل مع الله الها اخر فتقعد مذموما مخذولا ﴾ ای انسان
الله تعالی ایله بیله اله اخر قیلمه‌که ملائکه ومؤمنیندن مذموم والله تعالیدن مخذول جهنمده قالورسن ﴿ وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه
وبالوالدین احسانا اما یبلغن عندك الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا کریما ﴾ ربك جل شانه حکم
ایتدیکه کندیسندن غیری‌یه عبادت ایتمیه‌سز وانا کزه باباکزه احسان ایلیه‌سز * زیرا انلر سبب وجودظاهریکزدر * اکر اول
ولد والده‌دن بریسی یاخود ایکیسی دخی یانکده اختیار ومسن اولورسه انلره برحاللرینی ثقیل کورمکله یاغیری وجهله اوف امان
دیمه یعنی صحبت وسائر خصوصلرینه ایجنوب کوجندرمه واغر صحبت سویلمه وکلام شیرین وکریم سویله * اسملرینی سویلمه
شویله‌که کنهکار بنده غضوب افندیسنه سویلر کبی سویله * ﴿ واخفض لهما جناح الذل من الرحمة وقل رب ارحمهما کما ربیانی صغیرا ﴾
وانلر ایچون فرط ترحمدن تذلل وتواضع قنادنی ایندر یعنی لطف وملایمت ایدوب تکبر ایتمه * اکر مسلمان ایسه‌لر * دیکه یارب انلره
رحمت ایله وبنم قلبمه انلر ایچون مرحمت القا ایتکه انلره کما هو حقه خدمت ایده‌یم انلر کبی‌که صباوتمده انلر بکا خدمت ایدوب تربیه
ایتمشلریدی * مرویدرکه برکیمسه پیغمبر علیه السلامه دیدیکه والدینمه کما هو حقهما اختیارلقلرنده خدمت ایتدم انلرك بکا صغر مده ایتدکاری
کبی عجبا ادای حقوق ایتدممی پیغمبرمز علیه السلام جوابنده ادا ایده‌مزسین زیرا انلر سنك حیاتك طلبیله خدمت ایتدیلرسن انلرك موتی
طلبیله ایدرسن بیوردیلر ﴿ ربکم اعلم بما فی نفوسکم ان تکونوا صالحین فانه کان للاوابین غفورا ﴾ ربکز تعالی والدینکز حقنده اولان
احسان وعصیاندن ضمیرلریکزده اولنی بیلور اکر انلره لایق اولان اوایکی ایدرسکز الله تعالی والدینه عصیاندن توبه ایدوب
انلرك تطییبنه رجوع ایده‌نی مغفرت ایدیجیدر * معنای اواب هر کناه ایتدکجه توبه ورجوع ایدیجی یاخود صلوة ضحی وبعد المغرب

نافله قیلیجیدر ﴿ وآت ذا القربی حقه والمسکین وابن السبیل ولا تبذر تبذیرا ﴾ اقرباکه حقنی ویرکه اوصلهٔ رحم ونفقه وحسن معیشتدر
حاللرینه کوره وبعضلر اقرباء حضرت رسول علیه السلامدر دیمشلر وفقرا ویولجیه دخی حاللرینه کوره زکوة وطعام حقلرینی ویر
وزیاده اسراف ایدوب مالکی طاغتمه * دینلدیکه برکیمسه جمله مالنی حق یولنه صرف ایتسه اسراف اولمز لکن باطل محله براقچه ویرسه
اسرافدر ﴿ ان المبذرین کانوا اخوان الشیاطین وکان الشیطان لربه کفورا ﴾ اسراف ایدیجیلر شیطانلرك قرداشلریدر * زیرا مااللرینی
تلف واسرافلری شیطان وهوالرینه تبعیت جهتیله‌در * وشیطان ربسنك نعمتنی منکر اولدی ﴿ واما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من ربك
ترجوها فقل لهم قولا میسورا ﴾ یا محمد اکر صحابهٔ محتاجین سندن برشیء طلبنده اولدقلرنده ربك تعالیدن امیدوار اولدیغك رزقك
انتظاریله آنلردن اعراض ایدرسك باری آنلره کلام نرم یا الله تعالی بزه وسزه رزق کرم ایتسون دیو دعا یاخود وعده ایله جواب ویر *
منقولدرکه مهجع وبلال وصهیب وسالم وخباب رضی الله عنهم بعض اوقاتده محتاج اولدقلری شیئی پیغمبر علیه السلامدن استرلردی
نزدنبویده بولنمدیغندن رددن حیا ایدوب بلاجواب اعراض ایدردی بناء علیه بو آیت کریمه نازل اولوب کلام نرمله جواب ویرمسنه
امر بیورلدی ﴿ ولا تجعل یدك مغلولة الی عنقك ولا تبسطها کل البسط فتقعد ملوما محسورا ﴾ الکی بوینکه باغلنمش قیلمه یعنی امساك ایتمه
والکی کلی آچمه یعنی اسراف ایتمه‌که درمانده ومحتاج ملامتده اوتوررسن * منقولدرکه برمسلمه ایله بریهودیه حضرت فخر رسالت
علیه السلام موسی کلیم علیه السلامدن جومرد ایدی دیو مباحثه ایتدیلر تجربه ایچون قیزینی افندمز علیه السلامه کوندروب انام
سزدن کوملك طلب ایدر دیدی یا صبیه برساعت قدر کیت اکن بقالم نه ظهور ایدر دیدی صبیه کیدوب برمدتدنصکره کلدکده دیدیکه
انام سزك کوملککزی استر دیمکله همان کوملکنی اخراج وقیزه تسلیمله بلاپیراهن ایکن بلال رضی الله عنه اذان اوقیوب مسلملر
انتظارده انلره نمازه چیقمغه چاره اولمدی بناء علیه بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ ان ربك یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر انه کان بعباده خبیرا
بصیرا ﴾ ربك عزشانه قوللرندن دیلدکی کیمسه‌نك رزقنی کشاده ودیلدیکنك اقتضاسنه کوره تنك ایدر تحقیق الله تعالی قوللرینك مصالحنه
خبیر وبصیردر ﴿ ولا تقتلوا اولادکم خشیة املاق نحن نرزقهم وایاکم ان قتلهم کان خطأ کبیرا ﴾ کندو اولادلریکزی فقرخوفیله
قتل ایتمیك بز انلرك وسزك رزقکزی ویررز * جان ویرن نان دخی ویرر * تحقیق انلری قتل قطع تناسلی مشتمل اولمغله
خطاء کبیر اولدی ﴿ ولا تقربوا الزنی انه کان فاحشة وساء سبیلا ﴾ وزنا طرفنه میل وتقرب ایتمیك زیرا اول زنا برقبیح عمل
وچرکین طریق اولدی ﴿ ولا تقتلوا النفس التی حرم الله الا بالحق ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لولیه سلطانا فلا یسرف
فی القتل انه کان منصورا ﴾ اهل ایمان وذمیء معاهددن برنفسی قتل ایتمیك‌که الله تعالی انی سزه حرام ایتدی مکرکه قصاص
لازم کله یا مرتد اوله یاخود محصن ایکن زنا ایده برکیمسه مظلوما بلاموجب قتل اولنسه بز اول مقتولك وفاتندنصکره ولیسی
اولان وارثنه قاتل ایچون قوت وتسلط قیلارز دیلرسه قتیلك یرینه انی قتل ایدر یا دیتنی اخذ یا عفو ایدر اول وارث قتلده اسراف
ایتمسون * یعنی زمان جاهلیتده اولدیغی کبی قاتلك یرینه اقربا وقبائلندن اشرفلری اولان برغیریسنی یاخود مقتول اشرفیدی دیو انلردن
برقاچنی قصاصا قتل ایتمك کبی یاخود اول قاتلك قصاصنده بورننی قولاغنی قطع کبی اسراف ایتمسون * اول ولی وارث امرا وحکامك
معاونتیله قصاصه نصرت بولدی یاخود مقتول قاتلنه قصاص ثبوتیله وخطایاسنك تکفیریله منصور اولدی ﴿ ولا تقربوا مال الیتیم الا بالتی
هی احسن حتی یبلغ اشده واوفوا بالعهد ان العهد کان مسؤلا ﴾ مال یتیمه یقین اولمیك مکر شرعا وعرفا احسن اوله‌که اول مال معاملهٔ
شرعله مرابحه اولنوب ربحیله یتیم تعیش ایتدیریله تا اول یتیم بلوغه ایریشوب رشدی ظاهر اوله ویکزله وسائر ناسله اولان عهدکزه
وفا ایدکز زیرا قیامتده صاحب عهددن سبب نقضی سؤال اولنور ﴿ واوفوا الکیل اذا کلتم وزنوا بالقسطاس المستقیم ذلك خیر واحسن
تأویلا ﴾ برغیری ایچون کیله ایله شیء ویررسکز تمام اولچك وبرشیء وزن ایدرسکز طوغری ترازو ایله وزن ایدك بو طوغری تکییل
ووزن خیانتدن خیرلو وعاقبتی احسندر ﴿ ولا تقف ما لیس لك به علم ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئك کان عنه مسؤلا ﴾ حقیقتنی
بیلمدیکك شیئه ظنله تابع اولمه یعنی بیلمدیکك شیئی بیلورم دیمه قولاق وکوز وقلبك هر برندن صاحبنك عملی سؤال
اولنور * یعنی صاحبك سنکله نه معامله ایتدی دینور * ﴿ ولا تمش فی الارض مرحا انك لن تخرق الارض ولن تبلغ

الجبال طولا ﴾ یریوزنده صالنه رق کبر و فضولق ایله یوریمه زیرا سن یری یاروب نهایتنه وارر دکلسن و کبرله طول قامت کوستروب
طاغلره برابر اولمغه قادر دکلسن ﴿ کل ذلک کان سیئه عند ربک مکروها ﴾ بالاده کی ﴿ لا تجعل مع الله الها آخر ﴾ دن بو محله دک
اون درت نهی واون برامر موسی علیه السلامک الواحنده مکتوب اولمغله اول نهی اولنانلر ربک جل شانه عندنده مکروه اولدی
﴿ ذلک مما اوحی الیک ربک من الحکمة و لا تجعل مع الله الها آخر فتلقی فی جهنم ملوما مدحورا ﴾ بو احکامدن ذکر اولنانلر ربک تعالی
حکمتدن سکا وحی ایتدیکی شیدندر الله تعالی ایله اله آخر قیلمه که مطرود و ملوم اولدیغک حالده ناره القا اولنورسن * بو خطاب پیغمبر
علیه السلامه اولوب لکن مراد امتدر ﴿ افاصفیکم ربکم بالبنین و اتخذ من الملائکة اناثا انکم لتقولون قولا عظیما ﴾ ایا ربکز عز شانه
سزی ارککلک اولادله انتخاب ایدوب کندو یی ملکلر ندن قیز اولادله می اتخاذ ایتدی تحقیق سز حق تعالی یه ولد اضافه ایتمکز و نفسکزی
اوغل ایله تفضیل والله تعالی یی اناث ایله کریه کورمکز بیوک کلام سویلمکزدر ﴿ و لقد صرفنا فی هذا القرآن لیذکروا و ما
یزیدهم الا نفورا ﴾ بو قرآنده بز ولددن برائت ذمتی تکرار ایلدککز انلرک تفکر ایله متعظ اولمریدی انلر ایسه انجق حقدن نفرتله
بعدیتی آرتررلر ﴿ قل لو کان معه الهة کما یقولون اذا لابتغوا الی ذی العرش سبیلا ﴾ یا محمد مشرکلره دیکه اکر انلرک دیدکلری
کبی الله تعالی ایله الهلر اولیدی عرش صاحبی اولان الله تعالی یی دفعه یول ارارلردی * زیرا آیات قرآنیه ده اول شرکا دائما
عیب و عجزله طعن اولنوردی * ﴿ سبحانه و تعالی عما یقولون علوا کبیرا ﴾ الله تعالی مشرکلرک دیدکلرندن علو کبیر ایله منزه
و عالیدر ﴿ تسبح له السموات السبع و الارض و من فیهن و ان من شیء الا یسبح بحمده و لکن لا تفقهون تسبیحهم انه کان حلیما غفورا ﴾
یدی سمادن و زمیندن و انلرده اولان ملکلر وانس و جن الله تعالی یه تسبیح ایدرلر مخلوقاتدن هیچ برشی یوقدر الا الله تعالی یه
حمد ایله تسبیح ایدرلر و لکن سز انلرک تسبیحلرینی اکلمزسکز الله تعالی حلیمدر مشرکلرک عقوبتنه عجله ایتمز توبه ایدهنی مغفرت
ایدیجیدر ﴿ و اذا قرات القرآن جعلنا بینک و بین الذین لا یؤمنون بالآخرة حجابا مستورا ﴾ سن قرآن اوقورکن سنکله آخرته
ایمان ایتمیانلرک بیننه بز حجاب مستور قیلهرز که سنی کورمیهلر و سکا ضرره قادر اولمیهلر * مرویدرکه «تبت» سورهسی نازل
اولدقده ابولهبک مرأهسی ایشیدوب برطاش اخذ و پیغمبر علیه السلامی طلبله خانهسندن چیقوب ابوبکر رضی الله عنهک
خانهسنده خبر آلور کلدکده پیغمبر علیه السلامی یاننده ایکن کورهمیوب ابوبکر رضی الله عنهیه صاحبک قندهدر اول بنی
* فی جیدها حبل من مسد * دیو هجو ایتمش اول بنم کردنمده نه اولهجغنی نه بیلور بوطاشله باشنه اوروب انتقامی آلهجغم دیدی
ابوبکر رضی الله عنه یا ام جمیل والله اول شاعر دکلدر نه شعر سویلر ونه انجاد ایدر دیدی اول حمالة الحطب مرأه بونده ایشتدم
ایدی بولهمدم دیو کیتدی بو موجب آیت کریمه پرده معلوم اولدی ﴿ و جعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه و فی آذانهم وقرا و اذا
ذکرت ربک فی القرآن وحده ولوا علی ادبارهم نفورا ﴾ و بز انلرک قلبلرینه پردهلر قیلارز که قرائت قرآنی اکلیهلر و قولاقلرینه
صاغرلق قیلارز که قرائت قرآنی ایشتمیهلر قچان سن قرآنده ربک تعالینک وحدانیتنی ذکر ایلسک نفرت ایدراولدقلری حالده
سندن اعراض ایدوب دونوب کیدرلر ﴿ نحن اعلم بما یستمعون به اذ یستمعون الیک و اذ هم نجوی اذ یقول الظالمون ان تتبعون
الا رجلا مسحورا ﴾ بز انلرک قرآنی دیکلمیه استدکلرینی بیلورز که طعن و استهزا ایچون دیکلرلر سن اوقودیغک زمان انلر
کزلو * کیمی بو مجنوندر کیمی بو کاهندر کیمی شاعردر کیمی ساحردر دیو * مشورت ایدرلر ولید مغیره و اصحابی و سائر
ظالملر صحابهیه دیرلرکه بو سزک تابع اولدیغکز رجل انجق مسحور و بیعقلدر ﴿ انظر کیف ضربوا لک الامثال فضلوا فلا یستطیعون
سبیلا ﴾ نظر ایله که سنکچون مجنون و کاهن و شاعر و ساحر دیو امثال ضرب ایتدیلر ضلالته دوشوب طریق حقی بولمغه
قدرتلری یوقدر ﴿ و قالوا ءاذا کنا عظاما و رفاتا ءانا لمبعوثون خلقا جدیدا ﴾ بعثی انکار ایدنلر استبعاد یوزندن دیدیلرکه بز
بعد الموت چوریوب کمیکلر اوفانوب تکرار آخرتده بعث و خلق اولنورمیز ﴿ قل کونوا حجارة او حدیدا او خلقا مما یکبر فی
صدورکم فسیقولون من یعیدنا قل الذی فطرکم اول مرة فسینغضون الیک رؤسهم و یقولون متی هو قل عسی ان یکون قریبا ﴾
یا محمد سن انلره دیکه فرضا سز طاش یاتیمور یاخود درونکزده کندیکزی کوکلر و طاغلر ماننده کبیر و قوتلو طوتسکز ینه الله
تعالی سزی اماته و احیا ایدر عقبنده انلر دیرلرکه بزی موتدن صکره کیم احیا اعاده ایدر * سن دیکه اول سزی طپراقدن خلق و ایجاد
ایدن الله تعالی جان ویروب اعاده ایدر انلر تعجب یوزندن سکا باشلرینی صاللایوب اول بعث و حشر نه زمان اولهجق دیرلر سن دیکه اول

یقیندر البته اولور ﴿ یوم یدعوکم فتستجیبون بحمده و تظنون ان لبثتم الا قلیلا ﴾ شول کونده که الله تعالی سزی قبرلرکزدن محاسبه
ایچون محشره دعوت ایدر حمد ایدهرکدن اکا اجابت ایدرسزکه حمدکز فائده ایتمز و سز دنیا و قبریکزده آز وقت اکلندکز ظن ایدرسز
﴿ و قل لعبادی یقولوا التی هی احسن ان الشیطان ینزغ بینهم ان الشیطان کان للانسان عدوا مبینا ﴾ بنم مؤمن قوللریمه دیکه مشرکلره
احسن کلام یعنی ایولک و یومشاقلقله سویلسونلر زیرا شیطان خشین کلامله انلر بیننه فساد القا ایدر تحقیق شیطان انسان ایچون ظاهر
دشمندر ﴿ ربکم اعلم بکم ان یشأ یرحمکم او ان یشأ یعذبکم و ما ارسلناک علیهم وکیلا ﴾ ربکز تعالی سزک امرکزه اعلمدر دیلرسه سزه ایمانی
توفیقله رحمت ایدر یا دیلرسه کفر اوزره اماته ایله تعذیب ایدر بز سنی انلری قهر اوزره مؤکل ایتمدک بلکه سنی بشیر و نذیر کوندرمیشزدر
* مرویدرکه مشرکلر مؤمنلره اذیتده افراط ایتملریله افندیمز علیه السلامه شکایت ایتدکلرنده بو آیت کریمه نازل اولدی صکره قتال آیتیله
منسوخه دردینلدی ﴿ و ربک اعلم بمن فی السموات و الارض و لقد فضلنا بعض النبیین علی بعض و آتینا داود زبورا ﴾ ربک جل شانه
کوکلرده و یرده اولان مخلوقاته و احوالرینه اعلمدر دیلدیکنی نبوته اختیار ایدر انبیانک بعضنی بعضی اوزره تفضیل ایتدک و داوده
زبوری ویردک * انبیانک بر برندن فضیلتی مجرد مال و ملک ایله جسمانی اولمیوب بلکه نفسانی فضیلت اوله داود علیه السلام پادشاه
ایدی انک شرفی پادشاهلق اولمیوب انجق زبور اعطاسیدر زبورده دخی یوز اللی سوره اولوب احکام حلال و حرام و حدود و فرائض
اولمیه رق جمیعی تحمید و تمجید و ثنا ایدی * بو آیت کریمه قریشک ابوطالبک یتیمی پیغمبر اولمسنی بعید کورملرینی رددر دینلدی ﴿ قل
ادعوا الذین زعمتم من دونه فلا یملکون کشف الضر عنکم و لا تحویلا ﴾ یا محمد مشرکلره دیکه الله تعالیدن غیری آلهه زعم ایتدیککزی
چاغرک که سزه اصابت ایدن قحط و غلایی سزدن دفع ایدهلر بیلکه او آلهه کز سزدن ضرری دفعه و اول بلایی برغیر محله تحویله
قادر اولمزلر ﴿ اولئک الذین یدعون یبتغون الی ربهم الوسیلة ایهم اقرب و یرجون رحمته و یخافون عذابه ان عذاب ربک کان محذورا ﴾
انلرکه ملائکه و جنه عبادت ایدوب انلری ربلرینه تقربه وسیله طلب ایدرلر و انلردن قنغیسی توسله اقربدر دیو نظر ایدرلر و انک رحمتنی
رجا ایدرلر و انک عذابندن خوف ایدرلر خوف و حذر اولنمق حقنده ربک تعالینک عذابی دخی سزاواردر ﴿ و ان من قریة الا نحن
مهلکوها قبل یوم القیمة او معذبوها عذابا شدیدا کان ذلک فی الکتاب مسطورا ﴾ بر شهر و قریهنک اهالیسنی قیامتدن مقدم اماته و اهلاک
و شهری خراب ایتمز یاخود قحط و قتل و سائر عذاب شدیدله عذاب ایتمز لوح محفوظده یازلمشدر * دینلدیکه مؤمن ایسه موتله افنا
کافر ایسه عذاب ایله اهلاک ایتمکدر ﴿ و ما منعنا ان نرسل بالآیات الا ان کذب بها الاولون و آتینا ثمود الناقة مبصرة فظلموا بها و ما نرسل
بالآیات الا تخویفا ﴾ قریشک حکم طریقیله استدکلری آیاتی کوندرمهمزدن بزی کیمسه منع ایتمدی انجق مقدم کچنلر دخی بو وجهله معجزات
استدیلر ایدی انلرک ایمانه کلمیهجکلرینی بیلوب طلبلری اولان آیاتی ظهوره کتوردکزده ینه تکذیب ایدهاولملریله انلره دنیاده عذابلری
ویرلدی لکن بو امتک نسلندن مؤمنلر کتورمک ایچون استیصالدن اغماض اولنمغه ازلده حکممز سبقت ایتمشدر * ایشته ثمود قومنه
بز استدکلری کبی ناقهیی قیادن کورهرک ویرمشیکن ینه صالح علیه السلامی تکذیب و دوهیی سکرلیوب قتل ایله نفسلرینه ظلم
ایتدیلر بز رسوللریمزی انلرک استدکلری معجزاتله کوندرمز انجق انلری قورقتمق ایچوندرکه اندن صکره کفرده ثابت اولورلرسه البته
عذاب واصل اولور * منقولدرکه قریش پیغمبر علیه السلامدن صفایی آلتون ایله و مکهنک طاغلرینی دوز واکین ایچون
تارلا ایله و ایرمقلر آقید باغ و بوستان یپالم کبی معجزات طلب ایتملریله بو آیت کریمه انلری طرد اوله ﴿ و اذ قلنا لک ان
ربک احاط بالناس و ما جعلنا الرؤیا التی اریناک الا فتنة للناس و الشجرة الملعونة فی القرآن و نخوفهم فما یزیدهم الا طغیانا کبیرا ﴾
یاد ایله شونیکه ربک جل شانه قریشی عذابله احاطه ایدهجکدر دیو وحی ایتمشیدک و سکا کوستردیکمز رؤیایی و قرآنده
اولان شجرۂ ملعونهیی ناسه فتنه قلدق بز انلری قورقودمز انجق انلرک طغیان و تکبرلرینی آرتردی * دینلدیکه حدیبیه
سنهسی کوردیکی رؤیادرکه صحابه ایله مکهیه دخول ایدر کورمشیدی رؤیانک تعبیری حکم الهیله سنۂ آتیهیه متوقف ایکن
وقتی کلمزدن مقدم کیدیلوب مشرکلرک منعیله بلا عمره مدینهیه رجعت ایتدیکندن بو رؤیا صادق دکلمش دیو منافقلرک و بعض
ناسک طعنیله فتنهیه بادی اولدی و بعضلر دیدیلرکه رؤیت معناسنه اولمغله لیلۂ معراجده سکا کوستردکمز عجایبی نقلده

کیمی تصدیق کیمی تکذیب ایتملری فتنه یه سبب اولدی و شجرهٔ ملعونه زقوم آغاجیدرکه اکلی مضر و مبغوض اولمغله ملعون دینلمشدر *
سورهٔ یس و صافاتده اول اغاج جهنمده بتوب کفاره طعام اوله جغی مستور اولمغله مشرکلر انی ایشیدوب متعجب اولدیلر ابوجهل لعین
دیدیکه محمد جهنمك آتشی طاشی یاقار دیرکن جهنمده یشیل اغاج بتر دیمسی عجبدر دیو تفتین ایلدی قدرت الٰهیله سمندرك دخی آتشده
تویی یانمدیغنی و دوه قوشنك آتش قوری معده سنی یاقمدیغنی فکر ایتمزلر ﴿واذ قلنا للملئكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس قال ءاسجد
لمن خلقت طينا﴾ ذکر ایله شونیکه بز آدمه سجده ایدك دیو ملکلره امر ایتدکمزده ابلیسدن غیریسی سجده ایدوب ابلیس سنك
چاموردن خلق ایتدیکنه بن سجده می ایدرم دیدی ﴿قال ارأيتك هذا الذي كرمت عليّ لئن اخرتن الى يوم القيمة لاحتنكن ذريته
الا قليلا﴾ ابلیس دیدیکه یارب بکا خبر ویر اول خاکدن بن آتشدن ایکن نیچون آنی بنم اوزریمه تکریم و تفضیل ایتدك اگر بنم موتمی
قیامته تأخیر ایدرسك البته بن انك ذریتنی اغوا ایله عذابنه واصل ایدرم مگر آز کیمسه که سنك حمایت و عصمتك سببیله اضلاله قدرتم
اولمیه ﴿قال اذهب فمن تبعك منهم فان جهنم جزاؤكم جزاء موفورا﴾ الله تعالی ابلیسه دیدیکه وار ایشیکه کیت کیمکه ذریت آدمدن
سکا تابع اولورسه سن و تابعلرینك وفرت و دوام اوزره جزالری جهنمدر ﴿واستفزز من استطعت منهم بصوتك واجلب عليهم بخيلك
ورجلك وشاركهم في الاموال والاولاد وعدهم وما يعدهم الشيطان الا غرورا﴾ و اول ذریتدن قدرتك یتشدیکی کیمسه یی صوتکله
تحریك و فساده دعوتله بیقرار ایله و انلرك اوزرینه سواری و پیاده عونه‌لرندن وسوسه و اغوا ایچون جمع ایله و انلرك اموال و اولاد
لرنده شرکت ایله یعنی مالارنده حرامله جمع ایتمك یا ریا ایله ویرمك یا معصیته صرف ایتمك کبی و اولادلرنده زنادن حاصل اولمق و سائر
کبی اورتاقلق ایتمك و انلره بتلردن شفاعت طلبی یا تأخیر توبه یا انکار بعث کبی وعدهٔ باطله ویر حالبوکه شیطانك وعدی انجق خطایی
صواب صورتنده کوسترمکدر ﴿ان عبادي ليس لك عليهم سلطان وكفى بربك وكيلا﴾ بنم جنت ایچون برادلمش خالص قوللرمه سنك تسلطه
قدرتك یوقدر ربك عز شانه اضلال ابلیسدن انلرك حافظ و نگهبانیدر ﴿ربكم الذي يزجي لكم الفلك في البحر لتبتغوا من فضله انه
كان بكم رحيما﴾ ربکز تعالی سزکچون دکزده کمی یی یوریدرکه انك فضلیله محتاج اولدیغکز رزقی طلب ایده سز اول الله تعالی رحمتیله
ایشیکزی آسان ایدیجیدر ﴿واذا مسكم الضر في البحر ضل من تدعون الا اياه فلما نجيكم الى البر اعرضتم وكان الانسان كفورا﴾ چقان
بحرده سزه غرق خوفی کلسه طاپدیغکز شیلری اونیدوب انجق اول واحد مطلق اولان الله تعالیدن نجات استرسکز وقتا که اول سزی
غرقدن نجاتله قره یه چیقدیغکزده توحیددن اعراض ایدرسکز انسان نعمت الٰهی یی انکار ایدر اولدی ﴿افامنتم ان يخسف بكم جانب
البر او يرسل عليكم حاصبا ثم لا تجدوا لكم وكيلا﴾ عجبا سز بحردن قره یه چیقمقله امینمی اولدیکز که سزی قره‌ده دخی یره غرق
وخسف ایتمکه قادردر یاخود سزك اوزریکزه بر ریح ایله طاش یاغدیرر صکره سزکچون کندوکزی حفظ ایدیجی کیمسه
بوله مزسکز ﴿ام امنتم ان يعيدكم فيه تارة اخرى فيرسل عليكم قاصفا من الريح فيغرقكم بما كفرتم ثم لا تجدوا لكم علينا به تبيعا﴾
یاخود امینمی اولدیکز که تکرار سزی سبب و احتیاجله سفینه یه سوار و بحره کوندروب فورتنه وقوعیله کفرانکز سببندن
سزی غرق ایدر صکره بزم غرق ایلممزدن سزی خلاص ایدر ناصر و حامی بوله مزسکز ﴿ولقد كرمنا بني آدم وحملناهم في البر
والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا﴾ بز بنی آدمی سائر حیوانات اوزره تکریم ایتدك و انلری
قره‌ده حیوانه سوار و بحرده کمی یه رکوب و تحمیل ایله قالدردق و انلری طیب اکل و شربله رزقلندردق و بزم خلق
ایتدکمزدن چوغنك اوزرینه انلری تفضیل ایتدك * دینلدیکه سائر حیوانات اوزره مکرم اولمسی احسن تقویم و عقلله هر شیئی
تمییز و نطقله تفهیم و جمله حیواناتی ضبط و اوزرلرینه تسلط و غیریدرکه احصا اولنمز و مخلوقاتك اکثرینه تفضیلی ملکلر ایله
بینلرنده فضیلت نه‌کونه اولدیغندن علما عندنده بحث کثیر واقع اولمشدر بعضلر مؤمنلر جبرائیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل
علیهم السلامدن غیری جمله ملکلردن افضلدر دیمشلر بعضلر رسل بنی آدم رسل ملائکه‌دن و رسل ملائکه اولیای
بنی آدمدن و اولیای بنی آدم اولیای ملائکه‌دن افضلدر دیمش بعضلر اولی اولان خواص مؤمنین خواص ملائکه‌دن
عوام مؤمنین عوام ملائکه‌دن افضلدر دیو * ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك هم خير البرية * آیت کریمه‌سنی
استدلال ایتمش ﴿يوم ندعوا كل اناس بامامهم فمن اوتي كتابه بيمينه فاولئك يقرؤن كتابهم ولا يظلمون فتيلا﴾ اولکونده‌که

هر انسانی بز امامانلریله چاغررز یعنی کندو پیغمبرلریله یاخود منزل کتابلری و عملاریله چاغررز انلردن کیمك که کتاب اعمالی صاغ النه
ویریله آنلر کتابلرنی سرورله اوقورلر انلر اجرلرندن ذره قدر نقصانله ظلم اولنمزلر * بونده دلالت واردرکه صول طرفندن ویریلنلر
خجالت و حیرتندن لسانلری قرائته قادر اولمیه ﴿ومن كان في هذه اعمى فهو في الآخرة اعمى واضل سبيلا﴾ کیمك که دنیاده قلبی اعمی اولوب
راه صوابی کورمیه اول کیمسه آخرتده دخی اعمی اولوب راه نجاتی کورمز و استعدادی زائل اولوب یولی غائب ایدر ﴿وان كادوا
ليفتنونك عن الذي اوحينا اليك لتفتري علينا غيره واذا لاتخذوك خليلا﴾ انلر بزم سکا وحی ایتدکمز شیدن سنی دوندرمك استرلر تا که بزم
وحی ایتدیکمزك غیریله بزه افترا ایده سن بو تقدیرجه سنی دوست اتخاذ ایده جکلر ایدی ﴿ولولا ان ثبتناك لقد كدت تركن اليهم شيئا قليلا﴾
اگر سنی عصمتمزله حق اوزره ثابت ایتمیدك یقین ایدیکه انلرك مرادندن جزئی شیئه میل ایدیدك ﴿اذا لاذقناك ضعف الحيوة وضعف
الممات ثم لا تجد لك علينا نصيرا﴾ میل ایتدیکك حالده سکا دنیاده و آخرتده عذابك ضعفنی داتوردق صکره بزم عذابمزی منع ایدر ناصر
بولمز ایدك * روایت اولندیکه ثقیفك ایلچیسی پیغمبر علیه السلامدن اوچ ماده رجا ایتدیلر بری برسنه بت پرستلکده قاله‌لر بری
نمازده رکوع و سجود ایتمیه‌لر بری دخی ساکن اولدیغمز طائفی حریم مکه کبی محترم ایده سن بونلره مساعده اولنورسه سکا ایمان
ایده‌رز دیدیلر اگر سندن نیچون بویله ایتدك دیو سؤال ایدرلرسه ربم بویله بیوردی دیدیلر و قریش دخی اول حضرت علیه السلامك
طواف حرمه شوقنی کوروب دیدیلرکه حجر اسعدی استلامه سکا رخصت ویرمیز مکر پارمغك اوجیله اولسون بتلرمزه طوقنه سن
دیدیلر بو تکلیفلره مبنی بو آیات کریمه‌لر نازل اولدی ﴿وان كادوا ليستفزونك من الارض ليخرجوك منها واذا لا يلبثون خلافك
الا قليلا﴾ اهل مکه سنی دشمنلق و تحریك ایله مکه‌دن چیقارمق استدیلر اندن صکره انلرك انده بقالری آز زمان اولور فی الحقیقه آز
زماندن صکره بدرده قتل اولندیلر * بعضلر بو آیت یهود حقنده‌در دیدیلرکه یهود پیغمبر علیه السلامك مدینه‌ده اقامتنه حسد
ایدوب یا ابا القاسم محمد مقدمکی پیغمبرلرك مقامی زمین شام ایدی اگر سن پیغمبر ایسك و سنی تصدیق ایتمزی استرسك شامه کیدوب
انده ساکن اول دیدیلر عزم شامی تصمیم بیورمشیکن بو آیت کریمه نازل اولوب عزیمتی فسخ بیوردی چوق کچمیوب یهود قتل
واجلا ایله معذب اولدی بوقوله کوره آیت مدنی اولور قول اوّله کوره مکی اولور ﴿سنة من قد ارسلنا قبلك من رسلنا ولا تجد
لسنتنا تحويلا﴾ پیغمبرلرینی تکذیب ایدن امتك هلاکی سندن مقدم کوندردیکمز پیغمبرلره سنتمز ایدی سن بزم سنتمز ایچون تحویل
و تغییر بولمزسن ﴿اقم الصلوة لدلوك الشمس الى غسق الليل وقرآن الفجر ان قرآن الفجر كان مشهودا﴾ صلوات مفروضه یه اقامت
ایله شمسك زوالندن کیجه‌نك ظلمتنه دك و صلوة صبحی دخی اقامت ایت که تحقیق صلوة فجرده لیل و نهار ملکلری حاضرلردر *
دلوك الشمس اویله و ایکندی و غسق اللیل اخشام و یاتسو نمازلری و قرآن هر نمازده اوقونمغله نماز معناسنه‌در بو تقدیرجه
بو آیت بش وقت نماز مفروضه یی جامعدر ﴿ومن الليل فتهجد به نافلة لك عسى ان يبعثك ربك مقاما محمودا﴾ کیجه‌نك
بعضی وقتده اویانوب سنکچون فرضیت و فضیلتکه زیاده اوله‌رق نماز قیل تا که ربك جل شانه قیامتده سنی مقام محموده
کتوره * دینلدیکه اول مقام محمود اولین و آخرینك امتلرینه شفاعت مقامیدرکه اکا مخصوص و اکا ثنا ایدرلر یا عرشده
عندالله اوتوردیغی مقام محموددر ﴿وقل رب ادخلني مدخل صدق واخرجني مخرج صدق واجعل لي من لدنك سلطانا
نصيرا﴾ و دیکه یارب بنی قبره رضا و سهولتله ادخال ایت و بعث قیامتده سعادت و کرامتله قبردن اخراج ایت یاخود مدینه یه
غانم ادخال و مکه‌دن سالم اخراج ایت یاخود فتحله مکه‌یه ادخال و اندن آمنا اخراج ایت یا جنته ادخال و دنیادن اخراج ایت
یاخود نبوتله دعوته ادخال و اتمامیله اخراج ایت و طرفکدن بکا حجت و نصرت کرم ایله ﴿وقل جاء الحق وزهق الباطل
ان الباطل كان زهوقا﴾ و دیکه حق اولان اسلام کلدی و باطل اولان شرك محو اولدی تحقیق باطل دائما محو اولمقده‌در *
دینلدیکه پیغمبرمز علیه السلام فتحله مکه‌یه داخل اولدقده بیت شریف حولنده اوچیوز آلتمش صنم وار ایدی اللرنده‌کی
عصا ایله بر بر ضرب و جمله‌سی بو آیتی اوقیه‌رق یوزلری اوزره ییقدی مکر خزاعه‌نك باقردن صنملری کعبه فوقنده
ایدی علی رضی الله عنه یی چیقاروب انی دخی قیردی آتدی ﴿وننزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين ولا يزيد

الظالمين الا خسارا) وقرآندن انزال ايتديكمز شيء صوري ومعنوي شفادر * مرض قالبي‌يه فاتحه آيات شفا ومرض قلبيكه جهل وشبهه دركليسى شفادر * ومؤمنلر ايچون رحمتدر كه دينلرينه تقويت ومنفعت وير * وقرآن ظالملرك تكذيب وانكارلرى سببيله خسارتلرنى آرترر (واذا انعمنا على الانسان اعرض ونا بجانبه واذا مسه الشر كان يؤسا) چقان برانسانه صحت ووسعت وامنيت ايله انعام ايتسك انلر الله تعالى‌يى ذكردن يوز چويررلر * انلر كافرلردر * وجانبيله حقدن تباعدله تكبر ايدرلر نزمانكه انلره شدت ومرض وفقر مس ايتسه روح الهيدن مأيوس اولورلر * اما مؤمن نعمتده شكر ايدوب ومحنتده فرج اميد ايله صبر ايدرلر * (قل كل يعمل على شاكلته فربكم اعلم بمن هو اهدى سبيلا ديكه هركس هدايت وضلالتده حالنه مشاكل طريق اوزره عمل ايدر ربكز تعالى دين ومذهبده طوغرى يولى بولمش كيمسه‌يى بيلور (ويسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربى وما اوتيتم من العلم الا قليلا) يا محمد سكا روحدن سؤال ايدرلرسن ديكه روح ربم تعالينك امرندندر بو ماده امر كن ايله وجوده كلمش اولمغله انك علمى حق تعالى‌يه مخصوص واندن غيرى انى كيمسه بيلمز زيرا علم خدايه نسبتله سزه انجق علمدن آزشى ويرلمشدر * مرويدركه كفار قريش مدينه يهودينه پيغمبر عليه السلامك حالنى استفسار ايچون آدملر كوندرديلر انلرك ملاقات وسؤاللرنده يهوديلر انلره ديديلركه بر پيغمبرك ظهورى زمانيدر بيلورز لكن سزك انى تجربه ايتمكز ممكندركه اندن اوچ شى سؤال ايده‌سز برى مشرق ومغربى كزمش كيمدر برى قديمده غائب اولمش جوانلرك احوالى نه كونه‌در وروح ندر اكر اوچنه دخى جواب ويررسه ياخود هيچ برينه جواب ويرمزسه پيغمبر دكلدر اكر ايكيسنه جواب ويروب روحه برشى ديمزسه بيلك كه پيغمبردر اول قريشدن كلنلر مكه‌يه كلوب پيغمبر عليه السلامدن بو اوچ ماده‌يى سؤال ايلديلر برى ذو القرنين قصه‌سى وبرى اصحاب كهف احوالى ايدى انلره محللرنده اية نزوليله جواب ويرلدى روح ايچون دخى بو اية نازل اولدى (ولئن شئنا لنذهبن بالذى اوحينا اليك ثم لا تجدلك به علينا وكيلا) اكر بز مراد ايدوب سكا وحى ايتديكمز قرآنى سينه وسطردن محو ايتسك اندنصكره سن انى سينه وسطره ردايده‌جك وكيل بوله‌مزدك (الا رحمة من ربك ان فضله كان عليك كبيرا) مكر ربك تعالينك رحمتيدر كه انى محو ايتميوب باقى ايلدى الله تعالينك فضلى سنك اوزرينه كبير اولديكه انى انزال وابقا ايلدى (قل لئن اجتمعت الانس والجن على ان يأتوا بمثل هذا القرآن لا يأتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا) ديكه اكر انس وجن بلاغت وفصاحت وحسن نظمده بو قرآنك مثلنى كتورمكه جمع اولسه‌لر وبعضلر بعضلرينه ياردم دخى ايتسه‌لر انك مثلنى كتوره‌مزلردى (ولقد صرفنا للناس فى هذا القران من كل مثل فابى اكثر الناس الا كفورا) بو قرآنده بز ناس ايچون هر نوع وصنف ترغيب وترهيب واخبار وذكر جنت ونار وسائرى بيان وتكرار ايتدك ناسك اكثرى ايسه قبولدن ابا وامتناع ايدوب انجق كفرى اختيار ايتديلر (وقالوا لن نؤمن لك حتى تفجر لنا من الارض ينبوعا) مشركلرى قرآنى بيان وبعض معجزات عيانيله الزامدنصكره تعنتلرندن ناشى بز سكا ايمان ايتمز مكركه بزه ارض مكه‌ده پيكار آقيده‌سن ديديلر (او تكون لك جنة من نخيل وعنب فتفجر الانهار خلالها تفجيرا) ياخود سنك خرما واوزوم بوستانك اولوب اورته‌سندن نهرلر آقيده‌سن (او تسقط السماء كما زعمت علينا كسفا او تأتى بالله والملئكة قبيلا) ياخود زعم ايتديكك كبى اوزريمزه سمايى پارچه پارچه دوشوره‌سن ياخود الله تعالى‌يى وملكلرى دعوى ايتديكك شيئك صحتنه شاهد اوله‌رق مقابله‌مزه كتوره‌سن (او يكون لك بيت من زخرف او ترقى فى السماء ولن نؤمن لرقيك حتى تنزل علينا كتابا نقرؤه قل سبحان ربى هل كنت الا بشرا رسولا) ياخود سنكچون آلتوندن بيت اوله ياخود كوكه چيقه‌سن وسنك كوكه چيقماكله دخى تصديق ايتميز تا كه كوكدن بزه بر كتاب ايندره‌سنكه انده سنى تصديق ايدر شى اولمغله بز انى اوقويه‌لم سن ديكه بن ربم تعالى‌يى تنزيه ايدرمكه كيمسه اكا حكم ايتمز وانك قدرتنده شريك اولمز سزك بندن مطلوبكزك جزئنه كيمسه قادر دكلدر بن انجق سائر پيغمبرلر كبى ادمم انلر دخى قوملرينه مناسب معجزاتى ارادهٔ حقله كتورديلر اول مشيت اللهدر (وما منع الناس ان يؤمنوا اذ جاءهم الهدى الا ان قالوا ابعث الله بشرا رسولا) ومحمد عليه السلامه قرآن نازل وحق ظهورندنصكره ناسى ايماندن منع ايدر شبهه قالمدى انجق انلرك عجبا الله تعالى آدمى پيغمبر كوندررمى ديو قول وانكارلرندن غيرى زيرا انلر پيغمبر ملك اولملو ديرلردى (قل لو كان فى الارض ملئكة يمشون مطمئنين لنزلنا عليهم من السماء ملكا رسولا) انلره ديكه يريوزنده كزر وآرام وتمكن ايدر ملكلر اوليدى بز انلره سمادن پيغمبر ملك كوندرردك

زيرا بربرلرينه تعليم وتعلمده جنسيت وتناسب شرطدر چونكه يرده ساكن اولنلر بنى آدم اولمغله بنه آدمدن رسول كوندرمك لازمدر (قل كفى بالله شهيدا بينى وبينكم انه كان بعباده خبيرا بصيرا) ديكه بنمله سزك بينكزده الله تعالينك شهادتى كافيدركه دعوامه موافق معجزه اظهاريله بن سزه انك رسوليم حق تعالى قوللرينك ظاهر وباطن احوالنه خبير وبصيردر (ومن يهدى الله فهو المهتد ومن يضلل فلن تجد لهم اولياء من دونه ونحشرهم يوم القيمة على وجوههم عميا وبكما وصما مأويهم جهنم كلما خبت زدناهم سعيرا) كيمه كه الله تعالى هدايتى توفيق ايدرسه اول طريق حقى بولمشدر وكيمكه ضلالت وخذلانى حكم ايتمش ايسه سن انلر ايچون غيرى معين بولمزسن * كه انلرى طريق حقه ارشاد ايده * انلرى بز قيامتده يوزلرى اوزره سوريوب حشر ايده‌رز واعمى اولوب روشن شيئى كوره‌مزلر * زيرا دنياده آيات قدرته نظر ايلمديلردى * ودلسز اولوب قبول اولور كلامى سويليه‌مزلر * كه دنياده حق كلام سويلمديلردى وصاغر اولوب صفا ور شيئى ايشيده‌مزلر * كه دنياده حق كلامى ايشتمديلردى انلرك مكانلرى جهنمدر اول نار جهنم انلرك لحم ودريلرنى ياقدقجه آتشلرينى ارتوب لحوم وجلدلرينى تبديل ايله عذابلرينى زياده ايدرز (ذلك جزاؤهم بانهم كفروا بآياتنا وقالوا ائذا كنا عظاما ورفاتا ائنا لمبعوثون خلقا جديدا) بو عذاب انلرك جزاليدر اول سببدنكه انلر بزم آيتلرمزى انكارله كافر اولديلردى وانلر آيا بز بعد الموت پارچه پارچه كوك وتراب اولديغمزدنصكره قيامت بعث اولنوب يكيدن خلق اولنورميز ديرلردى (اولم يروا ان الله الذى خلق السموات والارض قادر على ان يخلق مثلهم وجعل لهم اجلا لا ريب فيه فابى الظالمون الا كفورا) انلر بيلمزلرميكه سموات وارضى بى ماده اول عظمتله يكيدن خلق ايدن بارى تعالى قادردركه انلر كبى ضعيفلرى تكرار خلق ايده وانلر ايچون بى شك بر مدت تعيين ايده‌كه انلرك قيامتده اعاده‌لريدر بويله حق ظاهر وارايكن اول ظالملر حقدن ابا وامتناعله بعث وحشرى انكار ايتديلر (قل لو انتم تملكون خزائن رحمة ربى اذا لامسكتم خشية الانفاق وكان الانسان قتورا) يا محمد كافرلره ديكه اكر سز ربم جل شانه‌نك رزق ونعمتلرى خزينه‌لرينه مالك اولسكزانى دوكنمز خوفيله امساك ايدوب انفاق ايتمزديكز انسان اغلب حالنده بخل اوزره اولوب جمع وادخاره مائلدر * زيرا اكثر بذل وانفاقى عوض ملاحظه سيله اوله كلمشدر (ولقد آتينا موسى تسع آيات بينات فاسئل بنى اسرائيل اذ جاءهم فقال له فرعون انى لاظنك يا موسى مسحورا) بز موسايه طقوز ظاهر آيتلر ويردك بنى اسرائيلك علماسى كلدكلرنده سؤال ايله كه موسى عليه السلامله فرعون بيننده نه ماجرا اولدى * تا كه سنك صدق قولك مشركلره ظاهر اوله * موسايه فرعون يا موسى بن سنى عقلكه خلل كلمش مسحور ظن ايدرم ديدى * دينلديكه اول طقوز آيتلر عصا ويد بيضا وچكركه وكهله وقوربغه وقان وطاشدن صو آقتق ودكزى يارمق وطورى بنى اسرائيل اوزرينه رفع ايتمكدر * ودينلديكه ايكى يهود پيغمبر عليه السلامدن طقوز آيتلرى سؤال ايتديلر جوابنده شرك ايتميك وناحق يره قان دوكميك وزنا وسرقه واكل ربا وسحر وسلطانه غمز ايتميك وجهاد وقذف محصناتدن فرار ايتميك بونلر حكم عامدر ومخصوص سزكه يهود سز سبت كونى مأمور اولديغكز حدى تجاوز ايتميك بيورديلر (قال لقد علمت ما انزل هؤلاء الا رب السموات والارض بصائر وانى لاظنك يا فرعون مثبورا) موسى عليه السلام اكا ديديكه تحقيق اول آيتلرى انزال ايدن انجق سموات وارضك ربى ايدوكنى وبنم نبوتمه دليل ظاهر اولديغنى بيلدك يا فرعون سن ناقص العقل اولديغندن مغلوب ومقهور اوله‌جغنى يقينا بيلدم (فاراد ان يستفزهم من الارض فاغرقناه ومن معه جميعا) فرعون مراد ايتديكه موسى وقومنى ارض مصردن اخراج ايده امدى بز انى وانكله اولان قومنى مصردن اخراج وتماما غرق ايلدك (وقلنا من بعده لبنى اسرائيل اسكنوا الارض فاذا جاء وعد الاخرة جئنا بكم لفيفا) فرعونك غرقندنصكره بنى اسرائيله ديدككه فرعون سزى چيقارمق مراد ايتديكى ارضده ساكن اولك قيامت كلدكده انلرى وسزى مخلوط كتوروب بينكزده حكمله سعيد وشقيكزى تميز ايدرز (وبالحق انزلناه وبالحق نزل وما ارسلناك الا مبشرا ونذيرا) بز قرآنى حقله انزال ايتدك وقرآن دخى حقله نازل اولدى ياخود حق اولان محمد عليه السلام اوزره نازل اولدى بز سنى مطيعلره مژده وبرمكه وعاصيلرى اخافه ايتمكه كوندردك سكا لازم اولان تبشير وانداردر (وقرآنا فرقناه لتقرأه على الناس على مكث ونزلناه تنزيلا) قرآنى سوره سوره آية آية پراكنده كوندردك تا كه ناسه انى حفظ وفهم ايچون آهسته آهسته اوقيه‌سن وبز انى * يكرمى اوچ ييلده * حوادث حسبنجه تنزيل ايتدك (قل آمنوا به او لا تؤمنوا

ان الذين اوتوا العلم من قبله اذا يتلى عليهم يخرون للاذقان سجدا ويقولون سبحان ربنا ان كان وعد ربنا لمفعولا) يا محمد سن انلره تهديد طريقيله ديكه قرآنه كرك ايمان ايدك كرك ايتميك سزك ايمان وعدم ايمانكزدن اكا كمال ونقصان لازم كلمز نزول قرآندن مقدم كتب سماويه ده علم ويرلمش اولنلره ووحى ونبوتى بيلنلره اول قرآن تلاوت اولنسه تعظيما سجده ايده رك يوزلرى اوزره دوشرلر * كه كتب سالفه ده اولدقلرى وعدهٔ الهى ظهورنه تشكر ايدرلر * وربمز تعالى وعدنه خلفدن منزهدر ديرلر ربمز جل شانه نك وعدى البته اولور انده خلف اولنمز (ويخرون للاذقان يبكون ويزيدهم خشوعا) ويوزلرى اوزره سجده ايدوب آغلرلر وقرآنى ايشتمكله انلرك خشوعى زياده اولور (قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن اياما تدعوا فله الاسماء الحسنى ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها وابتغ بين ذلك سبيلا) ديكه ربكز جل شانه يه الله يارحمن ديو تسميه ودعا ايدك اول ايكى اسمدن قنغيسيله تسميه ودعا وندا ايدرسه كز انك اسماء حسنى سندندر ونمازكده قرآنى جهر ايتمه كه مشركلر انى ايشتدكده استهزا ايتميه لر * واخفا دخى ايتمه * كه كروده اولان مؤمنلر انى ايشيده لر * بلكه جهرله اخفا بيننده بر يول طلب ايله * سبب نزولنده دينلديكه اهل كتاب توريتده رحمن اسمى چوقدر سن انى آز ذكر ايدرسن ديديلر ياخود مشركلر پيغمبر عليه السلامى يا الله يارحمن ديديكنى ايشيدوب سن بزى الهه مزه عبادتدن نهى ايدرسن كندك ايكى الهه ندا ايدرسن ديديلر * روايت اولنديكه ابوبكر رضى الله عنه قرآنده اخفا ايدوب رب تعالى بنم حاجت ومناجاتمى بيلور وايشيدر ديرايدى وعمر رضى الله عنه جهر ايله قراءت ايدوب انكله شيطانى يانمدن سوره رم واويورلرى اويانديررم ديرايدى بو آية كريمه نازل اولدقده پيغمبريمز عليه السلام ابوبكر رضى الله عنه يه صوتكى برمقدار رفع ايله وعمر رضى الله عنه يه صدانى برمقدار خفض ايله ديو امر بيوردى * دينلديكه آيتك معناسى هر نمازده جهر ايله بلكه ايكيسى بيننده متوسط بر يولكه كوندز نمازنده اخفا وكيجه نمازنده جهر اوله (وقل الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك فى الملك ولم يكن له ولى من الذل وكبره تكبيرا) وديكه اول الله تعالى يه حمد اولسونكه ولد اتخاذ ايتمدى وملكده شريكى اولمدى ومعاون ومذلتدن ولى اتخاذ ايتمدى وانى عظمت وجلاليله تعظيم وبو خصال ثلثه دن تنزيه ايله

(تمت)

فهرست الجلد الثانى من ترجمة تفسير تبيان

فهرست الجلد الثانى من تفسير المواكب